Universidad de Deusto
Biblioteca

PANORMITANI

COMMENTARIA

IN DECRETALIA

1-2

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

ABBATIS PANORMITANI

COMMENTARIA

Primæ Partis in Primum Decretalium Librum.

Quamplurium Iurisconsultorum, qui probe hucusque aliquid ijs addidisse apparuerunt, Adnotationibus illustrata.

Hac postera vero editione recognita, atque ab innumeris erroribus, quibus ob temporis vetustatem, & librariorum recentem iniuriam vbiq; deprauata, mutila passim, & plerisque in locis decurtata vsque adeo deprehendebantur, vt nullus plane sensus esset, tam in textu, quàm in allegationibus, Ad Illustr. Petri Gonzali à summo studio vindicata, & integritati suæ restituta. Paulo Iustiniano Spinelli

Quibus præter eiusdem Panormitani QVAESTIONEM quandam in Parmensi Gymnasio disputatam, REPETITIONEM in c. Per tuas. De arbitris, in Alma Bononiensi Academia editam, Et INTERPRETATIONEM ad Clementinas epistolas, quæ tamen omnes in veteribus codicibus reperiebantur.

Profecto his nostris typis accessit Practica eiusdem Panormitani, vt Pontificij & Cæsarei iuris studiosi Theoricam haberent coniunctam cum praxi in omnibus ferè curijs obseruari consueta.

TOMVS PRIMVS.

VENETIIS, M D XCII.

BIBLIOTHECÆ OMNIENSIS SOCIETATIS IESV
IHS

Universidad de Deusto
Biblioteca

RVBRICÆ HVIVS VOLVMINIS.

De { Constitutionibus. fol 13
Consuetudine. fol. 87
Electione. fol.108

De { Postularione prælatorum. fol.101
Reſcriptis. fol. 40
Summa Trinitate,& fide Cathol. fol. 9

TIPOGRAPHVS LECTORIBVS.

CVM veteris noſtri inſtituti ſemper fuerit, eruditiſſimorum virorum ſcripta, in qualibet facultate diligenter perquirere; eaque in lucem ad communem ſtudioſorum vtilitatem, typis noſtris, expenſis omnibus poſthabitis, proferre: vt vobis rem admodum non inutilem, neque iniucundam faceremus; & ne tanti viri diuina penè opera, facultatis huius profeſſoribus perquam neceſſaria, ita ſparſim mutila, & imperfecta, omnium per manus poſthac verſarentur, curauimus, ea in vnum redacta, in veſtri gratiam edere; vt re ipſa agnoſcere poſſitis, omnem noſtram operam, in veſtra commoda omninò propenſam.

Suſcipite igitur Benigni Lectores, nouiſſimam hanc editionem, omnium operum famoſiſſimi Iuris Pontificij Doctoris D. Nicolai de Tudeſchis Siculi, Abbatis Monacenſis, Archiepiſcopi Panormitani, Sanctæque Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, quæ hucuſque in lucem prodiere. In quibus quantum laboris, & expenſarum ſuſtinuerimus, veſtri erit iudicij. Vt enim ea ab innumeris quibus ſcatebant erroribus vindicaremus, vobisque emendatiſſima traderemus, quamplura vndique exemplaria in vnum congerere, virorumque eruditiorum opera vti opus fuit. Et ne quid amplius a vobis deſiderari poſſet, ad vberiorem eruditionis fructum; præter caſus literales & ſummaria, adnotationes quamplurium eximiorum virorum, quæ in alijs minimè conſpiciebantur, interenda curauimus. Huic igitur labori noſtro, in veſtri tantummodo gratiam effuſo plaudentes, vt promptiores in poſterum, ad alias aliorum operum eruditiones euadere poſſimus, boni, quique conſulite. Si enim vobis hæc non ingrata fore ſenſerimus, in dies magis magisque conabimur, laboribus noſtris, commodis veſtris inſeruire. Valete

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. IOHANNIS TRITHEM. ABBATIS SPANHEIMEN.
invitam D.Nicolai Abbatis Panormitani, compendium ex eius
tractatu de Scriptoribus Ecclesiasticis.

NICOLAVS *Siculus, Abbas Monacen.ordinis Sancti Benedicti, ex Cathania vrbe oriundus, dictus de Tudeschis, primo auditor causarum Domini Papæ, & Rotæ, postea Panormitanus Archiepiscopus,& demum sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ Cardinalis,iurisconsultus omnium celeberrimus,ingenio subtilis, & acutus; consilio promptus & firmus, sermone apertus & compositus; qui merito lucerna iuris appellatur: scripsit multa præclara volumina, quibus nomen suum posteris notificauit, de quibus subiecta feruntur.*

Super Decreto imperfectum	*lib.1.*	
Super Decretalibus	*lib.5.*	*Quoniam omnis ratio superna*
Super Clementinis.	*lib.1.*	
Processus iudiciarius	*lib.1.*	*Rex pacificus cunctorum*
Consilia centum quatuor	*lib.1.*	*Facti contingentia talis est*
Disputationes variæ	*lib.1.*	

Et alia complura.

D. MARCI MANTVAE BENAVIDII I. C. PAT.
in eiusdem Nicolai Abbatis testimonium, ex Epitome
virorum illustrium, ab ipso edito.

ABBAS *Panormitanus, hic Nicolaus Siculus,vir præstantissimus fuit,quo tempore floruerit,quæque monumenta reliquerit,in eius vita,apud alios legi potest,estque notum omnibus; id tamen silentio haud inuoluendum putaui, quòd Franciscum Zabarellam Florentinum Cardinalem habuit præceptorem; quem ipse honorifice citat,in rubr.de iudi.in 1.col.2.de cau.poss.& propriet.& in c.potuit.in fi.de loca.& cons.102.incip.circa.col.1.vnlum.2.& in disputatione incip.Titius, col.9. quod legit Senis,vt colligitur ex dictis eiusdem,in c.dilectus,de seq.poss.& fruc.& in c.decernimus,in fi.de iudic.& in c.si col.12.de foro compet.& in c.1.col.6.de lit.cont.& in c.quoniam Abbas, col.2.de offic.deleg.& in c.ecclesia S.Mariæ,col.6.de constit.& in cap.fi.ad fi.de fur.legit etiam Parmæ annos sex, vt testatur in d.cap.1.col.4.de lit.cont.& Abbas dicitur per excellentiam;quia est nomen dignitatis; etiam quod huiusmodi esset; & quia æquiparatur Episcopo, qui est dignitatis culmen, vt per Archidiac. in c.licet, de præb.in 6. Milis in §.dignitas,versi.tertio.Et quia Abbas idem est, quòd pater, ex quo lingua Syra,abbà, nil aliud significat.*

ABBATIS PANORMITANI
IN PRIMAM, PRIMI DECRET.

COMMENTARIA PENE DIVINA: QVAMPLVRIVM
Iurisconsultorum adnotationibus illustrata;

Et hac omnium postrema editione,ab innumeris propè mendis,quibus vndiq; scatebant,sic purgata,vt si cum alijs editionibus conferas, nostram proculdubiò diligentiam probes.

SVMMARIVM.

1 *Auxilium Dei,in omni opere inchoando,inuocandum est.*
2 *Testis loquens repentinè,præsumitur mendax.*
Si verò loquitur morosè,præsumitur dubius.
3 *Materia posita in diuersis locis,inducit difficultatem studentibus.*
4 *Doctor debet in suis dictis esse breuis,& non superfluus,& idè in aduocato.*
5 *Differentia inter epistolam decretalem,Decretum,& Constitutionem.*
6 *Studētium appellatione, comprehenditur Doctor in fauorabilibus: secus in odiosis.*
7 *Clericus,qui ex priuilegio potest studere in iure ciuili,an possit in eo doctorari,& ipsum legere.*
8 *Communis vsus loquendi,præfertur proprio significatui vocabuli;& statuta intelliguntur secundum communem vsum loquendi.*
9 *Nepos non venit appellatione filiorum de communi vsu loquendi; licèt de proprio significatu veniat.*
10 *Nepos ex sorore,vel fratre,venit appell,nepotis de communi vsu loquendi, etiam in odiosis;licet secus sit de proprio significatu.*
11 *Verba prolata a iure peritis, an intelligantur secundum communem vsum loquendi,an ex proprio significatu vocabuli.*
12 *Statutum dictans,quod verba debent intelligi nullo extrinsecus intellecto, intelligitur,quod verba debent intelligi ex proprio significatu; non secundum cōem vsum loquēdi.Secus si dicat,quod debent intelligi,prout iacēt. Nam tunc intelligitur secundum cōmunem usum loquendi,sup.nu.10.in fi.*
13 *Legere,an dicatur ille qui mente legit,vel qui non intelligit,quod facit ad multa.*
14 *Testis, qui dicit se scire;quia legit,sufficienter concludit.*
15 *Sententia continens iuris errorē ex mente,vel interpretatione,nō est nulla. Statutum puniens legentem instrumentum, an comprehendat illum,qui legit mentaliter.*
16 *Argumen.a simili tollitur,si assignatur aliqua dissimilitudo.*
17 *Carens aliquo sensu corporeo, vtrum possit esse iudex.*
18 *Iudex dēt iudicare, secundum cōscientiam informatam ex iuribus partium.*

PROOEMIVM.

1 CRegorius Episcopus.† Qm̄ omnis rō supernæ creaturæ,vel æternæ scientiæ,in Deo est,quī est earum caput & auctor,& q cquid alibi quæritur, hic pfectè inuenitur; quia hæc est perfecta virtus & sapientia.37.dist.c.legimus.§.hinc etiam, 2. ideo ipsius postulato pīsidio,qui dixit ad Moysem, Exod.4. Perge igitur, & ego ero in ore tuo, docebo q; qd loquaris,fidētius,huius summopere vtilis libri in ordine primi,lectu ram aggrediar.Et qm̄ de more legentium,ac scribentum est, primo expedire glo.primā anteq̄ fiat transitus ad textum; qm̄ ipsa est generalis ad totum librum; ideo eam primo expediā cum aliquib. vtilib.suppletionibus;& postea reassumam materiā gl. per alia verba vtiliora. Hæc igitur glo. 1.in effectu quærit de sex; & sextum nō prosequitur.Primo,n.quærit, quæ fuit intētio dñi Gregorij in hac compilatione; & respondet,vt in ea. Et ex hac prima particula glo. quinq; notabilia eliciūtur. Primo, ꝺ testes dispersim,& vario modo loquētes.Hoc.n.aufert intellectū, sicut & Decretales olim positæ in diuersis voluminibus, ingerebāt difficultatē,& auferebant
a verū intellectū:de quo uide tex.a in c.fi.§.sed aliud.5.q.5,b vbi gl.di-
b cit,†q̄ testis repētinè loquēs pīsumī mēdax,qa pīsumit subornatus:
2 si uero loquat morosè,pīsumit dubius.50.dist.c.ponderet. An aūt
c testium examinator, c dēat redigere in scriptis, q̄ testis vacillabat, vel q̄ morosè,vel repētinè loquebatē:Dic,vt no.Inno.in c.qm̄,de p bat.& ibi dixi.Secundò ex glo.colliguntur duo, quæ inducūt, &
d ingerunt difficultatem studentibus,d & legentibus. Primo,qm̄ materia ponitur in diuersis locis: quod facit multum contra Innocē. qui unam & eandem materiam in diuersis locis ponit, vario modo loquendo, ut patet exemplum in nota. per se, in c.olim, il 2.de rest.& spol.& in c. cum deputati,de iud, & in c, cū uenerabilis,de religio,

ADDITIONES.

a SEB. SAPIA. ¶ Vide tex.Hunc tex.reputat fin.Dom And.Sicul. cons 1.col. 90.uer.præterea est aduertendum,in 1.volum.ubi plura ad propositum,de quo etiam per Ale.in l.1.ff.de fal.in apost.uide etiam Bald.in c.1.de inue. in ma. fa. in vs.feu.ubi loquit de arbitratore,qui laudauit ex abrupto,& aliqua ad propositum ponit Rimi.in l.2 col.7.C.de eden.& hæc iuuant contra scholarem, qui pauco tempore studuit,ut præsumatur pauca scire,ut per glo.in c. tum ex literis.in ver.instructus,de in inte.rest.Adde tamen,q̄ quandoque præcipitatio cōmendatur,vt per Ab.in c iurgantium.de re.iu.dixi in rep.l. q̄ Nerua, in materia doli præsumpti.ff.depositi.

b ¶ Quinta.q.5. Adde Roma.singu.suis so. 18.in princ. ubi dicit singularem illum tex.Ber.La.

ZACHA. ¶ Adde,q̄ est singulare 447.in ordi.& quod incipit, an ille qui celeriter.Quib.adde,D.Anton.D.Car.ipsū Pa.& Fel.f c.cū cām,de testi. col.mihi 12. secūdum nouam impressionē.Eundem in c.eccl.S. Mariæ.col.14.de const.

c Examinator. Adde pulchre Spe.in tit. de teste.§. nunc tractandum, in 2.col.ubi multa dicit.Ber.Lan.

ZACHA.¶ Dic breuiter verū esse, q̄ notarius uel examinator testis dēat scribere qualitatē responsionis testis, puta q̄ uacillabat,quādo deposuit tale dictū: primo qualitatem vacillantis,etiā q̄ non uiderit,ponendo, Iudex dixit mihi notario,q̄ scribere debeam taliaſ.q̄ vacillauit uel timebat &c. ita cōcludit Lan. de Oria.in c.qm̄ contra,col 5.ver.in glo.2.in fi.de probat.nec ob.dictum Bald. in l.nullum.C.de testi.quod Fel.in d.c.qm̄ contra.col.antepen.in fi.adducit contra Lanf. Nam si bene inspiciatur, non est contra Lanf.Dicit.n.Bal.q̄ notarius, qui testem uacillare non uidit,non tenetur scribere,q̄ ita fit,sed solum,quod iudex ita dixit.& alle.Inn.& Io.And.ibidem.Lanf.uero etiam ibi dixit, q̄ quāuis notarius non uiderit testem vacillare,q̄ debeat scribere iudicem sibi iussisse, ut scriberet &c.Si tamen testis audiens notarium scribere q̄ vacillauerit,voluerit se defendere,debet audiri,ita no.dixit Innocen.in alle.c.qm̄ contra. quem in loco,ubi supra,refert & sequitur idem Lanf.de Oria.Non omitto tamen,q̄ uacillatio testis scripta sine mandato iudicis,non probat,ut no.Felin. loco ubi supra alle.Bald.in l.qui falsa,vel varia,& in apost.ff.de testi.Ang.fin.in Auth.Vt possessio.lat.§.& hoc in super,col.3.ver.eo modo, si tabellio,collatio 9.

ANT. FRAN. ¶ Adde, q̄ vacillatio in teste utitat eius testimonium.l.3.6. tit magis.ff.de testi.& facit testem de falso puniri,glo.est no.in c. qui falsas 3.q.4. & not.Bartol.& Alex.in l.eos.ff. de al.& uacillatio testis est insufficiens indicium ad torturam,prout in terminis consuluit Alexand.consilio suo 63.in 1.vol.incipien.breuiter omissis.Et adde,quòd uacillatio ita punitur in notario, sicut in teste, ita not. Bald.in l.scripturæ,in 2.colum.C.de fid.instru. Et adde,quòd vacillans potest torqueri, etiam per delegatum Principis. ita Bald. in cap.1.in 2. colum. si inter do.& vasal.lis oria.& idem Bald. in l.presbyteri, in 2.not.C.de episc.& cler.testis autem uacillans coram arbitro debet torqueri per iudicem, ita not.uol.Ange.in Auth.de testi.in §.si uero ignoti, in 2 not.& quòd uacillatio debeat scribi in actis per notarium de mandato iudicis; & alias non probetur per solam scripturam notarij,uide Bartol.in l.de quæstione § tormenta in ver & ex hoc dicit Innocen ff.de quæstio & eundem Bartol in l.3 in fi princ. & in §.ideoque,ff.de testi Et adde, quòd ille testis dicitur vacillare, qui vnum dixit in iudicio,& aliud extra,ut per Bar.in l eos,ff.de fal & per Alexan in consi. 43.in 1 parte cons.

d ¶ Difficultatem studentibus ingerunt. Signanter not. Abb. contra testes uario modo loquentes quia per hoc aufertur sensus,& intellectus uerus, pro quo facit text in § sed aliud. 5.q.5 cap.qui ambulat.ubi testis repentine loquens, pīsumitur mendax,si uero morose loquitur,præsumitur dubius.50 distin cap ponderet Modernio.addunt text.in § fi.43 distin.ibi,loquacitate incauta; & quod uoluit ibi Do. & eundem in d. capit. ponderet, & facit opt. tex de pœ dist. 3 in capitu.inter hæc hircum & text in capitu. sciendum.29 distin & ibi Do. & quod uoluit Barto.in l. prolatam, C. de sent.cum concor positis per eos in capitu.ecclesia S.Mariæ,de constit.& addunt Rom. in fin. suo 456. incip. an illi,ubi facit singu.text. in d.§.sed aliud inferens, quòd ex hoc alij testes præferuntur.Et uide Arch.& Do.in d.§.sed aliud:vbi exponunt repentinum,idest indiscrete & inconsiderate loquentem:dicentes hoc esse in arbitrio iudicis. Addunt etiam Moderniores, quod not. Bald.in l.unica. C. de emend.Iusti. Codi: ubi dicit, quòd fides testium dicitur uacillare propter nimiam obscuritatem, & Bartol.in l.ea. ff. de contrahen. empt. testem obscurum, æquiparat tacenti uerum.Et Domi.in §.alias.25.distin.& in capitu.erit autem lex, 4.distin. quòd positio obscura, excusat respondentem obscure; adeo quòd hic respondens, potest ex interuallo responsionem reuocare. Addunt etiam Baldum in l. fin. C. de sent. vbi redarguit iudices, uerba obscura in sententijs ponentes. do. Cardin. & Io. de Ana. in capitu. de simoniace, per illum tex. de simo. reprehendunt litigantes facientes positiones intricatas; & doct. non ponentes doctrinas claras. Addunt tex. hic in proœmio, in uersi. sane. Facit quod uoluit Bartol. in l.quicquid.ff.de uerbor.oblig inuehit contra quendam scribam, cuius dictamen non intellexit Papa Io. quia obscurum, & glo.1.§. sed hæc solennia, inst. de verb. oblig. inuehit contra habentes vnum in ore,aliud in corde. Hinc est, quòd de essentia legis est quòd sit clara, d capitu. erit autem lex. Ideo statutum ambiguum, non meretur allegari in causis, vnde sententia lata contra statutum, de cuius intellectu probabiliter dubitatur, non dicitur continere errorem expressum, ut not. Bald. ff. de re iud l.cum pro suis, & Bald.in capitu.fin.in 4 colum.in uer.ulterius not.de consti. idem de lege ambigua, ut non possit allegari ad decisionem causæ, dixit notanter Bartol. in l. in ambiguo,in prin.ff de re.du.& plene per Imo.& Rom. in d l. cum prolati-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Abb. Panor. super Primo Decretal.

per illum text. Et ideo ignorantia iuris obscuri excusat, per Dom. Cardin. in cle. 1. in 4. q. de reg. & in cle. 1 in 5. sane, in 3. ob de vsu. & clem. 1. in 2 5. q. de reb. eccl. non alie. Et excep tio obscura, habetur pro non exceptione, secundum Bart. in l. 3. §. si duobus, per illū tex. ff. de adi. le. probatur in l. Titię textores, p illū tex. ff. de le. 1. obscurū est, quod intelligi non potest. l. 2. ff. de his, quæ pro non scriptis habentur Iata fidei, ff. de iur. fis. & per glo. 2. ff. de pac. in l. veterib. Ego pro primo dicto Abb. contra testes vario mō loquentes, adduco bon. tex. iuncta glo. in ver. varios extitisse, & in ver. vacillasse, in cap. cū ecclesia, de ea. posses. & proprie, & in l. qm falsa, vel varia. ff. de testamen. Limitarem tñ, nisi varietas testium tenderet in vnum finem; & in substantia & sensu concordarent; licet essent varij in cortice verborum. Ita pulchre dicit Alex. de Imo. in cons. 78. incipien. in causa & lite uertente, in 4. col. in 1 vol. & voluit dominus meus Bart. in rep. d. cap. cum ecclesia, in 17. col. & glo. est celebris in cap. dudum, in ver. substantia, de consan. coniu. & alia gl. in l. ob carmen. in uerb. assistit, ff. de test. & est bo. tex. in l. qui sententiā, in ver. in vnū conspirantes, concordantesq; rei finem. C. de pœ. & uoluit But in d. cap. cum ecclesia Sutrina. Contrarium tamen senserunt idem Bu. & Abb. in cap. nihil obstat, de ver. sig. & Bald. in c. bonæ memoriæ, il 1. in 8. col. in versi. sed quid dices, de ele. Et But. in d. cap. ecclesia, distinguit, q aut est varietas in verbis, seu in mente; & tunc vitiat dicta testium; & ita loquuntur iura loquētia de varietate testium. Aut varietas est in verbis, seu cortice verborum, retenta tamen in mente; & tunc talis varietas nō vitiat dicta testium, vt in d. c. nihil. Ego cōcordarē alio mō, aut testes dicūt, q hæc fuerunt verba formalia; sed in effectu non concordant, & non probāt; & ita procedat doctrina Bald. & d. Anto. & Abb. in ſall. locis. Aut testes non dicunt, q verba formalia fuerunt ista, q ipsi referūt; & tunc satis est, q concordēt in effectu: & ita p cedat opin. Alex. in d. consil. js, & de do. mei in d. cap. cum ecclesia, & gloss. in cap. dudū, in versi. substantia, & tex. in d. l. qui sīsam, & in dict. cap. nihil. Limitarem 2. nisi testes variarent in modo. Nā ad varietatē modi, non variatur finis; vnde facit, q si testes sint cōcordes in principali dicto; licet discrepēt in mō, & i causa dicendi, p hoc non fit varietas, uel contrarietas, ita pulchre dixit Butr. in cap. quoniam, in uer. no. 4. de of. ord. p Innoc. cap. qualiter, il 2. de accu. Limitarētertiō, nisi ista varietas comprehenderet diuersitatē temporis, puta, quia testis in una instantia non depositit de die; in alia dixit recordari de die: Quia per hoc non uidetur esse varius, seu contrarius, ita dixit Bart. in l. qui bona. §. si quis stipulatus. in prin. ff. de dam. infe. Facit simile, quod dixit Bal. in l. de tutela, C. de in integ. rest. mi. & facit pulcherrimus tex. in l. quidam tabularum, ff. de fur. secūdum Angel ibi, q si testis vno tēpore non est recordatus, & alio tēpore recordatur, non dr contrarius, nec varius, nec periurus. l. 2. §. q causa. ff. ad Car. Mod. accumulant aliqua de obscuritate, de quo commodius dicā in c. fi. infra de constitutio. post Abb. & alios. Adde tu post dicta Do. Feli. relata hic per Domi. Anto. Cor. mihi patrē optimum, quod incauta locutio protrahat in errorē, Spec. in tit. de excep. §. 4. ité no. quoq; ad repentinitatē. Adde quod voluit Roma. consi. 356. scilicet quod cōsessio emanata post terminū deliberatiū, non pōt p textu errōris reuocari: q secus esset, si repētina esset. Vnde aūt proueniat obscuritas; & an posicioni obscuræ fit respondendū, uide Specul. in tit. depositio. §. 7. versi. 3. & versi. 9. vbi dicit, quod respondens hī pro confesso; & obscuritas in confessione facit, vt illa intelligatur de minimis. ita Spec. in tit. de loc. §. 6. versilis. Et quod testis obscure loquens reprobetur, uoluit Specul. in tit. de loc. §. 11. versi. ité q testis. Et not. quod licet publicatis attestationibus, ét in causa summaria, & in alia instantia, non admittatur articulus declaratiuus temporis articuli obscuri dati ad probandū pscriptionē; tamen iudex est in culpa, si testis non examinatur specifice de articulo, & continuatione tēporis, & de bona fide; ét si pars non dederit in articulo. Et poterit iudex dijdicitus testificatis, ex officio suo interrogare testes, ut declarent illam obscuritatem, secundum Innoc. in c. p tuas, in ver bo. negligenter, de testi. & ita refert, & sequitur Roma. consi. 459. & vide Dom. de Rot. in conclusione, de testi & dum dr, quod exceptio obscura hī pro non ex ceptione. Adde, q si obscuritas venit accessorie, quod illa non ſiudicat, secundū Oldra. consi. 207. in fi. & uide Ange. consi. 284. & ibi an sufficiat testes cōcordare in vnum finem, & per Fulgos. consi. 151. Ioan. de Ana. consi. 78. vbi sequitur Bal. Et an dictū testis dubium iuuetur per alium, uide Anto. de But. consi. 45. Et an iuuetur per rōnem sui dicti, uide Fulgos. vbi supra. Et an testis dicatur contrarius ex eo, quod primo dixit se scire, deinde credere, uel econtra: adde Ange. alleg. consi. in fin. Aret. consi. 44. Et quando testis, qui primo dixit se scire, & postea nescire, probet, & nō probet: vide Franc. Aret. consi. 71. in 2. colum. Et quādo testis dicatur vacillare, uide Alex. consi. 63. 2. lib. Bern. I. an.

ANT. FRAN. ¶ Et quid sit vacillatio; & quando testis dicatur vacillare, uide Alex. in consi. 43. in 1. parte consiliorum, ubi inter cætera dicit, q testis, qui vnū dicit in iudicio, & aliud extra iudicium, dr vacillare. Et adde, q testis vacillans pōt de falso puniri, ut est glo. in c. q falsas. 3. q. 4. & hr per Bar. & Alex. in l. eos, ff. de fal. & talis vacillatio ita punitur in notario, sicut in teste, vt dixit Bald. in l. scriptor, in 2. col. C. de fide instru. & dixit Alex in consi. 63. incip. br omissis, q vacillatio est sufficiēs indiciū ad torturā; & dixit Bal. in c. in 3. col. si inter dūm & uasallis oriatur, in vsib. feud. q vacillans potest torqueri, etiam per delegatū Principis, quod ét uoluit Bal. in l. psbyteri, in 2. no. C. de epis. & cle. Vacillans ät corā arbitro, dēt torqueri per iudicē, vt not. uoluit Angel. in Auth. de testi. in §. si vero ignoti, in 3. no. Et adde, q vacillatio testis dēt scribi in ætis per notarium, secundū Bal. in d. l. psbyteri, & uoluit Innoc. & Lanfr. de Oria. post eū in c. quoniam contra falsam, in glo. sua in uerbo, instr orū, de proba. & hr per Bar. in l. de qōne, in §. tormenta, in vers. & ex hoc dicit Inno. ff. de q. & plus dicit Innoc. & Ioan. And. in d. c. quoniam contra, q licet notarius non intelligat, quid sit uacillatio testis, si scribat de mandato iudicis, probatur vacillatio: quod ét uoluit Bal. in ullū, in 1. col. C. de testi. De uariatione aūt quid sit, & qn admittatur, & quando non in teste, & an in diuersis instātijs admittatur, & quo: vide Spe. in ti. de inquisit. in 6. nunc tractemus, ver. vltimo quærntur. Et plene per Flo. in l. qui falsa, vel varia, ff. de testi. De obscuritate aūt dicas, q illud dr obscurum, quod bene non potest intelligi, secundū Bald. in l. hac cōsultissima, in 3. col. C. de testi. & in Margarita sua super Innoc. in 13. col. in verbo testis, & habes per Spe. in ti. de teste, in §. 1. in ver. item q testis obscure, & in tit. depositis. §. 7. in ver. 3. vbi declarat, ex quibus proueniat obscuritas: & ibi dicit, quod obscure respondens habetur pro confesso; & etiam ponit, quando positioni obscuræ sit respondendū, & contra quem debeat interpretari obscuritas sermonis in contractib. habetur in l. veterib. ff. de pact. & in l. Labeo scribit, ff. de contrahen. emp, & in l. si arborē, & in 6. hæc lex, & ibi per Bar. ff. de ser. vr. præd. & uide Bart. in l. inter stipulantē, in §. si Stichum. ff. de ver. ob. & in l. ab executore, ff. de ap. vbi de obscuritate verborum iudicis, & testium, quo & contra quem debeat interpretari; & an obscuritas libelli, & sīia debeat interpretari, & per quē, habetur in l. si quis intētione ambigua, ff. de pœ. & dixit Bald. in d. l. hac consultissima. in 3. col. q obscuritas sententiæ potest declarari, etiam per iudicem executionis. Et adde etiam Bald. in l. qui se patris, in 2. colum C. unde liberi, q obscura respōsio facta in iudicio, potest & debet declarari, & uide etiam Bald. in d. l. hac consultissima, in 2. col. ubi dixit, q obscuritas uitiat citationem.

4 religio. domi. † Scdo facit ō Doctores diffuse loquentes: a nam superfluam ingerunt difficultatem, ut in textu, & in gl. unde doctor debet esse breuiloquus. Pro hoc uide gl. in c. cum sit ars, de ætate & qualitate, quæ redarguit aduocatos allegantes multa inutiliter. Melius. n. est pauca idonea effundere, q̄ multis inutilibus hoīes p̄grauare, ut dicit textus in l. 3. §. prium. C. de uct. iure enu. Et sæpe experientia compertum est, q bona allegatio inficitur & obnubilat ob nimiam allegationem; & siniſtra oritur suspicio ō allegantem.

5 † Item no. ex hac particula glossæ, dr ium inter pstitutionem, & decretalem epistolam, & decretum. Et conclude, q constitutio ecclesiastica, uarijs nominibus nuncupatur. Qnq; n. appellatur Canon, qnq; Decretum, qnq; Decretalis epistola, qnq; Dogma, qnq; Sācio, qnq; Mandatum. qnq; Interdictum: & de his uide 2. dist. in summa. Et pro intellectu glo. dic, q proprie decretalis epistola est constitutio, quā Papa edit cum cōsilio Cardinaliū, uel sine, ad alicuius cōsultationem: Decretum uero, qn ad nullius cōsultationē. Cōstitutio autem qnq; capit specifice & est proprie, qā princeps statuit, ut in c. pstitutio. 2. dist. & dicā, j. super rub. de pst. Itē no. finale intentum huius pplationis, fuit. n. intentum, ut prouideret utili

6 tati legētium. † Et ex hoc, & ex glo. notabile collige dictum, q ap-
b pellatione studentium, nō comphenditur legēs, b & sic nō comp
c henditur doctor: c si ergo priuilegium est scholarib. indultum, nō uī doctorib. indultum. Et multo fortius hoc procedit in statutis disponētibus de studētibus. d. Ant. dicit, q de proprio significato uocabuli, appellatione studentium pprehenditur doctor, maxime legēs: intendit. n. studio, inquantum legit. Ad hoc adducit text. in proœmio fforum in §. illud uero. Vbi dicit tex. q doctor dr studiū peragere. Sed ex cōi usu loquendi nō comphenditur: & vsus loquēdi attendi dēt, ut in c. ex lris. il 1. & quod ibi no. de spon. & in l. liberorum. §. q tñ Cassius. ff. de leg. 3. Aduerte primo, quia hæc solutio nō uī indistincte uera: pro ea tñ adduco tex. i c. aliquāti clerici 26. q. 5. ubi patet ex princ. iuncto fine, q appellatione studij cōprehēditur doctrina. Itē facit tex. in l. 2. C. de excu. artifi. lib. 10. ibi, studiū docēdi atq; discēdi; & maxime, qa docēdo quis efficitur peritior, ut patet in illo ti. l. 1. ibi, & ipsi peritiores fieri, & suos filios erudire &c. usi gl. dat ibi uerius. Discere si q̄ris, doceas, sic ipse doceris. Nā studio tali tibi proficis, atq; sodali. Et intellige de co. q prouectus est; qa nullus pōt in scia ita esse prouectus, cuius scia nequeat augeri, iuxta illud, Audiens sapiens, sapientior erit &c. Nā minus erudi tus alios docere nō pōt; immo seipsum & alios in pfusionē ducit, ut in c. si clericatus. 16. q. 1. dum dicit ibi tex. in fi. q cauere qs dēt, ne absq; doctore ingrediatur uiam, quā nunquā ingressus est; & alibi canon, Qualis erit ædificatio discipuli, si magro se intelligat esse maior? 8. q. 1. c. qualis. Et in summa, qualis dēat esse doctor alios docens, uide bo. tex. in c. oportet. 8. q. 1. & in l. 1. C. de profes. qui in ur. Constan. lib. 12. ubi tex. facit illos Comites, qui legerunt iugiter per 20. ann. Sed in contrarium faciunt multa, & primo c. si. j. de magis. ubi studētes & docentes ponit tex. ut diuersa; ergo appellatione studentium non comphenditur doctor. Ad idem text. in

d c. super specula, j. ne cle. uel mo. ubi patet, q studium continet d in se

ADDITIONES.

a ¶ Secundo facit contra Doct. diffusè loquētes. Doctor dēt esse breuiloquus. Adde But. in d. c. cū sit ars, in glo. fi. ubi dicit illā glo. esse no. cōtra uerbosos, & ibi Ioan. alleg Senecā 38. epist. ad Lucill. Nec multis opus, sed efficacibus, & facit bo. tex. in c. nō mediocriter. de cōsecra. distin. 5. & bo. tex in Auth. de referenda rijs, circa fin. ibi, multitudo nihil hēt honestū, & ibi, hæc lex nra multitudinē qui dē expellēs, coniūctis ibi in gl. in uer. honestū, & in uer. qm in paucis, & ibi Bar. facit bo. tex. in c. fi Romanorum, in uer. quid membranas occupas. 19. dist.

¶ Adde tu Spec. in tit. de aduo. §. 1. versi. item quod est nimium, & dicit Roma. in sing. suis fol. 23. quod uerbosus aduocatus, potest pri uari officio aduocationis, per glo. sing. in l. ex ea causa. ff. de postula. præla.

ZACHAR. ¶ Roma. in singul. suis fol. 23. Dic tu quod est 741. in ordine, quod incipit, an nimis uerbosè. Et quia sumus in materia aduocatorum, qui uerbosi esse prohibentur. Adde tu, qd si iudex cōsenserit aduocato, ut unū solū verbum adhuc dicat, quod poterit talis aduocatus impune dicere infinita, ita no. Ia. But. post Odof. in l. si quādo. la 1. & qd ibi no. in addit. ad eum. C. de bo. uac. l. b. 10.

b ZACHAR. ¶ Appellatione studentium, non comprehenditur legens. Et sic nō comphenditur Doctor. post glo. concludo, ut hic per istū, cui adde Dom. meum And. Sicul. in c. fi. de pben. & in c. fi. de simo. & Petr. de Anch. in procem. Sexti. in 8. col. ubi utrū appellatione scholarū includatur doct & ibi per Geminia. ver. no. 3. & per omnes hic plenissimè per dominum meum in proœm. clemen.

¶ Adde tu Roma. consi. 232. Ber. Land.

c SEB. SAPIA. ¶ Doctor. De ueritate eorum, quæ dicit hic Dom. Abb. late disputat Ludoui. Bologni. in commento Theodosiani priuilegij, concesso Bononiensibus, in uersic. omnibus studentibus, quod priuilegium nonnulli existimant esse fictitium.

d ¶ Studium continet. Pondera, quia uer. studium, adaptatur ad vtrumque; licet ergo ibi dicatur, docentes, & studentes; non tamen contradicit dictæ l. 1. C. de excu. artifi. Et eodem modo responde ad c. super specula. immo ibi in uersi. cupimus studiū ampliare, patet cōtrariū. Nā uerbū, studens, est indifferens ad docendum & ad audiendū, seu discendum: & determinatur, & specificatur secūdum materiam, cui adiungitur, nec mirū, quia idē uerbū ad diuersos relatum, diuersi mode capitur, c. cum dilecti, de cōsue. c. cum olim, de reſerī. c. ab excōicato, eo. tit facit c. nonne, 37. dist. in ver in suo studiosus cor de. And. Barba.

ANT. FRAN. ¶ Et an quod dr in scholare, & studente, hēat locum in doctore, & legente, & econtra, uide Barto. in l. 1. in §. nec castrense. ff. de colla. bon. & an priuilegia cōcessa scholaribus, hēant locū in Doctoribus legentib. hēs per Bald. & doct. in auth. habita, C. ne filius pro patre, & an liceat legere, uel studere in diebus festis, & quando, uide D. Abb. & alios post eum, in c. 1. infra, de ferijs.

Proœmium. 4

in se auditū. Nā primo tex. ibi pmisit de audientibus, & postea subiungit, q epi, in quorū dioœcesi student, & c. & sic proprie ille dr studere, qui alios audit. Ad idē tex. i c. ex studijs, de pēnit. iuncto princ. tex. cū eo, quod sequit ibi, auditioni iapictū, &c.

a Fatendum tñ est, q studium a qnq; comphendit alios actus, pter meditationē sciæ, vt patet in c. 3. de pac. ibi, [In aliquo studerent beneficio, &c.] in l. 2. ff. de do. inter vi. & vxo. ibi: [Nec esset eis studium liberos potius educādi.] Itē hoc probat diffinitio. Nā studere, est disciplinæ inuigilare; & cū tota animi volūtate applicare ad proficiēdum in ea, sm Hug. quem sequitur Ioan. And. & Archi. in c. cū de diuersis, de priuil. lib. 6. & hæc diffinitio non proprie cōpetit doctori; qui doctus & eruditus esse dēt, & prou ectus, vt in c. palle. in fi. de magi. & in l. magistros. C. de profes. & medi. li. 10. & in c. cū ex eo, de ele. li. 6. & in pal. c. oportet. Item doctor non dr proprie studere, sed alijs viā aperire; & ipsam sciam exponere, seu alijs tradere, vt dicit tex. in proœmio

7 fiorum, post prin. & in §. incipiente. † Ideo Io. And. in regula, cū quid prohibetur, de reg. iur. lib. 6. in mercu. multum dubitauit de illa quæstione. Nunquid virtute priuilegij, per quod concessum est studentib. in Bononia licet a iure sit prohibitum, vt possint ibi audire ius ciuile, & in eo libere studere; possint tute
b hoc ius legere, & in eo doctorari? Et ante factū consuluit, q ca-
b ueāt; b post factū vero, non credit illos incidisse in canonē. Sed quantum ad pmissam qōnem, bene puto, q si priuilegiū est fa-
c uorabile, appellatione c scholarium comphenditur doctor, maxime legens. Sed si est odiosum, tunc non comphēditur; quia nō proprie studet, vt p dixi. Facit quod dicam j. de salutatione, in illa qōne, an appellatione scholariū, comphendatur doctor. & ad tex. in proœmio fforū, quē allegat d. Anto. rñdeo, q ibi capitur studiū pro loco studij. Nā maxime ex doctoribus peragit studium, vt patet in d. l. magros; & ita ét capitur in c. cū de diuersis, prælle. Fatendum est tñ, q actus legendi est cōis doctori &
d scholaribus; d vnde ét scholares dūr legere, vt aperte patet in c. non magno, ne cler. vel mo. & in pall. c. cū ex eo. de doctore pro batur in cle. 1. de magis. & hoc uerū ex proprio significatu vocabuli; sed vsus loquendi hēt oppositum; quia tm doctores legentes comphenduntur ex cōi vsu loquendi. Et ideo incidēter

8 examinanda est hæc vtilis quæstio, † Nunquid e vsus loquēdi f
e pferatur proprio significatui vocabuli. Et pro intellectu pmir-
f te, q etymologia dat proprium intellectū verbis, vt patet in c. forus, j. de ver. sig. & in c. cleros. 22. dist. optime facit tex. in l. pupillus. §. territorij, ff. de ver. sig. Et conclude br post Bar. in proœmio fforū, & in l. instrorum, ff. de fide instr. Aliquid ét per eū videin auth. sacramenta. C. si aduersus vend. q vsus loquendi prefertur proprio significatui vocabuli, vt in l. Labeo. ff. de supp. le
g. & in palle. §. q tñ Cassius, & in pall. c. ex lris, etiā in materia
9 stricta, & hoc ét sequitur Bar. in l. non dubiū, C. de legi. vbi no. dicit statuta intelligenda sm cōem vsum loquendi. † Hinc est, q licet appellatione filiorum, ex proprio significato vocabuli etiam comprehendantur nepotes, vt dicit tex. in l. liberorū, ff. de ver. sig. tamen propter communem vsum loquendi, non cōprehenduntur nepotes, vt est tex. Inst. qui da. tut. pos. in fi. vide

10 ibi per glo. † Hoc etiam dictum aperte sentit in simili Io. And. in c. fundamenta, de ele. lib. 6. in nouella. Vbi dicit, q licet appellatione nepotis, tantum comprehendantur descendens ex filio, vel filia, vt patet in l. j. & l. iurisconsultus, ff. de gradi. & in c. ad apostolicam, aliās ad sedem. 35. q. 5. & patet etiam in arbore consanguinitatis: tñ ex cōi vsu loquendi comphēditur ét filius fratris, vel sororis, & pp istū vsum loquēdi concludit ibi talem nepotē includi ét i dispositione illius c. q̄ est valde odiosa. Fed. de Sen. in cōs. 38. noluit descēdētes ex fratre, vel sorore pprehē
di applone nepotū in materia statutaria, licet aliqñ impropriē
tur vocabula. Sed dcīn Fe. puto restringēdū, qñ hoc nō habet cōis vsus loquēdi: aliās aūt dictū suū non procederet per prædicta,

ADDITIONES.

a ¶ Studium. Adde Ange. in l. 1. C. de thesau. lib. 10. in ver. studio, vbi notat illud verbum pro statutis dicentibus. Si quis studiosè percusserit aliquem, in tantū puniatur, q ille dicatur studiosè percutere, qui per cutit certo proposito, vnde si casu esset facta percussio, non puniretur pœna statuti: pro hoc est glo. ordin. in l. vnica, versic. occultator, C. de his qui se defende. lib. 10. & vide de hoc qd ſti. & ea quæ parit, in verbo, studio. collat. 4. & ibi Angel. q verbum, studium, denotat malitiā, & vide gl. fi. in ver. ex studio, quæ incipit, id est dolo, vel fraude, in Auth. vt exactione instante doris, & ibi Angel. collat. 7. & vide tex. in Auth. de nup. in §. si vero ab initio, in ver. studio. & ibi Ange. collat. 4. & ibi Bal. in prin. in auth. ad hæc, G. de latina libertate tollenda, quod ista dictio, ex studio, vel aduerbium studiosè, significat malitiam, & dolositatem. Et Bal. in l. j. in §. huius studij, in ver. quæro, quid est dictum huius studij, ff. de iustit. & iure. vbi diffinit, quid sit studium; & inducit illum textum in ar. ad statutum, quod si qs studiosè fecerit tale quid. Nam exponitur, id est voluntarie cum applicatione animi. Et in maleficijs aduerbium, studiosè, signat malum animum, idest dolū: sed in bonis actibus significat actum meritorium, facit bon. text. in l. vnica, in ver. studentes. C. de rap. vir. & in c. sicut, de cohabit. cler. & mulie. & in c. cum ab omni, de vita & honesta. cler. Et vide Innoc. in c. prudētiam, de offi. deleg. Quod si mādat Papa delegato, quod audiat studiosè, videtur sibi dare formā.

ANT. FRAN. ¶ Et quando aliquid dicatur studiosè factum, vide Ange. in Authen. de defenso. ciuit. in §. decreto, in fi. & Authen. de nup. in §. fi vero ab initio, & Bal. in l. ex verbis circa finem: vbi dicunt, q intelligitur studiosè, id est dolosè, fraudulenter, & appensate, vide plene Ange. Aret. in suo tracta. malefic. in glo. in ver. dolosè, & appensate, & ibi per Aug Ar. in addit. ple.

b ¶ Caueant. Adde tu uidendum pulchrum consilium Calder. de magistris, vbi concludit, q Abbas potest doctorari in legibus, & Abb. late consi. 84. vbi ponit de monacho; & an possit petere expensas studij ab Abbate. Bern Lan.

c SEB. SAP. ¶ Appellatione. Contra, & appellatione doctorum veniunt scholares in materia fauorabili, Bart. in l. 1. in fi. ff. solu. matrimo. vbi Alexan. Roma. in l. 2. in princ. eod. tit. vbi dicunt, q priuilegium concessum doctori ejicié di fabrum, competit etiam scholaribus.

b ¶ Caueant. Adde tu uidendum pulchrum consilium Calder. de magistris, vbi concludit, q Abbas potest doctorari in legibus, & Abb. late consi. 84. vbi ponit de monacho; & an possit petere expensas studij ab Abbate. Bern Lan.

c SEB. SAP. ¶ Appellatione. Contra, & appellatione doctorum veniunt scholares in materia fauorabili, Bart. in l. 1. in fi. ff. solu. matrimo. vbi Alexan. Roma. in l. 2. in princ. eod. tit. vbi dicunt, q priuilegium concessum doctori ejicié di fabrum, competit etiam scholaribus.

d ZACHAR. ¶ Est communis Doctori & scholaribus. Dic ad hoc, vt procedat, requiritur primo, quòd volens legere sit idoneus, vt no. Fel. post Doc. in c. quoniam, de magi. Quod tamen limitat Inn. ib., nisi iusta causa, & ratio hoc impediret, puta nimia multitudo offerentium se legere. Aduerte, quòd volens legere debet petere legendi facultatem, vt no. Fel. vbi supra, qui alleg. c. cum ex iniuncto, de hær. & dictum Bal. in l. si donationem, C. de nup. & quod si non fuerit admissus, vtrum possit his non obstantibus legere? no. Iac. Rebuf. in l. si quis, la 1. & ibi in addit. C. de decu. lib. 10.

e SEB. SAP. ¶ Nunquid. Adde quòd etiam in verbis diuinæ scripturæ communis vsus attenditur, Abb. in c. maiores, in 8. not. de baptis. Et qualiter probetur communis vsus, pulchre declarat Regius Senator Do. Rochus Curtius, in repetit. c. fi. in 7. q. principali, de consuet. Et quòd in statutis non attendatur communis vsus loquendi, arguit Bal. in rubr. de suc. feu. col. pe. de quo etiam per Fulg. in l. si infanti. C. de iure deliberan. Quod autem in statutis attendi debeat, multum probat Ludo. Bologni. in consi. 60. viso puncto, col. 2.

f ¶ Nunquid vsus loquendi. Adde latissimam apostillam Dom. Felin. hic plura accumulantis, an communis vsus loquendi præferatur proprio significatui vocabuli, Dom. meum And. Sicul. in repet. rubri. de fide instrumen. in 20. colum. & in repet. l. cum acutissimi, in 19. col. & 20. C. de fideicom. Doct. in c. ex literis, de spon. Pet. de Anchar. consi. 183. incip. apud me ita questio. & consil. 251. incip. Quia primo quæsito, versus fin. Bartol. in l. 1. C. de iuramen. calum. & in l. librorum. §. quod tamen Cassius, ff. de legat. 3. cum aliis similibus alleg. per Feli. hic. Amplia primo, vt habeant locum prædicta etiam in legibus peritorum, & alijs dispositionibus conditis etiam a iure peritis, secundum But. hic: cui adde tex. & ibi But. in cap. quamuis, in ver. vsus obtinuit, de uerborū sig. Dyn. Ray. & Bald. in l quod si nepotes, ff. de testa tu. & Bart. in l. stipulatio, §. hæc quoque, in fi. ff. de verborum obligatio. Amplia secundo, etiam si statuto caueretur, quod verba statutorum intelligantur prout iacent, quia adhuc recipiunt interpretationem a communi vsu loquendi secundum Iaco. Butr. in proœmio Digestorum, quem sequitur Butr. & Abbas hic; & uoluit Bald. in l omnes populi, in penult. quæstio. ff. de iusti. & iure. ubi idem dicit, etiam si statuta debeant intelligi ad literam, & idem dixit Bald. in l. de quibus, in pen. char. ff. de leg & in l. data opera, in 5. char. C. qui accusā non possunt. Barto. in l. omnes populi, in fi. 6. quæstio. ff. de iustit & iure. & Imo. in l. Cæsar, ff. de publ. Et de dicto uerbo, prout iacent, uide Petr. de Anchar. in consil. 313. incipien. uiso puncto. Limita prædicta non habere locum, si statutum diceret, quod uerba deberent intelligi secundum propriam significationem, quia tunc non attenditur communis usus loquendi, quia communis usus loquendi non est propria significatio secundum Bal. in l. Labeo, ff. de sup. leg. & no. Roma sing. 427. incip. communis doctrina. Limita secundo, nisi statuto caueatur, quod statuta intelligantur nullo extrinseco addito, secundū But. in dicto proœmio ff & Butr. & Abb hic, & Roma. in dicto sing. & sentit Barto. in d. l. Labeo. & Bal. in d. l. omnes populi. 12. colum. Notabis etiam, quòd ad probandum communem usum loquendi, non sufficit testes dicere, quod communiter sic dicitur, sed bene debent dicere, se ita audiuisse dici: alias non concluderent, tanquam de proprio sensu non deponentes, secundum Bart. in d. l. Labeo, & Bal. in l. de quibus, circa finem, ff. de leg. & Anto. de But. in rep. cap. fin. de consuet. in ult. col. Notabis etiam, quòd ad cognoscendum communem usum loquendi, attenditur maior pars ciuitatis uel loci, secundum Abb. in cap. ex parte. infra de censi. propter glo. ibi in uer. primo casu. No. etiam quòd ille, qui alleg. communem usum loquendi, habet ipsum probare, & difficile esset hoc, secundum Ioan. de Ana in cap. uno, in 7. colum. infra de sigit. & Pau. de Cast. consi. 294. incip. præsuppono quodam statuto. Adde tu post uerba Do. Feli. relata hic per Do. And. Sicul. an in statutis cōmunis usus loquendi peritorum sit attendendus, Anto. de Butr. consil. 25. Calder. consil. 9. de constitu. Rom. consi. 4. & 32. & 309. Rapha. Comen. consil. 146. Fulg. consil. 40. 119. & 154. Ange. consi. 26. Et an dicta testium debeant intelligi secundum communem usum loquendi, uide Ro. consi 301. Et an uerba testatoris, per eundem consil. 178. & an uerba contrahentium, per Ange. consil. 350. Qualiter testes debeant deponere de communi usu loquendi, uide Fran. Aret. consil. 72. & Rapha. Comen. consi. 7. uide Alexan. consil. 82. 1. lib. Ber.

ZACHARIAS. ¶ Addetur, ne fallaris per theoricam Bar. communiter approbatam per Scribentes in l. Labeo, ff. de suppellec. leg. quod non sufficit probantem probare communem usum loquendi in materia statutaria fuisse & esse 10. annis citra; sed oportet, quòd probet, q erat tempore conditi statuti: aliàs probatio non releuaret probantem. Istud fuit solenne dictum Dom. Fulg. in l. 1. in prin. C. de iur. cal. dicentis se ita in practica obtinuisse in ciuitate Veronæ. Et hanc decisio. Fulg. sequitur & refert Vincentius Palleotus in l. 1. in 5. char. uer. quia item dictum est supra de cōi usu. ff. de reb. cred. & si cert. pet. Ratio aūt est in promptu. Nam qui uult statutum interpretari, non secundum propriam significationē, sed secundū cōem usum loquendi, nihil aliud uult inferre, nisi q non currente cōi usu loquendi, & propria uerborū significatione, debemus dicere, ita uoluisse statuentē, secundū cōem usum loquendi & intelligendi statuere, nō aūt secundū propriā uerborum significationē. Nā ut Bal. in ti. de pace Constan. in uer. Opizoni. dicit, ois sermo, qui non consonat auribus nulgi, dr penitus extraneus, quia fatebor consequentiā. Assumptū aūt negabo, si q statuens habuerit respectum ad cōem usum loquēdi, cum sit q̄d dicam, q tempore conditi statuti non uigebat ista cōis usus loquendi: ergo allegantibus incumbit onus probandi; quia non sequitur, Nunc est communis usus loquēdi, & intelligendi, ergo statuens uoluit ita debere intelligi suā dispositionē. Possibile enim est, q tpe facti statuti, non erat iste communis usus loquendi: ergo ut dixi, allegans hoc fundamentum suæ intentionis, est necessarium ut probet.

ANT. FRAN. ¶ Circa cōem usum loquendi, quo inducatur ultra dicta Bart. in l. Labeo. hic alleg. uide eundē Bar. in l. 1. in pen. col. uer. ex his ergo apparet. C. de digni. li. 12. Et adde, q usus cōis loquendi non dr propria significatio, ut dixit Bar. p illū tex. in l. cū delanionis. §. asinā, ff. de fun. instr. & in l. 1. cir. med. in uer. communis enim usus, ff. de suis & legit. Et adde, q talis usus communis loquendi præualet constitutioni, ut per Bar. in l. omnes populi. in 6. q. princ. ff. de instit. & iure. Et an & quando habeat locum in statutis dubijs, uide Bart. in l. si quid earum, ff. de leg. 3. & in rubr. de no. ope. nunc. in 2. col. & per Alex in l. 5. in prin. ff. de uerb. obl. Verum an possit alterare propriam uocabuli significationem, uide in l. 3. ff. de usufr. ea. rer. quæ usu consumuntur. & ibi per Bar.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Abb. Panor. super Primo Decretal.

a dicta, & dicit But. hoc procedere, etiam si statutū [a] dictaret, ver
b ba debere intelligi vt iacent": [b] † Secus dicit in legibus condi-
11 tis a iure peritis: quia tunc ſm eum verba regulantur, nō ab vſu loquendi; ſed a proprietate vocabuli. Hoc intelligit verum D. Ant. & puto bene, niſi eſſet vſus loci conditæ legis; quia tunc dēt intelligi verba ſm cōem vſum. Secus autem, ſi lex comprehenderet multa loca, vbi nō eſt talis vſus loquendi: quia tunc verba intelliguntur proprie; & non regulantur ab vſu loquendi. † Item addit & aliud notabile, videlicet q ſi ſtatutū dictaret
12 verba debere intelligi, nullo extrinſecus addito, vel intellecto; tunc dēnt intelligi, non ſm vſum loquendi, qa ille intellectus eſt extrinſecus, ſed ſm propriū ſignificatū vocabulorū, & hęc no. qa faciunt ad multa. Secūdo gl. principaliter q̄rit, q̄ ſit materia in hoc opere. Et reſpondet, q ſunt ipſæ cōſtitutiones, & decretales epiſtolæ ſub ſingulis titulis collocatæ. Hæc particula gl. pōt dupliciter intelligi, ſm Io. And. Primo, q ipſa collocatio conſtitutionū ſit materia; & ſm hoc gl. non bene diceret; quia hæc collocatio facit hoc volumen, & volumē non eſt materia ſui ipſius. Poteſt & ſecūdo intelligi de Decretalibus prout primitus extrauagabantur; & ſm hoc gl. bñ dicit, q, ipſæ Decretales extrauagātes fuerunt, & ſunt materia huius cōpilationis, vt expreſſe colligitur ĵ. in prooemio. §. ſane. Et aduerte, quia hoc procederet inquantū Greg. nihil de ſuo poſuit; ſed reſpectu iurium per eum editorum, materia eſt illa, q̄ eſt in hac ſcia. Et dicit quidam, vt refert hic Io. And. q materia eſt bonū cōe, ſicut etiam in ſcia morali, & pro hoc l. 1. ff. de iuſt. & iu. ibi: (Ius eſt ars boni & æqui, &c.) Sed veritas eſt, q materia huius compilationis, non dico ſcientiæ, ſunt ipſæ Decretales, ſed materia ſcientiæ, eſt ipſum bonum cōe. Hoc. n. intendit lex, vt ſeparet æquū ab iniquo, & iuſtum ab iniuſto, vt in præalle. l. 1. & in c. ad fidē.
23. q. 5. & de hoc etiam ĵ. tangam. Tertio quærit glo. quæ ſit vti d ¶
litas ex hac cōpilatione. Et reſpōder, vt his lectis & intellectis,
13 ſciamus diſcernere inter æquum, & iniquum, &c. † Et ex hac
c particula not. q intelligere non ſequitur ad legere, [c] vnde pōt eſſe legere, ſine intelligere. Nā multiplex eſt legere; qnq; enim quis legit ad corticē, vt ſunt qui legunt ſuperficialiter, & nō intelligunt. Eſt aūt legere oculo mētis & cordis, vt ſunt legentes & intelligentes. Aliquod eſt legere mentale, vt faciunt legētes ea, q̄ ſunt deleta, per principium & finē, ad hoc c. inter dilectos,
14 de fi. inſtru. & in l. r. §. ſed ſi legi. ff. de his, q̄ in teſt. delen. † Et hęc faciunt ad multa. Primo [nunqd teſtis concludat, ſi dicat ſe ſci-
d re, eo q legit? vī q non: quia non eſt ſufficiēs cā ſcię, quia potuit legere, non tñ intelligere. Sed ꝓrium eſt verum, quia ſufficit, q reddat cām propinquam ſenſui, vt vidi; qa præſens fui: & audiui, qa preſens erā. Nam dictum teſtis dēt intelligi multum pingue; & ex hoc dicto declaratur cauſa. Nam ſi primo dicit ſe ſcire, & poſtea reddit cām, quia legit, vel ſīens erat, debemus intelligere, q ipſe legendo intellexit, & adhibendo preſentiam audiuit. Et ad hoc facit, quod no. Io. And. in c. 2. de teſti. lib. 6. &
Bart. in l. j. §. tutor. ff. de auth. tut. & vide quod dixi in c. cū cām, de teſti. Ad p̄dicta facit i. diē proferre. §. coram. ff. de arbi. & l. cōſ. ff. de verb. ſig. & no. in c. eorum. 11. q. 3. Non. n. dicitur quis præſens actui, qñ nō audit, vt ibi. Proprie tñ intelligere importat lectionē viſualē & intellectualē, ad hoc c. perlectis, 25. diſt.
e Et ideo id, q̄d venit [e] ex mente, [f] non dicitur quis legere. † Pro
f hoc facit quod no. Inn. in c. pen. & fi. de of. dele. vbi notabiliter
15 dicit ſniam non eſſe nullam; licet ex mente, & p interpretationē hēat in ſe iuris errorem; & tñ ſecus eſt, qñ ipſe error exprimitur in ipſa ſnia. † Faciunt ēt p̄dicta ad ſtatuta punientia legē
16 te inſtrm dānatū, & libellū famoſum, nunquid cōprehendāt tñ legentem viſualr, an ēt mentaliter? & ponderanda eſt cā ſtatuti. Quarto gl. principaliter q̄rit, cui parti philoſophię ſupponatur

col. C. de probatio. Limita primo, niſi materia eſſet talis, cuius ſubſtantialis effectus poſſet quodammodo ictu oculi percipi: puta, quando quis ſcit in gñe, de qua materia tractat ſcriptura, licet ignoret, ſecundum quid in individuo; & ſtatim uidendo cognoſcit, an ſit ſermo affirmatiuus, vel negatiuus; & per hoc facile eſſet cognoſcere indiſtincte teſtes, ſecundum Bal. in dict. c. vltra ter tiam, vbi dicit, q dicta lex inciuile, non procedit quādo viſa eſt, ſubaudi, & intellecta, licet omnia lecta non ſint, per l. 1. §. 1. ff. de his, quę in teſta. delen. Limita ſecundo, quando quis legeret ſuccincte, & vltra lectionem faceret actū denotantem cōſenſum ſuper materia, quæ eſt ſcripta, quā antea non ignoraſſet: ita colligi pōt ex notatis per Bart. in l. cum tabernam. §. idem quæſijt, ff. de pigno. & in l. quæ enim. ff. rem ratam haberi, & in l. ſi abſentes. C. ſi cert. peta. & Bald. in rubri. C. de fide inſtrumen. in 18. col. verſic. quæro quid de literis, C. manda. cūm concord. & per Abba. in c. non iniuſte, de procurator, in 3. col. in quibus locis habetur, q legens literas debiti, & eas ſimpliciter retinens, vī cō fiteri debitum, quod intellige, dūmodo teſtes, qui viderunt legere, habuerint prius earū copiam, vt voluit Matthęſi. not. 2. 8. in fin. & facit ad prædicta. l. ſi filius, la 2. ff. ad Macedo. & ibi Ange. & vide bonum text. in c. legimus. 37. diſtinctio. de pœna legentis ré prohibitā legi, vt attēdatur cauſa prohibitionis, ſm Abb. hic. Adde tu poſt Dom. Feli. pro dictis Do. Abba. & aliorū Doct. facere, quod notant Doctores, maxime Bar. in l. de his, ff. de tranſactio. & in l. qui Romæ §. duo fratres, de verb. obliga. vbi hſ, q non valet tranſactio ſuper contentis in teſtō, niſi lectis & cognitis verbis teſtamenti, quod clarē firmat Ang. in conſi. 94. Et inquantum Corſet. hic dicit, quod illud dī ſcriptum, quod legi poteſt, non quod comprehendi poteſt. Adde tamen, quod illud quod cōprehendi poteſt in aperto, habetur pro ſcripto, per glo. ſingul. in l. 1. §. hoc interdictum, in verbo, imperfectam, ff. de tabu. l. exhiben. per quam dicit. Roma cōſ. 41. poſt Oldra. quod ſtante ſtatuto, quod nulla exceptio opponi poſſit contra inſtrumentum; quod tamen poterit opponi exceptio nullitatis aperte reſultans ex lectione inſtrumenti: quod ſecus ſi nullitas eſſet uelata, per d. glo. pro quo etiam facit dictum Innocen. in c. pen. de offic. deleg. hic alleg. Ber.

ANT. FRAN. ¶ Et ad materiam. Adde, quæ voluit Bal. in l. ſcire leges, ff. de legib. vbi dicit magis attendenda eſſe, quę comprehenduntur ex mēte, quam ea, quæ comprehenduntur ex verbis; immo a verbis recedimus, quando de mente apparet, vt in l. non aliter, cum materia. ff. de legat. 3. & vide etiam, quę habentur in l. non eſt ferendus. ff. de tranſactio. vbi ille, qui habet penes ſe ſcripturam, præſumitur habere ſcientiam de contentis in illa.

¶ Scire eo quod legit. Adde Cardin. in c. cum cauſam, ĵ. de teſti. & Bal. in l. teſtium, in 4. col. de teſt. & in l. diem proferre, §. coram, ff. de arb. & ibi Bart. & per eundem in l. hæredes palam. ff. de teſta. & Bal. in l. 1. de erro. aduo. per gl. ibi, in ver. præſentibus, & Bal. in l. ſi non ſpeciali, poſt prin. C. de teſta. & Gemin. in c. vt circa, §. 1. in pe. col. de elect. in 6. Innoc. in c. ſuper eo, de teſt. cog. per illū tex. in verſi. quæ interfuerūt, & ibi Cardin. facit tex. in c. 1. in verſi. præſentib. multis, de poſtulatio. prælat. Abb. & Imo. in c. peruenit, il 2. de teſt. cog. & ibi plenius dicā, quid importat verbū, præſens. Adde tu, an præſentia teſtis inducat intelligentiam, Alex. conſi. 134. & 147. 1 80. 2. lib. & 224. lib. 4. Ber.

ZACHAR. ¶ Adde ad hoc Do. Ant. Corſe. ſing. 371. in ver. minor, incip. ſi ex diſpoſitione ſtatuti, vbi expreſsè tenet quod teſtis, qui dicit aliquē præſentem fuiſſe, nō ſequitur, quod dicat illū intelligentē fuiſſe. Ex quo infertur hoc verbū menti tenendum, quod notarius ſcribens, p̄ſentibus talibus teſtibus, quod ſi ipſi non intellexerunt, non dēt puniri de fallo, ita no. ſing. Cardi. in cap. ſi. de maiorita. & obedien. alleg. Bal. & multos Doct. & qualiter teſtes deponant ſe vidiſſe inſtrumentū, vel ſcripturā: non tamen concludit legiſſe & intellexiſſe.

ANT. FRAN. ¶ Et ad p̄dicta vide Bal. in l. teſtiū facilitati. C. de teſtib. vbi dixit q ſi teſtis dicat aliquē fuiſſe p̄ſentē alicui actui; & ille, qui dī fuiſſe p̄ſens, examinetur, & dicat ſe nō fuiſſe p̄ſentē, pp hoc nō dūr eſſe cōtrarij; immo eorū dicta, ad finē vt euitetur falſitas, reducūtur ad cōcordiā, vt dictū vnius referatur ad p̄ſentiā corporalem. Dictū vero alterius referatur ad p̄ſentiā mentalem; tamen neuter ipſorum probat. Quæ dicta ſequūtur Salic. & alij Scriben.

¶ Id q̄d venit. Adde But. & Imo. in c. tranſlato. ĵ. de cōſtit. ubi plene de hoc dicet.

f SEB. SAP. ¶ Ex mente. Contra hoc vī obſtare, quod illud dī expreſsū, quod venit ex mente, l. ſtor ait, in prin. ff. de ope. no. nuncia. facit tex. in l. nominis, & rei. §. verbum, ff. de verb. ſignifi. vñ ad tollendas plures differētias eſt p̄tādū, q illud, q̄d venit ex mente, dī proprie expreſsū, quantū ad mentē, ſed quantū ad verbū, dicitur fictè, & improprie expreſſum, vt ſentit Bar. in l. 1. col. 2. ver. ad iſtud opp. fortius, ff. de ope. no. nun. clarius in l. tutela, in prin. de legi. tut.

¶ Alere filios. Sed quid ſi pater ſit exul, an filius debeat alere patrem exulem, Ange. in Authen. de incef. nup. circa princ. col. 2. determinat q ſic, per illum tex. & idē voluit Alb. Perga. in 3. parte ſtatu. in q. 7. incip. ſed nūquid filius, vbi alleg. tex. in d. Auth. de inceſt. nup. in §. ſi vero contigerit, in vēr. paſcentes aūt eū, & alia neceſſaria p̄bentes, & ibi hoc voluit Bar. in ver. vlterius not. tex. vbi alleg. tex. in auth. inceſtas, in ver. pf ab eis alatur, C. eod. tit. Contrarium tamē ſentit Bal. in c. 1. in 2. col. in verſi. ſpondeant, de pace tenēda, vbi dicit, q filius non pōt alimentare patrem bannitū, vel hoſtē; & ſi contrarium facit punitur in amiſſione bonorū, quæ erant ſibi conceſſa ſub iureiur. ne patrem aleret. Et ſic no. patrem pp bannum priuari iure naturæ, per illum tex. & ita tranſeunt ibi omnes, Alua. & Prapo. poſt alios. Sed dic hoc procedere in caſu illius c. 2. §. ſi vero pacis, quando bona mobilia violatoris pacis fugientis a iudice publi cantur; & hæredes eius recipiunt hæreditatem tali conditione interpoſita, vt iureiur. ſpōdeant, q ille violator nūquā de cætero ipſorū volūtate, aut conſenſu aliqđ emolumētū inde p̄cipiat, q ſi aliter faciūt, puniūtur in amiſſione bonorū, vt dictū eſt. Et de materia plene p Bar. in l. ſi q s a liberis. in §. ſed vtrū. ff. de liber. agnoſc. & p Doct. in l. 1. de hęre. inſti. & in l. ſi. C. de iure fiſ. lib. 10.

ZACHAR. ¶ Adde limitando, niſi talis bannitus eſſet extra territorium: tūc enim poſſet impune a filio ali. Ita not. Bald. in alleg. l. 1. 13. col. C. de hæred. inſtituen. & in l. executionem, in 10. col. C. de execu. rei iudic. tetigit Feli. in c. q in eccleſiarū, ver. octauus caſus eſt, col. 3. de conſtit. Itē limito non procedere in bannito tolerato, vbi concludit idem Felin. ver. 4. caſus, ead. col. & Hippol. de Marſi. ſing. ſuo 77. incip. patientia, poſſet & addi alia limitatio; niſi talis eſſet iniuſtē bannitus, ut not. Bal. in c. 1. col. 1. hic finit lex Contra. & Ioan. And. in c. veniens, in nouel. de accuſa. vel niſi talis filius eſſet etiam bannitus, p ea, quæ no. in ſum. Bal. in l. cum mulier. 7. col. ver. ſtatuto ciuitatis cauetur, quod bannitus, ff. ſolu. matrimo. & Rayn. in l. uiro. eod. tit.

¶ Adde tū, an prędicta procedant, Abb. conſi. 104. 2. lib. & an alere filios ſit de iure naturali, per eundem conſi. 70. Ber.

ANT. FRAN. ¶ Et circa iſtam materiam, an præſtatio alimentorum ſit de iure naturæ; & ar. & quando alimenta debeant præſtari per patrem filio, & ecōtra, & cui filio; maxime qñ eſt natus ex illicito coitu; & quid ſi pf prohibeat alimēta p̄ſtari filio in teſtō, dēant ei oīno p̄ſtari, vide Bal. in l. id qđ pauperibus, in vlti. col. in ver. 6. quæritur, C. de Epiſc. & cler. & vide Spec. in tit. de ſucceſ. ab inteſta. in uer. nunc dicamus, & vide D. Ant. & D. Abb. & alios poſt eos in c. cum haberet, de eo, qui duxit in matri. quam pollu. per adulte.

ADDITIONES.

SEB. SAPIA. ¶ Statutum. Vide ad declarationem huius ſtatuti, quæ ponit Dom. Franc. Curt. Sen. in conſi. 9. Ticinenſi, col. 9. vbi multum not. q licēt ſit ſtatutum huiuſmodi, non tamen prohibetur fieri interpretatio, q maſculini concipiat fœminum, vide etiam Felin. in cap. tranſlato, col. 2. ĵ. de conſtit. Dom. Iaſ. in l. quamuis, col. 2. C. de impub. & alijs ſubſtitu. in l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pupil. per Dec. in l. ſi. col. 8. C. de edic. diui Adria. tollen. Alex. in l. 1. col. 8. ff. ſi cert. per. & in conſi. 50. in 2. col. in 1. vol. Feli. in c. 2. in 9. col. ĵ. de reſcrip. Angel. in conſi. 39. vol. 2. & in conſi. 21. colum. 11. in 1. vol. & in pluribus alijs, Lud. Bolog. in conſi. 58. viſo igitur, col. 3.

b ¶ Vt iacent. Adde, qualiter intelligenda ſunt prædicta verba, Franc. Aret. conſ. 109. Ber. Laud.

c ¶ Quòd intelligere, non ſequitur ad legere. Adde Pet. de Anchara. in cap. appellatio, de appellatio. lib. 6. vbi dicit, q legere eſt oculis conſpicere, quæ ſcripta ſunt, & allegat l. 1 hic allegatam, & illud dī ſcriptum, quod legi poteſt, nō quod poteſt intelligi, & comprehendi ex ſcriptis, vt not. Bart. in l. quæ libens. §. hæc verba. ff. de vulga. & pupilla. in vlt. quæſtio. per l. 1. in princ. ff. de his, quæ in teſt. delen. & no. Are. Inſtit. de actio. in §. quadrupli, in 6. char. dū tractat materiam l. fina. C. de edic. diui Adria. tollen. Adde tex. in l. 2. in §. inſpectio, & ibi Bal. & Doct. quemad. teſtamen. aperian. & tex. in l. 1. in fin. 1. reſpō. ibi, inſpectis cognitis q; verbis teſta. ff. eod. tit. & quod ibi not. Abb. in cap. contingit, in 2. notab. de fide inſtrumen. in cap. vltra 3. in vlt. not. de teſta. Et vide glo. in c. cum perſonæ, in ver. integraliter, de priui. in 6. & ibi Gemin. & Imo. in d. §. inſpectio, & Gemin in c. ſciendum, in fi. 28. diſtinctio, & Bal. in c. conſtitutus, il 2. ĵ. de teſti. & in l. inciuile. ff. de leg. & in authen. qui ſemel, in penult.

Proœmium. 5

naturhæc ſcia? Et dicit, q Ethicæ. Et exponatis. i. morali ſcientię, quia Ethica, q̄ tractat de moribus, diuiditur in monaſticā, œconomicam, & politicam, vñ Ariſto. cōpoſuit librū ethicorū, & librū œconomicæ, & librum politichorum. Monaſtica eſt ſcientia tractās, qualiter quis dēt ſeipſum regere, & virtuoſe viuere, & dr a monos, qđ eſt vnū. œconomica tractat de regimine familiæ, qualiter quis dēt regere ſuam familiā honeſte, & virtuoſe. Politica vero tractat de regimine ciuitatū, vnde hæc ſcia iuris cōprehenditoſa iſta tria, q̄ tractat, qualiter qs dēt ſeipſum regere, vt patet ĵ. in prooe. §. ideoque, ibi: [Vt honeſte viuat.] Itē qualiter dēt regere familiā, & ſe hēre circa alterū, vt patet ibi, [Alterum non ledat.] Item qualiter dēt alios regere, & ciuitates gubernare, vt patet ibi: [Ius ſuum &c.] ff. de offic. præſid. l. congruit, & c. j. de offi. or. cum ſi. Aduerte tū, q̄ licet hęc ſcię ia iuris ſubijciatur Ethicæ: non tñ pp hoc infertur, q ſcię tia moralis, q̄ continetur in libris Ariſtotelis, ſit nobilior iſta: immo iſta nobilior illa, inquantū magis ſpecifice tractat de moribus. Nā quod illa tradit in gñe, & in cōfuſo, hæc ſcia iuris tradit in ſpē, & in particulari; & ideo hæc nobilior eſt ſcia, qua cognoſco te eſſe Petrum, q̄ illa, qua cognoſco te hominē eſſe. Illa em moralis ſcia, q̄ continetur in libris Ariſtotelis, tractat de moribus in cōfuſo, vt puta, q non liceat alicui alīū occidere; & ſcia iuris diſtinguit, an & qñ licitum ſit alīū occidere. Item q quis dēt alere filios: & ſcientia noſtra, an & qñ teneatur alere, qualiter alimenta ſint p̄ſtanda. Et ideo p̄clude, q ſcia iuris ſubijcit: Ethicæ, qa tractat de moribus, ſicut Ethica; nō tñ ſubijcitur ei ideo, vt dicatur nobilior. Itē cōſidera maxime hoc procedere in ſcia iuris canonici, q̄ ſimpliciter nō ſubijcit Ethicæ; ſed Metaphyſicæ & Theologiæ, in qua tractat de Deo; & pro maiori parte tractatus huius ſciæ dirigit nos in Deum, vt patet in volumine decreti, & in multis iturib. huius p̄pilationis, & clemētina rū, & ſexti lib. maxime in c. ſi. de p̄cri. c. cū ptingat, de iureiur. & in c. licet. eo. tit. lib. 6. cū multis ſimilib. & maxime in c. 1. in fi. ĵ. de ſum. trī. non tñ per hoc dicendū eſt, q hæc ſcia ſit idē cum Theologia, qa vt dicit Ioan. Calde. Theologia tractat principaliter de Deo, qualiter homo reparat, & glorificatur a Deo: hæc vero ſciētia iuris cano. tractat principaliter de hoīe operatiuo, qualiter bñ viuendo poſſit beatificari, vt in pal. c. 1. de ſum. trī. Et ex hoc infertur q hæc ſcia iuris canonici nō eſt mera practica, ſicut ius ciuile, qa partim eſt ſpeculatiua, in qua aſſumit partē de Theologia & Metaphyſica. Eſt ergo hæc ſcia [a] quoddam
b miſtū, [b] partē capiēs ex Theologia, inquātum tendit in finem æternę beatitudinis: & partim eſt ciuilis, inquantū tractat de tē poralib. ſine quib. ſpiritualia diu eſſe non poſſent. 1. q. 3. c. ſi qs obiecerit. Et ex hoc patet excellētia huius ſciæ ad ius ciuile. habēt. n. ſe. vt anima, & corpus. licet. n. vtūq; ius intēdat inducere hoīes ad bonū cōe, differunt tñ in modo inducēdi. Nā ius ciuile intēdit hoīem dirigere in bonū cōe, ſm quod cōgruit humanæ ſocietati ciuiliter viuenti: ſm quem modum, bonū cōe hēt vim promoueri per legalē iuſtitiā & ciuilē amicitiā. Ius vero canonicū intendit dirigere hoīem ad bonū cōe, ſecundum quod congruit humanę ſocietati, quia non ſolū ciuiliter viuit, ſed ſm fidem in Deū intendēdo, & vitā aliā expectādo. Bonū aūt cōe ſic acceptū, nō pōt cōſeruari p ſolam legalem iuſtitiā, & ciuilē amicitiā: ſed vltra hoc requiritur q̄dam cœleſtis amic tia, ſine qua impoſſibile eſt hominē in Deum [c] tēdere. Sicut ergo potiſſima virtus, ad quā conatur ius ciuile, eſt ipſa legalis iuſtitia & ciuilis amicitia; ita potiſſima virtus, ad quā conatur ius canonicum, eſt ipſa cœleſtis amicitia, quam charitatem vocamus: & de hoc p Ioan. And. in regula, poſſeſſor, i. Mercu. Et ex p̄dictis habes verum finem, & ſubiectū ſciæ huius; & in quo differat a Theologia, a iure ciuili, & a morali ſciētia, q̄ cōtinetur in libris Ariſtotelis. Quinto hęc glo. principaliter q̄rit de modo agendi in hac cōpilatione: & rñdet, quod diuiditur author opus ſuum in quinq; partes ad inſtar quinq; ſenſuū corporis; quos quilibet, qui iudicat, hēre dēt: aliās nō eſt idoneus iudex, ſecundum glo. Primo no. ex hac particula gl. q valet ſimilitudo a remotis. Nā iſtud ſimile, q ſicut ſunt quinque ſenſus in corpore humano, ita in quinq; partes debeat diuidi hoc opus: eſt valde a remotis. Similiter in c. nō dēt, de cōſan. & affi. & in prooe.
17 ſforum. §. incipite. † Hoc tñ ar. de facili tollitur aſſignando aliquam diſſimilitudinem; & vide modū deſtruendi hoc argum.
d a ſimili [d] in c. per venerabilē, qui fil. ſint leg. & dicē in c. tráſlato. ĵ. de cōſtit. † Secūdo collige ex glo. q carens aliquo ſenſu [e]
e corporeo, non poteſt eſſe iudex. Aduerte, quia de carēte ſenſu intellectus, hēt ur 3. quęſtio. 7. c. infamis. §. tria. De carente ſenſu viſus, legit & no. in l. cū ptor, ff. de iudi. & in c. ſi. de re iud. lib. 6. & vide aliquid p Innoc. in c. ſciſcitatus, de reſc. Sed de carente ſenſu odoratus, vel guſtus, vel tactus, non reperitur iure expreſſum, q non poſſit eſſe iudex. Vñ putat do. Ant. talē habilē ad iudicandum, niſi talis eſſet res, q oporteat ipſum iudicare p iſtū ſenſum, quo careat: quia tunc nō eſſet idoneus iudex. Hoc dictum non puto verum: qa iudex non hēt iudicare ſecūdum proprium ſenſum. Vnde licet iudex guſtādo dicat rem amarā, vel fętidam, odorando, nō propter hoc eſt ſibi credendū, vt ſic

f iudicare [f] poſſit: quia dēt iudicare ſecundum probata, & ſecū
g dum conſcientiam informatam ex atteſtationibus, & alijs iuribus partium. Ad hoc 2. q. 1. c. Deus omnipotens, & quod no. 3. q. 7. c. iudicet. & in c. quoniam, de probat. Simile quod dixi de nota-

ADDITIONES.

a ¶ Hęc ſcientia. Adde iſtum in c. 1. in 6. no. ibi no. diuinæ & humanæ legis ĵ. de iuramen. calum. & ibi plenius per Do. meum And. Sicul.

b SEB. SAPIA. ¶ Quoddā miſtum. Hæc faciunt ad quæſtionem, quis dēat p̄ferri, an Doctor in Theologia, vel Doctor in iure canonico, an Doctor in artibus, & medicina: de quo p Abba. & alios in c. clerici, de iud. vbi dicunt, quod Theologus dēt præcedere rōne ſubiecti dignioris, deinde Doctor iuris canonici, deinde ciuilis, de quo etiam per Modernio. in l. cum quid. ff. ſi cert. peta.

c ¶ In Deum. Adde gl. ſing. in c. cum contingat, in ver. debent. ibi, ſed canō conſiderat vtilitatem animæ, de iureiur. & Doct. Moder.

d ¶ Argumētū a ſimili. Vide gl. in c. nō pōt, in ver. curā animarū, de p̄ben. lib. 6. & gl. in c. ſicut vrgeri, i ver. & ego. 1. q. 1. dicetur pleniùs in c. tráſlato, ĵ. de cōſtit.

e ¶ Carens aliquo ſenſu. Et ibi de carente ſenſu viſus, ſed an poſſit cæcus administrationē hēre, ſi primitus erat apud eū? Bř dico, q ſic, p regulam, q̄ habetur in l. fi. C. de nup. ubi matrimonio, caſus ſuperuenięs nō nocet. gl. eſt, & ibi Io. And. in regula, factū, de reg. iur. lib. 6. in Merc. Lud. Rom. in l. ſi vero, §. de viro. ff. ſolu. matri. in 27. fal. Alb. de Roſa. Pergamen. in 4. parte ſtatu. in q. inc. talis et q̄ fuit diſputata, tex. in l. cęcus. ff. de iud. q licet cęcus nō poſſit dari iudex, vt no. in l. cū prætor. ff. de iud. tū ſi poſt creationē efficitur cæcus, nō priuatur iuriſdictione ſua; licèt ibi gl. dicat retinere iuriſdictionē, ſed non adminiſtrationē: quā gl. Alb. de Roſ. approbat ibi p uerbū, forte, tñ Bar. & Bal. & Ang. ibi re p̄hendūt eā, & volunt, q retineat ēt adminiſtrationē. Nec ob. glo. in l. 3. in ver. nemo. C. de offi. præfec. prę to. quę dixit, q Epiſcopus degradatur, ſi eſt inutilis. Et glo. in ver. inutilis, in c. cū ex iniūcto, de hære. q̄ dixit, q dēt remoueri: quia nō ſunt veræ, vel debēt intelligi, vt dētur coadiutor, ut hī in c. 2. & 3. de cleri. ægro. & ibi Bar. poſt Io. And. dicit, q nunquā pp morbū dēt quis privari adminiſtratione ſua, ſed dēt dari coadiutor: facit te. & ibi Archidia. poſt gl. i uer. regis, in c. grādi, de ſupp. neg. præla. lib. 6. & ibi plene dixi in repet. mea.

¶ Adde tū, q Abbas conſi. 47. conſuluit, q electus, & imbuſſulatus ad poſſeſſionem temporis, quo habebat viſum; ſi poſtea efficiatur cęcus, ante adeptā adminiſtrationem, tñ nō dēt officio privari, p p̄ius ante acquiſitū; quia & ſententiā ferre pōt p eius vicariū. De Epiſcopo vero cęco, vel infirmo, qui de cō ſenſu capituli, cepit coadiutorē, an ſi requiratur conſilium, vel conſenſus, dīcat prælati per Epiſcopum, vel coadiutorem; & an coadiutor habeat generalē adminiſtrationem; & an poſſit conferre beneficia; vide Oldra. conſi. 44. Ber.

ANT. FRAN. ¶ Ad illud, quod dī de cæco. Adde, q cęcus excuſatur a ſolutione collectarum, & ab oneribus perſonalibus, vt in l. 1. & ibi per Bart. C. qui morbo, lib. 10. & per D. Abb. in c. licet. ĵ. de cenſi. & per Rom. in ſing. ſuis, quę habentur per Alphabetum in uerbo, cæcus, in uerſic. quęro nunquid. Et adde, q cęcus & carens utroq; oculo, non poteſt eſſe tutor, neq; curator, ut in l. 1. in §. 1. ff. de ture. & per Nic. de Neap. in addi. ad Bart. in l. poſt ſuſceptam. ff. de excu. tut. qui etiam dixit, q poteſt excuſari a tutela, ēt ſuſcepta, ſecundū gl. in d. l. poſt. & ibi per Bar. in 1. opp. ſecus aūt, ſi fit monoculus; quia tunc nō excuſatur, vt in l. luminibus, & ibi per Bal. C. qui da. tu. poſ. & in l. frater, per illum tex. C. de excu. tut. Et adde, q cæcus poteſt eſſe teſtis in alijs actibus, q̄ in his, quæ uiſu percipiuntur, ſecundum Ange. in Authen. de h. red. & falcid. in §. hinc nobis, in 3. col. & habetur p Do. Abb. in c. cum cām, de teſti. Item poteſt eſſe teſtis inter perſonas, quarum uoces notas habeat: glo. eſt no. in c. teſtes. 3. q. 9. in uerbo, qui nouerunt, & uiderunt, & no. Roma. in rubri. de arbit. in 11. col. & idem Bal. in l. ſi non ſpeciali, circa princ. C. de teſta. & uide per Spec. in tit. de teſte, in §. 1. in uerſi. ſed nunquid cæcus, & in uerſi. ſed qualiter, & per Domi. Abb. in c. cum cauſam, de proba. ibi ponitur in quibus poteſt eſſe teſtis; & in quibus non; & uide Alex. in d. l. ſi non ſpeciali. Vtrum autem poſſit teſtari, & cum qua ſolennitate, ſeu facere codicillum, vide in l. hac conſultiſſima, & ibi per Bald. 3. colum. C. qui teſtamen. face. poſ. & per Specul. in tit. de inſtrumen edi. §. compendioſe, verſi. 1 6. cus, & ſequen. & uide text. in §. cæcus, Inſtitu. qui. non eſt permi. fic. teſtamen. & in §. fina. & ibi per glo. eo. tit. & habetur per Bart. in l. ſi quæramus, in vlt. col. ff. de teſta. Et adde, q poteſt etiam nutu teſtari in piam cauſam, ut per Alex. in l. iubemus, ubi tenet cōtra Ange. C. de teſt. & adde, q non ſuccedit in feudum, ſecundum Bald. in l. quoties, in vlti. col. C. de ſuis & legit. ſuccedit tamen in baroniam, & iuriſdictionē patris; licet de nouo ſibi concedi non poſſit, vt per Bar. in l. cęcus. ff. de iud. Et adde, q legatum libri factum cęco, nō valet, vt not. Bal. in authen. ingreſſi, in 14 col. C. de ſacroſanct. eccle. & q̄o probetur aliquem eſſe cæcū, habetur p Bart. in l. 1. in uerſi. item etiam dico, ff. de bon. poſſeſſ. infan. vel furi. dela. Et an & qñ morbus impediat promouendum, vel deijciat tam promotum, vide gloſſ. ſummæ. 7. q̄o. 1. & ea, quæ habentur in cap. tua, de cleri. ægrotan.

f SEB. SAPIA. ¶ Iudicare. Licet ita concludant cōiter Legiſtæ & Canoniſtæ, non eſt tñ ſecura opinio; quia vī de iure diuino iudicem debere repellere falſa teſtimonia; & p conſequens non iudicare ſecundum allegata & probata, ut concluditNicolaus de Lira in cōmento Exodi 33. de quo per Fratrē Angelum in Angelica, in ver. iudex, & certe non vī quoad animam poſſe aſſignari ratio differentię inter iudicem priuatum, & Principem, qui poteſt iudicare ſecundum conſcientiam, vt per Bar. in l. vnica, C. vt quæ deſunt a duo.

g ¶ Secundum probata. Adde glo. & ibi plene iſtum in c. paſtoralis, in §. qui vero, in glo. in ver. tenetur, in fi. de offic. deleg. & ibi plene per do. meum And. Sicul. & per B. Tho. 2. 2. q. 77. artic. 2. per Legiſtas in l. illicitas, in §. ueritas, ff. de offi. præſi. & ibi Ang. quidam nobilis quendam interfecit in platea Bonon. & poteſtas de feneſtris palatij hoc vidit; tandem, quia homicidium illud non probatur, poteſtas uoluit illum ad quæſtionem ponere, vt ſic ab ipſo per eius confeſſionem eruere veritatem: fuit dubitatum quid iuris. Sed Iuriſconſulti reſponderunt, quod hoc facere non poterat, per d. §. veritas: & refert Specul. in tit. de ſenten. §. qualiter, in princip. ibi, quod facit, deinde allegat in contrarium. §. quando autem. Sed cōcorda, & diſtingue, vt ibi glo. Nam ſi iudex pro tribunali ſederet; & contingeret te aliquid ibi facere, poſſet te ſtatim punire, ac ſi probaretur per teſtes coram eodem. Melius enim probatur aliquid per ipſum factum, quām per teſtes. ff. de fe. l. 2. in fin. de appel. capit. dilecti; ſecus ſi non ſederet pro tribunali: quia ex quo tunc uidit vt priuatus, & non vt iudex, non poſſet punire ſine probationibus, vt ibi plene dixi. Adde tu Spec. in tit. de diſput. & alleg. §. 1. Ber.

ANT. FRAN. ¶ Et pro hoc facit, quod dici ſoler, quod certior aure arbiter eſt oculus; & nulla probatio præferturilli probationi, q̄ ſubijcitur viſioni oculorum, vt in l. ſi arbiter, ff. de probatio. & id, quod declaratur ex facto, dī eſſe clarum etiam ſi agereturde probando voluntatem alicuius, ut in l. reprehendenda, & ibi per Bart. & alios. C. de inſtitutio. & ſubſtit. ſiſ. conditio. &c.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Abb. Panor. super Primo Decretal.

a de notario in c.cum cãm,[a] infra de testi. qui non põt attestari de sensu gustus vel odoratus, sed tñ de his q̃ vidit, vel audiuit. Et p hoc est expedita prima gl. & nõ prosequit sextũ, videlicet, qs sit libri titulus, de quo tñ in prin. quæsiuit. Sed dic, q̃ titulus est: Incipit compilatio dñi Greg. Papæ IX. Et notanter dr̃ cõpilatio, & non liber, quia Gre. nõ edidit oĩa iura in hoc volumine reducta, sed composuit hoc volumen ex varijs constitutionibus suo tñ prædecessorum; aliquibus tñ additis, q̃ fuerunt per eũ edita, vt patet in prœmio. §. sane. & §. adijcientes. doc. aliter reassumunt materiã gl. & inter cæteros clarius reassumit D. meus, & post ipsum dic, q̃ oĩum entium, vnũ est summũ, & principium, a quo cuncta dependent, qđ est causans, & nõ causatũ, vt Deus, q̃ est æternus, a nullo dependens, vt in c. j. j. de sum. Tri. Cætera vero ab eo sunt causata, & horũ causatorũ quædã cãta sunt, & nõ cã, vt res corporeæ: quędã sunt cãta, & causæ, vt res spirituales & intellectuales. Cũ aũt horũ cãtorum volumus hr̃e plenã
b notitiã, inquirimus cãm. Scire[b] enim est rẽ per causam cognoscere, vt primo li. posteriorũ, & c. intelligentiã. de ver. sig. Ideo si volumus hr̃e plenã notitiã huius scientiæ, debemus inquirere de causis; & tam in hac compilatione, q̃ in alijs, quatuor causæ solẽt reddi. Vñ aduertendũ, q̃ de quolibet producto duplex hr̃ consideratio, primo, quatenus producit; secundo, quatenus est productum. Nã f̃m primã habemus duas cãs, s. efficientem & finalẽ; & ad has duas cãs facit 23. q. 5. c. de occidendis, & c. non frustra. Et quærere de cã finali in hac cõpilatione, est quærere, quæ sit intentio, & q̃ vtilitas, vt in gl. Quærere vero de causa effi ciẽti, est quærere, quis sit libri titulus. iuxta f̃m modũ, quatenus est res producta, cosideratur cã materialis, itẽ & formalis, & pro his duo b. facit 32. q. 2. c. q̃ vero. de cons. dist. 2. c. panis, & c. quia corpus. Et quærere de cã materiali, est quærere, q̃ sit materia in hac compilatione. Itẽ cui parti Philosophiæ supponatur, & sic qđ sit subiectũ in hac scientia. Quærere vero de cã formali, est quærere de modo agendi, de quo in gl. Vñ primo quæritur, quę sit cã finalis. Glo. respondet, dum dicit, q̃ sit vtilitas. Sed aduerte
c latius, q̃ quædã est cã finalis[c] improprie dicta, quã dicit impulsiuam, qua cessante non cessat effectus, vt in c. ex parte. de conuer. coniu. & no. in c. post trãslationẽ de renun. Quædam est cã
d finalis[d] proprie, qua cessante, cessat dispositio, [e] in c. cum cessante, de app. Vñ si quærimus de cã impulsiua in hac compilatione, dicunt quidam, q̃ fuit decr. corã, infra de elec. quia cum fuisset allegata corã Greg. 9. & nõ fuisset inuenta in aliqua compilatione, Greg. vt euitaret deinceps hunc errorẽ, fecit hanc cõpilationẽ. Hoc tñ nõ procedit, quia illa decr. fuit in quarta compilatione, sed de hoc non est curandum, quia multiplex potuisset esse causa impulsiua, sicut in multis causis homines mouentur ad statuendũ, de quibus per Host. in prin. summæ. Descendo igitur ad cãm finalem propriè, & est dicẽdum q̃ est duplex. Quædã propinqua: quædam remota. Propinqua est illa, quam ponit gl. ibi, quæ sit vtilitas, vt sciamus discernere inter æquũ, &c. Causa vero remota est felicitas, pp quam homines student. Ad hoc tex. in prœm. florũ ibi, oĩ æuo locoq; fœlices, & hæc procedunt, dum quæritur de cã finali, quia dẽt mouere cupientes proficere in scientia. Sed si quærimus de cã finali, q̃ mouit Greg. 9. dicẽdũ est, q̃ duplex est, vna remota; alia propinqua ꝓpinqua est illa, quã reddit gl. dũ q̃rit, q̃ fuit ítẽtio Gre. Remota vero est, vt faciat homines bonos. Ad hoc enim tendit sciẽtia, vt in l. j. ff. de iust. & iur. ibi, ius est ars boni, & æqui, &c. Scdo q̃ritur de cã efficienti, dic q̃ est duplex, q̃dã principalis, quædam instrumẽtalis. Principalis est duplex, propinqua, & remota. Propinqua fuit Greg. 9. & ex hoc hr̃, quis sit libri titulus. Remota vero fuit Deus, a quo cuncta procedunt, & qui promulgat iura per Romanos Pontifices, & Imperatores. 8. dist. c. quo iure. 16. q. 3. in c. fi. & C. de præscr. long. temp. l. fi. Instrãlis vero fuit Ray. vt patet in prœm. & fuit iste f̃m Vinc. vir valde literatus oriun
f dus de Cathalonia, vbi f̃m Vin. non datur actio[f] ex promisso. hoc
per præsumitur causa finalis. per l. cum is §. mulier. ff. de cond. ind. & idẽ Bal. in auth. ex testõ, in 2. col. C. de col. q̃ in donatione remuneratoria facta inter coniunctos non præsumitur finalis cã in dubio, sed potius naturalis effectus ex cã motiua. Nam cã finalis est, qua cessante, quis non est facturus, vt ibi voluit Bal. facit, quod voluit idem Bal. in l. eam quam, in 2. col. in ver. porro causa fi. C. de fideic. & in l. 1. in 3. col. ibi oppono de l. fi pater. C. de falsa causa adiec. q̃ cã finalis est obiectum intellectus, sicut signum est obiectum visus, & quicquid agimus, pp finem agimus. Et quot modis capiatur cã, vide But. in c. cũ dilecti, in vlt. col. in ver. ex cã, de acc. q̃ cã sumitur multipliciter in iure. Primo pro iudiciali conflictu certarum personarum, vt in c. forus, de verb. sig. Secundo pro vtilitate, ff. de pet. hær. l. item veniunt, in principio. Tertio pro specie. ff. de tran sac. l. cum hi, in §. idem. Quarto pro titulo. ff. de pet. hær. l. nec ullam, in princ. Quinto pro onere. C. de distractio. pig. l. fi debitor. Sexto pro fructu. C. de instit. & substit. l. fi mater. Septimo pro contractu, instit. qui. mo. tol obli. §. est autem. de lib. ob. c. fi. de plus petitio. cap. vno. Octauo pro accusatione. ff. qui satisdare cogantur. l. fi. Nono pro iuratione, vt d. c. cum dilecti, & dixit Io. Mo in c. fi. de iur. cal. lib. 6. q̃ cã est impulsus aliquis ad agendũ sicut sumitur in l. 1. §. sextum. ff. de post. Sed secundum artistas, causa est ad cuius esse sequitur aliud. Et sunt quatuor, duæ essendi, & duæ fiendi, ut hic not. Dicitur ẽt cã, propter quam fit quodcunq; debitum. Etiam dr̃ a chaos, quod dr̃ principium omnium rerum, iuxta illud Ouidij. Quem dixere chaos, rudis indigestaque moles. Et ẽt causa dr̃ modus, uel forma, ut cum dico, lego vxori, quæ eius cã paraui, ff. de au. & argen. leg. l. Quintus. Dicitur ẽt causa, facti explicatio. ff. ad l. Aquil. l. fi ex plagis. §. in cluo. Nam iuris responsio posita est in causa agendi, secundum Ioan And. cum ex causa, & facto ius oriatur.

d ¶ Adde, quotuplex sit causa, & quæ dicatur causa finalis. Pau. de Cast. cons. 313. in antiquis secundo impressis. Ber.

ANT. FRAN. ¶ Ad illud, quod dr̃ in hac apostilla de gerundio, an & qñ importet causam finalem, & necessitatẽ, vide gl. Bar. & doc. in rub. C. de eden. & de in ius voc. eundem Bar. in l. fi tu ex parte. ff. de acq. hær. & Bal. in l. falsus, nu. 3. & 4. col. C. de fur. ubi dicit, q̃ ideo dr̃ gerundium, quia gerit actum uerbi, & hr̃ per Bal. in l. fi ex cautione, in 5. q. C. de non nu. pec. ubi inter cætera dicit, q̃ si quis accusatur, q̃ insultauit unum uulnerando, nõ ur̃ esse deductũ uulnus in accusatione, de quo uide per Salice. post Iac. But. in l. 1. C. de his qui latro. & hr̃ per Spec. in ti. de lib. conce. in §. nã tunc uidendum, in prin. Et adde etiam, q̃ gerundium importat quandoque condit. ut per Barto. in l. 1. in ult. col. ff. de cond. & demonst. & in d. l. fi tu ex parte. Et de materia gerundij hr̃ ẽt per Ang. Aret. & Moder. in rub. inst. de ac. & ad illud quod dicitur de causa, quæ dicatur finalis, uel impulsiua, uide Bart. in Rubr. C. de inst. & substi. in uersi. causa uero, in 1. col. & quomodo cognoscatur una ab alia, in testamentis, & in contractib. uide Cy. in l. cum te. C. de pact. inter empt. & uend. uide Bal. in l. 1. in 3. col. in uersicu. quinto, quomodo cognoscamus, C. de fil. causa adie. leg. & uide Bar. in l. metum, in §. sed licet. ff. quod metus causa, ubi dicit, quòd causa, quæ est posita in lege, in dubio præsumitur finalis. Et quando cessante causa, cesset effectus, ultra ea, quæ habentur in c. cessante, de ap. uide Bal. in additione Spe. in ti. de alle. & d. spu. in §. post hoc, in ver. cessante, & in uersi. uel illud statutũ, & uide do. Cardin. in cle. 1. in uersicu. not. de iud. Et quando plures causæ sunt inductiuæ alicuius dispositionis, æque finales, si una cesset, altera remanente, an cesset effectus dispositionis, uide quæ habentur in §. affinitatis, inst. de nuptijs, & in authen. de instrum. cau. & fi. & in §. sed & si quis. & §. fi uero nullus. & uide Bald. in l. 1. in 4. col. C. de condic. indeb. & per Barto. in l. libellorum, in princip. ff. de infam. & in l. 1. ff. solu. matrimo. & in extrauag. ad reprimen. in uerbo, nec ex eorum.

SEB. SAP. ¶ Finalis. Quæ dicatur causa finalis, & quæ impulsiua, declarat Barto. in l. demonstratio falsa. §. fi. colum. 3. ff. de cond. & demonst. Fel. in cap. postulasti, colum. 3. de rescrip.

e ZACHAR. ¶ Qua cessante, cessat dispositio. Adde quòd ad hoc ut dictum sit uerum, requiritur, quòd ita cesset ipsa causa, quòd nullæ reliquiæ remaneant, alias ipsa cessante, non tamen cessaret effectus, ut pulch. Din. in regu. decet, & ibi in add. ad eum addit. 4. de reg. iur. per cuius notata decidunt Bart. & Bal. in l. fin. de feriis, quòd si datur dilatio ad producendum unum instrumentum, & prima die producatur, quòd tunc finita est causa dilationis, & posset index tunc ad ulteriora procedere. No. idem Barto. in l. a filio. §. alumno. ff. Treb. Ang. in §. fi minus. col. 8. inst. de act. nec hoc haberet locum in causa finali impulsiua, ut no. per Cyn. Bal. Ang. & Sali. in l. generaliter. C. de epis. & cler. Dyn. Bart. in l. 2. §. fi. ff. de do. Ioannes Fab. & Ang. Aret. in §. illis autem, inst. de test. mili. Barto. in l. omni. ff. de adop. & in l. Titia. §. usuras. ff. de leg. 2. Glo. Ioan. And. & doct. in c. post translationem. §. cæterum, de renunc. & in c. & si Christus, ad fi. de iureiur. Card Alex. post glo. in c. statuimus. §. Neophytum. 61 distin. Abbas, Præpo. & Card. Alex. in c. cum cessante, colum. 1. de appel. Alexan. in addit. ad Barto. in alleg. §. fina. & in l. fin. ff. de testa. tur. Felin. in cap. cum nuncius, in 2. colum. versicu. nota primo, de testa. & per domi. Decium consi. 23. colum. 1. & 2. nec omitto, quod in dubio talis causa est impulsiua, non finalis, vt notat Dyn. in alleg. reg. non decet. pro quo est gl. communiter reputata fin. in l. secunda. §. fi. in versicu. causa. ff. de donatio. Ex quo nota, quòd dicens effectum priuilegij debere cessare, quia cessat causa ipsius, debet probare, & dicere de causa finali per supradicta.

f ¶ Non datur actio. Tu adde istum in c. cum inter vniuersas, in gl. pen. in vlt. col. de elec. vbi allegat Io. And. hic, inquantum uoluit, quòd potest agi contra inuitantem de dolo ad interesse. quasi sentiat, quòd si nõ pũt prætendere interesse, quia propter hoc non fecit maiorẽ moram in loco, vel quid simile, tunc non potest agi, & hoc satis secundum eũ posset procedere de iure ciuili, ex quo nõ interuenit stipulatio, quia simplici pollicitatione non agitur de iure ciuili. l. 1. & 2. ff. de polli. Nec ẽt ex pacto nudo, vt in l. iurisgentiũ, ff. de pact. De iure cano. secus vbi interuenit pactum. c. j. de pact. Sed in simplici pollicitatione non credit, q̃ possit alius agere pro interesse suo, quia c. 1. loquitur de pacto, cum pactum sit duorum, pollicitatio vnius, cum sine aliquo pacto promitto tibi ali quid. Credo tamẽ retrocedentem peccare, iuxta illud, quæ procedunt ex labijs meis, &c. Ego crederem opi. Io. And. posse saluari, qñ ex altera parte fuit accepta inuitatio, & secutum sit aliquod interesse inuitato, quia tunc põt agi ad interesse contra inuitantem pœnitentem; & istud est de mente doctorum, inquantum dicunt ista facere ad quæstionem. Nunquid inuitans aliquem ad prandium, teneatur ex necessitate prandiũ exhibere, ex quo inuitatus acceptauit, de qua quæstione, vide per Doct. in c. fi. de renun. ex quo fuit impeditus itinere, vel alias prosequi negotia sua, vnde saltem secundũ Io. And. datur actio de dolo ad interesse, arg. l. fed actio. ff. fi quis cautio. Nam promissa sunt debita, ad hoc bo. tex. in l. nemo. ff. de in integ. resti. facit c. 1. de dona. in ver. vt debere; & hoc videtur mihi verius. Nec ob. dictum Abb. quia vltra pollicitationem interuenit acceptatio alterius; & per consequens non sumus in meris finibus pollicitationis; vnde credo hoc casu etiam agi posse, quia transiuit in pactum, propter acceptationem, alterius, argum. eorum, quæ no. Inno. in c. fi. de succes. ab intestato, quem refert Butr. in cap. fi. de consess.

ADDITIONES.

a ¶ Cum causam. Adde Bal. in rubr. C. de fide instr. in 5. col. in versi. sed nunquid notarius, qui per tres, & in auth. sed nouo iure, in 2. col. uer. 2. quod sicut in teste, C. si cer. pet & Io. And. in add. Spe. in rub. de inst. edi. in ver. de secundo, in §. restat videre, in versi. item nota, quòd quinque sensibus, & ibi, duo tantum, scilicet visus, & auditus, proprie competunt notario, qui facit instrumentum, & per But. & alios in c. cum causam, vbi etiam dicam.

b ¶ Scire. Adde istum in c. literis, post Ioan. de Lig. in vlt. col. infra de iur. calum. & no. in l. si pater, ff. de hær. instit. & in l. scire, ff. de legibus.

c ¶ Quædam est causa finalis. Sed an in dubio præsumatur causa finalis, vel impulsiua, vide gl. in c. post translationem, in §. cæterum, in ver. cessante, de renun. & ibi Ioan. And. in c. & si Christus, ad fin. per gl. in ver. cessante, de iureiu. gl. in §. his oĩbus, in ver. cã. 61. dist. 19. q. 1. c. duæ sunt, ver. pp criminosos. Bal. in l. 1. ff. sol. mat. in 4. col. in ver. item an cessatio rationis, Cy. & Bal. in l. generaliter. C. de epis. & cle. gl. Bar. Imo. & oĩs in l. 2. in §. fi. in versi. cã. ff. de do. & ibi Alex. in apost. & dicit Io. And. in d. c. post translationem, post plures distinctiones doctorũ, se vidisse in iudicijs defendi, q̃ in dubio cã dr̃ finalis, ea rõne proprie, quia significatio huius verbi cã sapit finalẽ. Impulsiua vr̃ dicenda occasio. cap. solitæ, de maior. & obed. Et cã finalis dr̃, cum do. 10. vt ea Romam, alias non daturus. Impulsiua vero, vt cũ do. 10. vt caligas emas, alias daturus. Et vide Bal. l. id, quod pauperibus, in 1. col. C. de epis. & cler. quod gerundium semper facit præsumi causam finalem, & Bal. in l. fi repetendi. C. de condic. ob cau. & in l. dictam legem, in ver. modo procedo vlterius. C. eo. q̃ fauore ecclesiæ semper præsumitur causa finalis. per l. cum is §. mulier. ff. de cond. ind. & idẽ Bal. in auth. ex testõ, in 2. col. C. de col. q̃ in donatione remuneratoria facta inter coniunctos non præsumitur finalis cã in dubio, sed potius naturalis effectus ex cã motiua. Nam cã finalis est, qua cessante, quis non est facturus, vt ibi voluit Bal. facit, quod voluit idem Bal. in l. eam quam, in 2. col. in ver. porro causa fi. C. de fideic. & in l. 1. in 3. col. ibi oppono de l. fi pater. C. de falsa causa adiec. q̃ cã finalis est obiectum intellectus, sicut signum est obiectum visus, & quicquid agimus, pp finem agimus. Et quot modis capiatur cã, vide But. in c. cũ dilecti, in vlt. col. in ver. ex cã, de acc. q̃ cã sumitur multipliciter in iure. Primo pro iudiciali conflictu certarum personarum, vt in c. forus, de verb. sig. Secundo pro vtilitate, ff. de pet. hær. l. item veniunt, in principio. Tertio pro specie. ff. de tran sac. l. cum hi, in §. idem. Quarto pro titulo. ff. de pet. hær. l. nec ullam, in princ. Quinto pro onere. C. de distractio. pig. l. fi debitor. Sexto pro fructu. C. de instit. & substit. l. fi mater. Septimo pro contractu, instit. qui. mo. tol obli. §. est autem. de lib. ob. c. fi. de plus petitio. cap. vno. Octauo pro accusatione. ff. qui satisdare cogantur. l. fi. Nono pro iuratione, vt d. c. cum dilecti, & dixit Io. Mo in c. fi. de iur. cal. lib. 6. q̃ cã est impulsus aliquis ad agendũ sicut sumitur in l. 1. §. sextum. ff. de post. Sed secundum artistas, causa est ad cuius esse sequitur aliud. Et sunt quatuor, duæ essendi, & duæ fiendi, ut hic not. Dicitur ẽt cã, propter quam fit quodcunq; debitum. Etiam dr̃ a chaos, quod dr̃ principium omnium rerum, iuxta illud Ouidij. Quem dixere chaos, rudis indigestaque moles. Et ẽt causa dr̃ modus, uel forma, ut cum dico, lego vxori, quæ eius cã paraui, ff. de au. & argen. leg. l. Quintus. Dicitur ẽt causa, facti explicatio. ff. ad l. Aquil. l. fi ex plagis. §. in cluo. Nam iuris responsio posita est in causa agendi, secundum Ioan And. cum ex causa, & facto ius oriatur.

d ¶ Adde, quotuplex sit causa, & quæ dicatur causa finalis. Pau. de Cast. cons. 313. in antiquis secundo impressis. Ber.

ANT. FRAN. ¶ Ad illud, quod dr̃ in hac apostilla de gerundio, an & qñ importet causam finalem, & necessitatẽ, vide gl. Bar. & doc. in rub. C. de eden. & de in ius voc. eundem Bar. in l. fi tu ex parte. ff. de acq. hær. & Bal. in l. falsus, nu. 3. & 4. col. C. de fur. ubi dicit, q̃ ideo dr̃ gerundium, quia gerit actum uerbi, & hr̃ per Bal. in l. fi ex cautione, in 5. q. C. de non nu. pec. ubi inter cætera dicit, q̃ si quis accusatur, q̃ insultauit unum uulnerando, nõ ur̃ esse deductũ uulnus in accusatione, de quo uide per Salice. post Iac. But. in l. 1. C. de his qui latro. & hr̃ per Spec. in ti. de lib. conce. in §. nã tunc uidendum, in prin. Et adde etiam, q̃ gerundium importat quandoque condit. ut per Barto. in l. 1. in ult. col. ff. de cond. & demonst. & in d. l. fi tu ex parte. Et de materia gerundij hr̃ ẽt per Ang. Aret. & Moder. in rub. inst. de ac. & ad illud quod dicitur de causa, quæ dicatur finalis, uel impulsiua, uide Bart. in Rubr. C. de inst. & substi. in uersi. causa uero, in 1. col. & quomodo cognoscatur una ab alia, in testamentis, & in contractib. uide Cy. in l. cum te. C. de pact. inter empt. & uend. uide Bal. in l. 1. in 3. col. in uersicu. quinto, quomodo cognoscamus, C. de fil. causa adie. leg. & uide Bar. in l. metum, in §. sed licet. ff. quod metus causa, ubi dicit, quòd causa, quæ est posita in lege, in dubio præsumitur finalis. Et quando cessante causa, cesset effectus, ultra ea, quæ habentur in c. cessante, de ap. uide Bal. in additione Spe. in ti. de alle. & d. spu. in §. post hoc, in ver. cessante, & in uersi. uel illud statutũ, & uide do. Cardin. in cle. 1. in uersicu. not. de iud. Et quando plures causæ sunt inductiuæ alicuius dispositionis, æque finales, si una cesset, altera remanente, an cesset effectus dispositionis, uide quæ habentur in §. affinitatis, inst. de nuptijs, & in authen. de instrum. cau. & fi. & in §. sed & si quis. & §. fi uero nullus. & uide Bald. in l. 1. in 4. col. C. de condic. indeb. & per Barto. in l. libellorum, in princip. ff. de infam. & in l. 1. ff. solu. matrimo. & in extrauag. ad reprimen. in uerbo, nec ex eorum.

SEB. SAP. ¶ Finalis. Quæ dicatur causa finalis, & quæ impulsiua, declarat Barto. in l. demonstratio falsa. §. fi. colum. 3. ff. de cond. & demonst. Fel. in cap. postulasti, colum. 3. de rescrip.

e ZACHAR. ¶ Qua cessante, cessat dispositio. Adde quòd ad hoc ut dictum sit uerum, requiritur, quòd ita cesset ipsa causa, quòd nullæ reliquiæ remaneant, alias ipsa cessante, non tamen cessaret effectus, ut pulch. Din. in regu. decet, & ibi in add. ad eum addit. 4. de reg. iur. per cuius notata decidunt Bart. & Bal. in l. fin. de feriis, quòd si datur dilatio ad producendum unum instrumentum, & prima die producatur, quòd tunc finita est causa dilationis, & posset index tunc ad ulteriora procedere. No. idem Barto. in l. a filio. §. alumno. ff. Treb. Ang. in §. fi minus. col. 8. inst. de act. nec hoc haberet locum in causa finali impulsiua, ut no. per Cyn. Bal. Ang. & Sali. in l. generaliter. C. de epis. & cler. Dyn. Bart. in l. 2. §. fi. ff. de do. Ioannes Fab. & Ang. Aret. in §. illis autem, inst. de test. mili. Barto. in l. omni. ff. de adop. & in l. Titia. §. usuras. ff. de leg. 2. Glo. Ioan. And. & doct. in c. post translationem. §. cæterum, de renunc. & in c. & si Christus, ad fi. de iureiur. Card Alex. post glo. in c. statuimus. §. Neophytum. 61 distin. Abbas, Præpo. & Card. Alex. in c. cum cessante, colum. 1. de appel. Alexan. in addit. ad Barto. in alleg. §. fina. & in l. fin. ff. de testa. tur. Felin. in cap. cum nuncius, in 2. colum. versicu. nota primo, de testa. & per domi. Decium consi. 23. colum. 1. & 2. nec omitto, quod in dubio talis causa est impulsiua, non finalis, vt notat Dyn. in alleg. reg. non decet. pro quo est gl. communiter reputata fin. in l. secunda. §. fi. in versicu. causa. ff. de donatio. Ex quo nota, quòd dicens effectum priuilegij debere cessare, quia cessat causa ipsius, debet probare, & dicere de causa finali per supradicta.

f ¶ Non datur actio. Tu adde istum in c. cum inter vniuersas, in gl. pen. in vlt. col. de elec. vbi allegat Io. And. hic, inquantum uoluit, quòd potest agi contra inuitantem de dolo ad interesse. quasi sentiat, quòd si nõ pũt prætendere interesse, quia propter hoc non fecit maiorẽ moram in loco, vel quid simile, tunc non potest agi, & hoc satis secundum eũ posset procedere de iure ciuili, ex quo nõ interuenit stipulatio, quia simplici pollicitatione non agitur de iure ciuili. l. 1. & 2. ff. de polli. Nec ẽt ex pacto nudo, vt in l. iurisgentiũ, ff. de pact. De iure cano. secus vbi interuenit pactum. c. j. de pact. Sed in simplici pollicitatione non credit, q̃ possit alius agere pro interesse suo, quia c. 1. loquitur de pacto, cum pactum sit duorum, pollicitatio vnius, cum sine aliquo pacto promitto tibi ali quid. Credo tamẽ retrocedentem peccare, iuxta illud, quæ procedunt ex labijs meis, &c. Ego crederem opi. Io. And. posse saluari, qñ ex altera parte fuit accepta inuitatio, & secutum sit aliquod interesse inuitato, quia tunc põt agi ad interesse contra inuitantem pœnitentem; & istud est de mente doctorum, inquantum dicunt ista facere ad quæstionem. Nunquid inuitans aliquem ad prandium, teneatur ex necessitate prandiũ exhibere, ex quo inuitatus acceptauit, de qua quæstione, vide per Doct. in c. fi. de renun. ex quo fuit impeditus itinere, vel alias prosequi negotia sua, vnde saltem secundũ Io. And. datur actio de dolo ad interesse, arg. l. fed actio. ff. fi quis cautio. Nam promissa sunt debita, ad hoc bo. tex. in l. nemo. ff. de in integ. resti. facit c. 1. de dona. in ver. vt debere; & hoc videtur mihi verius. Nec ob. dictum Abb. quia vltra pollicitationem interuenit acceptatio alterius; & per consequens non sumus in meris finibus pollicitationis; vnde credo hoc casu etiam agi posse, quia transiuit in pactum, propter acceptationem, alterius, argum. eorum, quæ no. Inno. in c. fi. de succes. ab intestato, quem refert Butr. in cap. fi. de consess.

Proœmium. 6

¶ Adde tu, an pactum nudum producat actionem de iure canonico; & quando, Alexan. cons. 41. 3. li. Ro. 30. Ber.

¶ ZACHAR. Dicas concludendo, q̃ sic, vt no. Bar. Soc. in trac. suo fallentiarum reg. 9. fallent. 9. sequitur Fel. in c. quæ in ecclesiarum, col. 19. ver. tertius effectus. de constit. & in c. 1. colum. 4. ver. circa tertium &c. de pac. vbi dicit esse communem opi. Cui adde glo. 2. in c. 1. 17. q. 1. & text. in alle. c. 1. & c. 3. de pac. qđ est verum qñ est factum inter promittentem, & illũ cui promittit; secus, si inter alterum, vt per dominũ Fel. in alleg. c. 1. ver. secunda declaratio, & se. ver. Quod amplio non solũ in pacto vnde procederet; sed ẽt in simplici pollicitatione. Ita tenet d. Ant. de But. in c. ex parte, in vlt. col. de censi. quem refert & sequitur d. Ias. May. in l. iurisgentium, §. sed cũ nulla, in fi. 1. col. ff. de pac. Et licet sit secus de iure ciuili: in certis tñ casibus in supra alle. regu. positis, fallit, vt ibi, & p Fel. in alle. c. ecclesia S. Mariæ, & c. j. co. 2. ver. casus autem, de pac.

ANT. FRAN. ¶ Adde, q̃ ex pollicitatione simplici non acceptata; etiam de iure ciuili, non agitur; quia non videtur esse deliberate facta; quoniam sæpe homines promittunt, volendo ostendere magnam liberalitatẽ, quam, si crederent debere acceptari, non promitterent, vt in l. j. & ibi per Doc. C. de pac.

hoc dixit Vin. f̃m Io. And. quia Vinc. fuit ibi inuitatus per quendam scholarem, quem post modum pœnituit; & sic fuit impeditus itinerare, &c. Dicit tñ Io. And. q̃ p̃ tales detinentes uiatores uanis & inutilibus inuitationibus, deberet dari saltem actio de dolo ad interesse, arg. in l. sed actio. ff. si quis cautio. Tertio q̃ritur de causa materiali. dic, ut supra dixi, q̃ aut quæritur quæ sit materia scientiæ, & p̃sequens quid sit subiectum in hac scia, quidam sunt q̃ dicunt, bonum cõe, ut §. dictum est. Io. de Lig. dicit, q̃ subiectum scientiæ ca-
a nonicæ[a] est hõ catholicus, dirigibilis p̃stitutionib. ecclesiasticis in bonum simpliciter humanum, & diuinum. Ad hoc. n. tẽdit scia iuris canonici. Subiectum uero in scientia ciuili est hõ politicus, dirigibilis p̃stitutionib. legalibus in bonũ simpliciter humanũ. Vlt. q̃ritur de causa formali: & dic, q̃ est duplex, forma tractatus, & forma tractãdi. Forma tractatus ponitur per gl. dum dicit, quis sit modus agẽdi. Nam ipsa diuisio in quinq; partes est forma huius tractatus. Forma uero tractandi est modus procedendi in hac compilatione. Et iste est multiplex, ut statutuus, p̃ceptiuus, dispositiuus, &c. prout colligitur ex corpore ipsorum iurium. Nam quædã iura procedunt statuendo, quædã præcipiendo, quædam consulendo, &c. & ex his habet materia gl. p̃ verba latiora & elegãtiora, &c. Abbas.

ADDITIO.

a ¶ Subiectum sciẽtiæ canonicæ. Adde istum & Doc. in c. clerici. supra, de iudic.

SVMMARIVM.

1 *Papa hodie de stilo curiæ se anteponit illi, ad quos scribit; aliàs literæ non valent; licet olim se postponeret.*
2 *Papa volens nõ ab ordine, sed a dignitate denominari, appellat se episcopũ. Dignitas non debet generare superbiam, sed humilitatem.*
3 *Prælatus non debet multum se humiliare circa subditos, ne contemnatur ab eis propter nimiam familiaritatem. nã familiaritas nimia parit contẽptũ.*
Papa ex dilectione subditos appellat filios: & de stilo curiæ in literis non ponit in Christo, nisi scribat ad Abbatissam.
4 *Doctores, & scholares faciunt vniuersitatẽ, tamen scholariũ appellatione nõ cõprehẽdũtur doctores, ẽt i materia fauorabili; secus i actu indiuiduo. n. 19.*
5 *Rescriptum non vitiatur, si Papa scribens vniuersitati, appellat omnes filios, licet in ea sint aliqui episcopi.*
6 *Papæ salutatio remittit peccata venialia, nisi adsit mortale.*
Originale peccatum non remittitur remanente actuali.
Gregorius idẽ est, quod vigilãs; et fuit perspicacissimi ingenii, & eminẽtis sciẽ.
7 *Nominis proprii argumentatio non concludit; nisi aliqualiter præsumptiuè; secus appellatiui, nisi obstet communis vsus loquendi. nu. 10.*
8 *Nomina propria deberent emi magno pretio, si venderentur.*
9 *Nois ꝓprii mutatio volũtaria i seruo ꝓhibetur; in libero secus, cessante dolo.*
11 *Nomen appellatiuum, seu impositum ab euentu, durat durante potentia, & habitu non omnino remoto, num. 12.*
13 *Ethymologia, seu allusio vocabuli valide arguit, nisi in quinque casibus.*
14 *Nomen Papæ in terris ecclesiæ, & Imper. in terris imperii, & in ꝓalibus, si non inseratur in instro, instim corruit; nisi aliud inducat cõsuetudo. nu. 15.*
Solennitatis omissio ex sola consuetudine inducta, viriat actum.
Pœnalis ẽt constitutio, vbi est eadẽ ratio, & omnimoda similitudo, extẽditur.
16 *Antipapæ nomen si inseratur in instrumento, non valet instrumentum, nisi in terris antipapæ, vbi ipse colitur & toleratur.*
17 *Antipapæ adhærentes sunt excommunicati.*
Instrumentum confectum a notario excommunicato, est nullum.
18 *Scholaris, an & quando sortiatur domicilium ex mora contracta in studio; & an posit conueniri ex contractibus ibi gestis.*
20 *In correlatiuis quod dispositur in vno, dispositur i alio ẽt in materia pœnali.*
Statutum imponens pœnam vendenti, imponit etiam ementi.
21 *Rector venit appell. scholarium.*
Prælatus non comprahenditur appellatione capituli.
22 *Notarius potest alteri stipulari, & ei acquirere citra aliquam cessionem: licet in vno casu secus sit.*
23 *Arbiter non acquirit partibus; nisi cum cessione.*
24 *Presbyter parochialis potest alteri acquirere ex rebus pertinentibus ad suũ officium, vt in exemplis hic positis.*
25 *Stipulari alteri nemo potest; & an hoc procedat de iure canonico.*
Iuramentum operatur, quod valeat stipulatio alteri facta.
26 *Promittens etiam absenti aliquid amore Dei, puta pro puella maritanda, & c. efficaciter obligatur.*
27 *Comitatenses an & quãdo veniant appellatione Bononiẽsiũ, vel huiusmodi.*

PROOEMIVM GREG.

1 Gregorius, Diuidit[1] duas partes principales. In j. ponit salutatio. In
a scda exordiũ. Scda. ibi, Rex pacific[a]. Prima sub diuidit: ga primo ponit gs scribit. Secũdo qb. scribit, ibi, [Dilectis.] Tertio salutat, & bñdicit, ibi, (Salutẽ.) † No. j. q̃ Papa anteponit se illis, q̃-
b[b] scribit; & hoc est hodie de stylo curię, [a] alias lr̃æ nõ valerẽt. & de materia dic, vt in c. q̃ graui, de cri. fal. olim vero Papa se postponebat, vt i c. dilectissimis. 12. q. j. hodie aũt sec[o] ex pẽ-
b minẽtia ecclesiæ, [b] de ꝑse. di. j. c. vasa. † Scdo collige, q̃ Papa scribit se
2 epm̃:[c] & hoc hodie, qa ñ ab ordine, sed a dignitate vult se denoña-
c re. & dic, vt no. gl. i proœ. Sexti libri. Et sic collige, q̃ ex dignitate ñ dẽt gs scãdescere in superbiã; sed poti[o] humiliare. Dicẽdũ tñ, q̃ nõ dẽt p̃lat[e], seu aliqs p̃sidẽs se multũ humiliare circa subditos, ne ꝯtẽ-
natur ab eis pp nimiã familiaritatẽ, vt dicit tex. in l. obseruandũ, ſi. de off. præt. & qa dũ nimiũ seruatur humilitas regendi, frangit authoritas, vt est tex. in c. qñ, 86. di. vnde illud vulgare, Familiaritas nimia ꝓtẽptum parit. Sed dicebat Azo, illud dictũ ꝓcedere inter fa-
3 tuos, qa fatui tñ ꝓtẽnunt p̃sidentẽ ex familiaritate, non tñ prudẽtes, imo magis cõmẽdãt p̃sidẽ, de quo per gl. in p̃all. c. qñ. † Itẽ colligę, q̃ papa subditos appellat filios; & hoc pp dilectionẽ. Et põdera,
d qa nõ dicit in Christo, nisi scribat abbatissæ: [d] nõ. n. est de stylo curiæ ponere, in Christo, nisi scribat abbatissæ, vel Regib. vt in c. dilecta, de ma. & obe. & de excess. præl. c. dilecta. & vide per Spe. ti. de re-
4 scri. præsen. §. j. † No. Doct. facere vniuersitatẽ. Clarius ꝑbat in c. ex
e lris. vbi tex. no. j. de ꝑst. An aũt scholares [e] de p se, faciant vniuersitatẽ, gl. iuris ciuilis tenet q̃ non. in l. fi. C. de iur. om. iu. qa nõ exercẽt aliquã ꝓfessionẽ, sed addiscunt. Tex. vr̃ ꝓbare p̃riũ in c. qa in causis, de ꝓcu. & sic interpretaſ ꝓtietudo, q̃ est optima legum interpres, de ꝑsue. c. cum dilectus, & l. si de interpretatione, ff. de legi. No. arg.
f q̃ appellatione scholarium [f] non cõprehendit doctor. Nã hic ponitur

ADDITIONES.

a ¶ De stylo curiæ, Stylus curiæ facit ius. Bon. tex. est in ca. ex literis, ibi, q̃n moris nostri, de constitu. & ibi iste in 2. col. & in c. ad hæc, de senten. excommu. & in ca. quam graui, de cri. fal & in c. bonæ memoriæ, il 1. in 6. col. de postu. prælat. & in c. aduersario, de exce. & in ca. ficut, de re iudic. per Butr. in ca. fi. de cõsue. per Cyn. & alios in l. 2. C. quæ sit long. consue. & A ge. in l. fi. C. de iniur. & in c. quod super his, de fide instrum. tex. sing. & ibi Andr de Baru. & Angel. in l. fina. C. de cano. largi. lib. 10. Et Gemi. in cap. 1. in gl. sup er verbo, docuit, de summa trin. & fide catholi. lib. 6. & per Felyn. in cap. 2. 10. colum. ibi stylus curiæ, facit, j. de præscrip. dicam plenius in d. c. ex literis.

¶ Adde tu, quòd stylus Romanæ ecclesiæ debeat pro lege seruari, Specu. in titu. de teste. §.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nitur copula inter doctores, & scholares, quæ habet cõtingere diuersa, vt nota. in ca. querelã, de simo. & no. gl. de iuris, & facti igno. ff. super rubri. & de hoc ꝯ. latius tãgam. † Item collige, ꝙ cum Papa
a scribit vniuersitati, appellat omnes Filios, [a] nec vitiatur rescriptũ; licet ibi aliqui, sint Episcopi. Nõ est enim verisimile, quin in studio non fuissent Episcopi studẽtes; & tamẽ oẽs appellat filios. Vltimo
6 collige modũ salutandi, & benedicendi. † Quid autem operẽ hæc
b salutatio, [b] & dic, ꝙ remittuntur peccata venialia, vt not. in proœ. Sexti. Et hoc verum ſm illam gl. si non insunt mortalia: qa veniale opponit seruori charitatis; mortale vero opponit ipsi charitati. Et quia illa gl. quibusdã vr abſurda, dic sensum esse quod veniale extinguit seruorẽ charitatis, quem hõ hẽt, seu habere dẽt circa Deũ, vn-
c de eo ipso, ꝙ quis peccat [c] venialiter, non diligit Deum feruenter, vñ extinguitur ille seruor; licet remaneat charitas. Mortale vero nedum extinguit seruorẽ; sed ẽt ipsam charitatem: qa eo ipso, ꝙ quis peccat mortaliter, desinit hẽre charitatẽ erga Deũ. vñ extincta est charitas. Ad propositũ ergo non põt remitti veniale, vbi adest mortale, quia vbi qs non hẽt charitatem, qũo potest habere seruorem charitatis? certe minime; & ideo non remittit, quia non põt restitui charitatis seruor, vbi nõ est charitas, sicut dicimus in simili de originali pctõ, quod non remitti, nisi remittatur actuale, vt ꝯ. de bap. c. maiores; & ibi vide rationẽ. Sed q̃ro, quia docto. etymologizando hoc nomen, Gregorius, dicunt, quod idẽ est, quod vigilans: quia bene vigilauit faciens, vel fieri faciens hoc opus. Vel dr quasi gregem regens per bonã doctrinã, & fuit iste Gregorius ſm Vincen. perspicacissimi ingenij, & magnæ scientiæ in vtroq; iure: & sic
7 videntur doctores arguere ab etymologia nominis proprij. † Item
d q̃ro, nunquid sit licita ista argumentatio a nomine [d] proprio. Bar. super rub. Insortia. tenet ꝙ nõ quia propria noĩa imponunt ad beneplacitum, & quotidie pñt immutari. l. j. C. de mut. nom. Hoc tñ est verum, quod ex nomine bono oritur bona præsumptio; & ex
e nomine prauo [e] & turpi, nonnunquam oritur sinistra. Ad quod facit qđ no. Accu. in l. facta. §. si in danda. ff. ad Treb. vbi exponit suũ
8 nomen. † vñ refert Io. And. in c. cum ſm. ꝯ. de præben. vxorẽ suam dixisse, quod si nomina deberent emi magno pretio, bona nomina emi deberent: quia, vt dixi, licet argu. ex noĩe proprio necessario non ꝛcludat: attñ ex turpi, quandoque oriẽt sinistra suspicio; credentes nonnulli illud nomen fuisse impositum ab euentu; & sic sæpe euitanẽ tales, sicut experientia sæpe cõpertum est. Vnde, & Iustinianus dr iustitiam faciens, vt in proœm. digestorũ. Bonifacius quasi bona faciens subditis, per bona exẽpla, & sic de similib. Ad hoc vi-
9 de gl. primam in proœm. cle. vbi Io. And. indirecte extulit nomen
f proprium. † An autem licita sit indistincte proprij nominis [f] mutatio, [g] conclude, ꝙ ex causa mutari potest; vnde mutat nomen Papæ, vt no. in proœ. Sexti. De Imperatore vero non legitur, ꝙ mutet nomẽ in coronatione. Item alicubi seruatur in intrantibus religionem; sed causa cessante distingue inter liberum, & seruum; quia liber ad placitũ potest sibi mutare, dummodo cesset dolus. Sed voluntaria mutatio prohibet in seruo, quia posset fraudare dñm per
10 mutationẽ nominis. l. j. & quod ibi no. C. de mu. nomi. † A noĩe ue
h ro appellatiuo [h] licita est argumẽtatio, ut no. Bar. in pluribus locis, ut in l. 2. §. appellata. ff. si cert. pet. & in l. j. ff. de uerb. sig. Probat in c. forus, de uer. sig. Et hoc ideo, qa noĩa appellatiua sunt immutabilia. l. si quis in fundi uocabulo. ff. de leg. j. Nisi exꝑsuetudine mutarẽ tur: tunc. n. nõ ualet argumẽtatio a noĩe appellatiuo; quasi usus loquendi pferat. l. Labeo. ff. de sup. leg. & in c. ex literis, ꝯ. de spõ. dic, ut
11 plene dixi §. super gl. † An aũt duret nomen appellatiuũ, seu impositum ab euentu, si cesset exercitiũ? Bar. in proœ. fforũ dicit, ꝙ sic: un de Imperator dr Augustus ab augẽdo; q3 augere dẽt rẽpublicam, & promouere imperiũ; & licet non augeat de facto, nihilominus dr Augustus, qa adest habitus, de facili reducibilis ad actum. Sic di cendũ in mercatoribus, studentibus, & similibus, ꝙ licet actu non exerceant illam professionem; non tñ perdunt nomen appellati-
12 uum, ex quo subest habitus. † Aduerte quia non puto hoc indistincte procedere in priuilegio indulto sub nomine appellatiuo, ut si priuilegium ẽdulgeret scholaribus sub nomine appellatiuo, ut hic, & in multis locis. Vnde uidetur distinguendum, ꝙ aut diuertit a studio, animo tñ redeundi; & tunc non dicitur diuertisse, & remanet nomen, etiam ad effectum priuilegij consequendi, de proœ. dist.
1. c. diuor-

ADDITIONES.

a ¶ Omnes filios. Vide glo. & Doct. in c. 2. in ver. fratribus. de renun. in 6. & in c. 1. in eo. ver. de offic. deleg eo. li. Dom. Card. in proœm. cle. in 1. col. Do in proœm. Sexti, in pen. col. & in c. in nomine domini, in nota. 23. distin. & Doct. in c. quam graui. de cri. fal. & ibi plene per do. meum.

b ¶ Salutatio. Vide gl. in proœm. Sexti. in ver. benedictionem, & adde Bal. in l. 1. in princ. ff. de li. & posth. vbi dicit quod probatur remissio iniuriæ, per salutationẽ, alleg. c. omnis, qui. 2. 4. q. 1. & adde, ꝙ econuerso non salutans præsumitur inimicus, secundum gl. fi. in c. cum Adrianus, 63. distin. dummodo prius fuerit solitus salutare, secundum istum in c. ad hoc, el 4. in pe. co. ꝯ. de appel. & in c. cum super, per gl. 1. de offic. deleg & in c. repellatur, de accu. dixi plenius in d. c. cum Adrianus, & de forma salutationis papalis in literis ad quemcunque, vide Specu. de resc. præsen. 6. 4. circa princ. & quod idem Spec. voluit in ti. de cita. § iam de citatione, in verbo, porro. & quid conferat salutatio Papæ, vide hic per Io. Cald. in 4. q. & vide bo. tex. in c. ex ore, de his, quæ fiunt a mai. parte ca. Quandoque salutatio prohibetur, vt in c. fi aliquem, de senten. excom. & in cle. fi summus. & ibi no. eod. tit. Et quomodo intelligitur illud, Neminem per viam salutaueritis, vide Spec. in tit. de adu. in §. consequenter, in ver. ad eius, & vide pulchram distinctionem Pet. de Ancharan. in proœm. Sexti, in 5. col. vbi quærit, an salutatio altquid importet, dicit, ꝙ salutatio, quandoque est specialis, quandoque generalis. Primo casu, aut loquimur de remissione iniuriæ, aut sententiæ censuræ, si iniurię intelligitur facta remissio. Nam sicut de facili contrahitur, s. cum ad animum reuocatur, ita de facili aboletur, vt per risum, Inst. de iniur. §. fin. & in d. c. cum Adrianus. Si vero loquimur in sententia censuræ, tunc per salutationem non intelligitur sublata; sed per absolutionem, vt in d. cle. fi sumus, in c. cum defideras. Secundo casu principali, s. qñ salutatio est generalis; & tunc nunquam extenditur ad maleuolos, & odiosos. Beneficium enim Canonis, vel hominis, non complectitur odiosos, vt in c. alma, in §. quia vero, & in §. illis, de senten. excõ. lib. 6. & in l. Lucius Titius. ff. de leg. 2. no. Bar. in l. si quis in gratiã. §. si ex stipulatu. ff. ad Sil. l. 4. §. si tibi iudicium. ff. de condict. ob turp. caus. Et de salute reperitur cautũ in iure in variis casib. Nam quandoque loquuntur iura de salute patrię, vt in l. aduocati, in ver. patriam parentesq; salutarẽt. C. de aduo. di. iu. Quandoque de salute communi, vt in l. 4. C. de male. ibi contra salutem hominum multi. Interdum de salute proximorum, l. prouinciarum, C. de fer. ibi multorum salute Interdum de salute domini sui, vt in l. j. C. de vete. lib. 12. Interdum de salute rerum. l. 1. de vsufru. Interdum de salute corporis, vt in l. 1. § eodem autem tecto. ff. ad Syllanianum. Interdum de salute animæ, vt in l. fancimus, C. de sacrosc. eccle. Salutatio ergo Papæ debet intelligi de omnibus prædictis. Nam ad ipsum spectat cõmoda procurare, & noctes insomnes ducere pro salute communi, vt in c. 1. de offi. delega. lib. 6. & in proœ. eiusdem lib. Item aduerte, ꝙ maior porrigit salutẽ minori, vt in c. 1. in prin. de feu. col. 1. Item par pari. l. Publia. §. Titius, & l. Quintus Celius. ff. depo. Sed inferior etiam superiori mandat salutem. Principe excepto, quia ab inferioribus non salutatur, exceptis quibusdam, quibus in priuilegiũ conceditur, de quibus in l. 3. C. de prox. sacr. lib. 12. & in l. 1. C. de silentia. cod. lib. Et post salutẽ datur potestas osculandi, osculo pacis, excepto Imperatore, & Papa, qui osculantur in pede. l. 1. C. de domest. & prote. & cum ibi notatis.

ANT. FRANC. ¶ Adde, quod qñ salutatio fit iudici, vel superiori, semper est facienda reuerenter, vt per Spec in ti. de aduoc. in §. hoc dicendum, in princ. & in §. consequenter, in ver. ad eius, vbi ponit, quomodo intelligat illa authoritas Christi, Neminem per viam salutaueritis, &c. Et de forma salutationis Papalis in literis scriptis ad quemcunque, habetur per Spec. in tit. de rescrip. presenta. §. 1. ver. 4. & quid conferat salutatio Papæ, vide etiam per Io. Cald. in proœm. decret. in 4. q. Et quis debeat primo in literis salutari, vide Spec. in tit. de cita. § iam de citatione, in ver. porro. Et adde etiam, ꝙ pro saluandis cæteris possunt aliqua abuci more nauigantiũ, etiã qu e diligimus, vt in l. 1. & 2. ff. ad leg. Rhod. de iact. & in c. dispẽsationes, 1. q. 7. Pro quo facit quia pro salute multorum pauci sunt puniendi quandoque, 23. q. 4. in c. ecce, ꝙ crimina. & adde, ꝙ aliqui saltantur timore pœnæ, aliqui amore iustitiæ. 24. q. 3. in c. cum ergo. Et adde etiã, quod salus alicuius est inæstimabilis, vt in l. pe. ff. de dona. & ideo dicimus, quod nullum commodum debet prẽferri propriæ saluti, vt in c. scimus 1. q. 7. vnde propria salus debet esse curæ vnicuique; nec alias aliquis ꝑsumitur immemor; sed potius memor, vt per Spec. in tit. de excep. & repli. § hi, ver. quid si probetur, & in tit. de test § 1 ver. item oppono, & adde, quod salutem suam quærenti bus nunquam Deus deest in his, quæ sunt necessaria ad salutem, vide B. Tho. in 3. senten. dist. 25. artic. 5. & quot modis peruenietur ad salutem, vide eundem Tho. in 4. dist. 25 artic. 5. Et quomodo aliquid dicatur sufficere ad salutem, vide eundem in 4. dist. 4. artic. 32.

c SEB. SAPIA. ¶ Peccat. Vnde dicit Do. Abb. in c. 2. in secundo no. ꝯ. de adult. quod mortaliter peccans, dicitur dormire; peccans venialiter dicitur dormitare; & quæ tollant peccatum veniale, ponit in clem. 1. q. 9. de priuil. in clem. fin. in princ. eod. tit. & in 5. q.

d ¶ Argumentatio a nomine. Adde notata in l. decernimus. C. de Episc. & cler. & Insti. de dona. §. est, & aliud, & in proœ. fforum. in verſic. discipuli, & istud argumentum est probabile, non necessarium, & notatur in c. cum secundum Apostolum, de præben. & in rubri. Insortia. & in proœm. clemen. in gl. 1. in d. §. si in danda, hic allegato, hic vide per Felin.

¶ Adde illud Plutarchi de liberis educandis. Primũ: curare debent patres, vt filij bonis nominibus nuncupentur; & an valeat argumẽtum a nomine, vide Rapha. Comen. consi. 73. & 169. & Fulg. consi. 51. & 104. Ber. Lan.

e SEB. SAP. ¶ Nomine prauo. Vide And. Sicul. ꝯ. depos it. c. 1. vbi post Inno. & Io. And. in ver. Belial. no. quod imputandum est illi, qui contraxit simile nomen; de quo per Salic. in l. 1. vbi D. Ias. in 2. lect. col. 7. C. de summa Trinit. per Maria. Soci. in c. dilecta, de excef. præla.

f SEB. SAP. ¶ Proprij nominis. Sicut mutatio nominis proprij inducit fraudis præsumptionem; ita, & quandoque mutatio nominis in dignitate; vel in aliqua qualitate. Bal. in l. nõ dubium, col. 3. C. de legi. vbi dicit, ꝙ præsumitur fraus de nomine ad nomen, quando quis prohibitus aliquid facere sub vno nomine, facit se alio vocari nomine, vt qui non possunt tenere concubinam, vocant eam sororem. De quo etiam est tex. vbi Bal. no. in l. nemini, C. de aduo diuer. iud. vbi decidit aliquas quæstiones.

g ¶ Nominis mutatio. Adde Pet. de Anchara. in proœm. Sexti. in princ. & Bald. in prima constitutio. C. in 2. col. ibi iuxta hoc quærit D. Ias. vtrum liceat alicui mutare sibi nomen; & distingue, vt ibi per eum, & per Cyn. & alios in dict. l. j. cum concordan aliis po fitis hic per Felin. Facit apostilla Alex. in l. eos, in §. fi. ff. de fal. Et concludo, ꝙ mutatio nominis proprij ex causa permittitur secundum Doctor. hic, fallit in seruo, per tex. in l. 1. & ibi Ang. & Bald. in prin. C. de mutatio. nomi. fallit secundo non procedere in mutatione facta in fraudem, secundum Angel. in dict. l. 1. & Anan. in c. ea, quæ, de simon. Et an liceat mutare signum, dicam in c. dilecta, de excef. prælato.

¶ Adde tu Oldra. consi. 259. & Noui. latè in l. 1. ff. solu. mat. & quę fit ratio, quòd mutetur nomen Papę in eius creatione, vide Archidiac. in proœm. Sexti, vbi ponit aliquas rationes. Nam a principio non mutatur nomen, vt ibi dicit Ber.

h ¶ A nomine vero appellatiuo. Vide plene per Modernio. in dict. l. 2. §. appellata. ff. si cert. peta.

¶ Adde, quod voluit Bar. in consi. incip. Martinus Baronti. & inquantum Domi. Felin. hic ponendo, an cessante exercitio, cesset nomen appellatiuum, tangit, an ecclesia dicatur parochialis habitu, licet non actu. Dic, quod Feder. consi. 80. dicit, quod c. de multa, non habet locum, qñ ecclesia est parochialis habitu, non actu, & inquantum etiam supra dixit, an nuncupatus Perusinus dicatur de Perusio. Vide Bar. consi. 42. & inquantum quærit, an vnus actus faciat quem mercatorem, dic, ꝙ ad hoc vt vti possit priuilegio mercatorum, necesse est quod habeat maiorem partem fortunarum in mercantijs, vt consuluit Alex. consi. 108. & Iib. Et an scholaris cessans a studio, amittat priuilegium scholarium, vide Bart. consi. 134. incip. vniuersitatis nostræ statuto, vbi consuluit, quod scholaris, qui sterit absens per quinquennium, possit priuari matricula; secus, si minori tempore. Et quanto tempore quis sortiatur incolatum, vide Angel. consi. 27. & an nomina verbalia verificentur vnico actu, vide Roma. consil. 366. Bernar.

ꝯ. c. diuortium. Aut sine causa diuertit a studio; vt quia vagatur, & tũc certe nõ gaudebit priuilegio scholaribus indulto; quia nõ
a sufficit quem in scholis morari; [a] nisi insistat scientiæ. Et optime probat tex. in c. cum ex eo, de electio. lib. 6. in ver. studio insistentes, facit optime 16. q. j. c. generaliter, & idem tenet hic Collectarius.
13 † An autem sit licita argumentatio ab allusione, vel etymologia
b vocabuli? [b] & dicẽdum, quod sic, vt no. in l. j. ff. de tutel. & in præalle. §. appellata. & hoc verum, nisi diffinitio ꝓtradicat; quia diffinitio ꝓfertur. Dat enim, seu exponit verã proprietatem rei: nõ sic facit allusio, seu etymologia vocabuli; quia aliter declararet rem ſm genus, & nõ ſm speciem. Exemplum in codicillo, qui dr mẽtis testatio, sicut testamentũ; & tñ stricte nõ est testamentũ, cum maior solennitas requiratur in vno quã in alio, vt vulgariter patet, & hoc
14 no. † Sed quæro, quia hic inseritur nomẽ Papæ, nunquid in quoli-
c bet instrumento sit inserẽdum nomẽ Papæ? [c] Io. And. tenet quod sic. Ad hoc facit quod habet in auth. vt præpo. nomẽ Imperatoris, collat. 5. Domi. Ant. ꝛcludit, quod in terris imperij inserẽdũ est nomẽ Imperatoris; & hoc in temporalibus. In terris ecclesiæ, & in spiritu alibus inserẽdum est nomẽ Papæ, salua tñ semper ꝓsuetudine. Nã ꝓsuetudo maxime est attẽdẽda circa hmõi solẽnitatẽ. Ad hoc bona glo. in d. Auth. vt ꝓpo. no. Impera. q̃ dicit, ꝙ licet de annis domini nullibi calueat, ꝙ sint inserenda; tñ qa de ꝓsuetudine inserunt, si non apponũtur, instrumẽtum corruit. Et sic singulariter not. ex
d illa glo. ꝙ omissio solẽnitatis ex sola consuetudine inductæ habet
d vitiare actum. [d] Sed circumscripta cõsuetudine esset probabiliter
15 † dubitãdum, nũquid si in terris ecclesiæ nõ inseratur nomẽ Papæ,
e vitiet instrm? [e] Hoc dico quia illa auth. vr odiosa, inquãtum inducit nullitatem actus: & cũ disponat tñ de Imperatore, nõ vr extendẽda respectu irritationis ad Papã; licet dẽat extẽdi respectu dispositionis. Sicut in simili tradit theorica Io. An. in c. dispẽdia, de rescr. lib. 6. vbi dicit dispositionẽ pœnalẽ extẽdẽdam pp similitudinẽ rõ-
f nis, nõ pœnã [f] in ea insertã. Facit c. odia, de re. iu. li. 6. In q̃riũ facit gl.
g sing. in c. j. de temp. ordi. lib. 6. quæ dicit, ꝙ vbi ſ est oĩo eadem rõ & oĩmoda similitudo, cõstitutio ẽt pœnalis extẽditur; quia nõ est proprie tũc extẽsio, sed interpretatio. Vnde cum Papa sit Imperator in terris ecclesiæ, vt in c. fi duobus, ſ. de ap. ergo illa dispositio vẽdicat sibi locũ; & maxime, qa iura ciuilia sunt approbata, ex quo canonibus nõ cõtradicũt, vt in c. j. ꝯ. de no. ope. nũc. Item illa cõstitõ illius auth. nõ est proprie pœnalis, cũ nõ in o diũ ĩducat irritationẽ actus; sed pp defectũ solẽnitatis, vt dicã in c. cognoscẽtes. ꝯ. de ꝓsti.
16 Secundo † q̃ro, qd si apponitur in instrõ nomẽ Antipapæ? [h] Do.
h Ant. ꝛcludit, ꝙ aut cõficit instrm in loco recognoscente nerũ Papã: & tũc instrm nõ ualet. Nã etiã notarius ꝓficiens instrm inter lu
i dæos, debet ĩtũcare nomen Christi, [i] ut no. in proœ. florũ. Adde & aliã rõnem. Nã in solẽnitatibus adhibẽdis, inspicit locus, ubi exercetur actus, ut dixi in c. quod clericis. de for. cõp. Probat in l. j. C. de emã. libe. cum ergo de solẽnitate actus sit, ut inseratur nomẽ ueri Principis, ergo &c. Aut instrumẽtum ꝓficiens in terris Antipapæ; & tũc instrm tenet, & facit fidem in illis partibus, ubi cõficitur. Tũ
K quia Antipapa ibi toleratur, & habetur pro vero Principe. Tum quia est attendenda solennitas loci, [k] ubi conficitur instrm. Idem si illud instrumentum producitur extra illas partes; quia sufficit, ꝙ sit adhibita solennitas illius loci, ut in præalleg. l. r. de eman. lib. Et aduerte, quia hoc puto uerum, ubicunque Antipapa probabiliter toleratur a suis subditis, sicut hactenus probabiliter dubitabatur de Benedicto: quia quæstio ardua erat in iure, & in facto. Sed si probabiliter non toleratur, tunc puto instrumẽtum nõ ualere. ad hoc
17 c. ad apostolicæ. de iu. lib. 6 † Item, quia notarius & oẽs adhærentes
Antipapæ sunt excõicati. 23. dist. c. in noĩe dñi. de cle. c. licet. & in-
l stm confectum a notario excõicato [l] est nullum, ut no. in c. decernimus, de sen. excom. li. 6. Item, quia non fuit adhibita uera solennitas
18 a iure requisita. † Viterius, quia hic salutantur uniuersi scholares

Bononiæ

ADDITIONES.

a SEB. SAPIA. ¶ Morari. Notandum est quod ad propositum dicit Bald. hic, quod licet clerico scholari non intranti, non competant scholariũ priuilegia, vt per Abb. in c. fi. ꝯ. de iudic. si tamen intrat ad minus per quatuor menses; licet postea reliquo tempore discurreret huc, & illuc, debet habere fructus præbendæ totius anni, de quo aliquid per Pau. de Castr. in l. scriniarios, C. de testa. milit. per Bar. in l. si quis Titio, ff. quibus ex causis maiõ.

b ¶ Ab allusione, vel etymologia vocabuli. Vide plene per Doctor. in d. §. appellata. & per istũ, & alios in c. cum ſm Apostolum, in 2. col. ꝯ. de præben. concludo, qd a noĩe appellatiuo, & ab etymologia licite arguitur, vt in c. forus, ꝯ. de verb. significatio. & in l. pupillus. §. territoriũ. ff. eo. tit. Fallit illa regula in quinque casibus. Primo, nisi nomina appellatiua, haberent diffinitionẽ; & illa diffinitio repugnaret etymologiæ, vñ licet testamentum dicatur testatio mentis; nõ tamen omnis testatio mentis est testamentũ; quia repugnaret diffinitioni codicillũ, ſm Abb. in c. 1. in fi. col. de iudic. Fallit secundo, nisi nomen appellatiuũ esset impositum, non ex essentia, vel natura rei; sed ex eo, quod desideratur; & rationabiliter dẽt esse in nominato: qa tunc non arguitur a noĩe appellatiuo, vnde licet Imperator dicatur Augustus, quasi augens, tñ si non augeat imperium, non desinit esse Imperator; & sic Pontifex, quasi pontẽ morum faciens, si nõ facit, non perdit nomen, secundũ Abb. in d. c. 1. in pen. col. Fallit tertio, vt procedat, qñ in ipsa etymologia verbi, non datur excessus in aliquo, & consonat diffinitioni. Secus si datur excessus; & quandoque plus importet, quam nomen, & quandoque plus nomen, quam etymologia, quod potest esse tribus modis. Primus quando etymologia excedit nomen, puta presbyter, quasi prębens iter, & tamen multi hoc facientes, non dicuntur presbyteri.

ZACHAR. ¶ Adde de hoc plene per Ang Aret. in proœm. Instit. in addit. ad Christophorum Porcii, in ver. Imperator. vbi reprehendit Bar. qui in 1. constitu. Digestorum. in prin. & in l. 1. §. per hanc, il secundo, ff. de rei vend. dicebat Imperatorem dici secundũ nominis sui etymologiam non ab imperando, vt vo luerat gl. Sequeretur enim, quod dominus, & pater, qui imperare possent, deberent dici Imperatores, quod est falsum. Sed dando aliam etymologiam, dicebat ipse Bar. ibi, quod ideo dr Imperator, quia imperat, & sibi imperari non potest, quod si esset verum, sequeretur, quod Papæ non subesset; & immo potius deberet Papa dici Imperator, quàm ipse. per c. solite, de maiori. & obedien. Itẽ in Doctore, non enim omnis qui docet, debet Doctor appellari; sed qui post trinã approbationẽ annulo, bireto, osculo, cathedra, libro, & benedictione per habentẽ ad hoc potestatem, docet, vt no. Cardina. in clemẽ. 2. post gl. de Magistr. Quare igitur ita dicantur, & quod non sit bona, ab eorum nominis etymologia argumentatio, recurre ad Do. ias. vbi supra hoc ꝓsequitur. Secundus modus est, qñ nomen excedit etymologiã, puta priuilegiũ dr lex priuatorum. 3. distinctio. ca. priuilegium; & tñ potest esse lex existentium in dignitate, vt ibi per glo. Tertius modus est, qñ etymologia excedit, & exceditur, puta Rex dicitur a regendo, hic excedit etymologia nomen; quia multi non existentes Reges regunt. Itẽ nomẽ tunc excedit etymologiam; quia hoc nomen Rex, sumptum est a regno, sub quo includuntur omnes regi inhærentes, secundum Hug. & Geminia. in d. ca. priuilegium. Fallit quarto, nisi nomen appellatiuum esset impositum fictitie, secundum Geminia. hic dicentem esse text. not. in c. 3. de re. Fallit quinto, nisi esset impositum ab euentu, vt in Scipione Affricano, non quia Affricanus; sed quia deuicit Affricam, vt not. glosſ. 3. in c. licet, infra de electio. quam not. ibi Geminia & hic.

¶ Adde tu Abba. consi. 80. 2. lib. Ber.

c ¶ Inserendum nomen Papæ. Adde istum, & alios in ca. 2. in 3. colum. de fide instrumentorum. ibi, tertio nomen Imperatoris, vel Papæ, & aliquid per Legistas in proœmio ff. nouꝰ, & per Dominum meum, Dominum Andream Siculum, in repetit. rub. de fide instru. in 43. colum. Guid. de Suza. in l. cum de consuetudine, ff. de leg. & vide Angel. consi. 292. incip. visis omnibus actis, & actitatis, & not. glo. ff. de pact. l. iuris gentium. §. quod fere.

¶ Adde tu Roma. consi. 283. Ange. consi. 273. Ber.

d SEB. SAP. ¶ Vitiare actum. Contra hoc multũ vr obstare illa vulgatissima regula, quod ea quæ sunt de consuetudine, habentur pro expressis, si omittantur, vt est gl. in l. fi. C. de fideiuss. cũ allegatis per Do. Ias. in l. certi condictio. §. si nummos. ff. si cer. pet. Sed oportet restringere, vt p Feli. in c. cũ M. Ferrariẽsis. col. 3. ꝯ. de cõstit. ex cuius verbis, patebit sol & ad hęc vide Feli. in c. vnico. ꝯ. de litis cõt.

e ¶ Vitietur instrumentum. Adde an nomen Papæ debeat necessario apponi in instrumẽtis in terris ecclesię, per Abb. in c. 1. col. 2. ver. 3 de fide instru. & ibi p D. Feli. ea col. ver. itẽ requiritur. Pauci em Doctores q̃runt de hac quæstione; sed versatur in noĩe Domini & Imperatoris: de quibus vide eũdẽ Feli. remissiue in alleg. c. 1. col. 1. ver. sed quod non sit de essentia. & ver. item requiritur. col. 2.

f ¶ Non tantum pœnam. Dicam plene in c. 1. infra de loc. post istum; & istam opi. Io. And. sequitur Do. in d. c. dispendia. & Imo. post But. in c. fi. ꝯ. de rescrip. iste in d. c. 1. & idẽ no. Io. And. in c. si fortè, de electi. in 6. Et ibi Do. & But. in c. fi. de consuet. facit singulare dictũ Io. And. in c. tibi qui. de rescript. in 6. vbi dicit, qđ licet decretũ Papæ afficiat ignorantes, in c. 1. de concess. pben. eo. lib. non tñ respectu pœnæ, facit gl. in clem. nolẽtes. in ver. ex nunc, de hære. & per Inn. & alios in c. fi. ꝯ. de constit. vbi constitutio, quæ alias extenditur ad præterita non extenditur respectu pœnæ. Intellige ꝓdicta, qñ non subest per omnia eadem ratio: secus vbi subesset eadẽ omnimoda ratio: quia tunc fieret extensio, etiã respectu pœnæ, ad hoc tex. in c. j. in §. porro. & ibi Bal. in ver. no. bene hũc tex. in tit. quæ fuit prima causa benefi. amitten. Fallit hoc in priuilegijs, in quibus nõ fit extensio, data omnimoda similitudine. gl. est ordina. & sing. instituta de act. §. item istę, quæ incipit, si in iudicio, quam gl. Bal. in d. c. j. §. porro, dicit menti tenendam. Adde tu an in pœnalibus fiat extensio. Barb. consi. 81. Domi. Cardi. consi. 60. Ber.

g SEB. SAP. ¶ Quod vbi. Idem voluit glo. in c. postquam, versꝰ. mente, de elect. lib. 6. cum allegatis per Cursum Seniorem in consi. 9. Ticinensi statuto. per Ias. in l. fi. ff. de in ius vocan. l. a Titio. ff. de verb. oblig per Deci. in c. at si clerici. §. de adulterijs. ꝯ. de iud. dixi in l. quòd Nerua. in 1. no. ff. depos.

h ¶ Antipapæ. Vide Roma. in rub. ff. de ope. no. nunc. & And. Sicul. in 1. rep. rubri. ꝯ. de fide instru. ibi, quid de nomine antipapæ. Et adde, quia Antipapa nedũ nulla habet dignitatẽ; sed est minor omni Christiano. gl. 2. est sing. in c. Acatius. 24. q. j. facit Bal. in l. impertrata. in prin C. senten. rescin. non poss. ꝙ Papa illegitime electus, est diabolus in terra; & est apostata, 79. dist. c. fi quis. & ideo non habet claues cœli, sed inferni: facit tex. sing. in c. in nomine Domini, 23. dist.

¶ Adde de Antipapa, quod puniri possit, Oldra. consi. 65. Ber.

i ¶ Nomen Christi. An hoc sit verum vide Alex. in rub. de ope. no. nuncia.

¶ Solennitas loci. Facit tex. in c. cum dilectus. de cõsuetu. & no. per istum & alios in c. j. de fide instru. & c. Abbate sane, de re iud. lib. 6. & qđ voluit Ang. l. cõs. 220. incip. Dei noĩe, ad hoc vt scriptura sit publica. & Barb. in rep. d. rub. de fide inst.

¶ Adde no. per Bar. & quæ ibi posui in apostillis. C. de sum. Trini. & fide catho. in l. cunctos populos.

l ¶ A notario excõicato. Intellige verum qñ fuit publicè excommunicatus. Si vero excõicatio esset occulta, interim instrumenta confecta per eũ valerent, gl. est sing. in Auth. de tabel. in §. pe. quę vult, ꝙ instrumentũ confectũ a notario priuato officio tabellionatus valet, & tenet, si primatio est occulta: de qua gl sing. exclamauit Bal. in l. cũctos populos. C. de summa Trini. & l. iubemus. §. suæ. C. de sacrosanct. eccle. & in l. j. C. de iuris & facti igno. & l. j C. de secun nup. & in l. 2. C. de sentẽ. & interlo. om. iudic. in quibus locis tenuit, hoc in notario occultè excõicato, & occultè priuato: facit sing. dictum Inn. in c. fi verè. circa fi de senten. excõ. quod ſnia lata a iudice occultè excõicato tenet, de quo vide qđ leg. & not. in c. probandũ, de re iudica. & ita intelligit istum domi. meus in repetit. d. rub.

¶ Adde, an instrumẽta cõfecta a notario excõicato valeãt, Feder. consi. 74. & 148.

ANT. FRAN. ¶ Vtrum notarius excommunicatus possit cõficere instrumenta, vide Bald. in l. in exercendis. C. de fide instru. vbi dixit, quod non, & glo. c. de cernimus, de senten. excom. in 6. & Ioan. And. in c. pia, de except. eod. lib. in novella. & Bald. in l. 2. C. de iuris & facti igno. & in additio. Spec. in tit. de instru. edit. §. 8. ver. sed quid si instrumentum. & vide Inno. in c. cum nobis. de elect. & c. auditis. de excep. vbi dicit hoc esse verum; nisi de consensu partium conficiat: & vide Bart. in l. eadem. ff. ad l. Iul. repet. & l. 2. C. de senten. & interloc. omn. iud. & l. Barbarius, de effi. præto. & Cardi. in c. perpendimus. 38. q de senten. excõ. & clemen. 1. 9. q. de exce. vbi dicit, quod si est publice excommunicatus; licet nondum condemnatus per sententiam; tamen non potest instrumentũ confice re: alias sic; de quo vide Bar. in auth. credentes. C. de hæreti. & Bal. in rub. C. qui accu. non possꝰ. & Alex. in l. Iulia, ff. ad l. Iul. repetun. & dicit Bar. in d. auth. credentes, quod si esset excommunicatus spro hæresi, & in ea excommunicatione persisteret per annum, ꝙ non possit conficere instrumẽta, & adde Bal. in l. 2. C. de secun. tab. vbi dixit, quod notarius contra quem opponitur excommunicatio, potest probare per testes; quod tempore rogitus fuerat absolutus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Abb. Panor. super Primo Decretal.

a Bononiæ commorãtes, ' nũquid ex mora in studio b scholaris alicũ sortiatur domicilũ? Aegid. dicit hic, q̃ sic, si per decẽnium ibi moratus est. Io. And. dicit hoc procedere ex p̃sumptione, ex cursu tpis. l. 2. C. de incolis. lib. 10. & quod ibi no. Vult dicere, q̃ si p̃staret de animo scholaris, q̃ nõ moratur ibi causã sortiẽdi domicilũ, qd̃ tũc ex curs. tpis nõ ꝓtrahit ibi domicilũ, quia requirit ibi animus. Sed in dubio hoc p̃sumitur. Do. Ant. hoc putat p̃cedere tã in alio, q̃ in scholare, quia scholaris vr̃ cõmorari cã studii. Aduerte, qa secũdum dictum p̃batur aperte in p̃alle. l. 2. nã ibi diſponit de cõmorãtibus cã studii; qa tales nõ sortiũtur domicilũ; & postea fit ibi exceptio, nisi trãlactis decem annis, &c. Exceptio. n. est de regula, vt no. in reg. 1. in 6. Et ad rõnem D. Ant. rñdeo, q̃ tollit illa p̃sumptio, q̃ causa studii, ex alia iuris p̃sumptione; quia iura p̃sumũt quẽ debere esse puectũ in sciẽtia canonica in septẽnio, & in quinquẽnio in iure ciuili, vel Theologia, vt in c. ex eo. de elect. lib. 6. & ibi per gl. & fuit extracta illa gl. ex procẽ. florũ. vbi dr̃ de quĩquẽnio; & olim hoc procedebat. qñ nõ emanarãt tot scripta, nec docto. nec gl. sed hodie experiẽtia docet, q̃ nõ minus tp̃s requirit in iure ciuili, q̃ canonico. Si vero scholaris morã vltra decẽnium, vr̃ q̃ nõ principaliter cã studii. Fateor tñ q̃ possent esse aliæ p̃sumptiones fortiores de aĩo scholaris, quę hẽret elidere hãc p̃sumptionem. Ille tñ text. in d. l. 2. primũ optime ꝓbat: vide nũquid scholaris saltem ꝓhat quasi domc miciliũ, vt possit cõueniri ex cõtractib. alibi gestis: c vide quod dixi
19 in c. quod clericis. de fo. compet. † Vltimo quæritur, d nunquid in
d distincte appellatione scholariũ comprehẽdatur doctor. c Aegid.
c dicit, q̃ in materia indifferẽti & p̃miscua, appellatione scholariũ cõprehẽditur doctor, sicut appellatione monachorũ cõprehẽdit Abbas. in c. fi. de simo. & appellatione familiæ comprehẽdit dñs familiæ, vt in l. familiæ, ff. de verb. sig. & appellatione populi comprehẽdũtur senatores, & patritij, vt in §. plebs. Instit. de iure natu. gẽ. & ciui. Io. And. dicit hoc p̃cedere in materia fauorabili, vt in priuilegiis nõ odiosis, & similibus: secus in materia odiosa, vt in rescriptis ad lites, & similibus, arg. in reg. odia, lib. 6. Fatemur tamẽ q̃ rectores scholariũ bñ comprehẽdũtur appellatione scholariũ, vt in p̃alle. §. plures. vel vbi esset Doctor, vel scholaris ĩ diuersis facultatibus. Et aduerte, qa Io. And. a pre sẽtit, q̃ in materia ẽt odiosa ac stricta, appellatione scholariũ cõprehẽdãtur doctores, & scholares in diuersis facultatibus, vt ga Doctor in iure ciuili: scholaris in iure canonico. Sed D. Ant. hoc vltimũ nõ placet in materia odiosa: quia ĩ
f tãli materia sub simplici, nõ cõprehẽdũtur mista: f alleg. not. in l. 2 de verb. obli. In hoc puto artẽdẽdum statũ & qualitatẽ in qua magis incalescit; vt si magis attẽdat doctrinæ q̃ disciplinæ scholasticę, tũc nõ cõprehẽdat; alias secus: sicut dicim⁹ de hermaphrodito; nã ẽt in materia pœnali & odiosa iudicat f̃m illuũ statum, & illã qualitatẽ, ĩ qua magis incalescit, vt hr̃ ff. de sta. ho. l. q̃rit. & 4. q. 3. c. fi. testes. §. hermaphroditus. Sed quo ad primũ Io. de Lig. & do. meus tenuit in materia fauorabili, ẽt appellatione scholariũ doctores nõ cõprehẽdi: qa habẽt se doctores & scholares correlatiuè: vñ significatũ vnius excludit alterũ, vt in c. fi. de instit. & q̃d not. in c. postulasti. de cõcess. præb̃. & hoc puto verius. Et maximè qa hoc hẽt vsus loquẽdi. q. attẽdendus est, vt dixi sup. gl. j. Et facit ẽt iste tex. vbi in materia fauorabili, vt in salutatione, noluit Papa cõprehẽdere doctores appellatione scholariũ. An aũt aliquo casu cõprehẽdat doctor appellatione scholariũ, so. de Lig. dicit q̃ nõ, nisi diſponat circa actũ indiuiduũ, vt qa prohibẽt scholaribus auditio: nã p̃sequẽs prohibẽt
20 Doctori lectio. in c. 2. ne cler. ver mona. lib. 6. † Not. bñ hoc ꝓrium,
g vult em̃ aperte, & bñ, q̃ diſpõ circa vnũ ex correlatiuis § extendat
h ad reliquũ, g quod p̃cedit ẽt in materia p̃nali, qñ correlatiua vni formiter se habẽt: alias secus. Ad hoc facit quod not. Bar. in auth. q̃ semel. C. qũo & qñ iudex. & Bal. in l. nemo. C. de sacrosanct. eccle. Etiõ ĩ q̃stitutio, seu statutum imponit pœnam vẽdẽti certam rẽ, illa pœna intelligitur reperita respectu emẽtis, q̃ not. Ad prædicta facit 32. q. 1. si quis vxorẽ. & l. cum emptor. ff. de rescin. vẽd. Vel secũdum Io. de Lig. põt secũdo comprehẽdi Doctor, qñ scribitur scholaribus sub noĩe vniuersitatis: quia tũc Doctores per interpretationem intelligũtur; cum sint de vniuersitate. Hoc dictum non bene capio, cũ Doctores faciãt vniuersitatẽ de per se, vt in c. ex literis, de constitu. & scholares etiam de per se, vt c. qa in causis, de p̃cura. vñ & hic scribit scholaribus ẽt sub noĩe vniuersitatis, vt pater ibi, vniuersis & c. Nõ em̃ dicit singulis; nihilominus exprimunt Doctores.
21 † Not. ẽt ex p̃dictis, quod in materia stricta appellatione scholariũ cõprehẽdunt eorũ Rectores. hoc sẽtit aperte Io. And. sed ꝓrium facit gl. fin. ĩ cle. vt hi, de æta. & quali. vbi mature dr̃, q̃ appellatione i capituli, de p̃prio significatu nõ venit caput capituli, vt p̃latus. Sũt em̃ hæc diuersa, vt patet ex diuersitate titulorũ, vt ꝛ. de his q̃ fiunt a p̃la. & in ti. de his q̃ fiunt a ma. parte cap. Sed põt di ci ꝛcordando, q̃ appellatione capituli, nõ cõprehẽdit prælatus; qa ille desinit esse canonicus, & essicit caput, sed Rector nõ desinit esse scholaris, ar.
K in p̃all. c. fi. de simo. Hoc tñ dictũ D. Ant. est valde arduũ, k tene tñ ipsum mẽti, p̃ intellectu statutorũ generaliter diſponẽtiũ de scholaribus. In gl. in uer. seruus. No. ex gl. duas cãs, quare Papa, seu Imperator appellat se seruũ. aſs cãs uide in p̃m. 6. li. Itẽ no. ex gl. q̃ licite allegat particula decita. de hoc tñ dic, ut dicã ꝛ. in p̃. Tertio not. tres
l casus in qb. põt quis alteri stipulari, l & obligationem acquirere.

Primus

ADDITIONES.

a ZACHAR. ¶ Bononiæ commorantes Inferunt doct. ad scholares, qui studeant in studio solenni, vel approbato, qualia sunt Romanum, Bononiense, Pisanum, Paduanum, Papiense, Perusinum, & Salamantinum, vt no. Car. in cle. 1. de magi. & Felin. in c. fin. prin. eod. ti. alludentes ad hoc nomen Bononia, post gl. hic m ver. Bononiæ, iuncta gl. in l. & ab antiquis. in ver. leges nostræ. C. de testam. quod tũ limitarem, vt per Fel. in proxi. alleg. c. fi. de magi. nisi ex causa notabile puta, si aliquis solennis, & famatus doctor legeret extra locum studii generalis, vel approbati. ita sing. limitauit Host. in c. tuæ, de cle. non resi.

b ¶ Ex mora in studio. Vide istũ, in d. c. qđ clericis, in vltimo no. & in c. ex parte B. in ver. op. tertio ibi. & ex hac gl. in e. ti. adde Io. de Imo. & istũ in c. pe. de of. dele. ¶ Adde tu Bart. consi. 134. & Angel. consi. 27.

¶ ZACHAR. Adde tu Ang. Bart. & Odof. in l. nec ipsi. nu. 2. & in add. ad eum, C. de incol. & in quo loco &c. lib. 10. & concludendo cum Bart. in l. q̃stum. in prin. ff. de leg. 3. Dic, q̃ scholaris quamuis p̃ mille annos in studio moraretur, nõ contrahit ibi domicilũ; si constat, q̃ non hẽt animum ꝑpetuo ibi morandi, quẽ Ang. & Ale. in l. h. res absens. de ind. secuti sunt, dicentes, q̃ quamuis per annos mille, causa studij in aliquo loco moraretur scholaris; non tamen sortiret ibi forum, nec domicilium. Et de q. se. additio. vide Rebuf. post And. de Barulo in alleg. l. nec ipsi. de inco. & Felin. & Io. And. in c. si quis contra. Imo. in c. ex parte. & Felin. post omnes in c. fi. de foro compe.

c ¶ Alibi gestis. Adde Io. de Imo. & doct. in l. hæres absens. ff. de iudic. & doct. in d. c. pe. de offic. deleg. & per omnes in d. c. quod clericis.

d SEB. SAP. ¶ Quæritur. Vide Lud. Bolo. in commento priuilegii Theodosiani. in ver. omnibus studentibus. vbi reprehendit Abb. hic.

e ¶ Comprehendatur doctor. Vide hic Felinum, an appellatione scholarium veniat doctor, & rector. & appellatione collegij veniat caput collegij; & appellatione capituli comprehendatur prælatus: die, & limita, vt hic per eum, adde quæ posui supra in ver. appellatione scholarium.

f ¶ Mista. Adde Alex. consi. 116. 2. lib. Pet. de Anch. consi. 385. vbi ponit, an mulier prohibita contrahere per statutũ, possit donare causa mortis; & vide Io. de Anan. consi. 95. vbi ponit, an statutũ habilitans spurios ad succedendũ, videatur habilitare spurios, & incestuosos: & an sub simplicib. cõtineatur mista, p Ro. cõs. 128.

¶ Adde q̃ ista quæstio vtrum mulier prohibita contrahere per statutum, possit donare causa mortis, dependet ab illa q. an donatio causa mortis æquiparetur contractui potius quam vltimæ voluntati, de qua in l. tam is. ff. de do. causa mor. & per gl. & Doct. in l. 2. ff. de le. 1. & an, & quando sub simplicib. comprehendatur mixtum: maxime quando de vtroque simplici est dispositum, vide quæ habentur in l. Titiæ textores. de leg. 1. An. Fran.

g ¶ Vnum ex correlatiuis. Adde istum, in c. dilectus. el 1. de fi. & in c. quia clerici. de iure pa. in c. fi. de inde. & in c. cum contingat. de iureiur. & c. 1. in glo. in ver. sub excõicatione, ibi, iõ ex gl. collige, q̃ pœna posita in vno ex correlatiuis & c. de loca. & in c. sup eo. & ibi Ana. de vsur. per Gemi. in c. 1. ibi, fallit secundo, de tẽp. ordi. lib. 6. & per eundẽ in c. eos. in ver. no. q̃ pœna imposita vni ex correlatiuis, eo. ti. lib. 6. q̃ h actor obtinuit specialẽ commissionẽ, q̃ in causa ciuili reus debeat comparere personaliter in iudicio: tenetur etiam ipse actor cõparere personaliter, facit gl. in clemẽ sepe. in verb. voluerit. de verb. sig. & quod no. Bal. in c. nobis. de except. & vide eundẽ Do. in c. cupientes, in ver. denique. de elect. in 6. per gl in ver. de cætero. Bart. in l. fi. C. de ind. vid. tol. & in l. fi. ff. de acce & in l. 1. C. de cupres. lib. 11. & in l. si cõuenerit. ff. de pac. & in l. si ab eo. C. de leg. hære. & in l. inuitus. § j. post gl. ff. de re iud. Io. And. in rub. de spon. duo. gl. & ibi doct. in c. 1. de simo. Bal. in c. 2. de probatio. & in l. nemo. C. de sacrosanct. eccle. Pet. de Anchar. in repet. cap. 1. de constitu. & clemen. 1. in 3 q. de vsu. cum aliis concord. Et conclude, quòd vbi est eadem omnimoda ratio loquens in vno ex correlatiuis, habet locũ in reliquo; alias secus, vt per Doct. in clemen. vnica, per illum text. de consang. & affinit. per Ioan. Andr. in cap. non debet. de consang. & affinit per Cyn. & Angel. & Salic. in l. properandum. §. 1. C. de iud. & per Bal. in l. 1. C. de communi seruo manu. Item vbi vnum correlatiuũ non proportionatur alteri, q̃ in vno ex correlatiuis diſponitur, non vendicat sibi locum in alio, secundum But. post Ioan. And. in c. vniuersitatis, ꝛ. de senten. excom. vnde lex diſponens de potestate viri erga filios, non extenditur ad vxorem; quia hęc materia ei nõ proportionatur, in §. itaque. Instit. de ex hære. lib. reliqua vide hic per Moder. & latius attingam in c. 1. ꝛ. de loca.

¶ Adde Roma. consi. 186. Rapha. Cuma. consi. 35. Ang. consi. 81. & 110. Lap. alleg. 21. & alleg. 116. dicit qđ caput & membrũ ponuntur correlatiuè; & vnũ non est reliquum: ideo prælatus non potest esse membrum: de quo ibi latius. Ber.

¶ Adde, q̃ correlatiua eodem tpe orta sunt f̃m Bal. in rub. C. de reb. cred. in ver. vltimo q̃ritur. & ideo idẽ Bal. in auth. ex causa. C. de liber. pter. dixit quod correlatiuorũ eadem est natura. & dixit gl. quã ibi doctores sequuntur in l. si quis seruo. C. de furt. qđ correlatiuorũ eadẽ est diſpositio; & ibi dicebat Bal. in l. 3. in fin. C. de sacrosanct. eccle. qđ si vnũ ex correlatiuis est p̃missum vel prohibitũ, alterum etiam vr̃ esse permissum vel prohibitum. & dicebat Bart. in l. fi. in princ. C. de indi. vid. tollen. & in l. si ab eo. C. de legi. hær. q. istud etiam procedit in pœnalibus, & correctoriis; & habetur per Gemi. in c. 1. de temp. ordina.

h ¶ Reliquum. Vide Curtium Seniorem in consi. 11. statuto Parmensi. per Hippol. Marsi. l. fi quis viduam. de quæstio. vbi de hac regula. Et no. quod hæc regula procedit respectu eiusdẽ actus, vt si lege aliquis prohibitus sit vendere, censetur ẽt ꝓhibitus emere; secus ex diuerso. vñ si statutũ dicit, q̃ viri banniti dẽant de ciuitate expelli, non expellẽtur bannitorũ vxores. Ita declarat Nellus in tract. bannitorũ, in secunda parte secũdi temporis. Bar. Soc. in consi. 75. difficultatem. in 1. volu. nouorum col. pe. Fran. Curt. Iun. in consi. 6. præsupponitur. col. 10.

i SEB. SAP. ¶ Quod appellatione. Facit ad statutũ loquens de affinibus vtrũ cõprehendat maritum & vxorẽ, qui faciunt principiũ affinitatis; & sic proprie non sunt affines. De quo per Pau. de Cast. & alios in l. 1. C. vnde vir & vxor.

k ¶ Arduum. Adde quod dicit Abbas in consi. 9. quod appellatione clericorum nõ veniunt Canonici in materia stricta; & tamen non desinunt esse clerici.

l ¶ Alteri stipulari. Adde gl. in l. huiusmodi. in prin. ff. de le. 1. & gl. in l. pe. C. si quis alteri, vel sibi. Roma. in l. stipulatio ista. § fi stipuler. in 9. col. ff. de verb. obliga. Bar. in l. 2. ff. rem pu. sal. fore. Bal. in l. 1. C. p quas personas nobis acquiri. in 6. col. & in l. 1. § huius studij. ff. de iustit. & iure, & in auth. generaliter, in 7. col. d Epis. & cler. in c. 1. in vlti. col. de fide instru. & in l. 2. in fi. vt ꝛ possl. leg. & in l. nõ aliter. vbi latissime, ff. de adop. & in l. 1. § exigere, ff. de magi. conueni. & in l. postq̃ liti. C. de pact. & in l. si quis in emancipa. C. de don. & in § cum aũt impubes. Instit. de adopt. & p eundẽ Bal. & Ang. in l. cũ pro quo. ff. de in ius voc. p Ang. & Imo. in l. 5. § fi. ff. de ver. oblig. p Inn. & Abb. in c. dudũ, de conuer. cõiug. & in c. fin. de sepult. & p Cy. in auth. sacramẽta, C. si aduer. vẽdi, alteri stipulari, vel pacisci nemo põt, vt Instit. de inutil. stipul. §. si quis alij, nisi sit procurator p̃sentis, vel nisi sit seruus, vt in l. ℭ, pcuratori p̃sentis, ff. de verb. oblig. contrarii no. 1. q. 7. c. quoties. in 4. gl. in fi. solu. istud secundũ habet locũ de iure canonico, vt ibi dicit glo.

¶ Adde tu, quod Cardinalis stipulatur nomine Papæ, & ei acquirit, vt voluit Oldra. consi. 30. Ber.

Proœmium Greg. super j. Decret. 8

Primus in seruo: qđ p̃cedit f̃m Doc. ẽt si seruus sit in fuga ꝑstitu-
a tus, vt no. in l. j. §. p seruũ. ff. de acq. poss. Quid aũt de monacho? a
dic, vt no. gl. in c. 1. ꝛ. de infan. & langu. & per Inn. in c. cũ olim. ꝛ. de priuil. qđ no. in c. Abbatem. 18. q. 2. vide tex. cũ gl. in c. quanto, de off. ord. Sed s. casus in Papa. põt. n. Papa obſonẽ acquirere cuique ecclesiæ. Idẽ dic de alijs p̃latis respũ suarũ administrationũ, vt tacite sentit Inn. in c. cũ pridem. de pac. Tertius in Imperatore, q̃ põt acq̃rere cuilibet subiecto, vt in iurib. alle. in gl. Et pro intel lectu p̃mitte, q̃ rta iuris ciuilis hẽt, alteri per alterum nõ acquiri, vt Inst. de inut. stip. in §. si quis alij. & §. alteri. & ff. de verb. ob. in l. stipl'o ista. §. alteri. & ibi redditur rõ. Hæc rta fallit in multis casibus, quos excipit gl. in p̃alle. § alteri. Sed de procu. rta est, q̃ non acquirit dño sine cessione actionis, nisi in casibus no. in p̃alleg. §. alteri. per Bar. vide bo. gl. in c. quamquam. de vsũ. lib. 6. in veri. pof
b sit acquirere. De nuncio b vide tex. cum gl. in l. multum interest. cũ l. sequenti. C. si quis alteri, vel sibi, vbi hĩ, quaſr debet ꝺcipere verba procurator, vel nuncius, & quid si procurator se gessit, vt nũncius. De alijs iudicibus inferioribus vide Inn. in c. dudum. de conuer. coniug. in fi. vbi tenet, q̃ põt alij acquirere, vt in l. pe. ff. de mag. conue. Et hoc intellige respũ subditorum, non aũt respectu aliorũ, nisi in his, q̃ spectant ad eius offĩm. & vide q̃ dixi in d. c. du-
22 dũ. † De notario est dubium, nunquid possit alteri stipulari. Inno. in d. c. dudum, exigit quatuor, q̃ p in iudicio, & in his, in quib. procedit iudex ex offo, & q̃ hoc faciat authoritate iudicis, & in defectum eius, cui acquiritur obło. Et sic sentit, q̃ extra eos casus in obſonibus conuentionalibus non possit notarius alteri acquirere. Sed gl. in d. c. quamquam. per illum tex. & per tex. in l. 2. ff. rem pupil. fãl. fo. tenet, q̃ tm̃ potest alteri acquirere authoritate iudicis, aliãs non. Sed gl. in præal. §. alteri, simp'r tenet, notarium posse alteri acquirere ẽt sine cessione. & illam opin. sequitur Bart. in præal. l. 2. vbi idem tenet in officiali, ad hoc l. nõ aliter. ff. de adopt. vbi per Gul. de Cu. & l. j. §. exigere. ff. de magi. conue. & l. Caius. ff. de vsuris. Facit ẽt Auth. vt sine proh. ma. de. & cred. post princ. cum multis simil. & hæc opinio vr̃ cõis. Sic ẽt interpretatur consuetudo. Nam quotidie notarius stipulatur alteri, ẽt p̃senti. Sed opi. Inno. & gl. in præall. c. quamquam. potest procedere f̃m Do. Anto. in iudicijs, vel qñ cautio est approbanda, vel moderanda per iudicem. Tunc. n. notarius non debet alteri stipulari, quia tũc nõ pertinet ad ipsum declarare cautionem, vel ipsam moderari, & sic põt procedere tex. in præall. ca. quamquam. Et ex his habes intelf̃m ad illud c. vt respectu notarij exigatur ibi authoritas iudicis, non q̃ notarius non possit alteri stipulari, sed quia iudex de-
23 bet prius cautionem approbare. † De arbitro, nunquid possit acquirere partibus, vide glo. in c. dilecti. de arbit. in l. litigatores, & l. pen. ff. eo. per Spec. in tit. de arbi. §. fi. ver. quid si stipulatus, & cõis
24 conclusio est, q̃ non acquirat sine cessione. † De presbytero parochiali, tenent Legistæ in l. 1. ff. de iusti. & iu. q̃ possit acquirere alteri in his, quæ pertinent ad offĩm suum, & sic potest recipere obſonem de vsuris restituendis. Est enim persona publica. 1. dist. c. ius publicum. Ex quo conceditur potestas absoluendi, concedi vr̃ potestas recipiendi obſonem, & pro hoc videtur tex. in præal. c. quamquam. Et dicit sing. D. Ant. illum tex. non intelligendum ſpecialiter in vsuris, sed gñaliter in omnibus spectantibus ad officium sacerdotis. Quod no. Hoc ẽt reperio sensisse Collectarium hic, qui tenet sacerdotem posse acquirere alteri, vt suus parochianus non agat actione iniuriarum, ꝛ illum, a quo iniuriam passus est, etiam si hanc promissionem in ægritudine faciat, & postea conualescat. & hoc, siue obło, siue promissio fuerit facta p̃senti,
25 vel absenti, quod no. c † Prędicta regula, d q̃ alteri per alterum
c non acquiritur & c. indubie procedit de iure ciuili, vt in præallegatis iuribus. Sed dubitandum est, quid de iure cano. gl. in c. quo
d rties cordis oculus. 1. q. 7. vr̃ sentire, secus esse de iure cano. vnde si promitto tibi, q̃ dabo Titio centum, vr̃ q̃ Titius possit agere ꝛ me, maxime si interuenerit iurm̃ f̃m illam gl. & ista gl. est multum no. & quotidie allegatur. D. Anto. hic dicit, q̃ si non interue nerit iurm̃, non potest agi via ordinaria arg. præall. c. quanquam, quia obligatio non habuit initium in persona, cui erat acquirenda, sicut habere debet, vt l. quæcunque. ff. de act. & oblig. sed per viam denunciationis Euangelicæ poterit agi f̃m eum. Sed si interuenerit iuramentum, tunc poterit agi via ordinaria, quia iurm̃ principaliter dirigitur in Deum, qui vbique est præsens. Hoc dictum D. Anto. non puto indistincte procedere. Quia credo, q̃ si non interuenit iurm̃, nullo modo potest agi: secus si interuenit iurm̃. Ratio huius secundi est, q̃ iurm̃ subsistit de per se, nec regulatur a facto ipsum recipientis. Vnde etsi recipiens, turpiter recipiat, ex quo tñ iurans turpiter, non præstat iurm̃, obligat, vt est tex. in c. debitores, iuncto c. 1. de iureiur. multo ergo fortius in eã su nostro, vbi nulla versatur turpitudo ex parte recipientis, nec ex parte præstantis. Et in hoc casu, qñ interuenit iurm̃, potest saluari
e glo. illius c. quoties. e Sed qñ interuenit simplex promissio, tunc nihil puto actum, quia stipulatio non habet subsistere de per se, sed causatur ex facto partium, vt in iuribus superius alleg. Facit præall. ca. debitores. Vbi turpiter recipiens simplicem promissio-

nem, nihil agit. Idem si sua non interest, vt quia vult acquirere tertio. Nã rta iuris ciuilis hoc hẽt, nec reperimus ab hoc iure deuiatũ p canonẽ. Ergo standum est dispõni legali, vt in c. 1. de no. opẽ. nun. Nã tm̃ respũ indi pacti deuiat canon a lege f̃m cõem sũam, vt in c. 1. de pac. Et hoc iõ, qa in pacto ẽt nudo adest p̃sensus & naturalis obło, q̃ orit ex cõsensu. vñ de iure can. agitur, pp illã obſonem: sed qñ alius recepit, p̃missionẽ, tunc nulla est obło, nec naturalis, nec ciuilis. Non ciuilis, vt de se patet ex iuribus p̃all. Non naturalis, quia obło non potest acquiri absenti, sed oportet, q̃ fundetur in persõnã illius, cui acquiritur, nisi sit de personis exceptuatis, vt præal. l. quæcũque. Nam absenti nil acquirit, vt l. absenti. ff. de do. & in l. qui absenti. ff. de acq. poss. & in c. si tibi absen ti. de p̃b. lib. 6. Et iõ vr̃, q̃ iste põt retrocedere sine pcõ: quia sine
f alterius p̃iudicio põt quis mutare uoluntatẽ suam, f ut in rta, mutare. Et in rta, qđ semel, lib. 6. Hic. n. non tractatur de p̃iudicio absentis, cũ sibi nulla obło fuisset quæsita, aliãs diceremus q̃ nunq̃ posset quis mutare voluntatem suam, ut patet in cle. 1. de renũ. & in c. fi. de proc. lib. 6. & in c. cum Marthę. de celeb. miss. Vbi patet, q̃ si reliqui 10. Titio in testõ. possim mutare uoluntatem, & hęc procedunt, qñ promisi absenti non intuitu Dei. Non ob. ca. iurĩ. 23. q. 5. Nã Deus non facit dr̃iam inter iurm̃ & simplicem loquelam, qñ simplex loquela continet persidiam, seu mendacium, ut qua ucnit ad decipiendũ & ad fallẽdum, & sic proprie loquitur ille tex. secus aũt ubi ista cessant, qa tunc simplex loquela nõ obli
26 gat, ex quo non affuit p̃sona, cui acquireretur obło. † Sed si intuitu Dei promisi tibi, q̃ darem puellæ maritandæ absenti centum,
g tunc bene obligor, qa promissio est facta Deo, ꝛ q ubiq; p̃s est, & sic procedit ca. iurĩ, & hoc no. pro intellectu multorũ iurium.
7 † In glo. in ver. (Bononiæ.) ibi, (Et ita non in castris.) No. ex glo.
h q̃ appellatione Bononiensium, h seu commorantium in Bononia,

ADDITIONES.

a ZACHAR. Quid autem de monacho. Adde idem videri dicẽdum, quod de seruo. Ille enim monachis in acquisitione æquiparatur, ut plene no. Imo. in c. Raynutius. char. 27. uer. iuxta prædicta. de testam. Bal. in l. ex repudiatione. C. de fideicom. Imo. in l. paterfamilias ff. de hær. instit. Bar. plenissime in l. 1. in princi. ver. ad ostendendũ. ff. de stipu. seruorum. & diffusè per Feli. in c. in præsentia. in vlt. col. ver. circa hoc, de proba.

b Nuncio. Adde qualiter negotiorum gestor debeat concipere verba stipulationis, cum alteri vult acquiri, Roma. consi. 441. Ber.

c Quod no. Adde glo. fi. Instit. de iniur.

d SEB. SAP. Prædicta regula. Vide late per Felin. in c. si cautio. col. 9. infra de fide instrum. & late per D. Ias. in d. §. alteri. & circa gl. in d. c. quoties, vide Alex. in l. is, qui hæres. ff. de acq. hæred.

e Glo. illius c. quoties. Idẽ Imo. post But. in c. cũ cõtingat. in 11. char. infra de iureiur. in 6. & Pet. de Anch. in clem. 1. eo. tit. & in clem. 1. in princ. de vsu. & in c. licet, in pen. col. de iureiur. in 6. & Io. Fab. Instit. de inuti. stipu. in §. si quis. 2. & Bal. in l. pactum. in 9. col. C. de coll. & in auth. sacra. in vlt. col. C. si adu. ven. & Ro. in l. stipulatio ista. §. fi stipuler. in vlt. col. ff. de verb. obligat. sentit Bar. in l. cũ quis decedens. §. codicillis. ff. de lega. 3. etiam si promittens diceret, faciam in veritate, secundum Bal. in rub. C. res inter alios ac. in 3. col. sed hoc remedium non prodesset de iure ciuili, per tex. cum gl. in l. certum. §. fi quis absente. ff. de confess. nisi in casu legis, rationes. & in auth. en. quod obtinet, C. de proba. & per Bal. in d. l. pactum. C. de col. videlicet in eo, qui in suo testamento iurat se teneri Titio absente. Ex quo sequitur vnum singulare dictum hic, q̃ si intuitu Dei promisi tibi q̃ darem puellæ maritandæ absenti centum, tunc bene obligor, quia promissio est facta Deo, qui vbique præsens est. Quod singulariter no. Nec obst. c. iuramenti. 23. q. 5. contra hoc remedium, quia nõ differt, quo ad Deum simplex promissio & iurm̃. Est ẽt aliud remedium, quod ẽt nullo præstito iuramẽto coga tur promittens ad exonerandum conscientiã, per viam denũciationis Euãgelicæ, iuxta c. nouit. de iud. secundum But. & Gemin. hic, pro quo vide hic pulchre per do. Fel. Adde videndos Do. de Rot. decis. 430. in antiquis. Ber.

f SEB. SAP. Voluntatem suam. Contra hoc facit, quod iuramentum nõ facit, quod illud quod est reuocabile, non possit reuocari. Pater, quia testamentum quod est reuocabile, etiam quòd sit firmatum iuramẽto potest reuocari, vt no. Bar. in l. si quis in prin. testamenti. in vlt. col. ff. de leg. 3. gl. & alij. in l. 1. C. de sacrosan. eccl. Bar. in l. si quis inquilinos. § fi. ff. de leg. 1. & licet Oldr. consi. 127. viso instrumento. dicat, quod hoc procedit secundum Legistas, non secundum Canonistas, tamen contrarium firmat Imo. in d. l. si quis inquilinos. § fi. & in c. cum contingat. de iureiur. de quo tamen Barthol. Veron. in cautela 116. fi pater. per Alexã. in l. stipulatio hoc modo. ff. de verb. obli. vbi concludit quod valet secundum cogit.

g Facta Deo. Adde Bal. consi. 277. 3. lib. Et an ex stipulatione alterius acquiratur actio absenti, vide Spec. in tit. de satisf. § viso. ver. sed quis recipiet. Ber.

h Quod appellatione Bononiensium. Vide plene per D. And. Sic. & Moder. in d. c. Rodulphus. & ibi latius dicetur, & omnino videas Feli. in 4. conclusione. Adde tu, an appellatione ciuium veniant comitatiui, Franc. Aret. consil. 77. Abb. consi. 52. lib. Ber.

ZACHARIAS. Adde multiplices modos, & differẽtias ciuiũ. Et quotu pliciter fiãt, & in quo ab incolis differãt, per Iac. Rebuff. in l. ciues. nu. 4. & in addi. Item vbi debeat subire munera. ibid. nu. 9. & in addit. & quid si sit plurium ciuitatũ. Item per quæ verba censeatur quis esse ciuis, an si nominetur Bononiẽsis, vel de Bononia, an intelligatur per illa verba esse ciuis Bononiæ, vel q̃ ibi sit oriundus, aut domicilium habeat. Vide Bar. in l. prouinciales in fi. ff. de verb. obli. Bal. omnino in l. siue possidetis. C. de prob. & ibi Ant. & omnes. C. ne vxor pro mari. gl. & Arch. in c. Florentinus. 85. dist. latissime per Feli. in c. significãte. in pen. col. ver. quærit. Cõpostella. de reser. ANT. FRAN. Ad hoc, an appellatione ciuium veniant Comitatiui. dicitur q̃ non, ex stricta significatione, vt per Bal. in l. 1. ff. ad municip. & per Bar. in l. vrbis. in ver. sed quæro, quando ciuitas. ff. de verb. signifi. & in suo consi. quod incipit, ciuitatis Camerini statuto, & per Ioan. de Imo. in rub. ff. solu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Proœmium Gregorij super .j. Decretal.

folu. matrimo. Et idem etiam in materia odiosa, quia non continentur, vt in repetitis concessis contra ciues, & similib. secundum Bal. in auth. omnino. in d. col. C. ne uxor pro mari. & in l. sed si aliquam. ff. de offic. procon. & habetur per Ro. in l. si finita. in §. si de vectig. ff. de dam. infec. & per Alexan. in Iproquincialis, & in d. l. verbis. de verb. sign. & l. qui ex vico. ff. ad munici. Et qui dicantur propriè ciues, an originarij, an ex priuilegio, v. d. gl. in l. ciues. C. de appel. & ibi per Bal. & per Alexan. in §. 1. ff. de adult. & per Alex. in consi. 156. in 2. parte consiliorum.

nia, non comprehenduntur Comitatiui. Contrarium sentit glo. in c. Rodulphus. de rescri. & in c. 1. de vsu. li. 6 Bar. in l. 1. ff. ad munic. & illud verius regulariter. & dic, vt plene dicam in c. Rodulphus. Fallit, qñ aliqua qualitas adiicitur proportionabilis ciuitatẽ sib. vt hic, vbi fit mentio de scholaribus. Nam scholares non mo rantur in castris, cũ in eis non sit, nec esse possit studiũ gñale, nisi in vrbibus regijs, vt in, pœ. Digestorũ, & C. de, pfes. q in vrbe Cõstan. lib. 12. & sic potest saluari hæc gl. quã sic intellectã notabis.

SVMMARIVM.

1 *Quotidie debet fieri illud, quod etiam sit aliquo interuallo temporis.*
2 *Rubricæ sunt authenticæ, quando habent perfectam orationem.*
Promittens scribere librum, vel textum, tenetur scribere rubricas.
3 *Testes, qui dicunt aliquem quotidie posse &c. nõ sunt falsi, licet aliqui bus diebus non possideat, vel aliquo interuallo.*
4 *Lex posita, an debeat obseruari in foro conscientiæ, vide nu 6.*
5 *Fraudans gabellas tenetur in foro conscientiæ si fuerunt licite impositæ.*
6 *Penam ultra fortem non tenetur quis soluere de iure canonico.*
7 *Lex resecta siue resecata, an & quando possit allegari. 10.*
8 *Rubrica, an à rubro sit licita argumentatio, & quid si rubrum est genera lius nigro, uel contra.*
Rubricæ ad quos effectus possint allegari.
9 *Testes, qui dicunt oẽs it a fecisse, nõ reddũtur falsi, licet aliqui non fecerint.*
11 *Sententia lata contra extrauagantes, an sit ipso iure nulla.*

REx pacificus. Primo ponit exordium, in quo concludit finalem intentum iuris generalis. Secundo narrationem, in qua ostendit intentum finalem huius compilationis, seu iuris particularis, ibi: (Sane.) Tertio concludit ibi: (Volẽtis.) Prima subdiuidit: qa primo ponit finem viatoris, i. hois, ad quẽ a Deo dispositus est. Scdo cãm deuiationis ab hoc fine, ibi: (Sed effrenata.) Tertio, vt ad debitũ finẽ viator deducat, ꝓcludit legẽ necessariã, & ondit tres virtutes ac ꝓprietates legis, ibi: (Ideoq; lex, pdit.) Scda pars subdiuidit: Quia primo ponit euẽtũ circa ꝓstones ecclesiasticas correctioni submittẽdas, & ponit materiam & causam impulsiuam huius compilationis. Scũdo concludit causam finalem, ibi. (Ad communem.) Tertio causam coadiuuatiuam, ibi, (Per dictũ.) Quarto formalẽ, ibi (Resecatis. & hæc diuisio sufficit pro summario. Casus literalis. Prẽmissa salutatione, sic expone casum in ista cõstitutione. Rex pacificus. i. dominus noster Iesus Christus sua pia miseratione ab initio mundi disposuit, seu prouidit subditos suos fore pudicos, pacificos, & modestos. Sed ex aduersõ surrexit effrenata cupiditas, sui prodiga, pacis æmula, mater litiũ, materia iurgiorũ, quæ quotidie tot litigia generat, qđ nisi iustitia reprimeret conatus ipsius. & explicaret multiplices quæstiones, abusus litigatorũ extingueret fœdus humani gñis, & ꝓcordia exularet extra terminos mũdi, dato sibi libello repudii: & iõ circa istã cupiditatẽ lex ꝓdita est, vt noxius appetitus ipsius restringeret sub regula iuris, p quã humanũ genus iformat, vt honeste viuat, alterũ nõ lædat, ius suũ vnicuiq; tribuat. Scdo i ver. illo, (Sane.) ponit D. Greg. casũ huius ꝓpilatiõis dicẽs, q p magistrũ Raymũdũ capellanũ suũ ad cõmunẽ vtilitatẽ studẽtiũ fecit redigi i vnũ volumẽ diuersas ꝓstitutiones, & decretales epistolas ꝓdecessorũ suorũ, q̃ dispersæ erãt p plura volumina, quarũ aliq; ꝓp nimiã similitudinẽ, qdã pp ɔ rietatẽ, qdã ẽt pp sui, plixitatẽ ɔsultonẽ inducere videbant. Quædã ẽt vagabant extra volumina s. dicta, de qb. tãquã in certis frequẽter in iudiciis dubitabat: adiiciẽs in sup quaidã ꝓstones & decretales eplas suas, ꝓ quas qdã, q̃ in priorib. erãt dubia, declararẽtur. In fin. ꝓcepit Greg. vt hac tm ꝓpilatiõe vniuersi vtant in iudiciis & in scholis, ꝓhibẽs ne aligs ꝑsumat aliã facere ꝓpilationẽ sine licẽtia sedis Apostolicæ spãli. Ber. No. 1. qualis dẽt eẽ Rex: [a] dẽt enim eẽ pacificus: [b] q. n. nõ vult pacẽ, si est hĩs Chri, q i testõ suo principi reliqt pacẽ, dũ dixit, Pacẽ meã vobis. &c. de quo in c. ad Apostolicæ. & ibi p gl. de re iud. in 6. Et no. ꝙ dẽt eẽ talis, qua les subditos suos appetit eẽ. [c] Itẽ collige, vñ, ꝓcedũt lites, iurgia, & ꝓtones, ꝓcedit. n. a cupiditate, q̃ est radix oĩum malorũ. & ꝓcedit ex carne infecta ex materia originalis peccati. Vñ, ꝓpter hãc infectionem, dicit Canon, quod oĩs ætas ab adolescentia prona est ad malum. 12. q. 1. c. oĩs ætas. & alibi: Procliuus est cursus ad voluptatem & malum, & natura est imitatrix vitiorum. 20. q. 3. c. procliuus. Item collige, qualis debeat esse homo, si non vult subiici exercitio legis. [d] Debet enim esse pudicus, pacificus, & modestus. Lex enim non esset necessaria, si homines ratione regerẽtur. Nam per legem nemo compellitur bene facere, sed male facere prohibetur. 23. quæst. 5. ad fidem. Vnde dicit Inn. in c. pastoralis. de offi. ord. ꝙ hoies intãtũ possent rõne regi, ꝙ nõ subiicerẽtur legi. i. exercitio legis. Ad hoc. c. de Cõstãtinopolitana. 22. dist. & ꝓ hoc declaratẽ illud, Qui spiritu Dei agunt, nõ sunt sub lege. de reg. c. licet. Nã nõ sunt sub exercitio legis, ex quo ducũtur lege priuata. & vide bonũ tex. de lege priuata & publica. 19. q. 2. c. 1 duæ sũt leges. † Nota ibi, (Quo tidie.) Qđ illud dr quotidie fieri, qđ fit aliquo interuallo interposito. Nã nõ quotidie lites gñant, & facit ad testes, vr ĩ. dicã. Itẽ no. finẽ & intẽtũ legis. Intẽdit. n. reprimere cupiditatẽ & ɔcupiscẽtiã, & ipsã reducere ad limites rõnis. Itẽ collige quoddã fœdus eẽ inter hoies, seu quãdã obligationẽ naturalẽ ex charitate ꝓcedẽtẽ, qua tenẽt qs alteri facere, qđ sibi vult fieri. 1. dist. c. humanũ genus. Itẽ no. tres virtutes & ꝓprietates legis, vt in tex. ibi (Vt honeste viuat &c.) & sic scientia iuris docet mores. iõ dicimus, qđ supponit scientiæ morali, vt dixi in gl. 1. No. qd ꝓprie significet appetitus, seu ɔcupiscentia. Nã significat voluptatẽ, qua appetitus & ɔcupiscẽtia regunt in malũ, & procedunt ex anima sensitiua ratione non regulata: volũtas nõ potest esse

ADDITIONES.

a Qualis debet esse Rex. Adde Gem. in c. grandi. de sup. negl. præla. post Per. de Anch. allegãtem Ciceronem pro Rege Deiotaro in oratione, vltra mediũ, cũ de frugalitate illũ commẽdasset, subdit, Scio hoc verbo, Reges iam laudari solere, fortem, iustum, seuerum, grauem, magnanimum, largum, benificũ, & liberalem. hæ sunt laudes Regiæ illa priuata est, vt volet quisque accipiat. Ego tamen frugalitatẽ, ideſt modestiã, & cõperantiam, virtutem maximã iudico. Ex qua authoritate nota qualitates requisitas in Regibus, quas declara, vt ibi p Doct. & ibi dixi in repeti. mea. & quę qualitates in ꝑsona administratoris illustriũ reqrãtur, vide ibid. ꝑ Do. Per. de Anch. Ber. Adde eundem Cicer. in oratione, quam habuit pro Marcello restituendo.

b SEB. SAP. Pacificus. Qualis debeat esse Rex, ostẽdit Regũ insignia, quæ sunt annulus, q signat fidẽ. c. nostrates. 30. q. 5. Armilla, manuũ ornamẽtũ, quæ signat bona opera. Sceptrũ, qđ signat iustitiã. c. Reg. 23. q. 5. Gladius, q̃ significat vindictã. c. nõ solũ. 23. q. 5. Purpura, diadema, & coroua, q̃ signant excellẽtiã. c. Cõstantinus. 96. dist. c. duo. 12. q. 2. & hęc ponit elegãter Brix. i suo reperto. in verbo, Rex. Adde ẽt Alb. de Ros. in l. decernimus. i prin. C. de sacros. eccl. ubi dicit, ꝙ Rex est imago diuinæ maiestãt. q nõ debet sæuire in subditos, uel iustinos. Vide Corse. i repe. c. grãdi. col. 20. de sup. neg. pl. li. 6.

c Appetit esse. Adde illud Tullianũ, qualis in reputatione Princeps esset, tales & reliquos solere esse ciues. Bern.

d Exercitio legis. Add. Sco ꝛa Moder. hic gl. in clem. ad nostrũ. iu uer. 2. quod ieiunare deberet. de cõsi. quæ dicit, quòd qs nõ posset adeo perfectus esse, quin subiiciatur legi superioris, saltẽ quo ad habitũ, quãm alleg. ibi D. Card. & Abb. in c. solitæ. in 2. col. de maiorit. & obed. in 7. not. ibi, super bonos & malos, & Imo. in rub. inf. de cõsti. in 1. col. Et Doc. in d. c. de Constantinopolitana. dicit, ꝙ uiuẽs recte nõ est subditus iudici, sed æqualis. quod in tellige verũ, quantũ ad exercitiũ iurisdictionis, quod nõ cõpetit cõtra bonos. Et vide Imo. in l. tam is. §. 1. ff. de do. causa mortis. & bon. tex. in c. omnis anima. de cens. & ibi Abb. & Io. de Lign. & Abb. in c. licet. de reg. facit c. nulla. 94. dist. Ego vltra eos adduco id, quod uoluit Inno. in c. 1. inf. de cõstit. ꝙ cõditori canonis est subdita omnis creatura. Et adduco Bald. in c. 1. in fi. vt lite penden. vbi dicit, quod ꝑ p meritum uitæ nõ est recedẽdũ a iuris dispositione. Vnde surrepitia impetratio nõ tenet, ẽt si sanctus sit ille, qui impetrat. Et adduco eundẽ Bal. in c. iurauit. in 3. col. de proba. quòd si esset aliquis, ita sanctæ vitæ, q nõ timererur eũ subornari, tamẽ ꝑ p statum causæ non admitteretur post didicita testificata. Et vide gl. secundam in c. si quis. 78. dist. quæ colligit argumentum non debere derogari iuri cõmuni ꝑ p personã. Et dixit gl. 2. & ibi Inno. & Abb. in c. pastoralis. de offic. ord. in 4. col. quòd ꝙ quantuncũque aliquis sit bonus & iustus, supponitur iurisdictioni iudicis, licet in eum nõ competat iurisdictionis exercitiũ. Et ideo non credo simpliciter Abb. bene dicere, in c. qm̃ contra, in ult. no. de probatio. quod quis non incurrat peccatũ mortale veniẽs cõtra cõstitutionẽ, puta indicen. ẽ ieiunium, si finis ad quẽ principaliter tendit cõstitutio ieiunii, nõ uiolatur. Pro quo alleg. Arch. post B. Thomã in c. vtinam. 76. dist. Nisi salues istud dictũ dato impedimẽto, & exiſtẽte rationabili cã impedi tiua ieiunii, prout apertè sentit Arch. post B. Thomam in d. c. vtinam.

ZACH. Adde supradictis in quantũ dicit Do. Abb. non bene dicere, dum dicit in c. qm̃ contra falsam. uer. ult. hic no. de probatio. quòd quis non incurrat peccatũ mortale ueniendo contra constitutionem indicentẽ ieiunũ, si finis ad quẽ principaliter tẽdit cõstitutio, principaliter nõ violetur. quod immo videtur esse indistincte uerũ, non data limitatione, quam poã fuit. Dixit enim Abb. in præalleg. c. quoniam contra. talem non incurrere peccatũ, esto quòd ueniat contra cõstitutionẽ indicentem ieiunũ, si finis ad quẽ principaliter tendit ieiunũ, non violetur: subdens, dũmodo constitutio non uioletur. Soli enim per contemptum constitutioni contraueniẽtes pœna debent mulctari, ut no. Ang. in Auth. ut factæ no. consti. in principio. §. & Spec. in titu. de constit. §. aliæ vero constitutiones. & per Pau. de Cast. consi. suo 87. in princ. Plus dico, quòd si aliquis constitutioni ex iusta rationabilique causa contraueniens, nõ puniatur, vt no. Alexan. in l. 1. §. si quis ius dic. non obtemp. & in addi. supra proxima, debet puniri, qui non cõtempta constitutioni aliquid facit, contra illã. præsumitur enim iusta causa ille obuiare, ita no. Alex. in l. Iulianus. ff. de condi. indeb. per gl. in c. 1. de elect. lib. 6. Idem tenuit Bal. in auth. omnes. C. com. de succes. Ludo. Rom. in rub. de arbit. char. 22. omnino Alex. in l. ex consensu. in fi. de appel.

ANT. FRAN. Tu adde, quòd quiliber est subiectus legibus & canonibus, & ab omnibus debẽt custodiri, iuxta tamẽ ea, quæ plene tradũtur per Pet. de Anch. post glo. & alios in c. 1. in uerbo, ab omnibus, de constitu. Imo contra libertatem superioris nõ præscribit, quia nemo pòt esse acephalus, ut in c. ad audientiam, de præscr. Est tamen uerum, quod quandoque propter hominis excellentiam receditur a dispositione legis dispensatiuè, & mitigatur pœna, ut l. quid ergo. in §. pœna grau. & ibi Doct. ff. de his, qui notan. infam. & plene per Rom. qui ponit multa exempla ad hoc, in repet. l. si uero. in §. de viro. ff. solu. matrimo. Et ad illud quod dicitur, quod quantæcunque aliquis sit dignitatis, non propter hoc recedimus a iuris dispositione, vel ut sibi soli credatur, uel ut possit examinari post didicita testificata. Adde quæ habentur in cap. nobilissimus. 97. dist.

Proœm. Gregorij super Primum Decret. 9

a esse reprobatam: non enim est superuacuus vtendum, [a] l. 1. C. de nou. Cod. compo. & in c. sicut, de proba. Item collige quinq; corre ctione digna, vt nimia similitudo, contrarietas, pro lixitas, superfluitas, & dispersa locatio, seu situatio: omnia enim ista inducunt con-
2 fusionem. † Item collige rubricas esse authenticas, [b] & de text. Nam
b Papa mandat hic hac compilatione vti, & rubricæ sunt in hac cõpilatione: ergo sunt pars compilationis. Quod clarius probatur in proœ. 6. vbi glo. sing. dicit, ꝙ ex eo, ꝙ sunt de tex. scriptor, qui promisit scribere librum, seu textum, tenetur scribere rubricas. Et an licita sit argumẽtatio a rubro, dicã. ĩ. Itẽ collige, ꝙ in gñali mãdato,
3 nõ trãsit ptãs legis ꝓdendæ. † His. notabilibus expeditis, primo iste
c tex. in eo, ꝙ ĩfert q uotidie [c] fieri, qđ fit ĩteruallo ĩterposito, inducit ad ɔcordiã testiũ q dicũt quẽ quotidie possẽdisse, vel quotidie resse disse in ecclesia: nõ tñ uitiat, si aliquo ĩteruallo nõ possẽdit, vel nõ re
d sedit. Idẽ dicit Dy. de dictione, semp, [d] in l. 1. ff. so. ma. Cõclude ergo, ꝙ istæ dictiones, & similes debent ciuiliter intelligi. & de actione,
e sine intermissione, [e] vide tex. cum gl. in c. sacro. 22. dist. Itẽ, ꝙ nunq̃
f præterit dies, vide tex. in c. tenore. 31. di. De dictione nunq̃ [f] vide tex. de cons. dist. 5. c. nunq̃. Item pro testibus dicentibus, ꝙ omni tempore. &c. uide de consẽ. distin. 4. omni tempore. Et idem dic de aliis
g dictionibus, de dictione iugiter, indesinẽter, & assiduę, & similibus.
4 ad hoc uide de consecratio. dist. 1. secunda, c. re uera. † Secundo quæ
h ritur in versi. sane. Nunquid lex posituia [h] debeat obseruari in foro conscientiæ; quia iste tex. in fi. mandat hanc compilationem obser uandã in iudicio, & in scholis. De hoc per Io. Calde. & Ioan. Andr. post B. Tho. in c. q̃q̃, de usu. lib. 6. per Federi. de Sen. cõsi. 21. per Inn. in capitu. plerique, de immu. ecc. & c. sicut dignum de homici. Et cõis ɔclusio ur, ꝙ aut lex posituia, distinguit inter forum pnale, & iudiciale: & tunc non obseruatur in foro pnali; & hoc legis authoritate, ut in c. tua, & quod ibi no. de spon. Aut non distinguit: & tunc ex quo est ɔdita ab eo, qui habet potestatem; & nõ cõtinet in
i se pctm, est obseruãda in foro pnali. † Et ex hoc hẽs, nunq̃ sit licitũ fraudare gabellas, [i] & nõ soluere pedagia. Nam certe si statutum
6 est licitum, tũc tenetur quis ẽt in foro conscientiæ: secus si illicitum.
K † Vide ẽt ad pdicta gl. [k] sing. [l] in c. fraternitatis. 12. q. 2. quæ multum
l facit ꝺ hanc generalem theoricam Doc. Dicit tñ illa gl. sing. ꝙ in foro conscientiæ non tenetur quis soluere pœnã. Vnde si commisit furtum occultum, uel manifestum, licet in foro iudiciali teneatur soluere pœnã dupli, uel quadrupli: tñ in foro conscientiæ non teneatur quis soluere, sed sufficit restitutio. & est glos. ualde sing. & facit ad oẽs pœnas legibus statutas. Facit ẽt quod no. Inno. in palle. c. licut dignum, & sic non ur, ꝙ respectu pœnarũ debeat lex posituia seruari in foro conscientiæ, & uide quod no. Io. And. in pallegc. quã quam. An autem cõstitutio, seu lea posituia liget peccatũ omnino
y occultũ [y] dic, ꝙ sic, ut est gl. sing. in cle. 2. de hær. ubi uide. † Quæro, an sit licitum allegare legẽ resciſſam, seu resecatã: uide qđ not. per text. ibi, resecatis. & Doct. reſpondẽt, ꝙ aut lex fuit rescisa, seu resecata, ga ɔria iuri, & tunc non est licitũ illã allegare, immo incurrit
m pœnã falsi. de quo in c. 1. de constitu. ubi tangã. Aut fuit [m] resecata, qa superflua, aut nimis ꝓlixa, & tũc ad declarationẽ legis nõ re secatæ potest allegari, & ita quotidie allegamus rescissam decretalẽ: & sic alleg. gl. s. in salutatione in uerbo, seruus. Vltimo quæritur, nunquid ꝓstitutiones huius, cõpilationis debeãt allegari præponendo uerbũ, extra: Pet. & Abb. ꝙ sic, qa sunt extra uolumen Decretorũ, Domi. Cardina. dicit, ꝙ cum hoc uolumen hodie sit certum & approbatum, non expedit allegare ꝓstitutiones p uer. extra. sicut olim fiebat. & hoc puto uerius, qa superfluis non est utendũ. Nam pèr allegationes satis agnoscitur, quod allegatur ꝓstitutio posita extra uolumen Decretorum, quia alius est modus procedẽdi in hoc uolumine, & alius in decretis. In gl. in uerbo, [Dispositit.] opp. pro declarationẽ gl. Nam si Deus disposuit sibi subditos fore bonos: ergo non possunt peccare, cum Dei dispositio falli non possit. Solu. metu contrarij. gl. exponit non necessitando, sed per prouidentiam & prædestinationem. & uul primo glos. sumere ista duo, scilicet prouidentiam & prædestinationem promiscue. Differunt tamen, quia p-
n destinatio [n] est preparatio gratiæ, & prædestinatus nullo modo dãnari potest. Vnde prædestinatio est ad bonum, præscientia ad malum. Non tñ intelligas, ꝙ prædestinatio, uel præscietia necessitet ad bonum, uel ad malũ, sed qa Deus sciebat aliquos esse casuros, ideo illos non prædestinauit: alios uero, quos sciebat ab bonum reuersuros, prædestinauit. Dic subtiliter, ut habetur de utroque. 23. q. 4. c. ualis ire, cum §. sequen. Sed hic sumitur in glo. prædestinatio large, quia omnes homines largo modo prædestinati sunt i. creati in bonitate, & præuisi ab bonum, sed abutendo libero arbitro cõmittunt malũ. Secundo modo pòt solui contrarium, exponẽdo sub di tos. s. prædestinatos, ut ex ponit gl. sequẽs. Sed hæc expositio nimis restringit literam, quæ ur loqui de omnibus hoibus. In glos. in uerbo, [Pudicos.] in fi. oppo. contra tex. Nam pudicitia, est uirtus particularis.

1. Et conclude, ꝙ sunt authenticæ, quãdo continent orationem perfectam; quia continent tunc ius, sicut in rubrica, vt ecclesiast. benefi. secus si non contineant orationem perfectam, vt de prẽb testã. Rubricę Decretorũ nõ sunt authenticę; quia diuersi fuerunt authores: quia quandoque falsę reperiunt, vt patet 3. q. 9. c. chartę. & voluit Spec. in d. §. fi. & Archi. in d. c. quis nesciat. & But. hic fallit. in 1. rubri. Decret. quę est authen. Adde tu Alexandrum in rubri. ff. si cert. pet. & an cum rubri. est generalius nigro, vel econtra, stetur in rubro vel nigro, vide Abb. consi. 162. lib. Roma. consi. 116. & consi. 104 & vide Pau. de Cast. consi. 330. quẽ alleg. Alex. d. loco. Ber. de Landria.

ZACH. ¶ Adde quod debuit allegare Pau de Cast. consi. 354. incip. in Christi nomine præsens casus, &c. vbi loquitur de rubri statuti dicentis generaliter, ꝙ filia dotata non succedat: nigrum vero filiam dotatam a successione matris & auię, nulla facta mentione de patris successione, repellebat. & tamen propter rubricę generalitatem, consuluit filiam a patris successione excludendam late per Feli. in rubri. de accu. & in c. 2. 5. colu. versic. quę sunt rubri. de rescript. Ias. post Alex. & scrib. in l. 1. ff. si cert. pet. in rubri. Institu. de act.

ANT. FR. ¶ Adde circa hoc quę rubricę sint authenticę; & quę & quando possint allegari pro tex. seu nigro. Et ex quibus rubricis possint sumi argumenta, & q̃ habẽtur p Bar. & Salic & alios post eos, in rubri. C. ne fil. pro patre. & in rubri. C. ne fideiu. dot. denĩ, & vide Io. de Imo. vltra alios in rubri. ff. de verb. obligat.

c ¶ Quotidie. Adde bonum text. in l. 1. §. quotidiana. ff. de aqua quotidiana, & ætiua. & textum meliorem de iure in c. significat um, in uer. quotidie, & in ver. quã to frequentius, & ibi Innoc. Butr. & alij ĩ. de præben.

d Semper. Adde Ang. in l. 1. ff. de flumi. & in Auth. de hæred. & falc. in princ. per tex tum ibi, & gl. in Authen vt determinatus sit numerus clericorum. & Bal. in l. ad uersus; in fi. C. de vsur. Archidiac. in c. facerdotibus. 31. distinctio, & gl. in cap. si quis voluntate 50. dist. & glo. 1. in c. si clericus laicum. de foro compet. & glo in c. 1. in uer iure minoris. ĩ. de in integ restit.

¶ Adde tu de hac dictione, semper, & dictione ɔtinuo. Roma. ꝑ. 264. vbi dicit, ꝙ licet quis iurauerit ɔtinuo stetisse in ciuitate, non dr periurus; licet fuerit aliquo tempore absens, & consilium. quod allegat Feli præcedit istud, vbi colligit. Ber.

e ¶ Sine intermissione. De ista dictione & similibus, vide hic plene per Domi. Felin. cui adde Bart in l. si quis ita ff de condi. & demon. vbi dicit non esse necesse, ꝙ omni momẽto quis stet cum aliquo, cum quo stare iussus est. Quod facit ad qõnem notatam per Dy. in l. 1. ff. soluto matri. facit etiam pro rectoribus ciuitatum, q debent secum ducere & tenere certum numerum famulorum: non. n requiritur, ꝙ omni momento stent in domo. Vnde dicit se uidisse qõnem de facto. Quidam officialis voluit probare familiã ɔtinue tenuisse, produxit testes, qui dixerunt, ꝙ dictos familiares viderunt secũ in prandio & in cœna, dixit testes probare. Non enim debent dicere de quolibet momento; sed satis est, quod probent, quod apud Rectorem, seu officialem fuerant: per textum in d. l. si quis ita.

f SEB. SAP. ¶ Nunquam. Ex hoc colligitur, quod licet negativa neget vsque in infinitum, vt est glo. not. in l. hoc genus. ff. de condi. & demonstrat. & not. Oldra. in consi 16. Thema & Decisio in consi. 3. in fi. columnæ tertiæ. tamen restringitur ad congruam interpretationem.

g ¶ Indesinenter. Vide textum, iunctã glo. in c. si quis vult. 36. dist.

ZACH. ¶ Adde pro elucidatione horum vocabulorum, scilicet Omni tempore, semper, & cæterorum id genus, ꝙ ciuiliter debeant intelligi, ideſt horis & tẽporibus competentibus, vt l. si cui, & l. si tam angusti, ff. de seruit. & de offi. Archid. c. 2. sic seruitus dicitur continua ff. de seru. vrb. præd. l. foramen. & de aqua quoti. & æstiua. l. 1. §. quod autem. Et de hac dictione indesinenter, vltra hic alleg. vide Archidiac. 45. dist. in prin. Host in c. vnico, de offi. custo. Imo. in c. cautio. de fide instru. vbi expositit indesinenter, ideſt sine causę adiectione.

ANT. FR. ¶ Adde, ꝙ verba quantumcunque generalia. semper debent intelligi ciuiliter, & recipiunt restrictionem de habilitate, vt in l. 1. §. generaliter. & ibi per Bar ff. de leg. præst. & est bonus tex. & ibi Bar. no. & reliqui post eum, in l. 1. in §. item nunciatio omnibus. ff. de no ope. nuncia.

h ¶ Lex posituia Dicetur in c. 1. de constitu. post istum.

i ¶ Gabellas. Adde Bal. in l. veluti, in fi ff. de iusti. & iu. & in l. fi. C. de iu. annul. aureo. & in c. quãquam de censi. in 6. & in l. 2. C. de uecti. & in l. cum proponas. in fi C. de naut. fœno. & in l. iubemus nullam. C. de sacrosan. eccle. & in l. 1. in princ. C. de caduc. tollen. Barto. & Doct. in l. uectigalia. ff. de pub. Ioan. And. in c. eod. de immu. eccle. lib. 6. in nouel. & vide Bal. in c. 1. quæ sint regalia. vbi ponit, an fit dolus malus, fraudare pedagia; adeo ꝙ in foro cõscientiæ teneatur: & vide istum in c. 1. infra de consti in 3. col. ibi, & adde dictum Bald. in l. vectigalia. & per Firma. in tracta. suo de gabel. in 9. parte princ. in 1. 2. & 3. quæstio.

ZACH. ¶ Adde de hoc dicto, scilicet de fraudante gabellas, an & qñ punia tur, & fallentias ad hãc regulã in c. 1. col. 4 nu 9 in fi. ĩ additio meis postalios. ĩ. de cõſ.

k SEB. SAP. ¶ Prędicta glo. de hac gl. plura per And. Sicul. in reper. c. Raynal. col. 122. cum seq. de testa.

l ¶ Glo singula. Illam gloss. magnifecit idem Abb. in c. Raynaldus. de testament. in gloss. in verb. adijciens. & in c. quia plerique. de immunita. ecclesia. in vltima colum. in verficulo, alia quæstio, quid si hæres. post Butr. ibi. & in c. fi audiuimus de simo. in uersi. an autem. de foro pœnitentiæ, & in c. fi egressus. de iniur & in c. 1. de constitutio. in penultima columa. iu verfi. idem. Adde glos. notabi. & in alijs plerisq; locis. Facit quod ipse uoluit in c. 1. de custod. eucharist. & illam glos. alle gauit Butrig. in c. 1. de dolo & contumacia, & Bal. in c. sicut il. 3. in prima colum. ibi, restituat. de iureiurando, ꝙ censura ecclesiastica non currat de pœnis ciuilibus, sed de mera restitutione, & Bal. in l. post decisionem. C. de furtis. in fine & l. iubemus §. fane, in versi sed nunquid in foro conscientiæ, de sacrosanct. ecclesi. & in extractis. glo. Decret. & in l. id quod pauperibus, in versi. nono quæritur. ibi, sed pone testator C. de Episcopis & clericis. Roma. in repetitione rubri. de arbit. in fi. & videas istum in rubri. de appellatio. in fine. & in capitu. tua. de vsuris. in fine. & in c. dilecti post gl. fina ibi. de arbitr. & limita dictam gl. procedere in pœna imponenda per iudicem: secus quando pœna committitur ipso facto, ꝑ l. commissa ff. de public. & dixi in notabilibus meis in versi. pœna. nota. incipien te, in foro conscientiæ. Adde, ꝙ illam glos. in dict. c. fraternitas, sequitur Domin. Iason. & multi alij ibi allegati per ipsam, in §. fed istæ. in 27. colum. in versi. & pę næ legales. & c. Institut. de actio. vbi attingit materiam conscientiæ. Tamen ego solitus sum allegare gl. quæ in terminis contrarium uult, in c. fane. in gl. ulti. 14. quæstio. 5. quæ allegat tex. apertum in c. cum deuotissimam, in fine. duodecima quæstione secunda qui est textus Gregorij Papæ. Aene. de Falco.

m SEB. SAP. ¶ Aut fuit: Vide Angelum Aretinum, Institu. de testamen. in princip. Pau. de Castro, & Modernio. in l. fina. C. de edicto diui Adriani tollendo vbi ponunt, an possit lex abrogata allegari.

n ¶ Prædestinatio. De materia prædestinationis, adde Beatum Thomam in prima parte summæ, quæstione 24 per totum, & in primo sententiarum. distinctio. 40. & 41. Nam in 40. agit de prædestinatione, & in sequenti de reprobatione & in quæstionibus de veritate. quæstio. sexto, & adde Scot libro. quarto. sententt. distinctio. 40. q. 1 & in lib. 3. sent. dist. 7. q. 2. & per eundem lib. 3. sent. dist. 41. quæstio. 1. vtrum sit aliquod meritum prædestinationis & reprobationis.

ADDITIONES.

a ¶ SEB. SAPIA. ¶ Vtendum. Vide Feli. in c. solitę. col. pe. ĩ. de naio. & obedin. aliqua per Abb. in c. venerab. ĩ. de offic. dele.

b ¶ Rubricas esse authenticas. Rubricæ decretalium, an sint authenticę, vide Spec. in tit. de disput. & alleg § fi. in fi Archidia. in c. quis nesciat. 1. dist. glo. in uerl & hoc, in §. fane in verb. titulus. in proœmio Sexti. gl in §. hic autem, de pœnit. distin.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ticularis. Dicitur enim a pudore, in quo est verecundia: vnde consistit circa ea, de quibus verecundamur. vt de desponsa. impuberum c. puberes, & tamen tex. per hęc verba videtur innuere, quòd Deus creauit homines vniuersaliter bonos. Solutio. glos. forte metu cō
a trarij, exponit pudicos, idest castos. quia castitas[a] est generalior virtus, quam pudicitia. Nam proprium castitatis est reprimere concupiscentiam, ex qua oriuntur omnia mala. de consti. c. nam concupiscentiam. Et de hac castitate sic generaliter sumpta in c. fi. n. de pœ. di. 2. loquitur text. qui dicit, quòd nemo gloriari potest se castum habere cor: sic etiam potest intelligi text. in Authen. de lenonibus. §. fan cimus. coll. 3. In glos. Nam hæc castitas sola possibilis est Deo animas præsentare. ille tamen text. non loquitur de castitate generaliter sumpta, sed prout est virtus particularis, prout est abstinentia commistione uenerea. Et licet ille text. sic allegetur communiter per glos. quòd castitas sola est &c. tamen non sic loquitur: sed dicit, quòd castitas est possibilis Deo animas præsentare, ille tamen text. non loquitur de castitate generaliter sumpta, sed prout est virtus particularis, prout est abstinentia commistione uenerea. Et licet ille text. sic allegetur communiter per glos. quòd castitas sola est &c. tamen non sic loquitur: sed dicit, quòd castitas est possibilis
b re, nō tamen intelligas, quòd sola castitas sine alijs virtutibus[b] hoc possit: sed dicit de castitate propter connexionem virtutum, Nemo enim potest habere vnam virtutem in actu, quominus habeat alias. 32. quæstio. 1. c. cum renunciatur. Bene verum est, quòd vnum opus virtutis habere pōt sine alijs virtutibus: & tūc nihil ꝓdest, vt in c. desleat. infra de reg. iuris, sed virtutem veram habere non potest sine alijs. vide bonum text. cum not. glos. in c. nisi. §. porro. de renū. de quo etiam per Beatum Thom. 2. 2. quæstio. 151. Et ibi etiam dicit, quòd proprie pudicitia consistit circa extrinseca, & circa signa venereorum, vt sunt aspectus impudici, & oscula. Castitas vero strictè sumpta, concernit ipsam commistionem veneralem, vnde pudicitia non est proprie virtus separata a castitate, sed respicit quandam circumstantiam castitatis ad prædicta. 32. quæstio. 5. c. nec solo. & c. qui viderit. In glo. in versi. [Per dilectum.] ibi, [Quod quidem seruatur in præsenti compilatione.] Sed contra hoc facit, quia Decreta Gregor. 9. authoris huius compilationis, non solum ponūtur in fine voluminis, sed etiam in medio, vt patet in c. G. perpetuus de side instrumen. in c. mulieri. infra de iureiurando. Solutio. intel-
c lige. quod seruatur iste ordo prioritatis & posteritatis[c] respectu titulorum, non respectu voluminis. & ita etiam dicit glos. in l. 1. C. de no. ꝺi. cōpo. Vnde in eo. tit. Decret. g primo emanauit, primo ponit; & respectu diuersorū authorū; nō respectu eiusdē. qa sępe decreta postea edita, primo ponit. ex quo nō denotat diuersitas in autho-
8 re. & vide bonā gl. in c. ad hæc, de offic. Archi. † Et in eo, ꝙ attēditur
d ordo in rub. elicit arg. ꝙ licita est argumētio[d] a rubro,[e] de quo per
e gl. ī c. cū dilecta. ī. de ꝓfirma. vti vel inut. in c. cū monasteriū. de elec. in l. 1. C. ne fideiusio. dot. den. & in l. 1. C. ēt ob chirogra. pecu. pig. te neri pos. & in auth. ad hæc. C. de vsu. in c. 1. & c. si sup de offi. deleg. li. 6. & in c. tibi q., de resc. li. 6. cū si. vide p Spec. in tit. de dispu. & alle. ad ibi p Io. And. in adddit. Et ꝓcluso est, ꝙ aut q̄ritur de rubricis decretorū; & in illis nō est licita argumētatio; qa nō sunt authēticæ. Tū qa nō fuerunt additæ a magistro Gratiano; sed a quodā alio. Tū qa aliq̄ reperiūtur fallæ & corruptæ, vt dicit gl. in c. chartæ. 3. q. 9. q̄ no. & hic, excepta prima rubri. q̄ est authēt. ſm Spec. & Io. And. ibidē. Sed nō video, vnde sumat hāc authoritatē qa nō apparet, ꝙ ēt ipsū volum ē decreti fuerit approbatū. vt no. Io. And. ī c. 2. de rescrip. & pater ēt ex inspectione ipsius decreti, ubi nec in prin. nec in fi. dr, ꝙ fuerit approbatū. Itē rub. prima decreti nō logtur dispositiue; sed tm fuit posita ad declarationē libri. Fateor bene, qā illa rub. declarat finalē intētionē illius cōpilationis; vñ potius dēt dici uera, q̄ auth. De rubricis uero decretaliū & legū; dicēdū est, ꝙ aut ꝓsonēt nigro: & ꝓsunt allegari, ut nigrū: & iō quotidie allegamus, ut in rubro, & nigro. ī. ut eccle. bñfic. & C. ut nemo inuitus agere cōpel. C. ne qs ī sua cā ius sibi dicat. Et hoc uerū, qñ orō est ꝓfecta, ut ī p dictis & si milibus: secus si est imꝑfecta orō, ſm Io. And. ut in rubr. de offic. de legā. patet, & de rescrip. Sed dic, ꝙ tūc nō possunt allegari. & licita ē argumētatio, ut ī. dicā. Si uero rubrū q̄dicit nigro: tūc stat nigro; qa rubrū uenit ad declarationē nigri. Si uero latius logtur rubrū, q̄ nigrū; tūc unū suppletur p reliquū, & eꝑuerso, ut notat Dñs Bar. ꝓal leg. Auth. ad hæc: Itē dic, si rubrū logtur, & clarius, & specialius, q̄ nigrū; qa tūc nigrū intelligiē ſm rubrū. uide gl. notabilē. in l. prima C. de ꝓfes q in urb. Cōstā. li. 12. facit gl. ī c. cū monasteriū, de electione. Et aduerte, ꝙ rubricæ possunt allegari ad quatuor effectus. Primo dispositiue, sicut allegat nigrū: & hoc ꝓcedit, qñ orō est ꝓfecta, & ꝓsonās nigro, ut rubrica. ut ecclesiastica beneficia, &c. Sc̄do allegatur ſm modū, que tē iducit gl. in c. ſuper gratia ꝓal. & in c. bonę. de ꝓfir. utili, uel inu. ti dicit, ex quo mā executorū tractat subrub. de off. dēleg. ergo executor hāt delegatā. Tertio allegat, qñ ex una lege, uel uno c. elicium ūt uariæ lecturæ, ut capiatur illa, q̄ ꝓgruit rubro, ut dicit gl. in ꝓall. c. cū monasteriū. Quarto allegatur ex ordine ipsārū rubricarum, sicut allegat Io. in c. 1. de mut. peri. & dixi in c. expar
9 te, de appel. & no. in l. 1. de ꝓfi. tuto. † In gl. fi. ibi, [Fuerūt mortui in deserto.] [No. glo. pro concordia testium dicentium, ꝙ omnes fecerunt[f] aliquid, ut non nitietur eorum dictum, si pauci ex illis illud
f non egerunt Et in eo quod glos. tangit, an de modico ō siz curan-
g dum,[h] dic, ut in c. cū proponēte, de rescrip. Et, quo ad principalē qō nem gl breuiter pōt dici, ꝙ utēdū ē de Decretalib[b] huius cōpilationis in iudicijs & in scholis, ſm ipsārū intētum: qa si est priuilegiū, bemus uti vt priuilegio. Si vero ius commune, & tunc secundum ius commune & sic clara est litera. In ea. gl. 6. ibi, [De fide instur. c pastoralis.] Ioan. Andr. dicit, ꝙ respectu Decretalium seu extraua-
i gātium,[i] quæ emanauerunt post hāc compilationem, tenendum est id, quod habetur in proœ. 6. lib. & quod ibi not. per glos. vnde secundum Do. Card. procedit dictum glos. respectu eorum, quæ emanauerant ante compilationem: quod non procedit, quia omnes Decretales emanatæ ante hanc compilationem sunt resecatæ per istam, vt patet in fi. tex. vbi mandat hanc compilationem tantum obseruandam. † Aliæ ergo decretales in hac compilatione nō insertæ, videntur resecatæ; vel tanquam superfluæ, vel tanquam cōtrariæ; & sic non est licitum amplius aliquam ex illis allegare, vt disponant, sicut ante dispo nebant. Sed dic clarius, ꝙ aut quæritur de extrauagantibus editis ante hanc compilationem; & olim in illis habebat locum c. pastoralis de fi. instrum. Nam illud emanauit ante illam compilationem: sed ho die sunt resecatę, vt supra dixi. Aut quæritur de extrauagantibus editis post hāc compilationem: & ho die etiā sunt resecatæ per id, quod hētur in proœ. 6. lib. Restat ergo necessario concludere, quòd cap. pastoralis. habet locum duntaxat in decretalibus extrauagantibus editis post compilationem.
11 lib. 6. † Et aduerte ad vnum, quod colligitur ex hoc tex. iuncta glo. ꝙ probabliter in iudicijs dubitari potest de extraug. & idem probat tex. in proœ. 6. Et facit hoc multum ꝙ Bart. in l. cum prolatis. ff. de re iudica. & pro cōmuni modernorum sententia in prælleg.

c. pastoralis,

ADDITIONES.

a ¶ Castitas. Adde de commendatione castitatis Specul in titul. de aduoc. §. 5. uersi. commendet Ber.

b ZACH. ¶ Sine alijs virtutibus. Videtur hic innuere Abb. quòd castitas sit virtus, dū dicit, sine alijs virtutibus dictio enim, Sine, est exclusiua dictio, scilicet vnius & eiusdem speciei. vt not. Guiliel. in l. ꝙ §. prætor. & in l. si, & quod ibi not. in ad ditio. ad esi, ff. de pig actio. Quod tñ an sit verum, dic ꝙ sic, per cap. vlti. & quod ibi not. Archidiac. 33. quæstio. 11. Et vtrum sit generalis, & an distinguatur a ꝑudicitia & ab abstinentia, quomodoq; se apud illas habeat, not. 2. 2. quæstio. 4. Et in quantum dicit Abba. supra ꝙ glo. male alleg. text. in Authent de leno. dum dicit quòd castitas sola est possibilis, &c. Dic quod dictio; sola, in ordine literæ non debet cōiungi cum dictio, castitas, sed cum dictione, fiducia, scilicet sic & sola, & fiducia ablativi casus. Et sic perperam illum textum citauit glos. Absurdum enim esset multum, quod sola castitas viam paradisi nobis referaret. Pauci enim casti, & sine carnali vitio inueniuntur, vt dicit text. in capit. quia tua, in fi. cum similibus, 50. distinctio. & in castitatis commendationem vide tex. 27 quæstio. 1. capitu. 2. vbi Hieronymus interpretatur dictum Beati Ioan. de castitate. Idem per Ioan. And. in c. quod a te. de cler. coniug.

ANT. FR. ¶ Et de commendatione castitatis. Vide per Specul. in tit. de aduoc. in §. hic dicendum, in versi. commendet autem, & vide eundem Specul. in titu. de eo, qui mit. in possessio. in versicu. porro. Et adde, quod castitas dicitur esse etiam in matrimonio, vt in capitu. Nicena. & in capitu. tenere, 31. distinctio. & vide gl. in cap. contiuia. 44. distinctio. & uide gl & Dom. Cardina. in clemen. pe nult. de senten. exc. in prima oppositio. in fine. Et habetur 2 Regum cap. 6. & iō dicebat Angel. in Authen. de restitut. & ea, quæ pa. in § vnum in versic. nota. mulierem, quod mulier sc̄do nubens ēt intra annum luctus. dr castè viuere, nisi iurasset amplius nō nubere. Illa vero, q̄ tertio nubit, nō dr castè viuere, ſm Ang. in auth. qūo oport. Episco in § hæc autem de Deo. in fin. per illum text. collatio. 1.

¶ Adde tamen, quod verbum castè, prolatum a marito respectu personæ vxoris intelligitur de viduitate, secundum Bald. in l. a Deo nobis. 4. columna, in versicu. iuxta prædicta quæritur. C. de Episcopis & clericis, & habetur per gl. & Doc. in auth. cui relictum. C. de indict. vidui. & per Ang. in Auth. de non eligen. sc̄do nubentes. § cum igitur. Et per Bar. in auth. hoc locum. C. si secundo nupse. mulier. & Bar. in l. mulier. in § cū proponeretur, & ibi p Alex. qui multa allegat. ff. ad Treb.

c ZACH ¶ Ordo proprietatis, & posterioritatis. Adde, quod regulariter, quod est prius in ordine scripturæ, præsumitur esse prius in tempore. Ita notat Domi. Bal. in l. 1. C. de impub. & alijs substi. Idem in l. aduersus. C. de fur Gemi. in c. 1. de cō ſi. lib. 6. inferens firmam hanc regulam, ꝙ in dubio est locus ordini verborum, quæ possit Domi. Bar. in l. Gallus Aquilius. § quidam. ff. de liber. & posthu. Idem in l. hæredes. § peto. ff. ad Trebellia. Felin. in c. cum dilecta, volum. 3. versicu. ordo scripturæ quando, de rescriptis. & ibi Deo dante, ampliabo. Est enim materia illius capituli.

d ¶ Argumentatio a rubro. Adde istum in rubri. de sagittarijs. Et in c. ad audientiā. de rebus ecclesię non alienandis. gl. 2. & ibi istum in c. vnico. de cleri. peregri. & istum in c illud de præsumptio. Imo in cle. 1. in 3. col. in vtrſi. quid autem, si rubrum sit generalius nigro: de electio. dicā plenius in rubri. de consti. post Domi num meum. Adde tu, quę posui supra in verbo, rubricas. & Abb. consi. 64.

e ¶ A rubro. Vide late Do. Iasonem. in rubri. de actio. in princ. Andr. Siculum in rubr. 1. de iudi, Modernio. in l. 1. ff. si cer. peta.

f ¶ Quod oēs fecerunt. Dicam in c. 1. de constitutio. in glos. in verbo, ab omnibus.

g ¶ De modico. Vide plene in d. c. si proponente. & in tracta. meo de minimis, vbi plura accumulaui pro & contra. Adde tu, quæ scripsit Alexand. consi. 104. vbi consuluit, an stante statuto, quod falsificans monetam comburatur, si aliquis cui dit bagatinos; an debeat comburi, & concluditur, quod non, & multum deuiat fecit, quod pro modica la sione non datur restitutio, & communiter tenetur: maxime per Spec. in tit. de in integ. resti. §. 2. in ver. & ſcias, & quæ res dicatur modica, vide per eundem in tit. de fur. ver. sed quid si nautæ. & dicit Alex. consi. 95. ꝙ testis in modico contrarius, non dicitur falsus. Ber. de Landri.

h ¶ SEB SAP. ¶ Curandum. Vide Dec. in c. de app. ī. de app. Ias. in l. sciendum, in fi. col. 4. ff. qui. satisd. cog. Feli. in c. quæ in ecclesiarum. col. 18. ver quarta declaratio, ī. de consti. & Bal. & Ias. in auth. qui rem. C. de sacrosan. eccle. Ias. in l. 1. col. 6 ver. 4. lim. C. qui admit.

i ZACH. ¶ Seu extrauagantium. Adde, an sententia lata contra extrauagantem sit nulla; & hoc qñ de illa potest probabiliter dubitari, nec fuit superior consultus. Concludebreuiter post Bart. in l. cum prolatis. ff. de re iudic. non esse nullā. quam opin. tenuerunt Ant. de But. Cardina. & Imo. in c. pastoralis. & ibi Felin post eos. col. 2. Vltimo per istū tex. de fide instrum. vbi dicit esse communē opi. Domi. de Sancto Geminia in c. in tantum, colum. pen. 21. dist. licet. D. Abb. in c. pastoralis tenuerit contrarium, limitabis tamen, vt per Felin. ibi post Bal. ibid. in d. l. leges sacratissimæ. in 2. q. C. de leg.

a c. pastoralis, vt ſnia lata contra extrauagantes sit ipso iure nulla.[a] cu ius contrarium tenui in d. c. pastoralis. & vide quod ibi dixi.

ADDITIO.

a ¶ Iure nulla. Adde quando sententia lata contra extrauagantem, sit ipso iure nulla, vide Roma. consi. 270.

De summa Trinitate, & fide catholica. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Fides quid est, & quomodo differat a spe.*
2 *Articulus fidei quid sit, & eius diffinitio: & quot sint.*
3 *Baptismus non est articulus fidei, sed sacramentum.*
4 *Implicitè, & explicitè quid significet.*
5 *Hæreticus non dicitur ille, qui errat in articulis fidei, nisi pertinaciter suum errorem defendat, vide in nu. 7.*
6 *Differentia inter clericos, & laicos circa scientiam articulorum.*

Glo. continuat rubricam: & fit continuatio ad ostēdendum ordinē in volumine seruatum. Debēt enim constitutiones sub congruis titulis collocari, vt notatur ſ. in proœ. & etiam in proœ. libri sexti. & C. de nouo Codice componēdo, in prima ꝓstitutione. Posset & aliter continuari; sed continuatio glosſæ sufficit. De materia rubricę hr̄ 23. dist. c. qui Episcopus vbi est pulcher textus, continens ſperquo sit examinādus Eps in eius promotione; & incidenter tractat de summa Trinitate. Item hr̄ de consecra. dist. 3. in c. fi. & dist. vlt. in c. pe. & vlt. reperitur in 6. & in cle. Et pro intellectu rubricæ in qua dicitur de summa Trinitate, & fide catholica, quæro quare dixit de summa, & quare de catholica? Quo ad primum dicendum ꝙ dicitur ad differentiam aliarum Trinitatum, quæ nō sunt summæ, vt est Trinitas in cādela, vbi est splendor, ignis & calor. Non n. intendit hic tractare de tali Trinitate: sed de summa. Item secundo adijcit catholica, ad restrictionem verbi fidei. Nam fides ſm etymologiam vocabuli dr̄, quia per eam fit quod dictum est. Vnde ut re-
a raliter sumpta, adijcit catholica.[a] & catholica idem est, quod vniuersalis. Nam Græci catholicō vniuersāle vocant, ſm Boetium de Trinita. hæc. n. est fides vniuersalis, respectu diuersarum regularum, quia eius cultus per omnes mūdi terminos emanauit, iuxta illud
1 Psalmorum: In omnem terram exiuit sonus eorum & c. † In gl. prima ibi, [vnde videtur inferendum, ꝙ fides est ſpes.] Ista glo. nititur
b impugnare diffinitionem[b] Apostoli, tum quia non est conuertibilis cum suo diffinito, quia fides est substantia sperandarum rerum, &c. & tñ fides non est spes. Item quia diffinitio Ap̄i comprehendit tātum futura. Sed Docto. communiter saluāt diffinitionē Apostoli, maxime per id, quod dicitur in ipsa diffinitione, argumētum non apparentium, & c. quæ verba possunt se habere ad præterita p̄sentia & futura. Non obst. quod in ipsa diffinitione præcedit, dum dr̄, ꝙ est substantia sperandum rerum, & c. quia sic exponitur, fides est substantia, id est fundamētū, seu firma subsistentia sperandarū rerum, quia facit subsistere in nobis res ſperandas in præsenti per spē, in futuro per rem. Vnde non comprehēdit simpliciter futura, sed res ſperandas, id est illas res, per quas ſperare debemus. Et hoc potest referri tam ad præsentia, quam ad pterita, & futura. Dū postea dicit, argumentū non apparētium: ideo sic dicit; quia cum volumus aliquid probare, dicimus: Abraham sic dixit, Christus, sic dixit &c. & ex his ſumimus argumētum, id est, Probationem non ap
c parentium. Et de hoc per magistrum ſententiarum. lib. 3. dist. 23. c q̄ multipliciter definit spē, & dicit, ꝙ spes est virtus, qua ſpiritualia, & æterna bona ſperantur. i. cū fiducia expectantur; & cōuenit spes cū fide, qa est de inuisibilibus, sicut & fides: nam qs non ſperat ea, q̄ videt. sed differūt spes, & fides, qa spes est tantum de futuris, fides autem habet se ad omne tempus, vt in gl. Item fides est bonarū & malarū rerum. Nam ex fide dānatio, & vita æterna creduntur. Spes vero est tantum bonarū rerum, quia nemo ſperat, seu desiderat sibi mala. Item fides est ſuarum, & aliarū rerum. nam ex fide homo credit se ſempiternum, & Angelos ſempiternos. Spes vero est ſuarum rerum, & ad se pertinentium: quia quis tantum ſperat, seu desiderat ea quæ sunt ad ſui commodum, vt est vita æterna. Et ex prædictis hēs defensātam diffinitionē Apostoli: & quid sit spes, & qd fides, & in quo ꝓueniunt. & in quo differunt. In eadem gl. ibi, [& ēt
d Dæmones.] [d] vult ergo gl. ꝙ Dæmones habeāt fidem informē, qa non hēnt illam informatā a charitate: & hanc fidē dicit gl. hēre prauos, & infideles homines. Iaco. de Albergo. refert magistrū ſnia-
e rum & alios Theologos tenere Dæmones nō hēre fidem, ēt informem; [e] quia fides pōt habitare in prauo, illū in bonū inducendo; quod non est in Dæmone; qa non pōt amplius illū trahere ad bonū. Itē fides informis, prout est fides, ſapit naturā fidei informatę, & sic fides ēt informis est voluntaria certitudo, vt dr̄ in definitione glosſæ. Vnde licēt praui homines voluntariè credant. Dæmon tñ nō credit; qa eius credere est contremiscere. Nam deliberato velle, nō vellet Dæmon Deū esse nec articulos fidei esse, & sic in eo fides nō cadit. Do. Card. nititur saluare dictū glo. dicens, Dæmonē hēre fidem oīno informē; sed praui homines habēt informem; sed non oīno. Nam Dæmon credit sine aliqua inclinatione; sed pfaui homines cum aliqua inclinatione. Puto primum dictū verius, qa vt ſ. dictū est, in fide requritur volūtas in credente, & hāc voluntatē Dæmon nullo modo hēt: vide tñ per magistrum ſententiarū in loco prælegato. In eadē gl. ibi, [fides nostra ea dem in ſubstantia.] Aduerte ꝙ ſm Iacobum gl. ꝺdicit sibipsi: nam hic in principio dicit vnam esse fidem numero: & tamen ī. dicit, ꝙ distant fides nostra & antiquorum in qualitate, & in eo, quod dicit, distant, in plurali numero, aperte innuit plures esse fides numero. & ideo elegantius dixisset ꝙ in side nostra & antiquorum, diuersitas notari non pōt, cum in se nō differant. Sed notatur diuersitas in mō credendi. Et ꝙ vnica sit fides nostra, & antiquorū, hētur in c. primo. eodē ti. in cle. Et instat. hic Io. And. in expositione huius verliculi Osanna: & refert Augustinū tenere, ꝙ est vox obsecrationis mentis affectum magis exprimens, q̄ rem aliquā designans, sicut apud Latinos heu, est vox dolentis. & Papè, admirantis; ista. n. scribi non possunt. Et ideo Hieron. & Aug. dicunt, ꝙ verbū Osanna: non potuit transferri in latinum. Quidā exponunt, seu interpretant, Osanna, i. gloria, alii redētor. alij saluifica. q̄ ꝓueniunt Deo, q̄ saluauit totum mundū. Alij ꝙ idē est dicere. qd saluum me fac obsēcro, ab osi, quod est saluifica, & anna, quod est interiectio obsecrantis; ideo ſm Io. And. dēt dici osanna, sed vocabulū corrupte profertur. In eadem glosſ. ibi, [principales aūt articuli, fidei:] In hac particula gl. principaliter duo
f sunt examinanda. Primo, quot sunt articuli fidei? Secundo, qa gl. dicit, ꝙ clerici tenentur illos scire explicite, & laici implicite. Quid
2 est scire explicite, & quid implicite? † Et primo, ꝙ intellectu ꝑmitte, ꝙ articulus ſm Richar. de Sancto Vict. est indiuidualis veritas s. rationem nos arctans ad credendum. Exemplum in illo articulo, Cōceptus, seu incarnatus. Nā ꝙ homo fuerit ꝙceptus sine semine, est s. omnem rationem & nihilominus hoc credere debemus. Et quo ad principalem quæstionem, videlicet quot sunt articuli fidei. glo. hic dicit ꝙ sunt septem, quos enumerat. Et aduerte, ꝙ ponit incarnationem & natiuitatem pro vno articulo: quod non placet doct. quia sunt diuersi articuli; quia quilibet eorum arctat nos s. rationem ad credendum. De incarnatione supra dixi. De natiuitate patet: quia est supra rationem. quòd virgo pariat, & quòd post par-
3 tum remaneat virgo. † Item, quia in eo quod glosſ. dicit baptismum esse articulum fidei, non bene dicit secundum doctores.
g & bene: quia baptismus non est articulus, sed sacramentum, s

vt

ADDITIONES.

a ZACHAR. ¶ Catholica, idest vniuersalis, & vbique porrecta, vt C. de summa Trini. & fide cathol. in rub. & ibi Guiliel. de Cun. & Doct. post eum, ita etiam ex posuit Azo in sum. eod. tit. §. item quid sit, & Archidiac. & Gemin. in c. fundamenta, de elect. lib. 6.

b ¶ Diffinitionem, Vide Pau. ad Hebr. 11. & Tho. 2. 2. q. 1. & Scotū in 3. lib. senten. di. 23. q. vbi dicit ꝙ est virtus intellectualis, supernaturalis, immediata, a Deo infusa, inclinans intellectum viatoris in assensum credibilium reuelatorum, vel in propositiones propriè Theolo. Vel dic, ꝙ fides est donū Dei instruentis, & inuentis hominem ad credendum ea quæ non videmus: & vnde causetur fides, vide Tho. 2. 2. q. 6. ꝙ causatur a Deo interius mouente mentem per gratiam, quā tum ad assensum, qui est principalis actus fidei, unde Apo. ad Ro. 2. Gratia saluti estis per fidem. Et de materia fidei, uide Scotū in 3. lib sent. di. 13. vsque ad di. 32. inclusiuè, & quæ differentia sit inter fidē, spem, & charitatē, per Tho. 2. 2. q. 1. ANT. FRAN. ¶ Adde, ꝙ fides est vna, cle. 1. in §. fi. & ibi Card. de excef. præla. & in cle. 1. de summa Trinit. & fide cathol. & de consc. di. 1. in prin. Et addē, ꝙ, fidei vnicæ est caput ipse Christus, ut in c. 1. in fi de sacra unct. & in c. ueniens de presbyt. nō baptiza. Et fides dicitur esse formata, & informis, ſm Do. Card in d. cle. 1. in §. ad hoc, in princ. de summa Trin. Et quot sint artic. fidei, habetur etiam post Host in c. 1. de summa Trini. Et fides potest etiam esse de demonstrabilibus, ut per Do. Car. in cle. 1. in §. porro, de summa Trini.

c ¶ Distinct. 24. Vide eundem dist. 27. uel secundum Ange ſpes est uirtus, qua quis se ad id, quod credit peruenturum. præsumit.

d ¶ Etiam Dæmones. Adde Tho. 2. 2. q. 5. artic. 2. & in quolibeto, 18. arti. 3. ad secundum argumentum: & per eundem in tertio ſententiarum, dist. 23. q. 3. & Scotum secundo lib. senten di 8 q. vnica, in solu. primi argumenti.

e ZACHAR. ¶ Fidem, etiam informem. Adde D. Card. in cle. 1. §. ad hęc, in prin. eo. ti. ubi ponit fidem bimembrem, formem, f. & informē. Et quia visus est s. sentire fidem esse de non apparentibus, die, ꝙ etiam de demonstrabilibus, dicitur fides, ut no. idem Card. in alleg cle. 1. uer porro, eod. ti. supra de summa Trinit. & fide cathol. & ibi multa, quæ de fide possent peti, tractat.

f ¶ Quot sunt articuli fidei. Vide Tho. 2. 2. q. 1. arti. 8. per totum, & Scot. in tertio ſententiarum, distinct. 32.

g ¶ Non est articu. sed sacm. Adde ꝙ baptismus est intm sacm necessitatis, vt sine illo qs nō possit saluari, vt no. fing. Do. Fel. in d. c. q̄ in ecclesiarū. nu. 18 col. 7. ver. idē in irregularitate, & quod ibi no. in addi. de const. Et an baptismus tollat pœnā tpalem, qa de ſpirituali nullū est dubiū; vide in c. firmiter, ver. vna vero, nu. 3. in addi. mea, q̄ inci adeo, ꝙ ēt pœna admittitur, an isto titu. Ad istā materiā de baptismo dicas, ꝙ absque dubio est ianua oīum sacrorum, & est fundamētū fidei: vt in c. veniens, de presb. nō bap. Et adde, ꝙ fundamentū fidei principale est ipse Christus, vt ꝙ Do Card. in cle. 1. in ſ. q. de sum. Tri. Imo dr̄ ipse Christus esse caput ipsius fidei, vt in c. 1. de sacra vnct. Et adde, ꝙ tale sacm pōt conferri ēt i articulo mortis, vt in c. sanctū, de consc. di. 4. & est no. gl in c. a nobis, il 2. in ver. relaxatū, de sent. excō qd ēt adeo verū est, vt eo casu possit a laico, ēt si sit fęmina, si desit sacerdos, ꝙferri, vt in d. c. sanctū, 30. q. 1. in c. ad limina. & c. qd quidā, 1. q. 1. & 30. q. 3. in c. sup quibus: alias. n. nō posset cōferri a fęmina: vt ī c. mulier. de consc. di. 4. Pōt ēt conferri absente sacerdote a Diacono extra casum necessitatis, vt plene p D. Car. in cle. 1. de bapt. Et adde, ꝙ talis baptizatus in articulo mortis, non pōt ꝓmoueri ad ordines, vt in c. si q̄s 5 egritudine 77. di. Baptismus ēt liberat Iudęū a patria potestate, vt est gl. in c. Iudęorū. 28 q. 1. & no in c Iudæi, de Iud. & talis iudæus baptizatus nō pdit successionē patris Iudæi, vt p gl. in d. c. Iudęorū & in d. c. iudæi de Iud. & p baptismū delentur oīa peccata mortalia, vt p D. Cardi. in c. 1. 5. hinc est, de reli. & ven. sanc. & in cle. fi. §. 1. de pen. & no. in c. fine pœnitentia, de consc. di. 4. licet liberet a pœna spirituali, non tñ liberat reū criminis a pœna tpali; nec tollit accusationem, vt per gl & doct. de diuor. & in c. nec quicquam, de consc. dist. 3. & in c. deinde, ad fi. 26. dist. Zachar.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vthic, & in §.sacramentum. & sic remanent septem articuli tollendo baptismum, & diuidendo primum articulum in duos. Et aduerte, quòd isti articuli enumerati in glossa, concernunt humanitatem, alij verò dicunt, ut refert glossa, quòd sunt duodecim, & hoc respectu causæ efficientis; quia duodecim fuerunt Apostoli componentes symbolum, & quilibet apposuit partem suam. Theologi communiter tenent, ut refert Ioannes Andreas, quòd sunt quatuordecim tenentes hoc ex parte materiæ, quorum septem concernunt diuinitatem: septem humanitatem. Ad hoc adducunt illud Ioannis 17. Hæc est uita æterna, ut cognoscant te solum Deum, & Iesum Christum, quem misisti, &c. Et sic patet, quòd in credibilibus articulis debent esse ista duo, occultum Deitatis, & mysterium humanitatis. De reliquis septem concernẽtibus humanitatem, habes hic in gl. In alijs vero septẽ concernẽtibus diuinitatem, primus concernit diuinam essentiam, dum dicitur in singulari. Credo in Deum: in hoc.n.debemus cognoscere diuinam essentiam, & vnicam substantiam. Tres vero sequentes respiciũt personas ipsius Trinitatis, dũ dr̃. Credo in Deum Patrem, item & in Filium, item & in Spiritum sanctum. Reliqui vero tres ꝓcernunt operationes ipsius trinitatis, quarum prima consistit in collatione naturæ, i. in prima creatione, dum dr̃. Creatorem cœli & terræ. Secunda consistit in collatione gratiæ, dum dr̃. Catholicam sanctorum communionem, remissionem peccatorum. Tertia cõsistit in collatione glorię, dum in fine dr̃, Carnis resurrectionem & vitam ęternam. Et ex his iũctis: illis enumeratis in gl. habẽtur quatuordecim articuli, septem ꝓcernentes diuinitatẽ, & septem humanitatem. Dicẽtes vero ꝙ sunt septem articuli, dicunt, ꝙ articuli ꝓcernentes personas Trinitatis, non sunt tres, sed ꝙ faciũt vnũm articulum: vt credo in Patrem & Filium, & Spiritum sanctum: & sic remanẽt duodecim, sex ꝓcernentes diuinitatem, & sex humanitatem, & dicũt ꝙ incarnatio & natiuitas faciũt vnum articulũ; & sic faciũt sex. quod non procedit f'm rationem supradictã. Item, vt numerus sit completus diuidunt articulum collationis gloriæ, vt carnis resurrectionem, & vitam ęternam, sed præcedens opinio vr̃ve-
4 rior, & magis euacuat mysterium fidei. † Circa f'm principaliter exa
a minandum, scilicet, quid est scire explicite, [a] & quid implicite. & dicendum secundum Doc. ꝙ explicite est scire, explicare articulos fidei, distinguere & defendere. Implicite vero est credere f'm quod
5 ecclesia credit, ita ꝙ suam fidem submittit fidei ecclesiæ. † Et in tantum valet hæc fides laicis, ꝙ si ratione naturalis motus credant patrem maiorem filio, vel aliter errent, non propter hoc sunt hæretici,
b [b] quia non est illa fides eorum, sed fides ecclesiæ cui sẽ submittunt. Et hoc verum dummodo pertinaciter non defendant errorem suum. Ad hoc capitu. damnamus, infra eodem, in fine. &
6 pitu. hæc est fides, uigesimaquarta quæstione quinta. † Et aduerte secundum Innocen. quia secundum diuersitatem hominum, quædam datur mensura credẽdi & sciendi. Nam laici adulti debẽt credere vnum esse Deum remuneratorem omnium, & credere articulos fidei implicite. Hanc mẽsuram debent excedere clerici habentes curam animarum. Debent. n. scire articulos fidei explicite.
c 38. dist. c. 1. & 2. Episcopi vero [c] debent plus scire, vt omni poscenti reddant rationem. 36. dist. c. qui ecclesiasti. §. ecce. 37. dist. c. omnes psallentes. etiam deliberato consilio, si oportuerit, & habito consilio, cum sapiẽtibus. Clericis vero inferioribus, qui nõ habent expẽsas, vt possint intendere studio, & habere magistros, sed proprijs manibus sibi victum quærunt, videtur sufficere secundum Inno. si credant implicite sicut & laici. Debent tamen aliquid plus scire de sacramento altaris, in quo quotidie versantur. Sed si habent expensas, tunc peccant, si non instant vt plus sciant, q̃ laici. Vnde sacerdos in foro penitentiæ debet perscrutari, quare non profecerunt in cognitione fidei, an propter defectionem expensarum; an quia prætulerunt cognitioni alia bona opera, puta, quia intendebant pauperibus. Nam licet ob hanc causam impune prætermitte re hanc cognitionem fidei. Item scientiam iuris possunt præferre cognitioni fidei, si addiscant, vt defendant pauperes in iudicio, ꝙ hoc est pietatis opus. Non tamen debent ita illam præferre, quomi nus proficiant etiam in cognitione fidei modo prædicto. Laicos vero habentes talentum ingenij non putat Inno. peccare, si non in sistunt cognitioni fidei, quia ad hoc nõ versatur eorum professio. Satis. n. est ꝙ talentum ingenij non absc̃odunt in terra. Et prædicta
7 procedunt quo ad peccatum incurrendum: † sed quo ad hoc, vt quis iudicetur hæreticus non videtur differẽtia; quia clericus etiã literatus errans in articulis fidei, non est hæreticus; si pertinaciter nõ defendit suum errorem; maxime si credit ecclesiam sic tenere, vt in prælł. c. damnamus. & c. hęc est fides. prælłegat. quod no.

ADDITIONES.

a ¶ Explicitè. Adde Tho. 2. 2. q. 1. & Sco. in 3. lib. senten. dist. 25.
b SEB. SAL. ¶ Hæretici. Vide Bar. Veronen. in caut. 155. bonum & vtile. repetita in caut. 184. & Ias. in rub. C. de sum. Trin. vbi Bal. no. hoc dictum, ꝙ facit ad defendendum rusticos, & idiotas personas, qui sæpe impetuntur ab inquisito ribus hęreticæ pranitatis.
c ¶ Episcopi vero. Vide textum, & ibi Inno. & Doctor. in capitulo, cum in cunctis. de electione.

ZACHAR. ¶ Adde vtrum illiteratus ex Romani Pontificis dispensatione possit esse Episcopus, vide Domi. Felin. qui singul. de hac quæstio. decidit, ꝙ sic, in c. si quando, num. 1. col. 10. in fi. ver. dum glo. vbi etiam de qua literatura dispensset, & de Romano Pontifice; an propter defectum literaturæ possit deponi. ver. nihilominus, glo. col. sequent.
ZACHAR. ¶ Pertinaciter non defendit suum errorem. Adde quę not. in additio. meis, ad Panormita. in c. damnamus, j. eo. num. 50. in additio. quę incipit, de fendẽtem opinio. reprobatam, vbi late examinat an & quando, & propter quæ sit dicendus, aut censendus quis hęreticus. Cui potes addere not. per Felin. post Host. in c. vergentis, col. fi. ver. no. casum, & in c. 3. in princ. de hæret.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus respondetur per verbum, credo.*
2 *Doctor qui promisit legere scholaribus, an possit alium æque idoneum substituere? quod recipit distinctionem.*
3 *Incarnationis actus, licèt a tota trinitate sit; filius tamen solus incarnatus extitit, cum declaratione.*
4 *Christum conceptum esse de spiritu sancto, qualiter procedat.*
5 *Christus verus Deus, & verus homo, quomodo.*
6 *Glorificatorum corporum dotes quæ, & quot.*
7 *Dęmones, an a Deo creati sint a principio boni, & cum qua charitate. & de dęmonis ethimologia, ac eorumdem genio; et quare sint effecti mali. nume. 11.*
8 *Deum esse principium omnium, ac qualẽ: Item quare vnum, & non plura, & a nemine procedens pulcherrima tradiitio.*
9 *Homo cur post alias creaturas mundanas, cum sit dignior, creatus sit.*
10 *Obscurę locutionis, & uerborum non vsitatorum damnatio.*
12 *An ex consilio quis teneatur, remissiue.*
13 *Iurium, tam naturalis, gentium, & ciuilis, quam diuinarum, & positarum canon, legum origo, emanatio ac ordo.*

CAP. I.

FIrmiter. Nõ solet summari, sed pro summa diuiditur ĩ duas partes principales. secunda ibi [vna vero] Prima tractat de sum. Trin. & eius operibus; de fide cathol. & articulis fidei. Secunda pars principalis tractat de sacramentis. Et primo de sacramento enchari. interserens de sacramento ordinis. Secundo de sacramento Baptismi, ibi, [Sacramentum.] Tertio de sacramẽto penitentiæ ibi, [Et si post] Quarto de sacramento cõiugij, ibi: [Non solum] Casus liter. Not. quòd post symbolum Apostolorum, quod dicitur, Credo in Deum, quatuor concilia prodita fuerunt olim à sanctis Patribus de sum. Trinita. & fide catho. contra quosdam hæreticos: de quibus quatuor conciliis legitur. 15. dist. c. 1. in quibus condemnati sunt quidam hæretici, qui de Fi. Cathol. & sum. Trinita. perperam sentiebant. & de hac Fide cathol. legitur. 23. dist. c. 2. Est & aliud symbolum maius, quod cantatur in missa, in Nicena synodo factum, propter Græcos, qui non credebant, quòd Spiritus sanctus procedat ab vtroque. Post illud, aliud symbolum Athanasij, secutum est, f. Quicumque vult. istud concilium posset appellari quartum symbolum, in quo id, quod de Fide Cathol. & sum. Trinita. in prædictis conciliis & symbolis continetur, confirmatur, & repetitur. Vt ergo inteligas melius ea sum, diuide in quinque partes, secundum quòd sunt signatæ. In prima dicitur, quòd firmiter credere debemus, & simpliciter confiteri, quòd vnus solus est verus Deus, æternus, immẽsus, & incommutabilis, omnipotens, & ineffabilis, f. Pater & Filius & Spiritus sanctus, tres personæ; sed vna essentia simplex omnino. Pater a nullo, filius a Patre, Spiritus sanctus ab vtroque procedens, absque initio, semper, & sine fine, creator omnium visibilium, & inuisibilium, spiritualium & corporalium, qui ab initio temporis vtramque de nihilo condidit creaturam spiritualem; angelicam videlicet, & mundanam. & postmodum humanam quasi communem ex corpore & spiritu constitutam. Diabolus enim, & alij Dæmones a Deo creati sunt boni; sed ipsi per se facti sunt mali: homo vero peccauit per Diaboli suggestionem. In secunda parte ibi. [Hęc sancta] dicitur, quòd hæc sancta Trinitas, de qua præmissum est, iuxta ordinatissimam dispositionem temporum, per Moysen, & prophetas, & alios famulos suos, humano generi doctrinam tribuit salutarem, & eandem vnigenitus Dei filius a tota Trinitate communiter incarnatus ex Maria Virgine, Spiritus sancti cooperatione conceptus, verus homo factus ex anima rationali, & humana carne compositus, vna persona in duabus naturis viam vitæ demonstrans, secundum diuinitatem immortalis, secundum humanitatem passibilis & mortalis. subijciendo quinque articulos fidei in p sona ipsius domini, redditurus in fine seculi tam reprobis, quã electis secundum merita sua. Berna. No. primo, qualis debet esse fides; debet enim esse firma. Est enim firmitas animi constantia, quia apprehensione ita quis inhæret, vt aliquo impulsu ab eo euelli nõ possit. Vnde non est vera fides, vbi est dubitatio, sed debet esse homo constans & firmus in credendo. Nam dubius in fide, iudicatur infidelis, vt in capitul. 1. de hære. Idem debet esse simplex; quia de-

a debet qs credere sine plica: [a] non aũt aliquid addere de suo, vel distinguere, sed simpliciter credere, vt credit ecclesia Catholica. Secũ do collige ibi, [Confitemur.] ꝙ qs põt ꝓfiteri non solũ ea, de qbus
b hẽt verã scientiã & cognitionẽ; sed ẽt q̃ firmiter credit, [b] sicut † ẽt
1 patet in positionibus [c] ad quas qs rn̄det p verbum, Credit, vt in c.
c 2. de ꝓbat. lib. 6. & quod ibi no. ꝙ gl. & in c. cãm. de iur. cal. & l. 2. C. c. p Inn. in c. ex lr̃is, de iurei. No. ꝙ vnus solus est verus Deꝰ. & dr̃ verus ad drĩã fictorũ, f'm gl. vñ dicit B. Tho. ĩ cõm. huius ti. iõ Deꝰ dr̃ verꝰ, qa essentialiter, & naturaliter est Deus. Alij vero dn̄r Dij, seu Dei p adoptionẽ, seu p nũcupationẽ, & diuinitatis participationẽ, vt Psal. 81. Ego dixi, Dij estis Nõ eñ sunt veri Dei. sed dicunt Dei p adoptionẽ; qa boni iudicant filij Dei, vt ibi sequit̃, & filij Excelsi oẽs etc. Qui dã vero dicunt Dei f'm opi. errantiũ, vt Psal. 85. Dij eorũ dęmonia &c. Itẽ no. ꝙ verus Deus est æternus, immensus, & incõmutabilis, incõprehensibilis, oĩpotẽs, & ineffabilis. & declara, vt in gl. Et ex eo qđ dicit, ineffabilis, patet; qa Deus, seu essentia diuina nõ põt ostendi, nec demõstrari p aliquã similitudinẽ. Nã f'm Philosophũ, princi pũ, qđ est Deus, nõ est ꝓceptum sub genere, nec sub diffinitione; nec subiacet demonstrationi ex parte qualitatis, quãtitatis, & quotitatis, vbi, & qñ, & motus, nec est aliq̃d sibi simile, nec cõicans, nec ꝓximum, vñ non põt assimilari alicui creaturę; licèt aliqñ hoc fiat ad eruditionẽ simpliciũ; attingere tn̄ non possumus; qa nõ põt dari tã ta similitudo inter creatorẽ, & creaturã, quin maior dissimilitudo sit notãda. Et iõ dicebat Aristo. ꝙ prima cã est superior narratione; iõ deficiũt linguę in eius narrone. Nã rẽ qualibet ostẽdimus p cãs, vt dixi ſ. in j. gl. procę. Sed Deus nõ hẽt cãs; qa est prima cã cãns, & nõ cãtus: & iõ uere Deus demonstrati nõ põt; licèt aliqñ demonstrem̃ p creata, & cãta ab eo; sed hęc nõ est uera cognitio. No. ꝙ essentia diuina est ĩseparabilis respectu subæ; sed respectu psonarũ est discreta. qđ clari̇, ꝓbat̃ j. i ver. hęc S. Trinitas. Vñ Pr̃ & Filius, & Spũs S. vnã hn̄t subam, vnã nam & essentiã indiuisibilẽ; sed psonę sunt discretæ; qa pr̃ nõ est filius, neq; filius pr̃. Et dicũt Theologi, ꝙ respectu subst̃iæ Trinitatis, nullũ exemplũ satis idoneũ in creaturis reperiri põt. Item collige, ꝙ pr̃ a nullo ꝓcessit, filius verò a patre natus est, ab ęterno tn̄. Spiritus sanctus p inspirationẽ processit ab vtroque, qđ est ꝯ Græcos dicẽtes Spiritũ sanctũ tm̄, ꝓcedere a pr̃e, de quo clarius in c. j. j. eo. ti. li. 6. No. in ver. [Vnũ] ꝙ oĩum creatorũ visibiliũ, & inuisibiliũ; spũaliũ, & t̃paliũ, Deus est principium. qđ est ꝯ multos hr̃ticos. Itẽ collige, ꝙ Deus simul ab initio tpis ꝓdidit oĩa,

de

ADDITIONES.

a ¶ Sine plica. Et ibi, sed simpliciter. Adde Ro. & Doct. in l. 1. §. fi quis simpliciter, in 1. col. ff. de verb. obl. vbi allegat istũ tex. & Bal. in l. 1. C. de ædil. act. & Bar. in l. de ætate. §. q. aũr, & §. nihil, ff. de inter. ac. & in l. j. §. si accusationẽ, ff. ad Turpil. Bal. in l. manifestissimi. C. de fur. & in l. Gallus, §. 1. ff. de li. & posth. & in l. fi. C. de dotis, ꝓmiſ. & in l. iubemus, C. de app. & in c. super literis, de reſcri. & in l. testato, C. de suis & legit. p Bal. & doct. & Card. in c. ꝓterea, post gl. in ver. simpliciter, depo. & in l. ædem, C. loc. in 3. col. & in l. 1. in prin. per illũ tex. ff. de vulg. & pup. p Imo. in cle. sępe, de verb. sig in ver. simpliciter, post But. in c. dilecti, in 2. col. & iu. p But. in c. ex parte, 1. de off. dele. per gl. in c. ei cui, de ꝓben. in 6. per gl. in ver. simpliciter. in c. 15, q, de electio. lib. 6. & hoc est vtile pp statuta, quę dicũt vt positionibus rn̄deatur simpliciter, & ad cõmissiones reſcriptorũ dicentes: Procedas simpliciter, f'm Mod. hic. Quibus adde Ang. de Are. Insti. de inſt. & in §. his itaq;, c. scriptura, in verbo, simpliciter, de cõsecr. di. 2. Gemin. in c. j. in 2. col. ver. ꝙro, quare vltimo casu, de posttula. pręla. lib. 6. & in c. pe. in ver. quęro, qñ dicat ꝓcurator cõstitutus simpliciter, de procur. eo. lib. c. cũ cõtingat, in ver. simpliciter, de off. deleg. & ibi Doct. c. postulasti. in ver. simpliciter deponẽte, de homi. & ibi per do. meum Barb. & gl. est not. 4. q. 3. c. in testibus considerandũ, in ver. simpliciter. & gl. exponit ibi, i. sine adiectione, vel obscur. & ibi Archi. exponit i. sine plica, & c. sicut, in ver. simpliciter, de scru. c. accedens, in ver. de simplici. & ibi do. meus Barb. de crimine falsi, Bar. in extraugan. ad reprimen. in ver. summarię, per do. meũ Barb. in c. ex tuarũ, in ver. simplicitate, de fortile. Et quot modis accipiatur simpliciter, vide per Io. de Imo. in d. l. 1. §. fi q. 5 simpliciter. Nam aliqsi exponitur, i. sine malitia. vt in d. l. 1. C. de ædil. act. Alibi ponitur, i. sine distinctione, aliqsi ponitur, i. nullo addito. aliqsi. i. credibiliter, & vere. Interdũ ex-
tra propositũ, nec extra positiones, f'm Bal. in d. l. fi. C. de dot. promiſ. & Doct. in l. fi cui. §. 1. ff. de leg. 1. Interdũ simpliciter, i. ad literã, f'm Bal. in d. l. intestato. Et an dicatur rndere simpliciter, qui confitetur factum, & negat qualitatem, vide Bal. in l. contra negantem. in 2. col. in ver. quæro nunquid, C. ad leg. Aquil. & vide Bal. in l. ea quæ, C. de condi. indeb. in 11. q. Simpliciter nõ rn̄det, q. dicit se habuisse rẽ, sed restituisse, Bar. in d. l. j. §. si quis simpliciter, ad fi. & ibi Alex. Simpliciter rndere an dicatur, qui dicit se fecisse ad sui defensionẽ, vide Bal. in l. inbemus, C. de appel. & in d. l. 1. in 1. col. in secundo not. de ædil. act. & in d. l. ea quæ, in 11. q. & Doct. in d. §. fi quis simpliciter. Simpliciter, refertur ad vnã vicem tãrum. Spec. de arbit. § excipitur. in ver. sed quid si fuerit. & vide Bal. in l cum fallsum. ff. de acquir. posſef. Et qui dicantur simpliciter respondere, not. gl. in d. c. 1. de scru. & Iac. But. in l. 3. C. de iura calum. & in d. l. contra negantem. & in l. in testamẽto, C. vt in posſessio. lega. & Bar. in q. per eum disputata, quæ incipit Cõmuniter per Italiam sunt statuta; vide et Bal. de verbis, Simpliciter, & De plano, in l. 1. ff. de testa. milit. & in l. neque, §. deportati. ff. eo. ti. & vide Bar. in l. coiri. ff. pro socio, vbi exponit simpliciter, i. sine distinctione. Adde tu limitando, ꝙ positionibus sit respondendũ simpliciter, ꝙ illud est verum; nisi iudex ex causa admitteret responsionem duplicem, quod facere potest, vt voluit Bal. in l. iuſsiran dum, & ad pecunias, §. non semper, ff. de iureiu. & in l. 1. in prin. ff. de ædil. edic. Causa potest esse, quia respondendo simpliciter quis caderet in captionem; vel quia respondens sit rusticus, vel idiota. Nam his casibus non admittitur responſio simplex. ita voluit Alex. in l. 1. ff. de vulga. & pup. Et an stante statuto, ꝙ rndeat p equipollens. vide Pau. de Cast. conſ. 104 in secũdò impreſſis, in nouis. Et q̃ requirantur ad hoc, vt positio habeatur ꝓ cõfessata, vide Ang. conſ. 157. Ber. ¶ Et adde, ꝙ hoc verbũ, Simpliciter, remouet oẽm subtilitatẽ, & reijcit oẽm difficultatẽ, & aufert oẽm duplicitatẽ, & oẽm dolosam machinationẽ, vt plene p Bar. in extraugã. ad reprimẽ. in verbo, summariè, & p Ang. in alleg. §. fi q. 5 simpliciter, vbi dicit, ꝙ intelligaſ remotus oĩs rigor ordinis iudiciarij. Et dixit etiã Bal. in l. fi. C. de do. ꝓm. & in l. fi cui, in §. 1 ff. de le. 1. ꝙ verbũ, simpl̃r, intelligitur nõ extraꝛ ꝓpositũ. Et verũ, q̃ ex forma statuti tenetur rndere positioni simpl̃r, dicatur rndere simpliciter, si dicit se habuisse rẽ, sed restituisse, vel hoẽm occidisse, sed id feciſſe ad suã defensionẽ; vide Bal. qui dicit, ꝙ non, in l. iubemus, C. de appel. q̃ tñ dixit ꝯrium, in l. j. in j. col. C. de ædil. act. hic alleg. vbi ẽt dicit, ꝙ iudex põt illũ sic rndentẽ cõpellere, vt specificet modũ defensionis, qđ ẽt voluit ipse Bal. in l. ea q̃, in 11. q. C. de cõd. ind. Et plus dicit in d. l. j. de ædil. act. ꝙ iudex põt pmittere, ꝙ quis rndeat cũ modificatiõe, & cũ adiectione, qñ videt calũniã partis ponẽtis, vel interrogantis. Pro quo facit, qa iudex non dẽt pmittere, ꝙ simplices hoſes decipiantur, vt p Do. Card. per illũ tex. in cle. 1. in prin. & in 1. opposi. de pę. & remiſ. Et adde, ꝙ in dubio in rustico, muliere, & minore pſumitur sim plicitas, vt p Bal. in rub. C. de rer. permu. in ver. itẽ quęritur donatio. Tũ talis sim plicitas nõ excusat istos in his, quæ sunt iuris naturalis, vt per Spec. in ti. de posſ. §. 11. ver. sed nunquid. & per Dom. Cardin. in d. cle. 2. Ant. Fran.

b ¶ Firmiter credit. Adde, ꝙ licèt verbũ, credo, simpliciter, platũ i attestationibus, non affirmet. l. testiũ, & ibi gl. & doctor. C. de testi. & p Doct. in c. quoties, eo. ti. illud est verũ, nisi addatur verbũ firmiter. f'm Bal. in l. j. in lect. antiqua. C. de fal. cau. adiec. legat. Et Lanfran. in c. o ñ ꝯ, in ver. cõfessiones, de probatio & Firma. in repertorio suo, in ver. crede. & ita cõsului apud Tarusiũ in cã cuiusdã doctissimi scholaris Dũi Matthæi de Bõbenis Secũdo, nisi addatur verbum, Bene, f'm Bal. & Lanfran. vbi ſ. & Bal. in l. fi seruus, §. q quinque, ff. de leg. j. Vel nisi tertio addatur rõ concludẽs, vt Credo, qa 1 idi, vel interfui, f'm Bal. in d. §. qui quinq; & in l. fi. in 9. col. C. de edic. diui Adri. toll. & in l. sola, in 5. q. C. de testi & in l. testiũ, & ibi Cy. eo. ti. & in l. cõuenticulã, C. de Epiſ. & cler. & in l. data opa, C. qui accu. nõ poſ. Vel limita quarto, nisi testis deponat veri similę, vt qa vidit solũ cũ sola in loco secreto, ex quo credit coisse, f'm Abb. in d. c. quoties, p c. ꝓterea, eo. ti. Quinto, iusta est cã credulitatis, si quis credit id qđ hẽt fama, & quod dr̃ a fide dignis. Cy. in l. j. C. de serui. Bar. in l. de pupillo. §. fi q. s ipsi, ff. de nou. ope. nunciа. Sexto limita, nisi cõsultor dicat in cõsilio, ita credo, qđ perinde est ac si diceret, ita affirmo, bon. tex. in l. si q. s filio. §. irritũ, ff. de iniu. rupto & irri. test. & ibi Bal. & si alio tpe aliud crederet & pſuleret, talis varietas esset erubescenda, Bal. in l. de tutela, C. de in integ. resti. min. p eos, C. de. mul. Septimo, nisi ꝓferatur a legislatore, vel a iudice in iuia, c. 1 de postu. Octauo, nisi ꝓbabiliter qs credat credẽdo peritis, Bar. in l. in bonorũ, ff. de bono. poſſ ad hoc bõ. tex. in l. semel, C. de re milit. lib. 12. Nono verbũ, Credo, in iudicijs a quibus aliquale verbo veritatis, f'm Bal. in l. j. C. de fal. cau. adie. leg. Credere eñ est cũ assensu cogitare, Tho. 2. 2. q. 2. ar. j. & 2. sent. distinctio. 23. ar. 8. Et credere est actus fidei, distinguitur simpliciter, vide Abb. in c. cũ cãm. in 3. col. de iura. cal. & Bal. in l. 2. eo. ti. & Per. de Anch. in c. 2. eo. ti. in 6. & Io. de Ana in c. j. in j. col. de delict. pue. & Bal. in l. fi. C. de stat. tut. & istũ in c. vnico, in vlt. col. de lit. ꝓte. Et gl. in ver. credere, in c. cũ ad sedẽ, de restit. spol. & Bar. in l. j. ff. de inter. act & Bal. in l. 3. C. quib. ad liberta. ꝓcla. nõ licèt, & gem. in c. fi. de iureiu. lib. 6. ver. sed nunq d, Io. de Ana. in c. cũ oporteat, in pe. col. de accu Bal. in l. data opa, C. q. accu. & istũ 1 c. at si clerici, in prin. in 6. col. de iureiu. & Gem. in c. j. de ꝓbatis. 6. in quibus locis habes, qñ rndens per verbũ, credo, obligetur, sicut rndens p verbũ, Scio, vel, Ita est. Adde tu Spec. in ti. de positio. §. j. circa prin. vbi dicit, ꝙ inter scire & credere, nõ est dr̃ia quo ad partes; si cèt secus quo ad testes An aũt sit dr̃ia inter nõ credere, & negare, simpliciter, vide per eundẽ in §. 9. eo. ver. sed nunq d. Et licet testis de credulitate nõ ꝓbet, tñ, facit efficacissimũ indiciũ, vt dicit Ang. ꝓb. 3. & testis, q. dicit, scio & credo, ꝓbat: qa nõ est verisimile, ꝙ incõtinenti velit se corrigere, vt dicit An. de Bu. in c. quoties, de testi. Hoc tñ limita notabiliter, nisi post verbũ, credo, sit verbũ limitatiuè positũ significans indiciũ, vel credulitatẽ ita limitat Frã. Are. cõl. 64. Et an firmiter credere & vehemẽter opinari paria sint, vide Pau. de Cast. in vlt. impreſsione, consi. 401. Rom. consi. 125. Ber.

ZACH. ¶ Adde, ꝙ licet regulariter testis de credulitate nõ ꝓbet, vt no. Cy. & Doct. in l. testiũ, post gl. C. de testi. & Spec. in ti. de testę. §. j. ver. itẽ, qđ deponit de credulitate. plene p Doct. in c. quoties. de testi. Etiã si diceret, ꝙ certo credere, vt no. Ant. i alleg. c. quoties, in fi. ver. quẽ refert, & sequitur D. Alex. cõl. 73. mihi, col. j. vol. j. Itẽ no. Bal. in l. fiue possidetis, in pe. col. ver. sed qro, de ꝓbat. Qđ tñ limito, nisi adiciat rõnẽ & originẽ suæ credulitatis, vt c. tertio loco, & c. literis, de ſsum. & no. in l diẽ ꝓferre, §. fi plures, ff. de arbi. & no. D. Alex. cõl. 70. inci. visio, ꝓcessu. & cõl. 109. inci. visis &c. in 2 .co. vol. j. & cõl. 113. col. & 56. in 4. col. & 134. in 2 col. vol. 2. Sed facerẽt aliquale indiciũ, vt ꝓ Ber est ſ. ꝓxime dictũ. Hoc tũ fallit in testę deponẽte, ꝙ aliq̃s occiderit, vel vulnerauerit aliquem ad sui defensionẽ, credere; q. a hoc casu talis testis plene probat, ita sing. no. Bar. cõſ. suo inci. Vannutius Petri, & c. qđ refert & ſeq tur D. Alex. cõſ. 76. inci. visa ing stitione, in col. fi. in fi. vol. j. & cõſ. 109. in j & 3. col. in eo. vol. Idẽ, no. Bal. & Sali. i l. solã, in 3. col. vbi ambo alle. Bar. in d. cõl. C. de testi. ꝙ quo est tex. opt. qđ ibi ad hoc no. Doct. in c. vno, ibi, quãtũ humana nosse finit fragilitas, de scrut. in ord. facię. Itẽ fallit si dictũ testis est iũctũ cũ rõne, vel pſumptiõe, inferẽte ita credi dere, q. a tũc, ꝓbat, ita notabiliter D. Iac. de Are. & Cy. in l. testiũ, C. d testi. & Bal in all. l. solã, in 2. col. ver. & hęc no. eo. ti. & Io. And in add. Spe. in ti. de testę. §. j. ver. itẽ ꝙ deponit de credulitate. & D. Alex. ꝓdicta referẽs in dictis locis, cõſ. 185. inci. in hac cã & lite &c. in pe. col. uol. 2. Idẽ dicit esse in dicto testis deponentis p uerbum, iudicio suo, Quod memorię condendũ est. Testes enim ut plurimũ altero istorũ uerborum, meo credere uel meo iudicio, utuntur. De hoc plene per Hippol. de Marsi. in repe. l. fi. in col. 11. & 12. C. de probat.

¶ Adde his, q̃ dicta sunt, qđ credere nihil aliud est, quã fidẽ habere, ut dixit tex. in c. nihil aliud, de cõſe. di. 3. Et iõ dixit tex. in l. 2. C. de sum. Tri. ꝙ credere, est ex fide sentire; & aliqñ exponit credo, i. ꝓsentio, uel pmitto, ut est tex. in l. hac cõsultissima. §. at cũ humana, C. q. testa. fa. poſ. & alibi et exponitur, credo, i. ꝯo, ut ẽ tex. in l eius q. in quincia ff. si cer. pe. Et adde, ꝙ credere & scire, qñque idẽ signi ficãt, ut in c. cũ oli, & ibi gl. i uer. credimus, de re iu. Et qñ hoc uerbũ credo, ꝓfertur a lege, dr̃ ꝓtinere ueritatẽ, ut est tex. i l. si q. s. i §. si cũ funeris, ff. de rel. & sum. fun. & dixit gl. pe. in c. ex literis, de iurei. ꝙ ꝓfessio de credulitate ita ꝓiudicat, sicut de ueritate Et ꝓpea dixit Sali. in l. j. in fi. C. de fal. cau. adie leg. ꝙ in iudiciis uerbũ, credo, æq̃ pollet uerbo ueritatis: & iõ rndẽs positionibus p uerbũ, credit, si postea dicat se aliud credere, est periurus, nisi assignet iustã cãm; quare nũc ali ter credit q̃ prius, ita Bal. fing. in l. de tutela, C. de in inte. resti. mi. ubi ẽt no. dicit, ꝙ ꝯ rnsione factã p uerbũ, credit, uel nõ credit, semp põt ꝓbari ꝯriũ; q. a ut dicit ibi gl hodie possum credere unũ, & cras credere aliud, & uide Spec. i ti. de positi. in §. 6. in uer. hoc tñ certũ, ubi dicit, ꝙ inter credere, & nõ credere, est dare mediũ, f. dubitare. Et ad illud, ꝙ si cõsulens in cõsilio, utitur uerbo credo, uideatur affirmare id, ꝙ cõsuluit, adeo qđ post nõ possit dicere ꝯriũ sine erubescẽtia, uide ẽt Bal. in d. l de tutela, ꝓall. & uide bo. tex. in l. plane, la piccola, ff. de le. j. Ant Fr.

c ¶ Positionib. Licèt testis diceret firmiter credo, non tñ, ꝓbat dictũ ipsius, nisi rõnẽ assignet ꝓ sensum corporeũ. Istud sentit Bal. in l. fiue possidetis. in 2. col. C. de ꝓb. vbi ponit de teste, qui dicit se ꝙ certo credere, & idẽ uoluit Ant. de Bu. i c. ꝙ iquisitionẽ, i. 5. no. j. de ele. & ita ipẽ ꝓcludit d. Ias. i ru. ff. de iurei. col. 2. Seb. Sa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de quo dic,vt ꝯ gl. Itē ꝙ creatura Angelica & mūdana.i.bruta,fuit prius creata, ꝯ hum un i. Primo.n.creati fuerūt Angeli,&aīalia bruta.q hō.& rone ī. dicā. Itē no. ꝙ Angelus hēt nām ſpūalē tm. Nō em hēt corpus, ſicut hoēs habēt; alia verò aīalia bruta ꝓſiſtunt ex corporib.tm ſine anima rōnali.Homo v erò tenet mediū inter Angelos.& aīalia bruta. Quia cū Angelis participat reſpectu aīe rōnalis. Cum brutis participat reſpectu corporis,ſeu aīæ ſenſitiuæ,vñ di cūtur hō participat de oibus.Nam hēt eſſe cū lapidib.& viuere cū plantis,& ſentire cū brutis,& intelligere cū Angelis.No. ꝙ demones fuerūt creati boni, ſed p ſe abutēdo libero arbit.facti ſunt mali.Et ex hoc collige.ꝙ Angeli hēnt liberū arbitriū:ſed,vt dicit gl. ſin.in c.q Eps.23.di.Angelus:Dæmon,& hō hñt liberū arbitriū. An gelus ſemper vtiſ ad bonū,& mereī. Diabolus ſemp ad malū;& iō quotidie ſit peior.Hō vtiſ pariter ad vtrūq;.No.ꝙ demones peccauerūt p ſe.i.ſine alicuius ſuggeſtione; ideo nō hēnt remed.ū; ſicut homo, q peccauit ſuggeſtione Diaboli. Et ex hoc & ex tex. collige differentiā inter peccatū hominis,& Demonis.No.in ver.hæc ſancta.ꝙ Deus tribuit legē generi humano p Moyſen,& alios Prophetas.Ex hoc colligit,ꝙ gs poſſit p aliū docere; nō tñ per aliū addiſcere.Per qđ arguit Gof. ꝺ nobiles & delicatos mittentes repetitores
2 ad ſcholas, ipſi vero iacēt in lecto. †Sunt.n.quædā, q̄ ſic requirunt operā perſonalē,ꝙ p aliū explicari nō pñt. Ad hoc l. inter artifices. ff.de ſolu.& c.ſi.de off.dele.Et per illa iura,& ſimilia Bar.Brix.tenuit in qōne dñi cali,q̄ vide in regula,q p aliū.de re.iu.li.6.in mercuria.ꝙ doctor,q ꝓmiſit ſcholaribus legere p annū,non pōt eis inuitis aliū
a ſubſtituere, [a] ēt eq̄ idoneū. Cy.verò in l.1.C.de cad.tol.tenet ꝺtrium.& vide plenius p Io. And.in ꝓall. rſa.Bart. in l. nemo eſt.ff.de duob.reis.tenet,ꝙ ſi doctor erat ſolitus ſæpe ſubſtituere ex cā, vī tacitè actū eſſe,vt poſſit ſubſtituere,& ſic ꝺctus recipit interpretatio nē ex cōdōe pſonę,qđ no.facit l.excepto,C. loca.Idē ſi erat ꝓſuetudo in ſtudio,vt poſſet qs alium ſubſtituere;qa hoc vī tacitè actū,ar. in l.q ſi nolit.§.q aſſidua.ff.de edi,ed. qđ ēt vt non ꝓſueta intelligā tur in ꝺctis.facit l.cū qd.ff.ſi cer.pe.& in l.ſi.C.de fideiuſ.& c.pp ſte
b riliratē.& qđ ibi no. de loc. [b] Hs verò ceſſantib.tenet. ꝙ nō poſſit ſubſtituere,niſi æquè bonū; ēt ſi in hoc ꝺtractu, hoc fuerat expſsè actū,q̄ no.bene facit.Linter artifices,ꝓall. magna tñ eſt differentia inter doc.Nā & ſi vnus hēat eandē peritiā reſpectu diſciplinæ, for-
3 tè non hēt peritiā docēdi;& ipſam diſciplinā tradēdi. † Item no. ꝙ actus incarnationis fuit explicatus cōiter a tota Trinitate, filius tñ ſolūmodo fuit incarnatus. Et pone exēplū in ſe veſtiente, duobus adiuuātibus:nā oēs veſtierūt:ſed vnus remanet veſtitus, vñ pp opera inſeparabilia Trinitatis,actus fuit explicatus ab oībus:filius tñ ſolus fuit incarnatus;& dr ꝺceptus ex Spiritu ſancto,vt ꝯ.ſequit.† Qualiter aūt Chriſtus fuit ꝺceptus a Spiritu ſancto, doctores hic aliter non declarāt ſed dicendū eſt, ꝙ oīno fuit ꝺceptus de Spiritu ſancto:qa ſicut membra hoīs formant in vtero matris ex ſemine humano:ita membra Chriſti ſine ſemine fuerūt formata ex Spiritu ſancto.
5 Et ſic exponūt Theologi.q.ī no.† Itē collige,ꝙ Chriſtus fuit verus Deus,& verus hō. Fuit em̄ ille cōpoſitus ex duabus naturis,ex diuina.ſ.& humana Habuit.n.diuinitatē,& ēt veram humanitatē;quia habuit verā carnē humanā,& veram aīam rōnalem,& intellectualē informantē corpus humanū,ſicut habent cæteri hoēs.ꝺcordat c.cū Chriſtus.de hære.Et inquantū homo, erat paſſibilis & mortalis;vñ poterat pati oēs pœnalitates, ſeu paſſiones; quas hō pati poſſet:vñ inquantū homo,paſſus fuit famē & ſitim, & accerrimam pe nā in cruce;& timuit mortē quam glibet homo naturaliter timet. Vnde rogauit patrem,vt trāsferret a ſe illam mortē acerbā: & hoc inquantū homo.Naturaliter em̄ homo timet, nec pōt timorē expellere rōne.vide tex.cum gl.c.nolite timere.11.q.3. Itē erat mortalis vñ niſi expiraſſet in cruce,defeciſſet ſenio; ſicut & glibet homo deficit.Sed poſt reſurrectionē,illa caro, quā aſſumpſerat, non fuit
6 amplius paſſibilis:qa fuit glorificata.† Et quatuor ſunt dotes glorificationis carnis.Do.tatur em̄ caro agilitate,ſubtilitate, claritate,& impaſsibilitate.De his quatuor dotibus dotabitur corpus cuiuſcū que hominis adepturi æternam gloriam, qa poſt glorificationem non poterūt amplius pati corpora,vñ nō morient amplius;& quare homines reſurgent cū corporibus,vide gl.in cle.1.co.tit.No.ibi, [Cum iuis,ꝓprijs corporibus,&c.]ar. ꝙ poſt reſurrectionē linguæ loquent, de quo p gl.c.ſi quis Diaconus,50.di. & hæc colliguntur
7 vſque ad §.vna.vnde primo expediam iſtam partem.†Opp.ꝺtra tex. inquantum dicit dæmones a Deo bonos eſſe creatos. obſtat em̄ c.1.16.qō.2.de pœn.diſt.2. c. principium: vbi dr, ꝙ dæmon nequiuit habere charitatem. Sol. dicunt doc. ꝙ Dæmon non habuit illā charitatē, q̄ deferri non pōt; ſed aliā charitatem habuit; fuerunt.n. dæmones creati in ſtatu innocētiæ, & habuerunt liberum arb.ſed
8 p ſe facti ſunt mali.† Secūdo quæro, quale eſt iſtud principium, ꝙ eſt creator oīum &c. ſol. hoc principiū eſt cauſans,nō cauſatū. Et ꝙ vnum ſit principiū,patet ex eo;quia alias iretur in infinitū. Nam vbi ponimus creatū, ponimus & creatorē; & ſic iremus ī infinitū. Oportet ergo neceſſario fateri,ꝙ vnū ſit principiū,a quo oīa depē dent. Nec cœpit Deus eſſe,quia ſi cœpiſſet, oporteret dicere,ꝙ exi uit de ptāte eſſendi ad actum; ſed alius eū nō eduxit pp ſupradicta. Nec ſeipſum;quia ſm hoc præceſſiſſet ſuum eſſe,vel ſeipſum,quod nō eſt intelligibile.Et ꝙ vnum ſit principiū,&nonplu ra,probatur ſm doc. Nā ſi ponimus plura principia, aut ſunt ꝓcordia, aut non ſunt ꝓcordia: ſi nō cocordia tūc creatū vnius deſtrueret creatum alterius; ex quo habēt ꝓtrariā & oppoſitam naturam. Si verò ſunt ꝓcordia, aut vnum pfectum, & aliud minus perfectū, & tunc minus pfectum produceret opus imperfectū,qđ eſt ꝺ id, quod habetur Gen.1.ibi Et erāt omnia valde bona. Si verò vtrumq; eſt perfectum, aut ſunt æqualia, aut inæqualia; ſi æqualia alterū ſuperfluce
9 ret;ſi inæqualia,ergo alterū nō eſſet ops † Tertio q̄ritur. quare homo fuit creatus poſt mundanā, ſeu brutam naturā, cū homo poſt Angelos ſit nobiliſſima creatura ſ Sol. dicit Aug. hoc factū fuiſſe, ne homo ſumeret cauſam ſuperbiæ ex ordine primogenituræ. Nā cū homo fuerit creatus ad imaginē Dei, quo ad proprietates animæ;& ad ſimilitudinē quo ad gratuita.i.ad virtutes, poterat ex hoc augeri cauſa ſuperbiæ. Vnde homo primo fuit formatus ex limo terræ,ex agro Damaſceno; & poſtea fuit tranſlatus in paradiſum, ad oſtendēdum,ꝙ eſſe paradiſi,nō eſſet ex natura; ſed ex gratia. Secunda rō poteſt aſſignari; quia cū homo deberet preſe rri cæteris creaturis;ideo æquum fuit illas primo creari. Vel tertio oporter ꝙ primo dentur extrema,ad hoc,vt poſtea detur miſtum ſeu mediū.
c In gloſ. in verſi. [Simplex] ibi, [nunquam per extranea verba.] [c] Not.

ADDITIONES.

a ¶ Alium ſubſtituere. Adde,ꝙ non poſſit.Bal.in l.ſi.ff. de excu.tu.& gl.in l.1.C.de manc.& colo.lib.11.Bal.& Sal.in l.1.§.vt autem, C.de cad.tol. Pet. de Anch.in eis cui.in 1.col.de off.del.lib.6.& in c.extirpandæ.§.qui vero.de ꝺb.& gl.penin.l.q ſquis.la 1 C.de epi.& cler.& Spec.in ti.de ſalar.vtrum,ver q d ſi doctor.& per eundem in ſi.in ti.de cauſa poſſ & propr.in §.1.verſicul. quid ſi promiſit, & ſimile de vaſallo in ſeruiēdo dño,ponit gl.in c.latotē.33.q.2 Limitat hęc cōcluſio;niſi cōſuetudo aliter ſe habeat,vt p iſtū hic.& Bar.& Imo.in d.l.nemo.Limitatur ſecūdo,niſi legeretur per ſubſtitutū de cōſenſu eorū,quorū intereſt,ſm Card.in c.ſi.de off.deleg Et ſm iſtū hic in ver.eis inuitis a cōtrario ſenſu. Limitatur.3.niſi ſubeſſet infirmitas,vel neceſſitas,ſm Bal.in d.l.ſi.ff. de excu.tut.ar.l. qui potuerūt.ff.de manu.teſt.Notabis th,ꝙ caſu quo quis pōt legere per aliū ne ceſſe eſt,ꝙ legat p doctorē,non per ſcholarē,ſm Bal.in l.paraboſani. C. de epiſc. & cle.Itē requiritur,ꝙ neceſſitas,q̄ facit doctorē legere p alium, ſit talis q̄ cauſet impoſſibilitatē,& non ſufficerer, ſi cauſaret ſolā difficultatē, vt decidit Spec. in d.ver.q d ſi doctor. Facit quod voluit Spec.in ti.de ſta.mo.§.1.in ver.29.Itē requiritur,ꝙ ſubſtituat æquè peritū ſm Bar.in l.1.C.de Prepoſi. laborū. hb.12.& in d.l.nemo.Et per iſtū hic,ſm Mod.quibus adde d.meū Barb.in c.ſi.in ver.ꝓſonaliter.de dila.& c.ſi. de off.dele.& gl.3.in ſi.c.cū dilecta.de reſcri.in 4.col.in ſi, & ibi iſtū inducētē ad hāc q.& ibi ēt per d.meū adde Spec.in ti.de aduo.§.1.ver. ſed pone.Abb.& Bar.in l.j.C.de prin.agēti. in reb. lib.12.Limitatur quarto,niſi doctor ſit antiquus,ſm Bar.in l.ſi metallū.ff.de pœn. & vide Bar.in l.cōtinuus.§. ſi ab eo.ff.de verb.obl.& in l.agētes.C.de prin.agenti.in reb.lib. 12. & gl in l.ſi q5 exempti.C.de muner.& hono. & doc.in l.ſi conuenerit.cum l. ſeq. ff.pro ſo.

¶ Adde tu Rom.ſing.ſuo,inci.is,cui induſtria.

ANT. FRAN. Et adde qđ doctor conductus ad legendū poſſit legere p ſubſtitutū,vide Bar.in l.pen.ff de var.& extraor.cogni.& vide Spec in ti. de aduo.in §.j.in ver.ſed pone Abbas.& in ti.de ſala.in §.ſi.ad fi.niſi in caſu neceſſitatis,vt p Bal.in l.vnica.§.ne aūt.C.de cad.tol.vel niſi ſit antiquus.vt no.Bar.in l.in metallū.ff.de pœn.& p Bal.in l.ſi.de excu. tu.vbi dicit, ꝙ ſi extra caſus pmiſſos legit p ſubſtitutū,non debetur ſibi ſalariū,de quo ēt per Alex.in l.nemo ff.de duo.reis.

b SEB.SAP.¶ De loc.Aliam limitationē mirabilē ponit do.And.Sicu in c.ſi.j.de off.dele ꝙ doctor poteſt legere per ſubſtitutum, qſi legit per 20.annos.Tūc em̄ efficitur illuſtris,ſecundum Bar.& Bal.in proę ſtorum.in prin.& Bar.in l. ex eo. ff.de teſt.mil.Et illuſtres poſſunt deſeruire per ſubſtitutum l.quiſquis,vbi Bal.C. de epiſ.& cler.l.nullus,qui nexu.C de decu.lib.x.hoc tñ reprobat d. Ias. in l.1.in prin.col.3.ff.de offic.eius,qui vi alte.& licet apoſtillantes hic dicāt,ꝙ licet deſeruire per filiū in his, quib eſt electa induſtria perſonæ, tamen nō videtur indubitabile,vt dubitat Aret.in l.continuus.§.ſi ab eo.col.2.ff.de verb.obli.vbi latè diſputat,quando liceat deſeruire per ſubſtitutum,& vicarium.

c ¶ Per extranea verba,ibi no. gl.cōtra loquētes ita obſcurè. vide plenè in c ſi. j. de cōſt & aliquid ſupra in proę per Mod.& gl.4.q.2.c.ſi teſtes in teſtib.conſideranter dum eſt in ver.ſimpliciter.

¶ Adde ꝙ ſi qs cōfiteretur obſcure aliq̄ d.q cōfeſſio ꝺ eum interpretatur Cal.cōſi. 7.de cōfeſ & dicit Old.cō ſi.242.in fi.ꝙ articulorū obſcuritas pōt declarari per rēſiſionē.& dēt admitti,alle l hēdes pala § ſed ſi notā d teſt & e dilecti d ac Ber.

ZACH ¶ Adde ꝙ imo rndens obſcure habetur ,p confeſſo.Spec in ti.de poſi. § 9 ver.verūtamen.Nocet.n obſcuritas ei,q̄ fundat ſuam intentionē.in ver obſcuris,vt no Bal & Ang in l.veteribus.ff de pac.& Fel.in c, cū clamor.in princ. de teſti.Et adde,ꝙ libello obſcuro quis rndere nō tenetur,vt no. Fel in c. ſignificantibus.in 3 col.ver quinta declaratio.de libel obla.& p Lanfr. de Ori in c. qm̄ cōtra §.petitione col.1.ver. veruntamen ſi quis porrexit de proba. vbi habes opt.cautelā,ꝙ ſi libellus ſit obſcurus, rndeat reus ſe nō tenere;illi libello rndere;nec petat libellum declarari.Tantum enim eſt obſcuritas, & in libellis potiſſimum, aliſque iudiciarijs actibus odio, vt non procedat libellus ineptus,vt no.Pet Ferr.Bar & Ang & Albe in c ſi de libb obl.& Io.Imo.in d.c.ſi.ſecutus eſt. Item,ꝙ nec obſcurę poſitioni ſit reſpondendum,vt no.Spe.in ti.de poſ.§.9.ver, Et ꝙ ipſa etiam citatio prætextu obſcuritatis vitietur, vt no. Cald in l. hac conſultiſſima.in 2 col.C qui teſta fac poſ. Et quod dicatur dictum obſcurum, not. idem Bal.in ſua marg.in ver.teſtis ver.item teſtis obſcure. & Spec. in tit.de de poſi § 7 ver 3.Arch.poſt glo.22.q.2.c ne artificioſo.

ANT FRAN. Contra quem verba obſcura debeant interpretari, dicas ꝙ in dubio cōtra proferentē,qui in verbis obſcuris fundat intentionē ſuā,vt in l.vete rib.& ibi per Bal.& Ang.qui dicit,ꝙ in obſcuris ſemper debet recipi,quod minus eſt.ff.de pac & in l Labeo ſcribit.ff. de cōtrah. emp & in l ſi arborē. §. hæc lex.ff de ſer.vrb.prędi. & de obſcuritate libelli, quæ debet declarari ante, q̄ illi rndeatur, plene hī in l.ſi quis intētione ambigua ff de iud. Et cōtra quē dēat interpretari obſcuritas verborū iudicis,& teſtiū,hī per Bar.in l.inter ſtipulantē,in §.ſi Sthicum ff.de verb obl & in l.ab executore ff de app.Et adde, ꝙ obſcuritas ſmiæ dēt declarari p iudicē executionis,ſm Bal.in l.hac cōſultiſſima in 3. col.C. qui te ſa.pñt.adde ēt, ꝙ obſcure rndens habetur pro confeſſo; & aliqñ pro non reſpōdente;& cogitur clare reſpondere, vt per Speculatorē in ti.de poſi in § 9. ver.verūtamen.& in ver quid ſi q.5.& in ver.Et adde, ꝙ obſcura cōceſſio intelligitur eſſe facta de modicis & minimis,vt p Spe.in ti.de loca.in §.6.ver.59.& ibi dr obſcurū qđ bene nō pōt intelligi: non aūt quod intelligitur per naturā verborū,vel loquēdi conſueti.din.cm,ſm Bal in d.l.hac conſultiſſima.in 3 col

Not.gl.ꝯ loquentes ita obſcure,ꝙ nec ſe intelligunt,nec ab aliis intelligi pñt;nitētes mutare verba iuris,de claris in obſcura. [a] Debēt oīa ꝓferri p verba vſitata;& nō p extranea, ſeu magiſtralia. In gl.in ver.[Simul.]in fi.ldē no.35. diſc.ſexta die. in gl. & dicit Abbas hic, ꝙ ſimul creauit oīa in mā informi,q̄ cū dierū diſtinctione,eduxit ī
11 formā,vt in ꝯrio. †In gl.in ver.opiniones,interpretat ſciēs vt in l.ſm aliquos,deorſum ruēs,vt ſic gerat ī noīe,qđ hēt in volūtate. Nā niti tur hoīes,quos ſeducit,deorſum ruere,nō aūt ē admonet aſcēdere, iuxta illud euāgeli:Si filius Dei es,mitte te deorſum.In fi.gl. hæc gl. ſentit vnū ꝯrium; & nō perfecte ſoluit. Nam vī ꝙ ex bono ꝓcedat malum,quia Angelus in ſe erat bonus, vt in īra; & poſtmodū effectus eſt malus. gl. dicit hoc eſſe falſum, ꝙ ex bono procedat malū; qa Angelus peccauit per ſe.ſed hoc nō vī ſoluere ꝯrium, ſed potius corroborare. Nā ſi peccauit p ſe,ergo malū,ꝓceſſit ex bono. Iō dicēdū,ꝙ dæmō nō eſt effectus malus ex diuina diſpōne,ſed abutēdo
12 libero arbitrio ſibi collato p Deū,& illud arbitriū de ſe nō erat ma
b lū. † In gl.in ver.[Suggeſtione. ibi, non dēt teneri.] de hoc, an ex ꝙſilio [b] quis teneat,die vt plene per gl.& Dy.in reg.nullus ex ꝙſilio. de re.iu.li.6. No.bñ gl.ꝙ dæmon nō meretur,ſed demeret,& efficit peior,dū ſeminat mala in cordib.hoīm. Hoc tamē facit ex inuidia; quia inuidet,ꝙ homo creatus ex limo terræ, teneat charitatem,q̄
c ipſe retinere nequiuit. Eſt text.cum glo.in c.viſis. 6.q.2. Dæmon enim nunq̄ facit bonū,ſed vtitur libero arbitrio ad malū, [c] & quotidie demeretur,& efficitur peior,vt no. gl.in c.qui Epiſcopus. 23. diſt.In gl.in verbo,[Diſpoſitione.] in fi.dic aliter ſecūdum Hoſt.ꝙ creato Adam ad imaginem Dei 33.q.5.c.hæc imago, & in ſtatu virili.de pœ.diſt.2.c. Romanos. & Eua formata de eius latere. 33.q. 5.c.mulierē. Deus eis,ꝓcepit dicens, Creſcite & multiplicamini,et replete terrā;& ex his deſcēdim̄,ſm carnalē ꝓcupiſcentiā, excepto Ieſu. Adā.n.fuit creatus ſine hoīe & fœmina. Eua fuit formata ſine fœmina,ex latere hoīs;& vixerūt iure nāli. Hoc ius nāle erat duplex; nā quoddā erat ius nāle rōnale,qđ tñ ptinebat ad hoēs, & cōtinebāt in illis duob.ꝓceptis,de quib.in gl. Erat ēt ius nāle cōe oīb.aīantib.qa mouebātur hoēs ex inſtinctu naturæ, ſicut & cætera bruta ad ꝓcreationē liberorū,& ad educationē,& ſi.vt hī j.diſ.c.ius nāle. &hoc iure nāli regebātur ēt poſt ejectionē de paradiſo. Poſtmodū incipiētib.creſcere hoībus,habuit locū illud: Quodcūq; calcauerit pes tuus,tuum erit. Inſti.de rer.diui.§. feræ. habuitq; locum ius gētium;ſm quod diſtinctæ ſunt regiones,obligationes inuētæ, ſeruitutes inductæ, &ſim. 1.diſt.c.ius gētium.Et his iurib.vixerūt vſq;ad tps quo data fuit lex Moyſi. Et ſic ante legē Moyſi habuimus tres leges. Nā fuit ius naturale rōnale,& ius naturale cōe,& ius gentiū. Poſtmodū repleto hominibus mūdo, multiplicata fuerūt ſcelera; & per conſequens neceſſarium fuit, vt lex daretur hominibus, & emanauit lex Moſaica.Item & prophetica,vt j.diſt.c. humanum ge nus.in fi.Phoroneus Rex,fuit primus,qui legē ꝓſtituit, & quis ſecūdus,& quis tertius,& deinceps,vide 7.diſ.c.fuerūt. Nouę aūt leges emanauerūt a Conſtātino Imperatore & ſucceſſoribꝰ. Et breuiter ꝺclude,ꝙ tota ſapiētia ciuilis ꝓſiſtit hodie in 50.libris Pādect.atque Digeſtorū,in quatuor libris Inſtitutionū.in 12.libris Codicis.in 9. collationibus authēticis, & in lib. feudo. & ſic ī iſto tpe habuimus tres leges,legē.ſ.Moſaicā,Propheticā,& Ciuilē.& tpe gratię. i.poſt aduētū Chri emanauit lex euāgelica.Itē dicta Apoſtolorū,in quib. ꝓſiſtit nouū teſtm̄.& ī veteri & nouo ꝓſiſtit theologia,q̄ regit aīas, & religioſos in ꝺtemplatione viuētes. Sapiētia verò ciuilis regit ſecularesſiue laicos. vñ clerici ſeculares egebāt ſciētia, vt regerēt ſpiritualia & tpalia,iō emanauit ſciētia canonica,q̄ cōpoſita eſt ex theologia & ſapiētia ciuili; & ſic tpe gratię habuim̄ tres leges, vt eſt lex Euāgelica,apoſtolica,& ſciētia canonica.Habemus ergo ex p̄dictis tria tpa,& nouę leges. & ex p̄dictis hēs ordinē cuiuslibet legis.&c.

ADDITIONES.

a SEB.SAP. ¶ Obſcura. Dolus præſumitur in obſcure & inuolute loquēte. Pro batur in l.aut qui ar.§.j.ff.quod vi aut clam,& in l.ea q̄ comedandi ff.de contrahen.emp.vbi gl.ponit exemplū in eo,qui dixit equū non aſcendere arboré;an te neatur; q a non aſcendebat pontē,quod ēt ponit gl.in c. nec artificioſo. 22.q.2. Aliud exēplū ponit d.Abb.in c.inuiſtū.j.de rer.perm.Ang.īl. ſi qs cū aliter.ff.de ver.ob.dixi multa ad ꝓpoſitū, in rep. l.9ª Netua.in materia doli pſum.ff. depo.

b ¶ Concilio.Adde Alex.conſ.128.lib.Bar.conſi.47.Ber.

c ¶ Ad malū.Adde,an Dæmones habeant liberū arbitrium,no. in c.qui Epiſcopus. 23.di.Et an Dæmones cognouerint Chriſtum ante eius paſſionē.in c j. & in c.ſi quid,23.diſt.per d.Præpoſitum.Ber.

ANT. FR. ¶ An aūt Diabolus cognouit Chm̄ eſſe filiū Dei ante eius paſſionē, Gl.dicit,ꝙ nō certitudinarie & pſene,quia aliqñ credidit,& aliqñ dubitauit,& dixit gl.in c ſi quid,37.diſt.& dicas, ꝙ Diabolus hēt liberum arbitrium tñ ad malū,vt dixit gl.in c.qui Epſs.23.di. Et an dæmones poſſint ſcire,& futura? quali ter dicas, ꝙ per ſigna exteriora pñt citiſſime cogitationes hoīum cognoſcere; ſed ea de quibus nullū veſtigium habere pñt, cognoſcere non poſſunt, vt in c. ſciendū.circa fi.26.q.4.& in c.quodam loco,ea.cau.& q.vbi et dicit, ꝙ pplon gum ꝛps eorū vitæ,maior eſt ipſorū experientia,q̄ hominum. & ꝙ acumine ſen ſus & celeritate mentis excedunt hominem, & quęcūque animalia. Et adde,ꝙ curioſitas humana dum appetit ſcire,qđ non conuenit inueſtigare, in omni alia diminatione,quę arte Dæmonum eſt inuenta, per Dæmonū fallaciam deluditur, vt in c.nec mirum.26.q.5. & eā artem magicam & diuinādi, Diabolus adinuenit,vt hoies faceret ſuæ dānationis participes.22.q.2. in c.qui ſigne.Et adhibi dr,ꝙ Diabolus ſemper bonū veritē in malū, & ſemper illos tentat, quos reputat meliores,vt in c.1,2.q.7.in c. nulli dubium. 3. q.1. Et quomodo Diabolus dicatur Princeps huius mundi, vide gl.32.q.2.in c.2. Et de multis nominibus Diaboli, vide Arch.in c.nemi tefticulorū.13.diſt.& habetur per Pau.de Leaz.in clem.ad neſtrā.de hære.ſup er ver.Sathanæ.& hī per doc.in c.2.ad fi.de ſum.Trin.Et ad de,quod Diabolus habet mille modos nocendi hoīb. vt in c.viſis.circa prin.16. q.2.Et qualiter ſe transformet in Angelum lucis, vt nos homines decipiat hī in c.Epiſcopi.29.q.1.in c.1.& in c.licet.de reg.& in d.c.nec mirum.26.q.5.

SVMMARIVM.

1 *Euchariſtiam non poteſt conficere, niſi ſacerdos, etiam ex permiſſu Papæ.*
Papa non poteſt aliquid facere contra diſpoſitionem diuinam.
Rite denotat ſolemnitatem, recte verò cauſam.
2 *Sacerdos omnis incontinenti quòd ordinatur, habet poteſtatem ligandi, & perinde ſoluendi cum declaratione.*
3 *Baptiſma tollit peccata & eorum pœnam; confeſſio, & corpus Chriſti tollit peccata, non pœnam, cum declaratione.*

§. Vna vero. Caſus literalis,Hic dicitur,ꝙ vna eſt vniuerſalis eccleſia,extra quam nullus ſaluatur:in qua ipſe,qui eſt ſacerdos,eſt ſacrificiū,Ieſus Chriſtus,cuius corpus: & ſanguis in Sacramēto altaris veraciter cōtinetur ſub ſpeciebus panis,& vini,trāſubſtātians panem in corpus,& vinum in ſanguinem,poteſtate diuina, vt nos accipiamus de ſuo,qđ accipit ipſe de noſtro.& hoc facīm nemo poteſt ꝓficere; niſi ſm̄ claues eccleſiæ rité fuerit ordinatus,quas dominus ꝺceſſit Apoſtolis, & eorū ſucceſſoribus.In quarta parte ibi,[Sacramētū.]dr, ꝙ baptiſmus,q̄ eſt ſecūdus articulus fidei in nomine pñs,& filij & ſpiritus ſancti, conſecratur in aqua,& in forma eccleſiæ ꝓſecratur a quocūq; ꝓfertur, tam paruulis,q̄ adultis proficit ad ſalutem;& ſi quis poſt baptiſmū per peccatū prolapſus fuerit, poterit per pœnitentiā reparari. Vltidicit,ꝙ virgines,ꝓtinentes, & coniugati per fidē rectā, & per operationē bonā ad ęternam meretur beatitudinē peruenire.Ber.No. ex ſecūda parte,ꝙ vnica eſt eccleſia vniuerſalis,licēt hēat plura mēbra; vñ oēs eccleſię particulares ſunt mēbra eccleſię vniuerſalis,q̄ ꝓſiſtit in collectione fidelium, vt in c. j. proxi. ſicut ex vna arbore
1 multi ramuſculi procedūt, & ex vno corpore plura membra. Ad hoc 7.q.1.c. Nouatianus.& hæc eſt illa eccleſia, quæ errare non po
a teſt. [a] i. collectio oīum, nec poteſt deficere; quia Deus orauit pro eccleſia.24.q.1.c.Ioquit,Secūdo colligē,ꝙ ſub ſpeciebus panis & vini in ſacro altaris,veraciter ꝺtinetur verū corpus & ſanguis Chri, vñ eſt ibi illud corpus verū, qđ aſſumpſit ex beata Virgine; & hoc vult dicere lra,dū dicit, hoc inductū ad pficiēdū myſteriū vnitatis, vt accipiamus de ſuo. i.de ſua carne,q̄ ipſe aſſumpſit de nra.i.de beata virgine Maria. †Itē no. ꝙ hoc ſacrm Euchariſtiæ nō pōt ꝓficere, niſi ſacerdos.Hoc.n. cōmūit Deus tm̄ ſacerdotibus, dū dixit Apoſtolis,hoc facite ī meā cōmemorōnē.Et ex hoc dicit gl.no. ꝙ ēt nō pōt Papa cōmittere nō ſacerdoti,vt ꝓficiat corpus Chri, in c.pertue nit.95.diſt.Non.n.pōt Papa aliq d attentare ꝺ diſpōnē diuinā. 25.q. 1.c.ſunt quidā.Et no. ꝙ ſacerdos ꝓficiēs, dēt eſſe rite ordinatus.& dic rité,i.ſm ſolēnitates eccleſię.Nam verbū, rité denotat ſolēnitatē,& recte,cām,vt no.gl.in l.2.ff.de inoff.teſta. Nō. n. ſufficit dicere: Sis presbyter, [b] niſi ſit ordinatus ſm ſolēnitates eccleſiæ. Not.
b c ibi, [Secundū claues eccleſiæ.] arg. ꝙ duæ ſunt claues eccleſiæ, [c] & di-

ADDITIONES.

a ¶ Errare non poteſt. Adde Dominicum in d.c.decretis,in 2.col.21. diſt.& intellige.ſi in fide,ſeu articulis fidei. Nam in aliis eccleſia vniuerſalis bene pōt errare, vt declarat iſte tex.in c.a nobis.col.1.in prin.de ſen.excom.Et vtrū eccleſia pōt errare in canonizatione Sanctorum,vide Fel.in c.venerab.de teſt & Card.Sancti Sixti in tract.de poteſtate Papæ.q.41.& per Maluitium in tract.de can. Sanctorum.in 3.dub.in 18.& 19.col.ibi, ex qua concluſione ſequitur corrolar.

¶ Adde quot modis capiatur hoc nomen eccleſia.Fed.conſi 217.Ber.

ANT. FRAN. Adde, quod eccleſia vniuerſalis non pōt errare regulariter;imo Eccleſia Romana nunqđ errauit; neque hæreticis vnquam ſuccubuit; imo potius omnes hæreſes deſtruxit,vt eſt no.gl.quę declarat, quomodo intelligatur illa authoritas,ꝙ eccleſia non poteſt errare.in c.à recta.24.q.1.& in c.lo quitur.& in c.pudendam.ea.cau.& q.1. Imo illud ꝙ tenet vniuerſalis eccleſia, tenendum eſt,vt eſt no.gl.23.q.1.in c.niſi,& eſt bo.tex.in c.illa.12.diſt.

b ZACHAR. ¶ Non n.ſufficit dicere,Sis presbyter. Dic hoc verum in epiſcopo ne contrauenias opi.Ang.in l.2.C.de cri.ſacri. vbi dicit Ang. ſummum Pontificem poſſe vnico verbo pronunciare qđ ſacerdotē. Pro quo facit,quod no.Inn. in c.1.j.de ſac.vn. vbi dicit poſſe ſufficere dicere,Sis presbyter.absque alia ſolēnitate;niſi eccleſiaſtica conſtitutio obſtaret.quod tñ etiam intellige de Epiſcopis,quos contraria eccleſiæ conſtitutio vnico verbo quoad curam creare, aut promouere ſacerdotem prohibet, Papam autem non;vt figit firmiter pedē d.Fel.poſt Ang.vbi ſupra in c.1.7.mihi co.ſecundum mod. noſtram Italiæ impreſſionem. ver.fallit quarto.ibi,& hoc eſt quod Papæ. &c. poteſt etiam ſolo verbo epiſcopum facere,vt voluit idem Ang.in l.1.per illum tex.C.de ſen.paſ.

c ¶ Claues eccleſiæ. Adde Gem.20.diſt.in ſum.& Pet. de Anc.in regula', peccatū. in 5.q.de reg.in.in 6.& Cal.in repe.c.noſtro.in 18.char.de pœn.& remiſ.per Bal. in l.ſi.in fi.C.ſi a non compe.iud.per Hoſt.in ſum.de pœ.& re.§.1.per Abb.poſt gl.1.in d.c.tanta.& in c.licēt.in 1.col.de clec.& per Theologos in 4.ſen.diſtin. 19.max ime per Richar.& Fel.hic,cui adde Hoſt.in c.quanto, de transla.epiſ.& Inn.in c.quanto.& ibi gl.de iureiu. & ibi notant duas eſſe claues Petri, per vna ſignificatur poteſtas, per alteram diſcretio,ſiue ſcientia, vnde vna ſine reliqua parum valet.& vide quod no.Inno.in c.quanto.de conſue. Ant. Fran. Et adde vtrum eccleſia habeat duas claues, vel vnam tñ, quod voluit Hoſt.in ſum.de pœn.& re.& in c.noua quædam,eo.ti.vbi dicit ꝙ hēt duas,vnam fori cōtentioſi,& alteram fori penitentialis. & per claues collatas Petro a Chriſto notatur ſcientia & poteſtas,vt in d.c.Decretales.20.diſt. Et qui negant claues eccleſię,ſunt diuerſi a Deo,vt in c.pōt fieri.de pœ.diſt.1. Et de huiuſmodi claūib.& ē eorū ſignificatu,habetur ēt per D.Tho.i 4.diſt.18.q.1.ar.1.& an claues eccleſię, ſeu poteſtas earū ſe extēdant ad mortuos,vide Hoſt.q̄ dicit,ꝙ nō.in c. qa nulli, de cle.nō reſi.& in c.a nobis.il grāde,de ſent.excō.& in c.quod aūt.de pœ. & re. & ideipſe Hoſt.in ſum.de pœ.& remiſ.in §.quibus profit,& in ſum.de excef.ſi. in c.vlt.Et adde,ꝙ contēpens claues eccleſiæ non eſt alienus ab hæreſi, vt in c. ratam.de excef.præla.& in c.fin.de pœn.& remiſ.facit tex.in c.1.22.diſtin.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& dicũt quidã, ꝙ vna est potestatis, altera vero sciæ, quia debet esse discretus habẽs exercitium clauis. Alij dicũt, ꝙ vnica est clauis, s. potestatis; sed requiritur alia clauis ad exercitium, & pro hoc c. tita est clauis, de excel. præla. vbi de ea fit mẽtio in singulari. Alij dicunt, ꝙ vna est clauis in foro ꝓtentioso, alia in pniali. & vide qđ no. 20. dist. I prin. & 21. dist. c. i. No. ibi. [Quas ipse ꝓcessit apostolis, &c.] ꝙ prãs ligandi & soluẽdi fuit collata oĩb. apostolis, nõ tm̃ Petro; di gnitas vero pontificatus fuit collata soli Petro. & vide bonũ tex. cũ glo. 21. dist. c. in nouo. Et no. ꝙ largo sumpto vocabulo sacerdotes sũt successores apostolorũ. vt colr. ibi. [Forũq; successores.] Nã loquit ibi de ꝑsbyteris, qa refert ad id, qđ S. dixerat, ꝙ solus sacerdos poterat. & vide gl. no. in c. videntes. 12. q. i. ꝯ dicit. ꝙ epi dñr successores apostolorũ respectu dignitatis; religiosi respũ abdicationis proprij; seculares clerici respectu administrationis sacrorũ. oĩa ista tria fuerũt in Apostolis, hodie verò sũt ꝛ triplici statu eccle. Quod no.

2 † Vñ qlibet sacerdos incõtinẽti ordinatus, hẽt ptãtẽ ligãdi, & soluẽ di, sed illa est ligata. vñ nõ habet illã in actu, ex quo populus non est sibi cõmissus, sed olim incõtinẽti hẽbat in habitu & in actu; qa nõ erãt distinctæ paro chiæ. 13. q. i. c. 3. 16. q. i. c. ẽ fialiter. §. ecce. No. ver. sacrm̃, ꝙ baptismus collatus in forma eccle, pdest tam paruulis, q̃

a adultis. a † Et no. ꝙ maximus est effectus baptismi; nã tollit peccatũ

3 originale. Itẽ actuale, adeo ꝙ ẽt pœna dimittitur. vñ si incõtinẽti decederet baptizatus, nõ sentiret pœnã etiã purgatorij. de pe. dis. 7. c. fi. & in hoc baptismus est gñalior, & magis necessarius, q̃ pœnitẽtia, & corpus Chri; qa per ꝓfessionẽ remittũtur peccata, nõ tẽporalis, respectu pœnæ, tñ quia si qs hic non pficit pœnitẽtiam, patiẽt pœnã in purgatorio. 24. di. c. qualis, vide gl. in c. super eo. de rapto. Itẽ p corpus Xp̃i tm̃ remittũtur pctã venialia, vt no. i. q. i. c. interrogo. sed per baptismũ remittũtur pctã & pœna peccati. & vide per gl. 32. d. c. præter. §. verũ. & ideo pp necessitatẽ huius sacri potest a quocũque recipi ꝛ necessitate. Et no. duos effectus baptismi. Primo tollit pctã modo p̃dicto. Secũdo præparat hoiem, vt non possit cadere, quomin̄ reparet per pniam. Vlt. no. ꝙ nõ solum virgines & cõtinẽ tes pñt peruenire ad beatitudinẽ, sed etiã cõiugati per fidẽ rectã, &

b operationẽ bonã; & sic nõ sufficit fides, sine opib. Quis aũt b plus mereat, an laicus honeste viuẽs in coniugio; an clericus ẽt honeste viuẽs, vide gl. no. in cle. i. de reli. & vene. San. In gl. in ver. vna. ibi, per duas naturas &c. hæc gl. obscure loquit adeo. ꝙ Ber. glosator hui⁹ cõpilationis, interrogatus, qđ vellet hęc gl. rndet se ignorare, sed eã potuerat, put inuenerat, & sic hæc gl. nõ fuit Ber. sed alterius antiq glosatoris, licèt Ber. eã posuerit in hoc volumine. Alij intelligũt, & nõ bñ, diuersimode. Io. And. dicit, ꝙ inclusio facta in arca Noe. per q̃ fuit saluatũ genus humanũ, habuit designare inclusionẽ diuinita tis & humanitatis in vtero B. virginis. per quã fuit saluatũ genus humanũ. Et dũ gl. dicit, per duas naturas. Exponit. Fligni & aquæ; quia in saluatiõe humane nature lignũ. s. arca Noe ꝓfecta ex ligno fuit; & aqua, qua regebaẽ. Et dũ gl. subiicit quo ad opi. & veritatẽ, ideo sic dicit, ꝙ multi Sãti, vt Ambrosius, & alij hoc opinati sũt; & ita ẽt fuit veritas, vt postea patuit. In gl. in ver. Impassibilis. Jin fi. & per historiã, quæ hr̃ in c. all. in gl. intelliges hãc figurãdo per Ysaac diuinitatẽ, per arietẽ humanitatẽ. In gl. in ver. [Sub speciebus] in fi. & vide gl. in c. fortè. de ꝯ. dist. 2. quæ ponit multas alias cãs. In glo. fi. ibi, [Nõ expedit homini, &c.] sic vult gl. ꝙ nõ est vtile homini accipere vxorẽ, & hoc ꝓp onera marimonii; sed alio respũ est vtile. s. ꝓp fornicationẽ euitãdum, vt sic euitet maius malũ. Hinc Arist. ꝙsultus a quodã adolescẽte, an expediret nubere, rñdit cũ pœnitentiã acturũ, quodcũq; fecerit. Vult dicere esse durũ ꝛhere matrimoniũ ꝓp one ra matrimonii; & quia impedit cõtemplationẽ. Item durũ est non contrahere, propter stimulum carnis; & ideo dicebat illum pœnitentiam acturum, quodcunque fecerit. quod no.

ADDITIONES.

a ¶ Tam paruulis, q̃ adultis. text. est hodie in cle vnica causa, in §. ad hoc baptisma. ibi, tam adultis, q̃ paruulis. de sum. tri. & fi. cath.

¶ Adde, an paruulus sudęus baptizatus a solo prẽsbytero non habente qui respõ deret pro paruulo, sit baptizatus. Pet. de Ancha. consi. 196. Et an semel extractus de vtero possit baptizari. per Lapum alleg. 48. Ber.

b ¶ Quis autem. Adde istum in c. cum quidam. ĵ. de iureiu. & in c. magne. ĵ. de vot. & Bar. in l. quod si minus. §. restĩ. in secundo notab. ff. de minor. b. vbi dicit, quod plus meretur ille qui facit aliquid ex necessitate, quam qui ex voluntate. allegat l. cum postulassem. in fi. ff. de dam. infe. facit gl. in d. cle. 1. in ver. seipsum.

SVMMARIVM.

1 *Sicut, ista dictio, non denotat omnimodam similitudinem.*
2 *Prælatus non præiudicat capitulo, delinquendo, si illi delicto non consentit capitulum.*
3 *Maxime, ista dictio quid importet.*
4 *Hæreticus, si aliquis damnatur non per hoc damnantur omnia eius opera. & nume. 5.*

CAP. II.

Damnamus. Pater, filius & Spũs sanctus, vera vnione, nõ collectiua, seu similitudinaria, sũt vna essentia, substãtia, seu natura; quia substãtia nõ est generãs, nec genita, nec procedẽs; quia illa actus nõ attribuũtur substãtię, sed personis; nec per hoc in Trinitate ꝯcluditur quaternitas. Contrarium sentiẽtes vt hæretici sunt cõsendi; nisi ab errore resipiscãt, & correctioni Apostolicæ sedis sẽ supponãt. h d. Et diuiditur in duas partes principales. In prima reprobat doctrinam Abb. Ioachim. In secunda ibi, [Reprobamus.] damnat illam Almerici. Prima pars facit quinq;. Primo reprobat opi. ipsius Ioachim. cõtra Magrm sentẽtiarum; quã prosequitur exprimẽdo motiua, & rationes ipsius. Secũda ibi, [Nos autẽ.] approbat, & probat sñam Magistri, quã damnabat Ioachim. Tertia ibi, [Cũ ergo.] rndet authoritati, qua principaliter mouebat Ioachim. Quarta ibi, [Si qs] damnat tenẽtes opi. Ioachim. In quinta ibi, [In nullo.] protestat pro monasterio, cui ꝑsuit Ioachim. Casus lit. Magister Pet. Lombard. dixit in sentẽtiis suis, ꝙ quædam summa res est, Pr̃, & Filius, & Spiritus sanctus. & illa summa res, nõ est generãs nec genita, nec procedẽs. Est pr̃, qui gnat, filium qui gignitur: & spiritus sanctus qui procedit. Cõtra istum Magistrum Petrũ, Abbas Ioachim composuit quẽdam libellũ, in quo appellauit Magistrum Petrũ hæreticum & insanũ, pp hãc sñam, dicẽs, ꝙ Magister Petrus nõ tam Trinitatẽ, q̃ quaternitatẽ adstruebat in Deo, videlicet illas tres personas, & illã cõem essentiã, quasi quartã: asserẽs Ioachim, ꝙ nulla res est, q̃ sit Pater & Filius & Spiritus sanctus. nec essentia, nec substãtia, nec natura. Tamẽ dicebat, ꝙ Pater & Filius & Spiritus sanctus sunt vna essẽtia & vna natura, veritamẽ, hãc vnitatẽ nõ veram & propriam esse dicebat, sed quasi collectiuã & similitudinariam, ſm quod multi homines dicũtur vnus ppl̃s, & multi fideles vna ecclesia. Ad hoc probãdum inducebat plures authoritates. Primo illã, Multitudinis autẽ credentium erat cor vnũ, & ãa vna. Scdo ꝺducebat illã authoritatẽ, Et q plãtat, & q rigat vnũ sunt. & Omnes vnũ corpus sumus in Christo. Tertio illã de lib. Regũ, Populus meus, & populus tuus, vnum sunt. Vltimo inducit authoritatẽ Euãgelii, Volo pater, vt sint vnum in nobis, sicut & nos unũ sumus. Sentẽtiam istius Ioachim, damnat Cõcilium istud hic, usq; ad uer. illũ, non em̃. Abinde incipit rndere authoritatibus illius. Abbatis, quas inducebat pro sua sñia, dicẽs, ꝙ fideles Christi nõ sunt unum, idest, quædam una res cõmunis omnibus, ut dicebat Ioachim, sed immo sunt unũ, i. una ecclesia propter unitatẽ catholicæ fidei, tãdem unum regnũ propter unionem indissolubilis charitatis. Et ad hoc probãdum inducit Cõcilium authoritatẽ Io. Apostoli in Epistola sua, Tres sunt qui testimoniũ dãt in cęlo, Pater, Verbum & Spiritus sanctus, & hi tres unum sunt. sic tam subiungẽs. Et tres sunt q testimoniũ dãt in terra, spiritus, aqua, & sanguis. & hi tres unũ sunt. Cõfitetur ergo Cõcilium cũ Magro Petro, ꝙ una quædã res est, q̃ ueraciter est pr̃, & filius, & spiritus sãctus. & quæliber persona est illa Trinitas tm̃, & nõ quaternitas est in Deo, qa quælibet trium personarũ est illa res. s. substãa æterna, seu natura diuina: & illa res nõ est generãs, genita, nec procedẽs, sed est pr̃, qui generat filius, qui gignitur; & spiritus sanctus qui procedit, vt p hoc notet distinctio in personis & unitas in natura. Et licèt dicat alius pater, alius filius, & alius spiritus sanctus: nõ tñ aliud, sed id quod est pater, filius est & spiritus sanctus, idẽ oino, ut in ipsa litera ꝓbatur ab illo loco, licèt, usq; ad uer. illud, [Cum ergo.] Et ibi rndet illi authoritati, Volo pater, ut sint unũ &c. dicẽs, quod hoc nomẽ unũ, aliter accipit ꝙ personis diuinis, & aliter pro fidelibus. Sed hoc nomẽ diuerso mõ accipitur in authoritate illa. Fstote perfecti, sicut & pater uester perfectus est. dicẽs, ꝙ si quis sñam, uel doctrinã ꝓfati Ioachim seruare uoluerit uel defendere, tãq̃ hæreticus cẽsẽt. per hoc tñ nullũ præiudiciũ generet Florẽtino monasterio, cuius ipse Ioachim extitit institutor. In fi. reprobat sñam cuiusdam hæretici noĩe Almerici. Ber. No. i. ꝙ uerba, Damnamus & Reprobamus, ponũtur hic ut diuersa: & dic, ꝙ propriè dãnare, est rẽ sine re medio sũbleuãdi, tormẽtis, seu ignominiæ sentẽtialiter deputare. Reprobare uero est rẽ rõnibus euidẽtibus reã facere. uel ponũtur ad maiorẽ exaggerationẽ, seu aggrauationẽ: sed primum est subtilius. Secũdo collige ueram & catholicam opinionem circa essentiam Trinitatis. Est em̃ unica & uera essẽtia, substãtia, seu natura. Vñ pater nõ hẽt substãtiam seperatam a filio, nec filius a patre, nec spiritus sanctus a patre & filio: nec per hoc ꝯcluditur quaternitas, quia quælibet illarũ personarum est illa summa essentia, substãtia, seu natura. Vñ personæ non differũt a substantia, nec substãtia differt a personis. Pone exemplum in igne, seu in lumine, in quo tria reperiuntur, uidelicet splendor, ignis, & calor. & licèt unicũ sit lumẽ, diuersimode tñ operãtur illa tria. Nam igni attribuitur ustio, splẽdori illuminatio, calori calefactio. Sic pater, filius & spiritus sãctus, sunt una substãtia, sed differũt in personis. Ioã. legitur, ꝙ Deus apparuit in igne. Not. duos errores istius Ioachim. Primus in eo, ꝙ concludebat Petrum Lombardum Magistrum sententiarum innuere quaternitatem, non enim concludebat quaternitatem, quia ut dixi in præcedenti notabili, illa res summa, quam ponebat Pet. non est separata a personis, & sic non concluditur quaternitas. Secundus error in eo, quod dicebat, quòd pater, filius, & spiritus sanctus erant unum, non uera unione substantiæ, sed collectiua, seu similitudinaria unione, sicut & fideles dicuntur unum, non vera vnione substantiæ sed unione charitatis & eiusdem uoluntatis. quod falsissimum est, sicut multum certè probat text. in uer. nos autem. Nam filius habuit substantiam à patre, ut ipsemet testatus est, dum dixit, Quod dedit mihi pater meus, maius est omnibus. Non. n. possumus dicere, ꝙ habuit partẽ substãtię, qa substãtia diuina est indiuisibilis. Neq; possumus dicere, ꝙ habuit totam, ita ꝙ pater nihil sibi retinuerit. qa ſm hoc desisset substantia patris. Ergo necessario concludẽdum, ꝙ pater totam substantiam dedit filio, & totam sibi retinuit. Ex quo infert clare, ꝙ vnica est essentia veraciter patris, & filii, & spiritussancti. Et põt poni exemplum in lumine accenso aliud lumen accendente, & in doctore plene transferente sciam. Nam totam trãsfert & totam retinet & ex hoc confunditur secundus error. Et ex hoc secundo ꝯcludebat tertium, dum dicebat, ꝙ nulla res esset q̃ foret summa essentia, seu substantia, seu natura. Not. vlterius duplicem vnionem. Nam q̃dam est vera, q̃dam est collectiua vnio, sicut multi lapides. Et no. plures authoritates hanc vltimam vnionẽ probantes, & vide de multiplici vnione, per Ber. De trino & vno. Nã multiplex reperitur vnio. Est. n. collectiua vnio, cum multi lapides constituunt vnum aceruum. Item constitutiua, cum multa mẽbra cõstituunt corpus, & multæ partes vnum totum. Item est coniugatiua, qua maritus & vxor dñr vna caro, est tñ illa vnio non vera, sed coniugatiua, & vide glo. in c. debitum. de biga. Dñr. n. vna caro, qa ꝯiunguntur ad vnam carnem procreãdã. Est vnio natiua quia ex carne & anima nascitur vnus homo. Non. n. est homo sine aĩa, vel sine corpore, sed ex aĩa & corpore, seu ex vnione animæ & corporis efficitur vnus homo. Est vnio potestatiua, qñ homo virtute non instabilis, sed constans sibimet nititur vniri. Est vnio consentanea, cum p charitatem multorum hominum est cor vnum. Est vnio votiua, cũ homo omnibus votis adhæret Deo. Est etiam vnio substantialis in vnione huius naturæ, & huius plonæ ꝓsistens, oĩno dignatiua, qua hæc natura singularis assumpta est in plonã Verbi. In ver. [Nos aũt.] No. ꝙ essentia, substãtia, seu natura Trinitatis est incõprehensibilis. Non. n. potest ꝓprehendi, quia hæc essentia non

a fuit creata. Scire[a] enim est, rem p cãs cognoscere. Nec in creaturis potest reperiri simile necessario concludens, & rem demonstrãs, quia non põt tanta similitudo notari inter creaturã & creatorem, quin maior dissimilitudo sit. sed, vt dixi, põt ad corticem poni exẽplum in lumine. Item no. ꝙ noĩa partitiua in masculino & fœmini no gñe, denotant distinctionẽ in personis, in neutro vero gñe de-

b notant distinctionẽ in substantia. Vnde põt dici, ꝙ alius est pater, b alĩ⁹ est filius, & alius est spiritus sanctus, qa personæ sunt distinctę, sed nõ põt dici, ꝙ aliud sit pr̃, aliud filius, aliud spiritus sanctus, quia non sunt diuersæ substantiæ, sed eiusdem. Item collige, ꝙ filius habuit substantiam à patre ab æterno, nõ partem, sed totam, & pater etiam sibi retinuit totam. Vnde distinguendi sunt tres modi generationis. duo reperiuntur in humanis, tertius in diuinis. In primo modo substãtia datur pro parte, & pro parte retinetur, vt in generatione carnali. Nam dat pr̃ partem substãtiæ, & partem sibi retinet. In secũdo modo per modum refusionis datur tota substãtia, & nil retinetur, vt cum aqua cõuertitur in glaciem, iuxta illud Mater me genuit, eadẽ mox gignit ex me. In tertio modo tota substãtia datur, & tota retinetur, vt in diuinis, & potest poni exemplum,

1 vt S. dixi, in docente, & in lumine. † Item no. ꝙ dictio secut, c nõ sem

c per denotat omnimodam similitudinẽ. Item in ver. si quis. collige, ꝙ defendẽtes opinionem reprobatam, sunt hæretici. Et dic, ꝙ gra uius peccat defendẽs opinionem reprobatam, q̃ inueniẽs, quia defendẽs errat, & vltra suum errorem p̃bet alijs audaciã errãdi, vide

2 bonum tex. 24. q. 3. c. qui aliorum. † Item no. in versi. [In nullo.] ꝙ de lictum p̃lati etiam circa fidem, cui nõ cõicat capitulum, nõ p̃iudicat ipsi Capitulo seu ecclesiæ, de quo plene dixi in c. 1. de do. & ꝓ.

3 † No. ibi, [maxime] d quod hæc dictio designat & denotat idem in

d casu ꝓrio, vnde proprie ista dictio, Maxime, stat ꝓparatiue, ponens idem in casu ꝓrio, vide gl. in c. ad abolẽdam, de fi. presby. & in c. sacro, de sen. excom. in ver. si laudabilis. Qñq; tñ hæc dictio, Maxime, stat improprie, & ponitur pro tñ. 12. dist. c. illud, 11. q. 3. c. si qs Eps, & vtrobiq; reperies plures ꝯcor. Nam sensus huius lræ est, quod de lictũ Ioachim, non debet obesse monasterio, cuius fuit institutor, maxime cum ipse scripta corrigenda submiserit dispositioni sedis Apostolicæ: quasi innuãt p hãc dictionem, Maxime, quod idẽ est, si non submisisset se dispositioni sedis Apostolicæ. Qñq; hæc dictio, Maxime, superabũdat, vt in Auth. de iud. in prin. & ibi per gl. col. 6.

4 † Et ex hoc, & ex tex. no. quod damnato ꝛ authore, vt hæretico, nõ

e damnantur omnia eius opera. Nam tenẽdo dictionẽ, Maxime, ꝓprie, patet quod licet Ioachim fuit hæreticus, monasterium tñ cuius fuit ipse institutor, non damnatur: & hoc ideo, qa institutio regularis nõ habet authoritatẽ ab inuẽtore, sed principaliter à Papa, qui institutionem approbat, vt in c. fi. de reli. do. & de hac materia dic, vt plene not. in c. fraternitatis, de hære. 37. dist. c. si quid veri, & no. hic tex. [In hac parte, &c.] No. ex fi. literæ, quod diabolus appellatur pr̃ mendacij, & dr̃ pater quasi parator, seu inuẽtor, dũ dixit, Nequaquam moriemini, sed eritis sicut Dij, Gene. 3. & sic diabolus fuit primus, q̃ dixit mẽdacium. Qñq; appellatur antiquus hostis, vt in c. nõ magno, ne cle. vel mo. Qñq; vertutus hostis, 16. q. 2. c. visis. Qñq; lupus rapax, ĵ. de elec. c. ne pro defectu. Qñq; inimicus hominum, c. licet, de elec. Qñq; seminator discordiæ, vt in cle. ad nostrum, de hæret. Quãdoq; simpliciter appellãt diabolus, seu Dæmon, vt s. c. proxi. In gl. i. in fi. hanc gl. declara per gl. ĵ. in ver. neq; genita. In gl. i. in ver. [Non enim,] in fi. hoc non placet Io. An. & bene. Vnde veritas est, quod respondet, ĵ. in ver. cum ergo, & ibi ẽt hoc tenet gl. Et forte hæc gl. processit ex errore scriptorum, & hoc teneas, licet Pet. & Abb. dicant, quod rñdet in ver. nos autem, ꝙ non est verum, qa ibi probat & approbat opin. Pet. sed rñdet in ver. cũ ergo. In glo. in vers. [Neq; genita.] ibi, [Notionalia.] & appellantur notionalia, ſm Io. An. quia personas notificant, vt patet etiã in declaratione, quam ponit glo. in fi. In eadem glo. ibi, [Teneatur adiectiuè, &c.] & dicendum, quod adiectiuè dr̃ teneri, qñ venit ad qualificãdum & restringẽdũ: vt si dico, Petrus Albus, excludo ab alio Petro Albedinem. Substantiuè tenetur, qñ notat hoc esse in substantia, vt si dico, Petrus est qd albũ: nõ nego ꝛ alijs Albedinẽ, licet supponã in isto. Ita si dico, Pr̃ est generãs, bñ dico, siue teneat hoc nomẽ generãs adiectiue, seu substãtiue, qa si teneatur adiectiue, excludo gñationẽ a filio & Spiritu sancto: si teneat substãtiue, est vera ꝓpositio, qa p̃ est qd generãs, & hẽt in se substãtiã, in qua est quid generãs. Si vero dico, Substãtia diuina est generãs, si generãs teneat adiectiue, est falsa ꝓpositio, qa substãtia diuina nõ est diuisibilis, & excluderet gñationẽ a pre. Si uero teneat substãtiue, vera est, ꝓpositio, qa substãtia diuina est qd generãs, qa est ibi pr̃ q generat. In gl. in ver. Florẽtino. ibi, [Et si bona essent, reprobarent, &c.] pondero gl. qa vr̃ ꝯ tex. Nã hoc monasteriũ, cuius Ioachim fuit ĵstitutor, nõ reprobat, nec fuisset reprobatũ, ẽt si Ioachim stetisset in ptinacia, vt colligitur in dictione, Maxime, tenendo eam proprie, sicut dixi

5 in no. † Item videtur ꝯ tex. [Si quis.] ibi, [In hac parte, &c.] Sed dic, vt prædixi, quod damnantur in consequentiam omnia opera authoris damnati, vt non habeant authoritatem ex authore damnato, sed possunt recipi & defendi, sicut recipiuntur & defenduntur alia bona. Nam uentas non mutatur, licèt author reprobatus in aliqua parte fuerit eam secutus. & dic, vt no. in præalleg. c. fraternitatis, & in d. c. si quid veri.

ADDITIONES.

a ¶ Scire. Vide Philosophum primo Poster. & 7. Meta. & facit l. scire. ff. de leg. & quòd not. in l. si pater. ff. de hæredi. instĩ.

b ¶ Alius est pater. Sed non potest dici, ꝙ aliud est pater. Adde Paul. Pergulensem, in logica sua in tract. de prob. term ubi infert aliud, non idem in 2 conclusio. ibi, licèt in diuinis pater sit alius à filio; tamen pater non est aliud à filio.

c ¶ Dictio, sicut. Adde do. Ant. hic, & vide gl. in c. vnico, de sac vnc. in versi sicut & 21. d. c. cleros. in ver. sicut. de confir. vti. vel inut. in c. pen. de priui. c. ex ore, de accu. c. inquisitionis 1. resp. in glo. 2. Et hæc dictio, sicut, aliquando facit simil. tudinem per contrarium, no ff. pro so. l 3. in glo. fi. ff. de off procon l. solet. §. sicut, de offic. ĝst. l. 1. ibi, in fi. sicut dicimus. Aliquando ponitur causatiuè, aliquando cõditionaliter, vt no. in d. c. ex ore. & in c. qñ Abb. in glo vlt de off. dele. & in d. c. pen. & vlt. de confir. vti. vel inu & in c. quia V. de iud. & in c. Abb. de verb. sig. & p Bal. & alios in l. edita. C. eden & per Bar. in consi. inci. testator legauit. Quã doq; dictio, sicut, denotat omnimodam similitudinem, vt uoluit Ant. de But. in c. Pisanis. de resti. spol. & probatur in l. pe. ff. de fun. instru. & in l. qua rõne, in 1. resp. ff. de acqu. re. do. & facit. C. de act. & obl l. sicut. & plenè per Alb. Perga. in dictionario suo in verbo, sicut. & dixi in repertorio meo ad ĩstũ, in verbo, sicut.

¶ Adde tu, an dictio, sicut, importet omnimodam similitudinem. Ro consi. 378. & de dictione, veluti. per eundem consi. 295. Ant. de But. consi. 19 B.

ANT. FRAN. De significatu huius dictionis, sicut & sicuti, vide not. per d. Ant. in c damnamus. in §. cum ergo. Et adde, ꝙ quãdo hoc verbũ, sicut, ponitur ĩ cõformationis, & in sentẽtijs, intelligiẽ pdõnaliter. Qñ verò in priuilegijs, stat causatiue, vt habeẽ in c. Abbate de ver. sig. Dictio aũt, sicut, qñq; ponitur similitudinarie, aliqñ exemplificatiue, vt in l. quemadmodum. ff de iure doti. & in l. Pompo. in §. spadonem. ff. de ædil. edi. & de hmõi verbis, sicuti, & sicut, & similibus habetur in l. i. ff. de re. diui. & in l prædijs. § j ff. de leg. 3.

d ¶ Maxime. Adde Bar. in extraua ad repri. super ver. maxime. per glo. & doc. in c. ad abolẽdam, de fil. presb. & gl. de nouo. Cod. compo. in l. 1. in ver. maxime, & plene per Bart. Brix. in reper. suo. in ver. maxime. Nam hæc dictio qñq; stat implicatiue, vt in l. qui statua ff. de re mil. & sic proprie; aliqñ sumitur pro tñ, vt 11. q. 3. c. fi qui. Eps damnatus, & in l eum, qui. ff de don. & sic improprie. Aliqñ accipitur pro valde, vt no. gl. pe. ff. fol ma. Qñq; significat idẽtitatẽ in casu ꝓrio, vt in l. quod si minor. §. restĩ. in gl. in ver. venditione ff. de min. Qñq; abundat, vt in l. 2. C. de rescin. ven & vide gl. & Flo. in l. illud. ff. ad leg. Aquil & Spe. in tit. de disp. & alle. §. post hæc. in ver. & no. & plene per Alb. in dictionario suo, in ver. maxime. & vide istum in c quoniam frequenter §. porro, in uer. nor. ex eodem uer. capiendo verbum, maxime proprie, & ibi per Do. meum Barba. cum aliis concor. ut lit. non contest.

ZACH. ¶ Adde, ꝙ hæc dictio, maxime, stat nonnunquam comparatiue. I. qui se patris. & ibi Ias. post alios. C. unde li. & in l. prouinciarum. C. de feri. superabundat quandoque, ut no. Ang. in auth. de man. prin. §. fit ibi quoque. ibi, maximum itium. colla. 3. & aliquando ut supra dictum est, implicat, sed per maiorem rationem, vt est tex. fing. cum gl. in l illud. ff. ad leg. Aquil. & gl. no. in l. quod si minor. §. restitutio ff. de mino. Et ut latissime de hac dictione videas, remitto te ad Bar. in extraua. ad repri. in gl. in ver. & maxime.

ANT. FRAN. De ista dictione, maxime, & eius materia, uide omnino Flor. in d. l. illud, ad leg. Aquil. & uide in c illud. 12. dist. & per Spe in titu. de dispu. & all in §. post hoc. in ver. & no. uide do. Card. in cle. 1. de renunc. ubi dicit, quod includit idem ius in casu contrario; & quandoque etiam ponitur pro multum, & dixi in c. relatum. de off. dele.

e SEB. SAP. ¶ Damnato Vide Fel in c transiato. circa prin. ĵ. tit. j. ubi ponit, an abolito titulo Regis, censeantur abolita ipsius statuta.

SVMMARIVM.

1 *Sicut, ista dictio, non denotat omnimodam similitudinem.*
2 *Prælatus non præiudicat capitulo, delinquendo, si illi delicto non consentit capitulum.*
3 *Maxime, ista dictio quid importet.*
4 *Hæreticus, si aliquis damnatur non per hoc damnantur omnia eius opera. & nume. 5.*

SVMMARIVM.

1 *Constitutio quibus modis sumitur, & vnde dicatur.*
2 *Constitutio, si est lata contra certam personam; licet per verba generalia, potest ab illa appellari, per illam personam lasam, contra quam est lata.*
3 *Scriptura non est de substantia legis, siue constitutionis, quia posset probari per testes.*

Hæc

Universidad de Deusto
Biblioteca

Abb. Panor. super Primo Decretal.

Hæc rub. pōt ad præcedentia & sequentia sic pōtinuari. Tractaturus author de iure præmisit de sum. Trim. pro sui operis fundamēto, quia vbi fundm̄ deficit, nihil superædificari pōt. j. q. j. c. cū Paulus; & qa o ̄ius ꝓstat ex scripto, & nō scripto. Inst. de iu. na. gen. & ciu. §. ꝓstat, & 1. dist. c. consuetudo. §. cum itaque. Ius aūt scriptum
a est ꝓ certius & nobilius, & ideo author præmisit de iure scripto, s. d
1 ꝓsti. & postea subnectit de iure nō scripto, s. de ꝓtue. † Circa rub. p declaratione ipsius & materiæ, quæro de trib. Primo, quid sit ꝓstitutio. Secdo vnde dicat̄. Tertio, an ad esse legis, seu constitutionis requiratur scriptura. Circa primum dicendum est, q ̄ cōstō. pōt capi stricte & large. Primo mō ꝓstō. ꝓprie est, q ̄ Princeps statuit, vt in c. ꝓstō. 2. dist. Large vero sumitur pro omni scripto, et̄ inferioris, & ita sumitur hic. Nā sub rub. de const. author tractat nedum de statutis principum, sed et̄ inferiorum, vt j. c. cum M. Et q ̄ ita large sumat̄ constō, clarius probatur, 1. dist. §. cum itaq;. Pōt et̄ hic sumi ꝑm primum modum, & tūc oportet dici, q ̄ nigrum sit generalius rubro, nec hoc inusitatum est, vt patet C. et ob chirog. pecu. pignus de tine. post sup rub. & sup rub. de offi. del. li. 6. iuncto c. fi. Quo ad ꝑm, vnde dicatur ꝓstō, dic q ̄ a cō, q ̄ est simul, & statuitio. & quatenus refertur ad ꝓstōnē Principis, dic, q ̄ dr̄ ꝓstō, quasi cōis, vel simul statuitio; qa lex dēt esse cōis oīb. & nō ꝯ certas ꝑsonas, dis. 4. c. erit aūt
2 lex. † Hinc no. dicit Bar. in l. omnes populi. ff. de iust. & iu. q ̄ si ꝓstō
b sit ꝯ certam ꝑsonam; si ꝓtendit ex ea lætionem, licite appellat b is, ꝯ quem fit ꝓstō; et̄ si loquatur p verba gn̄alia, argu. in l. 1. §. solet. ff. q ̄n appel. sit. Et probabiliter dicit, q ̄ quamquam ꝓstō loquat̄ p verba gn̄lia, si tn̄ ex coniecturis pōt colligi, q ̄ sit edita in odium certæ ꝑsonæ, pōt a tali ꝓstōne appellari, arg. l. j. in fi. ff. de doli excep. vbi succurritur ꝯ dolum admissum in lege ꝓdenda. Et pro hoc dicto Bar. allego bonum tex. in arg. j. eo. c. cum oēs, & hoc dictū tene menti. Vel pōt dici ꝓstō a con, q ̄ est simul, qa Princeps condit ꝓstōnem de cō silio suorum procerum, & iudicum, vt l. humanum. C. de leg. Si vero ꝓstitutio sumatur large, dic q ̄ dr̄ a con, q ̄ est simul, quia omnes
3 de ꝯgregatione simul statuunt. Quo ad tertium, tan scriptura sit
c de substantia legis, seu ꝓstitutionis, variæ fuerunt opin. et̄ inter legistas. tu plenissime vide per Io. An. in reg. nemo pōt ad impossibile, de reg. iu. li. 6. in merc. & p do. de Ro. dec. 238. alias 33. p Spec. in ti. de leg. §. finit, ver. q ̄d si legatus, & placet opi. vt regulariter scriptura nō sit de substātia ꝓstitutionis; & sic quod possit ꝓbari p testes. Pro hac in ꝑa optime facit tex. in c. 1. de ren. li. 6. & Inst. de iu. nat. gē. & ciui. §. sed quod Principi, & §. constat, præalleg.

ADDITIONES.

a SEB. SAP. ¶ Scriptum est. Ex hoc, q ̄ ins scriptum dicatur certius, inferuntur duo. primo q ̄ positiuni iuris non scripti, quod est cōsuetudo, bene est respond. quia non est certum. ita Bar. in l. 2. in fin. ff. de confess. Bar. post gl. in l. pr. ff. si contra ius vel uti. pub. de quo per Lanfr. de Oria. in c. quoniam contra falsam. in ver. responsiones, col. 2. de prob. secundo infert, q ̄ si aliquis allegat statutum, non tenetur illud producere, quia certum; secus si allegat consuetudinem. Bar. in l. omnes populi, in vl col. ff. de inst. & in.
b ¶ Appellat. Adde lte Alex. consi. 190. inc. æterni numinis 2. li. Ber.
c ¶ De substantia legis. Adde Io. And. in rub. de const. & in c. fi. j. de consue. & ibid. Anto. in 5. col. Bar. & Raph. in l. humanum. C. de leg. & Ang. in §. ex non scripto. insti. de iure nat. & Bal. in 5. omnes, insti. eo. ti. Io. And. & Bal. in addi. Spe. in ti. de leg. §. finit, ver. sed pone legatus. Io. And in ca. 1. de post. præla. in 6. Arch in c. in primis, in 5. col. 2. q. 1. Pe. de An. in re. c. canonum, 9. char. j. eo. facit qd̄ voluit Bal in l. 1. 6. fi. C. de cad. tol. Alb. Perg. in 1. par. sta. q. 13. & in l. de qb. post gl. ff. de legi. & i. d. l. humanū, & ibi Sal. per tex. ibi, & in l. leges. C. e. Idē Bal. in d. l. de quib. in 10. o. p. Gem. post Arch in c. lex est, per illum tex. 1. dist. & in ea. consuetudinis, per illum tex. 11. dist. facit gl. in ver. interpretatus, in prin. in c. 1. de posta. præla. & ibi per istum in cle. dudum, ad fi. de sepul. per Bal. in rub. qui feu. da. poss. & per Pet. de Anch. in reg. nemo. & per Bar. in d. l. de quib. in 4. col. & facīt plures tex. all. per Io. An. in d. reg. nemo, & tex. in §. singulorū, in ver. tūc, & i ver. scribi, insti. de re. di. & §. cū itaq;, 1. di. & plenius dixi de hoc in lect. mea.
¶ Adde tu Do. de Ro. decis. 1. de consti. in nouis. Ber.

SVMMARIVM.

1 *Canonis appellatione, venit omnis constitutio ecclesiastica.*
2 *Constitutio canonis ligat omnem creaturam.*
3 *Iudicia ecclesiastica sunt regulanda secundum canones, etiam quod agitetur coram iudice seculari; nam tunc de ciduntur secundum Canones, licet secundum eos non retractentur; quia præparatoria iudiciorum debent tractari secundum leges fori, in quo iudicium agitur.*
4 *Constitutio, quæ continet consilium, & non præceptum; an & quando liget homines contrauenientes ad peccatum.*
5 *Papa nō ligatur cōstitutionibus per seipsum, aut p prædecessores suos factis. Infideles, non ligantur canonibus, saltem in spiritualibus.*
6 *Imperator adstringitur canonibus in concernentibus animam.*
7 *Non appellatur ab Imperatore ad Papam, nisi ratione peccati.*
Imperator obligat̄ iure naturali, & obligatur ex cōtractu inito cū subdito. Papa non potest tollere, quod est de iure diuino, & iurando obligatur.
8 *Græci, an teneantur ad observationem canonum.*
Imperator an liget per leges suas non obedientes ei de facto.
9 *Lex positiua, siue ecclesiastica, siue ciuilis, an & quādo liget i foro conscietiæ.*
10 *Lex fundata super præsumptione, quæ non est vera, non ligat contrafacientem in foro animæ.*
11 *Damnum commissum non ex proposito, vel lata culpa, non est in foro animæ reficiendum damnum passo.*
12 *Lex canonica, an liget delictum omnino occultum.*
13 *Arbiter quando habet iudicare secundum sensum suum, quomodo interpretabitur iste sensus.*
Verba, si tibi placuerit, si tibi videbitur, & similia, quomodo intelligātur?
14 *Iudex quid habet facere quando reperit casum dubium, & opiniones doctorum contrarias.*
15 *Communis opinio doctorum est seruanda, si non est euidenter falsa.*
In casu dubio propter varietatē doctorū, bonū est habere iudicē propitium.
16 *Victus non condemnatur in expensis, si primo habuit sententiam pro se, quia habuit iudicem ei propitium propter varias opiniones, & postea illa sentētia fuit per alium iudicem retractata.*
Iudex non facit litem suam iudicando pro ma parte in casu multū dubio.

CAP. I.

Canonum. Constitutiones Canonum ab omnibus sunt seruandæ. vel sic. Iuris Canonici statuta omnes ligant; & eorum ritu, tam in ꝓcedendo q ̄ in decidendo iudicia sunt regulanda. Primo statuit. Scdo cō firmando declarat. ibi, & Nemo. Casus litera
lis. Præcepit concilium Meldense, q ̄ statuta q ̄ nonum custodiantur ab omnibus; & nemo in actionibus, vel iudiciis ecclesiasticis ducat̄ suo sensu, sed iudicet ꝑm canones, & leges.
1 Ber. † No. primo, q ̄ appellatione Canonis a venit omnis ꝓstitutio ec
a clesiastica, vnde largo sumpto vocabulo, canon idem est, quod ꝓstitutio ecclesiastica. vel canonica. Et dr̄ a canon, quod est regula, vt 1. dist. c. canon. & sic dicitur, quia ducit hominem ad rectē regulateq; viuendum. Strictē aūt sumit̄ ꝓ ꝓstōne ꝓstituta in pcilio generali, vt not. 3. dist. in summa. & ibi ponit dr̄ia inter canonem, decretū, decretalem, epistolam, dogma, sanctionem, Interdictum, & mādatum. Et de pragmatica sanctione, b quid sit, vide tex. cum gl. i. c. i. de
b rer. permut. Et scias, quod omnis Canō, seu constitutio ecclesiastica, potest vocari lex. Nam lex est ꝓstitutio scripta, prima distin. cap. lex imò rectius Canones appellantur leges ecclesiasticæ, constitutiones verò iuris ciuilis, ꝓprie dicimus leges sæculi. Vnde dr̄ius ciui
2 le, quasi ius ciuium. 3 1. dist. c. Nicena. iuncto c. filius, j. de test. † Not.
c 2. q ̄ ꝓstitutio Canonis ligat omnem creaturam: c unde dicit Innocēt. q ̄ ꝓditori Canonis, & vicario creatoris, omnis creatura est subiecta: & licēt nihil alleget, pōt tn̄ allegari illud euangelicum: Fiat unum ouile, & unus pastor. neminem Christus excepit ab hoc ouili, & a subiectione unici pastoris. & vide pulchre per Inno. in c. qd sup his. de voto. ubi ponit illā authoritatē. Quodcūq; ligaueris. &
3 optimè facit illa authoritas ad ꝓpositū, nihil n. excipit, qa dixit qd-
cunq;. † No. et̄ q ̄ iudicia ecclesiastica sunt regulanda ꝑm canones.
d & non ꝑm leges. d Per hunc tex. Guil. Nato colligit arg. q ̄ si de re ecclesiastica agit̄ et̄ corā iudice seculari, dēt eā decidi ꝑm canōes, & non ꝑm leges. Et notanter dico decidi, & non tractari; quia quo
c ad præparatoria iudicii dēt semper seruari lex fori, c ubi iudicium agitatur, ut bñ tractat̄ in c. quod clericis. de foro compe. & dic, ut
f plenè ibi tetigi. In gl. ii. ibi, abrogata. f Dic. i. sublata p aliam legē, uel consuetudinem ꝓriam. & an oēs pōtones possint abrogari. uide qd
4 plenè dico in c. nouit, de iud. † In fin. glo. aduerte esse duplex consilium,

ADDITIONES.

a ¶ Appellatione canonis. Adde Bald. hic & Cal. in ti. de reg. cōl. 19. inc. Abbas hēt priuilegium. & in ti. isto consi. 16. inci. an canonis appellatione, & Paul. in cle. j. de priui. & ibi Car. in prin. in 26. q. & plene per Fel. hic de hoc nomine, & aliis.
b ¶ De pragmatica sanctione. Adde aliam gl. 101. dist. c. j. in ver. per pragmaticū. & gl. 25. q. 2. c. rescripta, siue ſnt in ver. pragmaticæ. C. de nouo codi. cōpo. in ver. pragmaticam.
c ¶ Omnem creaturam. Vide Bal in c. 1. qui feu. dare pos. & Innoc. in c. 2. de transa. & pulchre per Fel. hic.
d SEB. SAP. ¶ Et ſm leges. Vide late per doct. post alios in c. decernimus, j. de iud.
e ¶ Lex fori. Vide gl. in cle. dispendiosam, in ver vsuris, de iud. & ibi Io. Cal. in q. incip. statuto ciuitatis Cyn. Bar. & glo. in l. 1. C. de sum. tri. & in l. 1. C. de eman. li. & in l. 1. quæ sit lon. cōsue & Io. de Imo. in c. 1. de prob. & in c. ad nostram. in glo. fi. j. de iureiu. & vide istū in c. qualiter. in 2. notabili, infrà de iu.
¶ Adde tu Pa. de Ca. cōl. 75. in j. impref. & q ̄n canonibus in iudiciis stituendū. Spe. in ti. de disp. & all. 85. ver. sed nunquid in cā. Franc. de Are. in consi. 25. Ber.
f ¶ Abrogata. Adde gl. in c. nouit, ver. quicunque valet, j. de iu. & de differentia inter abrogare, & derogare, vide gl. in c. in istis, 9. leges, 4. dist. & ff. de ver. sig. l. de rogatū, no. in c. fi. de consue. no. Io. An. in c. 1. de ver. sig. super gl. vl. lib. 6. & vide gl & Bar. in l. 1. in prin. ff. de coniun. cū eman li. & Bal. in l. 1. in 2. no. C. de la. libertol. ibi, & est argumentum, q ̄ reuocatis statutis, sunt reuocatæ omnes reformationes factæ circa ipsa statuta, vt no. in 1 const. C. & in l. 2. C. de uete. iu. enu. vide doc. in c. authoritate. de concef. præbendi. 6. & aliquid per doc. in c. q ̄ dilectio, de consan. & affi. & gl. 11. q. 1 quicunque. Et cōclusio est, q ̄ lex abrogata non debet allegari, imo vtens ea; incurrit pœnam falsi, ꝑm gl. & Bar. in l. fi. ff. de fal. Pet. de An. consi. 483. inc. j. facie, in 1. col. Fallit primo, nisi allegetur ratio, vt est gl. in d. c. nouit, in ver. quicunq;. Fallit 2 do, q ̄n nō adducit ad decisionē, ꝑm gl. & Bar. in d. l. fi. & in l. 1. in fi. prin. de coniun. cū eman li. & Gemi. in c. frequens, in ver. illum, in fi. de testi. ꝑol. in 6. & in c. authoritate, de cōcef. præb in 6. ad fi. Fallit tertio q ̄n lex nō est i totū abrogata, q ̄a ꝑte nō abrogata pōt allegari; Bal. in l. j. 4. col. C. de lati. li. tol. Facit qd̄ voluit Pa. de Ca. in l. de Iust. Cod. cōfir. Fallit quarto, q ̄n lex abrogata approbaret: p. c. cum oēs, j. eod. ibi ꝑm priorem consuetudinem. Fallit quinto, q ̄n lex abrogata trāsmissaet in priuilegiū, ꝑm Inno. in d. c. nouit. super ver. Theodosius, & Io. An. in addi. Spec. in ti. de censi § nūc dicendum, cum con. cor. Fallit sexto, si lex abrogata est canonizata, ꝑm gl. in c. in primis. in ver. l. Cornelia. 2. q. 1. quā sequitur Abb. in c. j. de ꝓbā. & Imo. in ca. 2. j. ti. 1. dūmodo sit canonizata p Papā: ad hoc gl in c. 1. in ver. tractatus. & ibi Gē. in 3. col. de reb. eccl. nō alie. in 6. Fallit septimo, nisi esset decidendus casus ꝑteritus ante legē abrogatam, ꝑm Bar. in d. l. fi. de fal. & Bal. in d. l. 1. C. de iusti. Cod. confir. nisi lex nona disponere expresse de præteritis, ut ibi. Fallit octauo, si alle-

regatur

Proœmium. 14

garetur ad corroborationem legis nouæ. per cap. super eo. j. de cogn. ſpir. Fallit nono, q ̄n lex abrogata concordaret cum lege noua, ꝑm Archid in c. fin. de offic. ga. in 6. Fallit decimo, q ̄n lex non est correcta in substantia, sed solum in cortice, ꝑm But. in d. c. quod dilectio. per illum tex. iuncto c. non debet. eod. tit. Fallit vndecimo, si allegaretur pars legis resciſx, seu resecatę solum ratione superfluitatis, ꝑm Gem in c. fi Romanorum. 19. distin. allegantem Arch post glo. in c. fi. de offic. deleg. in 6. Fallit duodecimo, si allegaretur, vt ostendatur de eius errore, forte ne conditor nouæ legis incidat in errorem, per quem lex fuit abrogata. Probatur in c legimus 37. dist. Fallit decimotertio, si allegetur ad cognoscendū mentem latoris legis abrogatę. iuxta glo. in ver. valet. in c. nouit. & glo. 1. in fin. in d. c. quicunque. 11. quæstio. 1. Fallit decimoquarto, q ̄n lex allegatur per nō recognoscentem superiorem abrogantem legem, ꝑm But. & Gem hic, per tex. cū glo. fi. in c. cum deuotissimam. 12. q. 2. Fallit decimoquinto, si allegatur, non vt obseruetur, vel probetur, sed vt sciat quis eam cōsutare, ꝑm Gem. in c. legimus. il. 2. 37. dist. vel vt plura sciamus, ꝑm Ana. in rub. de sorti in 2. col. & quod tactū fuit supra q ̄ potest allegari rō legis abrogatæ. Fallit etiam vbi ratio cessat sublata, secundum Butr. Imol. & Gem. hic, & Gem in c. fi Romanorum. 19. distin. Ex quo infertur, q ̄ correcta lege, non semper dr̄ correcta eius ratio; non sic econtrario, vt traditur in d. c. nouit. & plene p Imo. in c. pōst translationem. in 19. colum. de renun. & Sali. in auth. ingressi, in 2. col. C. de sacrosan. eccl. & est glo. in l. 1. in ver. prouidentia. ff. de autho. tuto. & tex optimus in c. miramur, iuncto c. à nullis. de æta. & qua. Adde tu, quæ sit pœna allegātis legem abrogatam, uel falsam, vel iudicis ad hoc auxilium præbentis, Spec. in tit. de aduo. ver. si aduocatus. an sublata reformatione, videatur sublatum statutum, vide Pau. de Cast cōsil. 220. & an correcta lege, sit correcta ratio, vide Pau. de Cast consi. 275. Ber.
ANT. FRAN. ¶ Adde ad prædicta, q ̄ lex correcta & abrogata dr̄ esse falsa, & allegari nō potest, vt vult Bald. in l. fin. in 5. col. C. de edi. diui Adr. tol. tñ illius
16 bene potest allegari, vt vult glo. & Innocen. in c. nouit. de iudi. vtrum ät cor recta ratione legis, dicatur esse correcta lex, vide Bald. in l. 1. C. qui admit. & glo. & Bart. in l. 1. de legi. tut. post Iaco. But in l. 2. de cond. ob cau & vide Ioan. de Imo. in l. 2. in fi. ff. de do & Alex in l. quodcunque. in prin. de verb. oblig. ubi dicunt, q ̄ fic. fed Io. And. tener ꝯrium in c. post translationem, de ren. De quo uide per Rom. in singu. suis per Alphabetum in ver. ratio. in ver. quæro nūquid. Et an correctio legis, vel statuti in vna persona, extendatur in aliam personam correlatiuam, vt puta statutum, vel lex loquatur de viro, & corrigatur in uiro, an censeatur correctum etiam in uxore, vide Bart & Bald. in l. fi. in prin. C. de indi. vidui. tol. Et utrum pœna imposita contrahenti, cum moniali, uideatur etiam im posita ipsi moniali, uide glo. & do. Car. in cle. 1. de conf. & aff. & adde q ̄ allegās legem correctam clausam in corpore iuris, licēt puniatur, non tñ punitur de falso, vt declarat Bar in l. 1 in prin de coniungen cum emanci libe & probatur in c. authoritate. de priuil. in 6. & habetur per Bar. in l. fi. ff. de fal. & in l. oēs populi. in fi. ff. de iust. & iu. Et adde, q ̄ lex correcta potest allegari in argumentū per habentes potestatem legis condendæ, vt in c. volumus, & in c. quæcunque. 11 q. 1. & per Alex. in d. l. fi. de falsis, in apostillis.

---

a lium, a quoddā perfectionis. i. vt homines perfectiores reddātur, b
b iuxta illud Euangelicum. Si quis percusserit te in vnā maxillā. &c. de isto consilio intellige gloss. Non enim ligat ꝯnientes ad peccatum, etiam religiosos. de quibus dic, vt in clementina. exiui. de verbo. sign. nisi rōne contemptus; quia tūc obligat ad mortale. Vide bonam glo. 10. dist. c. quis. Idem dic vbi constitutio loquitur de honestate, quia tunc non obligat ad mortale, nec vt puto ad venialē. Vide Inn. in c. 1. de vita & honest. cler. & uide bonum tex. 4. dist. c. hæc, & si. Quoddam est consilium reuerentiæ, & illud obligat, vt not. in c. ad aures. de æta. & qualit. uide tex. in clemen. 1. de testi. & dr̄ consilium reuerentiæ, q ̄n materia consilij ex se est necessitatiua; sed propter reuerentiam eius, cui loquitur, vtitur verbo consuetiuo, & non præceptiuo. † In glo. in ver. ab omnibus. ibi. f. fibditis.
c vult ergo restringere tex. ad subditos, ut Canō solos subditos coerceat. Inno. hic improbat hanc expositionem; quia omnis creatura subdita est Papæ, vt ꝯ. dixi; sed Hostien. saluat. Nam ipse Papa, q ̄ con
didit constitutiones, & successores, non ligātur; quia nemo potest
d seipsum ligare d vel soluere, vt l. pe. ff. de arbit. & in c. fi. de pœniten. & remiſ. Item non ligantur successores: quia par in parem. & c. in c. innotuit. de electio, & in l. ille a quo. §. tempestiuum. ff. ad Trebel. & vide bonam glo. iuncto tex. 12. q. 2. c. non liceat Papæ. Item ſm
e eum potest procedere hæc restrictio, quo ad infideles, qui nō ligā-
tur e Canonibus, f saltem in spiritualibus, vt in c. gaudemus. de di-
f uor. In temporalibus subijciūtur Principi, vt in l. Iudæi. C. de Iudæ. nisi in casibus, in quibus infideles laici subijciuntur ecclesijs, & de

ADDITIONES.

a ¶ Duplex consilium. Adde istum in c. 1. in 4. col. de vi. & ho. cler. & Feli. hic. Et de consilio reuerentię, vide tex. cum glo. in cle. j. de test. & glo fi. iun. tex. in c. ad aures. de æta. & qua. & glo. in ver. humiliter. in c. testamentum. 6. dist. & glo. in c. Matthæus. in ver. consulis, de ſmo. & Gem. post Arch. in §. hoc & legib. 4. dist. & in d. c testamentum, ver. si. fi. & in c. ſponsus 23. dist. in c. generali. in pen. col. de elec. in 6. & istum in c. ad apostolicam, in 2. col. de reg & Imo. in c. cum contingat, in 7. col. de iureiur. in repet. But. & Imo. in c. dilectus il 2. de præb. & Bar. in l. pater. §. Iulianus. ff. de leg. 3. Et lex consilij dicitur, quæ cōsulit; & nō adstringit regulariter. Fallit in tribus casibus, de quibus hic per Mod. consilium reuerētiæ dicitur, quando materia est necessaria, sed propter reuerentiam eius, cui loquitur, vtitur lex verbo consuletiuo secundū doctores hic. Consilium perfectionis dr̄, quo homines perfectiores reddantur, & q ̄n aliās permissum est alicui resistere actui; sed lex consulit, vt assistat, vt magis Deo placeat, ut not. glo. in c. solitæ. in ver. propter Deum, de ma. & obe. vt illud, fi quis te percusserit, &c.
b SEB. SAPIA. ¶ Reddantur. Vide Bar in l. creditores, col. 1. in fi. in repet. C de pig. & ibi alia dixi ad propositum.
c ¶ Scilicet subditis Nota ex tex. iuncta glo. q ̄ dictio uniuersalis restringitur. Adde glo. 1. q. 7. c. fi quis omnem, & glo. exponit. 1. aliquam de omnibus, & glo. in c. fi quis voluntate, in ver. semper, & gloss. exponit. 1. horis statutis. 50. dist. & glo. 1. in c. sacrosan 22. dist. & glo. 26. dist in c. fi quis vult, in vers. inde sinenter, & gl. in l. inter omnes. ff. qui satisf. cog. & ibi Ang. post alios, q ̄ si test. s interrogatus de cā scientiæ dixit, q ̄ audiuit, dici ab oībus hoībus ciuitatis, non incurrit periuriū, neq; incidit in falsum; quia sibaudiuit de loquentibus de materia, & glo. in c. si verò, il 2. in uersi omnes leges, scilicet de hac materia loquentes, de sententia excom. & in cap. omnes leges. 1. & distin. & ibi plene per Mod. & per Bartol. & plene Moder. in l. 1. in §. nunciatio. de nou. oper. nunt. post Iacob. de Are. in versi. venio ad quædam dicta Iacob. de Are. & videtur, quòd ista generalitas restringatur ad dies idoneos, dum dicit, Omnibus, &c. gloss. 2. & ibi doct. in l. prima in versi. vnusquisque, & gloss. exponit, scilicet habilis. C. de sacrosan. eccle. Et eodem modo si instrumentum dicit, quòd Abbas de consensu omnium fratrum fic fecit, non redditur falsum; licèt quidam fuerint absentes, si omnes præsentes consenserint, secundum Guil. in hoc tamen Angel. in d. l. inter omnes, tenet contra, per l. 2. ff. de albo scrib. Moder. ibi reprehendunt Angel. quia in dicta l. 2. hoc non probatur, & hanc opin. Guil. contra Angel tenent Pet. de Ancha. Fulgo. Paulus de Cast. Cyn. & Bar. ibi, uide Bal. in l. 1. in 4 q. C. de testa. & in l. j. C. commu. de leg. facit quod voluit Bar in l. si quis ita ff. de condi. & demon. & quod no. doct. in proœ. Gregoria. & in l. 1. ff. sol matri. cum aliis concordant.
¶ Adde tu latè Ioan. Mon. in reg. in generali, de reg iu. Ang. consi. 177. Raph. consilio 68. & 126. Ful. consi. 54. & 132. Ro. consi. 180. Ber.
d ¶ Ligare. Adde, q ̄ statutum liget statuentes Rom. consi. 419. Ber.
e ¶ Non ligantur. Adde quod legitur & no. in c. de infidelibus, de consan. & affinit. & in c. fi. qui fil. sint leg. & in c. fi. cum glo. de diuor. Ratio est, quia de his, qui foris sunt, nihil ad nos. c. multi. 2. q. 1. Hinc est, q ̄ in successionibus utuntur lege veteris testamenti, vt per Cald. in tit. de test. consi. 30. & Flor. de sancto Petro in l. maximum uitium. C. de lib. præter, vbi sic refert fuisse consultum in hæreditate 30. milium ducatorum Iudęi. Ad hoc uide Cald. in tit. de constit. consi. 103. incip. uisa quadam scriptura, & Rom. consi. 154. incip. in Christi &c. præsumptum laudum, in fi. & idem de cathecumino sentit Gem. in c. audite, in 2. no. 34. dist.
¶ Excipiuntur certi casus. Et primo tres positi per Domini. in d. cap. multi, in 4. col. Cuius dictis adde gl. sing in c. consti. 17. q. 4.
¶ Quartus casus est, quando delinquunt contra legem suam veteris testamenti, quia Canonica punit eos, ut per Ioan. And. in d. c. quod super his, de voto, & Pet. de Anch. in repe. regulæ, ea quæ, in 9. char. in versi. 6. quęro, de reg. iur. lib. 6. in suo consil. 15. incip. in Christi nomine Amen, spiritualis iudex in pro. incia Romandio.
¶ Quintus casus est, quando delinquunt in opprobrium Christianæ religionis, ut in glo. c. sæpe. 18. q. 1. & uide Old. consi. 36. inci. infra scripti sunt articuli, ubi consulit, q ̄ inquisitor hæreticæ prauitatis potest procedere contra Iudæos facientes aliquid in uituperium Christi, puta, quia in Paraseeue crucifigunt agnū, siue quem in crucem conspuunt, & pedibus conculcant, & etiam potest procedere contra Iudęum, qui Christianum negantem fidem & condescendentem ad sectam Iudæorum, recipit, & occultat. Et qualiter puniatur Iudęus cognoscens Christianam, uide Oldr. cōsi. 33. inci. qualiter puniatur Iudęus; ubi concludit, quòd debet puniri extraordinarie; tamen illi iudæo pro quo consuluit, fuerunt incisa uiriliа. Sed pro quæstione. Oldr. pondera text. non alleg. hic per Moder. in cap. reos sanguinis. 23. quæstio. 5. ibi, Iudęum cum Mandianita coeūtem gladio transfixit. Regulariter tamen subijciuntur legibus ciuilibus, vt per gloss. 2. in cap. ius Quiritum 1. distinctio. & in l. nemo & in l. Iudæi. c. de iudæ. s, quod limita, nisi lex eorum repugnet legi ciuili. Faciat illud, Legem habemus. & de aliis casibus, uide Domini. in c. nulli. 54. dist. & aliquid in c. in præsenti. ea distinct & Archi. in cap. si quis suadente. 17. q. 4.
¶ Adde tu Paul. de Cast. consi. 40. licèt Ang. consi. 94. uideatur sentire, quòd Iudæus teneatur ad obseruantiam iuramenti; & idem uidetur sensisse Bar b. consi. 15. & uide Cald. consi. 2. de Iudæis. de eo, qui dixit Papæ. Ti venga il vermecane, per quem debet puniri; & dicit Pet. de Anch. consi. 274. q ̄ stante statuto, q ̄ nullus eligatur ad officium, nisi sit deuotus & fidelis ecclesiæ Roman. q ̄ possit eligi Iudæus; nisi ratione sectæ reprobaretur; quia Iudæi dicuntur deuoti & fideles ecclesię militantis, ex quo illos tolerat. Ber.
ANT. FRAN ¶ Circa istam materiam Iudæorum, adde, q ̄ licèt eorum cura non pertineat ad Christianos; quia de his, qui foris sunt, nihil ad nos, vt in c. quæ demus, de diuor & in c. qui syncera. 45. dist. tamen illud est verum, & procedit quo ad pœnam spiritualem, non quo ad aliam, vt est glo. in c. sępe. 18. q. 1. & 18. q. 4. in c. constituit, & uide per do. Card. in clem. 1. in §. 1. de vsu. & per eundem Card. in clem. 1. in 1. op. de testa. & in cle. 2. in 1 colum de re iud. ubi ponit, quo modo Iudæi subsint Papæ & adde, q ̄ Iudæi cum Christianis cohabitare nō possunt c. ad hæc omnibus, de iudæis & 28. q. 1. in c. sępe, & seq. Est tamen verum, q ̄ Iudei licèt in testimonium fidei possint in locis Christianorum teneri; & debeant ex quadam humanitate foueri, ut in d. c. Iudæi tamē possunt sine peccato expelli de regno, vel de ciuitatibus per Regem, vel per superiorem, ut uoluit Old. consi. suo 87. ubi etiam dicit eis posse auferri bona, & q ̄ Papa præcipuè hoc potest facere, sed non debet; si inde posset oriri scandalum, si bene viuunt secundum legem Mosaicam, ut per eundem Old. in consi. 64 & in suo consi. vlt. Et adde quòd iudei in successionibus debent seruare legem Mosaicam, secū dum Io. Cald. in consi 30. sub rub. de testa & per Alexan. in l. 1. in 13 colum ff si cert. pet. Et adde, quòd quamuis Iudęi per baptismum hęrentur à patria potestate, vt in c. Iudęorum. 28. q. j. in glo. j & in c. Iudęi. de iudę & not. doc Mod in l. Deo nobis 5 hic ita. C. de epis & cler. tñ Iudęus baptizatus succedit patri Iudæo, vt per glo. in d. c. Iudęorum 28. q. 1. not in d. c. iudęi. Tamen aduertendum, quia iudęus tanquam seruus Christianorum, nō habet potestatem in filios, quinimo Princeps potest auferre filios paruulos eis, ad baptizandum; dummodo non faciat causa cogendi patrem ad baptismum, secundum Arch in d. c. qui syncera Sed contrarium tenet Card. in clem. 1. de iud per glo. in d. c. Iudęorum, de quo habetur per Alex in l. 2. de his, qui sunt sui vel alien iur. post Bald. & per Roman in l. multum. ff. de verb ob & habetur etiam per Alexan post Bar. in l apud Iulianum, in § j ff de leg j. vbi dicunt, q ̄ habēt filios in potestate. Et adde, quòd iudęus cogitur alere filium etiam Christianum, vt not. uoluit Bald. in l. neque mater. C. de iur dot. Et pro hoc facit; quia iudęus baptizatus non perdit ius agnationis; & ideo succederet attinentibus iudęis, ut plene per do Abb. & alios post eum in alleg. c. iudęi de iudę nec iudęi baptizati debent dimittere bona sua; tñ si quęsita ex vsuris, vt est gl. in c. iudęi quorum de consecr. dist 4. & habetur per Alexan in consi 55. in 4. par consiliorum Et adde etiam, q ̄ iudęi vniūt & ligantur iure communi l. iudęi. & l. nemo iudęorum, & l. nemo externus, & l. quicunque. C. de iudę & habetur per Io. And. in præalleg c. gaudemus, de diuor. Et adde etiam, quòd iudęus per baptismum non liberatur à pœna temporali; & ideo non euitat pœnam mortis, licèt uelit baptizari post delictum, ut uoluit glo. & do. Abb in c. gaudemus. de diuor & facit tex. in c. deinde. 27. dist. in fi. & iudæus configiens ad ecclesiam, si hoc simulate facit, non gaudet immunitate; licèt alias secus, ut in l. 1. & ibi per doc. C. de his, qui ad eccle confu. & per And. Sicu. in cap. inter alia de immu. eccl.
f SEB. SAP. ¶ Canonibus. Adde, q ̄ secundum do Anto. in cap. quanto in 2 no. j. de vsur. dispositio etiam conciliaris non comprehendit iudęos quod declarat per Soci. in consi. 119 præsupponitur in 4 par.

Universidad de Deusto
BibliotecaCentral

6 de his vide pulchre per Inn. in c.quod super his. de voto. Et quatenus gl. excipit Imperatorem & Papam, [a] intellige de Imperatore respectu suarum legum. Nam canonibus adstringuntur in concernentibus animam. 96. dist. c. duo sunt. & in c. si Imperator. & in c.
7 oēs. de maio. & obed. Int[t]palibus vero, vide gl. no. in c. q̃m. 10. dist. vbi dr, q̃ ab Imperatore non appellatur ad Papā. Puto istud verū, nisi rōne peccati, ꝺ iustitiā denegatā, adiretur Papa ꝺ Imperatorē, arg. opt. in c. nouit. de iud. & vide quod ibi dixi: vnde Imperator ligatur iure naturali; & obligatur ex ꝺctu inito cū subdito, vt in c. 1. de probat. Nec pōt tollere ea, q̃ sunt iuris naturalis, vt in clem. pastoralis. de re iudi. Instit. de legi. agna. tute. in fi. Et idem dr in Papa, maxime in his, quæ sunt iuris diuini. vnde si iurat, obligatur Deo, nec sine cā pōt ꝺcipsum absoluere, vel absolui facere, cum & ipse alium sine cā absoluere non posset, vt no. gl. in c. quāto. de iureiur.
8 Innoc. in c. cum inter. de renun. † An aūt Græci teneant ad obseruationem canonum? vide gl. 20. dist. c. de lib. in fi. Et an lex Imperatoris coerceat non obedientes ei de facto: vide per Cyn. & Bal. in l.
9 cunctos populos. in prin. C. de sum. Trini. † Sed quæro, an lex posi-
b tiua, siue eccleſiastica, siue ciuilis, liget in foro aīæ, [b] vide per Cald. supra in proœ. & per B. Tho. in 2. parte q. 96. art. 6. per Io. And. in c. quanquam. de vsu. lib. 6. Cōis cōclusio vr, ꝙ aut lex distinguit inter vtrumq; forum; & casus est clarus. Exemplū in c. tua de ſpon. Aut non distinguit, nec subest causa distinguendi; tunc, si non est peccati nutritiua, est seruanda, & in foro aīę. Nam ex quo lex est iusta, authoritate Dei est edita, & ipse Deus vr edidisse per suos ministros. 7. dist. c. quo iure. & Prouer. 8. per me reges regnant, & legū conditiores iusta decernunt. Hoc idem vr sensisse Innoc. in c. quia plerique. in fi. de immu. eccl. Si aūt lex esset iniusta, tunc non est seruanda in foro penitentiali; & pōt esse iniusta ex fine, quia non tendit in vtilitatem cōem, si Princeps eam edidit pp suam vtilitatem,
c vt 4. di. st. c. erit aūt lex. ¶ Item pōt esse iniusta ex authoritate, quia excedit ptātem condentis. facit c. vt alarum. de consti. li. 6. & l. fi. ff. de iurisd. om. iu. Vel ex forma, quia non distribuit æque onera subditis, sicut dēt facere bonus paterfamilias, & hæc sunt verba B. Tho. dicit tñ, ꝙ pp scandalum euitādum, & turbationem. debet illa lex
d seruari; [d] quia ratione scandali euitādi, debet qs concedere de iure
e suo, [e] vt in c. 2. de no. ope. nunc. & c. nihil. de præscri. Et ad hoc adde dictum Bar. in l. vectigalia. ff. de publica. & vect. vbi dr, ꝙ licitè fraudatur gabella, [f] q̃ licitè non est imposita. † Item addo ad p̄dicta aliā
10 theoricam, ꝙ vbi lex positiua fundatur super ꝑsumptione, & certum est ꝑsumptionem illam non esse veram, non tenetur quis in foro aīæ illam seruare. Pone exemplum in c. is, qui fidem. & quod ibi dixi, de spon. sic intelligit Inn. in c. quia plerique; in fi. de immu. eccle. facit. c. veritate. 8. dist. item addo glo. no. quam nescio alibi, 12. q.
g 2. c. fraternitatis. & in glo. fi. in fi. vbi dicit, ꝙ pœna imposita per legē positiuā, non est seruanda in foro aīæ, seu pœnitentiæ; sed satis est, ꝙ sacerdos imponat pœnitentiā pro delicto: duplex illius dicti pōt esse ratio. Prima, quia pœna imponitur per iudicem in foro contentioso. 13. q. 2. §. in hoc. Sed ta ratio, quia pœna imponitur, vt cæteri metum habeāt, & vt multis grassantibus locus sit exemplo. Laut facta. in fi. ff. de pœnis. quæ ratio cessat in foro aīæ, quia imponitur
11 pœnitentia ibi, q uia læsit Deum. † Hinc singulariter [h] dicit Inn. in c.
h sicut dignum, de homic. ꝙ si quis infert damnum proximo ex culpa leui, vel leuissima, non ex proposito, nec lata culpa, non tenetur resar-

c. innouamus, de censi. Bald. inl. 2. C. de iu. annu. aur. & in rub. ff. de re. diu. in 9. col. & in l. veluti, ff. de iust. & in. & in l. cū proponas, C. de nau. fœn. in rubr. de cōsu. ad fi. & in rub. C. de fide instr. in 10. col. & Per. de Anch. in reg. possessor, in 27. col. ver. 4. quæritur, de reg. iu. li. 6. facit qđ voluit Host. in sum. de censi. § ex quibus, ver. sed quid si mercatores, plenè per Firmi. seu Berta. in tract. suo de gabel. in 9. parte prin. ibi nono principaliter & vlt. Bal. in c. j. in j. col. in tq̃ sint rega. in vbus seu. Bal. in l. j. in prin. C. de caduc. tol. & Bal. in l. 1. in 2. col. ff. de re. diu. & Abb. in d. c. innouamus. & vide Fir. in reper. in verbo gabel. fraudās, Bal. in d. c. q̃q̃ de cen. in vlt. col. & in l. 2. C. de uec. & in l. iubemus nullam. C. de sacrof. eccl. Ioan. And. in c. eos, de imm. eccl. in no. lib. 6. Adde intelligendum, vt ibi intelligit Bart. quod forenses non tenentur Deo, nec mundo, sed ciues sic, quia possunt suis rebus imponere gabellas.

ZACHAR. ¶ Adde Host. in cap. innouamus. in fia de censi. & doct. in c. super quibusdam. de verbo. sign. Idem erit, si dicta gabella sit nimis barbarica, vt si
13 soluatur vltra tertiam octauę partis, ita no. Bal. in rub. ff. de rerum diui. in 9. col. per l. fi. C. de vec. no. idē Bal. in l. 2. C. de iur. aur. an. Potes addere, & certū casum, l. q̃ cessat cā licita ab initio illius impositionis, vt puta, si pro refectione pontis, quem aqua secum trahens præcipitauit, illo refecto poterit licitè fraudari gabella, si petatur. Ita no. Host. in sum. de censi. §. ex quib. versi. sed quid si mercatores, & Bal. in l. veluti. ff. de iust. & iu. & in rub. C. de fi. ipsi. in 9. col. & in l. cum proponas, C. de nau. fe. no. Abb. supra in proœ. Rex pacifi. 4. col. num. 5. ver. & ex hoc habens. & ibi in add. & per Per. de Anch. in repos. 27. col. ver. quarto quæritur &c. & his potes addere Iac. Reb. in l. apparito res nu. 1. & quod ibi addit ur C. de exac. tri. li. 10.

ANT. FRAN. ¶ Vtrum sit licitum fraudare gebellam sine peccato? vide Bar. in l. j. ff. de legi. & in l. vectigalia. ff. de publ. & in l. fi. in §. ditius. eo. ti. per Bal. in l. veluti. ff. de iust. & iu. & per Inn. & doct. in c. quia plerique. de immu. eccl. & per Arch. 24. q. 3. in c. fi. quis Romipetas. Et adde, quod gabella non est licita, nec solui debet de his rebus quas quis portat pro comedendo, vel causa victus quotidiani, vt tenet glo. in clē. pśenti. de cēsi. & est tex. in l. 4. ff. naut. caup. stabu. & est tex. in l. vniuer. C. de uec. Et adde ēt, ꝙ gabella nō debet solui de contractu inutili siue inualido, vt no. voluit Salic. in l. j. C. de enu. & an res, cōfiscatæ pp gabellam non solutā, possint licitè emi sine peccato. vide Io. And. in c. eos, de immu. eccl. li. 6. & Bal. in Liubemus, C. de sacrosan. eccl. vbi dicunt, ꝙ non. Et qui possit imponere nouas gabellas, siue noua pedagia, & noua onera. no. in d. c. fi quis Romipetas. & in c. innouamus. de censi. & vide glo. in clem. dudū. de iu. & in l. j. & per totum. C. de uec. & do. Card. in cle. fi. de censi. Et vtrum ius exigendi uectigalia, & illa imponendi, possit consuetudine induci, vel præscibi. habetur per Cy. & Bar. in l. fi. C. de uec. vbi dicunt, ꝙ fic, si consuetudo sit tanti tpis, cuius initij memoria non existat, pro quo est tex. in c. super quibusdam. de verb. sig. & hr per Cy. C. no. uec. & hr in l. fi publ. in §. fi. & in l. licitatio. in §. earū. ff. de publ & in l. vsum aquæ. C. de aquæduc. li. 11. Et adde q̃ gabella ad hoc vt sit licita, debet esse æqua, & par inter oēs personas, vt in l. pen. C. de uec. Nec pōt excedere octauam partem valoris rei, pro qua gabella solui debet, vt in l. ex præstatione C. de uec. Et an miles excuset a gabella. no. gl. in l. fi publ. præall. quæ dicit, ꝙ non, nisi pro rebus deputatis ad exercitum, vt in l. licitatio, in §. res exercitui. ff. de publ. Et vlterius adde, qđ exigentes gabellas de rebus eccle. & cleri. incurrunt pœnas, de quibus in c. q̃q̃. de censi. li. 6. & in cle. præsenti. eo. ti. ubi gl. dicit ꝙ pp hoc, fortè tota Italia est interdicta, qd est valde pertimescendū, & est menti tenenda gl. multū. no. in d. l. fi publ. ff. de publ. q̃ enumerat casus, in quibus de his, quæ vehuntur non debet solui gabella. De quo etiam per glo. in l. vectig. in §. j. ff. de publ. Et quæ sint necessaria ad hoc vt vectig. possit imponi. habetur per glo. mag. in l. munus. ff. de verb. sig. & per Bar. in l. fraudati. aliās, si publicani. ff. de publ.

g Fraternitatis. Adde istum in c. suam. de pę. vbi alle. illam gl. & in c. cum causam, de testi. in 6. col. & in c. si egressus. de iniur. & in proœm. huius lib. in ver. Rex pacific. & in c. dilecti. in 6. col. infra de arb. & in c. si. vlt. col. de præscrip. & in c. fi. vlt. col. infra de sepul. & in c. audiuimus. de simo. & in c. Ray. de test. & in c. quia plerique, de immu. eccl. Ro. in reper. rub. ff. de arb. in fi. verbis. istum in rub. de app. in fi. & in c. tua. de vsu. in fi. Bald. in l. post desertionem. C. de fur. Ro. in rub. ff. de ac. hr. Bal. in auth. ad hæc. in 6. col. C. de vsu. & in Liubemus. §. sanè. C. de sacrosan. eccl. & in l. id, quod pauperibus in 9. q. C. de epis. & cler. & in l. quibus diebus. §. dūs. ff. de cond. & demonst. in l. j. in fi. C. de uec. & Pet. de Anch. in c. si propter. de reseri. in 6. post prin. & in c. j. de cōsti. eo. lib. q̃ iura inducta ad vindictam, cessant in fo. conscientiæ. & idem Pet. de Ancha. consi. 42. incip. pro clariori. d. An. in consi. 49. inci. casus. q̃ non debet prælatus priua re emphyteutam eo iure quæsito, qñ statim reuocauit alienationem. & pulchrè per illam gl. dicit Butr. in c. j. in 3. col. de dolo & contum. ꝙ pœna. l. fi quis in tantā. C. vñ vi. cesset. in fo. conscientiæ. & Bald in c. ficut, il 3. de iureiu. Butr. in c. quia plerique. de immu. eccl. Bal. in extractis gl. decreti, dicit pœnas dupli, vel quadrupli ob furtum, à iure ciuili inductas, iure canon. minime peti posse. & glo. in d. c. fraternitas. Limita primò, nisi imponeret pœnam ipso iure secundum eū hic. Limita sc̄dò, nisi reus esset condemnatus de delicto, quia tenetur in cōscientia soluere condemnationem, ſecundum Bald. in d. l. id, quod pauperib. in 9. q. Limita tertio, vt non procedat, qñ pœna nō descendit à lege, sed ex partium conuentione, quia tunc pars ex arbitrio magis libero, & sponte se obligat; ideo tenetur soluere in foro conscientiæ, secundum Petrū de Ancha. in d. reg. poss. Limita quarto, nisi pœna legalis esset subrogata loco inæstimabilis, & impossibilis restitutionis, puta pro membro vel debilitato, vel truncato, quia cum illud ablatum restitui non possit effectualiter, ipsa pœna subrogatur loco eius ablati, vnde sicut absolutio impeditur, non restituendo ablatum, ita non restituendo subrogatum loco illius, secundum. Petr. de Anch. in reg. peccatum. in 24. col. in ver. sed dubium remanet de 1 eg. iur. lib. 6. Limita quinto, vt habeat locum in solutione pœnę, quæ sit pœna ex parte vtriusque, & pœna conferens lucrum damnum passo; sed si esset pœna ex parte soluentis, sed non ex parte recipientis, puta in satisfaciendo damnum passo, sine lucro damnificantis, secundum Gem. pp gl. fi. ibi in c. commissa. 5. fi. de elec. in 6. quod intellige, nisi damnum esset datum ex culpa leui, vel leuissima, iuxta no. per Inno. in c. sicut dignum. de homic. li. 6. Contra illam gl. in c. fraternitas. q̃ hic allegatur, & tenetur, tenui ſ. in proœmio. in ver. Rex pacificus. super apostillis. in ver. gl. fi. Adde tu Matteſ. in notab. suis, vbi idem dicit in 2. fo. & in 4. fo. vbi dicit, ꝙ si per ecclesiā sit impositū aliqd faciendū, sub pœna duorūdierū ieiunij, ꝙ illud nō faciēs nō incurrit peccatū mortale, alle. Per. de Anch. consi. 42. ego habeo consi. 117. Et qñ ecclesia posūit exigere pœnā? vide Ang. consi. 44. in fi. Et quæ pœnæ exigi possint, vide latè Rom. consi. 510. Ber.

h SEB. SAP. ¶ Singulariter. Vide Corse. in singu. suis in ver. forum conscientiæ. Bar. Veron. in consi. 70. circa primum col. 2.

ADDITIONES.

a SEB. SAP. ¶ Et Papam. Hinc quæritur, an constitutio Papæ liget Cardinales? Aliqui tenent, ꝙ non, vt Pet. de Anch. in consil. 296. pro clariori euidentia, & in consil. 298. efficacibus. And. Sicu. in consi. 23. scripsit propheta. in 1. vol. Sed ꝛrium tenet Arch. in c. nemo deinceps, de elect. in 6. Gem. in c. 1. de schis. in 6. sed distinguit. do. Abb. in cle. j. de exc. præla. Rom. in consi. 498. in casu.

b ¶ Liget in foro animæ. Adde Petr. de Ancha. consi. 21. incip. vr prima facie, & in rep. c. si pp tua debita. in 8. col. versi. ex prædictis distingue, an lex canonica. de reser. in 6. Bal. in c. in omni, post prin. de testi. gl. 1. ibi, iure poli, & ibi Bald. & alios in c. quæ in ecclesiarum. infra eo. Cald. in ti. de consti. consi. 20. inci. an si statutum ciuitatis, & in disp. sua inc. vsurarius emit. But. Abb. & alios in c. quia plerique. de immu. eccl. Abb. in c. 1. in fi. de resti. in inte. summam Pisanā. in ver. lex. §. vtrum legis humanæ. Ioā. de Imo. in c. cum contingat, in 14. char. infra de iureiu. Iud. de Ro. in l. is cui, in vlt. col. ff. de verb. oblig. vbi nititur probare ꝙ lex ciuilis non obligat ad peccatum, sed rationes suæ procedunt solum, vbi lex non est iusta, vel repugnat legi diuinæ, vel canonicæ. Notabis tamen, quòd vbi lex nutrit peccatum, est ipso iure nulla, secundum Abb. istum in c. fi. in 4. col. infra de præscrip. nec est opus irritatione.

¶ Adde tu cum concor. alle. Pet. de Ancha. consi. 21. quod forte non inuenies, quare vide in consi. 412. & Fed. consi. 21. quem forte voluit alleg. Bern.

c ¶ Erit autem. Adde, qñ institutio dicatur contra ius. Cald. consi. 5. de consti. Ber.

d ZACHARIAS. ¶ Debet illa lex seruari. Adde mod. in c. 2. de præscrip. in 53. speciali, vbi concludunt, ꝙ lex, ēt iniusta, dēt seruari in foro conscientiæ, qñ est timor scandali. Item no. Imo. in proœ. decr. in fi. princ. & ratio huius dicti est; quia in foro conscientiæ veritas attenditur, vt no. Inno. in c. plerique de immu. eccl. veritas potiùs, quàm scandalum attendi debet. nam vtilius scandalum nasci permittitur, quàm quòd veritas relinquatur, ergo videtur legem iniustam, ratione scandali, debere obseruari.

e ¶ De iure suo. Adde pro hoc, quod dicit Ro. in in fing. suis, circa fin. quòd si ex persona Episcopi imminet scandalū ciuitati, vel ecclesiæ, potest cogi Episcopus ad renunciandum, debet tamen sibi dari cambium, all. singulare dictum Inn. in c. cum pridem, de renun. Ber.

f ¶ Gabella. Adde istum supra in proœ. Rex pacificus, in 3. col. Host. & alios. in

restarcire damnum in foro penitētiæ; sed satis est pro delicto agere pniam: secus est in foro contentioso, vt in l. in lege Aquil. ff. ad leg. Aquil. Hæc limitarē, nisi lex imponeret pœnā ipso facto; vt qa ipso facto publicat bona alicuius, qa tunc nō puto, ꝙ ille possit retinere bona publicata, cū bona cōscīa, qa ius est statim acquisitū fisco,
a vt no. in l. cōmissa. [a] ff. de pub. & in c. 2. de pscrip. lib. 6. † An aūt ca-
12 non liget delictū oīno occultum? vide gl. in cle. 1. de hær. In gl. in
b ver. actionibus. [b] Opp. p intellectu gl. istius c. fic. Nā sufficiebat dicere, iudicio: nam iudiciū cōprehendit tàm criminale, q̃ ciuile, vt no. in rub. de iud. Gl. metu ꝛtrarij, sol. vt patet in ea. Vel dic, ꝙ verbum, in actionibus, cōprehendit facta extraiudicialia, ita ꝙ nō ponitur pro actione, de qua Institut. de actio. per totum: sed recipit fa
13 ctum. Verbum, cum iudicio, ꝓcernit iudicialia, vt sit sensus, ꝙ tam in extraiudicialibus, q̃ in iudicialibus, non debet qs duci suo sensu,
c sed authoritate legū. † In gl. fi. ibi, scilicet malo. Aduerte, qa iste tex. cum gl. potest ad duci ad quæstionem. [c] cōpromissum est, & data est potestas pronunciandi secūdum sensum suū, an potest pronunciare fm voluntatem propriam suā, qa hoc important verba hec, suo sensu. Cō
d trarium ego puto, ꝙ hæc verba, [d] non poununtur hic, ꝑprię, sed impropriè. & hoc voluit gl. in sequentibus, dū dicit, iudicem posse iudicare fm sensum suum, propriè sumpto vocabulo. Pondera enim verbum, propriè, ꝑprius sensus est, vt iudicet, vt bon' vir, ꝙ hoc tex. in auth. vt iusiuran. quod pstatur ab his. Item hæc verba si tibi vide
e bitur, [e] si æstimaueris, si arbitratus fueris, si tibi placuerit, [f] & simi-
f lia important arbitriū boni viri, & non ꝑpriam, & nudā voluntatē, vt, pbatur in l. fideicom. §. quanquā. ff. de lega. 3. & in l. Thais. § foro re. ff. de fideicom. liber. vbi tex. De verbo, placet, vide tex. cū gl. in c. 2. de cor. vitia. & gl. in c. abbate. de verbo. signifi. plenissimè per Bar. in extrauag. ad reprimen. & in l. alio. ff. de alim. & cib. leg. hoc dicit gl. de appel. c. vt debitus. in ver. cx rationabili, ꝙ iudex possit iudicare, fm quod sibi videbitur. vide gl. in c. iudicet. 3. quæstio. 7. quæ dicit, ꝙ iudex potest iudicare secundùm opinionem suam, & secun-
g dū voluntatē; & dic, ꝙ opinio 8 causatur in re dubia ex ꝓbabilibus coniecturis, vide Inno. in c. cum ſpeciali, de appel. vbi dicit, quemlibet iudicē posse interpretari iura, in causis coram se vertētibus; & sic intellige istā gl. dum dicit, iudicē posse iudicare fm suum sensū, ide
14 st, ꝙ potest interpretari iura secūdū rectum intellectum, & suū sensum. † Et vt habeas pfectè hanc materiā, qualiter iudex debet iudicare, vbi reperit causam dubiā, aut ꝛrias opiniones. Distingue, qa aut dubiū est omnino nouū, aut positum in opinionibus doctorum. Primo casu, aut ꝓsuetudo loci interpretatur illud dubiū, quia certo modo lex fuit seruata; & seruanda est consuetudo. Nam in hoc casu dicimus, ꝙ consuetudo est optima legum interpres, ut in c. cum dilectus, de consue. & in l. minimè, & in l. si de interpretatione. ff. de legib. Aut non constat de consuetudine, & tunc, si uerba sunt clara, non debemus recedere à significatu uerborum, nisi sequeretur absurditas, ut in c. fi. de uer. signi. & in l. non aliter. ff. de lega. 3. & in c. ex ore, de priuil. aut est intellectus multiplex, uel incertus; & si appareat de benigniori uia illa est ſequenda, ut in l. quod si Ephesi. ff. de eo, quod cer. lo. & in c. fin. de transa. per Bar. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. si non sit uia benignior, tunc si est dare simile in alijs legibus, procedendū est de similibus ad similia, ut in c. transl. ſ. eo. & in c. cum dilecta, de consir. uti. uel inutil. & in l. non possunt. ff. de legib. si non est dare simile, ita ꝙ iudex nescit q d
h faciat, debet tunc recurrere [h] ad Principem; [i] & hoc casu intelligū
i tur iura, quę dicunt, eius esse interpretari, cuius est ꝓdere, ut in c. in
15 ter alia, de senten. excom. & in l. cū de nouo. C. de legi. & ibi Cyn. at tingit prædicta. † Secundo casu principali, quando dubium est po
K situm in opi. doct. tunc est opus reperire communem opinionē, [k] & tunc non debet iudex ab illa recedere, quia uæ soli. c. 2. de statu monach. & communiter maior pars meliùs inuestigat ueritatem:
l hoc uero secundum Host. & Io. And. ꝙ non licet recedere [l] a cō-
m muni opi. doc. nisi communis opin. sit euidenter falsa, uel posset cōuinci [m] probabilibus rationibus, quod bonus iudex acutissimi ingenij arbitrabitur. arg. in c. appellamus. de ferijs. & no. hoc dictū perpetuo; pro quo soleo allegare tex. sing. iudicio meo in l. 1. C. de
n uet. iu. enuc. uer. sed neque. [n] ubi tex. dicit, ꝙ ex multitudine authorum

ADDITIONES.

a SEB. SAP. ¶ Commissa. Inducas hoc, vt per Abb in c. dilecti, in 3. col. ſ. de arbi.

b ¶ In actionibus. Dicit hic Do. meus Barb. quod istud verbum actionibus, de fuo largo significatu adaptatur causæ ciuili, & criminali, l. 3. ad fi. ff. de sepul. viola. ciuili, vt est gl. in l. viro, ff. solu. mat. & ibi Bal. in prin. allega. Spec. de accu. versi. quid si primò, & d. l. agraria, & c. tuæ, de procu. vide omnino ibi. Roma.
ANT. FRAN. ¶ Et vide, quæ habentur per Bal. & doc. in l. 1. quando act ciui. præiud. crimin. vbi verbum, actio, refertur, tam ad criminale, quàm ad ciuile iudicium, & vide quæ habentur per Ang. Are. inst. de act.

c ¶ Ad qōnem. Vide hic plene per Mod. post Ang. & Imo. hic, Dom. in c. relatū, 38. di. vbi tenuerunt ꝛrium eius, quod tenet hic Abb. pro quo facit tex. in l. Diuus, in ver. sensu saniori. ff. de off. præfi. & in c. vtinam, in ver. sensu suo. 76. di. facit l. fi. in ver. regalem sensum contēnat, C. de leg. & quod dicit Apost. ad Ro. c. 1. Tradidit illos Deus in sensum reprobum: dicas pro cōcordia, ꝙ ista verba, pronuncies fm sensum tuū, intelligūtur de propria voluntate, fm But. & Imo. hic & Gem in d. c. relatū: nisi dicta verba iungantur cū verbis denotantibus iuris obseruantiā, vt hic in ver. sed authoritate canonū, vñ absolutè prolata, propriā volūtatē important; & hic vide do. And. Sic. post Bal. & posset cōis opin. corroborari hoc fundamento. Nam Bar. in extraua. ad reprim. in ver. videbitur, ponit regulā, ꝙ oīa important arbitriū boni viri, exceptis his, quę iure exprimūtur, q̃ important liberam voluntatē, ēt non regulatā a iure; de q bus in l. cum quidā, ff. de leg. 2. & in l. fideic. ff. de fideic. lib. & in l. Thais, §. fororē, ff. eo. li. & in l. fideic. §. quanquā, ff. de leg. 3. cū ergo ista verba, suo sensu, reperiuntur de casibus exceptis, ꝙ important liberā voluntatem, vt patet per istū tex. in ver. suo sensu, iun ctis illis verbis, sed eorum authoritate, ergo, &c.
¶ Adde tu Rom. consi. 112. vbi ponit, ꝙ si dictum sit, faciat secundum velle suū, an importet liberum arbitrium? & qualiter intelligatur statutum, dans liberum arbitriū potestati in procedendo? vide Anch. consi. 166. Et qualiter intelligatur, si dicat, ꝙ ptās ꝓcedere possit prout voluerit, ēt de facto? per Rom. consi. 161. Ber.
ANT. FRAN. ¶ Vtrum ista verba, tuo sensu, vel fm sensum tuum, & quæ alia verba importēt liberam voluntatem, vel arbitrium boni viri, vide per do. Alex. de Imo. in l. si fic, ff. de leg. 1. & in repet. l. 1. ff. de leg. 2. & vide per Fel. & ibi plene dixi in c. ne innita. de consti.

d SEB. SAP. ¶ Hæc verba. Vide latè per Geor. Nattam in rep. cle. sæpe, §. non sit, col. 12. de verb. sign. & ibi plenè de istis verbis, si libuerit, si videbit & similibus.
¶ Si tibi videbitur. Adde But. in c. cum ad fedem, de restit. spol. & in c. quærenti, in pe. no. per illum tex. de verb. sign. Lap. alle. 69. & Gem. in c. catholica. in notabilib. 11. di. & in c. relatum, 37. di. Io de Lig. do. Cald. in cle. sæpè. de verb. sign. vbi Io. de Imo. tangit, in 15. col. in ver. vltimò quærit hic Io. de Lig. & vide text. in l. Labeo, in ver. tractasse videbitur. ff. de statulib. sed fortiter stringit text. in d. c. relatum. Sed dic, quia illa verba sunt prolata cum adiuncto, includente regulas canonū; secus si sola, & de per se exprimerentur; quia tunc important arbitriū boni viri. Idē dicas d his verbis, visum fuerit, gl. in c. 2. in ver. visum, de cor. vitia. & But. in c. significauit, de pœn. & remiſ But. & Imo. hic Lap. & Dominic. in c. 2. de iuram. calum. lib. 6. & in c. sup his, in ver. arbitriū, de accus. tex. in l. qualē, in ver. dūmodo dicat fm quod sibi vr, de arb. & gl. ſdicit ibi, cum tñ secun. ſum, l. quem tex. alleg. Bal. in l. si ir ruptione. in ver. item facit, ff. fin. regundo.
¶ Adde Alex. consi. 13. 3. lib. Rom consi. 56. Abb. consi. 4. 2. lib. Bern.

f ¶ Si tibi placuerit. Bar. & doc. in l. si fic, ff. de leg. 1. Io. de Imo. in cle. sæpè, de ver. sign. in pe col. i ver. vl. quæritˉ. ibi, oīa aūt alia, Ro in rep. rub. de arb. in 3. col. Bal. in cōcl. ſuis, in c. cū veniſſent. de insti. circa fi. & idē si dicatur fm beneplacitum tuū, ꝑtex. in c. verū, in 2. col. de fo. cōp. & Bal. in l. si. 5. j. C. cōia, de le. vbi dicit ꝙ important arbitriū boni viri. Vnū tū singulare scias, ꝙ si peto, ꝙ tu dones mihi talē 16. & ri deas non tñ istud, sed q cquid tibi placebit, ꝙ petens, ex tali rū ſione, non pōt se fundare ad rem petendam, quia promissio nulla est, fm Bal. in d. c. cum veniſſent. circa si. de istis verbis & aliis, vide plene per doc. in l. si fic, & ibi ꝑet vtr ūque Imo & per dom. And. Sic. & Fel. Ber.
¶ Adde tu Mattei. no. ſuis, fol. 1. vbi dicit ꝙ verbū liber, importat liberā volūtatē. Quid aūt si dicatur. iudicio tuo, vel discretioni tuę? Vide Alex. cōsi. 33. 1 li. Ber.

g SEB SAP. ¶ Quòd opi. Vide Bar. in l. admonendi col. 4. ff. de iurisd. omn. iud. ponſa. prudentum, in uer. opi. inſt. de iu. na. gen. & cinū.

h SEB. SAP. ¶ Recurrere. Vide latè per Bal in l. 2. C. de leg.

i ¶ Ad Principem. Adde, ꝙ Ang consi. 110. dicit, ꝙ illi opinioni est adhærendū, q̃ melioribus rationibus ſulcitur, ēt si Imperatoris opinio esset ei contraria. Bern.

k ¶ Communē opi. Optimè facit tex. in c. nouimus, ibi, opinio a pluribus approbata, de uer. sig. & ibi But. & c. de iudicis, 3. q. 3. ibi, in quo plurimi concordant. & in l. 1. de off. quæſt. ibi, crebrior apud ueteres opin. & gl. in c. fi. de pę. di. 1. & in uer. de cætero, de postu. præla. in 6. quos tex alleg. hic do. meus Barb. ubi. Tu adde bonū tex. in l. Athletas, in prin. ibi, & generaliter ita oēs opinātur, ff. de his, q. no. sf. & facit tex. in l. j. uer. adiicit Saturninus, ibi, quod nec uſquam reperiatur est, iuncta ibi gl. in uer. relatum, ff. de ſena. & dr communis, quam plures grauiores accipiunt, c. in canonicis, 19. di. & ideo indicans contra communem, facit litē ſuam, nec excuſatur in ſindicatu, per Bar. & Ang. in l. fi. C. de pęn. iu. qui ma. iud. per tex. in c. prudentiam, in prin. de off. delega. & in c. 1. de deci. Pet. de Anchar. in cle. ne Romani, de elec. & Angel. in l. terminato, C. de fru. & li. expen. & Gem. in c. quis nescīat, 11. di. no. But. in c. ex literis, in 1. col. de ſpon.
¶ Adde, ꝙ opi. communis sit tenenda. Raph. Cu. consi. 36. & 197. & consi. 72. dicit, ꝙ opi communis facit ius, Fulg consi. 32 & 42. & 117 & 201. Barb. consil. 17. & quando opi. gl. uel communis sit tenenda, uide.
ANT. FRAN. ¶ Bal. post Iac. But in l. unica, C. qui pro ſua iuri. & Bald. & alios post eum, in l. Barbarius Philippus, ff. de off. prætˉ. ubi plenè traditur, an & quādo communis opi. faciat ius, & uide etiam, quæ habentur in l. minimè, ff. de legi.

l SEB. SAP. ¶ Recedere. Vide Decium in consi. 22. & pro tenui, ubi dicitur, ꝙ opin. communis non est attendenda, quando opin. gl. est in contrarium, & quādo contraria opin. innititur melioribus rationibus, uide etiam d. Iaſ. in l. ut uim, col. pœn. ff. de iuſt. & iu.

m ¶ Conuinci. Adde Barb. consi. 27.

n ¶ Sed neque. Idem est in c. capellanus, in 2. col. ſ. de fer. & in c. ex literis, il 1. in prin. ſ. de ſpon. & in c. cū ſint, de dec & in c. 3. de cenſi. & in c. ut debitus, in 14. col ſ. de appel, & in c. de libel. 20. di. ubi per Gem. & Io. de Ana. in c. tua. de uſu. in 5. col. Imo. in l. cum quidam, §. quod dr, il 2. de act. hær. & Bal. in c. ne innitaris, ſ. eo. Gem. in c. 1. in proxima col. de ſum. tri. in 6. & in c. 1. in 5. col. de postu. præla. eo. lib. In quib. loc. dicunt, ꝙ ſtandū est cōmuni, nisi opinio paucorum, uel unius ſundetur ſubtiliori rōne, per d. c capellanus. Secundo limita, nisi cois opi. sit euidenter falsa, fm istum & alios hic. Tertio limita, nisi ꝑ cōem opi. fit autho ritas gl. fm Ia. Bu. in l. unica, C. qui pro ſua iur. & ſequitur Imo. in c. cum contingat, de iu. iur. in 6. col. Car. & Bald. in l. hereditas, C. depo. & in c. 1. de na. feu. & in auth. ceſſante, C. de leg. hſ. & But. in c. 1. ſi prin. de off. dele. Sal. in l. traditionib. C. de pac. Gem. in c. relatum, 37. di. & Imo. in c. paſtor. in prin. in 3. col. ſ. de reſt. & dixi plenè in rep. ad istum, in fi. & plenè per do. meū, in d. c. capellanus. Quarto limita, nisi opi. ſingularis vnius doc. vel minoris partis, esset pro matrimonio, quia illi ſtatur ꝑ communē, fm Host. in c. fi vir, ſ. de cog. ſpi. Quod dictū magni ſi cauit ibi iſte, & in c. 1. de re iud. & Imo. in l. 1. in 2. col. ff. ſolu. mat. Limita quinto, nisi esset opi. Arch. ſuper 6. quæ prætˉ aliis, fm Rotā in antiquis, dec. 348. Limita nisi vna opin. faueat potestati clauiū, quia prætˉ aut non fauentibus, fm Host. in c. rurſus, ſ. qui cler. vel mo & ibi Io. And. prope fi. Notabis etiam, ꝙ vbi gl. vel alius refert plures opin. in dubio, vltimam approbare præſumitur, fm glo. in l. qui filium, §. Sabin. in gl fi. ff. ad Treb. & Rom in consi. 83. inci. quæro ate. & l. 3. §. Neratius, ff. de acquir. poſſ. Imo. in c fi. in pe. char. de præſcr. Host. & Ioan. And. in c. 1. de ſen. excom. in 6. Bal. in c. 1. an apud iudic. & facit tex. in d. c. capellan. in ver. posterior ſententia. & per Felin. hic. Cui adde glo. magnam in l. ea lege, in ver. allegaret, ibi altera pars est vera, quia vult. C. de cond. ob cau. Item ſententia contra communem opi. non est ipso iure nulla, ſicut lata contra legē, ſecundum Anto. & Imo. in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de uerb. obliga. & plenè per Mod. in c. 1. de ſen. & re iud.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rum non est indicandum, quia posset unius forsan, & deterioris sententia, multos, & maiores in aliqua parte superare, & sepe Deus reuelat paruulis, quod abscondit sapientibus. Si uero non est dare communem opin, propter rationes hincinde: tunc bonum est habere iudicem propitium, quia potest sequi quam vult: [a] dicit tamē Io. And. cauent a pœna. c. cum æterni. de re iud. lib. 6. scilicet q non
16 iudicet ɔ conscientiam, † & si sententia retractaretur per aliū iudicem, tunc euitaret pars condemnationem expensarū, vt no. in c. fi. de do. & contum. Nec iudex facit litem suam, vt no. in l. prolatam. C. de sent. & interloc. omn. iudi. Et p hoc habes, an & qñ iudex pōt iudicare ſm sensum suū. Et adde hic, qđ de hac materia. ſ. de interp̄tatione iurium, tracto plenè in c. ad audientiā. de decimis. Abbas.

ADDITIO.

a ZACHAR. ¶ Limita finaliter, ut per d. And. Sic. consi. 70. inc. scriptum est, ni si talis singularis, uel contra communem opi. esset in fauorem libertatis, & testamenti, & similibus, fauorabilibus causis. per tex. quem ad hoc inducit in c. fi. de re iud. Tunc enim, ut dicit, prœualeret dicta opi. contra communem. no. Idem consi. 3. incip. scribitur præclarè, in pen. col. ver. non obst. volum. 1. Idē vſ sentire Abb. in alle. c. fi. de re iu. I imita, & ultra omnes, nisi consuetudo obstaret, ut in Hisp. ac Anglia, in quibus si doct. sunt diuersi, aut contrarij, statur opi. Bar. quamuis communis sit opin. in contrarium. Ita dixit solen. doc. do. Io. Bap. de Cazal. de S. Seuer. in suo libello, quē modum statuendi denominauit.
¶ Vult. Adde Ang. consi. 65. Ber. Adde tu, q̄ pro matrimonio stetur, opi. sing. Bart. consi. 3. & an vlt. opin. censeatur approbata? Raph. Cu. consi. 102. tenet, q̄ sic, & idem Fulg. consi. 110. Barb. consi. 28. Bern.

SVMMARIVM.

1 *Lex extenditur tantùm ad futura nisi expreſè caueatur, vt extendatur ad præterita.* 4.
2 *Lex loquens per verba præsentis temporis, non extenditur ad futura, quod habet locum, si per hoc daretur materia delinquendi.*
3 *Propter vtilitatem publicam, quis priuatur dominio rei suę.*
5 *Retractatio actus, an & quando dicatur damnosa, vel pœnalis?*
6 *Lex, vel statutum, an & quando liget ignorantes?*
7 *Statutum, vel lex, ad hoc vt liget, an requirat lapsum duorum mensium?*
8 *An præsumatur quis scire leges, vel statuta post duos menses?*
9 *Volens probare se ignorasse statuta, an admittatur.*
Et quæ probatio admittatur.
10 *Probans absentiam à prouincia, an legitimè probet ignorantiam constitutionis, vel statuti.*
11 *Bannimenta, sufficit, quòd fiant in principalioribus locis ciuitatis, & non requiritur, quòd in omni tempore fiant, ad hoc, vt ligent.*

CAP. II.

Cognoſcentes. Hoc d. in summa. Constitutio respicit futura, nō præterita. Diuiditur in tres par. In prima ponitur regula, ex qua sumitur ratio. In secunda statutum ibi, [Quoties,] In tertia, declarando, applicat ad factum rationem, q̄ sumitur ex regula, ibi, [ne detrimētum.] Casus lit. Primò ponitur regula gñalis, videlicet, q̄ nullus puniri debet sine culpa. Secundò dr, q̄ si constitutio aliqua de nouo promulgatur, extēdit ad futura tm̄ punienda, q̄ ɔ ipsam constitutionem committūtur, ita q̄ præterita non puniat, ne detrimentum ante prohibitionem sustineant ignorātes; quod eos, si postmodum deliquerint, dignū
a est sustinere. Bern. No. primò ex prin. regulam, q̄ sine culpa [a] nō est aliquis puniendus. de hoc in regula sine culpa, de reg. iu. li. 6. & hoc
1 in glo. j. † No. secundò naturam legis, seu constitutionis: Concernit. n. futura tm̄, non autem p̄terita, ne afficiat aliquos sine culpa: hoc intellige, nisi caueatur in lege, vt extendatur ad p̄terita, & hūc
2 articulum expediam. J. eo. c. fi. † Ad vnum tm̄ singulariter aduerte, q̄ vbi lex, seu statutum aliquid indulget, & loquitur p verba p̄ntis tpis, non extenditur ad futura, ne detur materia delinquendi. De hoc est tex. sing. limitans hanc materiā in l. cum lex. fl. de leg. per quam dicit Bar. q̄ si statuto cauetur, q̄ quilibet bannitus, soluens 10. extrahatur à banno, non habet locū in illo, qui est banniendus in futurum, quia daretur materia delinquēdi, secus si cessaret hæc
b rō, quia tunc licet statutum loquatur [b] per verba p̄sentia, vel p̄teri
c ta, non extenditur ad futura, quia lex, semper loquitur. [c] l. Arriani. C. de hæret. & hoc benè no. In gl. j. in fi. declara hanc glo. prout no.
d gl. in c. antiqua, de priuil. & mens glo. est, q̄ sine culpa, [d] & causa nō est quis puniendus, vt hic, & in dicta reg. sine culpa: sed si cessat culpa dūtaxat, tunc potest imponi pœna ratione causæ subsistentis: & intellige de causa legitima; nam si non est legitima, non dicitur cā,
e sed occasio ⁂ vt in cap. nouit. de iud. & c. solitæ. de maio. & obed.
3 † Hinc est, q̄ propter vtilitatem publicam potest quis priuari dominio suæ rei, vt l. item si verberatum. ff. de rei ven. & no. in c. quæ in ecclesiarum. J. eo. per Inn. & per Bar. in l. fi. C. fi ɔ ius, vel vti publ.
4 † In gl. in verſ. [Dispendiis.] No. benè hanc gl. cuius est sensus, q̄ statutum non debet porrigi ad præterita, nec respectu dāni. i. vt dānificetur, qui actum gessit; nec respectu retractationis actus, quia a-
5 ctus prius gestus non debet retractari. † Et no. sing. ex eo, q̄ ponit retractationem actus damnum, vt diuersa. Ex quo infertur, q̄ retra
f ctatio actus, [f] non sit damnum, vel pœna. In ɔrium adduco gl. no. in c. decet. de immu. eccl. li. 6. quæ dicit cōstitutionem, actus retractantem, esse pœnalem, & non extendendam per identitatem rōnis. Ideo ex hoc dicit, q̄ illud, inquantum inducit nullitatem actus gesti in ecclesia, nō extenditur ad ɔctus. Sed pro prima parte uide
g Io. And. in c. fi. de elec. li. 6. in nouella, & in reg. odia, de reg. iu. lib. 6.
6 in Mer. vbi dicit illam constitutionem esse pœnalem, q̄ diminuit [g] patrimonium, seu tollit ius quæsitum; secus si inducit retractationem actus, pro hoc. l. 3. ff. de dam. infec. & in l. non dubiū. C. de leg. vbi per Bur. & ibi per Bal. qui dicit concordando, q̄ aut nullitas alicuius actus inducitur in odium alicuius; & tunc tale statutum dr pœnale: aut nō in odium, sed in defectum solemnitatis inducitur
h nullitas: [h] & procedit ɔrium. Et in primo casu propriè loquitur. c.
6 non decet. & hoc no. † In glo. fi. no. bene hanc gl. ex qua plura possunt notari. Primò, q̄ lex, seu statutum non afficit verè ignorantes, licet statutum p̄cesserit. Secundò, q̄ lex, seu statutum incipit ligare post duos menses, à tpe publicationis ipsius. Tertiò q̄ scientia p̄sumitur post lapsum duorum mensium. Quartò q̄ ista præsumptio scientię non est iuris, & de iure, sed admittit probationem in ɔriū. Vnde potest quis probare, quod ignorabat constitutionem esse editam. Circa primū difficilis videtur esse materia, maximè eo mō, quo explicatur hic per dñm Ant. sed uide per Bar. in l. j. ff. si quis testam. lib. esse iuſ. fue. & in l. j. ff. de leg. Sed declara conclusiue, sic, q̄ aut ignorantia est sine omni culpa, & tunc euitat omnem pœnam legis, per textum apertum. qui ma. accu. pos. c. fi. Sic intellige l. j. ff. de decre. ab ordine faciendis, vbi tex. loquitur de statuto municipali. Et pro hoc dicto facit regula, quæ ponitur in princ. c. Aut ignoi rantia non excludit omnem culpam, sed solum dolum, [i] tñ fuit in lata culpa, ex quo ignorabat statutum, quia cōmuniter homines illius loci sciebant statutum, vt l. latæ culpæ. ff. de verbo. sign. Et hoc casu dic, q̄ si statutum requirat dolum expresse, vel tacite, non hēt locum in eo, qui fuit in lata culpa tantum, licēt pro modo culpę ali ter

ADDITIONES.

a SEB. SAP. ¶ Sine culpa. Vide Roma. in consi. 473. circa propositum.
b ¶ Licet statutum. Adde Imo. in cle. fi. in 7. col. uer. secundò fallit. de rescrip. & Do. in c. ne aliqui in 2. col. de priui. in 6. ubi colligit ex dictis Ioan. And. ibi, q̄ constitutio loquens per uerba præteriti temporis, extenditur ad futura, quādo uerba, & ratio constitutionis adaptantur futuris. Do. post gl. in c. vt anima rum, in vlt. col. de consti. in 6. & Cy. in d. l. cum lex. De quo facit mentionem Bal. in l. talis scriptura, de leg. j. per Bar. in l. fi ita, in j. col. ff. de auro, & arg. leg. & in l. illicitas, in prin. de offic. præſi. & in l. qui fundum. §. fi. ad fi. & ibi p Imo. ff. ad leg. Fal. per Bal. in l. cum lex. ff. de leg. & doc. in c. fi. inf. eo. de const. facit quod uoluit Bar. in l. Iulia. in fi. ff. de condic. inde. quem alleg. Rom. in l. 1. in vlt. char. C. de hær. inſti. facit quod not. Bal. in fi. l. illud. C. de sacrosan. eccl. & in l. cum mulier, in 14. col. ff. sol. mat.
Adde tu Ang. in terminis. q. propositę per Abb. consi. 67. & quando uerba præsentis temporis trahantur ad futurum? per eundem consi. 210. per Pau. de Ca. consi. 229. & 313. vbi ponit, an reformatio loquens per verba præteriti temporis trahatur ad futurum? sicut lex. Bern.
c SEB. SAP. ¶ Semper loquitur. Vide Iaſ. in l. vnica, in j. col. in fi. cum seq. ff. de condi. ex l. Arc. in c. fi. infra eod.
d ¶ Culpa. De multiplici culpa, uide Lud. Rom. consi. 406. incip. quoad primum, & glo. 1. in §. præterea. inſtit. quib. mo. re contra. ob. & Bald. in l. pignus. C. de pigno. actio.
Adde, an appellatione culpæ ueniat leuis? Raph. Cum. consi. 25. & vide Abb. consi. 4. vbi tenet, q̄ ad incurrendum pœnam, non ſufficit culpa absq; dolo.
e ¶ Occasio. Vide Io. An. in c. post translationē, de renun. & istū in c. vnico, in ver ſi. 9. vt ecc. benefi. & probatur in c. solitæ, hic alle. per istum. Adde tu, quid operentur illa uerba, quacunque causa, & occasione? Ang. consi. 287. Bern.
f ¶ Retractatio actus. Adde hic plene per Mod. & q̄ non sit pœna, videtur tex. in c. fi quis presbyterorum, de reb. eccl. non alie. & in l. eius, qui delatorem. ff. de iure fiſc. & in c. pe. de post. præl. in ɔrium q̄ sit pœna, vī tex. in c. fi religiosus, de elec. in 6. & in l. senatus. ff. de ɔh. emp. & in c. dispendia, iuncto princ. cum fi. de rescr. in 6 & in c. cum secundum, de præb. in ver. iniuriam, & in c. bonæ, il secundo, de elec. & in c. decenter. 89. dist. & in c. statutum. 2. q. j. & in c. petitis, de priuil. & in l. fi. C. de fi. inſtrum. & in c. super literis, iuſ. de rescrip. & in l. turpia. ff. de lega. j & ibi Bal. & Imo. vide istum ɔ. in procœmio, in ver. Gre. in 4. col. & in c. fi. in 8. col. de fer. Io. An. in c. fi. de elec. in 6. & in c. dispendia, de re scrip. in 6. & in reg. odia, de reg. iur. in 6. & glo. in c. decet, in uer. processus, de immu. eccl. lib. 6. Bal. in l. nemo. C. de sacrosan. eccl. & in l. non dubium. C. de leg. Pet. de Anch. ɔ. c. prox. in rep. 9. char. in uerſi. iuxta prædicta quæro Imo. in c. fi. in 10. col. infra de pac. Rom. in l. prætor, in prin. ff. de ope. no. nunc. Sentit Bar. in l. sanctio. ff. de pœnis. Dom. in c. nemo deinceps, in 2. col. de elec. in 6. Bal. in c. 1. in 3. col. de rescrip. Cardi. in clemen. 1. in 2. q. de reg. & Pan. in procœ. in ver. de cætero, & glo. antepen. iuncto tex. in c. 1. de postul. præla. in 6. Innoc. in c. fi uerò, circa med. de sent. excom. ubi dicit, q̄ irritatio ɔctus, non est naturalis pœna ɔhentium, ɔ l. j. ff. mand. Naturalis autem pœna est, vbi imponitur pœna corporalis, uel pecuniaria, uel prout iudici uidebitur, ubi pœna non est in statuto: & concludit, q̄ retractatio actus propriè nō est pœna; sed latè sumpto uocabulo. Et isto modo potes cōcordare opin. doc. nide d. Card. & Ioan. de Ana. in c. ex insinuatione, de fi. & Imo. in l. fi uerò. §. de viro, in 13. col. 1. uerſi. secundo casu principali, ibi, quo casu conclude, q̄ aut dispositio est pœnalis solum respectu nullitatis actus. ff. sol. matr.
¶ Adde tu, quòd licet annulletur inſtrumentū, in quo continetur contractus, tamen remanet ualidus, & potest per testes probari, ita tenet Pau. de Cast. consi. 101. in primo impreſſis. Ber.
g ¶ Diminuit. Adde pro hoc glo. 1. §. pen. Inſt. de actio. ubi ponit quot modis actio dicatur pœnalis.
h SEB. SAP. ¶ Nullitas. Contra hanc distin. vī tex. in l. fi. C. de lib. præte. ubi est nullitas actus p p defectum solennitatis, & tñ ibi tex. appellat pœnam, & de hoc uide remiſſiones per Alex. in l. prætor, in princ. ff. de oper. no. nunc.
i ¶ Solum dolum. Vide Ange. in l. fi quis id, qđ. §. doli. ff. de iurisd. omn. iud. ubi dicit per illum tex. q̄ ubi dolus requiritur, ignorantia iuris excusat à dolo.
¶ Adde tu de hac. 1. q6. an præsumatur ignorantia ſtatutorū proprię ciuitatis? Rom. consi. 57. & 173. & 252. Et quid de reformationibus? vide Are. consi. 53. & ibi uide, an deducens dolum, & probans latam culpam, debeat obtinere?

a ter sit puniendus: hoc probatur in c. fi quis suadente. [a] 17. q. 4. iuncto. c. si vero. 2. de sent. exc. vbi percutiens clericum ignoranter, nō incurrit sententiam excommunicationis, quia. c. si quis suadente. requirit dolum, dum dicit, suadente Diabolo. &c. & dr requirere dolum expresse, quando uerba statuti hoc important: tacitè verò requirit dolum, quando punit actum, qui fit in personam alterius.
3 Exemplum. Dicit statutum [b] si quis percusserit clericum, vel aliū, puniatur tali pœna. Nam iniuria non potest esse sine dolo. 15. q. 1. c. j. Idem est dicendum in casibus, in quibus lata culpa non æquiparatur dolo, [c] quando pœna est corporis afflictiua, vt in l. in actionibus. ff. de in li. iur. plenè per Bar. in l. quod Nerua. ff. deposi. & in d. l. 1. & vide quod dixi in c. 2. de depos. Si verò sumus extrà casus p̄dictos, tunc ignorans culpa lata, puniatur, sicut si dolosè feciſſet: qa regulariter lata culpa æquiparatur dolo, vt in regula, magna negligentia. ff. de verb. sig. & in d. l. quod Nerua. vbi de hoc. Quādoque ignorans fuit in leui, seu leuiſſima culpa; & tūc tenet Cy. in l. si qs non dicam. C. de Epiſc. & cler. & l. data opera. C. qui accu. non pos. q̄ non puniatur criminaliter, sed ciuiliter puta ad resarctionē dāni, iuxtà modum culpæ. Alleg. bo. tex. in l. qui ędes. ff. de incen. rui. Gl. & Bart. tenent ɔrium in l. respiciendum. ff. de pœnis. dicentes p illum tex. & in l. absentem, in fi. ff. eo. ti. q̄ etiam criminaliter potest puniri, & debet, pro modo culpæ. Et hāc opi. sequitur hic do. Ant. Sed ego non video bonam responsionem ad l. qui ædes. Vnde pro
d concordia [d] dicerē sic, q̄ aut pro leui, seu leuiſſima culpa, pōt quis puniri ciuiliter, & procedit dictum Cy. quia leuis culpa leuiter est punienda, in c. cum dilecti. de accu. Et iſte est proprius casus illius. l. qui ædes. Aut non potest puniri ciuiliter, quia non dedit damnū, sed aliter venit ɔ legem, & tunc procedit opi. ɔria; vt ne delictū remaneat impunitum, puniatur criminaliter pro modo culpę, & sic
e procedat. d. l. respiciendum: [e] Nam quemadmodum fit commutatio pœnæ ex impotentia facti, vt in d. l. qui ędes. vbi dr, q̄ si non pōt soluere damnum, puniatur in corpus, ita dicamus in impotentia iuris. ſ. q̄ quando nō potest puniri ciuiliter puniatur criminaliter, & ex his hēs primum casum determinatum. † Venio ad ſm. an indistinctè exigatur lapsus duorum mēsium ante, q̄ consto iniiciat vinculum? Et concludendo dicta docto. distingue, q̄ aut constitutio
7 ponit tps, post cuius lapsum vult ligare; & standum est tpi determinato: sic intellige. c. cum singula, de p̄ben. li. 6. Adeo, q̄ si constitu-
f tio dicat, q̄ ex nunc [f] vult ligare, q̄ immediatè ligat. Quod intelli-
g ge respectu retractationis ɔ actus non autem pœnę: quia absurdū esset, ad pœnam ligare ignorantem, vt hic in prin. De hoc habes gl. in clem. 2. de hæret. in verbo, ex nunc. Nam verba generalia debent restringi ad hoc, vt absurditatem, non includant, vt no. in c. 2. ſ. eo.
Aut constitutio non apponit tps, sed simpliciter loquitur; & tunc,
h aut est constitutio inferioris a Principe, [h] puta alicuius collegii, vel ciuitatis; & immediatè ligat omnes scientes. Respectu verò ignorantium, tempus est arbitrarium; quia non est congruum, vt dentur duo mēses, sicut in p̄stitutione Principis, q̄ ligat in vniuersum. Hoc in effectu voluit Io. An. in data. lib. 6. Hoſtien. in summa eo. ti.
i §. quando & Bal. in Lleges sacratiſſimæ. C. de leg. & sequuntur cōiter hic Mod. Dubitatur tñ in constitutione prouincialis [i] concilij. Nam glo. in c. proposuisti. 82. distinc. vult, q̄ non liget ante sex menses, quod dictum cōiter non recipitur, quia c. decernimus. 18. dist. per quod illa glo. mouetur, non loquitur de tēpore, quo illa constitutio ligat, sed tpe præfixo ab Epo ad denunciandum subditis, quę sunt facta in Concilio prouinciali. Nam absurdum esset dicere, q̄ maius tempus requiratur in constitutione prouincialis Cōcilij, & sic inferioris, q̄ in constitutione Principis, seu generalis Cōcilij. Et ideo dic, quod in hac constitutione, tempus est arbitrium, ſm qua litatem prouinciæ, & qualitatem constitutionis: de quo plenè per Io. An. & Pau. in procœmio cle. & vide bonā gl. in verſi. de cætero,
K q̄ vult & latius ibi Paulus, q̄ statutum priuilegiatum immediatè li-
l ger, seu effectum suum porrigat, sicut priuilegium [k] quod not. Sed ego requirerem sciam priuilegiati, [l] quia merum priuilegium nō operatur effectum suum ante, q̄ veniat ad notitiam priuilegiati; vt est tex. in c. 1. de consess. præb. lib. 6. & hoc ibi tenent cōiter doct. optimè facit tex. in l. qui absenti. ff. de acqu. poſſ. & in l. absenti. ff. de do. & quod no. glo. 2. q. 5 c. quanto. Aut loquimur de constitutione principis, & secundum omnes dantur duo menses, per auth. fa. no. consti. Sed disceptatio est inter doc. quid si ante lapsum duorū mensium constitutio ueniat ad notitiam aliquorum, an immedia tè illi ligentur? Glo. quam tenemenți, in c. 2. de arb. eccl. nō ali. li. 6. tenet, q̄ sic. vide tex. quasi expressium in c. j. de postula. præl. & gl. in c. cum sing. de præb. in verbo, peruenerit. in 6. quæ tenet, q̄ sic, idē dicit Pau. in loco præalle. & Hoſt. in d. §. quando. d. Ant. sentit ɔriū, quia illa verba auth. requirunt lapsum duorum mensium, non tñ
m firmat pedes multum in hac opi. Mihi semper [m] placuit prima opi. quam sequitur Io. de Lig. hic: nam frustra expectatur euētus, cuius nullus est effectus, vt in c. cum contingat, de offi. deleg. Ex quo ergo quis est certus de constitutione, frustra expectat lapsum duorū mensium. Ad hoc regula, cum qui certus est. de reg. iu. 6. & hoc quo ad ſm articulum. Sed pulchrum dubium est, quando incipiāt currere isti duo menses, tex. in d. auth. vī velle, q̄ à tpe publicationis factæ in prouincia. Alij dicūt sufficere generalem publicationem in curia Romana, vt no. Pau. in loco præalle. & vide glo. super data lib. 6. super qua dicit Io. An. q̄ aut loquimur in constitutione Imperatoris, & habet locum prima opi. Aut loquimur in cōstitutione Papæ, & procedat secunda. Ratio diuersitatis, quia Imperator discurrit per prouincias, non autem sic Papa. Dubito, an hoc dictum sit verum, quia cum ius ciuile expresse dicat de tempore publicationis in prouincia, & ius canonicum non dicat oppositum. Quin-
n nimmo de iure canonico, q̄ idem sit, [n] adduco bo. tex. in d. ca. j. de postu. præla. & in c. quod dicitis. 16. dist. & solco inducere tex. in d. c. j. ad probandum, quod ſ. dixi, q̄ constitutio ligat sciētes añ duos
s menſes. ad idem c. proposuisti, in fi. 82. dist. † Ad tertium an præsumatur scientia constitutionis post lapsum duorum mensium; decide,

ADDITIONES.

a ¶ Si quis suadente. Adde quod consuluit Fed. consi. 167. q̄ mulier quæ commisit fornicationem, putans communiter adulterium, quia putabat virum uinere, non debet puniri de adulterio, & uide Lap. alle. 27.
b SEB. SAP. ¶ Dicit statutum. Vide Are. tenentem contrarium in l. iustè possidet, in pen. & vlt. col. ff. de acq. poſſ.
c ¶ Lata culpa non æquiparatur dolo. Adde Roma. in l. in actionibus. ff. de in litę iur. & Bal. in l. data opera. C. qui accu. non pos. in 5. col. & in l. quicunque, in 6. col. C. de ſer. fug. & in l. cunctos, circa vltimam char. C. de summa trin. in l. pignus, in 8. col. de pign. act. Bal. & Pau. in l. 1. de leg. & Bal. in l. 2. ff. ne quis eū, & Ang. in l. j. ff. si quis testā. liber. & Pau. de Cast. consi. 93. q̄ vbi requiritur expresse dolus, non sufficit probare latam culpam: idem vbi agitur de pœna corporali. Nec obst. tex. in l. milites. C. de cust. reo. & in l. si quis §. qui abhortionis. ff. de pœn. quia illa iura ponunt casum specialem, prout sentit Old. consi. 92. incip. Rex habebat Castrum.
¶ Adde, an in atrocioribus lata culpa æquiparetur dolo? Are. consi. 165.
d SEB. SAP. ¶ Pro concordia. Vide per Card. Alex. c. 1. 4. dist.
e ¶ Dicta. l. respiciendum. Adde notata in locis alleg. & Ang. in l. is qui cum telo. C. de sica. & Imo. in c. sicut dignum, de homi. & Bar. in l. 2. ff. de offic. præfec. vr. Pet. de Anch. in clem. 1. de homi. & in consi. 454. incip. pro dec. quæsiti, & Sal. in l. quæ fortuitis. C. de pig. act. & in l. data opera. C. qui accu. non poſſ. & Bal. in l. ex morte. C. ad legem Aquil.
f SEB. SAP. ¶ Ex nunc. De ista clausula, ex nunc, vide Felin. in c. licèt causam, ver. no. 6. J. de proba. Bar. in l. si ita stipulatus fuero, si Titius. ff. de verb. obl. Bal. in authen ɔ rogatus, in prin. C. ad Treb. Jaſ. in l. j. in fi. C. de codicil.
g ¶ Retractationis. Adde ad intelligentiam meliorem eorum, quæ dicuntur in hac. 2. q. Roma. consi. 340. in 4. & 5. col.
h ¶ A Principe. Adde, q̄ licet constitutio Principis ligare possit ignorantem, nō tamen constitutio inferioris, vt voluit Compoſt. in c. capitulum sanctæ Crucis de rescrip. quod dictum magnificat Ro. consi. 228.
i ¶ Prouinciali. Adde tu uidendum do. Præpositum in c. quod dictis 16. distin. Abb. consi. 35.
k ¶ Quod no. Adde tu, quod Rom. alle. consi. 330. dicit mirari, q̄ nullus Cano. aduertat, q̄ contra illam gl. sit tex. no. ad argum. in l. diuæ memoriæ, in fi. C. de decu. lib. 10. q̄ priuilegium concessum per viam vniuersalis constitutionis, statim liget, vnde dicit ipse, q̄ quo ad eum, in cuius damnum conceditur, statim ligat, non quo ad fauorem priuilegiati, quia ante notificationem nullum ius ei quæritur, & sic sentit idem, quod Abb. hic, per iura per ipsum alleg. quò ad confirmationem. Adde etiam Petr. de Anchar. consi. 319. vbi voluit, q̄ si Papa faciat aliquem per suas literas familiarem & commensalem ex nunc, q̄ tamē illæ literæ non patrocinentur illi ante notitiam talium literarum, per iura hic allega. & an absenti ante notificationem acquiratur? vide Roma. consi. 255. quod uoluit Bart. consi. incipien. quæritur, quod consilium sequuntur dom. de Rot. in dec. suis in antiquis, in titu. de procu. & Are. consi. 78. vbi tenent, quòd gesta per procuratorem antequàm habeat notitiam mandati, non valeant uide etiam Rom. consi. 228.
ZACHAR. ¶ Adde, dum quæritur, an absenti ante notificationem queratur? concludendo, post Pau. de Cast. consi. 11. incip. in causa præsenti, q̄ non, vbi hoc indistinctè tenet. Idem tenet Bar. in l. Labeo, per gl. ibi, in ver. ignoranti. ff. de iureiur. pro quo est bonus tex. & ibi Bal. in l. 2. ibi ad notitiam eius procedendo. C. ubi in rem acti. Idem Bal. in l. 1. C. de temp. appel. & glo. in clem. appellanti, de app. & Rom. consi. 345. Nec ob. l. magis puto. §. fundum. ff. de reb. eo. Loquitur enim in legato, quod ignoranti licet renocabiliter, acquiritur, cum ab vnius tantùm voluntate dependeat.
ANT. FRAN. ¶ Adde, q̄ legatum transit in legatarium recta uia respectu domini; à die mortis testatoris, vel à die aditæ hæred. sine alia illius agnitione vel apprehēſione, vt in l. à Titio. ff. de fur. & ideo acquiritur ignoranti, ut hic.
ZACH. ¶ Et dum hic ɔ. in add. t. & tex. concluditur, q̄ statutum priuilegiatū immediate liget, infero, q̄ tale statutum publicatione non indiget, ut no. Bal. in l. leges generales, verſic. tertium, ſi iubetur. C. de legibus. Idem tenet Iacobus Rebuf. in l. qui fundos, & quod no. in addi. C. de omni agro deser. lib. 11. In alijs autem scientia non sufficit, immo publicatio requiritur, ut no. Bal. in l. vnica. §. fi. per illum tex. C. de caduc. tollen. Angel. in §. fi. circa fin. in Auth. de non eligen. sec. nuben. Abbās cap. 1. de postul. prælat. & consi. 35. & Alex. consi. 39. in visis, in fin. volum. 3.
l SEB. SAP. ¶ Priuilegiati. Vide Iaſ. in l. fi. col. 9. verſi. succeſſiue. ff. de constitu. princ. ubi dicit, q̄ est communis opi. Legistarum & Canonistarum, uide etiam Are. in l. qui absenti. ff. de acquir. poſſ.
m ¶ Mihi semper. Adde Bar. idem tenentem & Alex. in apo. in l. omnes populi, in princ. 5. q. ff. de iuſt. & iu. & inquantum d. Fel. ponit de sciente, q̄ frumentum debet inuileſcere. Adde Barb. consi. 55. vbi multa ponit ad illam q. an conducens aliquid ad mineram, debeat stare in conditione, si sciebat de minera? Adde tu, q̄ Præpoſit. in c. quod dicitis. dicit, q̄ opi. Ioan. And. est uerior, & q̄ illam sequitur Pau. in procœ. cle. & Io. Mo. in c. generali, de reg. Fel. transit cum opi. d. Abb. inquantum limitat illam ueram, nisi consuetudo aliter induceret. Adde Alex. consi. 39. 3. lib. ubi ponit an sufficiat, q̄ reformatio registretur absque eo, q̄ publicetur fono tubæ?
n ¶ Quod idem sit. Idem voluit hic Imo. nisi consuetudo esset, q̄ solum publicarentur in curia, quia illis stantur per c. cum dilectus, de consue. uide Car. in cle. dudum, in §. nos etenim, in q. 1. uer. 7. limitat hanc conclusionem, ſex modis, de quibus hic pulchre per dom. Fel.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cide, vt colligitur ex §. dictis. Nam in cõstitutione inferioris, tps pũsumptæ scientiæ est arbitrarium secundum loci quantitatem, quã habet distinguere. Nam viciniores citius præsumuntur scire, vt in c. quosdam, & c. quanto, de præsum. In constitutione Imperatoris præsumitur scientia post duos menses, à tempore publicationis factæ in prouincia, vt in d. authen. vt factæ nouæ consti. Idem dicerẽ in constitutione Papæ respectu prouinciæ qua publicatur. Si autẽ
a publicatur Romæ, [a] dicerem tps fore arbitrarium, cum durum sit extendere illam auth. ad constitutionem Papæ, Romæ dũtaxat publicatam, cũ habeat distinguere omnes prouincias vniuersi, & sic
9 limitarem dictum Ioan. An. præalle. †¶Venio ad quartum, & vltimum, vtrum allegãs ignorantiam statuti, sit admittendus ad probandam ignorantiam; & qualiter debeat probari; & dicẽdum, ꝙ in dubio admittitur probatio ignorantiæ, vt in c. fi. qui ma. ac. possĩ.
b & in l. fi. ff. de decre. ab or. fa. Sed dubiũ est [b] qualiter probabitur; Duas reperio gl. no. quæ innuunt, probationem sufficere per pro-
c prium iuramentum. [c] vna est in d.c. proposuisti. alia est in c. qui & diuinis, & humanis. 12. q. 2. Et pro illis facit c. nulli, de elec. lib. 6. & in c. si vero, de sent. excom. Secundo facit, quia ignorantia, vel scientia consistit in mente hominis, & sic facile non potest probari per alium. Contrarium huius dicti tenent Inno. hic dicens, ꝙ nõ admittitur quis allegando ignorantiam cõstitutionis, nisi dilucide illam
d probet, & sic requirit probationem lucidam; [d] vnde non videt sufficere iuramentum proprium. Quinimmò tenuit hic dom. Card. non sufficere vnum testem cum iuramento ipsius, quia hæc nõ est lucida probatio. Facit glo. in c. tam literis, de testi. Hoc dictũ optime procederet, si aliquis tex. vteretur hoc verbo lucidè; sed hoc dictum Inno. non probatur iure, & vide tex. no. in c. j. de postu. præla. qui dicit, ꝙ non facile admittitur, qui vult probare ignorantiam; sed non facile admittitur ille, qui probat per vnum testem & iuramentum proprium: vnde dicit do. Ant. solum iuramentum non sufficere, sed concurrente aliqua probabili causa ignorãtię, potest deueniri ad iuramentum, quod satis videtur rationabile. Ego dicerem hoc esse arbitrarium, secundum quantitatem pĩudicij, & qualitatem personæ, allegantis ignorantiam, & qualitatem ignorãtiæ, & qualitatem facti, in quo ignorantia prætenditur. hoc bo. tex. iun
10 cta gl. in c. innotuit, de elec. & bene facit c. fi. in fi. de iureiu. †No. ex gl. vnum legitimum modum probandi ignorantiam constitutionis, sc. probando absentiam loci, sed glo. exigit absentiam à prouincia, & multi damnant hanc glo. respectu legis principis, quia eius lex distringit vniuersum, nisi secundum eos probaretur absentia apud infideles, ad quos lex non extenditur. Sed certe iudicio meo gl. nõ meret reprehẽdi, qa refert se ad casum auth. vt fac. no. cõsti. ꝑm quem ꝓstitutio non ligat, nisi post lapsum duorũ mẽsiũ, currẽtium à tpe publicationis factæ in prouincia; ergo sufficit, ꝙ pbr ea absentiã ab illa prouincia. Idẽ etiã, vbi ꝓstitutio distringeret tm̃ diœcesim, qa tũc sufficit, ꝙ pbr absentiã [e] à diœcesi, vt est tex. no. in d.c. fi. & idem dicendum eadem rõne, vbi constitutio solum distringe-
f ret ciuitatẽ, quia tunc sufficit probare absentiã à ciuitate, [f] & sic intellige

ADDITIONES.

a ¶ Publicatur Romæ. Idem dicas in extrauagantibus regulis Cancellariæ, quæ publicantur solum Romæ. Et quid in dictis publicatis? vide hic plenè d. Fel. vbi etiam ponit, quòd si citatio per edicta est facta in certo termino auditur comparens post terminum, donec iudex imponat silentium illis, qui non comparuerunt in termino, secundum Inno. in c. fi. qui ma. ac. pos. & no. in c. fi. de ma. & obe. sequitur Bal. in l. diffamari, ¶C. de inge. manu. De quo fecit fetum Ang. in l. j. C. vt nemo priuatus. inferens, ꝙ auditur talis volens probare: quod intelligo dummodo res sit integra, vt in c. fi. qui ma. ac. pos. Præterea intelligo, nisi esset terminus legis, quia eo elapso non auditur, secundum Inno. in d. c. fi. qui ma. ac. pos. per Bal. commissa. C. de adult. sequitur Bal. in l. si pro ea. C. qui ac. & in d. l. diffamari, & in c. 1. in princ. quo tempore miles, & Ang. in l. si insulam. ff. de verb. obli. & gl. in cle. sæpè, in ver. non ob. de ver. sig. & per Pau. de Cast. cons. 301. facit quod voluit Pau. de Ca. in l. si pupillus. §. proscribere. ff. de insti. & quod voluit Arch. in §. quia, in fi. 22. q. 2.

¶ Adde tu, an scientia, vel ignorantia statutorum præsumatur? & quando? Ro. cons. 228. & vide supra, in ver. solum Deum, & post d. Fed. & Cors. inquãtum inferunt ad citationem per edicta, quando illa arcter, Adde Alex. cons. 5. 2. lib. Old. § 3. & 195. in fi. Et inquantum concludunt, quòd vbi aduersarius est certus non sufficit citatio per edicta: Limita id esse verum, nisi talis citatio venerit ad notitiam ipsius aduersarij; quia tunc licèt sit illegitima, nocet tamen citatio scienti. Ita pulchrè limitat Rom. cons. 410. vbi voluit, quòd stante statuto, ꝙ hæredes defuncti debeant citari expressis nominibus, & non per proclama generale, quod tamen si per proclama fuerint citati, & notitiam citationis habuerint, ꝙ talis citatio præiudicet, per cle. causam, de elec. prædicta faciunt etiam ad illud, quod dictum est supra & scientia constitutionis ligat ante duos menses.

ANT. FR. ¶ Et quid si edictum? vide tex. in l. ne quicquam. §. circa. ff. de off. procon. & in lob seruare, in §. j. eod. tit. ubi dicit, ꝙ est lex prætoria. Sed proprie est Regis, vel Imperatoris, vt habetur in Euangelio Lucæ. c. 2. exijt edictum à Cæsare Augusto. &c. & habetur in c. constitutio. 2. d. & in c. cum apud, de spon. vbi per Car. Aliquando etiam ponitur pro citatione iudicis, vt in l. & post edictum, & in l. ad peremptorium. ff. de iu. & in c. de illicita. 24. q. 3. Et adde, ꝙ quando nescitur certa persona, quæ citari debeat, sufficit edictum generale, vt in c. fi. de elec. lib. 6. & habetur per Inn. in c. per venerabilem, qui fil. sine legit. Et an ualeat edictum peremptorium contra absentem causa reipub. habetur per Bar. in l. contra pupillum. ff. de iu & de materia edictorum, & de eorum libellis, vide Spec. in tit. de dolo & contum. in §. 2.

b SEB. SAP. ¶ Sed dubium est. Vide Are. in l. is potest, col. 9. cum seq. ff. de aqui. hære. vbi pulchrè loquitur.

c ¶ Per proprium iuramentum. Adde gl. ordinariam in reg. præsumitur, de reg. iu. in 6. & in c. statutum per propriam, de rescr. eo. li. & in c. 2. in uersi. sciens de temp. ord. eod. li. & in c. pastoralis, de exce. vbi tex. & in c. præsentium, de test. ubi tex. iuncta gl. in ver. iuramento & gl. in c. significasti, il. 1. in ver. est ita de homi. & tex. iuncta gl. in c. fi. qui ma. ac. pos. tex. & ibi doc. in c. propter, in §. illud, in uersi. fidẽ faciat in iramento, de ele. tex. in l. si tutor. C. peric. tu. & in l. si pupillus. §. prescribere. ff. de insti. & in l. non omnes. §. a barbaris. ff. de remil. & per Arch. in c. in primis. 2. q. 1. In quibus omnibus locis habes, ꝙ ignorantia regulariter probatur per iuramentum, facit glo. in l. at qui naturẽ cum me absente, in gl. mag. in uersi. vide melius. ff. de ne. gest. vbi expresse dicit, ꝙ stabitur iuramento suo in dependentibus ab animo, in glo. in l. 1. §. 2. ff. de iti. actuque pri. & ibi Bar. & no. gl. & doc. in l. 2. in gl. 1. in fi. C. de ser. & no. glo. in l. fi. circa me. gl. ma. C. de anna. exce. & glo. ma. in fi. de act. in §. namque cum sit de sua conscientia; tamen secundum Arch. ibi illa gl. nullam mentionem facit de iuramento. Fallit primo, nisi ignorantia allegata posset alio modo probari, quam per iuramentum, quia tunc non sufficit iuramentum. Card. cle. 1. in 8. q. de consan. & assĩ. Fallit nisi lex præsumat scientiam, quia tunc non sufficit iuramentum Pau. & Do. in c. eos, in ver. scienter, de temp. ord. 6. per tex. in d.c. vidua. Fallit. 3. vbi agitur de præiudicio alterius, secundum Do. post Pau. in d.c. eos, per tex. in c. ex insinuatione, de proc. Quod intelligo quando iuramentum est solum, quia non iuuatur aliquibus præsumptionibus vel quando agitur de graui præiudicio, secus de leui, secundum ipsum in casu quo sdam, ad hoc infra de præsum. Fallit. 4. nisi statutũ prohibeat allegare ignorantiam, quia valet, secundum Bar. in l. Diuus, in prin. ff. de fal. & Bal. in l. j. ff. de. & illum in c. ad falsarios, in princ. ff. de cri. falsi. facit tex. in d.c. vidua, & in §. pen. in Auth. in medio litis sacras iussiones non fieri, in ver. neque ignorantiam in ea proponat; & in l. ff. cut. in fi. C. de præscr. 30. ann. ibi, etiam si lex ignorantia se excusare tentauerit. Ego soleo allegare tex. in l. generali, de consensu enim non ignorantia volumus obligari. C. de tabul. & scribis lib. Fallit quinto, nisi agatur de probanda iustitia ignorantiæ, quia non sufficit iuramentum, secundum Bal. in l. j. ver. item apparet. C. ad Maced. Fallit 6. quãdo allegatur ignorantia eius, quod publice notum fuit, & cuius non est verisimilis ignorantia, secundum Rotam dec. 444. inci. extra rotam petebatur confessum. Fallit septimo, quia in consistentibus in animo alicuius, non statur eius iuramento, quia est præsumptio contra eum, vt dicit Bart. in l. inter omnes. §. rctè. ff. de fur. & Bal. in auth. cui relictum. C. de indic. vid. tol. Bart. in l. oẽs, qa. C. de agri. & cens. li. 11. Fallit octauo, ꝙ in dependentibus ab animo, non statur iuramento alicuius, quando ex facto ius præsumit de animo, dixi per illum tex. in c. 1. de præsum. Limita nono, nisi clara indicia confundant assertionem alicuius secundum docto. & Abb. in c. nouit. in gl. in ver. indicare, & iud. Limita decimo, nisi aduersarius probaret contrarium per legitimas probationes, quia tunc dicitur probatio ignorantiæ per iuramentum, secundum Bar. in l. si cui. §. ijsdem. ff. de accu. & glo. in ver. affectata, in d.c. eos, de temp. ord. in 6. quam alle. Imo. in l. qui bona. § qui damni. ff. de dam. infect. bene facit quod no. Ang. in l. qui restituere. ff. de rei vend. & in l. qui uas. ff. de fur. & in authen. de exhi. reis, in princ. dicam plene in c. proposuisti, infra de proba. Limita undecimo, nisi lex requirat dilucidam probationem, secundum Abb. & alios hic, per ea, quæ dicam in sequenti apost. & de ista ignorantia, si probari possit iuramento, vide Cald. cons. 4. de sent. excom. & Card. cons. 36. incipite in Romana curia pen. & Rotam dec. 262. si propter negligentiam, & per istum cons. 35. inci. facti contingentia in ciuitate Senarum, & per B. Thomam quodlibeto. 19.

¶ Adde tu, ꝙ ignorantia probetur per iuramentum. Ro. cons. 273. & dicunt do. de Rot. ꝙ Episcopus probat per iuramentum, ignorantiam uacationis beneficij, vide dec. 231.

ZACH. ¶ Adde etiam, ꝙ licet ignorantia statuti possit iuramento probari, saluis distinctionibus, & limitationibus supra positis, poterit nihilominus cõtrarium per aduersarium probari, ita no. Bart. in l. si cui. §. ijsdem. ff. de accu. & glo. in c. 1. de præscr. lib. 6. Ad idem est glo. per Archid. 26. q. 2. No. Abb. in c. continebatur, de despo. impu. & in c. proposuisti, & ibi per do. Dec. de prob. Alex. in l. qui bona. §. qui damni, de dam. infec. & cons. 114. incip. in causa & lite, col. 1. vol. 4. Adde gl. in l. 1. §. si absens, in ver. iudicio, quam ad hoc ibi no. Pau. de Cast. & Alex. ff. si ex noxali causa agatur. Idem no. Dom. post Io. An. in c. statutum. §. cum uero. col. 4. ver. sed an contra iuramentum, de rescr. lib. 6. Quod tamen non haberet locum, ubi iuramentum pro plenaria probatione haberetur, de quo per Alex. cons. 3. allegato 114. ubi plene distinguendo, de hoc illud no.

ANT. FRANC. ¶ Et ad hoc, an ignorantia probetur per iuramentum? vide glo. in l. si cui, & ibi per Barto. ff. de accu. & habetur per glo. 34. q. 1. in c. in lectum mariti, & habetur in c. accedens, de cri. falsi. & in c. innotuit, de ele. Et quia dicitur hic, quòd contra talẽ iuramentum potest probari contrarium, scilicet scientia, vide glo. & Bart. in l. 5. C. de peri. tuto. ubi ponuntur modi quibus contra iuramentum probatur scientia, de quibus etiam per Bar. in d. l. si cui. §. ijsdem, de accu. Et adde, ꝙ ignorantia probatur eo ipso, ꝙ non probatur contrarium, secundum Barto. in l. super seruis. C. de his, qui mill. non poss. lib. 12.

d ¶ Iucidam. Idem An. & Imo. hic per glo. in l. fi. in prin. ff. quod met. causa Archi. & Dom. in c. pia. super uer. apertissimis, de excep. in 6. Abb. in c. cum dilectus, in antep. col. ibi, sed ultimum, ut in exceptione dilatoria probanda, de ord. cogn. & in l. cum de indebito. in ver. legitimis. ff. de probatio. & glo. in l. 2. in facta fide, de elect. in 6.

¶ Adde tu, ꝙ opi. Inno. sequitur Ange. cons. 287. in pen. colum. Et quæ dicatur legitima probatio? vide Alex. cons. 119. in 3. col. 2. lib. & quæ sit ratio, quare non admittitur probatio ignorantiæ per iuramentum? cum contra illam alleganti se uehemens suspicio, uide Rom. cons. 481.

ANT. FRANC. ¶ Et an, & quando probatio, quæ fit per iuramentum, dicatur esse probatio legitima liquida, uel clara, & illa dicatur sufficiens, quando lex, uel statutum requirit in aliquo casu fieri debere probationem? vide plene per Alexan. de Imo. in l. licet Imperator. ff. de leg. 1. ubi multa dicit ad propositum.

e SEB. SAP. ¶ Absentiam. Vide Alex. cons. 31. ponderatis, in 5. vol.

f ¶ A ciuitate. Adde, ꝙ idem uoluisse uidetur Spec. in tit. de consti. dum format libellum & articulos contra non obseruantes statuta.

11 intellige gl. in d.c. proposuisti. † Ad unum no. dictum Archid. aduerte, in c. quod dictis. 16. di. ubi dicit, ꝙ ad hoc, ut bannum distringat
a ciuitatem, oportet, ꝙ vadat per totam ciuitatem, [a] nec illud repro bat dom. Anto. Sed ego dubito, an illud sit uerũ, per c. 1. de postu. præla. quia satis est, ꝙ constitutio solemniter publicetur in locis eminentioribus, & consuetis. Nec est necesse discurrere per singulos meos, quia hoc esset singulorum aures inculcare, contra d.c. 1.
2 sed potest illud saluari respectu locorum eminentiorum ciuitatis, & illud dictum sic limitatum tene menti. Abbas.

ADDITIO.

2 ¶ Per totam ciuitatem. Adde Bal. in c. 1. in 5. col. in tit. de milite uasallo, qui contumax est, & Dom. in d.c. quod dictis, quod intellige secundum Abb. Hoc idẽ voluit Imo. per d.c. 1. in ver. solenniter, de postu. præla. Mod. alle. per Abb. & Imo. glo. in ver. publicè. de excep. & tex. in l. si pupillus, §. proscribere, ff. de inst. ibi, non in loco remoto, sed euidenti, & bo. gl. in c. fi capitulum, ver. si factam, ibi, sufficit, ꝙ in loco congruo, de consens. præb. lib. 6. & in terminis de banno, no. Fed. cons. 211. in 1. col. inci. super themate præmisso, licet principium illius consilij incipiat, factum tale est, Placet mihi opi. Abb. Imol & sequacium, per tex. in arg. opti. in 13. circa prin. ibi, omnes glebas eius circumambulat, sed sufficit quamlibet partem eius fundi intrare, ff. de acq. poss.

¶ Adde tu, ꝙ dicta Arch. & Bal. in iuribus hic allegatis, sequitur Aret. cons. 110. vbi ponderat tex. in c. cum in tua, quæ põderatio facit pro limitatione Abb. hic, & inquantum d. Fel. hic addendo illi q. an incipiens extrahere bladum extra ciuitatem, si casu desistat, & fiat statutum, ꝙ nullus extrahat, si ille perseueret, incidat in pœnam? adducit alias questiones. Adde etiam tu Alex. cõs. 73. li. vbi consuluit super statuto Cesenne, disponente, ꝙ nullus extrahat uinum, nisi soluat 40. solidos pro datio; si aliquis tempore primi publicani cœpit extrahere uinum, & ui tempestatis in portu fuit impeditus, ita ꝙ superuenit secundus, cui debeat solui datium, siue uectigal? quo etiam ad 1. q. quis post fit proclamata facere? vide Alex. cons. 124. 4. lib.

SVMMARIVM.

d *Lex etiam penalis recipit interpretationem extensiuam ex similitudine ratio nis, vel connexitate negotii.*

2 *Testes, quorũ vnus dicit, qđ possessio fuit tradita Martino, & alter dicit Petro, reducũtur ad cõcordiã, scilicet ꝙ fuit tradita vni post alterũ successiue.*

3 *Argumentum à simili vtrum tollatur, si assignatur aliqua dissimilitudo, & quis habet probare dissimilitudinem.*

4 *Lex, statutum, vel consuetudo extenduntur ad casum similem, nisi ille casus similis decidatur per aliam legem.*

5 *Casus si non reperitur decisus, recurritur ad similitudinem legis, non autem ad similitudinem statuti, vel consuetudinis, vide infra de consue. in c. cum olim. nu. 7. vbi videtur contrarium.*

CAP. III.

a **Translato.** [a] Quod de uno connexorũ statuitur, ad aliud connexum extenditur. uel aliter, secundum alium intellectum. Potestas legem condendi, & mutandi, est penes uicariũ Christi, & qđ de uno ꝓnexorũ statuit, & c. Primo ponit uerba Apostoli. Scdo Augustini, illa exponẽtis, ibi, [Quia enim.] Casus literalis. Quidã Hebræi licet facti Christiani, seruare uolebãt legem ad literã, q dicebãt ꝑceptũ de sabbato, esse seruandũ, & circũcisionẽ eẽ seruãdã, q̃ hodie ad literã seruari nõ dẽt. Hos reprehẽdit Apost. dicens, ꝙ postq̃ sacerdotiũ est delatũ ad Christianos, necesse est, ut legis translatio fiat. Aug. super illo loco probat, quod hoc facere nõ debent, qa lex, & sacerdotiũ simul data fuerũt ab eodẽ, & iõ simul destruenda, quia ꝙ de uno dr̃ connexorum, de altero intelligi necesse est. Bern. In gl. 1. in fi. pone casum aliter, ut conueniat ti. Fuit q̃ situm a Gregorio authore huius compilationis; an constitutio, seu lex deberet intelligi in propriis terminis tm̃, an debeat extendi ad alios casus? Et Papa respondet, ꝙ debet extendi ad connexa, & similia. Ad quod probandum inducit authoritatem Apostoli, qui ex translatione sacerdotij, intulit per ꝓsequentiã ad translationẽ legis. Et ꝓsequentiã Apostoli probat Beatus Augu. in scda parte, qa sacerdotium, & lex erãt ꝓnexa. Primo, quia simul data fuerũt Moysi. Secũdo, quia ambo data fuerũt ab eodẽ. s. ꝓditore, Tertio, qa sub eadem sponsione, & fic, ex quo simul fuerunt unita, dispositum in uno, dr̃ dispositũ in alio. Idẽ dicẽdũ in interpretatione cuiusque legis, seu ꝓstitutionis: Et ista positio casus multũ mihi placet. D. Ant. ponit casum, ꝙ hic q̃rebat a Papa, apud quẽ eẽt ptãs legis ꝑdẽdæ. Et rñdet f m eũ, ꝙ apud uicarium Christi; qa ex quo ī uicariũ Christi. f. Petrũ fuit trãslatũ sacerdotium, p ꝓsequens fuit translata ptãs legis ꝑdendæ, p rõnem Apostoli, & Augu. Hoc dictũ est uerum in se, sed nõ ꝙgruit, ut arbitror mẽti Apostoli; qa, ut colligit ex prima gl. nõ agebatur nunc de ptãte legis ꝑdẽdæ, sed de obseruatione legis antiquæ. Sed aliis rõnibus ego probo, ꝙ ptãs legis ꝑdendæ sit translata hodie in ecclesiã. Nam ad summum sacerdotẽ pertinet, autho
b ritate diuina, legis interptatio, ut in c. per uenerabilem. qui fil. sint leg. trãslato ergo sacerdotio, necesse est, ut hæc ptãs legis condẽdę, & interpretãdæ sit trãslata; qa quoties duo sic se habẽt, ut de uno p ueniat ad aliud, dispositũ in uno extẽdit ad reliquũ, [b] ut l. oño. ff. de spon. uide gl. in c. 1. de post. ꝓla. in fi. qđ ibi dixi. Item, pbat alia rõne magis specifica. Dico. n. ꝙ Christus nõ solũ p ꝓsequẽtiã sacerdotij, sed p uerba expressa trãstulit in ecclesiã ptãte legis ꝑdẽdæ, p illa uer
c ba, qđcũq; ligaueris. &c. 34. q. 1. c. manet. & uide Inn. in ꝙ qđ sup his
1 pta. [c] His ꝑmissis no. primo, ꝙ lex recipit interpretationem extẽsi
d tuam [d] ex similitudine rõnis, seu conexitate negotij. [e] Quod procedit etiam si constitutio sit pœnalis, uide bo. text. in l. 1. §. qui operas.

ff. ad Tert. & tex. cũ gl. in c. postquã. in fi. de elec. lib. 6. & in d.c. 1. de postu. ꝓla. in gl. pen. No. 2. ꝙ vbi duo diuersa in iure pariscant, dispositũ in uno extendit ad aliud. In gl. fcda, ibi, [sin Petrũ.] dicit Phili. ꝙ primo sacerdotiũ fuit translatũ in Christũ, q fuit de tribu Iuda. de Aron, q fuit de tribu Leui. Nam primò sacerdotiũ erat apud illã tribum. f. Leuiticã, ita ꝙ de alia tribu non poterãt ꝓmoueri; sed
2 Christus postea trãstulit in Petrũ, & successores. † Et sic no. pro ꝙ
f cordia testiũ f pp multiplicationem actus, vt si aliqui dicunt ꝙ possessio fuit tradita Martino. & alij testes dicunt, ꝙ fuit tradita Sẽpronio, ꝙ debemus intelligere, ꝙ vtrisque fuerit tradita successiue, vt testes reducantur ad cõcordiã arg. c. cũ tu. de testi. Per quę aũt verba hæc potestas fuit translata in Petrum, seu ecclesiam? Compo. instat sed dic breuius: ꝙ primo, ante mortem, Christus promisit Petro han ptãtem, p hæc verba, §. Tu es Petrus, & super hanc petram ędificabo ecclesiã meã, & tibi dabo claues regni cælorũ; & sic locutus est per verba futuri tẽporis. Postmodũ vero etiam, ante passionem, hanc ptãtem dedit omnibus Apostolis, q̃n dixit, Quæcũque ligaueritis in terris, erunt ligata, & in cœlis. Matthæi 18. Post passionẽ vero, & resurrectionẽ, expresse q̃ulit omnibus hanc ptãtem, per illa verba; Accipite spiritum sanctũ & quorũ remiseritis pecca ta erunt remissa eis. Io. 20. Et ad ostẽdendũ, ꝙ Petro tradebat, vt capiti; dixit ei seorsum pasce oues meas. Io. c. vlt. In Ascensione vero, potesta-

ADDITIONES.

a SEB. SAP. ¶ Translato. Ad istud, c. vide vnum dictum Compost. ꝙ refert Abb. in c. cum M. j. eo. col. 6. & vide quod per istum tex. consuluit Lud. Ro. in consi. 218. & vide etiam quod per illum tex. dixit gl. in c. fi. in 10. dist. de cõcess. præb. in 6. quod dicit d. Abb. in c. constitutus, super gl. 1. infra tit. prox.

b ¶ Ad reliquum. Adde Ro. late cons. 120. & 129. & 180.

c ZAC. ¶ Per statuta, vel præcepta. Adde Abb. ita intelligentẽ in c. quanto, col. pen. de consuc. & per Do. Fel. & Decium in c. 1. in 3. col. ver. & de ꝓla authoritate, §. eo. tit. in 1. col. Et declarantur supradicta verba claue non errante, & peundẽ Abb. in c. licet de euitanda, in prin. de ele. & in c. proposuit, de concess. præb. & And. Sicu. in c. nouit, col. 7. de iud. Fel. in c. canonum, in prin. §. eod. tit.

d ¶ Interpretationẽ extẽsiuã, Adde gl. fiog. in cle. 1. in ver. eligat, de elec. & in cle. 1. in ver. p fidẽtes, in fi. de rescr. in cle. auditor, in ver. beneficio, e. ti. p qbus gl. facit tex. in l. regula, §. licet, ff. de iu. & fa. ig. & in l. cũ pr̃, §. dulcissimis, ff. de le. 2. & in l. pr̃ filium, §. fundũ, ff. de leg. 3. & in c. 2. requiris, de app. vide istũ in c. sicut, de test. in c. fi. de rescr. in c. pen. de immur. eccl. in c. fi. in prin 9. col. de iureiur. in c. 1. in 8. col. de re iu. in c. de vxo. de sepul. 12. col. & in c. ecclesię, & in c. qa pleriq; circa fi. de immu. eccl. & in c. suggestũ, & in c. ꝓpositi, de app. & ī c. p tuas e. ti. & in c. inquisitionib. in 4. col. de accus. in c. fi. & c. cęterũ, de elec. & vide bonã gl. in c. 1. in ver. Italiæ, ibi, vbi eñ est eadẽ rõ, de tẽpo. ord. li. 6. & p Bar. in l. 3. §. 2. videndũ, ff. ad Tert. plene p Imo. & Ro. in l. si vero §. de viro. ff. Iol. ma. legit, & no. in l. nõ pñt. ff. de legi. & plene per do. meum Barb. in cle ī. de rescri. in gl. in ver. præsidentes. Adde tu do. Card. cons. 6. Barb. cons. 44.

e Connexitate negotii. Quod negotium dicatur connexum, uide Fran. Are. Mod. in cons. 29 inci. in Christi noie. & c. circa primum dubiũ, in 13. col. in ver. his breuiter p̃missis, ibi, & per ꝓsequens ꝓnexum, & cohærens, & Alex. cons. 58. inci. redem. & c. circa primum q̃situm, in fi. & cons. 198. in 2. vol. repetito, circa fi. ibi, quo ad vltimum dubiũ, & cons. 18. inci in cã & q. 4. col. in 2. vol. Bar. in l. cũ actum, §. 1. in 2. no. ff. de neg. ge. & facit tex. in l. si annũ, in ver. dependẽtibus, de iud. li. 6. & But. hic, ꝙ q̃n duo extrema separata adinuicẽ ex aliquo accidente vere ꝓnectuntur, tunc dispositum in uno, extenditur ad reliquũ, & dr̃ connexum illud, quod ꝓnectitur, & cohæret alicui rei, sine quo illa res bñ perfici non potest. dr̃ etiam aliquod connexum, quod cõprehenditur intellectua liter f m But. hic, licet non exprimatur. Dixi plene vltrà. Mod. hic in §. 1. in gl. in ver. annexa. 1. q. 3. & inquantũ Abb. hoc dicit, & si constitutio sit pœnalis. Adde tex. meliorẽ de iure f m Bal. ibi in c. 1. ver. porro, in tit. q̃ fuit prima causa beneficiamit. et inquãtum dicit, ꝙ vbi duo æquiparant̃ in iure, & c. dicam, p̃. in c. 1. de postu. præl & in c. cum in cunctis, § clerici de elect. Adde tu Ro. cõs. 94. & ibi quid operetur connexitas; & vide in alleg. in proxima præcedenti apostil. & vide notabile verbum Inn. relatum per Alex. cons. 61. 2. li. in 2. col.

ANT. FRAN. ¶ Et An & quando de connexis idem fit iudicium? hñ in l. etiã. ff. de mino. & in c. quanto, de iud. & in c. hoc quippe. 3. q. 6. & no. in c. quo iure, 8. di. & in l. qui proprio, in §. item quæritur, ff. de procu. & in l. si cognati. C. de neg. gest. & habetur per gl. fi. in c. præterea, de offi. deleg. Et adde ꝙ rõne ꝓnexitatis permittit quod alias non permitteret, vt habetur in c. nosse. 11. q. 3. & c q̃ magnum, 23. q. 3. & plene per Spec. in ti. de sen. excom. in ver. sed pone.

f ¶ Pro concordia testium, facit, c. 1. de confessit. in 6. vbi dictio, per, denotat actũ mediatum, & immediatũ, & ibi Do. in 2. no. infert ad saluationem testium addendo gl. in ver. sed tertia in c. cum Vintionensis, j. de elec. & tex. in c. fin. j. de exce prælat. facit gl. in l. in operis, ff. locati, quæ dicit fieri, simul. quod fit cũ prioritate, & posterioritate tẽporis, & ita ad testes no. Bar ibi & gl. in cle. 1. in ver. simul de appel. & gl. in c. bonæ memo. il 1. in gl. pen. ver. ad nos, dixit Lau. ibi de verbo, pariter, de elec. Tu adde ad Mod. hic, Insti. de re. diui. §. singulorũ ibi simul, & gl. exponit, i. statim, post Cy. in l. testiũ, C. de restit. in 5. q. Bal. in rep. l. petens, C. de pac. in pe. fo. & in c. cũ dilectus, de cau. pos. & prop. & do. meũ in c. 2. de ord. cog. in 10. col. Abb. in c. 1. de mutu. pe. & But. & Imo. in d. cle. 1. in ver. simul soleo allegare, tex. in l. 1. C. si vnus ex pluribus appel. quam ad hoc ponderat ibi Bal. & vide quod voluit Bar. de dictione, simul in l. si quis ita in fi. ff. de conditio. & demon. vbi debent simul viuere, & simul stare, si per aliquẽ non fiat, quin per eum alatur. Adde tu, quod voluit Bal. consi. 442. in fi. 3. li. qđ si testis dicit, vidi patrem, & filium possidere, debet intelligi quo ad patrem, de pos. iur. quo ad filium vero respectu cuiusdam ire, & agere, de dictione postea, si testis dicat, ꝙ instituit Titium, postea Sempronium, vide Alex. ꝑsi. 138.

g ¶ Per hæc verba. Adde Inno. in c. licet ex suscepto, in glo. magna, de foro cõp. & ibi istum in 9. col. & disputat. sua incip. Episcopus, in 19. col. no. gl. in verb. pasce. in c. significasti, de elect. & in c. in nono. in ver. commendare. & ibi Archid. & Dom. 20. dist. & gl. 2. in ver. considerandum, 50. dist. & gl. 2. in cle. pastoralis. de re iud. Card. Sancti Sixti in tract. de potestate Papæ. q. 22. Summã Pisanam, in uersi. Papa: Raynal. in 3. lib. in 27. rub. vide tex. in c. in illis. 80. dist. Archid. in c. scripturis. 8. q. 1.

Universidad de Deusto
Biblioteca

poteſtatem prius promiſſam, & traditam, dando executionem, cõfirmauit, dum dixit, Ite, & prædicate Euangelium omni creaturæ. Matt. vlt. cap. In feſto uero Pẽtecoſtes, q̃ prius tradiderat, p miſſionẽ Spiritus ſancti cõfirmauit. Et ex his põt colligi, q̃ poteſtas nõ fuit data ſoli Petro, & ſic Papæ duntaxat, ſed omnibus Apoſtolis repræſentantibus totam eccleſiam, ita q̃ hæc poteſtas eſt penes totam eccleſiam univerſalem, ſed debet explicari [a] per Papam tanq̃ per caput. Alii tñ explicant ſm ordinationẽ Papæ, ad hoc bon. tex. 19. di. Sicut dominus. 11. diſti. c. in nouo. & 24. q. 1. c. manet. & in c. noua. de pẽ. & remiſ. & in c. 1. §. una. de ſum. trı. Et ex his, & tex. concludi-
b tur, q̃ ſi Papa [b] uellet, non poſſet remouere [c] omnes epos, cum repræſentent o ẽs Apoſtolos. 12. q. 1. c. uidẽtes. & uide gl. in c. p. princi-
c palem. 9. q. 3. & hoc plene examino in quadam diſputatione mea. [d]
3 † In gl. ſi. nõ. gl. iucto tex. Nã quotidie alle. iſte text. q̃ de ſimilib. idẽ
d ẽt eſſe iudicium. [e] & dicit Abb. q̃ iſtud ar. a ſimili ceſſat aſſignata diſſimilitudine. 26. q. 1. c. nuptiarũ. dicit ẽt, q̃ ille, q̃ negat ſimile, dẽt probare diſſimilitudinẽ; ga negat ius. & uide Spe. in titu. de alle. &
e diſp. §. poſt hoc uer. iurib. & ſic trãſeunt doc. Sed ego ſ dicerẽ, q̃ inducẽs ſimile, hẽt hoc, p bare ſaltẽ colorate; ga nõ eſt credẽdũ, nec ſtãdũ ſimplici uerbo arguentis. Ad hoc c. cũ dilecta. de confir. uti. uel inutil. & l. ei incũbit. ff. de prob. & 6. q. ult. c. accuſator, q̃ aſſeuerat. Negans uero ſimile colorate induct ũ, dẽt probare diſſimilitudinẽ. ad hoc. c. 2. j. transla. Epi. nec ſufficit allegare aliq̃ diſſimilitudinem in genere, ſed debet eſſe ſimilitudo in eo, ad quod fit cõparatio: vnde non expedit tota res ſit alteri rei ſimilis, ſed ſatis eſt, q̃ ſit ſimilis in eo, ad quod fit comparatio, vt probatur in d. c. cum dilecta. Idẽ probatur rõne. Nam ſimilitudo nõ eſt aliud, niſi rerũ inter ſe differentiũ cõparatio; de quo p Io. And. in c. nõ põt, de præb. li. 6.
4 Et ſic limita dicta doc. † An autem lex ſemper poſſit extẽdi g ad ſi-
g milem caſum? Dic, q̃ vbi caſus ſimilis haberet legem ſpecialem in ꝺrium, non debet fieri extenſio: quia non debet induci legum cor-
h rectio ex ſimilitudine rationis, [h] vt no. Bar. in auth. quas actio. C. de ſacroſan. eccl. ſed vbi nõ reperitur lex contraria, bene poteſt fieri extenſio ex ſimilitudine rationis. & ſic intellige. l. non poſſunt. ff. de leg. & iura ſimilia. Hæc no. voluit Bar. in l. non dubium. C. de legib. vbi dixit, idem eſſe in ꝓſuetudinibus, & ſtatutis p. l. de q̃bus, in prin. ff. de legib. Et ſic no. & tene menti, q̃ ſtatutum municipale, & ꝓſuetudo poſſunt ad alios caſus ex idẽtitate rõnis extendi, dummodo illi caſus non habeant legem contrariam, & ſic intellige, q̃d no. in c. noſtra. de iureiur. vnde tenuerunt multi, & male, q̃ ſtatutum nunquam debet extendi, quia eſt ſtrictũ; ſed vt dixi illud procedit, q̃n extenſio fieret cum legis correctione, alias ſecus. Nec debet extendi ad caſum conſimilem ex fictione. per l. 3. §. hæc verba. ff. de neg. geſt.
5 no. Barto. in l. omnes populi. ff. de iuſt. & iu. † An autem, vbi lex non reperitur in caſu imminenti, debeat primo recurri ad ſimile legis, vel ſimile ſtatuti vel conſuetudinis? Dic, q̃ ad ſimile legis communis, vt probatur in d. l. de quibus, & ibi per Bar. Abbas.

ADDITIONES.

a ¶ Debet explicari. Facit illud Marci in Euangel. Ite, dicite diſcipulis eius, & Petro, & ſic Petro tanquam capiti, vide gl. in c. nouo, 21. diſt.
b SEB. SAP. ¶ Si Papa. Vide Fel in c. quæ in eccleſiarum, col. 15. ver. per iſtam concluſionem. 1 eo.
c ¶ Remouere. Adde q̃ Rom. conſi. 460. dicit, q̃ Papa non poteſt aliquid facere, per quod decleretur ſtatus eccleſiæ.
ZACH. ¶ Adde Dom. in c. per principalem, 9. q. 3. & in c. in iſtis, 4. diſtin. Feli. in c. quæ in eccleſiarum, 16. col. poſt prin. ver. per iſtam declarationem, in eod tit. Card. in cle. 1. in vlt. not. vr lite pẽden conſi. 75. incipien venerabilis vir. Inn. in c. ad ſupplicationem, in vlt not. 7. de renunc & Per. de Monte in ſua monar. in 14. & 48. col. & Gem. in c. 1. in 1. col. 10. diſt.
d ZACH. ¶ Mea Epiſcopus, & quidam Rector Parmenſis, in 4. col ver. non poteſt autem Papa &c.
e ¶ De ſimilibus: idem debet eſſe iudicium. Adde Bal. in l. dara opera, in 7. colu. C. q̃ accu. non poſ. Cy. & alios in l. nõ poſſunt, ff. de leg. in §. idẽ ſi adhuc, inſtitu. mãd. in c. cauſis, de re iudicata, in c. inter cæteras, de reſcrip. gl. in l. ſi quis id, q̃d, ff. de iuriſdic. omn. iudic. Inn. in c. qualiter, in 2. de accu. tex. in c. 18. porro, cũ ſequ. quę fuit prima cauſa bñ. amit. in vſib. feud. & ibi Bal. idẽ Bal. in l. 1. C. de interd. & in l. de q̃bus, ſ 20. col. ff. de legi. & in dicto c. inter cæteras, in l. ſi qs ſeruo, C. de fur. in l. 2. in pen. col. C. de patr. q̃ ſi. diſt. in c. 1. circa ſi. in tit. an agna. vel cogna. ſuc. in feu. in l. 3. C. de iur. do. in l. ſi C. de interdi. ma. in auth. ex teſtamẽto, C. de colla p tex. in §. fin aũt, in auth. de nõ eli ſec. nub. facit gl. in c. ſi. de iu. patr. tex. in l. at ſi q. 5. & idẽ Labeo, in ver. cũ in eũ pœna ſtatut a nõ. t. ff. de relig. & ſum. fun. 15. q. 8. in ſum. Bal. in Spe. in tit. de diſput. & alle. & in l. ſi q. 5 nõ dicã rapere, ſ 1. col C. de epiſ. & cler & l. 3. C. de inſtit. & ſubſtit. in l. ſi extraneus, ff. de cond. ob cau. in l. ſi te, C. de infa. in l. trãſigere, in 4. col. & in ſi C. de tranſ. in l. 2. in prin. C. quæ ſit long. cõſue. Bar. in l. Gallus. §. & q̃d ſi tñ, de libe. & poſthu. Dom. in c. relatũ. 37. diſt. & 44. diſtin. in ſumma, p iſtum in c. de multa, inf. de ſ̃b. & in c. ad audientiã, de cler. nõ reſid. & in c. cõſtituti, in 2. no. de app. Io. de Lig. in c. ſi. in pe. col. de cõſue, & ibi per Butr. in 12. col. p Imo. in l. ſi vero. § de uiro, ff. ſolu. matr. p iſtum in c. quemadmodũ, de iureiu. per illũ tex. per But. in c non debet, de conſan. & aff. in pen col Notabis tñ, q̃ vbi duo ſunt ſimilia, magis ſimile eſt eligendum, Bal. in d. l. data. Et no, quod illa dicuntur ſimilia, quorum qualitas eſt vna. Illa dicuntur eadem, quorum ſubſtantia eſt eadem, ſecundum Philoſophum. 6. Meta. refert Cy. in d. l. non dicunt. Item caſus exceptus, extenditur per ſimilitudinem rationis. tex. melior de iure in c. cum dilecta, de confir. vti. vel inuti. ſecundum Abb. ibi, in d. c. ad audientiam, de cle. non reſid & in c. cum omnes, in 5. col. ſ. eo. tit. de conſt, & in c. paſtoralis, in 1. col. de reſcr & in d. c. quemad. & uide gl. in l. 1. C. de cond. indeb facit, quod voluit Bar. in l. ſer ff. de vſuc. tex. & ibi Io. de Imo. in c. cũ dilecti, de dolo & contum. Inn. & vide, quę dixi in not. meis in ver. extenſio. il 1. in no incip. diſpoſitio ſimplex.
¶ Adde tu inquantum hic addens dicit, q̃ caſus exceptus, extenditur propter ſimilitudinem rationis, q̃ contra hoc dictum eſt glo. in c. ſi Dei fauorem, de hære. li. 6. & in reg. quæ a iure, de reg. iu. in 6. quas gl. alle & ſequitur Ro. conſ. 338. vbi tenet, quod regula exceptiua curialium Rom. curiæ non extenditur ad curiales ſancti concilij per rationis identitatẽ, tamen illam gl. in c. in fidei fauorẽ. d. Alex. improbat in l. ſi conſtante. ff. ſolu. mat. de Ro. mentionem non faciens.
f SEB. SAP. ¶ Sed ego. Vide Caccialupum in rep. l. omnes popu. in char. antepe. ff. de iuſt. & iu. & contra Abb. hic, q̃ non debet probari ſimilitudo p allegantem ſimile. Ego tenui in rep. l. quod Nerua. in 1. no. ff. de depoſi. quando ſunt tales caſus, inter quos maior eſt ſimilitudo, quam diſſimilitudo. Nam tunc regula eſt pro allegante, & alleganti regulam non incumbit onus probandi. vt per Inn. in c. præterea, de dilat. per Bart. in l. 2. ff. ſi quis in ius voc. non ierit. & vide ad materiam Aret. conſi. 55. vbi ponit quis dicatur contractus ſimilis alteri.
g An autem lex ſemper poſſit extendi: Adde Imo. & Ro. in l. ſi vero, §. de viro. ff. ſo. ma. & Imo. in cle. 1. de ele. & But. in rep. c. fi. j. de cõſu. & Do. in c. 1. de tem. or. li. 6. & p Matth. in ſuo trac. de extẽſione, & p Bar. in l. ſi cõſtãte in 9. q. 1 par. ff. ſo. ma. & aliq̃d hic p Mod. vbi rememorãt 4 dicta, in q̃bus ſit mẽtio. Adde tu an p p idẽtitatẽ rõnis, in ſtatutis fiat extẽſio. Ang. cõſ. cx. Ale. cõſ. 45. vol . . . Are. cõſ. 92. & 97. Si aũt vnus ẽctus aſſimiletur in q̃buſdã alteri, & in multis aliis ſi: diſſimilis, an debeat fieri extẽſio p eũdẽ, cõſ. 55. & an cõſuetudo ſit extẽdẽda, vide per eũdẽ cõſ. 303. & p Alex. cõſ. 67. 2. li. Ant. Fran. Et an, & qñ ceſſat arg. a ſimili, & de ſimilibus ad ſimilia p̃cedatur. vide q̃ habẽtur in Lillud, ff. ad l. Aq. & in c. ſicut vrgeri, 1. q. 1. vbi cõcluditur, q̃ arg. a ſimili nõ p̃cedit, vbicũq; datur diſſimilitudo, & vide q̃ habẽtur p. do. Ant. & alios poſt eũ in illo paſſu, an & quando p̃cedat argu. de matrimonio ſpirituali ad carnale, quæ regulariter, & ſimilia repe tuntur per c. inter corporalia, de tranſla Epiſc. in c. tuæ, de ſpon.
h SEB. SAP. ¶ Similitudine rationis. Quæ ſit ratio huius dicti: vide per Bald. in l. data, C. qui accu. non poſſ. & aliam rationem aſſignatam per Bal. in c. inter cæteras, j. de reſcrip.

SVMMARIVM.

1 *Lex prohibitiua, non ſolum comprehendit caſum expreſſum, ſed etiam extenditur ad omnes caſus, qui ſequuntur ex illo.*
2 *Qui facit, vel venit contra legem, vel regulam, an & quando incurrat peccatum mortale, & ponit perfectam diſtinctionem.*
3 *Verba p̃ceptiua exponuntur pro exhortatiuis, & econtra.*
4 *Verba imperatiua, an ſemper ſint p̃ceptiua.*
5 *Nullum peccatum eſt adeo veniale, quod non fiat mortale ex conſuetudine.*

CAP. IIII.

Nam concupiſcentiam, Conſtitutio certũ quid prohibens, omnia prohibet quæ ſequuntur ex illo: vel ſic. Omne prohibitũ, a lege, peccatum eſt, & omne illud, quod ſequitur ex eo. Primo ponitur dictum Apoſtoli ſecundo declaratio ibi, [hoc enim.] Caſus literaliter. Legitur in epiſtola ad Romanos: Peccatum non cognoui, niſi per legem: Nam concupiſcentiam neſciebam, niſi lex diceret, non concupiſces. Auguſt. exponit hæc verba. A poſtoli, ſcilicet, Nam concupiſcentiam neſciebam, dicens, hoc elegit Apoſtolus generale, ſcilicet concupiſcentiæ vitium, vnde omnia mala oriuntur. Concludit Augu. ergo lex illa bona eſt, quæ dum hoc prohibet, omnia
1 mala prohibet. B. † No. 1. q̃ lex prohibitiua non reſtringitur ad caſum expreſſum, ſed extẽdit ad oĩa, q̃ ſequuntur ex illo; & ſic lex recipit interpretationem extenſiuã, vt hic, & ſupra c. prox. Not. 2. q̃ ex conpiſcentia proueniunt omnia mala: Et ſi capis concupiſcentiam, pro animo deprauato, caſus eſt clarus, & ceſſant omnes obiections, quæ fiunt in gloſſ. pe. † Item not. iuncta glo. [a] 1. quod veniẽs
a contra prohibitionem legis, [b] peccat. [c] Circa hoc quæro, an ſit ve-
b rum generaliter, quod quis ſemper incidat in peccatum, maxime
c mortale, veniendo contra legem poſitiuam: & idem poteſt quæri de religioſis, reſpectu eorum regulæ, an omnis ꝺueniens obligẽt ad mortale. D. Ant. hic tãgit primũ. Sed declarãdo, & multa addendo, maxime dicta p Beatũ Tho. 2. 2. q. 86. ar. pe. & p Archi. 27. q. 1. c. 1. & in c. vtinã. 86. diſti. Diſtingue ſic, q̃ aut certũ eſt de mẽte legis, q̃ intẽdit p̃cipere, & certũ eſt, q̃ obligat ꝺueniẽtem ad mortale; & ſic

ADDITIONES.

a SEB. SAP. ¶ Iuncta glo. vide pulchrum dictum Fran. de Marone, relatum per Fel. in c. ſi quando, col. 6. in prin. de reſcr.
b ¶ Contra prohibitionẽ legis. Vide Bar. in l. ſi quis pro eo. in 5. mẽbro, ff. de fideiuſ. & Car. in cle. 2. in vlt. colum. de vita & hon. cler. & in cle. dudum §. fin. de ſepul. Do. poſt Archid. & Io. And. in c. deteſtãda, de cõce. ſ̃b in 6. not. in c. quis aũt, 19. di. gl. 3. in c. 2. & ibi Do. de cõſti. in 6. & p eũdẽ Do. in c. ꝑcuræ, de ele. in 6. & in c. comiſſa, in ſi. eo. tit. & li. & in l. in nomine dñi, C. de offi. ꝓto. Afri. & in auth. ſacra. pub. C. ſi aduer ven. in auth. decernimus, de arb. Adde do. Præpo. nunc vero Car. in c. deniq̃; §. hæc & ſi leg. 4. diſt & in 1 di. Pau. de Caſt cõl. 176. in 1. ſtipa.
c ZACH. ¶ Peccat. Limita iſtam concluſionẽ nõ procedere in iniuſto p̃cepto legis q̃d non ligat, & no. in c. 1. ſ. eo. Item ſi a tali p̃cepto legis per ꝺriam cõſuetudinem derogetur, vt no. Io. And. in c. ſi. de cog. ſpi. Nec ob. gl. in c. deniq̃; in ver. cõſuetudine, quia loquitur in cõſuetudine, q̃ eſt ꝺ p̃cepti iuris naturalis, vel diuini, quo caſu nõ excuſantur a peccato, vt per d. Dec. hic in prin. 2. col. ver. ſed reſpõderi poteſt. Et pro ſecunda limita. adduco Do. in alle. c. ſi. poſt Ioan. And quem refert, & ſequitur in gl. ſi ver. cõtrahitur, Idem no. Abb. in c. cũ venerabilis, in gl. 1. in fi. ſ. de cõſue Bar. in l. quis ſi fugitiuus, § apud Labeonẽ. ff. de ædil. edic. Herr. de Anch. cõſ. ſuo 50. incip. cõſue. circa ſi. & qd no Io. And. & Ant. in c. 2. de fide inſtru. Limito 3. in p̃cepto obſcuro, & q̃d diuerſimode poſt intelligi, vt nõ proce dat cõclu. ita no. Inn. in c. p tuas. col. 2. j. de ſim. quem refert, & ſequitur Bal. in l. ab eo col 2. ver ſed quid ſi pp intricationes. C. quomodo, & quã. iud. Abb. in c. capellanus. col. 3. verſi. no ex hac gl. infra de fer. Et dum dicitur in hac cõcluſione q̃ qui facit ꝺ p̃ceptum legis, &c. Dic hanc regulam non habere locum in ꝺ ueniẽte p̃cepto iudicis tã ſecularis, q̃ eccleſiaſtici. Salua tamen diſt. d. Decii hic. Et pro primo. ſ. q̃ nõ habeat locum in iudicis ſecularis p̃cepto, eſt expreſſ. dict. Io. de Lig. in c. 2. infra de maio. & obed Item, q̃ nec in eccleſiaſtici iudicis p̃cepto procedat, no. idem Io. de Imo. in c. cum contingat, in 10. charta, infra de iureiu. Itẽ nec in ſummi Pontificis p̃cepto, qñ eſt iniuſtum, aut ſtatus eccleſiaſticus læderetur, vel mala eſſent ventura, per Abb. in cap. ſignificauit, & ibi etiam doc. de offi. ord. & d. Decium in c. ſi quando, vbi late de hoc, de reſcrip.

ſic intẽllige illud. Qui nõ obedierit Principi, morte moriaẽ, in c. 2. de maio. & obe. & in c. quod præcipiſ. 14. q. 1. Aut non ꝓſtat de mẽte legis; & tunc, aut lex loquit p verba p̃ceptiua, aut æqpollẽtia, vel imperatiui modi, uel p verba exhortatiua, vel p verba cõia. Et ſi loq tur p verba p̃ceptiua tunc ꝺuenientẽ obłat ad mortale. Nã reſiſtẽ do ſuperiori, reſiſtit Deo. 11. q. 3. c. q reſiſtit, & c. ſi dñs, & c. Iulian⁹, niſi materia legis nõ eſſet neceſſitatiua, q̃a tunc verba impropriantur: [a] † vñ verbum, rogo, q̃ñq; exponitur pro p̃cipio, reſpectu ſubie-
3 ctæ materiæ. 11. q. 1. c. rogo. iũcta glo. Et q̃ñq; p̃cipio, exponitur p,
b rogo, [b] ita q̃ ſit verbum exhortatiuum, vt no. in proœmio Decretorum. Nam verba deſeruiunt intentioni, & non intentio verbis, vt in c. 2. requiris, de appel. facit. l. non aliter. ff. de leg. 3. ubi patet, q̃ à proprio ſignificato verborum eſt recedendũ, ſi de mente ꝺria di-
c ſponentis ꝓſtat. Aut loquitur lex per verba æquipollentia p̃ceptis, [c] vt per verbum inhibemus, & tunc idem, quod ſ. nam inhibitio ꝓti-
4 net in ſe p̃ceptum, vt no. Arch. 56. diſt. in ſumma. † Aut loquitur p verba Imperatiui modi, & caſus eſt aliquantulũ dubius. Dic tñ, q̃ hæc verba Imperatiui modi ex ſe non ſemp æquipollent verbis p̃ceptiuis. tex. eſt no. in cle. exiui. §. nos itaque, de ver. ſign. qui ad hãc mãm eſt melior tex. q̃ poſſit allegari, facit quod habet in prin. Decreti, & ex d. cle. colligit hæc diſtin. q̃ aut conſuetudo habet, q̃ illa uerba Imperatiui modi important præceptum in caſu, de quo eſt q̃ó; & tunc ſeruꝑ conſuetudinem c. cum dilectus, de conſue. & l. minimẽ. ff. de legi. Aut non apparet de ꝓſuetudine, & tunc recurre
d ad qualitatẽ materiæ. d Nam ſi materia eſt multum ponderoſa, & veriſimiliter cogitata, & ponderata p ſuperiorẽ, tunc inducit p̃ceptum, alias ſecus. Exemplũ in dicto Euangelij; Si q̃ percuſſerit te in vna maxilla, ꝑbe ei & aliam. Nam illud verbũ non importat p̃ceptum, ſed conſilium, licẽt ſit Imperatiui modi, vt 23. q. j. c. paratus. Aut lex loq tur p verba exhortatiua, ſeu conſultiua, puta, Obſecramus, vel conſulimus, & non ligat ꝺuenientem ad peccatũ. 40. diſt. c. denique. §. & ſi legib. & d. c. quod præcipitur. Quod limita, vt dixi. ſ. eo. c. j. Aut loquitur per verba cõia, puta. Statuo, decerno, vel q̃d ſimile, & tunc non obligat ꝺuenientem, ſaltem ad mortale, & eſt notabile dictũ Th. vbi ſ. & probat rõne: nam ſicut non oĩs ꝺuẽtio legis inducit mortem temporalem, ita nõ debet inducere mortem æternã: nam quodlibet peccatũ mortale eſt morte dignũ. 25. diſt. c. vnum orarium. §. alias ea demum. Item, ex quo lex aliq̃n loq tur p verba ſtrictiſſima, aliq̃n per verba nõ ita ſtricta, debet eſſe differentia in quãtitate peccati. Et idem quod ſ. dixi in lege, dic idem
e in ꝺuentione regulæ religioſorũ. Non. n. oĩs ꝺuentio [e] reg. obligat ad mortale, vt vult B. Tho. vbi ſ. adduco tex. apertũ i d. cle. exiui. ſed debemus ꝓſiderare, per q̃ verba loquitur quodlibet capitulũ regulæ, & idem in ſnĩa, voluit Arch. in d. c. j. & ſi diceremus ꝺriũ, ſequereẽ abſurdum, ſm Tho. nam vita religioſorum eſſet periculoſior vita laicorum, ꝺ c. nos nouimus. 17. q. 2. nam cum multa contineanẽ ſub regula, de facili religioſi inciderent in mortale. Nec ob. ſi dicatur, q̃ veniens ꝺ regulam, veniat ꝺ votum, cum ſolenniter promiſit ſeruare regulam; quia, vt dicit Bea. Thom. quem ſequitur Archi. in d. c. j. profeſſio non refertur ad omnia ꝓtenta in regula, ſed ad tria ſubſtãtialia regulæ, ſuper quib. eſſentialiter eſt fundata omnis regula religioſorum, de quib. in c. cum ad monaſterium, in fi. de ſta. reg. Omnia verò alia contenta in regula tendũt ad finem illorum triũ; vñ promittens ſeruare regulã, intelligitur promittere, vt ducat vitã regularem, q̃ quidem eſt eſſentialiter fundata ſuper illis trib. Hæc vera, niſi religioſus peccaret ex contemptu, ga tũc obligaretur ad mortale, 10. diſt. c. quis. Vel niſi peccaret ꝺ votum. i. ꝺ vnum ex illis
5 trib. Vel niſi aſſumeret in conſuetudinem, † ga nullum peccatum adeò veniale, quod non fiat mortale, dum placet. i. ex cõſuetudine. 25. diſt. c. vnum orarium. §. criminis, & adde ad p̃dicta, quod no. Archi. in d. c. vtinam. In gl. in ver. oriuntur, in fin. no. gl. iuncto tex. q̃ ꝺ-
f que lex vtutur vno tempore pro alio, [f] vnde ſm iſtam expoſitionẽ tps præſens ponitur pro preterito; ſiſe in l. nulli. C. de epi. & cle. Vel potes exponere tex. ſm Ioan. de Lig. pro appetitu depraũato, quia omnis appetitus depraũatus, eſt cõcupiſcentia; & ex tali appetitu omnia mala oriuntur, & ex hoc facit ad tit. iſte tex. q̃ lex prohibẽs aliquid tacitè, prohibet omnia, quæ ſequuntur ex illo.

ADDITIONES.

a ¶ Tunc uerba impropriantur. Et ibi 11. q. 3. c. rogo. 16. q. 1. in c. reuertimini, iuncto dicto. Arch. ibi, dum exponit, hortor. i. p̃cipio. facit c. j. in uer. hortamur, de teſt. & glo. in clem. 1. in ver hortamur, de teſt. & in c. ſicut inquit in eo. ver. 2. q. 7. & bo. tex. in cle. exiui. in ver. item quia, de verb. ſign. & Archi. in c. ignorantia. 38. diſt. & glo. in c. notum. 2. q. j. & per iſtum in c. quia indicante in 2. not. de præſcrip.
b Quandoque, præcipio, exponitur pro, rogo; probatur in c. dilectiſſimi, & ibi glo. in ver. præcipimus. 12. q. 1. & in c. ſi quis ingenuus, coniuncta gl. 1. in fi. 19. q. 2. & in c. hac ratione, 3 1. q. 2. & glo. ſi. in c. non ſolum. 2. 8. q. 2. in c. qui partẽ. 60. diſtin. & in c. Domino Sancto, in ver. neceſſe 50. diſtin. & in c. mãdaſtis. 2. q. 5. & in c. Guiliſarius in ver. mandauit. 24. q. 4. probatur in c. magnæ, de voto, in ver. vouente, iuncto c. 1. in ver. liberum, eo. tit. & in Lage. C. de tranſ. & in l. 2. ff. mand. & inſt. eo. tit. in §. j. Bart. in l. j. in 3. colum. C. de pac. Domi. in c. ſponſus, ad finem. 23. diſtin. Archi. in c. ignorantia. 38. diſt.
c SEB. SAP. ¶ Præceptis. Intellige, niſi cum uerbo præceptiuo, eſſet adiũctum verbum ſonans indecentiam, ut per Aret. in conſi. 160. longa eſt iſta conſultatio. Aliam limitationem ponit d. Iaſ. in l. 2. colum. 2. C. de iu. emphi. & in §. pẽnales, inſti. de actio. ut non obliget, lex præceptiua ad mortale, quando alia pœna imponitur, de quo per Matthei. in no. 72. n. o. mirabilem doctrinam. Aliam limitationem poſuit d. Abb. in c. quoniam contra falſam, in ulti. no. de proba. vide etiam ad hæc, quæ no. Bart. in repe. l. creditores, col. j. cum ſeq. C. de pig. & ibi multa dixi ad propoſitum.
d ¶ Ad qualitatem materię. Do. in c. denique. §. hæc etſi legib. 4. diſtin. Inno. in c. cum contingat, in 15. char. de iureiur. & per iſtum in c. j. in 4. col. de vi. & hone. cle. & in c. clerici, il grande, in 1. col. eo. tit. & in clem. 1. de teſt. Adde etiam Io. in c. ſi. ſuper glo. de cog. ſpi. in 6. & ibi d. Arch. & in c. violatores. 15. q. 1. tex. & glo. in l. cum pater. ff. de leg. 2. Inno. in c. cum contingat, in 15. art. & d. Ant. hic. j. de iureiur. Tho. 2. 2. quæſt. 186. arti. 9. in reſpon. ad 2. ar. & per iſtum in c. licet ex quadam, in 3. col. j. de teſt. & Bal. in l. ab eo, in 4. colum. ver. quid. C. quomodo & quando iud. ubi alleg. Inn. in c. per tuas, de fimo.
e ¶ Contrauentio regulæ. Dic, ut per B. Thom. 2. 2. q. 186. art. 9. quem refert & ſequitur Archi. in c. j. 27. q. j. & per Inno. hic & per iſtum, in c. relatum, in 2. col. ne cle. vel mo. & in c. Deus, qui, in 2. colum. de uita, & hon. cler. & Bal. in l. ſi. in vlti. q. C. ſi ſer. extero. & Archi. in d. c. 1. de rel. do. in 6. & per Do. in c. 4. in ante pen. col. de conſt. eo. lib. Arch. in c. de monachi. 16. q. 1. Car. & doc. in c. cum ad monaſterium, de ſtat. mo. & no. in c. ſi. de condi. appo. cum aliis concord.
¶ Adde Mat. in no. ſuis, in j. fol.
f ¶ Vno tempore pro alio. Dic, ut in l. verbum erit. ff. de verbo. ſig. & in l. verbum, oportebit, ff. eo. & l. quod in rerum, in princ. ff. de le. j. & in l. tali ſcriptura in prin. & in fi. ff. eo. Dicas tamen, q̃ tempus præteritum, non continet præſens, ex propria ſignificatione. Bar. in l. ſi quis id, quod. ſ. ſerui. in j. col. in fi. ver. venio, ad ver. quod ſi. ff. de in. iud.
¶ Adde Ful. conſi. 136. & 137. & 113. Rom. conſi. 333.

SVMMARIVM.

1 *Si fuerit commiſſa cauſa prudentiæ alicuius, intelligitur commiſſa tanquam viro prudenti.*
2 *Dicta Sanctorum, an ſint neceſſario obſeruanda.*
3 *Dicta Pontificum, ſi diſcordant cũ dictis Sanctorũ, quibus potius eſt ſtandũ.*

CAP. V.

Ne innitaris. Conſtõnes decretorũ ſingularib. opinio nib. ſunt p̃ferendæ. Primo ponunt verba Salomonis. Secũdo verba Hieronymi, & Aug. exponentiũ illa verba, ibi, [prudentiæ.] Caſus literalis. In parabolis, Salomonis ponunt verba iſta: Fili me, habe fiduciã in dño ex toto corde tuo, & ne innitaris prudentiæ tuæ, ne ſis ſapiẽs apud temetipſum. Hier. exponit verba iſta, dicẽs illum inniti ſuæ prudentiæ, q̃ ea, q̃ ſibi vñr agenda, vel dicenda, p̃ponit ſtatutis ſanctorum patrũ, authoritatibus, & legib. B. No. 1. iudicem non debere iudicare ſm volũtatem, ſeu prudentiã ſuã deprauatam, ſed ſm ſtatuta decretorum, & aliorũ habẽtium ptãtem legis condendæ. No. ſecundo, q̃ hæc verba, ꝓmitto
a prudentiæ tuæ, [a] important nudam voluntatẽ, [b] rõni, & legi non
b ſubiectã: nã ita hic capiunt iſta verba, prudentiæ, &c. & ita intelligitur hic d. Ant. Sed certè hoc non eſt verũ, quo ad corticẽ literæ, ga illa uerba ponunt hic impropriè. i. malo ſenſu, vt ẽt dicit glo. 3. hic, aliàs verbũ prudẽtiæ, intelligit de volũtate, ſubmiſſa frœno rõnis; nõ. n. eſt prudẽtia, ſed fatuitas, vbi deficit rõ, iuxta illud: Fatuꝰ fatua loquit. 94. diſt. c. legimus, facit. l. qdã ſuo. ff. de con. inſt. nã ſi verbũ,
c placet, [c] ꝓportat arbitriũ boni viri. l. Thais. §. ſororẽ. ff. de fidei. liber.
1 fortius hæc uerba, hic poſita. ſ. tuæ prudẽtiæ. † iõ intellige, q̃ dẽ data ptãs tanq̃ uiro prudẽti, iõ ſi nõ facit, ut prudẽs, põt peti reductio ad arbitriũ boni uiri, ut l. fideicom. §. q̃ſ. ff. de le. 3. & ar. eorũ, q̃ notant in c. q̃ntauallis, de iureiur. & p Bar. in extraua. ad reprim. † No.
2 vltimo, q̃ dicta ſanctorũ patrũ [d] ſunt ſeruãda. [e] De dictis aliorũ ſan
d ctorũ, vide tex. cum gl. 84. diſtin. c. 1. Et hinc ſumpta occaſione, q̃rit hic Inn. an dicta ſanctorum ſint neceſſario tenẽda, & obſeruãda?
e Et cõcluditipſe, & Cõpo. poſt eum, q̃ niſi ſint dicta retractata, [f] vt
f fecit Augu. q multa ex dictis ſuis retractauit, vel niſi ſint correcta p eccleſiã in his, an qb. ſancti cõiter ꝺueniunt, ſeruãda ſunt eorum
g dicta, uiq; ad vnũ iota. Sed vbi iter eos ſunt opi. [g] poſſumus tenere quod volumus. Ponit exemplum de Salomone, utrum ſit damnatus,

ADDITIONES.

a ¶ Cõmitto prudẽtiæ tuæ. Dic q̃ ꝓportat arbitriũ boni uiri ſm, Inn. hic & iſtũ in c. j. in 3. col. de ſeq. poſ. & fru. niſi p alia uerba adiẽcta importet de prudentia mala, aut hic, licet aliter, & nõ bene, uoluerit hic But. q. a hoc addit de dictis Patrum. Et de virtute prudentiæ, & quotuplex ſit, uide Th. 2. 2. q. 47. cum ſeq.
ZACH. ¶ Adde, q̃ iſta uerba important arbitrium boni uiri, & non liberam uoluntatem, ita no. Alex. de Imo. in l. ſi fic. in prin. ff. de leg. 1. Bart. in extraua. ad reprimẽdum, in ver. videbitur expedire, licet in præalle. l. ſi fic. tenuerit, q̃ important liberã uoluntatẽ. Bal. in l. voluntatis, in 2. col. C. de fidei. & in addi. Matthæi Mat. no. 16. pro quo eſt tex. in c. forus, in ver. iudicio, & in ver. iudex, de ſo. ꝑpe. ſcribẽtes in c. illud, de cle. excom. mi. & in c. inter corporalia, de trãſla. p̃la. & in l. cum ꝓtor. § j. iuncta gl. in uer. iudicis. ff. de iudi. ſequit Feli. alia ad ducens in c. j. col. 17. nu. 18. ver. & ſi dicatur diſcretioni tuæ, &c. ſupra eo.
b SEB. SAP. ¶ Nudam uoluntatem. Vide do. Georg. Nacl. in re. cle. ſæpe. §. non ſic. col. 15. ver. verba prudentiæ tuæ, de verb. ſig.
c ¶ Placet. Vide iſtum & doct. in c. ſupra eo.
d ¶ Dicta Sãctorũ patrũ. Vide tex. 20. diſt. c. j. & ſi. & c. cũ Apoſtolica, & ibi iſtũ, de his, q̃ fiũt a præl. No. Inn in c. cũ ueneralibis, in 3. col. de exce tex. in c. ſunt nõ nulli, in ver. ſanctorũ patrum. 16. q. 1. & in c. ſancta. 15. diſt. & gl in c. noli. 8. diſt.
e SEB. SAP. ¶ Seruãda. Vide do. Iaſ. in l. j. col. 6. ff. ſi cer. pet. ubi ponit, cuius autoritatis ſint ſanctorũ dicta, de quo p eundem in §. quędã, col. 13. inſti. de actio.
f ¶ Retractata. Facit quod dẽ de ſtatutis, & legibus correctis, de quibus in c. j. ſ. e.
g ¶ Vbi inter eos ſunt opi. Bal. in l. captatoribus, in 3. col. de uer. & cõ conſulo, C. de teſt. mili. Ange. in l. cũ prolatis. ff. de re iud. & in l. ſi. C. de pœna iu. q ma. iu. & Bal. in l. referi. in 2. col. C. de ꝑi. impe. offe. Ang. & Imo. in l. q Romæ. §. duo fratres. ff. de ver. obl. & p B. Tho. in 4. ſent. diſt. 3. q. 2. arti. 1. Et licet Ioan. de Fantucijs, i. ch. ꝛeſis. 24. q. 3. dicat, q̃ eligẽs vnã opinionẽ, erret, q̃d ſequit Anani. in c. 1 in 2. col. de hære. tñ pro cõi opinione facit tex. in c. in quibus. 22. q. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a tus sol ne. quidã tenent, q̃ sit dãnatus [a] ex nimia affectione mulierũ. Alij tenẽt, q̃ saluatus: qa postea se correxit, de quo vide 32.q.4. c. Salomon. & de pœn. dist. 2. c. si. n. in ver. Salomon. Itẽ ponit exemplũ in corpore B. Virginis nã quidã tenent q̃ fuerit assumptum in cẽlum, afi q̃ non. Host. dicit, q̃ opi. cõis, & approbata hẽt, q̃ sit assumptum; & ita dicit tenere Aug. Hier. tñ non ita apertè loquitur imo dicit, q̃ nulla scriptura apertè deponit de assumptione corporali, & vide p eum in epistola ad Paulã, & Eustochium. † Vltimo q̃rit, q̃d si reperit diuersitas inter dicta sanctorũ. & summorũ pontifex cum, q̃ magis sunt seruãda [b] vide gl. 20. dist. in summa. & in c. i. & concludit ibi, q̃ in exponib. scripturarum stat̃ dictis sanctorum, sed in decisionib. causarum stat̃ summis Pontifi. quia istis, & nõ illis [c] data fuit potestas legis condẽdæ, q̃d no. nisi dictum sanctorũ iuuaret authoritate noui, vel veteris testamenti, seu alicuius concilij. pro hoc, q̃d no. in c. fi. 36. q. vlti. Primũ dictũ limitatrẽ, q̃ vbi tractaret de expositione necessaria, vt de sacramẽtis, vel articulis fidei, potius credẽdum esset Papę, q̃ eis, quia Papæ, & non sanctis fuit data potestas interpretandi legẽ dubiã, vt in c. per venerabilẽ, q̃ fil. sint legit. Sed si Papa erraret, deberet corrigi p̃ciliũ generale, vt in c. nulli fas. [d] iuncta gl. 19. dist. Cui magis sit credendum inter doc. eccleſiæ? vide gl. no. dist. c. vt veterum, [e] & tene eam menti. Abb.

ADDITIONES.

a ¶Dãnatus. Vide Archi. in c. Salomon post glo. ibi 32. q. 4. Hieronymus tñ in sua apologia appellat eum sanctum, dicens ita quibusdam a domino reuelatum.

b ZAHAR. ¶ Quæ magis sunt seruanda. Conclude, ultra rãsionem, de qua j. addi. prox. i. p sanctorum dicta Papę authoritati tunc p̃ponũtur, q̃n noui, vel veteris testamenti sunt authoritate munita; ita dicit glo. no. in c. de libellis, in ver. illorum. Rom. sing. 681. inci. dicas, q̃ authoritas, &c. & Panor. in c. qualiter & q̃n, il 2. in prin. de accu & Ioan. de Imo. in c. cum contingat, in 4. col. in 7. no. de iureiur. Et si doctores eccleſiæ discordẽt, illi potius stabit, qui in professione, de qua agit, magis erit idoneus, vt no. Do. & Arch. post gl. in c. veterum. 9. dist. alias posset unus quisquis dicere opi. quã vellet, in casu controuersię inter doc. eccl. ut no. Bal. in l. captato. col. pen. ver. & scias. C. de test. min. & Mo. post Io. An. hic & Alex. consi. 5. vol. 2. & Ioan. de Ana. in c. 1. de hære. nisi opin. alterius illorum esset communiter approbata, vt no. in c. 3. eo. Vbi autẽ sanctorum patrum dicta non essent per veteris, aut noui testamenti authoritatẽ munita, aut de his non esset facta eccleſiastica constitutio, secundum obtinerent locum, videlicet post summos Pontifices, vt in c. 1. in fi. 20. dist. in. nisi quatenus canonibus obuiarent, vt per Abb. in c. cum apostolica, in 3. no. per illũ tex. j. de his, quæ fi. a. l. ma. par. cap. & c. 1. de præsump.

c ¶Non illis. Optime facit clem. j. §. fi. de sum. Trini. vnde in decisionib. cãrũ q̃uaient canones, vt est glo. in d. summa. No. Archi. & Dom. in c. acutius 26. distin. & facit c. de libel. 20. dist. Fallit in tribus casibus, in quibus dicta sanctorum p̃ualent dictis Papæ, de quibus per dominum Feli. hic.

¶Adde, quid si sit unus, qui fuit sanctus, & Pontifex, ut fuit Greg. alijs præferretur. Præpositio. c. 1. dist. & uide per eundem in c. quis nesciat 11. dist.

d SEB. SAP. ¶ Ca. nulli fas. Nihil facit ad propositũ, uoluit fortè allegare tex. ĩ c. Anastasius. 29. dist. vbi dr, q̃ cõcilium est supra Papã in his, q̃ tangunt fidem.

e ¶Glo. 9. dist. c. ut ueterum. Adde Iud. Rom. in l. si uero §. de viro in 15. fal. ff. sol. mat. & in l. j §. fi. in 2. col. ff. de verb. oblig. & in l. j. in 5. col. ff. si cert. pet. ubi alle. illam glo. & uide omnino Do. in d. c. vt veterum, inducentem illam glo. pro testib. ut ſtetur magis testibus in arte versatis; puta circa vulnerum qualitatẽ, nam si discordent phy sici, & chirurgici, magis ſtatur chirurgicis, tãquam magis in id uersatis, licẽt phy sici idem profiteantur.

ANT. FRAN. ¶ Adde, q̃ ſdadum est pertioribus in arte eius rei, de qua quę rit, vt in l. semel. C. de re mil. li. 10. & ibi p Bar. & Alex. & habetur in c. proposuisti de proba. & l. 7. mense. ff. de iiat. hom. Dicas tũ, q̃ ſnia lata ex depositione testium deponentium de peritia artis, qui deponunt de his, quæ iudicio suo credant, & arbitrantur potius, q̃ de ueritate, nunquam trãsit in rẽ iud. ut pulchrè declarat Bart. in l. minor. 25. annis ex aspectu. ff. de mino.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo talis, quòd canonici absentes percipiant fructus beneficii, valet, de quo plenius infra. num. 20.*
2 *Statutum presumitur iniquum, quando statuentes nolunt illud obseruare.*
Statutum continens iniquitatem, an sit ipso iure nullum, & sunt opi.
3 *Dicta sapientum possunt adduci in decisionibus causarum.*
4 *Canonici non possunt sine Episcopo aliquid ſtatuere regulariter.*
Et quid de eccleſijs inferioribus.
5 *Maior pars non potest aliquid ſtatuere super re communi omnibus vt singulis, quibus sit præiudicium.*
Maior pars potest aliquid facere, quando istud factum sit ex necessitate, secus si ex voluntate.
Item requiritur, quod vocentur absentes.
Consensus in rebus collegii debet præstari in communi, non in singulari, & omnia ista plenè examinantur per Abb. hic.
6 *Collegium siue vniuersitas an possit disponere de re particulari vnius.*
Item an possit alium eximere de banno.
7 *Casus excepti à lege extenduntur ad alios casus, ex identitate rationis.*
8 *Patroni, qui habent iuspat. non possunt aliquem præsentare singulariter.*
9 *Æqualitas uictus, & uestitus debet esse inter pares clericos, si verò aliqui sint digniores, talis æqualitas non seruatur.*
10 *Quot partes vniuersitatis debeant adesse, adhoc vt actus valeat, & sufficiat duæ, & ex istis duabus debet maior pars consentire.*
12 *Pars cõtempta potest reuocare gesta facta per aliam partem, licèt maiorẽ.*
13 *Vtrum requiratur consensus maioris partis vniuersitatis ad faciendum aliquem actum, an sufficiat consensus maioris partis præsentium in concilio.*

CAP VI,

Cum omnes. Constitutio canonica, q̃ non est oĩbus cõis, & per quam tollitur eccleſiæ consuetudo antiqua, non valet. Ita cõiter summatur, vel aliter. Non valet constitutio collegij in damnum aliquorum, & p̃modum aliorum, cessante rõnabili cã, vel sic. Absq; rationabili causa nõ potest maior pars capituli tollere consuetudinem, vtilitatem priuatã nutriendo, & duo facit. Nam in prima parte ponit duo ſtatuta facta. In secunda parte, duplici ratione præallegata, ambo ſtatuta cassari mandat. Secunda ibi, [cum igitur.] Casus literalis. Trecenses tale fecerunt in eccleſia Trecen. constitutum, q̃ ipſi tam in presentia. q̃ in absentia redditus suos perciperent integraliter, q̃ vero post illam constitutionem instituerẽtur, nihil perciperẽt in absentia. sed tunc tñ, cum fuerint residentes, cũ p̃suetudo eccleſiæ erat, q̃ oẽs in hoc essent pares. In super cum singulæ p̃bendæ vineas haberent annexas, ſtatuerunt, q̃ ipſi dum viuerent suas vineas possiderent, & vineæ decedentium nõ transirent ad successores, sed p̃ uentus earum inter singulos diuiderentˉ: peruenit hoc ad notitia. Papæ sup hoc scribit Papa Archiepo. Seno. dicens, quod q̃ ſ̃ iurs in alterum ſtatuit, ipse vt eodem debeat. Et cum sapientis ẽt cat authoritas; patere legem, quã ipse tuleris, mandat ipſi archiepo. q̃ oẽs canonicos antiquos, & iuniores in perceptione beneficiorum, tam p̃bendarum, q̃ vincarum, faciat esse pares. ſm priorem consuetudinem, seruatam vtiq; ad tempus constitutionis p̃fatę, nec

1 ſm rõnabilem institõnem in posterum obseruandam. B. † No. 1 iuncta glo. fi. q̃ valet consuetudo, vt canonici recipiant fructus p̃bendarum in absentia, [a] & ad hoc quotidie allegat̃ ista litera. Idẽ no. a c. dudum. 2. de ele. in gl. pe. & hodie cõiter inoleuit hæc cõsuetudo in simplicib. beneficijs, q̃ hodie vr approbata in c. gratia, de restit. li. 6. iuncta gl. & cle. gra, eo. ti. & dic latius, vt in gl. fi. dicam. No. 2. optimum ex litera, q̃ ɔ talem consuetudinem, de nõ residendo vl

b let ſtatutum capituli, [b] dummodo sit alias rõnabile, [c] vt colligit hic

c in fi. literæ. Nam ſtatutum fuit hic reprobatum, quia non erat oĩb. cõe, & hoc ſp no. vt no. pro utilitate eccleſiæ; puta, quia est diuisa suffragio canonicorũ, valet ſtatutum ɔ antiq̃ consuetudinẽ, q̃d apertius tenet Host. & Io. An. post eũ in c. ad audientiã, de cle. non resi. sed indicio meo, hic est tex. ut patet ex p̃dictis. No. 3. q̃ singularia bona capituli, possunt annecti p̃bẽdis canonicorum, si fructus p̃bendarum sunt minus sufficientes, & nihil mirum, qa ob causam p̃nt capellæ annecti p̃bendis, ut in c. exposuisti. de p̃b. & c. extirpandæ. §. qui verò, de p̃b. & ob hanc cãm necessitatis, iste vineę fuerẽt

d annexę p̃bẽdis. No. ibi, [ad successores.] [d] q̃ canonici largo modo

2 de ele. † No. ſtatutum dici iniquum, cum ſtatuentes nolunt istud obseruare, quod in aliis ſtatuerunt. Et facit iste tex. pro opi. Bar. in l. omnes popu. ff. de iust. & iu. ubi dicit, q̃ si ſtatutum sit in odium ali

e cuius particularis personæ, e potest ab eo appellari. arg. in l. j. in fi. ff. de doli exce. Dic tamen, quod appellatio non est necessaria, seu sufficit contradictio, ut uoluit hic Vinc. & bene probatur per istum tex. quia hic non fuit appellatum ab iniquitate ſtatuti, sed superior fuit aditus per uiam querelæ. Probatur ratione, quia extraiudicialia non transeunt in rem iudicatam; vnde aduersus grauamen extraiudiciale competit duplex remedium. Primum per viam appellationis. Secundum per viam querelæ, vt probatur in c. concertationi, de app. lib. 6. Et ex his, & tex. no. q̃ ſtatutũ editũ in odiũ particularis pſonæ, tenet, sed p̃ dictionẽ p̃t reuocari. Sic tenet Vin. hic, &

ADDITIONES.

a ¶In absentia. Adde eundem consi. 96.

b ZACH. ¶ Valet ſtatutũ capituli. Idẽ no. Abb. in c. cũ M. in 2. no. j. eo. tit. Alex. in l. si mihi, & tibi. §. fi. de leg. 1. Zab. in clem. ſtatutũ, in gl. in ver. cõsuetudinẽ, de electio. Et sic intelligi debet, q̃n eccleſia esset destituta suffragio canonicorum. Tali. n. casu clarum est, q̃ valet ſtatutum. Nam tunc etiam solus cps, capitulo nolente consentire, hoc ſtatuere potest, ita no. Abb. in c. ad audientiam, in 2. col. & in addi. ad eum j. de cle. non resid. dicit tex. in c. pe. eo. tit.

c SEB. SAP. ¶ Rõnabile. Cõtra hoc facit tex. in l. de accessionib. ff. de diuer. & tempo. p̃scrip. solue. vt per Feli. in c. quod sup. his in j. fallen. de maio. & obed.

d ¶Successores. Adde istum in c. ex literis, in 5. col. ibi ita accidit in canonico. j. de proba. no. in c. præsenti, de offi. ord. lib. 6.

e ¶Personæ. Adde Ang. in l. impetrata. C. sen. rescin. non pos. & in consi. 12. inc. nobilis miles. Bar. in reper. Inno. in versi. ſtatutum 3. q. in l. iudicib. in princ. C. de appel. & in l. quisquis. C. quorũ app. non rec. & in c. ad nostrã, in fi. de appel. & in c. cum ordinẽ, de rescri & in l. j. §. similiq; modo, in fi. C. de Lati. lib. tol. & in l. 2. §. cum postea. ff. de ori. iur. & in 1. con. ti. C. in §. quib. in fi. & in l. 2. C. quib. ad liberta. procla. non licet, in l. j. in 6. col. C. ne ex delicto defun. Ang. in l. 2. in prin. per illũ tex. ff. quod quisq; iur. in l. Antiochensium. ff. de priui. cre. Pet. de Ancha. & Imo. in c. fi. de his, q̃ fiũt a ma. par. & in cõsi. 64. inci. q̃rela exposita. i 3. col. & in consi. 150. inci. optimis rõnib & in consi. 11. & in consi. 194. inci. p cõmunitate, & in c. fi pp in 10. no. de rescri. in 6. Io. de Pla. in l. neq; Dorotheus. C. de decur. li. 10. Alb. in 1. parte ſtatuto. q. 17. Bart. in l. Antiochensium, & in l. toties. ff. de pollici. & in l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. fa. Flor. in l. uẽditor. §. fi constat. ff. cõia præd. Bald. in l. t. ff. de leg. & in l. leges generales versi. 4. C. de legi. istum in c. consuluit, il 3. ad fi. j. de appel. & ibi Imo. & istum in rubrica. §. eo. & Mod. in l. fina. in 3. col. ff. de appellat. recip. & no in l. si priuatus. ff. qui & a quibus & per istum in c. fi. in 3. col. j. eo. & Bald. in l. milites. C. de testamenti. ad finem, & Host. in sum. de consti. princ. & Bart. in 1. consti. ſforum, & in l. omnes populi, in 1. col. in versi. vlt. quæro. ff. de iusti. & iure.

¶ Adde tu Alex. consilium 90. 2. lib. & cum est irrationabile, restringitur, ut per Are. consi. 45. & 92. & dicit Lapus, allegatio. 101. q̃ ſtatutum generaliter editum, habet præsumptionem iuris, & de iure, q̃ sit irrationabile, & uide, quando dicatur rationabile.

& docto. & esset notabile dictũ; sed ego dubito, an hoc sit verum; qa lex dẽt esse rõnabilis, & honesta & oĩbus cõis. 4. dist. c. erit autẽ lex. lõ dicit Bar. in d. l. oẽs pop. q̃ ſtatutũ iniq tatẽ p̃tinens est nullũ

a ipso iure, [a] & ad istũ tex. rndet, q̃ de facto fuit facta reuocatio ſtatuti, quinimò nõ apparet ex tex. q̃ Papa hæc ſtatuta annullauerit, sed solũ prouidit aduersus iniq tatẽ. No. valere p̃suetudinẽ, vt antiq canonici & iuniores canonici sint æquales in p̃ceptione fructuum.

4 Quid ãt fieret cessante p̃suetudine? dicã. † No. q̃ dicta sapiẽtũ possunt adduci in decisione cãrũ, vt hic fuit adducta authoritas Catonis, & vide in c. quenit, & 84. dist. In gl. i. ibi, [in p̃iudiciũ aliorum, & malo zelo, & ɔ p̃suetudinẽ eccleſiæ.] Pòdera sol. gl. Adducit. n. multa ad inferendã iniq tatẽ ſtatuti. Nã malo zelo isti fecerunt ſtatutũ hoc; qa nõ. p utilitate eccleſiæ, sed vt ampliarẽt. pptios. redditus; qa pars deficiẽtiũ accrescebat eis. Itẽ ɔ p̃suetudinẽ eccleſiæ. Sed circa hũc primũ intellectũ q̃ro an si cessaret malus zelus, valuisset ſtatutũ ɔ antiquã p̃suetudinẽ? Host. dicit, q̃ sic. Nã si isti quiuissent p̃bẽdas nõ residentiũ, in utilitatẽ eccleſiæ, valuisset ſtatutũ, licet ipsi p̃ci perẽt in absentia, & in p̃sentia, qa nõ est iniquũ, vt ſtatutũ p̃cernat futuros canoni. nõ aũt p̃sentes, qa propriũ ſtatuti est p̃cernere futura. ɔ. eo. c. 2. Hoc dictũ mihi nõ placet, qa vr ɔ rõnẽ l. fę, q̃ fundat se

e sup disparitate, & nõ sup utilitate, ppria, qa ſtatuentes tenentˉ seruare ſtatuta, & q̃d q̃q; iuris, &c. Vñ nõ possunt dici moueri bonoze lo, ex quo nõ reputãt idoneũ in, pprijs pſonis, q̃d in alijs ſtatuerũt, sed si ſtatutum fuisset oĩbus cõe, valuisset ɔ antiq̃ cõsuetudinẽ, ẽt si

b suffragio ministrorum, vt ſ̃. [b] dixi. Dicit ẽt Host. q̃ Eps cũ p̃sensu capituli potuisset facere hoc ſtatutũ, inducẽdo istã disparitatẽ rõne

c p̃dicta. Et qa in Epo cessãt rõ ſtatuti, [c] q̃d no. ut possit fieri ſtatutũ p superiorẽ, stringẽs successores, & nõ existẽtes de p̃senti, q̃d fit rõne scãdali euitãdi, vt nõ p̃iudicet illis, q̃bus ius iã q̃situ est. Et ex his hẽs declaratũ primũ intellectũ ca. Secundus intellectus principalis est, q̃ hæc ſtatuta nõ valuerunt ex defectu ptãtis, qa canoni. nõ possunt sine Epo ſtatuere sup residẽtia, sed ppriè ptinet ad Epm, sine cuius licẽtia, nullus clericˉ peregrinari dẽt. de p̃e. dist. 5. c. nõ oportet. Vñ dic. Cõposit. q̃ potissima cã nullitatis istorũ ſtatutorum fuit ista. Nec ob. c. cũ dilectus, de cle. nõ resi. vbi capitulum ſtatuit, qa ibi nõ disputãt de validitate ſtatuti, sed fortè interuenit authoritas Epi, vel ɔformatio Papæ. Hæc lectura est vera in se, sed nõ ɔgruit lfę,

4 q̃ fundat se sup iniq tate ſtatuti. † No. tñ hoc dictum, q̃ canonici sine

d Epo nõ possunt facere ſtatutum sup residẽtiã. Sed gñaliter dic, q̃ sup ſtatu eccleſiæ nõ pòt capitulũ sine p̃sensu Epi ſtatuere; d de quo p Inn. in c. cum p̃suetudinis, de p̃sue. & ibi bo. tex. vide gl. quam tene-

e bis menti, in c. 2. [e] de verb. sig. li. 6. quæ ponit super quib. capitulum

f sine Epo pòt ſtatuere. Nunquid aũt eccleſiæ inferiores f possint sine Epo ſtatuere? dic, q̃ non in grauib. sic intelligit Inn. in c. requisti, de test. in fi. & in c. cum accessissent. j. eo. cum Eps est generalis ſponsus oĩum eccleſiarum suæ diœcesis: vnde q̃libet eccleſia est regenda prouidentia epi generaliter. 10. q. j. c. regẽda, & no. illa duo dicta Inn. In ea. gl. ibi, [sed non illis, qui sunt nascituri.] gl. non soluit ɔrium. Nam quemadmodum ibi no. diuersitas inter natos, & nascituros, ita hic, poterat notari inter iam instítutos, & instituẽdos. Sol. dicit Io. An. q̃ ibi admittitur illa disparitas, quia ignorabatur, q̃. & quot essent nascituri. arg. in l. si pater. ff. de sol. Vel dic aliter, q̃ emancipati uolentes succedere patri ab intestato, vna cum existentib. in potestate, tenentur conferre illa, quæ ipſi acquisiuerunt dũtaxat, suis; sed non pòt dici suus ille, qui nondum est natus, ideo ibi differtur collatio in euentum natiuitatis, nullum tñ p̃iudicium in effectu fit illis nascituris, sed hic fiebat p̃iudicium instituẽdis. In gl. ibi, [dicas.] Signa istam glo. vſq; ad finem sui; nam quotidie solet

5 allegari, & ex ea colliguntur quatuor. † Primo, q̃ in re communi plurib. vt ſingulis, vel sup̃ iure ſingulari, non valet quicquid facit

g maior pars, sed oportet, q̃ omnes consentiant g quibus sit præiudi

h cium. Secundo, q̃ in rebus collegij h valet quicquid facit maior

i pars collegij; [i] dummodo disposítio fiat ex necessitate, secus si ex mera voluntate; tunc. n. vnus solus potest omnib. resistere, & hoc est dictum no. ualdè, & nullibi expressè probatur. Nã l. per fundũ, alleg. in gl. loquitur in re communi plurib. vt ſingulis. Tertiò no. q̃ ad hoc, vt valeat disposítio maioris partis collegij, debẽt vocari absentes. Quarto, q̃ consensus in reb. collegij, debet præstari in cõi, & non in ſingulari. Nunc discutiendo oĩa p̃dicta venio ad primũ, & q̃ro, an sit verum aliter? & dico sic; q̃ aut hñtes rem communẽ, vt ſinguli, volunt sup̃ illa re disponere, & regulariter non p̃nt, nisi omnes consentiant. Fallit primo, q̃n unus ex sociis vellet deputa-

K re rem ad vsum destinatum: [k] Sic loquitur ver. in commune verò plurib. iure ſingulari; secus si ɔpetit iure eccleſiæ, licet ɔpetat ſingulis. Exẽplũ in p̃b. q̃ ɔpetũt ſingulis canonicis, nõ vt collegio, tñ ɔpetũt iure eccleſiæ, & nõ iure ſingulariũ. Sup illis. n. p̃t maior pars capituli ſtatuere, deputãdo aliq̃d ad vsũ piũ, ut est tex. no. quẽ nescio alibi ĩ c. fi. de his, q̃ fi. a ma. par. cap. & ibi. p Inn. ita q̃ maior pars nõ solũ, pòt disponere de bonis capituli, ut hic voluerũt doc. sed ẽt de ipſis p̃b. p̃tẽtib. plurib. ut ſingulis. Q̃d intelligo, q̃n disponũt sup reditib. sup̃fluis, qa tũc ppriè disponũt de re ad vsũ destinatũ; quia q̃d super fluit canonicis de reditib. eccleſiæ, dẽt q̃uerti in vtilitatẽ ecclesiæ. 12. q. j. c. fi. Itẽ fallit fauore liberõnis; nã tunc valet, q̃d facit

l maior pars, [l] vt l. maior. ff. de pactis, & l. fi. C. q̃ bonis ce. pos. Itẽ fallit fauore administrationis bonorũ pupilli. l. 3. ff. de adm. tu. §. appa-

m ret. Item fallit fauore litium dirimẽdarum. Nã aulet ſnia duorũ [m] ex

ADDITIONES.

a ¶In c. 2. Adde But. & Imo. & istũ in c. cũ p̃suetudinis, de p̃sue. & facit gl. in c. cũ aliquib. in ver. ſtatutis, de rescri. li. 6. & quod uoluit Cal. in isto tit. consi. 2. & 3.

f ¶Eccleſiæ inferiores. Vide Bu. idem tenentem hic, & Imo. & Do. & But. in c. Imperatorum, in 2. col. ver. in causis inferiorum, j. de iura. calum. & in c. constitutus, in 10. col. j. de rescri. & istum in c. j 4. col. de his, quæ fi. à maio. part. capit. & Bal. in reper. Inno. in ver. ſtatutum, in 2. & Archi. & Domi. in c. catholica, in princ. 11. dist. Bald. in c. cum consuetudinis, j. de consue. & Dom. in c. 2. in fi. de verb. ſgnif. in 6. & Guil. de monte Lauduno in clem. 1. super uerbo, inualescãt de celeb. miſſ. & do. de Ro. deci. 167. inci. de colla. p̃ben. in fi. tex. in cle. cupientes. §. quod fortè. ibi, ſtatuta pœnalia faciunt, de pœnis, & ibi Car in not. & Car. in d. clem. 1. in ver. ne igitur, in 2. q. & Do. hic per Io. An. & do. Anto. post Hostien. in c. 2. de inst. facit quòd uoluit Innoc. in c. uestra j. de loc. quem referunt hic But. & Imo. & Fede. consi. 17. & Archi. in c. pronunciandum, in fi. de consec. distin. 3. & ille in c. fi. in 3. col. j. de feriis, & in consi. 72. inci. negotio Guidonis, & in c. ex literis j. eo. & Bu. in c. quæ in ecclesiarum, in vlt. col. j. eo. & Alb. in 2. parte ſtatutorum, q. 200. Facit quod uoluit Do. in c. fi. in 2. colum. de offic. vic. in 6. & iste in c. edoceri. in 2. col. j. de rescri. ubi dicit, q̃ prælatus inferior pòt facere ſtatuta in eccleſia sine authoritate Episcopi, q̃n non cernunt ſtatum eccleſię, sed modum viuendi. Adde Lap. alleg. 7. ubi ponit, an prælati inferiores possint constituere vicarium perpetuum sine consensu epi? & vide, quod voluit Ro. sing. suis fol. 4. vbi dicit, q̃ eccle. inferiores non possunt constituere procuratorem in arduis, sine consensu episcopi.

g ¶Sed oportet q̃ oẽs consentiant, vide gl. in c. quod oẽs, de re. iur. in 6. & glo. & Dy. in c. in re cõi, eo. tit. & lib. & gl. 3. in c. fi Archiepiscopus, de tempo. ord. & in c. quia pp, in ver. vice olim, de elect. & ibi But. in 12. col. & per eundẽ in c. in causis, in 1. & 2. col. eo. tit. & in c. constitutus, lo. 2. in 2. col. de app. Imo. in c. j. de his, q̃ fiunt à maio. part. cap. Inno. in c. in nostra, de iniurijs, & in c. humilis, circa prine. dema. & obed. Archi. in c. quia epi. 5. q. 3. Dom. in c. Nicena. 3. dist. Bar. in l. fitulã, de fer. verb. p̃d. bon. tex. in l. si quis hac. §. quoties. ff. qui, & à qui. & in l. fi. & ibi Bald. C. de author. p̃stan. Bart. in l. & suum. §. fi. ff. de pac. & in l. nulli. ante fi. ff. q̃ cuius. uni nomine. Old. consi. 303 inc. q. talis est. Lap. alleg. 85. incip. vtrum ecclesia. But. in c. fi diligenti, in j. colum. de foro comp.

¶Adde tu, quod uoluit Rom. consi. 352. & sing. fuis, fol. 4. in singu. 2. & limitatio nem Ange. in l. quod maior ff. ad munic. eiusd. consi. 258. & aliam per Rom. consi. 202. in 53. colum.

h ¶Maior pars collegij, vide tex. glo. & Bar. in l. quod maior. ff. ad mun. & gl. in c. j. in ver. tractatus de reb. eccle. non alie. in 6. in c. pastoralis, in uer. plures de rescri. Car. in elem. j. in 10. q. de rerum permu. & hic, & per istum in c. cum in ueteri, in 4. col. j. de elec. tex. in c. j. de his, quæ fiũt à maio. part. ca. c. cum inter canonicos. c. dudum il j. in Geneſ. c. cum in ueteri, & c. congregatio, de elec. tex. iuncta gl. in per. pſensu oium, & ibi Bar. in l. q. cung;. C. de oi agro deser. li. 11. Limita hanc regulã, vt hic p doct. Moder. & dixi no. meis, in versi. vniuersitas in no. inci. q̃d fit à maiori par. & uide Ro. in rep. rub. de arbi. in 14. col. & 15. col. & uide glo. & ibi Ang. in ver. cętu. C. de Suſce. Præpo. & Arch. li. 10. Adde tu p Bal. consi. 357. inci. ſtatuto venerabil. collegij. 3. lib. Abb. consi. 38.

i SEB. SAP. ¶ Collegij. Quid autem si una pars est maior respectu personarũ, alia pars est maior respectu diuitiarum, quæ attendi debeat? Declarat Cal. in consi. vlt. sub vti. de his quæ fiunt à maio. par. cap.

K ¶Destinatum. Adde, ut per Pau. de Cast. consi. 394. in nouis.

l ¶Maior pars. Adde, ut per Ang. consi. 213.

m ¶Duorũ. Adde, ut singulariter scribit per Rom. sing. suis, in j. fol. in princ. 2. col.

Universidad de Deusto
Biblioteca

extrib, iudicib. seu arbitris, & tñ nõ hñt ius iudicãdi, vt collegiũ, vt no. in c. prudẽtiam, de offi. dele. Ad hæc. c. fi. ℸ. de re iud. & l. duo ex
7 trib, ff. eo. † Aut maior pars vniuersitatis vult diiponere de reb. singulorũ, & distingue. q. a. aut illa vniuersitas nõ hẽt iura regalia, quia hẽt dñm §. fe, & nõ põt; Vñ si milliesies vellet maior pars scholariũ,
a nõ põt obligare vnũ scholarẽ, a vel disponere de re iua, vt no. gl. in l. 2. C. q̃ sit lõga ꝓsue. & alqd ꝑ Inn. in c. ex par. de ꝓsue. nisi fortè ℸm ea, q̃ no. Bar. ℸ l. 4. §. i. ff. de re iud. puta, ga vniuersitas eẽt obligata, &
b nõ esset soluendo, tunc põt imponere collectã singulis, b vt est gl. no. in l. i. §. fi. ff. qd cuiusq; vniuer. Venio ad ℸm. & ℸ eo, qd gl. excipit
c cũm necessitatis, c vt tunc ualeat q̃ q̃d facit maior pars collegij: idẽ ℸm Inno. & doc. in casu vtilitatis, vt probat in c. j. de his, q̃ fiunt a ma. par. cap. Si uerò ex mera uolũtate, cetsãte necessitate, maior pars vult disponere de re singulari. gl. singulariter vult hic, q̃ nõ possit. Itẽ Inn. hic, & Io. An. in regula, q̃d oẽs, de reg. iu. li. 6. in mercu. Et sic vñ ℸm hoc singulare dictũ, q̃ maior pars vniuersitatis, nõ põt vnũ extrahere de bãno, vel aliquã grãm volũtariã alicui facere, nisi oẽs ꝓsentiãt. Sed d. Car. tenet indistincte, q̃ ex quo agit de iurib. collegij, valeat, q̃ q̃d facit maior pars, sed certè casus est dubius. Et dico, q̃ ubi dispõ rẽderet in dãnũ, vel dedecus uniuersitatis, uel priuatæ ꝓsuetudinis, vnus solus posset resistere, ut in c. j. de his, q̃ fiunt a ma. par. cap. no. Inn. ℸ c. accedẽtib. de pri. Sed si actus disponẽdi tũc esset indifferẽs, tũc facit, ꝑ gl. qa tũc ceslat rõ, vt valeret, qd faceret maior pars. Sed in ꝑiũ faeit, qa iura gñaℸ dicunt, q̃ maior pars fictè repsentet totã uniuersitatẽ. l. aliud. §. referℸ. ff. d̃ re. iu. & l. qd maior. ff. ad mun. & d. c. j. & fortè hæc pars esset verior. Venio ad tertiũ, an absentes
d sint vocãdi d in dispõne collegij? Gl. hic dicit simpliciter, q̃ sic, & si tu itelligis absentes illos, q̃ nõ sunt ℸ capitulo, sunt ℸ ciuitate, tũc gl. est uera, qa oẽs sunt psentes, ex quo sunt ℸ loco, qa tũc debẽt vocari. l. 2. C. de decur. li. 10. facit. 10. q. 2. * c. ea. n. §. hoc ius. ℸ versi. ibidem seruiẽtiũ. Sed si titelligas absentes illos, q̃ sunt ex ciuitatẽ, & lõgè agẽtes, est maius dubiũ. Gl. quã cõiter canonistæ allegãt in c. 2. de testi. li. 6. dicit, q̃ in trib. casib. tñ absentes uocant. f. in elec. ꝓlati, de elec. c. qa pp, & cũ uolunt, puidere ecclesiæ de canonicis, vt in c. cum in ecclesiis, de ꝓb. li. 6. & cũ uolunt cessare à diuinis, ut in c. si canonici, & c. q̃is, de offi. ord. li. 6. In aliis casibus, absentes de necessitate nõ sunt uocãdi, & ꝑ illa gl. facit tex. in d. auth. hoc ius portectũ, vbi in alienatione rei ecclesiæ. nõ uocant absentes, dñs Ant. vñ hic uelle, q̃ in quolibet actu graui absentes sunt vocãdi, qa in trib. casibus superius exceptis, ex grauitate ꝓiudicij, uocant absentes; ergò in aliis grauib. idẽ dicet, ubi reperit eadẽ rõ, ꝓ hoc dicto suo alle. gl. no.
e in l. i. C. de ꝓdi. indeb. q̃ vult q̃ casus e exceptus à lege dẽt extendi ex identitate rõnis, ut est tex. no. in c. cum dilecta, de ꝓfir. vti. uel inuti. qd tene menti, & sic non solũ lex cõis extendit ex identitate rõnis,
f sed casus excepti extendunt. Distingue f tñ hũc articulũ latius post Bar. in l. oẽs populi, ff. de iust. & iu. q̃ aut sunt absentes, nõ habentes uocẽ, & ℸ dubiè nõ sunt uocãdi. ad hoc c. qa pp, de elect. Aut habẽt uocem. & tunc aut sunt absentes ex necessitate, aut ex uolũtate. Primo casu sub distingue, aut ex culpa propria, puta, qa pp delictũ fuerunt expulsi, uel relegati, & nõ sunt uocãdi. arg. l. amissione. §. q deficiunt. ff. de c. dimi. facit. c. ꝑter. 32. distin. aut sine culpa puta, ꝓp timorem Tyranni non audent uenire ad ciuitatem, uel regnat ibi pars ꝺria & tunc siue negotia sint grauia, uel leuia, ad hoc, ut ꝓiudicẽt absentib. & ut ualeat actus, debẽt isti rei ad forinsecos, uel eos citare. ut saltem mittãt procuratores. facit. c. quanto. 63. dist. no. Inno. in c. 2. de no. ope. nun. ubi uide, qa ponit pulchra dicta, & ℸ c. bonæ, de elect. ℸ. Sed casu princ. q̃ñ detinentur ex sola uoluntate regulariter non sunt uocandi, & hoc tenet Bar. in d. l. omnes pop. & facit d. §. hoc ius porrectum. Sed tu excipe casus præall. & no. q̃ alie natio rei ecclesiasticæ non est adeo magni ꝓiudicij, ut uocent absentes, & sic potes ex eo instrui. q̃ñ casus dr̃ multum præiudicialis.
g Ad ultimum, an consensus § debeat p̃stari in cõi? h Glo. hic dicit, q̃
h sic. Sed alia glo. in c. j. de reb. eccle. non alie. li. 6. dicit aliud, quã uid e. Sed tu tene hanc gl. quã sequitur Inn. in c. in Gene. & c. auditis, de ele. & Ioan. Cald. hic, & cõiter Mod. Nam aliàs non esset dr̃ia inter consensum collegij, & consensum priuatorum, & uide gl. no. in l. sicut. ff. quod cuiusq; vniuer. quæ dicit, q̃ si omnes hoẽs ciuitatis essent in platea, & aliquid facerent, non diceretur ille actus factus ab uniuersitate, sed à singulis: ad hoc enim, q̃ actus dicatur gestus ab uniuersitate, oportet, q̃ more solito cõgregetur collegium, & ibi fiat conclusio de explicatione actus. Et adde unam no. theoricã Bar. ℸ d. l. oẽs popu. ponẽdo duas regulas. Prima, q̃ ℸ factis collegij, ꝓsensus dẽt p̃stari ℸ cõi; alleg. c. ℸ Gene. de ele. & hoc est clarũ. Scda regula est, q̃ ẽt in spectãtib. ad singulares psonas, ꝓsensus debet p̃
i stari in cõi, qñ maior pars ꝑualet minori i parti, ut est casus no. in l. & suũ hẽdem. ff. de pac. Et est rõ, quia, ex quo ex dispõne iuris ualẽt dispsita p maiorem partẽ, debet minor pars uocari, ut sic possit minor pars ad suã sententiã maiorẽ ducere, ut in simili dr̃ in l. itẽ si
g unus. in fi. aliàs. l. si in tres. ff. de arbit. & no. ℸ c. 2. eo. ti. in 6. † Et p hoc dictũ soleo impugnare cõe dictum Canonistarum, q̃ uolunt, q̃ pa-
K trini possint p̃sentare singulariter, k Nã cũ maior pars patronorũ p̃ualeat, vt in c. 3. de iure patr. debet minor pars à princ. uocari, ℸm
9 theoricam prædictam, & dixi latius in c. 3. eo. tit. † In glo. pen. ibi, [pares

ADDITIONES.

a ¶ Vnum scholarem. Adde quod Rom. sing. suis, in 1. fol. in fi. 4. col.
ZACH. ¶ In fi. in 4. col. Dic, q̃ est sing. 45. incip. quia heri feciſtis consiliarios. Dicit, q̃ licet uniuersitas scholarium possit admittere aliquem ad dandũ uocem, tñ uno reclamante non poterit admitti; & dicit fuisse dictum singulare Compost. in c. scriptum, de electio. relatum ibidem per Io. An. in nouel. Et an vniuersitas possit obligare bona singulorum? uide Bal. consi. 265. a. lib.
b SEB. SAP. ¶ Singulis. Non tamen posset imponere collectam ad publicã vtilitatem, quando nullis esset grauata debitis ipsa uniuersitas ut per Bart. in l. j. C. de mul. & in quo loco. lib. 10.
c SEB. SAP. ¶ Necessitatis. Vide Abb. in c. ut super de reb. eccle. non alien. & in c. fi. de eccle. ædifi. Vide etiam d. And. Sicu. in consi. 7. clementissimi, in 1. vol. & in consi. 28. scribit Propheta, in 2. vol. vbi dicit hanc esse communem opin. q̃ in voluntariis maior pars præiudicat minori.
d ¶ An absentes sint vocandi. Vide Cald. in titu. de consti. consi. 3. Fede. consi. 202. incip. nobilis quidam Alb. 1. parte statuto. quæst. 163. glo. ord. in cap. 2. ver. ipsorum, de testa. in 6. Bald. in auth. hoc ius porrectum. C. de sacrosan. eccle. Archi. in c. hoc ius. 10. quæst. 2. Bar. in l. omnes populi, in 3. colum. ff. de iusti. & iu. Imo. in c. cum apostolica. de his, quę fiunt a præla & in c. fi. in 3. col. de ma. & obe. Old. consi. 50. inci. impugnatur elec. in vlt. colum. Fed. consi. 228. inci. si potero. Bald. in c. cum olim propè. fi. de re iud. Cal. in titu. de his, quæ fi. à præla. consi. 4. doc. in c. quanto, de his, quæ fiunt a præla. Bu. in c. cum inter vniuersas, in 2. colum. de elec. Fed. consi. 143. inci. casus talis est, aliqui sunt canonici. Lau. de Rodul. in repet. c. fine exceptione in 22. colum. vers. insuper quæro. 12. q. 2. Inno. & But. in c. a de op. nou. nunc. But. & Do. hic, & But. in c. licet de cuitanda, in 3. colum. de elec. & in 3. colum. de ma. & ob. & in c. 1. ad fi. ne sede vacan. & Do. in d. c. 1. in 9. colum. de testi. in 6. Do. & iste in d. c. 2. & in c. j. ad fi. de his quæ fi. à ma. par. Et facit ibi gl. in ver. constitutum & per istum in c. in bonæ, il 1. in 1. no. de ele. Ang. consi. 265. incip. non est dubium, cum ciuitas Anchonitana Bal. in l. omnes populi, in 6. col. ff. de iust. & iure, & in l. 2. in 3. col. ff. de iurisdi. omn. iudi. & in l. decernimus in vlt. colum. de sacrosan. eccl. & in c. 1. in princ. C. de pace tenen. Butr. in c. fi. in 35. colum. de consue. & Bal. in l. cunctos populos, in 12. colum. vers. sed quæritur. C. de sum. trin. Anch. in lect. in c. fundamenta, de elec. in 6. colum. & per istum in d. c. 2. de no. ope. nun. Adde, tu, quod consilium Oldr. est. 258.
ZACH. ¶ Alias est consi. 259. quod inci. impugnatur elect. col. fin. & pro concordia horum, quia in hac addi. subditur, q̃ in alienatione rei ecclesiasticæ non sint absentes vocandi, facit bimembrem conclusionem, scilicet, q̃ absentes extra ciuitatem non sunt vocandi, ut per doc. supra, & infra alle. & ista est communis opi. secundum Mod. hic, & Inno. in c. fi. in 2. col. de maio. & obed. Sed in arduis requiritur absentes debere vocari. Ita no. Imo. in c. 2. de ope. nuncia. quem ibi, & hic Anto. de But. sequitur, & in c. fi. de maio. & obed. itẽ no. Abb. in c. 1. in fi. col. de his, quæ fi. à maio. par. cap. Et quis dicatur absens à ciuitate? vide Rom. consi. 454. Et an citari debeat, qui non potest actum impedire? vide eundem consi. 218. vide an absentes sint uocandi? Alex. in l. omnes populi, in apost. in ver. vna pars expectat aliam, & per Cald. consi. 4. de const. ubi tenet, q̃ in alienatione rei eccle. absentes non sunt uocandi.
ANT. FRAN. ¶ Et an & quando absentes sint uocandi ad actus collegij, vel vniuersitatis? vide no. glo. in c. præsentium, de testi. lib. 6. & in c. cum in ecclesijs, de præb. eo. li. & est bona gl. in c. quamuis de offi. ord. lib. 6. & alia gl. in c. pactus est Cornel. 7. q. 1. & habetur per Bald. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. dicetur latius in c. cum omnes. infra eo.
e SEB. SAP. ¶ Quod casus. Vide Felin. in c. q̃ñ frequenter, vt lite non contest.
f SEB. SAP. ¶ Distingue. Vide Bal. & Aret. in l. fi qs à filio. §. fina. ff. de legatis j.
g SEB. SAP. ¶ An consensus. Vide latè per do. Iat. in l. rescriptum, in prin. ff. de pac. ubi tenet contra communem. Nunquid aũt ualeat cõsuetudo, q̃ consensui singulariter ſterur? vide Feli. in c. eam te, col. 9. infra de rescript.
h ¶ Præstari in cõi. Adde Inno. But. & istum in c. in Genesi. de ele. Inno. in c. auditis, eo. ti. Bar. in l. omnes populi, in 7. col. versi. 3. quæritur. ff. de iust. & iur. & gl. in c. 1. 63. distin. & in c. nominationes. 2. q. 6. But. in c. quoniam, in 3. col. uersi. quæro, an patroni, de iure pat. Inn. post Card. in c. cum accessissent, in 1. notabili, per illum tex. infr. eo. Ioan. de Ana. in c. fi. in 1. col. ff. de fortile. Pet. de Ancha. in c. 1. in 16. char. in ver. quæro, an consensus. ℸ. eo. Bal. in auth. hoc ius, in 2. col. in ver. sed pone, q̃ aliquid, de sacrosan. eccle. & instit. de iure nat. in repe. §. ius aũt ciuile, in 5. col. versi. item quæro, quia dictum, & in l. j. in 5. col. ff. de offi. consul. & in l. fi. in 2. col. C. qui bonis ced. poss. Bal. & Ange. in l. non am bigitur. ff. de legi. & Bal. in c. Imperatorum, in 1. col. de iuram. calum. Cal. Ioan. de Lig. in repet. c. cum dilect. in 3. col. de consue. & clem. 1. de pœn. & ibi Imo. in 2. col. & ibi Car. in ver. ciuitas, in 2. quæst. Dom. post Io. An. in c. fœlicis. §. fi. de pœn. in ecclesia, in 2. col. super glo. j. de cau. poss. & propri. & in c. gratum, in ver. sine exceptione. 12. q. 2. & ibi Lau. de Rodul. in rep. in 22. colum. versi. quæro. 8. Imo. in c. eam te, in 4. col. de rescrip. Ang. consi. suo 243. gl. in l. sed si ex dolo §. sed an in municipes, in ver. possunt ff. de do. & in l. aliud §. refertur ff. de reg. iur. & in l. metum §. animaduertendum, in versic. collegium. ff. quod met. cau. Pau. de Cast. consi. 86. incip. in Christi, &c. In causa Fortij. Barto. in l. aut facta §. fin. in ult. col. ff. de pœn. Ang. consi. 163. incip. cum multitudo, dom. de Ro. in ti. de do. & contu. deci. 1. in antiquis.
ZACH. ¶ Adde q̃ in agendis ab uniuersitate, requiritur consensus in communi, pro quo est tex. in c. cum accessissent, ver. communiter statuisse, infr. eo. & in c. cum eccl. Sutri. de cau. pos. & prop. no. Bar. in l. omnes popu. col. 3. de iusti. & iu. Pet. de Anch. in c. j. col. 16. uer. vlterius quæro, post Bar. ℸ. eod. Bald. in auth. hoc ius porrectum, in 2. col. ver. sed pone. C. de sacrosan. eccle. Iac. Reb. latius, q̃ per alium in l. nominationum, nu. 1 2. & 3. & in addi. C. de decu. li. 10. ubi latè de hac quæstione, & quid si collegium, vel vniuersitas sit à casu congregata? ibi nu. 4. & in addi. & utrum sit necessaria citatio singulorũ, pro quo adde Mandagorum in trac. de elec. in 1. par. c. 4. & ibi in gl. in uersi. præsentes. Et in quibus negotijs consensus maioris partis requiratur, & sufficiat? not. Idem Iac. Rebuf. in l. nominationum, num. 4. & in additio. ibid. C. de decurio. lib. 10. ubi etiam qualiter capiatur illa maior pars.
¶ Adde tu, q̃si actus dicat gestus ab uniuersitate Fran. Aret. cõsi. 65. ubi multa pulchre dr̃, & uide q̃d uoluit Oldr. cõsi. 66. & uide oino, q̃d uoluit Pet. de Anch. cõsi. 175. ubi ponit qualiter dicat gestũ ab uniuersitate, licet ſ more solito.
i SEB. SAP. ¶ Præualet minori. Vide eundem Abb. contrarium tenentem in consi. 76. innocato Christi suffragio.
k ¶ Singulariter. Adde tu, q̃ si præsentatio fieret iure singulari, non posset postea fieri iure collegij, vt uoluit Lap. alleg. 22. & an maior pars patronorũ debeat requirere minorem, uide Cald. de iure patro. consi. 11. & per Abb. consi. 76.

[pares debẽt esse.] Inn. aliter dicit; vult enim, q̃ si apparet de cõsuetudine ecclesiæ, illa est seruãda. Si ãt nõ apparet, puta qa ecclesia est nouiter fundata, vel vario mõ seruatũ est, tunc respectu eorũ, quæ exeunt de cõi cellario pro victu, dẽt esse æqualitas inter oẽs. sed respectu eorum, q̃ dant pro vestimẽtis, & alijs necessarijs, dẽt fieri distributio, ℸm merita personę, & ꝓditiones vtriusque, qa plus debet dari doctori, vel nobili, vel sacerdoti, q̃ clerico minori, & parum sapiẽti, & maximè hæc q̃ꝺ procedit in ecclesijs, vbi pbẽdæ non sunt distinctæ. Itẽ procedit respectu bonorum cõmuniũ capituli, q̃ distribuuntur vltra pbẽdas in singulos canonicos. Cũ hoc dicto suo transeunt hic cõiter docto. Sed ego puto idem dicendũ in victualibus, quod ipse dicit in vestimentis, quia ℸm qualitatem personarũ
a est fiẽda distinctio inter cibos, a cum plerunq; aliqui sunt valde de-
b licati, b pro hoc. c. non cogãt. 41. dist. alleg. gl. q̃ hoc tenet in c. Epõs. 10. q. 2. Item adduco tex. hoc satis bene probãtem, in l. sed si q̃ ff. de vsufru. vbi tex. dicit vsufructuario debere alere, & vestire mãcipia ℸm cuiusq; ordinẽ, & dignitatem. i. conditionem, & qualitatẽ cuiusque, & põdera verbũ, alere, & verbum, vestire. Item adduco
c tex. in c. cum ad monasteriũ, de stat. reg. in ver. porrò, vbi ẽt inter religiosos, ex cã p̃dicta, superior facit differentiã in cibis, vt plurimũ
10 tñ de hoc statur ꝓsuetudini. † In gl. fi. in fi. no. gl. c vide quod dixi ℸ. in
c j. no. Host. limitat istã gl. q̃ñ quis deseruiret p vicariũ, vel aliàs in absentia deseruirẽt ecclesiæ, & aliàs non valeret ꝓsuetudo, tanq̃ onerosa ecclesiæ, vt in c. j. de ꝓsue. & sic transeunt cõiter docti. Sed tu vide qd̃ dixi in c. extirpãdæ, de pb. vbi recitaui aliqua dicta aliquorũ, dicentiũ valere consuetudinem, ẽt vt non deseruiat per vicariũ, dũmodo non sit p̃iudiciũ magnũ ecclesiæ; & istud tene. Si vero ecclesia, vigore ꝓsuetudinis, destitueret ministris, tene dictũ Host. Aliàs tene indistincte hãc gl. Nã quilibet clericus ſltẽ deseruit ecclesiæ vniuersali; facit quod no. Inn. in c. cũ iãdudũ, de pben. Nã olim sine
11 seruitio speciali, ſubueniebat clericis indigẽtibus, ex bonis cõibus ecclesiæ vniuersalis. 12. q. 1. c. videntes. † Quæro ad declarationẽ p̃dictorũ, quot de vniuersitate debẽt interuenire, ad hoc vt actus valeat? Sol. gl. iuris canonici variarunt, vide gl. in c. j. de his, quæ fiunt a maio. part. ea. & in c. cũ nobis, de elect. Sed opi. Legistarũ & Canonistarũ est, vt interueniãt duæ partes vniuersitatis, vt in l. mali. ff. qd
d cuiusq; vni. & l. nominationũ. C. de decur. li. 10. Et ex his duab. partibus dẽt ad minus ꝑsentire maior pars; & sic dẽt intelligi. l. quod maior. ff. ad muni. & d. c. j. Glo. sentit hoc in l. aliud. §. referℸ. ff. de re. iur. & gl. in d. l. nulli, & Bart. in d. l. oẽs populi, sentit Inn. in c. 2. de nou. ope. nun. & probat rõne. Duæ partes rẽpsentãt totã vniuersitatẽ, d. l. nulli, & d. l. noiationũ. Ergo sufficit maior pars istarũ duarũ partiũ. Si aũt ꝓueniãt plures, q̃ duæ partes, tunc requiritur maior pars oĩum conuenientium; quia omnes tunc faciunt vniuersitatẽ. Di-
12 co † ẽt, q̃ licet duæ partes sufficiãt ad validitatẽ actus, si tertia pars fuit ꝓpta, tũc possunt cõrpti profeq̃ ꝓptũ, & facere actũ retra
d ctari, d vt in c. qd̃ sicut, de elect. vnde alibi dicit tex. q̃ in talibus, plus obest ꝓptus vnius, q̃ ꝺdictio multorũ, vt in c. bonæ. §. de elect. Et aduerte, qa in numero duarũ partiũ, nõ sunt ꝓputãdi illi, q̃ nõ sem per habẽt vocem, vt in clem. q̃ circa, & quod ibi no. de ele. Tamẽ
13 † vnã diuersitatẽ maximã reperio inter Cano. & Legistas, nec repe
c rio eã tactã, c seu decisam p aliquẽ. Nã ℸm Bar. ℸ d. l. oẽs populi, quẽ seq̃tur cõis practica, nõ sufficit vniuersitatẽ vocari, sed oportet necessario, q̃ interueniãt duæ partes. Ita intelligit. l. fi. C. de p̃di. decu. li. 10. Sed Cano. cõiter distinguũt; ga, aut est aliquis, ad quẽ ſpectat ꝓgregatio vniuersitatis, & tũc, si ad mãdatũ illi⁹ nõ veniãt oẽs, tũc possunt veniẽtes explicare actũ, &c. ẽt si nõ interueniat maior pars collegii. hoc vult Inn. in c. j. de ma. & obe. & in c. 2. de no. ope. nun. Quasi quocatio superioris ꝓstituat nõ veniẽtes in ꝓtumacia, & cõ
11 tumacia priuet illos facultate dãdi vocẽ. Et pro hoc alleg. bo. tex. ℸ c. cũ nobis, de elec. ubi dr̃, q̃ si uocati ab habẽte ptãtẽ, nolunt uenire, faciũt se alienos, ergo nõ debẽt ꝓputari ℸ numero duarũ partiũ. Et hoc sentit gl. in d. cle. q̃ circa. Hoc tenuit quidã Ioan. Bon. doc. ℸ disp. sua, quã recitat Io. An. in c. in causis, de ele. Nã ponebat casum in vniuersitate, in qua erãt cẽtũ hoẽs, & ex vocatis ab habẽte potestatẽ, ꝓuenerũt 30. & ꝓclusio sua fuit, q̃ ius uniuersitatis residebat in illis. 30. Si uero nõ est aliqs, ad quẽ ſpectat ꝓuocatio, & tũc, si
16 instat finis termini, uniuersitati p̃fixi ad expeditionẽ actus, tũc põt minor pars uocare maiorẽ, & nolẽte ea uenire, põt minor pars ad actũ pro cedere, qa nõ dẽt priuari pp ꝓptũ maioris partis, ut no. ℸ c. causis, ꝑall. & d. c. cũ nobis. Aut terminus nõ est p̃fixus ad actum explicãdũ, & tũc dẽnt saltẽ ℸ iteruenire duæ partes, qualitercũq; ue
lint, & monere tertiã partẽ, alias tertia pars põt agere de cõtẽptu, ut ℸ. dixi. hoc no. in d. c. 2. & c. in causis; probat ex mẽte l. noiationũ, ꝑalle. Et hãc opi. Can. puto veriorem. Et ad l. fi. super qua fundat se, Bar. põt respõderi multipliciter, qa intellectus illius est multiplex & obscurus; & potest intelligi in factis grauib. in quibus non sufficit cõuocare uniuersitatem per tabellam, uel campanam, sed per nuncium, uel literas, ut notatur in d. c. in causis. Abbas.

ADDITIONES.

2 ¶ Est fienda distinctio inter cibos. Adde istũ in c. statuimus, de ꝓba. & obed. But. in c. nobis, de iure patr. Bal. in c. ad aures, j. de reicri. allegantem d. l. sed & si quid, quam hic alleg. & gl. in c. denique 4. distin. & Bal. in d. l. sed & si quid, q̃ Abbas debet melius cæteris indui. gl. c. cõquerente, de cle. non residen. & in c. clericus. 21. q. 1. & gl. fin. in c. cum adeo, & ibi. istum de rescript. tex. in l. habitatio. ff. de uen. in pos. mit. & ibi Nic. de Neap. q̃ meliores expensæ debent fieri familiarib. Car. q̃ alijs, tex. in c. unum orar. §. criminis. 25. dist. & gl. in l. idem que. §. idem Labeo. ff. mand. Io. And. in tit. de teste. §. qualiter, ver. testes autem exhibendi. Bald. in l. quoniam liberi. in prine. ff. de testa. & in l. nimis graue. C. de test. But. in c. fi. in 20. col. infra de do. & contu. glo. in l. seruis vrbanis, in ver. cibarijs. ff. de leg. 3. glo. in c. Vulteranæ. 12. quæst. 2. in ver. locum. glo. & Archi. in c. 1. 16. quæst. 7. in ver. honorabilibus.
¶ Adde tu Raph. Comensem. consi. 30. ubi dicit, quòd alimenta debentur secundum qualitatem personæ.
ANT. FRAN. ¶ Circa qualia alimenta, & qualiter sunt præstanda? Dicas, q̃ sunt præstanda ℸm mores illorum, cum quib. viximus, vt in c. quisquis, & in c. delitiæ, & in c. non cogantur. 41. dist. vbi habetur, q̃ aliter præstantur diuitibus, & nobilib. & aliter præstant rusticis, & aliter sanis, & aliter infirmis, & debilib. & uide d. Car. in c. cum ℸm Apostolum, de præb. & in c. de multa. eo. tit. vbi dicit, q̃ homines grossiores, & robusti, debent habere alimenta grossa, ex faba, & leguminibus nobiles aũt, & delicati debẽt habere alimẽta magis pinguia, & magis delicata. Et adde etiã, q̃ alimenta debent præstari ℸm quantitatem fructuum, & reddituum bonorum, ex quib. debet quis ali, vt in l. cum alimenta, & ibi Bar. ff. de al. & cib. le. Et ideo si fructus non sufficerent, non debet vendi proprietas bonorum, pro præstatione alimentorum: & tene menti tex. in l. iudices. C. de ep. au. qui dicit, q̃ pro alimento ad sustẽtationẽ vitæ, debet vnus homo habere duos, aut tres panes in die, & nõ ultra, & adde q̃ vsus oĩum ciborũ est licitus, absolute loquẽdo, dũmodo nõ assumant eũ magna de lectatione, quia tunc posset quis incurrere peccatũ gulæ: pro quo uide B. Tho. in li. 3. q̃ gẽtiles. q. 12. Et q̃s cibus sit dimittẽdus p̃ scandalũ, & quis nõ? & q̃ñ dimittendus? vide B. Th. 2. 2. q 43. art. 8. & quid contineatur noie cibariorum? uide Bar. in trac. de alim. in 1. col. Et an noie cibi comprehendatur etiam potus? vide in l. & fi non sunt, in §. fi aũt. ff. de auro. & ar. le. & Arch. in c. oino. 30. dist. & in c. in quibus, de conse. dist. & in l. verbo victus. ff. de verb. sig.
b SEB. SAP. ¶ Delicati. Adde tex. opt. in l. cum alimenta. ff. de alim. & cib. leg. per quem dicit d. Alex. in rub. ff. fol. matri. col. 6. uer. successiue quæ ſsuit Bar. q̃ appellatione alimentorum, veniunt etiam vestes pretiosæ, ℸ si conueniunt dignitati, & conditioni personæ.
c ¶ In glo. fin. in fi. no. glo. Adde Hostien. Io. An. & But. in c. ex parte. inf. de concessio. præben. & Archi. in c. facerdotis. 31. distin. & ibi do. Maria. in c. ex tuæ, in 34. col. uersi. 6. limitatur in sua repe. de cleri. non resid. & istum in c. tuæ, in fi. eo. tit. & in c. licet, in fi. de præb. Lap. alleg. 38. inci. vtrum, & do. Anto. in d. c. ex tuæ, in vlt. col. post Inn. ibi circa medium, in verbo, item oportet, q̃ pdicti. Sunt tamen quinq; casus, in quibus nulla consuetudo excusat non residentem, de quibus hic pulchre per do. Feli. Adde tu. Fede. consil. 146. ubi dicit, q̃ ualet etiam consuetudo, q̃ fructus prebendæ debeantur mortuo pro suo anniuersario. Et ibi vide multos casus, in quibus non residens debet habere suũ ctus, in fi. tamen consilij est additio Lapi seq. Hostien. & uide Ant. de But. ad intellectum huius decis. consi. 163. & adde quæ sup. posui in notabilibus.
d ¶ Retractari. Adde vt p Oldra. pli. 64. & eius ℸrium no luit Lap. allega. 22. in fi.
e ¶ Eam tactam. Adde istum in c. cum nobis, in ulti. car. j. de electio. & in c. in ea ecclesijs, in 5. col. in uer. sed aduerte, eo. tit. Adde tu Cal. consi. 10. de iu. patro.

SVMMARIVM.

1 Statutum factum à non habente potestatem, est ipso iure nullum. 10.
2 Statuta laicorum nõ possunt disponere aliquid super rebus ecclesiæ, licet ali quo respectu ipsa res spectent ad laicos.
3 Sublata, vel cassata constone, an & quãdo cassetur effectus per prius editi?
4 Actus non valet, nisi seruetur forma à iure inducta, & i casu pmisso à iure.
5 Villa, vel castrum recognoscens superiorem, potest statuere super reb. suis, non tamen ponere pœnam; nisi hoc fieret ex pacto.
6 Ciuitas, quæ nõ recognoscit superiorem, potest omnia facere in territorio suo, quæ potest in vniuerso Imperator.
7 Vniuersitas scholarium, vel reliquarum artium, potest in iuribus suis statuere, & pœnam imponere.
8 Vtrum valeat statutum, q̃ propter necessitatem quis possit vendere rem laici, non ecclesiæ, quam forte habet in emphyteosim.
9 Princeps vtrum possit statuere circa ius diuinum.
10 Statutum laicorum conuincens vsurarios ex certis coniecturis, non ualet.
11 Princeps, an possit statuere contra ea, quæ sunt de iure gent. vel naturali. Imperator licet sit dominus mũdi, tamẽ nõ posset auferre rẽ priuati, sine cã.
12 Infideles nõ possũt sine cã priuari bonis suis, nec à Papa, nec ab Imperatore.
13 Imperator potest tollere actionem, quia est de iure ciuili, sed non posset facere, quin administraret ur iustitia ex obligatione, quam non potest tollere.
14 Princeps præsumitur motus ex iusta causa, adeo, quòd non admitteretur probatio in contrarium.
15 Princeps non potest priuare suum vasallum feudo, sine causa.
16 Papa si mandat laico sibi non subiecto, non tenetur laicus sibi obedire.
17 Princeps potest statuere contra ius positiuum; tamen, si facit sine legitima causa, peccat.
18 Vasal. potest feudum, quod habet, alteri dare, nisi ecclesiæ; quia deteriorare tur conditio prioris domini.
Vasallus an possit in testamento relinquere feudum ecclesiæ, & quid si efficiatur monachus.
19 Vasallus potest renunciare feudo inuito domino; tamen limitatur.

CAP. VII.

Quæ in ecclesiarum.

Cõstitutio laicorũ, ecclesiã. seu eius bona, non astringit. In prima parte ponit cõstitutio in sẽda eius cassatio. secũda ibi. [volentes.] Casus literalis. Ciues Tarusini constituerunt, q̃ si aliquis ad inopiam vergere probabiliter allegauerit, liberam habeat facultatem alienandi feudũ, quod ab ecclesia tenet. Peruenit hoc ad notitiã domini Papæ, scribit sup hoc, episcopo Tarusino; uolẽs super hoc ecclesiarum indẽnitati prouidere. Decernit huiusmodi

Universidad de Deusto
Biblioteca

modi cõstitutionẽ,& vẽditiones feudorũ, factas sine legitimo cle
ricorũ ꝓsensu,vires aliquas nõ habere. Ber. No.1.ꝙ ciues habẽt fa-
cultatẽ ꝺdẽdi statuta in ciuitate eorũ, dũmodo alias sint honesta,
& iusta. Hoc statutum fuit hic reuocatum,ꝓp illud, quia cõprehẽ-
1 debat ecclesiã,dehoc dic,vt in glo.j.† No. 2.ꝙ statutum excedens
a fines[a] ptãtis statuentiũ, est ipso iure nullũ. [b] Pro hoc l.fi.de iu.om.
b iu.[c] & in c.vt animarũ.de cõsti.li.6.† No.3.ꝙ statutũ laicorũ nõ ꝑt
c dispondere sup reb. ecclesiasticis,d ẽt si talia sint bona, quorũ domi
2 nium vẽle ꝓtinet ad laicos,e vt erat hic in feudis. Et sic dispositũ sim
d pliciter in dnio, f hẽt locũ ẽt in dominio directo dũtaxat. Nã dire-
e ctũ dominiũ spectabat hic ad ecclesiam. Ad hoc quotidie alle. iste
f tex.& examinabo latius hanc mãm.j.eo.c.ecclesia.† No.3.arg.ꝙ
3 cassata constitutione,non cassatur effectus ꝓ prius editus:hic.n.Pa
pa cassauit nedũ ꝓstitutiones, sed vẽditiones inde factas: hoc puto
procedere,vbi statutũ tenuit;nisi in cassatione diceret,vt ꝓstitutio
habeat pro infecta; tũc.n.oĩs effectus cẽsetur sublatus; vt est gl.no.
g in cle.1.de immu.eccl. g secus vbi statutum esset nullũ, vt hic,& ꝓ-
batur j.eo.c.ecclesia, & 96.dist.c,bene quidem. Vnde dicerem,ꝙ
cassatio hic potius refert ad factum, q̃ ad ius, quia de iure erãt ipso
facto cassata ex defectu potestatis, vt in iuri. præal. No. vlt. ibi, [i]sine
legitimo]arg. optimum,quod ad hoc,vt valeat alienatio rerũ eccle
siasticarũ,oportet ꝙ ꝓsensus ꝓnarũ sit legitimus,i.fm leges,& ca
4 nones informatus.† Ex quo infertur,ꝙ non valeat alienatio, nisi ser
h uata forma tradita a iure,& in casu a iure concesso,h aliãs aũt cõ-
i sensus non põt dici legitimus,ad hunc intellectũ adducit Cald.istũ
tex.in c.j.de in integ.rest.quod est ꝺglo.[j] 13.q.2.in summa, & in c.
sine exceptione, q̃ voluit sufficere formam esse obseruatam, licẽt
alienatio non sit facta in casu licito. Sed pro primo dicto vide text.
K in cle.j.de rebus eccle.non alie.& facit.c.j.eo.tit.lib.6.[k] In gl.ibi, stã
l iure fori,q̃ iure poli.] [l] No.gl. vult enim,ne dũ fm legem positiuã,
& iure fori,sed fm aequitatem naturalem,& sic iure poli.i.cœli, de
5 hoc tũ dicendũ,vt plenè no.in l.oẽs populi,ꝑall. † Et conclude tres
casus:nam q̃dam sunt vniuersitates non habẽtes iurisdõnẽ,vt villa,
m seu castrum, [m] cum recognoscant ciuitatẽ in superiorẽ. Quedam
sunt habẽtes iurisdõnem,vt puta nõ recognoscẽtes superiorẽ, sal-
tẽ de facto. Quedã sunt hãtes iurisdõnẽ modificatã. Primo casu ꝓ
n vniuersitas sibi facere legẽ super rebus suis, [n] sed nõ põt sibi appo-
nere pœnã.q.a appositio pœnæ deriuat à iurisdictione.33.q.2.c.iij.
hoc,& in l.fi.ff.de iur.om.iu. Põt tñ se per pactũ obligare ad pœnã.
hoc voluit Bar.in l.oẽs popu.& Inn.j.c.proxi. & Io.An.s.eo.ꝑcedẽ
6 ti.† Secũdo casu dic,ꝙ vniuersitas põt omnia statuere, q̃ põt prin-
ceps. Vnde dicit Bar.in l.infamẽ.in fi.ff.de publi.iud. Quod tantam
o ptãtem habet ciuitas non recognoscens superiorẽ o in territorio
suo,quantã hẽt Imperator in vniuerso. Et pro hoc facit c.ꝑ venera
bilẽ,qui fil.sint legi.vbi patet,ꝙ illustriss.Rex Frãcie,q nõ recogno
scit superiorẽ,exercet oĩa iura Imperatoris in territorio suo, & idẽ
in alijs regib.non recognoscentib,superiorẽ,vt dicit Inn.in c.eũ P.
de fi.instru.An aũt possint hoc iustẽ,& sine peccato facere? remit
to ad ea,q̃ dixi,in d.c.ꝑ venerabilẽ, & vide qd no. Bar.in l.j.ff. de
aqua plu.arc.& in l.fi publicanus.§.in oĩbus.ff.de pub. Tertio vero
7 casu dic,ꝙ fm iurisdõnẽ ꝑt facere statutũ,& apponere pnã.† An
ꝑ aũt vniuersitas scholariũ, ꝑ pistorũ,cerdonũ,& similiũ põt facere
q statutũ? Dicẽdũ,ꝙ sic in iurib.corũ.q Sed dubiũ est, an possint ap-
ponere pnã? & ꝓcludo vnũ casum. Si vniuersitas hẽt rectorem, &
vult apponere pœnam cum suo Rectore,tũc potest ad limites iu-
risdictionis rectoris,ad hoc.l.fi.C.de iurisd.om.iud.& quod no. Inn.
in c.cum ab ecclesiarum,de offi.ord. Sed si nõ hẽt Rectorẽ, sentit
Inno.

e SEB. SAP.¶ Ad laicos. Hoc anno habui gõnem de facto in hac materia, sup
qua nolui cõsulere, qa hincinde sunt urgẽtes rões. Qõ talis est. Apud Insu-
bres, qui habẽt ꝑdia, ex quib. uinũ percipiunt, cũ in penum traduxerũt, pro
qualibet amphora tenent Duci Mediolani soluere duos denarios (appellant
hoc onus imbotaturas.) Ecclesia locauit ad nouẽniũ Titio ꝑdiũ, & pro pẽsio
ne tenebaẽ Titius dare 20. Quærebat vtrũ Titius teneaẽ ad illud onus imbota
turæ, ꝙ vino ꝓcepto ex fundo ecclesiæ, postq̃ vinũ est in penu reconditũ? &
vẽ, ꝙ teneaẽ, quia tale onus nõ respicit proprietatẽ ecclesiæ. Non.n tenẽt, ni
si postq̃ vinũ est reconditũ in penu, & ad hoc facit qd no. Fede. de Sen. in c6-
fi.21.qõ talis ubi tenet, ꝙ coloni ecclesiarum tenentẽ ad gabellas pro fructi-
bus, quos colligunt in ꝑdijs ecclesiarũ, tenet Albe. Bru. in trac. de ſtat. exclu.
foemi. in 8.art.q.22. hoc ẽt tenet Gem. in c.q̃q̃, de cens. fi. in 6. Aret. in c.2.21.q.
j. In ꝓriũ vrget,ꝙ onus impositũ à laicis nõ ꝑt aliquo mõ grauare ecclesias,
vt hic no.oĉs. Sed si diceremus,ꝙ coloni ecclesiarũ tenentẽ ad illud onus, ec-
clesia pro minori ꝓtio locaret sua ꝑdia, ut de se patet, ergo coloni debẽt esse
ĩmunes, & facit ꝙ statuta laicorũ nõ possũt grauare ecclesias, ẽt ꝑ idirectũ,
vt no. i c.ecclesia.j.eo.no. Pet. de Anc. in ꝑfi. 112. magnæ, & illustrissi. Cogita.
f ¶ Dispositum simpliciter in dominio. Vide. l.1. ver. qui in perpetuum, & ibi no.
ff. si ager vecti. vel emphy. pet.
¶ Adde tu, an statutum loquens in dominio, habeat locum in quasi dominio?
Aret. consi. 29.
g ¶ Vt est gl. no. in clem. 1. de immu. eccle. Illã approbat iste in c. cæterũ, in 7. col.
infr. de rescri. post Card. & ibi ẽt Imo. & iste in c. per venerabilẽ, in 5. col. qui
fi. sint leg. & in c. fi aliqñ, de senten. excom. & in c. nõ dẽt, in fi. de ꝓsang. & assi.
in c. pastoralis. §. verũ, in 4. col. de appel. Pet. de Anch. in repe. c. 1 in 3 2. char-
ver. & licẽt ista sit cõis. S. eo. Car. & Imo. in d. cle. Card. in clem. 1. in ver. duro,
in 2. oppo. de hęr. Pet. de Anc. ꝑfi. 137. inci pro domina Paula, ad fi. Domi. post
Jo. An. in c. fi. in 2. col. de cle. in 6. & in c. 1. in 4. col. de ꝑsti. eo. lib. Card. in tit. de
rescri. ꝑfi. 12. inci. an si opponit. Car. in c. ad peti. ti. de accu. & ibi Anan. in 7.
col. Card. in c. quia diligẽtia, de electio. & ibi Imo. ad fin. facit qđ uoluit in ꝑfi.
84. inci. illud in summa, in 4. col. ver. non obstant. Istum in c. cum te, de re iudi.
& Feli. in c. fi. in 1. fal. infr. eo. & per istum in c. nulli, in fi. de sent. excomm. Ad-
de tu, ꝙ per illam glo. uoluit Pet. de Anch. consi. 41. o. in 2. col. circa med.
h ZACH. ¶ In casu a iure cõcesso. Dic limitãdo hoc dictũ, illud esse verum, si in
odiũ ecclesiæ, quia si in fauorẽ illius esset alienatio facta, nec forma, aut solẽ
nitas a iure tradita requirerenẽ de necessitate; & illa si nõ interueniret, uale-
bit tñ alienatio ita facta, vt uoluit glo. no. in l. cũ hi. §. eã transactionẽ, in ver.
alimentarius, ꝑ illũ tex. fi. de tran. q̃ gl. quãuis ꝑ Iac. But. Alb. Pau. de Ca. & Mo
de. ibi reprehendat, est tñ illius uera opi. quã Bal. & Ang. ibi sequuntur. Idẽ Bal.
in l.j ius in princ. fi. de pac. Nec obst. Pau. de Cast. rũsio ibi, ꝙ illud ideo fit, ꝙ
tex. ultra procedit. Considerandum est enim, ꝙ non per uiã statutũ ciuitatis ultra
procedat, sed per viã declarationis a cessante rõne, iuxta c.cũ cessante, de ap-
pel. Qđ ita cõprobat, talis solẽnitas in fauorẽ ecclesiæ requirit, ne ſ. ecclesia lædere?; & ubi adhibetur, ꝓsumitur factus esse actus in fauorẽ ecclesiæ, ut
no. Bal. in c.j. col. 2. ver. q̃rit. Iac. q feu. da. pof. seq. do. Alex. consi. 79. circa prin.
col. 2. vol. 1. Si ergo constat de vtilitate, sumus in claro, nec est opus coniectu
ris, l. continuus. §. cumita. ff. de uerb. obl. Et pro ista limitatione facit bene gl.
in c.1. in gl. fi. ne sede vacan. ita Inn. in c.1. de his, quæ fiunt a prælatis. Ant. de
But. in c. fi quis presbyterorum, col. 1. in fi. de reb. eccle. non alien. Idem Ang.
in l. fi. in 1. a. ff. de accep. & consi. 306. incip. Statutum, ꝙ mulier. Barb. consi. 35.
col. pen. vol. 2. & Moder. in c. causam quæ, de iudicijs.
i ¶ Cõtra gl. Adde Host. in sum. de reb. eccle. non alie. §. 3. ad fi. & illas duas gl. sin
dicta summa, & in d.c. sine exceptione, salua p gl. & ꝑ But. in c. cũ Apostolica,
in uersi. profuturũ, de his, q̃ fiunt à prælа. & ibi Imo. & eundem Imo. post Io.
And. in c.1. de resti. in integ. & gl. in c. ad nostram, de reb. eccl. non alie. & no.
Archi. in dicta summa, & But. post Io. And. circa prin. in c.j. infr. de solut.
k ¶ Et facit c.1.eo.ti. Tu adde melioriẽ tex. in c.2. in uer. in forma, & casib. à iure
ꝑmissis. eo. tit. li. 6. & gl. in c. ordine, in uer. 1. de rest. in integ. & ibi But. & ibi, & ibi ẽt Imo. in vlt. & pe. col. & Imo. hic in 6. col. & Dom. post Jo. An. & oĉs i d.
c. in prin. in 2. col. & ꝑ istũ in c. nulli, in 3. col. de reb. eccl. nõ alie. & ꝑ istũ post
Host. in c. tua, de his, q̃ fiunt a ꝑla. & Host. in sum. in tit. de rest. in integ. § ex q
bus, ver. item in ꝺctib. facit. l. magis puto. §. si æs alienum, ff. de rebus eorum.
l ¶ Iure poli. Vide in simili elegantem gl. in c. quicunque. 17. q. 4. & Bal. hic, uel ex
æquitate naturali, ideſt, ex iure gentium, quod ius naturale appellatur, instit.
de rerum diui. §. singulorum, & tale ius etiam naturale inductum ex ratione
naturali, quandoque appellatur ius diuinum. 1. dist. c. humanum.
m ¶ Vt villa, seu castrũ. Adde Bar. in l. j. ff. de dam. infec. & Pet. de Anch. i c. nimis, de
iureiur. & c. dilecti, de i ud. & dicã plenè i c. licet, de ꝓben. & c. cũ ad fedẽ post
istũ, de rest. ꝺspo. & uide bo. tex. in l. 2. a ver. castellorũ circa. C. de fũ. lim. li. x.
n ¶ Sup reb. suis. Adde Pau. de Ca. ꝑfi. 119. ꝑ istũ Abb. cõsi. 42. Rom. cõsi. 220. ubi
an condere statuta sit iurisdictionis, & an pop. Rom. possit, hodie legẽ ꝑdere?
o ¶ Ciuitas nõ recognoscens superiorem. Adde Bar. in l. hostes. ff. de capt. & in l.
acta §. de ampliand. ff. de re iudi. seu in populo habẽte iura Imperij, ut est po
pulus Florẽtinus; & ciuitas Pisana, fm Bart. in d.l. hostes. Idem de Florentinis
tenet Abb. consi. 91. in 6. col. & consi. vlt. & Rom. 466. & uide istum in c.
pastor. de offi. delega. & de Rege, per Bal. in c. cum uenissent, de eo, qui mit. in
pos. & in c.j. in fi. & ꝑ fi. in tit. de pac. iur. fir. in vſi. feud. ubi tex. excipit personam
Imperatoris, in quo libet iurꝺ ꝑstito per inferiorẽ, Bald. ibi dicit, ꝙ eodẽ mõ
est excepta ꝓsona Regis, & An. de Iser. in c. 1. in 3. col. qui feu. dare pos. ꝙ di-
spositio. l. cũ multa. C. de bo. q̃ lib. ꝓcepta in culmine imperiali extenditur ad
culmen Regium, & Bal. in l. fi. C. de do. inter vi. & vxo. ꝙ dispositio legis, lo-
quens de Imperatore erga Imperatricem, habet locum in Rege donãte suæ
Reginæ; aliter tamen locutus est Bal. in l. si quis maior. C. de transa. & in l. 2. C.
de serui, & uide d. meum And. plene in tractatu de præstantia Imperatorum,
& Regum, & aliquid in c. licet ex sulcepto, de fo. comp.
¶ Adde tu Rom. loco ꝓxime alleg. Abb. cõsi. 104. vbi dicit idem, ꝙ hic Ro. ꝑfi.
409 ubi ponit, an ciuitas non recognoscens superiorẽ possit donare rẽ alte
rius? p Fed. ꝑfi. 275. vbi ponit, an ualeat statutũ ciuitatis Perusij, ꝙ spurij suc
cedãt? Et an ciuitates, uel Principes possint ꝑscribere merũ iperiũ, ẽt ꝺ Papa? uide Anch. ꝑfi. 141. & an ꝓcepta i culmine Imperiali habeat locũ in culmine
Regio? vide Old. ꝑ. 69. ubi ꝓplura ꝓcludit, ꝙ aũ fuerũt Reges, q̃ Imperatores.
p ¶ Scholarium. Adde, ut per Bar. in l. omnes populi. ff. de iust. & iu.
q SEB. SAP.¶ In iuribus eorum. Et ideo dicit Bald. in l. fi. in 3. no. C. de iurisd.
om. iu. ꝙ mercatores possunt facere statuta, solum in dependentibus & con
nexis à mercantia. De quo etiam uide do. Ias. in l. 3. in 2. no. C. de transa. in l.
prætor ait. §. rationes, in fi. ff. de eden. Fel. in c. cæterum, in 2. col. in 6. fallen. j.
de iud. Dec. in consi. 4. in 3. col. ad fi.

Inno. j.c. proxi. ꝙ non. Contrarium verò sentit Bal. in d.l. omnes po
puli, quia si vniuersitas nõ hẽt iurisdictionẽ, nõ põt dari suo Recto-
ri, cuius ꝓriũ probatur in d.l. fi. Mihi placet, ꝙ possit statuere, & ap-
s ponere pœnam ad limites potestatis. pro hoc bo. tex. j. eo. c. ex lite-
ris. † Sed quo ad terminos huius decr. est dubiũ, nunq̃ d valeat statu
tũ respectu laicorũ? Inno. Host. & Cõpo. tenet, ꝙ nõ põt vniuersi-
tas statuere in ꝓiudiciũ eorũ quæ competunt singulis de iu. gen. vt
sunt dominia. 1. di. c. ius gentium. Et hoc ius gentiũ põt appellari na
turale, fm Inn. quasi naturali rõne inductum, quia ius ciuile nõ põt
tollere ea, q̃ sunt de iu. natura. Insti. de iu. nat. §. sed naturalia. & 5. di.
per totum. Imo. dicit Inno. ꝙ nõ põt princeps sine cã mihi tollere
dñium rei meę, sed cũ cã sic, vt Litẽ si verberatum. §. 1. ff. de rei vẽ.
Sicut dicimus in ſiſi de iure diuino, ſufficiũt duo testes in omni re.
iuxta illud Dñicũ: In ore duorũ, vel triũ. &c. vt in c. licet vniuersis.
de test. Tñ ius ciuile ex eã aliud statuit; qa in q busdã regnit pñtiam
septem, vel quinq; testium, vt in testamẽto, vel codicillis, vt l. hac cõ-
sultissima. & l. si vnus. C. de testa. cũ simil. ergo codẽ modo põt sta-
tuere super alijs. Et quotidie ad hoc all. dictũ Inno. Legistæ tractãt,
maximè Cyn. in l. rescripta. C. de preci. impe. offe. & Bal. post gl. in l.
fi. C. si contra ius vel vtil. pub. Et tractat Cyn. principaliter ꝛria. Pri-
mo, an princeps possit statuere circa legem diuinam. Secundo an
circa ius gentium? Tertiò, quid circa ius ciuile? † Circa primum sit
breuis ꝓclusio; ꝙ si vult statuere in eo articulo, qui reperitur limita
tus, & põt, ſi distinguẽdo, interpretãdo, & adiuuãdo ius diuinum.
a [a] Exemplum in lege diuina, continetur illud præceptum Non oc-
cides: tñ in l. posituꝛ est limitatum, si quis occiderit, occidatur. &
sic, patet, ꝙ primum præceptum nõ est indistincte seruandum. qa
b princeps fecit, & interpretãdo statuit, qui, & qñ possint occidi, [b] vt
C. qã l. v. uicuique sine iudice se vindica. & ad leg. Cor. de Sic. per-
c totum. Si vero præceptum diuinum non reperitur limitatum; [c] tũc
aut nulla potest ſubesse causa limitandi, & non potest Princeps sta
tuere. Purã, si vult statuere, ꝙ quis possit cõtrahere matrimonium
d cum matre. [d] Aut subest cã, & põt. Sed si dubitatur. an subſit: & ꝓ-
e sumendum est tũc ꝓ lege Principis. [e] & nota hoc dictũ. [f] Ego limi-
f tarẽ hæc dicta Legistarũ duobus modis. Primo, ꝙ Princeps ſeculà
ris põt interpretari ius diuinũ. statuendũ in his, in quibus hẽt iuris-
dictionẽ. ſin rebus prophanis, sed in spũalib. interpretatio pertinet
g ad Papã, vt est tex. in c. ꝓ venerabilẽ. alleg. † Facit no. dictum Fed. de
Sen. ꝑfi. 91. vbi dicit, statutũ laicorũ, quinces vſurariũ ex certis ꝓ-
cturis, s q a cũ in talibus nõ hẽant laici iurisdictionẽ, nõ possunt sta
i tuere, ẽt interpretãdo; facit. c. tuã. de ord. cog. & quod no. Bar. in l.
Titia. ff. ſo. mat. Secundo [h] limitarẽ, vt in casib. sibi ꝓcessis, ꝙ non ꝓ-
sumatur causa, inquãtũ vult statuere ꝺ ius diuinũ, q̃a non hẽt inse
rior violare statutũ superioris sine cã aperta. Vnde not. dicit Inno.
in c. quanto. de cõsue. quod etiam Papa nedum contra ius diuinũ,
K sed ꝺ generale statutum vniuersalis ecclesiæ [k] non potest venire si
ne causa rationali, qđ no. Et id quod dixi in Principe seculari, habet
l locum in Papa [l] respectu iurisdictionis suæ. Plus tamen, dico in eo,
respectu laicorum potest statuere ex causa graui concernente sta-
m tum totius Christianitatis, vt in c.1. de ho. lib. 6. [m] † Circa secundũ,
an Princeps possit statuere contra ea, quæ sunt de iure gen. & natus
Conclusio Doct. est, ꝙ ex causa rationabili põt. Videmus enim, ꝙ
ꝑ ꝑscriptionẽ inductã a iure positiuo priuatur qs iure suo. Item ꝓ
delictum confiscãtur bona alicuius, vt in c. vergentis. de hær. & C.
de bo. dã. p to. & ad idẽ c. ita quorũdã. de Iudæ. vbi Papa certo casu
inducit seruitutem ꝺ libertatẽ, q est de iure natur. Si autem nõ sub
est cã, & est certum: non potest Princeps statuere, vel rescribere in
præiudicium priuati in his, quæ sunt de iure natur. secundum opi.
Can. & Leg. vt in cle. pasto. de re iu. vbi dicitur Imperatorem non
posse tollere ea, quæ sunt de iure natur. & sic nõ potest Imperator
alicui

ADDITIONES.

a ¶ Statutũ excedens fines. Adde quod leg. & no. c. cum a nobis, il 1. de sent. exc.
¶ Adde, vt per Bart. in l. cunctos populos, in 2. q. & apostil. ibid. C. de sum. Trini. & aliquid per Cal. consi. 7. de const. Alex. consi. 16. i. lib.
b SEB. SAP.¶ Nullũ. Vide late per Alex. in consi. 111. ponderatis uerbis, in 7. vol. & Ben. de Peru. consi. 21. col. 1. & 2.
c ZACHAR. ¶ L. fi. de iurisd. om. iud. Adde legitimitate hoc dictum. ſq statutũ extra iurisdictionẽ statuentium non extenditur, & alleg. l. fi. per sing. dictum do. Bald. consi. suo 397. incip. ꝑmittendum est ad euidentiam, ꝙ quæda sunt q̃ requirunt, &c. vol. 6. quod nõ est sculptũ dictũ vol. 6. refert nihilominus, & se quitur Hippo. de Marsi. singu. 124. incip. uidisti anno ꝓten. ubi statuto date ꝑmium occidenti bannitum, præmium recipit, qui illum extra territoriũ occi-
d dit. Et licet ista sit sing. limitatio ad d.l. fi. illi tñ multũ detrahit autoritas Bar. in l. cũctos populos. C. de sum. Trini. & fi. ca. qui in proprijs terminis ꝺrium ex
presse tenuit, quem sequitur ẽt Fel. hic col. 3. ver. 8. casus, & ibi alle. doc. Adde eundem Bal. sibi contrarium in l. 1. col. 13. C. de hær. inst. & in l. executorem, in 10. col. C. de exe. rei iu. Cogitabis de illius limitationis ueritate.
d ZAHAR. ¶ Super reb. eccle. Adde, ꝙ non solum statuta laicorum super reb. clericorum in eorum præiudicium, non ualent, ut no. in c. fi. de immu. eccle. Bar. & doct. in l. j. ff. de in ius uocan. cum si. mio nec etiam in eorum fauorem, si tale statutum fiat per minorem a Principe, & sit præceptium, de hoc est casus singu. & qui non est alibi, & m Rom. singu. suo 444. incip. capit. ecclesiæ Sanctæ Mariæ, in c. constitutus, de in integ. restitu. Quod amplio non tñ non procedere tale statutum in reb. eccle. sed in cõnexis eisdem, ita no. idẽ Rom. sing. 356. incip. reuerendus dominus Cardinalis, &c. Cui adde tu do. Feli. in alleg. c. ecclesia S. Mariæ, col. 34. circa fi. & princ. seq. de cẽsib. Item ampliꝰ esse verum, non tantum in curia ecclesiastica, sed & in seculari, ita no. Alex. cõsi. 209 inci. ponderatis his, in pen. col. vol. 2. Hippo. de Marsi. in rep. rub. ff. de ſ-deiuſt char. 15. & sing. 29. inci. statuta laicorum.

Inno. Host. & Cõpo. tenet, ꝙ nõ põt vniuersitas statuere in ꝓiudiciũ eorũ quæ competunt singulis de iu. gen. vt sunt dominia. 1. di. c. ius gentium. Et hoc ius gentiũ põt appellari naturale, fm Inn. quasi naturali rõne inductum, quia ius ciuile nõ põt tollere ea, q̃ sunt de iu. natura. Insti. de iu. nat. §. sed naturalia. & 5. di. per totum. Imo. dicit Inno. ꝙ nõ põt princeps sine cã mihi tollere dñium rei meę, sed cũ cã sic, vt Litẽ si verberatum. §. 1. ff. de rei vẽ. Sicut dicimus in ſiſi de iure diuino, ſufficiũt duo testes in omni re. iuxta illud Dñicũ: In ore duorũ, vel triũ. &c. vt in c. licet vniuersis. de test. Tñ ius ciuile ex eã aliud statuit; qa in q busdã regnit pñtiam septem, vel quinq; testium, vt in testamẽto, vel codicillis, vt l. hac cõsultissima. & l. si vnus. C. de testa. cũ simil. ergo codẽ modo põt statuere super alijs. Et quotidie ad hoc all. dictũ Inno. Legistæ tractãt, maximè Cyn. in l. rescripta. C. de preci. impe. offe. & Bal. post gl. in l. fi. C. si contra ius vel vtil. pub. Et tractat Cyn. principaliter ꝛria. Primo, an princeps possit statuere circa legem diuinam. Secundo an circa ius gentium? Tertiò, quid circa ius ciuile? † Circa primum sit breuis ꝓclusio; ꝙ si vult statuere in eo articulo, qui reperitur limitatus, & põt, ſi distinguẽdo, interpretãdo, & adiuuãdo ius diuinum.
a [a] Exemplum in lege diuina, continetur illud præceptum Non occides: tñ in l. posituꝛ est limitatum, si quis occiderit, occidatur. & sic, patet, ꝙ primum præceptum nõ est indistincte seruandum. qa
b princeps fecit, & interpretãdo statuit, qui, & qñ possint occidi, [b] vt C. qã l. v. uicuique sine iudice se vindica. & ad leg. Cor. de Sic. per-
c totum. Si vero præceptum diuinum non reperitur limitatum; [c] tũc aut nulla potest ſubesse causa limitandi, & non potest Princeps sta
d tuere. Purã, si vult statuere, ꝙ quis possit cõtrahere matrimonium cum matre. [d] Aut subest cã, & põt. Sed si dubitatur. an subſit: & ꝓ-
e sumendum est tũc ꝓ lege Principis. [e] & nota hoc dictũ. [f] Ego limi-
f tarẽ hæc dicta Legistarũ duobus modis. Primo, ꝙ Princeps ſeculà
ris põt interpretari ius diuinũ. statuendũ in his, in quibus hẽt iuris-
dictionẽ. ſin rebus prophanis, sed in spũalib. interpretatio pertinet
g ad Papã, vt est tex. in c. ꝓ venerabilẽ. alleg. † Facit no. dictum Fed. de
Sen. ꝑfi. 91. vbi dicit, statutũ laicorũ, quinces vſurariũ ex certis ꝓ-
cturis, s q a cũ in talibus nõ hẽant laici iurisdictionẽ, nõ possunt sta
i tuere, ẽt interpretãdo; facit. c. tuã. de ord. cog. & quod no. Bar. in l.
Titia. ff. ſo. mat. Secundo [h] limitarẽ, vt in casib. sibi ꝓcessis, ꝙ non ꝓ-
sumatur causa, inquãtũ vult statuere ꝺ ius diuinũ, q̃a non hẽt inse
rior violare statutũ superioris sine cã aperta. Vnde not. dicit Inno.
in c. quanto. de cõsue. quod etiam Papa nedum contra ius diuinũ,
K sed ꝺ generale statutum vniuersalis ecclesiæ [k] non potest venire si
ne causa rationali, qđ no. Et id quod dixi in Principe seculari, habet
l locum in Papa [l] respectu iurisdictionis suæ. Plus tamen, dico in eo,
respectu laicorum potest statuere ex causa graui concernente sta-
m tum totius Christianitatis, vt in c.1. de ho. lib. 6. [m] † Circa secundũ,
an Princeps possit statuere contra ea, quæ sunt de iure gen. & natus
Conclusio Doct. est, ꝙ ex causa rationabili põt. Videmus enim, ꝙ
ꝑ ꝑscriptionẽ inductã a iure positiuo priuatur qs iure suo. Item ꝓ
delictum confiscãtur bona alicuius, vt in c. vergentis. de hær. & C.
de bo. dã. p to. & ad idẽ c. ita quorũdã. de Iudæ. vbi Papa certo casu
inducit seruitutem ꝺ libertatẽ, q est de iure natur. Si autem nõ sub
est cã, & est certum: non potest Princeps statuere, vel rescribere in
præiudicium priuati in his, quæ sunt de iure natur. secundum opi.
Can. & Leg. vt in cle. pasto. de re iu. vbi dicitur Imperatorem non
posse tollere ea, quæ sunt de iure natur. & sic nõ potest Imperator
alicui

ADDITIONES.

a ¶ Ius diuinum. Vide Bar. in 1. consi. ffori. in 5. col. ver. item quæro, quid de referi. & gl. fi. in l. 1. ff. de consti. prin. & Bal. in auth. ad hęc in 2. col. C. de vſur. & in l. 2. ad fi. ver. 2. quæritur. C. de prec. imp. offer.
b ¶ Qui possunt occidi. Valet statutum, ꝙ bannitus impune occidatur. Barto. in l. ut vim & in l. oẽs populi. 14. col. ff. de iust. & iu. & i l. amissione. §. 1. ff. de cap. dimi. peritum post alios. de consue. & per Pet. de Anc in 3 princi. quæsito sup. eo. per Bal. in d.l. 2. & in l. data opera, C. qui ac. nõ pos. & in l. decuriones, quib. cau. in-
fa. irro. Alb. in 4 par. ſtatu. q. 17. per But in c. fi vero. l. 1. j. de sen. exc. per Do. in
to. Vide nouẽ casus, in q bus statutũ nihil opat, nec excusat homicidã, p Feli. hic.
¶ Adde tu, an ualeat statutum, quod bannitus impune possit occidi? Barto. consi. 176 Alex an. consi. 114 lib. j. Cæp. consi. 5. & consi. 76. Pau. de Cast. consi. 81. & 31. in prima ſtampa.
ANT. FRAN. ¶ Circa hoc, an ualeat statutum, quod bannitus possit impunè occi di, vide per Io. And. in addi. Spec. in tit. de consti. & vide Bal. in l. ex hoc iure, & in l. vt vim, ff. de iust. & iur. & vide B Thom. 2. 2. q. 65. art 3. & 4. Et an stante ta-
li statuto, ꝙ filius possit occidere patrem, & e contra, vide Bart. in l. si adulterium occidere alium bannitum impunè? vide Bart in l. cum mulier. ff. fol. matri. & ibi Bald. in rep. & Bar. in l. si quis in graui, ff. ad Sylla. & Bal. in l. 1. C. de preci. impe. cum incest in ſ. liber in prin ff. de adult. Et an bannitus ſtante isto ſtatuto possit
dit bannitum: vide eundem Bar. in d.l. si quis in graui. in ſ. vtrum, ad Sylla Et an possit occidi, uel offendi bannitus, qui appellauit a ſnia bannit: vide per Barto in l. 3. in ſ. fi fernus. ff. de acqui. poſſ. & in l. 1. nil noua. app. pen. & in l. qui a latro-
nib. in ſ. si quis ff. de testa. Et an ſtante ſtatuto, ꝙ receptãs bannitũ puniatur in centum, an fratres, vel ꝓnũcli receptantes bannitũ puniantur pœna ſtatuti: vi-
de Bar. in l. eos & in l. fi. de recepta. Et an receptans bannitũ ignoranter, incidat in pœnã ſtatuti, vide Bar. in Lofs. C. de agri. & cẽſi. li. 10. & vtrũ ſtãre tali ſtatuto bannitus in vna ciuitate possit impune occidi in alia? vide gl. in c. 1. in tit. hic fint tur lex Cõia. in vſi. feu. duo dicit, ꝙ bannitus de vna ciuitate cẽſetur bannitus de
omnib. quæ sunt sub eodem dominio. De quo etiam vide Bartol. in l cunctos populos. C. de sum Tri. & Alb. de Rosa in auth. qua in prouincia. C. ubi de cri-
agi. opor.
c SEB SAP ¶ Limitatum. Hoc facit ad quæstionem qua superioribus diebus fuit maxima controuersia, vtrum Papa possit dispensare, ꝙ Iudæi, exerceant vſu-
ras? Nã vẽ, ꝙ nõ, nã de iure diuino sunt ꝓhibitæ vſuræ, nec reperit facta aliqua li-
mi. & ita tenet d. Ias & late d. Io. Bap. de S. Seuer. in rep. l. cunctos populos. C. de
ſum. Trini. & fid. catho. & referunt aliquos tenentes e contrario. & Alexan. sibi
contrarium. & ibi videbis, an sit iusta causa, vt euitetur maius malum, ꝙ cum
Christiano exerceant.
d ¶ Causa matre. Facit, qđ voluit Bal. in l. fi. in 2. col. C. si ſ. ius. vel uti. pu. & quod vo
luit But. & iste in c. 1. j. de ſpõ. ꝑ Bald. in l. si contra ad fi. C. de nup. Fed. cõſi. 305.
gl. in c. 1. 30. q. Arch. & Do. in ſ. hic colligitur 2. q. q. & per omnes in c. fi. de sec.
nup. In quibus locis dicitur, ꝙ non potest Imperator disponere super matrimo-
nio, ẽt ex causa rõnabili, faciendo, ꝙ non sit matrimonium, quia non pertinet
ad Imperatorem de tal. b. disponere. Adde tu. Pet. de Anch. consi. 20 vbi tenet,
non valere statutum, ꝙ filia non possit nubere sine consensu patris.
ZACH. ¶ Adde, non tñ non valere statutum, ꝙ super matrimonio disponit, sed
nec illud, qđ disponens sup illius essentijs, aufert libertatẽ ꝺhendi matrimoniũ,
& facit matrimoniũ irritũ si ꝺhatur, ẽt si pœna apponatur, cũ ſi matrimonia
res spiritualis, non possunt laici super illo disponere, vt no. An. Cor. sing 210 in
ver. statutum. inci. statuto cauetur Si tñ in tali statuto proponatur pœna licet nõ
irritetur matrimoniũ, vt ꝑdi. xi debebitur pœna pro cõtrauẽtione ſtatuti, vt pleꝛ
ne no. idem Cor. vbi sup. sing. 8e inci. an ualeat statutum, vbi multa alleg.
ANT. FR. ¶ Ad hoc, an Imperator, vel ſeculàris possit condere ſtatuta, vel leges
circa matrimonia cõtrahenda? dicas absque dubio, ꝙ nõ, ex defectu potestatis;
quia, cum matrimonium sit q̃d spũale, nõ spectat ad laicos de eo disponere, imo
in matrimonijs ſp est attendendũ ius canonicũ, & ius Pontificũ, ad qđ spectat de
ipso matrimonio disponere, prout est ẽt ex mẽte gl. ꝺ 5. fi. in uer. hactenus. inſt.
de grad. & ad §. affinitatis inſtit. de nup. Et ad illud quod dĩ, q cõtrahẽs matrimo
niũ cõtra dispone ſtatuti penalis, licet nõ irritetur matrimoniũ, tñ ꝑ uenies ſtatu-
to incurrit pœnã: dicas hoc nõ videri verũ, q a cũ matrimonia debeãt esse libera me
tu pœnæ quis retraheretur à contrahendo matrimonium, etiam contracto ad
pœnam, non habẽt locum ſtatutum per ea, quæ habentur in c. cum apud, & in c.
cum locum, & in c. gemma. de ſponſa. & habetur per Legistas in l. Titia, fi. de
uerb. obl. Ideo cogitandum puto super istis dictis.
Prolege Principis. Adde Ge in c. lege. 10. di. bo. rem. cum glo. in clem. unica. de
ꝓb. & facit c. cum a nobis j. de test. & uide glo. fin. in l. relegati, in uer. ex ali
qua cã. & ibi Bar. ff. de pẽ. Cy. in l. fi. contrarius, & in l. rescripta. in 2. & 4 q. C. de
preci. Impe. off. Istũ in c. quãto, in 5. col. uer. si fi. Papa. j. de consue in c. in causis,
in 2. nõ. de re iud. in c. cum uenissent, in 5. col. de iud. in consi. 84. in c. illud ad fi.
in c. cũ inter, in 2. col. de exce. & in c. nisi 2. col. de offi. deleg. But. in c. q a pleriq;
de immunita ecc. in c. consultus, de relig. do. Dom. in c.

Universidad de Deusto
Biblioteca

g alicui auferre rem suam [a] sine causa: quia Imperator licet habeat iurisdictionē in vniuersos, non tñ dominium rerum priuatarum, quæ ab olim fuerunt concessæ occupātib. vt Insti. de re. di. quasi p totum. Sed causa existente, pōt, vt §. dixi: & est cā legitima fauor pu
b blicus, [b] vtl. ītē si verberatū. §. 1. ff. de rei ven. & no. in l. Antiochen-
12 siū. ff. de pti. cred. q populus possit sibi ꝓstituere legē, † Et hæc procedunt, et respectu bonorum infidelium. [c] Nam sine cā, nec Impera-
c tor pōt auferre bona eis; de quo plenè dic vt no. Inn. in c. qđ super
d eis. de voto. Pōt tñ Princeps modicā læsionē [d] afferre, vt puta dare debitori dilationē, vt nō possit interim ꝙueniri a suis creditorib. vt l. quoties. C. de prec. Impera. offe. secus si in totū vellet ꝙcedere, vt non possit ꝙueniri aliqñ quia sine cā hoc non pōt, vt no. ibi glo. &
13 Inn. hic. † Licèt. n. fm Inn. possit Impera. mihi tollere actionē, q̄ est de iu. ci. p l. 2. ff. de ori. iur. & est cōis opi. (licet q̄dā ꝺ, vt no. ꝺ l. ex hoc iure. ff. de iust. & iu.) nō tñ pōt facere, qn iustitia mihi reddat, vñ redi
tur ad primeuū ius in quo non erāt actiones, sed manu regia admi
nistrabat iustitia. ꝺ l. 2. Et sic hēs casum, in quo sine actione formali qs pōt agere ex sola obligatione iuris gentiū. † Qñ dubitat, an sub
14 sit cā auferendi. q̄ mihi cōpetunt de iu. na. ? & tūc Cy. & cōiter Legi. tenēt, ꝙ ꝓsumit ꝑ Principe, ꝙ iusta cā fuit motus. Et no. gl. fi. in l. relegati. ff. de pe. q̄ apertè dicit, ꝙ magna, & iusta cā in Principe, est sola volūtas. Vnde dicit, Principē posse fm ꝓscientiam suā iudicare, & qlibet tenetur ad mandatū suū iniūcta adimplere, licèt sit ꝺ ius gent. Et adeo ꝓsumitur pro Principe vt non admittat, pbō in ꝓtra-
e rium. Hoc dictum sequit do. Ant. hic [e] adducē cle. fris, de proba. Et ꝑ hoc dictū Legistarū posset illa cle. intelligi gñaliter, ēt si Papa scri beret ꝺ illa, q̄ sunt de iu. gent. qđ no. Hoc dictū vī satis durū, & nul-
15 lo iure apertè ꝓbatur, imò in ꝓrium posset allegari dicta cle. pasto, de re iu. tñ in practica seruaret. Limitarē tñ istud dictū multipliciter. Primò, vt non procedat, cum ipse Princeps sit obligatus in his, q̄ sunt de iu. na. puta ex suo ꝺctu, alias ꝺ facili posset euacuare oēm ꝺctum eum eo firmatū, quo ꝺ est ꝺ l. Cæsar. ff. de pub. & contra c. i.
15 de ꝓb. vbi no. tex. † Et ex hoc soleo dicere Principē nō posse suo va
f sallo, sine cāe cognitione, tollere feudū, f qa in feudo est quidam ꝺctus, in quo vltrò citroq; nascit obso, vt in c. de forma, 22. q. 5. iuc. l. liber hō. ff. de ver. ob. Item de natura feudi est, vt nō auferat sine cā cognita, vt in li. feudo. c. 1. de na. feu. & de feu. sine cul. nō ami. c. 1.
g Itē limito, vt ꝓsumāt pro Principe respectu subditorū § tūn, nō aūt respectu aliorum; ad hoc no. dictum Inno. in c. inquisitioni, de sen.
16 exc. † vbi dicit, q̄ si Pa. mandat laico sibi non subiecto tēporaliter, ꝙ alicui det rē iuam, nō tenetur ei obedire, si nō apparet legitima causa obediendi, cum nō sit ei subiectus tpaliter, quod dictū facit
h ad multa. [h] Ad idem dicta cle. past. vbi pōderat, ꝙ Rex Siciliæ non siberat Imp. Itē limito, ꝙ vbi ex mandato Principis timetur scā-
i lum futurū, [i] seu turbatio Christianitatis, uel magnū peccatum, non est Principi obediēdum, nec ꝓsumitur legitima causa; dictum
17 est no. Inn. in d. c. inquisitioni. † Circa tertiū, an possit Princeps scri
K bere, seu statuere ꝺ ius positiuū? & cōiter tenet, ꝙ sic, [k] q̄a est S. ius positiuū. ut c. ꝙpositit, de ꝓcess. pb. & uide qđ latius no. in d. l. resc r. & d. l. fi. C. de preci. Impe. offe. Ego tñ dicerē, ꝙ ubi nō ꝏbest leg. cā veniēdi ꝺ ius positiuū, princeps peccat illud uiolādo, qa dēt facere, ut bonus ꝑtā. qa data est ei ptās pascēdi oues, nō aūt turbādi, seu molestādi, & dēt ꝓcedere ex rectitudine iustitiæ & æq tatis, nō aūt ex affectione specialitate qđ dixi post B. Tho. in c. de multa. de pb.
l in gl. in uer. [ad inopiā.] ibi [si culpa sua eget] indignum ei subue-
18 niri.] hoc uerū quo ad casum huius decr. † In glo. pen. ibi, [sed alij.]
m No. gl. ꝙ uasallus potest sibi acquirere nouum uasallum infeudan
n do ei feudum, [m] etiam infeudādo sine licētia prioris dñi. [n] & uī ex

pressum

ADDITIONES.

a ¶ Auferre rem suam. Vide Arch. & Dom. in c. ius ciuile, 1. di. Inno. in c. quia plerique, paulo ante fi. de immu. eccl. Card. consi. 167. inci. dominus Papa, ad fi. Do. in c. 1. in 3. col. de sum. Tri. in 6. no. in c. constitutus, de relig. do. & in l. bene à Zeno C. de quad. prescri. Adde tu, an Princeps possit tollere ea quæ sunt iuris naturalis, vt est defensio; Old. consi. 43 Aret. consi. 155. & 29 vbi allegat casum singularem, ꝙ Papa non cōmittit cām iudici suspecto ex certa scientia, Et an ipse Papa ꝑscribat ꝺ inferiorē? vide Abb. consi. 47. & 49. 2. li. & dicit Rom. sing. suis, fol. 25. in prin. ꝙ licèt Papa, vel Imper. non possint ferre sniam absque citatione, ꝙ tñ ꝺ detinentes castra, & terras ecclesiæ, vel Imperii possent; ꝙ quo facit, qđ ꝺ fuluit Pet. de Anch 238. ꝙ legatus in ꝙincia pōt punire turbātes terras Ro. Ecclesiæ, iuris ordine ꝑtermisso Et dicit Ro. in sing. suis, ꝙ in c. indicans Hermanū, 3. q. 9. est casus singula. ꝙ Papa, vel Imperator nō pōt dispōnere, q̄ stetur dicto vnius testis in præiudicium partis, Et Impera. possit facere, vt stetur dicto testis in eo, quod dixit verum? & quid si partim dixit verum, partim falsum in subtā tialibus? Vide Old. consi. 37. & dicit idem Ro. in dictis singularib. ꝙ cum extet regula, ꝙ quicquid plantatur feritur &c. ꝙ Imperator non potest in his præiudicare, quia dicta regula est de iure naturali.

ANT. FRAN. Et an ea quæ sunt iuris naturalis, possint tolli per principē, vel immutari etiam ex certa scientia? vide quę plene traduntur per Ang. Aret. vbi multa dicit ad propositum, in §. fed naturalia, insti. de iu. nat. gent. & ciui.

b ¶ Fauor publicus, per l. ité si verberatum, hic allegatam. Adde Bar. in proꝯ. fiorū, in 2. col. per tex. meliorem de iure in l. venditor, §. fi constat, ff. cōmunia prædi. Bar. in l. 1 in fi. ff. de const. prin. gl. Bar. & alios, in l. venia, C. de in ius voc. Gem. in c. authoritate, de priui. in 6. Bal. in l. fi testamentū, C. de testa. Are. in l. fi cōstat, ff. de app. Bar. in l. iubemus nullā, in prin. C. de sac. san. eccl. & plene hic per do. Fel. ibi per istam conclusionē infert Bal. & Ang. in l. ité si verberatū, & in l. 3. § fi is, pro quo, ff. quod quisque iuris, & in l. oēs, de quadri. præscr. & Pul. in l. fi. C. si contra ius, vel vtil. publi. Adde tu Romanū consi. 310. Alex. latè consi. 2. 1. lib.

c ¶ Infidelium. Adde do Præpos. 1. dist. c. 1. & latè Old. consi. 264. & etiam consi. 87. possunt tamen cogi ad solutionem decimarum, vt idem consuluit cons. d ZACHAR. ¶ Adde, an infidelis peccans ꝺ legem naturę uel ꝺ eorum legi. moralib. possit ꝑ Imperatorem puniri? in l. Iudęi Roma. C. de Iudę. & an ꝑ papā, vide Io. And. in c. gaudemus, & ibi ēt Panor. de diuor. & disting. cōclud. in criminalib. q̄ direcēte non perpetrantur in contemptū fidei Christianæ, P. sunt per iudicē secularem puniri; in aliis secus, vt ꝑ Abb. in c. quod super his v. vo. & voti redē. Sed fm quas leges dic vt per Cal. consi. 11 posito, sub rub. cōsti. quod inci. facti tū tale est consi. 30. posito sub rub. de testa. inci. an Iudęus in casibus vbi ius eorū determinat, illi stabitur tanquā suo iuri specialiter, q̄ generali derogat, prout dicimus de statutis, quæ iuri cōmuni derogant; vt no. oēs populi, de iusti. & iur. secus vero de iure communi, ita no. do. Fel. in c. cum num. statu. col. 10. ver. quinto fallit in isto ibi, & in c. Iudęis, il 2. de Iudęis, vbi fert Flor. de San. Pet. dicentē in l. maximum, C. de hæ. præter. se ita consuluit eū Pet. de Anch. Raph. Ful. & Gaſ. de Cald. in quadā cā triginta millium ducatorum ita no. Car. Alex. in c. de infidelib. de cōsan. & affi. & do. Ias. May. in l. q se pacē in 5. col ver. & no. q̄ inter Iudęos, C. vñ lib. q̄ dū alle. Old. cōſ. 87. debuit allegare cōſ. 36. in prin. Et vtrū ligentur statutis circa validitatē, & obseruantiā inter ti. no. ſ au, de C.a. cōſ. 98. gl. in auth. iusiurādū, & ibi Bar. C. de iureiu. eundē spadonē §. iā aūt, de exc. to. Spec. in ti. de iura. calū. § restat. ver. sed pone Iudę-

d ¶ Modicam læsionē. Facit tex. vulgaris, in l. thesaurus, ff. ad ex. hib. quem tex. alle. uit Bal. in l. qui accusare, C. de eden. & quod no. Car. in cle. constitutionē, § i. per. in 9. q. de cle. & iste in c. veniēs, lo 2. in 5. col. ver. nūc restat, de rest ſpol. & c. ex rōne, in 7. col. ver. sed aduerte, de app. Pe. de An. consi. 257. inci. sul. ille. Inn. in d. c. dilecto, de testib. Bal. in l. iudices, in 2. opp. C. de Iud. Bal. in nib. iud. in 4. col. & in l. 1. ff. de const. prin. vbi dicit, ꝙ si Princeps excedit iustitiā partis, nunquam ꝓsumitur velle excedere, nisi in modico, alle. d. l. quoties.

¶ Adde tu Rom consi. 157. in fi. vel circa.

e ¶ Do. Ant. hic. Adde tu, ꝙ Ro. referendo illud limitat procedere, vbi Princeps tuit generaliter, vel reiecrit ſpecialiter motu proprio, secus si ad postulatū partis, ita dicit eius consi. 356.

¶ Tollere feudum. Adde an princeps ligetur suo ꝺctui Ro. consi. proximè allegato. & an obliget successorem? vide Bal. consi. 241. 3. li. Et limit atio Abb. vī limitanda, vt procedat de potestate ordinaria, non aūt absoluta, quia tunc pōt recare ꝺctum a se initum, licèt malè faciat, ita voluit Bal. consi. 436. 4. lib. Et Princeps iniutis vasallis possit illos cedere, vel delegare? vide Bal. consi. 456.

g ¶ Respectu subditorum. A dde ſ au de Cast. consi. 281. inci. in Christi & cc. pru dubium procedit, in pe. col. & in cōſ. 216. inci. ꝓsuppositio sine ꝓiudicio, in 2. & in consi. 156. inci. in Christi, & c. visō & examinato, ver. fi. Imo. in cle. 1. ver pen. in 4. col Inn. in c. nouit, de iudi in c. in nostra, de iureiur But. in c. ꝑstitu de reli. do. & ibi Abb. in 3. col tex & ibi Abb. in 3. no. † c. cū dilectus, de iure p Car. consi. 88. inci. do. Nic. Abb. consi. 41. inci. Saluatoris, istū in c. cū a nobis, in col. de testib. & in c. inter quatuor, in 2. col. de maio. & obe. & in c. ad audientiā in 3. col. de præscr. & plene per do. Fel in 1. declaratione secundi membri hu

e Adde tu Alex. consi. 22. & 101. 1. lib. Bal. consi. 190. 2. lib.

h ¶ Facit ad multa. A dde, ꝙ facit ad id quod consuluit Old. consi. 43 ꝙ non subditus Imperatori, non committit crimen læsæ maiestatis, & Bal. consi. 407 ꝙ ꝓ subditus appellat a sententia Regis Francorum.

i ¶ Scandalum futurum. Vide istum in c. si quando, de reſcri. & in c. cum parati, ap. in 2. col. in dispu. inci. Episcopus, in 21. col. ver. venio ad tertium membrum in c. quanto, in 4. col. ꝺ. de consue. Rom. consi. 434. inci. Saluatoris.

¶ Adde tu D. Præpositum in c. pe. 19. di. & dicit Ro. consi. 53. ꝙ si imminet scā dalum magnum, potest dogi renuntiare Papatui, & multa quę permittūtur ca sa scandali vitandi, vide per eundem consi. 32.

k ¶ Quòd sic. Adde Bal. consi. 16. lib. 1. vbi multa dicit de potestate Impera.

l ¶ Si culpa sua eget. [a] dde tex. sing. in l. pe. ff. de iure do. per quem Bal. in l. si fedus ꝺ. de reſcri. bon. tex. in l. fi ff. de his q̄ in frau. cred. sing. fm Ang. ibi, & in l. 1. C. si bo. ced. pos. & in l. is qui bonis, ff. de cess. bo. Bal. in § fi. Insti. de act. l. 1. in 5. C si qd in frau. pa. ad hoc, l. ēt. § licet, ver. ibi oēs, ff. sol. mat. Bar in l. si cū dote, post, ff. solu ma. Bal. in auth. qđ locū, C. de colli. l. scimus, & in l. oīmodo, § imp tari. C. de inof. test. Bar. Ang & Imo. ſ l. mulier. § cū ꝓponeretur, ff. ad Treb. Bal in auth. si captiui, C. de epis. & cle in auth. ꝺ rogatus, C. ad Treb. Pau. de Cast. auth. res q̄, C. cōia de leg. & in consi 13. li. 2 tex. in l. Impe. ff. ad Tre. vñ ista facē q̄ iura loquentia de captiuis redimēdis, non hēnt locū in captiuis, ex maleficio fm Bal. in d. auth. ꝺ rogatus, per l. bo. fides, ff. depo. ex quo infert, q̄ d. auth res non hēt locū in talib. Contrariū tenuit gl ord. in c. sacrorū, 12. q. 11 q̄ sequit Io. de Ana in c. significauit, 4. col. de Iudæis tñ in c. ſ. in eo, in 2 & 4. col. de v non aperit mentē suā, tñ vī sentire ꝺ Bal. in l. illud, C. de sacrosan. eccl. in d. auth similiter, in prin. C. ad l. Fale. Bal. Imo. & Ro. in l. quis, ff. fol. ma. facit l. fi q̄ s redemptione, in ver. pijssimam, C. de dona. & vide Bal in l. sed & iō, ff. fol. ma & Pau. de Ca. in auth. res q̄, in fi. C. com. de leg. facit qđ no gl. & doctores, in c tutū, § 1. in ver. non audeas, de reſcr. lib. 6. & ibi Io. And. post Arch & Dom. in col. tex. in c. q. a diuersitatē, de concess. ꝑben. in ver. sed ex culpa sua, & ibi iste fi Ang. in disputatione incipiēte, Bonon. a sua ciuitate bannitus, in 4 q. ꝙ excu tur bannitus, si non cōparet, nec mittit, ꝓcuratorē, si timet vim inferri nedū si sed ēt cāę, vt si est repulsus ꝓp particularitates, vel hēat cām cū potēte, ēt si fir nitus, ex culpa sua, Cōcordia opi. ꝙ culpa nō ꝑdet alicui, qñ est ordinata ad lud, vt sit sibi ꝓficua, secus qñ nō fuit princeps ordinata ad certū casū vt hic p

ANT. FRAN. Ad hoc vtrum illi, qui sunt capti pro maleficiis dicātur esse c tiui? vltra Bal. in l. illud. in prin. C. de sacrosan. eccl. vide Alex. & Io. de Imo. Marcellus, in §. res quæ, in 1. col. in fi. ff. ad Treb. vbi dicunt, ꝙ tales dīr capti & propterea bona subiecta fideicōmisso, pūt pro talibus redimendis alienari prout voluit Bar. in auth. res quæ, C. cōia de leg. quē ēt sequitur Ang. d. l. Marcellus, in § res, quæ, & maxime qñ filius grauati de restituēdo esset captiuus, & mō, qñ ꝑsona grauata esset capta & condēnata pro delicto de quo Bart. relig cogitandū, in d. auth res q̄, in quo loco Fulg tenet expresse, ꝙ sic, vt plene p A in d. l. Marcellus, in § res q̄, in fi. & vide Bar. in l. si debitor, § 1. ver. si mile, ff. de ꝓ emp. vbi ponit, an state statuto, ꝙ in festo Natalis, vel Resurrectionis, dēat relax ri de carceribus unus, qui stetit in captiuitate per annum, si non reperitur a quis, qui steterit tanto tempore, vel non reperitur nisi aliquis, qui fuerit capt pro maleficio, quid tunc fieri debeat?

¶ Et an vasa sacra pro redimendis talib. possint alienari? vide etiam quę habe tur in c. aurum habet ecclesia, & in c. gloria Episcopi, 12. q. 2.

m ¶ Ei feudum. Adde istum in c. ex transmissa, per illum tex. in 3. no ꝺ. de fo. comp. Bal. in c. 1. in princ. qui feudum dare pos. & vide hic per Mod. sex declarat nes, quas recipit gl. hic.

¶ Adde tu Rom. consi. 414.

n SEB SAP. ¶ Prioris domini. Vide Do. Curtium iuniorē in tract. feudorū in parte ꝓncipali, in vlt. causa priuationis feu. an 1. reg. vbi limitat, & declarat q dicit do. Abb. hic 10. modis, & nunquid vasallus possit testari de feudo in eccl sia? ponit idē d. Cur. in eo. tractatu in pen. q. primæ regulæ, in 4. parte principa & vide etiam Fel. in c. inter dilectos, in prin. & col. 2. ꝺ. de fide instru.

pressum in tit. de l. Contra. §. similiter. in l. feudo. Et placet doc. hoc, dummodo non infeudet ecclesiæ, [a] quia tunc deterioratur conditio prioris domini, vt no. in c. si clientul. all. in gl. Nec potest vasallus relinquere feudum ecclesiæ [b] in vlt. voluntate, ratione prædicta. An aūt transeat in ecclesiā, si vasallus efficiatur clericus, vel monachus? dic vt no. in c. in præsentia. dē prob. In ea. gl. ibi, [Nec feudum] [c] intellige, quando vult concedere in perpetuum, puta dado filiæ. vel alteri, secus si in tps vitæ suæ, [d] vt not. Inn. in c. nuper. alleg. in gl. & bene facit ibi tex. in ea. gl. ibi. Interdum, sed nō bñ facit ad propositū. Solu. n. dicit, ꝙ operæ, pmisse p libertū possunt in futurū nō deberi, si libertus deueniat ad eū statū, ꝙ non decet eū, vt illas præster. † Doctores tñ communiter tenent, vasallum posse renunciare feudo, inuito domino, dummodo non intersit dñi, vel inimis cito non fiat renunciatio, & expressum vī in tit. de vasal. qui ꝺ ꝺstitu. Loth. c. 1. debet. n. fieri renunciatio in manibus domini, secūdum Hostiē. & rō potest esse, quia conceditur feudum principaliter in fauorē vasalli, iō pōt renūciare fauori suo, vt ꝺ. de reg. c. Apostolicam; secus in alijs contractibus quia ex post facto sunt necessitatis. l. sicut C. de act. & ob. [e] In gl. fi. ibi, [Circa formam.] hæc supplet io ad tex. nō erat necessaria, qa tex. nō requirit nudū ꝓsensum, sed legitimum, non autem est legitimus, si interponatur, non seruata forma tradita à iure in casu non concessō, vt supra dixi.

ADDITIONES.

¶ Infeudet eccl. Adde per Pe. de Anch. consi. 164. & melius per Are. consi. 14.

¶ Feudum ecclesiæ. Vide Bal. in l voluntas. in 1. col. C. de fideicō. Rom. in auth. similiter. 1 11. col. ver. 15. & seq. C. ad leg. Fal. Bal. ſl. fi spōsus. §. cōcessa ff. de do. inter uir. & vxo. in l. fi. per illum tex. C. de sacrosan. eccle. in c. imperialem. in 3. col. ver. quæro ergo, de proh. feudi alien. Bal. & Imo. hic Bal. in l. 1. in lectura in ante. pe. col vers. fi. quæro vlterius. C. de sac san. eccl. & in c. 1. § donare. qualiter olim feu. po. alie. in 2 col. in ver. sed ego quæro, & Mod. hic limitātes quatuor modis.

¶ Adde tu, ꝙ Roma. consi. 199. referendo do. Ant. hic, dicit, ꝙ de æquitate cano nica pro anima relinquere potest.

ZACH. ¶ Adde Alex. Imo. consi. mihi 30. in 2. colum. in fi ver. septimo considero, quod inci. redemptoris &c. quoniam omne datum &c vbi alle. Host. Io. And. & eundem in prælud. feudorū. col. 16. Et vtrum si vasallus fiat monachus, vel clericus, tunc transeat feudū in ecclesiā, vide eundē Bal. in tit. de mil. vasal. qui bellia. ar. depo. & in l. 1. C. de leg. latius per Abb. in c. in præsenti post Io. And. versi. nunc dubitatur, & ibi et Fely. col. 23. ver quintò quæro, de prob. vbi cōludit, ꝙ feudum sra ncum non transit, alias sic; maximè, quando seruitutes possunt per ec clesias, vel monasterium præstari. Item in feudo paterno transitorio ad hæredē. ita no. Bald. & Saly. in auth. nisi rogati. C. ad Treb. & Io. And. in addi. Spe. in tit. de sta. mo. §. 1. ver. 45. Abb. & Fel in alle. c. in præsentia.

¶ Nec feudum. Adde omnes in d. c. nuper. & hic, & Rot. in nouis dec. 199. inci. pater. gl. Host & Io And. in c. 2. ꝺ. de feu. Specu. eo. tit §. 2. versi. 29. Cy. in l. volūt as. C. de fideicom. Sal. in l. fi. C. de reb. eccle. nō alie. Bal. in c. 1. in prin. an maritus succedat. Ro. consi. 457. inci. omnipotentis circa propositum ad fi.

¶ Adde tu Bal. consi. 213. lib. 2.

ZACH. ¶ In tps vitæ. suæ. Infero ex hoc vnum sing. dictum, ꝙ si fœmina, de feudo inuestita, monasteriū ingreditur, retinebit ipsum fendum, donec vixerit. Ita no. Fel. in præsentia. col. mihi, 24. ver. fallit tertio, de probatio. vbi multa alleg.

¶ L. sicut C. de act. & oblig. Hāc opi. tenet Arch. in c. de forma. 22 q. 5. Spec. in tit. de feu. §. fi. ver. est & in sim. Bal. in l. 1. 12. q. ff. de rerum diui. & in l. cū Arc. in fi. C. vt in pos. leg. & istud est regulare, ꝙ vasallus pōt inuito domino renunciare feud. Fallit in quinque casibus. de quibus hic per Mod. & per do. Fel.

¶ Adde tu. Rom. consi. 27.

SVMMARIVM.

Beneficium potest vacare tanto tēpore, quod eius collatio pertinet ad Papā.
Statuentes an & quando possunt a statuto, a superiore confirmato, discedere, & redire ad ius commune?
Statutum si concernit fauorem publicum non potest illi renunciari.
Statutum tollitur, si per statuentes, vel eorum successores, fiat aliquis actus contrarius ipsi statuto, etiam quod sit vnus actus.
Episcopus, vel capitulum, an & quando possit minuere, vel de nouo inducere qualitates in ecclesia?
Episcopus non potest dispensare contra institutionem beneficii, sine licentia patroni, nisi cum causa.
Item non potest vnire beneficium, sine consensu patroni.
Priuilegiū quanto tēpore perdatur? vide pulchrā distinctionē vsque ad finē.
Immunis a collectis, si semel soluit, sibi iudicat i futurū, nisi fuerit ꝓtestatus
Immunis a muneribus vel honoribus, an vnū acceptādo, sibi iudicet in aliis.

CAP. VIII.

Cum accessissent. Dignitas sublata de ecclesia p pam, vltra non censetur vacare, nisi per cōtrarium actum statutum fuerit reuocatum, h. d. Diuiditur in tres partes. In prima ponitur allegatio pro Primicerio. In ſcda pro cap. ibi, [Fuit] In tertia diffinitiua cōmissio. ibi, [quocirca.] Et incipe sic casum literalem. Qui dam ex canonicis Tull. proposuerunt corā Papa, ꝙ Primiceriatus dignitas tanto tempore vacasset, ꝙ ipsius collatio ad Papam erat de uoluta, vnde Papa de hac dignitate prouidit isti Arch. vel forte ami co suo, cuius causa iste Arch. promouebatur ꝺ hanc collationem allegatur per capitulum, quòd illa dignitas non poterat vacare, qa iam erat extincta per statutum capituli, & prosequerē, vt in litera. No. 1. ar. ꝙ dignitas, ꝓsonatus, & officiū sunt synonima [a] .i. idē signi ficātia. Nā idem Primiceriatus [b] appellat hic qñq;, dignitas, qñq; ꝓsonatus, qñq; officiū, ad hoc quotidie ſolet iste tex. all. Sed doc, hoc ꝓcedere largo sumpto vocabulo. aliàs ſtricto mō, nō, vt dixi in c. de multa, de præb. & ꝑ Arch. in c. 1. de ꝙsue. li. 6. † Not. 2. ꝙ dignitas, seu

bñficiū pōt vacare tāto tpe, ꝙ eius collatio deuoluat ad ſedē Apostolicā. Et hoc ꝓtingit, qñ oēs ſuperiores illius collationis vna cū ipso collatore habuerunt sex mēses ad ꝓferēdū, & distulerunt conferre: Nā vltimo collatio deuoluitur ad Papam, [c] qđ declara, vt latius hī in c. licet, de sup. negl. præl. No. 3. ibi, Donatio,] ꝙ collatio di
d gnitatis pōt largo modo appellari donatio. [d] & hoc io, qa ex parte ꝓferētis est liberalitas in ꝓferēdo cui vult, ꝓcor. c. fin. de off. uic. lib. 6. & c. relatum. ꝺ. de ꝑb. & dic, vt ibi latius no. No. 4. vnà ltimam cām supprimēdi aliq̄ dignitatē in eccl'ia. ſ. vt reditus ꝙtantur in vtili tatē canonicorū, qbus, ꝓrij reditus nō ſufficiūt, & ob hanc cām
2 dēt ēt ſupprimi numerus ꝑbēdarū, vt ꝺ. c. ꝓx. vbi de hoc. † No. & te
e ne mēti ſp, ꝙ ſtatuentes pñt recedere [e] à ſtatuto, ꝓfirmato ꝑ sedem Apostolicā, seu aliū ſuperiorē, & redire ad ius cōe pristinū, nō obtēta alia licētia a ſuperiore, & idē tenet Bar. in l. oēs populi. ff. de iusti. & iu. sed Bal. tenet ꝺriū in l. oīum. C. de testa. Soleo sic ꝓcordare, ꝙ aut ſtatutū ꝓcernit principalē fauorē ſtatuentiū, & procedat qđ primo dixi: Nam tunc confirmatio habet vim cuiusdam priuilegij, cui pñt ſtatuents, tanq̄ priuilegio, renūciare: Ad hoc adduco bo. text. in c. pro illorum. infra de præb. Si vero ſtatutum ꝓcernit fauorē aliorum, vel bonum publicū, ita ꝙ non mere ipſos ſtatuentes, & tunc procedat opinio ꝓria. Rō, qa ex quo ſupior cōfirmat, vī dispō
f nem ſuam facere, [f] quia omnia nostra facimus, quibus authoritatē impartimur. in c. ſi Apſtlicę. de præb. lib. 3. & in l. 1. circa medium. C. de vete. iur. enu. Inferior aūt non potest legem ſuperioris tollere, vt in cle. ne Ro. de ele. Facit quod no. Inn. in c. accedentib. infra de priui. vbi ſingulariter dicit, ꝙ ſi ſtatutum ecclię concernit principaliter utilitatem, uel honorem ipſius ecclesiæ, non poſſunt canonici
g expreſſe, uel tacite illi renunciare. [g] facit quod ibi dicam. † Vltimo
3 induco iſtum tex. ad aliud no. dictum, ꝙ ſi ſtatuentes, uel eorū ſucceſſores ueniunt ſcientes contra ſtatutum, uidentur tollere ſtatutum; ita ꝙ per vnicum actum, contrarium ſtatuto, collegialiter fa
h ctum. tollitur [h] ipſum ſtatutum, quod uidetur uelle Hoſt & Ioan. And. in c. ad audientiā de cle. non reſid. facit ad quæſtionem Bart. poſt Cy. in d. l. omnes populi. ubi quærit utrū per fm ſtatutū tollat primum, ſi in ſecūdo nulla fit mētio de primo? & cōcluditur, ꝙ ſic, niſi primū, hēret cām derogatoriam ad ſecundum, tūc. n. eſt opus facere mētionem de primo. ar. in l. ſi qs in prin. ff. de leg. 3. & .non-
4 nulli. ꝺ de reſcr. † in gl. 2. ibi [Sine authoritate Papæ.] Doc. multum, inſtant, ponendo varias opiniones. Sed colligendo præſtātiores, ſic diſtingue, poſt Io. Cap. Quia, aut q̄rit nunquid Epūs, & capitulū poſſint augere numerū præbendarū, uel ſupprimere dignitatem in ec cleſia. Aut quærit nūqd poſſint ſupprimere numerū canonicorū, & ꝑbendarū, uel creare dignitatē in eccl'ia. Et primo ꝑmitte, ꝙ capitulum ſine Epo, & Epūs ſine capitulo, iſta uel ſimilia explicare non pūt, qa cū ſint unū corpus, nō dēt mutari ſtatus eccliæ, ſine cōſen
i ſu utriuſq;, de quo uide, qđ dixi ſupra tit. eo. c. cum omnes. [i] & per Inn. ꝺ. de cōſti. c. ꝙſuetudinis. & per gl. in c. 2. de uer. ſig. in 6. Qō ergo reſidet in hoc, nunquid ſine Papa poſſit capſm cum authoritate Epiſcopi, uel Epūs cum conſenſu capituli iſta facere? Diſtingue ergo ſic; q̄ aut numerus canonicorum, ſeu prębendarum non eſt confirmatus per Papā, nec iuratus, aut eſt iuratus, & nō confirma-
K tus aut eſt cōfirmatus, & nō iuratus: aut eſt cōfirmatus & iuratus. [k]

Et

ADDITIONES.

a ¶ Dignitas, perſonatus, & officium ſynonima. Adde iſtum & doc. in capi. de multa, de præb. & doc. in c. 1. de conſti. lib. 6. poſt Arch. vide ibi do. Bene. de Peru.

ZACH. ¶ Adde, ꝙ hoc eſt verum largo modo ſumpto, proprie autem differunt inter ſe dignitas, perſonatus, & officiū, & no Abb. poſt Ant. in c. de multa de ꝑben. Do in c. 1. col. 2. eo. ti. lib. 6. Adde Aret. conſi. 24. inci. in præſenti. col. 2 & idem in Primiceriatu. licet enim hic appelletur largo modo dignitas, proprie tū loquēdo nō dī dignitas. Ex quo infero, ꝙ habēs Primiceriatū, nō poſſet eſſe dele gatus ſummi Pōtificis; cum requiritur, ꝙ ille habeat dignitatē, vt c. ſtatutum. de reſcri. li. 6. ita no. concludit Alex. de Imo. conſi. 77. inci. in cauſa, & lit. col. 2. vol. 2. ver. & ad iſtud oſtendendum, quod eſt ſecundum maio. nu. conſi. 219.

¶ Adde tu. Old. conſi. 150. inci. in eccleſia Valentina. do. de Rot. deci 172. in tit. de præben. in antiquis.

b SEB. SAP. ¶ Primiceriatus. An Primiceriatus ſit dignitas? vide Alex. in conſi. 77. in cauſa, & lit. in 2. vol. Rot in deciſ. nouis. deci 8. theſaurarius, ſub tit de ꝑben. vbi tenet, ꝙ non. Contrarium tenet And. Sic in conſi. 39. clementiſſimi. in 2. vol. & Aret. in conſi. 23. in præſenti conſultatione.

c ¶ Deuoluitur ad Papam. Adde no. in c. 2. infra de concеſſ præb.

¶ Adde tu Ro. conſi. 361. vbi ponit, qualiter gradatim ad Papam deuoluitur.

d ¶ Donatio. Adde Rom. conſi. 336.

e ¶ Recedere. Adde Bal. Fulg. & Paul. de Caſſ. in l omnium C. de teſta. per illū tex. & Bal. hic, & in extrauā. de pace Conſtan. in 9. colu. ver. deinde quæro Pone, ꝙ Princeps cōceſſit, & in l. ex placito in 3. col. C. de re. permu. Per. de Anc. in c. cū aliq bus de reſcr in 6. & c. ſuggeſtū de deci. in repe. c. 1. 3. eo. in ver. hic incidēter ꝙro, vtrū in reuocādo Ang. & Imo. in l. Paulus in 1. col ff. de re iud. & piſtum, & alios in c. dilecto. & ꝑ illū text a contrario ſenſu. ꝺ. de ꝑb. & per Imo. in l. teſtamenti factio, ff. de teſta. Adde tu Ant. de But. conſi. 43. & vide quod in fi. voluit.

f ¶ Facere. Adde Ro. conſi. 116. & vide quod ibi uoluit Abb. conſi. 25.

g ¶ Illi renunciare. Idem uoluit. Ang. in d. l. omnium, Car. conſi. 130. inci in quadā eccleſia cathedrali. Inno. in c. accedentib. in 2. col. de priui. Lap. alle. 86. inci. in q uertente in 3. col. Adde Old. conſi. 259. in prin. 2. col.

h ¶ Tollitur. Adde Ant de But. conſi. 44. ſupra allegato, & quando primum ſtatutum tollatur per ſecundum, uide Alex. conſi. 126. lib. 4.

i ¶ Cum omnes. Adde, quod ibi addidit Cald. conſi. 2 deteſt.

k SEB. SAP. ¶ Non iuratus. Vide pro limitatione, Fel in c conſtitutus in ult col. in fra ti. 1. ubi uidetur uelle, ꝙ ſi ſtatutum contineat plura, debeat fieri derogatio ſpecifica de omnibus, & habilitatio expreſſa a iuramento.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et primo ꝓsequar nunqd possit capi'm cum 'authoritate Epi auge re numerum ꝑbendarum, & canonicorũ. Aut. n. numerus nõ est iuratus, nec confirmatus, & in dubio potest augere, si alia causa rõnabilis nõ obstet. hoc probatur in c. dilecto, & inci. vacante, de ꝑb.

a Aut numerus est iuratus, [a] sed non confirmatus; & tũc, aut canonici iurauerunt seruare statutum, & ꝑnt augere, prius sublato statuto, vt no. in d.c. dilecto. Aut iurauerunt seruare contenta [b] in statuto, & tunc non possunt venire ꝯ, absque authoritate Papæ, vt in d.c. dilecto, si tũ ꝓtraueniant, tenet creatio, sed incidunt in periculum, vt not in d.c. dilecto. facit quod no. Io. And. in reg. quod sine mor. de reg. iur. lib. 6. in Marcur. Aut numerus est confirmatus, sed non iuratus; tunc si ꝑfirmatio est simplex, tenet creatio, argumen. hic in fi. & in d.c. dilecto. Aut confirmatio est facta cũ clausula de

c creti [c] irritantis [d] quicqd fieret in ꝑiudicium. Et sub distinguit: aut eũ

d reditus ex post facto excreuerũt, & tũc tenet creatio, qa in illa ꝑfirmatione subintelligit clausula, nisi reditus excreuerint, vt ꝯ. c. ꝓxi. Aut reditus non excreuerũt, & nõ ꝑnt de nouo creare. Si vero numerus est iuratus, & ẽt ꝑfirmatus; [e] tunc, eo casu, quo sola ꝑfirmatio impedit, fortius ꝑstat impedimentũ, cum ꝑfirmatio, & iuꝛa ꝯcurrunt: sed vbi q aliquis ꝑ se nõ sufficit ad impediendũ, nec simul iuncta impediet, qa iure nõ ꝑbat. Aut q̃rit, an possit capitulũ creare dignitatẽ i ecclesia, & tũc, aut vult creare dignitatẽ omnino nouã, & nõ põt, qa ad solũ Papã pertinet creare dignitates, vt in c. 1. 22. di. puta, si velint statuere, vt sint Cardinales in eorũ ecclesia. Aut vult creare vnã de dignitatibus prius creatis, puta Archidiaconatũ vel Archipresbyteratũ, & põt ar. hic in fi. Nã ista dignitas erat hic extincta, & ex facto capituli fuit nouiter instituta sine licẽtia Papæ. Nec obst. dictũ gl. ꝓ illud ꝓtingat ex ꝓsequentia prioris dignitatis; quia cũ dignitas esset prorsus extincta, debet dici noua creatio: & facit 21. di. c. in nouo. q̃ ẽt tenet Io. An. & mod. Prædicta ꝓcedũt respũ augmẽtationis. seu creationis. An aũt possint diminuere numerũ ꝑbendarũ, & canonicatuũ, seu ꝛuppriomere dignitatẽ, q̃ iã est creata? Aut nõ subest cã, & nõ ꝑnt, [f] vt ꝯ. eo. c. ex ꝑte. Aut subest cã, & tũc si a Papa, vel eius authoritate, numerus sit ꝑfixus, vel dignitas sit creata, tũc nõ ꝑnt diminuere. ar. in c. cũ venissent, de iud. & c. i. & 2. de ꝑfir. vti. & hoc dictũ tenẽt cõiter oẽs doc. Ego limitarẽ hoc dictũ, videlicet, nisi cã diminuẽdi, eẽt orta ex postfacto, nã quẽadmodũ ꝑt fieri augmẽtũ excretecẽtib. facultatib. ꝯ. eo. c. ꝓxi. nõ obstãte ꝓ firmatione Papæ, ita & diminutio, diminutis facultatib. facit, qđ in simili no. gl. in c. 1. de ꝑfir. vti. Aut cessat authoritas Papæ, & tũc si ali qs alius a capꝛo instituit illas ꝑbẽdas, vel dignitates, nõ ꝑt capitulũ diminuere sine authoritate fundatoris vel hẽdis. ar. c. monasteriũ, 16.

5 q. 7. qđ est bñ no. & originaꝛ fuit dictũ Host. † Et p hoc dictũ Cal.

g dicit obtinuisse, q̃ Epꝰ nõ ꝑt dispẽsare ꝯ institutionẽ bñficij, vel ipsam imminuere, vel ꝯ cã venire, sine ꝓsensu ꝓroni, qđ est ſp no. Si ergo ex institõne bñficij collatio est fiẽda presbytero, nõ ꝑt Epꝰ sine

h licẽtia ꝓroni dispensare, [h] vt ꝓferat nõ ꝑsbytero. Ad idẽ adduco no. dictũ Inn. in c. fi. de cler. nõ resi. vbi dicit, Epm nõ posse ꝑstatutum bñficij dispẽsare: facit qđ no. in c. at si clerici. de iu. in §. de adul. Hoc limitarẽ nisi dispẽsatio haberet fieri ex necessitate eccliæ, & ꝓnus nollet ꝓsentire. Ad hoc adduco no. dictũ dñorum de Rot. dec. 296. vbi dñt, q̃ si ꝓnus sine cã nõ vult ꝓsentire ꝑmutationi bñficij, ꝑt eps hoc facere necessitate vrgẽte, sine ꝓsensu ꝓroni, qa ꝓnus nõ dẽt impedire magnã vtilitatẽ ecclesiæ; facit c. i. de his q̃ fi. a ma. par. ca. Et ad primũ dem. Host. adde qđ not. Pau. in cle. ne in agro. §. ad hæc. de sta. reg. vbi dicit, Epm nõ posse bñficium patronatum v

i nire, sine ꝓsensu ꝓroni. † Facit d. c. monasterium. Aut non ꝓstat de fundatione alterius, & ñ si bona Epi, & capituli sunt cõia, nõ ꝑnt suppriomere, qa Epꝰ authorizaret in facto proprio. Sed dic, q̃ debet tunc recurri ap Archiepiscopum, vel ad Papã; facit qđ no. in cle. 2. de reb. eccle. non alie. Et intellige qñ suppressio venit in eorum fauorem. Si bona eorũ sunt diuisa, tunc pot capitulum cũ authoritate Epi ꝛuppriomere, & dignitatem si subest legitima cã, arg. c. sicut unire, de excess. ꝓla. Prædicta ꝓcedunt nisi ꝓfirmatio Papæ, cũ clausula decreti, obstet, ꝑm ꝓdicta. Non ob. ꝓdictis, c. fi. de verb. signific. vbi in diminutione fuit recursum ad Papã, qa volũtarie ibi cessauerunt. Vel forte Epꝰ & capitulũ non ꝓcordabant. Eodem modo dic ad c. cum olim. de ꝓtestud. vbi vr probari. q̃ in creanda dignitate est recurrendum ad Papã, & per hoc habes materia gl. declaratam.

6 † In gl. pe. in fi. [k] Ex gl. habes quinq; opiniones, qualiter perdatur

K priuilegium, & vltra gl. ponũtur aliæ multæ opiniones, vnde in hac materia tot sunt opiniones, quot sunt capita, per quę dissentit ista materia. Sed mihi placet distinctio Io. And. aliquibus additis; quia aut quæritur de rescripto delegatario iurisdõnis, quanto tpe perdatur: & dic, vt dicetur in c. fi autem, & c. plerunq;, ꝯ. de rescr. & text. not. in l. falso. C. de diuer. resc. & ibi maxime per Bald. Aut quæritur de priuilegio; & tunc, aut habet tẽpus annexum, & standum est tempori determinato, ut ꝛquoties. C. de preci. Imp. offe. quod intelligo, nisi queniatur ante tps, quo casu dicendum est, vt ꝯ. dicã.

Quan-

ADDITIONES.

a ¶ Iuratus Vide Car. in cle. 1. in 2. char. in ver. 3. quæro, per totam illã q. de re. & p Io. And. in Spe. in ti. de iureiur. §. r. ver. pe. add. inci. de statuto, & Arch. & Do. in c. vnico, de cleri. non resi. in 6. & in c. fi a sede, de ꝑb. eo. lib. & Bar. in l. oẽs popu li, in 15. col. ff. de iusti & iur. But. in c cum M. ꝯ. eo. in 2. col. Imo post Car. & But. in c. constitutus, in 8. col. de refer. Arch. in c. omnem, 22 q. 1. Alb. in 1. parte statu. q. 17. Pet. de Anc. in rep. c. 1. supra eo. in 35. char. ver. quero vlterius, & Bald. in repe. §. ius autem ciuile, in 10. col. ver. vlterius quæro, insti. de iure nat.

b ¶ Contenta. Vide Io. de Lig. in Cle. 1. de re. & ibi Car. Bal. in proe. feu. 7. col. ibi in c. dilecto in pe. col. infra, de præben. & in c. 1. de his, quæ fi. 2 maio. par. ca. & per omnes in c. constitutus, de rescrip. & Dom. in c. in his, 1. di.

ZACHAR. ¶ Adde, q̃ si tale statutum cuius ꝓtenta canonici iurauerunt seruare, sit iniustum, poterunt ipsi a prędicto statuto resilire, & illi non obstante tali, iuramento ꝯuenire, et absque Pontificis autho. p gl no. in c. 1. in ver. vestro, qđ met. cau. & gl. no. in l. 1. & ibi Nic. de Neapo. ff. de his, q̃ sunt fiũ, vel alien iur cui alleg iocia. in l. eos, de vsu. pro quibus gl. est casus, in c. ego N. in ver. nulli, eo. ti vbi ꝑsiliarius, qui iurauit nõ reuelare secreta ꝓfilij, pot illud consilũ illicitũ, absque metu periurij reuelare; & illa gl. ꝓ fin. ad hoc alle Ro. sing. 508. idem tenet Fel. in c. ego, col. pe. & ibi ẽt Pan. de iureiur. per gl. ibi in ver. nulli pandam.

c ¶ Decreti. Dicam plene in c. dilecto, infra. de præben. & vide hic per Fel. in tertia declaratione illius not. q̃ statuentes possunt recedere a statuto.

d SEB. SAP. ¶ Decreti irritantis. Vide de hac clausula late per Felin. in cap. cum dilecta, in 12. col. infra de rescri & aliquid per And. Sicu. in c. si diligenti, in 10. col. de foro compe.

e ¶ Confirmatus. Vide But. in c. prox. in ver secũdo præmitto; & etiam mod. intelligedũmodo authoritas Episcopi interueniat; aliàs solum capitulũ non potest, sm Host. in sum. huius ti. 9. qñ constitutio, ad fi. ver. cum quæritur, an capitulũ, & Do. in c. 2. 23. di. Io. And. But. Imo. & Do. hic Inno. in c. requisisti, in 6. glosi. magnæ, de test. Nec sufficeret authoritas vicarij, non habentis ad hoc speciale mandatum, secundum Domi. post Io. de Deo, in suis qõ. in c. fi in 2. col. de officio. in 6. & Fed. consi. 264. inci. fi canonici, fensit Lap. all. vlt. in princ. Et ad illã tex. dic. q̃ ideo non interuenit consensus Episcopi, quia reuertebatur res ad statum antiquum, quo casu consensus, alias necessarius, non requiritur, & sufficit tacitus consensus Episcopi, Cal. in isto ti. consi. 2. & pro primo dicto vide Imo. hic, & Dy. in l. in concedendo, ff. de aqua plu. arcen. Et intellige, q̃ creata dignitate constituatur sibi dos, alias creatio nõ tenet, secundum do. de Rot. dec. 704. inci. Episcopus, & Host. in sum. de eccl. ædi § 2. ver. sed & primo.

¶ Adde tu, quis possit creare beneficium ecclesiasticum & dignitates in ecclesia? do. Præpos in c. 1. 12. di. & Rom. consi. vlt in 4. col. in prin. Car. consi. 30. de præben. Et q̃ vicarius sine speciali mandato, non possit interponere authoritatem, volunt Cald. consi. 3. de offi. del. exponendo gl. in c. nemo, de consecr dist. 1. voluit, q̃ vicarius generalis, habens speciale mandatum ad executionem testamẽti, non possit interponere authoritatem ædificationi monasterij, per testatorem relictæ; & dum dicit, addens supra, q̃ ideo non interuenit consensus Episcopi, quia res reuertebatur ad naturam suam. Adde Ant. de But. consi. vlt. & adde q̃ licet creans dignitatem, vel ędificans ecclesiam teneatur illam dotare, vt voluit gl. in d. c. nemo, & do. de Rot. vbi supra, sub tit. de eccl. ędi. tamen ędificans capellam non tenetur dotare, vt consuluit Io. de Ana. consi. 24.

f ZACH. ¶ Et non possunt. Dum Abb. hic videtur innuere, q̃ episcopus & capitulum possunt dignitatem ex causa ꝛupprimere, & tollere; dic hoc esse verum, nisi talis dignitas fuisset ab alio, q̃ capitulo facta. Ita limitat hic singul. do. Felin. hoc dictum Abb. col. 2. ver. ad secundum, circa hanc gl.

g ¶ Dictum Cald. idem But. Imo. Do hic, Et pro hoc dicto vide Bal. in l. si quis presbyter, in 3. no. C. de epis. & cler. q̃ si Episcopus vult ecclesiam simplicem facere collegiatam, requiritur consensus patroni. Idem si vellet eã eligere in cathedralem, secundum Petr. de Anch. in c. cum inferior, de maior. & obed.

¶ Adde tu, q̃ Pet. de Anch. cõsi. 19. & consi. 365. duplicato, tenuit, q̃ habenti gratiam ad beneficia vacatura, etiam vno curato, & dignitate, motu proprio, & cũ clausula, non obstãtibus, & dispensatione super ętate, non debeatur præbenda sacerdotalis, quę ex ordinatione testatoris requirit continuam residentiã; & q̃ illam assequi non possit, qui habeat aliud beneficiũ, motus ea potissimũ ratione fundatores retrahantur a fundatione, vel donatione ecclesiarum, Et q̃ clausula, non obstante, tollit statuta, & consuetudinẽ ecclesiæ, non autem dispositio testatoris, & vide omnino, quod voluit Romanus consi. 310.

d SEB. SAP. ¶ Dispensare. Sentit ergo do. Abbas hic, q̃ cum licẽtia patroni possit dispensare, q̃ collatio, quæ fieri debet presbytero, cõferatur non presbytero. Ex quo dicit d. And. ponit in qu. busdam apost. q̃ aliàs cõsuluit in quæstione tali, quidam, 14. ann. ex dispensatione Episcopi, & cõsensu patroni promotus fuit ad capellam, quę ex institutione beneficij non erat conferenda, nisi presbytero, dubitatum fuit an ille promotus debeat priuari ecclesia vel ipso iure sit priuatus, si intra annum non est effectus subdiaconus, dicit se consuluisse, q̃ non est priuatus, nec priuandus, quia doc. hic dicunt, q̃ Episcopus cum consensu patroni, pot cõferre beneficiũ, non habenti qualitates in fundatione appositas: ergo Epꝰ pot dispensare, non solũ, vt non sit presbyter, sed nec diaconus, vel subdiaconus. Et ideo cum Epꝰ dispensauerit, q̃ iste 14. ann. non poterat intra annũ habere subdiaconatũ, quia debet habere 18. annos, cle. generalẽ, de ætat. & qualit. vt ẽt dispensasse super diaconatu, & ita dẽt limitari tex. in c. cũ ex eo, cũ gl. in ver. subdiaconatũ, circa fi. de ele. in 6. vbi Pet. de Anch. no. q̃ ꝑmissa dispẽsatio in sacerdotio & residentia, nõ cõprehendit subdiaconatũ, quę promotus debet ꝛuscipere.

i ¶ Vnius sine consensu patroni. Adde Car. consi 110. inci. Papa vniuit, ad fi. vbi alleg. Inn. in c. ꝛuggestum, de iure pa. prędl. Idẽ si vult authorizare permutationẽ sm Cal. in tit. de rerum permut. consi. 2. de quo per Do. in c. vnico, in vlt. col. eo. tit. in 6 & Lap. alle. 96. inci. beneficia vacantia, in fi. Et per Rot. dec. 307. inci. permutatio, Imo. consi. 321. inci. ꝛuppositio, ver. tertio, Inn. & alios in c. quod in dubijs, ꝯ. de renun. & p istũ in c. cum dilect. in 2. col. ꝯ. de iure pa. & ibi gl. 1. & vide istũ, post Inn. in c. vnico, in vlt. col. infra vt eccl. benefi. Pet. de Anch. consi. 116. inci. ex narratis, & istum in d. c. ꝛuggestũ, & facit tex. cũ gl. in verb. Apostolicæ, & ibi plenius per Car. & Imo. in cle. quia cõtingit, de religio. Et restringe singulariter dictũ Cal. tribus modis, vt hic per mod. inter quos est vnus modus, qũ patronus cõsentiret, vt cõditiones alterarent, ſm oẽs hic. Et idem si hæres patroni consentiret, ita expresse dicit hic iste, & p istã restrictionẽ obtinui Bononiæ, vt p vna vice posset Epꝰ, cõsentiente hærede patroni, ꝯferre beneficia, nõ habẽti ordinẽ sacerdotale a testatore appositũ, vt iuspat. conferat sacerdoti, ut volẽte hærede, Epꝰ conferat non sacerdoti, & ita dicunt hic Moder. se consuluisse.

¶ Adde tu per Roman. consi. 362.

k ¶ In gl. pen. in fi. Qualiter perdatur priuilegium. vide hic plene per Fel. facientem tres regulas cum fallentiis opportunis. Et no. istam glo. tanquam magistram. Et de materia recurre ad l. quoties, C. de precib. Impe. offer. & ad c. fi de terra, & ad c. accedentibus, de priui. & ad l. voluntariè, C. de excus. tuto. & ibi plenè per Cy. & ad c. ꝛuggestum, de deci & ad l. generaliter, C. de epis. & cle. & distingue casus, vt hic per istum, Barb. & Fel. Adde tu, qualiter perdatur priuilegiũ, Alex. consi. 136. lib. alle. & 213. 2. lib. & 252.

ZACHAR. ¶ Adde eundem Alex. consi. 33. inci. visus & c. vol. 5. & Lud. Ro. cõs. 180. Dyn. in reg. decet, & ibi do. Boer. in apost. 2. ad eum de reg. iu. in 6. Iac. Rebuf. in l. si quis. la 2. nu. 1. & in addi. ad eum, C. de decu. lib. x.

Quandoq; priuilegiũ hẽt in se cãm tacitã, vel expressam, & ea cessante cessat priuilegiũ. Pone exẽplum in c. ꝛuggestũ, de decim. metius 1 l. generaliter, C. de epis. & cle. canonizata 16. q. 1. in c. generali. Aut ſumus extra istos casus; & tunc, aut priuilegiũ ꝓceditur circa iudicia, aut circa negotia. Primo casu, aut ad agendũ, aut ad excipiendũ. Si ad agẽdum, durat tãto tpe, quãto durat actio, vt l. si eũ. §. q iniuriarũ, ff. si qs cau. Si verò dat ad excipiẽdũ. tunc est ꝑpetuũ, vt in l. purè, §. fi. ff. de doli excep. Nisi cõprehendat in culpa, in nõ excipiẽ

2 do tpe, quo agit ꝯ eũ, ar. tex. in l. pẽponius. §. rati. ff. de ꝓcur. Sedo ca

a su [a] principali, aut priuilegiũ dat ad aliq̃ faciẽdũ, & pdit spacio 10. annorũ, si priuilegiatus eo nõ vtit, vt est tex. multũ notabilis in l. j. ff. de nũdin. vbi dr, q̃ si Princeps ꝓcedit ciuitati priuilegiũ nũdinarũ, & ciuitas nõ vtit eo p decẽniũ, illud pdit. Et p hoc dicit ibi Bar. q̃ si Princeps det priuilegiũ studio gñali quo ciuitas nõ vtit p decẽniũ, illud pdit. Hoc tñ nõ ꝓcedit, si ꝓferẽt ecclesiæ, vt ꝯ. dicã. Aut dat ad nõ faciendũ; & si aliq̃ reseruauit sibi Princeps nõ ꝑt priuilegiatus illi renũciare, nisi quatenus particulariter eũ tãgit. vt in c. cũ tpe. de arbit. Aut Princeps nihil reseruauit sibi; & tunc, aut fuit ꝓcessum p

3 ꝓnæ priuatæ, aut cõi, vel ecclesiæ. Primo casu pditur p vnicã ꝯuentionẽ. Et intellige si directè obuiat illi priuilegio. Et iste est casus hu ius c. et optimè facit l. ij. C. de iu. do. impe. & vide oĩno quod no. Bar.

7 in l. i. C. de his, q̃ ſpõ. mu. pub. ſub. lib. 10. † vbi vr velle, q̃ priuilegiatus ne ſoluat ꝑstantias, si ſpõte semel ſoluit, ꝑiudicat sibi in futurũ, nisi

b fuerit ꝓtestatus, [b] vt ibi, & nota hoc vltimum de ꝓtestatione. Item

8 põdera, qđ dixi, si directè obuiet; qa secus, si nõ directè, vñ † si qs hẽt priuilegium gñale, ne ſubeat aliqua munera publica, vel honores, & ſpõte acceptauit vnũ. nõ ꝑiudicat sibi in aliis, ẽt in illo, si denuo eligat ad illud, vt in l. voluntariè. C. de excu. tu. nisi acceptauerit De curionatũ, qa ex illo offõ assũmit ad alia officia; iõ acceptãdo illud, vr sibi ꝑiudicare, arg. c. translato. §. c. Secundo casu non pditur, nisi ltimo tpe ſcribat. & iste est casus in c. si de terra, & c. accedẽtibus, de priui. Et est rõ, qa ſingulares ꝓnæ nõ ꝑnt, p ꝯuentionẽ eorum, renuntiare priuilegio ꝓcesso eccliæ; iõ expectat ltima ꝓscriptio. Et p hoc dico, q̃ attẽta rõne, est faciẽda dria, an ꝓcedatur priuato, an ecclesiæ, qa per ꝯuentionẽ perdit priuilegium ex tacita renunciatione. Iõ dẽmus ꝓsiderare, an & qñ ꝯuentio inducat renunciationẽ validam. nã in priuato q̃libet directa ꝯuentio inducit renunciationẽ validam, argñ in c. cum renunciatur, 32. q. j. qa complecti

c tur ꝯrium. Sed in ecclesia non pot inducere illã renunciationẽ vali dam; qa ſicut expresse non pt canonici renunciare priuilegio ꝓcessо ecclesiæ, ita nec tacitè, vt no. Do. Inno. in c. accedẽtibus. Ideo in ecclesia expectatur tẽpus legitimum. Vnde idẽ dicẽdum in alio, qui ex ꝯuentione, non posset renunciare priuilegio. Et ex his infertur ad limitationem huius c. q̃ si istud priuilegium resꝑexisset vtilitatẽ ecclesię, ista vnica ꝯuentio ꝑiudicasset canonicis, resꝑectu vtilitatis eorum duntaxat, sed resꝑectu vtilitatis ecclesiæ ꝑt allegare priuilegium non esse ſublatum, vt no. vult Innoc. in d. c. accedentibus, & probatur ratione prædicta. Idem dic, vbi priuilegium datur resꝑectu plurium rerum, quia licèt quis contraueniat in vno, non cẽsetur renuntiare resꝑectu alterius, & sic videtur uelle tex. no. in l. voluntariè, C. de excu. tut. & ibi uideas per Cy. plene de hac materia. Et hæc, ut dixi, ſufficiant ad quandam instructionem materiæ, quia longissimum esset per ſingulas causas complecti, ut dicit glo. hic in fi. & benè. Et per prædicta dicerem, q̃ ubi canonici possent renunciare priuilegio, ecclesiæ indulto, per unicam contrauentionem directam, perderetur priuilegium, quia ut dixi, contrauentio ponderatur ad inferendam tacitam renunciationem, & nõ est differentia regulariter, an aliquid fiat expresse, uel tacite, arg. in l. cum quid, ff. si cer. pe. & in d. c. cum apud.

ADDITIONES.

a ¶ Secundo casu. Limita istud dictum non procedere, quando quis non est vsus priuilegio, quia non fuit data facultas vtendi, gl. est ſolennis in c. Abbate Sancti Syluani, in ver. donec, ibi, ad fi. ꝯ. de ver. signi. & faciunt quinque ſimilia, quæ ponit modernorum princeps do. Iaſo. in l. falso, C. de diuersis rescri. quæ omnino vide, quia facient tibi honorem. Aene. Fale.

ANT. FR. Qualiter perdatur priuilegium, & an per non vſum illud perdatur, vide Bar. post tex. in l. 1. ff. de nundin. Et an destructo loco cui concessum est priuilegium, intelligatur ſublatum esse priuilegium, vide gl. in c. & hic diximus, 6. q. 7. & hẽ per Inno. & Do. in c. cum ex iniuncto, de oper. no. nunc. Et adde q̃ cũ mens concedentis priuilegium, in dubio ſit inferre lene præiudicium tertio, si priuilegium incipit enormiter lędere, ipſum priuilegiũ, perditur, & reuocatur, vt in c. dilecti, de deci & no. gl in c. ad audientiam, eo. tit. & hẽ in c. in his, de priui. Et vtrum priuilegium concessum ecclesiæ perdatur propter delictum canonicorum? vide gl. in c. priuilegium, 11. q. 3. & gl. in c. ita nos. 25. q. 2. & vide Spec. in tit. de instr. edi. in §. nunc videndum, in ver. ſi in his, vbi enumerat casus, in quibus perditur priuilegium, Et an priuilegium concessum ratione religionis, cessante religione, cesset ipſum priuilegium? vide no. in c. Abbate, de verb. ſignifi. & habetur per glo. in c. generaliter, 16. q. 1. & vide text. in c. nuper, de præben. lib. 6. vbi hẽ q̃ priuilegium cessat, & perditur, cessante causa priuilegii, quod intellige verum, nisi in rescripto ſit apposita clausula, q̃ priuilegium perpetuo duret, vt no. in clem. 2. de rescri. & ibi per gl. ſi. Et an causa ſuperueniens faciat cessare priuilegium? vide Ioan. And. in c. 2. de immu. eccl Et adde q̃ priuilegium durat etiam finita dignitate, vt no. gl. in l. j. C. de magiſt. lib. 12. & in l. eam legem, ff. de excu. mu. & in l. Titia, §. vſuras, ff. de leg 2. Et adde, q̃ negans id, quod est causa ſui priuilegii, perdit priuilegium, vt in l. ſi dubitetur, in §. 1. & ibi glo. & Barto. ff. de fideiu. Et destructa ecclesia, ſi reficiatur, an priuilegium duret, vel resurgat? vide Bar. in l. qui vſum fructum, ff. de vſufructu. Et adde, q̃ ſi ſtudio Paduano concederentur omnia priuilegia ſtudii Bononiensis, destructo ſtudio Bononiensi, ſi non propter ea tamen ſtudium Paduanum perderet priuilegia, quæ ſolitum erat habere ſtudium Bononiense iam destructum, vt no. volunt Iac. Butrio, in l. omnia, & ibi plene per Bal. C. de epis. & cle. & vide no. gl. in auth. qua in prouincia, C. vbi de ep. agi opor. quæ dixit, q̃ priuilegia iuris communis, non tollitur per generalem cassationem priuilegiorum, quod est notandum.

b ZACH. ¶ Nisi fuerit protestatus, Adde istud dictum Pan. esse intelligendũ de ꝯuentione uniuersali respiciente actus futuros, & ita loquitur Bar. alle. per eũ in d. l. 1. de his, q̃ ſpõ. mu. pu. ſub. lib. 10. pro quo facit tex in l. si debitor, 6. j. ff. q̃ hus modis pign vel hy. ſol & ibi Bar. idẽ in l. ille a quo, 5 si de testamẽto, ff. ad Treb. Nam si ꝯuentio esset in actu particulari, nõ vr necessaria protestatio, de qua hic. Ita no. Bar. in alleg l. 1. Bal. consi. 338. inci. ſuper 1. vol 3. Alex consi. 103. vol. 3. & consi. 115. col 3. §. nunc attingo, vol. 2. & consi. 219. col. 7. versi. ad idem, eo. volu. mod. hic & Rom consi. 252. inci. pro decisione, in ſi.

c SEB. SAP. ¶ Renunciare priuilegio. Adde prędictus, q̃ priuilegium concessum potest reuocari ex omni causa, ex qua potest reuocari donatio; ita vult Imol. in c. prox. col. 2. & ideo Bal. in l. 2. in fi. C. de libe & eo. lib. quod declarat Deci. in c. nouit, col. 7. ver. quarto fallit, infra de iud. vt procedat in priuilegio concesso ex liberalitate, secus in priuilegio concesso ex aliqua causa onerosa, & ibi latè tangit, quando priuilegium concessum possit reuocari.

SVMMARIVM.

1 *Canonici sunt tot instituendi in ecclesia, quot commodè possunt viuere ex redditibus.*
2 *Statutum factum a capitulo, continens priuatam utilitatem, tollit antiquã consuetudinem, continentem fauorem ecclesiæ.*
3 *Collatio beneficii, facta precibus alicuius, valet, si preces instæ sint, aliàs secus.*
4 *Numerus certus canonicorum, si fuerit statutus, & confirmatus a Papa, intelligitur, nisi facultates ecclesiæ excrescant: nam tunc poterit numerus augeri. 21. 27.*
5 *Clausula solita apponi in aliquo instrumento, si fuerit casu omissa, habetur pro appositа.*
Consectum quod est apponi, habetur pro appositо.
6 *Statutes possunt venire cõtra statutum, ẽi per superiorẽ confirmatum, licèt contineat talem materiam, quod sine superiore statutum non valuisset.*
7 *Præbendæ, quę postea instituuntur in ecclesia, non debent esse minoris valoris, quàm prębendæ antiquæ.*
8 *Redditus excrescentes ecclesiæ debent deputari pro canonicis nouiter receptis, vel vt ex eis fiant nouæ præbendæ, vel conuertantur in utilitatem ecclesiæ.*
9 *Consors eiusdem litis potest agere pro consorte sine mandato, dummodo caueat de rato, & istud consortium quomodo contrahatur.*
10 *Coniuncta persona non admittitur ad agendum pro coniuncta in his, quæ requirunt speciale mandatum.*
Coniuncta persona, etiã pater, nõ posset recipere solutionem citra mandatũ.
11 *Exceptio competens post lit. contesta. potest opponi lite contestata.*
12 *Coniuncta persona dicitur respectu sanguinis, & non alio respectu.*
13 *Allegans turpitudinem suam audiatur, vbi vertitur periculum animarum.*
14 *Præbenda, si fuerit collata duobus, quis præferatur.*
15 *Protestationis materiam vide plene hic.*
16 *Canonicus potest esse quis sine præbenda 31.*
17 *Canonicus quis non potest fieri cum isto pacto, vt non possit petere præbendam 21.*
18 *Protestatio non extenditur ad futura, verisimiliter non cogitata.*
19 *Protestatio an & quando tollatur per actum contrarium.*
20 *Sponsus cognoscẽs sponsam carnaliter, & protestatus, quòd nolebat per hoc contrahere matrimonium, an valeat talis protestatio?*
22 *Laicus utrum possit habere præbendam.*
25 *Statutum dicens, quòd eligendus in canonicum, soluat aliquid, est simoniacum, quando legitur tempore receptionis.*
Consuetudo, non est simoniaca, hoc dictans, & quare aliud sit in statuto, & aliud in consuetudine.
26 *Canonicus receptus, qui sponte aliquid dat aliis canonicis, non committit simoniam, licèt ibi sic statutum, quòd aliud det &c.*
28 *Ecclesia dues debet alteri ecclesiæ supplere.*
29 *Promissio canonicatus vel præbendæ, non valet, sed si primò recipitur in canonicum, tenet promissio præbendæ.*
Canonicus receptus vltrà numerum, quæ iura habeat in capitulo? & an habeat portiones &c.
31 *Dominium non acquiritur sine traditione, vel vsucapione. intelligitur circa temporalia, secus tamen est in spiritualibus.*
32 *Doctor receptus in collegium vltra numerũ, quam vocẽ habeat in collegio*
33 *Papa, vel alius iudex superior, si incepit cognoscere super aliqua causa, an videatur illam de manu inferioris tollere, adeo, vt processus coram inferiore non teneat.*
34 *Processus pendens corã duobus iudicibus ordinariis, & partibus, an vterque processus valeat, & quid si sint late duę sententię contrariæ.*
35 *Iudicium debet finiri, vbi est cæptum, quod intellige si excipiatur, secus si non excipiatur: nam tunc valet processus vtriusque.*
36 *Sententia contra sententiam an valeat.*

CAP. IX.

Cum M Habet materiam prolixam, & subtilem, & hoc dicit in summa. Si capitulum contra suam constitutionem de certo canonicorum numero, aliquos recepit in canonicos, de ſuper excrescentibus fructibus ei prouidere tenetur. Vel aliter ad idem. Non obstãte certo canonicorum numero, etiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

ro, ĕt per Papam ꝓfirmato, prouidendum est receptis vltra numerum, de super excrescentibus fructibus, maximè si voluntarie per canonicos fuerũt recepti. Diuiditur in tres partes. In prima ponit allegatio pro M. & socijs. In 2da pro capitulo ibi, [Verũ.] In tertia diffinitio, ibi, [Mandamus.] Casus literalis. Canonici Ferrarienses, vt maioribus reditibus abundarent, statuerunt numerũ 14. præbẽdarũ in Ecclesia Ferrariensi, præter id, quod mensæ communi deputarunt, vltra antiq̃ consuetudinem ipsius ecclesiæ, postmodum vacauit quædam præbenda in ipsa ecclesia; canonici ꝯ consuetudinem ipsam voluntarie venientes. M. & quatuor socios suos canonicos receperunt, nullis prebendis assignatis eisdẽ: Et quãuis redditus illorũ essent plurimũ augmẽtati, noluerũt eis de superexcrescẽtibus redditibus prouidere. Et ideo inter dictos quinque, & capitulum quæstio mota fuit super hoc corã dño Papa. Tãdem ad sedẽ Apostolicam quæstio est delata coram domino Papa. Omnia ista ex parte illorum quinque fuerunt proposita. Ex aduerso ex parte capituli fuit propositum, q̃ in Ferrariensi ecclesia, quatuordecim præbendarum numerus fuerat constitutus, & à sede Apostolica ꝯfirmatus. Tandem cum vna præbenda in eadem ecclesia vacasset, ad instãtiã quorundã receperũt duos ad eam, & postmodũ ad preces ẽpi dictum M. & quendam alium sine præiudicio ꝓstitutionis prædictæ in canonicos receperunt, ita q̃ ipsi de canonicatu nihil p̃ciperent donec primi duo essent p̃bendas integre assecuti, & reditus, qui per ipsorum industriam excreuerunt, deputauerunt cõi mensæ, quæ minus sufficiens erat, quos dicti quinque sibi contra ꝓstitutionem p̃dictã petebant in beneficium assignari. Istis & aliis allegatis, mandat Papa iudici, q̃ cũ in ꝓstitutione predicta, & confirmatione Apostolica, vel fuerit, vel esse debuerit, sicut consueuit, expressum; Nisi intãtũ excreuerint ecclesiæ facultates, q̃ pluribus possint sufficere cõpetenter, & ipsi canonici ꝯ ꝓstitutionem suam receperint quatuor ad vacaturas præbendas, vltra numerum ꝓstitutum, faciant, super excrescentes redditus prædictis quinque canonicis assignari, ita q̃ si ex eis æquales cũ aliis possint habere præbẽdas, quod superfluũ fuerit, in cões vsus ꝙ ertatur, antiquis canonicis p̃bendas suas percipientibus ꝓsuetas, reuocato in statum pristinum, quicquid ab alterutra partium in p̃iudicium alterius, post motam qõnem coram Epo Ferrariensi circa præbendas, vel preces, fuerit attentatum B. †Not. Primo vnam legitimam causam restringendi numerũ præbendarũ, & canonicorum, qñ, credditus p̃bẽdarum non sufficiunt ad sustentandum congrue canonicos: nã
a tot sunt instituendi in ecclesia, q̃ possint ꝯgrue viuere[a] ex redditibus illius, vt in c. t. de institutio. & c. vnico. § 1. de sta. regu. li. 6. Et puto per ea, quæ dixi §. c. prox. q̃ Epꝰ cum capitulo possit numerum antiquum restringere, ex pluribus præbẽdis, constituendo pauciores. Tendit enim in dedecus ecclesiæ, q̃ canonici, qui constituunt vnum corpus cum capitulo, non possint ex redditibus ꝯgrue sustẽ
2 tari. †No. secundo ibi, [Contra antiquam cõsuetudinẽ] q̃ valet statutum capituli, priuatæ utilitatis nutritiuum ꝯ antiq̃ ꝯsuetudinẽ, fouentem vtilitatẽ publicam, & spirituale: Quod intellige, qñ subest rationabilis causa sic statuendi, ut hic erat. Ec sic no. generaliter, q̃ ꝯ antiquam consuetudinem ecclesiæ, põt ex cã rõnabili, fieri nouum statutum: Facit, rõ c. non debet in prin. ff. de cõsan. & affi. No.
b tertio, q̃ põt quis recipi in canonicum absque præbenda: [b] põt ergo ius canoniæ existere sine præbenda; non tamen debent multi sic recipi, ne tendat in dedecus ecclesiæ, & vide ad hoc bonam gl.
3 & quod ibi dixi in c. dilectus filius. ff. de p̃ben. †Quarto no. ibi, [hãc
c instantiã.] & ibi. [Ad preces.] q̃ tenet, collatio bñficii [c] facta ad instã
d tiã, uel preces alicuius, & intellige nõ de precibus carnalibus, [d] sed
e de iustis, & spiritualibus, [e] de quo vide bonã gl. in c. tuam. de eta. & qual. 1. q. 1. c. sunt nonnulli. No. quinto, quod licite Capitulũ ultra p̃bendas distinctas per singulos canonicos, possidet bona cõia, quæ dicuntur de mensa i psius capituli: Nam ex illis sustinet capitulum onera. Item solent diuidere fructus illorum bonorum in fine anni inter ipsos canonicos. Item deputare pro distributionibus quotidianis, & de his vide bo. glos. in c. vnico. de cle. non resi. lib. 6. †Item not. & tene menti, q̃ in constitutione de certo numero, etiam per Papam confirmato, intelligitur clausula, nisi redditus ecclesiæ intã
f tum crescant, q̃ pluribus sufficiant. Ex hoc infertur, q̃ augmenta-
5 tis facultatibus [f] ecclesiæ, debet numerus canonicorum augmen-
g tari, & sic antiqua constitutio tolli. †Not. ibi, [Sicut cõsueuit.] ꝯ & tene

ADDITIONES.

a ¶ Congrue viuere. Adde per Old. consi. 160.
b ¶ Absque præbenda. Adde Fed. de Se. consi. 290.
c SEB. SA. ¶ Collatio beneficij. Adde quod dicit Bal. in l. tutor. §. quæ tutoribus, ff. de exc. tut. q̃ si Papa promouit suum nepotem in Cardinalem, caro hoc sibi reuelauit, non spiritus.
d ZACH. ¶ De precibus carnalibus. Adde tu, ne fallaris per dictum do. Abb. hic, & in c. constitutus, de rescrip. dum voluit, q̃ collatio beneficij fi fieret ad preces carnales alicuius, non autem spirituales, vt per eum, & apostil. q̃ ita crude non sunt ſtelligẽda hæc verba, q̃ dicamus nos nõ posse parẽtibus nr̃is carnalib', vt ne poti, bñficiũ ꝓferre. q. a possumus, not. idẽ A bb. in c. dilecto, de p̃b. Imo. ẽt filio ꝓprio. no. gl. & idẽ Abb. i c. q. a clerici. de iu. pa. & in c. ꝯsuluit. eo. tit. & c. fi. de inst.
e ¶ Spiritualibus. Adde gl. in c. Moyses, in ver. rogauerit, & ibi Do. 8. q. 1. & gl. in sum 8. q. 2. & in c. 1. ea. q. & cã, & in c. veniã, in ver. vt deprecamini, 35. q. 9. & gl. in c.
vt nostrũ ver. carnalitatẽ animi, & ibi Imo. post alios, ſ. vt eccl. bñfi & B. Tho. 2. 2. q. 1. ar. vlt. ad fin. & qđ dr̃ in sum. Pisana. in ver. acceptio pſonarũ, ver. vtrũ preces Epꝰ. de iusta lata p preces, vide gl in c. quatuor, ad fi. 11. q. 3. & Ang. in l. venales. C. qñ prouoc. nõ est ne. & tex. in l. fur. §. pactus, ff. de dam. infe. Host. & But. in c. tuã, hic alle. Adde Spe. in tit. de Simo. vbi format libellũ rõne precũ & inquan tũ, addens, nõ vr facere dicam inter iudicẽ coruptum prece, vel precio. Adde tñ, q̃ est dr̃ia, q. a si quis rogat iudicẽ in criminali, vt iudicet pro ipso, punitur in cẽ tum aureis. per l. 1. §. circa gl. ff. ad leg. Iul. de ambi. secundũ Rom. sing. suis, fo. 8.
ANT. FR. Et an, & qñ preces carnales inducant simoniã? vide no. glo. in c. sciãt. de elec. li. 6. & hĩ in c. cũ essent, de simo. & p Inn. in c. tuã, de ẽta. & qua. no. in l. obseruare, ff. de offic. p̃fid. Et adde, q̃ preces importunæ absq; dubio improbantur, q̃ æq parantẽ metuit, vt no. In. in c. petitio. de iureiu. & no. in l. 1. in §. q̃ oneranda, ff. quarũ rer. act. nõ dat, & ibi tales preces inducũt ambi. & p̃hibẽtur regulariter, vt in l. si q̃ q̃, C. de epis. & cle. & hĩ in l. arbitrorũ, & ibi p Bal. C. de arb. & per Host. Io. And. in c. tua. de ẽta. & quali, & q̃ preces carnales importunæ inducãt simo. vide gl. in c. p ing. fitionẽ, de ele. & no p Bal. & alios in l. fin. C. fi q. 5 aliquem testa. prohi. Preces aũt iustæ non sunt prohibitæ, neque inducunt simoniã, imò sunt exandiendæ, vt in c. veniam, 35. q. 9. & in l. Attilicinus, ff. de seruit. rust. præd.
f ¶ Facultatib. Adde tria pulchra dicta Ange. in authẽ. vt deter. fit numerus cleric. in versi. postea vero per illum text. sed vltimum eius dictum potest impugnari per tex. in l. id, quod, ff. de peri. & commo. rei. ven.
g ¶ Sicut cõsueuit. Istũ tex. no. multũ But. Imo. & Bal. dicit nõ esse meliorẽ tex. in re, q̃ illud qđ solet apponi in ꝯctu, hĩ pro appositio, ẽt si nõ fuit scriptũ; & tex. no. in l. fi. C. de fideiuss. & ibi Bal. & Barto. in l. 1. ad fi. ff. fol. mat. & in rub. C. de fide instru. in 3. col. & in l. fideicõ. §. fi. seruo, ff. de leg. 3. & in rub C. de his, q̃ in fraud. cred. in vlt. col. & in l Imperator, in vlt. col. ff. de sta. homi. & in l. ita demũ, de p̃cura. & Bar. in l. fi. prius. § rectẽ, ff. de aqua plu. arcen. Inn. in c. olim, in princ. ſ. de verb. signifi. Istũ in c. certificari, in prin. de sepul. & in c. 1. ſ. de sum. Tri. tex & do. in l. q̃ si nolit, § q. a assidua, ff. de ædi. edi. & in l. excc. C. loc. l. fi pignore, § fi. in ver. usũ. & ibi. do. ff. de pig. ac & in l. uel uniuersorũ, ff. eo. l. q̃ semisses, ff. de usu. c. cæterũ, in uer. terræ ꝯsuetudo, de dona. Bar. in l. fi. p̃curator. in princ. ff. de iur. fis. & in l. fi. in prin. ff. de his, q̃ in fraud. cre. & in l. bũ a Zenone, C. de quadriẽ. p̃ſ. Bar in rub. C. de exer. ad fi. & Rom. cõſ. 114 inci. uiſis. Ang. in l. 1. ff. de iur. omn. iud. & in §. emphyteuſim. in aut. de nõ aliẽ. Bal. in l. 1. C. fi ob pub. pẽſi. & in l. liberti, in 5. col C. de oper. liber. Bar. in l. 1. C. de pascu. pub. uel priua li. 11. & in l. dñi pdiorũ. C. de agri. & cẽſi. li 12. Pet. de Anc. in c. cũ Epꝰ, de off. ord in 6. Inn & Abb. in c. cõſuluit, de off. dele. Inn. in c cũ nobis olim, ultra mediũ, de ele. p istũ in c. 2. de testi cog. bo. tex. in c. qđ trãſlationẽ, de off. leg. Bald. in addi. Spec. in tit. de loca. & in l. fi post prin. C. de fideiuss. & in l. fi qñ in prin. C. de inoff. test. & plene p Mod. hic, Bart. Ang. Imo. & Rom. in l. heredes, § cũ ita, ff. ad Tre. Pet. de Anc. in l. tres fratres, ff. de pac. Bal. in l. precibus, in 28. col. C. de impub. & Imol. in c. potuit ad finem de loc.
¶ Adde tu. Alex. consi 88. 3. li. ubi ponit, an notarius teneatur apponere in instrumẽto ea, quæ sunt de consuetudine: & per eundem consi. 28. 2. li. ubi ponit, an constitutum ueniat ex natura ueenditionis.
ZAC. ¶ Adde tu, quòd istud dictum do. Abb. notariũ posse apponere clausulas cũ suetas, habere locũ in notario rogato, q̃ fecit instrumẽtũ, secus aũt de alio, q̃ nõ fuit rogatus de illo instrumẽto, sed ex officio, vel statuto extẽdit illud, q̃ a solũ põt ponere clausulas, quas in originali cõperit, aliàs nõ, Ita no. do. Hipp. de Marsi. fin. 123. inci in iure clarũ est, q̃ alle. p hoc Bal. fing. in rub. C. de fi. instru. col. 6. uer. quarto q̃ritur: p quo ẽt vide Bal. remissiue in c. 2. col. 2. de p̃c. ubi tenet expresse dictũ, de quo hic, nõ habere locũ in instrumẽtis, q̃ nõ sunt in fieri, Adde tũ, q̃ ẽt notarius rogatus, q̃ uis possit ponere clausulas ꝙetas, ẽt si a partibus nõ fuerit dictũ, ut hic, tñ nõ poterit iusm apponere, ẽt si sit de cõsuetudine, q̃ apponat; ni si. apponatur, q̃ possit illud instrumẽtũ extẽdere ad cõsilia sapiẽtis dictũ fuit sing Ant. de But. & Abb. post eũ in c. pe. de iureiur. & Alex. in l. Gallus, § idẽ credẽdũ, ff. de li. & posthu. Nec omitto, q̃ q uis notari', siue rogat' siue nõ, apponat clausulas in instrumẽto aliquo, nihil operãtur dictæ clausulæ, si pars, cuius interest, illas nõ intelligat, puta, inserit notarius in aliquo instrumẽto, inter rusticos cõfecto, q̃ alter renũciabat cõdictioni indebiti, cõdi. sine causa, & oi iuri &c, Ita no. dixit Bar. in l. fi. §. idẽ q̃ sit, p illũ tex. ff. de cond. inde qđ dictum pro ualde no. refert & sequitur do. Alex. consi 3. 2. inci. super præmisso, col. 4. in prin. uol. 1. ubi p hoc alle. l. doli. uer. diuersum, ff. de noua. Quibus adde glos. in l. fi tutor. ff. de bo. post. titu. gene. & Old. consi. 317. inci. factum tale est, col. 2.
ANT. FR. Quantũ ad præsentẽ materiã qñ notarius est rogatus ꝓficere instrumẽtũ, qualiter debeat illud cõficere, addas q̃ debet scribere quatenus est rogatus, & partes dicũt, nõ aliter, vt in §. nos aũt in auth. de tabellio. & hĩ p Bal. in auth. si q. s in aliquo documẽto. C. de eden. & hĩ p Io. de Imo. in l. sciẽdũ, ff. de verb. oblig. & p d. Card. in cle. 1. §. 1. de iureiu. vbi dicit, q̃ de necessitate dẽt esse rogatus à partibus, Et adde, q̃ nõ dẽt scribere notarius, qñ cortina esset in medio ꝟhẽtiũ, ita vt ipse possit videre & ꝟhẽtes, & deducta in ꝟctu: & iõ dẽt esse cautus, vt debeat videre, q̃ priis oculis, vt pulchre declarat Bal. in rub. de fide instru in 1. col. Nõ. n. dẽt scribere, nisi qđ vidit, vel audiuit, & tũc debet facere mẽtionẽ, q̃ audiuit, vt no. Inn. in c. fraternitatis, de hæreti. & p Bal. i dicta rub. in 3. col. in c. cũ pcibus, C. de p̃batio. Et q̃ notarius dẽt primo rogari, & postea ſtipulari, & deinde publicare, & cõficere instrm, vt p Bart. in l. gñaliter in fine, C. de tab. lib. 10. Et si notarius ſtipulatur p alio, dẽt cõcipere verba hoc mõ. Talis prom: sit mihi notario ſtipulãti p Seio. Ita Bar. in l. nec ei, in § eorũ, ff. de adoptio. & dẽt esse cautus notarius, vt nõ rogetur in loco occulto, q̃a licet instrm valeat, tñ reddit se ſuspectũ, fm Inn. in d. c. 1. de fi. instru. Et adde q̃ notarius põt extẽdere, ꝑtocollũ suũ, & in eo oia ponere, q̃ declarent mentem ꝟhẽtiũ, vel testatoris, non mutata ipsa ſubſtãtia, Et si instrm sumptũ ex ꝑtocollo breui, sit plenius cũ pluribus clausulis, & verbis extẽſis, nõ dicetur falsum, Alius vero notarius, q̃ a nõ sit rogatus de instrumẽto, nõ põt extẽdere, ꝑtocollũ alterius, sed dẽt illud publicare de verbo ad uerbũ, nihil addẽdo, uel detradẽdo de illo, ut p Bal. in rub. C. de fide instro. in 8. col. & hĩ p Spe. i tit. de teste. in §. j. in versi. itẽ q̃ aliq d. Addẽdũ tñ est, q̃ notarius dẽt extẽdere ꝑtocollũ suũ fm cõsuetudinẽ suã, uel fm cõsuetudinẽ gñalẽ aliorũ notariorũ, si de sua nõ cõstat. Ita Bal. in dicta auth. si q̃s in aliquo, & in l. ꝯctus, in 5. col. C. de fide instrumẽ. & Bar. in l. si q̃s ex argẽtariis, in princ. ff. de edẽ. & hĩ p Alex. in l. si prius, in § j. ff. de aqua plu. arcẽ. Adde tñ, q̃ notarius, ẽt rogatus de instrumẽto, si ex forma statuti, uel ex officio sibi iniũctum, dẽt releuare instrm ex protocollo notarij rogati, nõ exẽplũ, põr illud extẽdere, & dẽt in forma cõi, si aliter nõ apparet de cõsuetudine, & mo extẽdẽdi similia instra p ipsum notariũ rogatum, secundum Bald. in præalleg. rub. de fide instrumentorum, in 11. colum in uerſicu. sed tertio quæritur, & per Alexand. in dicta l. si prius, & ultra prædicta addẽ, quòd notarius præsumitur rogatus apponere in instrumento omnes clausulas consuetas apponi in similibus instrumentis, ut declarat Paul. de Cast. ultra hic alleg in l. 2. ff. de iurisd. omnium iudi. Et ultra adde, quòd notarius addens pœnam in instrumento non adiectam à partibus, tenetur de falso, ut per gloss. & Docto. in l ex ea ff. de uerb. oblig. & p Bald. in l. fi in 1. col. C. de execu. rei iudi. Quid autem, si adderet hypothecam bonorum quide Bald. in l. 1. ff. fol. mat.

a rene menti, q̃ clausula solita apponi [a] de stylo curiæ, debet subintelligi, si casu non fuit expressa. Sic dicimus in cõtractibus, vt videatur geri secundum consuetudinem loci, licèt hoc non exprimatur in contractu ad hoc l. quod nolit. §. quia assidua ff. de ædil. edic. no. Bartol. in l. nemo est, qui nesciat. ff. de duo. re. vbi per hoc dictum dicit, q̃ si in loco studii doctores soleant quandoque legere per substitutos, intelligitur tacitè in contractu conductionis expressum, vt possint secundum consuetudinem legere per substitutum. Et facit ad prædicta bon. tex. in c. causam, quæ, ſ. de rescr. vbi clausula solita apponi in certo loco, si transponitur contra ius, intelligitur in-
6 serta in loco suo. & est tex. † No. ibi, [In derogationem iuæ constitutionis. q̃ statuentes possunt venire contra constitutionem propriam, licèt fuerit confirmata per superiorem, & licèt contineat talem materiã, q̃ sine superiore statutum non valuisset, quod est no. & limitandum, fm ea, quæ dixi §. c. prox. Item no. ibi, [cum integritate.] q̃ vbi numerus canonicorum venit ex causa ampliandus, nõ
7 confunduntur præbendæ antiquæ, sed eis in sua integritate remanentibus, ex aliis redditibus constituuntur nouæ præbendæ. † Item
8 no. ibi, [Pares.] q̃ omnes præbendæ tẽpore institutionis debent esse pares: vnde præbendæ successorum, vel nouiter instituẽdorum, non debent esse minoris valoris, q̃ præbendæ antiquorum. † Item
b no. quid faciendum de redditibus ecclesiæ superexcrescẽtibus, de bent enim deputari pro canonicis nouiter receptis, [b] seu fieri ex il
9 lis nouæ prebendæ, vel conuerti ad aliam vtilitatem ecclesiæ. † In gl. 1. ibi, [habueris mandatum.] vult ergo gl. dicere, q̃ iste M. fuit admissus pro aliis nouis concanonicis ad agendum ex duplici capite. Primo, quia habebat mãdatum, & hoc patet in antiqua. Secundo, gaerant consortes eiusdem litis. Nam speciale est in consorte, vt quẽ admodum coniuncta persona sine mandato (præstãdo tamen cautionem q̃ dominus habebit ratum, vt in l. sed & hæ. ff. de procu. & in c. nonnulli. in fi. ſ. de rescr.) ita consors eiusdem litis potest agere pro consorte sine mandato, præstita tñ prius satisdatione, tñ admittitur, nisi primo cum omnibus fuerit lis præstata, vt in l. 2. C. de p̃
c sor. eius. litis, & istud consortium ꝟhitur ex cõitate causæ, & litis, vt
10 no. in l. fi petitor. ff. de iudi. vide quod legi. & no. in cle. relig. [c] de pro cu. † Non tamen admittitur coniuncta persona ad ea, quæ requirunt speciale mandatum, l. patri. & l. illud, ff. de min. Et ideo alibi dicit gl. no. q̃ iuncta pſona non põt petere solutionẽ sibi fieri, licèt possit agere, vt soluatur, quia in solutione debiti recipiẽdi requiritur speciale mandatũ, adeo q̃ ẽt patri non põt solui, vt est gl. no. quã se
11 quit ibi Bar. in l. vero. p̃curatori, ff. de sol. vt pulcher tex. in l. q hominẽ. §. si gener. ff. eo. ti. quod no. Secundũ speciale in ꝙsorte eiusdẽ litis est, vt possit peti cautio a ꝙsorte ẽt post lit. contest. ut in d. l. 2. Et ratio est, q̃a consors non admittitur pro consorte, nisi post litem
11 conte. ut s. dixi, uñ de nouo orta est hæc exceptio. † Certũ aũt est, q̃ dilatoria cõpetens post litem ꝙteſt. põt proponi, non obstante litis
d ꝙtestatione, [d] ut in c. insinuante. Inn. de offi. deleg. ubi de hoc. Dicit tñ hic gl. q̃ hæc cã propriè non erat cõis. q̃a quilibet habebat ius di stinctum, & separatum, unde M. fuit admissus pro aliis, q̃a habebat
12 mandatũ, aliàs nõ fuisset admissus. † No. ſp hoc dictũ, q̃ canonicus [e]
e non admittitur ad agendũ sine mandato pro ꝯcanonico, licèt spiritualiter sit ꝓiuncta persona. Intelligam ergo ius ciuile de ꝓiunctis ratione sanguinis, optime facit c. j. de proc. & c. cũ dilecti. de do. &
f contu. dicam in c. nõnulli. [f] de rescr. Potest tñ dici, q̃ isti erant consortes rõne rei, quam simul petebant, ut vr uelle post gl. do. An. & melius, ratione statuti, quod cõiter isti impugnabãt, & ratione defensionis capituli, & quilibet intellectus est bonus in se. Et de istis satisdationibus uide quod not. in c. 1. & in c. mandato, ſ. de procu. In gl. 3. in fi. ex gl. habes tres solutiones ad contrarium. Prima, q̃ allegatio non fuit probata, q. d. q̃ si duo reciperentur ad unam præbendam, non ualeret receptio: pro hoc c. dilecto, ſ. de præb. & hæc
13 solutio bona. † Secunda solu. q̃ capitulum non potest hoc allega-
g re, quia de tegebat turpitudinem propriam. [g] Hæc solutio non placet, quia ubi uertitur periculum animarũ, admittitur quis allegans turpitudinem suam, ut c. lator, & c. cõsanguinei, de re iudi. dixi plene in c. cum causam, de præben. & dic. ut ibi. Tertia solutio, q̃ nacã te prebenda fuerunt recepti duo, non tamen ad eandem præbendam. Vel quarto fm Io. An. dic, ad eam, ideſt ad ecclesiam, & sic est simplex relatio. Vel quinto fm do. Anto. si canonici recipiunt duos ad unã præbendam animo diuidendi illam præbẽdam: tenet receptio. Nam ex causa potest fieri diuisio, ut in c. uacante, ſ. de præben. & in dubio præsumitur animus diuidendi, si redditus sufficiũt ad duos, fm cum. Hæc solutio licèt posset tolerari quãdo expresse fit diuisio præbendæ, secus tamẽ quando tacitè, quia cum p̃benda ꝙsistat in rebus corporalibus, oportet, q̃ intercedat diuisio actualis. Non enim sufficit animus ad diuisionẽ, licet secus sit in creatione canonicatus, ut no. Inn. in c. maioribus, de præb. Facit quod no.
14 gl. in l. quod in rerum natura, ff. de leg. 1. & l. si q̃s duas, ff. cõia præd. Tene ergo primam solutionem, uel tertiam, seu quartã. † Cui aũt debeatur tunc præbenda: instant doctores. Conclusio magis cõis vſ, q̃ debeatur primo recepto, ut in c. statuimus, de ma. & ẽbe. & si
h simul sunt recepti locus est gratificationi, ut in c. pen. de rescr. lib. 6. In gl. in uer. sine p̃iudicio ibi, [per ꝟrium factũ.] [h] Et ex hoc habes unã solutionẽ ad ꝟrium, q̃ ꝓtestatio canonicorũ nõ potuit hic, qa fuit ſublata per ꝟrium factum. ſ. recipendo illos in canonicos. Et ad hoc quotidie allegatur iste tex. iuncta gl. q̃ per ꝟrium factum tollitur protestatio. Dñs Ant. dicit & bene, q̃ corruptè ad hoc allegatur iste tex. quia protestatio nõ erat ꝟria facto: Nam canonici recepe runt illos in canonicos, & volebãt eos esse canonicos, Nec protestatio

ADDITIONES.

a SEB. SAP. ¶ Solita apponi. Vide do Iaſ. in l. vt liberis, C. de collatio. in l. certi condicthio, §. fi nummos, col. 2. ff. fi cer. pe multa per And. Sicu. in consi. 13. circa medium, in 2. vol. sed tamen fere omnia videntur destrui per vnum dictum Bal. in l. 1. in 6 q. ff. de iur codicil. dum vult, q̃ ea quæ apponuntur de consuetudine notariorum, habentur pro non appositis, quod an sit approbatum, nunc non est disputandum, vide etiam cumulata per Fel. in c. j. in j & 7. col. infra vt hi. non cõtest. & limita, vt per Rom. in consi. 386. quæstio est, in fi.
b SEB. SAP. ¶ Receptis. Quare tex. hic semper vtatur verbo, receperunt, & nõ elegerunt, vide rationem per Car. in consi. 103. discutiam præmissa dubia. in 2. col.
c ¶ Religiosus. Hanc conclusionem limita primo, nisi causa esset criminalis, vt est gl. in c. cum dilect ſ. de dolo, & contu. & eam no. But. hic, & ibi in 6. col. & de ipsa meminit Bal. in l. 2. C. de consor. eiusſ. litis, quia in criminali non comparet qs per alium, in c. seruum quoque, §. publicè, ff. de procu. & ita do. hic in 3. col ita intelliges gl. in d. c. cum dilecti. & in c. hoc quippe. 3. q. 6. licet aliud voluerit Bald. in d. §. publice, sed intellige qñ ageretur de delicto annexo, aut correlatiuo vt puta adulterio, & incestu, fin Marian. in c. venientes, ſ. de accusa. in pen. chart. in 35 fallen. & hoc placet mihi, quia multa licent per mistũram, quæ non licerent simpliciter, per tex. fing. in l. si communem, ff. quemad. ser. admit. Limita secũdo, dummodo iis sit contestata cum omnib. consortibus fm But. & sequaces hic, per tex. in d. c. 2. C. de consor. eiusſ. litis, Alijs tamen modis limitatur hęc conclusio, vt hic per doc moder. post But & Imo. videlicet dũmodo eius consortium sit indiuiduum; secus si diuiduum. vt hic in gl licet But. Cal. & Imo. ſ. Item nisi consors esset persona aliàs inhabilis ad agendum, de quo per Imo. in d. cle religio. & per mod. hic, Adde Spe. in tit. de actore, ver. Item consors, & ver. item ad præsens, & in casib. qub. quis põt per procuratorem comparere ẽt in criminali, de quib. in d. §. publice, & per Cep consi. 46. consors admittetur pro consorte.
ANT. FRAN. ¶ An autem, & quando in causa criminali admittatur procurator? vide ordinariam glo. in c. veniens, infra de accu. & habetur in c. tuę. de procu. & plene per l. art. & doc. in l. pen. in §. ad crimen, ff. de pub. iudi. Et an, & quã do consors, possit pro consorte comparere sine mandato? vltra hic alleg. habetur per Spec. in tit. de acc in ver. item consors, & in ver. ad præsentis, & habetur per Card. in cle. 1. in 9. q. de proc. Et an consors appellans, si detineat sententiam, illa prosit non appellantis? vel si faciat compositionem, illa prosit, vel noceat non componenti? vide Spec. in ti. de app. in §. 1. in ver item si plures, & in ver. item quid si illa. Et qui dicantur esse consortes? & quę sit differentia inter consortes, & socios? vide per gl. & Bal. in l. dudum, in fi. C. de cõtrahen. empt. in l. j. in 1. col. C. de communi ser. ma. & per gl. Instl. de oblig quæ ex quasi contractu, in §. itẽ si inter. per Bald. in c. 1. quod sit inuesti in vſ. feu.
d ZACHAR. ¶ Lit. contestatione. Amplio istud dictum Pa. non tantum procedere post lit. cont. sed etiam post terminum a iudice præfixum ad proponendum omnes dilatorias. quia nihilominus dilatoriæ de nouo ortæ, his non obstãtibus, proponi potuerunt, quamuis sine facto aduersarii oriantur, Ita no. Bar. in l. j. col. 5. ver. quæro quid, & in l. cogi. C. de per hær. Bal. in l. p hãc, C. de temp. ap. Lud. Ro. & mod. in l. stipulatio, 5. habet, ff. de no. oper. nunc. Iacob. de Belui. & de Rauen in auth. præsente, C. de fideiuss. reprobant opi. Bal. in l. peremptorias, C. ten. rescindi non posse, & Inn. in c. pastoralis, quam † Abba. ibid. col. 9. ver. si. venio nunc, post gl. & ibi etiam Fel. col. 4. ver. item quæritur, de exce plus dico, q̃ etiã superuenire post pactum de non litigando, Ita fing. Ant. de Bu. col. 22. de iud. in d. c. pastoralis, col 7. vers. secundo potest intelligi, & ibi etiam Fel. & Gem. in c. 1. §. illum, col. pe. de resti. spoli. lib. 6.
† deest hic, probat, aut quæ sit mole.
e SEB SAP. Canonicus. vide Fel. in c. edoceri, ſ. de rescr. vbi reprobat vnã fallentiã, quã ponit ibi do. Ant. de Bu. & vide eundem Fel. in c. nonnulli, 5. 1. ſ. de rescr.
f ¶ Dicam in c. nõnulli. Ibi nihil tangit, cũ gl 2 cordat Bu & Doc. hic, & Spe. & Io. And. ſ. ti de rescr. pſenta. & rõne quoque, ver. sed nunq̃ d canonicis, istũ in c. corã, in 2. col. de off. dele & in c. fi. in 3. col. de depo licèt ꝟrium velit gl. 2. ibi ad fi. & istũ in c. cũ dilectus, in 3. col. pp gl. j. ibi ſ. de consue. But. Inn. & istũ in c. fi. de procu. licet gl. fi. ibi in fi. & gl. 2. in fi. i c. 1 e. ti voluerint ꝟrij, Arch. in c. statutũ, §. vero, de rescr. in 6. vbi dicit ita esse de ſtylo curię, & Io. And. in d. addi. dicit se ita habuisse ab Auditore ꝯdictoriarũ, & sic ꝓclude, q̃ vbicunque fit mẽtio de coniunctis, intelligitur de cõiunctione carnali. Est tñ verũ, q̃ quantum ad ius reuerentiale, non minus, imo plus, conficeratur coniunctio ſpiritualis, q̃ carnalis, c. qualis, in ver multo ampliori, 2. q. 7. & c. Pitatium, ibi, multo magis, 30. q. 3 sed quo ad iudicialia, & alios effectus, quib. attenditur ius sanguinis, secus est.
¶ Adde tu, an cõiunctus agat p coniuncto & an solutionẽ recipiat & usque ad quẽ gradũ debeat esse ꝯiunctus? Alex. consi. 4 2. li. & an maior sit consanguinitas ſpiritualis, q̃ carnalis? per eundẽ consi. 125. & gl hic dicit, Ro. sing. suis fol. 18. vbi etiam concludit, q̃ amicus p amico agere non potest, absque ipsius mandato.
¶ Adde, dum alle. Ro. in suis fin. dic, qđ est fin. 652. quod inci. Cy. in l. exigẽdi, & sequitur Bart. in l. scis bñ, quis sit amicus, & fi vis videre ad saturitatẽ de ista mã. vide per Alex. in l nõ solũ. § q. alieno, in apo. ma. ad Bar. ff. de pcu. vbi plene examinat ad vtrang; partẽ, neutri tñ adhęret: est tñ cõis opinio, q̃ absque mãdato nõ admittat amicus p amico, ẽt satisdãs, vt p Ang ſ. l. fed & hę, ff. de pc. Bal. in l. j col. 22. C. q. acc. nõ pos & Lud. Ro. in l. si vero. § de viro, in 21. fal ff. fol. mar. Ant de Bu. & Imo. in c. fi. de posſt. Io. An. in c. nõnulli, de reſcr. Abb. in c. corã, ver. sed hoc dictũ, & ibi Fel q. huic ẽt cõi opinioni adhęret, col. j. ver. de amico, de off. dele. rebata opi. Cy. in l. exigẽdi, C. de proc qui tenuit ꝟrium, quẽ sequi vſ Bar. in l. nõ solũ, §. qui alieno, ſ. alle. ff. de pc. & Salic. in ſall. l. exigendi, col 2. ver. itẽ liberti, & Spe. inti. de aduo. §. obiicitur, ver. est & ordo, & Io. An. sibi ꝟrium in all ſ. c. fi. de postu. Aduerte tũ, q̃ licèt agere non possit, admitteret tñ ad defendendũ data cautione, vt notatur in l. q. proprio, §. ei q̃, ff. de proc Imo. ẽt sup vno art. cautione nõ data, ita no. Ang. in l filiusfam. ff. qui ſatisda. cogan. qui alleg. glo. sing. in l in eo, § fi. ff. de reg iur. quem refert, & ſequitur Barth. Soc. in suo tract. fallen. regula 83 fallen 2. Zachatias.
g SEB. SAP. ¶ Turpitudinem propriam. Vide ad hanc glo. no. per do. Iaſo. in l. iusſurandum, q̃ ex conuentione, §. fi. ff. de iureiu. vbi late examinat quando quis possit allegare turpitudinem suam.
h ¶ Ibi per contrarium factum, De materia protestationis hic plene per scribentes per Innoc. & alios in c. Cumana. de elec & aliquid in c. viduæ. de regula. & in c. 1 quod metus causa, plenissime per mod. hic, & per Alex. & alios, post Bart. in l. non solum, §. morte, ff. de noui oper nunc. & per Io. And. post Io. Mona. in regula generali, de reg. iur. in Mercu. cum remissionib. datis per eos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

testatio repugnabat, sed veniebat ad tollēdum ius ꝓsecutiuum ad factū gestum. Nam canonici debent de iure habere præbēdam saltem ex redditibus super excrescentibus, vt ca. relatū, de præben. ad hoc ius ꝓsecutiuum tollēdum tendebat ista protestatio. Vnde colligit, ꝙ protestatio tendēs ad tollēdum ius, qđ venit ꝓsecutiue ad factum, ex iuris dispositione non valet, seu tollitur per explicationem actus. Cōtra hoc oppo. de l. per seruū. ff. de vſu, & ha. §. 1. vbi tex. not. xī innuere ꝓrium. Si enim testator legat vſumfructum alicuius rei, sine vſu, non valet legatum: quia vſusfructus non est sine vſu. Ita receptio debebat hic inualidari, ex quo tollebatur substātia negotij, Sol. hæc materia protestationis est multum prolixa, & periculosa, Et si vis plene instrui, & fundamentaliter, vide per Io. And. post Io. Mon. in reg. in gñali. de reg. iu. in Mercu. & p Bar. in l. nō solū. §. mor
te. ff. de nou. ope. nun. Do. Ant. tractat aliquā hic, sed nō ita plene, vt
15 tangitur in prędictis locis. † Attingam succincte, nō ad euacuandā mām, sed ꝓ aliqua generali instructione, saltē quo ad declarādū articulum huius c. Vñ dicēdū, ꝙ aliqñ protestatio venit ad tollēdū id, qđ venit ꝓsecutiue ad factū. Exemplū, vt §. Q̄nque ꝓtestatio est ꝓria facto: & dr contraria, quando factū, & protestatio se non compatiuntur, sed sunt omnino contraria. Exemplū: si protestor, ꝙ non intēdo cōtrahere mrimoniū cū Berta, & ī postea de facto cōtraho cum illa. Q̄nque protestatio venit ad declarandum factum multipr intelligibile & ad dandū intellectum ꝯ communem intelligentiā. Circa primū distinguit hic D. Ant. ga aut ꝓtestatio fit super dependētibus a mera facultate, ꝓtestātis: & valet, ꝓtestatio, vt d. l. per
20 seruū. §. 1. & pone exemplū, vt sup. Aut ꝓtestatio fit super dependēti bus a ꝓsensu, & potestate duorū. l. ꝓtestātis, & alterius: tūc si fit sine ꝓsen. u partis, tollitur protestatio p explicationē alterius actus, ga q vult antecedēs, vult & ꝓsequēs. Nec possum ego ꝓtestari in ꝓiudicium alterius sine cōsensu illius. Ad hoc qđ no. in c. fi. de cōd. app. Aut hr ꝓsensus partis, & valet ꝓtestatio, vt ibi not. Allegat ēt c. Diaconi. 28. dist. vbi tex. dicit, ꝙ si ordinādus in diaconū, ꝓtestet ꝙ, ꝙ nō vult ꝓtinere, sed vxorē ducere, & Eps ꝓsentit, si ordinatus postea ducat vxorē, remanet in ministerio, & excusātur ꝑ Epi licētiā. Et sic vr innuere D. Ant. ꝙ teneat matrimoniū: quod nō puto verum.
Arch. ibi expresse tenet ꝓrium, sed ponderatur ibi Epi licentia quo
16 ad hoc, vt diaconus nō deponatur ꝑ delictum. Vnde nō dicit ibi tex. ꝙ remaneat in matrimonio; sed in ministerio. Itē tenēdo ꝓrii, sequeretur absurdū, ꝙ Eps posset dare licētiā ꝑstitutis in sacris ꝓhēdi matrimoniū. † Et dic, ꝙ solū, ibi valet, ꝓtestatio respectu pene depositionis cuitādæ. Pone exemplū in c. Cumana. de ele. vbi si hns vocē admittitur ad electionē, cum ꝓtestatione, ꝙ vox sua nō computetur in numero, si ꝓsensit protestationi, fit ei ꝓiudicium. Q̄nque fit ꝓtestatio ī nō dependētibus a ꝓtāte partiū, sed ex iuris dispone: & nō valet, ꝓtestatio: & isto casu intellige istū tex. Nam nō dependet a ꝓtāte canonicorū, vt qs sit canonicus sine ꝑbēba, vel nō prouideat receptis ex superexcrescētib. redditibus: sed hoc prouenit ex iuris dispōne. iō, ꝓtestatio in ꝓrium nō valet. Hoc dictū vr ipsa veritas prima frōte. sed bene ponderādo multipliciter pōt impugnari. Nā ius nō impugnat. vt qs sit canonicus sine ꝑbenda, si alias pōt sustentari: imo laudat. Et hoc vult Inn aperte in c. fi. de cle. nō reii. & ad idē tex. in c. ſnctorū. 70 dist. vbi dr. ꝙ nō dēt quis esse canonicus ꝑben
17 datus in diuersis ecclesijs: quasi innuat, ꝙ in diuersis ecclesijs possit plures canonicatus hēre, qa vile est ecclesijs hēre plures ꝓsiliarios, & defensores. arg. 67. dist. c. obeūtibus. Vnde pōt qs bona mēte retinere ꝑbēdā & accepture canonicatū: nec ius in hoc resistit, dummō cesset oīs fraus. & tic ꝓtestatio debuisset hic valere. qa depēde
18 bat a volūtate ipsārū partiū. † Circa hoc tñ aduerte ad aliquos casus Aut enim fit pactū inter recipiendū, & capitulū, vt nihil possit petita ꝙ iste, ex cupiditate acq̄rēdi canonicatū, renūciat iuri petēdi præbēdā: & nō valet receptio in canonicū, tanquā simoniaca: qa re mittitur ius tpale sibi cōpetens, vt adipiscatur ſpirituale, vt est casus in simili in c. ꝓ tuas. 3. de simon. ita ꝙ hoc casu dicerē hunc tex. non hēre locum, quia inficeretur ex toto, actus. Aut protestatio fit bono animo, qa recipiēdus hēt vnde viuat, & non ex cupiditate processit: & tunc credo, ꝙ possit recipi, cum hoc, ꝙ non petat ꝑbendam illo tpe, per ea, quæ §. dixi. Ad istum tex. potest respondi multipliciter, ꝙ canonici nouiter recepti non ꝓsenserunt huic protestationi, nec apparet ex text. Ideo cum iste actus dependeret a facultate utriusq; nō ualeret protestatio, nisi pars ꝓsenserit, a ut not.
a gl. in c. Cumana. alleg. ur tex. fm unum intellectū. & ita plures. in §. locator. ff. loca. tenet Bar. in d. §. morte. Itē pōt secūdo iste tex. intelligi, ꝙ protestatio fuit facta respectu præbendarū antiquarum, uel respectu bonorū cōmuniū tunc existentium: & ita loqtur text. Nunc autem petebantur redditus ex post facto excrescente, ut clare colligitur ex prima parte c. ergo nō ueniebant ī aliquo contra il
18 lam protestationem: quia ꝓtestatio non extēditur ad futura ueri similiter non cogitata, arg. c. cum inter P. de renū. Maxime cum isti redditus supere excrescentes hēant hanc dispōnem annexam, ut prouideatur nouis, ex dispositione iuris; per has duas expositiones remanet claris. & planus intellectus. text. & hoc quo ad primum.
19 Venio ad secundum † l. quid iuris, cum factum subsequens est contrarium protestationi. Et distingue, ut §. quia, aut fit protestatio in dependentibus a mera ptāte protestātis: & ualet protestatio.

Exemplū, si prius protestor, ꝙ nō intendo aliquid dicere contra fidem. Si postmodum dico aliquid contra fidem, defendit me protestatio, ut 24. q. 1. ca. hæc est fides. Item pone exemplum in testatore, qui dicit, cui bis legauero, semel legatum esse uolo, Si postea bis legat, non ualet, nisi ut unum legatum, ut l. si quis. in prin. ff. de lega. 3. Item facit d. l. per seruum. Aut actus pendet a uoluntate protesti
b tis, & alterius: tunc, si ille consentit protestationi, iuuat b protesta
c tio, ut d. c. ꝓsentis; & tunc, si protestatio fit ex causa probabili, c te
d net protestatio. Exemplum: infertur mihi metus, d ut contraham matrimonium cum Berta: si protestor, ꝙ non intendo contrahere licet per metum exprimam uerba apta ad matrimonium, nihilominus ualet protestatio facta in contrarium, ut in c. Lotharius. 21. q. 2. & c. 1. quod metus causa. Si autem non subest iusta causa protestandi, tollitur protestatio per contrarium factum. Nam quē admodum conditio in mente retenta non prodest, ex quo pure contraxit cum aliqua, ut l. si non repetendi. C. de cond. ob causam. ita & ꝓ testatio facta parte ignorante non dēt prodesse, ex quo postea pure gerit actum cum parte. Ex quo infertur ad quæstionem quotidianam. Quidam ad instantiam amici, dixit se uelle fideiubere pro illo, ille postea coram testibus protestatus est, ꝙ illum fideiussorem nolebat obligari, deinde fideiussit pure apud creditorem; certe ꝓ testatio tollitur tunc per contrarium factum, cui creditor non co
e sensit, e ut uoluit Bar. in l. non solum. §. morte. de no. ope. nūc. † Q̄nque protestatio fit super actu, in quo ius facit præsumptionem iuris, & de iure, & protestatio tendit ad tollendam illam præsumptionem. Pone exemplum. ius præsumit, ꝙ si sponsus cognoscit ꝑsonam de futuro, immediate contrahitur mrimonium de præsenti. in c. is, qui. de spon. Pone, ꝙ si sponsus protestetur, ꝙ non intendit cā cognoscere animo contrahendi matrimonium, & mulier consensit, nunquid protestatio tollitur per contrarium factum subsequens? In quod ego dico, ꝙ ubi cessaret turpitudo, ualeret protestatio; ex quo pars, in cuius fauorem ius præsumit, consensit protestationi. Hoc probo argumento eorum, quæ notantur in auth. sed iam necesse, C. de don. ante nup. ubi dicit Dyn. & communiter Iuristæ, ꝙ contra præsumptionem iuris, & de iure, admittitur probatio, per
f confessionem f illius, in cuius fauorem ius præsumit, ut dixi in d. c. is qui. Si ergo ex post facto tollitur præsumptio iuris per confessionem partis, multo fortius ubi apparet de uoluntate antefactum: Facit quod not. Inn. in c. plerunque. de immu. eccl. sed ubi turpitudo uertatur in protestatione, ut in exemplo præmisso, non ualet protestatio:

ADDITIONES.

a ¶ Consenserit. Adde, vt per Roma. consi. 311. per Alex. consi. 16. 3. lib. & consi. 73. vbi ponit de protestatione inhibitoria.

b ¶ Iuuat. Adde ꝙ conductor protestans, ꝙ non uult teneri de incendio, tenetur tamen, si incendium fiat per familiam suam. Casus est in. secundum Ro. in l. qui in sulam. §. colonus. ff. loca. licet locator protestationi consentiat.

ZACH. ¶ Adde ꝙ in all. l. qui insulam dixit vt hic præmittitur, Lud. Rom. eum casu esse sing. ꝙ cōdnctor, vt supra sing suo 29. inci. si quis. pmisit, vel expressit, Bar. tñ in simi. in l. fi. §. item si prædixerit, ff. nau. cau. stab vr sentire ꝓrium, dum dicit, ꝙ si nautæ, vel caupones, priusquam hospites recipiant protestentur se nolle teneri de damno, qđ possent pati, ꝙ valet talis ꝓtestatio, siue cōsentiat hospites, siue nō, & istud est directo ꝺ dictū Abb. & scribentium hic dum dicunt, ꝙ protestatio non valet ꝺ illud, quod consecutiuè ex dispositione iuris dependet. Competit enim dictis hospitibus contra caupones, & nautas beneficium ex lege, vt in alleg tit. caup. & c. per totum. Sed posses illos concordare, ꝙ verum est, ꝙ protestatio nō possit derogare dispositioni iuris, prout iura per eos alleg. dicunt, secus autem si talis dispositio iuris possit tolli. Ita dicit Do. Abb. in c. Cumana col. 4. ver. contra præd. per illum tex. de elect pro quo bene facit tex. in auth. excipitur. C. de bo. qua. li. & quod no. in c. verum de condi appos.

a ¶ Ex causa probabili. Adde Pau. de Cast. cōsil. 45. in secunda impressione in antiq s vbi ponit, an valeat protestatio contrahentis matrimonium, & dicentis, ꝙ non intendit contrahere, nisi dos soluatur?

d SEB. SAP. ¶ Metus. Nunquid autem si aliquis contrahat per metum, & protestetur clam propter metum potentis, ante, & post contractum, se facturum coactē, an hæc protestatio valeat, Bar in l. clari. C. de fideicō. vr velle, ꝙ sic, vt contractus rescindatur, qñ contractus est contra bonos mores, Et ad hoc etiā vr sol. restringere Domi. Alexan. in consi. 16 ponderatis, in 3 vol. Verior opi. est, ꝙ ipse distīcte valeat, si est iustus metus, vt sentit Pau. de Ca. in l. qui in aliena. §. fi. ff. de acq. hæred. & concludit Soc. in cōt 263. circa primum, col. 4. in 2. parte, & ita ego hoc anno consului in pulchro casu.

e ZAC. ¶ Non conser. fit. Hoc est verū, nisi talis protestatio facta fuisset ipsi creditori, vt voluit Bar in alleg. l. non solum. §. morte, col. 7. cum concor quas tradit ibi Alex. col. 13. ver. item inquantum, & in l. pacta nouissima, col. 3. C. de pact & Angelus in l. mora, col. 2. de vſu. vel nisi interueniret iustus metus respectu protestantis; ita ꝙ coram creditore fideiussor non auderet protestari, vt no. Bar. & Alex. in l. qui in aliena. §. Celsus, ff. de acq hæred. & Bal in l. clari. circa fi. C. de fideicō. Alex. latissime consi. 16. inci ponderatis, col. fi. volu. 3.

f ¶ Per confessionem. Adde in terminis istis Pet. de Anc. cons. 210. vbi ponit, an sponsa per verba de præsenti, quæ iuit ad domum viri, & secum concubuit, deinde autigit in monasterium, vt ibi profiteretur, an præsumatur cognita, si præcesserit protestatio. & sequatur confessio etiam mariti, ꝙ non fuit cognita?

ANT. FR. ¶ Circa hoc, an mulier, quæ cohabitauit viro, præsumatur ab eo cognita, vel nō, puto dicendū, ꝙ si illi cohabitauit sola cum solo, in loco occulto, nedū in eodē lecto, sed in latebris. & in locis suspectis, insurgit nedū ꝓbabilis, sed violentissima præsumptio, ꝙ fuerit cognita, vt in c. illud, & in c. literas de præsump. Posset tamen illa quæ dicit se non fuisse cognitam contra talem præsumptionē probare contrarium, quam probationem potest facere per testes, secundum qđ voluit glo. multum notabilis ad hoc, in c. dixit dominus, 32. q. 1. Putarem etiam quòd talis probatio posset fieri per inspectionem obstetricum, & matronarum horestarum, quæ deponerent illam non fuisse cognitam, per ea, quæ habētur, & no. in c. fraternitatis, de frig. & maleſi.

testatio, dictum est no. Inn. in c. veniens. de spō. & hæc breuissime, quo ad fm. Quo ad vltimum, qñ protestatio uenit ad dandū certū intellectum facto multipliciter intelligibili, nō tollitur p factum sequēs. licet prima fronte uideatur ꝓrium, sed dēt intelligi fm protestationē protestātis. Et intelligo qñ, ꝓtestatio est facta in ꝑsentia illius, cuius interesse uertit. Exēplum, existēs corā iudice, recepto libello, dicit, ꝙ rndere vult, non tñ animo lit. ꝓte. Hæc protestatio, p- 25
deſt, vt voluit hic Inn. Et ad hoc allegat quotidie dictum Inn. & idē voluit in c. vnico, de li. ꝓt. sequitur Bar. in d. §. morte. Nā ad libellum pōt rnderi multipliciter, & animo litē ꝓt. & aīo iudicē informādi, unde, ex quo ꝓtestatur fm unum intellectum, nō dēt intelligi fm alium, licet alius sit magis cōis, facit l. Nesennius, ff. de neg. gest. Ad
a idē adde dictum Inn. a ī c. Cumana, de ele. in add. vbi dicit, ꝙ si pars dicat in ꝑsentia iudicis: protestor, ꝙ nō intēdo ꝓsentire in uos, tanquā in iudicē cōpetentē, & hac protestatione salua, dico sic; ꝙ valeat talis protestatio, nec tollit per uerba subsequēntia: vnde iudex pōt illum fm Inn. ꝺ dēnare, ut ꝓtumacē, qa nō dr cōparere; ex quo protestat nō intēdit ꝓsentire, ut in iudicem. Et iō sis cautus, ut addas, in ꝓtestatione ista verba, nisi quatenus de iure tenear, tunc tm defenditur a ꝓtumacia. Itē aduerte, ꝙ hoc casu, & similibus protestatio iuuat, qñ ꝺcurrit cum facto, unde nisi repetatur in quolibet facto, tollit ꝓtestatio per factum purè gestum. Exēplum, cōpareo corā iudice, & recepto libello, respōdeo cum protestatione, ꝙ nō intēdo ꝓsentire in eum, tanquam in iudicem competētem: si postea facio aliquos actus coram eo, & nō repeto protestationem, tollitur prima protestatio facta corā eo, per ꝓrium factum: & de hoc 26
est text. notabilis fm unum intellectum, in d. l. cū in plures, §. locator, ff. loca. tenet Bar. in d. §. morte, & Ioā. And. hic. Quod intelligo, qñ pars habuit liberam facultatem protestandi. Sed si ꝓp iustum mœtum iudicis, quia timuit eius tyrannidem, non fuit ausus toties replicare ꝓtestationē; tunc credo, ꝙ prima ꝓtestatio sufficit, quo ad totā cām, donec cessauerit mętus, arg. optimum, in c. quod met.
21 can. & in c. si iustus mœtus, de appell. & hoc sufficit quo ad intellectum c. & gl. † In eadem gl. ibi. [Ideo potest dici.] Ex hac particula, vſque ad finem, colligitur una solutio ad ꝓrium præmissum, ꝙ protestatio hæc fuit respectu antiquarum præbēdarum, & respectu bonorum cōium. Non solum prouidetur istis ex superexcrescentib.
b fructib. & reditibus. Quasi glo. innuat, ꝙ cessante b protestatione, isti recepti ultra numerum, habuissent partes ex antiquis præbendis, quasi ex receptione vltra numerum frangatur, nedum numerus canonicorum, sed etiam præbendarum, sed hoc dictum nō placet, & apertè gl. i. in verbo, integritate, in fine, dicit ꝓrium, ut nō frāgatur numerus præbendarum, sed canonicorū tm: Et illud est cōmunius, & verius, & probari vr in c. pro illorum de præb. & ibi gl. fi. hoc tenet expresse quā no. Ad idem facit c. dilectus filius, eod. tit. Ex his infertur ad qōnē quotidianam, an superexcrescētia redditu frangat numerum ꝑbendarum ipso iure? & videtur, ꝙ sic pp condition em ſubintellectam, de qua in tex. & circa hoc multa possent dici, sed vera conclusio uidetur, ut nō frangatur ipso iure, per ca. fi. de uer. sig. sed est in potestate rumpēdi: Sic intellige cōditionem illam; de qua in tex. Item probatur; quia tot sunt instituendi in ecclesia, quot ex redditibus eius possunt sustentari, ut in ca. j. de inst. Et si aliqui sunt recepti vltra numerum, debet numerus præbendarum augmentari ex superexcrescentia reddituum, nō tñ antiquæ præbendæ confunduntur, sed accrescentibus fructibus creantur nouæ præbēdæ pares cū antiquis, & de hoc est text. no. hic, & alibi nō
c ita bene probatur. c † In gl. in uer. [in canonicos receperūt.] No. j. ex
22 ista gl. ꝙ laicus potest habere præbendam in ecclesia, sed non canoniam, quasi uelit gl. ꝙ canonia sit ius ſpirituale prouenies ex eo ipso, ꝙ aliquis recipitur in canonicum. Præbēda vero est quid temporale debita canonico rōne officij, & canonię. Cōtra hoc opp. de c. di-
d lecto, de præbēd. ubi præbenda d appellatur ius ſpirituale, & indiuiduum Sol. intellige illum tex. qñ præbēda habet annexum canonicatum. Vnde rōn e canoniæ dr ius ſpirituale. Istam glo. intelligo, qñ
e ꝑbenda est de p se cōsistens in mera temporalitate. Nam ꝑbēda e singulariter ꝓsiderata ꝓsistit in mera tpalitate, quia ex bonis tpalib. ꝓstituitur ꝑbenda. Sic intellige hno. in c. maioribus, de ꝑb. Et ideo dubitatur, an in ecclesijs regularibus possint esse prebendę, seu por
f tiones priuilegiatæ quæ sunt loco præbendarum. f De quo per Inno. in c. dilectus, il. 2. de ꝑb. & quod ibi dixi, p Io. And. in reg. nō est
23 obligatorium, de reg. iur. li. 6. in Mercu. † Secūdo no. ex gl. licitæ fiūt pro laicis in ecclesia præbendæ, & refert Compost. hoc seruari in ecclesia Sancti Martini Carnoten. vbi assignātur aliquæ ꝑbēdæ no bilib. rōne paupertatis, ut el alicuius seruitij tpalis. Pro hoc c. possessiones, 16. q. 1. vbi ecclesia pōt pauperi concedere vsumfructum alicuius possessionis. Vnde ecclesia debet sua bona cōicare pauperibus 16. q. 1. c. fi. Dicit ēt hic Compo. ꝙ pp communionem, quæ est
g inter præbēdam, & canoniam, si prebenda solita cōferri canonico, confertur clerico, videtur etiam collatus canonicatus, g quod bene no. pro hoc facit optime iudicio meo, cap. translato, §. eodem
24 † In glo. in versi. [nihil perciperent.] ibi. [Simoniacum fuisse.] Not. bene glos. ꝙ si receptus in canonicum facit pactum, vt nihil omnino petat rōne canoniæ, committitur simonia, sed non probatur per tex. quem glo. alle. sed optimè facit c. per tuas, il 3. de simonia. &

declara, ut §. dixi. In fi. gl. loquitur aliquantulum obscurè, sed forte voluit intelligere, ut intelligit Inn. ꝙ canonici fecerūt statutum p se, ut recipiēdi ultra numerū, nihil perciperent de canonia. Nā siue statutum sit bonum, siue malū, nō committitur, simonia, fm eū, & benè, qa cum nullo sit pactum, nec ex sola editione statuti vendi tur aliquid ſpirituale, quia uendirio nullo modo cōsistere pōt sine
25 p̄cio, in §. precium. Inst. de emp. & uend. † Sed si statutum legeretur tpe receptionis in canonicū, quo cauetur ut aliquid detur, uel pro mittatur, & recipiendus promitteret obseruare, tunc bene committeretur simonia, qnod bene no. Nam fm Host. sicut ꝓsuetudo nō excusat, ita nec statutum, ī. de simo. c. ueniens, & c. non sātis. Et intellige fm Host. quādo statutum nutriret priuatum commodū, & temporale, secus si publicum, & ſpirituale. Et per hoc dicūt Docto. canonicos nō excusari, si per statutum exigunt aliquid temporale a nouiter recipiendo, seu recepto, diuidendum inter eos, secus si venit applicādum alicui operi, puta, pro bono fabricę, uel alteri⁹ vtilitatis ecclesiæ. Hoc dictum placet mihi ratione cōsuetudinis, nō ratione statuti, allego tex. apertum. 1. q. 3. c. ex multis, ubi tex. quem nescio alibi, dicit nil debere exigi a beneficiādo, etiā ut illud cōuertatur in fabricam, uel aliam utilitatem ecclesiæ, ne beneficia uideātur precio concedi. Sed dic tu, quare valeat potius ꝓsuetudo, ꝙ statutum? Dico, ꝙ statutum nō habet principium uoluntarium, sed necessitatiuum, & paria sunt petere expresse, uel cum editione statuti. Sed cōsuetudo habuit principium uoluntarium. Nam ex pietate, uel liberal itate potuerunt recepti nouiter aliquid dare utilita
ti ecclesiæ applican dum. † Et ex istis obligationib. uoluntariis poterit induci hęc laudabilis cōsuetudo. Sic intellige text. not. in cap. ad
Aposto-

ADDITIONES.

a ¶ Ad dictum Inn. Vide Ang. in l. non uidetur, la 2. ff. de iud. & in l. qui in aliena. ff. de acq. hær. & consi. mihi 225. & Bal. in l. 2. C. ubi quis decu. vel cohorta. in ver bo. sciant, ubi refert istud dictum Imo. pro quo dicit ibi esse tex. & Fer. de Anchar. in c. vt quis duas, de electio. lib. 6. Imo. in l. non solum. §. morte, ff. de noui ope. nunc. & ibi Alex. in fi. & Imo. hic, & Bal. in c. 1. in fi. uer. an apud iudicem, vel curiam, & Ang. in Auth. de exhib. re. §. 1. & in d. l. non uidetur, dicit se practicasse hæc cōtra quendam magnum aduocatum, qui ex hoc satis fuit iratus, & turbatus. Et vide Imo. in l. quidam consulebant, in ult. col. ff. de re iu. & in l. si ita scriptum, ff. de leg. 1.

¶ Adde tu, quid operetur responsio facta libello, dum dicit non animo contestā di litem, &c. Alex. cōsi. 42. inc. in casu & lite col. 3. in prin. § & uer. ex quibus infertur, uol. 3. Adde etiam Matthæ. Matt. 63. sing. suo inc. nota cautelam, ꝙ sem per reus. Et quamuis ista sit optima cautela pro fugientibus reis, dic tu nihilominus, quòd iudex taliter respondenti reo potest præcipere, ut pure litem contestetur, quod si ille recuset, eo quod non possit talis iudex pronunciare, habere litem pro eo contestatam, procederet tamen ratione contumaciæ ad primum, & secundum decretum. Ita sing. uoluit Barto. in l. consentaneum per gl. ibi in ver. contumacia, C. quomodo, & quando iudex, ubi dicit gl. illam multis iuuenibus Doctoribus sæpe multum, uerecundiæ causare. Refert, & sequitur Matthæ. Matt. sing. supra alleg. 63. Et an tollatur prima protestatio facta iudici de incompetentia, si actus postea fiat absque protestatione? Pau. de Cast. consi. 167. in nouis. in secunda impressione, dicit ꝙ sufficit prima protestatio, no. per Bar. post lac. de Are. & in l. pacta nouissima, C. de pact. iuncta l. fi. C. de excep.

b SEB. SAPIA. ¶ Cessante & hoc probatur per illud, quod dicit idem Abb. in cap. cum dilectus, de præben. ubi dicit, qnod si receptio fiat hoc modo, recipimus te supra numerum canonicorum, non frangitur numerus canonicorum. Ita etiam videtur dicendum, ꝙ per istam protestationem non frangatur etiā numerus canonicorum.

c ¶ Et alibi non ita bene probatur. Adde But. Imo. & Dominic. hic, qui latè se extendunt.

d SEB. SAP. ¶ Prębenda. Vide Card. in cons. 126. Nicodemus.

e ¶ Nam prębenda. Adde Card. in clem. fi. in 2. q. de præb. & in 11. qō. vbi declarat pulchrè, ꝙ duplex est prębenda, & ibidem, 14. qō. & per Imo. ibi in 1. charta, & ibi in c. maioribus, de præb. Card. consi. 141. inc. sanctissimus, ad finem, ubi facit sing. d. c. dilecto. Desta gl. meminit Dom. in c. placuit, 32. dist. & Imo. in cap. 2. de instī. Arch. in cap. si quis, il 3. quæst. 1. 3. & diffinitionem præbendæ ponit Arch. in cap. alienationes, super verb. prębendæ, 12. quæst. 2. per Host. in summa, in titu. de præben. §. 1. Petr. de Anchara. in rubr. de concessio. præben. in clemen. & in repet. clemen. 1. eod. titu. & bo. gl. in cap. is cui, in glo. fi. in fi. de senten. excommu. in 6. Rotam dec. 447. inc. quidam habens, Innocen. & plenè per moder. hic, per Arch. in c. fi clericus, de præb. in 6. & ibi per alios, cum alijs concordan. hic positis, per Moder. qui ponunt, an collato canonicatu dicatur collata prębenda? uide hic per eos. Item an prębenda fit accessoria ad canonicatum?

¶ Adde tu D. Præpositum in c. consuetudinis, 11. dist. & quando laicus sit capax ſpiritualium, uide Ro. consi. 166.

f SEB. SAP. ¶ Prębendarum. Pro hoc est bonus tex. in c. quia nonnulli, uer. sanè, de mag. quem allegat Card. Flor. in consi. 108. uacantibus.

g ¶ Videtur etiam collatus canonicatus. Hoc dictum sequuntur hic Io. And. Butr. Imo. & Domini. & Arch. in c. fi clericus, de præb. in 6. & ibi Docto. in 2. col. & Rot. dec. 468. inc. quæritur quanti temporis, in 2. charta, Guiliel. de Monte Lau. & Zenze. in clemen. fi. de præben. & Fed. consi. 291. inc. quia in præsenti, in antepe. colum. Do. post Lap. in c. si postquam, in 2. col. de prębend. in 6. & Do. in ju c. fi. §. 1. in 1. no. de consue. in 6. & Card. consi. 15. inc. dominus noster Papa, in 1. charta, & istum in c. ex parte, il primo, 2d fi. infra de spon. Card. in clem. fi. in 1. colum. infra de rescr. Contrarium tenent Petr. de Anchara. & Imol. in d. cap. fi clericus, & Petr. de Anchar. in repe. regu. accessorium, in 44. col. de reg. iur. in 6. & Imo. in cap. cum te, in ult. colum. uerfic. item etiam, de rescr. & ibi Butr. uariauit, quod collata prębenda, non intelligitur collatus canonicatus, per illum tex. tene primum per glo. in cap. proposuit, in uer. inuestitura, j. de concef. pręben. & per tex. in c. peruenit, il 2. ad fi. infra de appel. & in c. propo fuit, de cleri. excommuni. minor.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a Apostol̃cam.a de simo.& vide q̃ ibi dixi,& tetigi in c.Iacobus eo.
b ti. Dicit ēt hic Inn.b q̃ si nihil peteretur, vel ꝓmitteretur, sed recep-
tus aliq̃d dar ꝓpter canonicis ecclesiæ, nō committit simoniā, licet
ibi sit statutum aliq̃d exigens, qd̃ no. Pro hoc facit c.& si q̃nes. de
simo. & c. statuit, de viu.& hic vr, q̃ tpe, quo qs recipit ſpirituale, po
c test dare ꝓpter aliqd temporale, c ad qd̃ vide tex. no. i. q. i. c. emenda-
27 re. in gl. in ver. [Industriam.] no. finem gl.& p clariora verba dicit
Host. q̃ si p industriam canonicorum augmentantur p̃bendæ, qd̃
d sumeret, cedit eis.d Sed si bona capituli augmentantur, pōt ēt aug-
mentari præbendarum numerus, vt hic, quasi in communibus red
ditibus non referatur, vnde pueniat augmentatum. Ego crederē,
q̃ ēt ex p̃benda singulari posset aliquid subtrahi, si aliq̃d supest ex
necessitatibus ipsius canonici, vt q̃ p̃benda multum abundat. rō,
qa bona p̃bendarum sunt canonicorum, & ecclesiæ, & canonici
possidēt nō iure ꝓprio, sed ecclesiæ vt 12. q. 1. c. fi. cū c. seq. si ergo vn
a p̃bēda multū abūdat, & est multū tenuis, pōt ēps cum capitulo
28 ex præbenda abundanti supplere defectum tenuis: † sicut ex bonis
vnius ecclesiæ pōt suppleri alteri, vt in c. 1. de reb. eccl. non alienand. lib. 6.
Nec curandum de industria canonici, quia ad hoc tenebatur. Itē
superfluum dēt deputari ad piam causam, vt in d.§. fi. ergo si fiat de
putatio p Epm, & capitulum ad piam cām modo p̃dicto, quærit
res ad vsum destinatum. In gl. in ver. [Ad vacaturas præbendas.] in
fi. Tene hanc vtilitatem fol. gl. & eam declara, vt no. gl. in c. 2. de con
29 ce. p̃b. lib. 6. † Et ꝛclude q̃ si ꝓmitterē canonicatus, vel p̃benda, nō
valet ꝓmissio, vt in c. 2. de ꝛc. p̃ben. sed si qs de pūt recipit in cano-
nicū, & ꝓmittit sibi p̃benda de proximo vacatura, tenet receptio,
qa ius canoniæ est q̃situm de p̃lenti, & debet habere p̃bendā vaca
turam non rōne ꝓmissionis, sed canonicatus habiti, & iste est intel
e lectus huius c. In gl. in ver. [Vltra numerum.] e no. glo. ad q̃ quoti-
die fit remissio. cū q̃ritur an recepti vltra numerum debeāt habe-
re stallum in choro, vocē in capitulo distributiones quotidianas,
& alia q̃ soliti sunt canonici recipe? Vltra gl. reperiunt aliæ opinio-
nes variæ. Inn.& Compos. de directo sequunt̃ priā opi. Distinguūt
n. q̃ aut in loco est consuetudo q̃ canonicus installet, tunc ad limites
installationis ꝓsequitur vocem. Si. n. fuerit installatus, in choro habe-
bit ea, q̃ sunt chori. si in capitulo, habebit quæ sunt de capitulo. Si
f aūt non subest cā. siue consuetudo installations, f dicunt, q̃ eo ipso, q̃
30 recipit, seu instituitur, habebit plenum ius canoniæ, quia † licet tpa-
lia non trāseranr sine traditione, vt l. traditionibus. C. de pac. sec. tūs
in spiritualibus. Pro quo vide bo. tex. in c. si tibi absenti. de p̃ben.
li. 6. Io. And. distinguit inter receptum authoritate superioris, & re
ceptum voluntate capituli. Primo casu, receptus nihil cōsequetur.
Sed o, debet habere vocem in capitulo, & distributiones, & similia;
& sit rō diuersitatis: qa subuenitur ei q̃ in necessitate ꝓstitutus est,
vt in c. ab arbitris. & ibi gl. fi. de offi. dele. li. 6. Io. de Lig. hoc impu-
gnat, qa pinguius ius habēt recepti authoritate Papæ, q̃ capituli, vt
patet in c. hi. q. de p̃ben. li. 6. Dom. de Ro. decis. 453. aliās 454. dicūt,
q̃ de consuetudine curiæ approbatum est, q̃ isti recepti vltra nu-
merum nihil interim recipiāt, qa nō habent plenum ius. Quinimō
talis canonicatus vicat post collationē p̃bendę sibi factā, cui est an
nexus canonicatus, loquūtur tñ de receptis Papæ authoritate. D.
Ant. distinguit q̃ aut Papa mandat aliquē recipi cū plenitudine iu-
ris canonicalis. vt in c. dilectus filius. de p̃ben. & in c. proposuit. de
ꝓcef. p̃b. qa tūc talis debet hēre oīa. Aut mādauit istum simpliciter
recipi vltra numerū, & tunc ꝓcedit gl. Aut qs recipit authoritate
capituli, & tūc dēt talis o̅ia iura recipere, & ꝓsequi ar. hic. Credo, q̃
ista q. dependeat à decisione alterius q. an, i. p̃ receptionē vltra nu-
merum frangatur numerus. Nā si numerus frangit, nō video, qua
re iste receptus nō debeat oīa hēre, licet nō hēat p̃bendam. Nam
hēre vocē in capitulo, q̃ stallum in choro, & distributiones quoti
dianas, & similia, nō sunt ista accessoria ad p̃bēdā, sed ad canonica
tum. Nam in principio erāt canonici sine p̃bendis distinctis, maxi
31 mę q̃n ecclesia nō hēbat tpalia. 12. q. 1. c. videntes. † Et pōt qs p̃fectē
g esse canonicus absq; p̃bēda, & vt no. Inn. in c. fi. de cler. nō resi. Ex se
paratis ergo non dēt fieri illatio, vt in c. 2. de transl. Epi, & in l. Papi-
nianus e uli. ff. de min. cū ergo ista sint accessoria ad canonicatū
trāslato canonicatu, ēt ista trāserunt, ut in c. trāslato. supra eo. Vn
h de ad ꝓpositam quæstionē dicerē, q̃ aut canonici receperunt aliq̃
quē simpliciter vltra numerū, & frāgitur numerus, vt patet hic, ibi
in derogatione suæ ꝓstitutionis, & c.& p ꝓsequēs sic receptus dēt
hēre oīa iura canonicalia, & expectare p̃bēdā tēpore suo. Nā vide-
mus in regularibus q̃ ex sola receptione, recipiunt ius capitulare,
& q̃ sunt de iure collegii. Aut canonici recipiūt aliquē hoc adiec-
to, vt sit supernumerarius: & sic patet, q̃ noluerūt frāgere numerū,
sed quoddā ius extraordinariū dare: & hoc casu, p̃edat glo. Quia
sic receptus nō hēt ius integrū, & ordinariū, sed est quoddā ius p̃-
paratoriū, ad futurū ius integrū obtinēdū. Et p hoc potes instruī;
32 † q̃d dicēdū, cū Doctores, & ordinarij collegij recipiunt aliquē vl-
trā numerū, quale ius hēat in collegio; & an hēat vocē approbādi,
vel re p̃bādi Doctorādū; si verò ad mādatū Papæ sit receptio. Aut
Papa scribit, vt cū plenitudine iuris canonicalis recipiat: & seruā
opinionē Do. Ant. q̃ in hoc mihi placet. Aut simpliciter mādat ali
quē recipi, & depēdet ab illa qōne, an frāgat numerus? & cōiter te
net, q̃ nō, ut no. in d. c. illorū, de p̃b. & hoc tenēdo, dicerē istū non
habere integrum ius: & hoc casu procederet opinio Dom. de Ro
ta. Nam in dubio non vellet Papa derogare numero, sed potius
quoddam ius extraordinarium, & præparatorium ad integrum
ius obtinendum: Secus dic in recepto authoritate legati: quia
legatus non potest necessitare canonicos ad recipiendum ali-
quem p̃ statuta ecclesiæ, & ipsius priuilegia, vt elt gl. no. in d. c. pro
i illorū. In gl. fi. ted p̃ hoc & p̃ tex. oppo. hic. n. non agebant isti cano
nici actione reali, & sic non debebat fieri reuocatio ex vitio liti
gioſi, quia tunc res dicitur litigiosa, quando uertitur quæstio de
dño. de quo dicendum, vt habetur in authen. litigiosa. C. de liti,
& not.

ADDITIONES.

a ¶ In c. ad Apostolicam. de simo. Ille tex. solet ad multa dicta allegari, dicā ibi,
& an istud quod dicit hic ille, habeat locū in clericis, ut ualeat cō uetudo, q̃
clericus det clericis, dic q̃ nō fm eundē in c. Iacobus, ad fi. infra de si. & ibi Io.
de Ana. & ponit ibi rō per Abb. quā sentit hic in fi. Et est additio, hāc cōsi-
derationē ad d. c. cū ad Apostolicā. habuit ille in c. cū ab omni. in 3. col. de uita
& hone. cleri & hoc tenea. licet Io. de Ana. in c. sicut ꝓ certo. ad finem.
infra de simo. dicat se nō videre dictam, an peraē rōne statuti, vel cōsuetudinis.
nec procedit dictum Alb. in j. par. statu. q. 50. dum dicit valere statutum, q̃ qui
recipitur in canonicum, soluat pallium ecclesiæ.

¶ Adde tu, q̃ prætextu cōsuetudinis inueteratæ, nō valeret cōtractus iuris pa-
tronatus cati in feudum, quia ita cōmittitur simonia in annexis spiritualib. si
cut in ipsis spiritualibus, ita no. Abb. in c. nostra. in 3. nor. de resc. q̃ ꝓcedit, tā in
recepto de mādato Papæ, q̃ ex uolūtate capituli, ut no. hic Cal. quē sequit In
no. licet Abb. post Io. And. & Ant. de But. vbi 3. aliter dicāt. Verior tū mihi vī
Cal. opi. Mādatū. n. Papæ fm naturā capitu. i, ad q̃ dirigit, refari dēt, vel fm
intentionē eius, quæ verisimiliter vt fuisse, vt nō dēat esse deteriorꝰ cōditio
nis, q̃ si esset simpliciter receptus à capitulo, vt no. Do. in c. ꝓstitutis, & de resi.
h SEB. SAP. ¶ Canonici. Sed q̃ si quis se gerat pro canonico, & recip at fru-
ctus scientibus, & tolerantibus alijs canonicis, an ex hoc dicatur auctus nu
merus canonicorum, vide Car. in cons. 209. dico quod nobilis prædicto.

i ¶ In gl. fi. Vide de materia plene p Do. Mod. in c. ut nostrum. de appel. & ibi per
Fhi. Perusinum. Adde, quando res dicatur effectu litigiosa. Rom. cons. 170.
ZAC. Adde eundem Rom. fin. suo. 1222. incip. per quem actum.
ANT. FRAN. Aduertendum, q̃ res non fit litigiosa per protestationē, uel p nū
ciationem inualidam. l. i. & ibi per Bal. C. de liti neq. dē ex eo litigiosa, quāuis
possibile sit super ea remoueri litem, quæ tamen adhuc non est mota. Ita Bald.
no. in l. 2. in fi. C. de distra. pig. & aduerte, quia in iudicio misti res efficitur liti
gioſa per litis contestationem, in iudicij. aūt realibus fit litigiosa per solā cita-
tionem, ut per Bar. & Doc. in l. i. C. cō. diuidū. Et q̃s res efficiatur litigiosa, vi-
de per Cy. in l. . C. de per. hæ. & in l. i. in 1. q. C. de cōd. & in auth. litigiosa. C.
de liti. & in l. i. in §. quanquam. de aqua plu. ar. & uide gl. in c. ecclesia S. Mariæ.
vt hi. pend. & habetur in c. causam, quæ. l. 2. de testam. & in c. j. de confir. uti.
uel inuti. ubi per D. Abb. post glos. & ibi habetur, quod si quæstio est tantum
de possessione, res nō dicitur esse litigiosa. Et in quibus casibus res litigiosa
possit alienari ultra gl. in d. c. ecclesia S. Mariæ. vide Spe. in ti. de cessio. actio. in
§. j. uer. si aūt. Adde tū, q̃ nō prohibeꝰ alienatio necessaria, fm Bar. in l. inter
quos. in §. fi dominus. ff. de dam. inf. & habetur per Alex. in l. quanq̃. in §. Iulia-
nus. de acq pluuia arcen. & notatur in l. si cōstante. in §. fi. vbi per quendā Alex.
ff. sol mat. & tene mēti dictū Bar. in l. abstinendi. alias Iulianus. ff. de in inte. re-
stit. vbi dixit, q̃ qñ cōmissum esset delictum, pro quo bona veniūt cōfiscāda, q̃
talia bona nō dicunt litigiosa, interim pēdēte, ꝓcessu sup crimine. Et tene mē
ti dictū Bal. in auth. litigiosa. C. de liti. vbi dixit, q̃ res nō dicitur litigiosa corā
delegato ante rescripti p̃sentationē, quāuis illud sit impetratū, & obtētum.

& no. in c. ecclesia, vt li. pen. Nec debebat fieri reuocatio pp pendē
tiā litis. q̃a pend. lite, pōt successor sua possessione, vt i vt ʒ. lite pēd. p
totū. Iō potuit capitulū cōferre p̃bēdas, & alienare possessiones cō
munes. Pro hoc facit, q̃ dixi in c. ex literis, de iurepatr. Sol. duo sunt
principales intellectus ad fi. c. Primus est, q̃ hic reuocētur oīa gesta
p alterā partiū post qōnē motā corā Epo Ferrar. Nā hæc q. primò
fuit attentata corā illo Epo, & ad p̃ria rndet in effectu Inn. q̃ fit re-
uocatio pp p̃fidiā. q̃ notat in istis canonicis antiquis, qui cū teneren-
9 tur prouidere nouis, transtulerunt p̃bendas, seu possessiones in se-
ipsos, Si aūt translatio fuisset facta in aliū, non fuisset facta ista reuo
catio. Et no. sing. hoc dictum, est enim nouū remediū reuocādi at-
tentata, lite pen. vbi scilicet notatur perfidia in attentante. li. ct. cf. est
sent. alia iuris remedia. Secundus intellectus est q̃ hic reuocatur at
tentata per partes corā Epo Ferrar. post litē motā coram Papa, &
rō reuocationis, est defectus p̃tis Epi. † Nam fm Inn. ex quo Pa-
33 pa incepit cognoscere de aliqua cā, vī illā ad se aduocare, & de ma
nu inferioris tollere, ad hoc c. nostrum, de app. post modum. Inno.
vī ab hoc recedere, & dicit, quod requitur, q̃ Papa expresse ad se re
uocet cām. Non enim sufficit, q̃ iure ordinario incipiat de aliqua
cā cognoscere. Host. dicit non esse drīā, an Papa cognoscat de cau-
sa, vel ad se reuocet, quia cognoscendo, satis videtur reuocare, d. e.
nostrum, D. Ant. distinguit, q̃ aut Papa ex certa scientia, & proprio
motu ad se reuocat cām, vel de ea cognoscit, & alteri delegat, & vī
cām eripere ab inferiore, ita q̃ non tenet processus inferioris dum
modo iste inferior sit certificatus per quencunque, q̃nasi secus sit,
si iudex inferior non sit de hoc certificatus, alle. c. fi duob. de app.
Aut Papa facit ista ad instantiam alterius partis, & tunc opus est, q̃
ista pars excipiat corā inferiore iudice, aliās tenet, p̃cessus, quia pa-
pa vī reuocare, si, & inquantū pars vult illa reuocatione vti, allegat
bo. tex. in c. audita, de rest. spo. Faretur tñ, q̃ curia nō recipit hoc di-
ctū, sed facta reuocatione indistincte curia tenet, q̃ processus corā
inferiore sit nullus. Hęc dicta mihi placent præter primū. Nā ubi su
perior reuocat motu proprio, & ex certa scientia, non requiritur,
vt iudex inferior certificetur, vt in c. j. de concess. p̃b. li. 9. Fateor tñ, q̃
si aliquid attentetur in p̃iudiciū ignorātis, probabilis ignorātia hēt
illū excusare, & hoc voluit Inn. in d. c. 1. vbi vide de mā huius revo-
cationis. Et ad c. fi duobus, de ap. dic, q̃ ptās nō erat reuocata a supe
riore ab inferiore. Item super processu contumaciæ punitur, non
34 aūt super principali, & hoc no. quia quotidianū. † Quid aūt si duo
a iudices a nō habētes se, vt superior, & inferior, cognoscunt pariter
de vna eademq; cā an teneat, p̃cessus corā vtroq; factus? Inn. dicit,
b q̃ sic. b Nā ex quo habēt ambo iurisdictionē in illa cā, imputandū
est parti non excipienti. Si aūt proferunt ꝓrias sniās, Cōpo. dicit, q̃
non valet secunda lata ꝑ primam, nisi pen. app. super prima, esset la-
ta secunda: nam tunc de facto reuocata posset excipi coram iudice appel-
35 lationis. † No. plura ex istis dictis. Et primo limitationē ad l. vbi cep-
c tum, c ff. de iudi. vt iudicium dēat diffiniri, vbi est cœptū, dic. f. si ex-
cipiatur, sed si non excipitur, valet processus ab vtroque, sic limita
36 c. ex tenore, de resc. † Secundo no. q̃ sniā ꝑ sniam nō valet, ēt in di-
uersis instantijs, & coram in diuersis iudicibus, ꝑ opinionē Bar. in l.
2. C. q̃n prouocare non est necesse sed tu dic de hac materia, vt no.
in c. inter monasterium, de re iud. Tertio no. q̃ de iure superueniē-
ti pōt appellationem, potest quis experiri, ad effectum consequēdi
sniam pro se, de quo vide quo leg. & no. in c. Abbate sanè, de re iu.
c li. 6. & per hoc conclusiuè habet materia huius capi. clara, d Abbas.

ADDITIONES.

a ¶ Si duo iudices. Adde Bal. in c. pastoralis, j. de resc. & inl. 1. ff. de offi. cons. & Ro.
in l. ff. de acq. hær. & Ang in l. fi is, a quo, ff. de reiuen. & Inn. in clem.
quādiu, de appel. sentit Imo. in l. cum procurator, 6. fi dominus, in vlt. colū. ff. de
ope. no. nunc per Sal. in l. qui de crimine, in antepe. col C. qui accus. non pos. per
Imo. in c. cæterum, ad finem, j. de resc. But. in c. fi duobus, j. de appel. & in ca. 1.
de causa pos. & prop. & de illis uerbis Inno. meminit Ang. in l. pe. ff. de pe. hære.
Bal. in l. nulli, ad finem, C. de iudi. quod dictum Inno. hic limitatur pulchrè, ut
hic refert Do. Fel. quem videas.

¶ ZAC. ¶ Inn. dicit q̃ sic. Dic tu q̃ licet ualeat processus coram utroque, ut hic si ta
men contrarias sententias proferunt, non valet secunda contra primam, ut di-
cit Compost. quem alij sequuntur. Et dum subdit hic Panor. [q̃ sententia lata cō
tra primam, quæ transiuit in rem iudicatam, non ualet, etiam in diuersa instan-
tia, & coram diuersis iudicib dic istud dictum debere intelligi ex sententia, quæ
transiuit in rem iudicatā, ut per D. Ant. de But. hic, char. fi. ver. no. hoc dictū Cō
post. & per eundem Ant. de But. cons. 27. incip. uisis, & no. in ca. inter monaste-
rium, hic per Abb. alleg. quibus adde Alex consi 33. inc. viso themate, col. 2. ver.
circa secundum & ver. unde per dicta, & in ult. uer. ad quod ostendēdum, uol. 1.
not. incip. regula est. Et Do. Fel. in c ex tenore de resc. post Do. meum Barba.
& uide Bal. in l. nulli, in fi. C. de iudi. Io. And. in additio Spe in ti. de compe. iud.
adi. §. 1. in ver. sed pone.

¶ Materia huius c. clara. Iste in quadam additione tangit, utrum moniales possint
sine peccato mortali lucrum laborum suorum sibi appropriare, & de eo viue-
re? Adde Card. consi. suo 17. inc. authoritas, Card. ad fi. Io. And in c. 2. super glo.
proprium, de statu monachorum, & in c. ad monasterium Super verbo deprehē
sus. Et in ver. proprietatē, eo. ti. & ibi per istum in 2. col. & in c. edoceri, in 1. col.
j. de resc. & in consi. 88. inc facti contingentia, in 5. col. Io. And. in reg. non est
obligatorium, de reg. iu. in 6. Calder. in tit. de regula, consi. 2. & col. 1. & consi. 4.
de consuetu.

ANT. FR. ¶ Circa hoc utrum monialis possit sibi appropriare lucrum laborū suo-
rum, etiam ut de illo viuat? Puto, q̃ si monialis fecit professionem, prout face-
re tenetur, vel in manu. abbatissæ, vel alterius superioris, iuxta glo. in c. fi. 20. q.
1. q̃ non, quia nihil proprij potest habere, sed omnia sunt apud monasterium,
vt in c cum ad monasterium, de statu mona. & in authen. ingressi, & in authen. si

quā mulier, C. de sacrof eccl. Imò nec posset pro libitu suo constituere sibi cel-
lam in monasterio, iuxta gl. in c. 1. perniciosam, 18 q. 2 Imò, ut ibi habetur, de-
bent communiter stare in dormitorio, & refectorio, imo in monasterio mo-
nialium non mendicantium non dēnt recipi nisi tot moniales, quot possunt ex
prouentibus monasterij viuere, & non vltra, etiam absque penuria, ut in c. peri-
culoso, de statu reg. lib. 6. & ideo dixit gl. in c. si religiosus, de elect. lib. 6. & habe
tur in c. 9. 12. q. 1. q̃ monachus siue monialis post professionem nō habet dispo-
tionem bonorum, nec habet uelle, nec nolle, de quo etiam per Spe. in ti. de sta-
reg. in ver. 35. Est bene verum, quod de licentia abbatissæ, vel etiam Episcopi,
aut alterius superioris posset monachus habere licentiam standi extra claustrum
religionis in domo quasi sua, & habere vsum rerum suarum, ut per Inn. in c. insi
nuante, qui cler. uel uouen. Monialis autem professa, ut dictum est, nihil proprij
potest habere, nisi forsan aliquę moniales Alemaniæ, quæ usū posse habere pro-
prium, secundum quod voluit gl. in c. fi. 2. q. fi & de istis forsan posset intelligi,
quod hic dicitur, tamē ut dixit ibi gl. talium monialium tota damnatur. De quo
habetur in c dilecta, de maio. & obe. & habetur in c. vidua, de iegul.

SVMMARIVM.

1 *Statutum laicorum etiam pec catum mortale nō nutriens, in nullo foro debet seruari contra clericos.*
2 *Iudex secularis non debet se intromittere inter personas ecclesiasticas, etiam in causis incidentibus.*
Clericus non potest puniri de falso a iudice seculari, si coram eo falsum testimonium fecerit.
3 *Religiosorum appell. quæ personæ veniant?*
Laici religiosi non possunt aliquo modo disponere de rebus ecclesiæ.
4 *Laici non possunt statuere etiam in fauorem ecclesiarum, quod intelligē, vt ibi dicitur. nu. 9. & 12.*
5 *Statuta laicorum respectu ecclesiarum solus Papa potest confirmare, & non*
Causæ clericorum non possunt committi laicis, nisi a Papa. (*alius prælatus.*
Excommunicatio potest aliquando committi laicis.
6 *Papa non potest sponte se subijcere iurisdictioni Imperatoris, & non posset causas clericorum committere laicis, adeò, vt iudicio suo iudicent clerico.*
Papa potest delegare causas laicis.
7 *Bona patrimonialia clericorū nō gaudent illis priuilegijs, quibus gaudent bona ecclesiastica, fallit in casibus a iure expressis. 21.*
8 *Sententia lata contra non confessum, an & quando valeat?*
Sententia sine citatione, & quibusdam aliis de quibus hic, non valet.
Monitio iudicis, sedentis pro tribunali habet uim trinæ admonitionis.
Citari non debet pars quando est præsens in iudicio.
Citatio non requiritur in notorijs.
9 *Lex Principis præiudicialis ecclesiis, non extenditur ad ecclesias, nisi expressè approbetur per Papam.*
10 *Lex ciuilis specificè disponens super ecclesiis, an sit seruanda in foro canonico, si non reperitur canon contradicens?*
11 *Lex ciuilis, quæ non potest seruari sine peccato, in nullo foro est seruanda.*
13 *Clericus heres instituꝰ. si non facit inuentarium, tenetur ultrà uires hæreditarias, sed ecclesiano.*
Lex ciuilis, si generaliter loquitur, nec canoni contradicit, an sit a clericis seruanda.
14 *Lex rationabilis, & deuians a canone, est seruanda in foro suo: sed si sumus in terris subiectis ecclesiæ etiam temporaliter, seruatur canon.*
15 *Lex ciuilis nullo modo potest disponere contra libertatem matrimonij, imponendo pœnam.*
Mulier transiens ad nota secunda post pancos dies a morte primi mariti, an puniatur propter sanguinis commistionem?
16 *Dotis quæstio est utriusque fori, & est locus præuentioni.*
17 *Quando lex ciuilis unum præsumit, & lex canonica aliud, cui est dandum?*
18 *Statutū ꝑsumens contractum esse usurarium ex certis coniecturis, non ualet.*
19 *In præparatorijs iudicij obseruatur consuetudo, vel statutum fori ubi causa uentilatur.*
20 *Vsuraria causa, si uertitur in foro seculari, tractabitur seruato ordine iudiciario, licet in foro canonico tractaretur simpliciter.*
21 *Laici non possunt stare super bonis patrimonialibus clericorum.*
22 *Clericus nullo casu potest conueniri coram iudice seculari.*
Clericus potest trahere laicum in forum suum.
23 *Fendum si habetur per clericum a laico, tunc clericus recognoscit laicum in superiorem.*
25 *Statutum laicorum comprehendit clericos in fauorabilibus, secus in præiudicialibus.*
Statutum, quòd stantibus masculis femina non succedat, an & quando excludat monialem?
Statutum dicēs, quòd primogenitus succedat patri, an excludat secundogenitum, qui est clericus?
Statutum, quòd stantibus masculis feminæ non succedant, comprehēdit clericos masculos.
26 *Statutum laicorum, inducens merum fauorem clericis, nullet.*

CAP. X.

Ecclesia S. Mariæ. Famosum est c. & tracta
bo hic mām ultra alios;
an & qñ statutū laicorū, seu lex principis extēdāt, ad ec-
clesiā, uel ad eccl̃asticas psonas, & cōiter sumāt sic. Cāę
ecclesiarū ꝓstonē laicorū, diffiniri nō dēnt. Ego gñali[a] quo ad in-
tel̃m sūmo sic. Statutū gñale laicorū ad ecclesias, uel eccl̃asticas
psonas, uel earū bona in earū p̃iudiciū nō extēditur, nec speciale,
ēt si earum cōmodum, & fauorem cōcernat. Diuidit principaliter
in duas partes. In prima ponit duplex diffinitionis motiuū. In secda

Universidad de Deusto
Biblioteca

finitio, ibi, qđ à Senatore. Et scias, q hoc c. & c. eccl. S. Mariæ. i. & 2. vt li. pō. ponit idē factū. Et vide gl. ibidem, q narrat seriē totius negotij. Sed quantū ptinet ad intellectum huius lītæ, pone sic casum Iralem. Ecc. S. M. mouit. q. ꝫ Io. de Archea sup q̄busdam possessionibus, coram iudice seculari, pendē. li. iste Io. quentus trāstulit possessiones penes tas in quo dam monasteriū. Sē. Rom. corā quo ver. tebatur, q vigore cuius dam statuti laicorum dicētis, q si reus transferat possessionem litigiosam in alium, deberet possessio ab eo tolli, & dari petenti. spoliauit monasteriū illis possessionibus & tradidit ecc S. M. monasterio nō quicto nec vocato, vel cōfesso. Demū monasteriū egit corā Papa petēdo se restitui ad illas possessiones, quas Senator vigore illius statuti sibi abstulerat. Papa verò motus rōnibus de q̄bus in litera, q. d factum fuit p Senatorē in præiudicium
1 eccl. reuocauit, & possessiones illas monasterio restituit. †Not. pri-
a mo. [a] fm; casus positionem præcedentem tex. apertum ꝫ opin. Bar-
b to. [b] in l. cūctos populos. C. de summa Trin. vbi dicit, q statutū laicorum gñale, peccatum nō nutriens, sed rōnem ꝫtinens debet seruari in vtroq; foro tum ꝫ laicos, q̄ ꝫ clericos, dummodo specificè non disponat de ecclesiis, vel ecclesiasticis psonis, nec sit ꝫ libertatē ecclesiasticā. Hoc dictum reprobatur hic nā hoc statutum, de quo p̄dixi, erat gñale, nec nutriebat peccatum, sed veniebat ad obuiandum fraudibus, nec erat ꝫ libertatem ecclesiasticam, cum ecclesia puniat incidentes in vitium litigiosi, vt no. in c. ecclesia, vt lit. pen. & tñ hoc statutum nō valuit respectu ecclesiarum. Quinimmò, nec in foro seculari debuit seruari in præiudicium ecclesiæ, & hoc no. ga nō solet ad hoc induci iste tex. Et ex hoc, & est text. no. q̄ cā ecclesiarum, & t quatenus versatur, & agitatur in foro seculari, non dēt decidi, nec diffiniri fm ius ciuile. & statutū laicorum, Sic & vī text.
2 hic pro dictis Doct. in c. j. S. eo. † Tertio hī hic arg. opti. q̄ iudex secularis non exercet officium sum ꝫ ecclesiasticas psonas, & in causis incidentibus coram eo. Nam istud negotium monasterij incidēter ortum fuit in cā mota coram seculari, & nō potuit iudex secularis, in ista incidētia, iurisdictionem suam exercere ꝫ monasterium, & hoc facit ꝫ gl. i. in l. nullum. C. de test. q̄ voluit, q̄ si clericus testificādo deliquerit coram iudice seculari, potest puniri & p ipsum iudicem secularem rōne incidentiæ. De quo vide quod dixi la
3 tius in c. verum. de foro competē. † No. 3. q̄ laicorum q̄dam sunt
c religiosi, quidam nō. Et scias q̄ verbum, religiosus, [c] pōt capi largissimè, & comprehēdit omnem Christianum, vnde dr Christiana religio, ut in c. p humani. de homic. in 6. q̄nq; dr largè, & comprehendit oēm Christianum honestè viuētem. Nam in eo, q̄ impendit Deo debitā religionem, pōt dici religiosus. & isto mō pōt intelligi iste tex. hic. Q̄nq; capit strictè, & tūc dicūtur religiosi, qui promittūt tria subst. tialia regulæ, ut no. in rub. de regula, & dicūtur religiosi quasi Deo relegati p̄ p̄fessionē, & hoc mō laici cōuersi pōt dici religiosi. in c. nō dubium. de sentē. excō. & hoc mō pōt etiam intelligi iste tex. q̄ laici, etiā puersi, nō pōt tractare spiritualia, ideo
d nō pōt interesse electioni prælati una cum clericis, [d] in. c. ex eo. §. 1. de elect. li. 6. Sēus est, ut laici quātūcūq; religiosi sint largè, siue stricte nō possunt disponere de rebus ecclesiasticis propria authoritate. Et cum ista litera loquatur generaliter, idem dic respectu Imperatoris, uel Regis. ad hoc. 96. dist. c. 1. & c. si Imperator, & c. cum ad uerum, ubi tex. no. iuit. q̄ etiam Imperator nō pōt interesse pcilio
e generali, clericorum. [e] quod tñ plenius examino in quadam disputa-
4 tione. † No. 5. q̄ laici nō possunt statuere, etiā in fauorem ecclesiarum, & clericorum Quod intellige, q̄ statutum esit authorizatiuum, ut quia de re. eccl'iasticis disponit p̄cipiendo, uel uetādo, seu prohibendo. secus puto, si esset merè priuilegiatiuum, ut ꝫ. la-
5 tius iubiciam. † No. cāum unum referuatum Papæ, s., pbare statuta laicorum, respectu ecclesiarum, & ecclesiasticarum personarum. Non ergo pōt prælatus, citrà Papā, approbare statuta laicorum circa clericos, rō est. q̄ nullus ꝑlatus debet committere laicis
f negotia ecclesiastica, [f] ut ipsorum discretione agātur, ut in d. c. 2. de
g iudi. Sed Papa hoc pōt. unde dat q̄nq; laico ptātē excōicandi, [g] ut
h est gl. no. 32. dist. c. præter. §. uerum. Item committit laico cām cri-
i minalē clerici. [i] 2. q̄. 5. c. Mennā. & confirmādo talia statuta, facit
K ea ſua, [k] q̄a oīa nostra facimus & c. l. 1. circa mediū. C. de ueteri. iur.
6 enucle. & c. si Apostolicæ. de præbē. li. 6. † Ex his infert ad q̄nem,
l nunquid Papa possit se subiicere. iurisdictioni Imperatoris, [l] uel alterius laici, & uidetur primo, q̄ sic. p texq; quotidie allegatur. 2. q. 7. c. nos si incompetenter. & per l. est receptum. ff. de iurisdom. iu. ubi hī, q̄ maior iudex pōt se subiicere iudicio inferioris, Contrarium decidit hic. no. lo. An. ga tenderet in præiudicium summi Apostolatus, & ignominia irrogaretē Deo, si uicarius eius posset iudicari p̄ secularem, unde Papa nō pōt renunciare illi priuilegio, & honori; cū principaliter nō ꝓcernat honorē, seu utilitatē suā, sed Dei & ecclesiæ. Et ad c. nos si incōpetenter, dīm, q̄ ibi iudiciū sumitur pro diſeretione, & ex nimia humilitate Papæ, subiicit se iudicio Imperatoris, quamino plus puto, Papam nō posse facere, ut laici iudicio
m suo [m] iudicent clericos & sic subiicere clericos iudicib. laicis, quia hoc priuilegium fori habent clerici à Deo, ut no. Inn. in c. 2. de maior. & obed. uide de bo. gl. in d. c. fi. Imperator. 96. dist. & gl. in c. q̄q̄, de censi. li. 7. ſ. q̄ Papa nō pōt tollere ea, q̄ sunt de iure diuino. 25. q. 1. ca. sunt quidam. Fateor tamen, q̄ potest eos facere tutos delegatos.

ut

ADDITIONES.

2 ¶ SEB. SAP. No. primò. Iuxta hunc tex. videnda sunt, quæ ponit latè Are. in consi. 25. viso themate. vbi quærit, an statutum laicorum sit seruandum etiam in foro ecclesiastico. Et concludit, q̄ aut statutū loquē in psonā, puta, q̄ nullus possit facere testamentum, nisi certo mō, & tunc tale statutum non ligat clericū, ēt in foro seculari. Si autem loquatur in rem, dic, vt ibi p. eū. Videda ēt sunt q̄ tradit Alex. in consi. 20. ponderatis. in 2. vol. vbi ponit an per statutum laicorum ligentur clerici in minoribus constituti.

b ¶ Contra opi. Bar. Opi. Bal. coiter damnatur per Doct. quos hic accumulatè refert Do. Fel. in ver. 8. quæro. in 14. cha. quē omnino vide, vbi ēt sa uat opi. Bar.

c ¶ Verbum, religiosus. Vide Io. An. in ru. infra de re. & ibi p Bur. & p illū in c. dilecti. in 3. col. de m. & obe. & ca. cām. il. 1. in 2. col. de iu. Car. cōs. 39. inc. 3 al. q̄ bas locis, & illū 9 n. 25. inc. 3 Christi. & c. p euidētia. Ge. i. c. vt. off. §. verū. de hæ. 16. Pe. de Anc. in d. rub. & per illū 1 c. ex multa, de voto, gl. & D. i. c. religiosus. d testi. li. 6. gl. j. & ibi Doc. in c. e. religiosus. de, pcu. & gl. & Doct. in cle. 1. de decima.

¶ Adde tu Cal. in 6. in ti. de reg & de statu mona.

¶ Qui dicātur religiosi. & an clerici seculares veniāt appellatione religiosorū? vide gl. q̄ dicit, q̄ nō, i cle. 3 plerisq; de ele. & in cle. 2. de sup. neg. pla. & in cle. 1. de cēn. & in cle. cupiētes de pœ. & in cle. 1. de sen. exc. & quid hī religio? vide gl. Io. And. an c. 1. de reg. li. 6. & Arc. in c. p̄sens clericus. 20. q. 1. & p B. Tho. 2. 2. q. 35. art. 2. dicas tū, q̄ religiosi dicuntur, nō solū monachi. sed ēt clerici & laici, q̄ sunt Christiani largo mō, vt p gl. in c. ex inuicta. de uo. & hī in c. placuit. 18. q. 2. & in c. fi. de reb. eccl. non alie. & in c. nos quidem. de testi. Dicit tū B. Tho. in loco præal. arti. 1. q. religio importat statū p̄fectionis, & q̄ illa, quæ est circa uitam cōtēplatiuā, est perfectior, q̄ illa, quæ ordinat ad actiuam. De quo per eū dem ēt eo. loco in eadem sum. q. 187. & idem dicit in q. 81. art. 6. in eadē parte. q. religio est præferenda cunctis virtutibus moralibus, & denique quid sit religio vide per eundem Beatum Tho. in 3. dist. 32. & 33. & 35. An. Fran.

d ¶ Vna cū clericis. Adde tu per Fed. consi. 213. & latius R. o. sing. suis. fo. 10. Z A C. ¶ Dic tu, q̄ est sin. an nu. consi. 665. quod inci. fuit à me quæsitum. quod singulariter refert, & sequitur Fel. in c. non dubium. col. 2. circa fi. de senten. ex cō. & Fed. cōsi. 47. Aduerte tū, q̄ licet rō habeāt uocē in electione prælati tales cōuersi, vt s. dictū est, per tex. in c. ex eo ubi est casus singularis pro hoc fm Lud. R. ō. sing prælle. de ele. ex cōsuetudine tñ p̄scripta, possent habere vocem in electione plati, ut per eūdē Ro. ubi s. qui alle. fin. dictū Inn. in c. 2. de test. li. 6. Pro quo ego tibi allego bonā gl. in alle. c. ex eo. & gl. fi. c. dilecti, quā Imo. in c. cū M. Fer. ar. s. prox. dicit esse menti commēdandā. & Fel. ibi. col. 10. in prin. p Pan. aliq̄d in c. 2., ppē fi. de p̄suet. Et adde Dom. in præal. c. ex eo. in fi. de ele. li. 6. & pro hoc allego dictum Hos. in c. ea, quæ de statu reg. qui dicit, q̄ de cōsuetudine, priuilegio, vel pacto appositō, clericus secularis in capitulo regulari vocē habere potest, secus ex post facto, per prælle. gl. fi. quam Imo. in cle. vt hi, qui. de ætate & qualita. multum ad hoc commendat.

e ¶ Generali clericorum Adde, vt per Cal. consi. 8.

f ¶ Ecclesiastica. Adde, vt per Rom. consi. 246.

g ¶ Sed Papa hoc potest. Adde tex. in c. offi. 32. dist. & tex. in d. c. Mennam. ad idem tex. in c. verum, de foro competen. in c. solitæ. de maiori. & obedien. in c. Romana §. debet. de appel. in 6. & vbique per Doctō.

h ZA C. ¶ potestatē excōicandi. Pōt ergo Papa per suum priuilegiū, laico concedere iura spiritualia, t, vr possit excommunicare, bñficia conferre, possidere decimas, vt est gl. no. in c. Adrianus. 63. dist. & gl. in c. Imperium. 10. dist. & 25. dist. in sum. D. Abb. in c. ausam. col. 1. de refer. Io. And. in addi. Spe. in ti. de le. §. nūc tractemus. ver. sed nūquid. D. Inn. in c. q̄d sicut. de ele. An. de Bu. in c. nobis. de iure pat. Pet. de An. in cle. per literas, de præb per Fel. in alle. c. causam. col. 3. ver. dum dicit Abb. priuilegium. de rescript. Fel. in c. 2. de maio. & obedien.

ANT. FRAN. ¶ Adde huc, an Papa possit cōferre laico facultatē excōmunicādi, & alia spiritualia exercēdi? vide gl. pulchrā. in c. ad nostrā, in ver. eccl. de hær. & in c. lector. 33. dist. in ver. Subdiaconus, & no. Host. & Doc. in ca. magna. de vo. quæ gl. tenent, q̄ omnia licet Papæ concedere, & ēt facere p̄terquā id, q̄ est peccatū. & hoc adhuc ibi limitat Io. And. esse verū, q̄n peccatū insurgeret ex cōtrauēctione legis diuinę tātū, sec' si ex cōtrauēctione legis positiuæ, de quo ēt p Inn. & Doc. i c. q̄d sup̄ his. de uo. & in c. licet ex fuscepto, de foro cōp. Et adde, q̄ Papa pōt cōmittere, & mādare simplici sacerdoti ea, q̄ sūt ordinis episcopalis, vt p gl. & Do. in c. quāto. de cōsue. de quo tñ inter Theologos est discrepātia, vt p B. Tho. in 4. dist. 7. q. 3. art. 1. Dicit tū Inn. in c. aqua. de cōsecra. eccle. vel alta. q̄ vidit pluries Papā mādare simplici sacerdoti recōciliationē ecclesiæ, q̄ est ordinis epalis, vt d. c. aqua. & vide bo. gl. in c. puenit. 95. dist. & in c. omni tpe. de cōsec. dist. 4. & est alia gl. in c. manus quoq;. de cōsec. dist. 5. & hī p Spe. in ti. de leg. §. nūc est ēdū. in ver. 61. & vide p B. Tho. i 4. di. 19. q. 9. Adde tū, q̄ licet Papa oīa possit, tū dēt p̄mittere clauē discretionis, ante clauē p̄tātis, ut est gl. in c. ab Apostolicæ. de re iud. li. 6 & hī p Inn. in c. q̄ñ. de iureiu. Est. n. Papa summus inter oēs, & supra oēs. c. decreto. 2. q. 6. & c. q. si scit. & in c. 2. 6 turbatē. 24. q. 1. & in c. est & aliud. & hī in c. quāuis. 21. dist. Lucæ. 6. c. & Matt. 17. & hī in c. inter corporalia. de trāsla. epi. Et an spiritualia ēt possint cōmitti secularibus p Papā hī p Mod. in c. decernimus. de iud. q̄ tñ facere non solet sine aditione alicuius clerici Et an possit progare in se iurisdictionem iudicis secularis, vide gl. in c. nos si. 2. q̄. 7. & gl. in c. nemo. 9. q. 3. & gl. uer. seruus. in salutatione Sexti. & gl. in c. in synodo. 63. dist. per Hostien. in c. cū ex iniuncto. de hæret.

i ¶ Clerici. Adde quod per Abb. consi. 25 an Papa clerico possit committere causam capitalem? vide Arc. consi. 58.

K ¶ Confirmādo talia statuta facit ea sua. Adde Bal. in l. ex placito. C. de re. pmu. & Imo. in l. ex facto. ff. de inul. & pu. & Do. ju l. omniū. C. de testā. Adde R. ō. cōs. 216.

l ¶ Iurisdictioni Imperatoris. Adde istū in c. significasti. 17. col. de foro cōpe. post Io. An. & ibi Car. in. 2. op. & p istū in c. at si clerici. i prin. in 13. col. de iu. & i 6. pe. & gl. in pe. col. de offi. dele. gl. in c. synodo. in c. Apostolicā. 64. dist. & gl. 1. in c. nemo. 9. q. 2. Doc. in ca. nos si incompetēter. 2. q. 7. Archidiac. in c. si quis suggis. 2. q. 7. Tho. in 4. sen. dist. 19. q. 1. art. 1. vbi probat, q̄ Papa nō potest dare alicui potestatem, q̄ eum excommunicet. Sequitur Cardi. S. Sixti in tract. de potestate Papæ. q. 25. Adde latè Rom. consi. ultimo.

m ¶ Vt laici iudicio suo. Adde Car. in rep. c. perpendimus. in prio. de sen. exc. & istū in c. 2. de maio. & obe. & in c. literas. in 5. col. de rest. spol. & in c. propoluit. in 4. col. de cōcel. ꝑb. & plenè p Feli. hic in 4. col. in ver. addatis D. Car. Adde q̄ Rō. si. suis fol. 12. dicit, q̄ D. Car. Zab. ita obtinuit corā Papa, & vide Alex. 7. ſ. & vbi ponit, an Imperator possit punire clericū volēte Ēpo suo, vel Papa delegā-
ZAC. ¶ Adde, dū allegat Rō. suis fin. Dic, q̄ est sin. nu. 316. inc. sed an pōt Papa alle. gl. fin. in c. fi Imperator. 96. dist. quā idē alle. in l. si vero. 8. de uiro. in 7. fallit. ff. fol. ma. & Ol. ſ. 83. col. pe. Et dū alle. Alex. ſ. 8. dic, q̄ est vol. 1. q̄d ic. videre. p̄ primo dub. col. 1. ver. pōt ēt Imperator. ubi sētire uī cōtrarū eius, q̄d hic dē-

& debet

ADDITIONES.

a ¶ Bona patrimonialia. Vide hic plenè p Bal. & Fel. in gl. 2. in fi & istū in c. fi diligēti, de p̄scr. & in c. cum sit gñale, in 2. col. de fo. comp. & in c. fi. de vi. & ho. cler. & in c. institutus de in int. rest. & in c. fi clericus, in 2. no. ꝫ de fo cōp. & in c. ex l'is, de pigno. gl. in c. possessores, 16. q. 4. gl. 2. in cle. 1. de resti. in inte. Spe. eo. ti. §. qua quis laicus, 16. q. 1. & gl. in c. similiter, ead. causa, & q. istum in c. 1. de cōsue. & in c. venerabilis in 6. col. in 5. lect. de iud. Imo. in rep. c. fi. in pen col. de præscr. & in alijs locis alleg. hic per Mod. Communis conclusio est, q̄ clericus nō gaudet priuilegio in bonis patrimonialibus, nisi in casibus a iure expressis.

ANT. FR. ¶ Circa hoc, an bona clericorū gaudeant eo priuilegio, quo gaudēt bona eccl'arū? No. gl. in c. ex l'is, de pign. & in c. fi'r, 16. q. 1. hī per gl. in cle. 1. in ver. de reb. propriis de vi & hon cle. & per gl. in c. fi. eo. ti. & no. Doct. in ca. fi diligenti, Et vī, q̄ clerici pro bonis ēt patrimonialib. nō debēt collectari, quia bona p̄timo

nis ecclesiæ, fm gl. in d. c. similiter, & in d. c. ex literis, de pig. & in d. cle. 1. de vi. & hon. cle. Et q̄ non teneātur soluere pro bonis patrimonialibus, tenuit Pau. de Leaz. in cle. 1 de cens. & Guiliel. de Monte Laud. in d. cle. 1. de vi. & ho. cle. & vi de no. in c. non minus, & in c. aduersus, de imm. eccl. & vide Bar. in suo cons. q̄ inc. fi qua possessione æstimata. Vbi ponit an succedens in bonis alicuius, si sint clerici teneantur soluere collectas impositas possessionibus, q̄ erāt suorū p̄decessorū secularium, & laicorū Dicit tū Bar. quē ēt sequitur Ang. in l nullus, C. de cur. pu. & angari, & perangari, li. 12. q̄ clerici tenentur contribuere, q̄i pecuniæ dārur stipendiarijs, ne destruatur comitatus, & hoc ibi ēt, quia tunc unūr dare p sustentatione pauperū, cui magis debent intendere, q̄ ad fabricā, & ornamētū ecclesiæ, ut in c. gloria Epi, & in c. aurū hēt ecclesia. 12. q. 2. Pro quo facit q̄ clericus tenetur omni indigenti auxilium præstare, vt in cap. nulli dubium, & in cap. Deus ergò. 3. qō. 3. & ad hoc vide, quæ voluit Bar. in l. hi penes, C. de agri. & censi li. 11. & in l. fi. C. de cursu pu. li. 12. Et qualiter collectę possint imponi possessionibus clericorum? vide Bar. in l rescripto. in ſ. fciendum. ff. de mu. & hono.

b SEB. SAP. ¶ Bonis ecclesiæ. Vide D. Abb in c. 1 in notabilib. de cler. peregri. ubi tenet q̄ clerici gaudent in patrimonialibus illo priuilegio, quo in reb ecclesię, vi de eundem in ca fi de vi & hon cle. Isa. in auth. quas actiones, C de sacrosc. eccle.

c ¶ In gl fi. ibi sñia nulla. Adde hic plenè Barba. & Fel. longè disputantes, utrum sñia lata non viſis actis, vel sine causæ cognitione sit ipso iure nulla, an uerò irritāda, vbi pro, & ꝫ argumentatur, cum remissionibus hic per eos datis Conclusio cōis est, q̄ sñia lata sine cāę cognitione, sit ipso iure nulla, tñ hēas hos tex. p vna parte, tex. c. cū Bertoldus, de re iud ante fi. & ibi Inn. & tex. in c. cū ad sedem de rest. spo. in ver. nos prioris, tex. in c. cū ex literis vltra med. de rest. spo. tex hic in ver. iritū, tex. in l. argentarius, ſ. cū aūt, ff. de eden. tex. in l. nec causas, C. de app. per lo cum a speciali, ex quib probatur, q̄ non sit nulla. Pro alia parte magis cōi, vī t. x. in c. primates, 2. q. 1. tex. in clem. pastoralis, ad fi. de re iud. ver. iudicantis ſcipitatio, istūcto uerb dicite ergo meruit sñia, & ibi Imo. in 3 col. tex. in l ex stipulatione, ad fi. C. de sent. interlo. omniū iud. tex. in c. ad audiētia, ſ. de appel. ibi, sine cāę cognitione, & ibi denuncies non tenere tex. in auth. qūo opor. Epos, in verſ. pro nihilo. & ibi Ang. in 1 no. Bar. in l prolatā. in fi. C. de sent per illū tex. & in l. nul tum, ff. de cond. & dem. Pet. de Anch. consi. 29. inc. uisis diligenter, Bal. in l capta torias, in 4. col. ver. 3. q̄ro, C. de testā. mil. Adde Pau. de Cast consi. 19. in 1. impressis, Pet de Anch. consi. 188. & 212. & dicit Old. consi. 106 q̄ sñia lata absq; causæ cognitione, non hēt nomen sñię. Et q̄n sñia est lata absque citatione & de negata copia instrorū productorū, uide Anch. ꝺſ. 260. & vide Cal. consi. 7. de re iu. Et no. in hac materia, q̄ licet sñia lata sine citatione nō valeat, tñ ubi ꝑtur sñia per superiorē in retractatione statutorum ꝫ libertatem ecclesiasticam, illa pōt ferri sine citatione fienda de seculari. qui statutum fecit. Ita Arch. in c. Lotharius, 2. q. 1. refert Bar. in l. presbyter, C. de epi' & cle. Seq̄tur Ro. sing suis, fol. 18.
ZAC. ¶ Dic q̄ est sing. nu. 671. q̄ inci. seculares faciunt statuta, ubi alleg. dictum sing. Arch. in c. Lotharius, ſ. proxi. alle. Ad idem vide Lanfr. de Oria in rep c. q̄n contra fallam, in verſi. citationes, num. 12. & ibi in additio. ad eum de proba.

d ¶ Fallit ēt in materia, in qua princeps pōt p̄iudicare alicui inuito, Abb. in c. inter quatuor, in 1. col. ꝫ. de maio. & obe. Rom. in consi. 379. in 11. col. Abb. in e cum olim, de re iud. Fel. latè ibi. Fallit ēt, vt per Ro. in consi. 483. dubitatur 1. ad fi vi delicet, q̄n est certum absenti defensionem non cōpetere. Et ad materiam vide per Do. And. Sic. in rub. C qui admi. col. 44 cū seq. & latissime per D. Ias. in l. nec quicquam, §. vbi decretum, ff. de offi. proconſ. & lega. Seb. Sap.

e In notorijs. Adde latè Franc Aret. consi. 165.

¶ Adde istum omninò in c. bonæ memorię, in nu. 1 ꝫ. de elect. Aene de Fal.

f ¶ Extra gl. An. & q̄n statuta laicorum comprehendant clericos, vel ecclesias? & gñaliter, q̄n valeāt in materijs spiritualibus, vel ecclesiasticis? vide hic plenè per Abb. in sua famosa repetitione, & Barb. & Fel. longissimè & apostillantes hunc passum, & Doc. in c. dilecti, de fo. comp. & in c. eos, de immunitate ecclesiæ, li. 6. & Hoſt. & Io. And. in c. fi de solut. & in c. quod clericis, de foro comp. cum alijs re misſionibus datis hic per ipſos Mod. quos omnino, videbitis, scilicet, Barb. & Fel. ex quo eorum lectura est impressa, ubi etiam per eos, quid in legib imperatorum & in statutis uere priuilegiatiuis, & q̄n gñaliter disponāt, & q̄n specificè.

¶ Adde tu quæ latè posuit in l. cunctos populos, in apoſtil. post Do. Alex in impressis de Tortis.

g ¶ Cōter dicūt. Hāc Doc. seq̄tur do And. Sic. in consi pe. sapiētis, in 1. vol. Seb. Sap.

h ¶ Lex Principis. Adde pluries tex ibi alle. per Mod. Tho. in 2. q. 96. quem sequitur sum. Pisana, in ver. lex, vide Imo. in rep. c. cum contingat, in 16. char. uer. & sic p prædicta uſ. de iureiu. istum in c. 2. de no. ope nun. Inn. in c. 1. de reb. eccl nō alie. in 6. Istum in c. inter alia, de immu. eccl. 9. col. Ang consi. 29. inc. Titius, in 2. col.

¶ Adde Fulg. consi. 6. vbi ponit, an statutum Rauen. dispōnens, q̄ pro singula libra soluatur dño directo unum bologninum pro laudemio, extendatur ad ecclesiā?

z A C. ¶ Adde Alex. de Imo. consi. 93. incip. uisis, & ponderatis, in prin. uol. 2. q̄ē est secundum maiorem numerum consi. 225. Adde q̄ dixi in addi. Panor. sup. in c. quæ in ecclesiarum, nu. 2. in apoſt. in uer. super rebus ecclesiasticis, isto titulo.

i ¶ Alia theorica. Ex hoc dicūt aliqui, vt hic per Fel. q̄ in terris ecclesiæ pōt tenetur alere filiū spurium, & dotare filiā, secus est in terris Imperij, de quo per Alex in l. 1. ff. fol. mat. per Are. Insti. de iure natu. gent. & ciui. in prin. col. 3. vide ēt Are. in consi. 48. reuocatur in dub. Alex. in consi. 74. inter primū dub in 3. vol. Ang Are. in trac. de test. in ver. reliqt Fráciſco filio suo, & narras discordātes opi. Seb. Sap.

k ¶ Sine peccato Bar. in l. fi. C. si cōtra ius, vel vti pub. & in l. 1. C. de sacrof. ecc ordi. in reg. possessor, de reg iur. in 6. Bur. in c. clerici, in fi. de iud. istum in rep. c. cū esses, de testa in 1. col omnes, in c. fi. per illum tex. de præscr. & ibi Imo. in repe. in 1. nota. ubi hoc extendit. etiam si lex ciuilis nutriret peccatū ueniale, per id, q̄d in fine dī de iurō inductiuo peccati uenialis, quod non tenet, vt per gl. & Arch. in c. fi aliq̄d, 22. q. 4. Arch. & Io. And. de pact. in 6. in c. q̄uis, & Bur. in c. fi vero, de iureiu. Nec lex pmittēs adulterū interhci, tenuanda est in foro ecclesiastico, gl. in c. inter hæc 32. q. 2. q̄ sequitur Abb. in c. ventēs, il. 2. de fo. & in rep. d c cū esses, i 2. char. & Rich. i 4. di. 37. q. 2. ar. j. ubi illa authoritas, q̄ peccat legis, authoritate nō peccat, sī telligitur q̄n nō est nutritiua peccati, fm Bal. i c. in oī de test. post pri.

¶ Adde tu Franciscum Aret. consi. 48 vbi ponit, an spurius possit petere alimenta coram iudice laico, & Rapha. Comman. consi. 148.

¶ Circa hoc, an lex ciuilis nutritiua peccati, ēt uenialis sit seruanda in foro canoni co. absque dubio dicendum est, q̄ non, quia remittere peccatum hoc solum spectat ad Deum, ut in c. verbum, de pœn. di. 1. & hī in cle. fi dñm, de reliq. & ue. san. & in c. abusionib. de pœn. & remiſ & ibi plenè p do Car. & Fel. in sū. de pœn. & rē. in ſ. 1. ubi ēt ponitur, & quid operetur remiſſio facerdotis, & hī per gl. in c. 2. de pę. & re. Imo ois consuetudo, compoſitio, iurm, priuilegium, lex ſtatutum, p quas, & quæ nutriri possit peccatum, nō valet, & ad Papam pro talium reforma tione est recurrendum, ut notab. voluit Io. And. in c. ex ītpādæ, de ſb. in ver. consuetudine. Et ppea leges permittentes occidi adulterū, de quib. hic fit mētio nō dēnt seruari in foro canonico, sed solum intelligūtur quantū ad pœnas introductas a iure ciuili iuxta ea, quæ habentur in l. nec in ea, in ſ ius occidēdi, ff. de adul & in l. marito, & in l. si adulterum, in ſ. Imperatores, eod. ti. & in l. si quis in gratia, ſ. si tamen, ff. ad Syl. Ant. Fran.

7 vt no. in c. Mēnam, & in d. c. 2. † In gl. fi. in fi. No. bene gl. q̄ bona pa-
a trimonialia [a] clericorū gaudēt eodē priuilegio cū bonis ecclesię. [b]
b Hoc tñ dictum non colligit ex tex. q̄a solū hic æquiparātur, quo ad exclusionē iurisdōnis tēcularis ecclīæ, & ecclesiasticæ p̄sonæ, de reb. aūt hic nihil dī. Iō forte gl. dicit hic fore ar. q̄ sicut p̄sonæ ecclesiæ, eq̄parant, ita bona accessoria ad p̄sonā sūt æq̄parāda bonis ecclīe. De hoc hēs alias tres gl. in c. ex literis, de pig. in c. fi. de vi. & ho. cle. & in c. fi'r, 16. q. j. Sed vide gl. in ꝫ rīū, 16. q. 4. c. possessiones, quæ sing. dicit, q̄ bona patrimonialia clericorū p̄scribuntur sicut bona laicorū, nō sic bona ecclesiæ, ita q̄ p̄scriptio quadragenaria nō extēdit ad bona patrimonialia clericorū. Ad idē facit q̄d not. gl. Arch. in d. c. quanquā, vbi dicunt q̄ non est vniuersaliter verū, q̄ bona clerico rum gaudeāt eodē priuilegio cum bonis ecclesiarum. Hinc dicit notab. Spe. in ti. de in int. rel. §. qualiter, ver. sed nunqd, q̄ clericus in bonis patrimonialibus nō petit restitutionē in int. p̄textu læsionis, sicut in bonis ecclesiarū, de hoc est bona gl. in cle. vnica, de in inte. rest. Hic do. Ant. in c. si diligēti, de p̄sc. tenet, q̄ solū in casib. in iure expressis, bona clericorū gaudēt eodē priuilegio cū bonis ecclesia rū, & satis furit, de mēte Spe. q in ti. de cle. cōiu. ponit istos casus spāles, & Arch. in d. c. quāquā, & hāc cōclusionē ſ tenui: Nec obst. c. similiter, præal. Procedit, n. quo ad p̄tentionē, q̄a ecclesia dēt defen
8 dere bona clericorū, nec placet rō gl. in c. ex literis. q̄a nō est vīs, &
c dic q̄d ibi dixi. † In gl. fi. ibi, [sñia] nō. bene gl. q̄ sñia lata ꝫ nō ꝓfestū, vel non cōuictū, est nulla, & facit tex. in c. nos in quēquā, allegatus in gl. Sed ꝫ hoc facit, nā sñia lata ꝫ ius litigatoris, ēt ꝫ non conuictū, uel non confessum, tenet & facit ius inter partes, & imputandum est non appellanti, ut in c. cum inter, de sent. & re iudi. & l. res iudicata, ff. de reg. iur. & in l. ingenuum, ff. de statu de hom. Ideo tu istā intellige gl. ut saluetur, q̄ tunc sñia est nulla, q̄n ēt est lata sine mediis, & sine cognitione causę, lata est sententia, ut in l. prolatā, C. de sentē. Et circa hoc dic latius, q̄ aut sententia lata est sine citatione, & est ipso iure nulla, ut in l. ſ. ītē cū ex edicto, ff. q̄ sent. sine appel. rescin. Nam citatio est fundū ordinis iudiciarij, ut dixit gl. pe. & est tex. Insti. de pœ. teme. lit. ſ. fi. facit, 3. q. 9. c. caueant, & c. omnia, & in
d cle. pastoralis, de re iud, vbi bo. tex. Quod tñ fallit [d] fm, quoīdam in
e notorijs, de quo plene ad c. vestra, de cohabita. cler. & mulie. & ca. cum olim. de sent. & re iudi. in fi. Et hoc intellige, nisi pars sit præsēs in iudicio tñ non requiritur citatio, quia ad hoc fit citatio, vt pars sit præsens, ut no. Io. And. in c. fi. de elect. lib. 6. & Bar. in d. l. prolatā. Quinimmò admonitio iudicis sedentis pro tribunali, hēt vim tri næ monitionis, ut est gl. no. in c. constituit, de offi. de leg. & uī tex. secundum cōem intellectum, C. q̄ūo, & q̄n iudex, l. 2. Si vero citatio fuerit facta, sed iudex processit, non data copia parti ad se defendēdum, sñia est nulla. Ita dicit Inn. in c. tua, de cohabit. cle. & mulie. in fi. ubi dicit, hoc ꝓcedere ēt in materijs. Idē est q̄n est iudex plene nō informatus de meritis causę, tūlit sñiam, ut in c. cum ex literis, de in integ. resti. no. Bar. in l. cum prolatis, ff. de re iud. & vide quod no. in
f d. c. tua. Extra gl. [f] op. 5 tex. & gl. Videtur, q̄ statutum laicorum dēat extendi ad ecclesias & clericos, saltem vbi de iure canonico nō reperitur contrariū, sicut in casu huius, c. & respectu statuti uī tex. in c. constitutus, de in inte. resti. & in c. 3. de eo, qui mit. in pos. & in c. cum causa, a ꝺrio sensū, de senten. & re iudica. De lege Principis uī tex. in c. de no. oper. nun. & c. dignum, 4. quæstio. 9. & c. authoritate, de concessio. præbend. lib. 6. 10. distinct. c. si in adiutorium Sol. propter hæc cōtraria difficultatur materia huius cap. & variè in diuersis locis Doctores utriusque iuris senserunt, sed generaliter reperio duas theoricas, traditas a canonistis. Vnam in c. fi. de solu. vbi
g communiter dicunt, [g] † q̄ lex principis [h] præiudicialis ecclesiis, nō
9 exenditur ad ecclesias, nisi expressè approbet per Papā. Sed si fauet ecclesiis, intelligitur, approbata, nisi expressè reprobetur, seu canō sit in contrarium. Et hæc theorica est fundata super eo, quia ecclesia utitur legibus ciuilibus, quatenus uerūtū in fauorē ecclesiæ, & non in p̄iudiciū, vt in d. cap. si in adiutorium. Si vero est ꝓstō laicorum inferiorum, non aliquo modo ad clericos, etiam si sit fauora-
i bilis, nisi sit approbata p Papā, & ad hoc adducūt tex. istū. Alia theo rica [i] tradit p Io. And. in c. j. de no. op. nūc. vbi dicūt, q̄ lex ciuilis, & canonica præuiūt, possūm [j] mistim cis uti ī vtroq; foro, vñ Papa fa pe fundat se sup legib. & canonib. vt no. in d. c. j. ſ. de no. ope. nū. Si vero leges, & canones discordāt, aut lex ſ p̄t seruari sine peccato, [k]

ADDITIONES.

a ¶ Bona patrimonialia. Vide hic plenè p Bal. & Fel. in gl. 2. in fi & istū in c. fi diligēti, de p̄scr. & in c. cum sit gñale, in 2. col. de fo. comp. & in c. fi. de vi. & ho. cler. & in c. institutus de in int. resti. & in c. fi clericus, in 2. no. ꝫ de fo cōp. & in c. ex l'is, de pigno. gl. in c. possessores, 16. q. 4. gl. 2. in cle. 1. de resti. in inte. Spe. eo. ti. §. qua quis laicus, 16. q. 1. & gl. in c. similiter, ead. causa, & q. istum in c. 1. de cōsue. & in c. venerabilis in 6. col. in 5. lect. de iud. Imo. in rep. c. fi. in pen col. de præscr. & in alijs locis alleg. hic per Mod. Communis conclusio est, q̄ clericus nō gaudet priuilegio in bonis patrimonialibus, nisi in casibus a iure expressis.

ANT. FR. ¶ Circa hoc, an bona clericorū gaudeant eo priuilegio, quo gaudēt bona eccl'arū? No. gl. in c. ex l'is, de pign. & in c. fi'r, 16. q. 1. hī per gl. in cle. 1. in ver. de reb. propriis de vi & hon cle. & per gl. in c. fi

Universidad de Deusto
Biblioteca

& dēt seruari canon in vtroque foro, vt in c.fi.de præscr.quia nulla lex peccati nutritiua, valet, vt no.de reg.iur.c.possessor, lib.6. Si vero lex ciuilis potest seruari sine peccato, tūc q̄libet lex debet seruari in
a foro suo. Potuit exemplum in c.2.de arb.li.6.& [a] hanc theoricam sit mat gl.in d.reg.possessor,& Bar.in l.prituilegia.C.de sacrof.eccl.Sed aliam reg.Bar.tradidit in l. cunctos populos,all.vt dixi,in prin. & lasius ī.circetur. † Ego latius prosequor hāc mām per enumerationē casuum gñalium,ex quorum decisione potest inferri ad decisionē multarum quæstionum particularium. Primo prosequor in pstitutione principis. Secundo in constitutione laicorum inferiorū. Ad primum dico,q̄ qñ lex ciuilis specificè disponit super ecclesijs, & personis ecclesiasticis,nec reperit p̄riū de iure canonico, pone exē plū p totū ti.C.de sacrof.ecc.in Auth.de san.episc.cum multis li.An aūt talis lex sit seruanda in foro ecclesiastico?o.Cal.in c.i.pal.dicit, q̄ de necessitate non est seruanda,quia nō astringit ecclesiam .sed pōt seruari,ex quo canon non p̄dicit. & dico , q̄ hæc qō dep̄ndet ab alia. An lex ciuilis sit approbata eo ipso q̄ canon non p̄tradicit, sed specificè disponit de ecclesiis;& personis ecclesiasticis: Et credo,q̄ nō sit seruanda ēt de honestate . quia talis lex est nulla,tāquā, condita a non habente potestatem . Nam statutum assumit vires a potestate statuentiū,vt in l.fi.ff.de iurisd.om.iu. & in c. a nobis de sent.excommu.& c.vt animarum,de consti.lib.6.certum enim est, q̄ Imperator nō habet potestatem super ecclesias,nec personas ecclesiasticas,vt hic,& melius in d.c.Imperator, & in c.cum ad verū .
b Imò hodie Imperator recognoscit imperiū [b] ab ecclesia ; vnde ab ecclesia coronatur,& cōfirmatur, & imperiū de gente in gentē p ecclesiam transfertur,vt fuit olim translatum de Græcis in Germanos,vt in c.venerabilem,de ele.vt est tex.bo.in extraua. Boni.viij.de mino.& obe.quæ inc. vnam sanctam.& vide Bar.in l.j.§.i. ff. de req. re.& qā plene dico,in ca.nouit de iud. Ideo non potuit Imperator leges ordere ex defectu ptātis. Et ideo no.d.Inn.in c.j.de reb.eccl.nō alie.lib.6.q̄ solennitas introducta per Imperatorem in alienatione
c rei ecclesiæ,[c] de qua in auth.hoc ius porrectum.C.de sacrof.ecc.nō
d est seruāda [d] necessario, quia non potuit Imperator disponere hāc solennitatē: Pro hoc facit rō general s huius tex.ubi dī, q̄ laicis nō est tributa facultas,&c.Item ex obseruantia illarum legum, denotaret quædā superioritas Imperij ad ecclesiam : Vnde ꝺ oēm honestatem est,vt Imperator ponat falcem in messem alienam,ut in d.c. uenerabilē,& cōsunditur ordo totius monarchiæ.Facit rō c.singula,& c.ad hoc,89.dist. Dicerem tā q̄ si lex esset merè priuilegiatiua,tunc esset tenenda,quia tunc cessat rō superioris,cum quis possit esse priuilegiatus.ēt non subditus,sic intelligo,c.nouit,de iu.ubi allegatur lex Theodosij Imperatoris.ideò dico, q̄ ubi lex esset fundata super rōne nālī,potest iudex ecclesiasticus illam seruare , non
e rōne legis,[e] sed rōne naturali. Ad hoc,l.scire oportet,§.sufficit.ff.de exc.tu. Deficiēte enim lege,recurrendum est ad rōnem nālem , ut in d.l.scire,& in c.2.requiris,in fi.de ap.no. gl. j.dist.c.consuetudo . Ex his habes limitationem optimam ad illa iura, q̄ dicūt leges ciui-
11 les seruandas,si canonib.non p̄dicunt.† Secundus casus est , qñ lex ciuilis disponit generaliter,non faciēdo mentionē de ecclesiis , & de psonis ecclesiasticis,sed si ipsa nō posset seruari sine peccato , vt pone exēplum in legibus inducentibus præscriptionem cum mala fide,talis lex non est seruanda,nec in foro ciuili,quia nulla lex tua
f let inducens peccatum,[f] ut in c.fi.de p̄scr.Potest iudex secularis cōpelli ēt,ut illam non seruet,ut in c.licet,de iureiur.lib.6.hoc voluit Bar.in d.l.omnes populi.ff.de iust.& iur.& in l. fin.C.si ꝺ ius,uel uti-
12 pub.pro hoc in d.l.priuilegia.† Tertius casus est.qñ lex ciuilis est generalis,& rationabilis,nec contradicit canoni, tunc si est fauorabilis,est seruanda,ēt quo ad clericos,secus si præiudicialis,ut in d. c.1.
13 & in d.theorica superius all.† Circa hoc tñ contingit , notabile dubium,qñ lex dicatur p̄iudicialis clericis.Pone,q̄ clericus mstitutus
g hæres non confecit inuētarium,an teneat vltra vires hereditatis? s dico,q̄ ubi lex potest habere aliquod cōmodum, & aliquod incō-
sl modum,[h] nō potest dici p̄iudicialis. Secus ubi simpliciter adfert aliquod incommodum,& ideo lex disponens in cōtractib.in loco,depósito,emptione & uenditione rei , & similibus , omnes istæ leges ex quo non p̄dic ūt canonibus sunt seruandæ quoad ecclesiā,
i & ecclesiasticas psonas.[i] de hoc in c.i.de no.oper.nun.vbi demolitur ecclesia nouiter edificata cōtra nunciationem noui operis inductam per legem ciuilem; tamē eo respectu lex potest esse p̄æiudicialis , sed potest dici commmodosa , si clericus ageret cōtra laicū,& hoc uidetur de mente.Ioā. And.& Host.in ca.ecclesia,vt lite pen.Probatur id in eo, q̄ agitur contra clericum vitio litigiosi , & tamen illud ius agendi fuit generaliter proditum a iure ciuili . Ad idem tex.no.in d.c.authoritate, vbi Papa adducit legem ciuilem in argum.in decisione causæ spiritualis. Hoc procedit , nisi ecclesia esset specialiter priuilegiata,unde quod dixi in clerico hęrede,non conficiente inuentarium , quod tenetur vltra vires hæreditarias , non extenditur ad ecclesiam , quæ dicitur priuilegiata , & licet de hoc non sit textus, sunt tamen rationes,& dicta Doc.& tenet Bar. in l.i.C.de sacrosanct. eccle. & Bald.in l.fin.de iure deliberan. quia si fiscus non tenetur,ut in l. 1.§. 1. de i u.fil.ita nec ecclesia,cum sit fiscus spiritualis . Item , quia fiscus non tenetur aliquid relinquere ecclesiæ,ex quo ecclesia uenit damnificanda, & obliganda , in autlex potuit tollere lucrum quod contulerat.Sed contrariū tenet gl. not.in ca. de puellis .36. qō.2.quia lex ciuilis non potuit directè, uel indirectè disponere super matrimonio,& illam gl.videt sequi Fed. de Sen.consi.136.Et hoc dictum plus mihi placet,quia auferēdo lucrum,vt intimidare matrimonium,ita q̄ rapta non erit adeo libera ad ꝺhendum matrimonium timore pēnę legis.Exemplum secūdi,si lex punit ꝺhentē intra annos luctus,vt hī C.de secū.nup.quasi per totum,sed canō permittit tale matrimonium.vt in c. pe. & vlt. de secun.nup.an valeant pēnæ legales,de hac mā no.in l.1. C. de secun.nup.in l.liberorum,ff.de his,qui no.infa.& in l.decreto, C.eo.
a dixi plenè in c.fi.de secun.nup.[a] Cōis cōclusio legistarum,& Canonistarum est,q̄ pēnæ appositæ in odium matrimonij , seu ꝺhētium sint sublatæ,secus si in fauorem filiorum.Fuit tamē una opi.sin.f'm quam consuluerunt Pau.de Lea. & Ray. q̄ si ex ꝺctu secundarum nuptiarum resultat turbatio sanguinis,& incertitudo prolis,habēt locum oēs pœnæ legales.Exemplū:Mulier peperit in 9. mense post mortē mariti probabiliter pōt dubitari de partu,cuius sit . Nā pōt esse primi, qa in 9.mense.Item & secundi . Nam mulier potest par. in 8. mense,vt in l.7.mense ff.de sta.ho.Vñ cū hoc casu subsit cā rōnabilis prohibendi matrimonium,pēnæ legales habent locum , qa leges ciuiles possunt distinguere ius diuinum,vt dixi,5.eo.c. quæ in ecclesiarum. Nec de mente tale matrimonium ꝺhi posset,quia potest resultare scandalum , & in multis alijs casibus prohibetur vius matrimonij,vt tpe menstrui,& ieiunij,vt 5.dist.c.ad eius,& 33.q.4. in sum.& c.non oportet.Et hanc opi.recitat & sequitur Bal. in d. l. liberorum,sed in d.l.decreto,est ptētus simplici recitatione,& hęc
b opi. prima fronte vī multum rationabilis . Sed ego in d.c.fi.dico,q̄ omnis pœna legalis est sublata,[b] etiā si sit apposita fauore filiorum simpliciter; nisi esset apposita ex facto culposo ipsius matris , mot' pluribus rationibus;& p̄cipuè,quia lex ciuils nō potuit in spectantibus ad ecclesiam statuere directè, nec indirectè ; cum de his cognoscere non possit,vt in c. tuā.de ord.cog.& in c.lator,qui fil.sint le.& no.Bar.in l. Titia,ff.sol.matr.& in l.j.ff.de iu.om.iu. Itē,q̄ Apostolus concessit gñaliter & canō approbat , vt intra annum luctus possit mulier contrahere matrimonium,vnde no.dictionem, intra quæ comprahēdit quālibet partem totius anni ; vnde incertitudo prolis superueniēs,nō dēt nocere mulieri,q̄ freta authoritate Apostoli,& legis,canonicæ,ꝺhit,alias esset decepta authoritate legis,qd est ꝺl.Gracchus,C.de adul.& c.qui peccat,23.q.4.& contra regulam, factum legitimè,de reg.iur.lib.6.Item tex.in d.c.fi.dicit, q̄ nullam dēt mulier iacturam sustinere.Nec ob.fauor filiorum,quia est irrōnabilis,cum tēdat in præiudicium mulieris,& restringit facultatem ꝺhendi matrimonium , & in fauorem vnius non dēt alteri fieri ꝺiniustitiā,& ēt si esset vidua,vel pupillus,vt in c.ex tenore.de fo. comp.Secus autem si p̄p culpam matris lex imposuit pœnā. Exemplum,si mī agnouit tutelam filij , & nō petito tutore transiuit ad secunda vota,tunc punit,& tunc hēt locum l.oēm matri.C.ad Ter. Ad p̄dicta adde no.Io.And.in c.statutū,de hę.li.6.vbi dicit non valere statutū,laicorū puniens ꝺhētēm mīmonium sine ꝺsensu ma-
c tris,[c] vel patris,vel agnatorū,& sic cōsului in ciuitate Senarū, vbi vi-
16 get quasi sīle statutū.†Sextus casus,qñ lex ciuilis disponit circa acci-
d dētia tpalia ad actū spiritualē.Exemplū in dote,[d] nunq̄ valeat dispositio legis? Et in hoc ꝺcludo,q̄ aut nō ꝺdicit canoni, & valet , p hoc c.Ray.& c.Ray.de testa. & quod le.& no.in c.1.& 2.de do.int. vi.& vxo.& de do.post di.re.Nisi vt dixi.ex dispositione sua sequere tur turbatio,vel intimidatio mīmonij.Sed si ꝺdicit canoni tūc dependet ab alia q.cuius fori sit cā dotis,tene opi.Inn.in c.de prudentia,j. de do.int.vir.& de do.post diuor.vt sit misti fori. Et per hoc dico,q̄ lex seruabitur in foro suo,& canon in suo,& locus erit ꝺuen-
17 tioni,sicut dicimus in sacrilegio,de quo no.in c.cū sit gñale , de fo.
e comp.†Septimus casus,qñ lex ciuilis disponit circa aliquem actum spiritualem,[e] p̄sumendo,& lex canonica reperitur in ꝺrium. Exemplum,si masculus,& fœmina simul cohabitāt,p̄sumit lex ciuilis mīmonium,l.in liberæ,ff.de ritu nu.lex canonica adulterium, vel fornicationem,30.q.5.c.aliter. Hoc casu dico standum dispositioni canonis in vtroque foro,quia mā pertinet ad ecclesiam, & in istis leges non dedignant,& c.vt in ca. clerici,de iu.& in auth. vt cle.apud
f proprios Epis.§.pē.Et ex hoc dico,q̄ licet ciuilis,[f] tollat Epo coha bitatione cuiuslibet mulieris,ēt non suspectæ,vt in auth. Episcopo, C.de epis.& cle.standum tñ est iuri canonico,quod dicit,q̄ potest habere non suspectam ut in c.interdixit.32.dist.Per quod c.dico,q̄ matrem,vel sororem non suspectam potest Epūs retinere in sua cohabitatione.Si autem lex non contradicit canoni præsumendo,est maius dubium. Sed crederē,q̄ non valeat hoc casu præsumptio legis,ex quo mā spectat ad ecclesiam,quia cum in istis non possit se-
18 cularis cognoscere,ergo nec præsumere.†Ideo Fed.dicit in quodā consilio,videlicet consi.96.non valere statutum laicorum , per qd ex certis ꝺiecturis,ꝺctus præsumitur vsurarius. Hoc dicerem verū, qñ lex,vel statutum principaliter non disponit circa actum spiritualem,sed super temporali,cui est annexus spiritualis . Et per hoc saluo no.dictum Bar.in l.oēs populi,præall. vbi dicit valere statutum laicorum , si in certo casu præsumit ꝺctum simulatum,licet sit appositum iurm in ꝺctum.Quod intellige,qñ præsumitur ex cā rationabili, alias posset in fraudē iurī ti lex p̄sumere simulationē, & hoc voluit d.Anto.in c.cum contingat,de iureiur.secus aūt,vbi statutū irritaret iurm,non præsumēdo simulationem ꝺctus, vel aliam cām ꝺctus annullatiuam,vt voluit Bart.in d.l.oēs populi, vt diximus plenius in quadam disputatione,quæ incipit,stante statuto. [h] Hęc oīa procedunt,dum quæritur de validitate legis, uel de ui comprensiua legis.Sed si cā agitat in iudicio seculari,vel ecclesiastico, in deci
19 sorijs tene,quod supra,& infra latius subijciam . † Sed in p̄paratorijs iudicij, [h] tene hanc regulā,q̄ sp seruabit̄ statutū, seu ꝺsuetudo illius loci,ubi cā ventilat. Iō si cā clerici uertitur coram iudice secu-
i lari,seruabitur in præparatoriis statutum,seu consuetudo illorū.[i] Ita intelligo glo.no.in d.c.quod clericis de fo.comp.Nec hoc casu statutū laicorū extendit ad clericos, sed causa regulat f'm nām fori ubi agitatur.Ad hoc.l.3.ff. de testi.& qd no.in c.illa.12.di.& qd no. super rub.de ꝺsue.& ab hoc nemo discrepat. Ex quo infert, q̄ si cā clerici est corā iudice seculari, recipiat ibi perēptionē instātiæ f'm leges,& statuta laicorum . Si aūt causa laici est corā iudice ecclesiastico

ADDITIONES.

a ¶In c.2.de arb.li.6.Adde ſlut.in c.1.12.col.de no.op.nun.& istum in c.clerici. in prin.de iud.& per gl.in d.reg.possessor,de reg.in.li.6.Facit quod no.gl.in cle.i. in ver.ecclesiasticus,& in ver.vsuris,de iud. & ibi Car.in 11.q.& Bal.in l.eos,in fi.C.de vſu.& istum in c.quod clericis.de foro comp.Cal.in dispu.inci.statuto. in pe.col.

¶Adde Cal.late consi.18.de constit.& vide per eundem consi. 2.de constang.& affin.vbi ponit,an contrahens scienter cum coniuncta, in quarto gradu de iure canonico debeat puniri pœna.l.fi quis incesti.

ANT. FRAN. Ad hoc,an ꝺhens scienter,vel ignoranter cum coniuncta in quarto,vel vlteriori gradu, de iure canonico,iuxta materiam cap.non debet.de constang.& affinita.incurrat pœnam.l.fi quis incesti.C.de incest. nupt. vide ea,quæ plene habentur in c.ex tenore.qui filii sint legit.& in c.cum inhibitio.de clād.despon. Et an spurij possint consequi alimenta a parentibus coram iudice seculari,saltem ex æquitate canonica,quæ seruari debent etiam in foro seculari , vide in c.cum haberet,de eo, qui dux.in matrim.quam pol.per adulte-

b ¶Imperium.Adde Fran.Are.consi.158.& Abb.consi.34.

c SEB. SAP. ¶ Rei ecclesiæ.Vī tamen,q̄ tolerantia induxerit dispensationem, iux.gl.in c.quia circa.de p̄scr.& affin.& per dictum Sali. in l.nullum, C.de Iudæis,quod sequit D.Alex in cōsi.100.pro inuestigatione,in 1.vol.& p d.Bal.in l.decernimus.C.de sacrosan.eccl.Sed dici potest,q̄ Papa nō pōt tollere,vel dispensare,q̄ Princeps possit statuere in clerico,vt patet ex præcedentibus.

ZAC H. ¶Adde Oldra.consi.suo,96.gl.& Bal.in c.1.de pac.iur.fir.Do. in l.digna vox. C.de leg. & ideo in sua installatione iurat Imperator Papæ fidelitatem,vt est tex.in clem.1.ver.ego Henricus.de iureiur. Car. in c. venerabilem, de elect.& Fel.in c.cum non liceat.col.pe.ver.11.& vlti.de præscrip.

d ¶Non est seruanda.Adde eundem consi.3.& 6.

e ¶Non ratione legis . Adde ad hoc, quod faciunt Veneti,quia non vtuntur legibus imperialibus,sed rationibus suis indicant,& mouentur . Ita etiam dicit Rapha. Commen. consi.140.

f ¶Inducens peccatum.Adde Per de Anchara. consi.139.Pau.de Ca.consi.390. in primo impressis.& qualiter debitor possideat debitum, & creditor creditum, vide Are.consi.148.

g ¶Vltra vires hæreditatis.Adde idem tenuisse in fin.Mat.Matth.sin. suo 61.incip. no.q̄ clerici.& qd ibi no in addi.ad eū p Io.Bap.de Caſſelliono. aliqd p Abb. c.Odoardus,post Ane.& Imo.in 3.col.de so.u.& eū dē cōsi.94.inci.in qōne hęredum.vol.2.& Fel.in ca.cum ex officii,col.2.circa prin. de præscrip. Zach.

h SEB. SAP. ¶In commodum.facit tex.no.in l.de fideic.C.de transf. vbi omnes no.q̄ non dē grauamen ,quod potest se habere ad damnum,& ad lucrum.

i ¶Ecclesiasticas personas. Adde eundem consi. 73. 2.li.vbi dicit,q̄ ecclesia non conficiens inuētariū,nō tenetur vltra vires hæreditarias,licet clericus teneat.

ANT. FRAN. ¶Addas ad hoc, vtrum ecclesia,vel clericus teneantur conficere inuentarium,si ipsis,ecclesię,vel clerico,est delata hæreditas,ea quæ plene habent p̄ d.Car.& Imo.in c.cū esses,de test.Dicas tū,q̄ ecclesia,q̄ accepit hęreditatē dānosam,ēt sine būficio inuentarij,potest ēt hæreditatē dimittere si ne alia restitutione in integ.vt est tex.in auth.ficut alienatio.C.de sacrosc.eccl.qđ dixit Bal.esse valde no.in l.fi.in prin.C.de iur.deli.de quo etiam per Bar. in ruff.de acq.hære.& no. doc.in l.fi.C.de rep.vel abiti.hær.

¶Et adde,q̄ nec rusticis,nec mulieribus non cōficientibus inuētariū,vel minus sufficienter cōficientibus.subuenitur,ficut militib.p l.fi.C.de iuris & fac ignor.& notBal.ēt in præall.l.fi. C. de iur.deli.Fiscus aūt,& q. vtitur iure fisci, non tenetur facere inuentarium, vt per Bar.in l.1.§.an bona.ff.de iure fis.

¶Vtrum aūt hæres qui non fecit inuentarium,teneat in foro cōsciētiæ vltra vires hæreditarias,hī p Bar.sup rub.pal.de acq.hær.& in l.1.C.de sacro. eccl. & p Bal.in l.filiū quem habentē.C.fam.erc.& per Io.And. in c.quanquā , de vſu. in 6.p Bal.in l.fi.in princ & ibi ēt p Ang.in l.more.ff.de ac.hær.& videndus est omnino Bal.in l.1.C.de his q̄ pœn.no.in 9.q.& in l.uolūtatis.C.de fidei.& hī p Imo.in c.plerio;de immu.eccl.p d.Ant de Bu.& Mo.i c.fi.de col.i c.fi. de sepul.& vide gl.in c.ēps,q̄ filios.22.q.2.vbi gl.vī tenere,q̄ licet fm canones & leges hęres nō cōficiens inuētariū,teneat in solidum pro debito defuncti, secus tū est in foro conscientię,quia non tenetur,nisi quatenus ad eum peruenit.

K ¶Quartus casus.Dicas,quod dixi in præcedenti apostilla.

¶Adde Cald.consi.13.de constit.

l ¶Sed tollendo lucrum . middas istum in c.filius,in 4.no.de test.per illum tex.qui dicit ad hoc fing.facit c.dilecti,de iud.& c. 1.de dolo & contu.& ita dicit limitari in c.1.de ope.no.nun.

¶Adde an valeat statutum laicorum super matrimonio , Pet. de Anc.consi.20. Alex.consi.87.

ZAC. Adde,q̄ debuit allegasseA lex.consi.97.inc.principaliter dubitatur.vol. 1.Adde eundem consi.1.col.5.ver.non ob. cum duo.ver.seq.vol.3.& al.quid q̄ eūdē consi.152.vel secundum maiorem nu.consi. 294.col.1.in fi.& seq.vol.4. Adde quæ dixi supra in c.quæ in ecclesiarum,in apost. in ver.cum matri-

ADDITIONES.

a ¶Dixi plenè in c.fi.de secun.nup.Adde Bal in ca. clerici,in prin.de iud.per illum tex.in l.cum oportet,§.fi.in fi.C.de bo.quæ lib.& in l.si qua mulier, in fin. C.ad Ter.& in d.l.decreto,Pet.de Anch in consi.67.inc.& prædicto themate in prin. & in rep.c.1.in 8.char.ver.quædam vero leges,3.eo. But.in c.1 in 2.col.de spō. Gem.in c.placuit,in 2.col.32.dist.Bal.post Bar. in d.l.j. C.de secun.nup.Ang in auth.de non eligen.secundo nub.in prin. 2.col.ibi.sum in repe.huius c.

¶Adde tu Alex.in consi.136.4.lib.Io.de Ana consi.102.

b ¶Pœna legalis est sublata . Contrarium vī tenere Fran. Cremensis sing. suo 74. inci.si maritus dum excipit solum duos casus,in quibus mulier intra annum luctus nubens,pœnam iuris non incurrat,de quibus per eum,est tamen vera & cō munis Abb.opi.f.q̄ sunt hodie sublatæ,vt tenuit expresè,do.Alex.consi.131.inci.verè crudelis videtur hic socer,in prin.vol.4.

c ¶Matris.Vide supra in verbo, sed tollendo lucrum.

d ¶In dote Adde But.in c.clerici,ad fi.de iud.& ibi Imo.& omnes in d.c. de prudē tia,per Ang.& Mod.in l.1.ff.fol.mat.Bal.in l.in contractibus,in fi. C. de non nu. pe.Bal in l.1.C.de do.promis.Pet.de Anch. consi.17.inc.pro solutione,ad fi.ibi, venio ad aliud dubium,per gl.in ver.dependentibus in c.fi. de iud.li.6. per Cal. in cle.2.in vlt.char.ver.30.quæro,de iud.Bal.in c.1.in 10.col.qui feu.da. posſ q̄ Papa potest dare licētiā inter duos laicos super causa dotis,cōiter vī cōcludi, & q̄ eis mota separatim fine aliqua disputatione mīmonij sit mere secularis.

ZACHAR.¶Dic,q̄ est verum,q̄ cā dotis sit merè secularis,qñ separatim consideratur sine aliqua disputatione matrimonij,vt no.gl.in c.de prudentia , in ver. accessorię,de do.inter vi.& vx.Bal.in l.in contractibus,C.de nōnu.pe. Ang.in l. 1.col.fi.& ibi Alex.char.2.ff.fol.mat.cum simi.Et procederet ista opi potiſſimū in dote constituenda,vt no.Pet.de Ancha.consi.20.inci pro solutione,in 6.dub.

Adde Fede.consi.13.respectu additionis ꝺdictæ,respectu vero,q. Abb.adde Lap. alleg.129.in 10.col.Pet.de Anch.consi.36.vbi consuluit,q̄ statutū prohibēs alie nationem in forensęs,non habet locum in alienatione , quæ fit occasione dotis.

e ¶Circa aliquem actum spiritualem.Adde no.per istum post scriben. in c. illud de præsum. cum concor.ibi positis per doc.qñ cohabitatio cum aliqua coniectura probat matrimonium,& vide ibi Bal.q̄ si quis petit aliquam in uxorem,& probat,q̄ per 10.annos simul habitauerunt,& fama vicinæ hēt,q̄ eā tenuit in vxorem,q̄ obtinebit,& allegat pro & l. contra in liberæ,hic allegatam per istum.

f ¶Licet lex ciuilis.Adde no.per Arch.& Do in c.quorundam,43 dist. & in d.c.interdixit,& per Host.in sum.de coha.cle.& mul.5.1.cum ibi alle. consi. 96.inci. apparet quædam lex.Adde istum in c.cum contingit in 18.col.de iureiu.Pau.de Cast.consi.69.inci.visis & ponderatis.

g ¶Incipit stante statuto. Vide istum ibi,in 1.dubio,& in 33.col.verſ.4.dubium,cū seq.& in d.c cum contingat,in 14.col.ver.nunc ad prædicta applico dubia,& in repe.c.p̄tua,in 16.col.de arb.& in consi.suo, 71.inc.in hac,quæ ad p̄scns vertit, per Pau de Cast consi.65 inc.visis,& consideratis omnibus,& consi.66.incip.in Christi,&c.& notandum est primo,q̄ licet donator ad fi.per Car consi. 94.inc. nobiles viri domini de Vinciguerra,ad fi per Rom.consi.14.inci.in Christi , &c. viso fācto proposi.& consi.527.inci.omnipotentis, &c.in casu proposito aduertendum censeo,per Pet.de Anch.consi.326.inci.visis facti narratione, &c.in 3. col.per Fed.consi.272.incip.in nomine domini amē.Statuto ciuitatis Perusij cauetur,per Bal.in repet in l 2.in 20.char.uer.super,5.ff.de iureiuran.& in ca. 14. colum. de proba.per Imo in repet.d.c cum contingat in 16.& 21.char. per Pet. de Ancha.in repe.cap.ea quæ in 40.colum.in uer.3.quæro, de iure, & in regula accessorium,in 10.col.ver.aduertatis domini,quia ista consideratio Bar. de regu.iur.in 6.& in repe.c.1.in 24.char.ver Ego ēt consului.de consti.consi.suo. 222.incip.in Christi.&c.legitur in canone,per Bal post Bar.in d. omnes populi,in 8.col.per Bal.& Sal.in authen. sacramenta puberum.C. si aduer. vē. & ibi per Pau.de Cast.in repe.in 19.col.per Bar.in quodam cōsi.inci quæro, dicit ista tutum,quod minor.per Bal in l.iurisgentium.§.& generaliter.ff.de pact.& l.neque patro.prope fi.C.de op.li.& ibi Saly.per Ang.in l.de quibus,ad fi.ff.de le. per Bal.in l.2.in 9.quæſt C.de rescin.uen.per Bal & Pau.de Cast.in l.fin. ff.qui satisd.cog.per Bal.in l.pactum.C.de col.& in rub.ff.de iureiur.& in c.1 §. item sacramenta . de pa. in.fir.& in l.non dubium C.de le.& in l.si quis inquilinos.§. fi ff.de le.1.& in l.1.C.si aduer.do.in l.fi.C.de non nume pecu.& in l.2 in fin.ff. de iudi.uid.per Raph & Pau.de Cast.in l.si quis pro eo,ff. de fideiuſ. Adde alex. consi.39.incip. in Christi,&c.viso statuto & themate in 4.vol.& Aret. consi. 8. incip.in Christi nomine amen,abunde satis,& sufficienter,&c.Adde tu Ful.cōsi. 146.& consi.157.Bal.consi.ult.5.lib.vbi sequitur dictum Bar.in d.l.omnes populi,& ita consuluit super statuto disponente , quod contractus factus a minore,non valeat etiam si fit iuratus,nisi fiat in loco publico,vide etiā Pet.de Anch. consi.227.Ang.consi.160.

¶In præparatorijs iudicij.Vide qua dixi in c.j sup.eo.

h Adde tu Raph.Comen. consi.41.Fede.116. & vide Ang. consi. 46. ubi ponit de statuto,quod declinanti forum,non reddatur ius , an comprehendat clericum, & consi.261.in fi.de statuto,quod non audiatur actor nisi offerat satisdationē, an comprehendat clericum, Abb.consi.342.lib.ubi ponit de instantia,& de sententia lata contra duos,quorum unus erat clericus,Anch.consi 22.

i SEB. SAP. ¶Consuetudo laicorum.Vide Archid.in ca. continua,11.q̄.1.vbi dicit,quod si libellus accusationis clerici non habet solennitates,non propterea debet deleri. Et considera quomodo illud dictum ponit procedere, quia contrarium,quod debent seruari solennitates,de quibus per Bar.in l.libellorum , ff. de accu. sentit Hostien.in summa , de ac. §. qualiter, & Specu. in titu.de act.in principio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

stico, no habebit ibi locum peremptio instantiæ; quia non habet locum de iure canonico, vt c. pen. de iud. ita voluit no. Cald. in quadam sua disputatione, q̃ incipit statuto cauetur. Per hoc ẽt dixit Arch. 2. q̃ 6. in fi. c. non ita, q̃ si clericus litigat coram iudice laico, non põt appellare ante sniam; nisi in casi bus, in quibus iura ciuilia admittunt appellationem, de quibus dixi in c. super eo. de ap. Et si laicus liti gat in foro ecclesiastico, post appellare ante sentẽtiam [a] indistincte sicut canones permittunt, in c. vt debitus, de ap. & c. de appellationibus. co. tit. † Ad prædicta adde bonam gl. in cle. odiosam de iud. quæ dicit, q̃ licet iudex ecclesiasticus possit super vsuris procedere simpliciter, & de plano per illam cle. tñ si causa vsurarum agitaretur coram iudice seculari, nõ procederetur simpliciter, & de plano sed seruato ordine iudiciario, quia lex canonica non põt dare foro seculari modum procedendi. Et per hoc sit expeditum primum membrum principale. Venio ad 2m, cum quæritur de validitate statuti secularium inferiorum. Et primus casus sit q̃n statutum specificè disponit super reb. ecclesiasticis, vt disponebat statutum Basilij, & dicendum q̃ nõ valet, ex defectu potestatis, vt hic. Et idem dic in oĩb. casib. in quib. dixi legem principis nõ valere, vnde fortius tunc non valebit statutũ inferiorum. † Et idẽ puto, si statutum laicorum disponit super bonis patrimonialib. clericorũ. Nam hæc non subijciuntur foro laicorum, [b] arg. opti. in ca. si clericus laicum, de fo. comp. & in c. fi. de vi. & hon. cleri. & in c. 1. de immu. ecle. lib. 6. & facit quod no. Bar. in l. rescripto, de mu. & hon. † Tñ falsa est opi. quorundam dicentium, q̃ q̃n agitur reali, potest clericus conueniri coram laico; [c] quasi tunc non trahatur persona, sed res. Facit c. solitæ, de maio. & ob. vbi dr̃ q̃ in tpalibus clericus recognoscit Principem secularem superiorem. Sed vt dixi, hæc opi. est falsa, quia clerici indirectè trahe rentur ad forum ciuile, quod est p̃ auth. statuimus, C. de epis. & cle. vbi dr̃, q̃ nec in criminali, nec in ciuili clericus trahi debet coram iudice seculari. Quinimo super re propria clericus põt trahere laicum coram ecclesiastico iudice, vt est casus singularis. in d. c. si clericus. Bona enim sunt accessoria ad personas, facit c. similiter, 16. q. 1. Et hanc opin. seruat curia, vt refert, & sequitur Colle. in c. qualiter, [d] & c. clerici, de iud. Non ob. c. solitæ, quia intelligitur de rebus tpalibus feudalibus. † Nam si feudum hr̃ a laico, tũc ecclesia, vel clericus dẽt illum recognoscere in superiorem, [e] vt c. verum, de for. compe. secus si bona non sunt feudalia, vt ibi no. † Et per hæc deciditur q̃õ. Pone, q̃ dicat statutum [f] laicorũ, q̃ conductores possessionum [g] debeant dimittere possessionem certo casu, quorũcunque sint possessiones, ẽt clericorum, an ualeat statutũ? Bar. tenet, q̃ non, [h] quia laici, non potuerunt statuere hoc in præiudicium clericorum, vt patet ex prædictis. Obligatio enim est data clerico, & acquisita, quæ non potest ei tolli per non superiorem suum. Ex his dicerem, q̃ statutum Senensẽ, quo cauetur, q̃ semel p̃ducens apothecam, non potest expelli soluendo pensionẽ primo statutam, non extenditur ad apothecas clericorũ, seu ecclesiarum. Itẽ facit ad q. Pone cauetur statuto secularium, q̃ idem ius reddatur [i] clericis in foro seculari, q̃d redditur laicis in foro ecclesiastico. In foro seculari sunt multa statuta vtilia, an clericus possit illis vti? Dicendũ, q̃ non, quia non fit iniuria clericis, si rediguntur ad dispositionẽ iuris cõis, unde non potest dici statutum p̃ libertatem ecclesiæ, [k] vt no. Bar. in auth. cassa. C. de sacrosc. eccl. † Secundus casus priucipalis, quando statutum laicorum est gñale, non disponens de clericis, uel ecclesijs, an extendat ad clericos? Dic br̃ in hoc q̃ aut est p̃iudiciale, & non extenditur, quia statutum gñale nõ extenditur ad non subditos, ut in c. a nobis, j. de sen. excommu. in c. ad animarum, de consti. li. 6. Et ideo fuit alias consultum, q̃ si statuto cauetur, ut stantibus masculis fœminæ non succedant, [l] si fœmina erat monialis, statutum non extẽditur ad eam. [m] In hoc tñ aduerte ad tres casus. Aut statutum iniecit vinculum ante clericatum, aut post: aut orit ius agendi ex facto clerici, seu quasi, siue statutũ iniecerit uinculum ante, siue post. Primo casu statutum porrigitur ad clericum. Exemplum, statuto cauetur, q̃ primogenitus [n] succedat patri, si secundogenitus fiat clericus post statutum, ligatur illo statuto, ut uo. Io. And. in regula, fine culpa, de reg. iur. li. 6. in Merc. Sic põt intelligi uno modo c. constitutus, de in inte. rest. Si vero iniecerit uinculum post clericatum, si statutum est præiudiciale, nõ porrigitur ad clericatum. Ideo si tpe statuti secundogenitus erat clericus, nõ dẽt priuari suc cessione paterna, ut no. in d. regu. fine culpa. Ideo fuit p̃sultum, ut ponit Lap. alleg. 7. q̃ si statuto cauetur, q̃ stãti bus masculis fœminæ non succedant si tpe statuti filia fœmina erit secularis, repellitur a successione, licet intret monasteriũ postmodum, secus si prius erat in monasterio. [o] Si uero statutum porrigit cõmodum, potest clericus eo uti. Ita consuluit Joã. de Lig. in qõ: facti, ut plene recitat Lap. alle. 106. sequit Do. Ant. in c. q̃d clericis. p̃al. et Bal. in l. cũctos populos. C. de sum. Tri. Vbi dicit, q̃ statutũ laicotoria. Ita enim loquuntur do prælle. & ita est intelligendus Abb. hic. Si enim tolleretur appellatio a diffinitiua, videretur respicere decisionem causę, & ideo statutum, q̃ talem appellationem tolleret, non p̃iudicaret clericis in foro seculari litigantibus, vt not. Arch. in d. c. quod clericus, in 3. col. per dictas rationes ibi per eum positas.

b ¶ Super bona patrimonialia clericorũ, quæ nõ subijciuntur foro laicorum. Adde istum in c. si clericus, in 2. no. j. de fo. cõp. Inn. in c. cũ terũ, 2. de iud. Old. consi. 82. in c. an. Eps possit declinare forum istum in c. qualiter, j. de iud. & Marian. in c. sane, in antep. col. de fo. com. Pan in c. præsenti, & ibi Card. in 2. no. de cens. vide ibi Imo. in 2. col. istum in c. cum sit generale, in 2. col. de fo. comp. Bur. in c. venerabilis, in pen. col. in ver. aduerte tñ, de iud. & per istum, post Inn. & Bur in c. cum, in x. col. in ver. not ex oĩbus prædictis, de iud. gl. in l. numerum, §. patrimonij, ver. Pontifex, ff de mune. & hon. & ibi Fran. Tigri post Matth. in clem. 1. in 17. q. de vita, & hone. cle. Do. in c. quanquam, in ver. aplarum, de cens. li. 6. tex. in l. decernimus, in ver. siue de ecclesiasticis, siue proprijs, de episco. aud. & bonis tex. in d. c. si clericus laicũ, quẽ iste reputat sing. & no. in c. unico, de cle. p̃iu. li. 6.

¶ Adde tu Abb. consi. 5. & vide Pet. de Anch. consi. 259.

c ¶ Laico. Adde quid si trahatur, & portet sententiam pro se, an trahens possit dicere sententiam nullam. Fed. consi. 90.

d ¶ In c. qualiter. Vide istũ plene ibi in ver. quæro, quia tex. hoc indistinctè prohibet & ita in facto obtinuit in causa Reuerendi patris domini Andrioli de Sancto Vito Paduani, Canonici Vicẽtini, & Rectoris Ecclesię Sancti Andreæ ciuitatis Paduæ, licet aliter voluerit Host. in sum. in ti. de foro comp. § . fi.

e ¶ In superiorem Adde Old. consi. 17.

f SEB. SAP. ¶ Statutum, nunquid autẽ rustici tenentes prædia ab ecclesijs, possint cõueniri coram iudice ecclesiastico, vide Abb. in c. 1. ver. quid autem de rusticis, de foro comp. Maria Soc in c. 1. col. 2. ver quinta declaratio, eo. ti.

g ¶ Quod conductores possessionum. Adde Bar. consi. 177. inci. domini priores istium, vbi consuluit, q̃ statutum laicorum dans licentiam conductoribus possessionum, vt libere possint eas dimittere, non extenditur ad conductores rerum ecclesiarum, per tex. hic, & in c. quæ in ecclesiarum, supra eo. Adde tu Barb. latissime consi. 14. vbi consuluit super statuto Bonon. quo. disponitur, q̃ cõductio vel locatio intelligatur facta ijsdẽ pactis, & cõdõnibus pro futuro, nisi protestetur p partes per tres mẽses ante, an tale statutũ liget eccliã, & vide in eod. casu Alex. cõl. 174. li & vide Anch. cõl. 24. & dicit Ro. consi. 166. q̃ valet statutũ laicorũ, dãs formã actui cũ eccla celebrãdo, & vide Bal. in casu quotidiano, cõl. 250. 3. li.

h ZAC. ¶ Bar. tenet q̃ non. Dic, q̃ est in cõl. 187. inci. dñi Priores, quẽ Per. de Anch. in c. j. char. 2. ver. qto ẽt de q. sup. eo. ti sequitur. Et q̃ statutũ Senarũ, de quo paulo post Abb. hic tangit qđ disponit cõducẽte apothecã, ẽt ecclesię, vel clericorũ, non posse expelli, debitam pensionem soluendo, non ualeat in præiudicium clericorum, uel ecclesiæ, vt voluit ipse Abb. alle. Alex. consi. 17. inc. viso instẽ, colũpen. vol. 4. sed in casu simili tradit And. Sic. consi. 14. inci secundo dub. volum. 2.

i ¶ Idem ius reddatur. Adde Do. in c. sancta, 2. q. 7. vbi dicit, q̃ ualet statutum vnius ciuitatis disponens, q̃ illud ius seruetur in ciuitate forensibus, quod illi seruãt in sua ciuitate ipsis statuentibus, & ideo cum clerici nõ patiantur p̃ se allegari statuta laicorum videntur similiter laici posse recusare, ne clerici allegent ipsa p̃ eos.

¶ Adde tu Bal. consi. 144. lib.

k ¶ Contra libertatem ecclesiæ. Vide Cy. & Saly in Auth cassa. C. de sacrosc. eccles. & ibi Bar. & Bal. in l. cunctos populos, C. de sum. Tri. & consi. 188. inci. do. priores, & in §. ius aũt ciuile, insti. de iu. na. gen. & ciui. in authẽ. statuimus, in fi. C. de episc. & cle. in d. l. cunctos, in 37. col. ver. nunc de tertio membro. Bar. & Ang. in 115. quæ onerande, ff. quarum rer. ac. non datur, per istum in c. nouerit, de sent. excom. & hic in repe. & Pet. de Anch. in repe. c. canonum, in 21. char. ver. quæro circa hęc quæ dicantur Card. in repe. c. perpendimus, in 3. char. ver nunc examinanda est, 2. q̃õ. de sent. excom & in consi. 142. inci. statuit ciuitas Viterbiensis, Lap. alleg. 92. inci. aut constitutio fit contra libertatem, & alle. consi. 101. inci. in ciuitate Florentiæ, in fi. & per Do in c. fi. in 2. no. li. 6. de immu. eccle. per But. & Imo. hic, & in c. cum terra, de elec. & Jul. in d. auth. cassa. Et conclude, q̃ illa dñr gia concessa ecclesijs, vel ecclesiasticis personis a Papa, vel a Principe, fm oĩs in auth. cassa. vel illa dñr libertatẽ ex quib. clerici efficiuntur timidiores, fm Bar. & alios ibidem, & in d. l. 1. §. quæ onerandæ, vel q̃n impediuntur clerici facere, quæ sunt sibi concessa a iure communi, secundum But. & Imo. hic, & d. c. cum terra, & Ful. in d. auth. cassa. & Bal. in d. l. cunctos, in versi. nunc tertio membro.

¶ Adde tu Abb. consi. 83. inc. præsens, do. Alex. cõl. 121. li. & 208. 2. li vbi multa dicit Fede. consi 85. super statuto Perusino, quo disponitur, q̃ nulla cessio possit fieri in magnatem, an monialis possit cedere in clericum filium magnatis.

l ¶ Fœminæ non succedant. ibi, si fœmina erat monialis. Adde istum in c. quod clericis, in 13. col. de fo. comp. ver. & faciunt hæc Pau. de Cast. consi. suo, 325. inc. in Christi nomine, & c. primum dubium de quo quæritur, & in l. quis id, quod. ff. de iur. om. iu Bar. in l. fi. C. de pact. & Bal. in l. Deo nobis, C. de epis. & cle. & Pet. de Anch. in repe. c. 1. in 21. char. ver. quæro etiam, an valeat, de consti. Bald. in l. omnes populi, in 12. col. ver. sed quid fi statuti dicter, q̃ monachus, ff. de iust. & iur. Ang. in disputatione sua inci. nobilis quidam genere, in antep. col ver. ad vestrũ, Do. in c. quamuis, in 1. co. de pac. in 6. & ibi Imo. Ro. in l. stipulatio hoc modo concepta. in v. col ver. illud vero exemplum, ff. de ver. oblig. per istum hic, in repe. in ver. 2. circa istum casum, per Nic. de Vbal. trac. de succes. ab intest. fol. 189. seu an valeat statutum Bu. & Pet. de Anch. & Fran. de Ar. in d. c. clericis, in fi. Sal. in auth. cassa. C. de sacrosc. eccl. & Lap. alle. 10 . inci. in ciuitate Florentiæ. Adde tu Abb consi. 111. 1. lib. Pet. de Anch. consi. 117. Pau. de Cast. consi. 117. in primo impressis, Bal. consi. 116. 3. lib. vbi ponit, an valeat statutum cõtra ingredientes monasteria, latè per Alex. consi. 221. vbi alle. Lap. hic, per alios alle.

m SEB. SAP. ¶ Ad eam. Vide pulchre per do. Bar. Soc. in l. 2. ff. de his, quæ pœnæ nomi. & vltra ea, quæ ad propositũ dicit, refert pulchrum dictum Pet. de Anch. q̃ valeat statutum imponens minorem gabellam illis, qui vadunt ad molendina cõmunitatis, quàm ad molendinum Episcopi. Et circa ea, quæ dicuntur hic per Abb vide etiam quæ no. late Pau. de Cast. in l. Titio, §. Titio, ff. de cond & demon. vide etiam Bal. in consi. 16. qua dam nobilis. in 3. col. Alex. in consi. 31. Visa facti narratione, in 2. uol. & in consi. 14. uideretur, in 3. vol.

n ¶ Quod primogenitus succedat. Adde But. & Imo. hic, & istum in ca. quod clericis, de foro comp. & ibi per alios, & per Cal. in disputa. inci. statuto ciuitatis cauetur, in vlt. col & Pet. de Anch. in reg. ea quæ, de reg. iur. in 6. & in repet. c. j. in 28. char. uer. accedet, q. disputa. supra eo.

o ZAC. ¶ Secus si prius erat in monasterio. Adde Bar. ita disputa. in l. fina. col 3. C. de pac. quæ tamen disput. communiter p̃scribentes reprobatur. Non enim valet statutũ quo religiosus, vel monialis, siue ingressa, siue q̃ post ingredietur, a succedẽt, ff. de iust & iu. Ang. in alle. l. fi. col pe. Pau. de Cast. in l. fi quis id quod, ff. de iur. om. iud. & in consi. 335. incip. primum dubium, col iij. Alexã. in l. stipulatio hoc modo concepta, col. 8. ubi late hoc profequitur, ff. de verbo. oblig. & consi. 139. inci. viso themate, col. fi. quod est secundum maio nu. consi. 261. volu. 1. & Matth. sing. 245. incip nota, mirabile dictum.

ADDITIONES.

a ZACHAR. ¶ Appel lare ante sententiam, idem no. iste in ca. quod clericis, post Ant. But. col. fi. & c. inequaliter, in 2. not. de iu. Archi. 2. q. 6. ca. non ita. Pet. de Ancha. in reg ea quæ. Et no est. posse enim, vel non posse appellari, respicit modũ procedendi, & non decisionẽ causę, ut no. Alex. in l. 3 circa fi. ff. de leg. 2. vbi alle. Ant. de But. in præalle. c. de clericis. Idem consi. 166. inc. viso toto processu, circa fi. quod est secundum maiorem, nu. 308. vol. 2. & hoc procedit de plano. quãdo de appellatione ante sententiam agitur, & sic de appellatione ab interlocu-

laicorum generale, comprehendit clericos constõne fauorabili. Exemplum, dicit statutum q̃ extantib. masculis fœminæ nõ succe-
a dant. Pone, q̃ masculus sit clericus, [a] an potest vti statuto, excludendo fœminam? & dicendum, q̃ sic. Facit c. dilecti, de for. cõp. Quidam tñ voluerunt hic impugnare hoc dictum per istum tex. vbi innuitur, q̃ etiam in fauorem, non valuit statutum laicorum; sed teneo primam. Ad istum tex. dico, q̃ procedit, quãdo specificè dispo-
nit super reb. ecclesiarum, prohibendo. Vnde nullo modo statutũ comprehendit clericos, q̃n procedit prohibendo, p̃cipiendo, vel vetando, seu certam formam in agendis per clericum, imponẽdo,
b vt voluit Io. de Lig. in d. consi. qa tũc denotaretur superioritas stã-
tuentium in clericos; secus si statutũ simpliciter [b] procedit porrigendo commodum, vt in exemplo p̃misso. Quinimo dicerem, q̃
c valeret statutum laicorum, si specificè facit mentionem de cleri-
cis; dummodo sit mere priuilegiatium; [c] & disponat non præcipiendo, vt. f. si dicat, q̃ clericus primogenitus succedat, vel q̃ de bonis defuncti constituatur hospitale, vel clerici habeant certam partem. Nam nemo potest dicere hæc non valere, quia laicus potest priuilegiare ecc. vt in c. noluit, de iud. Quod ad tertium casum, dic, ut plene dico in c. quod cle. de fo. compe. Abbas.

ADDITIONES.

a ¶ Quod masculus sit clericus. Vide Lap. alleg. cẽtesima. incip. in q. proposita, &c. an statutum exclusorium filiarum, & plenius alle. seq. in ciuitate Floren. Car. in repe. c. perpendimus, in 23. col. ver. sed quæro, quid si constitutio, de senten. excommu. istum in d. c quod clericis. 14. col. versi. hic vero secundum Lap de fo. comp. & in repe huius c. in ver. secundus casus, in c. constitutus, in 9. col. de rest. in integ. per tex. ibi. & in c. dilecti. de foro comp. & in c. fi in adiutorii. 10. dist. Bal in l. cunctos populos, in lectura, in 11. col. in ver. sed hic vlterius quæritur. C. de sum. trini. Imo. hic & Matth. no. 112. inci. no. lucrosam cautelã. Pet. de Anch. in repe c. 1. in 22. col. ver. op. Bal. Rom in no. 451. inc. habeo factũ in casu Card. ZACHAR. ¶ Adde, q̃ Matth. Matt. corrupte hic alle. est tamen no. eius, in sing. 241. inci. no. lucrosam. &c. & Ro. etiam in nu. hic est mendosus. Est. n. sing. sus. 444. & quod inci. ut hic præmittitur. Sed faciunt de directo contra opi. Abb. Tenent. n. q̃ stante statuto, q̃ masculis stantib. filia non succedat, q̃ stantibus masculis clericis, q̃ non excludentur per illos clericos; quia vt dicunt, non possunt tales clerici uti laicorum statuto; etiam in eorum vtilitatem, vergenti. Communis tamen opi. est in contrarium, ut per Fel. hic late, col. 27. in fi. ver. 7. quæro. adducit I. ap. alle. 99. inci. an statutum exclusiuum fœminarum, & se. alle alias est 101. inci. in ci. Flor. Ant. de But. in c. quę in ecclesiarum, col. 1. j. eo. Adde And. Sic. consi. 50. vol. 3. Adde, q̃ Bal. consuluit clericum admitti; & ibi refert q̃ ita consuluit Ol. & q̃ clericus in fauorabilib. comprehẽdatur in statutis, dicit esse optimam glo. in c. nemo, de reg. iur. uide eius consi. 30. 3. lib.

ANT. FRAN. ¶ Putarem pro concordia esse dicendum, q̃ si statutum excludens fœminas propter masculos, disponeret faciendo expressam mentionẽ de clericis, q̃ reuera ex defectu potestatis statuentium, clerici non comprehenderẽtur in tali statuto, neque ex eo, q̃ q̃ eis fauorabili, possent excludere fœminas. Et ita loquitur ea opi. quæ se habet, q̃ in tali statuto, non comprehenduntur clerici; sed si fit statutum excludens fœminas pp masculos, quod quidem valet, fm ea, quæ habentur in l. maximum vitium, vbi plene de materia. C. de libe. præte. time tale statutum, ex quo non expresse disponit de clericis, tanquam priuilegia tiuum, & concernens fauorem ipsorum clericorum comprehendet etiam ipso clericos, per ea, quæ ple. traduntur in d. c. quę in ecclesiarum, & in c. eccl. S. Mariæ hoc eo. tit. & in l priuilegia. C. de sacrosan. eccle.

b ¶ Secus, vbi statutum simpliciter. Adde Do. in c. fi. in prine. in 2. col. in 6. de offi. dele Pau. de Cast. consi. 136. inci. in Christi, &c. Ad primum dicendum. tex. opt. Car. & doc. in c. dilecti de fo. comp Bal. in d. l. cunctos populos, in 11. col. in lect. ubi alle. tex. in d. c. dilecti, & uide eundem Bald in l. de quibus in 16. col. ver. 6. quæro. ff. de leg. & in l. 1. in fi. C. de contrahen. emp Adde, q̃ sup. allegata consiha sufficiunt, maxime Alex. & Abb. in proposita apost. & si quid desit, uide in
c apost. ad Bar. in stampa de tortis. in d. l. cunctos populos.

c ¶ Sit mere priuilegiatium. Adde quæ dixi in proxime præcedenti apposti.

Solennis repet. cap. Ecclesia S. Mariæ per D. Abb. Panor. nouiter edita.

SVMMARIVM.

1 *Statutum laicale etiam honestum in nullo foro seruari debet contra clericos; valet tamen si inducat merum fauorem clericis, & quando, nu. 37.*
2 *Laicorum quidam sunt religiosi, & quidam non, & qualiter accipiatur verbum, religiosi.*
3 *Clericus non gaudet in bonis patrimonialibus priuilegio ecclesiarum; nisi in casibus in iure expressis, & nu. 26.*
4 *Laici non possunt statuere, ẽt in fauorem ecclesiarũ, & quãdo, nu. 14. & 17.*
5 *Statuta laicorum respectu ecclesiarum, & ecclesiasticarum personarum, Papa potest approbare: & non alius prælatus.*
6 *Papa potest dare facultatem laico excommunicandi. Papa non potest committere non sacerdoti, vt conficiat corpus Christi.*
7 *Papa de iure nõ potest seipsum subiicere iurisdictioni Imperatoris, vel laici. Papa potest se subiicere iudicio simplicis sacerdotis in confessionis actu.*
8 *Papa an in foro contentioso possit ab alio iudicari vide remissiuè.*
8 *Causa ecclesiarum principaliter agitata coram iudice laico, non debet decidi secundum statutum laicorum.*
9 *Iudex secularis lite pendẽ. non exercet officium suum contra ecclesiasticas personas, etiam in causis incidentibus.*
10 *Clericus non potest reconueniri coram iudice laico.*
11 *Sententia lata contra non confessum, an & quando valeat, & nu. 12.*
12 *Scia, sine cãe cognitione, & quibusdã aliis, de quib. hic, non valet, & nu. 12.*
12 *Iudex potest procedere ad diffinitiuam ex præsumptione violentã.*
In notoriis, in quibus nulla potest absenti competere defensio, potest deueniri ad sententiam sine citatione; alias secus.
13 *Citatio, an requiratur, si pars est presens, remissiuè.*
14 *Lex Principis præiudicialis, non extenditur ad ecclesias; nisi expressè approbetur per Papam.*
15 *Leges ciuiles non valent si specificè nominant eccle. vel clericos: nisi sint mere priuilegiatiuæ, vel fundentur ratione naturali.*
16 *Promulgator legis inducentis peccatum, tanquam contra ius diuinum disponens, conuincitur potius errare, quàm legem condere.*
17 *Lex rationabilis non contradicens canoni, & generaliter loquens, si est fauorabilis, est seruanda, etiam quo ad clericos.*
Lex illa dicitur præiudicialis clericis, vel ecclesijs, quæ est apta afferre semper incommodum, sed si potest habere aliquando commodum, aliquando incommodum.
18 *Clericus hæres instititus, si non facit inuentarium, tenetur vltra vires hæreditarias.*
Eccl. vel pauperes si instituantur, non tenentur vltra vires hæreditarias. Auth. hoc amplius. C. de fideic. tit. de his, quibus vt indig. & similes, ligant clericos.
19 *Lex ciuilis generaliter disponens super reb. temporalib. & deuians a lege canonica, est seruanda in foro suo, sed si sumus in terris subiectis temporaliter ecclesiæ Romanæ, canones præualet legibus, ẽt inter laicos in foro seculari.*
Lex ciuilis in materia spectante ad ecclesiam, dato, quòd de illa principaliter non disponat, sed procedat tollendo lucrum, quod alias deberet, non valet, & nu. 20. in fine.
Pœna transeuntis ad secunda vota, etiam fauore filiorum, est sublata. Idem si resultat dubium turbationis prolis, secus in pœnis, quas mulier incurrit ex facto suo culposo, & nu. 20.
Leges prohibentes matrimonium inter certas personas, non prohibitas a iure canonico, puta inter tutorem, & pupillam, vel inter rectorem prouinciæ & mulierem sibi subditam, & similes personas, non valent.
20 *Pater non tenetur dotare filiam maritatam si nullam ab initio promisit dotem: sed si filia quando se maritauit, promisit dotem, tenetur pater.*
21 *Causa dotis est misti fori.*
22 *Lex ciuilis, quando disponit præsumptiuè in materia spirituali, stante lege canonica in contrarium, non valet.*
23 *Hæres an teneatur ex delicto defuncti & quid tam de iure ciui. q̃ canonico.*
24 *In præparatoriis iudiciorum attenditur forus, vbi litigatur: vnde clericus agens in foro ciuili, ligatur statutis laicorum circa præparatoria. 25. secus in decisoriis. 26. & 42.*
25 *Vsuraria causa si agitatur in foro seculari, tractabitur seruato ordine iudiciario, licet in foro canonico tractaretur simpliciter.*
26 *Statutum laicorum specificè disponens de ecclesijs, seu ecclesiasticis personis, seu rebus earum, non valet, etiam in fauorem ipsarum. secus quando statutum in genere loquitur, nu. 37.*
Laici non possunt statuere super bonis patrimonialibus clericorum.
27 *Statuentes contra libertatem ecclesiasticam, quas pœnas incurrant.*
Statuta illa sunt contra libertatem ecclesiasticam, in quibus clerici efficiuntur timidiores, & nu. 28.
28 *Statutum, si punit extra protectionẽ cõis oẽm declinantem forum Potestatis, an sit contra libertatem ecclesiasticam: & an intelligatur de clericis.*
29 *Statutum quòd clerico declinante iurisdictionem Potestatis, consanguinei teneantur soluere pœnam, non valet.*
30 *Statutum laicale dans licentiam conductoribus possessionum, vt libere possint eas dimittere, non extenditur ad conductores rerum ecclesiasticarum.*
31 *Statutum laicorum non potest minuere vtilitatem prælatorum, vel ecclesiarum, quam percipere consueuerunt ab ipsis laicis, per liberum accessum ad eorum molendina. Talis enim libertas non potest statuto laicorum impediri, indirectè subditos aggrauando.*
32 *Statutum laicorum quod prior & fratres Sanctæ Trinitatis possint petere. & exigere, & distribuere legata ad pias causas, valet.*
Lex noua, q̃ venit ad corroborationẽ legis antiquæ, non videtur eã corrigere, valet tamen si inducat merum fauorem clericis, & quando, nu. 37.
33 *Stante statuto, quòd clericus litigans in foro seculari id habeat, & non plus quàm haberet laicus in foro ecclesiastico, si in foro seculari sint statuta inter laicos fauorabilia, quibus de facto non possint vti clerici, propter statutum, an illud dicatur contra libertatem ecclesiasticam, vbi, quod non.*
34 *Statum excludens a successione secundogenitum, stante primo, excludit illum etiam clericum effectum.*
35 *Statutum, quod ingrediens monasterium, non succedat, non valet.*
Substitutio facta filio, si decederet sine filiis ab ipso legitime procreatis, expirat, si filius ingrediatur monasterium.
Legatum factum filiæ, de mille, si nuberet, & si monasterium ingrediatur, quod habeat quinquaginta, valet, & habebit mille.
36 *Statutum, quod primogenitus succedat, non præiudicat secundogenito, qui erat clericus ante statutum.*
Statutum non loquens specialiter de ingredientibus, vel ingressis monasterium, sed generaliter, quòd mulier nõ succedat, extante masculo, excludit etiam mulierẽ monacham, si assumpsit monachatum post statutum, secus si ante.
Statutum, quòd non petens debitum per tantum tempus, non possit amplius petere, quomodo intelligatur, & an leget clericos.
37 *Statutum laicorum inducens merum fauorem clerici, quando ualeat.*
Statutum, quod femina non possit testari, vel se obligare sine præsentia duorum cognatorum, non comprehendit casum, quando mulier testaretur ad piam causam, vel donaret ecclesiæ.
39 *Statutum, quod nisi testamentum insinuetur intra sex menses, sit nullum, non habet locum, quando clericus, vel ecclesia instituuntur.*
40 *Statuta loquentia de instrumentis guarentigiatis executioni mandandis, an*

Universidad de Deusto
Biblioteca

habeant locum in vtroque foro, & in personis ecclesiasticis,
41 *Clericus delinquendo non fortitur forum seculare.*
42 *Statuto, quòd solutio debiti non possit probari per testes, non ligabitur clericus volens debitum probare per testes: etiam si causa tractatur in curia seculari.*
43 *Præscriptio. x. vel xx. ann. est communis clericis & laicis.*
Statutum si concernit solennitatẽ actus, adhibendam tẽpore contractus, siue sit statutum clerici, siue laici, utitabitur actus, solennitate non seruata.
44 *Iudex debet attendere ad statuta & consuetudines litigantium & nu. 41. 52.*
Statutum irritans cessionem actionum factam nobili contra popularem, tra hitur ad cessionem factam nobili per ecclesiam.
45 *Testamentũ laici, in quo clericus instituitur, non seruatis solennitatibus legis, vel statuti, non valet.*
46 *Statutum, q̃ res dotalis non valeat alienari, extenditur ad alienationem factam in clericum, quia concernit rem.*
47 *Statutum concernens personam iubendo, vt aliquid faciat post contractum, puta, apprehendat possessionem, vel aliquid simile, non ligabit clericum.*
48 *Primogenitus si ex forma statuti debet succedere, quo casu succedet in bonis extra territorium existentibus.*
49 *Statutum, q̃ dominus rei pignoratæ ipso scio non recuperet a Iudæo, nisi soluto debito, non nocet clerico, nec alteri non subdito.*
50 *Statutum laicorum in modo procedendi in causis, non ligat iudicem ecclesiasticum, etiam quando laicus litigat coram eo & nu. 47.*
51 *Clericus, qui aliquid pro se allegat, debet illud idẽ cõtra se adductũ recipere.*
52 *Statutum quod non ligat clericum, non ligabit in eius fauorem.*

CAP. XI.

Ecclesia S. Mariæ &c. Famosum capitulum, pp magnam materiam sibi adaptabilem, quæ ex ĩ. dicendis apparebit difficillima; & valde prolixa existit; etiam conabor hic inferre tractatum per doc. iuris vtriusque, humani & diuini in variis & diuersis locis. An & qñ lex Imperialis, vel inferioris, aliquo modo includat ecclesiasticas personas, uel earum bona: & super quib. habeat potestatem statuendi in cõcernentib. quoquo modo ecclesiasticas personas, & ipsarum bona. Et solet capitulũ sic summari. Causæ ecclesiarum per constitutiones laicorum diffiniri non debent. Ego sumo sic s̃m intellectum, quem ĩ. tenebo. Statutum generale laicorum, ecclesias, vel ecclesiasticas personas, uel earum bona, in earum ꝓiudicium, non ꝓprehendit. Nec speciale, ẽt si earum commodum & fauorem concernat. h. d. Diuidit in duas partes. Primo ponit motiuum diffinitionis. Secõ diffinit, duplicẽ rõnem assignando. Quarum secundam, exemplo corroborat. Secundo rõ. ibi, [A quib.] Tertia ibi, [Vnde.] Secũda pars principalis. ibi, [Quod à senatore.] Et hoc debes scire, q̃ hoc c. & ĩ. vt lit. pen. c. ecclesia S. Mariæ 1. & 2. ponunt eundem casum, & figurabo casum, vt attinet dũtaxat ad c. nostrum, & prout colligitur exgl. ꝑal. c. ecclesia. ĩ. vt li. pen. Ecclesia S. Mariæ in via lata mouit q. ꝙ Io. de Archi. iuper quibusdam possessionib. coram iudice seculari: q dñs Ioan. possessiones illas oẽs transtulit in monasterium S. Sylueſtri. demum dictus Senator occasione cuiusdam statuti, quo cauebat, q̃ si quis rem litigiosam transferret in alium li. pen. possessio auferatur ab eo possessore, & detur petitori; spoliauit monasterium nõ uocatum, nec conuictum, nec confessum, possessionib. illis; & eas restituit ecclesiæ S. M. demum monasterium egit coram Papa petendo se restitui ad illas possessiones, quas senator vigore statuti sibi abstulerat. Papa sententialiter mandat reuocari gestum p senatorem, ac easdem possessiones restitui monasterio S. Sylueſtri, diffinit; addens principaliter duas rõnes; alias duplicem rõnem assignãdo: quia statutum laicorum ex defectu potestatis non cõprehendebat ecclesias, vel ecclesiasticas personas; quãquã generaliter loquatur. Secundo, quia si motu proprio aliquid statuant laici; ẽt in fauorem ecclesiæ, illud statutum nõ tenet ex defectu potestatis; nisi fuerit per Ro. Pon. approbatum, & hoc probat exemplo Basilij. multo fortius hoc casu statutum valere non debet, q̃ non afferebat ꝓmodum, sed potius ꝓiudicium. Secũdo factum senatoris tacitè improbat ex defectu ordinis iudiciarij; q̃ monasterium in iudicium non fuit uocatum, nec conuictum, nec confessum. Et sic fuit lata sñia sine cãe cognitione. Nunc lego literam, qua lecta, colligo notabilia. † Et primo no. s̃m p̃dictum casum, & casus positionem tex. aptũ ꝙopi. Bar. in l. cunctos populos. C. de ſum. Tri. vbi dicit, statutũ gñale laicorum disponens super ꝺctib. vel delictis, seruandum in vtroq; foro; etiam ꝙ ecclesias, & ecclesiasticas personas, dummodo sit honestum, & non sit ꝙ ea q̃ sunt ecclesijs, in priuilegiũ, concessa. Hoc. n. statutum erat gñale, nec continebat pœnam; sed solum intendebat pœnam seu punire delictum litigiosi; & tñ non comprehẽdit ecclesias, nec ecclesiasticas personas. Et hoc, quia statutum recipit interpretationem iuris, & ampliatur extra iurisdõnẽ statuentis. ĩ. de sen. excom. c. à nobis, & c. 2. ĩ. eo. tit. lib. 6. & l. fi. fi. de iu. om. iu. Vn
a de cum laici non habeant iurisdõnẽ in ecclesias, vel clericos, a ad ipsos eorum statutum non extenditur; ergo non valet dict. Bar. an statutum sit generale, an speciale super ecclesijs, & ecclesiasticis personis: quia tale statutum surgit, alias infringitur, ex defectu potestatis, & non ex forma statuendi, uel disponendi, ut hic expresse colligitur in utraq; rõne. Quinimo plus dico, tale statutũ generale non ꝓprehendere ecclesias, uel ecclesiasticas personas, etiam ex mente statuentis; nec ualer ꝓprehendere, non subiectos, sibi non obedientes de facto, arg. in l. fin. C. de legi. & in l. j. C. de. co. confir. Et de hac
2 materia, ĩ. latius subiiciam. † Scõ colligo, q̃ laicorum quidã sunt religiosi, & catholicẽ uiuentes, quidam non religiosi. Et põt intelligi largè & impropriè istud nomen, Religiosi, & Catholicè uiuentes; quia debitam religionem Deo deuotè impendunt. Sicut. n. parẽtib. debetur honor, ita Deo religio. Item potest sumi propriè, ut sonat, & strictè, & tunc ꝓprehendatur laicus ꝓuersus; & in utroq; sensu uerificatur hec lra. † No. ibi, [Super ecclesijs & personis, &c.] q̃ personæ ecclesiasticæ gaudent eodem priuilegio; sicut bona clericorum, & ecclesiarum, sed tex. hoc non dicit: sed tm̃facit mẽtionem de personis. Idem tenet gl. in c. ex lr̃is, de pigno. reddens rõnẽ, quare bona clericorum sunt tacitè obligata ecclesiæ pro mala administratione. Idem & latius no. gl. in c. similiter. 16. q. j. & gl. in c. fi. ĩ. de ui. & ho. cle. sed nec dictum; nec rõ indistinctè procedũt. Non. n. per omnia, bona clericorum gaudent eodem priuilegio cũ bonis ecclesiæ, pro hoc gl. singularis in c. possessiones. 16. q. 3. q̃ uult bona patrimonialia clericorum non gaudere eodem priuilegio, quo & ecclesiarum bona. Quod sentit etiam Host. in c. sanctorũ, de præscrip. & sic non requiritur quadragenaria p̃scriptio. Ad idẽ c. quãquam, de cens. lib. 6. ubi per Archi. qui dicit non esse uniuersaliter uerum, q̃ bona clericorum gaudeant eodem priuilegio, cũ bonis ecclesiarum. Et idem ibi gl. & idem dicit Spe. in tit. de in integ. rest. §. qualiter. uer. sed nunquid, clericum lesum in patrimonia lib. non audiri petentem in integrum resti. Quod sentit glo. in clemunica, de in integ. rest. & connumerat casus, in quibus clerici gaudent, in rebus propriis, priuilegio ecclesiarum, & Spe. in tit. de clecom. facit quod dixit gl. in c. ex lr̃is, de pig. q̃ reddit rõnẽ, quare bona prælati, gaudent eodem priuilegio, sicut res ecclesiæ; quia sunt obligata, si malè administrauerit. Ad hoc facit q̃d no. in l. 2. §. quod de frumentaria, & quod ibi no. Bar. ff. de admin. rerum ad ciui. pertin. Ista ratio non est uera; quia multi sunt clerici non habentes beneficia, exquo sequeretur, q̃ illorum bona; quia in eis cessat ratio, non gauderent in aliquo, priuilegio ecclesiarum. Ratio tamen in se mihi placet, ut bona clericorum sint in se obligata ecclesiæ pro mala administratione. Non tñ apertè probatur iure, sed identitate rõnis. Sicut. n. bona mariti sunt tacitè obligata uxori pro dote. l. fi. C. de pac. conuen. tam super dote, q̃ super donat. pp nup. ita & bona clerici, ecclesiæ; quæ dr eius uxor. in c. sicut. 7. q. j. Item sicut bona tutoris sunt obligata pupillo. C. in qui. cau. pignus taci. ꝺ̃hi. l. si mater. ita & bona clericorum, qui ꝓparantur tutorib. in c. fraterni tatem, de don. uide gl. 5. q. 3. c. quia Eps. Item, quia bona uectigaliũ sunt obligata fisco. l. ſp. §. diuus quoque. fi. de iur. immu. & ecclesia in priuilegio æquiparatur fisco, uide gl. in c. similiter, præal. ideo dico post

ADDITIO.

a ¶ Vt clericos. Vide Pet. de Anc. consi. inci. factum super quo vbi dicit, q̃ quãuis laici non possint statuere super iure quæsito ecclesijs; tñ statuere possunt sup iure ex cã quærendo ecclesiæ. Phi. Cor. consi. 114. in c. quãuis primo aspectu, in 2. vol. vbi plenissimè, an & qñ statutum laicorum liget clericos agentes in foro seculari. Et adde Lud. Roma. fri. 414. inci. fed an poteſt, vbi singulariter voluit, q̃ Papa non potest facere legem, q̃ clerici possint conueniri coram iudice seculari; quia anteq̃ esset Petrus nõ erãt clerici subiecti iudici seculari, p illud verbum Dei, Nolite tangere. &c. per glo. quam dicit ad hoc esse singularem, in c. si Imperator. 96. dist. in. Et ideo no. dicit Bal. in c. at si clerici, de iud. q̃ sunt repræsione digni potestates terrarum mittentes clericos confessos corã se ad eꝑm cum actis; quia tales confessiones scribi non debent apud acta; nec est admiratione dignum, quia illud priuilegium indultum clericis, vt non conueniãtur coram laicis, non habuerunt ab ecclesia dispositiuè; sed habuerunt declaratiuè; ideo dicit glo. in d. c. fi Imperator, q̃ ante q̃ emanasset constitutio ecclesiastica, clerici erant liberi a iudice secular. ideo dicit, q̃ consilo ecclesiastica est declaratio, & non dispositio, & rectè hoc decidit tex. ibi, dum dicit Deus omnipotens uoluit clericos discuti a Pontificibus, & non potestatib. secularibus. Rectè adducit posset illud quod in sacro scribitur Euangelio Dijs non detrahes. Nolite tangere Christos meos, &c. c. sacerdotibus. 11. q. 1. sunt enim Dij, vt dicit tex. in c. cum ex iniuncto, de hære. Sunt etiam Reges, vt dicit tex. in c. duo sunt genera. q. 1. Fuit. n. genus regale sacerdotium, ut habetur Leuitici. Et laicorum est obsequi, & clericorum est imperare, vt dicit tex. hic, vnde piæ memoriæ Cõstantinus Princeps, cum sibi contra Eꝑos accusatores porrigerent libellos, quos oẽs accepit, & cosdẽ, qui accusauerant Episcopos, & in eorum conspectu libellos, quos susceperat incendit dicens, Ite & inter vos disponite causas vestras, quia dignum non est, vt iudicemus Deos, vt refert Alex consi. 8 inci. videtur super primo. in 1. col. ver. potest etiam in 1. vol. Potest tamen Papa committere causas tam criminales q̃ spirituales clerici laico, ut decidit glo. in c. 2. de iudi. & licet glo. ibi uelit, q̃ Episcopus possit cõmittere causas pecuniarias ciuiles clerici laico: tamen vr de iure dicendum, q̃ non possit: & est tex. in c. nullus in ver. fine permissu Pontificis, de for. comp. vbi requiritur permissio Papæ. Et ratio potest adduci hoc modo, de natura iudicii est, ut sibi pareatur, l. fi. ff. de iu. om. iu. Sed laicorum est obsequi, vt probatur hic, sed si secularis esset iudex clerici, tunc imperaret ille clerico, quod esse non potest, ut in c. bene quidem. 96. dist. & ibi per Io. de Turre Cremata, in 3. conclu. ubi dicit, q̃ laicus non potest exercere iurisdictionem in spiritualibus etiam ex commissione Episcopi. vide And. Sicu. consi. 45. inci. mandato, in 3. col. ver. a dicamus, in 2. vol. vbi dicit, q̃ licet solus Papa possit laico committere causam criminalem clerici: tamen cum clericus habeat a Deo, vt distringatur ab ecclesiastico, vt d. c. si Imperator, sequitur, q̃ ex causa Papa deberet hoc facere, arg. eius quod habetur in c. per venerabilem, qui filii sint legit. in uer. diuersis causis inspectis. HENRIC. FRAN

co post d. Anto. in c. si diligenti. de præscri. q̃ possit dici, q̃ nunquã gaudent, nisi in casibus a iure expressis. Ad iura quæ generaliter loquuntur, rñde, q̃ gaudent eodem priuilegio, quo ad defensionẽ vt dicit Spe. in alle. §. ver. sed nunquid. An aũt gaudeant eodẽ priuile-
4 gio, ad materiam huius c. ĩ. subiiciam. † No. statutum laicorũ motu proprio conditum, etiam fauorabile ecclesijs, nõ valere. Quod intellige qñ p̃cisè disponit de ecclesijs: secus si gñaliter. Tunc. n. valeret, si porrexit aliquod ꝓmodum, seu priuilegium in ecclesijs, vel ecclesiasticis p̃sonis, arg. c. dilecti, de fo. comp. quod intelligendum
5 est, vt ĩ. subiiciam. † No. vnum casum reseruatum Rom. Pontifici. s. approbare statutum laicorum, super reb. ecclesiæ editũ. Et sic Eꝑi & alij prælati nequeunt approbare tale statutum. quod intellige, inquantũ intendit approbare, nec ligat tanquam statutũ laicorũ; quia non pñt laicis hanc iurisdictionem demandare. arg. c. decerni
6 mus. ĩ. de iud. † Aliud in Papa, qui pt̃em excõicandi conferre pt, vt no. gl. in c. ꝑter. §. verum. 32. dist. in ver. ducib. & no. in c. quãto, de consue. facit tex. in c. Mennã. 2. q. 5. 63. dist. c. Adrianus. Non tñ posset laico demandare, vt conficeret corpus Christi; qđ solũ Apostolis & presbyteris à Deo ꝓmissum fuit & datũ. Ait. n. discipulis: Hoc facite in meam commemorationem, in c. i. §. vna, de ſum. tri. Et ponit gl. in c. peruenit. 95. dist. quæ circa hoc plura dicit, & de ista ma-
7 teria per doct. in c. quanto. de consue. † An aũt Papa possit se subijcere iudicio laicorum? vr̃. q̃ sic; quia est super omne forum: & põt destruere & addere, & diminuere totum. Quod Papa possit se subijcere iudicio laicorum, pro hoc c. nos si competenter. 2. q. 7. qđ ad hoc ſolet quotidie allegari. facit l. est receptum. ff. de iurisd. om. iu. Io. And. notanter tenet oppositum, & dicit, q̃ in præall. c. ponitur 13
iudicium pro discretione, & sic aperte sonat, q̃ etiam iudicio mero Imperatoris se subijcere non põt; quia quis renderet in præiudicium summi Apostolatus. Et iniuria irrogaret Deo, vt suus vicarius possit ab alio iudicari. c. si diligenti. de fo. comp. quod procedit in Papa. Illud autem certum est, q̃ in foro conscientiæ Papa põt se subijcere iudicio sacerdotis, cui peccata sua confitetur, vt not. Host. in ſum. de pœn. & re. §. cui confitendum ver. cui Papa. no. gl. 1. in c. fane. 2. de offi. dele. & vide quod no. Io. And. in c. significasti, de fo. comp. & 9. q. 3. c. nemo. An aũt in foro contentioso possit ab alio iudicari, remitto ad no. in c. si Papa. 40. dist. & 79. dist. c. si quis Papa. & c. si qui pecunia. & 49. q. 3. c. aliorum. & c. nemo. & c. per principalem. & c. cuncta per mundum, & per Archi. in c. in fidei fauorẽ, de hær. lib. 6. & c. si duo. 79. dist. & 21. dist. c. nunc aũt. † No. hic tex. 14
pro dicto doc. in c. j. §. eo. q̃ cã ecclesiarum inquãtum principaliter tractatur coram iudice seculari, non est decidenda s̃m statutũ laicorum. † No. q̃ iudex laicus; etiam in incidenter contingentib. lite pend. non extendit officium ad personas ecclesiasticas, quod facit ad no. in l. nullum. C. de testi. & per Inn. in c. verum, de so. comp. vbi de crimine clerici, nec principaliter, nec incidenter posset laicus se
10 intromittere, de quo per Archi. in c. i. de cleri. coniug. lib. 6. † No. q̃ clericus non põt reconueniri coram iudice seculari, de quo plene
11 no. in c. at si cleri. de iud. † Vltimo colligo coniuncta glo. fi. non valere s̃iam latam in non conuictum. vel non confessum. Et solet allegari. q̃ non valet s̃ia sine iudicio. probat gl. nr̃a, & tex. in c. nos in quem q̃. 2. q. j. in ſum. Inn. in c. tua, de coha. clerico. & mu. Et est huius rõ, quia inter cætera q̃ requirũtur ad s̃iam, exigitur cãe cognitio: & hoc est de substantia iudiciarij ordinis. Et no. glo. ꝑal. 2. q. j. in ſumma: & probat in iurib. ꝑall. Si ergo fertur s̃ia ex abrupto, non valet, tanq̃ lata ꝺ̃ solitum ordinem iudiciorum, 2. q. 6. c. ei qui. §. diffinitiua. l. prolatam. C. de sen. & interl. om. iud. de quo in Spe. in tit. de ꝓparatoriis iud. in prin. Imò plus sentit Bar. in d. l. prolatam. C. de sen. & interlo. q̃ si iudex recipit probationes, attñ si ex tpis breuita-
te apparet, q̃ s̃iam tulit sine cãe cognitione, non valet s̃ia. Exemplum, si apparet q̃ cum habuisset acta de mane, tulit s̃iam de sero, cũ cã esset ardua, & valde intricata, arg. opt. de ĩ integ. resti. c. ex lr̃is, & de pœ. dist. 3. c. hæc q̃ de charitate. Reddo ẽt aliam rõnem nullitatis: vbi. n. s̃ia contineret apertam & manifestam iniquitatẽ, iudicium non subsistit, nec opus est appellare, vt est tex. no. in c. inter ceteras, de re. iu. Inn. in c. fraternita. de frig. & Arc. in c. venerabilis. de sen. excom. lib. 6. Sed ista s̃ia est lata ex abruptione hmõi, igit̃, &c. Et per has rõnes dico s̃iam esse nullam; nec cã validat partis p̃tia; appellatio aũt omni modo tenet. Sed hic sentit do. Fl. q̃ nullitas relevat ab onere appellandi; & quod s. tenui, vr̃ etiam sentire Bar. in l.
12 prolatam, & l. ex stipulatione parta, eo. tit. † Hæc oĩa puto limitanda per tex. no. in c. afferte, de ꝓmi. si in cã prorsus nihil actũ est; secus si aliquid fuerit actum, quod præsumptiuè potuisset iudicis animũ informare. Nam ex ꝓsumptione violenta potest iudex ferre s̃iam, licet illam non redigat in acta, vt probat ibi tex. notabiliter. Et facit quod no. Inn. in c. post electionem, de concess. præb. prope fi. & in c. q̃n ꝺ̃ falsam, de prob. facit tex. cum ibi no. in c. causam, de re iud. Et pro declaratione prædictorum, & eorum, quæ dicuntur in glo. pen. & vlti. distinguendum est breuiter, q̃ aut proceditur ꝺ̃ absentem non citatum, vel conuictum, nec confessum: & tunc sententia est omnino nulla, vt 2. q. j. c. nos in quenq̃, & c. primates & c. 1. de cau. pos. & prop. & c. inter quatuor, de mat. obe. & l. prolatam. C. de sen. & inter. om. iu. & 3. q. 9. c. caueant, & c. absens, cum sim. Qđ procedit s̃m Inno. in c. tua, de coha. cle. & mu. etiam in facto notorio; qa ibi, & si per oĩa ordo iuris non est seruandus; debet tñ fieri citatio. & sic communiter tenent gl. vbi attingunt istam materiam, vt in c. ad nostram 3. de iureiu. & de purga. cano. c. cum dilectus. 2. q. j. c. manifesta, cum si. quod puto verum, nisi factum sit adeo notorium, q̃ certum sit absenti defensionem non competere, vt in c. cũ olim, de re iu. vbi casus notabilis, s̃m vnum intellectum. Aut s̃ia fertur ꝺ̃ non citatum, & non visis actis in causa factis, & sine cãe cognitione, s̃ia eorum non valet, vt no. 2. q. j. in ſum. & in ꝑall. l. ꝓlatam, & in c. cum Bertold. de re iud. & c. cum exliteris, de in integ. rest. Idem si perfunctorie vidit acta; qa non potuit iudex plene instrui ex temporis ipsius breuitate, s̃m Bar. in præal. l. prolatam. Qñque fertur s̃ia ꝺ̃ citatum, non data sibi copia defendendi: & sic prorsus exclusa eius defensione, & non valet s̃ia ẽt in notoriis, s̃m Inno. in ꝑal. c. tua; qa ex hoc q̃ citatur, debet audiri; & eius defensio non debet sibi auferri. facit quod no. in gl. 2. q. j. in ſum. & c. nos in quẽquam. Qñq; datur copia parti se defendendi, & audiuntur exceptiones suæ; sed iudex non vult admittere probationes, & exceptiones; & tunc dicit Inn. in ꝑalle. c. tua, q̃ valet s̃ia. In non notoriis ponit duas opiniones: vnam, q̃ valeat; aliam q̃ non. & hoc vr̃ sibi placere. Cald. tenet istam s̃iam esse aliquam, licet iniustã; & hãc opi. ẽt sequitur d. Anto. hic; quia licet hoc sit de iustitia; tñ non de substantialib. pro hoc quod no. Spe. in tit. de ꝑpa. iud. §. j. circa prin. Et hoc puto verum, per ea, quæ no. Inn. in c. post electionem, de cõcess. ꝑb. vbi dicit iudici tributam esse facultatem repellendi exceptiones quas putat frivolas & malitiosè propositas. arg. in c. interposita, & c. vt debitus, de appo. vñ potuit non admittere ex cã. Ad hanc diffinitionem p̃nr & debent reduci omnia p̃dicta. † An autem requiratur citatio, si pars est p̃sens, vt se defendat, vide p. Io. And. in c. fi. de ele. lib. 6. in fi. vbi concludit q̃ non. Et idem Bar. in l. prolatã. His notabiliter expeditis venio ad materiam diffusam. Et vr̃, q̃ hoc statutum debuerit seruari ẽt in reb. ecclesiarũ & clericorũ; & nedũ in foro ciuili; sed in canonico, ut in c. i. de no. ope. nun. vbi Papa mãdat, causam inter duas ecclesias vertentem decidi s̃m observantiã canonum, & legum. idem in c. si in ad iutorium. 10. dist. de concess. ꝑb. c. autoritate. lib. 6. in fi. de ĩ inte. rest. c. constitutus, vbi specifice tangitur de statuto laicorum. Ad idem c. cum veniſtent, de eo, qui mit. in pos. causa rei seruan. & in c. in causis. de re iud. à ꝓrio sensu. Ad elucidandam materiam hanc, ipsam prosequar per duo membra principalia. Primum, q̃si lex emanauit a Principe, s̃m, q̃si procef
fit ab inferiore. † Circã primũ duas theoricas reperio traditas per 14
doctores in diuersis locis. Nam in c. fi. de solu. aũt, q̃ leges ecclesijs onerosæ & dãnosæ, non ligant ecclesias, nec ecclesiasticas p̃sonas; nisi sint per ecclesiam approbatæ. Si aũt faueant ecclesijs vel ecclesiasticis personis, semp intelligunt approbatæ & receptæ per ecclesiam. 10. dist. c. i. & 2. Originaliter hæc fuit theorica Inn. quam ẽt refert, & secuit Archi. 10. dist. c. lege Imperatorum: & hoc q̃si lex est Principis. Si vero est inferioris, siue p̃iudicet, siue faueat, nõ valet, ni si expressè approbetur per Papam, vt hic. Aliam theoricam ponit Io. And. in c. i. de no. ope. nun. ubi, sic distinguens; aut leges non ꝺicunt Canonibus, & mistum allegantur in vtroq; foro aut ꝺicunt expresse. Et tunc aut lex põt seruari sine peccato, vt in numero festium, in restando, & similibus: & tunc seruabit in foro suo; & canon in foro suo, vt no. in c. cum esset, & c. relatum, de testa. & c. 2. de arbit. lib. 6. Si vero lex inducit peccatũ; tunc indistincte in vtroque foro statur canoni, vt in c. fi. & quod ibi nota. de p̃scrip. no. glo. in reg. possessor. de reg. iu. lib. 6. Et hanc theoricam ponit Bar. & ponit ẽt Bal. in l. priuilegia. C. de sacrosan. eccl. Qñ casus occurrẽs nõ est decisus, sed sub disputationib. doctorũ casus est positus; & tũc si decisio reperit legalis, est omnib. opinionib. ꝑferenda. Idem cõ, si sunt opiniones de iure ciuili, & reperit decisio canonica, s̃m Joan. And. in loco ꝑal. † Ego expedià hãc materiã, vt clarius pateat, c. si di
stinctio prolixa obscuritatẽ parit. Et primo qñ lex specifice disponit super re sp̃ali, vel ecclesiastica; vt sunt leges, q̃ tractant de ordinationibus, & promotionib. clericorum. C. de sum. Tri. l. fi. de sacrosan. eccle. l. oẽs, cũ similib. de epis. & cle. & hoc casu dicit Cal. in c. j. de no. ope. nun. q̃ de necessitate non est seruatur in foro ecclesiastico. Põt tñ seruari ibi, si non ꝺicit canon s̃m eũ. decisio huius casus dependet ex eo, q̃ aliqua lex in quacũq; materia disponens, sit approbata, si canon non ꝺicit. ar. c. i. de no. ope. nun. & tunc si dictũ dñi Cal. procedit solum respectu Papæ, & nõ respectu inferioris, tenet de necessitate illam obseruare, vt in ꝑal. c. j. & c. dignum. 3. q. 9. Si vero est approbata; tunc non procedit; quia ad solum Papam spectat approbatio, ut hic. Et q̃ talis lex expresse disponens de sp̃ualibus, non sit approbata, patet hic casus, intelligendo q̃ iste Basilius, cuius statutum fuit, dicebatur Imperator; sed in veritate non erat; sed erat Senator. & tenebat locum Regis, ut dicit tex. in c. bene quidem. 96. dist. sed nihilominus potuit talem legem non tenere. etiã si canon non ꝺicat; quia disponit super materiam nõ sibi subiectã; nec talem legẽ Papa vr̃ approbare; sed potius improbare; quia possent hoc alij in exemplũ assumere. & quodãmodo notaret superioritas in sp̃ualibus, vt aperte innuit tex. in ꝑall. c. bene quidem, maxime in fi. Vnde nec de honestate talis lex seruãda est; cum sit res mali exẽpli. Nã qđ ad religionem ꝓpetit discere quenit, & nõ docere; qa filius ecclesiæ est, non p̃sul. vt dicit tex. in c. si Imperator. 96. dist.

&

Universidad de Deusto
Biblioteca

& eo ipso videt vsurpare iurisdõnẽ alterius; & esse ingratus beneficii recepti sub administratione spualium, vt subiicit tex. in præal. c. si Imperator. Ad sacerdotes enim voluit Deus, q̃ in ecclesia sunt disponẽdi, attinere; non ad seculi ptãtẽ: vnde in spiritualib. recurrẽdum est ad ipãm, in tpalib. vero ad Imperatorẽ, vt in c. cũ ad verum & in c. latis, & in c. quædã, & in præalle. c. si Imperator. 96. dist. Et hoc aperte sentit Inn. in ca. 2. de reb. eccle. non alien. libr. 6. & faciunt no. per docto. in ca. tãta. qui fil. sint legi. vbi cõmuniter tenẽt, legitimari prolẽ per sequens matrimoniũ; nõ obstante iure ciuili, requirẽte instrumenta dotalia. Et q̃ etiam de honestate seruari nõ debeat, optimẽ facit tex. in c. singula. 89. dist. vbi plene inter cætera dicit, q̃ sicut varietas mẽbrorũ p diuersã officia, & robur corporis seruat, & pulchritudinem repræsentat. ita diuersitas personarũ per diuersã nihilominus distributa officia, & fortitudinem & venustatẽ sanctæ ecclesiæ Dei manifestat. Et sicut indecorũ est in corpore humano, vt alterũ membrum alterius fungatur officio: ita nimirũ, turpissimũ, est, si singula rerũ ministeria personis totidẽ nõ fuerint distributa. Facit tex. in c. ad hoc. ea. dist. Et procedũt hæc, quãdo Imperator facit legem motu proprio, nõ ad instantiã ecclesiæ. 97. dist. c. 2. Dicit enim hæc esse vera; nisi lex principis esset merè priuilegiatiua rerũ ecclesiarũ, seu clericorũ. Sic intelligo c. nouit ille, de iudi. vbi allegat lex Theodosii Imperatoris. Itẽ si lex esset inducta super rõne naturali, nec reperiretur canõ ȝrius, posset illa seruari in foro ecclesiastico; nõ rõne legis principis: sed rõne naturali, sup qua fundat, arg. c. pasto. de fi. instru. Nam deficiente canone vel lege, recurrendũ ad dictã rõnẽ naturalẽ. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de exc. tu. & in c. secundo requiris, in fi. de app. no. gl. 1. dist. c. consuetudo.

16 † Secũdus casus est, qñ spẽcificè nõ disponit de spiritualib. sed generaliter aliq̃d statuit; & nõ ĩducit peccatũ; & oĩno valet in vtroq; foro, vt in c. fi. de ẽlc. & c. literas. & de rest. tpol. Nõ aũt põt Imperator legẽ cõdere cõtra legem Dei, sicut nec Papa. 25. q. 1. c. sunt qdã. vbi potius cõmunit errare, q̃ legẽ cõdere. Sic dicimus. 11. q. 3. c. si dñs, & c. Iulianus, & c. q resistit: & in his leges nõ dedignãtur sacros canones imitari, de iud. c. clerici. de iuramen. calum. ca. 1. & in Auth.

17 vt clerici apud proprios ẽpos. coll. 6. † Tertius casus est, qñ disponit generaliter, nec cõtinet peccatũ, nec cõtradicit canoni. Et tũc seruatur in vtroq; foro, si est lex fauẽs, & nõ ꝓiudicialis: & est iste primus casus cap. 1. de noui operis nunciacione, & iurium similium, & facit cap. 1. de cõsue. Et no. Doc. ĩ c. fi. de so. Sed circa istũ casũ oritur dubiũ, quãdo lex dicat præiudicialis, & qñ onerosa. Nã sunt q̃dã materiæ, de q̃b. modicè & succinctè tractat in iure, vt in cõtractib. bonæfidei & stricti iuris, vt cõmodati, locati, depositi, empti, vẽditi, de pig. de test. de iud. & fi. De his enim, & aliis habet in iure canonico, vt tãgit Arch. in c. quo iure. 8. dist. In iure ãt ciuili hñt tractatus & taliter diffusi & prolixi. Dicemus. n. pro his & similib. iudicãdis, arg. p̃ titisse ꝑm leges ex quo deficiũt canones, an debeãt haberi p̃dicta in cõsideratione sicut onerosæ vel fauorabiles ecclesiis, aut ecclesiasticis pſonis, vt ꝑall. c. si dñs. Pet. de Anch. in repe. c. 1. de cõstit. credit q̃ ecclesię, & pſonæ ecclesiasticæ, postquam in acgrendo, disponẽdo, & retinẽdo de bonis tpalib. oĩum p̃dictorũ ti. sũt capaces q̃ iubiaceãt legib. q̃, pditæ sunt sup talib. bonis acquirẽdis, retinẽdis, & disponẽdis; & sicut ꝑm nras actiones, & iterpretationes, Iurisc̃ultorũ dẽnt ecclesiæ & clerici iudicari. Nã iurisc̃ulti subtilissimo ac diuino quodã motu ad istos actus puenerũt. l. fi. C. de lõ. tẽ. pic. Nec talis lex p̃t dici ecclesiis, nec clericis dãnosa; licet clericꝰ, vel ecclesia, qa forte venit ꝯ promissa; qa dolus sine fraude in ꝯctu cõrinetur, vel interpretatio in seipsa æqua in dãnũ suũ cedit, & secũ trahit, si per talẽ sibi accidit. similiter cõdemnaret, nõ debet claudicare cõtractus, sentit Io. And. in c. q̃d quibusdã. de fideiuss. vbi Inn. ad fi. gl. magnæ in fine. Secundum ergo facti accidẽtia, legalis prouisio posset esse vtilis. vel damnosa ecclesiis, vel personis earum; quo casu ille, qui se habet inter damnũ & cõmodũ; nõ potest p̃tendere læsionem litis; licet fortè euenerit, arg. l. si pater, C. de inoffi. test. q̃d no. in c. plerique. 14. q. 3. & no. in c. p vestras, de dote post diuor. rest. Et hoc vẽ verissimum de mẽte canonum, & oĩum canonistarum. Et apertè sentit Hostiẽ. in c. ecclesia, co. lib. infra vt li. pẽ. super gl. His. n. iidẽ canones iuuãtur per legem, vt dicit tex. in præall. c. 1. de no. opc. nun. Intelligo legẽ p̃iudicialẽ, quando simpliciter infert omne p̃iudicium, & sine causa; secus si fuit cã. 3. q. 9. c. dignũ. †

18 Et ex his infert Do. Pet. de Ancha. q̃ clericus ĩstitutus, si non fecerit inuentarium, tenetur vltra vires hæreditatis, iuxta l. fi. C. de iu. deli. hoc dictũ dico in dubio procedere, puta in clerico. Etiam sic intelligo no. in ca. 1. de sol. An autem procedat in ecclesia instituta hærede, vel in fisco succedente alicui? Bal. in l. fi. præalle. dicit, q̃ si fiscus occupat bona vacantia, non confecto inuentario; nõ per hoc tenetur vltra vires hæreditatis. ff. de iure fisci. l. 1. §. an bona. Idem si fiscus succedit pp delictum alicuius; qa nõ dr̃ tunc fiscus esse hæres, ꝑm Doc. cum iuc cedit semp, de in integ. rest. c. non solum. §. fi. Et qñcũque succedit fiscus, non tenet vltra vires hæreditarias; quia intelr̃ sibi delata hæreditas, quando nõ est onerosa. d. §. an bona. & l. nõ possunt, eo. tit. Et sic idem in ecclesia, quę gaudet priuilegio fisci, vt no. in c. 1. de in integ. rest. Et hoc sequitur d. C. ar. in d. c. 1. de sol. quẽ reperio apertè sentientem contrariũ in c. 1. de testa. Sed primum dictum videtur magis æquũ; vt hoc sit priuilegium ecclesiæ, sicut & fisci, arg. cius quod no. gl. in l. miles, de re iu. bona ecclesiæ alienari nõ debẽt, ita nec indirectè, de re iud. c. cum quia vna ꝯa. li. 6. de pc. c. tuæ. Et idẽ

a reperio Bar. in rep. l. 1. a C. de sacrosan. eccl. cõcludentem, q̃ si ecclesia, vel pauperes instituant, vel sacerdotes intuitu ecclesiæ, q̃ oĩs debeatur hr̃editas, sine beneficio inuentarii, & q̃ nõ teneatur insolidũ, ad similitudinem fitci. l. 1. §. an bona, & l. non possunt. ff. de iur. fil. Itẽ qa iura ciuilia non possunt obligare ecclesiã, & pia loca vltra vires hæreditatis, cum talis obligatio non sit de iure naturali. Item in extrãneo hæc est ratio, quia prælumitur vsurpare bona; in Auth. de hær. & fal. §. fancimus. quæro cessat in ecclesia, & in locis pijs. Itẽ tex. in auth. sicut alienatio. C. de sacrosan. eccl. vbi ecclesia nihil debet acquirere, ex quo obligetur, & oneretur. Ex quib. infertur, q̃ si clericus non implet voluntatem defuncti, priuabitur hæreditate, iuxta auth. hoc amplius. C. de fideic. Item in casib. in q̃ib. quis vt indignus hæreditate priuabitur; nã priuabitur & clericus. l. 1. ff. de his, qui. vt indig. Item si non petit tutorem pupillo, priuabitur successione, vt legitur in l. sciãt q. C. de leg. hæ. Item hr̃ditatẽ non aditã nõ trãsmittit, sicut quilibet alius. l. 1. §. in nouissimo. C. de cad. tol. Itẽ in casib. in quib. per ius ciuile est prouisum, vt perdatur possessio; & clericus sicut laicus eam perdet. l. fi. C. de acq. poss. no. in c. olim. de restit. tpol. Et idem videtur dicẽdũ in casibus prædictis, & similibus de ecclesiis, qd de clericis, saluo restitutionis bñficio, & aliis priuilegis in suis casibus factis ecclesiis. Faciunt ad prædicta, quæ notãt

19 Doc. in c. 1. de testa. † Quartus casus est, qñ lex, q̃ disponit gñaliter in per reb. tpalibus; deuiat tantũ à dispositione canonica, vt in c. 2. de arb. li. 6. & c. cũ esses. & c. relatũ. de testa. Et tũc coiter dr̃ legẽ seruãdã fore in foro tuo, ut cõiter no. in locis præal. nisi tpale forũ sit de iurisdõne tpali ecclesiæ; quia tũc seruabit canon, de app. c. si duob. & c. q̃d clericis, de fo. cõp. & qui fil. sint leg. c. per venerabilẽ. Hanc cõem theoricã circa extẽdendã legẽ, ponunt in c. cum ꝑm leges, de hær. li. 6. ẽt qñ disponit de materia, q̃ principaliter pertinet ad ecclesiã, tollẽdo lucrũ, qd alias cõtulerat, vel apponẽdo aliã pœnã. Tũc. n. seruabitur lex in foro tpali, q̃ priuat quẽ beneficio, qd cõtulit; licet nõ seruet principalis dispositio. Et ideo cõcludit, q̃ si rapta ȝhit cũ raptore ȝ disponẽ legalẽ; licet ꝑm permissionẽ canonicã teneat; nihilomin⁹ interim mulier priuabitur bonis, q̃ sibi obueniũt à raptore; licet gl. in hoc teneat ȝriũ ĩ d. c. puellis. §. qb. 36. q. 2. Similis est qõ in ȝhente matrimoniũ ȝ disponẽ legalẽ, intra tpstuctus; et si ꝑm permissionẽ canonicã, an puniat pœnis legalib. de qb. in l. 1. & 2. C. de sec. nup. Do. Fed. de Se. in vtraq; qõne tenet gl. in præal. c. cũ ꝑm leges, & legt gl. in pal. c. de puellis. Cõcludit. n. post multa in cõsil. 36. oẽm pœnã legalẽ cessare, de quib. in l. i. & ij. C. de sec. nu. Ad hãc de cis. mouet, qa cũ manifestũ sit vnũ esse de sacrtis ecclesię, ꝑm eũ, nõ iure fori, sed iure poli. i. non ꝑm leges, sed ꝑm canones regi debet, vt 2. q. 3. c. Euphemiũ, ȝ. hinc colligit. Et in his oĩbus spũalib. põt lex intelligi; quia leges non dedignant sacros canones imitari, de sec. nu. c. vlt. & pe. Vnde quicquid dicant leges circa permittendũ, vel prohibẽdũ matrimoniũ, non stamus illis, sed canonib. dicentib. q̃ filia nõ põt ȝhere sine cõsensu parẽtũ; nec rector prouinciæ cũ prouinciali; vel tutor cũ pupilla, non seruatur. Ratio est, qa iudex laicus de hmõdi spũalib. nec principaliter; nec incidẽter pot se intromittere, qui fil. sint leg. c. lator. Idẽ in similib. vt patet de hæret. c. vt iq̃ titionis, §. prohibemus. li. 6. Idẽ in repudiis, diuortiis, & ipedimẽtis matrimonialib. Stamus. n. canonicis legib. q̃ cõpi & cõmater cũ filia sua spirituali nõ possit ȝhere, vel cũ spola sui cõsanguinei, vt de eo qui co. eõf. uxo. suæ; vel de eo, q̃ dux. in mat. quã pollu. padul. Ex his ergo est ꝯcludẽdũ q̃ matrimonia, & accessoria, et depẽdẽtia ab illis iure canonico gñaliter terminãtur. Sed in ꝓposito Apostolus & Apostoli cæ sanctiones volũt q̃ multipliciter mulier soluta à lege viri p mortẽ spiritus viri, licitè intra annũ luctus nubat. ĵ. de sec. nu. c. vlt. d. c. Euphemiũ. §. hic colligitur. 2. q. 3. ergo, qui ȝhit licitè, pœnã nõ meretur. 24. qua. 4. c. qui peccat. l. Gracchus. C. de adulter. Si enĩ aliter diceretur, ita deciperetur, & legis authoritas laqueũ ei pararet; q̃ esse nõ dẽt. 27. q. 1. c. de uiduis. Tenẽdũ ergo est secũdũ eũ, omnẽ pœnã legalẽ impositam ex eo, q̃ nubant intra annũ luctus, esse remissam, & si nulla ratio huius dicti haberetur secundum eum, sufficit autho-

ADDITIO.

a ¶ In repe. l. 1. 4. quæst. quartæ partis princ. vbi tenet, quòd non teneatur ultra vires hæreditarias ecclesia, vel ecclesiastica persona, quando est instituta cõtẽplatione religionis. Sed si institueretur ecclesiastica pſona non contẽplatione religionis, sed coniunctionis, vel alio respectu, teneatur tunc. idem tenet Bal. in auth. sicut alienatio. C. de sacrosan. eccl. Contrarium tenuit gl. in c. 1. de testa. quæ uoluit, q̃ ecclesia hæres teneatur ultra uires hæreditarias non confecto inuentario. Et hanc partem sequitur Sal. in authẽ. sed cum testator. C. ad l. Falcidiam. Licet illam glo. non alleger, & etiam Rom. in rub. ff. de acquir. hære. Bart. dubitauit, & tangit hanc q. in d. auth. sed cum testator. & uide Moder. in c. 1. de solu. & in rubr. ff. de acqui. hæredi. Abb. consi. 33. incipi. primum dubium. in 2. col. uer. quæritur redeundo. in primo li. & consi. 73. col. pen. uer. concluditur tamen, in 2. lib. & ubi concludit, speciale esse in eccle. q̃ non incurrat pœnas statutas contra non conficientes inuentarium, ne ecclesiæ bona alienarentur per indirectum. Et an hæres in foro cõscientiæ teneatur ultra uires hæreditarias inuentario nõ cõfecto, Bar. in d. rep. l. 1. in 9. col. 3. q. quartæ partis prin. & in rub. ff. de acqui. hære. tenet q̃ non, & sequitur Gui. Papæ in quæstionibus suis. q. 571. incip. aliquid, circa finem. & uide quod no. Bal. in l. quod à matre. in fi. C. de rei uendi. ubi dicit, q̃ de iure canonico, non requiritur inuentarium.

authoritas patrum Sanctorum. Nam hoc tenet Accur. in l. i. C. de secun. nup. in gl. i. q. 3. in fi. gl. & vltra adducta per Hostien. ĩ sum. de secun. nup. in fi. Inno. Papa. 3. & Honorius; qui licet dicant alios dire ȝrium, standum est opinioni tantorum. Ita cõcludit. Fede. in loco præalle. † Per hæc dicta Fede. posset allegari gl. singu. in ca. fi. 33. q. 2. q̃ licet filia ȝhat matrimonium sine consensu patris, & si ȝ dispositionem legalem, potest vti beneficio legis, quæ compellit patrem ad dotandum filiam. l. fi. C. de dot. promis. De hoc p doc. in c. i. de despont. impu. & per glo. in c. i. de raptorib. 36. q. i. Bart. tñ singulariter hoc limitat in l. obligamur. ff. de actio. & oblig. qñ filia promisit dotem; secus si est maritata sine dote; quia tunc cessãt rõ, quia pr̃ compellitur ad dotandum, quod satis placet. Et tunc cum teneatur maritus eam alere, imputandum est sibi; quia duxit mulierem sine dote, iuxta no. in c. per vestras, de dote post diuor. resti. De hac mã plenissime notatur in præalle. c. vbi Io. An. refert no. in d. l. præal. vbi ẽt de hoc per Bal. & ceteros scribentes. Quædam pœnæ sunt, q̃ fundãtur super odio secundarum nuptiarum, vel festinatione transitus. Et tales pœnæ sunt correctæ, vt præalleg. c. pe. & fi. quia ȝhere matrimonium non est odiosum, nec prohibitum; sed ab Apostolo et canonibus permissum. Et sic fundamentũ causæ, est falsum, & iniustum ꝑm Deum. Et hoc casu procedunt alleg. per Fede. qui in veritate loquitur de talib. pœnis. de his. n. loquitur. l. i. & 2. C. de secund. nup. Hoc verũ, nisi ex magna festinatione resultaret turbatio sanguinis, & incertitudo prolis, puta, quia peperit in nouo mẽse post mortem viri sui; ita q̃ potest esse primi viri, quia natus in nono mẽse: & etiam secundi, qa in 7. nasci põt, & esse perfectus, vt l. 7. mense. ff. de stat. ho. Et hoc casu tenetur, q̃ mulier tenetur pati oẽs pœnas, vt d. l. i. & 2. Et refert Bal. in l. liberorum. ff. de his qui no. infam. Pau. de Leaza. & Ray. ita consuluisse. licet. n. Apostolus dicat mortuo viro nubat in domino; tñ debet intelligi, qñ non timetur de turbatione sanguinis iure p̃dicto, & sic ius diuinum distinguatur per ius humanum, & simile in multis casibus contingit, vt no. in c. i. & in c. quæ in ecclesiarum ȝ. eo. Sed idem Bald. in l. decreto. C. de his, qui no. infam. hanc materiam attingit, & non sequitur ꝓsilium istorũ; sed est ptẽtus simplici relatione; sed in d. l. liberorum, eos sequitur, quod etiam placet dño Petro de Anch. in c. canonum ȝ. eo. Non est. n. verisimile, q̃ Apostolus permittendo secundas nuptias, mortuo viro, cogitauerit de nuptiis, propter quas; posset resultare incertitudo prolis, & scandalum apud bonos & graues. Et hoc dictum prima facie vr̃ satis probabile. Nã & certo casu prohibetur matrimonium, seu vsus matrimonij ex certa causa, vt tẽpore quadragesimali, & alijs temporibus de quibus in c. capellanus. de fer. & 33. q. 4. c. non oportet, cum tribus cap. sequẽt. Item ablactationis, & mẽstruoso tempore, vt in c. ad eius vero, 5. dist. multo ergo fortius pp hunc casum licite prohibetur matrimonium. Quædam sunt pœnę, quæ fundantur super fauore filiorum primi matrimonii, vt q̃ mulier non nubat, donec reddat rationem: & in hoc casu leges non

22 fœminæ, & l. fi. C. de sec. nup. l. omnem matri. C. ad Tert. & in Auth. de nup. §. fi. & hæc procedunt, vt prædixi, vbi non contingit turbatio sanguinis; puta quia ratio inhibens est, quia vetula, vel primus vir fuit absens per plures menses; vel certum est istam non prægnãtem fore; aliter habent locum omnes pœnę, vt ȝ. dixi, super hoc editæ. Et q̃ q̃ habeatur hæc opinio cõis, vt istæ pœnæ instituẽ filiorum fauore, non intelligantur sublatæ per dictum Apostoli, ut no. gl. & Bar. in l. liberorum. alle. l. i. C. de sec. nup. Imo. gl. in l. decreto. C. ex q̃bus can. infa. irro. tenet, q̃ nulla pœna intelligitur sublata. Dũ ergo distat aui, tenui oppositum, scilicet q̃ omnis pœna apposita mulieri transeunti ad secundas nuptias, siue intra tempus luctus, siue post ea, vr̃ hodie sublata. Et ita tenui in lect. e. fi. & pen. de secun. nup. motus principaliter per primam rationem illius textus, dum dicit, q̃ mulier dum vtitur Apostoli concessione, nõ debet sustinere iacturam legalis insamiæ; quę quidem non vendicat sibi locum in oĩ pœna legali; quæ dicta auctoritate non peccat. l. Gracchus. C. de adulter. & 23. q. 4. c. qui peccat. Et clarius ponit ibi in deci. illius cap. Nam in authoritate dicebatur, q̃ ad nullam pœnam, siue infamiã 23 debet allegari transitus ad secundas nuptias: vnde textus ibi dicit, q̃ ȝ. annum potest libere, & in quemcunq; mulier nubere. Vnde pondero dictionem, ȝ. quæ denotat liberam facultatem in ȝhendo in qualibet parte anni non ergo est, q̃ ex incertitudine prolis post ea sub sequentis, differri debeat, arg. c. literas, de restitut. spol. Ideo tñ facit ratio generalis, q̃ ponitur in fi. illius c. cum dicit, q̃ non dedignantur sacros canones imitari in istis. Quæ quidem rõ concludẽt dẽt ad oẽs pœnas, q̃ in matrimonio vñr concedi; & per ꝓns oẽs pœnas omnino submouere, Item Imperator non põt super matrimonio statuere; quia non spectat ad iurisdictionem suam, de ord. cognit. c. tuam; nec pœnas apponere, per quas intimidetur matrimonium, facit quod no. Ioan. And. in c. statum, de hæret. in 6. maxime, cum lex non tollat hoc casu lucrum, quod ipsamet; impendebat; sed tollit relicta vxori ab ipso marito: & sic sumus extra gl. c. cũ ꝑm leges, de hære. in 6. glo. c, de puellis. 36. q. 2. Item ex pœna legali potest subsequi faciliter fornicatio, quia mulier nõ audens ȝhere, ne pœna legis afficiatur, ȝmittet potius fornicationẽ. Nec dr̃ obsta re fauor filiorum; quia est irrationabilis; & ȝ matrimonium, quod est concessum, & a Deo permissum, fa⁹it, de dote potest diuor. re-

a stit. c. nuper. Non tñ dico sublatas pœnas, a quas mulier incurrit ex facto & culpa sua; puta quia agnouit tutelam filiorum; & postea transiuit ad secundas nuptias, non petito tutore filiis. l. oẽm matr. C. ad Tertul. & idem in similibus. Sed illas pœnas esse sublatas, quas incurrit mulier ex eo solo, q̃ transiuit ad secundas nup. de quib. in l. i. & in l. fœminæ, & l. hac ædictali, & l. fi. C. de secun. nup. Et hoc vr̃ satis humanum: & similiter placet. Et ex prædictis concludo alium quintum casum, q̃ vbicunq; lex disponit ȝ actum spiritualẽ, apponendo pœnam, q̃ talis lex non est seruanda; nisi subsit euidens cã, modo prædicto. Facit quod no. Ioan. And. in c. statutum, de hæret. in 6. vbi concludit non valere statutum, per quod pœna imponat mulieri ȝhenti sine ꝑsensu patris, vel fratrum, vt in hoc proposito. Vnde & si imponit pœnam tollendo lucrum. l. alias datum, vt in ȝ hente cum raptore, non puto, q̃ gl. c. cum ꝑm, de hære. lib. 6. q̃ permisit ȝhi matrimonium cum raptore procedat; nisi, cum sponsa alterius rapitur; & in c. cum cã, de rap. non valet lex apponens pœnã fundatam super odio matrimonii; quia per hoc intimidatur matrimonium cum raptore. & in hmõi spiritualibus, & appẽdentijs nõ dedignantur sacros canones imitari. facit quod no. in c. Raynu. de testam. † Sextus casus est, qñ lex disponit circa prima accidentalia ad actum matrimonialem, vt de dote lucranda, vel non, vt no. in c. Raynutius, de testam. illud tñ c. loquitur in ꝓsuetudine loci, q̃ ꝑiudicat canoni, sicut & legi, vt c. fi. de ꝓsue. Sed dubium est de l. Imperiali; quo casu dico, aut non ȝdicit canoni, sicut & legi, & est seruãda. facit ad hoc quod no. in c. 1, & secundo de do. post diuor. etiam, quia non disponit hoc casu præcisè de super articulo spirituali, sed super accidentibus & his bonis, q̃ subiacent imperio viri a'i quo iure. Si vero ȝdicit canoni, tunc decisio pendet ex alia qõne, cui subiacet cã dotis, an iudici seculari, an ecclesiæ, de qua qõne p glo. & doc. in c. de prudentia. de don. post diuortium restit. gl. 2. cõcluditur, quod aut agitur de dote incidenter; quia & causa principalis pẽdebat coram iudice ecclesiastico super matrimonio; & iudex ecclesiasticus de causa cognoscet. Aut mouet causa dotis principaliter: vt quia viro mortuo vxor repetit dotem, vel viro vergẽte ad inopiam; tunc cognoscet secularis; & hoc de iure cõi. Fatet tñ glo. q̃ de ꝓsuetudine spectat ad ecclesiam, etiã si principaliter moueretur. Illam glo. sequitur ibi Ioan. And. nisi sit vidua oppressa eir ca dotem, & victum, & ẽt tenet Bal. in c. non est. de sponsa. Inno. tñ in ꝑalleg. c. de prudentia, tenet vtrunq; iudicem posse cognoscere ex eo, q̃ sit missi fori. Et hoc mihi plus placet, per c. i. & 3. ꝑalleg. c. de prudentia, & c. per vestras, de dote post diuor. restit. q̃ licet iure innuunt iudicem ecclesiasticum posse super causa dotis principaliter cognoscere, & audire, & hoc pp nimiam connexitatem, q̃ est inter matrimonium, & dotem. Hoc p̃missõ, ad casum ȝ. dictum, vr̃ dicendum, q̃ lex & canones concordantur. c. q̃ clericis, & qd ibi no. de foro ꝓpet. † Septimus casus, qñ lex circa actũ spiritualem præsumit vnum; & aliud præsumit canon; & tunc dicendũ, canonem obseruandum; vñ lex licet præsumat matrimonium de cohabitatione maris & fœminæ. in l. libere. ff. de ritu nup. canon tñ ꝓsumit adulterium; nisi alia interuenirent. vt no. in c. aliter. 30. q. 5. & ẽt puto, q̃ licet lex ciuilis tollat Ep̃o cohabitationem cuiuslibet mulieris, vt in auth. epo nullam. C. de episc. & cler. standum tñ est iuri canonico, ꝑm quod põt habere nõ suspectam, vt in c. interdixit. 32. dist. quia, vt ȝ. dixi in istis spiritualibus, & dependentibus specifanda est dispositio canonis & non legis: & generaliter dictũ est, q̃ in spectantibus ad ecclesiam, non valet lex aliquid valide statuere, vel ꝑsumere: cum de illis non possit cognoscere, de ord. cogn. c. tuam, q̃ fil. sint legit. c. lator, & c. si iudex laicus, de sent. excom. in 6. & sequitur illud dictum Fede. q̃ lex nõ possit ꝑsumere, q̃ ex certis indiciis quis ȝuincatur de vsura, seu præsumatur vsura, p̃dictis rõnib. facit quod no. Bar. in l. Titia. ff. sol. mat. & l. 2. ff. de iur. omni. iud. Qd puto procedere, nisi lex ex iusta cã ꝑsumat, nõ principaliter sup actu spirituali; sed tẽporali ei annexo. Sicut põt saluari dictum Bart. in l. oẽs populi, ꝑsumens ȝctum certo casu simulatum; et iam ad finem validandi iurm super eo appositum. † Octauus casus est, cũ tangit materiam peccati; & tunc etiam in foro ciuili seruandus est canõ, & ad eius obseruantiam potest iudex secularis compelli per iudicẽ ecclesiasticum. c. licet. lib. 6. de sen. excom. c. decernimus. co. li. & c. cum sit generale, & quod ibi no. de foro comp. & consulerit do. Ant.

ADDITIO.

a ¶ Sublatas pœnas. Adde, q̃ pœnæ quas incurrit mulier transeũdo ad secũda uota q̃ non habẽt locũ, qñ de uoluntate filiorum transiret ad secũda uota, vt no. per glo. in auth. de nõ eligen. secũdo nuben. cir. med. in verſi. copulantur. quam pro singulari no. ibi Ang. in prin. in verſi. & prædicta vera. vbi dicit, q̃ mater secũdo nubẽs punitur pœnis inductis in fauorẽ filiorum, qñ nubit filio inuito, secus si eo uolente, quia tunc nullas pœnas sustinet. per gl. ibi & ideo admonet aduocatũ, ut sit cautus, quando consuluit mulieri secũdo nubenti, & filios habẽti, ut faciat filios consentire tali matrimonio, quia hoc mõ euitabit oẽs pœnas. Et hoc sequitur Lud. Ro. in consi. 299. incip. ex themate, in 2. col. uer. idem probatur, de quo plenius in reper. nostro ad Panor. in uerſi. cautela, & est secunda in ordine in nouis per me recollectis. Et an pœnæ uxori intra annum nubenti istæ positæ uerificentur. in uiro, uide omnino Lud. Rom cõsi. 82. incip. in casu. Hen. Fer

Universidad de Deusto
Biblioteca

An. vt ipse refert in c. quod clericis, de foro compe. ꝙ si inuasores bonorum ecclesiasticorum conueniantur coram iudice seculari, vel eorum hæredes; cuia debet decidi secundum canones, qui habent, ꝙ ad exonerandam conscientiam defuncti, hæredes conueniuntur ex delicto defuncti; licet ex tali delicto nihil peruenerit ad hæredem, dum tamen hoc patiantur vires hæreditatis; & quod petitur tunc, non sit pœnale, & qđ agens, damnū suum prosequatur & interesse, & dato, ꝙ ɔ defunctū nō fuerit lis ꝓtestata. In hoc, vbi agitur de exoneratione conscientiæ, dēt seruari canō. de sepul. c. fi. vnde p hoc Do. An. sequitur cōem opi. quā sequit Inn. rōne, diuersitatis inter ius canonicū, & ciuile. Et no. gl. in palle. c. fi. & in c. in literis, de rapto. & de vsu. c. quāquā, li. 6. de sortileg. c. 1. 1. q. 4. c. ecclesia, §. itē peccato. 12. q. 2. c. eps, q filios. 16. q. 6. c. si episcopum, facit 95. dist. c. bene quidē. de vsuris. c. tua, & de pig. c. 3. & glo. 24. q. 2. c. sanè. q dicit, ꝙ in quocūq; crimine ciuiliter pōt agi; & hoc ſm canonis æquitatē. Hoc ēt sentit Fed. cōs. 22. q dicit, ꝙ æqtas mouit legislatorē iuris canonici ad statuendū, ꝙ hæres, q hēt bona defuncti illicitè q̄sita, tenēt ad restitutionē illicitè quæsitorum; ēt si illicita nō perueniunt ad hæredē, & ēt si lis nō sit ꝓt. cū defuncto. Ego in illo c. fi. tenui nullā dſriam in hac forma inter ius canonicū, & ciuile, & iura q̄ ad hoc solent cōiter allegari, nō, ꝓhāt oppositū in c. fi. de sepul. vt dicit Inn. nō agebat ɔ hæredem ex delicto defuncti, sed ex cautione a sacerdote recepta, q non absoluit ex excōicatū, nisi caueat de satisfaciendo, de appel. c. qua fronte. §. sanè. de sen. excō. ca. ex tenore. & illa cautione egent quorū interest, de vsu. c. quāquā, li. 6. Nā ꝑcipit ibi prælati cautionem de vsuris restituēdis, & omnibus illicitè acquisitis. Pōt eñ sacerdos gñaliter stipulari in his, q̄ ad eius officium spectant, vt circa vsuras, & illicitè acquisita, vt no. Ia. de Are. in l. j. §. ius publicū. ff. de iust. & iur. & Do. Ant. in proœ. vt latius tetigi in præal. c. fi. ille defunctus fuit absolutus, dum ageret in extremis. vnde esto, ꝙ cautionē expresse nō ꝑstiterit ſm iura, vī mādasse de satisfaciendo. Nā cū in absolutione requirat cordis cōtritio. & pœnitentia, de directo, qui vult absolui, & hoc petit, tacitè vī velle satisfacere; sine qua satisfactione absolutio nō præstatur. ar. de sen. exc. c. a nobis. 14. q. 6. c. si res. Vñ potius ibi agit ex quasi ɔctu, ex eo, qa in absolone vī quasi ɔhi inter eū, q absoluit, & absoluētē: & hoc sentit Io. An. ī Spe. de app. §. in quib. ver. sed nūquid hoc. Cōcludo igit ꝙ lex de iure canonico simpliciter non patitur agi ɔ hæredē ex delictis defuncti; nisi cautio de satisfaciendo sit ꝑstita facerdoti. Nā talis cautio hēt vim non solū li. ꝓtest, sed ēt quasi ɔctus, ut actio fiat transmissoria ad hæredē, vt no. Spe. in ti. de interrog. §. 2. ver. q d ti ēt Bar. in l. j. ff. de priua. deli. vel saltem pœnæ est ablolutio a sacerdote, quo casu vī quasi ɔhi inter absoluentē, & eū q absoluit, vt ſ. dixi. Et ad prædicta bñ facit præal. c. fi. qd pōdera, ꝙ ille fuit absolutus iuxta formā ecclesiæ, & legitur de forma ꝓtēta in pal. ca. ex tenore, & c. cū desideres, j. de sen. excō. vt dicit ibi gl. & vtrobiq; exprimit, ꝙ absoluendus dēt iurare parere mādatis ecclesiæ, sic per ꝓtequens satisfacere his, quorū interest. Idem sentit in ca. literis, de rap. Et pro hoc induco gl. fi. in c. a nobis, de sen. excom. q̄ notabiliter dicit, ꝙ ex quo aliquem in morte pœnituit; & ꝓtritus fuerit quātum in se fuit, latisfacit. Vnde hæredes possunt compelli ad satisfaciendū pro ipso, &c. & ita dicit intelligēdum. ca. fi. & c. in literis; & istis casibus agi poterit ēt de iure ciuili, tñ nō agetur ex mero delicto defuncti; sed potius ex ɔctu, vel quasi. Hæc oīa ꝓcedunt in deciſoriis, & cū lis est inter clericos, vel inter clericum & laicum in foro ecclesiastico. Quid si lis est inter clericum & laicum in foro ecclesiastico, vel ciuili? an istis iuribus inter se repugnantib. data validitate vtriusque in foro suo, standum sit iudicanti ſm canones, an ſm leges. Dicendum est, vt dicam in secūdo mēbro, ꝙ ubi lex imperatoris ɔdicit canoni, & no. cōiter per Doc. † & dat regula in obseruantia legum, & ꝓsuetudinum, & statutorum, qa quo ad ordinationem iudicij, attenditur locus, vbi iudiciū exercetur, sic dēt intelligi gl. in c. quod clericis, q̄ dicit; ꝙ si clericus ingerit se coram iudice seculari, dēt tunc tractari ſm legem ciuilem. & statutū vniuerſale; & pro hoc, qa hoc casu non distinguitur ꝑsona; sed dēt terminari ſm formā illius fori. ad hoc l. 3. §. fi. ff. de test. l. j. C. de emā. li. & l. 2. quem id. test. ape. & qđ no. gl. 12. dist. c. illud, per Arch. de materia in l. 1. C. de sum. trin. per Inn. & Host. de fer. c. 2. per Gul. in Spec. de fer. §. 1. ver. pōt, de instr. edi. §. compendiosè, verī. quid de ꝓsuetudine de sent. §. qualiter aūt dēt informari, per Io. And. in Spe. in hoc ti. de ꝓstit. in prin. p Cal. in disp. q inci. statuto cauet: vbi limitare vī hāc reg. Dicit Cal. ꝙ cum clericus litigat corā seculari & cā recipit pemptionem instātiæ, sicut q̄libet alia cā ciuilis; tunc attendit forus naturalis clerici; secundum quem cā nō recipit pemptionē instantiæ, vt ſ. c. pe. de iu. † Et ꝙ ibi cōiter no. gl. in cle. dispendiosam, de iu. dicit, ꝙ si causa viuraria tractet corā iudice seculari, non tractabitur de plano & sine strepitu, & figura iudicij; sed ordine iuris seruato, & sic ſm ꝓsuetudinem, & statutū illius fori, vbi tractatur. ad hoc auth. clericus, signata super l. o. cōs. C. de epiſc. & cler. & qđ ibi no. facit qđ no. Arc. ij. q. 6. c. ei qui, §. nominationes. Quoad appellationē ante ſnīam, dicit, ꝙ ex quo agit in foro seculari, seruabit ius ciuile, & nō admittet appellatio, niſi ad instantiam legum. Qđ est notandum pp statuta, & insſra guarentigię, q̄ in insſris guarentigiatis. i. ꝓtestionatis, tollunt facultatem appellandi, vt ēt clericò liti gante in foro ciuili, nō admittatur recōuentio: & hoc procedit ire reconuentionis, quia ex quo ibi cā tractat, debet ordinari ſm statuta illius fori. Ad hoc qđ no. Arc. in præal. §. nominationes vero, vbi dicit, ꝙ si cā clerici in reconuentione tractet coram seculari, nō poterit appellari ante ſnīam; nisi vbi ius ciuile permittit. Et idē dicit de laico reconuento coram ecclesiastico; quia poterit appellare q̄ncunq; ante ſnīam, & dicit, ꝙ primo casu appellabitur ad iudicem secularem per clericum, & ſcdo ad iudicem ecclesiasticū p laicum; qđ tñ notabis, ad hoc c. si duobus. de appell. Semp. n. appellādum est ad superiorem eius à quo appellatur, vt in c. Romana. §. debet, de appel. in 6. iuncta gl. in ver. alio, qđ est no. Et ſm ꝑdicta pōt intelligi gl. in c. deniq;, 56. dist. q̄ dū dicit, ꝙ in cā reconuentionis, clericus subijcit distinctionibus principū & clericorum, debet intelligi quoad ordinatoria; nō autem debet intelligi quo ad decisionem, qa sic intellecta non esset vera, vt subijciam in sequenti membro, & hoc quoad primum membrum. Sedm membrum videlicet, qñ lex ꝓcessit ab inferiore. Et ꝓsequamur p enumerationem casuum. Et primo excludam minus dubitabiles: & præmitto; ꝙ in præparatoriis seruandum est id, qđ ſ. in proximis membris dixi. In decisoriis vero simul, vel inter clericum & laicum in foro ecclesiastico, vel ciuili, dicendum vt statim subijciam, per casuum enumerationem ad faciliorem intelligentiam. Primus casus est, qñ statutum specificè disponit de ecclesijs, seu ecclesiasticis personis, seu reb. earum; & tunc statutum non valet; etiam in fauorem ipſarum; qa disponit in non sibi subiectis, & iste est proprius casus huius c. ſm vnum intellectum, & pro hoc c. à nobis. de sen. exc. c. j. & c. vt animarum. j. eo. ti. li. 6. facit l. fi. ff. de iu. omn. iud. & l. 1. C. de sum. trin. vbi etiam hoc no. Bar. & Io. And. in addi. Spe. in ti. de consti. in princ. & licet Doc. aperte non dicant de rebus propriis ipſorum clericorū; tñ gl. ar. hoc colligit, q̄ puto veram, quo ad casum huius c. Nam & etiam super rebus propriis possunt conuenire laicum coram iudice ecclesiastico, sicut super rebus ecclesiæ, vt no. in c. si clericus laicum, de foro comp. Facit c. quanquam. de censi. in 6. Clerici enim cum bonis ꝓpriis, sub iurisdictione iudicis ecclesiastici sunt, vt in ꝑ al. c. si clericus, & 16. q. 1. ca. similiter. & 96. dist. c. deniq;, & vī casus apertus in c. 1. de immu. eccl. li. 6. quod loquit de acqsitis per clericos, ut de illis non teneant̄ soluere collectas ꝑ statutum laicorum. Facit qđ no. gl. & Io. de Imo. in cle. ꝑsenti. de censi. & Arch. in ꝑal. c. j. Et hoc dico indistinctè tenendum, nisi in re feudali. qđ q dem ꝑsert alicui iurisdictionem ɔ cum agitur reali, pōt clericus ꝙueniri coram iudice seculari. qa tūc ꝑsona clerici non attrahitur. Hoc. n. dictum non placet, & vī expresse ɔtra tex. in c. si. de iud. vbi patet, ꝙ nedum clerici principaliter nequeunt conueniri coram iudice seculari; sed nec ex rōne communitatis causæ. Nam dum cā possessionis tractatur coram seculari clericis agentibus, non possunt clerici ꝙueniri corā eodem iudice super ꝓprietate. Et quāquā possit dici, c. log de iure ecclesiæ. & nō in patrimonialibus ipſius clerici; tñ idem vī dicēdum in re clerici, ad hoc ꝑal. c. fi. clericus. vbi patet, qđ respectu fori gaudēt eodē priuilegio clerici, quo in rebus ecclesiç. Ad idem c. qualiter, de iud. vbi lex ꝓcius omnem clericum trahit a iudice seculari. Vnde pondero verbum, Omnem, & facit qđ no. Arch. in c. vnico de cle. coniu. in 6. facit auth. nullus, & aut. statuimus, C. de episc. & cler. vbi lex prohibet clericum trahi ad iudicem secularem; tam in cā criminali, q̄ in ciuili; & imponit pœnam iudici. Non ob. si dicatur, ꝙ non agitur, siue non trahitur realiter ad iudicem. Nā si realiter ad iudicem trahit; tunc aliàs, non ipso iure pdat cām, ad hoc prælleg. c. fi. diligenti, de foro com. & qđ in ſ. mili no. Io. And. in c. Romana. §. ꝓhentes, de foro com. li. 6. Itē si ꝑsona est exempta a iurisdictione iudicis alicuius; & res etiā sequentes ꝑsonas videnṫ exemptæ. ff. de censi. l. fi. & hanc partem tenet curia Romana; vt refert Cal. in c. qualiter, & in c. clerici. de iud. Et iste primus casus est minus dubitabilis, cum statutum est ɔ libertatem ecclesiasticam; quo casu ſm vnumquodq; ius, est statutum nullū, vt in c. nouerit, & in c. grauem, de sen. exc. & c. fi. de immu. eccle. & in auth. cassa, & irrita, C. de sacrosan. eccl. † Sed hoc casu, cum statutum est ɔ libertatem ecclesiasticā, sunt excōicati, & incurrunt alias pœnas, de quibus in iuribus all. & iste casus, ꝓcedit, vbi verba statuti diriguntur in non subditos statuentium; dum tñ indirecte, & in effectu sit ɔ libertatem ecclesiasticam, vt sunt oīa, q̄ sunt ɔ priuilegia vniuersalis ecclesię concessa, siue a Deo, siue a Vicario eius, ſ. Papa, siue ab Imperatore, vt no. in c. 1. præal. c. nouerit. & refert Cy. in d. aut. cassa. & Bar. in l. j. §. q̄ onerandæ, ff. qua. re. ac. per hoc gl. no. in Auth. de non alie. §. 1 ſiue verbo degeneri. † Et p hanc certam theoricam ſeq̄tur, ꝙ statutum, quo cauet, ꝙ illis, q declinauerunt forū Senatorum, vel Potestatis, non reddat ius; ex quo possūnt impune offendi. & sic posset ꝓcedere opi. cōis, ꝙ tale statutum sit ɔ libertatem ecclesiasticam; qa reddit clericos timidos ad allegandum priuilegium fori, si ꝙueniant coram eis; & ideo non valet quo ad clericos, de quo p Bar. in d. §. q̄ onerādæ. Sed valet, qđ est ex alio capite, cum statutum hoc non extendat̄ ad clericos, ex defectu statutentis. Nō. n. intendebat in dubio compḥendere non subditos, ut ſ. dixi. Sed ɔ istum casum occurrunt alię qq. dubitabiles. Prima, dicit statutum, ꝙ clericus declinās iurisdictionem potestatis, sit extra, protectionē cōis, & impunè offendat̄, & potestas de tali iure, nullam habeat iurisdictionem cognoscendi, vtrum si clericus offendatur: & agatur

atur cōtra delinquentē, possit eū audire? Bene dicit, ꝙ nō; quia isto casu nō habet iurisdictionē, quā statutum sibi negat, & humilis est, vt priu atus; sed si statutū nō diſponeret sup iurisdōne nō conferenda, sed sup iure non reddēdo, puta quia dicit, Non reddatur ius; tunc qa ꝑsuppono iurisdictionē, debet ius reddi: non valet ergo statutū. Poderāda sunt ergo verba statuti; quia aut nō cōstituit iurisdictionē, aut admit. & disponit de pena, seu processu. Primo casu, valet statutū. & in istis nō. & ita dicit Bal. in auth. statuimus. C. de epiſc. & cler. D. Pet. in præall. rep. tenet statutū nō valere, inquātū nō costi- 32
tuerit iurisdictionē potestati sup iniuriis illatis clericis declinātibus huiusmodi forū; quia est ɔ libertatē ecclesiasticā; quia pp hoc statutum clerici timebūt offendi, & impunè trucidari; vt in d. §. quæ onerandæ. Vnde non videtur, ꝙ a generali iurisdictione collata, possit decipi huiusmodi defensio clericorū, quæ est de iure publico, l. 1. ff. de iust. & iu. 1. dist. c. ius publicū. Nam iniuriæ, vel offensæ quæ inferūtur clericis, quilibet obuiare tenetur, cū potest, vt no. in c. quate. de sen. excō. ergo multo fortius p statuta sua. Itē priuilegiū declinādi forū iudicis secularis, est ɔcessū clericis in priuilegiū. c. si diligēti, de foro cōp. 96. di. c. si Imperator. & in d. auth. statuimus. ergo statutum in contrariū, est contra libertatē ecclesiasticā: non potuit ergo
29 statutū conferēdo istā iurisdictionē, petēti istā causam subtrahere. Sed aliud sēsit But. ponit tñ Bal. in d. auth. cassa. † Ad hoc qđ no. Bald. l. 1. C. de indi. vid. vbi dicit, ꝙ sicut statutū non potest prohibere clericū, ne declinet; ita nec diſponere, ꝙ clerico declināte forū, cōsanguinei eius teneāt̄ soluere pœnā, facit quod legi. & no. in c. gēma, de spon. Itē, si nō valet istud prohibitiuū, ergo nec pœnale. ad hoc ꝙ no. in reg. accessoriū. de reg. iu. lib. 6. in fi. glo. Et quod dicitur in reg.
30 nemo potest, eod. tit. & per glo. in c. significatibus, de offic. deleg. & hæc opin. placet. † Secunda q. in qua consuluit Bar. a statuerunt
a Perusii, ꝙ omnes cōductores possessionū cuiuscunq; fuerint, clericorum, vel laicorum, possint renunciare conductionib. pro futuro tēpore, & ꝙ nullus officialis Perusii possit de hoc cognoscere, vel iurisdictionē habere cōtra dictos conductores. Quæritur an istud statutū possit clericis præiudicare? Secūdo, an iudices eorū Perusii possint de hoc cognoscere; & quid habeant facere monasteria, vel ecclesiastice personæ? Super primo videtur, ꝙ statutū nō possit præiudicare per iura vulgaria, de reb. ecc. nō ali. c. fi. Secundo, qa statuit de rebus suæ iurisdictioni nō subiectis, puta de reb. eccl. ab aliis ɔductis. l. cū vnus. §. si is qui. ff. de bo. au. iu. pos. Tertio qa cōtra libertatē ecclesiasticā, ꝙ patet; qa per statutū dissoluitur obligatio ab eo, in quo tenentur conductores, contra auth. item nulla cōitus. C. de epiſc. & cler. Super secundo dicit, quod officiales non possunt cognoscere postea per statutū, quia deputata est eis iurisd. l. iud. solui. & l. 2. ff. de iud. Secundū hoc melius videtur dicendū, vt in prox. q. dixi. Non enim videtur ualere statutū cōtra libertatē ecclesiasticā. Sed posito, ꝙ possit, adhuc dicit Bar. ꝙ clerici adeant præsidentes ei uitatis, vt dent eis iudicē, qui cum neglexerit, deuoluitur iurisdictio ad iudicē ecclesiasticū. c. licet. & c. extenore. de foro cōp. Et in isto casu iudex ecclesiasticus procedet in causa eo modo, & forma, qui bus procederet iudex secularis. c. solitæ, de maio. et obed. & p Inno. & Host. Et pro hoc vlt. facit cle. quia regulares, de sup. negl. præla. & no. Io. de Imo. in c. licet ex suscep. præl. Nam ex quo ecclesiasticus
31 subrogatur in locū secularis, debet vī eo dē iure, vt in præal. cle. quia regulares; & cōsiliū Bar. incip. D. Io. &c. † Tertio quæro, in quo mo
b do cōsuluit D. Pe.[b] Archiepiscopo Spoletano, q habet aliqua molē dina extra ciuitatē, ex largitate Regū Vngariæ; & cōmune similiter Spoleti habet alia extra ciuitatē ꝓdictā: & homines de Spoleto, put volunt, vadunt ad ea, vel ad alia, ſolunt certam mensurā, statuit cōe Spoleti, ꝙ omnes ciues, qui cā molendi vadunt extra ciuitatē, teneā tur soluere in egressu portæ mensurā, de qua supra, & alii ad eorum molēdina volentes accedere, soluere non teneantur. Ex quo sequit, quod hoīes coacti ſoluere In ingressu portæ, vadunt oēs ad molēdinum communis; ubi talia soluere non tenentur, qui si irent ad molendinum Archiepiscopi, habēt soluere. Archiepiscopus dicit hoc statutū nō valere de iure. Quid iuris sit, quæritur. Et videtur primo, ꝙ valeat; quia arctat suos subditos, & sub territorio. Ratione ergo personarū videt statutū posse diſponere. ff. de decr. ab or. fa. Itē cuili
c bet est licitum sibi prospicere, & suam conditionē facere meliorē circa rem suam; etiā cum alterius detrimento. l. Proculus. ff. de dā. infec. c. cum ecclesia Vulterana, de elec. Soluit d. Pet. Nā cū liberū debeat esse iter, seu accessus ad molendina Archiepiscopi, cogendo
35 volētes accedere, ad sol. in ingressu portæ, uidentur impedire in sua possessū. uī facit. ff. de ui & ui ar. Itē lex dicit prohiberi quis uidetur, siue ad locum perferre prohibeatur, siue in itinere quis arceatur. l. j. §. j. ff. de mor. inf. Et alia lege cauetur, qhis, qui habent ius sepeliēdi, competit ius ēt per alienas ædes & territoria funera ipſa deferre. de sep. vio. l. 1. §. nō ꝑpetuæ. Nō ob. quia in re sua est licitū facere quodlibet, etiam si ex hoc alius damnū patitur; quia in laicis & rebus eorum maxime deputatis ad vsum publicū, habēt clerici participiū, vt probāt in c. 1. & in c. fi. de immu. eccl. Itē licet verba statuti dirigant̄ ad subditos, tñ ex eo grauatur Archiepiscopus. vnde non est curādū cum quo quis loquatur, sed in quem loquētis intētio dirigatur. l. cū pater. §. donationis. ff. de leg. 2. Multoties enim contingit, quod in dispositione vnus exprimitur, ad aliū vero effectus dirigitur p obli-

quum. & hoc debet cōsiderari, non persona interpositi vel expressi, vt l. 4. §. nunc de effectu. & l. si quis reū. §. 1. de lib. leg. & l. cum dote, ad leg. Falc. & c. quanto. de priuileg. & quod ibi no. Vel possumus sane intelligere statutum, vt hoīes cogātur soluere in egressu portę, illi scilicet qui volūt adire ad molendinum ciuitatis; nō aūt ad molendinum clericorum, ad quod debet esse liber accessus. Sic debēt cogi ad declarādū generalitatē statuti; alias sunt excōmunicati tanquā statuētes cōtra libertatē ecclesiasticā, vt no. Ioan. And. in simili.
c. fi. de imm. eccl. lib. 6. † Quarto quæritur, per statutū laicorū Prio-
ri & fratribus sanctæ Trinit. est cōcessum, ꝙ possint petere, & exigere, & distribuire legata ad pias causa. Quærit, an tale statutū valeat? Et vī, ꝙ non; quia hoc ſpectat ad Episcopū, vt ad patrem pauperū. l. si quis ad declinādū. §. vbi autem. C. de epiſc. & cler. & c. fi. hæredes, & c. tua, de testa. vnde videtur, ꝙ concessum epis per leges & canones in priuilegium, non possit adimi per statutū; quia hoc vī cōtra libertatē ecclesiasticā, per iura supra all. D. Petr. in præal. repe. c. canonū, dicit se reperisse consultum contrariū, ꝙ statutū valeat; qa ista iura, quæ cōcesserūt potestatē episcopo, fecerūt hoc in fauorē defuncto rū. vt eorū uoluntas facilius cōpleret, in auth. de hær. & fal. §. & nullus. Ex quo potest magis onus iniungi clum episcopo quā priuilegiū appellari; cū nullum cōmodū inde sequi debeat, vt in d. l. si quis ad declinandā. Et p hoc cessāt contrariū supra formatū. ꝙ hoc erat cōtra libertatem ecclesiasticā. Item ex quo non possit quasi appellari priuilegium, sed magis onus. Itē per l. si quis, & alia iura supertenē-
tia, q̄ hoc cōmiserunt epō, non videtur adempta potestas ciuili iudici similiter exequendi, p l. hæreditas. ff. de pet. hær. vide ad prædicta tex. in auth. de ecc. tit. §. si quis ædificationē. Nam cum lex nouā venit ad corroborationem legis antiquæ, non vī eā corrigere; sed cū ea concurrere, ita ꝙ vtraque locum habet, in l. 1. §. dixerit aliqs, de publi. & cap. Felicis. §. per hoc quoq;. de pœn. in 6. Et p ista videtur, ꝙ statutum potuerit super hoc ꝓuidere, & accumulare episcopo, & ciuili iudici potestatē, vt sic inter eos sit locus prævention̄i. Sic contingit in plurib. habentibus iurisdictionē in solidū. l. 1. de offic. cōs. facit c. per hoc, & qđ ibi no. de hær. in 6. & hoc placet. Et facit c. licet, de iureiu. lib. 6. vbi iudex secularis cōpellitur ad obseruantiam iuri. Et quod no. Ioan. And. in c. cū laicus, de foro comp. Et per hoc idem cōpellit ad restitutionē vsurarū, vt no. in c. cum sit generale. de foro comp. & clem. dilpēdiosam. de iu. facit ēt c. si quis presbyterorū de rebus eccl. non ali. Itē hoc concernit vtilitatē publicā, vt deputata in pias causas demandentur executioni. 1. dil. c. ius publicū. potuit ergo ciuitas sup hoc statuere. † Quinto quæritur, statuto ca-
33 uet, ꝙ idē ius reddatur clerico in curia seculari, quod laico reddere tur in curia ecclesiastica. Pone ergo ꝙ sint multa statuta laicorū, multum fauorabilia, puta super executione instrumentorum, in ordine procedendi, & si. & cum non vigeant in curia cp̄i, potestas non vult, ꝙ clerici participent de ꝑdictis statutis; vtrum hæc sint cōtra ecclesiasticā libertatē? Bal. in auth. cassa. C. de sacrosan. ecc. ꝙ nō, qa reducit clericos ad merū ius cōmune; & elicet auferat priuilegiū, illud tñ priuilegiū nō est cōcessū per ius canonicum, vel ciuile, vel p Imperatorē; & iō nō dicitur ɔtra libertatē ecclesiæ si sibi ex causa aufert fauorē statuti sui. & placet. & ad hūc casum posset reduci gl. in c. cū ſecūdū leges, de hær. in 6. Secundus casus prin. est, quando statutū generaliter diſponit nō facta specificatione de ecclesiasticis personis. Et iste casus pōt subdiuidi in tres partes. Primus, quando
34 statutū iniecerit vinculū ante clericatū. † Secundus, quando iniecit post clericatū secundum ius agēdi ex facto clerici, seu quasi facto. Primo casu, qñ iniecit vinculum ante clericatū, & statutū sequitur, clericum, & eum obligat; & iudicatur in foro ecclesiastico, secundum statutum seculare, vt vult Io. And. in reg. sine culpa. de reg. iu. in Mercu. Sedo pōt intelligi ſm casum in c. cōstitutus. de in inte. re. ꝙ posset intelligi, quando est cōmunis consuetudo clericorum, vel laicorum; tunc enim non iudicatur inter clericos secundum ꝓsuetudinem laicorum tñ; sed ipſorum clericorum. Ideo dicit Io. And. in reg. præal. ꝙ si statutū sit, quo cauetur, ꝙ primogenitus succedat in hereditate; & fuit editum ante clericatum; & secundo genitus post ea fiat clericus, ligatur statuto tali seu ꝓsuetudine ante clericatum,
c ius primogenituræ; c ideo nō debet tolli p clericatum superueniē tē. Facit qđ no. in c. 1. de obli. ad ratioci. & c. proposuisti, de fo. cōp. ꝙ sine dicit causam clerici terminādā in fo. eccl. secundū iura cano nica. Nō enim procedit hoc, si statutum iniecit vinculū ante clerica
35 tū; restringit & aliter, vt infra dicā. † Circa istum casum oritur talis quæstio,

ADDITIONES.

a ¶ Consulit Bar. Adde, q est consi. Bar. 187. incip. domini priores.

b ¶ Consulit d. Pe. Adde, quod est consi. Pe. de Anch. 11. incip. factum super quo, cum duob. seq. & consi. 155. incip. optimis rationibus. Hen. Fer.

c ¶ Ius primogenituræ Et de iuribus primogenitureę, Vide Præpos. Medio. in c. p venerabilē, uer. quod autem, col. 30. uer. postremo ad eandem, qui fil. sint leg. Soc. consi. 47. inc. facti narratione, in 2. col. uer. 1. at, in 3. uol. And. Sic. consi. 10. col. 4. ver. cum ergo, in 3. vol. & ibi in 10. col. uer præterea, ubi dicit q ius primogenituræ potest cedi, & ibi late, an filius primogeniti dicatur primogenitus uide ēt Ioā. de Turre Cremata, in c. quam periculosum, 3. q. 7 & per Card. Zaba. in c. licet, in 2. col. uer. 14. de uoto, & adde, q ubi sunt duo filij, & ignorātur quis sit primogenitus, pater potest gratificari cui vult, de iure primogenitu ræ, Bal. in l. quibus, col. fi ver. pone cōsuetudo, C. de sec. nup. Henr. Fer.

Universidad de Deusto
Biblioteca

qõ, vtrum valeat statutũ,quo cauetur,q̃ ingrediens monasteriũ nõ succedat.Bal.in l.fi.C.de pa.& in l.Deo nobis.C.de epi.& cle.dicit,q̃ sic, si loquit̃ de ingrediente,puta si diceret statutũ,q̃ ingrediens,vel si quis ingrediat religionẽ,nõ succedat. Nã hoc casu statutũ nõ disponit cõtra clericũ; sed ꝯtra laicũ. Nã laicus ille,q̃ ingredit̃,est sicut viuẽs,q̃ moritur,l. q duos.§.1.de ma.teſt.Nõ ob.f'm eũ auth.nisi.C.ad treb.qa ibi grauabat̃ pp ingressũ,hic vero a lucro remouet̃.ar.l. Titio cẽtũ.§.Titio,cẽtũ.ff.de ꝙd.& dẽ.Si vero statutũ,disponit d' ingressio & tũc nõ valet statutũ; qa nõ põt ei clerico auferre ius suũ.Statutũ circa iã ingressũ nõ põt disponere; sed ingredientẽ põt inhabilitare, subaudi relicta tali ltima, q̃ capit̃,nõ vt lucrum; sed vt debitum,vt in auth.hoc amplius. C.de fideic.Poterit ergo ciuitas statuendo circa subditum, qd̃ põt pr̃ testãdo,f'm Bal.in dictis locis.Hoc dictũ Bal.in dictis locis mihi nõ placet;qa p̃bet impedimentum vitæ ꝓtẽplatiuæ. Nã filius timẽs remoueri a successione pr̃na, remouebitur a voto religionis,& castitatis; maximè cum filius cẽseat̃ quasi dñs bonorũ pr̃is,vt in.§.fui.instit.de hær.qua.& dif.& qd̃ ibi no.Iõ videtur se ab illis repelli, de facili traheretur ab ingressu religionis. De hac mate.no. in auth. nisi rogati,ad Treb. & Rych. Mal. in l. si ita qs.ff.de leg.2.& cõiter Mod.in c.i p̃sentia,de ꝓb.& in c.Rayn.de testa.Dicũt.n. doc. q̃ substitut⁹ excludi põt p religionis ingressum in casu illius §.sed & hoc p̃senti,in auth.de sanc. epi. ex eo q̃ monasteriũ hr̃ loco filii; sed reiicit illa cõdõ, & ꝓ nõ adiecta hr̃: qa p̃bet impedimentũ vitæ ꝓtẽplatiuæ.Vnde cõcludit, q̃ ẽt si testor dixerit, si decesserit sine filiis masculis ab ipso lr̃mẽ desc̃ẽdẽtibus,volo,q̃ restituat hr̃ditatẽ tali;si institutus intrat monasteriũ, euanescit fideic.licet quidã ɔ̃.& no.in
a loco p̃all.sed primũ veri⁹ & cõius. Et ita cõsuluit Bar. ª Et p hoc, qa inter monasteriũ,& monachatũ nõ dr̃ matrimoniũ spũale,cũ solus Abbas dicat̃ spõsus, vt in c. qa pp. de ele.sed si fideic. relinquat̃ sub cõd.supradicta,si matr.cõtraxerit;& ille grauatus monasteriũ intrauerit,nõ tenet̃ ad fideic.vt d.§.sed & hoc p̃nti. Apparet ergo, q̃ non est rõ iõ,qa vr̃ defecisse ꝓdõ & fideic.sed iõ,q̃ talis ꝓdõ & grauamẽ p nõ adiecto, & non scripto hr̃; cũ vitæ ꝓtẽplatiuæ ꝓtrariet̃,& ita vr̃ dam ad propositũ.Itẽ vr̃,q̃ si aliq̃ relinquat mulieri sub cõdõne,si nõ nubat, & si nupserit, restituat tali,q̃ tale fideicõmissũ restituere nõ tenet̃,ẽt si nupserit,vt l.quoties.ff.de ꝙd.& demon.Iõ,qa cõdõ retrahit cõmodum in contrahendo, & inducit viduitatẽ:ergo multo magis in casu nr̃o nõ dẽt valere statutũ, qd̃ est impedimẽto religioso vt religioni se det & vitæ ꝓtẽplatiuæ.Nec ob.dictũ Bal.q̃ hoc casu statutũ tollit dũtaxat lucrũ; qa hoc lucrũ ẽ quasi debitũ ex disp̃one legis. Et ex his infert̃ ad decisionẽ qõnis.q̃ si testor reliq̃rit, vni filiæ mille, si nupserit,et si monasteriũ intrauerit;reliq̃rit quinquaginta,q̃ in ingressu religionis dẽt habere mille p dictũ.§.sed & hoc p̃senti.& dicit do.Ant. in c.in p̃sentia. de proba.q̃ absq̃ dubio habebit mil
b le, ᵇ p dictũ. §.sed & hoc p̃senti; qa si in quocunque relicto nuptiarum , vel dotis reiicitur fauore matrimonii ; ita respectu vitæ cõtẽplatiuæ.Sic ad propositũ cum istud statutum si contrariũ religioni abstrahẽs indirecte ab ingressu,nõ tenet.Nam & fauore religionis, tollitur ingratitudo,vt in c.pen.19.q.vlt.Nõ ob.q̃ dictũ est de patre hoc nolente; quia illud accidentale,nõ puto ipsum patrem facere posse,hoc tali grauamine & ꝓditione adiecta: qa si non nupserit nihilominus succederet per d.§. sed & hoc p̃senti , & ea q̃ supra dicta sunt. Et statutum est regulariter absonum ea ratione pp religionis ingressum : vel saltẽ est ɔ̃ priuilegium collatum monasterio p Imperatores, p illum alleg.§.sed & hoc p̃senti; secundum intellectum, quẽ ponit Do. Ant.in p̃all.c.in p̃sentia.q dicit,q̃ illud est priuilegiũ monasterio indultũ ex quadã æquitate,& fauore monasterij; & ne etiã p hoc contingat melius bonum impediri. qd̃ patet; quia statutum in loco poterat hoc fauore monasterij inducere,vt illud habeatur, ac si nuptias ꝓxisset;vel si liberos ꝓcreasset ; & secundum bonũ intellectum , posset dici tale statutum esse ɔ̃ libertatẽ ecclesiasticã ; cum sit ɔ̃ priuilegium indultum monasterio p Imperatorem. Secũ dus casus distinctionis est , quando statutum iniecerit vinculũ post clericatum , vel monachatũ . & iste casus potest subdiuidi in partes duas. Prima , qñ tendit in clericorum præiudicium: secundus casus
36 in fauorem.† Primo casu statutum nõ extenditur ad clericos. Vnde si facto clerico secundogenito, superuenit statutum disponens , vt primogenitus succedat in hæreditate , non ligaret clericum, secundum Io.And.in reg.sine culpa.pe.col.Idem si haberet ꝙsuetudo , q̃ primogenitus legitimatus succederet, qa si actus legitimationis fieret secundo iam clerico effecto, nõ ꝓiudicatur secundogenito.Nõ debet enim ꝓtrahi cum ꝓiudicio clerici,vt in c.q̃uis,de rescrip.lib.6. Si ꝓcedunt iura,quæ dicunt, q̃ statuta non ligant clericos, & c. q̃ in ecclesiarum,& hoc.& 96.dist.bene quidẽ.de reb.ecc.non alie. c. fi.no.etiam in l.2.C. quæ sit lon.consue. Sunt. n.superiores , & non subditi iurisdictioni;nec habent potestatem laici statuendi in clericos,ut 96.dist.c,deniq̃.Pro hoc quod no.Bar.in auth.item nulla cõmunitas.C.de episco. & cle.Archid.in d.c.1.de immu.eccl.lib.6.vbi dicunt,q̃ si ius collectandi ꝓuenit rem in ecclesiam translatam , illã afficit, prout illa transit ad ecclesiam . Secus si successit; tunc non extenditur ad bona iam acquisita prout hic Lap. dicit in sua quæstio. 8. quòd statuta in hoc loquentia , quantum ad successorem, præueniant monachatum , vel clericatum ligant. Secus si post. Nam statuta,q̃ excludunt fœminas a successione vsque ad tertium gradum cognatorum;si forent monachatæ,eis non ꝓiudicarent,sic in facto ꝓsuluerunt d.Ant.& D.Pet. Secus, si ꝓuenirent ante monachatum, q̃ inteligo p̃dicto mõ qñ nullã mentionem faciunt clericorum ; sed excludunt fœminas a successione vsq; ad tertium gradum. Prædicta sunt vera , inquantum statutum iniiciens vinculum ante clericatum, vel prouisio principum clerico sit rationabilis, & non inuitat ad peccatum ; alias non seruaretur, nec per clericum, nec ɔ̃ laicum,nec si ante clericatum,nec si post iniecisset vinculum. Et dicit Io. And.in c.fi.de exce.lib.6. q̃ laicus factus clericus nõ possit se tueri exceptione p̃scriptionis ; quia nõ potest cõpelli debitor ad soluendum debitum certo tempore lapsum,quo debitum non sit petitum;quia talis præscriptio cum mala fide non debet iuuare clericum in for.ecclesiastico:quia non ualebit in foro seculari,p d. c.fi.de exc.qd̃ vr̃ ɔ̃ Bar.in l.ſequitur.§.fi viam.ff.de vlu.& l. fi. quemad. ser.amit.vbi videtur velle tale statutum valere.Et pro hoc dicto Bar to.facit quod no.Doc.in c.cura.de iurepa.& Inno.in capi.quia plerique,de immu.eccl. Sed pro concordantia harũ opinionũ, distinxi in præall.c. q̃ clericis, qd̃ aut debitor tenebatur offerre debitum creditori;& tunc fuit in culpa,& præscriptio ipsum nõ iuuabit. ar.
37 c.fi.de præsc.aut debitor nõ tenebat̃ ire ad domum creditoris ; ut qa erant diuersi fori;& tunc ꝓcedat opi.Bar.qñ in isto casu in nullo dolo reperitur debitor; sed totaliter p̃scriptio fuit inducta ex so la negligẽtia nõ petẽtis.Et an & qñ debitor teneatur ire domũ creditoris vel è cõuerso,uide bo.tex.iũcta gl.in l.itẽ illa.ff.de ꝓst.pec.& quod no.i c. significãte.de pig.Bar.in l. oẽs populi.ff. de iust.& iur. alias statutum nõ valeret. † Secũdus casus subdiuisionis est , quando statutum iniecit vinculum post clericatum, sed porrigit, commodum & fauorem. Tunc dicit Io.post allegationem præalleg. q̃ non extendit̃ ad clericos,quanquã statutum ꝑsonaliter loquatur i rebus ecclesiasticis,& proficiat eis:nec valeant talia statuta ;nisi ab ecclesia comprobentur.10.dist.c.lege.Et no.de no. ope. nunc.in c. i. & c.fi.de sol.Præterea,qñ statutum in gñe loquit̃,afferẽs aliq̃d cõmodum,illud extendit̃ ad clericos,dũ tñ non statuat præcipiendo, uel vetando,uel ꝓhibendo , vel in agendis p eos formã dando.l. 1. C.de na.lib.ad hoc, ɔ̃.de foro com. c. dilect̃; vbi priuilegium Anglicis ꝓcessum,extenditur ad clericos,sicut potest intelligi ex pal. c.consuluit latissimè Do.Io.de Imo.in quadam lite,referens lapsũ Abb.vbi conclusit,& statutũ excludens fœminas a successione,sit perstite aliquo agnato,sup̃ certũ gradũ fœminæ excluduntur . qd̃ consiliũ ponit Lap.alle.qõne.8.& sequitur Do.Io.An.in c. qd̃ clericis,de foro cõ.do Bal.in l.cunctos populos. C.de sum.trini. vbi dicit , q̃ statutũ gñale laicorum includit clericos inclusione fauorabili. Vnde si statutum dicit,fœmina non succedit sup̃stite masculo.includitur in isto bñficio clericus,& monachus.ad hoc pal.c.dilecti,& 10.dist.c.si in adiutoriũ.Item si clericus habet instrm̃ guarentigiæ ɔ̃ me,põt vti bñficio statuti,circa paratam executionem. Sicut.n.hẽt actionem ciuilem de iure ciuili,ita hẽt officium iudicis,cũ sit de iure municipali.dom.Pet.in p̃al.rep.c.canonum,videt tenere oppositum per hoc.ca.vbi ponit, q̃ statutum laicorum fauorabile;ẽt eccl.& ecclesiasticis p̃onis,nõ ualet , nisi sit approbatũ p Papa;sed primũ dictũ placet mihi.Et ad hoc, q̃ inq̃tũ specifice disponit de ecclesiis,seu clericis. Tũc.n.nõ valet,ne noter̃ superioritas in statuẽtib. Et hoc aperte voluit ex iuris rõne,ibi,aliquib. si qd̃ motu ꝓprio &c.& hoc ꝓcedit qñ statutũ loquit̃ gñaliter , ꝑut diponebat hoc statutũ,nec affert cõmodũ simplr̃.Vel qñ loq̃tur p̃piendo,vetando,vel ꝓhibendo; quibus casibus non cõprehendit clericos;quia vr̃ habere potestatem in clericos,vel in ecclesias . Et hoc voluit. Secus ergo si simpliciter affert commodum. Et ex hoc colligit̃ diuersitas inter statutũ principis, & statutũ inferioris : qa statutum principis,qd̃ põt se habere ad commodum, & incõmodum,licet liget clericos:secus in statuto inferioris, vt hic no. Nam hoc statutum parum redundaret in fauorem ecclesiarum , vt si ecclesia litigaret,& alienatio facta esset̃ in laicum. & tñ non extenditur ad clericum,vel ecclesias.qd̃ est aperte ɔ̃ Bar. in p̃all. l. cunctos populos.Idem puto, q̃ si statutũ laicorum disponeret specifice de ecclesiis,vel clericis,ex quo non p̃cipiendo,vetando, vel prohibendo,vel formam in agendis p eos dando,q̃ valet statutũ , qa potius cẽset priuilegium,q̃ statutum. Ex quo simpliciter porrigit cõmodum

ADDITIO.

a ¶ Consuluit Bar.Adde, quod est primum consi. Bar.

b ¶ Habebit mille.Idem tenet Matthesil.no.3.inc.nota,quod si testator. Nam reiicitur illa conditio,si nupserit,tanquam turpis in casu,in quo illa ingrediatur, religionem,quæ est impeditiua uitæ contemplatiuæ , saltem indirecte, ut elt tex.in §.sed & hoc p̃senti,hic alleg.& miratur , quod monasteria monialiũ non practicãt hoc,& idem tenet Bar.in l.2.de his,quæ pœn.no.& ibi dat cautelam,ut testator possit sic grauare.Bal.in l.Deo nobis,in 1.col.uer.& ex istis. C.de episc.& cler.tenet contrariam opi.& dicit,quod ita seruat consuetudo, & Paulum de Cast.in auth.nisi rogati,in 2.colum.& uer.& ideo dicit,quod ita consuluit in facto cum pluribus Doctoribus,& fundant se in intentione testatoris,uide tamen Fel.in c.in p̃sentia.colum. 2.o.uersi. & ex istis remanet,de proba.ubi dicit,quod propter hoc non est recedendum a prima opi. & maxime,quia sicut conditio retrahens a contrahẽdo matrimonio carnali,reiicitur. l.Titiæ,si non nupserit,ff.de cond.& dem.ita & a spirituali cui rationi non bene respõdet Bal.in d.l.Deo nobis,& tenendo primam opi. declara duobus notabilibus modis,vt per Fel.ubi supra Henr.Fer.

dum:vnde potius assumit naturam priuilegii,q̃ statuti. ad hoc gl.in ver.de cętero,in proœ.Clem.& ibi per Pau. Quid enim si statutum dictaret,q̃ clericus succedat patri in totum relicta legitima aliis filliis? Dictũ statutũ,& similia dicit non valere. Nec ob.ex quo loquitur,qñ disponit vetando,vel p̃cipiendo, vel certã formã in agendis per eos dando,vt erat statutũ Basilij,q̃ veta
38 bat alienationes rerum ecclesiasticarum,vt in c.bene quidẽ,96. di.vnde sumptus fuit finis huius c. † Et circa istos duos casus dubitat̃ hic de his qõnib. Est statutum mulieri prohibẽs testari,vel bona sua alienare sine certa solennitate, an possit bona sua offerre ecclesiæ sine tali solennitate.Et dicendũ est,q̃ sic,si offerat se,& sua dño.Nã pia cã est priuilegiata : & ɔ̃ priuilegium , quod respicit ipsum Deum non põt statutum disponere . Et hoc sen tit Bar.in præal.l.cunctos populos.facit c.relatum. & c. cũ esses. de testa.l.j.C.de sacrosanct.eccl. Sic.n. mulier se,& sua offerens, facit actum spũalẽ.super quo statutum non põt disponere . Nã ista donatio,in qua ecclesiæ sunt priuilegiatæ,vt in p̃all.l.j. vnee non
39 valent statuta ɔ̃ priuilegium.& hoc ẽt no.Bal.in l.generali.C.de sacrosanct.ecc.† Sedo est statutum,q̃ testamẽta non insinuata p sex mensẽs per hr̃dẽ, non valeãt: nunquid extendatur ad clericos. Bal.in auth.cassa,C.de sacrosanct.eccl.dicit,q̃ non,quia clericus , vel ẽt res ecclesiastica nõ ligatur tali statuto,per rõnẽ assignatã per eum.Quæ rõ mihi plus placet,q̃ illa,quã ponit Bar. in l. cunctos populos,quæ dicit alia statuta super insinuatione testorum extendi ad clericos,nisi q̃tum relinquatur in piam cãm,quia hunc actum nõ habent ex priuilegio , sed eis cõpetit de iure cõi tanq̃ cuilibet alteri hoĩum. Dico.n.hæc rõne non extẽdi ad clericos testantes,quia oẽs clerici , & ipsorum actus nõ subiiciuntur statutis laicorum,vt hic no.& in c.cum esses,de testa. Statutum tñ vr̃ in tali testõ,qa in effectu ꝓcernit hr̃dẽ, & ipsum punit de delicto suo,& ex hoc puto , q̃ sit minus periculum , q̃ non habeat
40 locum,q̃ q̃ habeat locum,quia nõ põt ꝓcernere testatorẽ, nec hæredẽ. † Tertius casus est,qñ statutum fuit editum post clericatum,vel ante:ius autẽ agendi,seu obsõ oriẽ ex facto clerici , vt quasi facto cum eo,vt ex ɔ̃ctu,vel quasi.& tenet Bar.in l.cũctos populos,C.de sum.Tri.vt s.dixi in no.q̃ ex quo lex,vel statutum nõ logr̃ spãliter de clerico,sed generaliter disponit super ɔ̃ctib⁹, delictis,vel quasi ɔ̃ctibus, vel aliis actibus , vel super ordinandis, vel decidendis iustibus.ex quo tale statutum non nutrit peccatũ nec disponit spãliter de clerico, nec derogat priuilegiis ecclesiasticis,nec est irrationabile,q̃ ligat clericum.& f'm istud iudican dus est clericus,siue agatur in foro ciuili,siue in foro ecclesiasti co.ɔ̃.de re iud.c.cum causa,de in integ.rest.c.cum venissent.& in c.3.de eo,qui mit. in poss.Per quæ dicit valere statuta, vt instrm̃ guarentigiæ habeat executionem paratã ɔ̃ clericum, & pro clerico,in foro ecclesiastico & seculari . Ad quod allegatur dictũ Host.in summa tit.de consue.§.de veritate ipsius.vers.sed pone. sed statutum,q̃ voluit testm̃ insinuari , debet extẽdi ad clericos testantes,inquantum non relinquunt in piã cãm. An hoc dẽat seruari in quocunq; foro cã agatur. de hoc remittam ad distin. Host.in summa de testa.§.qualiter.ver.vnum.qui dicit,q̃ statutũ debet seruari,prout cã cognoscit , quo foro agatur , prout vult Io.An.in addi.prædi.& do.Ant.in præalle.c.quod clericis.Nam si ɔ̃hentes,vel actum agentes cum clerico,vel clerici cum laicis ɔ̃hentes,tacite videntur consentire legibus fori, in quo cã agitanda venit cõueniri possunt statutis ipsius subiiciunt̃ ex disp̃one legis canonicę,q̃ pro foro clericum submittit legibus.ex illa regula ex quo ibi agit,f'm illas iudicandus est.Ideo f'm eũ instrumentum guarentigiæ habebit executionem ɔ̃ clericum,& contra laicũ in foro seculari; sed non in.foro ecclesiastico ; quia sic videtur consensisse laicus cũ clerico contrahendo.Idem putat in testamento clerici, q̃ in quantum causa discutitur in foro ecclesiastico,iudicabitur f'm ius canonicum; inquantum in foro seculari,tractabitur f'm iura secularia.Item,si ecclesia legata ria,agat contra ecclesiam pro legatis, valebit testamẽtũ sine insinuatione,si instituto laico a clerico , legatarius agat ɔ̃ laicum, vel petit hæres hr̃ditatẽ a laico,valebit testm̃ nõ insinuatum , sic enim f'm eum vr̃ concessum clerico testm̃ , vt eius testm̃ subiiciatur legibus fori,vbi cã agitãda est.Et si dicatur quo statuta laicorum ligent actus clericorum. Resp̃detur,q̃ ligant actus clericorum,quos non faciunt,vt clerici, sed vt alij hoĩes , vt ẽt dicit Bar.Hoc non mihi placet,per ea,quæ s.dixi. Sed cum non ligẽt actus clericorum cõiter , sed ex legis disp̃ositione, scilicet canonica,quæ actum in executione subiiciendo foro seculari , subiicit ẽt legibus fori ex tacito ẽt ꝓsensu actum agentis.Idem puto in testõ laici,vt inquantum habet executionem,& agitur in foro ecclesiastico,q̃ subiiciatur legib.ecclesiasticis. Ideo puto , q̃ si laicus institua ecclesia decedat,legatarius ex testõ,cum duobus testibus,& sine insinuatione poterit petere legata,maxime quia testm̃ non poterit quo ad aliquid valere, & quo ad aliquid non,neq; auditur ecclesia hoc allegãs in p̃tiam,q̃ testm̃ valeat inquantum est institua ecclesia, & non inquantum legata reli cta sunt. Et quia tale legatum venit petendum in foro ecclesiæ, q̃ p̃t verificari inquãtũ testm̃ submittit̃ ex toto legi ecclesiasti
41 cæ,quia principalis institutio est in piã cãm,vt quia institura est ecclesia. Si aũt totum testm̃ subiiceretur legi seculari,quoad lai cũ testantem,& instituentem clericum,nõ rõne piæ causæ, tũc quanq̃ legatarij habeant petere legata in foro eccle.tamẽ testm̃ illud non iudicaretur f'm ius canonicũ,quo ad legata,ne diuerso iure censeatur.Idem secundum eum , si sola exceptio prorogat non in parem causam,& est legatum deuolutũ ad ecclesiã ex testõ laici,q̃ fieret exceptio laicorum corã iudice seculari , & non ecclesiastico. Ad hoc quod legitur & no.in cle. quia regulares,de sup.neg.præl.& quod s.dixi. Hæc coĩa puto vera inq̃tum forus est regularis. Sed si aliquo accidenti expostfacto daret̃ forus,seu accumularet non ex originali ɔ̃ctu,vel actionis gestæ,vt qa clerico agente in foro ecclesiastico , ibidẽ reconueniret̃,tunc credit causam agitandã, & decidendã f'm legẽ naturalis fori,& non accidẽtalis.ad hoc l.qui hẽt. ff.de tut. Naturalis.n. cam,absorbet accidentalem,& ibi regula, si pacto nudo recõuenirem laicũ corã ecclesiastico,non hẽt exceptionem,sicut in foro ciuili,& sic de singulis.Et si clericus recõueniret corã seculari,idẽ foret,vt legib.ecclesiasticis iudicaret̃.Nec ob.quod not. Archid. 2.q.6.c.nõ ita,quia in actibus Apostolorũ ab interlocutoria fatendũ est,q̃ attendit forus loci iudicis ; qa ibi non determinant̃ decisoria,sed accidẽtalia ad litẽ,seu ꝑparatoria,& sic dicit temperandũ esse,quod no.96.dist.c.deniq;,in gl.fi. Hæc dicta sunt formalia d.Ant.q̃ ex toto non placent , vt s tatim subiiciã. Dicit tũ in alio loco in alle.c.q̃ clericis . hæc ꝓcedere in eccl̃ia. Et tunc inquantũ tractat in foro seculari,decidẽda est f'm ius canonicum dicũt Doc.in c.i.§.e.vbi dicũt esse casum,f'm interl'm vnũ. & in auth.clericus.& ibidẽ per Cy.C.de ep.& cle.hoc dictũ limitat Host.qñ agit̃ reali,& sic de reb.eccl̃ie,sed si ageret̃ p̃sonali, vt quia petita erant legatũ,& hæreditas⁹ ex tunc dẽt f'm leges iudicari,hoc ponit in summa eo.tit.c.2. ver. quid si clericus.putat tñ hoc casu inquantũ statutũ discrepat a lege cõi , & nãli , q̃ in casib.in quib.ad pias causas disponit, iudicandũ esset f'm ius canonicum alle.p casu c. cũ esses,de testa. per quod putat,q̃ statuta loquẽtia de insinuationib.vel relicta annullãtia, vel q̃ requirant in testamentis solennitatẽ,vel in ɔ̃ctib.non debeant obseruari , ẽt in foro ciuili in cã ecclesiæ. Nã legib.vel statutis non est ecclesia iudicanda quo ad res,quas petit. Ad hoc c.bene quidẽ. 96.dist. in c.fi.de reb.ecc.ali.vel nõ.quod ẽt tenet Bald.vt s.dixi. Idẽ,q̃ s tenet̃, inquantũ põt cadere in piam cãm,in ɔ̃ctib.vero,in quib. nulla esset liberalitas ex parte laici , ita q̃ non põt dici dispositũ in piam cãm, tunc idem dicendũ,quod in sequenti membro dicit,scilicet qñ agitur de re patrimoniali clerici,seu eius obłone. Hæc simplr̃ non placent, maxime inquantũ vt iudicetur f'm legem fori,vbi cã venti latur. Primo.n.ex hoc dicto sequitur maximũ absurdum,quia idem ɔ̃ctus in vno loco,vel foro valebit, in alio nõ.Finge.n.statuto cauet̃,q̃ nisi emptor apprehendat possessionẽ rei intra annum,sit ɔ̃ctus nullus,aut præsumatur simulatus.Nam f'm theoricam prædictam,si laicus agit ɔ̃ clericum, lapso anno ad precium in foro ecclesiastico,non poterit allegare istud statutum,& sic contractus ibi erit validus. Si vero clericus prius agit contra laicum in foro seculari ad traditionẽ rei, poterit istud statutum allegare,& ibi nõ tenebit ɔ̃ctus,sed claudicabit,ɔ̃ l.si cum dies,§.pen.& quod ibi not.ff.de arbit.& C.de
42 rescin.ven.l.j.† Item iudex habet iudicare secundum consuetudinem litigantium,& eorum statuta, non sua,vt no. 12.dist.c.il lud,& per Innoc.super rub.de consuet. Cy.in l.2. C.quæ sit lon. consuetu.& in l.2.C.de constit.pecu.facit c.3.de eo,qui mitti.in pos.& non apparet ratio;quare si contentio est inter clericũ, & laicũ, debet iudex potius iudicare f'm consue. & iure laici;q̃ f'm consuetudines,& iura clerici. Nec est verum, q̃ in conueniẽdo eũ in foro seculari subiecerit actũ statutis illius fori , qa hoc nõ ꝓcedit in decisoriis;sed in ordinatoriis,vt no. in p̃all. socis , vt s.dixi. Et no.Bal.in d.auth.clericis.Adit.n. seculariẽ,vt faciat sibi ius,f'm ius cõe,& nõ municipale, qd̃ non hẽt eum ligare.Sicut.n. delinquendo non fortitur forũ iudicis secularis; sed ẽpi loci, ita ɔ̃hendo.de fo. comp.c.dilecti.& c.postulasti.† Item non procedit dicta theorica , quid enim si statutum ponit solennitatem actus; dicemus ne,q̃ ecclesiasticus debet iudicare, spreto illo statuto,cum laicus omittendo solennitatem illã requisitam aliàs nihil ageret, licet ɔxerit cum ecclesia?arg.l.cum lex. ff. de fideiusso. & quod no.Fed. cons.78. Itẽ quid si statutũ concernit personã:dices ne cõprehendere clericũ, licet agat in foro seculari?certe nõ,quod voluit aperte Cald.in sua dispu.inci.statuto cauet̃,vbi dicit,q̃ si statutũ laicorũ nõ admittit solutionis probationẽ p testes,clericus non arctat̃ illo statuto;licet agat in foro seculari , quod nõ potuit ꝓhibẽdere ipsum clericũ, ac p id quod no.Arch.alleg.Cy. in l.2.prope fin.C.q̃ sit lõg. ꝓsuc.Dñs Card.variè locutus est in hoc 3.ar.sed nouissime in c. 3.de eo q̃ mit.i pos.p̃missa diligẽti & matura deliberatione.sic bẽ distinguit,q̃ sp in decisoriis, tã in foro ecclesiastico; q̃ in foro seculari seruabit̃ statutũ,seu ꝓsuetudo illius, ɔ̃ quẽ inducit. ponit exꝑlũ,si laicus petit rẽ a clerico in iudicio ecclesiastico, & ipse excipit, q̃ p̃scripsit, sufficit præscriptio 10. vel 20.anno-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rum. Si aũt clericus agit ꝯ laicum, & laicus excipit de præscriptione, non sufficit probare de præscriptione 10. vel 20. annorũ, sed 40. quia tantum præscr. quadragenaria currit ꝯ ecclesiam, de præscrip. c. de quarta. Et pro hoc, quia clerici non ligantur statutis laicorum, vel econtra. Sed hæc regula mihi non vr sufficiens. Quid. n. si statutum cõcernit rem subiectam laico, dicemus ne, q̃ non possit allegari ꝯ clericum, ad effectum concludendi contractum nullum? Item quid si concernit solennitatem actus, &c.
43 dic, vt statim subiiciam. †Item istud exẽplũ calumniari potest, qa p̃scriptio 10. vel 20. annorum est cõis, tã clericis, q̃ laicis, vt no. Io. An. in regula, qui ad agendum, de reg. iu. in Mer. sed in fauorẽ ecclesiæ introductum est ab vtroq; iure, vt ꝯ eam non currat p̃scriptio, nisi 40. annorũ. Sic in hoc exemplo non reperitur disparitas iuris, nisi forte intellexisset de ecclesia agẽte ꝯ ecclesiã. Ego vero in hoc articulo trãsibo fere prout distinxi in c. quod clericis, in lectura, q̃ Deo fauente concepi: vnde dico, q̃ si duo diuersæ iurisdictionis ꝯ iunt in loco, non est dubium, q̃ iudicabit fm legẽ loci ꝯctus, de cuict. l. si fundus. & per Cy. in l. 2. C. quæ sit lon. consuet. & Inn. super rub. de consue. quia ratione ꝯctus quis sortitur sibi forum. Sed dubiũ maximũ est, qñ clericus ꝯhit, vel quasi. Non. n. põt dici, q̃ clericus sortiatur forum loci, aut ꝯctus, seu iudicis secularis, nec ecõuerso, q̃ laicus sortitur forum iudicis secularis. Sed clericus sortitur forum ẽpi. Sed insurgit dubium respectu statutorum, an iste ꝯctus iudicabitur fm legem ciuilẽ, an fm legem ecclesiasticam, cum personæ non subiiciantur, nisi in foris suis. Sed hoc casu distinguo, q̃ aut statutum seu consuetudo concernit actus solennitatem adhibendam tpe contractus: Et tunc siue statutum sit clerici, siue laici, non valebit ꝯctus, nisi illa solennitas fuit obseruata. Et hoc ideo, quia non potuit subditus contrahere cum non subdito, spreta lege sui superioris, immo peccauit, de maio. & obe. c. 2. & fl. de leg. 1. l. nemo potest, & de testa. c. requisisti. Et nulla contracta fuit obligatio, cum lex sibi resistit, & inhabilitat consensum suũ, vt l. cũ lex. fl. de fideiu. & no. in c. cũ contingat. de iureiu. Sed ꝯctus non potuit ex vna parte existere, sed vltro citroq; obligatorium esse debet, l. Labeo §. ꝯctum. ff. de uerb. sig. facit c. admonet, & c. quod in dubiis. de renun. Sicut in simili videmus, q̃ in donatione exigit insinuatio, si excedit certam quãtitatẽ a lege taxatam, certe licet fiat donatio non subdito, si non est facta insinuatio, non ualet. l. sancimus. C. de dona. Insicit. n. potestatem donandi ex causa. Et iuxta hoc statutũ, iudicabitur inter clericum & laicũ in vtroque foro, quia si ꝯctus non valuit, non dẽt ex eo ius reddi. Ad hoc quod no. Cy. in
44 l. 2. C. quæ sit lon. consue. †Debet. n. iudex attendere ad statuta & consuetudines litigantiũ, vt supra dixi. Nec hoc statutum laicorũ ligat clericos, cum disponit circa subditos suos ad bonum finẽ. Vnde si clericus vult sibi illum obligare, dẽt obseruare oĩa, sine q̃ bus ille obligari non potest. facit quod in simili no. Fed. in cons. 77. vbi dr, quod si statuto cauetur, nobilem non posse recipere cessionẽ actionũ ꝯ popularẽ, nõ valebit cessio facta nobiliẽt p ec clesiã, qa statutũ disponit in casu licito, & inter subditos, & nõ i fraudẽ, nec alio mõ libertatẽ eccl'asticã restrigẽdo. Et ex hoc ise
45 ro, q̃ laicus testãdo, dẽt adhibere oẽs solennitates suas, alias testa
a mentum non valebit, [a] q̃q̃ instituerit clericum, nisi hoc faceret, p anima sua. Nam in istis dispositionib. ad pias causas. sufficit seruare solennitates iurisgentium; & ius canonicũ præualet, vt in c. cũ
46 esses. & in c. relatũ. de testa. & ꝛ. plus dixi, &c. † Qñq; statutũ concernit rem. Exẽplũ, q̃ res dotalis non possit alienari, & tunc puto, q̃ si clericus emat, non valet alienatio, quia mulier inhabilitatur ad alienandũ, vnde ẽt obligatio naturalis non oritur, vt in d. l. cũ lex, C. de legi. l. non dubium. c. 2. de maio. & obed. nec hoc statutum dr ligare clericos, sed tantum subditum. Et impedit obligationem oriri ex contractu, & super re sua poterit quisque statuere. l. in re mandata. C. mandati. & de condi. appo. c. verum. Et quod no. Bar. in l. rescripto. ff. de mu. & hono. Et fm hanc legem iudicabitur in vtroq; foro; quia si non valet contractus, non dẽt ex eo iudicari, vt dixi in præceden. ar. Et in duob. casib. potest practicari opi. Bar. in in d. l. cunctos populos. Et in dubio non vr procedere opi. istorum Doc. aliud sentientium. Sed forte non consi
47 derauerunt istos casus; quia arbitror quod aliter dixissent. †Qũque statutũ concernit personã, videlicet quod aliquid debeat facere post contractum perfectum, vt apprehẽdere possessionem rei emptæ intra certũ tps, vel probare per testes, & tunc non ligabitur clericus ẽt in foro seculari. Et idem dico in laico respectu statuti ep̃alis. Non. n. põt extraneus arctari ad aliquid explicandum, sed subditum statuentis bene cõprehendit, vbicunq; litigauerit. Quod dico verum, qñ est aliquid explicandum per subditũ extra iudicium, vt in primo exemplo; qa dẽt iudex ecclesiasticus iudicare litigantẽ, fm legem suam, facit quod no. in l. 2. C. de consti. pe. & statim dicã. Secus vr in secundo exẽplo, & simili, qñ est explicandũ per partẽ in iudicio, quia tunc non arctatur iudex ecclesiasticus iudicare fm illã legem, quia non potuit statũ dare modũ probandi, & procedendi in iudicio ecclesiastico. Et ideo si statuto laicorũ cauetur, q̃ probatio mutui non possit fieri per testes, si laicus litigat contra clericum in foro, ecclesiasti
co, non astringit laicus illo statuto. Ad hoc quod leg. & no. in c. 2. de arb. li. 6. & ad hoc quod no. gl. in cle. dispendiosam. de iud. & in regula, possessor. li. 6. & cũ hoc temperamento posset procedere opi. do. Cal. Ad prædicta faciunt no. per Bar. in l. cunctos populos. C. de sum. Tri. vbi dicit, q̃ statutum concernens personam non extenditur ad forenses, ẽt si habeant bona in loco statuti; ẽt
48 si statutũ indirecte tãgat illa bona. † Exemplum, dic it statutũ, q̃ primogenitus succedat. certe fm eũ non extenditur ad forẽses. licet habeãt ibi bona; secus si principaliter ꝯcerneret bona, vt si diceret statutũ, q̃ bona deferant ad primogenitũ. ad hoc facit l. 1. ff. de tut. & cu. da. ab his. Et optime facit q. disputata per d. Ia. de Rampo. q̃ recitat & sequit Io. And. in addi. Spe. in tit. de emp. & ven. §. vlt. in 2. q. in istis terminis. Statuto Mutinensi cauetur, q̃ si aliqua res mobilis vel immobilis possessa ab aliquo, euincat ab eo, q̃ non teneat possessor illã restituere, nisi restituto sibi prius p̃cio, quo ostenderet se emisse. Nũc Bono. litigat Mutinæ ꝯ Mutinensem, & obtinuit insiam pro se, quæritur nunquid Bonon. vigore statuti Mutin. teneatur p̃tium restituere. dictus Doc. determinauit q̃ non, & hoc, quia istud statutum non porrigit vires suas ad extraneos, licet ibi litigent. ita & fortius dico in clerico,
49 cũ sit & intelligatur extraneus respectu statuentis. † Ex hoc infero ad no. & quotidianã. q. cõiter vbi sunt ludæi vsurarii, vel Christiani exercentes dãnabile fœnus, & grauissima quentione facta cum domino ciuitatis, viget statutum, seu prouisio, & conuentio inter eos facta, vt nõ teneatur vsurarius restituere pign̄ ei qui se probauerit dominũ rei pignoratæ, nisi prius restituto debito, pro quo res fuit pignorata. Accidit. q̃ res clerici, uel extranei laici, fuit pignorata domino inscio. Nunquid teneatur restituere debitum, ante restitutionem rei? Ad prædicta vr dicendũ, q̃ non, quia istud statutũ non potuit fieri in p̃iudicium non subditorũ maxime clericorum. Nec põt dici, q̃ statutum concerneret rem, q̃ si res erit clerici, non subijcit iurisdictioni laicorũ. c. fi. de vi. & ho. cle. & c. j. de imm. ecc. li. 6. Si laici extranei, adhuc idem, cũ res fuerit delata ad locum furtiue, & ꝯ volũtatẽ domini. Et sic non põt dici de iurisdictione statuentis, sicut dicimus de re mobili. quæ nõ est permansura in loco, vt no. in c. fi. j. de fo
50 ro cõp. facit l. heres absens. ff. de re iu. †Qñq; statutũ dat modũ decidendi cãm, & tũc si p̃sigit legẽ iudici. Exemplũ, q̃ iudex in iudicio teneat̃ sequi mercatorũ libros, & tunc in iudicio seculari faciet fidem in p̃iudiciũ subditi, sed in p̃iudiciũ clerici non, qa cũ tñ p̃iudicet subdito, nõ põt porrigere effectũ suũ ad nõ supposititũ iurisdictioni. Et p̃ hoc notabiliter facit tex. in c. quod clericis. de fo. cõ. intelligẽdo generaliter, nõ localiter Parisiis, lz aliter senserit gl. ibi. Dicit. n. tex. causas clericorũ dec idẽdas fm ius canonicũ, ẽt si clerici agãt ꝯ laicos. Sic ẽt si in fo. ciui. ventilatur q. q̃ nõ dẽt lex allegari ꝯ nõ subditũ. Fateor tamẽ si clericus vult recipere libru̇ p se, q̃ teneatur recipere & ꝯ se. ar. c. cum olim, de censi. & c. ex eo, de reg. iu. li. 6. Sed in foro eccl. iudex non tenet sequi illud statutũ, etiã ꝯ laicum ibidem litigantẽ, qa nõ potuit statutum p̃igere legẽ iudici non subiecto. Et hoc casu opi.
51 Car. nõ procedit. † Si vero statutũ nõ p̃igit legẽ iudici, sed loquitur gñaliter, vt q̃ fides adhibeat libris mercatorũ; tũc puto, q̃ in vtroq; foro habeat locũ ratio statuti ꝯ laicũ subiectũ, qa lex ipsius põt vbicunq; allegari ꝯ eũ; sed ꝯ clericum nõ, ex quo nõ est
52 subiectus; sed si receperit pro se, dẽt recipere ꝯ se. † Per hoc vr gl. nõ bñ dicere in l. 2. C. de const. pe. q̃ dicit, q̃ si homines alicuius, p̃ fessionis hẽnt aliq̃d statutũ detians a iure cõi, fm illud iudicabit si agunt corã ipsorũ iudice, quẽ habere p̃hit, fm dict. l. fl. C. de iurisd. om. iu. & no. Imo. in c. cum ab ecclesiarum, de offi. ordi. Secus, si agũt corã alio, puta corã ptãte ciuitatis, quia ille habet iudicare fm ius cõe, & fm ius priuatũ ipsorum. Nã certe gl. illa male dicit, q̃ iudex hẽt iudicare fm leges & statuta litigantiũ, & nõ fm ꝓpria, vt ꝛ. c. prox. & §. d. c. p̃ced. & c. constitutus. de resc. & c. dilecto. de p̃b. Optime facit tex. in c. cũ oẽs, §. eo. vbi vr tex. ꝯ illã gl. fa cit l. die sabbati. C. de Iudæ. vbi princeps in iudicando, hẽt re spectum ad ꝓsuetudinẽ, & statuta litigantiũ, vt in c. 3. de eo q mi
in pot. Alias posset de facili fraus inferri, ꝯ c. quanto, de diuor. & sic reperi postmodũ per Cy. reprobari illã gl. in d. l. 2. dicentẽ, q̃
53 inter homines ciuitatẽ, p̃fessionis valet statutũ, ẽt corã iudice totius ciuitatis, qa ẽt concernit decisoria. ar. ff. de eui. l. si fundus. sed inter alias p̃sonas nõ valet, qa est ius priuatũ ipsorũ de uniuersitate. † Et forte per hanc rõnem vltimam, possent satis æq; limitari oĩa superius p me relata, vt qñ qõ est inter clericum & laicũ, eo casu quo statutũ nõ valet ꝯ clericum, nõ valet ẽt in eius fauo
b rem, b cum statutũ fuerit editũ, vt esset lex cõis ipsis subditis litigantibus, non aũt, vt non supposititus iurisdictioni, vti possit eo

in

ADDITIONES.

a Testamentum non ualebit. Circa istum articulum uide omnino Fel. hic in 37. colum. post uer. quartus casus.

b In eius fauorem. Adde quod clericus qui utitur statuto laicorum, non potest eo uti, nisi cum oneribus prouenientibus ex eo. statuto, licet alias clericus non sit statuto laicorum adstrictus. Bald. in l. contra iuris. §. fi filius. per illum tex. ff. de pactis. Hen. Fer.

in fauorem suum contra subditum; & non in eius p̃iudiciũ; qa hoc nunquam fuit de mente statuentis; cum lex dẽat esse cõis, vt 4. di. c. erit autẽ lex. nisi esset mere priuilegiata, per ea quæ superius dixi. Ad prædicta facit quod no. Inno. in c. fi. vt li. pen. in addi. & in c. q̃ in ecclesiarũ. §. eo. & per leg. & no. in l. cũctos populos. C. de sum. trin. &c. Et sic finis adest præsentis repetitionis.

SVMMARIVM.

1 *Doctores & scholares in causis concernentibus totum studium, faciunt vnam vniuersitatem, nec alij sine aliis possunt.*
2 *Scholares statuentes possunt pœnam imponere secundum iurisdictionem, quam habent.*
3 *Doctores, vel scholares possunt aliquem ex causa priuare collegio.*
4 *Collegium præsumitur ecclesiasticum; quando sunt plures clerici, vel pares, secus si sunt plures laici.*
5 *Statutum recipit interpretationẽ a iure cõmuni: & si est ec clesiasticum, recipit interpretationem a iure canonico: si ẽt laicorum a iure ciuili.*
6 *Stylus curiæ facit ius, & potest allegari in decisionibus causarum.*
7 *Vniuer. potest legem imponere singulis de vniuersitate.*
8 *Monitio vna regulariter requiritur in actibus extraiudicialibus.*
9 *Appellari non potest a pœna legis, vel statuti.*
10 *Pœna imposita alicui, an sit perpetua, uel temporalis.*
11 *Iudex si imponit pœnam, an debeat esse perpetua, an temporalis.*

CAP. XI.

a Ex literis. [a] Pœna priuationis a cõione, quæ pp contumaciam ex constitutione infertur, temporalis est, nõ perpetua. Vel aliter. Pœna simpliciter apposita propter contumaciam, in dubio intelligitur temporalis; & non perpetua. Et est no. casus. Prima pars ponit statutũ & factum, ex quo surgit dubitatio. Secundam dubitationem soluit, duas rationes inducens. Sed a ibi, [Quia tñ] Casus lit. Magistri liberalium artium, Parisiis cõmorantes, a consuetudine antiqua in quibusdã articu. recesserunt, ipsi volentes cõsuetudinẽ pristinã reformare, iuño interposito statuerunt, q̃ si quis magistrorũ vniuersitatis ipsorũ, duceret resistẽdũ, & tertio monitus intra triduũ vniuersitati parere cõtẽneret, ex tunc cõsortio aliorũ in magistrali bus priuaret, pp qd magister G. cõioni ipsorũ fuit priuat. Tan dẽ voluit & redire vniuersitati obedire, vtrũ dẽret recipi, dubitabatur. Quidã dicebant q̃ sic deberet remanere priuatus. Alii dicebãt q̃ recipiendus erat, ex quo volebat satisfacere. alii dicebãt, q̃ non posset recipi pp sacrm, absq; licentia dñi Papæ. Vnde Papa cõsultus rñdet, q̃ constitutũ nõ fuit, vt hmõi priuatio in perpetuũ pduraret; & tã de iure, q̃ de cõsuetudine ecclesiæ exti
1 tit, vt qui pp contumaciã, aliorũ cõione priuat, cũ satisfacere voluerit, restitui debeat. Mandat dãs Papa, q̃ dictũ magistrum obedire volentẽ; admittãt in magistralib. ad consortiũ vniuersi
2 tatis. Ber. † No. 1. iuncta supra scriptione, q̃ doc. legentes faciunt collegiũ licitũ, & approbatũ; vnde p̃t facere statuta, & alia quę
b sunt vniuersitatis, explicare p̃nt. Et nil mirũ, exercent. n. profes
sionẽ licitã, ergo faciunt vniuersitatẽ, b vt est tex. in l. fi. C. de iu
omn. iud. Hinc dicit ibi gl. q̃ doc. & non scholares faciunt vniuersitatẽ, qa doc. sunt illi, qui exercent professionẽ: scholares ve ro sunt discipuli exercẽtiũ. Sed illa gl. no. est, vera; qa ẽt scholares faciũt vniuersitatẽ, ex quo hẽnt materiã licitã cõueniẽdi in vnũ. Et qd sit verũ, allego tex. no. hoc apte probatẽ iuncta supra scriptione, in c. qa in causis. de pc. tenet Inn. in c. cũ ab ecclesiarum. de of. or. & Bar. in l. fi. ff. de coll. illicitis. Et p̃ hoc facit qd hr supra in proœ. vbi scribit doc. & scholarib. vniuersis, &c. vnde pon dera verbũ, vniuersis, relatũ tã ad doctores, q̃ scholares. Per qd verbũ dico, q̃ doc. & scholares in causis concernentibus totũ studium, faciunt vniuersitatẽ vnã, ita q̃ scholares sine doc. nihil faciunt; nec eq̃; quia quod oẽs tãgit, ab oibus dẽt approbari, vt c. quod oẽs, de reg. iu. lib. 6. & in c. ad hæc. de of. Arch. & hoc a pertẽ sentit Bar. in d. l. fi. Bald. in auth. habita. C. ne fi. pro pat. Per hoc potes decidere q. quotidianã. q. an scholares possint dare cer tã formam in examinatione scholaris examinandi per doc. uel
c doc. statuere super scholaribus examinandis. Conclude, q̃ in tãgentibus [c] mere ipsos scholares hñt ipsi statuere, in tãgẽtibus mere doc. statuere ptineat ad eos. Si aũt imminet certum qd
2 cõcernẽs vtrosq;, dẽnt simul ꝓuenire, facit quod no. Inn. in c. ve stra, de lo. & tex. in cle. j. de cẽsi. † Scd'o no. q̃ vniuersitas inferior põt statuendo apponere penã ad limites ptãtis illius vniuersitatis, quod tetigi in c. cũ oẽs, §. e. Et ex hoc potes inferre, q̃ scholares faciẽtes statutũ, p̃t apponere penã fm iurisdõnẽ, q̃ hẽnt in doc. tñ legentib. nõ est tãta dubitatio, qa ipsi hẽnt iurisdõnẽ ẽt super scholares, vt auth. habita, p̃al. C. ne fil. p pa. & in p̃c. ff. §. pe. No. q̃ collegiũ Doctorum licite recipit aliqua emolumẽta ex
d sciẽ exercitio, vt in conuentib. & similib. Et hoc voluit ibi tex. cũ dicit, bñficio societatis eorũ i magrãlib, &c. No. q̃ doc. p̃t ex cã priuare Doctorẽ de collegio, qd no. idẽ de scholarib. ed eadẽ rõne. No. q̃ collegia inferiora subiiciunt superioribus iudicib. vñ si collegiũ ẽ ecclesiasticũ subiicit iudici ecclesiastico, si secu
3 lare, subiicit iudici seculari. Ad hoc quod no. Inn. i c. dilecta, de
e legium sit ecclesiasticũ vel seculare, dic, q̃ si plures sint ibi cleri

ci, est ecclesiasticũ. si plures sint laici, est seculare data paritate, est dicẽdũ ecclesiasticũ; qa magis dignum trahit ad se minus dignũ, vt in c. qd in dubiis, de p̃s. ec. vel alta. tenet Bar. ad ppositum nostrũ, in d. l. fi. vñ qa Doct. Parisi, q̃ maiori parte sunt clerici, iõ
4 fuit recursum ad Papã. † No. q̃ statutũ dubiũ] recipit interpre
f tationẽ a iure cõi. cõcor. c. cũ dilectus. de p̃sue. no. Bar. l. oẽs po puli. ff. de iust. & iu. & Inn. in c. cãm, de p̃scr. Et si statutũ est eccle
g siasticũ, [g] recipit interp̃tationẽ ẽt a stylo curię, [h] vt apte inuit tex.
h Et no. q̃ hic in interpretatione statuti solũ fit mẽtio de iure canonico & stylo curiæ. Ex quo infero, q̃ in interpretatione statuti ec clesiastici, recurrẽdũ est primo ad i° canonicũ. scẽdo ad stylũ curię. In interpretatione vero statuti secularis, recurrẽdũ est ad ius ciuile.

ADDITIONES.

a Ex literis. Vide Bal. in l. acce. C. de vsu. & in l. peremptoriam. C. sen. rescin. non pos. & in l. per diuersas. C. mand. And. Barb.
b Scholares faciunt vniuersitatem. Vide istum, & Imo. in d. c. quia in causis, in j. col. & istum in disp. in c. Gandulphus, in 5. & 6. col. & in proœ. decretal. in ver. Greg. in j. col. & ibi etiam Imo. in 3. col. & istum in c. si diligenti, in antep. col. de fo. comp. & Bal. in auth. habita, 13. col. ver. sed quod de collegio, C. ne fil. pro pat. refert & sequitur Pe. de Anc. in rep. c. j. in 14. char. ver. quæro vltrius, supra eo. Car. tamẽ hic, & Sal. in d. l. fi. C. de iur. om. iu. tenet opi. glo. in d. l. fina. q̃ scholares per se non faciunt vniuersitatem, sed communis opi. est in contrarium perd. c. quia in causis. & ita etiam tenet Sal. in d. auth. habita, ad fi. nisi scholares essent in loco, vbi non vigeret studium, vt ibi per eum. Et hanc partem tenet hic d. meus, pro communi opi. facit proœmium Sexti, & proœmium cle. ibi, Doctoribus & scholaribus vniuersis, & voluit etiam hic Io. de Ana. Adde, q̃ scholares faciunt vniuersitatem, voluit Rom. sing. suis, fol. 20. vbi dicit, q̃ scholaris, qui alios turbat in vniuersitate ridendo, vel rixando, in pœnam priuatur ab vniuersitate, & excommunicationẽ trium dierum pati potest, per c. in loco benedictionis. 1. q. 4.
Zach. Dic dum voluit allegare Rom. in sing. suis, q̃ est sing. in nu. 679. inci. quando vniuersitas scholarium, &c.
c In tangentibus. Adde quod voluit Rom. sing. suis, fol. 10. inci. tu habes Senis. vbi dicit, q̃ ille, qui est Doctor, & miles, si vtitur actibus militaribus, debet vti veste militari, si vero actibus Doctoris, debet vti veste doctorea, alleg. gl. sing. 23. diff. c. ecclesiastica.
Zach. Adde quod istud dictum sing. Ro. quod est nu. 563. non multum facit ad propositum Panor. cui adde, q̃ Doctor non cogitur semper vti insignis doctoralibus, vt no. Cors. sig. 83. ver. Doctor. il 2. Sed ad propositũ redeũdo dicit Abb. q̃ scholares p̃hit statuere in mere concernentibus eos, & idem in Doct. Dic tu, q̃ scholares non possunt statuere in p̃iudicium Doctorum, nec e diuerso. Ita no. Bal. in auth. habita, col. 3. ver. secũdo quæro. & ver. sed quid in collegio, C. ne fil. pro pa. per Anch. in c. j. char. 13. uer. ulterius quæro. sup. isto tit. Et adde no. dictum Bal. iu l. fi ad excludenda, C. de reb. credi. dicit non valere iurm a Doct. præstitum, q̃ Scholares gratis non possint gra duari, ubi inuenitur contra Doct. qui excusant se, dicentes ob. iuro, nõ posse remittere portionem collegij. & quod no. iste in c. 2. de mag. ubi dicit non ualere promissionem scholaris de intrando sub aliquo Doct.
d Idem de scholaribus. Adde Bal. in c. j. circa prin. de controuer. feu. ad pa. ter. & in c. cum quidam, de iureiu. & in l. nemo, ad fi. C. de sum. Trini. & in l. placet, C. de epis. & cle. & in c. post translationem, in fi. de re iud.
e An collegium sit ecclesiasticum. Vide istum in c. si diligenti, inf. de fo. comp. & Flo. in l. repetundarum, §. Hermaphroditus in fi. ff. de testi. & Bal. clare in d. auth. habita, in 15. col. ver. dicto de scholari. & Pe. de Anch. in reg. ea quę, in 57. col. ver. 16. quæro, coram quo. de reg. iu. in 6. & Bar in l. cum senatus, ad fi. de re. du. Et istum in c. cum ab ecclesiarum, in ij. col. de off. ord. & Car. in c. accepimus, ad fi. de fi. instr. & est optima glo. in c. j. de loca. in glo. 3. & ibi Abb. in 2. col. per istum. vide Ang. in l. fi. ff. de colle. illi. in contrarium, & quod voluit Io. de Lig. in c. dilectus, lo 3. de præbend. vrum iuspatronatus, quod habet vniuersitas scholarium in aliqua ecclesia. dicatur ecclesiasticũ; & concludit, q̃ vbi maior, vel par numerus est clericorum, dicitur ecclesiasticum; alias autẽ seculare, de quo hic per Mod. Adde quod voluit Ale. cons. 82. 2. lib. vbi dicit, q̃ cum duo sunt iudices, unus laicus, alter ecclesiasticus, q̃ appellari debet ad ecclesiasticum. Rom. cons. 270. ubi idem dicit, cum pe titur reductio ad arbitrium boni viri, de quo uide etiam Fed. cons. 355.
Ant. Fran. Ad hoc, an & quando duo sunt iudices, unus clericus, & alius laicus. uel fi forsan eodem modo sint arbitri, si contingat ab eis appellari, uel reductionem peti ad arbitrium boni viri, vel si forsan sint duo correi dandi, quorum unus est clericus, & alter laicus, coram quo sint conueniendi. Dicẽdum est, q̃ in omni casu debebit aditi iudex ecclesiasticus, & non iude secularis, tanquam magis dignum attrahat ad se minus dignum, vt in c. aquã, de consec. eccl. vel altra. ad quod vide Bar. Bal. Sali. & Doct. in l. præcipimus, C. de app. ubi ponit q. in terminis.
f Statutum dubium. Adde Doct. in l. fi serui vestri, C. de noxa. & ibi Bald. & no. C. de iure deli. §. in computatione, l. fi. Vnde facit ad q. Dicit statutum, q̃ homicida decapitetur, nec distinguit, an occiderit dolo malo, uel culpa, uel casu, uel cum causa, quia repertum cum adulterio. Nam licet statutum non distinguat, tamen ipsum statutum distinguitur per ius commune, ut distinguat, an dolo, an ex certa scientia, an culpa, vel casu. de quo uide per Bar. in l. j. §. j. ff. si quis testi. li. esse iuf. fue. secundum Bal. in d. l. fi serui uestri. & per Sali. & omnes Legistas in l. Cæsar, ff. de pœ. Idem dicas de consuetudine. c. cum dilectus, de consue. Idem de rescripto. c. causam quæ, de rescri. & l. falso, C. de diuer. resc. idem de priuilegio. l. fi quando, C. de inoff. te idem de indulgentia. c. dilecto, de uerb. sig. Et statutum generaliter loquens in materia iuris, recipit limitationes & interpretationes iuris, ut sunt boni text. in c. cum dilectus, de cler. non resi. & in c. ex parte, lo 3. de uerb. sig. & istum in c. cum quæ, in 2. col. de do. & contu. & glo. in l. tale pactum, in §. fin. de pac. & Io. An. in reg. possessor, de reg. iur. in Mercur.
Adde, quod omnium consulentium ista maxima est, ideo superflue addendum non est.
g Seb. Sap. Ecclesiasticum. Vide Feli. late in c. 2. de reser. ubi multa de stylo curiæ. & Rom. in cons. 376. q. est.
h A stylo curiæ. Vide plane per Marianum in rubrica infra de consuetu. & Docto. in cap. fin. eodem titu. & in c. quam grauis, de crimi. fal. text. & ibi istum in cap. ad hæc, de sent. excom. & in c. quod super his, de fide instrum. & in c. causam quæ, il 2. de testibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ciuile. [a] † No. q̄ stylus curiæ [b] facit ius, & pōt allegari in decisio-
6 nib. cārum, ex quo ius non reperit in ꝯrium, qđ no. ad idē c. lite-
b ras, de iura. cal. † No. q̄ vniuersitas [c] hēt iurisdōnem in singulos
7 de vniuersitate, ita q̄ licet nō possit qs sibiipsi legē īponere l. pe.
c de atb. facit c. fi. de pę. & re. tñ vniuersitas, vt corpus, pt imponere legē singulis de vniuersitate, & subditis corpori. Pro hoc facit c. irrefraga. de of. or. Et p hoc pōt inferri ad intellm l. fi. C. de iu. oim. iu. Nā vniuersitas licet non hēbat Rectorē, pōt sibi legē im ponere. Nā ad esse vniuersitatis necessario non requirit, q̄ sit ibi
d Rector, [d] facit l. 1. q̄ cuiusq; vni. & no. In. in c. cū nō ignores, de
8 pb. † In gl. j. in fi. non intelligas, q̄ sp admonitio dēat esse trina, [e]
e quinimmo in actib. extraiudicialib. sufficit rīr vna monitio, f vt
f est tex. cū gl. in c. si Eps. 17. dist. & in cle. 1. de hęre. & p Inn. in c. ad petitionē, de acc. dicā in c. cōsuluit, de of. deleg. & in c. 1. de sup. de neg. plat. vide Bar. in l. si finita. §. Iul. ff. de dā. infe. & gl. in cle. 1. §. de hære. In gl. 1. in fi. gl. vult refricare in dubiū id, de quo non fuit
g hic oppositū. Nō. n. cōquerebat hic de breuitate termini, g vñ iste terminus erat satis cōpetēs, qa solū erat p̄fixus, vt qs recederet a ptinacia sua, & pareret superiori. Aliud est i termino p̄fixo
9 ad appellandū. † Nec intelligas fi. gl. q̄ ab isto statuto potuit appellari, qa a pęna legis non appellat, vt dixi in c. ga nos, de app. &
h no. in l. si qua pęna. ff. de ver. sig. Nec a pœna [h] statuti cōis appel-
10 lat, vt no. Bar. in l. oēs populi, p̄alleg. & dixi in c. 1. §. eo. † In gl. 3. in
i fi. no. bñ finē gl. cuius est ista, q̄ si pœna [i] imponit pp crimen, in telligit ppetua, secus si pp contumaciā; & hoc fuit de mēte Inn. hic. Sed distinguendo latius post dicta Doctorū, q̄ aut in apposi tione pœnę exprimitur tps; & standū est tpi statuto, ar. a ꝯrio, in
k l. fine p̄finito. [k] ff. de pœn. Aut tps non est determinatū: & tunc aut fuit dictū, q̄ pœna esset tpalis; sed aliter non fuit determinatū; & intelligit, q̄ duret decennio, vt est tex. no. in d. l. fine p̄finito. Aut simpliciter pœna fuit apposita; & tūc aut pp crimē, aut pp cōtumaciā. Primo casu, aut fuit apposita sine causę cognitione; puta p ītерlocutoriā iudicis, & sic intelligit tpalis; & durat durā te of. iud. vñ si iudex sine causæ cognitione ītерdixit alicui exercitiū artis suæ, intelligit ille interdictus durāte offō ītерdictoris,

vt

gium non potest esse sine prælato actu & potentia, quia caput est de esse corporis, sm eum unde tene intellectū Imo. & Doct. pro. concor. Sed Bal. ampliat dictū Inn. ut etiam maior pars dicatur caput. facit quod voluit Bal. in l. j. in §. j. ff. quod cuiusl. uni. no. in uer. extra gl. quæro, nūquid de esse collegij sit habere prælatum. & no. in l. Neratius. ff. de uerb. sign.
Zach. ¶ Adde tu pro concordia horum Doct. q̄ dictum Inn. in c. cū nō ignores, §. alle. quod sequitur Bar. in alle. l. fi. C. de colle. illi. & in l. nulli, in prin. ff. quod cuiusl. uni. & Abb. in c. j. de proc. cū si. est in se uerum, si tū intelligatur loqui de rectore speciali, ut quia sit uniuersitas scholariū sine rectore, uel collegium Doctorum absq; priore. ita per Mod. hic. dictū uero Bal. dū dicit uniuersitatem non posse esse sine capite, intelligitur de rectore, uel capite uniuersali, ut quia absolute nullū haberet superiorē. Hoc. n. modo, ut uoluit alle. Bal. in auth. habita, col. 15. uer. sed o q̄ritur, C. ne fi. pro pat. & ibi vī reprehendere dictū Inn. de quo §. per c. nulla rōne. 63. di. Ita no. Do. in c. unico, in fi. de schi. li. 6. idē post Io. An. in c. statutū, cir. fi. de ele. e. li.
e Ant. Fr. ¶ Circa hoc, an collegium, uel uniuersitas possit esse sine rectore, uide omnino Bal. in auth. habita, in xj. col. uer. secundo quæritur, & in 12. col. ubi dicit, q̄ collegium non dī, dū caret superiore, uel prælato. tū idem Bal. in rub. C. pro soc. & Ale. post Bar. in l. fi. de colle. illi. dicunt, q̄ collegiū de necessitate non debet habere caput. & q̄ tunc pro eo potest agere potestas ciuitatis, quoniam collegii laicorum non habentis caput, Episcopus est caput. & uide etiam Ale. in l. ciuitas, ff. cer. pe. & Car. in cle. 1. in prin. in q. fi. de regul.
Esse trina. Vide per omnes post Inn. in c. ad petitionem, de accu. per Bar. in l. fi finita, §. Iulianus, ff. de dam. infe. per omnes in ç consuluit, de off. del. in l. tres denunciationes, C. quo. & quan. iud. per Host. & But. in c. fi. de do. & contu. & ibi Abb. in ult. col. in uer. ult. hic quæro post Hostien. cum aliis simi. ibi per Doct. adductis. Adde eundem Abb. conf. 72. lib.
f Vna monitio. Adde gl. in cle. j. in uer. factam, in fi. de dec. & ibi Imo. in x. col. & Card. in 25. q. & no. Io. An. c. ego N. super ver. uocatus, de iureiu. & ibi But. & ibi um. & est gl. in c. cupientes, in § quod si per 20. in uer. proposita, de elec. li. 6. & ibi Do. in pen. col. uers. & no. eam gl. & per Inn. in c. cum nobis olim, in gl. inci. sed nunquid eo ipso, de elec. & But. in c. tua nos, de testa Bar. in l. qui Romæ, §. cohæredes, & §. Scia, ff. de uer. obl. Rom. in l. si ex legati, in prin. eo. ti. & conf. 427. inci. omnipotentis per gl. ordi. in l. si tempora, C. de fi in stir. lib. x. & in l. de pupillo, §. fi quis ipsi prætori, ff. de oper. no. nun. Bal. in l. qui crimen, in 8. col. uer. octauo quæritur. C. qui accu. non pos. & in l. nam ita diuus, in 4. col. ff. de adop. Imo. in l. ex consensu, §. fin. in antepe. col. ff. de app. & in l. fi. finita, §. fi plures, in 8. col. ff. de dam. infec. & Bal. in l. ad peremptorium, ff. de iud. & in auth. item nulla cōmunitas, post prin. C. de epis. & cle. & in l. fi. in 15. col. in uer. 4. quæro. C. de edi. di. Adrioll. & in c. j. in 5. col. uer. quæro utrum in denunciationem, de mili. uasa. qui contu. est. Et hoc ampliat, ut procedat etiam in citatione iudiciali, quę non fit litigatoribus. Ita colligitur ex glo. in cle. 1. de hære. & ibi Card. in c. fi eps, hic alle. & in c. fi contra unum, de off. dele. in 6. & per Doct. in c. cū causa, de off. dele. Bal. in l. fi. §. cum igitur, in 7. col. C. de iure deliber. facit glo. in clemen. 1. in uer. citationes, de iud. Arch. c. non ita. 2. q. 6. But. & ilum in c. proposuisti, de foro competen. & Feder. consi. 97. Limita tamen hoc nouem modis, de quibus hic per Mod. & maxime per Do. Fel.
g De breuitate termini. Dicam in c. 1. de dilatio.
h A pœna. Dicam in c. super his, de accu. post gl. istum & Ana. Adde Roma. singu. suis, fol. 5.
i Seb. Sap. ¶ Quod fi pœna. Circa hanc glo. quærit Bal. hic, utrum confinatus usque ad certum tempus, post illud tempus, possit domum redire sine sententia declaratoria? & concludit q̄ sic. & idem tenet in procę. sforum, & hæc autem tria. & in l. actione, §. Labeo, per illum tex. ff. pro soc. & sequitur Fran. Cremen. in sing. 47. consulmus. idem tenet Bal. in cons. 24. casus talis est, secundum impres. Brixien.
k Sine præfinito. Vide Bar. ibi, & Bal. in l. 1. post princ. C. de post. præl. & tex. in l. inter illa, §. fi. ff. de uerb. sig. & glo. ubi fi dicatur, faciam in diebus, intelligatur de biduo. & glo. in l. eum qui calendis, ff. de uer. obli. & Bal. in l. ussræ, C. de usur. ubi fi dicitur per multa tempora, intelligitur de duobus annis. tex. in l. excipiuntur, ff. ad Syll. ubi secundum communem intellectum fi dicitur, non multum tempus, intelligitur per sex menses, tex. & ibi Bar. insl. 3. §. sed fi ita, ff. de ann. leg. ubi fi dicitur, de tribus terminis, intelligitur de tribus annis. de quo per Rom. in d. l. eum qui calendis. facit gl. in c. pe. de cens. in uer. aliquot annis. dicens, q̄ uerbum, aliquot annis, uerificatur de duobus, & uerbum, in diebus, intelligitur de biduo. Adde Rom. consil. 401. ubi ponit de tēste, qui dicit, q̄ Titius solum possedit per plures, & plures annos, an possit saluari, si Titius solum posse dit per quatuor menses, licet annus quandoque ponatur pro mense, ut ibi per eum.
Ant. Fran. ¶ Adde quod appellatione termini uenit annus, & ideo si quis p̄misit facere in termino, uel aliquid est obligatus facere in termino, non aliter declarato, de quo termino, intelligitur de termino anni, ut uoluit Bar. in l. 3. in prin. 4. vol. ff. de ann. leg. & habetur per Rom. in rub. ff. de arbitr. in 2 colum. Adde etiam, quod dies quandoque ponitur pro anno, & annus quandoque pro septimana, ut habetur per glo. in capitu. tenere, 31. distinct. & habetur 33 quæst. 2. in c. hoc ipsum. Et quando incipiat annus, & quomodo computentur anni Domini, an a Natiuitate, an a Circuncisione, uel a Purificatione, uel ab Incarnatione, uide Dom. de Rota decis. 54. & decis. 111. in nouis. & uide Specu. in titu. de loca. in §. nunc aliqua. in uer. 41. ubi dicit, quod in hoc quilibet seruat usum suum, & consuetudinem loci. Et adde etiam, quod dicatur esse tempus magnum, uel parum, quod uoluit glo. Bal. & Alexan. in l. 1. in § quod autem, in 1. q. ff. de superfi. & Bal. in l. quæcunque, in 1. q. C. de bon. quæ libe. Et concluditur, q̄ intelligitur de tempore, quod est necessarium ad negotiū, de quo agitur, peragendum. Et quod dicatur tempus non modicum. Dicas, quod dicitur tempus quinque annorum, ut uoluit Spec. in tit. de cau. posses. et proprie. in prin. in uer. uerum, in positione actoris. et habetur per D Car. in cle. 1. in §. fin. 4. quæst. de reb. eccl. non alien. vbi dixit, quod non modicum tempus intelligitur, intra x. ann. de quo videndum est per Alex. in l. fi filio, in §. fin. ff. fol. mat. & per eundem in consi. suo 16. in 5. parte consiliorum. Et ad de, q̄ si iste terminus, tempus, simpliciter proferatur, intellig. de anno, vt in c. omni tempore, de consc. dist. 4. Si ponatur terminus, tempora, i. plurali, intelligitur pro duobus annis, vt hic, tempus autem medium intelligitur de sex mēsibus, de quo vide per Bal. in l. vsurę. C. de usur. & per Ale in l. sine præfinito. de pœ.

ADDITIONES.

2 ¶ Recurrendum est ad ius ciuile. Adde Bal. in l. fi nondum, in ver. sed dubitatur, C. de fur. & in l. a. uer. fed hic quæro, si continetur in statuto, C. de iure cel. ei. & in l. 1. in ver. quæro si statutum. ibi, nimirū, C. qui. bo. ced. post. & per Ro. in d. l. 2. & per Io. And. in addi. Spec. in rub. de succes. ab intesta. in §. 1. in 1. col. cum seq. & Pet. de Anchar. in c. 1. in 39. char. in ver. occurrunt aliæ quæstiones, supra eo. vbi refert & sequitur Bal. in d. l. 1. in 2. colum in ver. quæro si statutum. & facit gl. in regula, possessor. de reg. iur. in 6. & no. in c. cum esses, de testa. & in c. 1. de no. ope. nun. Bal. in l. pruulegia. C. de sacros. eccl. Et per illum in c. clerici. de iud. & gl. in cle. 2. in ver. ecclesiasticis, & in uer. visuris, ante fi. de iud. & ibi Card. in 11. q. & Bal. in l. eos, in fi. C. de usu. & per istum in c. eccl. supra eo. & in c. quod clericis, in 2. col. de fo. comp. Cald. in disput. inc. statuto. in pe. col. De materia qualis debeat esse interpretatio statutorum, vide no. per Bar. in l. omnes populi, in ver. 6. principaliter quæro. ff. de iust & iure, & per Bal. in l. maximum vitium, in 1. col. C. de lib. præter. & in l. meminimus, C. de leg. hær. & in l. 1. C. quæ sit longa consuet. & in l. contractus, in 2. col. C. de fide instru & in c. ita nobis, C. de adult. & in l. acceptam, in vlt. col. C. de usu. & l. milites. in pe. col. C. de testa. milit. & in l. eo, q̄ a multis, in fi. C. si cert. pet. & in l. j. C. de fide instru. & in l. 1. C. an seruus ex suo facto, & in l. 4. in fi. C. per quas personas. & l. quicunque. C. de ser. fugit. & in l. cum allegas. C. de usur. & in auth. ad hęc. in 2. col. C. eo. tit. & per Bar. in l. fi quis sub conditione, ff. de cond. inst. per Angel. consi. 166. inc. punctus, statuto ciuitatis. in fi. & consi. 66. inc. municipali, ad fi. & aliquid per istum in c. causam quæ. inf. de refer. in 3. col. in uer. tamen hic aduerte vltra eos.
b Stylus curiæ. Vide quę dixi in apostillis supra in ver. a stylo curiæ. Zach. Hippol. Marsi. fing. suo 181. inc. stylus curiæ. Ang. in l. fi. quem ad hoc sing. ibi alleg. prælleg. Hippol. & ibi etiam Iac. Rebuf. nu. 1. & quod no. in addi. ad eam, C. de can. lar. ti. no. 3. Aliquid post Pan. & alios supra in procę. Greg. in apost. in uer. de stylo. in nouis.
c Seb. Sap. Quod vniuersitas. Vide Are. in l. qui Romæ. §. Seia. ff. de ver. ob.
d Sit ibi rector. vide Arch. in c. ficut in vaaquaque, super ver. caste regat, 21. q. 2. & Bar. in l. fi. in 1. col. in ver. quæro, per quas personas, ff. de colle. illici. But. in c. cum omnes, in pe. col supra eo. Et per illum in c. 1. in 2. no. inf. de procur. Car. in cle. 1. in 12. col. ver. 10. quæro, de reg. Bar. post glo. in l. nulli. in prin. ff. quod cuiusl. vniuersi. nomi. Bal. in rub. C. pro socio. post prin. per istum, in c. accedentes. in 1. col. de præscr. Card. cons. 32. inc. in hac dubia quæstione. Adde Imo. in c. dilecta. in princ. de excess. præla. & ibi Bar. in 2. col. ver. circa primum. Sed contra Inno. in c. cum non ignores, de præben. tenuit Bal. in auth. habita, in 16. col. uer. secundo quæritur, an uniuersitas, C. ne filius pro pat. Pro quo facit gl. in c. vnico, in gl. fi. circa med. de schisma. in 6. & ibi Do. in fi. intelligit dictum Inn. de capite speciali. glo. in d. c. unico, intelligit de capite uniuersali. Et istud dixit Imo. in c. statutum. de elec. in 6. ubi ad saluandam opi. Inn. ab impugnatione Bal. intelligit Inn. de capite speciali, & dictum Bal. procedit in capite generali, puta epo, uel papa. sequitur Do. in d. c. statutū, in fi. facit quod no. Car. in cle. pastoralis, uer. ut illud, in 2. opp. de re iud. & quod no. Arc. in tract. de hær. in 15. char. in uer. & quia tanta est præeminētia. Sed aduerte, q̄ Bal. in d. auth. habita, vī sentire, q̄ ipsa maior pars collegij est loco capitis, & sic non est cōtra Inn. sed supplebitur sic, q̄ ipsa maior pars, est loco capitis principalis, sm Mod. hic. Tu adde Ale in apost. ad Bar. in d. l. fi. in ver. quæro per quas personas. ubi dicit Bal. ibi limitare. posteā dicit, q̄ imo vī tenere contra Bart. tñ reuera Bald. vī concludere, q̄ nō cadit in intellectum, q̄ aliqua uniuersitas possit omnino esse sine capite. & sic vī tenere contra Bar. in d. l. fi. q̄ colle

a vt est tex. no. sm cōem intellectum in l. fi. ff. de pę. [a] Idem no. Inn. in c. quod translationem, de offi. leg. Et intelligo q̄n pœna fuit successiua. Si aūt pœna erat momētanea, qa condemnauit in pecuniā, seu mulctauit, tunc est perpetua, facit Lillicitas. ff. de offic. præsid. Si pœna est apposita cum causę cognitione, & tunc aut delictum merebatur, vt pœna esset perpetua, & erit perpetua. Idem ēē, arg. in l. si præses. ff. de pœ. Et hoc fuit dictum Odof. quē sequuntur hic Doc. in dubio vero intelligitur temporalis, argu. ing̃. hæ. n. causæ. ff. de susp. tu. quod voluit hic Io. An. in nouel. qđ est notandū. facit l. interpretatione. ff. de pœ. & reg. odia. & reg. in pœnis. de reg. iu. li. 6. Scdo casu principali, q̄n pœna est apposita pp contumaciam, [b] aut contumacia transiuit in specificū delictum, [c] & tunc inteli'r ppetua. exēplum in c. ex tuæ, de cle. nō re si. Puta si clericus sit ptumax in residendo in beneficio suo, tūc pœna priuationis est ppetua. Aut nō transiuit in specificum crimen, & tunc si pœna est momētanea, [d] est perpetua, vt s. dixi. Si
b
c
d
e successiua, est tpalis, [e] vt hic in tex. iuncta gl. In dubio autē [f] an pę
f na intelligat inflicta pro crimine, vel contumacia, dic, q̄, p̄ contumacia, si ex prius gestis non potest hēri certitudo. ar. in d. l. si pē-
11 ses, iuncta d. l. hæ. n. causæ. † Ad vnum aduerte, quia vbi pœna est apponenda arbitrio iud. dēt esse tpalis. Alle. ad hoc Dom. Alb. de Ros. allegantem l. j. de fur. balne. & dixit alibi non esse illum casum, & ponderabat ibi tex. in uer. t parii. s Et sm hoc dictum, si
g est verum, potest colligi singularis limitatio ad ōia prædicta, vt pœna simpliciter imposita per iudicē, q̄ processit ex arbitrio, sit tpalis, vt sic restringatur ad limites suæ prātis. arg. c. a nobis, j. de sen. exc. c. j. iuncta gl. s. e. Sed ꝯ illā theoricam allego gl. no. Institu.
h de inin. §. in summa. [h] q̄ vult iudicē posse imponere pœnā capitalē in actione iniuriarum, licet pœna ibi fit arbitraria. Item adduco tex. satis notabilē in materia iudicio meo, l. sacrilegii. ff. ad l. Iul. pec. ubi tex. imponit ibi pœnā arbitrariam, & tñ narratiue subiicit, q̄ q̄q; fuit imposita pœna mortis. vnde forte illud dictum Alber. nō est uerum. & tex. quē allegat, dēt restringi in casu suo, vel saltē dare hanc limitationem, vt procedat, vbi ius in spāli crimine iponit pœnā arbitrio iudicantis. Quasi ius tunc senserit de pœna tpali, q̄ sciuisset imponere pœnā ppetuā: Sed vbi ius specifice non disponit de crimine, indubie credo, q̄ pœna possit esse ppetua. Nā de iure canonico modicas hēmus pœnas expressas p criminib. Vñ succedit arbitrium iudicum, vt in d. c. de causis, de off. del. Vñ iudex dēt arbitrium suum informare sm pœnas statutas in simlib. criminib. vt in c. tuę. de pœ. vbi dī, q̄ pro magnis scelerib. debet imponi pœna depositionis. Item facit, quia pœna est apponenda sm qualitatem, & quātitatē criminis, vt in ca. non asseramus. 24. q. 3. & in l. respiciendum. ff. de pœn. & hæc duo iura multum faciunt contra dictum Alberici &c.

ADDITIONES.

a In l. fi. ff. de pœ. Adde gl. in l. & puto. ff. de postu. & Spe. in ti. de leg. in §. super est. ver. sed nunquid potest ex aliqua causa. & Bal. in l. 1. post prin. C. de postu la. Et limita hoc secūdum Inn. in c. bonæ. de æta. & qua. quem sequitur Imo. ut hic non procedat interlocutoria, per quam quis suspenditur ab officio & beneficio, quia illa durat, donec satisfaciat. Limita etiam, nisi imponatur pœna depositionis ab officio, quia semper intelligitur in dubio talem pœnam esse perpetuo impositam, secundum glos. ut in c. 1. 50. dist. quas sequitur Domi. ibi in fi. dicens, quod in hoc sunt notandæ, nec de facili reperientur similes. Et facit optime ca. secundum, ea. dist. secundum eum, ibi hoc idem repetit. Limita, ut habeat locum in pœna successiua, secus in momentanea pœna, si condemnatur ad certam quantitatem pecuniæ, vel similem pœnam, in telligitur perpetua. Nam facta executione non recuperabit, secundum Bal. & alios omnes hic. Archid. & Doct. in d. c. 1. 50. di. allegant c. ad audientiā, de cri. fal. Adde Bal. consi. 49. 3. lib.
Ant. Fran. Adde, quod in dubio pœna dicitur esse imposita ita, vt perpetuo duret, plene per Bal. qui optime declarat in l. si quis. in §. fi quis. ff. de adulter. Et adde quod pœna imposita ad tempus, in dubio uidetur esse remissa post tempus. in l. fratres. & ibi Bar per illum tex. ff. de pœ. & in l. Imperatores. ff. de po
b si tempore quo quis imbussulabitur ad officii, est bannitus, & tempore quo extrahitur ad officium, est positus extra bannum, & sic rebannitus, repellitur ab officio. Et an pœna transeat ad successorem, vel uniuersalem, vel singularem, habetur per Bar. in l. 1. ff. de priu. deli. & in l. ex iudiciorum, post gl. ff. de accu. ubi ponit, quando mortuo accusato pœna transeat ad hæredes vel successores. & habetur per Bal. in l. cum fundo. ff. de ser. rust. præd. & per eundē Bal. in l. pe. in 10. col. supra de cond. infer. tamen regulariter pœna non tenet aliquam, quam authorem suum, vt in l. sancimus. C. de pœ. & traditur per Bal. in l. 1. in 5. op. C. de his quæ pœ. nomi.
b Propter contumaciam. Adde Bal. in d. l. j. C. de post. Bal. in l. si quis adulterium. §. 1. ff. de adul. Do. post Io. de Fantu. in c. quamuis, in fi. de pœn. in 6. & in c. contumaces. in vlt. col. 50. dist. Pau. de Cast. consi. 30. inc. in Christi &c. super primo quæsito. Bal. in dic. l. 1. C. de postu. Bal. in l. ita demum, ad fi. C. de procura. in authen. habita. in 10. col. C. ne fil. pro pat. & in l. acceptam. in ber. in l. 2. circa medium. C. de manu. uindi. in l. puto. ff. famil. erciscun. in aliquibus lectūris. & Innocen. in capit. sicut. glo. 1. post prin. de cohabit. cle. & mulie.
c In specificum delictum. Adde But. Imo. & Do. hic.
d Momentanea. Adde, quæ dixi supra in alia apostilla super l. fi. ff. de pœ. Facit ad hoc quod no. in simili, in capitu. constitutus, per istum, de testa. in uersi. ultimo.
e Seb. Sap. Est temporalis. Adde tex. in l. si ideo. in prin. ff. de eui. Et uide ad hæc quæ no. And. Sic. in consi. 23. sapientissimus. in 2. uol. Et uide Alex. contrariā

tē in consi. 111. ponderatis uerbis equitem ns. in 1. uol. ubi tenet, q̄ vbi pœna est apponenda arbitrio iudicis, erit perpetua, nec temporalis, secundum qualitatem delicti. & ita est communis, licet Dam. And. Sicu. in loco prælle. sentiat contrarium, & communem sim. Are. in c. inquisitionis. de accusa.
f In dubio autem. Vide bene tex. in l. si ideo. ff. de eui. & vbi Bar. & in l. cū filius. in prin. ff. de uerb. obl. & Bal. in l. absentem. ff. de pœ. & in l. si superatus. ff. de pig. & in l. Papinianus. §. me. misse. ff. de inoff. test. & in l. 1. in vlt. col. uer. ité an condemnatus. C. de confes. & istum in c. in causis, in ult. colum. de re iud. & But. consi. 29. quod intelligo, nisi constaret de delicto ex actis, quia tūc non procedit d. l. si ideo, ut per glo. singularem l. 2. in uer. absens. C. de contra. iudi. tut. de qua facit festum Bald. ibi, & in l. 2. C. quibus res iud. non nocet. & in l. ingenuum. ff. de statu homi. & Io. de Anan. in c. fraternitatis. in 9. colum. de hær & est casus in capitu. cum olim. de re iudic. ibi, & licet absenti &c.
g Temporarij. Idem voluit Bal. in l. & si post tres. in 19. col. ff. si quis cau. Rom. in rep. rubri. de arbit. in 12. col. uer. item an sit statutum. & Bal. in l. 1. C. sine iuss. prin. & in c. 1. de pa. tenen. in prin. in 5. col. uer. sed hic quæro. Facit text. in l. 1. §. expilatores. ff. de offi. & l. 2. iuncta l. pe. §. pœna autem. ff. de cri. stel. & facit l. si qua pœna. & l. aliud. ff. de uerb. sig. & l. mulcta. C. de modo mulct. & gl. in c. inquisitionis, in ver. alioquin. de accu.
h In summa. Vide Bal. in l. 1. vbi bo. tex. C. de iis, qui latro. occul. Bar. in l. fin. ff. ubi pup. edu. debe. Imo. in c. inquisitionis, in prin. infra de accusa. & ibi Ana. in prin. alle. Imo. in l. 1. ff. de pub. iud. Bal. in c. 1. §. iniur. de pa. iura. fir. in prin. istum in c. cum te. in 2. col. de re iud. & facit gl. fi. in c. dictum. 81. dist. quā sequitur iste in c. tuæ. prope fi. de pœ. facit Bal. in l. incredibile, in fi. eo. & tex. in l. sacculārii. §. sunt quidam. ff. de extra. cri. & in l. 2. C. de his, qui la. occulta. in uer. non ignaro. ind. ibi, seueritissima commotione. quia uerbum, seueritissima, importat mortem. l. 1. cum glo. C. ne fi. si gnum sal. & facit l. fi quis adulterii. in uer. seueritissime. C. de adul. iuncta l. cassitatis. & in l. quamuis. eo. ti. & gl. in l. 2. C. de eunu. & in l. cum fertus. in uer. summo supplicio. ff. de cond. ob cau. & tex. in d. l. 2. C. de his qui la. occul. in uer. acerrima pœna. & appellatione acerrimæ, uenit pœna mortis, tex. cum gl. C. de sedi. Ad idem tex. in c. ad abolen. circa me. innćto c. excommunicamus, de hęret. debita animad uersione. Nam animaduersio, mortem comprehendit, ut probatur in l. Imperium. ff. de iurisdi. om. iud. & in l. respiciendum, in fi. ff. de pœ. ad idem tex. in l. lex Iul. §. hodie, in uer. extra ord. & in ver. capite plecti debent. ff. ad l. Iul. repet. vel idem in l. cum quis maior. §. is demum. in uer. iudicanti placuit. ff. de bo. libe. facit quod no Bal. in l. eos. §. super his. in uer. extra no C. de ap. Adde tu Ale. consi. 112. Cęp. consi. 72.
2 ac. Adde tu quod Ale. alle. co. in 11. quod inci. ponderatis uerbis. col. 3. uer. nec potest iudex. uol. 1. probat de directo contrarium. dicit. n. quod quando pœna uenit imponenda iudicis arbitrio, non debet iudex de pœna mortis arbitrari per iura & rationes per eum alle. Sed pro concord. Doct. potes dicere, quando iudicis arbitrio relinquitur aliqua pœna, & tales sunt circunstantiæ delicti, quod pro illo de iure, uel consuetudine, requireretur, tunc potest iudex arbitrari pœnam mortis, alias secus, per prædic. & an eius quod habetur in c. sicut dignum. de ho. & in alle. l. sacculārii. §. sunt quædam prædia. ff. de extraor. cri. ita no. Bal. in l. fi. C. de rerum diui. Ang. in l. miles. §. edictum. ff. de testamēn. mili. Ant. de But. in cap. de causis. per istum alle. de offi. dele. & bo. tex. pro hoc in l. 3. 6. iuncto 6. pentil. ff. de crimi. fed. & secundum hæc saluatur gl. in l. sacrilegii. la secunda, uer. sicu. considerandum. ff. ad l. Iul. pecu. quæ uoluit, quod pœna arbitraria, seu extraordinaria, non sit pœna capitis. & Oldrad. in l. 1. per illum textum. Communis autem opinio est, ut per istum hic, ita dixit Ludou. Roman. in rub. ff. de arbit. ante medium. ubi etiam ad hoc alleg. not. per Bartol. in l. conuentionalium. in 3. colum. C. de Episco. & cler.
Anto. Fran. An, & quando iudici est concessum arbitrium imponendi pœnam, an eius potestas extendatur ad pœnam capitalem, habetur per glo. ord. in §. in summa, & ibi plene per Ang. Are. Insti. de inin. & ibi gl. uidetur reuerę, q̄ in tali arbitrio concesso iudici, circa pœnam imponendam, nunquam ueniat pœna capitalis. Quod uidetur esse verum, nisi contra uilem personā esset talis pœna imponenda, quia tunc etiam comprehenderetur pœna capitalis, secundum Do. Flo. de S. Petro de Bononia, in l. item si obstet rix, in prin ci. ff. ad leg. Aqui. Quando autem quis habet potestatem animaduertendi in facinorosos homines, dicitur habere omnia, & quæ sunt meri imperii, ut in l. j. in §. fi. ff. de of. eius, cui mand. est iurisd. & in l. cōgruit. ff. de offi. præsi. Adde tamen, quod omne delictum, ex quo oritur infamia, uel aliud extra in famiam, dicitur habere in se animaduersionem. l. j. §. item solent. ff. de offic. præfec. prætor. est tamen uerum, q̄ pœna debet imponi debita pro delictis, vt in l. reficiendum. ff. de pœ. & alibi dicitur, q̄ pœna debet imponi secundum qualitatem culpæ, ut in auth. omnes. & ibi Bald. in ult. notab. C. comin. de succes. Et est aduertendum, quod pœna dicitur esse arbitraria, quando a iure non reperitur certa pœna determinata. l. sanctio legum. ff. de pœn. & in l. hodie. & ibi plene per Ale. eo. ti. & habetur per gl. & C. ar. in cle. j. in 12. col. de testa. per Ale. in l. si quis id quod, de inrisd. om. iud. & per Spe. in ti. de acc. in §. 1. in uersi. demum autem. & per Bal. in l. 1. C. ne ex deli. defun. & per Do. Card. in cle. 1. §. fi quis. de statu mona. per c. de causis. de offi. dele. Et adde, q̄ quando debet imponi pœna arbitraria, illa debet esse similis pœnę, quæ in similibus delictis consueuit imponi, etiam si sit pœna mortis, ut per Dominū Anto. & Imo. in d. c. de causis. & per Imo. in capitu. ex his. de rescrip. & eundem in l. 2. ff. de pub. iudi. & per Rom. in rub. ff. de arbit. & per Bal. in l. si seue rior. in 2. colum. C. de infam. Et dicebat Bal. in c. 1. §. miuria. de pace iura. fir. in usi. feu. quod propter excessum facinoris, & delicti potest extendi pœna usque ad pœnam mortis inclusiue. Quod etiam uoluit Imo. in capitu. inquisitionis. de accu. & dixit Bal. in l. 1. C. de sacrosanct. eccle. quod princeps sem per potest arbitrari pœnam mortis, quando pœna est in eius arbitrio statuta neque determinata a lege. sed si statutum diceret, quod pro delicto sit pœna centum ducatorum, uel alia, arbitrio iudicis, non intelligitur de pœna mortis, sed de alia simili, secundum Baldum in l. quicunque. C. de seruis fugitiuis. & in l. conuenticulam. in 4. columna. C. de Episcopis, & clericis. nisi forsan statutum daret circa pœnam plenum, & liberum arbitrium iudici, quia tunc intelligeretur etiam de pœna mortis. quamuis in eo esset prius facta mentio de pœna pecuniaria. secundum Baldum in l. & si post tres. ff. si quis cau. in 13. colum. & per eundem in consil. suo incipien. Francus consecit uenenum. ubi etiam dicit, quod pro delictis non consummatis, non potest iudex arbitrari pœnam capitis.
Et adde, quod pœna capitis triplex est, s. mortis, seruitutis, & amissionis ciuitatis, ut per gl. in l. hos accusare. ff. de accu. & per Inn. in c. qualiter. & quando, in 2. col. de accu. Et ideo quando fieret mentio de pœna capitis, posset iudex etiam eligere mitiorem, aut eam quam putaret magis tuteri, citra tamē mortem, secundum Inn. in d. c. de causis, de offi. dele.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVMMARIVM.

1 Canonici non possunt tollere statuta honorabilia ecclesiis.
2 Præbendæ minuuntur, si redditus ecclesiæ minuuntur.
3 Actus si debet explicari cum consensu alicuius qui non vult, uel nō potest consentire, an possit explicari sine illo consensu.
4 Periculum quādo timetur ex dilatione actus, potest explicari sine aliquo consilio, qui alias esset necessarius.
5 Consilium, vel consensus si debet haberi in aliquo actu explicando, si non in seruiens, an vitietur actus.

CAP. XII.

Ex parte. Non valet statutū, per qđ diuinus cultus sine cā diminuit, ēt si super hoc interceſserit, ī forma cōi, papæ ꝓfirmatio. Vel ſpecialius. Non pñt canonici ſine cā rōnabili reſtringere numerum canonicorū, ſeu numerum præbendarum. In 1. narrat factum corrigendum. In ſecunda corrigit. ſecunda ibi, [Nolentes.] Caſus lit. Eduen. canonici, vt maiori bus redditibus abundarent, numerum præbendarum in eccle. Eduen. ab antiquo ſtatutum reſtrinxerunt: licet redditus ipſorū non fuerint diminuti. Significauit hoc Epūs Eduen. dño pa. Nolens igitur pa. cultum diuini Numinis diminui, ſed potius augmentari, mandat quibuſdam, vt antiquū numerum faciāt in eccleſia Eduen. ſeruari: & ſi quas præbendas a tpe vltimi ſtatuti va caſſe inuenerint, perſonis idoneis ꝓferant de ꝓſilio Epi, non obſtante aliqua conſtōne ſuper hoc à canonicis ipſis facta, vel ꝓfir-
1 matione a ſe. Apoſtolica. Ber. †No. 1. cp canonici nō poſſunt tollere ſtatuta honorabilia eccleſiis, & tex. iſte loquit indiſtincte. Et inrellige ēt de antiqnis ſtatutis, q̄ antiqui canonici fecerunt. pro
2 hoc facit qđ no. Inn. in c. accedentib. de priui. †No. 2. ar. opti. à ꝯrio ſenſu iūcta gl. 2. cp data diminutione redditū, pñt canonici, ēt ſine authoritate papæ, reſtringere numerū, ita cp pbendæ ſup preſſæ, non cenſebunt amplius vacare. Et intelligo, cp hoc faciāt cū authoritate Epi, vt plene dixi in c. cū acceſſiſſent, ſ. eo. No. cp in actus diſpōne, q̄nq; requirit ꝓſiliū tertij: vñ papa hoc cōmiſit
3 iſtis delegatis, vt ꝓferant pbendas vacātes cū ꝓſilio Epi. † Circa
a quod q̄ritur de qōne, a q̄ pōt quotidie ptingere. qd ſi iſte, q̄ hēt pſtare ꝓſiliū, non vult ꝓſulere, vel ſit mortuus, vel abſens, an poſſit mandatarius, pcedere ad actus ꝓlumationē, ꝓſilio non habi-
b to? Vin. quē ſequit b hic Io. And. & clarius in c. 1. ne ſede va. li. 6. in effectu diſtinguit, cp aut ille eſt mortuus, & ſic ſi expreſſo noīe proprio, hæc ptās conſtituendi fuit attributa, expirat mandatum; ex quo non pōt ſeruari forma; ſed dēt expectari ſecunda iuſſio, ar. in l. diligenter. ff. man. & in c. cū dilecta. de reſc. Si vere fuit ex-
e preſſum nomen dignitatis, dēt expectari ſucceſſor, c ar. in c. q̄n Abbas, de of. del. Idem dicemus, ſi eſt abſens, ita cp conſilii non pōt requiri. Si vero eſt pſens, & non vult conſulere, vel eſt abſens, & non vult venire, ſeu ꝓſilium pſtare, pōt mandatarius, pcedere ſine ꝓſilio. Pro hoc bo. tex. in c. cū in veteri, de ele. Sed ꝯpri mum mēbrum, facit c. i. §. fi. ne ſe. va. li. 6. vbi dr cp ſi capitulū hēt conferre beneficia cū ꝓſilio Epi, ſi Eps eſt mortuus, vel lōge abſens, pōt capitulū bñficia ꝓferre. Sol. dicit Cōpo. & ſequit Io. An. clarius tamen loquit in d.c. 1. cp aut conſilium eſt requirendū ex forma mandati, & procedit primū dictum. Aut ex ſtatuto, vel ꝯ-ſuetudine, & ꝓcedit d.c.j. Et huius cōis dicti qđ antiquus Doc. vt refert Io. de Lig. aſſignabat duplicē rōnē. Prima, cp forti[3] ſtringit mandatū hoīs, q̄ legis, ar. in l. Celſus. ff. de arb. Itē ptās ordinaria eſt magis fauorabilis, q̄ ptās delegata, vt in c. P. & G. de of. del. Habens ergo requirere conſiliū fretus ptāte ordinaria, non ita adſtringit, ſicut habens ptātem deleg. Vnde in illō c. 1. capitulū procedebat ptāte ordinaria. Io. de Lig. vī impugnare oſa prædicta, qđ vbi per hēntem ordinariā ptātem eſt conſiliū petēdum, non valet actus, conſilio nō habito, alle. bo. tex. in c. nouit. de his q̄ fi. a præl. ſi. cō. ca. Et ad c. 1. ꝓallegatum reſpondet; cp loquitur in collatione beneficiorum, ne ex nimia dilatione immineat periculum, tō pōt procedere, conſilio non habito; D. Ant. tenet primum, quia cum hēnti ordinariā mandat, vt cum conſilio alicuius ꝯpedat, videt potius qđā admonitio, niſi adiciat, vt actus ꝯrius ſit nullus, ſic intelligit d.c. nouit. Sed certe hoc non eſt ſimpliciter verum, qa in d.c.j. erat petendum conſilium epi ex conſuetudine, quę pōt reſtringere ptātem ordinariam. ar. in c. cōque ſtus. 9. q. 3. Nec videtur procedere indiſtincte opi. Io. de Lig. ad d.
c.j. quia ſi bene conſideretur rō illius c.j. eſt generalis ad oē peri-
d culum imminens. Nā ſm diſpōnis rōnem, d dēt reſtringi & am-
e pliari diſpō, c vt in l. cum pater. §. dulciſſimis. ff. de lega. 2. † Et iō
4 vī, cp vbicunq; ex dilatione imminet periculum, ſp pōt procedi, conſilio non habito, argu. in l. ſi longius, ff. de iud. & in l. ſi cum dotē, §. Ego autē, ver. ſed ſi latitet ff. ſol. mat. Et hanc opi. iudicio meo ſentit Bar. in l. j. §. ſi plures, ff. de exerci. vbi ſic generaliter alleg. d.c. 1. Nec placet dictum cōe antiquorum hic, vt fiat dria inter diſpōnem hominis & legis: qa dico, cp ſi ſuperior mandat ali quid explicari cum conſilio tertij, dēt mandatum ſuum intelligi ſm iura, ar. c. pcedentis, & in c. 2. de reſcri.]. Sed de mēte iuris eſt illud, vt ſi conſilium non pōt hēri, procedat ad conſummatio-
5 nem actus, vt in d.c. 1. & aliis iuribus præal. † nunquid autem teneat actus, ſi poteſt habere conſilium, & non fuit petitum? Dico ſic, cp aut ex forma mandati eſt requirendum conſilium; & nō valet actus, vt d.c. cum in veteri. Aut ex diſpōne legis; & tunc aut lex a principio ptātem tradidit, & mandauit conſilium tertij requiri; & non valet actus ex defectu poteſtatis. Nam habuit ptātem modificatam, & qualificatā. Sic intelligerem d.c. nouit, ita cp ſine clauſula decreti, actus ibi fuiſſet nullus. Aut habēti prius ptātem mandauit ſuperior, vt ꝑcederet cum conſilio Sempro-
f nij; & tenet actus ſine conſilio; licet iſte tranſgrediens ſveniat puniendus. ar. opt. in c. dilect. 2. de præb. Vide gl. ſing. quæ ponit
g hanc theoricā in aliis terminis in cle. 1. de iu. pa. § Prædicta procedunt in conſilio, vbi autē requirendus eſt conſenſus, præciſe dēt haberi p id qđ habetur, & no. in c. ſi pro te. de reſcr. li. 6. In gl. 2. in fi. tene menti gl. iſtam, quia clarius loquitur, q̄ in c. cum acceſſiſſent, ſ. eo. tit. & ad c. fi. quod alleg. in contrarium, reſpōnde, ut dixi in d.c. cum acceſſiſſent. Abb.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. De quæſtione. Adde, cp ſententia lata non requiſito conſilio, illius, qui requiri debeat ſententia eſt nulla, vt late traditur per Abb. & alios in c. ſi pro debilitate. inf. de off. deleg.
b Vincen. quem ſequitur. Adde gl. ſi. in c. non eſt, de conſuet. in vlt. col. lib. 6. & ibi Do. & late Io. And. in addi. Spec. in tit. de req. conſ. §. 1. ver. vt autem. Bal. in l. j. §. ſi plures. in 8. colum. uerſicu. quarto quæro. ff. de exer. & Bal. in rubr. C. eo. in 2. col. in uer. ut autem hæc materia liqueat, ut latiſſime per eum, & per iſtum in c. ad Apoſt. in fi. de reg. & in c. cum olim. in 3. col. de arbi. & in diſput. ſua incip. Augerius. in 25. col. uer. moueor principaliter. & in c. cum in veteri, in 3. no. & in 7. & ver. ſecundo quæritur. & in gl. de ele. Io. An. in reg. nullus ex conſ. in 3. col. in Merc. de reg. iur. in 6. & Arch. in c. obeuntib. 62. diſt. cum alijs concord. poſitis ibi per Do. & vide hic plene per Moder. & Rot. in ti. de reſcri. deciſ. 73. in antiquis, inc. no. cp vbi, & iſtum in c. nō poteſt. in fi. de reg. iur. Angel. in §. emphyteuſis. il 2. per illum tex. in Authen. de alie. & emphyt.
c Zach. Debet expectari ſucceſſor. Dic, cp ſicut expreſſio nominis appellatiui non attenditur, ita quod ſucceſſor debeat expectari, quando ex aliqua alia coniectura ſpeciali colligitur, cp ſit diſpoſitio perſonalis. Ita notat iſte in c. quoniam Abb. quod alleg. in c. requiſiſti. in 5 no. & in c. nouit. col. fi. de off. delega. & in conſ. 93. incip. in qō. quæ ad præſens. vol. 2. & Bar. in l. pen. col. 1. ff. de ſtipula. ſer. no. etiam Doct. in c. ſi gratioſe. colu. 3. de reſcr. lib. 6. ita nec ſi ſub nomine dignitatis præd. concurrentibus. Ita no. Do. in c. ſi. per gl. ibi in ver. expreſſerit, de teſta. li. 6. quæ dicit, cp officium executoris alicui ſub nomine dignitatis iniunctum, non potrigitur ad ſucceſſorem, quia propter affectionem perſonæ illud factum uidetur.
d Seb. Sap. Rationem. Adde cp ratione inſtantis periculi, multa poſſunt expediri, quæ alias non poſſent, vt hic per Fel. Adde tex. in c. venerabilibus. §. ſane. de ſent. excommu. lib. 6. Domin. Iaſo. in l. pupillo. §. ſi quis rinos. ff. de operi. noui nunc. Roman. in conſ. 458. in re præſenti. & in ſing. 591. in hoc conſuli pridie, vbi dicit, quod 2. decret. poteſt præferri contra non latitantem, quando periculum eſt mora.
e Debet reſtringi & ampliari diſpoſitio. Dicam plene poſt iſtum in cap. fina. de reſcrip.
f Seb. Sap. Tranſgrediens. Vide Ant. hoc reprobantem, in l. ſi quis mihi bona. §. ſi coram. ff. de acq. hæredit.
g In cle. 1. de iu. patro. Supp. in uer. inhibentes. quam approbant ibi Doct. & Car. in 7. q. & Imo. in 3. col. & ibi per iſtum & per Roman. conſ. 102. incipi. in Chriſti &c. quoad primum, in 2. col. & per iſtum conſ. 91. incipien. quoad primum dubium, in 6. colum. & in ſua diſputat. Augerius. in 20. column. ver. 2. probatur, & Pet. de Anchar. in cap. ſtatutum. §. ſi. uer. ad te, de reſcrip. in 6. & in cle. 1. de ſequeſtr. poſſeſſio. & fru. in fi. & in reg. ea quæ, in 12. col. ver. ex quibus infertur. de reg. iur. in 6. & conſ. 6. incipien. viſo themate. & conſ. 31. incipien. viſa quadam petitione. & conſ. 416. viſo & diligenter pōderato. in 4. colum. & in cap. prouida, de elect. in 6. & ibi Gemīnia. in 2. col. & per iſtum in c. cum dilecta. in penult. col. de reſcri. & ibi Imo. in 4. colu. & Card. in clemen. 1. in prin. in 6. q. 2. argumen. ſecundæ partis. de ſupplen. neglig. prælat. & Dominic. poſt Imol. in cap. 1. §. penult. de offi. ordina. in 6. & in c. fin. in tertia col. de ſupplen. negligen. prælat. eod. lib. & uide ibi glo. in ver. præmiſſa. Et pro doctrina clemen. 1. eſt deciſio. Innocen. in c. pruden tiam, in 7. colum. ibi, ſecus eſſet; licet in contrarium poſſint notari uerba Baldi in l. comparationis, in 2. colum. ver. tertio oppono. C. de fide inſtrumen. Et no. quod vbi eſſet appoſitum decretum, prædicta non procedunt, vt dixit ipſa gloſ. & eſt tex. in cap. ſi eo tempore, de elect. in 6. quicquid dicat Imo. in dicta cle. 1. Et in quib. caſibus non procedat dic. clem. 1. vide iſtum in cap. dilectus, lo ſecondo, de prēben. ad fin. & vide tex. ibi Car. in ver. alioquin, de elect. & ibi iſtum in 3. col. Et omnino in clem. 1. & iſtum in cap. ad diſſoluendum, ad fi. de deſponſ. impub. & Zenzelin. in cle. 1. de ſequeſt. poſſeſſ. & fru. & ibi doct. & Paul. conſ. 324. in Chriſti nomine, videtur dicendum & Bar. in l. 1. §. fi plures, in 6. col. uer. & pro hoc, ff. de exerci, & Bald. in rub. C. eod. iu 4. col uer. & ex prædictis primo.
Adde tu, an cum quis tenetur requirere conſilium in aliquo actu, ſi illum non petit? Pau. de Caſtro., conſilio 87. & ſequen. And. conſilio 271. & conſi. 140. & conſ. 136.

SVMMARIVM.

1 Papa habet ſubditas omnes creaturas, & nemo poteſt declinare à ſua iuriſdictione.
2 Præſcriptio nunquam currit contra poteſtatem Papæ; ſecus contra poteſtatem Imperatoris.
Lex ſi reperitur multum dubia, excuſatur quis a iuris ignorantia.
3 Lex vel ſtatutum debet concernere futura, & nō præterita; niſi exprimatur. nu. 4. & 9.
Verbum in lege, vel ſtatuto importans præteritum, & futurum, intelligitur de futuro.
5 Papa habet iuriſdictionem, etiam in infideles.
6 Iudices poſſunt interpretari iura, in cauſis vertentibus coram ipſis.
7 Interpretatio Principis ſuper aliqua lege dubia omnes aſtringit: ſecus interpretatio inferioris.
8 Ius naturale, & eius conſtitutio, quomodo extendatur ad præterita.

Sta-

10 Statutum quod ſtantibus maſculis, filia excludatur, & quod extendatur ad præterita, an habeat locum ſi hereditas ſit diuiſa inter fratrem, & ſororem.
11 Lex uel ſtatutum ſimpliciter loquens, an & quando extendatur, ad præterita.
12 Pœna utrum ſit imponenda ſecundum quod dictat ſtatutum tempore commiſſi delicti, an ſecundum ſtatutum tempore ſententiæ uigens.
13 Conſuetudo irrationabilis defendit a pœna temporali.

CAP. XIII.

Quoniam. Hoc dicit. Conſtitutio, fuitura reſpicit, & non præterita, niſi in ea de præteritis cauetur. Primo ponit cauſam conſtitutionis declarandæ. Secūdo declarationem. ibi, [Declaramus.] In tertia declarationis rationem. ibi, [Cum leges, &c.] Caſus literalis. Dominus Papa Gregorius fecerat quandam conſtitutionem in eccleſia Sanctę Marię maioris de vrbe, in qua dicitur, cp presbyteri primum locum obtineant, Diaconi ſecundū, Subdiaconi tertiū, & ſic de reliquis obtineat ordinatim, & ſi poſterius admittantur; & q maior eſt ordine, in portione percipienda ſit potior, etſi poſterius ſit receptus. Sup iſta conſtitutione dubitabat, utrū conſtitutio illa trahe retur ad ꝑterita, vel ad futura tantū. Dicit Papa cp conſtitutio ecclesiæ, omnes adſtringit, & nihil debet obſcurū, vel ambiguum continere. Et ideo declarat conſtitutionem prædictam, dicens, cp conſtitutio illa no nad præterita, ſed ad futura tantū debet extendi, quia conſtitutiones dant formam futuris negotiis, & non
1 præteritis, niſi nominatim dicatur in eis de præteritis negotiis.
a Ber. †no. 1. cp conſtitutio Papæ afficit omnes. a nemo eſt enim in
† ter creaturas, qui poſſit declinare, ſeu † eximere ſe a iuriſdictione Papæ, cum ſit vicarius Dei. in c. 2. de transla. epiſcopi. & quilibet eſt ſubiectus Deo. Vnde ēt conſuetudo non valet, q̄to cūq; tpe ſit obtēta, vt quis non ſit ſubiectus Papę, qa nemo pōt præſcribere contra poteſtatem Papæ, vt no. dicit Inn. † in c. bonæ. il 2. de poſt. pl. Secus dic de poteſtate Imperatoris, quia contra eū pōt præſcribi. Ad hoc, quod dixi in cap. per venerabilem, qui fil. ſint legiti. & ad hoc, quod notat Bar. in l. hoſtes. ff. de capt. & in l. j. §. fi. de aqua plu. arcenda. Intellige tamen, quando ꝑſcriptio hēt
b ſua ꝓcomitantia, vt bonā fidem &c. No. 2. cp ſtō dēt eſſe clara b quoad iſam, & quo ad mētem. vnde verbū, obſcurū, hic poſitū, refertur ad intellectum, & mentem. Ratio colligitur ex tex. ne ex difficultate intellectus legis, quis incidat in promtum peri-
2 culū. Vnū tamen ſcias, † quod vbi lex eſt multum dubia, c excuſa
c tur qs a iuris ignorantia, d vt eſt tex in l. regula. ff. de iu. & fac. ign.
d vide † gl. in c. vnico. de poſtu. præl. li. 6. in ver. de cætero. † No. 3. cp
† proprīū legis eſt concernere futura, & non præterita. Ratio ra-
3 tionis ſumitur ex c. 2. ſ. eo. Ne. ſaliq puniantur ſine cauſa, q actū ante legis editionē geſſerūt. Et per hanc naturam legis dicimus,
e cp ſi lex editur per verbū futurū ſubiūctiui modi, e ita cp poteſt hēre duplicē intellectū reſpectu futurorū & ꝑteritorū, debet re ſpici ſenſus ſonans in futurum. Exemplum, dicit ſtatutum, ſi qs commiſerit delictum puniatur &c. Non enim comprehendit qui prius delictum commiſit, licet ex vno ſignificatu verbi poſ ſit comprehendi. ad quod no. Inn. in c. ſignificauerūt, de teſti. &
4 Bar. in l. omnes populi. ff. de iuſt. & iu. † No. vlt. cp lex ſiue ſtatutū, poteſt extendi ad præterita, dummo exprimatur in lege ſeu ſtatuto, vt ad præterita fiat extenſio. quod an ſit verum, infra ſu
5 biiciam. † In gl. 1. ibi [Omnium Chriſtianorum.] Dic quod etiam
f circa infideles f habet Papa iuriſdictionem. Quod tu tamē decla
† ra, vt notat Inn. de voto. c. quod ſuper his. Et dic, quod ī † ſpiritua libus, & concernentibus animam ſunt ſubiecti ſibi omnes ideo non eſt neceſſaria ſequens reſtrictio gloſ. poteſt tamen ſaluari quo ad temporalia. quod tamen limita, vt dixi in c. nouit de iu
g di. In gl. 3. ibi, [Siue interpretari.] Snon intelligas indiſtincte. vt ꝑ quoliber dubio iuris, ſit recurrēdum ad principē. Nam & Doc. datur poteſtas interpretandi iura, in l. vnica. C. de profeſ. qui in
6 vrbe Conſtanti. li. 12. † Itē & iudices poſſunt interpretari iura in cauſis vertentibus coram ſe, vt no. Inn. in c. cum ſpeciali, de appel. facit qđ hī in auth. iuſiurandi, qđ præſta. ab his. Sed intellige gl. qñ inſurgit magna dubitatio ita, cp qñ Princeps ſolus interpretatur iura, non poteſt commode decidi per inferiorem, iu-
7 xta ea, quæ dixi in c. j. s. eo. † Vel ſalua gl. quo ad interpretationem
8 neceſſariam, quæ omnes aſtringit. Nam interpretatio inferioris nō neceſſitat. vide gl. in c. j. de poſt. præl. † In gl. ſi. ibi, [Niſi ſit cp ſtitutio iuris naturalis.] Vult ergo iſta gl. cp conſtitutio iuris naturalis extendatur ad præterita, per c. cum tu, de vſur. & ſentit. cp c. cū tu, de uſu. ſit conſtitutio iuris naturalis. Sed contra hoc opp. Nā ius naturale fuit editum cum rationali creatura, vt 6. diſt. in princip. & quod ibi no. in ſum. ergo fruſtra eſt dicere cp extenda tur ad præterita. Item ca. cum tu, eſt conſtitutio Papę, & non iuris naturalis. Sol. intellige gl. cp cōſtitutio iuris naturalis, vel diuini declaratiua, extendit ad præterita. Ratio, qa ille qui declarat nihil

ADDITIONES.

a Afficit omnes. Vide quę plene no. Doct. in c. 1. ſupra eo.
† Vide Felinum hic in rub. col. 29.

† Quem uide in c. quæ in eccleſiarum. col 1. ſupræ iſti ti.
b Seb. Sap. Clara. Vide ad hanc materiam tex. in ca. Abb. de verb. ſig. gl. & Card. Alex. in c. priuilegia. 3. diſt.
c Multum dubia. Adde pro re obſcura Bald. in l. unica. C. de emen. Iuſti. codi. & in l. fin. C. de ſenten. & in l. in ambiguo. ff. de legib. Bar. in l. ea. ff. de contrah. emp. & in l. quicquid. ff. de ver. bl. Do. in c. vnum orarium. §. unde Hier. 15. diſt. & in c. erit autem lex. 4. diſt. Car. & Io. de Anan. in c. de ſimoniace, per illum tex. inf. de ſimo. gl. in §. ſed hæc ſolennia, in ti. de uer. ob. Bal. hic in 4. co. in uer. vlterius no. cp lex debet eſſe certa, & non ambigua, per Imo & Rom. in l. cum prolatis, per illum tex. ff. de re iud. per Car. in cle. ſi. in fi. 4. q. de reg. & in cle. 1. §. ſane. in 4. oppoſitio. de vſu, & in cle. 1. in 25. q. de reb. eccle. non alie. & per Bar. in l. 4. §. ſi duobus, per illum tex. ff. de alim. leg. probatur in l. Titiæ textores. ff. de le. 1. & obſcurum eſt quod intelligi non poteſt. l. 1. ff. de his qui pro non ſcrip. hab. & in l. ita fidei. ff. de iu. fiſ. & per gl. 2. in l. veterib. ff. de pactis.
Adde tu, quæ poſui ſupra in prin. decr. ubi dictum fuit de teſte obſcure loquente. & ibi adde Fulg. conſi. 131.
Zach. Adde tu, quod illud, quod hic dicitur de Papa, idem eſt in conſtitutione Imperatoris, cui, inquit tex. in l. 1. in prin. ibi per Iacob. Rebuff. & in additio. ad eum. C. de condo. & procu. prædi. fiſca. li. 10. omne genus humanum ſubditur. magis tamen uidetur præciſa Papæ authoritas, contra quam præſcribi non poteſt, vt hic ſubdit iſte. De cuius dicti ueritate, dic ut per Card. in clem. præſenti, colum. pen. verſi. ſeptimo quæro. de cenſi. & late per Moder. in c. cum nobis, de cenſi. Et dum ſubdit iſte, quod nemo eſt, qui poſſit ſe eximere a iuriſdictione Papæ, nec ualeret conſuetudo in contrarium, quantocunque tempore obtenta, adde quid ex priuilegio ipſius Papæ, an quis ſe eximeret a ſua iuriſdictione, ita quod eum excommunicare non poſſit, Arch. in c. uolumus. 16. q. 4. iſtum in c. cum inſtantia. de cēſi. circa fi. Imo. in c. quanto. de conſtue. Ang. in l. ſicut. de præſcr. 30. ann. eund. Imo. in c. 1. colum. 8. ver ſi. fatetur tamen. de conſti. Bal. in auth. quas actiones. circa fi. uerſi. tu dic. C. de ſacroſanct. eccl. per Pet. de Anchar. conſi. 125. inc. clarior & breuior, per Pa. de Ca. conſi. 230. inc. in factum præſen. & Fe. in all. c. cum nobis. in prin.
Ant. Franc. Adde quod contra poteſtatem Papæ nihil poteſt operari conſuetudo, nec contra eius poteſtatem poteſt procedere aliqua præſcriptio, ut in c. ad audientiam. infra de præſc. Papa enim non ligatur aliqua l. canone, vel ēt ſua conſtitutione Papali, ut eſt gl. in c. nulli, de ſent. excom. & alia gl. in c. ſi ali quam. eod. ti. & eſt gl. in c. ſi inimicus. 93. diſt. & habetur in c. ſtatuimus. de ſent. excom. in 6. & uide Bald. in l. 2. in 6. q. C. de ſerui. vbi dixit, cp in his, quæ tangunt plenitudinem poteſtatis, nulla poteſt procedere præſcriptio contra Papam, ſecus autem in his quæ ſunt præſcriptibilia. de quo etiam per Bal. in l. 1. C. de rei do. vel templo. & habetur per Flo. in l. ſeruitutes. la grande. in 17. colum. ff. de ſerui. & per Spe. in ti. de præſcr. in uerſi. & illud addo. & vide D. Abb. in c. cum nobis. de præſc. Et quæ non poſſit facere Papa, ponit gl. in c. li teris. de reſtitutio. ſpoliatorum. & Dom. Cardina. in clemen. ſi Romanus. in 3. quæſtio. de præb. Aduerte tamen, quia non poteſt tollere orationes, hoc eſt ne oretur, quia illud eſt de iure diuino, ſed bene poteſt facere, ne dicatur offi cium diuinum ex tanto, ſed non ex toto, ut per eundem Card. in cle. fin. de celeb. miſ. & uide etiam Dom. Card. in cle. fin. in prin. in 6. q. de pœn. ubi dicit, quod licet non poſſit tollere decimas, tamen poteſt concedere priuilegium, ne aliquis teneatur ſoluere decimas. & uide eundem Card. in c. perpē dimus, de ſenten. excom. in repe. ubi dicit, quod Papa non poteſt facere legē quod omnes clerici conueniantur coram iudice ſeculari. Ad quod uide glo. in capitulo, ſi Imperator. 96. diſtin. & Roma. in ſingu. in litera P. in verſic. quæro nunquid.
d Seb. Sap. Ignorantia. Vide dicenda in c. nam concupiſcentiam, colum. 2. in 1. lect. ſupra eo. & Bar. in l. quod Neruа. colum. 6. ff. depoſi. ubi late dixi, & dixit Alex. in conſi. 1. in 3. colum. in fi. in 2. uol. quod in articulo dubio non peccat, qui inclinat in alteram partem. Item conſuetudo excuſat a peccato, quā do eſt dubium, an aliquid ſit peccatum, ut per Abb. in c. venerabilis, de conſuetud. ſentit Bal. in l. ſi quis ſit fugitiuus. §. apud Labeonem. ff. de ædil. edic. & plura accumulat Dominus Rochus Curtius Senator Regius in rep. c. fin. col. 11. uer. 3. limita, infra de conſue. inducens plura ad excuſationem Judentium, ut non teneatur reſtituere lucrata in ludo, ratione uariarum opiñ. quæ ſunt inter Doct. De quo pulchre ibi per eum. vide etiam Aret. in conſi. 7. accedente. & in conſi. 85. conſideratis. & late Fel. in c. humanum genus. 1. diſt.
† Et vide iſtum in c. cum dilectus. col. 4. de conſuet.
e Subiunctiui modi. Adde Inn. in c. ſignificauerunt, & ibi Car. de teſt. Bal. in l. leges, in 3. colum. C. de leg. gl. in l. cum tale. §. fi. in ver. dixerunt. in fi. ff. de con di. & demon. gl. 2. in c. ad hæc. infra de reſcr. & ibi iſtum in 2. colum. & dicit hic Imo. in 9. col. idem eſſe in omni uerbo apto importare duo tempora, quæ in ſtatutis interpretantur ſolum de futuro. Alle. gloſ. fi. in prin. in c. unico. de cler. non reſiden. in 6. & in c. 2. in uer. commiſerint, de conſtit. eo. li. & Domin. in d.c. vnico. in pe. col. & in d.c. 2. in ult. col. facit tex. in c. 1. quod met. cauſa. eod. lib. in uerſicu. extortas. & ibi omnes. & iſtum in capitu. 2. in 2. not. ab. ſupra eo. & Dominī in ca. ne aliqui. in 2. colum. de priui. in 6. facit quod uoluit Bar. in l. Iulianus. in fi. de condi. inde. quem refeet in repe. l. 1. in ulti. cha. C. de hær. inſti. & facit quod uoluit Bal. in l. fi. C. de ſacroſ. eccl. Adde Fulgo. conſ. 136. in 2. colum.
† Fallit in duobus caſib. in c. 2. infra li. 6. hoc ti.
f Circa infideles. Adde quæ dixi ſupra eo. c. addе Oldra. conſi. 36. incip. infraſcripti ſunt articuli. & conſi. 51. inci. Iudæus. & conſi. 86. inci. quæritur an princeps. & Pet. de Anc. in rep. reg. ea, quæ, in 34. & 36. col. in uer. 6. quæro. de reiur. in 6. & in conſi. ſuo inci. ſpiritualis iudex in prouincia Romandiolæ, in ordine 15. & ibi, an Iudæi ſint de foro eccleſiaſtico, vel ſeculari, & no. in ca. quanto. & in c. gaudemus. de diuor. & in c. quanto. de uſur.
Zac. Adde, cp communis eſt opi. cp non ligantur conſtitutione Apoſtolica in ſpiritualib. in aliis uero ſic, niſi habeant caſum in lege ſua expreſſum. Ita notat Ioan. And. in c. ſuper his de uoto. Gem. in ca. mulier, in 3. col. 2. q. 1. Fel. in ca. Iudæ. col. 2. uerſi. & de hac materia, quibus adde quæ poſuit, in apoſt. ad iſtū, ſupra in c. quæ in eccleſiarum, nu. 12. in ver. infidelium. ubi latiſſime examinauit hunc ar. & multos alios incidentes, ſuper iſto ti.
† Vide eundem in capitu. 1. colum. 2. ſupra eod. & c. gaudemus. infra de diuerſ. ubi contra tenuit.
g Interpretari. Dicam in c. 1. de poſtu. præl. & in c. uenerabilem, de elect. & bona glo. 11. q. 1. c. ſicut enim. §. ex his, & no. in c. inter alia, de ſent. excomm. in l. 1. & l. ſi. C. de leg. & uide bonum tex. cum ibi no. in l. ita fidei. ff. de iu. fiſ. & uide Bal. in l. 2. ff. de ori. iu. in 2. col. in uer. nota, cp interpretatio neceſſaria eſt quodammodo de iure naturali, ideſt gentium, & ideo nulla conſtitutione poteſt prohiberi. Nam ſi eſt neceſſaria, eius contraria eſt impoſſibilis, & impoſſibile ſtatutum non ualet, ſecundum enim. dicam plenius in d.c. 1.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a nihil de nouo inducit, [a] l. hæredes palam ff. de testa. vnde potius ligat constitutio antiqua, ḡ noua declaratoria. Nam hoc casu cessat ratio c. 2. §. eodem. Capit. vero, cum tu, videtur declarare ius naturale i. diuinum. Nō enim de nouo damnat vsurarios; sed potius declarat eos à iure diuino improbatos, ideo extendit ad præterita. Sed aduerte, quia licet hoc dictum sit verum in se; tamen potest calumniari quoad illud c. cum tu. Nam c. quia in
b omnib. co. tit. imposuit pœnam [b] de nouo ɔ vsurarios; & sic respectu pœnæ constitutio erat noui iuris editoria. Certum. n. est, q ibi constitutio est partim declaratoria, & partim est noui iuris editoria; licet concernat præterita, inquantum est declaratoria, non tamen inquantum est noui iuris editoria. Pone exemplum, dicit constitutio, q nemo audeat vsuras exercere, & quicū que exercuerit, puniatur publicatione omniū bonorum. Nam certe licet factū sit damnatū de præterito, tū pena publicationis; cum sit de nouo edita non extendit ad eos, qui vsuras exercuerunt ante ꝓstitutionem, vt in c. 2. §. eo. Et melius per tex. iuncta gl.
* in cle. vnica. in ver. de cætero. de vsu. & in c. vnico. de cle. non resi. li. 6. vide gl. & Pau. in proœ. Cle. in ver. de cætero. Ex quibus patet q iste intellectus gl. non est bonus ad c. cum tu. ideo intellige il-
9 lud c. vt patebit ex ɔ. dicendis. † Et vt materia habeatur perfecte, cum quæritur. an & qñ constitutio debeat extendi ad præterita, submittam dicta Do. Ant. addendo multa dicta Barto. quæ ipse omisit in l. omnes populi. ff. de iust. & iure, in ver. secundo quæritur. in 13. col. Vnde ex omnibus, aliquibus additis & declaratis, distingue, q aut in constitutione dr, vt extendatur ad præterita, aut dicitur vt extendatur ad futura, aut simpliciter disponit. nō faciendo mentionem de præteritis, vel futuris. Primo casu aut
c præterita sunt decisa [c] aliquo remedio decisiuo, puta transactio
d ne, solutione, sententia, [d] vel iuramento, [e] & tunc constitutio
e non extenditur ad præterita; licet dicatur vt extendatur ad præterita. quia debet intelligi de præteritis, nō decisis, vt est pulcher
f tex. in l. causas. C. de transac. [f] Ratio potest esse, quia per verba generalia princeps non videtur habuisse mentem instaurandi & renouandi quæstiones decisas; ad hoc tex. cum gl. in c. ex multiplici, de deci. Quid autem si princeps dicat q extendatur ad
g præterita etiam decisa? gl. sing. § in d. l. causas, dicit. q tunc fit ex tensio. Sed Bar. aliter dicit in l. fi. C. si contra ius vel vtil. pub. Ibi enim sensit, q aut est constitutio sic dictans, & extenditur, aut rescriptum principis, & non potest princeps hoc facere cū magno preiudicio partium. pro hoc quod no. in l. quoties, de preci. impe. offe. & quod no. gl. 25. q. 2. c. rescripta. Et aduerte, quia pri-
ma fronte hoc dictū non vr uerū, vt fiat differentia inter statutum, & rescriptum ipsius principis, quia lex assimit vigorem a potestate statuentis, vt in c. a nobis. de senten. excom. Item si po test legem condere, quæ concernit omnes, ergo forte us rescriptum inter duos condere. Ego substentando hoc dictum redderem hanc rationem diuersitatis, sex est omnib. communis, & ꝓ publica vtilitate edita. 4. dist. c. erit autem. vnde ex causa rationabili valet lex, cum possit ex causa tollere ius alteri quæsitum. vt videmus in præscriptione & similib. & dixi plenius in c. quæ in ecclesiarum. §. eo. Rescriptum vero concernit particulares personas, quibus princeps non potest enormiter præiudicare in iure iam quæsito, vt dixi in c. quæ in ecclesiarū. §. eod. nam si putat hoc æquū, debet facere legē generalem. ad hoc facit quod dixi in c. i. §. e. q a statuto gñali nō pōt appellari, sed a particulari ꝑ certam personā, sic. Dicerem tamen. q si ibi subesset causa rationabilis, posset princeps, etiam per rescriptum concedere. p ea, quę dixi in c. quæ in ecclesiarum. §. eo. ti. Et rectè considerā-
h do posset dici, q in effectu non est differentia [h] inter rescriptum & statutum; quia etiam statutum non valeret. sine causa rationabili, absorbens ius alterius, vt dixi in c. i. §. eo. & in d. c. quę in ec clesiarum. Aut præterita non sunt decisa, tunc aut pendent per appellationem, & non sit ad illa extensio, quia causa debet deci di per iudicem appellationis f'm ius quod erat in prima instantia, quia iste iudex succedit loco primi, vt in Auth. vt cum. de ap-
i pel. cog. vide gl. in c. licet canon. de ele. lib. 6. no. Bar. [i] in d. l. omnes populi. Aut negotia præterita pendent in prima instantia, & ad huc dicit Bar. q ad illa non fit extensio, per id, quod habetur in Auth. in medio litis, sacras iussio. non fi. Sed illud posset limitari, qñ ius emanat ad instantiam partis pēdente lite, secus si proprio
k motu [k] principis, & exprimeret, q vult ad præterita extendi. ad hoc quod no. Pan. in d. cle. dispendiosam, de iud. Et eodem modo limitarem præcedens membrum. Aut negotia præterita nō sunt deducta in iudicium, sed pendent, nec sunt decisa; & tunc constitutio extenditur ad præterita, ex quo cauetur in ea de præ teritis, & in hoc casu seruа istum tex. & l. leges sacratissimę. C. de
10 legi. facit c. pen. de offi. lega. 6. † Per prædicta determinatur quæstio, dicit statutum extantibus masculis, excludatur fœmina in successione communi parentum, & volumus hoc extendi ad præterita. Si enim frater & soror diuiserant hæreditatem ante statutum, non extenditur constitutio ad illud negotium, secus si non diuiserant, sed negotiū pendebat; tunc est limitandum, vt ɔ. dixi, vtrum pendeat in iudicio, vel ne. Quo ad secundum membrum principale, quando constitutio expresse dicit vt extendatur ad futura; & tunc non est dubium, quia propriū statuti est, vt concernat futura, non præterita, vt hic, & in dicta l.
11 leges sacratissimæ. † Venio ad tertium quando constitutio simpliciter loquitur, non faciendo mentionem de præteritis,
l nec de futuris. [l] Et tunc aut constitutio venit declarando; quia
m est iuris antiqui declaratoria; [m] & extenditur ad præterita, vt §. dixi, nisi partim esset declaratoria, & partim editoria; tunc qua tenus edit de nouo, dicendum est, vt de constitutione noui iu-
n ris editoria, vt §. dixi. Aut cōstitutio venit annullando actum. [n] & tunc dicit Bar. q aut causa annullationis est de præterito, &
o extenditur ad præterita, vt in l. fi. C. de pact. [o] alias secus: Hoc dictum limitarem, quando causa nullitatis est de præterito, ita, q inferebat nullitatem ipso iure, secus autem si actus tenebat, sed in odium inducitur de nouo cassatio, quia tunc non debet extendi ad prēterita, per id quod dixi in cap. 2. supra eod. facit tex. cum glo. in ver. de cętero, in clemen. prima. de vsur. Aut constitu-

ADDITIONES.

a De nouo inducit. Adde tu pro hoc quod voluit Roma. cons. 45. vbi ponit, si post sententiam adijciat causam, an sit à causa necessaria appellatio, vel sufficiat appellatio à sententia.

b Seb. Sap. Pœnam. Nunquid respectu pœnæ, dispositio trahatur ad futura: vide D. laf. in l. fi. ff. de in ius voc.

c Præterita sunt decisa. Adde quinque alias limitationes hic positas per Mode. maxime per D. Fel. & quantum ad istam primam, adde bonum tex. cum gl. in ver. irritam. in c. ex tua. de filiis presbyt. & Bar. in l. fina. per illum tex. C. sentent. rescin. non pos. gl. & istum in cle. dudum, in §. nos etenim. in verpacta. de sepul. & ibi Card. in 7. q. & istum in c. non debet. de consang. & affinit. Domini. in c. 1. in 1. col. de const. lib. 6.

d Sententia. Adde Bar. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iure, de transactione. no. Angel. cons. 53. incip. q. proposita. Idem de diuisione. Barto. in l. 1. §. fi. ff. ad Tertullia. & sic quomodocunque sint decisa, secundum istum hic. Adde tu Fran. Aret. cons. 104.

e Seb. Sap. Vel iuramento. In contrarium facit dictum Bal. in c. studuisti. infra de of. dele. ibi, qñ supplicatur. vide ad hoc proposium tex. in l. Lucius, §. quę marito. ff. de leg. 2. Alex. in cons. 93. in 4. col. vol. 4. Imo. in consi. 49.

f Zach. L. causas. C. de transact. Vbi Bar. h. d idem in l. omnes populi. in 2. q. ff. de iust. & iure. idem in l. Lucius. §. quæ marito. ff. de leg. 2. late per Ang. consi. 249. incip. super primo quæsito. & adducit rationem per quam isse subdit. & idem Pet. de Anch. cons. 163. incip. de viribus. col. 3.

g In d. l. Adde Pet. de Anch. in c. canonum in 23. char. in ver. ex causa etiam, supra eo. & Mod. in c. quæ in ecclesiarum. sup. eo. in 16. col in ver. per istam cōclusionem. & vide Car. & Doc. in c. quia diligentia, de ele. & no. in l. 2. C. de senten. pas. & in cle. 1. de immu. eccl. Card. & Anan. in c. ad petitionem, de accus. Bar. & alios in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de liber. & posth. Adde tu Franc. Aret. in consi. 104.

h Non est differentia. Adde Ale. consi. 2. 1. lib.

i No. Bar. Adde gl. fi. in l. fancimus. C. de sacrof. eccl. & Pau. de Cast. cons. 87. in causa Fortij, ad fi. & Ang. in Auth. in medio litis sacras iussiones nō fieri. §. super hoc. no. in cle. . de iud. in fi. post gl. fi. ibi no. Inn. in rub. de consuetu. glo. Arch. & Domini. in c. illud. 12. dist. & hoc intellige in spectantibus ad decisionem, & merita causę: secus in his, quæ concernunt ordinem procedendi. & limita alijs modis, vt hic per Moder.

k Sic proprio motu. Adde Imo. hic in 8. col. in ver. sed aduerte, quia Cópostel. Aduerte tamen ad id, quod scribit Bal. post Bar. in l. fancimus. C. de sacrosancte. per quod videretur restringi opin. istius, & Imo. hic, tamen Imola hic non admittit hanc differentiam inter legem & statutum; & pro ipsis facit gl. in l. qui autem. ff. si quis cau. per quam no. ibi Bal. q pars potest vti in medio litis primilegio principis emanante motu proprio. & no. Bar. in l. 1. circa med. in ver. sed quid si esset lata. ff. da pœ. & per Bar. & Bal. in l. 2. C. vt lite pend. Sed pondera in contrarium tex. indistincte in d. auth. in medio litis; quæ loquitur de omni cōstitutione, secundum Mod. hic, & bene, quos omni no vide bis; quia non firmant se. Adde tu per Roma. cons. 312. vbi quid operetur motus proprius.

Ant. Fran. Circa istam clausulam motus proprij appositam in rescripto, aut alia concessione, quid operetur, dicas, q non tollit defectum personæ, ut est gl. no. in cle. si Romani. in ver. quantuncunque. de præb. & ideo dicebat ibi Card. q non operatur nisi in his, quæ sunt in iure expressa, & etiam dicit. q licet tollat subreptionem; tamen non ampliat gratiam. Et adde q h c clausula non tollit qualitates intrinsecas, puta, curam beneficij, vel lædit ius tertij, nec inducit dispensationem irregularitatis, vel alterius inhabilitatis, ut per Do. de Rot. in decis. 114. in nouis, quę incip. licet. & in decis. 445. in anti quis. inci. motus proprius. Nec etiam tollit patronatum laici, vt per eosdem Dom. de Rot. decis. 101. & adde, q nisi hæc clausula ponatur in rescripto, priuilegio, vel concessione, regulariter non præsumitur, vt per Dom. de Rot. decis. 335. in nouis, & per Do. Alex. de Imo. in l. 3. in prin. ff. quod quisq; jur. Et de materia huius clausulæ, habetur in c. fi motu proprio. de præb. in 6.

l Seb. Sap. Futuris. Vide D. Abb. in cons. 141. in 2. dub. in 2. vol. Præposi. in carit autem lex. 4 dist. Ale. cons. 7. col. 2. in 2. vol. & cons. 98. eo. vol.

m Declaratoria. Adde Bal. in l. non dubium, in 2. col. C. de leg. Fed. cons 112. incip. amice charissime. & in 2. col. & Domin. post Imo. in c. deliberatione. §. volentes de off. lega. in 6. Istum post alios in c. fi. in 16. col. de præscr. Card. & Anan. in c. cum Christus, de hæret. facit c. cum in cunctis. §. hoc sane, de ele. & ibi gl. & tex. in c. ex antiquis. 54. dist. per quem dixit hic Vincen. q statuta & iura disponentia de libertate ecclesiastica, respiciunt prætérita, quia nunquam licuit laico de his se intromittere. c. bene quidem. 96. dist. & seqüitur hic Io. And. in d. c. ex antiquis. Et pro hoc facit bonus tex. in Auth. de rap. mulie. vbi tanquam si lex nostra ab initio, quod intellige, si lex declaratoria vteretur verbo apto ad condendam legem nouam, vt est gl. in clem. ver. censemus, de concess. præb.

n Annullando actum. Adde But. & Imo. hic, & no in c. 2. sup. eo.

o Zach. C. de pact. ibi, secundum itaque veteres regulas. Ad idem est tex in Authen. de alie. & emph. 5. omnia vero quæ contra, & §. & hoc quidem. & in Auth. de incest. nup. & l. pe C. eo. tit. quæ iura Bar. pro hoc adducit in l. omnes populi, in 5. q. principali, de iust. & iure.

a tutio venit cōfirmādo, [a] & non extēditur ad p̄terita, p rone hui⁹ literę. Aut constitutio aliquid de nouo edit, & tunc si cōcernit
b p̄paratoria iudicii, [b] seu ordinatoria quoad processum, extēditur ad p̄terita negotia, ēt pēdētia in iudicio, quoad processum futurū. l. 2. C. de iura. calū. no. Bar. in l. oēs populi. ff. de iust. & iu. clarius gl. in d. cle. dispendiosam, de iud. Aut statutū cōcernit decisoria negotii, & tunc aut respicit factū, & executionē de præterito, aut partim de præterito & partim de futuro, aut factū de p̄terito, & executionē de futuro. Primo casu, qñ factum & executio sunt de præterito, certū est, q p̄stitutio, ad alia non extenditur, vt in c. 2. §. e. quod est verum, siue statutū de nouo inducat delictū, siue factū dānatū augmentet p pœnā, vt in d. cle. i. de vsur. Si aūt factū est partim de p̄terito, & partim de futuro. Exēplū in cle. i. de test. Emanauit ibi statutū, vt rectores hospitalium teneant reddere rōnē de negotiis gerendis aliqui rectores tpe constitutionis, aliqua administrauerant, & aliqua in eodē anno erant administrāda, nunquid tenentur reddere rōnē toto anno, ex quo aliqua
c negotia illius anni erant gesta, & aliqua gerenda? Glos. no. [c] ibi di cit, q si gerenda sunt oīno separata a gestis, tenentur reddere rō nē de gerendis, secus si non sep arata, sed omnino connexa cū gestis. sicut. n. nō tenentur de gestis, ita nec de gerēdis, ex quo oīno hēnt depēdentiā a gestis. Et idē dic in similibus terminis. & tene hoc menti, q a facit ad multa. Si vero p̄stō respicit factum de præterito. sed executionem de futuro, & tunc si constō respicit exe cutionē. extenditur ad ipsam executionem. Et pone exemplum
d in cle. vt hi, [d] q, de æta. & qual. & ibi bo. glo. & hunc dicit esse casum Do. An. in c. cū tu, de vsur. Nā illud c. apponendo pœnā, cō cernebat executionē actus. Ideo dr in c. cum tu. q debet extendi ad vsurarios, ēt præteritos. & iste intellectus vr satis bonus. Sed posset calumniari, quia pœna delicti. licet ueniat executiue ad de lictum. tamē debet imponi f'm legem existentem tpe delicti, vt in l. i. ff. de pœ. & in c. fi. de sen. exc. Et ideo darē alium intellectū, q ibi statutū cōcernebat ordinatoria iudicii. Nā ibi nō dr qualiter debeat decidi cā vsurarū, sed qualiter vsurarius dēat cōpelli ad restitutionē vsurarū, & iō illa constitutio debet extendi ad futu
e rā executionē, [e] sicut in simili no. dicit Bar. in d. l. oēs populi. Si statuto cauetur, q debitor p debito, de quo constat p instrm
f guarentigiatū; debeat capi, [f] hæc constitutio extenditur ad debitorē, & ad instrm confectū ante statutum, q a nō dat modū decidendi cām, sed præparandi, & ordinādi iudicii, quod quidē iu dicium. est de futuro. Ita dicēdum in proposito. Aut statutū pro cedit de nouo. dando solennitatē ad actū, & si actus est inchoatus, & non perfectus, extenditur ad illū actum. l. actus, C. de side
g instr. Si aūt actus est pfectus, [g] sed pendet quoad effectū. Exēplū, statutum dat formā testamentis. si testamenta sunt condita, licet sic pendeant vlq; ad mortē testatoris, nō rō includunt in nouo statuto, vt est tex. in l. iubemus. C. de test. Q̄nq; statutū dat exceptionē, vel tollit, & tūc si exceptio oritur tpe actus, non extēdi tur ad actū p̄teritū; secus si exceptio oritur post statutū. Exemplū, venit noua lex, qua cauetur vt fideiussor possit se defendere ɔ creditorē, si debitor principalis pñs est. Vel pone exemplum. si statutū dicit, q ɔ instrm publicum non possit opponi exceptio si
12 mulationis, nunquid extendit ad instra prius cōfecta pbæc & simi lia p̄t decidi p p̄dicta. † Et ex p̄dictis omnibus hās ēt incidenter decisum, vtrū pœna dēat apponi f'm statutum antiquū. qđ vige bat tpe delicti, aut f'm statutum nouum, qđ viget tpe sniæ. Et de hac qōne vide plene p Bar. recitatē multa dicta antiquorum ī d. l. oēs populi. Finaliter conclude sic, q q̄dā est pœna ordinaria, & in illa imponenda dēt hēri respectus ad tps delicti, sic procedit l. i. ff. de pœnis. & in c. fi. de sen. exc. Quædam est additio pœnæ, vel di minutio, q̄ fit ex eā, nā iudex ex eā, pōt minuere vel augere pœnā
h ordinariam, ēt si esset pœna statuti, [h] vt in l. quid ergo. §. pœna gra uior, ff. de his q no. inf. & ibi expresse Bar. inducit ad statutū. facit quod leg. & no. in c. licet. ī. de pœn. & 2. q. 3. in c. si quē pœnitue rit. §. accusatorū. versi. pœnæ uero. in gl. & in hac pœna consi de ratur tps sententiæ, & nō delicti, & ita f'm eū potest intelligi tex.
i qa vr multum ɔrius prædictis, in l. pen. [i] ff. si ex noxa. causa agat. vbi seruus delinquens in seruitute & accusatus in libertate. non punitur, vt seruus, sed vt liber. Nam in diminuendo, vel augendo pœnā habet iudex respectum ad sententiam. quod no. Vnde ad proposītum, aut statutum antiquum imponebat pœnam ordi nariam, & debet imponi illa pœna. aut infligebat pœnā grauē, vltra q̄ meretur delictum, puta p p guerram, & tunc ex quo sta tutum nouum reducit pœnā ad delictū, & cessauit ille rigor, de bet iste puniri f'm primum statutum. Ad vnū tñ aduerte, q a qua tenus dixi, q constitutio declaratiua extenditur ad præterita, dī
cit D. Ant. hoc verū; nisi reperiat consuetudinem esse in ɔrium alle. dictum c. 1. de postu. prel. in 6. in uersi. de cætero. Quod lim[l] tat, nisi statutum declararet irrationabilitatē statuti, vel consue tudinis, quia tunc extenditur ad præterita, alle. in cle. 3. de re. eccl.
13 non ali. † Hę limitationes [k] ex toto non placent, quia consuetu K do irrationabilis non inualidat actum. sed defendit a pœna tpa
l li, nec liberat a culpa. vide bo. tex. cum gl. in c. denique. [l] dist. 4. & in c. cum venerabilis, de consue. Vnde dicerē, q aut consuetudo ɔria est dubia; quia ius ɔriū erat multipliciter intelligibile, & tūc posset procedere dictum Domini Ant. & sic intelligatur glo. in d. c. j. de postu. præl. Aut apud viros doctos illa cōsuetudo erat ir rationabilis, & tunc licet forte liberet a pœna, ut in dicto c. cum uenerabilis, non tamen validat actum, vt ibi. Abbas.

ADDITIONES.

a Zachar. Aut constitutio venit confirmando. Dic tu istud dictum debere intelligi de confirmatione actus nullius, quia tali casu, qui confirmat, de nouo dare uidetur, ut no. per scribent. in l. adoptio non iure facta, ff. de adop. & per Bar. in l. & quia, ff. de iurisdict. omnium iudi. Et est ratio, quia actus valet pro ut nunc, & non trahitur retro in præiudicium tertii, ut no. Barto. in l. bonorum, ff. rem ratam habe. & in l. fi partem. §. . . ff. quemadmodum seruit. amittit. & iste in c. dudum, in penult. notab. per illum tex. de deci. secus uero si actus ualidus confirmetur, quia ad præterita porrigitur, ut no. Bal. in l. leges, col. fi. C. de leg.

Ant. Fran. Circa istum passum, an confirmatio tribuat nouum ius. Idem per Ino. in c. dudum, de decimis. & Bal. in l. . in fi. C. si aduer. rem iud. & Pau. de Cast. in consi. 132. & per Old. in consi. 164. & per Bald. etiam in capitu. . in prin. per quos fiat inuest. & uide Domi. Card. in clemen. 1. in §. 2. de iureiuran. Et dicas, quod confirmatio nihil de nouo tribuit regulariter, vt per Bar. latissime in l. more. quam legit simul cum l. & quia. ff. de iurisdict. omnium iud. in 2. colum. ubi posuit longam distinctionem, & nouissime ibi dicunt faciendam esse regulam negatiuam, quod nullum ius tribuat, quando est facta in forma communi, quam regulam dicunt esse limitandam quinque modis, vt ibi per eos. & uide omnino Specu. in ti. de lega. in §. nunc ostendendū, in uersicu. nono eximit Episcopus, & in ti. de rescrip. præsen. in §. forma quo que . in uersic. sequitur uidere. & sequen. ubi ponit formam confirmationis, quæ fit in forma communi, & etiam quæ fit sub alia forma. Et adde, quod cō firmatio tria operatur, nam maiorem authoritatem tribuit actui cōfirmato. Secundo supplet, quod est inualidum in actu confirmato. Tertio operatur, q actus confirmatus non potest renocari sine licentia confirmantis, vt no. gl. in c. fratres. 17. q. 3 & de forma etiam confirmationis, habetur in c. quia diuersi tatem, de concess. præb.

b Iudicii. & ibi in clem. dispendiosam. Adde Imo. ibi in ultim. colum. Barto. & Bald. in l. 2. in fi. hic alleg. & Baldum in titu. de pa. Constan. §. hoc quod nos' in 6 colum. in uersicu tertio nota, quod iudex. But. & Imo. hic, & Bald. in capitu. fi. infra, ut lite penden. & in l. leges, in 3. colum. C. de legibus. & in l. sancimus. in fi. C. de sacrosanct. ecclesiis & Ang. consi. 211. incip. primum est videndum. & istum in capitu. uenerabili, in 2. colum. de iud. & ista est communis opinio.

c Glos. notabilis. Supple in negs. deputatis. Adde istum in c. pastoralis. §. uerum, in 1. colum. de appel. & in d. clemen. 1. in princip. & ibi Car. in 3. col. & Imo. in uersi. nota bene. & per eundem Imo. in clemen. 2. in 9. colum. in uersi. sed contra prædicta, de æta. & qual. & Domini. in c. ex antiquis, 54. distinctio. & pro illa glossa optime facit textus in capit. fi. §. si autem, de concessio. præben. in 6.

d In clemen. vt hi, qui. Vide gl. & ibi Abb. in uersi. in posterum. & ibi Imo. in 7. col. & Card. in 5. & Domini. in c. licet canon. in 5. colum. de electio. in 6. & gl. Guliel. de Monte Lauduno in extrauag. Io. 22 suscepti. in uer. uacantium, facit quod uoluit Bal. in l. fi ita scriptum. §. fi. ff. de leg. 2. & in l. illam, post medium, C. de donat. Dom. post Ioan. And. in c. auaritiæ, in 2. col. de electio. in 6. & in c. fi. in 1. colum eod. titu. & lib. & glo. in ver. vtetur, in clemen. 2. de uita & honest. cleri & ibi Imo. in 6. colum. quam glo. alleg. Bal. in l. omnes populi. in 1. colum. ff. de iust. & iure. Idem sentit glo in clementi. 1. in uersicu. transferunt, de reg. glo. fin. in fi. in cap 1. de iniur. in 6. & ibi Domini. & glos. in clem. 1. de testa.

Adde tu Franc. Aret. consi. 86.

e Ad futuram executionem. Vide Innoc. in d. ca. cum tu. & ibi late per Anan. in 4. colum. & Domini. hic in d. capit. ex antiquis, in 5. colum. quod illa pœna imponitur non restituenti usuras, quod erat de futuro, & sic non dabat formam præteritis, sed futuris, quoad pœnam, & idem sensit Bal. in rub C. de usur. in 2 colum. & bene facit tex. optimus in c. cum singula, 1 n uersicu. circa eos. ibi. alioquin, de præb. in 6. quod uoluit D. Car. in clem. statutum. in 2. q. de electio.

f Sebast. Sapia. Capi. Vide Ioan. de Anan. in consi. 36. colum. fi. Alex. in consi. 14. col penul. uol. 2.

g Perfectus. A de Bar. in l. omnes populi. & But. & Imo. hic, per l. testamentum, C. de testa. & l. pen. C. de usu. facit quod habetur in l. fiscus. ff. de iure fis. & facit no. Ang. in Auth. ut cum de appel. cogno. in fi. princ. & ibi Bal. in l. leges, in fi. C. de leg.

h Pœna statuti. Adde Rom. consi. 386.

i In l. pen. Adde But. & Imo. hic post Bar. in d. l. omnes populi. & Pet. de Anch. in rep. c. 1. in 33. charta, uersi. quid in delictis. supra eo. Ioan. And. & Doct. in capitu. fi. de electio. in 6. & per Albe. in 1. parte statu. q. 85. & in 4. parte. q. 4. & Io. de Lig. in rep. . c. cum dilectus. in 9. colum. de consuetu. & Bal. in d. l. leges. C. de leg.

Adde, quod Roma. in fin. fitis secundi anni, quærit, qualiter debeat puniri statu liber, & dicit, quod ut liber, & electus ad officium, ut officialis puniri debet, & ita dicit ibi consuluisse.

Zach. Dic tu, quod est sing. 727. quod incip. scis, quod Doc. ibi alle. dictum sing. Bar. in l. 1. per tex. ibi in §. fi. ff. de pœ.

k Seb. Sap. Hæ limitationes. Vide Do. And. Sicul. in consi. 29. altissimi, in 2. vol.

l Denique. Adde gl. aliam in c. 2. de tempo. ord. & Rom. in sing. 25. incip. an consuetudo reprobata. & vide omnino Pet. de Anc. & Do. meum in c. cum venerabilis. hic alle. per istum. & dixi plene in d. c. denique.

Adde tu Pet. de Anc. consi. 50.

Zachar. Dic tu, quod corrupte alle. sing. Roma. in num. 20. Est enim in numero. 19. & incipit. ut supra ponitur. pro quo addo Francis. Cremonen. sing. suo 119. incipien. mos puerorum. alle. utrique eandem glo. pro singu. in cap. cum uenerabilis. de consuetud. & ibi dicit Franc. se alias euasisse unum puerum Bononiæ a pœna mortis. addit aliam glos. in capitu. sane, de temp. ordi. & aliam in l. ex consensu. §. 1. & quæ ibi ponuntur remissiue. ff. de appellatio. quibus adde Alexan. consi. 22. incipien. uiso processu. colum. 2. in 1. uolum. & consi. 107. alias secundum maiorem nu. consi. 249. penult. & ult. colum. uolum. 2. Pet. de Anchar. consi. 42. incip. consuetud. & consi. 171. incipien. iure scripto & consuetudine. Roma. consi. 466. & Zabarel. consi. 132. colum. 2. Fel. in cap. . colum. 6. de re iudi. dicam, Deo duce, in c. cum uenerabilis, post istum, de consuet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

De rescriptis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum quidnam sit, & quibus modis sumatur.*
2 *Rescriptum quid, & in quo differat a priuilegio, & beneficio.*
3 *Quomodo cognoscatur, & discernatur rescriptum a priuilegio.*

Viso de constitutionibus; quia parum est iura condere, nisi sint ministri, qui ea exequantur, vt in cap. commissa, de electioni bus, libro 6. & in capit. vbi periculum, §. præterea, eodem titu. &
a libro, [a] ideo post rubricam prædictam, author intendit tractare de ministris iuris: & quia vt plurimum dantur per rescripta;
1 ideo præmittit hanc rubricam. † Pro cuius declaratione quæro
b quid est rescriptum? [b] Hostien. in summa eodem titu. concludit, quòd est illud, quod ab Apostolico, idest a Papa, seu a principe rescribitur ad consultationem, relationem, seu intimationem alterius; vel alicui indulgendo. Tamen dic clarius & me-
2 lius, † quod rescriptum potest sumi generaliter & largo modo; & tunc comprehendit priuilegium, & beneficium principis, & alia rescripta, quæ emanant ad iuris obseruantiam; & ita sumitur in hoc titu. Nam sub rubr. de rescrip. tractat de priuilegiis, & literis beneficialibus, & de literis ad lites. Quan-
c doque sumitur stricte [c] rescriptum; & tunc rescriptum pro-
d prie est id, quod princeps scribit, ad iuris obseruantiam, [d] vt quando committit causam decidendam inter aliquos. Priui-
e legium vero est, cum papa aliquid rescribit contra ius, [e] & dicitur priuilegium; quasi lex priuata, & non communis, 3. distin.
f capi. priuilegia. Beneficium [f] vero est nomen generale, sed stricte sumitur pro gratia concessa a principe præter ius; & tale beneficium debet latissime interpretari, vt in cap. olim, & quod ibi no. de verborum significatio. & in l. beneficium, ff. de constitutio. princi. Qualiter autem cognoscitur rescriptum [g] a pri-
3 uilegio? Dic, quod ex forma vtriusque & ex modo dictandi, & de his per Cy. in l. rescripa, C. de preci. Impe. offe. & per Bal. in l. beneficium, & per Io. And. in d. c. olim, præalle. Abb.

ADDITIONES.

a Eo. ti. & lib. Adde tex. in l. 2. in §. post originem, ibi, parum est, ff. de ori. iur.
b Quid est rescriptū. Adde tex. & ibi Bal. in l. filio, C. de diuer. rescr. bonam glo. in c. 1. in ver. non statur, de consti. in 6. & ibi Domi. in 9. col. Adde Alex. consil. 135. 3. lib.
c Stricte. Vide istum in cap. nonnulli, in 1. nota. infra eod. dom. meum hic impugnantem dictum Inn. in c. Episcopi, de reb. eccle. non alie. quod dictum saluat hic Fel. per plura dicta Doct. quem omnino hic vide in 5. col. in versic. ceterum.
d Iuris obseruantiam. Adde Bal. hic, & ter. & Doct. in c. causam quæ, infra eod. & ibi dicetur.
e Contra ius. Vide Io. And. in c. olim, de verbo. signifi. & no. 25. q. 1. in sum. & Bal. in l. item lapilli, in 3. col. ver. ego dico, q. ff. de rer. diui. & vnam differentiam ponit, infra eo. c. plerunque.
Zachar. Adde; an Papa vel Princeps possit tollere per suum rescriptum, ea, quæ sunt de iure ciuili, vel gentium Ale. consi. 2. vol. 5. per totum, & melius consi. 7. & 8. & consi. 62. in 3. col. ver. nec obstat, vol. 2. opus est tamen q. habeat clausulam derogatoriam, vt per Fel. in c. nonnulli, col. 2. ver. secunda regula, isto ti.
f Beneficium. Adde Io. And. in c. olim, hic alleg. Et de natura beneficij late per Bal. in l. beneficium, hic alleg. & ibi per Alberi. de Rosa. in verfi. sic ex prædictis patet, in 3. colum.
g Rescriptum. Vide Cal. in hoc tit. consi. 5. & vlt. vbi ponit signa cognoscendi, & vide per Mod. in d. c. ad audientiā, il 2. cir. fi. post But. & Imo. & istū eo. ti.

SVMMARIVM.

1 *Causa non potest committi appellatione remota, nisi per solum Papam.*
Appellatio non potest polli per aliquem, nisi per Papam.
Legatus de latere non potest committere causam appellatione remota, nec committere causam simpliciter & de plano.
2 *Papa vel princeps, an possit totaliter appellationem tollere, etiam per viam querelæ.*
3 *Rescriptum speciale derogat generali prius impetrato; licet de generali non fiat mentio in speciali, vide late infra nu. 10.*
4 *Priuilegium, vt quis possit in quacunque causa appellare, vel vt possit libere appellare, quid importet.*
5 *Princeps non præsumitur aliquid cōcessisse in generali concessione, quod in speciali non fuisset concessurus.*
6 *Rescriptum non tollit priuilegium.*
Priuilegium non tollit aliud priuilegium, nisi sit clausula derogatoria.
7 *Rescriptum siue priuilegium continens id, quod ius commune, tollitur per secundum, absque alia clausula derogatoria.*
8 *Rescriptum siue priuilegium impetratum contra ius commune, nalet; licet de iure canonico non fiat mentio, vide infra nu. 13. 15.*
9 *Priuilegium concessum secundum ius commune, an debeat operari aliquid citra ius commune, vide infra nu. 11.*
10 *Generi per speciem, an & quando derogetur.*
12 *Rescriptum non præsumitur falsum, si non deuiat a consuetudine curiæ.*
14 *Priuilegia plura, si sunt impetrata a diuersis super eadem causa, quod erit potius.*
Quod tempus attendatur in priuilegijs; an tempus præsentationis, an tempus datæ?
16 *Priuilegium & rescriptum, si simul concurrant, quod præferatur?*

CAP. PRIMVM.

SIcut Romana. Legitur variis modis: eūdum intellectum magis communem hoc intendit. Priuilegio generali secundum ius commune obtento, obstat rescriptum speciale; etiam de eo mentionem non faciens. Primo ponitur decisum exordium. Secundo consultatio ibi, [Quæsitum.] Tertio responsio, ibi, [Inquisitioni.] Quarto responsionis ratio, ibi, [Quia.] Casum literalem sic pone, vt omnis tollatur dubitatio. Quidam propter culpam suam; quia sæpe deliquerat in appellando, priuatus fuit beneficio appellationis, vt puniret, in quo peccauerat: impetrauit licentiam, vt liceret appellare, & sic restitutus fuit iuri communi, vt posset appellare, vt prius. Quidam alius impetrauit literas contra istum, qui habebat indulgētiam, super aliqua causa, appellatione remota, vocatus fuit iste ad iudicium, confisus de indulgentia sua appellauit ad papam: quæritur an tali appellationi sit deferendum? Respondet papa, quòd tali appellationi non est deferendum, post quam est causa iudici appellatione remota commissa; quia speciale mandatum derogat gene-
1 rali. Bernar. † No. 1. quòd causa potest committi appellatione
a remota, quod tamen per solum principem fieri potest. [a] Infe-
b rior [b] enim non potest remouere beneficium appellationis, vt in capit. super quæstionum, §. si vero. de officio delega. & in l. 1. in fi. ff. a quibus appellare non licet. Ex quo infero, quod etiam legatus Papæ de latere non potest committere causam appellatione remota, quinimmo nec alium iuris ordinem tollere; vnde non potest committere causam simpliciter & de plano, vt di-
cit

ADDITIONES.

a Fieri potest. Adde Phil. & Mod. in c. pastoralis, in prin. de appel. & Do. meum Ant. hic, cum aliis concor. positis per eos, & vide istum in rubr. de appella. in 4. col. & ibi late dicam, per Barto. in l. omnes populi, in 12. col. ibi, iuxta prætermissa, ff. de iusti. & iure, & Sal. in l. fi. C. de sent.
Zacharias. Adde Fel. in ca p. causam quæ, col. 12. versic. simi liter dicit Barto. infra eodem tit. Aduerte tamē, quòd si per rescriptum tolleretur appellatio, intelligitur de iniusta; quia iusta non possunt tollere, ita not. per Felin. vbi supra, & hic in 2. colu. versi. amplia secundo, post Bar. in l. j. §. fi. ff. qui appellare non licet
b Inferior. Limita, vt non procedat in non recognoscentibus superiorem, per Phil. post Abb. in c. pastoralis, post prin. Ro. in rub. de arbit. in 6. col. ibi, tu vero, alle Bar. in l. lege. ff. a qui. ap. non li. nec procedunt hæc in his, qui habent potestatem statuendi contra iura, qui possunt etiam committere app. remota, Bal. in l. fi. C. quo. appella. & Pau. de Cast. consi. 225. inci. super primo dubio, in 4. col. ibi, quarto principaliter. & Ale. in l. nemo potest, in 1. col. de legat. 1. Item, vt hæc non habeant locum in appellatione ab interlocutoria; quia illam potest remouere inferior a principe, l. fi. C. de sen. secundum intellectum, quem sequuntur ibi Bar. & Ang. & Sal. do. meus in c. q. & ad cōsultatio nem, in vlt. char. de sent. & re iud & Vital. in li. de clausulis, fol. 7. tamen iste intellectus communiter non tenetur, vt per Bal. in d. l. fi. & in addi. Spe. in ti. de appel. ver. clausula appellatione remota, & Imo. in d. l. j. a qui. appel. in 2. col. & Phil. in d. c. pastoralis, in 4. col. vbi concludunt, q. talis inferior potest hanc clausulam apponere, vt de seruiatur iuri, i. vt app. nihil operetur, nisi secundum iuris dispositionem. Item declara, vt non procedat in Episcopo, qui per viam statuti disponeret super modo procedendi, etiam faciendo de nouo causam summariam, secundum Bald. in c. cum omnes, in vlt. col. supra ti. proxi. Contrarium tenet do. meus in cle. ne Romani, in 4. char. ibi, ego vero puto, de ele. per illū tex. in ver. tolli, inducit Bal. in l. omnes populi, in 6. col. ibi, sed hic dubitatur, de iusti. & iu. Adde Ang. in dispu. Astensis miles, in 25. col. ibi, de secundo, an valeat. & Fede de Sen. consi. 18. inc. quæstio talis, cum concor. positis per Ana. in c. cū in diœcesi, in 5. col. de vsu. Adde tu, q. licet legatus non possit causam committere, appel. remota; tamen potest facere statutum, q. appellatio interposita, ad quemcunque, ad ipsum deuoluatur, vt consulit Roma. consi. 2.
Ant. Fran. Circa istam materiam de clausula, appellatione remota, addas, quòd illa non potest poni in rescripto per inferiorem a principe; etiam si sit legatus de latere; nisi respectu interlocutoriæ, vt per gl Bar. & Doc. in l. fi. 1. col. & ver. secundum hoc, C. de sen. & hoc quoad effectum, vt deroget iuri. Sed quoad deseruiendum iuri potest apponi a quocunq; ordinario, secundū Bal. in addi Spe. ti. de appel. in ver. clausula, appel. remota. Et adde, quod per talē clausulam non tollitur ius appellandi tertio forsan cōparenti in iudicio pro suo interesse. Ita Bar. in l. 1. in §. fi. in ver. quæro, Imperator, & seq. ff. a qui. appel. non li. & no. in c. super eo, de of. dele. Et quæ appellationes per talē clausulam intelligātur esse sublatæ, habetur per gl. in c. pastoral. de app. per Bar. in l. 1. §. paru. ff. quod met. cau. Et adde q. talis clausula operatur quoad iudicem a quo, vt ipse non teneatur deferre appellationi, si non vult: non autem quo ad partem; quia non tollit ius appellandi, secundum Bal. in præal. add. ad Spe. Et adde, q. si talis clausula apponatur in statuto, intelligitur, non solū de appellatione ab interlocutoria; sed omn appellatione etiam a diffinitiua, secundū Bal. in l. 1. prin. ff. de inof. test. & hī per Alex. plene in cōsi. 76. in 4. parte consiliorum. Et q. talis clausula possit apponi in statuto, sicut & clausula, Appellatione remota, tenuit Bal. in l. necessarium, de ori. iur. de quo etiam per Bal. in l. fi. C. quo. app. non reci. & per Alex. de Imo. in r. consti. fforum, post Bar. quod tamen intellige verum, quando ciuitas cōdens statuta, haberet causas appellationum primarum & secundarum; sed si haberet tantum primas appellationes, & secūda appellatio deuolueretur ad superiorem; tūc non posset statuere, & per statutum remouere appellationem, ne tollatur ius superioris, vt no. declarat Bar. in l. is cuius, ff. de aqua plu. ar. Et adde, q. talis clausula appōsita in rescripto, trahitur etiam ad causam reconuentionis, vt in c. 2. & ibi per do. Abb. infra de mu. peti. Addas etiam, q. si cā esset commissa Card. appellatione remota, nullo modo posset ab eius sūa appellari, vt voluit Bal. in l. 1. ff. de of. præ. præto. & hī in Spe. de leg. §. superest, in ver. illud autem. An comprehendat iudicis recusationem, vide per Bar. in l. fi. in 2. col. C. de sent. & inter. om. iud Et vltimo adde, q. per talem clausulā non tollitur, quin possit appellari a sententia notorie iniqua, vt no. gl. in c. ex conquestione, in ver. post oppositionem, de resti. spol. & in c. inter cæteras, de re iud.

cit

a cit gl[a] no. in c. fi. de hæret. lib. 6. q. sp tenebis menti. † No. 2. ex hoc
2 tex. Principē posse tollere defensionem: nā appellatio est quædā defensio & releuamen oppressorū, vt in c. suggestum, de app. & sic vī ꝯ cle. pastoralis, de re iudi. vbi dī, q. princeps nō pōt tollere defensionē. Sed dic q. hic tollitur quoad formalitatem appellandi, quæ fuit inducta a iure positiuo, sicut dixit de actionibus in c. quæ in ecclesiarū s. eo. tit. proxi. Vnde posset dubitari, nūq d princeps posset ita remouere appellationem, vt ēt p viā querelæ quis nō audiat, volens suā iustitiam prosequi. de qua mā vide quod
b dixi in c. pastoralis de app. [b] † Itē no. vnā regulā in mā rescripto-
3 rū, vt spāle, deroger gñali prius impetrato; licet de eo non faciat
4 mētionē. † Vltimo no. q. pōt ꝓcedi priuilegium alicui, vt libere
c possit in quilibet cā appellare, [c] q d operet tūc priuilegiū, dicet ꝯ.
d in gl. 1. In gl. 1. in fi. Ex hac glo. possunt elici tres intellectus ad tex. Primus ad primū, q. rescriptum, vt possit qs libere appellare, intelligit, vt possit appellare in causis interdictis a iure; & fuit hæc opi. Alani; q tñ fuit aliter locutus, q̄ gl. recitat. Dicit. n. q. per hoc priuilegiū vī data facultas appellādi in casibus interdictis a iure; nisi pp delictū qs priuaret facultate appellādi; vt si appellaret a correctione, ꝯ. de app. c. ad nostrā. vel in casibus ꝑtis. 2. q. 6. c. ei q. appellat. §. sunt ēt quorū, & in l. 2. C. quo. ap. nō recivt puta si esset ꝓtumax. Nā ad istos casus, f̄m Alanū nō extēderet priuile-
5 giū; ga nō est verisimile, † q. princeps ꝓcedat in genere, q. d in specie nō fuisset ꝓcessurus verisimiliter, vt in reg. in gñali. de reg. iur.
6 iur. in 6. † Sed huic intellectui obstat; q. f̄m eū, cū primū rescrip tū esset priuilegiū; ex quo ꝓcedit aliq d ꝯius, ergo nō dēt tolli per f̄m, siue sit rescriptū impetratū f̄m ius; seu priuilegium; quia rescriptum nō tollit priuilegium, in c. cum ordinem, ꝯ. eo. nec f̄m priuilegium tollit primum, nisi de eo faciat mentionem, vt in c.
7 veniens, ꝯ. de ꝓscri. † Ideo gl. transit ad secundum intellectum, vt istud primum rescriptum, siue primum priuilegium reducat priuilegiatum ad solum ius cōe; quia forte pp delictum erat sibi in terdictum beneficium appellationis; & sic in effectu solum fuit sibi cōcessum ius cōe; ideo in secundo rescripto nō fuit necesse facere mentionem de primo. Iste intellectus est bonus in se, sed diuinat ad tex. ideo transit ad tertium intellectum, vt intelligat tex. q. simpliciter fuit isti ꝓcessum, vt simp[r]e in qualibet cā posset appellare, nec aliquid ꝯius concedebatur; & fuit impetratū ad cautelam, vt iudex facil[i]us admitteret appellationē legitimā; ideo f̄m derogat primo; quia primum non potest dici merū pri
8 uilegium, ex quo continebat id, quod ius cōe. Et hunc intellectū sequitur Inn. dicens, q. siue sit rescriptum, siue priuilegium, ex quo continet id, quod ius commune, non est necesse q. in secundo contrario fiat mentio de primo; sicut non est necesse facere mētionē de ipso iure, & iste intellectus est quasi cōis; & ex eo collige duo notabilia. Primū, † q. rescriptū siue priuilegiū cōcessum ꝯ ius valet, licet nō faciat mentionē de iure. Sed f̄m dictū,
9 † q. priuilegium cōcessum in terminis iuris cōis, intelligit mere, f̄m ius cōe, ita q. non debemus extendere verba, vt aliquid operentur vltra ius cōe, sicut fit interpretatio de isto primo priuilegio hic. Contra primum dictum est gl. aperta in c. 1. de consti. lib. 6. quæ dicit non valere rescriptum contra ius, nisi faciat mentionē de iure, vt vī tex. in c. ex parte, de capel. mona. & in l. rescripta.
e C. de preci. impe. offe. Cōtra f̄m dictum vī tex. in c. his, [e] ꝯ. de priui. li. 6. Item ꝯ gñalem theoricam, f̄m quam dicimus priuilegium esse interpretandū, vt aliq d afferat de nouo, priuilegiato. De hoc bonus tex. in l. 1. ff. ad munic. & in d. c. in his. & iō forte Host. sentit aliū intellectū, q. p illā dulgētiā, vt libere quis possit appellare, intelligit ꝓcessum, vt possit appellare, ēt vbi nō grauat, seu nō pbando grauamē, sicut olim indistincte admittebatur appellatio; nisi esset manifeste friuola, vt in c. ad Romanam. 2. q. 6. Item poterit appellare ex interuallo sine scriptis, contra id quod no. in l. 2. ff. de app. Item poterit appellare tertio, vbi cessante indulgen tia, nō posset appellare; nisi secundo, vt in c. sua, ꝯ. de app. & C. ne in vna eadēq; cau. li. ter. app. in rubro, & nigro. Et f̄m hūc intellectū tollit motiuū ꝓcedēs. Et ad id, q. dī, q. priuilegiū non tollit priuilegium, dicit hoc verū, nisi f̄m sit ſpeciale, primū generale. Vnde intelligit, q. vtrunq; rescriptū hic habebit vires priuilegij. De primo est clarū f̄m ꝓcedētē intellectū. De sc̄o, ꝑbat pp clausulā, q. remouebat appellationē. Nā hoc ꝓcedit de iure cōi, sed ex
10 speciali priuilegio. † Et sic vult q. regula, generi per speciem &c. habeat locū ēt in priuilegiis. Per quod dicit, si Papa ꝓcederet vni oēs decimas alicuius parochiæ, & alteri postmodū ꝓcederet decimas alicuius prædij illius parochiæ, vel exemptionē a decimis, q. p f̄m speciale, derogaret primo quātū ad speciē ꝑtā in secūdo, & sic intelligit istū tex. Iste intellectus esset optimus in se, si illud esset verū, q. speciale priuilegiū de rogaret gñali. hoc tñ dictā sequit hic Inn. & do. Ant. Sed in ꝓriū est dictū Cōpostel. hic, q. dicit, q. aut priuilegiū gñale ꝓtinet oīa vī & eodē actu; & tūc speciale non derogat generali. Exemplum, cum concedit gñaliter decimas alicuius parochiæ. Aut priuilegiū gñale non continet vī omnia vno actu; sed debet verificari in aliqua specie contenf ta sub gñe; & tunc speciale derogat generali. Exēplū, f̄i manda-

tur prouideri vni de beneficio in certa prouincia; & secūdo mā dat, prouideri i certa ecclesia illius prouinciæ. Itē ꝯ hoc dictū Host & sequaciū vltra do. hic all. gl. ord. i re. gñi, de re. iu. l. 6. 25. q. 2. in sūg ma. [g] In q[b] dī, q. priuilegio cēt gñali, non derogat p sequēs priuilegiū, ēt speciale; nisi de illo faciat mentionem. Adduco rōnem.

Princeps

ADDITIONES.

a Vt dicit gl. No. ibi in ver. figura. circa med. ibi, sed dubitari solet. Adde Dom. in c. quæ in ecclesiarum. in 4. col. supra ti. prox. & ibi Imo. in pe. col. & in c. iudex, in pe. col. de off. dele. in 6. per eundem Do. & per istum in c. dilecti, in 2. col. de iud. in c. quod ad consultationem, de cens. in c. nisi, de off. del. in c. super quæstionum, in prin. in 1. col. de off. del. & in c. 1. in 1. col. de transa. & in c. fi. in 2. no. de cōfir. vti. vel inut. & in c. quia diligentia. in 1. col. infra de ele. & in c. mandata, de præsum. Domini. in c. 2. de iud. li. 6. in gl. in ver. literarum. Card. in cle. 2. in fi. de iudi. & in cle. sæpe. q. x. & seq. de ver. sig. Ana. in c. cum in diœcesi, in 5. col. de vsu. Bal. in l. nec quicquam. §. fi. ff. de off. procon. & leg. per Vitalē in lib. de clausulis, fol. 7. post medium. per vtrunque Imo. in l. nemo potest. ff. de leg. 1. per Phil. in c. postremo in 4. colu. de ap. Sal. in l. fi. C. de sen. per Imo. & Ang. Aret. in l. 1. §. fi. ff. 2. qui. app. non li. gl. ma. in fi. in d. c. q. ad consultationē. & Rot. dec. 6. in antiquis. Bal. in l. 1. ad fi. ff. de off. præf. præt. all. Io. And. in c. nemo deinceps, de ele. li. 6. adde gl. fi. in fi. in cle. 2. de rescr. & in cle. sæpe. in ver. mandamus. de ver. sig. & in c. indemnitatibus, in ver. sine strepitu. de ele. in 6. vide gl. in c. dilectus filius, il. 1. in ver. cū facultas, de præb. no. Spe. in ti. de leg. §. supereſt. ibi, sed nunquid legatus. & dixit Spe. e. ti. §. nūc ostendendum. ver. legatus, q. legatus non potest committere causam, quę alibi pendet, vt plene per Phil. in c. vt nostrum. cir. fi. de appel. & Fel. consi. 200. quod permutatio. & Bal. in l. 2. in x. col. uer. & ideo licet Imperator. C. de ser. & aqua. facit quod idem Bal. voluit in l. 1. circa med. C. de test. mil. Limita tñ d. gl. fi. de hær. in 6. cum aliis præmissis, vt non procedant, quando legatus ex magna causa induceretur ad committendum causas, sine strepitu attento ſtatu loci & rei. ita pulchre per Imo. in c. fi. in 2. no. de tran[s]. per illum tex. qui bene facit, sequitur Alex. in d. l. nemo potest. & vide Bal. in l. omnes populi. in 5. col. in ver. sed hic dubitatur. ff. de iust. & iur. Refert iste in c. fi. in 8. colu. Ibi dicit tamen Bal. vnum fing. dictum, per l. fi hominem. & c. infra de consi. & in c. at si clerici. §. de adulter. in 5. colum. in ver. prædicta lim. de iud. facit quod no. iste in c. venerabilis, eo. ti. & in c. dilecti. de app. & in c. cum accessissent, supra de consti.
¶ Adde Abb. consi. 77. & 79. 2. lib. Ale. consi. 130. 1. lib. Lap. alle. 102. Alex. consi. 106. in 2. lib.
b De app. Dicam ibi plene post Phil. & alios Moder.
c Libere. Dicam in c. 1. de off. ord. & in c. irrefragabili, eo. tit. & in c. de multa, de præb. post istum.
d Seb. Sap. Appellare. Vide Aret. in consi. 76. diligenter visis, & ibi ponit quādo per rescriptum speciale, tollatur generale, licet de eo non fiat mentio, & quid in priuilegio.
e In his. Adde Bal. in auth. habita. in 4. no. C. ne fi. pro pat, & l. 3. §. fi is pro quo. ff. quod quisque iur. & in c. cum olim. ad fi. infra tit. proxi. & in l. 1. in 4. col. ibi quinto opp. C. fi ser. exre. & in l. nullus. C. ad l. Iuli. maiest. & in l. si quis post humos. in princ. ff. de lib. & post. & in titu. de pa. constan. in uer. cassantur. Pet. de Anc. consi. 182. inci. pro parte ecclesiæ, in vlt. col. Cal. consi. 1. de off. Arch. Are. & Mod. consi. 15. in pe. col. ver. cit. tertium. But. in c. eam te. in vlt. col. per istum post Car. in c. fi. quasi in medio, de præb. & in c. pastor. in prin. in vlt. no. But. in c. at si clerici. §. de adulteriis. in 6. col. ibi, nunquid autem, de iud. Phil. in d. c. pastor. in prin. in 1. col. bona gl. in l. post quam. C. de pac. Rot. in repe. l. 1. in 25. col. C. de hære. insti. & in consi. 180. inci si admittimus. ver. secundo principaliter. & vide tex. aureum in l. fundus qui locatus. ff. de fun. instr. quem alle. Bal. in l. quib. diebus. ver. dūs. ff. de cond. & demō. & in l. fi ita scripsisset, ff. de leg. 2. Idē dicas in statutis, vt plene per Alex. in l. 4. §. prætor, in 4. & 5. col. ff. de dam. infe. Idem in legatis, vt plene per eundem, in l. senatus. §. fi. ff. de leg. 1. ponentem quinque dicta, quorum vltimo adde Paul. consi. 75. & vide Bal. in rub. C. de contrahen. emp. in 9. q. 9. in cōtractibus, quodlibet verbum debet ita interpretari, vt aliquid ope retur. & Bal. in rub. supra eo. q. in rescriptis nihil debet esse superfluum. & facit gl. in l. 1. ff. quod met. cau. & in c. solitæ, in ver. tanquam, de maio. & obe. & ibi per Mod. & pulchre dixit Bar. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de ver. ob. q. omnia verba instrumenti sunt intuenda. Adde tu Rom. consi. 334. & Fran. Aret. consi. 76. vbi sequitur Compostę. in ver. venio ad secundum.
Ant. Fran. Addendum est primo, q. in testamentis verba ipsa sunt attendenda; nec ab eis est aliquo modo recedendum; nisi expresse de contraria mente testatori appareat. l. non aliter. & l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de leg. 3. & habetur late per Spe. in ti. de inst. edi. §. restat videre. ver. quid si in aliquo. Et adde, q. in testamentis, verba debent aliquid operari, vulgata. l. si quando. ff. de leg. 1. quod verum, etiam si minima sint, vt dixit Bal. est in rub. C. de contrahen. emp. in 3. col. in 8. q. & habetur per Alex. in consi. 66. in 4. parte consiliorum; & eodem modo verba contrahentium semper debent intelligi, vt aliquid operentur, per Spe. in tit. de empt. & vēd. in §. 1. in ver. sed quid si in instrumento. Et propterea dicebat Bal. in d. rub. de cōtrahen. emp. in loco pal. q. verba contractus & verba statutorum nō debent intelligi esse superuacuo apposita. Sciendum tamen est, q. verba contractus debent intelligi, f̄m mentem contrahentium, f̄m Bal. in l. fi. C. quæ res pig. ob. poss. Et eodem modo dicendum est de verbis appositis in statutis, vt illa debeant aliquid operari, vt in l. 1. ff. ad municip. & habetur per Bal. in rub. C. qui accusa. non posſ. & in l. si conuenerit. §. fi nuda, de pig. act. & per Bar. in l. 4. in §. prætor ait. ff. de dam. infec. Et eodem modo dicendum est de verbis iudicis appositis in sententia vel in alio actu iudiciali, quoniam illa semper debent intelligi, vt aliquid operentur, tamen debent intelligi f̄m mentē ipsius iudicis, f̄m Bal. in l. 1. in 1. op po. C. de neg. gest. & per Inn. in c. petitio, de proc. quid autem in verbis rescriptorum & gratiarum fdicendum est, q. illa extenduntur, & largissime debēt interpretari, vt habeant maiorem effectum, quam possint, vt per do. de Ro. in dec. 453. inci. fuit dubitatum, in nouis.
f Seb. Sap. Exemplum. Contra hoc dictum tenet expresse d. Abb. in c. pastor. §. quoniam. in vlt. col. infra eo.
g Ant. Fran. In summa. Adde do. meum hic, & istum in c. veniens. in 4. col. infra da præscr. & Fran. Are. consi. 77. inci. in Christi, &c. diligenter visis. ver. circa secundum. Imo. in c. cum ordinem. infra eo. in 5. colu. & hic qui dicit opinionem Host. veriorem contra illas gl. sequere tamen istum hic; & adde quod no. Do. post Io. And. in c. 1. in 4. col. ibi, quid si est concessum, de præb. in 6. vbi alleg. gl. hic, & vide But. in c. dudum, de dec. & omnino Mod. hic. Ad de tu, quod voluit Rom. consi. 536. in prin.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Princeps per suum priuilegium non intendit derogare iuri alteri q̃sito, a vt in l.2.§.si quis a prin. fine quid in loco publ. & in c.
b super eo, b de offi. de leg quinimo sola possessio alterius, impedit vires priuilegij, si de illa possessione non fit mentio, vt in c. dudũ, ℣. de pri. no. gl. in c.2. de deci. in 6. Sed per generale priuilegiũ, est
c ius q̃sitũ in qualibet specie c ꝓtenta sub genere; ergo p fm non debet derogari primo. Tñ ℣ hoc, & pro prima opin. Host. multũ facit c. dudũ, & c. quamuis. 2. de præb. lib. 6. vbi expresse dicit tex. q fm speciale, derogat primo, & multũ vrgent illa cin hac mã. Sed tenendo quod dixi, quod vr multum æquum, potest respon deri dupliciter. primo, q in c. dudum, non fuit directe fm ℣ primũ; quia papa dando legato potestatem conferendi beneficia; non vr sibi auferre, vt ibi. ideo collatio facta per eum, valet, licet non faciat mentionem de priuilegio legati. Et fuit hæc principa lis ratio illius tex. licet ad maiorem euidentiam papa assignet ibi secundam rõnem; quia speciale derogat generali. Vel melius cõ cordando opi. dic, q aut per priuilegiũ generale, est acquisitum ius in re, in qualibet specie contenta sub gñe; & tũc speciale nõ derogat generali, ne in specie derogetur iuri quæsito in re. Exẽplũ, Cum papa concedit oẽs decimas alicuius parochiæ; aut per priuilegiũ gñale nõ est acquisitũ ius in re ꝓ qualibet specie, sed ad rem; & tunc procedit dictũ Host. & ita põt intelligi iste tex. Nã p priuilegiũ, vt possit appellari in qualibet cã; non est acquisitum ius in re, sed facultas appellãdi in futurũ. Idem cũ dat alicui priuilegiũ conferendi beneficia certi loci: dẽt n. tunc valere fm speciale, quod non irrogat tñ præiudicium; & princeps. ẽt si sciuisset de gñali, concessisset speciale, ex quo ius non erat acquisitũ
11 in re. Et hæc dicti mea, magnã habet æquitatem. † Et ex dicto Host. no. q priuilegium cõcessum ad limites iuris, dẽt interd pretari, vt aliq̃d cõcedat vltra ius, d quod mihi satis placet. ex quo
12 non derogat iuri priuatæ pſonæ arg. in d.l. ſi. Aa. munic. † De alio, nunquid rescriptũ vel priuilegium dẽat facere mẽtionem de iu
e re & quare e remitto ad not. in c. nonnulli. ℣. eo. plene p Io. And. in c. vnico, de excel. pla. lib. 6. in nouel. per Bar. in l. fi. C. si ℣ ius. vel vti. publi. Et inter cætera vltra istos credo, q vbi ius est notissi
f mũ, f & papa est solitus scribere ℣ illud, non est necesse, vt faciat mentionem de illo; & sic põt intelligi iste tex. Nam clarissimum est in iure, q potest appellari. Item papa solitus est apponere istã clausulam, appellatione remota, non faciendo mentionẽ de iu
13 re. † Vnde apparet, q rescriptũ non sit præsumendum talium, cũ non deuiat a consuetudine curiæ, arg. ℣. c. pxi. & in ca. ex literis, §. ti. proxi. & per hæc hẽs declaratam primã partem. c. In gl. fi. vt habeas claram hanc gl. eam diuide. Nã. 1. alle. aliquas concordãtias. Secundo prosequit de præualiditate plurium rescriptorum ad lites. Et primo, q̃n impetrãtur in prima instantia. Secundo q̃n in cã appellationis. Tertio principaliter prosequtur, q̃n concurrũt plura priuilegia ℣ria a diuersis impetrata. Quarto. q̃n priuilegiũ concurrit cum rescripto. Quinto. q̃n concurrunt plures literæ ad beneficia. Vltimo tacite soluit ꝓriũ, quod formari posset de c. ex tua, de fi. presby. & ℣. de c. ex parte, de offi. dele. Secunda pars principalis est ibi, circa reuocationem. Tertia ibi, super priuilegiis. Quarta ibi, [Si vero.] Quinta ibi, [In beneficiis.] Vltima ibi,
14 [Illa decreta.] † Et latius expediendo mãm post Doct. capiendo potiora, sic distingue, q aut q̃rit de ℣ualiditate plurium priuilegiorũ, aut de præualiditate priuilegii, & rescripti concurrentiũ. Quoad primũ sub distinguendũ est, quia aut loquimur de ℣ali ditate plurium rescriptorum ad lites, aut ad beneficia. Et si ad lites, aut in prima instãtia, aut in cã appellationis. Primo casu, aut primum rescriptũ est gñale, & fm speciale, aut ℣rio, aut vtrũq; speciale. Primo casu speciale derogat generali, vt in c. pastoral. ℣. eo. nisi ante impetrationem secundi, fuisset facta declaratio ad illud speciale. vt puta, quia habẽs generale declarauit illam generalitatem, & in hoc casu loquit c. ex tua, de quo gl. in fi. op. ad idẽ c. pastoralis, ℣. eo. Idem dic cõ, q̃n primum fuit speciale, & fm generale. Semper enim species derogat generi, siue precedat. siue sequatur, vt no. in reg. generi, §. alle. & in c. Abbatem, ℣. eod. Tertio casu si vtrũq; est generale. semper valet illud, per quod in primo facta est specificatio, fm Host. & bene. arg. c. pastoralis, ℣. eo. Quarto casu, si vtrunq; est speciale; aut primũ fuit impetratum de cõi ꝓsensu partium; & non valet fm; ẽt si faciat mentionẽ de primo; nisi faciat mẽtionẽ de cõi ꝓsensu, vt ℣. c. cæterũ. Si vero primum nõ fuit impetratum de cõi ꝓsensu; & tunc regula antiqua
g est, q fm non valet, si non faciat mentionẽ de primo; g alias valet fm. ita q olim indistincte stabamus datæ, & non præsentationi. Sed hodie hæc mã inuoluit per c. vt debitus, de app. vbi tex. vt velle. q̃ quentus p secundas lras, nõ potest opponere de primis; ex q uo prius eas non ꝓsentauit. Et sic vt innuere, q hodie sit standum ꝓsentationi saltẽ secuta citatione, vt ille prius valeant, siue sint primæ, siue secundæ, q̃ primo iudici sunt ꝓsentatæ, & earum vigore facta est citatio, & iste est vnus intellectus ad d. c. vt debi
h tus, h p quẽ multa iura antiqua remanẽt correcta. Alius intellectus, quẽ vr gl. hic seq., est, vt ex toto illa iura antiqua non corrigãtur. sed distinguẽdum est, q aut primus impetrans fuit negligẽs
i in ꝓsentando, i & valent secundæ, secuta citatione, & sic loquit c. vt debitus, de app. Aut primus non fuit negligens. sed negligẽtiæ copia iudicis impetrati, & de hoc fuit probatus, & tunc erit expectari primus vsq; ad annũ, & nõ amplius; ne ex facto primi ꝓiudicaretur secundo. Et hoc casu possunt hodie, pcedere c. si aũt. & c. plerunq;, ℣. eo. Et iste intellꝰ vr satis ꝓbabilis, ne ex toto iura antiqua corrigantur. Tertius intellectus vltra gl. ponit p Host. in d.c. vt debitus, vt procedat q̃n qs conuenit eorã ordinario, vt nõ audiat volens opponere de lris prius impetratis p eum; & hoc fauore ordinariæ iurisdõnis; vt sic per ordinarium posset puenire delegatus. Et iste intellectus minus restringit ipsum tex. qui loquitur gñaliter de oĩ iudice. iõ cõiter nõ recipit. Quartus intellectꝰ, quẽ sentiunt ẽt Do. in d.c. vt debitus, vt attẽdat forma excipiẽdi de priorib. lris. Aut. n. prim⁹ ipetrãs pnũtius p fm excipit de priorib. an-

ADDITIONES.

a Zach. Quæsito. Adde tu, an & quando princeps per suum, aut priuilegium intelligatur derogare iuri alteri quæsito. vide per Alexan. consi. 126. per totum, & consi. 2. col. 7. vol. 1. & consi. 219. vol. 2. per Fel. in c. quæ in ecclesiarum, col. 17. supra de consti.

Ant. Fran. Circa istam materiam adde, q licet iuri suo possit quis renunciare, & illud remittere pro suo arbitrio, l. si quis in conscribendo, C. de pac. & de epi. & cle. & in c. ad apostolicã, de reg. in 1. quod fauore, C. de leg. & per Spalate in tit. de ren. & conclu. tamen ius per me quæsitum tertio, non possunt renocare, vt l. cum a socero, & ibi per Bal. C. de in. do. & ius quæsitum in rebus publicis per contractum, non potest renocari; nec ẽt per principem tollit sine cã. vt per Ang. in l. cotem ferro, §. 1. ff. de publi. dicit tamen Spec. in tit. de leg. in §. 4. in ver. sed nunquid legatus, q̃ solus princeps potest tollere ius alterius, quod est intelligendum, q̃ illud facit ex cã iusta, vel ex cã publicæ vtilitatis, vt in l. item si verberatum, in §. 1. & ibi Bar. ff. de rei ven. & in l. Lucius, ff. de tutc. & per Car. in cle. 2. in ver. cæterum, de iud. & per Ale. in 1. consi. digestorum, in 5. omnem, post Bar. vbi tradit 17. an Imperator cõdendo legẽ, possit auferre dominum rei priuatis personis, & hẽ per Pau. de Cast. in cõs. 208. & 130. & 157. & per Old. in consi. 123. & vide Card. in Cle. 1. vt li. pẽ. vbi dixit, q Papa ẽt sine cã potest auferre beneficium beneficiato. Tamẽ Bal. in l. quoties, & in l. fi. C. si contra ius vel vtil. pub. dixit, q nunquam potuit intrare caput suum, q Deus dederit potestatem Papæ, vel Imperatori, aut alicui Principi, q possit aliquem priuare iure suo, & auferre illi rem suam sine causa. Sed potest dici pro concordia, q quãdo Princeps id facit ex certa scientia, præsumitur in eo cã. de quo etiã habetur per Bal. in l. j. in fi. C. de in. aur. annu. & per Pau. de Cast. in consi. suo 94. in 4. parte consiliorum, & l. fi ẽt per Inn. in c. quia plerique, de immu. ecc. & per do. Abb. in c. venerabilem, de elec. & per Alex. in consi. suo 136. in 1. parte consi. vbi ponit quando præsumatur causa iusta in principe, & habetur per Pau. de Cast. in l. ex hoc iure, ff. de iust. & iur. & in l. si hæredis seruus, ff. de leg. 1. & per Bal. in l. rescripta, C. de precib. Imp. offeren. & in 1. constit. C. in §. 1.

b Super eo. vide ibi plene Barb. in l. 1. 2. & 3. col. & Fel. hic.

c Seb. Sap. Qualibet specie. Quæ sit ratio diuersitatis, q priuilegium secundum non valet, non tollens primum, & tamen secus in constitutione, vel secus in testamento, vide pulchre per Card. in consi. 52. in præmisso casu. Item quæ Doc. hic tractant de derogatione priuilegij specialis, vide Alex. in consi. 107. visis instrumentis, in 1. volum.

d Vltra ius. Adde Cal. consi. 12. de priuile.

e Zach. Et quare. Adde tu vnum sing. dictum, tu habes q qui impetrat rescriptum contra ius, debet facere mentionem de iure illo, vel lege, cui derogat, vt hic, & dixi supra post ipsum, & alios in rub. in apost. in ver. contra ius, vt no. do. Alex. de Imo. post Bar. in l. omnes, C. de aqua. du. lib. 11. vbi alle. gl. magistram in Auth. de hære. & Fal. in gl. 1. & Doct. in l. fi. C. si contra ius, vel vtil. pub. Sed cautela est, vt impetrans, tale rescriptum cum hoc, q fecit mentionem expressam fieri legis, cui derogatur per illud rescriptum, q etiam fiat mentio, q̃ iudex illud debeat admittere, tex. est pro hoc sing. in l. neminem. & ibi Bar. C. de cano. stru. vr. Rom. lib. 11. tunc enim illud cogeretur iudex admittere, vt no. An. Cors. sing. 279. in ver. rescriptum, il 2. Ant. Fran. Circa hoc dicas, q quando est impetratum priuilegium contra legis dispositionem, tale priuilegium non valet, neq; iudex debet illud obseruare; nisi habeat clausulam, non obstante tali lege; quia tunc etiam si non mandetur iudici, q debeat obseruare priuilegium, omnino iudex debet illud obseruare, prout videtur sentire Bar. in l. neminem, iuncta l. præce. hic alle. de cano. stru. vr. Rom. lib. 11. Imo non vr esse necessarium, q quando princeps rescribit contra legem, q dicat, non obstante tali lege, sed sufficit, q dicat, non obstante aliqua lege in contrarium faciente, secundum Bar. in l. fi. ad fi. C. fi contra ius, vel vti. pub. & hẽ per Bal. in ti. de pa. Constan. §. libel. in 1. col. in vsib. feu. & per Bar. in extra. ad repri. in ver. non obst. & in l. 1. ff. de vulg. & pup. & per Pau. de Cast. in consi. 53. inc. passus iste, & per Alex. in consi. 103. in 4. parte consi. vide Bald. in h. humanum, in 1. col. C. de legi. vbi tractat, quando sufficiat generalis clausula, non obstante, ideo sit necessarium, q fiat expressa mentio de lege, cõtra quam rescribit, & habetur etiam per Bal. & alios in l. si non spali, C. de testa. Ins notissimum. Adde quod in simili voluit Bar. in l. ille aut ille, §. cum in verbis, ff. de le. 3. & facit l. pediculis, §. Labeo, ff. de au. & ar. le. & tex. in Auth. de iud. §. 1. & quod in simili voluit Bar. in l. eleganter, in prin. ff. de condi. inde. & quæ no. in l. 1. C. de rela. & in l. ancillæ, C. de fur. facit quod no. Bal. in l. 2. ff. de leg. & quod no. Ale. in d. §. cum in verbis, in apo. Adde quod voluit Ale. cõs. 122. 4. lib. & specialius Ca. consi. 8. de rescr.

g Zach. De primo. Adde, q non sufficit in impetratione secundi rescripti facere mẽtionem de primo rescripto generaliter, sed de omni clausula ipsius notabili. Ita nn. Ant. de Bur. in c. cum dilecta, de rescr. & in c. cæterum, in vlt. colum. eo. ti. Iste post eum in c. ex conquestione, in 4. no. de resti. spl. & Old. cõs. 325. inc. factum tale est, dominus noster Clemens V. col. 1.

h Vt debitus. Vide gl. 1. infra eo. c. cæterum, & in c. pastoralis, §. quoniam, in ver. enerauatur, infra eo. & But. in c. plerunque, in pe. col. & in c. fi autem, in prin. infra eo. & in d. c. vt debitus, 16. col. & ibi Phil. Cor. 5. col. cum seq. Dñi. hic & tene communem intellectum, quod regulariter attenditur data, dummodo primum rescriptum prius presentetur, quam de ipso excipiatur coram iudice secundo impetrato; nisi impetrator fuerit impeditus, & fuerit protestatus.

i Seb. Sap. In presentando. Circa hoc vide nonnullas quæstiones, quas ponit do. And. Sic. in c. cæterum, in 3. col. infra eod. & pulchre totam hanc materiam resumit Io. de Imo. in c. fi autem, infra eo.

rib. anteq̃ eas ꝓsentet iudici, & nõ audiẽ. ga vr hoc facere in fraudem, & hoc casu ꝓprie loquit c. vt debitus. Aut prius, q̃ excipiat, pñtat suas, & postmodũ excipit de suis priorib. & pñt seruari anti qua iura, vt ſtandũ sit primis, & nõ secũdis. Et intellm istũ appro bat do. Ant. ibi, & hic, & mihi sp placuit, vt euitemus iuriũ correctionẽ, quãtũ fieri põt. ar. l. c. cũ expediat, de ele. li. 6. & l. 1. C. de in of. do. & hoc quo ad primũ mẽbrũ. Quo ad fm prĩcipale, q̃d q̃n ꝑpetrãtin cã applonis dic vt in iurib. ad q̃ glo. remittit, vbi plene hoc tradit. Si vero sumus in lris ipetratis ad bñficia, gl. hic, in fi. se
a inuoluit, ga tpe suo ius erat satis dubiũ, sed hodie dicemus, q rr stat datæ, & nõ pñtationi. vñ illæ ꝓualẽt, q̃ primo sunt ipetrarç. de quo dic, vt in c. tibi q. de rescr. & in c. cũ, cui, de pb. li. 6. vide gl. de pcess. pb. in c. si soli, li. 6. & hoc quãtũ ad fm mẽbrũ principale. Ve nio ad tertiũ, cũ pcurrũt plura priuilegia. & dic, q aut primũ est gñale, & fm spãle; aut vtrũq; spãle, aut vtrunq; gñale. Primo casu gl. hic & clarius in pcedẽti gl. voluit, q nunq̃ fm deroget primo,
a siue, sit gñale, siue spãle; nisi de primo fiat mẽtio. a Tu dic de primo, vt plene dixi §. in pcedẽti gl. dicit tñ Host. q ẽt tenẽdo opi. q spãle derogat gñali, nõ derogat tñ, cũ grauissimo ꝓiudicio primi priuilegiati, saltẽ ex tacita volũtate Principis. ar. in c. suggestũ, de dec. & no. bonã limitationẽ ad illã opinionẽ. Si vero vtrũque est gñale, vel speciale, aut vtrũq; est in corpore iuris clausum; & fm derogat primo, sicut dicimus in secundo iure primo ℣rio, vt in c. 1. de consti. li. 6. & hoc cõiter tenent hic Doc. Ratio ipsius dicti põt esse, quia primum priuilegiũ, nõ tollit per fm, quia Papa censetur ignorare primum priuilegiũ, cũ ꝓsistat in facto, vt dicto c. 1. Sed q̃n vtrũq; est clausũ in corpore iuris, ꝓsumit scientia Papæ, cũ cẽseat habere oĩa iura in pectore, vt d. c. 1. Aut vnũ est in corpo
25 re iuris, & aliud extra volum; & illud, quod est extra corpus, præiudicat in corporato, ita cõiter dr. Sed ego dubito, † an hoc sit ve rum, quia priuilegium contra ius, maxime priuatum, debet face re mentionẽ de iure, vt in c. ex parte, de capel. mona. & §. remisi ad multa iura. Ergo saltem priuilegiũ extrauagãs dẽt facere men tionẽ de iure saltẽ in gñe, vt dicat, nõ obstãte quocũq; iure in ℣ riũ dictãte. Ad hoc q d no. Bar. in l. fi. C. si ℣ ius vel vti. pub. Nã q̃n que priuilegiũ emanat ꝓp nimiã importunitatẽ; & ex nimia oc cupatione nõ fuit põderatũ, q̃d erat ℣ ius vel priuilegiũ alterius; iõ vt appareat de certa sciã Principis, dẽt fieri mẽtio saltẽ gñalis mõ ꝑdicto. Et hæc est rõ, quare in rescripto dẽat fieri mentio de
26 iure, vt i iurib. §. alleg. Si vero vtrũq; est extra corpus: & tũc semp valet primũ, nisi in secundo mẽtio fiat de primo, vt d. c. veniens. hoc limita, nisi primũ esset fm ius cõe obtẽtum, vt hic. † Vltimo mẽbro principali, q̃n ꝓcurrũt rescriptũ & priuilegium: aut priuilegium præcessit & rescriptum subsequitur, aut e ꝓtra. Primo casu, si primũ priuilegiũ fuit fm ius, valet fm rescriptũ, vbi: licet nõ faciat mẽtionẽ de priuilegio; nisi eo casu, quo de iure esset fiẽda mẽtio, quia tunc debet facere mentionẽ de iure saltẽ gñaliter mõ ꝑdicto. Aut priuilegiũ nõ erat fm ius; & tunc aut dabat formã rescriptis impetrãdis, vel parabat dilatoriã exceptionẽ ad rescriptũ; & nõ valet rescriptũ; nisi faciat mẽtionẽ de priuilegio; & iste est proprius casus c. cũ ordinem, ℣. eo. Aut priuilegium causã bat ius peremptoriũ; puta quia concedebat exemptionem a decimis; & rescriptum fuit impetratum ꝓ priuilegiatum solum ad iuris obseruantiam; & rescriptum valet quo ad hoc, vt iudex habeat iurisdictionem in causa; sed non præiudicat priuilegio; quia in vim peremptoriæ potest opponi de priuilegio ꝓ istũ forte Plebanum, qui impetrauit rescriptum super solutione decimarum fm ius. Et est ratio, quia sicut de peremptorijs exceptionibus cõ petẽtibus audiẽtur, nõ est necesse facere mẽtionẽ in rescripto, vt in c. 1. de lit. contest. li. 6. ita nec de priuilegio causante perẽpto riam, sic intellige no. ℣. eo. c. constitutus. Si vero eꝰ, rescriptum ꝑcedit, & priuilegium subsequitur; & erat facta lit. contest. seu aliter iudicium erat in choatum vigore rescripti; & priuilegium po stea impetratum, non præiudicat rescripto, quo ad illã causam; nisi faciat mẽtionem de processu. Iste est casus in c. causam. 2. de testi. & in cap. dilectus. vt li. pẽden. & ibi per Inn. in additio. Aut vigore rescripti non pendebat lis; & priuilegium præiudicat rescripto; quia põt opponere priuilegiatus de iure suo, ar. in l. si qs. ff. de iud. & quod dixi post Compostel. §. titu. prox. capit. cum. M. quod est verum fm Host. nisi dolose iste impetrasset priuilegiũ; vt sic supplantaret solicitudinem illius, quem sciebat primo impetrasse rescriptum, arg. in c. suggestum, de appel. & c. meminimus. & hoc de tertio, & vlti. membro. Abbas.

ADDITIO.

a ¶ Fiat mentio. Vide idem hic plene per Fel. in 13. colum. in ver. secunda dispositio, cũ sex fal. entijs, bellissime per eum reductis, post dominũ meũ hic.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, si preces veritate nitantur, semper subintelligitur in rescriptis, etiam nisi sit posita, & nu. 3. & nu. 9.*
2 *Periurus clericus priuatur beneficio.*
4 *Priuilegium, vel rescriptum deuians a communi stylo curiæ, præsumitur subrepticium, & non mandatur executioni, nisi Princeps secundo rescribat.*
5 *Præcise, ista dictio quid importet.*
Statutum secundum non tollit primum, vbi cauetur aliquid præcise obser-
uandum, nisi de primo fiat specialis mentio.
6 *Copulatiua, an & quando ponatur pro disiunctiua, & econtra.*
7 *Appellans si non prosequitur appellationem intra tempus, potest aliquo casu ipse prosequi.*
8. *Reus absolvitur actore non probante, etiam si reus assumpserit in se onus probandi, & non probaucrit.*
9 *Decretum non est approbatum, nisi quo ad dicta Sanctorum, & Pontificum, quę ibi sunt inserta.*

CAP. II.

1 Ex parte. †In rescripto Apostolico subintelligitur clausula, si preces veritate nitantur. & si rescriptũ
a prohibet causę cognitionem, est de falsitate inspectũ. a In prima parte ponitur querela, in secunda prouisio. Secunda ibi, [Verũ.] Casus literalis. Quidam clericus G. nomine, impetrauit literas ad Episcopum Conuentren. contra quendam alium F. nomine. super præbenda de nouali sub hac forma, vt si constaret ipsum F. de periurio esse conuictum, & perpetuo illi renunciasse præbendæ, remoueretur ab ea. Iudex in causa procedens, cui constitit de præmissis, ipsum F. eadem præbenda priuauit a qua sententia d. F. appellauit, & ad Archiepiscopum Cantuarien. literas impetrauit sub hac forma, vt ei præbendam d. Episcopus præcise absque cautæ cognitione, restitueret. Episcopus Conuentren. hoc intelligens significauit domino Papæ, qualiter in negotio processerat. Super hoc negotio rescribit Papa eidem Archiepiscopo dicens, q non credit ita præcise scripsisse: & cum in huiusmodi literis hæc conditio debeat intelligi, si preces veritate nitantur, ẽt si non apponat; vnde mãdat Papa eidẽ Archiepo, vt inspiciat literas Epo Conuentren. directas; & si inuenerit, q fm prædictum modum scripsisset eidem, & in literis illius F. nõ fuerit habita mẽtio priorum literarum, sententiam Epi Conuentren. debeat confirmare; & ipsum F. cum literis, quas impetrauit, ad eidem Apo-
2 stolicam venire compellat. B. † No. duo, quorum quodlibet sufficit, vt quis remoueatur a beneficio suo. Primum est, periurij cri
b men. b Concor. c. querelam. de iureiur. & c. cum non ab homine. de iud. & c. peruenit, de fideiuss. Secundum, est spontanea re
c nunciatio. c ad hoc. 7. q. 1. c. q̃ periculosum. & c. audita. ℣. de resti,
3 spol. cum simil. † No. q in rescripto emanato ad instantiam partis, semper subintelligitur clausula, d si sit ita. e i. fi vera narrantur
c in rescripto. Ex quo infertur, q si opponitur narrata non esse vera; onus probandi incumbit impetranti, quod tenet Io. And. in
4 c. 1. de lit. contesta. li. 6. & vide quod dixi in c. fi. de præsum. † Item no. iuncta gl. fi. q vbi rescriptum principis deuiat ab omni ratione, & communi stylo curiæ, debet ille impetrans tanquam de falsitate suspectus, remitti ad Principem vna cũ illo rescripto. facit 19. dist. c. in memoriã. Et idẽ dic in priuilegio emanato ꝓ cõem curtum priuilegiorũ. de quo vide gl. in c. causam, 2. de testib. facit cap. quod super his, de fide instr. vide quod no. Cyn. in l. fina. C. si contra ius, vel vti. publi. Ex his infertur, q vbi rescriptum, vel pri-
f uilegium deuiat a communi stylo, f & ratione naturali, non debet commissarius illud exequi; sed expectare secundam iussionẽ principis,

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Suspectum. Vide ad hoc Bal. in consi. 44. dominum Baliardinum, in 1. vol.

b ¶ Periurij crimen. Vide Car. & Abb. in c. querelam. de iureiu. & Mod. hic vide licet Barb. & Fel. in 1. & 2. col. & Inn. in c. inter dilectos. post prin. de excep. præla. & Domin. 8. dist. c. quo iure. ad fi. Adde tu Ro. sing. suis, vbi dicit, q ratione iuramenti illiciti, non peiuatur quis dignitate, nec beneficio, nisi secũ do iurauerit contrarium eius, quod primo illicite iurauerat, alleg. tex. sing. in c. tua. de iureiu.
Zach. Adde dum alle. Rom. in suis sing. dic, q est sing. 503. in ordine, quod inc. quid si vnus iurat. pro quo adde illud posse videri per Car. post alios in c. Arch. alias Flor. 85. dist. Do. in c. cum inrer, de renun. & in c. debitores, de iureiu. Spe. in ti. de leg. §. nunc ostendendum, ver. item Papæ, in fi.
Ant. Fran. Tu adde, quod quando quis temerarie iurat, & super re illicita, pro tali temerario iuramento est sibi pœnitentia iniungenda, iuxta ea, quę hñt in c. qui sacramento. 22. q. 4. Esto enim, q ex tali temerario & illicito iuro non oriatur obligatio, vt in c. inter cętera. 22. q. 4. & in auth. q eis, C. de nup. tamen ex eo, q temere iurauit, erit sibi pœnitentia iniungenda, vt in c. verum, de iureiu. & in c. criminis. 25. distin. de quo etiam plene traditur in c. quanto, eo. tit. de iureiur.

c ¶ Spontanea renunciatio. Adde Imo. post Host. in c. quod in dubijs, in 324. col. de reoun.
¶ Adde q etiam si sit facta in manibus superioris, vt consuluit Pau. de Cast. consi. 22. & obstat spontanea renunciatio, licet superior non acceptauerit, quia quantum ad renunciantem in eo nil remanſit, ita dicunt do. de Ro. de ci. 352. in no. de renuncia.

d Seb. Sap. Clausula. Vide quod in simili no. do. Abb. in c. ex parte. 2. ante fi. infra de off. del. & in c. super literis, col. 2. infra eo.

e ¶ Sit ita. Adde Bal. in c. super literis, in 10. col. infra eo. ibi, ista clausula. Sal. in l. præscriptione, in 3. col. ver. iterato, ad idem l. quia conditio. C. si contra ius. & Aegi. Bel. dec. 4. inc. falſi expressio. & Bal. in l. vniuersa. C. de diuer. rescri. & ibi per Doc. Adde tu Raph. Fulg. consi. 23.
Zach. Adde Alex. consi. 136. inc. in causa & lite, ver. vltra dico, in prin. col. 2. vol. 2. quod est secundum maiorem numerum. consi. 268.

f ¶ Communi stylo. Vide quæ dixi in c. ex literis. supra tit. proxi. & plene hic per Fel. in 24. col. in ver. stylus curiæ.
¶ Adde tu Fel. consi. 309.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a princeps,[a] facit c. si quã, ĩ. eo. quod no. in d. l. fi. C. si ꝯ ius, vbi p Cy.
5 †Vltimo pondera dictionem, præcise.[b] Nam idem importat, qđ
b absolute, & sine causæ cognitione, vt hic innuitur. † Et vide bonam gl. in c. ꝯ Christianos, de hære. lib. 6. Et dicit Iac. de Are. notabile verbum in l. omnes populi, ff. de iusti. & iu. q. si ista dictio, præcise, ponitur in statuto, habet vim clausulæ derogatoriæ ad aliud statutũ ꝺrium, vt non valeat ꝑm ꝺriũ; nisi fiat mentio de primo: ex quo in statuto dr̃, q. hoc quod ibi statuitur, sit præcisum. Et est notabile verbum, si esset verum. vr̃ tñ habere rationem in se, vt illud verbum aliquid operetur. Et no. prædicta; quia sæpe in
6 rescriptis principum ponitur hæc dictio, præcise. † In glo. 1. in fi. no. bene hanc gl. ad quam quotidie fit remissio. Ex qua colligo,
c q. de nã copulatiuæ[c] est, q. vtraq; pars sit ver; de nã disiunctiuę est, vt sufficiat altera pars: sed impropriantur istæ dictiones, vt copulatiua resoluatur q̃ñ; in disiunctiua, et disiunctiua, q̃ñ; in copulatiuam, si nã mãꝛ subiectæ hoc importat. Nam verba debẽt deseruire intentioni; & non eꝯ vt in c. secundo requiris, de app.
d Et vt hẽas[d] hanc mãm perfecte, distingue colligẽdo dicta Doc. q. aut copulatiua, &, vel alia dictio copulatiua ponitur inter impossibilia, ita q. non possunt simul esse vera; & tunc copulatiua resoluitur in disiunctiuam, vt si testator dicit, volo testamẽtum meum valere iure testamenti, & iure codicilli. Nam certũ est, q. valet iure codicilli, si non potest valere, vt testamentũ; quia impossibile est, vt valeat tanq̃ testm̃, & vt codicillus: quia in testo requiritur necessario hæredis institutio, in codicillo vero non est hæredis institutio; & de hac mã plene legitur, & no. in l. fi. C. de codi. Aut copulatiua ponit inter ea, quæ simul possunt esse vera; & tunc aut extrema copulata, non sunt omnino diuersa, & tunc copulatiua non stat proprie; quia de nã copulatiuæ est, vt copulet oĩno diuersa: et quod vtrunq; copulatũ veniat principaliter, vt no. gl. super rub. ff. de iur. & facigno. & gl. in c. querelã, de simo. Aut extrema sunt diuersa, & tunc si vnum venit ad alterũ,
7 vt accidens, copulatiua resoluit̃ per, idest, ita † q. subꝭantiuũ exponit adiectiue. Exemplum in l. 1. coniũcta gl. ff. de pac. vbi dr̃, q. pactum est inuorũ placitũ & consensus. dictio vero placitũ, exponitur adiectiue. i. placitus consensus duorũ. Si vero nõ sic venit vnũ ad reliquũ. Aut ponit inter speciem, & individuum, vt no. Dy. in regula, generi, de reg. iu. lib. 6. Aut ponitur inter duo separata, & cõia, & tunc aut sumus extra iudicium, & in prorius voluntariis, & copula stat proprie, & regitur, q. vtrunque copulatũ verificet, vt si promitto tibi. 10. si Titius miles factus fuerit, &. Sempronius Comes: nõ enim teneor dare nisi vtrunq; accidat, vt l. si quis ita stipulatus, ff. de verb. obli. Et hoc intellige, q̃ñ copulatiua formatur affirmatiue, vt in præcedenti exemplo: secus si negatiue; quia tunc requiritur, q. neu-
e trum accidat. Exemplum,[e] promitto tibi 10. si Titius non fuerit factus consul, & Imperator non venerit in Italiam, d. l. si q̃s ita. Aut sumus in iudicijs, & tunc est dubiũ, vtrum si princeps mandat duo copulatiue, vel si pars aliquid posuit copulatiue in libello, vel in articulis; vtrũ requirat vtrunq;, & hoc casu distingue, q. aut plura copulata veniunt ad diuersos effectus consequendos; & tunc non sufficit alterum ad consequẽdum omnes effectus; & iste est casus in c. olim, ĩ eod. vbi de hoc. Aut plura copulant ad vnum effectum consequendũ; & tunc aut adstrinxit quis se ad probandum vtrunq;, & non sufficit alterum probare, licet alias per se sufficeret; quia imputandũ est sibi, ex quo se ad vtrun
que obligauit, vt in c. licet, de prob. no. in l. diuus, ff. de re iud. vbi de hac mã. Facit l. cirea, ff. de prob. Hoc intellige verũ, nisi verse-
f tur fauor publicus; quia non potuit pars se obligare ad vtrunq; præiudicium iuris publici. Vnde tunc, licet ipse compellat in ꝓbando vtrunq;, iudex tñ ex officio suo, si probatum est alterũ p se sufficiens, dẽt occurrere & ex officio procedere. ad hoc vide
8 bo. gl in c. si forte. † de elec. lib. 6. facit c. constitutus, ĩ. eo. de app.
9 † vbi tex. no. dicit, q. si pars appellans non fuit prosecuta appellationem in termino, potest iudex proseq, ti ibi vertitur fauor pu-
10 blicus, & hoc in actore. † Si vero reus se obligauit † ad probandum aliquid vltra, quam esset necesse, si probat, non perdit causam, quia per hoc non priuatur commodo possessionis, vnde actore nõ probante, debet reus absolui, vt notanter ponit in d. l. circa, & in c. vnico, vt ecclesiast. beneficia. Aut iste se non astrinxit ad probandum vtrunq;, & tunc aut venit vt qualitas ad reli-
f quum,[f] & sufficit alterum probare, vt puta si excipio, quod testes corrupti, falsa dixerunt, & iste est proprius casus c. i. s. alleg. vt no. per Bar. in d. l. diuus. Aut non venit, vt qualitas, sed est eque principale, & tunc si neutrum per se sufficit, vtrunq; est probandum, vt in c. cum dilecta, ĩ. eo. Si alterum p se sufficit, satis est illud probare: nec in dubio vr̃ se adstringere ad vtrunq;, ad hoc c. cum iam dudũ. de preb. et in c. exhibita, de iud. Et in hoc casu intellige decisionem huius gl. & hoc rene; licet Arch. in c. 2. de testi. lib. 6. dixerit, q. si plura copulant eadem oratione, vr̃ se tacite qs adstringere ad vtrũq;, quod non est verum, vt patet ex prædictis. Sed pp istas ambiguitates euitandas aduocati, & procuratores solent apponere in fine libelli, & articulorũ, q. non astrin
g gunt s se ad probandũ, nisi ea q̃ necessario incũbunt; & hoc no-
12 tabis. † In glo. pen. in fi. vult ergo glo. q. aliud sit secundum leges, ꝑm quas non valet rescriptum, nisi apponatur illa clausula, Si est ita, vt hr̃ in l. fi. C. de diuer. rescrip. & hr̃ illa lex canonizata. 25. q̃. 2. c. dicenti. §. vniuersa. Sed ꝑm canones valet rescriptum; & subintelligitur illa clausula. Sed vr̃, q. non debeat esse diuersitas inter vtrunq; ius; cum illa sit canonizata in volumine decreti, ergo debet seruari, vt quia omnia nostra facimus, quib. authoritatem impartimur, in c. si Apostolicæ, de præb. lib. 6. & in l. 1. C. de ve. iu. enu. Sol. illa lex fuit ibi incorporata p Gratianum, qui non potuit canonizare legem in præiudiciũ Canonis: imò dicta Gratiani quotidie reprobantur, sicut dicta alterius Doctoris, vt plene hr̃ in gl. Decreti, & maxime in summis. Idem dicit Io. And. de dictis Magistri sententiarũ, vt no. in c. debitum, de big. Nec obs
h dicatur, ex quo leges sunt in Decreto, & Decretum est approbatum; ergo in vim consequentiæ leges ibi canonizatæ,[h] sunt approbatæ. Quia vt dicit Ioan. And. & bene, nullibi legitur, q. liber
i Decreti[i] fuerit approbatus. Nam hoc ibi non constat, nec ex principio, nec ex fi. vnde nullum authorem habet authorizatum, quemadmodũ habent alia iuris volumina. Et præsupposito, q. fuerit approbatus, dẽt intelligi, q. fuerit approbatus quo ad dicta Sanctorũ, & Romanorũ Pontificum; non autem quo
k ad dicta Gratiani.[k] Et ex his vr̃ q. dicta ibidem posita, non faciant indubitatam fidem. Sed ego dico, ex quo ille liber communiter, & a multis annis citra fuit publice lectus in scholis, & ipsius dicta communiter recepta, sunt hodie tacite approbata, & per omnes recipienda, prout in simili no. Barto. in l. 1. ff. si certum petatur, de dictis Hippol. Aristot. & aliorum medicorum, & Philosophorum. Dicta vero Gratiani non leguntur vt approba
ta, nec

ADDITIONES.

a Zach. Secundam iussionẽ principis. Dic tu, q. rõ est, quia q̃ñ rescriptum cõtra stylum curię conceditur, facit q. præsumatur esse fatum. no. Ia. Rebuf. in l. finu. j. & ibi Lucas de Penna, & in add. ad do. Rebuf. ed cano. largi. li. x. & Felhic col. 8. ver. stylus curiæ, facit quod scribit iste in c. cãm, quæ. il 2. in 1. colde rest. & in c. q̃ graui, & ibi late post eũ, de cri. fal. & ĩ d. c. ad hæc, de sẽ. exc. Ant. Fran. An, & q̃ñ iudex debeat expectare secundam iussionem rescribentis, etiam si princeps, si quando aliquid sibi rescribitur, quod eius mentẽ aliqualiter perturbat, vide ea, quæ habentur in e. si quando, & in ca. cum adeo, de rescr. & in c. cum teneamur, & in c. ad aures, de præben. & vide plene per Io. And. in c. 1. de excess. præla. lib. 6.

b Præcise. Adde Car. hic Bal. & Barb. & Bal. in l. 2. in 2. col. C. de execu. rei iud. & Baptistam in l. omnes populi, fol. 19. sequentem istũ hic, & Bal. in auth. hodie, C. de iudi. & gl. 1. in l. semper, in §. demonstratur, ff. de iu. immu. & Bal. in rub. sup. ti. proxi. & in l. exceptionem, in vlt. col. C. de proba. & in d. l. omnes populi. in vlt. char. & in q. 4. sup. ti. proxi. & in l. commissoriæ, C. de pac. inter empto. & vendi. & ibi per Mod. Adde Ale. consi. 80. lib. 1.
† Idem quando venit determinatio in præc. & per eundem in ca. monasteria, col. 1. de vi. & honesta. cle.
Ant. Fran. Tu adde, q. dictio præcise, & absolute, idem bgnificant, vt in c. contra Christianos, de hære. li. 6. & vide tex. in l. miles, in §. decem, ff. de re iu. vbi dictio, præcise, exponitur. i. necessario, & in l. sed & hæ. in §. pen. ff. de procu. Adde tamen, q. verbum, præcise, vel præcisum, recipit quandoq; limitationem, sicut verba generalia, & vniuersalia, vt per Bar. in l. fi stipulatus sim damam, de ver. obl. & in l. eum qui, in §. fi parenti, ff. de iureiur. & hr̃ per Archin c. 1. 61. dist & in c. fine exceptione, 12. q. 2. & per do. Card. in c. de rescr. vbi dicit, multum esse aduertendum ad talia verba, propter statuta, quæ existunt in plurib. locis, prout dicit multa esse Paduæ, in quibus sunt ista verba, q. statutum sit præcisum, quomodo talia verba intelligantur.
Vide eundem in c. prout in fi. de dolo & contu. & c. cum causa, de re iud.

c De natura copulatiuæ. Adde Ludo. consi. 166. inc. viso diligenter, in 3 col. in cle. in plerisq;, de ele & per Mod. hic, & per Mod. in l. 1. ff. de iusti. & iu. alias in rub. vbi accumularunt de natura copulæ, & plene per Fel. hic, in 15. col. in ver. copula coniungit, & operatur, cum sexdecim seq.

d Seb. Sap. Et vt habeas. Vide Dom. Soc. in l. fi is, qui ducentæ, §. vtrum, ff. de reb. dub. d. Ia. in l. 1. in prin. ff. de iusti. & iu. dominum Aret. in l. si quis ita stipulatus fuerit, ff. de ver. obl. Ale. in consi. 101. col. 2. vol. 3.

e Seb. Sap. Exemplum. Hoc non vr̃ verum indistincte, quia communis opi. est, si testator dicat, Instituo Titium, & Seium, & si Titius, & Seius hæredes non erunt substituo Caium, quod si Titius sit hæres, & Seius non, q. nõ pũt admitti Caius, & tamen verum est dicere, q. Titius, & Seius, non sunt hæredes. Ita tenet Bar. in l. hæredes mei, §. cum ita, vbi late Ale. & Soc. ff. ad Treb. idẽ Bar. & ibi late Mod. in l. pe. C. de impu. & aliis fulsti. Et dicit Bal. in c. 1. de duobus fratrib. a cap. inuesti. in vsib. feudorum, q. stante statuto, q. quando quis non habuit filium, & filiam, succedat frater; si quis habeat filium tantũ, excluditur fratres. Ex quo patet, q. non semper est verum, quod dicit hic do. Abb. q. requiritur q. neutrum illorum aceidat, de quo vide do. Soc. in l. fi is qui ducẽta, ff. cum ita, ff. de rebus dub.

f Seb. Sap. Ad reliquum. Ex hoc infertur ad quæstionem quam ponit d. Bartho. Vero. in consi. 63. esto, q. in actis. de eo, qui accusau t aliquem, q. fecit inquisitum ad domum, & in personam. Et etiam ad illud, q. ponit D. And. Sic. in cõsil. 42. viso processu, 2. vol.

g Non adstringunt. Adde tu quid operetur clausula libelli, Non se adstringens, &c. Ale. consi. 61. 2. lib.

h Leges ibi canonizatæ. Adde gl. 2. ibi alias secundum leges in c. 1. de excep. & gl. in c. super eo. lo 1. de testim. & ibi Abb. in fi. & gl. in c. j. in ver. tractatus, circa med. de reb. eccle. non alie. in 6. & ibi Do. 4. col. Pet. de Anch. in c. 1. circa 4. char. supra ti. proxi. facit gl. in c. si qua mulier, §. nunc autem, ibi, proximã, 19. q. vlt. Card. in cle. 1. in fi. 2. opp. de lequę. pof. & fru. Adde, an in rescripto subintelligatur clausula, si ita est, Ale. consi. 135. 2. lib.

i Liber Decreti. Adde istum supra in prœmio, §. Rex pacificus, in 5. col. & Io. And. in c. ex parte, in fi. de feu. Arch. & Dom. in c. quis nesciat, 6. dis. & in cadem his, lo 2. 50. di. & istum in commento, quod incipit Basileæ, super decr. in 1. col. & Præpositum in arbore consan. & in 6. col.

k Ad dicta Gratiani. Adde plures gl. reprobantes opi. Gratiani, quas enumerat hic Fel. 35. col. ibi, opi. Gratia. reprobat gl. 13. dist. in summa.

ta, nec leges per eum canonizatæ, habent maiorẽ vim, q̃ si simpliciter essent in volumine iuris ciuilis: secus autem, vbi lex esset
a incorporata Canoni, authoritate Principis, quia tunc faceret fidem, tanquam Canon, vt est tex. cum glo. a no. 2. q. 1. c. in primis.

ADDITIO.

a ¶ Tex. cum gl. Vide istum de iud. c. nouit. in 15. col. vbi eam all. & in c. 1. in 1. no. de præsump. Imo. in c. 1. in 1. col. supra tit. prox. & ibi etiam in 2. colum. sequitur dictum Io. And. hic.

SVMMARIVM.

1 Quod tempus attenditur in rescriptis, an tempus datæ, an tps ꝓsentationis.
2 Rescriptum secundum, tollit primum, si de eo fiat mentio, alias secus. 5.
3 Rescriptum impetratum de communi consensu partium, non tollitur per secundum impetratum ex consensu vnius partis tantum; nisi de illo communi consensu primi rescripti fiat mentio in secundo.
Clausula omnis, quæ posset mouere principem ad non concedendum facile rescriptum, est necessario exponenda ipsi principi; alias esset surreptitium rescriptum.
4 Continuo, ista dictio importat, vt non fiat temporis interuallum
5 Secundum rescriptum nõ faciens mentionem de primo, an sit ipso iure nullũ.
6 Surreptio an vitiet ipso iure rescriptum impetratum ad lites; & quid si sit impetratum ad beneficia.
7 Rescriptum si continet plures gratias, surreptio in vna, non vitiat alias.
8 Nullum dicitur etiam illud, quod potest annullari, sed largo modo.
9 Rescriptum secundum an tollatur, si primus impetrans obiecit surreptionẽ, an vero requiratur, q. appellet, si iudex non admittit suam obiectionem.
Paria sunt non excipere, vel excipere, & a reiectione non appellare.
10 Rescriptum secundum faciens mentionem de primo, an tollat primum ipso iure; adeo quod processus factus super primo sit nullus.
11 Iudex delegatus, an debeat dari de consensu vtriusque partis.
12 Rescriptum est ipso iure nullum, si impetratur ab excommunicato.

CAP. III.

Cæterum. Si in secundo rescripto per aduersarium impetrato, non fiat mentio de primo, valet primum, & non secundum; alias valet secundum. Et si primum fuit impetratum communi consensu partium, non valet secundum impetratum per alteram partem, hoc tacito. Habet tria dicta. Secundum ibi, [Si vero.] Tertium ibi, [Verũ] Casus lit. Aliquis impetrauit literas contra aduersarium suum, super aliqua causa; ad
1 uersarius ille postmodum obtinuit causam illam alijs iudicibus cõmitti; nulla habita mentione de priori commissione, dicitur hic, q. primæ literæ valent, & non secundæ. Si vero in secundis fiat mentio de primis, secundæ valent, & non primæ. Vltimo dicit, q. si de assensu partium causa committitur, & pars alterutra, postea altera nesciente, tacito de commissione priori, causam alij obtinuit delegari, literæ non valent, & in expensis debet alteri parti condemnari. Ber. † No. 1. tres reg. in materia rescriptorũ. Prima, q. in rescriptis impetratis ad lites per vtranque partem, standum est rescripto habenti priorem datam, ita q. in tempore huius c. simpliciter stabatur datæ, & nõ ꝓsentationibus, hodie
2 dic, vt plene dixi supra eod. cap. 1. † Secunda reg. q. secundum rescriptum mentionem faciens de primo, tollit primum; secus si
3 mentionem non facit. † Tertia, q. secundum rescriptum non tollit primum impetratum cum consensu partium; nisi faciat mentionem, non solum de primo; sed etiam de illo communi cõsensu. ex quo infertur, q. non solum fienda est mentio simpliciter
a de priori rescripto; sed etiam de omni notabili clausula a apposita in eo. Ad hoc quod leg. & no. in ca. ex literis, de do. & cont. Ra
b tio est: Quia omne tacitum, b quo expresso, princeps non ita faci
c le c dedisset literas, reddit rescriptum surreptitium, vt in c. postul. & ibi no. infra eo. Certum autem est, quod si Princeps sciuisset primum rescri. impetratum de communi consensu partium, non dedisset secundum, saltem ita faciliter; quia non debet iu-
4 dex dari ad petitionem alterius partis, vt in l. obseruandum, ff. de
d iudi. † Item no. significatum huius verbi, continuo.[d] Exigit enim vt non fiat temporis interuallum: Nam ista ponuntur hic, vt diuersa. In hoc tamen recurrendum est ad arbitrium iudicis, ar. in l. quod dicimus, & l. ratum. ff. de solu. & in c. quia propter, infra
5 de ele. in glo. † Pro declaratione cap. & totius materiæ, quæro de tribus quæstionibus prout tria sunt dicta. Prima quæstio, nunquid secundum rescrip. non faciens mentionem de primo impetrato super eadem causa ab aduersario, sit ipso iure nullum. Secũda quæstio, nunquid faciendo mentionem de primo, ipso iure tollatur primum, ita quòd non valeat processus postmodum ex plicatus per primum. Tertia quæstio, nunquid iudex possit dari communi consensu partium; an vero possit deputari ad instantiam vnius duntaxat. Circa primam q. reperiuntur tres opin. Compo. tenet, quòd secundum sit ipso iure nullum. Et pro hoc optime facit ista litera, quæ dicit quòd secundæ literæ non obtinent alicuius roboris firmitatem, & cum loquatur per verbum præsentis temporis, videtur quòd nullatus surgat ipso iure. Ad hoc quod no. glo. in reg. in pœnis, de reg. iur. lib. 6. & in l. in crimi
nali. C. de iur. om. iu. Secunda opin. distinguit inter impetrantem ignoranter, & hæc fuit opi. Dam. Tertia opin. est fere communis omnium Doc. vt Inno. Host. Gof. & sequentium, qui hic omne

tenuerunt secundum rescri. nõ esse ipso iure nullũ, sed annullan
e dum ꝓpe exceptionis, c ita q. per rescriptum datur iurisdictio. & si non excipitur, valet processus secundi iudicis. Et licet multa dicantur ad hanc opi. fundandam, tamen hoc optime probatur in c. si autem, & c. plerũque, infra eo. ti. In quib. patet, q. si primus impetrans dolo, vel negligentia vti postposuit suo rescripto, intra annum poterit conueniri authoritate secũdi rescripti. Et sic secundum a principio, non fuit nullum, quia si fuisset nullũ, non potuisset conualescere ex negligentia primi impetrantis, quia quod nullum est a princ. tractu temporis conualescit, vt in reg. non firmatur tractu temporis, de regu. iur. li. 6. Et hodie iudicio meo videtur tex. apertus secundum communem intellectum in c. vt debitus. de app. vbi patet expresse q. valet ꝑm rescriptum; &
6 prævalet primo, si vigore illius emanauit citatio. † Et ex his infer tur ad vnam ꝯclusionẽ gñalẽ ad hanc mãm rescriptorũ, q. in re-
f scriptis impetratis ad lites, surreptio nõ vitiat ipso iure; f sed opus est exceptione, ad hoc quod legitur & no. in c. ad audien. infra e. tit. Quod tñ vr̃ limitãdũ ꝑm opi. In. in c. cũ dilecta. ĩ. e. vbi facit differẽtiã inter surreptionẽ & obreptionẽ, vt surreptio nõ vitiet ipso iure, sed obreptio sic, qđ an sit verũ, ibi dicet. Itẽ limito, nisi in eodẽ rescripto fiat gra, & accessorie det iurisdõ ad executionẽ gratiæ. Nam tũc ipso iure gratia annullat̃ pp surreptionẽ, ita & iudicis datio, ar. c. si super gratia, de offi. dele. li. 6. Nam scire debes aliã ꝯclusionem in hac mã rescriptorũ, q. in rescriptis impetratis ad beneficia, qualiacũq; sint beneficia. surreptio vitiat rescriptũ & gratiã ipso facto, vt in c. ad aud. s. all. & in c. ꝓstitutus. ĩ. eo. & in c. 1. & 2. de fi. presby. li. 6. Et hanc limitationẽ sentit Inn. in d. c. cõstitutus, ĩ. eo. & vide p Io. And. in c. 1. de lit. cõt. li. 6. Pone exẽplũ, Papa ꝯtulit Titio ecclesiã S. Lau. & pro executione gratiæ deputauit Semproniũ executorẽ: si surreptio interuenerit, gra est nulla ipso facto, & p ꝑns executoris deputatio, cũ veniat accessorie ad gratiã. Quid aũt si iudex daret̃ ꝛparatim a gra? dic, vt dicã in d. c. ad audientiã. Prædicta limita, vt habes tex. singularẽ in c. si eo
7 tpe. ĩ. eo. ti. li. 6. vbi dr̃, † q. si rescriptũ ꝯinet plures gras, surreptio circa vnã nõ vitiat alias. qđ est bñ notãdũ. Et ad istũ tex. q. vr̃ ob-
8 stare primæ ꝯclusioni, dic, q. ꝑm dr̃ nullũ in effectu. † Nam id qđ
g põt annullari, g põt dici largo mõ nullũ, vt est bo. tex. in l. si dari isti
9 puler, ff. de ver. ob. † Sed circa prædicta dubitat, nũqd ad euacuandum ꝑm rescriptum, sufficiat excipere de surreptione, licet non appelletur ob exceptionem reiectam per iudicem tacite, vel expresse. Videtur primo, q. sufficiat sola exceptio, quia iudex proce
h dendo ad ulteriora, venit contra ordinem iuris, vt in c. pastoꝛ. h in fra eo. Vbi datur forma qualiter debeat procedi, cum de ꝗualiditate pluriũ rescriptorum dubitatur. In n. & Compo. tenẽt, iustius & fecurius esse, vt appelletur, si iudex nõ vult admittere exceptionẽ. Nec ob. qđ dixi, q. subuersio ordinis, vitiat processum; q. a illud procedit in ordine subꝭantifico, vt no. 2. q. 1. in sum. Io. de Lig. distinguit, q. aut primus impetrãs excipit coram secũdo; & nihilominus procedit coram eo; & tunc tenet processus. Aut excipit & petit, vt arbitri eligant ꝑm tenorem c. pasto. infra eo. nec amplius comparet coram iudice; & non tenet processus se cũdi iudicis. Mod. simpliter sequnt̃ primũ dictũ; q. a paria sunt non excipere, vel excipere, & a reiectione non appellare, vt in c. cũ dile. de ele. & in c. ex par. 2. de ap. vide glo. in cle. vni. de do. &

cæt.

ADDITIONES.

a De omni notabili clausula. Adde Ant. in c. vt debitus. in 5. col. in 3. effectu clausulæ app. re. de appel. vbi alleg. no. in c. ex conquestione, infra de restit. spol. & ibi per eundem in 3. no. & per istum ibidem in 4. no. Doc. in c. cum dilecta. infra eo. pro quib. facit consilium Card. 137. factum sic se habet, vacantibus &c. vbi multum extollit istum tex. dum requirit mentionem consensus partium. Facit etiam quod voluit Old. consi. 324. factum tale est, dominus noster Papa, q. non solum sufficit facere mentionem de gratia expectantis, nisi ẽt fiat de clausula, anteferri, quando est in ea inserta. Quæ autem dicatur notabilis clausula, relinquitur arbitrio iudicis de surreptione cognoscentis. per istum in d. c. ex conquestione, & vide etiam per Mod. in c. literis, de dolo & cont. & in c. inter monasterium, de re iudi. & plene hic per Moder. Adde Alex. consi. 114. 2. lib. vbi dicit, q. non valent literæ remissionum condemnato; nisi de singulis, ob quæ factæ sunt condemnationes, fiat mentio, & ibi dicit notandum dictum Bal. quod ipse alleg.
Zach. Adde quæ no. in addi. ad c. sicut Romana nu. 13. in apost. in ver. mentionem de primo, supra isto tit.

b Seb. Sap. Omne tacitum. Vide ad hoc tex. fin. in l. fi. C. de preci. Impe. offeren. qui vult, q. debet fieri mentio de illa clausula, super qua principaliter dispu tatur, quod est notandum ad infringendas limitationes, & rescripta.

c Non ita facile. Adde q. id cognoscitur ex stylo curię, vt dicit Lap. alleg. 99.

d Continuo. Vide no. & quæ ibi dixi supra in prœmio in ver. Rex pacificus, post istum tex. iuncta gl. in c. accedentibus, de priui. facit quod voluit Bar. in l. si quis ita. ff. de cond. & demon.
Adde quod etiam ibi posui.

e Ope exceptionis. Adde But. infra eo. c. ex tenore. & Arch. in c. & si legib. 25. q. 2. & limita hanc communem opi. duob. mod. de quibus hic per Moder. Adde Ful. consi. 20. & Rom. consi. 430.
† Et in c. 1. de foro comp. & in c. cum Rcanoni. de off. dele

f Zach. Non vitiat ipso. Adde tu ad hoc Fel. in c. super literis. col. 23. ver. restringo secundo hoc dictum, isto titu. Lud. Rom. consi. 330. inc. circa primum. & Bar. in l. præscriptione. C. si contra ius vel vtil. publi.

g Seb. Sap. Annullari. Et ad hoc facit tex. in prin. iuncta expositione Bal. in ver. nulla. ff. de off. eius cui man. est iurisd.

h In c. pastoralis. Vide istum ibi in 5. col. ver. secundus casus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cont. Ego sic distinguerē pro concordia opi. q aut agitur de surreptione vnius rescripti, ita q nullum aliud apparet impetratū; &
a tūc procedit cōis opi. Doc.[a] vt non sufficiat excipere; nisi appelletur. Ratio, quia iudex deleg. pōt cognoscere; an sua sit iurisdictio, vt in c. super literis. ℨ. eo. Vnde si inter loquitur tacite, vel expresse; & non appelletur, illa interlocutoria valet, & transit in rē iud. vt d. c. cū dilec. Aut agitur de prævaliditate pluriū rescriptorū, & tunc dico sufficere, q primus impetrans compareat coram facundis iudicib. & excipiat de primo rescri. & petat arbitros eligi, si dubitatur. Et rō est, quia hoc casu, nec primi, nec secundi iudices, habent per se potestatē cognoscendi; ideo non possunt exceptionem reijcere, vnde tutus est excipiens si protestatur, q nō
10 intēdit comparere corā eis; sed procedere sm c. past. ℨ. e. † Venio ad secundam q. nunquidam rescri. faciens mentionē de primo tollat primū ipso facto; & in hoc Io. And. recitat hic in diuersis apost. duas opi. Prima est opi. Gof. qui tenuit rescri. primū ipso iure reuocari, ita q processus primi iudicis est nullus; dūmodo habuerit vndecūq; notitiā reuocationis. ar. in c. ex literis. de offi. de le. facit c. si duobus. de app. Et optime facit iste tex. dū p verba p̄sentis tp̄is dicit, q exēpta est cā a iudicio priorū. Secūda est opi. Cō-
c po. tenētis, q nisi excipiat[c] corā primo iudice de reuocatione, valet processus; q a cū reuocatio sit facta ad instātiā alterius partis, potuit illa pars suis literis renūciare, ar. in c. ad apostoli. de reg. Et p cedēdo corā primo iudice, vī tacite renunciare, arg. in c. gratū, de offi. dele. Inn. prolixe tractat hanc mām in c. 1. de ꝓcel̄pb. lib. 6. & aliquid in c. cū ꝓtingat, ℨ. eo. & refert varias opi. adeo q vix fit mat pedes. Vī. n. primo distinguere, an motu proprio fiat reuocatio, an ad instantiā. Item vī distinguere inter directam reuocatiō & ⁊ idirectā. Itē, an primus iudex sciuerit reuocationē, an ignorauerit, & vide ibi latius Io. And. do. Ant. dicit hic se nō facere dif
d ferentiā respectu reuocationis, an motu proprio, [d] an ad instantiā fiat; & an directe, vel indirecte fiat: sed ꝓcludit, q respectu tertii turbātis iurisdictionē, reuocatio hēt vires suas ipso facto. Ad hoc allegat Inn. in c. ex lris, de offi. dele. respectu partiū distinguit, q aut facta est reuocatio motu proprio Principis; & tūc ipso iure fit reuocatio; & hēt vim a tpe notitiæ ipsius reuocationis, qua litercūq; ad iudicē reuocatū puenit notitia ipsius. alleg. c. audita. de rest. pol. Si aūt est facta ad instātiā; tūc reuocatio fit ipso iure; sed hēt vim a tpe exceptionis, ꝓponēdæ p partē impetrātē. Quia cū hoc casu ad vtilitatem partis fuerit facta reuocatio, dēt ipsa pars aīum suum detegere, q velit vti illis lris reuocatorijs, & hęc oīa vīr de mēte Inno. p̄ter primū, in d. c. 1. licet vario mō loquat. Ego aliter soleo dicere, q aut Princeps in reuocatione apposuit
e clausulā decreti, [e] vel alia verba, p quæ apparet Principē velle revocare ex tūc, quicquid fuerit agitatum per primos iudices; & tunc dico, q processus ipso iure est nullus; etiam data ignoratia iudicis, vt si Princeps dicit, reuocamus commissionē tali per nos factam & decernit irritū & inane q cquid ex nūc fuerit agitatū vigore illius cōmissionis, certe in his terminis, & similib, nemo requiret notitiā reuocationis. Et ad hoc facit tex. in d. c. 1. & sentit ibi Inn. nec distinguo in hoc, an reuocatio sit facta motu ꝓprio, an ad instantiā. Aut reuocatio est facta simp̄r; & tūc aut nulla hī notitia reuocationis; & tūc tenet, p cessus primi iudicis tā ℨ partē, q ℨ tertium turbantem, vt in c. audita, ꝑal. quod sic dēt intelligi, vt in c. ex literis. de offic. dele. Aut orta est ambiguitas de reuocatione; ga vtriq; iudices procedūt, vel hinc inde excipiē, & tunc,
f an valeat processus primi ℨ tertiū [f] turb antē, dico hoc pēdere ex validitate reuocationis. Nam nō tenebit, p cessus, si reuocatio valet, & iste est proprius casus c. ex lris. de of. dele. & hoc ēt sentit hic Inn. Aut quæritur de processu primi inter partes, & tūc si ex nullitate actus non infertur alicui præiudicium, non tenet quod fit a iudice reuocato, ad hoc dictum. c. 1. vbi dī, q si Papa indulsit vni, q non possit ab eo ℨ excōicari, non valet excoicatio lata ab Eo, ēt si ignoraret priuilegiū, vt est ibi tex. no. Aut infertur præiudiciū ex nullitate, vt quia processum est inter partes, & graue
g esset, q processus esset nullus [g] maxime si testes essent mortui, &
1 tūc serua distinctionem d. Ant. g̃, vt dixi, sentit Inn. in d. c. j. † Quo ad tertiū, vtrū iudex delegatus dēat deputari ad instantiā vtriusq;
h partis. [h] ista decre. facit pro & ℨ. Nam in principio iudex fuit deputatus ad instantiam vnius ptis tm: In fine vero ꝛogtur q̃n fuit deputatus cōi p̄sensu. Sed ꝓclude sic, q aut vtraq; pars est p̄sens corā superiore, & nō dēt superior dare iudicē ad petitionē vnī[9], vt est bo. tex. in l. obseruandū. ff. de iudi. Aut vna pars est absens, & alia est p̄sens, & tūc de stylo curiæ est, vt dēt iudex ad petitionem vnius partis, salua alteri parti facultate recusandi iudicē ex causa rōnabili, vt in c. causam q. 2. & c. insinuante. de of. dele. Et si petit p̄sens apponi aliq̃ cam in p̃iudiciū absentis, de stylo curiæ est, vt si aduersarius dī esse in curia, vt fiat citatio saltem per edictum ge nerale, vt no. Doc. in c. cū olim, ℨ. de re iu. & ibi bo. tex. Aut vtraq; pars est p̄sens, sed nō cōcordant inuicē; & cōis stylus est, vt q̃libet pars eligat vnū; & curia tertium; & hoc no. gl. in d. l. obseruan
12 dum. † In gl. in ver. [Exempta] ibi: [Perditur ad tempus per excōmunicationem.] hoc verum, si excōmunicatio superuenit post impetrationem rescripti; sed si tempore impetrationis impetrās erat excommunicatus, rescriptum est nullum in perp̄etuum, vt in c. 1. de resc. li. 6. & multos alios casus in quib. perit rescriptum enumerant hic Doc. sed non oportet hic insistere, quia hoc facile est corrigere secundum contingentias facti.

ADDITIONES.

a Cōis opi. Doct. Adde But. in c. super literis, in 23. col. & Ang. in l. 2. in 6. col. & si 9 s in iis voc. non ier. & Fel. in c. suborta, in 4. limita. ad regulam loquētem de processu ad vlteriora, de regu. iur. Contrariū vero vī probari in gl. in vers. processus, in fi. in c. dispendia, de rescri. in 6. & in c. 2. versi. quoque. co. ritu. & vtrobiq; do. Ant. de But. in c. super literis. in 27. col. ibi, sed aduerte, tu dices. & Imo. in fi. quæramus in 3. colu. ibi. 3. fallit. ff. de test. & in c. 2. de dilla post Inn. & alios ibi. Dicas q cōis opi. procedit, q si iurisdictio erat exceptione elidibilis; tunc bene sufficit d. tacita pronunciatio, contraria vero procedit quando iurisdictio erat funditus nulla, & vide hic per Imo. in 11. col.

b Vndecunque notitiam reuocationis. Vide istum in c. audita. in pen. col. & in c. 2. ver. nouerit, de off. deleg. & Ro. de of. deleg. dec. 6. in nouis, & per Ioan. And. in reg. eum, qui. & per Cald. cons. 4. in tit. de off. dele. & gl. in ver. scisti. infra eo. c. eum contingat.

c Nisi excipiatur. Vide hic Car. per c. cum dilecti. in fi. de ele. & per c. solicitudinem, infra de appel. & per Imo. hic 7. col.

d Motu proprio. Adde Bu. & Do. hic & per istum in c. audita, in pen. col. de 1 ℨ. ispol. per c. si duob. cum gl. in ver. cognouerit, de app. & per l. iudicium solet. ff. de in. per Inn. Io. de Lig. & Car. & ibi Imo. in 13. col. in c. pastoralis, & do. hic, & facit c. fi. de off. deleg. vbi consensus partium no mutat ordinem scripti datum a Papa non intuitu partium, & vide Imo. in c. eum contingat. versus fi. & per Mod. hic in 18. col. in ver. prima rescriptio. mag.

e Clausulam decr. Vide istum in c. audita, in pe. col. de resti. spol. Do. in d. c. 1. & ex parte, in pen. col. hic alle. & no. in c. pen. de præb. in 6. & in c. si eo tempore, de ele. eo. lib. & c. dudū. in 2. col. ibi, & idē. de p̄bē. eo. lib. gl. in ver. attēta. in cle. 1. de ꝓcel. pb. cum aliis si. alleg. hic per Mod. cum limita. datis per eos.

f Contra tertium. Vide istum in c. ex literis, & But. ibi ad fi. & Comp. ibi in 2. col. & in d. c. audita, in pen. col.

g Seb. Sap. Esset nullus. Sed ℨ hanc opin. q sm non tollit primū ipso iure, vt tex. in c. pastoralis. §. 1. in ver. penitus eneruatis. ℨ. eo. ponderando verbum, penitus, quod de notat ipso iure, vt no. Gemi. in c. 1. de restitu. spol. in 6.

h Ad instantiam vtriusque partis. Vide Fel. in c. cum olim. de re iud. in addit. innon oportet regulariter in impetratione, & ꝑau. de Cast. consi. 27. in Dei & c. in causa quondam excellentissimi legum Doctо. & Richar. in 4. dist. 33. q. 9. ar. 3. & Card. hic q qui obtento delegato de cōi cōsensu, litigat coram ordinario, dēt in expensis condemnari, per istum tex. & vide Io. And. in Spe. de res. præsenta. §. rōne quoque. uer. item q non fiat mentio q si curia dat tertium iudicē non dicitur commissum de cōi consensu.

SVMMARIVM.

1 *Filius sacerdotis natus in sacerdotio, priuatur ecclesia, nec succedit in ecclesia paterna; etiam si esset legitimus.*
2 *Alternatiua uerificatur in aduentu vnius partis, si est affirmatiue concepta; si vero negatiue, tunc requiritur neutrum esse.*
3 *Argumentum a simili valet, & sufficit dare vnum simile.*
4 *Alternatiua per quas dictiones inducitur.*
Seu, siue, ist. a dictiones nō sp inducunt alternatiuā, sed aliquando copulatiuā.
Pœna posita alternatiue, a quo debet eligi, & si consuetudo fuit, quod semper imponatur vna pœna, an poterit alia imponi, non obst. consuetud.

CAP. IIII.

Inter cæteras. Ex disiunctiue narratis in rescripto, sufficit impetranti alterū probare. Vel elarius sic. Si Papa mandat in rescripto de duobus inquiri alternatiue ad certum effectum consequēdum, sufficit alterum probare. Primo ponitur consultatio. Secūdo responsio ibi, [Huic.] Casus li. Ecce Papa mandat aliqua sub disiunctione, quorū vnum est verum, alterum falsum, hoc modo si constiterit quod talis sit filius sacerdotis, & in sacerdotio genitus, qui proximein tali ecclesia ministrauit: vel quod illicite occupauit eande m ecclesiam, q̃d iustum fuerit exequaris. quærit q̃d iudex facere debeat. Respō. Papa, q̃d cunq; istorū cōstiterit, eadē ecclesia ipsum preuet, & idē in fi. est seruandū. B. No. 1. q quis pōt esse filius sacerdo-
a tis, [a] & non in sacerdotio natus; vt puta si fuit natus anteq̃ pater
b promoueretur, ita contingit in personam Io. And. [b] Nam pater suus erat magister grammaticæ; & genuit eum quando erat laicus, & postmodum fuit promotus in sacerdotem. Ita narrat Io. And. in addi. Spe. in ti. de fi. p̄sb. super rub. vbi excusat se contra alios sibi infligentes, q erat spurius filius sacerdotis; ibi aūt non apparuit, q fuerit legitimus; sed apparuit q non erat filius sacer-
1 dotis. † No. 1. duo, quorum quodlibet sufficit, vt quis remoueat
c ab ecclesia. Primum, si est filius sacerdotis [c] & in sacerdotio genitus

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Sacerdotis. Vide tex. in c. Cœnomanensem, 56. dist. qui appellat specialiter filium sacerdotis illum, qui natus est in sacerdotio.

b In personam, Io. And. Adde Mar. in c. veniens in 2. no. de accu. Imo. hic. Adde q voluit Bal. in l. qui cōtra. C. de in est nu. & gl. in c. in c. fi. de clan. desp. & ibi Car. & Bal. in l. eam, quams in 8. col. ibi, & si scias. C. de fideicom.

c Quod sit filius sacerdotis. Sentiunt hic Do. natum ante sacerdotium, posse vocari filium sacerdotis, vt probatur in c. ad extirpandas, hic alleg. per q̃m tex. dicit Alb. in 1. par. statu. q. 162. fuisse decisum, q natus ante adeptum regnū, é primogenitus Regis. de quo gl. in c. iam itaque in uer. reatū. 5. q. 1. in l. imperialis. §. is illud, in uer. nati sunt. C. de nup. & tex. cum gl. in l. 2. §. in filias. in ver. pertiner. ff. de decu. & in l. senatoris filium, in ver. nec interest. ff. de senatu. & in l. ii senatores. C. de digni. lib. 12. cum multis alijs, & dicit Io. And post Host. in d. c. veniens, q ex hoc uidetur probari quem esse filium sacerdotis. Zach. Adde tu in terminis huius quæstionis Fel. hic, col. 2. qui ad hoc allegat c. ad extirpandas, de fil. presby. faciunt ad hoc no. per Fran. Crem. sing. 500. inci. vide pulchram quæstionem, no. Ia. Rebuf. & Ang. in l. priuilegio. & ibi in addi. ad eum, C. de dec. lib. 10.

tus. Mō. n. sufficeret, q sit filius sacerdotis, nisi in sacerdotio geniᵗᵘˢ qa posset cē legitimᵘˢ mō p dicto: tñ respū ecclæ paternæ sufficit, q sit filiᵘˢ sacerdotis; ga successio re, pbat. ē ⁊ filio legitimo, vt ꝓbat. ī c. ad extirpandas, ℨ. de fil. p̄sb. Et ad istū tex. dū mādat ingri, an pr̄, pximo ī illa eccla ministrauerit, supple, maxime; q a si erat ī sacerdotio genit⁹, nō poterat hēre ēt aliā eccl̄a, vt ī c. à. de fil. p̄sb. Sm̄ ē, si aliqs occupauit eccl̄a, ad hoc c. ex frequētib⁹, ℨ. de īti. No.
a 3. q ad veritatē diſiūctiuæ, seu alternatiuæ, [d] sufficit alterā ptē cē verā, vt ī regula, ⁊ alternatiuis, de reg. iu. li. 6. & ī l. si qs ita stipulat⁹
2 fuerit, & ī l. si ita qs stipulet ff. de ver. ob. † Aduerte tñ, q a aut alternatiua ꝓcipit p verba affirmatiua; & sufficit alterā partē existere. Aut p verba negatiua, & oportet, q neutrū accidat. De affirmatiua hēs exēplū hic, De negatiua ponesic exēplū. Promitto tibicē tū, si Impator nō venerit ī Italiā, vel filⁱ mihi nō nascat. Nō. n. sū obligar⁹, si neutrū istorū accidat, vt ī d. l. si qs ita stipulat⁹. ℨ. alle. & l. si is, q ducēta. §. vtrū. ff. de reb. dub. & ī d. §. vtrū. vbi plene expedit
3 mā alternatiuæ p Bar. & vide q̃d no. Dy. ī d. rla. ⁊ alternatiuis. † Vl
b timo nō. q valet arg. a simili: & q̃d sufficit ī mā dare vnū exēplū. [b]
c Et no. vtilissimā rē. [e] subiicere exēpla. Nā & p̄ō hic deducit exē plū, & iuriscōsult⁹ ī multis locis; maxime ī l. de Neratⁱ. ff. ad l. Aq-
4 † Sed p intellectu māe ego q̃ro, q̃ sūt dictiones q̃, pprie ꝓportat
d alternatiuā. Sol. de dictiōe, vel, [d] nō dubitat, vt hic, & dictis legis. ℨ. alleg. Sed q̃d dubitauerūt de dictione, aut; dicēres, q pprie nō ē alternatiua, sed hoc ē falsū, vt patet p ar. a ispāli. ī l. cum q̃ dā. ff. de
e ver. sig. & ꝓbat ī d. l. si qs ita stipulat⁹. Sed, pbabiliter dubitat de dictione, seu, [e] & siue. † Nā vī tex. in l. si qs ita legauerit, ff. de ali. & ar.
f leg. & istæ dictiones sūt potⁱ copulatiuæ, q̃ alternatiuæ. Dicit ibi tex. q p si qs ita legauerit, legō Sēpnio vestē meā, seu librū meū, q dictio, seu, ponit augmētatiue, & copulatiue, ita q videor legare nedū vestē, sed ēt librū. & de hoc p̄ cv. ī d. l. cū q dā. Sed ī ꝛriū est tex. apt⁹ ī d. l. si qs ita stipulat⁹ fuerit. & ī d. l. si ita qs stipulet. Bar. in d. l. si qs ita legauerit, distīguit, q ī fauorabilib⁹, vt ī legatis, istæ dictiōes stāt copulatiue. Sed ī nō fauorabilib⁹, & hoc placet. Nā q̃dā sūt copulatiuæ alternatiuæ pprie, ſ. distīgueresiter p̄cedētia
& sequētia quoad verba, & quoad sensū, vt dictio, vel, & dictio, aut. Quædā sūt hēntes nām copulatiuæ, & ēt alternatiuæ; ita q hēnt nām mistā, vt dictio, siue, & dictio, seu, q̃ q̃nq; distinguunt quoad verba sed nō quoad sēsū. Q̃nq, quoad ad verba, & quoad sēsū. Et iō ī istis debem⁹ facere iterptatiōē, ſm mām subiectā, si cut dicim⁹ ī Hermaphrodito. 4. q. 3. c. si testes. §. Hermaphrodit⁹,
5 & l. q̃rit. ff. de statu ho. & hoc bñ notabis. † Sed q̃ro de vtili q. cer-
g tū est, q vbi duo alternatiue mā dāt, sufficit alterū adimpleri. Sed nūc ē rit, cui dat optio g specifice, q̃n pen⁹ ponit alternatiue p legē, vel statutū, vt si dicat. iusp̄dict, vel excōicet, vel puniat ī mille florenis, amputet sibi pes, vel q̃d simile. Et de hoc hēs tres gl. notabiles, & forte plures, sed de his trib⁹ ī p̄sēti recolo, vnā ī c. sicut. ℨ. de iudi. Aliā ī c. a crapula de vita & ho. clc. Tertiā in c. fraternitatis. 34. di. Quę cōiter & absolute dñt, q optio dat iudici vn pōt ꝓponere inde x. q̃ pœnā ex illis vult. Sed ī ꝛrū facit l. q cūq;. C. de iur. fugit. & q̃d ibi no. vbi optio dat reo. Sed, p ꝓcordia distīgue post Cy. & post B. ir. ī l. 2. ff. de effra. ctoribⁿ q aut verba alternatiue diri gūt ad iudicē, & tūc hēt eligere, vt puta si dicat, puniat eū iudex tali, vel tali pœna, ad hoc l. si fugitiui. C. de ser. fugit. Aut verba diri gūt reū, vt q̃ dī ſoluat cētū, vel recedat a ciuitate, & tūc optio dat sibi, & ita loq̃t d. l. q cūq;. Aut verba sūt ipsonaliter, puta, vel aliter dubitat. Et tūc Bar. dicit se dubitare. vī tñ declinare. vt optio det reo, vt sic eligat pars mitior. arg. l. iterp titiōe. ff. de pœ. & ī re
guh, o dia, de reg. iu. li. 6. Cōtrariū ī hoc vltimo arbitror cē verū. Nā iura nra canonica sup⁹ allegata, cōiter loquūt ipsonaliter, & tū gl. cōiter sētiūt, ut optio det iudici, & ultra authoritatē gl. nostrarū, p̄b. ī c. q̃n, ī fi. ut li. nō ꝓte. & p l. q̃rēti, deuer. sig. Nā regulariter iudex tāq legis minister hēt eligere, & ponere pœnā sm ff. de pę. Itē re⁹ sp eligeret mitiorē pœnā, & sic quasi frustraret alter natiua legis. Prædicta tñ limita singulariter, nisi una pœna ēt trās lata ī aliā, qa tūc iudex nō haberet amplius electionē, pone exem plū quotidianū. Dicit statutū, vel sñia iudicis, q p tali delicto re⁹ soluat mille, & si nō soluerit ītra 10. dies, amputet sibi pes, q̃ritur
h utrū post lapsū decē dierū, possit iudex exeq pœnā ī bonis istⁱ⁹ cri minosi. Et dicēdū q̃ nō, [h] q a p lapsū 10. dierū pœna pecuniaria fuit trāslata ī corporalē, & dicit Bar. se ꝛ suluisse ī q. facti, ubi hoc ponit ī l. cū duob. ī §. idē rndi. ī l. 2. ff. p socio. & facit ibi tex. cū alijs iurib. ibidē alle. & hoc bñ no. Itē q̃ d s. dixi, q si uerba dirigūt ad eū, ipse habeat electionē, limito q̃n uerba dirigūt ī eū actiue, ut ī exēplo p̄alle secus puto, si passiue. Exēplū, dicit statutū, patiat pœnā istā, uel illā, & de hoc alle. bon. tex. iūcta gl. ī c. sicut, ꝑal. Itē dubito, si ꝓsuetudo hēt ab olim, ut ꝑsonaꝛ p̄cise altera pœna ut puta, si dicit statutum, q puniatur pœna pecuniaria, uel corporali. tñ sp ē obseruatū, ut ꝑsonaꝛ pœna pecuniaria, nūq d ex hoc sit indubitata ꝓsuetudo, ut iudex nō hēat optionē, sed dēat seruare ꝓsuetudinē. De ęqtate bñ uī, q ꝓsuetudo sit obseruāda, arg. ī l. hōdie. iūcta gl. z. ff. de pę. ubi dī ī positione pœnæ, q iudex nō dēat uenire ℨ ꝓsuetudinē, q̃d no. Sed de subtilitate posset argui in ꝛriū. Nā in his q̃ sūt meræ facultatis, ex obseruātia uni⁹, nō ē inducta ꝓsuetud.). Nā forte sp placuit iudici eligere alterā pœnā, ex qua nihil est actū ℨ legē. Ergo est inducta ꝓsuetudo legis derogatiua, uel abrogatiua, ad hoc q̃d no. in l. 3. C. q̃ sit lon. conf. per Cy. & dixi in c. ex parte Astensis, de concess. præb. facit quod no. in c. Ioā de cle. coniug. Quid autem in aliis alternatiuis, ut si legatum est alternatiuum, vel in contractibus, dic ut no. in d. reg. in alternatiuis, &c. & per Bar. in l. Lucio Titio, ff. de leg. 2. & in d. §. utrum.

ADDITIONES.

a Disiunctiuę, seu alternatiuæ. De disiuncta vide hic plene per Moder. Adde Bal. consi. 191. li. Old. consi. 304. vbi de natura alternatiuę. do. de Rot. dec. 487. in antiquis, in ti. de re. c. licunt, q valet commissio obtenta propter causas, quarum aliquarum aliquæ sunt verę, aliquæ falsę, per allegata hic.

b Vnum exemplum. Vide te. in l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil.

c Subijcere exempla. Facit illud Philōsophi 1. Posteri. exempla posita sunt. non vt ita sint, sed vt facilius aliquid addiscatur.

d Vide. Adde Raph. Cuma. consi. 97. & 127. vbi dicit, q dictio, vel, prolata a lege, re ꝓlutur in coniunctam. Rom. consi. 84.
Ant. Frā. Circa hoc de dictione, vel, dicas q q̃n eā seq̃t dictio correctiua, exponitur p imo, vt no. p Doc. ī c. cū decorē, de vita & ho. cler. q̃ vero addit dictioni saltē, denotat diminutionē, vt in c. statuimus. §. cū vero, de resci. li. 6. Et de materia huius dictionis, vide do. Card. in c. pen. de do. inter vir. & vxo. vbi dixit, q est dictio alternatiua ordinis, q̃ adiūgitur dictioni saltē. & vide. q̃ habētur in c. mādato. de p̄b. li. 6. & vide no. p Bar. in l. inter. § 9. officiū. ff. de æqua plu. ar & in l. si is q̃ ducēta. in §. fi. de reb. dub. & vide gl. ī l. sacratissimę. C. de leg. q̃nq; tñ stat expositiue, & ponitur p. 1. vt in l. pen. ff. §. nullo tñ. C. de iureiu. Q̃nq; ēt stat copulatiue, & ponitur p, & vt in c. vēdētes. 1. q. 3. in l. sin aūt, in §. fi p filiū, ff. de rei ven. & in l. sępe. ff. de verb. sig. & vide glo. in c. Cum. a. de elec. & vide Io. And. in c. decet, de im. ec. li. 6. Et adde, q hęc dictio est disiūctiua regulariter, vel alternatiua, iducēs obscuritatē, & ābiguitatē, vt in l. ꝓtor edixit. §. q̃d aūt. ff. de inin. & in l. vbi aūt. in §. q. ff. de ver. ob. & vide gl. in §. curare. Instit. de act. & vide Bar. in l. stip. nō diuid. in vlt. q. ff. de ver. sig. Et de dictione, seu, de qua hic ēt fit mētio, vide gl. & Doc. in c. bone. il. 1. de post. pl. in gl. fi. & vide Bar. in l. 1. C. de nauic. lib. 10. Et adde q regulariter hęc dictio stat ampliatiue, vt in l. si qs ita legauerit ꝟ xoti, ff. de au. & ar. le. & in l. quintus in §. fi. e. ti. adeo, q dixerit Bar. in l. pe. C. de ver. ſ. post gl. ibi, q si testator legat pecuniā, q̃ hēt Perusii seu Paduę, vtrāq; pecunia venit in legato. q̃d dicit esse nouum dictum, & mentī tenendum, & vide etiam Ioan. And. in c. licet. in uer. excessus, de off. ui. li. 6. & in c. cum nullus, in 1. & 2. respo. de temp. or. eo. lib. & vide omnino Bart. in d. l. si is qui ducēta, in §. verum. ff. de reb. dub. & vide Arc. in c. 1. de fil. presby. li. 6. & vide Cy. in l. consuetudinem. C. de epi. & cle. & do. Card. in cle. 1. in §. porro. de sum. Tri. & in cle. 1. de vita & ho. cler.

e Seu, & siue. Adde Bar. in l. 1 ver. q̃ro q. d de ꝛ. dictione, ff. de ꝛ. di. in fi. & in l. si ita. ff. de au. & ar. le. & in l. si is, q. in §. vtrū. ar. 6. ooo. ff. de re. du. C. & Bal. in l. cū q. dā. C. de ver. si. gl. in c. 1. ad fi. de post. pl. Arch. in c. gēnale, de ele. in 6. & in c. 1. de statu reg. eo. li. & in c. statuti. §. ꝛ. ii vero, de resci. eo. li. & in c. Ro. §. cū aūt, de ap. eo. li. & in c. ego Iudæ. ℨ. ii. Car. in cle. 1. §. porro. de sum. Tri. Bal. in c. 1. in 2. col. in fi. de iud. Inn. & Io. And. in c. a. de in. cōp. in 6. gl. in c. in primis, in ver. mota. 2. q. 1. Do. in c. licet. 2. col. de off. vic in 8. & in d. c. gnali, in pe. col. & in d. c. Roma. in prin & in c. ad eius. 5. li. gl. in l. ea tā a fidei com. ff. de leg. 3. Bar. in l. cū q̃s decedēs, §. fi. vbi opti. tex. de le. 3. & in rub. ff. de fterd. & gl. in ver. insulā, in cle. 2. de vi. & ho. cle. Io. And. & Hostin. c. ex parte, lo 3. de rest. spo. Th. Fastoli. dubio 16. Do. in c. 1. de int. cal. li. 6. quibus locis reperies, q aliquando augent, aliquando exponunt, aliquando copulant, secundū subiectam materiam. Adde tu de dictione, seu, Ro. consi. 179. Alex. consi. 193. Cal. consi. 5. de dictione, siue, vide Ro. consi. 174.
Zac. Adde, q istud cōsi. Alex. est in vol. 2. & inc. viso themate, supra scripto. ad idem est consi. Pau. de Cast. nu. 223. inc. in Christi nomine, dicendum est dictam hæreditatem. & Pet. de Ancha. consi. 54. inc. pro fratribus defuncti.

f Se. Sa. Dictione seu. Vide d. And. Sic. in cōsi. 33. scripsit Ptal. col. 6. in 2. vol. ubi cōcludit allegādo plures authoritates, q̃d dictio, seu, aut ponitur inter res, et stat copulatiue, aut inter psonas, et stat disiūctiue, vide ēt Frā. Crem. in fin. 57. lego Digestū, vbi dicit, q si lego Dig. seu Infortiatū, vtrunq; dētur. alleg. tex. duos, quos dicit ad hoc singulares, videlicet. tex. in l. si ita, ff. de au. et argen. leg. in l. cum quis decedens. §. fi. ff. de leg. 3. Et de hac distione, seu, iude per Alex. in consi. 9. inc. in causa, et lite, col. 3. in 5. vol. et in consi. 78. an arbitrator, col. 2. eo. vol. et in consi. 123. an si quis est immunis. eo. vol.

g Cui datur optio. Adde gl. 21. q̃. 2. in summa. et gl. in c. sicut dignū, in uer. quinquēnio. de homi. et ibi Ana. in 15. col. Imo. in c. cū oēs, in 12. col. ibi, iii gl. pen. in fi. sup. ti., px. istū post Host. in c. 2. de de coha. cle. et inu. et in c. sicut. eo. tit. et in c. at si cle. in princ. in 20. de iud. et in c. apostolicam, super glo. de reg. Bal. in l. cūctos populos, in lec. in 9. col. in uer. 6. opp. C. de sum. tri. et in l. data, in 7. col. C. q. ac. nō pos. Ang. in l. nūq. plura. ff. de priua. delic. Sal. in l. q. cūque. C. de seru. fugit. Do. in c. 1. in 2. col. de hęre. et in c. de causis. in 5. col. de off. de le. Ang. Are. & Moder. in maleficijs, fol. 178. Host. & Io. And. Do. in c. fi. de offi. vic. Per. de Anch. in d. c. de causis, facit l. 1. C. de his q. latrones occu. ibi, supplicio, aut facultatum qualitate, & vide omnino istum in c. prout, in 7. col. in uer. ex p̄dictis etiam collige, de dolo, & contum. ubi dicit, q quando multa a iure introducuntur alternatiue; licet verba non concernant partem, sed iudicem, nihilominus ex quo concernunt vtilitatem priuatam, optio eligendi alterum nō datur iudici, sed parti, quod singulariter est notādum pro limitatione dictarum glo. d. l. quicunque. et eius quod no. Bar. in l. de effra. Adde late Cępol. in repe. d. l. quicunque. et Are. in trac. malefi. in gl. quas si non soluerit.

h Quod non. Adde tu. Fran. Are. consi. 89. qui consuluit contrarium, etiam inuito criminoso, et ibi dicit q̃ Bar. ita consuluit.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum Principis, quod videtur ab honestate deuiare, non tenetur subditus immediate mandare executioni, sed debet expectare secundā iussionē.*
2 *Rescriptum deuians ab honestate, continens non obseruanti excommunicationem incurrēdam ipso facto, an sit immediate mandandum executioni.*
Scandalum magnum vbicunque timetur si mandatur executioni rescriptū Principis, non est fienda talis executio.
3 *Papa rescribens pro notorie indigno, an sit obediendum ei.*
Papa non habet potestatem peccandi.
4 *Ratio an sit reddenda de omnibus rebus.*
Princeps potest præcipere subdito in his, quæ spectant ad officium, & non exprimendo causam præcepti. CAP. V.

Si quādo. Is ad quē rescriptū Papę dirigit, dēt illi parere, uel cām rōnabilē assignare, quare parere nō ſt. Et ꝓnit dictū. ij. alternatiue istruit ibi, [Qualitatē.] Tertio alte-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ri⁹ ptia alternatiue rō, [Quia] Cas⁹ li. Ecce aliqs hēns bñficia, ipe trauit ḡras ꝺ Archiep̄m Rauēnat. sup obtinēdo bñficio ī ecclesia Rauēn. tacito ḋ bñficijs suis. Archiep̄s multū fuit ꝺturbat⁹, ꝙ pp̄ scribebat ꝓ hēnte sufficiēs bñficiū, & sup hoc scribit Papæ. Rescribit pp̄ sibi dicēs, frater, si aliq̄ dirigim⁹ tibi scripta nr̄a, q̄ animū tuū exasperare uidēt, turbari nō dēs, nec moueri. sed dēs ꝙderare qualitatē negotii, ꝓ quo scribim⁹, diligēter & aut mādatū diligēter adipleas, aut ꝓ ḡras tuas cām rōnabilē ostendas, qualiter istud adiplere ñ possis, qa nos patiēter substinebim⁹. si ñ feceris, q̄d prauꝫ nobis fuit ĩsinuatione suggestū. B. No. 1. ꝙ ex iniustitia,
1 seu mādato iusto, ḋ facili qs exasp̄at, & turbat. †No. 2. ꝙ ubi p̄ce ptū Pr̄cipis, uel supioris prima fr̄ote deuiat ab honestate, nō te net subdit⁹ ĩmediate parere, sed p̄t allegare, quare parere ñ dēat. Nec ex ista dilatiōe dēt Pr̄ceps turbari. Et ex hoc tex. no. colligit, ꝙ officialis, uel ali⁹, cui Pr̄ceps p ḡras suas aliq̄ d mādat, pōt nō
a parere, [a] & scribere pr̄ncipi, & expectare secundā iussionem, qa qñque princeps ꝓ nimiā importunitatē, vel ꝓ surreptionem, vel
2 nimiam occupationem, concedit non ꝓcedenda. Sed circa p̄dicta dubitat, quid si princeps mandat sub certa pœna, puta excōi cationis q̄ incurrat ipso facto, si non paruerit, nunquid pōt mādatarius differre, & expectare secundā iussionē mō p̄dict⁹ fuit alias in facto, & vario modo fuit consultū. Sed certe, si p executionē mandati, timet maximū scandalū, vel aliter dubitat de mēte principis, licite pōt mandatarius non exeq, & rescribere principi, qa hoc facit authoritate legis, vt hic, & in Auth. vt nul. iud. & ad p̄dicta allego no. dictum Inn. in c. inquisitioni, de sen. exc. vbi dicit, ꝙ si mandatū papæ ꝓtinet hæresim, vel vehementer p̄sumi
b tur statū ecclesiæ perturbari, [b] vel alia mala ventura, non debet subditus parere, qa dēt obtiare malo, & nō adiuuare, q̄d dictū sp tene mēti. Ex quo infer̄, ꝙ si princeps mandat aliq̄d ꝙ Deum, [c] nō est obediēdū sibi, vt in c. si dñs, & c. Iul. & in c. ꝙ resistit, 11. q. 3. ēt si princeps credat iuste facere, & iudici soli. notū sit, mandatū in se ꝓti
3 nere peccatū, vt probat in c. literas, de resti. ispo. † Et ex his infero
d ad q. Pone, ꝙ papa scribat ꝓ notorie ĩdigno, [d] vt assignet sibi certū beneficiū, nunq̄d mandatarius teneat parere ex dictis Io. An. in c. cū adeo, ĵ. eo. c. significauit, ĵ. de off. or. distinguo sic, ꝙ aut non ꝓstat p̄cise de intētione principis; & dēt seruare mādatari⁹, q̄d hic dr̄. Aut p̄cise ꝓstat, ꝙ vult huic indigno ꝓuidere; & tunc aut pōt papa in illo actu dispensare, & est sibi parendū, qa vr̄ tūc dispensare, facit q̄d no. in l. Barbarius, ff. de offi. ꝓto. Aut non pōt dispensare, vt qa est tanta indignitas, ꝙ sine peccato non pōt fieri; & tunc sibi non est parendū, qa papa non hēt ptātem peccandi. 40. di. in c. j. & hæc bene no. p q̄ aperitur vltra alios ītellectus
4 istius c. † In glo. in ver. [rōnabili. Jun fi. Dic post Hos. cū q̄rit, an de oīb. sit reddenda rō, ꝙ aut q̄rit, nūquid qs teneat reddere rōnē; aut q̄rit vtrum possit rō reddi de oīb. Primo casu tenetur, si ex officio sibi incumbit, vt testis. de quo dic, vt plene no. in c. cum cām. de testi. sed si ex officio hoc sibi non ꝓtinet, non tenetur vl tra, q̄ velit. Secundo casu vtrū possit reddi de oīb. rō. dicendum est, ꝙ de secretis diuini iudicij, non pōt reddi rō. Ita loquit c. Na-
e buchodonosor, [e] & §. de Tirijs, alle. in gl. Quædam sunt, q̄ ꝓsistūt in ingenio, vel rōne nāli, & de illis pōt reddi rō, vt hic. Quædā ꝓsistunt in voluntate principis, & de illis non pōt reddi rō. Et hoc casu procedit. l. non oīum, ff. de legi. vbi dr̄. ꝙ non omniū, q̄ a maiorib. nostris statuta sunt, rō reddi pōt. Exemplum p̄dictorum. Si q̄rat, quare fuit inducta vsucapio, rō est in promptu, ne dñia essent incerta, & vt puniat negligentia dñi, vt no. in r̄a. possessor. de reg. iu. in 6. Sed si q̄rat, quare fuit p̄fixum triēniū, & nō maius, vel minus tp̄s, non pōt reddi rō sufficiens, sed sic fuit visum principi. In gl. fi. ibi, [Obediet ergo subditus, q̄nq;, ēt si cām non reddat.] Pondera verbum, q̄nq; quia semper debet obedīri superio
5 ri, sed distingue, vt §. dixi. † Et adde ad p̄dicta, q̄ no. Inn. in c. ad au-
f res, [f] de tempo. ordi. vbi inter cætera dicit, vani capitis esse existimare superiorem non posse p̄cipere sine causæ cognitione, vel sine expressione causæ, quod dictum est no. Ex quo habes, ꝙ superior in spectantib. ad officium suum, potest præcipere subdito, licet non exprimat causam præcepti, vel præcipiendi.

ADDITIONES.

a Potest non parere. Adde gl. in ver. nuncians, in §. denique competens, in Auth. de man. prin. quam alle. Bal. & Imo. hic, in gl. in l. puniri. C. si ꝺ ius, & ibi Bal. per eundem in c. cum teneamur, de præb. in apost. ad Inn. & facit glo. 3. in l. q̄n, la 2. ff. de appel. & tex. in c. si. de cle. non resi. & gl. in c. sacerdotes, 2. q. 7. quem temperat iste in c. cū non liceat, de præscr. & Bar. in tracta. de repræsa. q. 6. & Bal. in l. si. in 1. col. C. senten. rescind. non pos. Pet. de Ancha. consi. 30⁸. nisi legib. & canonib. Bal. ĩ. in prooe in 3. col. Pet. de Anch. eoust. 291. ꝺmitto pro clariori, & consi. 235. per prædicta subtiliter, ad fi. Car. consi. 147. dñs noster Papa, ad fi. & consi. 105. quæstum sæpe fuit, & Io. de Lig. in c. ad Apostolicam, in 2. col. de reg. in c. ad honorem, de an. & vsu pal. Host. & ibi istum in c. proposuit, de concess. præb. in vlt. col. Bal. in c. 1. ad fi ꝺ. eo. Paridē de Put. in lib. de synd. fol. 32. Io. de Lig. in c. sniam, in fi. ne cler. vel mo. Card. consi. 12. sanctiss. Dūs nr̄, & c. per istum in c. cum teneamur, de præb. Inn. in c. inquisitioni, dicam plene pro illo dicto in c. cum adeo ꝺ. eo. Adde Bal. consi. 109. 3. li. vbi dicit, ꝙ executor, cui rescriptū fuit, vt sniam exequatur. pōt nō exequi, si cognoscit illā nullam & rescribere principi. Si tū dubitatur, an præceptū superioris sit iustū, esset exequēdū, 23. q. 1. c. qui culpatur. Rom. cōs. 59.
b Perturbari. Adde Roma. consi. 45.

c ꝺ Deū. Adde, ꝙ nec obediēdū ē, si timet ifamia, vel mor̄s, vt no. late Ol. ꝺ. 92. Zach. Adde Fel. in c. si qñ, col. 2. ver. sed nūq̄ d poterit, de rescr. istū in c. cū teneamur, de præb. dixi post addentes, in ca. firmiter, §. vna vero, inver. vnica ē ecclesia, nu. 1. de consti. & in addi. c. nā cōcupisc. nu. 2. in apost. in ver. peccat, e. ti. plene ꝺ Iac. Reb. in l. prohibitū, nu. 1. & in addi. ad ipsum, C. de iu. fi. li. x.
d Pro notorie indigno. Vide Imo. in c. significauit, hic alleg. & ibi Ioā And. But. & Domi. in ca. veniens, de fil. presby. licet aliter ibi Host. & vide Docto. in l. quidam consulebant, ff. de re. iur. Ana. in c. 2. de schisma. Roma. in consi. 207. in casu, & But. in prooe. decr. in vlt. col. ibi, est igitur consensus, per Mod. hic, in 7. col. ver. considera. 3. Et quid de inferiore a papa promouente sciēter indignū, vide Pe. de Anc. in cle. 1. de æta. & qua. in vlt. no. & gl. pe. in c. ad Apostolicam, de re. & gl. fi. in c. tales, 23. di. & glo. in l. qui cū vno, in prin. in ver temporalis, in fi. ff. de testa. mili. Adde tu Oldr. lateconsi. 325. vsq; ad 332.
Ant. Fran. Adde ad hoc de promouēte indignum, ꝙ prælatus promouēs indignum, tenetur ecclesiæ, quam læsit ex tali promotione ad interesse, ad instar magistratus, qui dedit tutorem minus idoneum pupillo, quia sibi tenetur ad interesse, vt in l. 1. in §. nūc tractemus, ff. de tutel. & rat. distra. & in l. 1. & per totum, ff. de magistra. conne. & vide Do. Car. & Mod. in cle. 1. de æta. & qua. Et quis dicatur indignus ad obtinendum ecclesiasticum dignitatem, hī in c. cum in cunctis, & in c. bonæ, de ele. & Io. An. in regula, odia. de reg. iur. li. 6. in q. inci. canonichi Mutinēses. Et adde, ꝙ qui indignus est gradu inferiore, est etiam indignus superiore, c. gesta, 74. dist. & in l. qui indignus, ff. de senatu. Indignis enim portæ dignitatum patere non debent, in c. licet ex quadam, de testi. & in l. 1. & 2. C. de digni. li. 12. Et adde, ꝙ si in vna diœcesi existant oēs indigni, excepto vno solo, illi digno oīa cōmitti debent, vt in c. 1. 16. q. 1. Ita no. dicit Pe. de Anc. in cle. 1. de æta. & quali. & Host. in c. graue, de præb.
e Nabuchodonosor. Vide ibi Arch. & per Mod. hic.
f In c. ad aures. Vide ibi Host. & Io. And. & ibi late But. Inn. in c. 2. in glo. male, de resti. in integ. & ibi istum, in 6. col. Pe. de Anch. in reg. ea, quę. in 5. col. ibi & hoc intelligo, de reg. iur. in 6. But. in c. ex parte, ad fi. il 1. ibi, tertio, ꝙ licet, de verb. sign. propter gl. fi. & ibi Bar. in l. non fatetur, ff. de confes. & istum in c. peruenit, il 2. de appel. Pau. consi. 39. in 4. vol. Bal. in repeti. l. 2. ff. de iureiu. fol. 7. Dy. & Imo. & Ale. in l. filiusfam. §. diuī. ff. de lega. 1.

1 *Rescriptū ipetratū ꝺ religiosos, valet; ēt ꝙ nō fiat mentio, cuius monasti. sint.*
2 *Forma tradita ab aliquo primilegio in impet rescript. debet seruari in rescri.*
3 *Rescriptū ipetratū cōtra priuilegiatū; an dēat facere mētionē de priuilegio*
4 *Priuilegiatus citatus ꝺ priuil. fuit, tenet cōparere, & alegare priuil. suum.*
5 *Citatus qñ notorii⁹ est, ꝙ non dēt cōparere, nō est reputādus vt contumax.*
6 *Fratres mendic. citati corā Epo, nō tenētur cōparere, et sic nō dicūtur cōtumaces.*

CAP. VI.

Cum ordinem. Per rescriptum papę, in quo nō fit mentio de ordine Cistercien. religiosi illius ordinis non tenent̄ rndere. Vel aliter & sic. Cisterciēses sunt priuilegiati, ꝙ non possunt ꝓueniri p rescriptū papæ, nisi in eo fiat mētio de eorū ordine. Et primo ponit decisū exor diū, scdo dictū ibi, [Si ꝺ.] Casus lit. Cisterciē. vel alii religiosi hēnt priuilegia sup decimis, vel aliis reb. Dr̄ hic, ꝙ si aliqs ḡras impetrauit ꝺ istos religiosos super his, in qb. sunt priuilegiati de ipsorū priuilegijs mētione nō habita, p tales ḡras non tenent̄ rndere. ß. Et, p intellectu tex. & gl. p̄mitte, ꝙ isti fratres Cisterciē. in multis
a sunt priuilegiati [a] a se. Apo. vt sup his, q b. sunt priuilegiati nō teneant̄ rndere p rescriptū papæ, nisi in eo fiat mētio de eorum ordine. Et hoc forte fuit ꝓcessum, qa sępe molestabāt sup reb. priuilegiatis corā iudicib. delegatis: postmodū obtinuerūt aliud priuilegium magis latū, vt sup nulla re teneant̄ rndere, nisi ī rescripto fiat mētio de eorū ordine, & sic intelligo glo. 1. No. 1. ꝙ sup decimis, & aliis reb. possunt religiosi, & alij a papa priuilegiari, de hoc ca. ex
1 parte, il j. de deci. †No. 2. ar. opt. ex tex. valere rescriptū impetratū ꝺ religiosos, licet non faciat mentionē cuius ordinis sint. Satis. n. est p rescriptū ꝺstate, ꝺ cui⁹ monasterij religiosos fit impetratio. Hoc ꝓbat hic p locū a ꝓspeciali. Nā si priuilegiū hoc fuit indultū Cisterciē. vt nō teneant̄ rndere, nisi fiat mentio de ordine: ergo
2 ius cōe est ꝺ rīū in aliis religiosis, vt in c. pnti, §. loca. de ꝺb. lib. 6. Et hoc no. quia nullibi ita bñ, ꝓbat. † No. 3. ꝙ vbi priuilegiū [b] dat
b gñaliter formā rescriptis impetrādis, nō valet rescriptū ēt spāle, nō seruata forma tradita in priuilegio. Nā alias illud priuilegiū esset inutile, cū ꝓcernat singula rescripta, & iste est ꝓprius casus isti⁹ c. Vñ falso allegat̄ p aliquos istud c. ad ꝓbandū, ꝙ rescriptū impetratū ꝺ priuilegiū, dēt facere mētionē de priuilegio. Nam hoc non probat hic, sed potius ꝺrium, quia hic nō dicit, vt debeat fieri mētio de priuilegio. super decimis, vel aliis; sed solum de ordine, & de hoc, ĵ. latius. In gl. 1. ibi, [Præter hoc habent aliud priuilegiū.] Dicit Io. An. ꝙ hoc non est illud priuilegium, de quo tex. loq̄t, sed Io. Cal. hoc re, ꝓbat, & bñ; qa prīuilegiū, de quo loq̄tur tex.

ADDITIONES.

a Sunt priuilegiati. Vide no. in c. ex parte, il 1. & in c. nuper, de deci. Adde tu, ꝙ voluerūt d. de Ro. in deci. recollectis p d. Bern. de Bisig. hoc ti. inci. papa. Zach. Adde tu, de istis Cisterciensibus, & eorum priuilegijs, per Spe. in ti. de rescrip. præsen. §. 4. ver. item Cistercienses, Doct. in c. recolentes, de sta. mo. Card. in clem. dudum, §. uos, de sepul. & Old. consi. 109.
Ant. Fran. Adde quod no. voluit Io. An. in c. 2. in §. religiosos, in prin. de deci. lib. 6. vbi ait, quod papa decorauit, & ditauit ordinem Cisterciensiū multis honoribus & priuilegijs, & dicit ꝙ inter reliqua habent priuilegium vt electi possint sine aliqua confirmatione administrare, de quo etiam vide no. per Io. An. in c. 1. de sup. ne. prel. Et aduertendū est, quia Cistercien. nō sunt de iure communi exēpti ab ordinariis, vt probatur in c. ne Dei, de sīmo. & ideo, si dicunt se exemptos per priuilegiū, debent illud ostendere, vt in c. cū
b personæ, de priui. in 6. quod etiam voluit Io. An. in præall. c. ne Dei, de sīmo. Seb. Sap. Priuilegiū. Per istū tex. no. Ale. consi. 101. visis testis, in 1. vol. ꝙ p legē generalē non tollitur priuilegiū speciale, sed non bene probatur hic, vide ē Pau. de Ca in consi. quoniam adiectionis, secundum antiquam impressio.

tex. erat limitate ꝓcessum. s. qñ isti ꝓuenirent̄ sup reb. priuilegiatis: & iō nō dēt extēdi ad impetrationē faciēdā sup reb⁹ nō priuilegiatis; qa priuilegiū dēt pure obseruari in rebus, in qb⁹ loquūt, vt in c. porro, de priu. sed istud priuilegiū de quo gl. loq̄t, erat magis gñale, qa ꝓcernebat oēm rē, rōne cuius possit ꝓueniri. Dic tū, ꝙ cum de isto priuilegio nobis nō ꝓstet, nō teneret̄ iudex delegatus admittere exceptionē, nisi fiat fides de priuilegio, ar. in c. cū p
a sonæ, de priui. li. 6. sed respectu priuilegij, de quo loq̄t tex. sufficit
a iste tex. qa priuilegiū est hic A incorporatū. [a] In glo. vl. ibi, [Suppressio. n. dignitatis.] hæc rō nō est bona, qa rescriptū hic annulla tur; nō qa ordo sit dignitas; sed vigore priuilegij, qđ Papa indulsit istis Cistercien. Et in eo, qđ gl. dicit istū tex. extēdēdū ad religiosos hñtes ꝺsimilia priuilegia, nō ītelligas de priuilegijs sup decimis, vel ꝺsimilibus reb. sed de priuilegio, vt nō teneant̄ rndere; nisi fiat mētio de eorū ordine. In ea. gl. ibi, [Priuilegiū nō tollit p
b ius cōe] [b] ꝺ. i. p rescriptū ipetratū ꝺ ius cōe. Nā vt dixi sup rub. re scriptū ipāliter sumptū ꝓcedit ad iuris obseruātiā. Et aduerte, qa licet gl. sit vera in se, nō tñ sufficit ad tollit ꝺ rīū. Vñ dic post Io. An. & alios, ꝙ istud priuilegiū dabat formā rescriptis singularib. ipetrādis: vñ si rescriptū valeret, nō seruata forma, inutile esset illud priuilegiū. Nec tñ ītelligas, vt §. dixi. ꝙ sit hēda mētio in rescripto de priuilegio: vñ si impetrāt̄ ꝺ alios priuilegiatos sup decimis, vel aliis, nō est necesse, vt rescriptū faciat mentionē de priuilegio, ex quo priuilegiū ꝓcernebat ius perēptorij ad merita causæ: qa p hoc rescriptū nullū fit ꝓiudiciū priuilegiato; cū possit allegari ad
3 merita causæ. Papa. n. dādo rescriptū nō aliud facit, nisi ꝙ mādat ius atq; iustitiā administrari; sed in casu huius c. priuilegiū iducebat dilatoriā, & nō ꝓcernebat merita causæ; vñ si rescriptū valeret, illud priuilegiū eēt inutile. † Cōclude ergo, cū q̄rit, nunq̄d rescriptū ipetratū ꝺ priuilegiū, dēat facere mētionē de priuilegio, ꝙ aut erat rescriptū ad bñficia obtinēda, vel aliter priuilegiatiuū; & tūc nō valet, si venit in ꝓiudiciū priuilegiati; & nō facit mētionē de priuilegio, qa est B iurreptitū cū sit illi ꝓcessum. & si Papa sciuisset, nō dedisset rescriptū. & iste est casus ī m Inn. in c. ꝓstitutus, ĵ. e. Aut est rescriptū nō priuilegiatiuū; sed mere ad iuris obseruātiā ꝓcessum. Et tūc aut priuilegiū aduersarij ꝓcernebat meritā causæ, puta, vt nō teneret̄ soluere decimas, & tenet rescriptū, licet nō faciat mētionē de priuilegio. Rō, qa nullū ꝓiudicium fit priuilegiato, cū possit de suo priuilegio excipere ad merita causæ. Vñ ficut ꝺperās nō tenet̄ facere mētionē de exceptione pem
c ptoria cōpetēte aduersario, vt in c. 1. de li. cōt. li. 6. [c] qa salutum manet ius aduersario, ita nec de priuilegio causāte exceptoriam, & hoc tenet Inn. & Cōp. & cōiter Doc. hic. Et vt dixi, ꝓbat ꝓ illū tex. nā & si Papa sciuisset de priuilegio, nihilominus rescriptū ꝓcessisset: qa forte priuilegiatus renūciauit priuilegio, vel est ꝓscriptū, vel qđ simile. Aut priuilegiū aduersarij ꝓcernebat exceptionē dilatoriā, vel dabat formā rescriptis ipetrādis, & nō valet rescriptū, qa alias priuilegiū esset inutile, si nō posset excipi ꝺ rescriptū in vim dilatorię, & iste est ꝓprius casus istius c. & vide ad m. am. q̄ dixi, §.
4 c. 1. † Et in fi. gl. no. bene caudā huius gl. ex qua collige, ꝙ priuile-
d giatus citatus [d] ꝺ priuilegiū suū, tenet̄ venire ad allegādū priuile-
c giū [c] suū, aliter tenet sniā ꝺ eum lata. Host. dicit, ꝙ excōicatio, vel alia sniā esset nulla. Sed ꝓcorda sic ī m Io. Cald. ꝙ aut sum us in terminis huius c. & tūc sniā esset nulla, ex quo rescriptū nō facit mētionē de ordine. Rō, qa notorie ꝓstabat C. iudici, ꝙ religiosi
5 nō tenebāt cōparere, & bñ loq̄t. † Nā dico gñaliter, ꝙ vbi cūq; notoriū est, citatū nō teneri ad cōparēdū, nō pōt iudex ꝓcedere ꝺ eū, vt ꝺ ꝓtumacē, ad hoc bo. tex. cum glo. in l. nō vī frustrā de dilationis cā latitare. ff. de iud. & vide tex. in cle. pastoralis, in §. Pisana. & ibi bo. gl. de iudic. & gl. in c. veniēs, de accu. & in c. si epūs. 3. q. 2. p Inn. in c. 2. de dilat. & p Bar. in l. 2. ff. si qs ī ius voc. Sed ī alijs terminis ꝓter istū tex. vbi notorie nō ꝓstaret, absentē nō teneri ad cōparēdū, ꝓcedat illa gl. ī m eū, vt sniā teneat ꝺ priuilegiatum
6 nō cōparētē. † Et no. ꝙ dixi, qñ notorie nō ꝓstat. Nā facit, ꝙ si epūs citat istos Fratres Mēdicātes, q notorie sunt exēpti, & iāducū to lerati in priuilegijs exēptionis, ꝙ ipsi nō tenēt cōparere, ēt ad alle gādū priuilegiū eorū. Et no. qa in hoc multi simplices iudices decipiūt. Et inquātū gl. dicit, & Cal. post eā, ꝙ sniā teneret ꝺ priuilegiatū nō cōparētē, ego aliter dico. ī. q. 1. ꝙ sniā ꝓtumaciæ punitiua teneret, qa in illa est iudex, vt in l. vnica. ff. si qs ius di. nō obtē. & in d. l. 2. & ī c. sup literis. ĵ. eo. sed sup principali nō valeret sniā, esto ꝙ esset casus, in quo posset ꝓcedere li. nō ꝓst. Et rō, qa est lata a iudice nō suo, & iō si iudex vult valere sniā sup principali, ꝓnunciet se. prius iudicē cōpetētē, & tūc postmodū ꝓcedat in principali, qa illa pronūciatio authoritate iuris, facit cū iudicē, licet nō esset, hoc est de mēte Inn. in d. c. 2. de dila. & Bar. in l. 2. si qs in ius voc. præalle. & hoc bene no. & vide quod no. Io. And. in reg. sciēti, de reg. iur. li. 6. in Merc. vbi ſatis plene de materia ista.

ADDITIONES.

a Priuilegium est hic incorporatū. De priuilegijs insertis in corpore iuris, an regulentur vt ius commune, vide Doc. in c. ignorātia. 38. dist. & Doc. in c. 1. supra eo. & ibi Mod. alleg. Io. And. Burr. & Imo. & vide no. in auth. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi. op. & vide Ro. in ista tit. 47. in anti. & in eod. tit. 12. rē Chartusiæ Pisanæ cōsuluit post Laur. de Rod. Facit quod voluit Inn. in capro illorum. de præben. Adde tū, vt per Alex. consi. 138.

Ant. Fran. Aduertēdū est, quia priuilegia tāq̄ iuri cōtraria sunt stricte interꝓtāda, vt no. in c. qđ dilectio, de cōsang. & affīu. & p gl. vlt. in c. fi. de trāsla. epūs. & no. Doc. in c. q. a ꝺ. de priuil. & in c. olim. de verbo. sig. & hī p Inn. in c. recepimus. de priui. & in c. tua, il 1. de dec. & p Io. And. in regula, cū q̄d, de reg. iu. li. 6. in Merc. & in c. fi. de verb. sig. & no. Archid. in c. 1. 68. di. tū primilegiū clausum in corpore iuris, dēt interpretari ſm ius commune; vt est rex. in c. si vero, il 1. de sent. excom. & tale priuilegium clausum in corpore iuris, æquiparatur iuri communi, vt voluit gl. in c. fi. de of. ord. & alia gl. in c. 1. de consti. li. 6. & habetur per Host. in c. ex parte, de deci. & per Io. And. in c. 1. de reser. & in c. procurationes, de cen.
Et ideo est dicendum de huiusmodi priuilegia sicut de iure communi, gl. in uerbo corporali, de elec. c. ut circa. Sed ius est notorium, c. sæpe, de app. in gl. 1. ergo & priuilegium clausum iure, probare igitur non debet.
b Nō tollit p cōe. Vide no. in c. 1. supra eod. an, & qñ rescriptum debet facere mētionem de priuilegio ad hoc, vt tollatur, vide plene per Imo. hic.
Et ītera ad beneficia subreptitia sunt ipso iure nulla, c. 2. de fil. presby. li. 6. & idē in c. ea terum supra eo.
c C. 1. de lit. conte. li. 6. vide 4. declarationes ad illud c. per d. Fel. in c. 1. in 17. col. in uer. fallit. 5. sup. eo. tit. & ibi all. istum hic post Imo.
Vel saltem constare debebat, quia erat expressum in iure, quod iudex ignorare non debet. c. 1. infra de consanguin. & affi.
d Seb. Sap. Priuilegiatus citatus. Conclude, ꝙ qñ citatio est nulla ratione personæ, rōne tēporis, rōne causæ, & rōne loci, nō tenetur citatus cōparere. Rōne pſonæ pōt intelligi tripliciter. Primo rōne pſonæ agētis, vt qñ apparet agētē calumnioſe petere, de quo p glo. in c. veniēs. in ver. pp. ptumaciā, de acc. Itē qñ bānitus ageret stāte statuto, ꝙ bannito nō reddatur ius, vt p Io. And. in tit. de sen. §. iusta. nerſi. itē no. Itē qñ seruus citaret dūm, vt p Abb. in c. pterea, de diſa. p Bar. in l. 1. col. 1. ff. si quis ius vo. nō ie. Secūdo rōne pſonę rei conuent, vt quia sit clericus, vt hic per Abb. & per Bal. in l. gñaliter. col. 1. C. de epi. & cler. facit tex. in l. fi. cum ibi no. ff. de in. om. iu. Tertio rōne personæ iudicis, qñ est incompetens, c. fi duob. de app. hoc est ſ̄ delegatus aliquem citauerit, nō tenetur cōparere, vt per gl. in c. accusatus. in verbo manifeste, de hæ. in 6. q. tñ reprobat Fel. in c. super lris, de reser. est verū, ꝙ & si iudex notorie sit ſuſpectus, oportet cōparere, vt per Abba. in c. accedes. ĵ. ut li. nō cōte. Scdo princi paliter nō tenetur cōparere, qñ est nulla, rōne tpis, de quo per gl. in l. 1. in ver. nullius. ff. de ser. in c. plane 15. q. 1. Barto. in l. aut aliter, in prin. ff. quod vi aut clā, in l. ex quacunque, col. 2. ff. si quis in ius vo. non ie. Abb. in c. fi. de fer. Tertio quando est nulla citatio ratione causæ, ut si iudex ſecularis dixerit in citatione, qꝙ cōparеat pro causa ſpirituali, vt per Bar. in d. l. ex quacūque. Quarto quando est nulla ratione loci. l. ſicum dies. §. si arbiter. ff. de ar. in c. hortamur. 2. q. 3. c. ex parte, de appel. cle. pastor. §. Pisana, de re in. Fel. no. in c. olim. de exce. Et hæc procedunt, quando prædicta sunt notoria, secus, si aliquod est dubium, ut hic per Fel. & latius in c. si duob. de app.
e Ad allegandum priuilegium, vide plene per Mo. vide licet per Feli. in 10. col. in uer. ad allegandum priuilegiū, & vide plene per Mod. in no. meis, in uer. iurisdictio. in no. incip. Do tibi pulchras. Et adde istum in ca. fi diligenti. in vlti. col. de fo. com. & in c. conquerente, in 3. col. de re. ſpo. & gl. 1. in ſi. in c. fi. 14. q. 5. Nam dedi. 12. limitationes ad d. l. fi quis ex alie. ff. de in. & ad l. 2. ff. si quis in ius voca. non ierit, cum ſi. vide omnino in dictis no.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum missum cap. sede vacante, debet mandari executioni per Episcopum postea electum.*
2 *Episcopus non dicitur ille, qui licet sit electus & confirmatus, non tamen consecratus, & appellatione Episcopi non venit electus, & confirmatus,*
3 *Ecclesiæ nomine venit capitulum, & non Episcopus. 13.*
4 *Mandatum, & præceptum differunt.*
Mandato superioris qui non obedit sine causa, peccat.
5 *Data rescripti attendenda, dum quæritur de nullitate, uel surreptione rescripti.*
6 *Canonicus an possit etiam esse Archidiaconus in eadem ecclesia, & habeat duas uices.*
7 *Iudæus factus Christianus, est capax beneficiorum.*
8 *Mandatum factum capitulo de conferendo, non extenditur ad singulares canonicos habentes potestatem conferendi alio modo, quam capitulari.*
Capitulum non succedit in uis Episcopi, quo ad collationem beneficiorū. 13.
10 *Mandatum factum alicui, ut executori, & delegato, non expirat per creationem ordinarij.*
11 *Intellectus iuris non debent trahi ad gratiam.*
12 *Vniuersitas, capitulum, uel collegium, illud quod habet in mandatis, an sit obseruandum per singulares personas, & an contrauenies puniatur.*
13 *Capitali appellatione non uenit episcopus ex propria et stricta significatione.*
14 *Vicegerens obtinet locum illius, cuius uicem gerit, & quicquid rescribitur sibi, est mandatum executioni per illum cuius uicem gerit, etiam ꝙ sit creatus post commissionem datam uicem gerenti.*
15 *Copia rescripti debet exhiberi cum nomine Papæ.*

CAP. VII.

Eam te. Legit̄ varijs modis, sed cōiter sūmat sic. Si te. vac. scribat capitulo, vt ꝺbēdā alicui ꝓferat, Epūs ā no
1 uo creatus, illud adimplere tenet. † Vel summa aliter & ipāliter ſm lectu. cōiter approbatā. Si te. vac. scribit capitulo, vel gerēti vices epi, vt ꝺbēdā alicui ꝓferat, si creat̄ es nōdū executo mādato; & ad eū spectet collatio ꝺbēdarū, illud adimplere tenet. Diuidit ī qnq; partes. In prima ponit mādatū. In scda executionē capituli. ibi, [Ipsi vero.] Tertio excusationē epi, ibi, [Cū itaq.] Quarto illi⁹ excusationem reꝓbat, ibi. [Qđ nullatenꝰ.] Quito autorizat ibi, [Pro eo.] Casus lt. Quidam ludæus de nouo conuersus ad fidem, ecclesia Tornacen. vacante, impetrauit literas contra Decanū, & capitulū ecclesiæ Tornacen. vt ipsum recipērēt ī canonicū & in fratrem, & præbendam conferrent eidē. ipso vero literas suas præsentauit Decano & capitulo. ipsi reſponderunt, ꝙ ad eos nō

Universidad de Deusto
Biblioteca

pertinebat collatio præbendarum, ſed ad eꝑm Torna cen. ipſe ꝑ-
ſentauit literas eꝑo, requirẽdo ipſum, vt quod papa mãdauerat,
adimpleret; & eꝑus rñdit, ꝙ nullum receperat a dño papa mãda
tum; & ſic infecto negotio rediit ipſe ad Papam. Modo ipſe papa
ſcribit eꝑo Tornacẽ. dicens, ꝙ ſi datam literarum diligentius at-
tendiſſet, nullatenus repuliſſet eundem; quia tpe illo, quo literæ
datæ fuerunt, ipſe erat de capitulo, tanꝙ qui erat Archidiaconus
eiuſdem eccleſiæ. Nec erat adhuc in eꝑm ꝓſecratus. Vnde non
2 poterat allegare, ꝙ non recepiſſet mandatum. B. †No. ibi, [Tuã
promotionẽ, ꝭiuncto fine. ibi, [Conſecratus.]ꝙ ante, q̃ qs ſit ꝓ-
cratus in Eꝑm, non põt dici promotus. facit c. tranſmiſſam, ℣. de
ele. Ita colligit hic Franc. Verc. Sed tu vide tex. op. quem tenebis
menti. in c. tua. de his. q̃ fi. a. ꝓla. vbi, ꝑbat, ꝙ electus & ꝓfirmatus
nõ põt adhuc dici eꝑs, ſi nõ eſt ꝓſecratus, ſed appellatur electus,
quaſi ꝓſecratio ꝓfirmet nomẽ & dignitatẽ eꝑalẽ. Ad hoc c. niſi,
a de auth. & vſu. pal. vnde appellatione eꝑi, nõ venit electus[a] & ꝓ-
firmatus nondũ ꝓſecratus. vide tex. & gl. in cle. 2. de celeb. miſſ. Et
idẽ quod dixi de electo & ꝓfirmato, procedit ẽt in prouiſo ꝑ pa
b pam, quia talis prouiſio hẽt vim electionis, & ꝓfirmationis,[b] vt
3 no. Inn. in c. olim, de cã. poſ. & ꝑpr. †No. 2. ibi, [Decano & eccle-
ſia.]ꝙ noſie eccleſiæ veniat capitulum ſine eꝑo. ad idem c. req ſi-
ſti, ℣. de teſta. Alibi tñ dr̃, ꝙ eꝑs eſt in eccleſia. 2. q. 1. ſcire. ſed illud
c procedit largo ſumpto vocabulo. ad hoc, quod no. gl. in cle. vt q,
4 de æta. & qual. †No. ibi, [Mãdatum & ꝑceptum.]ꝙ dr̃ia eſt in-
d ter hæc, & capit hic mandatum pro literis monitoriis; ꝑceptum
pro literis præceptoriis. Nam olim dabantur tria paria literarũ,
vt monitoriæ, ꝑceptoriæ, & executoriæ, de quib. in c. mandatum,
& c. literis, ℣. eod. Et ex hoc inferꝛtur, ꝙ mandatũ non neceſſitat,
ſed ꝑceptum ſic. In ꝓrium facit c. ſi qñ, ℣. eo. Ideo dico, ꝙ manda
tum exſe non importat neceſſitatem: & ita capitur per totum
titu. ff. & C. manda. Sed vbi mandatũ fit a ſuperiore ſimpliciter,
peccat quis non obediendo mandato ſine cã rõnabili. Sic loqui
tur c. ſi qñ. hoc ſentit Arch. poſt Vinc. in c. ſi. §. quod ꝑcipit. 14. q.
5 1. †No. ibi, [Si datam literarum &c.]ꝙ in conſiderando vim re-
e ſcripti, [e] & in conſiderando ſurreptionem ipſius, debemus attẽ
f dere ad datam reſcripti. [f] Ea aut q̃ accidunt poſt datam, non alte
6 rant reſcriptum. facit c. ſi eo tpe, de reſcr. li. 6. † Item no. ꝙ ẽt ſ̃m
g iſta tpa quis poterat eſſe canonicus, & Archidiaconus [g] in eadẽ
eccleſia. An aũt de iure cõi hoc poſſit fieri, vide tex. cum gl. in c.
j. de ꝓſue. li. 6. Et an talis dẽat hr̃e duas voces in capitulo, dic, vt di
7 xi in c. cum olim, de re iud. † Vltimo no. ꝙ iudæus[h] factus Chri-
h ſtianus eſt capax beneficii eccleſiaſtici; & poteſt impetrare ẽt in
eccleſia cathedrali, nec eſt ꝓtemnendus; quia fuit iudæus, ſed cõ
mendandus, quia ad fidem ꝙuerſus. Opp. ℣. tex. vr̃. n. ꝙ Eꝑs non
tenebatur aliquo modo prouidere iſti. Aut. n. fuit ſcriptum ca
pitulo tanꝙ ordinario collatori, & tunc literæ debent eſſe nulle,
ex quo capitulum de iure non habebat ꝓtẽm conferendi: nec
dẽt teneri eꝑs ordinarius collator, quia mandatum factum, vni,
8 non extenditur ad alium, quia papa intendit illum grauare † qui
mò plus dicit tex. no. in c. fi. de præb. li. 6. ꝙ mandatum factum ca
pitulo de conferendo, non extenditur ad ſingulares canonicos
9 habentes conferendi ꝓtẽm alio iure. q̃ capitulari. † Aut fuit ſcri
ptum capitulo, tanꝙ ſuccedenti in ius eꝑi, & ſtare non poteſt, qa
capitulum non ſuccedit eꝑo in collatione beneficiorum, vt in
10 c. 2. ne ſede vac. & clarius in c. vnico. eo. ti. li. 6. † Aut fuit ſcriptum
capitulo tanꝙ executori delegato apoſtolico, & tunc non expi-
rare mandatũ per creationẽ eꝑi, quia per deputationem execu-
toris, ecripitur ꝓtãs de manib. ordinarij, & trãsfertur in executorẽ
vt in c. ſi ſoli, & c. ſi capitulo, de conceſ. præb. li. 6. ergo male dice
bãt ibi canonici, ꝙ collatio non ſpectabat ad eos. Sol. ꝑ p hæc ℣-
ria & ſimilia, hoc c. legitur variis modis. Gl. in verbo, infecto ne-
gocio, ponit primum intellectum, ꝙ de honeſtare, non neceſſi-
tate hic Eꝑs adſtringebatur. Hunc intellectum ſecuti ſunt q̃dã,
vt dicit Inn. di centes hoc c. continere gratiam in ſuo rem iſtius
11 nouiter conuerſi ad fidẽ. Iſte intellectus cõiter non recipit, quia
nullum verbum poſitum in tex. ſapit gratiam, et intellectus iutiũ
i non ſunt trahendi ad gr̃am, [i] vt no. in c. ex parte Adæ. de reſt. Itẽ
qa hoc c. ſuperflueret hic, & de nihilo ſeruiret, ꝙ id, q̃d hr̃ ſ. in ꝑc.
Iõ gl. forte poſuit ſ̃m intellectũ dicẽs, ꝙ de iure tenet Eꝑs, quide
re. ſed nõ reddit rõnẽ quare. Solũ. n. reddit rõnẽ reſpũ capituli,
12 & non reſpũ eꝑi. Sed ex gl. ſeq. † tu pores corroborare iſtã lec. in
eo, ꝙ dr̃, ꝙ mãdatũ factũ capitulo, vr̃ factũ cuilibet de capitulo.
Et ſic ſi nõ põt adimplere tpe mãdati, dẽt adimplere cũ ꝑt, ita ad
ꝓpoſitũ tpe mãdati iſte eꝑs erat ꝺ capſo, et iõ mãdatũ affecit eũ;
vt ſingularẽ, & ſic tenet nũc, cũ ẽ Eꝑs, & ꝑt illud adimplere. Sed
ꝺ hãc lec. facit c. Eꝑs. §. q manumittit. 12. q. 2. de quo gl. in fi. oppo
nit & nõ ſoluit, vbi ꝺr̃, ꝙ id q̃d eſt vniuerſitatis, nõ eſt ſingulorũ.
k Et ſic vr̃, ꝙ mãdatũ factũ capſo nõ afficit ſingulos, [k] q nimò, vt di
xi. ad ꝓpoſitũ, vr̃ tex. i oppoſitũ in d. c. fi. ltẽ, vt notãter dr̃ hic Inn.
l q̃n mãdat capitulo id, q̃d ꝺr̃iſtit in iure, non vr̃ mãdatũ ſingulis [l]
vnde ſinguli ſingꝛt nõ pũt illud exeq̃, vt ſi mãdat, ꝙ eligãt, vel ꝙ
pbẽdã ꝓferãt, vel q̃d ſimile. Secus ſi mandat capitulo aliq̃d cõſi
ſtens

ADDITIONES.

a Non venit electus. Adde tex. in c. tam literis, de teſt. & ibi iſtum in ti. no. Bal. l.

a ſtẽs in facto, [a] qa tũc q̃libet põt, & dẽt adimplere mãdatũ. [b] vt pu
b ta, ſi ꝑbẽda alicui collata ꝑ Papã, Papa mãdat, vt illi recipiãt i cã-
nonicũ. Nã hæc eſt nuda receptio facti, q̃ nõ expoſcit actũ colle-
gialẽ; iõ ſi collegiũ nõ vult ſimul facere, q̃libet de collegio tenet
facere. Et no. ſing. hãc theoricã; qa facit ad oẽs vniuerſitates, qb[9]
aliq̃d mãdat ꝑ ſuperiorẽ. Hoſt. tñ hic aliud ſenſit, ſed lãtius ſocut[9]
eſt in c. bonæ. 2. de poſt. pl. Vbi dixit primũ mẽbrũ ꝓcedere; niſi
collegiũ ſit in negligẽtia; qa tũc totũ ius recidit in volẽtes obedi
re. Et eſt vtile ſ̃m eũ, vt appareat de neghgentia, qd ꝑ executorẽ,
vel ordinariũ ſtatuat terminus collegio, quo elapſo poterunt ad
implere volẽtes obedire. qđ eſt dictũ valde æquũ. Sed dictũ Inn.
eſt ſubtilius: qa ex quo ſcribit, vt collegio, nõ eſt collegiũ, ſi ibi eſt
minor pars. Itẽ hæc lec. gl. nõ ꝓcedit ex alio; qa ꝑſuppoſita obliga
tione in ꝑſona cuiuslibet canonici; ex quo illa obligatio cauſat
reſpectu certæ qualitatis, ſqa canonicus, dẽt deſinere; illa obliga-
tione deſinẽte, & qualitate, vt eſt bonus tex. in c. venerabilẽ. ℣. de
elec. Tertia lec. colligit ex fi. gl. ſeq. & eꝑs hic obligat qua eſt pars
capituli, cũ ſit caput capituli; ergo mãdatũ factũ capitulo, extẽdit
ad eũ. Hæc lec. eſt falſa. Primo, qa ꝑſuppoſito ꝙ eſſet de capitulo;
tñ ꝙſiderat capitulũ, vt corpus, & nõ extẽditur ad ſingulares de ca-
pitulo, vt in d. c. fi. Itẽ ia iuribus ꝑtinẽtibus ad ſolũ eꝑm non facit
13 eꝑs vnũ corp[9] cũ capitulo; imo ꝑ ſe explicat, vt c. docueri. ℣. c. Itẽ
& ſubtilius ex ꝓpria, & ſtricta ſignificatione vocabuli appellatione
capituli, nõ venit ꝓlat[9], qa licet ſit caput, non ſit eſt de capitulo, vt
dixit gl. no. in cle. vt hi. q. de æta. & qua. [c] tenebris mẽti. ficit tex.
14 in c. poſtulaſtis, de ꝓcef. ꝑb. & in c. a collatione, de app. li. 6. † Quare
quartã lec. poſuit Inno. multũ ſubtiliter dicẽs, hoc fuit ſcripti ca
pitulo nõ tãq executori, vel ordinario collatori, vel vt ſuccedẽti
c in ius Eꝑi; ſed tãq gerẽti vices ipſius eꝑi; qa nõ erat eꝑs, cui poſ-
ſet ſcribi. Vnde licet capitulũ nõ ſuccedat eꝑo in ptãre ꝓferendi,
tñ ſuccedit in iuriſdictionalib. Et ſic nõ erat alius, cui cõmodi[9] poſ-
ſet ſcribi, q̃ capitulo. Iõ, ſi mãdato nõ executo creat. Eꝑs, tenet ip-
ſe mãdatũ adimplere; qa in effectu mãdatũ fuit factum ptãti ſuæ,
ità ꝙ capitulũ ꝓtuliſſet nõ authoritate ꝓpria, ſed tãq gerẽs ℣ hoc
authoritate Papæ, vices Eꝑi. Eꝑo. n. creato ceſſat iſta ptãs extraor
dinaria; & dẽt hoc Eꝑs adimplere. Et in dubio, ex quo ſcibit gerẽ
ti ptãtẽ alterius, vr̃ ſcriptũ tãq gerẽti vices; licet quoad illud nõ ge-
reret vices alterius; & ſingulariter ꝑbat hic, ſ̃m iſtũ ſtellectũ. [d] Et
hoc põt extẽdi ad ꝑcepta, q̃ fiũt gerẽti vices alterius. & in hoc
eſt multũ vtilis, puiſio iſtius capituli. Et ſ̃m hunc intellectũ non
refert, vtrũ eꝑs nouiter creat[9], fuerit de capitulo tpe datæ, qa idẽ
eſſet, ſi foret extranc[9]. ꝓ rõnẽ ꝓmiſſam. Et ad iſtũ tex. q̃ põderat,
ꝙ tpe datæ iſte erat de capitulo, dic. qđ illud põderat ad effectũ,
vt iſtenõ poſſit ſe excuſare, quare ipſi vr̃ eꝑo nõ fuit ſcriptũ. Vñ
ibi narrat factũ, & ñ ponit iuris miniſterũ. Et idẽ dicit Inn. ſi ſcri-
beret cuicũq; extraneo, dũmodo poſſet apparere, ꝙ in defectum
eꝑi ſibi fuerit ſcriptũ. qd no. Et ꝓ hoc habes clarũ & vtilẽ intelle
ctũ huius capituli. Licet qdã alij aliter legãt, tñ iſte itellectus Inn.
35 ctus. † In gl. pen. in fi. hr̃e gl. verſat circa duo Primo, nũq d dẽt at-
d tẽdi ſp data literarũ. an tps[d] ſentationis? Dixi aliq̃d ſ. c. 1. ſed lõ
ge plenius in c. dilectus. 2. de præb. & dic vt ibi. Secundo tangit,
nunquid copia reſcripti debet exhiberi cũ die & Conſule & ho
die cum nomine Papæ, & de hac materia plene dixi in c. 1. infra
de proba. & dic vt ibi no. Abbas.

ADDITIONES.

Conſiſtens in facto. Adde Inn. in c. bonæ, ꝙ 2. ſuper vet. temere recidit, de poſt. prel. Arch. in c. 1. in fi. in 3. diſt. Pede. conſ. 291. qui in præſenti. in 5. colu. ibi. Item illam repeti. Per. de Ancha. in cap. cum aliquibus, in 1. col. de reſcri in 6. Imo. in c. cum omnes, in 11. col. ſupra de conſti. Domi. in c. eum qui, quaſi. in fi. de dolo & contu. in 6. & in c. Romana, §. in vniuerſitatem, in 1. col. poſt Inno. & Io. And. ibi. de ſen. exc. in 6. Iſtum in ſermone inc. maximum, habito in conſilio Baſilienſi, fol. 27. uer. præterea in ſchedula dicebatur. Bst. in d. c. bonæ. in 1. col. ibi, no. gl. Inn. in c. irrefragabili, in princ. de off. ord. ſequitur Flor. in repe. l. ciuitas, in 4. col. ff. ſi cert. pet. Fran. Paul. in tract. de poteſtate Car. fede vac. fol. 5. col. vlt. in prin. Io. And. in c. ſi capitulo, in 1. col. de cõceſ. præb. in 6. & Bal. in l. ſicut, ff. quod cuiuſque vniuerſi. no. & Rotam de cõceſ. præb. 15. in nouis, in prin. licet aliter ſentiat Domi. in c. ſi. capitulo, 2. col. poſt Lapum. Sed ſalua, & dic procedere in actu iuris collatiuo.

b Seb. Sap. Adimplere mãdatũ. Vide Ro. in cõſ. 400. ſcrit. vbi ponit, [a] ſtatutum cogẽs ad cõpromiſſum, cõprehẽdat vniuerſitatem, vide do. Taſ. in l. q̃s maior, C. de trãſac. vbi tenet, ꝙ pœna illius legis hẽt locum in vniuerſitate, q̃n illi de vniuerſitate iurarẽt, & ita dicit ꝑ multa ſe cõſuluiſſe. Cõtrariũ tñ tenet ibi d. Tho. Parpalia in prima q. ſuę reper. per multa, de quibus ibi per eum.

c Gerẽti vices. De materia vices gerẽtis, vide Card. in cle. 1. in 6. opp. de of. vic. Acg. Are. Inſt. de exce. in rub. fo. 2. in 3. col. Bar. in l. iuſtinus. ff. de leg. do. meũ Barb. in c. ſine, il 2. de off. leg. in 1. no. & in q. an. 14. col. de off. leg. & plene ꝑ Alex. in rub. de off. eius, cui man. eſt in. & Lu. Ro. ſing. 357. inc. nunquid vice-rector. & faciat quod voluit hic Abb. antiqnus, quem refert hic Fel. quem om nino vide vbi limitat, & alimitatione excipit duos caſus. Adde tu, ꝙ hunc in tellectum approbant Do. de Ro. 360. in antiquis, de reſcri. Ant. Fran. Quis dicatur vices gerens, & quę ſit differentia inter vices geren tẽ, & Vicarij, vide Bar. in l. ſuggerete C. de off. ejus qui vi. alterius ge. & an ni ces gerens poſſit facere oia q̃ põt ipſe principalis, vide Bar. in l. 1. ff. de tut. & cur. datis ad his. Et an vices gerẽs obligęt principalẽ, ꝙ quo gerit vices ꝑ ge ſtus ſuis, vide gl. in ver. poſtiſſimi, circa fi. Inſt. de Attili. tu. Et adde, ꝙ vices gerẽs alicuius dẽt honorari, ſicut ille, cuius vices gerit, vt eſt gl. in c. ſi volũta & facit tex. in c. accuſatio. 2. q. 7. & in c. xelicis, de pœ. li. 6. & vide tex. in c. in nouo, 21. diſt. & in c. nobiliſſimus. 97. di. & in c. honor. 2. q. 5.

d Tempus datæ. Vide tex. in cle. fi. de reſc. & in c. ſi. infra eo. & in c. tibi, qui. & c-

duob. eo. ti. li. 6. facit c. ſi. ſuper de off. dele. eo. li. & c. ſi eo tpe, eo. tit. in 6. ſi gl. in c. ſtatutum, in ver. canonicis, ad fi. de reſcri. 6. Et dicas hoc eſſe verum in beneficialib. ſm Inn. in c. capitulum infra eo. in 5. colu. & in c. in noſtra, in 2. col. eo. tit. reprobando gl. 2. prin. ibi. & in c. Abbate. in 1. col. infra eo. reprobando gl. 1. ibi, fallit iſta regula m. 6. caſib. hic pulchre diſcuſſis per Fel.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans aliquod beneficium, debet facere mentionem de dignitate, quam obtinet; alias non valet reſcriptum; etiam quod Papa dixerit, non obſtante, quod habeat aliud beneficium.*
2 *Impetrãs aliqd a Papa, an debeat de nobilitate, et diuitijs facere mẽtionẽ.*
3 *Impetrans aliquod beneficium, an teneatur mentionem facere de qualitatibus beneficij impetrandi, & illius quod habet, vide infra nu. 6. & 9.*
4 *Omnis clauſula, quæ poſſet mouere Principem ad non facile reſcribendum, eſt ponenda in ſupplicatione.*
5 *Motus proprius Principis ad reſcribendum, excludit ſurreptionem.*
Si Papa dat motu ꝓprio alicui bñficiũ nõ expreſſa qualitate, nõ valet gratia.
7 *In gratijs & diſpenſationibus arguitur ex paritate, vel maioritate rationis.*
8 *Argumentum de maioritate, vel paritate rationis habet locum in gratijs fauorabilibus ſecus in odioſis.*
10 *Mandat⁹ non requiritur, quando quis impetrat literas ad beneficia pro alio, ſecus ad lites.*

CAP. VIII.

Ad aures. Nõ valet reſcriptũ impetrantis ad bñficia, ſi in eo taceat dignitas ꝑ quã tratis. Cõis diuiſio Serũ da ibi, [Cõſultationi,] Caſus lit. Quidã ꝓlati tacito nomine ſuarũ dignitatũ literas impetrauerũt ſup minoribus bñficijs, ſimplici no mine ſe appellãtes. q̃rit, an tales literæ valeãt. Reſpon. Papa, ꝙ nõ eſt ſuæ intẽtionis, vt ꝓlates literas inqetari debeãt pauperes cleri ci, [ꝙ actor nomẽ ſuppremit ſuæ dignitatis. Vnde tales liter æ nõ valẽt. B. No. 1. tria bñficia ſonãtia in nomẽ dignitatis, vt Decanatus, Archidiaconatus, & Præcẽtoria. Et ex hoc ſ̃ert, ꝙ multi ſunt ꝓlati citra eꝑm habẽtes dignitates in eccleſia. dixi in c. de multa. de ꝑbẽn. aliq̃d tetigi
a in c. nouit, de iud. vide ꝑ Archid. in cl. 1. de ꝓſum. li. 6. [a] † No. tex. ſatis
1 aptũ, ꝙ ꝑtrãs bñficiũ ẽt minimũ, dẽt facere mẽtionẽ de dignitate, q̃ obtinet. Et vr̃ notabiliter, ꝑbare iſte tex. ꝙ nõ ſufficit ꝑtrãti dicere, ꝙ hẽt aliud bñficiũ, niſi exprimat nomẽ dignitatis, ſi eſt dignitas. Et alibi iuducio meo ſi ita bñ probat. & tene hoc mẽti. qa nõ ſolet ad hoc iduci. Et ſic limitat. c. ad Poma. pode. li. 6. vbi vr̃ inuj, ꝙ ſufficit. ſi dicat, Nõ obſtãte, ꝙ habeat aliud bñficiũ. Nã credo, ꝙ ibi narrat factũ ſpliciter. & nõ explicite. Nã tex. hic in fi. dicit nõ valere reſcriptũ. vbi actor ſuppremit nomẽ ſuæ dignitatis. Et põdera nomẽ ſuæ dignitatis, nõn. exprimit nomẽ dignitatis ꝑ illa verba gñralia. Nõ obſtãte, ꝙ habeat bñficiũ. Sed opp. ℣ hoc, & tex. hic n. vr̃ Papa puidere, qñ ſit ꝑtrantio ſub minoribus bñficiis, ſed idẽ vr̃ dicẽtibus & fortius ſub maioribus. Primo, qa fa-
2 cilius Papa ꝓcedit minora, q̃ maiora. † Itẽ q a in oĩ ꝑtrantibus dẽt fieri mẽtio de bñficiis habitis, alias gña eſt nulla. vt in c. ſi motu ꝓprio. de ꝑb. li. 6. Sol. Inn. ꝙ ad literã ſup verbo, Minoribꝰ dẽt ſup pleri. Maxime, quia, vt dixi, idem eſt. ſi ſit impertratio ſuper maio-
b ribus. Dicit etiam Hoſt. & Inn. quod etiam de nobilitate, [b] & de
diat.

ADDITIONES.

o In c. 1. de conſ. li. 6. Vide ibi Domi. in 3. col. in verſi. eſt ergo videndum, & in 3. col. ibi, ex his deciditur, quid de planis.

b De nobilitate. Vide hic dom. meũ Barb. & Fel. in 1. col. & no. in c. de multa, de præb. in ver. ſublimes, & Iud. Ro. ſing. 28. inc. nobilis, & faciunt plures regulæ Cancellariæ præſupponentes nobilitatem potius ſuuare; quam impedire. Zac. Adde tu in teminis præſentis q̃nis ꝑ do Fel. in c. cũ adeo, col. 2. uer. ad idẽ plura, in fi. & dũ alle. Ro. ſing. 38. inc. nobilis, mẽdoſe all. vndecũq;. Eſt. n. ſing. 37. incip. vtrũ nobilis, vbi log tur de monacho, q in impertratione reſcripti dicebat ſe nobilẽ, q̃ quem fuit obiectũ de ſtirreptione illius. Aduerte in ſuper, ꝙ inqũtũ log tur iſte, ꝙ nõ tio debet fieri in impertratione reſcripti de nobilitate, ꝙ debet intelligi de nobilitate generis, non autem de nobilitate, quæ ab accidenti venit, per no. per eundem Rom. ſing. 487. inc. heri fuit in terrogatus, & fin. 544. inc. nobilitas induxit preſumptionem.
Adde tu ꝑ do. de Ro. dec. 58. de reſcrip. I antiqs. Ant. Frã. Circa iſtã nobilitatẽ, primo q s magis cẽ eatur nobilis, an ille q ſua virtute nobilitatẽ acq rit, an q deſcẽdit ex nobili genere, hr̃ ꝑ Cy. in l. quidẽ. C. de poſt. & ꝑ Tac. Alua. in c. 1. in 5. ceteri, q s dicatur Dux, Mar. vel Co. in vſu feu. & tene mẽti q̃ dixit Bar. il. fi. C. de fer. fug & nobilitas eſt q̃dã dignitas a parẽtibus deliberãs, q̃ de nominat a poſteriori. Bar. in l. 1. C. de inco. li. 10. dixit, qd alio non dato ex iola origine nemo põt dici nobilis. Pro quo eſt bo. tex. in c. venerabilis. ſ. c. de mul ta, de ꝑb. vbi ſq parãtur nobilitas & ſciẽtia, ſimo dicit Cy. in l. q ſq s, C. de poſtu lan. q nobilitas ſciẽtiæ, ꝑfertur nobilitati generis. Et de hmõi nobilitate, vide ꝑ Bar. in l. 1. ſ. rep. C. de dignit. li. 12. vbi diſtinguit triplicẽ nobilitatẽ. Tria. in ducũt nobilitatẽ, natiuitas, honor, ſciẽtia, & diuitiæ, ſed qđ dr̃ de diuitijs, non dr̃, q a ille inducãt nobilitatẽ, ſed q̃ nobilitati no detrahãt, vt eſt tex. in Lnobiliore. C. de cõmer. & merc. ꝙ quẽ tex. dr̃, q nobilis põt eſſe mercator. & q mercatura nõ detrahit nobilitati, ſi alia cõcurrãt. Et de hmõi nobilitate multa pulchra ponit Io. And. in c. venerabilis, de ꝑb. A. de tñ, ꝙ nõ dẽt arctãri ſũ nobilitas gñis q̃ morũ, vt m. l. ſcire, in §. fi. & de tut. & cura. da. ab his. & in c. vos q. & ſe. & in c. illud 40. diſt. Et adde, ꝙ nobilitatur quis eo ipſo, ꝙ ſit cle ricus, vt no. Io. And. in c. eo libẽtius, de ſeruis nõ ord. Dicas tñ, no eſſe mali cũ dũ de nobilitate, dũmodo alia cõcurrãt, ẽt quo ad promotionẽ Regalẽ, vt hñ. 1. Reg. 9. c. vbi de Saul, & de Dauid, qui erat cuſtos ouiũ, vt ibi & facit tex. in c. recurrat. §. his ita 32. q. 4. Et circa illud, an ꝑ ingreſſum religionis ꝑdatur nobilitas, vide gl. 27. q. 2. an c. ſcripſit, & 20. q 3. in c. preſens. vbi vr̃ dici, ꝙ ſic, quia per monachationẽ ꝑditur Comitatus & ducatus, de quo ꝑ Spe. in ti. de ſta. mo. in §. 1. ver. 11. & ꝑ gl. in c. ea. q. de ſtatu reg. & ꝑ Bal. in d. Deo po bis. C. de epiſ. & cler. tñ non eſt hoc ſine dubio, maxime, quando clericus ingreditur monaſterium, quia remanet miles celeſtis militię, & ideo q̃muis perdat ius ducatus, tamẽ remanet in eo ius militię, quę inducit nobilitatem, in c. grandi, de ſup. neg. prela. in 6. pro quo etiam facit tex. in c. degradatio. de pen. eo. lib. ad quod vide Io. And. in c. 1. de ſer. non or.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a diuitijs[a] impetrãtis est fiẽda mẽtio, qđ nõ placet Io. And. & bene. Nã iure nõ cauet, ꝙ fiat mẽtio, nisi de bñficiis, vt in c. si motu ꝓprio. Et iste ẽ cõis intellectus istius c. vt nõ valeat impetratio sup bñficijs minoribus. vel maioribus. nisi fiat mẽtio de bñficiis, que impetrãs obtinet. ꝙ clarius, ꝓbat in d. c. si motu ꝓprio. do. Card. ponebat hic aliũ intellectũ, ꝙ ista ꝓuisio huius tex. solũ vẽdicat sibi locũ, qñ sit impetratio sup minoribus bñficijs; vt tũc arctet impetrãs exprimere nomẽ suæ dignitatis, vbi aliàs sufficeret facere mentionẽ in gñe. Et sic sentit, qđ impetrãs beneficiũ non modicũ, nõ actat ad faciendã mẽtionẽ in spẽ de suo bñficio, ad hoc qđ no. gl. in cle. 1. de ꝓb. Hæc lec. nõ est vera in se, vt puto, & ſ dicã latius: nec conuenit hæc ga hic nec de qualitate dignitatis, nec de beneficijs in gñe fiebat mẽtio; sed simplr appellabant se clericos. Nõ ergo venit ista ꝓuisio ad ponendũ hoc nouum ius.

b itẽ nõ vr aduertisse, qđ hic Papa rñdet ad cõsultationẽ,[b] quo casu non ponit ius de nouo. sed rñdetur sm ius antiquũ, vt no. gl. in c. consultationi, de tẽp. ord. & in c. ex tua, de fil. presby. Itẽ, ꝙ sit fiẽda mẽtio de qualitate beneficij obtẽti. adduco bonũ tex. p locũ a spãli in cle. si Romanus, de præbẽ. vbi dr spãle qñ motu

3 ꝓprio fit ꝓcessio. † Sed circa hunc articulũ valde vtile ꝙritur, nũ

c quid sit fienda mẽtio de qualitatib. beneficij impetrãdi,[c] & qualitatib. beneficij iã obtenti? varias vltra materiã hic ꝓtentã reperio opi. sed ꝓcludendo, & allegãdo materiã ubi tangit, dico sic, ꝙ de qualitate beneficij impetrãdi est fiẽda mẽtio, vbi illa qualitas est notabilis. Et primo dẽt fieri mẽtio de cura animarũ, quã illud beneficiũ hẽt, vt in c. cũ in illis, de ꝓb. li. 6. Itẽ de qualitate residentiæ siẽda est mentio, si beneficiũ regrit residentiã, arg. c. fi. de cle. nõ resid. tenet Io. Cald. in c. in nra, inf. eo. Itẽ dẽt fieri men

4 tio, si illud beneficiũ sit dignitas. tex. no. est hic. † Probat rõne, de oĩbus fienda est mẽtio, q̃ ꝓt inducere Principẽ ad nõ cõcedendũ, vel ad nõ sic facilius ꝓcedendũ, vt est' tex. no. in c. postulasti, ſ. eo. & ibi ꝙ Host. sed istæ qualitates ꝓnt Principẽ subtrahere a cõcessione; quia difficilius Papa cõcedit dignitatẽ, seu curã animarũ, vel beneficiũ requirens residentiã, q̃ minora beneficia. Quia nõ quilibet clericus est aptus ad illas qualitates; iõ necessario est fiẽ da mẽtio, tex. vr in c. ei. cui. de ꝓb. lib. 6. tenet Io. Cal. in d. c. in nra.

d De q̃titate valoris[d] est dubium. Nã nullibi expsse probat, ꝙ impetrans teneat facere mentionẽ de valore beneficij. de quo vide gl. in cle. 1. de ꝓbẽ. post prin. & do. de Ro. deci. 172. alias est 81. vbi dñt, Papã Vrbanũ tertiũ explicasse non valere gratiã, nisi fiat mẽtio de valore beneficij impetrãdi, & obtẽti. Hodie ita cõiter seruat, tñ facilior est illa cẽa, Qđ non excedit valorẽ tantæ quantitatis. Nã periculosum est, ꝙ quis se adstringat ad certũ valorẽ, & onus probandi incũbit impetranti. vide qđ dixi in c. fi. de præsum. In ar. tñ pro & ꝺ ꝓt induci tex. in c. cũ adeo, ſ. eo. & c. cũ teneamur, inf. de præb. Puto tñ, ꝙ circũscripto stylo curiæ, non sit

e de iure veteri necessariũ facere mentionem de q̃titate valoris;[e] quia beneficiũ dẽt principaliter conferri pp spũalia; temporalia aũt veniunt accessorie ad spũalia. Sed, quia hodie, ut plurimum, conferunt beneficia pp tẽpalia, iõ fuit ordinatũ, & est de stylo curiæ, ut fiat mentio de valore. Tñ bene considerando nõ est prouisio inutilis: quia dispensatio tpalium non dẽt cuique committi; sed sm qualitatem personæ dẽt committi dispensatio. Iõ talis est aptus ad habendũ beneficiũ tenue, qui est oĩno ineptus ad habendum beneficium pingue; iõ quantitas redditum posset Principẽ subtrahere a cõcessione gr̃e; iõ vr vtile & necessarium, vt fiat expresio, arg. d. c. postulasti. Hæc procedunt, vbi ad instan

5 tiam fit gratia. † Si vero motu proprio; tunc est magis dubitandum, quia motus proprins excludit surreptionẽ, ut in cap. si motu proprio, de ꝓben. lib. 6. & in cle. si Rom. co. tit. Sed ꝓrium est verũ, quia motus proprius non operat circa intrinsecas qualitates beneficij. Vnde si Papa motu ꝓprio cõcedit beneficium, & non facit mentionẽ, ꝙ est curatũ, non valet gratia. non ex defectu surreptionis; sed quia non apparet de volũtate Principis, ar. in c. cum in illis, & c. is cui, de præb. li. 6. Et hanc opi. tenet Io. An.

f in d. c. si motu proprio, de præb. li. 6. & do. de Ro. deci. 282. ꝓall. f Vnde concludo, ꝙ motus proprius, nõ firmat gr̃am ꝺ voluntatẽ concedentis, in ꝓiudiciũ tertii. Vnde nõ valet gr̃a, si beneficiũ

g est iuris patronatus, g & de eo nõ fit mẽtio. nec includit intrinsecas qualitates beneficij. & aligd de hoc p Cal. in c. mandato, ſ. e. qđ est bene notandũ. Et adde glo. in d. cle. si Romanus. & hoc

h quoad primũ membrũ. sed respũ iã obtenti, [h] est maius dubiũ.

6 † Nunqd si impetro sm, debeã facere mentionẽ de qualitatib. primi? In quo dic, ꝙ aut impetro dispensationẽ, ut liceat mihi tenere sm cũ primo, & non valet dispensatio, nisi ẽt fiat mentio de qualitatib. primi. Exemplum, hẽns Præposituram, mõ impetrauit, ut possit hr aliũ personatum, & simul retinere cũ ꝓpositura, si non fecit mentionem, ꝙ ꝓpositura erat curata, dispensatio non valet. Quia duo erant impedimenta in primo. ſ. dignitas, & cura. Sublato ergo vno impedimẽto, remanet reliquum, ut c. ex tuarum. infra de auctor. & vsu pal. hoc dictum videtur probari in. clem. 1. de præben. tenent Ioan. Andr. & Host. in cap. postulasti. infra eod. Nec obst. si dicatur, ꝙ ex quo Papa concessit maius. ſ. dignitatẽ, vr concessisse, qđ est minus. ſ. curã, ar. in c.

ex parte,

ADDITIONES.

a ¶ De diuitijs. Vide gl. & Doct. in c. constitutus, de app. in ver. impotentiam, & dicetur in c. cum adeo, ſ. eod.

b Ad consultationem. Adde istum in c. si diligenti, de fo. comp. in c. peruenit, de emp. & vẽ. in c. cum sumus, de reg. & in c. tuæ, de sponſ. & in c. pastoralis, in prin. & in c. si. de re iud. vide tex. bo. in c. ex multa, in ver. quod in consultatione ius editur, de voto, tex. & ibi Gem. in c. Rom. §. fi. de offi. ord. li. 6. facit quod no. gl. in cle. dudum, in prin. §. hum smodi, de sepul. & gl. in ca. Roma. ſ. cum autem, de app. lib. 6. in ver. qui pro tempore, & quod voluit Bar. in l. nemo, C. de sent. & interlo. om. iud.

c De qualitatib. beneficij impetrandi. Adde do. late in c. super literis, in 5. col. ver. dum legi Bononiæ Sextum ſ. eo. & in repe. c. postulasti, in 15. col. ver. pouto. ſ. eo. & ibi Do. Ma. in repe. in pen. col & Do. in c. dudum, in 5. col. ver. credo sic posse distingui p illũ tex. de præb. li. 6. p gl. in cle 1. in ver. alteri, de ꝓb. quæ vult, ꝙ non tenetur impetrans facere mentionẽ in literis beneficialibus, nisi de qualitatib. in iure expressis, & eã sequitur Cal. in ti. de fil. præsby. cõ. hoc ti. 123. in nouis, & Cal. in isto ti. consi. 10. & vide per Mod. in c. super literis, in 11. conclusione, vbi omnino vide, & in d. c. in nostra, & idem Cal. cõsi. 2. in hoc ti. 67. Papa si supplicat, in antiquis, per Mod. hic in 10. conclusione.
Adde tu Ro. consi. 362. & do. de Ro. dec. suis, de præb. in recollectis per dom. Bernardum de Bisigneto.

d De quantitate valoris. Adde Old. consi 58. quidam impetrauit. Cald. in c. si, de præsump. & ibi per istum, & alios do. per do. meum hic dicentẽ se consulsse, ꝙ onus probandi veritatem valoris incumbit opponenti, alle. Bul. consilia. plura dubia sunt examinanda, in 1. col. & vide 13. conclusiones, circa istã expressionem valoris, per do. Fel. hic, in 4. col. cum plurib. seq Car. & Imo. in cle. 1. de præb. Car. & Imo. & Dom. ſ. eo. in c. in nostra, cum alijs conclusionibus alle. hic per Mod. quos omnino videbitis ad saturitatem. Ant. Fran. Quo modo autem probetur valor, vel beneficij, vel alterius rei, hr p gl. 2. in c. quato, in prin. de iureiu. & in c. si pluribus, de ꝓb. lib. 6. Dicas tñ, ꝙ valor æstimatur sm fructus, qui percipiuntur. vt vohuit gl. in ver. fructuum, in l. sed si quis, ff. de euic. & hr per gl. in l. pe. ff. de reb. eo. & per gl. in c. cum cãn, de testi. in gl. & generaliter de materia quis dicatur esse valor rei, & quo probetur, habetur per Legistas in l. precia rerũ, §. nonnullam, ff. ad leg. Fal. & in l. 1. §. fi hæres, ff. ad Treb. & in §. quia vero Leonis, in Auth. de reb. eccl. nõ alie. & in auth. hoc ius porrectum, C. de sacrosc. eccl. canonizata, 10. q. 2. in c. 23. n. §. hoc ius porrectum. Et qualiter valor rei debeat deduci in petitionem & in processum, habetur per Bar. in l. Pedius, ff. de incen rui. & nau. & in l. ... C. de resc. vend.

e Seb. Sap. Valoris. Vide d. And. Sic. in consi. 33. clementissimi, in j. vol. vbi dicit, ꝙ ille qui impetrat priuilegium, vt possit testari de rebus acquisitis ex redditu ecclesiæ, debet facere mentionem de valore. Et ꝙ valor beneficij considerẽtur detractis oneribus, vide Dec. in consi. 156. Et nunquid, si valor exprimatur falsus, vitietur rescriptum, vide Rotam in dec. 47. no. secundum do. Car. in consi. 34. millesimotricentesimo.

f Seb. Seb. Præalleg. voluit allegare deci. 14. licet impetrans, in nouis, sub tit de rescr. vide etiam Car. Flo. in consi. 4. Papa.

g Zach. Iuris patronatus. Adde ꝙ istud dictum debet intelligi de iurepat. laicorum, cui derogare per nullas literas, non est mens Roma. Pontificis, vt voluit Lap. de Caste. in sua alle. 66. inc. beneficia vacantia in curia. Io. And. in c. dilectus, de of. dele. Gem. post alios in c. 1. in gl. in ver. collatio, de præb. lib. 6. Abb. in c. cum dilectus, & ibi gl. quæ dat rationem huius dicti in glo. mag. & iurepa. Fel. in suo trac. quando literæ apost. noceant patr. eccl. circa prine. & Card. consi. 69. in cip. Papa vniuit quandam abbatiam, post med. ver. quo ad eãm, secundam. Aduerte tamen, ꝙ tale rescriptum de quo per istum tenetur, nisi patronus ageret de contẽptu, vt est casus in d. c. decermimus, ibi, irritam esse nouerit, 17. q. 7. Abb. in c. illud, circa prin. de iurepa. & in c. ex insinuatione, in secundo no. eo ti. melius in c. cum Bertoldus, col. 3. ver. ex hoc notabiliter colligitur, & ibi etiam Fel. remissiue, in 5. col. de re iud.
Ant. Fran. Circa hoc, an Papa per suas literas deroget iuri patronatus laicorum, in dubio dicendum est. ꝙ non, vt hic per istum, quoniam non intendit papa derogare, siue tollere ius alterius, ne etiam ex hoc laici facile retrahantur a fundatione, dotatione, siue constructione ecclesiarum, ex quibus, ecclesia cõcessit laicis ius patronatus, iuxta ea, q̃ plene trac. p do. Abb. & alios, in rub. de iu. pat. Sed si Papa de hoc certificatus esset, ꝙ ecclesia, de qua prouidet, vel prouideri mandat, est de iu. pa laicorum, & eo non obstante prouideri mandaret de illa, vel ex certa scientia, vel motu proprio, aut aliter derogando tali iuri patronatus, non puto hæc dicta procedere: quoniam, licet papa generaliter mandando alicui prouideri de beneficio, in dubio non videatur in suo mandato comprehendere beneficium patronatum, vt in c. cum dilectus, de in. pat. & in c. dilectus, de of. leg. & voluit gl. in cle. literas, vbi etiam per Pau. de Lea. de præb. tamen si dicit, ꝙ in tali mandato vult comprehendi beneficium patronatum, etiam laici, illud comprehenditur, alias esset dicere, ꝙ papa non posset derogare iuri patronatus laicorum, quod non esset bene dictum, neq; verum, per prædicta. Sed bene verum est, quod in generali mandato de prouidendo alicui de beneficio, etiam si dicatur de beneficio spectante ad præsentationem alterius, non comprehenditur beneficium patronatum laici. Et in hoc allegatio Lap. est multum no. de quo etiam vide ꝙ Spe. in ti. de leg. 5. nunc tractemus, in ver. sed nũquid legatus, & vide Fed. de Sen. in suo consi. 82. vbi etiam ipse tenet, ꝙ in tali mandato generali de prouidendo, non venit tale beneficium patronatum laici; nisi illud expresse dicatur in mandato. Et hoc modo est hæc materia intelligenda, ne tollatur potestas Papæ, circa potentiam derogandi iuri patronatus laici, quando vult derogare, licet in dubio non præsumatur alicui velle tollere ius suum.

h Iam obtenti. Adde Io. And. in c. in nostra, ver. si. ſ. e. & ibi Cal. & Do. in 4. col. But. in 8. & Imo. in fi. Card. in cle. 2. de of. ord. in 14. & ibi Imo. in vlt. col. post Zenze. Mari. in repe. c. postulasti, in 14. col. ibi. 15. transeundo nunc ad qualitatem, ſ. eo. istum in d. c. in nostra, in vlt. no. Rotam hoc ti. 31. in antiquis. no. quod Pau. Nic. Mi. in reper. fol. 73. in 2. col. ibi, in gratia in beneficialib. & fo. 77. ad fi. ibi, gratia beneficij, qđ de trib. qualitatibus obtẽtis dẽt fieri mentio, videlicet dignitatis, continuę residentiæ, & curæ, alle. do. But. in c. in nostra, 5°. col. secus de qualitate ordinis beneficio annexi, per c. ei cui, de ꝓb. in 6. & vide Ro. dec. 10. in nouis. Do. in c. fi Apostolice, in fi. de ꝓb. in 6. pp. gl. pe. ibi & in c. nõ potest, in fi. prin. eo ti. & lib. Cal. de rescr. in consi. 10. de fil. presby. col. 1. allegãdo gl. in cle. 1. de præb. & vide Mod. hic & in 2. col. & in 11. col. Adde quoad primum membrum Dd. Abb. Old. consi. 140. in fi. quo vero ad secundum, Ro. consi. 362. supra alleg.
Ant. Fran. Circa illud, quod dr, ꝙ de qualitate residentiæ beneficij est facienda mentio, vr hoc non transire sine dubio; cũ hodie beneficia quãtũq; minima requirãt residẽtiã, vt in c. fi. & in c. tuæ, de cle. non resi. iõ cogitãdũ relinquo

ex parte, il 3. ſ. de dec. So. est multiplex sm eos. Primo, ꝙ licet dignitas sit honorabilior; cura tñ periculosior. 12. q. 1. c. ꝑcipimus.

7 † Itẽ & sẽdo in gratijs & dispensationib. nõ arguit ex paritate, vel

8 maioritate rõnis, ar. c. ꝙ venerabilẽ, ſ. q. fil. sint legi. qđ sp no. † Vel tertio in gratijs fauorabilibus valet ar. p dictũ, vt in d. c. ex parte. secus in odiosis dispẽsationibus, ar. in c. quis, de ꝓb. li. 6. Et p hoc ꝓt rñderi ad vnũ tex. sing. in mã, quẽ nescio alibi, in c. ꝙ venerabilẽ, ꝙ

a fil. sint legit. vbi dispẽsatio[a] extẽdit de mariori ad minus, vt ꝓcedat in dispẽsatione nõ odiosa. puta, ꝙ nõ legitimus, ꝓmoueat ad sacros. Secus in odiosa, vt qñ sit dispẽsatio sup pluralitate bñficiorũ; & nõ faciat mẽtionẽ, ꝙ il la bñficia prius tenebat illicite, recipiẽdo inde fructus, non valet dispẽsatio. Hoc firmãt An. & Cõpo. d. c. dudum. 2. de elec. Si vero nõ impetrãt dispẽsatio; sed simpliciter qs impetrat sm bñficium; & tũc gl. in d. cle. 1. vr velle, ꝙ nõ sit necesse facere mẽtionem de qualitatibus bñficij; quasi satis est facere mentionẽ de primo bñficio in genere, ꝙ pro qua op. facit d. c. postulasti. Contrariũ tenet Io. Cal. in d. c. in nra ga expressiones qualitatũ primi bñficij. possent

9 Spe. in tit. 2. §. fi. ver. sed illud qr̃it. † p hoc ẽt dicas, ꝙ si qs impetrat dispẽsationẽ sup pluralitate bñficiorũ; & nõ faciat mẽtionẽ, ꝙ il la bñficia prius tenebat illicite, recipiẽdo inde fructus, non valet dispẽsatio. Hoc firmãt An. & Cõpo. d. c. dudum. 2. de elec. Si vero nõ impetrãt dispẽsatio; sed simpliciter qs impetrat sm bñficium; & tũc gl. in d. cle. 1. vr velle, ꝙ nõ sit necesse facere mẽtionem de qualitatibus bñficij; quasi satis est facere mentionẽ de primo bñficio in genere, ꝙ pro qua op. facit d. c. postulasti. Contrariũ tenet Io. Cal. in d. c. in nra ga expressiones qualitatũ primi bñficij. possent

b mouere principẽ ad nõ ꝓcedẽdũ sm. Dicerẽ sic, ꝙ aut ꝓ receptionẽ secundi non vacat primũ, ſaltẽ ipso facto: & tũc, ex quo potest retinere primũ cũ secundo; dẽt facere mentionẽ de qualitatibus primi, ar. per locũ a speciali, in d. clem. si Roman. Aut ꝓ receptionẽ secundi vacat primũ ipso facto, & est maius dubiũ. De subtilitate, & rigore, tenerẽ opi. Cald. qa si forte Papa sciuisset de qualitatib. primi, nõ absoluisset eũ a primo bñficio, ꝓcedẽdo sibi sm, & facit rõ d. c. postulasti. Nũq d aũt de rebus sit fiẽda mẽtio. vt dixi, ꝓstitutio Vrbani, & stylus curię hẽt, ꝙ sic; sed iure antiquo hoc nõ ꝓbat. Et tex. in ꝓriũ vr hic, iudicio meo. Nã Papa hic facit mentionẽ de redditibus: videlicet, ꝙ ibi impetrãtes abũdabant in redditibus, & in fi. tex. cessãt literas solũ ex eo, ꝙ nõ fit mẽtio de

10 noĩe dignitatis, & nihil dr de redditibus; & loqt de bñficio prius

b obtẽto, & hoc tene mẽti, qa nullibi ita bñ, ꝓbat. † In gl. 1. in fi. no bene istam gl. & non tradas eam obliuioni; quia non habes ali.

b bi, nisi hic, & in c. nonnulli, [b] ſ. eo. vbi consimilis glo. scilicet quod

c ad beneficia ecgs põt impetrare literas, p alio sine mãdato; secus in literis impetratis ad lites, vt in d. c. nonnulli. Nic Abb.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Dispensatio. Dum. D. Abb. hic sentit, ꝙ dispensatio, vt bastardus ad sacros ordines promoueatur sit fauorabilis, videtur obstare tex. in c. 2. de ſſl. presb. vide pro reso. Fel. in c. postulasti. infra eo.

b Nonnulli. Ibi dicetur.

c Seb. Sap. Adde beneficia. Vide late per Abb. in c. ex ore, de his, quæ fiunt a maio. par. cap.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum secundum non faciens mentionem de primo, valet, si primus impetrans non est vsus suo rescripto, dolo, vel negligentia.*
2 *Rescriptum surreptitium non est ipso iure nullum.*
3 *Rescrip tum ad lites perditur data negligentia impetrantis, quæ negligentia non consideratur, nisi alius secundo impetret.*
4 *Dolus non præsumitur, sed bene probatur ex coniecturis.*
5 *Exceptio an, & quando sit temporalis, vel perpetua.*

CAP. IX.

1 **Si autem.** † Hoc itẽdit. Valet sm rescriptum impetratum ab aduersario; licet nõ faciat mentionẽ de primo; si primus impetrans dolo, vel negligentia, non fuit vsus illo. Primo ponitur thema, secundo q. tertio solutio ibi, & in eis. & ibi distinguit, & secundum membrum, ibi, si autem. Casus litera lis. Aliquis impetrat literas contra aduersarium suum super aliqua causa, postmodũ aduersarius ille super eadem causa ad alios iudices literas impetrauit, in quib. de prioribus mẽtio nõ fiebat, & ceperat quenire aduersarium, qui priores literas impetrauit. ille coram iudicib. excepit se literas priores habere, de quibus in posterioribus mentio non habetur, quæritur quid iuris sit. Dr, ꝙ si prior impetrans dolo, vel negligentia literis suis vsus non fuerit, per posteriores poterit conueniri. Si vero copiam iudicis delegati habere non poterit, per posteriores non poterit conueni-

2 ri. B. † No. 1. arg. optimum & quasi expressum, ꝙ sm rescriptum non faciens mentionem de primo, non est ipso iure nullum. Nã si esset nullum, non conualesceret, data negligentia primi impetratoris, vt in regula, non firmatur tractu temporis, de re. iur. lib. 6. & sic hic est casus, ꝙ surreptio non vitiat literas ad lites ipso

3 facto, quod dixi latius supra eo. tit. c. cęterum. † No. 2 ꝙ rescriptũ ad lites perditur data negligẽtia impetratoris in vtendo. Intellige si impetratur postmodũ sm ꝺ rium; alias aũt non data impetratione scdi, primum est perpetuum. i. durat tanto tpe, quanto durat actio, sup q̃ impetrat, vt est tex. sin. in l. falso. C. de diuer. rescr. & sic limita istũ tex. p illũ, & illũ p istũ. No. 3. casum, quo dolus & negli

4 gẽtia æq parãt, regulariter tñ differũt, vt ī c. sup ſris. ſ. eo. & no. in l. in l. quoties, in §. qui dolo. ff. de proba. vbi dicitur, ꝙ allegãs dolum[a] habet probare; quia non præsumitur. Ideo dicunt Dogum. hic, & in cap. plerunque. infra eod. sed dolus probatur ex

ꝺiecturis, cũ ꝓsistat in animo. l. dolũ. C. de dolo, & in c. 2. de renũ. li. 6. Et in fi. gl. declara hoc dictũ gl. sm qđ. S. dixi. Et idem dic in rescriptis impetratis ad bñficia, vt sint ꝓpetua. si aũt dat negligen-

b tia [b] impetratoris, & impetratio alterius est ꝺria, dic vt legit & no. in c. tibi qui, de rescri. lib. 6. & in ca. si clericus, de præben. eo.

5 lib. † In glo. 2. ibi, [Et talis est.] Hæc glo. non soluit formaliter contrarium; quia hoc est, de quo quæritur; quare ista exceptio sit tpa

c lis; ex quo temporalia ad agendum, e perpetua sunt ad excipiendum.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Allegans dolum. Hanc materiam latissime prosecutus fui in l. quod Nerua, in materia doli præsumpti, ff. depositi. ubi posui 30. limitationes ad regulam. l. quoties. §. 1. de probat. Sed quantum ad propositum videtur, quod glo. hic possit sustineri, quod imo dolus præsumatur post lapsum anni, quia qui non facit id, ad quod scit se teneri, dicitur in dolo. l. dolus. ff. mandati. Bar. in l. tutor qui repertorium, in princ. colu. 2. ff. de admi. tutorum. Probatur ex coniecturis. Fallit primo in omittente id, quod scit se debere facere. l. si procuratorem. §. dolo. & l. duobus. ff. mand. secus si ignoraret. l. qui in alterius. ff. de re iud. Fallit 2. in faciente actũ simpliciter prohibitum; quia præsumitur dolus. c. 1. infra de præsump. secus si actus est permissus; quia stat regula. Fallit 3. quando actus aliquando est permissus, aliquando prohibitus, & fit clam, quia præsumitur dolus in casu prohibito, secus si fiat palã. l. si. ff. de ritu nup. l. non intelligitur. §. si quis palam, ff. de iure fisci. Fallit 4. in cõmentariense, quia debet probare se dolo carere, quando carcerati aufugerunt. Ad commentariense. C. de cust. reo. & l. milites, ff. eo. tit. secundum Flo. in d. §. qui dolo, hic alleg. & Bar. in l. dolum, C. de do. & quod dolus ex coniecturis probetur, ade Bar. in tracta. testium. 45. col. ibi, dolus, & gl. 2. in l. apud Celsum. in princ. ff. de dolo excep. & ibi Bar. in gl. 1. in l. dolus, C. de rescin. ven. & Bal. in l. si cõstante. §. si maritus. ff. sol. mat. Bar. in l. post contractum, ff. de do. Barth. Veronensem. in tract. fimula. Sanctũ Bernardin. in tracta. de cõtract. sermo. 29. ar. 2. c. 1. & Arch. Flor. in 2. parte suæ summæ. c. 7. inc. quia vsuræ vorago, fol. 21. Pau. de Cast. consi. 329. visa petitione. & consi. 326. in casu mo. Pet. de Anch. consi. 9. plurimæ coniecturæ. & consi. 52. ex ordine contractuum. Rom. consi. 404. sunt. Pet. de Anch. consi. 223. ad corroborationem istam, consi. 6. quidam dom. Fran. & consi. 50. quidam massaritius, omnes in d. l. post contractũ, & ibi Alex. in apost. & per eundem Alex. in d. l. dolum, & ibi Pau. de Cast. & probatur dolus eo ipso, quod quis contrahit contra iura. C. de agri. & censi. Quemadmodum, lib 11. & de reg. iur. qui contra, lib. 6. & Bar. in l. sed & si lege. §. scire, ff. de peti. hær. & glo. 2. c. Vulteranæ. 12. q. 2. per Host. in summa. de do. & Are. in §. præterea. Instit. de accu. colu. 14. & de excep. doli, late per eundem Inst. de exeep. in prin. in 4. colu. cum sex solijs seq. Adde hic ad Moder. Ang. in l. nuper. C. de natura. lib. & in l. sed & si quæsitũ. ff. de lib. & posthum. quem refert Alex. in l. si quis posthumos. ff. eod. titu. & quod legitur & no. in l. filiæ meæ emancipatæ & ggre. ff. sol. mat. Pe. de Anch. in c. sicut, de regu. Bal. in auth. nisi rogati, C. ad Trebel. circa fi. uer. quæro quid si rogatus, in vlti. vitæ spiritu, facit se monachum, & in c. in præsentia, in ver. si. quid si quis ingreditur & profitetur in articulo mortis, in 12. col. de proba. & Bal. in c. 2. de renun. li. 6. & in d. l. filię meæ, & in c. 1. §. porro. in tit. quæ fuit prima causa benefi. amit. & in c. 1. §. hoc quoque. de fue. feu. & in c. 1. de alie. feu. & in l. fi. ff. si quid in frau. pa. & in l. si filia. ff. de diuor. & in l. qui serui pęnę. ff. de manu. & in l. quod si maritus. & in l. quęsitum. ff. qui & a quib. & in l. 2. C. de repu. hæ. & in l. fraus. ff. de le. & in c. quia verisimile, de præsum. Cyn. & Doc. in l. si posthac, C. de bo. dã. Bar. & Doc. in l. si uentri. §. fi. ff. de priu. cre. Bar. in l. fi. ff. de do. inter vi. & vxo. Istum in c. Rayn. in ver. integraliter, de testa. Item pęso constituta de redditib. ecclesiæ pro beneficio in fraudem non tenet. c. extirpanda. §. quia vero, in fi. de præben. & ibi Doct. & istum in c. exposuisti, eo. tit. & de differentia inter fraudem, & dolum dicetur in c. ex tenore, infra.
Ant. Fran. Circa doli probationem, dicas, quod dolus in dubio non præsumitur. l. dolum. C. de do. quia hoc esset præsumere delictum, quod in dubio non debet præsumi. l. merito. ff. pro soc. & ideo cum talis dolus consistat & pendeat in animo, non ita facile potest probari. Ideo in probatione doli oportet recurrere ad coniecturas, & præsumptiones, quæ in similibus in considerando animum & mentem alicuius dicuntur esse manifestæ, & liquidæ probationes[a], vt in l. licet Imperator, & ibi plene per Alex. de Imo. ff. de lega. 1. & per Bal. in l. voluntatis quæst. in vlti. col. in ver. quæro si statutum. C. de fideicom. & multa sunt quæ inducunt coniecturam & præsumptionem doli, nam præsumitur ex violentis, vt in l. 4. si quis eum, qui in ius voc. vi ex. Item ex testiũ singularitate, sicut in testib. Susanne, per Bal. in l. solam, in l. testium facilitatẽ, in Iuri. iurandi. C. de testi. Item præsumitur dolus in reddente valisiam diffigillatam, vt per Rom. & Alex. late in l. in actionib. ff. de in lit. iuran. Item ex clandestinitate, vt in factis occultis, secundum Bald. in l. error, in 4. colu. C. de iur. & fac. igno. & l. fi. de ritu. nup. & in l. 1. C. de interdi. ma. & in c. cum inhibitio, de clande. despon. & generaliter semper præsumitur dolus in his, quæ sunt de genere prohibitorum, & sonant in delictum, vt no. in l. 1. C. de fal. & in l. 1. de Sica. per Bal. in l. dolum. C. de dolo. & in l. fi non conuitij, C. de iniu. & per Ang. in repet. l. si vacantia, de bon. uacan. lib. 10 & per Alex. de Imo. in l. j. si quis testa. li. esse just. fue. Aduerte tamen, quia dolus non præsumitur in homicidio commisso in personam cõsanguinei, vel affinis, vel patris, vel amici, vt est no. gl. in l. 1. C. de sica. no. Bald. in l. fi. in 20. oppo. de hered. instit. qđ tamen est verum secundum Sali. in d. l. 1. C. de Sica. si alię coniecturę concurrant, alias sola consanguinitas non excluderet dolum. Et quę differentia sit inter fraudem, & dolum, habetur per gl. & Bar. in l. iurisgentium. in §. si fraudãdi. ff. de pact. & ibi plene per Alex. & Bal. in l. quę fortuitis, in 3. col. C. de pig. act. & concluditur, ꝙ fraus proprie dicitur, quando aliquid fit contra fidem datam. Dolus autem quando nulla est data fides.

b Negligentia. Adde hic plene per xel. in 4. colu. in uer. negligentia probatur.
Ant. Fran. Adde ꝙ negligentia in prælato censetur esse crimen, ut per glo. in c. ea quę, de offi. Arch. & expresse voluit Inn. in c. querelam, de elect. & no. gl. in c. fi. de renun. & per dom. Car. in clem. 1. de ętate & qualita. in 7. quæst. & vide bo. tex. in cle. 1. de vita, & hone. cle. vbi dicitur negligentiam esse dãnabilem, quinimo negligentia prælatorum dicitur esse peccatum mortale, vt dixit Archi. in c. dictum. 81. dist. & tene menti gl. in c. sępe. 12. q. 2. quæ dicit, quod cl ericus negligens culturam agrorum ecclesię, potest ab ecclesia remoueri. Et quis dicatur negligens, uel negligere, no. in c. si clericus, in ver. negligentem, de præben. li. 6. & per Arch. in c. placuit. 16. q. 3. & habetur per In no. in c. nouit. de senten. ex com. in vlti. gl. & per c. fi. de sup. negl. prę. lib. 6. & no. in c. licet canon, in uer. negligens, de electio. eo. lib. & plene tracta. in c. ea, quę. de offi. arch.

c Temporalia ad agendum. Limita sex modis vt hic, per Mod.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dum. Conclude bñ dicta Doct. ꝙ aut ius excipiendi non fundat principaliter super iure agendi; sed super alia æquitate, & tunc licet tollatur actio, non tollitur ius excipiendi, imò. qñcunque tu egeris potero excipere. Exemplũ in actione & exceptione doli. Nam actio fundat, vt dolosus puniatur de suo dolo; & nullũ cõmodũ consequat: Exceptio vero fundat super alia æquitate. ſ. vt iſte ſeruet immunis, & nullũ damnũ ſentiat ex dolo aduerſarii; ideo hoc caſu, & ſimilib. licet actio doli tollat per biennium, tñ exceptio durabit ſemper, ita ꝙ ℨ aduerſariũ agentẽ potero excipere de dolo, ſi quem adhibuit in illo ℨctu. Aut ius excipiendi non hẽt cãm diſtinctam a iure agendi, ſed competit, quia habeo ius agendi, tunc ſublato iure agendi, tollit ius excipiẽdi. Hinc eſt, ꝙ ex tpe quo filius excluditur a querela teſtamenti, excludit etiã a iure excipiendi, vt in l. Pap. §. ſi filius, ff. de inoffi. teſt. & iſte eſt caſus iſtius cap. Nam ℨ ſm reſcriptum poſſum excipere de primo; qa poſſum agere vigore primi: ergo ſublato iure agendi per dolum, vel negligentiam tuam, acceſſorie tollitur ius excipiendi. Et idem dicas in replicatione. Nam replicatio cum deſcendat ex iure agendi, durat tanto tpe, quanto durat actio, & non amplius, vt no. gl. & Doc. in l. licet, C. de exce. An autem poſſit qs agere ſuper exceptione ſua; licet non conueniatur ab aduerſario, gl. hic vꝫ velle, ꝙ non. Sed dic melius, ꝙ exceptionem habentẽ vim actionis poſſum in iudiciũ deducere. Exemplũ, cũ excipiãt ℨ electũ, nihil petentem, vt in c. j. de elec. li. 6. & dic, vt no. Inn. in c. dudum 2. & in c. cum dilectus, de elect. Quædam eſt exceptio propriè dicta, & ipſam poſſum etiam in iudicium deducere anteq̃ ſim conuentus ab aduerſario, vt in l. ſi contendat,[a] de fideiuſ. & glo. magis expreſſe in l. Aurelius, §. centum, ff. de lib. le. & hoc puto admittendum,[b] quando aliquam vtilitatem poteſt ex præuẽtione ipſe reus ex exceptione conſequi. Abb.

ADDITIONES.

a ¶ In l. ſi contendat. Vide ibi Imo. & Sal. in l. ſi pater, C. qui bo. ce. poſ. Pau. in d. l. ſi contendat, & Ale. in l. ſi finita, §. eleganter, ff. de dam. infec. l. 3. §. miſſum, & ibi Bar. ff. de Carb. edic. gl. & Bal. in l. de pupillo, §. q. opus, ff. de ope. no. nũ. Inn. in c. j. de confir. vti. vel inuti Imo. inf. eo. ca. ex parte, 5. in 6. col. & cõter tenentur iſte gl. & intentans iſtud remediũ poteſt vti in foro proprio, in quo cũ conuenire haberet actor; quia licet ſponte veniat; tñ venit vt reus, ſed voluntarius; ideo forũ rei originalis ſeq̃tur. But. in c. ſi clericus, in fi. de fo. cõpe. & ibi iſtum in 1. col. Adde iſtum pro illis gl. in rub. de exce. in fi. & per dom. meum hic, quem omnino vide. Adde tu Rom. conſi. 99 & 412.

b Seb. Sap. Admittẽdum Adde alium caſum, in quo poſſum deducere exceptionem ante quam aduerſarius me conueniat, ſecundum caſum l. diffamari, C. de inge. manu. illud remedium poteſt intentari per reũ coram iudice ipſius rei, vt no. do. Ant. in c. ſi clericus laicum, de fo. compe. & do. Abb. in c. ſi quis contra clericum, in ne. eo. ti. de foro compe.

SVMMARIVM.

1 *Reſcriptum per quod incerti iudices dantur, vel futura negotia committũtur, non valet, 4, 5.*
2 *Reſcriptum deuians ab omni honeſtate, non præſumitur venire a curia Principis.*
3 *Reſcriptum impetratum ad lites, dicitur odioſum reſpectu, quia præiudicat ordinariæ poteſtati.*
5 *Verbum, quod poteſt ſe habere ad præteritum, & futurũ exponitur, prout melius conuenit materiæ ſubiectæ.*
6 *Reſcriptum ex communi ſtylo, non debet extendi ad negotia futura.*
7 *Clauſula, Ex certa ſcientia, idem importat, quod de plenitudine poteſtatis. Quomodo cognoſcitur, quod Princeps vult vti plenitudine poteſtatis.*
8 *Princeps non poteſt committere cauſam ſuſpecto, de plenitudine poteſtatis, ſine facultate recuſandi.*

CAP. X.

1 **Ad hæc ſumus.** †Legitur principaliter duob. modis, ſed ſm cõem intellectũ hoc intendit. Non valent reſcripta, per quæ incerti iudices dãtur; vel futura negotia cõmittuntur. In prima parte ponitur exceſſus. In ſecunda prouiſio ibi, [Nos.] Caſus lit. Quidam impetrabant literas a ſede Apoſtolica, per quas oĩa negotia ipſorũ committebãtur arbitrio vnius iudicis, vel plurium, quos ſibi eligere volebãt, & ſi aliquem conuenire volebant, trahebant illum ad iudices ſibi propitios; & parti aduerſe ſuſpectos, non reqrentes iudicium ordinarium. Dicit Papa, Nos volentes huic morbo obuiare remedio celeri, Mandamus Diœceſano, vt ſi tales literas inueniat in prouincia ſua, decernat illas, vires aliquas non hre. Alij ponũt caſum, ꝙ iudices certi dati erant; & quia oĩa negotia impetrantium committebantur per illas literas, non valebãt. B. † No. ibi
2 a [Vt aſſerunt.][a] non eſſe credendũ, ꝙ literæ deuiantes ab oĩ honeſtate, proceſſerint a curia principis; ex certa ſcientia principis;
b ſed potius præſumendæ ſunt falſæ.[b] Et facit ad id, quod dixi, §. eo.
3 c. ſi qñ. † Item no. quare literæ impetratæ ad lites ſint odioſæ; cũ veniant ad obſeruantiam iuris; quia præiudicant ordinariæ potc ſtati, cui papa ita enormiter præiudicare non intendit, vt in c. p-
4 uenit, 11. quæſt. 1. † No. 3. duos caſus, in quibus reſcriptũ eſt nullũ. Primus, ſi per illud committant oĩa vnius hominis negotia;
c ram præſentia q̃ futura.[c] Secũdus, ſi iudex impetrat incertus, pu
d ta ſi ille, quem imperator elegerit. In glo. j. in fi. Et dic, ꝙ [d] ℨria lo
c quuntur, qñ incertitudo, [e] & generalitas nõ poſſunt declarari p impetrantem; quia factum non dependet a poteſtate ſua; ſed in caſu noſtro, iſte impetrator poterat declarare negotia, & ſpeciſi care iudicem; & ideo generalitas nimia hic vitiat. In glo. 2. ex hac
5 gl. colliguntur duo intellectus. † Primus, ꝙ nullitas reſcripti hic ſurgit ex generalitate commiſſionis omnium negotiorũ. Nam iudex erat certus exponendo verbum, Elegerint, vt ſit præteritũ
f ſubiunctiui.[f] Et no. hanc gl. vt in euitãdis abſurditatibus, & odioſis reſtringendis, hoc verbum exponatur, vt ſit præteritum ſubiũctiui, vel futurum, ſm quod melius conuenit mãx ſubiectæ. Et vide in ſimili Bar. in l. omnes populi, ff. de iuſti. & iu. vbi dixit, ꝙ iſtud verbum in ſtatuto dẽt exponi, vt ſit futurum ſubiunctiui, quia proprium ſtatuti eſt concernere futura. Contra hunc primum intellectum opponitur de Ieum prætor, ff. de iud. vbi communiter vniuerſitas cãrũ. Et idẽ videmus in officiali foraneo Epi; q̃ eſt delegatus ad vniuerſitatem cãrũ alicuius caſtri, vt no. gl. in cle. & ſi principalis, de reſc. & in c. Ro. de ap. li. 6. Et alibi dicit gl. ꝙ iſte talis delegatus eſt quaſi ordinarius, vt no. ℨ. de ap. in c. cum cãm, in ver. delegatus a principe. in fi. Itẽ hodie, vt plurimũ datur ſeruator locis religioſis q hẽt ptãtẽ ſup oĩb. negotiis pñtib. & futuris, vt in c. j. & fi. de offi. dele li. 6. Oꝫ hoc ℨriũ dat in gl. ſecũdus ĩtellectus; ꝙ incertitudo iudicis vitiabat reſcriptum; nõ aũt gñalis cõmiſſio negotiorũ. Et hanc partẽ gl. vꝫ hic ſeq. Hoſ. & dicit, ꝙ ẽt nimia gñalitas cõmiſſionis negotiorum, hẽt vitiare reſcriptũ. Sed ꝓclude ꝓcordando, & capiẽdo primo verba Cõpo. Aut cõmiſſio fit in forma iuſtitiæ; aut fit in gratiæ. Primo caſu, q̃libet cã ex pdictis eſt ſufficiẽs ad nullitatẽ reſcripti; intelligẽdo ꝙ cõmittant oĩa negotia vnius pſentia & futura; quãtumcũq;
6 iudex ſit certus; † qa reſcriptum ex cõi ſtylo non dẽt extendi ad negotia futura, vt in c. ſi ℨ. eo. ſed oĩa negotia pſentia vnius, bene poſſunt vni cõmitti; & eſt honeſtum, ad hoc c. diſpendia, ℨ. eo. li. 6. Non ob. l. cum ptor, præal. & qđ ſ. dixi, quia reſpectu diuerſorũ bene delegantur pſentia & futura; ſicut dixi in officiali foraneo Epi, quia ille eſt quaſi ordinarius, vtſ. dixi. Et ſi t vt plurimũ pro vtilitate reipublicæ, vt illi loco non deſit eſſe iudex; ſed negotia vnius tm̃, pſentia & futura non dẽnt cõmitti; qa ꝑiudicaret ordinariæ ptãti, & eſt ℨ ſtylum & curſum iuſtitiæ. Aut impetrat reſcriptum in forma gratiæ; & tunc valet, et ſic intellige quod dixi de conſeruatore. Si tñ ſimpliciter cõmitterent negotia, nõ intelligerent de futuris, ꝙ c. ſi ℨ. eo. niſi hoc exprimatur, vt bene di
g xit Io. And. Si aũt iudex eſt incertus, ſ diſtingue ẽt modo prædicto. † Et vltimo no. ſing. finem iſtius gl. in eo, quod dicit, ſi ex certa ſcientia papa daret incertũ iudicẽ eligendũ per impetrantẽ, valet reſcriptum; cũ habeat papa plenitudinẽ ptãtis, ſaluo tñ iure
7 recuſationis. Ex his enim infert, ꝙ clauſula, Ex certa ſciẽtia, idem impor-

ADDITIONES.

a ¶ Vt aſſerunt. Vide hic But. ponentem cautelam, qſi quis nolit confiteri, ꝙ dicat, Prout aſſeritur, pro quo do. meus hic allegat plures tex. Adde iſtum in c. ex ore, in 4. no. de his, quæ fiunt a maio. par. ca. Adde tu do. de Rot. hoc ti. in antiquis dec. 332. vbi dicunt, ꝙ ſi papa dicat, Vt aſſeritur, ꝙ ſupplicatio non eſt falſa, ſi ita non ſit, ſicut ſi dicat, Vt aſſerit.

b Zacharias. Præſumendæ ſunt falſæ. Adde pro hoc Fel. in c. ex parte, col. 8. iſto ti. & Abb. in cap. cauſam, quæ, il 2. de teſti. in 1. col. & in c. ad hæc, de ſentẽ. excommu.

c Futura. Adde do. de Ro. deci. 148. hoc ti. in nouis, vbi dicunt, ꝙ reſcriptum ſit per cauſis motis & mouendis, non trahitur ad futura.

d Seb Sap. Et dic. Circa hæc notabilia, ꝙ licet reſpectu iudicum, reſcriptum non poſſit eſſe generale & incertum; tamen ſecus eſt reſpectu partium conueniendarum, tex. eſt in c. paſtoralis, §. quoniam, infra eo. & ibi do. Abb. ponit rationem diuerſitatis.

e Incertitudo. Intellige reſpectu iudicum; ſecus ſi reſpectu partium, infra eo. ca. paſtoralis, §. 1. Et limita, niſi daretur vnus iudex cum facultate eligendi collegam, quem voluerit; quia talis incertitudo non vitiat. Doct. in c. ſtudeat, 50. diſt. per illum tex. in ver. collegarum numero. & per Mod. hic, facit Bar. in l. ſi merces, in prin. ff. loc.
Ant. Fran. An & quando incertitudo vitiet promiſſionẽ, vel legatum, vel aliũ actum, vide per Spe. in ti. de loc. in §. 6. in ver. 49. & in ver. 71. & per eundem in ti. de tut. in §. 1. in ver. Item ꝙ eſt incertus, & per Bar. in l. quidam, de rebdub. & per do. Bal. in l. id, quod pauperib. C. de epiſc. & cle. & per Doc. in c. cũ tibi, de teſta. Et tene menti perpetuo, ꝙ licet incertitudo vitiet contractum vel promiſſionem de iure ciuiliſtarum de æquitate canonica poterit agi, vt ſemper talis incertitudo declaretur arbitrio boni viri. dictum eſt ſingulare Arch. in c. ſunt nonnulli, v. q. 1 & no. dom. Ant. in c. ex parte, de deci. de quo facit mentionem, & ſequitur Ale. de Imo. in l. ita ſtipulatus, la grãde, in 3. colum, de verbo. oblig.

f Præteritum ſubiunctiui. Adde hic Doc. & gl. in c. 2. in ver. commiſerit, de conſti. lib. 6. & gl. in l. cum tale, §. ſi. in ver. dixerunt, in fi. ff. de condi. & dem. quã exponit Bal. in l. leges, la 2. in 4. col. C. de le. iſtum & Imo. in c. ſi. ſupra ti. proxi. & per Mod. in 1. ampliatione. Adde Inno. de teſt. c. ſignificauerunt, & ibi Car. in vlt. col. Bar. in l. cum ſtipulamur, ff. de ver. obli. tex. in l. ſi debitor, §. veriſimile, ff. de contrahen. emp. Ange. & Imo. in l. qui Romæ, §. Augerius, ff. de verbo. obli. Bar. in l. 1. 17. q. ff. de iure codi. & l. ſi ita ff. de auro, & ar. lega. Oldra. conſi. 310. thema tale eſt. Roma. conſi. 334. quoad primum, tex. in l. Iotinia, ff. de iu. codi. tex. in l. verbum erit, ff. de verbo. ſigni. & facit gl. in Cle. 1. ver. intra menſem, de conſeſ. preb. Imo. & Pau. de Caſt. in l. hoc articulo, ff. de hæredi. inſti. & Paulum in l. ſi. C. de indic. vid. & Pau. & Ale. in d. l. cum ſtipulamur. Butr. in diſputatione, inci. quidam pater habens Imo. in l. ſi ita legatum, la 2. ff. de condi. & dem. & idem in l. hæc cõditio filiæ, §. j. cum l. ſeq. ff. de condi. & demon. & ibi Imo. Cy. in l. cum vxori, [e] quando ſit leg. ced. & Bal. & Ang. in l. Titius, ff. de lib. & poſthu.

g Adde tu, quæ poſui in c. ſi ſupra ti. proxi.

a importat, [a] ac ſi Papa diciſſet, quod faciebat illud de plenitudine
b poteſtatis.[b] Ex quo generaliter infero vnum ſin. dictũ, ꝙ vbicunque in materia requiritur plenitudo poteſtatis principis, ſatis eſt principem dicere, ꝙ illud facit ex certa ſcientia. Adde pulchrum dictum Inn. in c. innotuit, de elect. vbi dixit, ꝙ Papa non dẽt ſine
8 cã, vti plenitudine poteſtatis, & alibi dixi, ꝙ ℨ † vniuerſalẽ ſtatum eccleſiæ. Papa non eſt tolerandus ſine cã magna, & aliis manifeſta; qđ eſt menti cõmendãdum; & ponit hoc in c. quãto. de ℨſue. De hac plenitudine ptãtis, vide gl. in c. vbi periculũ, de elect. in 6. & per Io. An. in c. ex publico, de ꝓuer. coniu. & hanc ptãtẽ q̃ hic vocamus plenitudinẽ, alibi vocamus abſolutã, quaſi diſpõni legum cõium nõ ſubiectã, vt no. in d. c. ex publico. Qñ aũt conſtet
c de iſta ſcia principis, vide gl. fi. ſin cle. & ſi principalis, ℨ. eo. ti. quæſiu. dicit, ꝙ niſi exprimatur iſta cã, ex certa ſcia, non pſumit, & vide gl. fi. q ad hoc ꝑt adduci. in c. ex multiplici, de elec. Sed Inn. aliter ſentit in ca. pñti, de reſc. li. 6. ꝙ hodie incipit, ſt ututũ, dicens ſufficere, ꝙ ex verbis reſcripti poſſit apparere de certa ſcia; licet ſpecifice illa cã non exprimatur, quod eſt no. dictum. & vꝫ idem Io. An. ſentire in c. nõnulli. ℨ. e. Scdm hoc intellige, & limi. glo. in c. i. de cõſt. lib. 6. Vl. ꝑt ſin. adduci cauda gl. ꝙ Princeps non poſſit de plenitudine ptãtis cãm committere ſuſpecto, ſine facultate
d recuſandi. & neſcio alibi ita expreſſum, qu inimo communiter Doc. ſentiunt oppoſitum, in c. cum inter, de exce. [d] ſed primũ ibi ſequor, & bene facit tex. in clem. paſtoralis, de re iudi. Abbas.

ADDITIONES.

a Clauſula, ex certa ſcientia, idem importat. Adde Lud. Rom. conſi. 479 in 12. col. dicam in c. nonnulli, infra eo. & Mod. in c. cum inter. infra de excep. Adde Rom. conſi. 336. Car. conſi. 4. Abb. conſi. 62. Io. de Ana. conſi. 114. & conſ. 150. ubi etiam ponit quis poteſt uti clauſula, Non ob.
Zac. Adde Rom. ſin. ſuo 106. incip. dixi alias. ubi alle. gl. ſin. in iſto c. in uerſie. elegit. Eandem alle. Vita. de Camba. in trac. clauſul. in uer. clauſula, ex certa ſcientia.

b Seb. Sap. Poteſtatis. Hoc etiam uult Bal. in l. eos, C. de appella. Ale. in conſi. 16. col. pen. in 5. no. ꝙ hæc clauſula nihil operatur, niſi in his, de quibus Princeps præſumitur habere ſcientiam, ut no. Ale. in conſi. 125. alias 267. in fi. in 2. uolum.

c Vide gl. fi. dicam, in c. nonnulli. infra eo.

d In c. cum inter. de exce. Ibi dicam poſt iſtum, & alios Mod. Adde tu Franc. Are. conſ. ubi dicit, ꝙ ille tex. eſt ſing. ꝙ ſedes Apoſtolica ſuſpectis iudicibus cauſam non committit. Ber.
Ant. Fran. Addas tu, ꝙ iſtud conſ. eſt conſ. 29. ꝙ iſte apoſtillans alle. in c. cum inter, de exce. & eſt in 18. col.
Zac. Adde, ꝙ quicquid uoluerit iſte, quod cõis opi. eſt ℨ ita per gl. in l. eos. C. de ſen. Lanfran. de Oria. in c. quoniã cõtra. §. recuſationes. nu. 5. & ibi in apo. ad eum, de prob. Phi. in rub. de app. in 10. col. & in c. poſtremo. eo. ti. & Fel. in c. cũ inter, per iſtum all. col. 6. uer. limita ſecundo, niſi. Nec procedit diſt. iſtius in d. c. cũ inter. ubi uſ facere differentiã, quando Papa cõm c it cãm, in qua habet plenitudinem poteſtatis. quod tunc poſſit, ſecus ſi nõ dependeat a poteſtate ſua, quia indiſtincte communis opi. eſt, ut prædixi, contra eum.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicato dicenti ſe abſolutum, non creditur, niſi probet per aliquas legitimas probationes.*
2 *Latinitas falſa uitiat reſcriptum Papæ, niſi poſſit aliquo modo, uel per ſignaram ſaluari, uel niſi ſurgat ex modico defectu.*
3 *Latinitas falſa non uitiat inſtrumenta notariorum, & an uitiet literas aliorum Principum.*

CAP. XI.

Ad audientiam. Hoc intẽdit. Falſa latinitas vitiat reſcriptum Papæ. Primo ponit dubitatio. Scdo ſolutio ibi, [Quibus.] Caſus lit. quidã erat excõicatus forte ab ordinario, accellit ad curiã domini Papæ, & obtinuit literas ſũ p ſua abſolutione, Ordinarius cui pſentatæ fuerũt, inuenit in eis in conſtructione peccatum, dubitauit vtrum fides eſſet eis adhibenda. ꝓſuluit Papa ſuper hoc, & ipſe reſpondet, ꝙ
1 talib. literis non eſt fides adhibẽda. B. No. ℨ. ꝙ † nõ eſt credẽdũ aſſe rẽti ſe abſolutum fuiſſe; ſed oportet, vt de hoc fiat fides per legitimas probationes, ad hoc c. ꝓpoſuit, de cle. exc. miniſt. No. 2. ibi,
a [Prima facie.[a]] pro vſu cõi loquẽdi. Et dic prima facie i. primo aſpectu. Nã in forma, & aliis uidebãtur literæ apoſtolicæ. Item no.
b ibi, [Peccatum][b] qñ; peccatum poniẽ pro defectu, vel vitio. nõ
2 aũt hic ſumitur pro peccato mortali, vel veniali. † Itẽ no. ibi, [Ma
e nifeſtũ, & tene mẽti.[c] ꝙ ad hoc vt falſa latinitas[d] vitiet reſcriptũ
d Papæ dẽt eſſe manifeſta,[e] nõ aũt ſufficit, ꝙ ſit dubitabilis, dic ꝙ
e ſi poſſet ſaluari per figurã, nõ vitiaret reſcriptũ, ad hoc c. j. ℨ. de iudi. Et hæc faciunt ad qõnẽ. Dicebat in quodã reſcripto Apoſtoli co, ꝙ rectores hoſpitalis, & aliæ pſonę, q̃ degere ꝓtigerit ĩ eo, poſſent ibidẽ ſepeliri, & c. nunq̃d reſcriptũ vitiet ꝑ illã falſam latini
f tatẽ: Nã vbi dicit, q̃, dẽt dicere, quas, cũ referat ad illũ infinitiuũ, degere. Contrariũ ꝓſuluit Io. An. quia põt ſaluari per figurã [f] ſyllepſim. Nã iſtud verbũ, q̃, poteſt eſſe neutri generis & pluralis numeri, & facere relationẽ ad verbũ, pſonæ, & ad verbũ, rectores; [g] & ſic erit accuſatiui caſus. Itẽ pſuppoſito, ꝙ ſimpliciter aſſumat illud verbum, q̃, vt faciat relationẽ ad verbũ, pſonæ, tñ cũ ſit modicus defectus, nõ dẽt vitiare literas, arg. in c. ex parte, de fi. inſtru. Nã ſi haberet, q̃ ꝓtigerit, nõ eſſet falſa latinitas, qa tunc illud relatiuũ, q̃, regeretur ab illo verbo; & ſic tñ deficeret titulus. No. bene hæc dicta, q̃ tamen Io. An. hic in lec. ſua nõ refert. Nã ex omni

bus ꝑdictis habes tres concluſiones. Prima, ꝙ falſa latinitas vitiat reſcriptũ Papæ, dũmõ ſit manifeſta, ſecus ſi dubitabilis. Scda cõcluſio, ꝙ ſi falſa latinitas ſpõt ſaluari p figurã, nõ vitiat reſcriptũ. Et de figuris vide bo. gl. in c. forus, de ver. ſi. Tertia ꝓcluſio, ꝙ ſi
g falſa latinitas ſurgit ex modico defectu alicuius ſrãe, vel tituli, nõ
3 vitiat reſcriptum; & uide quæ dixi in d. c. ex parte. † In gl. j. in fi. hæc vlti. opi. cõiter tenetur, vnde qualecũq; ſit reſcriptum Papæ, ſiue
h de iuſtitia, ſiue ꝓtineat gratiã, ſiue ſit priuilegium [h] ℨ ius, ſ p vitiat ex falſa latinitate, ſecus in aliis inſtrumentis aliorum notariorũ. Et no. rõnem decidendi, q̃ ponit gl. quia. ſ. reſcriptum Papæ tranſit p multas manus. Itẽ cum magna maturitate decoquitur. Per hanc rõnẽ infert do. Ant. ꝙ ſi reſcriptum Papæ emanaret per ca
i meram, [i] & non per cancellariã, ꝙ falſa latinitas non omnino vitiaret; qnia tunc non trãſiret per multas manus. & hoc dictum vꝫ ſatis æquum prima fronte. Sed ℨrium ego teneo, qa tunc orit duplex præſumptio ℨ literas. Primo, qa non emanauerunt p cancellariam ſm cõem ſtylum. Secundo, qa magis pſumit falſitas quando literæ ſunt quaſi clandeſtinæ, & continẽt peccatum in ꝓſtructione. Nã deciſio iſtius tex. reſpectu nullitatis, fundatur ſuper præſumpta falſitate. Item iſte textus non fundatur ſuper cancellaria ſed ſimpliciter loquit; & forte tpe huius c. non erat ita ordinata, ſicut hodie. Principes n. præſumitur habere notarios doctos & probos. Per hoc etiam dicerem hunc tex. procedere,
k etiam in literis aliorum Principum. [k] Falſitas tamen citius præſu
l menda eſt in literis gratiæ [l] quam de iuſtitia, arg. in c. ſi. ℨ. de fal. & tenent hic Doc. Abbas.

ADDITIONES.

a Prima facie. Facit tex. in fi. in l. ſi uer. 1 fig. iuncta gl. C. de edi. di. Ad. rol.
Ant. Fran. Adde, ꝙ iſta verba, prima facie, important id, quod primo aſpectu, ſiue prima conſideratione apparet, quia ſicut facies hominis, eſt ſuprema pars corporis, & principium ipſius hominis, ita per ſimilitudinem dicimus aliquid prima facie ſic apparere. Et quæ dicaſ facies uide Ang. in l. ſi quis in metallum. C. de pœ. qui dixit, ꝙ facies dſ a fróte ad barbã, & ab vna auricula ad alteram, per tex. in l. item Mela. in §. 1. ff. ad l. Aquil. & hſ per Ang. Are. in tractatu maleficio. in uerſi. in facie, & per Ale. & Imo in l. cum in diuerſis, ff. de relig. & ſum. fu. Et pro hoc facit, quia illud, quod iudicatur ex aſpectu, non dſ inducere uerã probationem. Vnde ſententia lata ex aſpectu, non tranſit in rẽiud. ſm quod uoluit Bar. in l. maior 25. ann. ff. de mino. & no. in l. ſi curator habens. C. de in inte. reſt. mi. & quia ſupra de facie habita eſt mentio, dicas, ꝙ facies hominis dſ eſſe excellentior pars ipſius. pro quo uide tex. in c. propter gloriam, de conſ. diſt. 4. Et ideo dicimus ꝙ facies hominis, eſt ad ſimilitudinẽ Dei, vt in l. ſi quis in metallum, & ibi gl. no. dixit quã ibi ſequitur Ang. ꝙ liber homo, non dẽt bullari in facie propter reuerentiã creatoris. pro hoc c. ad audient. de crim. fal. immo dixit ibi Bal. in d. l. ſi quis in metal. ꝙ pro nulla pœna mũdi dẽt tãgi facies hominis, & detrꝓpari, uel amputando naſum, uel auriculas, uel euellendo oculos, aut aliqua ſigna faciẽdo, quod eſt uerũ, niſi enormitas criminis induceret, Io. de Ana. in c. audiẽt. de cri. fal. Bal. in rub. C. de manu. uin. ꝙ quicquid eſt diſcopertũ ab humanis ſupra, dſ eſſe facies. & quando quid dicatur eſſe factũ in facie eccleſiæ, uide Spe. in ti. de clã. deſpõ. & ea, quæ habentur & no. in c. cum inhibitio, eo. tit. quæ omnia notãda ſunt pro ſtat. faciẽtib. mẽtio. de facie, quomodo intelligantur, & quomõ ualeant.
† *Et eſt gl. in c. 1. in uerbo commiſerit, de conſt li. 6.*
†† *Vide iſtum in c. qua in eccleſiarum, col. 3 ſupra ti. prox.*
b Peccatum. Vide hic ſ. me. & Do. in reg. peccatum. de re. iu. li. 6.
c Seb. Sap. Quod ad hoc. An falſa latinitas uitiet baptiſmum, uide tex. & Abb. in c. fi. infra de baptiſ. & nunquid uerba prolata groſſo modo, habeant uitia re, uide do. Iaſ. in l. ſi quis mihi bona. §. fed quid ſi mandauit, col. 1. ff. de ac. he.
d Falſa latinitas. Adde Roma. conſi. 377. quæſtio eſt nunquid. ad fi. & Doc. in l. Plautius. ff. de au. & ar. le.
e Manifeſta. Adde Bal. in l. Plautius. in fi. Imo. & But. & Do. hic, & etiam Baſ. & faciunt no. in c. cauſam. infra eo.
f Per figuram. Adde iſtum in c. 1. in 5. col. de iu. per illum tex. cum gl. & Bar. in alle. l. eam quam. C. de fidei. vbi idem tenet glo. 1 & An. in lectu. circa prin. & in repe. in ſecunda colum. & uide glo. in cap. unico. in uer. vnctione, de ſac. unct. per illum text. & Ioan. 14. Sermonem quem audiſtis, & apud Poetam, Vrbem quam ſtatuo, & in Pſal. Lapidem, quem reprobauerunt, & Bart. in d. l. Plautius, & uide bo. glo. de figuris, in cap. forus, in uerſi. parte ablata. de uerbo ſigni.
g Ex modico defectu. Adde Car. ꝑſ. 75. nobilis, & præſtans amice, & Do. in c. inter dilectos, & in c. ex parte, de fide inſtrum. ubi per omnes. & per Arc. 19. di ſtin. in memoriam.
h Siue ſit priuilegium. Adde Do. in c. 1. in 4. col. ubi quærit Lap. de reſc. in 6 In no. & Comp. infra eo. c. ſuper literis, iſtum in c. ex literis. de fi. inſtrum. in ulti. no. licet gl. in c. apoſtolicæ, hic all. ſciat differentiam inter reſcriptum, & priuilegium, cum qua ſimpliciter tranſit Bal. in l. Imperator. la 1. in prin. in 1. cõmen. ff. de ſta. ho.
i Per cameram. Adde Bart. & Do. hic, & eundem Do. in c. cum memoriam. 19. diſt. qui tenent contra iſtum. Et cum iſto concordat hic Imo. & ibi tex. in c. præce. ponderat literas emanantes de cancellaria. retulit tamen ſe ad id, quod communiter accidit, ſed non negat quin extra cancellariam poſſint cõcedi. Nam iſtæ ſunt magis ſuſpectæ.
Adde ꝙ d. Præpoſi. in d. c. in memoriã, tranſit cum Do. & d. Bened. Peru. hic dicente, etiam qui breuiat, non propterea falſat latinitatem.
Zac. Adde, ꝙ quamuis iſta ſit communis opi. ꝙ reſcriptum ex falſa latinitate uitietur, ut per Doct. per iſtum, & in addi. alleg. non tamen intelligas, ꝙ ita uitietur in reſcripto contentum, & nec ꝙ tollatur diſpoſitio, quæ continetur in reſcripto. Aliter enim poterit probari. Ita no. in ſi. Bal. de inſtrumentis. in l. ſi. C. de fal. cau. adie. le. Bar. in l. ſi quis legatum, col. fi. ff. de fal. Pa. de Caſt. conſ. incip. notandum eſt, cum si. ut tradit Ale. in l. ſeruum tibi. §. eum, qui chirographum. ff. de le. 1.
k Principium. Adde Bart. in l. Plautius, in fi. ff. de auro & ar. le. & Bal. in l. eam quam, in prin. C. de fidei et Mod. hic.
l Literis gratiæ. Adde Do. in c. in memoriam. 3 col. Hoſ. But. Imo. et Card. in c. ex parte. de fi. inſtrum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia plebanalis, an possit tenere capellam positam in suo plebanatu, non pomendo ibi rectorem.*
2 *Libellus in possessorio, licet faciat mentionem de proprietate, tamen non extenditur ad iudicium proprietatis.*
3 *Libellus debet attendi in conclusione, non autem in narratione.*
4 *Rescriptum primum, quod potest per exceptionem elidi, non requiritur, ut de eo fiat mentio in secundo.*
5 *Spoliatus dicitur uerus dominus rei, non ille, qui fuit deiectus.*
6 *Appellans, spolians, aduersarium suum possessione, videtur appellationi renunciasse.*
7 *Appellans, an possit appellationi suæ renunciare, inuito appellato.*
8 *Appellatus, qui post lapsum biennij uult prosequi appellationem, facit locum appellanti; qui alias posset prosequi; habet tamen alia remedia dictus appellatus.*
9 *Remedium ordinarium, an & quando concurrat cum extraordinario.*
10 *Arripiens iter ad principem, & impetrans literas; habet locum appellatio & id faciens uidetur eam prosequi.*

CAP. XII.

Ex parte. Contra ꝓm rescriptum non potest opponi de taciturnitate primi impetrati, per appellantẽ, de sua appellatione non habita mentione, h. d. quo ad titulum. In prima parte narrat factum, dissinitionem, appellationem, & spoliationem. In secũda vnius partis prosecutionem, & alterius negligentiam, ibi. [Quam.] In tertia finalem determinationem, ibi, [Idcoq;.] Casus liter. dis. Capella de Empetonen. subest ecclesiæ matrici. quidã O. diaconus cœpit conuenire capellanum ipsius matricis ecclesiæ; ipse O appellauit ad sedem Apostolicam; & post appellationem a se factam ab ipsa capella expulit capellanũ. Rector matricis ecclesiæ prosecutus est appellationẽ, q̃ fecerat ipse O appellationẽ suam prosequi non curauit. Cum ille O. fuisset ad iudicium euocatus, obiecit se priores litetas hre, de q̃bus in posterioribus mentio non fiebat; quas suppressit ad tertiã citationẽ, & dolo, vel negligentia eis vti postposuit ex eo, ꝙ biẽnij a tpe impetrationis erat elapsum, & de appel. ipsius in literis suis mentio non fiebat: Consultus Papa super hoc mandat, quatenus si ita esse constiterit, q̃qd factũ est post appellationẽ ipsius O debeat ī statũ pristinũ reuocari, & illã capellã restituat ecclesiæ matrici, eundẽ O. in expensis condẽnando; si cõstiterit ipsum appellationẽ prosecutum non fuisse. Ber.† No. ꝙ ecclesia Plebanalis põt possidere, & tenere capellã posita in suo plebanatu, non ponẽdo ibi Rect. sed capellanũ, qui eã officiat, & teneat nomine plebis, & põt intelligi iuxta no. per gl. in c. ã te, de arta. & quali. Vel q̃n habuit ex priuilegio, vel p̃scripsit capelam, vt sit de mẽsa plebis, iuxta no. in c. vt super. de reb. eccle. non alie. alias de iure regulariter capella non pertinet ad plebẽ, iuxta no. in c. ad audientiã, ĩ. de eccle. ædi. & in c. dilectus, de capel. mona. Et verbum de iure, posituũ in tex. intelligit largo modo. Secundo no. ꝙ ecclesia habens sub se capellas, põt dici matrix respectu capellarũ. Concor. cle. j. de sen. excõ. & c. ex trãsmissa, de p̃sc. & hoc largo sumpto vocabulo, propriè vero, & stricte ecclesia cathedralis, dr matrix, in c. venerabili. ĩ. de ver. sig. Et ex hoc verbo no. non vitiari snam, vel libellũ, si ecclesia inferior appellatur matrix. † No. ꝙ in possessorio põt fieri mentio de iure proprietatis in narratione; nec per hoc libellus extenditur ad iudiciũ proprietatis, vt patet ibi, de iure pertineat. & tñ in fine fit restitutio; licet ista verba concernentia proprietatẽ nõ verificẽt. † Ex quo infert ꝙ libellus debeat attendi in conclusione, nõ in narratione & q̃n narrantur non ampliãt conclusionẽ libelli. Idẽ probat in c. ex parte B. ĩ. de fo. ope. vbi latius dico. Itẽ no. appellatũ posse appellationẽ prosequi; ẽt appellante non prosequente. ad hoc 2. q. 6. c. ei qui. §. appellatore. † Itẽ no. ꝙ de literis elidibilibus per exceptionẽ, non est necesse facere mentionẽ in secundis; & hoc tenẽt hic cõiter doc. & satis probat hæc litera. vide quod dicam in c. ex tenore, ĩ. eo. † Itẽ no. ꝙ ille dr spoliari, cuius nõe possidebatur; & non is, qui fuit deiectus, vt in c. cum venisset, ĩ. de resti. spo. Itẽ no. ꝙ vna ecclesia põt aliã possidere; & si ea spoliat, põt agere possessorio, vel per viã attentati petere resti. absque eo, ꝙ probet tit. vel colorẽ tit. † Pro declarat. materiæ huius c. j. op. Videtur enim ꝙ iste O. qui appellauit, nõ debeat audiri super appellatione sua; quia spoliando aduersarium post appellationẽ, vĩ illi renunciasse, vt in c. an sit. ĩ. de appel. Sol. gl. i. fatetur ꝛrium, & in hoc bene no. gl. Hoc ẽt confirmat Inn. dicens, ꝙ attentans aliquid ꝛ appellationẽ, nõ dẽt amplius audiri; ẽt si vellet literas impetrare sup ea, quod no. Et ex his posset dici ad ꝛrium, ꝙ iste non fuit admissus. Nam hic fuit processum vigore secundarum literarum, quas impetrauit appellatus, & non vigore literarũ, quas impetrauit appellãs. Sed ꝛ hoc ego op. de fi. ca. vbi dr, ꝙ iste appellans dẽt condẽnari in expensis, si non fuit prosecutus appellationẽ. ergo poterat prosequi, non obstante spoliatione prius facta. Sol. doc. non tãgunt hoc ꝛrium; sed põt dici, ꝙ iste poterat & tenebat prosequi, quia appellatus receperat appellationẽ, & eã prosequebatur. & ideo licuit appellatori illam deserere nec expresse, nec tacitè, vt in c. sæpe. ĩ. de appella. † Vnde notanter dicit hic Inn. ꝙ si appellatus recipit appellationẽ, vel alias interest suæ ne appellatio deseratur, non potest appellans ille renunciare, argu. in l. nemo. ff. de reg. iu. & in c. mutare, de reg. iur. li. 6. Nemo enim debet cum alterius præiudicio consilium mutare, sed vbi ista cessarent, posset appellans renunciare suæ appellationi; & sic loquitur ꝑm eum l. si quis libellos. C. de app. canonizata. 2. q. 6. c. ei, qui. quod verbum no. Item tacita renuntiatio inducitur ex attentatione in odium attentãtis; non autem quatenus tendit in fauorẽ sui, & in odium aduersarii, qui vult appellationẽ prosequi, vt est tex. hic no. iuncto principio cum fine. Ex his habes declaratam gl. fi. Opp. secundo principaliter ꝛ tex. &vr, ꝙ appellatus nõ poterat hic prosequi appellationẽ, cũ biennũ esset elapsum a tpe prosecutionis, vt dr in ĩtera. Nam lapsus biẽnii firmat snam, & appellatio est deserta, vt in c. personas. & in c. cũ sit Romana. ĩ. de app. & in auth. ei, qui appellat, C. de temp. ap. Sol. ꝓ hoc ꝛrium, istud c. legitur duob. modis in gl. in versi. cum biennium. Primo, ꝙ iste appellatus non prosequebatur appellationem, sed agebat interdicto, vnde vi, ad restitutionẽ consequendam, & ꝑm hoc non obst. ꝛrium. Sed ꝛ hanc so. facit aperte lex in versi. quam cum esset S. prosecutus, &c. vbi verba clare innuunt, ꝙ iste appellatus prosequebatur appellationẽ. Ité si non fuisset, p̃secutus appellonẽ, nõ cõdẽnaret sibi ille O. appellãs in expẽsis, ex eo, ꝙ nõ fuit, p̃secutus. q. a nõ ĩteresset appellati, appellatorẽ fuisset, p̃secutũ, ex quo nec ipse fuit, p̃secutus, maximẽ q̃a cõdemnatio sit hic in necessariis expensis. Ideo gl. transit multum cautè ad secundam lectu. & loquitur nimis compendiosè. Sed sensus gl. est, ꝙ appellans non admittitur volens prosequi post annũ, vel biennium vt in ꝛrio; sed appellatus sic. Ratio diuersitatis est, quia terminus anni datur principaliter appellatori, & nõ appellato, vt in d. auth. ei, qui appel. Hinc est, ꝙ appellatus nõ põt appellationẽ q̃nque prosequi, sed optio datur appellatori, ipse vero appellatus nõ põt prosequi, nisi post finẽ termini, vt in d. auth. ei, qui. §. appellatore cessante. Et ideo appellatus admittit post annũ. Et hęc est vna lectura singularis, q̃ alibi nõ ita probat. Et post

ADDITIONES.

a Capella non pertinet ad plebem. Ad istum de elec. c. cum ecclesia, in 6. & glo. 3. in c. eam te, de æta. & quali. & per Mod. in c. cũ venerabilis. de tempore. Et de natura istorũ altarium, siue capellarum, collige ex dictis Cald. iurepat. cons. 1. vlti. Ro. e. ti. 10. ad fi. de præb. 17. in antiq. Bal. in præludijs ad te ru. de iu. Rota. de præben. deci. 8. in antiq. & 3. in antiq. Lapũ in alle. 1 in gl. extraua execrabilis, super verbo, dispensatione, quæ declarat optime c. 1. de consuetu. in 6. & ibi per Do. in 6. col. & istum cons. 195. ad clarationem. Fede. cons. 120. quæritum est, quid de canonico, gl. 1. in fi. in 2. de deci. & ibi Imola, post Gul. in 3. col. Thomam Fastoli dubio Rotæ Pet. de Perusio in 4. lib. cons. 7. col. 3 1. ibi quid si testator. But. in c. quere. in 3. col. de elec. istũ in c. 1. prope fi. de succes. ab intest. & ibi per do. meum & vide But. cõs. 51. in festo Sãctæ Mariæ maiore. & Ana. cõs. 24. primo vi.

b Verbum de iure. Vide gl. in procemio clem. in ver. iure. & dicam in rub. de censib. post istum.

c Matrix. Vide istum & alios. in cap. ex transmissa, in primo not. de præscrip. & in 5. nota.

d In conclusione. Vide Inn. in c. super literis. infra eo. quem refert Bal. in l. prescriptione. C. si contra ius. circa fi. in versi. aduertatis in ista materia, & idem dicas de contractu, quia in eo attẽditur conclusio, tex. est fin. in l. si quis luntare. C. de rescin. vend. & ibi Bal.

e Seb. Sap. Libelli. Vide Bar. in l. Aurelius. §. Sticho. fi. de lib. leg. vbi dicit, ꝙ conclusione libelli apparet, qualiter præcedentia intelligantur. Vide Bal. in Ledita, in repet. Paduana, col. 11. C. de eden. & Ang. in cons. 25. decisione qõis, in 1. col. vbi volunt, ꝙ ip debeat inspici conclus. & dicit Bal. in l. domũ, col. 1. C. de rei vend. ꝙ verbum generalissimum positum in conclusione, restringitur secundum conclusionem. Et quid si conclusio generalis, vide Alex in cons. 191. col. 8. in 1. col. & no. quod dicit Bald. in consentaneum. C. quo & qũ iud. in j. q. ꝙ si aliqua verba necessaria appenantur in narratione, & omittantur in conclusione, sufficit, hoc dicit Bar. re contra proteruos aduocatos, qui literas & syllabas aucupantur.

f Elidibilibus. Adde Alex. cons. 214. 2. lib.

g Iudicio possessorio. An capellanus remotus possit agere possessorio, vide Gof. Bur. Imo. Do. & Fel. hic in 3. col. ibi, item inquantum dicunt.

h In cap. an sit. Nota pro declaratione d. c. an sit. Adde ẽt ad illud ca. Rotã. ponẽ, de app. decis. 43. in nouis. Et dum dr, ꝙ spolians appellans præiudicat renunciare appellationi, Adde Ang. in c. fi. C. de rẽp. app. vbi all. Inn. hic, Bal. in c. ex parte Adę. in 6. colum. & cap. feries. de test. & Mat. no 27. incip. ex Zacharias. Adde, quod dum voluit allegare Mat. sing. 25. quod est singulare quod incipit, no. quod actor, qui egit possessorio, vbi alle. ca. an sit, & c. teneamur, de app. quibus adde Ang. in l. fi. §. illud, C. de temp. ap. Bald. in præscriptione, col. 10. ver. præmitte ad euidentiam, C. si contra ius, vbi ratione huius dicti dant, alle. Inn. hic, & gl. in cap. non solum, de appe. lib. 6. Adde, quod soluens vigore sententiæ, videtur appellationi renunciare. Rota. consi. 8.

i Tendit in fauorem sui. Adde Inn. de accu. in c. licet, in fi. Cy. in l. per hanc. C. de temp. ap. Spe. de lit. con test. §. nunc dicamus, uersi. porro. gl. & doctores quamuis, §. cæterum, de elec. in 6. Bar. in l. si quis libellos, C. de app. & q̃ possit renũciari appellationi interponendæ, vel interpositæ, vide But. Imo. Ilam, & istum de ap c. interposita, in §. ille denique, & ibi per Phil. & Ian. per Ana. in c. fi. in 3. col. de cri. fal. Bar. cons. 121. Aug. cons. 181. A. & B. contraxerunt. Are. in l. 1. §. 1. ff. a qui. app. nõ licet, Do. 2. q. 6. c. 2. si quis libellos. Rot. de ren. deci. 2. de re iud. 22. de app. 63. in nouis, & Ana. cons. 6. & Alex. cons. 22. uiso instrumento syndicatus, ad fi. Bal. hic, & de mat. vide in materia Ieficiis, fol. 224. 3. colum. & ibi de renũciatione in criminali.
Adde an quis possit appellationi renunciare, Rom. cons. 41.

set dubitari, vtrũ sit vera; quia iura simpliciter præfigunt annum, nedũ ad principiandũ, sed ẽt ad finiendũ appellationẽ, vt est tex. in cle. sicut. de app. & in d. auth. ei, qui. Aduerte tñ, aut. n. vult appellatus principiare, & finire appellationẽ post terminum; & nõ debet admitti. & si admittit, non valet processus; ẽt si prosequetur cũ appellatore. Sic intellige textũ notabilẽ in cle. si appellationẽ, a de appellationib. Aut appellatus principiauit in termino: sed vult prosequ & finire post terminum. & dẽt audiri, vt est tex. notabilis hic ꝑm istum intellectum. Vñ Goff. intellexit, ꝙ iste appellatus impetrauit in termino. & certe hoc innuit litera in ver. q̃ cum esset. sed nunc tpe prosecutionis terminus erat finitus. Hanc lect. sequuntur do. de Ro. dec. 62. & decis. 280. alias 290. & Fed. cons. 130. Sentit breuiter d. Anto. hic, & latius in c. sæpe. ĩ. de app. & ibi dixi. Ex his habes vnã notabilẽ limitationẽ ad d. cle. si appellationem. & ad iura. §. alle. Et puto hãc lecturã procedere, q̃n non est quid imputet appellato, quare appellationẽ suam non finiuit in termino. Forte. n. erat remotus a curia, & non poterat impetrare, vt §. dixi; nisi prope finẽ termini; & anteq̃ rediret cum literis ad patriam, & pararet necessaria, terminus est transactus, secus putarem, vbi haberet iudicem appellationis in loco ꝓprio, & prope finẽ termini non adhibuit diligentiã, quã potuit.

a 8 Hoc vr de mente illius auth. ei g. in fi. † Et aduerte ad vnum aliud dictum no. ꝙ vbi appellatus vult prosequi post lapsum termini, dẽt appellator ẽt admitti ad prosequendũ, quia literæ sunt communes. & ꝓp psonam appellati impetrantis in termino, appellatio non est deserta. Vnde appellator ꝓsequetur ex psona appellati, quod non posset ꝓsequi ex psona sua; ex quo ipse fuit negligẽs in termino, arg. bo. l. petendæ. C. de temp. in inte. rest. Ex his habes secundam lect. declaratã, & suppletã. Tertiam lect. sentit hic Inn. dicens, ꝙ iste appellatus non agebat hic interdicto, vnde vi, nec directe prosequebat appellationem, vt patet in litera, in qua non mandat pronunciari super legitimitate appellationis. Sed iste appellatus implorabat officiũ iudicis petendo reuocationem attẽtatorũ, b per aduersarium, pendente appellatione. Nam utilius est secundum eum implorare officium iudicis super reuocatione, quam petere reuocationem per interdictum, vnde vi. Quia in interdicto esset opus probare spoliationem, & possessionem, vt in capi. consultationib. de offi. dele. Item esset c opus lit. contest. vt ibi. Sed implorando officiũ iudicis. non est necesse probare spoliationẽ, sed satis est probare, ꝙ possidebat ante appellationẽ, & tunc aduersarius reperit in possessione. Itẽ nõ est necessaria lit. contest. quia iudex procedit ex officio suo. Vide ad hoc glo. in clemen. 2. ut li. penden. Et no. hæc verba, & uide ad

9 materiam, q̃d latius dixi post eũ in c. bonæ. de app. † Et ex his habes ꝙ is, cui competit remedium ordinariũ, vt est interdictum, vnde vi, põt implorare extraordinarium, vt est officium iudicis, ꝛ l. in causæ, ff. de mino. vbi dr, ꝙ cui competit remediũ ordinariũ, non datur extraordinarium. Sol. illam regulam multipliciter limitato. d Primo, c ꝙ procedit in remedio, seu officio iudicis extraordinario ꝛius, f vt est restitutio in integrũ, secus in officio extraordinario ꝑm ius. quale est istud, cũ petunt reuocari attentata post appellationẽ. Nã vtrũque remediũ põt dici ordinarium. Et hoc

g uoluit Io. An. in c. non solum. de appel. li. 6. Secundo § limitatur, ꝙ ubi extraordinarium pinguius prouidet, q̃ ordinariũ, non habet locum illa regula, vt colligitur hic ex mente Inno. & probo ꝑ tex. iuncta gl. in c. 2. de in integ. rest. li. 6. Hinc est, ꝙ ꝛ sententiã restituitur minor, vel ecclesia; licet habeant remedium ordinariũ, s appellandi, quia interest minoris, uel ecclesiæ non vexari libi, circa instantiã appellationis, vt no. in c. cũ ex literis, de in integ. rest. Tertio limitatur cum dubitatur, an competat remediũ ordinarium. Nã tunc potest attẽtare alternatiue, vt est bo. tex. in c.

h constitutus, de in integ. rest. Quarto limita, h ꝙ ordinarium & ex traordinariũ pñt concurrere, q̃n competunt ꝛ diuersos, vt not. in l. unica. C. de ali. iud. mu. cã fac. & no. in c. j. ĩ. eodem ti. Et per hoc habes tertiam lecturam declaratam. Ex qua infero dictum no. ꝙ uolens obtinere reuocationem attentatorũ, appellatione pendente, habet duas vias. Prima, prosequendo ex toto appellationem. Secunda, prosequẽdo solum reuocationem attentatorum, i implorando officium iudicis, & fundando intentionẽ super pendentia appellationis, vt hic plene probat. Et hæc via est tutior, quia periculosum est appellato prosequi appellationẽ. Nã satis est sibi, ꝙ appellatore non prosequente appellationẽ, rata manet sententia. † Ex prædictis & ex tex. no. ꝙ ex sola arreptione itineris ad curiam, seu ex impetratione literarũ, dr quis prosequ appellationẽ suã, vt hic bene probatur in ver. q̃ cũ esset. Ad idẽ tex. in c. cũ cã, de re iu. plenius tetigi in c. ex insinuatione, de appe. Et ex p̃dictis potes ẽt decidere, quare primæ lræ ñ valuerũt, & scdæ sic, cũ tñ scdæ nõ faciant mẽtionẽ de primis. Et dic spãlius. Nã primæ nõ valuerunt, quia appellans non facit mẽtionẽ de appella-

K tione sua, k cui nõ potuit renunciare, cũ res nõ esset integra, & de literis surreptitiis non est necesse facere mentionem, vt §. eo. dixi. Item primus impetrans fuit in dolo, vel negligẽtia in eo, ꝙ nõ fuit vtus literis intra biennium. Tertio, ꝙa biennium erat lapsum, & sic quo ad ipsum appellantẽ illa ipsa appellatio erat deserta. Itẽ, quia spoliau erat appellatũ, & sic tacite renunciauit appellationi, nec de hoc fecit mentionem in literis. Abb.

ADDITIONES.

a In cle. si appellationem. Adde Fel. cons. 180. punctus talis est. istum in c. personas, in ult. col. de app. But. eo. ti. c. sæpe. in 4. colum. & ibi Imo. in 6. & istum in 4. adde Ro. eo. ti. in nouis. 6. & 37. in nouis. ĩ hi. in d. c. sæpe. in 10. col. ibi, tertius casus. & plene hic per Fel. in 6. col. cum 7. seq.

b Zach. Dic tu, quod si appellans intra terminum inchouit prosecutionem, quia post terminum finire poterit, ut subdit iste post alios, quos refert. & idẽ Abb. in c. personas, col. fi. uer. & per hoc restringi intellectum cle. de app. & idem Abb. in c. sæpe. col. 3. eo. ti. & Pet. ibi. col. pe. uer. 3. casus, cum si. ut tradunt hic Mod. Ang. in l. si contra, quem ibi sequitur Pau. de Cast. C. de app. Idem Pau. de Cast. in l. eos. in prin. eo. ti. Bal. in auth. si quis litigant. um. col. 1. ver. quartus & ultimus casus, C. de epis. au. & Ang. cons. 140. inc. statu um prædictum, cum sim.

c Attentatorum, uide plene per Phi. de app. c. bonæ. in 6. col.

d Seb. Sap. Item esset. Et quomodo cognoscatur, quod quis intentauerit officiosi iudicis, uel interdictum, unde ui, potest colligi ex no. per Bar. in l. fi. in 1. q. C. de edi. di. Adr tol. & per ea quæ dicunt ibi Doc. uidelicet, quod quando petis partem aduersam condemnari, dicitur intentatum interdictum, secus si petatur a iudice, ꝙ tale quid faciat, quia quando imploratur officium iudicis, conciuditur iudici, de quo etiam per Ang. de Are. in §. quadru. col. 15. Inst. de actio. & ista differentia colligitur etiam ex no. per Bart. in l. 1. col. pe. ff. de iur. om. iud.

e Multipliciter limito. Adde Bart. & alios in l. in prouinciali. ff. de no. ope. nun.

f Primo. Adde istum de præsum. c. illud, in antepe. col.

g Contra ius. i. dest contra regulam iuris.

h Secundo. Adde Car. de test. c. significauit, in 2. op. per illum tex. & ibi per Bu. Bal. & Imo. & istum in pe. col.

i Quarto limita. Adde, ut per ipsum in c. contingit, in 8. col. de do. & cont. uer. item alias non procedit.
Zac. Reuocationem attentatorum. Adde unum menti tenendum, quod quę fiunt post 10. dies a tempore prolationis sententiæ, & ante prædictę appellationis interpositionem per iudicem, satis eius executorem ualent, & tenẽt, nec possunt per uiam attẽtati, seu nullitatis reuocari, secus per uiam restitutiæ, Doc. de hoc & cognito in causa app. ita fing. dicunt do. de Ro. decis. 328. incip. licet fictę. in no. refert & sequitur Hip. de Marl. singu. 87. incip. etiam, licet fictę.
Anto. Francis. Ad istam materiam attentatorum, primo addendum est, quod nia attentati non competit post desertionem appellationis, ut in cap. ex parte, il 2. de reser. & uide per Io. And. in ca. licet. de sent. excomm. in 6. Et adde, ꝙ remedium attentatorum non competit, quando quis prosequitur appellationem incidenter, & non principaliter, no. gl. magistra. in cle. si ante, de do. & contu. Et an petitio reuocationis attentatorum de necessitate dẽat proponi in libello. Spec. in titu. de app. in §. nunc dicendum. in prin. & ibi per Io. An. in addi. Et adde, quod attentata per tertium non reuocantur ante omnia, ut per gl. in c. non solum, de ap. li. 6. & ea, quæ sunt attentata inter conclusionem causæ & sententiam, omnia ueniunt reuocanda per uiam attentati, ut per do. Ant. in c. 2. ut li. penden. & hoc remedium competit, si sint attentata prætextu sententiæ nullæ, vt Doc. in c. ex insinuatione. de procu. & est tex. in c. accedens, ut li. non contest. & an remedium attentatorum competat, si iudex a quo, scit iudicem, ad quem procedere, licet non sit sibi inhibitum, uide Io. And. in c. non solum, de app. li. 6. super gl. in ver. inhibitionem. & ut sit ante reuocationem attentatorum debeat præcedere causæ cognitio, uide Io. And. in c. cum M. de const. in fi.

k De appellat. sua. Ad huius materiæ luculentissimam excussionem uide Phi. in c. oblatæ, in 9. col. in uer. 2. procedit, de app. ubi dat reg. cum fallentiis. & no. in c. bonæ, de confir. uti. uel inuti.

SVMMARIVM.

1 *Causa quando committitur pluribus, quilibet habet iurisdictionem insolidũ, sed omnes habent simul exercitium.*
2 *Clausula, quod si non omnes, &c. quid importet.*
3 *Iudex non potest esse aliquis, qui sit seruus, vel infamis.*
4 *Verba rescriptorum intelliguntur tam de iure, quam de facto.*
Impotentia, illud verbum prolatum a lege uel homine, intelligitur tam de impotentia iuris, quam facti.
Impotentia, an includat voluntatem.
5 *Impedimentum non sufficit allegare, nisi probetur, ꝙ tempore impedimenti uolebat agere, & non potuit.*
6 *Impedimentum superueniens pendente iudicio, an tollat iurisdictionem.*
7 *Ordinarius ex quibus impedimentis priuetur iurisdictione.*
Infamia priuat iudicem ipso facto iurisdictione.
8 *Iudex non repellitur, si contra eum obijciatur aliquod crimen, secus in teste, & quæ est ratio differentiæ.*
9 *Prælatus notorie criminosus, an possit per subditum corrigi. i. vt subditus possit contra ipsum excipere de crimine.*
10 *Impedimentum quod tollit iurisdictionem sublato impedimento, an restituatur iurisdictio.*
11 *Sententia lata, an arctetur prætextu occulti impendenti quod erat tempore sententiæ. & quid si impedimentum erat manifestum; non tamen fuit oppositum*
12 *Taciturnitas partis nil operatur ad habilitãdum ali quem, quem expresse non posset habilitare.*
13 *Impedimentum notorium, licet occultum ibi, ubi actus celebratur, an uitiet actum.*
14 *Iudex, an possit se excusare, quod sit infamis.*
Incapax patiendo se eligi ad dignitatem, an puniatur.
Homicida licet pœnitens, non potest administrare sine peccato.
15 *Iudex illiteratus, cui est commissa causa, potest repelli.*
16 *Nuntiis publicis creditur sine literis.*

CAP.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XIII.

Rescriptum, quo scribitur, pluribus cum clausula, q si non omnes, [a] &c. intelligitur

a **Scisitatus.**

b tam de impotentia[b] facti, q̃ iuris. Primo ponitur consultatio. Secundo rñsio. ibi, [Nos.] Tertio quædã determinatio, ibi, [Dummodo.] Quarto tacitæ quæstionis solutio, ibi, [Nec. Catus litera lis. Aliqñ Papa committit causam duob. vel trib. cũ illa clausula, q si ambo in ea procedere non possunt, alter eorũ in causa procedat. vel sic. Si omnes interesse nequierint, duo eorũ in causa procedant. Quærebatur de qua impotentia intelligebatur? Rñdet Papa, q illa impotentia intelligitur tam de iure q̃ de facto. de iure, si quis eorum sit seruus vel infamis; vel alio simili impedimẽto detentus. puta si esset excõicatus, vel remotus, vt suspectus, de facto, si aliquis eorum mortuus fuerit, vel inequitabili impedimento detentus, & tunc coniudicibus suis significet, vt in negotio sibi commisso procedant. Sed si aliquis illorũ nollet solummodo interesse, pp hoc non excusatur, quominus debeat cum aliis interesse, nisi in rescripto diceretur, Si omnes simul in cã, p-

1 cedere non poteritis, aut nolueritis interesse. Ber. † Et pro intellectu præmitto, q cum causa cõmittitur simpliciter pluribus, quilibet habet iurisdõnẽ insolidũ, sed exercitiũ habent oẽs simul; ita q̃ vnus sine alio procedere nõ põt, vt in c. causam, & in c. vno. ĵ.

2 de of. deleg. † Et vide bo. gl. in c. prudentiã. eo. A tit. Q̃nque cã cõmittitur pluribus cum clausula expresse sonante impotentiam, vt puta. si oẽs nequiuerint interesse. duo, vel alter procedat. Et hoc casu dubitatur, vtrũ hæc clausula impotentiæ, verificetur in iure tñ, vel in facto, & prosequere, vt in litera, & vt ĵ. latius dicã.

c No. primo, ibi, [Petitorio] q̃ petitorium[c] q̃nque ponitur pro scriptura continente petitionem, per q̃ quis petit declarari; & ita ponit hic, nõ aũt sumitur hic petitoriũ, p vt est ǒrium possessorio. No. 2. ibi, [Exequendũ] q̃ iudex delegatus põt largo mõ dici exe-

d cutor, proprie tñ executor[d] differt a iudice B. Nã executor est ille, qui sumit ad exequendũ rẽ iud. vt in l. executorẽ. C. de exercu-rei iu. Iudex vero est ille, qui sumit ad cognoscendũ, & iudicãdũ,

3 inter partes. † No. 2. q̃ seruus, e vel infamis non põt esse iudex, ẽt

e delegatus. Et plures causas impedientes quẽ fieri iudicẽ, vide 3. q. 7. c. ĵ. §. tria. & in l. cum ǒtor. ff. de iud. & l. 1. §. casum, ff. de postu. p

4 Spec. in tit. de deleg. in §. supereſt. † No. 4. q̃ verba posita in rescripto intelliguntur tã de iure, q̃ de facto, si vtroq, modo verificari

f põt. Et sic no. q̃ verbũ, impotentia, fa iure, vel ab homine prolatũ, dẽt verificari tã in impotentia iuris, q̃ facti, & vide tex. cũ gl. in cle. quod circa. de elec. Itẽ no. q̃ clausula impotẽtiæ non per oĩa includit in se voluntatẽ, quia nolens interesse, non põt dici non posse. Sed quo ad consolidandã iurisd. aliorũ coniudicũ, includit in se ẽt voluntatẽ, quia si vnus præcisè non vult interesse, verũ est dicere, q̃ oẽs nequiuerunt interesse; & de hoc est tex. in c. prudẽtiã, de off. dele. & de hoc ĵ. in fi. cũ gl. fi. Ite no. q̃ ad purificãdam clausulam impotentiæ, non sufficit impedimentum facti sustinere, sed oportet, vt impeditus, impedimẽtum aliis cõiudicibus insinuet. An autem valeat processus, subsistente impedimento,

g & non data insinuatione? gdic, vt no. in cap. prudentiam. sup. alle-

5 † Et faciunt hæc ad q. quidã fuit impeditus ius suum prosequi, probat nunc impedimentum; sed non probat, q̃ tpe impedimẽ-

h ti voluerit agere[e] nunquid debeat excusari. Inn. in c. ex transmiſ-

i sa,[i] de ǒcer. no. dicit q̃ non; qa non sequitur, tali tpe affuit impedimentũ, ergo iste voluit agere, & non potuit. Debuit. n. tunc protestari, q̃ agere nõ poterat; vt sic appareat, q̃ impedimẽtum fuerit cã ius suum non prosequendi; & pro hoc dicto optimè facit

6 tex. in ver. dũmodo, quod no. † In gl. 2. in fi. ex hac gl. elicĩunt tres qõnes. Prima, quid si impedimentum superuenit in iudice, pendente in iudicio, nunquid hẽt inficereiurisdõnẽ? Secunda q. præsupposito, q̃ habeat inficere, nunquid sublato impedimento, restituatur iurisdõ? Tertia q. quid si impedimentũ suberat in principio; sed erat occultũ, nunquid si detegitur pos̃t sñiam, debeat retractari sñia: Quoad primã q. gl. ponit veritatẽ, vt iurisdõ impe-

7 diatur superueniente impedimento. † Sed circa hoc dubitat, nũquid possit excipi ǒ iudicẽ de impedimento? Inn. hic no. dicit q̃

K ǒ ordinarium[k] non possit excipi; sed ǒ delegatũ sic. Ratio diuersitatis est, quia ordinarius toleratur in officio; & si repelleretur p̃ textu exceptionis, sequeretẽ absurdũ; qa in hac causa non esset or dinarius, & in aliis causis remaneret ordinarius. Nec potest dici q̃ pbata exceptione debeat priuari officio ex toto, qa, vt no. dicit Inn. in c. inter dilectos, de excef. præla. per exceptionẽ non debet ĩpsis priuari officio suo, & vĩ probari in c. super his, de accu. & c. 2. de or. co. In delegato vero cessat hæc absurditas; quia ex toto repellitur ab officio iudicandi per exceptionẽ. Quod dixi

l de ordinario, fallit in exceptione excõcationis. [l] Nã pp excõicationis periculũ, põt excipi ǒ eũ, & hoc voluit Inno. in c. nihil, de cle. facit quod no. gl. in c. cũ non liceat, de præsc. Primũ tñ dictũ puto procedere, nisi excipiãt de crimine, vel alio impedimento, quod induciat priuationẽ ptãtis ipso facto, vt puta, si excipio ǒ plã tũ, q̃ non põt esse ǒ me iudex; qa fuit condẽnatus de crimine in

m famante. Nã talis sñia priuat quẽ officio publico ipso facto, m vt est tex. cum gl. no. in l. 1. in §. miles. ff. ex quib. cau. irro. infa. Et sacit quod no. Inn. in d. c. inter dilectos. Nã tunc cessat illa rõ absur-

8 ditatis. † Secundo circa hoc q̃rit, nunquid de crimine possit excipi ǒ iudicẽ delegatũ, vt puta, q̃ sit criminosus, periurus, vel homicida, vel alio crimine inuolutus? Inn. tenet, q̃ de crimine non possit excipi ǒ iudicẽ, ẽt si diceretur, q̃ sit homicida, vt no. hic, & in d. c. sup̃er, de of. dele. & in c. cũ venerab. de excc. quia hoc non reperitur iure cautũ, licet secus sit in teste, qui ptextu criminis repellit, in c. testimoniũ, inf. de testi. Et rõnẽ diuersitatis inter iudicẽ, & testẽ reddit Vin. in c. fi. de cle. exeõ. mi. dicens, q̃ in teste est magis periculosum, q̃ a dicto suo non põt appellari. Et ideo iura volunt, q̃ a principio ptextu criminis possit repelli sed in iudice non est tñ periculũ, cũ ab ipsius sñia possit appellari. Itẽ testis nõ hẽt offm publicũ, vt no. Inn. in c. nihil, p̃all. sed iudex sic. Spec. in tit. de ele. in §. excipit. ver. itẽ q̃ ǒmisit. distinguit, q̃ aut crimẽ de quo excipit, est morte dignũ, & dẽt exceptio admitti, alias secus. Primũ dictũ. q̃ non possit repelli indistinctè, cõiter tenet. & vide ad materiã bo. gl. 2. q. 2. in summa. Vbi tñ detur ad multa iura, q̃ videntur innuere ǒrium. Nã ex vitæ merito non põt crimi-

9 nosus alium iudicare. sed ex ptãte officii sic, & facit opti. 2. o. 7. c. sacerdotes. † Vnũ tñ dictũ mirabile posuit Io. And. post Host.

n in c. 1. de cen. lib. 6. dicens, q̃ ǒ platum notorie criminosum, & incorrigibilẽ, põt subditus excipere, q̃ correptio non pertinet ad eũ, & si unus ad vlteriora procedere, poterit appellare. qđ dictum mihi nõ placet p supradicta. 8. q. 4. c. nvne. & vide gl. in d. c. cũ nõ liceat, q̃ dicit, q̃ incertis criminibus licitum est recedere a proprio ǒlato. alias secus, ẽt si crimina sint notoria. Et vide aliud de-

o ctũ mirabile in gl. 2. q. 7. c. sacerdotes. o q̃ dicit, q̃ a ǒlato non seruãte canones, licitũ est recedere. Sed nõ puto, q̃ indistinctè decat verũ. Sed dẽt intelligi ĵ, qñ c rederet ecclesiã non hñe ptãtẽ g dẽdi, ita q̃ canones ptẽneret, & tunc põt dici hñctus. 19. dist. nulli fas. & bo. gl. in c. gñali. de cle. c. lib. 6. in ver. iubemus, & vide

10 qđ dixi in d. c. cũ non liceat. † Circa sẽdam qõnẽ gl. rene ipsius dicisionẽ, dũmo restituat ex toto ad pristinũ statũ, secus aũr si restituereť famæ, & ñ ad dignitatẽ, qa fuerat priuatus rõne cuius

11 hẽbat excercitiũ iurisdõnis. † In tertia q. vult gl. q̃ si deteg. impedimentum

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Quod si omnes. De verbo, scisitari, vide per Arch. 1. c. preterea, si nõ 23. dist. & ad hanc materiam vide extensionem, quam ponit d. Abb. in c. fecto, in ver. exclusio, inf. de testi.

a ¶ Et vide gl. et ram. in c. prudentiam, de off. deleg. & 1. 2. de arb. dth. 6.

b Impotentia. Dicitur etiam impotentia iuris, quando alter legitime non potest interesse, puta, quia est necessarius in testem ad causam illam, tex. cum glo. in ver. exclusio, in c. dilecto, de testib. per quem multum extenditur dict. tex. secundum istum ibi, in 2. col.

b ¶ Vide istum in c. exhibita colum. 1. de in ĵ. & mouat. inf. de app.

c Petitorium. Aliquando dicimus petitorium a petendo, dicitur enim charta continens petitione alicuius gl. 1. n. c. pitarium 30. q. 3.

d Proprie tamen executor. Vide gl. & ibi dicetur in c. pastora. §. quia vero, de uer. etsi sciat. de off. deleg.

e Seb. Sap. Quod seruus. Nunquid aũt infamis contra alium infamẽ possit dari Iudex. uide Bal. arguentem pro, & contra, in l. cum mulier, circa 18. col. ff. solu. matri.

f Verbum, impotentia. Adde gl. in c. faciat bono. 22. q. 2. & quod no. in l. filius. ff. de condi. instit.

g Insinuatione. Adde, q̃ Ro. sing. suis in fol. vlt. q̃ non, præter quam in beneficialibus. alle. c. veritatis. 8. dist.

h Seb. Sab. Voluerit agere. Facit q̃ ǒ. q̃ ponit Bar. in l. non solũ. §. sed probari de ope. no. nun. in q. q̃ ponit do. Abb. hic vi q̃ ẽt debeat probari de rpe, q̃ oñ est fundamẽtum intentionis alicuius, semper debet probari, ut per Bar. in l. de ætra. in 3. q. prin. ff. de min. in l. ĩ quidem. C. fol. mat.

i In c. extranĩ. Adde ibi plene per Mod. & Alex. in l. 2. §. & qđ diximus, ff. si quis cau. & l. de pupillo. §. si quis ipsi. ff. de no. ope. nuncia. Phi. de appella. eap. ratione.

K Contra ordinarium. Adde Bal. in l. cũ fratrem, in 3. col. ibi, vnũ scias, C. de his quib. vt indig. ubi ponit ẽt de notorie prodigo, de quo per Mod. & ibi Alex. in 4. col. in l. sicut bonis, ff. de verbo. ob. Adde Arch. 7. q. 4. c. nonne. & ibi Dom. & Bal. in l. 5. miles, ff. de insa. & l. Cassius. in prin. ff. de sena. Ang. in l. cũ ǒtor. §. non aũt, ff. de iud. Bal. in l. Barbarius, ff. de of. ǒto. in 8. col. & quid dicemus, & repe. in 10. col. ibi, sed de seruo religiosis, & Rot. de excep. decis. 1. in antiquis, & ĩsũ in c. cũ nostris, ad fi. de concef. præb. licet d. mo. hic aliter voluerit, & non bene, cuius motiuis post Mod. hic rñdi in lect.

l Excommunicationis. Facit c. pia, in fi. de exce. lib. 6. cum ibi no. & plene tractatur in c. ad probandum, de re iudic.

m Zach. Ipso facto. Adde q̃ etiam ipso iure, vt plene per Lud. Rom. sing. 5. inci. fui inter rogatus. ubi alle. tex. in l. infamia. ubi adducit, q̃ est præscriptus temporis, C. de decur. lib. x. & gl. in l. in criminali, C. de iur. om. iu. alium tex. in l. 2. §. miles, ff. de his, qui no. infa. de quo plene per Iac. Rebuf. in l. 6. glo. nu. 1. & in addi. C. de decur. lib. x.

n Vnum tamen dictum. Vide Dom. in c. fi. Papa. 40. dist. & Mod. hic, in 3. col. ver. & habet locum opi. communis.

o Sacerdotes. Vide istum & Do. in d. c. cum non liceat, & istum in ca. ego. N. 3. col. in ver. ex 4. ar. de iureiur.

Zac. Adde istum, istos duos casus ponentem in c. cum non liceat. col. 1. vers. adde alios duos casus, de præsc. secundus aũt casus hic positus, hẽt locum in prælato non obseruãte leges ex contẽptu. ita no. do. Car. in cle. j. q. 3. ætate & quali. Plus dico, q̃ talis canonum ex contemptu transgressor, potest deponi. no. Imo. in proxi. alleg. cle. 1. & Feli. in alleg. c. cum non liceat. col. 3. vers. adde, quia dixi, quod prælatus. requiritur tamen ad depositionem ipsius mentio, vt no. Feli. vbi supra, cui adde Imo. idem tenentem c. 1. in fi. de const. & Alex. in 3. ita stipulatus. col. 4. de verb. obli.

post sñiam non retractatur sñia, secus dicit in excõicato, quia sẽtentia publici excõicati, est nulla. Aduerte, quia hæc gl. inepte loquit. Nã primo formauit q. cũ impedimentũ erat occultum, & postmodum excipit excõicatum; & loquitur de excõicato publico: & iõ illa non est bona exceptio. Sed declarãdo fundamentum materiæ, duo sunt hic videnda. Primo, quid si impedimẽtũ erat notũ, & non fuit oppositũ ǒ iudicem: Scdo, qđ si fuerat occultũ, & post sententiã detegit? Quo ad primũ [a] Inn. & Compo-

a dicunt, q̃ aut suberat impedimẽtum naturale, vt quia iudex erat furiosus, & non ualet sñia, q̃uis non fuerit exceptũ. quia naturalia sunt immutabilia. 5. dist. in prin. & §. sed naturalia. Insti. de iu. nã. Aut suberat impedimentum iuris, vt quia seruus, uel infamis, vel fœmina, & tunc tenet sententia; nisi excipiãt ante li. contesta. Quia exceptiones ǒ iudicem sunt dilatoriæ, vt in ca. inter monasteriũ, de re iud. & l. fi. C. de exce. Refert tñ Comp. q̃ in fœmina fuit pronunciatũ ǒriũ, vt iudiciũ habitũ in fœmina esset nullum, licet non esset exceptum. Et idẽ eadẽ rõne dicebatur in seruo, quia seruus & fœmina in hoc æquiparantur. d. l. cũ ǒtor. sed ipse Comp. tenet primũ dictũ. dñs Ant. distinguit primũ dictũ, quia aut suberat tale impedimẽtũ, qđ impedit finẽ cognoscendi, & iu-

b dicãdi; & tunc nõ tenet, p cessus; aut nõ sic impedit, & tenet, ex

12 quo nõ fuit exceptũ. & hæc videntur cõia. † Sed ego multũ dubito, an sint uera, moueor multipliciter. Et primo, q̃ vbi defectus nõ dependeret a potestate partis, taciturnitas nihil operaẽ, vt no. gl. in l. i. C. ubi de cri. agi opor. & p Io. An. in re. scienti, in Mer. de re. iu. in 6. sed partes non põt facere iudicẽ seruũ, vel infamẽ, vel

b cœcum, [b] vel alio impedimẽto legitimo detentũ, [c] ergo taciturc nitas non põt inducere validitatẽ processus. Adde hic bo. text. in l. quos prohibet, ff. de postulan. vbi tex. dicit, quos prętor, phibet, seu lex, indistincte, phibet; etiam si nõ excipiat. Ad idẽ 2. q. 7. in ca. q̃rendũ. Itẽ optime facit tex. in l. 2. C. de sen. & 3. q. 7. c. infamis. §. tria, in ver. verũ, ibi dr, q̃ si causa fuit ǒmissa seruo; qa putabat liber, tenet sñia ab eo dicta; licet postea detegat seruus. secus si a principio habebatur pro seruo. Nã rõne ignorãtiæ toleratur ibi

d sñia. Ad idẽ l. Barbar. ff. de offi. pr. vbi tolerant gesta pp cõem errorẽ, ergo secus si impedimenti erat patẽs, ad idẽ facit iste tex. q simpliciter innuit seruũ, & infamẽ esse impotẽtes ad iudicãdum: & nihil dicit de excẽptione partis. Sũt ergo impotẽtes ipso facto.

e ad hoc l. Pedi? §. i. ff. de ar. vbi patet, q̃ sñia lata a libero, & seruo [c] non tenet, fortius ergo, si a seruo tñ. Adde ad ǒdicta ca. ad probã dũ. ĵ. de re iu. vbi sñia publice excõicati, est nulla; licet nõ fuerit

f exceptũ, [f] & hoc quo ad primã qõnẽ. Quo ad ſcdam quid si post sñiam detegat impedimẽtum? Et concludo, q̃ si suberat impedimentum naturale, puta, quia furiosus, & sententia est nulla; quia tolerãtia nihil operatur circa impedimentum naturale. facit l. furioso. ff. de re iudica. Aut erat impedimentum iuris positiui, & tunc distingue, prout in excommunicato distinguit Cal. in d. c. ad probãdũ. Aut. n. ignorabatur cõiter illud impedimentũ, aut partes ignorabant, sed alii sciebant, aut ecntra partes sciebant, & alii ignorabant. Et 1. casu, aut erat ignorantia probabilis, & sustinet pp pbabilẽ ignorãtiã, vt in iurib. ail. in gl. Aut ignorãtia nõ erat probabilis; sed crassa, & supina; & tunc actus est nullus, si impedimẽtũ ex se inducebat nullitatẽ. Ad hoc c. 2. de cõst. li. 6. & c. Apostolicæ, de cle. excõ. Exẽplũ, si qs fuit publice excõicatus, & cõiter dñt hoĩes illud ignorasse. Nõ. n. est pbabilis ignorãtia. 16.

13 dis. c. qđ dicitis, & c. i. de post. pl. † Sed circa hoc vertit no. dubiũ, qd si impedimẽtũ erat notoriũ in vno loco, & in alio vbi actus fuit genitus, erat cc d. l. Barb. tamen hoc nõ habet locum, si ille, in cuius fauorem allegatur error, sciuerit ipsum errorem, ut per Io. An. in c. dilectus, de consue. & ideo ſi aliqua cuitas communi opinione crederetur habere priuilegium studii, cum tamen non haberet, & ego scirẽ, q̃ non haberet, & nihilominus facerem me ibi doctorari, non prodesset mihi communis error, per dictum Io. And. ibi supra, pro quo est bo. tex. in l. cũ qui dam. in §. suum hæ redẽ, ff. de acq. hæ. Et adde, q̃ tunc cõis error induxit validitatẽ actus facti a nõ habente ptãtẽ faciendi actũ qñ cum cõi errore concurrit possessio uel quasi exercendi illum, aut similes actus, & ideo dẽt esse cautus ille, qui actum defendit, vt non solũ articulet, q̃ ille qui actum gessit, habebatur pro tali, puta pro notario, sed q̃ etiam erat in possessione, uel quasi conficiendi instrumenta, & exercendi similes actus, tex. est in c. consultationibus. de iure pat. & ibi no. gl. & no. Inn. in c. nihil. de ele. & no. in ca. 1. de post. præl. li. 6. & habetur per Di. reg. beneficium, de reg. iu. li. 6.

c Et seruo. Adde, q̃ idem consuluit Bar. consi. 267. q̃ laudum latum a trib. quorum unus erat frater minor, non ualet.

f Exceptum. Adde consi. ubi dicit, q̃ eius iurisdictio prorogari non potest.

g In c. ad nostram. dixi sup. in præce. apo. in 2. fal. ad l. Barbarius.

h Seb. Sap. Ignorabant. Vide Fel. in c. ad probandum. infra de re iud.

i Notabile. Adde pro hoc tex. in l. eleganter. ff. de dolo, in prin. vbi ǒctus, qui vetuit rescindendus, non potest rescindi, si ille, in cuius fauorem deberet fieri rescissio, non uult, q̃ rescindatur, dato q̃ ille, qui commisit dolũ allegaret dolum interuenisse ex parte sua, quia nemini dolus suus prodesse debet. Ant. Fran. Adde q̃ istud forte procederet, quando dolus non dedisset cãm contractui, sed quando dedisset cãm ǒctui iuxta ea, quæ habentur in l. & eleganter. ff. de do. tunc, quia ǒctus esset ipso iure nullus, non putarem, q̃ istud dictum procederet, quia actus nullus, nullum posset producere iuris effectum, quia adeo dolus dans causam contractui bonæ fidei reddit actum nullum, ut etiam hæc reg. procedat, quando daret causam distractui, hoc est illi rei, per quam receditur a contractu. gl. est multum fin. in l. si maior, C. de transac. de qua gl. Bar. ibi facit magnum festum. Et de materia habetur etiam per gl. in l. si mulier. §. fi dos. ff. quod me. cã. & uide gl. no. in l. cũ dilectus, de emp. & vẽd.

k Prætextu. limita sex modis, ut hic per Feli. in 7. col. in uer. non se excusat.

ADDITIONES.

a Quoad primum. Adde Inno. & Bur. Imo. & Do. hic, & Spec. de excep. in §. 2. uer. sed quæro de his. & Arch. 3. q. 3. in sum. & Bar. in l. quidã. de re iud. in 1. col. & ibi. & in isti casib. in 2. col. ibi, tu dic. & Pet. de Anc. hic, propter glo. in simili, in lita demum, C. de proc. & sentit Bar. in l. 1. C. de test. inquantũ dat practicam opponendi contra iudicem. & Bur. in ca. j. de ac. dicit valere iudicium cum accusatore inhabili, si non opponatur. & simile dixit gl. in ca. 1. de iud. in 6. & in l. quamuis. C. de adul. & in l. filius fa. §. ueterani. ff. de procu. ubi ualet iudicium cum procuratore inhabili, si non fuit oppositum. Simile, vbi debet interuenire scriptura, si non fuit oppositum, vt pulchre uoluit Bar. in l. certi condi. in §. quoniam, circa fi. in ver. sed ponamus, quod est probatum, ff. si cer. pet. Fac. tex. in c. 1. de rest. spo. & l. fed & si susceperit, ff. de iud. & ff. de dam. infec. l. qui bona, §. si quis inxta, in uer. fieri passus, C. de iure do. impe. l. 2. & in c. ex parte Adæ, de testib. & in l. si quis testib. C. eo. Et uide istum in c. cum contingat. in 19. col. de offi. dele. q̃ exceptio rei iud. ob. si opponatur, alia. secus. Limita hanc communem opi. vt hic per Inn. & sequitur Ang. in l. fi. C. de exce. et Ro. in rub. de arb. in 7. col. ibi 16. pone. & Ang. in l. cum prætor, ff. de iudi. & Bal. in l. bonorum, la 2. in 1. col. C. qui admi. facit dictum Hos. in c. 1. de transact. sequitur Arch. in c. Cœnomanensem, 5 6. dist. Amplia, ut per Barto. in d. l. quidam consulebant, in 1. col. & But. infra eo. c. super literis. in 24. col idem dicas de omni excep. quæ possit hoc operari, ne reddatur iudicium retro nullum. Do. 3. q. 6. in c. fi quis. §. excepti. alleg. tex. opt. in c. ad petitionem, de accu. adde gl. pe. in l. licet, C. de procu. & in c. in nostra. in uer. monenti, de proc. Sali. in l. 1. C. de iur. om. iud. & in l. exceptionem, in 2. colum. C. de proba. But. Imo. & istum in cap. exceptionem, de excc. Bald. in rub. C. qui accusari. in 3. colum. ibi, sed an post litem. Et contra communem insurgit iste & do. meus, quos uidebis cum Mod. hic, & Alexand. in d. l. quidam, in 17. colum.

b Cœcum. Vide quod le. & no. in l. cœcus. ff. de iud. & ibi Alb. Bar. Bal. & Ang. & uide gl. 1. in fi. de cle. ægro.
Adde tu Abb. consi. 15. & ibi quid de illiterato.

c Seb. Sap. Detentum. Quod cœcus a principio non possit esse iudex, tenet gl. in l. cœcus, ff. de iud. in l. 1. §. quamuis. ff. de post. Sed Pau. de Cast. in l. cũ prætor. §. non autem, ff. de iud. tenet, q̃ indistincte cęcus potest dari iudex, quia si prohiberentur, sicut & alii de eo fuisset dictum in d. §. non autem. Et ad tex. in d. §. quamuis. posset responderi, quod loquitur in iurisdictione ordinaria adipiscenda, non autem in delegata. Nam prohiber cœcum assumi ad nouum stratum, & appellationem magistratus intelligitur de ordinario, l. eum qui, ubi Pa. de Cast. & Asc. ff. de iu. om. iu. di.

d L. Barbarius. habet locum etiam in delegato, secundum glo. & omnes hic. Fallit, quando ignorantia inhabilitatis esset supina, secundum Innoc. & alios hic. Fallit 2. ubi partes sciunt inhabilitatem, quia licet cæteri ignorent, tamen gesta in fauorem scientis sunt nulla, aut irritanda, Cal. de re iud. c. ad probandũ. & per istum hic. Fallit 3. quando inhabilitas non causatur ex defectu personæ delegati, sed ex nullitate rescripti, quia processus erit nullus. Imo. infra eo. cum dilecta. in 8. col. ibi potest tamen dicere. & per istum in 3. col. ibi, sed cõtra prædicta. & uide Bar. in l. actuarios. C. de nu. ac. li. 12. & in l. de quibus, ff. de le. & Bal. in l. 2. de ma ui. Bal. Sal. & An. in l. 1. C. de testi. Guid. de Suz. in l. decernimus. C. de sacrof. eccl. per Ia. de Bel. in dispu. inci. cauetur aliquo iure, quam possiit post l. 2. C. quomo. & quan. iud. Pau. de Lez. in capitu. cum dilectus. de fi. instrum. Bur. in cap. consultationibus. de iure pat. Imo. in l. ad testium. ff. de testi. Bald. in l. 2. ff. de ser. & aqua. & in l. non ignorat, C. qui accu. non poss. per Io. Fab. in §. sed cum aliquis. Inst. de testa. Ange. in Aut. de tabel. §. pe. & istum in c. ad nostram, il 3. de iureiuran. in c. 1. in 6. col. post Inno. de fi. instr. & post Io. An. in c. dilectus, il 2. de præb. & istum in ca. apostolica. de presby. non bapti. & per Do. in d. c. nihil, de ele. & dixi in no. meis in litera. E. in uersi. error communis. in fi. No. ibi ad limitationem datam ad l. Barbarius. Et an in notario putatiuo procedat d. l. Barba. uide Imo. & Bal. in d. l. ad testium, & Ale. in l. 1. in fi. C. de testi. & per d. meum in rep. rub. ff. de fi. inst. fol. 26. cum 5. sequen. & Bellenzi. in cap. in 20. colum. de fi. instr. & omnes in d. l. Barbarius.
Adde tu, an l. Barbarius. procedat in notorio putatiuo, Ang. in consi. 283. & quid in iudice, Alex. consi. 67. adde Ro. consi. 173.
Ant. Fran. Circa istam materiam communis erroris, & sic ad materiam. l. Barba. adde 1. q̃ error in personam iudicis delegantis, utiuat sententiam, ut per Spe. in ti. de sen. in §. quoniam. in uersi. quid si dixit. Et adde, q̃ licet communis error concurrente publica utilitate excuset, vt d. l. Barb. tamen hoc nõ habet locum, si ille, in cuius fauorem allegatur error, sciuerit ipsum errorem, ut per Io. An. in c. dilectus, de consue. & ideo ſi aliqua ciuitas communi opinione crederetur habere priuilegium studii, cum tamen non haberet, & ego scirẽ, q̃ non haberet, & nihilominus facerem me ibi doctorari, non prodesset mihi communis error, per dictum Io. And. ibi supra, pro quo est bo. tex. in l. cũ qui dam. in §. suum hæ redẽ, ff. de acq. hæ. Et adde, q̃ tunc cõis error induxit validitatẽ actus facti a nõ habente ptãtẽ faciendi actũ qñ cum cõi errore concurrit possessio uel quasi exercendi illum, aut similes actus, & ideo dẽt esse cautus ille, qui actum defendit, vt non solũ articulet, q̃ ille qui actum gessit, habebatur pro tali, puta pro notario, sed q̃ etiam erat in possessione, uel quasi conficiendi instrumenta, & exercendi similes actus, tex. est in c. consultationibus. de iure pat. & ibi no. gl. & no. Inn. in c. nihil. de ele. & no. in ca. 1. de post. præl. li. 6. & habetur per Di. reg. beneficium, de reg. iu. li. 6.

e Et seruo. Adde, q̃ idem consuluit Bar. consi. 267. q̃ laudum latum a trib. quorum unus erat frater minor, non ualet.

f Exceptum. Adde consi. ubi dicit, q̃ eius iurisdictio prorogari non potest.

g In c. ad nostram. dixi sup. in præce. apo. in 2. fal. ad l. Barbarius.

h Seb. Sap. Ignorabant. Vide Fel. in c. ad probandum. infra de re iud.

i Notabile. Adde pro hoc tex. in l. eleganter. ff. de dolo, in prin. vbi ǒctus, qui vetuit rescindendus, non potest rescindi, si ille, in cuius fauorem deberet fieri rescissio, non uult, q̃ rescindatur, dato q̃ ille, qui commisit dolũ allegaret dolum interuenisse ex parte sua, quia nemini dolus suus prodesse debet. Ant. Fran. Adde q̃ istud forte procederet, quando dolus non dedisset cãm contractui, sed quando dedisset cãm ǒctui iuxta ea, quæ habentur in l. & eleganter. ff. de do. tunc, quia ǒctus esset ipso iure nullus, non putarem, q̃ istud dictum procederet, quia actus nullus, nullum posset producere iuris effectum, quia adeo dolus dans causam contractui bonæ fidei reddit actum nullum, ut etiam hæc reg. procedat, quando daret causam distractui, hoc est illi rei, per quam receditur a contractu. gl. est multum fin. in l. si maior, C. de transac. de qua gl. Bar. ibi facit magnum festum. Et de materia habetur etiam per gl. in l. si mulier. §. fi dos. ff. quod me. cã. & uide gl. no. in l. cũ dilectus, de emp. & vẽd.

k Prætextu. limita sex modis, ut hic per Feli. in 7. col. in uer. non se excusat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

homicida patiꝫ se ꝓmoueri ad ordines; & nō pādit delictū suū, dēt deponi, & puniri. Vñ ꝓ ꝯcordia sic distinguerē, ꝙ aut ꝛpedimētū fuit prius ab alio detectū, [a] & teneo opi. Bar. aut erat occultū, & tūc aut ipedimētū erāt tale, ꝙ ipediebat funditus exercitiū officii, vel dignitatis. q̄ tūcunq; esset occultū, & tunc tenet pādere, [b] als peccat, & dēt puniri. Exēplū in bigamo & homicida. Nā q̄tūcunq; sunt occulti, sunt incapaces, & dēnt puniri; ga licet penitētes, nō pñt administrare sine peccato, vt in c. fi. de tēp. ord. & de biga. per to. Aut nō erat tale impedimentū. Exēplū in infamia. Mā infamia nō tollit naturale iudiciū iudicādi; & pōt procedere opi. Bar. † In gl. in ver. legitimo impedimēto. No. hanc gl. ex qua hēs, ꝙ ꝺ iudicē delegatū pōt excipi, ꝙ iudex esse non pōt, qa est literatus, & nō hēt [c] pitiā iudicandi, secus aūt, vbi hēret pitiā iudicādi ex ꝺuet, licet sit illiteratus, vt est bo. tex. in l. certi. al leg. in gl. Et no. hoc, quia sæpe cā cōmittitur per fēdem Apostoli cā aliquibus, maxime religiosis ꝓlatis, qui non habent peritiam, vel practicam, nec theoricā iudicandi, vt ꝺ tales possit excipi, qa iudices esse non possunt. Dic tū, ꝙ non requiritur iudicē esse peritissimum; cum ex defectu sciæ sibi concedatur, vt possit assumere assessorem expēsis partium, vt in c. statutum. § assessorem, de rescri. lib. 6. † In glo. in ver. [Destinare sibi: [Literatorie.] Sentit ergo gl. solum nuncium sine literis non sufficere. Sed Doct. [d] cōiter tenent ꝺrium, dummodo sit nuncius publicus, & cano nice destinatus. Nā nuncio publico sine literis creditur, vt in c. cum parati, j. de appe. Hinc est, ꝙ cum olim in antiqua diceret, vt literatorie, fuit abolitum, & appositū, canonice, vt hic hr in litera, vide tex. in c. prudentiā, de off. dele. qui dicit ꝑ certū nūciū, vel excusatorē literatorie destinatū. In gl. fi. cōiter tenetur, ꝙ illa non corrigat ista. sed potius declaret. vnde conclude, ꝙ quo ad [e] cōsolidandā iurisdōnē alterius iudicis, clausula impotentię in cludit in se clausulā voluntatis. Nā si vnus ꝑcisè interesse nō vult verū est dicere, ꝙ ambo simul interesse nō pñt. Sed quo ad excusandū istū de inobedientia q non vult interesse, cla illa inobediē tiæ non includit clausulā noluntatis, ga quo ad eū nō est adimpleta voluntas superioris, qa si non vult interesse, nō ꝓp hoc infert, ꝙ nō pōt interesse. Si aūt exprimit cā noluntatis, vt qa dr, aut noluerit interesse, tunc altero nolēte, purificata est ꝺō, quo ad ꝙsolidādā iurisdōnē alterius, & quo ad excusandū nolēte interesse ab inobedientia. Et ꝓ hoc vltimū solet addi hæc clausula [f] noluntatis, vltra clausulā impotētiæ. Et hodie vide clausulā f cōsuetā apponi in c. cum plures, de off. dele. lib. 6. dic, vt ibi.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. ¶ Detectum. Vide hanc mat. latè per Car. Alex. in c. Petrus. 39. dist.
b ¶ Tunc tenetur pandere. Adde tex. gl. & Bar. in l. tabularij. C. de tab. lib. 10 & sequitur Rom. in sing. 360. si fit aliquis notarius, alias in verſi. notarius infamis. Ana. de vſu. quem pernicioſum, in vlt. col. Bar. in d. l. 2. C. ſi ſeruus vel lib liſtū in c. ſi de coniu. ſeruo. & in c. conſuluit, in pen. col. de procu. & in c. præterea. in pe. col. de teſti. cogē. & Mar. in repe. c. qualiter. lo 2. in q. 5. arr. 17. de accu. Bal. in l. Caſtius, in pri. col. ff. de ſenato. Adde, qd Ro. cō. 73. dicit, ꝙ bānitus patiēs ſe eligi ad officiū, cuius eſt incapax, dēt capite puniri. Ant. Fran. ¶ Dicas, ꝙ iſtud forte procederet, quando quis eſſet bannitus in cre, & perſona, quia tunc forſan diceretur bannitus ad mortē, ſm Bal. in l. data opera. C. qui acc. non poſſ. alias aūt non crederem, ꝙ ſimpliciter bannitus, ſi patiatur ſe eligi ad officium, cuius eſt incapax, ꝙ debeat capite puniri, quia bannitus non perdit ea, quæ ſunt ciuitatis Romanæ, & ciuium Romanorum, ſed ſolum ea, quæ ſunt propria illius ciuitatis a qua eſt bannitus ſm Bar. in l. 1. C. de hære. inſti. Nec etiam perdit ius funerandi ſecundum eundem Bar. in l certa forma. C. de iure iſſ. lib. 10. Et quæ perdant bāniti pp delictum, vide per glo. no. Inſt. quib. mo. ius pa. po ſol. in ſ. relegati. & vtrum clericus bannitus perdat ſua beneficia, ſi perſeueret per annum in bāno, ſicut in excōicatione, habetur in c. cv bonę, de æta & qua. & not. Bal. in l. 1. C. de hære. inſti. & an bannitus perdat in totum priuilegia ciuitatis, vel iuris cōis, vide d. Anꝛ. in c per tuas, de ſenten. excom. ſuper glo. 1. ¶ Illiteratus. Vide Specu. de delegato. §. excipitur. ver. item quod eſt illiteratus, & iſtū in c. ex literis in 1. no. de ſpon. glo. ma. in l. certi. C. de iud. glo. & doc. in l. ſi C. de ſen. ex. peri. recit. glo. mag. circa me. ff. quod quiſque iu. gl. 2. in c. ad noſtrā, infra de conſue gl. in ver. Iciat. in c. qui vult, de pen. diſt. 5. Bal. in proœ. Inſt. in §. omnes vere populin fi. Ange. in l. quidam conſulebant. ſi. de re iud. Specu. de ſen. §. ſequitur circa prin. ſequitur hic Imo. & Arc. in quæſt. ſummopere Ancha. In ca ſi de re iu. in 6. alleg. Bar. in l. fin. C. de ſen. ex peri. recit. & ibi per Sal. do. 2. diſt. in ſumma Hoſt. Bu & Ab. in c. 1. de conſangui. & affinita. to. Aud. in d. c. ſi. Bal. in l. iubemus. C. de teſta. & in l. 1. in viti. colum. de ſent. excom per. reci. & in l. ſtatulib C. de teſta. manu. Bal. & Sal. & Alexan. in l. hac conſultiſſima. C. qui teſta. fac. poſſ. & ibi. Ful. do. in d. c. ſi Sali. in l. 1. C. de ſen. ex peri. reci Cor in d. l. hac conſultiſſima in 5. colum. Et quis dicatur illiteratus. vide Barto. in authen. ſed nouo. C. ſi cer. per. facit quod voluit Bur. in c. cum olim, de arb. in vlt. col. & licet in laicis ſit tolerabilis ignorantia iuris, non tamen ignorantia conſuetudinis, vel iuris naturalis, gl. in c. ſi. in laicis 38. diſt. & ibi Archi. qui etiam dicit idem in laicis conſtitutis in dignitate, &c. vide Bald. in l. ſi. in 11. col. ibi 16. quæritur, C. de hær. inſti. q̄ cauſæ ſubtiles non ſunt cōmittēde groſſis doctoribus quia ſunt ſuſpecti propter ignorantiam.
Adde tu. d. Ro. dec. 777. in antiquis. hoc ti. vbi dicunt, ꝙ cauſæ debent committi doctis canonicis, vel ciuibus, vt cauſæ expoſcunt.
Zachar. Adde quæ dixi ſupra in proœ. Gre. in apo. & Fel. hic col. 5. ver. illiteratus poteſt eſſe iudex. facit Matthæ Mattheſi. no. 1. quod incipit, primo no. Et adde vnum menti tenendum, ꝙ coram tali iudice illiterato, non eſt neceſſarius libellus in ſcriptis, no. ſing. 1. an fran. de Oria. in c. quoniam contra, ver. petitione. wer. ita no. iſtud, & ibi in apoſt. ad ipſum, de proba. idem no. in apoſt. ad Rebuf. in l. expertos, C. de decu. lib. 10.

c Ant. Fran. Circa hoc, quando quis dicatur literatus, quando iſtud verbum profertur vel a lege, vel a teſtatore, vel a principe. vide latiſſime per Anſel. Sicu. conſi. ſuo 34. incip. præclare & optime dicit P. ſal. in 24. col. cum pluribus colum. ſeq. vbi declarat multas ſpecies ſententiæ, & multos gradus literaturæ, in 2. not. conſiliorum.
d Publicus. Adde, an credatur nuncio abſque eo, ꝙ appareat de commiſſionis. Pau. de Caſt. conſi. 275. Roma. conſi. 454.
e Ad conſolidandam iurisdictionem. An oporteat notum eſſe aliis collegis impedimentum collegæ, ad hoc vt ualeat proceſſus eorum, vide hic Pet. de Archar. & do. meum & Ant. in c. prudentiam, de offi. deleg. & ibi etiam iſtum ad finem principii, & ibi dicitur. & Bar. in l. multum, ff. de condi. & demon. & in l. hæc autem, vbi bo. tex. in uer. conſtare & liquere prætor. ff. ex quib. cau. Dicam plenius in d. c. prudentiam. & an differant iſta, utrum agatur de danda, vel conſolidanda iuriſdictione: uide Rom. de off. deleg. 4. in nouis. item ſi duo ex tribus, iuncta additione, quæ eſt ibi facta ex dictis Bal. in l. falſus. in 9. col. ibi, ſed pone. C. de furt.
f Seb. Sab. Clauſulam. No. circa hoc, ꝙ ſi vnus ex iudicibus datis cum clauſula, de qua hic, notificauerit aliis, quod procedant, quia ipſe eſt impeditus, ceſſante impedimento, non poterunt alii procedere, vt eſt glo. in cap. quoniam Abbas, infra de offi. dele. Similiter, ſi ſcripſerit, quod non vult interceſſe, & poſtea ipſum pœniteat, tamen non poterunt alii procedere, ut per Ange. in l. Stichum, qui meus erit ff. de lega. 1.

SVMMARIVM.

1 *Iudices diuerſi impetrati a diuerſis perſonis ſuper pluribus reſcriptis, ſi non concordant in cauſis, eſt eligendus tertius arbiter, & ſi aliter eſt factum an nitatur proceſſus. vide infra nu. 6.*
2 *Reſcriptum ſecundum, quando tollat primum.*
3 *Reſcripta duo ſi inueniantur ſub eadem data, quid fiendum.*
4 *Reſcriptum ſecundum debet ſpecialiter de primo facere mentionem, & non in genere.*
5 *Diſpoſitio huius c. quando habeat locum.*
7 *Quando duo collegia conueniunt ad aliquid explicandum, non requiritur maior pars perſonarum, ſed maior pars vtriuſque collegij.*

CAP. XIIII.

Paſtoralis. † In qōne reuocationis reſcriptorum, recurritur ad arbitros; ſi iudices in cognitione ꝺbi non deferant, nec in vnā poſint concordare ſiuam. Primo ponitur conſultatio. Secundo reſponſio, ibi, [Ad quod.] Caſus literalis. In prima parte ponitur talis: ſi aliquis impetrauit literas ꝺ aduerſarium ſuū ſuper aliqua cauſa ad aliquos iudices, facta citatione, ſalrē, vel pñtatione: aliter poſtmodū obtinet eandem cām aliis iudicibus delegari; & in ſecundis liis fiebat mentio de primis. dubitatur vtrum primæ per ſecundas ſint reuocandæ, & quæritur vtrum priores vel poſteriores iudices debeāt cognoſcere de hac reuocatione? Rñdetur, ꝙ ſi priores iudices nolunt deferre prioribus, vel poſteriores nolunt deferre prioribus, ꝺ ſimul cognoſcāt, & ſi forte ſimul nequiuerint in vnā cōcordare ſiuam, ꝙuis plures ſint in vna cōmiſſione, ꝙ in alia, hmōi dubitatio per arbitros cōiter electos determinetur. Secundo formatur talis qō. qñq; impetrantur literæ ſub hac forma. Conqueritur Titius de Petro, & quibuſdā aliis ſuper decimis, & reb. alis. Quæritur vtrū iudex ex tali delegatione, habeat iuriſdictionem ſu ꝑ perſonis, & reb. cōprehenſis ꝑ clauſulā illā, Quibuſdā aliis & reb. aliis, anteq̄ pſone, vel res in iudicio ſint expreſſæ. Et ante q̄ ſoluat iſtā q. ſubiicit aliā, q̄ orit ex ſcda q. quæ talis eſt. Aliqs ꝑſonis illis, q̄ poterant cōueniri per clauſulā illam, Quibuſdam aliis, expreſſo proprio noīe, impetrauit literas ꝺ primū impetratem literas generales, deſignando aliquā rē certā, quæ includebatur per clauſulam illā, & reb. aliis, nullā faciendo mentionē de priori cōmiſſione. Quæritur, vtrū ſcdæ literæ valeant, cū de prīmis nullā faciat mentionem, nec pſonæ, vel res adhuc fuerint in iudicio expreſſæ. Rñdet Papa ad iſta. & primo ad 1m, dicens, ꝙ cum ſpeciale mandatum deroget generali, iuriſdictio attributa per literas generales per ſpeciales literas (quantum ad ea, quæ in ſecundis literis ſpecialiter ſunt expreſſa) penitus eneruatur, licēt de prioribus non faciant mentionē. vnde quantum ad hāc ſpeciālr cōmiſſam, ſuperflua relinquitur. q. 1. quia nō habet poteſtatem. Poſtea rñdet q. 1. ꝙ iudex bene habet poteſtatem ꝺ per perſonis, & reb. exprimendis; ſed illam exercere non poteſt ante q̄ perſonæ, vel res fuerint expreſſæ. Ber. Not. 1. ordinē prꝛ ceedendi, cum ſuper ea. cā impetrantur a diuerſis plura reſcripta & dubitatur de prævaliditate reſcriptorum. Primo enim debet iudices ex honeſtate ſibi deferre, vt primi duntaxat cognoſcant de prævaliditate ſecundi. Si autem nolunt ſi bi deferre, vt qui deputati per ſecundum reſcriptum, non ſint contenti, quòd deputati per primum cognoſcant, nec è contra; tunc debent ſimul omnes conuenire, tam iudices primi, q̄ ſecundi reſcripti, & ſimul cognoſcere, an ſecundæ reuocent primas, & ſi concordant in vnam ſententiam, bene quidem: ſi autem diſconueniunt, ſicèt plures ſint ab vna parte, quàm ab alia, recurrendum eſt ad arbitros, qui quidem debent communiter a partibus eligi. Et ſunt iſti arbitri iuris, cum eliguntur authoritate huius: [a] ideo ab eis poteſt appellari, vt in c. ab arbitris, de offi. de le. lib.

ADDITIO.

a Authoritate huius c. Adde, an arbitri electi vigore ſtatuti ſunt arbitri, vel arbitratores, Pet. de Anc. conſi. 270. Abb. conſi. 64.

a le. li. 6. Et ex hoc, & tex. habes vnum caſum, in quo aſſumunt arbitri iuris. Alium habes in c. ſuſpicionis, de offi. dele. & in c. cum ſpeciali, de ap. aliū in c. ſi clericus. 11. q. 1. ſ. qñ eps habet cauſam ꝺ ſubditum. Et dicit no. Io. An. in c. pia, de excep. li. 6. q̄ iſti arbitri iu
b ris non eliguntur, niſi in caſib. a iure expreſſis, [b] quod verbū not. Sed ego credo, quod etiam in aliis non expreſſis, habentibus eandem æquitatem cum expreſſis, poſſunt eligi. Ad hoc alle. glo. ipſius Ioan. And. in capi. ſtatutum, poſt princip. j. eo. li. 6. quæ dicit, quod ſi dubitatur, an locus, vbi fit commiſſio, ſit inſignis, po
c terunt arbitri eligi. Et pro hoc, qa A prouiſio ſpālis extēditur ex identitate rōnis, eſt tex. no. in c. cum dilecta, [c] de confir. vti. vel inuti. voluit gl. iuncto tex. in l. j. C. de condi. indeb. Not. ſecundo, ꝙ
d non ſolum iudices ordinarii [d] in cā dubii cognoſcunt, an ſua ſit iuriſdictio, vt in l. ſi quis ex aliena, ff. de iud. & c. cum perſonæ, de priui. li. 6. ſed etiam iudices delegati, vt patet hic, & in cap. ſuper [e] literis, j. eo. Et ſcias, ꝙ vbi ſolum emanauerit vnū reſcriptum, & ꝺ tenditur de ipſius validitate, ſolus iudex deputatus per reſcriptū cognoſcit, an ſua ſit iuriſdictio, & iſte eſt ꝓprius caſus c. ſuper literis ꝺ eo. Aut emanauerunt plura reſcripta, & dubitatur de prævaliditate, & habet locum iſte tex. vt ſimul omnes cognoſcant, ſi ſibi nolunt deferre modo prædicto; & hoc etiam voluit Inn. hic in gl. j. hæc gl. eſt multum intricata; & non ſequendo ordinē glo. quoad corticem, ſed eam aſſumendo, quo ad mentē, diuidit hāc glo. in ſex partes. Nam in 1. par. opponit, & reprobato argumento ponit quatuor intellectus ad tex. quorum tres reprobat, & ultimum approbat. Secundo principaliter format duo contraria, ad quæ formaliter non reſpondet ibi, verſi. [Item qualiter] & ille verſi. debuiſſet poni poſt illas quatuor ſolutiones. Tertio principaliter glo. quærit de ratione decidendi in tex. in uer. [Dici poteſt] & debuiſſet illa pars poni poſt quartum intellectū. Quarto gl. opponit de c. cum contingat. j. eo. & non ſol. Quinto quærit, an deciſio huius c. habeat locum in literis impetratis in cauſa ap
pel. in ver. ſed hæc dubitatio. Vltimo quæritur, an hodie procedat
2 deciſio huius tex. an vero ſit reuocata per c. ut debitus, j. de app. & hoc in ver. ſed hæc dubitatio. Venio ad primam. videtur enim quod iſtud. c. ſit fundatum ſuper impoſſibili. Nam per iura antiqua ac noua patet quid dicendum, cum ſecundum reſcriptum impetratur contra primum. Aut enim facit mentionem de primo, & tollit primum, aut non facit mentionem, & non ualet, vt ſ. eo. cap. cæterum. Ergo non eſt opus, vt iudices vtriuſque reſcripti cōueniant, vel quod arbitri aſſumantur. Sol. dicit gl. quod neutra pars huius argumenti valet. Nam poſſibile eſt, quod ſecūdū faciat mentionem de primo, non tamen per hoc indiſtincte tollitur primum. Et pro hoc alle. c. oblatæ & c. ſæpe, de app. ſed melius allegaret c. audita, de reſt. ſpol. Item 2. pars non eſt vera; quia quandoque f̄m non facit mentionem de primo, & tamē valet. Exemplum in cap. ſi autem, ſ. eo. & ca. plerunque. j. eo. Reproba to ergo hoc argumento glo. ponit quatuor lec. ad tex. Prima, ut procedat quando dubitatio conſiſtit in facto, non in iure, vt qa dubitatur. an ſit lapſus annus a tempore primi reſcripti. Hanc le
e ctu. glo. reprobat, quia ad quæſtio. facti, [e] non daret Papa reſpōſinem iuris. Vult dicere, quod ſuper facto dubio, Papa non daret certam reſponſionem, vt in cap. de muliere, [f] de ſponſa. Sed ſalua iſtum intellectum: quia, vt dicit Ioan. And. hic, & bene, Papa hic non reſpondet de iure, ſed dicit quis debet cognoſcere de iſto dubio. Et ſi diceres, nonne ex reſcripti inſpectione poteſt deprehendi, an annus ſit lapſus? Solu. dic, quod non, quia annus non computatur a tempore impetrati reſcripti, ſed a tempore negligentiæ, vt j. eod. cap. plerunque. Vnde poteſt dubitari, quando incipit annus currere, & ſuper hac dubitatione poteſt habere locum deciſio huius tex. & ita habes primum intellectum iuſtificatum. † Secundus intellectus eſt, quod poterat dubitari; quia vtrunque reſcriptum erat ſub eadem data. [g] Hunc intellectum gloſ. reprobat, quia ſecundum hoc neutrum erat primum; & ſic non habet locum iſte text. Sed iſte intellectus ſaluari poteſt. Nam per teſtes poſſet probari, quod alterum præceſſerit in tēpore; vt quia Papa ſignauit meam ſupplicationem de

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Appellari. vide Bar. hoc tenentem, & dicentem hoc eſſe menti tenendum, in l. 1. C. de arb. & in l. 3. ff. de arb. Sed contrarium tenet Barto. ſibimet contrarius in prima conſt. C. in 1. colum. vide Fel. in c. ſi. de re iud. col. 3. d. Ial. in ſ. omnium, colum. 2. Inſt. de actio. ubi alle. Imo. in l. 1. colum. pe. ff. ſo. mat. concordātem contrarietates Bar. ubi etiam magiſtraliter declarat, qui ſint arbitri, & arbitratores.
b In caſib. iure expreſſis. Adde Arch. 3. q. 5. in prin. ibi, tu dicas. & ibi Dom. in 2. col. idem per iſtum. de ſo. compe. c. verum, in 5. col. Doc. in c. arbitris, de offi. del. in 6. & in d. c. pia, ſ. 2. ibi, ſecunda eſt opi. & ibi Pet. de Anc. & Rom. in fin. 477. ſi allegatur cauſa ſuſpicionis, contrariū probat gl. in c. ſtatutum, in prin. in uer. copia, ad ſi. de reſcr. in 6. & ibi Do. poſt Imo. in ſi. princ. & ſequitur iſte hic, & in c. 1. in 1. no. de arbit. & in c. cum ſpeciali, in 2. no. de app. & ibi Phil. 2. not. allegando iſtum hic. facit gl. in ver. ipſorum, in c. 2. de teſt. in 6. iunct o d. Inn. in cap. 2. de no. ope. nun. & quod no. Inno. in d. c. cum ſpeciali, ſuper 4 uer. ſuſpecti, & ibi do. & Pa. conſi. 22. Gul. de Cu. in auth. licet. C. de libe. præ. & Ale. in l. ſi quis id quod, in 4. colum. ff. de iuriſd. omn. iudi. & in conſi. 343. ſuper themate & dubiis, licet contrarium voluerit Hoſt. in ſum. de teſta. §. qualiter infirmentur, in 6. colum. ibi, ſed & ſi alia cauſa. facit gl. in l. ſi. in uer. uoluerit, C. de reuoc. dona. & ibi Sal. & facit quod ſcribit iſte, Ana. & Maria. de ſimo. c. cum ſit, licet contrarium dixerit Vincen. in c. conqueren te. de offi. or. & Bu. in c. propoſuiſti, de conſec. eccl. vel alta. facit c. cum dilecta, de confir. vti. vel inuti. Et quod no. iſte poſt Io. And. in c. ex parte Adæ, in 10. colum. uerſicu. & ſic no. ex hoc dicto Io. And. de teſt. & plene per Bu. in c. fi. de conſue. Tene hoc ultimum, quia quando certi caſus ſunt ſpecialiter a lege expreſſi contra regulas iuris, extenduntur ad ſimiles, uide hic per Moderniores.
c Cum dilecta. Iſtum tex. facit fing. iſte in pleriſque locis, dicam ibi, & facit gl. in l. 1. C. de cond. indeb. & quod ibi no.
d Ordinarii. Iſte tex. hēt locū et in ordinariis ſecūdū Io. An. in re. in obſcuris, in fi. in Mer. & in c. 1. de pri. in 6. & in c. ſane, de fo. comp. facit c. cum illorum, de ſenten. excommu. ibi, ſi Abbatis diſcretio & glo. in uer. ortus. in l. nulli. C. de epi. & cle. contrarium magis communiter tenetur, vt iſte tex. non habeat locum in ordinariis, Inn. infra eo. c. ſuper literis, in 4. col. ibi, alii dicunt, ꝙ ſimul. & ſequitur Inno. hic in col. 1. & But. in d. c. ſane, poſt med. & iſtum iuſte eo. ti. c. uerum. in 4. colum. & ſentit Inno. de Iudæ. c. cæterum. & ibi But. in 4. col. ibi no. hoc. uide tamen But. in d. ca. ſuper literis, in pe. cha. ibi, aduerte tū ad pract. & in c. cum contingat. in ea. col. ibi, vltimo quæro, infra eod. Limita tamen, niſi concurrat eccleſiaſticus & ſecularis, propter dictum Inn. in d. c. cę terum, propter eius authori. & prærogatiuam fori eccleſiaſtici.
e Seb. Sap. Quæſtionem facti. Licet ſuper facto Legislator non ſit interrogandus l. eum quem temere. §. iudicib. ff. de iud. tamen debet de qualitate facti informari, & hoc reſpectu debet ſuper facto conſuli. Ita probat tex. in l. diuus ff. de offi. præſi. & ibi Alb. declarat dicens, ꝙ ibi erat factum ambiguum, & non qualitas facti debet narrari. & idem dicit idem Alb. in l. ſolent, §. legatos, ff. de off. procon. & leg. Et ratio eſt, quia ex facto ius oritur. l. ſi ex plagis. §. in cliuo. ff. ad le. Aquil. & in c. de muliere.
f Adde in l. vt reſpōſum, C. de tranſact. & in l. ſi defenſor. §. qui interrogatus. ff. de interro. act. c. inter dilectos. §. cęterum, de fi. inſtru. cum ſi.
g Eadem data. Adde Ro. de præſump. dec. 1. in antiquiorib. propter glo. pe. de ſen. ex. c. uenerabilib. in 6. & in cle. ſi. in ver. creatus, de reſcri. quod vide. Cū ad eſſentiam ſubſtantialem actus aliquid debet eſſe prius altero, ſi vtrunque reperitur factum eo. die, præſumitur in dubio præceſſiſſe id quod præcedere debuit. & Ale. conſi. 455. lecto, & diſcuſſo laborioſo proceſſu, in 5. col. alleg. Bal. in l. cum teſtamento §. h c verba. ff. de hære. inſt. per illum text. quod in dubio ille actus præſumitur præceſſiſſe, qui debebat eſſe præambulus ad aliū. & Ro. de exce. 2. in nou. ut li. pend. 13. in nou. & Aegi. Bella. deci. 299. ſuppoſita. & Bal. hic, & in l. cum proponas, C. de cond. ob. cau. & ibi Sal. & Bald. in c. 2. de officio dele. & in prœmio. C. §. quibus, in 1. colum. poſt Barto. ibi, & in l. de rebus. C. de dona. ante nu. & uide c. pen. de ele. in 6. Limita, niſi ex ordine intellectus appareat inſtrumentum ſecundo loco ſcriptum, debuiſſe pręcedere, quia præſumitur errore ſecundo ſcriptum, ſecūdum Bal. Ang. & Im. in d. l. cum in teſtamento. §. 1. de hære. inſtituen. de materia vide tex. in l. non puto, in prin. & ibi Bar ff. de iure fiſ. Et refert Matthei. no. 76. no. unam regu. Bal. in l. dotis. C. de iure do. fac. de Bel. in l. unica, in fi. C. de cadu. tol. per text. in l. 1. C. de iure fiſ. li. 10. ſecundum unam lec. quam ſequitur ibi Bar. & Sal. in l. ſi debitor. C. de pri. fiſ. & Ale. in l. 1. in princip. ff. ſol. mat. Et no. quod vbi non conſtat de prioritate, ſi unum inſtrumentum continet obligationem dotis, præſumitur præceſſiſſe. Bar. & alii in d. l. 1. ff. ſolu. ma. Idem ſi unum loquatur de conducta, vel de ſalario alicuius Doct. Bal. ibi, quia cauſa ſtudii & dotis æquiparantur. colligit ibi Bar. ex glo. ſi. vide etiam plene Do. in ca. pen. in 8. colum. de reſcript. lib. 6. de duob. teſtam. contrariis ab uno eodem tempore confectis. & Rom. in authen. ſimiliter, in 29. colum. ibi duodecimo, C. ad leg. Fal. ſi unum eſt ad pias cauſas, præſumitur poſterius, & ſi vnus eſt inſtitutus in duobus teſtamentis, quomodo debeat adire, per Ange. & Imol. in l. eum qui, in princip. ff. de acqui. hær. Et ſi inſtrumentum eſt cęptum ante mediam noctem, & finitum poſt, debet poni tempus actus conſummati, & ſic diei ſequentis, l. n. de offi. dele. cap. conſuluit. ſequitur Bald. in l. ſi qu a eſt §. 1. ff. de uulg. & pupilla. quia ſemper attenditur momentum, quo actus perficitur, & uide Barto. in l. penult. §. ſi vir. ff. ſol. matrimo. & quod ſi vnus contractus ſequitur alium inter eaſdem perſonas, eodem die, loco, & teſtibus, præſumuntur facti incontinenti unus poſt alium, & vide Barto. conſil. 161. quod ſyndicus &c. quod quando duo contractus ſequuntur vnus poſt alterū incontinenti, licet non dicatur inter partes, quod ſecundus fiat propter primum, tamen præſumitur quod unus ſit factus gratia alterius, & quod inuicem correſpondeant. Adde Pet. de Anc. conſi. 53. dominus Nic. uerus. Abb. & Bald. conſ. thema prædictum, in quo de duobus quæritur, & Raph. conſil. uidetur prima fronte & Bald. in repetitio. l. petens, in 20. colum. C. de pact. & Bald. in capitu. primo, in princip. in quinta colum. quid fit inuestitura, quod quando apparent duæ inueſtituræ factæ eodem tempore, præualet quæ eſt plenior. item cæteris paribus, data duplici collatione eodem tempore duobus facta, illa præfertur, quæ primo fuit acceptata. Calde. de prębend. conſilio ſeptimo. ad fin. & Bald. in l. ſi duas. circa medium, ff. de excuſatio. tutorum; quod it una die, ſimul fieri uidetur, niſi apparent, quod prius, & quod poſterius. Quod dicit utile ad plures impetrantes eadem die ſecundum eum, dicentem illum textum non eſſe contra capitu. ſi a ſede, de prębend. in ſexto quia illa decretalis loquitur de beneficio & fauore. & illa lex loquitur in onere, ubi conſtat de ordine.
Zacharias. Adde dum alleg. Matth. Mateſi. ſingul. ſeptuageſimoſexto, Dic, quod eſt ſingu. ſeptuageſimū ſecundū, quod incipit, no. unam regu. & ne te fallat dictum Barto. per eum alleg. in l. non puto. ff. de iure fiſci, quem ſequitur Bald. in l. dotis. C de iure do. quod illa l. dotis, intelligitur quando tractetur de lucro fiſci, & damno priuati, quia tunc præſumitur pro inſtrumento priuati eodem die, quo inſtrumentum fiſci, confecto: ſecus autem ſi de damno fiſci, quia in dubio præſumeretur pro ſuo inſtrumento. Ita not. Iacob. de Bel. per tex. in l. unica. in fine. C. de cadu. tol. per tex. in l. prima. C. de iu. fiſ. li. 10. ſecundū unā lec. quam ibi Barto. & Salicet. in l. ſi debitor. C. de priuileg. fiſ. & Alexand in l. prima, ff. ſolu. matrimo. ſequuntur. de quo per Felin. in capitu. duobus, colum. ſecunda poſt medium de re iudica. Adde Baldum conſilio. 244. tertio libro, vbi dicit quod ſi reperiantur duo inſtrumenta dotis eadem die confecta, & in uno appareat, quod prædium dotale fuit æſtimatum, in alio non æſtimatum, quod electio eſt hæredum mulieris, quo uti uelint.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a de mane, a & tuam de nocte. De quo vide bo. glo. cum text. in c. pen. ſ. eo. titu. lib. 6. Et ſuper hanc cõcertatione poteſt ſeruari, q dr̃ hic in tex. Tertius intellectus, q ſecundæ literæ faciebant mẽtionem de prim is in genere, & non in ſpecie. Hunc intellectum gl. reprobat. q a iſte caſus eſt deciſus p c. ex literis. de do. & pt. vbi

4 paret, qd ſcdæ literæ debent facere ſpecialẽ mẽtionẽ de primis. Sed ſalua hunc intellectum. Nam partes pñt contẽdere; vtrum mentio ibidẽ facta ſit ſpecialis, vel generalis. Nã periti ſſimi doc. dubitant qualis ſit fienda mentio de primis: & vtrũ de qualibet notabili cla contenta in primis ſit fienda mentio in ſecundis, vt no. in d. c. ex literis. & in c. ex conqueſtione, de reſti. ſpol. Quarta ſolutio ponitur in ver. [Vnde potes] q põt procedere dubitatio, qñ ſecundæ faciunt mentionem de primis ſufficienter. ſed op ponitur ꝫ ſecundas, q ſunt ſurreptitiæ. quia eas obtinuit per veri ſuppreſſionem, vel falſi expreſſionem. Nam parte negante ſurreptionem, deueniendum eſt ad ordinẽ huius ca. & hunc intellectũ gl. approbat, & fuit Io. & Goſ. dicentium alia exempla eſſe ſuperflua; & q ſenſu indigent, qui alia exempla ponunt. Sed vt vides ex prædictis, licèt iſte intellectus ſit bonus in ſe, nihilominus alii pñt ſaluari. Quinto legitur extra glo. per Tan. & Inno. & cõiter doc. ſequentes generaliter, q iſtud c. habet locũ, vbicũq; contingit dubitatio, tam ſuper facto, q ſuper iure, et ſi ſit talis dubitatio, de qua ſapientes non dubitarent; ſed imperiti tñ. Et iſte intellectus eſt opti. & cõprehendit in ſe omnes intellectus præcedentes, & ſimiles. Et ſi diceres, qũo poteſt dubitari de iure, cũ ius ſit certum? Rñ. q ius in ſe eſt certum; quia illud quod eſt certum legi naturæ, eſt certum legi. vt l. ſi pater. ff. de ſolutio. Sed in quantum ius applicatur ad intellectum humanum, poteſt eſſe

b dubium. b Nam multi ſunt imperiti, & aliqui periti, & alii periti ores. Quinimo tanta poteſt eſſe iuris dubitatio, quod habeat excuſare ẽt peritiſſimos, vt in l regula. ff. de iur. & fac. ignor. facit quod no. t. gl. in c. vnico, de poſtulat. præla. lib. 6. Et per hoc habes clarè expeditam primam partem gloſ. & apertum intellectum huius capituli. Venio ad ſecundam partem; cum qua opp. Videt enim, q ex alio nõ poteſt iſte textus procedere, quia certum, eſt naturæ, & iuri, q aut primi ſunt iudices, aut ſecundi: ergo non poſſunt ſibi deferre in commiſſione huius dubii, quia poſſet cõtingere, q non habentibus poteſtatem, fieret delatio. Item dubitatur probabiliter, an primi, an ſecundi ſint iudices; ergo nec primi, nec ſecundi poſſunt citare partes; quia ratione dubii, neutri habent iuriſdictionis exercitium, arg. in l. duo ſunt Titii. ff. de teſtam. tute. Vbi dicitur, q ſi teſtator dederit Titium tutorem filio ſuo, & duo reperiantur, qui vocantur Titii, q neuter poteſt exercere tutelam, ex quo non apparet de quo teſtator ſenſerit, licèt in veritate vnus ſit tutor. Ad hæc contraria, ſicut dixi, gl. formaliter non reſpondet; ſed dicendum eſt ad primũ, q imo primi, & ſecundi habent iuriſdictionem: licèt elidibilem per exceptionem, vt dixi in c. cæterum, ſ. eod. Et maxime habent iuriſdictionem ſuper incidenti, quia in dubio iudex habet poteſtatẽ a lege cognoſcendi, an ſua ſit iuriſdictio, vt ſupra dixi. Ad f̃m ꝫriũ, dic, q ratione huius dubitationis quilibet poteſt iuriſdictionem exercere in iſto incidenti, authoritate legis. Vnde quemadmodum poteſt quis probare, de quo Titio teſtator ſenſit, ita poteſt nunc probari de quibus iudicibus Papa ſenſit. Et ſi non põt qõ decidi, poteſt vltimo recurri ad Papam. per no. in c ſi. de off. deleg. Venio ad tertium, quæ fuit ratio decidendi; & dic per oña, vt vt habetur in glo. Nam timor vexationis partium corã diuerſis iudicibus, & intrincationis, & cõtrarietatis proceſſuum fuit cã, & rõ decidendi, vt iudices ſimul conuenirent, vel ꝙ arbitri eligerentur. In quarta parte gl. opp. de c. cũ contingat, ſ. eo. vbi ordinarius, cui mandantur ꝫria, per delegatos, cognoſcit de ꝑualiditate reſcripti, & non ipſi iudices delegati. Glo. non ſoluit; ſed ſolutio eſt duplex. ibi enim loquitur poſt factum, ſcilicet cũ vtrique delegati fecerunt proceſſus ſuos, & mandauerunt ordinario ꝫria. iſtud verò c. loquitur cum a principio cõtenditur de reuocatione literarũ. Vel ſecũdo, & melius, ibi ordinarius nõ pronuntiat ſuper reuocatione reſcripti, ſed ſolũ ad ſuã inſtructionẽ cognoſcit, quod illorũ præualeat. In quinta parte glo. quærit, an habeat locũ iſte tex. in literis impetratis in cã appellationis, & dicit quod non, quia iudex appellationis ſolus habet cognoſcere.

c Aduerte, gl. eſt vera, vbi ſolũ impetratur vnum reſcriptũ in cã appellationis, quia non iudex, à quo, ſed iudex, ad quẽ hẽt cognoſcere de validitate appellationis, vt in c. dilectus, ſ. eo. Sed ſi in cã appellationis impetrarentur diuerſa reſcripta à partibus, & dubitaretur tũc de præualiditate, optime ſeruabit iſte tex. ad hoc c. bonæ, de conſi. vti. Itẽ, quia iſte tex. non diſtinguit inter cãm appellationis, & cãm principalem, ergo generaliter dẽt obſeruari, vbicunq; dubitat de reuocatione reſcriptorũ. 19. diſ. c. ſi Romanorũ, & c ſolitæ, infra de maio. & obe. Sexto & vltimo glo. q̃rit, nunq d hodie, p cedat deciſio huius ca. Rõ dubitand: eſt pp c. vt debitus, ſ. de app. Dicit glo. q non hẽt hodie locum, re integra, p illũ text. Dicit Io. And. q melius dixiſſet, re non integra. Sed dic, q quilibet habuit bonum A intellectum. Nam ſi teneremus, q per c. vt debitus, ſtandum ſit hodie præſentationi, ſecuta citatione; & non datæ, hoc ca. non haberet locum re integra, quia iã eſſet iudex, qui primo faceret citationem. Sed ſi negotium eſſ nõ integrũ, puta, q a pceſſus eſſet inchoatus corã primis, & poſ modũ impetrantẽt ſecũdæ, faciẽtes mentionẽ de pceſſu primrũ, ſed reuocetur in dubiũ, vtrũ ſedæ ſint ſurreptitiæ; & tũc hoc dubio põt ſeruari iſte text. Dicit ẽt, q re integra põt ſeruari iſtud c. tenendo, q dictũ c. plerunq;, & c. ſi aũt, non ſunt ex tor correcta. de quo dic, vt dixi in c. 1. ſ. e. Itẽ tenẽdo, q ſint correcta põt ſeruari, ſi vtriq; iudices cõcurrerẽt in citatione, ita q nõ haberet locũ ꝙuentio. Ex ꝺictis hẽs clariſſime intellectũ huius

5 & gl. † Vltra ꝺicta ad maiorẽ declarationẽ q̃ro nunq d indiffi cẽt dato dubio reuocationis ſrarum, ſit locus huic c. intrũ q a pceſſus factus non valeat. Sol. Inn. & alii ſcribentes multa, & ria dñt, p q̃ obſcurat intellectus c. ſed vt clariſſime hẽatur ma ria, ponã quinq; caſus. Primus, qñ citatus, p iudices alterius ſcripti, comparet, & aſſumit iudiciũ ſup principali, nec oppo

d de ſuo reſcripto. d & tñe in dubio non eſt locus huic c. q pa nõ opponẽdo, vt reſcripto renũciare. qd põt, iuxta no. in c. cũ ne. de reſti. ſpo. Itẽ ceſſat hoc caſu rõ huius & c. facit qd ꝺixi

e cæterũ. ſ. eo. Sc̃ds caſus, e cũ retẽtis eiſdẽ terminis, pars citata cõ paret, & excipit de ſuo reſcripto, & patrẽ iudicẽ alterius cogn ſcere de reuocatione, & hoc caſu valet ẽt proceſſus, licèt nõ ſi uet forma huius c. q a ſi iudices pñt adinuicẽ ſibi deferre in hã cognitione, fortius pñt partes ipſę; quia nil aliud dẽt velle ſup rior; niſi vt partes ad concordiã adducat, l. 1. ff. de no. ope. nũ cit 23. q. 5. c. pdeſt, & p hoc qd ſ. dixi. & no. in 4. part. gl. Nã vtr iudices p ſehñt iuriſdictionẽ in hoc incidẽti; licèt elidibilẽ p c flictũ exceptionis, ad hoc ſ. eod c. ſuper literis. Tertius caſus, q pars citata comparet, & opponit de reuocatione ſui reſcript petit pcedi, vt hic dr̃, & iſte caſus eſt multũ dubius. Inno. vt velle, q p hoc non ſit locus huic c. Dicit n. tunc eſſe ſeruandã mã huius c. cũ vtrq; lr̃æ ſint iudici pñtatę, & corã vtriſque ex pit, & vtriq; volũt pcedere in cognitioue. Si aũt corã altero excipit, illi pñt cognoſcere, & diffinire ſup reuocatione, ad hoc all. c. ſup literis, ſ. eo. Ego non puto hoc dictũ procedere, q tex. dat formã pcedendi, cum de reuocatione literarũ ambig Sufficit ergo, q pars citata opponat de reuocatione literarũ rẽ deducat in dubiũ, & petat procedi, prout hic dr̃. Hoc idem detur ſentire Inn. in c. cæterum, ſ. alleg. vbi dicit ſaris eſſe excip re de reuocatione literarũ, & ſi non admittitur exceptio, po

ADDITIONES.

a ¶ De mane. Vnum reſcriptum poteſt dici poſterius ratione horę, licèt daram eiuſdẽ diei cum alio, ſecundum Io. And. But. & Imõ. & Do. vide g in ver. ſi non apparet, in c. pen. de reſcr. in 6. & c. ſi a ſede, in ver. appar de præb. eo. li. & vide gl. in l. ſi ex pluribus, §. ſi. ff. de ſolu quã extollit Ba gu. l. Imperator, lr̃a 1. in primo commento, in 5. colũ. ibi, & not. q dic ſtat. homin. & in l. præſcriptione, in 8. col. C. ſi contra ius. & in l. ſi. in 4. ibi propter im erdictum. C. de edi. diui. & in l. cum proponas, in ſi. C. de rerd. ma. & p do. meũ hic, & in c. conſuluit, in 13. col. de offic. delega. A Bal. in c. ego N. in prin. de iureiur. & in c. licet, & in c. quoniam, de probat in c. 1. de confeſſ. & hic, & in d. c. conſuluit. facit l. Titius. §. Lucius. in ver hora diei ſexta, & in ver. clareſcente cęlo. alias albeſcente, ideſt in aurr ſecundum glo. ibi. ff. de lib. & poſth. facit quod voluit Io. de Plat. in l. r. C iur. fiſ. lib. 10. Mart. Sil. Cy. & Bal. in l. de rebus. C. de do. ante nup.

Ant. Franc. Circa iſtam materiam, quando reperiuntur duę ſcripturæ, ꝺ reſcripta, ſiue teſtamenta, ſiue codicilli, ſiue alia inſtrumenta, quæ vide eſſe confecta, vel data ſub eadem die, & hora; quæ tamen continent cõ ria; nec aliter poteſt apparere, quæ diſpoſitio ex prædictis ſit prior, vel ſterior, quæ illarũ debeat præualere, & quæ ſit magis attendenda an v neutra valeat. vide gl. in l. ſi C. de edic. diui Adri. tol. in ver. miſſus eſt, med. quæ loquitur de duobus teſtamentis contrariis eadem die, & hora fectis, & vide gl. in l. cum proponas in ver. contrarium, C. de codi. qua quitur de duob. codicillis cõtrariis. Et hẽ per glo & Bart. in l. 1. in §. 1. bo. poſſ. ſecundum tab. & hẽ per Cy. in l. hac conſultiſſima, in §. ſi quis C. de teſtam. & per gl. in l. eum qui duobus, & ibi per Ange. & Io. de Imo de acq. hære. & per gl. in l. ſi duas, in ver. eliget. ff. de excuſa. tuto. & p in l. ſi is, qui nepotem. ff. de adop. Et concluſio eſſe vr̃, q qñ non poteſt per coniecturas vel ex affectione diſponentis, uel ex aliqua alia cauſa prehendi, quæ nam diſpoſitio debeat præualere, quod neutra debet ac ditimo ratione incertitudinis utraque diſpoſitio utietur, & habeatur p inde, ac ſi nulla facta eſſet diſpoſitio.

b Seb. Sap. Eſſe dubium. Hoc dictum refert, & ſequitur Bar. Soc. in rubr. reb. dub. Ex quo notab. refert, q licèt ſtatuta, quæ arctant ad compro ſum, non habeãt locum quando factum eſt certum, tamen debent int gi, niſi iis ſeu determinatio iuris ſit dubia, quia quando lex multipli intelligitur, eius veritas ignoratur, ut dicit Bald. in le. ſcire leges, ſi ſic gi. & ita declarat Bal. & Sal. in l. cum proponas ff. de reb. cred. Infer alia duo, de quibus ibi per eundem

c ¶ Aduerte. Adde Rom. conſi. 160.

d Intellige illud, etiam ſi eſt præſentatum, & eius vigore eſt facta citatio citatus a primis iudicib. non opponit, quia licèt ceſſet prima ratio, qua poſſit renunciare, militat alia; quia non tollitur primum reſcriptũ mi piatur ut no. in c. eam te, ſupra eo. unde ſufficit, q vna ratio militet, alia ceſſet. §. affinitatis, Inſtitu. de nup. & no. d. Abb. in d c. ex cõqueſtibus

e See. andus caſus. Adde Imo. ſupra eo c. cæterum. in 4. col. Ange. in l. 2. in 4. col. ibi ſexto fallit, ff. ſi quis in ius vo. non ier. vbi ex illo tex. cõligi ſum in quo delegatus non cognoſcit, an ſua ſit iuriſd. & ſubdit alios, de q vide ibi per eum, & per Mod. hic in 9. co..

A Habendo ſcilicet reſpectum ad t. ſed non quo ad g. verba.

tit appellare. Quinimò plus ibi dicit, q pars excipiens, & proteſtans, q non intendit comparere, niſi procedatur, vt hic, dicitur, etiam ſine appellatione, conſeruatur illæſa, & vide quod ibi latius dixi. Quartus caſus, cum retẽtis eiſdem terminis, pars citata comparet, & excipit de ſuo reſcripto; & iudices alterius incœperunt cognoſcere ſuper hac cognitione; qua pendente, iudices iſtius citati, citauerunt partem aduerſam, quæ comparuit, & oppoſuit de ſuis literis, & q ſui iudices incœperunt de hoc cognoſcere, ita q iſti prœuenti ſunt in hac cognitione. Dubitatur, nũ quid iſti prœuenti ſint admittendi in illa cognitione, iuxta formam iſtius cap. Innoc. finaliter concludit, q ſic, firmans hanc concluſionem, q quandiu per illos iudices iſte articulus non eſt diffinitus, ſemper debent iudices alterius reſcripti admitti, tam in cognoſcendo, q̃ in diffiniendo, arg. ſ. eod. c. cum contingat. quod mihi placet, arg. huius literæ. Quintus & vltimus caſus eſt, quando vtrique iudices per ſe procedunt, & non obſtantibus exceptionibus vtriuſque partis ſuper præualiditate literarum, procedunt ad cõtrarias ſententias. Vt puta, quilibet iudex alterius reſcripti excommunicauit partem aduerſam non comparẽtem, licèt excipiente m. Et hoc caſu, no. dicit Inn. q debet inſpici, quæ literæ præualent; & ſ̃m prę ualiditatem iudicabitur proceſſus irritus, vel validus. Vnde valebit proceſſus literarum præualentium, & aliorum iudicum proceſſus erit irritus: alle. tex. not. in c. ex his, de off. deleg. vide ad hoc, quod plenè dixi in c. cæterum, alleg. Et no. prædicta; quia ſine iſtis vix intelligi poteſt iſte tex. In glo. ſ. deferendum, in fi. vult ergo gl.

a ſenſu; a & hoc tenent hic communiter Docto. præter Tancr. & Goffr. ſed prima pars verior eſt, quia iſte tex. dat hanc facultatem iudicibus, nulla de partibus habita mentione. Et plus dicit Inn. q

b licèt partes non conſentiant in hac delatione; tamen pars, contra cuius reſcriptum iudicabitur, non poterit appellare, b quia non poteſt prætendere intereſſe, cum iuſtitiam ſuam poterit obtinere, ita coram iudicibus vnius ſicut alterius reſcripti. Hoſt. tenet contrarium, quia multum prodeſt iudicem habere fauorabilem, ſaltem in arbitrariis, vt in c. conſulnit, de off. deleg. Audio, q aliàs fuit conſultum f̃m opin. Inn. ſed mihi plus placet opin. Hoſt. nam ſi non intereſt magis habere vnum, q̃ alium iudicem, fruſtra fieret iſta contentio, quæ eſt hic. Itẽ ſi poteſt appellari à iudice vnius reſcripti, cum pronunciauit ſuam eſſe iuriſdictionem, vt in c. dilecti, & c. ſignificauit, de excep. Eodem modo dicendum eſt hic.

c Item quia c à quolibet modico grauamine poteſt appellari, f̃m

6 ius canonicum, vt in c. de appellationibus, ſ. de appell. † In gloſ. in verbo, plures. ibi, [Loco vnius ſunt.] no. ſingulariter gl. q deputati ad vnum officium, ſunt omnes loco vnius, & ideo ſi habẽt conuenire cum deputatis ad aliud officium, cum illi etiam ſint loco vnius, non ſtatur maiori parti numeri perſonarum, ſi plures ſunt in vno officio, q̃ in alio. Tamen gl. in fi. videtur hoc aliquatenus limitare, & Vinc. multum hic inſtat. Sed Compo. cuius dictũ communiter approbatur, & eſt veriſſimum, dicit ſemper eundem fore ad arbitros; niſi ſaltem maior pars iudicum cuiuſlibet reſcripti conueniat. Exemplum, ſi ſunt deputati tres iudices in quolibet reſcripto, non ſtatur eorum diffinitioni; niſi ſaltem duo iudices, vnius reſcripti conueniant cum duobus alterius reſcripti. Nam ſi habetur maior pars cuiuſlibet reſcripti, per conſequens haberetur interpretatiuè conſenſus omnium. Quia quod facit pars maior, omnes facere videntur, vt in c. t. de his, quæ ſi. à maio. par. cap. & in l. aliud, §. refertur, ff. de reg. iur. Non autem ſufficeret, q vnus ex iudicibus vnius reſcripti, conueniat cum tribus alterius reſcripti. Quia licèt hoc caſu eſſet maior pars perſonarum, non tamen habetur maior pars alterius reſcripti. Nam ille vnus pro nihilo reputatur, ex quo maior pars illius reſcripti remanſit in contradi-

7 ctione. & ſic limita fin. gl. aliàs male diceret. † Ex his habes vnum dictum multum ſingulare, quod alibi non ita bene probatur, q

d vbi conueniunt duo corpora ad aliquid explicandum, non ſuf-

e ficit habere maiorem partem perſonarum, c ſed requiritur maior pars cuiuſlibet corporis. Ratio, quia non poteſt dici, quòd illa corpora hoc fecerint, niſi habeatur maior pars vtriuſque. Et hoc firmat hic Do. Anto. pro notabili dicto; & dictum, vt dixi, eſt verum, & patet ad ſenſum. Et pro hoc alleg. not. per gloſ. & Io. And. in c. vnico, ne ſede vac. lib. 6. vbi concluditur, quod ſi epiſcopus, & capitulum habent aliquid agere, non valet actus, niſi cum E piſcopo concurrat maior pars capituli, ſicut non ſufficeret maior pars capituli ſine Epiſcopo. quare veniunt vt duo corpora ſeparata, & plenius de hoc dixi in cap. poſtulaſti, de conceſſ. præben. Idem ſentit Ioan. And. in alijs terminis in cap. ſtatutum, ſ. de elect. lib. 6. vbi vide. Secus dic, vbi conuenirent duo corpora in vnum; & ad illum actum facerent vnum corpus. Nam tunc ſtatur

f iudicio maioris partis perſonarum, ita limito dictum præcedens. Pone exemplum, f in ſtudio Bonon. vbi Artiſtæ faciunt corpus per ſe, & Iuriſtæ per ſe; & quandoque in factis concernentibus ſtudium, conueniunt ambæ vniuerſitates, nam tunc conſtituunt vnam vniuerſitatem, & non duas ratione materiæ ſubiectę. Tunc enim ſtaretur iudicio maioris partis perſonarum; & hoc ſentit Bart. in l. fin. ff. de colleg. illi. Ita dicerem in hac ciuitate Senen. q ſi in factis concernentibus totum ſtudium, conuenirent Doct. & ſcholares, nam hoc caſu faciunt vnam vniuerſitatem; & ſtaretur iudicio maioris partis perſonarum, quod tene menti; quia facit ad multa. & ex variis coniecturis, ac ex verbis ſtatuti, & materiæ ſubiectæ poteris diſcernere, vtrum conueniant, vt corpora ſeparata, & faciant vnum corpus. Abbas.

ADDITIONES.

a Zach. Abſque partium conſenſu. Et ratio eſt, quia ibi iudices, quibus ab aliis fuit prius inhibitum, cognoſcere poerant, an ſua eſſet iuriſd. ſecundum reg. c. ſu per literis, infrà eod. tit. nec in hoc partium conſenſus requirebatur, ideo mentio in tali delatione, & partium conſenſus adhiberi non debet de neceſſitate, qua non videntur eſſe deterioris conditionis, quàm eſſent prius, & videtur illa delatio reſpectu iudicum conſiderari, vt per And. Sicu. & Moder. hic.

b Non poterit appellare. hanc partem tenuit Inno. Io. de Lig. & Card. hic dicentes dictum Inno. eſſe ſubtile, & ſecundum illud conſuluiſſe Sal. contrarium tenent Hoſt. ibi, & iſte. pro quibus facit glo. hic in ver. ſopiatur. & c. ab arbitris, de offi. deleg. in 6. per quod tenet hic Abb. in not. poſſe ab ipſis arbit. appellari.

c Seb. Sap. Item qua pro reſolutione, an poſſit appellari ab his, quæ facit iudex ex officio ſuo, videnda ſunt, quæ tradit D. Fel. in c. exceptionem, col. 1. vol. 3. infrà de except. vbi concludit, q ſi ſint aliqua, quæ ſint de mero officio iudicis, non poteſt pars appellare, l. non quicquid, ff. de iud. no. Pau. de Caſt. in l. ubi pactum, col. vlt. C. de tranſac. Si verò ſint aliqua, quę non ſunt in mero arbitrio iudicis, poteſt appellari, vt quando lex utitur verbis præceptiuis, vt ibi latè per eum.

d Duo corpora. Adde Bald. in l. ſi ad ſcribatum, ad fin. C. de appel. iſtum 58. conſi. ex infraſcriptis literis, in 8. col & in c. fin. in fi. infrà de paroch. & in c. ſcriptum, per illum tex. infrà de elec. & in conſi. 132. caſus in effectu talis eſt, quidam teſtator, & in c. in ſingulis, in 1. col. de ſta. mon. & in c. ſi. in 2. col. de ma. & obe. Bar. in l. fin. ff. de colle. illi. Bart. in repet. l. omnes populi, in 23. char. ff. de iuſti. & iure. iſtum in c. cum te, uerſus fin. de off. deleg. Roman. conſi. 99. viſo propoſito quæſtionis. Ang. in l. 2. ff. de rei uend. propter gl. 2. ibi, meliorem de iure. alleg. Inno. in c. dilecta, de exceſſ. prælat. Adde tu Fel. conſi. 1.

e Zach. Maiorem partem perſonarum. Dic tu, diſt. aut illud, quod dicitur de duobus corporibus, reſpicit expeditionem actus, & tunc requiritur ad ipſius expeditionem tocus corporis maior pars. Aut congregationem reſpicit, & tunc maior pars vtriuſq; corporis interuenire debet, dato, quòd in expeditione actus, maior pars poſt modum ſufficeret. Ideo concludo, quòd quando plura corpora requiruntur, maior pars corporum requiritur. Sed ubi maior pars perſonarum ſimpliciter requiritur, ſufficit illa maior pars. Et quando uoces in unum dantur, non poteſt dici, niſi conueniant tanquam unum corpus, in quo maior pars attenditur, vt dicit iſte in c. ſcriptum, col. 3. de elect.

f Seb. Sap. Exemplum. Vide D. Iaſon l. fin. col. pen. C. de impub. vbi citat D. Abb. hic, & plura allegat, quando plures habeantur loco unius, de quo etiam per ipſum in l. ſi pater, 1. ff. de vulg. & pup.

SVMMARIVM.

1 *Reſcriptum reſpectu perſonarum eligendarum, poteſt eſſe incertum, ſed non reſpectu iudicum.*
2 *Iuriſdictio quæ habetur habitu tantum, an poſſit delegari.*
3 *Iudex, qui ſtat extra territorium poteſt delegare cauſam ſubdito, qui ſtat in territorio.*
4 *Iudex, qui habet iuriſdictionem habitu reſpectu perſonarum, non poteſt ipſas citare ante, quàm exprimantur.*
5 *Iuriſdictio ex quibus actibus perpetuetur.*
6 *Iudex delegatus ſuper pluribus cauſis, poteſt primo diffinire vnam, & poſtea aliam.*
Arbiter poteſt pronunciare per partes, ſi negotia ſint ſeparata, niſi actum ſit, quòd pronunciet ſuper omnibus.

§. Quoniam autem. Hoc intendit per generalem clauſulam poſitam in reſcripto, ante expreſſionem rerum, & perſonarum, delegatus habet iuriſdictionem in habitu, & non in actu. Hoc 1. Speciales literæ derogant literis generalibus, ſuper non ſpecificatis in eis; quamq̃ de illis nullam faciant mentionem. Et primo ponitur conſultatio. Secundo reſponſio. ibi, nos. Et ibi reſpondet primo ſecundæ q. ex cuius ſol. infert ad deciſionem primæ, quia ſi penitus ener

1 uatur iuriſdictio priorum, ergo habebant iuriſdictionem. † No. ſ. non vitiari reſcriptum, ſi conueniendi includantur ſub clauſula generali, exprimendi poſtmodum per impetrantem. Ex quo colligę, q reſpectu perſonarum conueniendarum, reſcriptum poteſt

a eſſe generale & incertum; ſecus reſpectu iudicum, vt in c. ad hęc, a ſ. eod. Ratio diuerſitatis, quia maius præiudicium imminet circa iudices, q̃ circa conueniendos. No. 2. q qñquequis habet iuriſdi-

b ctionem in habitu, & non in actu. b Exemplum hic. Item pone

c exemplũ, c cum prælatus eccleſiæ collegiatę nõ habet de præſenti collegium. Nam habitu & potentia habet iuriſdictionem; quia ſi hodie aſſumerentur aliqui ad collegiũ, immediatè prælatus poſſet exercere iuriſdictionem. Sed prius non habebat in actu; quia deficiebat ſubiectũ, circa quod exercetur iuriſdictio. Pone etiã exemplum in presbytero parochiali, habente parochiam diſtinctam, in

qua

ADDITIONES.

a Vt in c. ad hæc. No. unam limitationem ad illum tex. per iſtum hic.

b In habitu, & non in actu. Adde gl. fin. in clem. 1. in uerbo, presbyteri, de priuil. & quod uoluit ibi iſte in apoſtil. & in c. ſignificaſti, in 5. not. de ſo. comp. & Card. in d. cle. in 23. q. & in cle. 1. in §. vtrum, de hær. Do. in c. ſi a ſubdelegato, de offi. deleg. lib. 6. Hoſt. in ſum. de pœn. & remiſ. §. cui confitendum. Dominum meum hic, & in repet. rubr. de cauſa poſſ. & propr. & per iſtum in c. de multa, de præb. in ver. vltimo quæritur. ibi, quoad ſecundum variæ ſunt opin.

c Seb. Sap. Pone exemplum. Vide quæ traduntur in l. 1. ff. de iud. vbi dicunt, q iudices chartularij habent iuriſdictionem in habitu. item iudex ordinarius unius territorij habet iuriſdictionem in habitu reſpectu alterius territorij. Ex quo plura inferuntur, de quibus ibi per Moder.

qua nemo habitat: habet.n. talis rector curam in habitu, & non in actu, de quo vide quod dixi in c. de multa, de præben. Item pone exemplum in l. obseruare, ff. de off. proconf. Nam ante, q̃ potestas intret territoriũ sibi deputatum, habet iurisdictionem in habitu, & non in actu, vt ibi. No. 3. ex hoc, & ex tex. q̃ habens iurisdictionem in habitu tantum, non potest illam exercere, vt in fi. literæ, & in d. l. obseruare. Ad idem bo. tex. in c. Roma. de app. lib. 6. Ex quo infertur, q̃ tenendo opi. q̃ iurisdictio temporalis sit apud Papam in habitu, vt no. in c. nouit, de iud. & in c. causam, qui fil. sint l. git. illam tñ exercere non debet, quod an sit verum vide, dic vt plenè
a dico in d. c. nouit. No. q̃ in mã rescriptorum [a] habet locum illa regula, generi per speciem derogatur, facit c. 1. §. eo. Et no. bene, q̃ ad verificationem illius regulæ non requiritur, vt genus & species capiantur propriè. Nam genus propriè est, quod prædicatur de pluribus differentibus specie, vt animal. Species verò propriè est, quæ prædicatur de pluribus differentibus numero, vt homo. Ad hoc quod not. in l. legato gñaliter, de leg. j. & Inst. de iu. nat. in §. plebiscitum. Hic autem in casu nostro genus, & species non ita propriè capiuntur; sed capitur hic genus, cum multa comprehenduntur sub vno signo vti, species verò, cum res specialiter exprimuntur, & nihilominus vides q̃ vendicat sibi locum illa reg. generi per speciem, &c. Vnde Iuristæ non capiunt ita strictè genus, & speciem, sicut Artistæ, vt patet hic. & in c. j. §. eo. & no. gl. in d. l. legato generaliter, & de his, & an, & q̃n species deroget generi, vide per Bar. in l. quæstum, in §. pen. ff. de fun. instr. vide etiam per
b eundem in l. si domus, [b] ff. de leg. j. vbi inter cætera, dicit vnũ notabile dictum, q̃ non dr̃ dispositio generalis, q̃n venit verificanda solum sub vna specie comprehẽsa sub genere; sed potius dr̃ dispositio incerta Pro quo ego all. tex. cum gl. j. de off. dele. c. ex parte. j. per quod dr̃, q̃ si Papa mandat prouideri Titio de primo beneficio vacaturo in certa prouincia, & secõ mandat prouideri Sempronio de beneficio primo vacaturo in certa ecclesia illius prouinciæ, istud mandatum speciale non præiudicat primo, quia primum non fuit generale, sed potius incertum, cum veniret solum verificandum in vno beneficio. Pro quo facit tex. in d. l. domus, & in l. si hæres, ff. de opt. leg. quod verbum no. In gl. in ver. per speciale, in fi. Vel dic, vt dixi in d. c. cum ordinem, §. eo. Nam ibi generaliter rescriptum, seu priuilegium, dabat formam specialib. vel particularib. rescriptis impetrandis; ideo non valet rescriptũ speciale non seruata forma. Hic autem primum rescriptum erat omnino generale. nec dabat formam particularibus impetrandis. In gl. in
c verbo, [Eneruatur.[c]] in fi. No. singr̃ hanc gl. vt. n. velle, q̃ c. vt debitus, j. de appel. habeat locum non solum, q̃n concurrunt rescripta generalia, & specialia; sed etiam q̃n occurrit rescriptum speciale & generale, vt sit locus prærentioni. Io. And. transit & reprobat,
d sed D. Ant. eam impugnat [d] dicens hoc c. non procedere, q̃n primæ literæ sunt reuocatæ, sicut contingit hic, cum generalibus sit derogatũ per speciales. & vr̃ dictum satis æquum, vt illud capsm, vt debitus, corrigat minus, q̃ fieri potest. Sed si vis saluare gl. potes
e dicere, q̃ quemadmodum primæ e tolluntur per solicitudinẽ secundi impetratoris, vt in c. vt debitus, j. de app. ita & secundæ reuocatorię debent tolli saltem per negligentiam secundi impetratoris, & per solicitudinem primi. Puto tamen, q̃ vbi negligentia non posset adscribi secundo impetratori, indistinctè procedat impugnatio D. Ant. aliàs primus semper obtineret, quia facilius potest ad iudicem recurrere, cum si prior in data. In gl. pen. in fi. diu clarius, q̃ duob. modis ex solone secundæ q̃nis infertur ad solonem primæ. Primo, nam si per literas speciales derogatur gñalib. frustra quæritur, vtrũ per secundas generales iurisdictio attribuatur, & hunc intelẽm ponit hic gl. Sed̃o modo dic in solone secundæ q. iurisdictio tributa per gñales literas, eneruatur per speciales, ergo per gñales literas tribuitur iurisdictio, quia quod nõ est, enerari non potest, cũ priuatio præsupponat habitũ, vt in c. ad dissoluendum, de despõ. impu. 32. q. 2. c. quod verò. & l. decẽ, ff. de verb. obl. & istud erat de quo quærebatur. Ex quo potest consultor, vel rñsalis colligere ordinẽ consulendi, & argumenta soluendi, vt primo incipiat ab eo, ex cuius decisione potest inferri ad decisionẽ
3 aliorũ, quia sic fecit hic Papa incipiẽdo à 2. q. † In gl. fi. in fi. hic gl. intricatè procedit, sed in effectu format tres qones; & in medio vnã leuem oppositionem. Prima qõ, nunquid iste qui recipit iurisdictionem in habitu per gñales literas, possit eã alteri delegare, sicut potest circa expressa? Sed̃a q. nunquid possit citare ante expressionem personarũ, vel rerum. Tertia, nunquid perpetuata iurisdictione, quoad expressa in rescripto, fiat perpetuatio ẽt quoad cõprehensa sub cla generali? Ad primam q. gl. finaliter ꝛcludit, q
f potest cõmittere, [f] quia committit id quod habet. Et no. bonam extensionẽ ad c. pastoralis, de off. dele. vt delegatus Principis possit subdelegare, nedum iurisdictionem, quam habet in habitu, & actu, vt ibi; sed etiã illam, quam habet in habitu tm̃, vt hic. Nec ob. Lobst̃ruare. ff. de off. proconf. quia ibi volebat committere ẽt respectu exercitii, quod non habebat; secus autem respectu habitus
4 tm̃. † Hinc dicimus, q̃ existens extra territorium potest causam
g delegare subdito existẽti in territorio, & vt habes bo. gl. in c. nouit,
h de off. leg. Nec ob. c. Rom. [h] de off. ord. lib. 6. vbi tex. no. dixit Archiepm̃ non posse deputare officialem in diœcesi sui suffr. super appellationibus interponẽdis ad eum. Nam dicendum q̃ iurisdictio etiam in habitu adhuc non competebat ante impositam appellationem. Et per illum tex. limita mirabiliter illud gl. vt dicamus, q̃ aut iurisdictio purè competit in habitu de præsenti; & potest subdelegari, vt hic. Aut venit purificanda ex actu de futuro; & dicendum, q̃ ante purificationem non potest, vt hic. Non ob. si dicatur, q̃ delegare, est iurisdictione vti, vt notanter docet tex. in l. 4. ff. de iurisd. om. iud. & not. gl. in c. si à subdelegato, de off. dele. lib. 6. quia verum est, q̃ vtitur delegans iurisdictione, & non principali. Nam circa principale habet iste iurisdictionẽ habitu, ex quo personæ non sunt expressæ: sed circa præparatoria habet iste iurisdictionẽ in habitu, & in actu, & ita intelligas finem
5 † Ad secundam quæstionem, vtrum possit citare. Communis & vera conclusio est, q̃ ante expressionem personarum non potest citare, quia non potest diuinare personas exprimendas; sed post expressionem personarum; & ante expressionem rerum, potest citare, vt in c. significantibus, alleg. in glo. sed citatus non tenetur
6 respondere, nisi res exprimatur, vt in cap. 2. & 3. de lib. oblat. Et
i reducas ad cõcordiam gl. † Ad tertiam, Inn. hic tenet contra g

vt

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Materia rescriptorum. Vide ad hæc pulchram quæstionem, quam ponit Bald. in l. emptorem, col. fin. C. loc. s. videlicet, in comitatu Bichoni, est quædam planicies magna, quæ vocatur planum S. Chris폀i, Abbas S. Chris폀i locauit omnes possessiones, quas habet Abbatia in plano Bichonij, vtrum tenuerint etiam possessiones, quæ sunt sub vocabulo S. Chris폀i; concludit, quod non: quia quod speciali ter denominatur, videtur à genere esse diuisum, & de nomine generali non venire, & hoc quando separatim consueuerunt locari ibi per eum. vide etiam bo. nam gl. ibi, alij, in l. 1 ff. de reb. dub.

b In l. si domus. Adde ibi Paul. de Cast. vbi idem dicit, quod Bar. ibi de illo, quia habet expectatiuam, & adde istum in d. c. ex parte, de off. deleg. facientem fortè de illo tex. pro opi. Bart. facit quod voluit Bal. in l. humanum, circa fi. C. de leg. in vers. quæritur vtrum secundum. ibi, ista verba non possunt adaptari, nisi ad unam speciem testamenti.

c Eneruatur. Et sic sentit ista gl. quod primum rescriptum generale non est ipso re reuocatum. contrarium dicit hic D. Card. per verbum, Penitus, hic posuit And. barb. Zac. Adde Bart. in l. Mœuius, §. duobus, in princ. ff. de leg. 2. Paul. de Cast. in l. 2. §. mutui datio, ff. si cer. pet.

Ant. Pran. Adde, quod verbum, penitus, inducit nullitatem ipso iure absque alio decreto, vt est gl. in c. Romana, in §. in vniuersitatem. in ver. penitus. vide etiam per Gemin. post Io. And. de sent. excom. in 6. & vide gl. in clem. 1. de præbend. Io. And. in c. 1. de postul. præla. in 6. in nouel. & habetur per Alex. in l. qui vsum fructum, ff. de verb. oblig & in l. Imperator, ff. de iure fisci.

d Eam impugnat. Adde Io. Mon. in rubr. de rescrip. in 6. & Dom. hic, tamen Ioan. dicit, quod in practica difficile obtineretur contra gl. Io. And. & antiqui tenent cum ea. & falua eam duobus modis, vt hic per Abb. Dom. & Mod.

e Seb. Sap. Primæ. Pro hac gl. facit tex. in l. 1. de off. præf. vrb. in c. super hoc, de sent. lib. 6. vbi per dationem spiritualis iudicis non est derogatum habenti iurisdictionem generalem, sed est locus præuentioni. facit tex. in l. 1. iuncta gl. C. vbi & apud quem. vbi Aug. dicit per illum tex. q̃ si fit statutum antiquum, quo cauetur, q̃ omnes iudices possint cognoscere de furto, & adulterio, & fiat nouum statutũ, quòd solus capitaneus cognoscat de furto, & adulterio, quòd tamen omnes poterunt cognoscere, quia per statutum illud specialis iurisdictionis, non censetur derogatum generali, & istum dictum dicit Sing. D. Ias. in l. Titie texteres, in prin. col. 4. ff. de leg. 1. & in l. quod in rerum, §. si quis post. ff. eo. Dec. in consi. 3. col. 5. de quo etiam latè per Fel. in c. pastoral. col. 3. infrà de offi. ord.

f Potest committere. Adde gl. fi. in c. ex tenore, de fo. comp. & gl. 1. in c. licet ex suscepto, eo. tit. & Io. And. in c. fi confirmationem, de elec. in 6. Ro. de off. iud. deleg. cit. ultima, in antiquorib. Paul. in c. Romana, §. 1. de off. ord. in 6. Rotã, de off. dele. sexta, in quibus. Aegid. concl. 12. secundum magnam partem, & c. & concl.

g Zac. Existenti in territorio. Adde quid in Papa, vel Imperatore, utrum rescribendo in terris suis, habeant iurisdictionem in terris remotioribus, per Ang. consi. 2. uol. 4. uer. secundo præsuppono, col. 7. uersi. & no. dubium, & col. 8. uer. quinimò, & ibi quid in beneficialibus.

h Cap. Roma. Adde But. & Imo. hic, & Io. And. in d. c. fi confirmationem, & Pan. in d. c. Romana. §. 1. istum de test. c. significauerunt, in 2. col. & ibi Aret.

i Contra gl. Cum gl. tenent Io. And. But. & cõter omnes, & Bal. in c. licet, hic allegata per l. quid tamen, ff. de arb. idem Bal. in l. mandatũ, in 3. col. C. mand. quòd mandatũ factum ab officiali ratione officij, finitur morte mandantis in his, quæ nondum sunt inchoata, per gl. in c. ne aliqui, in uer. cepta, de hær. in 6. & idẽ Sal. ibi & ibi opp. 8. Fulg. & Lud. & Alex. in l. & quia, ff. de iurisd. om. iud. pro quibus est in d. c. ne aliqui, per locum a speciali, & tex. clariot, in c. fin. §. officium, de off. dele. in 6. vbi potestas conseruatoris, quę præponitur uniuersitati agendorum extinguitur morte præponentis re integra, quo ad non cœpta. Contrarium tamen tenuit Bar. in d. l. & quia, in ult. col. Inno. hic, & Imo. in l. 2. §. fed & si ff. de do. Ang. & Sal. in d. l. & quia. & dominus meus hic, tamẽ prima pars communiter tenetur propter tex. pall. Fallit in quinque casib. hic no. per Doc. Ant. Franc. Verum mandatum iurisdictionis finiatur morte mandantis, quo iam cœpta, unde quæ habentur latè per Mod. scriben. in c. gratum, & in c. de off. dele. & per D. Card. in cle. fi. in 2. q. de proc. Et adde, quòd quando mandatum finitur morte mãdantis, finitur ipso iure, nõ ope exceptionis, adeo quod si mandatarius ignoret mortẽ mandantis, nihilominus non ualent gesta à mandatario, post mortem mandantis etiam per ignorantiam. Et ratio est, quia mandatum quod finitur morte mandantis, non finitur tanquam reuocatum domino, sed tanquam cesset uoluntas domini morientis, vt pulchrè declarat Bar. in l. & quia, in ult. col. ff. de iurisd. om. iud. Et adde, quòd mandatum factum à prælato, & cap similiter finitur morte solius prælati, ẽm Inno. in c. ad hæc, de test. circa princ. & habetur per Bar. in l. si per epist. ff. de acq. hær. Et adde, quòd mandatum Papæ de exequendo gratiã, ab ipso Papa perfectè concessam, non expirat morte Papæ, vt no. Io. And. & Doc. in c. fi super gratia, de off. dele. in 6. & habetur per Io. de Imo. & Alex. in l. si cum filius, in §. fed & si quis, de don. per Bar. in l. mãdatum, in 4 col. C. mand. Et adde, quòd mandatum Papæ non prouideat Titio de beneficio, arbitrio talis Abbatis, finitur morte illius Abbatis, secundùm Bald. in l. 1. §. fed & si quis, in 6. col. C. communia de leg.

vt iurisdõ ppetuetur in non expressis, facta ppetuatione in expressis: sed q̃riũ voluit in c. licèt, de offi. dele. Io. And. sentit hic, &
a clarius ponit in d. c. licèt, q̃ aut non exp̃sla sunt cõnexa [a] exp̃ssis, perpetuatione expressorũ infertur ad perpetuationem cõpræhẽ sorũ sub cla, ad hoc l. fi. C. de duob. re. Aut sunt prorsus separata; & tunc procedat ista glo. vt solũ ppetuet iurisdõ in ea cã, in qua emanauit citatio. do. Ant. dicit hoc vltimũ, pcedere, si tenerem[9], q̃ citatio sit necessaria ad ppetuationẽ iurisdõnis, sed si teneremus aliã opi. q̃ qualitercũq; iudex incipiat vti iurisdõne, ppetuat iurisdõ, de qua in d. c. licèt. tunc vr̃, q̃ eligendo sibi notariũ, & faciendo alia p̃paratoria, cũ ista sint cõia exp̃ssis, & non exp̃ssis, dicat ppetuata iurisdõ quoad oĩa; & satis placet hoc motiuũ. Reci-
b tat tñ Arch. tenuisse in c. cũ multis, j. eo. ti. li. 6. q̃ p exp̃ssionẽ [b] p. sonarũ sit ppetuata iurisdõ. Sed aperte q̃riũ tenẽt hic Inn. & Cõpo. vt refert hic Io. And. Dñr. n. q̃ si exp̃sio fit sine citatione, nõ est iurisdõ ppetuata, & hæc sniã mihi placet plus, tenendo, q̃ iudex nullũ actũ iurisdõnalẽ exercuerit in expressione pson arum, aliàs, pcedat opi. Arch. Et ex his infert ad solu. q. nũq d in expressione pson arũ & rerũ, sint citandi aduersarij. Inno. & Cõpos. q̃ nõ. & dñt, q̃ expressio nũc fienda corã iudice, valet tm̃, q̃ tum si a principio illa fuissent expressa in rescripto. † Vltimo hic q̃rit, nũ-
6 quid iudex deputatus sup pluribus causis, possit primo diffinire vnã, & postea aliã: Doc. & bene, tenent q̃ sic. Nã nisi pnunciet sup oĩbus, non põt dici functus officio suo. sic nõ ob. c. in lris, de offi. deleg. de hoc ego allego tex. exp̃ssum in l. q. d tũ. ff. de arb. vbi patet, q̃ nisi sit dictum, q̃ arbiter pronunciet simul super oĩbus, põt pronunciare per partes, si negotia sint separata. Restat tangere opp. gl. quã format in medio. Nã Papa non intendit reuocare iurisdictionẽ tributam per literas generales: ex quo de eis non fecit mentionem. dic, q̃ imò intẽdit; ex quo concedit literas speciales per regulam iuris, generi per speciem, de reg. iur.

ADDITIONES.

a Connexa. facit quod voluit Cy. in l. mandatum, C. de mand. & Bal. hic, & facit de consec. dist. 4. c. talis est, in fi. & Io. And. & But. & Imo. hic, & quod in alio proposito notant hic Compo. Io. And. But. & do. dicentes, q̃ si executor habens potestatem prouidendi ad beneficia in prouincia, facit inhibitionem in duabus ecclesijs, postea moritur delegans, poterit iste prouidere etiam in alijs ecclesijs, quibus non inhibuit; dummodo inhibitio fuerit generalis, quia licèt fuerit in certis locis, tamen est unicum negotium, scilicet prouisionis, in prouincia faciendæ. Secus dicunt, si in vna, vel pluribus inhibuisset, dicens se velle in altera earum procedere, quia tunc, nec mortuo, nec viuente mandatore poterit in alijs exequi.

b Per expressionem. Adde, q̃ Io. de Imo. in d. c. cum in multis, dicit, q̃ ante expressionem personarum, iudex habet iurisdictionem habitu, non actu. Dicit etiam ibi, q̃ facta expressione, Imperator non potest variare, & q̃ processus factus, uon oppositio de expressione non valeat.

SUMMARIUM.

1 *Clausula, & quidam alij, & res aliæ, posita in rescripto comprehendit personas, vel res inferiores, vel æquales expressis. 6. 9.*
Et processus factus contra maiores, an valeat si non opponatur. 11.
2 *Genus positum post speciem, restringitur ad species pares expressis. 9.*
3 *Clausula, & quidam alij, comprehendit tantum quatuor.*
4 *Surreptio in vna re vitiat in reliquis. limita, vt hic plene.*
5 *Primo nominatus præsumitur magis dilectus, & dignus.*
7 *Procurator ad quædam negotia expressa, & ad alia; an comprehendat similia, nec maiora expressis.*
8 *Procurator super casibus requirentibus speciale mandatum, non potest se intromittere super rebus arduis speciale mandatum requirentibus.*
12 *Generi per speciem, an & quando derogetur.*
13 *Alius, ista dictio, quas res includat.*

CAP. XV.

1 **Sedes Apost.** † Per generalem clausulam, Quidam alij, & res aliæ: multitudo effrenata non includitur; nec personæ, nec res maiores expressis, sed pares,
a vel minores sic. h. d. Diuiditur. nam primo ponit constitutionis cãm. Sed̃o submittit constitutionẽ ibi, [Nos.] in qua quatuor facit. Nam primo statuit circa personas. Sec̃ũdo circa multitudinẽ ibi [Sed nec.] Tertio circa res ibi, [Nec super.] Quarto circa fraudulẽtã exp̃sionẽ ibi, [Si qs.] Casus rñalis. Cã cõmissa sub hac forma: Conqueritur Titius de Petro, & q busdam alijs sup decimis, & rebus aliis. taliter impetrantes desῖgnabant viliores psonas, & minora negotia, vt facilius literas impetrarent. p cẽam generalem conueniebãt digniores psonas, & super maioribus negotiis: quærebatur, an possent? Volens Papa malitijs hoĩum obuiare, statuit, q̃ si minores, & viliores psonæ in cõmissionibus exprimuntur, solũmodo, maiores, & digniores sub cla generali non intelliguntur includi; & sic non pñt conueniri. Sed p talem generalitatẽ, multitudo effrenata non poterit in iudicio conueniri, & qui de minoribus negotiis tm̃ fecerint mentionẽ, super maioribus, & grauioribus nullatenus audiantur, Secundus §. dicit. si aliquis psonas aliquas expresit in cõmissione; non vt velit eas cõuenire, sed vt ad pares trãsire valeat vel minores, qa fraus, & dolus ei patrocinari non debent, tanq̃ mendax p̃cator careat impetratis. Bernar. No. 1. q̃ sedes Apostolica debet se exhibere liberalem in cõcessione gratiarum, & rescriptorum. Nam ipsa liberalitas, videtur, quid proprium ipsius Principis. Ad hoc qd leg. & no. in cap. grandi, de sup. negli. præla. lib. 6. & debet quis vti magnificentia, & liberalitate secundum qualitatem suæ personæ, vt l. cum plures, §. cum tutor. ff. de admini. tuto. & facit quod
2 not. in cap. si quæstiones. de simon. † No. 2. quod genus sequens enumerationem speciem, restringit ad species pares expressis: & species præcedens, restringit genus sequens, & sic allegatur quotidie iste tex. Conc. tex. no. de iure ciui. in l. fin. §. cui dulcia, & seq. ff. de vi. tri. & oleo lega. per istos text. potest defensari
b notabile & singulare dictum Inno. in c. ex literis, [b] de iure patro.
c vbi dicit, q̃ si dono. [c] alicui certam villam, & omnia iura, quæ habeo in ea, non veniunt spiritualia, quia non sunt æqualia expressis: sed illa generalitas debet restringi ad temporalia, propter speciem temporalitatis præcedẽtem, q̃ verbum semp no. Item no. quod in materia stricta, verba non capiuntur ita largè, sicut possunt capi. ex proprio, & lato significatu verborum. Nam per illã clausulam, & quosdam alios, non compræhenditur multitu-
3 do effrenata. † Et hodie est declaratum, vt non compræhendantur vltra quatuor, vt in capit. cum in multis, eodem titu. lib. 6. Et ad primum dictum, vide tex. in c. cum in cunctis, de elect. iuncto c. si compromissarius, eod. titu. lib. 6. no. Ioã. And. in regula, odia, de reg. iur. lib. 6. in Merc. & vide quod ipse no. in reg. in pen. eo. lib. Item no. q̃ exprimẽs personam digniorem malitiosè, debet carere penitus commodo rescripti, & dic penitus. f. quo ad expressa, & non expressa. † Et ex hoc colligo vnum dictum singulare ex tex. vltra alios, nec solet ad hoc allegari, quòd si rescriptum continet plura negotia, per surreptionem commissam in vno, vitiatur rescriptum in totum. Sed contra hæc, & contra tex.
d fortiter opp. de c. si eo tempore, infra [d] eo. lib. 6. vbi text. singulariter
e riter [e] probat oppositum, vt ex surreptione solum corruat illud negotium, circa quod fuit commissa surreptio. facit quod no. Innocen. in c. fraternitatis, infra de hære. vbi videtur velle, q̃ falsitas apposita in vno instrumento circa vnum articulum, non reddit falsum instrumentum in totum. De quo tamen dic, vt latius ibi. Sol. credo per hunc tex. posse dari duas no. limitationes ad illum. Prima, q̃ aut a negotio, circa qd fuit commissa subre-
f ptio f dependent alia negotia, & habet locum iste tex. vt priuilegium, seu rescriptum corruat in totum. Nam clausula generalis hic subiecta, respicit claritatem, & intelligentiam, a specie expressa, & præcedenti, vt hic in princi. c. Si ergo subreptio fuit cõmissa circa personam expressam, debet corruere rescriptum in totum, secus autem vbi negotia sunt prorsus separata. & sic lo-
4 quitur ca. si eo tempore. † Secunda limitatio. g vt distinguamus inter surreptionem, quæ committitur in falsum dicendo, & eam quæ committitur in verum tacendo, vt primo casu corruat rescriptum in totum in pœnam mentientis. De hoc iste tex.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Vel minores sic. Vide ad hęc pulchram decisionem, quam ponit do. Mar. Soc. in repe. c. ad audientiam, col. pen. de homic.

b Inno. in c. ex literis. Adde Bal. in l. a procuratore, C. man. vbi alleg. Inn. in d. c. ex literis, & Bal. in rub. C. de contra. emp. q. 9. & in l. fin. C. fine censu, vel reliqu. & in c. quanto. de iud.
Adde tu, an ius patronatus transeat cum vniuersitate, Bald. consi. 1. 5. lib. Rom. cõsi. 450. & vide, quando genus sequitur enumerationem specierum, Rom. consi. 371. Fulg. consi. 88. & 158.

c Seb. Sap. Quod si dono. Vide ad hæc no. per do. Ias. in l. 2. §. prætor. ff. qui satisd. cog. vbi latè declarat, an & quando dictio vniuersalis posita restringi debeat, & vide etiam Alex. in consi. 255. visis. in 6. volu.

d Seb. Sap. c. si eo tempore. & per illum tex. dicit no. do. Abb. quod si in libello exprimantur multi modi, quorum aliqui sint inepti, sustinetur libellus. Item dicit Abb. per illum tex. in c. ex literis, j. de fi. inst. qd si in instrumẽto essent diuersa capitula, falsitas in vno non vitiat alia, de quo in l. si ex falsis, C. de transact. vbi Alex. in fi. facit mentionem de hoc tex. & quę sint capitula separata, vide Bart. in l. Aure. §. item quęsiit. ff. de lib. le. & facit quod not. Bart. in l. græce. §. illud. ff. de fideiussor. vbi not. quòd quatuor modis dicitur iudiniduum.

e Vbi tex. singulariter. Adde istum in c. cæterum, in 2. col. supra eo. & in cle. 1. 2 ver. 3. 3. lec. de præb. & in c. ad dissoluendum, de desp. imp. & in c. ex literis, in fi. de fi. instr. & Imo. in cle. fi. 32. colũ. ibi ex quo no. de resc. & But. in c. exhibita, in fi. de iu. & in c. constitutus, in 5. col. ibi, no. tamen, infra eo. & ibi Imo. in 5. col. & Do. in 2. col. per gl. 1. & ibi Bar. in l. filiusfa. §. sequens quæstio. ff. de fal.
Zach. Adde tu pro concor. doctorum, quia Fel. cum aliis quos all. hic in prin. tenet, quod si committatur surreptio in vna parte regulariter totum rescriptum non vitiat, & iste videtur contra hoc tenere. Tu tamen dic, quod si in rescripto habente plura capitula separata, committatur in vno surreptio, totum non vitiatur. Ita Bal. in c. ad audiẽtiam, supra eo. Iste in c. super literis, infra eo. col. 3. ver. 2. principaliter quæro. & And. Barb. consi. 32. inc. scripũt prælare, char. 5.

f Dependent alia. Vide Do. in c. si eo tempore.

g Secunda limitatio. contrarium videtur decidere But. in c. exhibita, in fi. de iu. allegans Lap. alle. 24. inci. limitat, in fi. Dic, quod sola expresio falsi non vitiat partes separatas, nisi vel fiat cum dolo, vel dederit causam concesioni in omnibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a tex. dū dicit mendax precator,[a] & facit c. detestanda, in prin. de p̄ cer. p̄b. li. 6. vbi bo. tex. in arg. Sc̄do casu hēat locum c. si eo tēpore. nā non est ita odiosus[b] tacēs verū; sicut exprimens falsum. ga
c potuit facere ex ignorātia. Pōt dari & tertia limitatio, q̄ aut surreptio cōmissa in vno negotio, fuit cā obtinendi rescriptū super omnibus; & dēt corruere in totū rescriptū, vt in ca. super literis, j. e. Aut fuit cā duntaxat obtinendi gr̄am in illo negotio; & procedit c. si eo tpe, q̄ sic loquitur, & notabis bene has limitationes: vide aliā limitationē in c. super literis, j. eo. in gl. i. in fi. vel dic melius, vt sentiunt hic Doc. aut Papa facit id, quod de iure tenetur, & nō dr̄ gratiā facere. Aut cōcedit id, ad quod alias nō tenet, & facit gr̄am. Vnde ad propositum capituli, cōcedendo rescriptū, facit gr̄am, quia potuisset remittere impetrātem ad ordinariū, 11. q. 1. c. peruenit, & ideo abutētes rescripto, abutuntur gratia.
5 †In gl. 2. in fi. No. hoc vltimum. Nā hoc non dr̄ in illa l. 2. alle. in gl. Sed glo. ibi arguit ab ordine literæ. Nā ibi primo fit mētio de pa
d tre, & sic valet ar. ab ordine literæ. [d] Consimilem [e] gl. notandā hēs
e in c. quorundā, de ele. li. 6. q̄ vulr, q̄ si in aliqua scriptura exprimātur duæ personæ, primo expressa vr̄ dignior. facit tex. 17. dist. in c. fin. Hoc verū nisi nominentur circa turpia; qa tunc incipiendū est a vilioribus, vt no. in c. auaritiæ, de p̄b. In gl. 3. non. n. pōt dari certa doctrina. No. gl. & hanc opi. tenet & sequit Spe. in ti. de resc. presen. in §. fi. uer. sed quę sunt personæ. & ibi fere per totū illū §. tractatur materia huius c & hāc opi. dēt sequinī hic cōiter Docto. Dicit tū hic Io. An. q̄ informādo iudicium sūū, dēt iudex p̄ siderare ea, q̄ p̄mittunt in gl. Itē potentiā, diuitias, dignitatem, &
6 meritū cuiuscunq; & s̄m hoc arbitrabit quē digniorē, vel inferiorē. †† tē aduerte, qa gl. in sequētib. vr̄ velle, q̄ de proprio signi
f ficato verborū sub illa clausula gn̄ali, quidā alij, q̄ræhendant digniores expressis. Sed spāle est hoc p̄ odium rescriptorū. Nā aliter procedit p̄ maiorē, & aliter p̄ minorē, & iō nō est verisimile, q̄ minorib. expressis, adiecta cl̄a gn̄ali, voluerit Prīceps compræhendere digniores. Itē vult hic Inn. dicens, q̄ in procuratione, & aliis p̄ctib. non hēt locū dispositio huius c. q̄ bene no. vult. n. q̄ si
p̄stituo, p̄curatorem expresso vno negotio, subiecta clausula ge-
7 nerali, sub tali clausula comprehendunt ēt maiora expressis. Sed
p̄ hoc vr̄ tex. sing. in cle. non pōt, de procu. sed solue, vt ibi habes gl. q̄ sp no. Et qa difficilis est intellectus, declaro eius mentē. Dicit. n. q̄ aut in procuratorio exprimit vnū negotiū, nō requirens speciale mandatū, & tūc sub clausula generali sequēti q̄hendū tur negotia; ēt maiora expressis; & ita intelligitur dictum Inno. hic. Ant in procuratorio exprimit vnus casus requirēs spāle mandatū; & subnectit clausula generalis; & tūc non veniūt maiores casus expressis; & in hoc casu, est intelligenda illa cle. Ratio diuersitatis est, quia q̄n exprimit cā nō requirens speciale mandatum, mā nō est odiosa; sed fauorabilis; quia fauorabile est, vt quis hēat procuratorem. l. 1. ff. de procu. sed quando exprimuntur casus requirentes spāle mandatum materia est odiosa. hinc est, q̄ sub generalib. verbis non veniunt illi casus, vt in c. q̄ ad agendū, de p-
8 cu. li. 6. †Quinimo vbicunq; casus requirens speciale mādatum, est adeo arduus, vt verisimiliter nō fuerit cogitatus sub generali tate; tunc non sufficit, q̄ in procuratorio sit expressus casus requirens speciale mādatum, subiecta clausula generali. Vnde dicit gl. fi. in c. fi. de procu. li. 6. q̄ sub tali conceptione verborum, non vr̄ data potestas p̄hendi matrimoniū, quia requiritur mandatū omnino speciale p̄ p̄ suam grauitatē & p̄iudiciū. Idem dicendum in consimilibus casib. vt no. gl. in d. c. qui ad agendum, de proc. lib. 6. & in c. procurator, de elec. lib. 6. quod verbum sp no. & tenebis
9 menti illas tres gl. †Sed p̄ prædicta, & p̄ tex. facit tex. no. in l. fin. §. cui dulcia, præall. Nam in testamentis fit largior interpretatio, vt in c. cum dilecti, de dona. & in l. in testamentis, ff. de re. iu. Et tamē genus sequens numerationē specierum, restringitur ad species pares expressis, vnde si testator legat vinum & omnia dulcia, p̄ illam speciem vini præcedentem non veniunt omnia dulcia alterius speciei, q̄ sit vinum, vt fructus dulces, & similia; sed veniunt dulcia potabilia. secus autem vbi genus esset prolatum sine specie, vel aliquid indistincte proferretur, quia tunc veniunt oīa, q̄ possunt comprehendi ex proprietate verborum, vt cum simpliciter legantur dulcia, vel omnia dulcia. Et tunc videretur inferendum, q̄ siue materia sit larga, siue stricta, genus sequēs debet restringi secundum speciem præcedentem. Dom. Anto. volens in hoc dare regulam generalem, concludit sic, quod aut ponitur genus simpliciter sine enumeratione specierum, & comprehen
g dit omnia, quæ venire possunt sub illo genere,[g] alle. no. per gl. in cle. non pōt, de proc. & per Bar. in l. j. ff. de no. ope. nun. sed ego alle. tex. apertum in d. l. cui dulcia. vbi dr̄, q̄ si lego omnia dulcia ue niunt omnia cuiuscunque speciei sint. Ad hoc facit ca. solitæ, de maio. & obe. & c. si Romano. 19. dist. Aut profertur genus cum enumeratione aliquarū specierū; & tūc aut sub clausula gn̄ali,
h vis p̄hendere ea, q̄ differūt a specie expressa in qualitate[h] & in quantitate, aut ea quæ differunt in quātitate tantum, aut in qualitate tantum. Aut habent conuenientiam partim in quantitate, & partim in qualitate. Primo casu sit ista conclusio, quod ea, quæ differunt in qualitate & quantitate a specie expressa, non cōprehendūtur sub clausula generali; ad hoc alle. d. §. cui dulcia. Et per hoc infero, q̄ si impetrat p̄ Titiū laicū, & quosdā alios, nō veniunt clerici; qa differunt in quātitate & qualitate a Titio laico expresso. Itē si impetro expresso p̄dio, non veniet sub clausula generali decima, qa differt a p̄dio in qualitate & quātitate; qa decima est quid spuale, & dignior, q̄ sit p̄diū. Et ad hoc pōt appe cari illud dictū Innocētii in d. c. ex literis, de iu. patro. Secundo casu, q̄n differunt in quātitate tm̄, aut sumus in materia larga; & p̄ræhēdunt maiora in quātitate. Exemplū in p̄curatorio, intelli gēdo, vt ꝺ. dixi post Inn. si sumus in materia stricta, n̄ p̄ræhēdit maiora in q̄titate. vt hic. Vñ dñt Doc. q̄ si petrauj; expressa certa sūma, nō venit sub cl̄a gn̄ali summa longè maior; secus si modi

cum

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Mendax precator. No. quod dum tex. hic dicit, mendax precator, debet intelligi de mendacio doloso, non autem de mendacio expresso per simplicitatem. Ita declarat do. Abb. in c. super literis, col. 2. infra eo.
b Odiosus. Adde Lap. alle. 89.
c Tertia limitatio. Adde But. in c. exhibita. Et adde 4. limitationem per istum infra eo. super literis, in princ. & per Card. pulchre consi. 137. factum sic habet, vacantibus, &c.
d Argumentum ab ordine literæ. Adde bo. tex. in l. generaliter, §. quid ergo si uer. ordinem scripturæ sequendum, ff. de fideī. liber. & l. quoties, ff. de usuf. & gl. in cle. 1. in ver. regum, circa med. de bapti. & gl. in c. fi. plures, de off. deī. li. 6. & tex. in c. mandato, de præb. eo. li. No. in l. nec. n. ff. de sol. & in c. causa quæ, infra eo. l. 2. §. prius, ff. de vul. & pup. & per do. meum plene in rub. de ord. cog. vbi plene dixi.
e Seb. Sap. Consimilem. Vide Bar. in l. qui duos, ff. de leg. 1. vbi dicit, quod dū e lectio legatario pri* nominato, & vide Bar. in l. hæredes, §. peto. ff. ad Treb. ubi dicit, q̄ ordo scripturæ respicit inter p̄sonas, inter quas cadit electio, & dicit Sal. in l. aduersus, C. de fur. q̄ prior in ordine scripturæ, præsumitur prior in tempore, uide Fel. in ca. cum dilecta, in 3. col. in uersi. ordo scripturæ, infra eo. uide per Bart. & alios, in l. Gallus, §. quidam, ff. de lib. & posthu.
f Clausula generalis. Adde Barto. in l. sed si quis rei, in §. quæsitum, ff. si quis cau. & in l. quæsitum, §. pe. ff. de fun. instr. Bur. in c. Quintauallis, in 24. col. ibi, hoc verum est compromissum, de iureiu. Ang. consi. 174. præmittendū est tex. in l. fi. §. 1. & 5. frumenta. ff. de contrahen. emp. quem tex. alle. Bart. in d. §. quæsitum, quasi in fi. & But. in c. fi. de commodato, & Bal. in l. 1. C. depo si & Bar. in l. Seio. §. medico, ff. de ar. le. Bal. & Sal. in l. licet, C. loc. & Bal. in c. cum olim. infra de consue. & Imo. ff. ad leg. Fal. l. precia rerum, & Doctores in d. §. quæsitum. Ale. consi. 29. & 73. visis & accurate ponderatis, Old. consi. 129. in q. qua quæritur. Pe. de Anc. in rep. c. fi propter, in antepe. col. in fi. de resc. & Bar. in l. diuortio, §. quod si in anno, ff. sol. ma. & ibi Imo. Paul. Ro. & Ale. & eriā Ale. in d. §. medico, in appōt. Ion. in d. c. ex literis, ad fi. de iure patro. Ale. in l. 4. in prin. in 3. col. ff. de acqui. possess. post Imo. Pet. de Perusio in tract. de societate, 8. parte. q. 28. Cy. in l. fi filius, C. de bonis damn. & ibi Ant. & Bal. & Ana. n capitu. 2. in 7. col. de deli. pue. Maria. de Senis, in prox. c. cum consuetudinis. 17 colum. uer. undecimus effectus, Bal. in l. 1. ff. de statu hom. & in l. 1. ad fi. C. de leg. Rotam de procu. dec. 24. no. q̄ decet procurator, in antiquis, & de rest. spol. 15. no. q̄ vbi aliquibus, in antiquis, Bal. in d. §. frumenta. Fran. de Crema, no. 107. Bar. in l. 2. in 2. col. ibi, sed contra hoc opp. ff. de iu. omn. iud. Aegi. conclusio. Rotæ. 338. fi Papa ad instantiam. Ioan And. in Spe. de testa. §. nunc videndum, in vlt. addi. Bald. in l. de ætate. in 5. col. uer. sed iuxta hoc quæro, ff. de mino. Car. in consi. 107. dominus noster Papa. Rotam de causa post. & propri. item si committatur, in nouis. cle. 1. de præb. & ibi gl. in ver. quamuis, istum post But. in ca. 1. 17. col. ibi, & mihi placet hæc opi. infra, de iud. Lud. consi. 180. fi admittamus, ad fi. Ol. consi. 8. quem sequitur ad literam But. in c. cum dilecti, de donat. in 1. col. Rot. de procu. 8. decisi. item si quis constituet, in nouis Lud. in l. 2. §. fi is, qui. ff. de dam inf. & in fin. g. 160. quod si dico. & consi. 42. Lap. alle. 70. sæpe vidi dubitari. Cald. de præb. consi. 13. per istum consi. 212. in quæstione mouenda inter Ant. in 3. col. Ol. consi. 297. domina Stella contra Bal. in consi. inc. q̄ laudum. Dec. in c. cum in illis, §. cum autem, in fi. de præb. in 6. Maria. in c. postulasti, in 39 col. ibi, quod arbitror, infra eo. Cel. de arb. consi. 2. Albe. de Ros. in l. 1. in 6. col. ibi, nunc venio ad quæstiones, ff. de off. procurat. Cæta. & ibi Bart. in ult. col. Roma. consi. 383. triplici ex capite. & declarat regulam cum istis dictis 8. modis, de quibus hic per Mod.
g Sub illo genere. Adde gl. in cle. 1. in ver. quamuis, ibi, vidi etiam dubitare de præb. quam sequitur ibi Card. in §. ad hæc. in 3. col. & in consi. 105. & sequitur ēt Imo. in d. cle. 1. in 2. col. & Do. in c. cū in illis. §. 1. in 2. col. de præb. in 6. & Io. And. in c. 2. in 3. col. ibi, ego puto, de rescrip. in 6. & vide Dom. ibi, post Io. de Lig. in 4. col. quamuis Io. de Imo. ibi, & hic contrarium tenet, motus per rationem illius tex. cui respondetur, q̄ illa ratio adaptatur ad casum ibi expressum, & vide Imo. in c. 1. in 1 Col. de iudi. adde tamen pro cōi declaratione, Car. in cle. non potest. q. 14. de procu. Notabis tamen q̄ si fine expressione generis, nulla species noīāt, procedit hæc declaratio, puta contra quosdam, secus si aliqua exprimeretur, vt impetro quosdam laicos, ita generaliter, quia dato q̄ ante genus, vel post, non sit speciestamen non venient maiores, puta clerici, secundum Rotam hoc titu. decta. item si clericus in nouis.
h In qualitate. Adde Imo. hic q̄ expresso castro, poterit reus conueniri super prædio, quia res est minor; & tamen qualitates diuersæ, & expressa decima poterit conueniri super quantitate pecuniæ, quia decima ratione speciatatis dicitur res maior secundum eum hic. facit etiam secundum dominum meum hic quod no. Ang. in l. vtimur, ff. de sepul. viol. & in l. 1. ff. ad leg. Iulmaiest. q̄ securitas data vni pro se & aliis sociis, prodest etiā iudæo socio & tamen est diuersæ qualitatis & sectæ; nec est prohibita societas cum iudæis in mercimoniis, vt probat iste, de vsur. c. post miserabilem, per illum tex. Ex quo infert hic do. meus, quod in casu huius decret. poterit conueniri iudæus. Et adde hic But. & Imo referentem Io. And. in add. Spe. hic allegat dicere, q̄ secundum stylum curiæ expressis clericis, & secuta generali clausula, comprehenduntur etiam religiosi; licet. n. sint qualitatis diuersæ, tamen non sunt maiores, nec multum differunt, arg. 12. q. 1. c. duo genera. & facit secundum istum infra c. qui ad agendum, in 2. respon. quod ad hoc inducit de procura. lib. 6.

cū excederet. Tertio casu, cū differūt in qualitate, & simpliciter
9 cōcludit q̄ nō p̄ræhendunt p̄ dictū §. cui dulcia, p̄alle. †Ex quo decidit, q̄ si impetrat p̄ clericū, & quosdā alios, non p̄ræhendit laicus; qa est alterius p̄fessionis, q̄ sit clericus; & sic differt ab expresso in qualitate. & hoc vltimū tenuit Abb. hic, & Io. And. trā sit simpliciter recitādo, Sed in addi. Spec. tenuit p̄ riū, vt infra dicā. Quarto casu dicit, q̄ cōpræhenduntur. Pro exēplo ponit dictum Innocentii in d. c. ex literis. vbi dicit, q̄ si dono tibi p̄bendā & oīa alia, q̄ habeo in villa, cōp̄ræhenduntur tā t̄ palia, q̄ spiritualia. Quia p̄benda q̄nq; consistit in t̄palitate, q̄nque in spiritualitate, vt in decimis; q̄nque partim in spiritualitate, & partim in t̄palitate. Et ideo p̄ hanc conuenientiā cōpræhēduntur sub clausula gn̄ali, tam t̄palia, q̄ spiritualia. Et nota hoc dictum, quia facit ad multa. Et cū hac doctrina do. Antonii hactenus transiui. Sed data nouissime opportunitate latius inuestigandi, credo firmiter, q̄ hæc dicta non possunt applicari ad materiam istius c. Nec simp̄r sunt vera in se. Nec iudicio meo istud cap. habet suum in
a tel̄m p̄ ea, quæ scribuntur hic per Doc. Si enim doctrina dñi Antonii in se esset vera, ita q̄ materia huius cap. in ea posset cō
p̄hendi, frustra Papa hic induxisset ius nouum.[a] Nam vt patet ex hac l̄ra, Papa induxit hoc ius nouū, vt obuiaret malitiis abutē-
b tiū rescriptis, vt patet ex tex. maxime ex verbo, volentes,[b] quod inducit ius nouū, vt no. gl. in clem. vnica, de off. vica. ergo clare patet, q̄ anteq̄ emanaret hoc cap. compræhendebatur sub clausula generali p̄onæ digniores & maiora negotia expressis; aliās dixisset hic Papa, rīdemus, vel declaramus, uel q̄d simile. Ex quo infero, q̄ optimē locuta est hic ista gl. dū sentit hoc c. ponere speciale doctrinam in materia rescriptorum; & idem clarius dicit
10 Inn. † Ad quod induco c. qui ad agendū, de procu. lib. 6. vbi dr̄ expresso casu requirente speciale mandatum, sub ista cl̄a gn̄ali, veniunt oēs casus requirentes spāle mandatum, & absurdū esset dicere, q̄ non venirēt casus, qui sunt alterius qualitatis q̄ expressi. Nam tex. ibi indistincte comprehendit oēs casus, & nil mirū. Nam si bene ponderetur materia huius cap. hic nō exprimit species, saltē taliis, q̄ p̄rehendat sub gn̄e subsequenti; sed exprimitur indiuiduū. Nā si impetro p̄ Titiū & p̄ quosdā alios, Titius non est species, sed indiuiduū. Quia species prædicat de pluribus differētibus numero. vt homo. Indiuiduum solū p̄dicatur de vno, vt de seipso. Nam Titius nihil aliud significat, q̄ ipsum Titium, vt no. Bar. in l. q̄ situ. §. pe. & vl. ff. de fun. instr. Vñ nō possumus dicere, q̄ clausula generalis debeat restringi p̄ speciē p̄cedentē, quia nulla species p̄cedit, & oēs indiuidui sunt æquales, s̄m natu
rā, & comprehenduntur sub vna specie. Nam sub termino, homo, cōprehēduntur oēs indiuidui, cuiuscunq; professionis sint vt Titius, Sempronius, Caius & cæteri. Ideo ex propria significatione verborū, exprimēdo Titium & quosdam alios, sub ista cl̄a generali veniunt alia indiuidua cuiuscunq; p̄dōnis sint, licet in qualitate extrinseca differant. Et ideo nisi fuisset iste tex. oēs veniissent: merito ad obuiandum malitiis impetrantium, Papa edidit hoc ius nouum in materia rescriptorū, vt non comprehendantur maiores expressis. Per hoc etiam infero, q̄ cum iste tex. ponat ius nouū p̄ propriā significationē verbi, dēt intelligi solū in terminis, in quibus loquitur. Vnde cū solum dicat maiores, maiora negotia non cōprehendit, nihilq; dicat de paribus, aut de inferiorib. alterius qualitatis, q̄ sub illa cl̄a gn̄ali veniēt pares & minores; etiam si haberent aliquā qualitatē diuersam ab expressis, qa nullibi p̄bat p̄ riū. Per hoc dico Abbatem non bene dixisse, licet D. Ant. fuerit secutus, q̄ expresso clerico non veniat laicus. Dico. n. q̄ imò cōprehendit, per rōnes p̄dictas, quia quali
tas clericatus expressa non mutat subiectū; & fuit apposita nō cā restringendi genus, sed cā demōstrationis indiuidui expressi. Sicut in simi. no. Bal. in l. pen. C. de iu. deli. vbi dicit, q̄ si relinquit aliq̄d Titio filio Marini p̄ qualitatē filiationis expressam, nō acquirit p̄i, vt relictū videat factū contēplatione p̄is; sed potius illa qualitas vr̄ expressa cā demonstrationis. quod no. Et hac sniam q̄ venit laicus sub cl̄a gn̄ali, tenet Vinc. vt refert, & sequit Spec. in ti. de resc. p̄sen. in §. fi. ver. quid si quis. in j. & 2. col. Et idē ibi tenet Io. An. in addi. licet hic nihil dixerit. Quinimo voluit Spe. e. §. ver. sed nūc, q̄ si impetro p̄ Ep̄m, & quosdā alios, veniunt Comites, & Duces & alii laici inferiores, qui sunt minores Ep̄o; licet dubitauerit de Imperatore, & de Rege; & sic solum vr̄ habuisse respectū ad maioritatē; & non ad diuersitatē in qualitate. Et satis facit illud c. q̄ ad agendū, inductū supra. Ad idē facit q̄d no. Io. And. in c. Rodulphus. j. e. vbi dicit q̄ maiora negotia expressis cōprehēdunt sub cl̄a gn̄ali ex p̄pria significatione verbo rū. Vnde pondera istū tex. q̄ quatenus loquit de rebus, nō dicit, q̄ maiores non comprehendantur; sed q̄ quilibet non tenea-
tur rūdere sup maioribus. quasi voluerit inducere, & p̄stare ex-
c ceptionem dilatoriā[c] conuento. † Per q̄ infero, q̄ processus ha
11 bitus sup maiorib. negotiis, exceptione non oppositā, d valet, sed
d processus habitus cū p̄onis maioribus non valet. Quia tex. hic in prin. loquens de personis, dixit maiores non cōprehendi, & in risdō delegata non pōt, progari ad p̄onas nō expressas, vt in c. r. & g. de offi. dele. & vltimū tenet Inn. hic, & bene. Sed p̄ prædicta

e vr̄ obstare fortiter tex. in clem. non pōt, e de procu. vbi in alia materia, q̄ rescriptorum, dr̄, q̄ sub illa generalitate, non comprehēduntur grauiora negotia expressis: ergo istud c. non inducit ius nouū in materia rescriptorum tm̄. Item facit illa clemen. p̄ illud dictū Io. And. quia ēt illa negotia grauiora non vñr cōprehendi. Sol. dico, quod illa cle. habet duos intellectus. Primus, vt grauiorā sumantur pro causis grauioribus, vt est cā fidei, Epatuū, & similes. & s̄m istum intellectum quem supra posui, & placet Do. Anto. obstat illa clem. sed s̄m aliū intellectū, quem iudicio meo sentit ibi Ligna. & apertius tenet ibi Laudinus, vt refert ibi Ioā. de Ligna. non obstat, vt intelligantur ibi causæ grauiores, quæ continent diminutionem status, sicut est opponere crimina, vel defectus p̄ electū. Nā deficiens in probatione, grauiter punitur, vt in c. 1. de elect. lib. 6. iō ille tex. disponit, q̄ illa grauiora non cōprehendunt sub illa c a gn̄ali sequēti, quia ista multum grauia, & importantia periculum personarum & rerū, non veniunt sub generalitate, nisi saltē exprimeret aliqs casus consimilis, & iste vr̄ verus intellectus cle. & gl. si bñ pōderet. Pro hoc bonus tex. cū gl. in c. procurator. de electio. lib. 6. & gl. in c. fi. de procur. eod̄ lib. Quinimo tenuit Laudinus, q̄ ista oīno requirunt spāle mādatū, sed mihi plus placet primū p illā clem. nō pōt, in fi. Et puto, q̄ in hoc illa cle. nō ponat ius nouū; qa nullū verbū est ibi hoc importās; sed illa declarat ex p̄sumpta voluntate p̄stituētis procuratorē, & hoc bene no. qa multi decipiunt ponendo varias theoricas per istum tex. & illum. Itē dico, q̄ ex alio nō procedit illa theorica Do. Antonii; qa non est vera generaliter, q̄ species adiuncta generi restringat genus; immo tex. est in p̄rium in d. l. quæsitum. in §. pe. vbi tex. dicit, q̄ si lego alicui fundū instructū, & exprimo aliq̄ speciem, q̄ cōtinebat sub illa generalitate, illa species non restringit genus, sed vr̄ apposita ex superabundantia; & sic cā dubitationis tollendæ hæc tm̄ materia est ardua & difficilis multū, qa iura maxime ciuilia vario mō in hoc videntur loq; & plene hanc
12 mām tetigit Bar. multū tm̄ obscure. † d. l. q̄ situ. † Sed quatenus facit ad p̄positū, p̄cludo sic clare assumendo mente Bar. q̄ aut species q̄ cōprehendebat sub genere exprimit ab ignorante; vt quia
f forte ignorabat, q̄ illa species cōprehēderet sub genere,[f] & tūc illa species nō restringit in aliquo genus, vt puta, si rusticus ignorans vtrū candelabra, maxime argētea cōprehenderentur appel. supellectiliū, dixit lego tibi supellectilia mea, & cādelabra argentea. & de hoc text. in l. legata, in prin. ff. de supel. leg. Aut exprimit species a sciēte, & comprehēdēdo sciam, vel ignorātiā, recurrēn dū est ad qualitatē p̄sonarū, ar. in l. cū de indebito, ff. de p̄b. & q̄d no. in c. fi. j. de so. Et isto casu q̄nq; species apponit cā restringendi genus, seu limitandi; & de hoc p̄stat, & casus est clarus, vt puta, si dixi, lego tibi supel. mea, videlicet pannos lineos tm̄. Aut apponit ex su pabūdāti, vel cā demōstrationis, & hoc p̄stat, & nō restringit. Exēplū, lego tibi supel. mea, videlicet culcitrā, candelabra, & similia. Nam p hæc verba videor voluisse exprimere cā de mōstrationis, & nō cā restrīgēdi, ad hoc d. l. le. 2. rū. s̄m vnū sītellectū. Qnq; & tertio sum[o] in dubio, an spēs sit adiecta cā restrīgēdi gen[s], vel ex su pabūdāti, vel cā demōstrationis, & tūc aut gen[s] ponit p adiectiuū neutrafit positū, aut p subsītiuū certū & determinatū. Primo casu, aut p̄cedit spēs & seqūt gen[s], aut cō. Si p̄cedit spe
cies,

ADDITIONES.

a Ius nouum. Pondera, quia tex. hic dicit, decernimus. And. Barb.
Ant. Fr. Adde, q̄ verbum decernimus, positum in lege, vel in constitutione, est noui iuris inductiuum, vt in cle. 1. de causa pos. & proprieta. & est glo. in cle. per literas, & ibi per do. Car. de præben. & per eundē in cle. 1. in 1. q. de reb. ec. non alie. & vide gl. & Car. in cle. eos, de reg. vtrum autem si probatur a iudice, puta, quia iudex dicit, decerno fic, an videatur induci sententia? vī q̄ non, vt in c. conquerente, de off. ord. & facit c. in his, de ver. sig. & vide gl. 8. q. 1. in fum. quæ dixit, q̄ uerbū, decerno, idē est quod delibero.
b Volentes. Adde aliam glo. in cle. vnica, in ver. volumus, de rer. permu. & glo. in cle. 1. in ver. religiosi, de cēsib. & glo. in c. fi. in ver. respondemus, de uerbo. sig. lib. 6. vide illum in c. ex ratione, in vlt. no. de app. & in c. gaudemus, qui fil. sint legi. uide Bar. in l. cunctos populos, in 2. col. C. de sum. Trin. & doct. in c. decernimus. de ind. ubi per do. meum & alios.
c Exceptionem dilatoriam. Tu pondera, quia tex. dicit non audiantur, & sic nō est exceptio dilatoria.
d And. Barb. Exceptione non opposita. Adde Bur. Imol. & istum in c. Rodulphus, hic alleg. Ioan. in c. dilecto, in j. glo. de offic. Archid. per istum tex. & facit iste tex. in uer. nec audiatur, de quo uerbo plene per Alex. in l. j. §. fubiata. ff. ad Trebel. & per istum in c. cum ex iniunctis, in 2. col. de oper. no. nuncia. & c. quia frustra. de usur.
e Clem. non potest. Vide ibi istum in apostillis, & Do. meum hic, & glo. in c. fi. in uer. spiritualem, de procur. in 6. gl. in c. procurator, de elect. co. li. Aegidecisio. Rotæ. 5. Alex. consi. 22. uiso instrumento syndicatus, ad fi. Do. in d. c. qui ad agendum. in 2. respons. in fi. Bar. in l. qui Romæ. §. Callimachus, ad fi. ff. de uerb. obli. Card. & Imo. in d. cle. non pōt. & plene per Mod hic.
Adde Pet. de Anchar. consi. 74. ubi consuluit, q̄ habens mandatum ad faciēdum pacē super uulneribus, & ad promittendum pœnā, & iurandū in dicta pace, nō pōt astringere mandatarium, q̄ non nadat ad ciuitatem propriā, ubi ipse inimicus habitat, quia grauissimum est ciuitatem amittere.
f Zachar. Comprehenderetur sub genere. Adde late de hoc per Bar. & Alex. in l. 1. §. hoc autem. ff. de no. ope. nuncia. eundem consi. 13. col. fi. uersū. ultra prædicta. volu. 2. Bald. consi. 220. col. pen. uer. quædam alia fuerunt, uolu. 3. Cyn. Bal. Ang. Sal. in l. qui sepulchra. C. de sepul. uiola.

Universidad de Deusto
Biblioteca

eies, restringitur genus, vt nō cōprehēdat, nisi species pares expſſis; non tñ restringit ad speciē expressam tñ, sed cōprehendit oēs species pares cū expressa. Exēplū in d.§. cui dulcia. vbi testator dixit, lego tibi vina, & omnia dulcia, sub illo genere, & omnia dulcia, veniunt omnia dulcia, dūmodo sint potabilia, & hoc pp speciē præcedētē, quia vinū est dulce potabile. & iste est proprius casus istius §. & est rō, quia cū illud genus adiectiue positum veniat verificandū in subiectis suis, & apparet per illa verba, q̄ testōr senserit de subiecto certæ qualitatis, vt de vino, q̄d est potabile, p̄sumimus in dubio, q̄ testator in genere subsequēti intellexit de specieb. similib. speciei expſſæ. Si vero p̄edit genus & sequitur spēs; & tunc spēs ex toto restringit genus; ita q̄ exponitur copulatiua, &, posita inter genus & speciē, pro. i. Exemplum, si duo coeant societatē, & dicūt, vt sint participes lucri & q̄stus: illa qualitas q̄stus, restringit genus, q̄d est lucrū; vñ exponitur lucri & q̄stus. i. q̄stus; q̄a alias frustra exprimeret illa species, q̄ cōprehēdit sub lucro. Scire. n. dēs, q̄ lucrum refert ad oīa prouenientia ex prosperitate fortunæ, qualiacūq; sint: sed quæstus cōprehendit solū lucrum proueniens ex industria personæ; & de hoc est bon. text. cum gl. in l. sed & si adiiciatur. ff. pro soc. vī tñ mihi, q̄ Bar. allegando illā legē errauerit in hoc membro; q̄a ibi p̄cedit species, q̄a fit primo mētio de quęstu. Itē genus ibi nō ponitur p̄ adiectiuum, sed p̄ substantiuum certum & determinatum, vt est lucrum: & ideo illa lex potest adduci ad membrum sequens. Secundo mēbro principali, cū genus ponitur per substantiuum certum & determinatum, & tunc si spēs p̄cedit, & genus sequitur, restringitur genus. Exemplum in l. quæsitū. §. 1. de le. 3. Si vero spēs p̄cedit, aut sequitur: & tūc si spēs refertur ad genus, vī posita cā ipsum restringēdi: sic pōt intelligi l. cum de lanionis. §. q̄dā. ff. de fun. instr. Aut spēs refert ad actum l. gādi, seu donandi, vel aliā dispositionē; & tunc vī adiecta ex cā; & videtur adiectum ex superabundanti', vt in d. §. pe. Dy. tñ vī aliter intellexisse hanc materiā in regula, generi. de re. iu. li. 6. Qūq; generi additur enumeratio indiuiduorū; & tunc genus non comprehendit alia indiuidua non enumerata, q̄ sunt eiusdem speciei cum enumeratis; sed reliquas species cōprehendit. Exemplum si testator legat duas statuas marmoreas & omne marmor, venit omne marmor p̄ter statuas; q̄a ex quo testator legauit duas, vī voluisse comprehēdere illas statuas marmoreas, & omne marmor præter alias statuas sub illo genere, vt est tex. in l. hæres, in §. 1. ff. de leg. 3. & in d. l. cum de lanionis. §. cui fundum. Hæc procedunt, cū genus & species distinguuntē circa eundē. Si vero vni legat genus; & alteri legat species, legatū speciei derogat generi, siue p̄cedat, siue sequat, vt in §. pe. prællega.
13 & de hoc plenius per Dy. & per Bar. in locis præall. Vlt. de hac dia ctione, alius, [a] scias: q̄ illa facit positionē [b] eiusdem qualitatis, qū
b ponitur inter ea, quæ sunt eiusdem rationis, vt si dicam, testamētum, vel aliam voluntatem, intelligitur tantum de vltima: ad hoc quod no. in l. quidam relegatus, ff. de reb. dub. Si autem ponitur inter omnino diuersa, tunc secus, vt in exemplis gl.

ADDITIONES.

a Alius. Adde gl. in l. si fugitiui. C. de ser. fug. Do. plene distinguentem in c. deinde, in 2. col. 26. dist. & per eundem, in c. 1. in fi. & in cap. ei, cui, in pe. char. de præb. in 6. & in c. hinc etenim. 69. dist. & in c. omnes leges. 1. dist. & cap. quis nesciat. 11. dist. & in sum. 24. dist. & in c. Valentino. 34. dist. per glo. in præc. ff. circa fi. & in Aut. ut defun. seu fi. & ibi Iac. de Bel. gl. & Imo. in cle. 1. in ver si. alii. de resc. Bar. in l. quidam, de reb. dub. Car. in cle. dignum, in 2. no. de celeb. mis. per But. & istum in c. officii, in 2. nota. de pœn. & remiſ. Ale. consi. 205. consideratis verbis dictæ inuestituræ, in 4. col. 2. no. Rotam, de resc. 48 in antiquis. & 22. in antiquis gl. in clem. 2. in uerſ. alteri ecclesiæ, de reb. ecc. non alien. & capitu. 1. in uer. alius, supra de summa Trinita. & in capitu. j in ver. alios, de præb. in 6. Rom. consi. 42. & 94. Bal. in l. & si post tres, in 11. col. ibi, sed quid si statutum dicit, ff. si quis caut. per tex. in l. 1. ad hoc notabilem, secundum eum, ff. de re. du. & per eundem Bal. in l. conuenticulam, in 5. col. ibi, & istud no. C. de epi. & cle. & per eundem Bal. & Sal. in d. l. si fugitiui, & uide gl. & ibi Imo. in cle. 1. in uer. quamuis alia, de sen. & re iu. & differt alter & alius, quia alter intelligitur de duobus, alius de pluribus, licet aliquando aliter capiantur, ut per Pa. de Caſt. in consiliis suis, consilio 50. & Lau. Vallen. eleg. suarum, c. 160. alter de duob. Adde Ale. consi. 34. 1. lib. Car. consi. 91. Ro. consi. 150. & 375.

b Seb. Sap. Facit positionem. De hac dictione, vide Ale. consi. 33. uiso themate, in 1. uol. rep. in consi. 87. in 5. uol. unde etiam Do. And. Sicu. in consi. 7. sapienter, ni fallor. in 1. vol. & Are. in consi. 106. uiso puncto. Et limita illud, quod dicit Abb. hic, quando cum dictione, alius, est adiunctum signum uniuersale, ut quilibet: tunc enim comprehendit maiora expressis, secundum Imo. in cle. 1. de re iud. sequitur Are. per illum tex. in l. pe. C. qui admit. & late And. Sicu. in consi. 23. sapientissimus, in 2. uol. & in consi. 21. præclare, in 2. uol. & in consi. 26. sapienter, eo. vol. tamen hanc limitationem reprehendit Fel. hic, & And. Sicu. consi. 27. scripsit belliſſime, in 1. uol. sed pro sol. uide eū dem consi. 25. in 2. uol.

SVMMARIVM.

1 *Rescripta diuersa contra unum, & super eodem ad diuersos iudices impetrata, si impetrans utroque utatur, non ualent, quia impetrans priuatur commodo utriusque. 6.*
2 *Rescriptum quod est effectum commune, non tollitur, nisi per consensum communem.*
3 *Rescriptum secundum, non faciens mentionem de primo, non est ipso iure nullum.*
4 *Rescriptum alias ualidum irritatur dolo impetrantis.*
5 *Rescripti primum, quod potest elidi exceptione, an requiratur, quod de eo fiat mentio in secundo.*
7 *Citans aliquem super eodem, & coram diuersis iudicibus, an perdat causam.*
8 *Contumax in uno iudicio, citatus in alio, non potest opponere pendentiam litis.*

CAP. XVI.

1 **Ex tenore.** †Qui contra vnum super eo. ad diuersos iudices diuersa rescripta impetrat, & eis vtit, perdit comodū vtriusque. Cōmunis diuisio. Secunda ibi, [Non igitur.] Casus lit. Quidam sacerdos de Collouilla, impetrauit literas ad quosdā iudices p̄ Abbatem de Becco. Iudices citauerunt Abb. coram quibus dictus presbyter noluit respōdere. Postmodum impetrauit alias literas contra eundem Abbatem ad ipſos iudices, quibus hic scribitur, de priorib. non habita mentione, quia cum citassent Abbatem, Abbas proposuit coram eis, q̄ ipſi literas illas nō tenebatur respondere dicto presbytero, q̄a p illas literas ad iudiciū fuerat euocatus, quæ per posteriores non fuerant reuocatæ. Iudices quæ fuerūt quid iuris esset. & Papa respondet, q̄ sacerdos ipse carere debet commodo vtriusque, quia fraudulenter super eodem negotio ad diuersos iudices lit-
2 ras impetrauit. Ber. †No. 1. ar. op. ex tex. q̄ post præsentationem literarum, & citationē secuta non potest impetrator renunciare illis literis, sine consensu rei. Sunt enim literæ per hunc actum
a effectæ communes. [a] De quo uide plene per Inno. & alios in cap.
3 ex conquestione, de rest. spo. †No. 2. quod quemadmodum secundum rescriptum impetratum a diuersa parte, non est ipso iure
b nullum; licet non faciat mentionem de primo, [b] ita & secundum rescriptum impetratum ab eodem, sed opus est exceptione, vt hic. No. 3. q̄ si conuentus coram vno iudice, conuenitur coram alio, potest excipere, quod non tenetur ibi respondere, quia vbi causa cœpta est, ibi debet finiri, vt in l. vbi cœptum, ff. de iudi-
c No. 4. arg. pro & contra, q̄ fraus & dolus [c] sunt diuersa. In hoc tamen multæ sunt opin. de quib. in Iuris gentium, §. sed si fraudandi, ff. de pact. Et vna opinio habet quod fraus idem est quod
d dolus, & hinc tenet ibi Barto. Alia opin. quod fraus inest dolo, sicut

ADDITIONES.

a Communes. Adde Ale. consi. 34. 1. li. Ro. consi. 344.
b Zac. Licet non faciat mentionem de prima. Adde Cald. consi. 62. incipiendo pupillis, col. 6. uer. insuper, cum sim. Videtur enim ut subdit iste tex. uelle uti tali exceptione, impetrando secundū rescriptū, per quod in effectu a primo recedere intendit, facit quod no. Cal. de deci. c. nulla, consi. 14. cod. Old. consi. 219. inc. quidam Hug. in prin.
c Fraus & dolus. Adde Bal. in l. quæ fortuitis, in uer. & præmitte ad euidētiam C. de pig. act. vbi proprie fraus dicitur contra fidem, dolus autem non solū fidem, sed etiam extra committitur, & ideo tanquam genus de pluribus predicatur, & ibi dicit, q̄ duplex est dolus, alleg. nota. in §. si fraudandi, lic. & uide gl. in l. ij. in uer. neque dolus. C. de in litem iuran. & Alb. in dicto suo i uer. fraus, & i uer. dolus, & de dolo, uide quod no. Bar. in l. j. ff. de fideiuſſo. post gl. & in l quod Neruа. ff. depoſi. & per Doc. in c. unico, de commodato. Nam dolus est crimen. d. l. 1. cum gl. & ibi Bar. ff. de fideiuſſ. tuto.
d Seb. Sap. Ineſt dolo. Quod dolus sit tanquam genus, & fraus tanquam species, voluit gl. in l. ij. C. de in lit. iuran. dum vult, q̄ dolus clam & palam committitur, fraus tantum palam, sed confunditur hæc differentia per tex. in l. ij. C. de app. præſe. li. 12. ibi, clandestina fraude, iuncta l. 1. ff. de of. præſe. vrb. ubi euidenti fraude. Aliter sentit Bal. in l. quæ fortuitis, col. 2. C. de pig. act. quod fraus dicitur proprie, quando fit contra fidem, dolus quando fit etiam extra fidem, c. in mandatis, di. 43. de his late dixi in l. quod Neruа, in 3. no. ff. depo. Communiter tenent opinionem gl. Optime facit l. libertus, la 2. ff. de in ius voc. & ibi Bal. & Ang. & per eundem Ang. in l. 1. ff. eo. propter gl. vt obiicies per quos dicit fuisse consultum in quæstione arduiſſima, q̄ lo la productio belli, uel productio seu positio inquisitionis in actis, non inducit pendentiam processus. de quo remittit se ad l. 1. C. de iud. Adde Car. consi. 27. inci. in De, & c. in causa & quæstione excellentissimi, in 3. col. ibi, secundum diſcutiendo, vbi etiam allegatur gl. in uer. vexare, in cle. j. de resc. & ibidem Car. dicit in & per illam glo. fi. Quod non dicitur contrauentum transactioni, donec aduersarius vexet. sed illa gl. solum dicit, vbi agitur de refectione expensarum, non sufficit sola impetratio, & vide ibi Imo. ad fi. Adde Do. in c. quoniam. in prin. de immu. ecc. li. 6. & Ale. in consi. 304. uiso themate supraſcripto, & in l. si q̄ maior, in ij. col. C. de transa. qui tex. multum facit in p̄mū. Sed rīdet illud odio iurantis, qui uiolat iuramentum & non attenditur ibi vſus, quia iurauit q̄ supplicauit, est periurus, quia omnino iam recesſit a iuramento, & facta recipit recedere. Quod intellige, q̄ supplicat causam committi, non facta mentione de iuramento, alias secus f'm Car. d. consi. 29. Nec ob. l. 3. in prin. q̄ quisq; iur. quia f'm Doc. ibi est spālis prouisio inducta in odium impetrantis ius iniquū, vt fiat retorquutio, etiam si eo nō sit vſus. Nec ob. c. dispendia de resc. in 6. quia intelligitur illud, quod ibi dictum est cum effectu, quod fecerit vſus pſentādo, & faciēdo citare, ēt reo nō fatigato, & per p̄s male log. hic Hoſ. q̄ sola ipetratio absq; vſu iducit pēnā. Præterea d. l. si quis maior. & d. l. 3. ponunt casus spāles f'm Arch. 11. q. 1. c. placuit. Nec ob. l. 2. & ibi Bal. in fi. C. q̄ si libel. Princi. datus. vbi hēs, q̄ sola impetratio rescripti, interrumpit præscriptionē, quia illud procedit quo ad perpetuationem actionis annalis, & p̄toriæ, ut no. gl. in d. l. libertus, la 2. Facit ēt l. si falsos, C. de fal. & quod no. Bar. in fi. diuus. ff. e. q̄d no. in l. si uteris. C. de fi. inſt. q̄d sentit iste in summario in c. accedens, de cri. fal. & vide tex. in c. cū p̄, in ver. vſum fuisse, de testi. cog. & uide tex. & ibi istū in c. inter dilectos, de excef. p̄la. in 5. no. & non dē quod uti instrumento ante, quam sit in iudicio productum, tex. est & ibi per istum in ij. no. in c. imputari, de fide inſtr. Adde Ale. consi. 92. 1. li.

sicut species generi. Non dolus potest esse sine fraude; sed non fraus sine dolo. Vnde fraus est dolus adhibitus ad cōmodū proprium, & ad deceptionem alterius, & hanc opin. tenet ibi glo.
4 quæ satis placet. facit l. fraudis. ff. de regu. iur. † No. vlt. q̄ in pœnam dolosi, & fraudolenti, quandoque irritantur literæ, aliās validæ. Et facit iste tex. pro his, quæ dixi supra. n cap. præcedenti.
5 † In glo. 1. no. bene istam glo. quia est magistra in sua materia; & est addenda & coniungenda cum glo. in c. 1. supra eod. Et no. ex princip. istius glo. q̄ quis potest impetrare plura rescripta ad diuersos contra eundem, dummodo non vtatur vtrisque. Et sic vult glo. q̄ ex sola impetratione diuersorum rescriptorum contra eundem, non insurgit annullatio vtriusque rescripti, sed ex solo vſu vtriusque rescripti Hoſtiē. dicit, q̄ ex sola impetratione debet quis priuari commodo vtriusque rescripti, quia videtur fecisse in fraudem. Nam si timebat mortem iudicis, debebat impetrare sub nomine dignitatis. Sed Doct cōiter tenent opi. glo. Nam vt dicit Ioā. Andr. nullum interesse potest prætendere aduersarius ex impetratione secundi rescripti; præcipue si impetrator vtatur primo. Si vero vtatur secundo, tunc posset procedere opi. Hoſtiē. quia potuisset impetrare in fraudem propter lites exortas post datam primi rescripti, & ante impetrationem secundi. Hæc limitatio Io. And. pōt procedere, vbi potest cadere
a fraus, aliās secus. Pone enim q̄ super eodem negotio sint impetrata diuersa rescripta ab eodem: certe nulla fraus imminet, si impetrator vult vti primo, vel secundo. Posset tñ dici, q̄ ex quo habuit primum validum, non habuisset f'm, si fecisset mentionē de primo arg. j. c. postulasti. Et forte hac consideratione habita posset dici f'm rescriptū esse surreptitium, sed non incidit impe-
a trator in pœnam huius c. nisi vtatur vtroq; [a] Et ad literam quæ ponde rat impetrationem, dic, q̄ ponderat in effectu propter vexationem inde secutam. In eadē gl. 1. ibi: [Mutuo se impediunt] Hoſti. dicit, q̄ in hoc casu est Papa consulendus; & hoc verius.
6 † Et in fi. gl. no gl. & tene eā mēti, q̄a quotidie allegāt. Ex qua habes vnam regu. in literis contentiosis, vt valeāt secundæ non facientes mentionem de primis, si primæ sint elidibiles, per exceb ptionem: multo ergo fortius idem dicendū, si sint nullæ. & hāc opi-sequuntur do. in c. ex parte, [b] supra eo. per illum text. Et hoc idem vī procedere in literis beneficialibus, vt no. glo. in c. cū nostris. de concess. p̄b. & in c. suggestum, de iure pa. & in c. in nostra, infra eo. quas glo. no. Sed Goff. tenet p̄riū, in c. literas. de despon. impub. & refert glo. in c. non præstat, de reg. iur. lib. 6. Do. tenuit mediam viam. Dicit enim, q̄ aut inualiditas primarum literarū surgit ex defectu impetrantis; & procedat dictum glos. aut sine suo defectu: puta, quia iudices mortui sunt, & procedat contraria opinio. Aliter autem no. Cald post Ioan. And in d. c. in nostra. Ego sic distinguerem, quod aut tempore impetrationis secundarum, primæ erant nullæ ipso iure: & valent secundæ, vn-
c decunque surgat defectus, vt in cap. non præstat, [c] de regu. iur. lib. 6. Aut primæ erant aliquæ, sed ex post facto incœperunt corruere: & tunc si sunt literæ ad beneficia; non valent secundæ tanquam surreptitiæ, vt A in c. si eo tempore. eo. lib. 6. Aut sunt ad lites; & tunc aut ex defectu primi impetratoris literæ suæ corruunt; & valent secundæ: & sic loquitur c. plerique, infra eod. & supra eo. c. si autem. Aut sine suo defectu; & tunc puto, q̄ secundæ possunt elidi per exceptionem tanquam surreptitiæ, habito respectu ad tempus impetrationis, argum. infra eod. c. super literis. Aut literæ primæ tenent, sed possunt annullari per exceptionem; & tunc aut per exceptionem competentem tertio; & non valent secundæ, tanquam surreptitiæ. Exemplum in materia ca. mandatum, infra eod. Aut per exceptionem competentem secundo impetratori; & valent secundæ, argu. in l. si dari stipuler.
7 ff. de verborum obliga. & l. non videtur latitare, ff. de iudic. † In glo. fin. in fi. No. singulariter istam glos. ex qua habes, q̄ faciens aduersarium citari coram diuersis iudicibus, non debet regulariter perdere causam. Sed satis est; quòd reo excipiente, condemnetur in expensis secundi iudicij; & sic intelligenda est l. vbi
d cœptum, [d] ff. de iud. vbi dicitur, q̄ vbi iudicium cœptum est, ibi
e debet finem habere. [e] Fallit fauore libertatis, vt tunc actor perdat causam; & sic intelligitur l. 1. C. de asser. tol. Vitramō. tenuerunt ibi contra opin. huius glo. vt regulariter perdatur causa; sed communiter tenetur opi. huius glo. quam tenuit Innocen. hic.
8 † Nunquid autem conuentus coram secundo iudice possit indifferenter excipere de conuentione prius facta coram alio iudice? Et credo, q̄ si in primo iudicio fuit contumax; nec purgauit contumaciam, non potest excipere coram secundo. Quia non potest vti beneficio primæ instantiæ, ex quo eam non approbauit comparendo, argumen. opti. in l. sancimus. C. de iudi. Nam si in vna; & eadem instantia non auditur; nisi prius purget contumaciam, vt ibi, fortius nec in diuersa audiri debet. Et videtur de mente Bartoli in l. sepulchri. ff. de sepulch. vio-
f la. Et per hoc dictum infero ad not. limitationem istius texb tus, quòd si citatus vigore vnius rescripti, non comparuerit, non poterit postmodum excipere, si citetur vigore alterius.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Vtatur vtroque. Videtur verior opinio, quòd etiam si non vtatur secundo rescripto, cadat in pœnam per tex. in c. fina. infra eo. vbi tex. imponit pœnam non solum, quia reus fatigatur; sed etiam quia malitiose fuerunt literæ impetratæ; & sic concurrit duplex ratio. Ergo licèt vna cesset quòd reus non fatigetur, non cessat secunda, videlicet ratio malitiæ. ergo debet puniri per regulam. §. affinitatis Institu. de nup. cum no. p. r Abb. in c. quoniam frequenter. §. porrò, infra vt li. non contesti. Nec obstat, q̄ in pœnalibus non fiat extensio. Nam fit, quando militat ratio expressa, l. nec in ea l. quod ait, in prin cip. ff. de adulte. cum similib. faciunt ad h c notata, & scripta in l. 3. in princ. ff. quod quisque iur.
b In cap. ex parte. Vide ibi Imo. & But. Card. But. Imo. & istum de exceptio. capit. dilecte. Calde. de præ. consi. 29. Istum post Hoſt. in c. per vestras, in 3. colum. de donatio. inter virum, & vxorem, & in capi. oblatæ, in vltimo nota. de appel. Roma. consi 383. incipien. dubitatur primo, vtrum electa &c. in 6. colum. alleg. Calder. in hoc titu. consi. 13. & vide Cardina. consi. 94, nobiles viri. in ver. quarto obiicitur. I omi. in capitu. quoniam, in 3. colum. 18. distin. Oldra. consi. 329. quidem Hugo. post prin. Istum consi. 99. in causa, & quæstione. Barto. in l. si filius, per illum tex. ff. de inter. actio. Roma. consi. 224. ista capitula. & consi. 220. circa primum, in 5. colum. Guliel. de Cu. in l. eum qui. in prin ff. de cōstitu. pecu. refert Pau. de Caſt. in l. ita demum, C. de procurat. Rotam in hoc tit. 63. in antiquis. no. quod de gratia. de appel. 69. in antiquis. & in hoc titu. 11. in antiquioribus. Negi. deci. Rotæ. 191. fi pars. & Alexand. consil. 97. incipien. visis processibus, in fin. in secundo volumi. Bal. in l. edita. in pen. colum. in repeti. Paduana. C. de eden. refert Alexand. in l. 1. C. de his, qui pœnæ nomi.
c Regula, non præstat. Vide ibi Io. An. & dicam in ca. venerabili, in 2. colū. post istum de offi. deleg. Et gl. istam limita. 7. modis, vt hic per Moder. *Clarius in c. 2. ad fil. presbyt Ab. 6. & c si motu proprio de proben. & in c. constitutui. infra eod.*
d Vbi cæptum. Limitatur per Mod. hic 11. modis l. vbi cœptum. & dixi plene in no. illa meis, in ver. iudicium, in notabili incip. regula est.
e Seb. Sap. Finem habere. Vide aliqua per Dec. in rub. infra de iudi. col. 7. in 1. lect. And. Sicul. in c. ex transmissa. infra de foro compet.
f In l. sepulchri. ff. de sepul. vio. l. Adde Io. And. in addit. Spec. in titu. de comper. iudic. adi. in §. 1. ver si. sed pone. Bar. in l. quamuis, in 3. colum. de dam. infect. Pau. in l. quamuis, per illum te. ff. de in ius voc. istum post But. in c. proposuisti, ad fi. de foro comp. Vet. de Anch. in repe. c. postulasti, eo. tit. ver. 7. quæro & in consi. 192 magnifice, in fi. istum in c. dilecti, in pen. col. de foro competen. Bal. in l. de die. §. iubetur, in lect. antiqua. ff. qui fatida. cog. & ibi Alex.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum ad beneficia, debet facere mentionem de aliis beneficijs, quę habet impetrans.*
2 *Impetrans beneficium, debet asserere se esse clericum.*
3 *Beneficium impetratum ab illo, qui licet non sit clericus, tamen vadit in habitu clericali, non potest per ipsum obtineri.*
4 *Papa si rescribit pro indigno, an sit ei obediendum.*
5 *Sufficientia alicuius beneficiati, probatur ex nobilitate, scientia, & dignitate.*
6 *Beneficia plura quis non potest tenere, etiam ex dispensatione Papæ, sine rationabili causa.*
7 *Clausula, si impetrans sit idoneus, semper subintelligitur in literis ad beneficia.*

CAP. XVII.

1 **Cum adeo.** †Non valet rescriptum ad beneficium impetratum, de beneficio impetrantis non faciens mentionem. Cōis diuisio. Secunda ibi, [Cū enim] Casus literalis. Quidam clericus P. nomine impetrauit literas a domino Papa, vt Præpositus, & clerici de Gronzola reciperent ipsum in fratrē & sociū, & Præpositus literas istas oīdit Mediolan. Archiepo. Archiepūs multū miratus fuit, q̄ cū ipse haberet sufficiens beneficiū in ecclesia Modecen. mādauerit dñs pa. vt reciperet in d. ecclesia de Gronzola scribens sup hoc dño Papæ. Scribit Papa Archiepō dicens, q̄ si literarū seriē attēdisset, nihil inuenisset in eis qd ipsius aīum offendisset: qa in literis illis de p̄benda ipsius nulla mentio hēbat, nec dicebat Modecen. canonicus, nec ēt clericus noīabat: & in literis talis erat cōditio, Si dignus existeret ad ecclesiasticū beneficiū obtinendum. Et ex his oībus poterat Archiepūs intelligere, quaēr suerāt impetratæ. f. veritate tacita, & sic nō valebant. Ber. No. primo. prima fronte admirandū de Papa, cū mandat sufficienter beneficiato de bēficio p̄uideri. Nā hic Papa non reprehendit illā admirationē, nisi eo respectu, quia non mandauerat pro illo ex certa scientia. No. secundo, q̄ non est scriptura alicuius facile redarguēda; nisi prius pōderet tota vis scripturæ, qd facit p̄, ppere rīdentes, facit l. inciuile, ff. de legi. Itē no. q̄ nō sufficit in impetratione beneficii mētionē facere de p̄benda, vel canonicatu, sed oportet q̄ fiat mentio de vtroq;. [a] Et in hoc nota istū tex. & tenent do. de Rota decis. 459. alias 449. & est rō, qa pōt qs eē p̄bēdatus sine canonicatu, & canonicus esse sine præbenda, vt no. in c. cum M. supra de
2 constitu. †Itē arg. pro & p̄, vtrum in impetratione sit fienda mētio de clericatu. stylus curiæ hēt, q̄ sic, ied credo, q̄ de iure non
3 sit necesse, qa subintelligitur clausula Si est idoneus. † Sed quæ-
ro,

ADDITIO.

a Mentio de vtroque. Adde Rotam in isto titu. 66. in antiquis, & de præbend. secunda, in antiquioribus, & in isto titu. 23. in nouis, item quidam habens, vbi idem tenet. contrarium tenet Pet. de Anch. in reg. accessorium, col. 49. contra quandam decisionem Rotæ, de regu. iur. in 6. Moder tamen tenet hic communem, & respondent ad rationes Pet. & cum communi tranſit Dominicus in repe. c. postulasti. infra eo. in 9. col. ibi vnde cæteris omissis, & allegat istum tex. & hanc partem tenet hic etiam do. meus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ro, qd si quis defert clericā gerendo se pro clerico, cū tñ non sit ordinatus, nunquid valet impetratio beneficii, si dicit se clericū?
a Cōpo. dicit, q̄sic, qa animi destinatione est clericus, & largo mō
b dici pōt clericus, quia assumptus in sortē Domini, vt in c. cum
ſm, de præb. Sed tu vide no. gl. in c. 2. de insti. & c. si. de p̄sum. vbi
c ꝓcludit ꝓrium, & illud verius. Nā beneficium nō pōt ꝓferri nō
4 clerico, qa non est capax iuris spiritualis, vt in c. cām, de p̄script.
† Vltimo hic quærunt Doc. qd si Papa scribit scienter pro indigno, nunqd est sibi obediendū? Et dicunt, q̄ prima fronte rescriptum p̄sumit falsum, arg. hic, & ꝛ. eod. c. q̄ñ. Sed si apparet de certa scientia Papæ, sibi est obtēperādū. 17. q. 4. c. si quia. §. qui autē. Nā instar sacrilegii est dubitare, an is sit dignus, quē Princeps elegit, vt ibi. hoc dicūt verū, nisi tanta esset indignitas, q̄ salua ꝑscientia, sibi obtāperari non posset. Et nota hoc dictū singulariter, qa facit ad multa. Hoc dictū allegaui, & vario mō limitaui in d. cap.
d A si q̄ñ,[d] & dic, vt ibi. † In gl. 2. in fi. no. istā gl. & quatenus dicit, q̄
5 † in ꝑsideranda sufficiētia, dēt hēri respectus ad nobilitatē, [e] scīā,
e & dignitatē, optime loquit, & ꝓbat in c. de multa, in fi. ℣. de p̄b. Et si diceres, Quare in reb. Dei hētur respectus ad istas qualitates extrinsecas? Rñdet, q̄ per has qualitates ꝓuidet bono uniuersali. Nā sine scīa mūdus regi nō pōt. vñ ecclesia vniuersalis indiget vi
f ris lr̄atis, f vt in c. cū ex eo, de ele. li. 6. & ī c. fi. de mag. facit auth. ha
g bita. C. ne fi. pro pat. Sed quatenus glo. dicit, quod debet sufficere sibi & suis, & intellige de suis quos secum necessario debet tenus gl. dicit, q̄ dēt hēri respectus, q̄ possit recipere aduenientes, habere. Nam si est doctor, vel nobilis, vel habenns dignitatem ecclesiasticam, non debet esse solus, nec sine ministro. Item qua intellige hoc f'm situ ecclesiæ. Nā pōt esse, q̄ ecclesia sit extra ciuitatē, ēt in itinere frequētato, ita, q̄ nō pōt facere cū honestate, qn seruet hospitalitatē, secus aūt esset in ciuitate, vbi bñficiū eēt simplex, ita q̄ hospitalitas nō seruat. In summa q̄lūde, q̄ f'm qualitatē plonæ & f'm situ ecclesiæ iudicabit sufficientia bñficii. Ad
6 hoc vide bonā gl. in c. 1. 21. q. 1. † Et valet hoc ad sciēdū, an & qñ quis bona ꝑsciētia possit tenere plura bñficia. Nā vbi nō subest cā rōnabilis, nō excusāt q̄s quoad Deū, ēt ex dispēsatione Papæ,
h vt no. sentit Io. An. post Doc. in c. dudū, [h] il 2. de ele. In gl. in verb. [De p̄benda.] ibi, [] Dēt inde facere mentionē &c.] hodie hoc est
7 magis declaratū per c. si motu, ꝓprio, de p̄b. li. 6 dic, vt ibi. Vltimo no. gl. fi. q̄d in literis ab bñficia ꝛp intelligit, clausula, Si impetrās
i sit idoneus, [i] etiam si non exprimatur, sicut intelligitur illa, Si prę ces veritate nitantur, supra eod. in capitu. 2.

ADDITIONES.

a Animi destinatione. Adde Pau. de Ca. consi. 350. videtur, quod dicta sententia. facit. l. j. §. fi. ff. de bo. poss. ex test. mil. Spe. de act. & pe. §. super actionibus. uer. sed nunquid sublatis. Rot. de prob. in 11. antiq. no. q̄ clericus. Arch. in c. si quis suadente, in pe. col. 17. q. 4. adde l. 3. cum gl. ff. de fun. dot. Bal. in l. ex facto proponebatur, ad ff. de hære. inst. facit consi. Alex. 16. viso ti. in pe. col. tex. in l. & si non sunt. §. quid ergo, ff. de au. & ar. le. Rot. de test. 1. in antiquiorib. Domi. in c. ponderet, in fi. 50. dist. & in c. cum in illis. 6. 1. de præben. in 6. Maria. in c. de multa, in 2. col. de præb. Pet. de Anc. consi. 5. contra donationem, ad fi. Alb. in l. 1. §. 1. in 1. col. ff. de off. præf. urb. & ibi Bal. in 3. colum. bo. tex. in cle. ne Romani, de elect. & Domini. in c. præsenti, § porro de præb. lib. 6. Bar. in l. uestimentum. ff. de auro & ar. leg. do meum in c. iurauit. de proba.

b Seb. Sap. Dici clericus. Vide multa accumulata ad, istam materiam per Do. And. Sic. consi. 20. prælare dixit. in 3. uol. Et contra terminos illius consilii cō suluit Ale. in consi. 98. in 3. uol. uide etiam ad hanc materiam eundem And. Sic. in cōs. 7. in 1. uol. aliqua per D. Iasonem in l. admonēdi. col. 12. ff. de iurei.

c Et illud uerius. Adde Cal. in d. c. 2. & hic. quem sequitur Do. hic per l. ex eo. ff. de mili. test. & uide dom. meum hic allegantem l. nulli. C. ne sacrum bapti. & ibi Bar. & Bal. in auth. si qua mulier, in 6. C. de sacrosc. eccl. quod bona morientis intra annum probationis, non sunt monasterii, de quo plene per do. meū, in c. 2. de test. & facit c. beneficium, cum gl. de reg. iu. in 6. Et pro hac ueriori opinio. uide text. cum glos. in l. si nondum, C. de furt. & ibi Bal. facit Rot. de præb. 17. in antiquioribus, & de iurepa. 10. in antiquis Inn. de sepul. c. abolendæ. Car. in cle. fi. quasi in fi. de refer. Domi. in c. 1. ad fi. de resti. in inte. in 6. facit c. sicut ex literarum, de homi. & quod no. in c. ecclesia, de immu. eccle. & ibi Do. Arch. 21. q. 1. §. fi. post Io. de Fantu. Host. in summa huius ti. 6. quæ possunt obiici, uer. professio certa Istum post alios in c. ex literis, de transact. per illum tex. facit. l. certa. §. fed si parauerit. ff. de leg. 1. & ibi Bar. Ang. & Imo. & ibi Ale. respondet ad l. 3. §. quid ergo. ff. de contra. & uti. ac. tut. de quo textu fecit festum Rom. in l. si ex legati causa, in 4. col. ff. de uerb. oblig. & do. meus in rep. rub. de reb. eccl. non alie. fol. 30. ibi, & inquantum superius. & reprobat Ale. in d. §. fed si parauerit dicta Alb. in 12. par. statu. q. 205. item habeo duas pulchras quæstiones, vbi plura allegat in hac materia destinationis; quæ reuera uidetur brocardica, vt dixt Ale. consi. 95. inci. alias consultus, in 3. uolum. & Fran. de Are. consi. 6. in ult. col.

Ant. Fran. Vtrum bona ingredientis monasterium, si egrediatur ante professionem, vel intra annum probationis, recuperet bona, dicas, q̄ sic, quia licet per ingressum monasterii, bona transferantur in monasterium, ut in auth. ingressi, C. de sacrosc. ecc. cum simi. tamen illud est uerum, si emisit professionē expressam, uel tacitam iuxta materiam. c. licet de reg. immo posito, q̄ per ingressum simpliciter bona applicarentur monasterio, tamen eo egresso, daretur reuocatoria contra monasterium. Pro quo uide glo. fin. in c. in præsentia, de probatio. & habetur per Barto. in l. si mater, in fin. C. de suis & legiti. & utrum ualet ingressus cum reseruatione bonorum, uide Bart. in d. auth. in gressi, in 2. col. in fect. & in repe. in 6. col. Et communis opin. est quod ingressus ualeat, non autem reseruatio, de quo per Ale. in l. 1. §. pe. ff. de uerb. ob. & per Io. And. in c. fi. de condi. appo. & Bal. in l. si pater. ff. de adop. & in l. 1. §. il lo, C. de Lati. liber. tollen. & per Bal. Ang. & Imo. in l. si quis institutus fuerit, & excepto fundo, de hær. insti. & habetur per Do. Car. & Doc. in clem. fi. de re. & per D. Ant. & Doct. in c. 2. de statu mon. & per Io. de Imo. in l. ubi. ff. de do na cau. mor.

d In d. c. si quando. Videtibi per Mod. & quæ notantur in c. quanto, infra de consue. in c. inquisitioni, de sent. ex com. & in c. ad aures, de temp. ord. vide magistrum Rober. de Litio in suo quadra. sermone. 34. in c. si quis uoluerit matrifieri, allegantem Albe. Magnum, q̄ promouentes ad ordines, uel curam scienter indignum, absque dubio peccant mortaliter.

An. Fran. Circa hoc, an promouens scienter indignum, peccet, vel aliter teneatur ecclesiæ ad interesse, uide no. per Mod. in cle. 1. de æta. & qua. & quæ apposui. quam posui supra in c. si quando, in 1. col. hoc eo. ti.

Vbi idem quæritur. & in capitu. cum teneamur. infra de præb. nd. & c. significauit de offi. ordi.

e Ad nobilitatem. Adde Inn. in c. dudum, il 2. ad fi. de elec. gl. in c. constitutus, in uer. impotentiam, de app. & ibi Phi. post alios in 5. colum. Doct. in c. de multa, in fi. de præb. in uersi. sublimes, & literatas, & Tho. quoli. 6. artic. 9. in contrarium facit tex. in capitu. uenerabilis, de præben. & glo. 24. q. 1. capitu. quæniam uetus. & Bal. in l. in dando. ff. de tuto. & cura. da. ab his, & glo in l. scītas, quæ est l. 5. ff. pro socio. Cyn. in l. prouidendum. per ilium tex. C. de post. & Roma. in l. si uero, §. de uiro, in 53. fallentia, ff. solu. matrimo. Et de nobilite uide plene Barthol. Cæpol. in tracta. de impetratore militum, alias de militari. dixi plene in rep. c. grandi, de sup. negligen. præla. li. 6. Idem dicas præstandis uictualibus per istum, supra de constit. cum omnes, in pe. colum. & ibi dixi. & uide bo. gl. 2 1. q. 1. in c. 1. in verbc, necessitatem. & c. non cogitur. 41. dist. Adde Rom. sin. suis, fol. 20. inci. nobilitas.

Zacharias. Dic tu, quod iste dum uoluit allegare Roman. in suis sing. q̄ est sin. 446. quod incipit nobilitas inducit præsumptionem, facit melius singu. suis 487. incipien. heri fui interrogatus. ubi legitur in terminis huius ex suis, quibus adde Pau. de Cast. consi. 127. & consi. 229. & Bar. in l. 1. C. de dignit. a. li. 12.

f Viris literatis. Vide Io. Mona. in c. super eo, & de hære. li. 6. ubi dicit, q̄ ecclesia indiget uiris literatis, & non asinis ferratis.

g Suis, uide istum in c. 1. in glo. pe. ad fi. de cohabita. cler. & mulie. & gl. & docto. in c. studeat, 50. di.

h In c. dudum. Vide ibi gl. in uer. retinere. & ibi Doct.

i Sidoneus. Vide quod legitur, & quod no. in c. fi. de præsum. & in cle. unic. in uer. constiterit, de offi. dele.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum dubium debet reduci ad ius commune; etiam quod uerbis proprietur.*
2 *Processus factus contra ius, quia iudex male intellexit canonem, uel legem, est nullus.*
3 *Processus, an & quando potest pronunciari nullus parte absente. Iudex potest parte non citata procedere, quando notorium est ipsam nolle habere defensionem.*
4 *Peremptoria citatio quomodo fiat.*
5 *Clausula in fine posita, an & quando concernat præcedentia.*
6 *Statutum an & quando debeat interpretari secundum ius commune.*
7 *Priuilegium qualiter sit interpretandum.*

CAP. XVIII.

1 **Causam quæ.** Ordo † rescripti interpretationē recipita iure cōi. vel ad idē sic. Clausula
rescripto posita, dēt ad statū iuris reduci, vbicūq; ista reperiatur.
In prima parte ponit partis ꝯquestio. In secūda resp̄nsio, & iu
dicū instructio, ibi, [Nos.] Casus h. Inter ecclesiā Præmostratē. e
una parte, & ecclesiā Pramō. ex altera vertebat q̄dā cōtrouersia
sup quibusdā possessionib. Cā fuit ꝓmissa sub hac forma: Si alte
rutra partium legitime citata nō venerit, vel iudicio parere ꝓ
pserit, recipiatis partis p̄sentis probationes, & qnātū de iure po
teritis; in causæ cognitione, ꝛc decisione, ꝓcedatis. Orta fuit dub
tatio sup forma huius rescripti, ex eo, quod dicebatur, si aliqua
pars citata &c. recipiatis, ꝓbationes alterius, & cām terminetis.
Dicebat, q̄ ēt li. nō cōte. poterāt recipi testes, & sñia ferri pp cō
tumaciā alterius partis. Quæsiuerūt iudices, qd iuris esset. Dicit
Papa, q̄ clausula illa, quātū de iure poteritis, p̄cedere dēt clausulā illā, de probationū receptione; & ante illam fuerat inserenda
vnde monet, vt clausulā intelligant ibidē, vbi ab initio debuit
poni. & in causa ipsa iuxta tenorē literarū priorum, p̄cedāt; ita
men. vt si legitime in eodem negotio est processum, stabiliter g
sequeret. Si vero occasione illius clausulæ aliqd in p̄iudiciū partis
alterutrius est attentatorum, illud decernit Papa nō valere. Ber
No. j. tria dicta notabilia & mēti tenēda, q̄ pūt ex hoc tex. colligi.
a Primū dictū, q̄ rescriptū p̄cipis dēt in dubio reduci ad i⁹ cōe.
& si

ADDITIONES.

a Ad ius commune. Adde text. in capitu. licet, de præben. glo. in c. paratus, in uer. prodesse. 23. q. 1. Old. consi. 268 quæstio est, vtrum per priuilegium, ad ibi, & ulterius sepe compertum est. Card. in isto titu. consi. 2. & de sententia commu. consi. 1. Bald. in l. 1. versus finem, ff. de consti. princ. Dom. in capitu. licet canon. §. fin. in ij. colum. de electio. in 6. post Ioan. Mon. & Ioan. And. ibi, Bald. supra eod. capitu. cum ordinem. in 5. colum. uersicu pone ergo, & Papa contulit Roma. consi 350. ad fi. Host. in summa huius titu. §. de ipsius interpretatione, per totum illum § Cardina. consil. 94. nobiles viri domini de Vinciguerra. facit quod noluit Oldra. consi. 38 quem sequitur Ana. in capitu. fraternitatis, in penult. colum. de hære. & quod no. Cald. de reg. consi. 33. & Bal. in c. super eo, in prin. de offi. dele. quod rescriptum Papæ recipit limitationem a iure communi, & omnes clausulæ appositæ in rescriptis, testimoguntur ad litigantes, & quod no. in l. falso. C. de diuer. rescrip. Facit quod uoluit Rota de ap. 3. in nouis, versicu. fi. & Aegi. dec. 419. si adiutori, & sequen. & Lu. consi. 362. quo ad primum artic. post prin. & Phi. in c. ut debitus, ad fi. in fo. pe. de app. & per Moder. hic. Adde Ro. consi. 330. Fulg. consi. 61. Pet. de Anc. consi. 354.

a etiam si oporteat id facere per improprietatem verborum, a seu per transpositionem clausularum. Et ratio huius dicti est: quia rescriptum conceditur ad iuris obseruantiam; nec aliquid debet continere contra ius, quia tunc esset priuilegium, vt no. dicit glo. super ver. noscatur, in fi. in capit. 1. de consti. lib. 6. & per Cy. in l rescripta, C. de p̄c. Impe. offe. Ideo, vt rescriptū non operetur contra naturam suam, debet ita & taliter intelligi, vt nō obuiet iuri communi. Quod intelligo, quando verba hoc patiuntur. Num, vbi nulla esset ambiguitas, cessat illa communis interpretatio, vt l. ille, aut ille, §. cum in verbis, ff. de lega. 3. & ex his ha
2 bes claram rationem decidendi ad hunc text. † Secundum dictum notabile est, quod processus factus vigore literarum male intellectarum, non subsistinetur ex errore male intelligētium: sed si reperitur processus contra ius, debet pronunciari. Et ex hoc infertur, quòd si iudex processit contra ius male intelligen-
b do [b] legem, vel canonem, processus nihilominus est nullus. Ad hoc cap. cum dilectus, infra de consuetu. vbi bo. tex. Et secundum hoc debet intelligi glo. in ca. vnico, de postulatio. præla. lib.
3 6. in verbo, de cætero. † Tertiū dictum notabile est, quòd pro-
c cessus potest pronunciari nullus parte absente. c Sic fecit hic papa, quod dicit Abbas valde notandum. Hoc dictum non admitterem indistinctē, quia regulariter nihil debet iudex facere in p̄iudicium partis absentis, vt in c. omnia, & in c. caueant. 3. qō. 9. & in ca. 1. de causa possessio. & proprietatis. Sed istum tex. saluo
d in duobus casibus. Primo, propter notorietatem. Nam notorie constabat Papæ in hoc nullam defensionem competere absenti, cum dubium surgeret ex tenore sui rescripti. e Et secundum hunc intellectum habes hic casum, quòd parte absente, non citata, potest iudex procedere, si notoriæ constat nullam defensionem competere absenti. Et in hoc casu intellige capitulum, cum olim, de re iudicata, & ibi dixi. Et videtur bo. tex. in l. secunda. §. quod de frumentaria, ff. de admini. rerum ad ciu. perti. & ibi Barto. Secundo saluo, quando nullitas surgit ex interpre-
f tatione rescripti [f] apostolici. Nam quemadmodum ipse Papa potest interpretari suum rescriptum parte absente, vt in capitu. cum olim, de verborum significatio. & ibi no. ponit Innocen. ita & decernere potest nullitatem actus accessorie prouenien-
4 tem ex interpretatione rescripti. † In glo. secunda ibi, [Post ipsum terminum peremptorium.] per hoc dictum glo. dicunt Innocen. & Compost. quòd ista clausula comminatoria appositā
g apponi in termino peremptorio, g vt in d. l. in perēptorio, ff. de iud. Sed Barto. aliter distinguit in l. si finita. §. Iuli. ff. de damno infec. Dicit autem, aut iudex comminatur se processurum quantum de iure poterit, vel per verba similia, & tunc non habet
h vim peremptorii, h quia potest intelligi, quòd procedet ad aliā citationem. Aut comminatur se processurum ad decisionem, & cognitionem negotij; & tunc haberet vim perēptorij. Idem videntur velle Domi. de Rota, deci. 237. Sed ꝑhoc dictum opp. de d. l. in peremptorio vbi dr. q̄ iudex in perēptorio comminat se processurum ad cognitionem, & decisionē & c. Ergo nō hēt vim peremptorij. Solu. respondeo dupliciter sustinendo Barto. quòd tex. ibi non imponit necessitatem iudici, vt apponat illam clausulam. Vnde dico, quòd illa clausula ponitur ad cautelam, cum exprimitur peremptorium, quia terminus peremptorius, habet vim trinæ citationis, vt in l. tres denunciationes, C. quomodo, & quando iudex, & in l. contumacia, ff. de re iudica. & vigesimatertia, quæstio. 3. capit. de illicita. Et vide plures practicas per glo. in capi. constitutionem, de sententia excommunicatio. libro 6. Et sic quatenus glo. hic dicit, quòd debet poni illa clausula in peremptorio, non bene dicit, si per verbum, debet, intendit inducere necessitatem: secus de honestate. Secundo, & melius potest responderi, quòd tex. in d. l. non dicit, quod in peremptorio debeat exprimi illa clausula; sed potius declaratur, quid importat peremptorium. Nam dicendo, cito te peremptorie, nihil aliud est dicere, quam comminari de non expectando vlterius partem: sed de procedendo vlterius ad cognitionem, & decisionem, quantum de iure poterit fieri. Si ergo importat significatum peremptorij, debemus dicere, quòd verba explicite prolata, habent vicem peremptorii; quia non refert quid ex æquipollentibus fiat, in capit. licet ex quadam, de testi. &
5 l. certum, ff. si certum petatur. † In glo. [in verbo, [Inferenda] ibi, [de ap. cap. inquisitioni.] Aduerte, quia glo. corrupte inducit illud capit. inquisitioni. nam probat totum contrarium, & de eo potest formari fortis oppositio ad istam reuolutionem clausularum, quam Papa hic fecit. Nam tex. ibi dicit, quòd clausula, omni appella. remota, concernit omnia præcedentia: ergo ista clausula, quantum de iure poteritis &c. debet concernere omnia præcedentia; & sic qualificare id, quod fuerat dictum de probatione recipienda; & tunc absurditas nulla surgebat. Solu. dico soluendo contrarium dupliciter. primo quod clausula in fi.

posita

princ. C. de inofficioso testamen. vide d. Ias. in l. 3. §. si is pro quo. in princ. ff. quod quisque iur. Fel. in cap. 1. colum. 4. versi. priuilegium, supra eod. Dec. in consi. 124. in 3. colum. & seq. Sco. in l. nemo potest, in penul. colum. ff. de legat. 1.

b Male intelligendo. Vide no. per Moder. in c. 1. de sen. & re iud. cum concord. ibi positis per eum.
Adde tu Pet. de Anch. consi. 191.
Zachar Adde de hac q per Fel. in cap. 1. colum. 8. circa fi. ver. limitatio nota. de re iud. eundem in cap. cum ex offi. colum. 11. versi. 5. conclu. de præscrip. Maria. de Se. in cap. illa, in fi. quem ibi refert, & sequitur idem Fel. de accu. vbi alleg. Innoc. in c. cum ex offi. supra alleg. & Roma. sing. 45. incip. iudex pronuntiat.

c Parte absente. Adde Domi. in capitu. inquantum, in notab. vigesimaprima distinctio. per illum tex. in ver. absque omni controuersia, ad idem tex. & ibi Dom. in cap. relatum, 3. quæst. 2. licet contrarium firmet hic Imo. & dom. meus.

d Propter notorietatem. Adde tex. secundum' dom. meum hic, & in capitu. bona. il primo, in versicu. porro, de electio. & quod legitur, & notatur in eapitulo, cum olim, de re iudica. & est bona glo. in terminis in capitu. fua, in glos. fi. de offi. vica. vbi no. quod iudex potest pronunciare super nullitate ex defectu impotentiæ iudicis, vnde infert, quod ecclesiasticus potest pronunciare nullum esse processum habitum per secularem contra clericum coram eo factum, etiam parte non vocata, licet Imo. & do. meus hic aliter velint, & non bene, vt hic per Mod.

e Adde, de' hac materia videndum late Franc. de Aret. consi. 164.

f Sebastianus Sapia. Sui rescripti. Comprobatur, quod etiam non citato possessore, iudex potest dare licentiam alteri ipsum expellendi, quando constat notorie ipsum possessorem fouere iniustitiam, vt per Abbatem post Innocen. in cap. accepta, infra de restitu. spoliato. no. Roma. in consi. 599. in præmissa, columna 2. Deci. in consi. 191. incipien. in causa, quæ agitatur, columna 4. versicu. sed tamen, Riminal. in l. si pacto, quo pœnam, columna 4. C. de pact.

g Rescripti. Adde Pau. de Cast. pulchre consi. 51. in 3. columna, & Innocen. in cap. cum olim, aliter intelligit eum ibi But. in prima columna, & hoc intelligo in papa. In interpretatione autem ab inferiore a papa iudicialiter bene requiritur citatio, secundum Innocē. & Butri. in d. capitulo, cum olim, in termino peremptorio. Tu adde Ioan. de Imo. in capitulo, cum dilecti, in versicu. & no. quod in perempto. & in versic. an autē facta citatione super tota causa, infra de dolo & contuma. & Docto. in cap. consuluit, de offic. delega. & in cap. auditis, de procura. & in capitu. tum ex literis, de in integrum restitutio. Bald. tamen Ioan. de Imo. in d. cap. cum dilecti. communiter seruari, quòd comminetur se processurum ad ulteriora, etiam vsque ad sententiam inclusiue. Et quando sit opus peremptorio, & quomodo, vide pulchre Sal. in l. si ea. in pen. colum. C. qui accusa. non pos. & Barto. in l. ad peremptorium, ff. de iud. & in l. si finita, §. Iul. hic alleg. per Abb. istum & per eundem in d. cap. consuluit, vbi dixit, quod regulariter non requiritur peremptorium, nisi in prima citatione, quę fit in ingressu litis. Item ad sententiam audiendam, in alijs actis iudicij sufficit vna citatio. Facit cap. 2. de test. vbi ad receptionem testium sufficit vnica, & ita Barto. in d. §. Iulianus, nisi vbi agitur de præiudicio graui, in iudicio, vel extra, quia requiritur trina, vt per Innocen. in cap. ad petitionem, de accusa. exceptis decem casibus, qui ponuntur per Moder. in d. cap. consuluit Et regulariter vbi requiritur trina potest fieri vna pro omnibus, iuxta glo. in ca. constitutus, de sent. excommu. in 6. Fallit tamen in 6. casibus, de quibus Ale. in l. contuma. ff. de re iudica.
Adde, vt per Oldr. consi. 3. & quando sufficit vna pro omnibus, vide Roma. sing. suis, folio 23. in fi.
Antonius Franciscus. Ad istam materiam de peremptorio, quæ satis diffuse vbique traditur, vt in l. ad peremptorium, ff. de iud. & in l. si finita, §. Iulianus, ff. de damno infec. & in l. consentaneum, C. quomodo, & quando iudex. Adde quod statutio termini facta per iudicem, in dubio videtur esse peremptoria, vt in l. fi. ff. de fer. & in l. prima, C. de dila. & habetur per Domi. Anto. & Moder. in capitulo, pastoralis, de exceptio. Et an post terminum perempto. ium datum a iudice audiatur volens opponere: no. Doctor. in capitu. quod sicut, de electio. & in capitulo, coram, de in integrum restitutio. & per Ioan. And. Hostien. & Innocen. in capitulo, cum dilectus, de fide instrumentorum, & habetur in clementina prima, de exceptio. & per Archidiac. 30. quæstio. 3. & in capitulo, iudicantur, & 22. quæstio. 4. in capitu. de illicita, & vide in glo. summæ, 13. quæstio. 2. & an omnis terminus datus post litem contesta. dicatur esse peremptorius, habetur in l. cessante, C. quomodo, & quando iudex, & in capitu. sæpe, in capit. super eo. vbi per Innocen. de appel. & tene menti, quod in citationibus, quæ fiunt a principio antequam aduersarius compareat, requiritur peremptorium, si citari faciens, vult adipisci possessio. bonorum, & sibi satisfieri de damnis, & sumptibus, quoniam illa sunt grauis prę iudicij, vt no. voluit Ang. in l. ad peremptorium, ff. de iud. & voluit Innocen in cap. ad petitionem, de accusatio. vbi multa dicit circa istam materiam. Adde tamen, quod etiam si in citatio ne' non adijciatur aduerbium, Peremptorie, si iudex citat ter, subintelligitur illud aduerbium, Peremptorie, de quo vide glo. in cap. si episcopus. 17. dist. & habetur in c. de illicita, & in l. tres denunciationes, C. quomodo, & quando iudex.

h Non habet vim peremptorij. Adde Imo. in d. §. Iulianus, & ibi plene per Doctor. & maxime per Alexan. & Butri. de appel. capitu. sæpe, in 8. columna ibi, hoc puto. Limita tamen hoc tribus modis. Primo, nisi dicatur, Procedemus ad cognitionem, & pronunciationem. Barto. in d. l. Iulianus. Roma. de re iudica. decema, in nouis. Item licet in causis profanis. Butri. in capitulo, quoniam, §. si vero, vt lite non contesta. & in d. capitulo, consuluit, in 6. de offic. deleg. & in capit. ne cler. vel monachi. & in cap. cum causam, de iuramen. calum. & ibi istum in penul. colum. Imo. in cap. ad petitionem, de accusa. & ibi Ana. in 8. columna, Barto. in d. l. ad peremptorium, & ibi Bal. Spe. de cita. §. viso. ibi, & quæro, an clausula. Imo. & Roma. in d. §. Iulianus, Limita secundo nisi comminatio dicat, alias elapso tempore, non audiemus, quæ importat peremptorium. Barto. in l. mancipiorum, prope finem de optione legato, & sequitur Butri. de exceptio. capitulo, pastoralis, in 4. columna. Limita tertio, nisi essemus in iudicijs summarijs, Bal. in rubrica, C. comminationes, vel epistolas, licet contrarium teneat Ludo. & Ale. in d. §. Iulianus.

a Sebastianus Sapia. ¶ Improprietatem verborum. Facit tex. in l. si quando, in

Universidad de Deusto
Biblioteca

a sita [a] ꝓcernit oĩa præcedentia; nisi illa habeant suam determinatiõẽ, [b] vt probatur in c.cũ dilectus, de don. dixi in c.sedo requiris, de app. sed illa clausula de recipienda ꝓbatione determinabat verba ꝓcedẽtia, vbi fuerat dictũ, de iure: ergo illa clausula dẽt referri solũ ad sequẽtia. Vel sedo, vbi clausula ponitur in principio alicuius orationis, est pars illius orationis; & solum concernit sequentia, vt dixi in d.c. secundo requiris. vnde illa clausula concernebat solum sequentia, ideo fuit opus intelligere per transpositionem clausularum, ne aliquid committeretur contra ius cõe. Vide ẽt de his p Bar. plene in l. prætor, ff. vi bono. rapto, & in l. talis scriptura, ff. de legat. j. dixi plene in d.c. secundo requiris. Et ex prædictis habes modum interpretandi rescripta, vt in dubio sem
b per reducantur ad ius cõe. Et hinc occasione sumpta, Inn. & Hostien. & Compostel. tractant de interpretatione aliarum dispositionũ; & inter cætera dicũt, ꝙ statutũ debet interpretari ſm ius cõe: pro quo vr̃ tex. in c. cum dilectus, de conſ. & in l. 2. C. de noxa. Tñ in hoc aduerte vltra eos: nam vbi statutũ esset priuilegia-
c tiuum, debet intelligi, vt aliquid addat vltra ius cõe, [c] vt probatur in l. 1. ff. ad muni. sic dicimus de ipso priuilegio, vt in c. in his, de priuil. Si vero est merum statutum; & tunc quatenus præiudicat iuri priuato, debet intelligi stricte, & per subauditionẽ, si opus est, debet reduci ad ius cõe, vt est tex. no. in d. l. 2. C. de noxa. Aut non præiudicat iuri priuato, sed tm̃ iuri cõi; & tunc dicerem, aut loqꝰ tur pure in terminis iuris cõis; & debet ītelligi ſm ius cõe; & satis operabitur inducendo nouum remedium agendi, ad hoc reducendus est Bar. in l. 1. ff. ad leg. Falcid. facit c. ex parte. 3. de verbo. sig. hoc intellige, vbi ius cõe loquit ꝓ verba propria. si vero loquit ꝓ verba impropria, & statutum in eadem mã loquitur per verba similia; & tũc statutum nõ reducitur ad ius cõe; sed intelligitur vt iacet, & ad hanc theoricã adduco doctrinam Bar. in l. 4. §. prætor ait. ff. de damno infecto. vbi dicit, ꝙ si statuto cauetur ꝙ fiat citatio ad faciẽ, vel ad domũ, sufficit quod fiat in domo, vel personaliter; neque intelligit illa alternatiua, vt sit ordinis, quemadmodũ intelligitur ius cõe, in l. scire oportet. §. oportet. ff. de excusat. tuto. Aut statutum non loquitur pure in terminis iuris cõis; & dico ꝙ debet intelligi ꝙ aliquid addat ad ius cõe; non autem per impropriationem dẽt reduci processus ad ius cõe: ar. optim. in c. cum dilectus, §. alleg. & aliud est in rescripto, quia statutũ fit vt plurimum, vt aliquid addat, & est lex municipalis. prima distin. ciuis ciuile. sed nã rescripti non est vt aliquid addat; & ideo debet
7 reſcriptũ strictiſ intelligi, q̃ statutũ. †In gl. in ver. [Præcedat.] ibi [se
d cus in priuilegiis.] [d] hoc intendit gl. ꝙ priuilegium, non debet ita stricte interpretari, sicut rescriptum. sed tu vide qualiter sit priuilegium interpretandum, quod no. in c. olim. de verbo. sig. & per Bar. in l. fi. ff. de constitutio. Prin. & vide gl. in c. ordinarij, de offi. ord. li. 6. & aliquid per Doct. hic.

ADDITIONES.

a Clausula in fi. posita. Adde Ang. in §. hinc nobis, in fi. in Auth. de hære. & Fal. Bar. in l. si ita stipulatus. §. Chysogonus. ff. verb. obligat. But. ſ c. 1. de pac. Bart. in l. ſi cui, la 2. ff. de leg. 1. & ista alle. hic domi meus,

Aduerte tamen, aut nos quærimus quoad qualitatem posiram in vna clausula, an videatur repetita in alia: & ista non est materia nostra, sed vocatur materia repetitionis. De qua vide per Bal. in l. quemadmodum. §. hæc verba, ff. ad leg. Aquil. & Bar. in l. quarta. §. erit, ff. vi bon. rapt. & in l. doli, ff. de ser. corrup. per Host. & alios in c. ſi. de procur. per Imo. in clementi vnica, de sup plen. negligen. præla. post Butri. Alex. conſ. 48. alias 51. in 1. volumine. Io. An. & Dominic. in c. vbi periculum. §. nulli, de electio. li. 6. Ang. cõſ. suo 28. Are. conſ. 144. in gl. colum. 1. in ver. appellare, & ibi per istum in apoſti. de appella. & per Are. in l. talis scriptura. ff. de legatis. j. Aut quæritur, an clausula absolute posita, quæ stat per ſe, referatur ad omnia, vel similia, & ista dicitur materia relationis, de qua agitur hic, de qua vide plene per Doct. in l. talis scriptura, & in l. seruus plurium. §. fi. ff. de legatis. 1. & c. inquisitionis, infra de appellatio & plene per Modernos. hic limitando octo modis hanc materiam, & per Bar. & Bald. in l. 1 per illum textum. C. de libe. præte. per Bart. in l. Titia. §. idem respondit, ff. de verb. obligatio. & in l. auia. in princ. & per illum textum. ff. de conditio. & demon. & in l. ſi quis ex argentarijs. §. ſi initium. ff. de ede. gl. & Archidiac. 3. quæstio. 5. c. statuimus. Dominic. in c. quorum, in princip. 2. ibi, no. bene, de immunitate ecclesiæ, in 6. gl. & Docto. infra eodem, ca. olim. in versi. ad omnia per Bal. in §. 6. Inſt. ad legem Aquiliam. & in l. 1. in fi. ff. de constitutio. prin. & in l. 1. C. de leg hær. plene per Docto. in l. ſi idem cũ eo. §. fi. de iurisdictio. omn. iud Roman. conſ. 439. 1. col. & conſ. 480. ad fin. & conſ. 345. vlti. colum. Et aliquid per istum in c. ecclesia vestra, in 3. colum. de electio. & Docto. in c. 1. de postula. præla. lib. 6. in capit. 1. de præscrip. lib. 6. gl. in clementi. ne Romani, de electio. Card. & Imo. in c. cum dilecti, de donatio. Bar. conſ. 83. incipien. in facti contingentia. Bal. in l. omnes populi. in 11. colum. in versi. & dixi, ff. de iuſt. & iure. no. Inſt. de rerum diuiſio. §. item lapilli. Card. in clementi. sæpe; in uerſi. fine figura, de verbo. signifi. Adde tu Roman. conſ. 112. & 116. Aret. conſi. 156. Alex. conſ. 51. Fulgoſ. conſ. 42. & Rapha. Comen. in conſ. 2. & 148.

Zac. Adde ꝙ clausula in fine posita, refertur & concernit præcedentia, nisi fuerit restrictiua, ita Bart. in l. prætor. la 2. ver. critique de causa, ff. vi bon. rap. idem cum Bal. in l. 1. de liber. præter. Flor. in l. ſi seruus. §. inquit. ff. ad legem Aquiliam. ſic post alios, in cap. cum dilecti, colum. 2. & in apoſtil. post eum, de donatio. Alex. conſ. 11. alias secundum maio. nume. conſi. 153. vol. 2. per Io. nisi tamen resultaret absurditas, vt in præalle. c. cum dilecti. & Card. in cle. 1. §. quia autem, de statu mona.

Ant. Fran. Circa istam materiam de clausula in fine posita, an referatur ad omnia præcẽdentia, vel ad quæ, quia hic multa dicuntur per Do apoſtillantes, solum adde, quod quoties materia est fauorabilis & amplianda, clausula in fine posita refertur ad omnia præcedentia, nisi per talem relationem materia amplianda restringeretur, tex. est reputatus singularis in cap. ad liberandam. de iud. per quem limitantur ea, quæ habentur in cap. secundo requiris & in capitulo. inquisitionis, de appellatio. Et quando clausula generalis est subiecta enumerationi certarum ſpecierum, an restringatur ad species eiusdem quantitatis, qualitatis, aut propoſitionis, vide etiam Bald. in l. ſi in aliquam. ff. de offic. proconſ. in vlt. col. Et adde quod restringitur ad ſpecificata tantum, si poteſt fieri ſalua ratione recti sermonis, vt no. in l. ſi & pluribus. ff. de ſolu. & per Bart. in l. Aurelio, in §. Caius. ff. de liber. lega. Reliqua circa materiam istam vide in locis hic alle. per apoſtillantes.

b Seb. Sap. Determinationem. Quod clausula in fine posita referatur ad præcedentia, etiam in materia odioſa, tenet Ale. in conſ. 101. ſuper eo, de quo quæritur, col. 4. 3. volumi. probat tex. in l. 1. C. de liber. præter. vbi D. Iaſ. ponit reg cum multis limitatio, vide etiam pulchre per Fan. de Cast. in l. ſi. ff. de reb. dub. ubi D. Barth. Soc. & per Dec. in conſ. 92. uiſo puncto, & in conſ 11. in 1. col. per Ale. in conſ. 25. ver. 2. reſpondeo, in 1. uol.

c Vltra ius commune. Vide plene per Dominum meum hic, & Ale. in l. 4. in §. prætor. ff. de dam. infe. & in l. fina. §. in computatione, C. de iure deliber. & ibi cetur in c. cum dilectus, infra de conſ.

d Secus in priuilegijs. Adde Butri. & Imo. hic, & idem de foro competenti. capitulo, dilecti, in 4. colum. Bal. in l. nec aums, C. de emancip. lib. Anan. conſi. 70. uiſis & ponderatis, & in capitulo, ad petitionem, poſt Cardina. in 3. colum de accuſatio. istum per Ioa. de Ligna. in capitulo, at ſi clerici. 14. colum. de iudi. Cal. hoc tit. conſi. 12. Io. And. in capitulo, dudum, in fi. de electio. Bal. in l. ij. poſt gl. C. de in ius voc. & in l. rescripta, C. de precib. impera. offer. Dominic. in capitulo. authoritate, de priuileg. in 6. & in c. notandum. 24 quæſtio. 3. Oldra conſi. 168. queſtio est. Et vide hic plene per Moder. ponentes aliquas declarationes circa materiam priuilegiorum per 6. col. Adde Ale. conſi. 5. & 46. & 191. 2. lib.

SVMMARIVM.

1 *Surreptio vitiat gratiam ipso facto. 5. 6.*
2 *Onus probandi, quod vnus actus præcesserit altum, incumbit alleganti actũ præcessisse.*
3 *Actus præsumitur factus legitimo tempore, nisi contrarium probetur.*
4 *Rescriptum ꝙ sit surreptitium, quis habet probare.*
7 *Rescriptum faciens mentionem de statuto, an debeat dicere de statuto lato, si statutum est iuratum an sufficiat simpliciter facere mentionem de eo.*
8 *In iuramentis intelligitur excepta authoritas superioris, quod est verum quando præſtantur ſuper re ſubiecta ipſi ſuperiori.*
9 *Papa non habet dominium rerum eccleſiaſticarum, ſed bene habet liberam adminiſtrationem.*
10 *Surreptio vſque ad quantum tempus poteſt opponi.*

CAP. XIX.

Constitutus. Hoc intẽdit. Non valet rescriptum eccutoriũ impetratũ super præbenda, & canonicatu, in quo nulla est facta mentio de stat. vel certo canonicorum numero iuro firmato. Vel summatur aliter, quoad intellectum. non valet impetratio in ecclesia numerata, non facta de numero mẽtione, si ꝑ eũ frãgit numer⁹ canonicorũ; licet ñ frãgat numer⁹ ꝑbẽdarũ, & ꝑ cessus sup inde facꝰ est nullꝰ. Primo ponit impetrationẽ. Scdo exceptionẽ ꝑ ipsam. Tertio diffinitiõẽ cõmissionẽ, scda ibi, [Verum.] tertia ibi, [Discretioni.] Casus. Quidã clericꝰ P. noĩe, obtinuit literas a dño Papa ad decanũ & capitulũ Bituric. vt ipsum, si qua vacaret, vel proxime vacaturam ꝓferrẽt eidẽ, siꝰ ꝑ hoc executoribus deputatis. sed ex aduerso Bituricen. capitulum se opponẽs dixit, negotium ad sedẽ apostolicã esse delatum. coram dño Papa dictus clericus allegauit prædicta. Capitulum exaduerso respondit, ꝙ in Bituricen. ecclesia certa canonicorum sit numerus instítutus, & iuro firmatus, & per sedẽ apostolicã confirmatus, & ꝙ de hoc dictus P. non fecisset in suis literis mentionem; & tacita veritate literæ fuerant impetratæ. Auditis hinc, & inde propositis, mandat Papa, quatenus si legitime ꝙstiterit numerum canonicorum, qui nũc est in ecclesia, per decanum & capitulũ iuro firmatum antequam dictus P. literas executorias impetrasset, quicqd factũ est per literas illas, decernat irritum, & inane, alioquin si qua prębẽda vacet in ista ecclesia, illa gnetur eidem. Bernar. No. 1. & maxime pro intellectu dicendorum, ꝙ antiquis temporibus cum Papa scribebat pro aliquo beneficiando, dabat succeſſiue tria paria literarum. [a] Primo monitoriæ dabãtur, quibus monebat ordinarium collatorem, vt proui deret ei, pro quo Papa scribebat. Secundo erant literæ ꝓcessoriæ, q̃ ꝓcedebant, ſi monitoriis nõ obtẽperabatur, tertio dabantur literæ executoriæ, per quas ſ. deputabatur executor ad prouidendum loco Papæ, vel ad compellendum ordinarium collatorem. Hodie ſolum dãtur executoriæ, & emanauit ſtylus antiquus; ſꝙ antiquitus ſummi Pontifices de facili nõ gratiabant ordinarios
1 collatores. † No. ſecundo & tene ſemper menti, quia neſcio ali-
b bi ita bon. tex. quòd ſurreptio vitiat [b] gratiam ipſo facto; etiam ſi conſiſtat in tacendo factum alienum, quod impetrans probabiliter

ADDITIONES.

a Tria paria literarum. Adde aliquid per istum in capitulo ex inſinuatione. infra eodem.

b Surreptio vitiat. Vide plene nota. in c. ad audientiam, infra eodem titu. Adde Lap. alleg. 89. et Cal. conſi. 14. de prębẽn.

biliter ignorabat. Nam iſte impetrans, de quo hic, poterat ꝓbabiliter ignorare ſtatutũ numeri eccleſiæ; maxime ſi ſtatutũ emanauit, dũ ipſe eſſet ī itinere, vel in curia. rõ huius dicti põt esse, ga in conſiderãda validitate gratiæ non aduertimus ad culpã impetrantis, ſed potius ad intentionem concedentis, vt in c. poſtulaſti, ī. eo. ſi autem Papa ſciuiſſet ſtatutũ præceſſiſſe etiam per momentum, non dediſſet ſaltem ita de facili literas, per quas infringeret ſtatutum eccleſiæ. In ꝺrium tñ facit tex. ſing. in c. gratia, ī. eo. li. 6. ſed dic vt dicam in c. ſuper literis, ī. eo. & ad hunc effectũ
2 Io. And. allegat iſtum tex. in c. pen. ī. eo. li. 6. † Tertio nota, & tene
menti, ꝙ vbi ſtatutum ex aliquo inualidat actum, & dubitatur
a an ſtatutum præceſſerit actum, vel cõ, dicenti [c] ſtatutum præceſſiſſe, incumbit onus probandi. Nam, vt vides hic, onus probandi, quod ſtatutum ꝓceſſerit literas executorias, incumbit cap. & hoc ſequitur dñs Anto. & dicit hanc ſe quæſtionem habuiſſe de facto in conſimilibus terminis. Sed pro hoc allego glo. latam & notabil. in clem. ſi. eo. ti. & facit tex. in c. in præſentia, de proba. &
3 quod notat Cy. in l. matrem, C. eo. ti. † Pro hoc facit, quia actus ꝓ
b ſumitur factus legitimo tempore, [b] niſi ꝺrium probetur, [c] vt in
c d. c. in præſentia. Et optime facit c. accedens, ī. de conuerſi. con-
4 iuga. & c. cum virum, de regu. & vide quod ibi dixi. † Item no. q̃d inpugnans ex veri taciturnitate reſcriptum, habet probare, & facit pro his, quæ no. Io. And. in c. j. de lit. conteſta. lib. 6. Vbi diſtinguit vtrum allegetur ſurreptio in vero tacendo, aut in falſo exprimendo, & primo caſu probet opponens ea extitiſſe tempore impetrationis, de quibus erat fienda mentio, ſecundo caſu habet probare impetrans, ea quæ narrauit fore vera. Et eſt, eadem rõ in vtroque dicto, quia onus probandi incumbit aſſerenti, 6. q. 5. c. ſi. & in l. 2. ff. de proba. & tene bene menti præmiſſam regu
5 lam. † Vltimo no. ibi. [Irritum decernatis,] quod ſurreptio vitiat
d gratiam, & literas [d] ipſo facto, adeo ꝙ proceſſus inde ſecutus eſt nullus. Sed quatenus dicit literis, in contrarium facit quod dixi in c. cæterum, ſ. eo. ſed rñde, vt ibi dixi. Nam iurisdictio & gratia ſimul continebantur in eadem litera; ideo ſurreptio, quæ vitiat gratiam ipſo iure, vitiat literas acceſſoriè. Quandoq; literæ dant poſt gratiam pro executione gratiæ; & tunc non vitiantur per ſurreptionẽ ipſo facto, quia poſſunt dici literæ. Sic poteſt intelligi quod no. Io. And. poſt Inno. in c. j. de lit. conteſta. lib. 6. & vide quod dicam, ī. eo. c. ad audientiam. In glo. j. ibi, [Duo in veritate mandauit papa] glo. procedit aliquantulum intricatè, vnde dic clarius, ꝙ papa mandauit hic duo ſcilicet, vt iſtũ reciperent in canonicum de præſenti. Secundo, vt conferrent ſibi præbendam vacantem, vel de proximo vacaturam. Vnde ſi literæ non fuiſſent ſurreptitiæ, tenebantur canonici iſtum recipere de preſenti in canonicum, & ſic ſatisfacere in quantum poterant. Nã quis poteſt eſſe canonicus ſub expectatione præbendæ, vt in ca. dilectus, & in c. relatum, ī. de præb. Sed quoniam literæ erant hic ſurreptitiæ in eo, ꝙ non ſciebant hic mentionem de numero iurato, vitiabantur in totum. Sed dices tu reſpectu præbẽdæ, nulla erat ſurreptio; quia non mandabatur, vt præbendæ ſimpliciter conferretur de præſenti, ſed ſi vacaret, vel eſſet de proximo vacatura. Per hoc enim nullum præiudiciũ fiebat numero præbendarum, cum deberet ſurrogari in locum defuncti. Solutio. fatendum eſt, ꝙ ſurreptio non erat reſpectu præbendæ; ſed reſpectu canonicatus, quia mandabatur recipi de preſenti, & nõ
6 poterat ſine fractione numeri. † Et ex hoc habes vnam bonam
e regulam, ꝙ ſurreptio commiſſa in alterum connexorũ, [e] vitiat gratiam in totum. facit c. tranſlato, de conſti. & adde hanc regulam ad ea, quæ dixi, ſ. eod. ca. ſedes. Sed quæro quid ſi canonicatus vacaret de præſenti, nunquid gratia ſit ſurreptitia, non facta mentione de numero? Compoſtel. videtur velle quod ſic, quia non eſt de intẽtione papę prouidere in eccleſia numerata non facta mentione de numero. Contrarium tenet hic Ioan. And. & Io. Cal. & communiter omnes Doctores ſequentes, dicentes, ꝙ ſi nullum præiudicium ſit numero, non eſt neceſſe de eo facere mentionem. Et hoc vr̃ verius, quia taciturnitate non vitiat, ex quo non eſt cauſa inductiua gratiæ. Dic ergo, quod aut canonicatus vacabat tempore impetrationis, & valet gratia non facta mentione de numero. Idem eſt, ſi non vacabat tunc canonicatus, ſed papa mandabat prouideri de canonicatu, vel prębenda vacantibus, vel vacaturis. Nam his caſibus nullum præiudicium ſit numero. Sed quæro, quid econuerſo, nunquid facta mentio ne de numero poſſit prouideri in eccleſia non habente numerum? Iſte tex. bene facit quod ſic, quia faciendo mentiõnem de prębenda vacatura, tacite fiebat mentio de numero, vt in ca. di-
f lecto, de præben. & nihilominus debet prouideri iſti, ſi ſtatutũ numeri non præceſſiſſet. Ad hoc vide bonam gloſſam [f] in cap. fina. de conceſſio. prębẽn. lib. 6. in gloſ. magna, & dic, vt ibi. Et ſi. glo. nota hanc concluſionem in gl. quod licet ſtatutum non ſit iuratum, tamen neceſſe eſt mentionem facere de ſtatuto, &
7 pro hoc, capit. cum non deceat, in fi. de electio. lib. 6. † Quid autem, ſi ſtatutum eſt iuratum, & fit mentio de ſtatuto, & non de iuramento? videtur ſufficere, quia iuramentum eſt acceſſorium ad ſtatutum, ergo ſublato principali tollitur acceſſorium. Ad hoc, quod no. in ca. dilecto, ī. de præben. vbi concluditur, quod canonici, qui veniunt collegialiter, contra ſtatutum iuratum, non incurrũt periurium, quia iuramentum tollitur ſublato ſtatuto. Contrarium [g] determinat no. glo. in d. capit. cum non de-
g ceat, [h] & pro hoc facit optime iſte tex. hic. Non obſtat contrarium. Procedit enim quando ſcienter tollitur ſtatutum iuratum, ſed quando tollens ſtatutum, ignorat iuramentum, non habet animum tollendi iuramentum, quia iuramentum obligat Deo, pro hoc, capi. debitores, de iureiurando, & tene hoc men-
8 ti. † In gl. in verbo, iuramento, vbi verius videtur, quod conditio talis ſubintelligat, dic, quod etiam præcedens opinio Ioannis, poteſt

ADDITIONES.

a Dicenti. Vide Ioan. And. in c. 1. de lite conteſtata, in 6. & domi. meum hic, & Imo. in capitu ſuper, in vltima char. Calderi. de probatio. conſilio 10 Ange. in conſi. 270. Bonifacium, ad ſi Card. & iſtum in capitu. fin. in quarta columna, de præſumptio. vbi ſequitur Ioan. And. in d. capit. 1. & ibi Domi. in quarta columna. Innocen. in capi. ex parte, il primo, poſt prin. de priuile. Oldra conſilio 256. Clemens epiſcopus, iſtum in capitu. quia circa, ad fin. de conſanguinita & affinita. Ioan. And. in Specu. de clandeſti. deſponſ. in rubrica, & de exceptio. in §. nunc videndum, ibi, licet autem ſecundum præmiſſa, & iſtum in capitu. ſi clericus, in vlti. columna, de foro competen. de multis alijs caſibus, cui i ncumbat probatio, ponit aliquos Roma. in l. illa, in decimaterza colum. ff. de verborum oblig. in quo habes conſiderare quando pro aliquo ſit præſumptio, & tunc non tenetur probare, & qui ſint iſti caſus, in quibus præſumitur, vide multos per Barto. in tracta. de præſumptio. & Roma. in l. ſciendum, ſi. de verbo. obli. & per Mod. in ca. ex literis, de probationibus.

Adde Alexan. conſilio 24. & 85. 2. libro, Roma. ſingu. ſuis, fol. 7. vbi dicit, quod mulieri dicenti frigidum maritum ante contractum matrimonium, incumbit onus probandi. & viro, ſi dicat poſt matrimonium, & per eundem, ꝙ allegans anterioritatem vel poſterioritatem temporis, illam probare debet, conſi. 351.

Antonius Franciſcus. Circa hoc, quando mulier dicit frigidum, & vir dicit frigiditatem prouenisse poſt matrimonium, & poſt copulam carnalem, & mulier replicat quod non, immo quod ſemper fuit frigidus, cui incumbat onus probandi, dicas quod præſumptio eſt quod frigiditas ſuperuenerit poſt matrimonium, & ideo mulier, quæ habet præſumptionem contra ſe, debet probare frigiditatem fuiſſe in viro ante matrimonium, vt eſt no. gl. in capitulo quod autem, il primo, 23. quæſtione prima. qualiter autem probetur hæc frigiditas in potentia coeundi, no. in cap. fraternitatis, de frig. & intra quantum tempus probetur, habetur de vtroque per Specu. in titu. de teſte. §. 7. in verſi. hoc quoque, & in titu. de dilatio. in §. 1. & adde quod ſi mulier ſciuit virum ab initio fuiſſe frigidum, non poteſt ratione frigiditatis petere ſeparationem, vt in capitulo, ſi quis acceperit, 33. quæſtione prima, & quibus modis etiam probetur frigiditas viri ad coitum, vide Innocen. in capitulo primo, & in capitu. fina. de frigid. & ea quæ habentur in capitulo, quod autem. cum duobus ſequen. 23. quæſtione prima, & vide per glo. & Docto. in cap. laudabilem, de frigi. & tene menti dictum Hoſtien. in capitulo primo, de frigid. quod quando tractatur de probanda frigiditate viri, parum aut nihil operatur fama, ſe requiruntur aliæ probationes.

b Tempore. Adde Pet. de Ancha. in capitu. fundamenta, de electio. libro ſexto. Barto. & legistas in l. cum ſeruus, ff. de verborum obligatio. Sal. in l. ſi. C. de al. pup. præſtan. per illum tex. & per Doctor. in l. 1 ff. de conditio. & demonſtratio. per Barto. in d. l. ſi. & per iſtum in d. ca. cum virum, in 4. nota. & per Ioan. de Imo. in capi. in præſentia, in ver. & ſic no. quod probato actu, de probat

Adde tu Pet. de Ancha. conſi. 114.

c Sebaſt. Sapia. N ſi contrarium probetur. Vide quod eleganter no. Barto. in l. non ſolum, §. ſed ut probari, ff. de ope. noui nuncia. vbi vult, quod ſi actus poteſt fieri tempore licito & illicito, præſumitur factus tempore licito per tex. in l. merito, ff. pro ſoc. & licet Areti. in capitu. cum dilecti, in 7. no. limitet illud non procedere, quando præſumptio eſt contra facientem, tamen hæc limitatio eſt contra ea, quæ dicit ibi Barto. quia loquitur in homicidio facto, in quo præſumptio eſt contra facientem, l. prima, C. de fica. vi de pro reſolutione Fel. in c. auditis, colum. 5. uerſicu. obſtat tertio, de præſump. & in c. nonnulli, §. ſunt & alij, colum. 6. de reſcrip. Dec. in ca. in præſentia, in 2. no. de proba. dixi in l. quod Nerua, in materia doli, præſumpti, ff. depoſi.

d Zach. Literas. Dic hoc eſſe uerum in literis beneficialib. Ita per Car. in cle. 1. per illum tex. de præb. iſte in c. ad audien. il 2. illo ti. ſecus autem in literis iuſtitiæ, ut per Car. ubi ſupra, quæſt. 12. ubi ponit rationem diuerſitatis. Et aduerte ꝙ uitiat circa deciſiua, non aũt circa narratiua, no. Bal. in l. ſi ut ꝓponis, ſia 1. C. quomo. & quan. iud. & Ale. in l. ſi quis obrepſerit, ff. de fal.

e In alterum connexorum. Vide dicta in c. tranſlato, & ca. ſedes, hic allega. & no pro limitatione ca. ſi eo tempore, de reſcr. lib. 6.

Adde quod do. de Ro. dec. in penul. in nouis, uolunt ꝙ illud ſit uerum, ubi nõ ſit diſtincta prębenda a canonicatu, alias ſecus.

f Bonam gl. iſtam a de. Bal. in c. Cumana, in j. col. de elect. & Domi. Inno. ibi. & uide Lap. alleg. 14. in iſt. col.

g Seb. Sap. Contrarium. Vide Corſetum in repe. rub. de iureiur. in 22. priuile. gio iuramenti, ubi refert ea, quæ ponit Fel. hic,

h Glo. notabilis in d. c. cum non deceat. Adde gl. in cle. dudum, in uer. pacta, de ſepul. & has duas gl. alle. Roma. ſingu. 8. inc. diſpoſitio emanans. Butr. Imo. & iſtum in c. j. de his, quę fiunt a maio. par. ca. & Ale. conſi. 38. inc. viſa petitione. Adde Roma. conſi. 3. in 3. uol. Pet. de Anch. conſi. 308. niſi legib. & canonibus. Roma. conſi. 389. circa primum, in 4. col. & Ale. conſi. 345. niſis his, quæ narrantur, in fi. & conſi. 604. inc. uiſo puncto, & accurate penſato, in 3. col. Ang. in l. 1. ff. quarum rerum act. non da. Doct. & ibi Inn. in c. dilectus, de præb. Cy. & Saly. in l. ſi. C. ſi pars ius, Rot. de iureiu. 1. in nouis Dom. in c. ſi. in fi. 11. diſt. Et limitabis dictas gl. quinque modis, de quibus hic per Mod. in 4. col. in uer. limita prædicta.

Adde, ut per do. de Ro. deci. 1. de iureiu. in nouis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

potest saluari, vt non subintelligatur conditio, quia conditio suspendit actum in euentum ipsius, vt notatur in c. verum, de cõdi. appo. Vnde iurm non ligaret ante approbationem Papæ, quod est falsum. Vnde iurm ligat; sed intelligitur excepta authoritas
a Papæ, [a] quia Papa potest mandare contrarium; sed non præsumitur velle, nisi faciat mentionem de iuramento. Et per hoc tota argumentatio glossæ remanet declarata. Et non intelligas, quod
b in quolibet iuramento [b] sit excepta authoritas Papæ, sed duntaxat, cum præstatur super re subiecta ipsi Papæ, vel super iuribus pertinentibus ad eum. Sic intelligitur c. venientes, de iureiuran. Hoc patet, quia iurm est de iure diuino, & obligat Deo, Papa au
c tem nõ potest [c] impedire obligationem quærendam Deo. hinc est quòd a iuramento præstito super rebus non spectantibus ad Papam, non potest Papa absoluere sine causa rationabili, vt no. gl. in c. quanto, de iureiuran. & Inn. in capit. cũ inter P. de renun-
9 ciatio. † Item no. ex glo. quòd capitulo non est concessum domi
d nium eorum iurium, quæ habet, sed tolum administratio. [d] Et idem dic in quolibet prælato, quinimo nec etiam Papa habet dominium rerum ecclesiasticarum, sed ipse Deus, quia bona offerũ tur Deo, ad hoc bon. tex. in capit. cum ex eo, de electio. libro. 6. & vide quod no. Inno. in c. cum super, de causa posses. & propriet. & glos. in capitulo, causa, infra de verbo. significa. Sed Papa præ alijs habet liberrimam administrationem, vt in capitulo, ita dominus. 19. distinctio. & in capitulo, ad honorem, de autho. & vsu
to pal. † Extra glo. quæro, intra qu antũ tempus [e] potest excipi de in
e iusta surreptione? Solu. Dicit Inno. quòd cum surreptio concernat ipsam gratiam; & eam vitiet, etiam sine literis, cum gratia p̃cedat literas, & possit fieri sine eis; poterit opponi de surreptione vsque ad sententiam, cum sit exceptio peremptoria: secus vbi exceptio concerneret literas tantum, vt si iurauit contra te non impetrare literas, tunc debet excipi ante lit. contestat. cum sit dilatoria, vt in capitulo, inter, de re iudica. & in l. fina. C. de exceptio. Et dic clarius, quòd quando in literis gratiosis intercedit surreptio, potest opponi de surreptione dupliciter. Primo contra literas dilatorias, vt in capitu. ad audientiam, infra eodem. quia si literæ non valent, executor non recipit iurisdictionem. Secundo potest opponi peremptorie ptra gratiam vsque ad sententiam, si cut in alijs exceptionibus peremptorijs, ad hoc quod no. in d. ca
f pitulo, ad audientiam. In glos. in verbo, [impetrasset.] [f] in fi. vult enim glos. quòd literæ monitoriæ, seu præceptoriæ, non habent afficere manus ordinariorum, quominus possint statuere in præiudicium illarum literarum. Nam solum Papa hic mandat inquiri, vtrum statutum præcesserit executorias, quasi non curauerit velle monitorijs, si statutum emanauerit postea. Idem videtur velle Innocen. dicens, quòd per monitorias, non principiatur negotium, nisi de honestate, sic intelligit capitu. literis. infra eod. Pet. dixit, quod Papa in hoc grauauit istum impetrantem, quia debuisset habere respectum ad monitorias: sed in alio releuatur, quia satis est, quod fecerit mentionem de iuramento, si
g nihil dixerit de confirmatione Apostolica. [g] Hos. dicit, quod iste impetrator obligauit se ad probandum, quod statutum fuit secutum executorias. Hæc solutio non valet, quia onus probandi hoc, incumbit capitulo. Ioann. And. dicit, quo d hic quærebatur de processu executoriarum; ideo Papa mandat inquiri de executorijs tantum. Contra hanc opinio. facit, quia papa in fine non mãdat, puideri isti, si statutũ p̃esserit executorias, & sic vr non curasse de monitorijs. Domin. Anton. dicit, quod monitoriæ hic erant extinctæ per mortem papæ, re inegra. Nam proc essus executorius erat nullus, ex quo literæ erant subreptitiæ; & sic non habuit perpetuare monitorias, vt no. glos. in capitulo, cum plures, de offi. delega. libro. 6. Sed contra hoc facit. quod istæ literæ erant præsentatæ, nec poterant aliter perpetuari. Vnde satis potest dici, quod papa potuisset, si voluisset, prosequi monitorias, in c. literis, infra eo. Sed pars non potest prosequi, quia monitoriæ non necessitant, argumen. in cap. cum in veteri, de electio. Sed hodie non est multum de hoc curandum, quia istæ literæ monitoriæ non sunt in vsu. Abbas.

ADDITIONES.

a Excepta authoritas papæ. Adde Card. in suis not. causarum, not. 109. incip. in dubiis Comitis, & Aegi. in conclu. Rot. 172. Old. cons. 96. factum tale est, qui dam Abb. facit quod not. Bald. in l. j. in 10. col. ibi, nono quæritur, C. de his, quæ p̃. no. quem sequitur Ro. in singu. suo 492. testator mandauit. & quod no. Bal. in l. deberi, C. de fideicom. lib. quasi in fi. & vide tex. & ibi Bal. & alios in l. imperialem, §. fi. in fi. de prohi. feu. alie. per Fed. vbi in quolibet iuramento intelligitur excepta per iona Imperatoris, & dicit Bal. idem in Rege. Simile dicas in vo to, vt no. Io. An & But. in c. non est, de voto, per illum tex. & Richar. in 4. Sent. dist. 38. q. 9. art. 3. & hæc amplia & limita, vt hic per Docto. Mod. Adde Old. cons. 94. inci. magister ordinis.
Ant. Fran. An autem, & quando authoritas superioris intelligatur excepta in voto, vel in iuramento, aut aliis actibus, vide no. in c. venientes, de iureiu. & in c. fi. circa fi. 25. q. 2. in c. j. 70. dist. & in c. j. q. 5. & vide tex. & glo. in c. significasti, de elect. & tene menti, quod authoritas superioris facit licitum, quod alias erat illicitum, l. ait prætor, §. quid tamen, ff. de minori. & faciunt ea, quæ habentur in l. iuste possidet, ff. de acquir. poss. Immo dicimus, q̃ authoritas superioris interueniens in actu, facit cessare omnem suspicionem, & præsumptionem fraudis & turpitudinis, l. furti, §. qui iussu, ff. de his, qui no. infa. & vide no. inl. 2. C. de rescin. vend.
b Seb. Sap. In iurament. Non intelligas, q̃ in iuramento tantummodo intelligatur excepta authoritas papæ, sed etiam cuiuscunq; superioris, quia in iudicium suę superioritatis non potest inferior iurare. Ita tenet do. Ant. & Io. de Imo. & Fed. de Sen. in cons. 81. quæstio talis est, scholaris clericus vbi concludit, q̃ scholaris existens in studio, & iurans creditori non exire strictum Bononiæ, antequam satisfaciat, & per episcopum, si est clericus, per partem renocatur, potest recedere licentia petita, licet non obtenta, no. Ale. in l. fi. ff. qui satisd. cog. & Pau. de Ca. in l. in operis, ff. loc. & Corse. in petit. rub. de iureiu. 23. priuilegio iuramenti.
c Non potest. Adde Spec. de leg. §. nunc ostendendum, versic. 24. glo. magna. & Archid. in c. authoritatem, 15. q. 6. & glo. & omnes in d. c. quanto, Card. in clem. j. ante fi. de iureiur. glo. & Archid. in c. Floren. 86. dist. Archi. c. quia sacramento, 22. q. 89. artic. 9. in respon. ad tertium argum. Card. Sancti Sixti in libello de potestate papæ, q. 38. Archid. Floren. in 2. parte sũ mæ, titu. 2. c. 5. 2. col. cum pluribus sequen. communiter concluditur, quod ex causa potest commutare, suspendere, & etiam relaxare, sine causa autem vera & apparenti, nõ potest absoluere, Inn. in d. c. 2. in fi. de renun. & ibi Ro. Imo. & Do. per istum pulchre in disputa. stante statuto, ad fin. & facit glo. c. non est voti. de voto. & quando tollitur iuramentum, debet fieri mentio de iuramento, per istum tex. & per glo. in c. cum non deceat, de elect. lib. 6. in cle. dudum, in ver. pacta, de sepult. Adde q̃ Do. de Ro. deci. vlt. de iureiu. est in antiquis, dicunt, q̃ si papa committat auditori, quod relaxet iuramentum, prout venit relaxandum, q̃ auditor potest remittere, non citata parte ad effectum agendi.
Ant. Fran. Vtrum papa habeat potestatem dispensandi circa vota, & iuramenta, etiam sine causa, videnda est primo pulchra glo. in clem. ad nostrum in ver. ecclesia, de hære. & alia in c. lector, in ver. subdiaconus, & videndus Host. in c. magnæ, de voto. vbi fit conclusio, quod omnia liceant Papæ, propter quam id, quod sapit peccatum, quod etiam limitauit Io. And. ibi, quando potestatum insurgit ex contrauentione legis diuinæ tantum, secus si insurgit ex contrauentione legis positiuæ, vt per Inn. & Doct. in c. quod super his, de voto. & in c. licet, de foro compe. & plura de potestate papæ accumulauit Bal. in l. rescripta, C. de precib. Imper. offer. & de authoritate, & potestate papæ vide pulcherrimos tex. in c. fundamenta, de elect. lib. 6. & in c. pro humani, de homi. eo. lib. & in c. j. de transla. p̃sla. & in c. cuncta per mundum, 8. dist. Et adde, q̃ potest absoluere vasallos alicuius principis a iuramento fidelitatis ex causa, vt in c. grauem, de excess. prælat. & in c. authoritate, & in c. 15. q. 6. Et an possit dispensare cum religioso super voto obedientiæ, vide no. in c. cum ad monasterium, de statu mona. & Hosti. in summa de voto, §. pen. & plene per beatum Thom. 2. 2. q. 186. artic. 8. Et an solus dispensator votis dispensabilibus, vide beatum Thom. in 4. dist. 38. art. 2. & 2. 2. q. 88. arti. 2. & ar. fi. Et qualiter papa possit dispensare in voto continentiæ, vide per beatum Thom. 2. 2. q. 188. articu. 8 Et adde, quod semper pro facto papæ dubio, est præsumendum, vt in c. non nos, 40. dist. & licet alij inferiores renuncient in manibus superiorum, vt in c. super hoc, de renunc. tamen sola papa renunciat in manibus Dei, quia ipse in terris non habet superiorem, 21. dist. in c. si quis. & no. in c. j. de renun. Et qui sint casus reseruati soli papæ in signum summæ potestatis, vide per glo. in c. sicut, de excess. prælat. & per glo. in c. quod translationem, de offi. leg. in c. proposuit, de concess. præb. & vide Spec. qui omnes hos casus enumerat, aut pro maiori parte, in tit. de offi. legati in §. nunc videndum.
d Sed solum administratio. Adde But. & Card. in c. cum super, de cau. posses. & prop. & ibi istum in pe. col. & istum in c. ex literis, de proba. & Mar. cõsil. Prælatus &c. alias incip. ex literis transmissis, in 4. col. glo. 2. & Doct. in c. fã, de verb. signi. tex. & glo. in c. peruenit, glo. j. de iureiur. Archid. in c. ex dit, 12. q. j. post glo. ibi, Dom. in c. ad decimas, in 3. not. de rest. spol. in 6. & c. j. 12. dist. propter verba Archid. ibi, & facit gl. in c. j. 12. di. secundum eu. Facit quod voluit Bar. in l. j. & fi. in fi. ff. de acq. poss. vbi allegat Inn. in d. c. super, Bar. in l. sicut, in fi. ff. quod cuiusque vniuer. nom & in l. cum hæredes in prin. ff. de acq. poss. & Spec. de petit. & possess. §. j. ibi, sed pone vacance, & per istum in capitu. cum esses, in 20. col. ibi, quinto principaliter, de testam. Bal. in l. non minus. ff. de hæred. instit. & Domi. in c. j. in 3. colum. de sum. Trinit. in 6.
e Intra quantum tempus. Adde Butr. & Imol. hic, & istum in c. dudum, in j. col. de præsump. & in c. ex parte, in vlt. col. de foro compe. & in c. ad audientiam, infra eo. But. in c. super literis, in 19. col. infra eo. & in c. exceptionem, in 4. tep. col. de exceptio. Inno. in c. pastoralis, eod. tit. Inno. in c. veniens, in 4. col. de renunc. Joan. And. & Dom. in c. j. de li. contest. in 6. in c. ab excommunicato, in fi. infra eod.
f Impetrasset. Adde But. Imo. Dom. & Moder. hic.
g De confirmatione Apostо. In contrarium facit glo. in c. dudum, ad fin. in verpacta, de sepul. per quam gl. dicit generaliter Rom. fing. 8. & cons. 293. 2. & cons. 303. ad fi. & cons. 436. in 1. col. quod clausula, Non obstantibus, quam tollit dispositiones confirmatas. & illam glo. etiam ob statuta contemnata allegat Ale. cons. num. 266. viso tit. quæstionis præmissę. Nisi dicas secundum Moder. hic, q̃ illa glo. procedit, vbi dispositio non habet aliud robur maius confirmatione. sed Doct. hic loquuntur, vbi dispositio est iurata & confirmata; & sic habet maius robur, quam sit confirmatio, quo casu dicet mentio maioris roboris, scilicet iuramenti, quia infertur quod primeram etiam præiudicasset statuto confirmato, quod tamen moderni non affirmant. Pondera tamen pro Petro istum tex. cuius opinionem corroborauit hic etiam nullis mediis in lect.

SVMMARIVM.

1 *Subreptio dolosa, vitiat rescriptum in totum, sed si ex simplicitate venit, eatenus vitiat, quatenus fuit causa concessionis, & an habeat locum in privilegijs, vide infra 4. Et in dubio, an præsumatur ignorantia, vel dolus, vide infra. 7.*
3 *Iudex cui rescribitur, potest cognoscere de subreptione rescripti.*
5 *Subreptio vitiat gratiam ipso facto, sed rescriptum ad lites non. Simplicitas vtrum excuset a subreptione in beneficialibus.*
6 *Impetrans aliquid dicendo esse dignitatem, cum sit officium, non committit subreptionem.*
7 *Subreptio procedit ex taciturnitate beneficij, etiam tenuis.*
9 *Citatus non debet comparere, si citans non habet iurisdictionem contra eum.*
10 *Iudex an possit cognoscere de sua iurisdictione, si contra eam opponitur.*
11 *Processus factus super rescripto, quod dicebatur falsum, & fuit pronunciatum verum, an valeat, si postea rescriptum reperitur falsum.*

CAP.

CAP. XX.

Super literis. Difficile est, & famosum capitu. & est
1 ma. † Exprimens falsum, vel tacens verum in rescripto; si malitio se, caret prorsus impetratis; sed si per simplicitatem, vel ignorantiam; aut obtinuisset vero expresso, vel suppresso falso, saltem literas in forma communi, & delegatus procedit, seruato iuris ordine, & non speciali forma rescripti, secus si nullo modo literas habuisset. Vel breuius sic. Dolosa surreptio vitiat rescriptum in totum; si autem processit ex simplicitate vel ignorantia, eatenus vitiat, quatenus fuit causa concessionis. Diuiditur in tres partes. Nam primo recitat casum, super quo antiquitus erant opin. Secundo illas per distinctionem bimembrem ad concordiam reducit ibi, [Nos igitur.] Tertio dat regularem doctrinam ibi, [Vt sic.] Casus literalis. Quidam impetrauit literas a domino Papa per malitiam, alij per simplicitatem siue ignorantiam tacita veritate, vel suggesta falsitate. Quidam dicebant, q̃ tales literę non valent, cum mendax precator carere debeat impetratis. Alij dicebant, quòd etsi forma literarum carere debent, nihilominus iudex procedere debet secundum ius commune. Domi. Papa distinguit inter illos, qui per fraudem, vel malitiam; & illos, qui per simplicitatem literas impetrant, tacita veritate, vel suggesta falsitate. Illi, qui per malitiam, vel fraudem falsitatem exprimunt, vel supprimunt veritatem, nullum commodum de huiusmodi literis consequantur, ita q̃, postquam delegato super hoc fides facta fuerit, de causa vlterius nõ cognoscat. Inter alios, qui per simplicitatem literas impetrant, tacita veritate, vel suggesta falsitate. distingue, si talis veritas sit suppressa, vel falsitas suggesta, quæ si fuisset tacita, vel suppressa, papa saltem in forma cõmuni, literas concessisset, delegatus secundum ordinem iuris procedat; & non secundum formam literarum: si vero talis falsitas sit expressa, vel veritas occultata, quæ si fuisset tacita vel expressa, papa nullas literas concessisset, delegatus non procedat per literas illas; nisi in hoc, vt partes conuocet ad præsentiam
2 suam, & de qualitate precum cognoscat; vt sic in vtroque casu eadem ratio, quæ delegantem mouerat, moueat & delegatum; & nisi delegans suas vices delegaret, delegatus officium suum nullatenus interponat. Ber. † No. 1. q̃ surreptio dolosa, siue sit in vero tacẽdo, siue in falso exprimendo, vitiat totum rescriptum, licet non fuerit causa totius rescripti, sed forte formæ specialis tantum, & hoc in pœnam ipsius mendacis. Et ex ho c no. tex. apertum, q̃ surreptio dolosa, vitiat omnia cõtenta in rescripto, licet rescriptum contineat plura separata, etiam si surreptio non fuerit causa obtinendi omnia, quod est valde not. Nam si hoc habet locum in literis contentiosis, fortius debet procedere in literis gratiosis, cum surreptio magis vitiet literas gratiosas, vt dixi in ca. cæterum, §. eod. Ex quo collige limitationem notabilem ad cap. si eo tempore, j. eod. lib. 6. vt procedat ille tex. quando surreptio non fuit dolosa, vt tunc vitiet solum illam partem gratiæ, cuius fuit causa, & non reliqua contenta in rescripto, &
a adde hoc ad ea quæ dixi §. eo. c. sedes. [a] Et no. q̃ hæc parificantur
b quoad hæc, taciturnitas veri, & suggestio falsi. [b] dolus tamẽ præsumitur ex suggestione falsi; & sic salua quod dixi in prædicto c.
c sedes. No. secundo aliam no. regulam, q̃ surreptio non dolosa, [c] sed ex simplicitate, vel ignorantia procedens, eatenus vitiat rescriptum, seu contenta in eo, quatenus fuit causa inductiua concessionis. Vnde si surreptio fuit causa inductiua solius formæ re
d scripti, vitiat solum ipsam formam, & non substantiam [d] rescripti, cuius non fuit cã. Sed si fuit causa inductiua totius rescripti, vitiat totum rescriptum. Pone exemplum, impetraui rescriptũ contra debitorem meum, & dixi, q̃ de consuetudine patrię, causæ tractantur simpliciter, & de plano, &c. Vnde Papa commisit causam simpliciter, & de plano tractandam. si enim hoc est falsum, vt quia non viget talis consuetudo in patria; tunc non debet vitiari rescriptum in totum, quia papa nihilominus literas dedisset in forma communi, & ideo delegatus procedit secundum iuris ordinem. Sed si malitiose illud expressisset, debet in
e pœnam carere commodo totius rescripti, vt in primo casu. No. 3. q̃ surreptio quandoq; committitur ex ignorantia, [e] quandoq; ex simplicitate, quandoque ex dolo. nec ignorantia excusat surreptionem, si fuit causa inductiua concessionis. Et facit optime
f ad id, quod dixi §. eod. ca. constitutus. Quarto no. quod rigor iuris [f] quandoque ponitur pro ordine iuris. Nam id, quod hic in princ. appellatur rigor iuris, postea appellatur ordo iuris, & dicitur ordo iuris rigor respectu specialis formæ contentæ in rescripto fundatæ super æquitate. Exemplum: si papa mandat procedi sine strepitu & figura iudicii, ordo iuris respectu istius formæ potest dici rigorosus. Quandoque rigor ponitur pro quadam iuris austeritate, vt quando ad terrorem in aliquo casu eius extendit se, excedendo modum in apponendo pœnam. Quandoq; sumitur rigor pro subtilitate iuris, vt in ca. literis, de
g restit. spolia. & de his vide bo. glo. in ca. vt constitueretur. 50. dist. † No. in ver. [Nisi forsan.] aliam regulam no. ad quam quotidie allegatur iste tex. quòd iudex etiam delegatus potest cognoscere in dubio de validitate rescripti; vnde si opponitur exceptio
g surreptionis, delegatus debet esse iudex istius incidentis. [g] Vltimo no. quòd delegatus debet se regulare secundum voluntatem delegantis, vt ea ratio, quæ mouet delegantem, debeat mouere ipsum delegatum. Nam vt itur vice delegantis, vt in capitu, sane, de officio delega. Descendendo ad declarationem istius capitu. quoniam glo. ordinariæ nihil boni dixerunt. Primo opponitur contra tex. in eo, quòd distinxit, vtrum surreptio fuerit commissa dolose, an per ignorantiam, vel simplicitatem: videtur enim quod omnis surreptio habet pariter vitiare, ad hoc capi. sedes, §. eodem. vbi dicitur, quòd mendax precator debet carere impetratis. Item decretum interpositum per surreptionem nõ tenet, vt l. magis puto, §. fi. ff. de rebus eo. Item in quolibet rescripto exprimitur, aut intelligitur clausula, Si preces veritate nitantur, vt in capi. 2. §. eodem. Si ergo preces fuerunt obreptitiæ, debet corruere rescriptum ex defectu conditionis. Item facit contra istum textum l. præscriptione, C. si contra ius, vel vtili. pu
h blí. vbi tex. loquitur de rescripto impetrato per mendacium, [h] nec ex toto annullat rescriptum, & tamen mendacium non est sine

ADDITIONES.

a Supra eo. c. sedes. Vide ibi alias limitationes ad c. si eo tempore.
b Seb. Sap. Falsi. Facit, q̃ non solum dicendo, sed & tacendo committitur mendacium, l. ea, quæ commendat. vbi Barto. inducit ad testes, ff. de contrahen. emp. not. d. Ias. in l. præscriptione, in 2. nota. C. si contra ius, vel vti. publ. facit quod no. Bar. in l. contra, ff. de legib. & in l. quæro, ff. de act. empti. & Pau. in l. 2. §. fi. ff. eo. & hoc verum, quãdo conscientia veri dictat aliquid dicere, prout no. decla. Arch. in c. ne quis, 22. q. 2.
c Surreptio non dolosa. Adde But. Imo. Domin. hic & do. late in repe. c. postulasti, in 15. col. infra eo. Rota de præb. deci. 19. quidam obtinuit, in antiquioribus, Cal. in isto tit. consi. 2. bo. tex. in c. dudum, in ver. considerantes, de præb. in 6. & c. fi pro clericis pauperib. eo. ti. & li. Inno. & Host. de transac. c. ex literis, Rotam hoc ti. 67. Papæ supplicatur, in antiquis, & plene hic per Moder. limitantes hoc quinque modis.
d Zach. Et non subintantiam. Adde, quæ dixi in apost. ad istum in c. constitutus, in apost. in vers. vitiat gratiam & literas, nu. 5 supra eo. vnde nõ debet sequi iudex formam in rescripto positam, sed secundum iuris ordinem procedere, vt est tex. in isto c. Aduerte tamen, q̃ sequendo iuris ordinem, non debet recedere a uerbis rescripti, alias processus esset nullus, & cõdẽnatio sequi non posset, vt ex hoc tex. eli.
e Ex ignorantia. Vide hic omnino Mod. in vlt. col. in ver. 2. concluditur.
f Rigor iuris. Vide istum in c. in literis, de rest. spol. in vlti. no. facit tex. & quod ibi no. in l. nulla iuris ratio, ff. de leg. & vide istum in ca. si clericus laicum, de foro compe. in 2. col. & no. in c. vt constitueretur, 50. dist. & in c. requiritis, §. nisi rigor. 1. q. 7. & vide bo. tex. in c. fraternitatis, 34. dist. quem alleg. iste in c. non debet, de confan. & affini.
g Incidentis. Vide bo. tex. cum ibi no. in c. cæterum, supra eo. & in cle. 1. eo. ti.
h Mendacium. Adde Albe. in dictionario suo, in ver. mendacium, & B. Tho. 2. 2. q. c. de mendacio, 4. dist. & Philosophus 1. Ethicorum dicit, q̃ duplex est operatio sapientis, s. non mentiri, & mentientem posse manifestare; quicunque ergo mentitur, arguit se non esse sapientem, & vide Ray. in sum. de mendacio, & in lib. confes. lib. 6. tit. de mendacio. q. 2. & mendacium alteri non nocens. non punitur, ff. de eui. l. fundum, §. fi. & per Alb. C. si contra ius, vel vtil. pub. l. præscriptione, in fi. & quid sit mendacium, vide gl. in l. de æta. §. fi cum esset, ff. de interrog. act. & gl. 22. q. 2. c. nec artificioso, & Magistrum sen. li. 3. dist. 37. & 38. Host. in sum. de iureiu. §. quot comites, ver. dicit tamen, & verseq. & in summa de pœn. §. quæ interrogationes, ver. hic tamen notandum. Et quando dicitur rescriptum fuisse obtentum per mendacium, quis debeat probare, vel opponens, vel impetrans, vide Io. in addi. Specu. in ti. de clande. despon. super rub.
Adde Spe. in ti. de cau. posses. & propr. & dicit Ro. q̃ mendacium præsuppo nit dolum, ita consi. 70.
Zach. Dic tu, secus esse in mendacio per ignorantiã, ita no. gl. in l. Iul. §. quod autem, ff. de act. emp. gl. & Arch. 22. q. 2. c. nec artificioso.
Anto. Franc. Circa hoc quod hic dicitur de mendacio, dicas, q̃ omnis mendax est abominabilis apud Deum, ca. fi quis 11. qõ. 3. cum sequen. & c. si quis hominem. Et alibi dicitur, q̃ mendacium non est minus peccatum, quam homicidium, vt in c. nemo peritorum, 11. q. 2. c. causa humilitatis, & ca. non ita. Et adde, q̃ nullus debet mentiri, etiam pro corporali vita alicuius saluanda, c. ne quis, & c. faciat homo, & c. omne genus, cum sequen. 22. q. 2. vbi dicitur, q̃ licet non liceat hoc casu mentiri, tamen licet occultare veritatem, cuius tamen contrarium voluit glo. 22. q. 4. in §. sed cum his, super versi. decepti. de qua quæstione vide per Host. in sum. de pœn. § quæ interrogationes, ver. quid si aliquis quærat, & per Bea. Tho. 2. 2. quæstio. 110. & vide tex. in cap. quisquis metu, 11. quæstio. 3. vbi dicitur, quod tam dicens mendacium, quam occultans veritatem, reus est apud Deum, vt in capitu. quisquis metu, 11. quæst. 3. Et quando mendacium sit peccatum mortale, habetur, 22. q. 2. cap. mihi autem, & cap. 1. & cap. ne quis arbitretur, & ibi glo. & vide glo. 1. q. 6. in c. fi. & habetur per B. Tho. 2. 2. qõ. 110. artic. 3. & 4. vbi dicit, quod non omne mendacium est mortale, & per eundem in 3. sententia. distinctio. 38. artic. 2. & 4. Et adde, quod mendacium quod inducit mortale, est falsa vocis significatio cum intentione fallendi, & damno proximi, habetur in capitu. beatus, 22. q. 2. de quo etiam per glo. in l. de ætate, in §. 1. ff. de interrogato. actio. Et ad materiam quid sit mendacium, vide Magistrum sententia. in 3. distinctio. 37. & 38. & per Hostien. in summa, de iureiurando, §. quod comites, versi. dicit tamen, & sequen. & in summa, de pœn. prælegа. §. quæ interrogationes, versi. hoc tamen notandum Et adde, quod qui mentitur papæ, etiam sacrilegium committit, vt in capiru. serpens, de pœniten. distinct. prima, & vide Hostien. in summa de pœniten. in §. quibus, in versicu. quid ergo facit sacerdos. vbi dicit, quod lucrum, quod querunt artifices ex mendacio, dicendo, ista res tantum valet, vel tantum mihi constat, vel non est melior in ciuitate, est restituendum in foro conscientiæ: Et adde vltimo, quod octo sunt genera mendaciorum, de quibus habetur in capitulo primo, 23. quæstio. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a sine dolo,[a] quia, vt ait Augustin. mendacium est falsæ vocis significatio cum intentione fallendi, vt habetur 22. qõ. 2. in c. beatus. §. ille. & tenet omnes illum tex. Sol. propter hæc contraria & similia, & maxime quia duæ leges ciuiles videbantur in hac mã discordare, vt dic. l. præscriptione, & l. & si legibus. C. eodem tit. fuerunt opinio. inter Doctor. iuris ciuilis, quarum duas hic Papa in prin. recit. Et prima fuit Pla. secunda Iac. de Bel. & Azo. Et vide plures alias per glo. & Doc. in dl. præscriptione Per quam quidem legẽ & rationem s. dictam dicit ibi Cyn. q distinctio istius c. non procedit de iure in eo, quod facit differentiam inter mendacium cõmissum ex dolo, & ignorantiam, sed certe nesciuit quid diceret. Nam vbi Cyn. nesciebat soluere contrarium iuris canonici, imprudenter dicebat, quod ex errore Canonistarum illa iura processerant. Vnde merito in hoc & similibus redarguitur ab alijs Docto. etiam iuris ciuilis. Et non insistendo in opinio. antiquorum, quia hodie habemus hic tex. clarum, cui debent acquiescere Legistæ per ea, quæ no. in c. per venerabilem. qui filij sint leg. dicendum est, vt hic distinguitur. Nec obst. rõ Cy. Nam mendacium stricto modo captum, diffinitur, sicut dictum est: sed largo modo, mendacium potest dici omnis falsæ vocis significatio, ẽt sine dolo, vt in c. 1. & in c. animaduertendum; & in c. is autem, q

b mẽtitur. 22. q. 2. Vnde sicut dicimus in dolo, quod est dolus [b] ex

c proposito; & dolus re ipsa, quando s. quis fuit deceptus non ex proposito, vt l. si quis cum aliter. ff. de verbo. obligatio. Ita dicendum de mendacio, quod est mendacium ex proposito; & mendacium re ipsa. Nam alias dicimus, q est dolus malus, & dolus bonus, vt in l. 1. ff. de do. ita est dare mendacium dolosum, &

d nibile,[d] & mendacium sine dolo, & non punibile,[e] vt in d. cap. 1.

e Item iste tex. non dicit, q mendacium hic interuenerit ex ignorã-

f tia: [f] sed q veritas fuit tacita, vel falsitas suggesta ex ignorantia. Non obst. illa lex, præscriptione c, q habeat multos intellectus, q a si intelligitur de mendacio non doloso, potest adduci ad secundum dictum huius c. Si intelligitur de mendacio doloso, intelligitur finis illus leg. vt non cognoscat ille, cui rescrip. dirigebatur, sed iudex alias ordinarius. vel teneatur alia lectura, de qua ibi. Nõ ob. c. sedes. quia debet reduci ad primam regulam huius c. Nam loquitur de mendacio doloso. Non obst. dic. l. magis puto. quia decretum iudicis est maioris præiudicij, quam rescriptum. Item potest dici q ibi subreptio fuit ex toto causa obtinendi decretum; & sic potest adduci ad vltimum casum huius ca. No. obst. quod dixi de clausula subintellecta, quia illa refertur ad exercitũ iurisdictionis. Item ad formam rescripti. Vnde si subreptio fuit causa obtinendi specialem formam, vitiat prorsus illam formã; sed remanet substantia rescripti, idest ipsa iurisdictio, ex quo subreptio non fuit causa substantiæ rescripti. Et ex his habes distinctionem huius capituli defensãtam. Et intellige, q iudex debet p cedere s. m tenorem. iuris, si mendacium fuit causa solius formæ; quando intentio impetrantis potest includi sub verbis rescripti. Alias s. m Inn. & bene, rescriptum annullatur in totum. Pone, exẽplum, impetrans narrauit in rescripto, Tirium sibi obligatum occasione mutui; quare petit illum p demnari ad satis faciendũ sibi de debito. Nunc vero vult agere ꝯ eundem ex titulo donationis: & compelli petit aduersarium ad tradendũ; & dicit se narrasse mutuum ex ignorantia. Certe non est audiendus: quia ista causa; quam nunc vult intentare, non põt cõprehendi sub verbis rescripti. Et sic nõ põt iudex procedere, ẽt s. m iuris ordinẽ. Secus aũt vbi intẽtio impetrãtis põt includi sub verbis rescripti. Exemplũ patet ex p̃dictis, qñ ꝑtrans narrauit ꝓtuetudinem, &c. vt s. di

4 xi. † Secundo principaliter q̃rit, vtrũ distinctio huius capituli habeat locũ in priuilegio, seu literis bñficialibus? Et hæc est qõ dubia & subtilis. Sed vt clare habeant ſequentia, ꝑmitte, q ex decisione huius capituli possunt elici regulæ explicatæ. Prima regula, q subreptio dolosa, vitiat rescriptũ in totũ. Secũda, q subreptio ex ignorãtia, vel simplicitate, si fuit eã, obtinẽdi solius formæ rescripti, nõ vitiat substãtiã ipsius rescripti, ex quo princeps alias expressa veritate, vel falsitate tacita, rescriptum concessisset. Tertia regula, quod si cessante subreptione, Papa nullo modo dedisset rescriptum, vitiaretur rescriptum in totum; licet ex ignoran-

5 tia, vel simplicitate veritas fuerit tacita, vel falsitas expressa. Quo ad primam regulam omnes cõueniunt, vt habeat locum in priuilegiis, & literis beneficialibus. Nam si subreptio dolosa vitiat ex toto literas contentiosas, fortius habet vitiare literas gratiosas; cum subreptio magis inficiat gratiam, quam rescriptum ad lites. Patet ex eo, quia gratia ipso facto est nulla propter subreptionem. in cap. 1. & 2. de filiis presbyter. lib. 6. & ꝯ. eo. cap. ad audientiam. Sed rescriptum ad lites, non est ipso iure nullum, vt in capi. cæterum, & quod ibi dixi s. eo. Et per hoc, vt prædixi, singulariter limitarem illud cap. si eo tempore. ꝯ. eodem. lib. 6. vt literæ, si continent plures gratias, & subreptio dolosa fuit causa vnius tantum, q in pœnam doli, debent vitiari literæ in totum, vt no. in-

g nuit iste tex. [g] Quoad secundam & tertiam regulam, est dubiũ. Nã Io. An. hic videtur velle, quod simplicitas non excusat a sub

h reptione [h] in istis beneficialib. per c. si motu proprio, & ibi glos. de præben. lib. 6. Sed ignorantia probabilis vr excusare, per text. no. in cap. gratia. ꝯ. eo. lib. 6. Sed idem Ioan. And. in d. ca. gratia, q nouella, dicit illud c. gratia, fundatum super maxima ratione æquitate potius. & quod non debet excedere terminos suos. Ad contrarium diceremus, si nõ emanasset illud capitulum. Ad hoc vide glo. in di. c. si motu proprio. quæ dicit, quod in literis gratiosis, non habet locum ista regula. Nam Papa daret beneficium benti paruissimũ; & tamen si in impertratione non fit mentio paruissimo beneficio, non valet gratia, vt ibi. Nec distinguit an ex ignorantia, vel ex simplicitate tacuerit impetrans minimum beneficium; quasi velit, quod surreptio vitiat literas gratiosas; cet alias Papa concessisset gratiam. Domin. Anto. dicit posse dici, quod si gratia posset reduci ad terminos iuris cõmunis, quo tunc poterit practicari ista secunda regula in literis gratiosis. in hoc casu intelligit illud cap. gratia. Sed certe ego non video illud capitulum aliquo modo reducatur ad terminos iuris, ignorantia ampliat ibi gratiam, quia si scienter ibi impetrasset cundum incompatibile cum primo, facta mentione de primo non daretur sibi optio retinendi primum, vel secundum. Sed depto secundo, vacaret primum ipso facto, vt in c. de multa. præben. & tamen ibi propter ignorantiã, datur optio. Item de re communi quis debet esse contentus ea vocatione, qua primo vocatus est, vt in capit 1. & 2. 21. quæstione 1. Et ibi datur optivtrum velit accipere primum, vel secũdum. Item non uideo possibile in iure, vt gratia reducatur ad terminos iuris propter subreptionem commissam in casu expresso. Quia gratia nunquam cipit casum proprium; adeo, q impetrans non potest illam gratiam

ADDITIONES.

a Se. Sap. Sine dolo. Mendacium est cum dolo, si capiatur stricte, vt hic per & ita etiam intelligit Bar. in l. quid sit falsum, vbi Alex. in apostil. ff. de fal. tur Alex. in cons. 73. non puto, col. 3. in 1. vol. sed sunt plures species m cij, & reperitur etiam sine dolo vt est gl. magistra, in cle. ne quis arbitrem 22. quæstio. 2. & text. in c. 1. eadem quæst. & causa. Et si quæratur an in bio præsumatur cum dolo, distinguerem, q præsumitur cum dolo, quia ex eo mentiens perciperet commodum, alias secus, per tex. in l. & elegan §. si. cum l. sequen. ff. de donatio. & hoc ex multis probaui in l. quod Nerat materia doli præsumpti, ff. depos.

b Quod est dolus. Adde no. in c. cum dilecti, de emptio. & vendi.

c Seb. Sap. Re ipsa Quid differat dolus ex re ipsa, & dolus ex proposito, Domin. Abb. in c. cum causa. in fi. de testi. q dolus ex proposito rescindit tractum; etiam si fit lasio citra dimidium iusti precij, secus si fit ex re ipsa quo late per Domi. Bartholom. Veronen in tracta. de simul. contrac. in casu principali. in 1. præsump. Aliam differentiam ponit Inn. in c. Quintus lis. infra de iureiur. q pro dolo ex proposito competit actio de dolo, sed dolo ex re ipsa, datur exceptio, de quo dixi in repetitio. l. 2. post notabile de rescr. vend. & vide quomodo æquiparantur per Alex. in l. si superstites, C. dolo. per Curtium seniorem in cons. 6. super præmissa. col. antepenu.

d Punibile. Adde no. ff. quod cum eo, l. sed & si. 5. 1. & in l. cũ de indebito, in indebiti, ff. de probatio. & ff. ad legem Aquiliam, l. inde Neratius, §. penu. in dubium, glo. fi. in l. fi. ff. de rei vendi. gl. 2. & ibi Cyn. in l sed cum patre C. commu. vtriusque iudi. l. si dubiterur, §. 1. ff. de fideiuss. Et in quibus cas bus mentiens puniatur, plene per Bart. in l. 1. C. de fin. in 5. & 6. col. in l. scrip. C. si contra ius, vel vtil. publi. & in auth. contra qui propriam. C. de nume. pecu. nota. 21. q. 2. primum. Dy. in reg. nullus pluribus, li. Adde Spe in ti. de cau. posses. & propriet. in prin

Zac. Adde eundem Spe. in ti. de exceptio. & replica. §. 4. ver. est ergo, & v quid si debitor. & in tit. de posit. ionibus. §. 8. ver. sed secundum, & §. 9. illud, Bal. in l. 1. in 7. & 8. col. C. de fur. & in l. sed si. §. 1. ff. quod cum eo. gl. cum de indebito. ff. de prob. Bar. in l. si. de rei vendi.

e Non punibile. Vide Paul. de Cast. cons. 149. incipiente, in Christi nomine tur dicendum quod dictus presbyter. & vide Ang. per illum textum in l. qui. §. fi. ff. de iniur. & per eundem per illum textum, in l. at qui natura, §. me absente, vbi etiam glo. ff. de nego. gest. quod licet mentiri in iudicio pter suum ius conseruandum.

f Ex ignorantia. Adde notata in l. Iulianus §. quod autem. ff. de act. empti. quo mendacium dolosum plus punitur, quam per ignorantiam.

g Sedes. Vide ibi alias limitationes, ad c. si eo tempore.

h Zac. Simplicitas, non excusat a subreptione. Adde de hoc Spe. in tit. de po tioni. §. 11. ver. sed nunquid Berengarius, latissime per Card. in cle. in po. ubi etiam quando excuset, & in quibus simplicitas, & quando non, de niten. & remissio. Et qui dicantur simplices, adde eundem Card. ubi supra 22. qnæstio. 4. Inno. & Bald. super rub. C. de rerum permuta. uerficulo, quæritur.

Ant. Fran. Circa hoc, an & quando simplicitas sit probanda, uel improba da; & an repellat aliquem a promotione, uide no. & plenam glos. in c. 39. dist. & in c. quia frater. 7. q. 1. Et concluso est, q quædam est simplicitas contraria prudentiæ; & ista improbatur. Pro quo uide glo. 16. q. 1. in c. Epis, & uide etiam glo. in c. Episcoporum. 74. distinctio & uide Host. & Mo post eum in c. dilecti, de iud. ubi ponunt, quando simplicitas sit ample. dem subtilitas respuenda. Et adde. quod qui sub simplicitatis nomine, facit stultitiam excusant. reprehẽsione digni sunt. c. oportet. 36. distinctio. Et modo intelligatur illud dictum, quod simplicitas est amica legum, uide in uersi. simplicitas, in §. sed quia, Inst. de fideicommiss. liber. & gl. in l. ma stissimi, in §. talis itaque, in uerbo, simplicior. C. de fur. & gl. in uerbo, proc re, in §. si uero moriantur, in Authenti. de instru. cau. & fide. & uide gl. in tu. ueritatis, in uerbo, simplicitatis, de iureiuran. & quę habentur in cap cum sancti. 24. quæstio. 3. Et quis dicatur simplex, uide tex. in l fi. C. de dol tio. ante nup. Et de significatu uerbi & dictionis, simpliciter, uide Bar. in in princip. ff. de uulga. & pupilla. & in l. Gallus. §. quidam recte. ff. de liber posthumis. ultra dicta per eum, in l 1. in §. si quis simpliciter, ff. de uerb. gatio. & uide Bal. in l. cum fa'sum, ff. de acq. hæred. & in l 1. in princip. C. ædi. act & habentur per gl. & scribentes in clemen. sæpe, de uerbo. signific per Bar. in l. 1. ff. de testamen. milita. & in l. neque. §. deportati, eodem tit habetur in c. si. de hæret. li. 6.

tiam trahere ad beneficium magis tenue, & hoc quia mens principis non fuit concedere gratiam in alio casu, q̃ expresso. Ad hoc tex. expressius in c. cui de non. maximè in fi. de præben. lib. 6. & in c. susceptum, de rescrip. eo. lib. Hoc etiam videntur sentire Domi. de Ro. decis. 266. & alias 270. in antiquis. Vnde in hac materia cõcluderem, q si hæc secunda regula subtiliter, & mentaliter consideretur, poterit practicari in literis gratiosis, & beneficialibus. Nam hæc regula nihil aliud vult in effectu, q̃ si subreptio non dolosa fuit causa vnius rei tantum, habeat vitiare illam rem duntaxat; & non aliam, cuius non fuit causa. Exemplum, regulariter rescriptum consistit ex duobus, ex substantia, & ex forma. substãtia rescripti est ipsa iurisdictio; forma verò est ipse modus procedendi, quem Papa præfixit delegato. Si subreptio fuit causa illius formæ tantum, vitiat solum illam formam, & non substantiam rescripti, ex quo fuit sine dolo. Ita dicam in literis gratiosis, q si litera gratiosa contineret plura, & subreptio non dolosa, fuit causa vnius tantum, solum vitiabit illud, & non reliquum. casum allego in d. c. si eo tempore. Et si hoc procedit in beneficialibus, vt ibi, fortius hoc idem dicendum in alijs, cum literæ ad beneficia sint multum stricti iuris propter ambitionem, vt in c. quamuis, de præb. lib. 6. Hoc verum nisi obtentum per subreptionem habeat connexitatem cum reliquis, quia tunc ratione connexionis subreptio vitiat omnia, vt est tex. in cap. constitutus, s. eod. secundum intellectum; quem ibi dedi. Nunquid autem ignorantia aliquo modo excuset in istis gratiosis, vt sic cap. gratia, possit trahi ad simile. Puto posse attentari, q vbi concurrunt quatuor, poterit tra hi ad simile. Primo, q ignorantia sit probabilis, vt d. cap. gratia. Secundo, q non præiudicetur iuri tertij, de quo non est facta mentio; aliàs autem ignorantia non excusat. Et hoc casu intelligo capit. constitutus, s. eo. quia Princeps non intendit alteri præiudicare, si non exprimit, vt ibi dixi. Tertio, q Princeps fuit concessurus aliàs gratiam expressa veritate, licet non ita de facili, vt in c. gratia,

a iam dicto. Quarto, [a] quod gratia non excedat casum proprium,

6 vt in d. c. cui de non. † Et ad prædicta adde notabilem quæstionẽ, quam ponunt Domi. de Rota, vbi s. Quidam impetrauit thelauratiam, seu sacristiam Senen. vacantem. & dixit cam esse dignitatem in loco; compertum fuit, quod non erat dignitas, sed officiũ; nunquid subreptio vitiet? Fuerunt opiniones, sed maior pars Dom. de Rota tenuit, q non vitiaretur, quia illa falsitas non fuit causa inductiua gratiæ; quia Papa facilius dedisset, si dixisset, quod erat officium tantum. Item constabat de corpore beneficij, & il-

b la qualitas [b] dignitatis fuit expressa causa demonstrationis. Falsa

c enim demonstratio [c] non vitiat, ex quo constat de corpore, vt in l. falla demonstratio, ff. de cond. & demon. facit quod no. ꝯ. eod. cap. significante, & vide quod ibi dicam. Secus autem vbi falsitas esset expressa nõ causa demonstrationis, sed causa taxationis gratiæ, quia tunc vitiaret, licet Papa aliàs concedisset, quia satis est, quod non concessit in alio casu, & iste est casus notabilis, de cuius decisione, non subtiliter audiendus, miratur in c. susceptum, ꝯ. eo. lib. 6. vbi dicitur, quòd si impetro beneficium, quod dixi va-

d care per renunciationem, non debetur, si vacat per mortem; [d] licet constet de corpore beneficij, & licet renunciatio, & mors, quantum ad vacationem æquiparentur. Nam, vt dixi, Princeps taxauit gratiam ad illum casum expressum, ideo non debet fieri extensio ad alium casum, & pro hoc aperitur via ad multas similes quæstiones. Quo ad tertiam regulam Do. Anto. distinguit, vt s. quod si potest reduci gratia ad terminos iuris communis, non vitiabitur, ex quo ignorantia probabilis interfuit. & allego. gratiã, & forte allegerit ad casum mente conceptum. Nam ibi innuitur à contrario, q si cui absenti, & ignoranti, beneficium fuerit collatum per Episcopum, impetrauit beneficium à Papa; non facta mentione de collatione sibi factæ per Episcopum, q potest vtrunque beneficium retinere, si sunt compatibilia: Quam velit D. Anto. q si impetrans expressisset, non habuisset secundum beneficium. Sed ego non video, q aliquo modo trahi iste casus ad dispositionem iuris communis; cum gratia conſequatur effectum suũ in totum, & de iure communi beneficiatus non debet reputari idoneus ad aliud beneficium, vt in c. is cui, de præb. lib. 6. Ideo dicerem, q hæc tertia regula potius vendicat sibi locum in literis gratiosis. Pro hoc l. & si l gib. secundum communem intellectum. C. si contra ius, vel vtil. pub. bon. rcx. in cap. ex parte, t. de offi. deleg. facit cap. constitutus, s. eod. Item gratia assumit vires

e ex mente concedentis, [e] vt in c. cum adeo, s. eod. Sed concedens non fuisset concessurus expressa veritate, ergo gratia nulla, & hoc idem sentit Io. And. in c. ad audientiam, ꝯ. eo. tit. & Dom. de Ro. vbi s. Item cessante causa gratiæ, gratia cessat, vt in l. generaliter. C. de Episc. & cler. canonizata, 16. q. quæst. 1. Ergo fortius debet cessare gratia, si cauta expressa fuit falsa, licet per ignorantiam. Et per hoc habes declaratam materiam intrinsecam huius capit. In glo. in ver. [Simplicitatem.] in fi. Et dic, quòd lex loquitur in ignorantia iuris naturalis, vel quasi, quæ tanquam improbabilis non excusat, ad hoc 1. quæst. 4. in c. turbatur, §. notandum. & quod ibi no. & 38. distinct. cap. qui ea. Ad leg. 1. de fal. mone. dic, q etiam loquitur de ignorantia non probabili, vt si falsa moneta cuditur in domo alicuius, & dominus dicit se ignorare. Et no. gl. iuncto

f tex. quòd regulariter parcitur simplicitati, [f] & aliter proceditur contra dolosum, & aliter contra idem facientem ex ignorantia,

7 vel simplicitate. † In gl. in ver. priori modo. No. singulariter istam glos. & non trades obliuioni: vult enim apertè, q exprimens falsum, vel tacens verum in impetratione rescripti, non præsumitur prima fronte hoc facere ex dolo; sed potius ex simplicitate, vel ignorantia. Idem sentit Imo. hic. Dicit tamen, q dolus probabitur ex coniecturis. Host. dicit, quòd si probatur scientia impetratoris, præsumitur dolus, arg. l. veritus, ff. de probat. Quod tamen dicit procedere, nisi sint literæ iustitiæ; quia in illis de facili non præsumitur dolus, cum faciliter obtineantur. Item dicit posse distinguí inter hominem simplicem, & diligentem. Sed tu conclude, quòd ex varijs circunstantijs iudex præsumet dolum, vel simplicitatem, & informando animum suum considerabit, vtrum dixerit falsum in facto suo, vel in facto alieno, & an factum sit de propinquo, an de longinquo, vt in c. cum illorum, de sent. excomm. & quod no. in c. ab excommunicato, ꝯ. eo. Item an literæ sint ponderosæ, vel faciles, vt in c. fin. de crimi. falsi. Item an falsitas fuerit inductiua concessionis gratiæ, & similia. De quo vide quod not. Domi. de Ro. decisio. 8. alleg. & Innoc. ꝯ. eod. cap. dilectus. Dolus enim non potest probari, nisi ex coniecturis, cum cõsistat in animo, vt in cap. 2. de renunc. lib. 6. & in l. dolum. C. de dolo. In gl. in versic. expressa, ibi. [Vel tacet se decanum.] Hoc exemplum non congruit literæ, nec etiam exemplum sequentis gl. quia Papa dedisset rescriptum etiam in forma concessa; licet ista fuissent expressa, & dic, vt not. ꝯ. in glos. in ver. literas, vbi quærit glos. quæ sint exprimenda, &c. In gl. in ver. literas, ibi, quę mouere possunt animum Principis ad dandum. tene hic prin. cum glo. s. fin. Ex quo

g potes hanc regulam elicere, Quod ea sunt exprimenda s. in rescripto, quæ possent mouere animum Principis ad concedendum, vel ad non concedendum, vel ad difficilius concedendum, & hoc

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Quarto. Sed ista declaratio videtur dubitabilis per illud quod dicit Archid. in c. gratia, de rescrip. in 6. quòd si ubi collatum fuit beneficium, & procurator tuus aliud impetrasset, talis ignorantia excusat. Et licet contrarium ibi teneat Io. And. & Franc. Pu. quia corrigeretur hoc modo tex. iste, & in correctorijs non est licita extensio, tamen facilis est responsio, quod per illud non tollitur tex. iste, sed limitatur, vnde succedit, quod in materia limitatoria est licita extensio, Bar. in l. si constante, in opp. primæ partis, nu. 42. vbi alij, ff. soluto matr. & ad hanc materiam uide per Fel. in cap. ad audientiam, 2. col. 5. versic. literæ beneficiales, in fi. infrà eo.

b Et illa qualitas. Vide Moder. in c. ad aures, in 2. col. ibi, de qualitatibus beneficij, supra eod. & no. in can nostra, infra eod. & de ista quæstione in terminis, uide istum in c. significante, in fi. infrà eo.

c Falsa demonstratio. Adde tu Dom. de Rota decis 561. in antiquis. vbi dicunt, quòd impetrans beneficium quod dicit curatum, nel requirere residentiam, non debet carere gratia, si illud non fit curatum, uel non requirat residentiam. Et dicit Rom. consi. 427. quod falsa demonstratio uitiat, licet de corpore constet, cum illa indueat dispositionem, & uide Anchar. consi. 286. Alexand. consil. 136. 2. lib.

Zach. Dic tu pro resolutione, quod falsa demonstratio non uitiat rescriptum, nisi dedisset ei causam, ita concludit Bal. in l. neque, in fi. C. de prob. Bar. in l. demonstratio, in 5. q. in prin. ff. de cond. & demon. gl. in cle. 1. de prob. & in e. significante, infrà isto tit.

d Per mortem. Adde, vt per Pet. de Anch. consi 116.

e Ex mente concedentis. Adde Imo. in simili in c. cum ecclesiastice, infrà de excep. quòd rescriptum recipit uires ex mente concedentis, tex. in c. super eo. de offi. deleg. & in c. cum dilecti, infra eo.

Adde And. Sic. consi. 126. 4 lib in consi. Alex.

f Simplicitati. Limita nisi simplex esset sibi contrarius, quia tunc non parcitur simplicitati, quia non potest esse simplicitas, vbi est contrarietas, vt not. Ioan. And. in c. cum Ioannes, infrà de fide instr. Refert Sal. in l. scripturæ, in uer. quæro ab extra, C. de fide instr. uide not. in l. si quis, §. doli, ff. de iurisd. omn. iud.

g Ea sunt exprimenda. Adde Lapum allegatio. 89. duo prælati, in 4. col. Thomam Fastoli dubio Rot 64. eodem die, & c. quidam Arch. Rot. hoc tit. 63. in antiquis. Innoc infrà eo. cap. in nostra, in fi. & in cap. cum in nostris. de concess. præb. & Rot. hoc titu. in antiquis, 69. & de præben. 13. in antiquioribus. Bal. suprà eod. cap. cum ordinem, 20. col. ibi, vt scias. Romanum sing 38. vtrum nobilis, in fi. Feder. de rerum perm. 3. col. q. 4. & Pet. de Perus. in tract. eius materiæ, 27. col. ver. quæro tertio. Rot. hoc titu. in nouis. Bald. in l. 2. in fi. C. quæ sit longa consuetu. Aegid. conclusio. Rotæ, 333. in causa Domi. Car. Butr. consi 2. visis literis, quod est etiam 46. ad fin. Roman. consi. 80. & confirmando præcto, istum de sent. excommun. c. cum pro causa, in 2. col. & in c. inter dilectos, in 3. col. ibi, no. bonam, de fide instr & in cap. 2. de treu. & pace. Bart. in l. 3. ff. ad leg. Iul. maiest. Imo. contra Butr. in cap. de testibus, in 2. col. de testibus. Paul. de Cast. consil. 354. Rotam hoc titu. 43. in antiquis, & 75. in antiquis, & 4. in antiquis, & 9. in nouis. Aegid. conclus. 338. in causa mea. & 394. cum in commissione. Card. cons. 94. nobiles uiri, Thomam Fastoli dubio 44. eodem die, & c. quidam Arch. Rotam hoc tit. 13. in antiquis, quòd de pendentia litis debet heri mentio in rescripto, ad lites, & plenè per Modern. in 23. col. in uersic. regula, post glos. hic, & per glos. & istum in 3. col. & in cap. prudentiam, 5. 6. in uer. causam, de offi. deleg. Aegid. in conclusio. 554. fi facta, Thomam Fastoli dubio Rotæ, 27. Domin. in procę. Sexti, vltima col. propter gl. in uer. filius, & in procę. huius lib. in uerbo, iudicis, propter gl. ibi, istum de appell. cap. ad nostram, & Philippum in c. consul. il. j. in eodem tit. post istum, & Philippum in 3. cap. in fi. eod. tit. Roma. consil. 334. in proposita. Belenzin. in cap. cum causa, in fi. de appellat. in apostill. Innoc. in cap. præterea, in fi. de dilatio. Roman. consi. 483. dubitatur primo, in penult. col. Oldrad. consi. 277. alias 323. quod articuli, 3. col. facit l. 2. in fine, ff. si quis in ius uoc. & ibi Bart. iuncta l. 1. & 2. de feriis. Rom. consi. 208. hæc interpretatio, ad finem.

Adde tu Alex. consi. 214. 1. lib. Pet. de Anch. consi. 86.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& hoc vltimum probatur infra eod. capit. postulasti. Papa enim
8 daret beneficium habenti aliud tenue, sed non ita de facili, sicut
darer nullum habenti. † Ideo taciturnitas tenuis beneficij, indu-
cit subreptionem, vt in capitulo, si non motu proprio, præal. Et
quamquam glo. ponat multa exempla, non intelligas, q in quo-
a libet rescripto, a sint exprimenda omnia, quæ ponuntur hic in gl.
Sed intelligas glos. in casibus in quibus loquuntur iura, quæ allegat, & dic, vt in eis no. Et vide, quod dixi in cap. cum ordinem, su-
pra eod. vbi posui, an de exceptione competente aduersario sit
facienda mentio in rescripto, & vide per Io. And. in c. i. de lit. con-
test. lib. 6. & plene per Spec. in tit. de exceptio. in §. dicto. in glos. in
ver. [Nisi forsan.] ibi, [Quia si notoria esset exceptio.] Not. singul.
hanc gl. ex qua multa potes notare. Et primo, quod exceptio no-
toria potest opponi ad processum, & sic ante lit. contest. licet sit
peremptoria; & sic intellecta, est valde no. dictum tamen in se, est
verum, & no. tenet Spe. in tit. de exceptio. in §. dicto, ver. sed pone,
& versi. nouus, sequitur Io. And. in c. i. de lit. contest. lib. 6. Et vide
de materia per Bart. in l. cum quærebatur. & in l. vir bonus, ff. iudi.
solui. & per Archidiaco. in c. vt circa, de electio. lib. 6. vbi ponit sin-
gulare dictum, q omnis peremptoria, etiam non notoria, potest
opponi ante lit. contesta. dummodo excipiens offeratse incontì-
b nenti A probaturum, b arg. in l. 3. §. ibidem, ff. ad exhibēdum. Istud
tamen dictum a multis mordetur, facit pro, & contra cap. literas,
9 de restitu. spoliat. † Secundo nota ex hac gl q si non constat citan
tem habere iurisdictionem in citatum; immo notorie cōstat citan
c trarium, non tenetur citatus comparere. c Et habes aliam gl. in c.
veniens, de accusatio. & tertiam in cap si Episcopus. 3 q. 2. & dixi
post Calder. in cap. cum ordinem, §. eod. Vide tamen ad hoc, ma-
xime in delegato, quod no. Inn. in cap. 2. de dila. & in c. cum in iu-
re, de offic. delega. & per Io. Andr. in regula, scienti. li. 6. in Mercu.
10 † Tertio nota quod vbi notorium est rescriptum esse subreptì-
tium, vel impetrantem esse excommunicatum, vel iudicem or-
dinarium non habere alias iurisdictionem incitatum, non potest
cognoscere, an sua sit iurisdictio, quia ex quo iudex est certus de
defectu iurisdictionis. non potest procedere in causa. Ad hoc ca.
si duobus, infra de appella. Et hic competenter potest annecti illa
materia quotidiana, & vtilis, an & quando iudex, si reuocatur in
d dubium de iurisdictione sua, possit de hoc cognoscere, d de qua
materia per Doct. hic & per Ioan. Andr. in d. reg. scienti. & per In-
no. hic, & in capit. venerabili, de censi. & in c. ex parte, il primo, de
verbor. significatio. per Bart. & alios Legistas in l. præscriptione,
C. si contra ius vel vtil. publi. per eundem in l. 2. ff. si quis in ius vo-
ca. & in l. quidam consulebant, ff. de re iu. aliquid in l. ex sententia.
ff. de testam. tute. Et causa breuitatis reduco totam materiam ad
certos casus. Et primo ponam casus, in quibus communiter te-
netur, quod iudex non possit cognoscere. Secundo casus, in qui-
bus potest. Tertio casus, in quibus dubitatur. Venio ad primum,
si exceptio opposita contra iudicem, suggillat, id est, notat ipsum
iudicem infamia, seu defectu, vel alio crimine, non potest ipse co
gnoscere, quia est suspectus; vt puta, si opponitur, quod est ex-
e communicatus, e vel seruus, vel infamis, vel quid simile, hoc tenet
Barto. in d. l. quidam consulebant. Ioan. Andr. tenet in capitu. pia,
de excepti. lib. 6. sequitur domi. Anto. & communiter Doct. licet
Innoc. dubitando aliud senserit in capitu. cum in iure, & in capit.
cum super, de offic. delega. Secundus casus, quando exceptio iuris-
dictionis pariter concludit in illo incidenti, sicut in illo principa-
li. Exemplum, si oppono q iudex est minor, vel furiosus, vel mu-
lier, vel alium naturæ defectum patiatur. Nam istæ exceptiones sic
excludunt eum a principali, ita q non possit cognoscere, an sit iu-
dex. Et ista est ratio, quare iudex, qui allegatur suspectus non po-
test cognoscere super suspicione; sed eligunturarbitri, vt in cap.
suspicionis, de offic. delega. Nam sicut est suspectus in principali,
ita & in incidenti. Et hoc voluit Inno. in cap. prudentiam, de of-
fi. deleg. & sentit Bar. in d. l. quidam. Tertius casus, cum opponitur
de totali fundamento iurisdictionis, & proprietate ipsius, vt quia
opponitur, q quis non est potestas, vel episcopus. Non enim est
idoneus in hac cognitione, quia habet affectionem ad causam,
quinimo causa est propria. hoc voluit no. Bartol. in d. l. ex senten-
tia, & Inno. in c. cæterum, de iudi. Quartus casus, cum agitur non
solum de nudo exercitio iurisdictionis; sed de proprietate subie-
f ctionis, vt quia citatus dixit se esse exemptum, & iudex negat. f Mul
ta enim sunt commoda subiectionis, ideo iudex est suspectus in
hac cognitione. Hoc voluit Inno. in c. venerabili, de censi. & vide
quod ibi dixi. Per quod notabiliter limitatur cap. cum personæ, de
priuil. lib. 6. & glo. ibi posita quæ aliud sentit. & vide quod dixi in
d. c. venerabili, facit quod no. gl. in c. ad audientiam, de app. Quin-
tus casus, quando notorium est, eum non esse iudicem, vel ipse
scit. Nam tunc non potest procedere in causa, de quo in c. si duo-
bus, de appellatio. & dic, vt ibi. Secus si iudex ignoraret, & par-
g tes scirent, vt ibi est bon. tex. Sextus casus, quando iudex g se inge-
rit, ita quod contendit pro iurisdictione, ac si esset pars. Nam ex
hoc redditur suspectus, argumen. l. quæ omnia, §. i, ff. de procurat.
& est glo. fina. in capi. statutum. in prin. in ver. copia, infra eod. lib.
6. Et tenebis semper menti hunc casum, per quem infertur ad
quæstionem quotidianam. Nunquid iudex procedens ex officio
possit cognoscere, an sua sit iurisdictio si dubitatur? Et videtur q
non; quia tenet locum partis, & contendendo pro iurisdictione
reddit se suspectum, & in hanc opinionem videtur inclinare Do-
mi. Anto. licet non firmet. Sed ego crederem oppositum, per l. 2.
ff. si quis in ius voca. quæ loquitur indistincte, & per tex. iuncta
glos. in d. cap. cum personæ. Nec hoc casu potest dici, quod iudex
se ingerat, cum teneatur ex officio suo procedere, vt in cap. quali-
ter & quando, 2. de accusat. ergo cessat ratio suspicionis; quia non
se ingerit voluntarie, secus quando quæstio est inter partes; &
ipse assumit defensionem partis stantis pro iurisdictione. Casus
verò, in quo potest cognoscere, est, cum dubitatur probabiliter
de competentia iurisdictionis, & exceptio non sugillat personam
suam. Si sumus extra omnes casus prædictos, & tunc cognoscit
an sua sit iurisdictio, quia iudicare principaliter est onus, vt in
munerum, in §. iudicandi necessitatis, ff. de mune. & hono. in cap.
pastoralis, de offic. delega. licet in consequentiam sit honor, vt in
c. vt debitus honor, de appell. Vide gl. in c. si contra vnum, de offi.
deleg. lib. 6. Nec iudicat in facto proprio, quia causa non dicitur
propria, ex quo commodum, vel incommodum ad eum nō per-
tinet. 2. quæst. 6. cap. biduum, in versi. palam, & in hoc casu intelli-
gitur ille tex. & cap. pastoralis, §. eod. & l. præscriptione, & aliæ ra-
ges superius alleg. Casus verò, in quibus dubitatur, occurrunt as-
præsens tres, ad quos tanquam ad principaliores poterunt reduh
ci, si qui alij inuenirì poterunt. Primus casus h cum excipitur, q in-
cus contractus, vel delicti, non est de iurisdictione citantis, sed li
naliter tenet Innoc. quod potest cognoscere, quia hæc sententia
non nocet alteri iudici, quinimo Bart. sentit in d. l. 2. quod hæc ex-
ceptio non potest opponi ad processum, sed ad merita causæ tan
tum, quia satis est in libello aliquid exprimi, quod fundet iurisdi-
ctionem iudicis, licet illud non sit verum, quia debet inspici quod
petitur, & non quod debetur, quoad fundandam iurisdictionem
iudicis, per tex. in l. pen. ff. de iurisdict. omn. iudic. Contrarium te-
net hic Dom. Anto. quia illa lex non procedit, quando ex nega-
tione petiti, negatur principaliter iurisd. vt in casu nostro, & ho-
verius. Puto tamen, q possit reculari, vt suspectus, propter alie-
ctionem,

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Rescripto. Vide Fel in d. c. ad audientiam, 2. col. 15. infrà eo. & limita vt non procedat, quando fieret mentio incidenter de illo beneficio, vt in tali tationibus. Ita declarat Gemin. in c. non potest, infrà de præb. lib. 6.

b Probaturum. Adde Oldrad. consi. 106. Paul. de Cast. consi. 141. Roma. consi. 4. Alex. cons. 98. 4. lib.
Zachar. Adde eundem Alexand. in l. fin. post Angelum & Bart. C. de dilat. Bald. in authen. ei, qui. C. de tempo. appellat. Adde in terminis per Lanfran. de Oria. in cap. quoniam contra, ver. dilationes, & quod ibi no. in 9. addit. ad e probat.

c Comparere. Adde, vt per Cal. cons. 12. de iudic.

d Vide aliud casus per eundem in cap. 1. infra de ord. cognit. & per Fel. in cap. excep uem, de except. col. 2.

d Possit de hoc cognoscere. Vide Ange. ponentem 8. fallen. in d. l. 2. hic allegq colliguntur ex dictis illius hic, impectis sex casibus primis, & decisione d rum vltimorum. Et amplia istam regulam tribus modis, & limita quatuor cim modis, de quibus hic ordinatè per Felin. in 20. col. versi. an sua sit iurisdi ctio, & dixi plenè in no. meis in versi. iurisdictio, in not. incip. Do tibi pulc videbis tamen istum in cap. si diligenti, in vlt. col. de foro compet. & glos brem in c. fin. in glos. 2. in fi. 14. quæst. 6. & istum in cap. conquerente, in 3. de restit. spol.

e Excommunicatus. Adde, quod nec partes possunt prorogare iurisdictionem communicati, secundum Rom. cons. 43.
Zach. Dic tu esse verum de excommunicato publicè, secus autem in occu & tolerato. cap. ad probandum. & ibi Doct. de reg. iur. glos. 23. quæst. 1. in fine & in 3. quæst. 7. verum, & ibi Archid. & in l. 1. C. de iur. & fac. ign. Bald. plene l. id, quod pauperibus, col. 2. C. de episco. & cleri. Specul. in titu. de offi. delega. §. 6. versiculo, quid si sunt. Et cum dico occultum & toleratum posse esse, in lige de laico, quod sententias possit ferre in profanis, vt in d. c. ad probandum per Docto. non autem in spiritualibus, vt per Card. in clem. 2. §. verum, eod. Mouetur, quia per alium potest in spiritualibus iudex excommunicatus, & q ximè excommunicare, vt not. 24 quæst. 1. in fin. & Cardin. in clem. 1. §. 2. de relig. domib.
Anto. Franc. Et quid possit facere excommunicatus per alium, quando non p test per seipsum explicare, quia excommunicatus, vide quæ plenè habet per Docto. in capitu. intelleximus, & ibi dixi, de iudi. & vide Ioannem And cap. decernimus, de sententia excommunic. in 6. Et quis dicatur publicè ex municatus, vide glos. in clem. 1. de sepul. & glos. in capitulo, exceptionem exceptionib. vltra ea, quæ habentur in capitulo, ad probandum, de re iudic adde quod excommunicato etiam iniustè ante, quàm declaretur de illa in tia, nemo debet communicare, vt in capitu. si Episcopus, 11. quæst. 3. & glo. in capitu. cum vos, de offic. ordina. Et adde, quod nullus debet partic cum excommunicato, etiam si sit dubium, vide beatum Thomam in quæ stunctione 18 quæst. 2 artic. 4. & in quæst. de quolibet. quæst. quarta, artic. quæst. 10. artic. 9.

f Et iudex negat. Adde quis debeat probare causam ueram, expressam in citatio citantis, cum citatus negat illam ueram, Lap. alleg. 59.

g Seb. Sap. Iudex. Vide Abb. in c. conquerente, de restit. spoliat. vbi ponit de iude ce, qui assumit defensionem suæ iurisdictionis.

h Seb. Sap. Primus casus. Datur pulchra limitatio ad hæc omnia, quæ ponit Abbas, quod quis non tenetur comparere, quando citatus non est de stitio. vel citatio est nulla, quando iudex esset persona prouida & honesta, limitat ipse Abb. in capitulo, nisi essent, in primo not. de præb. reputat hoc tum singul. Dom. Iaf. in l. 2. col. 6. ff. si quis in ius voc. non ierit, & ibi multi propositum.

ctionem, q habet ad causam, arg. in c. insinuante, de off. deleg. Se-
cundus casus, qñ iudex est habituris aliquod commodum spor-
a tularū, a quo casu gl. multū vulgata, in l. de iure. ff. ad mun. dicit, q
b non pōt cognoscere. b Contrariū tenet Pet. & Cyn. in d. l. præscr.
quia commodū habet accessorie. Bart. sequit gl. quia sola affectio
ad causam est sufficiens ad remouendum iudicem, d. c. insinuan-
te, & l. prætor, ff. de iurisd. omn. iud. Dicit tñ in l. 2. in hoc standum
consuetudini. D. Ant. putat attendendam quantitatem commo-
c di, & placet mihi, c q attenta qualitate personæ iudicis: & quanti-
tate muneris, iudicetur suspectus, vel non; ad hoc allego bon. tex.
11 in c. si quæstiones, de simo. † Tertius & vltimus casus, qñ rescri-
ptum dr falsum; & iudex pronunciauit, q erat verum; nunquid
teneat processus, si postea detegitur, q erat falsum? Inno. Io. And.
Compost. & D. Ant. tenent processum non valere; quia fabrica-
tor falsi rescripti nō potuit dare iurisdictionem, nec in principali,
nec in incidenti. Bart. in d. l. præscrip. dicit processum valere, si fal-
sitas erat latens, quia dubium potuit istum in quasi possessione
iurisdictionis, arg. in l. Barbarius, ff. de offi. præt. Bal. tenet primam
partem, & illa vr mihi verior. Quia ex quo rescriptum non ema-
nauit a Principe, iste potest dici intrusus, & sic non debent valere
gesta, etiam dato communi errore, vt not. in c. nihil, ī. de electio.
d per Inn. Facit cap. alienationes, 12. quæst. 2. Non ob. l. Barbarius, q
quia ille habuit potestatem a Principe, licet per subreptionem.
sed iste a nemine. Et per hoc dic, quod si rescriptum esset prorsus
nullum, si tamen emanauit a Principe, & dato dubio, iudex pro-
nunciauit rescriptum valere, tenet processus, si non fuit appella-
e tum, hoc est singulare dictum Lapi in cap. 1. eo. tit. e lib. 6.

ADDITIONES.

a Zach. Commodum sportularum. Adde de hoc per Bal. in l. fin. C. de fruct. & lit. expen. eundem & Ang. in Auth. vt iudi. fine quo, suffr. in princ.

b Seb. Sap. Cognoscere. Sed dicit Imo. in c. cæterum, infrà de iud. q illa glo. non est sine scrupulo, quia est præsumendum, quod propter modicum salarium iudex iudicaret aliter, quamuis uelit, arg. c. et si quæstiones, de simo. & ideo multi tenent contrarium. Vide latissimè D. Ias. in l. 2. col. 4. ff. si quis in ius voc. non ie. vbi super hoc refert quinque opiniones.

c Placet mihi. Adde Arer. idem tenentem consi. 16.

d Lex Barbarius. Vide not. in c. scisciatus, suprà eo.

e In cap. 1. eo. tit. vide per Mod.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum impetratum contra solum Prælatum, valet, licet ſ. per bonis communibus Prælati & capituli, 5.*
2 *Prælatus solus tenetur administrare ex officio sibi iniuncto, negotia communia inter ipsum & capitulum.*
3 *Bona quomodo dic antur communia inter Prælatum, & capitulum, & quando diuisa, & quis potest facere istam diuisionem.*
4 *Collegia inferiora nihil possunt statuere circa statum ecclesiæ, sine consensu Episcopi. 14.*
6 *Prælatus potest agere & conueniri sine licentia, & consensu capituli, non tamen in arduis. 9.*
Prælatus solus potest alienare ex causa licita.
Qui non potest alienare, an possit rem in iudicium deducere.
7 *Conuentus nunquam potest agere sine consensu prælati.*
8 *Prælatus solus potest constituere procuratorem, sed si uult facere ipsum generalem, vel in perpetuum, requiritur consensus capituli.*
10 *Episcopus, an possit liberè vicarium remouere.*
11 *Conuentus, an possit agere sine prælato, sede vacante.*
12 *Prælatus, an possit ratificare gesta per capitulum.*
13 *Capitulum potest litigare cum prælato, licet non detur curator.*

CAP. XXI.

Edoceri. Solet multum allegari, & hoc dicit in summa. In causa monasterij, quem Abbas per rescri-
ptum, in quo nulla fit mentio de conuentu nec pp hoc appellare
potest, nisi Abbatis & conuentus bona essent distincta omnino.
Primo ponitur duplex quæstio. Sedo sol. ibi, [Super quo.] Tertio
ibi, [Cum ex officio.] Quarto exceptio ibi, [Nisi.] Casus lit. Ali-
quis impetrauit literas Apostolicas, appellatione remota ꝯ Abba
tem, nulla facta mentione de ipsius cōuentu. Quærebatur, vtrum
Abbas teneatur rñdere per literas illas, in causa quæ cōiter perti-
net ad Abbatem & monachos? & si Abbas appellauerit, ne com-
pellatur rñdere super causa illa, vtrum valeat appellatio? R ñ. q per
appellationem Abbas se tueri non potest; quominus authoritate
huiusmodi literarū rñdere teneatur, nisi alia rationabili causa iu-
uetur, quia Abbas ex officio suo tenet procurare negotia sui con
uentus, nisi forte Abbatis & conuentus negotia essent omnino
2 distincta. Ber. † No. primo, quod valet rescriptum impetratum ꝯ
solum prælatū, licet impetretur super causa cōi ipsi prælato & ca-
pitulo. dicit tñ Gul. de Monte Lauduno, in clem. 1. eo. q curia de
facili non dat rescriptum super rebus cōibus ꝯ prælatum, quin fa-
ciat mentionem de conuentu, dic tamen q rescriptum valet, vt
2 hic. † Nota sedo, q prælatus potest, & tenetur solus procurare
negotia sibi & capitulo cōia. Nam ex officio administrationis si-
bi iniunctæ ad hoc tenetur. Et ex hoc nota, q solus Rector vni-
uersitatis potest promouere, & procurare negotia totius vniuer-
sitatis, imo ex officio sibi iniuncto ad hoc tenetur, vt notat Inno.
in c. fi. de maio. & obed. nisi negotia essent multū ardua, vt ī. dicā.

a Item nota ibi, negotia procurare, q prælatus non dr dns rerum
ecclesiasticarū, sed potius procurator. Et idem dic in Epo, & alijs
prælatis, vt est tex. apertus in c. 2. de donat. non tñ ex toto prælatus
æquiparatur procuratori, nec etiam tutori, sed ampliorem, & ho
norabiliorem potestatem habet, q tutor & procurator, vide ad
hoc gl. not. 5. q. 3. in c. fin. Vltimò no. vnum, quod nescio alibi ita
clarè, q inter Abbatem & capitulū, bona monasterij possunt esse
diuisa, vt aliqua pertineant ad mensam Abb, aliqua ad mensam
capituli. Hoc tñ non procedit ex regula cōi, cum omnia debeant
eis esse cōia, vt in c. cum ad monasterium, ī. de statu reg. Sed pro-
cedit de iure speciali, puta ex consuetudine, vel statuto ex causa
rationabili facto, de quo ī. latius. Et pondera, q congregatio reli-
giosorū appellatur conuentus, secularium verò cōiter appellatur
capitulum. Non tñ est inter hæc dria, & aliqñ conuentus religio-
sorū appellatur capitulum, de quo dicam ī. eo. c. capitulū, & ety-
mologiā capituli, cœtus, synodi, & concilij, vide in c. 1. §. fi. 15. dist.
De capitulo, dicam ī. eo. in c. capitulum. In gl. 1. in fi. hanc gl. & dic-
ta Doc. pro clariori doctrina reduco ad octo quæstiones Prima
quæstio versatur circa validitatem rescripti impetrati ꝯ monaste-
rium, vel pro. Secunda quæstio circa facultatem agēdi in iudicio,
& nunquid Abbas sine conuentu, vel ꝯ, possit experiri? Tertia
quæstio, circa facultatem constituendi procuratorem, seu syndi-
cum, seu œconomū. Quarta quæstio, nunquid sede vacante pos-
sit conuentus agere? Quinta quæstio, præsuppositio, q conuen-
tus non possit agere sine prælato, nunquid prælatus possit habe-
re ratum factum per conuentum? Sexta quæstio, quid si vertitur
lis inter prælatum & capitulum, nunquid dispositium hic in Ab-
bate, & conuentu, habeat locū in alijs prelatis? Octaua quæstio, &
vltima, qñ bona dicantur cōia, vel diuisa inter prælatum, & con-
uentum, & cuius authoritate hæc diuisio fieri possit. Et hanc vlti-
mam quæstionem tanq fundamento aliarum quæstionum
3 prius expediam. † Sciendum est. n. q qñque bona ecclesiæ sunt
prorsus cōia Abbati & conuentui; qñq; sunt diuisa quoad rem;
sed non quoad administrationem, vt quia certa bona sunt depu-
tata pro mensa conuentus, & certa pro mensa Abbatis. Adminis-
tratio tñ non est diuisa, sed Abbas administrat, ac si bona ex to-
to essent cōia. Qñque & tertio, bona sunt diuisa quoad rem, &
quoad administrationem; vt quia conuentus per se, vel per alium
administrat bona sibi deputata. & idem facit Abbas de suis, & de
istis loquitur tex. in fi. cū requirit, q bona sint omnino distincta.
Qñque & quarto, aliqua sunt diuisa, aliqua vero sunt cōia. Cuius
autē authoritate hæc diuisio fieri possit, cū, vt ī. dixi, religiosis om
nia debeant esse cōia, dicunt Doc. q in institutione, seu fundatio-
ne monasterij, hoc potuit fieri ad instantiam patroni. Et intellige,
† q eps hoc fecit ad instantiam patroni, arg. in c. cum dilectus, † de
conſ. & in c. quanto, de censi. quia cum ista concernant modum
viuendi, & spiritualitatē quandā, non pōt patronus per se hoc sta-
tuere ēt a prin. vt notāter voluit Inn. in c. qm, ī. ne præl. vic. Iu. Post
fundationē verò hoc facit eps, arg. in c. qm, ī. de vi. & hon. cler. &
in c. sicut vnire, de excess. præla. Ego puto, q ēt ipse Abbas cū con-
uentu possit hoc ex causa constituere, cū per hanc diuisionē, bo-
na non minus sint monasterij, q prius; sed respectu vtus fit hęc di-
uisio. Ad hoc 12. q. 1. c. pen. §. fi. & c. vlt. & hoc idem vr tenire Io.
And in fortiorib. terminis, ita, nō est obligatorium, de reg. iur. lib. 6.
in Merc. vbi post quendam magistrū in Theologia, concludit vale-
b re statutū Abbatis b & quentus, causa vitādæ murmurationis, &
scandali, vt singulis monachis detur x. pro vestimētis, & ibi vide
litius. Sine causa tñ, hoc debere fieri, non est psulendū, ne sit occa
c sio mali. c idē dic in monialibus. Vnde puto Abbatissā posse per-
mittere, vt lucra ex manib. possint conuertere in proprios & ne-
cessarios vsus, nec per hoc dūr habere proprium. de quo vide per
Io. And. & Host. in c, cū ad monasterium, de statu reg, & ibi dixi.
4 † Cogita tñ nunquid consensus epi debeat accedere, per notabi-
le dictum Inno. in c. requisisti, de testa. & in c. cum accessissent, de
const. Vbi dicit collegia inferiora non posse statuere circa statum
d ecclesiæ d sine authoritate epi. Nam saluando dictum Ioan. And.
possem dicere illud non pcernere statū ecclesiæ, sed potius mo-
dum viuendi inter se. Facit quod dicit gl. in c. 2. de verb. sign. lib. 6.
5 † Ad secundā quæst. quæ fuit prima in ordine, dic q si bona sunt
communia

ADDITIONES.

a Quod prælatus non dicitur dominus, uide quæ dixi in c. constitutus, ī. eo. & ple nè per istum in c. cum super, de cau. poss. et propr. & in c. ex literis, ī. de prob.
† *Vide istum in c. nisi essent, in num. 1. de præben.*

b Statutum Abb. Vide istum in fi in quadam additione, in c. cum M. Ferrar. suprà de constit. et per D. Fel. ibi, in 25. col. in uer. ulterius, Do. Abb et uoluit Card. cons. suo 17. incip. authoritas. Card. in reg. monialium, ad fin. Ioan. And. in c. 2. super glos. proprium, de sta. mon. istum consi. suo 88. incip. Facti contingentia. Cald. in tit. de Reg. cons. 3.
Zac. Adde Inn. in c. ut famæ, in gl. in ver. prælatorum, de sent exc & in c. quanto, in gl. in uer. commotione, de offi. ord. et Spec. in tit. de arb. §. fin. ver. sed quæro.

c Seb. Sap. Occasio mali. Et hoc etiam tenet Abb. in c. cum ad monasterium, col. 2. de statu monach. Card. in clem. 1. in 5. oppos. de suppl. neglig. prælat. uide Dec. hic col. 1. uers. secunda conclusio. Abb. in cap. ex parte Astensis, col. 3. infrà de conces. præb.

d Statum eccle. Adde Cald. consi. 10. de reb. eccl. non alie.

Universidad de Deusto
Biblioteca

communia [a] ex toto, vel saltem quo ad administrationem, vt §. in 2. membro, tenet rescriptum impetrati expresso nomine solius Abbatis. Hoc apertè vult iste tex. quia ad ipsum Abbatem pertinet procurare negotia totius monasterij. ergo satis est de eo facere mentionem in rescripto. Nec obst. illa diuisio quo ad rem tantum, quia ex quo non est diuisa administratio, procedit ratio cap. Nec ob. finis, quia loquitur qñ bona sunt omnino distincta, vnde in 3. membro, qñ. omnino sunt diuisa. In communibus, tene quod §. dictum est, qñ omnino sunt communia. Et hoc olim tenuit Franc. Vercel. & vñ magis placere Docto. Sed Bosianus ꝯ. sed tene primam, quia eadem ratio debet esse de parte quo ad partem, sicut de toto quo ad totum, vt l. quæ de tota, ff. de rei vend. & in c. pastoralis §. item cum totum, fi. de offic. deleg. Item ratio huius c. vendicat sibi locum in istis casibus, quia Abbas tenetur procurare ecclesiam; ergo habet locum dispositio c. cum dilecta, de confir. vti. vel inuti. Si tñ conuentus etiam in communib. impetraret nomine ecclesiæ, per tale rescriptum posset agere Abbas, vt not. Io. And. in addit. Spec. in tit. de rescrip. §. ratione eius, ꝯ
6 quem. ver. item ꝙ vbi impetratur, vbi vide. † Ad tertiam quæstionem, circa facultatem agendi. Gl. hic, & in c. 1. de procu. [b] & vbicunq; tangit hanc materiam, semper tenuit, ꝙ nec conuenire potest prælatus sine consensu conuentus, nec econtra. Et pp authoritatem glossatoris, curia non admittit de facili prælatum ad agendum sine consensu conuentus, seu procuratorem ipsius, vt no. in cle. j. ꝯ. eo. Sed Inno. & cõiter Doct. tenent ꝯrium, & hęc opi. mihi
c vñ verior. c Vnde distingue, ꝙ si bona sint cõia primo & secundo modo, solus prælatus potest agere sine consensu conuentus; & etiam conueniri. Nam vt dicit Inno. regula iuris habet, ꝙ habens legitimã administrationem, potest agere sine consensu alterius, vt in l. fi. ff. quod cuiusq; vniu. sed prælatus habet legitimam administrationem, ergo &c. Item ad hoc corroborandũ adduco hic arg. inconuincibile, quilibet prælatus, saltem est procurator legitimus ecclesiæ suæ, vt in c. 2. de don. & habet liberam administrationem ꝛ iure, vt in c. cum nobis, in fi. j. de elect. & in c. is cui, eo. tit. lib. 6. & in Abbate, vide tex. opt. & sing. in c. nullam 18. q. 2 vbi dꝛ, ꝙ tota potestas monasterij, tam circa cultũ diuinum, q̃ circa reliquas res monasterij, est penes ipsum Abbatem. Sed procurator etiam simplex potest agere, & si habet liberam potestatem, potest explicare ea, quæ exigunt speciale mandatũ, vt in l. procurator cui generaliter libera, ff. de procu. ergo fortius poterit prælatus, qui non est procurator simplex, sed habet titulũ honorabilem, & dignitatẽ, vt no. gl in c. fi. §. q. 3. probatur in c. indemnitatibus, de elec. lib. 6. Et ex hoc potest argui, ꝙ solus prælatus potest etiam alienare ex
d causa licita, [d] per illam l. procurator, nisi ius specialiter interdiceret sibi. 12. q. 2 c. sine exceptione, & c. Abb. & c. placuit. Non ob. huic ꝯclusioni c. 1. de procu. habet. n. alle tex. duos intellꝫ. Primus, vt clerici ibi se subscribant, vt testes, non tanq̃ præstantes consensum: vnde vt dicit Host. Eps solus habet constituere procuratorẽ. Secundũ alium intellm, se subscribunt, vt consentientes; & tunc dicit Inn. ꝙ potest procedere in arduis, in quibus debet prælatus hr̃e ꝯsensum capi, arg. in c. pasto. j. de do. & in c. sine exceptione,
e prælle. Et tene menti hanc regulã, [e] quia in arduis [f] prælatus non
f debet aliquid agere sine consensu cap. Vide tñ quod legitur & no. in c. quanto, & in c. nouit, de his quæ fiunt à præla. Non obst. l. ait prætor, ff. de iure delib. super qua se fundat gl, quia ponitur ibi casus specialis in hærede, qui voluit tps ad deliberandum. Nam antequam adeat ille hæreditatem, non potest agere, nec aliqua alienare; vnde hęc regula non est vera indistinctè, ꝙ ille non valet alienare, qui non potest rem in iudicium deducere. Exemplũ in patre, qui super bonis aduentitijs filij potest agere, tanq̃ habens legitimam administrationem à iure, & tñ non potest alienare, vt in l. cum non solum, C. de bon. quæ lib. & in l. j. C. de bon. mater. Item procurator simplex potest agere, vt in c. qui ĝaliter, de procur. lib. 6 & tñ procurator non potest alienare, si non habet liberam, vt in l. procurator totorum bonorum, ff. de procur. Dic ergo, ꝙ qui non potest alienare, non potest rem in iudiciũ deducere nomine proprio. Et sic secundo modo potest intelligi illa l. ait ꝓtor. sed nomine alieno potest, ex quo habet legitimam administrationem, vt in dictis iuribus. & no. Cy. in d. l. j. Non obstat §. & hoc nihilominus, alle. in gl. sed potius facit ꝯ, quia dicit, ꝙ solus œconomus potest agere; licet in constitutione œconomi, concurrat cõsensus conuentus, de quo dicam in seq. quæst. Si verò bona prælati, & cõuentus sunt omnino distincta; tunc prælatus non agit pro rebus conuentus, nec econtra, vt hic in fi. Et in vltimo membro qñ sunt partim diuisa, & partim coniuncta, dic procedendum, vt
7 §. dixi. † Conuentus autem, nunq̃ potest agere in rebus cõibus sine consensu prælati, quia administratio est concessa prælato, & non conuentui, vt hic, & in c. causam, de iud. & d. c. nulla. Excipe à prædictis, qñ negotia sunt ardua, quia tunc de consensu vtriusq;

debent promoueri, vel nisi conuentus, vel prælatus vellet agere super reuocatione rerum male alienatarum, vt in c. si quis presbyterorum, & de reb. eccl. non alie. & vide quod not. in c. cum olim de testib. Nunquid cauendo de rato possit alter eorum admitti
h vide gl. no. in c. 1. de procur. & dic, vt ibi. [h] Et pro his, quæ dixi §. primo membro, vñ tex. hic, si bene ponderetur. Nam quod possit aduenire sine consensu conuentus, dico esse tex. hic not. in 1. part. ibi, [Querelantibus rñdere,] ꝙ possit agere, per rationẽ tex. dicit, ꝙ ex officio suo tenetur prælatus procurare i negotia congregationum suarum: ergo agere in iudicio, vt d. c. qui generaliter. In 4. quæst. nunquid solus prælatus possit constituere procu-
K ratorem, seu œconomum? [k] gl. hic, ꝙ non. Sed Inn. & communiter Doct. tenent oppositum, & hanc opin. credo veriorem, ꝙ
l regula iuris l habet, ꝙ qui potest per se agere, potest per procuratorem, & procuratorem constituere. l. j. de procur. & etiam

religiosis

ADDITIONES.

a Bona sunt communia. A de Butr. Imo. istum & Dom. in c. 1. de procur. Host. summa, de rescrip. præsen. §. quæ possunt, vers. 99. Spec. in tit. de actore, §. 1. col. ibi, quid de sacerdotibus. Card. consi. 333. B. & A. Germani. in 3. col. Ang. l. fin. ff. quod cuiusq; uniuer. nom. Ro. de offi. Archid. 1. in antiq. & eo. tit. pone in antiquioribus. & de excep. 14 in antiq. Host. in summa, de transa. §. quis possit 2. col. Bald. in l. unica, in 24. col. ibi, modo sequitur uidere, C. de consel. Lap. leg. 49. Archid. in c fi. 68. dist. Bal. in c. 1. in 2. col. qui seu. da. pos. Maria cons. prælatus, & plenè per Mod. hic.

b In c. 1. de proc. Vide quæ dixi in præcedenti apostil.

c Verior. Adde Fede. consi. 10. vbi dicit, quòd ex consuetudine potest induci, quòd prælatus solus non possit agere super his, quæ pertinent ad conuentum, vide Lap. alleg. 19.

d Ex causa licita. Adde Rom. consi. 30. & Cald. consi. 3. de reb. eccl. non alien.

e Seb. Sap. Hanc regulam. Vide ad hoc remissiuè per D. Ias. in l. placet, col. 3. princ. in 1. lec. C. de sacros. eccl. & ibi ampliat, vt etiam procedat, quando bona sunt discreta, & separata, uide eũdem D. Ias. in c. 1. col. 8. ver. quæro ultra a qui seu. da. poss. ubi ponit, ꝙ prælatus potest alienare, & infeudare. et dicit Bal. in consi. 5. Abbas exemptus, in 1. parte, ꝙ etiam si turaſſet non alienare, tenuit tamen alienare ea, quæ sunt inutilia ecclesiæ. Adde etiam ꝙ dicit Bal. in l. si quis in tantam, vnde ut. ꝙ Abbas inuadens rem, non præiudicat ecclesiæ, nisi faciat communicato consi. quia est quid ardum.

f In arduis. Adde Spec. & Host. ubi supra, in apost. bona sunt communia, & l. alleg. 49. & Roman. consi 369. circa primum, 7. col. ibi, tertia est ratio. Et plura hic in simili, in quibus propter arduitatem materiæ aliter disponitur quibus per dom. meum hic, & in tract. de præstantia Card. ubi disputat, in 2. princ. vtrum possit introduci consuetudo, ꝙ Papa exerceat aliquid sine Cardinalium consilio, & uide Inn. in c. per tuas, in ver. consensu, de arbit. & in c. fam, il 1. in 2. gl. parua, in 2. col. de iud, & ibi istum in 3. col. & Butr. hic, in 3. in ver. tertio casu. Imo. in d. c. causam, in 2. col. ibi, similiter conuentus. Imo c. fi. in gl. 2. de maio. & obed. in c. ad aures, in fi. de temp. ord. & in c. magno, de noto, & in c. nouit, de his, quæ fi. à præla. & in c. quod in dubijs, de renunt. & Butr. & Imo. & Archid. in c. hi qui, 15. q. 8. & Io. And. in d. c. magnæ, & Abb. clem. 2. de reb. eccl. non alie. restringe tamen secundum Doct. hic, nisi materia quæ alias est ardua, deducatur per viam possessorij, puta subiectio, quam prædicti reputant arduam. Adducit Rotam, quæ hodie est de offi. Archid. prima antiquioribus, & prima in antiquis.

Zach. Adde plenè per Bald. in l. pupillorum, C. de repu. hæred. & istum in c. de his, quæ fi. à præla. & ibi D. Card. Fel. in c. contingit, in col. fin. ver. in ea ibi, non est, de sent. excomm.

Ant. Fran. Circa hoc, an quod facit Papa sine consilio, vel consensu Card. vide glos. in c. ad Apost. de re iudic. lib. 6. & Archid. 25. q. 1. c. sunt quidam concluditur, ꝙ legem generalem concernentem uniuersalem statum ecclesiæ non potest facere sine consensu, nedum sine cõsilio dominorum Cardinalium quinimmo licet Papa habeat largissimam potestatem in annullando ea, quæ sunt de iure positiuo tam facta, quàm facienda, tamen non potest ea, quæ concernerent uniuersalem statum ecclesiæ solus facere, vt per gl. in clem. 1. de mun. eccl. Et de potestate Papæ, est pulchra gl. in clem. ad nostrum, in ver. de hæret. & in c. lector, in ver. Subdiaconus, 33. dist. & per Host. & Doct. a c. magnæ, de noto, Et de potestate quam habet in laicos, uide not. in c. nouit, de iud. & in c. per uenerabilem, qui fil. sint legit. & per D. Anto. in c. uenerabilem de elec. & clem, ne Romani, eo. 1. quæst.

g Si quis presbyterorum. Vide ibi Doct. & not. in cap. cum olim, de testib. ubi Doc. faciunt no. in c. 1 de his, quæ sunt à maio. par. cap.

h Et dic, vt ibi. Adde Moder. hic in 5. col. versic. tertia declaratio, & plenè per o in c. cum M suprà tit. prox.

i Procurare. Et an prohibitus agere, possit impetrare. die, ꝙ sic, secundum Butr. Imo. & Io. And. in tit. de rescrip. præsen. in §. ratione etiam eius contra quem in ult. addit. in addi. Spec. & tex. & ibi dom. meum, in c. causam, il 1. de iud. & Imo. hic, Rot. dec. 5 in nouis. Aegid. dec. 33. commissio impetrata. Nec obst. de rescrip. lib. 6. iuncto c. quia, de excep. eodem lib. quia sumit robur à per inhabilis, & exosa iuri.

k Sebast. Sap. Oeconomum. Vide Barto. in l. filius, in princ. ff. de procurat. vbi ponit regulam, uòd in his, quæ quis solus potest facere, potest solus procurare constituere. Sed no tu, quòd in dubio præsumitur constituere Abbas procuratorem de consensu conuentus. Ita tenet Imo. in c. ea noscitur, de his, quæ fiunt à præla. sine consen. cap. Et idem dicit in c. ueniens, in ult. col. in ver. traditi, infrà de præscr. de quo latè per Alex. in l. actor, in fi. ver. ulterius ut ff. rem ratam hab. in apostil. vide etiam not. per Abbatem, & alios in cap. deputati, infrà de iudic.

l Regula iuris. Adde Barto. in l. 1. hic allegata, & in l. etiam, §. ex præterito temp. ff. de manumiss. vind. in l. seruos, ff. de alimen. & cib. leg. Dom. in c. fin. de lib. 6. Innoc. in c. cum I. & A. de re iud. Bald. in rubr. C. de procur. & hic in apost. Pal. vbi allegat casum in l. sed si unius, §. fitiosam. cum § seq. ff. de inter. Bald. in l. curatorem, ff. qui petant tut. & in l. neque, C. de procura. & in l. reos, in 1. col. C. de accus. Gul. Nasonem in c. petitio, de procu. Benedictum de Plumbino in l. unus, ff. de lib. can. Innoc. & dom. meum in c. intelleximus, de iud. per istum cum I. & A. in 4 col. in ver. & circa hoc concludit Inti. & in c. ex parte, de iud. sist. spol. gl. & ibi istum in apostil. in clem. religiosus, super verbo, constituere de procur. Rotam de re iud. 11. in nouis, Bal. in §. sed uerum, in 2. q. ff. de minor. & uide istum in c. prox. in 1. not.

religiosis notanter ponit Inn. in c. cum I. & A. de re iudi. Adduco et bo. tex. in c. petitio. j. de procu. fm primum intellectũ. Quinimo, licet tutor non possit dare procuratorem ante lit. con. vt l. neq; tutores, C. de pcu. ꝓlatus tñ pōt tanq̃ habẽs liberiorem ad ministrationẽ, q̃ tutor, ad hoc tex. & signanter voluit ibi Inn. in c. pen. de iur. calum. quod tene menti. [a] † Dicit tñ notanter hic In no. ꝙ si prælatus vellet cõstituere officialẽ, seu œconomũ gñalẽ & perpetuum, q oña negotia pariter gerat, tã in iudicio, q̃ extra, debet habere consensum quentus, seu capituli, quia hoc pōt cō putari inter ardua. Nec talis potest esse laicus, fm eum per c. indicatũ. 89. dist. Et hoc vltimum confirmauit idem Inno. in c. 2. de iud. Hoc dictum intelligerem verum, qñ iste talis œconomus haberet ẽt iurisdictionẽ in clericos, seu pminẽtiã in rebus spiritualibus. & sic dẽt intelligi illud c. indicatũ, vt no. ibi Arch. Sed, vt qs pcuret negotia ruralia, & alia bona ꝓtus sine iurisdictione, & pminentia in spiritualib. puto, ꝙ talis pōt esse laicus; imo magis honestũ est, vt sit laicus, [b] ar. 11. q. 1. c. te qdẽ, & hoc voluit gl. no. in d. c. indicatũ. Et qd dicit Inn. de perpetuo œconomo, seu officiali, nõ intelligas, ꝙ qs posit ꝓstituere perpetuũ procuratorẽ; quominus sibi liceat reuocare, vt no. Bar. in l. cum precario. ff. de preca. quia nemo potest sibi legem imponere, a qua sibi non liceat resilire, vt ff. de leg. 3. l. si quis in prin. & l. pen. ff. de pac. † Et iõ puto, ꝙ ẽps pōt libere vicarium remouere, [c] ad hoc, quod no. in clem. fin. de procu. & ꝛ clem. & si principalis, de rescri. nisi aliqua ꝓcederet in vicariam perpetuum cũ consensu capituli, iuxta no. per Io. And. in c. venera. de censi. Hæc procedũt in bonis cõibus, in diuisis vero dic, ꝙ ad limites facultatis agẽdi pōt qs ꝓstituere procuratorẽ, & sic cõuentus poterit in reb. suis procuratorẽ ꝓstituere sine ẽpato, nisi in arduis, vt §. dixi. † Venio ad quintum nunq̃d vacãte sede [d] posit quentus agere sine ẽpato? Dic de hoc, vt no. in c. si. ne sede vac. & vide gl. in cle. fi. de proc. & Inn. in c. cum dilectus, j. de ꝓscr. † Ad sextum nunq̃d ẽpatus posit ratificare gesta per solũ quẽtum? Gl. hic, ꝙ sic, q̃ sequuntur Doc. dicentes, ꝙ hic requritur consensus; sed non authoritas, [e] quæ pōt interuenire ante & post. Ego dicerẽ, ꝙ ẽt vbi requiritur authoritas, pōt ꝓcla tus ad vtilitatẽ ecclesiæ, eã interponere, & actum ratificare, & ex
f post facto, per tex. no. in c. si qua de reb. f 12. q. 2. vbi patet, & ꝙ alie-
g natione factã per capitulũ, ẽt sede vacante, potest episcopus postea creatus ratã habere, si expedit ecclesiæ. & vide gl. in c. 1. ne se de vac. Et rene semper menti hoc dictũ, qa sæpe fit alienatio in absentia prælati; qui tñ consentit ex post facto. † Ad septimam qõ. quid si speratur lis inter prælatum & capitulũ? So. dicit gl. ꝙ cu
h rator ad litẽ dẽt dari capitulo, sicut datur minori volenti agere contra tutorem. Inn. dicit hoc verum, si capitulum vult agere no mine ecclesiæ; sed si quælibet pars capituli, vult agere ꝓ iure suo, & nomine proprio, nõ est opus dare curatorem. Ad hoc pōt ad duci. c. cum inter canonicos. cum gl. sua, de elec. Host. Comp. & Spec. in tit. de sindico, & cõiter Do. sequentes indistincte tenẽt, ꝙ capitulũ pōt agere ꝯ ꝓtatum sine curatore, vel ꝯ aliũ quemcũq;; ex quo habet legitimam administrat. ad hoc c. cum ecclesia Sutrina, de cau. pos. & propr. & c. cum venissẽt, de in int. restit. & hæc pars verior. Pro qua facit l. 1. ff. quod cuiusq; vni. & c. ex parte. & c. olim. de accu. & vide quod le. & no. in c. significauit, j. de appel. & in c. fi. 5. q. 2. Ad octauam & vltim am quæstio. an in aliis
i prælatis [i] habeat locum iste tex. communiter Doc. dicunt, ꝙ sic, quia eadem & fortior ratio est in aliis prælatis. Nam dubitat de Abbate, quasi haberet minus ius in rebus cõibus, quã alius prælatus secularis, arg. 54. di. in c. Abbate. Vnde in omni prelato quocunq; nomine nũcupetur, habet locum, quod hic dr̃, quod satis placet; quia rõ decidẽdi huius textus habet locum in omnibus ꝓlatis circa bona communia. Nam quilibet prælatus tenetur pro curare bona ecclesiæ, vt in c. 2. j. de don. ergo ꝙueniri pōt & agere, vt §. dixi. Idẽ dicũt Doc. in commendatario, vt valeat rescriptũ ꝯ eũ impetratũ tñ, cũ ipse posit agere, & ꝙueniri, vt in c. quere-
K lã, de elec. & idẽ in presbytero Rectore [k] alicuius ecclesiæ, vt valeat rescriptum contra eum solum impetratum: quia ecclesia dr̃ commissa presbytero. 32. dist. in c. presbyter; & potest dicere ecclesiam esse suam, vt in c. cum non ignores, §. de præb. & in c. fi. ti
14 bi absenti, de ꝓben. li. 6. † An autem ẽps debeat interponere authoritatẽ, si inferiores clerici ꝓstituunt sindicum. Inno. notanter in c. Imperatorum, de iuram. calum. dicit, ꝙ non est de necessita te, licet gl. ibi contrarium teneat. Sed tene primum, & per hæc habes quasi expeditam materiam quotidianam i stius c. Et no.
l gl. etiam in eo, quod dicit, ꝙ rescripta sunt stricte [l] intelligenda; licet aliud dixerit Inn. in c. episcopi. de rebus eccl. non alien. sed tene primum. facit quod legi. & no. in c. ad hæc, supra eo.

d Vacante sede. Adde istum in c. verum. in 1. no. de foro compet. & in c. 1. in 1. colum. ibi, plus etiam placet mihi, de præscr. & amplia. 3. modis, & limita quinque modis.

e Sed non authoritas. Adde Inno. post Bal. in l. si quis mihi bona. §. iussum, ad fin. ibi, quid autem in statuto. ff. de acquiren. hæred. Bald. in l. 1. in antepe. colum. C. qui admit. But. Imo. & Dom. in c. cum consuetudini, infra de consue. & di xi plene in no. meis, in versic. pupil.
Adde Rom. consi. 10.

f In c. si qua de rebus. Adde glo. in l. 2. de accepti. Ang. consi. 55. Bal. in l. quæcunque. C. de bo. quæ lib. & latius in c. cum consuetudinis. in pen. col. de cõsue. istum in c. cum causam, in fi. de re iud. & in c. causam, in vlt. col. de iu. & ibi plene per Mod. & per eosdem in c. cum dilecta, in 6. ampli. infra eo. per Ro. consi. 306. circa proposita. & Bellenzi. c. 1 ne sede vacan. ponentem intellectum ad d. c. si qua. & dixi in no. in ver. pupillus.

g Si qua de rebus. Tu pōdera quia ibi valuit contradus, vt ibi dicit gl. probatur ibi in ver. rescisso. And. Barb
Seb. Sapia Vbi patet. Vide late per dom. And. Sicu. in cap. causam quæ. 1. infra de iud. cũ aljs, quæ alleg. Corse. in reperto. ad Abba. in versic. Abbas. versi. 6 vbi etiam dicit, ꝙ Abbas potest ratificare iudiciũ agitatũ per monachũ.

h Curator. Adde gl. de appel-significauit, gl. in versic. œconomus, in §. sportularũ. in auth. de san. epis. Barto. in l. potest, ad fi. ff. de autho. tuto. & do. meũ hic. Cõmunis opin. est contra glo. hic, ꝙ non sit opus curatore, & idẽ glo. magna, ibi; sed an iura nostra. in cap. si. 5. q. 2. & ibi Archid. & Do. & Spec. de sindi. §. 1. in pen. colum. ibi, sed quid si causa, & omnes hic & istum in capit. cũ super, in prima colum. de offic. delegat. per illum tex. quem dicit sing. à nemine adhuc ponderatum. & idem per istum post alios in dicto cap. significauit.

i In aliis prælatis. Vide no. in cap. ex literis, de probat. & in c. præterea, de offord. lib. 6.

k In presbytero, Rectore. Adde gl. in c. potuit, de loc. in versi. expelli, circa mediũ ibi, & si vnus sit sacerdos. & ibi But. in 7. col. dicit se nescire eam alibi, & eam sequitur hic idem Butr. in 5. colum. & Imo. in vlt. Lud. consi. 36. per istũ in c. 1. in vlt. colum, de dolo & contum. & in c. Imperatorũ, in 4. col. de iuram. calum. & Spec. de procu. §. ratione quoque, circa princ. ibi, porro, ibi, in eadẽ eccle. & in tit. de loca. § nunc aliqua, in ver. 46. & istum in 2. no. de maio. & obed. & Rom. in l. si vero. 6. de viro 28. fal. ibi 9. ff. solu. matr. & facit glo. in clem. 2 in versic. constitutus, ibi, quid si nollit. de ætа. & qual. & in c. relatum. §. 1. ver. vbi autem, de testa. & vide Albe. in l. si in aliquam. §. 1. de off. procon. limita ista, vt per istum in c. 1. in fi. de his, quæ fi. à præl. & vide Rotam de iu. 7. in nouis. & tex. in c. 1. §. porro. de ſta. reg. in 2. no.
Adde Rom. sing. suis, fol. vlt. incip. an ecclesiæ inferiores, dicit, quod possunt constituere procuratorem, nisi in arduis. & vide Lap. alle. 11. vbi ponit, an prælati inferiores possint constituere vicarium perpetuum.

l Rescripta sunt stricte. Vide bonum tex. in c. P. & G. de offi. deleg. & quod no. in c. causam, supra eo. & in c. quamuis, il. 1. de rescrip. in 6. & per Felin. in d. c. causam, in 12. col. in ver. 3. declaratio. [a] dde Alex. consi. 117. Rom. consi. 326. & dicit idem Ro. sing. suis. fo. 8. quod rescripta latè interpretanda sunt, nisi sint contra ius commune, & dicit, quod sunt mille tex.
Ant. Franc. Circa hoc, an rescripta sint latè interpretanda, adde quod rescripta beneficialia, tanquam ambitiosa sunt restringenda, vt est tex. in c. quamuis, de præb. lib. 6. & voluit Innoc. in c. cum in nostris, de concess. præb. & Ioan. And. in c. suscepti, de rescr. eod. lib. Et propterea dicimus, quòd rescriptũ ad beneficia, non extenditur ad il'a, quę aliquis coloratè possidet, prout nota biliter voluit Ioan. Cald. in c capitulum, de rescrip. Et de interpretatione rescriptorum, quę sunt impetrata contra ius commune, & quando per rescriptum tolluntur omnes exceptiones, qualiter intelligatur, & an virtute talis re scripti obtent: contra ius commune, & quando ex illo infertur magna lęsio, quomodo intelligatur, & qualiter procedi debeat, vide Bal. & doc. in l. quoties, & in l. nec damnosa. C. de precib. imper. offer. & habetur in c. ex parte, il. 2 vbi plene per scriben. de offic. deleg. & in c. imperiali. 25. q. 2. & in c. si quando. de rescrip.

Et tunc non posset bene congruere, quia implicaret contradictionem, cum præsens tex. contrarium dixerit.

SVMMARIVM.

1 *Moniales non possunt claustrũexire; sed possunt procuratorẽ constituere.*
2 *Rescriptum debet facere mentionem de alio in specie, & non in genere.*
3 *Capitulum succedit in administratione mortuo prælato, nisi eius administra tio esset suspecta, nam tunc datur administrator.*
4 *Iudex si non seruat formam rescripti, processus est ipso iure nullus.*
Forma rescripti est, vt procedat iudex secundum narrata in eo, scilicet vt expediantur primo narrata, & post reliqua per ordinem.
Primo nominatus, præsumitur dignior.
5 *Processus factus super rescripto subreptitio, non est ipso iure nullus, sed factus contra formam rescripti sic.*
6 *Surreptio, si non fuit opposita, an pars videatur acquiescere literis. 8.*
7 *Differentia inter obreptionem surreptionem.*
Obreptio vitiat processum ipso iure.
9 *Pars si omisit opponere exceptionem apertam, potest iudex ex officio actum irritare, saltem antequam sententia transeat in rem iud.*
10 *Communis error, an faciat ius tam in ordinario, quam delegato.*
11 *Doctor an possit legere per substitut um.*
12 *Ordo iuris appositus in rescripto, an inducat nouam formam.*
Religiosi in absentia prælati, possunt conueniri, & maxime si sunt in studio.
13 *Religiosus electus monasterio, potest petere restitui in monasterium.*
14 *Vniuersitas si non est soluendo, debent singuli de vniuersitate contribuere, & an debeat fieri collecta per libram, an per capita.*

CAP. XXII.

Cum dilecta. Processus factus ꝓ lras subreptitias, irritat, sed factus ꝯ formã rescripti, irritũ nũciat. A ita cõiter summat; sed oportet aliter declarare, vt patebit ex j. dicẽdis. Diuidit principaliter in quatuor partes. In prima succinctè tãgit q. In scda irritat, ꝓcessũ scdorũ iudiciũ ibi, [Deprehendimus.] In tertia irritum decernit processum primorum in dicum. ibi, dictum. In quarta committit causam, & mandat restituispoliatos ibi, [Ideoque] Casus li. vacante monasterio Hesien.

a Tene menti. Adde Pau. de Cast. consi. 14. vbi tenet, quod non meri executores possunt ante li. contest. constituere procuratorem, & Lap. alleg. 67. vbi tenet quod œconomus, nec merus executor potest ante lit. cont. procuratorem constituere. & dicit Rom. consi. 161. quod in causis, in quibus non contestatur lis, non potest constitui procurator.

b Latens. Vide no. per doc. in c. 1. de cle. coniu. lib. 6.

c Vicarium remouere. Vide istum in c. quoniam Abbas, in 7. col. in ver. item Episcopus, de offi. deleg.

Universidad de Deusto
Biblioteca

duę electiones ibi celebratæ fuerunt, vna de custode, & alia de G. moniali ipsius monasterij. Super istis electionib. cā fuit commissa primo Hildesen. scholastico, & iudicib. sui. s. sub hac forma, vt personaliter ad monasteriu accedentes. personæ idoneę cō mitterent administrationē Abbatiæ, cui fieret restitutio quorū dam subtractorum ab vtraq; parte. Iudices isti ɔ formam mandati processerunt. postmodum cā fuit commissa Abbati de Remech. & iudicib. suis per subreptionem; qa in literis suis ꝑter cō scientiā dñi Papæ insertus fuit articulus ille de resignatione subtractorum, q in literis priorib. ꝓtinebaī, & isti iudices ceperunt ꝓcedere in cā; tandem negotium ad Sedem Apost. est delatum. Papa cognoscens de processib. iudicum ꝑdictorum, inuenit literas iudicum secundorum obtentas p surreptionem; qa articulus de resignatione subtractorum ꝑter ꝓscientiam dñi Papæ insertus fuerat in literis secundis, qui in priorib. positus erat, de qbus in secundis literis mentio non fiebat; & ideo Papa cassauit qcqd factum fuit occasione ſrarum secundarū. Præterea primi iudices ꝓcesserunt ɔ formā mandati; qa cum dērent accedere ad locum, & psonæ idoneę administrationem cōmittere Abbatiæ, cui fieret resignatio subtractorum hinc inde, ipsi hoc capitulo ꝑtermisso, de aliis inordinate cognouerunt: ꝑ quod dñs Papa ꝓcessum ipsorum denunciauit irritum & inanem; qa ɔ formam mandati, & ɔ iuris ordinem processerunt. Mādat ergo papa, q primo iudices restituant qualdā moniales, q̄ spoliatæ fuerant; & postea mandati forma diligenter obser uata in negotio
1 ipso, ꝑuia rone procedāt. B. †No. i. q̄ in cā electionis, pōt monialis electa p se esse in iudicio ad prosecutionē iuris sui: vel procuratorem ꝓstituere. Hodie vero nō licet monialib. exire claustrū, sed bene ꝓstituere procuratorem, vt in c. mulieres, de iu. lib. 6. & in c. indemnitatibus, de elec. eo. lib. & in c. vnico, §. porro, de sta. reg. li. 6. & ibi hēs tex. menti tenendum, in q b. casib. liceat monialib. exire clauſuram monasterij. Respectu vero procuratoris con
a stituendi, cape istam regulam, a vbicunq; religiosus, vel religiosa pōt esse in iudicio, potest procuratorem ꝓstituere; ga magis est decens, vt compareat per procuratorem, q̄ per se. Hanc reg. no.
2 ponit Innoc. in c. cum I. & A. de re iud. † No. 2. secundum vnum intellectum literæ, q non solum in secundis literis est fienda mē
6 tio de primis, sed de qualibet notabili clausula, b seu notabili art.
b ꝓtentis in primis. Et hoc voluit Host. qui intelligit, q ſcdæ lītæ faciebant mentionem de primis in gne, sed non de illo art. restitutionis subtractorum, q priorib. iudicib. fuerat cōmissus. Et hoc notabile ꝓcederet. si in tex. vbi est verbū, de qb. diceret, de quo, A. sed tex. iste vī velle, q de literis primis non fuerat facta mētio in secundis. Dictum tñ Host. est verū in fe, & no. & facit c. inter,
3 de re iu. & qd leg. & no. in c. 2. de dolo & ꝓtu. vbi vide. † No. 3. q monasterio vacanti dēt dari per ſuperiorem administrator idoneus; ex quo vī inferendum, q capitulum non succedit in administratione, mortua Abbatissa. Contrarium ego puto verum, p
c capi. ne in agro, §. Abbate. c de sta. reg. in cle. Et ad istū tex. rñdeo dando pulchrū & nouū intellectum, q vbi vacante ecclesia scādalum nascit inter illos de collegio, ita q suspecta est eorum ad-
d ministratio; tunc superior d dēt dare illi loco administratorē, e
e & in hoc casu ego intelligo istū tex. optime facit in ar. c. fi. de sup. neg. ꝓla. li. 6. p hoc, tex. no. f m vnum intellectum in c. fi. de sta. re. vbi patet, q si monasterium vacat per remotionem prælati factam pp suum delictum, debet administrator dari monasterio, qa est suspicio ɔ monastrium in eo, q tolleret Abbatem crimi-
4 nosum; & no. bene istum casum, & illū. † Item no. q si iudex delegatus non seruat formam rescripti, processus suus est ipso iure nullus, & ad hoc allegatur quotidie iste tex. q vbi plura committunt in rescripto, vī data forma vt f m ordinē narrōnis actorum, dēat iudex procedere; ex quo primo loco narrata vīr studiosi? ꝑmissa. Vltimo no. q moniales possunt petere restōnē, q d prima fronte vī impossibile, qa restitutio nō datur nisi spoliatis, & his q possederunt, vt patet in ca. consultationibus, de of. dele. & in c. cum olim, 3. de resti. spol. Sed moniales non possunt aliqua possidere, quia omnia sunt monasterii, ēt vestes, quas tulerunt, vt no. gl. 12. q. 1. c. non dicatis, ergo non possunt prętendere spoliationem, cum spoliatio ꝑsupponat habitū possessionis. 32. q. 2. in ca. qd vero. De hoc dic, vt latius dicet cum gl. fi. in gl. 1. ibi, & cancellarij, no. gl. & facit stylus hodiernus curiæ, f m quē non est necesse pro literis iustitiæ recurrere ad Papam; sed ad vicecācellarium, qui tñ scribit nomine papæ, & apponitur bulla Papę,
f & in hoc seruandus est stylus curiæ. f † In glo. 2. Pōdera bene istā
5 gl. vult. n. q literæ subreptitiæ non valent, nec processus inde factus. Sed in ɔriū facit tex. in eo. q papa non declarauit ꝓcesum secundorum iudicum irritum, sed irritauit, & ideo gl. pen. aliter dicit, ſq processus gestus per literas subreptitias, non est ipso iure irritus, sed irritandus; sed factus ɔ formam rescripti est irritus, & istud applaudet literæ, & f m hoc processit istud cōe sum-
6 marium, de quo §. † Sed ɔ hoc instatur fortiter, si literæ subreptitiæ non sunt nullæ, aut non fuit exceptum, nec appellatum, non debet processus irritari, qa pars vī acquiescere illis literis, & exceptio declinatoria ɔ iudicem non potest opponi post lit. contes.

Quinimo fuit opi. Bar. & plurimorum, q nisi opponatur in principio, non potest postea opponi, quia litigando coram iudice per alios, vī approbare personam iudicis. De quo dicendum plene no. in d. c. inter, & in l. 2. ff. si quis in ius voc. & in l. g dam
7 sulebant, ff. de re iu. Sol. hoc ꝓrium, vario modo intelligit iste
Quidam intellexerunt, q literæ subreptitiæ sunt ipso iure nul-
iō sine exceptione processus non valet, vt sentit ista gl. 2. Sed
opi. tollitur per ea q̄ plene dixi in c. ceterum, §. eo. Secunda op
seu lect. est, q ipsæ literæ erant furtiuæ, seu fallæ. hæc lect. non c
gruit tex. quia dī, q fuerunt impetratæ per subreptionem Iē
derā, ga non faciebāt mētionē de priorib. Tertia lect. est, vt
telligat, q hic fuerat exceptum, & appellatū a priorib. iudicib
sed tunc oporter dicere, q processus fuit nullus, per c. super
num, in fi. de offi. dele. & c. si a iudice, & c. non solum, de appel
6. Et satis pōt sustentari iste intellectus, & ad istam literā, cum
cit irritandum, dic q referī ad factum; non ad ius, qa sæpe irritatur ea, quę de iure sunt nulla, vt in c. ex parte, de testi. & in c. acc
dēs. j. iuncta gl. vt li. non conte. & hunc intellectum hac tenus
7 secutus. † Quartum intellectum singulariter ponit Inn. faciēs
g uam dīam inter literas subreptitias, & obreptitias. g Appe
subreptitias, q̄ falso exp̄sso, vel veritate suppressa, literæ fuer
impetratæ, & in istis procedat ꝓrium quod §. formaui. Obrep
h tias vero appellat, q̄ per inuolutionem verborum h puta in
i ce, i vel callide loquendo, literæ effugiunt deliberatam consen
tiā principis. Nam tunc istæ literæ dolo sunt obtentæ; ideo pro
cessus dēt esse nullus, citra o ēm exceptionem, sicut in ſsia
dolo ꝑsentis. ɔ absentem, vt est tex. no. in l. si ꝓtor. §. Marcellus
de iud. Et hāc dīam tenebis sp menti. Nā aperto iure non, ꝑ
imo

ADDITIONES.

a Cape istam regulam. Vide quæ dixi, supra c. proxi. in apost. regula iuris.
b Qualibet notabili clausula. Vide hic per Moder. & quæ dixi in cap. 2. eodem.
c §. Abbate. No. pro limitatione illius §. Adde an capitulum succedat in administratione mortuo Epō: c. Fed. conf. 300. & consi. 200.
d Tunc superior. Adde gl. in c. cum pastoralis, 2. q. 7. tex. & ibi Ang. in §. g nomus, in auth. de alien. & emphy. Spe. de actore, §. 1. ver. cum filius, in f mag. ad fi. in Ecum non solum, C. de bo. quæ lib. But. & istum in c. nouit his, quæ h. a prælin 2. col. ibi, secundo dicuot, Bal. in c. olim, ad fi. supra gl. in c. irrefragabili, §. fi. in ver. delegatus, circa medium, de off. ord. Bos his quę fiunt a prælc. pastor. 3. col. Bal. in l. viduæ, C. de nup. Bar. in l. auct. tuto. Lu. in 11. C. vnde vir, & vx. Illum in c. sicut nostris, in fi. de Imo. & Raph. in l. 3. fuit quæstum, ff. ad Treb. Bar. & Bal. in l. tra nem, per illum tex. C. de tranſact.
e Seb. Sap. Administratorem. Facit optime, q quando est timor scandali, d est inter aliquos, ne deueniant ad arma & rixas, iudex potest facere, q festio & fructus sequestrentur, vt sing. no. Bar. in l. si vsusfructus, §. fed ter duos, ff. de vsufruc. Bal. in l. nullus, in prin. C. de summa Trini. & alia Ale. in consi. 7. in consultatione præmissa, col. pen. in 5. uol. & latissime dit Franc. Cur. Sen. in consi. 61. super eo articulo, & Dec. in l. fi. col. 2. C. de edic. di. Adr. faciunt quæ in materia euitandi scandali cumulat Fe c. nihil prodest, infra de præscr.
f Stylus curiæ. Adde gl. in ca. statutum, in prin. in ver. literarum, de rescr. Ægi. conclu. 602. cancellaria, glo. 1. ad fi. c. fi. de procu. Domini. post Imo d. c. statutum, in 6 col. Host. & Io. And. & Doc. hic.
Zach. Adde quæ no. in procę. Greg. ad istum, num. 1. vbi alleg. Hip. de Ma sing. suo, 113. quod inc. stylus curiæ est attendendus, & in c. ex literis, in f stilus, in ver. stylus curiæ, supra eo. ti. & per Fel. in c. 2. col. 10. ver. stylus riæ, de præscr.
Antonius Francscus. Circa istam materiam de stylo curiæ, an & quando attendendus & seruari debeat, habetur per Cyo. in l. 2. C. quæ sit lon. sue. & habetur in c. cum venerabilis, & in c. licet, & in c. quam graui, de fal. & vide Host. in c. ex literis, de const. & in c. ad hæc, de sen. ex commu habetur in cle. fi. de verbo. signi. & vide Io. And. in c. fi. de consue. in f ibi ponit in ver. de stylo, & no. in 1. 1. C. de sacrof ecc. & est bo. tex. in l. 3. de bo. vac. lib. 10. Et propterea dicimus, q omissio stylī curiæ habet vitio gratiam, vt habetur in prælle. c. licet, de cri. fal. & vide Spe. in ti. de app in §. de off. ver. vt autem, vbi dixit, q ideo stylus curiæ est attendendus, seruandus, quia dicitur inniti iuri communi.
g Literas surreptitias, & obreptitias. Adde But. in c. ex parte, in 2. no. de capo mona. & in c. super literis, in 10. col. supra eodem, ibi vel dic q. legisti in c. cæterum, supra eo. in 7. col. tamen Inn. non dicit, pro ut isti innuunt q processus ex literis obreptitiis. fit nullus, sed q est irritandus quando c que opponeretur, non fic in surreptitiis, quia si opponatur a princip non potest postea opponi. Et adde Inno. supra eo. c. ad aures, quasi in fi. etiam dicit per istum tex. eaſſ. tandum esse quicquid sit per literas obrep tias, & vide Imo. hic, & infra eodem, c. ad audientiam, in 4. col. impugn tem hanc differentiam, quia immo processus valet mero iure in vtroq su tam per obreptitias, quam subreptitias, vnde in effectu non videtur differentia secundum Imo. referentem, supra eo. c. super literis, idem vi Notabis tamen, q licet processus vigore literarum ad lites non irritet etiam si fuerint subreptitiæ, si a principio non fuit oppositum, tamen lit, vbi processus prænudicat bono publico, quia potest reuocari quando cunque. Pro quo est tex. no. hic secundum vnum intellectum illius, qui etiam de mente Imo. hic.
h Zachar. Per inuolutionem verborum. Adde de ista differentia per Bal. in l. si legibus, C. si contra ius. & in l. 1. C. si nup. ex rescr. prin. pe. & quæ fit e Pœna, vt no. Bar. in l. si quis obreperit, & ibi Ale. ff. de fal. & in l. si quis reb. eo. Bal. in l. quæcunque, ad fi. C. de seru. fug.
i Seb. Sap. Ironice. Vide Fel. in cap. ad audientiam, 2. colum. 13. ver. fallit fra eodem.

imò leges promiscuè vīr vti his vocabulis, vt in l. si quis obrepserit, cum mā sua. ff. de fal. iste mtel?s non multum congruit illi litę; quia ex presè hic dī, q fuerunt impetratæ per subreptionem. Item ponderatur, q in secundis non fiebat mentio de prioribus. Et in eo, quod dī, q præter cōscientiam nostram, &c. potest dici, q ideo præter cōscientiam Papæ, quia si Papa fuisset recordatus, q prioribus, illum articulum commisisset, non delegasset illum se cundis, ad hoc c. ex parte, j. de off. deleg. Lectura tñ Inno. satis po test sustineri; ex quo literæ non processerunt de conscientia deliberata Papæ; & tu tenebis semper istam lecturam menti. † Cogitaui nunc dare quintum intellm, & nouum, a quē ego credo verū, q aut literæ subreptitiæ concernunt præiudicium priuatū; & tunc habet locū, q nisi excipiatur, processus tenet. Aut ꝑcernunt vtilitatē publicam, ita, q primæ literæ hic tam ad vtilitatem priuatam, q̄ ad publicā emanauerunt, & tunc dico, q licet processus teneat gestus per sēdas; ex quo iudices habebant iurisdictionē, licet elidibilē; tū superior ex officio suo potest illū processum irritare. † Quia omissio exceptionis à parte nō debet præiudicare, nec viā præcludere, quominus iudex ex officio suo possit irritare q̄cunque, saltem anteq̄ sniа transeat in rem iudicatam. Pro hoc gl. no. b super verbo, absentia, in c. 1. de elect. lib. 6. quæ dicit, q licet pars c non possit post lit. contest. excipere ɔ procuratorem, & cū onerare ad probandū mandatum, per l. Pompo. in §. rati. ff. de procu. iudex tñ ex officio potest, ne iudicium sit frustratoriū. Et sic iste tex. pōt intelligi proprie dum dicit, irritandum, & hī singularis, & noua limitatio in hac mā. Sed ɔ prædicta opponitur. Ex quo n. isti putabantur iudices, debuit ex cōi errore valere processus, vt in l. Barbar. ff. de off. præt. & in l. forte. ff. de off. præsi. † Sol. Inno. ponit vnā sing. limitationem in hac mā. dicit. n. q mā l. Barbar. non haber locū in delegato. Rō diuersitatis est; quia corā ordinario versatur vtilitas plurimorum, cum multi ex necessi tate habeant adire ordinariū; & ideo cōis error facit valere gesta; sed in delegato nō vertitur, nisi vtilitas duorū, seu partium. Gul. de Cu. secutus est hāc sniam in delegato ad vnā causam, secus in delegato ad vniuersitatem causarū; quia ille cōparatur ordinario, vt no. gl. in c. cum causam, de app. & no. in l. cū prætor, ff. de iud. Mod. hic cōtet impugnant d hoc dictū Inno. & non immeritò. Nā tex. vī in oppositū. 2. q. 7. c. Iul. §. cria, in ver. verum, & l. 2. C. de sent. & interlo. om. iud. vbi causa fuit delegata seruo, qui putabat liber; & qclud. it sniam nō debere irritari, licet postea detegatur q esset seruus, ad idem l. 1. C. de testam. vbi si seruus fuerit in teste adhibitus in vno testō, non vitiatur testm, si tpe confectionis ille putabatur liber. Impugnat ēt hoc dictum Inno. Bart. in repet. d. l. Barbar. D. Ant. hic dixit, q aut defectus surgit ex persona iudicis, & tolerantia operatur ita in delegato, sicut in ordinario, vt in iurib. præall. Aut surgit ex commissione, & tunc tolerantia, seu error non facit valere gesta in delegato, & sic potest intelligi iste tex. Nam f m eum, si tolerare indifferenter operaretur in delegato, ad quid requireretur, vt dato iurisdictionis defectu, debeat primo pronunciare se iudicem? vt no. in c. 2. de dilat. per Inno. Aduerte ad hanc rōnem, licet vera sit in se, non tñ potuit aliquid speciale in delegato. Nam idem est in ordinario. Nam si coram eo per errorem litigauit aliquis de nō sua iurisdictione, non valet processus; nisi prius se iudicem pro nunciauerit, vt probatur in l. si per errorem, ff. de iurisd. omn. iud. per Bar. in l. 2. ff. si quis in ius voc. non ier. Et dubito multū in hac mā, quare cōis error facit valere gesta, in d. l. Barbarius, & not. in d. l. si per errorem. Vnde circa hoc posset sic ad præsens dici, quod aut cōis error est circa tale fundamentum iurisdictionis, vt quia putatur Potestas vel Eps, qui non est; & valent gesta iurisdictiona lia pp cōem errorem, & vtilitatem plurimorum, vt in d. l. Barbarius. Aut error ꝑtingit respectu vnius personæ tñ; & tunc talis error non facit valere gesta: & sic intelligerem d. l. si per errorem, & hoc casu nō verīatur vtilitas plurimorū, nec publica. Sed nunc incipit maior quæstio, quare non ita dicemus in delegato? Potest dici, q cū superior committit causam, in ipsa commissione versatur ius publicum, & vtilitas publica; quia committit iure publico. l. 3. ff. de iurisd. omn. iudic. Notat Bart. in repet. d. l. Barbarius. licet aliud hic senserit D. Ant. sed primum verius. Vnde commissio facta a iure publico, non debet vitiari pp vitium personæ iudicis clandestinum. Sed q̄si error esset intrinsecus, s. circa commissionem, tunc, cū non sit rei probabilis ignorantia, non debet tenere processus. Sed dubium est, q̄si ignorantia esset probabilis; & forte posset dici valere processus, nisi ius in pœnam ipsum casset; & sic loquitur c. 1. de rescrip. lib. 6. vel quando altera partium fuit in culpa, & agitur de validitate respectu ipsius. Ad istum tex. potest ſdēri intelligendo, prout §. dixi, quod ex officio suo superior irritauit, & quia impetrans fuerit in culpa. † In glo. 3. in fi. facit ad quæstionem, an Doctor e possit legere per substitutum, f de quo vide Io. And. in reg. qui per alium, in Mercu. & per Bar in l nemo
f m
Et nouum, vere non est sua inuentio, sed habeo quandam lectu. quam quidam

ADDITIONES.

solennis Doctor, discipulus D. Card. compilauit, & ipse dat istum intellectum, & dicit, quòd motu proprio Papa dedit illas literas primas, & ad utilitatē monasterij. Et ita dicit limitandum esse c cæterum, & c. si autem, suprà eo. vt non habeant locum, quando sunt concessæ motu proprio, & ad utilitatem ecclesiæ, vel tertij, bene facit dictum Inno. in c accedentibus, de priuil. Tu pondera, quia facit pro dicto istorum. l. si communem, ff. quemad. ser. amitt. propter commissionem quis habet id, quod non haberet solus. Item pondera, quia istud est diuinare, q̄ fuerit impetratū motu proprio, nec præsumitur, c. si motu proprio, de præb. in 6. Pondera etiam, quia quantum ad prædictum tacentis, debuit nalere processus, licet non quantum ad prætiudicium monasterij. Cogita bene, & pondera dictū Inn. hic, ver, ordinem, vbi dicit, q istæ moniales non poterāt renunciare ordini apposito in primis literis, ex eo, quia Papa ex certa scientia illum apposuerat in fauorem monasterij. Nam si non poterant, renunciare ordini, ergo non poterant renunciare primis literis. Sed tacendo & non opponendo contra secundas literas, de primis, videntur renunciasse primis, & non potebant illis ipsis literis renunciare, quia in fauorem monasterij illæ emanarunt, ergo sequitur, quòd dictum istorum fuit Inn. Pondera bene hic fo. de Imo. qui dicit, quòd licet sententia interlocutoria transeat in rem iudicatam, tamē non transit quoad superiorem, vt not. in c. cum dilecti, de elec. And. Barb.

Anto. Franc. Et an & quando rerum commissio operetur, vt ima trahat ad se aliam, uide quæ habentur in c. q in dubijs, de consec. eccl. vel alta. & in c. cum Marthæ, in §. quæsiuistie, de cele. miss, & in l. 1. §. item quæritur si quis, ff. de aqua quotid. & æstu. Et conclusio est, quòd si commissa sunt separabilia, unum non trahit ad se reliquum. Si verò sunt inseparabilia, & tunc aut sunt eiusdem naturæ, & unum trahit ad se aliud, aut sunt diuersæ naturæ, & tunc unum non trahitur ab alio, licet sit magis dignum alio, de quo uide Card. in elem. 1. de decim. 2. opp. & uide not. in c. 2. de cau. posses. & propr. & in c. 2. de ord. cogn. & ea quæ habentur in l. præcipimus, per Bal. & alios, C. de appell. vbi ponit illam q, quando sunt duo cohæredes, uel duo collitigantes, quorum unus est clericus, & alter laicus, quis iudex sit adeundus an ecclesiasticus, uel secularis.

b Glo. no. De illa exclamat iste in cap. insinuante, in vers. postmodum, infrà de offi. deleg. & Doct. in c. cautam, quæ. d. 1. de iud. vide Pet. de Anch. in c. 1. de procur. vbi dicit esse ibi casum pro ipsa glos. in uer. absentia. & plenè per dom. meum in d. c. cautam, quæ. in §. col. & in fi. vbi dicit esse casum ualde sing. pro illa glo. in l. in §. fed & si quis, C. de admin. tuto. Adde Rom. consi. 467. ubi dicit, quòd iudex debet nulliter agentem repellere, ne eluitorij actus coram eo fiant patre non opponente, & uide eundem consi. 227.

c Sebast. Sapia. Licet pars. Vide Do. Alexand. in l. 4. §. hoc autem iudicium, ff. de dam. infec. vbi late concludit, quòd iudex potest officium impartiri non petenti, ne iudicium reddatur eluitorium. not. Paul. de Cast. & Moder. in l. ubi patctum, C. de transact.

d Hic communiter impugnant. Adde Baldum in dicta l. Barbarius, in sect. 15. col. ibi, vnum non omitto, & in l. 2. in ult. col. C. de seruit. & in l. non dubium, in fi. char. in 16 opp. C. de leg. & in dicta l. 2. & in repet. d. l. Barbar. in 7. col. ibi, vel & Dom. supra eod. tit. sed citatus, in ult. col. & ibi dixi. & Maria. in c. fi. eternit. & Imol. quidam consuluit, in 13. col. ibi, & aduerte, ff. de re iudic. idem Ioan. de Fam. §. tria. hic alle. 3. qnæst. 7. per d. l. 2. de sent. canonizatam, ibi, & sentit gl. in l. Barbar. dum allegat d. l. 2. Dom. meus hic, & alij Mod. Limitabis tamen hoc dummodo error sit circa defectum personæ delegati, ieius si respectu rescripti impetrati, uel circa concernentia gratiam, quia gesta non ualidantur, per tex. hic secundum Butr. Imo. & Dom. nisi iudices pronunciarent super competentia secundum istum hic. Item nisi esset probabilis ignorantia circa ultimum commissionis, quia forte nalet processus secundum istum in casibus, ut hic per eum, & omnino uidebis hic per Moder. Adde, quòd Roma. singularis fol. pen. dicit, quòd licet sententia lata ab infame, uel iecto communi errore sustineatur, quod tamen non habet locum, ubi partes sciebant defectum iudicis.

Zach. Adde quod uoluit allegare Roma. sing. suo 763. quod incip. l. Barbarius, ubi allegat sing. dictum Calder. in cap. ad probandum, de re iud. & Anto. referentem in cap. ieiscitatus, do. suprà isto tit. Adde tu, quod Card. sequitur iste in c. post cessionem, ver. idem si erat occultum. col. pen. de prob. Imo. in d. c. dilectus, ni 2 col. 5. & ibi iste post eum, de præben. in 4. col. Gemin. in c. Sacerdotes. 2. q. 7. Fel. in alle, supra c. ad probandum, col. 4. circa medium. & Alex. in l. 5. si quis ita. ff. de verb. oblig.

Anto. Franc. Circa hoc, de actu facto, uel à iudice uel notario, qui reuera non erat talis, licet comm in opinione sic reputaretur, si ille, in cuius fauorem fiebat actus sciebat defectum facientis actum, dicas, quod hoc uoluit Io. And. in cap. cum dilectus, de constit. & Ioan. Cald. in cap. ad probandum, de re iudic. pro quo uide bonum tex. in l. cum quidam, in § sunus hæredem, ff. de acquir. hæred. Et addas, quòd ad hoc ut actus ualeat gestus ab eo, qui communi opinione reputatur habilis, est necesse, quod concurrat possessio, uel quasi possessio faciendi tales actus, iuxta tex. in c. consultationibus. & ibi per glo. & Doc. de iure patr. & not. Innoc. in c. nihil, de elec. Et adde etiam, quòd iste error communis operatur, & præsumitur antequam per sententiam declaretur. quòd talis iudex, uel notarius sit infamis; quia tolerantur gesta ante talem sententiam propter communem errorem; sed facta post sententiam latam non tolerantur, quoniam ex ipsa sententia resultat notorium in contrarium, ut uoluit Bal. not. in auth. habita, in 7. col. C. ne fil. pro pat. per tex. quem dicit singularem, in Authen. de tabell. in §. pen. De quo uide etiam per D. Card. in cle. 1. in §. 1. in 13. col. de regul. et per Alexan. plenè in consi. 138. in 1. parte consil. Et adde, quod talis communis error in spiritualibus, mihil operatur, nisi in contentiosis, vt per Archid. 11. q. 3. & in c. 1. & not. Bald. in l. 2. de sent. & interloc. omn. iudic. Et adde, quod etiam communis talis error, non nocet pupillo, cuius fauore, ut uoluit Spec. in tit. de cuict. in §. 5. in ver. quid si pupillus, in fine.

e An Doctor. Vide plenè per D Card. & dominum meum & alios Moder in c. fin. de offi. deleg & per Bart in l. nemo. ff. de diuob. re. & Bald. in l. fin. ff. de duob. ri, & Bald. in l. hi. ff. de excus. tuto. Bald. & Salic. in l. 1. §. ne autem. C. de ead. toll. glos. et Doc. in l. 1. C. de monc. & colo. lib. 11. Per. de Anchar. in cap. is cui de offi. deleg. in 6. et in cap. extirpandæ, §. qui uero, de præben. et glos. penul. in l. quisquis, la 1. C. de episc. et cler. Spec. in tit. de sala. §. utrum. versic. quid si Doctor, & per istum in c. 1 in 3. col. de sum. Trin. et per dominum meum in c. fi. in uersonaliter, de dilat.

f Seb. Sap. Per substitutum. Vide D. And. Sic. in c. fi. in pen. char. ad fi. infrà de offi. deleg. vbi dicit, ut ipse appellat, unum dictum notum, et inauditum, quòd licet Doctor conductus ad legendum, non possit legere per substitutum, tamen si legit per 20. ann. potest legere, quia efficitur illustris, et personæ illustres possunt deferunt e per substitutum, l. quisquis, C. de episc. & cler. sed reprobat D. Iac. in l. 3. col. 4. ver. quantum exemplum. ff. de offic. eius. et uide etiam Bart. in l. 1. C. de princ. agen. in reb. lib. 12. vbi dicit, q Doctor debet legere per substitutum, qui etiam sit Doctor, non per scholarem.

a f̃m istum intelf̃m gl. q̃ si ordo iuris a apponitur in rescripto, rescriptum c̃ inducere ibi nouam formam iuris. Sed ꝯ hoc facit: nam si exprimit, quod inest, nihil noui operatur expressio, vt in l. conditiones extrinsecus, ff. de cõd. & demon. & no. in c. significasti, ī. de elec. Item & fortius iste ordo, vt prius cognoscat de ipsolutione, q̃ de proprietate, vel alijs articulis, non est substantificus. Vnde si peruertitur, & non opponatur, tenet sua, vt in l. j. C. de appell. Generaliter tradit, q̃ peruersio causæ ad causam non vitiat ipso iure, vt no. in l. prolata, in C. de sent. & probatur in d. l. j. Si ergo iuris ordo non est in hoc substantificus; ergo nec forma apposita in rescripto, quod ꝑtinet id, quod ius cõe. Sol. Prium est difficile. D. Ant. dicit, q̃ nõ exprimebatur ista forma in rescripto, prout inerat de iure; quia à iure inest de iustitia, & nõ de necessitate. Si verò deducitur in formã hominis, tunc inest ille ordo de forma, & non de iustitia tm̃. Et tene menti hoc dictum, pro quo facit singulare dictũ Bart. in l. diem proferre, in ff. stari. ff. de arbit. vbi dicit, q̃ si com
b promittitur b in arbitrum. hoc expresso, vt procedat de iure tm̃, non valet processus, seu sua, si arbiter processit ꝯ ius; quia non fertur aut formam compromissi. Sed illud dictum Bart. reprobant Fran. de Are. in l. si quis arbitratu. ff. de verb. obl. & ipsum fuit secutus D. Ant. in c. Quintauallis, de iureiu. motus, quia illud inest à iure, vt arbiter procedat f̃m ius; licet secus in arbitratore. Ideo illa expressio in compromisso nihil operatur. dicit tñ ibi, q̃ illud inest à iure de necessitate. Et sic posset concordari dictum D. Ant. hic cum dicto illo in c. Quintauall. q̃ istud de quo hic, inerat de iustitia, & nõ de necessitate. Sed mihi hoc non satisfacit; qm̃ in arbitro nõ inest illud de necessitate, vt procedat f̃m ius, sed de iustitia tm̃. Patet, quia si iniquè procedit, tenet processus, vt in d. §. stari, & in d. c. per tuas, ī. de arbit. Item non inest à iure pro forma, maximè substantifica. Sed qñ exprimitur in compromisso vt apponi pro substantifica: vnde ex quo expressio eius, quod inest à iure potest aliquid operari præter iuris dispositionẽ semper debet intelligi, vt aliquid operetur, quia verba sp debent aliquid operari, vt in c. si Papa, de priuil. lib. 6. & in l. si qñ. C. de inoff. test. Hoc verò casu potest operari expressio, vt delegatus habeat procedere f̃m ius pro forma, & per hoc substineo illud notabile & quotidianũ dictum Bart. in ꝯium tm̃ facit notabile & singulare dictum Joan. And. in c. prudentiam, de off. deleg. vbi dicit, q̃ si committitur causa alicui hoc expresso, & debeat condemnare Titium reum, si constiterit eum obligatũ S. mpronoa tori. q̃ si iudex ꝯdemnauit, licet sibi non ꝑstet de obsone, tenet sua f̃m eum, quia illa expressio, cum
c ineslet à iure, non inducit nouã formam, sed potius sapit instructionẽ ad causam. Et in hoc art. quia Doct. nihil ponunt, imò nihil fere tanguntur hic, ego aliàs reducendo multa ad concordiam, feci hanc distinctionẽ, q̃ aut exprimitur illud, quod inerat de necessitate; & tunc expressio nihil operatur, & sic intellige not. in c. significasti, præalle. & in c. ad audientiam, ī. ee. & in c. olim, ti 1. de rest. spol. plenè per Bar. in l. 3, de leg. 1 Qñque exprimitur illud, quod inerat ex sola voluntate, & tunc superior vī mandatum nouum concipere. Ad hoc vide bonã gl. iuncto tex. in c. aliquibus, ī. eo. lib. 6. Exemplum: Papa mandat Epo, vt cõferat beneficium Titio; si cõtulerit, vī collatio facta auctoritate Apostolica, & non Epi: quia, licet Eps teneatur conferre, non tñ tenebatur conferre Titio, nisi ex voluntate. Nam in ꝓferendo habet liberam voluntatem, vt no. in c. relatum, de præb. ideo non exprimitur nunc quod inerat de iure. ad idẽ quod no. gl. in cle. 1. de iudæi. Qñq; exprimitur, q̃d inerat ex honestate; & tunc expressio inducit nouam formã, & sic potest intelligi. c. venerabili, de off. deleg. Et qñq; exprimit, q̃ inerat de iustitia, vt in casu l. j. C. de appel. & tunc est dubiũ. Sed puto sic dicendũ, q̃ aut id quod exprimitur, sapit instructionem causæ, & non inducit nouam formam; sed potius est quædam commemoratio, seu admonitio, vel instructio, & in hoc casu

ADDITIONES.

a Ordo iuris. Inquantum hic Docto. allegant Butr. in d. §. stari. illud originaliter fuit dictum cuiusdam Car. Ottonis, quem refert & sequitur Host. in cap. fin. de præb. & vide Bart. in l. si societatem, § arbitrorum, ff. pro soc. Host. in c. 2. de arbi. & cum Bar. tenet Raph. in l. 1. C. de arb. & vide istum in c. causam, quę. de iud. circa fi. & plenè per Do. meũ hic. Contrarium videtur sensisse Bal. in c. consanguinei, in fi. ibi, & per hoc decidit ista quæstio, de re iud. & volunt D. Anto. in c. Quintaual. in 4. differentia, de iureiur. & in c. ex insinuatione, vet. facit q̃ dele getur causa. & ibi, faciunt ad illa, quæ Bart. dimittit indecisa, ī. eo. tit. de rescrip. Tenẽ tamen in pract. opin. Bart. in d. §. dari, & vide omnino Joan. de Imo. in dicto c. ex insinuatione, in 2. col. & Alex. in d. §. arbitrorum, in apost. & Lud. Rom. in rubr. ff. de arbit. in 7. col. in sua repet. & Imo. in c. Quintauallis, in 14. col. & in c. fin. in 4. col. de empt. & vendit. Salic. in d. §. arbitrorum, & ibi Flor. de S. Petro, in repet. & dicit Raph. in d. l. 1. quod licet in scholis tenuerit contra Bartolum, tamen in practica esset difficile obtinere contra eum, & istud idem tenuit Ang. in dicta l. 1. Ego consului secundum opin. Bart. apud Rauenn. & vide plenè per D. Fel. pro, & contra, in c. causam, quæ. de re iudic. in 4. col. ibi, quando in commissionem hominis, cum duabus sequentib. Aduertas tamen, ad dictum Otto. relatum ab Hostien. in d. c. fin. de præb. q̃ licet sententia ordinarij iniusta contra ius litigatoris transeat in rem iudicatam, c. cum inter vos, de re iudic. non tamen sententia delegati, quia iudicat contra formam mand. de facienda iustitia, etiam si excommunicet, & ita consuluit Joan. de Lig. Lau. de Pinu. Card. & Lap. Castel. vt ibi refert D. Card. Flor. & Dom. post Lap. in cap. venet. abilibus, §. 1. in 2. col. de sent. excom. in 6. & in c. 1. in 5. col. de offi. deleg. in 6. & Oldra. c. mi. 81. q̃ processus, in princ. & cons. 115. magister, in 3. col. & Lap. alleg. 125.

quidam exposuit. & dominus meus in c. in literis, in 7. col. de offi. deleg. Adde, q̃ sententiam Bart. tenet Fulgos. consi. 180. & an præpostera tio ordinis inducat actum, Rom. cons. 404. & dicit Cald. cons. 2. de rescrip. q̃ forma rescripti est seruanda, nisi peruertat ordinem iuris, & an processus factus contra ordinem iuris sit nullus ipso iure, vide Franc. Aret. cons. 74.

b Sebast. Sap. Quod si compromittitur. Vide Bald. in l. iustitia, ff. de iust. & iure vbi dicit, q̃ si committatur iudici. q̃ pronunciet de ueritate, iustitia, & iure, debet obseruare ius commune, & dicit Ang. in §. exhæredare, in Auth. de hared. & Fulc. col. 1. q̃ si dicatur, Iustitiam faciat, debet seruari ordo iudiciarius, & pronunciari de iure, & tex. ibi iuncta gl. & hoc etiam vult Bal. in c. cum venisset, de testib.

c Nouam formam. Decem signaui, quibus cognoscitur, quando detur forma, vide hic plenè per Moder. in 1°. col. in ver. de formæ obseruantia, & in 2°. col. ponunt reg. q̃ gesta contra formam sunt nulla, vt hic, & in c. Pisa. de restitu. spoliat. & in c. venerab. de offic. deleg. & in l. cum hi, §. si prætor, ff. de transac. Butr. in c. cum olim, in pen. col. ibi, oppono, q̃ factum, de causa possess. Imo. in l. si quæramus, in 3. col. ibi, hoc tamen limita, ff. de testib. & Bald. in l. 3. §. Ofilius, in lect. antiq. ff. ne quis eum. Inno. in c. cum consuetudinis, de consue. Calde. in disput. Itanto ciuitatis cauetur, quòd si ab actore, in 1. col. Dom. in cap. a in 2. col. ibi, illud credo, supra de rescrip. Inno. in c. fin. in 1. glo. de sacr. non tem. Rot. de re iud. in nou. & de iudic. 14 in nouis. Bal. in auth. habita, in 4. col. C. de fil. pro pat. Thomam Fast. in dubio Rotæ, 24. Item fuit consultum per Aegid. & Bald. de appellat. c. nouit. Bart. in l. 2. in 9. col. ff. de condict. indeb. Bald. in c. fin. in vlt. col. de dolo & contuma. Roman. cons. 256. approbo sententias, ff. 22. 6. iste Pet. Dom. post Host. in cap. Romana, §. sed nec, de senten. excommun. lib. 6. Bald. l. ordo, in 2. col. in ver. nota, q̃ si statuta ciuitatis, C. de execut. rei iudic. & in l. omnes populi, in penult. col. ff. de iusti. & iure. Ange. in l. ius publicum. ff. de pact. Card. in clem. 1. in qua fit. de iure patr. Innoc. in cap. 2. de consuet. q̃ forma debet obseruari in faciendo, & exprimi dicendo, quem tummè ponderat Oldrad. in consi. 130. incip. omissa facti prolixitate, in 2. col. Probat etiam tex. in cap. sicut, de electio. Bald. in authen. quæ supplicatio, C. de precib. Imper. offer. Archid. in cap. quorundam, 23. dist. Butr. in cap. consultationibus, de iure patr. q̃ plus est defectus formæ, quàm personæ. Bal. in l. si duo patroni, §. si quis iurauerit, ff. de iureiur. & l. 4. & ibi etiam per Imo. ff. de lib. & posthum. & in l. creditor, C. de fideiuss. per eundem Bald. in l. si alterius, C. si minor se maiorem dixerit. & in l. si. mancipium ita fuerit aliena. ne manumit. & in l. omnis, in fi. princ. ff. si certum pet. & in addit. Spec. in tit. de recup. ver. sed quid si statutum, & in tit. de tutore, vers. si tutor non fecerit inuentarium. & ibi dicit, quòd hoc procedit etiam si communis error est in contrarium, & respondet ad l. Barbarius. ff. de offi. præto. & vide Butr. in c. Pisanis, in 2. col. de rest. spol. quòd omissio formæ in ualibet minima parte, reddit processum nullum. Et si dicatur, non refert, quia fiat ex æquipollentibus. l. certum, ff. si cert. pet. & c. licet ex quadam de testi. & in c. tua, de consang. & affi. dic, quod vbi aliquid requiritur pro forma, refert quid ex æquipollentibus fiat, vt pulchrè dixit Bald. in l. si inst. torem. ff. si cer. pet. & in l. 2. in fi. C. de bono. post secundum tab. & in cap. 1. §. si vero vasallus, de controuer. mueff. & in c. 1. quo tempore miles, in cap. 1. §. item sacramentum, ne consuet. rect. feu. & in l. an bonæ fidei, C. de reb. cred. & iureiur. pro quo vide Alex. de Imo. consi. 2. in 2. vol. vbi alleg. at bon. tex. in l. fin. ff. mand. & vide Bal. in l. 2. C. quom. & quando iud. & in l. si vxor, C. de condi. insert. & in l. exerut. C. de exec. rei iudic. Et quòd forma debeat seruari, amplia istam regulam duodecim modis, & limita 8. mod. vt hic pulchrè per Felin. & in materia vide Bal. in l. cum quis, in 4. col. ibi, texto probatur, C. de iur. & fac. ignor. & in l. in 23. col. C. qui admitt. & in l. comparationes, in 3. opp. C. de fide instr. & in l. in ver. C. vt in poss. lega. & in Lobseruare, §. profecisti, 14. q. ff. de offic. procons. reliqua hic prosequere, vt hic per Mod.

Addæ, q̃ gesta contra formam sint nulla, Oldr. consi. 251. Franc. Aret. consi. 60. Paul. de Cast. consi. 119. in nouis. Ang. consi. 116. & 85. vbi dicit, q̃ illud non dicitur de forma, quod post actum expediri potest.

Ant. Franc. Circa hoc, quòd dicitur de forma, dicas, quòd forma debet seruari etiam à rustico, muliere, & minore, secundum Bal. in l. iuris, in fi. C. qui admitt. ad bono. posset. Et illud quod potest interuenire post actum, non dicitur esse de forma, secundum Bart. post glos. in l. vniuersæ, C. de precib. Imper. offer. & per Alex. in l. ff. de liber. & posthum. Et propterea dicebat Card. in clem. in §. 1. in 1. q. de reb. eccl. non alien. quod forma non seruata, facit actum haberi pro infecto. Pro quo est tex. in c. vides, 10. dist. Et ideo forma non seruata, infringit alienationem rei ecclesiæ, vt per Alex. plenè consi. 1. in 4 parte consil. vbi dicit idem esse etiam in alienatione rerum ciuitatis, quod adeo verum est, vt dicit Bal. in auth. quæ supplicatio, C. de precib. Imp. off. quòd ille, qui non seruat certos legis, vel statuti, non dicitur seruare formam, quod etiam voluit Alex. optimè declarans in l. qui Romæ, in §. Callimachus, ff. de verb oblig. Et addæ, quòd formæ introductiuæ à iure non potest derogari, etiam partiũ consensu, vt per Spec. in tit. de appell. & ibi per Bal. in addit. in ver. constitutio Episcopi, circa fi. & forma data à statuto prohibitiuo, licet statutum non procedat vltra annolando, si forma non seruatur, actus non valet, vt no. volunt Bal. in l. non dubium, in 2. & antep. col. C. de legi. & Bald. & Sal. in l. statutis, C. de sent. ex peric. recitq̃ de quo habetur per Alex. in consi. 35. & in consi. 23. in 4. parte consil. Et addæ quòd forma debet seruari ad unguem, & spec. fice, & non æquipollens, & ideo vna citatio peremptoria non sufficit, quando statutum requirit trinam, vt per Bal. in l. cessante, in vlt. char. C. quom. & quando iud. & per Alex. in d. l. 1. de lib. & posth. et habetur per Bart. in l. memini, C. de aduoc. diuer. iudic. quod adeo verum est, vt dixerit Inn. in hoc c. cum dilecta, de rescrip. quòd forma debet seruari à delegato, etiam in præparatoriis, alias processus est nullus. Aduerte tamen, quia in absolutione ab excommunicatione, licet forma absolutionis non seruetur, tamen valet absolutio, vt per D. Card. post gl. in clem. 1. in §. 2. de sequestr. poss. & fruc. et per eundem Card. in clem. 1. in 3. q. de deci. Quæ autem si non seruetur forma absolutionis in confessione pœnitentiali, an teneat confessio, vel absolutio? vide glos. in clem. dudum, in §. statutum, de sepult. & ibi etiam per D. Card. circa fin. Et habetur per Inno. in c. proposuit, de clerico excomm. min. vbi dixit, quòd forma in absolutione pœnitentiarij, est omnino seruanda. Et propterea dicebat Bald. in l. pen. in 5. col. C. de condi. inter. quod forma est idem, quod status perfectius rei, vel dispositionis Et quando dicatur esse tradita forma à statuto, vel à lege, dicas quòd tunc dicitur tradita, quando ante actum, vel in actu requiritur aliquid fieri, quia eo non facto, actus est nullus ipso iure, vt in auth. hoc ius porrectum, C. de sacrosan. eccl. & in l. cum hi, ff. de transac. & in l. hac consultissima, in princ. C. de testi. & vide glos. in cle. dum, de elec. & per Paul. de Cast. in consi. suo 71. vbi plura dicit ad propositum, & tene menti quod dixit Bald. in l. quæcunque, C. de bon. quæ lib. quòd forma non seruata in contractu minoris, vel ecclesiæ, non præsumitur esse vtilitas minoris, vel ipsius ecclesiæ. Et dixit Spec. in tit. de rescrip. præsent. in §. 3. in princ. q̃ forma non seruata in literis Apostolicis, arguit falsitatem ipsarum literarum. quod dicit esse notandum.

su intelligo dictum Inn. in c prudentiã. Aut illud cõcernit modũ procedendi; & tunc inducit nouam formam; & in hoc casu salvo dictũ Bar. in d. §. stari, & dictum D. Ant. hic. Et super hoc mem
a bro potest hic intelligi iste tex. & adde ad prædicta, q̃ leg. & no. in c. ex insinuatione, ī. eod. vbi quæritur, quid operetur illa cla, quæ frequentatur in rescripto, Ratione præuia procedas, &c. nõ. n. in-
ducit nouã formam, a vt ibi. ꝛ In gl. fi. ibi, [Quia non habebãt Ab-
batissam.] No. gl. fi. ex qua habes, q̃ religiosus spoliatus potest petere restitutionẽ in absentia sui superioris. Et adde gl. not. in c. nõ dicatis, 12. q. 1. quæ dicit, q̃ monachus potest agere de iniuria sibi
b illata, si prælatus suus est absens. b Ad idẽ quod legitur & notatur in c. ex parte, ī. de accus. & in c. 2. ne cler. vel mon. lib. 6. vbi per Archid. & Io. And. Et ibi cõcluditur, q̃ religiosus existens in studio, potest omnia facere & in iudicio exercere, sine quibus in studio cõmodè esse non potest, quia superior dando sibi licentiã essendi in studio, vī omnia accessoria permisisse, arg. in c. prudentiam. de off. deleg. & lad rem mobilẽ. & Lad legatum, ff. de procur & l. cui iurisdictio. ff. de iurisd. omn. iud. Aduerte tñ, quia dico vltra Doct. hic, q̃ tex. iste potest intelligi duobus modis. Primo, q̃ monales istæ non petebant restitutionẽ rerum, sed restitui se ad monasteriũ, vnde fuerunt electæ. Et q̃ hoc sit verum, patet in ver. dictum. vbi Papa mãdauit dari administratorem Abbatiæ huic, cui hinc-inde fieret resignatio subtractorũ. Et no. illa verba, hinc inde Nã istæ moniales in electione Abbatissæ, diuiserunt se in duas partes, & quælibet pars subtraxit aliqua de mobilibus monasterij. Vnde per vtrãque partem debebat fieri resignatio huic administratori. Tex. igitur in fi. dum mãdat moniales restitui, debet intelligi mo-
do prædicto, & f̃m intelf̃m istum cessant ꝯria s. formata. Et no. be-
c ne ex hoc intellectu, q̃ religiosus electus iniustè cedat monasterio, potest petere restitui se ad monasterium. Et q̃q̃ Host. dicat, q̃ debet in hoc officium iudicis implorare, quasi non competat sibi actio ad instar ferui, cum implorat officium iudicis ꝯ dñm seuien-
tem in eum, vt Inst. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. in § sed hoc tpe, tñ ipse & Goff. in c. item cum quis, de rest. spol. simpliciter dicunt
d eum posse petere restitutionem, & in hanc sententiam vī tandem inclinare Inn. in c. olim, ī. de accus. Et hæc opi. mihi plus placet, arg. hic, & in d. c. olim. Nam sicut monachus obligatur in monasterio, ita monasteriũ obligatur sibi ad eum alendum & sustentandum, vnde ius collegij vī pro parte residere penes ipsos monachos, seu singulares de monasterio. Vnde quemadmodũ potest agere monachus pro sua electione, vt hic; ita potest agere & fortius pro iure sibi quæsito in ingressu monasterij. Sed s intelf̃s prin-
cipalis est, q̃ moniales istæ petebãt restitutionem rerum, & tunc
e oportet intelligere, q̃ Abbatissa dum viueret, cõcesserat eis quę-
dam vtensilia, e quæ tenebant ad vitam f propriũ, nomine mona-
f sterij, quibus fuerunt spoliatæ mortua Abbatissa. Vnde quemad-
modũ seruus spoliatus absente dño, potest petere restitutionem sine expresso mãdato, vt in l. 1. C. si per vim, vel alio modo, ita istæ moniales. Et intelligo, q̃ agebant nomine monasterij, & non no-
g mine proprio, g sicut in seruo, not. in d. l. 1. per gl. & Bart. Et de his vide Spec. in tit. de actore, §. 1. ver. item excipitur ꝯ actorem, q̃ est monachus. Et generaliter cum quæritur, nunquid religiosus po-
h test petere restitutionem, seu agere in iudicio, conclude post Do-
cto. h hic, q̃ aut vult petere restitutionem ad clausturam, & potest modo prædicto. Aut restitutionem rerum, vel aliter agere pro re-
bus monasterij: & si habet administrationem alicuius prioratus, hoc potest nomine prioratus, vt in c. cum deputati, ī. de iud. Aut non habet administrationem alicuius obedientiæ; sed Abbas cõ-
misit sibi administrationem alicuius villæ, seu possessionis; & non potest agere, nisi fuerit syndicus constitutus, seu procurator monasterij. hæc voluit Innoc. 3. c. prox. Hoc verum, nisi periculum sit
i in mora; & superior esset absens, arg. hic, & in d. l. 1. & Spec. in tit. de actore, in vlt. char. Item hæc procedunt, nisi vellet agere pro
14 iure inhærente personæ suæ, vt puta super electione de se facta, vel
i esset in studio modo prædicto. ꝛ In ead. glo. ibi, [Soluent singuli, i non quasi singuli.] No. bene glo. ex qua potes colligere, q̃ quan-
do vniuersitas est obligata pecuniariter, & non habet vnde sol-
uat, possunt singuli compelli, vt contribuant, & redimant vniuer-
sitatem soluendo. Et sic habes vnum modum per quem vniuersitas efficitur soluendo. Hoc idem & clarius notauit gl. in l. 1. §. q̃ si
k nemo. ff. quod cuiusque vniuers. & vide quod dixi in c. cum esset, ī. de constit. Et an tunc debeat imponi collecta k per solidum & libram, an per capita, idest, an secundum numerum personarum; an secundum facultatem patrimonorum, dic, vt not. Bart. in l. 4. & vide de materia per Spec. in titu. de censib. §. 2. vers. quid si aliqua vniuersitas, & ver. sed quid si aliquis. & verte. seq. In eadem glo. ibi, [Res monasterij diuiduntur.] Non intelligas, vt mona-
l chi accipiant partem, vt singuli, sed vt collegium, & sic loquitur capitulum, in nullo, ꝛ alleg. in glos. & dic, vt ibi. Abbas.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Nouam formam. Vide de hac clausula D. Georg. Natt. in repet. cle. fæpe, §. non sic, col. 3 1. de verb. sign. vbi concludit, q̃ talis clausula sonat in monitionem, non autem in conditionem.

b Est absens. Adde Dom. de Ro. in collectis Bernardi, decis. 7. vbi dicunt, q̃ monachus spoliatus capa, vel breuiario, potest agere nomine proprio, & inde in tit. de restit. spoliat. & vide eo. tit. in nouis, decis. 8.

c Electus iniustè. Adde quæ requirantur, vt quis dicatur electus de monasterio. Per. de Anch. consi. 353

d Inno. in c. olim. Adde Do. de Ro. decis. 1. in antiq. de restit. spol. vbi dicunt, quòd monacho spoliato prioratu manuali, non datur restitutio contra Abbatem, sed contra extraneum.

e Concesserat eis quædam utensilia. Vide quæ dixi in cap. cum M. Ferrar. in addit. per istum.

f Seb. Sap. Ad vsum. Vide Abb. in c. cum ad monasterium, de sta. reg. no. in c. 2. de verb. sign. lib. 6 Abb. in c. edoceri, col. 2. infrà eo.

g Et non nomine proprio. Adde Bald. in l. preces, in vlt. q. C. de transac. Rotam de rest. spol. in 6. in antiq. gl. in l. si longius, ff. de iud. Cald. de reg. consi 22. & de restit. spol. c. vlt. in antiq. & de pen. prima, in antiq. Et regula est, q̃ monachus non agit. fallit in octo casibus hic notatis per Mod. quos omnino vide hic.

h Post Docto. Adde quod pulchrè dixit Bald. in l. cum affirmes, C. de libe. causa. And. Barb.

i Singuli. Adde gl. in §. si quis igitur ex qualibet, in ver. persoluet, in Auth. quibus mod. nat. effi. sui. & ibi Ang. & in d. l. 1. §. quod si nemo, hic alle. de his, quæ fi. à prælat. quem ponderat Imo post Pet. de Anch. ibi, per gl. in d. §. quod si nemo. & ibi Bal. dicit illam gl. esse notabilem, & dicit idem temerè Imo. in c. grauem, de sent. excom. postea latè ponit Bald. an iusta collecta imponatur per capita, vel per æs & libram; & nunquid de nouo uenientes tenẽatur ad illa debita iam contracta, & utrum recedentes possint grauari pro debitis iam contractis, & quid de bonis ingressi monasterium, & adde etiam Bart. in l. C. de superind. lib. 10. & in l. 1. in 5. col. ibi, & hic quæritur primo quis possit, C. de mul. in quo loco, lib. 11. & Imo. & Alex. in l. 4. in §. actor. ff. de re iud. Ana. de fimo. c. dilectus, il 2. ibi, sexto quæritur. Ca. d. de his, quæ fiunt à præla. consi. 6. Mod in lib. malefic. fol. 72. vlt. col. & ibi etiam quando nullus tenetur ad pœnam, vel ad damni emendationem, quomodo imponatur collecta, an per libram & solidum, an per capita. & per Alber. in 2. parte statut. q. 66. vers. item quæro, quomodo fiat ista emendatio per communitatem.

Adde Paul. de Cast. consi. 222. & 327. in secundo impressis, in antiquis. & vide Cald. consi. 1. de censib.

Ant. Fran. Circa istam materiam collectarum, quare imponi possit collecta; dicas, quod pro debitis communis personis soluendis, & ut per gl. in l. 1. §. quod si nemo, in ver. proconsul, in fi. ff. quod cuiusque uniuer. nom. & per Bart. o. in l. solent, in fi. post D. ff. de alim. & cibaria leg. & in suo consi. incip. Punctus quæstionis tal 5 est, Quidam Titius de Perusio. & per Bal. in l. etiam, in 6. col. C. de executor. rei iud. & in l. unica, in 9. col. C. de sent. quæ pro eo, quod interest. & vide tex. in l. omnes, C. de ope. pub. vbi dicitur, q̃ potest imponi pro omnib. necessitatibus cõmunis, & etiam potest & debet imponi pro pena persoluenda communitati, uel communi, vt per Bar. in l. nequit, in 3. col. ff. de incen. rui. & naufr. & per Ang. Imo. & Alex. in l. 4. in §. actor, ff. de re iud. Et à quibus possit imponi, vide Bart. in l. 1 C. de mulier. & in quo loco, hic all. & per Bar. in l. licet, C. de excus. muner. lib. 10. Et adde, quod etiam collecta potest imponi per uillas, & castra, vt per glos in ver. persoluat, in Auth. quib. modis nat. effic. sui, in §. si igitur, il 2. & ibi per Ang. & per Bal. Imo. & Mod. in d. §. actor, an collecta pro debito antiquo solui debeat per ciues nouos, uide Bar. qui dicit, q̃ non in l. prouidendum, C. de decur. lib. 1 . & per Bal. in l. quidam, in fi. C. de fideicom & in addit. Spec. in tit. de censib. in ver. item no. q̃ nouus. vbi dicit, q̃ forensis non tenetur ad collectam imp sitam antequam ipse esset factus ciuis, & uide Alex. in lincola, ff. ad municip. & per Bal. in l. 1. in 2. quæst. ff. quod cuiusque uni. nom. ubi habetur, q̃ de nouo uenientes ad ciuitatem, uel uniuersitatem, non tenetur ad collectas iam impositas, nisi forsan succederint in locum alicuius de uniuersitate, puta, quia emerit res eius, per l. muri leg. C. de muri leg. lib. 11. quinimmo collecta habet obligatum antiquum, uel nouum possessorem ad electionem finsci colligentis collectam, secundum glo. in l. Imperatores, ff. de publ. & habetur per Card. in clem. 1. in 11. q. de cens. ubi dicit idem esse in possessore beneficij, & habetur per Fed. consi 174.

k Seb. Sap. Imponi collecta. Vide per Bal in auth. defuncto, col. ult. C. ad Orfic. & per Bar. in l. 2. C. de apost. l. b. 10. & in l. fi. §. milita, ff. de mune. & hono. per Mod. Taurinenses in l. placet, C. de sacrosc. eccles.

l In nullo. Vide Arch. in gl. vbi variant, & istum in c. recolentes, de statu mona. & Bal. in d. §. quod sine, in 5. qõ. d. l. prima, ff. quod cuiusque uniuer. nomine. no Ale. in 1. inter stipulantem, in § sacram, in fi. ff. de verbo. oblig. & in l. si gregge, ff. de leg. 1. Bald. in procem. ff. orum, in 1. col. & in l. non ambigitur, ff. de legi: glos. maio in c. statutum, de elec. in 6. & Bart. an l. ceius, qui. §. ft quis instructus, alias Celsus, ff. ad munic. Dom. in clicet canon, in princ. in 4. col. de elect. in 6. Alex. consi. 42. de celerrima expeditione, in 1. vol. Bald. in c. 1. in 2. col. de elect. & in l. hæreditas, in fi. ff. de hære. inst. & Doct. in c. 1. in §. conservatos, per illum tex. in 5. not. de relig. dom. in 6. Quid autem si destruitur hospitale? vide Per. de Perusio in 4. canon 39. col. ibi, quoad aliam q. qua quærebam.

Ant. Franc. Circa hoc de hospitali destructo, si reficiatur, dicitur esse idem hospitale, sicut etiam dicitur idem grex, quando pecudes antiquæ moriuntur, & aliæ superuascuntur, ita quod totus grex est renouatus, ut l. testamento, in §. si petiero, ff. de execut. rei iud. Et propterea si grex ætimatus ponatur per unum socium in societate, & casu pereat, uel hostium incursu, & sic periculum est commune inter socios, & si alia renascantur animalia, illa sunt communia, & censetur idem grex, & per Bal. qui optimè declarat in l. 1. ff. commo. Et inquantum hic fit mentio de hospitali destructo & refecto, dicas, quod quando hospitale est constructum sine authoritate Episcopi, illud potest destrui ad libitum constituentis, ut not. glos. penult. in clem. quia contingit, de relig. dom. & habetur in c. quidam, 18. quæst. 2. & Bal. no. in l. orphanotrophos, de Epis. & cler. Immo tale hospitale non dicitur prius locus, nec religiosus, nec gaudet privilegio pij loci; unde si destrueretur & aliud in locum destructi reficeretur, non diceretur esse hospitale, nec haberet locum dispositio facta de hospitali, ut est glo. ordin. in c. quidam, 18. quæst. 2. & habetur per D Card. in clem. 2. de præb. & in clem. 2. de relig. dom. per Paul. de Cast. in consi. suo 295. & per Alexand. in consi. 71. in 4. parte consiliorum.

Et adde, quod si testator mandaret in domo sua fieri hospitale, si illa venditur, & de precio alia domus ematur, debet fieri id domo empta, quia illa censetur subrogata loco prioris domus, ut not. uoluit Bart. o. in l. placet, de liber. & posthum. & in consi. suo 43. & idem Bart. o. in simili, in l. si seruus, in §. qui quinquies. ff. de leg. 1. & vide Bart. o. singulariter loquentem in l. si ita, circa fi. ff. de auro & argen. leg.

Et adde, quod hospitale constructum authoritate episcopi, est tutum refugium confugientibus ad illud, sicut est ecclesia, & in eo quis capi non potest, ut per Archid. in c. diffiniuit, 17. q. 3. & per Bal. in l. si quis, in §. in omnibus, in 15. col. C. de episc. & cler.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum non faciens mentionem de primo, quo non fuit vsus impetrans intra annum, valet nisi interueniat dolus. 7.*
2 *Annus dicitur multum tempus, & sæpe pro statutis,*
3 *Subreptio non viciat literas ad lites ipso iure.*
4 *Rescriptum non tollitur per non vsum, priuilegium verò sic,*
5 *Annus quando incipiat currere impetratori, vt sciatur eius negligentia.*
6 *Impedimentum non sufficit allegare, nisi probetur quod tempore impedimenti volebat agere, & non potuit.*

CAP. XXIII.

1 Plerunque. † Hoc dicit. Valet ſm rescriptum,[a] licet de
2 primo non faciat mentionem, quo vti noluit impetrans intra annum. Primo tangit impetrantiũ malitiam. Scdo adhibet medicinam competentem, ibi, [Cum igitur.] Casus liter. Quidam impetrabant literas ꝺ aduersarios suos; sed eis non vtebantur. Postea aduersarij impetrauerunt alias literas super eadẽ causa ad alios iudices, & tunc primo, primi impetrantes exhibebant suas literas, & primas; & eos, qui impetrauerant secũdas, cõueniebant, dicentes secundas literas non valere, non facientes de priorib. mentionem, quærebatur quid iuris sit? Quia malitia hominum non est indulgendũ, statuit Papa, ꝙ si quis literas impetrauerit; & per malitiam, vel negligentiam nõ fuerit vsus intra annum postꝙ habuerit copiam iudicis, authoritate secundarum, poterit conueniri; licet de priorib. nullam fecerint mentionẽ. B.
2 † No. ꝙ annus dr multum tps,[b] facit ad statuta facientia mẽtionem de multo tpe in genere † No. arg. opt. ꝙ literæ surreptitiæ
3 ad lites, non sunt ipso iure nullæ. Nam si essent nullæ, non conualescerent secundæ per laptum anni, vt in reg. non firmatur, de reg.
4 iur. lib. 6. † No. casum, in quo tollitur rescriptum ad lites per nõ vsum, i. qñ impetrauit super eodem ab aduersario ſm rescriptũ, & primus impetrans non curauit vti rescripto intra annum; alias autem, i. non data impetratione secundi, vel et primũ rescriptum perpetuo, vt in l. falso, C. de diuer. rescrip. Et ex hoc habes vnam
c diam[c] notabilem inter rescriptum, & priuilegium. d Nam rescri
d ptum non tollitur per nõ vsum, licet sit datum ad aliquid faciendum; sed priuilegium tollitur ꝺpatio x. ann. si fuit datũ ad aliquid faciendum, & intra illud tps priuilegiatus non fuit illo vsus, vt in
5 l. fi. ff. de nundi. dixi plenè in c. cum accessissent, §. de const. † In gl. 2. ibi, [Præsentationis literarũ.] Hæc opinio est euidenter falsa, quia ſm eam esset in facultate impetrãtis, qñ inoperet annus currere. Composſt. dicit vltra opin. gl. ꝙ annus currit a tpe, quo potuit habere copiam iudicis, & cõposuit sarcinulas, & cum hac opin, videntur transire Doct. Ego dico, ꝙ rex satis aperit hanc qõnem. Nam dico ꝙ duo requiruntur. Primum, ꝙ non potuerit habere copiam iudicis. Secundum, ꝙ non fuerit in dolo, vel negligentia. Vnde dic, ꝙ si potuerit habere copiam iudicis; tũ impeditus non potuit agere, non currit sibi istud tps, quia fundatur iste tex. super negligentia, seu dolo. Et in eo, quod gl. dicit, hodie non procedere, quod hic dr de anno, dic verius, vt not. J. in glos. seq. Et no. bene hanc gl. quia ibi loquitur clarius de hac mã, ꝙ in alio loco, in eo, quod expresse tenet, ꝙ si primus impetrans fuit impeditus, non
6 potest præueniri per secundum. † Dic tñ, ꝙ non sufficit probare
c impedimentũ, e nisi probet diligentia tpe impedimenti, quæ satis
f probatur p protestationem,[f] & non tradas obliuioni hoc vltimũ dictum. Habes enim generaliter notare, ꝙ non sufficit in aliqua re allegare impedimentum; nisi probetur, ꝙ impedimentum fuit
g causa immediata, quare non egit. g Et hoc probatur, probando diligentiam tpe impedimenti. Et hoc notanter voluit Innoc. in c. ex tranſmissa, de præscr, & Bart. in l. de pupillo, §. si quis ipsi prætori, ff. de noui oper. nun. & facit, quod not. in c. ad audientiam, de cler. non resi. & in c. 1. de cler. ægrot. Vbi concluditur, ꝙ ad petendum distributiones quotidianas non sufficit, ꝙ canonicus de præsenti sit infirmus; nisi appareat, ꝙ infirmitas fuit causa non interessendi diuinis, vt puta, quia prius tpe sanitatis residebat; secus si
7 prius non intererat diuinis, quod verbum no. † Extra gl. opp. de c. super literis, §. eo. vbi dr, ꝙ mendax precator debet penitus carere impetratis, & omni commodo literarum. Ergo secũdus impetrans, ex quo non fecit mentionem de primis, non debet audiri, etiã post anni laptum. Sol. dicunt Doct. & bene, ꝙ primum procedit, qñ dolose impetrans tacuit de prioribus. Iste tex. procedit, qñ per simplicitatem, vel ignorantiam. Nam qñ secundus fuit in dolo, debet valere potius primum, ꝙ secundũ: quia primus impetrans reperit in culpa in nõ vtendo, sed̃s reperitur in dolo, in obripiendo Principi. Dolus autem præponderat culpæ, vt in l. itẽ si obsletrix. ff. ad l. Aquil. Quid autem si primus fuisset in dolo in non vtendo, & secundus ẽt in dolo in impetrando: Dicunt Doc. ꝙ valet primum, quia dolus primi fuit in non vtendo, & sic non concernit rescriptum; sed dolus secundi fuit in impetrando, & sic rescriptum est vitiosum, & sic potius debet valere primum. Abb.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Secundum rescriptum. Limita hunc tex. vt per Ioan. And. & Ioan. de Ana. in cap. quia frustra, infrà de vsu. Item limita, vt per Fel. in cap. cæterum, col. 11. ver. 1. suprà eod.
b Multum tempus. Adde gl. fin. & Doct. in cle. 1. de reb. eccl. non alie. & ibi Card.

ad fin. Ana. post alios in c. fin. ne prælvic. suas, gl. in c. 2. in ver. sic modicum, de reb. eccl. non alien. in 6 glos. in l. fin. ff. si ager vectig. & in l. si filius, C. de episc. & cler. & in l. cum de in rem verso, ff. de vsu. Bal. in l. rubemos, l. 2. C. de sacrosanct. eccl. Ang. Imo, & Lutio. in l. si filio, §. fin. ff. fol. matr. & ibi Alex in h. & Alexan. in cons. 7. inci. visa instrumento locationis, in 4. vol. Ienè per dominum meum And. Barb. in repet. rubr. de rebus eccl. non alien. fol. 5. ver. quanto autem alienatio. Bart. in l. 3. §. quod autem, ff. de superfi. Pet. de Anch. cons. 53. Quædam ex prædictis Bal. in l. 2. C. de seru. Alex. post Imo. in l. fi. de eo. §. 1. in 3 col. ff. de acquir. post. Et quando simpliciter dicitur post annos, intelligitur de biennio, l. libertas, §. fin. ff. de manu. testam. Et si dicitur, in diebus, intelligitur de biduo, l. inter iliam, in fi. ff. de verb. sign. Et si dicitur, aliquot annis, intelligitur de duobus, gl. 1. in c. pen. de cens. per regulam, pluralis, lib. 6. cum concord. Et si dicitur, per tempus & tempora, intelligitur de triennio. gl. 1. in l. si vsus fr. C. de vsufr. Et si dicitur, promitto dare in tribus terminis, intelligitur in tribus annis, textus, glos. & Bart. in l. 3 ff. de ann. leg.

Adde Ange. cons. 274. & 311. vbi dicit, ꝙ est arbitrarium iudici, quod dicatur longum & breue tempus.

Zach. Adde tu plenè per Bal. in l. quæcunque, in q. 1 C. de bon. quæ lib. Card. in cle. 1. §. fin. q. 4. de reb. eccl. non alie. omnino per Alex. cons. 133. in vlt. col. & in cons. 133. col. pen. vol. 2. & cons. 7. & cons. 17. in princ. vol. 4.

c Differentia. Adde Bald. in l. fallo, C. de diuer. rescrip. & no. per istum, & alios in rubr. suprà eod.

d Seb. Sap. Et priuilegium. Videtur hoc contra tex. in l. 1. ff. de nund. vbi Bar. quòd si Princeps dat priuilegium studij generalis, quo ciuitas non vtitur, perditur per decennium. Sed vide latissime per Fel. in c. cum accessissent, col. 1. ver. secunda regula est, de constit. vbi ponit regulam, ꝙ priuilegium datum ad aliquid faciendum, perditur spatio x. anno. cum suis limitationibus. Et ibidem quid si priuilegium tendit ad aliquid non faciendum, vide etiam D. Ias. in d. l. fallo, C. de diuer. rescr.

e Impedimentum. Adde Moder. in c. ex transmissa, de præscrip. qui limitant dicta istius, nisi constaret notorie, ꝙ impedimentum non potuisset remoueri, quia tunc non est opus probare de diligentia, vel de conatu in remouendo.

f Protestationem. Adde Ant. de But. cons. 38.

g Seb. Sap. Quare non egit. Facit, ꝙ si quis dicat se occidisse hominem ad sui defensionem, non excusatur, nisi probet se fecisse ad de fensionem necessariam. Ita no. Bal. in l. vnica, col. 12. ver. item si adsellor, C. de confess. sed vide D. ad. l. vt vim, col. 1. ff. de iust. & iure, qui contrarium tenet.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus potest impetrare ab ordinario in causa sibi a Papa commissa.*
2 *Processus varij facti super variis rescriptis, an valeant, pendet ex validitate rescriptorum.*
3 *Euidens probatio, quomodo cognoscatur.*
4 *Fama inducit iustam credulitatem.*
5 *Dictum vnius inducit iustam causam credulitatis,*
6 *Iudex, cui fuit intimatum à parte, vel ab alio iudice, quod non procedat, quid habet facere.*
7 *Subreptio si ab aliquo allegetur, an iudex debeat supersedere.*
8 *Excommunicatio missa ab vno iudice alteri, vt non procedat super causa, quo casu ligat.*
9 *Limitatio ad l. Arrianus, ff. de act. & oblig. & ad c. ex literis, infrà de prob.*

CAP. XXIIII.

Cũ contingat. Quotidie practicat hoc in executionib. gratum, cũ executores diuersorũ
mãdant ꝓria capto, seu ordinario loci. Raro aut practicatur in terminis ꝓpriis, sin executionib. causarũ, & in summa hoc vult: Nã instruit ordinariũ, quid facere debeat, cũ à diuersis delegatis recipit mãdata ꝓria. Vel summa tu aſr, & specialius. Si à delegato aliquid mandat ordinario, debet humiliter exequi; sed si delegatus per alias ſras post executionẽ mandat ꝓrium, vel si ante executio nẽ innotuerit ipsi ordinario, inter delegatũ, qui mãdauit, & alium prentionẽ esse de iurisdictione, faciet sibi vtrarũq; literarũ copiã exhiberi, nõ vt iurisdictionaſr cognoscat, & procedat; sed vt se informet, an per sedas reuocent primæ. & si primæ reuocent, exequatur ſm mandatũ: si aũt non reuocent, vel de hoc dubitet, nõ exequat ſm mandatũ, donec cõtentio de iurisdictione terminet. Primo ponit q. Scdo distinguens rñ. ibi, [Super quo.] Tertio duplex instructio, ibi. [Cęterũ.] Casus lit. Quidã impetrauit literas ad
1 iudices ꝺ aduersarios suos. Pars altera impetrauit causam eandem alijs suis iudicib. cõmitti. Quidam obtentiã parte altera mãdant alicui, vt partẽ aduersam denunciet excõicatam; alij postmodum mandant, vt eandũ denunciet absolutam. Quærit quid sit hic ciẽdum? Papa dicit hic distinguendũ esse, cum primũ mandatum recipit ille, cui hoc mandat; aut sibi innotuerit inter illos, qui primo mãdant, & alios, super iurisdictione discordiã susciatam; aut nihil oño sciuit. & si nihil intellexit, cũ primum mandatũ recipit, illud exequat. Si postea ab alijs ꝓrium demandat, tunc debet petere copiã vtriusq; rescripti, & si euidenter appareat, ita ꝙ non sit dubitandũ, ꝙ literæ illorũ, à quibus recipit ſm mandatum, reuocent primas; tunc mandatũ illud adimpleat, quod sedo loco mandetur. Si verò cõstet, ꝙ literæ illorũ, qui primo dederunt mandatũ, non reuocentur per literas aliorũ, illud nullatenus exequatur, donec inter eos huiusmodi cõcertatio sopiatur. Et illud idẽ facere debet, si primo mandato recepto, & nondũ executioni mandato, ei innotuit, ꝙ inter eos super hmõi iurisdictione cõcertatio esset oborta. In istis mandatis discretus debet esse, qui ea recipiat, ne dicat se dubitare, vbi dubitandum nõ est; nec dicat se certum, vbi certus non est. In fi. dicit, licet certa in his detur doctrina, qualiter in his est procedendum, nulla potestas datur huic executori
1 inter delegatos, aut partes iudicare de iurisdictione. Ber. † No. 1.
ordinarium

1 ordinarium teneri ad parendũ mandato[a] delegati. Repſitat. 1. de-
legatus vices Papæ in causa sibi cõmissa, ideo ipſi sicut Papæ obe-
dirẽ parendũ est. Ad hoc 93. dist. in c. fi. de off. deleg. in c. tanc, & in c. si-
2 gnificasti, cũ sim. † No. secundo, ꝙ si delegati impetrati à diuersis,
faciunt varios & ꝓrios processus, validitas processuum ꝺ. pendet
à validitate literarum, etiã re existente dubi, & hoc volunt aperrè
Inno. ꝺ. eo. c. pastoralis. optimè probatur hic, & in c. ex literis, ꝺ. de
off. dele. Quod intelligo, qñ partes excipiunt, & nolunt ꝓtendere
coram delegato alterius partis, secus autem putarem, vbi partes
rũderent coram vtrisque iudicibus, quia tunc teneret processus
vtrorunque iudicum per ea, quę dixi, posſt Inno. in c. cum M. in fi.
b ẽ. de const. † No. 3. ꝙ ex impetratione b iola instrorum potest elici
b euidens probatio. c Quod no. pro statutis requirentib. euidẽtem
c probationem, & nil mirum. Nam etiam ex coniecturis præcipius
potest elici euidens probatio, vt est tex. no. in l. licet, ff. de leg. 1. facit
l. sciant cuncti, C. de prob. Item no. casum, in quo quis cognouit
de causa, & nõ potest de ea iudicare. Vlt. no. ꝙ super dubio referi
ptorum Apostolicorum ordinarius loci nullã habet iurisdictionem, sed solũ cognoscit ad effectum exquirendi, cui debeat obe-
4 dire. † In gl. i. in fi. No. i. ex hac gl. ꝙ fama inducit[d] iustam credu-
d litatẽ. vnde habens aliquã conscientiam ex fama, dr habere ex probabili causa. & idem sentit glo. in c. inquisitioni, ꝺ. de sent. excom. Idem not. Bart. in l. 2. C. si fer. vel lib. lib. 10. vbi ponit notabile dictum, dicens, ꝙ si aliquis accusauit publicè infamatũ, & deficit in probando, non debet puniri pęna talionis, vel calumniæ, quia ex-
5 cusatur ꝓp infamiam præcedẽtem. quod est menti commendan-
c dum, & facit elegãter ad intellm c. j. in fi. de elec. lib. 6. † Secundo
f no, ex glo. quòd dictum unius e præstat iustam causam credendi, f
&

ADDITIONES.

a Mandato. Adde Dom. meum hic inferentem ex isto tex. in uantum probat, ꝙ natura mandati est vt fiat à superiore. Adde dictum Bal. in l. 1. in 3. col. ibi, & ideo in quadam inquisitione, C. de fer. fug. dum dicit cassatam fuisse quandam inquisitionem, in qua dicebatur, quod seruus mãdauerat domino, quia non est verisimile, quod dictũ impugnat hic ipse, qui dicit, quod verbum, mando, non est semper impetrantium. l. cum patet, §. mandato, de leg. 2. & tex. cum glo. in c. mandatis, 2. q. 5. & facit glo. in l. 1. ff. quod iussu. Sicut ergo uerba l. belli debent impropriari, ut saluetur, vt dicit Bar. post gl. in c. cõsultus, de relig. d. omnia verba dictæ inquisitionis intelligantur de ea hortatione vel consilio, non de mandato. Sed hoc non placet Fel. quia intentio inquisitoris erat punire mandatum, vnde exponendo uerba aliter, quàm de mandato, nõ posset iequi illa conclusio, quia cõtra persuasorem, vel consultorem aliter proceditur, vt dicit Bar. in l. non solum, §. si mandato, ff. de iniur. ibi veniam ad persuasorem. Item ista impropriatio induceret omnimodam disproportionem in sensu & in uerbis, vt voluit Bar. in l. si mater, in §. eandem, ff. de excep. rei iud. Pet. de Anch. cons. 27. per statutum. Bar. in c. examinata, in 20. col. cum duab. seq. de iudic. Mihi placet dictum Bal. per tex. & ibi Doct. in c. quia uerisimile, de præsump. & in c. super hoc, de renun. & in l. nõ est uerisimile, ff. quod met. cau. quia illud quod non est uerisimile, est quædam falsitatis imago. Nec etiam est uerisimile, quod dominus capiat consilium, & exhortationem à seruo.

Ant. Fran. Circa istam materiam de mandato. Adde primo, ꝙ mandatũ importa tur non solũ per uerba imperatiua, sed etiam per uerba rogatiua, vt si rogote, vt facias pro me iudictam de tali, vel si quis loquatur ad aurem alicuius, & incontinenti post sequatur delictum, præcedente inimicitia cum eo, qui locutus est ad aures, vt per Bal. in l. 1. in 4. col. C. de ser. fug. & per Alex. in l. si cũ dotem, §. si mulier, ff. sol. mat. Et ideo dicebat Bar. in l. si negotiũ, ff. de neg. gest. ꝙ paria sunt, mandare & rogare, qũ effectus est secutus, per tex. in l. 1. §. fi. ff. mand. Et adde, ꝙ qñ mandatum fit ab inferiore superiori, & ab eo, qui non apprętiatur, illud mandatum hr̃ pro consilio, & ideo debet esse cautus iudex, qui formatinquisitionẽ contra aliquem, tanq̃ contra mandantem, ꝙ in inquisitione apponat etiã alia uerba, & consulentem, siue consilium præbentem, vt no. voluit Bald. in l. 3. C. de fer. fug. vbi dicit, ꝙ ad hoc multũ debent aduertere iudices formantes inquisit. ones contra delinquentes, ne si forsan faciant mentionem tantummodo de mandato, & illud emanasset ab inferiore, non probaretur inquisitio, Sed si addantur illa uerba, de consilio, si inquisitus non poterit puniri de mandato, poterit puniri de consilio, quod dicit esse multum no. & aduertendum.

b Et inſ. ctione sola instrumentorum, ibi, euidens probatio. Adde istum in c. super quæstionem, in prin. & ibi no. in ver. intentionis, ibi liquido, &c. de q. & cle. & in c. 1. 2. col. ibi, & no. hoc dictum, quod id, quod constat ex tenore literarũ Papæ, de cons. fir. vti. vel muti. & in c. circa fin. in ver. ego ultra ea quæ dixi, de re iud. & in c. cod. circa med. & in c. inter cæteras, eo. tit. in 2. col. ibi, sed quæro. & facit ex. & ibi iste post Bar. in c. auditis, 2. not. de restit. in integ. & vide istum in Cle. in 2. not. de cler. non resi. & in clem. cautam, in 11. not. de prob. Butr. & istũ in c. cum olim, in ver. vir. no. de cens. quod probatio, quæ fit per instrm. dicitur patens, allegat Inno. in c. ex insinuatione, de appell. & vide istum in c. cũ dilecti, in 1. not. de donat. & per Raph. Cumanum l. 1. §. ex hoc rescripto euidentissime appatet, ff. de uer. sanip. & Imo. in l. quæsitum, ff. de re iud. bon. tex. & ibi Doct. in l. licet Imperator, ff. de leg. 3. facit quod uolut Oldr. cons. 56. incip. Tull. impetraut gratiam. & cons. 58. incip. quidam impetrauit, omnes in c. interposita, de appel. l. fi. pars, ff. de minoribus, et tam ver. aſsi aperte, bon. tex. in c. & si Christus, in ver. euidenter excutet, de vſu. glos. sing. in l. 1. § hoc interdictum, super ver. impetsectam. ibi, non habet aliquod uitium testamentũ quod est in aperto, &c. de tab. exhib. Bald. in l. vnica, in ver. denuo quæro, nunquid si tenentia est euidenter iniusta, C. fi de moment. possess. & in l. consentaneum, in ver. sic, quæro nunquid a tali missione, C. quoin. & quando iudex. Pet. de Anch. cons. 206. & per Bart. in l. 1. in prin. in ver. venio ad qnæstionem, circa istam primã partem ibi, quæro quomodo potest hoc esse certum, respondeo primo ex aliquo instrto confecto, &c. ff. de no. oper. nun. & uide ibi Alex. in 2. col. & timuerer an per instrumentum legitima &c. vbi plura similia profequitur, per Bar. in d. l. 1 in §. ex hoc rescripto, in ver. vlr. hic inducitur, ff. de ven. in spic. per istum in c. cum Bertoldus, in no. ibi, ex tenore sententiæ, de re iudic. post Butr. Card. in c. fluam, de Poe. Adde Ant. de But. cons. 28. Alexand. cons. 109. lib. 3. Paul. de Cast. cons. 50. verb. vbi dixit, ꝙ illud dicitur euidens, quod est clarum & apertum, quod dicit esse notandum pro statutis, quæ quandoque exigunt euidentem probationem.

ADDITIONES.

Et adde, ꝙ euidens & manifestum idem sunt, vt in c. constitutionem, de verb. sign. lib. 6. & in c. eorum, 1. q. 3. & ibi per Arch. in c. si forte, de elect. lib. 6. Adde, quod ea, quæ sunt euidentia, non indigent alia probatione, vt in c. euidentia, de accusa. l. si uerò, §. qui pro rei qualitate, ff. qui satisfd. cog. l. si alterius, C. si minor se maio. dixe. vide tamen tex. in l. si quis iegauerit, ff. de legat. 1. qui dixit, quod illud potest dici euidens, quod constat ex aliquibus argumentis. Et de natura nomis uerbi, euidentissime, vide glo. in d. §. qui pro rei an ver. euidentissimè, & vide Bart. in l. si constante, in 1. par. in princ. ff. sol. matr. & uide ter. in c. licet causam, de probat. vbi dicitur euidentissime constare, quod constat ex inspectione instrumenti, pro quo vide bonum tex. in cap. cum dilecti, de donatio. ubi hoc idem dicitur, & uide not. per Moder. in cap. vestra, de cohabita. cler. & mulierum. vide bonum tex. in c. cum olim, de cens. circa fi. vbi dicitur patere expresse, quod comprehenditur ex instrumento, quod etiam probatur in l. fin. C. de hær. act.

c Seb. Sap. Euidens probatio. Vide Bart. in l. fi. col. 5. C. de edic. diui Adr. tollen. vbi vult, ꝙ ex inspectione testamenti resultet notorium, & ꝙ statutum requirens euidentem probationem uerificetur in ea, quæ uenit ex coniecturis, voluit Do. Alex. late in d. l. licet Imperator, col. 3. ff. de leg. 1. vide per Bart. in d. l. si constante, col. 3. vbi late D. Ias. ff. sol. matr. & And. Sic. in cons. 46. præclari. col. pen. in 1. vol. aliquid per D. Ias. in l. prætor ait, in princ. ff. de no. ope. nunc.

d Fama inducit. Adde Ioan. And. in Spec. de abol. §. fin. ver. sed pone, C. accusauit, Bart. & Ang. in l. athletas, §. calumniator, ff. de infam. Bar. in l. 1. §. 1. ff. ad Turpil. Butr. & Imo. in c. 2. de calum. & ibi Ana. in 6. col. ver. quid autem si accusator, Sali in l. mater, C. de calum. Istum in c. fi. circa 2. col. de iureiur. In quibus locis habes quando fama excusat a calumnia. Et ꝙ fama inducit iustam causam credendi, vide Bar. in l. Celsus, in 3 col. ibi, & si dicatur qualiter, ff. de usucap. Bart. & Bald. in l. proprietatis, in fi. C. de probat. adde Bal. in l. pignus, in princ. C. de pig. act. & dom. meum hic, & quod uolut gl. maior, ibi, vel iniustis, in l. j. C. ubi causa status, ꝙ bona fides causatur ex iniustis, & temerarijs causis, & ibi Bald. Ang. in d. l. 2. C. si fer. hic all. vbi refert seruatam fuisse Perusij opin. Bart. ad excutationem accusatoris, quem fama deceperat. Et intellige dummodo fama duraueri longo tempore, & dummodo non fuerit procurata ab accusatore, vt dicit Bart. in l. miles, §. mulier, ff. de adult. Et intellige dictum Bar. nisi tempore accusationis, esset fama in contrarium, quia tunc statur ultimæ famæ, & non primæ, in contrarium Bar. in d. l. 2. Bal. in d. l. qui accusare, prope fin. C. de eden, & in l. fin. 7. col. ibi, ex hoc decidit, ff. de fer. & in l. diuus, ibi, quarto est arguendum, ff. de mil. testa. sequitur Pet. de Anch. in repet. c. 1. 48. char. ibi, subijcio primam q. supra tit prox. no. per istum de sponsa. cum in tua, & Bald. in l. si tutor, C. de pen. tut. in aliquib. lectur is, Io. And. & omnes in c. cum oportet, de accus. & Bal. in l. sacrosan. C. de epis. & cler. & plene per Maria. Soc. in rep. c. qualiter, il. de accu. q. 9. art. 41. & per Pet. de Anch. cons. 85. tribus de causis, in vlt. col. Et dicit hic Bal. ꝙ ubi tractatur de præiudicio grauj, non sufficit scientia per fama m, quia scientia est uerorum, & ueritas non potest esse falsa, per d. miles, in §. mulier, sed hic agitur de paruo præiudicio, pro quo facit quod not. Bart. in l. 2. §. si dubitetur, ff. quemad. testi. aper. & in l. sed & si de suia, ff. de acquir. hæred. & per Cy. in l. si quidem, C. sol. matr. bon. tex. 23. q. 8. occidit. Et uide Bal. in l. si tutor, C. de pen. tut. notabis etiam ꝙ ad hoc, ut quis debeat credere se excommunicatum, sufficit certificatio per famam certam, & sic probationem non plenam, tex. est in c. illud, de cler. excom. mini. qui in hoc non habet parem, secundum Butr. ibi, & ad incurrendam pœnam respectu scientiæ, sufficit scire per famam, gl. et Bar. in l. 1. in fi. ff. de recep. et in l. omnes, C. de agric. & censib. lib. 11. & tex. in c. cum desideres, de sent excom. Et dicit Bald. in l. falsus, in 11. col. ibi, illud est notandum, C. de furt. ꝙ ista credulitas cum fama habetur loco ueræ scientiæ, si consonat etiam ueritati, allegat l. cum quidam, §. quod dicitur, ff. de acq. hær. Nihilominus ista notitia, quæ haberetur per solam famam, est iusta causa diminuendi pœnam contrafacienti, vt est tex. sing. in d. cap. illud, ibi, cum eo misericordiam facientes.

Adde Aret. cons. 73. vbi ponit, an fama excuset iudicem inquirentem.

Zach. Adde ad hoc Bar. in l. si potest, ff. de acquir. hær. eundem Bald. & Ang. post gl. in l. si tutor, supra alle. Et pro dicto fi. in præced. apost. scito. ſquod iusta credulitas cum fama &c. Adde Alexand. cons. 66. in ult. col. uer. & sic stat. uol. 3. & cons. 19. in 2 col. uer subsequenter, uol. 1. & cons. etiam 119 in pen. col. post med. ibi, quæ singula, & cons. 25. col. 2. per totum, vol. 4.

Ant. Franc. Circa hoc quando calumniator excusetur a calumnia, & eius pœna, videtur tex. in c. cum dilecti, de elec. ꝙ probans per unum testem excusetur à pœna calumniæ, cuius tamen contrarium uoluit Io. And. in c. 1. de elec. lib. 6. & in c. fi. de calum. Et an non probans crimen, in dubio præsumatur calumniator, uide gl. cenetem, ꝙ sic, in c. notandum, 2. q. 3. & per Spec. in tit. de accus. in §. fi. in fi & in tit. de expen. in §. 4. in uer. quid si est talis, & habetur per Bart. in l. 1. ff. ad Turp & per gl. in l. athletas, in §. præuaricator, ff. de his qui not. infa. & in l. 3. in §. 2. ff. de testi. & in l. 2. in gl. fin. C. qui accus. non pos. & per Cyn. in l. 3. in 4. opp. C. de aduo. diuer. iud. Et quæ dicatur euidens calum. uide Bar. in l. fi. ff. de pub. iud. & dicebat Inno. in c. dilectus, de calum. ꝙ calumniator punitur pœna extraordinaria, tamen tex. in c. inscriptio. 4. q. 4 videtur velle. ꝙ puniatur pœna talionis, de quo per gl. in l. 1. C. de calum. & per Host in sum. de calum. in §. fin. & per Bart in l. ff. ad Turp. & per Cy. & Doct. in l. sciant, C. de excus. tut. & de fama vtrum excutet à calumnia, & quid probet, & quantum probet, vide gl. in l. 2. in §. eiusdem quoque, de testi. per gl. in c. ueniens, il. 1. eo. tit. de instit. & uide plenè per Lanfran. in repet. l. admonendi, in 8. char. cum plurib. seq. ff. de iurejur. vbi enumerat plures casus, in quib. plenè probat, & plures in quibus non probat, & plures in quibus semiplenè probat, & alios etiam, in quibus inducit præsumptiones & indicia, & ibi latè poteris uide de materia.

c Dictum unius. Hanc gl. sequitur hic Imo. contrarium tenet hic But. Card. & iste, & Mod. hic disputantes plenè, an dictum unius præbeat iustam causam credendi, & excuset credentem, ponentes octo conclusiones, quas omnino hic uidebis, & adde Alex. in cons. 28. incip. visis & accuratè ponderatis, in 2. vol. vbi allegat glos. in l. Titio fundus. & uide tex. & ibi istum in c. cum olim, de dolo & contu. & in c. cum olim, il. 1. in 2. col. ibi, secundo no. limitationem, de priu.

Adde Rom. cons. 59. Pau. de Cast. cons. 396. Abb. cons. 62. Lap. all. 15. & 32.

Zach. Adde, an Papa, vel Rex non recognoscens superiorem, etiam de plenitudine potestatis, possit statuere, ꝙ dicto vnius stetur. Et respondeo cum Lud. Rom. sing. 1108 3 28. incip. Tu scis, ꝙ dispositio est iuris, ꝙ non. Adde Fel. idem tenentem in c. constitutus, col. fi. ver. nec dicas hoc esse clarum, supra eo. qui alle. tex. in c. indicas, 3. q. 9. Adde tamen, quod Lud. Rom. ponit duos casus, in quibus vni soli credatur, sing. 708. incip. Dictum vnius. cui adde tertium per Felin. in c. cum nobis, col. 3. ver. inquantum Car. de præscrip.

f Seb. Sap. Credendi. Vide quod not. dicit Ang. in l. plagij cri. accu. C. ad leg. Flau. de plag. vbi dicit, ꝙ si tantum punit rapientem rem dolosè, excusabitur rapiens, si iurer se credidisse sibi licere, eo quia ita sibi dixit vnus aduocatus, licet ille aduocatus esset ignorans, & ita etiam tenet D. Barthol. Veron. in cons. 2. ego Bartholomęus, col. 10.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& vr gl, velle procedere. ēt si ille sit leuis opinionis. Hoc tñ nō mul-
tū fit mat. Sed Host. vr placere, vt à quocūq; ordinarius adiretur,
honestū est vt supersedeat aliquo tpe, intra qd certificet aliū iudi-
cem, & partē, & petat copiā vtriusq; rescripti, qa in mora modici
6 tpis non est piudiciū, l. si debitori. ff. de iud. † Aduerte latius circa
intellm huius c. Aut. n. iudices mandant ɔria ordinario, ante exe-
cutionē alicuius mandati, & indubiē habet locū dispositio huius
tex. Aut recepto primo mandato, & executo, alius iudex mandat
ɔriū, & idē dicendū, vt hic in ver. sed si postea. Aut ordinarius re-
cepto mandato primo, solū audiuit ſras in eadē causa impetratas,
& est dubiū, nunquid possit supsedere executioni, & petere co-
piā vtrarq; ſrarum. Cōpost. tenet, q non, & refert Inn. quosdam
idē tenere, dicentes hoc c. non hre locū, nisi qñ iudices mandant
ɔria, seu insinuāt ptātem eis traditā. Et ad istū tex. in ver. & idip-
sum, vbi dr, q debet idē facere, cū sibi innotuit, q iudices cœpe-
runt disceptare de iurisdictione. rndet, q dēt intelligi qñ innotuit
ordinario p literas iudicū. Sed gl. in ver. hæsitandū, sentit ɔrium. &
idē Io. And. dicēs, q ēt ante receptū fm mandatū, pōt ordinarius
petere copiam vtriusq; rescripti, si audiuit iudices ptendere super
iurisdictione. Et hæc opi. plus mihi placet, & vr magis applaudere
literæ, dum ponderat istū ordinarium debere exequi, si nihil om-
nino sciuit de cōtentione iurisdictionis. Nam quod infirmari, vel
vituperari pōt, præcauendū est, vt in c. 1. de sēr. non ord. & melius
est ante tps occurrere, q̄ post causam vulneratā remedium quæ-
rere, vt in l. fin. C. in quib. cau. in integ. restit. non est necē. Aduer-
tendū tñ, q non sufficit iudicē audiuisse alias literas fore impetra
tas, sed oportet, q audiuerit contentionē esse ortam inter iudices
delegatos de iurisdictione. Et hoc probat apertē ista litera in duo-
bus locis, vt patet ibi, si super contentione, & ibi, cœperunt disce-
ptare. Nam sola impetratio non sufficit. Et ex his deciditur quæ-
stio, pone, q pars habens secundas literas, occurrit ordinario, qui
recepit mandatum priorū iudicum; & dicit, nō procedatis ad exe-
cutionem mandati, quia habeo literas ɔrias, retractantes primas,
quas in breui tpe volo pntare, vel volo fidē facere de pntatione.
Host. dicit honestum esse, vt ordinarius supersedeat, & procedat,
vt hic dr. Compost. ɔ, vt s. dixi. D. Ant. concordando dicit, q vir-
tute huius c. non potest iudex ordinarius supersedere; quia istud
cap. loquitur, qñ est ptentio inter iudices de iurisdictione, sed ex
tenore cap. cū in iure. ɔ. de offi. deleg. poterit supersedere, & vide-
re quæ literæ sint potiores, quod putat verū, si ante executionem
mandati, pars comparet, & vult probare illas priores literas esse
reuocatas. Hoc dictū mihi placet, si per sedas ſras ipsō iurē reuo-
centur priores, fm ea, quæ dixi in c. cæterum, s. eo. Sed si opus es-
set exceptione, & appellatione ɔ priores literas; tunc crederem
ordinariū non debere admittere istam exceptionem, quia illa est
proponenda corā iudicibus delegatis, iuxta mām c. pastora. s. eo.
Sed ordinarius debet parere mandato delegati, ex quo non aliter
cōstat de reuocatione ipsarum, arg. in c. si qñ, & c. pastora. §. quia
verò, de off. deleg. An aūt sufficiat, q ordinarius audiuerit ab vno
de contentione iurisdictionis? puto, q sic, si ille est fide dignus,
aliàs autē non credo ordinariū supersedere debere; quia dictum
vnius leuis, non inducit iustā causam credendi, maximè, vt per tale
dictū quis retardet exequi mandatū superioris; ad hoc c. licet ex
7 quadā, ɔ. de testi. iuncto c. inquisitioni, de sent. excō. † Quid autē,
si vnicū est rescriptū, sed pars excipit corā ordinario, rescriptū esse
subreptitium, nunquid debet ordinarius supersedere mandato?
Doct. dicunt, q non; quia hæc exceptio est proponenda corā iu-
dice delegato, cū sumus extra terminos istius c. & ordinarius de-
bet parere delegato, d. c. si qñ. An aūt hoc c. habeat locū in literis
gratiosis, vt cū executores ad beneficia mandant ordinario ɔria.
Io. And. sentit hic, q sic. Dicit. n. q hoc c. quotidie prācticat in li-
teris gratiosis, & apertius hoc tenet ɔ. eo. tit. in c. mandatū, vbi ali-
qua dnr de mā. Tenet Spec. in tit. de act. & pet. §. sup petitionibus,
ver. 1. & hoc no. An aūt hoc c. habeat locū in duobus ordinarijs
mādantib. ɔria, vt si quis hēt duos ordinarios, vnus mandat illum
excōicari, alius mandat eū absolutū, vel non ligatū pronunciari.
Dicit Inn. q non, qa par in parē non hēt imperiū. Ideo nō potest
vnus ordinarius retractare gesta p aliū, nisi alter esset maior, vt pu
ta, qa Legatus Papæ, cui primo est parendū. Vide tu ad hāc mām,
qd no. Inn. in c. cū iamdudū, de pb. vbi tractat, qd si duo ordinarij
mādant subiecto ɔria, & per hoc habes clarum intellm huius c.
In gl. 3. ibi, [Si aūt aliquid obijcit] vult gl. q in hac cognitione ordi
narius dēt audire allegationes partiū. Sed Host. & Io. And. sentiūt
oppositū, & hoc verius, qa ſra ista innuit, q solū instruat ex inspe-
ctione ſrarum, ita q nihil hre dēt à partibus, ne videat iudex inter
eos. Et si ex inspectione ipsarū ſrarum clarè pcipit primas reuoca
tas p posteriores, debet parere scdis iudicibus: sed si p stat, q scdæ
non reuocant primas, debet parere prioribus; si verò dubitat, de-
bet supersedere, donec ista ptentio sopiatur, fm tenorē c. pastor.
8 s. eo. † Sed circa hoc dubitatur, quid si iudex delegatus, vel execu-
tor excommunicat ordinariū, nisi sibi paruerit? Sol. dicit Inno. q
aut ordinarius ꝓbabilr dubitat de ꝓualiditate ſrarū, & procedere
a vult, prout hic dr, & tunc nō tenet excōicatio. [a] Quia in hoc casu
ordinarius ɔtumaciter nō resistit delegato, nec turbat suā iurisdi-
ctionē, sed hoc facit authoritate legis, s. huius c. 23. q. 4. c. q peccat.
l. Græchus, C. de adul. qd dicit, procedere ēt si sapiētior nō dubita-
ret. Sed si improbabiliter diceret ic dubitare, vbi dubitandū nō est,
vel vellet exequi, tanq certus de reuocatione, vbi certus nō est. te-
net in ja excōicationis, qa turbat hoc casu iurisdōnē alterius, & di
cit hoc, procedere, ēt si postmodū appareat iurisdōnē primi iudicis
esse reuocatā; & hoc qa in dubio habebat iurisdōnē, qd bene no-
9 tabis. † In ea. gl. ibi. qa nō pstat, an ille iudex habeat iurisdōnē. no-
b bonā limitationē [b] ad illā ſram, vt iudex in dubio potius absoluat,
q̄ pdēnet. Procedit. n. qñ certū est de iurisdōne debentis iudicare,
sed respectu illius, q hret exequi, ex quo dubitat quis illorū sit iu-
dex, nō debet parere magis ad absoluēdum, q̄ ad pdemnandum.
In gl. in verbo, [Scdo loco,] in fi. dicit Io. And. q gl. non soluit ɔ-
c riū, [c] sed potius repetit ipsum, q. d. de hoc q̄rimus, quare isti deni-
cianē absoluti vigore scdarum literarū, ex quo p primas fuerunt
excōicati Host. soluit, q id qd fit authoritate veri rescripti, nō de-
d bet reuocari, vt in d. c. audita, sed id qd fit authoritate putatiui, [d]
vel

ADDITIONES.

a Non tenet excommunicatio. Adde, q videtur uera per c. j. 11. q. 3. vbi etiam ista tenet. Sed dic, q delegatus excedit limites excommunicando non turbatem, per c. 1. de off. dele. ergo excommunicatio nulla, tanquam lata in illo excessu ab incompetenti, c. per tuas, de sent. excom.

b Nota bonam limitationem. Adde ad illa iura, videlicet ad l. Arria. ff. de actio. & oblig. & ad c. ex literis, de prob. vt illa iura non habeant locum, quando iurisdictio non est fundata, secundum glos. & Imo.

c Gl. non soluit contrarium. Adde plenè Mod. in c. cæterū, in 2. corol. suprà eo. tit.

d Putatiui. No. differentiā inter rescriptum verum, & putatiuum, de quo dicā plenè in c. iuratuit, de prob. post dom. meū. An matrimonium, seu dos putatiua gaudeat eodē priuilegio, quo gaudent verū matrimonium, & uera dos, de quo in l. de Bal. in l. ea quam, in 5. col. in ver. modo ego quæro, C. de fideic. & tex. in l. ex voluntate, & ibi Bal. C. de don. int. vir. & vxo. Rom. in l. si cum dotem, in 5. ff. sol. matr. & in l. si donatione. C. de collat. tex. in l. cū hic statuis, §. si quis spo. ff. de don. inter vir. & vx. lo. And. & istū in c. 1. de do. post diuor. rest. istū in c. 2. eo. tit. tex. in l. dotale prædiū, §. dotale prædium, ff. de fun. dot. iuncta l. si cū dotem, §. ff. ff. sol. matr. & ibi per Imo. Per. de Anch in c. ex literis, de pign. & facit bon. tex. in c. tua, de iureiur. adeam plenius in d. c. iuratuit, ubi Bal. dicit in 2. col. q statutum de dote lucranda non habet locum, quando matrimonium est illicitum, alle. l. j. C. de cond. ob cau. Pro quo est bon. tex. in l. falsus tutor, § an ex in patrem, aliàs est lex ille §. & ibi Bal. ff. quod fal. tut. auth. vbi plus dicit, quòd lucrum dotis ex pacto, vel ex forma statuti, non habet locum in sponsa decedente ante nubiles annos, licet decedat in domo sponsi, & supportauerit onera matrimonij, & hoc in lucro proprietatis. Idem in lucro fructuum, quod est not. dignum, de quo vide not. ff. sol. matr. in glos. fin. in d. l. si cum dotem, §. fin. Ant. Fr. Circa istam difficultatem, an maritus lucretur dotem ex pacto, vel statuto, si matrimonium non fuit consummatum, habetur in l. pen. in §. fin. ff. quod fal. tut. auth. & in l. si uerò ante, ff. sol. matr. & vide Bald. in l. Deo nobis, in 2. col. C. de epis. & cler. & in Anton fine, C. de bon. quæ lib. vbi dicit, q maritus non lucretur, nisi fuerit consummatum matrimonium, quod est uerum, nisi dolo da tantis impedita esset consummatio, per gl. in d. l. si uerò. tamen ipse Bald. in d. l. sanè inus, C. de nupt. tenet, q lucretur, si ipsam uxorem duxerit, etiam si matrimonium non consummauerit; & vide Bal. post illar. in l. nihil, ff. rer. amot. & ibi Bar. dicit, q lucratur etiam si cum uxore non habitauerit, de quo vide Paul. de Cast. in cons. suo 121. & per eundem in l. si donaturus, §. 1. ad fin. ubi etiam per D Alex. qui multa alleg. ff. de cond. ob cau.

Et adde, q maritus lucratur dotem, secundum formam statuti ciuitatis suæ, non secundum formam statuti ciuitatis uxoris, etiam si in ciuitate uxoris contractus dotis esset celebratus, vt per Bar. & Doct. in l. j. C. de sum. Trin. & per Bart. Arch. in §. illud, 12. dist. Et habetur per Bar. in l. uniuersa, in fi. C. de precib. Imp. offe. quod est uerum, nisi uxor duxisset virum ad domum suam, fm Bal. in l. fin. C. si à non compe. iud. cuius tamen contrarium ipse dicit in l. cum quædam, ff. de iurisd. om. iud. de quo uide Bal. in c. 1. in fi. si de inuestlis ori. & in c. 1. in §. fi. de inuest. de re. alie. fa. & in auth. omnes peregrini, C. com. de succ. & uide D. Cardin. cle. fæpe, in §. & quia, in 3. q. de verb. sign. vbi dixit, q debet peti tale lucrū fm consuetudinem, uel statutum loci contracti matrimonij, & non fm consuetudinem, vel statutū sponsorum; vtrum autem lucretur maritus fructus dotis perceptos, si non est matrimonium consummatum, quod etiam tangit, dicas quòd sic, si subsit onera matrimonij, vt per gl. in l. 2. C. de iureiu. & in l. dotis fructus, in §. 1. ff. eo. & in d. l. si ante & ibi per Bal. Bar. Imo. & Doct. ff. sol. mat. quod est uerum, etiam pro tempore, quo uxor fuit puella, de æquitate, & non de rigore, fm Bal. in d. l. pen. in §. fin. ff. quod fal. tut. auth. & habetur per Spec. in tit. de don. inter vir. & vxo. in uer. quid si mulier, & ibi Bal. in addi. & uide D. Abb. in c. tertio loco, in 3. col. de præsump. & tene menti duo, quòd lucrum dotis ex statuto non habet locum, quando uir & uxor pariter decederent, puta ex ruina domus, nec tunc præsumitur uxor tanquam debilior prius mortua, nec etiā si uxor ingrediatur monasterium, vt per D. Præpo. in c. fi. in prin. ult. char. de donat. inter vir. & uxo. et per Sign. de Homod. in cons. suo, incip. In nomine Domini, quæstio præsupponitur in hac forma, de quo ibi idem Præpos. mentionem facit. Aliud est, quod etiam est notandum, quòd lucrum dotis ex statuto habet locum, etiam si pater dotans stipulatus esset dotem sibi reddi in omnem casum soluti matrimonij, vt per Ray. et Alex. in l. post dotem, in fi. ff. sol. matr. et hoc intellige uerum, si uir uindicet mortem uxoris occisæ, aliàs illud pereūtibus ut indig. vbi dicit etiam idem esse, quando ipse maritus occidisset. & tene menti, quod tale lucrum etiam non auitum, uel non agnitum, transmittitur ad hæredes uiri, secundum Bald. in l. si arrogator, ff. de adopt. & per D. Alexan. in l. cum antiquiorib. in 3. col. C. de iure deliber. cum concor. ibi signatis per eum & per eundem in l. si infanti, in vlt. char. C. de iure delib. et per Bal. in l. generaliter, §. in his, de sec. nup. quamuis Ang. consuluerit contrarium, in cons. suo 72. Adde tamen, quòd tale lucrum dotis ex forma statuti datum uiro superstiti, ita demum debetur ipsi viro, nisi superstes filij alterius matrimonij, qui superstites tale lucrum impediunt, ut per Bal. in auth. præterea, ubi etiam per Ange. & Paul. de Cast. C. vnde uir & ux. et per Bart. in l. hac edictali, in princ. C. de fec. nupt. et uide Pau. de Cast. in cons. 225. & in cons. 265. & seq. et per Bar. in l. ea lege, in 4. quæst. C. de cond. ob cau. & per Ang. in Authen. de nupt. in §. quia uero, & per Bart. in l. si inter, de pact. dotalib.

vel reuocati rescripti debet reuocari, vt hic. Hæc sol. non est bona, quia c. audita, loquitur de gestis authoritate rescripti reuocati ante cognitam reuocationem. Vnc. dicit, quod iste tex. loquitur in sententia excommunicationis, quæ nō est perpetua, sed debet reuocari, ex quo excommunicatus vult parere. Contrarium procedit in gestis super principali. & hæc sol. posset tolerari. Vel tertio, fm D. Ant. hic, iudices primi sciebant causam istā commissam secundis, ideo non tenet quicquid ipsi egerunt post notam reuocationem. Sed in prædicto c. audita, primi iudices ignorabant. & hæc sol. esset bona ad ɔrium. Sed saluando istā gl. ego dico, q hic non reuocatur factum authoritate primi rescripti, immo potius confirmatur, quia secundi iudices absoluendo, & mandando partem pronunciari absolutam, videntur fateri excōmunicationem iam ab alijs tenuisse, quia absolutio præsupponit vinculum, & ipsimet primi iudices stāte eorum iurisdictione absoluissent, si pars voluisset parere iuri coram eis. & quicquid sit de materia, est dicendum, vt dixi in cap. cæterum, s. eod. & d. cap. audita. Abb.

SVMMARIVM.

1 *Iudex potest facere sequestrari fructus rei petitæ, si est reus contumax. 4.*
2 *Clericus falsificans literas inferiorum iudicum, debet primari beneficio, & pati alias pœnas.*
Clericus falsificans literas Papæ, traditur curiæ seculari.
3 *Clausula, si ita est, an & quando referatur ad præcedentia. 13.*
5 *Missio in possessionem causa rei seruandæ, non fit in beneficialibus.*
6 *Falsificans literas Principis etiam iniustas debet puniri.*
Iusta causa iniuriandi mitigat pœnam, quam debet incurrere iniurians.
7 *Iudices possunt esse testes in causa coram eis agitata, si illa causa agatur coram alio iudice.*
8 *Confessio criminis, an & quando valeat.*
9 *Confessio extraiudicialis de crimine, an sit sufficiens, vt quis possit condemnari, vel poni ad torturam.*
Infamis an quis efficiatur propter extraiudicialem confessionem criminis.
10 *Confessio facta parte absente, an prædicet in criminalibus.*
11 *Iudex ex officio suo potest supplere, quando partes delinquunt in iudicio.*
12 *Gesta coram aliquibus ex iudicibus delegatis non valent.*

CAP. XXV.

a Olim ex literis, [a] Qñ in rescripto plura narrantur, diuersis effectus operantia, nō sufficit impetranti alterum solum probare, ad vtrūq; effectum consequendum. Et sunt duæ partes. Primo ponitur contultatio, secundo responsio, ibi, [Nos.] prima subdiuiditur in tres. Nam primo ponit relationem priorū iudicum. Secundo ibi, [Nos igitur,] cōmissionem factam secundis iudicibus. Tertio ibi, [Verum.] dubitationem emergentem. Catus lit. P. clericus S. Remigij detinebat parochiam de Saliçe, q̄ R. de Ciuo dicebat se canonicè adeptum fuisse. vnde idem R. impetrauit causam super hoc quibusdam Abbatibus committi, ipū Abbates pertonas ad suam præsentiam secundo & tertio citauerunt, & quia dictus P. per se, vel per alium coram eis noluit comparere, excōicauerunt eundem, facientes fructus ipsius parochiæ, sequestrari. Postmodum idem P. ad eos accedens promisit iuri parere, & sic fuit absolutus; & literas absolutionis concesserunt eidem, assignantes locum & diem, in quo faceret quod promisit. Ipse verò diem & locum de literis radens, in loco rasuræ scripsit, q sequestrati fructus restituerentur eidem. & hoc idem P. confessus fuit coram duobus iudicibus tertio se excusante, iudices ipsi hæc omnia significauerunt D. Papæ, & ipse mandauit iudicibus præsentib. vt fieret ita, q ipsi P. iuper ipsa parochia perpetuum silentium imponerent, & præfatam parochia præfato R. restituerent cum fructib. sequestratis. Dictus verò R. bene probauit falsitatem prædictam. vnde petebat parochiam illam sibi assignari. Iudices isti dubitauerunt super clausula illa, si effet ita, vtrū ad omnia supradicta debeat referri, an tantum ad vitium falsitatis. cōsuluerunt dominum Papam, & ipse respondet clausulam illam ad omnia superiora referri, ad hoc vt ipsi R. ecclesia conferatur, quia licet propter illam falsitatem priuandus esset ecclesia, tamen propter hoc non est illa ecclesia aduersario
1 concedenda, nisi prius super alijs fuerit facta fides. B. † No. j. arg.
b iudicem posse facere ratione cōtumaciæ fructus rei petitę sequestrari, [b] contumacem excommunicare ratione contumaciæ; &
c sic à principio imponere duplicem pœnā, quod est contra c. quoniam, in fi. vt lite non cont. Ideo communiter tenetur, q isti iudices in hoc non bene processerunt. & vt dicam super gl. 2. & modica possunt colligi super isto tex. quia pro maiori parte continet
2 facti narrationem. † Secundo, q propter vitium falsitatis, etiam commisse circa literas inferiorum iudicum, potest clericus priuari beneficio suo. Plus dico, q si ageretur criminaliter super hoc vitio falsitatis, clericus falsarius deberet deponi, etiam ab ordine, & priuari omnibus beneficiis, & detrudi in monasteriū ad agendum pœnitentiam, vt in c. fi Episcopus, 50. dist. & grauius puniretur, si fallasset literas Papæ, quia deberet tradi curiæ seculari, vt in c. ad falsarios, ɔ. de crim. fal. Et ex hoc, & ex l. 10 tex. colligo arg.
d opt. q licet delegatus Papæ gerat vices ipsius Papæ, non tamē debet ita acriter puniri vitians, seu falsans literas legati, d sicut falsans literas ipsius Papæ. Quid autem in falsante literas Principis interioris? dic, vt in c. ad audientiam, de cri. fal. † No. tertio, q clausula, si ita est, in fi. posita, debet referri ad præcedentia, fm qualitatem negotij. Nam si sufficit, q referatur ad proxima, fm subiectam materiam, non concernit superiora. Secus autem si materia subiecta expostulat, vt omnia concernat. Nā vt hic vides, hęc clausula in fine literarum posita concernit solum vitiū falsitatis quo ad effectum, vt falsarius priuetur beneficio. sed quo ad hoc vt conferatur impetranti, refertur ad omnia præcedentia. Quid autem in dubio? dicendum, vt plenè dixi in c. 2. requiris, de appell. & per
4 Bar. in l. prætor, 2. §. eritq;. ff. vi bon. rapt. † In gl. in ver. sequestrari, ibi, vt mitius agatur cum reo. vult ergo gl. iudicem posse facere sequestrum rei petitæ, vt mitius agatur cum reo, quasi sentiat, q sequestratio sit mitior, q̄ missio in possessionem. Io. And. dicit, q nec hic, nec in c. ex literis, quod gl. all. probatur sequestrum posse fieri propter contumaciam, quasi velit dicere, q hic, & ibi narratur factum iudicum, & non disputatur de viribus sequestri. Sed tu vide notabile dictum Io. And. in regula, generi, in Mercu. vbi dicit, q si in missione fienda, timetur scandalum, potest fieri sequestrum, c arg. in c. 1. & 2. de iu. pat. quod tene menti, facit l. æquissimum, ff. de vsufr. † Ita dicerem in proposito, q quemadmodum ibi in defectum missionis, fit sequestratio, ita vbi causa non patiatur ex sui natura missionem, sicut in beneficialibus, vt in c. eum, qui, de eo, qui mitt. in post. cau. rei ser. lib. 6. Vnde credo, q si in beneficialibus reus est contumax, & non potest procedi ad vlteriora, puta, quia actor indiget præsentia rei, q tunc potest fieri sequestratio. Et fm istum intellectum posset saluari sequestrū, de quo hic videtamen ad materiā ea, quæ plenè scribo in c. 2. de seq. poss. Secūdo modo potest saluari istud sequestrum, quia præcessit hic excommunicatio, & hunc intellectum notanter sentit hic Collectarius. nam excōmunicato debent subtrahi fructus beneficij, per c. pastoralis, §. j. ɔ. de appell. & ibi plenius dixi. Et ex hoc posses euitare contrarium, quare hic iudex à principio imposuit duplicem pœnam. Dicit enim, q ista sequestratio fuit facta in consequentiam excommunicationis. Sed si prius præcessisset sequestratio, non debuisset requi excommunicatio, per c. quoniam, in fi. vt lite non cont. est. Et secundum istum intellectum potes saluare finem
glos.

ADDITIONES.

a Seb, Sap. Olim ex literis. Hunc tex. dicit no. & sing. Card. hic, & in c. ab excommunicato, infrà eo, ad hoc, quod verbum positum iuxta plura determinabilia, determinat, prout natura vnicuique conuenit, refert D. Ias. in l. contra maiores, C. de inoff. testam.

b Sequestrari. Adde Arch. 11. q. 1. c. quia res, super glos. magna, ibi, si autem. Io. And. in reg. locupletari, in 3. col. ibi, secundo modo, istum in cap. 2. in 6. col. ibi, ex his, de sequestr. possess. & fruc. vbi allegat istum tex. & vide plenè hic Barto. & Felin. adde quando fructus sequestrati possint, Rom. cons. 312. Paul. de Castro cons. 336. Fulg. cons. 159.

c Seb, Sap. Et contumacem. Vide Abb in c. 1. in 1. not. infrà de ind. vbi vult, q omnis contumacia sit excommunicatione digna, nisi sit contumacia non parendo in re leui, de qua late ibi per Mod. vide etiam Abb. in c. tenor, infrà de re iudi. qui vult, quod etiam contumacia præsumpta sit digna excommunicatione.

d Literas legati. No. perpetuò hoc dictum, quod falsans literas legati Papæ non debet ita acriter puniri, sicut falsans literas ipsius Papæ Sed quid de literis cancellarij, seu pœnitentiarij D. Papæ, vide Host. Io. And. Butr & alios in c. ex literis, de fi. iust. & ibi per Io. de Lig. in c. 2. in 10. col. in ver. stylus, circa fi. de rescrip. & in c. nonnullis, §. 1. in 2 ampliatione, eo tit. Adde Fulg. eo fi. 133 vbi dicit, q magis etiam puniuntur falsificans moneram Principis, quam alterius.

Ant Franc. Circa falsificantes literas Papæ, vel Legati Apostolici, seu vicecancellarij quā pœna puniantur, & quomodo earum falsitas possit perpendi, vltra ea, quæ habentur in cap. Episcopus, hic alleg. vide ea, quæ plenè traduntur in c. ad falsarionum, & ibi plenè dixi, de crim. falsi. Et adde, quòd si in literis iustitiæ reperitur falsitas admissa, illa præsumitur errore, non dolo facta, secus autem in literis gratiæ, vt not. voluit Innoc. in cap. accedens, de crimine falsi, qui dicit hoc modo intelligendam esse l. dolum, C. de dolo. quæ dicit, quòd falsitas requirit dolum ad hoc, vt quis possit puniri ordinaria pœna de falso, vt in l. 1. in principio. ff. de fal. & in l. quia si falsum, eo. tit. vbi etiam habetur, quot modis dicatur falsum, & ibi inde per Bar. & in l. 8. §. qui ducenta, in §. utrum, ff. de reb. dub. & in l. 1. ff. si quis teſta. lib. esse iussus fue. & vide bonum tex. in l. nec exemplum, C. de fals. An autem falsificans literas priuatas, teneatur pœna legis Corn. de fal. habetur in l. si quis tabulas, & l. quidam, ff. de dolo. & plenè not. in l. querela, C. de fals.

Et adde, quòd clericus, qui chartam falsificauerit, aut falsum testimonium dixerit, debet deponi, & perpetuò carceri mancipari, cap. si Episcopus 55. dist.

Et adde, q falsificans priuatam scripturam, punitur sicut falsificans publicam, vt in l. pen. C. de leg. & tene menti glos. in l. an fraudem, in §. neque, ff. de iure fisci, q falsificans acta causæ, debet perdere causam. de quo etiam habetur in cap. olim, de rescrip. & circa falsificantem monetam Principis, dicas q debet comburi, vt in l. 2. C. de falsa mone. & no. an c. quanto, de iureiur. quid autem de falsificante monetam inferiorum a Principe, seu ciuitatis habentis authoritatem cudendi monetam, vide in l. 1. C. de fal. mone. & quæ plenè tract. in præall. cap. quanto. Et an mutans unam literam, dicatur esse falsarius, vide Io. And. in c. inter dilectos, de fide instr. & denique quæ sit pœna falsariorum, vide glos. in c. in memoriam, 19. dist. & no. in d. c. olim, de rescr. & in c. cum olim, de offi. deleg. & in tit. ff. & C. de fal. per totum. & utrum clericus falsarius si est paratus corrigi, debeat tradi curiæ seculari, vide ea quæ plenè tract. in c. nominis, de verb. sign. & no. etiam in d. c. ad falsarionum.

c Seb, Sap. Sequestrum. De hoc latissimè tradit D. Franc. Curt. senior in cons. 67. Super eo articulo. & no. est quod antequam fiat sequestrum debet constare iudici de tali timore scandali, & in tali summaria cognitione citatio partis requiritur, vt per Ang. in cons. 107. Iacobellus, in fi. vide Dec. in l. fi. col. 2. in fi. C. de edic. diui Adria. toll. qui multa allegat ad hoc propositum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quatenus dicit, q hic nō fuit propriè sequestratio. Sed ꝺ istum intellm opponit. S.n. veniebat accessorie ad excōicationem, ergo sublata excōicatione, debuit tolli sequestrum, arg. c. q̄n in §. alias. ℣. vt li. non ꝓtest. Sol. fatendum est ꝺrium, sed iudices in hoc male processerūt, vt sentit Pet. & bene. sed si iudices male processerūt, non tñ debuit ille clericus falsare lras, sed à facto iudicis appellare. † Et ex hoc no. q nō debet quis falsificare ēt iniustas literas ꝺ iudicis, & si fallaret, punit, ac si iustas fallasset. Puto tñ, q pœnam aliquo esset tēperanda, quia vbicunq; quis iusto dolore motus cōmittit delictū, pœnam oportet aliquantullū temperari, rex, est valde no. in l. si adulteri. §. Imperatores, ff. de adult. Ad idē facit c. si verò, il ℣. in §. nec ille, de sent. excom. Hinc dicit Spe. b q si quis prius lacessitus iniuria, prorumpit in iniuriā, vel in verbera ꝺ iniuriantē, debet pœna mitigari, quia iusto dolore motus fecit. Extra gl. opp ꝺ tex. iste clericus fuit ꝓfessus crimen falsi corā iudicib. delegatis; ergo ex sola illa cōfessione debebat puniri, vt in c. 2. de confess. cuius ꝺrium innuit tex. quia Papa mandauit hic inquiri de illo crimine, & oportuit aduertariū hoc probare per testes. Sol. multiplex. Prima, q hoc non ꝓstitit, nisi per solam relationem iudicū, quibus non erat credendū, nisi quatenus ꝓstaret per acta cause, vt in c. q̄n, de prob. Non ob. † si dicat, q hic erant plures iudices, & sic debebat eis credi, vt in c. cū à nobis, de testi. no. Inn. in d. c. q̄n. Nam f̄m Abb. cuius fuit hæc sol. ꝺrium procedit, q̄n plures iudices deponunt corā superiore, vt testes, c de his, quæ acta fuerunt corā eis; sed hic isti iudices non deponebant vt testes, sed simplr referebant negotiū Papæ. qd no. Et ex hoc habes, q iudices ꝑnt esse testes, si causa postmodū agatur corā alio iudice, super his tñ, quæ fuerunt gesta corā eis. hoc tñ temperant, vt not. maximè per Inn. ℣. de arbit. in c. non sine, & Cald. in c. inter dilectos, de excess. præla. † Secda sol. fuit Phil. dicentis confessionē in criminalib. non nocere, nisi detur perseuerantia per l. j. ff. de quæst. Quæ sol. nō est vera, quia illa lex loquit de confessione facta in tormentis: iectus si extra locū tormentorum, vt in d. c. 2. de confess. & in d. c. inquisitionē, de elec. & in l. si ꝓfessus, ff. de cust. re Nisi forte ꝓfessio emanasset calore iracūdiæ, vt est gl. d sing. iuncto tex. in c. ex literis, de diuor. facit l. quod calore, ff. de reg. iur. Tertia sol. est eiusdem, q ex c super abundāti e Papa mandauit iterū inquiri. Quæ sol. nō est veri- 9 filis, per iura superius alle. † Quarta sol. fuit quorundā dicentium, q hæc cōfessio facta emanauit extra iudiciū. Ex qua tolone nō. q f ꝓfessio facta de crimine, extra iudiciū e non sufficit, vt quis puniat de crimine in iudicio. Posset tñ puniri extra ordinē, si transiret in speciē nomen delicti, vt quia aliquis glorīat de crimine extra iudiciū. Nam tunc pōt puniri, non tanq̄ reus delicti cōfessati; sed h tanq̄ maledicus, & mali gloriator. Hoc est no. dictū Inno. in c. q̄ sit, de excess. prælar. & probat ibi tex. & hæc tenebis menti. Sed in ꝺrium, q possit puniri directè de illo crimine, sentit Inn. in d. c. q inquisitionē. vbi ponit mirabile dictū, q per confessionem criminis extra iudiciū, incurrit quis infamiam, pp quam quis debet priuari beneficiis habitis, & inhabilitari ad hñda. Quod dictū oportet multipliciter limitari, vt saluetur. Nam in infamia iuris nō credo suū dictum esse verū; quia per confessionē de crimine ēt in iudicio factā, non incurrit quis infamiā iuris, quia illa infamia nō insurgit, nisi quis ꝺdemnetur de crimine, vt l. 1. ff. de his, qui not. infa. Confessus aūt in criminalib. non hr̄ pro cōdemnato, sed requirit sniā, vt in d. l. cōfessus. Et hanc conclonem firmauit Bart. in l. actus fustiū, ff. de his, qui not. infa. Secus si quis confiteret in causa ciuili famosa, & in iudicio; quia tunc confessus efficitur infamis; quia tunc hr̄ pro ꝺdemnato, vt in l. j. C. de ꝓfess. & hoc ēt voluit Bart. in d. l. actus fustiū. Sed in infamia facti non pōt procedere dictū Inn. quia illa sola nō sufficit, vt quis priuet beneficiis habitis: sed iudex debet procedere ꝺ eum f̄m no. in c. qualiter & q̄n, il 2. ℣. de accus. & ℣. de purg. cano. c. 2. & 1. q. 5. in c. presby. Sed dictū Inno. ego talno, cum ꝓfessio facta de crimine extra iudiciū, habet tua tubitantialia, vt quia ꝺfitetur specifice, & pñte parte, quæ postmodū accusat, vt puta in pñtia mariti, quis fuit ꝓfessus adulterasse vxorem. i Nam tunc ista cōfessio plenè probat, sicut in ciuilibus. arg. in l. g̃naliter, C. de non num. pec. Quia, q quisquis dilucida voce, & c. vt ℣. de prob. c. per tuas. Et tene menti illud dictum, sic intellectū, quia non solet ita allegari; & plenius examino in c. at si clerici, de iud. Sed vbi ꝓfessio non hr̄et tua substantialia, pōt conuenis sibi- k ci torturæ. k Et in hoc casu intellige Bart. & gl. in l. capite quinto. ff. de adul. & Dom. de Ro. decii. 173. alias 180. Hic aūt iste non fuit torturæ suppositus, quia nō agebat de crimine criminaliter. & hic 10 potes colligere aliā limitationem ad no. in d. l. capite 5. † Quinta sol. q hæc confessio emanauit in absentia partis, & hanc sol. dixit D. Ant. not. vt quemadmodū in causa meræ ciuili exigit pñtia partis, vt no. in c. si. de ꝓbat. & l. certū. §. si quis absente, ff. eo. ita & cum de crimine agit ciuiliter, vt hic. Hoc dictū est verum in re, q̄n l. ageret olno ad effectū ciuilem, puta ad emendā damni. Sed non valet hæc sol. ad istū tex. quia hic adducebatur ista confessio, vt cleri cus priuaret beneficio, & sic non agebatur ad cōmodum priuatum, sed ad cōmodum publicum, vt delictū non remaneret impunitū, vt c. famæ, de sent. excom. & in l. 1. in 2. vulneratus, ff. ad l. Aquil. 11 † Quo casu iudex ex officio suo pōt supplere, & maximè q̄n delictū fuit commissum in actis causæ: nam iudex semper potest punire ex officio suo partes vel extraneos, quos videt in iudicio male versari, arg. in l. nullum, C. de testib. Et hanc regulam ponit Inno. in cap. ex tenore. S. eod. & facit ibi tex. Idem firmat in cap. 12 dilectus, de pœn. & facit tex. in l. mortis, ff. eod. & hæc no. † Secta &

ADDITIONES.

a Etiam iniustas literas. Facit dictum Bal. in rubr. C. de fide instr. in 12. col. ibi, videntes etiam quæro, dum dicit, quòd contra pretentem à me ex falso instrumento non debeo uti falso instrumento, sic limitans gl. in c. cupientes, in princ. in ver. malignantium, de elect. in 6.

b Dicit Spec. Vide istum in c. dilecti filij, de except. in fi. 6. col. & in c. intelleximus, in fi. de adult. & in c. 1. in 1. col. de iud. & in c. cum te. in 9. col. in ver. sed pone de re iud. Ang. de Perus. in l. vt unus, ff. de iust. & in. & Ana. in c. significasti, in fi. il 2. de homic. Alex. Imo. in l. 3. in 1. respon. ff. de lib. & posth. per istum in c. fin. de appel. Aret. in tract. malefic. in ver. verba iniuriosa, & contumeliosa, in verquod plura. Flor. in l. 1. §. cum arietes, ff. si quadr. pau. fec. die. Bal. in addit. Spec. in tit. de accus. in ver. pronocatus ad iram. Io. de Ana. consi. suo 44. Rom. in l. cum mulier, in 28. col. in ver. & ex his decidit, quotidiana quæstio. ff. sol. matr. Spec. in tit. de imur. §. 1. in versic. autem uersa uice, adduco bonum tex. in l. quæ cum maior, in §. si libertus, in ver. agnoscendum est enim ei, si voluit se vltrò pronocatus, ff. de bonis libert. quem tex. allegauit gloss. in c. cum inter, de excep. Adde Franc. Aret. con. 80.

c Vt testes. Vide not. in c. cum dilectus, de elect. & in c. 2. de arbit.

d Glos. singularis. Vide polch. è per Ang. in not. 430. incip. volo commentare. l. quod calore. vbi alleg. illam gl. sing.

Zachar. Adde quod debuit allegasse Rom. singul. 511. pro quo adde quod not. Lanfran. de Oria. in c. quoniam contra, ver. confessiones, ver. quæro iuxta promissa, in addit. ad enum, de prob.

Adde an confessio facta extra locum tormentorum, debeat esse perseuerata, Fulgos. consi. 136. Alex. consi. 5. Crpo. consi. 40. & quando est facta calore iracundiæ, Rom. consi. 383. & sing. suis, fol. 4.

Ant. Franc. Circa hoc de confessione facta in tortura, an vt ex illa possit seqri condemnatio, requiratur perseuerantia: dicas, q sic, quia debet ratificari, & reus in ea perseuerare cessante dolore tormentorum, vt per Bart. in l. de minore, in 5. tormenta, ff. de quæst. & in l. si confessus, ff. de cust. reo. Et an & quando calor iracundiæ excusat, habetur in l. diuortium, ff. de diuor. & in l. licitatio, ff. de pub. & in l. si non conuitij, C. de iniur. vbi no. dixit Cy. q non excusat à toto, sed a tanto, & habetur in l. an & dimus, ff. de fica. Et vide Archidiac. ad quos iratus, 2. q. 3. & in c. si. 50. dist. & ibi plenè loquitur de ira, & iracundia, ad quo habetur in 1. quitquid calore, ff. de reg. iur. Et adde, q ira impedit discretionem, vt in c. alatum, 5. q. 2. & in c. seruandus, & in c. ira. & ibi per Arch. 1. q. 1. & vide B. Thom. 2. q. 48. art. 3. & eundem 2. 2. q. 72. art. 4. Et adde, quòd iudex ductus ira nihil debet iudicare, vt in extra. 11. q. 3. & not. in c. cum æterni, de iud. lib. 6. & quando sit peccatū mortale, vide Io. Fab. 2. 2. q. 158. art. 2. 3. & 4. & in q. de malo. q. 1. art. 1. 2. & 4. Et adde, q ira in Deo non est animi perturbatio, vt est in hominibus, sed est tranquilla delictorum punitio, vt in c. prudentior, de pœn. dist. 1. & vide B. Tho. in 1. parte sum. q. 19. art. fin. Et adde, quod Deus iracitur contra nos, non ut perdat, sed ut conuertat, vt in c. sed contrario, de pœnit. dist. 1. Et dicitur Deus irasci non hominibus, sed magis untijs, vt in c. quamobrem, & in c. consilium, de pœnit. dist. 1. Et adde, quòd ira Dei ex peccatis malorum clericorum magis augetur & irritatur, quàm placetur, vt in c. ecce à quibus, 40. dist. & plene not. Archid. in d. cap. 9. q. 3.

e Ex superabundanti. Facit quod legitur & not. in l. testamentum non ideo infirmari. C. de testa. & gl. in c. quia propter, in ver. fanior, de elect.

f De crimine, extra iudicium. An confessio extraiudicialis de crimine noceat, vide gl. 2. & ibi scrib. oēs in c. de hoc, de simo. & vide reg. cū noue m falletijs hic per D. Fel. in 3. col. in ver. sed omissa disputatione harum so. Et quid in ciuilibus, vide gl. in c. si cautio, de fide instr. & in l. certum, §. si quis absente, ff. de confess. Ant. Fr. Adde, an confessio de crimine extra iudicium sit efficax. Rom. cōs. 20. & 36. Circa hoc de confessione extraiudiciali, an talis confessio facta in vltima voluntate, uel inter uiuos, teneat, habetur per gl. pen. in l. 1. ff. de interr. act. & in l. generaliter, C. de non num. pec. & in l. cum de indebito, in §. pen. ff. de prob. & no. in l. tale pactum, in prin. ff. de pac. & per Bar. in l. non solum, in §. ñ liberationis ff. de lib. leg. & in l. rationes, C. de prob. & inde glan. c. telles, 3. q. 9. quæ dixit q talis confessio valet, si est munita iusta causa, alias non: habetur per Spec. in de confess. in §. nunc uidendū. & inde bon. tex. in c. fi. de succ. ab intest. vbi gl. in ver. confitentis. & ibi etiā per D. Ant. qui de tali confessante etiam tractat in c. cautio, de fi. instr. vbi allegat dict. fi. pro casu singulari, q valēt confessio facta extra iudicium, etiam parte absente, quando est facta ad exoneranōē conscientiæ, quod est multum notandum. Et adde, q confessio extraiudicialis declaratoria alicuius, probat contra confitentem, f̄m Cy. in l. non epistolis, C. de prob. & inde gl. in l. inter chartulas, C. de conue. fi. debi. lib. 10. & talis confessio extraiudicialis coram honestis personis facta, facit indicium, vt l. quæro. in §. ff. de ædil. edic. Et tamen uerum, quòd confessio extraiudicialis potest reuocari, quando est facta parte absente, & non acceptata, & ea reuocata non probat etiam præsumptiue, vt not. glos. in l. error, C. de iur. & facti ignor.

g Extra ordinem. Adde Ang. consi. 37. & 197. & 177.

h Seb. Sap. Malecicat. Vide Rom. in l. admonendi, vbi D. Fran. Curt. sen. in repet. col. 81. verb. sexto limita, ff. de iureiur. vbi refert Abb. hic, & ponit plures effectus confessionis extraiudicialis.

i Seb. Sap. Plenè probat. Sed aduerte, quòd non sufficit partis præsentia, nisi etiam interueniat acceptatio, vt per Cyn. in l. 1. in 6. q. C. de confess. & sequitur Salic. col. 1. & idem Salic. in l. generaliter, in 2. col. C. de non num. pec. Alex. in consi. 2. in causa & lite. col. 2. in 4. vol. & in consi. 115. visō superiore, col. 5. 3. vol. Vide Felm. in c. si cautio. col. 5. infra de fi. instr. in c. capitulum S. Crucis, colver. Fallit texto, infra hoc tit.

k Zach. Subijci torturę. Adde, q ista est cōis opinio, quam idem Bar. tenet in l. q. ff. de insa. Bal. in l. actus fustium, ff. eo. Ang. in l. 1. ff. de confe. iste & Io. de Ana. in c. de hoc, col. 2. de simo. & in c. at si clerici, de iud. col. 4. ver. sed quia supra dicta est mentio. & in c. quàm sit graue, de excef. prælā. cum sim. & Rotam, quam iste corruptè alle. decis. 180. incip. licet confessio extraiudicialis, in no. & Rom. consi. 7. incip. visis necessarijs, &c. Aduerte tamen, quia si talis extraiudicialis cōfessio esset reuocata, tunc non posset confessus propter hoc applicari torturæ ita sing. not. Bal. in l. vni. col. ult. ver. Ité dicit Inn. C. de confes. licens cautio aduocatos debere ab eorum clientulis talem extraiudicialem confessionem facere reuocari; etiam aliter, non docto de errore. & illud refert & sequitur Fel. hic col. 2. versi. 2. nisi reuocet. & in c. at si clerici, supra alleg. col. 6. ver. secundo restringe, nisi confessus, de iudic. & in c. de hoc, en ca punc. de simon.

a ta & vlt. a sol. q ꝓfessio fuit hic facta duob. ex trib. iudicib. ideo nō valuit, vt iudicialis, qui 1 oportet oēs delegatos esse pntes, si simpliciter sunt dati, vt in c. vno, & ca. cām, de off. dele. Tene menti hāc sol. q gesta corā aliq b. ex delegatis iudicib. pasiue nō valent, 13 quēadmodū si ipsi iudices ad aliq d pcelsisilent. † In gl. fi. ibi, [De don. c. cum dilecti.] dic q ibi superiora habebant determinationem suā, ideo clausula in fi. apposita refert solum ad proxima nō habentia determinationem, & iste est casus no. illius c. Et de hac materia, an & quando clausula debeat referri ad omnia, dixi plene in c. 2. requiris, de app. dic, vt ibi. Abb.

ADDITIO.

a Sexta & vltima solu. Hanc impugnat hic Dom. meus per istum tex. ibi, sui absentiam, per literas excusante. per quod apparet, quod fuerunt dati cum clausula, Quod si non omnes, & tertius se excusauit, iuxta c. sciscitatus. supra eo. quæ placet Mod. Dedit Pet. de Anc. aliam solu. quod confessio criminis hic fuit coram iudice, qui super crimine confessato non erat competens, ideo nō parit plenum præiudicium confitenti, ut per Bar. in l. si confessus, ff. de custo. reo. Et isti iudices non erant dati super crimine criminaliter, sed super causa ciuilis beneficii, quam solut. etiam impugnat hic dominus meus, quia non quæritur hic de pœna, sed quare Papa non sit contētus relatione iudicum affirmantium confessionem, tene tamen. 4. sol.

SVMMARIVM.

1 *Reſcriptum non faciens mentionem de excommunicatione impetrantis, eſt ſubreptitium.*
2 *Viſitans diœceſim, habet iuriſdictionem etiam contra clericos ſeculares, ſi commiſſio eſt generalis.*
3 *Clerici non debent priuari beneficiis, niſi propter grauia delicta.*
4 *Spoliatus aliquando non debet incontinenti reſtitui in poſſeſſionem. 7.*
5 *Viſitatores die ceſum, an habeant poteſtatem priuandi clericos beneficijs.*
6 *Iudex, an & quando teneatur defendere ſententiam, quam dedit.*
8 *Excommunicatus non poteſt impetrare literas, ut admittatur ad agendum, quando erit abſolutus.*
9 *Diſpoſitio c. pia, de exceptio. li. 6. habet locum in indicio agitato coram ordinario.*

CAP. XXVI.

1 **Dilectus filius.** Non valet reſcriptum ſuper reſtitutione bñficij impetratū, qđ de cā excōicationis, & amotionis impetrātis nō facit mentionem. In prima ponitur facti narratio. In ſecda iudicum inſtructio. ibi, [Nos igitur.] Casus li. Abbas S. Steph ini Bononien. datus fuit viſitator a ſede Apoſtolica in ciuitate, ac diœceſi Bonon. B. & A. presbyteros pp ſuos exceſſus manifeſtos remouit ab eccleſiis ſuis, & excōicauit. lđe ꝑsbyteri lras impetrauerunt in forma cōi a ſede Apoſtolica, de cā remotionis ſuæ, & de excōicatione qua tenebā tur aſtricti, nullā facientes mentionē, opponebat eis, q lræ nō ualebant pp cās ꝑdictas. Conſultus Papa rndet, dicens, Si eſt ita, lite
2 ras nō valere, tanq̄ per ſubreptionem obtentas. B. † No. 1. q q̄nq; committitur gñale officiū viſitationis in tota diœceſi, ēt ꝺ cleri cos ſeculares. Forte. n. Eꝑs erat negligens in viſitando. & de officio viſitatoris dic, vt hr̄ in c. 1. de cenſi. li. 6. & 10. q. j. c. placuit. No. 2. q appellatione diœceſis non venit ciuitas. In ꝺrium facit, qđ le. & no. in c. vnico, de rer. permu. li. 6. dic, vt dicetur ℣. eo. Rodul.
3 No. 3. clericos non debere priuari bñficio ſuo, niſi pp graues a & a manifeſtos exceſſus. b Hoc tamen non ꝓbatur hic, quia facū nar b rat, ſed dictum eſt verum, vt eſt tex. no. in c. inuentum. 16. q. 7. ui de quod no. gl. 15. q. 8. in ſumma. Et quæ crimina ſunt digna de-
4 poſitione, dico plene in c. at ſi clerici, de iud. † Itēno. q ꝺ iudicē ſpoliantem, non pñt impetrari lræ ſuper ſpoliatione, vel reſtitutione in forma cōi, ſicut ꝺ priuatum, ſed oportet, vt fiat mentio de cā amotionis. Et rō eſt, quia iudex procedendo iudicialiter, e non competit iudicium poſſeſſorium, vide tex. iuncta gl. no. 7. q. d j. c. præſentium. c ſecus ſi, pceſiſſet extraiudicialiter animoſe, tan-
d quam pſona priuata, vt in c. querente, d & qđ ibi no. ℣. de reſtit. 5 ſpo. & ita reſtringo iſtum tex. †. Contra tex. op. de ca. fi. de ſta. reg. vbi patet, q viſitatores non pñt quē priuare bñficio ſuo. Sic dicit Inn. q generales viſitatores non poſſunt, vt ibi, ſed hoc nō eſt ſol uere ꝺrium. Nam iſte Abb. erat generalis. cum eſſet datus in tota e diœceſi, & ciuitate. Ideo alii Doctores cōiter ſoluunt, q viſitator a Papa pōt priuare, f q a cum ſit datus ad corrigendū, & ſubditialiter forte non pñt corrigi, vī ēt data ptās priuandi. Si aūt viſi- f tator eſt datus ab inferiore, pcedit ꝺrium. Ego non video bonā rationē diuerſitatis, nam hæc ſol. diuerſificat caſum, ſed non red dit ſufficientem rōnem diuerſitatis. f Nam rō præmiſſa vendicat ſibi locū, etiam in viſitatore dato ab inferiori. Ideo crederem, q ex quo viſitator datur ad corrigendū, poterit priuare ſubditos beneficii, ſi crimina hoc expoſcant, quia pceſſo vno, vident pceſſi omnia acceſſoria ad illud, vt in c. prudentiam, de offi. deleg. Et hoc, ſi ille qui ꝺmittit, hēat poteſtatem amouendi a beneficio, vt hic, & ad c. fi. alle. pro ꝺrio, dicerem, q ibi ſpecialiter fuerit reſeruatum, vt viſitatores non poſſint priuare. Item loquitur de viſitatorib. deputatis per capitulum generale religioſorum, qđ capitulum non habet poteſtatem priuandi prælatos. Ideo debet recurri ad ſuperiores, puta ad Papam, vel Eꝑm, & hæc ſol. vī melior, q̄ g no. Non obſt. prædictum c. 2. de offi. vica. li. 6. q quod Docto. hic allegant, vbi vicarius ex generali officio ſibi commiſſo, non pōt quem priuare beneficio ſuo, q a illud procedit, quia non habet officium viſitandi, ſeu corrigendi, licet cauſarum cognitio in eū transferatur. Sed in caſu noſtro viſitatori datur poteſtas corrigendi, ideo poteſtas priuandi venit acceſſorie. Secundo op. cum. n. iſti presbyteri negarent iuſtam cauſam amotionis, non tenebantur facere mentionem de cauſa prætenſa per Ab. & de proceſſu ꝺ eos agitato. Nam Papa taliter ſcripſiſſet, ſi illi narraſſent, q Abbas proceſſiſſet iudicialiter, & q pro exceſsibus prætenſis
6 per eum, priuauit eos ſententialiter beneficiis eorum. † Vltimo h colligunt Doct. hic ar. q iudex h poteſt ſe offerre defenſioni cauſæ, ſicut fecit iſte Ab. qui intimauit negotium Papę. Sed tu con i clude breuiter, q aut iudex proceſſit ex officio i & debet citari, vt defendat ſententiam ſuam, tum quia tenet locum partis, tum etiam quia eius intereſt, ne poſtmodum puniatur, ſi dicatur eū proceſſiſſe iniquo animo, vel per imprudentiam, vt probatur in c. venerabilibus. poſt prin. de ſen. excommu. lib. 6. facit 2. q. 6. cap. hoc

ADDITIONES.

a Graues. Adde Alex. conſ. 72. 2. lib.

b Seb. Sap. Exceſſus. Vide d. Abb. in c. ſi conſtiterit, in 3. no. de accuſa. no. in ca. at ſi clerici, in princip. maxime per Doc. ibi col. 2 1. infra de iud. & in ca. cum non ab homine, eo. tit. & ibi declaratur, quæ ſint grauia crimina & graues exceſſus.

c Septima q. 1. c. præſentium. Adde Arch. in c. quia præſulatus. 1. q. 4. & in cap. hoc quippe. 3. q. 9. & iſtum in c. licet ex ſuſcepto, in 6. col. de foro comp. & in c. ſi conſtiterit, in 2. col. de accuſ. & Arc. in d. c. præſentium, & c. quorundam. 74. diſt. Et pro iſtis facit gl. pe. ad fi. in c. cum dilectus, quod met. cauſa, q iudex non dicitur alicui infertre metum. Et iſta ampliantur adeo, vt reſcriptum impetratum a ſpoliato ſit nullum, ſi tacuit cauſam amotionis, per tex. iſtum, & ratio eſt, quia præſumitur pro iudice, limita niſi iudex procederet iudicialiter; & notorie conſtaret de nullitate, vel iniuſta ſententia, qua ſpoliauit, tex. in c. ex inſinuatione, de proc. & ibi Bur. & Imo. Bal. & Ang. in l. meminerint, C. vnde vi. & Arch. in c. notum, 2. q. 1. Ol. conſ. 227. de toto themate. Io. And. in add. Spec. in ti. de peti. & poſ. §. quoniam. Iſtum in d. c. cum dilectus, in 8. colum. gl. 2. in c. fi. de iura calum. in 6. Arc. 2. q. 2. in ſum. iſtum in d. c. conquerente, in 2. col. Limita etiam ubi iudex iudicialiter procedens, caret iuriſdictione, in actu quem expedit. Ita probatur in c. cum cauſam, & ibi per iſtum, de offi. dele.

Ant. Fran. Adde, q pro iudice & eius facto in dubio præſumitur, l. Herennius. 6. Caia, ff. de euict. l. iuſte poſſidet, ff. de acq. poſſ. quod eſt intelligendū, quando iudex eſt diſcretus, quia pro talibus iudicibus diſcretis, ſemper prima facie præſumendum eſt. Ita dicunt Inn. & Hoſt. in c. accedens, vt lite non conteſt. & no. in c. niſi eſſent, de præb. & in c. in noſtra, de proc. immo interuentus authoritatis iudicis facit ceſſare omnem præſumptionem metus, & læſionis, ut plene tract. per Bal. & Salic. & alios in l. 2. C. de reſcin. ven. in illa quæſt. an diſpoſitio illius leg. habeat locum, quando venditio eſt facta iudicis authoritate. de quo etiam habetur in l. magis puto, 8. nō paſſim, ff. de reb. eo. & in l. lex quæ tutores, C. de admi. tut. & in cap. cum dilecti, de enptio. & vend.

d Vt in c. conquerente. Adde Do. in d. c. præſentium, & tex. in c. notum, 2. q. 1. & ibi Arch. & Do. & Hoſt. de reſt. ſpo. §. quando faciendā. in prin. Cal. in de. 2. in fi. de cele. miſ.

e Poteſt priuare. Intellige, præmiſſa citatione & legitimis citationibus diſcuſſis, per Fed. conſ. 55. per viſitatores, & conſ. 145. Io. Epiſcopus, in 2. col. per Car. in cle. attendentes, in §. viſitatores, in 6. q. de ſta. mo. & ibi Imo. in 6. col. facit dictum Io. And. in c. 1. de homi. in 6.

f Rationem diuerſitatis. Tamen differunt aliquando, vt in c. fi. de ſup. neg. prel. in 6. vbi viſitator datus eccleſiæ vacantia Papa poteſt conferre beneficia, ſecus ſi ab inferiore, & corrigitur opinio gl. pe. 61. diſt. c. fi.

g Cap. 2. de off. vic. li. 6. De intellectu illius c. vide pleniſſime Mar. in c. qualiter. 2. q. 5. art. 15 & ibi etiam ponit, an vicarius Epiſcopi poſſit ſaltem cognoſcere de crimine digno depoſitione, vt referat ſuperiori. Adde de poteſtate viſitatorum religioſorum, Fed. conſ. 55. & 292.

Ant. Fran. Circa iſtam materiam viſitatorum, dicendum eſt, q viſitatores debent diligenter inquirere de vita & morib. ipſorum viſitandorum, vt in c. Florent. nū. 85. diſt. Et an habeant iuriſdictionem ordinariam, vide per gl. in c. in ſingulis, de ſtatu mo. & habetur in c. cū I. & A. de re iu. & vltra conſilia Fed. hic all. vide eūdem conſ. 152. & de tali materia habetur in cle. attendentes. & ibi per gl. in ver. compelli, de ſtatu reg. vbi D. Card. in 6. q. latiſſime tractat de poteſtate horū viſitatorū, & vide ea, quæ habentur in c. ea quæ, de ſta tu reg. & vide tex. in c. cū venerabilis, de cenſi. Adde tamen, q accedentes ad eccleſiam cauſa viſitandi, debent honorifice recipi, f̄m gradus ſuos, vt in c. Epiſcopi, vel presb. 7. q. 2. non tamen debent eccleſias viſitantes grauare, vt in c. cauendū, & c. inter cætera. 10. q. 3. Et quales expenſas poſſunt petere viſitatores ab eccleſijs viſitatis vide ea, quæ habentur in c. cum Apoſs, de cenſi. & in c. Romana. de cenſ. li. 6. Et an viſitator poſſet procedere contra citatum extra locū viſitandū, habetur per Fed. de Sen. in conſ. ſuo, 56. & in quo habitu debeant eſſe clerici, qui vadūt cum Epiſcopo ad viſitandum, maxime quando viſitant monaſteria monialium, vide Hoſt. in c. vt iuxta, de offord. Et adde, q hoſpitalia non poſſunt ab Epiſcopis viſitari, nec ab eis recipi procurationes, vt no. Pau. de Leaz. & omnes ſequuntur, in cle. quia contingit, de rebus. do. & denique de materia harum viſitationum vide ple. per Fran. Pataui. conciuem meum olim Rotarum auditorem Rotæ in ſolenni tractatu, quem compoſuit de huiuſmodi viſitationib.

h Quod iudex. Adde Inn. in c. in noſtra, de proc. in c. de cętero, de transa. But. Imo. & iſtum, Phi. prope fi. in c. cū ſpeciali, §. fi. de app. Bal. in l. ſancimus, ad fi. ibi, 13. queritur, C. de iu. & in c. 1. in 6. col. ibi, de iudice, an ſit citandus, de milite vaſallo. qui cōtumax eſt. & in c. 2. in 8. no. 3. e. & iſtum in c. ſacro, in vl. col. de ſen. exc. pp gl. ibi, & Bu. in d. c. in nſra, & in d. c. de cætero, & ibi p Im. & plene per Mo. hic in 3. col. vbi ponunt regulam, & ſex no. declarationes.

i Ex officio. Vide gl. in ver. coram ſuperiore, in fi. in c. cū ſpeciali, de app. & Ange. in l. fi vacantia, in 13. col. ibi, item circa prædictā ma. C. de bo. ea li. 10. tex. in c. venerabilib. in prin. de ſen. exc. in 6. Bal. in d. l. ſancimus, in 14. q. idē Bald. in l. edita, in 11. col. ibi, quid ſi reus, C. de ed. in rep. Paduana. But. inc. cū ab eccleſiarū, de off. or. in 4. no. per illā tex. & ſequitur Im. allegando d. c. venerabilib. Item no. Bu. in c. qua fronte, in 4. col. ibi ex 3. no. infra de ap. Et iſtam declarationē ſentit gl. in ver. conſtiterit, in d. c. de ſacro, in 3. col. & ibi iſta firmat Im. in d. c. de cętero, in 3. col. ibi extra gl. & declara prædicta duob. modis, ut hic plene per Mod. Adde Rom. conſ. 344.

Universidad de Deusto
Biblioteca

hoc ēt. & l. 2. C. de pēnaiud. qui male iud. Aut ꝓcessit ad instātiā partis, & de necessitate non est uocandus, ut in d. c. venerabilib. Pōt tn̄ se offerre defensioni, si vult, qa ex retractatione sniæ, aliqualē iudiciū sibi significāt, ar. in l. a snia. ff. de app. & vide bo. gl. in c. sacro, in ver. constiterit, de sent. excō. & p Inn. in c. in nr̄a, de
7 procu. & in c. de cætero, de transa. † In gl. 2. ibi arg. q̄ qō spoliationis nō sit priuilegiata. Non intelligas hoc generaliter, qa hoc cēt ꝫ c. fi. de ord. cog. & c. frequens, de rest. spo. li. 6. Sed restringe ad terīnos, s. q̄ nō est priuilegiata, vt excōicatus admittāt petens
a restōnem, [2] & in hoc tene menti gl. q̄ excōicatus non p̄t petere restōnem, si fuit spoliatus; Idem & clarius no. gl. in c. ex insinuatione, de pcu. & in c. in noīe dñi. [b] 23. dist. no. Inn. in c. cū nr̄is, de concess p̄ben. An possit petere restōnem vxoris, vide qd̄ no. in c.
6 qm̄. 11. q. 4. † Et in eo, q̄ gl. sequēs dicit excōicatū posse valide im petrare lr̄as super aliis causis, ut admittāt ad agendū eo absoluto. non bene dicit, ut est tex. hodie in c. 1. ꝫ. eo. li. 6. [c] Non obst. c,
9 pia, de exce. li. 6. † quia loquit in iudicio agitato corā ordinario. Il lud. n. valet donec excōicatus repellatur, ut ibi. Rō est, quia iudicium sumit vires a persona ordinarij; sed delegatus hēt iurisdictionem ex facto istius excōicati impetrantis; ideo cum restitutum si nullum, in ipsius odium non potest tenere iudicium, & vide bonam gl. in c. 1. de restri. lib. 6. Abbas.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Restitutionem. Facit optimè, q̄ licet, q̄n actio est tpe peritura, concedatur aliq̄d priuilegium agendi. l. fed & si restituatur. 6. fed & si dies, ff. de iud. tamen excommunicatus non poterit agere in iudicio, etiam si actio sit tempore peritura, ut per Abb. ubi Fel. in c. cum inter. inf. de exc. Et no. q̄ hoc procedit non solum in publice excommunicato, sed etiam in occulto, quia in his, quæ non geruntur ratione publici officii ab excommunicato, non fit differentia an sit publicus, uel occultus, ut per Abb. in c. ad probandum, col. 3. de re iud. Fel. in c. exceptionem. col. 16. de exc. ubi declarat, quis sit excom municatus publicus, & quis occultus.

b In c. in noīe Domini. Adde gl. mag. in fi. in §. 1. 12. q. 1. & ibi Archi. & gl. in fi. ibi, nullo, in c. infamis, §. verum. 3. q. 7. ubi Arch. 18. q. 2. Abb. ad fi. Spe. de postu. & poss. §. fi. uer. 21. Rom. in l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos. But. in c. fi. in 5. col. de ord. cog. Rotam de re iud. 24. in anti. Inn. in c. fi Papa. in fi. de appe. & in c. cum in nostris. ad finem, ibi, hoc ipsum tamen. de concess. præben. Imo. in l. is qui reus. in 35. col. ff. de pub. iud. uer. tu potes dicere. ubi allegat gl. sin. in c. ex insinuatione. in uer. canonicum, de procu. quam sequuntur oēs hic. & uide istum in c. a nobis, de exce. Fallit quod dicitur hic, q̄ excōicatus spoliatus non restituitur in sex casibus hic enumeratis per Mod. in 7. col. & in quantum dant 52. fallen. ubi spoliatio impediret implementum actus permissi excōicato, & allegant istum in c. intelleximus, in 3. col. ibi, hoc dictum limito uerum, de iud. adde istum in c. ueritatis. in ver. vltrius quæritur, de dolo & contu. Et adde etiam, q̄ excōicatus non petit restitutionem usurarū, sed officio iudicis deponentur in ædem sacram, gl. in fi. in regula, peccatū, de reg. iur. lib. 6. Lauren. de Rodul. in tract. vsu. q. 112. Adde, quòd hæretico non datur restitutio, gl. prope medium, in c. quo iure. 8. distin. & in c. 1. 14. q. 1. quia excommunicatus est, infra de hæret. c. excommunicamus.

Adde Cald. cons. 1. de arbi. ubi ponit, an excommunicatus possit petere reductionem ad arbitrium boni viri. & vide Lap. alleg. 55. Fed. consi. 96.

Ant. Fran. Circa hoc de excōicato, an possit petere restōnem vsurarum sibi fieri, absq; dubio vī q̄ non, quia excōicatus tanquam actor in iudicio stare nō pōt per ea, quæ plene habentur in c. intelleximus, de iud. quinimo & si esset lata snia pro ipso excōicato, quando forsan esset in iudicio conuētus, ut reus non posset petere illam snīam executioni mandari, vt notabiliter voluit Inn. in c. cum venerabilis, de exce. Imò si excōicatus propter contumaciam fuisset passus missionem in possessionem ex primo decreto, iuxta ea, quæ habentur in c. q̄n frequenter, vt li. non contest. & in l. Fulcinius, in §. quid fit latita re. ff. ex quib. causis in poss. ea. non posset postea comparens petere reuocationem talis missionis in possessionem, ut per Inno. in c. cum inter, de excep. Imò dubitauit Spe. in tit. de exce. in §. 1. in ver. item quæritur, an ipse excōicatus repellatur a triplicando. & generaliter a quibus actibus excludatur excommunicatus, & qui actus sint sibi permissi, plene traditur & notatur in c. decernimus, de sent. excom. in 6. & in c. pia, de excep. eod. lib. & per Inno. & Moder. in c. veritatis, de dolo & contuma. & plene habetur per repetentes, et ibi etiam dixi in præalleg. c. intelleximus, vbi etiam traditur, an excommunicato sit danda eleemosyna. Pro quo uide gl. in c. quiescamus. 42. distin. et in c. si cupis. 16. q. 1. et habetur in c. non omnis. 5. q. 5. Et utrum possit doctorari, et alias dignitates consequi, uide plene per Ioan. de Anan. qui multa refert ad propositum in rub. de mag.

c In c. 1. inf. eo. lib. 6. Et vide plene Dom. post alios ibi, et Fel. in c. fi. de exce. ubi posuit ad illud c. primum, plures limitationes, & etiam plures ampliationes; et aliquid per eum hic in vlt. col. et uide istum in c. quod ad consultationem, in fi. de re iud.

Adde do. de Ro. deci. 2. de sent. excom in antiquis. qui dicunt, quòd curia admittit excōicatum impetrantem cōmissionem, et an ualeat rescriptum impetratum a duob. quorum alter non erat excommunicatus, uide Ro. cōs. 40.

SVMMARIVM.

1 *Subreptio siue fuerit causa. finalis, siue impulsiua, vitiat rescriptum.*
Cessante causa impulsiua, an cesset effectus.
2 *Beneficij appellatione, an ueniat præbenda, vel beneficium curatum.*
3 *In literis ad beneficia, an sit fienda mentio de patrimonio impetrantis.*
4 *Habens sufficiens patrimonium, an cum bona conscientia retineat beneficiū.*
5 *Clerici possint liberè testari de patrimonio suo.*
Episcopus per literas iustitiæ, non tenetur prouidere habenti perpetuam vicariam, nec etiam per alias literas.

CAP. XXVII.

Postulasti. Hoc dicit cōprehendendo vtrumque intellectum: Per literas iustitiæ, nō tenetur Episcopus prouidere habenti perpetuam vicariam, vel sufficiens patrimonium; nec valent lr̄æ gratiæ ad beneficiū obtinendum, in quib. impetrans tacuit perpetuam vicariā. Primo ponit qō. Secundo solutio, ibi. [Ad qd̄.] Tertiò rō, ibi, [Nō. n.] Casus fal. [Q]
dā erat ppetuus vicarius in quadā eccl. hūs in sup bona patrim. de q̄b. poterat cōmode sustētari; impetrauit ꝫ Epm, q̄ ipsi cr. nauit, f̄m illā formā cōem c. cū f̄m Apostolum. Quæsiuit Ep. Papa vtrū teneret ei p formā illā, in beneficio ecclastico, pur. re. Rndet Papa, qd̄ p formā illā sedes Apostolica ꝑsueuit p rib. clericis, q̄ nullū hñt beneficiū, puidere. Et nō ppetuus vicar. de lr̄is cōmodū hr̄e nō dēt, nisi de vicaria sua fecerit mention. vtpote veritate tacita de impetratis. Nō. n. dī carere bñficio, cū puisum est, & p hñte bñficij sufficiētis subsidiū ex certa scia ip. obtinendo bñficio Papa nō scribit de leui, q̄n de ipso faciat a. tionē. Ber. No. primò ibi. [ppetuo vicario.] q̄ vicariorum [a] eccl. q̄dā sunt ppetui, & dñr hi q̄ instituunt f̄m ea, q̄ hūr in c. ext. p. dæ. in §. q vero, de p̄b. vide bonā gl. in c. ex parte, primo. ī. de offi. dele. T ales verò dñr hi, q̄ instituunt ad tps, vt puta, si rector ec. clæ tpaliter impeditus posuit loco sui unū; & de isto tpali hēs in c. puenit. ꝫ. de ap. & in c. cū ex eo. de ele. li. 6. Et vide ibi p Io. An. nūqd Rector possit ad libitū ponere vicariū tpalē in ecc. a. an verò sit req̄rēdus consus Epi; & in isto tpali vicario non hr̄ locū iste tex. ut patet hic. Hr̄a; & tenēt doc. hic. Nā iste cū sit tp. lis, nō dī hēre bñficiū, nec ēt hēt titulū in eccla, sed perpetuus. vt hī in cle. vna, de offi. vic. & hic. Et ex his infert, q̄d hoc casu n. hēret locū in vicario Epi; qa non est ille vicarius perpetuus ec. clæ, sed est vicarius tpalis epi, & p̄t remoueri ad volūtatem ep. ut no. gl. in cle. & si principalis, in ver. electionem. inf. eo. ti. & cle. fi. de procur. & tene menti illas duas gl. Idem dic, ut non com. prehendatur quoad dispositionem c. de multa. inf. de præben. ut ibi no. per Inno. & vide quod ibi dixi. No. 2. ibi, [Commode] susten-

ADDITIONES.

a Vicariorum. Adde istū in rep. c. extirpandæ. 6. qui verò, in 2. col. de præb. Ca. in cle. 1. in 2. q̄ō. de offi. vica. Lud. consi. 59. Ale. in l. 1. in 12. char. de offi. eo. cui man. est inrif. & plene per Mod. hic Car. cons. 33. in hoc dubio casū. Ro. cha. & Do. in c. super eo, de præb. in 6. Imo. in cle. 1. in 1. col. de præbē. Ancon. deci. 162. & Rotam de præb. 23. in nouis. gl. fi. & ibi doct. de præb. si pauper. li. 6. Cald. de rest. consi. 9. istum in c. cum non ignores, in 2. col. de præben. g. in cle. 2. in ver. electione, de resc. quam sequitur iste in c. edoceri, in pe. cu. supra eo. & in c. si quis contra clericum 15. col. de fo. comp. & in c. licet e. suscepto. in 1. no. eo. ti. & de speciēb. vicariorum, uide istum in c. G. perp. tuus, in 1. no. de fi. instr. & gl. in c. ex parte, de offi. vic. Adde Lapum all. 7. ponit, an Prælati in seriores possint constituere vicarios perpetuos.

Ant. Fran. An, & q̄n, & in quib. casib. possit deseruiri ecclesiæ per vicariū, vide plures casus, quos no. Holt. & doc. in c. extirpandæ, in §. qui vero, de p̄b. & Host. in sum. de of. vic. & vide gl. & doc. in c. 2. eo ti. & in cle. 1. eo ti. & vide plures casus, qui enumerant in sum. Pis. sub dictione, vicarius, in prin. & q. dicatur esse vicarij ppetui, uide per Inn. & Host. in c. G. perpetuus, de fi. istū & vtrū vicarius possit poni in ecclesia sine authoritate Epi, dic q̄ nō, intelligendo de perpetuo, secus aūt de tpali, ut per gl. & doc. in d. c. 2. de of. vic. & in c. ad hæc. e. ti. & hī in c. de monachis, de præb. & per do. Car. i cle. 1. de of. vic. ubi ēt ponit an Epūs cōstituē. do perpetuū vicariū in ecclesia inferiore hēa necesse petere consensū principalis rectoris vel patroni; & an possit illā re. uocare siue eiusdē cōsensus de quo ēt per Host. in præal. c. ad hæc, de offi. vic. Et an in ecclesia possint esse plures vicarij habētes curā illius: vide Inn. quæ net, q̄ sic, in c. cū nō ignores, de præb. & no. Pau. de Lea. in cle. 1. de of. vic. quā prātem hēat vicarius perpetuus in ecclesia, in qua est vicarius, habet per gl. & doc. in d. c. G. perpetuus, & ibi ēt decidit, q̄ sua lata ꝫ vicarius non ꝑiudicat ecclesiæ. an in ecclesia, q̄ hēt vicariū, cura illius dicatur esse pe. nes vicariū, vel penes rectorē principalē, vide per gl. in c. exposuisti, de præ. & per D. Car. in d. cle. 1. de of. vic. in 9. & 10. q. & per Io. And. in c. pen. de sa. leg. li. 6. & per Spe. in ti. de præb. & ibi per Io. And. in addi. super rub. in fi. B. an semper in ecclesia annexa, dēat poni vicarius perpetuus, uide no. gl. i. ad mensam, in cle. 1. de excess. præla. & an ordinarius inferior epo possit ip. vicarium constituere, vide gl. in c. 1. de of. primice. & hī in c. pen. de ope. nunc. & vide tex. in c. Romana in §. pen. de appe. li. 6. & in c. Romana, in fi. de sent. exc. eo. li & vide gl in ver. Archi. in c. perfectis. 25. dist. Et denique ne menti, q̄ deseruire per vicarium in ecclesia generaliter, & regulariter est prohibitum, ut est tex. in c. generaliter. 16. q. 1. & in c. præcipimus, 25. q. 1. & adde, q̄ vicarius ēt tpalis dēt sustentari de redditibus ipsius beneficij, perpetuus aūt vicarius dēt hēre congruam portionem redditūm ipsius beneficij, ut ibi no. per Inno. & vide quod ibi dixi. No. 2. ibi, [Commode sustentari, quod ad hoc vt patrimoniū excludatur petitione ordinati ꝫ epm, debet esse tale & tm̄, quod ex eo possit clericus commodè sustentari. Et pondera verbum, commodè non. n. dicit sine penuria. dria. n. est inter hęc maxima. Nam talis posset viuere ex quindecim florenis sine penuria. i. sine egestate, quibus nō posset cōmodè viuere aliter. Ad hoc vide gl. optimā in c. vnico, §. sanè, in verbo, absq; penuria, de sta. reg. lib. 6. Et facit hæc litera sic pondera ta ꝫ Epos nostri tpis, qui omnes, quantūcunq; egentes promouent sine beneficio ad titulū patrimonij. Non. n. deberet hoc fieri, si ex patrimonio non posset ordinatus cōmodè viuere. No. 3.
a ibi, [Formam cōem. [a]] q̄ lr̄arum ad beneficia quędam dantur in forma cōi, & istæ exdem appellantur in forma c. cum f̄m Apostolum. Itē & literæ iustitiæ, vnde omnia ista idem important. Et dñr in forma cōi, quia olim Papa non solebat grauare ordinarios in collatione beneficiorū, nec concedere literas gratiosas, sed solebat scribere ꝫ ordinatores, vt ipsi prouiderent illis, quos promouerant ad ordines. Et quia hoc est iustum & debitū, vt ꝫ. de præb. in c. non liceat, ideo hæ lr̄æ non sunt appellatæ de iustitia. Et quia sunt fundatæ super illo dicto Apī, Qui altari deseruit, &c. appellatæ sunt in forma c. cum f̄m Apostolum. De hac forma habes ꝫ. de præb. c. cum f̄m Apīm. Item solent appellari in forma pauperum, b quia scribit pro pauperib. duntaxat f̄m illam formā, vt c. si
b pauper, de præb. li. 6. & hic, in verbo, necessitatibus pauperum. Quædam sunt literæ gratiosæ, q̄n. f. Papa, volens alicui facere gratiā, ꝓfert sibi beneficiū, vel mandat sibi ꝓferri non habito respectu
c ad s. dicta, vt in cle. gratiæ, eo tit. & c. gr̄a, eo. tit. lib. 6. † Item no. ibi, [De leui non scribimus [c]] & tene semper menti, quia nō est alibi iste tex. Ex quo colligę, q̄ surreptio [d] vitiat literas, nedum q̄n fuit
d causa inductiua, & finalis gr̄æ, seu rescripti: sed ēt si fuit causa impulsiua, [e] vt quia Princeps alias cōcessisset cessante subreptione,
e sed nō ita de leui. Vnde subreptio fuit causa impellens. & sic habes casum notabilem & singularem, in quo cessante causa impulsiua existēte falsa, corruit dispositio, & hoc est in odiū materiæ beneficialis, p p ambitionem reprimendam, arg. in c. quis, de præb. lib. 6.
f Regr. verò cessante causa [f] impulsiua non cessat dispositio, vt no. in c. post translationem, de renunc. & in l. cum tale, ff. de cond. & demon. & C. de falsa causa adiec. leg per totum. In glo. 2. ibi, [Siue præbenda.] Ex hac glos. relata ad tex. potest colligi dictum no. q̄ si mandatur alicui prouideri simpr de beneficio in aliqua ecclesia, potest prouideri de beneficio præbendali. Sed tu dic melius, q̄ li-
g cet appellatione beneficij, g largo sumpto vocabulo, ueniat omne beneficium, vt in reg. j. de reg. iur. lib. 6. tn̄ vbi mā est stricta, vt in casu nostro, appellatione beneficij non venit beneficium curatum, vt in c. cū illis, de præb. lib. 6. nec præbēda solita conferri canonico, si in illa ecclesia sunt alia beneficia simplicia, secus si non
h forent, nisi præbendæ. [h] Inno. hoc no. & Io. And. post eum in c. fi. de præb. & ibi dixi. vide Arch. in c. cui de non. eo. tit. lib. † In gl. fin. ibi, [Tenent literæ.] Aduerte, quia ex hac gl. potest inferri ad duas
i quæstiones. Prima, nūquid in literis ad beneficia, sit fięda mentio de patrimonio? i Sęda, nunquid hīs patrimoniū sufficiens, possit cū bona cōscientia petere seu tenere beneficium ecclesiasticum? Quoad primū variæ sunt opi. Cōis opi. est, q̄ in lr̄is iustitię est fienda mētio de patrimonio. Vnde per tales lr̄as non tenet epūs prouidere hñti sufficiens patrimoniū. Pro hoc c. tuis, ꝫ. de præb. Dicit tn̄ Io. And. q̄ hoc casu obstabit exceptio impetrāti in vim de rem ptorię, non aūt in vim dilatoriæ. & no. hoc verbū. Valent. n. lr̄æ iustitiæ ad beneficia, licet nō faciāt mentionē de patrimonio, qa nō est necessę facere mentionē de exceptione peremptoria competente aduersario. Ad hoc q̄ plenè dixi in c. cū ordinē. s. eo. ti. ed in lr̄is gr̄æ non est necessę facere mentionē de patrimonio, ꝓ hoc iste tex. in fi. Et hoc voluit Io. And. hic. & clarius hoc sentit s. eod. c. ad aures. vbi dicit, q̄ de diuitijs & nobilitate non est necessario fienda mentio in gr̄a, quia hoc iure non cauet. Quidam tn̄ dīt, q̄ si impetrator fuit ordinatus ad titulū patrimonij, q̄ tūc de patrimonio est fienda mētio, qd̄ satis de rigore pōt admitti, sed de stylo curiæ seruāt indifferenter j. opi. Et est rō diuersitatis inter primū, & f̄m casum. Nam per lr̄as iustitiæ prouidet solum pauperib. sed non dī pauper, qui habet sufficiens patrimoniū. Item eps non tenet prouidere ordinato, nisi qñ nō habet patrimoniū, vt ctuis, & in c. ęps, & in c. non liceat, ꝫ. de præb. Sed lr̄ę gratiæ sunt alterius
4 K additionis. Nam gr̄a non est fundata super iustitia. † Venio ad se-
l cundū. Nā Inn. hic dicit, q̄ habens patrimoniū, [k] non suscipit indigne beneficium, dummodo bene expēdat. l Idem vī velle Host. dicit tn̄, q̄ si clericus deseruit beneficio, & bene uiuit; nec habet prauā intentionem thesaurizandi, potest cū bona conscientia viuere de redditibus beneficij, secus si nō deseruit, vel luxuriosè vi-
uit, vel prauam intentionem thesaurizandi habeat, & vide Inn. in d. c. ęps. vbi idem concludit, & mouetur principaliter per illam auctoritatem Apostoli, Qui altari seruit, de altari viuere debet, vt in c. cum f̄m Apostolum, ꝫ. de præb. Hunc articulū plenius examinaui in quadā disputatione, quæ incipit, Titius clericus, vbi plenissimè videas. Nam ꝫ hanc rōnem Inn. & Doct. adducitur tex. apertissimus in c. sacerdos. 1. q. 2. vbi dī, q̄ illa authoritas Apostoli procedit in non hñtibus vnde viuere, & hoc probatur ex sequentib.

verbis Apostoli, & in hoc arti. iura variè procedunt. & vide gl. 12. q. 1. in cilli autem, qui. & 1. q. 2. in c. pasto. & c. clericos, & 16. q. 1. in c. fi. Pro cōcordantia omniū, facio tria præsuppositа. Primum, quod tpe primitiuæ ecclesiæ oēs credentes in Christo, non possidebāt aliquid propriū, sed oīa erant illis cōia, vt no. 12 q. 1. in sum. & originaliter legit in Actib. Apl̄orum. Sed postmodū quiescente feruore Christi incœperunt Christiani tenere proprium, error tn̄ erat, vt clerici saltem, propria possiderent. Et fuit statutū etiam tpe Apostolorum, vt bona, quæ prius habebant, deberent offerri ecclesijs cathedralibus, & ex redditib. subueniretur indigentibus tam clericis, q̄ laicis, & horum bonorum dispensator fuit deputatus epūs, vt est tex. no. 12. q. 1. cap. videntes. Illo tempore si clerici possidebant propria, nullo modo poterant participare de redditibus ecclesiæ, quia vsus illorum bonorum fuit deputatus pro indigentibus. Item, quia videbatur quidam error, q̄ clerici possiderent propriū cum deuiarent à vestigijs Apostolorum. Vnde fuisset vitium longè indecentius, si cū hoc, qd̄ possiderent propria vellent

ADDITIONES.

a Formam communem. Adde Io. And. in addit. Spec. super rubr. de concess. præb. in 1. col. ibi, & aduerte.

b In forma pauperum. Adde glos. in c. quamuis, de præb lib. 6. & in c. accepimus, de æta. & qual. & not. in c. nonnulli, per istum in 1. not. & hic plenè per Mod. q̄ literæ in forma pauperum, possunt dici gratiosæ duobus modis, in verſic. possunt etiam dici.

c De leui non scribimus. Adde Imo. de renunc. post translationem, in 11. col. cum no. sequentib. vbi inuenies amplissimè, quæ dicatur causa impulsiua, & quæ finalis, & quando cessante causa finali, cesset effectus. De quo per Bar. in l. 2. §. fi. ff. de do. & in c. cum cessante, per Doc. de app. & uide bon. gl. in c. cupientes, in princ. in ver. periculosis, de elec. in 6. & in l. 1. §. 1. exsum, ff, de postul. per Spec. de dispu. & alle. §. post hoc, in 3. col. ibi, vel illud.

d Seb. Sap. Subreptio. Vide Fel. in c. super literis, col. 3, supra eo,

e Zac. Causa impulsiua. Dic tu, q̄ regulariter causa impulsiua cessante non finitur effectus. no. Dy. in reg. decet, in fi. de reg. iur. Cy. Bal. Ang. & alij in l. generaliter, C. de epis. & cle. Dy. & Bar. in l. 2 §. fi. de do. Io. Fab. & Ang. Aret. in §. illis autē, Inst. de test. mil. Fel. post omnes in c. cum nuncius, col. 2. ver. no. j. de testib.

f Seb. Sap. Cessante causa. Vide Matth. in tract. extensionum, in 2. col. vide Bart. in fi. causa impulsiua, & quæ finalis.

g Appellatione beneficij. Adde gl. in clem. auditor, in ver. beneficio, de reser. & in cle. 1. super verbo, beneficio, vt li. pend. & in clem. si Romanus Pontifex, super ver. beneficio, de præb. & gl. in cle. 1. in ver. beneficiali, de cau. poss. & propr. & gl. in cle. dispendiosam, ver. beneficijs, de iud. & ibi Card. in not. & vide Gem. in c. si pro clericis pauperibus, de præb. lib. 6. glo. & Do. in c. dudum, in ver. beneficia, eo. tit. & lib. & vide gl. in cle. unica, de rer. perm. & istum in c. ad aures, de pœnis, & app. beneficij uenit Papatus, tex. est in cap. 1. de in ated. Notabis tamen, q̄ app. beneficij, largo sumpto uocabulo uenit prębenda secundum istum hic. Adde Ro. de concess. præb. 8. in nouis, per c. tua, de verb. sign. & alle. Archid. Io. And. in c. gratia, de rescrip. in 6. & adde tex. infrà in cap. nostra, & Rotam de præb. 25. in nouis. secus in materia stricta, qua app. beneficij non ueniet prębenda, secundum istum hic posſ Inn. & alios in c. fin. de præb. & plene per Moder. hic. Fallit in quatuor casibus hic notatis per Modernos.

Adde tu per Lap. alle. 84. & Card. consi. 4 de præb.

A t. Fran. Circa hoc quæ beneficia ueniant appellatione beneficiorū, & utrum ueniant beneficia maiora & dignitates, no. in c. pen. de verb. sign. & habetur in c. si propter tua debita, de reser. & in c. fi. de præb. vbi distinguitur inter materiam fauorabilem, & odiosam, & uide gl. in c. 1. de rer. perm. in 6. & Archid. in c. eo tempore, de rescr. eo. lib. & per Inno. & Host. in c. cum olim, de præb. Et an appellatione beneficij cōprehendatur prębenda, vide gl. in cle. 1. de cau. poss. & propr. & in c. cū in illis, de præb. lib. 6. Et an veniant distributiones quotidianę, dic, q̄ non, vt in c. licet Episcopus, de præb. lib. 6. & in c. super hoc. de magi. & vide gl. c. 1. de cle. non resi. lib. 5. Et an in æstimatione valoris beneficij computentur distributiones quotidianæ, habetur per Old. cons. suo 117. & per Do. de Ro. dec. 582. in antiq. & Io. And. in addi. Spe in tit. de concess. præb. si per tit. & vide tex in c. fi. de reser. lib. 6. qui vult, q̄ appellatione fructūs includantur quotidianę distributiones. Pro quo bo. tex. an c. fi. de concess. præb. lib. 6. Et quod ueniat appellatione simplicis beneficij, vide in c. tua, de verb. sign. & quod no. Archi. in c. alienatione. 12. q. 2. & per Zenze. in extraua. Ioan. xxij. quę incipit, execrabilis. Et an appellatione beneficij curati, vel nō curati, de quo mandatur alicui prouideri, cōprehendatur beneficium patronatūm laicorū, vel alterius cuiuscūq; vide no. in c. 2. de præb. lib. 6. Et per Lap. in c. cū in illis, de præb. eo. lib. De Papatu autem, vtrum sit beneficium, videtur dicendum, q̄ non, cum ipse Papa sit dominus omnium beneficiorum, vt in c. cuncta per mundum, & in c. per principalem. 9. q. 3. Et ideo non potest dici, q̄ appellatione beneficij veniat ipse Papatus, nec etiam possit dari casus in quo possit ipse Papatus contineri in mandato de prouidendo, super quo tamen cogitandum est, quia forte posset dici, q̄ largo modo, & ex largissima interpretatione dicatur esse beneficiū, de quo per Lap. in cle. 1. de sup. neg. prę. Vtrum autem appellatione beneficij ueniant prębendæ, siue pensiones, not. Arch. in c. non potest, de præb. in 6. & vide glo. quę dixit, q̄ sic, in cle. 1, de sup. negl. prę. Et ideo dicebat Cald. in c. postulasti, de rescrip. & cle. fin. de offi. ord. in 9. q. quod impetrans beneficium, non facta mentione de pensione, quam habet in alio beneficio, dicitur nulliter impetrare, & idem dicas, si haberet hospitale, quod non contueuit conferri in titulum iuxta ea quę habentur in clem. quia contingit, de relig. dom.

h Nisi prębendæ. Adde istum posit alios in c. fin. de præb. & Archi. in c. alienationes, super verbo, beneficia. 12. q. 2.

i De patrimonio. Adde Dom. hic in repet. in 13. col. Ro. de præb. decis. 11. in antiquiorib. per Mod. hic in 31. col. in ver. circa faciendam mentionem de patrimonio. & Dom. hic in fec.

k Quod habens patrimonium. Adde dom. meum in c. in tantum, de simo. & hic, & Inn. in c. quando, in fi. ne pręla. uic. suas. Arch. in c. & si illi, 12. q. 3. istum in cap. episcopus, de præb. B. Thom. 2. 2. q. 185. art. 6. & plene per Mod. hic.

l Seb. Sap. Expendat. Facit quod habere diuitias non est de se malum, & diuites cum operib. bonis, & cum iustitia non sunt abijciendi, c. hoc autem scripsimus. 3. dist. no. in c. recolentes, in ver. paupertate, de sta. mon. Et quid si electio est facta de diuite, & paupere, quis præferatur? vide Inno. in cap. consti. 1. infrà de priuil. per Alb. & Rom. in l. si quis ad declinandum, C. de epis. & cler.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lent viuere de redditib. eccleſiarũ. Et ꝓm illa tꝑa emanarunt multa iura, in quibus dr, ꝙ clerici hñtes propria, nõ debent participare de rebus eccleſiæ. Sed poſtmodũ, & tertio fuit ſtatutũ, vt nulla eccleſia ædificaret ſine dote pro miniſtris, & alijs neceſſarijs eccleſiæ, & clerici ſine ſcãdalo incœperunt poſſidere bona eccleſiæ. Ad hoc 12.q.1.certè, de conſec.diſt.1.c.nemo. Et ꝓm hęc tꝑa procedunt iura, quæ videntur velle, ꝙ clerici poſſunt viuere de redditib. eccleſiæ. Nec ponderatur patrimoniũ, quia hodie bona eccleſiarũ principaliter ſunt deputata ad vſum miniſtrorũ, vt in c. paſtoralis, de his quæ fi. à præla. & vide bon. tex. 1.q.2. c.pen. vbi indifferẽter permittitur clericis, vt poſſint viuere de beneficijs, ex quo eis deſeruiunt. Concludę ergo, ꝙ ab eccleſia vniuerſali nihil poſſunt petere, hñtes patrimonium. Sed ab eccleſijs particularibus, quibus ſeruiunt, licitè poſſunt capere, ex quo honeſtè viuunt, &
§ prauam intentionem non hñt. † Hinc emanarunt iura hodierna, quibus diſponitur, ꝙ habens beneficium, & patrimonium poſſit
a liberè teſtari de bonis patrimonialibus, a 12.q.5. per totum, & ſ.
6 de teſt. quaſi per totum. † In fi. gl. opp. ꝯ tex. in eo, quod innuit, ꝙ vicarius perpetuus faciendo mentionem de vicaria perpetua, debet habere beneficium. Nam per literas iuſtitiæ non prouidetur niſi pauperibus; ergo per iſtas literas non poteſt conſequi benefi-
b cium, etiam ſi faciat mentionẽ de vicaria. b Nam reſultaret quædam repugnantia, cum illæ literæ ſint fundatæ ſuper paupertate. Sol, dicit Io. Cald. ꝙ tex. in ver. perpetuus, mutat caſum, & incipit loqui de literis gratioſis, & hoc teneas. Vnde ſenſus literæ eſt, ꝙ per literas iuſtitiæ non tenetur Eps prouidere habenti perpetuam vicariam; nec etiam per alias literas, ex quo nulla mentio fit de vicaria. Vltimò ſcias, ꝙ Doct. tractant hic materiam; nunquid in diſpenſatione ſit fienda mentio de beneficijs obtentis, vel de qualitate? Ego latius examinaui in d.c. ad aures, & dic, vt ibi. Abb.

ADDITIONES.

a Zach. De bonis patrimonialibus. Adde, an de bonis intuitu eccleſiæ quæ fitis ex diſpenſatione Apoſt. poſſit clericus teſtari. & conclude poſt Fel. in c. conſtitutus, col. 12. verſic. ad dicta ardua, quæ ponit iſto tit. quòd non poteſt, ut ibi remiſſiuè per eum.

b De vicaria. Vide hic Dom. volentem, ꝙ hic non arguatur à contrario, quem impugnant hic Mod. & bene, & vide Maria. in repet. huius c. in 34. col. vbi conſiderat duos caſus, quos refert hic Fel. in 16. col.

SVMMARIVM.

1 *Reus non poteſt conuenire extra ſuam diœceſim vltra duas dietas, niſi de conſenſu partium, num. 3. 12. & 13.*
2 *Dieta non computatur à domicilio rei, ſed à ſua diœceſi, num 6.*
4 *Iudex ordinarius, an & quando poſſit committere, vel cognoſcere cauſam extra ſuam diœceſim. num. 7.*
5 *Communis vſus loquendi ſemper primo attenditur in interpretatione cuiuſlibet diſpoſitionis.*
8 *Certa ſcientia Principis, ex quibus præſumatur in reſcripto.*
9 *Reſcriptum ex certa ſcientia non valet, ſi non ſeruetur forma à iure tradita; quod eſt, ſi reperitur ius dans certam formam reſcripto.*
10 *Reſcriptum, vel priuilegium aut conſtitutio, an & quando debeat facere mentionem de iure, contra quod emanat.*
11 *Princeps promouendo indignum ad dignitatem, videtur ipſum habilitare.*

CAP. XXVIII.

2 1 Nonnulli. Hoc dicit. a Per literas Aplicas de hac ꝓſtitu-
tione mentionẽ non facientes, † non poteſt
quis trahi vltra duas diœtas extra ſuam diœceſim, niſi de cõſenſu partiũ literæ fuerint impetratæ. h. d. vſq; ad §. ſunt & alij. Iſtud principiũ diuiditur in tres partes. Nã primo ponit abuſum impetrantiũ iudices remotos. Scdo prouidet ibi, [Cum aũt] Tertio excipit ibi, [Niſi] Caſus lit. Quidã abutebantur gratia ſedis Apoſt. lras impetrantes ad iudices remotos, vt ſic reus fatigatus laboribus, & expenſis liti cederet, vel ſaltẽ vexationem ꝓcilio, ne quis vltra duas
a dietas per lras Apoſt. trahi poſſit, niſi de aſſenſu partiũ, vel niſi de hac ꝓſtõe fecerit mentionẽ. B. No. primo, ꝙ Papa ꝓcedendo reſcriptũ ad lites, dr facere gratiã; licèt nihil ꝯ ius ꝓcedat, cũ ipſe ſit cunctorũ ordinarius. 9.q.3.c. cuncta per mundũ, & c. per principalẽ. Sed ex eo dr gratiã impartiri, quia poſſet impetrantẽ de iure
2 ad ſuũ ordinarium remittere. Nã eccleſiaſticus ordo ꝓfunditur, ſi
3 ſua iuriſdictio, vnicuiq; Epõ non ſeruaẽ. 11.q.1.c. peruenit. † No. ſcdo ibi, [Extra ſuã diœceſim.] ꝙ dietæ, de quib. hic, non cõputant à domicilio rei, nec ab ipſius ciuitate, vel oppido, ſed à fine ſuæ diœceſis, quod clarius probatur in c. ſtatutũ, in §. cũ verò, ver. nullus, ſ. eo. lib. 6. Et tõ eſt, quia nullũ grauamẽ infertur ex impetratione intra diœceſim; cũ poſſit trahi per totã diœceſim cõrã ordi-
b nario, b vt in c. cũ Eps, de offi. ord. lib. 6. Solũ ergo trahit reſpectu
3 ſuæ diœceſis, ideo fit cõputatio à fine diœceſis. † No. vltimo regulam, & duos caſus exceptos. Regula, n. eſt, ꝙ per lras Apoſt. nõ poteſt quis trahi vltra duas dietas computandas à fine ſuæ diœceſis. Hodie verò hoc eſt reſtrictũ, & ſolum põt trahi per vnam dietã, vt in d. c. ſtatutũ, in §. cum verò. Et quod dixi de literis Apoſt. idẽ
4 dic de literis legatorũ, vt in d. c. ſtatutum. Idem in legato Papę, de quo dic, vt ibi, in verſ. in nullo. † De ordinario verò vtrum poſſit cauſam cõmittere extra ſuam diœceſim, vide tex. cũ gl. not. in c. vt litigantes, de off. ord. lib. 6. & ibi ẽt hr de Archiepo, in quib. ſ. locis poſſit cõmittere cauſam appellationis; & hoc quantum ad ſ. Primus caſus excęptus eſt, cũ literæ fuerunt impetratæ cõ ꝓſo-
c ſu partiũ; & intelligę, ꝙ expreſsè ꝓſenſerũt ꝯs in iudices remotos.
d Vel ꝓm Ion, ſi impetrauerunt ad iudices, ſcientes eos valde remotos, & hoc caſu nõ eſt neceſſe, vt fiat mentio de iſta cõſtitutione, qđ patet per caſum ſequentẽ. Sed ꝯs caſus eſt, qñ reſcriptũ facit expreſsã mentionẽ de iſta ꝓſtitutione. Et ex hoc, & ex tex. no. ꝙ vi-
e ius habet cl'um derogatoriam ad reſcripta, non valent ipſa reſcripta, niſi expreſſam mentionem faciant de illo iure. De hoc tñ dicendum eſt latius, vt dicam in gl. ſi. huius principij. † In glo. in ver. [Duas dietas.] ibi, [Contra nãm vocis] no. bene gl. & vide Inno. in c. olim, de verbo. ſign. vbi dicit, ꝙ in interpretatione cuiuſque
f ſpoſitionis, ſemper primo recurrendum eſt ad cõem vſum loquendi,

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Hoc dicit. Forma hic quæſtionem de eo, quod tangit Imo. poſt Pet. de Anch. in c. ſi. in 6. not. infrà de rer. permut.

b Cora ordinario. Limita niſi partes grauarẽtur ex delegatione remota, vel cognitione ipſius ordinarij, nimis a longe trahentis reum, ſ'm Pet. de Anch. hic, & in c. cũ te, de off. dele. & in c. finẽ, in 3. no, de do. & contu. in c. cauſam, de teſti. & in l. mediterraneæ, C. de anno. & trib. lib. 11. & volunt Vinc. in c. ſanè, de ſo. compe. & ſequitur ibi Butr. in fi. & Imo. dicit ibi eſſe æquũ, & ſequitur hic dom. mens in c. dilect. infrà eo. & in d. c. ſanè, per tex. in l. cum poſt. C. de appel. licèt Imola. d. c. ſanè, dicat de iure hoc non eſſe verum, & iſte ibi reprobat hoc dictum Vincen. & dom. meus hic, & videas Maria. in d. c. ſanè, & Mod. hic. Et dicas, ꝙ dicit Pet. de Anch. & Vinc. procedit, quando concurrunt duæ qualitates, videlicet breuitas cauſæ, & itineris longinquitas, vt iudex appellationis ꝯgatur delegare cauſam in patria litigantium; alioquin non procedat dictum eorum.

c Expreſsè conſenſerunt. Adde, quod voluit Card. conſil. 71. omnis à me. Ber.

d Seb. Sap. In remotos. An hodie tales lr̃ę ſint ipſo iure nulle, vide Aret. in c. ſi. diligenter. vbi tenet, ꝙ ſi pars non opponit, valet proceſſus hmõi delegati remote, ſed malè loquitur, & in contrarium tenent cõiter Doct. per tex. in d. tutum, in fi. de reſcr. in 6. & iura allegata per eum procedunt de iure antiquo.

e Clauſulam derogatoriam. Vide quod leg. & not. in l. ſi quis in principio teſtamenti, ff. de leg. 3. & per Bar. in extrauag. ad reprimen. in verſ. non obſtantibus Io. And. & alios in c. vnico, de exceſſ. prælat. lib. 6.

f Ad cõem vſum. Vide Bar. in l. ſtipulatio iſta, §. hæc quoque, ſ. de verb. oblig. & in l. l. abeo, ff. de ſupel. leg. & in l. l. C. de iu. cal. & in l. nottionem, §. inſtrorum, ff. de verb. ſig. & in rubr. ff. de ope. no. nunc. & in l. l. ff. de ſuis & leg. & in l. libronum, §. quod tamen Caſſius, ff. de leg 3. & in conſ. incip. in q. prædicta. Iac. Butr. in conſt. fforũ, & in l. l. ff. de fi. inſtr. & in auth. ſacra pub. C. ſi aduer. vend. Butr. & Doc. in proc. Greg. Doc. in c. ex literis, de ſponſ. & ibi iſtum, & in c. per tuas, de prob. per iſtũ, per Io. And. in c. fundamenta, de elec. lib. 6. Bal. in tit. de pa. C. in ver. inſtr. Inn. in c. cũ cauſam, & in c. cũ clamor, de teſti. bo. tex. in c. præterea, §. loca. de præb. in 6. gl. in c. ſtatutum, §. cum aũt, de reſcr. lib. 6. Franc. de Ro. in quodã ſuo conſ. incip. ſtatuto Ferrar. cauetur, poſito inter conſilia Io. Ca. in tit. de teſta. in ordine 34. Albe. de Ro. in 1. par. ſtat. in q. per Dom. eum Bald. repet. rub. de fi. inſtr. in 20. col. quod amplia, etiã ſi ſtatutum populi diſponens ꝙ verba ſtatutorũ debeant intelligi, prout iacent, quia tunc intelligerentur ſm cõem vſum loquendi, ſm But. in d. proœ. Greg. Limita niſi verba ſtatuti deberent intelligi ꝓpriè, nullo extrinſecus addito, quia tunc nõ regularetur ab vſu cõi loquendi; quia ille eſt extrinſecus intellectus. alleg. Iac. Butr. in l. 1. & vide Bart. in d. l. Labeo, ꝙ ſi ſtatutũ diſponit, verba eius debere intelligi ſm propriam ſignificationem, non habebit locum cõis vſus loquendi, & alle. Iac. But. in quam ſua diſputatione, & idem voluit Bart. in l. cũ delamonis, in §. aſinam, ff. de inſtr. limita etiã, niſi apparet ex proprio ſignificato iuris, vel agretur de proprio intellectu verbi prout ſonat in iure; quia ille intellectus eſt in pectore iudicantis, ſm But. in c. ex literis, alle. Inn. in c. cum cauſam, de teſti. & in c. oporteat, de accuſ. Limita etiã, niſi in eodem loco eſſet vſus conditæ legis, vel cõis vſus loquendi aliter ſe haberet, quia tunc ſtaremus ſignificatui legis, vel ris, & non ſtaremus cõi modo loquendi, elegans eſt dictum Butr. in proc. Greg. Limita etiã niſi tractaremus de ſignificatione vocabuli, tunc. n. ſtamus illi ſignificationi circumſcripto vſu loquendi, ſm Bar. in l. 1. ff. ſi cer. pet. licèt aliter fuerit ibi Sal. & gl. vm. in mundo ſm Nic. de Neap. ibi in l. librorum, §. quod tamen Caſſius. Limita etiam niſi verba proferantur à iuriſperito, quia debet iudicem ſm morem loquendi ipſorum peritorum, & non ſm modũ vulgarium. tex. eſt in l. ſi dictum, in princ. in ver. non ita vulgus opinatur, ff. de cu. & in l. item prætor. in ver. non propriè, ſed per abuſionẽ accipitur. ff. de ſuis, & leg. & tex. in l. ita vulneratus, verſ. vulgo uidetur, ff. ad leg. Aquil. & gl. in l. quod ſi potes, ff. de teſt. tut. facit tex. in l. ſicut, in §. 1. in ver. omnes periti, ff. ſi cer. pet. & in l. vulgo, ff. quod cum eo. & Bald. in l. inteſtato, C. de ſuis, & legit. & in l. C. de ſucceſ. edic. & in c. 1. de ſucceſ. feu. & in conſi. incip. ſi mater, & gl. in l. in ver. non. quia Papyrius, ff. de orig. iur. & gloſ. 1. in l. quotes, C. famil. ercis.

Adde quæ poſui in proœ. Greg.

Zach. Adde tñ, ꝙ ita eſt communis opin. ꝙ in omni materia, ſiue fauorabili, ſiue odioſa, ſiue pœnali, communis vſus loquendi attendatur; imò ꝙ præferatur propriæ ſignificationi verborum, vt præciſè dicit D. Abb. in c. 2. not. 2. de aucto. de quo per Bart. in l. quod ſi nepotes, ff. de teſt. tute. Bart. Alex. & Mod. in rubr. ff. de ope. no. nunc. Bart. in repet. rubr. de fi. inſtr. in 11. char. ver. ſed quid ſi communis vſus. Ille late ſuprà in proœ. vbi latius proſequendo dedit modum prorandi communem vſum loquendi.

Ant. Fran. An, & qñ conſiderari debeat vulgaris modus loquendi vltra hic allegata per iſtos apoſtillantes, vide Bart. in l. anniculus, ff. de verb. ſign. & quæ Doct. no. in c. quemadmodũ, de iureiur. & in c. ſi Iudęos, & ibi per Io. de Ana. de Ad. & vide gl. quæ alle. multa iura in cle. 1. de reſi. dom. Et quando ſit attendenda vulgi opinio, vide quæ habentur, & no. in tit. ſ. de put. vulg. & in c. nonnulli, de rapt. in gl. 4. & vide not. in l. ſciendum, in §. illud, ff. de ædil. edi. & tene quòd vſus communis loquendi inducitur ex curſu longi temporis, vt per Bar. in l. pen. col. ver. ex his ergo apparet, C. de dign. lib. 12 vltra ea quæ poſuit in l. Labeo, de ſupel. leg. Et dicit Bar. in l. talis ſcriptura, in 1. col. ff. de leg. 1. & in l. omnes populi, in 3. q. 6. q. princ. ff. de iuſt. & iure. Et an, & quando habeat locum in ſtatutis dubijs, vide Bart. in l. 1. in princ. ff. de ſuis, & leg. & in l. ſi quid earum. ff. de leg. 3. & in l. 1. §. poteſtatis, in ver. ſtatutis verò licet debeamus, ff. de pœ. & vide Bart. in rubr. ff. de no. oper. nunc. vbi notabiliter dixit, quòd communis vſus loquendi habet locum in ſtatutis, quando uigebat tempore conditi ſtatuti, de quo etiam per Alex. in l. 5. in princ. ff. de verb. oblig. & de iſto communi vſu loquendi, vide Bart. in l. 2. ff. de vſufr. earum rer. quæ vſu conſum.

6 quendi, & idem Bar. in l. oẽs popu. ff. de iuſti. & iu. † Secundo no. ex hac gl. ꝙ vbi in aliqua diſpõne fit mentio de dictis, dẽt ſemper intelligi de dictis vulgaribus, & hoc dictum cõiter ſequuntur doct. Vr probari per locum a ſpãli in c. præſenti in §. loca, de ꝓb. li. 6. Quid aũt ſi in loco non apparet de vulgaribus? ſentiunt hic doc. & principaliter Hoſt. ꝙ tunc recurrẽdum eſt ad arbitrium
a iudicis, vt tunc iudex moderetur, & determinet dictas. a Aliter aũt ſunt determinandæ in hyeme, qã in æſtate. Sed gl. in c. cupientes, in verbo, commode. de elec. lib. 6. dicit in defectũ vulgarium recurrendum ad legales; & idem Arch. in d. c. ſtatutũ. Hoc dictũ mihi placet plus, quia arbitrium iudicis ſuccedit in nõ determinatis a lege, vt in l. 1. ff. de iure deli. & in c. de cauſis, ſ. de of. dele.
6 † Et in fi. gl. hodie reſtringe hanc deci. gl. prout hr in d. c. ſtatutũ. Nã iudex delegatus non ꝓt exire locum commiſſionis, vt ſi deputeſ in certa diœceſi; intra illã, & nõ extra cognoſcere. & ſub-
b delegare ꝓt. Et iõ cõclude, ꝙ ſi non exeundo locũ cõmiſſionis, ꝓt ſe appropinquare, b procedit deciſio gl. aliàs ſecus. Et dr, vt arbitror, deputatus in certo loco, cũ dignitas ipſius iudicis expreſſa in reſcripto, eſt in illo loco, vt puta cõiter cã Epo Senen. profecto vr in hac diœceſi deputatus, vude extra illam diœceſim cognoſcere non ꝓt; niſi diceretur in reſcripto, ꝙ cõmoraret in alio loco, vt puta cõmittimus hanc cãm Epo Senen. Romæ morãti. Nam tunc vr Romæ cã commiſſa, ad hoc tex. no. & ibi per Ioã.
c And. in c. ſi. de rer. permu. c Et tene menti, vt ſis cautus, cũ commiſſio alicui ſit non reſidẽti in propria dignitate, vr fiat mentio
8 in reſcripto de loco moræ; aliàs non poſſet ibi cognoſcere. † In
d gl. in verbo, [Mentionẽ] ibi, (non obſtante tali conſtõne) d Pondera gl. vr. n. velle, ꝙ reſcriptum dẽt facere mentionem ſpãlem de ipſo tex. Io. And. dicit hoc cõiter non ſeruari ſed ſolum dr nõ obſtante conſtõne de duab. dictis edita in concilio gñli. Et dic ſatis eſſe facere iſtam mentionem ſpãlem de iſto tex. Vnde bene dicit Io. And. hoc cõiter non ſeruari ſed ſolum, ut prius fieri dẽt, quia non refert, quid ex æquipollentibus fiat, ut in c. licet ex quadam, de teſti. & in l. quoties, in §. ſi quis ſi. de hære. inſtit. & l. certum. ff. ſi cert. pet. Dixit ẽt hic Goſ. ꝙ ſi poſſet probari Papã ſciuiſſe locorum diſtantiã, valeret reſcriptum; licèt non faceret
e mentionem de iſto c. quaſi videatur tunc ex certa ſcia e concedere. & idem ſentit gl. in ſimili in c. 1. de conſti. li. 6. Vinc hic contrarium tenet. Io. And. dicit, ꝙ ſi per verba reſcripti poſſet apparere de certa ſcia Papæ, procedat dictum Goſ. quia ſatis ſic apparet de mente principis; aliàs ſi imperator vellet probare per teſtes certam ſciam procederet opi. Vinc. Et no. hoc dictum ſic declaratum, quia eſt valde notabile in practica. Sentit. n. per hoc, ꝙ certa ſcia Principis non præſumitur, maxime ꝯ ius; niſi poſſet colligi ex verbis reſcripti. Hoc ẽt ſentit Inn. in d. c. præſenti quod hodie incipit ſtatutum, de reſcri. li. 6. Et ſic eſſet temperanda gl. ſi. cle. 2. ꝯ. eo. tit. ubi dicit ꝙ tunc dr princeps facere ex certa ſcia, qñ hoc exprimitur in reſcripto, qđ multi allegant, qñ in reſcripto dr, Ex certa ſcia. ſed ſic intellecta illa gl. non eſſet vera, & foret ꝯ Io. And. & Inn. in loco præl. Sed ſi tu reſtringis modo præ-
9 dicto, qñ ex verbis reſcripti pt percipi certa ſcia principis; tunc concordat cum dictis alle. & vide quod dixi in d. c. ad hæc, §. eod.
9 † Aduerte ꝙ hæc dicta poſſent procedere. vbi reſcriptum emanat ꝯ ius, non hñs cãm derogatoriam; ſed vbi ius hẽt illam clauſulam, & dat certam formam reſcriptis impetrandis, vr, ꝙ nõ valent reſcripta, ẽt ex certa ſcia emanata; niſi ſeruetur forma a iure tradita, per l. ſi quis in prin. teſti. ff. de leg. 3. & quod no. Dyn. in reg. qđ ſemel, de reg. iu. li. 6. Sentit hic d. Ant. & iudicio meo ſen
tit idem Io. And. in c. vni. de exceſ. præla. li. 6. ubi in primo membro diſtinctionis requirit, ꝙ reſcriptum faciat mentionem de iure, ſi illud ius habebat clauſulam deroga. Nam in alio membro, in quo proſequitur, qñ ius non hẽt clauſulam derogat. dr valere reſcriptum, ſi emanauit ex certa ſcia Papæ, quaſi innuat in priori
10 caſu certam ſciam non ſufficere. & no. bene illud dictum, quia non ſolet allegari. † Et de hac mã. an & qñ reſcriptum, & priui-
f legium, ſeu conſtõ dẽat facere mẽtionem de iure, ꝯ qđ emanat, parum hic tractant doc. Sed tu vide late per Io. And. in c. vni. iam dicto, in nouel. per Bar. in l. fi. C. ſi ꝯ ius vel vti. pub. & in extraua. ad reprimendum, in ver. legib. non obſtantib. aliquid per Bald.
g in l. humanum. g C. de legi. Et quia diſtinctio Io. And. eſt dubia inuenib. capiẽdo ipſius mentem profequere breuiſſime ſic per ſingula mẽbra. Aut reſcriptũ hẽt clauſulã derogatoriã ad ius, & facit mentionẽ de iure, & valet, ſm eum, ſiue fiat mentio per verba ſpecifica, ſiue æquipollentia, ſiue per verba gñalia. Aut reſcriptum non facit mentionẽ de iure; & tũc aut illud ius hẽt clauſulam derogatoriã, ut hic, & ſimpliciter tenet hic nõ valere reſcriptum. Aut ius nõ hẽt clauſulã derogatoriã, & ſi emanat reſcriptũ in forma priuilegii, valet, licèt nõ faciat mẽtionem de iure. Aut emanat ꝓ modũ reſcripti, & tũc aut motu ꝓprio principis, & valet ſm cũ, p c. ſi motu, ꝓprio. de ꝓb. li. 6. aut ad inſtantiã partis, & ſi ex certa ſcia principis, valet, aliàs ſecus. hæc ſunt ſua dicta in effectu. Et vide ibi iura, per q̃ nitiſ, ꝓbare hãc diſt. Mihi nõ placẽt ſingula mẽbra ſua. Et primo, quoad primũ dũ dicit, ꝙ valet reſcriptum ꝯ ius, ẽt ſi faciat gñalẽ mentionẽ. Nã hoc vr ꝯ iſtum non

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Dictas. Vide ad propoſitum Alex. in l. 1. ff. ſi quis cautioni. vbi etiam tra. quòd dicta intelligitur ſecundum conſuetudinem localorum. Facit, quod not. Bartol. in l. 3. ff. de verbo. ſign. quòd pes intelligitur ſecundum conſuetudinem localorum. De iure autem pes intelligitur 11. digitorum, ut eſt glo. in c. ſicut. 17. q. 4. dicta autem 30. millia paſſuum continet, vel 12. leucas, ſecundum Abb. in c. ex parte 1. de fo. compe. Dicta autem in mari conſtat ex 50. millibus paſſ. um, vt per Bar. in tract. de inſula. in 3. col.

b Poteſt ſe appropinquare. Adde gl. 1. in c. olim, de excep. & Dom. in c. ſtatutum. ſ. in nullo, in prima oppoſi. de reſcr. in 6.

c In cap. fi. de rer. permu. Adde iſtum idem tenentem in cap. ſi circa princ. de iud. & in cap. olim, de excep. & Card. in clem. fi. 2. reſp. 2. quæſt. de ſent. excommu.

d Non obſtante tali conſtitutione. Vide Ioan. And. in cap. 1. de exceſ. præla. in 6. Legiſtas in l. fin. C. ſi contra ius, vel uti. pu. Pau. de Caſt. conſil. 53. in princ. & conſil. 313. But. in cap. 1. ſupra eo. Do. in cap. 1. in 6. colum. ibi, credo, de conſtitu. in 6. Sal. in l. hac conſultiſſima. ſ. penul. & in l. ſancimus. C. de teſta. Archid. in cap. 1. ſuper verbo, noſcatur, in fi. ibi, uel die plenius, de conſtit. in 6. Do. in cap. quoniam, in 3. colum. 27. diſtin. Ancha. conſil. 255. in q. quæ vertitur, in 3. colum. & conſi. 226. ex tenore, in princ. Old. conſi. 248. factum tale eſt, quidam rex, prope fi. Capram conſil. 157. fuit diſpenſatum, in 7. col. & pleniſſime per dom. Fely hic in 5. colum. in verſic. regula, Item cum. 46. col. m. & ſeq. & per Alex. in apoſt. in d. l. fi. C. ſi contra ius, uel vti. pub. & in l. ſi quis in principio teſtamenti, per doct. ff. de leg. 3. & Bart. in extraua. ad reprimen. & in l. idem Vlpianus, ff. de ex cu. tu. Bal. in auth. hoc iuter liberos, in ver. quæro vlterius, C. de teſta.

e Adde Alex. conſi. 135. 3. lib. Franc. Aret. conſ. 15. & ibi de clauſula, ex certa ſcientia, & plenitudine poteſtatis.

Certa ſcientia. Vide iſtum in c. ad hæc, ſupra eo. & Alex. in l. quanquam, C. de teſt. cum alij concordan. ibi datis per eos.

Zach. Adde Alexan. conſi. 56. colum. 3. verſi nec obſtat, & conſi. 89. colum. 5. verſi. circa ſextum. volum. 1. & conſi. 219. colum. 4. verſ. facit quod habetur, & conſi. 125. colum fi. per totum, volum. 2. & conſ. 125. colum. 4. in fi. vol. 4. Et ibi quando videatur ex certa ſcientia conceſſiſſe reſcriptum concedens, & quid operetur clauſula illa.

Adde Abb. conſ. 52. vbi dic. t. q. eo ipſo q. Papa committit cauſam inter clericos illi quem ſcit laicum, videtur ex certa ſcientia facere & ,vide in conſil. proximè alle. & Ro. conſi. 369.

Ant. Fran. Adda 5. quòd clauſula, De plenitudine poteſtatis, includit defectus ſolemnitatis, nõ autem inhabilitatis, nec alios naturales defectus, ut per Spe. in tit. de leg. in §. nunc oſtendendum eſt. verſ. no. q. ſi clauſula. & ibi per Bal. in addi. & vide de hac clauſula Alex. de Imo. in conſi. 62. in 1. parte conſi. & tene menti, ꝙ talis clauſula non ſuit in vſu ante conceſſum Imperium Cæſari, ut no. Bal. in ti. de pa. Conſtan. in ſ. libellarię, in 1. col. circa fin in vſi. feu. Clauſula autem ex certa ſcientia, idem operatur, quod clauſula, Non obſtante, Inn. in c. veniens. de fil. presb. Et quando dicatur Princeps aliquid facere ex certa ſcientia, uide Io. And. in c. nonnulli, de reſcrip. & in c. porrecta, de conſtr. vti. vel inuti.

f De iure contra. Adde Raph. Comen. conſ. 169. Ful. conſil. 154. & 157. & 170. *Habentem ſcilicet clauſulam derogatoriam, quia ſi in conſtitutione prima non eſſet clauſula derogatoria valeret ſecunda, ſicut de prima nullam faceret mentionem c. 1. de conſtit. lib. 6.*

Zacha. Adde prædi. Alex. conſ. 37. col. 2. per totum, & conſi. 136. per to. & conſ. 70. in prin. vol. 1. conſi. 226. in fi. uol. 2. & conſi. 125. col. 2. eo. uol. 2.

g In l. humanũ. Vide ibi de cõſtõe cõciliari, ꝙ qua alle. Arch. in c. 1. de cõſti. in 6. & Ro. ſ. l. ſi vero. ſ. de viro. in 23. fal. ff. ſol. ma. Ana. in c. cũ in diœceſi, in vlt. col. de vſu. Alua. in c. 1. poſt prin in tit. de conſt. feu. Old. conſ. 336. q. articuli lati, & cõſ. 328. ad idẽ primo. Ro. cõſ. 436. 4. col. ibi, ſexta principalis. Vitalem in lib. de clauſulis, fol. 5. ante medium. Capram conſi. 157. fuit diſpenſatum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a non valeat legitimatio spurii[a] facta per principē, non facta mentione de iure, [b] vt no. Authne. gb. modis na. effi. sui, ꝑpe fi. co. 8. Et vide gl. in l. quo minus, ff. de flu. & ne quid in flumine publi. in authē. hoc inter liberos. C. de testa. Quartū mēbrū, ꝙ rescriptum emanās ꝺ̄ ius, ꝓprio motu valet, licèt nō faciat mētionē de iure, dubito, an hoc sit verū, qa ꝓprius motus solū excludit surreptionē, nō aūt ampliat gr̄am ꝺ̄ intētionē ꝓcedētis, vt no. Io. And. in d. c. si motu, ꝓprio, ꝑalle. facit gl. in cle. si Romanus, de ꝓbē. dixi in d. capit. ad aures, supra eo. De mente Principis non est concedere aliquid contra ius, non facta mentione de iure, ut in d. capitu. ex parte, facit l. rescripta, C. si ꝺ̄ ius vel vtil. pub. ergo & c. dictum
11 tñ Ioā. And. forte seruat in practica, & tene illud mēti. † Prædictis obstare vī l. multū allegabilis, ff. de excu. tuto. l. idē Vlpia. ubi dicit text. ꝙ si Princeps sciēs aliquē esse tutorē, dedit sibi licētiā mutā di domiciliū, ur eū absoluere a tutela; licet de ea nō fecerit mentionē. Et ex illa lege colligit ibi no. Bar. ꝙ tm̄ ualet certa scīa, ꝙ tū dispēsatio. Et pōdera, qa nō loquit, oñ in rescripto fiebat mentio de certa sciētia, sed satis est, ꝙ princeps sciebat illū esse tutorē, & multi legistæ p illū tex. solēt dicere, ꝙ si princeps sciēter ꝓmouerit indignū, [c] uel aliq̄ facit ꝺ̄ ius, uī dispēsare, facit l. qdā ꝓsulebāt. & qd ibi not. Bart. ff. de re iud. Sed ꝓfecto illa lex nō ꝓbat id, ad ꝙ allegaī. Nō. n. loquit in priuilegio ꝺ̄ ius; sed qñ absoluit aliquē ab onere tutelę, & in facto particulari, & sic potius est illud quoddā bñficiū absolutionis ab onere tutelę, ꝙ priuilegiū ꝺ̄ ius. Et hūc intellm̄ incidēter sentit Bart. ad illā l. in extrauagā. ad reprimēdū, in loco alle. & in d. l. fi. C. si ꝺ̄ ius. Et hoc bene no. qa in d. l. idē Vlpianus, nō ponit uerus intellect[a] ꝙ doc. Aliud mēbrū est, quādo rescriptum emanat ex certa scīa, & tunc ualet ꝺ̄ ius, sm̄ Ioā. And. Sed ego multipliciter limito, ut apparet ex supradictis. Et adde notabile dictū Bar. in d. extrauag. ad reprimēdū. ubi dicit, ꝙ ubi rescriptū emanat ꝺ̄ ius in fauorē reip. ualet, licèt nō faciat mētionē de iure, & tūc uī princeps dispēsare ꝺ̄ ius, arg. illius l. qdā ꝓsulebāt, in fi, secus si emanaret in fauorē priuatę ꝑsonæ. Rō diuersitatis est, qa iura hñt clausulā derog. in rescriptis, quādo emanant in fauorē priuati, ut d. l. rescripta. Item præsumitur tunc rescriptum
d surreptitium, uel ex mīsse ex nimia occupatione principis, [d] secus in fauorē publicum. Et prædicta bene notabis, quia non ha-
12 bes in aliquo loco ita bene discussum hunc art. † Quero extra gl. quid si reus succubuit in cā principali, & appellat, nūquid in impetratione hab debit reipectus ad diœcesim suā, cū ipse sit actor in
e cā appellationis, [e] an uero ad diœcesim appellati, cū ipse sit reus ī hac cā appel. Doc. hic cōiter tenent, ꝙ debet haberi respectus ad diœcesim ipsius rei ordinarii, & sic in cā appellationis pōt actor trahi ultra duas dictas. Ego existimo, ꝙ sit in optione ipsius rei appellatoris. Nā si vult, poterit impetrare in diœcesi ipsius appellati, quia non hēt de quo ꝙueratur ipse appellatus. Pōt ēt impetrare in loco non remoto vltra duas dictas a diœcesi sua, quia cū ipse sit reus originarius, & necessitatus ueniat ad appellādū, nō cōpellitur sequi diœcesim ipsius actoris ordinarii. qa sic indirecte traherctur ad loca remota, unde quemadmodum actor originarius pōt, ꝓsequi appellationē, nō obstāte excōicatione, qa fingit
f reus ꝓp̄ necessitatē apppellandi, [f] vt in c. dilectæ, & q̄ ibi no. de excep. ita dicerē in casu nro, qa cū ipse reus originarius necessitet ad appellādū, ut defendat se aduersus iniquitatē iniæ, non desinit esse reus, licet ipse, puocauerit, & sic alias in qōne facti rñdi. tenemēti qa sæpe accidit. Idē dicūt Doc. in cā recōuentionis, ut habeat respectus ad diœcesim rei originarii, qđ satis placet, qa qs teneret rīdere in eo loco, in quo ꝙuenit aduersarium, ar. 3. q. 8. c. j. §. cuius in agēdo, & l. Papinian[a]. C. de fen. & in c. 1. & 2. ꝺ̄. de mu. pe. Idē dicit, si actor ꝑsentauit libellum, uel ipsū rescriptū, & non curat ampli[a] ꝓseq. Nā pōt reus petere, ꝙ ꝓcedat in cā, iuxta id, qđ hr̄ in auth. q semel. C. qūo & qñ iud. & in ca. cām, de do. & cont.
13 † Vlterius q̄rit. qd si in rescripto fit mētio de hac ꝓstitutione, nūquid reus possit indifferēter trahi extra suā diœcesim. Io. An. post antiquos vī uelle, ꝙ non, sed solū per quatuor dictas, vt sic per istam mentionem solū geminētur illæ duæ dictæ, ar. c. fedes §. c. vbi sub clausula gñali cōpræhēduntur paria expressis. D. Anto. dicit, ꝙ cum ante illā ꝓstitōnē non erant dictæ diffinitæ, sed indifferenter reus poterat trahi, & ꝑ illā clam posita in rescripto, non obstāte ꝓstōne, &c. tollatur ius istius ꝓstōnis, ergo poterit reus īdifferenter trahi, vt olim. Fatetur tamē, ꝙ in practica seruaretur
g op.[g] Io. An. Ego ꝺ̄cordando, satis æque distingueremus, ꝙ aut princeps ꝓmittit cām in loco satis noto, & tunc indistincte ꝓcedit ut. opi. Quia ex quo Papa fecit mētionē de ꝓstitutione, & ꝓmisit cām in loco remoto, verisimiliter ex certa sciētia vī voluisse, vt indifferēter possit ꝙueniri, ar. I. d. l. idē Vlpianus. Aut ꝓmisit ī loco verisimiliter sibi ignoto, & tūc ꝓcedit opi. Io. An. qa nō est verisimile, qđ ꝑ verba gñalia voluisset ꝑ̄ reū posse trahi ad loca remotissima, ar. op. ī c. cū ī multis, ꝫ. c. li. 6. reliqua ꝑseqūre, ut hic ꝑ Doc.

Adde tu Ol. supra a le. Rom. consi. 84.

b Seb. Sap. De iure. Adde, quod sunt multi casus, in quib. non sufficit dicere, Non obstante lege in contrarium faciente, vt late hic per Fel.
Adde casum, quem ponit Bal. in c. naturales, in 7. col. si de feu contro. foe. in ter do. & agna. in v̄sb. feu. Et do. Abb. hic, uult, ꝙ quando Princeps rescribit contra legem habentem clausulam derogatoriam, nō sufficit clausula ex certa scientia, sed est necessaria mentio illius iuris. Aduertendum est, quod contra hoc videtur etiam deci. Ale. in cons. 300. in 5. uol. vbi uult, quod ualeat rescriptum Principis concedens immunitatem, quando est apposita clausula, ex certa scientia, uel de plenitudine potestatis, licet non dicatur, non obstante l. uacuatis, C. de decur. li. 10. quæ lex habet clausulam derogatoriam ad re scripta.

c Scienter promouerit indignum. Adde Bal. in l. imperiali. 5. si miles, in princi. in ver. ex isto tex. & in fi. ibi, no. & argumentum, C. de nup. & gl. in ca. cum autorem. in ver. vtrunque, 43 distinctio. & Bal. in l. rescripta, in 2. colum. ibi, item restituit ad famā, C. de preci. impe. off. vbi dicit ex eo, ꝙ Papa promouet ꝑsonam ad gratiam restituit ad famam, & alle. d. c. cum autem, vide Bal. in l. impetrata, ibi, & ideo fuit quæstio de facto, C. sen. rescin. non pos.
Adde tu late Ol. consi. 325. vſq; ad 331. Rom. consi. 116.
Ant. Fr. Circa hoc de spurio promoto: Primo dicas, quod spurius est infamis, & ideo ad dignitatem promoueri non potest, imo nec etiam exercere officium notariatus, ut per Ale. ple. in consi. 80. in 2. parte consilorum. Et ad Episcopatum promoueri non debet, nec potest, vt in c. cum in cunctis. de ele. & in c. nisi cum pridem, in §. ne pro defectu, de renun. & in c. fi. 51. dist. & in c. fratrem, 86. di. & 37. & 38. di. per totum, & uide tex. quo. opor. Epis. in 1. & in §. hęc autem de Deo, & per Spe. in ti. de ole. in §. 1. & in §. celebrare, & uide per gl. & Car. in cle. 1. de concess. præb. in quib. locis tradunt. ea ꝙ requiruntur in Episcopo, quæ omnia debent interuenire, & in eo adesse tem-
pore elec. & quando creatur in Episcopum, ut in c. cum bonæ, de ęta. & qua. & in c. postulasti, de cle. exc. mi. & habetur per gl. in c. dudum ecclesia Bononiagensis, de ele. si autem promoueatur quis in Episcopum, & ad dignitatem qui sit inhabilis, uidetur promouens, si habet sententiā de inhabilitate promoti, secum dispensare, vt per Spe. in loco præalle. & per Car. in d. cle. 1. de concess. præb. pro quo facit ratio, quia qui uult consequens, uidetur uelle & præcedentes necessarium, data scientia inhabilitatis, & potestate dispensandi, ad rem mobilem, & l. ad legatum, ff. de proc. l. 2. ff. de iurisd. om. iud. c. præterea, de off. dele. qui ergo promouet in Episcopum inhabilem, si habet facultatem dispensandi, & scit eum inhabilem tempore, quo promouet, videtur secum dispensare, de quo uide etiam per Bal. in l. imperialis, in §. 1. C. de nup. & in l. eam quam, C. de fideic. ubi ple. tractat de materia horum superiorum, & quis dicatur spurius, & quis bastardus, & quis naturalis, uide ea quæ plene tractata per Bal. & Doc. in l. 1. C. de na. lib. & in c. tanta, & in c. per uenerabilem, qui fil. sint leg.

d Seb. Sap. Occupatione principis. Hinc est, quod in dubio rescriptū præsumitur concessum ad postulationem partis, ut per Bar. in l. 1. C. de pe. bo. sub. lib. 10. & in l. 1. C. de bo. ua. eo. lib. & est txe. in c. si motu proprio, de præb. & in l. 3. in prin. ubi Bar. & alii, ff. quod quisque iur. & ideo clausula, ex certa scientia, debet apponi in rescripto, adeo ꝙ nō possit probari per testes, ut per Ale. & Ias. in d. l. 3. in prin. ubi ponunt quinque limitationes.

e In causa appellationis. Et faciunt quæ ponit iste in c. dilecti, de excep. Et propi. communi uide Cal. in disputatione, inc. statuto ciuitatis, in 4. col.

f Appellandi. Adde Car. consi. 1. de arbitris.

g In practica seruatur opi. Io. An. hic. Idē uoluit hic Io. de Imo. & Pet. de Ancha. & dist. istius sequitur hic Do. meus, licet cōtrarium teneat hic Do. referens Bal. hic dicere, ꝙ Bonon. fuit obtētum contra Io. An. licet opi. eius habeat æquitatē. Mod. uero hic sequuntur opin. Io. And. cum distinctione ibi per Idem Vlpianus, ff. de excu. tuto. quos omnino uidebis, sequere tamen in practica dictum Io. An. ar. c. 2. de resc. 6. nisi aliter appareret de intentione Papæ expressa, uel coniectur ata. Notabis tamen 9. casus, in quib. non habet locum ista exceptio, de duab. dictis, & hodie de una per c. statutum. §. cū uero, de resc. in 6. per Mod. hic in antep. char. in uer. collige etiam. Inter quos casus ponit decimum in executorib. gr̄arū, in quib. non habet locum d. ca. statutum. in §. cū uero, ubi per Arc. & Bal. hic per istum tex. in uer. ad iudicium, & per Bu. et Imo. hic allegantes Rotā cum aliis alle. per eos, quib. adde Rotā de
ci. 369. inc. Item si in communi forma, in hoc ti. in nouis, et dec. 391. inc. no. ꝙ si, in antiquis. et a contrario sensu in dec. seq. 393. inc. no. ex hoc, & Car. consi. 303 discutia præmissa dubia. et in cons. 132. inci. duo, in 2. col. in uer. ad secundum ibi, dicimus, et Bart. Brix. in reper. suo in uer. de executore dato, dic an executor. Adde quod c. statutum, non habeat locum in executorib. gratiarum, Old. consi. 375. exorta Cardi. consi. 63.

ADDITIONES.

a Legitimatio spurii. Adde Pet. de Anch. consi. 236. ex tenore. in prin Ol. consi 247 factum tale est, quidam Rex. prope fi. Benedictum Capram cons. 357. fuit dispensatum, in 7. col.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum specialiter requiritur in impetratione literarum ad lites: secus ad beneficia.*
2 *Coniuncta persona non admittitur regulariter in casibus requirentibus specialem mandatum.*
3 *Procurator generalis, nunquid possit impetrare rescriptum.*
4 *Ratificari non potest rescriptum sine mandato impetratum: secus gesta per falsum procuratorem.*
5 *Ratificari non possunt acta per alium, quæ sunt ipso iure nulla.*
6 *Rescriptum impetratum sine mandato, an sit ipso iure nullum.*
7 *Processus factus super rescripto nullo retractatur, licet pars non opposuerit falsitatem rescripti, quia ignorabat.*
8 *Mādatū ꝙ interceſſerit, vel nō, quis habet probare, procurator, an dominus.*
9 *Verba enunciatiua plene probant, vbi agitur de modico præiudicio. Clericus vtrū probetur qs ex eo, qa dicitur in rescripto, talis clericus &c.*
10 *Coniunctæ personæ quæ dicantur, ad hoc vt possint agere sine mandato.*
11 *Spurii an dicantur coniunctæ personæ.*

§. Sunt & alij. Non valent literæ ad lites impetrate per ꝺ̄iunctam ꝑsonā. h. d. Et in 1. par. ponit abusum impetrantiū. In secunda, ꝓuidet, ibi [Cū aūt] In tertia excipit, ibi [Nisi] Cassus liter. In hac scḋa parte dr̄, ꝙ alii erant qui nouū genus mercimonij circa lras Apticas exercebāt, vt finitas lites suscitarent, vel nouas

nouas fingerēt qōnes. Fingunt. n. cās, & super illis impetrāt lras sine mādato dn̄orum; & illas exponunt venales qñq; reo, ne ab actore fatigef; qñq; actori, vt reū indebite molestet. Sed qa lites sunt restringēdæ potius, ꝙ ampliādæ, statuit ꝺ̄ciliū, vt si qs de cætero lras impetrauerit sine spāli mādato dn̄i, lræ illæ nō ualeant, & ille tanq̄ falsarius puniat; nisi forte sit de illis personis a quib.
a non exigit mandatū. Ber. No. 1. ibi, [Lites restringēdæ] iuncta gl. ꝙ verba rescriptorū ad lites, [a] sunt potius restringenda, & stricte interpretanda, quā laxanda. Simile no. in c. ad hæc. §. e. & ibi dixi, & tene hoc mēti, quia vī ꝺ̄ Inn. in c. Ēpi, ꝺ. de reb. eccl. non alien.
1 † No. 2. vnū casum requirentem spāle mandatū. Sin impetratione rescripti ad lites. Plures alios casus requirentes spāle mandatum, vide per gl. in c. qui ad agendū, in gl. magna, de procu. lib. 6. Secus vī in rescripto ad beneficia; qa nullo iure cauet, vt ibi requirat spāle mandatū; imo potius vī probari ꝺ̄rium hic, per locum a spāli. Et hoc tenet hic gl. pe. in fi. quam bene no. Aliam gl.
b cōsimā hēs. §. eo. c. ad aures. & tene semper menti istas duas gl. [b] quia non sunt alibi, quidam tñ voluerunt ꝺ̄rium; sed primum ve-
2 rius, & cōiter tenetur. † Vltimo no. vnum casum, in quo cōiun-
c cta ꝑsona ꝑt explicare pro coniūcta [c] id, qđ requirit spāle mandatum; tñ regulariter ꝺ̄. Nam coniuncta persona pōt agere pro coniuncta sine mādato dummodo, caueat de rato; & casus non requirat spāle mandatum, vt probatur in l. sed & hæ, ff. de ꝓcu. iuncta l. Pōponius, in fi. ff. e. & in Lillud, & l. pr̄i, ff. de min. Hinc dicit Spe. in ti. de coniuncta persona, ꝙ cōiuncta persona non ad-
d mittit in causis spūalibus; quia in illis requiritur spāle mādatum, [d] & idē no. Do. de Rot. deci. 135. & no. Inn. in c. corā. de offi. dele. vbi latius dicam. In gl. in ver. [Restringendæ.] ibi [Nisi indulgeāt
e beneficia.] Io. And. [e] exponit beneficia. i. priuilegia: quia si per rescriptum impetraret beneficium ecclesiasticū, tunc fieret stricta interpretatio, ut in cāuis, ꝺ. de prēb. li. 6. Hoc vltimū est verū, sed in eo, qđ exponit, beneficia. i. priuilegia. nō procedit indistincte, sed dēt intelligi de priuilegiis cōtinentib. grām odiosam. Nā si continerent aliquid ꝺ̄ ius cōe, vt veniret in ꝺiudiciū tertii, deberet fieri stricta interpretatio, ut in l. 2. §. si quis a principe, ff. ne quid in loco pub. & in c. super eo, de offi. dele. & in c. 1. & 2. de filiis presby. li. 6. & in c. qđ dilecto, de ꝓban. & affin. & plene ꝑ doc. in c. olim. de ver. sig. & ꝑ Bar. in l. pe. de ꝓfti. prin. Et sic ſolue ꝺ̄rium, & conclusionem gl. sequunt hic, cōiter doc. & tenet Inn. in c. ex parte, ꝺ̄. eo. Bal. in l. falsus, C. de furt. dixit spāle esse in falso
3 commisso coram Principe, [f] vt in detestationem actus non possit ratificari. Et ex hoc colligitur solemnis limitatio ad iura quæ dn̄t, ꝙ gesta per falsum procuratorem, pn̄t rata hēri, ut non procedant in gestis factis coram Principe. Sed certe l. 3. in §. falsus, ff.
5 rem rat. habe. & l. licet, præal, hanc restrictionem non vñr admittere. Alii aliter soluūt. † Ego puto, ꝙ verisima sol. sit ꝙ non possint ratificari; quia hoc non fuit inductum in fauorē actorum, sed in fauorē cōueniendi & reipublicæ, ut satis colligit ex tex. Iō non pōt actor supplere ex post facto id, qđ non depēdet a ꝑsonis sui suo. Facit c. contingit, ꝺ̄. de sent. ex cō. & in c. si diligenti. de fo-
cōpet. Et no. dictum Inn. in c. prudentiā, de offi. dele. ubi dicit, ꝙ K non nota gesta, noīe meo possū rata habere. Vnde, si vnus iudex[k] noīe alterius iudicis, iudicaret inter subditos illius, nō ꝑt ꝓprius iudex illud iudicio habere ratū sm̄ eū, qa iudiciū corruit ex defectu solenitatis, q̄ nihil ualuit corā isto iudice. Supplere aūt defectū solēnitatis subst̄ialis nō depēdet a facultate iudicis, iō non potest ratificare, ita dicēdū in ꝓposito. Itē si diceremus ꝺ̄riū, uana esset, puisio huius tex. qa actor lras quodāmodo emēdo ratifi-
6 caret impetrationē. † In tertia parte, q̄ incipit ibi, sed nūquid lræ istæ

ADDITIONES.

a Verba rescriptorum ad lites. Vide bo. tex. in c. P. & H. de off. dele.
Adde Rom. consi. 330.

b Istas duas gl. magni fecit D. meus in rep. rub. de rescri. & in repet. c. Rayn. de testa. in 6. char. vbi per illas duas gl. dicit, ꝙ potest amicus impetrare beneficium pro amico sine mandato, & dicit hic Host. ꝙ sic tenet consuetudo, & Io. And. dicit do. suum sic terminasse in sua disputatione; licèt diceret curiam tenere contrarium. dicunt hic Bal. Imo. & Do. ꝙ hodie istæ gl. seruantur de facto, & ꝙ consuetus possit impetrare in beneficiali pro cōiuncto, tex. est in c. ex ore, de his quæ fiūt a ma. par. ca. fm̄ eos, & ibi iste sequitur prędictas gl. in 1. no. Et procedunt dictæ gl. in impetratione priuilegiorum & immunitatum fm̄ Rot. in fing. in ver. rescriptum, benefacit gl. in c. quam sit, in ver. petere, ibi, sed pone, ꝙ amicus, de elec. in 6. quę dicit, ꝙ amicus pōt electi noīe petere confirmationem sine mandato, dummodo electus ratum habeat, & sequitur ibi Do. facit ēt tex. cum gl. in c. accedēs. inf. de præb. & ibi Do. Aduerte tñ, ꝙ licèt non requiratur spāle mandatum ad impetrandum beneficium, requiritur tñ ad acceptandum fm̄ Rot. in isto ti. in deci. 62. inci. no Paulus, in antiq. vbi dñt, ꝙ procurator gñalis, nec coniuncta persona, non pōt acceptare, nisi super hoc habeat mandatum, & alleg. Paul. in cle. vni. in ver. acceptandum, de concess. præb. ubi idem sentit gl. in ver. præsenti. & vide Rotā in tit. de procu. conciu. 17. inci. an procurator, in antiquis, & eo. tit. deci. vlt. in antiquioribus. Sufficit tamen, ꝙ mandatum dicat generaliter ad acceptandum beneficium, licèt non dicat de tali beneficio, fm̄ istum, & Imo. in d. c. accedens, & Paul. in d. cle. vni. in 14. col. versan aūt requiratur, & ibi etiam late, ꝙ laicus pōt ad hoc constitui procurator, & eadem no. ibi Car. in versi. quiet, versus fi. Notabis tamen, ꝙ coniuncta persona nullum habens mandatum potest purificare gratiam in casu d. cle. vnicę, fm̄ Rot. in ti. de concess. præb. deci. 9. inci. item quod purificatio, in nouis. De quo per istum in d. c. accedens, in pen. col. & latius hic per Imo. in 3. col.
Adde Lap. alle. 70. vbi ponit casus in quibus requiritur speciale mandatum.

Zach. Adde prædictis Rot. deci. 142. inci. in causa beneficiali in no. Fel. in c. coram, qui ibi refert istum, de off. iu. dele. Car. in cle. 1. q. 6. de procu. & in clem. non potest q. 4. eo. tit. Bar. & Alex. in l. fi stipulatus fuerim illud, aut illud, de verb. obl. & eorum est conclusio, ꝙ in spiritualib. casus non possit coniunctus pro coniuncto, sed speciale mandatum requiratur: quia in spiritualibus non cadit cautio rati. Sed aduerte, ꝙ ista eorum ratio non videtur bona admittitur enim in spiritualibus, quando dubitatur de mandato procuratoris cum cautione rati, ut est gl. sing. in c. coram, supra alle. de offi. dele. & probatur in c. per tuas, de arb. & in l. procurator ad exhibendum. 5. fi quis a procuratore, ff. rem ra. hab. & æstimabitur, quia si dominus non habet ratum procurator promittit quid certum, vt centum nomine pœnæ. Tu vide de hoc per istum & doc. in c. coram, supra alle. vbi videntur consentire, ꝙ de iuris rigore admittatur in spiritualibus coniunctus pro coniuncto, non tamen impugnant rationem aliorum, ut ego hic.
Ant. Fran. Circa istam materiam ad impetrandum uel acceptandum beneficium an requiratur spāle mandatum, dicas, ꝙ impetratio nō venit in mandato gñali, vt per Bar. in l. 3 in §. fi procurator. ff. quod quisque iur. Ex quo datur nobis intelligi, ꝙ si impetratio nō venit, neq; cōpraehenditur in gñali mādato, requiritur spāle mandatum; alias sequeretur ꝙ nec gñale nec speciale sufficeret. Et quæ verba requirantur in speciali mandato, & quæ ēt requirāt spāle mandatum, vltra ea q̄ habentur in c. qui ad agendum, de procu. li. 6. hr̄ per Bar. in l. fi filiusfa. ff. de do & in l. 1. §. inter filium. ff. de fals. & de hoc an sufficiat gñale mandatum ad impetrandum beneficium, vide omnino Ioan. And. & alios post eum in c. accedens, de præb. ubi videtur tenere, ꝙ sufficit generale mandat. de quo ēt uide per do. de Rot. in deeis. 284. in antiquis.

c Potest explicare pro coniuncta. Adde Car. in cle. vni. in ver. quem etiam, prope fin. de concess. præb. post Paul. ibi, & oēs in l. exigendi, C. de procu. & plene p Mod. hic limitātes sex modis, in 24. col. in ver. fallit octauo. Et vide alia priuilegia coniunctæ personæ, per Ro. in l. 1. ff. in ius vocati vt eant.

d Seb. Sap. Speciale mandatum. Vide omnino d. Ias. in l. exigendi, in ver. 5. fallit. C. de procu. ubi alle. tex. in c. accedens. inf. de procu. ubi pater in causa matrimoniali filiæ interuenit ut coniuncta persona ad agendum, & gl. in c. cum pridem, in gl. 2. iuncto tex. infra de pac. super quibus cogita.

e Io. And. Vide Io. And. in c. capitulum, infra eo. ubi dicit, quod beneficia sunt late interpretanda, sed ad lites stricte. uide ibi And. Barb.

f Seb. Sap. Quod non. Vide Abb. in c. fi. infra de exce. ubi ponderat ibi tex. vide etiam Abb. in c. ex parte Decani, in vlt. verbis. infra eo.

g Potest literas impetrare. Adde, quod habens mandatum ad impetrandum non potest litem contestari, ut uolunt Rom. consi. 330.

h Sed dictum gl. & doc. Vide hic Comp. do. meum, & Moder. facit quod voluit Spe. in tit. de reser. præsenta. 5. ratione autem impetrantis, ver. sed nunquid procurator, & Bal. hic in fi. post Colleti. & in quantum iste dicit, quod procurator potest coram eo causam procuratoris, quel coram delegato ab eo, ar. in l. ad rem mobilem. ff. de procur. in superioribus uerbis positis ante hanc apostillam, addde hic Imo ꝙ mandatum extenditur ad executiua, uel inciden tia etiam exigentia speciale mandatum, & facit secundum eum c. scisciitata, de rest. in integ. ubi est etiam bo. gl. in ver. postulamur, & ibi scribentes. & vide Paul. de Cast. consi. 26. & Mod. in c. causam. de re iud. & aliquid per eos hic in ver. considera bene, in 17. col. huius. §.

i In falso commisso coram Princ. Vide hic Car. do. meum post istum, & plenissime per Mod. in 3. ampliatione contra Bal. in d. l. falsus. & uide Bal. in l. Iul. in vlt. col. in ver. quod ego dico, ꝙ ista ratio. ff. qui sat. cog. An possint ratificari gesta per falsum procuratorem, qui dolose mentitus est se esse procuratorem, siue coram principe, siue coram inferiore, & nunquid ratificatio superueniens validet impetrationem, de quibus hic pulchre per Moder. Adde late Alex. consi. 32. & 110. 1 lib.

K Seb. Sap. Vnus iudex. Vide Bar. in l. ob seruare. ff. de offi. proc. & leg. ubi dicit, ꝙ quando aliquid non potuit a principio aliquo iure ualere, ratihabitio non potest retrotrahi, nec æquiparatur mandato.

Universidad de Deusto
Biblioteca

istæ sint ipso iure nullæ? & cõcludit, q tã in casu p̃cedẽti, q̃ in casu huius §. Iræ teneant. sed sunt annullãdæ p exceptionẽ, & ideo si pars nõ excipit, valebit, p̃cessus. Aduerte quo ad primũ casum huius q. Glo. olim dixit verũ; sed hodie Iræ sunt nullæ p c. statutũ, in fi. præal. Sed dubitatio remãsit in casu huius §. Io. And. & doc. vlq; ad tps suũ trãsiuerũt simplr cũ hac gl. sed do. Ant. & do. Car. cõtra; ga cũ istæ lrę nõ possint ratificari, vt dictũ est, ergo sunt nul
a læ. Ego sum sohte sustinere gl. ga tex. loqr hic p verba futuri tpis, a
b & nõ p̃sentis, vt patet ibi, nõ valeãt. b ergo nõ sũt nullæ ipso facto, iuxta theoricã glo. in reg. in p̃n. de reg. iur. lib. 6. & dixi plene ĩ c. si diligẽti, de fo. compe. & p gl. & Bar. in l. ĩ criminali. C. de iu. om. iu. Ad idẽ alle. tex. op. iũcta glo. & Bar. ĩ l. vniuersa. C. de p̃ci. Imp. off. vbi p verbũ, nõ valeãt, nõ inducit nullitas ipso facto. Et ad hoc
7 tenebis semp mẽti istũ tex. cũ illa glo. iũcto tex. † Posset tũ dubitari, q d si reus ignorauit, nũquid possit saltẽ postea facere retractari p̃cessum, & posset attẽtari, q p̃ sic, quasi istæ literæ sint obtẽtę dolo, & p obreptionẽ impetrãtis, iuxta ea q̃ dixi post Inn. in c. cũ dilectus, §. eo. & q d legit & no. in l. si p̃tor, in §. Marcellus. ff. de iudi.
c Et ad id, q d dr̃ in tex. q d impetrator punit vt falsarius, c quia vere nõ est falsari q a literæ sunt veræ. Vnde exponit Ioan. Andr. tanq̃ falsarius. i. tanq̃ impetrãs p falsi expressionẽ. ego dicerẽ, q p iste cõparat falsario gñaliter, ad hoc vt puniat, sed nõ ĩ quãtitate pœnæ. Nã is q obripit principi, debet puniri, vt in l. & si legibus, C. si ꝑtra
d ius vel vti. publ. facit l. si qs obrepserit. d ff. de fal. † In quarta parte q̃
8 incip. ibi, sed qs debet, p̃bare; glos. q̃rit cui incũbat onus, p̃bãdi, an dño asserẽti dedisse mãdatum, an aduersario negãti. Et primo arguit, q p incũbat dño, secundo ponit opin. Ioan. An. q in effectu distinxit, q p in casu appellationis p̃sumat impetratorem habuisse mãdatũ. Sed in causa principali distinxit, q p aut in rescripto dr̃, illũ fuisse procuratorẽ, & p̃sumẽdum est mãdatũ, secus si nihil dr̃. Dicit Ioan. And. quo ad p̃cedẽs mẽbrũ fiẽdã esse dr̃iam inter verba assertiua & verba narratiua, seu enuntiatiua p id, q d habeẽ in cle. literis, de p̃bat. & in c. si Papa. de priui. lib. 6. Quasi dicat, q p si dr̃ procurator, p verba enũciatiua, illa verba nõ p̃bãt, vt in d. c. si Papa. Si vero p verba assertiua, tũc p̃bãt, vt in d. cle literis. Host. instat, & tãdẽ dicit hoc forte arbitrariũ, inspecta qualitate psonarum. Goff. dicit, q p si a principio ante impetrationẽ obiicit de defectu mãdati, debet tũc p̃bari mãdatũ; sed ex postfacto admittit exceptio. Sed Vinc. & Pet. dicũt hoc verũ, ut admittat exceptio quo ad hoc, ut onus p̃bãdi trãsferat in aduersariũ, secus si obiiciẽs uel let post factũ p̃bare defectũ mãdati. Quod poterit p̃bare per cõfessionem partis, uel probando reuocationẽ p̃curatoris. Et hoc vltimum dictum est quasi cõe, & bene posset seruari in practica. Sic posset limitari dictum gl. huius. in fi. Sed ego distinguerem, q p aut impetrator narrat p̃curator p verba assertiua, & hoc clarũ. Aut p uerba narratiua; & puto, q p idem, quo ad hoc, vt transfe-
9 rat onus probãdi in aduersarium. † Et in hoc sequor gl. cõ Ioan.
e And. & moueor, quia ubi agitur de modico præiudicio, uerba narratiua, seu enunciatiua plene probant, maxime cum alia præsumptio nõ sit in ꝑrium. De hoc est gl. no. in c. cum olim. ĩ. de cẽ si. iũcto tex. et tenet ibi Inn. Facit no. gl. in c. illud, de p̃sumpt. maxime, p cedit hoc casu, vbi narratũ est de subst̃ntia actus ar. in l. optimã. C. de ꝑh. et p̃mit. stipul. Et uide ad hoc pulchrã q. positã per Io. An. in reg. nõ licet actori, in Merc. vbi q̃rit. nunquid p ꝑras beneficiales, in quib. narratur q s clericus, p̃bet clericatus? Si uero in rescripto nõ dr̃ istum impetratorẽ esse, p̃curatorẽ, sed uerba sunt relata in p̃sonã domini. et tunc prima fronte p̃sumendũ est dominũ impetrasse. q a nõ p̃sumit tubmissa p̃sona, ar. in l. si ita sti
* pu. in §. Chrysogon. * de uer. obli. Aut, p̃bat aliũ impetrasse illas literas, et tunc puto, quod de iure ẽt ex postfacto dẽret admitti ex ceptio defectus mãdati, et onus, p̃bãdi incũbit domino. Quia cũ mãdatũ sit q̃dã solẽnitas extrinseca, nõ p̃sumit, nisi, p̃bet, vt ĩ ca. j. de re. eccl. non alie. li. 6. in l. q̃cũq;. ff. de publicia. p Bar. in l. sciẽdũ.
10 ff. de uerbo. ob. et per Inn. in c. innotuit, de eo, q fur. or. susce. † In gl. fi. ibi, [Sed hæ.] ibi numerantur liberti, liberi, parentes, fratres, et affines. Et aduerte, quia iste articulus est multum utilis, nõ solũ ad materiam istius ca. sed ad materiam illius l. sed et hæ. vbi dr̃,
f quod coniuncta persona potest agere pro coniuncta persona f
sine

Adde Ange. consl. 37. Cal. consl. x. de uer. ob. And. Sic. consl. 12. Ro. consl. 42. Ant. Fran. De hoc vtrum uerbum, non ualeat, importet actus nullitatem, ipso iure, uel ope exceptionis. Dicas, q importat ipso iure; quia ista uerba intelliguntur, non ualeat. ĩ effectu, ut per gl. in l. uniuersa. C. de preci. imp. offhic alle. Pro quo facit, quia uerba priuatiua, quę sonant in præsens, non requirunt sententiam, sed trahunt secum executionem: quæ autem sonant in futurum, illa bene requirunt sententiam, ut in l. iubemus, C. de sacrosan. eccle. & in l. in criminali, C. de iurisdictio. om. iud. & in l. si quis, C. unde ui. & adnotę quia concor. Ange. hic alleg. per istum, est consi. 35. incip. in nomine domini amen, pro diuisione quæ fitorum præmitto. penul. colum. ubi pulchre loquitur in materia.

c Vt falsarius. Adde Bal. But. & Imo. hic, & dicit hic Bal. inferens ex dicto Aegidii, quod si statutum disponit, vt aliquis puniatur, tanquam falsarius, nõ intelligitur de pœna legis Cornelię, sed de pœna arbitraria, quod referunt hic Mender. in 11. col. in ver. dicit tamen Io. And. Tu uide de hoc dominum meum in c. cum olim, il 2. in penult. col. ver. item ego pondero, de off. dele. vbi allegat dictum Bal. hic, & remittit se ad notata in ca. olim, supra eo.
Adde And. Sic. consl. 460.
Ant. Fran. Circa hoc quando lex, vel statutum dicit, q p aliquis puniatur tanq̃ talis puta tanq̃ falsarius, vel tanq̃ homicida, an debeat puniri pœna ordinaria delicti, & sic an dictio, tanquã, denotet omnimodam similitudinẽ, vel potius denotet similitudinem in genere, & non in specie, uidenda est gl. in ver. tanquam, in c. solitæ, de maio. & obe. & aliam gl. in l. si pater. in §. qui duos, ff. de adop. & habetur per Bart. in l. omnes populi, in 6. q. prin. in ver. no. dictionis, tanquam, ff. de iust. & iu. & per Bal. in l. apud antiquos, circa medium, in ver. si circa hoc, C. de fur. & in l. 1. in 1. col. C. de hære. inst. & in l. meminimus, in ver. no. dictionem, tanquam, C. de le. hære. & per Bar. in l. 1. in ul. col. in methodo. dictionem, tanquam, ff. de off. eius, cui manda. est iurisd. & in locis præallegatis dicitur, quod aliquando est expressiua veritatis, aliquando est nota similitudinis, de quo vide plene per Ale. de Im. in l. pecuniam, ff. si cer. pe. & in cõsl. 29. in 4. parte consiliorum, & uide do. Car. in cle. 1. in fi. de iusu.
d Lex, si quis obrepserit. Pro intellectu illius legis, uide Bal. in l. si ut proponis, fi. la 2. C. quo & quã. iud. & in l. q cũq;. ppe fi. C. de ser. fu. quẽ sequitur Mod. in li. male si. fo. 28. in 3. col. & uide eundem Bal. in l. debitores, C. ex quib. caus. infa. irro. & Bal. in l. j. in vl. col. ver. sed ego dico, quod ista ratio, qui fatis. cog.
Adde Fulg. consl. 169.
e Sequor gl. Hanc partem tenet hic d. meus, & adde Pau. de Bleaza, in cle 1. & prob. quem sequitur But. & Im. in 6. col. & Vitalis in lib. de clausulis, fol. 40. uer. si uero verba enunciatiua, ad idẽ faciunt verba Lap. alle. 7. inci. dispuran, an literæ, vbi adducit consl. Fed. 107. inc. casus talis est, Io. An. impetrauit, sequuntur hic But. & Do. & respondet Lap. ad dictam cle. si sumus, de sent. excom. super qua se fundant Io. And. Ant. But. & Doc. hic contra gl. ma. hic & fi. quam sequitur etiam Imo. hic, & in c. ex parte, in pe. col. infra eo.
Adde q. Ro. consl. 53. dicit, q uerba assertiua, q aliquis fuit procurator, probant contra ipsum. Et an uerba narratiua Papę in rescriptis probent, uide Ale. consl. 87. Rom. consl. 103. & ibi dicit, q Papa nominans aliquem sub nomine dignitatis, non constituit illum in dignitate, & uide Ale. consl. 6. Ant. Fran. Vtrum uerba enunciatiua Papæ, vel narratiua, uel etiam ab alio prolata probent, & inducant dispositionem, uidenda sunt, quę plene tractantur per scribentes post tex. & gl. in cle literis, de prob. & per Bal. Sal. & Pau. de Cast. in l. ex his verbis, C. de testa. mil. vbi plene examinatur ista mat.
f Cõiuncta persona. Vide ad istum, supra in 3. no. & Spe. in ti. de cõiuncta persona. ubi nõ admittitur cõiuncta persona in causis si. silib. de quo per istũ in c. coram, de rest. in inte. & per Car. post Pau. in cle. unica, iuer. quẽ, prope fi. de cõcess. prœb. & per Doct. in l. exigendi, C. de proc. & in ea. ex parte decani, infra eo. & no. in c. fi. de postu. Et quę dicantur coniunctæ personę, uide Ale. in d. l. exigendi. & do. meũ in rep. l. cum acutissimi, fol 45. & 13. C. de fidei. & Ale. in l. 2. ff. de accu. in apost. & Car. in cle. cãm. § verum. 3. q. de ele. Adde usque ad quem gradum dicatur coniuncta persona, Ale. consl. 4. 2. li. & quis præferatur, cum plures æque coniuncti agere uolunt, per eundem consl. 26. 2. li. Zac. Adde eũdẽ cõl. 60. col. 2. circa fi. vol. 2. & consl. 2. col. 2. per totũ, vol. 1. Dy. cõl. 7. inc cõsiderata. Pau. de Ca. cõl. 171. & an trãsuersales ultra fratres. Bal. & Doc. in l. exigẽdi, in fi. ver. quæro, qui: in trãsuersalib & ibi Fulg. C. de proc. Inn. hic in gl. sua, in uer. personis, ubi dicit, q uenĩt oẽs personæ, vsque ad gradũ successibilẽ. Idẽ tenet Bar. ĩ l. sed & hæ. ĩ prĩ. in 1. q. ff. de proc. vbi dicit, q uenĩt oẽs p̃sonæ enumeratę ĩ l. j. § fi. ff. d post. sed dbuit allegasse l. cum eorũ, §. affinitates, et i. & cũ Im. no. idẽ ĩ l. cũ rẽ alienã, ĩ fi. & ibi Ale. C. de leg. Ant. Fr. circa hoc de cõiuncta persona, an & qñ admittatur pro coniuncta? Dicas, q admittitur in casib. in quib. ĩsufficeret generale mãdatũ, non alias, vt pone per Ale. in l. pfi pro filio, ff. de mino. & vide do. Car. in cle. 1. in 6. q. de procu & in cle. 1. in §. quę ẽt, de cõcess. præb. Et adde, q qñ causa requirit spãle mãdatũ, cõiuncta persona nõ admittitur pro cõiuncta, ẽt si hẽat interesse cõe cũ ea, & ẽt cũ cautione de rato, ut per Bar. in d. l. patri pro filio, nec admittitur ĩ cã beneficiali, nisi ad defendẽdũ abientẽ citatũ, ne priuetur beneficio ut p̃ dicto de Ro. in dec. 14. inc. in cã, in no. & in dec. 434. inc. Si cõmittatur, ubi ẽt dicunt, quod post litem contestatam non substituit. Et adde, quod coniuncta persona non admittitur pro coniuncta in his, quæ requirunt ꝑsoniale mandatũ, vt dictũ est, nisi talis cõiuncta persona esset legitimus administrator, vt tutor, vel pr̃, uel auus, quia tũc admittitur ẽt in requirẽtib. spãle mãdatũ, ut per Ang. post gl. & Bar. in l. 1. C. ẽt per proc. & per Ale. in l. patri, pal ff. de min. Et generaliter, an & quando cõiuncta persona admittatur pro cõiuncta persona, vt de per Spe. in ti. de comiũ. persona, & in ti. de aduo. in §. 1. in uer. sed iuste, & in ti. de resc. præsenta. in §. rõne aũt impetrãtis. circa prin. & per Bar. in l. maritus, C. de proc. & in l. nõ solũ, in §. qui alieno, & ibi glo. or de procu. & uide omnino Ale. in l. exigendi, in 3. no. hic alle. vbi ponit regulam affirmatiũ, & deinde ponit 11. no. limita. in quib. non admittitur coniunctus pro coniũcto, & tene mẽti, q coniuncta persona admittitur pro coniuncta, ẽt sine mandato, ad petendũ coniunctũ eximi de carcere. Pro quo vide pulchrũ consi. Ro. inc. spectabilis, &c. in ul. col. vbi dicit de hoc esse singulare tex. in l. 3. §. sed & si mulier, uel pupillus, ff. de li. ho. exhi. & qui ueniant appellatione coniuncti & personę in proposita materia, & an etiam cõpræhendantur affines, vlra eos, q habentur in d. l. sed & hæ, & in d. l exigendi, uide tex. in §. cæterum, & ibi Are. Inst. de leg. agna. succe. & no. per Bal. in l. reptæhendenda, C. de instit. & substit. & in l. cũ maritum, C. de solu. & in l. manifestissimi, in §. fi. C. de fur. ubi etiam ponit quid de uiro, & uxore. & in l. cũ rẽ alienam, C. de leg. vbi ponit, quid de cõiũctis cõiũctione sacramẽtali, & uide Bal. in l. id quod pauperib. in ult. col. in uer. illud cõstat, q appellatione cõiũctorũ, C. de epi. & cle. & uide gl. in cle. 1. in uer. liberi, de bap. & uide per Spe. in ti. de cõiuncta persona, in prin. & ibi Io. An. in addi. & Bal. in l. 1. C. qui accu. nõ pos. & per Im. in l. ex facto, § fi quis rogatus, il 1. ff. ad Tre. & ibi per do. Ale. per multa ad hoc alle. & per eũdẽ in d. l. exigendi, in 2. col. in uer. quæ dicantur coniunctæ personæ.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Futuri temporis. No tamen, quod etiam verba futuri temporis intelliguntur ipso iure, quando sunt aliqua uerba præcisa. no. Bart. in l. iubemus, §. sane, C. de sacros. eccl. & in l. Imperator, ff. de iu. fis. & do. Ias. in l. 2. col. 5. C. de iu. emphyteu.
b Non ualeant. Nunquid hęc verba importent ipso iure, est decis. Inn. Comp. & communiter Doc. omnium in c. quia propter, de elect. q p sic, per illum tex. in uer. non valeat, & ibi per istum in ver. vel saltem, in 3. col. & ibi Do. in 6. col. u r. venio, & ver. vel saltem. Sed pro opin. Bal. in l. vniuersa, hic alle. vide Io. An. in Spe. de fi. instr. § . compendiose. uer. item uide, si est ibi clausula, & super uer. non valeat. Idem tenet Bal. in c. cũ ordinem, in 8. col. ver. itẽ ex prę dictis habes, supra e. per d. l. vniuersa. idem sentit Tho. Fastoli, dubio Rotę 32. inci. secundo dubitat. Idẽ do. Bar. dum alleg. l. diuus. §. licet, ff. de codicil. opi. tamen possint cõcordari secũdũ Mod. hic, per do. Bar. in l. fi quid, C. de can. fru. li. 11. Tu adde Mod. hic, & istum in c. in nomine domini, in ult. no. de testi. glo. & Imo. in clem. dispendiosam, in uer. ualeat, de iud. & dixi in no. meis in litera, u. in uer. ualeat.

a sine mandato. Et dubitat, q̃ dicantur coniunctæ personæ. a Nam dñt aliqui, q p tex. enumerat illas personas cã exempli, non aũt, q p voluerit alios coniunctos excludere. Nam ea, quæ ponuntur cã exempli, non restringunt regulam, ut in c. 1. ne cler. vel mo. & in lita vulneratus, ff. ad leg. Aquil. & in c. inter cæteras, §. eo. Vnde Inn. refert hic quosdam dicere, q p coniuncti dicuntur, quoad illam leg. & istud c. oẽs consanguinei per lineam masculinam, & fœmininam, qui admitterentur ad successionem ab intestato. Et probant isti hoc mõ, illa l. sed & hæ, facit mentionem de affinibus sine gradu; ergo fortius debent admitti consanguinei citra fratres, qui sunt nobis magis cõiuncti, q̃ affines. Et hanc opi. attribuit Bar. Inn. & eam sequi vr̃ in d. l. sed & hæ. Sed cert è Inn. non firmat pedes, nec originalitet fuit sua opin. Vnde recitat aliquos tenere, q ascendentes, & descendentes admittantur in infinitum, per l. liberorum. ff. de ver. sign. Et quia hoc vr̃ velle tex. in d. l. sed & hæ; sed in collateralibus solum admittuntur fratres, & sororesquia de fratribus solum cauetur in d. l. sed & hæ. Nec obst. quod dixit de affinibus, quia debet intelligi, q p admittantur ascendentes, & descendentes duntaxat, ut socer, & prosocer, gener, & progener. Vnde dicunt, q p affinis collateralis non admittitur; & sic sororius. i. habens sororem in vxorem, non debet admitti; & sic transit Inn. nullam apertè opin. approbando, vel reprobando. Compo. dicit curiam admittere consanguineos vsque ad tertium gradum inclusiuè. Host. dicit, q p debent admitti vsque ad quartum quoad dispositionem huius c. Sed non sic large assumetur quoad illam l. sed & hæ, quia hic agitur de minori
b prætiudicio. Ego credo considerandam cõditionem, & consue-
tudinem patriæ. b Nam in aliquibus partibus diligunt se magis
c consanguinei in remotiori gradu, quam in alijs locis in gradu
propinquo. Nam lex non cõsiderauit, nisi affectionem; c & ideo
concluderem, q p vltra personas expressas in d. l. sed & hæ, sit arbi
21 trarium, inspecta affectione, qui coniuncti debeant admitti; ad
hoc adduco theoricam doct. in c. postremo, inf. de appe. † Circa
filios vero naturales, & spurios dubitatur per doct. & non bene
firmant pedes. Nam aliqui dicunt, q p debent admitti; aliqui contra. Alij distinguũt inter naturales, & spurios. Ego sic distinguerem, q p naturales tantum debent admitti, cum admittantur certo casu ad successionem, ut in auth. licet, C. de natu. lib. & not. in
d c. tanta, qui fil. fil. leg. videtur probari in l. parentes uero natu-
rales, d ff. de in ius vocan. Spurij vero, & nati ex damnato coitu, de rigore iuris non debent admitti pro coniunctis per lineam masculinam; quia non sunt agnati, nec possunt verificè ostendere patrem, vt l. vulgo. ff. de st. ho. & in auth ex complexu. C. de incest. nu. vide bo. tex. 35. q. 7. in cap. vno. Sed pro coniunctis per li-
e neam fœmininam deberent admitti, quia adinuicem sunt co-
gnati, & sibi succedunt, e vt in §. vulgo, lnst. de succes. cogn. Sed inspecta æquitate naturali, credo quod deberent admitti etiam pro coniunctis per lineam masculinam; quia inspecta natura
f sunt filij, & consanguinei, & in eis cadit affectio naturalis. f Hinc est, quod quoad matrimonium impediendum, dicuntur con-
g sanguinei, ut in c. per tuas, ẽ de proba. & in c. diuortium, de eo qui cogno. consang. vxo. suæ. Hanc opin. sentit Barto. in l. 1. & 2. ff. de accusa. & hæc no. quia faciunt ad multa, &c.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Coniunctæ personæ. Adde, quod dicitur persona coniuncta quilibet ex linea transuersali, vsque ad decimum gradum, no. Bar. in l. 2. ff. de acc. facit l. patri, in prin. ff. de mino. Item quil bet amiens non leui amicitia coniunctus, Bar. in l. non solum. §. qui alieno. ff. de procu. Nam illud quod disponitur inter coniunctos ratione sanguinis, habet locum etiam inter amicos iuntctos magna amicitia, gl. in c. requisiti, cum gl. in c. 2. in gl. pe. de testa. vide late do. Ias. in d. l. exigendi, col. 2. C. de procu.
b Consuetudinem patriæ. Adde Card hic.
c Affectionem. Facit gl. 2. in l. vt vim, ff. de iust. & iu. dum dicit affectionem considerari, quam alle. Bal. in d. c. postremo, & facit tex. in l. cum allegas, C. de castr. pec. lib. 12. in uer. affectioni paternæ, quem alleg. Bal. in l. 1. in 19. col. ver. super tertio, C. qui accu. non pos.
Adde Bal. consl. 119. 5. lib. ubi dicit, q p stante statuto, q p istis de domo vsque ad quartum gradum licitum sit vindicare mortem patris, q p filius spurius potẽrit vindicare.
d In l. parentes vero naturales. Adde Imol. contra Inn. hic in l. ex facto. §. si quis rogatus, ff. ad Treb. & ibi Alex. 22. col. & Bar. in l. 1. & 2. ff. de acc. & Bal. in l. neganda. in fi. C. qui accu. non pos. & Mod. hic, in 5. limi. in ver. excipiuntur, & in ver. prædictis, qui declarant, qui veniant appellatione coniunctorum, & appellatione suorum, & vide Bal. in c. de cætero, in fi. de test. & in l. 1. in 2. col. C. qui accu. non pos. & Bar. in l. hos accu. §. omnib. ff. de accu. & in l. cum scimus, ad fi. C. de agri. & censi. lib. 11. & Ang. in l. vxor, C. qui accu. non pos.
e & vide omnino no. per do. in c. in præsentia, de prob.
Et ibi succedunt. Contrarium tenet Io. de Ana. in consi. 95. & alleg. ita tenere d. Ant. in cap. tanta. in 11. col. qui filij sint leg. & respondet ad §. qd vulgo.
f Et in eis cadit affectio naturalis.
Adde no. in c. in præsentia, de prob. super gl. 1. & in l. ex facto, §. si quis rogatus, ff. ad Treb.
g C. per tuas. Vide ibi, an per coitum illicitum contrahatur affinitas, & in c. discretionem, hic alleg. ubi plenius dicetur.

SVMMARIVM.

1 *Domicilium quis sortitur ratione beneficii.*
2 *Impetrare literas in causa appellationis, & arripere iter ad principem habet vim appellationis.*
3 *Dietæ computatio a quo loco debet fieri tam in actione reali, quàm in personali, & nu. 6.*
Domicilium quis non sortitur ratione domus, quam possidet in aliquo loco.
4 *Delegatus Papæ potest quem conuenire, ubi posset ipse Papa, qui est ordinarius omnium.*
5 *Forum quis sortitur ratione delicti, contractus, uel rei, non tamen efficitur subditus illius loci.*
7 *Iudex appellationis, an debeat statim mittere inhibitoriam iudici a quo.*

CAP. XXIX.

Dilectus filius. Cum agitur actione reali, computatio dietarum fit a fine diœcesis loci, vbi sita est res, & de meritis appellationis non iudex causæ principalis, sed cui commissa est appellatio, cognoscere debet. Ita communiter summant doct. Sed profecto prima pars summarij nullo modo probatur in tex. nec puto eam veram in se, ut .J. latius subiiciam. Nam in tex. solum diffinitur quis debeat cognoscere de meritis appellationis, & ideo quantum ad litteram summo sic. Si occasione duorum rescriptorum, vnius. ſin causa principali, alterius in cã appellationis, contenditur, non iudex su per principali, sed deputatus super appellatione cognoscere dẽt de validitate appellationis, & hoc venit ad limitandum c. pastora. supra eo. Diuiditur in duas partes, in prima ponitur querela appellantis in secunda prouidetur, ibi, [Quocirca.] Casus literalis. Iordanus clericus Dulmen. impetrauit literas contra Ioannem Saracenum, super ecclesia S. Nicolai Dulmen. Dictus Ioã. ad iudicium euocatus, excipiendo proposuit, q p authoritate illarum literarum non poterat conueniri ex eo, quod vltra duas dietas a diœcesi, vbi sita erat prædicta ecclesia, trahebatur, contra concilium generale, de quo in litera mentio non fiebat. Ipsi iudices hanc exceptionem admittere nolucrunt, pro eo, quod idem Io. in Rophensi, & Helien. diœcesi. obtinet beneficia, quasi ex hoc domicilium haberet ibidem. Quare dictus Io. ad sedem Apost. appellauit, & appellationis causa commissa fuit episcopo Ebora. & eius coniudicibus. Sed primi iudices nihilominus in negotio procedentes inhibuerunt iudicibus appellationis, ne in negotio sibi commisso procederent. vnde mandat Papa primis iudicibus quatenus, si est ita, in ipso negotio nõ procedant: quia non ipsi, sed iudices appellationis cognoscere debent, ad quos iuris dictio debeat pertinere. Ber. No. 1. q p etiam secundum hæc tempora poterat habere quis plura beneficia. Nam hic iste
a Io. Sacc. possi debat plura beneficia. Quod an hodie sit licitum, 2
dic, ut in c. gratia, eo. ti. lib. 6. & habes bo. glo. in d. c. dudum. 2. de elect. plene per Ioan. de Lign. in cle. gratiæ. infra eo. Dixi plenissime in rep. §. qui vero, de præben. c. extirpandæ. No. 2. arg. pro,
1 & contra, q p † ratione beneficii, b quis sortitur domicilium, de
b quo aliquid infra, sed plene dixi in capit. postulasti, de foro compe. & in c. ex ore, de priuileg. ubi per Inno. aliquid, per Barto. in l. 1. ff. ad municip. & infra aliquid dicam. No. 3. ibi, [Prosecutus.]
2 Quod † impetrans literas in causa appellationis, dicitur per hunc actum appellationem prosequi, quod no. Et idem probatur supra in c. ex parte. quinimo arripiendo iter eundi ad curiam, dicitur prosequi, ut notanter probatur in c. cum causa, de re iudica.
c & vide, quæ plene dixi in cap. ex insinuatione. c infra de appel. d
d No. vlti. regulam, quod vbi contenditur de iurisdictione inter iudicem quo, & iudicem ad quem, non debent simul conuenire super hoc articulo, sed iudex ad quem, debet cognoscere
e de meritis appel. concordat c. ut debitus, e infra de appel. Oppo.
3 contra text. videtur enim, † quod Papa non debuit admittere istam appellationem, cum esset notorie frustratoria: Nã ex quo iste habebat domicilium in alia diœcesi ratione beneficii, quæ non distabat vltra duas diœtas, inde debebat fieri computatio
dieta-

ADDITIONES.

a An hodie sit licitum. Adde istum in c. quia nonnulli, in ver. aut quæritur nunquid possit quis tenere plura talia beneficia simplicia. infra de cle. non resid. & in repe. c. cum esses. de testa.
b Ratione beneficij. Adde Rot. in t. de appe. deci. 9. inci. item, q p in cã beneficiali, in nouis. & doc. per illum tex. in c. nullus, de temp. or. li. 6. Io. And. in c. statutum, §. cum aũt. de resc. in 6. Arch. 3. q. 6. in sum. & 11. q. 1. c. si clericus, gl. in c. quia in tantum, de præb. Bal. in l. senatores, ff. de sena. Do. in d. c. statutũ, §. cum vero, in 7 col. & sentit Bart. in l. hæres absens, §. proinde, ff. de iudi. Et per istum in c. fi. in 2. col. inf. de paro. Bal. in l. vt perfectius. in 1. col. C. de an. ex. Ang. consl. 28. dictum statutum. in fi. Do. in c. fi. in prin. de off. deleg. in 6. Rom. consi. 361. in 2. col. Bal. in l. ab eo, circa fin. C. quomodo, & quando iu. & in l. omnes, in prin. C. de epis. & cle. Ro. in ti. de resc. deci. 70. incip. si aliquis sit oriundus in anti. gl. in c. primatus. 71. diff. in c. quoniam. 21. q. 2. But. post Io. And. in c. fi. in 14. col. in ver. vnum non omitto, de so. compe. & Bal. in l. 2. ff. ad mu. & per Mod. hic. Adde Ro. consi. 376.
Zachar. Amplia tu dictum istius, dum dixit, q p quis sortitur domicilium cõe in illo loco, ubi habet beneficiũ, q p imo ẽt si fit cuius ciuitatis, in qua est suum beneficium, not. Bar. in l. 1. licet hæc velit restringere Bar. in Abb. & ibi Ale. ver. quæro ẽt si aliquis, col. 2. ad mun. Idem in l. ciues, & ibi plene per Iaco. Rebuf. in apostil. ad eum, C. de ineol. & in quo loco, lib. 10.
c In c. ex insinuatione. Vide ibi Moder.
d Seb. Sap. Infra de appel. Limita hæc, ut per do. Abb. in c. personas. infra de appe. per d. But. & Imo. in d. c. ex insinuatione. Refert Fel. in d. c. personas, col. 2. ver. limita. ubi late de hac materia.
e Vt debitus. Vide ibi Moder.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a dict rum, a quia est satis, quod non traheretur extra suã diœcesim vir i duas diætas, vt §. c. prox. Sol. Gl. metu ꝺ rii, (vt arbitror) sentit duos intellectus ad tex. Primus, ꝙ licet agatur reali, tñ ꝓputatio diætarũ dẽt fieri a loco domicilii, & nõ a loco, vbi res est sita, si agit reali. Ad ꝺ riũ rñdet, qđ iste cleri cus ꝓuentus, licet hẽret bene ficium in aliis diœcesib. nõ tñ ibi sortiebat domiciliũ, qa quẽadmodum sola domus, g̃ qs possidet in alio loco, non facit eũ sortiri domicilium, in §. sola domus. alleg. in gl. ita nec bñficiũ, quod possidet in alio loco. Et sic intelligendo iste tex. nõ põt aliquatenus induci pro opi. antiquorũ tenentiũ f'm intellectũ ꝺ. subiicien dũ. Sed o gl. intelligit, ꝙ vbi agitur actione reali ꝓputatio diætarũ non dẽt fieri a loco domicilii, sed a loco rei sitæ. Nã quemadmodũ rõne rei quis sortitur forũ, vbi res est, vt in c. fi. de foro comp. ita & in impetratione extra locum dẽt haberi respectus ad diœcesim, vbi est res, & non vbi est domiciliũ personæ, secus in psonali actione, quia tũc hẽbitur respectus ad diœcesim domicilii. Et per hoc hẽs gl. declaratã, q̃ satis obscure locuta est. Doctor. ali quid hic tãgunt, sed longe plenius, & clarius §. ca. prox. Nam hic, & ibi dixit Inn. ꝙ vbi agit actione reali, vel psonali in rẽ scripta, (Exemplũ in interdicto vñ vi) tunc fit cõputatio a diœcesi, vbi est res. Exẽplũ primi hic in isto tex. Exemplum secundi in c. ex parte B. de foro comp. Si vero agit psonali, puta rõne ꝺctus, vel delicti; tunc fiat ꝓputatio non a loco delicti isꝛeu ꝺctus, vt quidã dixerũt; sed a loco domicilii, ga quẽadmodũ rõne ꝺctus, vel delicti, non põt quis trahi ad illũ locũ, si ibi nõ reperitur, vt in cle. pastoralis, de reiu. & i c. Romana, in §. ꝺhentes, de foro com. li. 6. Ita nec coram iudice delegato dẽ trahi habito respectu ad illa loca. Idem in effectu voluit Host. hic, addito, ꝙ si hẽt plura domicilia, & agitur psonali, dẽt fieri cõputatio a domicilio principaliori; & si nõ apparet, qđ est principalius, tunc a loco delicti, vel ꝺctus. Et hæc dicit seruanda et in Regib. & principib. qui solent discurrere per loca regni, vel comitatus; & ita olim cõiter tenebat; sed postq̃ su-
b peruenit c. statutũ, ꝑall. Io. An. mutauit sniam, vt patet in gl. sua, b quæ inc. olim dicebamus. ubi tenet, ꝙ hodie indistincte dẽt fieri cõputatio a loco domicilii, quia illud ca. simpliciter considerat tractionem. Sed quis proprie trahit de diœcesi domicilii, vbi facit residentiã. Ad idẽ tex. §. c. prox. sed illa gl. non obst. Io. de Lig. hic, & Gul. de Monte Lau. in cle. j. eo. ti. dixerũt, quod vbi agit rea li, dẽt teneri p̃cedens opi. dominus meus Do. Card. tenet opi. vt optio detur actori. Nã quẽadmodũ est in optione actoris, vbi ꝓueniat reum, an corã iudice rei sitæ, an corã iudice domicilii, vt est gl. no. in c. dilecti, de foro compe. & in l. fi. C. vbi in rem act. ita pari rõne dicendũ est in ꝓputatione diætarum. Nec obst. quod dixi de tractione, qa ex quo sortit forũ rõne rei, satis põt dici inde trahi. Dom. Anto. nõ bñ firmat se, sed dicit vtranq; opi. sustentabilẽ. Ego aliter solitus sum dicere, reducendo ad ꝓcordiã ista iura, & ꝺãdo nouum intellectũ ad illud c. ex parte, de foro comp. Cõclude. n. sic, ponẽdo quasi tres regulas, seu ꝓclusiones. Prima sit ista,
4 † ꝙ in eo loco, c vbi quis põt ꝓueniri coram ordinario, siue rõne
c domicilii, siue rõne ꝺctus, siue delicti, &c. in eo loco põt ꝓueniri corã delegato Papæ. nec est curandum, quod trahat extra domicilii pluribus dictis, quia nullum grauamẽ per impetratio nẽ sibi infertur. Nã Papa est ordinarius cunctorum, 9. q. 3. c. cuncta per mundum. Sicut ergo poterat in loco ꝺctus, vel rei ꝓueniri coram ordinario; ita & corã delegato Papæ. Hæc ꝓclusio, pba
d tur per tex. no. in c. dilecti. d de foro comp. & hoc voluit Inno. ibi,
e si bñ ponderetur. Et p hoc reprobo vnã opi. mirabilẽ Vinc. e posita in c. fane, ꝺ. de fo. comp. vbi dicit, ꝙ ẽt rõne rei sitæ nõ põt quis trahi coram ordinario in loco, vbi res est, vltra duas ꝺictas a loco domicilii; & ita intellexit istum tex. vt pp hãc cãm cõpellatur ordinarius rõne rei sitæ delegare illã cãm in loco viciniori; & hanc opi. ẽt reprobo, & ibi vide. Rõ est, quia iura volunt indistincte, vt rõne rei sitæ quis possit ꝓueniri corã ordinario loci, & nullus tex. facit illam dist. Nec obst. c. nonnulli, §. eo. quia loquitur in alio casu. Secunda conclusio, ꝙ vbi impetratio fit extra locum rei sitæ, seu ꝺctus, vel delicti, computatio dẽt regulariter fieri a loco domicilii principalioris, & non a loco, vbi est res. Hoc probo duob. motiuis. Primo tex. in d. c. nonnulli, dicit, quod non debet trahi extra suam diœcesim, & ꝑondera illa uerba, extra suam diœcesim, nam ratione rei, vel ratione conractus, non potest dici illa sua diœcesis; licet ibi fortiat forum, sicut alibi dicit gl. te-
§ nenda menti, † qđ rõne ꝺctus, vel rei, vel delicti, quis non efficitur
f subditus f illius iudicis, licet ibi fortiatur forum. Ita no. glo. in cle. 1. de foro comp. sentit gl. in c. a nobis, ꝺ. de sent. excom. Secundo ꝓbat, qa ꝑdictum c. nonnulli, vbi est origo huius materiæ, in ista traditione ponderauit labores in itinerando, & sumptus quos oportet facere. Ista vero attenduntur habito respectu ad diœcesim, vbi persona residet, & vbi res est sita. Tertia, & vltima cõclu-
6 sio ẽ quasi limitatio ꝓcedẽtis ꝓclusionis, † ꝙ vbi qs hẽt plura domicilia, quorũ vnũ est pricipali; sed cũ nõ ita pricipali ꝓcurrit res litigiosa ꝙ ī domicilio nõ principaliori est sita res litigiosa; & tũc cõputatio dẽt fieri ab isto domicilio inferiori, pp ꝓcursum rei litigiosę, quia duo vincula, rumpunt vnum, vt in auth. itaq;. C. cõmunia de succ. & in c. j. de treu. & pace. Et hunc intellectum no-
g uum do ad illud c. ex parte, g̃ f'm quem nullum verbum ibi sꝛ fluit, nec fit impropriatio, vt faciunt ibi Doct. & vide plenius, &
7 hæc no. † In gl. fi. in fi. nunquid autem possit indifferenter inde
h appellationis h inhibere iudici a quo, ne procedat ante exitum appe. dicit hic Inno. ꝙ non, sed prius debet præmittere cognitionem, utrum appellatio sit recipiẽda, & si eam recipit, uelut eam ex probabili cã, poterit postea inhibere iudici a quo, ne procedat. Et pro hoc vide tex. in c. Romana, §. quod si obiiciatur, & app. li. 6. Quidam tñ, ut refert Cõpost. dixerunt, quod ille §. prodit cum appellatur ad Metropolitanum; quia cum ille non habeat iurisdictionem in subditos suffraganei, nisi ex causa appe non debet prius inhibere, g̃ recipiat appel. velut emissam ex probabili cã, ac etiã est opus, ꝙ inceperit cognoscere de ueritate causæ, quod uẽ uelle tex. in d. §. quid si obiiciatur. unde uẽ tex. uelle ꝙ prius Archiep's debet approbare cãm in appel. ab interlocutoria expressam, & incipere cognoscere, utrum illa sit mera; quo facto, licet adhuc non constet de ueritate causæ, potest inhibere iudici, a quo, ne ꝓcedat: secus uẽ f'm istos in delegato, putato a Papa, quia Papa cõmittendo appel. uẽ ipso facto suꝑdere iurisdictionem primi iudicis, ut in §. prꝫterea. alle. in gl. delegatus poterit illico sine aliqua cognitione inhibitoria mittere. Pro quo facit ca. audita, de rest. spol. Sed Compost. sequitur primum dictum, & ad caudita, respondet, quod non loquitur in iudicib. deputatis in cã appel. Hoc idem uẽ sequi Spe. in ti. de ap. in §. de officio, uer. sed quęritur, & vide ẽt per Inno. in d. §. prꝫterea. Do. Anto. dubitando tamen, fecit hic distinctionẽ, quod aut ex appellatio. uult mittere inhibitoriam super articulo, si post quo fuerit appellatum, uel illi connexo; & potest statim sine aqua cognitione, quia super illo statim fuit suspensa iurisdictio dicis a quo. Adducit no. in c. super eo, de appel. Aut vult inhibere, ne ꝓcedat super alio articulo, & non potest; nisi prius pratat causæ cognitionem. Et credo, quod hoc dixerit in mente suæ opi. quam posuit in d. c. super eo. Sed nec ibi, nec hic appobo. Nam uẽ aperte ꝺ c. non solum, de appel. li. 6. ubi patet, quod non illico per appellationem ab interlocutoria suspenditur iurisdictio iudicis a quo, etiam super illo articulo a quo fuit appetum, immo põt procedere ad ulteriora, & ualiditas processus dependet a futuro euentu, quia si appellatio pronunciabitur inus legitima, valebit processus, ut hic. Vñ iudex ad quem, potest inhibere, nisi prius receperit appellationem, uelut emsam ex probabili causa, modo ꝑdicto. Et quantum ad propos nostrũ, concluderem sic, quod aut Papa recepit appellationem certa scientia; & hoc constabat ex uerbis rescripti, & potedelegatus illi committere inhibitoriam, quia ex tali receptione statim fuit suspensa iurisdictio primi iudicis, ut in §. prætere. prælega. Aut Papa recipit appellationem simpliciter, eã tamen com-

ADDITIONES.

a Zac. Computatio diætarum. Tu adhære distinctioni ffilius. Idem Io. And. c. statutum. eo. li. 6. Rot. decis. 644. inc. communiter tenetur, in antiq. Cur. clem. 1. eo. ti. Bar. in l. 1. ff. si quis cau. Et an intelligatur secundum dispositionem legalem, an secundum consuetudinem regionis, no. gl. in c. statutum, supra c. 1. isto ti. Et quid si vna via sit longior altera? no. Host. & Io. And. olim, de excep. But. & Imo. supra cap. prox. Bar. in l. Imperator, ff. de app. de Imo. in l. continuus, §. cum ita, de verb. obli. & Ale. cons. 22. in fi. 1. colum. 1.

b In gl. sua. Illam sequitur Ro. in ti. de rescr. decis. 227. inc. communiter tenetur in antiquis. & Bal. in l. fi. in 31. col. ver. sed hic quæritur. C. de edic. diui Adtollen. & per istum in capitu. ex parte B. in vlt. colum. de fo. compet. & Dmi. hic, & in d. §. cum vero. Card. in clemen. 1. in 1. colum. de rescrip. Imo. supra c. prox. in princi. in 9. colum. & in c. 1. in fi. 5. col. infra eo. & ista est communis opin. contra glo. hic, Gul. in d. clemen. 1. de rescrip. Io. de Lign. But. & Imo. hic.

c Seb. Sap. Quod in eo loco. Ista conclusio non videtur posse procedere, quia reus tempore commissionis delegati, reperiatur in illis locis; quia illud, quod dicitur, quod in loco rei sitæ quis potest conueniri, licet ibi non habeat domicilium, procedit si reperiatur, alias non, vt not. Paul. de Castro in l. fina. C. vbi in rem act. & in l. 2. §. legatis. ff. de iud.

d Dilecti. Hoc sentit ibi do. meus, & etiam Mod. ibi, & hic.

e Vinc. Vide plene per d. Felin. in ca. nonnulli, in princ. in uersi. omissis notabilibus. supra eo. post do. meum ibi referentem Pet. de Ancha. ibi, & in capitcum te, de off. dele. & in ca. finem, in 4. nota. de do. & contuma. & in capcum causa, de test. per tex. in l. cum post. C. de app. & per id, quod voluit Bar. in l. mediterraneæ. C. de anno. & trib. li. 10. & Maria. in d. c. fane, & ibi dicit meum, & in pract. sequere dictum Vinc. & Pet. de Anch. quod innittitur summæ æquitati.

f Subditus. Adde istum post gl. 2. in capi. super. de sen. exc. & in capi. 1. de foro com. & ad fi. et in c. . de appel. in c. pe. de foro com. in prin. et c. dilecti, & arb. et per Doct. in c. Romana, de sen. exc. in 6. Bal. in l. si omnes, §. si uero. Imparitor, C. de epi. et cle. et Io. de Imo. in c. fi. de foro comp. sentit gl. in c. a nobis, il 1. de sent. excom.

g Ex parte. Vide ibi istum in 5. colum. vbi ponit istas duas fallen. et quintur ibi communiter Modern. et sequitur etiam dominus meus hic, dicens istum intellectum Domi. Abba. fuisse Ioan. de Fantuc. in d. capitu. cum uero.

h Iudex. Appellationis. Vide Bald. in additio. Specu. in titu. de app. uer. seu appellationem ab interlocutoria, et Rot. in no. conclu. 412. incipien. trem appelletur hodie, de appel. 58. et in titu. de app. deci. 99. incipien. facta fide. in antiquis. 6. Quod limi. quatuor modis, de quibus hic per Modern. et in §. sed si obiiciatur, hic alleg. et de mate. per Ange. C. de tempo. appel. in per hanc.

commisit expresso grauamine; & tunc uidetur idem dicẽdum. Nã sic cõmittendo vr approbasse grauamen: & sic nõ est opus, ꝙ delegatus præmittat cognitionẽ super probabilitate cãæ; sed solum super veritate. Et hanc opi. sentit Abb. in d. §. qđ si obiicitur. & sentit Io. And. idem vr dicendum in appellatione a diffinitiua, siue cã exprimatur, siue non; quia Papa eam committendo vr appellationem recepisse, qđ ẽt sentit Io. And. in d. §. qđ si. Sed si
a appellationem ab interlocutoria Papa commisit a non expresso grauamine nec ex certa scia; tunc ꝑt procedere opinio Inno. & Compost. hic. Si vero loquimur in iudice appellationis inferiorea Papa, seruata d. §. ꝙ si obijciatur, cum seq. Hodie tamen, cum Papa cõmittit alicui ex auditorib. cãm appellationis in Romana curia, solet ẽt cõmittere cãm principalẽ; & incontinẽti solet auditor mittere inhibitoriã iudici a quo. De quo vide plene per dominos de Rota decis. 11. aliàs 10. cum duab. seq. &c. Abb.

ADDITIO.

a Seb. Sap. Papa committit. Limi. ut non procedat in commis. appe. ab interlocutoria habente vim diffinitiuæ; quia de tali scia idem iudicamus, quod de diffinitiua; & sic de eius appellatione vide per Bal. in l. minorib. C. de his, qui. ut indig. cum alle. per Fel. in rub. inf. de re iud. Item lita, ut non procedat in cõmissione appe. ab interlocutoria continente præiudicium irreparabile, ut puta de torquendo, prout no. in simili Bal. in rub. C. com. vel epi. in 2. col. nec est bona consequentia. interlocutoria continet præiudicium irreparabile, ergo habet vim diffinitiuæ, ut per Are. in cons. 20. in quæstione.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus potest iterum excommunicari.*
2 *Impetrans in eadem ecclesia beneficium; uno recepto alter excluditur.*
3 *Quod tempus attenditur in rescriptis, an tempus datæ, an tempus præsentationis?*
4 *Rescripta quando mutuò se impediunt, recurrendum est ad Principem, qui concessit.*
5 *Negligentia non præsentantis literas ad beneficia, quando incipit currere, siue habeatur coimpetrator, siue non. & nu. 7.*
6 *Rescripta ad lites sunt stricte interpretanda, quam ad beneficia.*
8 *Terminus si assignatur ad acceptandum beneficium, an posti terminum possit acceptari.*

CAP. XXX.

Capitulum sanctæ. Si plures impetrant in eadem ecclesia statur date, vt primus impetrãs præferatur, & solus admittatur. Ira cõiter summant Doct. Et procedit istud summarium f'm opinionẽ cõem, quæ hodie inualuit pp noua iura. Sed f'm aliam lecturam, quæ cõiter reprobatur, quæ certe cũ modica suppletione pt sustentari, summo sic. In pluribus rescriptis impetratis in eadem ecclesia super consimili beneficio, statur præsentationi, & non datæ; si prior in data fuit negligens in prosequẽdo ius suum. h. d. Et iste intellectus probatur in c. tibi, qui. inf. eo. li. 6. & in c. si clericus, de præb. eo. li. Diuiditur. Nam in prima ponitur facti narratio perplexitatem cõquerentis continens. In secũda diffinitionis commissio, illam tollens. Secunda ibi, [Quocirca] Casus ffalis. Callimachus clericus impetrauit ffras mandatorias ꝺ capitulum Sãctæ Crucis Cameracen. super obtinendo beneficio in eorum ecclesia, & demum præceptorias obtinuit. B. clericus ꝺ eosdem super consimili beneficio in eadem sibi ecclesia conferendo, ad Archid. Tornac. & eius collegas ffras executorias impetrauit, g monuerunt cap. S. Crucis, vt dictũ B. reciperent in canonicum, & in fratrẽ, a quib. iudicib. Cap. appellauit. Sed iudices, non obstante appel. tulerunt snias suspensionis in eosdẽ. Postmodũ d. Callimachus executorias ffras super executione mãdati pro ipso facto ad alios iudices impetrauit, q tulerunt snias suspẽsionis & excõcationis in eosdẽ. cap. S. Cru. factũ istud signauit dño Papæ: mandat Papa Epo & Arch. Legion. vt ille in canonicum recipiat, & beneficium assignet eidẽ, g prius mãdatũ Apostolicũ ꝑdicto capitulo reportauit, relaxantes snias ꝑdictas; alteri silentiũ imponẽ do. B. No. 1. ibi. [Capitulũ.] a de signato huius verbi. Ponit. n. hic pro collectione, seu pro collegio ipsorũ canonicorũ, hẽt tñ hoc verbum multas signiat. de quib. dat versus. Distinguit, minuit, locat, & collectio ferũ. Nã qnq; ponit, ut distinguat vnã materiã ab alia, & sic dñr capitula huius cõpilationis. Nã qlibet decretalis ꝑ se dr ca. Ad hoc c. inter alia, & cap. qđ in dubijs, ꝺ. de sen. exc. & sic intellige primũ modũ in versu ꝓtentũ. Qnq; stat diminuit. Nã ꝑt dici capitulũ, quasi paruũ caput, & sic intellige f'm modũ. Qnq; stat p loco capitulari, videlicet, ubi canonici ꝓgreganꝰ, vt in c. in cautis, de elec. Qnq; ponit pro collectione, seu ipso collegio, ut hic, & sic declara ꝑmissum verbũ. Scdo no. ibi, [Mõstra
a uit,] iuncto prin. ꝙ istud verbum, capm, positum a in sing. numero, ꝑt iungi cũ verbo sing. numeri, ut patet ibi, capitulum monstrauit. Qnq; ꝺiungit cum verbo pluralis numeri, ut puta, capitulum significauerunt, ut patet in c. significauerunt. ꝺ. de exce. & in c. in cautis. inf. de elec. Et dicit Io. And. & bene, ꝙ vtroq; modo possumus vti. Nam si hr respectus ad uocem, possumus vti verbo singulari, ut hic. Si aũt ad interclusã in hoc nomine, possumus vti uerbo plurali. Et iõ dic, ꝙ nomen collectiuũ, seu hns pluralẽ significationẽ ꝑt iungi cum verbo pluralis numeri, & cum verbo singulari. Dicit tamen hic Io. Cal. ꝙ si hoc nomen, capitulum, iungitur cum verbis sonantib. actum, seu exercitium ipsius actus, debemus vti verbo plurali, puta capitulũ dederunt voces, vel capitulum appellauerunt. Sed si iungitur cum verbo sonãte in ius, debemus vti verbo singulari ut puta, capitulum hẽt iurisdictionem, vel hẽt ius eligendi, uel quid simile. Et est ratio f'm eum; quia actus sunt singulorum. ius vero est penes ipsum corpus collegii; & hoc fuit de mẽte Inn. in c. irrefragabili, de of. ord. & in c. fi. de iure pa. Et hoc dictum placet habito respectu ad cõgruitatem sensus; sed quoad cõgruitatẽ latinitatis, tene indistincte primũ dictũ, & pro hoc facit iste tex. nã hoc verbũ monstrauit, sonat factum, & nihilominus est singularis numeri. No. 3. ꝙ f'm ista tempora, cum Papa scribebat pro aliquo beneficiando,

ADDITIO.

a Capitulum. Adde, quòd capitulum, conuentus, cętus, & concilium sunt synonima, per istum in c. edoceri. sup. eod & in cap. Ofius, & in cap. cum terra, & in cap. sacrosancta, in 2. colum. de elect. & in cap. 1. de offi. or. bo. text. in cap. 1. 15. distinct. & per istum in cap. nobis, de iure patro. Quod intelligẽ in larga significatione, quia proprie capitulum dicitur canonicorum secularium. Item capitulum venit appellatione ecclesiæ, in Spec. de instrum. edi. §. nunc vero aliqua, ver. item circa legitimos. Et quòd capitulum proprie dicatur ecclesiæ sęcularis, vide de præben. cap. significatum. Quandoque tamen ponitur pro collegio, quandoque pro arti. vt no. Pau. in clem. 1. de reb. eccle. non alien. Quandoque pro conuentu, inter quæ tamen est differentia, vt no. Ioan. And. in cap. quia sæpe, in princip. de elect. lib. 6. Et capitulum dicitur, vbi est maior pars, de elect. cap. cum inter canonicos, de præben. cap. ex parte. & vide istum in cap. 1. in fi. de testibus, & vide textum in cap. innotuit, de elect. & ibi istum in 1. no. & Imo. hic, & facit c. quamuis, de off. ord. in 6. tex. in c. 2. 58. distin. & ibi doc. & per eundem in cap. quoniam, in uersi. episcoporum conuentus. 18. distin. in 1. no & per But. in cap. cum ecclesia, de cau. pos. & propri. per Franc. Patauinum in tracta. de potestate capit. Sede vacante, fol. 5. uersic. præmitto quinto. ubi multa possit de materia cap. quomodo constituantur, & citentur talia corpora mystica; & vide aliquid per Card. in clem. 2. in 14. quæstio. de res. ri. ubi de hoc nomine, collegium, & conuentus.

2 achar. Adde Specu. in tit. de instru. edi. §. nunc uero aliqua, uersicu. circa legitimatos.

Ant. Fran. Circa hoc, quod hic dicitur de cap. conuentu. & collegio, adde primo, quæ de multiplici significatu huius dictionis, capitulum, possuit Ioan. And. in cap. capitulum Sanctæ Crucis, de rescri. & an appellatione capituli veniat caput ipsius, vide glo. in clem. ut hi, qui. de æta. & quali. & vide no. in cap. post electionem. de concess. præben. & in c. eatẽ, de reser. & in c. requisiti, de test. & vide d. Cardin. in clem. professores, de reg. ubi cõcluditur, quòd non, tamen in contrarium videtur tex. in l. familiæ. ff. de ver. sign. ubi appellatione familiæ venit domus, & tex. in l. 2. in princ. ff. de his, qui no. infa. ubi appellatione exercitus, comprehenditur dux, & Imperator illius, & s in l. 1. §. sed & si præses, ff. quando appel. sit. ubi appellatione decurionum uenit præses eorum, & in cap. fin. de Simo. ubi appellatione monachorum venit Abb. tamen pro concordia uide dom. Cardin. in clemen. ut hi, qui. de æta. & qual. & an relictum capitulo, videatur esse relictum ecclesiæ, uide gl. & doct. in cap. requisiti, de testam. & Barto. in l. ciuibus, ff. de reb. dob. & vide no. per doct. in cap. si diligenti, de foro competen. & adde, quòd capitulum dicitur, vbi est totum, uel maior pars, ut in cap. 1. de his, quæ fiunt a maio. par. cap. & in l. 2. ff. ad mun. & in capit. cum inter canonicos, de elect. & tene menti, quòd capitulum de iure, nisi habeat ex speciali priuilegio, non habet aliquam iurisdictionem. no. Innoc. in cap. quęsuit, de his, quæ fiunt a ma. par. ca. & adde, quod capitulum dicitur esse vnum corpus; & propterea non debet diuerso iure censeri, c. cum in tua, de decı. c. cognouimus. 12. q. 2. & quot homines faciant collegium, vide Bart. in rub. de colle. illi. & glo. in c. gratum, de postul. præla. & in l. Nerat. ff. de verb. sig. & no. doc. in c. fi. de præsum. & vide gl. in cap. 1. 10. q. 1. quæ dicit, quod duo, uel tres faciunt collegium, quod etiam no. glo. in c. 1. de elect. & adde, quod tria sunt signa collegij, commune sigillum, ut in c. significauit, de appel. Communis tractatus, ut in c. 3. loco, de proba Communis arca, ut in li. ff. quod cuiusque uni. no. & habetur per Inn. in c. postulasti, de iu. pa. & in c. nobis, eo. tit. & vide gl. in c. statutum, de elec. lib. 6. per Hostien. in sum. de excess. præla. in §. 1. in vers. quando scientia, & in §. suborta. Et quæ dicatur ecclesia collegiata; no. doc. Moder. in clem. statutũ, de elect. & vide Io. And. i c. nobis, de iure pa. & Host. in c. dilecta, de excess. præla. Et tene menti, q̃ de substantia, & esse collegij non est, ꝙ habeat caput siue rectorem, dictum est sing. Imo. in c. cum non ignores, de præbẽ. Et illud refert, & sequitur D. Card. in c. cum omnes, de consti. & no Inn. in c. 2. de no uo pe. nunc. & Paul. de Eleaz. in clem. 1. de æta. & qual. & Bar. in l. fi. ff. quod cuiusque uni. no. et no. gl. in l. de testamento, in §. inuitus, de ver. sign. et gl. in c. gratum. de postu. præla. et alia gl. in c. bonæ, il 2. de elec. ubi concluditur, q̃ fic Tene tamen menti, q̃ si collegium deuenit ad vnum, et desijt spes reparationis, deficit potestas collegij. Et propterea no. dicebat Cy. in l. non ambigitur. ff. de leg. et ibi etiam Bal. q̃ hodie senator urbis Romę, non habet potestatem senatus; quia non est spes reparationis, et an in eodem corpore ecclesię possint esse duo collegia diuersa, vide gl. in cle. 1. de ele. in ver. monasteriis, et quid sit conuentus, et quę sit eius etymologia, ac unde dicatur, vide glo. in c. 1. et fi. 50. dist. et tene menti, ꝙ largo modo quęlibet congregatio potest dici conuentus, c. Diaconus. 93. dist. c. ecclesię. 97. dist. c. 1. 12. q. 2. et c. quicunque suffragio. 1. q. 2. Et quot modis sumatur hoc nomen, conuentus, vide glo. in c. nos in quemquam. 2. q. 1. Aliquando enim denotat populum, ut in c. post sessio. 17. q. 1. in c. nota. 63. dist. Aliquando dicimus conuentum, idest ecclesiam, ut in c. mulier, de confec. dist. 4. et in c. dilecta, de maio. et obed. Et vtrũ appellatione ecclesię conuentualis, veniat ecclesia secularis collegiata, de quo habetur in c. contingit, de transac. et in c. nisi, de præben. c. cum ecclesia Sutrina, de cau. pos. et proprie. et per Host. et Io. And. in c. nobis, et in c. postulasti, de iure patrona. in quibus omnibus locis concluditur, quod proprie loquendo, Conuentus dicitur cougregatio ecclesię regularis, Capitulum uero ecclesię secularis; licet iura quandoque promiscue utantur istis terminis, de quo vide per Innocen. in cap. primo, de electio. et per dominum Ant. in cap. inter cętera, de offic. ordin. et in cap. innotuit, de electio. uide no. in clemen. et si principalis, de reseri. et qui dicantur esse priores conuentuales, et de eorum offic. et potestate, vide glo. in clemen ne in agro, in §. cęterum, de sta. mona.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a do. q̃n̄ q; dabat tres literas [a] succeſſiue, vt monitorias, p̃ceptorias, & executorias, vt hic fecit in perſonā Cullimachi. Q̃ri, que dabat a principio ſolum executorias, i. ſcribebat deputando vnum executorē̄ pro executione gratiæ; & ſic facit in perſonam iſtius ß. & hodie curia indifferenter dat executorias. No. 4. q. ſnīa ſuſpenſionis, & excōicat. pōt ferri in capitulum; & hoc inſpecta ſimplicita
b tate iuris antiqui, [b] hodie vero dic, vt no. in c. Romana. in §. vniuerſitatem, de ſent. excom. li. 6. Itē no. q. ſuſpenſus pōt iterū ſuſpendi, &
c excōicari. & quid operet ſcīa ſuſpenſio, [c] no. in c. ita quorundā,
a de iudæ. † Itē no. q. ſi plures impetrant in ea. eccleſia, vno recepto, alter debet excludi; quia non eſt de intentione Papæ grauare eccleſiam de plurib. niſi exprimat, concordat c. duob. ī. eo. lib. 6. de quo plenius in c. mandatum, ī. eo. No. ultimo, q. ēt ſnīa excōicationis, & ſuſpenſionis debet relaxari, ſm formam eccleſiæ, & ſic forma eſt ſeruanda in relaxatione ſuſpēſionis. Hoc intellige, vt hī in c. venerabili, de ſen. exc. & per Inn. in c. cum bonę, de æta.
d & qua. & p gl. in cle. 1. de dec. [d] in ver. donec. † Opp. ī. tex. in eo, q.
3 Papa mādat recipi eū, qui prius mandatū portauit, & aliū ex iudi. Nā ſm hoc vī Papa velle, q. ſtet p̃ſentationi; & nō d
e [e] ex parte, ī. de off. dele. & c. cæterū. ſ. eod. Sol. gl. ma
hoc ꝺriū, & in effectu ponit tres ſol. Prima ſol. q. ꝺrī
qñ primæ lr̄æ erant præſentatæ, tunc. n. non valent ſc
ſtarenus p̃ſentationi, vt hic, & in c. vt debitus, ī. de ap
hodie reprobat ibi p c. tibi, q. pal. vbi patet, q. licet ſcd
prius recipiat. q̄ primus impetrator, p̃benda tū vacans
negligentia primi; & in hoc ſunt uarię opi. Quidam dixerunt, q.
6 per lapſum anni, per c. plerunq;. ſ. eo. Qđ non placet Io. And. † ga illud c. log̃ in literis ad lites, ideo non dēt extēdi ad beneficia, cū non ſint ita amare interp̃tāda, ar. in c. olim. de uer. ſig. & in l. penſi. de poſt. prin. Et no. hoc uerbum, ex quo habes ſp notare, q. re-
g ſcripta ad lites ſunt ſtrictius interp̃tāda, q̄ reſcripta ad beneficia eccleſiaſtica; & hoc eſt ualde no. p id, quod hī in c. ḡuis. de preb. li. 6. ubi ꝺr̄, q. reſcripta ad beneficia ſtricte interpretāda ſunt. Alii dixerunt, ut Hoſt. q. ſi primus eſt negligens per annum, & poſt annum bñficium uacās ꝓfert alteri. non poteſt primus facere re uocari illā collationem; ſecus ſi poſt lapſum anni re integra primus petit præbendam ſibi ꝓferri; vnde tunc p̃fertur ſcdo, & cui libet alii negligentia annali non obſtante. Io. An. dicit hoc eſſe ar

bitrarium, q̄ primus dicatur negligens, & idem tenuit gl. in
c. ſi clericus, de præb. li. 6. & in cle. vnica, de ꝓceſſ. p̃bin gl. pe. L.
Abb. recitat in c. tibi, q., de reſcr. li. 6. conſuluiſſe in hoc Io. An.
ſibi rñdiſſe, q. ſi primus impetrans habuit canonicatum a Pa
vel fuit receptus in canonicū authoritate Papę; tunc non cō
citur negligentia ſua in aſſecutione p̃bendæ per actum citra co
lationem, quaſi dicat, q. donec p̃bēda ꝓferatur alteri, potent
ille petere negligentia priori non obſtante, ſecus ſi data negli
h tia [h] fuit collata alteri; quaſi per collationē, p̃miſſa negligētia no
laſſillud ius affectiu ū ad præbendam, quod habebat primus e
ceptione in canonicum. Et hoc membrum ſic declaratum, vī
bari in d. c. ſi clericus, in ſecunda parte. Aut primus impetrās n
dum fuerat adeptus canonicatū, & tunc per actum ꝺrium ꝓc
tationis conuinci pōt eius negligentia. Quaſi dicat, q. ſi prim
fuit negligens in præſentando ſuas literas, & ſecundus prius p
tuit, debet ſecundus eſſe potior in aſſecutione præbendæ. H
vī probari ſm vnum modum intelligendi in d. cā. tibi qui, in p
mo caſu, ſūcto fine, & vī ſatis probabilis intellectus. Et q̄ L.
& do. Ant. aliqua dicant, in idem recidunt in effectu cum ſta
ma opi. Io. And. niſi quia do. Ant. poſuit caſum indubitabile,
Apoſtolicus, & capitularis ſimul concurrunt. Nam negligē
impetratoris Apoſtolici, non conuincitur p capitularem. I. p
receptum authoritate capituli, niſi p ſolā collationē. Pro hoc
hi, q., & c. ſi lericus, de p̃b. li. 6. facit ēt ad mām ſm Lap. cap. ſi
abſenti, eo. ti. & li. Vbi tex. not. vult, q. is, cui facta fuit collatio b
neficii, non quinci ſd negligentia irreuocabiliter, niſi per co
tionē alteri factam, vt ibi. Sed p iſta vī, q. opi. Ioan. And. hic, &
dictis iuris remanent ſublata, vt nō ſit recurrendū ad arbitr
ſuperioris. Ego dico ſaluando illam gl. q. licet prædictis modis
uincatur negligētia, tū in mō deprahendendi negligentiā eſt a
bitraria. Nā iudex habebit arbitrari, vtrū fuerit negligēs in no
ſentando, vel nō petēdo. Forte. n. all. iſte cām legitimā dilation
& in hoc ſucceditur arbitrium iudicis, & ſic ſaluo illas glo. Ite
dubito circa primum membrum, cum dicit Ioan. An. quod v
p̃ceſſit coll tio canonicatus, nō quinciī p̃tens de negligen
ſua, citra a um collatio is. Nā illud c. tibi, qui. pōt intelligi, q.
per actum citeriorē pōt quinci. Nam in prin. log̃, q̄ primus, &
ſcds fuerunt recepti, & p̃benda vacat de præſenti, & dī ibi, q.
bēt primo ip̃ranti, licet ſecundo recepto, niſi negligētia poſ
ſibi ꝑputari V de tex. no refert ſe ad negligentiā commiſſam
actu in caſ rēſentationis, ſed log̃ gñaliter. Ergo vī, q. ſi vacan
rit p̃benda, & primus impetrans, licet receptus, fuerit negligens
diu in petēdo, q. ds ip̃etrans diligens, dēt p̃ferri. Nec ob. d. c. ſi
bi abſenti, q. a il neficium fuerat collatū, merito nō excludē
niſi p collatio teri factā, q. nō eſt dare actū citra collationē
potentiorē p o. Sed in caſu nō prædicta non fuerat collata
primo, ſed ſol canonicatus. merito, ex quo vterq; eſt canonicus
receptus, dēt negligētia in petendo obeſſe primo. Et quanto tp
requirat iſta negligētia, dico arbitrariū, q. ta tex. ibi nō determinat
& in hoc caſu ſaluo ēt opi. illam Io. An. prædicta, p. cedūt, vbi pr
7 mus ip̃etrans hēt aliū coīpetratorem. Sed dubiū eſt mihi, † q. i
non hēat alium coīmpetratorē, nunqd p negligentiā excludā
gra ſibi ꝓceſſa? Et. p introductione ad mām ſcias, q. vario mō g
p̃ſequit ius ex ip̃etratione gr̄æ. Nam p collationem ꝓſequit ius in
beneficio, ita q. pōt dicere beneficium eſſe ſuū, ēt ante adeptam
poſſeſ. vt in c. ſi tibi abſenti, præall. & in c. ſi. de ꝓceſ. præb. li. 6. & in
c. pe. de præb. eo. li. Si vero qs eſt receptus in canonicū ſub expe
ctatione p̃bendę, tunc ius nō ꝓſequ in p̃bendā, ſed ad p̃bendam, vnde hēt ius ad rem, & non in re, vt in d. c. pe. & vlt. Si vero
quis non eſt receptus in canonicum, ſed ſolum habet gratiam
ſuper

ADDITIONES.

a Tres literas. Vide in c. ex inſinuatione, infra eo.
b Seb. Sap. Iuris antiqui. Vide de hac materia late Felin. in c. dilecto, in 3. col. in fra de exce. ubi plene examinat quædam, quæ refert Imo. hic.
c Zac. Secunda ſuſpen. Vide per Bak. in ſua Marg. in ner. ſuſpenſis, verſic. 8. Imo in c. cum inter, in gl. ſua, in ver. licitum, de conſue. & in c. ſicut, in uer. ſuſpen datis, de coha. cle. & mul.
d De deci. Adde iſtum in c. 1. de iu. in 3. col. & in c. ad aures, de ſimo. & in c. 2. de ſortile. per illum tex. quem ad hoc ponderauit pro illa gl.
e Datæ, & non præſentationi. Et ſic no. quod literæ priores in data, regulariter præualent per iſtum tex. ſecundum communem intell. Ad idem c. ſi duobus, & c. tibi, qui. de reſc. li. 6. & c. cum cui, de præb. e. li. etiam ſi ſecundus impetrans, prius præſentet; & prius recipiatur in canonicum, quam primus, ſtatim nihilominus prima vacans debetur poſt impetranti, per d. c. tibi qui. & in ea eum cui. præal. Fallit hoc in aliquibus caſib. hic nota. per Mod. & vide de materia in c. mandatum, infra eo.
Zac. Adde Fel. in c. 1. poſt iſtum, ſupra eo. ti. Inn. in c. innotuit. de eo, qui fort. ſuſc. Bar. in l. non videtur, la. 1. de iud Bal. in l. ſi qui ex conſenſu. col. 2. C. de epi. aud. & in l. geſta, col. ſi. ver. quæro nunquid pro actis, C. de re. iur. Roconſ. 78. inc. ſuſpectis ſupra conſultis.
f Verbum, prius. Vide gl. in d. c. duobus. in ver. ſi tamen appareat. & gl. ſi. in d. c. eum cui. & vide Doc. in c. eam te, ſupra eo. & Mod. hic.
g Strictius interpretanda. Vide Mod. in c. cauſam quæ. ſupra eo. & Io. And. hic, quem referunt hic Mod. dicentes, q. inſpecta interpretatione, & expiratione videntur talia reſcripta ad lites, & ad beneficia habere ſe vt excedentia, & ceſſa, ſecundum ſubiectam materiam.
h Negligentia. Adde vt per Ol. conſi. 175. & conſ. 193. & conſ. 243.

ſup beneficio ſibi ꝓferēdo, & tunc ſolū hēt implorādi officium
executoris, vt ꝓuideat, vel faciat ſibi ꝓuidere. Et de hoc vide bo.
gl. in c. veniens, de renun. facit, qđ no. gl. ī. c. proxi. & qđ ibi dicā.
His p̃miſſis ꝓclude tres caſus. Primus, q̄ collatione facta, qs ne-
gligit petere poſſeſſionē, & tunc credo, q. ex iſta negligentia nō
a pdit ius, [a] quod hēbat; licet poſſit per ſuperiorē priuari, arg. 18. q.
2. c. ſi qs Abbas, & qđ no. gl. in c. ea, q. de of. arch. Et hoc verū, niſi
alius bona fide, & cū ti. putatiuo poſſederit ſpatio deceñ ann. Nā
tunc p̃ſcribit ꝺ eī, licet beneficiū non acq̃rat p̃ſcribenti. Ad hoc
b adduco vnā bonā gl. q̄ alibi non eſt, in c. ꝓpingit, [b] de do. & ꝓtu.
quā mām diſcute latius, vt ibi dico. Secundus caſus, q̄ papa mā
dat prouideri alicui de beneficio vacante. Et tunc puto, q. ſi ille
eſt negligens, poterit ordinarius alteri ꝓferre, & p collationem
alteri facta extinguit gra iſtius. Ad hoc c. ſi clericus, ꝑall. Idē puto
in tertio caſu, q̄ authoritate Papæ, quis eſt receptus in canoni-
cū, & negligit petere p̃bendam vacantem. Nā pp negligentiam
8 valet collatio alteri facta, vt in d. c. ſi clericus. † Quid aūt dicendū
hodie, cum papa aſſignat terminū menſis ad acceptādum, nun-
quid poſt lapſum menſis poſſit beneficium acceptari, vide bo.
gl. in clem. vnica, de ꝓceſ. p̃b. in gl. intra menſem, & hoc bene no
tabis. In gl. ſi. glo. collige tres ſol. Prima q. appellatio hic non fuit
legitima: nam ex quo primum non receperāt, nō poterāt ſe de-
fendere ꝺ ſm. Secunda ſol. q. reſpectu ſniarum latarum poſt ap-
pellationē, abſolutio fit ad cautelā, quaſi nō erat neceſſaria. Hāc
ſol. gl. improbat, q. a nunquam papa mandat aliquem abſolui ad
cautelā, niſi hoc exprimat, & tene menti hoc dictum glo. Tertia
ſolu. q. iſta relaxatio ſniarum, referēt ad ſnias latas in fauorē Calli
machi, ꝺ quem non pro ceſſit appellatio, & hoc ēt voluit gl. ꝓce-
dens, & hoc tenendo ſilent ꝺria. Sed ꝺ hoc opp. Nam ex quo ca
pitulum impugnabat primum impetrantem: ergo non poterat
ſe defendere ꝺ ſm ex p̃ſona primi, vt in reg. ex eo. de reg. iu. li. 6.
& in c. cum olim, de cēſi. Sol. dicit Inn. q. tenendo appellationē
valuiſſe, poſſumus rñdere, q. iſti non fundabāt ſe ſup iure primi,
ſed ſup receptione ſecundi. Vel clarius ſm Cōpoſt. ſi obtinuiſ-
ſent iſti ꝺ primum, non poterant ſe defendere ꝺ ſm; ſed ex quo
ꝓtentio vigebat cum primo, & dubius eſt litis euentus, poterāt
interim ſe defendere ꝺ ſm, ne ſi poſtea ſuccumberēt cū primo,
c compellerentur vtrunque recipere, & tene menti hanc ſolutio
d nem, quia multum limitat illam reg. [c] ex eo. [d] Abbas.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Non perdit ius. Vide late per Fel. in c. 1. de treu. & pa. vbi plura accumulat, an propter negligentiam, poſſit prælatus deponi a beneficio. Et q. nō debeat priuari facit gl. in c. ſi. de iure patr. & in cle. 2. in ver. ſuſpenſus, de vi. & ho. cle. cum all. per Fel. in c. 2. 3. eo. Sed q. debeat priuari, facit q. ex ſpatio decem ann. quis vī habere beneficium pro derelicto, vt per gl. & Doc. in c. cum veniſſent, de reſti. ſpo. ergo debet priuari, & hoc ſentit d. Abb. in c. contingit, de dolo & contu. vbi dicit, q. tunc perdit beneficium ex pacto ſuo.
b Contingit. Vide eum ibi, in 5. col.
c Regulam. Limitatur octo modis, de quibus hic per do. Fel. in 16. col. in ver. reg. & vide Bar. in l. poſt legatum, ff. de his, qui. vt indi. & Butr. in c. cum olim, de cenſi. gl. & Io. And. in reg. ex eo. & Rot. de teſti. dec. 62. in antiq. & Ægidium dec. Rot. 753. alias 55. quæ incipi', ſi facta.
d Seb. Sap. Ex eo. Vide ad hanc reg. Fel. in c. examinata, col. 2. ver. & nota infra de iudi. & latius hic per eundem.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans dēt in reſcripto facere mentionem de penſione annua, quā hēt, et de literis alias obtentis; licet eis literis impetrās renunciauerit, & nu. 4.*
2 *Appellatione beneficij non venit annua penſio.*
Annua penſio temporale quid eſt, non autem ſpirituale.
3 *Renunciatio beneficij, non valet ſine licentia ſuperioris, ſed literis ad beneficia poteſt ad libitum renunciari, & nu. 7.*
5 *Subreptio in beneficialibus vitiat gratiam, & literas impetratas ad beneficia ipſo iure, nu. 8.*
Subreptio quando vitiat ipſo facto, etiam quòd non ſit oppoſita, tamen vitiatur proceſſus ſuper reſcripto nullo factus.
6 *Simonia vtrum inducatur, ſi aliquis renunciat literis ad beneficia, & recipit annuam penſionem?*
9 *Omnis exceptio, quæ poteſt opponi poſt litem conteſt. poteſt opponi in cauſa appellationis.*
Exceptio non oppoſita per ignorantiam, poteſt iterum opponi.
Appellatio reſtituit quem in terminis, in quibus erat poſt litem conteſt. in primo iudicio.
10 *Proceſſus factus ſuper literis ſubreptitijs, an, & quando valeat.*
11 *Iudex poteſt ex officio ſuo annullare proceſſum factum ſuper literis ſubreptitijs, etiam quod non ſit ſubreptio oppoſita.*
Beneficium impetratum ſubreptitie, non tenetur ſine peccato.
12 *Sniæ in beneficialibus ſubreptitijs, nunquam tranſit in rem iudicatam reſpectu illius, pro quo lata fuit, ſeus reſpectu illius, contra quem eſt lata.*
13 *Canonicus per ſubreptionem receptus ab aliis canonicis, qui credebant ſubreptionem non obſtare, tamen poterit ab ipſis expelli.*
Subreptio vitiat gratiam, & quicquid conceditur propter illam gratiam.
14 *Subreptio vitiat omnia priuilegia, & beneficia Principum.*
Subreptio ignoranter, & ſimpliciter commiſſa, vitiat literas.
Ratio quare ſubreptio magis vitiat literas ad gratias, quam ad lites.
15 *Subreptionis exceptio, quando debeat opponi.*

CAP. XXXI.

1 **Ad audientiam.** †Si habens literas Papę ad beneficium, eis propter annuam pensionem renunciat, non valent literæ beneficiales, per eum hoc tacito impetrate. h. d. In prima ponitur facti narratio. In ſecunda prouiſio, ibi, [Fraternitati.] Caſus lit. Quidam impetrant literas a ſede Apoſtolica, vt prouideatur eis in eccleſiis dioecesano ſubiectis. tādem recipiunt annuas penſiones, ſeu alia beneficia, & renunciant beneficio literarū. Poſtea vero impetrant alias literas ſuper ſua prouiſione, non facientes mentionē de aliis, vel pē ſione, vel renunciatione. Significatum fuit hoc dño papæ: mandat Papa Archiepo Biturice. qualiter illos, qui poſt literas taliter venditas, alias impetrarunt, non facientes de alijs mentionē, antę impetrarent, decernat carere omni commodo literarū; nec permittat eccleſias per tales literas vaxari reuocando in irritum quicquid illarum authoritate inuenitur eſſe factum. B. † No. 1. q. annua penſio, [a] quæ ſuper redditibus eccleſiarum plerunq; alicui con-

ADDITIO.

Annua penſio. Adde Do. in d. cap. quamuis, licet do. meus hic teneat contrarium per aliqua motiua, quib. Moderni optime rñdent. Et an annua penſio computetur inter immobilia, ſeu annuos redditus, vide bo. tex. in cle. exiui, in ver. item q̄ redditus annuos, de verb. ſig. & uide Bal. in l. hac edictali, in §. his illud, in 1. col. in ver. ibi, annorū. C. de ſec. nup. q. annui redditus inter immobilia computantur, q̄ ſint perpetui, vel ad lōgum tp̃s, alias ſecus. Primū probatur de elec. c. querelam. ſecundum probatur in l. ſi. ff. quo. lega. & no. p Cy. in l. ſi certis annis, C. de pac. Bar. in l. mouentium, ff. de ver. ſigni. Rom. in l. ſi conſtante, ff. ſolu. matr. Bal. in c. 3. ſ. t. de contro. feu. & Fede. de Sen. conſ. 12. inci. fratres prędicatores. vbi alle. d. cle. exiui. §. cupientes, in ver. cunq̃ue annui redditus intra immobilia cenſeantur a iure. Idem dicendum in aliqua penſione perpetua. Et quando ſit ſoluenda penſio, vide hic pulchre per Bal. in 1. col. in ver. quæro quando ſoluenda. & vide gl. in l. defuncta. & ibi Floria. ff. de vſufruc. gl. & Doct. in l. diuortio. §. 1. ff ſolu. matr. gl. in l. quæro, §. interff. loc. & in l. ſed addes. §. ſi quis eum, eo. ti. & ibi Bar. & idem Bar. in l. 1. ff. de migran. & no. in l. edem. C. loca. & ibi Bar. in 1. q. & Spe. eo. ti. §. nunc aliqua. ver. 28. iſtum & Mod. in c. propter ſterilitatem, de loca. & quid ſit penſio, vide Card. poſt Inn. & Hoſt. in c. auaritię, de preb. & in clem. quia regulares. §. ead. de ſup. negl. prela. & appellatione penſionis proprie continetur penſio vrbanarum prędiorum, vel ędificiorum, ita dicit pulchre tex. in l. apud Iul. §. 2. ff. de leg. 1. Adde an annui redditus computentur inter immobilia, Roma. conſ. 302.
Zach. Ad ie. q. no. Dicatur an iua penſio beneficium, vt poſt iſtum no. Ro. cōſ. 2. 7. & Car. in cle. 1. in prin. de poſt. & in cle. 2. de preb. Doc. in c. queſitum, de re. perm. & Car. in cle 1. q. 1. eo. ti & Ro. cōſ. 332. Et an poſſit cum beneficio permutari, vide per præall. Card. vbi ſupra. & an dicatur vacare pēſio, ſi penſionarius promoueretur, eundem Card. in cle. 1. q. 5. & quid ſi penſionarius impetrat in forma pauperum, q. 7. de ſup. negl. prela.
Ant. Fran. Circa iſtam materiam quid ſit penſio, vnde dicatur & quot ſint eius ſpecies, & an per ſacerdotium, vel matrimonium penſionarij expiret penſio, & an in impetratione in forma pauperum de penſione ſit facienda mentio, & an penſio poſſit cum beneficio permutari, vltra no. per Innoc. Hoſt. & Doct. in c. auaritię, de preb. hic alle. vide do. Card. in cle. quia regulares, in §. eadem, de ſup. neg. prel. Et an penſio, quę ſoluitur pro beneficio, ſit aſſignanda clericis, vel laicis, vide gl. 16. q. 1. in c. poſſeſſiones, & vide Arch. in c. poſtulaſtis, de reſcr. & in c. ſi motu ꝓprio, de p̃b. li. 6. & no. Doc. in c. ſup inordinata, de preb. vbi dī, q. etiam poteſt aſſignari laicis, ex quo patet, q. talis penſio non cenſetur beneficium eccleſiaſticum, quod etiam refert & ſequit Bal. in l. ædē, circa prin. C. loca. & an in impoſitione nouę penſionis ſit neceſſarius conſenſus capituli & Rectoris illius eccleſiæ, quæ grauatur penſione, vide quę habentur in c. 1. de re. eccl. non alie. li. 6. & per Inn. & Hoſt. in c. auaritię, de preb. & in præal. cle. quia regulares. Et ibi etiam vide gl. an & ex q̄ bus cauſis poſſit prælatus nouas penſiones imponere, ſeu veteres augere, de quo etiam habetur in c. prohibemus, de cenſi. & an prælatus poſſit alicui dare penſionem ſine conſenſu capituli, & ſi poteſt, an poſt mortem ſuam poſſit eā ſucceſſor reuocare, vide in c. poſſeſſiones, 16. q. 1. & q. 6. in §. illud, & vide Arch. 12. q. 2. in c. ſine exceptione, & in c. alienationes, & vide Inn. in ca. 1. de ec. ędi. & vide quę habentur in c. 1. de re. ecc. non alie. in 6. & in c. quamuis, de preb. eo. li. Et quo tempore debeat ſolui penſio domus, vel poſſeſſionis cōductę, vide gl & Bar. ſi le. ſi in lege. in §. ſi domus, ff. loca. & ea quę no. in l. defuncta, in gl. 1. ff. de vſuf. & per gl. & Cy. in l. ędem. præall. & per Bar. in l. ſeruus communis Męuij, in §. ſi. de ſtipu. ſeru. & per Spe. in ti. de loca. in §. poſtquam. in ver. ſed quęritur, & eſt concluſio, q. ſi eſt conuentum & de penſione & de tempore illam ſoluendi, ſeu abiiur quod conuentum eſt, alias intelligitur ſecundum conſuetudinem loci, vt no. voluit gl. fi. & ibi Cy. in l. excepto, C. loca. & glo. 1. & ibi Bar. in l. domini prędiorum, C. de agri. & cenſi. lib. 11. & in l. 1. C. in quibus cau. colo. cenſi. do. acc. poſ. eo. lib. Et adde, q. ſi res non poteſt laborari propter guerram, q. colonus, vel conductor non tenetur ad pēſionem, vide in l. interdum, §. quod ex naufragio, in l. quiſquid, ff. de ac qui. poſ. & in l. ſi merces, in §. vis maior, ff. loc. et adde gl. in l. 3. C. loca. Quid autem de emphyteuta, an teneatur ad penſionem, ſi propter guerram, vel hoſtilem impetum non potuit habere commoditatem vtendi fruendi re conducta? vide quę no. per Doct. & maxime noniſſimos in l. 1. C. de iu. emphy. Et adde, q. ſi ſoluitur penſio pro re aliqua ſpatio 10. annorū, probatur quod ſoluens ſit penſionarius recipientis, de quo vltra ea quæ habentur in l. ſi certis annis, C. de pact. in l. cum de in rem verſo, ff. de vſu. & in ea. peruenit, de cenſi. vide gl. & Bar. in l. litibus, C. de agri. & cen. lib. 10. Et an annua pręſtatio, vel legatum annuum intelligatur eſſe perpetuum, vide quę habentur in l. Stichum, in § ſtipulatio, & ibi per gl. & Bar. ff. de ver. ob. Et an ſtipulatio annua ſit vna vel plures, vide Bar. in l. ſi ſeruus communis Męuii, in §. cum ſeruus, ff. de ſtip. ſer. & an annui redditus cōnumerentur inter immobilia, vltra hic alle. per apoſt. vide Bar. in l. iubemus, C. de ſacroſ. ec. & gl. & Bar. ī Auth. vt qui ſe obli. perhi hab. res mino. in §. ſi vero, vbi dicitur, quod omnes redditus annui computantur inter immobilia, & denique an dominus cogatur recipere penſionem pro pluribus an. inuitus, vide Bar. in l. ſtatuliber, in §. quod ſi ſeruus, ff. de ſtatulib. & quę dicatur eſſe iuſta penſio, vide per gl. fi. & ibi per do. in auth. perpetua, C. de ſacroſan. eccle.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a cui cōcedit, nō pōt dici būficiū. [a]Nā hic annua pēsio, & būficiū ponunt vt diuersa, vt patet ibi, [Annuas pēsiones, seu alia būficia.] Et melius hoc patet in c. quamuis, infra de preben. lib. 6. vbi patet q si mādat alicui, puideri de beneficio, etiā vlq; ad certā summā nō potest, puideri de annua pēsione, nisi hoc literis exprimatur. Dicerē tū ponendo veritatem, q annua pensio est beneficiū sumendo beneficium late, put est beniuola actio gaudiū tribuens capienti. Sed nō est beneficiū ecclesiasticum spirituale, qa nullā spiritualitatem habet in se, sed est qd mere tpale; ideo appellatione būficij ecclesiastici, non venit annua pensio: & hanc arbitror
3 fore rōnem decidendi in d. c. quāuis. †No. 2. impetratorē posse renūciare, p libito literis apostolicis sibi cōcessis ad beneficiū obtinendū, nedū expīsse, vt hic habet, & in c. veniens, & c. sane. infra de
b renuncia. sed etiā tacitē, vt in clemen. gre, infra eod. Et ex hoc, & ex tex. no. q licet nō possit qs renunciare beneficio, sine licētia superioris, vt in c. admoneri, & in c. qđ in dubiis de renunciat. literis tū ad beneficia obtinēda potest renunciare, vt hic, & in dictis iuribus. Rō diuersitatis, qa recipiēdo beneficium, obligat se būfi
c cio, & beneficium sibi, vt est tex. infra de renuncia. in c. nisi cum pridem, in versic. verum. q đ nō cōtingit in impetratione literarū. No. 3. quē posse renunciare literis Apostolicis, p alio būficio ecclesiastico, vel etiam p annua pēsione. De hoc tū vlti. dic, vt infra
4 cū glos. † Itē no. q non solum de būficio habito tenet impetrans facere mentionē, sed etiā de literis prius impetratis ad būficium;
d licēt renunciatis. [d]Ratio est, qa ex quo p literas poterat consequi būficiū, & p eo deficit: perinde est, ac si fuisset p ecut[9], qa q actio nē habet, ipsam rē habere videt, vt in reg. q actionē. ff. de reg. iur. Itē oē tacitum, quo expīsso habuisset retardare Principē a p cessio
e ne, inducit subreptionē, vt in c. postulasti, [e]supra eod. Sed si Princeps sciuisset ipsum habuisse literas, & eis renunciasse, nō p cessisset saltē ita de facili secundas, maxime cū earum vigore obtinue-
f rit annuā pēsionē. Et dicit hic Ioan. And. q etiā de pensione f est fienda mētio, q satis credo ratione p dicta. & licēt text. nō dicat, tū credo interclusum in tex. dum dicit, post literas raliter v[e]ditas,
5 aliās de illis mētione nō habita. † Itē no. ibi. [In irritū revocādo.] text. expīsum, q quotidie allegat, q subreptio in būficialib[3] vitiat gras, & literas ipso facto. Quod clarius patet in clemen. 1. de p[b]ē. quē tex. tene mēti. & in c. 1. & 2. de fil. p[b]yt. lib. 6. Et revocari pōt, & dē, q cd intētatū est vigore illarū lrarū, licēt tp[e] p cessus nō fuerit exceptū de subreptione, vt hic patet, qd bñ no. de hoc ifra-
lati[5] cū gl. fi. In glo. 1. nō ītelligas oēs pēsiones re, p[b]atas p ista glos. vt patet i c. gnis, §. alleg. Nā c. extra pādæ, qđ gl. alleg. loquit qñ p stituit īfraudē, vt qa p[u]tat ei, q nō est capax tituli būficij, & de hoc
lati[5] ibi dixi. Et p hoc facit iste tex. vbi Papa nō exp[r]ssit re, p[b]at hāc pēsionē, vide bo. tex. in c. nisi, infra de p[b]ē. vbi, p bono pacis fuit
6 alteri litigātiū statuta pēsio de reddit[ib9] ecclīæ i vita sua. † In gl. 2. ibi, [Licite deducunt in pactū.] No. gl. qa si i spiritualib[9] exprimit,
g qđ ineſt. [g]nō iudicit simonia, & aliā gl. similē hēs inc. significasti, de elect. & c. olim, infra de restit. spol. Sed hæc sol. posset, p cedere, q si renūciaret lris, p būficio ecclīasticos qa tunc exprimeret, qđ ineſt, vt in hoc tex. cū gl. Quod sicut būficiū pōt permutari cum alio būficio, ita pōt ex pacto qs renūciare lris, vt consequat a liud būficium. Quidam tū dixerunt, q permutatio nō dēt hēre originē a partibus, sed ex officio superioris explicari. quod tamen videtur
h esse falsum, p c. 1. de rer. permut. lib. 6. h & vide quod no. in c. quæsitum, eod. tit. sed respectu annuæ pēsionis non vī so. glo. procedere, iō gl. trāsit ad aliā solutionē, s. q hic interceſsit simonia, nec hoc negat hic. Tertio dicit, q nulla simonia interceſsit, qa p literas nullū ius spūale iste habuit. Et no. in hoc mirabilē gl. q p literas ad būficia obtinēda, n on dr qs pleg ius spūale. ex quo adhuc nō est receptus in canonicum, nec collatio būficij sibi facta est, & q hmōi lris qs licite renunciat, p cōmodo tpali, qđ nunq̄ tra-
i das obliuioni, p p authoritatē gl. Sed ōrium [i] vī verum, qa p has literas, lic et nō p[l]equat ius in re, vel ad rē, p[l]equtur tū quoddā ius
K p paratorium ad beneficium obtinēdum, qđ est spirituale, [k]vel spirituali annexum. Sicut dicimus in p sentatione patroni, q̄ est annexa spirituali; qa parat viā ad obtinendam institutionem, quę est quid spirituale. Et ob hoc forte dicit Host. sic, q aut ex pactio ne partium renunciatur literis, & alsignat annua pēsio; & tunc est simonia, arg. hic, cum dicit tex. taliter venditas &c. Sed si pure renunciat ex officio su prioris, vel s terueniētibus amicis; & postea p cediē sibi annua pēsio; nō est simonia; & ideo ista, vt trāseāt sine
l vitio, [l]sunt explicanda p superiorem, & tene menti prædicta. Et forte ob hoc Papa expresse non reprobauit istā pensionē, qa sibi
7 non constitit, qualiter fuit imposita. † Et qualiter debeat fieri renunciatio būficij, vide bo. gl. 1. q. 1. c. ordinationes. Vbi tractatur an licite qs renūciet būficio, vt p[o]eret alteri; vide gl. ēt in c. ex parte m[m] de offi. deleg. & gl. 1. in c. dilecto. j. de præb. Et an teneat re-
n nunciatio, vel collatio simoniaca, [n]vide per Inno. in c. cū vni-
8 uersorū, j. de rerū permu. † In gl. si. no. diligenter vltimā sol. glo. in qua hoc intēdit in effectu, q aut subreptio fuit cōmissa in literis impetratis ad lites, aut in literis impetratis ad būficia. Primo casu tenet, p cessus, nec dēt revocari, nisi a principio fuerit oppositū de
9 surreptione, p hoc c. inter monasterium, j. de re iu. † No. q ēt in cā appellationis nō poterit opponi de surreptione, nisi opponās
o prius ignoruerit. Et no. hoc bene istā gl. q exceptio dilatoria[o] nō pōt opponi in cā appellationis, & nō tradas oblitioni, qa declarat & extendit lita demum. C. de procu. vbi solū dī, q excep tio p militem procuratorē nō pōt opponi in cā appellationis, si fuit omissa in cā principali ante li. cont. Hēs. n. p dicta illud p cedere in qualibet dilatoria, qđ ibi tenet Bar. & cōiter do. Et sic no. q appellō non rescindit omnia, sed solum restituit appellantem ad eū statū in quo erat post li. conte. vnde non extinguit effectū p
p testationis litis. Dicit tamen ista gl. & bene, quod si ignoranter p fuit

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Būficiū. Ex hoc aliqui dīt, q habens pensionem super reddit[ib] alicuius beneficij p[t] illam cedere alteri, & valebit cessio pro tpe vitæ cedētis. vide quod in simi i dīt Doc. in c. præterea, inf. de iure pat. vbi tenet, qđ patronus pōt vēdere pensionem, q̄ hēt. Ex hoc ēt dīt aliqui, quod si impona tur onus super beneficij, tale onus spectat ad habentem beneficium, & ti titulum, non ad percipientem pensionē, vide Old. consi. 168. ad primam q.

b Gratiæ. Vide ibi Doct. & do. Card. i c. de multa, inf. de p[b]. Et pōt assignari rō, quia facilius abdicatur a nobis ius quæ ēdum, q̄ quæstū, l. qui aūt. ff. de his, quæ in fraud. cred. & l. si p[o]sus. §. si maritus. ff. de do. inter vi. & vxo. cū simi.

c Seb. Sap. Beneficium sibi. Hanc rationem ponit Car. in consi. 142. punctus quæstionis, quem sequitur Fel. in c. quoniam frequenter. §. porro. infra vt li te non contest. non memor do. Abb. hic.

d Renunciantis. Adde ista infra c. prox. in vlt. col. uer. credo etiam, vbi tenet contrarium, & respondet ad istum tex.

e Postulasti. Adde Moder. ibi.

f De pensione. De pensionum impositione; an & quando sit licita, vide hic plene per Fel. in 3. col. cum 7. seq.

Adde qđ Cald. consi. 70. de p[b] in fi. dicit q dēt intelligi de pensione quæ dātur in ti. beneficij, & q ita ītellexit Inn. alle. hāc decr. & vide Old. cōl. 149.

g Exprimitur, quod ineſt. Adde gl. in c. cum M. in uer. perciperent, & ibi Bar. in 38. col. supra de consi. vbi alle p dictas glo. & vide gl. & Arch. 8. q. 3. in fin. & gl. mag. in c. cōtra morem, 100. dist. ēm Domin. hic, q nō reperio ad hoc, sed est gl. 1. in c. in ea synodo, ea. di. & vide gl. 5. in c. pastoralis. 7. q. 1 quam alle. hic Dūi, quæ nō multū facit ad hoc. Et rō est ēm eum, quia p p curium iuris, quādoq; quid annectitur ad naturā alterius. Facit, quod no. in c. significatum, & in c. relatum, post gl. 1. de præben. & in c. cæterum, de in. Limita primo in electione sepulturæ, quæ fiat ex pacto in loco, ubi alias de iure sepeliri debebat. inducit simonyam secundum Domini. hic, per duas glo. simul iunctas in c. 1. de sep. in 6. in uer. apud quos, & in ver. faciendam. Limita secundo, vbi deducitur aliquid in pactum alio modo, quam prius esset, puta si ex pacto quis deduceret in obligationem ciuilem id ad quod est obligatus naturaliter tantum, vt patet ex eo, quod no. gl. 2. in fi. in c. consuluit, de vsur. & gl. in cle. 1. in ver. onera, & ibi Doct. eo. tit. & gl. in c. si feneraberis, & ibi Are. in fin. g. 14. q. 3. Inn. & Butr. in c. tuam, de qra. & qual. Tho. 2. 2. q. 28. art. 2. in responsione secundi ar. Host. in sum. de vlur §. quæ p cessa ver. quid ſt, Bur. in c. cum M. de consti. in 3 1. col. ver. nota hanc gl. Lau. de Ro dul. in tract. de vsu. 5. char. ver. oppo. 2.

Ant. Fran. Circa hoc, an expressio eorū, quæ tacite insunt aliquid operetur, vltra ea, quæ hic dicunrur, & quæ habentur per Bar. & alios in l. a. ff. de lega. 1. dicas, q illud, q ineſt, si exprimatur, operatur, quotiescunque poterat immutari aliter, quam ineſſet, quia tunc non dicitur ineſſe ex necessitate, & in l. talis scriptura. ff. de leg. 1 & no. bi Bal. Aug. de clarat in l. si arrogator, ff. de adop. & no. in l. 3. ff. de lib. & posthu. & in l. filium. §. sed cum exhæreda tio. ff. de contrata. Et adde etiam, quod ubi illud, quod tacite ineſt, exprimitur, pinguius, quam insit, operatur, vt in l. Titia. ff. ad leg. Falc. & per eundē Bal. in d. l. si arrogator, ubi plene examinat istam materiam.

h Lib. 6. Vbi Domin. ibi in 3. col. post Io. And. allegātem Federic. in tracta. de rerum permu. q. 13. & Gul. de Monte Laud. in extraua. Io. 22. sedes apostolica Rotam de præb. 25. in nouis, item si legatus, in 1. col. Imo. post Card. in c. quæsitum, in vlt. col. de rerum permu. & in c. si. in 8. col. ver. quinto dubitatur, eo. tit. Bur. & istum in c. cum olim, eo. tit. vbi sentiunt oppositum, sed reducas verba istius, de quo per Fede. in d. q. 13.

i Sed contrarium. Adde hic Butr. & Dominic. & vide glo. ord. in c. veniens, in uer. iuri, ibi, nec aliquid, de renun. & ibi Imo. in 8. col. post Butr. & illam gl. No. etiam ibi supra c. prox. in ult. col. & infra c. prox. in fi. & vide hic Mod. in 14. col. in uer. literæ.

k Est spirituale. Facit, quod habetur in l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. ff ex quibus cau. maio. And. Barb.

l Sine vitio. Pondera, quia si sine superiore fiat, resultat frustra suspicio, ergo sequitur, q̄ non debuit approbari ista renunciatio. And. Bar b.

m Ex parte. Vide ibi do. meum Barba. & ibi dicam.

n Zac. Collatio simoniaca. Adde Archi. in c. 1. & c. sunt nonnulli. 1. q. 3. & c. Moyses. 8. q. 1. aliquid p Ang. in Auth. quomodo opor. epi. in uer. sanctimus. Seb. Sap. Simoniaca. An simoniacus dicatur intrusus, uide pulchre per Fel. in c. nostra. in fi. primi corolarii. infra eod.

o Exceptio dilatoria. Vide hic Imo. & Dominic. & Bal. in d. l. ita demum, in 2. no. qđ intellige, & limita quatuor modis ut hic p Mod. Adde tamē, qđ si in cā appellationis exceptio opponat, q̄ non fuit opposita in principali, & illa admittatur non appellando, quod præiudicat parti, ita Rom. consi. 3. 62.

p Ignoranter. Ergo a contrario sensu secus, si scienter, per glossam hic, in uerse ignorasse. secundum Butr. & Domini. hic per gl. fi. post prin. ibi, Io. dixit, in c. inter monasteriū, de re iud. Idem tenet iste post Host. & Butr. in c. exceptionē, in 3. notab. de exceptioni. & Fede. consi. 186. inci. Petrus Rector eccles. ad finē ibi, soluēdo incipit. & per istū in c. j. in 3. col. de excep. & in l. admonendi. in 7. col. uer. 3. addendū. ff. de iureiu. & facit gl. fi. in c. paſtoralis. de exceptio. & tex. per locū a speciali in c. exceptionem. eod. tit. licet Inn. teneat hic contrarium, & in repeti. c. Quintauallis, in 15 col. uer. circa sextum. de iureiu in d. c. inter monasterium, in 5. col. sed Abb. ibi in 8. col. approbat gl. hic. Pro quo passu, uide hic Moder. in uer. placuit mihi, & Doct. in dicto cap. inter monasterium, in practica tamen non recedas a gl. hic communiter approbata.

Adde Alex. consi. 24. 4. lib.

fuit omissa, potest opponi in cā appellationis: & optime loquit. Nam quem admodum poterat opponi in primo iudicio post li. conte. ex quo fuerat omissa per ignorantiam, ar. op. in c. pastoralis, de excep. no. gl. 3. q. 6. ca. si qs §. exceptio. ita & in cā appellatio. qa vt dixi rīr q cd poterat opponi in primo iudicio post li. ptes. pōt opponi in cā appellationis, vt in l. per hāc. C. de tēp. appel. & in ca. cum Ioannes, de fi. instr, no. Bar. in d. l. ita demum. Limita hoc, vt dixi in c. cum dilecta. §. eod. Secundo casu cum surreptio fuit commissa in literis ad beneficia, dicit gl. q surreptio vitiat ip
10 so facto, & bene loquitur vt probatur in d. clem. 1. de præbē. † Et circa hunc arti. Host. multum instat & inuolute, cuius dicta cōiter non approbantur. Sed Comp. hic ponit quædā pulchra verba, q̄ quotidie allegantur, & sunt magni effectus. Prosequitur. n. duo membra principalia. Primum, an & quando valeat processus factus per literas subreptitias. Secundum, qñ potest exceptio subreptionis opponi. Circa primum distinguit inter literas impetratas ad lites beneficiales (vt quia contendit de beneficiis) & literas impetratas ad beneficia obtinenda, itē & inter priuilegia. Primo casu ipse concludit, vt in gl. & hoc tene, vt dixi latius post Inn. in c. cæterum, §. eo. Secūdo casu, cum sunt literæ impetratæ ad beneficia, aut executor processit cā cognita, vt puta, qa impe trator petiit, vt executor cōpelleret capitulum ad eum recipien dum, & imponeret sibi silentium super p dictione, & iudicio rite agitato, executor pronunciauit; a cuius pronunciatione non fuit appellatum, & cōcludit, p cessum tenere, ex quo fuit oppositа exceptio subreptionis, nec fuit appellatum; quasi tunc iste lite
11 ræ fortianē nām literarum impetratarū ad lites. † Dicit tū, q ex quo in veritate literæ sunt surreptitię, iudex ordinarius potest ex officio suo irritare illum processum, quia non pōt ille tenere beneficiū sine peccato; cum in istis spiritualib. dēat adesse oīs puritas, & abesse prauitas. 1. qō. 2. c. q̄ pio, & in c. fi. j. de pac. recitat tū quosdam dicere, q iudex non poterit ex officio procedere, ex quo sīa fuit iudicialiter lata. Sed iste q tenet beneficiū cū pecca
12 to, tenet renunciare, & pōt agi p eū p viam denunciationis euāgelicæ, ēt p partem, nisi pars scienter recepisset, sciens literas surreptitias: nā tunc valeret receptio, tāquam facta a capitulo. † No. singulariter primū dictum, q licet sīa in beneficialib. trāseat in rē iud. p partem; tū pōt pars, vel alius agere p eum, q iniuste obti nuit p viā denunciationis euangelicæ, & hoc ēt voluit Inn. in c. ad aures. §. eo. Alibi tamē voluit Inn. q sīa lata in cā beneficiali, non transit in rē iu. sicut nec in matrimoniali, & hoc exp[r]sse vo-
a luit in c. cum olim, [a]de dolo & cōtu. & in c. cum Bertoldus, de re iu. Sed veritas est in oppositū. Nā debet distingui modo p dicto, q respectu illius p quē fuit lata, bene transit in rem iud. vt singulariter & melius q̄ alibi probatur in c. cum dilec. in fi. de ele. Sed pro eo, pro quo fuit lata, non transit in rem iud. qa quo ad eum ptinet peccatum irremissibile p partē. Facit regula prima & ibi
13 p Io. And in Merc. sic intellige gl. no. in d. c. 1. de consti. præben. † Dicit etiam Compost. q si canonici sciebant factum, puta surreptionem literarum, & ignorabant ius, non possunt postea p dicere, quasi recipiendo contulerint ius de nouo, & iuris ignorā tia non excusat. Do. Anto. in hoc dicit p, & credo verius, quia ex quo ignoranter receperunt, non habuerunt animum ius de no uo constituendi. Pro hoc alle. l. nec ignorans. C. de dona. Si vero executor processit sine cāæ cognitione, vt qa assumpsit viā meri executoris, quod potest inxta no. in c. pasto. in §. quia vero, de of. dele. tūc non tenet, quod geritur vigore illarum literarum subreptitiarum; & poterit q̄cunq; retractari. Et sic vī intelligere istum tex. Nā cum litera sit in loco tituli; & litera tanquam sub-
14 reptitia sit nulla, teneret iste beneficium sine titulo. † Mihi tū nō placet prima pars dist. Compo. licet Doc. cū eo cōiter transeant in eo, qđ dixit, q si executor deputatus per literas subreptitias
* processit, vt iudex, * tenet processus. Nam puto, q ex quo executor fuit deputatus vna cum concessione gratiæ, [b]q̄ subreptio ip
b so facto [c]vitiauit gratiam, & dationem executoris; ita q̄ sicut
c gratia est ipso iure nulla, sic executor nullam iurisdictionem ex literis recepit. Et pro hoc optime facit tex. hic, qui loquitur indistincte, & mandat simpliciter in irritū revocari quicquid gestū fuerat prætextu illarum literarum. Ad idem s. eo. c. constitutus, facit theorica Inno. ibidem vbi dicit, q subreptio vitiabit gratiā, & literas. Item executor non deputatur principaliter ad lites; & sic non possunt dici literæ contentiosę, sed deputatur ad execu-
tionem gratię: vnde, cum gra sit nulla, tanquā principale, sequit nullitas accessorij, vt in reg. accessorium, de reg. iu. lib. 6. vnde p cessus reperitur hic explicatus a non habente iurisdictionem, cum literæ fuerint nullę, vt s. dixi; ergo & processus fuit nullus, vt in c. 1. j. eo. li. 6. Ad idem adduco bonum simile in c. super gratia, de of. dele. li. 6. vbi probatur, quod cum datio executoris veniat accessorie ad gram, imitat nām ipsius gratiæ, & nō nām iudicis impetrati ad lites. ergo, sicut ibi sustinebatur datio executoris virtute gratiæ p mortem concedentis, ita in casu nostro datio executoris est nulla, ex quo deputatur ad executionem gratiæ nullæ. Si autem deputaretur iudex principaliter super contentione beneficiali; tunc bene procederet dictum Compost. quia p cessus valeret, & si sīa esset iniqua, tunc oporteret procedere p re-
nentem beneficium iniuste remedijs supradictis. Quod autē dixi de literis impetratis ad beneficia ecclesiastica, habet locum ēt in alijs priuil. & beneficijs principum. Vnde subreptio ipso facto vitiat priuilegium, & alia beneficia principis, vt in l. 1. ff. de na. resti. & in l. & si legib. consentaneum, C. si p ius, vel vti. pu. & quod ibi no. tenent hic Do. c. & no. in c. cum dilec. §. eod. & hoc no. Et
d vitiatur subreptio, ēt si ignoranter, & p simplicitatem [d]fuit cōmissa. Satis. n. est q̄ princeps non fuisset verisimiliter cōcessurus, si cessaret subreptio, vt in c. p stitutus, & quod ibi dixi, & plenius tetigi in c. super literis, §. eod. Quæ autem potest esse diuersitatis rō, quare subreptio ipso facto vitiat beneficia, et priuilegia. et nō sic literas impetratas ad lites, nullo iure hoc exprimitur. Vnde diuersimode solet dici, tamen rō satis apparens est; quia subreptio magis vitiat gratiā, seu beneficium, q̄ literas de simplici iustitia; quia facilius conceduntur ista q̄ illa, vt in c. pe. de cri. fal. Itē vī iste magis ingratus, qui nititur obtinere beneficium cū subre
15 ptione. item in spiritualib. dēt esse omnis puritas, d. c. q̄ pio. † Circa secūdum membrum principale, qñ debeat opponi exceptio subreptionis, distingue bī post Compo. & Inn. s. eo. ti. c. constitutus. Quædam est exceptio concernens literas tantum, vt qa promisisti j me nō impetrare literas, vel obtinuisti illas ad lites per
e subreptionem; [e] & tunc cum ista sit exceptio dilatoria, debet opponi ante li. conte. & in c. inter monasterium, de re iu. Aut exceptio concernit gratiam, & literas quæ sunt ad beneficium impetratæ; & tunc potest opponi ante li. conte. j literas in vim dilatoriæ, & post litis conte. Item j gratiam in vim peremptoriæ: Nam quatenus subreptio concernit gratiam, & sic negotium principale, causat peremptoriam exceptionē, quæ potest opponi qñcunque post sententiam, vt in c. finem, de dolo & contu. & in l. peremptorias. C. sen. rescin. nō pot. Et de hac materia vide quod no. Io. And. in c. 1. vt li. non contest. lib. 6.

ADDITIONES.

a Cum olim. Ibi plene dicam in c. de concess. præb.
Adde, quod ibi etiam ponam.

b Seb. Sap. Concessione gratiæ. Vide do. Abb. in consi. 74. super quæstionis materia, in 2. vol.

c Subreptio ipso facto. Adde Inn. supra eo. c. ad aures, & in c. constitu. supra eo. per illum tex. & idē Imo. in d. c. ad aures. per no. supra eo. in c. ad hæc, in vlti. no. supra eo. & quotidie ad hoc allegatur iste tex. & tex. vltra alios alleg. hic per istum in c. si motu, de præben. li. 6. & Old. consi. 81. & consi. 257. & Car. consi. 99. Cald. consi. 13. de reb. eccle. non alie. tex. in c. cum olim, il. 5. nos igitur, de priui. & tex. in c. quod super his, de fide instrum. & ibi per istum in 4. no. & ista est communis opi. quam amplia, & limita, ut hic per Moder. literæ vero ad lites subreptitiæ non sunt nullæ ipso iure, sed ope exceptionis, vt p batur in c. plerunque, supra eod. Et istam regulam præsupponunt omnes esse communem, & Ægi. dec. 84. inc. executoria. Rota de offi. dele. 13. in nou. but. in c. præterea, in 5. col. ver. quartus casus, de dil. quam etiam regulam faciem communem opi. amplia & limita, ut hic per Mod. & circa rationem diuersitatis vltra istum, Car. & Imo. hic reddit meliorem rationem, videlicet, quia literæ ad beneficia tribuunt ius, sed literæ ad lites tribuunt iudicem, & non ius, & sic literæ ad beneficia sunt maioris præiudicij; ideo facilius inficiuntur. Adde Roma. 430.
Zach. Adde Fel. in c. super literas, col. 3. ver. limita tertio, dummodo loquat, & ibi etiam iste, & quod ei addidi. sup. eo. ti. Et dic, q intelligitur de dolosa subreptione, quia de ignoranti secus, vt hic per istum, quod amplia etiam si pars consentiat, Inn. in c. cum olim, in gl. ibi, in ver-non obstante, de re iu. & in c. cum olim, de causa poss. & propr.

d Simplicitatem. Adde Lap. all. 89.

e Seb. Sap. Per subreprionem. Sentit ergo dom. Abb. quod valet pactum de non impetrando rescriptum, vide Ana. in consi. 6. & ibi Bolog. in additionibus.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiatus non dicitur ille, qui habet canonicatum sine præbenda.*
2 *Rescriptum ad beneficia debet facere specialem mentionem, non solum de beneficio quod quis habet, sed de eo, quod quis expectat, nu. 4. & 7.*
3 *Molestiare quid importet?*
4 *Specialis expressio obtentorum requiritur in rescripto.*
5 *Impetrans diuersas literas, an dēat facere mentionem in secūdis, de priorib.*
6 *Ad idem beneficium potest impetrari alius titulus ad cautelam, non tamē, quod ex vtroque titulo quis habeat.*
8 *Impetrans secundas literas subreptitias si eis vtatur nihil consequetur: ex primis validis non, quia videtur renunciatum; ex secundis non, quia sunt subreptitiæ.*
9 *Vtrum sit facienda mentio in rescripto de literis, quæ possunt annullari.*
10 *Impetrans beneficium, debet facere mentionem de beneficio, quo ipse fuit spoliatus.*
Spoliatus de facto non perdit titulum beneficij, sed possessionem tantum.
11 *Gratia, an possit probari sine literis.*
Scriptura, an sit de substantia gratiæ.
Episcopus potest fieri solo verbo Papæ citra aliquas literas: non tamen potest ille se gerere pro Episcopo, nisi ostendat per literas.
Titulus beneficialis an probetur per literas, an per collationem.

CAP. XXXII.

In nostra. Intelligitur vario modo, sed inhærendo verbis literæ h. d. in summa. Receptus per literas Apostolicas, licet præbendam expectet, per alias literas, hoc sup primentes, in alia ecclesia ei prouideri non debet. Primo ponit thema, ex quo surgit tacita q. Sedo mandatum. ibi, [Mādamus.]

Ter-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tertio exceptio. ibi, [Nisi.] Casus lit. Quidã clerici ipetrãt plures literas, vt in plurib⁹ eccl̃ijs admittant, nõ faciẽtes de alijs, in aliis literis mẽtionẽ, & si q̃ñq; sunt recepti in eccl̃ijs, q̃uis nõdũ habeant b̃ñficiũ, alias eccl̃ias molestãt sup alia, puisione. Ista ꝓposita fuerũt in p̃ntia dñi Papæ, vnde mãdat Archiep̃o Medio. vt faciat ist̃os esse ꝓtẽtos eccl̃ijs, in q̃bus taliter sunt recepti; nec permittat alias eccl̃ias ab eis occasione hmõi literarũ molestari, a nisi de receptione sua fecerint mẽtionẽ. B. No. 1. ibi, [Nõnulli,[a]] ꝙ negatiua p̃posita vniuersali negatiuæ, facit ꝓpositionẽ vniuersalẽ trãsire in particularẽ affirmatiuã, vnde idẽ est dicere, nõnulli clerici, qđ alig clerici, ad idẽ s. c. nonnulli. 2. q. 7. c. sunt nonnulli, & cap. nõ ois. † Sc̃o no. ꝙ receptus in canonicũ sub expectatione p̃bẽdæ, nõ dr̃ assecutus b̃ñficiũ eccl̃iasticũ. Et sic potius ipsa prębenda, q̃ ius canoniæ, appellat b̃ñficium eccl̃iasticum. Nã ipsa spiritualia nõ possunt diu esse sine tpalibus. 1 q. 3. c. si quis obiecerit. qđ est notabile, vt appellatione b̃ñficiorum,[b] non veniãt stricte habentes canonicatus sine p̃bẽda.[c] No. 3. & tene mẽti, ꝙ sicut ꝑin impetratione dẽt fieri mẽtio de iure, qđ qs habet in b̃ñficio obtento, ita de iure, qđ qs hẽt ad rẽ.[d] Nã ꝓceptionẽ in canonicum sub expectatione p̃bẽdæ, non ꝓsequit receptus ius in p̃bẽda, sed ad p̃bẽdã. † Nota 4. ibi, [Impetunt & molestant,] dr̃iam inter impetere, & molestare.[e] & vt nulla sit ĩculcatio possumus exponere ſm Calde. ꝙ verbũ, ꝑpetere, referr̃ ad iudiciũ; vnde reus absoluit ab impetitione actoris, vt in c. cum eccl̃ia, de cau. poss. & ꝓpr. verbum vero, molestare, referr̃ ad molestationẽ ex̃iudicialẽ, facit c. dilect⁹, ĩ. de simo. † Vlt. nota. ibi, [Expressam fecerit mẽtionẽ.][f] Et tene menti, ꝙ de b̃ñficio habito in re, vel in spe, est fiẽda mẽtio expressa in impetratione alterius gratiæ. Nõ ergo sufficit gñalis mẽtio; licet aliud dixerit Cõpo. qa putauit sufficere si dicat, Non obstãte ꝙ hẽat aliud b̃ñficium, vel ꝙ ꝓ eo in alijs eccl̃ijs scripserim[g]. Nã & hic colligit, ꝙ mentio dẽt esse expressa, g & sic ꝑdis, qđ tenẽt Hos. Io. And. & Cal. & cõiter Doc. sequẽtes, facit cle. 2. de of. or. Nõ ob. c. nõ ꝑt. de p̃b. li. 6. qa ibi non ponunt verba rescripti, sed sunt verba iuris referẽtis ĩ effectu verba rescripti, sic põt intelligi c. is cui, eo. tit. & li. Dẽt ergo dici, Nõ obstãte, ꝙ p literas nostras fit receptus in tali eccl̃ia, vel ꝙ hẽat tale b̃ñficium curatum; & de hoc vide, qđ dixi ſ. eo. cad aures. Et sic habes casum, in quo nõ operat tñ gen⁹ quo ad oĩa, sicut species quoad speciẽ. Nã licet sub genere cõphẽdant oẽs species generis, vt no. in l. iurisgẽtium, in §. sed si fraudãdi, ff. de pac. tñ vbi requirit notabilis expressio speciei, nõ sufficit facere mentionẽ p genus. qa expressio p speciẽ posset retardare principẽ a ꝓcessione, & hoc no. † Opp. ĩ tex. in eo. qđ vr̃ velle, ꝙ ipetrãs successiue plures literas ad diuersas eccl̃ias, põt vti qbus vult. Vnde si recipit vigore aliarum literarum. nõ põt receptio sua impugnari, licet re ſpectu aliarum sit excludẽd⁹. Hoc n. vr̃ iurisꝺrium. Nã ex quo secundæ literæ nõ faciunt mẽtionẽ de prioribus, debent esse ipso iure nullæ, & sic nõ deberet tenere receptio vigore ſcdarum, ad hoc tex. ſ. c. px. & ĩ. de of. deleg. in c. ex parte & ſ. eo. ti. c. ceterum. Sol. Gl. timore ꝺrii vr̃ velle, ꝙ cum plures lr̃æ impetrant ab eodẽ, oẽs sunt ꝑ pẽdẽti, & p̃t qs vti primis, vel secũdis; sed eo ipso, ꝙ vtit alteris, reliq̃ annihilant. qa intẽtio Papæ fuit, ꝙ iste ꝓsequeret vnũ b̃ñficium, nec est vis fiẽda, p quas literas hoc ꝓsequat. Si tñ primæ literæ p̃sentatæ annullarent ꝙ exceptionẽ posset impetrãs ſm gl. vti secundis. Et ad ꝺria posset rñderi, ꝙ ꝓcedunt, q ſi literæ impetrant a diuersis, secus si ab eodẽ, vt hic. Dic clarius & latius applicãdo dicta Do. ꝙ aut ꝑpetrãt plures lr̃æ sub eadẽ data, aut sub diuersa. Primo casu, si ꝑpetrãt a diuersis, dic vt hr̃ i c. pe. ĩ. eo. lib. 6. & vide

ADDITIONES.

a Nonnulli. Adde Pau. Purgulen sem in dubijs suis, in dubio 7. reddentem rationem, quare duæ affirmationes non faciunt vnã negationẽ, sicut duæ negationes faciũt vnã affirmationẽ. Resp̃ŏdet, qa aduerbia affirmatiua non destruũt, sed ex significato, & mõ significãdi cõfirmãt quicquid inueniũt, qua litercũque sit illud. aduerbia vero negãdi destruũt iuxta ſnam beati Augu. dicẽtis, ꝙ negatio est tãæ malignãtis nature, ꝙ quicquid inuenit, destruit, & eius oppositũ ponit. Vnde ista dictio vniuersalis negatiua, nonnulli, æquipollet huic particulari, idest aliqui. & ꝙ duæ negationes faciunt vnam affirmationẽ, probatur in l. duobus. ff. de verbo-sign. & no. in l. 1. C. de seru. fug. gl. & Imo. in cle. vnica, in ver. nec non, de off. deleg. & Cy. & Docto. in l. qui se patris, C. vnde li. no. in c. & si Christus. de iureiur. per Io. Cald. & do. meũ in c. in nostra. de rescrip. Bar. in d. l. duob. & in l. fœminæ, ff. de sen a. & Domi. in c. 1. de iureiur. li. 6. Adde de negatiua, Ang. cons. 61.

Ant. Fran. Adde, ꝙ negatiua aliquãdo ponit pro affirmatiua, vt p gl. pe. in c. licet, de test. Et adde, q nũque ẽt ꝓtingit, ꝙ duæ negationes nõ affirmãt, sed vna hr̃ pro superflua, & alia manet in suo effectu, quod est, qñ mens eius, q duas negatiuas ꝓponit, nõ põt alias esse ſalua, vt in l. 1. & ibi do. no. in §. si qs simpliciter, ff. de verb. obl. Et vide, quæ habentur in l. cuiuscunque, in §. si fructuarius. ff. de vsufr. leg. Et adde ẽt, ꝙ affirmatiua quandoque ſoluit in negatiuã. l. nõ dẽt, ff. de dolo c. oẽs leges. 1. di. c. 1. 27. dist. c. proposuisti. 82. di. no. in c. gaudemus. in §. 1. de diuor. ꝑbat in c. sup hoc. ibi, dũ dicit tex. coacte. i. nõ sponte, de renun. & in c. 1 25. di. dũ ibi dicit, vnius. i. nõ pluriũ. Et adde, ꝙ plus creditur data ẽt paritate, immo ẽt inferioritate, testib. affirmantibus, quam negãtibus, vt vult glo. in l. diẽ proferre. §. si plures. ff. de arb. & hr̃ in l. 1. circa prin. ff. de ven. inspi. & per Inn. in c. veniens, de verb. sig. & in c. inquisitionis, de accuſ. & p To. And. in c. cũ oporteat, e. tit. & per Arch. 2. q. 5. in c. oĩbus. & c. Artaldus. 8. q 3. Et adde, ꝙ plus tollit negatio, q̃ inducat affirmatio. l. si sic. ff. de verb. obl. l. hoc genus. ff. de cond. & demon. & vide gl. mag. in c. cũ dilectus, de const & habetur per Io. And. in c. 1. de rescr. lib. 6

b Seb. Sap. Appellatione beneficiorũ. Vide Card. in cle. 2. in 7. no. de inđi. vult, ꝙ fi quæratur, an consones loquentes de beneficijs habeant locum in canonicatib. distinguit, an simus in materia larga, & tunc sic. si vero in materia ſtricta, & tunc non. vide de hoc verbo. molestia, Alex. in cons. 52. vlo testamento, in 2. vol. per Fel. late in c. causam quæ. col. antep. sup. eo.

c Sine prębenda. Adde Rotam de præb 25. in nouis, item si legatus. Et facit ratio iudicio meo. quia canonicus sine prębenda, dicitur canonicus in herba, vt voluit Io. And. in c. relatum, & c. dilectus, de præb. & in c. cum nostri, de conce. præb. & voluit Pet. de Anch. in c. eum qui, de præb. li. 6. vbi dicit, ꝙ inane est nomen canonici sine prębenda. Facit etiam, quia tale ius ad rẽ non poterit permutare, vt plene per Imo. in c. si. in 8. col. de rerum permut. Zac. Ego puto dictum dom. Panor. quod iste intactum reliquit, indistincte non esse verum. Nam habeo, ꝙ canonia sub expectatione prębendæ inter numerum, est beneficium, ita no. Ludo. Rom. cons. 447. Dic igitur, quod aut loquimur de recepto in canonicum sub expectatione prębendæ scilicet extra numerum, & tunc dicatur assecutus beneficium per Rom. vbi supra & per iura ac rationes per eum ibi alle. Aut loquimur de recepto extra numerum, & tunc si prębendæ non sint distinctæ, etiam dicitur habere beneficium, vt per Rom. ibidem, & per Card. in cle. 1. de prębend. si vero sint distinctæ prębendæ, tunc habet loeum dictum Abba.

Ant. Fran. Circa hoc quod dicitur de canonico sine prębenda, adde quod collato canonicatu, intelligitur etiam collata prębenda, vt per Inno. in c. proposuit, de concel. præb. & per Archid. in c. eum, qui. de prębend. lib. 6. & vide tex. in c. tibi, qui. & in c. duobus. de rescrip. eod. lib. & vide tex. qui videtur velle, quod collato canonicatu, intelligatur collata prębenda, in c. proposuit, de cler. excomm. & vide Ioan. And. in c. clericus, de prębend. lib. 6. de quo passu habetur per glo. in c. si canonicus. 16. q. 1. & in c. sicut, & in c. cum super. de concel. prębend. lib. 6. adde tamen ꝙ ex collatione canonicatus, ſtatim quis non habet administrationem, donec sibi assignetur prębenda, tamen est canonicus, & habet ius canoniæ, vt Innocen. in c. ex oreade his, quæ si. à ma. par. ca. & in c. proposuit, de concel. præb. vbi etiam dicit, q noc. quod facta assignatione prębendæ canonico, habet ipse administrationem, licet patiatur controuersiam super prębẽda. Et adde ꝙ canonicus non potest esse laicus, quia ius canonię est ius spirituale. Vide no. per Io. And. in reg. indultum, de reg iur. lib. 6. & vide habuerit ortum canonicatus, & ipsa canonia, vide dom. Card. in clem. fi. de præb. in 1. q. vbi etiam tractat, an canonicatus sit titulus perpetuus, de quo etiã habetur in c. dilectus, de præb. & vide glo. in d. c. dilectus, an receptus in canonicum vltra numerum adquatur prębendam postea vacantem ex vi suæ creationis in canonicum primo factæ, de quo plene per do. Car. in cle. fi. de præb. in 7 q. Et an numero canonicorum possit excedere numerum prębendarum, vide Inno. in c. quæstionibus, de p̃b. Et adde, ꝙ canonici eligẽtes aliquẽ canonicũ vltra numerum rumpunt numerum, nisi illud faciant authoritate Papæ, quia tunc non videntur frangere numerum vt per gl. in c. pro illorũ. de præben. & p dom. Card. in d. cle. fi. in 8. q. Putarẽ tamẽ melius ꝙ ẽt isto casu, quãdo recipereẽt authoritate Papæ aliquẽ vltra numerũ ꝙ protestarentur, ꝙ non intendunt recedere a numero. de qua materia protestationis in proposito, vide quæ tractantur in cap. cum M. de consti. Et an appellatione canonici veniat canonicus regularis, vide glo. quam d. Card. dixit esse sing. in cle. dispensam, de iudi. qnæ gl. dicit ꝙ sic. quod tamen non transit sine dubio, quando fieret mentio de canonico in materia, q̃ non conueniret canonico regulari. Et adde, quod canonicus tenetur scire grammaticam, adeo, ꝙ eius ignorantia repelleret eum a canonicatu, vt voluit Arch. in c. statutum, in §. 1. & in c. si eo tempore, de rescr. in 6. & vide plene per d. Car. in cle. ne in agro. de statmo. Et an canonicatus in ecclesia cathedrali sit dignius beneficium, quam sit cura, vide Host. in sum. de fil. presb. in §. fi. in ver. circa. & habet in c. statutum, in §. 1. de rescr. lib. 6. & per Innoc. in c. fraternitatem, de sepul.

d Adrem. Adde Dñi. in c. si motu proprio, in 2. col. de præb. in 6. post Ioan. And. & Io. de Lig. ibi, contra Arch. in cle. si Romanus, in uersic. obtinet. & ibi Imo. 2. col. Car. in cle. 2. in 12. q. de off. ord. Rot. de renun. 12. quidã Cardinalis, ad fi. in anti. quæ est ẽt eo. ti. i antiquiori, & ſm p̃dicta intellige Bal. in l. si is. qui. §. f. ff. de exc. tu. Limita tamen ut latè per Imo. post Host. Ioan. And. & But. in ult. col. in c. relatum, de præb. & per Mod. hic.

e Et molestare. Adde glo. in l. si seruum. §. prætor. ff. de acquir. hære. de qua fecit festum Bal. in l. 1. in 4. col. in uer. item quæro, si testator mandauit hęredi ne molester. C. de his, quæ pœ. no. & vide eundem in ea. l. in 2. col. in uer. & est ar. ꝙ si testator relinquit mihi fundum. & vide eundem in l. 1. in 2. col. uer. sed pone, q uerba instĩ, C. de usufruc. & in l. 1. C. de nundi. Pau. de Ca. cons. 190. Imo. in l. Lucius. §. tres hæredes. & ibi gl. & Bar. ff. ad Treb. in l. §. non autem. ff. si quis te. li. esse iuſ. fue. & in l. fi prius, in 5. op. 1. par. ff. de ope. noui nunc. & plene per Rom. in l. si seruum. §. fi. ff. de acquir. hæred. vbi sequitur dictum Bal. in d. l. & per Rom. in l. §. fi. ff. de pub. per Do. in c. audita, de restit. spol. per Imo. in l. si paterfamilias. ff. de hær. instit. Are. in c. intimauit, de test. Imo. in c. pro illorum, in 5 col. de præb. Pet. de Anc. cons. 13. Et pro dicto istius hic, facit bo. tex. in c. querela, in fi. de sim. vbi prohibetur molestia sine or. iudiciario, ergo a contrario sensu, cum ordine iuris est permissa. Facit quod voluit Rota dec. 401. Item si agenti, in tit. de restit. spol. in antiq. & dixi in no. meis in litera M. in ver. molestia. Adde Raph. Cum. cons. 156. Alex. cons. 13. Pau. de Cast. cons. 191.

Ant. Fran. Adde, ꝙ promittens non molestare, seu non inferre molestiam, dicitur eam inferre eo ipso, ꝙ trahit ad iudicium, vt in l. die Sabbati, C. de iudi. Et de hoc verbo, molestare, vide in l. 1. C. de thesa. li. 10. & in l. 2. C. de cadu. eo. li. & in l. prouidendũ. C. de decu. & vide plene per Alex. in suo cons. 52. in 2. par. cons. & vide Ale. post Bar. in l. illa. ff. de ver. ob. ubi dicit Bar. ꝙ qui ꝑmisit aliquẽ nõ molestare de facto, vel de inre sub pœna, incurrit pœnã, siue molestet iudicialiter, q̃ dr̃ eẽ molestia de iure, siue extraiudicialiter, quæ dr̃ esse molestia facti. de quo etiam per Alex. in l. amplius nõ peti. ff. rẽ rat. ha

f Mentionem. Vide Moder. post ĩstum in c. ad aures, supra eo.

g Expressa. Adde Dom. in c. quia periculosum, in uer. no. ꝙ ubi requiritur expressa mentio. de sen. excom. li. 6. & vide gl. in l. negocium, in uer. speciali. C. de nego. gest. & in l. fi. in uer. specialiter. C. eo. & quot modis capiatur expl. sum, uide Bal. in l. 1. in 2. col. in uer. ad quod sciendum est, ꝙ expressum dicitur tribus modis, ff. de uul. & pup. & per eundem in l. 1. ff. si quis in ius uo non ierit. in fi. in uer. quæro dicitur hic specialiter. & gl. in c. unico, de sac. uncti. & Domini. in c. quia periculosum, de sen. excom. lib. 6.

vide quod dixi ſ. eo. ti. c. capitulum. Si impetrarentur ab eodem, vr̃ glo. hic innuere, ꝙ omnes valent; & est in optione impetratoris, quibus vult vti, quod ẽt sentiunt Inn. & Abb. Contrarium tenet Host. dicens nullam literam valere, quia vr̃ impetrare fraa dulenter, & sic quælibet litera reperitur vitiosa. Et hanc opi.[a] vr̃ approbare Io. And. & Cal. sequitur etiã Do. Ant. Nisi iste impetrans excusaretur iusta ignorantia, vt quia iste impetrauit vnam literam per se. aliam impetrauit ignoranter eius procuratori: tũ enim debet sibi dari optio, ar. c. gratia, ĩ. eod. lib. 6. Si autem constaret, ꝙ fraudulenter fuerint impetratæ, quod in dubio præsumendũ est, ſm eum procedit op. Host. quod ſatis placet. Et hoc sæpe contingit in coronatione Papæ, cum vnus & idem faciat se poni in rotulo plurium Cardinalium, ꝙ omnes habent eandem datam ad diuersas eccl̃esias, vel etiam ad eandem. Hęc procedunt, vbi plures literæ impetrantur ad diuersa beneficia. Si autem ad vnum beneficium, & habent eandem formam, & datã, omnes tenent; quia vna in effectu vr̃ litera; licet pluries, sicut dicimus in plurib. testamentis hõrũtib. eandem datam & formam, vt in l. vnum testm̃, ff. de testa. Nunquid † aũt ad idem beneficium b possit ex postfacto impetrari alius titulus ad cautelã? [b] vr̃ ꝙ sic, ad hoc tex. bo. in c. post electionem, de concel. p̃b. & in c. ex parte Asten. eo. ti. Non tñ, vt consequatur ius in beneficio ex vtroq; ti. quia esset ſ̃ c. vt quis duas, de ele. lib. 6. sed vt se possit defendere ex vtroque, qđ est notabile; vide quod latius dixi in d. c. post elec. Secundo casu principali, cum impetrãtur plures literæ sub diuersa data, aut a diuersis, & dic, vt dixi ſ. eo. ti. c. capitulum. Aut ab eodem, & est mã nostra, in qua dic, ꝙ aut per primas literas fuit assecutus iste beneficium, & postmodum impetrauit secundas ad aliud beneficiũ; & in dubio non valent literæ non facientes mentionem de beneficio habito. vt in c. si motu proprio. de p̃b. li. 6. Aut impetrauit secundas postq̃ fuerat receptus in canonicum per primas, ante tñ q̃ consequeretur præbendam[c], & dic idem, ꝙ nõ valent literæ; nisi expressam mentionem faciant de 7 receptione facta per primas, de hoc est tex hic in fi. Q̃nque p primas literas nondum fuerat impetrator aliquid cõsecutus, & impetrauit secũdas ad aliam eccl̃esiam, & iste est casus dubitabilis. Glo. hic voluit, ꝙ omnes valeant, & sit in optione impetratoris, quibus vult vti, vt ſ. dixi. Sed Inn. Host. Cal. & cõiter Doct. tenẽt oppositum, quia non est verisimile, ꝙ si papa sciuisset de prioribus, concessisset secundas. Vnde saltem negari non potest, quin talis veritas sit suppressa; q̃ si fuisset expressa, reddidisset principẽ ad difficilius cõcedendum: ergo talis taciturnitas vitiat. per c. postulasti, & quod ibi dixi, ſ. eo. Dicit tñ hic Inn. ꝙ si habens literas expectatiuas, impetrat literas ad beneficium vacans, non ad vacaturum, ꝙ potest vti illis literis; dũmodo velit renunciare prioribus. Sed cõis opi. Doc. est in oppositum, quod puto verum; qa cum literæ secundæ sint surreptitiæ, non possunt reuiuiscere ex renunciatione primarum subsequentium, arg. in c. si eo tempore, de rescr. li. 6. habens tñ plures literas, potest vti primis, quia in 8 illis non reperitur aliquod vitium. † Et dicit Host. notabile verbũ, quod si talis impetrans vteretur secundis, anteq̃ primis, qđ non possit aliquid consequi vigore primarum quib. tacite renunciauit, vtendo secundis; nec aliquid potest firmiter consequi ex secundis, cum sint surreptitiæ, quod est notandũ. [c] † Sed circa hoc c 9 potest dubitari, nunqd de literis primis inualidis[d] sit fienda mẽd tione? gl. hic sentit, ꝙ non. [e] Host tenet ꝺrium. Dicit. n. ꝙ si qs pene dentibus primis, impetrauit secundas, licet postmodum primæ annullentur; non tñ valent secundæ; quia ex quo pendebant primæ, nec dum erant annullatæ tempore impetrationis primarũ, non debent valere secundæ, ex quo non faciunt mentionem de primis. Quod tñ limitat Cal. quando nullitas. seu inualiditas surf gitex proprijs literis.[f] sed si literæ aduersarij essent nullæ, vel elidibiles per exceptionem; non est necessarium de illis facere mẽtio nem. Sic intelligit gl. in c. cum nostris, ĩ. de concel. præb. & quod g no. ſ. eo. c. ex tenore. Do. Ant. distinguit, ꝙ aut literæ sunt ipso iure nullæ; & non fuit necesse facere mentionem de illis. Aut elidibiles per exceptionem; & tunc necesse est facere mentionem; quia de literis nullis, nulla est vtilitas, in faciendo mentionẽ. Placet mihi, cum literæ sunt nullæ, & cum impetrator sciebat eas nullas, nec credo, ꝙ in hoc Host. senserit ꝺrium. Sed dubium est, quando impetrator sciebat eas validas, & impetrauit secundas; postmodum incœpit vti primis; & ab illis exclusus per exceptionem cœpit vti secundis, & istud est dubium gl. & Host. & in hoc forte posset sustentari opi. Host. Nam ex quo erant in pendenti, commisit iste fraudem in non faciendo mentionem, maxime, quia vtẽdo primis vr̃ renunciasse secundis. Item quatenus dicit do. Ant. ꝙ si literę sint elidibiles, debet fieri mentio in secundis, hoc limitarem in literis proprijs; secus in literis aduersarij, quas ipse potest elidere per exceptionem, quia impetrãdo literam ꝺrium, vr̃ habere animum elidendi, & sic loquitur gl. in d. c. ex renore, & vide, quod ibi dixi. Credo etiam, ꝙ de literis prius pure renunciatis, nõ sit necesse mentionem facere in secundis, quod satis sensit hic Inn. in fortiorib. terminis, quod no. Nec ob. c. ſ. postulasti, & quod ibi dixi, ſ. eo. Dicit tñ hic Inn. ꝙ si habens literas expectatiuas, impetrat literas ad beneficium vacans, non ad vacaturum. ꝙ potest vti illis literis; dũmodo velit renunciare prioribus. Sed cõis opi. Doc. est in oppositum, quod puto verum; qa cum literæ secundæ sint surreptitiæ, non possunt reuiuiscere ex renunciatione primarum subsequentium, arg. in c. si eo tempore, de rescr. li. 6. habens tñ plures literas, potest vti primis, quia in

Universidad de Deusto
Biblioteca

in ca. sup literis. sup. eo. q sic. Arch. tñ in c. 1. de lit. contest. lib. 6. hoc limitauit, ut ꝓcedat in collatione fiēda; sed in iā facta collatione, collatio est titulus, & nō litera. Io. Cald. cōcludit, & melius hic. q tā in colla. facta, quā fiēda, litera nunq̄ est loco tituli. unde nō est tit. re motus, nec immediatus; sed sicut collatio ubi interuenerit, est titulus, ita & mādatū uerbale de ꝓferēdo est primordiū tituli. Nō enim potest dici titulus, qa p literas, ut cōferat, nō acquirit ius in bñficio, sed solū facultas implorādi officiū executoris. Ad qđ uide bo. gl. in c. veniēs, de renun. Litera uero est, ꝓbatio collationis, uel istius principii, quemadmodū ꝓtingit in ꝓtractu. q pficit solo ꝓsensu. Nā scriptura supueniēs nō est de substātia ꝓctus, sed fit ad ꝓbationē ꝓctus. l. ꝓhitur, ff. de pig. & l. ꝓsensu. ff. de act. & obl. facit, quod le. & no. infra de re iud. in c. sicut. Abb.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio potest fieri per priuatā personam, ex priuilegio ei concesso.*
2 *Capitulum non habet aliquam iurisdictionem, sed episcopus, qui tamen debet ipsam explicare cum consensu capituli.*
Iurisdictio potest acquiri ex consuetudine.
3 *Iudex potest cognoscere, an sua sit iurisdictio.*
4 *Actor potest fundare intentionem suam super exceptione aduersarij.*
5 *Fundare se an quis possit super eo, quod alias impugnauit.*
6 *Sententia qua quis pronunciat se esse iudicem, est interlocutoria.*
7 *Procurator reuocatus, ante certificationem reuocationis, quicquid agit, tenet.*
8 *Dominus si ratificauit gesta per falsum procuratorem, non potest vlterius contradicere.*
9 *Mandare videtur ille, qui patitur aliquem agere in causa sua, & non contradicit.*
Appellatio videtur facta nomine meo, si quis me presente, & contradicente appellauit.
10 *Procurator, an & quando possit reuocari. 12.*
11 *Rescriptum nullum, assumit vigorem, si iudex pronunciauit validum, & ab hoc non fuit appellatum.*
13 *Soluens procuratori reuocato, an liberetur.*
14 *Procurator habens speciale mandatum, an possit literas impetrare.*
Coniuncta persona, non agit pro coniuncta in his, quæ requirunt speciale mandatum.

CAP. XXXIII.

Ex parte Decani. Legit variis modis, secūdū lec. magis cōem, & literę ꝓueniētē. h. d. Nō valet rescriptū, qđ ꝓcu. reuocatus, & de hoc certificatus, ex iudiciū, impetrauit. Secus tñ si in iudicio. dūmodo reuocatio ad notitiā aduersarij, vel iudicis nō puenerit. In prima ponitur fācti narratio, ibi. [Quia vero.] Vel sic summa fm aliū intellectū fatis notabilē. Quicq̄d procurator reuocatus, & de hoc certificatus in iudicio facit in fauorē dñi, nō tenet; licet reuocatio ad notiā iudicis, vel aduersarij nō puenerit: secus si illud tēdit ad cōmodū aduersarij. Casus lit. Capitulū Laudunen. habebat indulgētiā a sede Apost. vt forsitan posset excōicare quēcunq; in eorū offensam incideret manifestā. occasione huius indulgentiæ Decanus, & capitulū Laudunen. tulerūt sniam excōicationis in nobilē virum l. pp quod orta fuit cōtrouersia inter eos super ipsa snia, & quibusdam aliis arti. Vnde procuratores vtriusq. ad sedē Apost. accesserunt; & super ipsa snia, & aliis arti. litem sunt contestati. Et quia de his in præsentia Papæ non poterat fieri plena fides commisit Papa causam iudicibus fine debito terminandā; hoc adiecto in commissione; vt nō obstarent literæ ꝓter assensum partiū antea impetratæ. dictus nobilis citatus proposuit, quod per tales literas non erat procedendum ex eo, quod Gul. qui literas impetraverat, falsus extiterat procurator; quia ante impetrationem illarum, mandatum procuratorium fuerat reuocatum: vnde per tales literas nō ꝓsentes non tenebatur. Ex aduerso ex parte capituli dicebatur, q̄ ad Papam, vel ad capitulum talis reuocatio nō peruenit, iudices interlocuti sunt se debere procedere per illas literas. tandem peritebat procurator capituli, vt iudices inspicerent prædictam indulgentiam. Procurator illius nobilis exaduerso respondit, ꝙ per literas illas procedendum non erat; ostendēs alias posterius impetratas, continentes, vt si de partium procederent voluntate, causam terminarent eandē; alioquin causam sufficienter instructam remitterent ad sedem Apost. Ex parte capituli fuit allegatū illas literas non valere, quia impetratæ fuerunt per eundem Gul. post reuocationem mandati: vnde literæ non valebant. Iudices dubitauerunt, vtrum per primas, vel secundas literas deberent procedere. Consultus Papa respondet, ꝙ fm statutum concilii, literæ Apostolicæ impetratæ sine speciali mandato dñi. non valent: nisi esset de illis personis, a quibus non exigit de iure mandatū: Vnde mandat, ꝙ si reuocatio mandati ad procuratorem illius nobilis peruenit, procedant in negotio iuxta continentiam priorum literarum, non obstantibus posterioribus, quia multominus valent literæ, quę impetrantur ab illo, a quo re
1 uocatum est mandatum; q̄ si nullū mandatum habuisset. B. †No.
a 1. iuncta gl. 1. q. priuatæ personæ a potest concedi priuilegium ex cōicandi suos manifestos malefactores. Similis indulgentia hr in c. ex parte. j. de verbo. signifi. vbi plene de effectu huius indulgentiæ; & vide qđ no. Inn. in c. venerabili, de censi. vide tex. in d. c. dilecto. de sent. excom l. 6. vbi no. vtrū habens alias iurisdictionē, possit in facto proprio ipsam excōicationis fulminare. No. secundo
2 ex hoc, & ex tex. ꝙ capitulū ēt ecclesiæ cathedralis, non habet
b re cōi [b] potestatem excōicandi, nec etiam interdicendi, vt in c. quæsiuit. j. de his, quæ fiunt a maio. par. capu. Nam iurisdictio de iure cōi est penes ep̄m, licet eam debeat explicare cum consilio capituli, vt in c. 3. de consl. lib. 6. & 15. q. 7. c. ep̄s. & in c. nouit, &. c. quanto. de his, quæ fi. a ꝓla. tñ ex spāli ꝓsuetudine. pōt capitulum acquirere iurisdictionē, sic intellige c. irrefragabili. §. cæterum, de
3 offi. ord. †No. tertio, & tene menti, ꝙ ēt vbi ꝓtenditur de ōmo
c modo defectu iurisdictionis, c pōt iudex cognoscere & pronunciare, an sua sit iurisdō, & hoc multum bene probatur hic. Nam si exceptio istius nobilis ex toto fuisset vera, isti iudices dele. mā habuissent iurisdictionē ꝺ istum nobilem. Et tñ potuerunt iudices de hac exceptione cognoscere, & super ea pronunciare & per hoc multum limitatur, & extenditur c. super literis, §. ex. vt non solum iudex cognoscat qñ iurisdictio est elidibilis per exceptionem, sed ēt qñ opponitur nullam competere, & non tradas istum tex. in hoc obstuioni, & facit, quod j. dicam, super glo.
4 No. 4. †ꝙ super exceptione aduersarij, potest actor fundare intentionem suam qñ fundat se, nō super inclusis in ipsa ex ceptione, sed super expressis in ipsa exceptione. Nā vt hic vides, nobilis iste excipiendo proposuit se reuocatse illum procuratorem, & tñ ꝺ per hac confessione p modū exceptionis facta, fundauit capitulum intentionem suā ꝺ secundas literas. Et hunc tex. no. ad hoc
d alle. tex. in c. cū venerabil. s. [d] de exce. vbi plenissime examino istā
5 arti. †No. 5. ꝙ quis pōt se fundare sup eo, qđ impugnat, [e] qñ ꝑ
e alium effectum impugnat, q̄ respectu illius, quo se fundat. Quod intellige, qñ nō impugnat ipsum factum, sed solennitatem sol. qđ est notādū. Et, ꝓbat hoc ex eo, qa capitulū impugnabat illā reuocationē, ꝓcuratoris respectu validitatis priorū literarū, & tñ dat se sup ea ad ꝺ tu alidādas sedas lras. Pro hoc facit optime iste te
6 tus ad hoc, qđ no. Bar. j. l. vtiq;. ff. de exce. †No. 6. ibi, [Interlocutoria.] ꝙ inia qua qs pnūciat se iudicem esse, est interlocutoria, non.

ADDITIONES.

a Zac. Priuatæ personæ. Adde pro isto dicto Spe. in tit. de leg. §. nunc tradimus. ver. seu nūq̄d, & ibi Io. And. in addi. ad ipsum, Ant. de But. in c. nouit. in pe. col. de iure pa. Per. de Anch. in cle. literas, de ꝓb. & Arch. j sum. 25. col.
b Non habet de iure communi. Vide hic But. & Imo. quod intellige, non vacante sede, alias sic, per c. cum olim, de maio. & obe. facit etiam in fin. gl. in c. præter hoc. in ver. Ducibus. 32. dist. & in c. bene quidem. in ver. Romanum pontificem. 96. dist. & in c. Mennā. 2. q. 5. quæ dicunt, ꝙ Papa potest concedere laico ius excōicandi, & suspendendi clericos, & no. Inn. in c. ecclesia. in 3. col. de constit. allegando gl. in d. c. bene quidem. quam etiam sequitur Pet. de Monte, in tractatu de potestate Papæ, & concilij, in 9. col & Ana. in c. sicut in vno, in 1. col. de hæreti. & Dom. in §. ad hæc. in 4. col. 32. dist. & glo. in c. 1. in gl. 3. 94. dist. & vide istum in c. ab excommunicato. in 1. col. infra eo. tit. Faciunt, quæ habentur per glo. & Docto. in c. decernimus, de iud. Et an laicus, qui non est in sacris, possit absoluere ab excommuni. vide gl. 1. & ibi in c. canonica, in uer. presbyter, de senten. excom. & Archi. in d. c. benequidem, & Imo. in c. ab excommunicato, in antepen. col. in versi. an autem ibi executores, infra eo. tit.

Adde, vt per Romanum cons. 166.

c De omnimodo defectu iurisdictionis. Adde Moder. in c. super literis, supra eodem. in 3. fal.

d Cum venerabilis. Vide ibi Modern.

e Super eo, quod impugnat. Vide Moder. supra eodem. capitulo, vbi dederunt plures fallentias ad regulam, ex eo, de regulis iuris. in 6. vbi in 8. fallentiæ sunt mentionem de isto tex. & de dictis Docto. hic.

Adde quando quis possit se iuuare ex eo quod impugnat. Rom. cons. 345.

f Est interlocutoria. Vide Mod. in rubrica, de re iudica. & in c. significantibus, & ibi p. d. meū & alios Mod. de offi. deleg. & do. post gl. in auth. habita, C. ne fi. p. pat. Adde, qđ licet talis snia interlocutoria hēat vim diffinitiuæ, tñ est differentia, quia lata a delegato, non potest reuocari, sed ab ordinario sic per cap. significantibus, de of. delega. & ita tenet Romanus cons. 357.

Zac. Adde, ꝙ a tali snia tanqam vim diffinitiuæ habente, potest appellari. Ita no. gl. sing. in auth. habita. C. ne fi. pro pat. quam singularizat Ludo. Rom. sing. 129. incip. si iudex, & ibi an possit reuocari, cui adde Fel. in c. legebat, in principio, de maior. & obe. in c. cum cessante, & ibi ifium, de appella.

Ant. Fran. Circa hoc de reuocatione interlocutoriæ, dicas, ꝙ regulariter ꝓle reuocari per iudicem, qui eam tulit, dummodo reuocetur ante diffinitiuam, vt l. quod iussit, ff. de re iud. & l. sentētiam, & ibi per Bal C. de sent. & interlo. iud. & Bal. in l. fi. C. si minor se maio. dixe. & no. Doc. in l. dicere, ff. de arbi. & per Lanf. de Ori. in rep. c. quoniam contra, in uer. sententia, de prob. Adde tamen ꝙ interlocutoria mandata executioni non potest reuocari, nisi cum causæ cognitione, ita no. Io. de Imo. in c. cum cessante, in 5. col. de appel. & ibi per Phil. Fran. in 6. limi. de quo etiam uide Inn. in c. sacro, de sen. excom. vbi plures limitationes, & extentiones ponit ad istam regulam, & uide Bar. in l. 1. C. sent. rescin. non pos. & quod hic dicitur de delegato, quod non potest reuocare suam interlocutoriam, dicas illud esse verum, nisi esset ab illa appellatum, vt singulariter voluit Bal. in l. fi præses. C. quomodo, &
o quando iudex. per tex. in c. dilectus, il 3. de præb. & per Rom. in suis sing. in uer. sententia qua quis. Et quando sententia interlocutoria dicatur habere vim diffinitiuæ, vide tex. sing. iuncta gl. in l. intra vtile, ff. de mino. quam Bal. dixit singularem in l. 1. C. quando prouo. non est necess. vbi habetur, quod quando sententia est lata super vno articulo substantiali, quoad negotium principale, dicitur habere vim diffinitiuæ, ad quod no. gl. in cle. fi. de appellat. & in cle. 1. de causa possess. & proprie. Et vide Alex. de Imo. in l. 5. in 2. col. ff. de ver. ob.

non diffinitiua; habet tñ vim diffinitiuę, adeo. ꝙ etiam de iu. ciu. potest appellari, de quo est gl. no. in auth. habita, C. ne fil. pro pa. Et no. ex tex. practicam pronunciandi, cum reuocatur in dubiū
7 de validitate literarum. †No. ibi, [Si reuocatio mandati, &c. Jūcta gl. quicquid agit procurator reuocatus ante certificationē reuocationis. etiam in fauorem dñi, tenet; ita quod aduersarius non potest allegare illam reuocationem in præiudicium reuocantis. Et in hoc habeo istum tex. pro notabili, & hoc idem voluit gl. hic, & Inn. In gl. 2. no. ex gl. & ex tex. ꝙ in eodem iudicio,
a & eodem libello pōt agi ꝺ eundem super pluribus articulis. [a] Ad idem c. cum dilectus, de cā pos. & ꝓprie. & c. dilectus, j. de capel. mona. & ibi gl. 3. alle. multas concor. in gl. 3. In fi. intellige fm Cō
po. ꝙ istæ secundæ literæ fuerunt impetratæ de consensu procu
a ratorum vtriusq; partis. Vel forte faciebant mentionem de prio
rib. literis in clausula ibi inserta, in hoc tñ non est vis. † In gl. in ver
b bo, [Falsus procurator.] [b] No. istam glo. iuncto tex. quæ solet frequenter allegari, & dicit Inn. ꝙ si dñs tacite, vel expresse ratificat
c gesta [c] per procuratorem falsum non potest vlterius ꝺdicere, l.
9 1. §. falsus, ff. rē ra. hab. & in l. licet, ff. de iudi. † Et ex hoc infert Inn.
d ad vnum [d] notabile dictū, qđ quotidie allegatur, ꝙ si quis [e] scit
e aliquem se gerere ꝓ procu. suo in iudicio, & non ꝺdicit; facit sibi præiudicium. Vnde ex illa taciturnitate vr ille rem gerere ex vo
f luntate sua, quasi velit ꝙ videatur sibi dare mandatum f vel ꝓsumendum est eum habere mandatū. Sic duob. mod. potest intelligi dictum Inno. alleg. ad hoc l. sæpe, ff. de re iu. idē vr sentire Inn.
in c. cum in iure, de offi. dele. & in c. in nostra, de procu. sequitur Arch. in c. qui ad agendum, de procu. li. 6. & do. de Ro. deci. 464.
alias 467. & seq. Vbi per hoc dictum Inn. dicunt, ꝙ si quis appel
g lat pro me præsente, & non ꝺdicente, § valet appellatio, & ꝓcessus inde factus. idem dicunt, si procurator patitur aliquem se gerere pro suo substituto, & non ꝺdicit. Sed Bar. in d. l. sæpe, & Cy.
in l. fi pecuniā, C. de neg. gest. tenent opp. Mouetur Bar. ex quo
enim iste agit ad incōmodum meum, quod finis declarauit; cū
tuncubuerit in cā, non video r consentire; sed potius ꝺdicere, &
sic non ob. tex. in d. l. sæpe. Sed certe ista non est bona rnsio, quia
a principio agendo non apparet quod inutiliter, et ad meum dā
nū agat, cū potuisset obtinere; & sufficit cām vtiliter esse ceptā,
quanuis ꝺrius effectus sequatur, vt in l. sed an vltro, ff. de neg. gest.
& quod le. & no. in c. cum pro cā 1. de ꝓcu. ite si diceremus oppositum, nunq̄, vel raro competeret actio neg. gest. cum a princi
pio sit dubium de euentu læto, vel aduerso. Et sic posset respōde
ri ad theoricā Inn. positam in c. in Genesi, de ele. quam sequitur
gl. in regula, is qui tacet, de reg. iur. li. 6. vbi dr, ꝙ si agitur de re cō
cupiscibili, & honorabili, tacens hr pro re cōsentiente, vt in l. patit, ff. man. † Si vero agit de re onerosa, seu dānosa, tunc tacens hr
pro ꝺdicente. Nam iudicio meo hoc committitur iudicis arbitrio. Tertium membrum cum a principio tpe gestionis nō erat
certum, an sequeretur effectus damnosus, vel concupiscibilis; vn
de cum posset se habere ad lucrum & damnum; maxime qñ inchoatio est vtiliter facta, tunc sumus extra theoricam Inn. & rōnem Bar. Et q̄q̄ do. Anto. hic videatur sequi Bar. dicendo, ꝙ vbi
certitudinaliter agitur de fauore meo, & tunc bene videor dare
mandatum; sed vbi agitur de damno, vel potest tendere ad dam
num, non videor dare mandatū. Hoc dictum nullibi probatur,
ex quo, vt dixi potest seq idē commodum. Nam agens pro alio,
prima frōte vr agere ad vtilitatem illius. Patet ex eo, quia ius ad
mittit ꝺiunctam personam ad agēdum sine mandato, quam tñ
non admittit ꝺ expressam voluntatem dñi, vt in l. Pompo. in fi.
de neg. gest. Si enim initium agendi esset damnosum absenti, nō
admitteret ius istum ad agendum, quia tacite vr dns ꝺdicere. Et
q̄q̄ Cy. in d. l. fi pecuniam, dicat, ꝙ in coniuncta ꝑsona, vel in ami
h cō dns vr dare mandatum coniunctionis, vel amicitiæ, arg. in
l. fi seruus cōis. ff. de do. inter vi. & vxo. Tamen ego, dria inter has
personas non habita, in proposito distinguerem f m ea quæ plene dixi in c. nonne, de præsump. Et distingue sic, ꝙ aut iste qui ge
rit se ꝓ procuratore, tendit ad obligādum personā dñi; & dominus sciens & patiens non vr cōsentire, vt in l. filiusfam. §. inuitus, ff. de procu. Vbi dr, ꝙ si quis constituit me procuratorem ꝑsentem, & tacentem, non videor ꝓsentire. Aut tendit iste certitudinaliter in fauorem dñi, & vr dns consentire, & dare mādatum,
vt est tex. no. in d. l. qui patitur. Aut tendit, seu tendere potest in
grauę præiudicium, & tunc aut est casus, in quo potest dns ꝓhi
i bere, [i] & non prohibendo vr consentire, secus si de facto prohibere non posset. Ad hoc, quod le. & no. in l. Caius, ff. de pigno.
actione, & l. fideiussor. §. patet, ff. de pig. & quod no. in l. rem alie
20 nam, ff. de ꝺhen. emp. per Dy. in regula, is qui tacet, de reg. iur. lib.
6. & per Bar. in l. quæ dotis, ff. solu. matrim. † In gl. in verbo, [Pro
k pter iuspicionem,] ibi, [Et ante lit. conte.] de hoc an & quando
curator possit reuocari, [k] vide tex. cum gl. in c. 2. de proc. lib. 6. In
ea gl. ibi, [Quare ergo non reuocatur?] Hæc gl. vsque ad fi. instat
circa intellectū c. quare primę literæ valuerunt, & secundæ non;
cum ambæ fuerint impetratæ ab eodem procuratore reuocato; non tamen gl. clare loquitur, vr tamen habuisse bonum intellectum, & clarius loquuntur Doctores, vt dicamus, ꝙ primæ literæ fuerunt impetratæ is iudicio. Ideo valuerunt, ex quo notitia reuocationis non peruenit ad iudicē, vel aduersariū. Nā hęc est regula in mā reuocationis respectu eorū, q̄ agunt iudicio, vt, ꝓbat in c. mandat, de ꝓcu. vbi de hoc. Sed secundæ literæ fuerunt impetratæ extra iudiciū ideo satis fuit ad earū nullitatē ipsum, ꝓcuratorē fuisse de reuocatione certioratū, quasi velit glo. ꝙ in extraiudicialib. nō sit necesse reuocationē, ꝓcuratoris ad
alios puenire; sed satis est, ꝓcuratorē certioratū fore. Nō tamen Doct. aperiunt, quare primę literæ dicant iudiciales, & nō sedæ.

Do.

ADDITIONES.

a Super pluribus arti. Adde Ale. plene in l. idem, in prin. ff. de iurisd. om. iud. & plenius in l. edita, in 5. col. C. de eden. & per Rom. in l. 2. §. item si in facto, in 3. col. ff. de ver. obl. cum concor.
Adde Rom. cons. 365.

b Falsus procurator. Adde Bal. in l. falsus, in 1. no. C. de fur. & Ale. in l. licet, circa prin. C. de procu. & per Bertac. in ver. procurator falsus. Quibus adde, ꝙ qui habet mandatum generale, & facit actum requirentem speciale, dicitur fuisse falsus procurator, secundum Bal. in c. nonnulli, in 1. col. supra eo.
Adde quis dicatur falsus procurator, Io. de Ana. cons. 316. & 104.
Ant Fran. Circa hoc de falso proc. dicas, ꝙ falsus procurator dr tripliciter, ꝓprie, s. proprissime, & impropriissime, vt Spe. in ti. de teste, in §. 3. vltra Bal. hic alle. in l. falsus, in 1. col. C. de fur. Et adde, ꝙ procurator falsus, exigens, tenetur ad duplum condictione furtiua, vt per Bal. in d. l. falsus. Idem etiam tenetur de falso, vt per gl. in l. fi pupillis, in §. pe. & ibi per Bar. ff. de neg. gest. Imo. glo. Bar. in l. si procuratori, in 3. col. de cond. ob cau. ff. tenetur etiam de furto, nō tñ dicitur committere furtum manifestum, vt in c. iniuria, in 3. col. per Bal. in ver. quęro, an falsus, in ti. de pa. iur. fir. & idem Bal. in l. falsus, in 1. op. C. de fur. vbi etiam dicit, ꝙ tenetur condict. inde. per l. creditoris, C. de cond. inde. Et adde, ꝙ factum per falsum procuratorem, potest tacite, & expresse ratificari per dominum, vt per do. de Ro. in deci. 433. qę incipit. si habens, & in deci. 459. fuit dubitatū, & deci. 460. inc. per prædicta, in nou. Et communis est opi. Doct. in l. fi tutor, C. in quibus cau. in inte. resti. non est necesse. vbi omnino vide per Bar. in 2. opp. & in l. licet, ff. de iu. & in l. licet, C. de procu. & in l. si procuratori falso, in prin. de condi. ob cau. quod est verum, nisi iudex pronunciasset procuratorem non habere legitimum mandatum, secundū Bar. in auth ei qui. in 1. col. C. de temp. appel. & voluit idem Bal. in d. l. licet, ff. de iudi. quia tunc factum per talem procuratorem, non posset ratificari per dominum, & multos alios casus, in quibus gesta per falsum procuratorem, non possunt ratificari a domino, quamuis sint gesta nomine suo, vide per Bal. in l. si vxorem, in 2. col. C. de condi. infer. & in d. l. falsus, in 13. col. & vide Innoc. in c. ex parte decani, de resci. vbi dixit, ꝙ gesta per falsum procuratorem in consistorio Principis nō possunt ratificari, nisi ad præiudicium domini. & vide etiam qux habentur per Doc. Mod. in l. qui proprio, in §. procurator, vt in cæteris, & in l. procurator, cui generaliter libera, ff. de procura. & vide etiam no. per Do. in l. inter quos, in §. qui alieno, ff. de dam. infec.

c Expresse ratificari gesta. Vide Mod. in c. causam quæ, il j. ad fi. de iu. post istū, & dom. meum, & in c. fi. de re iud. & no. in d. l. licet, & in l. Pompo. §. rati, ff. de procu. & per Bal. in l. Iulia. ff. qui satisda. cog. & Doc. in c. nonnulli, 3. eo. Et an sufficiat ratificatio post tempus datum ad acceptandum, videtur ꝙ non; per id quod no. Bar. in l. bonorum, ff. rem rat. hab. & dr in summario decisionum Rotę 15. in nouis, in ti. de concess. præb. quod intellige, nisi ratificatio tē dat ad præiudicium solius ratificantis, quia tunc potest ratificare quandocūque, vt per Are. in c. vt cira, de ele. in 6. & per l. Pomponius, la 2. & quod no. ibi Bar. ff. de nego. gest. Et adde istum consi. 102. incip. Iesu Christi, &c. circa primum dubium, in 2. colum.
Zachar. Adde tu in quib. nec tacita, nec expressa ratificatio falsi procuratoris gesta confirmat, per Rom. sing. 682. inci. tu audiisti l. fi tutor. vbi ponit 3. fallen. nisi iudex pronunciasset talem non esse procuratorem, aut mandatum non habere; vel nisi in statuto caueretur, quem non habentem mandatū non admitti; vel nisi illegitimus ꝓcurator, de cuius dubitabatur mandato, admissus fuisset cum cautione rati, iuncta protestatione, quod si apparuerit ipsum mandato nō carere, gesta per eum possent haberi rata. Addit do. Fel. in c. causam, col. fi. alleg. 9. rationes tamen approbando, in titu. de iud.

d Infert Inn. ad vnum. Adde Ale. examinantem ipsum dictum Inn. in repe. l. sæpe, in r. col. cum 10. seq. ff. de re iud. pro quo facit gl. in c. tantis Daniel, in gl. fi. ibi, vel dic, 81. dist. & But. c. post cessionem, in antep. col. de proba. & c. inter dilectos, in eadem col. de fi. instr. & in c. cum in iure, in 6. col. in ver. no. istud dictum, de offi. dele. & Ale vbi supra, in 9. saluatione, & Rotam in ti. de procu. 49. & seq. in nouis.

e Seb. Sap. Quod si quis. Vide do. Abb. in consi. 7. in 2. vol. vbi tenet contra Inn. Idem tenet Rom. in consi. 107. sciebat Romanus, & Pau. de Cast. in l. fi tutor, C. in quibus cau. in integ. restit. non est nec. & respondet ad illam regulam, quę habet, ꝙ in his, quę possunt esse prędicialia, tacens non videtur consentire.

f Dare mandatum. Adde Rom. consi. 170 latissime And. Sic. consi. 37.

g Præsente, & non contradicente. Adde in simili Rotam de procu. deci. 13. in anti. ꝙ si quis constituit procuratorem pro se, & aliis præsentibus non ꝺdicētibus, valet procuratoris constitutio. & vide Rotā deci. 417. Item si habes, in ti. de concessio. præb. 13. in nouis, facit bo. tex. in clem. 1. de procu. & ibi Imo. tex. sing. in l. cum ostendimus, §. fi. ff. de fidei tuto. sing. secundū Ro. & alios in l. 1. in prin. ff. de verbo. oblig. & per istum in c. non iniuste, j. de procu. & bo. tex. in l. fi filius, la 3. & ibi Ang. signat pro literis cambij, ff. ad Mace. Bar. in l. quo enim, ff. rem rat. hab. & in l. Titius Seio, ff. de const. pecun. facit, quod voluit Matthæ. de Mate. in not. 24. incip. notabilem modum, & quod legitur, & no. in l. cum tabernam, §. idem quæsiuit, ff. de pig. & in l. pub. §. fi. ff. de posi. & quod voluit Bal. post Iac. de Are. in l. fi. C. si cer. pera. & in l. si ex cautione, in 4. quæst. C. de non nume. pec. & per istum in c. non iniuste, in 3. colum. j. de procura.

h In amico. Hanc opi. ꝙ amicus potest agere sine mandato, late comprobat dom. Laf. in l. exigendi, colum. 2. C. de procura. & quid operetur talis amicitia, ponit Andr. Sicu. in repe. l. cum acutissimi, C. de fideicom. vbi tenet, quod dispositio illius l. procedat in amico deuincto magna amicitia, de quo late dom. Bar. Soc. in repe. l. cum auus, colum. 4. ff. de condi. & demon.

i Prohibere. Vide gl. & Doct. in c. nonne, de præsump.

k Zach. Possit reuocari. Adde tu Bar. & Ale. in l. filius, & seq. ff. de procu. & gl. Bar. & Gul. de Cu. in l. procuratoribus, C. eo. Card. in clem. 1. in fi. eo. ti. Tu vide latius per Ro. sing. inci. tu scis quod procurator.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Do. Anto. dicit hãc lec. cõem sibi nunq̃ placuisse; qa nõ videt in hoc diuersitatẽ iter iudicialia, & extraiudicialia, qa etiã in extraiudicialibus debet aduersarius certificari de reuocatione ꝓcuratoris, cũ possit decipi, sicut in iudicio. Itẽ ſm, cũ ẽt ſcdæ lſæ videntur iudiciales, cũ fuerunt impetrate lite pẽdente. Sed pace ipsius ſſma, lectu. cõis est veriſſima: & dictum ſuum posset saluari certo casu, sed nõ in terminis literę. Vnde declarãdo hãc lectu. cõem dico, ꝙ primæ lſæ dicunt iudiciales, qa fuerunt impetratæ in iudicio; qa causa pendẽte corã Papa, ꝓcuratores vtriuſq; partis, cum de meritis causæ nõ posset in curia liquere impetrauerunt translationẽ iudicis, & sic obtinuerũt cõmitti causam in partib. Et sic oportebat, vt notitia iſtius reuocationis pueniret ad aduersariũ, vel ad judicẽ. Alias posset ad uersarius deludi. Sed ſecundæ literæ fuerunt impetratæ extra iudicium; quia post primas, per quas negotium erat cõmiſſum in partib. & ipse ſolus ꝓcurator reuocatus eas impetrauit. Vnde nõ ſequit, fuerunt impetratę lite pẽdẽte, ergo in iudicio, cum multa fiant extra iudicium, lite pẽdente. Nec obſt. qđ dicit d. Anto. etiã in extraiudicialibus aduerſarium fore certiorãdum de reuocatione, ꝓcuratoris, qa illud non est vſquequaq; verum: non enim procedit, cum ꝓcurator nõ destinat ad certã pſonã: nã in iſta ſecunda impetratione ꝓcurator nihil agebat cum parte, ſed pſe in fauorẽ domini. Vnde ſatis erat ad nullitatẽ actus ipſum ꝓcuratorẽ fuiſſe certioratum, vt est tex. in cle. vnica, de renun. Sed vbi ꝓcurator deſtinarẽt ad contrahẽdum cum certa pſona, tunc fateor, ꝙ de reuocatione est illa pſona certiorãda, vt in l. ſi fideiuſſor. ff. man. Sequit hic Ioan. And. post Nico. Mar. & infra Iatius dicã. Et in hoc caſu potest verificari dictum do. Anto. vt nõ ſit differẽtia in hoc inter iudicialia, & extraiudicialia. Par enim est ratio in vtriſq;. Nã ideo, vt arbitror, in iudicialibus debet notitia reuocationis puenire ad aduerſarium, vel ad indicẽ, ꝙ tenet locum aduerſarij, qa in iudicio quaſi ꝺhimus, l. 3. §. idẽ ſcribit, ff. de pec. Vnde ex quo ꝓcurator fuit deſtinatus ad quaſi ꝺhẽdũ cũ certa pſona, debet illa talis pſona certiorari de reuocatione, ne deludat ad libitum aduerſarii. Et idem est in extraiudicialibus eadẽ ratione, cum ꝓcurator mittitad certã pſonã: & nota bñ hãc rationẽ. Et p hoc habes clarum & deſenſatum primum intellectum iſtius capituli. Scđo principaliter põt text. intelligi, ꝙ vtræq; lſæ fuerunt iudiciales; & ideo tenuerũt primæ & nõ ſecũdæ; qa primæ tẽdebãt in fauorẽ aduerſarij, q ignorabat reuocationẽ ꝓcuratoris aduerſarij; & ideo imperratio tenuit, vt in cap. mãdato, infra de ꝓcu. Sed ſcdæ lſæ ꝓcernebãt fauorẽ iſtius nobilis, q reuocauit ꝓcuratorẽ ſuũ: vnde ignorãtia capſi pdest capſo ignorãti, & nõ iſti nobili ſciẽti, arg. in c. cũ vniuerſorũ, de re. perm. & in regula, cũ q, de reg. iur. lib. 6. Et iſte est no. intellectus limitãs multum c. mandato, præall. & ſcdm intellectũ, quẽ ſenſerunt Hoſt. & Cõp. ſummaui ſcđo loco, & tene cũ mẽti. Tertius est intellectus principalis, ꝙ ambæ lſæ fuerunt extraiudiciales, & tũc ratio diuersitatis inter primas & ſcdas lſas est, qa ꝓ primis iudices ꝓnunciauerunt, a quo rũ ꝓnunciatione nõ fuit appellatum, & ſic ſnĩa trãſiuit in rẽ iudicatam: ſed ꝺ ſcdas lſas fuit exceptum, & iudicatũ. Et hunc intellectũ aliquatenus ſenſit iſta gl. in eo, ꝙ põderat, ꝙ nõ fuit appellatum. ſed apertius hoc tenet Gul. Naſo, dicẽs, vtrũq; reſcriptũ nõ valuiſſe, ſed primũ aſſumpſiſſe vigorẽ ex iudicis ꝓnunciatione. Et no. iſtũ intellectũ: nã nescio

11 alibi ita expreſſum. † Nunc inferẽ ex eo clariſſime ꝙ reſcriptum nullum aſſumit vigorẽ ſi orta ꝓtẽtione ſup nullitate. iudex ꝓnun-

a ciauit validum,[a] & nõ apellãt; & ſic ꝓbat ea, q̃ no. ꝓ Lap. in c. 1. in fra eo. li. 6. & ea, q̃ dixi in c. ſuper lſis, iup. eo. Intellige tñ, qñ reſcriptum nõ fuerat falſſum. hoc dico ꝓ ea, q̃ dixi poſt Inno. in d. c. ſup lſis. Itẽ ſequẽdo ꝑdictum intellectum, ꝙ ambæ lſæ fuerint extraiudiciales, do quartum & nouum intellectum ad iſtum tex. ꝙ primi reſcriptũ iõ valuit, qa ꝓcurator reuocatus illud impetrauit, cum ꝓcurator aduerſę partis ignoraret reuocationẽ. Cum enim ille ꝓcurator fuerit deſtinatus ad ꝓmouẽdum iſtã cãm cũ cap. & incæperat cauſam ꝓſequi, tenẽt geſta ꝓ capſm, ſeu ꝓcuratorẽ ſuum cum iſto falſo ꝓcu. ante q̃ certificaret de reuocatione, vt l. d. l. ſi fideiuſſor, & ꝙ ſup. dixi. Scđm vero reſcriptum fuit impetratum ꝓ ipſum ꝓcuratorẽ reuocatũ duntaxat, & ꝓcernebat fauorẽ dñi reuocãtis. Iõ ad inualiditatẽ actus nõ fuit neceſſe, niſi vt ipſe ꝓcurator certificaret, cũ alterius nõ intereſſet. Ad hoc tex. in l. ſi mãdaſſem. ff. mãdati, facit cle. vnica, de ren. Et ob ꝑdicta põderat in tex. ꝙ reuocatio nõ ꝓuenit ad aduerſariũ circa primas lſas, & nõ ſic circa ſcdas, qa in ſcdis nulla captio fit aduerſario, ſed in primis ſic. ſi reuocatio valeret, nã ſi diceremus ꝺriũ, posſet multum dãnificari aduerſarius, qa non haberet dñs, niſi clã reuocare ꝓcuratorẽ. Et hunc intellectum puto veriſſimum; & potes inducere ad iſtum tex. ſingu. id, qđ ſ dixi, ꝙ etiã in extraiudicialibus reuocatio debet ꝓuenire ad aduerſarium, ſi ꝓcurator fuerat ꝓſtitutus ad aliquid cum eo agẽdum. Et neſcio, ꝙ alibi ita bñ, ꝓbetur, & multum facit, ꝓ illo intellectu, qa impetratio, ꝓprie nõ potest dici

12 actus iudicialis. † Et generaliter cum q̃riẽ, qualiter ſit reuocandus

b [b] ꝓcurator, qa materia est pulchra & quotidiana, nõ omittã. Inn. vẽ hic velle, quòd nõ ſufficit procu. certificari quo ad hoc, vt aliis fiat præiudicium, ſed oportet publice conſcribere, vt nullus habeat eũ deinceps ꝓ ꝓcu. vt in l. ſed & ſi pupillus, §. ꝓſcribere. de inſtitor. Et no. bñ hoc dictũ ꝓ authoritatẽ Inn. ſed Io. And. dicit dñm ſuũ legẽdo dixiſſe, ꝙ illa l. ſed & ſi pupillus, loquit in inſtitore, & nõ in procuratore ſimplici: vnde diſtinxit ille in quadiſputatione, cui[c] verba refert, & ſequit Io. And. hic. Aut vult ille

c reuocare inſtitorẽ, e & niſi publice ꝓſcribat; non hĩ pro reuoca-

d-to d Et qs proprie dicat inſtitor, [c] vel exercitor, vide p Inn. plene

e in c. q̃d q busdã, de fideiuſ. Aut reuocatur, ꝓcurator ſimplex, tũ

f tunc ſi non est certificatus, g non valet regulariter reuocatio.

g De hoc tñ remitto ad plene no. p gl. in cle. vnica, de renũci. q̃ ponit dicta Cy. in l. mãdatũ, C. mandati, ad hoc l. ſi mandaſſem. ff. eo. Aut procurator erat certificatus de reuocatione; & tũc, aut ille fallus procurator ꝺxit dño ſciente, & patiente; & præiudicat cũ per ea, q̃ ſup. dixi poſt Inn. & tene mẽti hoc mẽbrũ. ego tñ limitarẽ, & diſtinguerẽ prout ꝛ. dixi poſt Inn. qa ſcientia, & patiẽtia non ꝺẽt ſi diſtincte nocere dño; ex quo ſemel eum reuocauit. Aut ꝺns dño ignorante; & ſi dominus habuit ratum geſtum, vel partem geſtorum, ſibi præiudicat, argum. in l. cum quæritur, ff. de admi. tu. aut non habuit ratũ, & ignorauit; & tũc aut miſerat eũ prius ad ꝺhendum cũ certa pſona; & nõ valet reuocatio; niſi illa certa pſona certificetur, vt d. l. ſi fideiuſſor. & optime probat hoc ſm quartum

ADDITIONES.

a Pronunciauit validum Adde Dom. conſ. 584.

b Qualiter fit reuocandus. Adde tu pulchre Io. de Ana. conſ. 25. vbi ponit duas limitationes notabiles hic, per alios non relatas, & ibi ponit, an valeat præſentatio reſcripti facta procuratore reuocato.

c Inſtitorem. Adde Imo. in cle. 1. in 8 col. ver. ſi vero non fuit expreſſa, de reſcri. & Bar. in l. qui hominem. §. ſi Titium, ff. de ſo. & Bal. in d. §. proſcribere.

d Seb. Sap. Pro reuocato. Vide pulchrum conſi. Alex. conſ. 54. alias 183 colu. 2. in 2. vol. vbi principaliter tractat, quando poſſit intentari inſtitoria, & ponit quinque, quæ requiruntur ad hoc vt competat contra dominum pro mutuo facto in perſonam inſtitoris.

e Inſtitor. Adde quis dicatur inſtitor, Abbatem conſ. 16. Zachar. Adde tu melius per Bar. in l. 1. inſtitor, ff. de inſt. Et dic, ꝙ dicitur ille, qui præponitur negotiationi vniuerſali quæſtuariæ, etiam certis ei non deſignati, ut per eũdem in l. ſi inſtitorem, ff. ſi cer. pet. & in rub. C. de conſti. pecu. col. 3. Bal. in l. mandatum, col. 3. C. de manda. Alex. in 1. 1. ff. de inſtito. & conſ. 44. in prin. vol. 2.

f Procurator ſimplex. Adde gl. magi. in ſi. c. nec illud 3. o. q. 4. gl. magiſtram in a. tibi domino, in gl. a. poſt prin. 63. diſt. Io. And. But. & Imo. in c. quidam, infra de renun. & quid in maleficijs, vide Bar. poſt Gul. de Cu. in l. pecuniam. 5. ſeruum, ff. de condi. ob cauſam. glo. in c. mulieres, in glo. ſi. circa medium, de ſent. exc. lib. 6. & ibi Dom. Sal. in l. non ideo minus, in 7. col. uer. quæro quæ-to, C. de accuſ. & Ang. in l. 1. C. de Niſi aggr. non rumpen. Albe. in l. ſi in pecolum. ff. de offi. procu. Cæſa. & in trac. maleſi. in uer. Sempronium mandatorem, fol. 9.

g Si non est certificatus. Fallit in caſu c. ſi. §. ſi. de procu. in 6. quem tex. amplat quinque modis, de quibus hic per Moder. Item fallit etiam, qñ eſt actus, q̃ non põt ſortiri effectum citra conſenſum domini, ſicut translatio dominii, quia tunc per procuratorem reuocatum non transfertur dominium, ſed reuocationem ignorauerit. Ita no. glo. magna, ad ff. in clem. 1. de renun. & ponit Pau. de Caſt. in l. eius qui in prouincia, in 5. col. uer. in terdum mandato tibi aliquid. ff. ſi cert. pet. & Imo. in d. clem. 1. in 6. col. & Bal. in l. ſi procuratorem, in ulti. col. ff. man. & Imo. in c. mandato, in 5. col. infra eo. licet Sal. ibi ter volucrit in l. mandatum. C man. in 16 col. uer. quæro ſecundo, ſed vide ibi per eum in pen. colu. ver. aut quæritur de liberalitate. fallit hoc in caſu clem. 1. de renun. quam amplia, & limita, vt hic per Moder. fallit etiam hoc fauore liberationis per gl. magnam ante fin. in d. cle. 1. Et ſentit iſte fallus inferius in uer. q̃ ſoluentes procuratori reuocato liberantur. Fallit etiam hoc, vbi ſolum agitur de præiudicio conſtituentis, quia tunc valet reuocatio procuratoris, etiam non intimata, & geſta per ipſum ſunt nulla, ſecundum Card. poſt Lau. in cle. 1. in 8. col. de renun. in uer. vnde pro pleniori. Ant. Fran. Circa hanc materiam de procuratore reuocato, an & quando procurator reuocatus obliget dominum, vide quæ habentur in l. ſi pecuniam. in §. 1. ff. de condi. cau. da. & in l. mandatum, C. man. in l. ſi non ſortem, in §. qui filio, ff. de cond. ind. Et an geſta per talem procuratorem valeant, vt de plene per do. Card. in clem. 2. in 5. oppo. de renun. Et adde, ꝙ procurator reuocatus, tenetur aduerſario ad intereſſe, ſi habens notitiam de ſua reuocatione, non notificat illam ſibi, vt eſt no. gl. & ibi Doc. no. in c. quamuis de procu. lib. 6. Et adde, ꝙ procurator conſtitutus ad tradendum reuocatus, ſi ignorans reuocationem tradat, non transfert dominium, l. 2. §. ſed & ſi quis donaturus, ff. de don. pro quo vide Pau. de Caſt. in conſ. 59. incipit. venerabilis vir. in pen. col. circa ſi. ubi etiam ponit de procuratore conſtituto ad renunciandum beneficium eccleſiaſticum, qui fuit poſtea reuocatus, & ignorans reuocationem renunciauit, & ibi concludit ꝙ valet renunciatio, de quo etiam vide in cle. cum illuſio, de renun. Et vtrum debitor ſoluens procuratori reuocato liberetur, niſi ſibi ſit notificata reuocatio, vt ꝙ Bar. in l. qui hominem, in §. ſi Titium, ff. de ſol. & per Bar. in l. ſi non ſortem, in §. qui filio, de cond. inde. & in l. ſi procurator, in 3. col. de condi. cau. data. & no. Bal. in l. inuito, C. de ſol. aduerte, ꝙ talis debitor ſciẽter ſoluẽs procuratori reuocato, non ſolum non liberatur a creditore, ſed nec poteſt repetere ab ipſo procuratore, cui ſoluit, qua uidetur illi donare, vt pulche declarat Bar. & Doct. ſequuntur in l. diſpenſationem, ff. de ſol. & in l. cum pater, in §. Meuio, ff. de le. 2. Et idẽ tenet Bal. in l. falſus, in 12. col. C. de fur. Vbi ponit etiam quid de ſoluente, vlti. char. & quid de ſoluente procuratori poſt mortem domini, quem ſciuit mortuum, an liberetur, & quid etiam ſi ignoret mortem dominiuide gl. Bar. & Doc. in l. eius qui, ff. ſi cer. pet. & ad materiam etiam vide Bart. in l. cum quis. in §. qui hominem, ff. de ſol. Et an, & quando, & ex quibus cau. & an poſt litem conteſtatam poſſit procurator reuocari, vide per Spe. in titu. de actio. in pen. char. in uer. item qui procuratorem, & in ti. de lit. conteſt. in §. ſi. in uer. item eam, & in tit. de cura. in §. ver. autem, in uerſi. ſed nunquid, il 1.

a quartũ intellectũ. [a] Sed ſi non deſtinabatur ad certam perſonã, tũc ſatis est procu. fuiſſe certificatũ: vnde agat ꝺhens ꝺ ipſum falſ-

b ſum procuratorem, [b] vt in l. ſi procuratori falſo, [c] ff. de condic. cã-

c da. facit l. ſi, ꝓcurator, ff. de ꝺd. Debuit. n. ille ꝺhens cum ipſo, cogitare hoc euenire poſſe, argum. in l. ſi quis domum, ff. loca. Li-

13 mita tñ hoc dictum ſm ea q̃ dicta ſunt in gl. in verbo, falſus. † Nã ſoluens procuratori reuocato liberat; niſi reuocatio ſit publice

d nota, [d] vt in l. eius, q in prouin. ff. ſi cert. pet. & licet tex. poſſit intelligi in iſtitore; tñ ſatis placet primũ dictũ tanq̃ æquius; & hoc no. in gl. in verbo, [Non valere dicebant, ibi, [Si quis teſtibus.] & ibi ſoluitur iſtud ꝺrium. Nã ſpeciale est in eccleſia, vt poſſit recipere

14 ea, quæ faciunt pro ſe, & reſpuere, quæ faciunt ꝺ ſe. † In gl. in ver. ſine ſpãli, in fi. de hac mã vide no. §. e. c. nonnulli, & dic, vt ibi. Sed no. fi. gl. in eo, qđ dicit, ꝙ procurator gñalis cũ libera, poteſt iſtas lras impetrare. Cõtrariũ tñ tenet hic do. Anto. immo plus dicit in d. c. nonnulli, ꝙ ſi in procuratore exprimerent aliqui caſus req-

e rentes ſpãle mandatum, ſubiecta clauſula gñali, nõ põt talis procurator literas impetrare, qa vbi reqrit notabilis expreſſio, e nõ ſufficit illa clauſula gñalis modo ꝑdicto, ad hoc, qđ no. gl. in ſimili in c. ſi. de procu. li. 6. & in c. procurator, de elect. li. 6. ſed nec illud dictũ, nec id, qđ dicit hic, mihi placet, qñ nego, ꝙ hic reqrãt illa notabilis expreſſio, de qua in iuribus §. alleg. ſed ſolum reqrit ſpãle mãdatũ, vt in l. procurator, cui gñaliter libera. ff. de procu. & in c. qui ad agendum, eo. tit. li. 6. idem est dicendum, qñ illa clauſula gñalis ſequitur caſum requirẽtem ſpãle mandatum, vt in d. c. qui ad agendũ, & hoc fortifico. Nam coniuncta perſona, minorem poteſtatẽ habet, q̃ procuratores prædicti. Hinc est, ꝙ coniuncta perſona non poteſt agere ea, quæ requirunt ſpeciale mandatum,

f illud, & l. patri. ff. de mino. & no. in l. vero procuratori. ff. de ſol. item hic agitur de modico præiudicio, & ſic ſumus extra caſum cle. nõ põt, de procuratorib. immo vẽ mirandum, ꝙ procurator generalis non admittatur, cum latiorem poteſtatem habeat. q̃ coniuncta perſona, vt patet ex no. in d. l. vero procuratori. Abb.

ADDITIONES.

a Secundum quartum intellectum. Adde Do. in d. clem. 1. & iſtum in c. ex inſinuatione, in 2. col. de procu. & Per. de Anc. in d. clem. 1. & Ang. Aret. in §. recte, Inſti. mandati, niſi in caſu d. c. ſi. de procu. li. 6. ſm Sal. in d. l. mandatum, in 17. col. Itẽ niſi procurator eſſet datus ad negotia vſque ad certum tempus, ſecundum Pau. de Caſt. conſ. 331. nc. ponderatis omnibus, in 2. colum.

b Seb. Sap. Falſum procuratorem. Quomodo poſſint ratificari geſta per falſum procuratorẽ, vide latiſſime p do. Taſi. in l. licet, C. de procu. vbi ponit regulã cũ 13. fallen. & vide omnino Alexandrum in conſ. 32. viſo puncto, in 1. vol. ubi refert pulchrum dictum Bal. in l. Iul. in 5. qæſtio. qui ſatiſfc. cogan-

c Fallo procuratori. Adde Rot. de procu. dec. 2. in no. Bart. & Bal. in l. 1. C. de ſatiſd. Cyn. in l. mandatum, in pen. col. C. mand. Io. Fab. in §. adhuc, in penult. col. ver. quæritur iuxta hanc glo. Inſti. mandati. Bar. & Pau. in l. qui hominẽ, §. ſi Titium, ff. de ſolu. & Bald. in l. mandatum, in uer. fin. C. mand. & in l. ſi. ꝓcuratorem, ad fin. ver. quid ergo in procuratore ff. de procu. Barto. in l. non ſolum, §. morte, in 6. colum. verſi. quandoque per hanc proteſtationem me exonero, ff. de op. no. nun. & ibi Alex. in 10. col. ver. item Bart. voluit Salic. in d. l. mandatum, in 17. col. uerſi. aut in mandato non continebatur. Dom. in c. ex inſinuatione, in 2. col. ver. hoc verum, niſi fuiſſet conſtitutus, infra eo. Imo. in c. mandato, in pen. col. ver. in aliis autem concludo, eo. tit. & in clem. 1. in antepenul. colum. verſiculo, dicit tamen Anto. de renunc. & Franc. de Alb. in d. §. proſcribere. Et communis opi. eſt, quod publice ſit notificanda reuocatio procuratoris, etiam non dati ad gerenda negotia cum certa perſona, & debeat ſeruari d. §. proſcribere.

d Zacharias. Publice no. Adde Alexan. in l. procuratori. de condi. ob cauſam. Plus dico, quod non poterit repetere, no. Barto. inſt. diſpenſatorem, ff. de ſol. & in l. cum pater, §. Meuio. ff. de leg. 2. Bald. in l. falſus, colum. 12. verſicu lo, tertio quæro, C. de furt nec tali opitularetur iuſſus iudicis. Non enim poſſet talis procuratoris falſi perſonam legitimare, vt no. Bald. ubi ſupra colum. pen. ver. vlterius quæro. Aduerte tamen, quod talis iuſſus iudicis & ſi ſoluentem non excuſaret. facit tamen, vt poſſit illud ſolutum condictione indebiti repeti, vt per Bar. in l. licet, in fi. C. de procu. idem Bart. in l. nouiſſime, ff. quod falſo tu auct.

e Notabilis expreſſio. Facit l. item apud Labeonem, §. hoc edictum, ff. de iniu. & c. quamuis. de præben. li. 6. vbi ea, quæ ſunt ſpecialiter notatu digna, niſi exprimantur, videntur neglecta.

f Illud, & l. patri. Adde iſtum in c. nonnulli, §. ſunt & alii. ſup. eo.

SVMMARIVM.

1 *Reſcriptum non extenditur ad perſonam in eo non expreſſam.*
2 *Iudex non admittendo exceptionem legitimã grauat partes, & poſſunt appellare.*
3 *Subreptio per ignorantiam poſita, an & quando vitiet reſcriptum.*
4 *Error in expreſſione beneficij, an habeat vitiare reſcriptum, ſi conſtat de corpore.*
5 *Impetrans dignitatem cum ſit officium, non committit ſubreptionem.*
6 *Impetrans beneficium vacans per mortem, committit ſubreptionem, ſi fuit vacans per renunciationem.*
7 *Intellectus verus ad c. ſuſceptum, de reſcrip. lib. 6.*

CAP. XXXIIII.

Significante Reſcriptum impetratum ꝺ hominẽ alinem eiuſdem nominis alterius diœceſis. In prima ponitur appel-Lunis narratio. In ſecunda appellationis commiſsio, ibi, [Ideoq;] Caſus li. Quidã nomine R. impetrauit literas ꝺ V. ſub hac forma. Conqueritur R. de V. Remenſis dię. ſuper quibuſdam pannis. V. citatus coram iudicibus excipiendo propoſuit, ꝙ cum non eſſet de Remẽ. die. ſed de Leodien. ꝙ per hmõi literas nõ poterat ꝓ-

1 niri, cũ de dię. Leodien. nullã faceret mẽtionẽ, & qa iudex hãc exceptionẽ admittere denegabat; ad ſedẽ Apoſtoli. appellauit: vnde Papa mãdat, quatenus, ſi ita eſt, reuocet in irritũ q̃ cq̃d factũ fuit

1 poſt appellationẽ. B. † No. 1. ꝙ reſcriptũ nõ extẽdit, [a] niſi ad perſo-

a nã in eo expreſſam, nec ꝓmittitur error in circunſcriptione perſo-

2 næ. No. 2. ꝙ iudex nõ admittẽdo exceptionem legitimam, vẽ gra-

b uare partẽ, licet expreſſe non pronuncier, & ex hoc poteſt appel-

3 lari. [b] de quo in c. ex parte M. de appella. & per Bar. in l. a procedẽ-

te. C. de dila. † In gl. ibi, [Quod reſcripta ſtricti iuris ſunt.] No. gl. & idem no. gl. ſ. eo. ca. nonnulli. Secundo no. ex gl. in eo, quod ponit

c verum intellectum ad c. ſuper literis, [c] ſ. eo. Et intentio gl. eſt iſta, ꝙ tũc ſurrepꝺio per ignorantiam non habet vitiare; quando id ad quod volo vti reſcripto, cõpræhenditur in reſcripto, vt ſi expreſsi aliquam falſitatem ad habendum reſcriptum, qua tñ tacita, nihilominus reſcriptum habuiſſem; ſecus autẽ vbi volo vti reſcripto ad caſum nõ compræhenſum, licet per ignorãtiam exprimerem

4 alium caſum, & hoc etiam voluit Innin d. c. ſuper literis. † Sed ex tra gl. quæro nunquid indiſtincte procedat deciſio huius c. Inn. & Compo. ꝙ non: ꝺicunt. n. procedere, qñ per alia expreſſa non

d poteſt conſtare de corpore; ſed ſi conſtaret, d puta, quia dixi ꝺ Titiũ legentem Senis diœceſis Florentinæ, cum tñ Titius ſit diœce. Aretinæ, tunc valet reſcriptum, ex quo iſte ſolus Titius legit Senis, qui est de diœ. Aretina, & tene menti hoc dictum, qa facit ad multa. Sed Petr. Abb. & quidam alij, indiſtincte tenuerunt oppoſitũ; quia reſcripta ſunt ſtricti iuris; & iõ nõ debent extendi ad homines alterius diœ. q̃ expreſſæ, argum. in l. in ambiguo, ff. de reb. dub. & in l. quoties, ff. de hær. inſtit. facit cap. ſuſceptũ. ꝛ. eo. li. 6. Io. And. hic aliter dicit, ſe coniungendo cũ eo, qđ ipſe ponit in addi. Spe. in tit. de reſcri. pſen. §. vlt. verſi. q d ſi indubitare. diſtinguit, & bene, ꝙ aut expreſſa vera diœceſi literas habuiſſet; & tunc error nõ hẽt vitiare, ſi pſtat de corpore; & ſic ꝓcedat prima opi. Aut expreſſa vera diœceſi literas nõ habuiſſet; & tũc error hẽt vitiare. Exemplum, impetraui iudicem remotum vltra vnam diętã a vera diœceſi a loco, ſed expreſsi diœceſim propinquam. Secus autem vbi vera diœceſis non eſſet remota vltra vnã diętam a loco impetrationis. Tñ aduerte, qa põt indiſtincte teneri opinio Inno. Nã in caſu quo traheret vltra vnã diętã, reſcriptũ põt annullari; nõ eo reſpectu, ꝙ ille nõ compræhendatur in literis; ſed eo reſpectu, qa nõ põt ttahi vltra vnã diętã. Et iõ dico aduertendũ ad mo dum excipiendi. Nã ex quo pſtat de corpore, nõ debet reus dicere, ego non cõpræhendor in iſto reſcripto; ſed debet dicere, ego

e nõ poſſum trahi vigore ipſius reſcripti. e Sed in certo caſu ſaluarẽ opi. Io. And. qñ. ſ. in reſcripto apponeret illa clauſula, nõ obſtante ꝓſtitutione, de duabus dictis. Nã tũc ſi diœceſis falſo expreſſa, eſt propinquior, q̃ vera diœceſis, puto ꝙ literæ ſunt ſubreptitiæ,

f quia ſi forte Papa ſciuiſſet diœceſim filius eſſe remotiorem, nõ apposuiſſet illam clauſulam. Et no. hanc conſiderationem, quia puto veriſimam. Dicit etiam Io. And. quod etiam error in nomine

ADDITIONES.

a Non extenditur. Adde bon. tex. in C. P. & G. de offi. dele. Limita tamen in caſu c. quia V. de iudi. Adde Alex. conſ. 135. 2. lib.

b Seb. Sap. Appellari. Vide Fel. poſt alios in c. ſuborta, infra de re iudi. vltra Abb. No. ex hoc tex. quod a pronunciatione, per quam iudex tacite, vel expreſſe pronunciat ſe iudicem competentem, poteſt appellari, quod ſine dubio procedat de iure canonico, immo etiam de iure ciuili ſecundum glo. in auth. habita, C. ne fil. pro pat. quam reputat ſingu. Imo. hic, de quo per Iaſ. in l. 1. ff. ſi quis in ius voc. non ierit.

c Super literas. Vide ibi no.

d Si conſtaret. Tenetur communiter ꝙ in caſu iſtius decretalis, ſi conſtaret de corpore, valeret reſcriptum, vt hic per iſtum, poſt But. & Imo. & idem Do. & Hoſt. in ſum. de reſcrip. præſenta §. qui poſſunt, in 4. col. uer. idem ſi erretur, & Spe. eod. titu. §. fin. uer. quid ſi indubitate. & Barto. in l. demonſtratio falſa 4. col. uer. quæro. ff. de condi. o. & demon. & ſentit Bar. in l. patronus, §. liber. ff. de lega. 3. Rotam de reſcrip. 16. in no. & 48. in anti. a col. ibi, quia conſtat de certo corpore, quæ eſt etiam in titu. de reſcript. in antiquioribus. Facit Rota, de conceſſio. præben. 16. in antiq. & Aeg. deci. 634. errorem &c. Imo. poſt Step. in clem. ſi de beneficio, in quarta col. uer. quærit Stephanus, de præben. quem Stephanum reprehendit ibi Card. in 4. oppoſitione. Facit Io. And. in c. quamuis ad fin. de præben. in 6. & ibi Dom. in ult. col. & Lap. allega. 16. in ſi. & Imo. poſt Card. in vlti. colum. per iſtum tex. & Bald. in l. pen. ff. de reb. dub. Doct. in l. demonſtratio falſa, ff. de condit. & demonſtra. & in l. ſi in nomine, C. de teſta. Inſti. de leg. §. ſi quis in nomine. no. in l. ſi qs in fundi vocabulo ff. de lega. primo. Et declara iſta, vt hic per Moder. vide omnino hic Per. de Anchar.

Adde Alex. conſ. 135. 2. lib.

e Seb. Sap. Reſcripti. Pro opi. Inn. facit tex. in l. his verbis §. ſi. ff. de hæ. inſti. ubi error in patria non vitiat diſpoſitionem, ſi conſtat de corpore, & per illum tex. dicit Ange. fuiſſe quendam decapitatum, qui erat deſcriptus in li. bannitorum tanquam de vna patria, & tamen re vera erat alterius diœceſis & excipiebat ſe non eſſe illum bannitum, de quo loquebatur liber bannitorum, ex quo non erat de patria illa, de qua non loquebatur liber. & tamen non obſtante illa exceptione, quia conſtabat de corpore, fuit decapitatus.

f Sciuiſſet diœceſim. Facit ad hoc, quod pulchre ponit Dom. in c. ſtatutum, in prin. in gl. ſuper ver. literarum, in ſi. 2. no. ibi, qui ſemel propter hoc, de reſcrip. lib. 6. & illud dictum habui in facto, & obtinui hoc Paduæ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a mine [a] vel cognomine non habet vitiare, si constat de corpore. Facit Inst.de leg.§.si quis in nomine,& sequitur Do.de Ro.dec.125.†Sed vltra alios quero, nunqd p̄dicta hēant locum in lris impetratis ad beneficia,vt falsitas expressa circa expressionē beb noficij non hēat vitiare,si constat de corpore beneficij?[b] Et hæc q̄ō est quotidiana,& notabilis,in qua concludę,q̄ sparse & incic denter tetigerunt Do.de Ro.dec.368.[c] in antiquis.Quod aut falsa expressio non fuit cā inductiua principis, quia ea pariter suppressa literas dedisset, nec fuit appositа cā restringendi gratiam. Exemplum in d.ca.susceptum,& tunc non habet vitiare per rōnē c.super literis. §. eo. quod est valde notandum.† Exemplum, quidam impetrauit Sacristiam Sen. & dixit eam esse dignitatē, reperit q̄ est officium, & non dignitas fuit conclusum per maiorem partem dñorum,q̄ non habet vitiare, quia fortius dedisset papa,si dixisset,q̄ erat officium. itē illa falsa expressio non restringit gratiā ad certum casum;secus vbi restringeret.qa tūc vi7 tiaret in alio casu; licet p̄staret de corpore beneficii.† Et iste est d verus & notabilis intellectus,quem multi ignorant,ad ca.susceptum,vbi dr̄,q̄ si impetrauit certum beneficium,quod dixi vacare per mortem,non venit illud beneficium, si vacat per renunciationem,licet constet de corpore, & renunciās habeatur pro mortuo quo ad beneficium. Nā illa expressio vacationis hēt restringere gratiā ad illum casum, ideo non extendit ad alium casum,& hæc perpetuo notabis,quia faciunt ad multa. Abb.

ADDITIONES.

a Error in nomine. Vide quod leg.et no.in l.si in nomine.C.de testa. ubi plene per Mod.Adde,q̄ errans in nomine proprio,vel patris,vel aui,p̄sumitur status,ideo talis error vitiat,ita Rom.cons. 179.
Zach.Adde Bar.in l.fi.C.de hær.instit.& ibi do.Ale.& Fede.hic,col. 2.ver.declara quinque modis,vide melius in l.si quis in fundi,de leg. 1.in l.in venditionibus,de contrahen.emp.Bal.in l.non ideo,C.de hær.instit. plene in ti.de libel concep.§.1.5.& Old.cons.256.
Ant.Fran.Circa errorem nominis proprii,an & quando vitiet, vltra hic alle. per apost. vide per Bal in l.si Fortidianum,C.de leg.& per Bal.in l.non ideo, C.de hæte.instit.& Instit.de leg in §.fi quis in nomine, & vide per Spe.in ti.de libel.concep.in §.1.5.& vide Bal.in l.si.in prin.vbi etiam per Bar. C. de hær. instit.vbi hf,q̄ error in nomine proprio loquentis,sine dubio vitiat, secus autem est in errore nominis proprij tertię persone quia non vitiat,vt ibi p eos, & per Ale.pleno in l.si in nomine,ff.de verbo.obli. Quid autem de errore nominis proprij filij? dicas,q̄ vitiat secundum Bal.in l.si.in 1.oppo. C.de hære. instit.quem sequitur Ale.in l.si in nomine,de verb.oblig. & etiam in d.l.si.de hære.instit.vbi dicit hoc esse verum, nisi filius esset natus & nutritus absente patre,& hoc modo potest intelligi,quod volu.Bal.in l.si in nomine, C.de testa.vbi videtur tenere,q̄ error in nomine filij hæredis instituti non vitiat. Et adde,quod error in nomine non nocet, quando constat de corpore, vt plene tracta.in d.l.si quis in fundi vocabulo,de leg.1.& per Spe.in tit.de li.concep. §.1 5.ver.quod si hominem. Et quid de errore in pronomine ; vel in nomine appellatiuo vel in nomine ciuitatis? vide per Spec.in ti. de iudi.deleg. in §.5. ver.quid si Episcopus,& in ti.de cita.in §.1.ver.item excipitur quod citatio. & per Old.in conf.256.
b Si constat de corpore beneficii. Adde Mod.in c.super literis,in 4.col. ver. limita.4.supra eo.post istum ponentem eadem,in 6.col.
c Dec.368.Hodie est 119.in ti.de prēben.in antiquis.
d Ad c.susceptum. Adde istum in c.super literis,in 6.col.sup.eo.facit quod no. Rom.cons.123.inc.nescio quid dubitationis,& quod no.per Bal.in l.si mater, C.de instit.& substi.sub condi. fac.

SVMMARIVM.

1 *Ciuitas,an veniat appellatione diœcesis,num.3.11.*
Rescripta ad lites stricte interpretantur.
2 *Clausula,& quidam alij,non semper comprehendit pares vel minores. 10.*
4 *Ciuitatis appellatione,an comprehendantur suburbia.*
5 *Diœcesis appellatione an veniat ciuitas.*
6 *Ciuium appellatione,an veniant illi de comitatu.*
7 *Comitatuorum appellatione,an veniant ciues?*
8 *Natus ex ciuibus in comitatu,dicitur esse ciuis.*
9 *Natus ex parentibus per aliquem locum transeuntibus,non dicitur ciuis illius loci.*

CAP. XXXV.

Rodulphus. Per rescriptum impetratum p̄ homines diœ.non possunt conueniri homines ciuitatis.& diuiditur vt proxima decretalis. Casus lit. Magister R. impetrauit literas a sed. Apost.in hac forma.Conqueritur magister R.q̄ Episcopus Sagien.super redditib.& reb.aliis iniuriat eidem,iudices per c̄am generalē,& q̄dā alij, Rodulphū clericum sancti Christophori sup ista ecclesia citauerunt. Idē Rodulphus excipiendo proposuit corā eis,q̄ cum esset de ciuitate Sagiē. & sub illa cā,q̄dā alij diœ.Sagiē.nullus de ciuitate Sagien.intelligit includi,per clausulam illā non poterat cōueniri. Et quia dicti iudices exceptionē huiusmodi admittere noluerunt, ad se. Apost. appellauit,mandauit papa,vt si ita est,in irritum reuocet q̄cquid 1 post appellationem inuenerit esse factum.B.† No.1.& nunq̄ tradas obliuioni,q̄ in mā stricta appellatione diœcesis,non cōpre-
a hendit ciuitas:[a] secus aūt in mā larga & fauorabili; vel saltem in mā indifferēti.Ad hoc vide bo.tex.cum gl.in c.vnico,de rer.pm. lib.6.& in c.cum Eps,de offi.or.li.6. Et ex hoc infert, q̄ verba rescriptorum ad lites sunt stricte interpretationis:q̄ no.gl.5.c.px.
2 & c.nonnulli,& c.ad hæc,& de hac mā latius ℣.subiiciam.† No.
b q̄ cā gñalis, & q̄dā alii, [b] sequens enumerōnem certarum p̄so-
narum,vel rerum nō sp cōprehendit paria,vel minora expressis sed restringit,& ampliatur s̄m determinationem, q̄ annectitur cæ.Hic.n.fuit impetratum rescriptum ℑ epm Sagiē. & quoddam alios,nec tñ comprehendit clericos ciuitatis; & hoc pp determinationē illam,q̄ sequebat.videlicet,Sagien. diœcc. ad hoc q̄d
3 no.Inn.in c.fi.de offi.Archi.† In gl.1.ibi qa ciuitas & diœ. diuersa sunt.no.bene hanc gl.in eo.q̄d dicit,diœcesim esse diuersam & separatam a ciuitate.in ℑrium ficit, quia ciuitas est caput diœcesis, vñ cōprehendi dēt appellatione diœ. tanq̄ pars sub toto vt patet in c.1.de offi.or.& in d.c.vnico,de re.perm.li.6.Hinc elic q̄ tota diœcesis vnā cū ciuitate appellat parochia cēpi,vt in c.Apostolicę.ℑ.de do.Sol.p̄ hæc ℑria, multi impugnarunt decisionē istius tex. dicētes q̄ non fuit iuridica decisio, sed hoc asserere in principe,est temerarium.iō cōiter dr̄,q̄ in odiosis nō venit ciuitas appellatione diœcesis, qa licet nomen diœc.in suo gñe sumptum,cōprehendat ciuitatē,vt in iurib.in ℑrium allegatis: tñ cū capit in sua specie,diœcesis differt a ciuitate, qa diœc. respectiuē ad ipsam ciuitatē. Vnde in multis iurib. dr̄, q̄d oēs de diœcesi debent confluere ad ciuitatē p̄pe synodi ep̄alis. Et ex hoc tenę mēti,q̄ vbi vnum verbum potest capi in suo genere,& in certa specie,si sumus in mā odiosa, dēt capi in specie sua, & non in genere;secus si in mā fauorabili.Et vide simile in adoptione.Nā adoptio generaliter sumpta, includit in se arrogationem. Sed si iu-
4 mitur in sua specie,differt arrogatio ab adoptione. iuxta ea q̄ di-
xi ī c.vnico,de cog.leg.& no.in l.1.et 2.ff.de adop.† Sed hāc mām latius cæteris attingēdo & clarius,formo quatuor articulos,seu
c membra. Aut.n.q̄rit nunqd appellatione ciuitatis veniat diœ.an eō, nunqd appellatione diœ. veniat ciuitas. Tertium mēbrum, nunqd appellatione ciuiū veniāt dię.vel comitatui. Quartū,q̄ eō,nunqd appellatione comitatuorū veniāt ciues. Ad primum
d Io.An.ī c.si ciuitas.de sen.excō.lib 6. dixit,q̄ appłone ciuitatis in priuilegio ℑ i?,solū venit,qđ ambitu murorū p̄tinet, & suburbia & p̄tinētia ędificia ciuitatis. Sed hoc dictū vt comphēdat suburbia & p̄tinentia,nō vr̄ r̄ verum in mā odiosa:nā vt probatur in d.c.si ciuitas,ex ,p̄rio significatu vocabuli, solum cōprehenditur id quod est intra mœnia. Et in mā stricta debemus capere verba stricte,& s̄m proprium & stictum significatum verborum,ut in c.statutum,de ele. li. 6. Itē spāle est in casu illius cā ciuitas,vt comprehendant suburbia, ne pp fraudē interdictum vilesceret. Dico tñ arg.op. ex illo rex. q̄ vbi dispō p̄cepta in ciuitate,vel appellatione ciuitatis, esset inutilis;vel posset fieri fraus, nisi continerentur suburbia, q̄ tunc appellatione ciuitatis ve-
e niunt suburbia,& in hoc casu posset saluari dictum Io. And. Et
f per hoc dico in simili,q̄ si p̄ceperetur sub pena alicui doctori ne legeret in ciuitate, non posset legere in suburbiis, quia fraus fieret p̄cepto. Dicit ergo,q̄ regulariter in materia stricta,appellatione

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Ciuitas. Ex hoc Mat.in not.94.mirabilem regulam colligit, q̄ ubi aliquod verbum hēt duo significata,vnum largum, aliud stictū in mā exorbitanti capitur in stricta significatione.De quo per Dec.in rep.ca.primi,col. 5.ℑ.de proba.vide ad hæc Are.in l.cu lege,ff.de test. Bulga. Senēsem pulcher in rub.ff.solu.mat.col.per.& vlti.do.Tal.in l.1.in 2. C. de in ius voc.
b Et quidam alij. Vide no.supra eo.c.fedes.
c Ciuitas. Adde Arch.in c.fœlicis,de pœn.in 6.& ibi Io. And. 17.col. ver. sed dubitatur hic,& ibidem Do.in pen.col.de quo dicto Arch.Io And.in d.c.felicis,meminit Pet.de Anch.in repe.reg.accessoriū,in 68.col. ibi & pro,& ℑ faciunt,no.de reg. iur.in 6. & Bal.hic,& in l.1.in 2. col.de offi.prefec.vrb. & Alb.& Bar.in l.2.ff.de uerbo.sig.& gl.1.in c.fi.de præb. & ibi Imo.& ibi ad fi.allegantes gl.pen.in fi.in c.accepimus,in fi.de ætate,& qua.& vide Cac tis,uide eundem in cle.dudum,in uer.iuxta ciuitates,in 1.q.de sepul.Bal.in ex hoc iure,in 6.col.ibi, ciuitas ergo, ff.de iust.& iu.& Bar.in l.si hæres,§.vcis,ff.de leg.1.in exttauag.qui sint rebelles,in uer.Lombardiæ, cum concor. de quibus per Ale.in l.1.§.siue autem,ff.de no.ope.nun.& Arch.in c.statutis in prin.in 2.col.de reser.in 6.& qualiter constituatur ciuitas,uide Bar.in l.1. in prin.C.de metropo.Berito.lib.11.& Inn.in c.cum ab ecclesiarum, de offi. ordi.quem allegat Bar.in l.fi.post prin.ff.de colle. illici.
Adde Ale.conf 90 4.lib.
d Seb.Sap.Appellatione ciuitatis. Vide Card.in c.nullus,61.dis. Bolog.in commento priuilegij Bononiensis, quod appellat Theodosianum,in uerbo,contiatiuos.
e Veniunt suburbia. Adde istum in c.fi.de præb & facit c.super specula.de priui.Adde,quod Roma.consi.354.vult,q̄ in materia indifferenti app. ciuitatis ueniant suburbia.
Zach.Adde,q̄ de stricta significatione non ueniunt comitatus, stricte appellando ciuitatem,ut no.Inn.nec etiam suburbia in prohibitis, & odiosis; nec districtus nec recommen.tati, confe:derati autem fic,ut plene per Ale.in l.2.de uerbo.sig.Pau.de Lea.in cle.ne Romani,& ibi Doc.de elec. nec omitto unā sing.dictum,q̄ ibi sit ciuitas,castrum,uel oppidum,cui Papa,uel Imperator ciuitati scripsit.no.Inn.in c.cum ab ecclesiarum,in 1.col.in fi.super gl. sua 1.mag.uer.item hoc ipso,quod Princeps,& ibi Io.And.de offi. ordi.
f Alicui doctori. Contrarium tenet Sal.in l.cui pacto ff.de fer.expor.Tamen p̄ isto facit quod dr̄ in d.c.si ciuitas,& Bal.in c.proi. ad fi. & omnino uide bo Mod.hic uidelicet do.meum,& do.Fel.& Cal.in tract.de ecclesiastico interdicto,primo membro,q.13.Facit etiam, quod uoluit Dom post Imo.in ca. ut circa,in prin.in 3.col. de elect.in 6. & Mat. de Mat. in tractatu extensi.in pen.col.ubi alle.d.c.si ciuitas,& gl.fi.in c.quāquam,de usur.in 6 & gl.in cle. 1.de sepul & uide Ana.in rub.de apost.ad fi.& in c.cum sit, de simo.& in gl. in c.bonę,post prin. de postu.præla.& plura hic accumulauerūt Mod.de effectu illusionis euitandæ,& illusionis detestatione quos omnino uidebis.

a latione ciuitatis venit id,quod sup.dixi; sed in materia larga, a seu saltem indifferenti,venit ciuitas cum suo territorio,vt est tex.pul
5 cher,in l.1.§.cum vrbē.ff.de offi.præfecti vrbis.† Ad s̄m sīr distinguo,q̄ in mā larga appellatione diœcesis venit ciuitas, vt ī iurib. superius alleg.secus in materia stricta, vt hic. Et ex his infertur ad
b decisionem q.nunquid in literis impetratis ad beneficia,[b] appellatione diœc.veniat ciuitas.Io. And.post Host. tenet hic, q̄ non idem glo.fin.in c.accepimus, de eta.& qua.& Compo.ℑ.e.Abb. & Archi.in c.quis, de p̄b.li.Sed ℑriū tenuit hic Io.de Lig. & sensit Pau.in clem.ne Romani, de ele.qa si in priuilegijs venit ciuitas appellatione diœc.vt no.Io.And.post Host.in c.1. de offi.ord. ita dicendū in rescriptis ad bñficia. Sed primū dictū est cōius &
c verius p dicta,maxime iūcto c.quis,cū gl.de p̄ben.li.6.Et id qđ dicit Io. And.de priuilegijs e restringerē ad priuilegia nō odiosa, secus aūt in odiosis, vel qñ sunt ℑ ius vel in p̄iudiciū tertij. Ad hoc
d qđ no.gl.in c.olim,de verb.sig.& qđ no.gl.in c.ordinarii,de offi. ord.li.6.Secus vr̄ in literis de iustitia,d cū mādat ei, q̄ erat obliga-
6 tus,ad hoc qđ no.gl.in d.c.accepimus,& d.c.quis.† Venio ad ter-
e tiū,& ꝯcludo, [c] q̄ appellatione ciuiū f veniunt nō solū illi de co-
f mitatu;sed ēt illi de territorio,vt in l.q ex vico,ff.ad mun.& l.q in p̄tinentibus,ff.de verbo. sig.per Bar.in l.1.ff.ad mun.& in l.2.ff.de ver.sig.& in l.nō dubito,ff.de capti. Et vide bo.gl. in c.1.de vsu.li. 6.Et hoc in mā larga,vel saltē indifferēti;secus putarem in mā restringibili,p ea,q̄ §.dixi,licet aliter sentiat Bar.in d.l.2.vbi dicit, q̄
7 condemnata ciuitate videntur condemnati comitatus; sed illud
g potest procedere in mā cōi ciuibus, & comitatuis. † Ad vltimū dic,q̄ appellatione comitatuorū g nō veniunt ciues, quia comi
8 tatui sunt obligati ad strictiora onera,q̄ ciues l 2.& qđ ibi no.C.
ne rust.ad vllum obseq.li.11.no.Bar.in d.l.1.puto † tñ, q̄ in mā lar
ga fi datur priuilegiū diœcesi, vel hominibus de comitatu, q̄ cōprædenditur totus comitatus,seu tota diœ.in suo genere per §.dicta.An autē natus ex ciuibus in comitatu, dicatur comitatiuus, vel ciuis? dic,q̄ ciuis,quia quoad ista onera non inspicimus locū
9 originis,sed personas,ex quibus qs nascitur.ita notanter dixit Bar.
in d.l.1.† Sed est dubium notabile, vtrum natus in aliqua ciuita-
h te h ex parentibus,qui non constituerunt ibi domiciliū sed erant transeuntes,vel ad tempus trahebant ibi morā, dicantur ciues il lius ciuitatis? Bar.vr̄ dubitare,in l.filios,C.de mnic. & ori.li.10.vr̄ tñ magis inclinare. q̄ non, qa oportet ad hoc, vt acquirat ciuitatē,q̄ parentes p̄stituerint ibi domiciliū,quod est dictū sing.& sp menti tenendū. Et pro hoc ego allego q̄ ex quo qs habet animū se transferendi,singitur esse in illo loco,vt l.q̄situm,in fi.de le.3.& in l.hæres absens,ff.de iud.in c.Romana cum sua gl.de fo.comp.
10 li.6.& p̄dicta no.† In ea gl.in fi.no.hāc vltimā q.gl.concludit.n.p-cessum non valere,si fuit actum ℑ personas maiores vel negotia maiora expōssis. ℑriū tenet Inn.in c.fedes, §.eo.& Compo.hic;sed Io.And.dicit,q̄ respectu personarum,non valet,p̄cessus;secus re spectu rerū. Mouet,qa ex p̄rio significatu verborū,veniūt maiores p̄sonæ,& maiora negotia,sed q̄d.c.fedes,restringit hāc mām, nā loquēs de p̄sonis,dicit q̄ maiores nō comprænenduntur. Tractans vero de rebus, dicit q̄ super maioribus rebus non tenetur respondere,& sic res maiores cōprænenduntur,sed cōpetit exceptio. Si ergo nō opponitur, tenet processus, tū qa in maioribus rebus nō deficit iurisdictio,tū quia vī prorogatio facta. Nam po
sita iurisdictione circa personas, potest fieri prorogatio de re ad rem, vt in c.cum olim,de offi.deleg.& no.gl.in c.P & H.eo.ti. Sed in personis maioribus,cum nō cōprehendant,deficit iurisdictio, nec potest fieri prorogatio de persona ad personā,vt in d.c.P.&
11 G.† Et per hoc dicit ipse Cōp.bene dixisse in eo, quod dicit, q̄ si dat rescriptū super ecclesia S.Nic.die Sagiē.valet libellus, si non excipitur super ecclesia Sancti Nicolai ciuitatis Sagien. Do.Ant. nō vr̄ hoc vltimū approbare,quo ad casum istius c.quia ēt bona, q̄ sunt in ipsa ciuitate,nō cōprahēdunt;ex quo fit mētio de diœcesi.Ego fateor,q̄ nō cōprænenduntur; sed dico valere proces-
i sum, i si fuit exceptū in prorogatione iurisdictionis de re ad rē, ex quo non deficit iurisdictio quod personam. Sic puto intelle xisse Comp.& Io.And.de hac tñ mā vide,quod plene dixi in d.c. sedes.Et no.sing.istud dictum Io.And.in eo,quod dicit,q̄ ex proprio significato verborum sub illa clausula generali,& quidā alij, comprænenduntur maiora expressis,tam in reb.quam in personis;& hoc facit pro his,quæ dixi in d.c.sedes.Abb.

ADDITIONES.

a In materia larga. Facit l.ædificia ff.de verbo. signifi.& l.qui ex vico.ff.ad mu. & in c.1.de vsu.in 6.iuncta gl.in ver.alienigena.quod voluit Barto.in l.ea l. ff.ad muni.& in l.non dubito, ff.de cap. & quod voluit iste consilio.158.in quæst.Raynerij de Tuscanis & consi.128.ex omnibus per partem narratis. & Ang.in l.insulæ ff.de iud & vide Card.in clem.ne Romani, in 7.quæst.de elec.& Bald.in l.1.§.initio.in princ.ff.de offi.præfe.vrbis. Et an appellatione ciuitatis veniat portus,& mare illi adiacens,vide gl.in capitulo,vbi pari cium.§.porro , in ver.cum sua curia , de elect.in 6.& Angel. in d.l.insulæ. cum alijs alle.hic per Mod.in 8.colum.in ver.2.conclusio,& in ver.declaratur,in 9.colum.
Ant.Fran. Nunquid autem appellatione ciuitatis contineatur comitatus. Imo.in capitulo,Rodulphus,de rescrip dicit,quod de stricta significatione non comprænenditur,& idem Bald. dicit in margarita super Innoc.in ver. ciuitatis,in ver.3.Nec etiam continentur suburbia in prohibitis , & odiosis, nec continetur districtus nec recommendati,sed confœderati , sic , vt plene per Alex.in l.2.de verb. signifi. Habetur per Pau.de Lea. in clem. ne Romani,de elec.Adde tamen,quod ciuitas,& castrum in hoc partificantur,vt non sufficiat præscriptio 10.annorum contra vtrumque , etiam cum titulo & bona fide,vt per Bal.in l.fi.C.de sacrosan.eccle.& ibi etiam per Sali.& per Alex.in consi.in 4.parte consiliorum,in pen.colum. Et adde etiā, q̄ ciuitas efficitur,si Papa, vel Imperator scribat castro , vel oppido, vel ciuitati vt nota.voluit Inno.in capitulo , cum ab ecclesiarum in 1.col.in fi & ibidem etiam Ioan.And.de offi.ordi.de quo etiam vide per Card.in cle.fi.in § fi.de sen excom.& per Barto. in extrauag. ad reprimendum.in uersi.ciuitas.& habetur per Bar.in l.sodales,ff.de.2. colum.ff.de colle.illi. Et an ciuitas veniat appellatione personæ,vide Bald.in rub.C.ad Treb & in c.1.§.conuēticula,in ver.2.no.de pa.iu.fir.in vlib.feu.ubi tenet, q̄ non.Et adde, q̄ ciuitas dicitur,quæ muris clauditur,villa autem quæ est sine muris,vt per Barto. in l.1.in § siue autem,ff.de ope.no.nun.ubi etiam poritur,quod dicatur castrum.& uide Barto. post gl.in l.si hæres , in §.uicis,ff.de le.1.ubi concluditur , quod villa est sine muris & sine episcopo. castrum cum muris , & siue episcopo.ciuitas uero est cum muris & cum episcopo. de quo etiam habetur per Bal.in l.fi duas,in §.grammatici,in colum.1. & ibi per Ni.de Neap. in addi.ad Bar.ff.de exc.tu.& uide etiam per Alexan.in l.2.de uerbo.signi.& per Barto.in titu.de pac.Constan.in §.nos Rom. & in l.si aliqui.de offi.procon.& leg.Adde tamen,quod in fauorabilibus appellatione ciuitatis ueniūt etiam suburbia,ut in l.uxorem.in §.legauerat , & ibi per Bar.de leg.3.& uide do.Abb.in c.fi.de præb.& Bal.in l.2.in 2.quæst. C.quemadmodū testa.aper & no.in l.am quod liquide,in §.si ita,ff.de pen.lega.Et uide quæ habentur in c.si ciuitas.de sent.excom.ubi habetur,an interdicta ciuitate , sint interdicta etiam suburbia eius.Et quid sit ciuitas,uide per do.Car.in clem.dudum, in §.si autumus.in 1 q.de sepul.ubi dicit,quod ciuitas est hominum multitudo societatis uinculo adunata,uel communitas constituta ex pluribus uicis, habens in se terminum omnis sufficientiæ ad uitam.Et adde, quod ciuitates Metropolitanæ dicuntur quæ habent Archiepiscopum,uel Patriarcham,ut Bart.in d.l.fi duas.§.grammatici,de excu.tu.præalleg.& in l.1.C.de Metropo.Berito.lib.11.Et an ciuitas possit ædificare castrum in suo territorio sine licentia superioris,uide per Bart.in l.sodales.de colle.illi.in 1.colum.ubi dicit, q̄ non, de quo uide per Gul.de Cu.& Pau. de Cast.& ibi latissime per nouissimos in l.ex hoc iure,ff.de iust.& iu.Et an ciuitas propter delictum ciuium perdat priuilegium ciuitatis,& priuetur episcopo,uide per Spec.in titu.de instr.edi.in §.6.in uersiculo,opponitur ,q̄ priuilegiatus , & in titu.de don.in uer.quid si aliquis Baro.Et adde, q̄ ciuitas quæ iterfecit duos episcopos desinit esse ciuitas,& ei amplius non debet dari episcopus.25.q.2.c.ita nos, & ibi per Archi.& no.Alb.de Ros.in rub. C.de epis.& cler.& habetur per d.Car.in cle.1.in §.ciuitas,de pœn.Adde tamen q̄ occidens electū episcopum,nondum confirmatum,& consecratum,non dicitur occidere episcopum,ut per Bal.in l.fi nondum, circa prin.in uer.item si ciuitas, C.de fur.& est bo.gl.in cle.1.& ibi per d.Car.in 5.q.de pœ.
b In literis de iustitia. Vide Compo.& Imo.in c.Abbatem , infra eo.
c Seb.Sap. Et concludo.Vide Bolog.ubi supra , & in uerbo,quos ciues,omnino uide And.Sic.in consi.186.in 2.uol.ubi tenet contra Abb.hic.
f Appellatione ciuium.Vide hic Card.& Bar.in consi.incip.ciuitati. Camerini in ord.196.& Ilene per Imo.hic,in uer.quarta conclusio.in 13.col.& ui de Doct.in proœ.Greg.ubi per istum in salutatione, in fi & Doc.in c.1.circa medium,de usur.in 6.propter gl.ibi uersi.alienigenis.Adde Abbatem cō si.53.Pau.de Cast.consi.455.in nouis.Are.in consi.134.
Zac. Dic,q̄ impropriæ sumpto uocabulo ciuium,uerum est dictum istorū, quia propriæ ciuis dicitur originarius , non ex priuilegio , ut ciues. & ibi Doct.& Bal.in 1.col.uer.quærit gl.C.de ap.cum sim.Et ita adde Alex.consi.20.col.fi.uer.& consil.185.colu.pe.in prin.uol.2.ubi habes, quis proprie dicatur esse ciuis. Et an ciuis quoad quædam sit proprie ciuis,uide eundem consi.181.col.1.in §.eo.uolu.
g Comitatuorum.Adde Bart.in d.consi 196. ciuitas Camerini, & in l.2.circa med.ibi breuiter diximus.ff.de uer.sig.& in l.si quis. per illum tex.C.de natali.& in l.non dubito,in 1.no.ff.de capti.faciat , quod uoluit Bald.in l.1.post prin.C.quæ sit lon.cons.pro quo est gl.fi.in l.ex ea,ff.de postul.
h Vtrum natus in aliqua ciuitate. Adde Nico.de Neap.Bal.& Ang.Pau.de Cast. in lect.Bononiē.in l.hmōi.§.legatum.de lega.1.& ibi Doc.licet Imo.& Pau. de Cast.in lect.Paduana,et Alex.in d.§.legatum , teneat contrarium,et Rapha.in l.cætera.§.fi.et.ti.faciat , quod no.Do.c.1.§.1.ultra medium,de usu. in uer.no.in 6.Adde,quod uoluit Ant.de But.consi.21.in fi.
i Sed dico valere processum No.quod ubi committitur irritatio, actus tenet p istum tex.et in c.præcedenti,et sequenti.Et de modo cognoscendi,quando uerba important actum esse nullum , et quando important annullandum, uide d.meum in c.fi diligenti , in 37.colu.cum septem sequentibus, de foro cōp.et Alex.in apost.in l.Imperator , ff.de iure fil.et Mod.hic in 29.col. in uer.uerba latæ sententiæ.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum ad lites transit in successores illius,contra quem fuit impetratū, si ipse fuit conuentus,& sic re non integra.6.*
2 *Masculinum concipit femininum in rescriptis.*
3 *Femina non succedit in feudum,in dignitatem uero sic.*
4 *Dignitas non moritur.*
Rescriptum impetratum contra ecclesiam,an extendatur ad prælatum pro motum post impetrationem.
5 *Iudicis datio non valet,si est mortuus ante datiovem ille, contra quē datur.*
7 *Priuilegiū nō trāsit in successorē,si mortuus est tpe datæ is, cui conceditur.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XXXVI.

Significauit. Si conueniendus per clausulam, moriat & d. iudex vt proximũ. Casus li. G. & B. laici impetrarunt literas a sede Apostol. sub hac forma. conquesti sunt nobis B. & G. ꝙ eps Tullen. & quidam alij clerici, & laici super tali re, & reb. alijs, iniuriant eisdem. Iudices per clausulam generalem citauerunt commissam Namuten. pro eo, ꝙ ipsa succesierat fratri suo in eo commitatu, cui quandam summam pecuniæ dicti B. & G. mutuauerunt, & sic eam tanq̃ hæredem conueniebant. ipsa per procuratorem suũ fecit excipi coram ipsis, ꝙ cũ adhuc frater ipsius mulieris viueret, qñ eædem literæ impetratæ fuerunt, nec per illas literas, dum viueret, frater eius fuerit ad iudiciũ euocatus, per lite ras non potest conueniri & ga iudices hanc exceptionẽ admittere noluerunt, ad se. Apo. appellauit: mandat papa ꝙ si ita est, to
1 tum qđ post appellationem factũ est, in irritũ reuocet. B. †No. 1.
a ꝙ rescriptum ad lites trãsit in successorem illius, ꝛ quem fuit impetratũ, ſaltem re non integra, & hoc, ꝓbat no. iste tex. a ꝛrio sensu; secus vꝫ si res esset integra, quod an sit verũ indistincte, ꝛ. subij
2 ciam. †No. 2. ar. ex tex. ꝙ per illam gñalem clausulam, q dam alij,
b põt fœmina cõueniri. & sic vꝫ ꝙ in rescriptis ad lites, masculinũ
c compræhendat fœmininũ. Tex. tũ iste ex toto hoc non probat, ga mulier cõueniebat, non ex persona sua; sed ex persona defuncti. Nam per illã gñalem clausulam, intendebat iste impetrator includere comitem, & non istam mulierem. Sed qd dicendũ de iure, recurre ad mãm satis discussam per Arch. 17. q. 4. c. si gs suadente. per Bar. in l. 1. ff. de ver. sig. vide in Spe. in ti. de reser. ꝓlen. §. fi. versi. sed q̃ritur. Et satis puto eã includi in mã nostra; cum nõ agat de re multum ꝓiudiciali; ga per rescriptum ad lites solũ dat
d iudex; & non fit aliud ꝓiudicium parti; & masculinum d rẽ ꝛ-
3 cipit fœmininum. l. si ita sit scriptum, ff. de leg. 2. †No. 3. ꝙ fœmi-
e na succedit in dignitatibus. e vnde ista mulier succedit fratri suo in comitatu. Dicit tñ Vinc. hoc procedere fm cõsuetudinẽ Gallicanam; secus de iure cõi; ga in dignitatib. feudalib. nõ succedit mulier; nisi aliud sit dictum in cõcessione feudi, vt in lib. feu. de
f succ. feu. c. j. §. filia. Aduerte in dignitatibus & feudalib. f hoc est indubitatum; sed in dignitate non feudali videtur secus; videlicet ꝙ de iure cõi succedat fœmina, ad hoc, c. dilecti, de arb. & 12. q. 2. in c. cum deuotissimam, & facit iste tex. Nam hic non dr ꝙ
4 iste comitatus esset feudalis. † Op. ꝛ tex. vꝫ. n. ꝙ istud rescriptum
g debebat extendi ad istam comitissam, qm̃ dignitas non moritur; ꝛ licet moriatur præsidens, vt in c. liberti. 12. q. 2. & in c. si gratiose. ꝛ. eod. lib. 6. Sol. tex. iste potest intelligi duobus modis. Primo, ꝙ debitum fuit ꝛctum nomine comitatus; ita ꝙ ipsa dignitas esset obligata; sed comes erat conueniendus nomine dignitatis, & tũc procedit ꝛrium, quod est satis difficile & verum in se. Vnde dicunt hic Inn. & Compost. ꝙ si rescriptum impetratur ꝛ ecclesiam, potest conueniri q̃ fuit promotus in ꝑlatum post impetrationem; ga dignitas non vitiat per promotionẽ ꝑsidentis. Et no. bene hoc dictum, & tunc dic istum intellectũ nõ procedere ad istũ tex. sed intelligo, ꝙ pecunia fuit mutuata fratri personaliter, & actio erat dirigenda ꝛ fratrem, & nõ ꝛ comitatũ, & pro hoc iste tex. cũ dicit ꝙ mutuauerat fratri. Nec ob. ꝙ tex. hic põderet, ꝙ ista mulier ꝓueniebat. ga succesierat in comitatu, ga hoc ponderat ad cõcludendũ, ꝙ ista erat hæres fratris suimã cõiter comites nihil habent vltra comitatum. ideo ponderatur ista succes-
sio

ADDITIONES.

a In successorem. Vide no. in c. quia V. de iud. & nunquid intelligatur de successore vniuersali, vel particulari, vide hic Doc. & maxime d. Car. facit, quod voluit Bar. in l. creditores, C. de pig. & in l. 1. in 1. col. C. communia, de leg. & quod voluit Bar. in d. l. creditores, & An. in l. actio. C. fi vnus ex pluribus, & Bar. & Ang. in l. 1. ff. de his, quæ in testi. delen. & Bal. in l. 1. C. de execu. re. iu.

b Quidã alij. Vide no. in c. ſedes, ꝛ. eo. & in c. 2. eo. ti. lib. 6. vbi per Io. An. & ali.

c Masculinum comprehendat fœmininũ. Adde Bal. in c. ſedes, ſupra eo. in ver. nunquid includantur. vide, in 2. col. Io. And. & alios, in c. 2. ꝛ. eo. tit. li. 6. & ibi per Io. de Fant. & do. meum hic dicentem, hic non probari communem doctrinam doctorum, ꝙ in rescriptis masculinum genus concipiat fœminum, prout tenet Io. And. Pet. Abb. antiquus, & But. & Imo. hic, & Io. de Fant. in d. c. 2. Et hoc tene, quia idem do. meus hoc tenuit in clem. 1. de ele. vbi de materia post gl. ibi, in ver. homines. Et an masculinum concipiat fœminum, vide gl. 2. & ibi Doc. in c. generali, eo. ti. li. 6. & videas Bal. & Doct. in l. quicunque, C. de ſer. fugi. & in l. ſi ita ſit ſcriptum, & ibi per Imo. hic alleg. & plene per Arch. in d. c. ſi quis ſuadente, & Bar. in l. iura, la 2. in ver. quero, quid ſi ſtatutum, ff. de leg. & per istum in c. mulieres, in fi. de ſen. excom. cum alijs concor. Et placet mihi communis opi. quia arg. a contrario ſenſu in reſcrip. valid esset in iure, ſing est gl. in l. ſi procuratorem, 6. ſi ignorãtes, in ver. duorũ fratrum rescripto intelligere licet, ff. mand. reputauit ſing. Ro. in l. ſi cum dotẽ, ff. ſol. matr. circa fi. prin. & do. meus in rep. rub. de reſcr. in cle. circa fi. & dixi in no. me. in 1. no. Adde etiam, ꝙ masculinum concipit fœmininum, Spe. in ti. de alle. & diſp. §. poſt hoc, in ver. vel masculinum. Pet. de Anch. in l. tres fratres, ff. de pac. & Bal. in l. cum multæ, C. de do. ante nup. & in conſi. inc. ex rescripto apparet, & in l. Gallus, in prin. in 3 col. in gl. quæ incip. abundat. ibi, cõtineri ſub maſculo, ff. de libe. & poſthu. in l. 1. in pe. col. in ver. vtrum autem ſi ſtatutum loquitur de coniunctis in maſculino genere &c. C. qui admit. Cy. in d. l. quicũque. Iac. But. & Bal. in l. ſi quis in tantam, C. vnde vi, & dicit Bar. in l. 1. §. de eo, ff. de pac. et Bal. in c. fi. de cau. poſ. et proprie. vbi alle. iſtum tex. ꝙ ſi caſtrum priuilegiatum tranſi. ad fœminam, debeatur cenſus, et nõ fi-

delitas. Adde, an maſculinum concipiat fœmininum, Roma. conſi. 95. et 148. et Ale. conſ. 60. et conſi. 80. et 135.

Zach. Dic, ꝙ præalle. conſi. domini Ale. ſunt volu. 1. dic tamen, quod verum eſt, ꝙ concipit fœmininum, ſed nõ ex proprio verbi ſignificato, verum ex rationis identitate, vt no. plene Card. in cle. 1. q. 5. de bap. Bal. in l. ſi. q. 14. C. de her. inſti. Et pro dictis iſtius adde eundem Card. in cle. 1. q. 2. de ſepul. et Iol. de Imo. in l. ſi ita, ff. de lega. 2. et iſtum conſi. 135. volu. 1.

Anto Fran. Adde, quod maſculinum, quando concipit fœmininum, illud cũ cipit ex quadam interpretatione, et propter identitatem rationis, de quo vide plene per do. Car. in clem. 1. in 3. q. de ele. et vide Bar. in l. 1. in princ. ff. de pec. et Bal. in l. ſi. in 14. q. C. de hære. inſti. et habetur per Imo. in l. ſi ita, de leg. 2. et vide omnino do. Card. in clem. 1. in prin. in 2. q. de ſepul. vbi dicit, ꝙ maſculinum concipit fœmininum in legibus, et conſtitutionibus Papæ, vel Epiſcoporum, in quibus præſumitur nihil iniquum diſponi. Secus eſt in ſtatutis laicorum Principum, quia maſculinum non concipit fœmininum, et vide do. m. Card. in cle. 1. in prin. vbi etiam per glo. in 7. q. de regul. vbi ſorores mendicantium tranſeuntes ſine licentia puniuntur, vt mẽdicantes, et vide d. Ale. in l. ſi extraneus, de condi. ob cau. et in l. quod dicitur, in 5. char. de ver. obli. poſt Io. de Imo. et in conſi. 41. in 1. parte conſi. Et an concipiat fœmininum in ſtatuto loquente de vi cum armis, vel ẽt ſine armis, vide gl. et Bal. in l. ſi cõſtante, in 6. ff. ff. ſol. ma. et per Ale. in l. 1. ff. ad l. Iul. de vi pu. Et adde, ꝙ maſculinum concipit fœmininum, in his, in quibus diſpoſitio poteſt adaptari fœminæ, et non alias, vt per Bal. in l. ſeruus, C. communia, de ſuc. Et adde, quod maſculinum prolatum a canone cõprehendit fœminas, niſi eadem conſtitutione, vel alia excipiatur fœmina, vt no. gl. in c. generali, de ele. lib. 6. Et quid in emphyteuſi cõceſſa nobilibus, et eorum generationi, an ſub verbo eorum compræhendantur fœminæ? vide Bal. in l. 2. in 2. col. C. de iu. emphy. Et de materia maſculini, et fœminini, vide omnino Bal. in l. Gallus, in prin. de li. et poſthum. Ale. in l. 1. de verb. ſig. et melius in ſuo conſi. 135. in 1. parte conſi. vbi inter cætera dicit, ꝙ ſtatutum puniens furem famoſum pœna furcarum non compræhendit fœminam furem. Item dicit, ꝙ appellat. doctoris non venit fœmina Doct. de quo vide per d. Card. in cle. eos, de conſan. & affi. et in c. generali, de ele. li. 6. Et adde etiam, quod qñ per legem, vel ſtatutum punitur poſteritas, non compræhenderetur fœmina. in c. ybicunque. de pœ. in 6. et hꝰ per gl. et d. Car in cle. 1. in §. 1. circa prin. de pœ. Et an econtra maſculinum concipiatur a fœmi. vide per Bar. in l. ſi ita ſit ſcriptum, in prin. de leg. 1. Et ideo monachi non veniunt appellatione monialium. de quo per do. Card. in cle. 1. de conſ. et affi. et per Bal. et Ale. in l. ſed ſi hæc. in §. liberos. de in ius voc. et in l. iura, poſt Bar. ff. de legi et hꝰ de hoc art. per glo. Inſti. qui dare poſſ. in §. fi. et per Bal. et Doc. in l. ſi quis id quod, ff. de iur. om. iud. et in l. quiſquis, C. ad l. Iul. ma. et habetur per Io. And. in addi. Spec. in ti. de alleg. et eſt ſpu. in §. 4. vbi et per Bal. in ver. an maſculinum, et per Bal. in l. ne paſſim, C. de iu. & fac. ign. & per d. Car. in cle. 1. de reſcr. & in cle. 2. de ele. & in cle. 1. & 2. de reb. ec. non alie. & in cle. 2. 5. q. de pri. & vide Bar. iu l. 3. in §. 1. ff. de negeſt. & plene per eum in l. ſi quis in tantam, C. vnde vi. Et an verbum, virorũ, prolatum in ſtatuto concipiat fœminas, vide gl. in cle. 1. de reſcr. & Bar. in l. ſcripturas, in fi. C. qui pot. in pig. ha. & vide plene per Ale. in l. 1. ff. de verbo. ſig. Et inquantum hic ſit mentio de argumento a ꝛrio ſenſu, an hẽat locũ in ll. vel ſtatu. vide per gl. Bar. & ibi plene per Ale. in l. 1. in §. huius rei, ff. de offi. eius, cui man. eſt in. & per Bal. in l. conuenticulam, C. de epiſ. & cle. Adde tñ ꝙ tale arg. non hẽt locum. qñ eſſet ꝛ caſum alterius legis, vt eſt no. gl. in c. 2. in ver. pientes, §. ſi per viginti, in ver. commode, de ele. lib. 6. & no. gl. in ca. 1. in ver. permittimus, de æta. & quali. eo. lib. & hꝰ in l. 3. C. de condi. inſer. & eodem modo non ſumeretur tale argumentum in ſtatutis ꝛ caſum legis, & iuris cõmunis. fm Bal. in l. ſi quis, in 2. C. de fur. & per Pau. de Caſ. in conſ. 171. & in conſ. 334. & per Ale. in l. omnes popub. in pe. col. ff. de inſt. & iu. & in auth. ex teſtamento, C. de colla. & per Ale. in conſ. 76. in 3. parte conſi. & in l. ſi eum, §. qui iniuriarum, ff. ſi quis cau. nec etiam hẽt locum tale argumentum, qñ ex eo reſultaret aliqua abſurditas ſeu prauus intellectus, ut in l. cum patremfamil. ibi per Bar. & Bal. in princ. C. de condi. inſer. & in l. apud antiquos, C. de furt. & per Bar. in l. Marcel. in 4. col. ff. ad Treb. & vide Car. in clem. 1. de iud. nec habet locum in ſtatutis, quãdo ſtatutum vetaret interpretationem, vt volunt Bal. in d. l. cum patremfam. in 2. nota. & per Pau. de Caſt. in conſ. 344. Et adde, quod arg. a ꝛrio ſenſu dicitur mens conjecturata, vt per glo. Bal. & Doct. in l. apud antiquos, C. de fur. & in l. 1. ff. ſi tab. teſt. nullæ exta. & eſt ex interpretatione, non ex verbis, ſecundum glo. & Bar. in ver. conjecturam, in d. l. apud antiquos, vbi etiam per Bal. Adde tamen, ꝙ tale argumentum dicitur eſſe aptiſſima probatio, & dicitur caſus apertiſſimus, vt eſt tex. in l. ſi quis locuples, in ſi. dum dicit tex. apertiſſime, ff. de ma. teſta. Et an habeat locum, & quando in contractibus, vide Ale. in d. l. 1. de off. eius, & in conſ. 129. in 2. parte. Et adde, ꝙ tale arg. non habet locum in diſpoſitione negatiua, quando ex eo inducereture peccatum, puta ſi ſtatutum diceret, ꝙ uſuræ non poſſint recipi vltra duos denarios pro libra, non ſumitur ar. ꝙ poſſint recipi duo denarij ſecundum Bal. in auth. ad hoc, in 2. col. C. de uſur. & vide gl. in ver. facere, in cle. 1. de uſu. & ibi per do. Car. in 12. q.

d Seb. Sap. Maſculinum. Hãc materiam, an maſculinum concipiat fœmininum, late expedit do. Iaſ. in l. ſi quis id quod, ff. de iuriſdict. om. iudi. & latiſſime per Dec. in repe l. fœminæ, ff. de reg. iur. col. 13. & ibi etiam col. 1. ponit, an mulier poſſit habere dignitatem magiſtratus, & ponit, ꝙ non regulariter, tamen fallit in Abbatiſſa, vt ibi late per eum.

e In dignitatibus. Vide quod legitur, & no. in l. mulieres, C. de dig. lib. 12. & in l. in multis, ff. de ſtatu homi. & in c. dilecti, hic alle. & in ca. noua quædam, de pœn. & remiſſio.

Adde qualiter ſuccedat in dignitatibus, Ang. conſi. 236. Pet. de Anch. conſi. 362. vbi late alleg. conſi. 2. 2. lib.

f Iit feudalibus. Adde c. 1. §. hoc autem, qui feu. da. poſ. Paul. de Caſt. conſ. 135. Spe. de feu. §. 2. uer. 24. & ſeq. quod eſt uerum, niſi feudũ ad nullum ſeruitiũ fuerit conceſſum, & maſculus non extet ſecundum Bal. in c. 1. §. hoc autem, qui feu. dare poſ. & in §. ſimiliter, de capi. qui curi. ven. & Rom. in ſing. in uer. feudum, & in uer. fœmina. Et in quibus caſibus fœmina ſuccedat in feud. uide Bal. in d. §. hoc autem, & in c. 1. in prin. quando maritus ſuccedit vxori, & in c. 1. §. quin etiam, Epiſcopum, uel Abbatem, et in cap. 1. de ſuc. feu. et in l. ſi. inci. quoti. C. de ſuis, et legi. in c. 1. §. fœmina quoque, per quos fiat inue. et in d. c. 1. §. hoc autem, et in c. 1. §. 1. in 1. col. de ſuc. feu. et per domi. meum hic poſt Bal. et alios, et per Bal. in l. 2. ff. de ſena. et uide hic Bal. ſi regina Apuliæ nubat cuidam militi ſimplici, an faciat eum regem. et an deficiente rege ga libera poſſit creare regem, uide hic eundem Bal. et in l. ex hoc iure, ff. de iuſt. et iu. Adde Rom. conſ. 368. et Ang. hic proxime.

g Dignitas non moritur. Vide Bal. in c. centeſimis, in §. ſi ita ſtipulatus, in 3. col. in ver. ulti. formo hic unam quæſtionem difficilem, ff. de uerb obl. uide, quod legi. et no. in l. annua, ff. de annu. lega.

a ſio ad inferendum eam eſſe hæredem vniuerſalem, a & ſic intelligendo euitatur contrarium. In gl. 1. in fi. videtur gl. concludere in effectu, ꝙ ſi defunctus conueniendus, erat expreſſus in reſcripto, ꝙ tunc reſcriptum extenderetur ad ſucceſſorem, etiã re integra, per c. dilecti, de ſo. compe. Videtur tamen gl. reſtringere. qñ fuit impetratum reſcriptum in cauſa dignitatis. Si vero defunctus non erat expreſſus in reſcripto, ſed erat conueniẽdus ſub clauſula, tunc non extenditur ad ſucceſſorẽ re integra, & ad hũc caſum reſtringit hunc tex. Et hanc lec. tene, quia cõmunis eſt & vera. ſed difficile eſt reddere veram & concludentem rationem diuerſitatis, in cuius redditione multum inſtatur hic. Sed conclu de breuiter, & clare, ꝙ ideo in primo caſu extenditur, quoniam reſcriptum habuit vires ſuas in perſonam defuncti, cum viueret tempore datæ, vnde extenditur ad ſucceſſorem; quia fingit̃ ead. perſona cum defuncto, vt in Auth. de iureiu. a moriente præſtito. col. 5. Sed in 2. caſu, quando defunctus erat conueniẽdus ſub clauſula, nec fuit conuentus tempore vitæ ſuæ reſcriptũ corruit,
5 cum non fixerit radices in perſonam conueniendi. † Nam non valet iudicis datio, cum non viueret is, contra quem iudex datur, vt in l. 2. ff. quæ ſenten. ſine ap. reſcin. Sed iſte iudex videtur datus contra conueniendum ſub clauſula, tempore quo exprimitur. Nam antea non habet iuriſdictionem iudex in non expreſſo, vt in c. paſtor. §. j. ſupra eo. merito corruit reſcriptum quoad iſtum, qui deceſſit antequam exprimeretur. Et ſi diceres eo ipſo, ꝙ exprimitur, fingitur expreſſus tempore dati reſcripti, ar. in l. potior, ff. qui po. in pig. hab. vbi conditio traditur retro a tempore initi contractus. Sol. duplex. Prima, quia hic non poteſt retrotrahi, cũ deficiat ſubiectum per mortem, ſimile in c. ſi pro te, §. eo. li. 6. Secunda ſol. & melior, in eo. caſu non debent concurrere duæ fi-
b ctiones, b vt no. in l. 1. C. de do. promi. Sed ſi reſcriptum ẽ hoc ca-
c ſu extenderetur ad ſucceſſorem, concurrerent duæ fictiones. Prima, ꝙ fingeretur iſte expreſſus tempore datæ: ſecunda, quia ſucceſſor fingeretur eadem perſona cum defuncto. Nam vere ſucceſſor non eſt ea. perſona cum defuncto. Ex his limita l. hæres abſens, ff. de iud. vbi dicitur hæredem poſſe cõueniri, vbi defunctus poterat, debet. n. intelligi in ordinario, & non in delegato, ſaltem dato ſub illa clauſula generali. Ratio eſt, quia reſcripta ſunt per-
6 ſonalia, & odioſa; merito reſtringenda. §. e. c. ad hæc. † Et generali
d ter cum quæritur, an reſcriptum extẽdatur ad ſucceſſorẽ, d diſtinguepoſt Cal. hic, & Io. And. in regula, is q in ius, de re. iu. in Merc. Quod a ut materia, ſuper qua impetratur reſcriptum, non eſt extendibilis ad ſucceſſorem, & expirat reſcriptum per mortẽ. Exẽplum in actore. Impetratum eſt reſcriptum ſuper beneficio debito: nam ſi moritur, non poteſt hæres eius vti illo reſcripto, quia non ſuccedit in beneficio, cum in beneficiis non habeat locum ſucceſsio, vt in c. ex tranſmiſſa, de ſi. presb. Exemplũ in reo. Fuit impetratum reſcriptum, vt reus deponeretur ab ordine, vel a beneficio, certum eſt, ꝙ mortuo reo non poteſt conueniri ſuc-
e ceſſor, quia crimina morte extinguuntur c 22. diſt. c. quorundã, & in l. 1. & 2. C. ſi reus vel acc. mor. fue. Aut materia concernit ſuceſſorẽ, & tunc aut res non eſt integra, puta quia defunctus fuit citatus, & tunc reſcriptum extenditur ad ſucceſſorem, ar. hic a ꝛrio, ibi, ad iudicium euocatus. Aut res eſt integra, & tunc aut prædeceſſor erat conueniendus ſub clauſula, & tunc non extendit̃ ad ſucceſſorem vt hic, ex quo non fuit expreſſus dum viueret. Et hoc verum, niſi reſcriptum fuiſſet impetratum contra dignitatẽ, vt ſupra dixi. Aut conueniẽdus erat expreſſus in reſcripto; & tũc ſi fuit reſcriptum impetratum in materia concernente dignitatem, licet nomen prælati, fuerit expreſſum, tũc extenditur ad ſucceſſorem, & in hoc caſu loquitur proprie dictum c. dilecti. Aut non concernebat dignitatem, ſed perſonam, & tunc non extenditur ad ſucceſſorẽ ſingularẽ, niſi in tribus caſibus. Primus ſi ſucceſſor ſuccedit in vitiũ; & in hoc caſu loquitur c. ga V. de iud. Secundus caſus in c. 1. de alie. iud. mutan. Tertius, ſi emanat ſcẽa iuſſio, vt in d. c. ga V. fm aliũ intellectũ. Aut quæritur, nunq̃ debeat extendi ad ſucceſſorem vniverſalẽ; & fuerunt multæ opiniones, ſed opinio magis cõis habet, ꝙ ſic, quia cenſentur eædem perſonæ, vt ſ. dixi. Itẽ, ga agit de modico ꝓiudicio. Et intellige hic, ꝙ de-
7 functus erat in rerũ natura tempore dati reſcripti, alias reſcriptũ
f non valet, vt in dicta l. 2. † Et ita nec priuilegiũ fr̃ãſit in ſucceſſorem, ſi mortuus eſt tempore datæ is, cui cõceditur, vt eſt tex. mul-
tum notabilis in l. Neratius. ff. de regu. iur. Abbas.

ADDITIONES.

a Hæredem vniuerſalem. Vide quæ dixi ſupra in apoſt. in ver. ſucceſſorem, & vide ad prædicta tex. in l. Imperatoris, ff. de pub. glo. in c. paſtoralis, & in c. tua nobis, de deci. Io. And. in c. cum homines, eo. tit. cum ſi. Zac. Dic eſſe uerum, ſi tale reſcriptum ſit perpetuatum, quia tunc ad hæredem vniuerſalem tranſit, ita no. Spe. in tit. de le. §. reſtat, ver. quid ſi impetrauit, & ibi Bal. in add. ad eum, uer. ſi committitur. Ant. de But. in c. quia V. de iud. & Alex. in l. beneficium, de conſt. princ.

Ant. Fran. Circa hoc, an reſcriptum tranſeat ad hæredes, dicas ſup re trãſmiſſibili ad hæredes tranſit, ſi res non eſt integra, vt quia citatio emanauit, ſecus ſi eſt integra, niſi in certis caſib. de quib. hic per do. Abb. & ſcribẽt. ſu per re vero non tranſmiſſibili, indiſtincte non tranſit. de quo vide per do. Ant. & Doc. in c. dilecti. de fo. comp. & hꝰ per Spe. in tit. de reſcri. præſen. in §. 2. & in ti. de le. in §. reſtat, & in ver. quid ſi impetrauit, & ibi per Bal. in ad-
di. & vide tex. Bal. Ful. & nouis. in l. 2. in prin. quando libel prin. datus. C.

b Duæ fictiones. Limita niſi ſurgant ex duplici fonte, l. ſi quis rem. 8. 1. ff. de pol li. iuncta l. ſi C. de ſacroſan. eccl. & per Card. in cle. quod circa 2. 9. de ele. & in cle. 2. in 8. q. vr hi. pen. Limita 2. niſi duæ fictiones ſint inductæ ambæ a iure communi, vt dicit Bal. in l. 1. in fi. C. quando lic. ab emb. di. Limita 3. niſi vna fictio deſcendat ab alia, vt per Bal. in l. 1. C. de do. promiſ. & Do. in c. non omnes. 2. q. 7. per Bal. in l. 1. in antep. col. C. de fur. & Bar. in l. ſi is, qui pro emp. ff. de vſuc. Fallit etiam fauore libertatis. l. cum quaſi. in 1. reſpon. & ibi Ang. ff. de hæredic. lib. vbi ponuntur duo ſpecialia. Primum eſt, ꝙ ſententia lata pro mortuo, tenet contra regulam l. furioſo. ff. de re iu. Secundum eſt, ꝙ decretum, quod non poteſt vires habere in perſona defuncti, tranſit in eius hæredem.

Ant. Fran. Quando duæ fictiones poſſint circa idem concurrere, vide per tex. in l. captum, & ibi per Bal. C. de cap. & poſt l. reuer. & vide Bar. in l. ſingularia, in princ. ff. ſi cert. peta. & in l. ſi vero non remunerandi, in §. Marcel. ff. man. & in l. cum poſt. in §. gener. ff. de iure do. & per Bar. in l. gerit 1. col. ff. de acq. hær. vbi dicit, ꝙ quando procedunt a diuerſis principiis, poſſunt concurrere. Et vide de iſto concurſu duarum fictionum, per d. C. ar. in cle. quod circa in 2. q. de ele. Et an, & quando duo ſpecialia cõcurrant in eo. ſubiecto, vltra ea, quæ ponit Bart. in l. ſi is, qui pro emptore, in ult. q. de uſuc. & in d. l. ſingularia, vide Old. in conſ. 79. inci. quod duo ſpecialia.

c Seb. Sap. Sed ſi reſcriptum. Vide limitationes, quas ponit ad hanc regulam d. Fel. in c cum M. Ferra. col 3. uer. limita 4. ſupra de conſti. & do. Ias. in l. quoniam in prior. col. ult. C. de inoff. teſt. & amplia, ut per Ias. in l. ſi. in 7. colu. in 5. limitatione, ff. de conſt. prin. Vide etiam ad hanc regulam do. Soz. in l. 1. in 3. col. uer. 2. condi. ff. de leg. 1. & Alex. in conſ. 30. col. 3. in 1. uol.

d Ad ſucceſſorem. Vide in c. quia V. de iud & in c. dilecti, de ſo. compe.

e Morte extinguuntur. Limita per tex. iuncta gl. Iaſt. de hære. quæ ab inte. defe. an §. per contrarium, in uer. poſt mortem, cum ibi no. per Doc.

f Nec priui. Adde Bald. in c. 1. §. porro, in ti. quæ ſint prima cauſa benefi. amit. ubi alleg. gl. inſti. de act. in §. item mitta, in uer. iud. & quod legi. & no. in c. ſane, de priui.

SVMMARIVM.

1 *Literæ executoriales valent etiam, ꝙ non precedant monitoriæ.*
2 *Proceſſus factus contra rationem, non eſt ipſo iure nullus, niſi ſit peccatum ex forma.*

CAP. XXXVII.

1 **Ex inſinuatione.** †Non valent literæ executoriæ, ꝛ quib. impetrans falſo dixit monitorias præceſſiſſe. Primo ponitur partis deciſa querela. Secundo prouiſio ibi, ¦Quo circa¦ Caſus liter. Quidam clericus l. nomine impetrauit literas præceptorias ſuper prouiſione ipſius ad Epiſcopum Ambian. & poſtmodum ad iudices iſtos literas executorias impetrauit contra Epiſcopum ſupra dictum, in quibus cum de monitorijs fiebat mentio, Epiſcopus propoſuit coram iudicib. quod ipſe nullas monitorias receperat, & conſuetudo eſt eccle. vt præceptoriæ non dentur, niſi monitorię præceſſerint, vnde per eas veritate tacita impetratas prouidere non tenebat eidem. Conſultus Papæ reſpondet, ꝙ ſi ſuper hoc nullæ monitoriæ præceſſerint, ſuperſedeant executoriæ, dummodo executoriæ de monitorijs fecerint mentionem, alioquin procedant per executorias iuxta traditam ſibi formam. B. No. 1. ꝙ literæ executo-
a toriæ valent ſine monitorijs, dum tamen ceſſet ſubreptio. a hinc hodie cõiter ſolũ dantur executoriæ, monitoriæ & præceptoriæ hodie non ſunt in vſu, niſi quando ꝑꝑ reſcribit pro receptione
2 alicuius monialis. †Sed q̃ro, hic ꝑꝑ mandat procedi præuia rõne, quid ſi iudices proceſſerunt contra rationem, nunquid tenet ꝓceſſus ſeruꝫ, ꝙ non, ga ꝛ formam mãdati, vt in c. cũ dilecta, ꝛ. eo. & c. venerabili, de off. del. & in l. diligenter. ff. mãdati. In ꝛrium facit. Nam proceſſus contra ius litigatoris valet, vt in c. cum inter. ꝛ. de re iud. Doc. hic dicunt, proceſſum valere, quia iſta clauſula non limitat iuriſdictionem, nec dat formã procedẽdi, ſed potius ſapit monitionem, & inſtructionem iudicis. Nam ſemper intelligitur, vt iudex procedat præuia ratione, ideo ſi exprimitur, non datur noua forma, quod bene no. quia facit ad multa, & hoc dictum al
b legaui in d. c. cum dilecta. b vbi plene expediui hanc materiam, & dic, vt ibi. In glo. 1. ibi, ſecũ ordo & conſuetudo curiæ, dic ꝙ olim obſeruabatur iſte ſtylus, hodie ſecus, vt ſupra dixi Sed glo. retulit ſe ad tempus ſuum.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Subreptio. Adde tex. in c. capitulum, ſupra eo. Et conſidera, quod hodie eſt iſte tex. correctus. Nam quando quis exprimit falſum, quod ſi prin ceps omnino ſciuiſſet, tamen literas conceſſiſſet, ſi exprimit per ſimplicitatem, uel ignorantiam, non uitiatur reſcriptum, c. ſuper liter. ſupra eo. Sed hodie ita de facili Papa concedit literas executorias ſine monitorijs, ſicut cum eis, ergo uidetur, ꝙ iſte tex. ſit correctus, ſuper hoc cogita.

b In d. c. cum dilecta Vide ibi iſtum in §. col.

SVMMARIVM.

1 *Papa præſumitur grauare eccl. in minus quam poſſit.*
2 *Canonicus recipiendus intelligitur cum prębenda.*
3 *Grauatur quis, dum beneficia confert.*
Collatio beneficiorum computatur inter fructus.
4 *Solita poni in reſcriptis, habentur pro appoſitis.*

CAP. XXXVIII.

1 **Mandatum Apoſtolicum.** †Næc decretalis legit̃ prĩcipr duob. modis, & fm ĩtellm gl. h. d. Ceſtantib. cſis, ĩ dubio Papa nõ ĩtẽdit grauare eãdẽ eccleſiã, ſeu eũdẽ collatorẽ ſup. quiſio

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne duorũ, iõ ſecũs impetrãs repelliť, ſiue primus expectet ſiue ſit
a gratiam iam conſecutus. Sed ſ'm alium intellectum. h. d. [a] Nõ intendit Papa eundem collatorem grauare de duob. vbi pro ſecũdo ſcribit cum clauſula, ſi pro alio non eſt reſcriptum, qui huiuſmodi gratiam proſequať, ẽt primo, tpe datæ. vel præſentationis ſecundi, gratiam aſſecuto. In prima ponit dictum. In 2. eius rõnem ibi, [Cum ſuper.] Caſus lit. Papa mandauit epõ Nouien. vt magiſtrũ S. faceret recipi in canonicũ & in fratrem eccleſiæ ſuę, ſi pro alio ibidem non ſcripſerit, qui huiuſmodi gratiam proſequatur, ſed eps iam alium ad mandatum Papę recepit, qui beneficiũ obtinuerat: dubitatur, vtrum teneretur proſequi mandatum apoſto. ex eo, q̃ dicebatur in mandato, ſi pro alio non ſcripſerimus, qui huiuſmodi gratiam proſequatur, cum nullus, ꝓſequatur hanc gratiam, ſed iam eſſet proſecutus. Conſultus Papa rñdet, q̃ ex quo aliũ iam recepit ad mandatũ ſuũ, mandatũ iſtud exeq non tenet, quia non eſt intentio Papę grauare eccleſiam ſũ
a per receptione duorum. B. † No. 1. valere literas ſuper receptione alicuius in canonicum; licet nulla fiat mentio de aſſignatione prębendæ. Non tñ intelligas iſtum debere remanere ſine p̃b. quia eſſet ɔ̃ c. relatum, J. de preb. ſed prębenda venit acceſſorie ad canonicatum, vt in c. ſi clericus, & c. poſtq̃. de præb. lib. 6. Et q̃ vult principale antecedens, vť velle ſequens, & acceſſorium, vt
b in c. cũ M. [b] de conſt. No. 2. ibi, [Faceres recipi] q̃ Papa q̃nq; dat executorem ad compellendũ ordinariũ, vt prouideat iuxta mãdatum ſuum. Quandoq; dat executorem ad prouidendum vice ſua, vt in c. Abbatem, J. eo. & plene de mã in c. ſi ſoli, de con-
3 ceſ. præb. li. 6. † Item no. q̃ intentio papæ nõ eſt grauare [c] ordina
c riũ ſuper prouiſione duorũ. [d] Ex quo no. q̃ ordinarius [e] dť gra
d uari. cum papa confert beneficia ad ipſius collationem ſpectan-
e tia. Et eſt rõ quia collatio cenſeť quædam donatio, cum ordinarius vtatur liberalitate alicui conferendo, vt no. in d. c. relatum. Hinc dicit gl. no. q̃ collatio beneficiorũ computať inter fructus, vt no. in c. cum olim, de maio. & obe. vnde põt dici non grauari, cũ priuetur hac liberalitate, & facultate donandi. Ex quo inferť q̃ hodie poſſunt ordinarij multum conqueri, dũ ex reſeruatione ſum. Ponti. & ex literis expectatiuis, ius conferendi ſit quaſi abdicatum ab ipſis ordinarijs, quod eſt ɔ̃ c. ecce. 99. di. Quia non debet Papa ita prouidere ſuis cõmodis, ſeu vtilitatib. Rõ. curiæ, cũ tanto præiudicio ordinariorum; & ordo eccleſiaſticus confundiť, ſi ſua iuriſ. vnicuiq; epõ non ſeruať, vt in c. peruenit, 11 q. 1. Pro introductione gl. & mãę op. ɔ̃ tex. Decr. dẽt continere du
f bitationem [f] in ſe, quia debet edi in caſu dubio, vt in c. cũ in iure, de of. dele. & in l. 1. in fi. ff. ad muni. & in l. q̃ď Labeo, ff. ad Carb. Sed iſta decretalis nullam cõtinet dubitationem, quod patet ex eo, q̃ papa ſcripſit ſub conditione pro ſecũdo, ſi pro alio nõ fuerit ſcriptum; & compertũ fuit, q̃ pro alio ſcripſerat: ergo iſta gratia eſt nulla ex defectu conditionis poſitę. Quod procedit, maxime, cum conditio eſt de præterito, cum illa non ſuſpendat; quia certum eſt naturæ, vtrum ſcripſerat pro alio, vel non, vt in l. cũ ad præſens, ff. ſi cer. pet. Sol. dicit gl. 1. & bene. q̃ dubitatio potuit eſſe, quia gratia ſecunda videbatur conditionalis ex ſola pendentia primæ gratiæ; quia dicebatur, ſi pro alio non ſcripſerimus, ſ
g qui huiuſmodi gratiam proſequatur, ſed primus fuerat gratiam proſecutus; & ſic non videbatur habere locum prima conditio cum amplius non penderet prima gratia. Et per hoc ponit glo. rationem dubitandi, ſed deciſio fuit in contrarium. Et ratio decidendi ſecundum gl. eſt, quia cum Papa non intenderet grauare eandem eccle. ſuper receptione duorum; fortius grauamen elicitur prima gratia executa, quam ea pendente, & ſic fortius obſtabat exceptio contra ſecundum impetrantem. Sed contra hoc oppo. Nam de intentione papæ non apparet, niſi per illam clauſulam; ſed illa clauſula refertur ad præcedentia primæ gratiæ, ideo cum illa eſſet executa, non habebat obſtare illa clauſula. Et ob hoc forte gl. 4. dicit, q̃ etiam ſine expreſſione illius clauſulæ papæ non intendit grauare eundem collatorem ſuper receptione duorum, niſi exprimat. Vnde ſecundum glo. iſta clauſula, ſi pro eo, ſemper ſubintelligitur. Quod patet ex eo, q̃ quando papa vult ſecundum recipi, apponit clauſulam, non obſtãte, q̃ pro alio ſcripſerimus. Ad hoc bo. tex. in c. pe. in fi. J. eod. lib. 6. alii tenent oppoſitum dicentes, q̃ niſi papa apponat illam clauſulam, ſi pro alio, tenetur ordinarius recipere ſecundum, & tertium, &c. Nam ſi intentio papę eſſet, non grauare eccleſiam ſuper receptione ſecũdi, niſi hoc expreſſo, ſuperflua eſſet iſta clauſula, ſi pro alio non ſcripſerimus. Io. And. hic, & in c. pe. ſ. alle. tenet primũ intellectum, quem ſequit glo. qa alias fruſtra ponerẽt illa clauſula, non obſtante. Nec ob. ſi dicat, q̃ ſ'm intellectũ gl. ſuperfluit illa clauſula, ſi pro alio, qa non eſt abſurdũ, ſi exprimant ea, q̃ tacite inſunt, vt inſunt, vt in c. ſignificaſti, de ele. Sed abſurdũ eſt tollere non obſtantia, vt obſtantia, puta ſi dicatur, recipias talem non obſtante, q̃ ſit doctor, vel non obſtante, q̃ hẽat tps legitimũ. Hoſt. poſuit tertiam lec. q̃ aut prima gratia pendet, & non valet ſecunda, niſi clauſula conualidatiua, vt puta, non obſtante q̃ pro alio &c. Et eſt rõ ſ'm eum in odium vacaturarum; ne plures ſint expectantes in eadem eccleſia, vel ſub eodem collatore, cum ſic daretur votum captandi mortem plurimorum. Item ſi non apponatur clauſula, non obſtante, videntur iſtæ gratiæ pendentes referri ad idem beneficium, & ſic quodammodo induceretur ſectio prębendę, & ideo eſt opus ad hoc, vt valeat ſecunda gratia, q̃ apponatur clauſula, non obſtante. Ad idem adducit c. preſenti, de of. leg. li. 6. vbi dť, q̃ legatus non poteſt facere duas gratias pendere ſub eodem collatore, ſed vna executa, poteſt fi cere ſecũdã, ergo fortius hoc poteſt facere papa. Aut prima gratia eſt executa, & tunc ſ'm eum, valet gratia, niſi apponať clauſula mualidatiua, & in hoc caſu procedit iſte tex. & hanc lec. tertio ſecutus eſt hic Io. Cal. in ſuo commento, & adducit pro hac lec. ſtylum hodiernum Ro. Curiæ. Apponit. n. Romana cu. illã clauſulam, non obſtante, q̃ aliqui per literas noſtras ſint recepti, vel vt recipiautur inſiſtant, vel aliqui literas noſtras impetrauerint ſuper prouiſione de beneficijs eis fienda. Vnde ponderat ipſe, q̃ iſtę clauſulæ ſolum alias conſeruãt pendentia gratiarũ, & gratias executas, quia gratia executa non obſtat ſecũdę, ſed exequenda ſic, ratione prędicta. Ad c. pe. prędicta. Ad c. pe. prędicta. reſpondet dupliciter. Primo, q̃ ibi gratiæ reflectebãtur ad idem beneficium. Item nulla erat executa, vel forte in vtriq; literis erat clauſula, ſi pro alio. Et ideo non valebant vtręque literæ. Et hunc intellectum Hoſt. & Cal. ſecutus fuit quidam doctor ſolẽnis, dum hoc c. Padiuę repeteret, & adducebat iſtum tex. in ver. eccleſiam ante dictam. Non. n. papa hic ſimpliciter dicit, q̃ non intendit eccleſiã grauare de duobus, ſed retulit ſe ad illam eccleſiam, cui ſcripſerat, ſi pro alio. Quaſi dicat reſpectu alterius eccleſię, cui non ſcribitur cum illa clauſula, ceſſat intentio papę. Sed Ioan. de Lig. D. Anto. & do. Cal. & communiter alij ſcribentes hic ſequũntur primum intellectum glo. & approbant Domi. de Rot. deci. 35. vbi dicũt hoc procedere etiam ſi ambę, vel alteræ literę eſſent in forma pauperum. Fundamentum iſtorum eſt, quia litera hic fundat ſe ſuper grauamine, & non ſuper pendentia primę gratię, vel ſuper odio vacaturarum, grauamen vero magis vrget gratia executa, q̃ ea pendente. Item ſecundum do. Ant. probat hoc
h alio reſpectu. Nam caſus omiſſus h relinquitur diſpoſitioni iuris cõis. l. ii cum dotem, in prin. ff. ſol. mat. & c. ſuſceptum. J. eod. lib. 6. ſed hic papa conditionauerat gratiam ſecundam in euentum pendentię primę. Prima autem non pendebat hic, quia erat executa; & ſic erant hic extra prouiſionẽ Papæ. Et nihilominus

Papa

ADDITIONES.

a Hoc dicit. Vide ad quid alleg. d. Ant. Compo. & Io. And. hic in c. audita, de reſti. ſpol. vide ibi do. Abb. & And. Barb.

b In c. cum M. Vide ibi iſtum, & quod legitur, & no. in l. illud, ff. de acq. here. quod in ſimili habetur in l. Titia, ſ. qui in vita, ff. de le. 2. vbi non eſt verſimiter, ff. ſol. ma. & in l. plane, ſ. ſi duobus, ff. de leg. 1. & vide glo. in l. 1. in glo. fi. C. de mulie. & in quo loco munera. lib. 10. quod quis non debet pro eadem re bis grauari.

Ant. Fran. Circa hanc materiam, an quis debeat duplici onere grauari, dicas regulariter, quod non; quia qui in vno grauatur, debet in alio releuari, l. eum qui, ff. de in li. iuran. Quandoque tamẽ poteſt quis alio onere grauari, ſi onus imponatur ex alia cauſa, quam fuerit impoſitum primum grauamen, de qua materia plene habetur per Spe. in ti. de teſte, in ſ. 1. ver. ſed ſi admiſſus, & in ti. de inquiſitio. in ſ. 5. in ver. item poteſt, & in ti. de accu. in ſ. 1. in ver. illud quoque, & vide Pau. de Caſt. in conſ. 106. Et an onus iniunctum legatario in vno legato, cenſeatur repetitum in alio eidem facto, vide in l. in repetendis, prelegato, poteſt imponi etiam vltra vires prælegati, l. Pamphilo, ſ. fi. & ibi p Bar. ff. de le. 3. Et adde, q̃ onus iniunctum duobus hæredib. vel legatarijs, remanet totum vni, cum remanet, vel accreſcit legatum, vel hęreditas, altero recuſante partẽ legati, vel hæreditatis, l. ciuitas, ſ. Lucius, ff. de le. 1. & hę p Bal. in l. quoties, la 2. C. de fideic. & in l. 2. in ſ. 1. C. de cadu. tol. Pro quo facit, quia onus iniunctum legatario remanet apud hęredem, ſi legatum efficiatur eaducum, l. Celſus. alias incipit, pater meus, & ibi per Bar. ff. de ieg. 1.

d Zach. Super prouiſione duorum. Adde in caſu diuerſo, quid ſi Papa in ſuo re ſcripto prouiſionis beneficij cuius collatio eſt ordinarij, apponeret clauſulã non obſtante collatione alteri factã? vide per Compoſt. ſing. Butr. & Doc. in c. cauſam, que, in fi. ſupra eo. Bar. Cœp. in trac. de ſer. ruſti. præd. q. 3. in prin. & Ale. conſ. 247. inci, viſo ti. & 34. volu. 4.

e Seb. Sap. Quod ordinarius. Habui de facto hoc anno pulchram queſtionem: ſummus Pontifex conceſſerat literas cuidam pro duobus beneficiis vacaturis ſpectantibus ad collationem epiſcopi Cremonenſis, & Brixien. euenit, q̃ duo beneficia ſimul vacarunt in dioceſi Crem. petijt ille illa ſibi conferri vigore prędictarũ literarũ, dicebatur, q̃ in dioceſi Crem. non debebat habere niſi vnum, & aliud in dioceſi Brixienſi, quia non videbatur ſummus Pontifex grauare Epiſcopum Crem. in duob. beneficijs. Eſt enim grauamen, vt dicit hic d. Abb. & in dubio cenſetur grauare minus, quàm fieri poſſit. Ego dixi contrariũ, quia conſideraui Papa beneficia, quæ primo vacarent, & ideo cenſetur ex verbis velle grauare. Et ad hoc bene conſidera verba do. Abb. hic. Fundamenta cætera omitto.

f Dubitationẽ. Facit, quod no. iſte in c. rurſus, in vltimo no. q̃. cleri vel vouea. quod quæſtio debet eſſe dubia, & quod legitur, & not. in l. ancillę. C. de fur. & in l. ille, aut ille, ſ. cum in verbis. & ibi Bar. ff. de leg. 3.

g Si pro alio non ſcripſerimus. Vide ibi Doct. & Arc. in c. accepimus, in ſuis reportatis, infra de ętate, & quali. & in c. ſi clericus pauper, de præben. lib. 6. & quod no. in c. Abbatem, & in c. literis, infra eo. & in c. pen. eo ti. lib. 6.

h Caſus omiſſus. Vide pulchre per Bal. in l. ſi mater. C. de inſti. & ſubſti. ſub cõditio. fact. vbi pulchre, & in l. commodiſſime, ff. de liber. & poſthu. & in l. ſi extraneus, de condi. ob cau. & Ioan. And. in d. cap. ſuſceptum, in nouel. de reſcrip. lib. 6.

Papa voluit ſ'm admitti. quod profecto non contingit vi cłę. rõne prædicta; ſed ex diſpõne iuris cõis. Aduerte, nam hæc motiua ceſſarent, ſi teneremus opi. Cal. dicentis, q̃ conſecutus prębẽdã, põt dici gratiã proſequi ex eo, q̃ actualiter percepit redditus; & ſic virtute clauſulæ ſecundus fuit expulſus, cũ extiterit conditio. Sed hoc non obſtante ſemper tenui primam lect. & ſum motus ex nouo fundamento. Dico. n. q̃ iſta intentio Papæ inſurrexit ex
a ſtylo curiæ. [a] Nam a principio Papa non ſcribebat pro aliquo beneficiando; vnde in volumine decreti non reperitur has gratias vnquam fuiſſe conceſſas. Sed poſtmodum Papa incœpit ſcribere cũ moderamine, dando primo monitorias, ſecũdo præceptorias, tertio executorias. Et alias non ſcribebat pro ſecundo, quin apponeret illam clauſulam, ſi pro alio nõ ſcripſerimus, vt hic cũ
4 duob. ſe. † Nam ex ſtylo curiæ comprehenditur intentionẽ Papæ; adeo q̃ ſolita inſerti in reſcriptis, hñr pro expreſſis, ad hoc c. ex
b literis, [b] de conſti. & c. cum cãm, de ele. & c. 2. ſ. eo. Et ex his colligitur, q̃ in iſta cauſula, ſi pro alio, non ſuperflue ponitur, ſeu ſaltem antiquitus ponebatur, quia nullo iure expreſſe cauetur, q̃ Papa non intendat grauare eccleſiam ſuper receptione duorum. Sed, vt dixi, ex conſuetudine Papæ inſurrexit illa præſumptio tacitæ voluntatis. Et q̃ hæc lec. ſit vera, patet in c. capitulum ſ. eo. nõ diuinando ad illum tex. Nam primo recepto, excluditur ſecũdus in eadẽ eccleſia; nec apparet, q̃ ibi eſſet clauſula, ſi pro alio. Nec ob. q̃ tex. iſte ſe referat ad illã eccleſiam, vbi fuit reſcriptũ cũ clauſula; qa dico hoc facere potius ɔ̃ illum inducentẽ iſtam lr̃am ad hunc effectũ. Nam ſi intentio Papæ nõ erat grauare illã eccleſiã; niſi p clauſulam, prouidebat in vno caſu tñ. i. in euentũ pendentiæ primæ; fortius vť, q̃ non intendebat grauare eccleſiam illam, vbi in ſecundis literis nullã clauſulam apponit; qa, quidẽdo in ea ſu pendentiæ, videbatur tacite velle, q̃ gra executa non haberet obſtare, ar. c. nõne, de præſum. & tñ hic ɔ̃rium deciditur. Ad c. ɔ̃ſenti, de offic. leg. li. 6. multipliciter poteſt rñderi, loquitur. n. in legato, quia tanꝙ hñs ordinarium, concurrit cũ quolibet collatore, vnde nõ dť grauare eccleſium, niſi ex ſola pendentia. Nã cõferendo, vtitur iure ſuo. Itẽ ibi nõ dť, q̃ valeãt ſecundæ literæ, non facta mentione de prioribus; hic aũt loquimur in Papa, qui licet poſſit ɔferre oña beneficia; nõ tñ vult vti hac ptãte ordinariorũ; niſi hoc exprimat, arg. in c. peruenit. 11. q. 1. Quid aũt ſi in ſecundis literis nulla ponitur clauſula; nũquid annullentur vi ſurreptio
c nis? [c] vide per Io. And. in c. pen. prælleg. Ego credo indiſtinctẽ. q̃ non; ſed ſolum vi exceptionis grauaminis competentis eccleſiæ grauatæ. pro hoc facit c. tibi, qui, J. eo. lib. 6. non diuinando ad illũ tex. Nam ſi læ ſecundæ fuiſſent ſubreptitiæ, non valuiſſet prouiſio,
d illarũ vigore facta. Et de pluribus clauſulis, [d] & de earum intellectu, q̃ verſatur in literis bñficialibus, vide p Io. And. in c. pen. & in c. ſi beneficia, de præb. li. 6. & hic per Io. Cald. Abb.

ADDITIONES.

a Et ſtylo curiæ. Vide no. in c. quam graui, de cri. fal. in c. ex literis, de conſti. ſupra, & Mod. in c. 1. in ver. ſtylus. ſupra eod.

b Ex literis. Ibi, in ver. tam moris noſtri, & melius in c. cum M. Fer. in ver. ſicut conſueuit fieri. & ibi plene per Mod. ſupra de conſt.

c Seb. Sap. Vi ſurreptionis. Vide de hac q. per Inno. & do. Ant. in c. capitulum ſanctæ crucis. ſupra eo.

d De plurib. clauſulis. Vide Vitalem in trac. ſuo clauſularum.

SVMMARIVM.

1 *Grauare non dicitur eccleſiam ille, qui miſit executorias, ſed ille, qui primo miſit monitorias.*
2 *Principium attẽditur, & nõ finis, licet principiũ nõ eſſet neceſſitatiuũ finis.*
3 *Papa, an confirmet, & ſequatur geſta per prædeceſſorem.*
4 *Gratia expirat, ſi moritur concedens, re integra.*
5 *Literæ executoriales, vel monitoriæ, non faciunt acquirere ius in beneficio, ſed collatio ſic.*
6 *Clauſula, ſi ad mandatum noſtrum alium non recepiſtis, quid importet, & quia differat ab illa ſi ad mandatum Papæ, &c.*

CAP. XXXIX.

1 Literis. †Eccleſia in qua primus Papa dedit monitorias; & ſecundus executorias, per primum, non p ſ'm intelligit grauata. Primo ponit mandatũ, qđ exequi iubet. Secũdo tollit exceptionẽ ibi, [Non obſtante.] Tertio exprimit cauſam. ibi, [Cum factum.] Caſus li. Honorius mandauit quibuſdam canonicis, per literas monitorias, vt T. ſubdiaconum reciperent in canonicum, & fratrem. demum mortuus eſt Honorius, Dominus Greg. mandauit per literas executorias, vt dictum ſubdiaconũ reciperent in canonicũ, & in fratrem; & ſic fuit receptus. Poſtea vero idem Greg. mandat eiſdem, vt S. clericum reciperent in canonicum, & in fratrem; niſi pro alio per ipſum eſſet eorum eccleſia grauata. Dicebant canonici, q̃ non tenebantur illũ recipere cum alium ad mandatum eiuſdem Gre. recepiſſent. Mãdat Papa, vt illũ S. clericũ recipiant in canonicũ, & in fratrẽ, nõ ob. q̃ T. Subdiaconũ p literas executorias Gre. recipiſſent, cũ factũ Honorij potius, q̃ ſuũ fuerit cõſecutus. B. No. 1. q̃ pronomẽ, vos, cõ
a templatur potius perſonam, q̃ dignitatẽ, facit c. ſi gratioſe, J. eo.
b li. 6. & qđ no. in l. cẽteſimis, [a] ff. de ver. ob. No. 2. q̃ nõ dť Papa gra
c uare eccleſiã ſup receptione pluriũ, bñ ſi pdeceſſor grauauit, p pri
d mo. † Item no. quod actus c attribuitur principio, & non finiquamquam

ADDITIONES.

a Centeſimis. Vide ibi Bar. in ſ. ſi ita ſtipularus, in 3. col. in ver. vltima forma, & Per. de Anch. hic, & dominum meum & no. in l. Lucius. ſ. Meuia, ff. ad Treb. & quod no. in l. turpia, ſ. ſi. ff. de leg. 1. in c. quoniam Abb. de oſſ. deleg.

b Super receptione plurium, vide quæ dicta ſunt ſupra c. proximo, de offi. dele. cum ſumi.

c Quod actus. Per hanc regulam deciditur quæſtio, ſtante ſtatuto, q̃ ciues non poſſint alienare rem inter vinos, vel ex contractu in forenſes, ſi hæres vendit rem forenſi, vel in forenſem transfert alio titulo inter vinos, non comprædenditur ſub ſtatuto, ſi teſtator iuſſerat in teſtamento rem illam in forenſem transferri, quia magis dicitur vltima voluntas, & ſolu. debiti procedentis ex vltima voluntate, quam ſimplex contractus. Et hanc quæſtionẽ diſputauit Ia. But. vt refert Io. And. in rub. de re. permu. & per hanc rõnem determinant Ang. & Imo. ubi alij in l. ſi ita quis. ſ. a lege. ff. de verb. obl.

d Principio, & non fini. Adde, q̃ inſpicitur mãgis cauſa proxima, quam remota, l. ſi mulier, & ibi no. ff. re. amo. Facit etiam ad q teſtator grauat hæredem vendere fundum forenſi, mortuo teſtatore, hæres vendidit forenſi fundũ. Extat ſtatutum, q̃ in actu inter viuos nõ poſſit fieri alienatio, q̃ valebit iſta alienatio, quia cenſetur facta ex cauſa vltimæ voluntatis, & non ex actu inter viuos. Attenditur. n. cauſa mouens, & non cauſa finalis, & ſic qui ordinat actum, magis facere videtur, quam qui proſequitur ordinatum, per gl. ſi. in l. in æſt. mationib. ff. de pe. hæ. ſecundum Ang. ibi, & per eundem in l. ſi ita quis, ſ. ea l. ff. de verb. obl. & in l. 1. C. communia de leg. & in l. ſi digniſ, & in l. qui fundum, ff. ad leg. Fal. & diſputauit hanc q. Old. Iac. But. Bonon. quos refert Io. And. in addi. Spe. in ti. de re. permu. & per Dy. in l. vxorem, ſ. agri-plagam, ff. de le. 3. Cy. in l. 1. C. communia de leg. Bart. in l. ſi ita quis, ſ. ea lege, ff. de ver. ob. bal. in l. ſi his, ff. de act. emp. & in d. l. in æſtimationib. & in d. l. 1. C. communia de leg. & dicit hic Per. de Anc. q̃ actus recipit vires, & conſideratur reſpũ ſui principij, non reſpectu finis. Quod inducit ad qõnem porrorum, qui in vna parochia ſeminantur, & naſcuntur, & in alia trã ſplantantur, & creſcunt, cui decimæ debeantur, de quo vide per Io. And. in Mer. in regula, qui prior, de re. iu. li. 6. & vide Ro. conſ. 366. inc. quæritur nun quid maiore parte. in prin. dicentem, q̃ ſi vnus ordinat, & alter ordinationẽ exequitur, ordinanti actus tribuitur, non exequenti. & dicit eſſe hic caſum expreſſum & vide ibi no. & vide hic Bal. dicentem ante ceſſoris, & ſucceſſoris vnicam eſſe gratiam, quæ denominatur a ſuo prin. & ſic alle. ad iſtũ tex. principium eſſe ſpectandum, & vide gl. in l. minorib. C. de his, qui. vt indig. & in l. 1. C. in qui. cau. re. in integ. non eſt neceſ. vbi ſi minor non vindicauit necem defuncti, & interim efficitur maior, quod reſtituitur in integrum, q̃ attenditur principium quo erat minor, & non attenditur finis, quo erat maior. & Ang. in d. l. minoribus, inducit ad quæſtionem de mẽ mino tranſeunte ad ſecunda vota, non petito tutore filio ſuo pupillo, & moritur aupillus, & in illud tempus tunc efficitur maior, q̃ reſtitueretur in integ. quia attenditur principium, & gl. in d. l. minorib. & d. l. 1. magnificeit Bal. in d. authen. ſi capti. C. de epiſ. & cler. & in l. qui contra. C. de inceſt. nup. & in auth. iiſdem pœnis, C. de ſecun. nup. facit opt. tex & glo. in c. per tuas, de do. tex. in l. qui cum maior, in prin. ff. de boo. hb. & in l. ſi. ff. de mor. inferen. & in l. 3. ſ. 1. ff. de mi. & facit elegans dictum Inno. in c. ſi. de procur. Iac. But. & Bar. in l. 3. ſ. 1. de mi. licet aliter ibi voluerit glo. & per hoc reſpondetur ad l. 2. C. quod met. cau. & ad l. pe. ff. de cond. ob turp. cau. & ad l. ſi filius, ff. ad Macedo. dic quod ibi non attenditur principium, quia incontinenti ſoluens habebat exceptionẽ, cui vť renũciare p actũ ſequẽ. Nec ob. l. item Mela. ſ. Cel ſus. ff. ad l. Aquil. qa ibi loqtur de actu prohibito, quem quis facere non debet, nec tenetur ſequi, & facit, quod voluit And. de Iſer. in c. 1. qui. mo. feu. amit & intellige prædicta, ſ. attendi principium, & non finem, non ſolum, quando finis habet neceſſariam conſequentiam a principio, ſed etiam quãdo habet conſequentiã a principio, non ex neceſſitate, ſed ex honeſtate, vt optime hic probat. Nam in caſu huius decretalis, de honeſtate, & non de neceſſitate Papa exequitur literas monitorias prædeceſſoris, & tamen executio denominatur a prin. facit tex. ſing. in l. quod ait lex, in ſ. fi. ff. de adul. & quod pulchre voluit Io. And. in additio. Spe. in ti. de accuſ. in rub. vbi dicit, familia poteſtatis Paduæ inſequebatur quendam delinquentem in territorio Paduano qui ingreſſus eſt territorium Veroneſe, & familia ſequens eum appræhendit in territorio Veronæ, ex eo, quod attenditur principium licitum, l. quis ſit fugitiuus, ſ. Celſus quoque, ff. de adil. edic. & facit bo. tex. in l. qui ſcit fundũ, in ſ. præterea, & in ſ. fi. ff. de vſu. ubi ſi aliquis a principio fuit boneſidei poſſeſſor, poſtea ſuperuenit malafides, quod attendit principium quo ad fructus lucrandos, de quo Bar. in l. ex diuerſo, in prin. ff. de rei vendi. & per Doct. in c. grauis, infra de reſtituit. ſpoliat. facit quod habetur per gloſ. in l. 1. C. de vſufc. tranſfor. & quando debeat attendi principium, & finis, vide bo. gl. in c. dudum, il 1. in ver. electionis tempore. infra de elect. & in c. ſcientes, in ver. ab initio, infra de cenſ. faciat etiam quod di xi in gl. 1. in princip. Decreti, poſt Do. ibi, an opus attribuatur compilanti, vel etiam addenti, & reducenti, vide ibi. Et no. mirabilem rex. in l. fuit ſ. ſed cum antiquitas, C. de cur. fu. iuncta l. ſi quis in ſuo, C. de inoffi. teſtamen. q̃ ſi filius commiſit contra patrem ingratitudinem, & ex poſt facto efficitur furioſus, q̃ pater poterit eum exhæredare, & ſic attenditur principium, & nõ finis, ſecundum do. meum hic contra Bal. in l. furioſum, C. q. teſta. fac. poſſ. facit l. 1. ff. de pę. & quod no. in l. libellorum. ff. de accuſ. & plura iura alleg. hic do. meus, principium ſpectantia, vide eam hic in ſi.

Adde, quod voluit late Alex. conſ. 24. 2. lib. ubi ponit de vulnerante al quem in domo, & proſequente eum extra domum, quod voluit Pau. de Caſt. conſi. 251. de eo, qui cępit proſequi malefactorem in diſtrictu Veronenſi, & ce pit eum in territorio Paduano, & de muliere minore nompetente tutorẽ, vide Ang. conſ. 118. Roma. conſi. 417.

Ant. Fran. Circa iſtud brocardum, de quo hic tangitur, an ſit ſpectandum principium, & non finis, & quod potius debeat attendi, vide per Spe. in ti. de in integ. reſtit. in ſ. 2. uer. cum etiam, & per Ang. poſt Bar. & ibi etiam per Alex. in l. quod ait, in ſ. quod ait. ff. de adul. & Ang. poſt Bar. in l. denique, in ſ. ſi quis. ff. de mino. & per Bar. in l. 1. ff. qui po. in pig. hą. & per Bal. in l. tutor, ff. de tute. & rat. diſtra. & vide bo. gl. in l. 3. ſ. Seio, ff. de mino. & vide gl. in c. principatus. 1. q. 1. & vide per Ang. Arc. Inſi. de iuſti. & iure. in ſ. his ita, & vide d. Card. in cle. ſi. de reſcr. & in cle. dudum, de ele. Et adde, q̃ principiũ extendit ſe uſque ad medium, & deinde incipit finis, ſ'm gl. mag. in l. 1. ff. ſi quis ius dicen. non obtemp. Et qualiter ſumatur principiũ, & finis, vide Bar. in l. 3. ff. de fur. ubi ponit plures quæſtiones circa iſtam materiam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quamquam principium non esset finis necessitatiuũ, sed exhortatiuum quod patet hic. Nam receptio primi attribuitur papæ, qui dedit monitorias, & non successori, qui dedit executorias; & tñ certum est quod monitoriæ non necessitabant, sed executoriæ tñ. † Vlti.no. ꝙ papa dẽt prosequi saltẽ ex vrbanitate factũ
3 a inchoatum per prædecessorem.[a] Hodie tñ quo ad mãm nostrã fit totum oppositum, quia omnis papa nouiter creatus, reuocat omnes gratias factas per prædecessores, si per eas non fit acquisitum ius in re, vt in c. fi. de concess. ꝓb. li. 6. & hoc facit in odiũ vacaturarum, ne tot gratiæ expectatiuæ pendeant; & hæc cã est ho-
b nesta, aut vt ipse prouideat, & forte ista verior. [b] Opp. ꝛ tex. † vñ,
4 quod receptio primi erat omnino attribuenda isti, qui dedit executorias, quia monitoriæ expirauerant re integra, per mortem papæ. Nam gratia fienda expirat, si concedẽs moritur re integra, vt in c. fi cui. de præb. lib. 6 Sol. Dom. Anto. instat, & tandem fatendo ꝛrium dicit, ꝙ ex vrbanitate papæ fuit prosecutus factum prædecessoris. Sed ista solu. mihi non satisfacit, quia si monitoriæ in totum expirauerãt, non põt actus attribui primo, ad hoc c. cum accessissent. ſ. de constit. Non enim reuiuiscunt primæ literæ sed effectus cauſatur ex secundis. vnde dicerem, ꝙ cum istæ monitoriæ fuissent præsentatæ, nec expectent alium processum post præsentationem, non vñ res integra; & sic puto, ꝙ non expi-
5 rauerunt. † In gl 1. in fi. no. istam gl. [c] ꝙ per literas monitorias, ꝓ-
c ceptorias vel executorias, non tribuitur ius in beneficio, vel ad beneficium, sed solum datur facultas implorandi officium executoris, vel illius, cui scribitur. Ius enim ad beneficium confert ex receptione in canonicum, quia tunc habet ius affectuum ad præbendam vacaturam, vt in c. postquam, de præb. lib. 6. & in c. vlti de concess. præb. lib. 6. per collationem vero acquiritur ius in beneficio, vnde potest dicere beneficium esse suum, vt in c. si ti-
6 bi absenti. de præb. lib. 6. † In gl. fi. ibi, si ad mandatum Papæ, hæc gl. loquitur in caute. Nam, vt dicit Io. And. & bene, aliud est dicere, si ad mandatum nostrum nõ recepistis, q̃ si dicatur, si ad mãdatum papæ, &c. Nam ista verba vltima concernunt dignitatẽ, & sic verificarentur in receptione facta authoritate cuiuscunq; Papæ, sed priora verba contemplantur personam; ideo non verificantur. nisi receptio prioris fuerit facta ex authoritate mandatoris. ad hoc cap. si gratiose, supra allega. Et in eo, quod glo. di-
d cit de legato, [d] videtur hodie probari in capitu. hi, qui. de præbend. libro 6. Abbas.

ADDITIONES.

a Per prædecessorem. Facit l. si ego, ſ. 1. ff. de iu. dot. & ti. qui fuc. teneantur, & l. verum. §. ex facto, ff. de min. & quod no. in l. & quia, ff. de iur. om. iu. in c. innotuit, de ele. & in l. ille a quo, §. tempestiuum, ad Treb. per Bal. hic ponentem, scribatur Episcopo, qui est mortuus, an successor teneatur illud præceptum executioni mandare, & Io. And. in regula, qui prior, lib. 6. in solutione quæstionis.

b Seb. Sap. Ista verior. Vide ad hoc vnum pulchrum dictum Thomæ Fastoli, qd refert d. Fel. in c. in nostra, in 29. corolli. in fi. supra eo. vbi dicit, ꝙ renouatoria literarum, quam facit nouus Papa, non extenditur ad expectatiuam super dignitate, & præb. si iam fortita est effectum in dignitate, & non in preb. non annexa.

c No. istam gl. Vide pulchre per do. meum.

d Delegato. Vtrum dicatur rec pisse mandatum papæ ille, qui recipit mãdatũ legati Papæ, cõclude, aut legatus mandat de spãli commissione Papæ, & illud mandatum dẽ esse Papale, lvnum ex familia, ſ. 1. ff. de leg. 2. c. in causis, & ibi iste, de ele. & quod no. in l. Theopompus, ff. de do. præle. aut ex generali potestate suę legationis, & tunc secus, vt in c. hi qui. alle.
Ant. Fran. Circa istam materiam, an factum a legato dicatur esse factũ papæ, adde primo, ꝙ legato Papæ est obediendum tanquam ipsi Papæ, vt in c. cum parati, de app. c. fi. Abbatem, de ele. in 6. no. in c. fi. 93. di. & ideo legatus dẽ esse ordinarius, & eius iurisdictio durat ẽt mortuo Papa. c. 2. de offi. leg. li. 6. & tenuit Bal. in addi. Spec. in ti. de leg. in ver. legatus est ordinarius, & vide do. Car. in cle. pen. in 1. q. de præb. Et pro hoc facit, quia legatus Papæ gerit vicẽ Papæ, c. cum venerabilis, de consue. c. mandata, de præsum. & hæc per Spec. in ti. de leg. ſ. 2. in ver. patet, & in §. nunc ostendendum, in ver. legatus igitur. Et an legatus sedis Apost. fit aliud ab ipsa sede Apost. & an sit aliud, q̃ ecclesia Romana, & an gesta legati, dicantur gesta sedis Apost. & vide per Spe. in tit. de leg. in §. 5. in prin. & ibi etiam vide in specie, nunquid factum legati dicatur esse factum domini Papæ, & in co. ti. per discursum habetur, quæ possit facere ipse legatus, & quæ non, de quibus habetur etiã per gl. in c. quod trãslationem, & ibi plene per Doc. Mod. de off. leg. vbi plene tractat quæ possint exerceri per legatum, & quæ non.

SVMMARIVM.

1 *Abbas potest habere collationem beneficiorum in diœcesi Episcopi, & hoc ex aliquo priuilegio.*
Episcopus de iure communi habet collationem beneficiorum in diœcesi sua.
2 *Ius patronatus qui habet in aliquo beneficio, an debeat grauari, si alius vult tale beneficium conferre.*
3 *Beneficium si fuit datum secundo impetratori, ante, quam primus impetrator præsentet literas suas, quid agendum.*
4 *Executor datus de beneficium potest contradicentes excommunicare, licet in literis nil dicatur de excommunicatione.*
5 *Delegatus Papæ potest excommunicare, licet in literis hoc non dicatur.*

CAP. XI.

Abbatem. Diœcesanus, cui scribitur, vt in diœcesi sua vbi pro alio scriptum nõ est prouideat, vel faciat prouideri; non potest id exequi circa beneficium spectãs ad collationem alicuius, iam pro alio grauati, & non diuiditur.

Casus lit. Dñs Papa mandauit Abbati S. Proculi, vt S. Clerico de aliqua ecclesia sui mona. prouideret, postea mandauit diœcesano per literas generales, vt alij clerico faceret prouideri in diœcesi sua, vbi pro alio scriptum non esset. Eps compellebat Abbatem, vt illum clericum in aliqua sua eccl. faceret recipi. Rñ. Abbas, ꝙ iam receperat mandatum pro alio, vnde eps non potest compellere ipsum per literas generales ad prouisionẽ illius. Consultus papa respondet ꝙ Abbas ad hoc cogi non potest; nec eps
1 eps aggrauare super cõferendis ecclesiis, aut beneficijs; & si eps facultatem habeat per easdẽ literas prouidendi. B. † No. 1. ꝙ collatio beneficiorum sitorum in diœcesi epi, põt ptinere ad Abbatem; & sic ad prælatum inferiorem epo; & hoc de iure ispãli, puta priuilegio, vel prescriptione, seu statuto facto tpe fundationis ecclesiarum, quia de iure cõmuni institutio, seu prouisio be-
a neficiorum, spectat ad epm.[a] 10. q. 1. in c. regenda, & c. nouerint. & 16. q. 7. c. omnes Basilicæ, & in c. cum ex iuncto, in fi. de hæn. & vide gl. in c. sciant cuncti, de ele. lib. 6. & vide quod dicam ſ.
b proxi. cum dilectus. [b] No. 2. ꝙ grauamen in receptione secundi,
c consideratur habito respectu ad indemnitatem collatoris, [c] & non ad indemnitatem ecclesiæ, & per hoc c. declarantur capitula proxime præcedentia. Non ergo consideratur grauamen rone redditus. sed rõne facultatis conferendi, cum prælatus possit prouidere suis, & mxime his, qui seruiunt ecclesiæ. Item no. tex. iuncta gl. pe. ꝙ q̃nq; executor datur ad prouidendum, q̃nq;
2 ad exequendum, de quo in c. capi. & si soli. de concess. præb. † Sed quæro, nunquid respectu iuris pat. possit quis vti exceptione grauaminis? pone exemplum. Abbas ad mandatum papæ prouidet Titio de beneficio spectãte ad collationem suam; nunc epus cui
cutor vult prouidere de beneficio spectante ad ius pat. Abbatis, nunqd Abbas possit se defendere exceptione grauaminis. Hoc dicit, ꝙ sic, siue sint de mẽsa Abbatis, siue spectent ad collationem suam, siue ad præsentationem suam, non debet in eis de nouo grauari. Compos. tener ꝛrium, quia potius dr grauari collator, q̃ præsentator. In hoc tamen distinguit, ꝙ aut papa mandat illum compelli ad prouidendum, & non potest fieri prouisio in beneficio patrimonialis, cum collatio non pertineat ad istum. Aut Papa dat potestatem executori ad prouidendum, & tunc secus. & hoc dictum est communius, quod tamen ego intelligo in patronatu ecclesiæ. Secus in patronatu laicorum, quia per literas
d generales nunquam Papa intendit præiudicare [d] iuri patronatus ci, vt no. in cle. 2. de præb. & in c. cum dilectus, de iu. pat. Ingl. ibi. [Qui primo mãdatum suum repræsentat.] Hoc dictum non vñ verũ, quia in beneficialibus stamus datæ, & non præsentatio-
3 ni, vt pleue dixi in c. capitulum, ſ. eo. & dic, vt ibi. † Sed quæritur
e Host. quid ſ prouisio [e] sit facta secundo anteq̃ primus suas literas præsentaret vñ, ꝙ debeat secundus remoueri, & primus instituti, ad hoc d. c. capitulum. in ꝛrum facit c. audita, ĩ. de restit. spo. Concludit Host. in hoc papam consulendum. Io. Cald. dicit, ꝙ si primus impetrans non habebat ius affectuum, valet prouisio facta secundo; alias debet secundus remoueri, & no. hoc dictũ. Tamen puto, ꝙ in casu huius capituli, vbi pro secundo scribitur clausula, si pro alio, non procedat dictum Cal. si primus non fuit negligens. Rõ, quia hæc conditio, si ꝓ alio, cum referatur ad tpe preteritum, non suspendit actum. sed incontinenti facit actum valere, vel nullum esse, vt in l. cum ad presens, ff. si cer. pe. Cum ergo pro alio fuerat rescriptum, ergo secunda gratia nulla ex defectu cõditionis, & sic collatio reperitur facta vigore literarũ mi-
4 larum. Et ad materiam vide, ꝙ dixi in d. c. capitulum. In glo. † pone ibi. [excõicare ꝺictores] no. gl. ꝙ executor datus simpliciter non faciendum prouideri, põt excõicare ꝺicentes; licet non expresse matur in literis. Et idem tenet Inn. hic nam delusoria vñ hæc protestas, si correctionem aliquam iste non haberet, vt in c. ex litteris, f de offi. dele. & in l. 2. ff. de iurisdi. om. iu. † Ex quo infero, ꝙ fortius poterat delegatus Papæ excõicare, licet in literis non dicatur vt possit cõpellere p censurã ecclesiasticã. hic nõ sunt alia. Abb.

ADITIONES.

a Seb. Sa. Ad episcopum. Vide late per Fel. in c. cum venerabilis, de excep. vbi fit regulam cum pleribus ampliationibus, & quinque fallentijs.

b Cum dilectus. Vide ibi, & in c. cum olim, post gl. de mato. & obe. & in c. ad contingat, per istum, de foro compe. & per Ana. in d. ca. cum ex iuncto, & bo. gl. in capitu quanquam, de ele. lib. 6. & per istum in c. relatum, de ele. resti. facit etiam no. in cle. vnica, de renun. in gl. in ver. manibus, & quod no. Io. de Imo. in c. de multa, de præb. & Card. in cle. 1. de rer. permu. Adde Io. de Ana. conf. 62.

c Collatoris. Adde vt per Io. de Ana. conf. 53.

d Intendit præiudicare. Adde istum in c. dilectus, il 3. in gl. 1. de præbẽ. & gl. & omnes in d. cle. 2. hic alle. in verbo, apostolicis.
Adde Rom. conſ. 362.

e Quid ſ prouisio? Vide quod dicitur, & no. in c. tibi, qui, de restit. lib. 6. post Doct. hic, & in c. ex parte, il 1. de off. deleg.

f In c. ex literis. Vide in c. preterea, eo. ti. & quod no. per istum, & alios in c. pro illorum, de preben.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio, licet lata sine causa rationabili, tenet.*
2 *Excommunicatus potest impetrare rescriptum super iniustitia excõi cantis.*
3 *Clausula relata ad diuersos, potest operari diuersos effectus.*

4 *Igno-*

4 *Ignorantia non præsumitur in facto proprio. 18.*
5 *Excommunicatio quando teneat, & quando sit nulla.*
6 *Laicus ex permissu Papæ potest excommunicare.*
7 *Iudex excommunicatus, non potest alium excommunicare.*
8 *Iudex occulte excommunicatus an possit aliquem excommunicare.*
9 *Insans, furiosus, & infidelis, sunt incapaces excommunicationis.*
10 *Excommunicatio an reddatur nulla propter notoriam iniustitiam.*
11 *Excõicatio iniusta, licet teneat quo ad homines, tamen non quo ad Deum.*
Excommunicatus iniuste, si contemnat, ligatur apud Deum ex contemptu.
12 *Absolutio iniusta excommunicati, facta a superiore, an teneat.*
13 *Archiepiscopus non habet iurisdictionem in subditos suffraganei, nisi per appellationem.*
14 *Excommunicatus appellans an debeat absolui a iudice ad quem, an debeat fieri remissio ad iudicem a quo.*
Remissio non debet fieri ad iudicem suspectum, ut cognoscat, sed bene, ut ita faciat.
15 *Iudex excommunicatus minori, potest absoluere excommunicatum.*
16 *Absolutus ab excommunicatione iniusta, non tenetur dare illas cautiones, quas dant alii &c.*
Iudex, licet non sit sacerdos, potest quem ab excommunicatione absoluere.
17 *Terminus datus ad absoluendum aliquem, an possit præteriri, & sic ante ter minum absolui.*
18 *Nolo hoc facere, non importat nolle facere in futurum, sed in præsenti.*
19 *Ordo absolutionis ab excommunicatione.*
20 *Excommunicatus, an possit iniustus, vel non petens absolui.*
21 *Hæreticus præsumitur, qui sustinet excommunicationem multo tempore.*

CAP. XLI.

Ab excommunicato. Per rescriptum directũ alicui excõicatũ, si ꝺ ꝺ aliũ eũ excõicauit, datis executorib. q eo nõ pr ete exequãt, nõ excõiatori, sed executorib. cognitio demandat. hic. Primo ponit factũ, ex quo resultat qõ. Scdo sol. ibi, [excõmunicatori] Tertio ĩ solutione rõnẽ interferit ibi, [q de facto.] Casus lit. Quidam prælatus excõicauit aliquem subditũ suũ ꝺ formam concilii generalis. ſ. nulla monitione præmissa, ille conquestus fuit domino Papæ. Vnde Papa mandat illi excommunicato ri, vt si ita est, ipsum sine difficultate absoluat, alioquin mandat aliis, ut illum absoluant, si excommunicatum ipsum non duxerit absoluendum. Super verbis istis, si ita est, orta est dubitatio, vtrũ ista cognitio pertineat excõmunicatori, an aliis, quibus hoc mandatur. dr hic, ꝙ ista cognitio non dem undatur excommunicatori qui de facto suo certus esse debet; sed aliis demandatur. Bern.
1 † No. ꝙ excommunicatio lata sine monitione, & sine cã rõna-
a bili, tenet.[a] Quod probatur ex eo. Nam iste dicebat se ligatum ꝺ statutum concilii generalis, de quo in ca. sacro, ĩ. de sen. excõ. ibi autem dr, ꝙ excommunicatio dẽt fieri competenti monitione præcedenti, & idem põt colligi ex tex. in c. sacro, vt ibi dixi. Facit tamen in casu c. ꝓstitutionem, de sent. excom. li. 6. quod declara,
2 ut dixi in c. sacro. No. 2. ꝙ excõicatus iniuste remittitur ad excõica torẽ suũ absoluendus. Quod an sit verum indistincte, dicam ĩ. su
3 per gl. No. 3. ꝙ excommunicatus potest impetrare rescriptum su
b per iniustitia excõicantis, ad hoc c. 1. ĩ. e. li. 6. † No. 4. ꝙ eidẽ clau
sula [b] relata ad diuersos põt operari diuersos effectus ſm subiectã mãm. Et ad hoc solet allegari iste tex. Nã hæc clausula, si ita est, relata ad excommunicatorem, non importat cognitionem mo-
4 nitionem, & instructionem quandam, seu notionem, sed rela-
c ta ad iudices deputatos in defectum excommunicatoris, indu
d cit causæ cognitionem. † Item no. ꝙ in facto proprio [c] non præsumitur ignorantia, [d] seu in facto alieno indagato iudiciali ter. Nã iste excommunicator præsumitur esse certus, vtrum excommunicauerit ꝺ concilium; quia hoc consistit in facto proprio, & ad
5 hoc solet allegari iste tex. ſ. q in facto proprio, non præsumitur ignorantia, & de hoc aliquid ĩ. † Opp. ꝺ tex. in eo, quod innuit ex communicationem latam sine causa rationabili, & monitione non præmissa, tenere. Quod an sit hoc colligat ex tex. probatur ex eo, quia iste dicebatur ligatus ꝺ statutum concilii generalis, de quo in c. sacro. ĩ. de sen. exc. Vbi dr iudicem non debere aliquem excommunicare sine causa rationabili, & competenti monitione præmissa. Vnde obstat c. ut nostrum. ĩ. vt ecclesiasti. benefi. & cap. a nobis, il 2. de sen. excom. ubi dr, ꝙ ecclesia dẽt se conformare diuino iudicio. Ad idem 2. q. 1. c. Deus omnipotens. sed ipse Deus neminẽ dãnat iniuste, ut in c. i. de re iud. li. 6. † & c. literas, ĩ. de resti. spo. ergo nec ecclesia debet ligare aliquem iniuste. Item & secundo, obst. c. cui est. 11 q. 3. vbi probatur excommunicatio nem iniustum esse nullã. Item cessante causa dispositionis, debet cessare dispositum, ut in c. cum cessante, de appel. l. adigere. §. quã uis. ff. de iure pa. Sed causa excommunicationis, est peccatũ mortale, ut 11 q. 3. c. nemo, & c. nullus, ergo ubi cessat peccatum, non debet tenere excõmunicatio. Sol. cum quæritur, an & quando teneat excommunicatio, vel sit nulla, distingue post Cald. quod quãque excõicatio est nulla, quandoque tenet, sed est iniusta, quandoque tenet, & est iusta. Pro primo membro cape regulã, ubicunque datur inhabilitas seu incapacitas in agente seu patiẽte, excommunicatio est ipso iure nulla. Exemplum primi, cum excommunicator nõ est capax, seu exercere non potest istam iu-
6 risdictionem spiritualem. † Exemplum in laico, vt in ca. benedẽ. 96. dist. & in c. si Imperator, & in ca duo, ca. dist. Papa tamen pos-
e set dare laico [e] potestatem excommunicandi, quia excommunicatio est iurisdictionis, & non ordinis. Et de hoc habes gl. no. in d. c. bene quidem, & 32. di. ca. prætor. §. verũ, & in c. transmissam,
7 de elect. † Item pone exemplum in iudice excommunicato, nam excommunicatus maiori, non potest alium excommunicare, quia cum sit ipse extra ecclesiam, ponere non potest alium extra ecclesiam, ut in ca. audiuimus. 24. quæstio. prima, & ibi vide
8 bonam gl. in summa eiusdem causæ. † Cadit tamen notabile dũ-
f bium, si iudex occulte [f] excommunicatus aliquem excommuni
g cat, nunquid teneat sententia? [g] Et glo. tenuit in dicta summa, ex communicationem esse nullam, licet debeat obseruari, donec ꝙ sit iterit iudicem esse excommunicatum, & ita communiter solent docto. tenere. Sed in contrarium ego allego singu. dictum Innocen. in c. si uere, inf. de senten. excommu. ubi tenet contrarium. Et forte illa opin. verior, quia excommunicatio est iurisdictionis, & ea quæ fiunt a iudice non notorie excommunicato, tenent ratione publicæ vtilitatis, ut in cap. ad probandum, de re iu.

ADDITIONES.

a Tenet. Vide no. 11. q. 3. in c. 1. & no. in c. per tuas. de sen. excom. & in ca. cum contingat, de off. dele. & 11. q. 3. in summa, & in c. qua fronte, de app. & in c. solet, de sen. excom. li. 6. Cal. & do. meum hic.
Zac. Et in hoc a suspensione differt, quia monitione non præmissa, non tenet, vt no. in c. reprehensibilis, & ibi Doc. de appel. & hanc differentiam ponit ibi Ant. Sed tu dic etiam monitione non præmissa ab homine, si propter crimen, ad pœnam criminis proferatur; quia sine monitione ferri potest, vt ex communicatio. Ita no. Inn. fing. in c. 1. in gl. sua. in ver. suspendere, de excess. pla. & in c. ad hæc, circa medium, ver. item quia suspenditur, de app. probatur in c. tam literis, de test.

b Eadem clausula. Adde tex. in c. olim, supra e. Facit bo. tex in c. cum dilectus, de consue. vbi verbum relatum ad diuersa, diuersimode operatur. text. & ibi Bu. in c. cum ad sedem, de resti. spo. & quod leg. & no. in l. iam hoc iure. ff. de uul. & pup. sub. Adde Ol. consi. 81. in fi.
Ant. Fr. Circa hoc, an monitio debeat præcedere excommunicationem, vel suspensionem, dicas, ꝙ debet precedere in excommunicatione, vt is qui debet excommunicari constituatur in contumacia, vt in c. sicro, de senten ex com. & in c. de illicita. 24. q. 3. & requiritur trina monitio, ut in c. Romana, in uer. sed nec, de sen. exc. Et habetur per do. Abb. in c. si sacerdos, de off. ord. Et talis monitio requiritur ante, quam feratur sententia excommunicationis, & interdicti, ut per Spe. in ti. de teste. in §. 13. in uer. qualiter. in ti. de ... & 2. decre. in §. 3. uer. quid si reus. Et eodem modo dicas de suspensione, quæ non potest fieri nisi præcedat monitio, sicut interdictum & excommunicatio, ut in c. reprehensibilis, & ibi Doc. no. de app. quod est uerum, si talis sententia suspensionis feratur ab homine pro contumacia, secus si feratur propter crimen ad pœnam, quia potest ferri sine monitione, vt singulariter uoluit Inn. in cap. 1. in glo. sua, in ver. suspendere, de exce. prel. & in c. ad hæc quoniam, in uer. item, quia suspenditur, de app. & probatur in cap. tam literis, de testi. Et adde, ꝙ suspensio non requirit absolutionem sicut excommunicatio, sed sufficit ꝙ iudex declararet suspensum satisfeciſſe. de quo uide glo. & do. Car. in cle. 1. in q. 30. de dec. in cle. 2. in §. pen. de priu. Et tene menti, quod sententia interdicti non tollitur per satisfactionem, sed requiritur ꝙ relaxetur, vt per Car. in cle. 1. in §. 2. de pe.

c In facto proprio. l. 6. ff. pro suo, & quod legitur & no. in regula, ignorantia, de re. iu. lib. 6. nisi factum proprium sit valde intricatum, arduum, & antiquum valde, secundum Doc. hic.
Adde Rom. consi. 481.
Ant. Fran. Circa hoc de ignorantia facti proprii, an illa excuset etiam in facto antiquo, dicas, quod regulariter ignorantia facti proprii non excusat, ut per Bar. in l. si quis de legauerit. de noua & in l. si res, ff. de leg. 1. & per Bar & Ale. in l non fatetur, de confes. & per Do. in regula, præsumitur, de reg. iu. li. 6. & habetur per Spe. in ti. de depositi. in §. 6. quod tamen non procedit, quando quis esset in puncto mortis, quia tunc præsumitur ignorantia etiam in facto proprio, secundum Ang. in Auth. de trien. & semis. in §. illud quoque, & facit tex. in l. hac consultissima, §. ar cum humana fragilitas, C. qui test. facere pos. Item excusat etiam quando quis esset multis negotiis occupatus, secundum Bar. in l. fi. de re iu. & in d. l. si quis delegauerit. & vide Ale. in consi. 214. in 2. parte consiliorum. Item etiam excusat in magno diuite, & in eo, qui bona possider in regione remota, quia non præsumitur scire vires & facultates suas, secundum Bal. in l. 2. in 7. q. C. de rescin. ven. & habetur per Bar. in auth. sed cum testator, C. ad lc. Fal. Item etiam excusat in facto proprio quãdo agitur de damno euitando, l. cum is, in primo responso, & ibi gl. & Bar. in l. sed si me putem, ff. de cond. indeb. & tenet Bar. in l. cum de indebito, in prin. de ꝓba. unde quando quis soluit indebitum, præsumitur ignoranter soluisse, & ĩ repetit; etiam non probata ignorantia, de quo etiam per Barto. in l. fideiuſſ. ff. ad uelle. & in l. fi. ff. pro suo. Et adde, ꝙ ignorantia in facto proprio etiam anti quo, graui tamen & notabili, non præsumitur, neque excusat. c. cum illorum, de sen. ex. c. & uide plene per Ale. in l. peregre, in prin. ff. de acq. poſſ. & habetur per Bal. in l. 1. in ... col. C. de confes. & per gl. in l. magnam, C. de contrah. & commit. ſtipu.

d Seb. Sap. Ignorantia. Vide ꝙ per hoc dicit Fel. in c. cum olim, col. 3. infra de re indic. ubi dicit quod ualet collatio legati, de beneficio reseruato non facta mentione de reseruatione, quando non diu ante ipse conferens fecerat reseruationem, cum in facto proprio recenti non præsumatur ignorantia, nec obstinio, ut hic.

e Dare laico. Vide supra eo. c. ex parte Deca. in apo. super uer. non habet de iure communi. Adde quod uoluit Rom. consi. 265.

f Iudex occulte. Facit quod uoluit Io. Mona & Io. An. Pan. & Do. in c. 1. de rescrip. li. 6. & Io. Cal. in q. inci. excommunicatus, Doc. in c. ad probationem, de re iud.

g Seb. Sap. Teneat sententia. Vide pulchre p Fel. in c. ad probandum, de re iud. ubi recitat authoritates pro & contra, an ualeat sententia, & tenet opi. dom Abb. hic, & addit duas rationes, ut ibi per eum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iu. & vide ad materiam, quod ipse Inno. tradit in c. 1. de schisma.
9 Exemplum secundi, scilicet cum incapacitas est in patiẽte, cum iudex excommunicat infantem, furiosum, uel talem, de quo certum est eum delinquere non posse, ad hoc quod no. in c. Roma. §. vniuersitatem, de sen. excõ. li. 6. Item pone exemplum in
14 infideli, qui non est capax huius censuræ, in c. gaudemus, inf. de diuor. Item est nulla, vbi error intolerabilis exprimitur in sententia; vt quia excõmunicatur quis, quia facit bonum, uel quia non committit malum, ut in c. per tuas, de sen. excom. & in c. venerabilibus. in §. pe. eo. ti. li. 6. & vide quod no. gl. in c. præsenti, eo. titu.
10 lib. 6. † Sed dubitari potest, quid si excommunicatio non contineat in se errorem expressum, tamen notorium est eam esse in-
a iustam; [a] nunquid notoria iniustitia reddat eam nullam? nam in aliis sententijs talis notorietas vitiat ipso facto, ut no, dixit Inn. in c. fraternitatis, de frigid. Pro quo facit bo. text. in c. inter cæteras, de re iu. & quod ibi dixi. Docto. hic non attingunt istum casum. Sed Arch. tetigit in d. c. venerabilibus, & vī innuere q̃ nõ sit nulla; quia iura super hac nullitate loquuntur, cũ error fuit expressus in sniã. Hæc opin. potest sustentari, vt excõicatio habeatur in maiori reuerentia; sed de iuris subtilitate crederem sniam esse
b nullam, quia cessat [b] præsumptio iustitiæ, quæ facit tenere sniam iniustam. Ad hoc quod no. in d. §. vniuersitate. Item fortius dẽt esse nulla excõicatio, q̃ alia sniã, cum contineat in se maiorẽ iniquitatem, cum ag at iudex remouere quem a gratia Dei, ex eã notorie iniusta. Venio ad ſm in quo conclude, q̃ vbi datur habilitas in agenre & patiẽte; & cessat expressio erroris modis prędictis; tunc excõicatio tenet, licẽt sit iniusta ex ordine; quia non
c fuit ordo seruatus, vel ex eã, quia sine cã rationabili, [c] vel ex animo, quia superior iniquo aũo excõicauit. Et de his iniustitijs hẽs 11. q. 3. in c. is qui præest. §. cum ergo, & c. inter verba. §. si ergo. & vide bo. glo. 11. q. 3. in sum. Et in hoc casu loquitur iste tex. Dixerunt tñ quidam, q̃ nulla in hoc est dria inter excõicationem, & alias sniãs. Nam & aliæ tenẽt, licẽt sint iniustæ, vt in c. cum inter, de re iud. Sed tu dic melius, q̃ respectu iniustitiæ, causę, & animi, procedit hoc dictum; sed non respectu iniustitiæ seu defectus ordinis; quia talis defectus reddit sniãs nullas. 2. q. 6. c. ei, qui. §. definitiua. & in l. prolatam, C. de sen. & interlo. om. iu. sed per hoc excõicatio non vitiatur, ut hic, & in d. c. sacro, licet excõicator veniat puniendus, ut ibi. Quæ autem est ratio, dic, q̃ hoc fuit inductum, vt claues ecclesiæ haberentur in maiori reuerentia. 11. q. 3. c. nemo contemnat, & ut per meritum obedientiæ, iste iniuste excõicatus, crescret, 11. q. 3. c. quid ergo. Item, quia excõicatio, sumit effectum & substãtiam a potestate clauium. Defectus ergo ordinis non potest esse substãtialis, i. ordo requisitus in excõicatione fienda, non est substantialis, sed de iustitia, rõne prę-
11 dicta. † Aduertendũ tñ, q̃ licet excõicatio iniusta teneat quoad
d homes, non tñ quoad Deum, [d] si non subest cã rationabilis. Quia
e nisi quis peccet, non potest priuari gratia [e] Dei, 11. q. 3. c. temerarium, & in c. literas, de rest. spol. Sed si quis contemneret excõicationem iniustam; tunc ligaretur ex cõtemptu ẽt apud Deum, vt in c. per tuas, supra alleg. Sed ad cõtraria supra formata dic, q̃ multa fieri non debent; facta tñ tenent, ut in c. ad Apostolicam, de regu. Item procedunt quoad Deum, & vide bo. gl. 24. q. 1. c. quodcunque, vbi glos. tractat quid operatur excõicatio quoad Deum, & vide, quod dixi in c. ita quorundam, de iudæ. Vlt. membro dic breuiter, q̃ excõicatio est iusta, & tenet q̃n cessat omnis iniustitia & incapacitas modis prædictis, & ad d. c. cui. 11. q. 3. q̃ facit contra fm membrum dic, q̃ ibi lata fuit excõicatio ab hæ-
12 retico, ideo fuit nulla, vt ibi no. † In gl. 1. ibi, [Et quia per simplicem querimoniam.] Aduerte tñ clarius. & latius. nã gl. in 1. parte prosequitur, quid debeat facere superior excõicatoris, cum proclamatur per excõicatum conquerentem de excõicatore;
f & distingue [f] comprehendendo gl. & dicta doc. q̃ aut excommunicator est ordinarius, aut delegatus. Primo casu, aut nõ fuit ab eo appellatum, sed per simplicem querelam excõicatus adiuit superiorem; & tũc dicit Cal. q̃ superior debet remittere excommunicatum ad excommunicatorem ut eum absoluat, si eum iniuste excõicauit, & potest dare iudicem, qui eo nolente absoluere, ipse exequatur, ut hic. Ad hoc c. ad reprimendam, inf. de offi. ord. dicit tñ Cal. q̃ si superior absoluit fine remissione, tenet absolutio; quia cum sit inde. non curatur, q̃ male fecerit in non remittendo: quia iniusta absolutio valet, ex quo est facta a superiore, vt in c. venerabilibus, in §. vlt. de sent. excom. in 6. Hoc dictum ego puto limitãdum & distinguendum, prout habetur
13 in d. c. venerabilib. in prin. † nam si appellatur ad Archiepm, quia ipse non hẽt iurisdõnem in subditos suffraganei, sine appel. ut in c. pastoralis, de offi. iud. ord si iste fuit excõicatus ad petitionem alterius subditi, non pt Archieps se intromittere sine appel. Secus ubi processit ex officio; quia Archieps est iudex ordinarius Epi. Et ex hoc dicit q̃ vbicũque aditur superior, qui pt adiri per viam querelæ, hẽt locum primum dictum Cal. ut puta si aditur Papa, vel archieps respectu prælati inferioris sibi subiecti, per ea, quæ not. in c. cum ab ecclesiarum, de offi. ord. Item dic, q̃ remissio debet fieri, nisi excommunicatio sit notorie iniusta, ut in c.

solicitudinem, de app. & in d. c. venerabilibus. §. sanè, uel nisi periculum sit in mora in remittendo, vt in d. §. sanè. Si vero fuit appellatum; & tunc est in optione superioris, an velit remittere, an uelit ipse absoluere; tamen honestius est, ut remittat, ut in d. c.
14 per tuas, ita communiter Doct. dicũt hic. † Sed tu melius distingue tres casus, quia aut certum est excõmunicationem esse iniustam; & non debet fieri remissio. Aut certum est eam esse iu-
g stam; & non debet fieri, nisi periculum sit in mora, [g] vel excommunicator requisitus malitiose deneget. Aut dubitatur; & tunc est in optione superioris; sed honestius est, ut remittat. Ita distinxit tex. in d. c. venerabilibus. in §. sane, cum duobus seq. Et ex his dic, quod ista remissio non fit ad ignominiam istius excommunicatoris, sed ad honorem seruandum; quia minor pudor est, quod quilibet corrigat factum proprium, quàm corrigatur ab alio, ut in c. qualiter, infra de accu. Et pro hoc iste tex. in verbo, deferatur, & d. c. venerabilibus. ubi dicitur, quod honestius. & congruẽtius fit, &c. Et si diceres, quare fit remissio ad iudicem suspectum? dic, quod non fit remissio, ut ipse cognoscat, sed solum, ut absoluat. Nam in absolutione non potest prætendi suspicio. Et eodem modo dicas in c. accepta. de appel. ubi dicitur, quod non debet appellans remitti ad iudicem, a quo. Si vero excommunicator fuit delegatus, & tunc aut fuit appellatum ab eo, aut non. Primo casu superior delegans non tenetur remittere, si non vult, cum possit reuocare delegatum quandocunque, ut in l. iudicium soluitur. ff. de iud. & in c. super quæstionum. de offic. dele. Sed si vult remittere, potest, distinguendo modo prædicto. Si vero non fuit appellatum; & tũc aut excommunicauit ante sententiam diffinitiuam, aut post. Primo casu potest fieri per alium citra delegãtem, ut ibi. Si vero excommunicauit post sententiam, aut non est lapsus annus, & fit remissio, aut est annus elapsus, & non potest fieri, quia non remansit in eo iurisdictio, ut in c. quærenti, & quod ibi not. de offic. deleg. Ipse tamen delegans potest semper non remittere, si vult, quia iudicium solu-
15 itur, & c. In ea glo. ibi, [Sed quid de causa principali.] Iste articulus melius expedietur in gl. fi. ubi hoc tangitur. ideo dic, ut ibi dicam. † In eadem glo. ibi, [Et ita suspensus.] Aduerte, nam glo. ex tex. & prædictis infert, quod excommunicatus minori, potest absoluere excommunicatum. Et dic, quod colligitur hoc modo: Nam si iste excommunicauit contra concilium, incidit in pœnam illius cap. sacro, per quam potest dici excommunicatus minori, cum non possit administrare sacramenta, & tamen potest absoluere, ut hic. Est ratio, quia excommunicatio minor solum priuat a sacramentorum participatione, non ab exercitio iurisdictionis, & idem in interdicto ab ingressu ecclesiæ, de quo
16 in d. c. sacro. † In glos. in uer. difficultate, in fin. not. glos. nam ex ea relata ad tex. habes, quod excommunicatus contra formam c. sacro, scilicet sine monitione, uel causa rationabili, debet absolui sine omni difficultate. Non enim tenetur præstare iuramentum de parendo mandatis ecclesiæ, nec aliam cautionem, nec aliquod aliud mandatum potest sibi fieri in satisfactionem excommunicationis. Et licèt Abb. dixerit iuramentum esse præstandum, ne frangatur disciplina ecclesiastica, vt in c. cum desideres, de senten. excommu. tamen Hostien. & communiter Docto. tenent glos. & melius. Nam potius est relaxatio ista,
h quæ fit de iniusta excommunicatione, quam absolutio, [h] vt in d. cap. sacro. Vnde tenuit hic Hostien. quod iudex etiam non facere dos potest absoluere a tali excommunicatione; secus dixit, si excommunicatio fuisset iusta. Ioan. Calder. tenet quod in omni casu iudex potest absoluere ab excõicatione; licèt non sit facerdos, quia excõicatio est iurisdictionis. Ex quo infert, q̃ vicarius

Episcopi

ADDITIONES.

a Iniustam. Vide dominum Cardin. & dominum meum hic plene de hoc, & doct. mod. infra de re iud. in cap. ad probandum. Adde Calder. consi. 19. de sen. excom.

b Seb. Sap. Quia cessat. Vide dom. And. Sicu. consil. 38. colum. 3. in 2. volum. vbi probat opin. Abb. ex eo, quod dicit Abb. in cap. Quintaualli. de iureiuran. licèt dicamus quod sententiæ arbitri iustæ vel iniustæ est standum, tamen non habet locum, quando notorie est iniusta, de quo consuluit Romanus in consil. 41. visis. cum aliis alleg. per eum, vide Abb. cap. cum inter. colum. 2. infra de re iud. in cap. suborta. eod. titu. & omnino vide Felin. in c. inter cæteras, colum. 7. versi. 8. declaratio, de re iud. & cap. quoniam. col. 12. versi. fallit tertio. de proba.

c Causa rationabili. Adde in simili glo. in c. quanto, de iust. & iu. & in c. non e[illegible] de uo. & vo. redemp.

d Non tamen quoad Deum. Adde tu Rom. consi. 319. ubi ponit, an iusta excommunicatio, sit iustus metus ad aliquid faciendum.

e Seb. Sap. Priuari gratia. Ex hoc sequitur quod qui obtinuit aliquid per sententiam iniquam, in foro animæ tenetur ad restitutionem, de quo per Abbat. in capit. quia plerique, colum. septima, versiculo. secunda conclusio, de immunitate ecclesiæ per Imolã in consilio 147. in causa vertente.

f Distingue tres casus. Vide hic melius per Cald.

g In mora. Adde quando periculum dicatur esse in mora absolutionis, Old. consi. 93.

h Seb. Sap. Quàm absolutio. De differentia inter relaxationem, & absolutionem, vide Felinum in capitulo, Apostolicæ. infra de exceptio. ubi tamen fuit memor de Abb. hic. vide etiam Abbat. in capitulo, veniens. 2. ad finem infra de testibus.

Episcopi, licet non sit sacerdos, potest excõicare, & absoluere. Et idem in legato Papæ, qui nõ esset sacerdos. De quo uide plenius in c. a nobis. 2. de sen. excom. Et hanc opi. puto ueriorem respectu pœnæ, non autem respectu culpæ. Nam respectu culpæ absoluens debet esse sacerdos, vt in c. omnis. de pœn. & re. & in c. noua, eo. ti. Potest tamen, & sanctum, est & honestũ, seruare opi. Host. vt sic iudex imitetur ipsum Saluatorem, qui non curauit aliquem pro parte; sed in totum. si. n. committit absolutionem
17 sacerdoti, poterit ille absoluere a pœna & a culpa. † In gl. in uer. [Exequatur.] In fi. aduerte latius. Aut enim superior præfixit terminum certum excommunicatori, aut nullum. Primo casu in
a dubio post lapsum terminum, [a] potest iste deputatus cognoscere, & absoluere, sed an possit ante lapsum terminum, glos. tenet hic, quod non. Et idem etiam Inno. etiam si partes consentirent; quia cum iurisdictio nõ detur isti deputato, nisi post lapsum termini, non possunt partes ante tempus iurisdictionem tribuere, ar. in c. significantib. ff. de off. dele. Host. tenet ꝓrium, quia in fauorem istius excommunicatoris fuit præfixus terminus, ergo dẽt illi posse renunciare, ff. de reg. c. ad Apostolicam, & in l. si quis in scribẽdo. C. de pac. Io. Cal. sequitur dictum Inno. quia licet remissio fiat in fauorem excommunicatoris, præfixio tamen termini fit ad limitandum, & restringendum ipsius potestatem. Vn de concludit cum Comp. quod nisi excommunicator committat sibi vices suas, non potest deputatus absoluere nisi forte in-
b tra terminum dixerit se velle absoluere. Dom. Ant. dicit posse di
c stingui, q̃ aut excommunicator dixit, nolo absoluere, [b] & debet expectari finis termini, [c] quia licet noluerit absoluere in præsenti, non tamen negauit se nolle absoluere in futurum. Aut dixit nolo absoluere, nec unquam absoluam, & tunc poterit absolue
d re iste deputatus, non expectato lapsu termini, & satis est æqua dist. Vel aliter põt dici, q̃ aut in iudicio [d] dixit, se nolle absoluere, & frustra expectatur lapsus termini. Aut dixit, extra iudicium, & tunc secus, cum potuerit hoc extra cundia dicere. Ad hoc tex. cũ gl. in c. venerabilib. in ver. secus, prælegat. Aut nullus terminus fuit præfixus per superiorem; & tunc deputatus non potest absoluere ante negligentiam excommunicatoris. Conuincẽt autẽ
18 negligentia per deputationem termini ab isto deputato faciendam, arg. in c. irrefragabili, in §. excessus. de of. ordi. † In gl. in uer.
e [De facto suo.] No. istam glo quia quotidie allegatur iuncto tex.
f q̃ in facto proprio [e] non cadit probabilis ignorantia, [f] unde pñs mitur scientia, nisi subsint aliquæ coniecturę in contrarium. Et conclude post Doc. quod in facto proprio præsumitur scientia, vt hic, nisi factum sit intricatum valde, vel nisi sit multum de lon
g ginquo, ut no. in c. tertio loco. de pb. nisi facti magnitudo aliud suadeat, vt in c. cum illorum, in fi. infra de senten. exc. & no. bene hoc dictum. In facto vero alieno, [g] regulariter non presumitur scientia, vt in regula, præsumit ignorãtia, de re. iu li. 6. Ea llit si hoc
h factum sit publice notum, vt in c. j. de postu. pl. & in c. quod dici tis. 6. dist. uel nisi quis teneret indagare [h] illud factum alienum, vt
i in c. innotuit, [i] iuncta gl. de elect. & utrũque dictum probaẽ hic. Nam iste excommunicator presumitur scire, vtrum excõmuni cauerit sine monitione, vel sine causa, vel utrum causa fuerit rõ
k nabilis, quia licet hoc ultimũ sit de facto alieno, tamen tenebat il [k] lud indagare. Et regulariter, an & quando excusẽt ignorantia, vide quod no. in regula, ignorantia, de re. iur. li. 6. & 1. q. 4. ca. tur
19 batur. §. notandum, & in regula, cum sunt, eo. ti. in Merc. † In gl. fi. in fi. ex hac gl. collige ordinem procedendi obseruandum per istos deputatos, seu deleg. Nam excommunicatore nolente ab soluere, & prætendente iustitiam sententiæ, debent isti delegati absoluere ante omnia, nec aliter audire excommunicatum, nisi absolutionem petat, præstita cautione de parendo mandatis ecclesię, si constiterit eũ esse iuste ligatum, & iste est primus actus quem isti facere debent. Nec ob. si dicatur, quod litera mandat istum absolui sine difficultate, quia illud refertur ad excõmuni catorem in casu quo illum excommunicauerit ꝺ formam concilii. Sed quoad istos delegatos illud non procedit, quia, ex quo eis nondum constat de iniustitia excommunicationis, non debent absoluere sine cautione, nec eum audire, nisi prius petat absolutionem cum oblatione cautionis, quia ex quo fatetur se li gatum, licet iniuste, non debet perseuerare in excommunicatio ne, ne uideatur eam contemnere, de quo dic, ut plene habetur

in

ADDITIONES.

a Post lapsum terminum. Facit quod in simili voluit Bald. in l. fin. §. si quidem, C. de iu. delibe. ibi, statutum disponit, quod contumaci detur terminus de cem dierum, &c. quod voluit idem Bal. in l. obseruare, ff. de off. procon. & in l. id quod pauperib. C. de epis. & cle. in Liubemus, C. de iud. & Io. Cal. hic. Bu. & Car. facit quod habetur in l. si quis hæres, ff. de acq. hæ.

b Nolo absoluere. Facit quod no. in l. illa stipulatio, ff. de uerb. sig. & quod habetur in c. commissa, de ele. lib. 6. & dicit hic Pet. de Anc. quod uerbum, nolo, prolatum ante fi. termini non importat totalem abdicationem, sed suspensionem uoluntatis, alle. no. in l. qui se patris, C. unde liberi, & tex. in l. filii, §. 1. ff. ad Ter. & illum tex. alle. hic Bu. & do. meus. Ego vero adduco Io. de Im. isti, & omnes in c. finem litib. de do. & cont. vbi loquuntur de uerbo, nolo, & uerbo. uolo. Adde facere quod no. Docto. in l. si finita, §. Iulianus, ff. de dam. infe. q̃ citatus qui dixit se nolle venire, non sit expectandus.

Ant. Fran. Circa hoc, quod dicitur de uerbo, nolo, & de verbo, uolo, dicas, quod uerbum, uolo prolatum a testatore in actu testandi, vt quia ad id vocauerit testes, inducit dispositionem, l. Pamphilo, §. propositum, & ibi Bar. ff. de leg. 3. But. in l. gerit. in 4. col. & ibi etiam Ang. ff. de acqui. hære. & uide nouissimos, in l. 1. in 9. col. C. de sum. Tri. & fide cath. & uide Bar. in l. serui electione, in prin. in vlti. col. ff. de leg. 1. & ibi omnino uide d. Ale. similiter in 2. col. u. infinita alle. & uide Bald. in l. uendentib. in 5. q. de contrahen. emp. & uide gl. & Bal. in l. uerbum uolo. C. de fideicom. & Bar. in l. 1. in prin. ff. man. Et adde, quod si quis dicat, uolo talem in uxorem, intelligitur tunc contrahere cũ ea: secus si dicit, uolo contrahere cum tali, nisi præcessisset tractatus de cõtrahendo, ut per do. Car. cle. 1. in 20. q. de cõsan. & affin. Et ad illud, quod hic dicitur de eo qui citatus dicit se nolle uenire, quod non est vlterius expectandus, uide gl. & ibi Bal. q̃ talis dicitur uere contumax, in l. consentaneum, C. quomo. & quan. iud. & de eo, qui dicit nolo adire, quod non uideatur repudiare hæreditatem, uide Bar. in l. quia poterat, ff. ad Treb. & adde quod paria sunt, nolle & non posse, cle. 1. §. uerum, & ibi gl. & d. Car. de hære. & uide per Spe. in ti. de instr. edi. §. 13. uer. sed si alter. Et adde, quod uerbum, uolo, importat contrarium uerbi, nolo, vt per Bar. in l. iam dubitari, in 2. no. ff. de hær. insti. Et quando uerbum, uolo, & uerbum, nolo, simul proferuntur, quid importet, uide Bal. in l. quidam eulogio, in 2. col. in uer. quid ergo si sic dicat, C. de iu. deli. Et dicas, quod attenditur quod verbum proferatur posterius, quia ultimum corrigit primum. Et adde quod uelle, & nolle, habent medium. s. non uelle, ut no. voluit Bal. in l. verbum, uolo. C. de fideicom. ubi dicit hoc esse mirabile, quod non nolle exponitur, i. uelle, cum duæ negationes faciant vnam affirmationem, ut dictum est supra in aliis apostillis. Et adde, quod nolo, est uerbum exigens causæ cognitionem, secundum do. Card. in cle. dudũ, in §. & si iidem, de sepul. Verbum autem non volo, denotat meram voluntatem, etiam sine causa, de quo vide Bal. in c. 1. in 7. colum. de mil. vasal. qui cõtu. est, & vide per do. Abb. in c. finem litib. de do. & cont. & vide gl. in c. 1. de spon. & uide Io. And. in c. prudentiam, in §. fexta. de off. dele.

c Seb. Sap. Finis termini. Vide quæ late dicunt Mod. in l. qui se patris, in glo. 1. C. unde li. vbi gl. tangit, an ista verba, nolo adire, inducant repudiationem, & multa alia ordinarie.

d In iudicio Facit in ar. quod habetur in l. eum pro quo, ff. de in ius uoc. & in l. cum ostendimus, §. ff. ff. de fideiust. tut. & in l. fi quis uxo. §. fi seruum fugitiuũ, ff. de fur. & in c. 1. de iud. secundum unam lect. & tex in l. manumissiones, ff. de manumis. uindic.

e Quod in facto proprio. Adde Bar. in l. non fatetur, & in l. fideicommissum, ff. de confessis. & l. error. C. de iur & fa. ign. & in l. si res. ff. de le. 1. & in l. si quis deleguerit, ff. de don. facit quod volut Bar. in l. 2. §. quod obseruari, C. de iura. calum. & quod voluit Cy. in l. cum falsum, ff. de acq. hæ. & ibi Rom. tex. & ibi Ang. in Aut. de trien. & semis. §. illud, & per eundem Ang. in auth. sed cum testator, C. ad l. Fal. & Ang. in d. l. si quis deleguerit. facit glos. in l. 2. §. duæ cau. ff. ad Carbo. Limita etiam secundum do. meum hic, nisi esset aliquis nimis senex, quia præsumeretur obliuio in facto proprio, facit illud Senecæ in 6. tragœdia. Senum languescit memoria. Et illud Cicc. in Catone maiore. At memoria minuitur, & faciat te xt. in l. 3. §. duę cau. & quod habetur in l. quidam tabularum, ff. de fur. & quod uoluit Bal. in l. cum rem alienam, C. de le. Limita etiam si esset in fimus, mortis cogitatione turbatus, quia tunc præsumetur obliuio in facto proprio, l. hac consultissima, 6. at cum humana fragilitas, C. qui test. fac. poss. ita dixit Ang. in d. §. illud. in Aut. de trien. & semis. & Bar. in d. auth. sed cum testator, C. ad leg. Falci. facit ꝓ no. in l. quisquis, C. de testi. uen. & in §. in fraudem. Instit. qui manumit. non pos. & in Auth. de hære. & Falc. in §. fi uero, uers. finautem, col. 1. & quod distinguit Bar. in d. auth. sed cum testator. & uide hic do. meum. Limita etiam nisi esset homo diues habẽs multa mobilia, quorũ curã dimisit suis factoribus ut sũt Reges, Duces, et similes, habẽtes magna patrimonia, q̃ regũtur per ministros deputatos. In istis autem præsumitur ignorantia patrimonii, secus si esset pauper, iuxta illud Maronis in Buco. Bisq; die numerant ambo pecus, alter & hœdos. Limita ẽt, nisi essent aliquæ coniecturæ in contrarium, puta in mercatore habente totũ suum patrimonium in mercantiis & nominibus debitorum, & sic in nominibus cõsutis & inuolutis, ad quorum notitiam esset necessaria indagatio, l. si ita fuerit, ff. de manumis. testa. & in l. in testamento, ff. de cond. & dem. Adde Rom. consi. 273.

Zac. Adde tu supradictis, q̃ etiam in antiquo facto proprio, graui tamen, & notabili, non præsumitur ignorantia, nec excusat. no. iste in c. cum illorum, de sent. excom. Ant. de Bu. hic Ale. in l. peregre, ff. de acq. pos. gl. in l. magnam, de contrahen. & com. sti. & Bal. in l. 1. col. 15. C. de confes.

f Seb Sap. Ignorantia. Vltra limitationes, quas ad hanc regulam ponit Do. Ale. in l. fi res legata, ff. de le. 1 limita, vt non procedat, quando tractatur de damno euitando, & probat etiam rem aliter se habere, q̃ tunc præsumitur error in facto proprio. ita no. in l. cum de indebito, ff. de prob. & in l. sed & si me pu tem, in prin. ff. de cond. inde. Limita etiam, vt per Are. in l. ita stipulatus, in 3. nota. ff. de uer. oblig. & vide ad hanc materiam And. Sicu. in consi. 32. col. pe. in . vol. & Rom. in consi. 273.

g Alieno. Vide hic Bal. & Bar. in l. 2. §. quod obseruari. C. de iura. calum. & Bal. in l. cum rem alienam, C. de leg. facit, quod voluit Ange. in l. quidam tabularũ, ff. de fur. ubi dixit esse notabilem casum, quia si testis interrogatus uno tẽpore, vel vno iudicio dicat se non recordari, & alio tempore dicat recordari, quod non est sibi contrarius, et statur dicto vltimo. hæc enim sunt possibilia, quod quis vno tempore melius recordetur quam alio tempore, & dicit esse casum in l. 3. §. duæ causę, ff. ad Carbonia. & idem voluit Bar. in l. qui bona, 8. si quis stipulaturus, ff. de dã. inf. facit. quod hẽ in c. cãm q̃. et i. cãm, de testi. & Inno. in c. qualiter, il 2. de accusa. vbi dicit, quod in teste non est tolerabilis obliuio in persona, sed bene est tolerabilis obliuio in die, & voluit Archidia. in c. nihilominus. 3. q. 9. & Bal. in l. presbyteri, C. de Epi. & cler. in 1. col. uer. ex prædictis etiam dico. vbi alle. Inn. in capit. qualiter, in gl. magna. Adde Ful. consi. 72.

h Indagare. Adde Rom. consi. 451. vbi concludit, quod impetratio domini facta in curia est subreptitia, si non facit mentionem de acceptatione beneficii facta per procuratorem in partib. ex quo erat interuallum sex mensium inter impetrationem, et acceptationem.

i Innotuit. Vide gl. in c. ad falsariorum, in ver. dixerint, de crim. fal. quod no. secundum But. pro custodibus uillæ, qui tenentur denunciare maleficia, facit, quod no. Barto. in l. 1. §. occiforum, ff. ad Syllania. & Bal. in l. si ideo, C. de his quib. ut indig.

k Ignorantia. Adde Bal. in l. iuris ignorantia, in uer. tu dic, C. qui admit & quod leg. & no. in l. regula, ff. de iur. & fac. igno. & quod uoluit Bu. & Imo. in c. 1. supra de const. in ul. col. & Cy. in l. fi. C. de testa. & Rom. in l. si duo. ff. de acqui. hær. Adde Ale. consi. 71. 1. li. Rom. consi. 59.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in c. per tuas, de sen. exc. in c. cum contingat, de off. dele. Secundo facta absolutione debent isti cognoscere de iustitia, vel iniustitia excommunicationis; & si constiterit excõmunicationem iustum, puniant querelantem. Si uero constiterit eam iniustam, puniant excommunicatorem secundum formam, quæ traditur in d. c. sacro. Tertio ſm gl. si cõsiterit excommunicationem iniustam; dẽnt isti delegati cognoscere de negotio principali. Hoc tñ vltimum non admittunt doctores indistincte. Sed distinguit Io. Cald. post doctores, ꝙ aut non fuit appellatum ab excõicatione, aut sic. Primo casu non possunt isti delegati cognoscere de causa principali, sed est decidenda per iudicem proprium, nisi superior in commissione hoc expresserit. Aut fuit appellatum, & tunc est seruanda distinctio gl. & videt bona, & æqua distinctio. Sed quoad primum membrum dicerem, ꝙ si excõicatio est annexa[a] negotio principali, videatur tacite commissa cognitio super principali in euentum iustæ excommunicationis, argumento in c. prudentiam, in fi. de off. deleg. Sed ubi excommunicatio non esset connexa negotio principali puta, quia fuit excommunicatus in negotio principali pro contumacia commissa, procedat tunc dictum Cald. & per hoc habes gl. totam expeditã. † Sed no. vltimo ex prin. gl. quem non debere absolui ab excommunicatione,[b] nisi petat.[c] Et idem no. gl. in c. significasti,[d] de eo, qui duxit in matrim. & quod ibi dixi. Sed B. Tho. in 4. senten. [e] quem al leg. & sequitur Io. And. in cle. 1. de sent. excom. lib. 6. dicit, ꝙ si per excõicationem quis efficitur deterior, dẽt iudex illam tollere, quia ex quo videt illam non proficere, dẽt vti alio remedio. Et dicit ẽt, ꝙ inuitus potest absolui ab excommunicatione: quia in excommunicatione est considerare duplex malum. s. culpæ, & malum pœnæ. Malum culpæ. ſp̃sum peccatum, cũ sit ex nobis, non potest a nobis tolli sine voluntate nostra, vt in regula, peccati venia, de re. iu. lib. 6. Malum vero pœnæ plerumque est extra nos, quia sine facto nr̃o ingeritur. vnde sicut pœna p̃tingeri in inuitum; ita & remoueri per absolutionem. Par enim ius est in ligando, & soluendo, ut in c. verbum, de pen. distin. 1. Vnde sicut quis potest excommunicari inuitus, ita & absolui. Et hæc opin. cõiter tenetur, quam credo verisimam, nõ ut absoluatur a peccato, sed ut absoluatur ab ista pœna excõicationis. Nam excõicatio ingerit multas pœnas. [f] Sed Io. Cald. nõ sequitur hanc opi. Dicit. n. si quis fuit iuste excõicatus, & perseuerat in cõtumacia sua, non dẽt absolui, ẽt si efficeretur deterior, ne malitia sua prosit illi, & ne detur cã malignãdi. Item, quia si sine contritione relaxatur excõicatio, nunquam fuit absolutus. 24. q. 2. c. ligatur. Fatetur tñ, ꝙ si absolueretur de facto, ꝙ teneret absolutio quoad ecclesiam militantem. [g] Dicit ẽt, ꝙ inuitus p̃t, & dẽt absolui, qñ satisfecit. & non vult absolui, vt magis mereatur, vel qñ excõicatio fuit iniusta. Sed primũ dictum plus mihi placet, ar. c. prodest. 23. q. 5. Tene tñ menti dictum Cald. Nã faciunt prædicta p̃ istos tirannos, qui excõicati magis indurescunt, & deteriora committunt. Hẽs. n. per prædicta, vtrum dẽant absolui, satisfactionẽ non offerentes. Pro dicto tñ Cald. multum facit c. cum sit Romana, in fi. de ap. & 11. q. 3. c. audi deniq;, & c. fi. de pe. Et occurrit mihi nunc media opi. per quam reducerem ad concordiam illas opi. p̃rias: quia aut est spes de correctione alio remedio, sublata excõicatione, & procedit opi. B. Tho. & Io. And. quia siue plectendo, siue indulgendo, hoc solum bene agitur, ut vita hominis corrigatur, ut dicit tex. in c. prodest. 23. q. 5. Aut non est spes de correctione alio remedio, & procedit opi. Cald. ut non absoluatur: quia ex quo non vult obedire ecclesiæ, dẽt haberi tanquã ethnicus, & publicanus, i. ut gentilis, & infidelis, ut in c. nouit, de iudi-
21 † Et sustinendo excommunicationem tanto tempore, præsu-
h mitur hæreticus,[h] ut in c. fi. de pen. & quod ibi no. & no. hanc distinctionem, quia puto verisimam. Abb.

ADDITIONES.

a Annexa. Adde quod voluit Rom. cons. 35. vbi plura concludit, quod statutum, vel consuetudo tradens officiali potestatem exequendi; videtur etiam tribuere potestatem pronunciandi executionem fiendam.

b Seb. Sap. Excommunicatione. Hoc etiam procedit in eo, qui est excommunicatus ad tempus per Papam. Non enim post tempus censetur absolutus, nisi petat absolutionem: ita tenet Do. Fel. in c. 1. inf. de iud. quod non procedit secundum eum, quando quis esset excommunicatus per constitutionem, quæ postea fuit reuocata, quod etiam sequitur Dec. ibi, & ex his imitatur pulchrè reg. l. Imperatores. ff. de postulan. ubi prohibitum ad tempus, post tempus cessetur permissum, ut non procedat, cum post illud tempus, uenit adimplendum aliquid pro forma.

c Petat. Dicam infra in seq. apost.

d Significasti. Vide ibi istum. Et an petens absolutionem videatur fateri se ligatum, vide hic Butr. gl. in c. exhibita. de homic. & gl. ord. in c. venerabilem, de elect. & Bar. in l. decem. ff. de verb. obli. & Host. in c. 2. de ord. cog. & Archi. in c. pia, de excep. lib. 6. & istum in d. c. 2. & Bal. in c. venerabilem, & in l. 2. C. de inge. ma. & in l. ad solutionem. C. de re iud.

Ant. Fran. Circa hoc, an petens absolutionem videatur fateri se excommunicatum, dicas, ꝙ si petit se absolui ad cautelam, non videtur fateri se ligatum, & ita loquitur gl. in c. exhibita, de homi. hic alleg. tamen aduerte, quia absolutio etiam ad cautelam non debet statim concedi; sed debet iudex se summarie informare p̃sente aduersario, uel contumaciter absente, dictum est notabile Inn. in c. per tuas, de sent. excom. Quando autem petit simpliciter se absolui, in dubio videtur fateri se ligatum; quia non ligato non est necessaria absolutio, ut per Inn. in c. venerabilibus, de sent. exc. li. 6. nec mirum, quia absolutio præsupponit vinculum, & ligamen, c. ad dissoluendum, de despons. impub. & ideo dicebat Bal. in l. fi. in 1. col. in ver. consulunt tamen aduocati, quod absolutio a iuramento semper debet peti ad cautelam, ne quis videtur fateri se periurum. Et quare absolutio in foro penitentiæ fiat per modum indicatiuum, & quare debeat præmitti, misereatur, &c. vide B. Tho. in 4. 22. q. art. 1 2. Et an pro absolutione ab excommunicatione possit quis pecuniam petere, vide eundem Tho. 2. 2. q. 100. art. 2. & quando sacerdos possit, uel no possit absoluere suum subditum, vide eundem Tho. in 4. dist. 20. art. 8. & adde, ꝙ qui vult vere absolui, si est ligatus pluribus sententijs, vel una tantum ex pluribus tamen causis, debet omnia exprimere; aliàs absolutio erit subreptitia, ut in c. officij, de sen. excõ. & no. in c. ex parte, de of. ord. & q̃ sit forma absolutionis sacramentalis, & fori pœnitentialis, vide B. Tho. in 3. par. q. 84.

e Sententiarum. Adde distin. 18. q. vlti. artic. 2. & vide dom. Ioan. Calder. hic in repet. Cardi. But. & dominum meum hic, & Paul. de Leaza. in repet. cap. fi. de postula. prælat. & opin. Ioan. And. & Thom. est communis, & pro qua opin. est bonus tex. in c. de illis presbyteris, in versic. miseratio Apostolica, veniam solet præstare correctis. 11. q. 3.

f Multas pœnas. Vide tex. & ibi Doct. in c. sacro. inf. de sentẽ. excom. Io. And. & alios in c. 1. eod. tit. lib. 6.

g Quoad ecclesiam militantem. Faciat in simili glos. in c. non est, de voto.

h Præsumitur hæreticus. Faciat, quod legi. & no. in capitu. cum contumacia, de hæret. libro sexto, & in cap. 1. de iud. & in cap. rursus. & in c. quicumque. 11. q. 3.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans beneficium, si non facit mentionem de illo, quod habet, licet sit minimum, committit subreptionem.*
2 *Nullum, & minus vtile, quando æquiparentur.*
3 *Subreptio committitur, si quis impetrans beneficium, non facit mentionem de patria sua.*

CAP. XLII.

1 **Si proponente**, † Si impetrans rescriptum ad bene-
a cum tamen haberet[a] beneficium, licet exiguum,[b] non valet re-
b scriptum. Et hodie dicendum est. vt clarius habetur in capit. a motu proprio. de preb. lib. 6. Vbi indistincte deciditur, ꝙ qualecunque beneficium habeat impetrans, nisi de illo faciat men-
c tionem, non valet[c] impetratio secundi. Et diuiditur ista Decretalis in duas partes. In prima ponitur q. In secunda solutio, ibi [illud.] Casus literalis. Aliquis habebat modicum beneficium, de quo non poterat commode sustentari, impetrauit literas super obtinendo beneficio, proponens se nondum beneficium assecutum, nullam faciendo mentionem de illo beneficio; licet modico, dicitur ꝙ literæ non valent tanquam fraudulenter ob-
2 tentæ. Ber. † No. primo casum, in quo nullum, & minus d com-
d petens non æquiparantur, & hoc idem in casu nõ, quia vt fra-
c dulẽter[e] tacuisse tenue beneficium, vt facilius haberet gratiam ad ſm. Sed alio respectu nullum, & minus vtile, æquiparantur, vt in c. 2. de transla. Epis. Vltimo no. ex fi. ꝙ subreptio in beneficialibus vitiat nedum gratiam, sed rescriptum, facit ad ea, quæ dicta supra

ADDITIONES.

a Cum tamen haberet. Licet iste tex. exprimat de eo, qui loquitur falsum, dicens se non beneficiatum. Idem est in tacente se beneficiatum, licet beneficium suum sit tenue, ut hodie est tex. in c. fi motu proprio, hic allega. Et non est licitum decipere Principem in impetratione, facit l. fi. in versic. memoriam nostram fefellit, C. de his, qui a non dom. manumi. & uide tex. & do. meum hic.

b Licet exiguum. An lex curet de minimis, vide hic plene per dom. meum, & Bal. in c. cum adeo. supra eod. & latius cæteris dixi in c. cum te, de re iud. Adde, ꝙ lex non curat de minimis, late Alex. consi. 104.

Ant. Fran. Adde, ꝙ regulariter lex non curat de minimis l. scio, de in integrum restitu. vbi pro minima læsione non conceditur restitutio, ut in l. reb. in 6. pupillis. ff. com. Quod tamen intelligas esse uerum in his, quæ concedunter contra ius commune; secus in his, quæ sunt secundum ius commune, per l. fi. pro prietarius, in fi. ff. de dam. infec. & declarat Bar. in d. l. scio. Item hæc regula est vera, nisi in appellatione, quæ etiam pro minimo grauamine potest interponi, ut in c. de appellationibus, & ibi per dom. Ant. & Doct. de appel. Et adde, quod res dicitur minima secundum qualitatem rei, & personæ, ut declarat Bar. in d. l. scio. & habetur per Do. Flor. & doct. in l res bona, de contrahen. empt. & in l. 2. quod cum eo. & uide gl. in l. illicitas, in §. veritas, ff. de contra pars non dicitur esse minima pars, l. cum oportet, §. cum autem, & ibi per Bal. C. de bo. quæ liber. præsid. quæ dixit, ꝙ porcellus rustici, est oculus rustici. Et adde etiam, ꝙ res

c Non valet. Adde in c. sup literis. sup. eo. & in c. nõnulli, & in c. ad audiendam il 2. & hodie est expressum in d. c. fi motu proprio. & plene hic per do. meum.

d Nullum, & minus. Regulariter parum, & nihil æquiparantur, bonus tex. ꝙ in c. licet causam, in ver. nulla, uel modica, de proba. & bona. glo. in c. tenere per illum tex. 31. dist. & de consecra. dist. 2. re uera.

Ant. Fran. Adde, ꝙ illud, ꝙ minus est, etiam si parum sit, dicitur nihil est, l. §. hæc verba, ff. si cui plus quam per l. Fal. l. illud, ff. de tri. habetur per Bal. in l. si seruus, in §. fi ita, ff. de leg. 1. & per Bal. in auth. contra rogatus, C. ad Trebel. & in l. illud, in §. fi cuius dolo, & ibi per Ang. ff. ad Trib. & ideo dicebat Spec. in tit. de accus. in §. 6. in ver. sed quid si pauper, quod qui nihil habet, potest eius periculo esse. Et vide tex. in l. diuus, ff. de in integrum restitu. dictio, parum, exponitur pro non; ideo qui parum habet, dicitur non habere, ut ibi, & habetur in l. 1. in §. fi. ff. ad leg. Aquil.

e Seb. Sap. Fraudulenter. Hoc ideo uidetur procedere, quia quando aliquid requiritur pro forma, etiam ꝙ sit minimum, debet interuenire, vt sentit Bal. in c. cum adeo, col. 2. ver. item ex paruo defectu, supra eo. Nam ubi est leuis solennitas, licèt parui fit effectus, attendi debet, ut tradit Rom. in consi. 402. in proposita consultatione. & ita tradit in specie Dec. in c. de appellationibus, col. 2. uer. tertius casus, infra de appel. ubi tenet, ꝙ etiam de minimis curatur, quando requiritur pro forma.

3 §. in ca. ad audientiã. † In gl. fi. ibi, si de terra illius est oriundus. Signa glo. quia nescio alibi, quod si forensis impetrat beneficium, & non facit mentionem de loco suæ originis, gratia est subreptitia, quia in dubio Papa intendit prouidere cuicunq, in patria
a sua.[a] & q̃uis D. Ant. non videatur hanc gl. approbare. per no. in c. ne pro defectu, de ele. ego tamen dico hanc gl. verissimam. Et ad no. in c. ne pro defectu, dic, quod procedit in canonicis, qui sciẽter eligendo forensem, videntur renunciare eorum fauori. Sed ista glo. procedit in impetrante a Papa, qui non præsumitur scire
b nationem huius impetrantis, vnde taciturnitas nationis inducit subreptionem,[b] quia si expressisset suam nationem, Papa non processisset sibi gratiã in partibus alienis, vel saltem non ita de facili, vt colligitur ĩ. de cler. pereg. per totum. Ad idem bo. tex. in c. bone. 2. de postu. præla dum tex. ibi dixit, Nec vellemus ei præfici re alienũ, & vide ẽt tex. no. in c. nullus inuitis. 61. dist. & ad c. ad decorem, ĩ. de institu. quod videtur contrariari prædictis, dic, vt ibi no. & uide quod ibi dixi, hic non sunt alia.

ADDITIONES.

a Cuicunque in patria sua. Vide tex. iuncta gl. in l. in ecclesiis, C. de Epis. & cle. per totum tit. de cler. pereg. quod est bene notandum ad excusationem nonnullarum ciuitatum statuentium beneficia, & officia non esse danda forensibus & alienigenis, quod bene seruant Domini Veneti. & uide Bal. hic, & do. meum. facit illud Cice. potiores vobis, inquit, sunt ciues, quam peregrini. & est tex. sing. in l. 1. C. de anno. ciui. li. 11. in uer. pauperibus nostris, & ibi Bart. & tex. in c. fi. de cler. pereg. & facit capitu. nullus. 61. dist. ꝙ intellige, si reperiantur idonei, alias capientur extranei, & ita intelligitur capitu. venerabili, de preb. & quod no. in ca. inter canonicos, de electio. & in capitu. bonæ, il 2. de postulatio. prælato. & in capitn. inter quatuor. de relig. domi. Addo And. Sic consi. 37.

An. Fran. Circa materiam statuti prohibentis forensem habere officia, siue acquirere simpliciter, siue acquirere immobilia, vltra ea, quæ plene traduntur per scriben. in l. in quorum, ff. de pign. videas, quæ habentur per Do. Anto. in consi. suo inci. an valeat statutum, & per Bar. & Doct. in l. dudum, C. de contrahen. emp. in l. fi ita quis, in §. ea. l ff. de uer. obli. & per Pau. de Cast. in consi. 196. inci. posset quis dicere, & per Ale. post Bar. in l. fi in emptione, §. omnium, de contrahen. emptio. & per eundem Ale. in §. 1. de act emp. & per Io. And. But. & Doct. in c. constitutus, de in integrum rest. & uide Bal. in l. fi. in §. fi. C. commu. de leg. vbi dicit, quod tale statutum est contra ius commune, & ideo non extendendum, tanquam odiosum. Et ideo dicit, ꝙ in dubio nõ operatur in amissione pretii. Et adde quod stante tali statuto, forensis singularis peritiæ, & doctrinę non comprehenderetur in eo, immo talis forensis stante huiusmodi statuto, non prohiberetur acquirere, l. sed & reprobari, §. fina. in uer. maxime disciplinatus, & ibi per Iac. de Are. & Bal. ff. de excusa. tuto. quo adde ẽt, ꝙ prohibitus acquirere per tale statutũ, fi fiat sibi legatum, licet non possit habere eẽ legatã, tamen dẽt hẽre æstimationẽ, vt dicit Bal. in l. apud Iulianũ, in § cõstat, ff. de leg. j. & Bar. in l. filius, in §. fi quid. c. ti. vel dẽt hẽre rem legatã, nõ vt eã obtineat, sed vt illã vendere cõpellatur, ſm Bal. no. in l. cũ qõ, circa fi. in ver. vt scias, C. de le & vide Cy. in l. Deo nobis, C. de epi. & cleri. & Fed. de Sen in cõs. 12. & in cõs. 26. & per Do. Abb. in c. i præsentia, in pe. charo. Et adde, ꝙ forẽsis proprie dr̃, qui nõ est natus in loco, sed si est natus in loco, licet ex parte forẽsi, nõ dr̃ proprie forẽsis, & vide Pau. de Ca. in cõsi. 193. in vl. col. & per eũdem in cõs. suo 9. Et adde ꝙ illi qui sunt de castro sub dito episcopatui ciuitatis, vbi uiget tale statutũ, no dicuntur esse forenses, ita no. uoluit Bal. in auth. qua in prouincia, C. vbi de cri. agi opor. & vide Ale. in l. in prouinciali, §. fi. ff. de no. ope. nun. & per Bal. in rub. C. qui accu. non pos.

b Inducit subreptionem. Vide Bal. in c. eam te. & ibi dixi supra eo. An. Barb.

SVMMARIVM.

1 *Abutentes rescripto, priuantur commodo ipsius.*
2 *Aequiuocatio nominis tam actoris, quam rei, an uitiet rescriptum.*
3 *Rescripta non possunt aliis cedi, quia sunt personalia.*
4 *Rescriptum impetratum ad vnam rem, non extenditur ad alias res creatas post impetrationem.* 8
5 *Diuersi iudices non debent impetrari contra eundem, siue super vno negocio, siue pluribus, nu.* 9. 10. 13.
6 *Citatio facta ad locum æquiuocum, non est nulla, sed arctat citatum, ut compareat in loco consueto.*
7 *Expensæ & damna, an sint idem.*
8 *Seruitus non potest constitui sine re, sed bene potest quis obligari ad constituendum seruitutem, quando res erit.*
9 *Rescriptum corruit, si impetrans moritur tempore datæ, & ille contra quẽ impetratur.*
10 *Pœnalis dispositio extenditur ex identitate rationis ut seruetur dispositio, non tamen ad pœnam.*
11 *Ratio quando non potest reddi, nisi una, illa habetur pro expressa.*
12 *Noua constitutio, an & quando reguletur secundum antiquam.*
13 *Iudex, qui pronunciat rescriptum non ualere, uel se non esse iudicem, potest condemnare partem in expensis.*
14 *Iudex non tenetur aliquem condemnare in expensis, nisi fuerit petitum.*
15 *Iudex non impartitur officium suum ad utilitatem priuatam, nisi petatur.*
16 *Statutum si iudex non terminauerit causam intra certũ tempus, puniatur, non habet locum, si hoc non fuerit petitum a parte, scilicet, vt cito terminetur.*
Appellari non potest a iudice, qui non condemnauit in expensis, si non fuerunt petitæ.
Appellari non potest a iudice, qui non facit id, quod potuit ex officio suo facere.
17 *Index delegatus delinquens, an possit puniri per ordinarium loci.*
18 *Abutentes rescripto, an possint puniri criminaliter.*
Impetrans per subreptionem potest etiam criminaliter puniri.

CAP. XLIII.

1 **Quia nonnulli**, † Abutẽtes rescripto Apostolico in
a casib. hic enumeratis, priuãtur ꝙmõ rescripti, & ꝙdẽnanr̃ in sumptib. & dãnis aduersario. Et ñ diuidit.
a Nam ponit 7. uel 8. vitia abutentium[a] rescriptis Apostolicis. Cassus lit. ponitur per Ber. in gl. 1. † No. 1. ꝙ æquiuocatio nominis b
b non vitiat literas apostolicas. Et est proculdubio verum respectu ipsius impetratoris. Nam ipse præsumitur impetrasse, ex quo est in possessione literarum, licet reperiatur alius, qui sit eiusdem nominis. Facit quod no. in l. duo sunt Titii, ff. de testa. ture. & qđ no. gl. in c. nonnulli. §. eo. Sed respectu rei conueniendi posset cadere probabilis dubitatio, ex quo multi reperiuntur eiusdem nominis, & cognominis. Et quod æquiuocatio uitiet, videt bo. text. in c. inter dilectos, de fi. inst. vide tamen ad materiã, quod no. in c.
3 quoniam Abb. de offi. del. † No. 2. ꝙ rescripta non possunt aliis ꝙ
c cedi, sunt. n. personalia.[c] Vnde non excedunt personas in eis contentas, concor. c. P. & G. de off. dele. Et ex hoc dicunt Doc. ꝙ cedens iura sua alteri, non potest cessionario concedere rescriptũ.
4
d No. 3. ꝙ rescriptum[d] simpliciter impetratum ad lites, non debet
e extendi ad futuras[e] controuersias exortas post impetrationem.

Et

ADDITIONES.

2 Abutentium. Vide c. sedes, & c. nonnulli, in ver. abutuntur, supra eo.

b Aequiuocatio nominis. Vide in c. inter dilectos, de fide instr. & in c. quoniam Abb. & ibi no. de offi. deleg. & Spe. de cita. §. 1. ver quid si, & ver. seq.

c Sunt. n. personalia. Vide supra in c. significante, & ibi istum in 1. no. & Io. An. Hoc limita, nisi rescriptum impetratum ab vno, alteri profit, ut in re indiuidua, vt in l. 1. C. de diuer. refer. & facit bo. tex. in l. si communem, ff. quemad. ser. amit. Et multa accumulat hic do. meus circa mistu ram, & vide eum hic, & in repe. c. Raynaldus. circa fi. de test.

d Seb. Sap. Quod rescriptum Vide multa, quæ ad propositum ponit Fel. in c. fi. col. vl. supra de const & Cald. in consi. 1. sub ti. de const. & Præpo. in c. cum haberet, de eo qui duxit in matrimo. quam polluit per adul. vbi ponit quid si Papa concessit literas vni, ꝙ possit absolui ab excommunicatione Papali incursa propter aliquod delictum, an poterit absolui pro tempore, quo perseuerauerit in delicto post impetratas literas.

e Ad futuras. Vide quæ plene no. in c. quia circa, de pri. & ibi dicam. Limita tñ hunc tex. nisi fit rescriptũ ad futura, puta mercator impetrauit rescriptũ, ꝙ possit cõuenire præteritos debitores, & futuros, ſm Io. An. in addi. Spe. in tit. de resc. p̃senta. §. rõne aũt causę. ver. excipitur, in addi. quę incipit, cautius tamen tales literæ sunt contra statum curiæ, & præsumuntur subreptitiæ, nisi appareat de certa scia Papæ. Limita 2. istum tex. ſm Bu. hic, nisi simus in casu in quo ex eadem insta tia sequi posset cõdẽnatio pp ius futurũ superueniens. quod putat ipse procedere. qñ ius peruenit ex casu de præterito, secus si omnino superueniret de nouo. Limita 3. nisi paulo post datã rescripti, cõtrouersia fuerit orta, per gl. celebrẽ in cle. literas, in fra eo. & voluit Host. hic, qui dicit illud procedere, non solũ in rescripto ad lites, sed ẽt in rescripto ad beneficia, & sic cle. literas, nõ hẽt locũ in beneficio paulo post datã creato. Limita ẽt & quarto, nisi agatur de modico præiudicio, quia verba vniuersalia includũt futura, l. fi. ff. quæ res pig. obl. poss. & voluit Bal. in l. 2. ff. de proc. facit qđ voluit Spec. eo. ti §. de proc. §. rõne aũt, & voluit Ro. in l. dãni infe. Limita 5. nisi lites futurę sint cõnexæ litib. prę sentib. quia venirent lites ortę post mandatũ, ſm Dy. in l. qui hẽt, §. fi. ff. de tute. & ibi per Bar. & do. meũ hic, qui allegat in simili gl. fin. in clem. 1. in ver. deputatis, de test. facit gl. in cle. vt hi, qui. de ęta. & qua. super ver. in posterũ, & per istũ in c. pastoralis, in §. verũ, de appel. Limita 6. nisi futura sint appendentia præsentium, vt est pignus, vel hypothe. l fi. C. quę res pig. obl. pos. & per Guibel. & Dy. & Bal. hic in 2. col. Limita 7. nisi futura veniant iure accrescendi, ff. de inoffi. testa. l. qui repudiantis, §. vlt. secũdũ Bal. hic 2. col. vel nisi futura veniant rei augmento, C. de appel. l. ampliorem, §. fi. secũdũ Bal. hic. Quandoque tamen dicimus futura non cõtineri, secũdũ Bal. hic per no. ff. de condi. & demon. l. nam ad ea, ff. mand. l. si ti bi mandauero, §. is cuius. Nisi sit ademptus status, simul cũ bonis, ff. de lega. 3. l. si deportati seruo Quo casu etiam futura veniunt, licet possessio futurorũ non acquiratur fisco sine appræhensione, vt no. ff. mand. l. cum duob. §. idẽ respondit, vbi est optima glo. & plenius dicam in d. c. quia circa, post istum, Adde do. de Ro. dec. 570. in antiq.

Aut. Fran. Circa hoc, an statuta extendantur ad casus futuros. Adde ꝙ regulariter statuta, & leges comprehendunt casus futuros, & non præteritos, l. fin. in fi. C. si cer. pe. vbi per Bal. & Bart. in l. omnes populi, in 5. q. prin. in 17. col. & ibi etiam Ale. in 3. col. ff. de iust. & iu. et in l. illicitas, in princ. ff. de offi. præsid. et habetur per Bal. in l. meminimus, C. de legi. hære. et in l. vnica, in §. locum. C. de cadu. tollen. & per eundem Ale. in l. cum lex, ff. de legi. et in consi. suo 79. in 4. parte consiliorum, vbi dicit, ꝙ statutum non trahitur ad præteritа, etiam si ratio statuti posset trahi ad casum præteritum, quod etiam voluit Bal. in l. testium, in vl. nota. C. de testi. et in l. comparationes, in vl. not. C. de fide instr. vbi dixit, ꝙ forma probandi, quæ inducitur per statutum compræhendit futura, et non præterita, immo nec etiam secundum eum traheretur ad causas præsentes, de quo vide Bar. in d. l. omnes populi, in 2. q. prin. Et propterea dicebat Pa. de Cast. in l. iubemus, C. de test. ꝙ statutum disponens ꝙ testamenta fiant cum certa solennitate, intelligitur de testamentis futuris, non autem de factis, licet mutari possint a testatore viuo, et de no o fieri cũ solennitate statuti, tamen Ang. in Auth. vt nouæ constitu. et in Auth. vt cum de appel. cognoscitur, in prin. in ver. aduerte pro declaratione, videtur tenere contrarium. De quo uide Bartol. in d. l. omnes populi, in 2. q. 5. princip. in ver. circa tertium. ff. de iusti. et iu. et in l. fancimus, in fi. C. de sacrosan. eccle. et vide per Pau. de Cast. in consi. suo 90. incip. in causa Sfortii. Et de materia ista statutorum, quæ comprehendunt, et ad quæ extenduntur, et quam exten sionem, et interpretationem patiantur, et recipiant, uide plene per Barto. et omnes in d. l. omnes populi, in l. si uero, in §. de uiro, ff. sol. matri. et in l. si serui vestri, C. de noxa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et ad hoc quotidie alle. iste tex. Idem dicimus de rescripto ad beneficium vacaturum, vt non extendatur ad beneficia creatum post datam ſrarum, ut in cle. fi. j. e. ti. † Item no. quem non posse impetrare diuersos iudices ō eundem, siue vnicum sit negotium siue sint plura; & de hoc dicendum, vt hodie clarius hī in c. dispendia, j. eo. li. 6. & aliquid inf. cum gl. † Item no. ibi, [quæ cōe] iuncta gl. in verbo, [Vel indeterminate.] quod citatio facta ad locum æquiuocum, [a] non est ipso iure nulla, sed arctat citatum ad comparendum in loco solito, de quo dic, vt clarius hī in gl. † Vltimo no. ꝙ expensæ & damna sunt diuersa, & hoc verum stricte sumpto vocabulo; sed largo modo non differunt, de quo dic, vt legitur & no. in c. in nra, de iniu. † In gl. in verbo, [Ad futuras,] ibi, [Futuro ędificio,] [b] gl. non soluit hoc contrarium; sed dic, ꝙ rei, quæ nondum est, seruitus constitui non potest quia non potest esse qualitas sine subiecto, ut in c. cum Marthæ, de cele. miſ. Sed persona bene potest obligari ad constituendum seruitutem, cum res erit in rerum natura. Et hoc casu loquuntur contraria alle. in prin. gl. Vide Papa concedens simpliciter rescriptum, videtur habuisse rescriptum ad lites tunc exortas; quia cum rescriptum sit quædam qualitas, quæ datur ad iuris [c] obseruantiam, oportet ꝙ inhæreat [c] alicui rei, & sic ꝙ habeat aliquod subiectum, & istam puto rationem decidendi in cle. fi. eo. titu. Quod ideo rescriptum non trahitur ad beneficium postea creatum, quia oportet ꝙ tpe impetrationis sit aliqd subiectum, super quo tundetur illa gratia. Hinc est, ꝙ si mortuus est tempore datæ is, cui conceditur priuilegium, corruit ipsum priuilegiū, vt in l. inde Neratius, ff. de re iud. Idem est si tempore datę mortuus est ille, contra quem concedebatur rescriptum, vt in l. 2. ff. quæ sen. sine appe. rescin. Omnia enim ista corruunt ex defectu [9] subiecti non existentis tempore dati rescripti. † Glo. in ver. [Super vno negotio,] ibi, [Immo videtur quod causam debebat perdere.] Aduerte tamen. ne ista gl. decipiat te. Nam non dicit hoc assertiue; sed arguendo loquitur. Et veritatem huius articuli [d] posuit gl. in c. ex tenore. ſup. eod. Et ibi concludit, ꝙ trahens aliquem ad diuersos iudices super eodem negotio, nō debet perdere [e] causam, [c] licet possit in expensis condemnari, & lex hic alle. ponit casum spāl em. & latius hanc materiam tetigi in d. c. ex tenore. Et iudicio meo hic videtur casus, ꝙ non debet perdere causam, cum Papa mandat istum condemnari in expensis, & in perditione rescripti: ergo secus respectu causæ, & tene hoc vltimum menti. † In glo in ver. [Super pluribus personalibus.] in fi. Et hac glo. possunt elici duæ q. Prima nunquid dispositio huius tex. habebat locum in realibus actionibus? & eo. modo potest quæri quoad effectum c. dispendia, de reſcri. in 6. cum ibi rescripta annullentur ipso facto imperrata contra eundem super pluribus actionibus personalibus. Et in hac q. gl. renet hic ꝙ non, & multi hic tenuerunt, ꝙ non debet fieri extensio constitutionis odiosæ, & pœnalis. Sed Host. hic, & in d. c. dispendia, distinguit, ꝙ aut commodius possūt tractari apud iudicem, & habet locum dispositio istorum iurium, etiam in realibus: secus si non cōmodius, ut puta, quia res, & testes sunt in variis locis. Ioan. And. dicit ibi, ꝙ dispositio est obseruanda in realibus. Sed non habet locum pœna illius c. Et est hoc dictum singulare in materia extensionis, ut dicamus, ꝙ dispositio pœnalis debet extendi ex identitate rationis respectu statuti ideſt, ut obseruetur ipsum statutū; sed non debet extendi quoad pœnam, ut si de facto non fuit obseruata dispositio, committatur pœna. Tamen in hac materia extensionis Io. And. fuit sibi multum contrarius maximè in glo. suis, & vide quod ipse nō. in regula, in pœnis, de re. iur. libro. 6. in Mer. & gl. in c. constitutionem de re. iu. li. 6. & in c. in fidei fauorem. de hære. eo. lib. & in cle. 1. de elect. Sed mihi placet, ꝙ vbi potest apparere de ratione legis, [f] ꝙ tunc ex identitate rationis debet extendi. etiam quoad pœnam. [g] Ad hoc allego tex. no. in l. 2. in §. quid si curatores, & in §. quid si decesserint. ff. ad Tertul. ubi hoc probatur apertissime. Ad idem bo. tex. in l. libertum, in §. senatus. ff. de ritu nup. Nisi ex hoc dicas, ꝙ illa sit interpretatio extensiua, quia immo est intensiua & intellectiua, quia lex non est aliud quam ipsa ratio legis, ut probatur in l. non dubium, C. de leg. & ibi per Bald. in regula fi. de reg. iu. lib. 6. & ibi per Dyn. Vnde quemadmodum corpus regulatur ab anima, ita & ipsa lex regulatur a ratione legis, [h] & nō a uerbis. Nam verba legis restringuntur. & ampliantur ad limites rationis ipsius legis, ut est pulcher tex. in l. cū pater. §. dulcissimis. ff. de leg. 2. & tex. in l. pater filium. §. fundum. ff. de leg. 3. & facit quod no. Bald. in l. scire, ff. de excusa. tut. Et licet Bar. dixerit in auth. quas actiones. C. de sacrosc. eccle. ꝙ ex identitate rationis non debet induci legum correctio; multi tamen dixerunt contrarium, & tenet glos. in d. auth. quas actiones, seu in l. fi. eod. titu. Item illud dictum Barto. procedit, quando ratio legis non est expressa; alias secus. Et ita ibi [11] limitauit Bald. illud dictum Barto. † Et plus ego puto, ꝙ etiam si ratio non sit expressa in lege; tamen ex quo non potest elici, nisi [i] vna ratio finalis & indubitata, dēt fieri extensio ad limites illius rationis, [i] quia ꝑsūmēdum est legislatorē fuisse motū ex rōne finali, ut no. sentit gl. in l. tale pactum. fi. de pact. Et hoc quod supra dixi, videtur tenere notabiliter Bald. in l. maximum vitium, C. de lib. præte. & Cyn. post Pet. in d. l. non dubium, & in l. 1. C. quæ fil lon. conſ. & ita comperi me in q. facti consuluisse. † Ex his concludo primam quæstionem, quia vbi est eadem ratio, quæ tol in personalibus, habet locum dispositio istius tex. & c. dispendia

[K] Et adde ad prædicta gl. sing. in c. 1. de tempo. ord. lib. 6 [k] quæ est [l] singularis ad istam materiā extensionis. [l] Et hæc distinctio commoditatis, quam feci in realibus, habet locum etiam in personalibus, licet Comp. aliud hic senserit. Sed Host. & Ioxn. And. putant eum videntur tenere hoc in d. c. dispendia. Et quāquam ille [m] apponat pœnam sine distinctione commoditatis; tamen quia dicit illud c. distinguit, & fundat se super commoditate, non est abiciendum, ut illa cōstitutio [m] noua recipiat interpretationem, & qualificetur secundum istam dispositionem antriquam, arg. in l. nec est nouum, & l. sed & posteriores. ff. de leg. Et no. hoc in hac materia interpretationis, ut si lex antiqua loquatur qualificatiua, lex autem noua apponit maiorem pœnam, & non replicat qualitatem legis antiquę, illa qualitas subintelligitur repetita. Sarsis. est, ꝙ prouidet de grauiori pœna, ꝙ est singulariter notandum & facit, quod no. Bar. in d. l. sed & posteriores, præall. Et per hoc etiam expeditur secunda q. quæ tacite potest colligi ex ista glo. [13] † In glo. in ver. [Literas.] in effectu quærit, nunquid coram pluribus ordinarijs possūm aliquem trahere eodem tempore super diuersis actionibus uel super vna trahere coram delegato. & ibi per alia coram ordinario. Et ponit hic gl. opi. contrarias, & postremo respondet, ꝙ hoc fieri non potest, sicut nec coram diuersis iudicibus delegatis. Et sic gl. vult extendere id, ꝙ hic dicitur de delegato ad plures ordinarios, & ad delegatū, & ad ordinarium simul. Sed Inn. & Compo. tenent contrariam sententiam. Nam si conuenio te coram delegato super vna actione, si nō possem te conuenire coram ordinario super alia, frustraretur ista mea actio, cum non comprahendatur in rescripto, & sic non possem te conuenire coram delegato, ut in cap. cum olim. infra de offic. deleg. Ego sic dicerem, ꝙ aut quis traheret cūdem coram diuersis ordinarijs super pluribus actionibus, quæ commode possunt

ADDITIONES.

a Ad locum æquiuocum. Facit quod leg. & not. in l. penul. ff. de iusti. & iure. & quod ibi no. per Moder.
b Futuro ædificio. Adde apostillam domini Bar. Bellenzini in c. ad audientiam de eccle. ædifi. & D. Card. & alios in c. ad dissoluendum, de despon. impu. & in elem. literas, de rescript.
c Inhæreat. Adde, quod voluit Rom. consi. 377. vbi dicit, quod mandatum [illegible] curatoris constituti in lite ad beneficium, censetur tacitè reuocatum per [illegible] nunciationem prælati factam de ipso beneficio, quia mandatum non habet amplius quid super quo se fundet.
d Ex tenore. Vide ibi dicta.
e Perdere causam. Adde videndum Pet. de Ancha. consi. 16. in fi.
f Ratione legis. Vide Iaſ. in l. 1. C. de in ius vocan. ubi tenet quod in correctiuis in pœnalibus dispositio loquens in uno, extenditur ad aliud quoad pœnam, quando est eadem ratio. & de ratione legis, quod sit tanquam anima ad hoc propositum vide multa per Curt. Sen. in consilio. 9. Ticinensi [illegible] colum. 9. vbi etiam tenet, & probat ex multis; quod ubi est eadem ratio, non dicitur fieri extensio, uide etiam dom. Iason in l. penult. ff. de in ius voc. ubi tradit, an dispositio quæ extenditur ad vnum casum, extendatur quoad pœnam.
g Quoad pœnam. Vide bon. tex. & ibi Bal. in c. j. §. porro, in tit. quæ fuit prima causa benefi. amit. & plene per Imol. & Rom. in l. fi vero, §. de viro, ff. [illegible] trim. & in cap. constitutionem, de reg. iu. lib. 6. cum concord. Adde D. Cal. consi. 60. And. Sicul. consi. 34. 48 & 5.
h Regulatur ratione legis. Vide per Dyn. in reg. fi. de reg. iur. lib. 6. & per Bald. in l. non dubium, C. de legi. cum concord.
Zacharias. Et vltra illas adde Phil. Fran. in alleg. reg. fi. istum in consil. 1. col. 3. vers. vlt. adduco pulchrum motiuum. vol. 1. quod elicit ex dictis Cy. in l. non dubium. C. de leg. Bal. in l. cire, de excus. tut. & consi. 399. col. j. vol. 1. Alex. consi. 5. col. 3. ver. quinimo plus, vol. 4. & Lud. Rom. in repe. auth. si mulier. col. 27. & seq. C. ad leg. Fal.
Adde quod Bald. consil. 2. lib. tertio dicit, quod ratio legis, mēs & verba idem sunt.
i Extensio ad limites illius rationis. Adde gl. & ibi Card. in clemen. 2. in ver. eligatur. de elect. & glo. in clemen. 1. de rescrip. in ver. præsidentes, in fi. & glo. in clemen. auditor, in ver. beneficio, eo. tit. glo. in cap. 2. de consuet. lib. 6. Vide in[illegible] c. secundo requiris, de appel. istum in c. sicut. de testi. & in cap pen. de [illegible] mun. eccle. & in c. fi. in prin. 9. col. de iureiur. & in c. 1. in 8. col. de re iudi. & in c. de vxore, de sepul. in 2. col. & in c. eccleſię, & in c. quia plerunque, de [illegible] munit. eccle. & in c. suggestum, & in c. proposuit, de app. & in c. per tuas, de elect. & in c. inquisitionis, in 4. col. de accusa. & in c. fi. §. cęterum, de elect. & in c. pe. in fi. de consti. Do. in c. frequens, de resti. spol. in 5. col. & in c. cum gui iu 3. col. de prœben. lib. 6. Adde And. Sicul. consi. 32. & quando in corpe[illegible] riis sit fienda extensio: uide Rom. consi. 337. & 128.
K In c. 1. de temp. ord. lib. 6. Vide quod plene dixi in notabilibus in ver. extensio. Adde Bal. in l. maximum, C. de libe. præter. in 4. col. in ver. vltrius quæritur de tali, quæst. & Pet. de Ancha. in c. statutum. §. cum autem. eod. tit. lib. 6. vbi refert se ita consuluisse in facto apud Teruisium, & Io. And. in addit. Spec. in tit. de sent. §. cum autem, & in tit. de exe. sen. §. postremo, faciat quod no.
l Bar. in l. 1. §. & parui, ff. quod vi aut clam, & Bal. & ibi plene per dom. meum in c. 1. sup. eod. & in repet. c. Rayn. de testa. in 68. char. in ver. ista glo. indubitata posset ad quæstionem.
l Seb. Sap. Extensionis. Vide quę addita sunt ad Abbe. in procem. Greg. eod. ubi d. Abb. reputat etiam fing. gl. in d. c. 1. de temp. ord. lib. 6.
m Constitutio noua. Adde duos bonos tex. simul iunctos l. vt tantum, ff. de fur. cor. iuncta l. fi quis seruo, C. de fur.
Adde Rom. consi. 345.

pūt tractari apud vnum; & tunc hēt locum opi. huius gl. nam ex identitate rōnis dēt fieri extensio huius c. maxime cū hoc conti
2 neat in se maiorem æquitatē, arg. in c. cum dilecta, [a] de confir. uti. uel inu. vbi bo. tex. Aut volo te conuenire corā delegato, & ordinario, & tunc aut prius cœpi te conuenire coram ordinario, & obstat exceptio. Sic si volo conuenire te coram delegato sup alio, dummō possim cōmode coram ordinario istam actionē ꝓ mouere, ar. huius tex. Aut prius ꝓueni te corā delegato; & tunc habeat locum opi. Inn. vt possim trahere te super alio corā ordinario, ne actio mea interim frustraretur. Et maxime hoc procedit, si volo te conuenire super actione coram ordinario. ex orta post impetrationē rescripti. In gl. antep. No. gl. ꝓ intellectu illius authentice, & ꝓsequenter vide quod no. Io. And. in d. ca. dispen-
14 dia. In gl. fi. ibi, [Quod isti iidem iudices.] No. bene hanc gl. quæ ꝓ tinue allegatur, ꝙ licet iudex delegatus ꝓpendat rescriptū nō valere, nihilominus annullādo rescriptum pōt ꝓdemnare actorem
b in expensis, [b] quia quo ad istud incidens est iudex. Ad hoc hodie vī tex. cum gl. in cle. j. ti. e. ti. Et idē potes dicere eadē rōne in ordinario, cuius iurisdictio declinatur a reo. quia licet iudex pronunciet se non esse iudicem rei, pōt nihilominus ꝓdemnare actorē in expensis; quia sicut est iudex super illo incidenti, an tua sit iurisdictio, vt in c. super literis, & ꝙ ibi dixi, j. eod. ita est super accessoriis ad ipsum incidens, j. de off. dele. c. prudentiā. Aduerte tamē ad vnā notabilē limitationem Pet. ģ sequuntur cōiter Doc. hic, & Spe. in ti. de expen. in §. iuxta. ver. 9. Dicit. n. cautū esse, prius iste iudex cō. dēnet in expēsis, & postea pronūciet rescriptū nō valere, nam si prius pronunciaret rescriptum non ualere, non poterit postea condemnare in expensis, quasi per pronunciationē desierit esse iudex. Sed ego hoc dictū non soleo seq, & credo firmiter, ꝙ de iure nō sit verū. Et primo alle. casum forte expſ sum in ģrium in c. cum appellationib. de appel. li. 6. vbi dicit tex. ꝙ iudex appellationis pōt pronunciare appellationem friuolam, & ꝓdemnare appellatorē in expensis, nedum in eo tpe, sed ꝓ totā illam diē, quia in istis accessoriis durat iurisdictio iudicis ꝓ totam illā diē, vt ibi, & in l. Paulus, fl. de re iu. Ecce ergo, ꝙ pronunciando appellationē friuolam, pronunciaret per ꝓsequens se nō esse iudicē, sed quia hēbat iurisdictionē super illo incidēti, pōt condemnare ct in expēsis. Ita dico in proposito, ꝙ non sit necesse, vt prius fiat ꝓdēnatio. Quinimo posset fieri post pronunciationem per totā illam diem. Item probo rōne. Pronunciando rescriptū non valere, pronunciat solū se nō habere iurisdi. in principali, nō
15 aūt in incidenti, immo eo ipso, ꝙ pronunciat, vī fateri se hēre iurisd. in incidēti, ergo pōt condēnare in expensis, cum istud sit ac
c cessorium ad illam qōnem incidentem, & hoc bene no. In fead. gl. ibi, [Dummō petitum [c] fuerit ab eis.] No. gl. quia singularis est, limitans multum l. sancimus. C. de iu. vt id quod dr, ꝙ iudex non condemnans partem in expensis, tenef reſarcire de suo, hēt locū
d qñ expensæ fuerunt petitæ per partē. Et rō huius dicti est, quia iudex [d] nō tenetur officium suum impartiri, nō postulatum ad vtili
16 tatē priuatā; vt est tex. no. in l. 4. §. hoc autem iudicium, ff. de dam. infe. vbi Bar. tenet istā opi. huius gl. & idem no. in d. l. sancimus, facit quod no. Inn. in c. ad nostram. 2. de iureiu. Et facit hoc dictū
ad qōnem. † Statuto cauetur, ꝙ si iudex nō finit qōnem intra certum terminum, dēat soluere certam pēnā, si non fuerit petitum a partib. vt decideretur intra terminum; & hoc tenuit Do. Anto. de Rot. decis. 361. multum singulariter dixerunt, ꝙ sic. quidam tamen ex eis te
e nuerunt contrarium. In ꝓrium tñ facit glo. ista, quia ex quo iudex nō dicitur grauaſſe, non dēt esse locus appſoni. Et facit nota bile dictum Spe. in ti. de of. iudic. in §. impedit. post principium, vbi dicit, ꝙ non potest [e] appellari a iudice, si non facit id quod potuit ex officio suo facere. Imputari. n. debet non postulanti, &
f in cap. exceptionem, [f] de excep. Et ego plene examino istam qō-
17 nem in ca. significauerunt, de testi. dic, ut ibi. † In ead. glo. ibi, [Potuerunt isti iudices conueniri coram ordinario.] No. glos. singu-
g nam facit ad quæstionem antiquorum, nunquid delegatus [g] delinquens

ADDITIONES.

a Cum dilecta. Ipsum tex. allegauit iste in c. cum omnes. in 5. col. supra de consti. in c. pastoralis, in 1. col. de reſcr. & in c. quemadmodum, de iureiur. & in c. iurauit, de proba. 3. col. & uide quæ dixi no. in litera, c. in ver. extensio. in no. incip. dispositio simplex.
b In expensis. Adde alium bonum tex. in c. cæterum, & ibi Docto. de reſcrip. & uide Do. Cardina. hic tenentem contra Pet. & Spec. & sic tenuit illud, quod tenet hic iste, & uide Io. de Imo. post Bart. in l. iudex posteaquam, ff. de re iu dic. & Pet. de Anchar. in repet. c. finem litibus. de dolo & contuma. vbi allegat Fed. de Sen. in consiliis suis. & Io. de Imo. in d. clemen. 1. & domi. meum hic uitentem sustinere cautelam Pet. de Saxon. Spe. & Ioan. And. tene tamen in practica opinionem istius. Adde Ioan. Mo. in capitu. dispendia, eod. tit. Fed. consi. 27.
c Petitum. Adde istum in c. finem litibus, de dolo, & contuma. & in d. ca. venerabilis. hic alleg. & quod voluit in ca. licet causam, de probatio. & adde Bal. in l. non quicquid, ff. de iud. pro dicto Specu. hic alle. per istum. & Pet. de Ancharа. in c. scisciatus. supra eod. facit, quod voluit gl. & Bald. in l. 1. C. quomodo, & quando iud. & in c. 1. & iudices, de pa. iur. fir. in vſi. feud. vbi dixit, quod ad hoc, vt iudex dicatur negligens, debet pars instare, & petere ab eo, alleg. tex. in l. si quis ex argentariis. §. cum autem, ff. de eden. & gl. in l. cum autem, ff. de eden. & glo. in l. eum seruum. de ser. fugiti. & adde Dom. Car. in ca. cum sit generale, de foro competen. vbi dixit, quod debet peti iustitiam reddi ad hoc, vt iudex dicatur negligens, per gl. huius c. & vide istum in ca. auditis, de procurato. & vide Bartol. in l. consentaneum, in fi. C. quomodo & quando iud. & ibi Bald. in princip. in versi. item mandatum. ibi, item hoc debet fieri ad petitionem actoris, & Bald. in l. 1. §. magistratib. ff. de magi. conueni. & quod voluit Bur. in c. significauerunt, de excep. & in capitu. super hoc, de renunciatio. & glo. in c. licet causam, de probatio. licet dominus meus dicat, ꝙ Iex, sancimus, loquitur in ordinario, & contrarium decidit tex. in d. l. sancimus, in versi. scituris iudicib. nostris, si hoc prætermiserint, ex substantia sua læsis detrimentum refarcire, vbi verba diriguntur ad iudicem, & per consequens oritur iudicis officium, vt est glo. multum solennis in l. si soror, C. de collat. & facit tex. in d. clemen. 1. vbi tex. dicit per iudicem, ergo iudex debet condemnare in expensis, licet non petatur. Et no. illud, quod dicit iste in d. l. sancimus, tene tamen opinio. istius, quę est communis. Nec obst. d. l. sancimus, quia debet intelligi secundum tex. in clem. 1. in d. c. cæterum, & d. ca. cum appellationibus. propter rationem istius, ad quam non respondet domeus
Anto. Franc. Circa istam materiā de negligentia iudicis, adde quod iudex non dicitur negligens, si non facit ex eo, quia pars non petit, quia non tenetur imparturi officium suum, nisi petatur. l. 4. §. hoc autem iudicium, ff. de dam. infec. pro quo vide notabilem glos. in l. cum seruum, C. de ser. fug. & vide no. in l. argentarius, in §. cum autem, ff. de eden. & per Bal. in c. 1. §. iudices, in 2. colum. de pa. iura. firma. in vſib. feud. & eundem in l. mancipia. C. de ser. fugit. & in l. 1. in §. magistratibus, vbi bon. tex. ff. de magist. conue. & ideo dicebat Barto. in l. damni infecti, in §. Sabini, in fi. de dam. infec. quod negligentia iudicis non præsumitur, nisi post protestationem sibi factam, & nisi per interpellationem, & vide etiam Bal. in l. mancipia. C. de ser. fugiti. & in l. si quando, in prima colum. C. de testi. quod negligentia iudicis est lata culpa, vel dolus præsumptus, & quod committitur in non recipiendo libellum querimoniarum, & in non recipiendo testes & partium probationes, & facit ipsum iudicem teneri, & alibi dixit Bald. in l. non solum, C. de commer. & mere. negligentia in iudice circa crimina deducta coram eo, facit eum conscium criminum, immo dixit Bal. in d. l. mancipia, quod non solum iudex negligens tenetur parti ad interesse, sed etiam est sufficiens causa, vt ipse iudex priuetur offi. & vide Spe. in titu. de compet iud. adi. in §. 1. in versi. 23. quod negligentia iudicis laici in non faciendo iustitiam inter subditos suos, facit secularem effici de foro ecclesiastico.
Zach. Adde præd. gl. Bar. Bal. & Guid. de Suza. in l. 6. C. quando provoc. non est neces. Bar. in l. 4. §. hoc autem, de dam. infe. Barto. in l. non quicquid, §. si iudex, ff. de iud. vbi concludit cum isto. Item Nicol. de Neapo. in l. 1. §. magistratibus, ff. de magi. conue. & Spe. in ti. de appel. §. 2. ver. 34. & seq. in titu. de dona. inter virum & vxo. §. fi. ver. illud. Sed vtrum iudex, qui ob defectum cōdemnationis in expensis petitis, illas soluit, poterit illas a victo repetere? no. plene Iaco. Rebuf. in l. missi. nume. 3. & in apost. ad eum, C. de exact. tribu. lib. 10.
Ant. Fran. In isto passu. An iudex, qui omisit uictum condemnare in expensis, si victori soluat illas expensas possit illas repetere a victo, adde primo, quod expensarum condemnatio debet fieri pro victore contra victum, vt in l. properandum, in §. finautem, C. de iud. & in c. finem litibus, de dolo, & contu. & in l. sancimus, C. de iud. & in l. eum quem temere, ff. eod. & per Specu. in titu. de donation. inter virum & vxorem, in §. finali. & in titu. de expens. quod est verum, & procedit, nisi victus habuisset iustam causam litigandi, vt in l. 1. §. fi rem, & ibi Docto. no. ff. de legat. 1. per Barto. in l. qui solidum, in §. finautem, & per Barto. in l. fi quis inficiatus, ff. deposi. & per Bald. in authent. generaliter, C. de Episcop. & cleri. & ideo si propter iustam causam litigandi non condemnauit victum in expensis, dato quod illas victori solueret, non putarem eas posse repetere a victo, quia illas soluisset minus debite, ex quo victus propter iustam causam litigandi non debuit in expensis condemnari, sed debuisset victum condemnare, & non condemnauit, & postmodum fuit per victorem iudiciliter conuictus ad tales expensas, crederem eum posse repetere a victo. quia iudex nisi malitiose omisisset condemnationem expensarum soluit illas expensas, ad quas victus erat obligatus, & in quibus debuisset condemnari per ea, quę voluit Cyn. & Bald. in l. sancimus, in vlti. colum. & in authenti. generaliter. in penul. colum. C. de iudi. & in l. obseruare, in §. proficiſci, ff. de offi. proconsul. & leg. & per Lanfran. de Oria. in repetitio. capitu. quoniam contra, in ver. expensæ, de probatio. Et an, & quando iudex procedit ex officio, habeat locum condemnatio expensarum, vide per Domi. Cardina in clementi. sæpe, in §. fin. in 7. quæstio. de verbo. significatio. & per Dom. Anto. post glo. in cap. dilecti. de dolo & contuma. & per Ale. in l. 1. ff. ad Turp.
d Sebastia. Sapia. Quia iudex. Facit, quod not. Dom. Anto. in capitu. venerabilis. infra de iud. vbi iudex quod si statutum disponat, quod potestas debeat compellere agnatos ad compromissum, intelligitur si petatur, sequitur Ale. in consi. 72. in causa vertente, colum. penulti. in 1. volum. Et quod dicit hic Abb. infert, & ex multis comprobat Dom. Iaſ. in l. vniuersa, colum. 3. C. de preci. Imper. offe. ubi adducit 5. fundamenta pro corroboratione, & multa adducit idem Dom. Iaſ. in l. admonendi, in lect. col. 5. ff. de iureiuran. in 5. nota.
e Non potest appellari. In contrarium facit tex. in c. Raynutius. de testa. vbi iudex potuit ex officio suo pronunciare super certa portione, & non pronunciauit, nec fuit petitum a parte, nihilominus fuit appellatum, & sic contra communem doctrinam Doctorum, pondera tamen ad hoc illum tex. in practica tamen sequere istum.
Adde tamen, quod si facit id ad quod non tenebatur, & grauet partem, vt puta dando dilationem nimis breuem, quam dare non tenebatur, potest de iure canonico alia repeti, secundum Barto. in d. §. hoc autem iudicium, sequitur Rom. consi. 497.
f In exceptionem. Vide ibi istum, & Modernos.
g Delegatus. Facit quod no. in capitu. prudentiam. §. adiicimus, de offi. deleg. & quod no. Specu. in titu. de inquisitione, §. 1. versicu. sed pone, & Io. And. hic & Cy. in auth. qua in prouincia. C. ubi de crim. agi opor & vide uo. in ca. volentes, in §. notarii, de hęr. & Fed. de Sen. consi. 110. & Cald. in rep. c. 1. de rap. in vl. q. & Dom. Car. hic distinguentem, & uide Pet. et Bal. in d. auth. qua in prouincia, & ibi Raph. Ful. & per do. meum hic.

Universidad de Deusto
Biblioteca

delinquens in legatione sua, possit conueniri coram ordinario loci? Legistæ antiqui hanc quæstionem tractauerunt in authen. quia in prouincia. C. vbi de cri. agi opor. & Io. And. hic, & conclusio sit hæc, ꝙ aut delegatus deliquit in non procedendo; & tunc, quia solum excessit ɔ̃ Papam in non parendo mandatis ipsius, non potest per alium inferiorem puniri. Aut deliquit peruersè agendo; & tunc p̄t puniri per ordinarium loci; quia non conuenitur, vt delegatus, sed vt criminosus. Sed dicit Io. And. se
a non credere ꝙ pendente cā [a] coram eo, possit cōueniri coram ordinario, saltem ubi impediretur procedere in cā sibi delegata. Nam respectu illius cāe duntaxat est maior ordinario, vt in c.
18 studuisti, de off. leg.† Vltra gl. quæro nunquid isti abutentes [b] re-
b scripto apostolico, possint puniri criminaliter? Nā hic solū imponitur pœna ciuilis, seu cum agitur ciuiliter. Inn. dixit, ꝙ sic. Isti n. qui tradunt lras alijs eiusdem noīs; & recipientes p̄t puniri pœna falsi, sicut illi, qui sibi supponūt partum alienum, vt in l. falsi noīs, & in l. qui falsam, ff. de fal. Alij vero aliter abutētes poterūt puniri de crimine stellionatus. Et est crimen stellionatus, cū delictum nō sumit sibi specificum nomen. Vnde puniūt isti delinquentes extraordinarie, de quo dicendū, vt hī. ff. de crim stellio. per totū. Per hoc ego dicerē, q. d impetrans rescriptum Apostolicū, vel priuilegiū ꝑ subreptionē dolosam, qđ non solum punitur commodo rescripti; sed etiam poterit aliter puniri criminaliter, pro hoc bo. tex. in l. si quis obrepserit, [c] ff. de fal. & in l. si legibus, C. si contra ius, vel vti. pub. vbi videtur expressum.

ADDITIONES.

a Pendente causa. Et hoc propter regulam, ꝙ lite pendente nihil debet innouari, faciat in arg. quod leg. & no. in c. legebatur, de maiori. & obedi. & in l. nec magistratus, ff. de min.
b Abutentes. Vide quę dixi supra in apost. in ver. abutentium.
c Obrepserit. Vide Moder. & quę ibi dixi in c. nonnulli. §. sunt. & alij, in 6. col. ibi, posset etiam responderi, supra eod. in apost. in ver. si quis obrepserit, & Bal. in l. si vt proponis. la 2. in fi C. quomo. & quan iud. & in l. quicunque, prope fi. C. de ser. fug. & in l. debuit, ff. de his qui no. infam.

De Consuetudine. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo quid sit.*
2 *Appellatione iuris, an veniant statuta, & consuetudines.*
3 *Verba generalia, debent verificari in qualibet specie, contenta in materia non odiosa.*

Hæc Rubrica cōtinuatur ad præcedentia hoc ordine. Visum est supra de iure scripto, qđ consistit in constitutionib. & in rescriptis, merito subijcit de iure non scripto, qđ consistit in consue-
1 tudinib. † Quid aūt sit consuetudo, [a] vario mō diffinit. hēs bo.
a tex. Iſid. in Decre. vbi dr, ꝙ est quoddam ius morib. vtentium approbatum, qđ pro lege susc̄ipit, cum deficit lex, ut hr 1. dist. c. cōsuetudo. Io. And. ponit varias diffinitiones in tract. consuetudinis, quem posuit ɔ̃ in fi. huius ti. & inter cæteras diffinitiones ponit diffinitionē Iac. de Rau. q̄ vr placere Bar. in l. de quibus, ff. de legi. vt dicamus, ꝙ consuetudo est quoddam ius, qđ est morib. seu vsibus populi totius, uel maioris partis rōne initiatū, & continuatum, & constitutum, legis hūs authoritatem. Vel breuius ſm Io. And. Consuetudo est quoddam ius morib. illius introductum, qui authoritate publica legem condere p̄t. Hæc aūt vltima diffinitio aliquantulum posset calumniari, per tex. in c. fi. ɔ̃. e. ubi patet, ꝙ consuetudo potest induci ɔ̃ canones per inferiores a Papa; & tm̄ inferiores non possunt edere legem, seu statutum contra canones. 2 5. q. 2. in c. institutionis, inf. de ma. & obed. in c. quod super his. Not. Io. And. in c. fi. de of. Archipresb. & vr hoc
2 mirabile; sed vide quod circa hoc dicam in d. c. fi. † Ex continuatione rubricæ, & ex dictis diffinitionib. infertur ad quæstionem quotidianam, & notabilem. Fuit compromissum in quosdam ar
b bitros, hoc adiecto, ut pronunciarent ſm iura, [b] nunquid poterunt pronunciare ſm consuetudines, & statuta loci? Guido de Suz. in q. statutorū, dicit fuisse determinatum, ꝙ non saltem ſm consuetudines, & statuta iuri contraria. Mouetur per auth. præsides, C. de epi. aud. & per l. rem non nouam. C. de iud. Item quia appellatione iuris, intelligitur de iure cōi Romanorum, Insti. de iu. na. gen. & ciui. in §. sed quories. & hoc dictum refert Ioā. And. in addi. Spe. ti. de arb. §. excipitur, ver. item quod corruptus. & sequitur hic Io. And. dicens, quod arbitri poterunt in ordinarijsiu dicijs vti statutis, & consuetudinibus loci, ex quo respectu pronunciationis tantum, fuit potestas restricta ad ius. Sed si fuisset dictum, ut deberent procedere, & pronunciare, secundum iura, esset illud valde periculosum, quia in procedendo, & pronunciando tenentur obseruare iura communia, & non statuta, vel consuetudines loci. hanc opin. retulit & secutus fuit dominus Card. inf. e. ti. c. fi. Sed contrarium reperi renuisse D. Anr. in cap. Quintaual. de iureiu. & antequam eum viderem, hæc opin. contraria mihi plus placebat. Et primo adduco, quod supra dixi, vi-
3 delicet, ꝙ consuetudo est quoddam ius non scriptū. † Item cum non sumus in materia odiosa, verba generalia debent verificari in qualibet specie contenta sub genere, ut in c. fisicitatus, de rescriptis. Cum ergo statuta & consuetudines sint quædam iura, ut supra dixi, ergo veniunt appellatione iuris. Item iura mādant iudicari, secundum statuta, & consuetudines locorum, ut in c. 3. de eo, qui mit. in pos. & in c. illa. 12. dist. & in l. an in totum. C. de ediſi. priua. cum ſi. Ergo ſi iſti arbitri pronunciant ſecundum consuetudines, etiam iuri contrarias, videntur iudicare ſecundum iura. Ad idem bo. tex. iuncta gl. in c. 1. vt lite pen. ubi dicitur de iure competere id, quod competit de iure ſpeciali. Ad idem c. licet, in prin. de proba. Pro & contra facit c. Cumana, in ver. ldeis de iure, de elect. & in d. c. 3. Sed id, quod ſtatim dixi, puto verius, maxime cum ſtatuta locorum & consuetudines ſint iuscile. [c] 50. distin. c. ius ciuile. & in l. omnes populi, ff. de iuſt. & iu. Et ad §. ſed quoties, præal. potest responderi, ꝙ loquitur, quando vnico iure diſpoſitio est intelligenda. Secus autem quando verbum generale potest verificari in qualibet ſpecie ſua; quæ tunc non apparet ratio reſtringendi genus ad certam ſpeciem. Item & ſubtilius preſſupoſito, ꝙ appellatione iuris, intelligeretur de communi duntaxat; tamen ſatis pronunciatur ſecūdum ius commune, ex quo ius commune mandat ſeruari conſuetudines, arg. opti. in l. ſi ita ſcripſero, ff. de condi. & demonſt. Et hæc bene no. quia faciunt ad multa. Aliqua tacta hic per Docto. ſuper rubri. expediui in cap. 2. & cap. eccleſia. ſupra de conſtitu. ideo dic, ut ibi. Abb.

ADDITIONES.

a Consuetudo. Vide Azo. Goffr. & Host. in eorum ſummis in hoc tit. & doctr. meum hic in rub. Ang. in ſua repetit. §. ex non ſcripto, Inſtit. de iure natur. & Bar. de Sal. in l. 2. in 11. col. verſi. nunc accedo, ibi, ideo quæro, C. quæ ſit longa conſuet. But. & Imo. in c. fi. inſ. eod.
b Secundum iura. Adde gl. & ibi iſtum in apoſt. in proę. clemen. in verſic. iura, & iſtum in c. Cumana, in 11. col. in ver. de iure. infra de elect. & in c. ex parte. in r. no. ſupra eod. vbi dixi, ꝙ verbum, de iure, poſitum ibi in tex. intelligitur in largo modo. Ang. in ſua q. inci. duo inuicem litigantes. Bar. in l. rerum ff. rer. amo. Ro. in rep. rub. ff. de arb. in 5. col. in ver. 15. Bal. hic, & in c. cum ſit niſſent, de eo, qui mit. in poſ. in ver. in tex. ibi ſecūdum ius, iſtud verbum ſimpliciter prolatum, & ibi But. & Imo. Bal. in l. conſtitutionis nouæ, circa fi. in verſi. plus dico, C. de bon. quæ libe. ſequitur Rom. in l. poſt dotem. ff. ſolu matr. & Ba. in l. vni. in 11. col. in ver. quinimmo dico. C. de conſeſ. & in tit. de pa. Conſtan. in ver. nos Romanorum. & Bal. in repet. §. quæſitum. l. ſed & quis, in 1 . col. in verſ. quæro vlterius, vtrum iſte, qui renunciat omni iuri beneficio, ff. ſi quis cau. & in l. illa inſtitutio, circa fin. primi reſponſi, in verſi. ſed pone, quod fuit compromiſſum in aliquem, & c. ff. de hære. inſtitu. & pon iſtum in c. cum nobis, de elect. in 3. col. & per Bal. in l. Gallus. §. ſi eius. ff. de ber. & poſthu. per Inno. & alios in c. cum ad ſedem, de reſtitur. ſpolia. & pon iſtum in c. cauſam, de proba. & per Bald. in l. quicunque, C. de ſer. fugit. Item teſtator inſtituit filios in ea parte, quæ eos tangit de iure, modo aliter debeatur filijs de iure communi ſpeciali municipali, ſecundum quod ius intelligitur, ipſe decidit quod intelligitur ſecūdum ius cōe, & non ſecundum ius municipale. Et adde gl. in c. Romana. 1. reſp. in ver. de iure. (& gl. ibi dicit de conſuetu. ſecus) de appel. li. 6. faciat gl. in c. 1. in ver. de lege, de tranſa. & in c. fi in verſ. de iure. inſ. de pact. licet aliquæ decretales non habeant has duas vlt. videlicet in ver. de lege, & in ver. de iure. Ego concluderem, ꝙ appellatione iuris venit omne ius, vt eſt gl. in proę. cle. in ver. iuris, niſi materia ſibi iecta non patiatur, vel aliud eli. atur ex verbis, & mente diſponentis; in dubio vero intelligimus de potiore, d. §. ſed quoties, hic allegato. Adde quæ pannam in c. cum nobis, in 10. no. inf. de elect. Aen. de Fale.
Ant. Fran. Circa hunc articulum quomodo intelligātur illa verba, de iure vel ſecundum ius, & an veniat ius commune, uel conſuetudinarium, vel ius municipale, vide Spec. in tit. de app. in §. 4. & Bal. in l. quicunque, in 5. col. C. de ſer. fugit. ubi ſit concluſio, ꝙ iuris appellatione in reſcriptis, venit etiam ius municipale, per tex. cum gl. reputatum ſingularem, in c. 1. vt lite pend. Imo dixit Inn. in c. cum veniſſent, de eo, qui mit. in poſſ. cauſa rei ſeruan. ꝙ illud dicitur fieri ſecundum ius vel de iure, ꝙ fit ſecundum conſuetudinē loci; quia conſuetudo loci dicitur eſſe ius commune, quando eſt legitime introducta, vt in l. de quibus, ff. de legi. & in l. omnes populi, ff. de iuſtit. & iure. & idem no. dixit Bal. in l. illa inſtitutio, ff. de hæred. inſtitu. Et idem dom. Ant. in exp. Quintaullis. de iureiur. & Lud. de Rom. in rub. de arb. dicit quod arbiter electus cum clauſula quod arbitretur de iure, uel ſecundum ius commune, ꝙ poterit arbitrari ſecundum ius municipale, vel ſecundum conſuetudinem loci, cuius tamen contrarium videtur voluiſſe Io. And. in addit. Spec. in ti. de arbi. in §. recipitur. de quo habetur per Ang. in q. ſua. quę inci. duo ad inuicem litigantes, & vide Alex. in l. poſt dotem, in pe. char. ff. ſol. matri. & per nouiſſimos in l. omnes populi, in 11. colum. & ſeq. ff. de iuſt. & iure. & per do. Cep. in c. fi. de conſue. & per do. Abb. in rub. de conſue. & per Bartho. Cępo. Veronen. in l. nominis, in §. verbum. ff. de verb. ſign.
c Seb. Sap. Ius ciuile. Contra Abb. tenet And. Sicu. in conſ. 66. illud in medium, col. 3. in 3. vol. vide Fel. in c. ius generale. 1. diſtin. Iaſ. in l. preſcriptione. C. & contra ius, uel vti. pub. vbi dicit, quod opi. Abb. hic eſt magis communis. De quo etiam late per Iaſ. in l. omnes populi, in vtraque lect. ff. de inſti. & iur. probatur opi. Abb. in c. Romanorum, in prin. cum gl. in ver. de iur. de. appe. in 6. & in c. fi. cum gl. in ver. de iure debita, de conſue. in 6.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo, item Statuta non valent contra ecclesias: sed si forte ab initio valebant, tunc officio iud. annullantur, si ueniunt contra eccl: siam, seu si grauamen est modicum valent. 4.*
2 *Decima debetur, nihil soluto ipsis, qui debent decimas & quod consuetudo sit in contrarium.*
3 *Consuetudo quoad bona patrimonialia clericorum, an valeat. Bona patrimonialia clericorum, an sint priuilegiata.*
4 *Consuetudo, ut canonici testentur de rebus acquirendis suæ præbendæ post eius mortem valet.*
5 *Restitutio in integrum, an possit peti a clerico, tam in bonis patrimonialibus, quam redditibus suæ præbendæ.*

CAP. PRIMVM.

Consuetudines. Pōt legi duob. modis, vel ſm primū, & cōem ite ſm hoc intēdit. Cōsuetudo inferēs grauamen eccīs, vel eis grauoſa, nō t3. Vel ſm aliū intel ſm magis ſingularē. Cōsuetudo inferens grauamen eccleſijs, dēt iudicis offō tolli, & nō diuidit. Caſus lr̄alis. Conſuetudines, q̄ eccleſijs grauamen inducunt, pe-
1 nitus ſunt extirpādæ. B. † No. 1. & tene menti vnā regulā gñalem, & notabilem in fauorem eccleſiarū, ut in earum p̄iudicium, &
a grauamen non modicū, cōſuetudo induci nō poſſit. [a] Per quod arguo idem dicendū in ſtatuto. Nā conſuetudo & ſtatutū non
b differunt, niſi ſicut tacitū & exp̄ſſum, [b] quia in cōſuetudine interuenit tacitus conſenſus, in ſtatuto vero expreſſus, ut in l. de quibus, ff. de legi. Et pondera iſtū tex. q. a loquit gñaliter, nec reſtringit ſe ad conſuetudinē ɔ̃ libertatē eccl̄æ, ſed pōderat grauamen. Et ſic facit, vt neq; ſtatutū, neq; conſuetudo eccleſijs grauoſa teneat. Et ſi q̄reret de rōne decidendi, poſſet reddi duplex rō. Prima fauor religionis, nā multa ſpālia ſunt inducta fauore religionis, & eccl̄arū, ut in l. ſunt perſonæ. ff. de reli. & ſump. fu. Secunda rō & ſubtilior. Conſuetudo eſt q̄dā lex, vt dixi ſ. ſuper rub. ſed lex dēt eſſe rōnabilis, & conuenire fini æterno, & ſic religioni. Et ſic conſuetudo grauoſa eccleſijs, eſt ɔ̃ finē legis, cū ſit ɔ̃ debitā religionē Deo, & ſanctis; iō cōſuetudo talis non valet. & ex his verificat prima lec. ut tex. iſte intelligāt de ꝑſuetudine abuſiua quæ tanḡ rōne carens, nunḡ tenuit, ɔ̃ eo. c. fi. & 68. dist. c. coēpi. Sed ſa lec. magis notabi. q̄ nō ſolet dari ad iſtū tex. eſt, ut intelligāt, ꝙ cō ſuetudo tenebat, inducta forte ex aliqua rōne, ſeu neceſſitate.
c Quæ quidē ꝑſuetudo cum grauamen inferat [c] ipſis eccl̄is, dēt ex offō iudicis tolli & caſſari. Et hæc lec. magis ꝓuenit verbis lr̄e. Nā applōne ꝑſuetudinis, intelligit de ea, q̄ tenet, & q̄ iā p̄ſcripta eſt, ut no. ɔ̃. de ele. c. Cumana. Itē tex. dicit, ꝙ dēt remitti cōſideratione nr̄a. Nō. n. cēt opus offō iudicis, uel remiſſione, ſi cōſuetudo p̄ſius nulla eſſet. Et maxime hoc p̄t ſuſtentari, q̄ſi a principio cōſuetudo nō erat in tm̄ grauoſa, ſed ex poſt fcō incæpit inducere grauamē non partū. Nā tunc indubitāter dicendū eſt ꝙ iudicis offō illa remittat. Ad hoc bo. tex. in fi. in c. ḡto, de cē. & in c. fugge ſtū, ɔ̃. de deci. Nā iudex ex offō ſuo dēt, quid re indēnitati eccleſiarū, ut in c. cū veniſſēt, in ſi. de iud. facit qđ no. in l. 4. §. hoc āt iu
2 diciū. ff. de dā. infe. † Et ex his hēs declaratā 2. lec. Et facit iſte tex.
d fin. v trāq; lec. ɔ̃ quoſdā rufticos [d] nolētes ſoluere decimas eccl̄æ, niſi priusaliqđ munus eis a ꝑsb. tradat. & ad hoc allegant ꝙ ſuetudinē, ꝙ eſt ɔ̃ c. decimas, il 3. 16. q. 7. Et fuit his dieb. & credo ꝙ adhuc vigeat diſceptatio magna i caſtro Cortiani inter plebanum illius caſtri, & hoies q. ex antiqua cōſuetudine dñt, ꝙ ante ſolonē decimarū dēt dare p̄sbyter certas libras carnū porcinarum
3 cuilibet parochianorū. † Sed q̄ro, nunq̄ diſpō huius tex. vendi-
e cet ſibi locū quoad ips clericos, & eorū bona p̄monialia? [e] Hoſ. videtur velle, ꝙ ſic. Nam ſuper verbo, eccleſijs, addit, idem in clericis, all. c. clerici. inf. de iu. Et per hoc infert D. Ant. ꝙ conſuetudo non valet in graue præiudicium bonorum patrimonialium ip-
f ſorum clericorum, [f] vnde quemadmodum bona eccleſiarum non poſſunt collectari per laicos, ita nec bona clericorum. Gaudent enim ſecundum eum co. priui. cum reb. eccl. ut no. in c. ex literis, de pig. Sed tu aduerte, nam docto. hic nihil dicunt de patrimonio cler. ſed ſolum de clericis & alle. illud c. clerici, quod quidem e. non probat, niſi reſpectu priuilegii ipſis clericis tributi, in fauorem totius ordinis clericalis, nec valet fundamentum, ꝙ gaudēt eo. priuile. Nam ipſemet dom. Ant. firmat regulam in
g contrarium in c. ſi diligenti, & de præſcrip. ubi dicit, quod ſolum in caſibus a iure expreſſis, gaudent e. priui. & hoc multi voluerunt, ut dixi in c. eccleſia ſanctæ Mariæ, de conſti. Fateor tamen, quod collecta non poteſt imponi rebus patrimonialibus clericorum, ſed non per iſtum tex. ſed per c. fi. de vi. & honc. cler. ubi plene dixi, & per Bar. in l. reſcripto. ff. de mun. & ho. vnde puto, quod iſtud c. non ſit extendendum ad bona patrimonialia ipſorum clericorum propter regulam ſuperius alle. Item, quia in ſimili videmus, quod bona clericorum non gaudent eo. priui. cū eccleſijs in præſcriptione, quia contra eccleſias non currit præſcriptio, niſi quadragenaria, ut infra de præſcri. in c. de quarta, & in authen. quas actiones, C. de ſacroſan. eccleſ. ſed contra bona patrimonialia clericorum currit præſcriptio, ſicut contra bona laicorum, ut eſt gloſ. ſing. 16. q. 4. c. poſſeſſiones. Facit quod no.
4 Io. And. in reg. qui ad agendum, in Merc. Hoc idem videtur velle aperte Ioan. And. in reg. nemo poteſt, in Merc. † Vbi formatur quæſt. nunquid valeat conſuetudo, vt canonicus poſſit teſtari de fructibus ſuæ præbendæ percipiendis, poſt mortem, vſque ad annum? & concludit quod ſic, & ita fuit approbatum per quandam extraug. ut ibi no. & ad iſtum tex. reſpondet, ꝙ ſi
ſa. & ſic aperte vult valere conſuetudinē grauoſam contra clericos, nedum in patrimonialibus; ſed etiam in redditibus eis debitis occaſione eccle. Et tene hoc dictum menti, quia non ſolet allegari, ſed ſingulariter reſtringit iſtum tex. Item officio iud. non ita prouidetur bonis patrimonialibus clericorum ſicut eccleſiarū. Hinc eſt, ꝙ in bonis p̄monialib' clericⁱ nō petit reſtōnē ī
inte. rōne læſionis, nec in redditib. eccleſiarū eis debitis, vt ſentit
gl. no. in cle. vni. de ī inte. rei. Sp. in ti. de reſ. in inte. §. qualiter. ver.
5 ſed nūq̄ clericⁱ, vbi oīno vide. † Et ꝙ dixi de cōſuetudine grauoſa eccl̄æ, nō ītelligas, ꝙ oīs ꝓſuetudo ɔ̃ eccl̄ā reprobet rōne cui-
h uſcūq; grauaminis. Sed dēt ītelligi, q̄ſi affert magnū grauamē, h

aliàs

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Non poſſit. Vide D. Abb. in c. eccleſia S. Mariæ. circa fi. de cōſtit. vbi ponit plura exempla ad hoc. not. And. Sic. in rubr. infra de reb. eccle. non alie in 3. dub. Et ad ſaturitatem vide illationē præceptoris, & diſi. mei D. Rochi Curtij, Senat. Regij. in repet. c. fi. col. 73. ver. 5. fi. conclu. inf. eod. vbi ponuntur 21. illationes, & octo limitationes ad regulam huius tex.
b Tacitum & expreſſum. Vide do. meum ſupra in rubri. huius tit. & quod leg. & no. in l. cum quid. ff. ſi cert. peta. Adde Fulg. conſil. 33.
Zacharias. Adde Inno. in c. 1. in 1. col. in fi. ver. itē vbi populi, de cōſuet. Bal. in tracta. de tab. q. 2. & in l. de quibus. q. 19. ff. de le. Bart. in l. omnes populi, in 3. col. in fi. in ver. expeditus de contrariis, ff. de iu. & iu. Flor. in l. vēditor. §. ſi cō ſtat, ff. commu. prędi. & iſtū in c. fi. ver. 3. requiritur, poſt glo. & ibi in apoſt. ad eum ſupra eod. titu.
c Quæ quidem cōſuetudo cum grauamen inferat. Adde l. ex facto, ff. de vulga. & pupil. & c. pe. de cler. non refid. & c. cum veniſſent, de inſt. pulc. tex. & ibi Bar. in l. ſub prætextu, ff. de var. & extraor. cri. & no. Bal. in l. 1. C. de mono. & facit bo. tex. in c. ex frequētibus, de inſtit. vbi ſuperior ex officio ſuo poteſt tollere malas conſuetudines, & graues eccleſiæ. Adde, quando conſuetudo onerosa eccleſiæ valeat, Abb. conſi. 67.
Ant. Fran. Circa hoc, an conſuetudo grauans eccleſias debeat tolli, dicas ꝙ conſuetudo, quę ſeruari non poteſt ſine peccato mortali, illa debet per ſuperiorem caſſari, vt no. Do. in c. fi. de præſcr. Immo & ſi nō pōt ſeruari ſine veniali peccato, vt per And. Sicul. ibidē in 2. col. in ver. no. a bolēdā, p no. in c. 2. de pac. lib. 6. & in c. fi vero, de iureiu. & hī per glo. in ſum. 1. 4. diſt. & in c. ſi aliquid 22. q. 4. & ibi p gl. in ver. priorem, & per Archid. Et adde quod conſuetudo ſuper vſuris. non debet ſeruari etiā per eū qui iurauit illā ſeruare, vt no. Bal. in l. eos in 5. ſuper. ver. quęro, q. d ſi aliquis iurat. C. de vſu. Et ꝙ cōſuetudo nutritiua peccati, nō dēat ſeruari, no. & in c. ex parte, de cōſuet. Ea enim quæ mala eſt, nō eſt ſeruāda, nec dr cōſuetudo, immo potius corrupтela, vt in Auth. vt nulli iudicū in §. 1. in fi. & c. 1. de alie. feu. & in c. 1. de coq. feu. & in c. pe. & fi. de conſuet. & c. quæ contra mores. & c. mala conſuetudo. 8. diſt. c. quanquā, de cenſi. lib. 6. & hī per Bal. in rub. C. quæ ſit lon. conſue. circa fi. Aliàs autem conſuetudo eſſet ſeruāda, l. minimē. ff. de leg. l. de quibus, eod. tit. ele. dudum, in §. verū, de ſepul. & ibi per Do. Card. c. licēt ex ſuſcepto, de foro competen. c. 1. in ver. ab antiquo, de pa. Conſtan. in vſi. feu. & in l. 1. & 2. C. quę ſit lon. conſuet.
d Contra quoſdam ruſticos Vide hic Cardi. & do. meum.
Adde tu ꝙ tales ruſtici preſcriptione. 40. ann. cum ti. vel ſine ti. præſcript. cuius memoria non extet in contrariū, tueri ſe poſſent, vel ſi maior pars eccleſiarū ita ſeruaret. per ea quæ voluit Fed. conſi. 155. vbi ponit, an parochiani vigore conſuetudinis poſſint conuenire plebanum, vt det candelas benedictas in die purificat.
Ant. Fran. Adde circa hoc, an parochiani poſſint ex præſcriptione longi temporis agere cōtra plebanū, ſeu facerdotē parochialē, vt det candelas cōſuetas & alia quę ſunt conſueta dari, & ꝙ ipſi parochiani ex præſcriptione tāti temporis, cuius initij memoria in cōtrariū nō extiſtit, pūt p̄ſtare Rectorē, ét ſi cō ſtaret a principio eccleſiā fuiſſe factā liberā, vt per D. Card. in cle. 2. de iure. eſt tū verū ꝙ ipſi parochiani tenent facere viā ante eccleſiā parochialem, vt voluit Bar. in l. ad inſtructiones, C. de ſacroſan. eccle. & adde ꝙ parochiani tenētur alere ſacerdotē ſuū parochialē pauperē, c. ſtatuimus. 16. q. 1. c. cū ſicut, de cōſec. eccl. vel alca. No. Do. in c. relatū, de præbē. & tenētur ét ad refectionē ſuę plebis, quāuis parochiani eccl. ſubiacētis plebi nō teneātur ad refectionem plebis, vt per Pau. de Caſt. in l. cū de conſuetudine, ff. de leg. & parochia nus pōt vēdicare eccleſiā, & rē ipſius eccleſiæ iniuſtē alienatā, l. ubemus, in §. ſane, il 1. & ibi per Bart. C. de ſacroſan. eccle. & vide tex. & ꝙ ibi no. in c. ſi qui p̄sbyterorū, de reb. eccl. nō alie. quę dicatur eccl. parochialis & plebania, vide quæ ple. no. in c. fi. de paroc. & p Inn. & Doc. in c. de multa, de p̄b. & per Bal. in l. 6 quis ad declinādā, C. de Epiſc. & cler. & an parochia poſſit diuidi p Epm, inuito parochiali Rectore ét ex cā, hī p gl. & D. Abb. in c. ad audientiā, de eccl. ędifi. & ibi dicit d. Abb. ꝙ ſi ſubeſt iuſta cā, pōt fieri talis diuiſio, vt p glo. in c. 1. 10. diſt. & vide gl. 93. diſt. in c. nulla, & d. c. ad audientiam, dicit, ꝙ cā vna & ſufficiēs eſſet, ſi parochia. vel plebs eſſet ita ampla, ꝙ ī eccl. nō poſſent tpibus debitis cōuenire parochiani, quia tūc pōt fieri noua eccleſia, quę hēat partē parochianorū primæ eccleſiæ, & eodē modo dicēdū vī idē in Papa volente diuidere Epiſcopatum in plures Epiſcopatus, vt ibi per eum.
e Patrimonialia. Adde glo. & plene per Moder. in c. eccleſia Sanctę Marię, de conſtit. & ibi plene dixi Adde tu Pan. de Caſt. conſi. 422.
f Seb. Sap. Clericorum, Vide Card. in clem. præſenti, in 2. not. de cenſi. vbi dicit, ꝙ bona clericorū non habentia onus annexum, ſequuntur perſonā tanquam acceſſoriam, & ideo gaudent eo priuilegio quo ad forum, quo ipſi clerici, de quo per Abb. in c. cum ſit generale, col. 2. infra de foro compet. vide etiam d. Abb. in c. 1. in . nor. infra de cler. peregr. vbi dicit per illum tex. quòd clerici in patrimonialibus gaudent illo priuilegio, quo in rebus eccle.
g In c. ſi diligenti. Vide ibi iſtum.
h Magnum grauamen. Facit in ſimili bo. tex. & quod voluit Io. And. in c. fi. de do. propter verba poſita ibi in tex. ſeu graue rerum ſuarum damnū, & tex. in c. frequens, de reſtit. ſpol. lib. 6. & in l. propter litem. ff. de excuſ. tut. & tex. in l. ſcio, ff. de in integ. & reſti. & tex. iuncta gl. in c. 1. in ver. detrimentū, eo. tit. Ant. Fran. Quę dicantur eſſe grauia onera, ſeu magnum grauamen, dicas id cōmenſurandū eſſe quo ad commodū, ꝙ quis ſentit, quia non poteſt quis grauari, niſi inquantū eſt oneratus, l. ab eodē, C. de fideicō. Et ideo ſuccedit illa regula, qui in vno grauatur, dēt in alio releuari, l. eum qui. ff. de iureiur. l. 1. in fi. C. de his, qui ante aper. tab. no. in c. 1. de paroch. Et adde ꝙ in peccatis illud dr eſſe graue, quod eſt mortale, & ille dr grauiter peccare, qui mortaliter peccat. c. ſi celebrat, & ibi no. de cler. excō. mini. & quę dicantur ꝓpone graues, vide no. in c. licēt ex quadam, de teſtib. Et quę dicantur negotia grauia, no. dec̄t. in c. ad hęc, de offi. Archid. & quę dicantur graues inimicitię vide notabilem gl. in c. cum oporteat, de accuſ. & quę dicantur onera grauia, vide etiam glo. & doct. in c. querelam, de procura. & no. Do. in c. fi pro debilitate, & in c. fi. in §. is cui, de offi. deleg. & vide gl. in c. fi egrotans. 5. q. 3. & habetur per Hoſt. & Ioan. And. in c. fi. de crimi. fal. & vide glo. & Doct. & ibi per do. Cardi. in 11. q. in clemen. non poteſt, de procur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a alia s tenet consuetudo. [a] ad hoc c. cũ dilectus, j. eo. c. cũ omnes, de const. & c. Ab. j. de ver. sig. Facit q no. Inn. in c. sicut, de elect. Vbi no. dicit posse induci ex consuetudine, vt ecclesia vacante, canonici non procedentur ad electionem, nisi prius morte prelati

b Regi nunciata, [b] & postulato assensu regio, de procedendo ad nouam electionem, quod no. Abb

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Tenet consuetudo. Hoc modo potest procedere quod dicit Fed. de Senis in consi. 155. q. an laici, vbi dicit, q̃ valet consuetudo, q̃ presbyter de beat dare in die Purificationis candelas ex cera alba, quia parum est preiudicialis, pro quo facit gl. in c. fi. 5. dist quæ vult q̃ prælatus pót dare aliquã bona ecclesiæ, si ita se habet consuetudo, vide Curtium seniorem in d. c. fi. colũ. 80. ver. limita modo. infra eod.

b Regi nunciata. Adde quod uoluit Inn. in c super his, de accusa. quem iste refert in c. ex parte Adę, de testi. in 6. col. in ver. fi. plenius per Inn. in cap. super his, ibi, & inter cætera ponit unum notabile dictum, et vide istum in c. in terra in uer. item no. et in c. cum inter uniuersas, in uer. no. ibi uice regia, de elect. ex. et ibi istum in c. nobis, de iure pa.

Adde tu, q̃ dictum Inn. dicit singulare Ro. sing. suis fol. 17. in fi.

Zac. Dicit tu quod istud est sing. Rom. in sing. 288. quod incip. c. cum terra de elect.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione ecclesiarum non veniunt monasteria, vel alia loca pia.*
2 *Hospitalia, & alia loca religiosa gaudent priuilegiis ecclesiarum.*
3 *Cõsuetudo pót inducere, ut possessio trãseratur absq; aliqua traditione. 16.*
4 *Testis debet deponere in actu, qui pót percipi visu, & auditu, vidi et audiui.*
5 *Testis, qui audiuit aliquem loquentem, licet non viderit, plene deponit pręterquam in testament.*
Cæcus vtrum possit deponere de auditu, si habet notas uoces contrahentiũ,
6 *Possessio an acquiratur ecclesiæ sine traditione, si de hoc non sit consuetudo.*
7 *Pensio, quæ recipitur ex aliquare, transfert possessionem illius rei in accipientem. 15.*
8 *Publiciana non competit ecclesiæ, si sibi non esi tradita possessio, quia publiciana ad hoc, vt competat requiritur possessio, licet præcesserit contractus habilis ad traditionem dominii.*
9 *Possessio in pluribus casibus transfertur sine apprahensione.*
10 *Possessio siue investitura beneficij tã absentis, quã præsentis, quomodo fiat. Dispositio legis quod meo, ff. de acq. pos. loquitur, quando ille qui tradit uerbo, & oculo erat in possessione.*
11 *Possessio beneficii utrum possit accipi propria authoritate ab habente titulum in beneficio.*
12 *Clauium traditio ita demum transfert possessionem rerum, si fiat apud illũ locum ubi sunt res.*
13 *Domini um transfertur absque traditione, si res erat penes contrahentem.*
14 *Possessio transfertur per constitutum.*

CAP. II.

Ex literis. Valet ꝓsuetudo, p q̃ ecclesia acqrit dominiũ, & possessionẽ rei sine solennitate legali. Vel Summa aliter. & sic, cõsuetudine põt introduci actus, siue solẽnitas, per quẽ sine apprehensione reali trãsfert possessio rei absẽris Et est casus singularis, & secũda pars ibi, [discretioni.] Casus lite. Talis erat ꝓsuetudo in Dacia, si aliqs in sanitate seu ẽt in vlt. volũtate uult pro remedio peccatorũ suorum ꝓferre locis religiosis aliquas possessionnes, accipiebat modicum terre in extremitate pallii, qđ manu ꝓlati sustinẽt. & ponit sup altare, sub testimonio videntium & audiẽtiũ, huiusmodi donatio vulgariter appellatur schotatio. qđã malitiose nitebant hmõi donationes infringere p eo q̃ solennitas testamentorum in hmõi vltimis voluntatib. nõ seruantur. Significatum fuit hoc dño Pape, vnde mãdat qui busdã, q̃ hmõi donationes, q̃ pretextu talis ꝓsuetudinis fiunt locis religiosis, uel ẽt sunt collate, faciãt inuiolabiliter obseruari, quia hmõi signũ q̃ appellat scotatio, nõ solum est ar. factæ donationis, sed ẽt traditę possessionis. C. † Not. 1. q̃ appellatione ecclesiarum, nõ veniunt monasteria. [b] nec alia loca religiosa, ut puta hospitalia. Nã tex. in verbo. discretioni, ponit ista, vt diuersa, & hoc verum, stricte sumpto vocabulo, alias sec[a]. de quo dic, vt leg. & no. in c. grandi, de sup. ne. præl. li. 6. & 54. di. c. Ab. § hac aũt auc thoritate. † No. 2. ar. q̃ hospitalia, & similia loca [c] religiosa gaudẽt pri. ecclesiarum. Clarius probatur in l. omnia priuilegia, C. de ep. & cle. vbi text. & Bar. Et tene hoc menti. Hinc dicit Ioã. And. in c. 2. de in integ. rest. li. 6. q̃ hospitalia possunt petere restitonẽ in integrum rõne læsionis, sicut eccle. † No. 3. q̃ cõsuetudo [d] pót inducere aliquẽ actum, per quẽ artificiose trãsferat possessio sine apphẽsione corporali. Nã de iure cõi licet possessio acqsita possit retineri solo animo, si tñ pót acqri, nisi intercedat actus corporalis. l. licet. C. de acq. pos. Nam dr̃ possessio, quasi pedum positio, quia tunc naturaliter hr̃. cum pedib. calcat, ut in l. j. ff. de acqui. pos. Et vide gl. in c. conquestus. infra de foro competen. sed consuetudo potest inducere aliquam formam in signum
c traditæ possessionis, & iste est proprius casus istius capitu.

†Item

ADDITIONES.

a Rot. 1. Vide tex. in c. cum dilecta, vbi venit monasterium appellatione ecclesiæ, de resc. And. Barb.

Zach. Adde, q̃ in stricta appel. ecclesiæ, non venit monasterium, secus autem large sumpto vocabulo, quia venit etiã monasteri: m, & omnis locus pius appel. eccle. vt no. Io. An. & ibi Doct. in c. 2. in prin. de rest. in int. li. 6. in nouel.

Idem in fauorabilibus, ut plene per Car. in cle. 2. in 3. q. de iud.

Ant. Fran. Quid veniat appel. ecclesiæ, & quod modis dicatur eccle. vide gl. in c. fi. ne præla. vices suas, et aliam gl̃m c. cum dilecti, de ver. sig et vide tex. et quod ibi no. in c. eccle. de consc. dist. 1. et uide Io. An. in addi. Spe. in rub. de immun. eccle. Et an appel. ecclesiæ veniat hospitale, uide no. in cle. literas, de præb. vbi videtur innui, q̃ non veniat, de quo in cap. si quis omnem. 1. q. 7. et 23. q. 1. in ca. sanctimus, et habetur in Auth. de alie. et emph. in §. 1. et nota no. tex. in c. de Xenodochiis. 23. q. 1. et habetur in cle. quia contingit, de relig. dom. Et an appel. ecclesiæ, veniant monasteria, ii ide gl. in c. grandi, de sup. negli. præl. in 6. et habetur per Ioan. And. in ca. certificari, de sepul. Et an appel. ecclesiæ veniat basilica, siue eccle. non consecrata, vide tex. iuncta gl. in c. de relig. do. et in c. 1. de consc. eccle. vel alta. in 6. Et an appellatio. ecclesiæ ciuitatis, vel prouinciæ, veniat eccle. cathedralis, vel Metropolitana, vide tex. & ibi no. in c. quamuis, il 1. in §. 1. de præb. li. 6. Et adde, q̃ ecclesia quandoq; dr̃ vxor, q̃liq; dr̃ filia & q̃liq; dr̃ mater, vt no. in fi. quorum vices, 17. dist. & in c cũ clerici, de ver. sig. Et adde etiam, q̃ ecclesia continetur appellatione parentum, tex. est in l. omnes, in prin. C. de Epis. & cle. & ideo legata in certa causa debẽt distribui per executores testamẽtorũ inter pauperes possunt dari filiabꝰ ecclesię q̃ pauperis, de quo uide per Io. And. in c. fi. de test. li. 6. in nouella.

b Non veniunt monasteria. Adde hic Car. & Do. in c. grãdi, hic alle. & ibi dicit plene in mea repetit, & vide c. requisisti, & in c. fi. de test. c. generali, & c. cũcti, de ele. li. 6. & auth. hoc ita porrectũ, C. de sacrosc ecc. & in Auth. de alie. & emphy. §. si vero quidã, in quib. iurib hæc verba ponũtur, vt diuersa, fico. 1. & 2. de in integ. rest. li. 6. & uide do. meũ hic, qui ad hoc põderat. Iofa pri uilegia, C. de sacrosc. eccl. Adde Fed. cõsi. 271. vbi ẽt tenet, q̃ appellat. ecclesiarum, & monasteriorũ nec in fauorabilibus, nec odiosis, venit hospitale.

c Loca. Adde Host. in c. cõquestus, de foro compe. c. accedentib. de priui. & ibi istum, Ang. in d. §. fi vero quidã Bal. in auth. licentiã, C. de Epi. & cle. scribentes omnes in c. de quarta, de præsc. Bal. in l. si quis ad declinandum, C. de Epis. & cle. in 3. col. Archid. 18. q. 4. c. diffinitur, Bal. in aut. hoc ius porrectum. Inn. in c. cũ ad sedẽ, de rest. spol. istum in c. cũ sit generale, de foro compet. Per. de Anc in cle. dispendiosam, de iud. & in cle. 1. de in inte. rest. & in cle. cãm, de ele. istum in c. fi. de test. & in d. c. accedentib. Pau. in d. cle. dispendiosam, & cle. constitutionem, de ele. Lap. in c. 1. §. hoc autem, de elect li. 6. & in trac. de synodo, q. 40. & 57. Bal. in l. orphanotrophos, C. de epis. & cle. gl. in c. quidã, 18. q. 2. & Do. in c. grandi, de sup. negl. præl. li. 6. per dom. meum hic in c. 2. de test. & distingue, vt per Do. in d. c. grandi. vide Lud. Ro. consi. 407. incipit præsupponatur. Adde Ro. consi. 409. vbi dicit, q̃ fugiens ad hospitale, est instar tutus, sicut fugiens ad ecclesiam, Consiliũ autem supra allegatum per aliam apostillantem loquitur de rest. in integ. (ver. nono infertur, infra eo

d Seb. Sap. Quod consuetudo. Vide do. Curtium seniorem in d. ca. fi. colũ. 80.

e Istius c. Vide Bal. in l. fi. C. de sacrosc. eccl. & in l. traditionib. C. de pa. & in l. licimus, §. cum autem. C. ad Treb. ad fi. & in l. 1. C. commu. de leg. in pen. colũ. & in l. 3. C. de fur. & in l. de quib. ff. de le. in pen. col. in ver. vilo de causis, & sup. eo. in rub. in 3. col. in quib. locis allegabat istud e. uario modo intelligẽs & vide Lud. Ro. in l. 1. ff. de acq. pos. contra Bal. in prædictis locis, & do. mihi allegantem tex. & Bar. in l. raptores, C. de epi. & cle. et tex. et gl. in c. cum ueniissent, de rest. spo. et tex. in c. 1 infra de do. et contu. et ibi Pet. de Anc & tex. in c. contingit, eo. ti. et ibi Car. & contra Bal. facit tex. in l. quamuis, ff. de bo. auth. ii. pos. & Bal. hic in apost. in quib. omnib. istis locis tangitur, vtrum statutum, vel consuetudo possit transferre possessionem sine aliquo actu corporali apprahensiuo, seu figurativo possessionis apprahensæ.

Adde tu, Ale. consi. 83. i. li. & nouis. in d. l. cum heredes.

An. Fr. Adde, q̃ possessio, quę trãsfertur ex dispone statuti, puta si statutum dicat, q̃ possessio trãsferatur ad aliquẽ, sine apprahẽsione, dr̃ esse possessio ciuilissima, vt no. voluit Bal. in l. fi. in 3. col. ver. vnũ tñ non est omittẽdũ, C. de sacrosc. eccl. allegãs c. 2. de cõsue. & idẽ Bal. in l. 1. in 2. col. C. si plures vna fide cõdẽ. & Ang. et Ale. in l. 1. ff. de distra. pig. et Pau. de Cast. in l. seruũ, C. de rei uen. et in l. si soror de iu deli. Bal. tñ in l. r. C. cõ. de le. in uer. sed nũquid quo mo. dicit possessionẽ nõ trãferri per statutũ sine corporali apprahensione, q̃ tenuit Pau. de C. cõsi. 1. Ang. aut in l. si uacãtia, C. de bo. uacã. dicit, q̃ ex forma statuti sic disponentis trãsfertur possessio, sine ti. de quo dicto facit mẽtionem Ale. in l. cũ hrdes, ff. de acq. pos. Adde tñ, q̃ ista possessio ciuilissima relata per statutũ dr̃ esse possessio ficta, et ex ea nõ tribuitur interdictũ recuperandæ, vt voluit Bal. in aut. de defuncto, in 2. col. in fi. C. ad Ter. et adde, q̃ ista possessio ciuilissima inducta per statutũ appellatur possessio artificiosa, vt dicit Bal. in rub. de cã pos. et proprie. De quo dicto meminit Ale. in l. 1. in 4. colũ. ff. de acqu. pos. illa aũt possessio, quæ acquiritur per traditionẽ rei corporalis, dr̃ esse vera possessio, ut per Bal. in l. 1. C. cõ. de le. Dr̃ ẽt vera possessio ea, quæritur ex traditione ficta, vt puta ex consiõne precarii, qñ quis cõstituit se alterius nose possidere, quo casu quamuis traditio sit ficta, tñ trãsfertur vera possessio, ut per Bar. et Ale. in l. 1. in prin. in pe. col. ff. de acqui. poss. per tex. in c. 2. de consue. Et adde, q̃ possessio transfertur per traditionẽ clauiũ domus. Clauib. et ibi Bar. ff. de contra. emp. et uide omnino Bart. in l. 3. in prin. ff. de acqui. pos. Et ibi vide per Ale. multos casus, in quib. transfertur possessio sine corporali traditione. Et adde, q̃ possessio bonorum ingressi monasterium, q̃ fit monasterio sine aliqua apprahensione, ita Bart. in l. si adoptauero, ff. de prec. et Bal. i auth. nisi rogati, in fi. C. ad Treb. & in auth. ingressi, in 3. op. & in l. pe. in §. cũ aũt, in fi. C. de sacrosc. eccl. & per Bar. in auth. si qua mulier, ee. ti. in pe. col. & uide gl. reputatã singulariter ad hoc in c. si qua mulier, 19. q. 3. fin. & Do. Canonistæ in c. in præsentia, de prob. q̃ est verum secundum omnes in locis præal. quando quis simpliciter dedicat personã suã monasterio. Sed si dedicaret se expresse, & bona sua monasterio, tũc nec possessio, nec dominium acquireretur ecclesiæ sine traditione, vt sing. voluit d. Ant. in c. fi. in 3. char. de cã posi. & propri. qué refert, & sequitur Fran. Ar. e. i d. c. in præsentia, in 2. col. & nouissimi Legiste in d. aut. ingressi, C. de sacrosc. ecc. & ppterea decaet Bal. in l. 1. in fi. C. de rer. pmu. referẽdo Inn. † d. c. i pœtia, q̃ possessio p solũ titulũ, & acquirit ecclesiæ sine apphẽsione, q̃ vr esse ex mẽte gli. se in fi. C. 2. prę. de cõiu. Et adde, q̃ uis i legatario trãseat dñiũ recta via a die mortis testatoris, vt in l. a Titio, ff. de fur. tñ possessio rei legatæ nõ trãsit sine. apprõne, vt renet gl. & Bar. in l. 1. in §. fi ueteres, ff. de acqui. pos. & no. Bal. i l. pe. in ul. colũ. i §. fi. C. ad Tre. nisi forte legatũ eẽt factũ ecclesiæ, vel pauperib. quia tunc in eos trãsit et dñiũ, & possessio sine apprahẽsione, vt in l. 1. et ibi Bal. C. quoties lẽga. Dicit tñ Io. An. post Cõp. i c. 2. de cõsue. et in c. trãsmissa, de ele. & d. Ant. in c. cũ aliquib. de re im. et in c. authoritate, in vl. col. de insti. q̃ possessio bona cii trãsfertur p inuestituram, siue p collationẽ factã in facie ipsius bñficii absq; alia apprahensione, de quo ẽt per Ale. in l. 1. in prin. in antepe. col. ff. de acqui. poss. Qd tñ itelligẽdũ ẽ eẽ verũ, qñ nullus eẽt in possessione talis bñficii, quia tũc eẽt necessaria corporalis apprahẽsio, vt no. oẽs in c. cũ Bert. de rest. et no. gl. in ver. fi mãdatũ, in c. ex ore, de his q̃ fi. a ma. par. ca. et gl. in ver. possessionem, in c. per tuas, de do. et plene per do. Ab. in d. c. authoritate.

4 †Item no. ibi, videntium & audientium, [a] vbi testes deponunt
a in actu perceptibili sensus visus, & auditus, dẽnt deponere cũ red
b ditione cãæ per vtrumq; sensum. Nã testis interrogatus [b] quo scit, dẽt dicere, quia vidi & audiui, si res illa super qua deponit, percipitur sensu visus & auditus. Et idẽ dicas in reliquis sensib. Nã forma de qua hic, cõsistebat in dicendo & faciendo. Nã volens dare, capiebat modicũ terræ, & dicebat, do tali ecclesiæ talẽ possessionẽ meã pro remedio pctorum meorũ. Vnde respectu verborum, requirit sensus auditus, sed respectu facti, seu traditionis terræ, requirit sensus visus, & sic habebant isti testes deponere per vtrunque sensum, & ad hoc pt allegari iste tex. & tenet Io.
5 And. & Host. † Dicit. n. Host. q̃ vbi quis hẽt deponere de actu in uisibili, vt puta super expressione verborũ, non est necesse, q̃ testis deponat de visu; vnde valet dictũ testis, qui solum audiuerit verba, licet non viderit personã, & ponit exẽplum in qõne sacti.
c Quidã tabernarius subtraxerat ganeæ suæ furtiuè scyphũ suum argenteum, quẽ nolebat restituere, nec in pñtia testiũ confiterifiicet in pñtia ipsius mulieris non negauerit. Mulier illa nota rius, & quosdã alios testes posuit post parietem, [c] & ipsum tabernarium calefactum, induxit ad confitendum. q̃ subtraxerat sibi sciphum, & promisit se restituere, quo audito mulier rogauit tabellionem, & testes super confessione tabernarij, quasi velit q̃ confessio pt probari per testes, licet ipsi non viderint personam loquentẽ, qđ est notabi. verbũ. Idem voluit Bar. post glo. in l. 2. §. idem Labeo. ff. de aq. plu. arcẽ. Et facit ad qõ. nunquid cæcus possit deponere super verbis ꝟhentiũ, si hẽt notas illorũ voces. Dic vt no. in d. §. idẽ Labeo. & vide bon. gl. in c. testes. 3. q. 9. dixi plenè & tex. iuncta gl. in c. in primis. in ver. præsente. 2. q. 1. vide ad hoc ple. quæ ibi dixi, & no. istum tex. secundum But. ẽt hic, q̃ quædam percipiuntur duplici sensu, vt hic est tex. Et isto casu opus est, ut reddat causam duplici sensu, & al
d legat ad hoc Inn. hic, ipse uero dicit se putare, q̃ sufficiat, si testis reddat causam solum altero sensu, & de hoc dicit esse tex. sing. in c. fi. de succ. ab intest. Tu alleg. Bal. in l. vni. circa prin. C. de confess. ubi tenet, q̃ testis in re percepti bili, duplici sensu, tenetur reddere testimonium, seu causam dicti duplici sensum pro alio, & de h. d. esse tex. fin. in d. c. fi. no. But. & iste in c. quoties, de testi. & facit in simili gl. multum solemnis in l. stipulatio ista, §. hæc quoque, de verb. obl. & qđ in simili voluit gl. in l. 1. C. de vsur. & in l. quoties, C. fer. ergo secus in teste doctore, & perito, arg. eius, quod voluit gl. in l. quod si nepotes, ff. de testa. tu. & ad prædicta facit gl. in cap. testes. 3. q. 3. in verfic de his, qui viderint, & dixi ple. in d. l. quoties. Adde Alex. consi. 41.
Ant. Fran. Circa hoc, an testis ad hoc, ut probet, dẽat reddere rõnem dicti sui vltra ea, q̃ ple. train l. solam, & in l. testium, C. de testi. hic alle. dicas, q̃ testis deponens de his, q̃ oculo mentis, & non sensu corporis percipiũtur, nõ probat fine redditione eãr; ẽt si de eã nõ interrogetur, ut no. Inn. in c. cũ cãm, de testi. & ibi ẽt per do. Abb & no. do. Abb. in c. consuluit, de appe. & d. Paul. de Cast. in consi. 273. ubi dicit nõ probari dominiũ per testes sine cã deponentes, licẽt nõ fuerint interrogati, quia dominiũ est res perceptibilis oculo mẽtis, & nõ sensu corporis, sed de his, q̃ sensu corporis percipiũtur, testis, probat sine cã, si nõ fuerit de cã interrogatus, sed interrogatus dẽt reddere cam, alias nõ, probat, ut p Bar. in l. cũ hi, in §. vultigitur, in 3. notabi. & ibi ẽt Bal. q. legit in li. §. cũ. §. ea trans. in ver. & hoc induxit gl. ff. de transf. & idẽ Bal. in l. furtivum vbi ẽt p d. Pau. de Ca. & Ale. in vlt. col. C. q. testi. fa. pos. & Pau. de Cast. in cõs. 177. & vide oino Ale. in l. de minore. in §. tormẽta. in 4. col. ff. de qõ. & in l. j. in prin. post gl. de ope. no. nun. Aduerte tñ, qñ testis deponit super notorio, vel sup fama, vel super re miraculosa, dẽt reddere cãm sui dicti, ẽt nõ interrogatus, ut pie. per An. Sic. in c. cõsuluit, il 1 in 2. notabili, de app. Et adde ẽt, q̃ testis deponẽs de cõicia, ẽt si deponat sup negatiua, probat ubiq; redditione cãæ p sensũ corporis, ita Bal. no. in c. 1. in §. fi. in 1. col. in tit. fi de inuestit. inter do. & vasal. lis ori. alias deponẽs sup negatiua dẽt reddere cãm sui dicti; alias nõ, probat, ut vol. Bal. in l. cũ hi. §. j. ff. de transf. & in l. 2. C. de ẽdẽ. emp. in rep. & idẽ Bal. in l. 3. ad fi. C. de testi. & tenet Ale. in l. 1. in fi. prin. de ope. no. nũ & tene mẽti. q̃ testis dẽt reddere cãm dicti sui aliter, q̃ p uerbũ, credo, ut no. vol. Spe. in ti. depo. in §. 6. in ver. hoc tũ. Et adde, q̃ testis deponẽs de re pceptibi lis sẽsu corporis, si dicat se scire, q̃ a peeperit sensu corporis, nec declarat quo sensu corporis pcepit. nõ, probat. Ita no. voluit Bal. in l. testiũ. C. de testi. & Ale. in l. j. in 10. col. ff. si cer. pe. & Ale. post Bar. in l. q̃ bona, in §. fi alieno, in vlt. col. ff. de dã. infe. Et tene mẽti notabile dictũ Bal. in l. edita. in 26. col. C. de edẽ. ubi dicit, q̃ testis deponẽs de aliquo fctõ, nõ reddẽs rõnẽ dicti sui, ẽt nõ interrogatus, dr̃ deponere ut pecus, & nõ vt homo. Et vlterius ẽt adde, q̃ si iudex examinãs, nõ interrogat testẽ de cã scíæ, tenetur parti ad interesse, vt no. do. Abb. in c. cũ cãm, de testi. Et ad illud, qđ dr̃, q̃ testis deponẽs de re pceptibili duplici sensu, dẽt reddere cãm p vtrunque sensũ, dicas hoc verũ, qñ unus tñ sensus, per quẽ testis deponit, nõ redderet rẽ certã, & clarã, ut p Bal. in l. conuenticula, in 5. col. C. de epi. & cle. & in l. si non spãli. in vlt. col. C. de testa. & per Bar. in l. j. §. j. ff. de aut. tut. & p Ang. in Auth. de instr. cau. & fi. in §. 1. in 1. col. & in auth. nisi rogati ad Treb. in prin. in fi. j. col. Et denique adde, q̃ licet duo testes faciãt plenã pbationẽ. ut in l. ubi numerus. ff. de testi. & in c. in oi negotio. e. ti. de test. & l. cẽt unus testis oi exceptione maior, faciat semiplenã pbõnẽ, ita q̃ possit pueniri ad delationẽ iuri in supplementũ probõnis, iuxta materiã l. admonẽdi, ff. de iureiu. & c. fi. de iureiu. tũ unus testis ẽt nõ interrogatus de cã scíę, si nõ deponit de cã, non probat ẽt semiplene, ita no. voluit Bal. in c. facẽm, in 2. col. in ver. & vnũ scias, de consue. recti feu. & uide Spe. in tit. de teste, in §. j. uer. sed nunquid sufficit, & habetur per glo. in l. Lucius, in verb. debeant, ff. de insam. & per Bart. in d. l. de minore, in §. tormenta, ff. de quæst. & Alex. in d. l. in prin. de ope. no. nuncia.

b Seb. Sap. Testis interrogatus. Nunquid autem sufficiat testem deponere per sensum auditus, uide accumulata latissimè per Alex. in l. quod meo. §. si per uenditorem, ff. de acquir. posse. per dom. Ias. in rub. ff. de iureiur.

c Poluit post parietẽ. Vide hic do. meũ in 17. col. ubi dicit se in facto cõsuluisse & in facto defendisse quẽdã accusatũ de crie capitali, q̃ positus fuerit ad tormẽta cõstãter negauit. se illud delictũ cõmisisse. Sed cũ esset solus cũ Pũa teste, cõfessus erat delictũ, sed coră testib. nolebat cõfiteri. Ptãs posuit testes, & notariũ post parietẽ, & blãdo sermone extorsit cõfessionẽ ab illo, & rogauit ptãs, notariũ, & testes de illa ꝟfessione, & sic fecit eũ decapitari. & nihil aliud alleg. Tu alleg. istũ in c. ꝓterea, in 4. col. inf. de testi. & vide Cy. & Doc. in l. testiũ, C. de testi. & per Ang. & Mod. in l. si nõ spãli. C. de testa. & uide Imo. & do. meũ in d. c. ꝓterea ubi Gof. dicit idẽ esse in loco obscuro. Per qđ infertur, qđ si testes erant in domo obscura, & testator erat infirmus, & vox eius erat nota testib. pñt, deponere ipsi testes de ipso testõ & ita in terminis consuluit dñs meus pp dictũ Gof. ibi, & uide ẽt ad pdicta apostillã Ale. in d. l. 2. §. idem Labeo, in ver. vnde ꝟ, & in d. l. si non speciali. & Spec. in tit. de teste. §. 1. vers. quid ergo si viro, & muliere Ful. in l. fi unus. C. de testi. gl. no. in d. c. præterea Adde tu Alex. consi. 94. & 97. 2. lib. Fran. Are. consi. 37. & 45.

Ant. Fran. Vltra hic dicta de testibus, qui existentes pos cortinã, uel parietem aliquid audierunt, & vltra gl. hic alle. in c. ꝓterea, dicas, q̃ Io. de Imo. in d. c. ꝓterea, dixit illa gl. esse singularẽ, & in iure canonico solitariã, qđ qñ agitur de probãda copula ad effectũ impediendi matrimoniũ ꝟhendum, nõ probatur copula per testes, q̃ audiuerũt iunenẽ, & mulierẽ se ad inuicẽ cõmiscuisse intermedio pariete, uel cortina. in reliquis aũt dicit cõem opi. esse in ꝟriũ, & esse verã. Et propterea dicit gl. reputata singularis, in l. in summa, in §. idẽ Labeo, ff. de aqua plu. ar. q̃ testes, qui habent notas voces ꝟhentium, licet audiant intermedio pariete, uel cortina, probãt pctum, & illa gl. hẽt locũ in cõtractib. tñ nõ habet locũ in testiis, quia nõ sufficit, q̃ testes audiuerint testatorẽ loquentẽ, & testantẽ intermedia cortina, uel intermedio pariete, ut no. vo lunt Cy. & Bar. in l. si nõ spãli, hic alle. Et adde, q̃ pro illa gl. in d. l. in summa, in §. idẽ Labeo, est bona gl. in c. testes. 3. q. 9. in vers. q̃ viderit, q̃ dicit, q̃ cœcus ẽt esse testis, si hẽt notas voces ꝟhentiũ, & qđ regulariter valeat testimoniũ de auditu proprio, cortina uel pariete intermedio, qñ quis hẽt notas voces retro ꝓtrahẽtiũ, tenet expresse Arch. in c. vf. 21. q. 5. qui ab hac regula excipit 8. casus. Et adde, q̃ in criminalib. nunquã valet testimonium de auditu per cortinã inter medẽt, uel tenuẽ pariete, ut tenet Imo. in d. l. in summa, in §. idẽ Labeo, pro quo, facit optimè tex. in simili, in auth. de instr. cau. & fi. in §. fed si quis. de qua materia omnino uide Ang. in d. l. si nõ spãli, & per D. Ant. in c. tã lẽis, & ibi plene per nouissimos. de testi. & de confessione facta in tortura, quid & quantum probet, relinquitur arbitrio iudicis, qui hoc hẽt arbitrari ex coniecturis, ut no. tioluit Bal. in interpositas, in 1. col. C. de transa. & per Ale in l. 1. in §. diuus, ff. de quæst. & per Cy. & Sal. in l. 2. C. de cust. reo. & per Per. de Ancha. in cle 1. de hær. & tene menti, q̃ confessio facta in tortura & etiam ratificata intra diem, & noctem ad banchum iuris, non sufficit ad condemnationem, ut no. in l. 2. ff. de custo. reo. & in l. 1. in §. diuus, & in §. fi quis vltro, & ibi per Bar. ff. de q. quod verum intellige, nisi fit comunꝭa clara fama publica, qeia tunc faceret iudicium indubitatum, q̃ sufficeret ad condemnationem, ut per Bal. in l. fi. in 1. col. C. de prob. & per Bal. in l. 2. in 3. col. C. quod met. cau. & uide Ale. in consi. 45. in 4. parte consiliorum. Et adde, q̃ confessio facta in tortura, de delicto, quando fuit geminata, probat, ut ẽt gl. fin. & ibi Ale. in l. capite quinto, ff. de adul. & per Bar. & Ale. in l. 1. §. qõni. ff. de quæst. Et adde, q̃ confessio criminis etiam extorta dolo, uel blanditijs aduersarii, uel iudicis habet pręiudicare confitenti secundum glin ver probata, ff. de mi. & per Bal. in l. de tutela, in 2. col. C. de in integ. restitu. & hoc fine dubio procedit, quando iudex erat competens, & sedebat ad hoc, aliàs non probaret, licet forsan confitens posset cogi perseuerare in illa, ut plenè traditur in c. at si clerici, de iud.

d Seb. Sap. Testatorem loquentem. Vide Mat in no. 125. no. quod licet regulariter. ubi dicit, quod in codicillis valet dictum testium deponentium, quod audiuerunt testatorem, & quid in alijs actibus inter unos, uide Ale. in consi. 100. in casu pręlicto, col. 2. in 3. uol. repertum in consi. 29. in 4. uol.

e Traditionibus. Vide ibi doc. et insti. de re. diui. 6. tradite.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iste tex. & hoc est tenendum.[a] †Solet tñ allegari vnū dictū Inn in
9 ℨr ium in c. cum venisset. de res. spo. vbi dicit spāle esse in ecclesia vt si aliquid datur noīe possessionis, transferatur possessio. sed alii libri hēnt nomine pēsionis, & ita habeo in lec. mea, & vī me lius conuenire illi lr̄æ, quæ fecit mentionē de pensione. sed in eo, q̄ dicit, q̄ est spāle in ecclesia, non bene loquitur, quia cuilibet ēt priuato acquiritur possessio, si domino consentiente, vel possessore rei, recipit pensionem ex illa re, vigore locationis, ut est gl. &
b Bar. in l. q̄uis, ff. de acq. poss. dico plene in d. c. cū venisset. [b] †Et ex
8 his infertur ad qōnem notabilē, & subtilem, nunquid publiciana competat ecclesiæ ante traditionem possessionis ex solo ti. habili ad translationem dominii? Et est publiciana quoddam remedium introductū in fauorem illius, qui habuit rem ab eo, quem putabat verū dominū, cū non esset dominus. Nam si cadit a possessione, cum non possit rem vendicare, qa non est dominus, pōt agere publiciana, & recuperare possessionem. De hac publiciana habes glo. latā in cap. Abbate sanè, de re iud. li. 6. & tex. cum glo. Inst. de act. in §. aliæ, ff. de publiciana, per totum. Spe. in ti. de loc. in § nunc aliqua, in ver. 50. tenet, q̄ non, quia cum illud sit remedium exorbitans a iure cōi; non debet extendi. d. Ant. dicit hic possessor tenetur ℨrū, quia regula iuris ciuilis est, q̄ vbi ex ℨctu cū vero domino transfertur dominium ex eo, q̄ fit cū eo, qui putabat dominus, transferī vsucapiendi condictio, vt l. clauib. ff. de ℨhen. emp. Sed alia regula hēt, q̄ vbi competit vsucapiendi condictio, datur publiciana. ff. de publi. quasi per totum. Ergo ecclesiæ competit publiciana, quasi rē habuerit ab eo, qui putabatur dominus, quia si habuisset dominiū, vt in d. l. fi. C. de sacrosan. eccl. Et scias, q̄ hāc opi. tenuit Inn. in c. in præsentia, ℨ. de proba. licet ipse
c nō alleget. [c] Sed ego tenui sp primum dictum, vt nō cōpetat ecclesiæ publiciana, eo casu, quo nō est trāslata possessio. Moueor primo p tex. expressium, in l. cū qui. in fi. ff. de pub. vbi dr̄, q̄ad hoc, vt competat publiciana, oportet q̄ pcesserit ℨctus habilis ad trāslationē dominii. & q̄ fuerit tradita possessio, & quod utroq; tēpore recipiens habuerit bonam fidem. Et licet in ecclesiam ex ti. transferatur dominium, non tñ possessio, vt s. dixi. Ergo non pōt ꝓpetere publiciana. Moueor sc̄do ex defectu causæ, quare fuit introducta publiciana. Nā pp maximam æquitatem, ne cadens a possessione recepta bona fide, omni remedio frustraret, vt in d. §. aliæ. Que quidē ratio deficit in ecclesia eo casu, quo nō est adepta possessionem. Non ob. motiuū d. Ant. quia iura ciuilia introduxerunt illas reg. habito respū ad ius cōe, quia dominiū nō acquiritur priuato ex solo ti. sed oportet, quod interueniat traditio possessionis, vt in l. traditionib. prēal. Vñ sequebatur necessario, q̄ ex quo habuit possessionem ab eo, qui putabatur dominus, cōpeteret sibi vsucapiendi condictio. Sed hoc nō pōt cadere in ecclesiā anteq̄ hēat possessionē, quia sine possessione, ñ, pce
d dit vsucapio, vt in resa sine possessione. de re. iur. li. 6. Ergo p ꝓns
8 destruit sc̄da rāꝓa cū non possit cōpetere vsucapio; ergo nec publicia. [d] Fateor tñ q̄ in casu huius ca. vbi vigore consuetudinis acquirebat possessionē sine traditione, q̄ tunc si ecclesia habuisset rē a non domino, potuisset agere publiciana, si cecidisset a possessione iam habita, & hæc dicta puto verisima. †In gl. fi. p clariori
p intellectu gl. op. ℨ tex. in eo, quod in fi. innuit, q̄ per istam solennitatem trāsferebat possessio rei absentis sine apprahensione corporali. Hoc n. vī ℨ. l. licet, C. de ac. pos. & c. pastoralis, ℨ. de priui. vbi patet, q̄ sine apprahēsione corporali, nō transferī possessio. Nec obst. si diceres, q̄ in eccl̄a est spāle, q̄ ex solo ti. transferī dominiū, vt in d. l. fi. Quia ad trāslationē dñii, nō sequit possessionis trāslatio, vt in d. c. pastoralis, & ī l. cū hr̄des, ff. de acq. pos. Vbi tex. no. dicit, q̄ licet hr̄s adeundo hr̄ditatē acqrat dominiū rerū hr̄ditariarū, possessionē tñ nō nāciscitur, nisi corporalis fiat apphēsio. Sol. dic ordinando gl. q̄ licet regl'r, p̄cedat oppositio, tñ q̄nq; trāsferī possessio sine apphensione corporali, p certos actus artificiose introductos iuris dispōne. & de hoc gl. ponit multa exēpla
10 notabilia. †Exēplū [e] primū est in inuestitura, [f] q̄ fit de certo bñfi-
e cio. Nā quis inuestit q̄nq; p traditionē annulli, & trāsferī possessio rei absentis, & in hoc no. istā gl. Nā ℨrū no. gl. in c. authorita te. de inst. & in c. per tuas, de do. & in c. ex ore, de his, q̄ fi. a maio. par. ca. Gl. dubitauit ī c. si qs deinceps, 16. q. 7. Io. An. hunc articu lū plene examinat post Cōp. in c. trāsmissam, ℨ. de ele. Et q̄a sunt dicta quotidiana, & notabilia, distingue sic post eos. Aut inuestitura fit ante oēm iuris trāslationē, vt puta dicit Ep̄s, Inuestio te de tali beneficio; & tunc inuestitura hēt solū vim collationis beneficii. Satis n. operat in trāslatione iuris. Aut fit inuestitura post electionē. & hēt vim cōfirmationis, vt in d. c. ex ore, & quod ibi no. Et q̄nq; fit post trāslationē iuris, & tūc aut in ꝓspectu beneficii, aut in absentia. Primo casu transferī possessio p inuestiturā, vt in leg. q̄d meo, ff. de acqui. poss. Nā ostendendo rem oculo, & tradēdo verbo per inuestituram, vī trāslata possessio, no. bene hunc casum. Hoc tamen nō p̄cederet, si nuntius missus a iudice, vel ab ep̄o hoc faceret, vt sing. ulariter dicit Spe. in ti. de primo, &
g 2. decreto, in §. iam de effectu, [g] in prin. Vbi dicit, q̄d si nūcius missus a iudice, vt mittat aliquem in possessionē pluriū rerū, possit illū in possessionē vnius, alias vero voluit possessiones trāsferre oculo & verbo, puta dicēdo, pone te ēt ī possessionē illarū. quia q̄ pp hoc non est translata illarum possessio, quia est contra gulam iuris, de qua §. Nec obstat l. quod meo, quia loquitur q ille, q̄ tradidit verbo, & oculo. erat in possessione, sed nuntius non est in possessione, & est dictum singulare & non tradendū obl uioni. Ita ego vltra alios limito illud dictum Compo. & Io. And. Sed dices tu, idē vī in collatore, nā collator nō est in possessione beneficii; & tamen volunt Doct. quod per inuestiturā facta conspectu beneficii, transferatur possessio. Ad quod, saluando illud dictum, respondeo, q̄d collator regulariter habet custod beneficii vacantis, gl. est notabilis, & singularis in c. cum vos, de offi. ord. Item intellige, quod oculo & verbo transferatur possessio, quando alius non est in possessione. Nam per illam tradi nem fictam, non potest priuari tertius possessione sua, ita ea tabiliter voluit Compo. Et facit text. ind. l. quod meo, in ꝑ fi. tene.

ADDITIONES.

a Et hoc est tenendum. Vide Car. & Imo. et quod no. in c. in præsentia, de prob. & quod le. et no. in l. si adoptauero, ff. de precario. Adde Old. cōsi. 30. & cō. 278. in fi. vbi videtur tenere, quòd possessio rerum eius, qui ingreditur mon sterium, transeat in ipsum per d. l. si adoptauero.

b In d. c. cum venisset. Vide ibi But. et Inn. in c. in literis, de restit. spol. vbi videtur dicere contrariū in d. c. cum venisset, & concordat cum eo, quod hic volu

c Ipse non alleget. Imo allegat.

d Nec publicia. a. Adde Car. hic, & Bald. in l. fi. in 3. col in vers. sed post præd quæro, vtrū sicut ecclesiæ, &c. C. de sacrosan. eccle. & oēs hic, & vide bo. ℨ. I sine aūt, in §. fi duob. in ver. vt si quidē. ff. de publ. & ibi Bald. alleg. ℨ finita. §. fi de vectigal. b. ff. de dam. infe. & per eundē Bald. in l. 1. §. 1. de pu in l. eū, qui. §. prætor. ff. eo. Ang. in l. quęcunq;. ff. eo. & in d. §. fi duob. L. ap. in d. c. Abbate sanè, super glo. in ver. largitionē, & ibi Doc. & vide d. m

e Seb. Sap. Exemplum. No. q̄ si in instrumento est apposita clausula, vendidit tradidit, videtur data licentia apprahendendi possessionem propria auth te, vt tenet Bar. in l. prædia, circa fin. ff. de acq. poss. & hoc quando non e in conspectu cōtrahentium. Si enim esset in conspectu, inducitur traditio no. Bar. in l. in fi. ff. de acq. pos. & d. Abb. hic. & Bal. in l. iudicia. col. 1. C. rei vendi. & Ale. in l. 1. §. stipulatio. ff. de verbo. obli. vbi dicit, quòd si dico tibi fundum, quem tradidi, si non sit traditus, uidetur data licentia appr hendendi propria authoritate, de quo paulo inf. per Abb. hic.

f Inuestitura. A de istum & ibi dicam in c. transmissam, inf. de ele. But. & Ioa hic, Bald. hic in lec. etiam in apo. Bal. in rub. C. de contrahen. emp. in ver. quæro. & in l. quoties. C. de rei vend. in quadam addi. & Gui. de Suz. in l. de sacrosan. eccle. & But. in c. cum venissent, de resti. spo. vbi alleg. no. per And. in addi. Specu. in titu. de emp. & vend. §. seiendum, in addi. incip. hic bitatur, si iste vendat. Bar. in cōsi. inci. Pe. Io. Bald. in c. 1. §. fi facta, si de cōtro. Ang. in consi. 14. inc. super dicto facto, & in consi. 155. inc. visis & libello, ad fi. & Pau. de Cast. in consi 363. incip. visis & actitatis inter par. & instrumentis hinc inde productis, in quib. locis tenet id quod tenet in d. rub. in 17. q. quatenus loquitur de traditione per constitutionem p rii. & vide eundem Bald. in l. voluntas. C. de fideic. in verſi. quæro nunqu catur alienare, & ibi Ale. in apo. & vide eundem Bald. in l. traditionib. in per inuestituram autem, & ibi Sal. & Mod. C. de pac & vide eundem Bal l. 1. C. de eo. in ver. no. per traditionem. & in c. 1. § nulla, in ver. quæro, hic, per quos fi. inuest. & in l. ea lege. C. de cond. ob cau. & in d. c. 1. § fi & in c. 1. in ti. quid sit inuest. & per Sommistas in c. 1. de no. for. fidel. & de consuetu. recti feu. vbi per Iaco. de Fel. & in c. 1. in titu. quid sit inuest Pet. de Anch. post Dy. in rep. c. 1. de re. iu. lib 6. Et quot modis fiat inuest quid importet, vide Bal. & Mod. C. de acqui. pos. in l. licet, & in l. traditio in prin. & in l. 1. ad fi. C. de rer. permu. Et an inuest. transferat possessio vide Imo. C. de acqui. poss. in l. licēt. et Bal. in ca. 1. quid sit inuest. et But. fi. de cau. poss. et pro. et Bal. & Ang. in l. quadam, ff. de rei vendi. et in l. de fideic. et eundem Bald. in præl. feu. in 4. diuisione, et in l. de quib. ff. de et per eundem Bald. in leg. 1. in 4. quæstio. ff. de rerum diui. et in leg. de ptione. ff. de pac. et per Old. in consi. 217. inci. super eo, quod quæritur, consilium refert hic Car. et hic d. meus dicit se in facto habuisse q pone antecessor inuestiuit aliquem per annulum de feudo, postea inuestiuit de eodem feudo corporaliter, quę inuestitura fit præferenda. Adde an pos sio acquiratur per inuestituram, Raph. Comen. consi. 137. vbi dicit quòd assignationem ſtali in choro, et loci in capitulo, acquiritur possessio canon tus, et etiam per annuli portæ ecclesiæ apprehensionem, dummodo annu sit traditus ab habente potestatem, et ad illum effectum, et vide per eund pulchre cōsi. 216. et inḡrū supra scriptus addens all. Ol. vide tu Ro. consi. Zac. Adde, q̄ si cōperiantur dnæ inuestituræ eodem die factæ, et non app de prioritate alterius illarū, q̄d pualet illa q̄ est plenior, ita no. Fel. in ca. col. 5. ver. de duobus aūt testis, ibi, et scias, quod q̄si apparet, supra de re Ant. Fran. Circa inuestituram quid sit, et quib. verbis fiat, et quæ sit eius fo ma, et quomodo peti debeat, vide p Ioan. And. in addi. Specu. in rub. de in edi. ad fi. et vide quæ no. glo. et Bald. in cap. 1. quid sit inuestit. et in capitu in §. fi. per quos fiat inuesti. in vſi. feu. et vide not. per do. Anto. et Doc. in c authoritate, de institt. Et adde, quòd inuestitura facta p annulum de re vendi vel donata, quę sit in absentia, operatur solum licentiam occupandi eam pria authoritate, vt sing. voluit Inno. in cap. 1. de cōsuet. et Bald. in l. 1. in fi. de rer. permu. in 17. quæst. et per Cyn. et Bald. in l. 1. C. de don. et per Alex in l. 3. et in l. si ex stipulatione. ff. de acq. pos. et no. in c. per tuas, de donat. et per Ioan. And. in c. commissa, de ele. et per Ang. in l. si vacantia. C. de ho. lib. 10. in lect. et per Bald. in ca. 1. n. 2. col. quid sit inuesti. et in d. rub. de con trahen. emp. in 17. quæst. vbi dicit, q̄ si inuestitura fiat in loco, vbi pōt fieri ta traditio, q̄ illa transfert possessionem. Adde, q̄ quando reperiuntur duæ inuestituræ de eadem re, si appareant eodem die factæ, illa debet præferri, quæ est plenior. pro quo etiam vide Bal. in c. 1. in 1. col. quid sit inuest. in vſi. feu.

g In §. iam de effectu, in prin. Vide istum in c. cum aliquib. in pe. co. de re Tu dic, quod opi. Spe. sequitur But. in c. cum venissent, ad finem, ver. non omitto, de rest. spo. Bal. & Pau. de Ca. in l. non est nouum, [a] de pig. Ang. in rep. l. fi quis, §. differentia, ff. de acqui. pos. Bar & Ang. in l. cum vir §. fi. ff. de bo. autho. iud. pos. Bar. in l. j. in prin. in pe. col. uer. quod si executor de acq. poss. & ibi Ro. Ale. & Are. & d. meum hic in 14. col. & But. & Ioa. & Ale. consi. 214. uisa facti narratione, in 1. col. & hanc partem tene, ad contraria motiua per istum in d. c. cum aliquibus, respondet Ioa. in d. l. 1. & Fel. ī d. c. cū aliquib. in ver. nō obstat, quę ibi no vide. Adde Are. cōl. 7. ver.

si venditorem, nisi prius fuisset lata sn̄ia ℨ illum possessorem, sm eundem Cōpo. Aut inuestitura fit in absentia beneficij, & tunc non transfertur possessio per regulā superius dictam. Et tenet hoc Inn. allegans l. si ex stipulatione, ff. de acqui. pos. quæ bene facit, sed melius facit iudicio meo l. prædia, ff. eo. Vbi plus probat, q̄ si extra cōspectum rei ego dico, Do tibi talem rem, & trado, non transfertur per hoc possessio, sed vī data ptās intrandi possessionē propria authoritate, ut dl. prædia, & ita voluit Bart post alios ibi, & in l. 2. C. de acquir. pos. Idem dicit Azo, vt refert hic Inn. in inuestitura, ut per eam detur ptās ingrediendi possessionem propria authoritate, quod bene no. † Nunquid aūt obtinens titulum beneficij, possit sine inuestitura ingredi possessionem propria authoritate, [a] no. in d. c. transmissam, & ibi dico, &
12 hoc quoad primum exemplum. † Secundum exemplum in tra-
b ditione. clauium, [b] ut in l. clauibus. ff. de contrahen. emp. alle. in gl. Aduerte, debes. n. intelligere, q̄ñ claues traduntur apud ipsam stationem, seu apud ipsam domum, nam tunc vī translata possessio eorum, q̄ sunt sub clauibus, licēt aliter corporaliter non apprehendantur. Tertium exemplum in visu, & loquit gl. nimis gnaliter, sed dēs intelligere, vt s. dixi, q̄ñ visu ostendit, & verbo tra
c dit, & ita loquit l. q̄d meo, [c] alle. in gl. † Quartū exēplum, si rē meā
13 penes te deposita, tibi vendo. & idē dic, si alio titulo erat penes te, vt Inst. de re. diui. in §. interdū. Et ex hoc hēs casum & quasi re gulā, in qua ex solo titulo trāsfertur dominium, ēt in priuatum,
14 q̄d. l. possessio, vel detentio erat penes ℨhentem. † Quintū exem-
d plum in titulo ꝓstituti, [d] & iste est casus quotidianus. Nā si quis rem suā, quā vendidit, vel donauit, vult possidere noīe alterius,
e incontinenti transfert possessio ciuilis in illum, [e] ut in l. quidā, ff. de rei ven. Et ī nōtarij quotidie apponunt in instrīs istā clausulā, & dnt, q̄ transfertur vera possessio, & dominiū. adeo q̄ si iste post nodum venderet, vel donaret alteri, & traderet sibi possessionem; nihilo minus primus est potior. Et ita voluit Io. And. in addi. Spe. in tit. de emp. & ven. in §. i. ver. & hoc scias. notant aliq Doc. in l. quoties. C. de rei vend. & Bar. in l. si is, qui pro emptore.
f ff. de vsuca. & ut tex. no. in l. certæ, [f] ff. de preca. ubi probat, q̄ verè transfert possessio p titulū ꝓstituti. Sextum exemplū, si gs cōducit rē suā ab alio. Iste tñ casus p̄t cōprahendi sub p̄cedenti, quia cū ipse possideat noīe ꝓprio, cōducendo scienter ab alio, vī velle possidere noīe illius. Secus dic, si ignorāter. Nō. n. valet conductio rei meæ ignorāter facta, ut l. q. rē propriā. C. locā. Vide plenè ꝑ Bar. in l. fi rē aliquā, ff. de acq. pos. Adde aliud exēplū, cum quis
15 transfert rē in alium retento sibi vsufructu, vt l. quisquis, C. de do na. † Adde aliud, cum recipit pēsio ℨ de ꝓsensu possessoris, ut ī c. cum venisset, p̄al. & ibi plenissimè istum casum distinguo. Ad p positum ergo, cum multis casib. supradictis, artificio iuris, transferatur possessio sine apprahensione corporali, ita potuit ꝓsue-
16 tudo, q̄ est altera lex, inducere translationem possessionis, indu-
c. q̄ soler difficilis reputari. † Ad p̄dicta adde dictum Inn. in c. in lris, de rest. spo. Vbi notabiliter dicit, q̄ hodie ex gñli ꝓsuetudine p̄ installationē factā in certa sede, vī acquisita possessio illius dignitatis, seu beneficij. Dicit tamen quod vbi consuetudo nō ser uatur ad vnguem, nihil transferetur, & ideo si installaretur in alia sede, quam solita, non transferetur possessio, &c. Abbas.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Propria authoritate Vide Alex. in d. l. prædia, circa fi. & do. Ias. in l. si ex stipulā. ff. de acqui. pos. vbi dicunt, quod ex solo titulo, censetur data licentia apprahendendi possessionem propria authoritate, quando possessio non erat apud tradentem.

b Clauium. Adde Bal. & Moder. in l. traditionibus. C. de pac.
Adde Old. consi. 209. in causa hospitalis.
Zachar. Adde eundem Old. consi. 208. Bar. in l. clauib. ff. de contrahen. empt. & ven. oīno per eundē Ale. & Doc. in l. 1. in prin. ff. de acq. pos. & l. 3. in prin. & ibi Alex. eo, tit. Et an in spiritualibus, per d. Ant. de But. in c. fi. de cau. pos. & propri. Ampliat d. Inn. in c. 2. de fi. instr. q̄ etiam dñium transferatur per clauium traditionē. Quod est verum si titulus sit habilis, quia si secus, videtur traditæ claues in dubio cā custodiæ, nō dominij trāsferēdi, ut no. Doc. in l. cū pater. §. pater plurib. ff. de le. 2. & ibi glo. in ver. plurib. Bart. & Dyn. in apostil. no. Pet. de Anch. in cle. 1. §. fanè, de hæred. & Ale. in alleg. l. clauibus. Ant. Fran. An per assignationem clauium acquiratur possessio, vide etiam Imo in c. 2. de fi. instr. Et adde, quod assignatio clauium cameræ factæ per hospitem hospitato in suo hospitio domino rerum, non liberat hospitem a custodia: per Bar. in d. l. fi. post gl. in §. item fi, in fi. ff. nau. cau. sta. Et adde, q̄ claues ferarum debent stare apud seniorem, ut in l. cum pater. §. pater pluribus, & ibi per Bar. ff. de le. 2. & habetur per Bal. & Doc. in l. procurator, C. de edē. per l. fi. ff. de fi. instr. vbi hī, quod instrumenta debent stare penes seniorem. De quo etiam vide Bal. in tract. schisma in 13. col. Et adde q̄ claues & sere dicuntur esse pars domus, & propterea veniunt in legato, uel venditione do mus, Bar. in l. quæsitum, in prin. ff. de fun. instr. & in l. fundi. in prin. de ac. emp. & ideo Bal. in l. 2. C. de ver. sig. dixit, quod venditor tenetur eas tradere em
c ptori, ſde quo etiam per Ale. in l. clauib. de contrahen. emp. hic alleg.
Lex, q̄ meo. De hoc casu, & aliis hic numeratis a Doc. vide Bal. in d. l. traditionibus, & adde Inn. in c. inter cętera, de præb. ubi dixit, quod in spiritualib. est speciale, vt interueniente authoritate superioris, absque alia traditione, acquiratur ius permutare uolentib. in reb. permutatis, pro quo iste ibi alle. c. si tibi absenti, de præb. lib. 6. & adde Bal. in l. ea leg. C. de condit. ob cau. in 3. ar. ibi, ego do tibi aliam cautelam meliorem, in 3. col. in 11. opp. dicēte m, q̄ cum dominum possit peraliter dari per contractum & vltimam voluntatem, similiter possessio, ut est casus no. C. de leg. in l. fi. vide Ale. in apost. ad Bal. in d. l. ea lege, & ibi Sal. & vide etiam Iac. de Are. in l. prædia, ff. de acqui. pos. q̄ per instrumentum, in quo continetur aliquem tradidisse, non probatur traditio, sed illa uerba important licentiam intrādi possessionem propria authoritate, de quo vide hic per Io. Cal. Per. de Ancha. Io. de Imo. & d. meū in antepe. col. in ver. vlt. quæritur. Ang. in l. quædam, ff. de rei ven. & ex gl. & dictis Doct. habes, per quos actus fictos transferatur possessio sine corporali apprahen one. Adde similem gl. & meliorem in l. 1. C. de acq. poss.

d Constituti. Adde Bal. & Ang. in l. ab emptione. ff. de pac. Bal. in c. 1. §. fi facta, in tit. si de fe. fi. contro. inter do. & agna. & in rub. C. de contrah. emp. in 17. q. Ang. in l. qui tibi, C. de hęr. uel act. vend. Mod. in l. quod meo, ff. de acq. pos. Ang. inst. de act. in ver. quæro q̄ si instrumentum, & uer. quæro si duob. in §. constituta. per eundem Ang. Inst. de ac. §. actionum. ver. venditio, in fi. & Bar. in l. 3. C. de pi. & in l. sicut. §. superuacuum. ff. quib mo. pign. uel hyppo. sol. & in l. 3. §. incerta. ff. de acq. pos. & in consi. 16. inc. Pe. Nic. d. Ant. in c. cum venisset, de re. ſpo. Inn. in c. ex literis. eo. tit. Bal. in l. vni. C. de sent. quę sine cer quan. & in c. j. §. fi quis. de feu. da. inuicem. l. ex testamento. C. de fideicom. & in d. l. ab emptione, & in rub. C. de contrah. empt. in 21. q. Ang. in l. stipulatio hoc modo concepta, ff. de verb. obli. Sal. in l. actione, ff. pro so. & l. post perfectum. C. de act. emp An. & Bal. in l. fi. C. de acq. poss. & per d. meum in c. fin. de preca. Adde Ale. consi. 81. 3. lib. & ibi, an titulus fuit nullus, & an similiter constitutum.

e Seb. Sap. In illum. Vide d. Ias. in l. ab emptione. col. 6. ff. de pact. ubi admonet notarios, ne dicant quod constituit se possidere per constitutum, & precario nomine, alle. Ang. Are. in §. actionum, col. 3. Insti. de act. de quo dixi in l. creditores, circa secundam q. plene Bar. C. de pig.

f Certę Illum tex. ad hoc Nic. de Nea. ibi magni fecit, & d. meus, in rep. rub. de causa pos. & prop. circa fi. & vide Bal. in l. 1. C. de acq. pos. & facit quod ipse voluit in l. ea lege. C. de cond. ob cau. post Pe. & Cy.

g Pensio. Adde Ale. consi. 11. 4. lib. Paul. de Cast. consi. 340. in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Sententia a non suo iudice lata, non valet, etiam quod consuetudo sit in contrarium. 2.*
2 *Consuetudo acquirit iurisdictionem non habenti.*
3 *Iudex potest ferre sententiam ad consilium sapientis.*
4 *In, ista dictio capitur multipliciter.*
6 *Clericus sponte litigans coram iudice non suo, nil agit.*

CAP. III.

1 **Ad nostram.** †Nō valet cōsuetudo, ut sn̄ia a non suo iudice lata teneat. vel sic. Nō valet consuetudo, ut in causis ecclesiasticis, dictū populi, p sn̄ia teneatur. Cōis diuisio. Secunda ibi, [nos igit.] Casus l'ralis. In diœcesi Pictauiensi talis erat ꝓsuetudo in causis ecclesiasticis, q̄ cū aliqua cā tractaret, ibidē auditis allegationib. vtriusque partis, ab his q̄ pręsentes sunt sapientib. & inlipientib. q̄rit quid iuris sit sup cā illa, & q̄d illi dīt, vel aliqs eorū de consilio plentiū, p sn̄ia seruat. Peruenit hoc ad notitiā dñi Papæ, scribit Papa ep̄o Pictauiensi, dicens, q̄ talis ꝓsuetudo canonicis obuiat institutis, & iō nullius dēt ēe momēti, qa sn̄ia a nō suo iudice lata, nō tenet. Vñ mādat eidem Ep̄o, vt in causis subditorū suorū post q̄ sibi de meritis ipsarum ꝓsiterit, sn̄iam proferat, ſm q̄d postulat ordo iuris, p̄missa cōsue
2 tudine nō obstante. Bernar. † No. 1. q̄ licēt ex ꝓsuetudine possit
a acquiri iurisdō, ut in c. cū ꝓpingat. [a] de fo. compe. 9. q. 3. c. cōque stus, non tñ valet ꝓsuetudo, ut sn̄ia a non suo iudice lata teneat. Est. n. irrationabile, vt valeat sn̄ia lata à non habēte iurisdōnem.
3 † No. 2. q̄ sn̄ia nō dēt ferri ad ꝓsiliū sapientū & insipientū, a con
b trario ergo facit ista lr̄a, ut ad consiliū sapiētis [b] possit proprius iudex ferre sn̄iam, de quo plene dicemus in c. si, p. debilitate, de
4 ofdele. & p Bar. in l. 1. §. fi plures. ff. de exer. † No. tertio, q̄ dictio,
c in, [c] q̄nq; stat priuatiuè, vt hic, in verbo, [Insipiētib.] quasi non sapientibus, q̄nq; stat augmentatiuè, vt in c. j. de fideiuſ. iuncta gl. in l. Gallus. §. ille casus indifficilis. ff. de li. & posthu. Q̄ñque nihil operatur, ut no. in c. nobis, inf. de iure pa. Not. vlt. quod consuetudo inimica canonibus præsumitur irrationabilis prima fronte. Et ad hoc tene menti istum tex, facit ad ea, q̄ dicam infra in

ADDITIONES.

a In c. cum contingat. Vide ibi dicta, & quod leg. & no. in l. j. C. de eman. c. li. & in l. fi. & ibi gl. in ver. consuetudine. eo. tit. & in l. viros. C. de diuer. offic. lib. 12. & ibi per Bart. cum alijs concor.

b Ad consilium sapientis. Limita, ut per Bar. in l. ille aut ille. §. cum in uerbis, ff. de leg. 3. & per no. in l. ancillæ. C. de fur. & in l. 1. C. de rela.

c Dictio, in. Adde Bal. per illum tex. in l. fi pater. 2. no. C. de vsufruct. q̄ dictio, in posita super tempore, ponitur pro vsque. vnde idem est dicere in tempus, quod vsque ad tempus.
Adde tu plenissimè Rom. consi. 276.
Ant. Fran. De dictione, in, dicas, q̄ habet varios significatus, nā aliquando ponitur pro ualde, vt in l. Gallus, in §. ille casus indifficilis. ff. de li b. & posthum. Aliquando denotat modum, ut in l. quibus dieb. in §. Termilius. ff. de condi. & demon. ibi per Bart. & habetur in l. j. in §. flumine. ff. de flum. & in l. j. in §. hoc interdictum. ff. de cloa. & in l. 1. in §. merito. C. de Iusti. codi. cōfir. & per Bar. in cons. suo inci. in Christi no. amen, insultus, & per Flo. in l. 1. §. hæc verba. de his, qui deie. uel effu. & per Spec in tit. de dispu. & alleg. §. 4. ver. uel in. & per Old. in consi. 49. & per Ale. in consi. 1. in 4. par. consiliorum. Et adde, q̄ denotat aliquid non esse principale, ut cum dicitur talis dignitas est in tali ecclesia, ita d. Car. in cle. 2. in §. 1. in 9. q. de xta. & qua. ubi notabiliter dicit, q̄ si mandatur alicui prouideri in tali ecclesia, non intelligitur, q̄ possit sibi prouideri de illa ecclesia, sed de aliis beneficiis contentis in ecclesia, de quo in c. cum olim. de præb. Quandoque etiam ponitur pro ante, pro quo vide glo. in cle. causam. in vers. in domo, de elect.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in ca. fi. Opp. ꝺ tex. in eo, ꝙ in fine Papa concedit facultatem ipsi epo libere iudicandi. Nam si consuetudo erat irrationabilis, nõ erat opus aliqua concessione, quia frustrꝝ precib. imploratur, qđ iure cõi nõ ꝺeditur. l. 1. C. de thesan. li. 10. & in c. i. §. de reser. iuncta gl. Sol. Ioan. And. exponit tex. ibi, concedimus, ſa iure concessum esse ostendimus, q. ꝺ. ꝙ Papa non concesit de nouo, sed declarat eam competere, consuetudine nõ obstante. Et forte Papa fecit hoc ad cautelam istius epi, vt sic esset tutus apud populum. In gl. 1. ibi, [Nec istud est inconueniens.] No. bñ gl. ꝙ quique est vile in facto dubio exquirere consilium a plurib. tã literatis, q̃ illiteratis, tam sapientib. q̃ insipientib. Nam q̃que parum sapientes habent in certa re eleuatum intellectum, & ingeniũ, & acutius sciunt discutere, & decidere vnum casum, q̃ omnes sapientes, sicut narrat hic Io. And. de fatuo Parisi.[a] qui decidit q̃nem miro mõ inter tabernarium, & quendam pauperem, a quo tabernarius volebat extorquere pecuniã, qui comederat panẽ ad odorem assati, nã soluit ille ex sono vnius denarij Turonensis, q̃ q̃nem non potuisset Cato melius deeidere ad satisfaciendum animis imprudentiũ, sed solue hoc ꝺrium, prout habetur in glo.
5 seq. †In fi. gl. ibi, [Nisi in cã reconuentionis.] Aduerte, quia glo. non congrue excipit istum casum. & sequentem, quia per reconuentionẽ,[b] & prorogationem iurisdictionis efficitur ille iudex, & sic non reperitur inia lata a non suo iudice. Sed potest excipere casum sm Host. contentum in c. fi diligenti. de foro compet. & 11. q. 1. c. molita, & c. placuit. vbi sententia lata a iudice seculari ꝺ clericum sponte ibi litigantem, non potest haberi rata a iudice ecclesiastico in odium ipsius clerici, dic, vt ibi Abb.

ADDITIONES.

a De fatuo Parisi. Adde do. meum Barb. in consi. 57. inci. clem. &c. capio primam dubitationem, in 1. vol. et in consi. 59. incip. illud in medium, in 1. col. in fi 2. nolum.
Zach. Adde eundem Barb. in l. is cui bonis, col. 2. uersi. fi diceret in furioso, ff. de uerbo. obli facit, quod uoluit Bald. Ang. et sequa. in l. furiosum, C. qui testa. face poss. et Cald. in c. fi. de renun. et de alio fatuo Romano, qui disputauit contra Græcum sapienter, meminit diffuse glo. in l. 2. in verſicu. constitui, ff. de orig. iur.

b Per reconuentionem. Vide plene per istum in c. at si clerici. iuſtra de iudi. in prima col. in uer. restat ergo examinare, et in 9. col. in ver. quæro expediendo secundam, ibi, aduerte istum passim, et per Do. in ca. 1. de mutu. peti. et 3. q. 8. cuius in agendo, et in auth. et consequenter, C. de interlo. om. iudi. cum aliis concor.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo non valet, vt clericus exerceat actus episcopales.* 2.
2 *Præscriptio etiam vetustissima, non præiudicat, quando præscribens nõ est capax illarum rerum quas vult præscribere.*
Consuetudo non facit quem capacem.
Laicus nunquam potest præscribere actum spiritualem.
Possessio tanti temporis, cuius non extat memoria, habet ium tituli, quando datur capacitas in exercente.
Præscriptio rerum, quæ sunt dignitatis, vel iurisdictionis episcopalis, valet facta a clerico.
3 *Ordines reseruati Episcopis.*
4 *Sacramenta ecclesiæ aliqua sunt necessitatis, & aliqua voluntatis.*
5 *Chrisma quid significet, & quare fiat in fronte.*
6 *Perfectio actus reseruatur superioribus.*
7 *Sacramenta reseruata solis Pontificibus non delegantur, nisi a Papa, nisi delegentur aliis Pontificibus, id est Episcopis.*
Delegatio eorum, quæ sunt iurisdictionis episcopalis, potest fieri ab Episcopo, secus eorum, quæ sunt ordinis.
8 *Laicus de mandato Papæ, an possit dare chrisma.*
9 *Papa potest delegare collationem ordinum, licet confectionem Eucharistiæ non.*
Abbas an possit conferre minores ordines.
10 *Delegatus post prohibitionem sibi factam, nil potest agere.*
11 *Papa ut um possit prohibere Episcopis, ne conferant sacramenta.*
Papæ non est obediendum, si attentat contra vniuersalem statum ecclesiæ.
12 *Laici, an & quæ sacramenta possint ministrare tempore necessitatis.*
13 *Clericus hæreticus, vel excommunicatus an possit fidelibus administrare sacramenta.*
13 *Cum excommunicatis licite participatur propter necessitatem.*

CAP. IIII.

1 Quanto. †Non valet ꝓsuetudo permittens psbyteris, vt chrismẽr. Vel generalius sic. Cõsuetudo nõ potest operari, vt clericus nõ Eps posit exercere ea, q̃ sunt reseruata ordini epali, & est casus nota. Et sunt duæ partes. In prima ponitur pſumptuosa cõsuetudo. In ſcda ipsius reprobatio, ibi, [Discretioni.] Casus li. Quidam sacerdotes apud Cõstantinopolim ꝙ ferabant sacrm confirmationis, chrismando in fronte baptizatos, quod sacrm a tpe Apostolorũ soli Epi conferre debent, per manus impositionem, sed ipsi ad suam excusationem solam cõsuetudinem allegabant. Papa mandat uicario suo, ut omnibus presbyteris districte prohibeat, ne de cætero talia sacra conferre presumant, quia licet non sint a fidelibus contemnenda, tamen tutius est omittere sine periculo ex necessitate, quæ legem non hẽt, q̃ illa recipere ab his, q̃ ea conferre non possunt, quia vmbra

q̃dã solummõ ostenditur in opere, veritas aũt in effectu non ap-
2 best. B. †No. 1. vnã regulã menti tenendã, ꝙ ea, quę sunt ordinis epalis, non possunt acquiri per inferiorẽ ex consuetudine, q̃tacunque vetustissima. Ratio est, qa consuetudo non facit quẽ ca-
a pacem. Hinc dicit Io. An. in c. 2.[a] de ꝓb. li. 6. ꝙ quantumcunq; lon-
b go tpe laicus exercuerit actum spũalem,[b] nunq̃ tamen illum pot. præscribere. Nam possessio temporis, cuius initij non est memoria, habet vim tituli, q̃ ꝺatur capacitas in exercente, alias nõ, q. verbum tene menti. Et sic limita, & restringe c. i. de prę̃sc. li. 6. & in l. hoc iure. §. ductus aquę. fl. de aqua quot. & æsti. Secus dicit in competentib. Epo ratione iurisdictionis, vel dignitatis Episcopa-
c lis. Nam illa possunt præscribi per inferiorem clericum, vt in c. auditis, & c. cũ olim, de præscr. Dixi in c. accedentib. de ex. et. prela. & plene in c. cum contingat, de foro comp. Et ex his potes mere secundam regulã. Item no. ꝙ ritus Apostolorum circa incramenta, habent impedire characteris impressionem. Nam immediate post mortẽ Christi, omnes presbyteri in cõi regebant ecclesiam, non sic erant inter eos Epi sed idem presbyter, quos epos; & pariter conferebant oĩa sacra, vt in c. olim. 95. di. & in c. gimus, 93. dist. Sed postmodum ad schismata fedanda fecerunt seu ordinauerunt Apostoli, vt crearentur Epi, & certa sacra eis reseruarunt, illa interdicẽdo simplicib. presbyteris. Et uides hic, ꝙ talis ordinatio habet impedire ẽt impressionem characteris, quia si presbyteri illa de facto conferunt, nihil conferunt, quod facit ad ꝺ. dicenda. Et ex his, & ex tex. diligenter no. pro opin. Co-
d nostiarum ꝺ opinionem Theologorum, ꝙ est dare ordinẽ Epo scopalem.[d] sic, ꝙ nouẽ sunt ordines. De quo vide gl. in precedenti in uerbo, Episcopus, & si vis tenere opinionem Theologorum, vt non sit ordo, dic, ꝙ hoc operatur ordo presbyteratus iuncti cum dignitate episcopali, & intercedente ordinatione eccle-
3 siæ. †Item no. quod quædam sunt sacramenta reseruata solis Epis copis, quæ inferioribus. non licet attingere, vt chrismare, ordines sacros conferre, virgines benedicere, ecclesias consecrare, & o-
4 milia, vide super his tex. in c. q̃uis. 68. di. †No. ꝙ sacrm confirmatio-

ADDITIONES.

a Io. An. in c. 2. Adde istum in c. Apostolica. circa fi. in uer. no. tamen bene. q his quæ fi. 2 pr. l. & in c. cãm quę. in 1. no. & ibi late per Mod. de præscr. & c. ad aures, eo. ti. & in c. nouit, in 11. col. de iud. But. in c peruenit, in 8. col. censi. Bal. in l. omnes, in fi. C. de præsc. 30. anno. Doct. in ca. catholica, 11. col. & in d. c. 2. in 6. col. Abb. & Ana. in c. de hoc, de fimo. Car. consi. 58. propo. ta q. Arch. Spalaten. consi. 2. Mutius quidã, & facit gl. de hoc non vitandis nobis, in ver. iurisdictione, in fi. de iurepa. & in c. quod sicut, in ver. impedi, & ibi istum, de electio. & Card. consi. 89. capitulum Ciuitatense. Et limita prædicta, ut per Mod. in d. c. causam, quæ. & adde Bal. in l. 1. C. de manci. 11. & pondera, quod voluit idem Bal. d. in rubri. C. de prec. imp. offe. & dominum hic.
Adde Cald. consi. 1. de præsc.

b Seb. Sap. Actum spiritualem. Facit, quod no. Abb. in cap. accedentibus, de exce. prę̃l. ubi vult ꝙ valeat consuetudo, ꝙ prælati possint concedere ea quæ sunt ordinis. Contrarium tamen, ꝙ non possunt concedere indulgentias, tenuit Cal. in rep. c. postulasti. alias incipit nostro. infra de pœ. & re.
c Possunt præscribi. Adde Arch. & Ioan. And. in capitu. cum episcopus, de ord. li. 6. & quod leg. & no. in capitu. dilectus. eod. titu. in antiqui. & 16. Sfio. 3. capitu. quicunque. & Lap. allegatio. 92. & facit glos. in capitu. dilectus infra de app.
Adde Bal. consi. 93. 5. lib. Rom. consi. 37. in fi. Cald. vbi supra.

d Ordinem ep scopalẽ. Vide Do. & alios Do. post gl. in ver. episcopus, in prooe. 6. & gl. in c. omnis, in ver. a capite, 31. dist. & Host. in c. cum contingat, de ætate & qual. facit c. 1. de test. & per Summistas in ti. de or. ab episcopo, & fiunt ad similitudinem superioris Hierarchię, quia sunt 9. chori Angelorum. Theologi contra, vt per Rich. 4. sen. 24. dist. & Io. de Lig. cap. cum contingat, & Car. & Gul. de monte Lau. in cle. in plerisque, de ele. et ibi Bu. et Imo. & Do. c. cleros, 21. dist. et do. meum hic in 4. dist.
Adde do. Præpositum in c. 1. 21. dist. et c. perlectis, 25. dist.
Zac. Adde inquantum dicit episcopatum esse ordinem, dic, ꝙ est verum de quo modo, vt per Car. post Alin cle. 3. in opp. 7. de ætate. et qua. vbi dicit, quod largo modo Subdiaconatus, Diaconatus, Presbyteratus, et Episcopatus, sunt ordines sacri, stricte vero a subdiaconatu supra. Qui autem dicantur sacri ordines, vide Inn. in c. 1. de schisma. et in c. prout, de do. et contu. Do. 31. dist. et beſcant, et præalle. Car. in cle. 1. 23. q de consan. et affi.
Anto. Fran. Circa hoc, quot sint ordines ecclesiastici, et clericales, et de hac differentia inter Theologos, qui dicunt tantum esse 7. et Canonistas qui dicunt esse 9. vide Io. And. in salutatione, li. 6. in gl. super uer. episcopus, et vide, quę habentur per Do. in c. quoties, de purg. can. Et quid sit ordo sacer, vide Inno. in c. 1. de schis. et per magistrum Sen. dist. 24. vbi etiam per B. Tho. Et quomo. quis compellatur ad susceptionem sacri ordinis, vide text. in c. quæris, ibi plene not. de ætate. et qua. et in c. si qui clerici, et se. 74. dist. et vide gl. 1. q. 1. et canon, de cle. li. 6. Et quę habentur in c. cum ex eo, eo. titu. et lib. Et adde, quod licet olim Subdiaconatus non esset ordo sacer, tamen hodie sic, vt in capitu. multis, de ætate. et qua. et in c. miramur, de ser. non or. et in c. 1. de cler. coniug. et an valeat collatio ordinum, si omittatur celebratio missæ, communi opi. est, ꝙ sic, vt in c. 9. sicut. in §. super eo, et ibi gl. de elec. et no in c. 1. 75. distin. et in c. literas, de temp. ord. et vide d. Car. in cle generaliter, in pen. q. ætate. et qua. Et utrum omnes ordines possint vno die conferri, dic, quod omnes minores sic, vt est gl. in c. de temp. ord. et habetur per gl. in c. 2. de eo, qui fur. or. fusce. et in c. ordinationes. 75. dist. imo omnes minores ordines, q subdiaconatus non possunt eadem die conferri, ut per gl. in c. 3. 77. dist. et habetur in c. 2. de eo, qui fiunt. or. fusce. Et an prima tõsura sit ordo, vide gl. in c. 1. 77. dist. et Arch. in c. non oportet. 43. dist. et vide omnino Bea. Tho. in 3. sen. dist. 24.

2 tionis, [a] nõ ẽ sacrm necessitatis; vñ p̃t q̃s saluari; licèt nõ sit chrismatus; dũmodo illud sacrm nõ ex ꝓcepto dimiserit. Nã ex septẽ sacris eccle, q̃dã sunt necessitatis, q̃dã volũtatis, de q bus vide p gl. in c. veniẽs, de trãsl. Quæro, ꝙ declaratione huj sacri ꝓfirmationis, quare hoc sacrm fuit institutũ, cũ nõ sit necessitatis. Sol. dic, hẽs tex. no. de ꝓse. dist. 5. in c. 1. & 2. Nã baptismus necessarius est moriẽtib. qa sine eo ẽt infans vnius diei saluari nõ p̃t, de ꝓse. dist. 4. in c. firmissimè, & in c. regenerãte. Sacrm vero ꝓfirmationis, est necessariũ victuris. Nã cũ homo militet quotidie inter hostes in uisibiles, p illud sacrm cõfirmationis cõfirmat & roborat miles, & efficit fortis ꝺ agones, & insidias diaboli. Vnde fortior est ad resistendũ insidijs diabolicis, q est ꝓfirmatus, q̃ baptizarus dũtaxat. vt in d. c. 1. & 2. Cõfert. n. spiritus sanctus, quẽ Apli olim cõferebãt ex sola manus impositione. Et qa hodie Prelati nõ sunt ita beati, quẽadmodũ Apli, fuit institutũ, ut ipsi cõferrẽt hoc sacrm
5 cũ collatione chrismatis. † Et q̃d sigñat chrisma, & quare chrisma fit in frõte, dic, vt no. 1 c. vni. de sacra vnc. Secũdo principaliter q̃rit, nunq̃ ꝑferat character in isto sacrõ? Collectarius hic post B. Tho. tenet ꝙ sic, aliter tñ, q̃ in baptismate. Nã p baptismum, qs participat spũalia, & disponit aĩa ad facilius suscipiendũ gram Dei, ut dixi post Inn. sup rub. de bap. Sed in isto sacrõ ꝓfirmatio-
6 nis efficit fortior, & infundit gra ꝺ insidias diaboli, vt §. dixi. †Tertio q̃rit quare hoc sacrm reseruet Epis dũtaxat, cũ baptismus, q est ianua oĩum sacrorũ, ut in c. fi. de presby. nõ baptiza. pmittat simplicib. sacerdotib. Sol. pfectio actus cõiter reseruat superiori. vide. n. ꝙ electio ptinet ad canonicos, & confirmatio ad superiores, ut in c. nihil. de ele. Iõ cũ istud sacrm sit ꝓfirmatio baptismatis, & sic pficit ipse baptismus, dignũ fuit reseruare ipsis superiorib. in signũ ẽminentiæ. †In gl. 1. in fi. hæc gl. quoad effectum p̃t reduci ad duas qõnes. Prima nunq̃ ista sacra reseruata solis põtificib. possint delegari inferiorib. & p quẽ? Secũda qñ, p̃supposita validitate delegationis, si ꝺ elegãs postea phibet, nunquid imprimat character ex sacro exhibito ꝺ interdictũ delegãtis? Ad
d primã qõ. ampliãdo verba gl. est cõcludendũ, ꝙ p inferiorẽ platũ a pp̃, nõ p̃t fieri ista delegatio nõ põtificib. qa nõ p̃nt isti dispone re ꝺ statutũ, & ordinẽ eccle. Hoc pbat in c. aqua, de ꝓse. eccl. vel alta. vide gl. in c. quenit. 95. dist. q̃ ponit ibi notabilẽ regulã, ꝙ nihil hẽt epis, q̃d si iurisdõnis, q̃d non sit delegabile p eũ, secus in cõpetentib. rõne ordinis epalis, vt dicit hic gl. in fi. & bene. Respe ctu Papæ reperiunt tres opiniones. Prima, ꝙ Papa collationẽ horũ sacrorũ p̃t delegare p̃sbytero duntaxat. Secũda opi. q̃d ẽt sim
2 plici clerico, dũmodo hẽat illud sacrm, q̃d alij ꝺferre vult, & in hac opi. vr residere gl. † Tertia opi. ꝙ ẽt laico p̃t hoc Papa demãdare, dũmodo laicus receperit illud sacrm. Et hãc opi. refert hic Gul. & Inn. aperte tñ nõ approbãdo eã nec reprobãdo. Gl. in c. manus, de ꝓse. dis. 5. vr illam approbare in eo, q̃d ponit regulã dicẽs, q̃d ex delegatione Papæ q libet p̃t ꝺferre sacrm, q̃d ipse recepit. Cõior tñ opi. vr, ut laico hoc demãdare non possit, [b] & vr
9 opi. iustior, maxime qa ex hoc denigraret status eccle, q̃d Papa facere nõ p̃t. 1. q. 7. in c. si illa. † Sed dubiũ est, qd in collatione ordinũ? gl. in d. c. manus, vr velle, ꝙ idẽ dicẽdũ sit, q̃d supra. Sed Collectarius hic post B. Tho. dicit ꝙ collationẽ minorũ ordinũ posset Papa delegare simplici sacerdoti; secus in collatione sacrorũ, qa sacri ordines hñt actus, & exercitiũ ꝓfectione Eucharistiæ. Nã, vt dicit gl. notabilis in d. c. puenit, nõ p̃t Papa cõmittere non presbytero, vt conficiat corpus Christi; qa Christus hoc cõmisit solis presbyteris, ut ibi. Ita vr dicendũ in ꝓposito ut sicut in cõsecratione Eucharistiæ nõ disponit ꝺ institutionẽ Christi; ita nec in ordinatione ministrorũ ipsius sacrti. Ego potius putarẽ, ut sacerdoti hoc possit delegare indistincte, qa licet sacrm Eucharistiæ sit dispositũ institutione dominica, q habeat illud administrare, hoc tñ nõ est dispositũ in collatione ordinũ. Nã olim presbyteri in cõi regebãt ecclam, & ordinabãt sacerdotes. Vnde quẽadmodũ olim poterãt, ita vr ꝙ posit Papa hoc ꝺcedere sacerdoti maxime delegando, cũ nihil exerceat delegatus noĩe ꝓprio, vt in c. sane, de of. dele. l. 1. ff. de of. eius cui mãd. est iurisd. Quinimo dico, ꝙ minorũ ordinũ collationẽ posset Papa sacerdotib. ꝓprio iure cõ
c cedere. Nã sacerdos p̃t hodie cõferre primã tõsurã dummodo hẽat subiectum, ut no. Host. in c. cum ꝓtingat, [c] de æta. & qual. Et Abbatib. ꝓcessium est, ut possint ꝺferre minores ordines, ut leg. & no. in c. Abbates, de priui. li. 6. & in c. 1. de sup. neg. prę̃l. 69. dist.
d in c. j. Quidã tñ voluerunt dicere, ꝙ hæc faciunt Abbates [d] vigore ꝛ benedictionis, quã recipiũt, q̃ partim vr simplex, partim ordinaria. i. in parte accedit ad ꝺsecrationẽ epi, ut quasi videat ꝺferri quidã ordo. Plus tñ mihi placet, ut hoc habeat ex priuilegio, qđ
e alibi dico latius in tit. de æta. & quali. [e] & hoc quoad primam q.
10 †Quoad secũdã, aut, phibitio fit habẽti collationẽ ex delegatione, & gl. dicit, & bene, ꝙ post ꝓhibitionẽ nihil ꝺfert, & idẽ tenet gl. in d. c. manus, & est eõis opi. Probat rõne, qa sublata ptãs delegata, nulla ptãs remanet ipso delegato, ut in l. iudiciũ soluit. ff.
11 de iud. & in c. sup qõnum, de of. dele. † Sed dubium est, qd si ꝓhibitio fieret epo per Rom. Pontificem, nunquid ꝺferret sacrm post prohibitionẽ? Inn. refert hic tenere quosdam, ꝙ nõ, quia licet Papa non possit tollere sacrm baptismi, vel alia necessaria, [f]
f potest

ADDITIONES.

a Sacramentum confirmationis. Vide Doct. in c. veniens, hic allegato. & 1. q. 1 c. remissionem. §. sed notandum.

b Non possit Facit, qđ no. in c. proposuit, de cõcess. ꝓb. in c. 2. de ind. & do. oẽs hic, & maxime p Imo. & qđ no in c. bene quidẽ. 96. dist. in c. Mẽnã. 2. q. 5. & in c. ꝓter hoc. 32. dist. & Bal. in l. rescripta. C. de prec. Imp. offe. & in c. aqua, de consec. eccl vel alt. & B. Tho. in 4. sen. dist. 6 q. 3. art. 4. & per But. in c. cũ ad monasterũ, de stat. mon. & qđ volut gl. in c. vbi periculũ, de ele. li. 6. & plene fuit dictũ in c. q̃ in ecclesiarum. sup. de cõst & no. in c. sunt quidam. 25. q. 1.

c In c. cum contingat. Vide ibi plene per Doctores.

d Seb. Sap. Faciunt Abbates. Vide Card. in clem. 2. §. statuimus, q. 9. de sta. mo. ubi dicitur, ꝙ Abb. non possunt consecrare vestes, calices, cruces, & uestimenta ecclesiæ, nisi ex priuilegio, vel ex consuetudine. Dicit etiam Ge. in c. Apostol. cæ. de pri. in 6. ꝙ non possunt consecrare virgines.

e In titu. de æta. & quali. Suppl. in d. c. cum contingat.

f Zacharias. Vel alia necessaria. Dic, ꝙ nec ẽt circa illorũ essentiã dispẽsare p̃t, & nõ p̃t Papa dispẽsare, vt quis sine baptismo, aut cõfessione saluetur, ita dicit no. Fel. in c. 1 col. 1 4. vers. 7. & vltima declaratio, supra de consti. potest tamen dispẽsare, ꝙ differat ad tempus, vt ibi per eum, ubi ille multa allegat. Ant. Fran. Ad istã materiã de baptismo, dicas, qđ baptismus est de necessitate salutis; adeo qđ ẽ adulti, quã paruuli sine baptismo moriẽtes dãnantur. c. firmissime, de consec. dist. 4. 16 dr baptismus esse ianua oĩum sacrorũ, quia ante baptismũ nulla sacra p̃nt recipi, c. cupientes, de presby. nõ bap. c. 2. de cogn. spiritu. in 6. c. cũ Pau. j. & c. præter. §. verum. 32. dist. & hr per gl. in c. quicunque. 77. dist. Et ió dicimus, qđ ois homo, quãtũcunque ẽt sanctificatus in utero, tenetur ad baptismũ, est bo. tex. in c. quisquis, de consec. dist. 4. & hr per B. Tho. in 4. dist. 6. & in 4. dist. 4. Idẽ sanctus Doct. dicit, quod baptismus dẽt pueris conferri quanto citius põt, adultis aũt non dẽt statim conferri, pp multas causas quas ponit idem sanctus Doctor in 3. parte Sum. q. 68. art. 4. Iudei tñ baptizandi debent per 60. dies abstinere, & pœnitentiã agere, c. ne quod abst. de consec. dist. 4. fit an effectus baptismi sit æqualis in omnibus, sic dic gl. in sum. de consec. dist. 4. & ibi per Arch. & vide sanctum Thom. in 3. dist. 4. & 5. Et an baptismus Io. fuerit a Deo, vide sanctum Tho. in 3. par. sum. q. 38. ar. 2. Et quæ sit forma baptismi, quam seruat ecclesia, & an illa sit de substantia, & sit exacte seruanda. gl. in c. 1. de bapt. videtur tenere, quod nõ, per ea, quę habentur in c. a quodam, & in c. multi, de consec. dist. 4. Tamen in cõtrarium videtur esse opi. Theolo. quod illa sit exactissime seruanda, adeo quod si dicere tur baptizo te in nomine Christi vel in nomine Trinitatis, non esset quis baptizatus, ut per B. Tho. in 4. dist. 3. art. 2. & ideo dicebat Inn. in capit. 1. de bapt. post gl. quod cum forma baptismi sit, vt quis baptizetur in nomine patris, & filij, & Spiritus sancti, quod si omitteretur illa copula, et, vitiaretur baptismus, & adeo est seruanda forma, quod nec in latino, nec in vulgari licet peruertere ordinem verborum, neque aliquid addere, vel subtrahere, ut per Innocen. & Hostien. in c. 1. de bap per Hostien. in summa de baptis. in 6. quæ sit eius forma, in verſic. quid ſi aliquid, & ver. quid ſi ordo, & vide etiam beatum Thom. in vlt. parte summæ, q. 66. articu. 5. & ad materiam vide glos. de consec. distin. 4. c. ſi non pontificali. Et quæ sit pœna paruuli decedentis sine baptismo, dic ꝙ est pœna petpetuæ carentiæ visionis Dei, quod theologi alijs uerbis dicunt, quod habeant pœnam damni, & non sensus, quia ipsi aliter non cruciantur, nisi quia carent visione diuina, de quo habetur in c. firmissimè, & in c. regnante, & in c. nulla, de consec. distin. 4. & vide no glos. in cap. maiores. in §. sed adhuc in verſi. carentia, de baptiſ. Et adde, quod baptismus debet exhiberi in ecclesia, & non in priuatis domibus aut aliis locis, nisi in casu necessitatis, quia tunc non potest baptizari quis in domo priuata. Et ideo mulier etiam in articulo mortis, potest infantem baptizare, vt in ca. mulier, de consec. distin. 4. Filij etiam regum, & principum possunt in priuatis domibus baptizari, ut in clemen. 1. de bapt. Et adde, quod baptismus tam adultis, quam paruulis remittit culpam, & infundit gratiam, vt in cle. 1. de sum. trin. & fi. catho. Et adde, quod baptismus plus valet, quàm pœnitentia, quia per pœnitentiam cum contritione, licèt deleatur peccatum, remanet tamen satisfactio temporalis, per baptismum uero vtrumque tollitur, gl. est notabilis. in cap. sine pœnitentia. de consec. distin. 4. Et adde, quòd paratus, & dispositus baptizari, si morte preuentus non potuerit baptizari, debet saluus reputari vide tex. in c. debitum, de bapt. & in c. cathechismus, & c. non dubito, & in cap. sicut. de consec. distinct. 4. Et quare baptismus tollat peccatum originale, uide glo. in cap. 1. de consec. distin. 4. Et adde, quòd si Papa, uel Episcopus prohiberet aliquem baptizari, nihilominus, ualeret baptismus, ita dicit, & baptizaretur, ut no. voluit Innocen. in c quanto, de consu. Et an possit noua constitutio fieri per ecclesiam circa baptismum, & an possit per Papam, vide quę plenè habentur in cap. . de bapt. Et adde, quòd sacramentum baptismi fuit institutum in baptismo Christi, vt per glos. in summa de consecra. distinct. 4. & in cap. per aquam, & in cap. ex quo circuncisio. Et dicit illa glos. quod baptismus Io. non fuit sacramentum, & ideo multi baptizati ab eo, fuerunt postea rebaptizati. vide bo. glos. in cap. aliud, ea. distin. quę dicit, quod Ioan. baptizauit, in nomine domini venturi ad mortem, ad passionem, & ad iudicium. pro quo vide bo. text. in cap. non generabatur, de consecra. distinct. 4. de quo pulchre habetur in capitu. dedit. 1. q. 1. Et adde, quod baptismus collatus a laico, extra casum necessitatis valet licet conferens peccet. Pro quo vide glos. in cap. Subdiaconus. 34. q. 1. & habetur in cap. 1. de summa trini. & fi. catho. & vide glos. in cap. sanctum, de consec. distin. 5. & per B. Tho. in 3. parte sum. q. 63. ar. 4. Et adde, q. baptismus non potest reiterari, ut in titu. ne sacrum bap. reite. C. & hinc est, ꝙ baptismus nõ potest conferri sub conditione, si alias non fuit baptizatus, & inde sumpta est practica in his, qui tempore natiuitatis sunt in periculo mortis, & baptizantur ab obstetricib. ꝙ dicant sacerdotes; cum ad ecclesiam portantur, & baptizantur, si non ea baptizatus ego te baptizo, si ea baptizatus, ego te lauo, ut no. Barto. & cęteri sequuntur in d. l. 1. C. ne sacrum bap. reite. Et adde, quod si quis baptizaretur in casu necessitatis in littore maris, uel in flumine, quod tamen fieri non debet citra necessitatem) non est necesse, quod tota aqua benedicatur, vel conseeretur, sed solum tanta quanta sufficit ad baptismum conferendum, ut est glos. in c. detrahe. 1. q. 1. & habetur per Inno. & Doc. in rub. de bapt. Et adde, ꝙ tanta debet esse aqua, quanta possit perfundi super maiori parte corporis, vt per Hostien. in titu. de bap. 6. quę fit eius forma. ubi dicit, non esse baptizatũ illũ, cuius pes, uel manus tñ baptizaretur, & p ꝺs talis nõ posset in ecclesia sepeliri, cũ aĩa nõ baptizati sit dãnata, de ꝺse. dist. 1. c. nulla, & in c. ad limina. 30. q. 1. de quo vide p D. Car. in cle. 1. 6. ad hęc, de sum. trin. & fi. cath. & uide ẽt D. Car. in cle. 1. in fi. de re. permu. vbi dixit ꝙ per Papam non põt tolli, uel impediri baptismus. Et quotuplex sit baptismus, vide gl. in c. 1. & in c. baptismi vicem, de consec. dist. 4. & vide quę habentur & no. in c. pen. de bap. & quę no. per gl. & Doc. in c. 2. in gl. 2. de presby. non bapti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

põt tñ circa illa disponere, vel dãdo formã, vel dispoñẽdo de psonis, a gb. & gb. sint cõferenda, vt no. in c. 1. de bapt. Nã Papæ fm istos, est obediẽdũ in oĩb. spualibus in cõcernẽtibus periculõ animꝝ, nisi illa reperiant exp̃sse interdicta, vel sint ɔ fidẽ. Et no. hanc regulã, q̃ vr̃ sequi Host. in c. q̃to, de trãsl. Epi. Sed tu adde notabile dictũ Inn. in c. inquisitioni, de sen. exc vide in hoc, qđ dixi in c. si
a qñ. a sup. de resc. Ipse tñ Inn. ꝙcludẽdo dicit, ꝙ aut Papa facit legẽ, p q̃ tollit hãc ptatẽ Epis; & nihil ageret Epꝰ. postea ꝓferẽdo: aut simplr, phibet epis, ne faceret; & tũc, phibitio nõ impediret impressionẽ characteris. b Dicit tñ Inn. no. verbũ obliuioni nunq̃ tradẽdũ, ꝙ sine cã rationabili, & aliis nota, nõ est Papa sustinẽdus, attẽtãdo ista, vel sĩlia ɔ vniuersãlẽ statũ eccl̃e, & põdera ex his verbis duo. Primo, ꝙ nõ ꝑsumit in Papa cã rõnabilis, si vult venire
c ɔ vl̃em statũ eccl̃e; sed oporter, ꝙ cã c sit aliis nota, facit ꝙ not. Doc. in c. nulli, de sent. exc. Sdo põdera, ꝙ nõ dicit Papã nõ posse, sed eũ nõ sustinẽdũ q. d. ꝙ eccl̃ia vl̃is debet Papę resistere. Tñ ecclesia nõ resistẽte, vr̃ actus valere, & tene mẽtũ hoc dictũ sic intellectũ. Et sic habes casum, in quo eccl̃esia vl̃is põt resistere Papæ; licet nõ veniat ɔ fidẽ. Vñ aũt Papa hẽat hãc ptatẽ, dicit hic Inn. ꝙ
d ex illa ptate tradita Petro p Chr̃m. [Quodcunq; ligaueris d super terrã, &c.] & exponũt q dã, vt ipse refert, [Quodcũq; ligaueris sũ-
e per terrã.] s. p cõstitutiones, & ꝓcepta. c Et no. hoc dictũ, ex quo
f põt inferri, ꝙ ꝑceptũ principis f tm̃ valet, quãtũ cõstitutio. In ɔriũ tñ facit illa distinctio Inn. dũ distinguit inter legẽ, & simplicẽ phibitionẽ, q̃ distinctio nõ placet D. Ant. hic, dicẽti se nõ videre dr̃iam inter legẽ, & ꝑceptũ, vel phibitionẽ in ipso Principe. Sed tu vide similẽ dr̃iam, q̃ facit Bar. in l. fi. C. fi ɔ ius, vel vti. pub. Et ere do, ꝙ vbi cõcurrũt in ꝑcepto ea, q̃ cõcurrũt in l. tũ ligat ꝑceptũ Principis, q̃tũ lex, ga qđ Principi placet, legis habet vigorẽ. Insti. de iu. na. gen. & ciui. in §. fed & qđ Principi. Puto, ꝙ Inno. habuit optimã sñiam in hac sua distinctione. Nã faciẽdo legẽ. & auferẽdo per legem ptãtem epis. nihil ptãtis, quoad actũ, phibitũ remanet ipsis epis. Sed q̃ simplr prohibet, nõ tollit ptãtẽ, sed interdicit exercitiũ. Merito hoc casu imprimit character, nõ obstãte phibitione Papæ; ga simplex phibitio nõ impedit impositionem characteris in habẽte ptãtem; ẽt si in phibitione apponat clausu la Decreti, irritãs, &c. Ad hoc vide bo. tex. cũ gl. in cle. in pleriq;, de ele. Et hæc opi. Inn. sic ītellecta plus placet, q̃ opi. D. Ant. q nõ faciẽdo differẽtiã inter legẽ, & phibitionẽ, dicit ꝙ ɔ sacris, in gb. imprimit character, nec lex, nec simplex, phibitio ipedit impressionẽ characteris, cũ epi aliàs habeãt ptãtem, ad hoc alle. d. cle. in pleriq;, & gl. in c. puida, de elec. lib. 6. Sed ego intelligerẽ modo ꝓdicto. Loquunt enim illa iura, qñ p legẽ non est sũblata potestas. Quod an sit verũ, pbat̃ p istũ tex. iunctis superius dictis. Nam simplices sacerdotes habebãt olim ptãtem sacra illa cõferendi; sed ex ritu, & disp̃sitione Apl̃orũ sublata ptãte, nihil iuris conferũt, vt hic: ergo idẽ dicẽdũ i ep̃is si p̃ summũ Põtificẽ, quoad cer-
12 tũ sacr̃m eis auferat illa ptãs; & p hoc habes expeditã quæstionẽ
g secundam. † Sed quæro, nunquid laico liceat tpe necessitatis g confer-

ADDITIONES.

a In c. si quando.] Adde aliquid in c. cum adeo, per istum eo. ti. & latius per Mod. in c. quæ in ecclesiarum. supra de const.
b Seb. Sap. Characteris.] Vide Fel. in c. si quando, col. 6. supra de rescrip.
c Seb. Sap. Causa.] Vide Ol. conf. 287. quem sequitur Rom. in consi. 484. dubitur primo, & Abb. in disputatione sua inci. episcopus, col. 21. Fel. in c. quæ in ecclesiarum, in 23. col. de consti.
d Ligaueris.] Adde Inn. in c. quod super his, infra de vo. & voti redemp. Adde Præpositum in c. in nouo. 21. dis.
e Seb. Sap. Et præcepta. Vide Abb. in c. translato. supra de constitu. vbi allegat Inn. in alio loco. Et facit ad hoc, quod dicit Bal. in c. olim ex literis, in fi. de re scri. quod contra Papam seandalizantem ecclesiam, primo vtendum est verbis, deinde herbis, tertio lapidib. & vbi nõ sufficit virtutis ingenio, ibi valeat armarũ præsidiũ, & tutela, vide et Abb. in c. cum teneamur. infra de prebẽ.
f Præceptũ principis. Adde Ang. in l. 1. ff. de test. in 2. col. in glo. q̃ incipit, Imo. derogat. & quid in inferiore a principe? dicit Ang. esse secus. Cõtrariũ tamen determinat idẽ Ang. in l. itẽ veniũt, §. cæterum, in ver. & ex his habes, ff. de petitio. hæred. vbi Ang. dicit, qđ expeditã trãsmissa per Principẽ, dẽt seruari pro lege in oĩb. Idẽ dicit esse in eo, qui habet potentiam legis condendæ, & dicit vi gere hoc de facto in ciuitate Taruisii, ad cuius notestatem, quædam epistola per Ducẽ Venetorũ fuit transmissa eo tpe, quo per Venetos illa ciuitas regebatur, & vertebatur q̃ō, an ius faceret in oĩb. casib. & certe faciebat, si solus Dux habuisset facultatem legis faciẽdæ, de quo dicit esse casum in l. 1. ff. de cõsti. prin. & hoc sequitur d. meus in c. 1. in 2. col. de prob. vbi dicit quod vbicũque est talis dominus terræ, cuius mãdatũ in terra illa seruatur pro lege, ꝙ epistola illa hẽt locũ legis, & vide eundẽ in rub. de cõst. in 18. col. & ibi do. meus alle. Bal. in l. certũ. C. vnde cog. ꝙ vbicũq; madatũ Baronis seruatur pro lege, & sic hẽt potestatẽ legis cõdẽdę, est Monarcha in baronia sua, quod tũ dictũ nõ reperio in lectu. mea facit c. const. 2. dist. & quod voluit Bal. in l. repetita, C. de const. pecu. vbi dixit ꝙ Comes in suo comitatu magis assimilatur Principi, quam prẽsidi, vñ eius statutũ, est ius ciuile, & non prætoriũ, & vide Bald. Inst. de iu. na. §. fed & quod principi. Adde Rom. consi. 260.
Ant. Fr. In hoc passu, an epistola Principis, vel Papæ, hẽat vim legis, & si sor te referibatur in casu particulari, dicas, quod epistolæ summorũ Põtificũ, & Imperatorũ ẽt extra corpus iuris existentes, probãt, & habent uim canonũ, & legũ, vt in c. fi Romanorũ, 19. dist. & hñ in c. pastora. de fi. inst. & hinc est, ꝙ dicimus, quod epistolę decretales, cõnumerantur inter scripturas canonicas, c. in canonicis, 19. dist. epistolę aũt, & literę, quæ scribuntur per alios Principes suis officialib. vel aliis inferioribꝰ non, habent vim legis, tñ quia ad talem principẽ nõ pertinet legẽ condere, tũ ẽt quia potius censentur esse, vt literæ priuatæ, & in casu particulari conscriptæ, quæ, quid, & quãtũ probent, & de

2 conferre sacra, vel administrare? a vr̃ primo, ꝙ non. Nã sicut nõ licet sacerdoti ꝓferre ea, q̃ sũt epis reseruata, ita pari rõne nõ dẽt laicis licere attentare reseruata ipsis sacerdotibus. Sed concludẽdo, primo pone regulam, ꝙ de spectantib. ad clericos, illud solũ licet laico, quod reperitur sibi expresse concessum, & hanc rẽm ponit hic Inn. & originaliter posuit. 24. q. 1. in c. fi. & tene eã menti. Quæ autem sunt concessa laicis tpe necessitatis, dic, ꝙ sacrum pœnitentiæ; nam tpe necessitatis, potest quis, & debet confiteri laico; non tñ per istum potest absolui; sed ex contritione, & obedientia ex tali cõfessione est dignus venia, vt est tex. no. tab. Aug.
b de pœ. di. 1. c. quẽ pœnitet, & vide bo. gl. in c. pastor. in §. ꝑterea, b
c de offi. or. & tetigit Inn. hic. Item licet laico c conferre sacramen-
d tum baptismi tpe necessitatis, etiam si sit mulier, d de conse. dis. 4. in c. mulier, & 1. q̃ō. 1. quod quidam. Est tñ dr̃ia inter clericum, & laicum in collatione huius sacramenti. Nam clericus licite baptizat: licet necessitas non vrgeat: laicus vero licite non attẽtat, nisi instante necessitate. Sed ĩn si præter necessitatem baptizat, tenet baptismus, & ipse laicus puniendus est, quia vsurpauit officium clericis deputatum, vt in d. c. q. dã. Dubitat̃ de sacro Eucha ri. nunq̃ laicus in necessitate posit illud administrare; vt puta, decedit qs, & non reperit ꝑsbyter; nunquid laicus posit capere Eucharistiam de ecclesia, & exhibere in firmo: Quidam, vt refert hic Inn. dicunt, ꝙ sic, vt in præcedentib. sacramẽtis. potest laicus se ingerere necessitatis tempore, ita & in isto. Nec ob. cap. fi. 24. q. 1. quia loquit̃ de hæretico, a quo non est licitum recipere Eucharistiam, ẽt necessitatis tpe. Et no. ad hoc illum tex. quinimo dixerunt plerique, ꝙ tpe necessitatis potest qs per se illud sacrum recipere. Sed Inn. non firmat hãc opi. vr̃ recedere, dicendo, ꝙ c. ꝑter, §. verum. 32. dist. quod ſolet allegari ad prædicta. nõ loquit̃ de laico, sed de clerico alias ꝑciso ab ecclesia; vel qa est simoniacus, vel notorius fornicator: Collectarius vero post Inn. vr̃ firma re, ꝙ nedum laico, sed nec ẽt Diacono licet illud sacrum attenta re, quod no. & ɔ laicum facit regula, quã s. positi. & per hoc solũitur qõ. Quid de extre. vnct. & licet quidam voluerint, ꝙ laicus posit illam conferre necessitatis tpe, cõiter tñ hoc nõ tenetur, per regulam superius dictam. reliqua impendere non põt, licet
23 posit matrimonium ɔhere. † Vltimo potest dubitari, quid de cle
e ricis præcisis c ab ecclesia, vt sunt hæretici, excõmunicati, suspẽsi ab homine, vel a iure. De his dic, vt habes tex. cum glo. in d. c. verum. Et respectu sacramenti baptismi, habes hic gl. fi. quæ dicit, necessitatis tpe, etiam ab hæretico recipi potest, & tene menti gl. & etiam tex. cum gl. in d. §. verum. Sed Colle. refert se audiuisse Cle. 7. dum Pisis legeret quartum sñiarum. in minoribus cõsitutum, tenere ɔrium. Mouebatur, qa excõmunicatis, & hæreticis non posſumus communicare sine peccato, vt in c. nuper, de senten. excommuni. Non ergo debet committi malum propter sequens bonum; maxime, ex quo ista necessitas non nocer adulto, omisso illo sacramento, quia succedit baptismus flaminis. ɔ. de bapt. in c. debitum, & c. si quem. 24. q. 1. Et ad id quod facit in ɔrium, respondet, ꝙ loquitur, qñ ignorabatur, quod ille esset hæreticus. Et ad tex. Gratiani, §. verum, dum dicit, ꝙ melius est recipere ab hæretico, quam in ẽternum perire, Respondet, quod ille non perit, ex quo non reperit idoneum, a quo recipiat sacramentum. Et quanquam hę rationes videantur vrgere, tamen in primam sententiam quæ Canonistis est communis, me vehementer impellit, dictum c. si quem, vbi tex. Aug. clare preſuppo
24 nit illum fuisse hæreticum, & de hoc constare, volenti recipere
f sacramentum. † Item si pro corporali necessitate licitum est cõmunicare excommunicato, f vt in cqm̃. 11. q. 3. & in c. si vere, ɔ. de sen. excom. ergo fortius hoc debet licere pro necesitate spirituali. Ad idem facit c. 1. prope fi. s. de summa Trini. vbi dr̃, ꝙ a quocunque conferatur, hoc sacramentum proficit ad salutem; dummodo ritẽ & secundum formam ecclesiæ, & idem videtur velle Innoc. in c. 1. de baptismo. Abbas.

ADITIONES.

a Seb. Sap. Administrare. Quæ sunt licita tempore necessitatis, ponit d. Ias. in l. principalibus, ff. fi cer. pe. And. Sicu. in rub. infra de fer. Fel. in c. cum in ecclesia. infra de fimo. & in c. querelam, in fi. de iureiur.
b In §. præterea. Adde gl. fi. in c. 3. de pœ. & remiſ. & in c. a nõbis, lo 2. in ver. poterit, de sen. exc. & in c. veniens. de transa. & in c. inferior, 21. dist. & Spe. in ti. de pœ. & remi. §. nunc aliquis, circa prin. quod declara, vt per gl. & omnes in d. §. præterea, & Host. in Summa, de pœn. & remi. §. confitendum, 1. col. li. 6. pro tẽpore necessitatis, & Tho. in 4. dist. 20. q. 1. art. 1. dicit, quod talis actus pñdeſt quoad damnationem ætternam, non tñ diminuit de pœna purgatorij, vt faceret absolutio facerdotis, & hinc est etiam, qđ finito periculo, dẽt confessio reiterari sacerdoti, f m eundem Tho. in 4. dist. 17. q. 3. art. 3. & Host. vbi supra, & vide Imo. in l. 2. 6. col. ver. adde in eo, quod dicit, ff. de pub. iud. quod ex quo non est absolutus quantum ad ecclesiam, per sin. gl. in d. §. præterea: non sepelietur corpus eius in cœmiterio, tanquam corpus excommunicati, fi erat excõmunicatus, per c. sacris, de sepul. nisi apparuerint signa cõtritionis, & de illis constet. Nam tuc post mortem declarabitur absolutus, de sen. exc. c. 2. f m eum. Tu dic, quod si constat, quod fuit confessus laico, vidẽtur apparere signa contritionis, si vero superuixit per tempus post periculũ,
c Licet laico. Et iam patri carnali, vide tex. in c. ad limina, 30. q. 1.
d Etiam si sit mulier. Adde Spe. in ti. de pœ. & re. §. nunc aliquas, circa prin. & Mod in d. §. præterea, & c. pastoralis, de offi. or. Quod intellige, quando baptizandus esset cõstitutus in extrema necessitate, vnde non sufficeret quælibet necessitas, nisi esset extrema, per tex. in d. c. quem pœniteat, de pœ. di. 1. secundum dom. meum hic, quem omnino vide.
e Præcisis. Adde do. Præpositum, in c. super. §. ad hoc, 22. dist.
f Zach. Communicare excommunicato. Adde, his cessantibus, an Papa communicans cum excommunicato sit excommunicatus, & dic, vt per Fel. in c. nulli, colum. fi. ver. & quod Papa, non possit. de sen. excom. reprobãdo gl. ibi, quod fic.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus sine capitulo, nec econuerso, non habet potestatem in iurisdictionalibus, nisi præscripserit.*
2 *Consuetudo non valet per quam violatur sententia ecclesiasticæ censuræ.*
3 *Episcopus, vtrum possit contra exemptos ferre sententiam.*
4 *Exemptus non efficitur illius fori, vbi delinquit.*
5 *Proijciens lapidem ex vno loco, si offendat vnũ, qui erat in alio loco, in quo loco dicatur commissum maleficium.*
6 *Iudex non debet pronunciare super non petito.*
7 *Iudex non tenetur pronunciare super exceptione peremptoria, sed potest si vult.*
8 *Iudex potest supplere ex officio suo, quando defectus consistit in iure.*

CAP. V.

Cum inter. Non valet cõsuetudo per quam interdicti sñia violatur. In prima ponit q̃rela. In secunda exceptio ibi, [Procurator.] In tertia sñia ibi, [Nos.] Casus lit. Canonici S. Petri de curia, habebãt priuilegium, vt tpe interdicti possent celebrare diuina; occasione huius priuilegij tpe interdicti positi in ciuitate Cenoma. celebrauerunt diuina pulsatis campanis, & alta voce, ac si nullum esset interdictum: vnde orta est ɔtentio inter ipsos & canonicos Cenoma. Sed canonici S. Petri allegabãt, qp ecclesia sua libera erat & exempta, & ꝙ tpe gñalis interdicti; de consuetudine celebrant diuina pulsatis campanis, in interdictis & excõicatis exclusis Dñis Papa considerans, ꝙ ex tali consuetudine, si qua foret frangeretur neruus ecclesiasticæ disciplinæ, decernit illam consuetudinẽ de cætero non seruẽ
1 dam. B. † No. ꝙ Epꝰ, & ẽt Capitulum per se potest ponere gñale interdictum in ciuitate. Hoc tñ intellige de cõsuetudine, vel priuilegio. Nam de iure communi, Capitulum non habet potestatem interdictum promulgandi, vt in c. quæsiuit, a de his quæ fi.
a ma. par. ca. nec Epꝰ sine consilio, vel consensu Capituli, vt in c. 1. de excess. præla. & dic, vt ibi. Credo tamen, quod si Epꝰ præscripsisset in iurisdictionalib. ɔ Capitulum, quod potest, vt in c. 4. de consue. li. 6. & tunc solus poterit promulgare interdictum. No. 2. ꝙ sententia censuræ, appellatur neruus ecclesiasticæ disciplinæ. Nam quemadmodum vires hominis consistunt in neruis, ita in sententia censuræ consistunt vires ecclesiæ. Vnde alibi dixit tex. ꝙ in ecclesia Dei, non reperitur pœna maior b 24. quæst.
3. corripiantur. Item potest dici neruus, quia sicut neruus flecti
2 tur; sed non rumpitur; ita & sententia censuræ. † No. 3. quod cõtra vires sententiæ censuræ non potest induci consuetudo, nec contra ecclesiasticam disciplinam: vnde nu la est consuetudo ɔ
3 honestatem, vt in c. cum decorem, de vita & ho. cle. † Vlt. no. ꝙ exempti tenent seruare sñiam generalis interdicti ab Epo promulgatam. Et hodie, religiosi ẽt exempti, non seruãtes interdictum,
c cum ecclesia matrix seruat illud, sunt excommunicati, c de quo est dicendum, vt in clem. ex frequentib. de sen. excommu. Sed ɔ hoc oppo. Episcopus nullam sñiam potest ferre ɔ exemptos. 16. q. 1. c. frater; ergo non tenent seruare exempti, interdictum promulgatum ab episcopo. Sol. dicit Ioã. And. se credere, ꝙ vinculum

ADDITIONES.

2 In ca. quæsiuit. Vide ibid. & istum, & quod no. in c. dilec. de app. Adde Io. de Lig. in trac. de eccle. interdicto.
b Pœna maior. Ideo dicit Ro. consi. 369. quod excommunicatio iniusta, est iustus metus.
Zach. Adde tamen tex. c. cum medicinalis, de sent. excom. li. 6. ꝙ excommunicatio non est pœna capitalis, sed medicinalis, idem no. Bar. in l. fi. C. si a nõ comp. iud. Bal. in l. 1. col. 10. C. de hæ. insti. & Spe. in ti. de pœ. §. 8. ver. quid si. Et inquantum dicit ibi, ꝙ in ecclesia Dei grauior non inuenitur pœna, vt tacite innuere, Papam non habere gladium sanguinis. Dic tu, ꝙ Papa statuẽdo potest imponere contrafacientibus pœnam mortis, non tamen exequendo, vt per Fel. in c. si quando, col. 3. ver. vnde dicit Bal. supra de rescrip.
Anto Fran. Circa hoc, an ecclesia possit imponere dœnam corporalem & sanguinis, vide Inn. in c. qualiter & qñ, de acc. il 2. & vide quod no. Doc. in c. 2. de apost. & vide bo. gl. 12. q. 2. in c. in anti. & est ca. cum deuotissimam, & in c. si vos; 14. q. 5. & ibi gl. & vide gl. in c. irrefragabili, in fi. de offi. ord. & est conclusio, ꝙ ecclesia habet pœnam corporalem, q̃ tamen per se non exerceat, sed alteri exequendam committit, de quo vide gl. in c. fœpe, 28. q. 2. & quę hñr in c. sententiam sanguinis, ne cle. vel mona. & vide quæ habentur per gl. & Doct. maxime Io. de Ana. in c. in Archiepiscopatu, de rapto.
c Seb. Sap. Sunt excommunicati. Vide Car. in cle. 1. in prin. in 4. opp. de sen. excommu. vbi dicit, quod licet religiosi non seruantes interdictum sint excom municati, non tamen fiunt irregulares. Et adde quod licet quis sit exemptus a iurisdictione ordinarij, vel maioris sui, non tamen censetur exemptus ab obsequio reuerentiali, l. fi. in fi. C. de bo. lib. No. Ang. & Imo. in l. alia, §. elegan ter, ff. solu. ma. no. in c. venerabilis, infra de cens. no. Ale. in l. fed & si hæc, §. patronum, ff. de in ius voc. Et hæc forte est ratio, quare exempti teneantur ob seruare interdictum, hoc enim tendit ad reuerentiam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tũ interdicti, extendit ad exemptos, nõ ex ſnia hominis, ſed diſpoſitione iuris, & hoc fuit inductũ, ne vileſceret cẽſura eccleſiaſtica, & hæc eſt ſol. bona. Nã debes ſcire, ꝙ Epͤs nõ põt ſpecialiter interdicere eccleſiã exemptam, ſed ferendo generale interdictum in loco, tenentur exempti, per quandã conſequentiam illud ſeruare. Vel aliter ſecundum eum, attentari poteſt, quòd ſententia hominis extendatur ad exemptos, qa ex pulſatione campanarũ, & ꝓlatione vocũ, lædunt non exempti, & ſic ratione delicti Epͤs habet in eos iuriſdictionẽ, vt in c. 1. de priuil. lib. 6. hęc ſecũda ſol. nõ placet, & eſſet periculoſa; cũ hodie religioſi exempti habeãt priuilegiũ, ꝙ ẽt ratione delicti, nõ pñt puniri ab epͦo. & ſic ſeque ret ex ratione ceſſante, ꝙ hodie tales religioſi nõ tenerent ſeruare ſniam generalis interdicti, quod omnino falſum eſt, vt in d. cle.

4 ex frequentibus. † Item ratione delicti, exemptus non efficitur ſubditus, nec locus ſubiicit Epͦo, vt in cle. vnica, de foro compet. licet poſſint delinquẽtes extra locũ exemptũ puniri ꝑ Epͫm. Vñ tene primã ſol. no. tũ ex rõne ſua, quod ex illicita pulſatione cãpanarũ, ſeu vocũ, ꝓlatione, per q̃ læduntur audientes exiſtentes extra locum exemptum, poſſint exempti ab ordinario loci cõueniri, & puniri, ratione delicti cõmiſſi extra locum exẽptum. Nã licet ipſi puliſent in loco exempto, tñ ex quo ſonus protendi

5 tur extra locum exẽptũ, delictum cauſatur in vtroq; loco. † Exẽplum in eo, qui ex loco exempto mittit ſanceem ſeu lapidẽ, ferit ſtẽtẽ in loco nõ exẽpto. vt no. in regula, in obſcuris, lib. 6. in Mer.

a dixi in c. 1. de præſum. a Oppͦ̃ tex. in † eo, ꝙ Papa pronunciauit

6 hic ſpecificè ſup ꝓſuetudine, cum tñ hoc non fuiſſet a parte petitum; & ſic eſt ꝺ̃ c. licet Hely. de ſim. Sentẽtia enim debet eſſe cõformis petitioni, vt ibi. Et alibi dicit tex. qd̃ fatuus eſt iudex, q̃ ſen

b tentiat ſup non petitis, vt in l. ſi. C. de fideicom. liber. b Solu. dicit Inn. qd̃ Papa ex officio ſuo hãc ꝓſuetudinẽ irritauit, potius vitia extirpãdo, q̃ ſentẽtiãdo. Et ſolet quotidie allegari iſtud dictum.

7 † Alij aliter dicunt. Iudicio meo hęc diſceptatio nõ cadit in iſtũ tex. qa iſti canonici deduxerũt ꝓſuetudinẽ ꝑ viã exceptionis peremptoriæ, ſed certum eſt ꝙ licet iudex nõ teneat ꝓnunciare ſup exceptione perẽptoria; qa ſatis ſup ea ꝓnunciat, ꝓnunciando ſuper principali, vt in c. 1. de ord. cog. tñ ſi vult ſpecifice ꝓnunciare, nõ ex hoc põt redargui, vt in c. cum Io. de fide inſtr. & plenè

8 dixi in c. 1. præal. † Et ſi diceres, ꝙ pars aduerſa nõ allegabat prauitatẽ ꝓſuetudinis, dico. ꝙ ex quo iudici ꝓſtat exceptionẽ nõ cõcludere, maxime cum defectus ꝓſiſtat in iure, põt ex officio ſuo

c ſupplere, evt in c. Raynaldus, de teſt. & quod ibi dixi, & ỹ. eo. cum dilectus, & C. vt q̃ deſunt aduoc. l. 1. ſicut contingit in petitione actoris: nã ſi notorie nõ ꝺcludit debet iudex libellum lacerare ex officio ſuo. 11. q. 1. c. Chriſianus. no. Inn. in c. 1. de oſſi. vic. Ita dicendũ eſt in exceptione, & no. hoc dictum Inn. ſic intellectum. Fateor tñ. ꝙ vbi ꝓſuetudo nõ faceret ad cã, & ꝓſtaret iudici de irra

d tionabilitate: tũc ſpãle eſt in Papa, ꝺ vt poſſit illã toliere; ſed alius iudex debet inchoare nouã inſtãtiã, & nõ ſup illa pronunciare,

e ſicut in ſimili no. Ioã. And. in c. mãdatũ, c ſupra de reſcrip. Abb.

SUM-

ADDITIONES.

a In c. 1. de præſump. Vide ibi iſtũ in 2. no. & facit qp voluit Bal. in l. ſi quis nõ dicam rapere, C. de epiſco. & cler. in 3. colu. in ver. & ideo iuxta prædicta.

b Vt in l. ſi. C. de fideic. li. Adde Maria. in rep. c. qualiter, il 2. de accu. Mod. inſt. de act. §. curare, & in l. vinum, ff. ſi cer. per. & limita, vt ibi per eos, & per Bal. in d. l. ſi. in ver. itẽ q̃ro, & Alex. ibi in apoſt. Bal. in l. & ſi ſeuerior, in ver. circa vl timũ. C. qn b. cau. infa. irrog. & dicas regulã eſſe, ꝙ ſnia dẽt eſſe cõformis libello. l. vt fundus. ff. de comm. di. & d. c. qualiter. Qd̃ intellige veriũ, nõ quoad cõcluſionẽ libelli, qa ſm hoc q̃libet ſnia eſſet cõdẽnatoria. ſed dẽt eſſe cõformis quoad tria, ſ. quoad rẽ, quoad cã, & quoad actionẽ intẽtatã 1. q. p ſniam dẽt determinari res deducta in libello, ſm cãm, ex qua eſt petita res, ſm modum agendi deductum in iudiciũ, & ſic ſnia dẽt eſſe cõformis libello, quod modũ decidendi, ſm Bald. in 1. a. ibi ex libello. C. de ſen. ex breuiore. & in d. l. ſi. uer. itẽ quæro qd̃ eſt dictũ. Refert Lanſ. in c. qñ contra, in ver. interlocutiones, in ver. vlterius ſciendum, de prob. & in clem. ſæpe, in ver. iuxta petitionis, de ver. ſign. Dic clarius, quod ſnia debet eſſe cõformis libel Io in modo decidendi. 1. quo per ſniam debet determinari id quod eſt petitũ in libello, condemnando, vel abſoluendo, Limita. 1. hanc regu. nõ habere locũ ſuper incidenti, vel emergenti, quia valet ſnia non conformis libel lo, ſm, Bal. in d. l. & ſi ſeuerior, in ver. vlt. circa iſtud ibi, tu dic, facit l. ędiles. §. ſciendum. ff. de ædil. edi. & qd̃ voluit Bal. in d. l. ſi. ver. itẽ q̃ro, & Alex. ibi in apo. Lim. 2. nõ habere locũ in ſnia interlocutoria, ſm Bal. in d. l. ſi. in in 2. op. Lim. 3. quando ſnia eſt condemnatoria, quia iudex in cã poteſt modificare libellum. ff. de pet. hær. l. cum is, qui legato, & Bal. in d. l. ſi. in 2. op. Lim. 4. ni ſi plures fuerint conuenti inſolidum eo. libel. cũ clauſula, quod agens vnica ſolõne ſit contentus, quia tunc inſpicitur libelli forma. tex. & ibi Barto. & Bal. in C. ſi plures vna ſenten. Ang. & Imo. in l. qui ſeparatim. §. quoties. ff. de app. Nec ob qd̃ ſnia, debeat eſſe conformis libello, quia illa regula procedit reſpectu rei, vel perſonarum, vel ſummæ in iudicium deductæ, ſecus reſpectu qualitatis adiectæ in libello, vt puta in ſolidum, ſecundũ Bal. & Ang. & oẽs in d. l. a. & Bal. in d. l. ſi. Lim. 5 niſi diuerſitas ſurgat ex qualitate probationum. Nam ſi petitur res diuidi, poteſt vni adiudicari. Vnde magis inſpici tur natura iudicij, q̃ modus agendi, ſm Bal. in ver. op. & vſ Lim. 6. in cã appellationis ſecũdũ Bal. in d. l. ſi. uer. itẽ opp. Lim. 7. in iudicio diuiſorio, qa ſi petatur diuiſio bonorum, põt iudex vni adiudicare rem, alteri vſumfructũ, ſecundũ Flo. in l. 5. ff. de vſufr. item alteri æſtimationem, & alteri rem ſecũdũ Doc. & Bar. in l. Aquiliana. ff. de tranſa. per l. arbor. §. de veſtibulo. ff. eõi di. fa cit quod no. p Bar. in rub. ff. ſol. ma. Lim. 8. niſi agat, quato minoris, qa valet ſnia in rechibitoria. l. bouẽ. §. aliqñ. ff. de ædi. edi. & optime facit tex. in l. ſi is qui hîs, §. 1. ff. de exc. rei iu. quos tex. all. Bal. in c. 1. in princ. vtli non cõue

ꝙ vbi vna actio continet aliã, lis conteſtata incontinẽti, vĩ conteſtata ſup ea tenta in effectu, nõ in forma ſpecifica. Lim. 9. vbi ſnia ferat ſup eo, qd̃ tan te ineſt ex natura rei in iudiciũ deductæ, tex. & ibi But. & Imo. in c. cũ ad ſi dẽ, de reſt. ſpo. Bal. & Doc. in d. l. ſi. Limi. 10. niſi ſnia ferat ſup cõcomitãtijs, puta loco, & tpe, qñ agit in gñe non ſpecificata aliqua cã, ſecus ſi cã ſpecificaret, tex. eſt in c. Abbate ſane, de re ind. li. 6. voluit Bal. in l. 1. in ver. ex q̃ro, C. ſi plures vna ſnia. Lim. 11. niſi iudex ferret ſniam p ægpollẽs ſm Bal. in d. l. ſi. in uer. nã nõ vĩ. Lim. 12. niſi iudex in ſnia ſuppleat de re, data inæqualitudine libelli, & ille ſit articulus iuris, vel exter cõſuetudo nõ allegata, vt tex. in c. Ray. circa fi. ibi, ſm Tuſc. cõſuetudinẽ ciuitatis, de teſta. & ibi Inn. Facit qd̃ voluit iſte i c. afferte, inf. de ꝓſum. vel ſi ꝓnũciat ſtatutũ, vel cõſuetudinẽ corã te allegatã, nõ valere ſm Bal. in d. l. ſi. ver. itẽ no. Lim. 14. nãſnia feratur in his, q̃ veniũt in cõſequẽtiã petitorũ, vel ſint correlatiua, vel correſpõdẽtia, vel ex eodẽ fonte deſcẽdãt, ſm Bal. in l. cũ eorũ, in ver. ꝺ̃ mediate op. C. de ſen. & interl. om. iu. Et intellige veniẽtia in cõſequẽtia, ꝺ̃ ue officio iudicis. Sũt. n. de tacitis appẽdẽtiis libelli, ſm Bal. in d. l. ſi. in ver. ſup hoc arti. Lim. 15. ꝙ ſi libello fuit actũ ad reſtitutionẽ poſſeſſionis, & index pẽdenauit ad reſtitutionẽ fundi, ſnia põt ſuſſinere. Nã vĩ condẽnaſſe ſm petitionẽ, ita pulchre voluit Spe. in tu. de reſt. ſpol. in §. ſpoliatus, in ver. & no. qdã, & alle. l. pe. C. de ſen. q̃ ſine certe quã. & refert ibi Bal. ſ. 1. col. ſi ver. qd̃ iudex locutus ẽ. facit qd̃ voluit Bal. in l. pe. in prin. C. ſi a nõ cõp. ſequit. Imo. in c. cũ ad ſi dẽ, de reſti. ſpo. & vide Bal. in add. Spe. in ti. de reſt. ſpo. ver. & petito, ꝙ ſi perat reſtõ poſſeſſionis, valet ſnia de reſtituẽda re. Lim. 16. in principe, leu in Papa, qa põt ꝓferre ſniam nõ cõformẽ libello, ſm Inn. & Doc. in c. cũ veniſſent, de inſti. Lim. 17. ꝙ ſnia valet, ẽt quoad vnũ nõ notatũ in libello, abſolutũ tũ a iudice, ſm Sal. & Fran. Are. in cõ. ſi. inc. an ſnia ſit nulla. Et ita ſuperioribus diebus in facti cõtingẽtia cõſului. Nã vnus nõ notatus in libello fuit pueritus, & fuerũt factæ ap, pbationes, & lata ſnia abſolutoria. ꝙ eo, dixi valere. allegaui Firm. in uer. ſnia ſine libello. Lim. 18. qa fallit in cauſis ſummariis, vbi, pcedit ſine figura iudicij, qa ſufficit, qd̃ ꝓnũciet iuxta petitionẽ, & ſufficit qd̃ in aliquo cõueniat, licet ſi oibus nõ cõueniat, vt ſi petitę fuerit equus, q̃ forte ẽ mortu⁹, cõſequẽter ſuccedit æſtimatio, ita pulchre dixit Bar. i extraua. ad repr. i uer. & ſine figura iudicij vbi i ad hoc allegat. Zac. Adde, inquãtũ dixit, qd̃ Papa & prĩceps poſſint ſniam ferre nõ cõformẽ libello, an valeat eorũ ſnia ſine citatione, & cõclude, qd̃ nõ, vt Fel. in c. ſi ſi cer. peta. quæ omnia non tradas obliuioni propter vicinitatem, de qua loquitur tex. & omnes Doct. hic. Adde Lap. allegat. 123. vbi ponit, an commiſſo, quæ debet fieri in vno loco, poſſit fieri in alio propter vicinitatem, vbi eſt copia peritorum. Rom. conſ. 433. vbi late ponit, an publicatio acceptationis beneficij, quæ non poteſt fieri propter guerras, poſſit fieri in loco vicino, & vide Feder. conſ. 201.

Ago. Fran. De conſuetudine loci vicini, an illa ſit ſeruanda in loco vicino: dicas, ꝙ ſic, ſi non eſt iuri communi contraria, vt per Inn. in c. dilecto, de offi. Arch. & in c. cum olim, de conſuetu. & vide plene per Pau. de Caſt. in conſi. 159. in 2. col. Et adde, ꝙ conſuetudo ciuitatis debet ſeruari in caſtris, & locis illi ſubiectis, & etiam in curia Epiſcopi, ut per Bar. in l. ex ea, in fi. princ. ff. de poſtula. vbi ſe remittit ad ple. no. per eum in l. cunctos populos, C. de Summa Tri. Et habetur per Bal. in l. 2. in 2. q. C. qui teſta. fac. poſ. Propterea dicimus, ꝙ conſuetudo feudorum contra ius cõmune, non ſeruatur in alijs cauſis non feudalibus, per Bal. in auth. ſi quis, C. de ſacroſ. eccle. & in l. 2. in 7. q. C. de rescindẽdis, ff. de leg. & per Ale. in l. qui Romæ, in §. Flauius, ff. de verb. obli. Et ad id. ꝙ dr, ꝙ illud, ꝙ debet fieri in vno loco, poteſt fieri in loco vicino, ſi forſan ibi adeſt copia peritorum, adde q̃ talis locus, vbi eſt copia peritorum, dr eſſe locus inſignis, & in eo poterunt cauſæ delegari, etiam ſi ſit caſtellum vel alia villa; dummodo habeat merum imperium, vt per Bal. in l. in bonorũ, ff. de bo. poſſeſſ. generali, & per Bar. in l. iuris, in 1. q. C. qui admi. ad bo. poſ. & vide Spe. in ti. de cita. in §. 1. in ver. item quoad locum.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo aliarum ciuitatum, eſt attendenda; ſi in propria ciuitate non eſt, dummodo ſit rationabilis. 4. 7.*

2 *Archiepiſcopus, vel Epiſcopus, an poſſit conſtituere nouam dignitatem in eccleſia ſua ſine licentia Papæ. 3. 6.*

5 *Ad inſtar &c. quando aliquid committitur ad inſtar alterius, capitur illud, quod eſt magis rationabile.*

7 *Caſus ſi non reperitur deciſus, ad quod eſt recurrendum, vide ſupra de conſtita. c. translato, nu. 5.*

8 *Studium, ſi hodie erigeretur in aliqua ciuitate, haberet omnia priuilegia authen. habita. licet in alijs ſtudijs non ſeruetur.*

CAP. VI.

7 Cum olim. In † attribuendis officijs nouæ dignitatis, ſeruatur conſuetudo vicinarum ciuitarum, ꝙ ſi diuerſa fuerit, ſeruabitur magis rationabilis, et alijs non prĩciudicans. h. d. communis diuiſio. Secunda ibi, [Quocirca.] Caſus lit. Epiſcopus Londin. petiit a domino Papa licentiã, vt poſsit in eccleſia ſua conſtituere præcentorem, dominus Papa petitam licentiam conceſsit; dummodo in conferendis ſibi redditibus, nulli faceret præiudicium, ita, ꝙ præcentor ille in ſeſſionibus, proceſsionibus, & alijs haberet illam dignitatem in eccleſia Londin. quã habent alij Præcentores in eccleſijs Anglicanis. & tunc Epͦs conſtituit Præcentorem. Præcentor ille taliter inſtitutus occaſione literarum dñi Papæ, quædam in præiudicium aliarum dignitatum nitebat vſurpare: vnde alij pſonatum habentes in eccleſia Londin. conqueſti fuerunt dño papæ: mandat papa Epͦ Helien. ſi ſ'm diuerſas conſuetudines locorũ, Præcentores alij diuerſas habent dignitates in eccleſijs Anglicanis; faciat illum Præcentorem eſſe contentum illa dignitate, quam poteſt habere ſine præiudicio aliorum, ſaluis rationabilibus & approbatis conſuetudinibus eccleſiæ Londin. B. No. 1. Archie-

2 piſcopum † non poſſe inſtituere dignitatem in eccleſia ſua ſine licentia papę, licet illa dignitas non ſit noua. ſed iamdudum creata. Nam præcentoria hæc erat in aliis eccleſijs, & ſic non erat noua dignitas. Sed tu dic, vt plenius dixi in c. cum acceſsiſſent, ꝺ̃ conſti. vbi concluſi oppoſitum. & ad iſtum tex. rñde. ꝙ forte ca pitulum non conſueuiebat cum Epͦo. & hoc voluit petere a papa, vt euitaret opi. ꝛnias, quæ in hoc articulo vrgent, vt no. hic in

a gl. & in d. c. cum acceſsiſſent. a No. 2. Epͫm † nõ debere nouam di

3 gnitatem, vel beneficium conſtituere cum graui alterius præiudicio, imõ vĩ, ꝙ reſpectu reddituum nullum præiudicium poteſt

4 afferre alijs beneficiatis, quod no. & de hoc ỹ. cum gl. † No. 3. ꝙ

b vbi in honoribus deferendis b non apparet in iure, nec ex conſuetudine ſpeciali quod iuris, recurrendum eſt ad cõſuetudines

5 vicinorum. † Item no. & tenebis ſemper menti. ꝙ vbi c aliquid

c mandatur fieri ad inſtar d alterius, ꝙ ſi illud, inſtar, reperitur di

d uerſum, non debet ſimpliciter capi medium, nec minimum, ſeu maximum, ſed magis rationabile, alteri minus præiudicans. Cõtra iſtum tex. opp. c. catholica. 11. diſt. vbi dicitur, ꝙ quælibet ec eccleſia regitur ſuis ſpecialibus conſuetudinibus, & conſtitutioni

bus ergo vĩ, ꝙ Epiſcopus & Capitulum, poterãt iſti præcentori

e dignitatem certã prębere tam in ſeſsionib. & proceſsionibus, e quam in aliis. Sol. dicunt hic communiter Doc. ꝙ Epiſcopus & Capitulum hic forte non conueniebant; alias autem procederet con-

ADDITIONES.

a In d. c. cum acceſsiſſent. Vide ibi plene per iſtum, & dom. meum, & per eundem dom. meum hic.

b In honoribus deferendis. Facit quod legi. & no. in l. 1. ff. de albo ſcriben. & in c. ſtatuimus, de maiorita. & obedien. Et quantum dicit ad conſuetudines vicinorum, alleg. tex. ſing. in l. 1. C. de canon. largiti. lib. 10. vbi ſi defecit theſaurarius prouinciæ, recurritur ad theſaurarium vicinæ prouinciæ, & facit tex. in l. 4. §. ſi tam vicinum, ff. de dam. infect. & in l. diuus, ff. de tut. & cur. da. abbis, & bonus tex. in l. quod ſæpe, §. fi. ff. de ſẽ. emp. & in tex. in l. pro locis, C. de ann. & trib. lib. 10. & allego c. quanto, & c. quoſdam, de præſumptio. & l. vicinis, C. de nup. & l. cum nauclerum, C. de naui. lib. 11. & l. 2. C. de ann. ciuil. eod. lib. & l. ſi quis ad declinandam, ver. ſi autem, C. de Epiſcop. & cle. & tex. in l. qui filiabus, ff. de lega. 1. & facit quod pulchre voluit Bar. in l. ſi cer. peta. quæ omnia non tradas obliuioni propter vicinitatem, de qua loquitur tex. & omnes Doct. hic. Adde Lap. allegat. 123. vbi ponit, an commiſſo, quæ debet fieri in vno loco, poſſit fieri in alio propter vicinitatem, vbi eſt copia peritorum. Rom. conſ. 433. vbi late ponit, an publicatio acceptationis beneficij, quæ non poteſt fieri propter guerras, poſſit fieri in loco vicino, & vide Feder. conſ. 201.

Ago. Fran. De conſuetudine loci vicini, an illa ſit ſeruanda in loco vicino: dicas, ꝙ ſic, ſi non eſt iuri communi contraria, vt per Inn. in c. dilecto, de offi. Arch. & in c. cum olim, de conſuetu. & vide plene per Pau. de Caſt. in conſi. 159. in 2. col. Et adde, ꝙ conſuetudo ciuitatis debet ſeruari in caſtris, & locis illi ſubiectis, & etiam in curia Epiſcopi, ut per Bar. in l. ex ea, in fi. princ. ff. de poſtula. vbi ſe remittit ad ple. no. per eum in l. cunctos populos, C. de Summa Tri. Et habetur per Bal. in l. 2. in 2. q. C. qui teſta. fac. poſ. Propterea dicimus, ꝙ conſuetudo feudorum contra ius cõmune, non ſeruatur in alijs cauſis non feudalibus, per Bal. in auth. ſi quis, C. de ſacroſ. eccle. & in l. 2. in 7. q. C. de rescindẽdis, ff. de leg. & per Ale. in l. qui Romæ, in §. Flauius, ff. de verb. obli. Et ad id. ꝙ dr, ꝙ illud, ꝙ debet fieri in vno loco, poteſt fieri in loco vicino, ſi forſan ibi adeſt copia peritorum, adde q̃ talis locus, vbi eſt copia peritorum, dr eſſe locus inſignis, & in eo poterunt cauſæ delegari, etiam ſi ſit caſtellum vel alia villa; dummodo habeat merum imperium, vt per Bal. in l. in bonorũ, ff. de bo. poſſeſſ. generali, & per Bar. in l. iuris, in 1. q. C. qui admi. ad bo. poſ. & vide Spe. in ti. de cita. in §. 1. in ver. item quoad locum.

c Seb. Sap. Quod vbi. Vide pulchrum tex. in l. in teſtamento, il 1. ff. de condi. & demon. vbi no. Pau. de Caſt. ꝙ qui tenetur aliquid facere ſub certa forma & ſub pœna, ſi non poteſt illam formam obſeruare ſine ſui culpa, non incidit in pœnam; tenetur tamen illud facere, vt poteſt arbitio boni viri, & illum tex. dicit fing. do. Ital. in l. 1. col. 5. circa medium, ff. de vulg. & pupil.

d Ad inſtar. Vbi aliquid ponitur ad inſtar alterius, ille æqualiter recipit omnes conditiones illius, in Auth. de hęre. ab inteſt. §. fin autem. Et expone ad inſtar, i. ad effectum, vel ad ſimilitudinem, ff. de condi. indeb. l. ſufficit, facit l. inſtar, C. de iure fiſ. Inn. in c. inter dilectos, ver. cæterum, de ſide inſtrumen. de offic. delega. c. 2. lib. 6. in clemen. 1. de iud. ff. de pub. l. eum, qui. 6. in Publiciana, ff. de præto. ſtipul. l. 1. §. 1. Archid. de priuil. cap. ſi Papa, lib. 6. & vide Alberi. de Roſa. in ſuo dictio. in ver. inſtar, vbi alleg. Archid. in d. c. ſi Papa, in 2. colum. de priui. impetratis ad inſtar, facit quod voluit Bal. hic, vbi dicit iſtum tex. eſſe in arg. ꝙ ſi in eo. volu. ſtatutorũ reperiuntur diuerſa, & varia ſtatuta, quod æquius & iuſtius ſeruandum eſt, & ſic conſuetudo non vitiat ſtatutum; quia ſupponitur interpretationi ſapientum, l. 2. §. 1. ff. de ori. iu. Item inducitur ſecundum D. Ant. ad q. inſtrumentum debet extendi ſecundum ritum & conſuetudinem notariorum, reperiuntur diuerſi ritus notariorum circa ipſa inſtrumenta, inſpicitur ritus rationabilior, & minus præiudicialis alteri. Zachar. Tu adde ad hanc materiam plene per Card. in clemen. 1. de iudi. & Fel. poſt alios, in c. inter dilectos, in fi. de fide inſtrumen. & Gemi. in c. 2. de offi. lega. lib. 6.

Ant. Fran. Quando aliquid conceditur ad inſtar alterius, ſine dubio intelligitur ad ſimilitudinem eſſe conceſſum, ita ꝙ id, quod vni eſt conceſſum, intelligatur etiam eſſe conceſſum alteri, de quo vide quæ plene tract. per Ale. & Doct. in l. 1. ff. de lega. 1. & vide per Mod. in l. ſufficit, ff. de condi. in deb. & per Arch. in c. ſi Papa. de priui. lib. 6.

e Tam in ſeſſionibus & proceſſionibus. Adde hic Bal. per iſtum tex. quod conſuetudo deſignat loca ſedendi, & qui non debent præpoſterari, & antiquiores clerici, & Doctores, debent habere primum locum, deinde cæteri, & dicit Bal. in l. obſeruare, §. antequam, ff. de offi. procon. per illum tex. ꝙ attendi tur conſuetudo circa iſta, & ꝙ in Tuſcia Fratres minores vadunt ante Prædicatores, quia ibi eſt conſuetudo, ꝙ digniores ſequantur, & altior locus, ſecundum eum eſt qui magis eſt propinquus domino, alleg. glo. 1. §. aliam, Inſtit. de bo. poſſ. in ver. altiore loco. & in Eccleſiaſtico ſcribitur, loquere maior natu, te enim decet primum loqui, ſecundum eun. & dicit Bald. in cap. 1. §. Marchio. in 3. colum qui feu. da. poſſ. ꝙ Barones debent ſedere penes Regem ordine conſueto. Iſte honor appellatur priuilegium, vt no. de Arch. Ravennæ, & Mediolani. Ldecernimus, & de ſacroſanct. eccle. ſecundum eum, ſubdentem in vna additione, quod attenditur conſuetudo, in quo loco ſedere debeat cantor in choro, & dicit iſte cõſi. 22. Fuit a me poſtea quæſitum, non valere de conſuetudine, ꝙ Arch. præceſſat vicarium Epiſcopi, alleg. c. le gimus, 93. diſtin. vbi reprobatur inſolentia quorundam Diaconorum, qui ſe maioribus præferebant, & adde bo. tex. in l. ſi. C. de offi. præſe. vrbis, in ver. locum is, qui iuxta matriculæ veritatem ſequitur, obtineat, & tex. in c. ſi. §. verum, & ibi Do. 18. diſ. & quod habetur in c. ſtatuimus, de maiori. & obedien. & in l. 11. ſi de albo ſcriben. Limita, niſi poſterius matriculatus, vel poſterius ordinarius eſſe Doct. & melior, gl. eſt notab. in §. ordinatione, in ver. omnino, in Authen. de monachis, quam ſequitur Ang. ibi, & Lud. in l. cum quid. ff. ſi cert. per. & ibi Ale. in 2. colum. & no Sal. in l. prouidendum, per illum tex. tum, C. de poſtul. & Lud. in l. ſi vero, §. de viro, 53. fallen. ff. ſolu. matri. no. addas tex. in ca. Epiſcoporum. 84. diſt. & in l. vnicuique, C. de proximis ſacrorũ, ſcriniorum, lib. 12. glo. in l. 1. C. de anno. ciui. lib. 12. Cardina. in clemen. 2. 2. queſt. ver. 8. de magi. facit tex. in l. ſed & reprobari, ff. de excu tuto. in ver. val de diſciphinatos, & ibi Bal. & per Lud. in l. ſi cum dies, §. ſi arb. ff. de arb. per illum tex. in ver. quod puto verum, ſi & eius ſit authoritatis arbiter, &c. vbi cõceditur arbitro magnę authoritatis, ꝙ poſsit pronũciare in ſeceſſib. i. in viri dariis, vel aliis locis delectabilibus, qui ſunt extra ciuitatem ſecundum gl. §. multæ, in uer. edict. in Authen. de teſti. Albe. in d. §. ſi arbiter, in fi. Alias, primo licentiatus, poſtea doctoratus præcedit illum, qui medio tempore fuit Doctoratus, Ang. Are. in §. quædam, in 10. colum. de act. inſti. per tex. ſing. in l. 1. C. de conſtib. lib. 12. quem tene menti, quia fuit in facto ſecundum eum, cuius verba ponit Ale. in l. 1. ff. de obſequiis, in apoſt. facit ꝙ no. Do. in c. 2 col latione, ad fi. de ap. in 6. quod vidit Bal. in conſti incip. Arch. vbi dicit, quod Archid. præfertur Præpoſito, & plene Doct. Mod. in rubr. de maiori. & obed. in c. ſtatuimus, eo. ti. & vide Do. in d. c. epiſcoporũ, & tex. in d. l. decernimus, in ver. in ſedendo, & ibi gl. & glo. in c. quam periculoſum, 7. q. 1. & Bal. in l. ex hoc iure, ff. de iuſti. & iu. & tex. in l. quoties, in ver. ſedenti, C. vbi ſenato. vel clariſſimi, tex. in c. præcipimus, 93. diſt. tex. & ibi Ang. in l. cum ſalutatus eſſet, C. de ſent. paſsis.

Adde tu. Fran. Are. conſi. 22. vbi ponit, an valeat conſuetudo, quod non hẽns dignitatem, præferatur habenti, & vide de doctorato, & licentiato, quis præferri debeat. Rom. conſ. 333. in fi.

Anto. Franc. Circa hoc, quis ſedere debeat in digniori, & altiori loco, dicas, quòd locus eſt aſsignandus ſecundum dignitatem originis, & ex qualitate loci, & ordine, arguitur ordo dignitatis, vt eſt tex. in l. 2. in §. poſt originem, in ver. & veluti ſecundum locum, ff. de orig. iu. Et de illa præcedentia, maxime inter religioſos, vide plene per do. Fel. in rubr. de maiori. & obedien. vbi ponit, an debeat attendi prior approbatio regulæ, vel aliæ dignitates, quæ ſunt apud ipſos religioſos, puta dignitates Abbatiales, de quibus omnibus plene habetur in conſt. redditis ferre per omnia collegia Italię in queſtione præcedentiæ inter monachos B. Benedicti, & canonicos regulares, qui æ quia ſunt impreſſa, non puto vlterius inſiſtendum, quia facile haberi, & videri poſſunt. Et quis ſit locus inſignis, dictum eſt in apoſt. præcedenti, & ponit Spec. in titu. de citatio. in §. 1. in ver. item, quod ad locum ibi alle. & Doc. in c. ſtatutum, de reſcrip. lib. 6. Circa locum autem iudicij, dicas, quod ſiue loquamur in iudice, ſiue in arbitro, locus debet eſſe honeſtus, & tutus. l. 2. in §. pen. ff. ſi quis cau. l. ſi cum, §. ſi arbiter, de arb. c. cum perſonæ de priui. lib. 6. & c. ſtatutum. §. cum vero, de reſcrip. eo. lib. & c. venerabilibus, §. hoc, de ſent. ex com. in 6. & per Arch. 3. qõ. 9. in §. ſi. & in quo loco poſsit arbiter cognoſcere, & laudare, vide per Spe. in ti. de arb. in §. 8. in ver. de loco, & in ti. de cita. §. 1. in ver. ſed nunquid arbiter, & ecõtra, quis dicatur locus incongruus, no. in c. ab eo, de appel. lib. 6. & in clem. quamuis, in §. ſimiliter, & ibi Doc. no. de appel. & habetur per Bar. in l. in §. adeundi, ff. quando ap. ſit, & per Arch. in c. biduum, 2. qõ. 6. & de forma appellationis, quando locus non eſſet tutus, & congruus, ſi forſan per iudicem aſsignaretur, vide per Spe. in ti. de appel. in §. 1. in ver. ſi autem, & in §. reſtat, in ver. & no. & habetur per do. Car. in cle. 1. in 22. de foro compe.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ret contrarium, quod satis mihi placet. Quidam tamen tenuerũt oppositum; quia non debet ista ecclesia deuiare a consuetudine ecclesiarum, & violare consuetudines vicinorum. quod mihi non placet, quia in ecclesia Dei, nil officit diuersa consuetudo, vt in c. de trin. de consc. dist. 4. quinimmo Papa non præcepit, vt sequamur consuetudines Rom. eccl. nisi in concernentibus fidem, vt in cap. 1. de sum. trin. lib. 6. in ver. docuit. Nec violatur alia rum consuetudo, cum illa remanet valida in loco, vbi viget. Nã vides hic quòd respectu eiusdem dignitatis, variæ possunt esse cõ
6 suetudines ecclesiarum in eadem prouincia. In glo. in ver. †[Præ iudicium.] in fi. tenebis menti semper fi. gl. Ex qua habes notabile dictum, quod episcopus non potest pro libito constituere no uam dignitatem, seu nouum beneficium, seu nouam ecclesiam in præiudicium aliarum dignitatum, seu ecclesiarum; secus si iusta causa interuenerit. Et pro hoc vlt. d. glos. adde bo. tex. in c. ad audientiam, infra de eccl. æd. Et facit hic gl. ad q. nunquid possit episcopus, omni, causa cessante, constituere ecclesiam in parochia alterius, vel constituere dignitatem in ecclesia? dom. An-
a to. multum instat,[a] & finaliter videtur concludere, quod potest, ex quo non vult afferre alteri præiudicium. Nam hoc tendit in augmentum cultus diuini. Ego hoc dictum admitterem respectu dignitatis erigendæ in ecclesia cathedrali; quia illud tendit in augmentum cultus diuini, & nemini nocet. Sed quod posset cõstituere ecclesiam in parochia alterius, cessante causa, non admit terem indistincte, quia ex constructione nouæ ecclesiæ, generatur præiudicium antiquæ, saltem de facto, vt respectu obligationum, quæ fiunt in ecclesia noua. Quod hoc sit verum, adduco c. 1. de ope. no. nunc. vbi ecclesia parochialis, per nunciationem no ui operis, obtinuit, vt destrueretur capella ibidem ædificata, qđ profecto non obtinuisset, nisi præiudicium prętendere potuisset, & vide ibi ad hoc glo. fin. quæ hoc satis videtur sentire, nec videtur augeri cultus diuinus, quod si illa ecclesia non est necessaria potius vilescit ex numerositate, ar. in c. 1. de priuil. in fi. & 93. di. c. legimus. facit d. c. ad audientia. & c. quasto. de his, quæ fi. a præla.
7 †In gl. in ver. [Illam.] ibi, [Quod minorem,] dic quod hic non dici tur contrarium, sed eligitur illa consuetudo, quæ minus est alteri præiudicatiua, & magis rationabilis, & iura all. in contrarium, loquuntur in aliis casibus & dicit Vinc. infra eo. in c. fi. quod pri-
b mo debet attendi.[b] ius commune.[c] si vero ius commune nihil
c disponit, tunc attendenda est consuetudo generalis, vel specialis illius loci, vt in d. c. catholica, ea deficiente, recurrendum est ad consuetudinem vicinarum ecclesiarum, vt hic. Si vero consuetudo est difformis, attenditur consuetudo minus nociua, vt hic & in ver. quo circa, & in c. ex parte. infra de cens. omnibus deficientibus recurrendum est ad c. fi. 20. dist. vt scilicet congregentur sapientes, & seniores, quorum consi. stetur, & no. hoc dictum. Est enim generaliter obseruandum, vbicunque agitur de tribuendis honoribus alicui dignitati, vel vbi dubitaretur qualiter prælatus se debet habere in subditos, vel quid simile, vt in c. super eo, de cẽ si. Vnum tamen mihi non placet ex dictis Vin. in eo, quod dicit, primo recurrendum esse ad ius commune, & secundo ad con-
d suetudinem particularem[d] loci. Nam videtur primo recurrendum ad consuetudinem, quia consuetudo derogat iuri communi, vt in c. fi. infra eo. Sed saluando Vin. potes sic distinguere, quod aut consuetudo versatur circa illam dignitatem, de cuius honore conferẽdo quæritur, & seruabilud quod supra dixi. sicut patet per totum tit. de offic. Archid. vbi consuetudo præualet iuri communi, aut consuetudo versatur circa consimilem dignitatem, & tunc potest saluari dictum Vinc. vt si dignitas similis de nouo erigitur, prius recurrendum sit ad ius commune, quam ad consuetudinem, quę seruatur in alia ecclesia particulari. Pone
e exemplum,[e] quod sint tres Archidiaconi in diuersis ecclesiis, non in eadem ciuitate, habentes varias consuetudines, si constituitur de nouo Archidiaconatus in alia ecclesia, credo quod in honoribus deferendis, sit prius recurrendum ad ius commune, quam ad consuetudinem aliarum ecclesiarum, quia consuetudo specia
f lis[f] non præiudicat iuri, vniuersaliter, sed tantum specialiter. Et in hoc casu debet intelligi l. quæ dicit, quod licet consuetudinis nõ sit parua authoritas, non tamen vincit legem, scilicet vniuersali-
8 ter, vt l. 2. C. quæ sit long. consued. & 8. dist. consuetudo. † Et per hoc infero ad notabile dictum, quod si hodie de nouo erigeretur studium generale in aliquo loco, deberet illa vniuersitas habere integra priuilegia, auth. habita. C. ne fi. pro pa. vt etiam in criminalibus habeant scholares iudices proprios, non obstante, q ibi glo. dicat, q Doc. & scholares renunciauerunt illi auth. in criminalibus per non vsum, seu per consuetudinem oppositam. Di co. n. q consuetudo nocet duntaxat in illis locis, vbi viguit, sed ex quo studium erigitur de nouo, debet prius recurri ad ius commune, & sic procedat istud notabile dictum Vinc. q sic intellectum, & limitatum tenebis menti, quia ad multa facit. Nec ob. tex. iste, vbi non recurritur ad ius commune, sed ad consuetudinem vicinarum ecclesiarum. hoc ideo, quoniam in iure commu ni nihil disponitur de ista præcentoria, & ideo fuit opus recurre re ad consuetudinem, secus si fuisset constituta dignitas, cuius officium disponeretur a iure cõi, vt est Archidiaconatus, & Archi presby. & similes, quia tũc obseruabitur dictum Vincentij. Abb

ADDITIONES.

a Multum instat. Vide hic do. meum post Imo.

b Seb. Sap. Debet attendi. Hoc idem dicit do. Ias. in l. de quibus, col. 1. ff. de legi. uide Io. And. in rub. huius tit. & ibi dõ. Anto. circa fi. & Card. in c. fi. infra eo. q. 1. Et quomodo consuetudo uarius loci attendatur in altero loco, tradit Calder. in consi. 1. quidam nobilis, colu. 2. o. & illustris Curtius in d. c. fi. col. 1. uer. quinto limitatur, & col. 88. uer. secundo amplia, & ibi late, an consuetudo ciuitatis attendi debeat in castris.

c Ius commune. Facit in simili dictum Inn. in c. in literis, de restit. spoli. & quod uoluit Cy. & Sali. in d. auth. habita.
Adde tu Lap. alleg. 42. Feder. consi. 201. in princ. & uide quod uoluit Cald. consilio 6.

d Seb. Sap. Particularem. Vide Pau. de Cast. in consi. 161. in præsenti causa, in 1. col. secundum antiquam impressionem.

e Seb. Sap. Pone exemplum. Facit, q quando consuetudo potest concordari cum iure communi, consuetudo non derogat iuri communi. Gof. in summa huius ti. per tex. in c. cum dilectus inf. eo. facit tex. d. cap. cum expediat, de elect. in 6. in Iunica. C. de inoffi. don.

f Consuetudo specialis. Adde, q consuetudo non extendit se, ut uoluit Bart. in authe. qui rem. C. de sacrosan. eccle. Cy. & Bar. in l. 3. ff. de iti. n. adde priui. & plene per dom. meum in c. quod translationem, de offi. deleg.
Adde, an consuetudo extendatur, Fran. Are. consi. 133. Pau. de Cast. consi. 161. in princ.
Zach. Dictu, q consuetudo est stricti iuris, ideo regulariter non extenditur ad similia. No. Bal. in c. 1. in fi. prin. de consc. feu. & in auth. si quis rogauerit in 1. col. C. de sacrosanc. eccl. quod est uerum, maxime in ea consuetudine quæ est iuri contraria, ut no. Inno. in c. dilecto, in fi. gl. o. suæ in uer. 5. dic. de offi. Arch. Flor. in l. uenditor. §. 1. ff. com. præd. Pau. de Cast. consi. 161. Old. consi. 236. & Alex. consi. 68. uol. 2.
Ant. Fran. Tu adde circa hoc, an consuetudo extendatur, id quod voluit Abbas in cap. fi. de consuetud. vbi dixit quod extenditur nisi sit erronea. & uide etiam Pau. de Cast. consi. 159. in 2. col. ubi dicit, q consuetudo q promogenitus succedat in regno, extenditur etiam ut succedat in feudo. Adde etiam Ale. in consi. 16. in 1. par. consi. ubi dicit, q consuetudo contraria iuri communi, non extenditur ex identitate rationis. Et adde Bal. in l. quisque, in 5. col. C. de ser. fu. & in c. 1. qui feu. da. pos. ubi dixit, q consuetudo seruanda ad unguem, sine extensione aliqua. & ideo dixit Bal. in l. in adoptione, in pen. col. C. de adop. q consuetudo militaris est seruanda inter armeros tantum, & non debet ad alios extendi. consuetudo autem nutritiua peccati, nedum non excusat a peccato, seu a pœna, sed illa non debet seruari, ut no. in c. ex par. de consc. Pro quo facit, quia mala consuetudo non dicitur consuetudo, sed potius corruptela, ut in Auth. ut nulli iudicum. in §. 1. col. fi. de alie. feu. c. 1. de cog. feu. c. pe. & fi. de pac. & §. mores, & c. q consuetudo & mala. 8. dist. c. quamquam, dr ceosi. in 6. habetur late per Bal. in rub. C. quæ sit lon. cousu. circa fi. Et adde, q consuetudo, quæ seruari non potest sine peccato mortali, illa debet cassari, ut in c. fi. & Doc. no. de præscrip. Immo, si non potest seruari sine peccato uenali, debet cassari, ut plene per Abb. Sic. in d. c. fi. per no. in c. 2. de pa. in 6. & in c. si uero, de iureur. & habetur per glo. 14. dist. in fum. & per glo. in c. aliquid, in uer. priorem, & ibi per Archid. 22. q. 4.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo, per quam Prælatus solet dimittere prælaturam sine consensu superioris, non valet. 6.*
2 *Prælatus, an, & quando possit eligi ad aliam prælaturam.*
3 *Legatus de latere, potest dare Prælatis exemptis licentiam transeundi ad alias dignitates.*
4 *Consuetudo male, dicitur corruptela.*
5 *Faciens actum contra ius prætextu prauæ cõsuetudinis, an excusetur in foro.*
7 *Necessitate cessante, cessat omnis actus concessus propter ipsam.*

CAP. VIII.

1 **Cum venerabilis.** †Non valet consuetudo, per quã prælatus, sine superioris licentia potest dimittere prælaturã, etiam si vellet transire ad aliam dignitatem. Vel aliter, & sic. Non põt induci ex consuetudine, vt qs possit dimittere dignitatẽ sine superioris licẽtia, vel vt possit eligi, & administrare, nõ habita cõfirmatione a superiore. [In prima parte ponit temeraria trãslatio, in secunda translati executatio. Abb. [Postmodũ.] Tertio excusationis reprobatio, ibi, [Cum igitur.] Casus lit. Epũs Host. & L. S. Crucis presbyter Card. erant legati in Alemania, inuenerũt, q quidã Abb. monasterij Hermon. qui ad Roma. eccl. pertinet nullo medio, transuerat ad monasterij Cord. quod est similiter sedis apostolicę speciale, sine licentia domini Papæ, vel eius legati, nec petita, nec habita confirmatione. Abb. in suam defensionem allegabat generalem consuetudinẽ illius terræ. Consultus Papa super hoc, rñdet q talis consuetudo
2 canonibus inimica, corruptela potius debet dici, & ideo Papa mandat eam de cætero non seruari. B. No. 1. q † Abb. etiam potest eligi in Abb. alterius monasterij, & q iste fuerit electus, denotat istud verbũ, [confirmatione,] positum in tex. Et hodie est casus notabilis, & magis clarus, in c. fi. Abb. de elec. li. 6. per quem traditur notabilis regula, q libet prælatus citra epũm, qu. antuncunque sit suæ prælaturæ eligatus, potest eligi ad prælataliauam, ita q nõ est opus, q postuleť, nõ tñ põt iste cõsentire suæ electioni, nisi habita licentia a suo superiore, vt hic, secus est in epõ. Na ipse non põt eligi ad aliã dignitatẽ, sed debet postulari, vt in c. fi. de postu. pl. vbi de hac mã. † No. 2. ibi, [Romanæ ecclesiæ.] q licet ecclesiæ sint subiectæ Roma. curiæ, vt c. cũcta per mundũ. 9. q. 3.

ecclesiæ tñ exẽpte dñr spales ipsius Romanę ecclesiæ, de quo in c. fi. pap. 1. de pri. li. 6. itẽ no. q legatus de latere, põt confirmare electiones exẽptorũ; et dare prælatis exẽptis licentiã trãseundi ad aliàs dignitates, 2cor. d. c. fi. Abba. ẽt si fit electio ad aliquẽ epatũ. Unde licet legatus de latere non possit trãsferre epm, vt in c. quod transla. de offi. leg. potest tamen confirmare electionem factam
a ad episcopatum etiam exemptum, vt probatur in d. c. fi. Abb. Ha
4 bet etiam legatus iurisdictionem[a] in exemptos, vt in c. 1. de ver-
b bo. sig. lib. 6. & quod ibi no. † No. ibi, [Quam corruptela,] q consuetudo irrationabilis amittit nomen[b] consuetudinis, & appellatur corruptela; & dr corruptela, quia mala cõsuetudo assumit, vt priuilegium ꝺ mentem canonum, vt in c. mala cõsuetudo. 8. dist. & no, q consuetudo, quæ est inimica canonib. prima fronte præsumitur irrationabilis; concor. s. c. ad nostram, & dicam in c. fi. j. eo. Op. ꝺ tex. in eo, q innuit, satis esse petere licentiam transeundi; licet non obtineatur, quod est ꝺ c. admonet, & ca. quod in dubiis, & c. nisi, j. de ren. Sol, dicit Io. And. & bene, q hic. factum narratur, & ad maiorem aggrauationem istius Abb. dr, q
5 etiam licentiam non petijt, vnde de iure standum est ꝺrio. In gl. 1. in fi. no. signanter gl. & non tradas obliuioni. ea. n. gerens actũ ꝺ ius, prætextu consuetudinis prauæ, ex quo adhuc prauitas consuetudinis non erat per ius declarata, non debet puniri tanquã legis transgressor; sed debet tolerari prætextu consuetudinis. Et
c vide consimilem glo. 4. dis. c. denique, quæ dicit, q licet praua cõ
d suetudo excuset quoad pœnam huius seculi,[c] non tamẽ quo ad Deum;[d] quod no. Sed hoc intelligo, qñ ignorantia prauæ consuetudinis esset crassa, & supina, vt puta, quia ꝺ ius natu. 32. qõ. 7. c. flagitia, secus putarem, vbi esset probabile dubium super validitate consuetudinis. Nam tunc ignorantia legis, non est peccatum, ad hoc tex. in l. regula. ff. de iu. & fa. igno. & in c. j. prox. facit, quod no. Inn. in c. per tuas, de simo. & adde c. gaudemus, in fi. j. de diuor. & gl. in c. 1. de postu. præla. in ver. de cætero. li. 6. An vero gesta prætextu prauæ consuetudinis, debeant tolerari, vide quod dixi in c. fi. s. de const. & fa. c. fi. de spon. duo. in ver. de cæte
6 ro. †In gl. in ver. [Cõsuetudinẽ.] ibi, [Quod esse nõ dẽt.] dicit Io. And. q melius dixisset, quorum neutrum esse debet. q. d. q nedũ non valet consuetudo, vt prælatus transeat sine licentia superioris; sed nec valet, q electus administret ante habitam confirmationem a superiore. Et refert Cõp. q ob hoc fuit cassata electio cuiusdam Prioris S. Crucis, & hoc idem no. Arch. in c. cum qui, de præb. lib. 6. per priuilegium tamen hoc Papa qñq; aliquib. cõcedit, vt fratrib. Chartusien. & no. hoc dictum. Et in fi. glo. aduerte, quia hoc dictum gl. fac. ꝺ tex. Nam iste Abb. erat exemptus, & vltramontanus, distans multum a Romana curia: & tamen nõ potuit administrare non habita prius confirmatione. Sol. dicũt Doct. hic, q c. nihil, de elec. non profuit in isto casu; quia in illis partibus erant tunc legati, a quibus poterat iste petere cõfirma
7 tionem. † Et no. bene istud dictum, quia notabiliter limitat illud c. nihil. Et ex his duobus capitulis, potes colligere, q vbi aliquod
c conceditur pp necessitatem, durat concessio,[e] quatenus viget
f necessitas,[f] & non aliter. fa. 16. qõ. 1. c. generaliter. Item dicerem vltra Doct. q hic ex alio capite non habebat locum c. nihil. nam solum distantia loci supplet defectum confirmationis; sed in casu nostro erant duo defectus, s. defectus confirmationis, & vinculum, quo iste Abbas erat ligatus Abbatiæ suæ; vnde non potuit deserere suam Abbatiam prætextu capi. nihil, quia vbi insunt duo impedimenta, vno sublato remanet & reliquum, vt in cap. ex tuarum, de authori. & vsu pal. in l. si domus, ff. de seruit. vrbano. prædio. Abbas.

ADDITIONES.

2 Legatus iurisdictionem. Adde glo. in ca. q translationem, de offi. lega. & ibi istum, & Pet. de Ancha. in ca. 1. hic alleg. & Pet. de Ancha. in ca. cum ex offi. de rescrip.
Adde, vt per Rom. consi. 498.

b Amittit nomen. Facit tex. in c cum in ecclesiæ, in ver. quia leg m mortis, de fim. & tex. iuncta gl. in c. admonere, in princi. 33. q. 2. vbi ponitur versus. Si re priueris, nec nomen habere mereris.

c Quo ad pœnam huius seculi. Adde Lud. Rom. in notabili, 20. incip. an consuetudo reprobata, & glo. in ver. antiqua, in c. 2. de temp. ord. & dicit hic Pe. de Ancha. se in facto hoc obtinuisse, Rector villæ fecit multos poni in cippis. fuit formata inquisitio contra eum de priuato carcere. ipse probauit, q eius prædecessores fuerunt vsi isto iure, licet forte minus iuste fuit excusatus propter consuetudinem, scilicet prauam. facit tex. in l. 1. ff. de abigeis, & quod voluit Bal. in consi. incip. in Christi nomine amen. quando aliquid concedi-tur, vbi consuluit, statutum permittebat ludum in certo loco, & extra illum locum prohibebat, modo de consuetudine quilibet ludebat extra illum locum, fuit excusatus propter consuetudinem, & vide Petr. de Anchara. consi. 285. incipien. iure stricto, & consuetudine, & in consi. 50. incipien. in Christi nomine, &c. Consuetudo, quæ habet in contrarium, pondera. c. inter dilectos, de excess. prælato. Sed dic, q ille tex. loquitur de actu reprobato, non solum a lege naturæ, sed etiam a lege positiua, & de actu, qui in se est malus, & nisi ita in simili hic accumulat do. meus, quę ponit Rom. in rep. rub. de arb. in 27. col. in ver. sed an ista causa reductionis. Quibus. Adde Bal. in ca. cum Berto. de re iud. & in c. cum parati, in fi. de appel. & in rub. de resti. in integ. & But. in c. 2. eo. ti.
Adde tu. Ale. consi. 122. 1. lib. & 7. 2. lib.

d Seb. Sap. Quoad Deum. Vide d. Ias. in l. de quib. ff. de leg. vbi ponit ad hoc multa exempla, & idem tradit in l. singularia, colum. pen. ff. si cer. pet. & Cor neus Per. in consi. 28. in hac consul. in 3. vol. Are. in consi. 11. procedendum Anch. in consi. 51. consuetudo, ad fi. Card. Flor. in consi. 132. presbyter. col. 2. Ale. in consi. 107. pro inuestigatione, in 2. volu. Fel. in c. 1. in 8. limita. j. de re iudicata.

e Durat concessio. Adde Bal. in l. veluti, ff. de iusti. & iu. & in l. cum proponas, C. de naut. fœ. & in rub. de consu. ad fi. & in rub. de fi. inst. & Per. de Anch. in regula, possessor, in 27. col. in ver. 4. quæritur, de reg. iur. vide, quæ dixi in gl. 1. in c. quod pro necessitate, 1. q. 1. & ibi eam induxi ad q. q si aliqua collecta est imposita ciuibus pro necessitate vrgente, ea cessante, cessare debet collecta, quod no. contra principes imponentes collectas subditis, qua cessante, ipsa grauamina tollere non currant. Adde tu de intellectu c. nihil, videndum Old. consi. 9. vbi late explicat. inci. posito sine præiudicio.

f Seb. Sap. Necessitas. Facit optime tex. in l. cura. §. deficientium, ff. de mune. & hono. vbi priuilegium concessum ob paupertatem, superuenientibus diuitijs cessat. vide Roma. in consi. 459. in propositi consultatione vbi vult, q priuilegium ciuilitatis concessum a Senẽ. Pisanis propter concordiam inter eos existentem, cessat ea rupta, & vide eundem Rom. consi. 417. in proposito casu, vbi vult, q si aliquis populus, conuenit soluere certum censum superiori protegenti terram eius, & illa terra demoliatur, non cogitur amplius soluere illum censum, & multa ad propositum adducit do. Ias. in l. 1. in prin. in 5. no. ff. de offi. eius.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo, q Abbas vnius monasterij eligatur de alio monasterio, valet.*
2 *Monachus electus in Abbatem, an & quãdo requirat consensum in electione a superiore.*
3 *Electio prælati spectat ad collegium illius ecclesię vbi prælatus eligitur.*
4 *Patronus ecclesię, non potest etiam tempore, quo fundatur disponere de iuribus ecclesiæ in præiudicium Episcopi; sed bene hoc potest Episcopus facere ad requisitionem patroni. 5. 11.*
6 *Verbum vnum prolatum in vna dispositione, potest diuersimode intelligi.*
7 *Consuetudo tribuit intellectum legi, cui est standum, licet non sit bonus.*
8 *Iudex, an & quando possit per partes pronunciare; ideſt pronunciare super vno articulo, & super alio supersedere.*
9 *Monachus in causa monasterij, non agit sine mandato.*
10 *Episcopus potest creare nouum beneficium, & imponere maiorem pœnam, quam imponat ius commune.*
12 *Titulus etiam iniustus, dat causam præscribendi.*
13 *Sententia lata contra ius, ita demum est nulla, si est contra ius clarum: secus si illud ius est dubium.*
14 *Episcopus non potest ius vnius ecclesiæ alteri tribuere.*
15 *Verbum, electio, quo: modis potest sumi.*
16 *Alternatiua aliquando importat ordinem, & aliquando stat in sui natura.*
17 *Electus, & non consecratus, potest exercere ea, quæ sunt iurisdictionis Episcopalis.*
18 *Prælatus suspensus, vtrum possit exercere iurisdictionalia in canonicis.*
19 *Moniales habent electionem.*
20 *Abbatissa habet iurisdictionem, et potest habere collationem beneficiorum.*
21 *Statuti verba dubia, debent interpretari, vt minus lædant ius commune, quam sit possibile.*
22 *Titulus non requiritur ad inducendam consuetudinem, sed solus vsus.*

CAP. VIII.

1 **Cum dilectus.** De† consuetudine potest indu-ci, q vna ecclesia de gremio alterius, teneatur sibi prælatum eligere, & consuetudo est optima lgum interpres. it i cõmuniter summatur. Sed posset summari notabi ius, vt patebit ex j. dicendis, & sunt duæ partes principales. In prima narrat duplicem qõnem electionis, cum partium allegationib. Secũda ibi, [Quia nobis.] vnam diffinit, & alteram diffiniendam committit. Casus lit. Vacante mona. Andren. electgs fuit quidam monachus eiusdem monasterij Gul. nomine, in Abbatem, Monachi Charofe. monasterii huic electioni se opponentes, dicebant electionem Andren. cœnobij de suo monasterio faciendam. pp q qõ tam super electione prædicta, quam super iure eligendi Abbatem, delata est ad sedem Apost. In præsentia papę, pponebat dictus Gul. monachus, q tam de iure cõi, q̃ de priuilegio speciali ad Capitulum Andren. monasterij pertinebat electio; vnde petebat electionem de se factam confirmari. Procurator monasterij Charofe. proposuit ex aduerso, aduerso, q olim ad petitionẽ patronorum monasterij Andren. fuit a Diœcesano Epo cõstitutum, vt si locus ipse intantum cresceret, vt Abb. constitueret ibidem, electio Abbatis ipsius penes fratres eiusdem loci, & Cap. Charof. penderet, & obtentu huius statuti, sic fuit longis tpib. us obseruatum, vt monasterio Andrẽ, vacante, monachi eiusdem loci de gremio Charof. sibi eligebãt aliquem in Abbatem. vnde cum electio ipsa fuerit ꝺ statutum prædictum, & cõsuetudinem, quæ est optima legum interpres, celebrata, merito cassari debebat, & mãdari fratribus. Andren. vt de cętero eligant sibi Abbatem de monasterio Charof. Insuper allegauit, q electio ipsa facta erat de suspenso, & a suspensis; & ideo etiam electio non tenebat. Domi. Papa, auditis hinc inde propositis, quia constiterit, q electio facta fuit de suspenso, & a suspensis, eã cassauit iustitia exigente. i. cassam, & irritam, pnunciauit. Verumtamen, quia prædictum statutum ita posset intelligi, q per illud non derogetur iuri cõi, nec priuilegio, hoc modo, vt electio pertineat ad Capitulũ And. & confirmatio ad capitulũ Char. mãdat papa qbusdã, q si monachi Char. talẽ pfue-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tudinē pbauerit, p q̄ piudicet iuri cōi vcz, q monachi And. eligerēt sibi Abb. d monasterio Charof. f'm illā ꝓsuetudinē dēāt iudicare electionē And. monasterij de cætero faciēdā. Qd si talē consuetudinē non probauerint adiudicēt monachis Andrē. ius eligēdi Abb. vt liberā hēant ptātē vel de gremio sui monasterij, vel alsūde eligēdi sibi Abbatē, p̄sentādo ipsū Charof. Cap. vt si cano
2 nicus fuerit electio, a Cap. Char. ꝓfirmet. B. No. 1. q † monachus electus in p̄latū pōt electionē de se factā, p̄seq, ēt i iudicio ptētioso.
a ꝓcor. c. cū dilecta, a § de resc. Aduertēdū tn puto, q aut eligit ab extraneo collegio, & nō pt ꝓsentire electiōi de se factæ sine hīa sui superioris, vt in c. si relig. de ele. li. 6. aut eligit a collegio ꝓprio, & tūc eo ipso, q eligit, vr sibi data ptās acceptādi, vn acceptatiōe, nullius ꝓsensus exigit, vt hic. Nā illū eligēdo videret sibi dare licētiā b acceptādi. Et facit c q̄d no. in reg. q tacet, de re. iur. li. 6. i Mer.
b & facit istud, q̄d i casu, i quo i actu filii regrit ꝓsensus p̄ris, & pr ꝫ
d hēdo cū filio, vr sibi dare ꝓsēsum, d ad hoc, q̄d no. i l. cū pr. § libertis ff. de leg. 2. † No. 2. q̄d priui. pt ꝓcurrere cū iure cōi. In ꝯriū tn facit, q̄d no. gl. i c. ꝫ morē. 100. dist. sed vide ꝙ le. & no. i c. 1. ℨ. de rescri. No. 3. q ius eligēdi p̄latū, spectat duraxit ad collegiū illius ecclesiæ, e & q̄d est ꝙ ius cōe, q aliq forēses hēant ptātē, cū eis eligēdi, q̄d apte, pbat ista lra, & facit ꝙ opi. Ioā. And. in c. cū ecclesia de cā
4 pol. & pprie. & ibi Doc. † No. 4. & tene mēti, q p̄onus ecclesiæ
f ēt tpe fundationis, nō pōt disponere de iurib. ipsius ecclesiæ sine piudicio ipsius Epi. vn nō pōt trāsferre i aliū p̄latū ius ꝓfirmādi, sed hoc statuere pinet ad Epm, & ad petitionē p̄oni. Ad hoc bō. tex. cū gl. 10. q. 1. in c. 2. & tene mēti, qa sæpe p̄oni excedētes metas suæ ptātis, ꝯriū statuūt. Et vide Inn. ꝯ. ne pla. vi. tuas. in c. q̄n. 2.
vbi dicit, q nō pōt qs ēt in traditione cuiuscūq; rei, apponere ꝙ-
g ditionē ipsūalē. Nā nō pt p̄onus § cū sit priuata ꝑsona, mutare ordinē canonū, & ordinationē totī ecclesiæ, vt i c. tua. & c. req sisti.
5 de testa. † No. 5. & tene ēt mēti, qa nescio alibi ita bo. tex. Epūs pt in fundatione ecclesiæ, ad petitionē p̄oni, trāsferre in aliū ius cō firmādi p̄latū illius ecclesiæ, licet illud ius cōpetat ipsi Epō. 16. q. 7. c. oēs basilicæ. & 18. q. 2. c. 1. Et sic pōt Epūs in hoc piudicare suo Epatui. Et aduerte, q ꝙ cā huius piudicij, seu alienationis hu' us iu
h ris, sufficit sola peritio p̄oni. Qd admitto, anteq ecclsit fundata, h ꝑ. l pōst fundationē ecclesiæ, nō puto q sine cā hoc possit Epūs statuere, ēt ad petitionē p̄oni, licet aliud videat hic sentire Do. Anto. Nō negari nō pōt, q̄n sit ista alienatio huius iuris, iā cōpetentis Epatui, q̄ sine cā fieri nō dēt. Facit qd no ī c. ꝓstitutis, de elec. Sed ante fundationē ecclesiæ, nullū ius ꝓfirmādi est acq sitū Epo; me
6 rito pōt ad petitionē p̄oni, g forte aliter nō vellet ecclesiā fundare, hoc statuere. † No. aliud no. dictū, q idē verbū relatū ad diuersos, diuersimode pōt. & dēt interpretari, si vniformiter sumē
i do, piudicaret iuri cōi. i Et est i hoc tex. multū fin. ad interpretationē statutorū Nā statutū Epi hic disponebat, vt electio prelati pēderet penes frēs eiusdē loci, & cap. Charof. & quatenus verbū, Electio, ꝯcernit fratres eiusdē loci, stat ꝑprie quatenus vero concernit Cap. Charofen. stat pro confirmatione. Nam confirmatio, largissime tumpto vocabulo, pōt dici electio, est n. pars & finis electionis. Et si tista interpretatio, quia si verbum, electio, quo ad vtrunque casum starct proprie, & ſtricte, præiudicaretur iuri communi, quia de iure cōi electio pertinet duntaxat ad collegiū illius eccl. Et ex hoc, & ex tex. no. verbū nūq obliuiōi tradēdū, q
K verba statuti, debēt ītelligi largissime, vel ſtrictissime, si ita interl pretando euitatur correctio iu. cōis. k Vn statutū hoc largissime l

ADDITIONES.

a Cum dilecta. Vide ibi dicta.
b Licentiam. Vr ille sentire, q ista pōt præstari verbis tacitis, & idem vr sentire Inn. & oēs. ī c. 1. de iura. cal. ubi dicunt, q clericus dēt præstare iurm de licentia sui prælati, tn si clericus est corā prælato suo, & iurat corā eo, de nō præstando alteri iuram, vt data hīa, & vide ibi n. c. nonne, in 5. col. de præsump. Contrar. ú tn tenet Io. And. in c. fi Abbatē in prin. de elect. li. 6. in nouel. Refert Lap. allegat. 36. i c. cū cā, in 5. col. bi, quia vbi regritur hīa, & Roma, in l. 2. §. voluntatē, ff. ol. mat. Bal. in Lobligeruare. §. fi. in fi. in ver. extra no. ff. de offi. proconf. & leg. cū aliis concord. Dicas, q ista dēt præstari verbis expressis, q̄n quis contrahit cū alio, q̄ cū ipso prælato, a quo debeat istam consequi, & isto mō potes reducere opiniones ad concordiā, & m do. meū hic.
Adde, q concordantia, de qua in superiori apostil. fuit Ant. de But. in c. cum consuetudinis. infra eo. vt refert & sequitur Abb. consi. 40.
Ant. Fran. Circa hoc de licentia, an requiratur q præstetur expresse vel sufficiat illam præstari tacite, adde q in dubio licentia præsumitur esse de substātia actus, in quo requrit, vt no. voluit, & declarat Bar. in l. fi. in §. 1. ver. necessitate. 17. col. C. de bon. q̄ liber. & vide Bal. i l. f. C. de erog. mil. ann. li. 12. vbi dicit, q ista præstāda, dēt præstari in scriptis, & sic vr necessariū, quod expresse præstetur. Adde tn, quod ista trāseundi ad aliā ecclesiam eiusdem Epatus, sufficit, & si tacite pteat, q̄n sufficit, quod superior sciat, & quod nō prohibeat. c. 1. & 2. 8. 1. dist. no. D. Card. in cle. fi. de electio. ubi ēt dicit, q in transitu ad aliā ecclesiam alterius diœcesis, vel Epatus, regritur expressa, & nō sufficit tacita, no. in c. admonet, de renūciatio. & ibi dixit Do. Card. quod talis ista debet esse speciālis, de transeundo ad talem ecclesiam, vt ibi dixit, in 1. q6. alias vacaret primū beneficiū p transitū ad 2m. Et adde, quod licet monachus possit transire ad arctiorē religionē petita ista supioris, licet nō obtenta, tn si vult transire ad minorem, vel parem, non sufficit ista Abbatis ēt expressa, vt per Dom. Card. in cle. 2. in 9. q̄. de electio. Et adde, quod q̄n monachus vult agere vel accusare, vel procuratorem constituere, expresse requiritur licētia Abb. concessa, alias processus non valet, etiam si exposita ſtificetur, vt per Do. Card. in cle. religiosus, in 2. op. de procurat. & in cle. 1. in §. volumus. de foro compet. in 3. q. Adde tn, quod q̄nque licentia potest probari proprio iuso, prout habetur in c. significasti, & ibi per glo. de hæret. Et adde etiam, quod in prorogatione iurisdictionis faciendæ per electum in Epm non suum, debet esse expressa, sed sufficit tacita. vt no. Inn. in c. dilecti. de foro compe. & vide per Do. Paul. de Cast. in l. i. ff. si quis ius voca. non ierit. Et adde etiam, quod quando monachus vult ire a
c Principis, requiritur licentia ſpecialis, & expressa. clem. 1. §. quia veto. de statu monach. sicut etiam requiritur in administrandis sacramentis, vt no. glo. in cle. 1. de priuileg. Et adde etiam, quod hi. contia, quæ debet præstari per tacitum consensum, dicem in aliquo actu faciendo, debet præstari cum causæ cognitione, alias actus non valet, & ideo requiritur, quod præstetur expresse, vt voluit Bal. & Paul. de Cast. in l. sed si lege in §. prætor, ff. de in ius vocan. Aere. Falco.
c Seb Sap. Et facit. Vide Fel. in c. cum nuntius, in fi. infra de testi. vbi multa ponit ad propositum.
d Videtur sibi dare cōsensum. Tu adde Io. And. in c. nonne, de præsump. in ver. & sic facit ad quæstionē, & ibi per istum, & a' ios. Bal. in h. is, qui. § nequeuer. & facit ad statutum, ff. de acq. hæred. & in l. si filius fuer. quæro hic de ra
h q. C. de pet. hær. & ibi Arg. & Bal. in l. exceptiones, in ver. no. q̄ ille, & in uer. op. & in uer. ista lex facit ad q. C. de euic. & in l. fi. in uer. quæro, dicit statutum, C. ad Maced. & vide bon. tex. in l. Pomponius, ſal às in l. si gratuitam. §. fi quis fideiubeat. ff. in quib. cau. pig. vel hypoth. tacite contrahi. & facit tex. in l. Titius. ff. quib' mo. pig. vel hypoth. sol. & ibi Ange. per illum tex. ibi enim probatur, q in mutuo consensu includitur ratificatio. Quod si ex dispositione statuti, vt dicit ibi Ange. filius non potest obligare se sine licentia patris, & ambo obligant se in contractu, q videtur data licentia, & alibi in iure nō ita bene probatur, fm eū, facit quod voluit Sal. in d. l. fi. pro Bal. C. ad Macedon. & Pet. de Ar. char. in c. fi. de cler. egrot. & ibi Io. de Imo. & quod voluit Host. in c. possessiones, de reb. eccl. non ale. & adduco istam l. filium. in fi. ver. vlti. no. ff. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. vbi dixit, quod patria sunt parem consentire filio, vel se simul obligare cum filio. Quod facit ad statutum Perusinum alleg. d. d. cum pater. §. libertis. hic alleg. & ibi Fran. de Sancto Pet. in fi. dixit, quod cum filius non possit agere sine consensu patris. l. fi. §. 1. ver. necessitate. C. de bon. quæ liber. si simul agant, q vr alter adteri consentire, arg. hic, facit d. l. Titius. in prin. fm Bar. facit quod voluit Card. in col. m. il 1. de restitut. spoliat. & facit, quod no. in l. si quis mihi bona §. iussum. ff. de acquir. hæred.
Adde Rapha. Commen. cons. 40. Abb. cons. 11. ubi dicit, quod ex quo clericus locat Episcopo, videtur sibi dare licentiam.
e Ad collegium illius ecclesiæ. Vide quod legi. & no. in c. 1. de elec. & 18. q. 2. c. Abbatem. 16. q. vlti. c. fi. Limita, nisi omnes de conuentu essent mortui, qui tunc spectaret ad illum prælatum, ad quem spectat potestas confirmandi, vt no. in cle. in plerisque. de elect. Adde Roma. cons. 332.
f Seb. Sap. Ipsius ecclesiæ. Vide Abb. & Imo. in c. 3. infra de eccl. ædifi. & Abb. in c. significasti. infra de præben. & omnino per Fel. in c. cum uenerabilem. 11. col. infra de excep.
g Non potest patronus. Facit quod legi. & no. in l. nemo potest. ff. de legat. 1. Adde Calder. cons. 1. de eccl ædifi.
h Antequam eccl. sit fundata. Facit quod no. in c. piæ mētis, 16. q. 7. & quod quit hic Pet. de Anc. q. in fundatione monasterii, possunt apponi conditiones, & pacta conditionalia, vt in conditionis euentum, talis eccl æ ædificatio debeat aliqualiter seruitutem, & sic rei quæ nondum est, potest apponus, sicut in rebus possessis ab hostibus, si contingit recuperari, ut in c. baſsane. de re iud. li. 6. Adde quod Fe. consi. 247. tenet, quod nec tempore fundationis possit Episcopus sine consensu cap. eximei ecclesiam a iurisdictione sua, sicut non potest tempore fundationis concedere laico, q habeat ius patronatus in ecclesia colleg. quod est minus.
i Sap. Sap. Iuri communi. Vide Are. in Liam hoc iure. in 5. no. ff. de vulg. & pupil. ubi dicit, quod quando est impossibilis talis determinatio, propter diuersitatem naturam rerum vel personarum, sit difformis interpretatio. Idem vult Abb. in l. testamenti. col. 2. C. de test. mil. & ibi Dec. late col. 5. in 3. lim. Adde etiam ad hæc d. Ab. in c. maiores. inf. de bapt.
k Euitatur correctio iuris. Facit gl. in c. cupientes. § q si per 20. de ele. li. 6. & ibi in auth. ex testamento. C. de colla. & no. in l. ex facto. ff. de uulg. & pup. & in l. fi. serui uectri. C. de nox. & in l. constōnib. ff. ad mun. & in l. vt gradatim. & si l. ff. de mu. & ho. & vide Bald. in l. 1. in 3. col. in uer. item no. ff. de const. prin. q cōstō & edictum semper debēt interpretari fm rationem, & non ex alle. hunc tex. & sic extendit istum tex ad edicta, & vide eundem Bald. in omnes populi. in uer. modo quæro vtrum vnum statutum, in 14. col. de iust. & iu. & facit bo. tex. in c. dilecto j. de uerb. sig. & quod voluit Bal. in cum matre. in uer. vlti. quæritur hic. C. de rei vendi. ubi all. istum tex. facit quod voluit idem Bal. in auth. nisi tricennalis. C. de bo. ma. quē refert & sequitur Anch. in rep. c. r. de consti. & q voluit idem Bald. in l. 1. C. de cel. hos. quem refert Anchar. in d. c. 1. & quod voluit idem Bal. in auth. omnes populi. Grini C. communia de suc. & in l. data opera. C. qui accus. non poss. & in l. C. eod. ubi alleg. istum tex. in rub. C. eod. in l. acceptam. in ult. q. C. de vsu. & Bar. in l. fi. C. de spō. & Bald. in auth. si ea, C. de epis. & cler. & Ange. & Io. de Imo. in l. postulante, ff. ad Trebel. facit c. licet, de offi. ord. & vide hic plene per dom. meum. ubi alleg. aliqua contra ista, & soluit.
l Largissime. Adde no. in l. 2. C. de nox. & in l. Cæsar. ff. de pub. & hoc quando interpretatio larga fit a l. vel quando superfluitas verborum resultat, vt in l. 3. §. 1. ff. de iureiu. Item nisi discordent a iure communi, quia pro concor. sunt extendenda, & large interpretanda. c. ad audientiam. de cler. non resi. & ibi Bu. & Doct. in c. fi. de consue. in 6. Item si tractetur de fau. pub. l. hoc modo. & de condi & demon. in l. cætera. § pe. ff. de lega. 1. & per Bar. in l. quemadmodum. in 2. colu. uer. ex hoc patet, C. de agric & censi. li. 11. & Pau. de Cast. in consi. 123. incip. viso puncto in 13. col. per d. l. ut gradatim. § & si l. & p Alex. consi. 6. post me. primæ col. in uer. 4. quia. & i consi. 142. in prin. quartæ col. 2. uol. & in consi. 76. in prin 2 col & in consi. 9. in 1. col. in prin. in eod. vol. per Aret. consi. 29. & in consi. 97. & in consi 109. & in consi. 133. ubi dicit an consuetudo extendatur, & plene per Alex. in consi. fuis, pro quo recurras ad tabu. fuorum consi. Item nisi sint secundum, vel præter ius commune, d. c. ad audientiam, & ibi per But. & Imo. in d. c. fi. de consu. infra, & plene per Fel. in repe. fuo. i ver. statntoru exten. & uer. & ver. 73. vel nisi sit ꝓfor. iuri communi, secundum Pau. de Cast. in l. ius ciui. ff. de iust. & iu. & in 2. consi. C. Fulcit etiam ad prædicta, quod voluit Bal. in l. ab execu. in 2. col. ibi, item appa ret ex prædictis, nam statu. C. quo. app. nō rec. Bal. & Ang. in d. l. 2. & do. prolat gl. in l. fi. § computatione. C. de iure deliber. Bar. in l. fi. C. de recep. Ang. in repe. l. si uacantia. C. de bo. vacan. li. 10.

interpretatur; quia verbum, electio, sumitur pro confirmatione; & sic q dici soleт, q statutum debet strictissime interpretari, intellige, quando per illam strictissimam interpretationem, minus receditur a iure communi. vnde quo ad istum effectum, po-
7 test interpretari etiam largissime, vt hic, & quotidie ad hoc alle.
a iste text. † Item no. q consuetudo est legum interpretatrix optima, & q l. existente dubia, a debemus recurrere ad consuetudinem loci, & si de ea apparet, non est recedendum ab illo intellectu, quem consue. tribuit; etiam si ex postfacto apparet, q iste intellectus in se non sit bonus. Nam debet, illud saltem valere
rōne consuetudinis. tene menti hoc dictum. Facit quod legi. & no. in l. minime, & l. de interpretatione, ff. de legi. Et no. ex hoc,
* tex, virtutes consuetudinis, habet enim vim interpretatiua. Itē habet vim * abrogatoriam, seu derogatoriam. Nam derogat legi, vbi est contra legem, vt in c. fi. j. eodem. Habet & tertio vim
8 imitatiuam, quia imitatur legem, vbi deficit lex, vt 1. dist. ca. con
b suetudo, & vide bo. glo. Inst. de iu. na. in §. ex non scripto. † Item no. quòd vbi libellus continet plures articu. b separatos, si prius constat de vno, quam de alio, potest iudex prius pronunciare super illo, & super alio procedere, ita facit hic papa. Nam hic disputabatur super elec. iam facta, & super iure eligendi, & quia prius constitit de inualiditate electionis, prius super ea pronunciauit, & super alio artic. commisit causam decidendam. An autem regulariter iudex possit per partes pronunciare, plene no. in cap. cum ex offi. de præscrip. & dic, vt ibi, seu in cap. cum inter, de re iud. quia non bene recordor. In glo. 1. ibi, [habebat mandatum a Cap.] glos. hic soluit tacitam oppositionem. Nam non poterat
9 iste Gul. licet esset electus, agere de iure eligēdi, cum illud com-
c petebat monasterio. † Et ex hoc & ex gl. no. q monachus c non
d potest agere pro iure monasterii sine mandato; licet sit coniuncta persona coniunctione ciuili, d vt in c. coram, de offi. dele. vbi canonicus non agit pro eccl. sine mandato. Sed in eo quod glo. no. subijcit, q hic vacabat sedes, non soluit ꝙrum, quod posset formari de c. fi. ne sede vacā. vbi hr, q vac. se. non potest causa in iudicio agitari. Inn. dat hic nouam, & mirabi. solu. quam nescio alibi. Dicit. n. aliud esse in eccl. cathedrali, & aliud in ecclesia inferiori, quia mortuo Episcopo, Capitulum non succedit in administratione bonorum pertinentium ad Episcopum; sed mortuo Abb. cōuentus habet administrationem omnium rerū, & potest instituere syndicum, & per eum agere, alle. l. j. ff. cuiusque
vni. no. Et hoc dictum semper tenebis mēti. Nam nullibi probatur hęc differentia, nullus tamen Docto. ausus est hoc dictum aperte reprobare, sed vt dixi, nullibi probatur. Nam maior communio est inter Episcopum, & Capitulum suum, quam inter ꝑlatum inferiorem, & suum Capitulum, vt in c. nquit, & in c. quāto, de his, quæ fia. prela. facit c. requisisti, de test. tamen pleriq, voluerunt, q mortuo prælato inferiore, Capitulum non succedat in ipsius iurisdictione, quod sentit Inno. in c. cum accessissent, ꝙ. de consti. vnde inter istos ego non puto aliquam differentiam, quantum ad hoc, quod vr sentire idem Inn. in c. 1. j. ne sede vac.
e ecc. lib. 6. quæ no. dicit, q ti. Ne sede vac. habet locum, c etiam in inferioribus ecclesiis. Sed credo, q pro tanto Inn. facit hic illam differentiam, quia communiter bona Episcopi, & Capituli sunt diuisa; ideo mortuo Episcopo, non habet Capitulum liberā administrationem bonorum Epi; nec illa in iudicium deducere potest, vt in d. ca. fi. Sed inter Abbatem, & conuentum, bona sunt communiter communia, ideo mortuo Abbate, ca. non recipit administrationem bonorum Abbatis, sed communium. Tamen puto, q possit in iudicium deducere causam prætiudicialē ipsi Abbati. Et de hoc vide gl. in cle. fi. de proc. Ad istum tex. dic, q agebatur de iure eligendi, quod ius pertinet ad ipsum collegium, & non ad prælatum. Item commodius agitur se. vac. quia
10 alias non posset deueniri ad electionem prælati, ad hoc quod no. Inno. in c. edoceri, de rescrip. & in d. c. 2. ne se. va. † In gl. in ver.
f [Constitutum] No. plura ex hac gl. & 1. q Epūs non potest statue
g re ꝯ ius commune, f pro hoc c. quod super his, j. de maio. & obe. & in c. in istitutionis, g 25. q. 2. vide plene per Io. And. in c. fi. de of. vicar. Potest tamen statuendo adiuuare ius commune. h s. appo nendo pœnam, vbi ius non apponit, vel aggrauando pœnam a iure appositam, vt in c. 2. de const. lib. 6. Et vide gl. in cle. ne Romani, de elect. Item potest statuere creando beneficium de nouo; & sic statuere præter ius, in c. 2. de const. li. 6. & vide q no. Io. And. in re. ea, quæ. lib. 6. in Merc. facit c. catholica. 11. dist. No. 2. quando ius commune est productum in esse; & per illud est alteri ius acquisitum; secus autem vbi ius non est alteri adhuc ac-
17 quisitum, vt in fundatione ecclesiæ. Nam tpe fundationis potest Epūs statuere, vt illa eccl. eligat sibi prælatum de aliena eccl. vel gd
h simile. † No. tamen gl. in eo, quod dicit, q hoc dēt statuere cum
k Cap. & de consensu patroni. Et fic vr, q in præiudicium ecc esiæ inferioris, i non possit Episcopus statuere sine consensu Capitu
l li; nec sine voluntate patroni, k & si est patronata, & tene l. hoc vlt menti, quia nescio alibi. No. 3. ex glo. quod minus iustus titulus dat causam præscribendi. vnde statutum Episcopi non debet intelligi, q electio actiua, vel passiua, pertineret ad Capi. Charofense. & tamen illud statutum generaliter loquēs, dedit causam præscribendi Cap. Charofensi, vt haberet electionem passiuam; Sed contra hoc fortiter opponitur: nam Capitulum Charofense, ita intelligendo statutum, errabat in iure, quia vt vides, Papa aliter interpretatur; sed error iuris impedit præscriptionem, vt est tex. in l. nunquam in vsuc. ff. de vsuc. & est tex. cum gl. in c. dudum, de deci. & vide bo. glo. in c. Apostolicæ, de do. Sol. dic contrariū procedere, quando erratur in iure claro et indubitabili, se cus vbi ius esset dubium, & multipliciter intelligibile, vt hic, & est

ADDITIONES.

a Lege existente dubia. Adde istum post Io. And. in simili, in c. 1. in versi. & vt habeas perfecte hanc materiam, de consti.
b Libellus continet plures arti. Adde istum in c. cum inter, in 6. col. in versi. nā & si pluribus, infra de senten. & re iudica. & ad saturitatem do. Fely. ibi in 4. col. in ver. de senten. vbi ponit reg. cum 14. fallen. & per Mod. in l. 1. §. fi stipulanti, in 2. & 3. col. ff. de verbo. obli. & Doct. in l quædam mulier, ff. fam. erc. & in l. ex hoc iudicio, ff. eo. & bo. tex. & ibi Abb. in 1. no. in c. cum Io. de fide instrumen. cum alijs concor.
c Monachus. Vide quod leg. & no. in clem. religiosus, de procu. & in c. causam quæ, il 1. de iud. & in c. insuper, de testi. & ibi per istum in no. Adde Dom. de Ro. decisio. 434. in nou. inci. monachus, vbi tenent q absque mandato possit monachus agere pro defensione monasterij, & Abb. & pro confirmatione Abb. subdunt tamen, q cautius esset, si haberet licentiam ab Episcopo.
d Coniuncta persona coniunctione ciuili. Vide no. per istum post gl. in c. cum M. Ferrar. in gl. 1. ibi, habebat mandatum, de consti. & ibi plene per do. Fe. & per Io An. in ti. de resc. præsen. §. ratione qnoque impetrantis, versi. sed nunquid, & Host late in sum. de resci. §. quæ postiunt, in 6. char. ver. 97. ibi, & nunquid pro canonico, & per istum in d. c. coram, in 2. col. & in ca. fi. in 3. col. de postul. per But. Imo. & istum in c. fi. de procu. cum alijs concordan.
e Habet locum. Adde, an sit verum Cal. consi. 1. ne sede vacan.
f Contra ius commune. Limita, nisi ex causa, vt per Bal. in l. omnes populi, in 6. col. in ver. nisi forte fiat ex euidenti, & necessaria causa, ff. de iusti. & iu. refert & sequitur iste in c. fi. j. eo. in 7. col. & in c. at si clerici, in §. de adulter. in 5. col. ibi prædicta limita de iud. & per Fel. in c. quod super his, i 4. col. in ver. fallit primo, de maiori. & obe. vbi etiam ponit alias sex limitationes, de quibus vide ibi per eum. Adde Roma. consi. 325.
g Seb. Sap. Pro hoc. Vide Abb. in consi. 31. in ciuitate Massana, in prin. vbi dicit, quod Episcopus potest renocare. & similes, Dec. adducit Fel. in c. quę in ecclesiarum. col. 17. de constit. & And. Sicul. in c. vt super, de reb. eccl. non alie. & plenius in rub. eo. tit. in 2. dub. in 7. col. et de hac materia ad saturitatem traditatem tradit illustris senator D. Rochus Cur. in c. fi. col. 35. inf. eo. vbi facit 10. casus ad discussionem huius an. & quando ipsius inferiores, possint statuere contra canones.
h Adiuuare ius commune. Vide tex. & ibi istū in 2. no. in c. fi. de eō, qui fur. ordrece. & de. meum in c. 1. supra de const. in 47. col. & in c. fi. de ord. cog. & q plene no. Ioan. And. in c. fi. de offi. Archipresb. & vide Cardi. in cle. ne Romani. in prin. in 1. q. de elect. & in clemen. fi. §. quod fi. in prin. de pœ. per istum tex. & glo. in clem. 2. de æta. & qualit. Host. & Ioan. And. in c. ex parte. il. 1. de verb. sig. Do. in c. 2. in 9. col. de constitu. in 6. Istum in c. quoniam. §. porro. in 7. colum. vt lit. non contest. & in c. cum dilectus. de consuetud. Fede. consi. 182. Cald. de constit. consi. 13. But. in d. capit. innotuit, nota ex illo tex. quod Episcopus potest reprobare pœnas canonum, & statuere excommunicationem contra non seruantes ipsos, & vide omnino Fel. in d. ca. quod super his, in 7. fallen. Adde Fed. consi. 17.
i Ecclesiæ inferioris. Vide no. in c. cum omnes, de consti.
k Sine voluntate patroni. Vide no. per istum dom. meum, & Fel. in d. c. cum accessissent.
l Minus iustus tit. Adde in simili bo. tex. in c. tua, de iureiurā. ibi, idem iudicatur de iuramento putatiuo, sicut de vero, c. Apostolica, de presby. non bapti. & vide istum in c. cum contingat, de reser. vbi no. differentiam inter rescriptum verum, & putatiuum, & quod priuilegium dotis habeat locum in matrimo. putatiuo, sentit glo. & Bal. in l. fi vt proponis, C. de cond. ob cau. & vide istum in c. 2. de do. post diuor. rest. & Ioan. And. in ca. 1. eod. tit. & Per. de Anch. in c. ex literis, de pig. vbi tractant, an matrimonium putatiuum, & dos putatiua gaudeant priuilegio, quo gaudet verum matrimo. & vera dos, & vide bo. tex. in l. dotale prædium, ff. de fun. do. iuncta l. fi. cum dotem, §. fi. ff. solu. matr. vbi dos putatiua gaudet priui. vero dotis, vt sicut fundus verę dotis alienari non potest, ita & fundus dotis putatiuę, & vide do. meum in c. iuratuit, de proba. in 5. col. facit, quod voluit Bal. in l. falsus tutor, & an etiam in patrem, ff. quod fal. tu. auth. & vide no. dictum Bald. in l. eam quam, in 5. col. & ver. modo ego quæro, & in ver. denuo, C. de fideic. tex. & ibi Bal. in l. si ex voluntate, C. de do. inter vi. & vxo. & Ro. in l. fi cum dotem, §. 1. ff. solu. matrim. & in l. fi donatione, C. de colla.
Anto. Franc. Vtrum matrim. putatiuum, & dos putatiua habeant priuilegiū veri matrimonij, & verę dotis, vide Ale. vltra hic alleg. in l. interdum, ff. de fun. do. & Bal. in l. 1. in 4. col. ff. sol. matr. vbi dixit, q dos putatiua dē esse dos ciuilis tantum, & vide Bal. in l. 1. ff. de cond. ob cau. qui dixit, q instrumentū dotis putatiuę habet executionem paratam. sicut instrm verę dotis. Et vide gl. reputatam fing. in l. pe. ff. quod fal. tut. auth. quæ dixit, q dos putatiua debetur marito expacto, vel statuto de lucranda dote, si dotans fuit in dolo, alias non. Et adde, q vxor putatiua committens adulteriū, perdit dotem, sicut vxor vera adultera. de quo habetur in ca. plerunque, de dona. inter virum & vxo. & glo. in l. consensu, C. de repu. & no. in d. l. 1. C. de cond. ob cau. Quod verum intellige, si vir eam accuset de adulterio, & condemnetur, alias secus, de quo per Spe. in ti. de dote post diuortium restituenda, in §. 2. in ver. quid si mulier, & in ti. de exce. & repli. in §. dicto de dilatorijs, ver. item quæritur, & per Bar. in l. 1. §. illud, post gl. de rei vxo. act. & vide Pau. de Cast. in consi. 99. vbi dixit, quod matrimonium etiam putatiuum non est violandum, sicut nec debet violari verum matrim. Adde tamen, q quantocunque tempore uir & mulier cohabitauerint in figura matrimonij, & per consequens steterint in matrimonio putatiuo, si detegatur inter eos nō potuisse esse matrimonium, aliquo impedimento forsan subsistente, nunquam potest allegari præscriptio, quia matrimonium nullo tempore præscribitur, vt no. voluit Bald. in l. 1. in 4. col. C. de eman. lib.

Universidad de Deusto
Biblioteca

est casus multũ no. † Et ex hoc põt elici vnũ dictũ no. q tunc ſnia
a lata ꝫ ius[a] est nulla, qñ illud ius est clarum & indubitabile. Secus[b]
b ſi dubiũ est, & multipliciter intelligibile, qđ tene mẽti. ad hoc fa
cit tex. in l. regula, ff. de iu. & fac. ign. facit qđ no. Inn. in c. cũ ſpali,
14 de app. & in c. P. & G. de offi. dele. † Vlt. no. ex gl. q Epſ nõ põt i[n]
c vnius eccleſiæ alteri attribuere, de quo vide qđ plene no. in c. cõ
15 ſtitutus, [c] de rel. do. & ibi dixi. † In gl. in uer. electio, ibi cquiuoce.
Dic clarius & latius, q verbũ. electio, hẽt tres ſignificationes. Nã
põt capi pro electione actiue, vñ habentes eligere, dicũtur hẽre
actiuã electionẽ, & ita capit ĵ. de ele. p totum. Itẽ ſcdo hẽt ſigni
ficatiõẽ paſſiuã. Vñ ſi de neceſſitate dẽt eligi Prælatus de aliquo
collegio, tunc illud collegiũ dr̃ hẽre electionẽ paſſiuã. Et ita pſue
ſuetudo interpretabat iſtud ſtatutũ Epi, q verbũ, electio, relatũ
ad frartes illius loci, importaret electionẽ actiuã, ſed relatũ ad ca
pitulũ Charoſenſe, importaret electionẽ paſſiuã. & ſatis fuiſſet
admiſſũ iſta ſterpretatio, niſi derogaſſet iuri cõi. Tertio mõ poſ
d ſet capi electiod p ꝟfirmatione, & ita Papa interpretatur ſtatutũ
quatenus illud verbũ refert ad Charoſenſe Capitulũ. Nã ꝟfirma
tio largiſsime, est pars & finis electionis. Et p hoc nõ dicas, q iſta
c tutũ dẽt interpretari impropriẽ, vt nõ p̃iudicet iuri cõi, [e] qa iſta
f ñ fuit impropria verbi ſignificatio, ſed largiſsima. † Vñ puto, q
16 verba ſtatuti nõ dẽnt impropriari, vt iuri cõi non præiudicetur.
Ad hoc no. dictũ Bar. in l. 4. in §. p tor ait, ff. de dã. inf. vbi dicit, q ſi
g ſtatuto cauet[f] q̃ iudex poſsit, p̃cedere facta citatione ad faciem,
vel ad domũ, nõ dẽt alternatiue impropriari, vt ſit ordinis, licet p
hanc impropriationẽ ſtatutũ p̃cordaret cũ iure cõi. Sed dẽt in
telligi proprie, vt ſufficiat adimplere alteram partẽ alternatiue,
17 quod est bene notãdũ. † In gl. in verbo [A ſuſpẽſis.] [h] Pro intelle-
h ctu huius gl. quæ valde intricata est, opp. vñ. n. q electio facta a ſu
ſpentis dẽt tenere. Nã eligere, nõ est ordinis. quẽ admodũ, nec iu
dicare, nec excõicare, & bñficia ꝟferre; qa iſta nõ ſunt ordines;
ſed potius iuriſdictionis, vt probat in c. trãſmiſſam, iuncta gl. de
ele. Nã electꝰ tñ ꝟfirmatus, nõdũ & p̃fectꝰ, põt iſta exercere, ſed
ſuſpenſio ab officio tollit ſolum ea, q̃ ſunt ordinis, ergo dẽnt va
lere iſta geſta a ſuſpẽſo ab offõ. Gl. ponit i hoc prĩcipaliter duas
8 opi. † Prima q ſuſpenſio ab offõ, nõ priuat ptãte exercẽdi iuriſdi
ctionalia in canonicos, tamen fatet hẽc opi. q talis ſuſpẽſio pri
uat facultate eligendi. Alia opi. principalis, in qua gl. finaliter reſi
det. hẽt oppoſitũ q. ſ. ſuſpẽſus ab offõ, ñ põt iuriſdictionalia exer
i cere, nec eligere, nec bñficia conferre. [i] Et pro hac opi. facit iſte
tex. & c. cũ inter R. de elec. & tex. a ꝟio, in c. ſi celebrat, de cler.
exc. mi. Et hæc opi. vr̃ placere cõiter Doc. maxime Inno. & Cõp.
q dicũt q ſuſpenſus ab officio & beneficio, vel ab officio tm̃, vel
ſimpliciter, intelligit ſuſpẽſus ab omnib. p̃dictis, qa appel. ſuſpen
k ſionis in genere, intelligitur de maiori[k] ſuſpẽſione, ar. in c. ſi quẽ,
de ſen. exc. Secus dñt in ſuſpẽſo a pontificalib. vel in eo, cui est i-
terdictus ingreſſus eccleſiæ. Nã iſta interdicta nõ extendunt̃ vl
tra in eis expſſ a; ſed per hoc nõ rñdet finaliter ad ꝟra. Io. An. in
fi. ſui apparatus, dicit, q hoc operat miſtura officii, & iuriſdictio
nis q̃ hẽt ſpũalis iuriſdictio, ad officiũ, i. ordinẽ. Et no. hæc verba,
vult. n. dicere, q pp iſtam miſturam, & ꝓnexitatẽ quandam, quæ
est inter ordinem & iuriſd. ſpiritualem, ſuſpenſus ab officio intel
l ligitur ſuſpenſus etiam ab omni iuriſdictione. Sed contra. [l] hanc
ſol. poteſt inſtuti, Nam collatio, vel electio non est iuriſdictionis,
nec etiam videtur ordinis Epiſcopalis, & tamen ſuſpenſio ab of
ficio inducit ſuſpenſionem ab illis. Item non est tanta miſtura,
con-

excuſſat. Ber. de Pir. in tract. de epi. in 2. parte. li. 2.

f Iuri communi. Vide Bal. a leg. iſtum tex. in l. 1. ff. de conſti. prin. in 3. colum. a
ver. item no. q cõſtitutio, & edicta ſemper debent interpretari ſm̃ ius cõ
mune, & tic Bal. extendit iſtum tex. loquentem, de ſtatuto, & conſuetudine
ad edicta, & vide eundem Bal. in Lomnes populi. 16. colu. in ver. aduerte ter
go, ff. de iuſti. & iu.
Seb. Sap. Significatio. No. hic Abb. velle, q largiſſima ſig. non est impro
pria, q est no. ad plura, & faciunt no. per Abb. in c. fedes, in 1. no. & in c. ad
dulphus. ſupra de reſcrip. ſed idem Abb. in hoc c. ſentit contrarium.

g Si ſtatuto cauetur. Adde But. & iſtũ in c. cãm quæ, inf. de dolo & cõtu. & Abb.
in c. ex parte, il 3. in 1. col. de ver. ſigni. & in rub. de reg. in fi. ſed dictum Bar.
hic alleg. reſpõdit Fran. de Ramp. in l fi. §. cõputatione, de iure deliber. Cõ
ſtat etiam habere collationem beneficiorum, iuxta no. in capitu
lo, dilec. de exceſ. præla. & in capitulo, dilecta, de maio. & obe. &
tamen nullum habet ordinem. Cum ergo iſta poſſint ſtare ſine
ordine, ergo in mate. pœnali non debet fieri illatio de vno ad aliũ,
vt in capitulo ſecundo, de tràsla. epiſ. Nec probat hoc eſſe, quod
ab hoc contingit abeſſe, vt in dic. capitulo 2. & in l. neque nata-
les, C. de probatio. Vnde in hac materia, ego aliter & melius dice
rem, & latius extendendo materiam cõcludo ſic, quod aut quis
eſt ſuſpenſus minori ſuſpenſione, quæ infligitur propter partici-
pationem cum excommunicato, & illa non priuat facultate exer
cendi iuriſdictionalia, nec facultate eligendi, ſed ſolum participa
tione ſacramentorum, & propter hunc effectum non poteſt eli
gi in prælatum, de hoc est tex. clarus, in capitulo, ſi celebrat, de
cler. excommuni. mini. & dic vt ibi. Aut eſt alicui interdictus in-
greſſus eccleſiæ, & tunc ſolum est priuatus poteſtate exercendi
ordinem in ipſa eccleſia. Vnde ſi celebrat interim in eccleſia, effi-
citur irregularis, vt est tex. in capitulo, is cui, de ſent. cn. excommu.
lib. 6. vnde ſi extra eccleſiam celebraret, non incurreret pœnam,
de quo tamen dic, vt ibi no. Nec priuat hoc interdictum facultã
te exercendi iuriſdictionalia, vel eligendi, ad hoc c. ſacro, de ſent.
excommu iuncto c. ab excommunicato, ſupra de reſcr. Aut ſu-
ſpenditur Epiſcopus a pontificalibus, & tunc ſolum cenſetur ſu
ſpenſus ab illis, quæ dependent ab ordine pontificali; & non ab
aliis, vt voluerunt prædicti do. Hoſtien. & Io. And. in capitulo pri
mo, de ſenten. excommun. lib. 6. Quare puto, quòd ſic ſuſpenſus
poteſt exercere iuriſdictionalia, quia (vt dixi) iuriſdictionalia ſunt
ſeparata ab his, quæ ſunt ordinis pontificalis, vt in d. capitulo, trãſ
miſſam, & in capitulo, aqua, de conſ. ecc. vel alta. Quandoq; quis
ſuſpenditur a beneficio, & non intelligitur ſuſpenſus ab officio,
vel a iuriſdictione, vnde canonicus ſuſpenſus a ſuis beneficijs. po
teſt eligere, vt probatur in d. capitulo, cum Vintonienſis, iuncto
c. cum in cunctis, de ele. Quandoque ſuſpenditur quis ab officio,
& beneficio ſimul, & ſuſpenditur ſimpliciter, & tunc ſiue ſit ſu-
ſpenſio ab homine, ſiue a canone inferente pœnam in caſu capitu
li primi, de re iud. lib. 6. dicerem, quòd talis ſuſpenſio priuat facul
tate exercendi iuriſdictionem ſpiritualem, & conferendi benefi
cia, & eligendi, quod intellige durante ſuſpenſione. Nam quia
iſta ſunt fundata ſuper ordine eccleſiaſtico, laicus non poteſt iſta
exercere, vt in capitulo ſecundo. de iudicijs. nonageſima ſexta di-
ſtinctione, capitulo, bene quidem, & ſexageſima tertia diſtinctio
ne. in capitulo, quia. §. verum. Si ergo quis ſuſpenditur a funda-
mento, videtur ſuſpenſus ab omni ædificio, quod est ſupra fun-
damentum, vt prima quæſtione prima. capitulo, cum Paulus, &
ſic poteſt ſaluari illa opinio Ioannis Andr. dum dicit de miſtu-
ra inter ordinem, & iuriſdictionem eccleſiaſticam. Nam con-
ſidero, quod verbum, officij, est valde latum. Nam quicquid
habet electus, est officii propter beneficium. ergo ſuſpenden-
do te ab officio, videor te ſuſpendere, nedum ab ordine, ſed
ab omni officio clericali. Si ergo ſuſpenſio fieret ſimpliciter ab
ordine, & tunc dicerem, quod aut quis ſuſpenditur ab ordi-
ne Pontificali, & ſolum credo illum ſuſpenſum ab illis, quæ ſunt
ordinis Epiſcopalis, non autem ab his, quæ ſunt iuriſdictionis,
argumento eorum quæ ſupra dixi, quando quis eſt ſuſpenſus
a pontificalibus. Aut ſimpliciter quis eſt ſuſpenſus ab ordine,
& tunc dicerem propter quandam conſequentiam, quod cen-
ſetur facta ſuſpenſio ab omnibus, quæ fundata ſunt ſuper ordi-
ne, vt a iuriſdictione ſpirituali, & omnibus ſimilibus. Et facit
iſtam conſiderationem vltra alios, quod ſuſpenſus ab officio
cenſeatur directe ſuſpenſus a iuriſdictione ſpirituali, & facul-
tate eligendi & conferendi, per quandam conſequentiam. Nec
obſtant ea, quæ ſupra dixi de Abbatiſſa, & monialibus. Nã ſunt
religioſæ perſonæ, vnde religio facit eas capaces, ſed in non reli-
gioſis, poteſtas eccleſiaſtica est fundata ſuper ordine, & per hoc
habetur clare materia huius glo. † In glo. in ver. [Nec iuri] in fi.
propriare, vt reducantur ad ius commune. Sed vbi verba ſunt du
bia, vel habẽt duplicem intellectum, quorum alter est proprius,
& reliquus impropriꝰ, tunc bene debemus facere interpretatio
nem, & capere intellectum etiam improprium, vt minus receda-
tur a iure communi, quam fieri poteſt, vt probatur notanter hic,
& in lege ſecunda. C. de noxalibus. Vide per Bartolum in l. om
nes populi, ff. de iuſtitia, & iure. per Ioannem Andræam in re-

gula, pro poſſeſſore, in Mercuriali. & vide quod dixi in capitu
lo, cauſam, ſupra de reſcriptis. In gloſſ. finali in fine. aduerte,
nam licet iſte textus faciat mentionem de conſuetudine, iſta
tamen non videtur proprie conſuetudo. Nam per conſuetu-
dinem acquiritur ius vniuerſaliter; quia conſuetudo est quod-
dam ius, vt dixi ſuper rubrica. Sed per iſtam conſuetudinem,
de qua in textu, detrahebatur iuri vnius collegij, & commo-
dum applicabatur alteri collegio, ergo non est conſuetu-
do, ſed potius præſcriptio. Nam iſta est ſubſtantialis dif-
ferentia inter conſuetudinem & præſcriptionem, vt notatur
in capitulo vltimo. infra eodem. Et ideo dicit Ioannes And. in di
cto capitulo fin. ſuper vltima gloſ. quod improprie ponitur hoc
capitu. in iſto titulo, quia iſta potius est præſcriptio, quam con-
ſuetudo, quod etiam ſentit gloſ. quarta. Dic tamen, quod
reſpectu patronorum, vel aliorum, quorum iuri non detraheba-
tur, poterat eſſe conſuetudo, ſed reſpectu iſtorum monaſterio-
rum erat præſcriptio, ita no. in ſimili Ioan. And. in capitulo tertio,
22 infra eod. lib. 6. † Et valent iſta ad ſciendum, nunquid in iſta con-
b ſuetudine requiratur titulus. [b] Nam in conſuetudine inducen-
c da, [c] non requiritur titulus, ſecundum communem opi. ſed ſuffi-
cit ſolus vſus, licet ſit contra ius, vt infra eod. capitulo fina. &
ibi per Do. Sed in præſcriptione contra ius, requiritur titu. putà
tiuus, vt in capitulo primo, de præſcri. libro ſexto. Sic intellige
gloſ. no. in d. capitulo tertio, dum in conſuetudine requirit titu.
Nam intelligitur in conſuetudine improprie ſumpta, vt ibi not.
Ioan. Andr. & ideo in iſto tex. in iſta præſcriptione requireba-
tur titu. & bona fides, & titu. fuit ſtatutum Epiſcopi, quod hic
credebant ita intelligendum, prout habebat communis vſus, &
iſta ſufficiant. Abbas.

ADDITIONES.

a Sunt clara. No. contra multos iudices captioſos, qui ſæpenumero appo-
nunt dubia in ſtatutis claris & manifeſtis, contra quos loquitur l. ſecunda.
C. de leg. & capitulũ, cum coningat, ſupra de reſcrip. & facit ad quæſtio.
ſtatuto cauetur, quod iudex ad petitionem partis, teneatur iudicare ſecun-
dum conſilium ſapientis, quod ſi de illa cauſa est caſus clarus, & indubitabi
lis, non debet eam committere conſilio ſapientis. l. ille aut ille. §. cum in
uerbis, & ibi Bartol. ff. de legat. 3. Adde, quod in ſimili dixit Bartol. in l. ele-
ganter, in princip. de condit. indeb. & quæ dicuntur in l. prima. C. de relatio
ni. & Bald. in l. ancillæ, C. de fur. & in l. 1. in fi. in verſiculo, 4. est relatio. C.
de leg. & in l. 1. in uer. ex hoc vltimo no. C. de reſcript. & in l. vol untaris, in
ſecun. columa. in uer ſiculo, quæro ſi ſtatutum ciuita. C. de fideicommiſſ.
Bald. & Imo. in l. ſi ſtipulatus, ff. de verborum obligationibus. Bartol. in l. ab
executore, in 2. quæſtio. in fi. ibi, ſi uerba erant omnino clara, ff. de appel-
latio. Bart. & ibi Alexand. in apoſtil. in l. placet, in princip. ibi, quod conſi-
ſilium, non debet habere aliquod dubium. C. de ſacroſanct. eccle. facit
quod voluit Angel. conſilio. 254. incipien. Dom. Anto. & c. in 2. colum. & fa-
cit quod ipſe uoluit conſilio 114 & uide Roma in rubri. de arbit. in princip.
2. char. & uide omnino apoſtil. Alexand. in dic. l. ille aut ille. §. cum in uer-
bis. facit quod voluit Bald. in l. vnica, C. ne lice. in una eademque cauſa ter.
prouo. in 3. col. in uerſi. extra quæro.

b Titulus. Vide d. Ant. in c. 1. de prob. vbi refert ſe in facto conſuluiſſe, quod
epiſcopus tenetur edere librum collationum, & inſtitutionum factarum
per eum ex eo, quia cenſeretur eſſe actus publicus.

c Seb. Sap. In conſuetudine inducenda. Aliter ſentit gl. in c. cum eccleſia Su-
trina, in ver. temporis, infra de cau. poſ. & prop. Sed male dicit, quia hæc
opin. quam tenet Abb. hic, est communis. vide Cal. in conſ. vlt. ſub ti. de con
ſue. Alex. in conſi. 134. ſup. 1. quæſito. col. 1. 4. vol. Alex. & d. Iaſ. in l. de quib.
col. 12. ff. de leg. Alex. in conſ. 6. uiſo. col. fi. in 1. vol.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum ſine Epiſcopo non poteſt inducere nouas conſuetudines, nec anti-
quas immutare. 3. 4.*
2 *Authoritas conſuetudinis non eſt leuis, ſed magna.*
3 *Eccleſia regitur non ſolum a iure canonico, ſed etiam a conſuetudine.*
4 *Tranſgreſſor conſuetudinis rationabilis, punitur, ſicut tranſgreſſor
legis.*
5 *Epiſcopus, an & quæ poteſt facere, ſiue ſtatuere e ſine Cap.*
6 *Epiſcopus, ſi præſcripſit iuriſdictionem contra Capitulum, id eſt quod non ſo-
leat requirere eius conſenſum, poterit ſine eo ſtatuere, quia ſtatuta conde-
re eſt iuriſdictionis.*

CAP. IX

1 **Cum conſuetudinis.** † Capitulum ſine Epiſ-
copo, conſuetudines nouas facere, ſeu ſtatuta, vel antiquas immutare non poteſt, &
eſt textus notabilis, & multum allegabilis. Primo ponit ratio-
nem inhibitionis. Secundo inhibitionem, ibi, [authoritate.] Ca-
ſus literalis. Canonici Pariſien. irrequiſito Epiſcopo ſuo, & ſine
ſuo conſenſu, quaſdam conſuetudines eccleſiæ ſuæ immutaue-
runt, & quaſdam fecerunt de nouo. Dicit Papa, q authoritas cõ-
ſuetudinis nõ est leuis, & nouitates q̃ſq; diſcordiã inducũt. Vn-
de p̃cipit, q ſine conſenſu Epi, canonici non dimittant conſuetudi
nes eccleſiæ, nec nouas inducant, quod ſi fecerint, decernit irri-
2 tas, & inanes. Bernard. No. primo. † quod authoritas conſue-

Universidad de Deusto
Biblioteca

a dinis non est leuis, imò magna, [a] ad hoc c. in his, et c. consuetudinis,

ADDITIO.

Non est leuis, immo magna. Adde quod consuetudo vim habet decreti, & tenaciter obseruata habet vim iustitiæ, Bal. in c. 1. in prin. in 2. col. qui feu. dapse. Item dat iurisc. viros, C. de diu. of. lib. 12. c. cum contingat, de foro compe. Item mandatum, vt quod cuiusque vni. no. l. nulli, & facit C. de iure fisc. l. super creandis, & no. in l. fi. C. de agri. & cen. lib. 11. & in ca. cum clerici, de verbo. sign. Innoc. & Bal. in ca. 1. in prine. Innoc. & Barb. in cap. ex literis, de proba. & Inno. in c. edoceri, de rescrip. & vide sing. tex. secundum Ange. in l. cum prætor, in ver. is quoque ff. de iud. vbi consuetudo dat ptatem delegandi, & dicit Inn. in c. cum ab ecclesiarum prælatis, de offi. dele. quod consuetudo dat iurisdictionem arbitris, & no. in c. 1. de cap. mon. in no. & de of. Arch. ad hęc, in no. & in cap. tua, de confir. vtil. vel inuti. per Innocen. & dicit glo. in c. 1. 60. dist. quod in quo ordine debeat esse cantor, vel primicerius consuetudini relinquitur. Et dicit etiã glo. in d. c. 1. in ver. Episcopus, quod licet confirmatio speciet tantũ ad Episcopum, & electio ad capitulum, tamen seruanda est consuetudo. Et pulchre dixit glo. 30. dist. c. si quis virorum, & 21. qõ. 4. in summa, quod clerici possunt vti vestibus præciosis, secundum consuetudinem suæ prouinciæ, & possunt ferre vestes foderatas de cendalijs, adeo quod dixit Benedictus Capra Doctor Perusinus in c. pen. in gl. in ver. de auratis, de vita & hone. clericorum, quod in vestibus attendenda est consuetudo locorum: vnde si consuetudo non habeat diuersitatem aliquam inter habitum clericorum, & laicorum, ipsa esset attendenda; adeo, quod clericus tunc diceretur incedere in habitu clericali, quando incedit in habitu honesto, & clericis consueto. quod facit ad notata in capit. si iudex laicus, de sententia excommunicatio. lib. 6. hinc est, quod Vkramõta. excusantur, si vtantur pallijs diffibulatis, quia sic est consuetudo vltra montes, prout voluit gloss. in dicto capitu. si quis virorum, pro quo etiam facit, quia secundum Cardina. post Innocen. & Pet. vestes variantur de ætate ad ætatem, & ex consuetudine, facit quod no. Cœpol. in consi. 10. & 11. Alexan. consi. 8. incipien. videtur super primo dubio, in vlti. columna, in 11. volumi. & ita superioribus diebus defendi quosdam nobiles Brixien. clericos accusatos de homicid. quia fatis dicuntur detulisse habitum clericalem, ex quo deferebant habitum scholasticum, ex quo est consuetudo scholarium, & clericorum in minoribus deferre habitum scholasticum. Nam clerici seculares non habent certum habitum, vnde large dicimus habitum clericalem conuenientem, & non prohibitum clericis, vt dicit glo. penulti. in clementina prima, in versic. seculatis, de electio. Nam quæ vestis dicatur secularis, relinquitur arbitrio iudi. Nam in dubio interpretabitur magis vestem ecclesiasticam, quam secularem, propter pœnam, secundum glo. & in l. secunda, in principi. de vita & honestate clericorum. Etiam si clericus portaret vestem prohibitam, puta de rosato, vel scharlato, non continue, nec causa vsus proprij, sed ex alia, ob festum licitum doctorale, vel vxorale, vel ob honorem alicuius magistratus, secundum Imo. post alios dicta clemen. secunda, in quarta columna, & ita in facto obtinui. Et Innocen. in capit. primo, de libel. obla. dicit, quod consuetudo potest omittere solennitatem offerendi libellum, post litem contestatam, vel quemlibet ordinem iudicialem. Item consuetudo est tantæ authoritatis, quod non requirit confirmationem superioris, quia confirmatur legitimo temporis cursu, l. an in totum, C. de ædificijs priuatis, & Bald. in l. quicunque rei prima columna, in versic. scias autem, C. de ser. fugiti. dicit, quòd id quod est consuetum fieri, non dicitur arbitrarium, sed necessarium, l. falcularij, ff. de extraordi. crimi. & no. in l. quid ergo, §. pœna grauior, ff. de his, qui notã. infam. & quia consuetudo est actus practicus, & ideo est seruandus ad vnguem, & in l. 1. in 3. columna. C. de fruc. & litium expensis, dixit, quod illud quod consuetudine cauetur, pro expresso habetur, ff. de ædil. edic. l. quod si nolit, §. quia assidua, & l. penul. Item consuetudo inducere potest, quod credatur ad plenum scripturæ priuatæ discretorum virorum, licet non possint creare tabelliones generales, de fide instrumentorum, ca. cum P. tabellio. per Innocen. & per Bal. in l. 1, C. de Summa Trinitate, & fide Catholi in 10. columna, in versic. vlteritis quęro. Licet ibi Bal. loquatur de statuto, tamen facit inquantum allegat ca. cum dilect. de fide instrumentorum, & in l. vnica, C. de confes. per eundem Bal. in 4. columna, in versi. consideranda est etiam consuetudo loci, & per istum in capit. bonæ, il secundo, de postulatione prælatorum, & in rubri. supra eodem, & Docto. in l. quædam, §. nummularius, ff. de eden. & Roma. in l. admonendi, ff. de iureiuran. Feder. de Sen. consi. 19. Butr. in ca. 1. de appel. & Ang. in q. incip. A Stensis miles, & Bal. in l. comparationes, in 4. colum. in versi. ego addo septimam scrip. & ibi Ale. in apost. C. de fide instrumento. Item consuetudo dat priuilegium, vt no. Innoc. in c. nouit, de iud. Item declarat & extendit factum: Ita dixit Cy. in l. licet, C. loca. Item super consuetudine, potest fiudari hbellus, c. dilect. de offi. ord. tam super possessorio, quam super petitorio. Inno. in c. cum ecclesia, de causa possessio. & proprieta. Item per rescriptum principis non tollitur consuetudo, nisi de ea fiat mentio, Archid. in c. in his, 11. dist. Item consuetudo dat licentiam vtendi rebus alienis, dato tamen pretio, puta pro lignis, vel lapidibus, l. venditor, §. si constat, ff. communia prædio. Item consuetudo dat iurisdictionem quandoque realem. Nam territorium sonat iurisdictionem, quia est ius continens, & iurisdictio est ius contentũ, & effectus, l. fi. C. vbi & apud quem. Quandoq; dat priuilegium personale, sicut priuilegium concessum Comiti super eo, quod non est de iure communi, quia non adhæret territorio. Ita no. Cy. in l. ergo, ff. de acq. rer. do. Item cõsuetudo metitur territoria, l. quicunq;, C. de fun. limitro. lib. 11. Item notarius debet apponere in instrumento clausulas consuetas, tex. est sing. secũdum Bal. in l. generaliter, C. de fideiuss. Quod intellige procedere quando instrumentum, vel cõtractus est in fieri, sed postquam est completum non poterit, secundum Bal. in rub. C. de reuo. his quæ in fra. cre. in versic. denuo quæro. Item consuetudo attenditur magis quam mera verborum significatio, l. librorum, §. quod tamen Cassius, ff. de legat. 3. Item potest consuetudo imponere pœnam rei licitæ, vt puta in matrimonio, si ex eo sequatur illicitum, puta, quia seminatur discordia & tumultus, ita no. in cap. statutum, de hære. lib. 6. in not. & est expressum in l. libertum, in princi. ff. de ritu nupt. Item consuetudo debet seruari in ingressu officij, l. nec quicquam, §. obseruare, ff. de offi. procon. Item consuetudo valet, vt quis subijciat se pœnæ capitis, glo. est sing. in c. cum homo, in gl. fi. 23. q. 5. quam facit sing. Roma. not. 129. certum est, & domi. meus, in rubr. de fidei. & Moder. in cap. legebatur, de maiori. & obed. & dixi 1. qõ. 1. in sum. item consuetudo potest idem quod pactum, vnde potest naturalem obligationem induc-

cere & tollere, si hoc dicat consuetudo. Ista est gl. sing. in rub. C. de decur. lib. 10. item consuetudo potest facere, vt quis puniatur in terris confederatis, casus est sing. in l. non dubito, ff. de capt. item potest quis citari in territorio alieno, si hoc dicat consuetudo. l. 3. fi. na. ff. de testamẽ. item valet consuetudo, quod pro vno sextario frumenti soluãtur duo sextaria alterius bladi. Bald. in rubr. supra eodem item quando sacerdos cantat Euangel. debet stare in apparatu diaconali, glo. est singu. in c. ecclesiastica, in versic. vicesimum. 23. distinctio. Nisi consuetudo disponat contrarium, quam bene notabis, pro eo, qui est Rex, & Dux, quia in actibus quos geret tanquam Dux, stabit in apparatu ducali, puta cum bireto, & sceptro ducali, & in actibus quos geret vt Rex, stabit in apparatu regali, vt puta cum infula regia. Et idem dicas in milite, & Doctore, vt in actibus militaribus vtantur veste militari, in actibus doctoralibus veste doctorea, nisi aliter se habeat consuetudo, & ita lam glo. alle. Roma. consi. 366. incip. Doctor miles, & Ioan. And. in capitu. quisque, de vita & honestate clericorum. Item consuetudo, licet iniqua, excusat a pœna temporali, glo. in capi. denique, in versi. consuetudine. 4. distinc. sing. suo Rom. no. 20. glo. in capit. cum veneral. supra eodem, & glo. in capit. sane, in ver. antiqua, de tempo. ordi. Bal. in consi. incipien. in Christi nomen. amen, quando aliquid conceditur. Pet. de Ancha. consi. 285. incip. iure temporis, & consuetudine. Ale. consi. 90. pro inuestigatione prædictorum. Bald. in cap. de fen. cog. & in l. vlti, in 10. colum. C. de confes. no. Hostien. & Ioan. And. & But. in cap. 2. de fide instrumentorum. In contrarium pondera textum authen. omnes peregrini, C. communia, de suc. vbi statuta, & consuetudines iniquæ non excusant delinquentem a pœna, & in authen. nauigia, C. de fur. Dic ad illa contraria, quod consuetudo non excusat, immo nec valet, quando posset lex derogatoria ad cõsuetudinem, vt voluit iste in fi. huius ca. Item consuetudo in pœnalibus extenditur de similibus ad similia, tex. est singu. in cap. 18. porro, in ti. quæ fuit prima causa benefic. amit. Item consuetudo potest facere, vt res inter alios acta profit alteri, vt quando est consuetudo extraneus emptor, consorti reuendere teneatur, rex. est sing. in capit. constitutus, de in integ. resti. ita dixit Bal. in rub. C. res inter alios acta, in versi. quod ex consuetudine, & idem voluit in l. 1. in principi. C. communi diuid. Item consuetudo præstat ius dandi vocem in electione Imperatoris, glo. fi. in cap. ad sedem. de sponsa. & re iudi. lib. 6. vbi vnus de electoribus Imperij de consuetudine habet vocem in eligendo, vide ibi in ver. illi autem. Adde, q consuetudo, cuius in contrarium memoria non existit, tribuit priuilegium. & potest pollet veritati, & illa est potens ad acquisitionem pedagiorum, & aliorum fiscalium, vt dicit Bal. consi. 187. & 207. 1. lib. Abb. consi. 72. lib. 4. consi. 57. And. Sic. consi. 26. & illa equipollet iustitiæ, & consuetudini data etiam declaratur. Dicit Bal. consi. 121. consue. reddit inualidum, quod de iure communi erat validum. Dixit Cõdr. consi. 105. consuetudine declaratur, & interpretantur statuta. Dicit Card. consi. 60. consuetudine inducit, & testi, quod fœminæ succedant in feudo, & secundum eundem consi. 63. dixit Ange. consi. 187. quod verba instrumentorum, & inuestiturarum tantur consuetudine, & dicit Bal. consi. 185. lib. 1. quod consuetum est tum est, & illa potest inducere alienationem feudi, & illi, sicut matrimbenda est reuerentia, illa æquiparatur iuri naturali, q est quodammodo mutabile, illa est potentior præscriptione, & latius vide in l. de quib. ff. de in apo. meis, ad Bar. in stampa de Tortis.

Anto. Franc. Circa istam materiam de habitu Dicas, quod clerici secu non habent a iure certum, & determinatum habitũ, per quem ab alijs distinnantur, licet certę for. habitus, & certi colores ipsis prohibeãtur, vt dixit gl. in cle. 1. de ese. hic alle. & ple. no. in c. pen. de vi. & hone. cle. Et addo habitus clericalis consistit tantum in duobus videlicet in vestibus & in tonsura, vt no. Io. And. in c. fi iudex laicus, de senten. excommu. lib. vide Bal. pulchre declarantem in l. fi qua per calumniam, C. de episco. Et adde, quod talis præsumitur quis, qualem habitum defert, vt dixit Ra l. directe, C. de manu. test. & habetur in l. 2. & ibi per Bar. de ser. expor. & per Ale. in Litem, §. fi quis virginem, ff. de iniu. & ideo dicimus, q si quis portat habitum suum, & offendatur ab aliquo, non tenetur offendens, offenderit talem, vt no. Bal. in l. si ignorans, ff. loc. & idem Bal. post gl. in qua per calumniam, & gl. & Bar. idem volunt in d. §. fi quis virginem. de, q clericus, qui dimisit habitum clericalem, si monitus, non reassumpsit nitur tanquam apostata, vt per glo. in cap. tua, de apo. & etiam alijs pœnis quibus habetur in c. perpendimus, in gl. pe. de senten. excom. & no. etiam in c. pe. de vita, & honestate clericorum, præal. & vide tex. in c. si quis mo 30. dist. qui dixit quod habitus viri, non debet assumi a muliere, nec econ & ideo dicimus, quod mutatio habitus, cum laruis, aut cum talibus larvis est licita, immo est peccatum mortale, vt in c. cum decorem, de vi. & ho cle. in c. presbyteri, 24. dist. & in c. non opottet, de consc. dist. 1. & est bo Deute. ca. 22. & in 1. epist. Pau. ad Cor. 6. c. & no. Ioan. And. in reg. ea de regu. iur. libro 6. in Mercur. Et adde, quod sicut masculi distinguuntur a fœminis per habitum, ita Iudæi debent distingui a Christianis, vt no. & Doct. in c. nonnullis, de Iudæ. Qualis autem debeat esse habitus episcorum, dicas, quod debent vti vestibus desuper clausis, non tamen rubeis, ridibus, cap. clerici, de vi. & honesta. clericorum, nec debent vti vestibus corum, nec sine proprio habito, & rocheto debent ire extra domum, episcopi, & cap. sine ornatu, & seq. 21. qõ. 4. & nedum non debent ipsi laire, vt in d. c. cum decorem, & in Auth. de sanct. episco. in §. fi. & in clem. per do. Card. in 3. quæst. de vita, & hone. clericorum, & in c. fucare, de cra. dist. vlt. nec debent laruas ad se venientes recipere, immo debẽt illas pellere, vt in c. nullus, de cõse. dist. 5. Et quod dictum est, q episcopus debeferre rocherum extra domũ, dicas hoc esse verum, nisi sit monachus capit. clericus, de vita, & honesta clericorum. Adde, quod episcopus non debet vti epulis nimis lautis, vt in capit. ecclesiæ, 35. distinctio. nec debet singulare conuiuijs, 43. distinctio, capit. multis, & cap. seq. & capit. non oportet & inter epulandum debet vti lectionibus sacrarum scripturarum, capit. reuerentia. 44. distinctione, & debet prohibere fieri in conuiuijs histrio cantilenas cantari, & plausus, & risus fieri, vt in capit. nullus presbyterum, de consecratio. distinctio. 5. & in cap. clericum, 22. quæst. 1. Nec pocat episcopus ludere, vt in capit: episcopus, 35. distinctio & in ca. clericis, & hone. cle. & in authen. interdicimus, C. de episco. & cleri. Et adde, quod episcopus debet habere vtilem, meliam suppellectilem, & victum pauperum, vt in cap. episcopus, cum glo. 4. distin. quæ glo. tamen dicit, q hoc die male seruantur.

3 mis. 11. di. † No. 2. quòd Capitulũ sine Episcopo, non potest facere statutum in ecclesia, nec immutare antiqua statuta, vel cõsuetudines. Et ex hoc, & ex tex. not. quod in ecclesia possunt esse statuta, & consuetudines antiquæ, & sic non solum iure canonico regitur ecclesia, sed statutis particularib. locorum, & consuetudinibus antiquis. Concor. c. catholica. 11. dist. Et transgressor con-
a suetudinis debet puniri, sicut transgressor legis, [a] vt in d. capit. in his. Quod intellige de consuetudine rationabili. Nam irrationabilis est extirpanda, vt supra eo. c. cum venerabilis, & c. quanto, 8.
4 dist. & c. mala consuetudo: † Sed pro intellectu huius c. quæro nũ quid indistincte Cap. teneatur habere consensum Episcopi in statutis edendis? Sol. hic dicit Inno. quod consensus Episcopi requiritur, si cap. vult statuere in persona Episcopi, vel circa iura ipsius, vel circa communem statum ecclesiæ, vel in negotijs magnis[c], & arduis, quasi secus sit si cap. nult statuere super reb. exiguis per tinentib. ad capi. puta qualiter cap. debeat congregari, & qualiter distribuantur quotidianæ distributiones, vel mensa grossa diuidi debeat vel quid simile. de quo vide bo. gl. in c. 2. de ver. sig. li. 6. & c. quanto. de his, quæ fi. a præla. ita in condendis statutis. regulariter non requiritur consensus capituli, sed forte super arduis debet intertenire consensus, facit quod no. Inno. de resc. c. edoceri.
6 † Aduertẽ tamen ad vnam sing. opi. quam posuit d. Pe. de Anc. in rep. c. 1. de consti. Dicit enim se credere, quòd si Episcopus prę scribit contra capitulum, & in exercenda iurisdictione non teneatur requirere ipsius consi. quia in statutis condendis, non est necesse habere consilium capituli, quia statuta dependent a iuris-
d dictione, [d] vnde præscriptio contra vnum, extenditur ad reliquũ, vt in regula, accessorium, de reg. iu. lib. 6. quod est probabile di-
e cum, & semper memoria tenendum. Tamen de stricto iure e nõ teneo istud dictum, quia editio statuti est quid separatum, & magis arduum ab exercitio nudæ iurisdictionis. Nam statuta sunt certa, & perpetua, vt in c. fi. de of. deleg. Iurisdictio vero, seu exercitium variatur ex tempore. vnde not. dicit Bar. in d. l. omnes populi, ff. de iust. & iu. quòd potestas habens arbitrium imponendi
5 pœnam, non potest a principi. per sua statuta declarare pœnas, qa cum iste recipiant veritatem ex tempore, & conditione personarum, non debet fieri declaratio ante tempus, arg. in l. cum pater. §. a filia. ff. de le. 2. quod est bene no. Hinc no. cõsi. Fed. d. psulit. 17. quod Episcopus non potest statuere in his, in quibus haberet potestatem dispensandi, quia dispensatio variatur secundum necessitatem temporum, & prærogatiuam personarum, statutum ve-
f ro est firmum & certum, & not. hoc. Item quæro, quando debet quæri consensus, vel consilium [f] alterius? vide quod dico in c. ex parte. supra de const. et in c. cum nos, de hic, quæ fi. a præla. sine consensu cap. et hic per D. An. de Bu. Abbas.

ADDITIONES.

[a] Seb. Sap. Transgressor legis. Vide Fel. in c. 1. col. 9. infra de sponsa. vnde dicit Archid. in c. vtinã. 36. dist. q si quis ieiunaret die dominico, diceretur transgressor consuetudinis populi Christiani, quæ pro lege est obseruanda, & subijcit dicentem sanctum Th. quod consuetudo, etiam in foro conscientię est seruanda.

b Cum omnes. Vide ibi Inn. & Doc. quod no. 3. dist. c. regula. §. porro, & in c. 1. de maio. & obe. & 18. q. 1. in sum.

c Super arduis. Vide quod voluit Host. in c. ex gestis de cle. non resi. & Inno. in l. infamem. ff. de pu. iud. vbi ad hoc alleg. bon tex. in c. ecclesia senatũ habet. 16 q. 1. & plene per do. meum Barb. in tracta. suo de præstaq. Car. & dixi in c. edoceri, hic allegato.

d A iurisdictione. Vide Inno. in c. cum accessissent, de constit. & Bar. in l. omnes populi, de iusti. & iu. in 1. q. prin. cu vide glo. in l. 1. in uer. potest, & ibi plene per Alex. & Moder. ff. de iurisd. om. iud. in 4. col. in eadem gl. ibi. a quitatis statuendæ, & Bal. in l. omnes populi. in 5. col. in uer dico ergo, q statuta condere, est potius de quadã iuris permissione, quam sit annexum iurisdictioni, & per eundem ibi, in 2. colum. Adde q statuta condere sit iurisdictionis, tenet Roma consi. 220.

e De stricto iure. Adde quod pro opi. Pet. de Ancha. quæ nunc est in facto corã Patriarcha Vene. in causa Archiepiscopi Spalaten. & sui capituli, facit q voluit Calde. in consi. 11. de cen. Oldrad. consi. 172. in 4. col. prope fin. & c. 1. de relig. do. cum no. per Rom. consi. 368. in fi. cpa. & consuluit idem Abb. cõ fi. 71. 2. lib. si bene ponderetur. Nec ob. q condere statuta, quod est accessorium, sit magis arduum, quam habere iurisdictionem, quia licet accessorium sit dignius & potentius suo principali, tamen illius naturam sequitur, vt est tex. no. in l. & si non sint. §. peruenianus. ff. de auro, & argen. lega. & ita dicit Lud. in consi. 330. Et an Episcopus possit præscribere, q in exercenda iurisdictione, non teneatur requirere consi. capituli, vide Ioa. Mo. & Arch. in c. non est. infra eod. tit. in 6. Oldr. consi. 195.

f Consilium Vide Bal. in l. 115. fi plures, ff. de exerc. & Doct. in c. cum in veteri. §. de elec. & in c. cum olim. de arb. & dixi in c. ex parte. 3. de constitut. & But. & d. meum, vt hic plene. Adde Ang. consi. 181.

Zac. Adde, quid si ille cuius consensus, vel consilium requiritur, nolit præbere consensum, an & quando iudex possit dare licentiam omittendi talem consensum vide Alexand. consilio, 57. vel secundum maio. nu. est 199. colum. 2. versiculo. 3. præsupponio. Dom. Anto. Corset. sing. suo 68. in versiculo, consensus, vbi concludit. quod potest adiri superior, sed vltra prædicta, tu dic, quod decretum iudicis, si actui, in quo consilium, vel consensus alicuius requirebatur interuenit, quod tunc illud decretum supplet illum consensum, vel consilium omissum, siue negatum, ita nota. singul. Iac. Rebuf. in 1. 1. nume. 5. & ibi in additione ad eum, C. de præd. min. sine decr. non alien. lib. 10.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo, per quam quis inducitur ad peccandum, vel ad sua bona dissipandum, non valet.* 3.
2 *Verba pro suæ voluntatis libito, important liberam voluntatem, fræno rationis non submissam.*
4 *Declarans aliquam rem, nihil de nouo inducit.*
5 *Laici in concernentibus peccatum, habent iudices Papam, & Imperatorem.*

CAP. X.

1 Ex parte. †Non valet consuetudo, per quam quis inducitur ad peccandum, vel propria dissipandum. Prima pars recitat duas consuetudinarias irrationabiles, quas secundo reprobat, ibi [Tenore] Casus literalis. In quadam terra seruabantur duæ consuetudines. Prima erat, q si aliquis deueniret ad inopiã quocunque casu, siue aliquo modo amitteret bona sua, posset alienare bona vxoris suæ pro volũtate sua. Alia erat, q si vxor alicuius, fidem coniugij violaret, & ipse propter hoc dimitteret, accipiebat medietatem bonorum viri sui, cum potius priuanda esset omnib. bonis mariti, & etiam dorem perdere deberet. mandat Papa, quod de cætero istæ consuetudines non seruentur. B.
2 No. 1. significata † horum verborum [pro suæ voluntatis libito] [a]
a & c. Non. n. important arbitrium boni viri, sed inducunt voluntatem liberam. fręno rationis non submissam, quod no. propter statuta. Et no. de verbo [libito.] nam importat liberam volũtatẽ, & idẽ tenet Bar. in extra. ad repri. in ver. videbitur. Et facit iste tex. sic intellẽs, pro statutis vniuerlitatis scholarium huius studii almæ ciuitatis Senarum, dicunt. n. inter cætera, q rector pro lina hẽnda in examine suo non teneatur aliquid soluere, nisi prout processẽ
3 rit ex suo libito voluntatis, & ita alias etiã in facto respondi. † No.
b 2. q statutum [b] inducens pronitatem ad peccandum c non va-
c let. Nam quemadmodum non valet cõsuetudo, vt hic, ita, & fortius statutum, nihil mirum, quia lex debet esse rationabilis, sancta, & honesta. 4. di. erit autem lex. Vl. no. quem se possẽ defendere contra antiquam consuetudinem, allegando ipsius irrationabilitatẽ. Nã Papa hic nõ reuocauit istas q suetudines de nouo, sed de
4 clarauit istos nõ teneri ad obseruãtiã istarũ q suetudinũ. † Ille. n. q declarat,

ADDITIONES.

a Pro suæ voluntatis libito. Adde istum in c. 2. in 3. no. ibi, no. bene & tene menti significatum, de seq. possess & fruc. & vide l. fideicommissaria libertas, la 2. ff. de fideicom. li. Imo. in l. si fic. ff. de lega. & Barto. in l. alio, in 2. colum. ff. de alimen. & cib leg. & Bar. in d. extrauag. ad reprimen. in uer. videbitis, & Fel. in c. canonum, in 35. colum. de constitu. ibi, & sic dicatur secundum libitum tuum. Adde tu Rom. consi. 112. & latius in rub. de arb. per eundem, cum his, quæ ibi posui apostillando.

b Seb. Sap. Quod statutum. Ex hoc dicit Abb. in c. irrefragabili, & in c. nouit, de his, præ fiunt a præla. in 4. col. q non valet consuetudo contra correctionem, vel morum reformationem. Et plura exempla ponit pulchre d. meus Rochus Curtius in repet. c. fi. 7. co. col. 7. ver. tertio amplia. & plura possunt colligi ex his, quæ accumulat, in 28. & 29. col. ubi infinita ponit exẽpla, quãdo consuetudo dicatur irrationabilis.

c Pronitatem ad peccandum. Facit bo. tex. in l. conuenire ff. de pactis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a declarat, [a] nihil de nouo agit, vt in l. hæredes palã, ff. de test. & no.
5 in c. cum tu, de vsu. †Sed ꝯ hoc, & ꝯ tex. op. Nam isti erant laici, ergo non ad papam, sed ad Imp. recurrendum erat, vt in c. cãm, qui fi. sint legi. & 96. di. in c. duo sunt. Sol. dicit Io. An. ꝙ rõne peccati spectat ad papam, & non ad Imperatorem, vt in c. nouit, de iudi. in Auth. vt clerici apud proprios Epos, in §. si vero. Et no. bene hoc dictum, ꝙ vbi cõsuetudo, & statutum nutrit peccatum, vel præstat pronitatẽ peccandi, potest adiri iudex ecclesiasticus, vt declaret tam̃ statuta, vel consuetudines non tenere. Ego puto, ꝙ etiam iudex secularis [b] potest super hoc adiri. Nam ad ipsum etiam pertinet obuiare peccato, vt in l. Senatus, ff. de of. pñi. & in c. Rex debet. 24. q. 4. Vnde compellit ad obseruantiam̃ iuri, vt in c. licet, de iureiu. li. 6. & sic locus erit inter istos ꝓuentioni. Fateor tñ, ꝙ in casu dubij præferendus est ecclesiasticus, arg. in c. venerabilem, de ele. facit quod no. Bar. in l. Titia, ff. sol. ma. In gl. 2. ibi, ſ Largus medium tenet. No. glo. quæ quotidie allegatur, ex qua habes, ꝙ prodigalitas, & auaritia sunt extrema; & ambo vitiosa; largitas vero tenet medium, & sic est virtus, quia in medio consistit virtus. Et dicit Philosophus, ꝙ medium attingere difficillimum est. ſ vide gl. de pœ. di. 3. c. charitas, in verb. sunt itaq; gradus quæ dicit, ꝙ in omnib. seruari medium, vltra hominem est, quasi dicat, magis est diuinum quam humanum. Nam res penè ꝯ nãm est, ꝙ aliquis sit sine peccato. 25. di. in c. vnum, § criminis.
d Host. vltra gl. ponit alium uersum. Parcus [d] sic retinet; sed nu mũ plorat auarus. Et dic, ꝙ inter parcum & largum hæc dria est, ga parco plus placent retenta; largo uero, data plus placent, & uide ad materiam pulchre per Tullium in secundo de offi. ubi inter cætera dicit. Nec ita claudendae st res familiaris, ut eam benigni tas aperire nequeat, nec ita aperienda, ut omnibus pateat, & sit habẽda est rõ rei familiaris, q̃ quidem delabi sinere flagitiosum est, sed ita, ut illiberalitatis, auaritiæque ab sit suspicio. Et Hier. ad Pau. Christi substantiam ne imprudenter effundas, ne liberali
c liberalitas pereat, [c] quo d no. In gl. in uer. [Alienat] ibi, [in eã, Primipilari.] [f] No. illum casum, in quo bona mulieris sunt obnoxia ꝓ culpa mariti, & in bonis filij, ẽt emancipati, in l. fi. C. de primipi la. li. 12. Et dñr primip. illi, qui deferebant in bello primip. 1. tela. Et ꝓp magnum periculum, q̃d in eis uertebat, cũ erant primi in bello, fuit inducta ista spãlitas, ut si ipsi pdẽnati, q̃d se praue gesserũt in officio, nõ hẽnt un̄ soluãt, põt manus extẽdi ad bona uxoris &

ADDITIONES.

a Qui declarat. Adde Io. And. in proœ. decr. super verbo, declaramus. Et Doctor. in c. 1. de summa Trinita. lib. 6. & in proœ. 6. ibi sacrosanctæ. Bal. in 1. cõ siut. C. §. quib. & in l. fi. C. de testi. ver. quæro nunquid teſtes, & in l. 1. §. huius studij, ff. de iusti. & iu. & in rub. C. de rer. perm. & in l. j. post princ. C. de testa. & in l. cum testamento, in fi. C. eod. Arch. 13. q. 1. in sum. per ista in ca. pastoralis, in prin. de exce. & in c. super quæstionum, in 12. no. de offi. deleg. & in c. cum dilecti, de accuſ. & in c. cum olim, de arbit. in 3. no. vbi alleg. Bar. in l. omnes populi, ff. de iusti. & iure. Vnum tamen scias, ꝙ conditio declarandi non transit in hæredem, tex. est sing. in l. qui Romæ, §. Augerius, ff. de uerbo. obliga. secundum Bal. in c. significauit, in 3. col. de rescrip. facit quod no. in l. idem Pomponius, ad fi. ff. de rei uen. Nec obst. dictum Bal. in c. ea quæ, de re iud. quod inferior non potest de sententia confirmata per superiorem iudicare, item nec declarare, quia illo casu interpretatio, seu declaratio legis, operatur idem, ꝙ ipsa lex, l. ita fidei, ff. de iu. fil. Et eius est interpretari cuius est condere, l. fi. C. de leg. & c. inter alia, de senten. excom. Adde ꝙ pro hoc consuluit Roma. consi. 45.
Ant. Fran. Circa hoc, ẽn & quando, & ad quem spectet declaratio: dicas, ꝙ in his, quæ pendent ex animo alicui insistatur declarationi illius, & ideo declarõ libelli obscurk, pertinet ad libellantem, l. fi qis intentione ambigua, ff. de iud. & hoc uerum si libellans est unus. Et autem mortuo, declaratio non potest fieri per hæredem, vt no. gl. in l. idẽ Põpo. scribi, si frumẽtum, in § fi. ff. de rei ven. Adde tamen, ꝙ si ageretur de declarãda uolũtate testatoris dubia, mortuo testatore, hæres, qui perisimiliter nouit animum defuncti, in his, quæ dependent a mera uoluntate defuncti, & eius animo, potest illum declarare cũ iuramento, secundum Bar. in l. gerit, ff. de acq. hered. in 2. col. in uer. uenio ad quæsitum, & in 8. col. in uer. uenio ad ad quartum. Et an & quando ius declarandi transeat ad hæredem, uide per Bar. in l. inter stipulantem, in § 1. de uer bo. obli. & in l. si quis a filio, in § fi plures, ff. de lega. 1. & uide Bal. & Doct. in l. in uendẽtis, & in l. fi. ad fi. C. pe contrahen. emptio. & in l. si stipulatus fuero illud, aut illud, ff. de uerbo. obliga. Et an a ppe llatione declarationis ueniat suppletio, & correctio, ita quod cui data est potestas declarandi, possit supplere, & corrigere, uide no. per Doct. in c. super quæstionum, in prin. de offi. & po. iud. dele. & in clem. ne Romani, de ele. & in l. hæredes palam, § fi quid post, ff. de testa. Et adde, quod declaratio testamenti dubij, potest fieri per testatorem coram duob. testib. tũ, ut in d. l. hæredes palam, in § 1. & ibi ꝙ Bar. ff. de testa. Et per Bar. in l. 1. C. de codi. Et utrum iudex possit declarare sententiam sui prædecessoris, uide Bar. in d. l. inter stipulantẽ, in § 1. de uerb. obl. qui dicit, quod non, immo quod ius declarandi est personalissimum. Et adde ꝙ declaratio uerborum dubiorum testamenti, fieri potest, etiam post longum tempus, ut no. uoluit Bal. in l. uoluntatis, C. de fideic. & in d. l. hæredes palam, in § 1. ff. de testa. quia ius declarandi non præscribitur, vt dicit Bal. in l. petens, C. de pac. & tene menti gl. fin. in l. quicquid adstringendę, ff. de verbo. obligũ dixit, quod declaratio libelli, semel facta, non pót variari, de quo per Bal. in l. fi. in 4. col. C. de fideic. & per Ang. in l. si quis intentione ambigua. Et adde, quod declaratio sniæ obscuræ potest fieri etiam per iudicem executionis, secundum Bal. in l. hac consultissima, in 3. col. C. qui testa. fac. pos.
b Iudex secularis. Facit bo. tex. ꝓ iũcta doc Bar. in l. sub ptextu, ff. de extraor. cri. ꝙ Ptãs & Capitanei terrarum possunt videre statuta & ordinamenta istorũ disciplinatorũ, & si ibi reperiunt aliquid, qd̃ non spectet ad religionem, possunt istud collegium dissoluere, & hoc sequitur Bal. in c. 1. in §. in conuenticu-

lam, de pa. iu. fir. vbi etiam dicit, ꝙ cogentur etiam isti edere suã statuta. Et scopo, & episcopus contra malas conuentiones habet iurisdictionem a iure, vt in d. §. conuenticulam, quod est notandum, secundum Bal. & cum Barto. sit Bal. in l. 1. C. de monop. & in l. collegium, C. de hæ. instit. facit l. portiones, de offi. rec. prouin. Adde tu Ro. sing. suis fol. 9.
c Medium attingere difficillimum est. Vide gl. in c. 1. in ver. modum, ſ. de consuet. q̃ alleg. versus Oui. & Instit. de re. di. in §. cum aliena. ibi, placuit media sniã, & Inst. q. b. ex cau. manu. nõ li. in §. sed cum libertas. ibi, nos mediũ quoq; modo viam eligentes, & in l. antiqui, ibi medietatem quandã secuti sunt. Et pars hęre. pe. Et quot mo. capiatur, mediũ; videas istũ, & alios in c. 1. de pace & no. ꝙ mediũ capitur dupliciter. Vno mõ, quod est inter duo puncta, & extrema. Alio modo dr medium punctale, quod æqualiter distat a quolibet extremorum, secundum Aristo. lib. Ethi. & refert Bal. in l. qui sella, § . in ruffian. in fi. ff. de ser. rusti. præd. Adde quod voluit Pe. de Anch. consi. 211.
d Parcus. Inquantum Doc. hic post gl. loquuntur de parco & prodigo, pter tex. Bal. hic colligit arg. ꝙ pater non tenetur dare alimenta filio prodigo, ꝯ eum facit tex. multum solennis, in l. Imp. r. ff. ad Treb. q̃ probat, ꝙ pater digo, filius non põt denegare alimenta, ergo eodem modo, nec pf filio prodigo põt denegare alimenta, facit tex. in Auth. de ince. nup. in pr. n. & in l. tus, §. manente, ff. de iu. do. d. meus Barb. hic alleg. tex. in indiuiduo ꝯ eum. l. tutor pupilli, ff. de iu. iu. qui parum facit, & Ia. de Are. in l. libertus, qui eg rarum, ff. de ope. li. fm lec. positam ibi in gl. in uer diuersa, vbi licet pr perdiderit ius succedendi, nõ tñ pdit ius alimentorũ, ergo idem in filio, si pf assignaut filio alimẽta, & dissipauit illa in ludo, decidit, ꝙ pf tenetur alimenta, & alleg. Bal. in auth. si capti, in fi. C. de epis. & cle. & in l. fin. in § . q. C. de inof. testa. & rñdet ad istum tex. qd̃ erat consuetudo, q ritus dissipans bona sua, alienaret pro uoluntate bona uxoris, quo casu dotalia, remanebat indotata, quod erat ꝯ publicum bonum, l. 1. ff. solu. ma. Non aũt est sic inter patrem & filiũ; nã filius quodammodo dr dns in re tris, l. in suis, ff. de lib. & posth. ergo Bal. non potuit colligere hoc ex tex. addo pro d. meo Bal. in l. 2. §. 1. ff. solu. matr. & ibi le. in l. si cum dotẽ, § p solutum, in 3. col. ibi, dicit tamen Bal. ffleo, vbi dicit, ꝙ non ob. ꝙ filius mã perdiderit, nõ pót ipf denegare alimenta filio, p tex. in arg. & ibi Are. in d. l. libertus, qui operarum, quod sing. limitat Bal. in d. auth. ꝯ rogata in ver. & facit ad duas q. C. ad Treb. nisi filius partem suam dolo, vel lata culpa dissipauerit, quia tunc ẽt alimenta perdit, & ita saluarem Bal. hic, secũdũ. ibi [licet,] & q̃libet pars põt iubdiuidi. Catus ſralis. In prima parte dr, ꝙ quãto amplius qs in peccato pceuerat, tãto grauiꝰ peccat, vñ ꝯ ius nãle nulla ꝓuentio excusat. qa trãsgressio iuris nãlis pciculũ salutis iducit. Sed̃o dr, ꝙ ꝓuetudo lõgqua nõ est vilis, tñ nõ adeo valet, vt ꝓiudicet iuri cõi, siue positiuo, nisi illa ꝓuetudo sit rõnabilis, & lũme pscripta, qa tũc ꝓiudicat iuri cõi i loco, vbi ꝓuetndo illa seruaꝫ. B. No. 1. ꝙ ex diuturnitate peccãi pcm̃i
a aggrauaꝫ. [a] ad idẽ c. imitare. 6. q. 1. p. cord. c. cũ hẽret. j. de eo. ꝙ dux.
b in matr. de quo ibi dixi. No. ibi, infœlicẽ [b] aiam, ꝙ aĩa infecicitaẽ expcto, & est ratio, quia per peccatum ſeparatur a Deo, 33. 1. quæſ. 1. capitu. cum renunciatur. Item not. ibi, alligata, quod anima

alligatur

ADDITIONES.

a Aggrauatur. Facit tex. in l. 3. ad fi. C. de episc. aud. & ibi Guil. de Cun. & Bal. & tex 25. dist. in c. vnum oratiõ. §. criminis. Odo. & Bal. in l. apud antiquos. C. de fur. Bar. in c. 1. §. furtum, de pace iur. fir. Cyn. in d. l. apud antiquos. Bald. in auth. sed nouo iure, C. de ser. fugi. & in c. de appel. infra de appel. gl. sing. in l. lege Cornc. ff. ad Syll. per ilium in c. 1. de cler. percu. In contrarium facit l. fi diuturno, ff. de pę. l. quere ã, C. de fal. l. adulter. C. de adulte. Rẽspondeꝫ, ꝙ procedunt in foro contentioso, secus in foro Dei, fm d. meum hic, & uide pro primo l. qui cunq; C. de ser. fug. ubi geminatione delictorum pęna multiplicatur, quod est verum fm Bal. ibi quando unũquodque delictum habet in se terminum, & finẽ, vt ibi per eũ in 2. no. Et intelligit ibi Bal. istud versũ, q̃ qs uult pscribere ipsum actum delinquendi per diuturnitatem tpis, qa nõ pót, quia quãdiu perseuerat in peccato, tanto magis punitur, secus si dictum est iam commissum, quia tunc pęna infligẽda, temporis præscriptione aboletur, l. querelam, C. de fal. & vide elegant em tex. in l. ex Lucia, ad leg. Iul. repe. quem tex. alleg. pro singulari Bal. in l. 1. C. ne ex delic. defun. & Bar. in l. si cui, in §. cum sacrilegium, in ver. omisi hic vnam quæstionem, ff. de accuſa. quem refert iste in d. c. 1. de cler. percu. Adde Anchar. consi.
Ant. Fran. Circa hoc de geminatione delictorum, siue multiplicatione, adde ꝙ absque dubio in foro conscientiæ, siue delicta plura committantur, siue vnum, & idem pluries reiteretur, magis, & grauius debent puniri, quia quanto diutius quis permanet in peccato, tanto grauius debet puniri, neque excusatur ex consuetudine peccandi, ut est tex. in c. fi. de consue. Pro quo etiã est tex. in c. ſi in eccle. de ſm. & in c. cum haberet, de eo qui dux. in matri. quam põllu. per adulte. In foro autẽ contentioso multiplicatio delicti, eisdem loco & tempore commissi, facit censeri esse unum, & idem delictum, & ideo si quis sæpius cum eadem in vno, & eodem loco, & die committat adulterium, vel ludat, vel uestes prohibitas portet, nõ tenetur, nisi pro vno delicto, ut no. voluit Salice. post Bal. in l. quicunque, in 2. col. C. de ser. fugit. Neque ex ista geminatione actus prohibiti, roboratur ipse actus, vt in auth. si qua mulier, & ibi per Bal. C. ad Velleia. Adde tamen, ꝙ geminatio actuum, validat actum priorem inualidum, l. talis scriptura, & ibi per Ang. & Do. ff. de legat. 1. l. legata inutiliter, & ibi per Bar. eodem tit. & per Bald. in tract. schiſma. in 19. colum. ubi multa dicit circa geminationem actuum, quid operetur, & quem effectum inducat. Et tene menti, quod licet mulier, obstante Senat. Velleia non possit pro alio fideiubere, si tamen geminate fideiuberet, & labatur biennium, etiam si non fuerit certiorata de beneficio Velleiani sibi competente, non poterit opponere talem exceptionem, l. si mulier, & ibi per Bal. ff. ad Velle. Et adde etiam, quod licet sententia interlocutoria possit reuocari, vt in l. qd̃ iussit, ff. de re iud. tamen q̃n esset geminata, nõ posset reuocari, ut est glo. reputata singularis, in cle. cũ a repulsione, de appel.
b Infelicem. Facit tex. de pę. dist. 2. c. si enim inquit, & Boetius de conso. Ph. in 3. ꝙ peccator apud Deum est monstrum, spectante Deo simile monstrum.

ris & filiorum. Et dicit Nic. Mata. quod hoc fuit statutum, ne pp genitus vxoris, & filiorũ, male gererẽt eorũ officium. Et no. bñ istũ casum. Nã ex cõsimili rõne potes defendere multa statuta, q̃ maxime vigent Florentiæ, vt bona filiorũ, & vxoris, & ẽt ipsi filij possint capi, ꝓ delicto fallẽtiæ. ſ q̃n pater fallit, seu cedit foro. Et idẽ i simili. b. casibus arduis, & valde periculosis. Nam amore ꝓiugis, & filiorũ, sæpe homines retrahuntur ab illa fallẽtia. Illa tñ statuta iniqua sunt, q̃n ex necessitate inducitur quis ad fallẽdũ. Sed ga multi fallunt ex proposito, vt videmus, ideo emanauerunt illa
a tũ cũ tanta iniquitate, & damno filiorum [a] & vxoris, vide quod no. Inn. in c. quia plerique, in fi. de immunit. eccle. Abb.

ADDITIO.

a Et damno filiorũ. Facit, q̃d, no. 1 c. Raynutius, de testa. ubi q̃rit, nũqd valeat statutũ, vel cõsuetudo tollens legitimã debitã filio, de qua qõne Cy. in l. sanci mus, de nup. Bar. & Mod. in l. Titio cẽtũ. §. Titio genero, ff. de cõ. di. & demõ. & in cõſi. inc. ex facto, ꝓponit, ꝙ nobilis. Bal. in l. 1. §. ius nãle, ff. de iust. & iu. & ibi p Ang. p Dyn. in regula, indultũ, de reg. iur. in 6. & in l. cũ rõ, ff. de bonis damna. & Bal. in l. cũctos populos, in uer. subsequẽter q̃nt. C. de summa Trinita. & in l. lege, C. de leg. hær. & in l. fi. §. ipsum autem, C. de bo. q̃ li. & in auth. nũc aũt, C. de sacrosan. eccl. & in l. hac edictali, in prin. C. de sec. nupt. cum aliis q̃æsitis dandis in d. c. Raynutius, & communis opi. Doct. est ꝙ li cet statutum non, possit in totum tollere legitimam põt tamẽ eã minuere. Zac. Adde ad prin. huius apost. Lud. Rom. fing. iuo 672. inci. quidã Card. & ad seq. apost. adde gl. & Card. Alex. in c. statuimus. §. Neophytum. 61. dist. eundẽ in c. cũ cessante, col. 1. de app. Bar. & Alex. in addi. ad eũdem in l. 2. §. fi. de dona. & Fel. in c. cum nuncius, col. 1. ver. no. 1. & col. seq. de testib.
Adde, ꝙ cessante ratione, statutum cesset, Roma. consi. 166.
Ant. Fr. Circa istum passum, an per statutum possit in totum tolli, vel minui legitima, & eo. mõ fm cõsuetudinẽ. Pau. de Cas. in auth. nouissima, C. de inof. testa. & D. Card. in cle. 2 in prin. in 7. q. de re iud. & in c. Raynutius. in ver. q̃a uero in 2. op. tenet, ꝙ non possit tolli in totũ, fm Dyn. in regula, indultũ, de reg. iur. li 6. Sed Cy. in l. sancimus, C. de nup. dicit cõsuetudinẽ esse in cõtra riũ, & q̃ illa valet. Et dicit ẽt valere statutũ tollẽs in totũ ipsam legitimam, si tñ aliq̃d relinquaꝫ loco legitimæ, puta si statutuũ excluderet filiã ab omni successione paterna, relicta ibi dote loco legitimæ, q̃d ẽt vr noluisse Bar. in l. cũ lege, & in l. fi. § pre byter, in fi. cũ auth. ibi posita, C. de epis. & cle. & Bal. in auth. hoc amplius, in 38. q. in lec. antiqua, C. de fideic. & idẽ Bal. in l. 1. in §. ius naturale, de iusti. & iu. & in l. maximũ vitiũ, in 7. q. C. de lib. pter. & Ang. in l. q̃d de bonis, in §. fi. ff. ad leg. Falc. & in Auth. de hær. & fal. ad fi. & in l. Papinianus, in §. quarta, ff. de inoffi. test. ubi dicit, ꝙ pót minui, sed nõ in totũ tolli, de quo ẽt vide Fed. de Sen. in cõſ. 78. & Old. in cõſ. 170. & Dom. de Ror. in decisio. 18. in antiq. & Roma. in cõſ. 132. Alb. de Ro. in opere statu torũ in 2. parte. q. 104. & Io. de Imo. in c. cũ cãm. de iureiu. & Io. Pet. de Perusi. in l. ſi emãcipati, C. de colla. & Pau. de Cast. in cõſ. 131. & in cõſ. 118. in q̃ bus loci, dicit ꝙ pót in totũ tolli, sed idẽ D. Pau. in cõſ. 21. dicit, ꝙ nõ pót in totũ tolli, sed bñ minui. Do. Ale. ſ cõſ. 66. in prima pte cõsiliorũ dicit, ꝙ legitima de iure cõi nõ pót tolli in totũ, nec minui, p ſ q̃n in prioribus. C. de in offi. testa. Sed p fiatutũ sic, q̃n extaret aguati p fiatutũ vocati ad successionẽ dunt inlegitima, q̃ debeẽ descendentibus de bonis ascẽdẽtiũ, ga illa vr esse debita iure quodam naturæ, secus aũt est in legitima, quæ debetur ascenden tibus in bonis descendentium, quia cum illa sit de iure positiuo, potest ẽt totum tolli per statutum. Ita Bal. no. in l. 1. §. ius naturale, ff. de iusti. & iure & in l. lege. C. de leg. hære. & Roma. in consi. 232. & Ang. in consi. 103. inc. statuto cauetur, vbi dicit, ꝙ statutum excludens matrema successione fi ij pp ma sculos, intelligitur etiam excludere eam a legitima, quæ hoc casu potest in totum tolli per statutum, cum sit de iure positiuo.

SVMMARIVM.

1 Consuetudo contra ius naturale, cuius transgressio est peccatum, non valet.
2 Consuetudo non excusat in peccatis, quoad Deum.
3 Ius diuinum potest limitari, minui, & augeri, vel distingui, si ratio suadet, ab ipsa lege positiua. secus si ratio non suadeat.
Consuetudo contra decem præcep. non valet, nisi ratio suadeat.
Statutum, quod pro homicidio imponatur pęna pecuniaria, an valeat.
4 Statuta, quod liceat occidere consanguineos ad vindictam, sunt illicita.
5 Statutum, quod bannitus possit impune offendi, valet.
7 Consuetudo rationalis, vel irrationalis quomodo cognoscatur.
Duo contraria possunt esse simul vera, consideratis diuersis finibus.
7 Requisita ad consuetudinem inducendum.
Præscribi vtrum dicatur consuetudo.
8 Consuetudo inducitur ab habente potestatem legis condendæ, & non procedit in viris ecclesiasticis.
Mulieres non possunt inducere consuetudinem.
9 Consuetudo contra canones valet; sed statutum non.
Seculares personæ possunt statuere contra leges, ecclesiasticæ vero non, & quæ est ratio.
10 Noua causa superueniens inducit actum, qui alias non poterat fieri.
Procurator generalis ex noua causa superueniente, mutat quæ specialiter dominus commisit.
Delegatus specialis Papæ in illa causa, est maior legato generali.
11 Quantum tempus requiratur ad consuetudinem inducendam, tam de iure canonico, quam ciuili.
12 Consuetudo inducitur ex scientia, non per errorem.
De similibus ad similia procedetur in consuetudine, licet aliquando secus.

13 Consuetudo inducitur ẽt ignorante illo, qui habet potestatem iura condendi.
14 Præscriptio non minuitur in tempore a iure constituto, licet fiat sciente illo contra quem præscribitur.
15 Consuetudo inducitur illorum, quæ possunt alias præscribi.
Laici neque præscriptione, neque consuetudine acquirunt spiritualia.
Papa potest facere laicos capaces spiritualium.
Forma, dat esse rei.
16 Consuetudo ad hoc, vt valeat, non requiritur, quod sit obtenta in contradictorio iudicio.
Actus in iudicio obtenti, quomodo inducant consuetudinem.
17 Consuetudo ex quot vicibus introducatur.
18 Consuetudo ad hoc ut sit valida, an requiratur quod ea vtatur maior pars populi.
19 Consuetudo vtrum tollatur per vnicum actum.
20 Præscriptio, & consuetudo, in quibus differunt.
Titulus requiritur in præscrip. sed in consuetudine non.
21 Consuetudo si habet id, quod habet lex, an sublata lege, sit sublata cõsuetudo.
22 Consuetudo contra legem diuinam, vel naturalem, non valet, & quid contra alias leges.
23 Legitima vtrum possit tolli, vel minui per statutum.
24 Consuetudo, semel reprobata, an possit amplius induci.
Consuetudo, an tollatur per legem sequentem.
Ciuitas si facit statutum contra suam consuetudinem, an tollatur consuetudo, licet de ea non faciat mentionem.

CAP. XI.

Cum tanto.

Hẽt mãm amplã, & multum subtilẽ, & videbis plenissime ĩ tractatu, quẽ posuit hic Io. And. post lectũrã huiꝰ cãpi quo iterserit oĩa dicta legistarũ, vsq; ad tps suum, & p Legistas ꝓcipue tractaꝫ in l. 1. & 2. C. q̃ sit lõ. ꝓiu. & p Din. & Bar. in l. de q̃b. ff. de leg. & vide glo. & p Arc. ibi. 11. dist. c. ꝓsuetudinis. Ego solũ ꝓsequor ea, q̃ sunt necessaria ad ĩtellectũ capituli, & gl. Nã re liqua relinquẽda sunt studio cameræ. h. d. istud. in summa. Cõsue tudo nõ derogat iuri nãli, seu diuino, cuius trãsgressio pcm̃ i dicit, nec positiuo, nisi sit rõnabilis & ꝓcripta, & hẽt duo dicta. Secũdũ. ibi [licet,] & q̃libet pars põt iubdiuidi. Catus ſralis. In prima parte dr, ꝙ quãto amplius qs in peccato pceuerat, tãto grauiꝰ peccat, vñ ꝯ ius nãle nulla ꝓuentio excusat, qa trãsgressio iuris nãlis pciculũ salutis iducit. Sed̃o dr, ꝙ ꝓuetudo lõgqua nõ est vilis, tñ nõ adeo valet, vt ꝓiudicet iuri cõi, siue positiuo, nisi illa ꝓuetudo sit rõnabilis, & lũme pscripta, qa tũc ꝓiudicat iuri cõi i loco, vbi ꝓuetndo illa seruaꝫ. B. No. 1. ꝙ ex diuturnitate peccãi pcm̃i
a aggrauaꝫ. [a] ad idẽ c. imitare. 6. q. 1. p. cord. c. cũ hẽret. j. de eo. ꝙ dux.
b in matr. de quo ibi dixi. No. ibi, infœlicẽ [b] aiam, ꝙ aĩa infecicitaẽ expcto, & est ratio, quia per peccatum ſeparatur a Deo, 33. 1. quæſ. 1. capitu. cum renunciatur. Item not. ibi, alligata, quod anima

alligatur

ADDITIONES.

a Aggrauatur. Facit tex. in l. 3. ad fi. C. de episc. aud. & ibi Guil. de Cun. & Bal. & tex 25. dist. in c. vnum oratiõ. §. criminis. Odo. & Bal. in l. apud antiquos. C. de fur. Bar. in c. 1. §. furtum, de pace iur. fir. Cyn. in d. l. apud antiquos. Bald. in auth. sed nouo iure, C. de ser. fugi. & in c. de appel. infra de appel. gl. sing. in l. lege Cornc. ff. ad Syll. per ilium in c. 1. de cler. percu. In contrarium facit l. fi diuturno, ff. de pę. l. quere ã, C. de fal. l. adulter. C. de adulte. Rẽspondeꝫ, ꝙ procedunt in foro contentioso, secus in foro Dei, fm d. meum hic, & uide pro primo l. qui cunq; C. de ser. fug. ubi geminatione delictorum pęna multiplicatur, quod est verum fm Bal. ibi quando unũquodque delictum habet in se terminum, & finẽ, vt ibi per eũ in 2. no. Et intelligit ibi Bal. istud versũ, q̃ qs uult pscribere ipsum actum delinquendi per diuturnitatem tpis, qa nõ pót, quia quãdiu perseuerat in peccato, tanto magis punitur, secus si dictum est iam commissum, quia tunc pęna infligẽda, temporis præscriptione aboletur, l. querelam, C. de fal. & vide elegant em tex. in l. ex Lucia, ad leg. Iul. repe. quem tex. alleg. pro singulari Bal. in l. 1. C. ne ex delic. defun. & Bar. in l. si cui, in §. cum sacrilegium, in ver. omisi hic vnam quæstionem, ff. de accuſa. quem refert iste in d. c. 1. de cler. percu. Adde Anchar. consi.
Ant. Fran. Circa hoc de geminatione delictorum, siue multiplicatione, adde ꝙ absque dubio in foro conscientiæ, siue delicta plura committantur, siue vnum, & idem pluries reiteretur, magis, & grauius debent puniri, quia quanto diutius quis permanet in peccato, tanto grauius debet puniri, neque excusatur ex consuetudine peccandi, ut est tex. in c. fi. de consue. Pro quo etiã est tex. in c. ſi in eccle. de ſm. & in c. cum haberet, de eo qui dux. in matri. quam põllu. per adulte. In foro autẽ contentioso multiplicatio delicti, eisdem loco & tempore commissi, facit censeri esse unum, & idem delictum, & ideo si quis sæpius cum eadem in vno, & eodem loco, & die committat adulterium, vel ludat, vel uestes prohibitas portet, nõ tenetur, nisi pro vno delicto, ut no. voluit Salice. post Bal. in l. quicunque, in 2. col. C. de ser. fugit. Neque ex ista geminatione actus prohibiti, roboratur ipse actus, vt in auth. si qua mulier, & ibi per Bal. C. ad Velleia. Adde tamen, ꝙ geminatio actuum, validat actum priorem inualidum, l. talis scriptura, & ibi per Ang. & Do. ff. de legat. 1. l. legata inutiliter, & ibi per Bar. eodem tit. & per Bald. in tract. schiſma. in 19. colum. ubi multa dicit circa geminationem actuum, quid operetur, & quem effectum inducat. Et tene menti, quod licet mulier, obstante Senat. Velleia non possit pro alio fideiubere, si tamen geminate fideiuberet, & labatur biennium, etiam si non fuerit certiorata de beneficio Velleiani sibi competente, non poterit opponere talem exceptionem, l. si mulier, & ibi per Bal. ff. ad Velle. Et adde etiam, quod licet sententia interlocutoria possit reuocari, vt in l. qd̃ iussit, ff. de re iud. tamen q̃n esset geminata, nõ posset reuocari, ut est glo. reputata singularis, in cle. cũ a repulsione, de appel.
b Infelicem. Facit tex. de pę. dist. 2. c. si enim inquit, & Boetius de conso. Ph. in 3. ꝙ peccator apud Deum est monstrum, spectante Deo simile monstrum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a alligar ª p' pctū. Itē no. vnā regulā ex prima parte, q̄ ꝓsuetudo nihil pōt ꝯ ius nāle, qñ est tale, q̄ ipsius transgressio inducit peccatū, ᵇ qđ qñ sit, infra subijciā. Et no. q̄ ius nāle ᶜ qñq; ponit ꝑ ius divino, vt hic; tñ puto, q̄ cōprehenditur tā ipsum ius diuinum, ᵈ q̄ ipsum ius nāle. Nā neq; ius nāle, neq; ius diuinū pōt immutari ᵉ p ꝓsuetudinem. ᶜ Et quatuor modos, quib. sumitur ius nāle, vide per gl. no. 1. di. in c. ius nāle. †Itē no. q̄ consuetudo nō excusat in peccatis, quo ad Deū; sed fortius accusat; q̄a quanto peccata sunt diuturniora; tāto sunt grauiora, vt in tex. fac. 3 2. q. 8. c. flagitia, & vide bo. gl. cū tex. 4. dist. c. denique. No. in §. licet, q̄ consuetudo ꝓualet iuri positiuo; si est rōnabilis, & ꝑscripta. A ꝯrio ꝓsuetudo rōne carens, nō derogat iuri. Et ratio est, q̄a consuetudo, cū sit q̄dā lex, dēt hēre rōnem in se; aliās non est lex. 4. dist. c. erit aūt lex. si ergo amittit subst̄ātialia legis, non pōt ꝑiudicare legi. Vlt no. q̄ ius humanū appellat ius positiuū. Et dr̄ ius positivum ad dr̄iam iuris nālis. Nam manu positū est, & pōt variari ex tpe, vt in c. nō dēt, de ꝓsan. & af. Ius vero diuinū, seu nāle, ꝓcedit a rōne, & instinctu nāli. vñ sicut nālia sunt immutabilia. 9. di. in prin. ita & ipsum ius diuinū. Et scias, q̄ ius diuinū appellat q̄nq; iª nāle, q̄a rōne nāli inductū, vt no. Inn. in c. q̄ in ecclesiarū, de consti.

3 †In gl. 2. hæc gl. verſat circa intellm 1. par. & nimis br̄ se expedit. Vñ p clariori intellectu, i. op. q̄ tex. nā vr̄ q̄ ius nāle sit ius mutabile. Nā circūcisio erat de iure diuino; & tñ post aduētū Chr̄i illi succesit baptismus, vt in c. maiores, ꝯ. de bap. Itē de iure diuino mulier cessabat p pīes dies post partū ab ingressu tēpli, vt 5. di. in prin. & tñ hodie pt mulier libere ingredi eccl̄am qñcūq;, vt in c. vno, de pur. post par. Et multa alia fuerunt ſm le. Mosaicā inducta, q̄ hodie, prsus cessant, vt in ob'one Sabbati, & sīlīū. Sol. glo. metu ꝓrij, itelligit tex. de p̄cepto morali, & vt clarius intelligas, sciēdū ē, q̄ p̄ceptorū diuinorū, q̄dā sunt moralia. i. q̄b. mores īformāt, vt n, nō occides, nō furaberis, nō męchaberis, honora patrē, & mr̄em. Quædā veró sunt mystica. i. figuralia. istorū q̄dā sūt sacr̄alia, q̄dā q̄b. potert reddi rō ad lr̄am, vt sacr̄m circūcisionis, & vt mulier cessaret ab ingressu tēpli post par. Quædā veró cerimonialia, q̄dā vere n pt reddi quo ad lr̄am, sed ad ītellm, sicut est il lud p̄ceptū. Nō arabis ī boue, & asino. Nō īduces vestē lino lanaque ꝓtextā. de ele. c. cū cām, cū fi. Præcepta moralia sūt mutabilia, tāg fundata sup rōne nāli; mystica vero sunt mutabilia, q̄a p aduētū Chr̄i cessauit figura, & illuxit veritas. Et de his diç, vt ple. no. 6. di. cū ē. §. his itaq;. vbi gl. Itē n ītelligas, q̄d ī p̄ceptis moralib. īdistincte re, pbet ꝓsuetudo. Nā iste tex. logt cū sītatione, veꝫ, q̄d tūc ꝓsuetudo n valet, cū trāsgressio iuris diuini īducit ī pcm. si ergo nō īduceret pcm, valeret ꝓsuetudo. Qñ aūt hoc pt ꝓtingere, dic, vbi rēa iuris diuini ē gñalis, & pt nāli rōne capere sītationē. Nā vt hic notabr̄ dt Inn. ꝓsuetudo pt augere, diminuere, & distinguer̄, iº diuinū, quēad modū pt ipsa lex positiua: cū ꝓsuetudo n sit aliud, q̄ lex nō scripta, vt ī l. d. qb. ff. de leg. 1. & ī c. ꝓsuetudo. j. di. Certū ē aūt, q̄ iº positiuū ēt cuiusle qñq; distinguit iº diuinū. nā rēa illa iuris diuini, In ore duorū, vl̄ triū stat oē verbū. reperīt sitata p iº ciuile, & canonicū; q̄a ī multis casib. regrunt p̄es testes; & ī aliqb. pauciores, vt 2. q. 4. c. 1. & no. in c. licet vniuersis, de testi. & in c. cū esses, de testa. dixi ī c. nup, de testi. Ī. hac ꝓsultissima, & Ī. Ifan cim⁹, C. de testa. Itē illud p̄ceptū gñale nō occides reperīt variis modis sitatū. Nā ēt ī multis casib, hodie pmissū ē occidere, q̄ nō sunt expīsse, phibiti ī iur̄ diuino facit c. p humani, de homi. li. 6. & C. q̄ñ li. sine iud. se vin. l. 1. & 2. cū alijs si. Vñ ꝯclude, qđ vbi rō nālis suadet, iº diuinū distingui, & sītari; tunc trāsgressio nō īducit pcm. Qđ et ꝓsumit hoc voluisse ipsum Deū; cū noluerit oēs casus distinguere. Sed dedit rēas gñales; & ptātē gñalē tribuit uicario suo, vt qđcunq; ligaueris sup terrā, &c. 24. q. 1. qđcunq;. Sed vbi nulla rō nālis suadet ipsum iº diuinū sitari, seu sītari; tūc nul la lex, nulla ꝓsuetudo valet' puta si hēret ꝓsuetudo. vt n liceat honorare prem & matrē: tūc ēt, p̄cedit recte dispō isti⁹ tex. Vñ papa dr̄ potⁱ⁹ errar̄, q̄ legē p̄dere, q̄n dispōnit circa iº diuinū sine cā, sic ītellige 25. q. 1. sunt qdā. Et gñalr̄, an et q̄n lex positiua posit distīguer̄, & dispōnere circa ius diuinū, dic, vt no. Bar. ī l. fi. C. fi ꝯ iº vel vti. pu. dixi ī c. q̄ ī eccl̄arū, de ꝓsti. Nō ob. p̄dictis c. gaudem⁹, i fi. de diuor. ubi Iudæ⁹ excusāt, si miserīt repudiū uxori ꝯ ius diuinū; cū maxime sit rōnabile. Nam ibi excusāt a peccato. Sed nō pōt opponere exceptionē adulterii ꝯ uxorē, ex quo dedit libellum repudij ſm legē suā. De quo tū dicēdum, vt ibi plene no. & p hoc hēs declaratā primā partē capituli. Et p hoc pōt saluari dictum
f Hosī eo qđ dixit nō ualere statutum, ᶠ uel ꝓsuetudinē, p g̃ homicida, uł sīlis crīnosus punīt pecuniariter, ubi de iur̄ diuino uenit
g puniēdus psonal̄r. Nā īducit talis ꝓsuetudo, uel statutū, pnitatē g

ADDITIONES.

a Alligatur. Alibi dr̄, q̄ anima captiuatur pp peccatum, c. nisi cum pridem, de renun. & ſm Fran. Vercel. dr̄ ad similitudinem corporis ligari, qđ p vincula ligatur, c. 1. de depositi. & dum homo peccat, augmentatur vinculum aiæ. Nā dum anima nostra est in corpore, est in carcere, & in vinculis, iuxta illud, solue de carcere aīam meā, & Cicero de somnio Scipionis, volāt ad cœlum ex corpore, quasi ex vinculis aīæ. & dt hic Pe. de Anch. q̄ ī delictis ē dare obrōnē nālem, ēt quo ad fiscum, quia ille qui delingt, vr̄ consentire ad pœnā, l. 1. §. bestias, ff. de postulan. do. meus hic allegat tex. in l. Imperatores, in ver. ipse te huic pēnæ subdidisti, ff. de iure fis. Ego allego gl. in l. cū pbō, quę dicit, pœna tū tuū te punit, ff. de proba, & facit gl. ī c. fi. de accu. vbi stultus in culpa, sapiēs in pœna, q̄ alle. tex. ī c. q. ea. 38. di. Ad de illud Psalmistæ, aīa nr̄a, sicut passer erepta est de laqueo venantium, laqueus contritus est, & nos liberati sumus
b Seb. Sap. Peccatum. Ex hoc, conclusio videtur posse inferri, q̄ non valet consuetudo, q̄ ludęi possint mutuare pecunias sub vsuris Christianis, quia vsurę sunt prohibitę, etiam de iure diuino. Dicit tñ illustris do. meus Curt. hic, circa 10. ver. limitatur mō, q̄ imo valet, quia ex ea non inducitur peccatū, imo tentatur peccatū, q̄a tollitur occasio fœnerandi Christianis, & ita tenet Paul. de Ca. in cons. 394. nō vī expedient, ſm antiquā impressionē Ale. ī cōs. 53. in 1. vol. fuit ꝯrius, & ꝯriū cōsuluit, vt refert d. Ias. in l. cunctos populos, in vers. lec. C. de sum. Tri. & ibi tenet, & multa allegat, q̄ imo ſi valet talis consuetudo, & idem comprobat ex multis do. Io. Bap. de S. Seue. & ita est tenendum.
c Naturale. Quot modis capitur ius naturale, vide bo. gl. in c. ius naturale, ī d.
d Ius diuinum. Vide Bar & Doct. in l. fi. C. si contra ius, & in c. quæ in ecclesiarum, de consti per Doct. & ibi per do. Fel. plene, & pulchre in 7. col. ibi, expedita. Pe. de Anch. in rep. c. sup. de consti. in 11. q. prin. Bal. in l. 1. ff de iu. & iu. & Insti. de iure natu. gen. & ciui. §. sed nālia, & quod no. in c. nobis, de elec.
e Zach. Per consuetudinem. Adde, quod in totum, verum est, quod colli nō possit, pro parte autem, & ex causa rationabili, sic, vt per gl. & ibi Cy. in l. fi. C. contra ius vel vti. pub. & in l. 1. de consti princ. Ange. in l. cum mulier, ff. de matr. & Lud. Roma. sing. suis, in ver. testa. ver. quid si ciuitas.
f Seb. Sap. Statutum. Vide Fel. in rub. infra de homi. Are. in cōs. 58. diligenter col. 6. Ale. in l. 1. col. 3. ff. quod quisque iu.
g Pronitatem peccandi. Adde Host. in sum. huius ti. §. 4. ver. quid ergo, & Bal. hic pulchre loquentem, & Host. & Doct. in c. 2. de delic. puero. & tex. & ibi do. in c. factæ sunt autem leges, 4. di. vbi probatur ex illo tex quod pœna delicto dēt esse talis, quod per illam coerceatur audacia delinquētium. Ergo per pœnam pecuniā, vel simílem coercetur audacia, & ibi reprehendit consuetudinē Venetorū, qđ pcutiens cleri. de nocte, soluat quinq; solidos, et valeat, q̄a dat mām deliquēdi, & hoc voluit Arch. quē sequitur Fe. de Ana. & Do. in c. Eps, ne cle. vel mo. li. 6. & iste in d. c. 2. & Bal. in c. 1. §. vel fustibus de pa. iu. fir. dicit, nō valere statutū imponens pœnā contēptibilē pro delicto, & idē voluit Bal. hic in 2. col. in ver. scias, & q̄ voluit idē Bal. in l. cunctos populos, in 2. col. in ver sequitur in cā fi. C. de sum. Tri. V. g. si statutū sine causa ex parua occasione, pmittit homicidiū, ista est turpis pmissio, & ipso statutum nullū, & alleg. no. p Host. Sed cū cā sit magna, sic, vt quia est bānitus pp enormitatē delicti, ipsum bene posset statui, l. 3. 8. transfugas, ff. de ęc. & in l. ter res, C. de Epis. & cle. Et ex his apparet, qđ nō valet statutū, qđ creditor possit occidere debitorē sibi non soluentē, ut no. in l. 1. C. de ces. bo. Sed bānitus statutū qđ bānitus ex graui crimine possit occidi, ut in d. l. raptores, & idē voluit Do. in c. 2. de cōsue. li. 6. & p istū tex. reprobatur ꝓsuetudo, in prin. 2. Et hoc noluit Tāc. de Corn. in sum cōpendio 2, in 12. rub. in ult. qō. in 2. alle. Arch. in c. f. ne cle. uel mo. li. 6. ubi dicit tale statutū nō valere, quia est contra legem Mosaicam ueteris testamenti, & contra iura Decretorum, secundum quæ, pœna homicidij est mors, ī 3. q. 5. c. miles, & c. cum homo, & in c. homicidium, & est bo. tex. in c. omnis autem lex. 3. dist. in uer. qui cædem fecerit, capite plectatur. Et licet hic Imo. dubiter, quæ pœna imponebatur de re Digestorum pro homicidio, tene tamen, quod erat pœna capitis, pro vide Ang. consi. 14. incip. nos Carolus, vbi multum eleganter examinat de iure Digestorum imponebatur pœna mortis pro homicidio, & Host. hic, tur D. Galuanus Doctor antiquus, dum hic Paduæ legeret, in rep. huius contrarium tamen vide Albe. in sua 2. parte statutorum, in q̄o. 122. incidens quæro, an valeat statutum, quod est in multis ciuitatibus, vbi concluditur tum mundum hoc seruare, quod valeat, & idem sentit Bart. in l. 1. ff. de pœn iud. & Ang. in l. is q. cū telo, C. de fica. & Bal. in l. Graechus, C. de adulter. dicit Perusii⁹ vigere statutum, quod occidens vnum, potest se redimere centis libris. & idem Bal. in c. 1. 6. vel furtum, & idem sentit hic Io. de Imo. in d. l. 1. ff. de pub. iud. do. meus hic pro concordia dicit, quod aut loquitur ante factum, & tunc non valet statutum, seu consuetudo, vt homicida fiat pœnam pecu. & isto modo procedat opi. Host. & sequacium. Aut loquitur post factum, & tunc procedat dictum Albe. & aliorum. Et mouentur ex ctri. Ioan. And. in c. 2. de testamē. lib. 6. vbi facit similem distinctionem, & isto casu non inducatur quis ad homicidium perpetrandum, & sic tollitur huiusmodi inconueniens adductum per Host. vel posset aliter dici secūdum eum, statutum sit validum, vbi imponitur pœna pecuniaria magna, quæ dr̄ eadem ta hominis, vt dixit gl. in Iaduocati, in ver. vitam, C. de aduo. diuer. iu. & tra. procedat opi. Alb. & aliorū, p id qđ voluit Bal. in l. parentes, C. de testi. equipa ras cām magnā ciuilē, & pecuniariā, cāę crīali. Nec ob. dictū Tācr. q̄a lex saica ē seruāda inter Iudęos. Nec ob. qđ iura decretorū imponāt pœnā mortis; ergo statutū nō poterit illā pœnā alterare, quia iura Decretorū non sunt statuta aliter dispōnētia. Itē, p̄cedit hoc in populo tpaliter subiecto ecclēsiæ, eus in populo subiecto Imperio, quia talis populus nō pūt p̄dere ꝯ iura cōmia & statuta, vt in d. l. omnes populi, ff. de iust. & iu. & dicit nunquā reperisse passum ita bene examinatum. Ego adduco Are. in cons. 59. inc. diligenter, sideratis omnibus, in 8. col. in ver. quis autem, vbi refert Host. in c. 2. in fi. de delic. pue. & Bar. ibi, & hic 11. char. q̄ non valet statutum, vel consuetudo quam pro homicidio imponitur pœna pecuniaria, vel vilis. Et idem tenet Bal. secūdum eum, quando hoc fit sine cā in d. c. 1. §. iniuria, circa fi. in ver. ne pro homicidio, & in vers. quæro statuto cauetur, de pa. iura. fir. Credo in puncto iuris opi. Host. verioré, quia negari non pōt, quin tale statutū, vel consuetudo inducat ad delinquendū, per d. l. conuenit, ff. de pac dot. & p d. cta. ſt sunt aūt leges, & qđ voluit Do. maxime nō concurrente aliqua iusta causa Ant. Fran. Ad istum passum, an valeat statutum, vel consuetudo, q̄ pro homicidio imponatur pœna pecu. vel pro alio magno delicto, imponatur mors, pœna, dicas, q̄ pœnę debent commensurari ad delicta, vt in l. respiciendum, ff. de pœ. & ideo potest dici, q̄ cum de iure communi pœna homicidij sit pena capitis, vt in l. 1. ff. & C. ad leg. Corn. de sica. & etiam de iure canonico, grauis pœna introducta. vt in c. 1. de homi. vł tale statutum non tenere, vt dixit Arch. in c. duo ista. 23. q. 4 & in c. fi. ne cle. vel mo. li. 6. & idē etiam videtur Host. & Io. And. in c. fi. de consue. quod etiam voluit Bal. in ca. 1. §. iniuria, de pa. iu. fir. in vfi. feu. & vide Bar. in l. 1. in 3. col. ff. de pub. iud. & vide Ang. & alle. in trac. maleficiis, in ver. ex interuallo mortuus, & vide Ang. in l. q̄ vacātia, C. de bo. vac. lib. 10. vbi dixit, q̄ condemnatus in pœna pecuniaria in loco domicilij, ex statuto existente in eo loco, potest decapitari in loco delicti, & vide Bal. iu auth. qui semel, C. quomo. & quan. iud. & in l. 1. in 3. col. C. de malefi. vbi dixit q̄ si statutum dicat, q̄ committens duo homicidia decapitetur, & aliud statutum dicat, q̄ pro primo homicidio soluatur pœna pec. & licet quis mū homicidiū non cōputet in numero, tū ēt si, p primo homicidio sit soluta pœna pecuniaria, ille homicida dēt decapitari, & hoc ne detur mā delinquendi. qđ ēt voluit Bal. Insti. de vsuc. in §. aliqñ, & in addi. Spe. in ti. de loc. in 6. p primo anno. & de hmōi mā homicidii, & qua pœna puniatur, & quale homicidiū sit punibile pœna capitali, vide Spe. in ti. de ho. & in ti. de mun. & da. ver. occidēs. p totū. Et adde, qđ primū homicidiū cōmissum, fuit commissum per Cain ī psona Abel fratris sui, de quo vide gl. ī l. si q̄s homicidii, C. de accu-

peccādi, facit tex. sup. c. proximo, & in Aut. de mā. prin. in §. oportet, quod bene no. Dicit etiam hic Abb. ponendo exemplum ad primam partem, non valere consuetudinem, vt liceat interficere interfectorem patris, vel percutientem in facie. No. primum di-
a ctum, facit enim contra statuta, a quæ vigent in multis locis, permittentia consanguineis, vindicare mortem, seu iniuriam consanguineorum. Hæc. n. statuta videntur illicita, quia quod debet fieri per viam iustitiæ, non debet exerceri cum rancore animi, maxime, quia præbent materiam peccati, & scandali, ar. l. non singuli, ff. de re iud. & in l. conuenire, ff. de paō. dot. De quo vide per
b Io. And. in add. Spe. in tit. de consti. vbi videtur hoc limitari, ᵇ quādo statutum dat hanc facultatem, vt ex rācore animi faciant vindictam. Secus si datur, vt ministro legis, seu iustitiæ, quia statutū potest illos consanguineos ministros iustitiæ facere, 23. q. 5. c. nō
4 est crudelis, & dic latius vt ibi no. † Per prædicta potest etiam solc ui quæstio, nunquid valeat statutum, vt maxime bānitus c valeat
d impune occidi? Et dicendum quod sic, si sit ex causa rationabili, quia bannitus est hostis ciuitatis, de quo per Bar. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. & in l. amissionem, ff. de ca. dim. Et bene facit tex. in l. minime, ff. de relig. & sump. fune. & tenet Ioann. And. in loco præal. In glo. in verbo, [Non sit vilis.] Aduerte in hac glo. quæ est super §. licet, vsque ad finem, tractatur materia consuetudinis. Et quoad contrarium glo. dic secundum Docto. q̄ principium huius §. potest intelligi dupliciter. Primo, vt intelligatur de consuetudine in genere, & in abstracto, vt sit sensus, quod authoritas consuetudinis non est vilis, sed dum venit applicanda ad actus particulares, fit distinctio, de qua in fi. vt non habeat præiudicare iuri positiuo, nisi sit rationabilis, & præscripta. Vel secūdo
e potest intelligi principium de bona & mala consuetudine. e Nā apud illos, inter quos viget, non est vilis authoritas, etiam si sit mala. Nam solet assumi pro priuilegio, vt in c. mala consuetudo. 8. dist. Tamen non est in tantum valitura, vt præiudicet legi, nisi sit rationabilis, & legitime præscripta. † In glo. in ver. [Nisi fuerit rationabilis.] Hæc glos instat, quæ dicatur rationabilis consuetudo, vel irrationabilis, & in effectu ponit duas regulas, quæ bene ponderatæ, sunt multum aduersæ. Prima regula, q̄ omnis consuetudo est rationabilis, quam iura non reprobant, & sic quælibet consuetudo potest induci, si non habet iuris resistentiam. Sed contra hanc regulam facit tex. in cap. ad nostram, & in c. cum in ter. supra eo. vbi tex. reprobat consuetudinem, quæ non fuerat prius damnata. Secunda regula est quod illa dicitur rationabilis quæ non obuiat canonicis sītitutis. Et in effectu hæc regula vult, vt nulla consuetudo valeat contra legem, quod est contra istum tex. & l. de quib. ff. de leg. Vlt. gl. ponit vnum casum generalem, q̄ consuetudo contra neruum ecclesiasticæ disciplinæ, vel contra liberatem ecclesiæ, non tenet. Et no. hunc casum, quia comprehendit in se multos casus particulares, & hoc dictum tenet Bart. in d. l. de quibus. & facit tex. in auth. casta & irrita, C. de sacrosan. eccl. & in c. 1. & in c. vlt. supra eo. Extra glo. reperiuntur aliæ opin. Inno. dicit, q̄ si consuetudo contra legem habet legis assistentiā, valet, secus si lex resistit. Host. dicit hoc relinquendum arbitrio discreti iudicis. Nam non posset dari certa doctrina, & idem tenuit glo. in uer. rationabilia, in c. 1. de consti. lib. 6. Sequitur Ioā. And. hic, dicens quod iudex considerabit casus habentes iuris assistentiam. Et si consuetudo, de qua quæritur, magis accedit ad casum consimilem habentem iuris resistentiam, non iudicabitur per consuetudinem, si non accedit ad casum habentem iuris resistentiam, iudicabitur secundum consuetudinem. Quasi velit in summa dicere, quod cum in iure non habeamus determinationem, quæ consuetudo dicatur irrationabilis, sed habeamus ali quas consuetudines improbatas procedit iudex in casu dubij de similibus ad similia, vt in l. non possunt. ff. de leg. & in c. cum dilecta, de confir. vti. vel inuti. do. Ant. de But. ponit aliam theoricam, dicens, q̄ consuetudo rationabilis, secundum vnſiqđq; ius, accedit ad finem illius iuris. Vnde finis iuris canonici & diuini, est fœlicitas animę, finis vero iuris ciuilis, est bonum publicum. Vn de si consuetudo tendit ad fœlicitatem animæ, est rationabilis secundum ius canonicum & diuinum. Si vero repugnat fini æterno, consuetudo est irrationabilis. Ad hoc bo. tex. 1. dist. consuetudo, in fi. vbi tex. dicit, quod consuetudo debet congruere religioni, & disciplinæ ecclesiasticæ. De iure vero ciuili consuetudo est irrationabilis, si non tendit ad bonum publicum, quia finis iuris ciuilis ad hoc tēdit. Et iō leges pmittētes vsuras & ꝑscriptionē cū mala fide, erant rōnabiles ſm ius ciuile, q̄a oīa ista pmittebant in finem boni publici. Sed ius canonicū improbat, quando lex repugnat fœlicitati æternæ, quia ad legem canonicā spectat dirigere hominem

ADDITIONES.

a Contra statuta Vide hic Bal. in 3. col. in ver. fed.
Zac. Adde tamen tale statutum non valere, saluis dictis istius in c. quæ in ecclesiarum. in ver. nota primum, & ibi in apost. post alios. sup. de consti. cui ad das aliam gl. fing. in l. cum fundum. in ver. postea. ff. de vi & vi ar. videlicet, q̄ tale statutum de vindicta, debet intelligi q̄ quis illam faciat proprijs manib. secus si per alium, vide no. Bal. in c. ad nostram. in 1. col. de probat. q̄ ptās

priuato concessa occidendi, non potest delegari, per Fel. in præall. c. quæ in ecclesiarum. col. 3. uer. procedit ergo. dictum statutū. refere & sequitur, limitando tamen, vt ibi, per eum.
Adde Bal. cons. 190. 5. li. & Bar. cons. 186. vbi ponit de statuto dicente, q̄ offēdens dēat se ponere in manib. offēsi, si tutor noie pupilli soluat pecuniā, ne pupillus se ponat in manib. offēsi, an valeat. & dic, q̄ nō, q̄a dicit, q̄ melius ē pati pēnā corporalē, & pacē cōseq. q̄ pecuniā soluere, & ī odio remanere. Ant. Fr. Circa hoc, an vindicta permissa ex forma statuti, put est in ciuitate Senarum, possit alteri committi, uel mādari, vide Bal. in c. 1. in §. 1. in 1. col. in uer. & hoc facit ad statutū, de pa. iu. fir. & in l. 3. in fi. C. cōi diuid. ubi dixit, q̄ non, per l. cum fundum. in §. fi. ff. de ui & vi ar. & idem voluit ipse Bal. in l. accusationis. C. q̄ me. cau. & in l. vt uim, ff. de iusti. & iu. & in l. 1. C. unde vi. In rep. tñ Bal. in l. Gracchus. C. de adul. vī tenere contrarium, de quo vide Pet. de Anch. in c. canonū statura, in repet. ad fi. de cōsti. & per Alex. & Pau. de Cast. in l. si cum dotē, in §. trāsgrediamur, ff. sol. mat. & per Roma. in l. 3. in §. si maritus, ff. ad Syl. & in l. 1. in fi. de ope. no. nūn. & p Alex. in l. nō solū, in §. si mādato, ff. de iniu. & p Bal. in l. 2. in 18. col. C. de serui. ubi examinat illum passum, an vindicta p aliū sit pmissa, & vide Pau. de Cast. in l. refectionis. ff. cōia prædio. ubi dicit, quod si statutū permittat vindictā, dēt sic intelligi, vt ille per se faciat, q̄uis ēt possit cōuocare amicos ad faciēdā talē vindictā impune. Adde tñ quod si statutū permittat cōpetētē vindictā, quod fi pcussus percuiatur a solo, ¡cū multitudine tñ amicorū, teneretur de excessu, vt dixit Bal. in l. si familia, ff. de iurisd. om. iud. Et adde ēt, quod si statuto permittatur vindicta, intelligitur vsque ad quartum gradum, ſm Bal. in l. abdicatio, C. de pat. pot. Et tene menti, quod licet de iure vindicta nō sit permissa, cū non possit quis se sine iudice vindicare, immo scriptū est, nihil esse vindicta grauius, vt in c. q̄a suspecti. 3. q. 5. Immo nedū est facienda vindicta, sed nec & desideranda, vt in c. de occidendis. 23. q. 6. tñ pōt a statuto p mitti, vt plene p Bal. in l. is penes, C. depo. & p Alex. in l. 1. in §. vsque. ff. de iniu. Et q̄uis non sit permissa vindicta de iure communi, vt etiam hī in l. scientia, in §. qui ex aliter, & ibi plene p Flori. ff. ad leg. Aquil. tamen sunt multi casus, in quibus ēt est permissa vindicta, de quibus habetur per Spec. in tit. de acc. in 7. char. in fi. in ver. tēē qui uult, & in tit. de of. om. iurin §. potest, in prin. & in tit. de acc. in uer. sed pone. & tene menti, q̄ vindicanti se, quando id facit la cessitus, & prouocatus, ignoscitur, vt plene per Spe. in ti. de crimi. in modū excep. oppo. in uer. sed quæro.
b Videtur hoc limitari. Adde Mod. in c. quæ in ecclesiarū, & ibi d. Fel. in 5. col. de cōsti. & Richar. in 3. sent. q. 2. art. 1. Inn. in c. dudū, 2. in gl. inc. qđ electionis tpe, de elec. & sed tur Are. in c. q̄rēdū. 2. q. 7. & plene p d. Fel. ī d. c. q̄ in ecclesiarū. de constit. ubi oīno videas eū, an possitas occidēdi positor delegari, & an statutū loquēs de occidēte, ꝓcedat in mādāte, & qd in foro cōscietię.
c Bannitus. Ratio est, q̄a bannitus est trāsfuga, & hostis ciuitatis, d. l. amissione, §. 1. hic alleg. hostis autem ciuitatis pōt impune occidi, l. 1. ff. de sica. Adde Bar in l. vt vim. & in d. l. oē. populi, in 13. col. ff. de iusti & iu. & in l. vbi pactum, C. de transf. & in l. 2. C. q̄ñ lic. se sine iud. vin. & ibi Bal. in l. data opera, C. qui accusā. nō poss. & in l. decurionē. C. q̄. ex cau. infa. irro. p Alb. in 4. par. statutorū, q. 17. p But. in c. fi vers. il 1. inf. de sent. ex. p Gem. in c. nō est, §. his ita. circa medium, 6. dist. & Pet. de Anc. in c. 1. in 3. prin. q̄ſ. sup. de cōstit. & p eundē ibidē in 11. q. princ. Immo dixit Bar. in d. l. 2. C. q̄ñ lic. se sine iud. vind. q̄ nō valeat pactū factū cū bannito de eo nō offendendo, quod sit ꝯ utilitatē publicā, vt plene ipse disputauit in q. inc. Lucanæ ciuitatis statuto. videas tñ nouē casus collectos p d. Fel. in c. q̄ in ecclesiarū, in 3. col. ibi, per istā cōclusionē, de cōsti. In q̄b. statutū nihil operatur, nec excusat homicidā, & videas hic Bal. in 2. col. i uer. vnde bānitus. Adde, q̄ cōis est cōsuletiū opi. q̄ valeat, de quo per Bar. cons. 281. Ang. cons. 87. Abb. cōs. 104. Alex. in multis suis consilijs, prout in tabula dictorum consiliorum videre potes. Zac. Tu dic q̄ de iure cōi statutū permittens impune occidi, non valet, vt per Fel. late in c. quæ in ecclesiarū, col. 2. uer. ex illa gl. infertur, & ibi p eū concor. ubi ēt no. aliquid post istū. 2. de consti. quibus adde Bal. in l. cū mulier. ver. sed an de iure cōi, ff. fol. mat. & Bar. in l. vt vim, ff. de iusti. & iu. Nec etiam de iure canonico, ita no. Host. hic. Et qualiter intelligatur statutum, q̄ bannitus impune occidatur, vide per, Alex. cons. 77. per totum, volu. 2.
d Seb. Sap. Occidi. Ego dū legerē l. quod Neruа. circa primā q̄ōne Bar. ff. depositi, depræhendi maximā ptrarietatē inter Theologos, & inter Canonistas, an in foro cōsciētiæ liceat permittēte statuto bannitū occidere. Fel. in c. q̄ in ecclesiarū, col. 3. tenet q̄ sic, & alleg. Richa. dist. 37. q. 2. ar. 1. sed cōtrariū tenet Bal. in l. 1. C. si a non cōpe. iud. dicit, q̄ oē homicidiū ēt pmissum a statuto, hēt in se dolū, & Albe. de Ros i 4. par. statutorū q. 19. refert audiuisse a multis religiosis, q̄ occidens bannitū authoritate statuti, teneat. Refert & seqnitur do. Ias. in l. vbi pactū. col. 6. C. de trā. fac. Nellus ī tract. bānit. q. 11. in 2. par. a. 1. pris, uide etiam Bald. in l. decuriones. C. ex qui. cau. inf. irro.
e Mala consuetudine. Bal hic dicit, q̄ prauæ consuetudines non sunt seruādæ, nec imitandæ, & licet nihil alleget, facit tex. in auth. nauigia, C. de fur. & au thē. oēs peregrini, C. cōia de suc. Et subdit hic Bal. q̄ prauа est cōsuetudo, q̄ punit totam villam, vel totam parochiam pro delicto vnius, cum cæteri nō sint in culpa, all. gl. in Auth. vt oulli iudicum, §. vt, quoniam. & dicit q̄ negligentia inhabitantium aliquod maleficium seu damnum datum sit in villa, & agnoscerentur malefactor, per ea quæ notant Doct. in c. fi post Inn. quod met. cau. & in l. fi q̄ñ. C. unde vi quia tunc valebit consuetudo, seu statutum. Adde, an valeat statutum q̄ villa teneatur ad emendam damni. Rom. cons. 7.
Ant. o Fran. Adde quod statuta iniqua, per habentes generale arbitrium statuendi, fieri nō possunt, vt p Bal. i. 1. in prin. C. de monop. Imo peccatū est concedere statuta iniqua, & uæ conditoribus illorum, ut in cle. 1. & ibi per dominum Card. de usu. & habetur Esaiæ 10. c. ubi sunt præcisa uerba. uæ uobis, qui conditis leges iniquas. Et ideo statutum tollens definitiones, non valet, tut uim, ff. de iusti. & iu. Quod tamen intellige uerum, nisi ex iusta causa, uel propter demerita, uel propter contumaciam tolleretur defensio, ut in l. sed fi per prætorem. §. sed fi cum decreto, ff. ex quib. cau. maio. De quo ēt per Pau. de Cas. in d. l. ut uim, & Bar. & ibi etiam per do. Pau. in l. cum mulier, in 2. col. ff. fol. mat. Et propterea dicitur, quod statutum, quo decreta in culpabiles possint capi pro repræsaliis, uel quod incupabiles teneantur ad emendationem dānī, non valet ſm Bal. in auth. sed nouo, in 2. col. in uer. non dubitatur, C. ne uxor pro mari. & uide Bart. in l. fi in rixa, in 2. col. ff. de ficar. & in l. ex maleficijs, in §. is quoque, ff. de actio. & obligat. ubi ponitur de statuto, quod uicini, uel illi de uilla, teneantur sub certa pœna, capere malefactorem, uel teneantur damnum emendare, quo illud debeat intelligi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

hominem in Deum. De quo vide, quod no. Ioā. And. in regula,
a possessor, in Mer. vbi ponit finem vtriusque iuris. [a] Quanq̄ hæc
theorica d. Ant. sit vera in se, & satis exquisita, tñ per eā nō pos-
sumus discernere, & distinguere, quæ consuetudo dicatur rōna-
bilis: Nam sæpe consuetudo non tendit in fœlicitatem æternā,
& tñ approbatur, vt patet in c. cum dilectus, §. eo. & c. cum eccle
sia, de cau. pos. & propr. cum simi. Vnde satis est, q̄ ãsuetudo nō
nutriat peccatum. do. Card. posuit aliam theoricam, q̄ consue-
tudo, quæ non est ꝯ ius nāle, gentium, vel positiuum, præsumit
rōnabilis, nisi probetur ꝛrium. Sed si est ꝯ aliquod istorum iu-
rium, præsumit irrationabilis, nisi probetur ꝛrium. Et hæc theori
ca vī prima fronte bona; quamuis iuris resistentia inducat ꝓsum
ptionem ꝯ consuetudinem, ar. bon. in c. j. de præscr. lib. 6. Sed hæc
theorica mihi ex toto non placet, quia cum consuetudo ꝓsistat
in iure, non habet pars probare ipsius rōnabilitatem, sed iudex
habet hoc discernere. Et concordādo omnia prædicta, dicerem,
b q̄ hoc relinquendum est arbitrio iudicis, [b] vt voluerunt Host. &
c Io. And. Sed iudex [c] informando animum suū habebit respectū
ad theoricas prędictas. Nam ponderabit, vtrum finis consuetu-
dinis sit bonus, vel malus. Item vtrū sit ꝯ ius, vel præter, & an ex
aliqua rōne iusta fuerit inducta, & vtrum ius approbet ſmilem
6 ꝓsuetudinem, vel reprobet, & hoc tene mēti. Sed ꝯ hæc † & ꝯ p̄-
dicta fortiter opp. Nam vī, q̄ nulla consuetudo ꝯ ius possit esse
rōnabilis, quia ius est fundatū super rōne, 4. dist. ca. erit aūt lex, & in l. leges sacratissimæ, C. de legi. & in ca. consuetudo. 1. dist. ergo
consuetudo huic legi rōnabili ꝛria, non potest esse rōbilis, quia
si vnum ꝛrium est bonum, seu rōnabile, aliud malum, siue irrō-
nabile, vt in c. intellecto, de iureiu. & in c. hospitiolum. 32. dist. So
lu. dic post Io. And. q̄ considerata vnica rōne, & vnico fine, con
suetudo ꝯ legem non potest esse rōnabilis. Sed ꝓsideratis diuer-
sis rōnib. pōt esse consuetudo rōnabilis ꝯ legem & rōnabilē. Po
ne exēplū, ius induxit, vt Eps tractet negotia cum consilio Capi-
tuli, vt in c. nouit, & in c. quāto, de his, q̄ fi. a pla. Et iō lex fuit bo
na, & multiplex, quia Eps, & canonici faciunt vnum corpus. Itē
quia firmius est iudicium, quod plurimorū sñia ꝓfirmat, vt in c.
prudentiam, de offi. dele. Tñ consuetudo potest induci ꝯ istā le
gem, vt in c. 3. de consue. li. 6. quæ est ēt rōnabilis alia rōne ꝓsidera-
ta, videlicet, vt facilius expediant negotia. Vnde duo ꝛria pos-
sunt simul iuncta esse vera, consideratis diuersis finib. vt nubere,
d & non nubere [d] 27. q. 1. c. nuptiarū. In gl. fi. hæc † gl. diuiditur prin
7 cipaliter in duas par. In j. parte ponit requisita ad ꝓsuetudinē in-
ducendam. In ij. parte ponit multiplices dñias inter ꝓsuetudinē,
& præscriptionē. Secunda ibi, [Sed quā dñiam.] Redeūdo ad pri
mum, quæri pōt, quot & quæ requirunt, vt possit induci cōsue-
tudo? Sol. glo. enumerat fere decem, vel vndecim requisita, in fi.
tñ vī recedere a p̄dictis, & solum exigere rōnabilitatem, & cur-
sum tpis. Primo ſm gl. hic, in prin. requiritur, vt sit rōnabilis, dic,
vt dixi in præcedenti gl. Secundo requiritur, quod sit præscripta,
& in hoc sunt multæ varietates, & maxime, quia Cy. post Pet. re-
probauit quod ammodo verba istius tex. dicens, q̄ consuetudo
e non potest præscribi, [e] quia præscriptio respicit ius formatū con
suetudo est quid disponens, ergo nō potest præscribi. Sed tu dic,
q̄ tex. non debet intelligi, vt cōsuetudo præscribatur, sicut præ
f scribit dominium alicuius rei, sed debet esse præscripta [f] id est
obtenta per cursum tpis requisiti ad præscriptionem. Item, &
secundo, ius canonicum requirit consuetudinem esse præscri-
g ptam ꝛ solum, qñ est ꝯ ius positiuum: Nam inferiores non pos-
sunt statuere ꝯ ius canonicū, vt dixi ꝛ. eo. c. cum dilectus, vnde si
volūt tollere aliquem canonē, oportet, q̄ ꝓcurrat q̄dā p̄scriptio
ꝯ ius, vel legem superioris. Debes. n. scire, q̄ ius ciuile, nunquam
requirit consuetudinem esse p̄scriptam, ēt ꝯ ius, sed solum ius nām
canonicum facit mentionē de ista p̄scriptione. Et puto, q̄d ista
sit diuersitatis rō, quia seculares pſonæ hēnt ptātem ab impetra
tore condendi leges, ēt ꝯ legem principis, vt in l. oēs populi, ff. de
iust. & iu. Vnde, si inducunt ꝓsuetudinem ꝯ legem, non est opus,
q̄ ipsi p̄scribant ꝯ legem principis, q̄a illam legem principis pos-
sunt directe tollere per ꝯrium statutum. Vnde in consuetudine
inducenda ſm ius ciuile, sufficit tacitus consensus populi; nō au
tem, vt dixi, requiritur aliqua p̄scriptio, vt in d. l. de quib. Sed de
iure canonico, non est permissum viris ecclesiasticis statuere ꝯ
canonem, vt in c. quod super his, de maio. & obe. & in c. institu
tionis. 25. q. 2. iō oportet, vt tollatur canon papæ, quasi per quan
dam præscriptionem; vnde præscribit, non consuetudo; sed po-
tius illa lex Papæ; sed consuetudo dī præscripta modo prædicto.
8 † Et est vnum mirabile, [h] quod consuetudo posit induci ꝯ cano
h nes per inferiores, & per statutum ab eis non posit fieri. Nam
consuetudo non potest induci, nisi ab habentibus ptātem legis
ꝓdendæ, vt in d. l. de qb. & dixi sup. super rub. Hinc no. dicit Bar.
in l. ff. de legi. quod vsus, & mores mulierum, [i] non introducūt
i k consuetudinem, quia non possunt mulieres condere legem, [k]
vt in d. l. quod no. Et per hāc rōnem intelliges impugnationē,
quā faciebant ad diffinitionē Io. An. quam posui sup. rub. Quia
vides, q̄d a viris ecclesiasticis pōt induci consuetudo ꝯ canones;
& tñ non possunt facere legem ꝯ canones. Vnde oportet te di-
cere, q̄d ista ꝓsuetudo assumit vires, non solū ex tacito ꝓsensu vi
l rorū ecclesiasticorū; sed authoritate Papæ p̄mittēris induci ꝓte
tudinē ꝯ Canones. [l] Sed pulchrū est videre, † quare valet ꝓsuetu
9 do ꝯ canones, & nō statutū, & quare pſonis secularib. fuit indul
tū, vt legē possint ꝓdere ꝯ legem Imperatoris, & non sic fuit in-
dultū viris ecclesiasticis, vt possint ꝯ canones statuere & ē subm
tilis inuestigatio. Credo illā fuisse rōnē, [m] qa ius ciuile finaliter
tēdit in bonū publicū, & in vtiliratē priuatorū. vnde si populus
vult sibi p̄iudicare, ꝛriā legē ꝓdendo, Imperator non curabit; q̄
pōt populus in hoc renūciare fauori suo, vt in c. ad Aplicā, de re
gula. Item, quia mores hominū sunt diuersi, iō voluit Imper
tor, vt q̄q; populus possit sibi facere legē, nō tū ꝯ honestatē ꝛis;
ꝯ iura reseruata Principi, sed in suū p̄iudiciū dunt taxat. ad hoc
l. oēs populi, & q̄d ibi no. Bar. Sed ius canonicū principaliter in-
tendit hoiem dirigere in Deum, & venit ad bonum publicum
ecclesiasticum. Vnde statutū ꝯriū editū ab inferiorib. p̄sumit re
merariū, & ambitiosum, & fini ēterno ꝛriū. Iō non pōt papa da
re ptātē clericis statuendi ꝯ canones: sed consuetudo tolerat, q̄
10 surgit ex tacito ꝓsensu, & nō p̄sumit tanta ambitio. Item, qa mu
n ius scādalum orit ex ꝓsuetudinis re probatione, cum concurrat
tacitus ꝓsensus, & longo tpe continuatus. † Dicit tū Bal. [a] vnum
singulare

ADDITIONES.

a Finem vtriusque iuris. Vide Io. de Lig. & istum supra in proœ. Grego. glo. & Doct. in c. cum contingat, de iureiur. gl. & Doct. in c. clerici, de iudi.

b Arbitrio iudicis. Hanc opi. tene tanquam communem, quam seq̄tur hic Ias. alle. gl. in c. 1. in ver rōnabilis, de consti. lib. 6. & Arch. 10. di. leges, & in c. fra. 8. dist. pro qua op. facit tex. iuncta gl. in d. c. 1. & tex. in c. ad apostolicam in ver. per eām loci veritate cognita, de fim. vide per Bal. in 4. col. ibi, rōnabilis, in l. de q̄b. & in ver. alij dicūt, ff. de leg. & vide hic do. meum, in 9. col. vbi super hoc distinguit, teneas tamē communem opi. Adde Fulg. cons. 157. in fi.

c Seb. Sap. Sed iudex. Hæc opi. videtur communis per Cal. cons. 1. an civiter. in ti. de consti. Fel. in c. eccl. S. Mariæ, col. 3. supra de consti. per And. Sic. ante si clerici. §. de adult. col. 3. infra de iud.

d Nubere. Vide istum post Io. And. & alios, in proœ. Greg. & vide do. meū hic in 12. col. in ver. tu pondera, & in l. maximum vitium, C. de lib. præteri.

e Non potest præscribi. Addē Ang. in l. si quis emptionis, C. de pscr. 30. ann. vbi dicit, salua reuerentia Canonistarum, non esse bene dictum, q̄ cōsuetudo p̄scribatur, cum diuturnitas temporis non inducat in ea p̄scriptionē, sed tacitum ꝓsensum populi. et ideo dicit, q̄ dñia est inter præscriptionē et consuetudinē, quia p̄scriptio procedit ex contensu p̄scribentis, & eius ꝯ quem p̄scribitur. Sed consuetudo resultat ex cōmuni assuefactione totius, vel maioris partis populi, & vide Bal. in l. 1. C. de seruit. in ver. vnde no. hic, q̄ p̄scriptio vocatur consuetudo; in 1. col. & in fi. illius l. dicit, q̄ æquiparantur p̄scriptio, consuetudo, & pactum. Et dicit, q̄ ille tex. facit pro Canonistis, qui ponunt præscriptionem in diffinitione consuetudinis, tñ improprie loquuntur, cum non est possessio, ibi non sit præscriptio. Adde eundem Bal. in l. 2. in 1. col. C. de edi. diui Adr. tol. & in l. de quib. in 7. col. in fi. opp. ff. de legi. & per Ang. ibid. in 2. col. in ver. quo modo præscribitur consuetudo, & in ver. 3. quæritur igitur q̄d est illud longum tps, & in 8. col. bi. illa q̄o pendet ex hoc, vtrum in consuetudine interueniat propria præscr. & vide Bald. in l. de quib. in 7. opp. vbi exponit p̄scripta. i. roborata, seu firmata, & vide gl. apud Legistas in l. mo alieno, §. temporalis ff. de reg. iur. sing. secūdum Bal. in c. 1. §. fi. qui feudum pos. & in c. cum accessissent, supra de consti. & do. meum hic in 25. colum.

f Præscripta. Ita exponit Bal. in l. de quibus, in 8. opp. ff. de leg. Adde Ale. col. 126. 2. lib. & vide Spe. in ti. de eau. pos. & proprie.

g Præscriptam. Vide bo. tex. in c. cū esset, de testa. & in c. Cumana, de ele. & in c. fi. in prin. de offi. ord. li. 6. & c. non est, de cōsue. li. 6. ꝯ Legistas dicentes, quod esse dandā consuetudinis p̄scriptionem, quia in ꝛriū vrgent illi tex. & gl. in l. nemo, §. t. palis, ff. de re. iu. & Bal. in c. 1. in 1. col. de feu. cogni. Adde tamē q̄ appellatione consuetudinis intelligitur de præscripta, vt voluit Fed. cons. 9.

h Mirabile. Adde Bal. in l. de quib. in 2. col. ff. de legi. in ver. patet quartū subtiale. s. q̄ talis sit populus, qui possit statuere: na si non potest in expresso, nec in tacito; cum vtrobiq; requiratur par potentia cāæ efficientis. Et ideo si statuto ciuitatis caueatur, q̄ syndici villarum teneantur denunciare maleficia, & q̄dā villa fleterit per centum ann. q̄ in ea non fuerunt maleficia denūciata, ista consuetudo est inualida, cum illi de illa villa non hēant ptātem statuendi, nisi illa consuetudo esset expresse approbata per superiorem, l. fi. C. de testa. cas tamen, q̄ licet personæ ecclesiasticæ non possint statuere contra ius canonicum, vt in c. quod super his, de maio. & obed. tamen bene possunt facere constitutionem, vt in c. 2. de consti. lib. 6.

i Mulierum. Adde Rom. idem dicentem in fin. suis, fol. 1. Zach. Adde, quod est sing. 42. in ordine, quod inc. ad hoc, vt cōsuetudo, in ti. Adde eundem cons. 98. & Aret. cons. 22. in prin. & Fel. plene in c. cum accessent, col. 4. in fi. ver. septimo limito.

k Seb. Sap. Condere legem. Vide Fel. in c. super his, inf. de maio. & obe. vbi latissime, qui possint inducere consuetudinem, vel statuere contra canones.

l Canones. Bene facit dictum Inn. in c. cum P. tab. de fid. instr.
Addē Ro. sin. 18. inc. testis, vbi tenet, quod non valet consuetudo ꝯ ius canonicū prohibens sportulas ꝯ Spe. in ti. de salario, §. dictū, licet Pe. de Anch. cons. 202. in prin. sequatur dictū Spe. pro quo facit eiusdē Spe. dictū in ti. de loca. §. 6. ver. 5. vbi dicit, q̄d ad valorē ꝓsuetudinis, sufficit si ecclesia Romana ꝓtudinē dissimulet, & an ꝯ canones valeat consuetudo, vide Cal. cons. 4. col. p. Zach. Adde, quod debuit allegasse sing. 183. quod in c. tu scis, quod ius canonicum; ego nihil omnino adhererem opi. Spe. de qua hic, pro quo adduco gl. in Auth. de indi. & in auth. offeratur, in ver. sportulis, & ibi Bar. C. de lit. cō. gl. in §. triplici, in ver. libello. ibi, sed hodie. Insti. de act. quam Ang. Io. Fab. & alij scribentes tenent, & vbi dicit, falsefie cum Spe. & illa gl. communiorem opi. Idē tenuit Imo. in l. Pōponius, alias est l. si vni, de re iudi. pores tū videre. Ant. Corse. sing. 193. in ver. sportula, vbi distinguendo nitutur hoc ꝓcordare.

m Fuisse rōnē. Adde aliam rōnē per But. & Imo. in c. 2. de transla. prela. quos refert hic do. meus, in 43. col. & vide aliam rationem Lapi, alleg. 101. in 6. col. ibi, ergo Princeps, qui singulas circunstantias facit, &c.

n Dicit tū Bal. in l. oēs populi, in 5. col. 1 ver. sed hic dubitatur, ff. de iu. & in. Refert ēt iste illud dictū i c. at si cle. 3. de adul. i 5. col. 1 ver. p̄dicta, limita de iudi.

a singulare dictum per l. si hominem. a ff. manda. quod ex cā vrgē-
b ti, [b] & verisimiliter non prouisa a canone, pōt fieri statutum ꝯ ca
nonē, & multum bene facit illa lex, ibi. n. dī quod si dedi manda-
tū spāle alicui, vt manumittat aliquē seruū certū, pōt ꝓcurator
gñalis dñi ex noua cā interdicere ꝓcuratori spāli, ne manumit-
tat; quasi ex noua cā per dominū nō cōsiderata, possit procura-
tor generalis venire ꝯ mādatum spāle ipsius domini. ita dicendū
in inferiorib. vt possint ex causa noua, & vrgēti statuti statutū edere ꝯ
spāle statutū superioris. Et per hoc dictū & illā l. tene mēti aliud
dictū singulare, quia ex cā noua pōt legatus gñalis in partib. pro
hibere delegato Papæ spāli, ne procedat in cā sibi cōmissā, qq̄ in
illa cā delegatus specialis dicat maior delegato generali, vt no. I
c. studuisti, de offi. leg. Sed, vt dixi hoc vltimū admittitur ex noua
11 causa, non considerata per Papā, & hoc bene no. Quantū vero
c † tps [c] requiratur ad consuetudinē inducendam, variæ sunt opi.
Gl. hic in prin. requirit tempus x. annorum, sicut in præscriptio-
ne. Alii requirunt tempus de cuius initio memoria non sit, vt
statim subiicitur in gl. Sed tu conclude sic materiam, aut quærit
de iu. ciu. aut de iure cano. Primo casu cōiter tenetur, vt sufficiat
tps x. anno. ēt si consuetudo si ꝯ ius. Quod probant Legistæ hac
rōne. Iura requirunt longum tps ad inducendam consuetudi-
nem, vt C. quę sit lon. consue. in rubro & nigro, & in l. 2. C. de ser
ui. sed longum tps dī decem anno. vt C. de prescr. lon. temp. per
totum. ergo, &c. Et hāc opi. sequitur Bar. in d. l. de quibus, & Cy.
in d. l. 2. De iure vero can. dic, q̄ aut ꝓsuetudo est ꝑter ius; & sufficit tps x. an. ad hoc gl. no. in c. fi. j. e. li. 6. & in c. ꝓsuetudo 12. di. Qđ
vī litādū, nisi ꝓsuetudo veniat ad detrahendū iuri alicuius eccle-
siæ, q̄ a tunc sicut in ꝓscriptione ecclesiæ requīt tps 40. an. ita in ꝯ
suetudine. Et hoc est no. dictum Inn. s. eo. cum dilectus, quod est
bene no. Vī tñ ibi Inno. restringere, qñ consuetudo est ꝯ ecclesiā
vniuersalē. Non tamen adhuc video bonā rationem diuersita-
tis; quia non debet esse minus fauorabile totū corpus ecclesiæ,
q̄ aliquod membrum ipsius ecclesiæ. Aut consuetudo est ꝯ ius
canonicum, & tunc requiritur tempus 40. anno. & in hoc casu
requiritur quod consuetudo sit præscripta, vt hic & in c. 3. eo. ti.
li. 6. Et rationem diuersitatis inter ius canonicum, & ciuile, s. di-
xi, & quare maius tempus requiritur, qñ est contra ius q̄ qñ est
d præter. Vnum tamen puto [d] verisimium, q̄ vbi cōsuetudo venit
ꝯ ea quæ sunt reseruata Principi, in signum specialis priuilegii,
tunc vtroque iure requiritur tempus, de cuius initio nō sit me-
moria, vt est tex. no. in c. super quibusdā, de ver. sig. Cessat. n. in il-
lis casib. ratio, q̄ s. dixi, per quam de iu. ciu. sufficit tempus x. ann.
12 † Tertio requiritur ſm gl. q̄ cōsuetudo sit inducta ex certa scien
e tia, & non per errorem, alle. l. quod ratione, fi. de lega. Aduerte,
quia illa lex, facit in contrarium. Nam ibi dicitur, q̄ si per erro-
rē fuit inducta consuetudo, non debet extendi ad casum simi-
lem. Et ille tex. est no. in hoc, q̄ licet alias consuetudo extendatur
ad casum similem, intellige si non habet ius in contrarium, vt in
l. de quibus, & quod ibi no. ꝑal. Secus quando consuetudo fuit
inducta per errorē. Nam tunc tenet quoad illum casum, sed nō
extenditur ad casum similem. Et ponitur exemplum, in quibus
dam locis est consuetudo, si dominus vini apponat manum ad
plaustrum, quo vinum portatur, q̄ rusticus non tenetur de peri
culo, & tamen non debet extendi hæc consuetudo ad alia liqui
da, tamen seruanda est in casu suo ex quo populus consensit in
illā consuetudinē, credens forte hoc esse iuridicum, & rationabi
le. Sed vbi esset tantus error, q̄ tolleret consensum populi, tunc
procederet glo. & nō esset consuetudo introducta, quia defice-
ret causa efficiens, scilicet ipse consensus populi, vt in d. l. de qui-
13 † bus. † Quarto requiritur, q̄ consuetudo [f] sit inducta sciente illo
f qui potest ius condere, alle. l. de quibus, in fi. ff. de leg. & multi te-
nuerunt hanc opi. Sed Io. 1. dist. c. consuetudo, & 4. dist. in ca. in
istis. §. leges, & 8. dist. in c. frustra. tenet q̄ consensus Papæ, seu sciē
tia non requiritur ad consuetudinē inducendam, alias raro vel
nunquam induceretur consuetudo. Et hæc opi. vī cōior, & mi-
hi placet. Primo, per istum tex. qui solum requirit, q̄ sit rationabi
lis & præscripta. Item per c. j. de consti. li. 6. vbi dī, q̄ Papa censet
ignorare statuta & consuetudines locorum. Dicit tamen hic d.
Ant. notabile verbum, si esset verum, q̄ vbi consuetudo induce
retur contra ius; sciente Papa, q̄ tunc sufficit tempus decem an
no. quia habetur consensus illius, qui potest legem contrariam
condere, dictum est notabile, sed non bene iure probatur. Illud
tñ fateor, qñ Papa sciuisset, & usus fuisset illa ꝓsuetudine; sed vbi
14 solum p̄stat patiam, non vī hoc dictum ꝓcedere, q̄a multa per
patiam tollerant, vt c. cū iā dudum, de p̄b. † Itē, q̄a ista est quasi
q̄dā p̄scriptio ꝯ legē superioris, vnde, sicut in p̄scriptione, scia il-
li ꝯ quē p̄scribit, nō minuit tps a iure statutū, ita nec in ꝓsuetudi-
g ne inducēda ꝯ legē Principis. Posuit ēt hic do. Ant. aliud dictum
notabile, si esset verum, g quod tamen fuit originaliter Io. Mo-
na. & Arch. in c. generali, de elect. lib. 6. quod vbi ius requirit an-
h tiquam consuetudinem, vel vbi obuiat omnino iuri, requiritur
tempus, de cuius initio non est memoria. Sed contra primum

ADDITIONES.

a Si hominem. Pro ornatu illius leg. vide do. meum in repe. rub. C, qui admit.

ubi posuit multa dicta, circa medium, quæ eo tacito, reassumpsit Fel. in c. cu nonum, in 25. col. in ver. benefacit d. l. si hominem, de consti. Adde Roma. cō si. 325. vbi per illam leg. dicit quod Episcopus potest ex causa vrgenti contra canones dispensare.

Anto. Franc. Circa disp nsationem fa iendam dicas, quod solus Papa dispensat contra canones, quia ipse solus est supra ius positiuum, & Episcopus non potest dispensare, nisi in casibus in iure expressis, quibus casibus potest facere dispensationem solus sine Capitulo, ut per glos. in capitu. cum ex eo. de electio. li 6. & in in quibus casibus possit Episcopus dispensare, vide Specu. in titu. de dispens. in §. nunc de Episcoporum, vbi plene hoc tracta. & uide glo in capitu. mitror, 50. dist. & per dom. Cardina. in clemen. 1. in §. 1. de reli. domi. & in quibus casibus valeat dispensatio Patriarchæ, vide per Specu. in titu. de dispen. in §. sunt quoque, & in quib. possit etiam dispensare, legatus de latere, uide per Specu. eod titu. in §. consequenter. & in capi. quod translationem, de offi. leg. & in capitu. ficut vnire, de excess. præla. & eodem modo in quibus casibus ab inferiore ab episcopo possit dispensari, quia regulariter non est permissa talis dispensatio, nisi in casibus a iure expressis, uide Cardina. in clemen. 1. in 26. quæstio. de offi. uica. & eundem in clemen. 2. in §. fi qui, in secunda opp. de privi. & uide no. per Bald. in l. rescripta, C. de precib. Impe. off. & vide Specula. in eod. titu. de dispen. vbi ponit, in quibus casib. Papa possit dispensare, & in quibus non, in §. nunc breuiter, & in §. nunc videndum. Et quod non possit dispensare contra ius diuinum, nec super iure diuino prohibitis, uide quæ habentur in capitu. super eo, de usur. & ibi per Ioan. And. vbi dicit, quod non potest dispensare super prohibitis in nou. & vet. test. & ibi etiam vide dom. Anto. qui tenet quod nec contra Euangelium potest dispensare, vt in capitu. deinde. 27. distin. & in capitu. sicut 14. dist. & vide glo. in capitu. literas, de restitu. spoliato. Et eod. modo dicas de Imperatore, licet sit Dei Vicar ius in temporalibus, tamen non potest dispensare contra legem diuinam, ut per Bald. in l. prima. C. de iur. au. annu. Nec mirum, quia si talem dispensationem non potest facere Papa, longe minus potest Imperator, qui est inferior Papa, & illi subest, vt in capitu. Imperator, & in capitu. duo sunt. 96. distin. & habetur per dom. Abb. in capitu. nouit, de iud. & in capitu. venerabilem, de elect. Et adde, quod Imperator, licet omnis potestas sit a Deo, vt in epistola Pauli ad Roma. capitu. 14. tamen habuit iurisdictionem a populo Roma. & non immediate a Deo, 93. distin. in capitu legimus. Hodie autem habet ab ecclesia, vt plene per Cardi. in clemen. fi. in 7. quæstio. de censi. & dixit Bald. in l. fi. C. de quadr. præscr. alle. Innocen. in capitu. licet, de fo. comp. quod Imperator est aduocatus ecclesiæ & Papæ, pro quo uide glo. & Cardi. in clemen. 1. in §. fin. de iureiu. & uide tex. & dom. Abb. in capitu. venerabilem. de elect. & in ca. tibi domino, & in c. Ego Ludo. 63. distin. & idem dicunt Docto. ibi in aliis principibus, per ea quæ habentur, in c. principes. & in c. regum, 2. 8. q. 5. vnde possunt deponi per Papam, si non tueantur ecclesiam. de quo vltra dicta per dom. Abba. in in d. c. a. venerabilem, vide gl. in clem. ad nostram, de hær. & quæ habentur, & no. in c. 2. 22. dist.

b Seb. Sap. Ex causa vrgenti. Ille tex. ad hoc reputatur fin. per Iaso. in l. non solum, §. morte, col. 21. ff. de ope. no. nun. vbi plura refert, quæ per illum tex. de ciduntur, de quibus etiam vide per Ias. in l. 1. C. de preci. Impe offe. in l. omnes populi, in lect. Papiensi, col. 3. ff. de iust. & iu. & latissime per Marsilium Bononien. in l. 1. §. fi. col. 9. ff. de quæst.

c Quantum uero tempus. Vide Bal. in l. de quibus, in 9. col. in ver. quærō ergo quantum tempus, & ibi Ang. in 6. col. in uer. quæritur igitur. Adde Ale. cons. 69. 2. li. Pe. de Anc. cons. 221. in fi. Ro. fing. suis fol. 3. dom. de Ro. decis. 2. in nouis, vbi ponunt quantum tempus requiratur ad inducendam consuetudinem de optando in ecclesia.

d Vnum tamen puto. Adde But. hic in 34. col. in ver. per quæ puto. & in versic. idem puto, vbi limitat alio modo, nisi consuetudo procedat exactib. illius, qui potest ius tollere, quia tunc sufficit spatium x. ann. & ideo si ex actibus Papæ induceretur consuetudo, sufficerent decem anni, per istum tex. iuncta gl. quod intellige, quando Papa sciuisset, et usus fuisset ista consuetudine, secundum Doc. hic in quarto requisito, post do. Ant. Adde Ale. cons. 6. & seq. 1. li. & 227. 4. li.

e Ex certa scientia. Vide omnino hic d. Car. et Bal. in l. de quibus, in 3. op. ff. de legi. in 6. col.

f Seb. Sap. Quod consuetudo. Vide Cor. Peru. in consi. 155. ex quo statutum, in pen. colum. in 4. volum. & in consi. 293. multa in medium adducuntur, colum. 9. in §. 1. vol. Ale. in cons. 6. col. fin. in 1. volum. Cardina. Ale. in c. fructa 8. distin.

g Si esset verum. Adde, q̄ illud tanquam singulare in fin. suis fol. 3. posuit Lud. Roma.
Zac. Dic, q̄ est fin. Ro. nu. 101. quod inci. quæro secundo quo lex, sed istud nō est versi, vt per istū diffuse hic, et per Mod. in l. de quib. col. 15. et ibi bonam rōnem, ff. de le. vide plene Ale. consi. 106. col. 3. vol. 2. Ang. cons. 104. Are. cō si. 47. et Zab. cons. 53. col. 2.

h Sed contra primum. Vide bonum tex. contra But. et pro isto in l. fi. in ver. antiquitus, C. quę sit lon. consue. et uide tex. iuncta gl. in Aut. de rest. et ea quæ parit. in uer. et facta lex iam quodammodo longæua, colum. 4. et ibi glos. in uer. longæua, exponit ideſt inueterata, quæ capitur pro ſpatio decem anno. vel vndecim. nihilominus regulariter importat ſpatium centum ann. l. fin. C. de sacrosanct. eccl. quod est mirabile pro intellectu huius ca. in uer. longæue con suetudinis. pro. But. tamen facit tex. in c. duo simul, in ver. ab antiquo, de offi. or. et in c. cum contingat, de deci. in tit. de ꝑa. Constan. in c. 1. in ver. sicut ab antiquo. Dicas, quod attendi debet materia subiecta, quia aut ista verba, antiqua, et inueterata, proferuntur simpliciter sine alio adiuncto, et tunc important tempus, cuius non extat memoria in contrarium, et hoc casu procedat Doc. But. et iura allegata pro eo. Aut exprimuntur cum alio adiuncto, vt consuetudo antiqua, et tunc specificantur per illud adiunctum, puta, per cofuetudinem, uel per alias leges, quia in materia consuetudinis, talia uerba non intelliguntur pro tempore, de cuius initio non extat memoria in contrarium, vt in d. l. de quibus, et in l. diuturnus, et iste text. intelliguntur de consuendi ne præscripta, scilicet quadraginta ann. secundum Doct. hic. et vide Ale. in apost. ad Bald. in auth. quas actiones, in fi. super uer. antiquissimis, C. de sacro san. ecc.

Anto. Fran. Factum dicitur esse recens et de recenti, quando sumus intra biēnium, secundum Hos. in c. cū inter, et ibi per Doc. de re iu. et per consequens factum rranscendens biennium diceretur esse factum antiquum, tamen antiquum, dicitur, ut etiam ille dicit, secundum subiectam materiam, et aliquando post centum annos, ut no. Arch. 16. q. 2. in c. fi plures, et per Ioan. And. in c. j. de iu. pa. li. 6. Aliquando post 40. annos, vt no. in c. veniens, de test. et uide Alexand. qui multa dicit in proposito, in consi. 58. in quarta parte consil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

agerte fa cit tex. iunctis dictis doc. in d.l. de quib. vbi ꝓsuetudo dī inueterata; licèt sit obtenta per tꝑs decem an. Nam non plus im portat verbum, antiqua, q̄ verbum inueterata. In ꝯrium facit iste tex. solum enim requirit consuetudinem tunc præscriptā, cum est ꝯ ius. Item quia cum de iure ciuili regu lariter susficiat tꝑs x. an. non debemus deuiare a dispōne legali; nisi quatenus reperit in iure cautum, vt in c. 1. de no. oper. nunc. Et hæc duo dicta me-
15 ius fuissent collocata §. in 2. requisito. † Quinto requirit ſ m gl. q
a sit tale ius, qđ possit ꝓscribi: [a] nam laici non pūt acquirere ſpūa lia ex ꝓscriptione, seu consuetudine. Pro hoc, c. cām de præscr. & c. Mastana, & c. sacrosan. de elec. Et no. q̄ sicut ex ꝓscriptione, lai cus non ꝑt acquirere ius spūale; ita nec ex cōsuetudine. Et dico, q̄ ēt non sufficeret tꝑs, de cuius initio non est memoria, vt no.
b voluit Io. And. in d. c. 2. de præb. lib. 6. optime facit c. quanto, [b] §. eo. posset tñ attentari, q̄ in his, in quib. Papa p̄t facere laicos ea-
c paces, [c] q̄ tunc possit induci consuetudo; non dico, præscriptio, vt laici possint attentare spūalia, si Papa sciuit consuetudinem induci, & non ꝯ dixit, ar. opt. in l. de quib. præal. nisi dicas consuetudinem tolli, vel impediri p̄ p̄ irrationabilitatem. Et forte hoc vltimum verius. Nam ratio est, quasi causa formalis ipsius con-
16 suetudinis; forma autem dat esse rei, vt in c. quia p̄, de ele. † Sexto requiritur, q̄ consuetudo sit obtenta in contradictorio iudi-
d cio, [d] alle. gl. l. cum de consuetudine ff. de le. & c. Abb. ꝯ. de ver.
e sign. Quod q; parte contradicente. vel semel saltem fuerit iudica tum consuetudinem esse. Et licèt aliqui hoc tenuerint, tamen
* communis * opi. Canonistarū & Legistarum est in oppositum, ut istud necessario non requiratur. Probatur ratione, consuetu do inducitur ex morib. & vsib. hominum, vt in d. l. de quibus, & in d. c. consuetudo, & Insti. de iu. natu. §. ex nō scripto. ergo non requiritur necessario actus iudiciarius. Item si dictum gl. esset ve rum, nunquam posset ita introduci consuetudo, quia oportet, q̄ habeat initium, & sic nunquam posset iudicari pro consuetu dine, ex quo nunquam fuit obtenta in iudicio. Fatentur tñ Doc. vtriusque iuris, q̄ ex actu iudiciario introducitur consuetudo, puta, quia iudex iudicauit contra legem, populo sciente, & non contradicente; vnde actus iudicialis, sufficit ad probandam con suetudinem, non ut actus iudiciarius; sed quia per illum actum
17 deregitur cōsensus populi, & sic procedunt alle. in gl. † Septimo
f requiritur secundum gl. q̄ homines sint vsi [f] cōsuetudine varijs vicibus, animo introducendi consuetudinem. Hic cadit alius ar
g ticulus, quot vices, & seu actus requiruntur ad inducendam con suetudinem. Multæ sunt opi. in hoc Canonistarū & Legist. Sed communis opi. est, q̄ requiruntur tot actus, & ita notorij, ut ve risimiliter transiuerint in notitiam populi. Nam, vt sæpe dixi, nō actus, sed tacitus consensus populi, inducit consuetudinem, vn de vbicunque ex coniecturis habetur tacitus consensus populi, tunc non curatur de magna frequentia actuum. Dubitatur ta men, nunquid vnicus actus nororius, introducat consuetudinē?
h Quidam dixerunt, quod sic Bart. contra, in d. l. de quibus, [h] quia consuetudo introducitur ex frequētia moris, sed cessat frequen tia, ubi est vnicus actus. Item est contra subst antiam & significa tionem vocabuli. Nam consuetudo est quasi communis assue factio. Item ex vno actu quantumcunque notorio non potest elici consensus populi, quia forte per errorem, vel causa vitandi scandalum, populus prima vice non contradicit, & hoc mihi pla cet. Distingue tamen quod aut ille vnicus actus habet cām succ essiuam, & sufficit si habuit continuationem per tempus, intra quod inducitur consuetudo, tex. alle. sin. in materia, in c. cum de beneficio, de præben. lib. 6. Nam si beneficium seculare confer tur regulari, & possidetur per regularem tempore habili ad con suetudinem inducendam, efficitur illud beneficium regulare; li cèt vnica collatio interuenerit. Et ita econtra, si regulare confer tur seculari, & illa collatio habet actum successiuum, scilicet pos sessionem continuatam per secularem. Et idem dic, si ædificare-
18 tur pons in publico, & haberet causam permanentem. † Octa-
i uo requiritur secundum gl. q̄ maior pars populi [i] vtatur illa con
K suetudine, K quia sicut minor pars populi non potest facere le gem; ita nec inducere cōsuetudinem. intelligo gl. de maiori par. populi habente consensum habilem ad introducendam legem, seu consuetudinem. Nam mulieres, & infantes, & furiosi, non computantur in numero, quia isti non possunt legem condere, vt in l. 1. ff. de legi. item intelligo gl. de consuetudine, quæ distin guit totum populum. sed si tractaremus de consuetudine introducēda in aliquo collegio, sufficit maior pars istius collegii. Hoc tamen ego limitarem, nam maior pars non sufficit ad introducēdam legē, quia oportet saltem, q̄ sint duæ partes vniuersitatis, vt in l. nulli, & l. plane. ff. quod cuiusque vni. Sed maior pars istarum duarum partium sufficit ad disponendum, ut in l. quod ma ior, ff. ad muni. & in c. 1. de his, quæ fia maio. par. cap. Et ideo dice rem, q̄ saltem duæ partes illius vniuersitatis, seu collegij, debēt esse scientes, q̄ illa consuetudo introducitur, & per hoc est expe
19 dita prima pars gl. † Sed quæro circa istam partem de quæstione quotidiana, nunquid vnicus actus interueniens contra consue tudinem, interrumpat ipsam consuetudinem? Conclude, q̄ aut consuetudo non erat adhuc completa, & perfecta, & interrum pitur consuetudo, ita q̄ est opus de nouo incipere; quia per hoc apparet de tacito consensu populi, q̄ non velit induci consue tudinem, cum fecerit actum ꝯrium, ar. in l. vbi repugnantia, ff. de re. iur. & c. solicitudinem, de ap, in fi. Sed si cōsuetudo erat com pleta, & perfecta, tunc vnicus actus in contrarium, nō tollit con suetudinem, sed oportet, q̄ tollatur eo tempore, & modo, quo fuit inducta, quia iam lex est. ideo debet tolli tāquam lex. Credo tamen indifferenter sufficere tempus decem ann. & sic intellige gl. in l. nemo alieno nomine. §. i. alias inci. temporalis. ff. de re. iu.
20 Et Io. And. hic circa secundam partem gl. instat in reddenda ra tione diuersitatis inter præscriptionem, & cōsuetudinem, & est notabilis qō, & magni effectus. Gl. in hac qōne nihil perfecte di cit. Sed tu post Doc dic, q̄ principalis, & fundamentalis dīa est, quia ex præscriptione acquiritur ius priuato, siue illud ius tracta tur ex publico, siue ex priuato consuetudine vero non acquiri tur ius alicui priuato, sed in publico, vndecunque causetur, ēt si ius trahatur ex priuato, ut in l. venditor. §. si constit. ff. cōia præ. ubi patet, q̄ potest introduci consuetudo, q̄ quisque possit, da to pretio, fodere lapides ex fundo alterius, vnde ius istud trahi a priuato, & acquiritur in publico, & in cōi, vnde si acquireret certis personis, non esset consuetudo, sed præscriptio. Nam con suetudo est lex, quæ debet esse cōis, vt 4. dist. c. erit autem lex, si er go acquiritur priuato, non potest dici lex, quia non est cōis, & ideo no. dicit Io. And. hic, q̄ c. cum dilect. sup. eo. impropriepo tur in hoc titulo, quia loquitur potius de præscriptione, quā de consuetudine, vt ibi dixi, quia ius ibi subtrahebatur illi collegio, & acquirebatur certo collegio. & no. bene hoc dictū, quia non dicitur consuetudo, ubi ius acquiritur certo collegio, quia col legium tenet vices vnius. Est enim quoddam corpus fictum, q̄ repræsentatum, vt in l. mortuo. ff. de fideiuſ. & in l. proponebat. ff. de iud. Scias tamen, q̄ quandoque vnum, & idem potest esse præscriptio respectu certorum, & consuetudo respectu aliquo rum. pone exemplum, quod no. ponit Io. And. in d. c. 3 inf. eod. lib. 6. Si episcopus acquirit, vt solus possit corrigere subditos sine consilio capituli, quod cap. & Episcopum est præscriptio, quæ detr hitur capitulo, & acquiritur Episcopo. Et sic non potest di ci cōsuetudo, cum acquiritur vni, sed respectu subditorum, qui veniunt corrigendi per solum Episcopum, dicitur consuetudo & idem respectu Episcopi quoad subditos, quia subditis non detrahitur, sed est eis quædam lex, vt per solum episcopum iudi centur. Et ideo dicit ibi no. Io. And. q̄ quatenus episcopus con tendit contra capitulum debere habere titulum, quia est præscri ptio, & in præscriptione contra ius, requiritur titulus, vt in c. de præscri. lib. 6. Et sic intellige gl. cum tex. in d. c. 3. in ver. cano
21 † nunqd si cōsuetudo hēt id q̄ lex, sublata lege tollat consuetu
c do? [c] & dic, vt ibi, & aliqd tetigi in c. 1. & c. super eo, de cog. spiri. Secundo, q̄n est ꝑter legem valet consuetudo, vt in c. catholica,
22 & in c. in his. 1 1. dist. & 1. dist. c. ꝓsuetudo. Tertio casu, dic, † q̄ aut
d est ꝯ legē diuinā; & nō valet, [d] nisi, p̄cedat rōnabiliter, distinguē do; qđ declara, vt s. dixi latius. Aut est ꝯ legē naturæ, & ēt nō va let; q̄a naturalia sunt immutabilia. 5. dist. in prin. & in §. sed natu ralia. Instit. de iure nat. Pone exēplū, si haberet consuetudo, vt fi-
e lij [e] non educarent à parentib. Nā de iure natu. sunt eis debita ali-
23 mēta. 1 dist. c. ius naturale. † Et facit ad illā q. f nunqd p̄ statutū,
f vel ꝓsuetudi. possit tolli, vel diminui legitima debita filio, de quo plene dixi in c. Raynutius, & c. Raynaldus, ꝯ de testa. & dic vt ibi. Aut est ꝯ ius gētiū, & ēt nō valet; q̄ ius gen. pōt dici ius natu. q̄a naturali rōne inductū, vt in d. l. oēs populi. ff. de iusti. & iu. Et hoc intel igo, nisi cōsuetudo disponeret ꝯ ius gētiū, distinguendo si cut §. dixi. Hoc p̄bat nā ius positiuū pōt ex cā disponere ꝯ ius gē tiū, & ꝯ ius naturale, vt inducēdo seruitutē, vt in c. ita quorūdā, de ludæ. Itē priuādo quē dñio suæ rei, vt de præscr. p̄ totū. ita cō suetudo hoc pōt facere, cū sit q̄dā lex. Et p̄ declaratione horum terminorū. scias, q̄ ius natu. est nomē gñale, & ꝓpræhēdit in se le gē diuinā, & legē naturæ, & legē gentium, & ius diuinum, & ius gētium appellant iura naturalia, q̄a naturali rōne sunt inducta, vt in d. l. oēs populi, no. Inn. in c. q̄ in eccl̄arū. sup. de cōsti. Q̄nq; vero ius naturale sumit in sua spē, & ꝑprie. Quo ad ꝓpositū, ius naturale dī q̄dā instinctus natura ex rōne ꝓueniēs, de quo vide bis gl. 1. dist. in c. ius aūt naturale, vbi ponit quot modis sumitur ius naturale; & tene illā gl. mēti. Ius diuinum q̄d sit, habes 1. dist. c. ius gētium. Et de iure naturali, ead. dist. c. ius naturale. Aut ꝓsue tudo est ꝯ legem positiuā. vt ꝯ leges, canones, seu statuta. Et tūc aut est ꝯ libertatem ecclesiæ, & nō valet, vt in auth. cassa, & irri ta. C. de sacrosan. ec. & in c. 1. & in c. cū inter, sup. eo. Aut est ꝯ vti litatem pub. & etiam non valet; q̄a sicut nō valet lex, vt in l. fi. C. si ꝯ ius, vel vti. pub. ita nec consuetudo, quod no. Aut est ꝯ vtilitatem priuatam, & tunc aut procedit lex; derogatoria ad con suetudinem, & non valet consuetudo sequens, ſ m Bar. in auth.
24 nauigia. C. de fur. & l. eos. C. de vsur. & no. hoc dictum. † Ex hoc
g enim infertur, q̄ cōsuetudo semel reprobata [g] a lege, nō potest amplius induci. Sed ego soleo allegare gl. sin. in ꝯriū, in cle. statu tum, de ele. & vide illā gl. Et credo, q̄ si subest ratio noua, q̄ non subeerat tpe legis dānantis cōsuetudinē, q̄ tunc poterit de nouo induci, ar. optimū in l. si hoīem. ff. ma, & in c. non debet. de cōsan. & affi. in prin. & plene hoc examino in c. 2. de ꝓb. Aut nō hēt le gē derogatoriā, & tūc aut lex p̄cedit, & sequit ꝓsuetudo; aut ecō tra. Primo casu, si cōsuetudo est gūalis, vincit legem generaliter, & vniuersaliter. Intellige tñ ſ m ius cano. dummodo sit rationa bilis, & legitime p̄scripta, vt hic. Aut consuetudo est particularis & tunc non vincit legem vſr, vt in l. 2. quæ sit lon. cōsue. sed solū vincit legem, vbi consuetudo viget, vt in d. l. venditor, in §. si con stat. Secundo casu, q̄n præcessit consuetudo, & lex contraria se quitur, tenet Bar. q̄ tunc consuetudo non vincit legē; imo tollitur per legē sequentē, all. l. 3. ff. de sepul. vio. Dicit tamen, quod ca nonistæ tenēt oppositum, & certe casus est in cōtrarium in c. 1. de consti. lib. 6. vbi dī, quod lex Papæ non tollit consuetudinem
25 certi loci contrariam, nisi de ea fuerit facta mentio, quia Papa non præsumitur scire istas consuetu. † Ex quo ego infero, quod si ciuitas facit statutum contra suam cōsuetudinem, tollitur cō suetudo; licèt de ea non faciat mentionem; quia ciues præsumū tur scire suam cōsuetudinem, vt no. in l. omnes populi. ff. de iust. & iu. & facit c. quod dicitis. 16. dist. & sic cessat ratio d. c. 1. & per hoc habetur satis declarata materia huius cap. tam quo ad pri mam partem, quàm quoad secundam. hic non sunt alia.

ADDITIONES.

a Præscribi. Facit qđ voluit Bal. in l. 1. in 2. col. ff. de consti. prin. q̄ si princeps placet, q̄ nullus pater teneatur alimentare filium, non valet. item si princeps placet q̄ lex natur- non habeat locum in suis actis, tale beneplacitum non est lex, vt in cle. pastora. de re iudi. ergo eodē modo non potest consuetudo
b Quanto. Vide istum ibi in 1. no. & in c. cum apostollica. circa fi. de his quæ fiunt a Præl. & in c. dilecto, in 1. no. de test. & ibi per do. meum & Are. Adde Abb. consil. 40. & domi. de Ror. decis. 222. eod. titu. in antiquis. ubi per nunt, an valeat consuetudo, q̄ laicus præscribat ius patronatus, & vide dom. Card. consi. 57.
c Laicos capaces. Vide Bal. in l. rescripta, in 2. col. in ver. itē committit spūalia. C. de preci. impe. off. q̄ Papa committit spūalia ēt mero laico 22. dist. versus vbi gl. & in c. bene quidem. 96. dist. & in c. Mennam. 12. q. 1. ió Rex Angloru & Rex Vngariæ cōferūt in suis regnis ꝑbendas ex priuilegio Papæ. Facit q̄ no. in c. ueniens, vbi doct. tractant, an Reges possint dare priuilegia super de cimis, & ibi loquuntur de illo sancto Rege Stephano Regni Vngariæ.
d Seb. Sap. Contradictorio iudicio. Vide Alex. in consi. 136. & in causa & lite col. pen. in fi. in 2. vol. Ias. in l. de quibus, col. 12. ff. de leg. Cor. Perusi. in consi. 293. circa supradictam consultationem. col. 3. in j. vol.
e Abbate. Vide ibi gl. in ver. contradictorio iudicio, & ibi istum. notabis tamen, q̄ per sententias arbitrorum non confirmatur consuetudo. Ioan. And. ibi in Nouel. refert Bald. in c. 1. in 2. col. de feu. cog. in ver. extra gl. & Rom. in fine suo, in litera S. & dixi in c. cum l. & A. in gl. super verb. dilata. de re iudi. Adde Abb. consi. 26. & consi. 53. 1. lib. & consi. 73. lib. 2.
f Sint vſi. Pro hac gl. facit l. j. C. quæ sit longa consuet.
g Quot vices. Vide gl. & doct. & ibi dixi in c. consuetudo j. distin. & no. in Le. C. de epis. aud.
h De quibus. Vide ibi Bal. in 7. col. in ver. circa primum quæritur, nunquid ex vno facto, & per Ang. ibi in 5. col. in versi. de frequentia actuum, in 6. colum. uersi. iuxta hæc no. Adde Card. consi. 62.
i Maior pars populi. Adde Ang. in d. l. de quibus in j. col. & nide do. meum hic in 52. col. in vers. tu adde in quantum iste quærit parum, & in ver. sed quæro nunquid vnicus actus, &c.
k Seb. Sap. Illa consuetudine. Vide Felyn. in capitu. primo. colum. sexta versi limi. 2. infra de tre. & pa. & Hostien. in consilio septimo, num. 6 quæstorum colum. 3. in j. parte.

a rit. Possent aliæ a assignari dīæ spāles; sed istę sunt præstātiores, & fundamētales, & tene mēti. Vltimo ꝓcludēdo materiā, cū q̄rit
b de effectu ꝓsuetudinis, [b] distinguo post Bar. in d. l. de qbus, vbi clarius loquit. q̄ Doc. nr̄i hic, & reformabo in aliquib. habito re spectu ad ius nrum. Qđ aut ꝓsuetudo est ſ m legē, aut ꝑter, aut ꝯ. Primo casu valet ꝓsuetudo. Et duob. modis pōt esse ſ m legē. Pri mo, interpretādo ipsam legē, vt in c. cū dilectus, supra eo. & in l. si de interpretatione, & in l. minime, ff. de legi. Secundo cum con firmat ipsam legē, vnde sæpe in iure allegat lex, & cōsuetudo cir ca idē, vt supra eo. cū dilectus, & in c. sopitæ. infra de cēsi. vbi bo. tex. Et facit ad materiam, qđ no. gl. in c. 1. de cōsti. li. 6. vbi quęrit
21 † nunqd si cōsuetudo hēt id q̄ lex, sublata lege tollat consuetu
c do? [c] & dic, vt ibi, & aliqd tetigi in c. 1. & c. super eo, de cog. spiri. Secundo, q̄n est ꝑter legem valet consuetudo, vt in c. catholica,
22 & in c. in his. 11. dist. & 1. dist. c. ꝓsuetudo. Tertio casu, dic, † q̄ aut
d est ꝯ legē diuinā; & nō valet, [d] nisi, p̄cedat rōnabiliter, distinguē do; qđ declara, vt s. dixi latius. Aut est ꝯ legē naturæ, & ēt nō va let; q̄a naturalia sunt immutabilia. 5. dist. in prin. & in §. sed natu ralia. Instit. de iure nat. Pone exēplū, si haberet consuetudo, vt fi-
e lij [e] non educarent à parentib. Nā de iure natu. sunt eis debita ali-
23 mēta. 1 dist. c. ius naturale. † Et facit ad illā q. f nunqd p̄ statutū,
f vel ꝓsuetudi. possit tolli, vel diminui legitima debita filio, de quo plene dixi in c. Raynutius, & c. Raynaldus, ꝯ de testa. & dic vt ibi. Aut est ꝯ ius gētiū, & ēt nō valet; q̄a ius gen. pōt dici ius natu. q̄a naturali rōne inductū, vt in d. l. oēs populi. ff. de iusti. & iu. Et hoc intel igo, nisi cōsuetudo disponeret ꝯ ius gētiū, distinguendo si cut §. dixi. Hoc p̄bat nā ius positiuū pōt ex cā disponere ꝯ ius gē tiū, & ꝯ ius naturale, vt inducēdo seruitutē, vt in c. ita quorūdā, de ludæ. Itē priuādo quē dñio suæ rei, vt de præscr. p̄ totū. ita cō suetudo hoc pōt facere, cū sit q̄dā lex. Et p̄ declaratione horum terminorū. scias, q̄ ius natu. est nomē gñale, & ꝓpræhēdit in se le gē diuinā, & legē naturæ, & legē gentium, & ius diuinum, & ius gētium appellant iura naturalia, q̄a naturali rōne sunt inducta, vt in d. l. oēs populi, no. Inn. in c. q̄ in eccl̄arū. sup. de cōsti. Q̄nq; vero ius naturale sumit in sua spē, & ꝑprie. Quo ad ꝓpositū, ius naturale dī q̄dā instinctus natura ex rōne ꝓueniēs, de quo vide bis gl. 1. dist. in c. ius aūt naturale, vbi ponit quot modis sumitur ius naturale; & tene illā gl. mēti. Ius diuinum q̄d sit, habes 1. dist. c. ius gētium. Et de iure naturali, ead. dist. c. ius naturale. Aut ꝓsue tudo est ꝯ legem positiuā. vt ꝯ leges, canones, seu statuta. Et tūc aut est ꝯ libertatem ecclesiæ, & nō valet, vt in auth. cassa, & irri ta. C. de sacrosan. ec. & in c. 1. & in c. cū inter, sup. eo. Aut est ꝯ vti litatem pub. & etiam non valet; q̄a sicut nō valet lex, vt in l. fi. C. si ꝯ ius, vel vti. pub. ita nec consuetudo, quod no. Aut est ꝯ vtilitatem priuatam, & tunc aut procedit lex; derogatoria ad con suetudinem, & non valet consuetudo sequens, ſ m Bar. in auth.
24 nauigia. C. de fur. & l. eos. C. de vsur. & no. hoc dictum. † Ex hoc
g enim infertur, q̄ cōsuetudo semel reprobata [g] a lege, nō potest amplius induci. Sed ego soleo allegare gl. sin. in ꝯriū, in cle. statu tum, de ele. & vide illā gl. Et credo, q̄ si subest ratio noua, q̄ non subeerat tpe legis dānantis cōsuetudinē, q̄ tunc poterit de nouo induci, ar. optimū in l. si hoīem. ff. ma, & in c. non debet. de cōsan. & affi. in prin. & plene hoc examino in c. 2. de ꝓb. Aut nō hēt le gē derogatoriā, & tūc aut lex p̄cedit, & sequit ꝓsuetudo; aut ecō tra. Primo casu, si cōsuetudo est gūalis, vincit legem generaliter, & vniuersaliter. Intellige tñ ſ m ius cano. dummodo sit rationa bilis, & legitime p̄scripta, vt hic. Aut consuetudo est particularis & tunc non vincit legem vſr, vt in l. 2. quæ sit lon. cōsue. sed solū vincit legem, vbi consuetudo viget, vt in d. l. venditor, in §. si con stat. Secundo casu, q̄n præcessit consuetudo, & lex contraria se quitur, tenet Bar. q̄ tunc consuetudo non vincit legē; imo tollitur per legē sequentē, all. l. 3. ff. de sepul. vio. Dicit tamen, quod ca nonistæ tenēt oppositum, & certe casus est in cōtrarium in c. 1. de consti. lib. 6. vbi dī, quod lex Papæ non tollit consuetudinem
25 certi loci contrariam, nisi de ea fuerit facta mentio, quia Papa non præsumitur scire istas consuetu. † Ex quo ego infero, quod si ciuitas facit statutum contra suam cōsuetudinem, tollitur cō suetudo; licèt de ea non faciat mentionem; quia ciues præsumū tur scire suam cōsuetudinem, vt no. in l. omnes populi. ff. de iust. & iu. & facit c. quod dicitis. 16. dist. & sic cessat ratio d. c. 1. & per hoc habetur satis declarata materia huius cap. tam quo ad pri mam partem, quàm quoad secundam. hic non sunt alia.

ADDITIONES.

a Possent aliæ. Vide Hosti. in sum. huius tit. in vers. extra summam notāda est differentia inter præscriptionem & consuetudinem, vbi plenè de hoc. Ale. in l. more in 4. colu. versi. nec ipsa lex, ff. de iu. om. iu. per Inn. in c. cum ecclesia. de cau. posse. & proprie. & in c. dilecto, de of. Arch. & per Io. An. in c. 3. de cō sue. li. 6. in nouel. per Cy. & Bar. in rep. l. 2. C. quę sit lon. consue. & per Bal. in l. si quis ad declinandam, in 9. col. C. de epi. & cle. & in l. 1. ad fi. C. de seruit. in auth. quas actiones. C. de sac. ſan. ecc. in pe. col. & in l. de quibus, in 5. colu. ff. de præscr. 5. 1. vers. sed quę est differentia.
Adde Ale. consi. 61. li. & Abb. consi. 17. 2. lib.
Zac. Adde dum alle. Ale. consi. 6. est in 1. & 2. col. vol. 1. & consi. 124. in 1. colum. in prin. vol. 4.
b Consuetudinis Vide Bal. in l. de quib. 21. col. in ver. viso de causis, videamus de aliquibus effectibus consuetudinis.
c Tollatur consuetudo, vide Bar. & Legistas in l. 1. §. lex Falci. ff. ad leg. Fal.
d Zac. Non valet. Adde Ale. consi. 107 in prin. alias secundum maiorem numerum, est 249. vol. 2.
e Vt filii. Facit, quod voluit Bal. in l. 1. in 3. col. ff. de consti. prin. vbi Princeps nō potest facere, q̄ alimenta non debeantur filiis.
f Ad illam q. Vide quæ dixi supra in alia apostilla, in uer. & damno filiorum.
g Cōsuetudo semel reprobata. Vide hic plene per do. meum in consi. 28. in uer. item oppo. & vide Cy. in l. 1. C. quę sit lon. consue. & in l. dudum, C. de contra. em. & Pet. de Anc. & Io. de Ana. in c. quoniam, ne prel. vt. suas, & per eū dem Pet. in clemen. 1. de resc. & in c. extirpandæ. §. 1. de præb. & in c. ad nostram, de prob. & d. cle. si vna. de re. eccl. non alie. Sal. in d. l. dudū. Car. & Im. in d. cle. statutū. oēs in d. ca. 2. de proba. & ibi per istum in 6. no. ibi, & probat opi. Bal. in l. de quibus, in ver. 4. contra hanc sol. ff. de leg. Bar. in l. cunctos populos, in 7. col. in ver. circa primum passum, ibi, non obstante, C. de Sum. Tri. & in l. testamenti factio. ff. de test. & ibi per Ang. in l. si mihi, & tibi. §. 1. de lega. 1. & per Ang. in re. §. ex non scripto, insti. de iu. na. cum aliis concor.

De Postulatione præl. Rubri.

SVMMARIVM.

1 *Postulatio quid sit.*
2 *Electio, quid sit.*
3 *Electores. i. qui habent potestatem eligendi, non possunt eligere illum, qui p solam postulationem potest esse prælatus, alias electio esset nulla.*

Viso de iure scripto, & non scripto, q̄a parū est iura ꝓdere, ni si sint ministri, q̄ eadē iura tueant, vt in l. 2. ff. de ori. iu. & in c. ubi periculū. §. p̄terea. de ele. li. 6. ideo de ipsis ministris, & eorū assū ptione merito erit videndū, & q̄n assumuntur altero ex tribus mod. s. p postulationē, electionē, & translationē, ideo de oīb. istis trib. ꝯ. subiicit, & quia postulatio innititur gratiæ, præmittit titu
1 lum depositu. præla. † Quid aūt sit postulatio, vide per gl. in c. vnico, eo. ti. li. 6. quę dicit, q̄ est petitio gratiæ a superiore facta. Ista tamen est potius descriptio, q̄ diffinitio, cum non declaret prorsus naturam diffiniti, nec est conuertibilis cum suo diffinito, si
a cut debet esse a q̄libet bona diffinitio, vt no. gl. super rub. de Sū. Tri. & Inst. de obli. in pric. Ideo latius potest diffiniri sic, q̄ postu latio est quædam gratiæ petitio a superiore facta. de promouendo aliquē ad p̄lationem, ad q̄ de iure cōi p̄ defectum aliquem
2 vel impedimētū, eligi seu promoueri nō poterat. † Et ex hoc taci te infertur differentia inter electionem, & postulationem: Nam postulatio innititur gr̄æ, in c. pe. ꝯ. e. electio vero innititur iuri. Vñ
b electio solet sic diffiniri, q̄ est alicuius personæ ad prælationem, vel fraternā societatem canonice facta vocatio. Et † licet olim p
3 miscue iura vterent̄ his vocabulis, vt in §. his omnib. 61. distin. & 63. dist. literas. hodie tñ est maxima dīa inter postulationem, &
c electionem, vt colligitur ex præmissis. Vnde ille, qui de iure po test eligi, non debet postulari; & si electores illum postulant, nihil agunt, quia debent prouidere ecclesiæ de meliori, q̄ possunt, & meliori modo. Vñ illi q̄ eligunt, q̄ sentiunt in electum, veluti sponsum, & p electionē initiatur vinculum matrimoniale, vt in c. cum inter canonicos, ꝯ. de electio. & in c. fi. de transla. episco. Sed illi qui postulant, nō ꝓsentiunt in postulatum, vt in sponsū nec initiatur aliquod coniugium; sed vota sua dirigunt in superiorem, vt superior de gratia debeat admittere postulatum, de quo vide quod no. in d. c. vnico eo. ti. li. 6. in gl. 3. & per Inn. in ca prox. Nam oportet primo videre fundamenta materię, postea meliora dicemus. Abbas.

ADDITIONES.

a Sicut dēt esse. Vide Bar. ꝯ. l. 1. ff. de test. & l. 1. ff. de tu. & in l. j. §. dolū. ff. de do.
b Gratiæ. Vide bo. tex. in c. 1. infra eo. in uer. pium, & istum ibi in 2. not.
c Zac. Maxima differentia. Vide tu qualis sit ista differentia inter electionem, & postulationem, per Mandago. in tract. suo de ele. in par. 1. c. 65. in apost. in ver. fere, Domini. in c. 1. §. fed fi. & ibi Phil. Fran. de ele. li. 6. & in c. circa, eod. ti. gl. & Zab. in cle. fi. e. ti. si late sumatur hoc nomen, Electio, comprehendit & postulationem, & prouisionem, vt per alle. in d. c. 1.

SVMMARIVM.

1 *Volans interdictum Papæ, non potest postulari in prælatum.*
2 *Non negans videtur confiteri, & nu. 6.*
3 *Abbas potest esse procurator pro eccle. cathedrali.*
4 *Postulatio dependet a gratia, & debet humiliter peti.*
5 *Quasi, ista dictio est aliquando veritatis expressiua, & aliquando non.*
6 *Taciturnitas procuratoris habetur pro confessione in præiudicium domini, nisi confessio sit erronea, & nu. 15.*
7 *Confessio potest pro parte acceptari, & pro parte non.*
8 *Proficere, & sufficere differunt, nam multa proficiunt, quæ non sufficiunt*
9 *Constitutio siue edictum, ligat, dummodo solenniter, id est publice promulgetur.*
Citatio non potest proponi per edictum, nisi quando incertum est, qui debeat citari.
10 *Constitutio, siue lex, siue statutum solenniter edita, vel editum, ligant, licet non promulgentur publice.*
11 *Constitutio ligat scientem, non expectato cursu duorum mensium.*

Volens

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 *Volens probare se ignorasse statuta, an admittatur cum iuramento.*
Præsumptio, quod quis sciat statuta, non est iuris, & de iure.
13 *Promulgatio edicti satis apparet, si uidetur obseruari.*
14 *Appellatio interposita sine iusta causa, non valet.*
15 *Appellantes, an & quando possint desistere ab appellatione, in causa electionis.*
16 *Homines vnius prouinciæ præsumuntur scire edictum promulgatum in vna parte illius prouinciæ, si edictum concernebat totam prouinciam, secus si partem tantum.*
17 *Fama sola sufficit ad sciendum, edictum esse promulgatum.*
Fama facit plenam probationem, vbi agitur de modico præiudicio.
18 *Legatus potest interpretari rescriptum Papæ.*
Dubium magnum, si resultat ex rescripto Papæ, est recurrendum ad Papã.
19 *Scriptura vtrum sit de substantia legis, vel statuti.*
20 *Iudex potest interpretari leges, quoad causas decidendas per eum.*
21 *Sententia interlocutoria non est reddenda in scriptis, nisi ut innotescat.*
22 *Iudex vtrum possit interpretari sententiam suam, postquam tulit.*
23 *Arbiter, an possit inter prætari sententiam suam, postquã tulit.*
24 *Communis opinio doctorum inducit probabilem errorem, & iudicans secundum eam, non tenetur ad pœnam.*
25 *Scholaris, qui iudicat secundum singularem opi. magistri sui; non tenetur in expensis.*
26 *Genitiuus, an importet dominium, & nu. 30.*
Pronomen, meum, & tuum, an importet dominium. nu. 30.
27 *In pœnalibus quomodo fiat larga interpretatio.*
Auxiliantes debent pati eam pœnam, quam principales patiuntur.
Participans cum excommunicato, incidit in eandem excommunicationem.
28 *Adhærentes, an ueniant appellationi suorum.*
29 *Pax facta inter principales, an extendatur ad adhærentes ipsorum.*
31 *In pœnalibus quomodo, & quando fiat extensio.*
Eligentes, vel postulantes indignum sunt ipso iure priuati potestate alium eligendi pro prima vice. Et quomodo intelligatur pro prima vice, infra, de elect. in c. cum Vintoniensis, num. 11. 13. & ad finem.
32 *Pœna apposita contrahenti matrimonium, non extenditur ad contrahentem sponsalia.*
33 *Electio, siue postulatio facta in loco interdicto, an valeat.*
34 *Postulatio solemnis, si est admissa, habet vim electionis.*
35 *Clausula, si reperitur idoneus, & c. verificatur facta generali inquisitione, absque eo quod examinentur, vel iurent testes, & c. vide in c. cum nobis, in 7. no. & seq. infra tit. 1.*
Idoneus quomodo quis probetur.

CAP. PRIMVM.

1 AD hæc in beato † Impostulabilis est, qui violat interdictũ h. d. quoad titulum. Hẽt. n. multa alia dicta, quæ non faciunt ad materiam. Dividitur: Nam primo ponit iniusta postulatio. & ipsius præsentatio. Secundo contra postulatum obiectio procuratoris cõfessio, & excusatio, ibi, [Versũ.] Tertio ibi, [Quod nec] excusationum reiect. Quarto postulationis cassatio ibi. [Nos] Quinto gratiosa eligendi, vel postulandi permissio ibi. [Licet] Cassis lit. Eccl. Senonen. vacante, canonici Senonen. licẽt ab initio in discordia fuissent, tandem conuenientes in vnum, Altisiodoren. episcopum in suum archiepiscopum postularunt. post modum per magistrum R. præceptorem suum. petierunt a domino Papa, ut postulationem admitteret, & eidem episcopo daret licentiam transeundi ad ecclesiam Senonen. Sed dominus Papa, antequam dictus magister ad ipsum accederet, intellexit pro certo, q̃ dictus episcopus interdicti sententiam, quam dominus Papa protulerat in terram Regis Franciæ. non seruauerat, quod idem magister non negauit in præsentia Papæ requisitus, allegans, q̃ sniam ipsam seruare non tenebatur, quia non peruenerat ad notitiam ipsius Episcopi per literas Papæ, nec per literas legati, qui sententiam promulgauit, nec per mandatum alicuius executoris. Insuper allegauit, q̃ dictus Rex in Altisiodorensi diœcesi, terram propriam non habebat, vnde interdictum non extendebatur ad dictum Altisiodor. Super hoc scribit C. Senonen. dicens, q̃ prima allegatio nõ sufficit, nec proficit ad excusationem Episcopi Altisiodo. quia Cardinalis sententiam interdicti publice promulgauit multis præsentib. & snia illa in regno Franciæ a multis publice seruabatur. Et q̃n aliqua constitutio publice promulgatur, non est necesse, q̃ singulorum aurib. intimetur, led sufficit ad hoc, vt quilibet eam seruare teneatur, q̃ sit publice promulgata. Et q̃ ita sit probatur per concilium Sardicen. cuius verba hic ponuntur. Ad aliamal legationem respondet, q̃ non valet, q̃ dictus Rex in Altisiodor. diœcesi, terram propriam dr̃ nõ habere, quia totam terram Regis Franciæ mandauit subijci interdicto, & Cardinalis interpretatus fuit mandatum Papæ, & snam interdicti promulgauit in terram illam, quæ Regi tunc tpis adhærebat. Et terra illa Altisiodoren. adhærebat tunc ipsi Regi. præterea ex alia causa excusari nõ potuit, ex eo quod nouerat Merropolitanã ecclesiam suam seruare snam interdicti, vnde ipse eam seruare debebat. Dñs Papa his præmissis, qui secũdum Apostolum, oẽm inobedientiam debet punire, considerãs inobedientiam illius episcopi, prædictam postulationẽ repulit ut indignã; non pp postulantem ecclesiam, sed pp postulatam personam; cum obedientia nõ prodesser humilib. si contemptus contumacib. non obesset. In hac cit, q̃ cum hoiem postulassent in dignum, amissent prãtem eligendi, de gra tñ concedit eisdem, ut de persona idonea eccle Se-
2 nonen. deant, puidere. Ber. In † tex. ibi, [Non negauit] non dicit fuit confessus, sed non negando vr̃ psiteri, de quo t. dicam. Et sub isto ptinebat. q̃ terrã Franciæ subiecit interdicto; sed istud fuit terra Fraciæ. Et ibi. [Nec sufficit] imo nec proficit No. Fran. q̃ non ola prosunt, q̃ sufficiunt. Et ibi, [Non facile facultas credendi tribuit] No. non de facili, ergo si vult pbare ignorantiam,
3 admittit, † No. 1. ibi. [Per Abbatem] q̃ Abbas pt esse procura-
a tor pro Eccle. cathedrali. [a] Ita colligũ doc. ex tex. & facit c. fopta, de censi. & vide, qd dixi in c. in nra, de procu. & in c. cũ l. & A-
4 de re iud. † No. 2. ex prin. practicã porrigendi postulationẽ facta de eo, nã dẽt concludi, vt Papa dignet, translationẽ faciendo, piũ pbere assensum. Et pondera illud verbũ, [Pium.] Nã quia postulatio dependet a gra, ut dixi super rub. oportet, q̃ via supplica-
5 toria, seu petitoria petatur admissio postulationis. † No. 3. ibi, [Quasi pro certo] q̃ dictio, [Quasi,] [b] non semper est expressiua veritatis, sed diminuit aliquid de signato eius cui adijcit, vñ tenus Ifræ est, q̃ totaliter non cõstabat, q̃ eps non seruabat interdi-
c ctũ c sed quasi pstabat. qñq; tñ hæc dictio, [Quasi] est expressiua veritatis, de quo vide gl. in c. parochianos, de dec. & in c. postea
6 de do. & contu. vbi dixi. † No. 4. ibi. [Nõ negauit] q̃ is, q̃ interrogatur, tenetur respondere, & si non rñder hr̃ pro confitente in
d suum præiudicium. [d] ad hoc facit cap. si tibi absenti, & quod ibi no. de præben. lib. 6. & l. de ætate. §. qui tacuit, ff. de interrog. act. Et no. quòd hoc habet locum etiam in procuratore tacente, vt
e mini: [e] Nam iura interpretantur, quod tacite confiteatur, ad
f hoc vide bonum tex. in c. 2. de confes. f. lib. 6. & quod dixi in cap. pen.

ADDITIONES.

a Cathed. Facit tex. iuncta suprascriptione, in c. per venerabilem. qui fil. sint.
b Quasi. Vide bo. gl. 1. in l. 1. ff. de transa. & gl. in l. in persona m. §. qui pecunia in ver. quasi fideiussor. ff. de pact. & glo. in l. in facto, in ver. quasi tripartitam. ff. de condi. & demon. gl. & ibi istum in c. prout, de do. & cont. & in c. ex ore. Sutrina. in ver. quasi possessionem, de cau. pos. & propr. & in c. ad nras. il 3. in ver quasi per extorsionẽ, & ibi istum, de iureiu. tex. & ibi Bar. in l. Mela. §. si plu. seruum. ff. ad l. Aquil. & in l. fideic. §. quanquam, in ver. quasi no viro. ff. de leg. 3. per istũ io c. quæsiuit. de ver. sig. & plene pre Firm in reper. in ver. quasi. Bar. in l. si in rixa, in vlt. col. in prin. ff. de Sica. & in l. diuortio. §. si fundum. in 1. opp. & ibi Dyn. fol. mat. Bal. in l. hoc colore ff. de inoffi. test. Old. cons. 155. inci. quia de forma electionis. gl. in l. si mulier. §. fi. ad Trebel. & per Barto. Brixien. in suo reper. in ver. quasi. in gl. in l. si ante, in verbo quasi dotis. ff. sol. ma. & ibi Bar. & doc. & per istum in c. quoniam frequenter. §. fi. in ver. no. 1. ex gl. iuncto tex. q̃ dictio quasi, vt lite non contestata. Adde de hac dictione per Ale. consi. 77.
c Zach. Tenetur rndere. Adde Bar. in l. 1. C. de relatio. tenet Bal. in l. 3. C. qñq; & quando iud. Et conclude cum eis, q̃ interrogatus in iudicio tacens, confiteri videtur, eundem, & post eum Fel. in c. nonne, ibi fallen. ad istã reg. de presum. eundem, in c. veniens, de fim. & c. cãm matrimonij, ver. secunda declaratio. de off. dele. & Lanfi. de Orta. in suo trac. ar. super ver. homologatos. Ant. Fran. Adde ad hoc de taciturnitate, q̃ taciturnitas in iudicio ad interrogationem iudicis, inducit confessionem, sed ad interrogationem partis, inducit negationem, vt est gl. in l. certum. in §. 1. ff. de conf. & no. Bal. & doc. in l. 3. in 1. no. C. quando fis. vel prina. ubi dr̃, q̃ tacens vr̃ negare; nisi præcedat monitio iudicis, quia tunc vr̃ fateri, de quo vide per Spec. in tit. de posi. in §. 6. tangendum, in ver. item illud. Et adde, q̃ taciturnitas apud acta habet vim stipulationis. l. cum ostendimus. in §. fi. ff. de fideiu. tu. Et de materia, an & q̃ taciturnitas inducat consensum, vel negationem, vide in re. qui tacet, de regu. i. 6. & vide p Bar. & Ale. in l. q̃ dotis, in pe. col. ff. sol. ma. & vide Bar. post gl. in l. Titia, la 1. §. Lucia. ff. de le. 2. & Bal. in l. si fine, in 2. col. C. ad vell. & per Sal. in l. iniutus. de proc. & no. in l. Caius. ff. de pign. & hr̃ per Inn. & Doc. in c. ex parte, de reser. & tene menti, quod tacens non videtur adire, vbi tamen reperitur gestio pro hærede. Ita Bald. no. in l. si certis annis, in fi. C. de pact. quem etiam vide in l. cum antiquioribus. in 2. col. C. de iu. delib. Et adde, quod taciturnitas non arguit consensum, quando quis contradicendo non posset obuiare, ut in l. sepe. & ibi Doct. ff. de re iud.
d Seb. Sap. Suum præiudicium. Et ex hoc sumitur cautela ad excludendum dilatorias exceptiones, vt per Abb. in c. 1. inf. de in. in no. & no. Barth. Veronen. in cau. ego do nouam cautelam, q̃d procedit etiam ad fundandam intentionem aduersarii, vt no. do. Isa. in l. admonendi. col. 21. ff. de iu. & iu. & etiam post conclusionem in causa, vt per Fel. in c. cum Io. col. 3. inf. de fi instr.
e In præiudicium dñi. Vide Bar. in l. certũ. §. fed an & ipsos. ff. de cõse. p Cy. in l. 2. C. e. p Cõp. in c. p inquisitionẽ, de ele. p Spe. in ti. de pse. §. postremo. ver. si vero fit p procuratorẽ, & p Hos. in sum. de procu. §. 1. ver. sed nquid confessio, per But. & istum in c. 1. in ver. venio nunc ad tertium membr. ut li. non concedatur.
f De confes. An illud c. loquens in principali persona, habeat locum in procuratore, vide hic Pet. de Anch. & do. meum in 23. col.

Adde, quando factum procuratoris noceat domino, Ale. cons. 84. lib. 2.
Ant. Fran. An, & quando factum procuratoris noceat dño quoad exceptionẽ parandã ꝫ ipsum ex facto ipsius procuratoris, vide Bart. & Doc. in l. 1. in §. fi. procurator. ff. si quis ius dicen. non obtemp. Et quid de contumacia procuratoris, an noceat domino? vide Bal. & Doc. in l. eũ, qui res agit heredũ. C. de procu. Et adde, q̃si factum procuratoris displicet domino, dẽt ab eo renunciari; alias nocet ipsi domino, ut no. Inn. c. ex parte Decani. de resc. Adde etiam, quod factum procuratoris facientis ut nuntius, cum sit procurator, non valet. Ita Bar. in l. qui autem, in §. constituere re de consti. pec. Et tene menti, quod factum simpliciter per procuratorem, licẽt non procuratorio nomine Domini, videtur factum vigore præcedentis mandati, vide Bar. sing. in l. si pupilli, in §. item si procurator, in vlt. col. ff. de neg. gest.

pe. de iura cãlum. Itẽ no. qd̃ pfessio facta per vnũ ex duob. procuratorib. nocet dño, q̃ an sit verũ indistincte, dic, vt hẽs tex. no. iũ
7 cta gl. in c. si duo, de proc. li. 6. † No. q̃ qñ pfessio fit sub eodẽ cõ-
a structo seu significato, põt aduersarius [a] recipere partem pfessio-
b nis, [b] quatenus facit pro se, aliã partẽ refutare, seu repellere p rõnes, pbabiles, seu p. pbationẽ. Ita facit hic Papa, nã iste, procurator pfitebat saltẽ tacite, q̃ Epũs tñ seruabat interdictũ, sed dicebat q̃ illud ignorabat. Papa vero sup nõ obseruatia, fundat se sup confessione, procuratoris, & ignorãtiæ allegationẽ pfundit per, pbabiles rõnes. Simile, qd̃ legit, & no. in c. ex parte Dec. de reic. sic limita no. in c. 1. de pfes. li. 6. & per Bart. in l. Aurelius, in §. idẽ q̃ sit. ff.
8 de li. leg. † No. in ver. [Quod nec sufficit,] & tene mẽti dñam in-
c ter sufficere, & pficere. Multa. n. pficiũt, q̃ nõ sufficiũt, sed Ioan. An. all. c. faeris, qd̃ met. cau. Et dic, qd̃ verbũ, [Proficere, sonat in qddã adiuuamentũ, vt cũ aliqd, pdest quoad quid, sed nõ quoad totũ. Illud vero dr̃ sufficere, quod ad pfectionẽ actus, nõ indiget
9 alio adminiculo. Et ad hoc vide gl. no. q̃ tacite hoc sentit in c. sta-
tutũ, in prin. in uer. canonicis, de reser. li. 6. † No. q̃ ad hoc, quod
d constitutio liget ꝫuenientes, satis est, q̃ solenniter edãt. i. fiat, aut publice promulget. Nõ aũt est necesse, [d] vt cuilibet sigillatim nũciet. Et ex hoc no. vnã driã inter citationẽ, & pstonẽ, seu edictũ. Nã citatio nõ põt psponi p edictũ, sed dẽt psonaliter fieri, vt in cle. 2, de iud. & no. in c. cãm, de do. & cont. & in l. 4. §. ptor. de dã. inf. Sed pstõ põt, p mulgari p edictũ, & est rõ, qa pstõ est gnalis, ideo satis est, vt gnaliter, p ponat. Et idẽ est ẽt in citatione, vbi eadẽ
e subesset rõ. Vñ dixit sing. Inn. in c. si. qui ma. accu. possq; ẽt hodie admittit citatio p edictũ, qñ nescit qs psonaliter sit citãdus. fa-
f cit qd̃ legi. & not. in d. cle. 1. de iud. & in auth. si oẽs, C. si vt se ab
10 hær. absti. vbi tex. † Et no. in alio singr istũ tex. ibi, [Solẽniter edit aut publice, p mulgatur.] Nã pillã alternatiuã, [Aut,] põt colligi
g argũ optimũ, q̃ pstõ ligat ẽt ante q̃ solẽniter, & aut publice, p mulget, dũmõ solẽniter fuerit edita, secus, aũt si fuerit edita sine solẽnitate, Nã tũc expectat, p mulgatio. sic põt limitari, & intelligi, qd̃ no. in c. 2. de pst. & 4. dist. in c. in istis, §. leges. Et ex hoc põt infer-
11 ri, q̃ pstõ solẽniter edita in pfilio populi liget, licet nõ fuerit publice, p mulgata. † No. ibi, [Sed id solũ sufficit &c.] & tene menti,
h qd̃ pstõ ligat sciẽtes, nõ expectato lapsu duorũ mensiũ, [h] vel alterius temporis, qd̃ tenet gl. in c. 2. de reb. eccl. nõ alie. li. 6. dixi in c.
2, de pst. Multi tñ ꝫ, sed ego soleo hũc tex. quasi pro casu adducere. Nã, pbat hoc p verbũ, [Sufficit,] in eo, q̃ text. dicit, [Sufficere ad obseruantiã cõstitutionis, qd̃ habetur pstõnis notitia,] ergo p verbũ, [Sufficiẽs.] includit, qd̃ non est necessariõ aliud adminicu-
12 lum ad ipsius obseruantiã, vt §. dixi, de significato huius verbi,
i [Sufficit.] † No. ibi, [Non facile facultas credẽdi,] & tene menti tex. Probat. n. notabiliter, quod præsumptio, q̃ orir̃ ex p mulgatione statuti, nõ est iuris, & supple de iure, sed admittit qs volẽs pbare ipsius ignorãtiã, nõ tñ sibi allegãti ignorãtiã de facili cre-
13 dit, vñ põdera illud verbũ, [Non facile] de quo vide, qd̃ dixi post
k rũk allegãtis ignorãtiã cõstõnis. Cõtrariũ tñ sentit gl. in c. p posui
13 sti. 82 dist. qd̃ an sit verũ indistincte, die vt dixi in d. ca. 3. † No. in
l ver. [Sed inde liquido] q̃d ẽt suffraganei tenent obseruare gnale interdictũ, cũ vident ecclesiã Metropolitanã illud obseruãtẽ, licet de snia interdicti aliã, pbationẽ nõ habent. Facit qd̃ hr̃ cle. 1. de sen. exc. No. in ver. [nos igit.] q̃ platus dẽt eẽ prõptus ivlcisc̃ do, & punieda inobedictia subi ectorũ. Et q̃ peccatũ est, nõ sub sistẽre cã rõna bili, parcere inob edientibus, & ptumacib, vide tñ
m tex. no. 2. q. 5. c. q̃to, vbi dr̃, q̃ sicut ĩ cõtumacia psistẽtib. seueros nos esse cõuenit, ita humilib. & pnitẽtib. locũ veniæm negare ñ debemus. Seneca in li. de virtutib. Honestũ, & magnũ vindictæ genus est ignoscere, qd̃ no. Itẽ no. ibi, [Vtcisci.] q̃ capit hic in bona partẽ, p pœna, ciuiridice imponẽda, iuxta no. ibi, [Ne nil obe-
dicntia, pdesse videreẽ, &c. Et tene sp mẽti, q̃ pœna malorũ, vr̃ p
dee bonis, & hoc ideo qa magis relucet iustitia bonorũ ex punitione malorũ. Vñ in Psalterio, Lętabit iustus, cũ uiderit vindictam,
n manus suas lau abit in sãguine peccatorũ. Ex quo dicunt q̃dam Theologi, q̃ pr̃ existens beatus, gaudet videre filium in inferno,
n & eꝫ. No. in fi. Iræbi, [Nõ cõueniebat pposito uestro,] ar. q̃ qs
o debet eligere sociũ cõuenientẽ suo ppolito o & suis moribus, nã
14 corrũpit bonos mores ꝫ sortia mala. 18. q. 1. In gl. 1. ĩ fi. ex hac gl.
p põt tolli ꝫrium q̃ formari posset ꝫ tex. qualiter tenuit hæc po-
stulatio pẽdente appellone. Sol. põt primo dici, q̃ ista appellõ ñ tenuit, quia fuit iterposita sine iusta cã, vt in glo. Scdo põt dici ex
p tra gl. q̃ vnanimiter postulãdo; vñr recessisse ab appellone, p aut
15 postulatione, ar. in c. solicitudinem, in fi. de appel. & q̃liber solu-
elt bona. Et an † & q̃ñ possint appellãtes recedere ab appone in cã electionis, vide bonum tex. in c. ꝫuis, de ele. li. 6. In gl. 2. in fi. et plene hunc articulũ explicaui ĩ c. 1. hic alle. & in c. fi. de cõfessis, & dic, vt ibi. Ad §. fi defensor, hic all. dic, q̃ logt in defensore, q nõ
16 habebat mandatum. Ad l. certum, in §. pe. dic, q̃ logt, qñ confes-
sio, pcuratoris erat erronea, vt quia fuerit ꝫfessus dñm occidisse illum, qui tempore confessionis viuebat. † In gl. 3. in fin. no. beq nich hinc gl. iuncto tex. & extra glo. collige subtiliter ex tex. q̃ quilibet de prouincia q̃ præsumitur scire ea, quæ publice fiunt in aliqua

ADDITIONES.

a Potest aduersarius. Vide istum in c. bonæ. el 2. in fi. infra eo. & in c. præterea, il 2. in 1. no. de transl. Bal. in l. quidam. C. de transl. & in rub. C. de fide instr. in 2. col. et in l. 2. & C. de do. ante nm. & in l. 1. C. ut quæ desunt adnto. & in l. 1. §. editiones. ff. de eden Bar. in l. quædam, §. fi. e. ti. & in l. si quidem, C. de rapto. per But. Car. & ibi late per Imo. in d. c. bonæ. Adde Ale. consi. 37. 1. lib.
b Seb. Sap. Partem. confessionis. Vide Lanf. de Ori. in rep. c. qñ contra falsam. in ver. confessionis, col. 6. infra de prob. & ibi quæ ponuntur in apost.
c Sufficere. Vide istum in c. cũ dilecti, de succes. ab inte. & in c. cum dile. in eo. 20. in gl. 1. in ver. restitutio facienda, de or. cog. & in c. fi. de spõ. duo. & qñ c. cũ apud. & in c. tuæ. & in c. cũ locũ, de spõ. & in c. qñ cõtra, in 22. col. & prob. & Ro. in l. cũ mulier, i 17. col. in prin. ff. sol. ma. dixi in notabili. in ver. sufficit.
d Nõ aũt est necesse. Vide bo. tex. in l. iubemus, in ver. frequẽtiorib. ciuitatis locis, C. de defe. ci. & tex. ĩ l. 2. §. exactis de fide regib. iter. pro rostris, ff. de or. iu.
e Hodie admittitur. Adde Do. in l. si eo tpe, C. de distra. pr. & in auth. qui semel, C. qũo & qñ ud. & no. vnã sin. dec. Franc. de Alb. in extraua. ad repr. in suis apost. ad Bar. quod licet personæ sint certæ, quæ dẽnt citari, sufficit illas citari per præconẽ, quãdo est multitudo. Et ita dicit ibi sentire Bart. super ver. citatũ, quod dictum alios practicari fecit Barto. prout ipse refert in l. cunctos populos, C. de Sum. Tri. quod dicit esse notandum, quia paucis innotuit.
f Per edictum. Adde Pa. de Cast. cons. 51. & uide dominum Car. cons. 74.
g Solenniter vide istum in c. pastoralis, in 2. col. de fi. inst. gl. in data 6. libri, in uer. anno 4.
h Duorũ mensiũ. Vide gl. in data 6. lib. in ver. an. 4. Fel. in c. 2. de constitu. Adde qualiter constitutio noua liget, & quãdo ligare incipiat, d. Car. cons. 99.
i Non facile. Facit tex. in c. veniens, il 2. in fi. de test.
k Iuramentũ. Vide tex. in c. nulli, de ele. li. 6. & in c. fi vero aliquis, in ver. ignorauerat, de sen. exc. gl. iuncto tex. in c. præsentium, de test. tex. & gl. in c. pastoralis, de exce. cum sim. & vide istum in c. 2. ver. venio ad quartum, de consti. Adde do. Car. consi. 33. vbi dicit, quod allegans ignorantiã constitutionis, audituꝛ si illam dilucide probare poterit.
l Liquido. Vide istum, & Do. in c. 2. de consti. vbi probatio requiritur lucida, & Fm Inn. & ibi But. dicit. iufm solũ non sufficere, sed iste dicit ibi hoc esse arbitrarium. Vide eũ ommno ibi in ver. venio ad quartam, & uide Doc. in c. innotuit, de ele. & in c. fi. qui matrimo. accu. non pos.
m Locum ueniæ facit tex. in c. alligant, 26. q. 7.
Adde quod Arch. in c. 3. de consue. ita dicit, q̃ prælatus debet esse in correctione beneuolus, in iudicio iustus, in punitione misericors.
n Socium conuenientem. Optime facit cle. 1. de ele. & in c. diuersis fallaciis, de cle. conju. & facit qõns, an vno ex scholarib. recedente possit ipse recedens, ponere alium loco sui in domo vel camera inuitis sociis, de qua per gl. Inst. loca. in fi. et per istum in c. inter dilectos, in uer. vl. scias, de fi. instr. Bal. in l. nemo, C. loc. Pau. de Ca. in l. & hæc distincti, §. cum fundum, ff. eod. facit quod voluit astl. in l. 2. C. qui test. fa. pos. Adde, q̃ ideo quidam Philosopus dicebat, noli habitare, vbi tui similes non inuenies.
o Seb. Sap. Suo proposito. Vide gl. in l. non aliter, ff. de vsu. & habita. vbi dicit, q̃ scholaris socius non potest inducere ganeas. De quo per Barth. Veron. in tract. seruitutum, sub ti. de ser. vsus.
p Appellatione. Facit tex. & quod ibi no. in c. gratum, de off. dele.
q De prouincia. Dicit hic Bal. quod reg. l. veriꝰ, ff. de prob. ĩ qua dr̃, quod ignorantia præsumitur, nisi probetur scientia, fallit in his, quæ sunt no. per se. i. naturaliter insita, vt C. de in ius voc. l. venia. Nã hõ præsumitur scire ea, q̃ sunt manifesta, vel quasi. Item fallit reg. in his, quę sunt publice nota, quæ nemo ignorare debet nec licet, nisi probaretur ignorantia per ipsius ætatem, vel ab sentiam, C. de fals. mo. l. 1. in fi. & ff. de decre. ab ord. facien. l. fi. et in ca. 1. quo temp. mil. quod plenius dic. ut no. in c. propositi, per Arch. 81. dist. & in reg. præsumitur, vbi Dy. & Io. An. notabis tamen, quod quidã sunt, qui præsumuntur ignorantiã simulare, vt vxor, & alii domestici, qui præsumuntur scire res quę erant in domo mariti, ut sing. no. in l. 2. C. quando & qui. quarta pars debe. l. 10. Item ad probandum ætatem propter assiduã conuersationem, l. de tutela, C. de ĩ int. re. mino. Item rõne officii, vt ff. de cõsti. tut. le. tutores. Adde quod do. Car. cõs. 11 dicit, q̃ est stultitia ignorare id, de quo cõiter est fama. Ant. Fr. Cirea hoc, an ignorantia præsumatur, dicas, q̃ ignorantia facti regulariter præsumitur, leg. uerius, ff. de prob. l. fi fideiussores, & ibi Bar. ad Velle. fi. ff. pro socio, leg. qui in alterius, de re. iur. Vide plene per do. Cardi. in cle. 1. in 6. q. de consan. & affi. quod intellige uerum, nisi probetur scientia, ut puta, quod fuerit domi denunciatum, ut no. gl. in l. 1. C. de satisf. et in l. fi tutor, & ibi Bar. Bal. et Ang. C. de peri. tut. Item nisi in uicinia fit fama publica, vt per glo. Bar. et Doc. in d. l. si tutor, et per Sal. y. plene in l. qui de crimine, C. de acc. et in l. 1. C. de his qui latr. et inde Bar. in l. fi cui, §. 1. de accus. et in l. qui Romæ, §. duo fratres, de uer. ob. Item, nisi factum sit publicũ, vel notoriũ, vt plene per do. Car. in cle. 1. de consan. præb. Et prædicta etiã intellige uera in facto alieno, non aũt in facto proprio, ut in l. fi. ff. pro socio, et habetur per Spe. in ti. de posi. in §. 6. uer. item non est nisi factũ proprii, etiam si esset antiquũ, ut per Bar. in l. si quis delegauerit, ff. de noua. Et eodem mõ, quando quis esset in pũcto mortis, quia ignorantia facti proprii præsumeretur, ut per Ang. in Auth. de triente et semisse, in §. illud quoq;. Ignotãtia aũt iuris nõ præsumitur, et iõ debet allegari et probari, imo potius præsumeretur mala fides, l. quemadmodũ, C. de agri. et cens. li. 10. reg. qui contra iura, de re. iu. et uide gl. in ca. fi diligenti, de to. com. et Bar. et Ang. in l. sed et si lege. in §. fcire, de peti. hæred. ubi dicunt, quod mala fides præsumitur, quando non probatur ignorantia iuris. Et adde quod ignorãtia iuris nõ excusat platos, vt no. Inn. in c. cõstitutus, de app. Et ẽt adde quod ignorãtia iuris, nõ excusat mulierẽ, quæ potuit cõsulere peritiores, alias fic, ut no. Do. post Bal. et Ale. ĩ le. iuris ignorãtia, C. qui ad. et ibi ẽt dicit post Bar. quod si mulier est in loco, vbi nõ est copia peritorum præsumitur pro ea, ĩ quod nõ potuerit consulere peritiores, aliàs secus. Adde tamen, quod ignorãtia iuris naturalis neminẽ excusat, ut hic. Et quod dicim⁹, quod quis nõ præsumitur ignorare, ius, l. leges sacratissimę, et l. fi. C. de leg. et e. mõ ignorãtia iuris diuini nõ excusat, ut per Car. in cle. 1. in 6. q. de consan. et af. Et quib. permittatur ignorare ius, et quib. nõ, vide Ale. in cõs. 112. in prima parte cõsiliorũ. Et de ignorãtia iuris naturalis, q̃ neminem excuset, vide ẽt per Spe. in ti. de Sũ Tri. & fi. cath. Et adde q̃ ignorãtia eũ excusat a pena, et delicto. nisi sit supina, et crassa. ut per Bal. in c. 5. in §. vasallus, si de feu. fue. cõtrouer. inter do. et uasal. et in l. error. in 4. col. C. de iuris, et facti igno. et ui de per Bar. in l. fi. ff. si quis testi. li. esse iussus fuerit. Et adde q̃ ignorãtia probatur iuꝛo, no. gl. in l. si cui, in §. iisdem criminib. ff. de acc. et per Arc. 2. q. 1. c. in primis, et uide Car. in d. cle. . de consan. et af. q. 9. vbi dicit probari, et dicit Bar. et post eum Ale. in l. si cui, in §. iisdem, de accu. quod quãuis probetur iuramento potest tamen probari contrarium, de quo vide gl. in c. 2. de tempor. in 6. et uide Io. de Imo. in l. qui bona, in §. quidam. de dam. infe.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a qua parte prouinciæ, [a] nam sufficienter interdicti fuit publice promulgata in certa parte prouincię, & tñ oēs de prouincia præsumunt scire, qđ intellige de factis concernentib. totā prouinciam; sed in factis concernentibus vnam diœcesim tñ; solum præsumuntur illi scire, qui sunt in diœcesi; non aūt isti qui sunt in prouincia. Vnde existens extra diœcesim probabiliter allegat ignorantiam eorum, q̄ sunt facta in diœcesi, vt est tex. no. in c. fi. qui ma. accus.
b posl. Idem dic in his, q̄ concernunt ciuitatem, q̄ existens [b] extra ciuitatem p̄sumitur ignorare ea, q̄ fiunt in ciuitate, quia ex quo factū concernit certū locū duntaxat, non p̄sumitur notoria; nisi quoad existentes in illo loco. facit qđ no. Inn. super rub. de p̄sue.
17 & Bar. & Cy. in l. cunctos populos, C. de sum. Trin. & fi. cath. † In gl. in ver. [Publice.]ibi. [& ideo non excusatur.] No. sin. istam gl. vsque ad fi. ex qua hēs q̄ sola fama facit probōnem sufficientē, vt interdictum superioris obseruet, sicut dicimus quoad excōicationē, ut in c. illud all. in gl: Et est rō, quia vbi agit de modico p̄iu-
c dicio, fama facit plenā probōnem, vt dixi in c. veniens, [c] J. de test.
d Itē, ga in istis spūalib. debemus tenere in dubio qđ tutius est, [d] vt
18 in c. iuuenis, de spon. no. gl. in c. vni. de scru. in or. facien. † In gl. in ver. [Interpretatus] ibi, [Interpretat mandatū Papæ] no. gl. qđ legatus p̄t interpretari mādatum Papæ, & idē no. gl. in c. sicut §. ex his 11. q. 1. & Spe. in ti. de leg. §. superest, ver. legatus quoq;. & in §. ostēdēdum, ver. 34. Sed aduerte, qđ gl. oppo. de quibuldā iurib. in quib. cauet, q̄ eius est interpretari, cuius est cōdere, & nō soluit. Host. sol. tripliciter. primo, qđ legatus hoc fecit ex plenitudine legationis. Secūdo, q̄ legatus fecit ex spāli mādato Papæ. Tertio, qđ sine mādato processit, sed Papa hrbuit postea ratā istā interpretationē. Et ex his duab. sol. vltimis vī velle, quod de iure nō posset legatus interpretari mādatum. seu priuilegiū Papæ. Inn. dicit, qđ sicut iudex p̄t legē interpretari in cā vertente corā eo, vt in l. non p̄nt. ff. de legi. ita p̄t legatus interpretari rescriptū. Et puto, q̄ ista sol. sit bona. Nā ut p̄bat in c. super lris de rescr. iudex in
19 terpretāt rescriptum ad suā pūtem certificandā, & ut p̄nuciet, an sit iudex, & ad quātum extendāt iurisdō sua. ita potuit iste legatus interpretari rescriptum Papæ, vt appareat q̄ pūtem recepit ex eo mandato. Itē puto, q̄ vbi oriret aliquod dubium difficile deberet recurri ad Papā, & in hoc casu possent intelligi iura hic allegata pro ōrijs. Item principaliter no. ex gl. quatuor spēs
20 interpretationis. Nam interpretatio Principis est gnalis, nec essa
g ria, & in scriptis redigenda. Et dicit, qđ est gnalis, quia extenditur ad oēs. Est necessaria quia necessario tenemur sequi interpretationē Principis. Est ēt in scriptis redigenda, quia f̄m vnam opin.
21 lex dēt redigi in scriptis, vt dř f̄m quoldam allegando. † Et ex hac
e gl. hēs, q̄ scriptura [e] est de substātia legis, seu statuti. [f] De hac ma-
f teria vide late qđ ponit Io. And. in reg. nemo pōt ad impossibile, de reg. iu. lib. 6. in Merc. & per do. de R. decis. 28. per gl. & Cy. in l. 1. C. de leg. Et opi. cōis vř, qđ scriptura non sit de substātia legis, sed vtile est eā redigere in scriptis, vt conseruet illius memoria. Et pro hac opi. quā teneo, adduco bonum tex. in c. 1. de renun. li. 6. vbi successor redigit in scriptis cōstitōnem p̄decessorum, ne traderet obliuioni, ergo valebat prius constō, antequam redigeret in scriptis. Vnde scriptura ibi postea interuenit, non ad validitatē legis, sed vt conseruaret eius memoria. Ad idē adduco tcdo Inst. de iu. na. in §. sed & qđ principi, vbi dř, qđ principi placuit legis hēt vigorē. Ergo sola voluntas principis cū effectu facit legē. Est alia spēs interpretationis, q̄ fit per p̄suetudinem. Nā p̄suetudo est oprima legū interpres, ut in c. cū dilec. de cōsue. & ista est interpretatio gnalis, quia extendit ad oēs, in quib. viget illa cōsuetudo. Itē est necessaria mō p̄dicto, sed non redigitur in scriptis,
20 quia consuetudo p̄seruatur in memoria hoīum. † Tertia spécies
g interpretationis fit p iudicē. Nam iudex p̄t interpretari leges, [g] quoad causas decidendas per eum, ut no. Inn. in c. cum speciali, de appe. facit tex. in auth. iusiuran. quod præstāt ab his, ubi iudex
h iurat iudicare f̄m id quod sibi videbitur, [h] s. non f̄m volūtatem, sed f̄m bonum iudicium informatum a legib. Et hæc interpretatio non est gnalis, quia alij iudices non tenentur iudicare, f̄m
i quod iste iudicauit, qm̄ non exemplis, [i] sed legib. iudicandum est, vt in l. nemo. C. de sent. & inter. Item hæc interpretatio iudicis est necessaria, quia necessario partes tenētur illam sequi, vnde sententia transit in rem iud. nisi appelletur, vt in c. quod ad cō sultationem, de re iu. Et est hæc interpatio in rescriptis redigē da, secundum gl. intellige respectu sniæ diffinitiuæ, q̄ profert, ut
21 in d. c. fi. de re iu. lib. 6. † Sed snia interlocutoria non fertur in scti ptis, & tamen propter notorium causæ est redigenda in scriptis,
22 ut in c. quoniam, de proba. † An autem iudex possit interpretari
K suam sententiam postquam eam tulit, [K] si de nouo circa eam oriatur aliquod dubium? Gl. ista arguit q̄ sic, & tene mēti in hoc gl. sed vide latius per doc. in c. ex par. 3. de ver. sig. plenius per Bar. in l. ab executore, ff. de appel. ubi concludit, q̄ isti, maiores iudi-
23 ces possunt, videtur tex. in d. l. ab executore. † De arbitro, [l] an pos
l sit suam sententiam interpretari postquam eam tulit, vide p Spe. in tit. de arb. §. fi. ver. sed nunquid verbum, & ver. seq. Vide tex. q̄ non possit, in c. cum olim, infra de arb. §. fi. vbi Papa fuit aditus super dubio sententiæ, & non arbiter, & vide quod ibi dixi, & qđ habetur in l. quid tamen ff. de arb. Quarta spécies interpretatio nis fit per magistrū, seu per doc. Nam quilibet magister seu doctor, vt in l. vni. C. de profes. qui in vrb. Constan. lib. 12. Et hoc dicimus, quod ante doctoratum quis non potest magistraliter legere, nec disputare. Nec obstat quod lectura detur scholaribus in aliquibus studijs, quia potius datur eis vt addiscant, quam vt doceant. Et hæc interpretatio magistrorum non est generalis, [m] cundum gl. nec necessaria, nec in scriptis redigenda, quæ vere declara, ut supra dixi. Nam interpretatio doctoris nō necessitat nos ad illam sequendam, sed in tantum statur illi interpretatio-ni, quatenus probatur lege, seu ratione. Et in eo, quod gl. dixit, q̄ hæc interpretatio non est redigenda in scriptis, dicunt doct. hoc intelligendum de necessitate, uel in scriptis publicis, seu authenticis. Sed bene possunt redigi in scriptis, ut videmus seruatum olim in lecturis doctorum, & hæc interpretatio est sequen-
m da, & de ea fecit mentionem tex. in c. 1. de deci. [m] & in c. capel-
24 lanus, de ferijs, & in c. literas, de resti. spol. cum similib. † Excutit etiam hæc opinio magistrorum a pena. Nam si communis opinio habet certum intellectum legis, licet ille intellectus nō sit verus in se, nihilo minus sequēs illum in iudicando, vel extra iudicium
n non incurrit pœnam legis, quia communis opi. [n] doctorum in-
o ducit probabilem errorem, [o] & ad hoc vide tex. iuncta gl. in c. vnico, eod. tit. lib. 6. facit tex. in l. regula. ff. de iu. & facti igno. Bar. in l. de eo. C. de pœna illud qui male iud. Et vide, quod dixi in c. debitus, de appel. & in c. finem litibus, de do. & cont. & hoc in-
25 dubitatum in communi opin. † Sed vide no. dictum Oldra. in quæsitum. §. 1. ff. de fun. instru. ubi dicit, q̄ motus ad opinionem sui

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Parte prouinciæ. Vide gl. in lege si tutor petitus, C. de per. tuto. Alconsi. 36. 1. vol. dominus Ias. in §. sed iste, col. 20. Institu. de actio. & in lege error, in 3. col. de iurisdict. omn. iud.
b Existens. Ad de ut Rom. consi. 59.
c Veniens. Vide ibi dom. Host. Ioan. And. & istum, in cap. inter dilectos, de fide instrumen. Et vide alium casum, in quo fama probat in factis multo antiquis, glo. & ibi Angel. in l. at qui natura, §. cum me absente. ff. de negotijs gestis Salycet. in lege proprietatis dominum, C. de probationibus. Bar. in l. contenticula, in 5. colum. in versicu. ex his etiam, in repet. C. de episcopis, & cleri. & plene per Salycet. in lege ea quidem, in sua repet. in 4. colum. in versicu. accedamus igitur ad quartum & vltimum, scilicet ad materiam famæ, de accus. & Bald. in authen. quas actiones, in vltima. colum. in versicu. quarto, & vlt. C. de sacrosanct. eccle. ubi dicit, quod in factis antiquis multum operatur fama, alleg. Innocen. in cap. veniens. de uerbo. significa. Ad quando fama probet. Alexan. consil. 66. 3. lib. & consil. 208. 3. lib. Rom. consil. 76. & 106. Aret. consi. 61. & 103. Roman. in terminis, de quibus consi. 387.
Ant. Fran. An, & quando fama probet, vel non, & in quantum probet, vide Bar. in l. de minore, in §. tormenta. ff. de quæstio. & uide Ang. Aret. in tract. maleficiorum, in glos. in vers. fama publica præcedente, & vide Lanfran. Oria. in repe. l. admonendi. ff. de iureiu. in antepe. & vlt. cha. ubi enumerat sus, in quibus fama plene probat, & illos in quibus semiplene, & illos, in quibus nihil probat. & in quibus faciat indicium.
d Quod tutius est. Adde Romanum consilio. 387. proxime alle. ubi consuit, quòd ratione dubiæ absolutionis, est tutius, quod excommunicatus absetur ab aliquo.
e Scriptura. Vide plene per istum, & plenius per do. meum, & do. Fel. in rub. pra de consti. & ibi dixi.
f Seb. Sap. Statuti. Vide Salyc. & alios in l. humanum, C. de legib. Per. de Anin reg. nemo, de reg. iur. lib. 6. & argumentatur ad partes Dec. in rub. de constit. ubi latissime per eum.
g Leges. Adde Rom. consi. 193.
h Sibi videbitur. Vide Bar. in extrauag. ad repri. in ver. videbitur. Bur. in C. ad sedem, de restit. spol. in c. quærenti, in vlt. no. per illum tex. de verbo. Lap. alle. 69. Domi. in c. catholica. 1. dist.
i Non exemplis. Limita nisi essent approbata, vt voluit gl. in c. fi. in ver. exempla. 29. distin. quæ dicit quod exemplis publicæ personæ, siue authenticę, sidum est, vel exemplis plurium, & vide istum in c. afferte, in 1. notab. in præsump. vbi dixit, qđ ab exemp. principum approbatis, recte iudicare possumus, & ita dicit limitandam d. l. nemo. Limita secundo, nisi essent exempla veteris testamenti, approbata tamen per nouum, quia licite secundum illa iudicatur, secundum istum in d. capit. afferte. Limita etiam tertio. nisi exempla virorum magnæ authoritatis, quia in dubio sunt sequenda secundum Bald. in d. l. nemo, & ibi dicit glo. quod ex consilijs virorum prudentum, & ex consultationibus principum nascitur consuetudo, quod procedit, quando talia sunt producta, siue deducta in notitiam populi. Limita etiam q̄ licet exemplis non sit iudicandum, in quantum inter alios est iudicatum, tamen bene videtur posse iudicari exemplis in quantum inter eosdem est iudicatum, licet in diuersa instantia, secundum Butr. & Imo. in c. cum inhibitio nos, de re iudic.
k Postquam eam tulit. Vide gl. 2. in l. si ut proponis, C. de execu. rei iud. & in l. ea quæ. C. communia uel episc.
l De arbitro. Vide gl. sing. & ibi per Moder. in l. 1. ff. si cert. per. super uer. interpretationem, & Imo. in c. Quintauallis, de iureiur.
m De deci. Dicit tex. sing. in l. si idem cum eod. in prin. in ver. Sabino, & Cas. ff. de iurisd. omn. iud. & ibi Ang. colligit, quod pro decisione dubij tibi fa-ficit sufficit allegare authoritatem maiorum, facit quod voluit Host. in c. quirendum, de pecu. cle.
Vide illum in rub. de constitu. in fine.
n Communis opin. Facit bonus tex. in l. 1. in ver. crebrior apud ueteres opinio ff. de offi. quæsto. & bo. tex. in Lathletas, in princ. in uers. generaliter ita omnes opinantur, ff. de his, qui no. infam.
o Seb. Sap. Errorem. Vide per Fel. in c. nam concupiscentiam. supra de constitu. in c. 1. in vlt. colum. eod. tit. & late tetigi in l. quod Neruа, in materia læsæ cupæ, ff. depo si.

a sui Doctoris, [a] dēt excusari a p̄dēnatione expensarū, qa probabiliter quis sequitur opinionem sui Doctoris, immo debet discipulus in practica sequi Doctorem suum seruata tamen veritate, & defendere opinionem sui magri, ad hoc l. dicere, §. & Sabinus, ff. de arbi. Vnde fertur Aristotelem, reprobando tamen opi. Platonis magistri sui dixisse, Amicus Plato, sed magis amica veritas. In
b † gl. in ver. [Terram propriam] ibi [Domino damnus actionem] Sensus gl. est, q̄ ista pronomina. [Meum] [b] [Tuum,]& [Suum,]
c & his similia, denotant dominium. Et idem in genitiuo [c] cum dicitur, talis equus est Petri. Et de pronominibus, vide bonū text. cum glo. in ca. quo iure. 8. distin. De genitiuo. modo prędicto est bon. text. in l. 2. §. in locum, ff. de reli. & sump. fun. Et ad hoc tenenti istam gl. cum iuribus præal. Sed hoc dictum videtur contra principium glo. & contra tex. Ex quo enim Papa mandauit terram Regis subiici interdicto, debuit intelligi de terra propria ipsius Regis, & non de terra sibi adherente in prestando auxilium, & fauorem. Sol. duplex potest intellectus colligi ex ista gl. qđ iste tex. procedat ex larga & impropria significatione vocabuli. Nam secundum propriam, & strictam significationem, illa verba important dominium. † Sed dices tu, cum hic simus in pœnalibus quare hic fuit facta ista larga interpretatio contra regulam, In pœnis, & regulam, Odia, de reg. iu. li. 6. & c. statutum, de ele. li. 6. Sol. contrarium est difficile, & plerique soluendo dicunt quod hic non tractabatur de mera pœna. [d] Nam interdictum, sicut excommunicatio est medicinale. Nam fertur interdictum, donec fuerit satisfactum, nec diminuit patrimonium alicuius, vt in l. in seruorum, ff. de pœnis, & in l. 3. ff. de dam. infe. Vnde tum quia hæc sententia erat medicinalis; tum quia auxilitantes debent eadem pœna coerceri, vt in ca. 1. de of. dele. Legatus fuit interpretatus large hoc mandatum, vt terra regis dicetur non solum propria, sed sibi adhærens auxilio, & fauore. Videmus simile in excommunicatione. Nam communicantes excommunicato in crimine damnato, propter quod fuit excom-
e municatus, incidunt in eand. excommunicationem, [e] vt in c. si
28 concubinæ, J. de sent. excō. † Ex prædictis no. singulariter, q̄ vbi
f ceſſat [f] ista larga interpretatio, terræ adhęrentes [g] non veniunt ap-
29 pellatione terrarum suarum. † Et facit singulariter hoc ad quęstionem, Duo principes fecerunt pacem adinuicem, & promiserunt sub certa pœna non offendere se, nec terras alterutrius, vtrum adhærentes seu bona adhærentium illius, includantur in
h capitulis pacis? credo q̄ non, quia in [h] dictis cessat ista largissima interpretatio, vt in c. cum dilecti, de don. Item alleg. tex. ibi valde notabilem, & menti tenendum, in c. ad Apostolica. de re iud. li. 6. in ver. [volebat] vbi clare probatur, q̄ isti adhærentes non includuntur in capitulis pacis, nisi exprimantur. Et vide notabile dictum Inno. ibi, qui per illum tex. commendauit fidelitatem ecclesiæ Rom. dicit enim quod nunquam Rom. ecclesia voluit habere pacem, nec pacis tractatum, nisi permitteretur de adherentibus & impunitate eorum. ex quo colligitur, quod infideliter
30 agunt illi, qui faciunt pacem, & illos qui sibi præstiterunt auxilium, non includunt in tractatu pacis. † Vide tamen ad principale dictum, quod no. Bart. in proœ. ff. vbi dicit, q̄ genitiuus, modo
i prædicto, & illa pronomina, denotant dominium; ex propria, & stricta significatione verborum. Et ideo in statutis deberet fieri talis interpretatio, sed secundum communem vsum loquēdi comprehenduntur non solum domini, & possessores, sed ēt simplices detentores, vt depositarii, commodatarii, & similes. Nam habens equum commodatum, dicit, iste equus est meus, & coloni solent appellare possessionem suam, quam colunt, ad hoc bona gl. in l. 2. in prin. ff. de ori iur. Vbi est ergo hęc consuetudo seruanda, idem est etiam in statutis, ar. in l. librorum, in §. quod tamen Cassius, ff. de leg. 3. & quod no. Bar. in l. omnes pop. ff. de iusti. & iur. Sed cessante consuetudine, serua quod dixi, distinguendo, an materia sit restringibilis, an fauorabilis, & p hoc habes primam solutionem gl. declaratam. Secundo gl. solsit, q̄ ista terra adhærēs erat Regis, quoad iurisdictionē, sed nō quoad proprietatem, vt est videre in terris istorum baronum consistentium sub aliquo principe. Et ex hoc secūdo intellectu no. quod genitiuus positus modo prædicto, verificatur nō solum quoad proprietatem, sed etiam quoad iurisdictionem. Vnde ciuitas potest dici mea, licet non habeam proprietatem omnium, q̄ sunt in ciuitate, sed solum iurisdictionem. Et hoc modo totus mundus dicitur sacratissimi Imperatoris, vt in l. bene a Zenone. C. de
31 quadr. præscrip. & quod ibi no. & per Bar. in l. 1. ff. de rei ven. Extra gl. dantur aliæ solutiones, sed prædictæ sufficiunt. † In glos. fi. ver. [Priuare] ibi [Ad postulationem extenditur.] Nota istam gl.
K singularem iuncto text. q̄ constitutio pœnalis extenditur. [k] Nā
l constitutio edita [l] ō eligentes indignū, extenditur hic ad postulātes, vt sicut eligentes indignum, extenditur hic ad postulantes, vt sicut eligentes indignum, sunt ipso iure priuati pro prima uice potestate eligendi, vt in c. cū in cunctis, J. de elec. ita postulantes scienter indignum. Et quod postulantes sunt ipso iure priuati, sentit Ioan. An. hic in uerbo, priuare exponendo. i. priuatos hac uice ab ele. repellere. Idem sentit in c. prox. Sed in regu. odia. de re. iu. lib. 6. in Merc. vbi tetigit materiam extensionis, dicit quod si vis non ferat ur huic literæ, tex. iste probat contrarium. s. q̄ nō sint priuati, sed per istam priuandi, per literam ibi, [priuare.] & sic nō fiet extensio constitutionis pœnalis. Sed mihi plus placet dictum

ADDITIONES.

a Sui Doctoris, Intellige quando ille est solennis doctor, per id, quod habetur in c. cum beatissimus, 24. q. 1. Intellige etiam dummodo ille Doctor non sit solitus tenere opi. insolitas, Bal. in l. 1. in 2. col. in ver. quero, nunquid imperia in iudice præsumitur, C. de pœna iu. qui male iud. Addę Pet. de Anchar. consi. 224. in fi.
Zach. Adde Barba. in rep. rub. de fide instr. char. 7. uer. & per illum tex. dicit ibi Nic. de Neap. & dom. Amadeus de Cast. in suo tract. fynd in ver. item eo, quod plures innocentes condemnauerunt, & Bolo. in re. authen. habita con fil. 25. verficu. similiter, qui tulit sententiam, C. ne fil. pro pat. vbi limitat, vt in 1. apostil. dicens ista esse verba dom. Bald. in l. filium quem habentem, C. simil, ereiscun. tu vide Felin. in capitu. primo, colum. fi. versic. 4. no. quod indeu, supra de constitu. quibus adde pro hoc bo. glo. in ca. nunc beatissimus, 24. q. 1.
b Pronomina, meum. Vide gl. in c. quo iure. 8. distin. & in capitu. pro illorum, in 1. no. per istum, de præben. & per eundem in c. nullus, de iureiu. Barto. & Doct. in rub. de no. ope. nun. & vide Barto. in l. Quintus, ff. de au. & arg. leg. & Bal. in rub. C. de uerbo. signi. & in l. 1. C. eo. & per Fed. de Sen. in consi. 179. in ci. quidam in suo testamento, & vide tex. in l. 4. & in lec. Bar. in l. 2. ff. de manumil. Adde Fed. consi. 219.
c Genitiuo. Vide plene per legistas in rubri. ff. de no. oper. nunciatio. & in l. secunda §. in locum, ff. de religio. & sump. fune. & uide istum in capitu. quia in versicu. & ex hoc no. quod genitiuus, & ibi Martinum Laudensem, infra de iu. & Salicet. in proœ. C. in quarta opp. & plene per Docto. in d. rubri. & per me in repe. capitu. grandi. in verficu. Regis Portugallię, de sup. neg. præla.
Adde Ale. consi. 136. & pluribus aliis consiliis.
d Mera pœna. Vide Ioan. And. in cap. fin. de electio. li. 6. & vide istum in ca. inter alia in vers. & ex hoc, & ex tex. no. de immu. eccle. fi. & Docto. in capit. 2. de constit.
e Zachar. In eandem excommunicationem. Adde an Papa communicans cum excommunicato incidat in excommunicationem, quæ posui in addi. ad istum, in c. quanto, in apost. in ver. communicare excommunicato, in fi. supra de consue.
f Sebastia. Sap. Vbi cessat. Vide no. per Felin. in capitu. Rodulphus. supra de rescrip.
g Adherentes. Vide Dom. in ca. ad Apostolicæ. in v. colum. uer. no. quod pax. de dec. Adde Ange. consi. 256. ibi, uide qui dicantur adhærentes, qui complices.
Anto. Francis. Adde, quod illi dicuntur adhærentes, qui sunt eiusdem voluntatis, cuius est principalis, ut per Ang. in Authen. de hær. & Falc. in princi. in 2. colum. fin. & in Authen. de ali. & emphy. in §. œconomus. in 9. colum. & vide Bal. in l. fin. in vltim. colum. Et adde, quod adhærentes terræ offendentis proprium episcopum, incidunt in interdictum, sicut ipsa terra principaliter offendens, vide Cardina. in clementi. 1. in §. terra, in fin. de pœn. & uide eundem Cardina. in clemen. 1. de religio. domi. & adde, quod pax facta a principalibus ligat etiam adherentes, tex. est in capitu. primo, de postulatio. prælato. & ibi per Innocen. & per Ioan. And. in capitu. ad Apostolicæ, de re iudica. in 6. quod est uerum, secundum Ange. & dom. in l. quę religiosis, ff. de rei vendicatio. siue expresse fiat mentio in pace de adhærentibus, siue non, quia etiam de ipsis videtur esse actum, sed tutius est, quod exprimantur, vt per Ange. in locis prælegga. & per Ale. in l. si conuenerit, in §. si mulier; de pigno. actio. & tene menti, quod dixit Ange. in d. §. œconomus, quod adhærentes non dicuntur subditi, sed potius socii. Et qui dicantur esse sequaces, complices, & attinentes, & quid inter se differant, vide Ang. in præalleg. Authen. de hære. & Falc. in princip. in uersicu. ex hoc no. cum trib. sequen.
h Cessat. Adde Bald. consi. 58. ubi dicit, quod contractus pacis est strict i iuris.
i Dominium. Adde, quod in priuilegiis, genitiuus semper importat dominiū, secundum Rom. consi. 180.
Zachar. Latius per Ale. in rubri. de no. ope. nunciatio. & ibi Barto. & Docto. Fran. Patau. in 1. consi. C. Ale. in rubri. ff. de iu. om. iud. & in consi. 5. vol. 4. Bal. omnino in l. ut in priuatorum, C. fi a non comp. iu. & per istum in capitu. R. de iud.
k Constitutio pœnalis extenditur. Vide bo. tex. in capitu. primo, §. porro, & ibi Bald. dicit illum tex. meliorem de iure, in titu. quæ fuit prima causa benefi. ami. & glos. in clementi. auditor, in ver. beneficio. de rescrip. & glo. in capitu. fin. in versicu. electione, de elect. li. 6. & glo. in capitu. primo, versic. talis. de temp. ord. li. 6. & glos. in authen. sacramenta puberum, C. si adu er. uen. & Barto. in authen. sed cum testator. C. ad leg. Fal. Et ratio assignari potest, quia ubicunque duo æquiparantur a iure, ius exorbitans, & pœnale loquens de uno, habet locum in reliquo, maxime ubi est eadem ratio, facit glo. in clemen. prima, in uersicu. eligat, de electio. & uide Bald. & Ale. in l. si quis id, quod. in 6. colum. in versicu. colligit etiam Bal. ex hac glo. ff. de iurisdi. om. iud. & plene per Imo. in l. si vero, §. de uito, ff. solu. matrimo. & in capitu. constitutionem, de regu. iur. lib. 6. per Docto. Adde Roma. consilio 506.
l Sebastia. Sap. Constitutio edita. Hoc est regulare, vt no. in l. si quis id quod ff. de iurisdictio. omnium iudic. tradit Aret. in capitu. qualiter. 2. §. fin. infra de accusatio. & in consi. 144. Barba. in consilio 50. in quarto volum. Sed limita, vt non procedat, quando pœna est irrationabilis, ut no. Ange. in §. ius autem. colum. septima. in Instit. de iu. natu. gen. & ciui. & no. in d. l. si quis id, quod. Item quando est pœnalis materia, & correctoria, ut per dom. Antoni. de Butr. in capitu. fin. in materia eetensionis, supra de consuetu. traditur in capitulo translato, de constitu. Item quando pœna est inducta respectu alicuius personæ, ut nota. in l. fin. ff. de in ius uocan. & in §. item mixta, Institu. de actio. Item in materia priuationis, ut per Iason. in l. illam, de collatio. & in lege, quod te, ff. si certum petatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dictum glos. & iudicio meo apertissime probatur in c. seq. & in c. scriptum, in fi. inf. de elect. & vtrobique dicam. Vnde concludo, quod vbicunque extrema fic se habent, quod de vno peruenitur ad reliquum, vel ad eundem finem; tunc etiam in materia pœnali, & restringibili fit extensio; ita quod dispositum in vno, habet locum in reliquo. Ad hoc tex. iuncta gl. in c. si postquam,
a de elect. lib. 6. in fi. Et hoc casu [a] intellige istam gl. & optime facit
32 l. oratio. ff. de sponsa. ubi dicitur quod ubi prohibetur matrimonium, videntur prohibita etiam sponsalia. † Tu adde, quod licèt prohibito matrimonio, videantur sponsalia prohibita, attamen pœna apposita contrahentibus matrimonium, non extenditur
b ad contrahentes sponsalia. [b] Glo. est singularis in clemen. 1. de consang. & affi. quia de sponsalibus peruenitur ad matrimoniũ.
33 † Sed extra gl. quæritur, nunquid valet elec. vel postulatio facta in loco interdicto? Hugo Vercellen. vt hic refert Ioan. And. tenuit quòd sic, quia per interdictum solum suspenduntur diuina, & ecclesiastica sacramenta, vt in cap. fi. de senten. excommu. lib. 6. Sed electio est quidam contractus, siue quædam obligatio: ideo non videtur prohibita tempore interdicti. Archid. tamen in c. in nomine domini. 23. dist. tenuit contrarium. Sed primum dictum sequitur Ioan. And. hic, & communiter Doc. post eum. Et videtur probari hæc opin. per istum tex. in ver. sed inde liquido. Nam ista ecclesia Metropolitana erat interdicta propter generale interdictũ, & nihilominus processerat ad postulationem, quam Papa non recipit, non propter ecclesiam postulantẽ, sed propter personam postulatam, ut dicitur in tex. Nec obst. c. ubi periculum, in §. porro, de elect. lib. 6. ubi dicitur quod electio Papæ non debet fieri in loco interdicto: nam illud est speciale in elect. Papæ. Item ibi non dicitur, quod electio per hoc reddatur nulla immo mero iure tenet, ut ibi no. & hic per Ioan. And. &
34 notabis hanc q. quia potest adduci ad multa. † Secundo quæritur, quid operatur admissio postulationis? Solu. dicunt Docto. quod de iure videtur postulatus habilitatus, ut possit eligi; sed curia Romana vt euitetur circuitus, & ecclesiarum dispendium seruat, quod admissa postulatione, postulatus consequitur ius, ac si fuisset electus & confirmatus; vnde non indiget alia confirmatione, uel elec. ut probat hodie Ĵ. c. seq. Et hoc intellige in postulatione solẽni. Nam duplex est postulatio. Solemnis & non solemnis: solemnis dicitur, quando postulatur ab eo, qui potest super omni impedimento postulati dispensare. Non solemnis vero dicitur, quando postulatur ab eo, qui non potest dispensare super impedimento, requiritur tamen eius cõsensus in promotione ratione sui interesse. Pone exemplum. Canonici volunt eligere monachum in Episcopum; sed quia monachus non potest consentire, sine licentia Abbatis, ut in cap. si religiosus, de elect. lib. 6. canonici postulant ab Abbate, vt concedat eis illum monachum. Si enim Abb. consenserit, hæc admissio postulationis, non habet vim electionis, & confirmationis; sed debet de nouo eligi & peti confirmatio electionis, quia Abbas non habebat potestatem prouidendi ecclesiæ cathedrali. Idem dic, quando canonici petunt filium familias a patre, quia volũt eum petere in Episcopum, & idem in similibus. Vlt. hic opponitur cõtra tex. in eo, q. Papa formauit inquisitionem contra istum Episcopum non præcedente infamia, & sic obstat cap. qualiter & quando. de accusa. Sol. dicit Inn. multum notabiliter. quod contrarium procedit, quando fit inquisitio contra promotum, ut puniatur. Sed in inquisitione contra promouendum, quæ fit ad
c finem, ut promoueatur, uel repellatur, non exigitur infamia. [c] Nam debet superior ex officio inquirere, ne promoueatur indignus, vt in c. cum nobis, infra de elect. Dicit tamen quòd ista
d inquisitio fit sine solemnitate, neque recipitur iuramentum, [d] neque debet fieri inquisitio de certo crimine, sed in genere, puta interrogando de ætate, de moribus, de legitimitate, de scientia, & similibus. Dic etiam, quod non sunt in hoc necessarij testes, intellige scilicet iurati. Nam ista inquisitio fit solum ad in-
35 formationem istius superioris. † Et ex prædictis singulariter no. practicam, quam debet obseruare executor deputatus ad prouidendum alicui de certo beneficio cum clausula, [Si per eũ fuerit repertus idoneus,] &c. Non enim tenetur executor procedere cum solennitate iudiciali, nec recipere a testibus iuramentum, sed potest formare generalem inquisitionem, modo prædicto. Sed contra hoc obstat iste tex. vbi Papa inquisiuit de certo crimine, cum dicatur in tex. quòd antequam procurator veniisset ad Papam, constabat Papæ, quasi pro certo, quòd ipse Episcopus violauerat interdictum, &c. Abbas.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Hoc casu. Vide Bald. in l. 1. C. si rector prouin. & Ale. in consil. 194. in 2. vol. ubi repræhenditur Abb. hic.

b Zachar. Contrahentes sponsalia. Dic quod quamuis istud dictum sit verum, etiam in sponsa de præsenti, vt per Pet. de Anchar. in repeti. cap. 1. char. 47. versic. quæro de quæstione, quæ mihi occurrit, de constitu. ubi dicit se una cum dom. Anto. consuluisse, quod stante statuto, quod filia nupta non admittatur ad successionem, non habet locum in desponsata de præsenti. Refert & sequitur Hippol. de Marsil. sing. suo 106. incipien. qui de proximo. Idem

no. isse in capitulo tertio loco, de præsump. & ibi Moder. dicens se ita de facto Senis consuluisse, & in cap. ex publico, de coniug. coning. cum aliis per eundem allega. Si tamen esset ad domum viri ducta, ut ei coniungeretur, secus esset, ita sing. dixit Salye, in l. cum te, in ver. fi. C. de don. ante nupt. quod proval. de sing. refert, & sequitur Felyn. in allega. cap. tertio loco, colum. 4. vers. & retenta, &c.

c Non exigitur infamia. No. pro limitatione cap. qualiter, & quando, il fecondo, de accusa.

d Neque recipitur iuramentum. Vide glos. & ibi Bald. in cap. primo. §. fi dicas. post glos. ibi, in versicu. testimonium. de pace tenen. & vio. eius. ubi dicitur, quod informatio potest sumi etiam a teste non iurato, & illam glossam dicit esse singu. allega. etiam glos. in capitu. cum olim essemus, in versicu. iuratum. de priuil.

Adde, vt per Oldra. consil. 41.

Ant. Fran. Circa hoc dicas, quod ista informatio potest capi a iudice sine iuramento ad inquirendum, & dixit Bal. in lege, in quorum, de pignor. quod talis informatio habita sine iuramento, facit prælalere testes, cum quibus concurrit. Ad quod vide Alexan. in consil. 93. in quarta parte consiliorum. Et adde quod talis informatio potest dari iudici, etiam in camera, secundum Innocen. in capitu. cum in tua, qui matrim. accusa. post. & per Alexan. in l. capite quinto, de adulteriis. Et adde quod iudex potest informari stylo, & de consuetudine, & de fama, vt per Barto. Floria. & Alexan. in l. lege Iulia. ff. de testam.

SVMMARIVM.

1 *Innouantes postulationem cassatam, priuantur potestate eligendi.* 3.
2 *Eligentes scienter indignum, sunt priuati potestate eligendi, ipso iure.* 3. & 4. *lios casus vide infra.* 14. 16.
4 *Abutentes priuilegio, priuantur commodo ipsius.*
5 *Priuati si sunt aliqui aliqua potestate, illa potestas remanet penes non priuatos, licèt numero pauciores, qui repræsentant totum collegium, etiam si fuerit vnus.* 8. 9.
6 *In delictis, illud quod facit maior pars, non videtur factum ab omnibus, qui illi alia expressè contradicunt, secus si tacent, quia tacentes habentur pro consentientibus in eorum præiudicium.*
7 *Vniuersitas si committit rebellionem, ex omnes homines illius vniuersitatis puniuntur.*
Vniuersitas tunc peccat, quando factum est delictum collegialiter.
9 *Vniuersitas, vel collegium, potest remanere & conseruari in vno solo, & illi sunt mortui, vel priuati.* 11.
11 *Habens potestatem eligendi non potest seipsum eligere, vide quæ scribo hic & in c. 1. in nu. 6. de elect.*
12 *Collegium, vel ius ipsius, vtrum sit extinctum, si sunt mortui, vel abfentes omnes de collegio.*
13 *Postulatio admissa per superiorem, habet vim electionis, & confirmationis.*
15 *Gesta per habentem authoritatem, valent, etiam non vocatis illis, qui erant inhabiles.*
17 *Habentes authoritatem, aliquem actum explicandi, si non legitime exequant, non priuantur tali authoritate.*

CAP. II.

1 **Gratum.** † Qui postulationem cassatam vitio personæ innouat, est eligendi & postulandi potestate priuatus, & continuatur hoc c. ad præcedens, tractatur enim de illa materia. Diuiditur. nam primo ponitur narratio duplicis postulationis, & alterius admissio, ac alterius derogatio. Secundo ponitur Papalis approbatio, ibi, [Nos.] Casus literalis. Canonici Senonen. receptis literis cassationis postulationis prædictæ, fraudulenter suppresserunt literas ipsas, legatus tamen apostolicæ sedis, qui super hoc mandatum apostolicum receperat, mandauit prædictis canonicis, vt ad electionem procederent canonice celebrandam, quidam canonici Senonen. postulationem cassatam a domino Papa iterum innouauerunt. quidam alij canonici, licet essent num. pauciores, postulauerunt Episcopum Cameracensem. Cardinalis intelligens, quod illi qui postulationem cassatam innouauerant, essent eligendi, seu postulandi potestate priuati, & ideo ad alios licet num. pauciores esset postulandi authoritas deuoluta, postulationem factam de Cameracensi admisit. dominus Papa prædictum Cameracen. absoluit a vinculo, quo tenebatur ecclesiæ Cameracen. & confirmauit factum legati. B. No. 1. † tex. hic apertum, quod postulantes scienter indignum, sunt priuati ipso iure potestate eligendi & postulandi. [a] Probat enim hæc litera, quod canonici, vt in
a cap. præced. fuerunt ipso iure priuati potestate eligendi, & postulandi, quod colligitur ex eo, q. isti canonici, innouãdo postulationem cassatam, perdiderunt priuilegium eis concessum per Papam. Item dicit tex. q. isti canonici fuerunt abusi benignitate Sedis Apostolicæ, quia Papa in c. præcedenti, gratiosè cõcesserat

ADDITIONES.

a Zachar. Eligendi, & postulandi. Adde, an tales qui postulauerunt indignum, possint variare, quousque præsentata fuerit superiori postulatio prima, per istum in capitu. primo supra eod. & in capitu. bonæ, il secundo isto rit. gl. fo. And. in Nouel. Pet. de Ancha. Do. & Philip. Fran. in c. si compromissarius, §. si vero, eod. tit. lib. 6. eundem Pet. de Ancha, consi. 115. in princ. & Cald. consil. 5. col. 2. in princ.

a ferat istis, q. possent denuo eligere. [a] nam de iure non poterant. Et sic facit iste tex. pro his quæ dixi in c. præcedenti, puta, q. sicut innouantes postulationem cassatam, ipso facto priuantur, ita &
3 postulantes a princ. scienter indignum. † No. 2. q. sicut habẽtes potestatem eligendi & postulandi a iure communi, priuantur eo ipso potestate eligendi, postulando indignum, ita priuantur
b habentes potestatem eligendi ex priuilegio, [b] si postulant scien-
4 ter indignũ. † No. 3. q. abutentes priuilegio [c] sibi concesso, sunt
c illo priuati, seu saltem debent priuari. † No. 4. vnam regulam in
5 materia electionis, q. aliquibus priuatis potestate eligendi, illorum potestas deuoluitur ad alios canonicos; licet num. pauciores. Et sic totum ius collegii resident in non delinquẽtib. Et idem dic eadem ratione in aliis actibus capitularibus. Nam si omnes essent inhabiles, puta, qua excommunicati, vel suspensi, tota potentia capitularis resideret penes habiles; licet illi faciãt minorem partem collegii, ut hic, quia hoc casu isti repræsentãt totum col-
d legium, cum priuati, & inhabiles [d] non sint cõputandi in numero, ad hoc, quod le. & no. in cilla. inf. de elect. vide bo. gl. in clem.
6 quod circa, eo. tit. † Item no. 5. ex hoc, & ex tex. q. in delictis c il-
f lud quod fit a maiori parte, non censetur factum ab omnibus, [f] immo maior pars venit punienda dũtaxat. minor vero pars quæ contradixit, non inuoluitur peccato aliorum; nec pœnæ peccati, vt satis colligitur hic. Et vide ad hoc Inn. in c. 1. de his quæ fiunt a maiori parte cap. vbi non dicit hoc procedere, quando minor pars expressè cõtradicit, secus si tacet. Nam tunc inuoluitur peccato, & pœnæ peccati vna cum expressè consentientibus, quod dictum sing. no. Et potest esse ratio, quia ex quo quis vocatur ad vniuersitatem, debet aut consentire, aut cõtradicere. Vnde cum teneatur loqui, seu consulere affirmatiue, vel negatiue, tacendo habetur pro consentiente in suum præiudicium, arg. in c. præce. & quod ibi dixi, & in c. 2. de confes. lib. 6. & melius in l. de ætate. §. qui tacuit. ff. de inter. act. facit c. si tibi absenti, iuncta gl. de præben. li. 6. Et aduerte, quia prædicta procedunt, quando pœna apponenda concern. t singulos; tunc enim pauciores cõtradicen-
7 tes non puniuntur. † Sed dubium est, quando ex delicto venit pœna imponenda, concernens ipsam vniuersitatem, ut puta ma-
g ior pars vniuersitatis alicuius ciuitatis commisit rebellionem [g] contra principem, minor vero pars in consilio contradixit, nihilo minus maior pars rebellauit, nũquid debeat puniri tota ci-
h uitas, cum non possit fieri sine diſcrimine minoris partis, q. non consensit. De hac no. q. vide per Inn. in c. grauem, de sen. excom. plenius per Bar. in l. aut facta. §. fi. ff. de pœn. tetigi in c. dilectus, de Simo. vbi tractaui, an & quando vniuersitas possit accusari, & qualiter sit puniẽda, vide aliquid etiam per Bar. in tractatu de tyrannide. Vnum tamen tene menti, q. non dicitur vniuersitas, seu ciuitas aliquid facere, nisi illud deliberatum fuerit collegia-
h liter, [h] vnde si maior pars huius ciuitatis, faceret aliquem insultum, vel rebellionẽ aliquã, non dẽt dici, qd ciuitas fecit, ex quo non fuit illud deliberatum collegialiter. Ita dicit gl. no. & bene
8 in l. sicut. ff. quod cuiusque vniuer. sequitur Bart. in d. l. aut facta. facit quod no. glin c. 1. de re. eccl. non alie. li. 6. † No. vlterius, q.
sicut potestas partis delinquentis resident in alia parte, quando eligentes habent potestatem a iure communi, ut in c. cum in cunctis, & in cap. cum Vintonien sis, de elec. ita deuoluitur potestas quando eligentes habent potestatem ex priuilegio, ut hic. Et ex his infero ad quæstionẽ. Pone, q. potestas eligendi fuit data per canonicos tribus compromissariis, quorum duo scienter elegerunt indignum, tertius elegit idoneum, quæritur nunquid valeat electio istius tertii? videtur quod sic, quia potestas duorum resedit in isto, argumen. hic. Sed contrarium est verum, quia istud capitulum loquitur, quando aliqui eligunt collegialiter, ideo ptãs residet penes eligentes idoneum, sed in casu præmisso compromissarii non eligunt vt collegium, sed vt singuli, hẽntes potestatem a collegio. Vnde ptãs cõpromissariorum eligẽtium indignum

ADDITIONES.

a Dentro eligere. Facit iste tex. in arg. secundum Bal. hic ad quæstionem, an notarius depositus a tabellionatu, possit per comitem Palatinum iterum creari, & determinat quod non, alleg. quod no. in auth. de armis. §. fi. col. 6. ubi dicit esse gl. no. de hoc. & hoc motiuum format Old. in consi. suis. subdit etiam esse arg. quod sententia arbitratoris cassata, de nouo ferri non possit: pro quo vide quod no in l. si vt proponis, C. quomo. & quan. in. & in l. iudex post quæs. §. cui, confitendum, quod Cardinalis priuatus officio Cardinalatus, nõ potest eligi, nam. & ibi Bal. in prin. dicit per illam legem determinari quæstionem Do. Oldr. de eo, qui creatus est tabellio, & postea deponitur ab officio, quod non potest de nouo creari per comitem palatinum; etiam si per principem esset restitutus ad famam, non tamen ad officium. Et idem dicit in sacramento baptismi, quia licet quis sit effectus hæreticus, & papa indulgeat, non tamen potest iterum baptizari, quia non est quid reiterabile, secundum glo. in d. l. 2. & vide Pet. de Ancha. in cle. 1. de excel. præla. facit quod habetur in l. si aliquid. C. de susceptori. & arca. lib. 10. & ibi Bart. & Doct. & dictum Bal. in l. 2. sequitur Rom. in d. l. si vero. §. de viro. fallen. 33. ff. fol. matr. maxime per Ludices, C. de digni. lib. 12. & vide Bal. in l. 2. in ver. vltimo. no. C. de libe. & eo. lib. vbi dicit, quod Doctor priuatus doctoratu propter delictum, non potest iterando examen redoctorari, vnde vt facilis descensus, &c. & ponit ver

sus. Quem semel horrendum maculis infamia nigrat, Ad bene tergendum multa laborat aqua. Et vide Bal. in procem. Greg. in 8. col. vbi dixit, quod semel remotus propter delictum, iterato eligi non potest, alleg. no. in Auth. de armis. §. fi. col. 6. & idem voluit in c. at si clerici, in 4. colum. de iud. vbi dicit, quod tabellio perpetuo depositus ab officio, cum infamia, dicitur extinctus, & nunquam redit ad illud, & non potest denuo creari tabellio, gl. dicit esse sing. in auth. de armis, in glos. fin. in vers. denunciamus. Limitatẽ omnia prædicta, nisi de licentia principis, per tex. in d. l. 2. C. de lib. & eor. lib. quia princeps poterit de nouo creare, & adduco pulchrum tex. in l. nullus ex his, C. de diuer. offi. lib. 12. vbi est tex. quod resolutus a militia, ad eandem non aspirabit sine licentia Principis, ex quo textu infertur, quod Cardinalis priuatus officio Cardinalatus, poterit permissu principis idest Papæ. iterum assumi ad Cardinalatum, & vide ad prædicta textum, & ibi Bar. in d. l. si aliquid, & facit l. si quis ex argentariis, §. 1. & ibi gl. ff. de ædẽ.

Adde quando electione prima inualida, possit alia fieri, Rom. consi. 332.

Ant. Fran. Circa hoc, an si notarius propter delictum commissum in officio, vel aliquid aliud, fuit priuatus officio tabellionatus, possit illud iterum exercere, vide gl. in l. si quis ex argentariis, hic alleg. in vers. editionis, & Bar. in l. eadem. ff. ad leg. Iul. repetun. & vide Spe. in tit. de instru. edit. §. restat, in vers. sed nunquid tabellio. Et adde quod notarius priuatus officio, nihil potest addere priorib. rogationib. et de mandato iudicis, l. 2. in §. miles, & ibi no. ff. de his qui notan. infa. & no. in l. quid ergo, in §. pœna grauior, eo. tit. Est tamen verum quod iudex antequam eum priuet, poterit niandare, ut quod omiserat in instrumento, suppleat, sed postquam priuauit, est impossibile, quod tali sic priuato offic. mandetur, vt addat quæ omiserat, quia tunc cum non sit notarijs, additio esset facta a persona priuata, vt plene tractauit in d. §. pœna grauior. Et adde, quod notarius condemnatus de falso, non potest de cætero conficere instrumenta, ni si iudex causa cognita sibi reseruauerit talem facultatem, quod facere potest, si vult, secundum Bal. no. in l. depositum, C. depo. & in l. iubemus, in §. sane, C. de sacrosan. eccl. & tenet Bar. in l. si quis in principio testamenti, in §. fi. de leg 3. & in l. ex militari, de testam. milb. & habetur per Bal. in l. 2. C. de manu. vin. & in l. si quis ex argentariis, in §. cogetur, & ibi per Ale. ff. de ædẽ. Adde tamen quod quando notarius est condemnatus de falso inst. 6, facta ante condemnationem valent, sed post non valent. Ita Bal. in l. 2. C. de fide instru. & in l. in exercendis, eo. tit. & in auth. sed nouo iure. C. si cer. per. & vide gl. in §. cum his. in auth. de fi. instru. Et idem voluit Bart. in l. Barbarius, in vlt. col. ff. de offi. privi. vbi etiam dicit, q. notarius accusatus vel inquisitus de falso, pendente processa & causa falsitatis, potest instrumenta conficere. Immo priuatus officio tabellionatus propter falsitatem, potest publicare instrumẽta sua antea facta, & ea perficere, vt no. Doct. & Paul. de Cast. post eos, in l. prætor. §. fed si dominus, ff. de ædẽ. & in l. si arbiter. C. de sent. & Bar. in l. ad testium, in §. 3. ff. de testa. De Cardinalibus autem priuatis, de quibus hic fit mentio, adde, quod ab alio iudicari non possunt, nisi a papa, vt pulchre voluit Io. And. in c. dilecto, de præben. Et adde quod in depositione Cardinalis episcopi requiruntur. 72. testes. in Cardinalib. autem presbyteris requiruntur 54. in Cardinalibus autem Diaconis requiruntur 27. vt habetur in c. præsul. 1. q. 4. Et quis possit eos deponere. & depositos restituere, vide gl. & Doct. in c. ex gestis, de cler. nõ resi. & in c. 1. de schisma. lib. 6. Et adde, quod Cardinales cum delinquunt, debent acrius puniri, quam cæteri, cum ipsi assistant domino papæ, qui est vicarius Christi, exemplo Adæ, de quo dicit Sanct. Augu. quod quanto erat Deo proximior, tanto grauius peccauit, vt in c. consideret, de pœn. dist. 5. & exemplo etiam Luciferi, de pœn. dist. 2. c. Princeps. & c. principium, & ideo dicebat Host. in sum. de pœni. & remis. in §. cui confitendum, in ver. cui Cardinales, quod debent cauere, ne sint nebulæ sine aqua deuotionis lachrimarum, turbinibus agitatæ. Et adde, quod Cardinales tractantes de eligendo futuro papa, incidunt in crimen læsæ maiestatis, secundum Inn. & Io. And. in c. veniens, de accusa. quod dictum refert & sequitur Bal. in tit. de leg. Corad. in vsib. feu. in l. quoniam liberi, in ver. & adde, quod papa. de testa. & Ale. in l. 1. ff. ad leg. Iul. maiest. De hæretico autem, de quo hic fit mentio, an debeat rebaptizari, puto non esse difficultatem, quia sacramentum baptismi non est aliquo pacto reiterabile, vt in ti. C. ne sanctum bapti. reite. Adde tamen quod hæreticus, qui nunquam fuit baptizatus, volens baptizari, si non potest, quia aquam non habet, habetur pro Christiano, quoad remissionem peccatorum, non autẽ quoad matrimonium contrahendum, nec quoad ordines sacros recipiendos, quia baptismus est ianua omnium sacramentorum, pro quo vide gl. in c. caue 28. q. 1. Et deniq; adde, quod hæreticus, si conuertatur ad fidem, recuperat bona, sed debet incarcerari ad pœnitentiam agendam. hodie inquisitores imponunt pœnam ex arbitrio eorum, per c. vergentis, de hære. & per c. vt cõmissi, in 6. & illorum, eo. tit. li. 6. Item recuperat ius patr. ecclesiæ, nisi per sententiam fuerint eo privati, vt per Gemin. in c. 1. in prin. de iure patrona. lib. 6. & de prædictis vide Cardin. in clem. 1. in §. fin. in vlt. q. de vsuris.

b Ex priuilegio. Facit. l. si quando, & qd ibi no. C. de inof. te. & l. si cui. ff. de ser.

c Aburentes priuilegio. Vide tex. & ibi plene no. ia c. cum accessissent, de cõsti. & in c. cum illorum, de sent. excom.

d Priuati & inhabiles. Vide Doct. in c. fi. de procur. & ibi istum & in l. sicut. ff. quod cuiusq; vniuer. nomine.

Adde Rom. consi. 503.

e Quod in delictis. Facit quod no. in c. grauem, de sent. excom. & gl. in l. aliud. §. refertur, ff. de reg. iur. vbi bo. gl.

Adde, vt per Fel. consi. 315.

f Seb. Sap. Ab omnibus. Vide Bal. in l. 1. in ver. & hoc facit ad plura, ff. de mag. conuen. Ang. & Moder. in l. & suum. §. hodie, ff. de pact. Pet. de Anch. in consil. 10. videtur efficaciter. And. Sicul. in consi. 7. in 1. vol.

g Commisit rebellionem. Vide Ioan. de Lig. in clemen. 1. de pœn. & ibi Imo. in 2. colum. & d. Cardin. in vers. ciuitas, in 2. quæst. Idem etiam tenet Domi. post Ioan. And. in cap. Fœlicis. 5. fi. de pen. in 6. in 3. colum. dom. Abb. in c. dilectus. 11. 2. circa finem infra de Simo. & Ang. in consil. 163. incip. cum multitudo, & plene per dom. Felyn. in cap. cum omnes, in 26. colum. ibi; & ideo Ang. de const. facit qd voluit Paul. de Cast. cõsi. 86. inci. in Christi, in cã Fortij.

h Collegialiter. Vide do. Fel. in d. c. cum omnes. in d. col. 26.

Adde late Fran. Aret. consi. 164.

Zachar. Adde istum in c. dilectus, il 2. col. 3. versi. not. hanc glo. de Simo. Ang. in l sed si ex dolo, §. fed an, ff. de do. Iac. Rebuf. late in 1. quinque, nu. 1. 2. & 3. & ix addi. ad eum, & quasi per totam l. C. de decur. lib. 11. eundem super rubri. de mune. patr. eod. lib. Quod verum est in delicto faciendo, secus autem in omittendo. vt ibidem. & per Sal. in l. 1. C. de sedit. & Fel. in præalleg. c. dilectus, 1. ver. sed hanc conclusionem. Item in delicto continuato, ut per Pet. de Ancha. consi. 155. incip. ex narratis, col. 7. verl. & si dicatur, eundem Felyn. vbi supra, versi. 2. limita. vel nisi populi delinquentis detegeretur voluntas, vt d. col. ver. 3. limita.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dignum deuoluitur ad compromittentes,[a] vt in c. si compromissarius. de elec. li. 6. Reperitur ergo electio ab vno tantū facta. & secundum hanc opin. sensit Io. And. in d. c. si cōpromissarius, & in c. cū in iure,[b] & in c. quia propter. j. de ele. † In gl. pe. in fi. no. singulariter istam gl. ad quam quotidie fit remissio, cum quæritur, nunquid ius vniuersitatis possit remanere in vno solo [c] omnibus aliis mortuis, vel priuatis? Concludit ista glo. quod sic. Vn de tota potentia collegii residet in isto solo,[d] & hanc opi. glo. tenent Inn. & Host. & cōiter *Doc. & vī probari per l. sicut. §. fin. ff. quod cuiusque vni. & hanc opinio. tenet ibi & glo. & Bart. Iste tū solus non poterit seipsum eligere, e quia notaretur ambitione, vt in c. per nostras, de iu. pa. Non ob. quod dicitur de grege animalium, quia illud procedit in uniuersitate rerum inanimatarum, quæ quidem vniuersitas nō habet bona, seu iura. Nec est ibi animus hominis, in quo conseruetur illud ius collegii. Merito extractis capitibus animalium desinit vniuersitas, seu grex. Sed nos loquimur in vniuersitate personarum, quæ habet bona, & iura, ideo ius collegii residet in uno solo. † Ad c. bonæ. alle. in gl. respō de clarius sic, quod illi quandoque de collegio eligūt scienter in dignum, & tunc ipso iure sunt priuati potestate eligendi pro ea vice, & ideo potestas residet in eis qui non deliquerunt, vt hic, & in d. c. cum Vintonien. Qñque eligunt indignum ꝺ formam, & & tunc eligentes non sunt priuati, sed priuandi potestate eligendi, vt in d. c. quia propter, & ibi notabitur, an valeat electio istorū, si iterum eligunt seruata forma, antequam priuentur, & eis tū priuatis per sententiam deuoluitur potestas ad illos, qui nō peccauerunt in forma. Qñque tres eligūt idoneū, & seruata forma, tamen contempserunt aliquem de vniuersitate, qui deberet vocari, & isto casu electio tenet, sed instante contempto debet electio ista cassari, non tamen priuantur potestate eligendi, licet aliud senserit hic glo. Et contrarium huius tenuit glo. in d. c. bonæ. in fi. pe. gl. quæ fuit additio, & ista opi. communiter * tenetur, & iste casus contingit in d. c. bonæ. Ideo ille solus qui fuit cōtemptus non potuit per se eligere, quia alii non erant priuati, potestate eligēdi, sed nos loquimur quando alii priuati sunt vel mortui præter unum. † Pōdera tamen gl. in eo quod dicit, ꝙ collegium non est in vno. Nam deest ibi significatum vocis sed ius collegii conseruatur in vno. Quid autem si omnes sunt mortui,[e] vel expulsi de collegio, nunquid sit extinctum collegium, & ius ipsius? vide Inn. in c. 2. de no. ope. nun. & quod no. in c. cum sup. de cā pos. & prop. vide bo. gl. & tene eā mēti, in c. statutū. de ele. li. 6. Per gl. & Bar. in d. l. sicut per eūdē in l. fi. de coll. illi. & in l. j. §. fi. ff. de acq. pos. Et conclusio est hic, quod aut collegiū fuit destructum authoritate superioris, & ipso facto extinguuntur omnia iura, & priuilegia collegii. Aut decesserūt hi omnes de collegio, vel expulsi fuerunt propter eorum delictum, & tunc in collegio ecclesiastico conseruantur omnia iura collegii apud ipsam ecclesiam. Sed in collegio seculari est dubium. Nam gl. in d. l. sicut, tenet quod extinguitur collegium, ac pereunt iura collegii. Alii tenuerunt idem in collegio seculari, quod in ecclesiastico, vt ꝓseruetur ius apud parietes. Præcedens tamen opi. vī cōmunior. Posset tamen dici, ꝙ si ius collegii est collatum loco, tunc non extinguitur, ius licet desit collegiati. Potest poni exemplum, qñ desineret propter guerram, vel pestem, vniuersitas scholrium. Iura. n. collegii ꝓseruantur apud ciuitatem, cui priuilegiū collatum est. In gl. fi. in fi. No. ex gl. duos modos, quib. potest superior procedere pro admittendo postulationem. Primus, vt dicat, [Prouidemus ecclesiæ vestræ de tali persona, prout postulastis.] Et pro ista practica facit iste tex. in uer. prouidisti. Alius modus est, vt superior dicat, [Postulationem vestram admittimus] &c. & hoc admisso habet effectum electionis, & confirmationis, vt dixi §. c. 1. & ponit Inno. istos duos modos. Dicit tamē secūdum modum magis iuri congruere, quia prouiso spectat ad superiorem, haberet ergo superior postulationem admittere, vel repellere. Ad hoc c. seq. & c. 1. prope fi. §. eo. Nunquam tamen superior debet dicere, [Postulationem confirmamus,] quia verba postulatorū dirigūtur in ipsum superiorē, nec ius acquiritur postulatio. Qualiter autem se debeant habere postulantes apud superiorem, vide bo. gl. in c. prox. in uer. qua gratia moueantur, in fi. Extra † gl. Inno. ponit hic aliquos casus, in quib. eligentes sunt priuati potestate eligendi. Et primus casus, quando postulāt scienter indignū, §. c. i. Sed ꝙ qñ postulationē cassatā vitio personæ, innouant vt hic. Tertius, qñ eligunt per abusum secularis ptāris, vt in c. ꝙsquis. j. de ele. vbi de hoc. Quartus, qñ eligūt ineligibilē, vt in c. innotuit, j. de elect. Quintus, qñ recipiunt postulatum, vel electum, ut prælatum, cuius electio, vel postulatio est nulla, vt in c. bonæ. j. ti. prox. Sextus si sunt excōicati, vel suspensi, vt in c. cū dilect. de consue. & in c. cum inter R. j. de ele. Septimus, cum nō eligitur intra tps a iure, pfixum, de quo in c. ne pro defectu, j. de ele. Octauus cum postulant post appellationē, vt in c. bonæ. j. ti. prox. secus dixit Innocen. in electione facta post appellationem qa electionē, cū sit via ordinaria, nō pōt appellatio impedire, nisi ex cā iusta sit iterposita, vt j. c. cū nobis, j. de ele. Sed postulationē impedit appellatio, cū ex cā frustratoria interposita. Rō fm eū, quia postulatio debet esse concors, vt in c. scriptū, j. de elect. Refert tū quosdam dicere non esse in hoc differentiam inter postulationem, & ele. Host. concordando dicit, & bene. Aut postulatio fit sine cā, vel nō a duab. partib. & vera fit opi. Inn. Si vero ex causa, & a duab. partibus procedat ꝺria opi. vt app. fruſtratoria, talem postulationem non impediat, quia talis postulatio, sicut electionē, vt l. d. ca. scriptū, ergo est fortior, q̄ ele. & vide plures alios casus per Host. in Sum. tit. de ele. §. qualiter, ver. cauendum. & seq. & ponit circa prædicta Inn. duas reg. Prima est, quod valet electio facta non vocatis illis, qui sunt priuati, vel inhabiles ad eligendum, licet primo non sit discussum, an sint priuati. Secunda enim est, ꝙ postea possint conuinci, quia si in veritate non habebant potestatem eligendi, non erat opus eos vocare ficte. fi. de sup. neg. præl. & quod legi. & notatur in c. illa, j. de ele. Et addic in aliis actibus particularibus, vt valeat actus expletus per habentes vocem in capitu. licet inhabiles, & priuati non fuerint vocati, nec fuerit discussum per prius, an sint priuati. Secunda regula est, ꝙ cassata electione, vitio personæ, eligentes sunt priuati ea vice potestate eligendi, vt in c. cum in cunctis, j. de ele. Quod intellige quando elegerunt scienter indignum, secus si ignoranter, vt in c. innotuit. j. de ele. † Sed dubium est, quid in aliis actibus capitularibus nunquid disponentes rem non legitime sint priuati potestate explicandi talem actum legitime, ita quod potestas deuoluatur ad alios, licet numero pauciores? credo, ꝙ non, quia hoc non reperitur iure cautum, nisi in actu electionis. Vnde ea priuatio vocis dandæ sit pœna, non debet extendi ad casum in iure non expressum. Pro hoc facit c. quia propter, j. ti. prox. eligentes contra formam, non sunt priuati, ad idem ca. bonæ. 2. j. de ele. vbi paret, quod eligentes, aliquo subrepto & contrepto, non sunt priuati, ergo pœna priuationis non habet locum. regulariter, licet minus legitime maior pars se gesserit.[e] fac. gl. c. fi.[b] de iure pa. Abbas.

[a] Adcompromittentes. Addeut per Cald. consi. 6. co. ti.
[b] Et in c. cum in iure. Vide ibi Doctores.
Adde limitandum, ut per Pet. de Anc. consi. 156.
[c] Zac. In uno solo. Adde Iac. Rebuf. in l. actores, nu. 1. & ibi in apo. ad eum. de exa. iti. li. 10. & Ale. consi. 95. uol. 4. & consi. 97. in prin. vol. 2.
[d] In isto solo. Vide Inn. in c. illa, infra de ele. quod si omnes de cap. sunt excommunicati uno excepto, & eligunt prælatum si ille ignorauit ipsos excommunicatos, vel sciens protestatus est, ꝙ eos non admittebat ad eligendum, valet electio per illum unum in quo residet totum ius c. ualeat, quod est sing. notabile. Limitat hoc do. meus non habere locum in uitio simoniæ, unde non valet electio simoniaca, licet aliquis ex eligentibus ignoranerit fuisse commissa simoniā, et vide Phil. in c. bonæ, infra ti. 1. Barth. Brix. in c. fi forte. & si de collegium remaneat, in uno, uide no. Inn. in c. cū ex iniuncto, de no. ope. & Bal. in l. fi grege, de leg. 1. & quod no. Inn. in c. cum nobis, & in d. c. illa. de elect. Et ad gl. istam adde no. in l. pater filium, §. Tusculanus. ff. de leg. 2. quod uoluit Bar. in l. quod in rerum, §. fi. in ver. queritur si collegium, ff. de 1. Adde Abb. con. 25.
[e] Eligere. Limita secus esse, si sunt duo, quibus est danda potestas eligendi, & possunt unum ex ipsis, eligere, secundum istum in c. 1. nu. 6. de ele. & ele. Item limita, nisi ille solus nomine collegii daret alteri potestatem eligendi, qui tanquam compromissarius poterit illum solum eligere, vt alias habetur per istum in c. licet de uitanda, de elect. in fi. Aen. de Fale.
[f] Si omnes sunt mortui. Facit, quod no. iste in ca. de multa, in fi. in uers. quæro. secūdū, de præb. & uide Bar. in d. l. fi. in ver. quæro. an destructo collegio colle. illi. Bar. & Doc. in l. inter stipulatem. §. sacram rem, ff. de verbo. & An in c. priuilegium, de re. iu. in 6. Dy. in l. pater filium. §. Tusculanus, ff. de tertio, Bald. & Imol. in d. l. fi grege. Ange. in l. proponebatur. & iud. & in l. seruitutes. §. fi fublatum, ff. de ser. urb. præd. in d. §. sacramenta. & l. quit res. §. aream. ff. de sol. Bal. l. ti. de pa. Constan. in uer. nos, & in auth. ta, C. ne fil. pro par. & in d. l. sicut, quod cuiusque uni no. & in d. l. seruitutes §. fi fubla. & gl. in d. capitu. priuilegium, circa med. & vide istum post. fo. in c. Al bate, in gl. fi. de verb. sig.
Zac. Adde Berth. de Fir. in tract. de epi. in 3. parte. li. 1. q. 31. versi. quid si maior pars, & quę posui in addi. in ver. in vno solo, sup. prox.
[g] Seb. Sap. Se gesserit. Quod pœna priuationis non imponatur, nisi specialiter a lege exprimatur, est casus in §. optimum, ibi, nec quælibet est lex taliter dicens, in Auth. de non elig. secun. nub. Corse. in sing. suis col. 6. ver. cui statuto, sed in contrarium est tex. in c. 1. §. porro. quæ fuer. prima cau. de nes. ami. & in c. auaritiæ, de præb. in 6. gl. in l. si quis in tantam. C. unde ui.
[h] In c. fi. Vide bo. tex. in l. at si quis, §. idem Labeo, ver. cum in cum pœna tuta non sit, ff. de reb. & sum. fu. & 15. q. 8. in Sum. ubi gl. & facit tex. in Auth. de non eli. secun. nub. in versi. nec quelibet est lex tale dicens. Adde Ol. post fi. 64.

SVMMARIVM,

1 *Postulatio facta a minori quam tertia parte collegii non valet.*
Postulatio, per quam priuata vtilitas præfertur communi, non valet.
2 *Clericorum appellatione, regulariter non ueniunt canonici.*
Species ubicunque ponit aliquid vltra genus suum, non comprehenditur sub illo genere.
3 *Penalis dispositio debet large interpretari si aliter non haberet effectum.*
4 *Laicus non potest esse canonicus.*
5 *Cardinalis, vel episcopus, an debeat eligi, an postulari ad aliam dignitatem.*
6 *Cardinalis, non potest esse episcopus.*
7 *Index potest allegare pro utraque parte, & aperire dubia processus.*
Romana ecclesia, quid significet.

8 *Postulatio siue nominatio, si sunt legitimè factæ, acquirunt ius postulato, siue nominato.*
Postulantibus non licet à postulatione recedere, si postulatio repræsentata est superiori.
9 *Iudex, an & quando possit ex officio supplere.*
10 *Sententia lata, vtraque parte præsente valet, licèt non appareat, quod iudex protulerit ad instantiam partis; si vero pars est absens, iudex non supplet, nisi petente parte præsente.*
11 *Priuatus non tenetur præfere bonum publicum suo cōmodo, licèt iudex sic.*
12 *Postulatio vtrum debeat admitti, si numerus postulantium non est maior duplo.*
Stylus Romanæ curiæ facit ius.
Non consuevit facere, est idem, ac si diceret, non potest facere.
Consuetudo Romanæ curiæ, non extenditur ad alias.
13 *Gratia si est iusta, Princeps potest compelli ad ipsam faciendam. 14.*
15 *Bastardus licèt aliquis sit, tamen potest in prælatum postulari, si non reperiatur alius, per quem ecclesiæ bene consulatur.*
Postulatio debet admitti, si est necessaria, & iusta.
16 *Postulantes debent prouidere de aliquo stipendio illi, quem fecerunt ordinare, ut postularent, & non postularunt.*
17 *Seu, ista dictio quomodo ponatur.*

CAP. III.

1 **Bonæ memoriæ. j.** Postulatio, per quam priuata vel maiori præfertur, vel quæ fit a minori quam tertia parte collegii, admitti non debet. Et prima pars ponit duas discordes postulationes. Secunda vtramque repellit causas exprimens, ibi, [Nos.] Tertia monet nouam prouisionem fieri, ibi, [Mandantes] Casus sit. Ecclesia Rauennaten. vacante, quidam Canonici Rauennaten. postulauerunt episcopum Imol. quidam vero postulauerunt S. Praxedis presbyterum Cardinalem. Postulationes istæ delatæ sunt ad Sedem Apostolicam Papa auditis allegationibus vtriusque partis tam de iure, quam de facto, etiam allegatis plenius pro utraque parte. Papa cōsiderans, ꝙ præsentia Cardinalis vtilior esset, non solum ecclesiæ Romanæ verum etiam ecclesiæ generali, quā ecclesiæ Rauennaten. & ideo volens præferre communem vtilitatem priuatę, postulationem Cardinalis non admisit. Ex alia parte considerans, ꝙ episcopus Imo. a minori, quam a tertia parte fuerat postulatus, & huiusmodi postulationes in discordia factas Rom. ecclesia admittere nō consueuit, quia quando etiam in concordia fiunt, nō tam ex iure, quam ex gratia mouentur postulationem Imol. non admisit, madans capitulo Rauennati, vt in personam idoneam conuenire procurent. Ber. No. 1. ex † tex. iuncta suprascriptione, quod appel. clericorum veniunt canonici. [a] Nā Papa hic scribit clericis Rauennatēsis ecclesiæ, nec loquit de clericis non canonicis; sed de canonicis, quia ipsi sunt, qui habent potestatem eligēdi prælatum. Alij vero, qui non sunt canonici, licet habeant ibi beneficia, non tamen sunt de capitulo, nec faciunt collegium, vt in c. dilecta, de excep. præla. & in c. quia propter, infra tit. proxi. & Inno. in c. 2. de inst. & faciunt hæc ad quæst. nunquid in omni materia, appel. clericorum veniant canonici, do. Card. concludit, ꝙ sic, alleg. vltra tex. istum, c. per exemptionem, de priui. lib. 6. vbi tex. no. dicit, qđ si Papa eximit clericos alicuius ecclesiæ, etiam canonici intelliguntur exempti, & tamen materia exemptionis est restringibilis cum per eam præiudicetur potestati ordinarij, ar. 11. q. j. c. peruenit. Item, quia esse canonicum non ponit aliquid super alios ecclericos, nisi quatenus a iure specialiter eis conceditur. ergo debēt canonici venire appellatione clericorum, cum nomen clerici, sit nomen generis, & genus infert suas species. Contrariū tenui super rub. de vi. & ho. cle. ubi concludo, ꝙ in materia restringibili, appellatione clericorum nō veniunt canonici, nec alij in dignitate constituti, quia vbicunque species ponit aliquid vltra genus suum, appellatione generis non venit illa species, tex. est valde no. in c. statutum, de elect. lib. 6. ubi appellatione ecclesiæ paro chialis, non venit ecclesia parochialis collegiata, quia semper habet qualitatem collegij, vltra parochiam, & ibi dicit textus hoc procedere in materia odiosa; secus in materia fauorabili, vel indifferenti, & ibi no. per Io. And. Ad idem no. dictum Innoc. in c. fedes, supra de referi. vbi dicit, ꝙ si Papa dat rescriptum [Contra Titium clericum, & quosdam alios,] sub illa clausula generali, non veniunt canonici, quia sunt digniores simplicibus clericis. Cum ergo canonicus habeat qualitatē canonicatus vltra alios clericos, non debet venire appellatione clericorum, in materia restringibili. Secus dicit in materia fauorabili, vt sentit Fed. de Senis consi. 71. ubi dicit, ꝙ si papa concedit priuilegium Cardinali, vt possit conferre; [beneficia clericorum suorum decedentium. &c.] ꝙ veniūt beneficia canonicorum, si canonici aliqui sunt fili commensales, quia istud priuilegium non est odiosum, sed fauorabile. Ad c. per exemptionem, quod videtur multum restringere, dic, ꝙ ibi fit larga interpretatio, vt euitetur absurditas. Nam absurdum foret, ꝙ exemptis clericis ecclesiæ, non forent exempti canonici, qui sunt principaliores in ecclesia. Item possit contingere, ꝙ illud priuilegium, aliàs nil operaretur, vt puta, quia in ecclesia non sunt alij clerici præter canonicos.† Et dispositio debet large interpretari, quantumcunque pœnalis, si aliter non posset habere effectum, vt est tex. no. in c. si sententia, de sententen. excommu. lib. 6. Ad istum tex. dic, quod materia est odiosa, nec potest intelligi, nisi de canonicis. Sed iō appellauit hic eos clericos, & non canonicos, quia in illa ecclesia Rauen. sunt duo collegia ex priuilegio papæ. Vnum Cardin. (appellantur enim Cardinales propter honorem[b] licet non sint Cardinales.) Aliud est collegium canonicorum, vnde, ut papa comprahēderet hic omnes, vsus fuit hoc nomine generis, qa omnes canonici sunt clerici. Sicut enim ex quo quis est homo, est animal, ita ex quo quis est canonicus † est clericus, quia ins canoniæ non cadit in laicum, vt no. gl. in cap. cum M. de consti. est tex. in c. 2. de inst. & ibi per Inn. & hæc notabis ad alias materias. † No. 2. quod Cardinalis non eligitur, sed postulatur. Nam cum sit alligatus ecclesiæ Romanę non habet liberā volutatem. vnde sicut Episcopus non potest eligi ad aliam sedem, sed debet postulari, vt hic, & in c. fi. inf. eodem. Ita etiam Cardinalis [c] non debet eligi, sed postulari, & hanc opin. tenuit Host. & optime probat iste tex. capiendo verba proprie. Sed Abb. & Aegi. tenuerunt contrarium, dicentes, quod Cardinalis non episcopus potest eligi. Et ad istum tex. respondet, quod verbum, [Postularunt,] ponitur hic impropriè quod Cardinalem, propriè quoad episcopum. vnde dicūt, quod Cardinalis fuerit hic electus, & non postulatus. De hac materia dic, ut plene dicam in c. ecclesia, il 2. infra tit. proxi. † No. hic ar. opti. quod promotus in Cardinalem, non debet tenere episcopatum, saltem in titu. Nam Cardinalis debet assistere papæ,[d] quia præsentia sua est sibi magis vtilis, quam in alio episcopatu. episcopatus autem requirit residentiam continuam. Nam durum est dimittere ecclesiam sine sponso. Paria enim sunt[e] nō habere sponsum, vel prorsus inutilem, f vt in c. 2. de transla. episc. Vñ vides hic qđ pp̄ noluit admittere postulationē factā de isto Cardi-

[a] Canonici. Adde Lud. Rom. in l. 2. in princ. ff. de verbo. oblig. vbi tacito isto, dicit illud, quod dicit iste, & vide Lap. & Do. in c. 1. §. hæc autem, de electio. lib. 6. & vide istum in c. ad abolendam, in gl. 2. de hære. & in c. non dubium 1. no. de sen. excom. tex. & ibid. D. Card. & Bal. in c. ad aures, quod me. cā. & per d. meum hic. Et concludę, ꝙ ubi materia, siue pœnalis, & exorbitans, siue fauorabilis, congruit tam simplicibus clericis, quam canonicis, appellatione clericorum, veniunt canonici, vbi uero mate. non congrueret, & essemus in materia larga, & fauorabili, tunc venirent, ar. nig ri iuncto rubro, in ti. de vi. & hone. cle. Adde Abb. consi. 9. Adde, an appellatione clericorum veniant episcopi, vide d. meum d. Vinc. de Herculanis de Peru. vulgariter dicto el Frisio, in sua disput. solemni incip. in nomine Iesu Christi, vide & quantū, & c. vbi per 16. fundamenta tenet, ꝙ non, in materia stricta, & pœnali. A. F. Ant. Fran. An appe. clericorum veniant canonici, arbitror decisionem, de qua hic. fore veram, & maxime in pœnalibus, in quibus est facienda restrictio, vt in reg. odia, & in reg. in pœnis, de reg. iu. in 6. Adde tamen, ꝙ appellatione clericorum, non veniunt monachi; nec conuersi monasteriorum, vt no. in l. omnes, in § præterea, C. de epis. & cler. & vide d. Abb. in cap. 1. ne cler. vel mo. & per d. Card. in cle. 1. de celebra. miss. Quid autem de presbyteris, diaconis, & subdiaconis, & alijs inferioribus? dicas, ꝙ sic, per gl. & d. Card. in cle. 1. de of sic. ord. & per d. Abb. in c. non dubium, de sent. excomm. & per Spe. in tit. de instrum. edi. §. nunc vero aliqua, in ver. quid de præpositis. Episcopus autem non venit appel. clericorum, vt per Spec. in titu. de rescrip. præsenta. §. fin. in ver. quid, in rescripto, & in tit. de leg. in ver. quid si dispensatum, & no. in c. fi. de præben. & in c. solent. de sent. excom. Quid autem de canonicis, de quibus hic dubitatur, haberur etiam per d. Card. in c. non dubium, de sentē. excom.

[b] Card. propter honorem. Vide glos. in cap. pudor, in verſ. principem mundi. 32. quæst. 2.

[c] Ita etiam Cardin. No. casum, in quo episcopus, & Cardinalis æquiparantur. Scias tamen, ꝙ Cardinalis est maior episcopo in off. Abb. in c. quod super his in fi. de fide instru. Host. in cap. ecclesia il 2. de elec. Imo. in c. dilect. fil. el 1. de præben. & vide bo. tex. cum gl. in c. quanquam. 2. q. 7. facit, quod voluit Io. Mo. in c. super eo. de hær. lib. 6. & tex. in c. per venerabilem. §. rationibus, qui fil. sint legit.
Zachar. Adde, quod Cardinalatus dignitas est maior post Papatum, no. Felin. in rubrica, de maiorita. & obed. colum. 5. ver. & limita, istum in c. ecclesia. il 2. de elect. Bar. in l. 1. §. fi quis. in 1. colum. ff. de appel. Felin. in cap. quod super his. col. fi. ver. vltl dicit hic, de fide instr. licet Gemin. in c. episcopus. 17. distin. aliter ibi sentiat.

[d] Assistere Papæ. Quia Cardinales, nedum consulunt Romanæ ecclesiæ, sed vniuersali. Sunt enim vnum corpus cum papa, sicut canonici cum episcopo, facit quod no. in c. ecclesia, il secundo de electio. & Hostien. in cap. antiqua, de priuil. & Bald. in l. cum multa. C. de bon. quæ lib. dicit, quod Cardinales sunt capitulum vniuersale. alleg. Archid. 12. q. 2. cum redemptor, & cap. Abbatibus, volunt Doct. in c. super eo de hære. lib. 6. & Alua. in c. 1. 19 princ. episcopum, vel Abbatem.
Adde late Rom. consi. 418. & consi. vlt.

[e] Seb. Sap. Paria enim sunt. In contrarium tamen facit, ꝙ mulier sterilis, & sic inutilis, quoad sobolem, habet dotis priuilegia, vt traditur latè in l. j. ff. sol. matri. Sed illud est actum vitio accidentali, vt ibi no.

[f] Vel prorsus inutilem. Facit tex. in l. quoties, ff. qui satisd. cogan. & glos. in l. si pater, C. ne de statu defun. & tex. aureus in l. accusaturus, ff. de adulter. & pulcher tex. & ibi Bald. in l. 2. C. de eunuc. tex. in cap. 2. de crim. fal. Bald. in l. si vt proponis, la 2. C quomodo, & quando iud. Do. in cap. pia, de excep. lib. 6. gl. fi. & ibi Sal. in l. fi. C. ad leg. Fla. de pla. tex. in l. non putauit §. non quęnis, iuncta glo. & ibi Bald. ff. de bo. pos. contra tab. Saly. c. in rub. C. de proba. glos. in c. vera. 45. distin. & gl. in l. 2. C. de hære. & l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudi. cum sim. Adde gl. in l. fi. C. ad leg. Flau. de pla. ubi dicit, quod uidua dicitur, quæ habet uirum inutilem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cardinali, quia oportuisset deserere Romanã curiam, aut morã trahere extra Epãtum. Vtrumq; aũt erat inconueniens, merito Papa postulationẽ non admisit. Et sic colligitur ar. ex tex. ꝙ Cardinalatus, & Epãtus non sunt compassibiles in eadem persona. Nouissimis aũt temporibus seruatum est, ꝙ Epũs promotus in Cardinalẽ, non perdit ipso iure Epãtum, imõ retinet illum tit. vt prius, nisi Papa aliter disponat, & ita seruatum fuit in Cardi. S. Cruc. quoad Epãtum Bononien. & in Cardi. S. Marcelli quoad Epãtum Senen. Et hoc, quia plerique consulerunt, ꝙ c. de multa, de prẽb. non habet locũ in Epãtib. Cardinalatib. & si. Et verũ dicunt, quoad verba iuris, sed quo ad mentem putarem ꝺ̃rium, quia potius debet vacare ipso facto vnus Epãtus per adeptionẽ alterius, vel Cardinalatus, q̃ vacet vnus Archidiaconatus p adẽptionẽ alterius dignitatis inferioris. De qua mate. tamen vide, qã no. in c. dilectus, de concess. præb. vbi est propria materia, & bo. tex. pro 1. par. No. 4. ibi, [De facto, & de iure] quod allegationũ, q̃ fiũt i iudicio, quædã ꝺ̃sistunt in iure, & quædam in facto. Ex facto. n. ius oritur, vt in l. si ex plagis, in §. in cliuo, ff. ad l. Aqu. † No.

7 a 5. ibi, [Curauimus allegare,] ꝙ iudex põt [a] in cã vertente coram eo, allegare, pro vtraque parte. Potest ergo iudex aperire dubia processus, & allegare plenius iura facientia pro utraq; parte, q̃ ferunt aduocati, & ad hoc quotidie allegatur iste tex. & cõcor. l. 1. C. vt quæ desunt aduoc. par. iud. supple. No. 6. ꝙ Cardinales cõ

b sulunt nedũ Rom. ecclesiæ, [b] sed toti ecclesiæ vniuersali. Sunt. n. vnum corpus cũ Papa, sicut canonici cũ Epo, de quo plenius dicam in c. ecclesia, ꝺ̃.ti. prox. No. 7. ꝙ app. Romanæ ecclesię, q̃nq; intelligitur de Rom. ecclesia particulr sumpta, q̃nq; sumitur pro

c vniuersali [c] ecclesia. Nã vnica est ecclesia totius orbis, 24. q. 1. loqtur, & in c. vnico. de schismã. li. 6. Ecclesiæ vero particulares sunt mẽbra istius ecclesiæ vniuersalis, & consistit ecclesia vniuersalis, ex collectione fideliũ, de conse. dist. j. c. ecclesia. No. 8. tex. ibi, [Nõ

d immerito præferentes speciali vtilitati &c.] quod vtilitas cõis [d] est præferenda speciali, & maior minori. Quid aũt si concurrat communis vtilitas in diuersis personis? dic, vt no. in l. j. sol. matri.

2 Vlt. no. tres modos prouidendi ecclesiæ vacanti. f. per electionẽ, postulationem, & nominationem, & dicit Host. ꝙ electio dẽt esse canonica, quia debet capitulum in ea seruare formam a canone præfixã, vt in c. quia p. p. j. ti. prox. Et si est legitime facta, acquirit ius electo, vt in c. cum inter canonicos, ꝺ̃. de ele. Postulatio vero debet esse concors, & postq̃ est præsentata superiori, non licet postulantib. ab ea recedere, vt ꝺ̃. c. prox. Nominatio vero debet esse solẽnis, & fit ꝑm eũ, qñ duo, vel tres, qui sunt excellentios res in capitulo, vel alibi, nominantur Papę, & petitur per collegiũ, ut Papa prouideat ecclesiæ de aliquo illorum. Et per hãc no

e minationem quodammodo ius acquiritur nominatis, [e] ar. 16. q. vlt. ꝺ̃ sanctorum. Nec possunt nominantes recedere a nominatione, postq̃ facta est superiori, secundum eum. sicut dicimus in postulatione, quia vtrobique eadem est ratio. Fatentur tamẽ In nocen & Hostien. quod si postulantes, seu nominãtes, & superiora quo petitur postulatio, conueniunt possunt postulantes resilire, non obstante ꝺ̃dictione postulati, seu nominati, quod no. Et q̃q̃ Inn. dixerit, ꝙ inter postulationẽ, & nominationẽ est differentia, qa postulatio fit cum solennitate; nominatio vero si ne; tamen non placet Host. dicenti, ꝙ postulatio proprie fit de vno, nominatio de plurib. Vel postulatio fit qñ plures sunt ĩ collegio, nominatio vero q̃ est vnus solus, quia proprie in vnũ nõ cadit electio, dic tñ, ꝙ cadit ius electionis, vt dixi ꝺ̃. c. proxi. Et satis põt teneri illa opinio, vt postulatio fiat de uno, nominato de pluribus. Et intellige in nominatione solenni quæ fit mõ prædicto, quando dat̃ libera potestas superiori prouidendi vni ex nominatis. Nã quædam est nominatio non solennis. f. quando ante scrutinium futurum, aliquis nominatur inter canonicos, tanquam bonus, & sufficiens. Illa. n. nominatio non tribuit ius nominato, vt in c. quod sicut, de ele. sed solum proponitur in collegio, vt eligatur, si placet collegio. Solẽt. n. nominari plures, et postea fit scrutinium de omnibus, & habens maiorem partem uocum remanet electus, vt in d. ca. quia propter, & hoc plus placet, q̃ hoc, quod ponit gl. fi. Quid aũt sit proprie electio, seu postula

9 tio, dixi super rub. In gl. 1. in † fi. No. singulariter istam gl. quæ solet iũcto tex. quotidie allegari, cum quæritur, an & qñ iudex possit ex officio supplere. Et de materia, vide aliquid per Inno. in ca. ad nostram. il 3. de iureiu. aliquid dic ut per gl. 28. dist. in c. priusq̃. & 30 q 5. iudicantem. & Spe. de dispu. & allega. §. fi. quasi per totum, & per Bar. & Bal. in l. 1. C. ut quæ desunt aduo. plenius per eũ

f dẽ Bal. in l. 4. §. hoc autem iudicium, [f] ff. de dam. inf. per gl. in c. cupientes. §. cæterum, in ver. contumacia, de ele. li. 6. & in c. pia, de excc. eo. li. in uer. publice. Et pro declaratione materiæ prosequar prius aliquos casus quotidie occurrentes. Secundo ꝺ̃mittam vnam reg. Et primo dicendum est, ꝙ iudex semper potest de iu-

g re supplere, [g] siue causa sit publica, siue priuata, inducendo legẽ, vel canonem seu statuta loci, ut voluit hic glos. & bene. Potest etiam induci lex a simili, vt no. glo. Bar. & Bal. in d. l. 1. præalle. Secundo potest supplere de facto in his quę sunt sibi no. vt iu

h dici, [h] vt puta, si ex actis patet aliquod ius competere parti, quod propter ignorantiam pars omittit, vt in ca. Raynaldus, & ibi per Innocen. infra de testam. Tertio supplet in facto, sibi noto, vt

i notorio, [i] vt no. per glo. & Docto. in l. prima, C. qui, & a quibus, & per glo. in d. capitu. pia. Quarto supplet in exceptione quæ reddit iudicium retro nullum. Exemplum in capit. cauſam

k quæ, [k] infra de iud. no. gl. in d. c. 1. [k] de ele. li. 6. & Bald. in d. l. prima.

l Quinto supplet, vbi vertitur periculũ animarũ, [l] vt in c. excep-

tionem, ꝺ̃. de exce. no. per gl. in d. c. cupientes. Sexto supplet circa repulsionem testium. Potest enim iudex ex offic. suo mittere pro vicinis, vt videat ex relatione eorum, an testis sit idoneus; ut in authen. de test. §. 1. no. Bar. in d. §. hoc autem iudicium. Concernit enim honorem, & dignitatem iudicis, & bonum publicum, ut indignus non admittatur in testem. facit l. quos prohibet, ff. de postu. Tu vero hoc intellige, nisi sit talis exceptio, quæ possit per

a partem omitti, vt puta, si testis est aliàs idoneus, sed est familiaris aduersæ partis. Ex quo enim pars non excipit, iudex non debet ex officio repellere. Facit, quod in simili no. in c. accedens, il 1. vt li. non conte. & hoc no. Io. And. in addi. Spec. in tit. de teste. §. 1.

b Septimo supplet in fauorem publicum, præsertim cum procedit ex officio nobili, [b] ut in d. §. hoc autem iudicium, & quod ibi no. Idem facit ad vtilitatem ecclesiarum, vt in c. cum venissent, de instũ. & ad vtilitatem miserabilium personarum, pupillorum, & viduarum, ut no. in d. §. hoc autem iudicium. Item secundum gl. hic, supplet de facto quandoque, altera parte absente, alle. l. fi. C. de appe. & ideo dixit gl. quandoque quia aliqui intelligunt illam legi, ꝙ ponat casum specialem in causa appellationis, quod no. ibi glo. Sed Bar. in d. l. fi. & in d. §. hoc autem iudicium, voluit ponere in hoc regulam, ꝙ ubicunque iudex potest procedere contra absentem, potest supplere de facto ad vtilitatem absentis, ut testes producere, pro absente excipere, & alia facere, quæ incumbunt absenti, ar. d. l. fi. & auth. qui semel, C. quomodo, & quando iud. & hæc opin. quasi communiter hodie tenetur. Sed Bal. eam non approbat in d. l. 1. dicens, quod illa lex fi. debet intelligi, quando iudex supplet pro absente in facto sibi noto, ut indicis, ut puta, per inspectionem actorum. Nam nulla lex est, quæ clare dicat iudicem posse inducere testes pro absente, & hæc opin.

c videtur verior de rigore iuris, sed opi. Bar. est æquior, & communior. Illud tamen ictas, quod iudex potest in omni causa ex officio, testes iam inductos interrogare, qui obscure depoſuerũt, [c]

d Item interrogare partes quandocunque visum sibi fuerit, [d] vt c. cum Ioannes, de fide instru. no. gl. in c. in præsentia, de prob. & Bar. in d. §. hoc autem iudicium. Et potes circa prædicta ponere regulam, quam faciunt Bar. & Bal. in d. l. 1. ꝙ in his, quæ radicantur in persona iudicis, potest iudex semper ex officio supplere vtraque parte præsente. Ad officium enim iudicis pertinet

e libellum examinare, [e] ut in l. 1. ff. de offic. asse. iuramentum calumniæ deferre, dilationes dare, item pronuntiare in causa. † Vn

10 de concluditur, quod valet sententia lata vtraque parte præsente, licet non appareat, ꝙ iudex eam protulerit ad instantiam partis, sed altera parte præsente iudex non supplet, nisi petente parte præsente, ut in l. properandum, C. de iud. & in l. ad peremptorium, ff. eo. ti. In his vero, quæ radicãtur in persona partis, ut exci

f pere, petere, & probare, & similia, iudex regulariter nõ supplet, [f] quia non debet assumere officium partis, & supplere commodum priuatum, ut no. Innoc. in d. c. ad nostram, fallit in casibus

11 præalle. † In gl. in ver. [Communem] No. bene finem huius gl. quod quis non tenetur præferre bonum publicum suo priuato, si priuatum bonum non includitur sub publico. Et idem no. gl. in c. licet, de regu. Ratio est, quia prima charitas incipit a seipso. Iudex autem debet præferre bonum publicum priuato, licet priuatum non includatur sub publico, quia bonum publicum

g est melius priuato, hoc casu potest intelligi iste tex. & quod no. gl. in l. vnica, [g] C. de stu. li. vrbis Ro. li. 11. Vbi no. ꝙ si faber habet apothecam iuxta scholas, ita ꝙ impedit exercentes studium, debet per iudicem expelli, propter bonum publicum, ꝙ nutritur in scholaribus, ut in auth habita, C. ne filius pro patre. Plenius tamen dic de ista q. & de materia, ut no. per Bart. in l. 1. ff. solu. mat.

12 † In gl. in verbo, [In tanta] ibi, [Numerus postulantium sit duplo maior,] hoc procederet quando postulatio concurreret cum electione alterius partis. Tunc enim non debet admitti po

h stulatio, nisi numerus postulantium sit duplo maior. [h] Sed dubium est quid si non concurrat electio, sed sola postulatio, quæ fit a maiori parte capituli dun taxat: nunquid talis postulatio possit admitti per superiorem, inuita minori parte? Gof. hic tenet, quod sic, quia regulariter valet, quod fit a maiori parte Capituli, ut in c. quia propter, de elect. & in c. 1. de his, quæ fiunt a maio. parte capituli, & 65. dist. in c. 1. & 2. Nec ob. iste tex. in eo, ꝙ dicit, ꝙ Romana ecclesia non consueuit in tanta diuisione, postulationem admittere, quia secundum eum litera non dicit, ꝙ non

i potest, sed ꝙ non consueuit. Host. dicit, ꝙ quoad alios superiores tantum est dicere, ꝙ Papa non consueuit, [i] quantum, ꝙ non debet, quia stylus Romanæ curiæ facit ius quoad alios, ut in c. ex

K teris, de consti. Papa tamen sibi, & successoribus suis, non potest imponere legem, [k] sed aliis sic, ut in c. innotuit, de elect. & sic sentit Host. ꝙ alius superior citra Papam, non potest admittere postulationem factam a maiori parte; sed oportet, vt concurrant duæ partes collegii. Et no. sing. huc dictum propter auctoritatem Host. Sed mihi plus placet opin. Gof. Et ad istum tex. respondeo aliter, quam ipse facit. Hic enim loquitur in postulatione facta a minori parte, quam tertia parte. Et propter hoc dicit litera, ꝙ Papa non consueuit in tanta diuisione admittere

ADDITIONES.

a Iudex potest. Vide quod leg. & no. in c. cum Io. Eremita, de fi. instr. et quæ notorio, nunquid possit allegare pro utraque parte, uide gl. 45. di. c. diligenda, in ver. gladiis.

b Romanę ecclesiæ. Adde Bal. in auth. quas actiones, in vl. col. in ver. & pone hic, quero, quid est dicere ecclesia Roma. C. de sacrosc. eccl. vbi dicit, ꝙ ecclesia Rom. capitur tripliciter. Primo, pro domino Papa, quia Papa est ecclesia animata, quia vbi est Papa, ibi est ecclesia, secundum Inno. & Doct. in c. ex N. de iureiu. Secũdo modo ponitur Rom. ecclesia, pro suo patrimonio, in quicquid est de iurisdictione ecclesiæ Rom. principaliter, & per se tanquam patrimonium B. Petri est. Tertio modo dicitur ecclesia Rom. ecclesia Lateranensis quæ est episcopatus summi Pontificis, & est maior ecclesia vniuersi orbis, vt no. in c. nemo. 16 q. 3. per Arch. Et quot modis capitur ecclesia, vide glo. & Do. in c. fi. ne præl. uic. suas. Bal. in rub. C. de sacrosc. ecc. & in c. 1. 73. dist. in q. 1. capitu. scire, et in capi. sicut, & tex. cum gl. ibi prima, in cap. cum ecclesia de verb. sig.

c Vniuersali. Adde Old. consi. 62.

d Vtilitas communis. Vide tex. & ibi Doct. in c. licet, de regu. & l. vnica, C. de caduc. tollen. & in Auth. de non alien. §. quia vero, col. 1. & Ludouicus §. Labeo, in uersi. semper enim, ff. pro soc. & bo. tex. in l. nulli, C. de erog. ann. li. 12. vbi creditor differens recipere debitum a repu. cadit a iure quod. & tex. fing. in l. 1. C. de condi. in hor. pu. li. 10. vbi fauore publicę utilitatis compellitur quis emere merces corruptas, & text. in l. nullus, penitus. C. de iure. pu. lib. 12. vbi propter publicam vtilitatem granantur personæ priuilegiatę, facit c. non minus, de immu. eccl. l. in prouinciali. §. fi. cum l. seq. & no. ope. nun. & quod voluit Bal. in rub. C. qui accu. non pos. & tex. in l. 8. prædentes, §. si quid cloacarii, ff. de usufr. & tex. melior de iure, in l. si quis in testi. §. is quoque, ff. ad Syll. vbi libertas datur seruo fauore publicæ utilitatis, casu prohibito dari, & facit tex. in l. 1. C. ne lice. in emp. specierum & exportatione, li. 10. vbi compellitur quis emere frumentum a repub. Et no. unum dictum But. in c. ex parte. 1. de rescr. per illum tex. quod si pars adstringatur duo, iuxta no. in l. diuus, ff. de re iud. & in c. licet causam, de prẽb. & non debauit nisi unum, ꝙ ad petitionem partis non potest iudex ferre sententiam, sed iudex ex officio potest ferre, si illud probatum tendat ad publicam utilitatem, vt voluit Bal. in l. j. alias 2. C. de cond. indeb. quod no. pro limi. d. l. fi. & c. licet.

Ant. Fr. Circa hoc an quis compellatur emere, vel vendere ratione publicæ vtilitatis, vel alia ratione, dicendũ est, quod regulariter non compellitur ad inuitus emere, vel vendere, aut aliquem contractum facere, vt in l. nec enim, re, C. de iure deli. & in l. in alieno, in §. fi quis, de fideic. li. Tamen ratione publicæ vtilitatis compellitur quis emere, & vendere frumenta, & alia victualia, vt per Bar. in l. Imperatores, ff. ad l. Iul. de ann. & per Cy. in l. 2. C. de cura aud. & per Bar. in l. non dubium, in §. fi. ff. de leg. 3. & l. 1. in §. cura cannabis de offi. præfe. vrb. & in l. annonam, ff. de extraor. cri. & in l. 1. C. de Lateranen. tol. & vide glo. in d. l. nec emere, & in l. inuitum, C. de contrah. emp. in quibus locis enumerantur multi casus, in quib. quis compellitur contrahere, & vide Bar. in l. 1. in ver. no. quod pro vtilitate, C. de debito. ciui. li. 11. & vide Bal. in 2 post. ad Bar. in l. quod ad præsentes, C. de murile. li. 11.

Adde quod quis cogitur vendere ecclesiæ, vel fisco, quando eorum interest, vt per Flori. post Guil. de Cu. in l. si quis sepulchrum, & in l. 2. in §. locatio de rel. & sum. fun. & per Ang. in l. 1. in fi. ff. so. matr. & per Io. de Lig. in Clem. Apposto. de don. & vide sing. tex. ad hoc in ca 11. ibi per d. Abb. de rer. permut. vbi quis compellitur uendere seu permutare cum fisco. Et adde, quod non etiam compellitur vendere consorti, vel coniuncto offerenti idem pretium, quod offerret alius potius, quam extraneo, vt in l. ad officium, C. communia diui. vbi etiam Bal. no. & per eundem Bal. in l. 2. in fi. col. C. de rescin. vend. per Ro. in l. 1. in 2. col. ff. in ius voc. vt eãt. & d. Ale. post Bar. & Doctos. in l. Romæ, in §. cohæredes, ff. de ver. ob. & habetur per Ioan. And. in additione in cu. in titu. de emptio. & vendi. in §. penul. in verficu. sed pone, in additione gna, in fi.

e Nominatis. Adde Anc. consi. 215. & an postulatione præsentata liceat vere, per Ro. consi. 387.

f Hoc autem iudicium Vide ibi plene per Ro. & vtrumque Imo. & per Ancha in c. iudicantem. 30. q. 5. & Doc. in c. ad petitionem, in c. cum dilectus, & in c. inquisitionis, de accu. in c. per tuas, in c. cum clamor. de testi. in c. continetus, de ap. & in c. cum dilectus, de consue. & Inst. de act. §. fi minus. & in d. §. rare, & in c. cum nobis, infra de ele. & in c. cum Io. Ere. de fi. inst. & vide quæ nino Bal. & do. meum hic, & vide Bar. in l. fi quod ex Pamph. ff. de leg. 3.

g Zach. Potest de iure supplere. Adde, an possit a iudice nolente supplere, appellari, per Spe. in ti. de off. iud. §. impedit, ver. quid si iudex. Et an, & quando iudex nõ supplens, cum possit, faciat litem suam, ita vt teneatur, vide per Bar. in l. 1. col. j. C. quomodo, & quando iu. vbi dicit, quod tunc demum facit litem suam, si non supplet, quando ius est verum, secus si est falsum. Idem per Spe. in ti. de allegatio. & dispu §. fi. uer. quid si nolit.

h Sibi nota, vt iudici. Vide tex. singularem secundum lect. Azo. in l. vbi patet C. de transf. Nam iudex procedit in facto sibi noto, quando ei constat quod tere actionem agenti ipso iure per, tex. sing. in d. l. vbi pactum. Facit, quod legi. & no. in l. 1. in fi. ff. de peti. hære. & quod uoluit Bar. in l. lecta. ff. si cert. pet. & in l. eum, qui ita. ff. de verbo. obl. & in l. exceptionem, C. de prob. & in l. unus, §. pactus, ff. de pact. & Doc. in c. exceptioné, de excc.

i Vt in notorio. Vide istum, in c. afferte, de præsum. in vlt. no. in ver. ex præsentis, & tex. in c. cum venerabilis, in ver. quia vero constitit, de exceptio. vide Bal. in positione casus, & istum in vl. no. ibid. Adde Rom. consi. 228.

k Gl. in c. 1. Vide ibi in ver. absentia, sing. secundum istum in c. insinuante, in gl. in uer. postmodum, de off. dele. & in c. quoniam contra, circa fi. de probat. & plene per do. meum, in c. causam quæ, il 1. de iudi.

l Seb. Sap. Periculum animarum. Hoc firmat Bal. in l. mulierem, C. si mancipia veneat. in l. ne quicquam. §. vbi decretum, col. 10. ff. de off. proconſ. & leg. in l. unica, col. 17. de confessis.

postulationem. Ergo secus si postulatio fuisset facta a maiori pa

l te capituli, vel collegii, & sic facit hęc litera optime pro op. Gof. a ꝺ̃rio sensu. Præterea in his q̃ tangunt articulos fidei, consuetudo Rom. ecclesiæ, non extenditur ad alios, nisi Papa hoc dispo-

13 neret, vt in c. 1. de sum. trin. li. 6. † In gl. in verbo, [Tãta diuisione.] & no. gl. in eo, qđ dicit, iniuriã fieri postulato, & postulatorib. si postulatio non admittitur sine cã. Idem no. in c. seq. & pe. Nasm gratia q̃nq; est debita, ut qñ subest iusta cã m illam faciendi. Pro quo vide gl. 1. q. 8. exigunt, & in c. dño sancto, & in c. constituerẽtur, 50. dist. & in c. cupientes, in §. pe. in gl. in verbo, gña, de elect.

14 li. 6. & bo. tex. iuncta gl. l. di. in c. fi. † In gl. in ver. [quam ex gratia.] ibi, [debet compelli per superiorem.] No. istam gl. & tene eam menti, ex qua colligitur, ꝙ vbi subest iusta causa, potest superior compelli ad ꝺ̃pensandum, & gratiam faciẽdum, pro hoc quod dixi in gl. præc. Quis autem dicatur superior hoc casu, vide Archid. in c. quam sit, de ele. lib. 6. & quod no. in cap. 2. n de iure patron.

ADDITIONES.

a Per partem omitti. Vide bo. gl. in auth. de test. §. & licèt, & ibi Ang. de test. in col. 6. & Doct. per illum tex. in c. ex literis, de transl. & in c. ex parte Adæ, de testi. & in c. super eo, de testi. & Bal. in l. quos prohibet, ff. de postu. in l. 1. §. fi curatores, ff. de magi. conue.

b Seb. Sap. Officio nobili. Not. tamen, quod nunquam iudex potest supplere, nisi pars illud posset opponere. vt per Bar. in l. non solum. §. quamquam, ff. de iniur. faciunt no. per Bal. in l. decuriones, de his, qui no. infa. & per gl. in l. ita demum, C. de procu.

c Obscure deposuerunt. Vide tex. & Doct. in c. cum clamor, de test. & vide quę dixi in c. fi. supra de consti. & vide gl. in auth. de testa. §. quia vero, & no. in c. per tuas, eo. tit. & in c. in præsentia, in versi. dubium, de proba.

d Seb. Sap. Fuerit. Vide Fel. in c. exceptionem, inf. de excep. col. 1. 2. & 3. ubi ponit, quæ possit facere iudex etiam inuitis partibus.

e Libellum examinare. Vide Bal. in rub. C. de vindi. li. in fi. r. col. & gl. 11. q. 1. in cap. sacerdotibus, in ver. incendit, quæ dicit, ꝙ iudex debet destruere libellum, qui non est legitime compositus, & dentibus lacerare, vt voluit Inno. in cap. 1. de offi. vica. & vide Abb. in cap. examinata, in penul. colum. in ver. nũc venio ad glos. de iud. vide Bar. & ibi Alexan. in l. prohibitum. C. de iu. fis. ubi alle. glos. in l. prima. ff. de offi. casses. Limita, nisi essemus in casibus, in quibus non requiritur libellus, quia licet produceretur ineptus, teneret, licet posset lacerari, vt est gl. fing. in l. vinum. in fi. gl. magnæ. ff. si cer. pet. & vide Bart. in extraugan. ad repri. in ver. sine figura.

Adde Rom. consi. 69. & 119.

f Zachar. Regulariter non supplet. Adde tamen quando possit de facto, uel de iure iudex supplere, plenissime per Bal. & Doct. in l. 1. C. ut quæ desunt aduopa. iud. sup. Spe. in tit. de instr. edi. §. 4. ver. quid fit abbreuiatura, plenius in ti. de alleg. & disp. §. 6. per totum, & de offic. iud. §. 6. ver. ante litem, & ver. post sententiam. Io. de Imo. in l. eum qui ita. §. qui ita, de verb. obli. Alexã. in l 3. §. hoc autem, ff. de dam. infec. Ang. in l. fi pars, de inoff. testa. & in l. fi. ff. de peti. hære. & Car. in cle. 1. in 3. q. de offi. ord.

g Glo. in l. vnica. Vide de ista quæstione, & pro illa glo. istum, post Host. in c. fi. in ver. extra gl. de iud. & plene per Doct. in d. l. 1. ff. solu. matr. post Bar.

h Duplo maior. Adde ut per Rom. consi. 330. & 483.

i Non consueuit. Facit in simili tex. in l. apud Iulianum. §. fi. in fi. versi. distrahi non soleant, ff. de leg. 1.

k Imponere legem. Vide bo. tex. in c. pro illorum, de præb.

l Pro opi. Gof. Tu põdera istum tex. iu ver. vnanimiter, quasi postulatio debeat fieri nemine discrepante, ad hoc, vt dicamus, ꝙ Papa consueuerit eam admittere, quod est contra Doct. hic, & de hoc dicetur in c. seq. in ver. vnamiter.

m Iusta causa. Facit gl. 1. q. 7. requiritis. §. nisi rigor, & glo. 2. in c. quanto, de iureiur. gl. 1. in c. non est. de voto, & no. doct. & ibi. per istum in c. fi. de transact. Adde tu Oldr. consi. 202.

n In c. 2. Doct. hic errant debuissent allegare c. nullus, eod. tit. & vide ibi istum in 3. not, inducentem hoc ad quæstio. ꝙ vbi in aliquo casu ex forma statuti requiritur consensus vnius in fauorem alterius, si non vult consentire sine causa legitima, potest haberi recursus ad superiorem, & vide istũ in c. quod Dei timore, in fi. de stat. mo. & vide Bar. in l. si cum dotem, §. eo autem tempore, & ibi plene per Moder. ff. sol. matri. & in l. transactionẽ, C. de transac. & in l. turpia. §. 1. ff. de leg. 1. optime facit, quod vidit iste in c. 1. de rer. permut. & in c. relatum, de cler. non resid. & in c. tuæ, & in c. auaritiæ, de præben. & Bal. in l. in coniunctione, in fi. ver quæro, quid si fiſti duo, C. de nup. Et faciunt no. per eundem in l. viduæ. in ver. pone, C. eo. & Pet. de Ancha. in repe. canonum statuta. in ver. transeo ad statuta, quæ quandoque prohibent, de consti. & vide istum in c. postquam, in fi. infra de elect.

Ant. Fran. Qñ statutum requirit consensum proquinquorum, aut alicuius alterius in 5ctu faciendo per minorem, vel mulierem, dicas, quod ex iusta cã põt denegari, aliàs deber præstari, vt vltra hic alleg. uoluit Bal. in l. in coniunctione, ver. quæro quid fi, C. de nup. & vide Ang. Are. in §. consequens, in fi. Insti. de suspe. tut. & vide plene per Ale. in §. eo autem tempore, hic alleg. vbi alle. multas concor. & ét aliqualiter limitat, & fi non vult præstare consensum requisitus ille, qui dẽt cõsentire p statutũ, adeundus est superior, vt eũ cogat ad cõsentiendũ, uel ꝙ ipse superior eius loco cõsentiat, de quo vide per d. Abb. in c. nullus, de iurepa. & in c. qđ Dei timore. hic alle. Et adde ꝙ cõsensus per statutũ requisitus in 5ctu filijfamiliàs, non requiritur, qñ filius 3hit cũ patre, sed solũ qñ contrahit cũ extraneo, & ét requiritur talis consensus, nõ solũ in contractu, sed ét in renunciationib. & distractu, vt per Bal. in l. pactum, quod dotali. in 2 l. q. C. de colla. & vide Ale. in cõsi. 106. in 1. parte cõl. Et adde, quod qñ per statutũ requiritur cõsensus in actu, vel cõtractu gerẽdo per filiũ familias, dẽt ꝑstari in ipso actu, vel post incõtinenti, vt per Bar. & Doct. in l. si quis mihi bona, in §. iuſſum, in 2. col. & ibi ét per Ang. ff. de acq. hær. & no. Bart. in l. qui habent. in §. fi pupillus, in 1. col. ff. de tut. vbi dixit, ꝙ consensus requisitus certo litato tẽpore in actu nõ sufficit si præstetur post actum, nec ét prodest transactio, quod ét voluit Bar. in l. obligari, in §. tutor. ff. de autho. tu. Bal. in l. cũ ipse, in 2. col. C. de cõtrahen. emp. & vide Inn. in l. prudentiam, de offi. dele. in 3. col. & habetur per Spe. in ti. de his, quæ fi. a præla. fine consensu capit. in ver. sed pone epſs, & in tit. de contrahen. empt. in §. 2. in versi. si vero absens, & vide d. Card. in clem. 1. in §. verum. in 1. q. de her. & eundem Card. in clem. 1. de reb. eccle. non alie. vbi dicit, ꝙ sufficit etiam præstari post actum, & vide Bal. in l. executorem. in 5. col. C. de execu. rei iud.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tron. Et potes in hoc ponere duas reg. Prima sit ista, qui non po
test dispensare super impedimento, vel defectu, quo tenetur po
stulatus, non potest postulationem admittere, licet sit ipse superior immediatus postulantium. Sed sp debet adiri superior, qui
15 potest super illo impedimento dispensare, ad hoc vide bo. glo. in cle. 1. de ele. † Secunda regula, superior illius, qui põt postulationem admittere, põt eum compellere ad admittendam postulationem, si subest iusta cã ipsam admittendi. Et intellige qñ cã ꝑcernit vtilitatem ecclesiæ, puta; quia postulatus est potens ad defendẽdam ecclesiam, aut bene doctus, aut morigeratus, licet nõ sit legitime natus, nec reperitur alius, per quem ita bene consulatur ecclesiæ. Secus aũt vbi cã solum concernit personam postulati, vt puta, est ita doctus & morigeratus, vt mereatur dispẽ
sationẽ, hoc casu superior non compellitur, quia non tenetur de suo facere gratiam. Et sic reducas ad concordiam dictas glo. Et ex præmissis infertur, quod in Papam non cadat compulsio,
16 cum non habeat superiorem, vt in ca. licet, de elec. † In ea. gl. ibi, [de iure patro. c. pastoralis.] hanc particulam gl. Doc. non approbant, quia illud ca. pastoralis. loquitur in præsentato a patrono,
a cui quæritur ius ex præsentatione, [a] iuxta no. in capitulo. cum Bertoldus, de re iudica. sed nos loquimur in postulato, cui nullum ius quæritur, cum sit inhabilis. Sed posset iudicio meo glossꝰ. saluari quoad ipsos postulantes, vt si fecerunt aliquem ordinari, vt eum eligerent, & postmodum eo ordinato, alium eligerunt, tenet. n. ista electio cum nullum ius fuisset illi acquisitum. Sed isti sic eligentes poterunt conueniri, vt p-
b uideant primo in stipendio [b] competenti, vt habeat, vnde viure possit, ex quo fecerunt eum sic ordinari. Et hoc voluit gl. no. in c. Ofius. §. sed aliud. 61. distin. & vide omnino illam gl. quia prosequitur quedam alia pulchra in materia postulationis. Et in fi. gl. no. bene fi. gl. ex qua habes qualiter se habere debeant postulantes. cum petant a superiore postulationem admitti. Debent. n. se fundare super gratia; sed tu intellige, vt est glo. no. in capi. cupien
17 tes. §. pen. ver. gratia, de elect. li. 6. † In gl. fi. in fi. No. bene fi. gl. pro
c significatu huius dictionis, [Seu,] [c] Nam vult glo. ꝙ non sit vera disiunctiua, sed potius dictionis præcedentis expositiua, communiter tamen solet poni disiunctiue. Sed gl. procedere potest, quãdo ponitur inter duo omnino similia. Et circa hanc differentiã inter postulationem, & nominationem, placet mihi magis dictum Hostien. quod supra retuli, quam dictum glossꝰ. licet dictum glo. posset etiam saluari. Abb.

ADDITIONES.

a Ius ex præsentatione Dicam infra c. seq.
b Zach. In stipendio. Adde quod etiam post postulationem fiunt impensæ pro confirmatione consequenda, & cuius sumptibus aut bonis, maxime si postulatio est discors, per Mandago. in ti. de elect. c. 68. in gl. in ver. pertinentibus, in 1. parte. Bal. & istum in c. præterea 18. col. 1. uer. in gl. ibi, vel alias, de electio. Phil. Fran. Pet. de Anc. in c. cupientes, §. fi. alleg. supra proxi. tit. Et de q. quam ille tangit hic, vide Bert. de Firm. in tract. de episcopo, in 1. parte, li. 3. q. 39. Bar. Io. de Pla. Lucam de Penna, & Tac. Rebuf. in l. 2. & ibi in addi. ad do. Rebu. C. de decu. li. 10. & Iuna, C. de sum. recu.
c Seu. Adde Bal. in l. cum quidam in 9. opp. C. de verb. sig. quod dictio seu, quãdo cadit inter res, ponitur pro coniuncta, & eius natura est ampliare, puta, si dico, do no totam pecuniam, quam habeo Perusii, seu Paduę, quod vtraque pecunia veniat in legato, & vide Do. in c. 1. de iura. calum. li. 6. Bart. in l. 1. C. de naui. li. 11. & in l. fi is, qui ducenta. §. vtrum, ff. de reb. dub. & in consi. suo inci. dominus Sabinensis, & in l. fi quis ita, ff. de auro, & argen. le. & l. ad protegendam, C. de li. ea. Cy. in d. l. cum quidam. & in l. conuenticulam, C. de epi. & cle. Bal. in elem. 1. vt lit. non contest. & in c. quoniam. de testa. & in c. cum contra, de test. cog. Do. post Lap. in c. licet, in 4. col. de offi. vica. li. 6. Arch. in c. 1. alias 2. de reg. in. li. 6. & in c. statutum, §. cum uero. de resc. eo. li. & in ca. Romana. §. cum autem, de appel. eo. li. & in ca. ego Lud. 63. dist. Can. in cle. 1. §. porro, de Sum. Tri. & fi. cath. per istum, & alios in c. inter. de resc. Seb. Sap. Dictionis, seu. De hac dictione tradit Bar. in l. si quis ita, ff. de auro & ar. le. Abb. in c. inter cętera, supra de resc. Bar. in l. generaliter. C. de sacrosc. ecc. Rom. in consi. 179. amplissime Doctor.

SVMMARIVM,

1 *Prælatus potest in aliam prælaturam postulari.*
Postulantes non possunt a postulatione recedere, si est præsentata Papæ, nisi uoluntate superioris.
2 *Vnanimiter & concorditer, istę dictiones important, quod nullus discrepa uerit.*
3 *Archiepiscopus debet eligi a canonicis cathedralis ecclesiæ, & non a suffraganeis, nisi ex consuetudine simul admittantur.*
4 *Præscribens ius eligendi, præscribit etiam ius postulandi.*
5 *Electio siue postulatio facta contempto & non uocato illo, qui debebat interuenire, venit irritanda. 6. 25. 26. 27. & habet locum in omnibus actib, capitularibus, secundum istum in c. cum inter. il 2. in uer. quo ad tertiam, infra ti. 1.*
7 *Habere ius in aliqua re, an significet respectu proprietatis, an respectu possessionis.*
8 *Mandata diuersa, & diuersæ formæ, si emanant a Principe, agitur ex primo ante receptionem secundi, licet secundum mandatum emanauerit, antequam actus expediretur ex primo.*
9 *Collegium an consistat in his qui sunt congregati, licet pauciores, si alii nolunt uenire. 25.*
11 *Variatio nõ admittitur in electione post publicationem scrutinii, secus in po*

stulatione, dummodo non sit præsentata. 10 23.
Variatio admittitur ante quam sit ius alteri quæsitum.
13 *Postulatus, utrum posset repetere expensas, quas facit sequuta uariatione.*
14 *Expendens pro me aliquid simoniace, non repetit, etiam si sibi mandasset, quia, &c. Mandati actio non oritur ex turpi mandato.*
15 *Eligentes debent eligere personam notam, nam ignotus non potest eligi, nisi super idoneitate recipiantur testes.*
16 *Eligi debet potius in loco, qui peregrè uitã suam ibi, quam alius extraneus.*
17 *Iusium & honestum si concurrunt, præfertur iusium.*
18 *Postulatio potest confirmari ex consensibus singulariter superuenientib. 21.*
19 *Præsumitur, quod aliquis habeat aliquid iure suo, non iure alieno & gratia, nisi in casu, quia gratia non præsumitur.*
Alleganti gratiam incumbit onus probandi.
Spoliatus ante omnia debet restitui.
20 *Possessio iurium incorporalium, ad hoc ut quæratur quæ sunt necessaria.*
21 *Fides in dubio, an præsumatur bona, vel mala.*
22 *Papa si aliquid facit ex plenitudine potestatis, non præscribit.*
24 *Minor pars non tenetur sequi iudicium maioris partis contra conscientiam.*
28 *Iniuria dicitur fieri, quando non conceditur successori id, quod erat consuetum prædecessori.*
Emphyteusis, si est reuersa per mortem uasalli, debet potius concedi hæredi ipsius uasalli, quam extraneo.
29 *Confessio, an & quando possit pro parte acceptari, & pro parte non. 30.*
30 *Libri mercatorum faciunt fidem pro eis, in parua quantitate.*
Consuetudo, quod credatur libris mercatorum in magna quantitate, an uideat.

CAP. IIII.

1 Bonæ memoriæ, ij. † Archiepꝰ in Archiepiscopa-
a tũ postulatur, [a] & ex quo postulatio præsentata est Papæ, non possunt postulantes ab ea recedere, sed dẽt superioris iudicio expectari. h. d. quo ad ti. Dist. decretalis in sex partes. In prima ponitur postulationis admissiõ
dæ petitio, & ꝑ eam exceptio, & replicatio. In secunda Apostolica trimembris prouisio. Secunda ibi, [Nuntiis.] vsque ad §. Verum. In tertia, temeraria & iniusta postulatio, & eius repulsa. In
uisionis faciendę monitio, & eiusdem comminatoria contra vsq; ibi, [Verum.] In quarta suffraganeorum ad cõcordiã reuocatio, canonicorum distẽsio, duplicis postulationis iniusta inanuatio. vsq; ibi, [Nec nocebat.] In quinta ponitur tacite obiectionis respõsio. vsq; ibi, [Intelleximus.] In sexta ponitur diffinitiua prouisio, archiepiscopalis translatio, ac palii vtendi prouisio. Quius li. Ecclesia Strig. vacãte canonici Strig. postulauerunt Archiepiscopum Coloc. Quidam suffraganei Strig. ecclesiæ. [1] Quinque ecclesien. Epus, & qdã alii huic postulationi se opposuerunt, dicentes, ꝙ eis contemptis & exclusis, qui ius in electione habẽbãt, huiusmodi postulatio facta fuit, pp qd nũtii vtriusque partis ad Sedẽ Apostolicã accesserũt. sed nuntii Capituli cꝰ resp. debãt, ꝙ suffraganei de gratia solũmodo fuerant requisiti, licet si suũ consiliũ denegauerunt, & alia ẽt proponebant contra ipsam postulationẽ. Quia de his nõ cõstitit domino Papæ, ita ho c duxit prouidendũ, si suffraganei subsistere voluerint in petitione sua, & canonici Strig. voluerint instare suæ postulationi vtraq; pars procuratores idoneos ad sedem Apostolicam deberet destinare. Si vero suffraganei volunt desistere a sua ꝺdictione, & canonici volũt in suo ꝓposito ꝑmanere, mittant ꝑsonas idoneas, quæ do. Papã reddant certiorẽ sup negotio postulationis. Si aũt suffraganei in ꝺdictione ꝑsistere voluerint, & canonici diffidãt de iure suo, alia ꝑsonam sibi delegant canonice in pastorẽ. Istud fuit primũ mãdatũ. Sed anteq; istũ mandatum ad capitulũ pueniſſet, qdã canonici, temere recedẽtes a postulatione ꝑ q̃ Dom. Papæ ꝑsentauerant, aliis ꝑsistẽtib. in sua postulatione ꝺdictũ Quinq; ecclesiẽ. Epm postulauerũt, suã postulationẽ domino Papæ ꝑsentãtes; sed dominus Papa eã nõ admisit, cũ facta fuisset in maiori ꝺdictione, q̃ prima, & ꝺ formã mãdati ꝺdicti, & mandat capitulo, vt psonã idoneã sibi delegant in pastorem, requisitis suffraganeorũ alsẽtu, si de ꝑsuetudine antiqua esset requirendus, alioquin Papa prouideret ecclesiæ de pastore. Istud f'm mãdatũ cũ ad capitulũ pueniſſet, canonici innitẽtes mãdato priori, suffraganeos ad ꝓcordiã reuocauerũt, ꝑter Epm Quinq; ecclesiẽ, quo facto receperunt f'm mandatũ. & illi q Colo. postulauerãt eandem postulationem innouarunt, reuersis quibusdam qui actum Epm postularunt. Alij volentes procedere iuxta tenorem secun-

ADDITIONES.

a Zac. Postulatur. Adde quid in Abbate exempto, an eligatur, vel postuletur, & dic. ut per Mandagotum in tractatu suo elec. in prima parte. c. 54. & ibi no. glo. 2. quod postulari debet a Romano Pontifice, aut eius legato, ita Inno. & Ber. Compost. in c. fi. isto ti. Pro quo est argumentum. in c. cum venerabilis supra de consue. Sed tu dic, quod exemptus Abbas est eligendus, c. fi. Abbatem, de ele. li. 6. tex. in c. fi religiosus, & in c. nullus. eo. ti. li. 6. & vbique per Archi. Pe. de Ancha. Dom. Philip. Francum & Doct. in c. cum in ueteri. eo. tit. de quibus plenius per Berta. de Firin tract. de Episcopo, in 2. parte. fol. 2. q. 2. cum sequen.

secundi mandati, ad capẽm cęteros conuocarunt; sed illi noluerunt conuenire cũ illis. Illi credentes penes se remãsisse ptãtem eligendi, dictũ epm iterũ postularũt, pp ꝙ vtraque pars ad sedem Apłicam accessit. Auditis rõnibus, & allegationib. vtriusque partis, scribit Papa super hoc c. Strig. dicens, ꝙ non nocet discordia illorum, qui prædictum epm postularũt, quia primo in postulatione Coloc. oẽs conuenerunt, & cõtensum suum proprijs subscriptionib. roboratum ad sedẽ Apostolicã transmiserunt; vnde non potuerunt postea suum consensum mutare. Si. n. postquam postulatio præsentatur Do. Papæ, possent ab ea recedere postulantes, sibi frequenter illuderent, & ipsius iudicium ab illorum arbitrio procedere videret, & iõ Papa, licet neutram postulationem admittere teneretur, tñ quia oẽs licet diuersis tpibus, conuenerunt in Coloc. postulationem ipsius admisit, absoluens illum a vinculo, quo tenebat ecclesiæ Coloc. & dat ei Inſam transeundi ad Strig. ecclesiam, sibi postmodum pallium transmissu-
2 rus. Bern. † No. 1. ibi, [Vnanimiter,] [a] iuncto verbo, [Nec noce-
a bat.] Ex quo collige, ꝙ illud dr̃ fieri vnanimiter, qđ nemine discrepante fit. Dr̃. n. vnanimes, cum nemo discrepat. Ad idem c. fi. 7. eo. & c. cum dilectus, ꝺ. de ele. Idem die de aduerbio, concor
b diter, [b] vt no. gl. in cle. ne Romani. 5. 1. de ele. dixi plene in c. non ꝑt, de re iud. Et in hoc tene menti istum tex. quia alibi non ita bene probat. Nam in principio hic dr̃, ꝙ vnanimiter postulauerũt
c Archiepm Coloc. Et in ver. nec nocebat, dr̃, ꝙ pariter [c] vniuersi
3 conuenerunt in illum. † Secundo no. ꝙ ius eligendi Archiepm, nõ spectat ad eꝑos suffraganeos, sed ad canonicos [d] ipsius ecclesiæ Cathedralis duntaxat; vnde epi suffraganei non dẽnt de iure intereſſe electioni; ẽt cum canonicis; tñ tenet cõsuetudo, vt ipsi
4 eligant vna cum canonicis, ut hic patet expresse. † No. 4. ꝙ plures
e beus ius eligendi [e] in certa ecclesia, dr̃ præscripſiſſe ẽt ius postu-
f landi. Hæc no. probat ista lra in princ. Nam isti suffraganei dicebant postulationem attentatã, eis contemptis, qui ius habebant eligendi vna cum canonicis, & sic ex iure eligendi inferebãt ad ius postulandi. Per qđ infero, ꝙ si extraneus a collegio per 40. an nos semper elegisset vna cum collegio, & tũc instaret postulatio futura, dẽt admitti ad postulandum vna cum alijs. Et rõ ꝑ esse, quia præscribens ius eligendi, hẽt respectum ad acquirẽdum ius in genere. Postulatio aũt est quasi pars electionis, & per postulationẽ peruenit ad effectum electionis. facit optime c. in causis. 7. de elect. & quod dixi in c. 1. §. eo. & in c. cum in tua, 7. de deci. qđ coptimẽ facit. Nam ibi dr̃, ꝙ præscribens ius decimandi in certa terra, vr̃ ꝑscripſiſſe quoad oẽs fructus, qui ꝑnt ex illa terra prouenire, licet tpe præscriptionis solum receperit de certis fructibus, quia alii fructus non fuerunt inde collecti. Secus aũt si fuis-
g sent alij fructus percepti, ex quib. iste nõ percepiſſet decimam. §
Ita dicendum in proposito, ꝙ si postulatio fuisset quandoq; facta in ecclesia, & isti suffraganei non fuissent admissi, nisi tñ in actu electionis; tunc prescripſiſſent ius eligendi dũtaxat, non aũt
5 postulandi. † No. 4. ꝙ sicut electio attentata aliquo contempto
h venit irritanda, contempto prosequente ꝺtemptum, [h] vt in c. qđ
6 admitti, instante contẽpto, qui debebat de iure vocari. † No. 5. ꝙ electio siue postulatio debet irritari, non solum quando fuit cõtemptus aliquis, qui debebat interuenire de iure communi, sed etiam

ADDITIONES.

a Vnanimiter. Vide istum in c. ad aures, in 1. no. quod metus causa, post But. & Car. vbi tenet contra But. ibi, & in c. fi. in 1. no. inf. eo. & in cap. licet, in 1. no. de offi. leg. & vide tex. in c. 3. loco. de proba. in ver. vox fuit vnanimis. & vide tex. in c. cum ecclesia Sutrina, de caus. pos. & proprie. & ibi do. meum in repe. But. in cap. dilectus. circa princ. de tempo. ordi. & in d. cap. cum ecclesia. Imo. in d. cap. ad aures. & in d. c. fi. Felin. in cap. non potest. in fi. de re iud. Et no. istum tex. secundum dom. Cardi. ad licentiã, quæ datur examinatis, in qua dicitur, quod talis fuit approbatus vnanimiter, & additur, nemine discrepante, quod illud verbum est superfluum, sed fit ad maiorem cautelam, ne putetur quod a maiori parte. facit tex. in fine in authen. de defens. ciuita. in §. fi. in versi. nemine reluctante, secundum Ang. in l. maiorem. ff. de pact.
b Concorditer. Adde gl. in c. cupientes, in versi. concorditer, de elect. lib 6. But. & Innoc. in cap. 1. de maio. & obed. istum in d. cap. licet, de offic. lega. & in d. cap. ad aures, quod metus cau. & plene in cap. non potest, de re iudic. vbi plenissime per Fel. in 7. colum. in ver. verbum, concorditer. Bald. in cap. licet, in princ. de elect. & in cap. cum inter canonicos, in princ. eodem tit. & in cap. cum olim, de re iudic. & in cap. fi. in penul. colum. ver. sexto quæro. de præsum. Card. in clemen. ne Romani, de elect. in ver. concorditer. Archidia. in cap. dilectionis. 79. distin. Domi. in cap. multis, 16. distin. & in cap. 2. in præcolum. in versi. 1. videndum, de arb. in 6. & in c. Apostolica, vltra med. 56. distin. & per Romanum, in l. 4. §. Cato, in fi. de verbo. oblig. Pet. de Ancha. in l. & siuum. §. fi. ff. de pact. per istum in capit. in singulis, in vlt. col. ff. de stat. mona. & in cap. in causis, in quarta colu. ver. potest notari, de elect. Alex. consil. 265. in causa, & lite vertente. Et licet doct. fuerint varij super hoc ver. concorditer, tamen conclusio est ista, quod verbum, Concorditer, prolatum cum istis verbis, ab oibus & singulis. intelligitur, nemine discrepante, per gl. in c. vbi periculum, in §. ijdem quoque, in ver. singuli, de elect. in 6. ité qñ materia tangit singulos, vt singulos, requiritur oium consensus, per l. Sabi. ff. com. diui. Idem & tertio, qñ sumus in materia stricta & statutaria, ſm Bal. in c. cum olim, de re iud. quia tunc oẽs requiruntur, & nõ sufficit maior pars. Item si essemus in materia compromissaria, ſm Alex. in d. consil. 265. Item si essemus in materia contractuum, ſm Pet. de Anch. & Alc. & in d. l. & suum. §. fi. Si vero essemus in mat. pertinente ad collegium, puta, quia verba referuntur ad collegiũ, vt vniuersos, & tunc licet de propria significatione vocabuli, verbum. Concorditer, importet actum fieri oibus consentientibus, vt est gl. in d. c. cupientes, in §. ad hæc, in ver. cõcordem, tñ ista est cõis opi. ꝙ requirit oium consensum, nisi tale verbũ proferatur in dispositione noua, super negotio vniuersitatis, in quo aliãs sufficiebat maior pars, quia si Princeps ita disponeret, per viam mandati, quia diceret aliquid faciendum esse in plena concordia, exponeretur. i. a maiori parte, secundum Abb. in c. cum olim, in fi. de re iud. per illum tex. cum gl. fin.
Limitarem etiam, nisi materia subiecta requireret maiorem partem. Et ita intellegerem Bald. in d. c. cum inter cano. & in d. c. licet in d. c. cum olim, & Card. in d. c. non potest.
Litarem ẽt, nisi diceretur in instrõ, Abb. concorditer cũ oibus monachis cõstituit syndicũ, tunc verba verificarentur in oib. qui erãt ꝑsentes, per id quod voluit Spe. in ti. de syn. §. 1. in 4. col. ver. porro. Facit qđ voluit But. i proœm. decr. Rex pacificus. ver. sane, ante fi. qđ si tellis dicat, actũ præsentib. homini. de vicinia, valet dictũ, licet aliqui essẽt absentes, dummodo oẽs præsentes inter fuerint actui, & ita concor. doc. varia loquentes super hoc passu.
Adde tu in eo, qđ addẽs ꝺpraescriptus sequẽdo Abb. dñi dicit, qđ illud dr̃ cõcorditer fieri, qđ fit a maiori parte, quod reprobat Ro. consil. 512. per c. in causis inf. eo. ubi ponuntur ut diuersa, concorditer, & factum a maiori par.
c Pariter. Vide But. in c. cum in iure peritus, de elect. in 3. col. Alex. consil. 265. incip. in cã & lite vertente inter Francisc inam. But. in c. non potest, circa fi. de iud. & facit tex. in d. c. cum in iure, in ver. pariter. uel. maior pars. uide gl. in c. bonæ. el 1. uer. ad nos. de elec. & vide tex. in c. cum olim il 2. ver. pariter conquerentes, de off. dele. ubi exponitur pariter. i. communiter. Quan doque exponitur pariter. i. in eadem die, diuersis tamen momentis, uel eodem momento, l. si fundus. §. si duo. per gl. & Bar. ff. de pig.
d Ad canonicos. Vide bon. tex. & ibi doc. in c. cum ecclesia Sutrina, de caus. pos. & proprie.
e Seb. Sap. Ius eligendi. Vide Ioan. Fran. Balbum Taurin. in tract. præscrip. in 1. par. 5. partis prin. q. 8.
f Etiam ius postulandi. Idem voluit Bal. hic, pro quo facit, ꝙ idem ius statuit in vtroque, quia pœna statuta, seu imposita eligendi indignum, hẽt locum in postulante indignum, secundum gl. & Doct. in c. 1. sup. eo. & do. meũ hic, & facit ẽt quod voluit Pet. de Anch. in c. 1. de consti. ꝙ si aliquis præscripsit iurisdiõnem in certo loco, quod vr̃ præscripſiſſe ptãtem condendi statuta in illo loco. Sed contra Bal. & istum hic, non probatur hoc ex isto tex. quia fuerunt verba partis, in versi. asserentes, quæ non inducunt iuris ministeriũ. gl. fing. in l. 1. in gl. mag. circa med. secundum Rom. ibi in l. vni. C. quan. non pet. partes. voluit Io. And. in c. dilecto, de præb. & contra eos est tex. hic in versi. per electionem, uel postulationem suffraganeorum assensu requisito. Nec obst. quod appellatio. electionis, uenit postulatio quia olim sic, secus hodie, cum diuersi ponantur tituli, diuersa forma, & diuersus modus. Et põdera tex. hic in fi. ubi Papa in decisione, compleˆctitur vtrunque. & contra eos facit, ꝙ præscriptio non extendit. Bar. in auth, qui rem, C. de sacrosan. eccle. in l. 7. de itine. actuque priua. Cyn. in l. 1. C. quę sit lon. consue. in 4. oppo. Inn. in c. pastoralis, de deci. Pet. de Anch. in c. cum ex officii, de præscri. Abb. per illum tex. in c. cum olim. eo. tit. Inn. in c. in literis, de restit. ſpol. Archi. in c. Reatina. 63. dist. tex. in l. vim passũ. §. præscriptione. ff. de adult. & doct. in c. quoad consultationem, per illum tex. de of. dele. Inn. in c. cum dilect. de capel. mo. Tenere tñ potes dictum eorum, per rõnes suas. Item quia eadem ratio est præparatorii & præparati, l. fi. C. ad exhib. l. ordinarii. & ibi Bal. C. de rei vendi. Item rei principalis & præambuli ad reũ principalem, l. oratio. ff. de ſpon. Et quia vno permisso uidetur permitti id, per quod deuenitur ad illud, iuribus vulgaribus. & ita limitabis iura doct. in quantum dicunt, quod præscriptio non extenditur, uerum est ad omnia extranea, secus ad præambula & connexa implicite in præscri. Item quia præscribendo totum, uideor præscripſiſſe partem per id, quod habetur no. in c. cum in tua. de deci. Limitatur etiam prædicta regula, quod præscriptio non extendatur, nisi præscribatur pars, quæ sit induisibilis ab ipso toto. Nam cum ius decimandi sit uniuersale & indiuisibile, quod præscripta parte, videatur totum præscriptum, dummodo alter non sit in possessione totius, per id quod no. in d. cap. cum in tua. & Innocen. in d. c. dilect. Adde Rom. consil. 243. ubi consuluit, quod præscripta iurisdictione exequendi lauda, uidetur præscripta iurisdictio pronunciandi super executione, & uide in c. cum cognitionis, supra de consuetu.
Ant. Fraa. Circa hoc, an uerbum, assero, inducat dispositionem, & effectum dispositiuum, siue affirmationem, dicas quod sic, si proferatur ab habente potestatem legis condendæ, uel ab habente potestatem interpretandi, & glossandi, ut in doctore. sicut dicimus de uerbo, credo, per ea quæ habentur in l. plane, la piccola, ff. de leg. 1. Et adde quod asserens, se debitorem Titii in centum ex causa depositi, uidetur promittere, licet uerbum promissiuum non sit in scriptura expressum, ut no. uolnit Bald. in l. contractus, in 4. col. de fide in strũ. ubi dixit, quod subauditur uerbum, promissiuum, & alibi dixit Bar. in l. 1. in §. 1. in 1. oppo. ff. a quibus app. non licet, ꝙ assertio facta in iudicio, habet uim pacti. Et tene menti, ꝙ assertio testatoris non hẽt mutare ueritatem, & iõ si testator dicit, lego nepoti meo pauperi, non probatur ex hoc paupertas, nec talis assertio facit; legatum dici esse factũ ad piam causam, si sit dubium. Ita Bal. notabiliter in auth. similiter. in 1. col. uersi. quid si legatur, C. ad legem Falc. & de assertione facta a testatore, uide quæ habentur in l. neque professio. C. de testa.
g Percepiſſet decimam. Adde Abb. cõsi. 71. 2. lib. inc. casus talis, quidam cle. & late uide Rom. consi. 366. ubi ponit, an maior natu, qui præscripsit ius præsentandi in una eccle. uideatur etiam præscripſiſſe in aliis, in quibus agnati, uel cippus habebat ius præsentandi.
h Zachar. Prosequente contemptum. Adde ꝙ solus absens contemptus, pro sequitur suum contemptum, ut per Mand. in sæpe alleg. tract. de elect. in 3. par. c. 33. in gl. in uer. si uoluerit, & ibi uide rationem quare solus contemptus, nec alius ab eo, contemptum prosequitur, cui adde Fed. de Sen. consil. 135. & consi. 104. Old. consi. 20. & Fel. in tract. de indulg. incip. hodie mecum eris in Paradiso, in x. amplia. & in c. cum Bertol. col. 4. uersi. limita quinto, de re iud. Et sic non transit ad successores contemptorum ut per glo. & doct. in d. c. quod sicut. Imo. & Dom. in cap. cupientes. §. si uero. col. fi. & ibi Philip. Fran. de elect. lib. 6.

Universidad de Deusto
Biblioteca

etiam si fuit contemptus ille, qui debebat interesse de iure speciali. puta de consuetudine, vt hic. No. 6. quòd exercens aliquod ius ex gratia, non acquirit possessionẽ illius iuris: vnde si postea non admittitur ad exercitium illius iuris, non potest dicere se spoliatum, quia qui gratiam concessit, potest illam quandocũq; reuocare, vt in l. cum precario. ff. de preca. & in cap. fi. eo. titu. &
7 16. quæst. 3. in c. clerici. † Item 7. no. quod procedit iste libellus, peto talem electionem cassari, quia fuit facta me cõtempto, qa
a ius habeo [a] eligendi vna cum electoribus. Videtur enim per hæc verba inferre, quod etiam sit in possessione eligendi. Nam aliàs iste libellus non concluderet, quia ille, qui non est in possessione eligendi, non dicitur cõtemni, si non vocatur, quia ius vocis dandæ sequitur magis possessionem, quam proprietatem, vt in c. consultationib. de iu. pa. & in c. querelam, infra de elect. & in c. cum olim, de causa poss. & prop. not. Inn. in c. Cumana. de elec. & in c. in literis, de resti. spoli. Et no. hic diligenter istum tex. quia alibi nõ ita bene. pbatur. Illa enim verba, [Quia ius habeo, &c.] videntur prima fronte concludere ius proprietatis, & non possessionis, vt not. in c. cũ eccl. de causa pos. & prop. Sed hic fit larb ga interpretatio, quia libellus debet latè interpretari, [b] vt. pclat dat intentionem libellantis, [c] vt in l. si quis intentione ambigua
8 ff. de iud. & not. in c. constitutus, de rel. do. † Item 8. not. q. vbi a superiore emanant duo mandata diuersæ formæ, valet, q. agitur secundum primum mandatum, ante receptionem secundi; licet secundum mandatum emanauerit antequam actus expediret. Sunt enim isti excusandi, ex quo nondum receperant fm. mand datum. & ad hoc vide bon. tex. in c. audita, [d] de resti. spol. & ibi
9 plenè dixi. † No. 9. in ver. [Verum] prope fi. ipsius versi. arg. op. q. vbi vniuersitas legitimè congregatur, nolẽtes venire ad vniuersitatem faciunt se alienos, ita q. totum ius vniuersitatis resident pe nes veniẽtes, licet fuerit minor pars vniuersitatis. Hic autem nõ valuit factum minoris par. quia fecerit fm formam mandati, vt j. dicam, secus si fecisset secundum formam. Et hoc dictũ probat alius text. multum no. in c. cum dilecti infra de elect. & optimè facit, quod no. Ioan. And. in c. in causis, eo. ti. Legitimè tñ hoc communiter non admittunt, dicunt enim esse necessariũ, vt sal-
tem duæ partes collegii sint omnes præsentes, vt not. Bar. in l. oẽs
e pop. ff. de iur. & iu. Sed tu vide, q. dixi in c. cũ oẽs, [e] de pst. & aliqd
10 dicã in d. c. in causis. † No. 10. in versi. [Nec nocebat, jvnã reg. in materia electionis, q. singulariter. pbat hic, & nõ alibi, q. post. q. postulatio est. psentata Ro. Põtifici, nõ possunt postulates ab ea recedere, & aliũ eligere, vel postulare; sed debẽt postulates expectare iudiciũ Papæ sup admittẽdo, vel. pbabdo illã postulationẽ. Et idẽ dicũt Doc. cũ. psentat alteri superiori. q. põt illã admittere, q. satis mihi placet ex idẽtitate rõnis, ne. s. priũ agendo, illud videatur superior. Facit cle. cũ illusio, & variatio, de renun. Et ex hoc inferta. pio sensu, q. anteq. postulatio sit. psentata superiori, possint postulates variare inuito postulato, adeo q. dicit Inn. hic, & sequunt cõiter oẽs Doc. q. nũtius missus ad postulationẽ psentãdã superiori, põt reuocari ante, q. postulatio sit. psentata. Tũ. qa sufficit, q. reuocatio puenerit ad ipsum nũtiũ, secus procuratorẽ, vt in c. ex parte decani, de rescrip. & in c. mandato, de. pcu.
Tũ ẽt, qa ex quo postulatio nõ est. psentata, admittit variatio, vt
11 hic a pio. † Et ex hoc habes vnã differẽtiã quoad facultatẽ variãdi inter postulationẽ, & electionẽ. Nã in elec. nõ admittit variatio post publicationẽ scrutinii, vt in c. publicato, j. de elec. Sed in postulatione admittit variatio, q. tũc ũq; sit publicatũ scrutiniũ, et postulatio inde sit secuta. Satis. n. est, vt nõ sit superiori. psentata, vt hic. Diuersitatis rõ est, qa p postulationẽ nullũ ius acquirit postulato, cũ sit inhabilis. Vñ ñ hẽt de quo. pquerã, nec superior. pt. pqueri, ex quo ibi nõ est facta. psentatio. Et ex hoc, & ex tex. col
f lige vnã re. sq. qs põt sæpe variare. g. anteq. ius sit alteri, sec. [f] si ? ẽ q
g sitũ alteri, vt j. d. cle. &. cl hoc casu hẽtlo cũ rña, mutare, de re. iu. li. 6.
12 No. 11. aliud dictũ notabile limitãs pcedẽtẽ rñam, qd superior, & postulates. pueniũt admittit variatio, ẽt si postulatio sit. psẽtata superiori. [h] Nã hęc postulatio erat. psẽtata, & tñ Papa dedit. ptãt ẽ ab ea recedẽdi sub certa forma; & sic tex. est hic, p notatis i c. pcedẽ ti. Nec hẽt postulatus, de quo. pqueratur, cũ ius nõ sit sibi quæsi-
13 tum, vt prædixi. † Quid aũt si fecisset aliquas expensas, præsertim cũ. psenĩu postulantium, nunquid possit illas repetere, secuta variatione? Inn. & cõiter Doc. sequentes dicunt, q. nõ, qa cum nõ
14 haberet ius et fecit illas non est sine nota ambitionis. † Et no. bñ hoc dictũ, nã facit ad qõnẽ, amicus tuus expendit aliquid simoniace, vt tibi. pferret certũ. bñficiũ, nũquid possit a te repetere illas expẽsas? dicendũ est, q. nõ, quia iniuste illas fecit, nec ẽt hẽret actionẽ mandati, si tu mandasses illi, ut illas expensas faceret, qa ex turpi mãdato non oritur actio, vt in l. si vero non remuneran di, in §. rei. ff. mand. & est gl. no. in l. q. vtiliter ff. de neg gest. & tene menti hoc dictũ. Sed respectu expensarum postulantium, vide quod le. & no. in gl. fi. c. cupientes, de elect. li. 6. & distingue, ut
15 ibi. † No. 12. quod eligentes non saluant conscientiã suam, eligẽ do illum, cuius plenam notitiam non habent. Et no. tex. in eo, quod dicit, [Plenam,] vnde dicit Ioan. And. & bene, q. ignota persona non est eligenda, ad hoc infra de cler. pereg. quasi per totum. Et ob hoc seruatur in Rom. curia, quod super id nec
16 te personæ ibidem promouendę, recipiantur testes. † Nota
i quod vbi in loco [i] reperiuntur idonei, non debet præsentaneus. Est enim quis honorãdus, & promouendus in eo, loco vbi suam peregit ætatem neque debet alius obripere superaliis debita, licet hodie male seruetur. Et uide in hoc canonem
17 antiquum pulcherrimum, in ca. nullus inuitis Eps detur. 61. distin. † No. 14. quod vbi concurrit honestum, & iustum, præfer-
dum

ADDITIONES.

a Quia ius habeo. Not. ista verba in practica, quando ponuntur in bello.

b Late interpretari. Vide istum in d. c. constitutus, in vl. col. & c. examinator. iudi. in 11. col. & in c. pro illorum, de præb. & in cap. cæterum, de iudi. & c. 2. de or. cog. & in c. cum ad sedem, de resti. spolia. & in c. conquestus, de 10 comp. in 3. col. in c. cum venissent. de in inte. rest. & in c. auditis, de rest. No. legistæ in l. solemus, & in l. si quis intentione ambigua, ff. de iud. & ibi edita. C. de eden. & uide bon. text. in l. 1. §. 2. si ser. vend. Adde Rom. consilio 345.

c Seb. Sap. Libellantis. De hoc late per Mod. in l. sed & si possessori. §. iure. iuruero. ff. de iureiu. & ibi bo. tex. ad hoc.

d Audita. Vide ibi Doct. & in c. cum contingat. de resc. & in c. ex literis, de fi. delega.

e Cum omnes. In vlt. col. in uer. unam tamen diuersitatem maximam reperi inter Canonistas, & Legistas, Innocen. in capitu. 1. de maiori. & obedien. in ca. 1. de ope. no. nun. & in c. cum nobis olim. de electio. & ibi per illum vlti. char. & vide glo. in clemen. quod circa, de elect. & in c. in causis, in §. 1. lum. in versicu. sed aduerte, eod. titu. et Pet. de Anch. in rep. c. 1. in 26. chap. const.

f Seb. Sap. Vnam reg. Pro hoc bene facit tex. in l. fi. C. de rep. hær. ubi Mod. Facit regula l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui, vel ali. iur. cum no. per Bar. in c. super his, colum. 2. de accu. per Ias. in l. 1. in prin. col. 3. ff. de no. op. nun. & per Fel. in c. quę in ecclesiarum. col. 18. ver. secundus casus. de const.

g Sæpe variare. Facit cons. Cal. 17. in ti. de iure pa. in ver. an laicus, & in l. 1. §. iusiu. C. de re. cre. & ibi Bal. & in authen. habita, in versi. 3. quæro, 2. col. C. ne fi. pro patr. Et illud quod dicit iste, procedit in casu postulationis, & in præsentatione. Item loquitur, quando nullum ius est acquisitum, sed in præsentatione est ius acquisitum saltem ad rem, & cum Bertol. de re iudi. ibi per ipsum. In contrarium facit glo. in clem. plures, in uer. præsentare. & ibi pat. & in c. cum autem. eo. ti. & videtur casus in l. qui absenti, ff. de acquir. per Imo. ibi, qui respondet ad ipsum text. vide ibi Ale. in ver. sed electio. Summa pars est verior, per no. per ipsum in cap. cum uos, de offi. or. & in cap. actus, de offi. leg. & per Bell. in capitu. a nobis, de iure pa. & vide no. per Bal. in d. l. qui absenti, ff. de do. & vide Bal. in l. 2. in 6. colum. in uer. 16. quæro. postulatione præsentata postulato, vel superiori habeat locum pcedere. C. de fer. & aqua. Adde late Per. de Ancha. consi. 102.

h Zac. Præsentata superiori. Adde quod posui in apostilla ad ipsum in c. fi. tum, in ver. eligendi, & postulandi, in nu. 2. supra eo. ti.

i In loco. Facit bo. tex. l. in ecclesiis, C. de epi. & cle. & vide bo. gl. in c. si ponente, in gl. 2. ibi, item si de terra illa, de resc. vbi iste, & d. meus, licet ibi contra. & etiam Pet. de Ancha. hic, & vide c. hortamur. & c. nullus distin. & c. nullus inuitis. 61. dist. & facit bon. tex. in l. 2. in versi. ciuib. nou. C. de anno. ciui. lib. 11. Et ibi Bar. dicit esse arg. quod officiales positi ad ciendis eleemosynis publicis, non debent illas dare extraneis pauperibus quod voluit Ioan. And. in titu. de instrum. edi. §. fi uero aliquam, versi. fi pauperes. Facit quod Episcopus qui debet dispensare bona inter pauperes, non debet dare extraneis pauperibus, C. de episco. & cleri. l. nouum & uide tex. in Authen. de eccle. tit. §. si quis autem pro redemptione. & §. 1. sing. in capitu. si pater, de test. lib. 6. & vide bon. text. in l. quæ conditio §. fin. verficu. si non appareat, quod mortuus senserit in eius municipii ff. de conditio. & demonstratio. & vide dominum meum, in capitu. de feri. vbi distributio eleemosynæ est facienda pauperibus vicinis, & alienis.

Adde tu per Fed. consi. 33. ubi ponit de vsuris erogandis.

Anto. Fran. Circa hoc cui eroganda si eleemosyna, dicas quod debet omnibus petentibus, tamen potius fideli, quam infideli, potius captiuo quam liberis, potius coniunctis, quam extraneis, & potius senibus quam iuenib. & potius infirmis, quam sanis, & potius nobili, quam ignobili, & debebit fieri de iuste quæritis, & sine pompa; pro quo vide plene per dom. Cadi. in clem. 1. in §. iceoque. de reliq. & uene. san. nec debet fieri meretrici, consentiat in coitũ, vt ibi per eum. nec mendicantibus validis, vt in tit. Cmendi. vali. Et vide bon. tex. in capitu. eleemosy. 14. quæstio. 5. vbi dicit quod de acquisitis, & illicitis lucris, non debet fieri eleemosyna, & uide Achidia. in cap. non est. 1. quæst. 1. & bon. text. in capi. ex transmissa, de decvbi dicitur, quod de bonis alienis non potest fieri, & uide d. Abb. in colum. & in cap. innouamus, de censi. vbi, quod eleemosyna non potest fieri de iuste extortis per gabellarios. & uide Pau. de Cast. in consi. suo. 72. & uide Achros tex. ad hoc 14. quæstio. 5. per totam quæst. Et adde, quod eleemosyna facta in statu peccati mortalis, non prodest ad salutem, sed ad mitigandum Deum, vt in cap. non est, & ibi pulchre per Archi. 1. quæstio. 1. Et adde, quod eleemosyna dari debeat personis, vel ecclesiæ de diocœsi, quibus dari consuit, vt in l. priuilegia, C. de sacrof. eccl. quod verum est, etiam si statuto caueatur, q. detur alteri ecclesiæ, vel aliis personis, quia tale statutum non valet, secundum Bar. ibi, in fi. per c. ad Apostolicam, de simo. & uide Io. And. in addi. Spec. in ti. de instru. edi. in §. nunc vero aliqua, & uide etiam Spec. in ti. de loca. in §. nunc vero aliqua, in ver. 68. vbi multa dicit de eleemosy. & ter cætera dicit, quod dues cogitur facere eleemosynam per superiorem. Et adde, quod vxor potest facere eleemosynam de bonis viri moderate, & secundum consuetudinem, nisi vir expresse prohibeat, vt voluit Barto. in l. 1. ff. rerum amo. & habetur per Flor. in l. mulier, ff. ad leg. Aqui. & uide dom. Cadina. in clem. 3. de vita, & honesta. cler. & vide bon. tex. in c. quod Deo, 3 h quæstio. 5.

Et adde, quod eleemosyna debet fieri de fragmentis mensæ Prælatorum pauperibus in loco existentibus, vt clemen. 2. in §. primo, & ibi per dom. Cadina. de censi. & habetur in capit. non cogantur, 46. distin. et de materia eleemosynæ uide in capitu. miror, & in capitu. medicina, et se. de pœn. distinprima, et in capitulo fratrem. 86. distinctio. et per Hostien. in Sum. de pœnis §. si quis.

a dum est iustum honesto. [a] Hic enim cõcurrebant ista. Nam honestas concurrebat ex parte episcopi Quinque ecclesien. quia honestum erat, vt potius promouereꝰ ad suam sedem Metropolitanam, quam quod vnus archiepus præficeretur alienæ sedi. Itẽ honestius est, vt quis promoueaꝰ ad maiorem dignitatẽ, q. transferatur de pari ad parem. Sed ex parte archiepi Coloc. concurrebat iustitia, cum ipse fuisset postulatus ab hominib. q. habebãt
18 ius postulandi; licet diuersis tpib. psensissent, vt in litera. † Vlt. no. q. postulatio potest approbari ex cõsensib. singulariter superuenientib. Nam postulatio ipsius Archiepi Coloc. fuit corrobora ta ex consensibus suffraganeorum postea singulariter accedenb 19 tib. quod an possit de iure indistincte fieri, dicam super gl. pe. † In gl. in ver. [De gratia] ibi, [Nec præsumat sibi ius creare in posterum.] No. bene hanc parti. gl. vt enim sentire, quod non debeat præsumi gratiosa concessio in exercitio alicuius iuris; sed potius debeat psumi, quod vtens intẽdebat vti iure suo. Et ita cit ad hãc q. pone, quod aliquis fuit in possessione iuris eligẽdi, vel alterius iuris; demũ excluditur ab exercitio illius iuris; petit iste nunc se restitui, obiicitur, q. gratiose fuit admissus ad exercendum illud ius. Iste vero negat gratiam, & dicit, quod suo iure fuit vsus. q. riit cui incumbat onus probãdi, an agẽti, an vero excipienti? Inn. refert quosdam distinxisse inter iura corporalia, vt primo casu psumatur concessio; secus in secundo. Sed ipse Inn. tenet indistinb cte, q. alleganti gratiam [b] incumbat onus probandi, qa ex quo qs probat se fuisse in possessione, & demum deiectum ab ea, debet ante oia restitui, cum & pdo ante omnia sit restituẽdus, vt in c. in literis, de resti. spol. Et hanc opi. sequunt cõiter Doct. Et mihi placet intelligendo, q. exercuerit tale quid, quod de gratia nõ so
c let concedi: vnde in istis, quæ non solent de facili concedi, non præsumitur gratiosa concessio, vt voluit ipse Inn. in j. par. suæ gl. & Bar. in l. j. §. hoc inrerdicto, ff. de iti. actuq; pri. In his vero, quæ
d solent [d] gratiose cõcedi, non psumitur, quod quis intenderit vti
e iure suo, nisi probetur saltem per indicia. Pone exẽplum [e] Amicus Florentinus, qñ veniebat ad hanc ciuitatem Senen. solitus erat hospitari in dõ amici, dicemus ne, q. pp aliquas vices acq sierit possessionem hospitandi? certe dicendum est, q. non. Quia hoc solet concedi ex quadam amicitia, vnde non est presumendum, q. iste fuerit passus illum vti iure hospitandi, tanq. iure suo, vt no. Inn. in c. cum ecclesia, de cau. pos. & ppr. Et idem dic, qñ extraneus a collegio fuisset admissus solum in ca. sed non dedit vocem in electione. Nã per hoc non dẽmus psumere, q. iste intendat vti iure suo, & q. possessionẽ q. fuerit interessendi. qa de gratia solet pcedi nuda interessentia, sine datione vocis. Et facit qd no. Bar. in d. §. hoc interdicto. Et instat hic Inn. circa acq sitionẽ iurium corporalium, q. mãm tractauit in varijs locis, pertim
20 hic, & in c. in literis, de resti. spo. & in c. cum ecclesia, de cã pos. & ppr. & in c. 2. de in inte. rest. & in c. dilectus filius, de cap. non. & in c. conquerẽte, de of. or. † Sed circa mãm nr̃m põt poni hæc rña, quod ad hoc, quod qs q. rat quasi possessionem iuris in corporalis, oportet necessario, quod concurrant duo. Primo, quod iste intendebat vti iure sue, & non iure alterius, vt in l. fi. ff. quemad. ser. amit. Rõ est, quia ad acquirendum possessionem; necessario requirit aius acquirentis, quia sine animo & corpore, rñ non ac quirit possessio, vt in l. licet, C. de acq. pos. ponit in c. cum nostris, de concess. pb. Secundo requiritur, quod exercuerit illud ius sciẽ
f te, & patiente [f] aduersario, in cuius præiudicium acq rebat possessio, q. a possessio istorum iurium incorporalium inhæret ois. bus iustius. q. possidet. Ideo non potest acquiri sine scientia & patientia illius, cum ex sola patientia oriat illa possessio, vt in l. quo ties, ff. de serui. Et vñ tex. pro pdictis, in l. 2. C. de serui. & ibi cõiter tenent Doc. Et si plurium interest, requiritur scientia & patientia oium, fm do. Inn. hic, & bene, secus est in reb. corporalib. qa ibi non requiritur dñi scientia, vt in l. fi. C. de pscr. lon. temp. dixi in c. vigilãti, de pscr. An aũt sit necesse, quod credat vti iure suo, an sufficiat, qd hoc intendat? dicit Inn. sufficere, quod hoc intendat, licet nõ credat Hos. dicit hoc verum, nisi in beneficialib. Sed tu dic, & melius, quod ad acqrendam iustam possessionem, necesse est, vt credat vti iure suo, alias est in mala fide, quia nõ possidet cogitatione dñi, vt in c. si virgo, 34. q. 2. Sed ad acquirẽdam
21 possessionem, nõ requirit quod credat vti iure suo, sed satis est, vt hoc intendat, qa & pdo potest acq rere possessionẽ alterius, vt in d. c. in literis. † An aũt in dubio psumatur bona fides, vel mala, dic vt plene dixi in c. fi diligenti, de pscr. & in c. 2. de in inte. rest. Et quantum ad propositum nostrum, dicendum est quod vbicunque postulatio est j. ius, non præsumitur iusta, nisi ex aligb. cõiecturis iustificet, tex. est notabilis in c. ad decimas, de rest. spo. in 6. facit l. quẽadmodũ, C. de agri. & censi. li. 11. vnde in casu hui. ius capituli, non psumet qd isti suffraganei essent in possessione
g eligẽdi bona fide, qa hoc est j. ius, [g] qa si eis mouet qõ antequã eligant dẽnt oñdere falsem coloratẽ, quo iure ptendunt ius vocis dandæ, & hoc casu intelligehanc gl. in fi. quod no. Si tñ fuisent diu in possessione, p. sumitur bona fides, vt no. Inno. in d. ca. 2. & in hoc casu intellige c. cũ ecclesia Sutrina, de cau. pos. & ppr. non tñ dẽnt interim spoliari illa possessione, vt no. Innoc. in c. in literis, de resti. spo. in ca. Cumana. de ele. sed potest eis moueri qõ
22 modo pdicto. Vnum tñ singulariter no. ex dictis Inn. dicit. n. inter cætera, quod papa vt tẽdo aliquo iure ex plenitudine ptãtis, nõ acq rit possessionẽ illius iuris, nec pscribit. Rõ, qa dns ñ dẽ papati, cũ Papa hoc faciat ex plenitudine ptãtis, ergo pscriptio ñ hẽt locũ, cũ solum currat q. negligẽtẽ. Sed si papa, vel imperator ex plenitudine ptãtis cõcederet aliqua iura alicui, & crederet principes de iure posse concedere, tunc ille, q. recipit, bene pscribit, si hẽt bonam fidem. In gl. in ver. [Diffidere, jibi, [q. stituat alium defensorem.] Istud consilium gl. non placet cõiter Doc. quia pa
h rum refert, an quis faciat per se, an p alium, h vt in c. pe. de pecu. cler. & in reg. q. palium, de re. iur. li. 6. Et ideo cõsulunt Doct. qđ si platus diffidat de iure ecclesiæ suæ, quod cõicato consilio capituli derelinquat illam rem, vel cedat liti. Si aũt nollet capitulũ consentire, tunc dicat, mundę sunt manus meę, vt in c. Ephesiis, 43. di. De hac mã vide quod dixi post gl. in c. fi. de pscr. & qđ no.
23 Inn. in c. 2. de test. lib. 6. † In ea. glo. ibi, [nisi iam publicatio scrutinij, &c.] Doc. cõiter impugnant hanc gl. per tex. a 3rio sensu, vbi innuitur, q. antequam postulatio sit psentata superiori, possunt postulantes ab ea recedere. non ergo obstat variationi sola publicatio scrutinij. Et c. publicato, quod allegat gl. loquitur in electione, & non in postulatione. Nã electio innitit iuri, postulatio gratiæ, ideo facilius permittitur recessus a postulatione, quã ab electione. Nam postulantes deliberãt gram petere a superiore: vnde anteq. psentet pape ipsã postulatio, possunt absque aliquius iniuria, velle gratiam non petere. Sed qñ consentiunt in aliquẽ eligendo, tunc vñr consentire in illum, vt in sponsum, ideo non possunt sine illius iniuria recedere, publicaro eorum consensu. In gl. in ver. [temere.] Hæc gl. in prin. sentit oppositionem 3 tex. in eo, quod dicit, q. hi qui postulauerunt Quinq; eccles. Epm,
temere

ADDITIONES.

a Honesto. Sed quid in casu, in quo concurrat licitũ, & honestũ? dic, q. attendi debet id quod est honestum, vt est gl. tunc. tex. in l. semper in 3ch. ff. de reg. iur. & vide bo. tex. in l. semper in coniunctionib. ff. de ritu nup. & facit gl. 10. q. 2. in §. hoc ius porrectum, in ver. & plus. Et quamuis liceat 3hetib. se se decipere, vt in l. in cãe, la. 2. & idem Pomponius, ff. de min. & in l. item si precio. §. quem ad modũ, ff. lo. tũ honesto, & bono viro non congruit, vt est gl. sing. in d. l. si p. in 3ctib. secundum Ana. in cap. causam, quæ inter œconomũ, de testi. Item licet permittatur in precio posse se decipere, non tñ in vitio, & qualita te rei, gl. in l. Iulianus, in §. fi vero ignorans, in gl. mag. ff. de act. emp. Itẽ non licet in quantitate rei, tex. iuncta gl. in c. per tuas, de do. & vñ probari in l. fer. um, §. 1. ff. de actio. empti. & vide Io. de Ana. in ca. in ciuitate, de vsur. in 7. col. vbi per gl. d. l. semper consulendo Ferrariæ dedit bonam cautę.

Ant. Fran. Qñ honestum, & licitum concurrunt, quod sit præferendum, vide Io. And. in c. bonæ, il 2 circa fi. de postu. præla. & vide Bea. Tho. 2. 2. q. 103. ar ti. 1. & 2. vbi dicit, q. honestum idem est, q. virtuosum, & vide eum in 1. dist. in art. 3. & 2. 2. q. 145. art. 4. Et adde, quod non solum, q. licet, sed etiam, qđ est honestum considerari debet, de quo in c. magnę, de voto. Et quare nõ oẽ, quod licet, est honestum, vide Arch. in c. aliud. 11. qõ. 1. & ppea dicitur quis posse facere, qđ honeste potest facere, l. qđ vulgo, ff. de 3ty. ho. l. si filius, ff. de cond. inst. l. si cũ dies, §. compromisso, ff. de arb. Et quid sit honestas, & vnde dicatur, vide Io. And. in rub. de vi. & hone. cle. & vide bo. gl. in l. iusti. ff. de iusti. & iu. quę dixit, q. honestus homo dicitur, homo morigeratus, aliena non tollens, & quantum in se est, in alijs virtutem operans. Et quando dicatur ali quid esse honeste actum, vide gl. in l. quæ vtiliter, ff. de nego. gest. Et adde, q. honestas debet præferri omni lucro, vt dixit Bald. in l. reprehendenda, C. de insti. & substit. sub cond. fac. Et dixit ipse Bal. in l. quod ex liberta, C. de op. lib. q. ius honestatis est exceptum ab omni superioritate, & dicebat Ale. in l. ne pos Proculo, ff. de verbo. signifi. q. propter honestatem recedimus a proprio significatu verborum. Et adde, q. honestus homo habet pro se præsumptionem, q. nihil dolo faciat, vt notabi. voluit Spe. in ti. de cess. act. in §. 1. in versi. sed opponitur.

b Alleganti gratiam. Vide Arch. in d. c. fi cui, de præb lib. 6. q. qui allegat gratiam, habet illam probare, & ibi Io. An in c. ex parte Adæ, de test. & istum in c. 2. in 4. not. de resti. spol. & in c. eam te, sup. de resc.

Adde, quod voluit Old. consi. 156.

c Quæ non solent. Vide bo. tex. in l. apud Iulianum, in fi. ff. de leg. 1. & ibi do.

d Quæ solent gratiosę Ratio est, quia in his, quæ sunt liberæ facultatis non prę scribuntur, & non obligant, vt le. & no. in l. 1. C. de seru. & aqua. per Bar. in l. cum de in rem verso, ff. de vsu. per Cy. in l. 1. C. quæ sit lon. cõsue. per Io. An. in c. Io. de cleri. coniu. per istum ibi in fi. & in ca. quoniam, de vi. & ho. cle. in 2. col. & in c. sua nobis, & in c. ad Apostolicam, de simo & in c. inter cæteras. de resc. in fi. & in c. ex parte Aften. de conce. præb. in 2. col.
Limita tamen, nisi aliqua præstentur in piam causam, ita pulchre dixit Pau. in c. in literis, in 10. col. in ver. modo quæritur, de resti. spo. alleg. tex. in ca. ad Apostolicam, & voluit Abb. in d. cap. sua, in 2. columna, in versic. tertio potest solui.

e Seb. Sap. Pone exemplum. Vide do. Abb. in c. cũ eccle. Sutrina. j. de cau. pos. & propr. in c. sua, j. de simo. vbi etiam ponit hoc exemplum, vide ad hoc do. meum do. Rocchum Curt. seniorem in c. fi. col. 65. ver. septimum requiritũ, supra de consue.

f Sciente & patiente. Vide glo. 1. in l. 1. ff. de ac. emp. & vend. & istum in c. cũ Ioannes, in 6. col. in ver. an autem sufficiat, de fi. instr. & vide ple. per Bal. in l. 2. in 3. col. in ver. sed quia materia possessionis, &c. C. de seruit. & aqua. vbi plene de possessione iurium incorporalium.

g Sebastia. Sap. Contra ius. De hac materia late traditur in c. cum ecclesia Sutrina, infra de cau. pos. & propr. vbi ponitur, an in præscriptione inris eligendi, requiratur titulus. de quo etiam per d. Io. Fran. Balbum, in tracta. præscr. in 1. par §. partis princip. q. 8.

h An per alium. Vide istum in ca. mulieres, de senten. excommunicatio. & Docto in l. fi quis id, quod ff. de iurisd. om. iudi. & lita tamen, §. getsisse, ff. de admini. tuto.

Universidad de Deusto
Biblioteca

temere recesserunt a prima postulatione. Nam videtur, quod nõ temere, immo iuste, cum Papa dedisset eis mandatum, quod si diffiderent de iure eorum, prouiderent sibi de persona idonea. Sol. Gl. primo respondet, q̃ alia pars appellauerat. Secundo dicit, quod postulatio fuerat præsentata Papę, ideo non potuerunt a prima postulatione recedere: quæ solutiones non procedunt. Nã hic non constat de appellatione saltem legitima. Non ob. præsentatio facta Papæ, quia Papa dederat iam eis potestatem recedendi ab illa postulatione. Ideo solue melius, vt sentit Inn. quod facultas recedendi, fuit eis data sub conditione. ſ. si diffiderent de iure eorum. Sed non videbantur diffidere, ex quo maior pars capituli non diffidebat. Nam rescriptum fuit omnibus vt capitulo, ideo non videbantur variasse ex diffidentia iuris, sed potius ex inconstantia; quia si dubitassent de iure eorum, requisissent suffraganeos, quorum contemplatione papa permisit eis facultatẽ
24 variandi. † Et per hoc soluitur, si dicatur, q̃ minor pars non tenetur contra conscientiam sequi iudicium maioris partis. Nam vt dixi, non fecerunt hoc ex diffidentia: Item satis est, quod hic habebant formam mandati, vt eo casu recederent, quo de iure eorũ
25 diffiderent. † Et in fi. gl. no. q̃ ad hoc q̃ electio ualeat, oportet, q̃
a duæ partes vocandorum [a] sint in capitulo. Et idem dic quoad alios actus explicandos, quoad vniuersitatem. Nam potentia capitulantis consistit in duabus partibus vt in l. nulli, & in l. plane, ff. quod cuiusl. vni. Valet tamen quicquid facit maior pars illarum partium, & ita intelligitur c. 1. infra de his quæ fi. a maio. parte capitu. & l. quod maior, ff. ad muni. & no. glos. in d. l. nulli. Aduerte tamen, quòd licet valeat gestum, quando duæ partes fuerunt in collegio, tamen si aliquis fuit contemptus, potest prosequendo
b contemptum, facere retractari [b] id quod fuit gestum eo absente, vt in c. bonæ, infra de elect. In glo. in versiculo, [consuetudine,] ibi, [vel ideo dicit.] No. hanc secundam solutio. glo. enim videtur
c recedere a præcedenti solutione, vt sola possessio [c] iuris eligendi non sufficiat, vt quis debeat admitti ad eligendum, ex quo non est de collegio, sed debet istam possessionem suam colorare aliquo tit. legitimo. Sed intellige istam glo. vt dixi supra super glo. 3. In gl. in ver. [antequam,] in fi. pro intellectu huius gl. & tex. opp. contra literam in eo, quod in ver. intelleximus, dicit, quod si neutra postulatio esset approbata,] & c. videtur enim quòd immo postulatio facta de Collocẽ. erat approbata, quia fuit facta vnanimiter a toto capitulo, & suffraganei postea consenserant vt dicitur in ver. verum. Neque debebat obstare sola contradictio Quinque ecclesien. Episcopi, cum satis sit quod postulatio sit facta a duab. partib. vt in c. scriptum, de ele. hic autem omnes consenserunt, præter illum solum. glo. instat & non clare soluit. Sed colligendo dicta Doctorum, & clarius ad hunc intellectum expli candum, dic, quòd ex quadam æquitate postulatio Collocẽ. videbatur admittenda, quia, vt dixi, omnes consenserunt præter vnũ, licet diuersis temporib. & de discordia vnius, nõ videbatur multum curandum, argum. eorum, quæ no. glo. supra in procem. Neque obstat, si dicatur, quod quidam recesserunt ab illa postulatione, quia non poterant ab ea recedere, ex quo postulatio erat præsentata Papæ. & hoc voluit tex. in ver. nec nocebat. Nec obst. si dicatur, quòd papa dederat eis facultatem variandi, non obstãte præsentatione, quia vt dixi, hanc potestatem dedit capitulo, & sub certa forma. ſ. si diffiderent de iure suo. vnde minor pars non potuit recedere, quia non facit capitulum. Item (vt prædixi,) non recessit ex diffidentia iuris, sed ex inconstantia, cum non requisierũt suffraganeos, sed de rigore & subtilitate iuris neutra postulatio videbatur admittenda. Nam illa facta de Colo. poterat impugnari, quia Episcopus Quinque ecclesien. nunquam illi consenſit, neque fuit discussum, an haberet vocem in electione. † Et
26 contemptus vnius solius est sufficiens, vt retractetur electio, vt in c. bonæ. 2. de elect. Non obst. quod dixi, quod valet postulatio facta a duabus partibus, quia illud procedit, quando minor pars non fuit contempta. Postulatio vero facta de Quinque eccleſiẽ. Episcopo ex multiplici capite non erat admittenda. Primo, quia erat facta in discordia. Item a minori parte, neque consenserant suffraganei, neque fuerat discussum an haberent vocem in electione, neque poterant recedere a priori postulatione ratione p̃dicta. neque habet obstare si dicatur, quòd maior pars fuit in negligẽtia, ergo tota potestas recidit in minorem partem. Ad hoc enim respondetur multipliciter. Primo, quia minor non potest continere maiorem partem de negligentia, ex quo non instabat terminus iuris vel hominis ad electionem faciendam, vt in c. cum dilecti infra de elect. Vel secundo & melius, maior pars non erat in negligentia, cum innouauerit postulationem factam de Coloc, quæ tamen innouatio non valuit, quia fuit facta in discordia, neque fuit requisitus consensus suffraganeorum. Et propter ista, quæ poterant allegari contra vtramque electionem & postulationem, papa dixit in versiculo, [Intelleximus,] quòd & si neutra esset postulatio approbanda, ad eum tamen erat deuoluta po
27 testas, &c. † In glo. pen. in fi. Doc. soluunt & bene, quia aut electio a principio non tenuit, & tunc non potest conualidari per consensus superuenientes, & ita loquuntur contraria, & clarius probatur in c. auditis, de elec. Aut electio a principio tenuit, puta, quia fuerunt præsentes duæ partes vocandorum, sed tertia pars fuit contempta, & tunc contempti possunt consentire ex posto. Ratio, quia istorum consensus non venit ad validandam electionem, cum tenuerit a principio, sed potest fieri ne retractetur electio eis prosequentibus contemptum. Vnde isti consensus superuenientes non augent numerum eligentium, vt no. in cap. quod sicut, & c. ecclesia. il 2. inf. ti. prox. & de cluasula prædicta istius dicetur in d. cap. auditis. In glo. fina. ibi, [Pallio quod ibi inuenit.] Ioan. And. dicit, quod nullum ibi inueniet remittẽs ad no.
* in c. ad hoc, de vsu pal. Nam est opinio quasi communis, * q̃ Archiepiscopus translatus ad aliũ Archiepiscopatum, defert primi pallium, non tamen eo vtetur in secunda ecclesia, sed habebit aliud de nouo, vt dicitur in fine literæ, sed sepelietur cum vtroque
28 quia pallium sequitur personam, de quo dicebatur in d. c. ad hoc. † Et in fi. glos. Nota ex ista gl. q̃ iniuria fit suis ecclesiis si denegatur sibi priuilegium, quod prædecessori fuit concessum, licet personaliter, quia ex quo fuit concessum prædecessori, eadem ratione oportet concedi successori. & vide bonum tex. cum glo. 100. dist. c. fi. & bene probat litera in l. 1. §. pen. præalle. in glo. vbi dicitur, q̃ si aliquis habet priuilegium personale ducendi aquam ad fundũ suum, quod iniuria fit ei, qui succedit in fundo, si denegatur sibi consimile priuilegium. Et per illum tex. dicit ibi Bar. notabile ver
d bum, quòd solet multum allegari, quòd si fundus, [d] vel res empta tenticaria reuertitur ad ecclesiam per mortem vasalli, vel emptæ tuæ prælatus facit iniuriam hæredi, si ei petenti non facit renoe uationem, [e] seu concessionem, sicut habuit defunctus. Vnde dicẽ,

ADDITIONES.

a Zacharias. Duæ partes vocandorum. Adde quod non sufficit eligentes esse in maiori parte, vt no. Inno. in capitulo, cum nobis olim, & ibi lite, colum. 1. uer. sed dubium est, isto tit. & Fel. in c. cum omnes. col. pen. & seq. uer. extra gl. supra de const. & in c. 1. col. 1. ver. quæ sit verior, de maio. & obed. Imo sentiunt duas partes præsentium debere vocari. Ita per d. Car. Alex. in cap. quanto, col. 63. ver. no. successiue, & col. fi. ante fin. Ita etiam no. Bar. Bal. & Ang. in l. nulli, & l. plane, ff. q̃ cuius vni. no. Ang. Are. § fi. sed si ex testamento, col. 2. uer. & aduertas Inst. de satisf. tut. iste in c. ecclesia, col. 2. ver. 7. quæritur extra g. infra de elect. & Ang. Perusi. in cons. 45. in prin.

b Facere retractari. Adde tu per Oldr. cons. 64.

c Sola possessio. Vide no. in c. in literis, de resti. spol & in c. cõsultationibus, de iure pat. vide Cal. cõs. 6. q̃ regrãtur, in tit. de cau. pos. & ppr. & in tit. de iure pat. in cõs. 12. vbi alleg. no. p. Io. And. hic, & no. in c. cũ ecclesia, de cã poss. ppr. & vide d. meũ hic, in 14. col. vbi dicit se in facto cõsuluisse Parmę. & Bar. il. 2. C. de ser. & aq. Adde d. Car. cõs. 138. & videt cõ. literis, de resti. spol.

d Seb. Sap. Quod si fundus. Vide d. Iaſ. in l. 2. col. 7. uer. item quinto, C. de iure emph. ubi limitat non procedere, quando emphyteusis est finita propter cadum non solutum, sed procedit, quando est finita per generationem. Et dicit, quod dictum Bar. in d. l. 1. §. pen. communiter approbatur.

e Renouationẽ. Idẽ voluit Bar. il 1. ff. de pri. cre. & Bal. il. ne cui C. loc. Rol. ff. de arb. in 19. col. in ver. 11. q̃ a emphyteusis. & in l. 2. in prin. ff. sol. matr. & cõs. 22. ici. ꝓpositæ mihi ꝓsultationis habẽda veritate. i ver. quoad vlti. & ꝓ istũ i c. 2. de Io. Bal. in addi. Spe. in ti. de loc. in 11. col. in uer. emph. dẽr protius reuocari, & idẽ tenuit Ang. in §. pmittit. in d. l. 1. & Gof. in d. c. 1. de loc. gl. 1. & Car. i c. pen. in e. ti. de post. plã. ubi seq̃t Bar. in d. §. pmittit. & d. mã ibi, & hic. ꝓrũ tñ tenet Imo. in l. ſi mihi & Titio, in fi. prin. ff. de verb. obl. & ca. in uer. libere, de feud. & hic, & Bal. in c. 1. quẽadmo. feu. ad fili. primog. fi. & ibi Iac. Alua. & Pe. de Anc. cõs. 133. inc. plene & subtiliter allegantur perio. & cõis opi. est cũ Bar. put attestat Ro. in d. cõs. 22. Quã intelligẽ, quãdere qñ ipsi de agnatione petẽtes re renouari, sunt institui, secꝰ si extranei essent ab illo instituti, q̃a extranei illi pferũt lex facto. §. fi. ad Tre. & l. ve. risuradi, §. fi libertis, ff. de op. liber. ita pulchre ꝓsuluit Imo. in cõs. inc. q̃ Thomas de Pa. Imi. 2. opi. cõem, pcedere, cũ supsunt descẽdẽtes psonæ ꝓfunctæ, in cuius psona finita est emphyteusis, secus qñ nõ supsunt, ſm. Pe. de Anc. in pal. suo cõs. 133. Limita 3. ſm istũ hic, qñ platus esset alias cõcessurus extraneo, secus si vellet retinere penes ecclesiã. Limi. 4. si hæredes emphyteutæ, ve. vasalli petierũt renouationẽ itra annũ sibi fieri, secus elapso anno, q̃a illud ius renouãdi durat anno. c. i. §. Titi*, si de feu. fue. cõtr. Limi. 5. op. cõem posse, pcedere re existẽte integra, & nemini adhuc facta cõcessione, fecꝰ aũt si alteri fuerit facta cõcessio, arg. eorũ, q̃ no. in c. quis de iuriscri. li. 6. Facit ad p̃dicta, qđ voluit Cy. & Bal. il. Imperator, ff. de pac. i a. col. ibi, ex ista lec. no. arg. ubi dãt, q̃ si testator reliq̃t bona sua distribuẽda inter pauperes, p̃ ministrũ fratrũ de pnia, & priorẽ fratrũ p̃dicatorũ, & vn⁹ eorũ vult eligere in pauperes cõiũctas psonas testoris, q̃ uere sint pauperes, & inter vult eligere alios pauperes, q̃ Eps dẽt magis cõiũctis fauere. Nõ dic. q̃ istud fit de necessitate, sed sicut lex alibi gr̃am facit, si hoc facit, rñ ista gr̃a quodãmodo debita, allegãt. l. 1. §. pmittit, ff. de aqua quo. & æsti. & vide Bar. in l. 1. in 5. col. in uer. ex hoc sequitur, ibi, itẽ ex hoc cõcluditur, ff. de eo. om. iu. q̃ illud, q̃ pars petit, sibi non debetur, licet q̃nque, esset iniuria si ei negaret, & all. d. l. 1. §. pmittit. Limita ẽt 6. nisi res fuerit suorũ maiorũ. Ll. in emptionẽ, ff. de minori. & voluit Ro. in d. cõs. 22. in uer. quoad vltimũ, vbi vltimo ad hoc specialiter induco. Limita septimo doctrinã Bar. pce. dere. qñ emphyteusis esset finita p generationẽ finitã, nõ aũt qñ expirasset pp. cennonẽ nõ solutũ, ita singulariter ꝓsuluit Lu. Rom. cõs. 202. inc. quoad primo quo q̃rit, i primo dubio. Referũt Mod. repetẽtes i l. 2. in uer. no. circa fi. de an uero dña. & aliqd ibidẽ in gl. mag. in uer. repellere, ad fi. C. de iure emphy. & hebes nũc istũ passum melius collectũ per me, q̃ per aliũ, Deo gratias.

CORS. Adde tu q̃ licet suprascriptus addens more solito plene loquitur, tñ nõ vidit Pe. de Anc. cõs. 173. ubi dicit, q̃ siue emphyteusis sit finita per canonem non solutum, siue ob aliam causam, dummodo dolus emphyteutæ absit, debet ienouari emphyteusis, & id fortioribus terminis firmauit, & et non ita aperte cons. 421. circa fi. & dicit Rom. cons. 212. quod in illo casu non vendicabant no. per Bar. in d. §. permittitur.

eit, quòd hæres poterit adire superiorem illius prælati, & facere eum compelli ad concedendum. Hoc dictum ego limitarem, quando prælatus esset alias concessurus extraneo, sed si vellet retinere penes ecclesiam, non credo, quod posset compelli, saltem si cessat tunc necessitas, quæ compulit ecclesiam ad faciendum primam concessionem. Vel forte, quia ecclesia indiget nunc, & tempore concessionis non indigebat. argu. in cap. non debet. in prin. de cõsan. & affi. Alias frustra, puidisset lex, vt res ecclesiastica non daret in feudum, nisi recipienti pro se, & duob. successoribus. per lineam masculinam vt in Auth. de non alie. in §. emphyteusim. Quod an procedat hodie hoc vltimum, dixi in c. in pintia,
29 de proba. post Io. And. † Extra gl. op. 3 principium capituli, vñ. n. q̃ intentio suffraganeorũ erat fundata ex confessione nuntiorum capituli. Nam isti nuntij confitebantur. q̃ suffraganeorum consensus multoties fuerit de gratia requisitus, vnde debuit va
a lere confessio, quatenus [a] p̃iudicabat canonicis in eo, q̃ confitebant, q̃ eorũ ꝓsensus fuerat req̃situs in electione. Quatenus aũt ꝓfitebant. q̃ de gratia fuerunt req̃siti, non faciebat illa ꝓfessio fidẽ. q̃a quis põt confiteri ꝑ se, non aũt ꝓ se. 14. q. 2. c. 1. in prĩ. ergo suffraganei poterant recipere istam ꝓfessionem, quatenus faciebat ꝑ eos, & ꝓ aduersariis, facit c. cum venissent, de insti. & c. præterea, il 2. de transa. Sol. dicit Abb. q̃ isti, qui fuerunt ꝓfessi, erant nuntii, & non procuratores, vnde eorum ꝓfessio non debebat nocere canonicis. Vel sedo intentio canonicorum ꝓcernebat ꝓprietatẽ, ꝓfessio aũt istorum ꝓcernebat possessionem. Sed Mod. soluunt aliter, & melius, dicentes, qđ ista ꝓfessio emanauerat qualificate, vnde in effectu erat vnicum factum qualificatũ: iõ non poterant suffraganei recipere, & approbare ꝓfessionẽ il-
b lam sine qualitate, [b] hoc dictum tenetur per Legistas & Canonistas, & no. in l. Aure. §. idem quæsiit, ff. de lib. lega. vbi plene per Bar. in l. fi qdem, C. de exce. & per Canonistas in c. 1. de confes. li. 6. facit c. cum olim, de censi. Secus est, qñ confessio ꝓtinet duo facta separata. Tũc. n. potest aduersarius recipere vnum factum, quod facit pro se, & aliud quod ꝑ se facit, respuere, vt no. in loco Bal. Pone exemplum in primo casu, confessus sum recepisse centum a te. q̃ mihi debebas ex cã mutui. Non potes tu dicere tua intentionem esse fundatam, q̃ mihi tradidisti centum, & q̃ mihi incumbat onus probandi, q̃ ex cã mutui receperim, quia vt dixi, ista ꝓfessio continet vnicum actum qualificatum, non. n. ꝓfiteor recepisse a te centum simplr, sed illa centum, q̃ mihi debebas. Vnde debes aut totam confessionem recipere, aut totã respuere, & idẽ dic quoad terminos huius literæ. Exẽplum secundi, petis a me centũ occasione mutui Ego rñdi, q̃ bene mutuasti centum, sed tu teneris mihi in mille ex alia cã, & hoc casu tu bene potes fundare intentionem tuam sup confessione mea, & respuere aliam partẽ ꝓfessionis, quia continet factum separatũ. Sed d. Car. voluit limitare hoc vltimũ, qñ confessio emanauerat vna voce, secus dicit. ſi p scripturam, quia cum scriptura sit qd se. allegat dictũ c. cum olim, & gl. in l. Publia, ff. depo. Sed hoc dictum nunquã mihi placuit, & Bar. aperte sentit ꝺriũm in d. c. idẽ ꝺ fuit, & Bar. & Bald. in l. vnica, C. de eoufe. & optime facit tex. in d. l. Publia. quicquid senserit ibi gl. & in c. ſi quid veri, 37. di. Non ob. c. cũ olim, q̃a loquitur de scriptura publica, sed nos loq mur de priuata. Nã priuata ꝓsona bene ꝑt scribere ꝺ se, sed nõ ꝓ se, vt
30 in l. exemplo, de prob. † Vide tñ notabilem limitationem, quam
c ponit Bal. in d. l. vnica, [c] dicit. n. hoc dictum non procedere indistincte in libris mercatorum, quia ex quo scribunt pro aduersario, dẽt eis credi, quatenus scribunt ꝺ, dũmodo quantitas sit parua. Mouetur, quia officium istorum cõiter est approbatũ, & tacite vẽ eis mandatum, vt conficiant codicẽ rõnum: vnde officiũ scribendi non dẽt eis esse dãnosum. Et placet mihi hoc dictum, facit quod no. in l. q̃dam, & in l. ſi qs ex argentarijs, ff. de eden. Secus dicit ibi Bal. in magna quan. q̃a tunc nõ dẽt eis credi in fauorem eorum, licet liber contineat aliqua ꝺ eos, & in fauorem aduersarij, q̃ bene notabis. Dicit ẽt valere consuetudinem, vt creditur libris mercatorum, ẽt in magna quanti. accedente tñ iudicis conscientia, i. ſi iudici visum fuerit, vt quia habebit considera re qualitatem mercatoris, & grauitatem ꝓiudicii. Secus dicit si
d consuetudo haberet vt indistincte crederet libris mercatorum in eorum fauorem, quia talis consuetudo dat occasionem malignãdi, arg. in l. conuenire, ff. de pac. dotalib. & in c. quanto, de di uor. Et no. hoc dictum singulariter. Contrarium tñ ipse sentit in
e l. cunctos populos. [d] C. de sum. Trini. & fide Catho. vbi dixit singulariter valere talem cõsuetudinem, vel statutum, allegauit c. cum dilectus, [e] de fide instr. Sed mihi plus placet primum dictũ, q̃ in veritate fuit p eum magis examinatum, & ideo illa dẽt dici sua opinio. Nec ob. c. cum dilectus, quia loq tur, cum scriptura conficit, non ad commodum proprium, sed alterius. Nam ꝺ sue-
31 tudo potest inducere, q̃ scriptura priuata sit authentica, non tñ ad proprium cõmodum, nisi cum p̃dicta distinctione, l. accedẽte iudicis conscientia, & hoc sp notabis. † Adde ad p̃dicta vnam limitationẽ bonam quatenus dixi, q̃ si confessio fuit facta qualificatè, non potest aduersarius recipere partem, quatenus facit pro se, & aliam partem respuere quatenus facit pro aduersario. Procedit enim, nisi ꝺ illam partem, quæ facit pro confitente, sit
f vrgens p̃sumptio. [f] Ad q̃ vide bo. tex. iuncta gl. in ver. donec probatum, ſ. de insti. c. cum venissent, hic dicit Bar. in d. §. idem q̃ sit, quod si quis ꝓfitetur se interfecisse hominem ad sui defensionem, potest condemnari de homicidio ex sua confessione, nisi ꝑ
g q̃ ad sui defensionem [g] fecerit, quia præsumptio est ꝺ rõnẽ operis perpetrati, cum sit factum a iure dãnatum. Irẽ q̃a verisimile nõ ꝓtingit, q̃ aggressus interficiat suum aggressorẽ, & idẽ dic in similib. Põt dari & alia limitatio. Nã ꝺ partẽ quã impugnat, põt adducere probabiles coniecturas, & recipere confessionẽ, quatenus facit pro se. & pro hoc c. ſ. eo, & c. 2. ſ. de transa. Abb.

ADDITIONES.

a Confessio quatenus. Vide quæ dixi in c. 1. supra eo.
Zach. Adde prædictis Bar. in l. ſi quidem, C. de exc. Bal. in l. age cum Geminiano, C. de transa. gl. in l. cupientes, & ibi Gemi. de ele. lib. 6. Bar. in l. non vtique, & ibi Ale. in addi. ad ipsum, ff. de exc. Fel. in c. examinata, & in add. ad ipsum, col. 2. de iud. Lud. Bolo. in l. ſi te, C. de inge. & manumiſ. Lanfr. de Oria. in c. quoniam contra. ver. confeſſiones, nu. 12. in apoſt. in ver. acceptari, de prob. & Ale. consi. 2. col. pen. in fi. vol. 4.

b Sine qualitate. Vide apost. Ale. in l. Aurelius §. idem quæsiit, ff. de lib. lega. hic allega & vide Bal. in l. vnica, C. de confes. in 3. col. ver. 3. fiquidem. Adde Roma. consi. 167 & 553.

c Vnica. In 3. col. ibi, nam si mercator est notab. &c. Adde Fran. Are. consi. 45. vbi dicit, quod forte illud dictum Bal. est de iure verũ, & quod tale ſtatutum debet intelligi de pertinentibus ad mercantiam.

d Cunctos populos. In 10. col. in ver. & vlterius quæro. ibi, quæro ergo primo.

e Cum dilectus. No. pro singulari intellectu ipsius capituli, sed certe Bal. ibi in 10. col. in d. l. cunctos populos, dicit valere ſtatutum, quod ſtetur libris mercatorum, seu scripturæ camporis, vel mercatoris, tanquam publico instrõ; sed nihil dicit de consuetudine, & istud idem voluit in l. comparationes, in 3. col. ver. ego addo septimam scripturam C. de fide instru.

f Seb. Sap. Virgens præsum. Vide Lanfr. de Oria. in repe. c. quoniam contra falsam, in verbo, confessiones, col. 6. ſ. de probatio.

g Adde sui defensionem. Vide Bal. in l. ſi filius, §. in exceptionibus, de interrog. act. & in l. vnica, C. de cõfes. in 3. col. & in l. nec codicillos, C. de codicil. Bal. & Imo. in l. decem, de verb. obli. Bal. in l. ſi quidem, C. de exce. & in l. 2. C. de do. ante nup. & per istum in c. venissent, de insti. & per illum tex. & ibi etiam Imo. & Bal. in l. 1. 6. editiones, ff. de eden. & in l. ea, quę. C. de condi. indeb. & in l. ſi quidem, C. de transa. Arch. in c. 1. de confes. lib. 6. But. & alios in c. præterea, il 2. de transa. Spec. in ti. de depoſi.
Adde quod voluit Bar. consi. 210. & Ludo. Roma. sing. 5iis, fol. 4.
Zach. Dic tu, q̃ est sing. 28. quod incipit, accusatus de homicidio, &c. allẽg. in eo casu Hipp. de Marsi. sing. 185. quod incipit, confessio inquisiti. Tu vide melius per Lanfr. de Oria. in c. quoniam contra falsam, in verſi. confeſſiones, in apoſt. in ver. defensionem, nu. 12. de proba.

SVMMARIVM.

1 *Per postulationem nullum ius acquiritur postulato, etiam quod sit præsentata Papæ & tunc non possunt partes a postulatione recedere, ne illudatur superiori.*
2 *Postulatio non admissa, an & quando inferat iniuriam postulato, vel postulantibus.*
3 *Citatus, vt præsentet se conspectui iudicis, potest per procuratorem comparere.*
4 *Electus acquirit plenum ius, & potest facere se confirmari.*
Papa non recognoscit superiorem ad quem recurratur.
Præsentatus a patrono ecclesiæ acquirit aliqd ius, licet mutabile per præsentantem.
5 *Variatio, an admittatur in electionibus factis de aliquibus officialibus.*
Electi ad aliquam dignitatem, an illam consequantur, si electores recesserũ a tali electione.
6 *Beneficium collatum alicui absenti, an possit ei tolli ante acceptationem.*

CAP. V.

Postulationem. Postulatio dependet a gratia, vel ſspecialius sic. Postulatio ꝺ quam agitur de contemptu, potest sine præiudicio alicuius reiici; põt tñ de speciali gratia admitti, & habuisti in effectu hunc tex. ſ. eo. c. proxi. Loquitur. n. de eodem facto, & continuatur in ver. nuntius. ante ver. seq. ſi autem. Nam ꝺ dicentibus ibi suffraganeis, papa rñdet, prout hic dr. Casus lit. Dicit papa, q̃ per huiusmodi postulationem nullum ius acquiritur postulato, & ideo sine p̃iudicio alicuius potest postulationẽ prædictam repellere, tñ de gratia mãduit, vt partes mitterent procuratores suos ante ipsum, vt vtraq; parte præsente, quod iusstum fuerit decernatur. B. No.
1 1. q̃ ꝑ per postulationem ẽt superiori præsentatam, nullum ius [1]
2 acquiritur postulato, vel alteri. Quod autem dr, q̃ postulantes non possint ab ea recedere, intellige post p̃sentationẽ superiori factã, vt dr s. c. pxi. Istud non fit rõne iuris alicui q̃siti, sed ne il-
2 ludat superiori, vt ibi dr in ver. nec nocebat, in fi. Sc̃do no. q̃ ꝓ postulationem

ADDITIO.

2 Nullum ius. Vide istum & alios supra in c. proxi.
Per procuratorem. Vide istum in c. fi. in 4 no. de eo, qui mit. in posse. in verbo nostro re conspectu repræsentes, iuncto ſ. licet ad illum tex. posset dici quod fuit expressius ibi procurator, & vide in c. expoſuit, de dila. c. cũ essent, de fimo. & c. 1. de iud. li. 6. & debet mitti psocurator instructus, c. cupientes, §. denique, de electio. lib. 6.
Adde tu, quando citatus possit comparere per procuratorem, & quando non, Cald. consi. 3. de dila.

Universidad de Deusto
Biblioteca

poſtulationē pōt ſuperior reijcere, ſine alicuius iudicio. Ex quo infert q nulla iuiuria irrogat ſuperior, poſtulationē nō admitten do. Cōtra qd facit, qd no. in c. bonæ, il 1 S. e. & hic in gl. 1. Sed dic, q iſte tex. ꝓcedit, qñ poſtulatio nō eſt ꝓcorditer facta, ſeu agit ꝑ qd ꝓteptu. Vñ pōdera lrā ibi [p poſtulationē memorata. [Vñ re fert ſe tex. ad illā poſtulationē, de qua in c. ꝑcedēti, ꝰ q ſe oppone bāt ſuffraganei. Secꝰ ār dicēdū ē qñ puſtulatio ſit p p vtilitatē, ſeu neceſſitatē eccliæ & ꝓcorditer, ſalte a duab. ptibꝰ collegij. Nā talis poſtulatio nō pōt reijci ſine iniuria poſtulātiū, & eccliæ, i qua facta fuit poſtulatio, vt no. in d. c. bonæ, & p Io. And. poſt Hoſt. in c. cū ad monaſteriū, ꝯ. de elec. & vide bonā gl. in c. cupiētes. §. denique, in ver. gra. de ele. li. 6. No. ibi, [De ſpāli grā] q poſtulationis ad miſſio depēdet a grā ſpāli. Sed intelligo, mō ꝑdicto, qñ poſtulatio nō eſt facta in ꝓcordia. Tūc. n. ſiterueniēte ꝓcordia, depēdet a grā
3 nō ſpāli, ſed gnāli, vt notāt in d. c. cupiētes. † Itē no. q citatus, vt p
a ſentet ſe ꝓſpectui iudicis, pōt cōparere p ꝑcuratorē, ªad idē vide bonū tex. & q ibi dixi, in c. ꝑe. de iur. cal. † In reg. ibi [niſi publicatio ſcrutinij] gl. 1. ꝓſeq hic opi. ſuā ꝙ tenuit in c. ꝑcedēti. ſed vt dixi, Doc. hoc cōiter reꝓbāt. ga c. publicato, Ioe ꝯ electi. Nā dīa eſt inter poſtulatū, ꝓſentatū a patrono, & electū. Electus. n. ſnitiſ pleno iure, & petēdo cōfirmationē ī nullo petit ꝑgram. vñ, vt dicit hic Io. And. pōt ſu pbe accedere ante ſuperiorē, ēt caputio, vel bireto nō eleuato, ſi ꝓfidat de idoneitate ꝓſonæ ſuæ. & cōminari, q niſi ſp e ꝓfirmet, habebit recurſum ad ſuperiorē. Et intellige hoc vltimū in ſuperiore hñtē ꝓfirmādi citra Papā. Nā Papa pōt ex plenitudine ptātis, ꝓfirmationē ſpedire, facit 9. q. 3. q principalē, & c. cūctaꝙ mūdū, neq; hēt ſuperiorē ad quē recurrat, vt ī c. licet, ā cle.
b Præſentatus vero ꝓſeq ius, [b] vt in d. c. cū Bertoldus, de re iu. no. Inn. in c. dilectus, de offl. leg. tū qa ꝓnus pōt variare, aliū ꝓſentādo, vt in c. q aūt, de iure pa. dēt cū humilitate petere inſtōnē, vñ petit gram expeditionis. i. vt expediāt cito, & ne alius interim per ꝓnū ꝓſentet, vñ dēt leuare caputiū, & ſe curuare. Poſtulatus aūt oīno initiſ grāe, iō dēt genua flectere. i. cū maiori humilitate petere, vt admittat poſtulō. Et in effectu verba ꝑdicta hoc intēdūt, qa poſtulatus nullū ius acq rit, ꝓſentatus vero acq rit aliqd ius, ſed nō
5 ita firmū ſicut electus. † Ex gl. q rit, nūqd indiſtincte ī aliis dignita
c tibus, ſeu officijs ſit locus variationi [Pone exēplū, ꝙſilij huius ci
d uitatis p ſe, vł aliquos ciues fecit electionē de aliquo Prāte, [d] nūqd poſſint variare & recedere ab illa electiōe, ſicut faciūt poſtulā tes? an vero teneāt ꝓſiſtere, ſicut eligētes? Et idē gnāliꝑ pōt q ri in oībus officijs, q aliq bus deferūt, aut ꝓ dām terræ, aut ꝓ vniuerſi
e tatē ppl, ſeu collegiū inferiorū. De hac qōne [e] vide p Bar. in l. ab
* ſenti, ff. de* dona. p cuius dicta, ſatis iura canonica limitāt & declarāt. Et ꝓclude poſt eū, ſic q dā ſunt officia, q tenēt deputat? ex neceſſitate ſubire, vt offm tutelæ, cure vel alterius magꝫatus publici in ciuitate ſua. Nā tenēt ciuis, vel īcola, ſubire hæc onera in loco, niſi hēat iuſtā excuſationē, vt ī l. munerū, in §. iudicādi quoq; neceſſitas. ff. de mun. & ho. & ī l. īcola. ff. ad muni. no. Inno. in c. 1. de his q fi. a ma. par. ca. Et in iſtis acq rīt ius electo q tūcūq; abſēti, ante oēm acceptationē, vt in l. illud, cū l. ſe. ff. de tu. & cu. da. ab his. Iō poſt electionē factā, nō pōt illud offm ſibi tolli. Facit C. ꝙ ca. tu. quaſi ꝓ totū. Ex q bus inferī qd ſcholari electo in Rectorē, acq rit ius p ſolā electionē, quātūcūq; abſenti, nec poſſit amplius electores ab electione recedere. Quædā ſūt officia, q nō tenēt qs ſu
f bire, niſi velit, [f] vt ſi eligit ad magꝫatū alterius ciuitatis, & in iſtis eſt diſtinguēdū. Aut. n. electores elegerūt iure ꝓprio, vt puta, in p cilio huius illuſtriſſimæ ciuitatis Senē. & tūc ante receptionē officij pōt electores variare, qm̄ an acceptationē nō eſt acq ſitū ius electo, vt ī ꝑall. l. abſenti, & in l. q abſenti. ff. de ac. po. facit c. ſi tibi abſenti, de præben. lib. 6. ſed poſt acceptationē non poſſunt variare, quia quaſi quidam contractus eſt initus inter eligentes & electum, vt in c. cum inter canonicos, infra de elec. Quandoque electores non eligunt iure proprio, ſed alieno, vt quia a ſuperiore habent officium eligendi Poteſtatem, vel alium officialem, & iſti
g poſtquam elegerūt, non poſſunt amplius variare, ſ non quia ius ſit acquiſitum electo abſenti, ſed quia functi ſunt eorum officio,
6 vt in c. in literis, de ꝙf. deleg. Et hæc eſt † ratio, quare canonici eligendo abſentem, non poſſint variare, quia functi ſunt eorum officio, cum eligerunt iure non proprio, ſed ex officio eis a iure delato. Hæc etiam eſt ratio quare Epiſcopus non poteſt variare conferendo beneficium abſenti etiam ante acceptationem, vt in d. capitulo, ſi tibi abſenti, quia functus eſt officio ſuo. Ex quo infertur, aliud dicendum in domino ſeculari, vel Papa, qui abſenti deputauit, ſeu contulit officiū, vel beneficium, poteſt enim ante acceptationem mutare ſine eius iniuria ſententiam. Poſtulantes vero licet iure alieno nitātur, pōt a poſtulatione recedere, ga adhuc nō ſūt functi eorū officio, ga poſtulādo, diſponūt ſolū po ſtulare gratiam a ſuperiore, vnde non ſunt functi officio, quia poſtu-

ADDITIONES.

a Ant. Fran. An & qñ citatus poſſit cōparere p ꝑcuratorē & qdē citatus, vt p ſonaliter cōpareat, nō pōt mittere ꝑcuratorē. ſm gl. in ver. delegatū, in c. 1. de iud. li. 6. & no. in c. cū dilecti, de dolo & cōtumac. qđ tñ intelligit Bal. verū, in l. ſi. C. de ꝑcur. in 1. notab. niſi cā cōparitionis exprimeret in citatione,

* & eſſet talis, in qua q? poſſet comparere p procuratorē, qa tūc poſſet comparere p ꝑcuratorē, cuius eſſet citatus, vt ꝓſonaliter cōpareret, & plus dixi ibi Bal. in 1. col. in uer. & p hoc illud principiū, q citatus, vt ꝓſonaliter compareat, nō pōt poni in bāno, ſi cōpareat p ꝑcuratorē, ſtante ſtatuto, q citatus poſſit cōparere per ſe, uel per ꝑcuratorem. Et adde, q citatus ſimpliciter pōt cōparere, & per ſe, & per procuratorem, l. præſenti. §. cū alio. C. de his q ad eccle. cōſu. l. 1. §. uſus, ff. de procura. & c. cū parati, de appell. ibi per Doct. in c. Eps. 18. diſt. Quod intellige verū, niſi qualitas cauſæ reqret perſonalē cōparitionē, ſm Bal. in d. l. ſi. C. de ꝑcur. in ver. q? vtrū, & in ver. venio ad ſecundam partem, puta ſi cā ad q citaret, eſſet cā criminalis in qua non poſſet procurator interueni re iuxta ea quæ habentur per gl. in c. neniens, de accuſa. & in c. tuæ. de procura. & in l. pe. in §. ad crimen, ff. de publ. iud. & in l. ſeruū quoque, in §. publice, ff. de procurat. Et adde, quod citatus, ſemper dēt cōparere legitime, ēt ſi in citatione nō fit hoc dictum. Bal. no. voluit Bal. ī l. 1. C. q pet. tu. & Bar. poſt gl. in l. ſi minor, ff. de bo. auct. poſſ. & iō dicebat Bal. in l. 1. in §. uſus, poſt gl. ꝑalleg. quod mittens procuratorē inhabilē, nō dēt amplius citari, quia eſſet uerus cōtumax, ac ſi citatus, ſe, nolo uenire, iuxta gl. in l. conſentaneū, C. quomo. & qñ iud. de quo infra. Bar. in l. ſi finita, in §. Iulianus, in 4. col. ff. de dam. infecto. Et adde q? citatus ēt ſimpliciter, ſi nō cōparet per ſe, dēt mittere ꝑcuratorē inſtructū, ēt ſi ſit in carcere, ut no. uoluit Inn. in c. querelā, de procur. & hī per Inno. in c. citatus, eod. tit. Tene tñ mēti, quod citatus ad unū actū, & ad aliū, ſeu alios ceſſiue, nō tenēt mittere procuratorē, niſi ad illū actum, ad quē eſt primaliter citatus, uel monitus, ut no. uoluit Inn. in c. cōſtitutus, de procura. adde ēt, quod citatus cōparēs per ſe, uel procuratorē, nō dēt ſtatim recedere, ſed dēt expectare, donec iudex ſedeat pro tribunali, ut eſt gl. in expectatum, in c. cum in ueteri, de elect. & hī in c. certum. 11. q. 3. & in c. quis antē. 18. diſt. & in c. 1. 9. q. 5. & plene habetur in c. conſuluit, de offic. leg. Et adde quod ſi citatus, tarde arripiat iter ueniendi ad iudicē, ita, quod non poteſt intermino comparere, non excuſatur, quia nimium ſe acelauit. ut eſt gl. in uer. imputari, in d. c. cum in ueteri, et habetur in l. 2. in fi. ff. de cau. et in l. cum poſtulaſſem, ff. de dam. infec. Et adde denique quod citatus generaliter in principio litis, poteſt petere ſe citari ad ſingulos actus, ut uoluit Feder. de Sen. in cōſ. ſuo. 161. ubi dicit, quod practici cauſidici, ſempre ſolent de hoc proteſtari. Et ad materiam, quando quis ſimpliciter citatus poſſit comparere per procuratorem, habetur per Dom. de Rot. in ſuis deciſ. 104. quæ in c ſi citatus.

Et Ias. in l beneficium, col. 1. ff. de conſtit. prin.

b Conſequitur ius. Vide ſupra c. proxi.

c Sit locus variationi. Vide Per. de Anc. hic, et Bar. in l. ex eo. ff. de teſt. milit. dicit q? dixi ſupra c. proxi. in uer. ſæpe uariare. et uide per Io. And. in c. Paucaro, de elect. in q. 12. & ibi per illum, in 4. col. in uer. & p hoc dicit notāt & Pau. de Caſt. in l. cum furioſus, ff. de iu. & Iac. de Bel. in Auth. de coll. & hoc ꝓhibem?, in diſt. ibi poſita, & q? rit notāter Bal. i rub. C. de cōd. ob. cauſ. Quidā tēpore quo eſt inhabilis, imburtatur ad officium, qui tempore quo extrahitur, & publicatur, eſt habilis, videtur tenere quod repellatur.

Adde Per. de Anc. conſ 215. Roma. conſ. 116. Abb. conſ. 9.

d Zac. De aliqua poteſtate. Tu adde plene de hoc, Iac. Rebuf. in l. ſi quos. 1. & ibi in apoſt. ad ipſum C. de decur. li. 10. & eundem latius in l. præcipimus. 7. & ibi etiam in apoſt. il. & Lucam de Penna ibi, C. de canon. largit. lib. ubi plene examinatur q. quæ hīc ſubditur, ſ. utrum Papa vel dominus ſecularis poſſit beneficium, vel officium, quod abſenti contulerat, mutare ſine illius iniuria, ante receptionem ad officium.

Ant. Fran. Circa iſtam materiam, an & quando admittatur variatio, vel non, dicas, q? variatio regulariter reprobatur, tam in laicis quam in clericis, vt in clem. 1. & ibi per gl. & d. Card. de renunc. vbi dixit do. Bar. qđ plus petitio eſt, q? variatio vel mutatio fuerit cauſa variādi a veritate, & ibi dicit eſt proprium mulierum, iuxta illud §. virg. Varium & mutabile ſemper femina, iuxta tex. in c. ita nos. §. ſed obijcitur. 25. q. 2. & ideo dicebat Speculator de rela. in §. 2. in uer. ſed pone, q? uariatio ſemper habet contra ſe præſumptionem. Et de mutatione, vel variatione, aut correctione clerici ad libellum actionem propoſitam plene traditur in l. edita C. edendo Et an variatio actionis regrat nouā initiātiā, vide Bal. in l. curatoris, in 2. col. C. de negot.

Et adde, quod ex varietate temporum, etiam permittitur uariatio diſpoſitionum, iurium & legum, vt in c. non debet, de conſang. & affinita. An mutem in electionibus admittatur variatio, & quando, uide gl. in c. bonæ, de poſtula. præſat & in c. cum inter canonicos, & in c. publicato, de elect. & per Io. And. in c. continebatur. de his quæ fiunt a præla. & vide per Dyan. in regula, quod ſemel, de reg. iur. li. 6.

Et adde etiam, quod ſuperior eligens abſentē ab officium, ante illius acceptationem poteſt variare. De quo vide per do. Abb. in c. 2. nobis, de iure patron. habetur per Bar. in l. ſed & reprobari, in prin. ff. de excuſ. tut. & vide d. Abb. in c. accedens. de præben.

Et tene menti, quod ſapientis eſt mutare propoſitum, de bono tamen in melius, vt in l. nonnunquam, de colla. bono. & in l. ſi ſterilis, in §. fi. de act. temp. & in l. fi. in fi. de diuor. & in l. generaliter, de non numer. pecu. & in l. cum maiores, C. de inoffi. teſta. & in l. Papinianus. in §. ſed nunc impu. ff. ad. ſc. Nunquid autem liceat patrono variare in præſentatione clerici ad eccleſiam patronatam, uide quæ habentur in c. quod autem, de iure patron. & fit differentia inter patronum laicum, & clericum.

Et denique adde, quod uariatio in electione Imperatoris admittitur recedendo ab eo, in quem non conſenſit maior pars electorum Imperij, & nominando alium, ſicut fit in electione Papæ vt in c. licet, vt in c. venerabilē, de elect. & utrobique per d. Abb.

e Seb. Sap. De hac quæſtione. Vide etiam per Ang. de Are. in §. his itaque. inſtit. de iuſti. & iure. Et de Doct. variantibus, tradit do. Ias. in Lectura, col. 4. C. de eden. in l. prætor ait. §. ſi aliquando, col. 3. in prin. ff. de ope. no. nun. & poſt 1. in prin. col. 3. ff. quod quiſque iur. & dicit Bald. in l. Labeo. ff. de iureiur. quod talis variatio eſt erubeſcenda, tamen dicit idem Bal. in l. de rutela. C. de in integ. reſtit. mi. q? non dicitur quis contrarius, licet hodie credat vnum, & cras credat aliud.

f Niſi velit. Adde Bar. in l. quoties, §. data, ff. de opti. lega. & faciunt no. per eundem, in l. Labeo, ff. de iureiuran. & quod no. in c. quia cunctis, de concef. præben. l. b. 6. & quod no. in l. qui abſenti, ff. de acquir. poſſeſſ.

g Variare. Adde, quod ideo conſulunt Oldra. conſ. 184. quod compromiſſarius electionis, qui dixit, damus uobis G. in Epiſcopum, non poteſt corrigendo dicere, do. Gu. in Epiſcopum, de quo latius ibi.

poſtulatio non habet vim electionis, ſed eſt quoddam inchoamentum ad effectum electionis obtinendum, ideo poſſunt recedere, arg. bo. in c. quod autem, de iure patr. An autem electus ad dignitatem eccleſiaſticam, teneatur illam acceptare, dicam in cap. ſeq. & prædicta bene notabis. Abbas.

SVMMARIVM.

1 *Prælatæ non poteſt ad aliam prælaturam eligi, ſed poſtulari, 4. 5.*
2 *Vnanimiter ſit illud, quod ſit nemine diſcrepante.*
3 *Libere quis poteſt facere aliquem actum, quando nō requirit conſenſum alterius.*
Perſonæ, quæ debent poſtulari, & quæ debent eligi.
6 *Clerici habentes eccleſias, non poſſunt iſtas dimittere, & ad alias tranſire, ſine licentia ſuperioris.*
7 *Epiſcopus, qui renuntiauit Epiſcopatui, an debeat eligi, vel poſtulari.*
Electus tantum ad Epiſcopatum, an ad aliam Epiſcopatum debeat eligi, vel poſtulari.
8 *Cardinales vtrum debeant eligi, vel poſtulari in aliquem Epiſcopatum.*
9 *Poſtulantes aliquem, debent omnem defectum poſtulati exprimere, alias non valeret.*
10 *Confirmatio poſtulationis, ad quem ſpectet.*
Epiſcopus non poteſt diſpenſare ſuper defectu ætatis.
Archidiaconus debet eſſe maior 18. annorum.
Epiſcopus poteſt diſpenſare ſuper omnibus caſibus a iure expreſſis, licet nō ſint expreſſi in perſona Epiſcoporum, ſed generaliter.
11 *Poſtulatus an debeat conſentire ſuæ poſtulationi.*
Electus in Epiſcopum poteſt ab initio non acceptare, ſed ſi ſemel eſt Epiſcopus, non habet vlterius voluntatem. 12.
Epiſcopus non poteſt renunciare Epiſcopatui ſine licentia Papæ.
13 *Epiſcopatus translati, an vacet a tempore trāſlationis factæ per Papam, an a tempore acceptationis factæ per Epiſcopum translatum.*

CAP. VI.

1 Etſi vnanimiter. † Eps nō eſt eligendus ad aliā dignitatem, ſed poſtulandus.

Diuiditur quoad mētem. Nam primo recitat factum. Secundo caſſat electionē, & rōnem ſubmittit. Caſus lit. Canonici Calaritani cōcorditer elegerūt in ſuū Archiepm, Epm Sutrinū, petēte ipſum ſibi concedi a dño Papa. Rādet papa, & dicit quamuis concorditer ſit electus, cum ipſe ſit alligatus eccleſiæ ſuæ, ſine permiſſione papæ, eccleſiam ipſam dimittere nō poſſit, electionem ipſam irritauit, quia nullo modo debuit eligi, ſed mō poſtu
2 lari. B. † No. i. quod illud fit vnanimiter, [a] quod fit nemine diſcre
a pante, quod clarius probatur §. eo. c. bonæ, il 2. vbi dixi. No. 2. qđ poſtulandus non poteſt eligi, quantumcunq; concurrāt omnia vota cap. tuli. concordia vero vnanimis non habet tollere defe-
3 ctum poſtulandi, vt pp concordiam poſſit eligi. † No. 3 ibi. [Li-
b berum non habeat,] q? non dī quis habere liberam facultatē [b] alicuius rei, qñ ſine alterius conſenſu non poteſt de illa diſpone re. Liberam ergo ptātē habet quis, qñ pōt ſine alterius cōſenſu diſponere, vt no. in c. licet Eps, de præb. lib. 6. & in c. de multa, eo. ti. No. 4. quod geſta ꝯ canones, ſunt nulla, ſeu irritanda. hunc ar-
c tic. plene examinatui in c. 2. [c] de teſti. vbi vide. † Item no. rōnes, qua
4 re Eps nō poteſt eligi ad aliam dignitatem, ſed dēt poſtulari. Eſt enim alligatus matrimonialiter iuri alterius eccleſiæ; vnde oportet, qđ primo gratioſe abſoluatur a priori vinculo. Et no. dī am inter poſtulationem, & electionē: Nam multi poſſunt poſtulari, qui non poſſunt eligi, & qui ſunt iſti, dicam ſtatim cum gl. Dicit hanc gl. in quattuor partes capiendo eius mētem. In prima q?rit de rōne huius literæ, quare Eps nō dēat eligi, ſed potius poſtulari. In ſcda parte ibi,] Idē eſt dicendum,] q?rit, an ſint alii citra Epos, qui debeant poſtulari, & non eligi. In tertia, incidēter tractatur a quo dēat peti, vt poſtulatio admittatꝫ. i. quis eſt ſuperior in admittenda poſtulatione ibi, [Et ideo poſtulari.] & illam qō nē interſerit gl. in medio ſcdæ qōſtionis, ibi, [Et iō] qa incidenter eā formauit, et nō principaliter. Vñ aptius illa particula pone ret poſt finē ſcdæ qōnis. In quarta & vltima parte gl. q?ritur, nun quid eligēdus poſſit poſtulari cū poſtulādus nō poſſit eligi? & quarta pars eſt ibi, [Et no. qđ ſicut poſtulandus.] Quo ad primā
d partē, dic clarius, q? gl. q? Eps nō pōt iō eligi, qa matrimonio ſpi-
*5 rituali [d] eſt alligatus eccleſiæ ſuæ. † Vnde proprie, matrimonium
e ſpirituale non eſt, niſi inter Epm & eccleſiā ſuā, [e] ad hoc c. ſicut
7. q. 1. c. inter corporalia, de tranſla. Epiſ. & in ſignum huius matrimonij, defert annulum, vt in c. clerici, ī. de vi. & hon. cle. Iō cū habeat coniugem, non pōt ꝓſentire in aliam ꝓiugē, qa cōmittere, adulterium, vt no. in d. c. ſicut. Eligentes aūt ꝓſentiunt, vt in ipōſum, & p electionem initiatur matrimoniale vinculum inter eccleſiā & electū, vt in c. fi. de trāſl. Epi. Oportet ergo, vt prius abſoluatur ab illo vinculo matrimoniali, antequam aliud matrimonium initietur cum alia eccleſia. Et ideo dēt poſtulari, ga poſtulantes conſentiunt in poſtulatum, vt in ſponſum, ſed ſolum petunt gratioſe vt tollatur vinculum, & defectus. Vnde quemadmodum habens vxorem carnalem, non poteſt conſentire in ſecundam, ſed oportet vt prius gratioſe abſoluatur ab illa alias cō mitteret adulterium, ita dicendum eſt in coniugio ſpirituali. Ita

f enim coniugia ſpiritualia, & carnalia iudicantur ad paria, [f] vt in c. inter corporalia, de tranſl. Epi, & hoc quoad 1. qōnē. Ad ſecūdam, an. ſ. ſint alij poſtulandi ꝑter Epos, ponit hic quatuor cōditiones ꝓſonarū, quæ ſunt poſtulandæ. Alij extra gl. voluerunt dare regulam, q? omnes qui non poſſunt conſentire electioni ſine conſenſu alterius, ſunt poſtulandi, & non eligendi. Quæ regula cōiter damnāt, vt patet in religioſis, q non poſſunt ꝓſentire electioni ſine cōſenſu ſuorū ſuperiorū, vt in d. c. ſi religioſus, de ele. li. 6. & tñ poſſunt eligi in Epos, vt in d. c. ſi religioſus, & c. quorūdam, eo. ti. & li. Alij vero voluerunt tradere aliam regulā, ſ. q? nō valentes tranſire ſine licentia ſuperioris, dēant poſtulari, & non eligi. Et ſic ſūmebāt ar. ex verbis huius literæ in rōne ſui, dum dicit, quod Epꝰ tanꝯ alligatus, & non habens liberā volūtatē, non
6 poteſt eligi. Sed hæc regula etiam non recipitur a doctorib. Patet, n. eius falſitas in clericis habentib. eccleſias, qui non poſſunt dimittere ſuas eccleſias, & tranſire in alias, ſine licentia ſuperioris, & tñ poſſunt eligi, vt ī. de elec. in c. dudum, & in c. cum inter, cum multis ſi. Ideo Inn. & alij Doc. antiqui, videntes difficultatem in dando regulam, ꝓeſſerunt hic ꝑ enumerōnē caſuum, ſeu ꝓſonarum, numerando multas perſonas, quæ debent poſtulari, & non eligi, quas videas hic per Io. And. Alij moderniores voluerunt dare alias regulas, ſed mihi placet hæc breuis regula, vt dicamus, quod Epi & ſuperiores non poſſunt eligi, ſed debēt
7 poſtulari, per ſ. dicta. † Dubitatur autem circa iſtam regulam primo in Epo, qui renunciauit Epatui, nunquid poſſit eligi, an debeat poſtulari? De qua qōne vide quod no. in c. poſt trāſlationē, ī. de renun. ſed opi. verior vī, q? poſſit eligi, qa deficit rō hic poſita. Talis. n. non eſt alligatus alicui eccleſiæ matrimonialiter, hī enim ille qui renunciat quoad eccleſiam pro mortuo. 16. qæſtio. 1. ca. generaliter, §. ecce. vnde abſolutus eſt a priori vinculo.
g Secundo dubitatur in electo [g] in Epiſcopum nondum conſecrato, in quo dic, q? ſi non eſt confirmatus poteſt eligi, cum poſſit priori electioni renuntiare, vt no. in ca. ſi electio, de elec. libro 6. vnde ceſſat in iſto ratio huius literæ, ſi vero eſt electus & confirmatus, ſunt opiniones; ſed ſatis mihi placet, q? non poteſt eligi, quia per confirmationem matrimonium eſt contractum & confirmatum, licet nondum ſit conſummatum, per conſecrationem, vt in d. ca. inter corporalia, præal. vbi bon. tex. nec po-
8 teſt renuntiare ſine licentia papæ, vt ibi. † Dubitatur etiam in
h Cardinālibus, (q quoad officium [h] reputantur maioris Epiſcopis,) nunquid poſſint eligi, an vero poſſint poſtulari, ex quo ſunt

Cardina-

ADDITIONES.

2 Vnanimiter. Vide ſupra c. proxi. in ver. vnanimiter.

b Liberam facultatem. Vide tex. in c. quæ eccleſiarum, in ver. liberam facultatem, & ibi dixi ſupra de conſti. & in c. 1. in ver, libere, ſupra de reſcr. gl. in cle. generalem, in ver. liberè, de æta. & quali & in c. 1. ver. libere, de reg. iur. lib. 6. & Gemi. in cle. dudum, in ver. libere, de ſepul. & tex. in c. 1. in ver liberam poteſtatem, de of. ord. & ibi Butr. Imo. & pleniſſime ibidem per do. meum, in 3. colum. cum nouem ſeq. vide eum ibi omnino, & vide Bal. in l. 2. in vlt. col. C. de ſer. & aqua, quod liberum dicitur trib. modis Primo modo, quod non cogitur, ff. de arb. l. 3. §. 1. Secundo modo, quod non corrigitur, ff. de le. 3. l. fideicommiſſa, §. quamquā. Tertio modo dī liberum, quod æqua legis libertate ſeratur, l. item ſi vnus, §. ſi duos, & §. principaliter, ff. de arbi. & l. creditor, §. Lucius, ff. mand. tex. & gl. in l. 1. in ver. libere, C. de ſacroſ. eccl. & l. ſi q? maior, in ver. libero arb. C. de tranſ. & ibi Bal. & tex. in l. magis puto, §. ſi æs alienum, in ver. non enim prætori liberum arbitrium, ff. de rebus eo. tex. & ibi Doc. in c. 2. de arb. in 6. & in c. 2. 6. ſane, de teſta. lib. 6. & in c. ſi quem de ꝓbe. eo. li. c. ſtatuimus, in ver. libere, de reſcr. authē. oēs peregrini, & ibi Ang. poſt gl. C. commu. de ſucceſc. Imperialem, §. callidis, de prohi. feu. alie. per Fed. p Old. conſi. 125. inc. granamina, & per iſtum, in c. cum in cunctis, §. cum vero. infra de elec. cum alijs ſimi.

Zach. Adde prædictis Bal. in tract. ſuo ſchiſmatis, 5. & 8. col. eundē, in l. ſi quis maior, C de trans. eundem in l. 2. §. 2. C. commu. de lega. & Ale. conſi. 129. in 1. col. vol. 1.

c In c. 2. de teſtib. Vide eum in 2. col. Bar. & Bal. poſt Dy. in l. nō dubium, C. de legi. Barto. in l. prætor ait, in 1. reſponſo, ff. de ope. no. nun. in l. cum lex, ff. de fideiuſ. in l. vniuerſæ, C de preci Impe. offe. & in l. ſi. ff. de diuor. & per Doct. in c. vides, 10. diſt.

d Matrimonio ſpirituali. Vide tex. iuncta gl. in c. cum inter canonicos, in verbo cōiugale. inf. de ele. & bonā gl. ī in c. quanto, 63. diſt. & quod le. & no. in c. re quiſiti, de teſta. & in c. ſi. de tranſ. Epiſcopi. Adde Calder. conſ. 1. de tranſla. Epiſ. & Abb. conſi. 10.

e Seb. Sap. Eccleſiam ſuam. Adde, quod & Abbas dī ſponſus, vt per Bar. in l. ſi ita quis, §. 1. circa fi. ff. de leg. 2. no. in c. quia propter, ī. ti. 1.

f Zach. Iudicantur ad paria. Dic tu, q? matrimonij appellatione, nō ſolum intelligitur de carnali, iux. l. 1. ff. ſol. ſolu. matr. ſed ēt de ſpirituali, tanquam de digniori, vt per tex. in cap. nuptiarum bonum, 27. q. 1. per q? Dionyſ. de Peru. in ſuo conſ. inc. & ſi doctrina cęcum illuminet, quem Abbas antiquus refert in repe. c. qualiter & qñ, lo 2. q. 8. in pen. arti. q? ſtatutum diſponens aliquid ꝯ cognoſcētem mulierem nuptam, habet locum in cognoſcente monialem, cuius matrimoniū indubitāter eſt dignius. Facit quod bene no. Hyp. de Mar. ſing. ſuo 129. inc. dum eſſem, alleg. ſing. dictum Bal. in c. iurauit, in 1. col. & ibi Fel. de proba.

g In electo. Vide gl in d. c. quanto, & do. meus hoc limitat, niſi eps fuiſſet priuatus eſpatu ſuo, pp demerita, q a tunc nō poſſet eligi ad eſpatum pp eius demerita, p ea quæ dixi in c. bonæ, il 1. ſup. eo. in ver. denuo, tñ cū dispenſatione ſu perioris de gra poſſet, per ea, quę ibi dixi. Et adde Bal. in l. acceptam in 6. col. C. de vſur. in ver. 19 quæritur, ſcholaris priuatus, eſt de matricula, &c.

h Quoad officiū. Vide iſtum, in q. d ſup his, in fi. de ſi. inſtr. Hoſt. in c. eccleſia, lo 2. elect. Imo. in c. dilect. il 1. de præb. tex. iuncta gl. in c. quamquam, 2. q. 7.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cardinales, non Episcopi? Nam q possint, facit, quia in eis cessat ratio coniugii spiritualis. In contrarium facit, quia in eorum titulis habent episcopalem iurisdictionem, vt dixi in c. his qui, de maio. & obe. & sunt alligati Romanæ ecclesiæ, & de his aliquid in c. bonæ. il. 1. supra eo. dicam latius quid tenendum, in c. eccl. il 2. ț. titu. proxi. & per hoc sit declarata hæc prima regula. Secunda regula, omnes clerici citra Episcopos non prohibentur eligi, ex eo, quia habent ecclesias, seu dignitates inferiores. Hæc regula probatur in c. si Abbatem, ț. de elec. li. 6. vbi probatur, q Abb. potest eligi in Episcopum & ad idem c. cum inter, & e. dudum, il 1. ț. titu. proxi. vbi Prepositi, & habentes dignitates inferiores, possunt eligi. Ad idem c. si religiosus, preal. & c. quorundam, eo. tit. & li. vbi
a habetur, quod religiosi, [a] etiam mendicantes possunt eligi, non
b tamen debent isti transire sine licentia superioris, b nec electioni consentire, vt in dictis iurib. possunt tamen postulari postulatione non solenni. Ante. n. electionem de eis faciendã, poterunt postulari ab eorum superioribus, vt eos licentient, seu cõcedant eligendos per eos, vt dixi in c. 1. supra eo. ti. Et differentia inter istos, & Episcopos est, quia proprie, vt prædixi, matrimonium spirituale non consistit, nisi inter Episcopum, & ecclesiam suam. Inter alios vero habentes dignitates inferiores, & ecclesias eorum nõ contrahitur proprie matrimonium, sed quasi matrimonium. Et quod sit quasi matrimonium, probatur in c. quia propter, iuncta glo. infra de ele. Magis late dicitur, quasi matrimonium, inter Rectores ecclesiarum & ipsorum ecclesias, & latissime potest dici matrimonium contrahi inter canonicum & præbendam suam. Cum ergo isti inferiores non dicantur stricte habere coniugẽ, possunt eligi ad aliam dignitatem, licet consentire, vel transire non valeant sine superioris licentia. Tertia regula magis generalis: Patientes defectum, propter quem non possunt exercere officium, ad quod promouentur, vel alias inhabilitantur a iure, ad illud officium, seu dignitatem, non possunt eligi, sed debent postulari. Et sub ista regula compræhenduntur omnes patientes defectum in ordine, vel ætate. Item irregulares, criminosi, & intrusi per potentiam secularem, vt infra tit. proxi. c. quisquis. Item qui semel fuit hæreticus, seu scismaticus. vt 1. q. 7. c. conuenientibus, cum §. seq. & infra ti. proxi. quia diligentia, & multi alii consimiles. Ratio huius regulæ patet, Nam ex quo non possunt de iure exercere illud officium, seu dignitatem, non possunt canonici in eos consentire, tanquam in sponsos, ex quo non sunt habiles ad illud matrimonium contrahendum. Ergo oportet, q prius gratiose tollatur per postulationem illud impedimentum. An autẽ
c omnes indigni possint postulari? c dic q non, vt in c. 1. supra e. Sed dicendum est, q aut sunt indigni indignitate indispensabili, puta quia sunt hæretici, vel crimmosi perseuerantes in crimine, vel qd simile, & tunc non valet etiam postulatio de his facta, & postulãtes istos scienter, priuantur pro ea vice potestate eligendi & postulandi, vt in c. 1. & 2. supra eo. tit. Quidam sunt indigni indignitate dispensabili, & tunc subdistinguo, q aut dignitas est magna, ita q durum sit aduersus illam dispensare, & tunc non debent ẽt postulari, ad hoc vide bo. tex. in c. post translationem, in fi. de renun. Aut non est ibi tanta indignitas, vt quia patiuntur defectum in ætate, forte respectu vnius, vel duorum annorum, & tunc pro
9 cedit quod dixi, quod possunt postulari. † Tamen intellige, dum-
d modo in postulatione exprimantur omnes defectus, [d] Nam si aliqui subticerentur, tunc talis postulatio non esset admittenda, & scienter talem postulantes, essent priuati modo prædicto, ar. in
10 c. innotuit, infra ti. proxi. dixi post Doc. s. eo. c. 1. Veniọ † nunc ad tertiam partem gl. s. a quo superiore sit petendum, vt postulatio admittatur. Et dic latius quam gl. quia aut postulatur quisi Episcopum, & tunc ad solum Papam pertinet postulationem admittere, quia vt dicunt Doct. & bene, causæ Episcoporum numerã tur inter maiores causas, & causę maiores reseruantur Papæ, vt in c. maiores, infra de bap. & in c. vt debitus, in fi. infra de ap. & in c. quod translationem, de offi. leg. cum simi. Aut fit postulatio ad inferiores dignitates, seu ecclesias, & tunc ad eum ad quẽ spectat cofirmatio, etiam spectat postulationis admisio, quia admisio postulationis habet vim confirmationis, vt dixi in c. 1. supra e. Hoc intellige, dummodo apud istum confirmatorem concurrant duo, primum q possit dispẽsare in illa dignitate, ratione cuius sit postulatio: Nam si non potest dispensare, non potest postulationem admittere, cum ibi requiratur dispensatio. Et ideo si canonici postularent, puta in Archidiaconum, aliquem habentẽ 18. annos duntaxat, non poterunt ab Episcopo petere, vt ista postulatio admittatur, licet ad eum alias spectet confirmatio electionis. Ratio, quia super isto defectu ætatis, non potest Episcopus dispensare, vt in c. vnico, de æta. & qual. lib. 6. Secundo requiritur, q iste ad quem spectat confirmatio sit Episcopus. Nam vt dicũt hic Doct. (& fuit originaliter dictum. Inno. in c. 2. de eo, qui furtiue ordinem recepit) inferiores prælati citra Episcopos, non possunt dispensare nisi in casib. specifice eis permissis, vnde si casus est specifice permissus, poterit tunc ab istis inferiorib. postulari, ex quo habent potestatem confirmandi. Et differentia inter Episcopos, & inferiores in materia dispensandi, hæc est, quia episcopi semper dispensant, vbicunque a iure permittitur dispensatio in genere, licet specifice non permittatur episcopis, vt no. Inn. in c. dilectus, de temp. ord. dixi plene in c. at si clerici. §. de adulteris, de iud. Sed inferiores episcopis non dispensant, nisi in casibus specifice eis permissis, vt no. in d. c. 2. & dixi in d. §. de adult. Quod quartã & vlt. partẽ gl. de hoc dic. hodie, vt hr̃ in c. vnico, eo. ti. &. Et gl. in effectu ponit hic veritatem. Non. n. dẽt eligi postulãdus, quia debẽt canonici puidere ecclesiæ meliori mõ quo possunt. Ex quo ergo iste eligibilis est, debet eligi, & nõ postulari, ga per electionẽ initiat matrimoniũ spũale, nõ aũt sic p postulationẽ, vt dixi in c. 1. §. eo. Si tũ dubitat vtrũ aliqs sit eligibilis, vel postulabilis, tũc põt teneri theorica huius gl. & die plenius, vt hr̃ in tex. &
11 gl. in d. c. vnico. † Extra gl. q̃ro, nũqd postulatus possit ꝓsentire pe
e stulationi suæ, e sicut electus consentit suæ electioni? vt in quo sit, de elect. lib. 6. Dic, q non, Nam antequam postulatio admittatur per superiores, nõ põt ꝓsentire, ga cum nullũ ius sit sibi quę
f sitũ, non tenetur de ambitione, fdẽt tũ declarare intentionẽ suã. Si vero vult ꝓsentire, bñ poterit dicere, non dissentio. Sed ẽps postulatus nõ dẽt dissentire, neq; cõsentire, sed dẽt dicere, neq; cõsentio, neq; dissentio, sed dispositioni dñi Papæ me cõmitto, de qua vide bo. tex. iuncta gl. in c. cupientes, in §. deniq; de ele. li. 6. Dicit in hic Io. An. q ẽps nõ hẽt in hoc ꝓsensum nec dissẽsum, ga ex quo semel passus est ẽpari, põt trãsferri ẽt inuitus ad aliã dignitatẽ cet. n. a principio qs nõ cogat inuitus acceptare ẽpatũ, tũ ex quo ẽps est, & semel ꝓsensit, nõ põt ampli? ꝺicere. Vñ in hoc f m Host cõparat monacho, q nõ hẽt ptãtẽ ꝺicẽdi superiori suo. 12. q. 1. c. nolo, & c. nõ dicatis. Et hoc verũ f m eũ, si est ꝓseratus. Si. n. f m ꝓfirmatus, tũc inuitus nõ trãsferr̃, q a nõ põt inuitus ꝓserari, fdẽ satis est, q dignitati cedat, si nõ vult ꝓserari, vt in d. c. 2. de renunc. Episcopi non tũ põt cedere sine lñia Papæ, vt ibi. Sed presbyteri parochialis põt inuitus trãsferri ad aliã eccleſiã, f m eũ, a le. c. quæsitum
12 de rer. pmu. † Aduerte, nã ex istis põt ſoluſi qõ an qs cõpellat ad ac-
ceptare dignitatẽ ecclesiasticã, & põt hæc qõ diuidi in duo membra. Aut q̃rit de eo, q nõdũ ẽ ꝓmotus, aut de ꝓmoto, vtrũ inuitus
g posſit trãsferri. Quoad primũ. dicit hic do. Anto. q si est laicus, cõpellit, vt no. I. c. cũ monasteriũ, de ele. si ẽ cleric°, pt ꝓsecõpelli ꝑ Papã. sed alius superior citra Papã, nõ põt eũ cõpellere, vt inuitus efficiat ꝑlatus. sed põt eũ cõpellere vt de nolẽte fiat volens, quasi causatiue, puta per excõicationẽ, vel aliis remediis, alle. q hoc tenet 7. q. 1. cap. scias. Idem tamen quoad primum sentit Host. Pau. de Elea. in repe. huius c. Sed quoad promotum transferendum

ADDITIONES.

a Religiosi. Tu uide tex. & ibi istum in 1. no. in c. cum venerabili, supra de exc. & in c. si religiosus, & in d. c. quorundam, de ele. li. 6.
Adde, ut per Old. cons. 26.
b Seb. Sap. Sine licentia superioris. Sed dubitatur, quid si clerici promoueantur ad ecclesiã secularẽ, an possint cogere superiorẽ aliquo remedio ad cõcedẽdũ? vide do. Abb. in c. quod Dei, in fi. infra de fer. mona. concludentem. Et sic. Et ibi infert ad statutum, quod mulier, vel minor non possit contrahere sine consensu propinquorum, q propinqui possunt cogi ad consentiendũ, & hæc intelligit, quando utilitas & necessitas hoc suggerit, ut ibi per eum.
c Sach. Possint postulari. Adde do. Card. Mauda. i spe alle. tra. de elect. i. quæ in uer. irregulares, c. 27 in prima parte, & latius Berta. de Fir. in tractatu de Episcopo, in prima parte lib. 2. per totum.
d Omnes defectus. Facit Inno. in c. dudum, il 2. de elect. facit. c primum, & ibi de. fi. presb. lib. 6. & quod uoluit istę in c. acum nuntius, de testa. & in c. non debet, de consan. & affi. ubi dispensatus in uno non uidetur dispensatus quoad alium defectum, nisi omnes exprimantur.
Ant. Fran. Qũ aliquis est dispensatus circa unum defectum, talis dispensatio non porrigitur ad alium defectum, de quo in dispensatione non est facta mentio, est gl. in c. nos consuetudinem. 12. dist. ubi dicitur, q dispensatus ad unum ordinem, non potest ad aliam ordinem superiorem promoueri. Pro hoc c. lector 23. dist. et habetur in c. 1. q. 5. et in c. saluberrimum. 1. q. 7. et habetur per Bar. in l. cum propter, de le. præst. Nec mirum, quia cum dispensatio sit iuris communis relaxatio, & rigoris mitigatio, uel pœnalitatis moderatio facta per habentem authoritatem, illa non uidetur esse extendenda, cum sit potius odiosa, nec debet fieri, nisi ex utilitate, uel ex alia rationabili equitate, & eam lex ciuilis indulgentiam, uocat, ut per Bald. in addi. Spec. in tit. de dispens. in §. 1. in uer. 1. et habetur in tit. de leg. in §. 9. et seq. ideo debet fieri cum causa, alias non ualet, nec tutus est, qui dispensat, quoad Deum, ut per gl. in c. non est, de uo. Imo. peccat qui dispensat sine causa, f m Inno. in c. diuersis fallacijs, de cler. coniug. et in c. ueniens de fil. presb. et habetur per Pau. de Cast. in cons. 117. Et eodem modo non ualet, si fit ex causa falsa, et qui facit, peccat, sicut quando dispensatur sine causa, ut no. per Old. pulchre in cons. 255. Et pro hoc facit, quia dispensatus ab hoc officium, non potest illud per mutare cum alio, etiam simili, nisi hoc sibi specialiter concedatur, ut uolunt domini de Rota in decis. suis. 332. et 440. ibi no. Et ideo dicebat Bal. in l. si quis seruo, C. de fur. quod cum dispensatio sit odiosa, nõ extẽdit ad futura, et de mã dispensationis, uide late p Spec. in tit. de leg. in §. 9. et seq. et in tit. de sent. in §. 6. in uer. postremo. et seq. usq; ad finem.
e Zac. Postulationi suæ. Tu Adde de hoc per sæpẽ alle. Card. Manda. in tractatu suo de elec. in 1. parte c. 56. in gl. in uer. in electi. et in ap. D. Nic. Boe. ad fi. Ad idem uide Gemin. et Card. Alex. in §. sed aliud 61. dist. ad quos in fine materia recurrito.
f Seb. Sap. Ambitione. Facit ad illud, quod ingrediẽs monasteriũ spe consequendi Abbatiam, si protestatus est se ingressum fuisse cum hoc animo, non potest eligi. De quo per Abb. in c. cum ad nostram, infra tit. prox. in 2. per gl. fi. de uo. cũ pcor. de obus p do. Tasin Auth. ingressi. col. 7. C. de sacrosanc.
g Si est laicus. Vide Inno. Card. et do. meum hic, post Lap. et Io. Cal.

dum, transit do. Anto. cum dicto Io. And. & Host. quæ s. retuli. Do. Car. tenuit hic simpliciter, q nunquam potest quis præcise compelli, vt efficiatur prælatus, quia ad ꝓhẽdum istud matrimonium requiritur consensus, vt in c. cum inter canonicos, ț. ti. p-
a xi. Item nõ cõpellit qs beneficia acceptare, [a] vt in c. vbi ista, & c.
23 gesta. 74. di. † Et hæc qõ põt esse multum vtilis ad effectum, dum quæritur, nunquid episcopatus ipsius translati vacet a tempore translationis factæ per papam; an a tempore acceptationis factę per episcopum translatum? Et fuit olim ardua quæstio in episcopo Floren. promoto in absentia in Cardinalem: Nam dubitabatur, vtrum ante acceptationem Cardinalatus, vacaret episcopatus a tempore, quo fuit pronunciatus Cardinalis; an vero a tempore acceptationis duntaxat. Et vide tu de hac no. qõ. quod no. Io. And. in reg. quod ob gratiam, de reg. iur. lib. 6 in Merc. Nam Doc. fuerunt varij, vt ibi no. & respectu ẽpi translati placet mihi hæc opi. q tenet gl. Io. Mon. vt ibi no. q aut papa trãsfert ẽpm ad aliam ẽpatum pp necessitatẽ, vel vtilitatẽ ecclesiæ, & tunc si de hoc constat, vacat ẽpatus poste? a tpe translationis, quia nõ dẽt
b efficiat inuitus ꝑlatus[b] alterius ecclesiæ, q. non dr̃ de nouo matrimonium ꝓhere, ecclesia. n. vñs est vnum corpus mysticum; vñ ex quo semel ꝓsensit ẽpari in hac ecclesia vniuersali, nõ põt resistere papæ si pro bono publico vult eum transferre ad aliam ecclesiam particularẽ, quia solum hic alteratur locus, non aũt dignitas respectu ecclesiæ vniuersalis. Ad hoc facit optime tex. in d. c. scias. Aut papa transfert Epm pp meritũ ꝓsonę, & tunc nõ vacat primus ẽpatus, nisi a tpe acceptationis, ga ex quo papa fecit ob gratiã sui, dẽt expectari suus consensus, arg. in d. regula, qđ ob gratiam, & sentit Io. And. post Io. Mo. in d. regula. In aliis vero, si nunq̃ quis fuit promotus in Epm, puto q non posit ꝑcise constitui ẽps ẽt per papam, quia non põt de nouo ꝓhere matrimonium spirituale sine consensu, vt in d. c. cum inter. Sed papa posset illum cõpellere ad acceptandũ si hoc facit pro bono publico, saltẽ qñ non reperitur alius æque idoneus, vnde dicit Io. An. notabile verbũ in d. c. si cle. de ele. li. 6. q. peccat electus nõ accepta do dignitatẽ, ad q̃ eligitur, si non reperitur alius æque idoneus p quẽ posit illi eccleſiæ ꝓsiui. Placet ẽt mihi, q ꝑsbyter parochialis posit trãsferri inuitus dummõ subsit cã sufficiẽs, puta, quia non põt priori ecclesiæ proficere pp duritiẽ plebis, vel qd fiat. In ꝓcilio tñ Pisano, cui pfuit Ale. pp imprudentiã quorundã summorum Pontificum fuit statutum, vt ẽpi, & Abbates non possint trãsferri inuiti, nisi subesset cã cuidẽs & rõnabilis. Abb.

ADDITIONES.

a Beneficia acceptare. Facit bonus tex. ț. c. si tibi absenti, de præb. lib. 6. & voluit Cal. in cons. 1. in 2. col. de transla. epis. vbi allegat iura alleg. hic. & 32. q. 1. c. integritas, in ver. voti, & ibi gl. & no. in c. licet canon, de ele. lib. 6. & l. inuitis, ff. de reg. iur. l. 2. ff. de decu. & l. hi, qui ad ciuilia, C. de app.
b Inuitus prælatus. Vide hic Pe. de Anch. & do. Car. hic, & do. meum, vbi dicit se vidisse quãdam constitutionem factam in sacro concilio Constantiensi, in qua continebatur, quod papa non posset transferre episcopum inuitum, nisi interueniret certa solennitas, & do. Cal. dicit se rñdisse eundam Card. q. posterat non acceptare Cardinalatum, differendo consensum, & interim e at episcopus, quia intelligebatur promotus in quantum veller, per no. Io And. in c. q. ob gratiam, de reg. iur. li. 6. & refert Doct. Bonon. & Floren. ita cõsuluisse, & vide Bal. in l. rescripta, in fi. 2. col. C. de precib. Impe. offe. q. omnia beneficia mũdi sunt obedientialia, & manualia respectu Papalis ptãtis, ideo põt pro libito voluntatis ẽpm de suo ẽpatu ad alium transferre. Distinguit tñ, aut procedit prouidendo, & non cogitur prouisus transire, quia præsumitur factum eius fauore. Aut procedit iubẽdo, & cogitur transire, quia præsumitur factum fauore ecclesiæ, 7. q. 1. c. omnis, & vide Io. Cal. in ti. de transla. epis. in consi. 1. vbi pulchre consuluit, q ẽps in dubio promotus in Cardinalem, non cogitur inuitus acceptare Cardinalatum, & prouisio facta de suo episcopatu alteri, non tenet, ipso non acceptante Cardinalatum. Fatetur tamen, q papa inuito Epo potest eum promouere in Cardinalẽ, & cogitur acceptare. Subdit q Cardinalatus non est similis episcopatui, & q potius est officium; nec per illum efficitur ꝑsonus ecclesiæ, & olim Epi promoti in Cardinales, non consueuerunt retinere episcopatum. Dicit tamen se scire, q ɔrium tenet curia. Et ad prædicta, vide bo. gl. in c. dilpliciet, in ver. inuiti, 23. q. 4. & glo. in c. omnis, in ver. coacte, 7. q. 1.
Adde tu de materia ista videndum do. Car. consi. 81. Cald. cons. 1. de transla. Epis. Abb. consi. 1 50. Roma. consi. 360.
Zach. Adde idem esse in officijs secularibus. Inuitus, enim acceptare cogitur officium, ad quod est electus, tex. est sing. in l. si ad magistratum, & ibi Jaco. Reb. & in addi. ad ipsum, C. de decu. lib. 10. quem dicit ad hoc esse singularẽ Rom. sing. 193. quod incipien. qua pœna punitur. Tu adde eundem Reb. in l. ex omnibus, in prin. & ibi etiam in apost. ad eum, eo. ti.
Ant. Fran. Vtrum Episcopus possit inuitus transferri. Dicas, q quemadmodũ non potest eligi inuitus, vt in c. vbi, & in c. honoratus, & in c. gesta, 74. dist. & no. Bal. in l. nec emere, C. de iure delibe. & in l. si ad scribatum, C. de ap. & p Doct. in c. fi. de postu. præla. & habetur in c. omnis, 7. q. 1. & in Authen. quomodo oportet. si in §. sed etiam. Tamẽ puto, q possit trãsferri etiam inuitus. Imo & sibi episcopatur dari, si hoc viderit superior, & papa vtile esse ecclesiæ, cui præficitur, quinimmo qui præficitur episcopatui, debet esse idoneus, vt in c. cum in cunctis, de elect. Est bene verum, q sufficit, q sit idoneus, & si magis idoneus possit haberi, vt in c. Metropolitano. 63. dist. & in c. cum instin. & est bo. gl. in c. licet, 8. q. 1. & hr̃ in c. dudum, il 2. de electio. & in c. fi. de offi. custo. & hr̃ per gl. & Bar. in l. cum quidam, de lega. 2. Immo ambitiosus potest, nec debet intelligi, nec ad episcopatum transferri, c. nullus itaque, 1. q. 1. c. sicut, 1. q. 6. & c. qui ad episcopatũ, 8. q. 1. & hr̃ in l. si quẽquã, C. de Episcopis & cle. & hr̃ per do. Abb. in c. per nostras, de iure patr. & per do. Card. in cle. in plerisque, in 7. q. de elect. vbi ponit illam quæstionem, an desiderans dignitatem, vel episcopatum peccet. Adde tamen, q Episcopus non dẽt dari, q. sit suspectus populo, vel principi, vt voluit Inn. in c. super his, de accu. & in c. nisi cum pridem, de renun. vbi dicit. quod talis, qui esset suspectus, deberet renuntiare, vel permutare. Et de materia translationis episcoporum habetur in c. mutationis. 7. q. 1. & per Spe. in ti. de not. crimine, in §. 8.

De Ele. & elec. potestate. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Postulatio solennis habet in vim electionis, & confirmationis.*
2 *Nõa verbalia hẽnt duplicem significationem, scilicet actiuam, & passiuã.*

Continuatur hæc rub. ad ꝑcedentẽ hoc ordine ga postulatio est ꝑambula electioni, (fit. n. vt p eam ſublato impedimento, efficiatur quis habilis ad eligẽdum) merito post rubricã ꝑcedentẽ, ſubiicit ista de electione. Aduerte, hæc ꝓtinuatio doctorum hẽt locum respũ postulationis non ſolennis, aut ẽt ſolennis f m dispositionẽ intrinſecã iuris. † Sed hodie, vt dixi in c. 1. §. ti. proxi. vt
1 a euitet circuitus [a] admiſio postulationis ſolẽnis, hẽt vim electionis, & ꝓfirmationis, & in hoc caſu eſſet bona. Et melior est ꝓtinuatio, q̃ põt colligi ex his, q̃ dixi §. ti., px. ſup rub. Nã §. vſum est
b de vno, p quẽ, puidet eccleſiæ p viã grãæ, [b] nunc ſubiicit aliũ modum, & p quẽ, puidet p viam iuris, q. a postulatio ĩnitit gratiæ, & electio iuri, vt dixi in c. pe. §. ti., px. Et qa in tractatu electionis, põt dubitari de ptãte electi, iõ ne author hẽret mãm ponendi rubricã ſpãlẽ, ſubiecit ẽt de electi ptãte. q d aũt sit electio, dixi ſup rub.
5 §. ti., px. † & scias, q electio est nomẽ verbale, & nomina verbalia
c habẽt duplicem ſignificationẽ actiuã, & paſsiuã, vt no. in l. 2. [c] ff. de duo. reis. Vnde tñ est dicere, de ele. quãtum de his, qui possunt eligere, & his, q possunt eligi. Itẽ de forma electionis, & de tpe eligendi, & de his omnib. hic tractãt in nigro. Nicolaus Abb.

ADDITIONES.

a Vt euitetur circuitus. Cle. auditor, de refer. cum concor. ibi positis in gl. pen. & in l. dominus testamẽto, ff. de condi. inde. Adde, quæ posui in apost. ad Io. de Imo. in cle. auditor.
b Gratiæ. Vide bo. tex. ſupra ti. proxi. c. 1. in ver. ꝓium.
c Vt no. in l. 2. Vide ibi Bar. & Ang. ibi, violenter, de quo etiam per Bar. in l. filiusfla 2. ff. de testa. & in l. si vxor, §. si quis vxorem, in fi. ff. ad leg. Iul. de adul. & per istum in c. dudum, il 2. in 16. col. de elect. & per Matth. de Matheſi. in notab. inci. no. quod si Titius, vbi limitat dictum Bar. in d. l. 2. nisi communis regionis vſus loquendi accipiat illa verba actiua in violentia iuris. Et de nominibus verbalibus, vide istum in c. 1. in vlt. col ț. de iu. Per. de Ancha. Imo. & Gemi. in c. 1. de vi. & ho. cle. lib. 6. Barto. in procẽ nio Digeſtorum, & in l. mariti, §. quæsitum, ff. de adul. & in l. 1. §. illud, ff. de trib. in rub. C. de nauti. li 11. & ibi Ale. in apoſt. & per do. meum in cap. quia V. de indi. dixi in repe. ad istum in ver. violenter.
Ant. Fran. Verbum violenter, potest accipi actiue, & passiue, secundum qualitates personarum, ad quas refertur. & cui adijcitur, & f m etiam qualitatem negotij, in quo tale verbum profertur, vt per Bar. in l. 2. in fi. col. & ibi vide omnino Ale. ff. de duob. reis, & eundem in l. si ita scriptum, la 1. ff de manu. testa. & in l. si vxor, in §. pen. in ver. vltimo volo vos scire, ff. de adul. & vide eũdem Ale. in l. 1. ff. de acq. pol. vbi dicit, quod potest intelligi, vt ț. actiue, & passiue, nisi sit consuetudo, quod intelligatur actiue tantum, & vide Ang. in l. cum res, C. ui bon. rapto.

SVMMARIVM.

1 *Eccle. collegiata debet sibi prouidere de prælato, & nullus alius, citra Papam, potest hoc facere, 2.*
3 *Quomodo cognoscitur, quod ecclesia sit collegiata.*
4 *Eps potest eligi aliquis, licet non sit presbyter, dummodo tpe debito efficiatur*
5 *(collegium sit ex duabus, vel tribus personis. (presbyter.*
6 *Collegium conseruatur in vno, si alij sunt mortui.*
7 *Collegium ad hoc, vt valeat, non requiritur præsentia prælati.*
8 *Hẽntes ptãtẽ eligẽdi prælatũ, possunt vnũ ex eis eligere, etiã quod sint duo.*
Populus sit ex decem hominibus, idem in plebe, idem in gente, quid in familia turba, & cętu?
Populus si non consentit electioni factæ in aliquem, episcopum, illa electio irritatur, si ex hoc oritur scandalum.
9 *Princeps potest resistere electioni factæ de aliquo in episcopum, si ipse non fuit requisitus, prout erat consuetudo; vel si habet electum suspectum, etiam si Papa elegisset.*
10 *Ius eligendi siue præsentandi deuoluitur ad eum, qui habebat electum, uel præsentatum confirmare, si omnes de collegio, vel patronus sine hæredib. mortui sint.*
11 *Canonici soli cum episcopo faciunt capitulum, non autem alij beneficiati, li cet sint perpetui.*
12 *Rectores aliquorum collegiorum, quam iurisdictionem habeant, & a quibus debeant eligi.*

CAP. PRIMVM.

a Nullus in ecclesia. [a] Cõgregatio ecclesiastica, seu collegiũ ecclesiasticum, dẽt sibi

ADDITIO.

a In ecclesia. facit c. cũ terra. ĩnf. eo. unde ibi. do Ant. facit quod no. Io. An. post alios in c. bonæ, il 2. ț. eo. Sed qđ possit fieri qđ spectat ad alios, facit c. sacro. a ɔrio sen. ț. eo. facit c. post translationẽ, de re iu c. cãm, & c. cũ dilectus, ț. eo. & hr̃ per oẽs in c vestra, de loc. de statuto futuro maxime si apponeretur verbum, possit, & quod voluit Bar. cõl. inc. capitaneus patrimonii; tũ quia papa potest distinguere ius diuinum, facit cle. hi, qui. de æta. & qua. & quod voluit Fede. cons. 17. vbi alle. c. ex parte, il 3. de ver. sig. sed hic est consuetudo, quod ius eligendi spectat ad alium, vide Doct. in c. 2. de in integ. restit. Facit quod voluit Io. And. in cap. constitutus, de elec. And. Barba.
Seb. Sap. Nullus in ecclesia. An dispositio istius c. possit tolli per contrariam consuetudinem, vide Abb. in c. 2. infra de resti. in integ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sibi prælatum eligere, & aliter adeptus ecclesiam, expellendus est. Vel summa aliter, & sic. Ecclesiæ collegiatæ non dẽt puideri de prælato per collationem, seu prouisionem; sed per electionem canonicam faciendã per ipsum collegium. h.d. Primo prohibet, & secundo contra id factum vitiat, secunda ibi, [Si vero.]

2 † No. 1. vnam regu. in materia prouisionis ecclesiarum, Nam si ecclesia est collegiata, nullus citra Papam potest ibi præficere plãtum, sed debet fieri electio per illos de collegio, & electus cõfirmari p superiorẽ, vt in c. transmissam, & in c. nihil j. eo. Nam pon

a dera fram ibi, si vero aliter, [a] excludit ergo omnem aliam ptãtẽ. Et de legato Cardinali est tex. in c. pe. de of. le. li. 6. vbi patet, q nõ potest se impedire in ecclesiis collegiatis, quoad prælatum plarũ ecclesiarum. olim vero prouisio episcopatuum pertinebat ad Papam, vt in c. 1. & 2. 22. dist. Prouisio vero inferiorum ecclesiarum pertinebat ad episcopum. Sed postmodum hæc prouisio fuit in-

b nouata, & in ecclesijs cathedralibus [b] & collegiatis fuit data pote stas ipsis collegijs eligendi prælatum. In aliis vero non collegiatis fuit data ptãs præsentãdi, patronis. Et vide de origine huius facti, bo. gl. q̃ tenebis menti, in c. q̃q̃. de elec. li. 6. & quod no. Io. And. in

2 regula, quod alicui gratiose, de re. iu. li. 6. in Merc. † No. 2. ibi, [Fuerint in congregatione] quod ad hoc quod clerici in ecclesia beneficiati habeant electionem prælati, oportet q sint in ecclesia,

c vt collegium: [c] secus aũtem si sunt ibi vt singulares beneficiati,

3 vt in c. dilecta, de exc. præla. vbi bo. tex. cum gl. † Qualiter aũtẽ cognoscãt an clerici sint vt collegium an vt singulares, vide p Inn.

d in ca. cum nobis. j. eo. titu. & ibi dixi. No. 1. ibi. [Presbyter,] [d] q q libet prælatus põt appellari presbyter. Est. n. hoc nomen dignitatis, vt c. cleros, ver. præsbyter. 21. dist. & tex. cum gl. in c. non potest j. de re iud. Et colligitur hoc notabile, exponendo ista. præsbyter. i. prælatus, Nam olim non erat dña in noibus, sed eligebatur vnus presbyter, qui præeratoĩbus, qui hodie vocatur episcopus,

4 vt in c. olim. 95. dist. † Sed bo tex. exponitur ibi, presbyter, vt presbyter eligat. sin prælatum, quia qui pest collegio ecclesiastico, dẽt esse presbyter, cum habeat curam animarum respectu collegij, vt in c. 1. de æta. & qua. non tamen requiritur necessario, vt tempore electionis sit presbyter, sed satis est, quod tempore debito efficiatur presbyter, vt in d. c. 1. & in d. c. cum in cunctis. §. inferiora, j. eo. Vlt. no. q adipiscens ecclesiam aliter q̃ per viam electionis, præsumitur per ambitionem & cupiditatem adeptus illã, & hoc procedebat olim antequam summi Pontifices reseruarent etiam sibi ptãtem prouidendi in ecclesijs collegiatis. Hodie aũt cessat ista præsumptio, cum electores hodie non conferant ius virtute reseruationis, prodest tamen multum electio canonico rum, quia facilius Papa mouetur ad prouidendum, vbi concur-

5 runt vota canonicorum. † In gl. 1. ibi, [Tres collegium] [e] pondera

e. gl. Nam videtur velle facere differentiam inter congregationem, & collegium, vt duo sufficiant ad congregationem faciendam, vt hic, tres vero requirantur ad faciendum collegium. Sed gl. in quantum habuit hunc intellectum, non bene loquitur, quia congregatio capitur hic pro collegio. Si n. non facerent collegium, non sufficeret congregatio plurium. vt in c. dilecta, de exce. præla. vide gl. 10. q. 1. c. 1. quæ rectius loquitur, dicens, q de iure canonico duo faciunt collegium, de iure ciuili requiruntur tres, vt in l. Neratius, hic alleg. Et forte potuit esse diuersitatis ratio, quia non reperiuntur tot clerici beneficiati, sicut laici, & hæc opin. est magis communis. Posset secundo modo litera intelligi, q duo essent prælatum. f. tertio mortuo, vnde a principio requiruntur tres, sicut de iure ciuili. Standum. n. est iuri ciuili, ex quo non re-

6 reperitur expresse correctum per ius canonicum. † Sed hæc opinion videtur sustentabilis, quia ius collegij conseruatur etiam in vno, alijs mortuis, vt hic & in gl. & in c. ratum, §. ti. prox. Vnde si tex. habuisset respectum ad mortuos, fecisset mentionem etiã de vno. gl. tamen hic in fi. voluit restringere tex. vt duo faciãt collegium Sed Io. de Lig. & Per. videntur reprobare hoc dictum gl. Mouentur primo, quia ad esse collegij non requirit, vt ibi sit platus, vt no. Inn. in c. cum nõ ignores. j. de præb. vnde sicut duo clerici possunt facere collegium, vt hic, ita prælatus & clericus. Saluãdo gl. & dicta Doct. distingue sic, q aut a prin. statuitur, vt ibi sit collegium duorum, quorum vnus sit prælatus, & alius clericus, & non puto hoc fieri posse, quia prælatus non est proprie de collegio. nec venit appellatione collegij, cum sit caput collegij, de quo vide gl. notabilem in cle. vt hi, qui, de ẽta. & qual. ergo oportet, q præter prælatum constituantur in ecclesia saltem duo, qui faciant collegium. Nam a principio non potest collegium constitui in vno, & in hoc casu saluo istam gl. Aut a principio fuit statutum simpliciter, vt in ecclesia essent duo clerici collegialiter, & tunc isti faciunt collegium, vt hic, & cum habeant iura collegij, possunt sibi eligere prælatum, etiã ex seipsis. De quo vide quod no. Ioan. And. in reg. in toto, de reg. iur. lib. 6. in Merc. Et si eligunt vnum, ex tunc ius collegij, remanebit in altero, quia non potest prælatus esse caput collegij, & ipsum collegium, & sic potest sal-

7 uari dictum illorum Doctorum. † Secundo principaliter no. glo.

f in eo quòd dicit, quòd decem homines faciunt populum. f idem not. glo. in c. 1. 10. q. 1. & Barto. in l. prætor, alleg. in glo. Et hoc fa-

g cit [g] ad statutum. quo punitur is, qui congregat populum de

cle, vt si congregauit decem homines, dicitur congregasse

populum. Idem dic de plebe. Nam decem faciunt plebem, vt

h capitulo, vnio, 10. q. 3. Idem dic de gente, [h] vt no. Barto. in d. pretor. Vnde dicit se consuluisse in statuto quo puniebatur, qui congregaret gentem de nocte, vt si congregauerit decem, incidit statutum. hoc probatur per l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. Secto §. omnes populi. Insti. de iu. nat. vbi videtur probari, quod gens & populus sunt Synonima. Dicit tamen quòd si homines essent equites, sufficerent pauciores ad faciendum gentem, puta quinque numero, per l. Iones, ff. de abige. Vbi dicitur abigeatus spectu quinque ouium, sed respectu equi, quod est animal magnum, dicitur abigeus, qui subtraxit vnum. Et in eo, quòd glo. dicit, quod plures quam decem, aut quindecim faciunt turbam

i idem dic de cœtu, [i] vt probatur in l. prætor. præalle. Respectu vero familiæ, dic quòd saltem requiruntur tres ad faciendam familiam, vt in l. detestatio. §. fi. ff. de verbo. significa. no. glo. in d. c. Quipo. contra tex. in eo, quòd collegium eligit sibi prælatum, Nota capitulum ecclesiæ cathedralis non habet prælationem episcopalem. ergo non potest eligendo illam transferre in alium, quia nemo dat quod non habet, vt in c. quod autem, de iure patron. Solu. dicit Ioan. de Lig. quod collegium non habet ius præsentanis formaliter, habet tamen virtualiter. Simile in domino simplici qui formaliter non debet sibi seruitutem, cum res sua nemini seruiat. Tamen potest in fundo suo alteri constituere seruitutem, vt in l. per fundum, ff. de seruit. rusti. pred. Hoc dictum mihi non placet in omnibus collegijs, vnde capitulum ecclesiæ cathedralis non potest dici, quòd virtualiter habeat ius episcopale, cum ad solo Papa procedat hęc potestas. 22. dist. in c. 1. & 2. Sed potest dici, quòd capitulum hoc facit non authoritate propria, sed ex potestate officij sibi tributi a canone. Non. n. eligunt iure proprio vt dixi in c. pen. supra. tit. proxi. Sed in istis collegijs inferioribus maxime popularib. posset procedere dictum Ioan. de Lig. Sed do opp. contra tex. de c. obeunti. 63. dist. vbi non solum collegia sed etiam religiosi vocantur ad eligendum episcopum. Sol. ibi Comp. quod religiosi vocantur non ad eligendum, sed ad consilium impendendum, & est illud de honestate secundum eum. Ille tamen tex. videtur irritare electionem aliter factam, de consuetudine tamen non seruatur, quod ibi dicitur, populus autem non vocatur non ad eligendum, sed ad consentiendum electioni. 63. dist. in c. plebs, cum seq. Princeps etiam vocatur, vt defendat ab

8 pressionibus, vt in c. vota. §. principibus, eod. dist. † Sed aduerte pone, quòd populus non vult consentire electo per collegium nunquid debet irritari electio? vide glo. notabilem 62. dist. cap. quę dicit, quòd non, ex quo non habet causam rationabiliter contradicendi, nisi scandalum generaretur. Et no. singulariter hoc timum, quòd cum scandalo populi, non debet quis pro

K etiam interueniente electione collegii. [k] Pro quo facit optime cum teneamur, de preben. c. nisi cum pridem, de renun. & vide singulare dictum Inno. ibi, vbi dicit, quòd si populus pertendit prælatum iam institutum, nec potest compesci a tali petitione, vt populus quiescat, & ecclesia stet in quiete, dẽt præsidere, vel remoueri per superiorẽ, assignato tamen sibi alibi be-

l no cambio, quod singulariter no. [l] † Item respectu eius quod di-

---

ADDITIONES.

a Si vero aliter. Facit in fi. gl. sing. & ibi Car. & Imo. in cle. vt hi, qui, in verb. concedatur, de æta. & qua. Ang. & Imo. in l. si quæramus, ff. de testa. & per tex. in l. fi. C. de rest. mil. in uerbo nullo modo, & per Imo. & do. meum tex. in c. 2. de test. Rom. cons. 325. inci. quoad primum consultationis articulum.

b In ecclesijs cathedralib. Facit c. cum ecclesia Sutri. de causa pos. & propr. & plerisque c. huius tit.

c Vt collegium. d. c. cũ ecclesia, cum ibi no. uide quæ dixi in c. cũ omnes. sup.

d Presbyter. Vide bo. tex. in c. porro. 84. dist.

e Collegium. Vide gl. in rub. ff. de col. ill. & Bal. in rub. C. pro socio. Bar. in l. 1. de colle. illi. Doc. in c. dilecta, de exce. præla. post gl. 1. ibi, & uide Bar. in l. prætor, in prin. hic alleg.

f Populum. Quid sit populus, uide Bal. in l. etiam. in 3. col C. de exec. rei iudic. facit uer. populus est arbor, populus collectio gentis. Et quot faciant familiam, dic 20. ut 10. q. 3. in cap. unio. Et quot faciunt familiam, uide Bal. in l. iubemus. §. finautem, in fi. C. ad Treb. ubi dicit, q est nomen collectiuum, & uerificatur etiam in uno.

g Seb. Sap. Et hoc facit. Vide etiam Bar. in l. sicut, §. 1. ff. quod cuiusq; universitatis. l. 1. ff. de prob. Card. in cle. in plerisque, in prin. q. ult. de ele. Bald. in auth. de locum, col. 2. C. de collatio Et qui teneant appellatione populi, ponit Felin. in ecclesia S. Mariæ, col 28. uer. tertio quæritur, de contti.

h De gente. Adde Bal. in l. 1. C. de prob. & in l. 1. in prin. in fi. ff. de iust. & iu.

i Cœtu. Adde Cy. & Bal. in l. 1. C. de tut. & cura. illustrium personarum, ubi dicunt, q 10. faciunt cœtum. uide in d. l. prætor, in prin. ff. ui. bo. rap.

k Seb. Sap. Electione collegii. Vide Rom. in cons. 331. in ult. col. Fel. in c. nisi cum scandalo. col. 1. uer. decimo, propter scandalum. infra de præser.

l Singulariter no. Adde Ro. sing suis. fol. 18. & cons. 332. Zac. Adde quod uoluit allegare Lud. Rom. sing. fino. 799. quod incip. an ego pro quo adde istum in disput. quæ incipit Eps, et quidam rector. et Imo. in c. fin. ad supplicationem, de renun. secus tamen est in Papa, ut per Fel. in c. fin. de eo, dit. 7 post Ion. et Card. in c. nisi cum pridem. de renun.

Adde, in quantum dicit de bono cambio istum, in cap. cum in cunctis, §. 1. uers. nu. 3. infra eo. Aen. Falc.

a xi de principe, [a] vide no. per Inno. in capitulo, quòd sicut, de elec. vbi dicit, quod potest ex consuetudine induci, vt canonici non procedant prius ad electionem, quam denuncięt Principi mortem prælati, & petant ipsius assensum in electione futuri prælati, aliter cassabitur electio attentata contra consuetudinem, argu. bonum in capitulo, lectis. 63. distin. Item potest Princeps obijcere cõtra electum, quòd est sibi suspectus in regimine. Non enim tenetur admittere prælatum, de quo non possit confidere, ne forte reuelaret aduersario secreta regni. Hoc dictum posuit Innocen. in capitulo, super his, de ace. quòd est singulariter no. Per hoc enim dictum, satis æque poterit. Princeps non admittere prouisum per Papam, si potest probabiliter ostendere illum sibi

10 suspectum. † Quæro tertio, quid si omnes de collegio sint mor-

b tui, [b] ad quem spectabit tunc prouisio ecclesiæ? Doc. in clem. in plerisque, de ele. & Arch. in capitulo, cum scimus 9. quæstio. 3. dicunt, quòd ad episcopum, qui eliget nomine collegii. Sed tu limita hoc dictum, quando ad episcopum pertinebat ius confirmandi electum a collegio. Vnde in hoc pono meliorem regulam, q propter negligentiam collegii, vel mortem omnium de collegio, ius prouidendi deuoluitur, ad eum qui habet potestatem confirmandi electum, siue sit episcopus, siue sit alius prælatus. Idem dic, quoad ius instituendi, vt patrono negligente, vel mortuo sine hærede, ius prouidendi deuoluatur ad illum, ad quem pertinebat institutio. Ad hoc vide glos. notab. & tene illam semper menti, in cle. vnica, de supp. negl. prælato. in verbo, dispositionem. Quæritur quarto, qualiter prouidetur alijs beneficijs, seu ecclesijs, non collegiatis. Solu. dicit hic Compo. quòd ad præsentationem patroni, si habent patronum, vt in capitulo, nobis, de iure patro. Si autem non habent patronum, prouidebit episcopus. 16. quæstio. 7. capitulo, omnes basilicæ. Sed tu dic latius, vt dicam in capitulo, cum ecclesia Vulterana, infra eo. vbi tractabo generaliter de potestate conferendi omnia beneficia, siue sint in ecclesia cathedrali, siue in alia. Quæritur quinto quæ forma debeat obseruari in electione, quando in ecclesia non sunt plures, quã duo, vel tres? Sol. dicit Gof. quòd eligant more antiquo, quia propter

11 defectum personarum, non possunt seruare formam c. quia propter, infra eod. Tu dic, vt latius ibi dicam. † Quæritur sexto nun-

* quid beneficiati in ecclesia vltra canonicos, habeant vocem in

c capitulo, Docto. communiter * tenent quod non [c] quantuncunque sint ibi perpetuo beneficiati, quia solum canonici faciunt collegium, & vnum corpus cum episcopo, vt in capitulo, nouit, de his quæ fia præla. & idem no. Doc. in capitulo, 2. de insti. vbi dixi. Et idem dic in ecclesijs collegiatis inferioribus. vt canonici solum faciant collegium, non autem ibi habentes altaria, seu capellas, vel alia beneficia, vt probatur in d. capitulo, dilecta, iuncta

12 glos. prima de excess. præla. † Vltimo hic quæritur, nunquid quod hic dicitur, habeat locum in collegio sęculari, vt illi de collegio possint sibi eligere vnum rectorem? dic, quòd si exercent aliquã processionem, vel negociationem licitam & honestam, possint sibi eligere rectorem, qui habebit iurisdictionem in ciuilibus in his tantum, quæ oriuntur occasione illius professionis, seu negociationis. tex. est notabilis in l. fin. C. de iur. om. iudi. & not. Innocen. in capitulo, cum ab ecclesiarum, de off. or. & in d. capitulo, dilecta, & Barto. in l. fi. C. de colle. illi. Idem dic in facientibus

d collegium ex aliqua pia causa, vt sunt isti disciplinati, vel facientes collegium pro maritandis puellis, vel similibus pijs actibus, Nam isti faciunt collegium approbatum, vt in l. fi. ff. de colleg. illi. & per Barto. ibi, dixi enim idem in d. l. fin. quod rector istorum non habebit iurisdictionẽ, sed solum potest disponere in volentes. Potest tamen aliquem cassare de collegio, si non vult obedire, facit c. ex literis, de consti. Abbas.

ADDITIONES.

a De principe. Vide quæ dixi in c. primo de consue. sup ra. Adde vtrum istud dictum Inn. habeat locum in Papa. f. vt ipse teneatur requirere consensum Principis? & ite tenet q non, in c. cum inter, in pen. notabili, infra eo. Aen. Fal.

b Mortui. Vide istum in c. cum ecclesia Vulterana, in pen. col. in ver. quid autẽ de Sen. cons. 33.

c Quod non. Adde Rom. sing. suis. fol. 19.

d Seb. Sap. Pia causa. Vide Bar. in l. cum senatus, ff. de reb. dub. & dicit ibi Pau. de Cast. q talia collegia, licet sint ad piam causam, sunt tamen sęcularia, & possunt sub iudice laico conueniri, & ita dicit se consuluisse. Et idem dicit Pau. de Cast. ubi late Ale. in l. collegium, C. de hæredi. insti. de quo per Card. in cons. 13. & in cle. quia contingit, de relig. domi.

SVMMARIVM.

1 Statutum intelligitur factum a populo, si interrogetur populus, an sit faciẽ da aliqua res, & acquiescat.

2 Papa, an habeat totam potestatem ipse solus, an vna cum vniuersali ecclesia.

3 Bonus licet quilibet præsumatur in singulari, tamen populo collecto secus, etiam respectu singularium personarum. Nam aliquæ præsumuntur corruptæ, & quod aliquis sit bonus ad quem spectat probare, vide infra c. prox. nu. 7.

4 Populus non potest sibi eligere aliquem in prælatum.

5 Populus non potest habere ius præsentandi.

6 *Argumentum a communiter accidentibus ualet, etiam in malo præsumendo.*

CAP. II.

Osius Episcopus. Populus non debet Episcopũ, vel alium prelatum eligere. vel sic, Electus ad clamorem populi, non debet per superiorem confirmari. Primo ponitur narratio, secundo approbatio ibi, [Synodus.] Casus literalis. Osius Episcopus in concilio Sardicensi, dixit si aliquis ostenderit literas populi, per quas literas populus ipsum petat in suum prelatum, quia præsumptio est contra ipsum, q populum corruperit præmio, & mercede, dicit q pro hujusmodi fraude damnetur, ita, quod laicam communionem in fi. non recipiat, nisi pœnituerit, & Synodus ipsius sententiam approba-

1 uerit. Ber. † No. primo modum & practicam condeudi canones seu constitutiones in concilio generali, Nam vnus ex prælatis concilij proponit totam materiam constitutionis fiendæ, & interrogat totum concilium, vtrum velit sic statuere, & si concilium acquiescat, habetur illud pro statuto. Et hoc idem obserua tur in istis vniuersitatibus sęcularibus, vt not. Barto. in l. omnes populi, ff. de iust. & iu. vbi dat aliam practicam, vt proponatur materia in confuso, vt puta dicet vnus, placet prouidere super tali materia? postmodum insurgant consultores dantes super illa materia varia consilia statuendi, & illud consilium quòd obtine-

2 bit in vniuersitate, erit lex, seu statutum ipsius vniuersitatis. † No. secundo & tene menti, quod Synodus, seu concilium generale, facit quandoque constitutiones citra materiam fidei. Ex quo infertur, quòd potestas ecclesiastica est in Papa, & in tota ecclesia. In Papa est tanquam in capite, in ecclesia autem tanquam in corpore. Vnde vide tex. notabilem in capitulo, ita dominus. 19. distì. vbi dicitur, quod potestas non fuit data soli Petro, sed toti ecclesiæ. Petro tamen tanquam capiti ecclesiæ, hoc tamen non est sine opinionibus. Nam multi volunt dicere, quòd tota potestas fuit collata Petro, & per consequens residet in solo Papa, de quo plenissime dixi in quadam disputatione, & aliquid dicam in capitulo, significasti, infra eo. Tertio no. quòd lex edita in concilio,

a potest publicari nomine concilij, [a] licet nulla fiat mentio [b] de Pa

b pa, vt patet ibi, [Synodus respondit,] & c. & idem probatur in capitulo, primo de spon. & in capitulo, aduersus, de immunita. eccle. In multis tamen cap. dicitur, seu actus attribuitur Papæ cum consilio concilii, & concorda, vt dixi in capitulo, primo. (A) de spons. Intellige tamen, quod Papa hic compræhenditur appellatione synodi, quia non potest fieri concilium generale sine Papa,

3 vt in capitulo, multis, 17. distin. † Quarto no. quòd synodus [c] quan

c do capitur pro cõcilio generali, & est synodus nomen græcum, vnde latine idem est, quòd congregatio. Solet tamen communiter capi synodus pro congregatione, quam fecit episcopus ex clericis suę diœcesis, vt infra de accus. capitulo, sicut olim. Vnde communiter dicimus, quòd episcopi faciunt synodum. Archiepiscopus facit concilium prouinciale, vocando scilicet omnes episcopos (B) prouinciæ. & de his plene per Innocen. in capitulo, graue, infra de preben. Papa dicitur facere concilium generale respectu prælatorum totius orbis. Dubium tamen est de iure, quis debeat interesse concilio generali, & dare vocem? plene dixi in dicta disputa. Item no. quod in populo præsumuntur existere aliqui non habentes synceram fidem, sed potius præmio & mercede corruptibiles, & videtur in hoc mirabilis iste text. quia quilibet in singulari præsumitur bonus, vt in capitulo, fi. de præsum. & tamen in populo collecto, non est ista præsumptio respe-

4 ctu singulorum, vt hic. † Vltimo no. quod populus [d] non potest

d sibi eligere prælatum, seu rectorem ecclesiasticũ, q̃ tũcũq; videat eligere vnanimiter & cõcorditer, neq; sufficit, q clamor populi etiam insurrexerit in ecclesia, petendo aliquem in prælatum, q̃a potuit hoc fieri in fraudem, vt dicitur in litera. Sed quæro quid

ADDITIONES.

a Concilij. Vide istum in c. 1. de pact. & ibi per do, meum.

b Seb. Sap. Nulla fiat mentio. Vide Dec. in c. 1. in prima lectu. col. 1. infra de iu. ubi dicit, quod si constitutio fit principaliter a Papa approbante concilio, dicitur constitutio papalis facta in concilio, vt in c. licet infra eod. cũ simi, fi vero principaliter fit ab ipso concilio, dr conciliaris, vt hic. de quo per Fel. post Abb. in c. 1. infra de spons. f. Arguit tamen d. Dec. ubi supra q semper debeat dici papalis, quia concilium consentit, & Papa principaliter nominatur, & qui alteri facienti consentur, non dicitur facere, l. fi pater, in fi. ff. de manu. vind. & ibi per eum.

(A) Vbi vide Fel. & Dec. in ca. de iudi.

c Synodus. Vide bo. tex. de oibus. 15. dist. c. sicut, & istum in c. ego N. de iureiu.

(B) Et an laici debeãt interuenire, vide gl. & istũ in c. fi. infra de his quæ fi. a præ.

d Populus. Vide no. in c. cura, de iur. pat. Aduerte tamen, q licet populus non possit sibi eligere prælatum, debet tamen electioni consentire, vt in c. plebs, cum trib. seq. 63. dist. adeo q electio facta sine consensu populi, potest irritari, si ex hoc sequitur scandalum, 62. dist. c. 1. & ibi no. facit dictum Inn. in c. cum pridem. de renun. Aen. Falc.

Zac. Tu dic, inquantum iste ponit, q electio facta [a] sine consensu populi potest irritari, si ex hoc sequitur scandalum, vt no. supra c. præceden. in apost. in ver. singulariter no. nu. 9. Et adde q hodie laicis ius eligendi prælatos ex consuetudine & priuilegio competit, vt no. iste & Doc. in c. Massana. & in c. sacrosancta, & ibi Deo duce notabimus, infra eo. no. Fel. in c. apostolicæ, col. 4. ver. cæterum limitabis, de excep.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quid intendit text. ibi, [Literas populi.] &c. Sol. Potest intelligi iste tex. dupliciter secundum Doc. q cum quæreretur de ista institutione sua ad episcopatum, vel aliam plaluram, respondebat q habebat literas populi, qui surrexerat in ecclesia vnanimiter eum eligendo. Vel secundo, petebat iste confirmationem a superiore, & de electione sua faciebat fidem, ostendēdo literas populi, qui eum elegit, quæ quidem electio non valet, duplici respectu. Primo, quia factæ per laicos, vt in c. Massana, ĩ. eo. Secundo quia fuerat facta ad clamorem populi, & no. q minus præsumtur pro toto populo, quam pro aliquib. prudentibus de populo quia in toto populo reperiuntur multi viles non habentes rectũ
5 iudicium rationis, sed corruptibiles. † Et limita hunc tex. per ca. querelam. ĩ. eod. Nam quandoque populus potest habere ius præsentandi. vt ibi, non tamen eligendi, vt hic, & in ca. nobis, de
6 iure patro. † In glo. in ver. [Corrumpi] ibi [quia frequentius] &
a hic facit, q valet ar. [a] a communiter accidentibus etiam in malo præsumendo, in c. 1. ĩ. de cle. non resi. Vel solue aliter secundum Hostien. in malo, & in his quæ contra ius fiunt, non potest nisi malus animus præsumi, vt in c. 1. ĩ. de præsum. & in cap. & si Christus, de iureiuran. secus in dubijs, & hoc casu loquitur contrarium formatum in glo. Abb.

ADDITIO.

a Argumentum. Vide bonam gl. & ibi Doct. in l. neque natales, C. de prob. n l. certi condictio, §. si nummos, ff. si cer. pe. l. certe, §. fi. ibi quotidie. n. §. cario, ff. de precario. Bar. in l. quis sit fugitiuus, §. apud Labeonem, ff. de ẽdil. edi.

SVMMARIVM,

1 *Electus debet necessario confirmari, si per superiorem reperitur idoneus. 4. 5. 8.*
2 *Electus non dicitur habere plenum ius ante confirmationem. Electio facta a secularibus, an requirat confirmationem superioris.*
3 *Consuetudo, quod electio ecclesiastica non confirmetur per superiorem, non valet.*
4 *Confirmatio quomodo est facienda per superiorem in electo, & præsentato. Idoneus ad aliquod officium, quomodo quis præsumatur?*
6 *Inquiri de fama alicuius debet in loco, vbi est connersatus.*
7 *Idoneum quem esse, ad quem spectat probatio.*

CAP. III.

Postquam. Electio canonica confirmanda est; debet tñ superior ante confirmationem inquirere de conuersatione, & vita electi. vbi fuit conuersatus. Primo ponit vnum dictum, secundo aliud ibi, [Cuius.] Casus li. Dicitur in c. isto, q quando confirmatio electionis petitur a suo superiore, superior inquirere debet de vita & moribus electi in loco, in quo conuersatur, & si dignus inueniatur, & electio sit canoni-
1 ca, confirmari dẽt sine dilatione. B. † No. 1. q confirmatio est necessitatis, licet electio a principio fuerit voluntatis. Canonici. n. non tenẽtur eligere certum, sed possunt eligere quem volunt, dummodo idoneum, vt in ca. quia pp, ĩ. eo. Superior autem ad quem spectat electionis confirmatio, tenetur ex debito electionem confirmare, si nihil impedit electum. Hinc est, q ptãs cõfirmandi, seu instituendi, pertinẽs ad epm, transit ad capitulum sede vacante, vt in c. cum olim, de maio. & obe. & in c. 2. de insti. li. 6. secus in potestate conferendi, seu eligendi, vt in c. vnico, ne sede vacan. lib. 6. & in c. fi. de reg. eo. li. nam diuersitatis ratio est, ga confirmatio, seu institutio, est necessaria, & nullam libertatẽ superior in ea exercet, sed vt itur iurisdictione necessãria, sed collaa tio, [a] seu electio est libera, de quo vide quæ dixi in d. c. cum olim.
2 † Secundo, ex hoc, & ex tex. no. q electio nõ tribuit plenum ius
b ante confirmationẽ faciendam per superiorem, debet ergo electio prius necessario confirmari, & per confirmationem acquirit electus exercitium iuris competentis prælaturæ. Ante enim confirationem, habet ius solum in habitu, non autem in actu, de quo vide bo. gl. 63. dist. c. quanto, & in l. priuatorum, C. de iur. om. iud. dicam plenius in c. transmissam, ĩ. eo. Et idem dic in electione facta per collegium seculare, debet. n. de iure confirmari per superiorem, vt no. per glo. & Doct. in d. l. priuatorum, & per illam gl. & iura in ea alle. dixit Bal. in auth. habita, C. ne fi. pro patre, q electio facta per vniuersitatem scholarium de Rectore, est de iure per superiorem confirmanda. Fatetur tamen consuetudine posse induci, vt sine confirmatione administret, & ita vi
3 demus hodie communiter practicari in studijs Italiæ. † Puto tamen consuetudinem non valere quoad ecclesiastica collegia, quia talis consuetudo posset esse damnosa multum ipsis ecclesiis, q possent transire in digni, non habita confirmatione a supc riore. Et nihil est quod magis ecclesiis noceat, q̃ q̃ indigni [c] assumantur ad egimen ipsarum, vt dicit tex. in c. nihil, ĩ. eod. Consuetudo autem damnosa multum ecclesiis, non valet, vt in cap. 1. de const. & specifice ꝺ hanc consue. facit tex. in c. cum venerabilis,
4 de consue. & c. auaritiæ, ĩ. eod. lib. 6. † No. 3. q superior ad quem
d spectat confirmatio, nõ debet ex abrupto [d] electionem confirmare, sed debet prius inquirere de vita & morib. electi, & hodie debet in confirmatione seruari forma, de qua in c. fi. ĩ. eo. lib. 6. alias confirmatio est nulla, vt ibi. Et idem dicit ibi gl. sin. quod institutionem feciẽdam de præsentato per patronũ. Non. n. debet superior instituere istum, nisi prius emittat edictũ, & in alis seruet quod ibi, hr̃, & no. sing. hoc vltimum. † Qualiter aũt dẽat
e superior informari [e] respectu substantiæ probationis? primo dicit hic Inn. q non oportet necessario q superior recipiat testes, vel iuramentum, sed põt inquirere per famam, & per literas testimoniales Comp. tũ dicit, q immo recipiat testes, instrumenta, iuramenta, & etiam adminicula famæ. Ioan. And. vr̃ approbare primum, ar. c. tua, de coha. cle. & muli. sed vide tu quod dixi in
f c. 1. §. eo. ti. proxi. Et puto, q si contradictor appareat, teneatur ip perior recipere probationes oblatas per contradictorem. [f] vt in d. c. fi. Eo vero deficiente, relinquerem hoc arbitrio suo: Nam fe cundum famam electi recipiat probationes: Nã possibile est, q electus ita notorie sit idoneus, vt nulla alia sit facienda examinatio, vt est bo. tex. in c. constitutus, il 2. de ap. & vide bo. tex. cum gl.
6 24. di. in c. nullus. † Vlti. no. q inquisitio famæ debet fieri in loco, vbi qs est conuersatus, & dicit alibi lex, q quis est habẽdus pro-
7 ut æstimatur in ciuitate sua, ff. de var. & extraor. cog. l. 5. Sed pro declaratione literæ, cui incumbit onus probandi idoneitatem, vel dignitatẽ electi, cum tex. hic mandat electionem confirmari sub conditione, si nihil electum impediat. Sol. dicunt Doc. q
g electus præsumitur idoneus, vt in c. fi. de præsump. § superior tamẽ debet ex officio inquirere. Puto primum dictum procedere quoad bonitatẽ intrinseam, quæ ineſt homini a natura quoad extrinsecam vero accidẽtaliter prouenientem, cessat præsumptio. Vnde si dubitatur de tali idoneitate, non dẽt superior confirmare talem, nisi ipse doceat se esse idoneum, vt aperte probatur in c. cum dilecti, ĩ. eo. melius, in c. cum nobis, eo. ti. vbi fuit dilata confirmatio, quia non potuit constare, q electus haberet ætatem a iure requisitam. Et vide ad materiam omnia quæ no. Ioan. And. in regula, infamibus, de reg. iur. lib. 6. vbi prosequitur materiam, quando contradictor apparet, & opponit vtrum sibi incumbat onus probandi istam idoneitatem extrinsecam, an ve
8 ro electus teneat probare, & vide de vtraq; idoneitate tex. cum gl. in c. fi forte, ĩ. eo. ti. lib. 6. † Vlt. quæritur, quid si superior renuit electionem confirmare, nulla leguima causa in contrarium existente. Sol. dicunt Doc. & bene, q debet recurri ad superiorem, vt ipsum compellat electionem confirmare, arg. in c. nullus, de
h iure pat. [h] Dic tu melius, q superior poterit confirmatori præscribere certum terminum ad confirmandum, & si intra terminũ non confirmauerit potestas deuoluitur ad eum: Nam licet ad conferendum, & eligendum, sit tempus a iure præfixum, tamen ad confirmandum, vel instituendum, non reperitur tẽpus præfixum a iure, ideo oportet, vt modo prædicto procedatur, vt dixi post do. de Rota in c. 2. de concessio. preb. Abb.

ADDITIONES.

a Sed collatio. Ibi, libera. Vide tex. iuncta gl. in ver. liberaliter, de præb. c. relatum. Adde, vt per Fed. consi. 30.
b Plenum ius. Vide quæ scripsi in c. postulationem, in nu. 4. in ver. pleno iure, sup. de postu. præla. vbi concordo vnum dictum quod videtur huic contrarium. Æn. Falc.
c Indigni. Hoc dixit Io. Mon in c. super eo, de hær. lib. 6. quod ecclesia indigentibus viris literatis, & non asinis ferratis.
d Abrupto. Vide in c. cum nobis olim, infra eo.
e Informari. Vide quæ dixi in c. 1. supra de postu. præla.
f Seb. Sap. Per contradictorem. Vide Abb. in c. cũ nobis, ĩ. eo. vbi videtur velle, q in casu quo petens electionem confirmari, deberet probare certam ætatem, si apparet contradictor, non debet probare. cuius tamen contrarium tenet Abb. in c. in præsentia, in glo. in verb. secundæ, de prob. & tenuit contrarium in l. de ætate, in 3. q. Bar. ff. de minori.
g In c. fi. de præsumpto. Vide ibi Dom. & Doc. in cle. vni. in verbo constituerit, de offi. dele.
h Arg. in c. nullus, de iure pat. Vide quæ dixi in c. bonę, in il 2. supra titu. proxi. in apost. in titu. 2.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum potest quis exigere per procuratorem.*
2 *Papa nihil potest disponere contra Euangelium.*
3 *Papa quando est, & in quibus casib us supra concilium, & in quibus concilium supra Papam.*
4 *Papa qui est in notorio, & incorrigibili peccato, & in eo perssistit, potest a quam hæreticus puniri.*
5 *Beneficia debent pure conferri, & an habeat locum in Papa?.*
6 *Expressio eorum, quæ tacite insunt, quando aliquid operetur.*
8 *In iuramento excipitur authoritas superioris, hoc quomodo intelligatur.*
9 *Papa non potest quem absoluere a iuramento, nisi legitima causa.*
Dispensatio Papę contra ius diuinum, non facit tutum dispensatum coram Deo.
10 *Digitus non est membrum, sed pars membri.*
11 *Compensatio non admittitur in deposito.*

CAP. IIII.

Significasti. Electo in Archiepiscopum, sedes Apostolica pallium nõ tradit, nisi prius præstet fidelitatis, & obedientiæ iuramentum. Et pertinet istud ad secundam partem rubricæ. Primo ponit admirationẽ, quam confundit. Secundo duplex admirandi motiuum, cui respõdet. Tertio

Tertio concludit. Secunda ibi, [Aut omne.] Tertia ibi, [cum igitur] Casus literalis. Dominus papa per nuncios suos misit pallium Archiepiscopo Panormitano tali conditione, si sacramentum præstaret, secundum formam, quam ipse papa illi transmisit per apocrifarios suos, propter quod mirati sunt Reges, & regni maiores, quòd papa propter hoc iuramentum exegerit, dicentes, quòd non est iurandum a thoritate Euangelij, ubi dicitur, [Nolite iurare omnino, quod amplius est, a malo est.] nec ab Apostolis, nec in concilijs inuenitur, quod sit iurandum. Archiepiscopus significauit hoc domino Papæ, ipse rescribit ei dicens, mirentur super hoc dominum Iesum Christum, qui eandem conditionem apposuit, dum dixit, [Simon Petre, si diligis me, pasce oues meas.] argumentatur papa ex facto domini. si ergo dominus, qui conscientias omnium nouit, hac conditione fuit vsus, multo fortius, & papa potuit apponere hanc conditionem qui hominum conscientias non nouit. Postea respondet authoritati Euangelij, [Nolite iurare.] &c. [quod amplius.] Et dicit, quod incredulitas eorum, qui nolunt credere, nisi iuretur, facit, vt hoc malum, id est, iuramentum exigatur, domino permittente, & multi etiam post iuramentum præstitum ab vnitate ecclesiæ, & ab obediẽtia sedis Apostolicæ recesserunt, quod malum est. Et propter hoc malum, iuramentum pro fide, pro obedientia, pro vnitate, debet præstari. Dicunt etiam, quòd in conciliis non inuenitur, quod sit iurandum, sed hoc non obstat, quia R. o. ecclesia præstat authoritatem concilijs, & per eius authoritatẽ robur accipiunt, & in concilijs semper excipitur eius authoritas. In fine dicit, quòd qui insignia suæ dignitatis a sede Apostolica petunt, dignum est vt signa subiectionis Apostolicæ sedi exhibeant, per quæ declarent se habere, & seruare capitis vnitatẽ.
1 Ber. † No. secundo quem posse exigere iuramentum per alium, [a]
a puta per procuratorem, vel nuntium, & ei videtur iuratum, cuius nomine iuratur, concor. capitulũ, si diligenti, de præscri. Not. 3. illa verba, per quæ Christus constituit Principem & papam B. Petrum. [pasce oues meas, &c.] non autem per illa. [Tu es Petrus,] & [super hanc petram &c.] Nam per illa verba Christus pmisit sibi pontificatum, cum fuerit locutus in futurum, &c. Item ista verba, Pasce oues meas,] fuerunt dicta Petro post passionẽ, quo tempore Petro fuit collatus pontificatus, vt in c. considerã dũ, 50. dist. Vbi dr̃, q Petrus fuit factus Põtifex post delictũ abiu
b rationis per eũ cõmissum. Et vide qd̃ hr̃ in c. fidelhor, ea. di. dixi plene in c. trãslato, [b] 5. de consti. No. 4. q Chri actio, dẽt esse nr̃a
2 instructio, concor. 2. q. 1. c. Deus oĩpotẽs. & c. quatr & q̃n. 2. de ac
c cus. † No. 5. q papa nõ pot aliq̃d ponere contra Euãgelium, de
3 quo vide bo. tex. in c. sunt quidam. 25. q. 1. No. sexto, q p fide,
c obedientia, & vnitate, est licitum jurare. Adde alios casus qui
d hic habentur in glos. Not. † septimo, [c] quod concilia [d] generalia

ADDITIONES.

a Per alium. Vide Arch. & Io. And. in c. vt circa de ele. li. 6. & in c. licet ex quadã. de test. & pulchre per Lud. Ro. suo cons. 100. inc. an iuramentum testis.
b Translato. Vide ibi Doc.
c Seb. Sap. Nota septimo. Plura prodita fuerunt consilia super hac materia superioribus annis extant duo Decij cons. 151. maxime ponderis, & in seq. consi, vbi laris sime de potestate summi Pont. & ad quos spectet congregare concilium. multa etiam de negligentia papæ tradit acutissimus & copiosus Doctor, do. Io. Igneus, in disputatione sua, an rex Franciæ recognoscat Imperatorem, col. 7. aliqua etiam per Dec. in c. porrecta. de consti. vti vel inu.
d Concilia. An & quando concilium sit supra papam, vide istum in disp. Episcopus & quidam rector. & Archie. Flo. in 2. par. tertiæ par. fuæ Sum. tit. 24. inci. non abscondi misericordiã, vbi multa de cõcilio, & de eius inferioritate ad papam, & per istum, in concilio facto vltimo loco Basileę, translato postea Ferrariam, postea Floren. & per istum in sermone habito Basileæ, inci. maximum, & per Lud. Rom. in ult. trib. consi. in quibus locis etiam voluerunt, q papa no hæreticus, sed scandalizans, possit deponi a concilio, secuti gl. in c. fi papa. 40. dist. sed pro maioritate papæ ad concilium, & contra dictam opi. vide Pet. de Monte, episcopum Brix. in libello, de potestate papæ & concilij, & Arch. Flo. in 2. par. fuæ Sum. tit. 3. c. 11. dum ponit de schismate. ubi multum institit pro Eugenio contra cõcilium Basileæ. post ipsum scripsit etiam And. Barb. in cle. ne Ro. fol. 17. de elect. ubi pro papa facit 87. arg. & refert Platina, in lib. de vita pontificum, de Io. 23. fuisse decisum in conci. Constantiensi, quod concilium generale legitime cõgregatum, habeat statim potestatem a Christo, quo fundamento concesso dicebant ipsum pontificem ei subijci. Est etiam ad materiam consi. Lud. 380. dum consuluit, contra collationem papæ factam contra statutum concilij Basiliensis plene etiam scribit Ludo. idem cons. 523. secutus late gl. in d. c. fi papa. & vide Aug. de Anco. in li. de ptate eccl. q. 5. ar. 4. & vide Lud. Rom. cons. 332. quod primum in fi. & Bal. in c. olim, ad fi. de rescr. & Dom. in c. propter. il 1. in fi. 28. distin. quod in casu necessitatis possunt prælati congregare concilium, irrequisito papa, & vide Pet. de Mõte, in tract. de potestate papę 10. col. dicentem q licet cle. ne. Ro. § irritum, de ele. irritet gesta per Cardinales spectantibus ad papam, vacante papatu, & sic non videantur posse congregare concilium, per c. 1. 17. dist. Tamen illud intelligitur, nisi se impediãt de talib. propter regulandam citius, & clarius electionem papæ factam in discordia, uel producentem schisma quo casu possunt congregare concilium, licet sit actus spectans ad papam, & prima facie alienus a facto electionis. all. Car. hic, vbi etiam ipse idem tenet, allegans Hug. in c. fi duo. 79. dist. & idem etiam ponit Card. cons. 150. quæsitum æpe fuit a me, in ver. tertio quæro, vbi ponit eadem verba formalia respondendo ad §. irritum, & vide Pet. de Monte in tract. suo de congreg. concilij, dicentem hanc congregationem spectare ad collegium Cardinalium, quib. negligentib. Imperator cõgregabit concilium, & eo negligente prælati ipsi conuenient petendo licentiam ab asserto papa, & ea etiam non obtenta, discedendo. Et facit solennis ordo seruatus in concilio Constantiensi in depositione Io. papæ 23. de quo pe Platinam post alios historicos, in lib. de vita pont. ubi dicit a concilio fuisse deputatos viros peritos, qui iudicauerunt 40. capitula ei obiecta esse digna depositione, quia in aliquib. erat adeo inueteratus quod propter incorrigibilitatem sapiebat hæresim, & aliqua erant scandalum pantura, si amplius fuisset toleratus. Et sic concilium cognouit de qualitate criminum ipsius papæ. An autem habeant isti de concilio ordinariam, vel delegatam, vide Marti. de Laude. in tract. de conci. q. 24. quæ nc. quæro an congregato concilio, post Io. And. & Imo. in c. graue. de preb. & pulchre dicit Bal. in d. c. olim, ad fi. de reser. quod ubi tractatur de authoritate papę, & sua causa, nõ requiritur eius authoritas in congregatione concilij. Et sic limitatur, quod habetur 17. dist. quasi per totam, & in congregatione generalis, minor pars eorum, qui debẽt interesse, potest citare maiorem, data eius contumacia, potest minor pronuntiare se constituere concilium generale, & in se esse iurisdictionem. Ita dixit Pet. de Monte, in suo libello de papa, 16. colum. ibi, sexto quæro quot personę. Ex quo infertur, quod sicut concilium est iudex competens, ubi agitur de crimine papę saltem, qualificato, illis modis, quos ponit glo. in c. si papa, ita sit competens in cognoscendo, an ipsum crimen quod opponitur papæ sit tale quale esse oportet, vt concilium iudicare possit, per istud dictum Petri, secundo per regulam, quæ habet, quod iudex causæ præparantis, est etiam iudex causæ præparatæ, l. ordinarij, uer. ab eodem iudice, C. de rei vendi. & ibi Bal. in l. minor, in fi. prin. ff. de euic. Pau. de Cast. in l. 2. ad fi. C. ubi & apud quem, & Marianus in c. 2. 40. col. uer. 12. fallit, de mutuis peti. Et vtrum papa possit non congregato concilio, deponere Cardin. vide do. meum, in tractatio de præstant. Cardin. in 8. questio. principali, & uide omnino Cardin. in consilio. 150. ubi ponit, quod concilium est iudex inter contendentes pe papatu. Item quando papa accusatur de hæresi. in prima colum & in secunda colum. ponit quis habeat congregare concilium, & vide istum in capitulo, licet de vitanda. in secunda colum. in versiculo, 2. colligitur. eo. titu. Adde Pau. de Cast. consilio, 387. in secundo impressis.
Ant. Fran. Circa istam scrupulosam, & periculosam materiam de concilio, puto an omnia esse considerandum, quod aliquod est concilium prouinciale, & istud congregatur de mandato papę, vel patriarchę, seu Metropolitani, vt habetur in capitulo, regula. 6. porro. 3. distin. & in capitulo, multis. 17. distin. & hoc concilium sic congregatum, est maius, quam quod singulares prælati de prouincia celebrant, vt in clem. prima. §. quod etiam in interdictis, & ibi plene per d. Cardin. de sentent. excommun. ubi etiam dicit, quod est maius ipso Archiepiscopo, & ipso Metropolitano, a quoad ipsum concilium prouinciale appellatur, vt ibi per Cardin. per d. §. porro. 3. dist. Et adde, quod tale concilium prouinciale, potest congregari, etiam sine Metropol. quando ibi non est Metrop. vt in capitulo, placuit, & ibi per Arch. 16. distin. Et adde quod talia concilia prouincialia, debent congregari ante quadragesimam, & circa autumnum, vt in capitulo, decernimus. 8. dist. & in cap. sicut olim, de accu. Et quid in talibus concilijs tractari debeat habetur in capitulo, qualiter & quando, il secundo de accu. & in capitulo, sequen. & habetur in capitulo, graue, de præben. & Innocen. in capitulo, in singulis, & in capitulo, ea quæ, de sta. monacho. ubi etiam tractat de congregatione capitulari, quę fit per religioso, vel singulis annis, vel singulo biennio, & quæ in illis tractanda sint, & de concilio prouinciali, habetur etiam in capitulo, primo de iud. De concilio autem generali, siue vniuersali, quod dicitur repręsentare vniuersalem ecclesiã, prout videtur esse optimus tex. in capitulo, maiores. 24. quæstio. 1. vnde sumpta est practica, quæ seruatur in modernis concilijs, dum dicitur, Sacrosancta Synodus Lateran. vniuersalem ecclesiam repręsentans. De quo etiam est tex. in capitulo, Synodum. 17. distin. In hoc puto multum esse aduertendum, & considerandum, cum agatur de vniuersali statu ecclesiæ, & de potestate, & sue perioritate summi pont. ad concilium & econtra, & de potestate & autorita te reuerendiss. do. Cardin. & aliorum præl. ad tale vniuersale concilium conuenientium, & super qua materia nouissime per excellentiss. Iurisc. prout vidi, & perlegi, fuerunt edita, tempore Iulij. Pon. max. qui postea indixit prędicens Lateran. concilium, quod adhuc non videtur esse perfectum, subtilissima consilia, & ideo dixi scrupulosam & periculosam esse materiam, quia de maximis & arduis in similibus concilijs reb. agitur & pertractatur. Et primo considerandum est ad quem spectet congregatio talis concilij vniuersalis. & non credo dubitandum. quod regulariter debent fieri a summo pont. vt in d. c. por ro. 3. di. & in c. 1. & per to. 17. di. & ideo dixit glo. in capitulo, quod translatione, de of. le. quod congregatio talis generalis concilij est de reseruatis papę, quod etiam videtur voluisse Ioan. And. in capitulo, nemo, de electio. lib. 6. in nouella, super glos. 2. & ita etiam voluit Bald. in tra. schisma. in 15. colum. ubi dicit quod concilium sacrum totius orb. non potest congregari, nisi per papã. Et de tali congregatione concilij generalis ad quem spectet, habetur in capitulo, significasti, hoc eo. tit. & in capitulo, ecclesia, de consue. di. 1. & ĩ capitu. mandatis. 1. q. 7. & in capitulo, dene quidem. 63. distin. & in capitulo, Adrianus. 64. dist. & facit bo. ter. iuncta glos. in uer. vniuersalibus. 1. quæstio. 7. in capitulo, conuenientibus. & alia glos. uer. legatus, in capitulo, regula. 17. di. quæ dicunt, quod solus papa congregat concilium, aut legatus Apostolicus de mandato papæ, & idem etiam uoluit glos. in capitulo, sicut unire, de excepræl. & Spe. in tit. de leg. in §. supereſt videre, in uer. sed nunquid. & sentit B. Tho. 2. 2. q. 1. ar. 10. & in 1. par. Summæ quæst. 36. articu. 2. & vt dixi, non credo de hoc dubitandum, quia regulariter talis congregatio generalis concilii spectat ad papam. quod etiam sentit Io. de Ana. in capitulo, fraternitas. de hær. circa fi. 1. col. & est bo. tex. & forsan melior de iure, in capitulo, ideo 2. quæst. 6. qui dicit, quod potestas congregandi concilia ad solum papam, & sedem Apo. spectat. Et propterea dicere solemus, quod concilium generale factum sine authoritate papæ, nullum habet firmamentum, vt in c. 1. & sequ. & quasi per totum. 17. distin. Difficultas autem esse videtur, nunquid aliquo casu congregatio concilij spectet ad reuerendiss. d. Car. siue ad eorum sacrum collegium, vel aliquos ex ipsis reuerendiss. d. Cardinalibus etiam vt singulis in vnũ conuenientibus maxime illis casibus quibus Papa potest accusari, & accusatus iudicari per concilium, tanquam eo casu, siue illis casibus authoritas papæ in propria eius causa non uideatur esse requirenda, cũ etiam si requireretur, sciens tractãdum esse de causa sua, tale concilium congregare denegaret. Et dixerunt quidam, etiam nouissime consulentes, quod isto casu non requiritur authoritas papę, sed quod congregatio concilij tali casu spectat ad reuerendiss. d. Car. & sufficit maior pars eorum in tali congregatione facienda. Nec habet eo casu locum dispositio ea. licet de uitanda, de ele. freti primo authoritate Bal. in c. olim, circa fi. de resc. & eũdẽ Bal. in c. capitulo, col. penult. ubi dixit, quod in propria causa papæ, non requiritur eius authoritas, dicentes idem voluisse d. Card. in consi. 150. in 3. dubio. & Arch. Flo. in 3. par. fuæ summæ, in titu. 23. c. 2. §. 7. & debet cum ista opi. concordare d. Ab. in capitulo, præl. licet, ubi al. Hug. idem tenentem in capitulo, si duo. 83. distin. & in eo loco dicit ibi dom. Abb. ita practicatum fuisse Pisis, vbi Cardinales congregati

Universidad de Deusto
Biblioteca

scripserunt ad principes, & præla. & plus dicit Cardin. d. consi. in quarto du bit. quod si Cardin. non concordarent in congregatione concilii, quod eo casu talis congregatio spectaret ad Imperatorem & in eo. consi. inducit ad hoc tex. in cap. fin. 65. distinctione, quod etiam videtur esse de mente Arc. Flor. in loco prælega. suæ summæ. Dubium tamen esse videtur, nunquid eo casu, quo ad Cardin. spectaret congregatio concilii, talis congregatio spectet ad eos, vt collegium, an vero, vt singulos, & Bald. in d. capit. olim, in secunda columna, de rescrip. videtur sentire, quod spectet vt ad collegium, & ideo dicit quod maior pars ipsorum requiritur, allegando l. quod maior, ff. ad municip. subdens quod maior pars præsentium requiritur dummodo ad sint duæ partes, per ea, quæ habentur in lege nulli, ff. quod cuiusque vniuer. nomi. Et pro hoc fuit regula, quæ est, quod in actibus collegialibus, maior pars collegii attenditur, vt per glos. in capitulo cum omnes, de constitutio. & in capitulo primo, in verfi. tractatus, de rebus ecclesiis non alienandis, in 6. & hoc idem etiam videtur velle domi. Cardina. in prælega. consilio 150. vbi in tertio, & in quarto dubio concludit, quod si collegium Cardina. ad quos pertinet conuocare concilium, sit diuisum, & non concordet in tali congregatione, quod deuoluitur hęc potestas congregandi ad Imperatorem, nec videtur, quod vna pars Cardina. possit aliam congregare, si sit minor pars quæ velit maiorem partem congregare. Et pro hoc facit illa communis conclusio, quod in actibus vniuersitatis, videlicet collegii, debent duę partes interesse, & sufficit maior pars illarum duarum partium, dicta l. quod maior, ff. ad municip. & hoc modo est intelligenda, vt concludit domi. Abb. in capitulo cum omnes, præ. & capitulo primo, circa fi. de his, quæ fiunt a maiori parte capituli, & idem voluit etiam Bartol. in l. quod ma. prælle. tamen vt dixi, nouiss. consultum fuit contrarium in eo casu, in quo agitur de interesse Papæ, quo casu in congregatione concilij, eius authoritas non requiritur, vt dixit Bald. in d. capitulo olim, de rescrip. quia non est verisimile, quod ipse velit consentire tali congregationi, ex quo vt videmus, concilia ista generalia, non ita facile congregantur, vt dicit Cardina. Alexan. in capitulo sciendum, 17. distinctio. & principale fundamentum huius partis videtur esse, quia nos habemus in simili, quod quando in aliquo casu cõsensus prælati requiritur, iuxta ea, quæ habentur in c. causam, quæ. de iudi. si agatur contra prælatum, non requiritur eius consensus, vt no. Docto. omnes in capitulo edoceri, de rescrip. alle. glo. in capitulo cum past. 2. quæstio. 7. & fi. glo. magna, in fi. in l. cum non solum, C. de bo. quę libe. Et plus dicebant notissimi consulentes, quod eodem modo Reuerendiss. Cardina. qui remanserant Romę cum sum. Pont. etiam si multi essent, non erant requirendi in tali congregatione, quia ex quo Papa tanquam caput est suspectus, etiam alij qui verisimiliter caput sequuntur, sunt suspecti, & de illis debet iudicari, secundum quod indicatur de capite, per no. a Vinc. quem domi. Abb. post alios refert, & sequitur, in capitulo primo, de iud. & idem no. Bal. in l. prima, in prima columna, C. si rector prouin. & facit tex. & quod ibi no. domi. Abb. in capitulo accedens, vt lite non contesta. Idem enim debet esse indicandum de adhærentibus, quod iudicatur de principalibus. capitu. ad Apostolicæ, de reg. iur. libro 6. no in capitulo primo, de postula. prælato. l. quæ religiosis, & ibi Ange. ff. de rei vendi. quemadmodum ergo Papa hoc casu tanquam caput suspectum excluditur a tali congregatione, ita etiam debent excludi Reuerendissimi domini Cardinales eum sequentes, & illi adhærentes. Mouebantur etiam dicti consulentes ex alio fundamento, vbicunque agitur de interesse particularis ecclesiæ, si prælatus est negligens in congregãdo capitulum, potestas congregandi deuoluitur ad capitulum, & a capitulo negligente, deuoluitur ad particulares canonic. ecclesiæ, vt no. domi. Abb. in capitu. cum olim, in 3. columna, de testa. alle. Innocen. in capitu. dilecti, de maiorita. & obedię. & ibi hoc idem videtur voluisse do. Abb. post Hostien. & alios, & domi. Anto. & Imo. in d. cap. cum olim. Et quod data ista negligentia prælati, potestas deuoluatur etiam ad particulares de capitulo, vel collegio, videtur voluisse glo. in capit. vt circa, in verfic. aliqui, de electio. lib. 6. vt habetur in capitu. si quis presbyterorum, de rebus eccle. non alienan & in capit. non liceat, 12. quæstio. 2. & per glo. in capit. constitutum, il 12. 16. quæst. 1. & per gl. in capit. sacerdotes, in ver. mouendo. 16. quæstio. 3. & in capit. quia contingit, in versi cu. in debito, de religio. domi. quanto magis id dicere debemus, vbi agitur de interesse vniuersalis ecclesię, qđ videtur esse maioris periculi. Ideo cautius videtur esse incedendum, capitu. vbi periculum, de electio. lib. 6. Ideo videtur, quod particulares etiam Cardinales, talem congregationem facere possint, & quod talis potestas congregandi, sit ad eos deuoluta propter negligentiam sum. Pont. & aliorum domi. Cardinalium ipsi Pont. adhærentium, negligentium talem congregationem facere, & quamuis alias hæc potestas congregandi concilium aliquo casu spectaret ad Reuerendissi. Cardina. vt collegium, tamen quia ipsum collegium depræhenditur in negligentia, hæc prouincia videtur deferri ad Cardina. particulares, arguendo a simili de ecclesia particulari, & illius interesse, ad ecclesiam vniuersalem, in qua agitur, seu agi videtur de maiori interesse. Et ideo potius videtur argumentari a minori ad maius, iuxta materiam, capit. cum in cunctis, de electio. & authę. multo magis C. de sacrosan. eccle. & in l. quanto magis, ff. de iureiuran. Ego autem adhærendo opinioni, quam magis veram & catholicam esse puto, dico quod congregatio vniuersalis concilii regulariter spectat ad ipsum papam, nec alius potest talem vniuersalem synodum congregare absque ipsius authoritate; & hoc est singulare sum. Pont. priuilegium, vt vniuersalis consuentus sine ipso non fiat. hoc enim primo probatur authoritate sacræ scripturæ in libro primo, Machabeo. in 4. capit. vbi inter alia, quæ Simoni sacerdoti magno totius populi, omnium sacerdotum consensu attributa sunt, hoc est primum & singulare, vt conuentus sine ipso in regione non fieret. Cum autem iuxta Apostoli sententiam, sacerdotium veteris legis, sit figura noui testamenti, & summus sacerdos noui testamenti sit longe excellentioris digni tatis, quam esset summus sacerdos veteris testamenti, tenendum est, quod hoc idem priuilegium in noua lege, diuina institutione, habeat ille summus sacerdos, id est papa, vt scilicet eius solius authoritate, talis synodus debeat congregari. Et ideo tunc dicitur legitime congregata, quando de mandato Papæ, ipso interueniente, vel alio, de eius speciali mandato fuit congregata, vt legitur, & notatur in capitulo Regula. 6. porro, tertia distinctio. & in capitulo primo, & secundo, 17. distinctio. & hanc partem tenuit Do. Tho. in locis supra allega. & domi. Archi. Floren. in 2. parte 3. partis suæ Summæ, in titu. 24. sub rub. quando dicitur concil. legi. cele. hoc etiam tenuit do mi. Card. S. Six. de Turre crema. appellatus, in sua summa, de ecclesia, intitulata, libro tertio, capitu. 6. hoc etiam patet ex authoritatibus multorum sanctorum patrum, quas Gratia. inducit in lib. decr. distinctio. prælle. 17. quæst per totam distinctio. hanc partem etiam tenuit Archidia. Remen. in lib. suo de synodis, vbi multa commemorat, in ca. 18. vbi inter cætera dicit, non esse mirandum, quod ipsorum vniuersalium conciliorum authoritatem. Roma. Pontifi. ascribamus, nam nulla concilia rata leguntur, quæ apostolica autho rita. suffulta non fuerint, commemorando multa concilia, quibus sum. Pont. authoritatem præstiterunt, & inter cætera redarguitur Ioan. Constantinopo li. Episcopus, qui quandam vniuersalem synodum congregauerat absque authoritate Rom. Pont. Illudque comprobatur authoritate Pelagij Papæ, qui de huiusmodi illicita vocatione, omnibus Episcopis sic scribens, inquit: Relatum est ad apostolicam sedem, Ioan. Constantinopolit. Episcopum vniuersalem se scribere, vo sque ex hac sua præsumptione ad synodum conuocare generalem, cum generalium synodorum conuocandi authoritas Apostolicæ Beatri Petri sedi, singulari priuilegio sit tradita, & nulla unquam synodus rata legitur, quæ apostolica authoritate non sit suffulta, & hæc pars ab eodem Cardinale S. Sixti in præalle. sua Summa, de ecclesia, in præalle. lib. &c. pluribus rationibus & fortissimis argumentis, & iuribus comprobatur. Idetiam firmat Domi. Cardi. in d. capit. licet de vitanda, in quæstio. 28. vbi dicit, quod olim Imperatores congregabant concilia, prout de Constantino legitur in capit. habeo librum. 16. distinctio. & de Iustiniano, qui similiter seztam synodum congregauit, vt in capitu. sexta, eadem distinctio & de Constantino, qui Nicenam synodum etiam congregauit, vt in capitu. sancta. 15. distinctio. & ibi etiam legitur de multis aliis concilijs, quæ facta sunt mediantibus Imp. & quod Constantinus etiam præsederit in Nicena synodo, habetur in capit. continua. 11. quæstio. 1. legitur etiam de Carolo Imperatore, qui simul cum Adriano concilium constituit, vt in capi. Adrianus, 63. distinctio. Tamen postea constitutum est, quod ad solum Romanum Pontific talis congregatio spectet, vt in cap. ideo. 2. quæstio. 7. & in capit. in 8. hinc est. 7. distinctio. & habetur in c. mandastis. 2. quæstio. 5. &c. in regula 17. distinctio. & in d. 5. porro, dicitur, quod etiam legatus de latere non habet ius conuocandi concilium, nisi specialiter sit sibi demandatum per papam, vel quando eius celebratio est sibi commissa, per tex. in capitulo primo, de iudi. libro 6. Et per illam regulam, qui vult consequens, videtur velle & antecedens, l. ad rem mobilem, & l. ad legatum. ff. de procu. & pro hoc facit ratio, quia conuocatio debet fieri per maiorem de vniuersitate, l. prima, & ibi no. ff. de alio scrib. l. prima. C. de decurio. libro 10. cap. in synodo. 64. distinctio. no. Innoc. in capit. 1. de maiori. & obedien. & Ioan. And. in capit. in causis, & in capite ecclesia, &c. cum nobis, de ele. sed inter fideles nullus est maior papa, præter Deum, igitur ad ipsum debet spectare conuocatio fidelium, præsertim quia in conuocatione concilij, prælati & fideles citantur, & eis præcipitur, vt veniant, vt dicit glo. in versi. præcepisset, in d. hinc etiam, 12. distinctio. merito hæc facultas non videtur competere, nisi illis qui habent superioritatem & imperium, alias citatio non arctaret, l. si quis in aliena, ff. de iud. l. si quis in ius vocat. non ierit, cap. super literis, de rescrip. capit. præterea, de ablatio. Sed nullus habet iurisdictionem, vel imperium super omnes fideles, nisi Papa, cap. cuncta per mundum. 9. quæstio. 3. ideo nullus conuocat concilium generale, nisi Papa. Iste enim omnium christianorum, & ecclesiæ militantis est caput, & pater, & omnes Christicolæ ad ipsum tãquam caput, & patrem debent habere recursum, cap. nec licuit, 17. distin. c. rogamus. 24. quæstio. vnde si fine licentia Papæ conuocaretur concilium, esset ace. hulum, & sine capite. & esset quoddam monstrum contra naturam aliorum conciliorum, quæ constant primo ex capite, deinde ex alijs membris, capitu. subministrant 21. distinctio. capit. quoniam, 18. distinctio. capit. si Episcopus, & capitula quis Episcoporum. Nam si a synodo generali excluderetur caput, seu capitis authoritas, eo ipso capitis & membrorum vnitas dissiparetur, & causa tur schisma. Pro quo facit illud, quod dixit Philosophus Polyt. primo, quod in omni iusta plurium congregatione, magna, vel parua, necesse est vnum regulare, & regere & alios regulari & regi. Sed conuocato concilio fit pont. authoritate non erit qui alios regulet, & regat. Et confirmant hæc, quia cum concilium sit collectio omnium fidelium, vt in capit. ecclesia. 18. consecratio. distinctio. prima, ergo comprehendit ipsum Papam, qui est fidelium caput, vt in d. capit. rogamus, 24. quæstio. 1. Patet etiam, quod talis conuocans, iudicium, & sententiam diceret de papa, & ipsum sibi submitteret vel inferiorem faceret, quia conuocatio semper est facienda ab illo, qui habet aliquam iurisdictionem, vel authoritatem, vel superioritatem supra vocatos in causis, quare si vocatio, vt in cap. quoniam, & in c. placuit, & in capit. si quis Episcopum. 18. distinctio. & in cap. vocatio. 5. quæstio 2. Et puto quod si quis ab ista veritate catholica deuiaret. non parum distaret ab hæreti, præsupposita tamen ista regula pro vera, illam puto multipliciter limitandam & declarandam. ¶ Primo siquidem dico, quod licet authoritas congregandi concilium vniuersale sit apud Papam, tamen potest ipse papa allud congregare ex consilio fratrum & Reuerendiss. Cardin. nec propter hoc diceretur concilium male congregatum. Dicitur enim Actuum 6. capitu. Conuocantes autem 12. multitudinem discipulorum, dixerunt, non est æquum &c. per quem tex. dicebant aliqui probari, quod authoritas conuocandi concilium, non erat solius Petri, sed totius collegij Apostolici, & eodem modo potestas conuocandi concilium, non est solius papæ, qui locum Petri tenet, sed etiam Reuerendiss. Cardin. qui Apostolos tanquam ecclesię Cardines representant. Nam dico, quod non sequitur consequentia, duodecim Apostoli simul cum Petro, dicuntur turbam discipulorum adnodum conuocasse, sicut etiam nunc faceret papa, si simul cum Cardinalibus conuocaret, non tamen sequeretur, quod talis conuocatio non esset facta authoritate papę, sicut nec ibi sequitur, quod illa conuocatio non fuerit facta authoritate Petri, licet hoc ibi non exprimatur expresse, Maior enim fuit reuerentia Apostolorum ad Beatum Petrum, vt pote ad caput, & principem eorum, quod maxime comprobatur ex authoritate Beati Cirilli in libro thesaurorum, vbi dicit quod Apostoli in Euangeliis & in Epistolis, & in omni doctrina constituerunt Petrum esse loco domini, in eius ecclesia, dantes eidem locum in omni capitulo, & congregatione, & in omni electione & confirmatione. Et ita illam authoritatem etiam declarat idem Cardin. S. Sixti de Turre cre. in d. libro 3. de ecclesia. cap. 8. in responsione 1. ar. quod fecit ad alteram partem. Sicque non sequitur, papa vna cum Do. Cardinalibus conuocat concilium generale, ergo concilium non conuocatur authoritate solius papę, immo sequitur oppositum, quia si papa non faceret talem conuocationem, & in illa, authoritatem præstaret, soli. domi. Cardin. facere non possent, nisi vt infra declarabitur. Sed bene solus papa posset facere sine ipsis Cardinalibus: per ea, quæ supra allega. sunt probando, quod solus papa congregat. Secundo limitatur, & declaratur prædicta regula, vt non ipse papa, sed etiam Imperator authoritate papæ, possit ipsum vniuersale concilium congregare, & ideo in ecclesia Dei multa concilia, utpote Nicænum, Constantinopol. Ephesinum, Calcedonense, & alia multa leguntur fuisse congregata per Imperatores, vt in capitulo canones, decima quarta distinctione, & in cap. sexta. decimaseptima distinctione. Et de tali cõgregatione, ipsi Imperatores non reprehenduntur tanquam vsurpatores alienæ authoritatis, immo potius commendantur, quasi talem congregationẽ fecerint zelo fidei & Christianæ religionis. Sed vt dixi ista congregatio facta per Imperatores ad talia concilia, fuit facta authoritate Romanorũ Pontificum, vt dicit Archid. in c. mandastis. 2. q. 5. vbi tex. dicit hæc formalia verba, Valentinianus Augustus, nostra authoritate synodum congregari iussit. Et ibi dicit Archid. super verbo, nostra authoritate, vbi cunque inuenies Imperatorem cõgregasse concilium, intellige, quod congregauit secundum formam illius capitu. mandastis, scilicet autho. Rom. Pont. & sic Imperatores concilia congregantes, magis fuerunt executores voluntatis, & authoritatis Rom. Pont. quam quod illam congregationem fecerint ex sua authoritate, & ideo in illo c. 6. synodus. 16. dist. dicuntur hæc formalia verba, Synodus vniuersalis Constantinopoli celebrata est, & Græco sermone conscripta, temporibus, Papæ Agathonis, exequente pissimo Principe Constantino. Illis enim temporibus ecclesia non erat potens, vt de facto posset compellere nolentes venire ad cõcilium, neque erat potens dare tutum accessum, vocatis de longinquis partibus vocandis & congregandis, & ideo sedes Apostolica per Principes & Imperatores faciebat sæpe, quod per seipsam facere commode non poterat. Postea vero, disponente Domino, potuit per se talem congregationem facere, & illam per se, & non per principes & Imperatores facit, & fecit & quamuis in c. Adrianus. 63. distin. dicatur, quod Carolus Rex constituerit synodum cum Adriano papa. non est intelligendus ille tex. quod eius authoritas in conuocatione synodi concurrerit cum authoritate papæ, sed quod ipse exequendo authoritatem papæ, & eius voluntatem, illam synodum congregauerit, vt pro ximè dictum & declaratum est. Ea enim quæ sunt facta authoritate papæ, illa dicuntur esse facta ab ipso papa, quia ea nostra sunt, quibus authoritatem nostram impartimur, vt in l. 1. circa fi. de Iusti. Codi. confir. Et aduertatur, quia si inueniatur aliquando iussu Imperatorum Episcopos conuenisse, tamen tales Episcoporum conuentus vniuersalia concilia non sunt dicenda, nisi tales conuentus essent suffulti authoritate Rom. Pontificis, vt in c. bene quidem. 96. dist. & in c. multis. 19. dist. Sicque ergo dicendum est, quod si aliquando Imperatores vniuersalia concilia congregarunt, talem congregationem fecerit authoritate papæ, & non ex seipsis, & istud sine dubio facere potuerunt, & debuerunt exequentes mandata Apostolica, sed principaliter & ex se non possunt istud facere, nisi forsan aliquo casu, de quo etiam infra fiet mentio. Tertio puto limitandam esse regulam, de qua supra, quando aliquis casus occurreret in quo imminenti periculo ecclesiæ non posset obuiari, nisi mediante concilio vniuersali, & papa nollet illud in veritate conuocare, tunc alius a papa, vt infra declarabitur, poterit concilium conuocare, & in manu vnius hominis esset, fidem Christianam, & statum ecclesiæ vniuersalis subuertere. Hoc enim casu, si vniuersali ecclesiæ periculum immineret, & papa requisitus per D. Card. & per alios ecclesiæ prælatos, & per principes nollet congregare vniuersale concilium, neque dare authoritatem congregandi, quia tunc talis haberetur esset, vt suspectus de hæresi, & redderetur suspectus in fide, posset congregari concilium per Reueren. Dominos Card. vt fieret debita & necessaria visio, vt vt aperte apparet ex tex. in c. error. 83. dist. Error. n. cui non resistitur, approbatur, & cui veritas minime defenditur, opprimitur. Nec caret scrupulo societatis occultę, qui manifesto facinori desit obuiare. Tamen non videtur, quod iste casus possit occurrere, cum ecclesiæ status periclitari non possit, licet forsan posset nauicula Petri aliqualiter naufragari. Vnde dicitur Matth. vlt. c. Ego autem vobiscum sum vsque ad consummationem seculi, nisi forsan propter bellorum dissidia & discordiam inter Christianos, sicut dicitur euedisse, & factum esse ante tempora Constantini, vt habetur in c. canones. 15. q. 1. c. dicit. Si quis nobis euangelizauerit præter id, quod accepistis, anathema sit, quærunt illam epist. declarantes. Cum par in parem non habeat imperium, & multo magis inferior in superiorem, vt in c. innotuit, de elect. & in l. 1. c. dicitur. Si quis nobis euangelizauerit præter id, quod accepistis, anathema sit, quærunt illam epist. declarantes. Cum par in parem non habeat imperium, & multo magis inferior in superiorem, vt in c. innotuit, de elect. & in l. nam & magistratus, ff. de arb. videtur quod Apostolus non potuerit excommunicare Apostolos, qui erant sibi pares, neque Angelos, qui erant superiores, respondetur quod Apostolus protulit hanc sententiam, non propria authoritate, sed authoritate Euangelicæ doctrinæ, cuius authoritas est, vt quicunque contra illam dicunt, excludendi, & repellendi sunt, per illam authoritatem 10. 12. de qua supra. Authoritate iur. humani, hoc comprobatur, iuxta ea, quę habentur in capitulo, si papa. 40. distin. vbi est ille tex. Bonifa. papę & martyris, in quo decidit ur, quod super hoc crimine hæresis in papa, solus & duntaxat competens iudex videtur esse concilium, & eo ipso, quod papa non vult dare authoritatem congregationi præla. in tali casu ipsum ius intelligitur sibi dare istam authoritatem ipso facto, vt in d. capitulo, hinc etiam 17. distin. alias frustratorie ius disponeret, quod in casu hæresis concilium vniuersale posset indicare papam hæreticum, si papa pertinaciter perssitens in hæresi sua, negaret conuocare concilium, nec authoritatem congregandi aliteri dare vellet, nec congregationi iam factę vellet authoritatem præstare. Nam frustratorium esset iura condere, si non assignaretur minister, qui iura seruari faceret, vt dicit text. in capitulo, ubi periculum, de elect. lib. 6. & est optimus text. in l. prima. in 8. post originem. ff. de origine iur. Et isto casu inquisitione debite facta, & inuento, quod papa veraciter in hæresim lapsus fuerit, concilium, sic vt supra congregatum, deberet illum informare de veritate, & ostendere illi per sacram scripturam, aut per vniuersalis ecclesiæ determinationem, ipsum esse in errore, & esse erroneum quod ipsemet tenet, & illum charitative admonere, vt dictum errorem abiuret, siue illum reuocet, constendo publice fidei veritatem, assignando etiam sibi terminum, intra quem illud faciat, sed si intra terminum sibi assignatum fecerit, cõcilium hoc casu nihil vltra potest contra ipsum papam facere, vt expresse voluit Hu. in capitulo, nunc autem 21. dist. & in d. capitulo, si papa, in ver. a fide deuius. Et isto casu ipsemet papa in foro conscientię, quantum culpabilem se sciuisset, per suum confessorem, animę suę prouideri faciat, vt in prælleg. capitulo, nisi autem. quod si facere noluerit, tunc contra eum procederetur, secundum quod infra declarabitur. Et hęc proxi. dicta procedunt, quando papa esset diffamatus de hæresi tantummodo. Vlterius & quinto loco, non habetur predicta regula, quando notorium esset papam esse hæreticum, puta quia incidisset in hæresim dãnatam, illam publice asserendo, & prædicando. Tunc enim Do. Cardin. aut alij prælati catholici illum charitative debent monere vt abneget prædictam hæresim, in quam lapsus est, catholicam fidem inuiolatam integram que profitendo, sicut facere tenetur quilibet bonus, & fidelis Christianus, ostendendo illi per scripturam sacram, aut vniuersalis ecclesię determinationem, errorẽ sibi, & illud quod tenet esse alienum a fide catholica, & si paratus sit corrigi, & abnegato errore, fidẽ Christi tenere, & confiteri, tũc vt proxi. casu dictum est, concilio in eũ nõ habet aliquam authoritat. Sed si nollet reuocare errorẽ, sed pertinaciter in eo persisteret, nec vellet se corrigere, tunc Card. primo deberent ab eo recedere, iuxta authoritatem Ioan. in epistola canonica secunda, in c. 1. vbi loquens de fide Christi, dicit, si quis ad vos venerit, & hanc doctrinam scilicet Christi non habet, nolite illum recipere in domum; nec ei dixeritis, aue. & ibi glos. ordinaria dicit, nolite &c. id est, non tantum non assentiatis ei, sed nec ad horam recipiatis. & istud idem colligitur ex textu in capitulo, Anastasius, decimanona distinc. Secundo ipsi Card. debent prælatis ecclesiæ hunc casum denunciare, & eos conuocare, vt veniant ad iuscurrendum ecclesię in hoc horribili, & periculoso casu, & ad prouidendum ipsi ecclesię, quia ipse papa a petra fidei, super quam fundata est ecclesia, vt habetur Matth. 16. cap. pertinaciter, & incorrigibiliter cadendo, cecidit. Et tunc concilium prælatorum hoc modo, & ordine congregatum, debet iuris authoritate procedere, vel ad illius depositionem, vel ad declarationem, quod ille non sit amplius papa, & quod Apostolica sedes vacet, & illi amplius tãquam papæ nullus adhæreat, vel obediat. Huiusmodi enim criminis hæresis notorię, proprius est iudex concilium, per ea, quę habentur in dicto capitulo, si papa. 40. distinctio. Secus etiam casu, vt delicet, quando duo contenderent de papatu, iuxta textum in capitu. si duo, 79. distinctione. tunc absque dubio est necessaria congregatio concilii vniuersalis, vt in eo decernatur quis eorum sit verus papa, & isto casu, si certum sit, quod alter contendentium sit vere apostolicus, puto, quia sit electus a duabus partibus Cardinalium. & per consequens, quod alter sit intrusus, & potius Apostaticus, quam Apostolicus, vt in capitulo, factus est, septima quæstio ne prima. tunc cum non occurrat rationabilis dubitatio, quis sit verus papa, non est necessaria conuocatio vniuersalis concilii, vt diuidicetur de electione illius, quę præsumatur esse canonica, sed est necessaria ad condemnationem intrusi, & ad mandandum, quod omnes obediant Apostolico, & non apostatico, iuxta textum in cap. si quis pecunia, septuagesimanona distinctio. sicut legitur factum fuisse tempore Damasi papę contra Vrsinum, & tempore Cornelii contra Nouatianum. Si vero contentio est inter duos super iure electionum, quę illarum fuerit canonica, & ipsi contendentes vellent se submittere iudicio alicuius sapientis, vel aliquorum sapientum, vt staretur illorum iudicio, tunc secundum aliquos non videretur esse necessaria conuocatio concilii, sicuti videtur fuisse factum tempore, quo Symmachus, & Laurentius contendebant de papatu, vbi cum neutra pars alteri cedere vellet, constituerunt, vt lis iudicio cuiusdam Regis Theodori finiretur, & tandem Rex existens apud Rauennam, auditis legatis Vtriusque partis, decreuit, vt qui prior ordinatus esset, aut quem maior pars cleri & populi simul elegisset. ille sederet in sede Apost. vbi autem contendentes nolient se submittere, tunc congregandum foret concilium, vt de iure electionis discernat, & iudicet, quia hoc casu talis contentio est per concilium dirimenda, & hæc con uocatio debet fieri per ambos ipsos contendentes, ita, vt quilibet eorum congreget prælatos suæ obedientię ad aliquem locum, ita q̃ ab ambobus eo cilium congregatum iudicet de tali contentione Vbi. autem tales de papatu contendentes, nollent hoc facere, tunc Reuerendissimi Do. Cardinales deberent etiam, contradicentibus contendentibus, concilium congregare, vbi vero ipsi D. Cardi. nolent congregare, aut forent in hoc negligentes, ipsi prælati ecclesiæ habentes zelum Dei, possent se congregare ad ipsum incendium extinguendum. Aut ipse Imperator, cuius interest, vt pax sit non solum in vrbe, sed etiam in toto orbe, quæ pax esse non potest stante contentione super summo pontificatu, iuxta authoritatem Christi, quæ habetur Matthæi. 12. capitulo, dum dicit, quod omne regnum in se diuisum desolabitur, sicque isto casu erit procedendum ad conuocationem concilii vniuersalis, & erit casus in quo alius a papa posset conuocare concilium. Septimo posset illa regula limitari eo casu, quo papa esset mortuus naturaliter, aut ciuiliter, vel renunciasset pontificatui, & Do. Cardin. nollent procedere ad electionem, tunc concilium vniuersale esset congregandum, vt hoc valde necessario ecclesiæ prouideretur de pastore, & ex quo papa non adesset, qui congregaret concilium, & etiam Do. Card. non vellent congregare, & auffugerent, vel deficerent, tunc recurrendum esset ad ea, quæ habentur in c. fundamenta, de elect. lib. 6. & in clem. ne Romani, de electio. & erit congregandum per Imperatorem, aut per clerum Romanum, vt in eo sic congregato prouideretur

Universidad de Deusto
Biblioteca

necessitati ecclesię, cum in talibus necessitatibus, quæ respiciunt totam rempublicam Christianam, deficientibus ordinarijs, qui habent prouidere, prouisio videtur spectare ad ipsam rempublicam, & prouisio fiet hoc modo authoritate iurium prædictorum. Alio etiam & 8. casu poterit concilium conuocari ab alio quam papa, videlicet, quando papa deuenisset ad insaniam, & dementiam; ita vt demens factus redderetur inhabilis ad regendam vniuersalem ecclesiam. Hoc enim casu concilium non poterit congregari per papam, quando talis dementia, quam incurrisset, esset incurrabilis per naturam, quo casu esset iudicandus quasi mortuus, cum non posset exercere eos actus, qui offic. summi pontificatus incumberent, argumen. tex. in capit. primo, de cleri. ægrotan. libro 6. Et isto casu Domi. Cardina. deberent hoc denunciare prælatis ecclesiæ, vt in vnum cõuenientes consulant, quid agendum sit. An scilicet sit eligendus, quid faciendum, vel forsan sit ei dandus coadiutor, quasi tunc ecclę. potius vacare videatur, iuxta ea, quæ habentur in cap. 1. & 2. & fere per totam quæstio. & per glo. summæ, 7. q6. 1. vbi plene de materia. Nono etiam casu, puto concilium posse congregari ab alio, quam a papa, si forsan accidat, quod simul eum papa omnes Cardina. morerentur, puta, quia occiderentur: hoc enim casu prouidendum esset ecclesiæ, & necessarium esset congregare concilium, quod non posset congregari nec per papam, nec per Cardina. tunc concilium erit congregandum, vt prouideatur ecclesię necessitati, per ipsum Imperatorem, & ad illum spectat talis solicitudo, cum ipse sit aduocatus, & defensor ecclesiæ, vt in capi. venerabilem, de electio. & ideo seruandum erit, quod habetur in cap. fundamenta, de electio. lib. 6. & in clemen. ne Romani, eod. titu. sicut etiam dictum est in septima limitatione. Decimo etiam casu videtur concilium congregari posse per alium, quam per ipsum papam, quando scilicet contingeret causam aliquam agitari contra papam, quo casu in propria causa non videtur, quod ipse possit esse iudex, vt in ti. C. ne quis in sua causa, & in l. qui iuris, ff. de iurisdi. omnium iudi. cum similibus. Et ideo isto casu, si causæ non possunt sine concilio terminari, quæ contra papam obijciuntur congregabitur concilium ad solicitudinem Imperatoris, authoritate tamen Papæ, iuxta illum tex. in §. hinc etiam. 17. distin. Et aduertendum puto, quia quando dictum est, q̃ per Reuerendissimos Cardina. congregabitur concilium, quando Papa non vellet congregare, vt in casibus, de quibus supra, intelligendum est, q̃ talis congregatio spectabit ad eos, vt collegium, quia collegium Dom. Cardina. cum sit in possessione eligendi Papam, vt in cap. licet, de electio. & in cap. vbi periculum. eod. tit. lib. 6. ad ipsos, vt collegium videntur spectare omnia, quæ sunt necessaria, & consequentia, vel ad electionem, vel prouisionem eorum, quæ concernunt ipsam ecclesiam vniuersalem, modis tamen & formis a iure statutis, & ordinatis, iuxta ea, quæ habentur in cap. vt præteritæ, de electio. & in cap. cupientes, §. ad hęc, & in §. fi vero, de electio. lib. 6. & habetur per glo. in ca. fi. 65. distin. neque putandum est, quod singulares Cardina. aut eorum aliqui particulariter possint concilium congregare; etiam in casibus in quibus papa non vellet congregare, vt voluit Bal. in capit. olim, de rescrip. Nam collegium Cardinalium habet cum Papa comunchionem, & communionem maximam, vt per Hostien. & Ioan. And. in cap. requisisti, de testa. adeo q̃ ipsum collegium Cardinalium est vnum corpus, cum papa habens Papam pro capite speciali, licet Papa sit caput generale ecclesię vniuersalis, vt no. Host. & Docto. in cap. antiqua, de priui. & ideo dicebat Ioan. de Lign. in suo tract. de bello, q̃ collegium Cardinalium debet regere totum orbem, per quæ habentur in cap. 1. & 2. de offi. delega. lib. 6. & no. in c. fundamenta, de elect. eod. lib. Et habetur per Specu. in titu. de leg. in §. sequitur videre circa princi. & hoc maxime verum est in concilis, & arduis negotijs, per ea, quæ habentur in c. venerabili, de offi. ordi. & in cap. expositi, in fi. de dilatio. Fateor tamen, quod singulares Cardinales possunt requirere collegium Cardinalium, vt papa nolente congregare concilium, ipsum collegium congreget. Et ipso collegio nolente congregare, pro tali congregatione recurrendum est ad Imperatorem, vt videtur esse casus in capitu. fina. 66. distinctio. vbi negligente illo, ad quem deuoluitur congregatio vicinorum Episcoporum, ipsi populi conuocent conuicinos Episcopos. Ipse autem Imperator repræsentat totum populum Christianum, cum in eum translata sit iurisdictio, & potestas vniuersi orbis. l. 2. §. nouissime, ff. de origi iuris, l. prima, §. cum enim, C. de vete. iu. enuclean. loco ergo ipsorum populorum, ipse Imperator conuocat concilium. Et pro hoc facit, quia conuocatio conciliorum, prout dictum est supra ab initio, fiebat per Imperatorem, sed postea fuit reseruata Papæ. Deficiente autem ipso iure Papa, seu non conuocante, deficientibusque his qui succedunt loco papę, scilicet collegio ipsorum Cardinalium, seu ipso collegio nolente congregare, reuertimur ad ius prithmum scilicet vt Imperator congreget, quia res de facili reuertitur ad naturam suam, & ad suum primum principium, vt in cap. ab exordio. 25. distinctio. Et prædicta confirmantur, quia congregatio concilij de natura sit, vbi agitur de his, quæ spectant ad fidē catholicam, vt si qui reperiatur forsan errare in fide, corrigantur per concilium, & in eodem concilio statuatur quid sit tenendum. Sic enim in Nicena synodo damnatus fuit Arrius, in Constantinopolitana Macedonius, in Ephesina Nestorius, in Calcedonēsi Eutiches, vt habetur in capit. 1. 15. distinctio. Sed cum agitur de fide, potest Imperator interesse concilio, non ad potentiam ostendendam, sed ad fidem cõfirmandam, vt in capit. nos ad fidem. 96. distinctio. Interest enim Imperatoris fidem defendere, & ideo si Papa est de hæresi suspectus, aut de aliquo graui crimine, ex quo posset induci scandalum in ecclesia, & inter Christianos potest ab Imperatore exigi, vt iudicet, quid sentiat, vt in cap. satagendum, 25. quæstio. 3. iunctis ibi notatis per Archid. Et ideo dicendum est, quod cum Imperator sit pars concilij, & in eo habeat interesse, suo iure, & non ex gratia, vt videtur in d. ca. nos ad fidem, 96. dist. Dicendum erit, quod nolente Papa congregare concilium, nolente etiam collegio Cardina. illud facere, (quod collegium propter communionem, quam habet cum papa, subrogatur in tali potestate, potestas congregandi illud deuoluitur ad proximum superiorem, argumen. eorum, quæ habentur in capit. nulla ecclesiastica ministeria, de concessio præb. proximus autem superior est ipse Imperator. Et pro hoc etiam facit, quod no. Innocenan capit. 1. de maioritas. & obedien. vbi dicit, quod qui maioris est dignitatis in eccle. vel si non est ibi dignitas, ille qui est maioris ordinis, vel si sint æqualis ordinis, ille qui prius est ordinarius, debet nominare, vel eligere, vel conuocare capitulum eo casu, quo deficit is, ad quem de iure spectat ad ipsa conuocatio, per ea, quæ habentur in l. fi. ff. de die instrumentorum, & in l. prima, de albo scrib. & in capit. fi. 17. distinctio. quæ iura ibi allega. Innocen. Sed dubium ingeri videtur in hac materia, & non parum, si Papa non velit congregare concilium requisitus, vt supra, si etiam non velit congregare collegium Cardinalium; si forsan etiam cum eis assentiens Imperator requisitus, non velit, & ipse congregare, & nihilo minus immineret, vel causa hæresis extirpandæ de eccle. aut de maiori parte illius, vel aliqua alia causa, puta, quia forsan grauia crimina, & multum scandalosa, & notoria obijcerentur Papæ, quæ si tolerarentur, forsan possent grauissimum scandalum inducere, si nullus esset qui concilium vellet congregare, vel illud congregare non posset, & hoc casu, saluo semper omnium iudicio saniori, & maxime sanctæ matris ecclesiæ, putarem, quod requisitis omnibus ad quos spectaret gradatim congregatio, secundum ea, quæ dicta sunt supra, quod cæteri prælati inferiores, possent in vnum conuenire, & ipsos congregare pro huiusmodi scandalis tollendis, & hæresi forsan quæ subesset, extirpanda. Et quando ipsi prælati nollent conuenire, putarem, quod Principes Christiani, etiam seculares possent, quando essent concordes, requirere omnes Christianos & ecclesiasticos & seculares, vt conuenirent ad huiusmodi scandala tollenda, & hæresim extirpandam, si qua superesset, aut dubitaretur, ne illa superueniret, nec esset inconueniens, quod hoc casu principes seculares se de clericis intromittetent. Non enim simpliciter prohibetur laicis, se intromittere de clericis, & de his, quæ ad clericos spectare videntur, sed tunc prohibetur hoc laicis, quando non subest aliqua ratio in contrarium, sicut videmus, quod ex ratione speciali, vt ratione feudi, permittitur laicis se impedire de clericis vt in capitu. verum, de foro competen. & in capit. Romana, in §. debet, & ibi per glo. de appellatio. libro 6. In hoc autem casu nedum subest ratio specialis, sed specialissima, quia fides catholica periclitetur, ne status ecclesiæ ruat, & maximum naufragium patiatur nauicula Petri, si forsan plures contenderent de pontificatu, ne maxima scandala inter Christianos oriantur pp grauissima, & notoria crimina obiecta Pontifici, vel de quib. ipse esset plurimū infamatus, & hanc opinionem etiam videtur sentire Domi. Cardina. in prælleg. capitu. licet, de clero in 35. quæstio. cum duabus sequentib. Nec puto aliquo pacto, duos, aut tres Cardinales a Pontifice, & a collegio Cardinalium dissentientes, posse talem congregationem concilii sua authoritate facere, prout quandoque nonnullis temporibus factum fuit, sed bene puto per eos posse moneri, vel vt in actius diverim, requiri summum Pontificem, & in eius defectum, collegium Cardinalium, & illis renuentibus, Imperatorem pro conuocatione talis concilij, & omnibus prædictis nolentibus id facere, quod cæteri prælati factis requisitionibus prædictis, possint conuenire ex seipsis pro concilio faciendo, & in defectum omnium, possint Christiani Principes, quando concordes essent, ad obuiandum talibus scandalis, etiam conuenire, & ecclesiasticos prælatos ad prædicta requirere. Et illud non omitto, quod quando inter principes Christianos essent grauia bella, & seditiones, & Reuerendissimi Domini Cardina. videntes rempublicam Christianam esse in magno periculo, eorumque sacrum collegium debere suadere summo Pontifici suamque sanctitatem requirere, vt pacem inter Principes Christianos operanat, iuxta ea, quæ habentur in capitu. nouit, de iud. Et aduertendum etiam puto, quod in concilio generali, in multis casibus notatis per glo. in capitu. de his, quæ fiunt a præla. sine consensu capituli, possent inuitari, & interesse etiam laici & seculares, non vt iudicent, vel dissonant, nisi prout fuerit dictum est, sed vt consulant, vt plene per Domi. Abb. & alios post eum in eius tulo primo, de iudic. Quæ autem sint in concilio pertractanda, & quæ solennitates seruandæ in inchoatione concilii, & aliis actibus, no. in capitu. qualiter, & quando, il secundo, de accusatio. & in capitu. sequen. & per Innocen. in capitulo graue, de præben. & in cap. in singulis, & in capitulo quę. de statu monacho. & de solennitatibus seruandis in concilio, habetur per Innocen in cap. cum nobis olim, de electio. & in capi. quod sicut, eodem titu. & in capi. cum ecclesia Sutrina, de causa possessio. & proprieta. & habetur in capitu. vt Apostolice, de priuilegiis, libro 6. Et qualiter debeant tari acta concilii, dicas, quod secundum formam tex. in capitu. ad Apostolicæ, de re iudic. libro 6. & in capit. sacro, de sententia excommunicatio. & capitu. fin. de bapti. & vide notabilem tex. in capitu. de laicis, 12. quæst. 1. De diuersis formis seruandis in actis concilii habetur in capit. de his, 15. distinctio. & in capitu. placuit, eadem distinctio. & in cap. illud statuendum distinctio. & in multis aliis locis, quę causa breuitatis omittuntur, & quando prælati sint vocandi ad concilium, vide glo. in capitu. si Episcopus, 18. distin. & ibi per Archid. vbi dicitur, quod isto casu sufficit vnica citatio, & habetur per Ioan. And. in capit. ego N. & in capi. breui, de iureiuran. & in cap. non minus, de immunitate eccle. & vide Innocen. in capit. cum nobis olim, de elec. Et qua pœna puniantur non venientes ad concilium, notatur in capit. peruenit, 18. distin. & in cap. placuit, & in cap. sequen. & vide glo. in cap. Episcopus ad synodum, eadem distin. 28. Et adde, quod iusta causa ex qua quis dixerit Episcopum, si non venit ad concilium vocatus, est quando eodem tempore vocatur a Rege, vide gl. in c. si ęgrotans, 5. quæst. 3. Et an prælati possint ante finem concilii recedere, vide tex. in c. si quis antem. 18. distin. & in cap. certum, 11. quæstio. 3. & vide, quę notantur in capitulo primo, de iudic. & in c. si postquam, de elect. lib. 6. Et an concilium legitime congregatum fit recusari vt suspectum, pendet ex notatis per Doct. & gl. in ca. 1. de iudic. in capitu. in singulis, de statu monacho. concluditur quod sic, per ea, quæ habentur in cap. quia suspecti 3. quæstio. 5. vbi habetur, quod Ioan. Chrysostomus recusauit iudicium concilij. Et an concilium generale congregatum possit per papam dissolui ex iusta causa, vide glo. reputatam singularem, in capit. vbi periculum, in ver. concilio, de electio. libro 6. quæ videtur tenere quod sic, & vide bo. tex. in capi. bene quidem. 96. distin. circa finem, & in capit. licet, in fi. de electio. & videtur fuisse practicatum tempore Eugenij Quarti, qui dissoluit concilium Basiliense, seu illud transtulit, nolentibus multis illi concilium consentire, & statuit papam id non posse facere, & ea altercatione orta fuerunt multa mala in eccle. & tandem schisma pernitiosum. Et an concilium possit dispensare, absoluere, & alia facere, quæ licent ad solum papam, & ipsi soli papæ sunt reseruata, vide glo. in capit. cler. excomm. ministran. & habetur in ca. mutationes, & in capit. Episcopus de loco. 7. quæst. 1. & in capi. presbyter, 82. distin. Et adde quod quando papa deponit Imperatorem, non est necesse quod congreget concilium, imo solus potest facere, vt est glo. in capitu. ad Apostolicæ, de re iudica. libro 6. Et si concilium contradicit papæ, cui stetur, vide glo. in capitu. Anastasius. 17. quæst. 3. per Archidia. in capit. sicut. 15. distinctio. & vide Hugo. 9. q. 3. in cap. cuncta per mundum. Et putarem, quod in his in quibus concilium est supra papam, stetur ipsi concilio, in aliis autem stetur papæ. Nunquid autem soli Episcopi sint de numero facientium generale concilium, vide tex. in c. 1. & in cap. sancta. 16. distin. & in capit. hanc consuetudinem. decima, quæstio. prima, & in cap. septuaginta. 16. distin. & vide glo. in capit. concilia, 19. distinctio. & in §. hinc etiam superius allega. & in capitulo si quis diaconum, 50. distin. Et de conuocatione concilij, & de modo citandi, & de aliis quæ ad materiam conciliorum pertinent, vltra ea quę dicta sunt supra, vide per Io. And. Do. Cardi. & alios scribentes post eos in cap. licet, prælall. de elec. & in c. 1. de renun. lib. 6. & per Hug. in c. fi duo. 89. di. Et hęc dicta sunt ita pertractata, & longius quam decreueram, ad instructionem aliqualem circa præsentem materiam.

ralia

ralia nõ sunt s̃. Papã, vnde nõ possunt statuendo p̃figere legẽ Papæ, immo in oĩbus statutis p̃cilij, intelligiẽ excepta authoritas Papę. Et est iste tex. satis in hoc notabilis, & quotidie allegaẽ, p̃sertim vbi disputatur de potẽtia Papæ & p̃cilij, & vide duos tex. 9. q. 3. c. aliorũ, & c. nemo, vbi dr̃, qđ nemo põt iudicare primã sedẽ, s. Papã, nec Augustus, nec populus, nec clerus, & facit c. euncta per mũdũ, & c. p principalẽ, ead. cã. & q. Et p ista arguit hic Io. And. q̃ sniæ Papæ est stãdũ, si p̃dicat sniæ totius cõcilij. Remittit ad no. 4. dist. c. in istis, & c. sicut. 15. dist. & in d. c. aliorũ. Vide ẽt gl. in c. legimus. 93. dis. vbi tex. Hiero. facit in p̃miũ, dicẽtis, q̃ orbis est maior vrbe. Infert ẽt Io. And. p istũ tex. q̃ solus Papa põt interpretari statuta p̃cilij, nec mirũ fm eũ, cũ possit ẽt tollere, & litare, vt in c. statutũ. de rescrip. li. 6. vide tu bo. gl. in c. vbi piculũ, de elect. li. 6. q̃ dicit, q̃ licet honestũ sit, q̃ Papa nõ reuocet statuta p̃cilij sine consensu ipsius p̃cilij, potest tñ si vult. Pro quo facit tex. ibi & tex. hic Sed tex. iste & oĩa p̃dicta, debẽt litari & restringi ad ea, q̃ pẽdẽt a plena disp̃one Papæ. Nã in his, q̃ sunt iuris positiui, indubitanter a Papa est s̃. p̃cilium, qa ipse est caput ecclesiæ. a Vnde licet ptãs fuerit data Papæ & toti ecclesiæ, Papæ tñ fuit attributa tãq̃ capiti, vñ dẽt moueri corp⁹ ad disp̃onẽ capitis. Et vide ad p̃dicta bo. tex. in c. ita dñs, 19. dist. & in ę. in nouo, & in c. q̃uis. 21. dist. & 24. q. 1. c. loquitur, & c. pudenda, & c. quodcunq;. Sed in his, quæ nõ dependẽt a plena prãte Papæ, nõ est simp̃r dicẽdũ, q̃ Papa sit s̃. concilij. Ideo in p̃cernẽtibus fidẽ, cõciliũ est s̃. Papa, vnde nõ põt Papa disponere p̃ disp̃ositũ per p̃ciliũ, vide bonũ tex. & gl. in c. Anastasius. 19. dist. Hinc est, quod concilium potest condemnare Papam de hæresi, vt in c. si Papa. 40. dist. vbi dicitur quod Papa põtest esse hæreticus, & de hæresi iudicari. Et dicunt Doct. in c. in fidei fauorem, de hæret. li. 6. q̃ concilium est iudex, puto tñ, q̃ si Papa moueretur melioribus rationibus, & authoritatibus, quam concilium, quod standum esset sniæ suæ, nam & concilij potest errare, sicut alias errauit super matrimonio contrahendo inter rapt orem & raptam. Et dictũ Hieronymi melius sentientis⁴ postea fuit prælatum statuto concilij, vt probatur 26. q. 5. in c. tria, iuncto c. placuit. facit quod leg. & no. 20. dist. c. 1. Nã in concernentibus fidem, ẽt dictũ vnius priuati esset p̃ferẽdũ dicto Papę, si ille moueretur melioribus rõnibus & authoritatibus nouj & veteris testamenti, q̃ Papa. Nec obstat si dicatur, q̃ p̃ciliũ non põt errare, qa Christus orauit pro ecclesia sua, vt nõ deficeret, vt in c. maiores, in prin. de bapti. & no. 24. q. 1. a recta, & in c. pudenda, quia dico, q̃ licet concilium generale repręsentet totam ecclesiã vniuersalem, tñ in veritate ibi non est vere vniuersalis ecclesia, sed repræsentatiue, quia vĩs ecclesia constituitur ex collectione oĩum fidelium, vnde omnes fideles orbis constituunt istã eccle. vniuersalẽ, cuius caput & sp̃ũs est ipse Christus. Papa autem est vicarius Christi. & non vere caput ecclesię, vt no. gl. in clem. ne Roma ni, de elec. que notabiliter dicit, q̃ mortuo Papa, ecc esia non est sine capite, & ista est illa ecclesia, que errare non potest, p hoc, de cõsec. dist. 1. ecclesia; vnde possibile est quod vera fides Christi remaneret in vno solo, ita quod verum est dicere, quod fides non deficit in ecclesia, sicut ius vniuersitatis põt residere in vno solo alijs peccãtibus, vt no. gl. in c. gratũ. 5. ti. pxi. Hoc patuit post passionẽ Christi, nã fides remãsit dũtaxat ĩ Beata Virgine, qa oẽs alij scãdalizati sunt, & tñ Christ⁹ añ passionẽ orauerat, p Petro, vt deficeret fides sua, ergo nõ dr̃ deficere, nec ẽt errare si remanet vera fides in vno solo. Et forte hinc dixit gl. no. 22. dist. c. q̃uis, quod vbi sunt boni, ibi est ecclesia Romana. Item dic, q̃ in p̃cer tuta p̃cilij, si statuẽdo p̃iũ, decoloraret status ipsius ecclesię, vt dicit tex. 1. q. 7. c. & si illa. Et in hoc casu intelligo multas gl. q̃ videntur velle, quod Papa nõ põt dispensare p̃ vniuersalem statũ eccle się, vt no. in c. literas, de resti. spol. & vide quod no. Inn. in c. quanto, de pl. Vbi dicit qđ Papæ nõ est permittendũ venire p̃ statutũ gnale ecclesię, sine causa rõnabili, & alijs nota. Secus dicerẽ, vbi non decoloraretur, seu diffamaretur ecclesia, vt qa ex cã rõnabili, Papa vult p̃uenire, limitãdo statutũ ecclesię, seu tollendo statu tũ concilij super statu ecclesię. Sic intelligo qđ no. gl. in c. quę ad perpetuã. 25. q. 1. ‡ Itẽ adde ad prędicta, gl. singularem, b in p̃dicto c. si Papa, q̃ dicit, q̃ si Papa est in peccato mortali notorie. & scandalizat alios, nec est corrigibilis, qa in peccato iugiter permanet, quod põt tanq̃ hęreticus puniri, quia vr̃ male sentire de fide. Et no. perpetuo illam glo. quę tenetur per omnes, & hęc sufficiant in cãlitu lectionis, quantum ad hanc materiam. In gl. 1. in fi. vel dr̃ fm Doc. ab apos, quod est nũtius, & chrysis, quod est aurum, quasi nuntij deaurati. Dicunt tñ, q̃ nuntij Papę nõ sunt tales, sed plumbati. sed dic, q̃ nihil ominus possunt dici deaurati, qua dãt plũbũ, & reportãt aurũ. In gl. 2. in fi. hęc gl. ‡ uolute loquit, in effectu tñ sentit tres p̃lut. ad p̃ium formatũ, de c q̃ pio. vbi dicit spiritualia esse tradẽda omni p̃ditione cessante. Primo sol. est, q̃ ista nõ fuit p̃ditio ĩ effectu, sed potius quędã talis monitio. Nam monuit vt iurẽ p̃staret, qa palliũ ex antiqua ordinatione non est alicui s̃mo. hęc sol. nõ p̃cedit in aliquo citra Papã, c qa q̃sq; inferior dẽt s̃pualia pure p̃ferre, sicut iura disponũt, vt in c. fi. de pact. & in c. quæsitum. de rer. permuta. cum simi. & vide gl. iuncto tex. in c. 2. ĩ. eo. li. 6. Vbi dicitur, an valeat collatio beneficij, quam facit Eps sub conditione, si vacat. Et concluditur ibi, q̃ dẽt Eps, quantum potest pure beneficia conferre. Vnde ibi retrãctatur electiones⁶ q̃ fiunt sub conditione, facit reg. actus legitimi, de regu. iur. li. 6. & qđ ibi no. maxime per Dyn. In Papa vero põt dici, q̃ in his quæ sunt simoniaca de iure positiuo, põt apponere conditionem, vt vult, quia est s. ius positiuũ, vt in c. proposuit, de cõcess. præbẽ. Sed in his, quæ sunt simoniaca de iure diuino, non potest Papa apponere conditionem, per q̃ inducatur simonia. Ad hoc, quod no. gl. in c. ex parte, ĩ. de offi. delega. & in c. cum pridem, infra de pac. Sed alias conditiones ex natura earum, peccatum non inducentes, potest Papa apponere etiam alterando naturam beneficiorum, vt in c. si gratiosę, & quod ibi no. de rescrip. li. 6. & 7. q. 1. c. pastoralis. An autem possit Eps apponere onus beneficio vacã. tractat hic Host. sed materia est hic impertinẽs, & ideo dicẽ dum, vt plene no. in c. significatum⁴, de præben. & in c. vnico, vt 6 eccles. benefi. † Tertio soluit gl. q̃ ea quæ tacite ĩsunt, possunt ex primi in traditione spiritualium, sine aliquo vitio simonię, & hãc solu. no. tanquam verissimam, & quotidie allegatur, iuncto text. & idem no. in cap. olim. infra de restit. spolia. & in d. c. ad audientiam, de præscrip. Hæc enim est regula iuris, q̃ si ea, quæ tacite in d sunt exprimantur. vt inerant, nihil operantur in l. 3.⁴ ff. de leg. 1. & in l. conditiones, ff. de condi. & demon. Et intellige, vt dixi, quando exprimuntur, vt insint, alias secus, & sic soluitur contrariũ, qđ formari põt. de l. si ita relictũ in §. illi, si volet, de lega. 1. vbi dr̃, q̃ si relinquo illi cẽtũ, si volet, legatũ est p̃ditionale, secus est, ‡ si relinquo simpliciter. & tñ illa p̃ditio, si volet, tacite inest legato, cũ legatarius p̃sit repudiare legatũ. Sed dic. q̃ nõ fit ibi expresio, prout tacite inerat. Nam quando relinquo, si volet, suspendo virtutem legati in euentum p̃ditionis, vnde nihil acq̃rit legatario, anteq̃ declaret volũtatem suam, vt ibi, sed qñ simpliciter fit relictum, acquiritur legatum, etiam ignoranti, licet commutabiliter, si nõ voluerit acceptare, quia dispositio est pura, & non con ditionalis, vt l. cum pater. §. surdo. ff. de legat. 2. Et vide ad prædicta 7 bonã gl. fi. in c. vno, de spon. li. 6. † Et ex p̃dictis deciditur quæstio. Episcopus contulit vni ecclesiã curatã sub conditione, si resigna uerit primã, nunquid teneat talis collatio? Collecta. hic, q̃ sic, qa hæc conditio tacite inest, arg. in c. de multa, de p̃b. Et dic, q̃ inest tacite cũ effectu, tñ tenet resignare primã, vt in d. c. de multa. Ad propositũ ergo, iura antiqua disposuerũt, vt pallium nõ tradat, ni si iuro præstito, nil ergo nouj hic deducebatur in conditionẽ, sed exprimebat illud, quod inerat ex dispositione iuris. In glo. in ver. [Pro vnitate,] in fi. Idem no. in c. nullus, ĩ. de iureiur. & 1. q. 7. quo ties. Sed an, & quando generaliter sine peccato iurare liceat, die, 8 vt dixi in c. & si Christus, & ĩ c. si vero, de iureiur. ‡ In gl. in verbo, [Excipiatur authoritas,] ibi, [In iuramento,] hoc intellige fm qđ dixi in c. veniẽtes. de iureiur. ſ. de his quæ depẽdent a plena disp̃õne Papæ. e In aliis aũt nõ intelligitur excepta authoritas in iuramẽto. Immo dicimus, q̃ Papa nõ põt quẽquã absoluere a iuramẽto sine cã, vt no. gl. in c. quãto, de iureiur. q̃ cõter tenẽt, & Inno. in c. cũ inter P. de renũ. Et idẽ est in oĩbus q̃ sunt de iure diui- no.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Caput eccles⁹ æ. Dicit Bal. in c. 1. qualiter do. proprie. priuil. quod Papa est omnia & super omnia, & idem Bal. in c. cum super col. 1. de causa poss fess. & propriet. quod Papa est supra ius, & contra ius, & extra ius, & dicit Host. in c. cum venissent. infra de iud. q̃ potest Papa æquare quadrata rotundis. Et ideo dicit Bar. in l. Barbarius, ff. de offi. præto. quod Papa est solutus legibus, ita, vt non committat simoniam recipiendo pecuniam pro collatione beneficiorum, de quo per Feli. in c. ex parte 1. in princ. de offic. deleg. & multa de laudibus Papæ ponit Fel. in c. 1. col. 2. & 3. de constit. vbi tamen imminet peccatum, non est obediendum ipsi Papæ, uide Feli. in c. si quando, in prin. de reseri. adeo, quod dixit Bal. in c. olim ex literis, in fi. de rescrip. q̃ contra Papam scandalizatem ecclesiam, utendum est, primo uerbis, deinde herbis, tertio lapidibus, & multa circa ea, quæ potest Papa, ponit elegantissime Do. Io. de Sylua, in tracta. de iureiur. in 4. parte priuileg.

b Seb. Sap. Gl. singularem. Hæc gl. scandalizauit ecclesiam, tempore Eugenij Quarti, secundum Card. Alex. in d. c. si Papa, & de ea fuit maxima altercatio superioribus annis regnante Iulio Secundo, & causa fuit, quod a multis approbatur, a multis improbatur. Approbatur per Abb. hic, et in disputatione sua, Episcopus & quidam rector, col. 9. et in c. cum uenissent, in 3. col. infra de iud. et in c. fraternitatis, in 1. no. infra de hære. et in c. quoties, ubi Io. de Anan. infra de simon. et per Roma. in conf. 523. quomodo discutien. in 5. col. Improbatur per Cardi. Ale. in d. c. si Papa, et in Summa 15. dist. col. 33. et alios improbantes refert Fel. in c. nonnulli, in prin. col. 4. de reseri, et in c. 2. uer. 23 si Papa, col. 2. de præscri. et ideo Card. Alex. in c. synodum, in 1. col. ad fi. 12. dist. intelligit illam gl. quod Papa possit super alio crimine, quam super crimine hæresis accusari, admonendo, non corrigendo, uide etiam Dec. in prælegia. conf. 151. et seq. contra quem cõsuluit Do. Ias. fed nondum prodierunt in lucem eius consilia.

c Zac. Io aliquo circa Papam. Tu adde cum isto, q̃ solus Papa potest beneficiã ad tempus conferre, et sub conditione, not. plene Fel. in c. si. colu. 3. uer. inquantum dicitur officia non esse de iure.

d In l. 3. Vide ibi plene per Legistas, et in l. non recte, C. de fideiuss.

e Seb. Sap. Dispositio Papæ. Vide Oldrad. in conf. 97. facium tale est, et adde, q̃ etiam in uot intelligitur excepta authoritas Papæ, ut no D. Ant per illũ tex. in c. non est, infra de uoto. uide Corse. in repe. rub. ifra de iureiur. in 23. priuilegio. uide do. Io. de Sylua, in tract. de iureiur. in 3. q. prin.

Universidad de Deusto
Biblioteca

no. Nam ꝺ illa, sine cā, papa non potest dispensare: vnde non est
tutus coram Deo ille, cum quo papa dispensauit, vt est glo. sing.
in c. non est, ℑ. de voto. Pro hoc facit tex. in ca. sunt quidam, 25. q.
1. Idem dic, quoad concilia generalia, vt intelligatur excepta au-
thoritas papæ. ſ. in his, quæ dependent a plena potestate papæ, &
in his, in quibus concilium non est ſ. papam, quod declara, vt ſ.
9 dixi, & latius tetigi in quadam disputatione, † & ſm ea, quæ ſ. di-
xi, puto limitandam gl. in c. ſi quis pecunia, 79. dist. quæ disputat
vtrum papa possit accusari de simonia. Et cōcludit, ꝙ non, quia
simonia non est strictè hæresis, de qua papa possit accusari. Sed
limita, vt prædixi, nisi esset talis simonia, quæ induceret pecca-
a tum notorium. & scandalizaret alios, & in ea esset incorrigibilis, a
vt no. per gl. in d. c. ſi papa. In gl. pe. ſuper ver. [Assumuntur.] in fi.
vel dic clarius post Doc. ꝙ ideo tex. dicit, ꝙ palliū assumitur tm̄
de corpore B. Petri; ꝙa traditio pallij immediate dependet a Ro
mana ecclesia. Ideo tex vtit hic illa dictione. [tantum.] Nec obst.
ꝙ patriarchæ dant pallium Archiepiscopis, sibi subiectis, vt in c.
antiqua, de priuile. quia illud non fit sine authoritate Papæ, vel
dr̄ assumere de corpore B. Petri, quia consecratur in quodam al
tari, quod est constructum in honorem B. Petri, & consecratū.
Nam dicit se hoc expertum in receptione pallij, ꝙa vnus ex dia-
conis, Cardinalibus, de mandato papæ pallium sibi tradidit, &
dicit verba quæ hñt in cad honorē, ℑ. de auth. & vſu pallij. Qua-
re autem dicit tex. ꝙ Archiepi sunt membra de membro? Sol. di
cunt Doct. ꝙ vnica est ecclesia vniuersalis. 24. q. 1. c. sequitur. Cu-
ius caput est ipse Deus seu papa loco Dei, cæteri vero prælati, &
ecclesiæ particulares sunt membra huius capitis, vel membra
ex mēbris. Nam sicut in humano corpore, a brachio procedit
manus a manu digitus, a digito vnguis, ita a capite Romanę ec-
clesiæ procedunt iedes patriarchales, ab istis Archiepiscopales,
ab istis episcopales, ab eis inferiores prælati. est ergo in summa,
vniuersalis ecclesia vnum corpus, & prelati & ecclesiæ particula
10 res sunt membra huius corporis. † Et aduerte, quia sentiunt per
hoc tacite Doct. quod digitus sit mēbrum. Sed tu dic melius, vt
no. Bar. in l. 2. de pub. iud. Dixi in c. j. qui clerici vel vo. Et in sum-
ma conclude, ꝙ illud proprie dr̄ membrum, quod habet officiū
per se distinctum in corpore, vnde proprie manus est membrū;
b sed non digitus, b sed digitus est pars membri, facit optime c. ſi.
11 89. di. In gl. ſi. in † fi. dic, ꝙ illud est speciale in deposito, in quo nō
admittitur cōpensatio, pp rationem, quæ ibi redditur. Abbas.

ADDITIONES.

a Zacharias. Et in ea esset incorrigibilis. Adde, quod licet d. Host. & Card. in
cap. 1. de simo. teneant cōtra istam opi. Tu dic tamen istam esse communio
rem, quam tenet S. Tho. 2. 2. q. 100. art. 1. & in 4. sent. dist. 25. q. 15. Car. S. Six
ti in tract. de potestate Papæ, q. 65. & Fel. post istum, in d. c. 1. col. 1. ver. in-
quantum Do. Abb.

b Digitus. Vide plene in repertorio meo ad istum in litera, m. in ver. membrū,
vide Io. de Ana. in c. ad audientiam, de cri. fal. & in cap. cum ex inuncto, de
hær. Adde Bar. late consi. 193.
Ant. Fran. Ad hoc de digito, dicas, ꝙ non est membrum, sed est officium mē
bri, vt in l. non sunt, ff. de sta. ho. in gl. ſi. & in l. Ossilius, ff. de ædil. edict. & ibi
Bar. no. etiam in l. 2. ff. de publ. iu & ille cui est abscissus digitus, non dicitur
debilitatus in membro, vnde statutum loquens de debilitante membrum,
seu incidente, non habet locum in incidente digitum, vel debilitante ma-
nus, vel pedes, per gl. in d. l. non sunt, ff. de sta. ho. Quod tamen intellige ve-
rum, nisi incideretur talis digitus, ex quo tota manus redderetur inutilis,
puta pollex, vt ibi per Bar. & in d. l. Ossilius, & in d. l. a. de pub. iud. vbi dicit,
ꝙ tunc membrum dicitur debilitari, quando eius officium aliqualiter impe
ditur. De quo etiam vide per Io. And. in c. ſi. & in c. a. de corp. vitia. vbi po-
nit, an talis cui est abscissus pollex possit ordinari, & an ille, qui habet sex
digitos, vel quatuor in manu, possit ordinari, & an digitus dicatur mem-
brū, vide etiam Bal. in auth. sed nouo iure, C. de ser. fu. in 1. col. & in c. 1. de
de nou. for. fide. in vſib. feud. & eūdē Bal. in l. data opera, in 15. col. C. ꝙ acc.
non pos. & in d. auth. sed nouo iure, ponit quæ sint officia digitorum distin
cta, & vide ple. per Ioan de Imo. post Bar. in d. l. 2. de pub. iud. & per Ang.
Aret. in tract. malef. in ver. membrum.

SVMMARIVM.

1 *Schismaticus non potest amplius promoueri ad Episcopatum, nisi dispense-*
tur. 3.
4 *Schismaticus vtrum sit hæreticus.*
Papa non potest puniri, nisi de sola hæresi.
4 *Electio ipso iure nulla, aliquando confirmatur per superiorem.*
5 *Subditi non tenentur obedire superiori schismatico.*
6 *Pœnitentia, quam quis agit pro peccato, respicit Deum, & non mundum.*
Incidens in peccatum notorium, non potest sacramenta administrare sine di
spensatione.
7 *Schismaticus non potest dispensari, nisi a solo Papa.*
Legatus Papæ potest confirmare electionem factam de promouendo in Epi-
scopum, tamen non potest dispensare schismaticum.
8 *Infamia vtrum tollatur, si infamatus fuit absolutus.*
9 *Hæreticus rediens ad fidem, an recuperet, quæ prius habebat.*

CAP. V.

Quia diligentia. Schismaticus ad vnionem eccle
siæ reuersus, si eligitur in episco-
pum, electio non tenet; sed ex dispensatione potest confirmari.
In prima ponitur, quæstio iuris. In secunda responsio, ibi: [dixi-
mus.] quæ tria facit. Primò confirmari gratiose permittit, si tria
concurrant. Secundo de consecratione prouidet, ibi: [Mandā
tes.] Tertio protestatur, ibi: [Salua.] Casus literalis. Quidam ſ
smaticus reuersus ad catholicam vnitatem, electus fuit in Epm
Aquileien. ecclesiæ, sufraganeum, quæ tunc scismatica erat. Qu
dam Cardinalis legatus Apostolicæ sedis quæsiuit, an electio
ipsius deberet cōfirmare. Rñdet papa, si a scismatico nullum o
dinem recepit, & ipsius electio facta fuit ſm formam canoni
dummodo nihil adsit, ꝙ impediat, permittit papa dispēſatiue ꝙ
sius electionem confirmari, mandans, vt eum faciat a catholico
Epis sufraganeis Aquileien. ecclesiæ consecrari; salua debita ſ
stitia, & reuerentia eiusdem ecclesiæ, si ad catholicā redierit
1 tatem. B. No. 1. quod † incidens semel in scisma, seu adhærēs An
tipapæ, non potest amplius de iure eligi, seu promoueri in Epm
dispensatiue tū poterit, vt hic, & in c. nos consuetudinem. 2. q.
2 & 1. q. 7. conuenientibus, cum §. seq. † An autem incidens in sci
ma sit hæreticus, vide gl. sing. 24. q. 1. c. 1. Est 1. gl. post gl. summā
q̄ dicit, ꝙ non, si credit papatum esse apud illum, cui adhæret. E
idem dic in eo, qui tenet se pro papa, & allegabat multum ꝙ
gulari gl. illa in scismate pterito. Nam dicebāt illi, qui se gerebā
pro summis pontificibus, ꝙ non poterant per concilium iudica
ri, quia papa nō potest accusari, nisi de hæresi, vt dicit illa gl. sing.
2 Sed ex aduerso rñdebatur, ꝙ gl. illa poterat procedere in scisma
te non inueterato, sed cum illud scisma fuisset antiquum, nec ca
rent operam efficacem, vt tolleretur nō erat sine grauissima ſ
spicione hæresis. Item poterant rñdere, & melius, ꝙ ℑrium pos
cedat in papa indubitato; sed ex quo inter Christianos dubitat
tur, quis esset verus papa: hæc potestas discernendi competit
3 cilio, vt est tex. sing. in c. ſi duo forte ℑ fas. 79. di. † No. 2 abs. [Abso
rato scismate.] vnum casum, in quo criminosus penitus dēt cu
b men abiurare. b i. cum iuſo renunciare. Et idem si in casu ho
sis, vt in c. quoties, 1. q. 7. hæretici ergo, & scismatici, non debe
4 recipi ad vnitatem ecclesiæ, nisi prius abiurato crimine. † Te
uo no. casum, in quo electio nulla, tanquam facta de ineligibi
dispensatiue adm. ttitur, & confirmatur per superiorem; rñde
tem ℑ, vt in c. inno uit, ℑ. eo. † No. 4. ꝙ subditi non tenentur ob
dire superiori scismatico, nec ab eo recipere ordines, nec alia
sacramentum; imo possunt propria authoritate ab eo recedere
vt est gl. in c. cum non liceat, de præsc. Vnde Patriarcha Aquile
ien. qui erat in schismate, non requiritur hic ad consecrandum
sufraganeum suū, sed fit consecratio ab aliis sufraganeis cath
licis. Et ex hoc, & ex tex. no. casum, in quo sufraganei supplēt de
fectum Metropolitani. An autem hoc sit de iure; an vero hoc
processerit ex speciali mandato papæ? credo, ꝙ de iure, quo
tentit glo. in c. 1. 100. dist. Facit, ꝙ no. in c. sufraganeis, ℑ. eo. &
6 vt ibi, & c. 2. de temp. ord. lib. 6. Item † no. in fi. gl. ꝙ ecclesia
c perdit iura sua, licet inciderit in scisma, non tū illa exercet, dou
redierit ad vnitatem, & hoc fit, ne ecclesia puniatur pp delic
personarum. Sed ℑ tex. opp. de c. ferrum, 50. dist. vbi dr̄, ꝙ post
d nitentiam quis efficitur nouus homo, d vnde non dēt in eo imp
ci, quod fuit. Ergo ex quo iste, abiurato scismate, redierat ad v
tatem ecclesiæ, debebat de iure posse eligi. Sol. dicit Host. ꝙ
quod Deum non debeat peccator despici post pœnitentiam
tñ quoad ecclesiam militantem pp peccatum, in quod notori
incidit, despicitur, & inhabilitatur sine dispēſatione, vt hic, & in
c. ga circa, de biga. Vide tu tex. meliorem in ca. ſi. de tempo. ord.
vbi probat, ꝙ incidens in peccatum notorium non pōt amp
e administrare sacramenta sine dispensatione. e Sufficit tū dispē
satio Epi in illo casu, cum papa non reseruet sibi illam dispēsa
tionem, & tex. ibi permittat dispensationem, iuxta no. per Inn.
7 in c. dilectus, de tempo. ord. † Sed quo ad casum huius c. puto
solus papa possit dispensare, ꝙa iura antiqua, phibent semel ſ
smaticum promoueri, & iste tex. loquitur de dispēsatione papæ
vt patet, ibi, [Dispensatiue permittimus, &c.] Vnde licet Lega-
rus

ADDITIONES.

a Gl. sing. Vide istum post alios, in rub. de scisma.
Adde quod voluit Oldr. consi. 62. & melius 65.
b Seb. Sap. Abiurare. No. tamen, ꝙ vbicunque præsumitur, ꝙ aliquis ste fœdis
ad iurandum, nunquam cogitur abiurare, i. eum iuramento renunciare, ꝙ
ut si clericus teneat concubinam, non debet cogi abiurare, ita Abbas d
clericos, in prin. de coha. cle. & mulie. cum similib. de quib. p Dec. in c. cōsu
in fi. de appel. Et ideo dicit D. Abb. in d. c. clericos, ꝙ non dēt rector de lege
iuramentum scholaribus, vt obseruent statuta, ex quo sunt faciles ad fal
dum. Et scias, ꝙ verbum abiurare, aliter accipitur apud humaniores, p
quos interpretatur abiurare, i. rem creditam, negare periurio, vt apud Vir
lib. 8. Aen. Abiuratæq; rapinæ, & ita huius interpres explicat, & in hu
sensu ponitur in l. temperent, C. de vest. olobe. lib. 11. ibi, abiurato pro
c 9. b. Sap. Quod ecclesia. Vide tex. & quæ no. ibi per Abb. & Fel in no. in cap
re, supra de reser. vbi no. ꝙ Iudæus factus Christianus, est commendandus
& est capax beneficii, vide gl. in c. obeuntibus. §. fi. in gl. magna, ad fi 52. q
quæ vult, ꝙ emendatus præferatur illi, qui semper fuit bonus, facit tex. in
cap. fidelior, vbi gl. 50. dist. vide D. Ias. in rubr. ff. de iusti. & iu. col. 1.
d Nouus homo. Adde quanto tempore dicatur quis effectus nouus homo, ab
mittendo uitia, Roma. consi. 236.
e Sine dispensatione. Vide quæ dixi in c. bonæ, il 1. in uer. denuo, supra de po
stu. prælato.

tus Papę posset alias confirmare electionē factā de promouen
do in Epm, vt in c. ſi Abbatem, eo. ti. li. 6. in hoc tamen casu no-
poterit dispensare, arg. hic in ver. [Permittimus,] & eorum q̄ no.
3 gl. in c. fi. de hær. lib. 6. † In gl. fi. ibi, [Hinc colligitur] vbi dr̄, ꝙ infa-
mia non tollitur per pñam; ergo per absolutionem ab excōica-
tione non recuperat famam, & pristina iura. Solue clarius q̄ gl.
ꝙ infamia canonica, quæ est sequela excōicationis, tollitur p ab-
a solutionem, a & vide, ꝙ plene dixi in ca. testimonium, de testi. sed
infamia facti, cum consistat in facto, non potest tolli ex sola pe-
b nitentia; sed oportet, ꝙ per ℑrium actum b tollatur a mentibus
hominum Infamia vero iuris, qñ irrogatur, non potest tolli, nisi
6 per Principem. vt plene dixi in c. cum te, de re iud. † Et adducitur
hæc littera in argumentum, vtrum hæreticus rediens ad fidem, re
cuperet ius patro. quod prius habebat? glo. in c. maximum 1. q. 7.
& Io. hic tenent ꝙ sic, sed Bart. distinguit, vtrum fuit lata sñia, vel
non, vt primo casu non recuperet, secundo sic. Sed dic melius,
& clarius, quod vbicunque præcessit bonorum publicatio ab
homine, vel a iure, nō recuperat quis bona per pñam, ꝙa semel
commissum non retractatur, facit c. vergentis, iuncto c. pe. ℑ. de
hære. & l. commissa, ff. de publi. nisi Princeps de gratia restituе-
ret eum ad pristina bona. An autem talis restitutio trahatur ad
bona prius alienata per principem? Dic quod non, vt no. Bar. in l.
c fi. C. de sen. c pas. Si autem publicatio bonorum non est facta, sed
solum perdidit quis exercitium iurium suorum, vt contingit in
excommunicato, & schismatico, tunc isti integre recuperant bo
na sua, ex quo redeunt ad vnitatem, & in hoc casu intelligitur
iste tex. Nam ecclesia non perdit iura sua; sed solum exercitium,
si prælati, & electi labuntur in hæresim, ideo per reuersionem ad
vnitatem exercent pristina iura. Abb.

ADDITIONES.

a Per absolutionem. Adde, quod excommunicatus, ex antiqua lege, indiget ab
solutione, etiam post reuocatam legem, nisi in reuocatione dicatur, quod an
tiqua lex debeat haberi pro infecta. Tunc enim omnis effectus antiquę legis
est sublatus, ita, vt excommunicatus, non indigeat absolutione, vt est glo. in
clem. 1. in ver. infectis, de immu. eccle. & illam gl. allegauit Card. hic, & iste
in c. non debet, in fine. de contan. & affi. in c. cum te. de re iu. & in c. nulli, de
sen. exc. plene per do. meum in c. quæ in ecclesiarum, in 15. col. de consti. Mo
der. in c. fi. eo. ti. Car. in c. ad petitionem, de accusa.
Adde, quod id, quod dicitur, quod excommunicatus est infamis, debet intel
ligi cum grano saliis, vt di-cit Roma. sing. suis fol. 4. vbi vide.
b Per contrarium actum. Facit, quod voluit Bal. in l. diuus Traianus, ff. de testa.
mi lit. & in l. qui accu. C. de eden. & quod no. Doct. in c. cum in tua, de spon.
c. inquisitionis, in fi. de accusatio. vbi mala fama probata, tollitur per bonam
famam probatam.
Ant. Fran. Circa hoc de bona, vel mala fama adde, quod voluit Bal. in fi. in vl
ti. col. C. de prob. & Ale. in l. fi. ff. de qō. in 2. & vlt. col. ubi dicunt, ꝙ bona fa-
ma probata, elidit indicium ad delictum, & ibi etiam dicunt, quod indicium
non sufficit ad torturam contra personam honestam, & grauem, & bonæ fa-
mæ. sed contra personam vilem, de quo etiam per Ang. in l. miles, C. de quæ.
Et ad prædicta vide pulchrum consi. Ange. 308. quod incip. factum est tale,
Christophorus &c. vbi dicit, quod magis credendum est testibus de bona fa-
ma, quàm deponentibus de mala fama, etiam si sint pauciores num. quia ha
bent, qui deponunt de bona fama, præsumptionem naturæ pro se. Et adde, ꝙ
testes deponentes de fama, debent deponere de causa scientiæ, & generali-
ter quomodo probetur fama per testes, vide Bart. & Ang. post eum, in l. de
minore, §. tormenta, ff. de quæ. & Bal. & Salic. in l. ea quidem, C. de accus. &
per Io. An. Imn. & Do. Ant. in c. cum oporteat. de accusa. & per Archid. in ca.
omnibus, & in c. presbyter, 2. q. 5. & per Bar. in l. 3. in §. eius, ff. de testi. & Ale.
in consi. 19. in 4. parte consi. & vide plene per Ang. Aret. in tract. maleficio-
rum, in gl. in ver. fama publica præcedente, & ibi per apost.
c In l. fi. C. de sent. Adde gl. fi. & ibi Bar. & alios in l. Gallus. §. & quid si tantum,
ff. de lib. & posthu. vide ibi plene per Ale. in 8. col. Imo. & istum in ca. inter
quatuor. de maio. & obe. & ibi per D. Fel. in 4. col. in uer. inquantum, cum a-
liis concor. ibi positis, per eundem in c. vrgentis, in 2. colum. de hære. Imo. in
ele. 1. eo. ti. in fi. & in c. in nostra. de procu. Adde Ale. in consi. 101. 2. li.

SVMMARIVM.

1 *Papa debet eligi saltem a duabus partibus Cardinalium.*
2 *Aliàs electio est nulla. 5.*
Papa potest facere constitutionem super electione sui successoris, quem ta-
men non potest eligere ipse.
3 *Concordia non dicitur interuenire, si vnus dissentit.*
4 *Papa, si reperitur, quod tempore suæ electionis erat vxoratus, tamen debet*
remanere in Papatu.
5 *Diuus Petrus habebat uxorem, cum promotus esset ad Papatum. Continē*
tia uero processit ex consilii, ecclesiæ.
Græci presbyteri habent uxores.
Vxoratus si facit se promoueri ad sacros ordines, licet illos recipiat, uere ta
men non habebit illorum executionem, si uult cum vxore permanere.
6 *Episcopatus non habet maiorem dignitatem supra se, sed habet officium.*
7 *Subiacere excommunicationi, intelligitur ipso iure.*
Verba futuri temporis indigent executione, non autem important ipso
facto.
8 *Electio Papæ licet nulla, potest conualidari si superueniat consensus Cardi*
nalium, qui ascendant ad perfectum numerum.
9 *Sententia non potest ferri de futuris, si obligatio non est orta de presenti.*
10 *Electio Papæ, vtrum possit per aliquam exceptionem elidi.*
11 *Statutum excludens omnem exceptionem contra instrumentum publicū,*
vel contra sententiam, non excludit, quin possit excipi, quod instrumentū
non est publicum, vel quod sententia non est sententia.
Sententia lata a non suo iudice, non dicitur sententia.
12 *Electus metu, ipso iure nullam habet iurisdictionem.*
13 *Electus, an computet uocem suam in numero eligentium.*
14 *Maior pars intelligitur, de maiori parte præsentium in concilio.*
15 *Cardinales omnes si mortui sunt, ad quem spectat electio Papæ.*

CAP. VI.

1 Licet de vitanda. †Electus in Romanum Pontifi
cem a duabus partibus Cardina
lium, nulla exceptione obstante, est Papa. Electus autem a mino
ri numero, gerens se pro papa, incidit vna cum sibi adhærentib.
in pœnas hic contentas. h. d. Et sunt tres partes. in prima ponitur
constitutionis cā. In secunda constitutio. In tertia quædam pro-
testatio. Secunda. ibi, [Statuimus.] Tertia, ibi, [Ex hoc.] Casus lit.
In ordinatione Romani Pontificis, ecclesia sæpe passa est scissu-
ram propter multorum ambitionem. Ad malum hoc euitādū
in posterum, statuit Alexander in concilio Latera. ꝙ si in ordina
tione summi pontificis, plena omnium Cardinaliū non potue-
rit esse concordia, & duæ partes concordauerint, & tertia nolue
rit consentire duabus, vel si alium nominare præsumpserit ille, ꝙ
a duabus partibus est electus, sine omni exceptione, Romanus
Pontifex habeatur. Si quis uero de tertia parte confisus, episcopa
tū vsurpare præsumpserit, excōicationi subiaceat, ita etiam viati
cum sibi denegetur, nisi resipuerit. Præterea, si a pauciori bus, q̄
a duabus, electus fuerit, nisi maior concordia interuenerit, nulla
tenus assumatur, & prædictæ pœnæ subiaceat. Et ex eo ꝙ de or-
dinatione Romani Pontificis statuitur, nullum fit præiudicium
canonicis institutis, & aliis ecclesiis, in quibus sententia maio-
ris, & sānioris partis debet præualere, quia quod eis in dubium
venerit, per suum superiorem poterit diffiniri, sed in Romana
ecclesia speciale quid statuitur, quia ibi nullus superior inuenit.
2 B. † No. primo, ꝙ Papa pōt facere constitutionem super electio
a ne sui successoris. Habet ergo iurisdictionē sup explicandis post
mortem suam. Et hoc procedit ex potestate sibi a Christo tradi
ta, dum in persona Petri sibi dictum est, Quodcunque ligaueris
super terram, erit ligatum & in cęlis. &c.] vt hr̄ in Euangelio, &
transumptiue 24. q. 1. ca. quodcunque. & exponuntur illa verba,
b [Quodcunque ligaueris,] ſ. per statuta, b vel præcepta, vt no. In
no. in cap. quanto, de consue. Et pōderandum est hoc verbum,
[Quodcunq;] quod est vniuersale affirmatiuum. Nihil. n. exclu-
dit, dum dicit, quodcunque, vt in c. ſi Romanorum. 16. dist. & in
c. solite, de maio. & obe. Et intellige claue discretionis non errā-
te, vt in c. manet. 24. q. 1. no. Host. in c. quanto. de trāſ. Epi. & Inn.
in cap. quanto, de iureiu. Hinc dicimus, duas esse claues Petri, per
vnam significatur ptās, per aliam discretio, siue sciētia. vnde vna
sine reliqua, parum valet, de quo leg. & no. 20. dist. in c. 1. cū c. seq.
& ca. fi. de exce. prel. Non tamen papa potest eligere successorē,
vt no. gl. in c. Apostolica. §. his omnibus. 8. q. 1. & sequitur Io. An.
hic, & Arch. in c. ſi transitus. 79. dist. & tenetur hoc dictum cōi-
ter per Doct. Et est ratio, quia effectus huiusmodi electionis, re-
fertur ad tps, quo non est futurus papa, l. eū qui. ff. de iur. om. iu.
sed cōstitutio, q̄ facit super electione, admittitur, quia prouider
futuris scādalis, & in casu, quo alius pter eum prouidere nō po-
test. Posset tñ papa dare potestatem alicui plato eligendi sibi suc
cessorem, vt in ca. petisti. 7. q. 6. & tunc fit electio authoritate Pa-
pæ, & nō propria. No. 2. ꝙ Paa sæpe facit statutum, approbāte ꝛ
cilio duntaxat, non disponente, ac etiam de ꝛcilio Cardinaliū. Et
vide qđ dixi ſ. ī c. Ossius, & in c. 1. de spō. & vł honestū, vt ista quæ
ꝛcurrūt ad electionē futuri pōtificis. explicentur in concilio, vt
3 hic, & in c. ī noīe Dñi. 23. di. † No 3. ꝙ ꝛcurrētib. duab partib. col
legii, non dr̄ intercedere plena ꝛcordia, Et plus dico, ꝙ ēt nō pōt
dici ꝛcordia, vbi vnus solus discrepat, vt no. in clem. ne Romani,
c ℑ. et i. dixi in c. non pōt, c ℑ. de re iud. † No. 4. ibi, [Absque vlla ex-
4 ceptione] casum, in quo remouetur omnis exceptio ℑ electum
ergo a duab. partib. non poterit opponi, ꝙ non sit de collegio
Cardinalium, licet aliud iura antiqua viderentur innuere, vt in c.
oportebat. 79. dist. & c. soleat. vel ꝙ sit vxoratus. vel monachus, vt
no. gl. in ca. ſi quis pecunia, e. d. dist. & in c. q̄ sit. 38. q. 2. Qualiter
aūt fiat, ſi in veritate electus in Papam hēat vxorē, vide gl. sing. in
d. c. ſi quis pecunia, q̄ dicit, ꝙ si refricatur in dubium, pōt dicere,
ꝙ nemo pōt cognoscere, cum in hoc non hēat superiorem. Si
vero ꝓstat clare de mrīm. tūc aut vxor inducere ē ad ꝓtinentiā,
aut si noluerit ꝓtinere, reddat debitū, & nihilominus ster ī Papa
5 tu, ꝙa nō repugnat substātiæ Papatus, seu clericatus. Nā & Petrus
† hēbat vxorem, cum fuit promotus in Papā, continentia aūt
pro-

ADDITIONES.

a Sb. Sap. No. 1. Vide Car. in cle. 2. in 5. q. de ele. vbi dicit, quod licet Petrus
elegerit sibi succesorem, tamen eius exemplum non est trahendum ad con-
sequentiam, & ibi quid si cum Cardinalibus facit constitutionem circa elect.
nem succesoris, an ualeat? Et vide etiam excellentissimum Iureconsultum
do. Io. de Sylua, in tract. de iureiu. in 4. par. col. 7. uer. 39.
b Per statuta. Adde Inn. in c. quod super his, de uo. & uo. redemp. & no. Mod.
in c. 1. de constit.
c Non potest. Vide ibi Mod.

Universidad de Deusto
Biblioteca

processit ex constitutione ecclesiæ. Vnde videmus, q̃ presbyteri Græci sine peccato contrahunt matrimonium, ut in c. Nicena. 31. dist. & no. in c. cum olim, de cler. coniu. & facit quod in fi. no. Inn. in c. placet, de coniug. & præall. gl. de quo alias dubitaui, quam approbat hic dom. Ant. Et ad prædicta facit iste tex. qui dicit, q̃ electus a duabus partibus debet haberi pro Romano Pontifice absque vlla exceptione. Videtur ergo hic Papa, approbante concilio, abstulisse omne impedimentum iuris positiui, secus esset, vbi coniugatus faceret se promoueri in sacerdotē, licèt enim istæ recipiat verum ordinem, vt no. Inn. in d. c. placet, tamen si restituitur vxori petenti, non habebit executionem ordinis, quia eccle. cum isto nō legitur dispensasse & per has rōnes potest saluari gl. in d. c. si quis pecunia, quam perpetuo tene men
a ti. Quinto no. ibi, [Electus fuerit,] q̃ ex sola elec. [a] duarum partium Cardinalium, electus consequitur papatum. vnde non appellatur electus, sed Romanus Pontifex; nec indiget ad exercitium Pontificatus confirmatione, seu consecratione, vel introni zatione. Et hoc probat aperte iste tex. & clarius no. Inno. Et ad verbum, [receptus,] positum in tex. quod videtur obstare, quasi vltra electionem, requiratur receptio, dicūt Doct. q̃ copula, &,
* potest exponi pro id est, * uel intelligi tur receptus, habito respe ctu ad cōsuetudinem, quia electus intronizatur. Item potest verificari verbum, 'quando quis habet duas partes per accessum aliorum Cardinalium', licet a prin. non habuerit duas partes vt ꝯ.
6 dicam. Sexto no. ibi, [Nomen episcopi,] q̃ papa appellatur episcopus. Nam denominat se ab ordine, tanquam digniori, & non ab officio. Nam super epi[illegible]opatum, non est dare alium ordinē,
b licet reperiatur maior dignitas, de quo vide gl. in proœ. 6. ī prin. [b]
7 † No. 7. varias pœnas, quibus afficitur gerens se pro Papa, contra constitutionem huius capituli. Nam primo est excommunicatus ipso facto, una cum sibi adhærentibus, & hoc tenent Doctores exponentes textum, ibi, excommunicationi subiaceat, scilicet ipso iure. Et pro hoc facit vltra eos, quia per ista verba, [excommunicationi subiaceat,] fertur excōmunicatio ipso facto, vt habes gl. no. in c. vnico, de iniu. lib. 6. probatur in c. si quis suadente, 17. q. 4, iuncto tit. de senten. excommunicationis. Nam in c. si quis suadente, dicitur, q̃ percutiens clericum, excommuni-
c cationi subiaceat; [c] & tamen iura communiter interpretantur, q̃ per ista verba feratur ipso facto excommunicatio, vt patet in toto titu. de senten. excō. & hoc tetigi (vt credo) in c. aduersus, de immu. eccles. Secunda pœna venit imponenda per sententiam, scilicet depositio ab ordine, vt patet ibi, [Mulctentur] quæ verba sunt futuri temporis, & ex proprio significato, requirunt executionem ordinis, vt notat gl. in regula, in pœnis, de reg. iu. lib. 6. dixi in c. si diligenti, de foro. compe. Tertia pœna, quia denegatur eis in vita, communio corporis Christi. Quarta, q̃ nisi resipuerint, incurrūt perpetuam damnationem, post mortem, cum Dathā, & Abyron, quos terra miraculosè viuos absorbuit. Et tangitur hic historia, quæ habetur Numeri. c. 26. Nam isti duo, & Chore tertius inter eos, insurgentes, contra Moysen, & Aaron, volebant sibi vsurpare pontificatū, nec obediebant Moysi, & Aarō. Tandem miraculose, dum omnes offerrent incensum, terra disrupta est, vbi isti & familia ipsorum cōsistebant, & eos viuos absorbuit, & ignis exiuit terribilis, & conbussit ducentos & quinquaginta viros, qui istos sequebantur in eorum facinore, & ple-
8 nius dic, vt habetur in d. cap. 16. † Octauo no. q̃ electus a maiori parte Cardinalium, non debet se gerere pro Papa, aliàs incurrit pœnas prædictas; nisi maior concordia intercesserit, id est nisi alij Card. accedant ad istum electum a maiori parte, ita, q̃ computatis istis, postea accedentibus, habeat duas partes. Et est istud speciale in electione Papæ, vt possit cōualescere per accessum aliorum, & quod accedentes ex postfacto, computentur in numero, ita quod augeant numerum eligentium, secus in electione aliorum prælatorum, vt no. in c. auditis, & c. quod sicut, & c. ecclesia. il 2. infra eo. No. ergo regulam, quod in electionib. per collegia inferiorum ecclesiarum; sufficit maior & sanior pars collegij. Et no. quod duo requiruntur copulatiue, non ergo sufficit quod sit maior pars, nisi etiam sit sanior. Nec etiam sanior, nisi
d sit etiam maior, concor. c. quia propter, inf. e. & c. 1. ī. de his, [d] quæ
d si. a maio. par. cap. Et per hunc tex. & iura proximè alleg. dic, q̃ ēt in statutis condemnandis [d] sufficit maior pars collegij, nec requiruntur duæ partes consentientes, cum tex. iste ponēdo regulam requirat solum maiorem partem, & sequitur Bart. proprie, in q. statutorū, in Lomnes populi. ff. de iusti. & iure. Et hoc tene quicquid senserit gl. in c. 1. de his quæ fi. a ma. par. Item no. finem literæ, & tene eam menti. Ex qua colliguntur quo dicta notanda.
e Primo, q̃ Papa, [e] non habet superiorem. vnde dixit Ioan. And. in c. olim, infra de resti. spol. quod Papa omnino nulli subest. Idē
f sentit Hostien. in d. c. quanto. de transa. epis. vbi dicit, f quod papa & Christus faciunt vnum consistorium, ita quòd excepto peccato, potest Papa quasi omnia facere, quę potest Deus, & nisi circa fidem, a nemine potest iudicari. Ad idem vide quod no. Ioan. And. in c. ad honorem, de autho. & vsu pal. ubi quasi idem sensit. Et facit quod habetur 9. q. 3. nemo, & c. aliorum, & c. cuncta per mundum, & in c. per principalem. Sed tu limita, vt dixi in c. significasti, supra eo. Secundo colligitur hic, quod super scismate nō potest congregari concilium. Et ad id quod tex. hic dicit, dic q̃ ideo speciale statuitur hic in duabus partibus Cardinalium, quia non potest ad superiorem haberi recursus. Et videtur hoc dicta tenere hic dom. Ant. Sed tu vide tex. sing. in contrarium, in c. si
g duo forte contra fas. 79. dist. vbi aperte probatur maxime iuncta gl. q̃ in discordia duorum electorum, debet congregari concilium [g] generale, & ille remanebit Papa, quem concilium approbauerit. Et fuit illud c. valde singulariter alleg. Pisis & Constantiæ; quando fuit congregatum concilium contra illos contendentes de papatu. Quis autem congregabit tunc concilium, cum ad solum papam pertineat congregatio concilij, vt 17. dist. multis, & quasi per totum? Dicit Hug. notabile verbum, in d. c. si duo, quod notabiliter retulit Archidia. q̃ ad collegium Cardinalium spectabit congregatio, & illud dictum Hug. multum fuit allegatum in illa congregatione concilij, & practicatum. Vnde Cardinales conuenientes Pisis, scripserunt ad vniuersos principes, & prælatos orbis. Et pro hoc facit: nā ex quo electio papæ pertinet ad Cardin. ergo omnia per quæ peruenitur ad electionem vnici & veri pastoris, debent ad eos pertinere. arg. in c. prudentiam, & c. præterea, de offi. deleg. & in Lorario. ff. de pœn. & in l. ad legatum, & l. ad rem mobilem. ff. de procu. & l. cui iurisdictio, ff. de iurisdict. om. iud. Et ad istum tex. in eo. quod dicit ad superiorem non potest haberi recursus, dic scilicet (A) commode, quia concilium generale non potest de facili cōgregari, & interim ecclesia pateretur grauissimum præiudicium. Non
h enim dicimur posse, [h] quod commodè non possumus, vt in Lu-
i pos proculo. ff. de verb. sign. Vltimo [i] ex prædictis, & ex tex. no. q̃ electio papæ spectat ad Cardinales duntaxat. Non est ergo opus vt expectetur Imperator, vel ēt ipsius nuntius, sicut olim 63. dist.
* * c. quia. * §. verum. Et licèt, s'm iura antiqua, cpi Cardinales interent præ aliis prærogatiuam, quia ipsi prius tractabant de electione, postea vocabant Cardinales presbyteros, & diaconos, vt hī in c. in nōe Dñi. 93. dist. Hodie tñ ex consuetudine, oēs Cardinales pares sunt. Puto tñ, q̃ de iure dēret seruari primum, quia iste tex. non derogauit priorib. cōstitutionibus sed adiunxit, vt patet in prin. ibi, [Decreuimus adiungendum, & c.] A lege autem antiqua non recedit, nisi quatenus reperiē caurum in noua, vt ꝯcipimus, in fi. C. de ap. Sed aduerte ad vnam notabilē obiectionem, quam fecit concilium Pisis & Constantiæ, dicebant enim quod ista iura, quæ tribuunt Cardinalibus electionem papæ, loquuntur quando ecclesia vacat per mortem, vel renunciationem papæ. Quando autem per depositionem factam per concilium, vel quia concilium cōgregatum super discordia decernit nullum esse papam; tunc electio debet spectare ad totum concilium, quia iura antiqua videtur hoc velle, vt d. c. si duo, cū sint contentis in ead. dist. quæ iura in hoc casu non reperiuntur correcta per iura noua; ergo ab eis non recedendum, vt supra dixi. placet mihi in iure hæc obiectio, ex quo concilium est congregatum. Pro euitanda tamen discordia fuit obtentum, vt concilium pro illa vice transferret potestatem suam in collegium Cardinalium, & ita Cardinales elegerūt ex potestate propria, & concilij, & hæc diligenter notabis. Sed pro declaratione tex. quæro, dicitur hic quod speciale aliquid statuitur in electione Romani Pontificis circa concursum duarum partium, nunquid sint & alia specialia, dic, quod sic, quorum quædam colliguntur ex isto tex. et miscendo ea q̃ consistunt in eius etiam facto

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Ex sola electione. Vide Bal. in l. fi. col. 2. uer. & dicit Inn. C. de quæstionibus. præscr. & in c. 1. qui seu. da. pos. vbi tenet, quod Papa post electionem ꝯ potest administrare. Spe. in ti. de resc. præsenta. § 9. ver. Item quod obtentum.
b Zachar. Gl. in proœ. Sexti, in prin. Adde q̃ ibi posui in apo. ad istū, post alios & sup. i c. bonæ el 2. in apo. in ver. ita ēt Car. post alios, nu. 5. sup. de postu. ſ.
c Excommunicationi subiaceat. Adde istum in c. clericus, in vlti. col. ne cleri. vel mona. & do. meum And. Sicul. in c. fi diligenti, de foro compet. vbi plene de hoc, & Dy. & d. Fel. in c. Rodulphus. in 28. col. in ver. verba latæ sententiæ, ibi subiaceat, in 13. col. & seq. vbi de hoc verb. subiaceat, & alijs, de quibus scri. & vide istum, in c. cūm in cunctis, §. fi. in vlt. col. inf. eod.
d In statutis condendis. Vide no. in c. cum omnes, de consti. supra, post glos. & ibi per D. Fel post alios, in 16. col. ibi, in ea. gl. si vero sunt plures vt collegia.
e Papa. Adde quod voluit pulchre Bal. in l. rescripta. in 2. col. in versi. de Papa aliquid dicam, C. de preci. Imper. offer.
f Seb. Sap. Vbi dicit. Vide quæ addidi supra eod. cap. significasti, & vide Oldi. in clem. 1. §. fi. q. 17. de iureiuran. vbi dicit, quid possit Papa. Felin. in c. constitutus, de rescrip.
g Concilium. Vide quæ dixi supra eo. c. significasti, in ver. concilia. Zachar. Sit ista firma conclusio, quod vbi agitur contra Papam, tunc concilium est supra eum, & illum iudicare potest, vt plene no. Archi. & Do. in c. in fidei fauorem, de hæret, lib. 6. & iste in c. significasti, inf. eod. tit. & in c. proposuit, de concess. præben. & in c. fraternitatis, & ibi Fel. de hære.
(A) Intellige vbi est quæstio de Papatu inter duos. Sed si vnus est Papa indubitatus; tunc nullus est ipso superior, vt per istum in c. significasti, supra eo.
h Posse. Adde c. faciat homo. 22. q. 2. & l. filius, ff. de condi. instit. & quod legi & no. in c. scisscitatus, supra de rescrip.
i Seb. Sap. Vltimo. Vide Bar. in l. [illegible]. ff. de iniu. rupto. Alex. cons. 53. col. fi. ver. quinimmo, vol. 1. Georgium Natam in cle. sæpe, in prin. in 4. no. de verb. sig

facto, dic post Io. An. q̃ est spāle in scrutatoribus vocum. Eligun
tur. n. duo genera scrutatorum. Et primo tres, qui debent scruta
ri prius uota omnium Cardina. Item alii tres, qui debent scruta
ri vota istorū trium scrutatorum. & eliguntur isti tres scrutato-
res de quolibet ordine Cardinalium. f. vnus epūs, alius presby. ter-
tius Diaconus. Et hoc consistit in facto, non in iure, quia Car. cō
sueuerunt sic facere, non aūt adstringuntur a iuris impositione,
quia vt ꝯ. dicam, nulla forma est eis a iure imposita. Secundum
g speciale, q̃ quilibet Cardinalium potest nominare quos, & quot
vult, nec refert vtrum quilibet Car. dicat, [eligo,] vel dicat, [nomino, ſseu[consentio in talem.] Iste enim tex. aliqn appellat electionem, aliqn consensum. Vnde satis est vt habeat consensum duarum partium Cardinalium per quemcunque, dummodo intendant eum eligere in Papam secus est in electione aliorum prælatorum, quia debet fieri electio per vnum, nomine totius collegii, vt in c. sicut, de ele. li. 6. vt le. & no. in ca. in Genesi, ꝯ. eo. Tertiū speciale, quia non est dīa in ordine nominationis. Non. n. est vis, vtrum vltimo nominatus fuerit electus. Satis est. n. q̃ sit electus a duab. partib. Sed certe idem est in electionib. aliorum prælatorum, quia per nominationem non acquiritur ius primo nominato, vt in capitulo, quod sicut, infra, eodem. Quartum speciale est in accessu, nam durante scrutinio, quantumcunque publicato, possunt alii Cardinales accedere ad electum per alios, & resilire ab elect. quam fecerant, vt sic habeatur consensus duarum partiū, vt s. dixi. Vnde si reperitur quis electus ēt ab vno solo, ex quo nemo reperitur electus a duabus partibus, pūt Cardinales accedere ad istum, & augmentare numerū eligentium, arg. hic, in §. præterea, quod non est in electionibus altorū, vt s. dixi. Tamen dicit Host. hoc procedere, nisi nominatus a minori parte, gesserit se pro papa; quia cum tunc sit ipso facto excōicatus, vt s. dixi, non vī de mente huius tex. q̃ possint alii ad istum accedere, & suam electionem validare; quod mihi satis placet. Quantum spāle colligitur ex prædictis, & specifice, cū
9 Cardinalis vult uariare publicato scrutinio. Nam dicit Host. q̃
b non pōt simpliciter resilire ab eo quam fecit, ēt si reperiatur ab
ipso solo electus, sed bene pōt variare per accessum, i. accedendo ad electum per alios, ar. hic in ver. præterea. Quod non cōtingit in ele. aliorum, quia publicato scrutinio, non pūt electores variare, etiam per accessum, vt in c. publicato, ꝯ. eo. Sextum spāle, q̃
in ele. Papæ non fit collatio, nisi quoad numerum, vt hic, in aliis
vero electionib. sit etiam collatio quoad meritum, &c. vt in c. ecclesia. 2. ꝯ. eo. Septimum speciale est, q̃ in ista cle. non admittitur
aliqua exceptio contra electum a duab. partib. secus in aliis, vt in
capitulo. fin. ꝯ. eo. lib. 6. Quod an sit verum indistincte, ꝯ. latius dicam post gl. Octauum speciale in expectatione absentium Cardinalium, dēt. n. absens expectari, prout dī in c. vbi periculum, ꝯ.
eo. li. 6. Nonū spāle, q̃ a iure nulla forma est tradita in ista ele. Pa
pæ, vnde pūt Cardinales eligere, vt volunt, dummodo p̄sentiant
duæ partes, vt hic. Possunt ergo eligere per scrutinium secretū,
seu publicū, vel facere compromissum. Dicit tamen Io. And. &
2 bene, q̃ vnus [a] solus Cardinalis possit resistere compromisso, ne
præiudicetur iuri suo, quia in re communi, potior est conditio
prohibentis, vt in re. in re cōi. li. 6. Idem tamen est quoad hoc vltimum, in elec. aliorum prælatorum, vt no. in c. scriptum, & in ca.
quia propter, infra c. Decimum spāle, quia electiones aliorum pōfatorum requirunt confirmationem, vt s. eod. ti. c. postq̃, & ꝯ. ca.
nihil. sed electio papę non requirit de alio adminiculo, vt s. dixi.
Vndecimum speciale, q̃ in elec. papæ requiruntur duæ partes
collegi, sed in elec. aliorum, sufficit maior pars, vt hic. Duodecimum speciale, quoad personas hic contentas, quæ non habent
locum in electionib. aliorum: Tertiumdecimum, & vlti. circa ex
ceptionem excommunicationis, suspensionis, vel interdicti nō
admittendam ꝯ eligentes. Nam cardinales, vt cito prouideatur
ecclesiæ vniuersali, non pūt repelli per exceptionem præmissam,
vt in cle. ne Romani, ꝯ. eo. Sed electores aliorum prælato. pūt repelli, vt no. in c. illa, ꝯ. eo. possunt etiam adduci alia specialia, quæ
colligas per te, ex tex. c. vbi pericu. & cle. ne Ro. præal. In gl. 1. in
fi. Et dic, q̃ super elect. papæ emanauerunt quinque iura. Primū,
ius antiquum, de quo exemplificat ista gl. Secundum, ius nouū
huius capi. Tertium fuit magis nouum, in quadam extrauagan-
ti Inn. quarti, quæ incipiebat, frequenter, & hodie illa est sublata
propter compilationem Sexti. Quartum fuit ius magis nouū,
9 vt in c. vbi periculum, ꝯ. e. li. 6. Quintum fuit ius nouissimum, qđ
b hī in cle. ne Ro. ꝯ. eo. [b] In gl. 2. in fi. vbi dī, [b] q̃ tractatus [c] futuri tem
poris, non spectat ad iudicem, ergo non potuit papa hic cōdere
c statutum super futuris causis. Doc. pro solutione remittunt ad
no. in c. in nra, de sepul. & in c. prælatis, de ho. li. 6. Sed dic clarius,
q̃ ꝯrium loquitur in iudice, qui non potest sententiare super futuris, si obligatio non est orta de præsenti secus est in constitu-
tione, quæ fieri potest, vt obuietur futuris malis, quia cōstitutio
nem vendicat, de præsenti, sed sententia sic. Ideo aliud in sententia, quam in constitutione. & vide ad prædicta tex. iun. gl. in cap.
Romana, §. caueant. de sen. excom. li. 6. In glo. 2. in fi. vel expone
ra Io. An. inimico homine, i. hoi. Nam diabolus inimicatur ho-
minibus propter inuidiam. De quo vide bo. tex. 16. q. 2. in c. uisis.
10 & de pœ. di. 2. in c. Princeps. † In gl. in ver. [Exceptione] ibi, [Nisi de hæresi] Pondera bene gl. vult. n. q̃ contra electum a duab. partib. Cardinalium, possit opponi de hæresi, per viam exceptionis. Inn. & Comp. dicunt q̃ licet papa possit accusari de hæresi, vt in c. si papa all. in gl. non tamen potest de hæresi excipi, quia ista litera remouet omnem exceptionem. Et pro hac opi. facit, quia ex sola ele. electus consequitur ius, vt s. dixi, & no. hic in gl. fi. ideo exceptio non est in hoc casu proportionabilis, quia exceptio opponitur ꝯ petentem, cum sit actionis excussio, vt in c. 2. de or. co
Sed electus in papam nihil petit, cum iam sit adeptus plenū ius.
Host. & Phil. tenuerunt dictas gl. quia si potest cōtra papam agi
de hæresi; multo fortius excipi, vt in regula, qui ad agendum, de
re. iur. lib. 6. Io. And. sequitur Inn. & ad illam regulam respondet,
q̃ non habet locum in possessoriis recuperandæ, vel adipiscēdæ,
vt hic no. Ant. hic multū instat, & aliquantulum confuse procedit, capiendo tamen qđ vī de mente sua, & aliqua addendo cū
q̃ritur, an aliqua exceptio sit admittenda ꝯ electum in papam,
distingue sic, q̃ aut opponitur aliqua exceptio per quam negat
istum fuisse electum a duabus partibus Cardinalium, quia negā
tur aliqui ex electoribus fuisse Cardinales, vel quid simile, & talis
exceptio indubitanter debet admitti. Ratio, quia iste text. in ex
cludenda exceptione fundat se super electione a duabus parti-
d bus Cardinalium facta, debet ergo admitti omnis exceptio, per
d quam detrahitur [d] huic qualitati, super qua se fundat ius in reuo
11 catione exceptionum, vt in l. 1. §. partui, & ibi plene per Bar. ff. q̃
vi aut clam: dixi in c. item cum quis, de testi. † Hinc est, quod si sta
tutum remouet exceptionem cōtra instrumentum publicum,
c admittīt nihilominus exceptio, qđ illud instrīm nō sit publicū: [c]
quia

ADDITIONES.

a Vnus. Vide quod leg. & no. in c. 1. de his, quæ fi. a maio. par. ca.
b Seb. Sap. Vbi dicitur. Vide de hac regula Ange. de Areti. in §. præiudiciales, in 5. colum. vbi remissiue Do. Ias. colum. 11. Institu. de actio. Et limita singu. per Lanfran. de Oria. in clemen. dispendiosam, colum. 4. ver. prima est ista. de iud.
c Tractatus. Adde Bal. & But. in c. auditis, de proc. But. & Imo. & alios, in ca. finem litibus, de dolo & cont. Adde tu Rom. cons. 136.
d Detrahitur. Adde Gem. in ca. filii, de hære. lib. 6. facit etiam gl. in l. iurisgentium, § quod fere, in versicu. contrarium, ibi, cautam obligandi, ff. de pact. & ibi Ange. alleg. Cyn. in l. reos, §. cum in tabulis. in ver. videbantur, ff. de duob. re. tex. est in l. 1. in versicu. inter præsentes, C. de contrahen. & commit. stip. & tex. in l. quicunque. & ibi Bar. C. de apo. pub. li. 10. Bal in c. tertio loco, de proba. alle. gl. in d. §. quod fere. Bal. in c. sicut, de re iud. & in l. generaliter, de non nu. pecu. But. in c. si cautio. de fide instr. gl. 1. in l. 2. §. circa, ff. de do. excep.
e Non fit publicum. Adde Roma. consi. 40. Pau. de Cast. consi. 163. Oldra. consi. 106.
Zac. Adde alias tres limitationes, videlicet, quod non tollat etiam exceptionem, quæ prouenit ex defectu iurisdictionis, teste Hippo. de Marsi. sing. 10. inc. tu scis, q̃ exceptio. Item non tollit exceptionem causatā a iure naturali, vt no. idem sing. 70. inci. confirmatio superioris, nec postremo illam quæ habet ortum, ex facto aduersarii, vt no. idem sing. 96. & Lanfran. de Oria. in rep. c. quoniam contra falsam, in ver. exceptiones, in apost. magna Celsi. in fi. de probatio.
Anto. Fran. Quas exceptiones tollat confirmatio actus, & quid illa operetur, habetur in capitu. 1. & 2. de confir. uti. uel inuti. & per Specu. in eod. titu. per totum & uide glo. notabilem, multum in ca. frater noster. 17. q. 4. q̃ dicit, quod confirmatio habet tres effectus, primus est, quia facit rem esse maioris authoritatis. Secundus est, quia validat inualidum. Tertius est, quia reddit actum irreuocabilem, de qua materia etiam uide in c. ex parte, & in c. cum accessissent, & ibi per gl. de consti. & habetur in c. quia diuersitatē, de concess. præb. & in ca. fi. 11. dist. Adde tamen, quod confirmatio non tribuit ius, vbi requiritur dispensatio, si confirmans non habet potestatem dispēsandi, vt voluit Inn. in c. innotuit, de ele. & quod ius acquiratur confirmato ex confirmatione, vide Inn. in c. ex parte, de arbi. & quæ habentur, & no. in cle. ne Romani. in §. nos itaque. de iureiu. & an in confirmatione requiratur causę cognitio, habetur per Inno. in c. si celebrat, de cler. excom. mini. & Compost. in c. quod sicut, de elect. Io. An. in c. fi. de offi. dele. & uide quæ habentur in c. examinata. in gl. fi. de iud. & Bar. in l. si quis, C. de decu. li. 10. & Spe. in ti. de instru. edi. in §. nunc aliqua, in prin. Et adde, quod cōfirmatio semper intelligitur facta cum illa clausula, sine prejudicio tertii, sm Bal. in l. 1. in prin. ff. de consti. prin. & uide And. Sic. in quodam consilio incipiente, scripsit, in pe. col. quod consi. est positum inter consilia Ale. post col. 103. in 4. parte, & tene menti quod confirmatio facta in forma communi, non tribuit ius. ut per Spe. in ti. de delegato, §. nunc oste dēdū, ver. 9. sed bene tribuit causam præscribendi, vt per Inn. in c. 1. de dec. & habetur per Pau. de Cast. in consi. 162. et Old. in consi. 114. et consi. 236. Secus autē, si est facta ex certa scientia. vt per Spec. in ti. de instru. edi. in §. nunc aūt videndum. in ver. item opponitur, et seq. et per And. Sicu. in præal. consi. & quid operetur confirmatio priuilegiorum, vide Bart. in l. priuilegia, C. de sacros. eccl. et in l. 1. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. et Bald. in c. in penitentia, de prob. et in Lynica, C. de mono. et in l. nec damnosa. C. de preci. Impe. offe. et Roma. in consi. 207. inci. præsens casus. et per Ale. de Imo. in consi. 58. incip. viso instrumento, & titulo quæstionis. Adde tamen, quod in confirmatione facta per papam, vel principem, quando priuilegium effet subrepticium, talis cōfirmatio nihil operaretur, etiā si esset appolita clausula, de plenitudine potestatis, et quod si actus est inualidus, et priuilegium est inualidum, et si de nouo concedit, et quod tollat omnes defectus, tam iuris, quam facti, talis confirmatio, non tolleret subreptionem, et nihil operaretur, ut est singularis & aurea decisio multūnotabilis d. Abb. in c. inter dilectos, de fide instru.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a quia tunc cessat statutum. Hinc dicit [a] gl. notabilis in clem. vni. de seque. pos. quod si per constitutionem remouetur omnis exceptio contra sententiam: potest nihilo minus opponi, quod sententia fuerit lata a iudice non suo: quia talis non est sententia, vt in c. at si clerici. de iud. Aut præsupponitur ꝙ electio fuerit facta a duabus partibus Cardinalitū, & tunc est dubium, puto tamen, ꝙ omnis exceptio quæ naturaliter, id est de iure diuino vel naturali infert istum non esse nec posse esse papam, quod talis exceptio sit admittenda, quia inficit ius habendi, & possidendi, nam talis exceptio admittitur, etiam in possessorio recuperandæ, vt no. gl. 8. dist. quo iure. dixi in c. item cum quis. vnde hæc exceptio, ꝙ electus sit hæreticus, vel ꝙ sit mulier, vel furiosus, vel infans, debet admitti, quia si est hæreticus, non potest esse papa, quia ius papatus non cadit in eum, cum enim sit extra ecclesiam nō potest esse caput ecclesiæ. Idem in muliere, vt in c. noua, inf. de pę. & re. Idem in furioso insante, cum isti naturaliter non habeant consensum. Et pro hoc facit ista litera dū dicit ꝙ taliter electus, debet haberi pro Romano Pōtifice remota omni exceptione. Necessario enim oportet quod litera verificetur in eo qui potest esse papa saltē de iure diuino, vel naturali, & intelligę quod obst. exceptio antequam adipiscatur possessionem administrationis. Nam postea non potest excipi, sed deberet accusari rōne prædicta. Et prædictæ exceptiones sunt potius intentionis. Nam excludunt intentionem electi; non actionem, quia nulla actio sibi competit in casibus prædictis, sed exceptio reddens eum incapacem, seu inhabilem de iure positiuo, non debet admitti. Et de hac exceptione potest intelligi ista litera, quasi per ista verba voluerit tex. tollere omnia impedimenta iuris positiui. Vnde non poterit opponi, ꝙ sit laicus, quia & Petrus erat laicus, quando fuit constitutus Pontifex. Idem si opponitur, ꝙ sit coniugatus, vt supra dixi, vel quid simile. Et ex prædictis infero ad q. no. Pone, ꝙ aliquis fuit electus in papam per seditionem, vel præsumptionem, vel quodlibet ingenium, nunquid iste sit papa, vel potest recipi pro papa, vide tex. sing. in d. c. in nomine domini 22. di stin. qui dicit quod non; sed est excommunicatus cum omnib. fautoribus suis. & sic ille text. non est hodie sublatus per istum, quod voluit expresse hic Host. Dicit enim ꝙ non solū obtinens papatum contra prouisionem huius cap. incurrit pœnas, de quibus hic, sed etiam obtinens papatum per seditionem, &c. incurrit pœnas hic positas, nec debet recipi pro papa. Exposuit Host. ista verba, ꝙ seditio ponitur pro violentia, vel oppressione, præsumptio pro ambitioso tractatu promouendi, ingeniū. pro fraude, calliditate, & dolo. Et ad hoc alle. 79. distin. c. si quis pecunia, cum multis c. eiusdem dist. & dicit, ꝙ illa c. essent legenda inter Card. in elect. papæ. Aduerte vltra Doc. hic, nam predicta possunt habere duplicem intellectum. primus est, quod electus per seditionem non sit papa, scilicet quando non fuit electus ab habentibus potestatem, & iste intellectus est clarus, & sentit gl. in d. c. si quis pecunia, vbi quæritur in prin. vtrum electus in papam Simoniace, possit accusari de simonia, & concludit ꝙ non, & tamen ista electio fuit facta per præsumptionem, seu per ingenium, nihilo minus gl. illa sentit ꝙ sit papa. Et pro hoc facit tex. qui remouet omnes exceptiones, & dispōnit, ut habeatur pro Romano Pontifice ab vniuersali ecclesia ex quo fuit electus a duabus partibus Cardinalium. Et iste intellectus mihi placet ad illa iura, vnde dicerem, ꝙ contra electum a duabus partibus Cardinalium non potest opponi, ꝙ fuit electus per ingenium, præsumptionē, vel seditionem. nisi sit talis exceptio, quæ ipso facto annullet illā electionem. Vnde dubitatur, vtrum electio facta per oppressionem, seu violentiam, sit ipso iure nulla, & fuit maxima contentio tempore schismatis proximè præteriti, in electione Vrbani. Nam Cardina. dicebant, ꝙ elegerunt papam per oppressionem Romanorum, & recedentes ab electione elegerunt alium papam in ciui. Fūdensi, & multi valentissimi viri consuluerunt, ꝙ data oppressione, illa electio non valeret, multi contra. Et vide ad prædicta singulare dictum Inn. in c. quod sicut, infra eod. vbi tenet, ꝙ electio facta per oppressionem tenet, licèt sit cassanda, & multi tenuerunt istam partem. plerique tenent oppositum, & procedit quæstio non solum in electione papæ, sed etiam in
12 qualibet electione. † Puto in hoc articu. sic distinguendum, ꝙ aut electores compelluntur per oppressionem eligere certum, & tunc ipso iure non valet electio, quia est contra proprium significatum, & substantiale vocabuli. Nam eligere, est vnum ex pluribus voluntarie capere; vnde non est electio, vbi non est voluntas libera. 23. q. 5. ad fi. & est tex. valde no. in c. vbi periculum, in §. cæterum, inf. eo. lib. 6. Vbi dicitur, ꝙ cessat electio, vbi amittitur libertas eligendi. Et pondera verbum, [libertas,] requiritur
b ergo in electione consensus liber, si ergo adest consensus sine [b] qualitate libertatis, non est illa electio. Sicut in simili dicimus
c in matrimonio carnali, [c] vt in c. cum in locum, & quod ibi no. infra de spō. vide gl. in c. quisquis, & c. bonæ, inf. eo. quę sentiunt, quæ prædixi. Idem etiam sentit Bar. in tract. de tyranno, vbi dicit, ꝙ si ciuitas habens electionem Rectoris, & per tyrannum compulsa, eligeret Rectorem, non valet electio. Vnde sententiæ latæ ab illo Rectore, essent nullæ, pro quo bene facit l. 2. ff. de iud. vbi requiritur liber consensus in transferenda, seu proroganda iurisdictione. Ex quo etiam infertur, quod si tyrannus iuit ad comitatem liberam cum exercitu magno, & propter timorem exercitus, ciuitas eligit tyrannum in dominum, trāsferendo in illum
d omnem iurisdictionem; non valet, [d] quod tali timore agitur, & per consequens non valebunt gesta a tali tyranno, quod bene notabis, & firmat Bar. in d. tracta. de tyranno. facit quod no. in l. decernimus, C. de sacrosan. eccle. Aut compelluntur electores eligere aliquē de certo genere personarum, & puto, ꝙ talis electio valeat, quia non amittitur omnino libertas eligendi, sed restringitur. Sicut in simili videmus in consuetudine, quę potest restringere ius eligendi, puta ad certum genus personarū, sed non potest tollere libertatem, remanente potestate eligendi, vt probatur in c. cum terra, infra eo. & ibi per Io. And. iuncto c. cum dilectus, de consue. & c. Abbate, de verb. sign. & sic possunt dictæ
13 opin. & iura contraria reduci ad concordiam iudicio meo. † In gl. in ver. [A duabus partibus] ibi, [dic ꝙ non.] Vult ergo glo. ꝙ electus, non computatur in numero duarum partium, & iste intellectus verlatur etiam in electionibus aliorum, nunquid vox
e electi debeat computari in numero vocum [e] eligentium? Franchi iste ist um quæstionē duobus concurrentibus videlicet ꝙ iste electus sit de collegio, ita ꝙ habeat vocem in illa electione. Item ꝙ consentiat electioni de se factæ, & aliam non eligat. Nam si se eligeret alium, vel non haberet vocem in collegio, esset inhabitatum, ꝙ vox ista non computaretur in numero. Sed eo casu, quo consensit electioni de se factę, & habet vocē, conclude pro Doc. aut fit electio per scrutinium priuatum, & vox sua non reputabitur in numero, quia cum ipse ignoret, an fuerit electus ab aliis, non poterat dicere, eligo me ipsum, quia tūc tanquam ambitiosus esset repellendus. Sed si electio fuit facta per scrutinium publicum, ita ꝙ quilibet palam exprimebat votum suum, tunc vox electi computatur in numero, ꝙ intellige, quādo prius fuit electus ab aliis, & ipse consensit illi electioni. Nam tunc non potest dici ambitiosus, cum non oriatur a se, sed sit vocatus a fratribus. Et vide quod dicam in c. cum in iure. inf. eo. puto tamen, ꝙ in papa sit istud speciale, ꝙ quandocūque ipse in scrutinio publico, vel priuato, consensisset in alium, ꝙ postea videns se electum ab aliis, potest recedere ab electione quam facit, & accedere ad electionem de se factam, quia admittitur variatio, vt supra dixi in electione papæ per accessum, vt in fi. gl. non tamen intelligas istam glo. ꝙ Card. simpliciter possint recedere ab eo, ꝙ statutum hic a duabus partibus. Nam esset contra cle. ne Romani, in fi. Sed intellige, ꝙ possunt recedere formaliter, non autem materialiter, unde possunt Cardinales conuenire secundum Doctē electus a maiori parte sit papa, quia per istam conuentionē ipsi cialem, videntur omnes consentire in electum a maiori parte, & possunt Cardinales ita conuenire, quia eis, ut supra dixi, nō est tradita certa forma eligendi, vnde satis est, ꝙ in effectu conueniant duæ partes Cardinalitū. Secus est in electione, vbi pro forma debet interuenire certus numerus, de quo vide text. iunct. gl. in c. si cui, inf. e. li. 6. In gl. in ver. [Nullatenus, in fi.] dic ꝙ hodie
14 est de iure nouo, vnde ista glo. præsagiuit ius nouum, vt habetur in c. vbi periculum, inf. eo. lib. 6. iuncta cle. ne Romani, eo. tit. Item gl. in ver. [Speciale.] ibi, [Sed ꝙ debeant esse præsentes.] Hæc solutio est bona. vnde conclude, tam de iure ciuili, quam canonico ad hoc vt vale at, quod agitur i aliqua vniuersitate, oportet quod duæ partes vocandorum sint præsentes, ut in iuribus alle. in glo.

& quic.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Hinc dicit. Facit quod no. Bal. in l. 2. C. de exec. rei iud. circa fi. quod stante statuto, ꝙ contra executionem instrumenti guarentigiati non possunt opponi, nisi aliquæ exceptiones, poterunt tamen opponi illæ exceptiones, quæ ueniunt ad eneruandam liquidationem debiti. nam illud statutum non habet locum, nisi pro liquidis, vt tenet idem Bald. in l. diuersis. C. manda. Pau. de Cast. & Alex. in l. postulante. in fi. prin. ff. ad Trebel. & ideo tales exceptiones per quas cessat statutum, semper possunt opponi.

b Qualitate. Facit quod voluit Bal. in d. l. denunciasse. §. quid tamē, ff. de admi. & in consi. 10. inci. accusatio instituta fuit. Guil. de Cu. & Bar. in l. quid ergo. §. pœna grauior, ff. de his qui no. inf. Pet. de Anc. in c. significasti, il 2. de homi. in c. quia pp, de ele. per istum in c. licet cām, de proba. Cy. & Bal. in l. C. de proba. & dixi plene in repertorio meo ad istum, & in notabilibus, in ver. qualitas, & per istum in c. 1. quod met cā. & in c. 1. de reg. Adde Roman. consi. 76. ubi accusans vxorem de adulterio, debet probare matrimonium.

c Matrimonio carnali. Vide gl. in c. notificasti. 33. q. 5.

d Non valet. Adde tu Cald. consi. 1. Pet. de Anch. consi. 300.

e Vocum. Adde Abb. consi. 25. Adde gl. sing. in c. per nostras, infra de iure patro. quæ indistincte dicit, quod persona electa non videtur computanda in numero eligentium, ad hoc, ut augeat numerum, propter ambitionem, quæ uidetur contraria dictis hic, nisi dicas, quod illa glo. intelligitur secundum istam distinctionem. Cogita tamen, Aeneas de Falco. Ant. Fran. Circa hoc, an persona electa connumeretur in numero eligentium, dicas, quod aut fit electio per viam statuti, & non connumeratur. Aut fit per viam compromissi, & connumeratur inter eligentes, de quo vide per gl. & Doct. in c. per nostras, de iu. pa. & per gl. 8. q. 1. in c. qui episcopatum, & in c. eccle. uestra, ubi etiam per glos. de sortil. Fallit tamen in electione papæ, ut ibi per scrib.

& quicquid fit a maio. parte duarum partium, tenet vt in l. quod maior. ff. ad mun. & in e. i. de his quæ fi. a ma. par. ca. quæ iura dēnt sic intelligi; & hoc cōiter tenetur a legistis, vt no. per glo. in l. plane, hic alle. & per Bart. in l. omnes pop. ff. de iust. & iu. Sed de iure canonico dubitatur, vtrum requirantur necessario duæ partes, si multi vocati noluerunt venire, de quo vide in c. cum nobis, & in c. causis, ī. eo. Idem de iure canonico certum est, ꝙ si contemnatur vnus qui debebat vocari, potest facere cassari quicquid fuerit actum per totam vniuersitatem, vt in c. bonæ 2. & in c. qđ sicut, infra eo. Et quoad Cardinales, dicunt hic Doct. & bene, ꝙ sufficiunt duæ partes præsentium, dummodo alii fuerint expectati, ut habetur in ca. vbi periculum, ī. alle. vnde non est necesse, ꝙ consentiant duæ partes omnium Cardina. sed præsentium in
15 conclaui, arg. 10. q. 2. c. ea. n. § hoc ius. † Extra gl. quæritur, quid si omnes Cardinales casu sunt mortui, ad quem tunc spectabit electio papæ Host. refert duas opi. Quidam dicūt, ꝙ ad conciliū generale, sicut pertinebat de iure antiquo. 79. dist. quasi per totum. Ipse Host. dicit, ꝙ prima opi. est tutior, secunda iustior. Nā difficile est congregare concilium. Si autem omnes sunt mortui præter duos, illi poterunt eligere, & vnus poterit eligere alium, dummodo alius consentiat electioni suæ. Si vero vnus solus remansit, ille habebit electionem, iuxta no. in c. gratum, ī. ti. proxi. non tamen poterit eligere seipsum, vt in c. per nostras, de iu. pat. Putarem tamen, quod iste nomine totius collegii poterit dare hanc potestatem alteri, & ille tanquam compromissarius potest eligere istum, dummodo cesset fraus, & ambitio.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus debet habere completum 30. annum, & debet esse natus ex legitimo matrimonio, tamen ex legitima causa potest circa hoc dispensari. 2.*
3 *Legitimatus per sequens matrimonium, potest esse episcopus.*
4 *Scientia, quæ requiritur in prælatis, qualis esse debet.*
5 *Argumentum de maiori ad minus, ualidum est in iure.*
6 *Annus, an requiratur completus, an inceptus, in aliqua dispositione.*
Aetas quæ requiritur in dignitatib. quanta esse debeat, uide in discursu.
Abbatissa an potest esse aliqua, quæ fuerit uidua, uel illegitime nata.

CAP. VII.

1 **Cum in cunctis.** † Electio ad episcopatum fieri debet de digno, scientia, moribus, & ætate, & qui habeat 30. annum completum, & sit de legitimo matrimonio natus. hoc dicit vsque ad §. cum uero. Diuiditur istud prin. in tres partes, Nam primo ponitur vna ratio statuendi. Secundo alia, ibi, [ea propter,] Tertio statutum, ibi, [p̄ senti] Cuius litera. Quia quandoque eligebantur aliqui in episcopos, qui non erant idonei moribus, scientia, vel ætate, statuit concilium Latera. quales debeant esse, qui episcopi eligi debeāt, ostēdens hoc per locum a minori, dicēs, ꝙ in cunctis sacris ministeriis tria præcipue sunt requirenda. ſętatis maturitas, granitas morum, & literarum scientia, ergo multo fortius hæc in episcopo sunt requirenda, quia cum episcopus ad curam sit positus aliorum, in seipso debet ostendere qualiter alii debeant se habere. Neergo, quod propter necessitatem temporis quandoq; factū est, trahatur a posteris in exemplum, statuit concilium Later. ut nullus de cætero eligatur in episcopum, nisi qui iam 30. ann. ætatis peregerit, & de legitimo si natus matrimonio, & qui uita & scientia commendabilis demonstretur, cum que electus fuerit & habuerit confirmationem, & possessionem ecclesiasticorū bonorum, transacto tempore de consecrandis episcopis a canonibus diffinito, ille ad quem spectat collatio beneficiorum ipsius, liberam habeat conferendi potestatem. Secundo dī, ꝙ inferiora ministeria. ſ. Decanatum, Archidiaconatum, & alia quæ cura habent animarum annexam; nullus recipiat nisi qui iam 26. annum attigerit, & scientia & moribus commendabilis demonstretur. Cum autem aliquis de prædictis assumptus fuerit, & commonitus, ad ordi. debitum promotus non fuerit, statuto tempore diffinito a canonibus, ab illo remoueatur officio, & alii conferatur, qui uelit & possit ea adimplere; & si super hoc appellauerit, nullatenus audiatur, & hoc statutum nō solum de promouendis, sed etiam de iam promotis. præcipitur obseruari. Tertio, dī ꝙ clerici qui contra formam istam quemquam elegerint, eligēdi potestate priuentur, & ab ecclesiasticis beneficiis no
ecerint se ſuspensos per triennium, & episcopus qui contra hoc fecerit, aut consenserit fieri conferendi prædicta officia potestatem amittat, & per capitulum, & si capitulum negligens fuerit, per Metropolitanum ordinentur. Ber. No. 1. tres qualitates requ
fitas in promouendis ad sacros ordines, & ad ministeria, ideſt ad dignitates, & officia ecclesiastica. Num primo requiritur ætatis maturitas. Secundo morum grauitas. Tertio literarum scientia. Potes addere aliam quartam. l. ꝙ sit de legitimo matrimonio natus, vt patet inf. de fil. presby. quasi per totum. Circa primam. ſ. ætatem requisitam in ordinandis, dic, vt habes hodie in cle. gene
ralem, de æta. & qua. Circa secundam de grauitate morum, habes infra de vi. & hon. cle. per totum. Circa tertiam. l. scientiam. quę & qualis requiratur in promouendo, dicam infra. De ętate vero requisita in promouendo ad dignitatem, & beneficia inseriora, uide quod plene dixi in cap. super inordinata, de præb. No. 2. quod episcopus dicitur generaliter præesse curæ totius diocœsis, unde tota diocœsis potest sibi dici parochia, vt in c. Apostolicæ, ī. de do. No. 3. ibi, [In seipso debet ostendere,] ꝙ episcopus de
a bet esse speculum [a] aliorum in morib. [b] concor. c. magnæ, de vo-
b to. No. 4. ibi, [Ea propter] ꝙ secundum temporis necessitatem, potest dispensari circa promouendos in episcopos, patientes defectum eorum, quæ hic requiruntur, concordat c. innotuit, ī. eo Vnde hic refert Io. An. quod quidam nobilis, & potens fuit promotus in episcopum dispensatiue, in 18. ann. hęc tamen dispensatio non debet fieri sine maxima causa. Vtrum autem papa pec
cet dispensando, ubi non subest causa, uide Inno. in cap. cum ad monasterium, de ſta. re. & quod melius dixi in c. de multa, infra de prēb. Vnum tamen scias, ꝙ vbi non subest causa legitima nō
c dī proprie dispensatio, [c] sed potius dissipatio, vt colligitur ex diffinitione dispensationis, quam diffinitionem vide per glo. no. 1. q. 7. in c. requiritis. §. nisi rigor, & tene illam gl. menti, quia tan-
2 git multa necessaria in materia dispensationum. † Vlt. no. ꝙ eligēdus in episcopum debet compleuisse 30. ann. Nam in ann. 30. Christus fuit baptizatus, & icepit prædicare, ideo ad ipsius saluatoris instar, istud tempus fuit præfixum in episcopo, vt in c. presby. 78. di. Gl. tamen ibi refert Io. Chriſost. tenuisse, ꝙ Christus nō dum compleuerat tunc 30. ann. sed solum attigerat 30. dies de
3 30. ann. † Item pondera tex. dum requiritur, ꝙ sit natus de legitimo matrimonio. Non. n. requiritur solum, ꝙ sit legitimus, sed ꝙ sit natus de legitimo matrimonio. An autem potest promoueri in episcopum legitimatus per subsequens matrimonii; hæc litera sic ponderata facit, ꝙ non; sed contrarium tenet gl. [d] in d. c.
d 4 innotuit, & dic vt ibi dicam. † Pro declaratione literæ, quæro q̄
e scientia requiratur [e] tam in episcopo, quam in aliis habentibus dignitates, vel officia, vel beneficia ecclesiastica? Sol. Inn. ponit hic quædam bona dicta, & in effectu concludit, ꝙ quædam est scientia eminens, quædam mediocris, quædam sufficiens. Eminens scientia dī illa, per quam quis scit difficilimas q. explicare, & diffinire in promptu, sine reuolutione librorum. Mediocris uero dī per quam difficiles q. deciduntur, cum reuolutione tamen librorum. Sufficiens autem est, legitime requisita, ſm qualitatē officii, seu beneficii. Vnde dī quis habere sciētiam sufficientem, q̄ sufficienter potest explere ea quæ necessario incumbunt officio suo. Et hæc sufficientia consideratur arbitrio boni viri, secundum qualitatem loci, vbi habet iste viuere & conuersari, & secundum qualitatem officii sui. Ideo ad propositam q. est dicēdum, ꝙ papa debere t habere maiorem scientiam reliquis, cum sit præpositus curę totius Christianitatis. Episcopi vero deberent habere notitiam noui & vet. Testamenti, cum omni peten
ti teneantur reddere de fide rationem, de quo vide bon. tex. 23. dist. in c. episcopus. 62. dist. in c. 1. & 2. Item secundum Host. dēnt habere scientiam iuris canonici, cum secundum illud debeant iudicare, presertim in causis matrimonialib. ut in c. j. de conſ. & affi. Archidiaconi vero & præpositi debent scire iura, secundū Inn. cum habeant secundum illa iudicare. Sed hoc ego intelligo in his Arch. & prepositis, qui habent iurisdictionem contentiosam. In illis vero qui solum habent nudum nomen, ut Archidia. & præpositus Senen. non requirerem talem scientiam, quia vt dixi, satis est vt habeant sufficientem scientiam. Et sufficiens appellatur secundum qualitatem officii, & dignitatis suę. Religiosi vero & Eremitę magis indigent contemplatione, quam scientia, ar. 16. q. j. in c. legi. Supplet. n. defectum scientię, pfectio charitatis, vt in c. j. de renun. Tñ dicit Inn. ꝙ in Abbate nō requirit magna

ADDITIONES.

a Speculum. Vide bo. tex. in c. præcipue. 11. q. 4. & in c. qualiter, el 2. de accu.

b Seb. Sap. In moribus. Adde tex. in c. clericos. 21. dist. qui dicit, quod episcopi, latine dicuntur speculatores, Et ideo tex. in c. cleri cum, 9. ex his 11. q. 1. appellat episcopos procuratores animarum, unde tex. in c. ante omnia. 40. dist. dicit quod episcopi officio nihil est laboriosius, & periculosius, sed nihil beatius apud Deum, si bene agatur.

c Dispensatio. Vide bon gl. in c. ut constituere tur, in uer. de rrahendum 50. dist. vide supra eo. c. significasti, per istum, in 5. col. Host. & Do. in c. dudum, il 2. de ele. & gl. & Do. in c. quanto, de iureiu. Doc. & ibi per istum in c. de multa, de præb. & in d. c. dudum, in 15. col. in fi. & in c. quia in tantum, de præb. in c. licet. & in c. literas, de reſt. spo. in 6. col. in c. super eo, de usu. in c. fi. de diuor. & in c. cū ad monasterium, circa fi. de ſta. mo. & in c. per uenerabilē, in 2. col qui fil. sint legi. Adde Spe & Io. An. in ti. de dispē. & in ti. de dele. 5. 9.

d Gl. in uer. coniugatā in fi. et ibi istum. Pe. de Anch. in c. per tuas, de prob. Io An. in addi. Spe. in rub. qui fi. sint legi. Bar. in l. in concubinatu, ff. de concu. 2ac. Tu limita hanc gl. et quod per istum illi additur, per fin. dictum Fran. de Cre. sing. suo 22. inc. ecce habebam, nisi talis esset nepos cōcubinæ, quam quis mortuo filio, uxorem duxisset. Idem no. Hip. de Mar. fin 131. inc. nepos ex filio, et Iac. Rebuf. in l. filios, nu. 1. et in addi. ad eum, C. de mu. et ori. li. x.

e Quæ scientia requiratur. Tu adde his, an papa possit cum illiterato dispenſre, ut sit episcopus, no. Fel. in c. fi quando, col. 2. in uer. dum gl. hic dicit, dea reſcri et posui in addi. ad istum, in rub. de Sum. Tri. col. fi. nu. 6. in addi. in ver fi. episcopi. in no.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gna scia, & dicit Archi. in d.c. legi, sufficere sibi, vt sciat cantare, & legere. Collec. dicit hoc verũ, nisi hẽat curã aiarum. Sed ego non video qualr possit primũ dictũ saltem de iure, pcedere, cũ gliber abbas hẽat saltẽ curã fori pnialis, respectu monachorum suorũ. De pbyteris vero dic, q debẽt scire canones pniales, & illa, q̃ hũr in c. q̃ ipsis. 38. di. Ex p̃dictis infert, & ex tex. q oño illite rati nõ debeãt ordinari. Et, pbãt hoc clarius in c. si. de tẽp. or. li. 6. si tñ ordinarent, acciperẽt characterẽ, sm Do. qa ex quo quis est baptizatus, est capax cuiuslibet sacri, vt in c. veniens, de presb. nõ bapr. Parum aũt scientes non debent promoueri, nisi sm Inno. sint dociles. i. apti ad addiscendum, quod procedit sm Hosti. dispensatiue, & ex magna causa, quasi non sufficiat, q quis sit docilis, ad hoc, vt promoueatur, & bene loquitur, & credo hũc intellectum habuisse Innoc. Sed vt dixi, consideranda est multum qualitas loci. Nam in præposito hominibus abiectis, & modicę conditionis, non requiritur tanta scientia, sicut in eo, qui præponitur curæ magnorum virorum, concludit tamen Innocẽn.

a vnum dictum notab. [a] q peccat acceptans dignitatem, vel officium, si non habet sufficientem scientiam ad exercendum ea, quæ incumbunt illi dignitati, vel officio, & videtur hoc dictum probari vltra rationem naturalem, in c. non est putanda, in fi. r. q. i. Idem dic de promouendis ad Doctoratum, habentes enim sufficientem scientiam, illi non peccant petendo gradum, cum petant facultatem communicandi scientiam aliis, quam habent, quod pertinet ad charitatem, sed in minus instructis, est peccatum præsumptionis, ita dixit glo. in clemen. 2. de magistr.

b quam no. Vnum tamen scias, quod pauciss imi digni [b] attingunt gradum Doctoratus, vt no. in Ioannes populus, C. de summa Trinita. per Docto. Allego in hoc dicta Doctorum, non quod in hoc sint necessaria, sed ad inferendum, quod etiam illis temporibus promouebantur indigni, & semper fuit. In glo. j. in fi. dic, quod in episcopo requiruntur multa alia, quam hic exprimantur. Et ponit Host. versus,

Anni triginta, sacer ordo, pura voluntas,
Et morum grauitas, sapientia, sponsa parentis,
Concurrens fama, decus, hæc dant pontificale.

Et declarando primũ, Anni triginta, probatur hic. Sacer ordo, quia promouendus in eũm dẽt esse in sacris, saltem in subdiaconatu, ut in c. a multis, de æta. & qual. Pura voluntas, quia dẽt esse liber, & non servus, ut j. de ser. non or. per totum. Morum grauitas, ut probatur hic. Sapientia, debet. n. hre sapientiam, nedum quo ad spiritualia, ut in præalle. c. eps, sed ẽt quo ad tpalia. Vnde simplex, & inexpertus, non dẽt promoueri in eũm, si tñ fuerit promotus, non debet deiici propter hanc simplicitatem quo ad temporalia, sed; debet dari sibi coadiutor, vt probatur 39. distin. cap. 1. iuncto c. quia frater. 7. q. 1. Sponsa parentis, quia debet esse de legitimo matrimonio natus, vt hic. Concurrens fama, quia non debet opin. promouendi in aliquo vacillare, sed debet esse famæ bonæ, vt in c. tantis Daniel. 81. distin. & d. c. omnipotens, infra de accusa. dicit Ioan. And. quod si vltima pars istorum versuum diceret, (Pontificatus,) tunc dictio, [decus,] poneret aliud requisitum scilicet quod promouendus deberet esse decorus, idest non corpore vitiatus, vt infra de cor. vitia, per totum. Sed, & debent etiam in eo coucurrere illa 13. c. Apostolicæ regulæ ad Titum 1. & ad Timo. 3. Quæ tranctantur a 25. distin. vsque ad 50. exclusiue, & a 81. vsque ad 101. Tamen, vt dicit Hostien. & bene requirendus esset a Deo talis, qui de facili non reperitur in humanis homo, in quo concurrãt talia, & tanta requisita. In glos. in vers. [Multo fortius,] ibi, [Nisi præceliat alios scientia.] Intellige hoc sanè, prout no. gl. in cap. vilissimus, hic alleg. Nam sufficit, quod prælatus habeat sufficientem scientiam licet reperiatur alius eo sufficientior. † Et in fi. gl. no. istam

5 c glo. pro argumento [c] a minori, ex maiori sumpto, vt tale argumentum procedat, etiam in iure, vt hic, & in eo, quod gl. in fine exemplificat de Paulo, & Eustochio, & intellige de Paulo, qui fuit fortior Eustochio, quia fuit virgo, & licet fuerit fortior, tamen non potuit resistere stimulo carnis; ergo nec Eustochius.

6 † In gl. in verb. [Exegerit.] In fi. Not. bene istam gl. quia quotidie allegatur, & vide Archi. in c. si annum, de iud. lib. 6. vbi dicit, q regulariter annus debet esse completus, [d] nisi aliud caueatur in iure. Distinctio tamen huius glos. communiter recipitur. Sed ego multum considerarem verba dispositionis. Nam si diceretur, quod in 18. anno posset quis promoueri, sufficit, quod attigerit vnum diem 18. anni, quia verum est dicere istum esse in 18. ann. Secus, si diceretur, quod habeat 18. annos, de quo vide plenius per glos. in clemen. generalem, de æta. & quali. Extra glos. quæro, quæ ætas requiratur in abbate? dic, q iure clare non cauetur, sed in abbatissa est tex. in cap. indemnitatibus, infra eo. lib. 6. vbi dicitur, quod debet esse 30. anno. dic etiam, quod debet esse virgo, vnde vidua non potest esse Abbatissa, quantuncunque caste vixerit in monasterio, de quo vide glos. in clemen. attendentes, de statu reg. In Abbate vero communiter dicitur sufficere, si attingat 25. annos, per §. inferiora, infra eod. cap. nam ista est ætas requisita in omnibus dignitatibus inferioribus, vnde ex quo tex. in d. c. indemnitatibus, prouidit solum de Abbatissa, videtur voluisse relinquere Abbatem in communi. regula aliorum prætorum. Et nil mirum: Nam olim promouenda in abbatissam debebat esse sexagenaria, nam tempus in eis debet supplere defectum sexus, & discretionis. In inquisitore hæreticę prauitatis requiritur 40. annus, vt in clementi. nolentes, de hære. de quo notantur ibi gloss. quod in episcopo sufficiant triginta ann. quia etiam inquisitor hæreticæ prauitatis, a iure deputatus, vt in certu. per hoc, de hæret. libro sexto. Vnde dicit, quod hoc est de contrariis, quasi non posset reddi ratio sufficiens inter episcopũ, & inquisitorem. Sed forte hoc contingit, quia promouendi in episcopos, transeunt cum magna causa, quasi non sufficiat, q quis sit docilis, ad hoc, vt promoueatur, & bene loquitur, & credo hũc intellectum habuisse Innoc. Sed vt dixi, consideranda est multum qualitas loci. Nam in præposito hominibus abiectis, & modicę conditionis, non requiritur tanta scientia, sicut in eo, qui præponitur curæ magnorum virorum, concludit tamen Innocẽn.

a vnum dictum notab. [a] q peccat acceptans dignitatem, vel officium, si non habet sufficientem scientiam ad exercendum ea, quæ incumbunt illi dignitati, vel officio, & videtur hoc dictum probari vltra rationem naturalem, in c. non est putanda, in fi. r. q. i. Idem dic de promouendis ad Doctoratum, habentes enim sufficientem scientiam, illi non peccant petendo gradum, cum petant facultatem communicandi scientiam aliis, quam habent, quod pertinet ad charitatem, sed in minus instructis, est peccatum præsumptionis, ita dixit glo. in clemen. 2. de magistr.

b quam no. Vnum tamen scias, quod pauciss imi digni [b] attingunt gradum Doctoratus, vt no. in Ioannes populus, C. de summa Trinita. per Docto. Allego in hoc dicta Doctorum, non quod in hoc sint necessaria, sed ad inferendum, quod etiam illis temporibus promouebantur indigni, & semper fuit. In glo. j. in fi. dic, quod in episcopo requiruntur multa alia, quam hic exprimantur. Et ponit Host. versus,

Anni triginta, sacer ordo, pura voluntas,
Et morum grauitas, sapientia, sponsa parentis,
Concurrens fama, decus, hæc dant pontificale.

Et declarando primũ, Anni triginta, probatur hic. Sacer ordo, quia promouendus in eũm dẽt esse in sacris, saltem in subdiaconatu, ut in c. a multis, de æta. & qual. Pura voluntas, quia dẽt esse liber, & non servus, ut j. de ser. non or. per totum. Morum grauitas, ut probatur hic. Sapientia, debet. n. hre sapientiam, nedum quo ad spiritualia, ut in præalle. c. eps, sed ẽt quo ad tpalia. Vnde simplex, & inexpertus, non dẽt promoueri in eũm, si tñ fuerit promotus, non debet deiici propter hanc simplicitatem quo ad temporalia, sed; debet dari sibi coadiutor, vt probatur 39. distin. cap. 1. iuncto c. quia frater. 7. q. 1. Sponsa parentis, quia debet esse de legitimo matrimonio natus, vt hic. Concurrens fama, quia non debet opin. promouendi in aliquo vacillare, sed debet esse famæ bonæ, vt in c. tantis Daniel. 81. distin. & d. c. omnipotens, infra de accusa. dicit Ioan. And. quod si vltima pars istorum versuum diceret, (Pontificatus,) tunc dictio, [decus,] poneret aliud requisitum scilicet quod promouendus deberet esse decorus, idest non corpore vitiatus, vt infra de cor. vitia, per totum. Sed, & debent etiam in eo coucurrere illa 13. c. Apostolicæ regulæ ad Titum 1. & ad Timo. 3. Quæ tranctantur a 25. distin. vsque ad 50. exclusiue, & a 81. vsque ad 101. Tamen, vt dicit Hostien. & bene requirendus esset a Deo talis, qui de facili non reperitur in humanis homo, in quo concurrãt talia, & tanta requisita. In glos. in vers. [Multo fortius,] ibi, [Nisi præceliat alios scientia.] Intellige hoc sanè, prout no. gl. in cap. vilissimus, hic alleg. Nam sufficit, quod prælatus habeat sufficientem scientiam licet reperiatur alius eo sufficientior. † Et in fi. gl. no. istam

5 c glo. pro argumento [c] a minori, ex maiori sumpto, vt tale argumentum procedat, etiam in iure, vt hic, & in eo, quod gl. in fine exemplificat de Paulo, & Eustochio, & intellige de Paulo, qui fuit fortior Eustochio, quia fuit virgo, & licet fuerit fortior, tamen non potuit resistere stimulo carnis; ergo nec Eustochius.

6 † In gl. in verb. [Exegerit.] In fi. Not. bene istam gl. quia quotidie allegatur, & vide Archi. in c. si annum, de iud. lib. 6. vbi dicit, q regulariter annus debet esse completus, [d] nisi aliud caueatur in iure. Distinctio tamen huius glos. communiter recipitur. Sed ego multum considerarem verba dispositionis. Nam si diceretur, quod in 18. anno posset quis promoueri, sufficit, quod attigerit vnum diem 18. anni, quia verum est dicere istum esse in 18. ann. Secus, si diceretur, quod habeat 18. annos, de quo vide plenius per glos. in clemen. generalem, de æta. & quali. Extra glos. quæro, quæ ætas requiratur in abbate? dic, q iure clare non cauetur, sed in abbatissa est tex. in cap. indemnitatibus, infra eo. lib. 6. vbi dicitur, quod debet esse 30. anno. dic etiam, quod debet esse virgo, vnde vidua non potest esse Abbatissa, quantuncunque caste vixerit in monasterio, de quo vide glos. in clemen. attendentes, de statu reg. In Abbate vero communiter dicitur sufficere, si attingat 25. annos, per §. inferiora, infra eod. cap. nam ista est ætas requisita in omnibus dignitatibus inferioribus, vnde ex quo tex. in d. c. indemnitatibus, prouidit solum de Abbatissa, videtur voluisse relinquere Abbatem in communi. regula aliorum prætorum. Et nil mirum: Nam olim promouenda in abbatissam debebat esse sexagenaria, nam tempus in eis debet supplere defectum sexus, & discretionis. In inquisitore hæreticę prauitatis requiritur 40. annus, vt in clementi. nolentes, de hære. de quo notantur ibi gloss. quod in episcopo sufficiant triginta ann. quia etiam inquisitor hæreticæ prauitatis, a iure deputatus, vt in certu. per hoc, de hæret. libro sexto. Vnde dicit, quod hoc est de contrariis, quasi non posset reddi ratio sufficiens inter episcopũ, & inquisitorem. Sed forte hoc contingit, quia promouendi in episcopos, transeunt cum magna causa, quasi non sufficiat, q quis sit docilis, ad hoc, vt promoueatur, & bene loquitur, & credo hũc intellectum habuisse Innoc. Sed vt dixi, consideranda est multum qualitas loci. Nam in præposito hominibus abiectis, & modicę conditionis, non requiritur tanta scientia, sicut in eo, qui præponitur curæ magnorum virorum, concludit tamen Innocẽn.

a vnum dictum notab. [a] q peccat acceptans dignitatem, vel officium, si non habet sufficientem scientiam ad exercendum ea, quæ incumbunt illi dignitati, vel officio, & videtur hoc dictum probari vltra rationem naturalem, in c. non est putanda, in fi. r. q. i. Idem dic de promouendis ad Doctoratum, habentes enim sufficientem scientiam, illi non peccant petendo gradum, cum petant facultatem communicandi scientiam aliis, quam habent, quod pertinet ad charitatem, sed in minus instructis, est peccatum præsumptionis, ita dixit glo. in clemen. 2. de magistr.

b quam no. Vnum tamen scias, quod pauciss imi digni [b] attingunt gradum Doctoratus, vt no. in Ioannes populus, C. de summa Trinita. per Docto. Allego in hoc dicta Doctorum, non quod in hoc sint necessaria, sed ad inferendum, quod etiam illis temporibus promouebantur indigni, & semper fuit. In glo. j. in fi. dic, quod in episcopo requiruntur multa alia, quam hic exprimantur. Et ponit Host. versus,

Anni triginta, sacer ordo, pura voluntas,
Et morum grauitas, sapientia, sponsa parentis,
Concurrens fama, decus, hæc dant pontificale.

Et declarando primũ, Anni triginta, probatur hic. Sacer ordo, quia promouendus in eũm dẽt esse in sacris, saltem in subdiaconatu, ut in c. a multis, de æta. & qual. Pura voluntas, quia dẽt esse liber, & non servus, ut j. de ser. non or. per totum. Morum grauitas, ut probatur hic. Sapientia, debet. n. hre sapientiam, nedum quo ad spiritualia, ut in præalle. c. eps, sed ẽt quo ad tpalia. Vnde simplex, & inexpertus, non dẽt promoueri in eũm, si tñ fuerit promotus, non debet deiici propter hanc simplicitatem quo ad temporalia, sed; debet dari sibi coadiutor, vt probatur 39. distin. cap. 1. iuncto c. quia frater. 7. q. 1. Sponsa parentis, quia debet esse de legitimo matrimonio natus, vt hic. Concurrens fama, quia non debet opin. promouendi in aliquo vacillare, sed debet esse famæ bonæ, vt in c. tantis Daniel. 81. distin. & d. c. omnipotens, infra de accusa. dicit Ioan. And. quod si vltima pars istorum versuum diceret, (Pontificatus,) tunc dictio, [decus,] poneret aliud requisitum scilicet quod promouendus deberet esse decorus, idest non corpore vitiatus, vt infra de cor. vitia, per totum. Sed, & debent etiam in eo coucurrere illa 13. c. Apostolicæ regulæ ad Titum 1. & ad Timo. 3. Quæ tranctantur a 25. distin. vsque ad 50. exclusiue, & a 81. vsque ad 101. Tamen, vt dicit Hostien. & bene requirendus esset a Deo talis, qui de facili non reperitur in humanis homo, in quo concurrãt talia, & tanta requisita. In glos. in vers. [Multo fortius,] ibi, [Nisi præceliat alios scientia.] Intellige hoc sanè, prout no. gl. in cap. vilissimus, hic alleg. Nam sufficit, quod prælatus habeat sufficientem scientiam licet reperiatur alius eo sufficientior. † Et in fi. gl. no. istam

5 c glo. pro argumento [c] a minori, ex maiori sumpto, vt tale argumentum procedat, etiam in iure, vt hic, & in eo, quod gl. in fine exemplificat de Paulo, & Eustochio, & intellige de Paulo, qui fuit fortior Eustochio, quia fuit virgo, & licet fuerit fortior, tamen non potuit resistere stimulo carnis; ergo nec Eustochius.

6 † In gl. in verb. [Exegerit.] In fi. Not. bene istam gl. quia quotidie allegatur, & vide Archi. in c. si annum, de iud. lib. 6. vbi dicit, q regulariter annus debet esse completus, [d] nisi aliud caueatur in iure. Distinctio tamen huius glos. communiter recipitur. Sed ego multum considerarem verba dispositionis. Nam si diceretur, quod in 18. anno posset quis promoueri, sufficit, quod attigerit vnum diem 18. anni, quia verum est dicere istum esse in 18. ann. Secus, si diceretur, quod habeat 18. annos, de quo vide plenius per glos. in clemen. generalem, de æta. & quali. Extra glos. quæro, quæ ætas requiratur in abbate? dic, q iure clare non cauetur, sed in abbatissa est tex. in cap. indemnitatibus, infra eo. lib. 6. vbi dicitur, quod debet esse 30. anno. dic etiam, quod debet esse virgo, vnde vidua non potest esse Abbatissa, quantuncunque caste vixerit in monasterio, de quo vide glos. in clemen. attendentes, de statu reg. In Abbate vero communiter dicitur sufficere, si attingat 25. annos, per §. inferiora, infra eod. cap. nam ista est ætas requisita in omnibus dignitatibus inferioribus, vnde ex quo tex.

a Seb. Sap. Dictum notabile. Vide tex. in capitu cum sit ars artium, de æta. qualit. ubi probatur, quod est in culpa, ordinans & ordinatis illiteratus. Et dicit ibi Inn. quod qui ordinant, non sunt semper in culpa, sed illi qualiter examinandi cura, & quantum peccent, qui parum curiose examinant, videant text. in capitu. quando. 24. distin. Et adde, quod mirabiliter dixit Pet. de Anchara, in clemen. 1. in ulti. nota. de æta. & qualitate qui promouens scienter indignum, tenetur ecclesiæ, quam læsit, ad id teresse.

b Digni. Vide istum in c. proposuisti, de proba. vbi enumerat qualitates requisitas in Doc. in ult. col. ibi, & sex requiruntur. vide Bar. post Cy. in Lectore populi, ff. de iust. & iur.

c Seb. Sap. Pro argumento. De hoc argumento, vide Abb. in cap. per venerabilem, qui fil. sint leg. per Ias. in l. qui delegato. eo tum. 1. de leg. 1. in regula cui licet, de reg. iu. li. 6. Iaso. in l. si quando. §. generaliter, in fin. C. de mendicio. testamen.

d Completus. De materia, utrum annus cœptus habeatur pro cõpleto, vide glo. & Doc. in l. qua ætate, in prin. ff. de testa. & per Bar. in l. si cui legetur prin. vbi late attingit istam materiam, distinguendo, ff. de leg. 1. vide Ias. in §. inferiora, in 2. no. Aen. Falc.

e Non fuit casta. Ex genere oritur finistra præsumptio, quod talis filia, qualis mater. Sic etiam talis filius, qualis pater, ut no. gl. in l. quod si nolit, ff. de mancipia. ff. de ædil. edic. ubi ponit illud carmen, Sæpe solet similis, filius patri. fa. tex. in c. si gens Anglorum 56. d. f. de quo omnino vide dict. Abb. Sic. in consi. 54. præclare, col. 19. in 2. uol.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus dicitur in mora petendi consecrationem si non petit post tres menses a die confirmationis.*
2 *Episcopus electus, & confirmatus, potest exercere ea, quæ sunt iurisdictionis, sed non ea, quæ sunt ordinis episcopalis, ante consecrationem. 6.*
3 *Beneficia promoti, & translati in Episcopum, vacant ipso iure.*
4 *Beneficia promoti in curia, an vacent in curia, vel extra?*
5 *Tempus, quod datur ad eligendum, vel electioni consentiendum, quantum sit.*
6 *Dispensatio, quæ procedit motu proprio large interpretatur, secus illa, quæ venit ad postulationem partis, quia ea est odiosa, nisi veniat mota proprio. 8.*
9 *Dispensatio ad unum, extenditur ad consecutiua ad aliud.*
10 *Beneficia priora, an vacent, si electus de facto administrat, antequam sit confirmatus.*
11 *Dispositio c. quanto, de transla. Episco. loquitur in Episcopo, qui transfertur de facto ad alium episcopatum.*

§. Cum vero. Beneficia electi in episcopum vacant per confirmationem, an adeptionem possessionis, & consecrationem secutam, vel post tempus præfixum ad petendam consecrationem. h. d. vsque ad

a §. inferiora. No. j. quatuor requisita ad hoc, vt vacent beneficia electi

A D D I T I O.

a Seb. Sap. Vacent beneficia. Quid antem, in Abbate, an uacent eius beneficia ante benedictionem, an uero requiratur benedictio, sicut in episcopo requiritur consecratio. Vide Old. in consi. 14. ubi concluditur, quod non, ita tenent communiter Doct. in c. de multa. infra de præb.

electi in Episcopum. Primo enim requiritur q fuerit electus. Secundo, q confirmationem electionis fuerit consecutus. Tertio, quod sit adeptus possessionem. Quarto, quod sit consecratus; vel quod sit in mora petendi consecrationem. † Et dr esse in mora, si non petit intra tps p̃fixum a canonibus. s. intra tres menses a tpe confirmationis habitæ, vt in c. 2. 75. dist. & dicam latius post glo. Et ex his, & tex. no. ordinem procedendi: Nam primo, quis eligitur. Secundo electio confirmatur. Tertio administrationem consequitur. Quarto cõsecratur, & vnum nascitur ex reliquo: Nam vigore electionis sit confirmatio, & virtute cõ firmationis competit ius administrandi, vt in c. transmissam. j. e. † Et vt possit plene administrare, debet consecrari, quia electus, & confirmatus potest exercere ea, quæ sunt iurisd. ea vero, quæ sunt ordinis episcopalis, non exercet ante consecrationem habitam, vt in c. transmissam, j. eo. vnde cõiter dicunt Canonistæ, q consecratio episcopalis est ordo, ideo in multis iurib. dr Eũm ordinari, in aliquib. consecrari, quia in consecratione recipit ordinẽ episalem. Theologi tamen dixerunt, q non erat ordo, sicut nec prima tonsura, vnde ipsi dicunt septem esse ordines ecclesiasticos. Nos autem Canonistæ dicimus nouem, quia computamus primam tonsuram, & ordinem epalem, de quo vide bo. gl. in proœ. Sexti. Vltimo † no. q beneficia promoti, & translati ad epatum, vacant ipso iure, [a] vnde non requiritur alia sententia, vt colligitur ex tex. ibi, [Habeat liberam facultatem.] Non. n. hẽret collator liberam [b] potestatem, seu facultatem conferendi, si haberet necesse expectare sententiam priuationis, vel alicuius consensum, juxta no. in c. de multa, j. de præb. & c. licet Eps, co. ti. li. 6. Sed quæro, nunquid de necessitate requirantur omnia hic exp̃sa, ad hoc, vt vacent beneficia istius promoti? Sol. dic, q saltem in effectu requiruntur, & si non formaliter. Nam hodie propter reseruationem summorum pontificum, electiones non confirmãtur, sed papa prouidet ex officio suo, vnde illa prouisio, cum pronunciat aliquem eũm, habet vim electionis & confirmationis, sicut dicimus in collatione beneficiorum, vt no. in c. cum olim, de cau. poss. & propriet. Vnde dicendum est, q post prouisionẽ facta per papam, non vacant immediate beneficia prouisi, seu pronunciati, sed debet expectari, vt iste prouisus consequatur prius administrationem, & quod consecretur. Et q̃q̃ curia hodie de facto non seruet; sed immediate conferat beneficia pronunciati, tamen illa collatio non habet effectum, seu habere deberet; ni si postquam prædicta intercesserint, quia non debet quis perdere primum beneficium nisi plene sit sm consecutus, [c] vt in ca. si quis iam translatus, 21. q. 2. & in c. si qui Episcopi. 92. dist.] Et vtrũ beneficia promoti in curia, vacent in curia, an extra curiam, & si existendo in curia, recipit possessionem episcopatus per procuratorem, vide ad hoc gl. no. & sin. in clemen. 1. vt lite pend. in gl. in ver. [Administrationem,] ibi, [Aliqñ contingit, hoc ideo dicit, quia de iure statim, q est confirmatus, habet potestatem administrandi, vt in c. transmissam, j. eo. sed q̃nque de facto contingit contrarium, puta; quia dominus temporalis [d] non vult patiri istum nanciscí possessionem. Ideo tex. vult, quod ad hoc, vt uacẽt priora beneficia, oportet, q de facto habuerit administrationem bonorum. Quid autem si habuit partem bonorum? Sol. dic Petrus, q si est consecutus possessionem maioris partis [e] bonorum, habet locum iste tex. secus si minoris partis. arg. in ca. frequens, de rest. spo. li. 6. & vide de hoc quod legitur & notatur in c. si tibi concesso, de præb. li. 6. & in c. transmissam, infra eo. & in ca. commissa, eo. ti. li. 6. Vbi etiam no. quid si habuit administrationem spiritualium, & non temporalium? In gl. in † ver. Decurso tẽpore, ibi, [Sed verius est.] Et hæc est secunda opi. uerior, cui suppletione tamen: Nam tres menses [f] dantur ad petendam consecrationem, vt currant isti tres menses a tempore habitæ cõfirmationis, vt s. dixi, & si confirmatus negligit p̃secrari, intra istud tempus, statim vacant beneficia sua, non tamen debet incontinenti repelli ab episcopatu. Sed debet expectari per alios tres menses; & quo ad hanc repulsionem, procedunt iura, quæ faciunt mentionem de sex mensibus, vt in c. quoniam, 100. dist. & in c. 2. de transla. Epii. Et generaliter de istis temporibus contingentibus tempore vacationis, vide bo. & plenam glo. in ca. si electio, de elect. li. 6. vbi habetur de tempore præfixo ad consentiẽdum electioni, & de tempore petendi confirmationem, consecrationem, & pallium. In gl. in † versi. [Ad quem spectant.] ibi, [Non dr pleno iure.] Nota principium glossæ, quare expectatur tempus cõsecrationis, ex quo habet possessionem episcopatus, nam licet habeat possessionem, non tamen adhuc potest dici Episcopus, ex quo non est consecratus, sed debet appellari electus, q̃quantumcunque etiam sit confirmatus, uel prouisus [h] per papam, ut in c. tua, de his quæ fiunt a præla. & infra eo. c. nostri. In de non potest dici translatus ad plenum. In ea. glo. ibi, [Statim possunt conferri priora beneficia.] No. gl. ex qua habes, q si prorsus tempus trium mensium, [i] vt uacent priora beneficia. Et hanc opi. glo. tenet Inno. & Comp. & cõiter Doc. præter Host qui in hærendo verbis literæ reqrit precise lapsum illius temporis præfi

xi ad consecrationem, quia sm eum tex. ita loquitur. nec est illa sola ratio, quam all. gl. quia posset repelli ante consecrationẽ, sed est illa rõ s. propter multas expensas, quas solet facere promotus, & alle. Hostien. pro se ca. si qui episcopi. 92. dist. Io. And. per illum eundem tex. concordando distinguit, q aut iste consecratus

A D D I T I O N E S.

a Ipso iure. Adde Abb. consi. 101. Cal. c. 1. de transla. epis.
Adde quæ posui in c. licet, in 7. no. supra e. & utrum beneficia electi in episcopum, vacent ante acceptationem, vide in c. fi. in nu. 13. supra de postul. præl. tamen credo quod non, quia requiruntur quatuor, de quibus supra in no. 1. ad hoc ut talia beneficia vacent. Aen. Falco.

b Liberam. Vide quæ dixi in c. fi. supra de postu. præl.

c Consecutus. Vide bonum tex. in ca. licet Episcopus, de præb. li. 6. Adde istum in c. 1. nu. 8. supra eo. Aen. Falc.

d Dominus temporalis. Quod potest contingere duobus modis. Primo, si nõ fuit requisitus in electione prout erat consuetudo, ut dixit singulariter Inno. in c. quod sicut, infra eo. uel quia princeps habet ipsum suspectum, secũdum eundem Inn. in c. super his, infra de accu. nam utroque casu princeps potest resistere, & istis duobus modis potest de iure resistere, si autem de facto resisteret, tunc papa habebit prouidere. Vel dicas, quod nunquã potest de iure resistere, ut in c. quod sicut, & ibi Abb. in nu. 7. infra eo. tamen solet tolerari recusatio principis ex iusta causa. Aen. Fal.

e Maioris partis. No. per cap. de multa. de præben. & d. cap. licet episcopus, eo. ti. li. 6.

f Tres menses. Adde Cal. consi. 4. eo. ti.
Zac. Adde quod iusto impedimento impedito, non currit illud trimestre, & qualiter debeat ita impeditus agere, si non possit haberi copia Romani pontificis recurre ad gl. ordi. in c. cupientes & ibi Arch. & Pe. de Anch. Do. et Phi. Fran. in §. quod si per viginti, in uer. ho. proposita, et in §. insuper, in uer. impedimento, eo ti. li. 6. vbi dicit, talem in scriptis debere protestari, ut ei non currat tempus, per l. cum quidam, et ibi Bart. Ang. et Paul. de Ca. C. de his, qui per me. iudi. non app. Cano. in c. si iustus, de appel. Ant. de But. consi. 26. in prin. Bal. consi. 116. vol. 1. Ale. consi. 19. col. 2. uer. circa secundũ, uol. 1. et consi. 165. col. 2. circa fi. uol. 2. et Rot. decis. 22. in ci. quando aliqua causa, in anti. in ti. de iud.
Ant. Fran. An impeditus debeat protestari, et quomodo, Dicas quod impeditus facto iudicis, debet protestari de tali impedimento, alias non excusaretur, ut per gl. in ca. cupientes, §. quod si per uiginti, de elec. li. 6. et per Bar. in l. 1. §. dies, ff. quando appe. fit. & habetur per Imo. & Ge. in d. §. quod si per uiginti. & no. in c. fi. de appel. secus autem est in aliis impedimentis, in quibus non est protestatio, quamuis illa sit utilis, & ad cautelam fieri soleat secundum Pet. de Anc. in d. §. quod si per viginti. & Imo. in d. c. fi. de appe. & habetur per Inn. & Fel. in cap. ex ratione, in 7. col. de app. & uide Pau. de Cast. in consi. 21. & omnino Alex. post Ro. in l. si pupillo, in §. fi quis ipsi prætori, ff. de ope. no. nun & in l. 2. C. de nauti. fe. no. & habetur per Bart. in l. 2. in §. quod diximus, ff. si quis cau. & habetur in c. 1. §. fi. quarto, & in cap. plerunque, de rescri. Et adde quod Bar. in d. §. quod diximus, dicit, quod est de consuetudine facere talem protestationem. Ale. autem ibi dicit quod requiritur talis protestatio ad declarandum animum protestantis, & adde, quod impeditus per iudicem prohi. qui appellationem intra annum, restituitur ad tantum tempus, quanto fuit impeditus, ut per Inno. in c. ex ratione. de app. & per Pau. de Cast. in præal. consi. 21. & in alio consi. 25. & habetur in l. cum ipse, ubi per Bal. & Doc. ff. de excu. tu. Et plus dicebat do. Pau. in dicto consi. 25. quod idem est dicendum, quando etiam impeditur per partem, secundum Cy. in l. si. C. de adul. secus si fuisset impeditus culpa sua, quia tunc currit sibi tempus, vt per Inn. & Host. in c. fi. de elec. & habetur in l. qui b. dieb. in prin. ff. de cond. & demon. Et adde, quod impeditus debet probare impedimentum, & quod perfecisset id, quod intendebat perficere, nisi fuisset impeditus, tex. est no. secundum Bar. ibi, in l. qui commeatus, ff. de re mili. & idem tenet Bar. & Ale. post eum in d. l. 3. §. quod diximus, ff. si quis cau. & habetur per Bart. in l. præses, C. de ap. & per Bal. in l. in pecuniariis, de feri. & vide Ale. in consi. 49. in 2. parte consiliorum.

g Electus. Vide istum in c. tam literis, in uer. consecrandi, & in uer. 2 prælatione, infra de test. gl. in c. 1. de resi. do. & gl. in proœ. cle. in ver. pontificatus, & ibi istum in apost. Vide Inn. & istum in c. ad multa. de præb. ubi non dicitur Episcopus ante consecrationem, gl. in cle. 2. in uer. pontificum, de cele. miss. vbi app. pontificis, non uenit electus, & confirmatus, nondum consecratus, & gl. in cle. 1. in uer. quamuis, de pœ. fallit in casu cle. 1. in ver. Episcopis, de fo. compe. quia materia ibi subiecta, ita concernit electos & confirmatos nondum consecratos, sicut Episcopos, cum electus & confirmatus, tantum ea potest, quæ sunt iurisdictionis, sicut Episcopus, & vide istum in c. cũ Apostolica, in fi. de his, quæ fi. a præl. & in c. in eos, de hæ. Et ideo pulchre dixit Bal. in l. si nondum, C. de fur. q. fi ciuitas interfecit electum, nõ tamen dicitur interfecisse episcopum, quod no. pro limitatione c. ita nos, 25. q. 2. quem tex. alle. Abb. in c. cum causam, in fi. de prob. & in c. cum dilectus filius, il 2. in 5. col. de simo. et in c. inter quatuor, in 3. col. de maio. et obe. ubi fi ciues interfecerunt episcopum, priuatur ciuitas, et ecclesia dignitate episcopali, appellatione tamen prælati compræhenditur electus, et cõfirmatus, ut probatur in d. c. tam literis, et uolui Gem. in c. 1. li. 6. de iureiu.
Adde Ol. consi. 33. ubi ponit, quod secus est in Abbate, quia est Abb. ante benedictionem, et eius beneficia uacant adepta pos. licet non fuerit benedictus.
Zac. Adde Fel. in c. eam te, col. 5. ver. tertio restringitur, de resc. secus est in episcopo, ut ibi per eum, ubi ponit differentiam, quæ inter epis. et abba. est, quoad ista. Dic pro hoc. s. quod abb. statim post electionem appellet Abb. in c. 1. de spon. neg. præla. istum in c. meminimus, in prin. et ibi Fel. de acc. et potest ante suam benedictionem uti baculo pastorali annulo, et mitra, ut no. iste in c. inter monasterium, col. ul. uer. quæro ultimo, de re iudica post fo. An. in cle. attendentes, §. statuimus, de sta. mo. quod tamen intelligo de priuilegiatis, ut in c. præalle. §. statuimus.

h Seb. Sap. Vel prouisus. Vide Firmia. in trac. de epis. in 4. par. li. 3. circa princ. ubi facit differentiam inter Episcopum, et abb.

i Mensium. Vide in proposito tex. et ibi Doc. post Bar. in l. illa, la 1. de uer. ob. et quæ posui in textualibus. Aen. Fal.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tus ante lapsum trium mensium, habuit possessionem episcopatus; & tũc, cum plene sit translatus, vacant statim beneficia priora, vt probatur ibi. Aut nondum est adeptus possessionẽ, & nõ sufficit sola ꝓsecratio, ut hic; & hæc opi. est vera. & satis hoc fuit
7 de mente huius gl. & facit c. si quis iam translatus, præal. † Sed dubium est, quid si confirmatus, seu prouisus habet dispensationẽ, vt non teneatur consecrari intra annum, nunquid suspendatur ad annum vacatio priorum beneficiorum, præsuppositio, ꝙ in dispensatione, nihil de prioribus beneficijs caueatur? Io. And. in effectu vī velle, ꝙ aut hæc dispensatio fuit concessa motu proprio Papæ, & tunc non vacabunt statim priora beneficia; sed expectabitur annus, aut papa dispensauit ad instantiam, & tunc seruabitur, quod hic dicitur scilicet quòd vacabunt post tres menses, &c. Ratio diuersitatis est secũdum eum; quia primo casu de-
a bet fieri larga interpretatio, [a] ex quo dispensatio[b] motu proprio
b principis fuit facta. Sed in secundo casu non debet fieri extensio de vno ad reliquum, cum materia sit odiosa, argu. pro vtroque dicto in c. si motu proprio, cum seq. de præben. lib. 6. No. primo
8 † hoc dictum Io. And. ex quo habes duo dicta notãda. Primum, ꝙ dispensatio; licèt in se sit odiosa, & restringibilis, vt in c. 1. & 2. de fi. presby. lib. 6. tamen si fit motu proprio, debet late interpretari, & no. vnum effectum concessionis factæ motu proprio, qđ habet limitare gl. in cle. si Romanus Pontifex, de præben. Secundum dictum, ꝙ dispensatio non debet extendi ad actum, quasi consecutiuum, si est facta ad instantiam. D. Ant. dubitat de hoc secundo dicto, quoniam priora beneficia vacant per consecrationem, aut per negligentiam in petenda consecratione, q̃ com
9 mittitur per cursum illius temporis, de quo in tex. †. Sed obtinẽs dispensationem, vt non teneatur consecrari intra annum, nõ dicitur negligens, ergo nec vacabunt priora beneficia. Et hæc opinio plus placet, quam præcedens: nam vacatio beneficiorum ve nit consecutiuè ad consecrationem, dispensatio autem ad vnum
c extenditur ad consecutiua [c] ad illud, vt no. gl. in c. quia in tãtum, de præb. & in c. si quis in clero. 7. q. 1. facit, quod no. Host. in c. postulasti, de rescri. & vide, quod plene dixi in c. at si clerici. in §. de adul. de iud. in verbo spectant. In fi. gl. Hæc iura, vt dicit Io. And. & bene, non probant hoc vltimum dictum gl. & dic ꝙ c. literas, loquitur in duobus canonicatibus in ea. ecclesia. & eo. modo c. cum nostris, non loquitur etiam in casu nostro, & contra gl. videtur tex. in c. de multa, in fi. de præb. vbi dicitur, ꝙ per receptionem secundi curati, vacat primum consimile, ergo secus, si primum erat sine cura. Sed dubium est si primum requireret resi-
d dentiam, [d] nunquid vacet per adeptionem secundi curati. & credo ꝙ non, licèt debeat priuari, quod plenius dico in c. fi. de cler.
10 non resid. & in d. c. de multa. † Vltimo hic quæritur, vtrum priora beneficia vacent, si electus administrat de facto ante cõfirma
e tionem? Collec. hic ꝙ vult sic. [e] Alle. c. quanto, de transla. epis. Aduerte, quia non debet iudicio meo plus operari administratio facti, quam iuris. sed si iste de iure administraret, non per hoc vacarent priora beneficia; sed deberet expectari tempus præfixum ad consecrationem, vt hic. ergo idem dicamus in eo qui administrat de facto, vt non sit melioris conditionis stultus, q̃ sapiens, vt
11 in c. eum qui, de præben. lib. 6. † Ad cap. quanto, dic, ꝙ loquitur in episcopo, qui transtulit se de facto ad aliũ episcopatum: Nam quia de facto plene translatus est, perdit primum episcopatum, & non debet habere fm, vt sic careat habito, & ambito, ut ibi.

ADDITIONES.

a Larga interpretatio. Adde Pet. de Ancha. consil. 218. & dicit Cald. consil. secundo, qui fil. sint legit. quod licet dispensatio sit odiosa, quod tamen debet aliquid operari.

b Seb. Sap. Dispensatio. Vide pulchre per Fely. in cap. postulasti, in vlt. char. ver. limita. 6. supra de rescri. & ibi late, an in dispensationibus fieri debeat larga interpretatio.

c Ad consecutiua. Vide bo. tex. in c. accepimus. de æta. & qual. vbi approbatus ad ordinem videtur approbatus ad beneficium, tanquam ordinis consecutiuum. notabis tamen, ꝙ dispensatio non trahitur ad consecutiua eius, super quo dispensatur, quando dispensatio imprimit effectum validum super actu, in quo dispensatur absque eo, ꝙ extendatur ad illud consecutiuum: nam consecutiuum ordinis sacerdotalis est, quod possit habere eccle. curatam. de ele. lib. 6. licet canon. & tamen non extenditur ad illam. Hanc opi. tenuit Old. consi. 215. inci. puncta breuia. in 4. col. & But. in c. literas, de fil. presb. Mod. hoc uolunt in c. postulasti, in 18 col. de reser. & Comp. hic in §. seq. & Spec. in tit. de leg. §. fi. ver. quid si dispensatum. & Gemin. in c. 2. de fil. presb. li. 6. & per istum in c. pro illorum. de præb. & gl. in cle. generalem, de æta. & qual. & Gemi. in c. licet canon. præal. in prin. dixit, ꝙ non attingens 25. an. est inhabilis ad rectoratum parochialis ecclesiæ, & sic licet haberet presbyteratum ante hanc ætatem, per hoc non censeretur habilis; imo collatio beneficij curati facta minori, est nulla ipso iure, secundum eum ibi per illum tex. secus putarem si dispensatio non posset̃se habere sine consecutiuo, per id quod uoluit Gemi. post Are. in c. cum eo. §. elapso, de elect. lib. 6. & per tex. in cle. ne in agro. §. cæterum, de stat. reg. & per istũ in c. quia in tantum. de præb. facit, quod voluit Cal. in consi. 1. de fil. presby: & Inn. in c. fi. eo. tit. facit etiam quod qui vult antecedens vult & consequens, ut notat Abb. in c. cum M. de consti. & in c. olim, de censib. l. illud, & l. placet, ff. de acquir. hæred. l. ad rem mobilem, & l. ad legatum, ff. de procu. cum simi.

Adde hic dictis per Abbatem, quod uoluit Pet. de Anch. consi. 294. ubi uoluit, quod habens ex dispensatione, quod non teneatur se facere promoue
ri ad sacerdotium usque ad annum, quod tamen nigore illius dispen-
nis, non debet stare, quin se faciat promoueri ad diaconatum.

d Residentiam. Adde Old. consi. 14. Paul. de Cast. consi. 30. Oldra. cons. 8. Lap. alle. 36. 116. & 117.

e Quod sic. Adde Old. consil. 191. dic tamen, quod episcopus benedicens populum antequam consentiat electioni, non dicitur administrare, nec incurrit aliquas pœnas, secundum eundem Old. consi. 116.

SVMMARIVM.

1 *Ætas habilis requiritur tempore collationis; aliter collatio est ipso iure nulla, sed an requiratur in beneficijs non curatis. 3.*
2 *Beneficiatus non faciens se promoueri ad ordines, an sit ipso iure priuatus beneficio. 9. 10.*
4 *Archidiaconus, regulariter non habet curam animarum, & non potest excommunicare.*
5 *Excommunicatio per quas personas potest fieri.*
6 *Excommunicatio facta cum maiori solennitate non plus ligat quoad Deum quàm alia, sed sit ad terrorem.*
7 *Episcopus non potest dispensare circa defectus ætatis.*
8 *Episcopus conferendo beneficium scienter inhabili, non pro hoc videtur ipsum habilitare, secus in Principe.*
11 *Episcopus, oportet, quod sit Subdiaconus tempore quo eligitur in Episcopum.*
12 *Promouendus ad dignitates inferiores, uel ad ecclesiam curatam, non debeat esse saltem in sacris, tempore promotionis.*

§. Inferiora. In dignitatibus, & officijs citra episco-
tum, ac curatis beneficijs, debet assumi-
dus 25. annum tetigisse, & aliàs esse idoneus scientia, & mo-
bus, & si non est in ordine requisito, debet se facere promo-
ri in proximis tẽporibus, aliàs monitus non parens, priuatur b
neficio, non obstãte appellatione, nisi ex cã lĩma excuterit
vsque ad §. clerici. No. primo, ꝙ ministerium idem est, quod
a ficium, seu dignitas, [a] vnde quia supra in principio fecerat mẽ
tionem de dignitate epali, voluit hoc statuere super inferio-
ministerijs. i. super dignitatib. & officijs inferiorib. Et dña ẽ
ter ministerium, & misterium: Nam misterium est idem,
sacrm. ministerium est idem, qđ officium, & de vtroq; vide
tex. i. q. j. c. multi. & largo modo ẽt papa dr̃ hẽre officium, vt p
tur. §. c. proxi. No. 2. vnam reg. circa ætatem requisitam in pro
uendis ad inferiora beneficia, seu dignitates, & ad eccle
ratas. Requiritur. n. necessario tpe collationis 25. annus, fi
tñ, ꝙ sit incæptus, licèt non completus, quid autem in pro
uendis ad alia beneficia, dic, ut dixi plene in c. super inor
de præb. Tertio no. ꝙ Archidiaconus nõ tenetur se facere p
moueri in sacerdotem, sed satis est, ut sit Diaconus, secus
est in Decano, præposito, & similibus, ut hic, & in ca. 1. de
qual. Quarto no. ꝙ licèt presbyteratus sit annexus alicui ben
cio, uel dignitati, non tñ est necesse, ꝙ promouendus hẽat
nem requisitum tpe promotionis, sed satis est, ꝙ faciat
ueri postmodum in proximis tpibus, qđ an sit verum in
1 ẽte dicam cum gl. Secus aũt est in ætate. † Nam ætas requi
tpe collationis, alias collatio est ipso iure nulla, vt hic, &
in c. si eo tpe, de rescri. li. 6. facit c. vnicum, de æta. & qual. eo
2 † Vñ. no. ꝙ non faciens se promoueri ad ordinem, quem be
ficium requirit, non est ipso iure beneficio priuatus, nec de
uari sine monitione, quod hodie limitatur, nam ecclesijs
chialibus incontinenti est priuatus, qui non facit se intra
promoueri in sacerdotem, ut in c. licèt canon, de elect. lib. 6.
de ibi plene gl. an & qñ requiratur hodie admonitio, hoc
b ctum non procedit in ecclesijs parochialibus [b] collegiatis,
c. statutum, eod. tit. lib. 6. † Sed quæro, quid si istæ dignitates
officium, non habeant curam, nunquid necessario requ
ætas 25. an. Doc. expresè non tangunt, sed tex. iste vī prima fa
te probare, ꝙ non, quia loquitur de ministerijs habentib. cura
animarum, ergo secus in alijs. Sed Io. And. solus vī tacite sen
contrarium, qui super verbo [alia,] dixit supplendum, qñq; q
senserit, ꝙ non sit necesse, ꝙ habeat curam animarum. Sed
hoc dictum teneo, & probo per c. vnum, de æta. & quali. li. 6. q
dr̃, ꝙ ep̃s põt dispensare in dignitatibus, & in personatib. non
bentibus curam post 20. an. ergo de iure in illis ẽt requiritur
25. ann. quia alias dispensatio nihil operarẽt, nec habemus alia
ius de ætate dispones super istis dignitatibus inferioribus. Vn
dicimus, ꝙ ẽt Abb. cõprehendit sub isto. §. vt no. gl. in c. in
4 tatib. post prin. j. eo. lib. 6. In gl. in ver. † [Archidiaconatum,] no
c [sed non principaliter.] vult ergo gl. ꝙ Archi. [c] habeat curã ani-
marum, sed non principaliter, & forte, ideo dixit, & non princi-
paliter,

ADDITIONES

a Seb. Sap. Seu dignitas. Ad hoc tex. hunc no. Ioan. And. in c. 2. inf. de consti. præben. & ibi omnino videas Abb. & de differentia inter mysterium, & ministerium, vide do. Abb. in c. 1. in 3. not. infra de vi. & honest. cler. & in c. 1. nostram. de simo.

b Parochialibus. Adde late Fede. consi. 86.

c Archidiaconus. Adde quæ sit antiqua natura Archidiaconi. Rom. cons. 236. Zacha. Adde Spe. in tit. de iurisd. omn. iud. uer. sed casu. Arch. in c. 1. de offic. Arch. Spec. in tit. de offi. Arch. per tot. & Card. in cle. 1. in 14. q. in oppo. offi. ord. eundem in clem. fin. ibi, an sit dignitas, de præben.

paliter, & forte ideo dixit, & nõ principaliter; quia habet illã sub
ep̃o; quasi vicarius ep̃i a iure deputatus, vt no. in ca. 1. de offi. Archi. hinc est, ꝙ aliinon potest committere curã animarum, vt in
c. satis, de offi. Archi. Sed ego intelligo gl. procedere fm cõsue-
tudinẽ diuersorum locorum: Nam in multis locis Archidiaco-
nus habet sub se parochiam distinctam; in qua exercet curã ani
marum. Item inquirit, & visitat totã diocœsim loco Ep̃i; & in
istis casibus merito excommunicat, ex quo hẽt iurisdictionem.
Et ita intellige iura, q̃ innuunt, ꝙ Archidiaconus excõicauerit.
Sed ubi non habet actu curam; nec habet subditos; sicut hic Se-
nis; & in multis aliis locis, tunc non põt excõicare, vbi non dr̃ ha-
bere curam animarum, ex quo eam non habet, nec in foro con
tentioso, nec pœnitentiali, de iure cõi non habet proprie curã
animarum; præsertim tenẽdo opi. Io. An. in c. ad hæc, in §. in qua-
dam, de offi. Arch. ubi dixit, ꝙ super duob. duntaxat, de quib. in
illo tex. & in c. vt nr̃m, eo. ti. Arch. fundat intentionẽ suã de iure
cõi, super aliis succũbit; nisi pp consuetudinẽ. Vñ officium Arc.
determinatur ut plurimum, fm consuetudines locorũ. fm quas
intelligitur totus fere titulus de of. Archi. & not. Inn. & Io. And.
post eum in c. i. eo. tit. pro hoc facit c. Arch. co. ti. vbi fm veram
lect. probatur, ꝙ Archidiaconus, non põt de iure cõi excõicare.
Vide ẽt gl. in c. cum satis, præal. ubi late disputat, an hẽat curã ani-
marum; & potius vī inclinare in partem negatiuam. No. 2. ex gl.
5 ꝙ †omnes prælati etiam citra Epm, possunt excommunicare, si-
ne tñ solennitate, de qua 11. q. 3. inc. non debet, & c. cum aliquis:
Et intellige de prælatis habentib. subditos actu, ut in c. cum in ec
clesijs, de maiori. & obe. & in c. sicut, de simo. & in c. cum ab ec-
a clesiarum [a] platis, de of. ord. Dubitatur ẽt de presbyteris curatis,
nunquid possunt excõicare suos parochianos? & dicendum, vt
legitur, & notatur in c. si sacerdos. & in d. c. cum ab ecclesiarum,
6 de of. or. Et generaliter, qui possunt excõicare, dixi in repe. c. si gs
ꝫ, de fo. cõp. † Et scias, ꝙ excõicatio, q̃ fert cum solennitate prædicta, non ligat magis quoad Deum; sed seruatur illa solennitas
ad terrorẽ, & quo ad facultatem obtinendi absolutionem; quia
7 non potest absolui, nisi cum eadẽ solẽnitate. In gl. super † uer. [25.
b fert opi. quorundam, qui tenuerunt Epm posse dispẽsare [b] circa
defectum ætatis in prouendis ad ecclesiã curatã, vel dignita-
tem. Sed gl. remittit ad c. cum dilectus, j. e. & ibi tenet ẽrium, &
melius; & vī hodie hæc ẽria opi. probari in ca. vnico, de æta. &
qua. lib. 6. per locum a speciali: Nã ibi permittitur Ep̃is dispensa-
tio in dignitatibus, & personatibus non curatis; ergo secus in cu
ratis. Nec obst. c. præterea alle. hic in gl. quia loquitur in defectu
ordinis; & non ætatis: minor est. n. defectus ordinis quam ætatis.
a †An ẽt Epis in casibus in quibus possunt, videantur dispensare. 2
c ferendo personatum, seu dignitatẽ minori? dic, ꝙ nõ, imo venit
puniendus: quia ꝓtulit indigno. Ita finaliter determinat gl. no. in
d. c. vnico. & facit ꝙ no. Io. An. in c. 2 de schisma. li. 6. Secus dic in
principe: Nam princeps conferendo scienter indigno vī dispen-
sare, dummodo per literas suas possit constare de certa scientia
d indignitatis, [d] ut no. Bar. in l. Barbarius, ff. de offi. præt. secus in in-
feriore, vt dixi. Sic poterit Inn. reduci ad concordiam, qui unum
dixit in c. ueniẽs, de fil. presby. & aliud dixit in c. diuersis fallaciis,
de cle. coniu. Diuersitatis ratio est, quia princeps non tenetur
adhibere causæ cognitionem in dispensando; sed sufficit sola vo
luntas, ut in §. sed & quod prin. Insti. de iu. na. facit l. quidam con
sulebant, ff. de re iurd. Sed inferior debet adhibere causæ cogni-
tionẽ: alias punitur, vt no. in d. c. 2. & per Inn. in c. cum ad mona-
sterium, j. de statu reg. & in gl. fi. dic, ꝙ hodie cessat hæc difficul-
tas, per cle. generalẽ, de æta. & qua. vbi hr̃, ꝙ in 25. anno, potest qs
ordinari in presbyterum. Et an ep̃i possint dispẽsare circa ætatẽ,
in ordinib. conferendis? dic, ꝙ non, vt no. gl. in d. cle. generalem.
9 In gl. in † uer. [Præfixo a can. jibi, [Vel saltẽ usque ad sex menses.]
Et de hoc dic, vt leg. & no. in c. si pro clericis pauperibus, de p̃b.
li. 6. in c. commissa, de elect. eo. li. Debent enim isti promoueri in
quatuor proximis temporibus, si fieri potest, ut ibi. Hodie autẽ
circa promotos ad ecclesiã curatã, dic, ut in c. licet canon, eo. ti.
li. 6. Debent enim isti promoueri intra annũ ad sacerdotiũ, alias
sunt priuati ipso facto, vt ibi. Et de hac materia, vide ibi plenam
gl. & in fine gl. tene dictum gl. Nam hodie non seruantur inter-
stitia, seu interualla temporum, quæ olim obseruabantur. Vnde
ẽt laicus in carnispriuio põt esse sacerdos, in festo resurrectio-
nis domini nostri Iesu Christi, de quo vide gl. in d. cle. generalẽ,
10 de æta. & qua. In gl. † in ver. [remoueantur,] in fi. Intẽtio gl. est, ꝙ
quædã sunt b̃ificia habentia certum ordinem annexum; & ad
illa promotus tenetur facere se promoueri ad ordinem requisi-
tum, quia ex quo recipit alterũ connexorum, vī ad reliquum se
obligasse, quædam sunt beneficia, quæ non habent certum ordi
nem annexum, vt canonicatus; & in illis non tenetur quis face-
re se promoueri ad maiores ordines, nisi prout necessitas, vel vti
litas ecclesiæ requirit, sic intellige c. quæris, all. in gl. Sed ℈ hoc, &
℈ tex. op. si beneficium habet certum ordinem annexum; ergo
oportet, ꝙ tempore promotionis habeat illum ordinem. Ad
hoc quod legitur & no. in cle. vt hi qui, de æta. & qua. fa. ca. 1. 40.
di. Sol. dic, ꝙ quædam est annexio respectu aptitudinis; quædam
vero annexio respectu actus. Primo casu requiritur, ꝙ quis ha-
beat ætatem tempore promotionis, in qua quis possit promo-
ueri ad ordinem requisitum. nec est necesse ꝙ tunc habeat illũ
ordinem; sed satis est, ꝙ sit habilis ad illum accipiendum; & tene
tur illum recipere, q̃ citius põt, temporibus tamen competenti
bus. Et in hac annexione intellige istum text. & ca. si pro clericis
pauperib. & in c. cum cui de præb. li. 6. Nam istis iurib. patet, ꝙ ec
clesia curata, vel dignitas habet annexum presbyteratum; & tñ
nõ reqrĩt, ꝙ qs sit sacerdotio tpe promotionis; sed satis est, vt po
stea promoueat̃, vt hic, & i iurib. p̃al. Et hoc iõ, qa illa annexio est
respũ ordinis, qa dẽt esse aptus ad illũ ordinẽ. Sed secũ casu, qñ
est annexio respectu actus, rẽquiritur necessario ꝙ tempore p-
motionis habeat illum ordinem annexum beneficiorum. Exem
plum, dicit statutum, ꝙ talis præbẽda non conferatur nisi actua
liter constituto in sacerdotio: & tunc oportet, ꝙ tempore colla
tionis sit sacerdos, alias non ualet collatio. hoc fuit subtiliter de
11 mente glossæ in d. clem. vt hi qui, quam tene menti. † Videmus si
mile in eligendo Epm: nam requiritur tempore electionis, ut sit
subdiaconus, vt in c. a multis, de æta. & quali. unde habet ordinẽ
subdiaconatus annexum actu. Maiores vero ordines habet an-
nexos aptitudine. Et hanc conclusionem videntur etiam velle
domini de Rota deci. 3. Vbi ponunt notabilem, & quotidianam
quæstionem; nunquid expectans Apostolicus, non existens in sa
cerdotio, possit acceptare beneficium, cui est annexum sacerdo
tium actualiter modo prędicto. Et tandem videntur concludere, post Io. Mon. & alios, ꝙ aut beneficium habet actu sacerdo-
tium annexum, ex prima fundatione beneficii, & tunc non põt
expectãs illud beneficium acceptare; ex quo non est in sacerdo-
tio; saltem qñ illud beneficium fuit fundatum per laicum; quia
c non est verisimile, ꝙ per clausulas generales [c] appositas in literis
papæ, uoluerit derogare ordinationi beneficii, ne laici retraherẽ
tur ab ædificatione ecclesiarum. facit illud quod not. gl. in clem.
2. de præb. Sed si beneficium habet sacerdotium annexum, non
ex fundatione, sed ex statuto postea facto per Epm, & capitulũ;
tũc potest beneficium acceptari per expectantem, propter clau
sulas, quæ solẽt apponi in litera. in eo ꝙ papa solet mandare. Nõ
* obstãtib. q buscũq; statutis, &c. Et hoc ẽtellige, vt dixi, * i annexio
ne respũ actus. Nã in annexione respectu aptitudinis, indistinctẽ
põt expectãs tale b̃ficiũ acceptare, p. d. c. si. p clericis pauperib.
& hoc bene notabis. Qualiter autẽ cognoscitur, an sit annexio
respectu actus, uel aptitudinis, recurrendum est, vt dixi, ad uer-
12 ba. † in gl. in uer. [Si canones,] in fi. No. gl. quia ponit veritatem.
Sed quæro, nunquid promouendus ad dignitates inferiores, vel
ad ecclesiam curatam, debeat esse saltem in sacris, tempore pro-
motionis: Inno. hic, & Compo. uoluit quòd non, quia text. iste
solum facit mentionem de ætate, moribus, & scientia, nec re-
quirit certum ordinem tempore promotionis; sed solum
mandat, vt postquam promoti fuerint, assumant ordines re-
quisitos. Hostien. tenuit contrarium. dicens, quod sine di-
spensatione, nunquam potest quis promoueri ad talia benefi
cia, nisi sit saltem in sacris, per c. præterea, de æta. & qua. Io. An. in
c. unico, de æta. & qua. li. 6. in nouella distinxit inter dignitates, &
personatus, habentes sacros ordines annexos; & inter alios non
habentes sacrum ordinem annexum, vt in primis procedat opi.
Host. in secundis procedat opi. ℈ria. Aliam tamen limitationem
respectu ecclesiæ curatæ, dedit in ca. si pro clericis pauperibus,
præal. in gl. sua. Primum dictum. s. Inn. communiter obseruatur;
& hanc q. plenissime tangam in c. dudum, il j. ẽ. eo. dic, vt ibi. No.
tamen dictum Io. An. ꝙ non omnis dignitas, seu personatus ha-
bet sacrum ordinem annexum. Vnde uide gl. fin. 60. dist. c. j. quæ
dicit, ꝙ quem ordinem debeat habere cantor, primicerius, & si-
miles, stãdum est consuetudini. Et potes capere hanc doctrinã
clariorem; ꝙ ubicunque habes dignitatem, officium, uel perso-
natũ, non habet curam animarum, nec in iure cauetur, quod de
beat habere certum ordinem; tunc seruа illam gl. ut recurratur
f ad consuetudinem. [f] Nec obstat iste tex. quia restrinxit se ad di-
gnitates habentes curam, & ideo dicit, quod debet fi facere pro
moueri in sacerdotem. Abbas.

ADDITIONES.

a Cum ab ecclesiarum. Vide per d. meum do. And. Sic.

b Episcopum posse dispensare. Adde late Rom. consi. 235.

c Seb. Sap. Episcopi. Vide Spe. in tit. de dispen. §. qualiter, & ibi Bal. in additionibus, ubi dicunt, ꝙ requiritur ꝙ per instrumentum vel per testes conster, ꝙ episcopus uoluerit dispensare, alias promouendo aliquem scienter indignum, non censetur dispensare. Vide Firmianum in secũda parte libri quarti. q. 25. in tract. de Episcopo. vbi etiam dicit esse secus in Imperatore, & papa, & ibi ponit quæ requirantur ad hoc, ut papa censeatur dispensare.

d Indignitatis. Old. pro & contra consi. 325. usque ad 332.

e Clausulas generales. Adde Petrum de Anc. consi. 19. uel 315.

† *In dubio tamen habet ordinem annexum aptitudine. & non actu, ut per istum in ca. 1. de æta. & qua. Do. in c. si pro clericis. de præb. in 6. Et Imo. in cle. ut hi qui de æta.*

f Ad consuetudinem. Adde Oldr. consi. 222.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVMMARIVM.

1 *Eligentes scienter indignum, priuantur pro vna vice potestate eligendi, & suspenduntur per triennium a beneficijs, quæ habent in illa ecclesia, vbi faciunt malam electionem.*
2 *Delinquens, aliquando pro eodem delicto patitur duplicem pœnam.*
3 *Pœna vbicunque ponitur a iure, ratione alicuius delicti, debet illud delictum esse consummatum, ad hoc, vt pœna committatur.*
4 *Episcopus conferens beneficium indigno, priuatur potestate conferendi pro prima vice, si scienter fecerit.*
Eligētes indignum, quod priuentur; an habeat locum in omnib. electionib.
5 *Collatio beneficiorum, ad quem spectat, si per aliquos sit auisa, vel per negligentiam, vel delictum.*
6 *Collatio beneficij facta indigno, est ipso iure nulla.*
Tempus quando est datum in medio alterius temporis, quando debeat incipere currere; an tunc quando conceditur, vel finito illo primo tempore?

§. Clerici sane. Eligentes indignū ꝯ formam huius cap. priuati sunt prima vice potestate eligēdi, & idē in collatore, & defectū Capituli supplet episcopus & econuerso, etsi capitulū negligit, fit deuolutio ad Metropolitanū. h. d. vsq; ad finē. † Not. primo hic duas pœnas contentas ꝯ eligentes indignū. Prima, ꝙ priuati sunt potestate eligendi, intellige
a pro prima vice. i. pro prima electione faciēda. [a] Vnde hāc potestatē recuperant in sēda electione, vt in c. cū Vintonien. ī. eo. Secunda pœna ꝙ sunt suspensi per triennium a beneficiis ecclesiasticis. Intellige hanc pœnam respectu beneficiorū, quæ quisq; habet in illa ecclesia, ad q̄ fuit facta electio, ad alia vero beneficia non extenditur, vt est hodie tex. in c. si compromissarius, ī. eo. lib. 6. Et p hæc duo iura dixit Io. An. notabile verbū in regula, odia, in Mercu. lib. 6. ꝙ verba dispositionis non debent ita large sumi, sicut possent ꝑm latam significationem verborū. Sed debēt restringi, ex quo subest aliqua ratio, seu æquitas restringendi. Nam, vt hic vides, tex. iste suspendebat istos eligentes indignum, simpliciter a beneficiis, & tñ restringuntur ista verba ad beneficia, quæ habēt in illa eccl. & hoc ideo, quia eligentes sic eligendo lædunt illā ecc. ad quam fit electio, ergo pena non debet vagari respectu aliorū
2 beneficiorum, quæ sunt alibi, & hoc no. bene. † Et ex hoc, & ex
b tex. no. ꝙ q̄nq; pro eodem delicto [b] quis punitur duplici pœna, [c]
c & vtraq; imponitur, de quo in c. at si clerici. in fi. de iud. No. 2. ibi, [Elegerint] ꝙ hāc pœnā nō incurrunt electores, nisi elegerint indignū, intellige scienter, vt in c. innotuit, ī. eo. Ex quo infertur, ꝙ si aliquis nō sauit in scrutinio indignū, sed recessit ab illa noīatione anteq̄ pēr ueniretur ad electionem, vel scrutinium fuit laceratum, non hñt locum istæ pœnæ, vt est hodie tex. in c. perpetuæ, ī. e
3 lib. 6. † Et per istū tex. & illū posuit Io. And. vnū dictū semper mentenendū, in reg. odia, in Mercu. super verbo, pena, dicens, ꝙ vbi pœna opponitur a iure ipso facto, pp aliquod delictū cōmissum,
d nunq̄ est locus illi pœnæ, nisi illud delictum sit consummatum, [d]
c q̄uncunq; fuerit inchoatū. [c] Sed posset extraordinarie puniri, ga delictū inchoauit, pœnā tñ a iure imposita nō habet locum. hoc dictū probatur hic, iuncto illo, c. perpetuæ. Et credo, ꝙ Ioā. And. hoc ponat in regu. in penis, in Mercu. Pro quo facit aliud singulare dictum Bar. in l. i. ff. de sica. vbi dicit, ꝙ statutum puniens delictum certa pœna, non habet locum in eo, qui inchoauit, seu incēpit illud delictum, si illud non perfecit, quia statutum, & maxime pœnale, est strictissime interpretandum. vt in reg. odia. lib. 6. Et de
4 hoc vlt. vide plene, quod not. Bar. in l. si quis non dicā rapere, C. de epis. & cler. No. 3. ibi. [Episcopus] ꝙ ꝯeps cōferens beneficium indigno, priuat potestate illud conferendi, intellige prima vice, vt s. dixi. in electoribus, vt q̄ñ scienter ꝓulit in digno. secus, si ignorāter, vt ī. ca. innotuit. Et not. ex hoc & ex tex. ꝙ sicut capitulū supplet negligētiā epi. in collatione beneficiorū, vt in c. 2. de sup. neg. pla. & in c. 2. de conce. pben. ita supplet, si eps priuatur pp delictū suū, quia cōtulit beneficiū indig no, vt hic. An aūt pena eligentiū hēat locū in oībus electionibus dic ꝙ nō. Primo, ꝙ nō hēt locū in Car. eligentibus Papā, ga hoc nō est iure cautū. Et hoc no. glo. in c. si duo. 79. dist. Itē nō hēt locū in platuris citra epatum; sed restringit ad epatus, & superiores dignitates, vt in c. si cōpromissārius ꝑal. † In gl. fi. ibi. [Sed illud est ordinariū.] Pondera gl. & dic, ꝙ regit maior supplet negligentiā inferioris, iuxta no. in c. cū sicmus. 9. q. 3. & c. ex par. de cōcef. præb. Et hoc voluit ibi dicere gl. dū dicit, ꝙ est ordinariū. Minor aūt nō supplet negligentiam superioris, nisi in casibus in iure expressis, vt Inn. in c. quia diuersitatē, de concef. preb. Vnde si non diceretur hoc de Cap. non posset Capitulum supplere defectum Epi. Et gñaliter, cum quæritur ad
5 f quem fiat deuolutio ꝺin collationibus beneficiorū, seu electionibus, distinguēdum est, ꝙ aut quæritur in ecclesiis cathedralibus, aut inferioribus. primo casu serua decretalem, q̄q. ī. eo. lib. 6. vbi dī, ꝙ in casu negligentiæ, deuoluitur potestas ad Metropolita-
g num 8, f quo ad prouidendum ecclesiæ de episcopo, in aliis vero casibus, potestas deuoluitur ad papā. In ecclesiis vero, seu beneficiis inferioribus, subdistingendum est, quia aut loquimur de deuolutione faciēda de cap. ad epm, aut ecōtra. Primo casu, aut capitulum negligit, & tunc deuoluitur potestas ad epm, vt in c. 2. de concef. præb. Aut peccauerūt eligēdo indignum, & si oēs peccauerūt, deuoluitur potestas ad ipsum epm, vt in d. c. 2. & in e q̄ præl. in fi. aut aliqui non peccauerunt, & tunc potestas deuoluit ad non peccantes, non autem ad superiorem, vt in c. gratum, ī. eo. prox. Si aūt eps interfuit ca. in collatione, vel electione, tanq̄ prælatus, vel canonicus, ſerua, quod hī in c. postulastis, de concef. preben. Secundo casu, dic ꝙ eps perdit potestatem in beneficiis ipse
ctātibus ad eum iure proprio, & fit deuolutio ad suum capitulū, siue perdat pp negligentiam, siue perdat pp delictum, vt probat hic iuncto c. 2. de concef. præben. In beneficiis autem deuoluris ad Epm, ex negligētia inferioris, puta, quia Abbas subiectus Epo neglexit conferre beneficia ad eum spectantia, quo casu fit deuolutio ad Epm. Et tunc est dubium, nunquid capitulum supplet hoc casu defectum Epi, & finaliter concludit hic Inn. ꝙ non, sed hoc mō ptās deuoluitur ad proximū superiorē, puta Archiepm, arg. c. ne ꝙ defectu, in fi. ī. e. Et idem tenuit Io. And. in c. q̄q. pāl & satis mihi placet hæc opi. Et ratio diuersitatis inter beneficia spectantia ad Epm iure proprio, & iure deuoluto est, ꝙ non est tanta cōio inter Epm, & capitulum in beneficiis deuolutis, sicut in beneficiis spectantibus iure proprio. Nam in deuolutis, Eps vtī potestate tanq̄ superior illius a quo facta est deuolutio, ideo capitulum non habet in illis cōionem; merito ad alium superiorem debet fieri deuolutio, arg. in c. licet, & c. fi. de supplē. negli. prælā. Sed in beneficiis propriis, est cōio inter eos, cum faciat eps vnū corpus cum suo cap. Vt omnia dicatur episcopus possidere nomine Christi, & sic etiam nomine capituli, iuxta no. per Inn. in c. dilecti, de maior. & obeden. facit c. cum clerici, ī. de verb. signi. Et vide aliam differentiam inter beneficia, quam ponit Io. And. in d. c. q̄quā. Aut episcopus non habet ius conferendi, sed ius confirmandi, vt puta, quia ad aliquos citra episcopum spectat electio, & ad epm confirmatio, qui confirmat sciēter indignum. Et hoc casu etiam dubitatur, an potestas confirmandi deuoluatur ad capitulum, an ad proximum superiorem. Inno. ponit hic duas opi. Prima opin. ꝙ deuoluatur ad capitulum, argu. hic per illa verba, [aut consenserit,] &c. Alia opi. q̄ magis placet, est vt deuoluatur potestas ad proximum superiorem, quasi confirmatiōē fecerit tanq̄ superior. Et ad tex. iltum in ver. cōsenserit. rñdet Inn. ꝙ ꝑt intelligi, q̄ñ Eps. interfuit cap. tanq̄ canonicus. Mihi placet prima opi. q̄ aperte sentit hic gl. pen. Nam tex. non potest alio modo intelligi, in ver. consenserit, nisi intelligatur q̄ñ eps consenserit confirmando, i. indignum, vel admittendo præsentationem de indigno. Nam q̄ñ eps interfuit vt canonicus, non fit deuolutio ad capitulum, sed potius ad eum tanq̄ epm, quia non peccauit, vt episcopus, sed vt canonicus, vt in c. postulastis, præalleg. & in ca collatione, de app. lib. 6. Et ex his concludo, ꝙ si eps perdiderit potestatē cōferēdo, cōfirmādo, siue instituendo pñtatum per patronū, ſp fit deuolutio ad capitulū suū, nisi in bñficiis deuoluris ad
6 epm, ex negligēta inferiorū. † Et ex his pōt decidi q̄ō, nunq̄ collatio facta sciēter indigno, sit ipso iure nulla? Doc. aperte nō tan-
gunt

ADDITIONES.

a Pro prima electione faciēda. Adde ad quem deuoluatur potestas eligendi, vbi elegerunt scienter indignum? & dic, quod ad papam, licet alius sit immediatus superior, vt per Bar. & Host. in c. bonæ, lo. 1. infra. e. & per Compos. in c. cum Vintonien. e. tit. quod probatur per ea, quæ posui inf. prox. apo. in ver. ad metropolitanum. Et idem in regularibus beneficiis, vt no. Ber. Compo. in c. quanquam, hic pro defectu, & Host. in c. cum in cunctis, isto tit. per tex. in c. quanquam, hic alle. eo. tit. lib. 6. licet Vin. in c. innotuit, infra eo. tenuerit contrarium, & prædict. adde tex. in prag. san. eo. tit. 6. quod si prædicta, & ibi glo. in ver. primum. Arch. Do. & Car. Ale. in c. sacrorum, 8. 1. 71. dist. Zach.

b Eodem delicto. vide late Bal. Ful. & Pau. de Ca. in l. 1. C. de sum. tri. & fide cato. & Sal. in l. qui de crimine, C. de accu. Et nunquid punitus in foro canonico per iudicem ecclesiasticum, possit puniri per iudicē secularem, tradit do. Ang. in c. tua, de procu. Io. de Ana. in c. de his, de accu. Abb. & Io. de Imo. in c. 1. de of. or. & Abb. in c. de causis. co. pe. de offi. dele. Seb. Sap.

c Duplici pœna. Vide Io. An. in c. Felicis. § cœterum. de pœ. li. 6. Doc. in c. tuæ, de proc. & in l. senatus censuit, ff. de accu.

d Consummatum. Istud dictum refert iste in c. 1. de eo, qui mit. in pos. causa rem ser. in 5. col. ver. ex prædictis. & est tex. & Bal. in l. si quis non dicam rapere. in 2. col. in ver. iuxta hoc quæro. C. de Epis. & cleri. in l. data opera, in col. 1. 3. in ver. Item in pœnis statutorum, C. qui accusa. non pos. & in auth. habita. in vlt. col. C. ne fil. pro pat. vbi dicit, quod in talibus delictis. in quib. pœna ipso facto committitur, nō habet locum pœnitentia. vt est gl. fi. in cle. ne in agro. 1. quia vero, in ver. ipso facto, de sta. mon. & Bal. in l. si quis seruo. in fi. C. de fur. & ra. ff. fol. mat. & in l. 1. §. hoc autem, ff. quod quisque iur. & in l. qui autem oppras, per illum tex. ff. de insta. & Cyn. in d. l. si quis non dicam rapere. Limita hoc vnum, nisi constitutio puniat attēratum, vt est casus in l. 1. §. bestias. ff. de poēn. secundum Sal. in d. l. si quis non dicam rapere.

Adde Bal. consi. 276. Ale. consi. 115. Franc. Are. consi. 49.

e Inchiatum. Vide Fel. in trac. quando conatus puniatur. no. per Moder. in l. i. & hæc verba, ff. quod quisque iur. Seb. Sap.

f Deuolutio. Adde Ro. consi. 361. & quid de præsentatione? Vide Lap. allega. 67. & 78. & quid de executoribus? vide Cal. consi. 1. de supp. negli. prælā. Fel. ca. f. 16. de iurisdictione exercenda, data negligentia subditorum.

g Ad Metropolitanum. Tu dic, ꝙ in solo casu negligentiæ, deuoluitur potestas ad Metropolitanū, quod probatur in Decretali Ale. 4. infra de app. c. d. Iecīi. Quātamen limitabis non procedere, si ad solos episcopos spectaret electio. Quia enim fi fuerint negligentes, non deuolvitur potestas eligendi ad eorum superiores, sed ad corū capitula, vt no. Mādago. in suo trac. de ele. c. 1. par. 1. in 3pe. & fi. & Fed. de Sen. consi. 30. & Fran. de Patau. in suo trac. de potestate, si sede vacan. q. 1. Zach.

guntur hic. Sed vide Io. And. post Cōpost. in c. capitulū sanctæ crucis, in pen. col. de rescri. Vbi vī velle, ꝙ collatio facta criminoso, nō est nulla, sed venit annullāda, arg. in c. inter dilectos, de excel.
a prel. & vide p Fed. ꝺsi. 13. circa med. quod mihi non placet. [a] Vñ credo, ꝙ collatio facta nō idoneo sciētia, morib. & ætate, est ipso iure nulla; & potestas prouidendi illa vice deuoluit ad alium nō ꝺdicto. Hoc vī probare tex. in d. c. q̄q. in fi. iuncta gl. pe. & hic Nā tex. iste in pditione huius potestatis, & ī nullitate actus, voluit
b aparare electores, & collatores. Nō obst. ꝙ tex. dicat, [Potestatē amittat.] [b] qa illud verbum. [Amittat,] [c] dēt intelligi, si ipso iure, vt patet p pcedentia, & sequētia: Nā de significato verbi, amittat, est vt nō regrat actualem executionē, seu factū alterius, sicut in simili dicimus de illis verbis, [excōicationi subiaceat.] Nā illud verbum, [subiaceat.] est eiusdē tpis cum illo verbo, amittat. Et p illa verba fert excōicatio ipso facto, vt no. gl. in c. vnico, de iniu. li. 6 in fi. Dixi plene in c. cleri. ī. ne cle. vel mona. secus si tex. dixisset, priuetq̄a hoc verbū regrit executionē alterius. Et puto, ꝙ in col
c latorib. sit tenēda ꝯclusio, q̄ facit Io. An. in electorib. in reg. odia, in Merc. vbi cōcludit, ꝙ iste §. clerici, hēt locū solum in defectib. hic expressis; si q̄ñ eligit patiēs defectum ꝺi natalib. in ætate, & sciētia, & morib. Si aūt canonici eligerēt patiētē aliū defectū; tunc cōcludit, ꝙ non incurrunt pœnā de qua hic; qa iure nō cauetur. Q̄ aūt ꝺixi, hēt locum ī deuolutionib. faciēdis ab epo ad capitulum, & ep̄; secus si potestas ꝓferendi, eligēdi, ꝓstantādi, vel ꝓfirmandi spectat ad inferiorem citra epm, & capitulum; puta Abbatē. Arch. vel p̄positum, tunc isto priuato p̄p negligētiā, vel de
d licto, deuoluitur ptās ad proximum supiorē, vt in cle. vnica. de sup. neg. pl. ptās tñ instituēdi, vel eligēdi. seu pñtādi deuoluit ad illum, q hēbat ptātē ꝓfirmādi, vel instituēdi: licet alias nō sit superior. Pone exēplum. Capm alicuius ecclīæ hēt eligere, ptās aūt ꝓfirmādi spectat de iure ſpāli ad Abbatē, & nō ad proximum superiorem. Et idem dic cum patronus negligit præsentare, vel
e ꝓsentat indignum; qa ille dr supplere, q habebat ptātem confirmādi, & instituēdi; qa cēset superior quoad bñficium; licet nō sit superior quoad pſonas eligētium, vel pñtātiū, & de hoc est gl.
7 fin. in d. cle. vni. † Vlt. hic q̄rit, quid si durāte isto triennio, quo ca nonici sunt suspēsi a bñficiis, ꝓtingat iterum eos eligere sciēter indignum; & sic incidunt in nouā pœnā alterius triennii; nunquid istud ꝑm triēnium ꝯcipiet statim post factā electionē, an decem expectari finis primi triēnii? [d] Et hæc q̄ō pōt ꝓtingere sæpe numero in ꝑsimilib. terminis. Io. An. refert opi. multorū, q hāc ꝺfinitum, tādē ipse ꝯcludit indistincte, ꝙ ꝑm triēnium, incipiat ꝺfinitum post cōmissum delictum: ita ꝙ priora tpa ꝓfunduntur in secundis; quia ex quo pœna ꝓponit ipso iure necessario, dēt incipere statī post ꝑmissum delictum. Et idē ꝯcludit ipse in gl. sua, ī
f cle. 2. de mag. in fi. Sed mihi plus placet opi. q̄ sentit Bar. in similibus terminis, in l. in senatusco. ff. ad Turp. vbi format q̄nē, sta-
g tuto cauet, ꝙ cōmitens homicidium, soluat mille, & stet ad cōsua p decēnium; durante primo decēnio, homicida commisit aliud homicidium; q̄ritur nunc vtrum debeat expectari finis primi decēnii; an vero ꝑm decēnium dēat immediate currere? & ꝯ cludit, ꝙ q̄nq; pœna imponitur, vt ſpecies. puta, dicit statutum, ꝙ stet ad ꝓfinia per decennium a tpe delicti ꝓmissi; & sic determinat tps, & sic ꝑm decennium; dēt incontinenti currere; alias ñ esset illud decennium; sed aliud, ar. bonum in l. si vsusfructus mihi in biēnium. ff. de vsufru. le. Aut pœna apponit generaliter; & indeterminate; puta vt stet ad confinia per decennium; & tūc incipit secundum decennium, finito primo; quia alias non solueret pœnam delicti, facit c. i. ī. de pœn. Abb.

a Seb. Sap. Non placet. Hoc etiam tenet do. Bab. in c. grauē, infra de præbē. de quo ibi per Car. & Io. de Imo.

b Amittat. Vide Pe. de Anch. in consi. 6. posito inter consilia Cald. ti. de feu. in fi. an iniuria. But. in c. fi. de postu. Gas. p. de Cal. in c. cum clerici, de pac. Mode. in c. 2. de resc. facit tex. & ibi per istum in ca. querelam, in uerb. remoueri, de iureiu.

c Adde quæ posui in ista materia, in c. licet, in 7. no. supra eo. Aen. Fal.

d Seb. Sap. Amittat. Vide Abba. in c. 1. ne præl. vic. suas, gl. in l. si quis in tantam, in ver. amittat, C. unde vi. Fel. in c. Rodulphus, col. 16. ver. verba lata senten supra de resc. vbi refert, ꝙ verbum, amittit, est futuri temporis, addatur ipso iure.

e Triennium. Vide Abb. in c. fi. de cle. excom. ministr.

f Primi triennii. Vide Io. And. in addi. Spe. in ti. de pœn. in fin. prin. & quid de dilatione data alicui per legem, an confundatur cum conuentionali dilatione, vel incipiat a die primi termini conuentionalis, vide Bal. in l. fi. C. de rep. hare. facit tex. in l. capite quinto, ff. de adul. vide quod in fi. no. Bart. in l. 9. quoties, ff. de pub.

g Fran. Circa hoc, quod hic dicitur de dilatione, adde licet dilationes iure taxatæ, possunt tamen prorogari, vel minui per iudicem ex causa interdum, & ibi per gl. Bar. & Do. ff. de iu. l. fi. & ibi Ang. no. ff. de fer. & habetur per Spe. in ti. de dila. in c. non videamus, in uer. & sub hoc. Vtrum autem debeat adhiberi causæ cognitio in tali prorogatione facienda, vel dilatione, habetur per Barto. & Pau. de Cast. in l. fi. præalle. & per Pa. de Ca. in l. 1. C. de dila. & in suo consi. 104.

h Adde, ꝙ quando iudex nō vellet moderari dilationes a iure taxatas ex cā, de quo appellari, vt no. Spe. in ti. de cita. in §. 2. in fi. & in §. 6. in fi. Et adde, ꝙ non solum dilatio ad producendum iura, & instrumentum partis, sed etiam dilatio data ad opponēdum exceptiones dilatorias, quæ vsque ad litis conte. opponuntur vt in l. ita demum, C. de proc. potest & debet ex causa abbreuiari per iudicem, secundum Pau. de Ca. in l. orationem, ad fi. de fer. Item dilatio quatuor mensium, quæ datur iudicaris ad soluendum in actionib. personalibus, potest minui, vel prorogari a iudice, l. 2. & ibi per Barto. & Doct. ff. de iud. Et habetur in c. quod cōsultationē, de re. iu. & in l. 4. §. cōdēnatū, de re iu. uide do. Car. i cle. j. de ui. & hone. cle. [e] Et hæc vera sunt ēt, qñ procederetur in causa, sola facti ueritate inspecta, vt per do. de Rot. deci. 99. quæ incip. omnes, in 80. Quid autem de dilatione banni taxata per statutum, an possit prorogari, vel abbreuiari per iudicem, habetur per Bal. & Pau. de Cast. in l. fi. §. & hoc quidem, C. de iure delib. & dicitur, quod non. Et ideo si statutum diceret, quod aliquis deberet soluere condemnationem intra certum terminū, alias amputetur sibi manus, non potest talis terminus per iudicem abbreuiari, vt singulariter uoluit Bal. in sua Marg. in uer. dilatio in uer. pe. Et quid de termino dato ad appellandum, & ad apostolos recipiendum, & ad appellationem prosequendam, & ad inuentarium conficiendum, & de aliis etiam dilationibus, quæ a iure statuuntur, & de tempore statuto ad petendum in integrum restitutionem, uide late per Bal. in d. l. fi. in §. generaliter, C. de, iure delib. & per Bar. & Ale. in d. l. 2. ff. de re iud. & per Bal. in l. eos, C. de appell. & per Bar. in l. 1. ff. de libel. dimi. & per Bald. in l. dicere, in §. unde uidendum, ff. de arbi. & per gl. in c. 1. in §. monitiones, de mil. uasal. qui contu. est, & uide etiam per Bal. in usi. feu. Et quid de dilatione connalidata hæredi ad implendum uoluntatem defuncti, dicas, quod illa potest prorogari, non autem breuiari, uide Bal. in auth. hoc amplius, in 1. opp. C. de fideicom. & uide Pau. de Cast. in consi. suo, 165. in quibus etiam locis habetur, an dilatio, quæ datur per iudicem, confundatur cum dilatione legali, siue statutaria, uel quando illa incipiat.

e Statuto cauetur. Adde Pet. de Anc. in c. 1. de concef. præb. & in cons. 4. Bald. in c. ex parte, in ult. col. ibi a tpe vltimi statuti, de const. & in ca. præterea, in 5. col. in uer. utrum plures dilationes, de dila. Io. And. in c. præterea, in 5. col. in uer. utrum plures dilationes, de dila. Io. And. in c. unico, de plus, peter Bar. in l. aut damnum, §. quisquis, ubi bo. tex. ff. de pœ. per do. meum in c. ex literis, de constitu. & in d. c. præterea, & in l. ita stipulatus, in 17. alias in 18. col. ff. de verb. obl. Et adduco Bar. in l. Mæuius, §. duobus, 13. col. in prin. in uer. 2. inducitur, ff. de le. 2. vbi ponit notabilem q. Consuetudo est in ecclesia Pisana, quod si unus ex canonicis moriatur, canonici lucrentur fructus primi anni, demum accidit de una præbenda, ꝙ uacauit bis eodem anno, utrum debeant habere fructus duorum annorum, determinat post Pe. & alios, ꝙ non, nec duę causæ lucratiuæ eiusdem fructus, concurrant, & dicit Petrus quod ita fuit determinatum ultra montes, vbi fuit hæc consuetudo. Et subsequenter ponit aliā quęstionem, de qua, vt ibi per eum, in uersi. 3. ego induco, statuto cauetur, quod si quis portauerit bladū extra comitatum, quod perdat animal super quo portaretur & condemnetur in 10. A lio statuto cauetur, quod in omnibus maleficiis commissis de nocte, pœnæ duplicentur, modo quidam extraxit frumentum super mulo de nocte, utrū teneatur. ad duos mulos, certe non, ne duæ causæ lucratiuæ concurrant, vt ibi per eum, & ui de per Bar. in l. Iaticlio legum, ff. de pœn.

SVMMARIVM.

1 *Electio facienda de aliquo superiore, potest compromitti etiam in penitus extraneum. 2.*
3 *Moniales possunt compromittere electionem Abbatissæ, in masculum.*
4 *Habens mandatum eligendi, intelligitur de idoneo, quia mandatum licet generale de eligendo, intelligitur de idoneo, alias electius non idoneus, non esset recipiendus.*
5 *Electio prælati, non potest committi laico.*
Laicus licet possit esse procurator in spiritualibus, non potest esse arbiter.
6 *Habens authoritatem eligendi, & confirmandi, utrum possit se unico actu expedire, scilicet eligere, & confirmare simul.*
9 *Ecclesia subiecta Episcopo, debet in omnibus actibus consensum Episcopi habere.*
8 *Arbitrator quis, seu amicabilis compositor.*
Laudum ipso iure nullum non reducitur ad arbitrium boni uiri, secus si est iniustum.
9 *Compromittentes non possunt, soluta pœna recedere a persona electa.*
10 *Electores, an & quando possunt uariare, vide infra eodem cap. cum terra, in fine.*

CAP. VIII.

1 Causam, quæ. Cōpromittētes sup electione, tenētur recipere electum a cōpromissario; si est idoneus. h. d. Cōis diuisio. fcda ibi. [Si sorores.] Casus li. Vacāte monasterio sanctæ Margaritæ, moniales ꝓtulerunt potestatē eligēdi Abbatissā in Epm Bono, promittētes eā recipere in Abbatissam, q̄ Eps duceret ꝓuidēdā. Moniales vero postmodū re nō integra, voluntatē suā mutare volebāt. Mādat papa quatenus, si hoc verum est, illā q̄ Eps eis prouiderit in suā faciāt recipi Abbatissam, si idonea fuerit. B. No. iꝙ moniales appellātur sorores, & eꝝ; vñ hæc verba vident synonima. i. idē importātia; qđ est ꝯ vulgares, ꝑm Io. An. q sorores appellāt subiectas fratrib. mēdicātib. alias vero appellāt moniales. Idē dic de monachis, qa pōt appellari fratres, vt in c. cām, ī. de iud. Nā olim anteq̄ esset adinuentū in ꝯcilio, vt fideles appellarent Christiani, oēs appellabant fratres, vt est tex. iuncta gl. in c. sacrof. 23. di. sunt. n. omnes Christiani fratres in Christo; quia per lauacrū regenerationis. recognoscūt ſpūaliter vnum patrem. s. Deum. Vnde hic oēs fideles, cuiusque sint

ADDITIO.

a Seb. Sap. Nā olim. No. ꝙ fraternitas dr octo modis, ut no. Io. n. A in c. Ioā. de regu. & licet appellatione fratrū, veniant ēt monachi largo mō, tñ de cōi usu, dicūtur soli medicantes, & illi, qui nō sunt in religione S. Bene. ut no. ī c. cām. de iud. uide ēt Abb. in c. licet, de offi. leg. ubi ponit q. de legato facto fratri, an debeatur fratri, qui erat in religione, an fratri carnali.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sint cōdōnis,orādo Deū dicunt,Pater noster:vide ad hoc rex. in c.ad mensam,11.q.3.sed postmodū per excellētiam relictū fuit hoc nomē religiosis,pp charitatem,q̄ inuicē dēnt habere,vt appellētur fratres,vel sorores.† No.2.q̄ cōpromissum de eligendo
3 Prælatū,pōt fieri in forinsecum,seu extraneum a colleglo.† Itē no.q̄ moniales possunt trāsferre potestatē eligendi Abbatissā in masculū;non ergo tenentur cōpromittere in alias moniales. Itē no.q̄ hæc potestas eligendi;pōt conferri in habētē potestatē cōfirmandi.Et hoc notabile colligitur,intelligendo , q̄ istæ moniales erant subiectæ isti Epō ;quo casu ad ipsum Epm pertinebāt de iure cōi potestas confirmandi electionem,vt no.gl.18.q.
4 2.c.2.† Item no.q̄ dātes potestatem alicui eligendi prælatum,vel
a aliū officialē,videntur intellexisse de idoneo.[a] Vnde si electus ñ est idoneus,non tenentur isti electum recipere.Et facit ad q.q̄ cōmunitas eligit duos ciues,vt vadāt ad eligendum potestatem, vel capitaneum.Si.n.eligunt indignum,puto,q̄ ciuitas non tenetur illum acceptare,vt hic,quod no.N im in mandato generali, non venit,q̄ eligunt indignum.arg.in c.si compromissarius, ſ.e.
5 li.6.† An asit[b] hæc potestas eligendi prælatum, possit conferri in
b laicū,vt in cōpromissarium?vr, q̄ sic;quia ꝓmissarius cēsetur procurator cōpromittentium.Eligit.n.ipsōrū nomine.Ad hoc, quod leg.& no.in c.in causis,ſ.eo.& in d.ca.si compromissarius. Sed laicus pōt esse procurator in spiritualib.cū exerceat nudum ministerium,vt est tex.no.de proc.ca.1.li.6.ergo,& cæt,Contrarium puto verū;quia in electione p̄lati, nō versatur nudū ministerium;immo hēt arbitrari,an quis sit idoneus ad officiū prælaturæ;nec est omnino simpliciter procurator.Immo officiū radicatur in persona sua;adeo,quod nō pōt reuocari ; de quo tamē est dicendū,vt in c.in causis.Ad hoc adduco tex.in c.cōtingit,de arb.vbi patet,q̄ nō pōt assumiarbiter laicus super spūalib.& subiiciturr ibi in tex.rō;quia non decet,ut laicus in talib.arbitretur. q̄ q̄dē rō optime militat in qō.nr̄a.Facit in arg.c.Massana,& c.sa
6 croſ.ſ.eo.† Secūdo q̄rit̄, pone qđ compromissum fuerit factū in epm,qui habebat potestatē confirmādi electionē,nunquid poterit iste epūs;ex quo nūc hēt potestatē eligēdi , vt compromissarius,& confirmandi,vt epūs,vnico actu expedire.ſ.p uiā prouisionis,dicēdo,,puideo vobis de tali in Abbarissam? an teneat prius eligere tāq̄ cōpromissarius;& postea confirmare tanq̄ epūs? Ioā. An.dicit,q̄ forte olim poterat se expedire vnico actu; sed hodie secus,cū post electionē,debeat deponi edictum ante p̄rmatio nem iuxta formā c.fin.ſ.eo.li.6.d.Ant.dicit,quod nec hodie,nec olim pōt illa expediri unico actu,cū diuersa iure istæ potestates p̄currūt in eādē p̄sonā,ad hoc qđ no.in d.c.cū iter canonicos,ſ. c.Ego distinguerem latius sic , quod aut istæ potestates concurrunt in eadem persona,diuerso iure aut eodē.Primo casu, aut p pria authoritate habet iste exercere utrūq; & tunc est in optione sua,an uelit prouidere unico actu;an diuersis vicibus. Et hoc fuit finaliter de mente Io.And.in c. ne pro defectu,ſ.e. vbi dicit, quod si potestas eligendi per negligentiā deuoluitur ad superiorem, poterit superior eligere iure deuoluto;& postea confirmare iure proprio . Item poterit prouidere vnico actu per viam ſ. prouisionis seu collationis:quia cum habeat ipse vtramque potestatem ex officio proprio,pōt miscere vtrunque , q̄ satis mihi placet,cum non cēseatur iste huc casu iure diuerso.vti. Pro hoc alle.no.dictū d.de Ro.dec.55.ubi notab.dicunt,qđ si per negligē tiā patroni deuoluitur potestas ad epm,tenetur epūs p̄cerre bene
c ficium intra tp̄s p̄fixum ad p̄ferendum.[c] Et sic no.sin.quod non tenetur epūs prius eligere,& apud seipsum præsentare; & postea instituere,sed pōt unico actu expedire per utam collationis . Et tene mēti;quia hēt tp̄s p̄terendum hoc beneficium sex mensiū
d a tp̄e deuolutionis,quēadmodum[d] intra p̄dictum tp̄s tenetur p̄ferre beneficia spectantia ad eum iure proprio,ut in c.2. de cōcess.præb.facit optime ad p̄dicta,c.si electio,ſ.e.ti.li.6.& c.licet,ſ. de su.negl.p̄l.Si uero hēt potestatē eligendi,& p̄firmandi iure diuiso,& nō proprio,vt qa est cōpromissarius respectu electionis; & tunc nō pōt se expedire vnico actu,qa nō dēt miscere istas potestates,vt alius eligat;& vt alius habeat confirmare.Ad quod vide bo.gl.in c.ut circa,ſ.eo.li.6.& per Inn.& gl.in c.cum inter canonicos,ſ. eo.quod no.in cle.si beneficio,de præb.in gl.& in ca. cum uenissent,de insti.& per do.de Rot.dec.255. Si uero eodē iure habet quis vtrāq; potestatē; tunc pōt vnico actu se expedire.Nā collatio hēr vim electionis,& cōfirmationis,vt no.in c. cū
7 olim.de cā pos.& prop.In gl.i.in fi.No.ex hac gl.q̄ epūs non dr̄ esse de collegio ecclesiæ inferioris sibi subiectæ,licet si caput collegii;& dic,quod est caput mediatum ,nō immediatum,iuxta tñ no.in c.cum ab ecclesiarum,& c.pastoralis,de of. or. Et quia est caput.Itē & pp cōionē,q̄ est inter Epm,& eccās sibi subiectas, dēnt istæ eccīæ sibi subiectæ ī oīb.actib.hēre p̄silium, & cōsensū Epi,ut no.Inn.in c.requisiti,in fi.de testi. in c. cum accessissent, de const.In ea.glo.in uer.[si tamen existat idonea] in fi.No.istam
8 gl.pro differentia† inter arbitrium,[e] & arbitratorem , seu amicabilem compositorem.Et quatenus gl. dicit, q̄ dictum arbitri tenet,siue sit æquum,sine iniquum,dic,illud verum,nisi contineat euidentem iniquitatem seu peccatum . De quo dic, vt plene dixi in c.1. de arbit. Quatenus aūt dicit, q̄ dictum arbitratoris seu amicabilis cōpositoris non tenet, nisi sit æquum, intelligi
g in effectu; quia pōt peti reductio ad arbitrium (A) boni viri, h vt per iudicem tāquam bonum virum reducatur ad equitatē, vt in l.societatē,§.arbitrorum,ff.pro so.Laudum tamen tenet, si esset nullum alia ratione;puta,quia latum ꝫ ius scriptum, vel formam compromissi,vt in c.examinata,de confir.util. vel inutil.Tunc enim non petitur reductio ac arbitrium boni viri, cū quo laudum est nullum. Tamen ista non sunt necessaria in cau nostro;quia vt dicit Io. An.& bene,compromissarius ad eligendum,non est proprie arbiter,vel arbitrator;sed potius procurator. Compromissarius eligit enim nomine proprio,ut in capi. causis,ſ.eo.& in c.si compromissarius,et i.li.6.Dicēt,q̄ non est proprie procurator;quia potest hæc potestas reuocari, vt dictū plene in c.in causis,ſ.eo.Vnde est quædam species de per se. Nō arbiter,& arbitrator sumuntur in discordia; sed compromissarius ad eligendum q̄nque deputatur , nulla existente discordia; sed ut facilius prouideatur ecclesiæ de prælato,accedit tamē magis ad naturā arbitrorum,q̄ arbitratorum : quia arbiter propter assumitur ad litem decidendam . Arbitrator autē super discordiis ortis in ꝺctu,uel quasi,vt in d.§. arbitratorum,cum dubium
9 leg.seq.† Et ex hoc infertur,q̄ nō possunt compromittentes sola pœna,vel interesse.recedere a persona electa,vt hic licet fecerit in dicto arbitri,vt in cap.dilecti,ſ.de arb.in gl.fi in fi.tenet hoc ultimum dictum gl.quod est hodie approbatum in d. c.si cōpro
10 missarius.† Et generaliter,cum quæritur, an electores possint uariare,alium eligendo,distinguendum est,aut elegerunt nomine proprio,vt faciunt canonici,aut nomine alieno,ut faciunt cōpromissarii. Primo casu,aut electio tenuit, & non possunt mutare,vt in cap.publicato, [i] & in capitu.cum inter infra eod. Quæ tñ limita,vt dixi in c.pe.supra.prox. Aut electio nō tenuit, & tunc

ADDITIONES.

a Seb.Sap.De idoneo.Vide Bal.in auth.habita.col.pe.C.ne fi.pro patre, ff.de l.quanquam, ff.de ritu nup.si tamen fiat electio de digno,licet potuerit de digniori,non uitiatur.No.Bar.in l.cum quidam 2.ff.de leg.2.

b Seb.Sap.An autem.Vide no.in c.decernimus,infra de iud.& ibi late per ci.facit tex.in c.Massana.infra hoc ti.in c.sacros.e.ti.& Io. An.in c.2.de ui ubi dicit,quod non ualet consuetudo in contrarium, etiam cuius memoria in contrarium,non existeret,& hoc procedit etiam in laico no,c.nobis de iure patro.

c Ad conferendum. Adde Rom.sing.494.vbi dicit,quod si excusatori est meta distribuendi in certas personas, data negligentia , episcopo netur in illas dispensare.

d Quemadmodum Adde do.Fel.in c. cum accessissent,in 12. col.in uer. dicto,de const.supra.

e Differentia.Vide istum post alios in c.Quintaual.de iureiu.in 5.col.in predictis collige alias dñas,& per do.in l.societatem.§.arbitrorum,ff. so.pulchre per Ang.Are.Inst.de ac.§.omni autem.in 2.& 3. col. ubi casus in quibus arbiter,& iudex æquiparantur,& in quibus differunt

f Zac.Inter arbitrum.Tu uide pro hac differentia,quod no.in apost. Cin Fran.Cre sing.suo,147.quod incipit commissa est q.

g Zac. Boni uiri. Adde quod si arbiter fuerit electus per compromissa bonus uir,habito præcipue respectu ad ipsum,& nō ad alium,an imp laudum reduci ad arb.boni uiri,uide Lud.Rom. sing.inci. an a laudo, le.sin.dictum Bar.in l.3.§.tametsi.ff. de arbi.qui tenet, q̄ impedit nem quem Ale.in apost.ad ipsum in all.l.3.sequitur,dicens sing.-eff reum dictum.idem in apo.in l.socitatem §.arbitrorum, in ul col.in operantur,ff.pro so.& Lanfr.de Ori.allegans sin. præmissum Ro.in ecta.de arb.in ult.par.uer.& ideo,licet ibi firmiter non figat pedem.

Ant.Fran. Circa hoc,an,& quando,est factum compromissum in aliqu vt in bonum uirum,possit ab eo peti reductio, quando etiam sunt a la uerba.non habito respectu ad aliam, dicas , q̄ quamuis Bar.in loc. alle.& aliqui allegantes tenuerint, sicut hic dr̄,q̄ nō possit peti reductio arbitriū boni viri,tñ Bal.in l.cum hac,in 2.col.C.de arb. vr tenere contrariū. Et pro eo facit,quia q̄ est factū cōpromissum, vt arbiter pro bi luntatis prouisuerit,nō excludetur beneficium reductionis, prout ē Bal.in l.pe.in 3.col.C.de arbi.& in l.3.in uer. & per hoc apparet, C. de promiss.& in l.fi.§.sed & si quis,in 1.col.C.commu.de leg.ubi dicitu sula,q̄ arbiter pronūciet pro libito,vel ad beneplacitum,intelligitur arbitriū boni uiri.De quibus verbis importātibus arbitriū boni viri, Ale.in l.fi fic,ff.de leg.1.& in l.1.ff.de le.2.& vide bo.tex.in c. nimis,de cet.præl.et hoc dictum Bal.intelligerē, nisi forsan dolus arbitri interes set,quia tunc uerū esset,q̄ lædēdo partē enormiter dolo adhibito,pos peti reductio ad arbi.boni uiri, etiā si esset dictū,q̄ arbiter posset procedere alte,et basse,quia tunc nō uideretur procedere, ut bonus uir,ex quo loſe ageret secundum Io.An. in c.humilis,de maio.et obe.et uoluit Bal.in l.et in maribus,C.de app.et in c.1.§.inter pares,in 2.col.de lege.C ra.in usi.feu.et habetur per Rom.in rub.de arb.in 6.col.et per Pau.de in consi.70.& in consi.82.si autem dolus non interuenisset , tunc putarem opi.Bart.esse ueriorem, quia tunc processisset,vt bonus uir,licet fine dolo partem læsisset.Et ita putarem has opiniones fore concordandas.

h Seb.Sap. Ad æquitatem.Sed hoc non habet locum, nisi sit læsio in sexta pte, secundum Bar.in d.l.societatem,§.arbitrorum , col.7. Quod quomodo intelligi debeat uide do.Ale.in l.si quis arbitratu in fi.ff.de uerbo.obli. et tius per dominum Barth.Vero.in tract.de simulatio.contrac.in 6.casu pri cipali,col.11.uer.4.opp.ubi uidetur reprehendere Bar. Ego distinguerem C.de rescin.uen.uide etiam ad hæc quæ no.Barto. in l fin.ff.de præto.Ulpia tio.

i Publicato.Vide ibi istum post alios Doc.

aut uitio formæ,& poterunt iterū eligere antequam prium̄t,vt no.Do.in c.qa propter,ſ.eo. Aut non tenuit vitio materiæ,vt qa elegerunt indignum.Et hoc,aut ignoranter,& pūt iterum elige re,vt in c.cū terra.ſ.eo. Aut scienter;& nō possunt eligere , quia ex hoc sunt priuati;& potestas est translata in alium , vt in c. sup. p̄tox.§.fi.& in c.gratum,§.de post.præl. Secundo casu principali, quando elegerunt nomine alieno,tāquam compromissarii, aut electio tenuit; & non possunt variare ; quia sunt functi suo officio.ſ.eod.ca.si compromissarius. Aut electio non tenuit vitio materiæ,& non possunt amplius eligere;siue scienter,siue ignoranter, quia functi sunt suo officio,vt probatur in d.cap.si compromissarius.Aut electio non tenuit vitio formę ; & aut iuerūt ꝺ formam errore probabili,& puto,q̄ poterunt iterum eligere, quia nō uidentur eligisse,ex quo non seruarunt formam sibi traditam,vt probatur in l quid tamen,ſi.de arb. & arg. eorum quæ no.Inno.in c.j.de re iu.ubi ponit de executore , qui probabili error ductus , prouidit de beneficio non debito, nunquid possit prouidere de debito? Aut scienter iuerunt contra formam ; & tunc puto,q̄ non poterunt amplius eligere,quia functi sunt suo officio,arg.in c.cum dilecta,de rescri.Abb.

SVMMARIVM.

2 *Electus,& non cōfirmatus,non potest conferre beneficia,& alios actus ep̄i piscopales facere,& idem est in aliis electis.*

3 *Venire contra factum proprium est licitum, quando illud factum nō tenuit ex defectu potestatis.5.*

4 *Episcopi,& alii prælati prouisi per papam,uidentur electi,& confirmati eo dem instanti.*

Scriptura est de substantia probatoria , non de substantia gratiæ,adeo quod testes non admitterentur ad probandum gratiam .

5 *Iudex,an & quando possit uenire contra sententiam suam.*

Confessio an possit mutari per confitentem, & quid de libello?

Testes utrum possint uariare.

Societas potest ad libitum reuocari est iusta causa .

Prælatus potest esse iudex in causa suæ ecclesiæ.

CAP. IX.

1 Nosti. †Electus,ante confirmationem beneficia cōferre; vel aliter administrare non pōt.h.d.Primo ponit i[a] ex quo infert mandatum, ibi, [Mandamus.]Casus litera. Quidā electus fuit in Epm Lincon,iste sic electus, anteq̄ haberet cōfirmationem,cœpit administrare,& conferre præbendas, & dignitates.Dicit papa,q̄ cū istius electio confirmata nō fuerit, prædicta facere non pōt:vnde mandauit papa Epo Vigorien.vt ei præcipiat,vt si q̄ fecit concessionem de prædictis eam studeat revo
2 care.B.No.q̄ † potestas administrādi descēdita confirmatione; non aūt ex electione collegii,Per electionem. n. quis consequit ius prælaturæ,& administrandi in habitu; sed per cōfirmationē superioris consequitur ius administrandi in actu,vt dicit gl.notabilis hic,& in c.quanto,63.dist.& idem in electionibus collegio rū,seculariū,vt no.gl.in l.priuatorum,C.de iurisd.om.iu.& Bald. in auth.habita,C.ne fili.pro pat.& vide quod dixi ſ.eo.in ca.post
3 q̄.† No.2.[a]quem posse venire ꝺ factum proprium, qñ illud nō te
a nuit[b] ex defectu potestatis,& ad hoc solet allegari iste tex.de quo
b dicendū est,vt j.latius dicā.Vltimo no.q̄ ante confirmationem, appellatur quis electus , habita electione collegii. Idem dic post confirmationem,ante consecrationē,vt in c.tua,j.de his,quæ fi.
4 a præl.† Sed quæro,quid de istis prælatis , qui hodie prouidentur per papā;nunquid isti statim possunt administrare , cum sint per papā pronunciati?dic,q̄ sic,q̄ a talis prouisio hēt vim electionis, & confirmationis,vt no.in c.cum olim,de cā pos.Dic tamen,q̄ non debet recipi tanq̄ prælatus,nisi per literas papæ faciat fidem de prouisione sibi facta;alias recipientes eum incurrunt pœnā; & sic hodie prouisum in quadam extrauagāti.Dic tñ, q̄ immediate, cum papa pronunciat aliquem prælatum, statim ille sic pronunciatus est uerus prælatus,quia ad esse gratiæ non requiritur lra;sed solū sufficit factū principis;sed lra est de substantia probatoria;nō aūt de substantia gratiæ,no.Bal.in l.humanū,C. de legib.per Io.An.& Arch.in proœ.Sexti.Vnde hodie nō sufficeret
c probare per testes,c q̄ papa pronunciauit aliquē Epm, ad hoc,vt recipiatur in ecclesia tanq̄ Epūs;sed oportet, vt probetur per lite
5 ras papæ mō prædicto.† In gl.fi.in fi.no.quæ solet allegari,cū quæritur,an & qñ quis possit uenire ꝺ factum proprium. Pe. de Fanu.ponebat hic aliā theoricam, dicens, q̄ aut factū est nullū rōe cōferentis; puta, quia nō habet potestatem disponēdi;vel nō seruauit solennitatē debitam,& pōt quis uenire ꝺ factum suum; licet sit nullū,alle.c.diuersis fallaciis,de cleri.coniu.Secus si ignoranter dispōsuit,vt in c.innotuit.ſ.eo. Inno.dat aliam theoricam, dicens,vbiq̄; factum est improbatū a iure , sp quis pōt venire
d ꝺ factum proprium,vt hic,& in c.si quis presbyterorū , [d] de reb. eccle.non alie.Non obst.fm eūdē,c.diuersis fallaciis; quia ibi factum nō erat ex defectu potestatis,& ad hoc solet allegari iste tex.de quo dicendū est,vt j.latius dicā.Vltimo no.q̄ ante confirmationem, appellatur quis electus , habita electione collegii. Idem dic post confirmationem,ante consecrationē,vt in c.tua,j.de his,quæ fi.
4 a præl.† Sed quæro,quid de istis prælatis , qui hodie prouidentur per papā;nunquid isti statim possunt administrare , cum sint per papā pronunciati?dic,q̄ sic,q̄ a talis prouisio hēt vim electionis, & confirmationis,vt no.in c.cum olim,de cā pos.Dic tamen,q̄ non debet recipi tanq̄ prælatus,nisi per literas papæ faciat fidem de prouisione sibi facta;alias recipientes eum incurrunt pœnā; & sic hodie prouisum in quadam extrauagāti.Dic tñ, q̄ immediate, cum papa pronunciat aliquem prælatum, statim ille sic pronunciatus est uerus prælatus,quia ad esse gratiæ non requiritur lra;sed solū sufficit factū principis;sed lra est de substantia probatoria;nō aūt de substantia gratiæ,no.Bal.in l.humanū,C. de legib.per Io.An.& Arch.in proœ.Sexti.Vnde hodie nō sufficeret
c probare per testes,c q̄ papa pronunciauit aliquē Epm, ad hoc,vt recipiatur in ecclesia tanq̄ Epūs;sed oportet, vt probetur per lite
5 ras papæ mō prædicto.† In gl.fi.in fi.no.quæ solet allegari,cū quæritur,an & qñ quis possit uenire ꝺ factum proprium. Pe. de Fanu.ponebat hic aliā theoricam, dicens, q̄ aut factū est nullū rōe cōferentis; puta, quia nō habet potestatem disponēdi;vel nō seruauit solennitatē debitam,& pōt quis uenire ꝺ factum suum; licet sit nullū,alle.c.diuersis fallaciis,de cleri.coniu.Secus si ignoranter dispōsuit,vt in c.innotuit.ſ.eo. Inno.dat aliam theoricam, dicens,vbiq̄; factum est improbatū a iure , sp quis pōt venire
d ꝺ factum proprium,vt hic,& in c.si quis presbyterorū , [d] de reb. eccle.non alie.Non obst.fm eūdē,c.diuersis fallaciis; quia ibi factum nō erat ex defectu potestatis,& ad hoc solet allegari iste tex.de quo dicendū est,vt j.latius dicā.Vltimo no.q̄ ante confirmationem, appellatur quis electus , habita electione collegii. Idem dic post confirmationem,ante consecrationē,vt in c.tua,j.de his,quæ fi.
4 a præl.† Sed quæro,quid de istis prælatis , qui hodie prouidentur per papā;nunquid isti statim possunt administrare , cum sint per papā pronunciati?dic,q̄ sic,q̄ a talis prouisio hēt vim electionis, & confirmationis,vt no.in c.cum olim,de cā pos.Dic tamen,q̄ non debet recipi tanq̄ prælatus,nisi per literas papæ faciat fidem de prouisione sibi facta;alias recipientes eum incurrunt pœnā; & sic hodie prouisum in quadam extrauagāti.Dic tñ, q̄ immediate, cum papa pronunciat aliquem prælatum, statim ille sic pronunciatus est uerus prælatus,quia ad esse gratiæ non requiritur lra;sed solū sufficit factū principis;sed lra est de substantia probatoria;nō aūt de substantia gratiæ,no.Bal.in l.humanū,C. de legib.per Io.An.& Arch.in proœ.Sexti.Vnde hodie nō sufficeret
c probare per testes,c q̄ papa pronunciauit aliquē Epm, ad hoc,vt recipiatur in ecclesia tanq̄ Epūs;sed oportet, vt probetur per lite
5 ras papæ mō prædicto.† In gl.fi.in fi.no.quæ solet allegari,cū quæritur,an & qñ quis possit uenire ꝺ factum proprium. Pe. de Fanu.ponebat hic aliā theoricam, dicens, q̄ aut factū est nullū rōe cōferentis; puta, quia nō habet potestatem disponēdi;vel nō seruauit solennitatē debitam,& pōt quis uenire ꝺ factum suum; licet sit nullū,alle.c.diuersis fallaciis,de cleri.coniu.Secus si ignoranter dispōsuit,vt in c.innotuit.ſ.eo. Inno.dat aliam theoricam, dicens,vbiq̄; factum est improbatū a iure , sp quis pōt venire
d ꝺ factum proprium,vt hic,& in c.si quis presbyterorū , [d] de reb. eccle.non alie.Non obst.fm eūdē,c.diuersis fallaciis; quia ibi factum nō erat ex defectu potestatis,& ad hoc solet allegari iste tex.de quo dicendū est,vt j.latius dicā.Vltimo no.q̄ ante confirmationem, appellatur quis electus , habita electione collegii. Idem dic post confirmationem,ante consecrationē,vt in c.tua,j.de his,quæ fi.
4 a præl.† Sed quæro,quid de istis prælatis , qui hodie prouidentur per papā;nunquid isti statim possunt administrare , cum sint per papā pronunciati?dic,q̄ sic,q̄ a talis prouisio hēt vim electionis, & confirmationis,vt no.in c.cum olim,de cā pos.Dic tamen,q̄ non debet recipi tanq̄ prælatus,nisi per literas papæ faciat fidem de prouisione sibi facta;alias recipientes eum incurrunt pœnā; & sic hodie prouisum in quadam extrauagāti.Dic tñ, q̄ immediate, cum papa pronunciat aliquem prælatum, statim ille sic pronunciatus est uerus prælatus,quia ad esse gratiæ non requiritur lra;sed solū sufficit factū principis;sed lra est de substantia probatoria;nō aūt de substantia gratiæ,no.Bal.in l.humanū,C. de legib.per Io.An.& Arch.in proœ.Sexti.Vnde hodie nō sufficeret
c probare per testes,c q̄ papa pronunciauit aliquē Epm, ad hoc,vt recipiatur in ecclesia tanq̄ Epūs;sed oportet, vt probetur per lite
5 ras papæ mō prædicto.† In gl.fi.in fi.no.quæ solet allegari,cū quæritur,an & qñ quis possit uenire ꝺ factum proprium. Pe. de Fanu.ponebat hic aliā theoricam, dicens, q̄ aut factū est nullū rōe cōferentis; puta, quia nō habet potestatem disponēdi;vel nō seruauit solennitatē debitam,& pōt quis uenire ꝺ factum suum; licet sit nullū,alle.c.diuersis fallaciis,de cleri.coniu.Secus si ignoranter dispōsuit,vt in c.innotuit.ſ.eo. Inno.dat aliam theoricam, dicens,vbiq̄; factum est improbatū a iure , sp quis pōt venire
d ꝺ factum proprium,vt hic,& in c.si quis presbyterorū , [d] de reb. eccle.non alie.Non obst.fm eūdē,c.diuersis fallaciis; quia ibi factum nō erat

& ī finitos casus,ñ p̄t sub certa rā distīguis;sed fm varietatē factorū,aliqñ ꝭ venire ꝺ factū ꝓpriū aliqñ ñ. Et in iudiciis pōt ista qō discuti multis modis,& respectu iudicis,& respū partiū.Nā in iu
e dice pōt dubitari,an possit venire ꝺ sententiā suam interlocuto
* riam & diffinitiuā,[e] de quo dicēdū est,vt dixi in c.cum cessante,* de app.& in c.in literis,ſ.de off.dele.Respectu partis posset dubitari,circa confessionem,& libellum , nunquid possit venire ꝺ id,
f quod semel fecit,[f] de quo in c.fi.de confes.& in c. 2.de libel.obl. Eodē modo posset dubitari respectu testium ; nunquid possint variare,de quo in c.præterea, de test. cog. Circa facta extra iudicium posset ēt dubitari,tā in ꝺctis.nominatis,q̄ innominatis,& aliis dispōnib.sumentib.vim ex facto unius partis tñ. Sed pro ali quali introductione,& ꝓcordātia iurium,quæ allegant in gl.p otes sic distinguere,sumendo aliqua dicta Cal. in c. si quis presbyterorum,p̄allę.& hic p Doc. Quod aut gs vult venire ꝺ factum suum nomine alieno,& ad cōmodum alterius;aut nomine proprio,& ad cōmodum ꝓprium . Primo casu, aut est remotus ab administratione;& nō pōt uenire illo nomine,vt ī c.monemus. 12.q.2.vbi patet,q̄ prælatus,q̄ male alienauit,nō pōt noīe ecclesiæ repetere male alienata , si fuit remotus ab administratione. Aut nō fuit remotus;& tūc pōt venire ꝺ factū propriū , ex quo agit nomine administrationis suæ: & factum suum pōt improbari:secus aūt vbi legitime factum suum explicasset,vt in d. ca. si quis presbyterorum,& 12.q.2.c.non liceat,& in c.2.de pœ.cum sim. Secundo casu principali,quando vult venire nomine proprio;& tunc aut imminet periculum animarum ,vel fauor publicæ libertatis,& potest venire ꝺ factum proprium;ex quo de iure illud potest damnari,vt in c tenor.& in c.consang.de re iud.& in l.interrogatam,C.de lib.cau.secundum vnum intellectū. Aut non imminet talis fauor,& tunc, aut factum non tenuit, aut tenuit,sed est cassandum.Primo casu, aut vult venire contra in iudicio;aut extra iudicium.Primo casu si allegat turpitudinē suā,
g nō debet audiri,q̄ vt in Ifi creditorib.[g] C.de ſer.pi. dat. manumiſ.
h & in c.iter dilectos . de dona. Aut excipiēdo allegat turpitudinē suam,& auditur.ff.de condi.ob tur.causam in l. 4.& uide in hoc, quod plenius dixi in c.cum super,de conces.præb. & per Bart.in l.iusiur. qđ ex conuentione,§.procurator.ff.de iureiu. Si extra iudicū,aut factum non tenuit ex persona facientis , & pōt ꝺuenire,arg.hic aut non tenuit ex persona recipientis. Et distīguiſ,vt
5 §.q̄ aut scienter hoc fecit , & non pōt contrauenire in odium sui, & sic potest intelligi ca. diuersis fallaciis . Ex quo infertur , quod si Prælatus scienter contulit beneficium indigno, non potest ipsemet reuocare factum suum , quod nota. pro intellectu illius capitu. diuersis. Aut ignoranter fecit , & potest

ADDITIONES.

a Seb.Sap.No.2.Hoc etiam procedit,q̄ quis possit uenire contra factā suū, quando actus est nullus,c.si quis Epōrū, de reb.eccl.non alie.no.do. Abbas in c.1.col.5.infra de iud.vide ēt no.in c.diuersis,de cler.cōiu.& no.per Mo. in l.transactione, C.de trās.& vbi dicūt,quod quis pōt detegere turpitudinē suā,& venire cōtra factū suū,qñ actus est nullus.uide ēt Alex.in consi. 127.col.2.uide ēt Pau.de Ca.in l.& hæredi,§.filia,col.2.ff.de pact.

b Non tenuit. Dic vt in gl. fi.

c Per testes.Vide quæ ponam in c.innotuit,in nu.17.infra eo. Aen. Fal.

d Si quis presbyterorū.Vide ibi Imo & Bar.in l.post mortem. ff.de adop.& in l.qui ea mente,ff.de fur.& aliquid per istum in ca. cum super quæstione,de conces.præb.Adde Fran.Are.consi.114.

e Seb.Sap.Et diffinitiuam.De hoc late per scribentes in Quod iussit , de re iu.

* *Vide Fel.& melius in c.qualiter & quando al i. de accusa.*

f Seb.Sap.Semel fecit.De hoc traditur in l.edita,C.de ed:

g Seb.Sap.Non debet audiri.Vide Ale.in consi.60.col. 1.vol.3.

h Si creditorib.Bal.ibi dicit,quod illud qđ dr̄,q̄ qs nōpōt uenire cōtra factū ꝓ priū,fallit in eo,q̄ tanq̄ arbiter tulit sniam,qñ si illa cā est sibi delegata,po terit iudicare cōtra id,quod iudicauit tanquā arb.re fert Arc.in c.infames, §.item si cōtra patrē,3.q.7.fallit ēt in iudice,qui iudicauit,a cuius sententia est appellatū,qui postea si successit appellanti, poterit dictam appellationē prosequi.& uenire contra sententiam a se latam , ut uoluit Io. An.in addi.Spe.in tit.de sent.prola.§.quoniam,uer.quid si procurator.referunt,& sequuntur But.& Imo.in c.1.de re iud.gl.ult,& ibi Arch.in d.§.item si contra patrem.Cui adde quod no.in l.1.ff.de excep.rei ind.& uide Imol. in l. si eum hominem,ff.de fideiuss.

Ant.Fran.An,& quando quis possit venire cōtra factū propriū , & illud revocare,dicas primo, q̄ iudex pōt venire cōtra factum proprū reuocādo interlocutoriā,quā tulit,l.quod iussit,ff.de re iud.& eo.mō pōt quis reuocare testū,& vltimā voluntatē,quā & quod facit,donec ipse est in humanis, l.si quis in prin.testamenti,ff.de le.3.c.cū Marthæ.de celeb.mis. Et generaliter,quādo quis possit uenire cōtra factū suum,illū reuocādo, uel mutādo, hr̄ in l.post mortē,ff.de ado.& vide gl.in c.certe in 2.q.1.& no.in c. si quis ēpis byterorū,de reb.eccl.non alie.& in ea.nosti,de ele. & no.in c.accepimus, de æta.& qua.& per gl.in c.uenient,de fil.presb.& habetur in c.dator.de re iud.& per do.Ant.de Bu.in c.diuersis fallaciis,de cler.coniu. & in qui. casibus admittatur,uel non admittatur pœnitentia, habetur per gl. in l.si pecuniam,ff.de cond.cau.da.& in l.quis sit fugitivus,ff.de ædil.edi.& per Cy. in l.1.in 1.q.C.de pac.& per Di.in regula.quod semel placuit,de reg. in li. 6.Et adde,quod semper admittitur pœnitentia,quādo qs suocat aliquem ad iudicium uetitum,ut habetur gl.in l.in criminali.& ibi Cyn.in 3.q.C.de iurisd.pm.iud.& tene menti,quod milso nuncio,& ve literis ad aliquē,ad. mittitur pœnitentia & reuocatio,antequā perueniant ad partē,cui mittitur,ut est gl.fi.in l.i.de contrahen.emp.& hr̄ in l.4.ff.de sponsa.& in l.mandatum,C.manda.& in l.si ideo,C.de accusa. & utrobique per Cyn.

Universidad de Deusto
Biblioteca

test ℨuenire, vt in c. innotuit, ℨ. e. Si vero factum nō est nullū, sed. est cassandum., tunc non potest quis venire ℨ factum proprium, vt in l. post mortem, ff. de adopti. Et dic, q̄ rō in ℨctibus nominatis, non est locus pœnitentiæ, ex quo semel tenuerunt, etiam re in
a regra, [a] ꝑm Inn. vt in l. ſicut, de actio. & oblig. quia cōtractus a principio ſunt merè voluntatis, ex poſt facto ſunt neceſſitatis, vt ibi, fallit in contractu mandati. Inſtit. manda. §. recte, nam reuocatur re integra, vt ibi. Secundo fallit in cōtractu depoſiti, quia poteſt deponens, depoſitum reuocare ad libitum, vt l. j. ff. depoſiti, & in c. j. eo. tit. Fallit tertio in ſocietate, vt l. ſed & ſocius, §. fi. ff. pro ſoc. Si tamen intempeſtiue reuocatur ſocietas, poteſt agi ad intereſſe, vt ibi, niſi ſubſit cauſa reuocandi, vt quia ſocius eſt rixoſus, vel alias inhoneſte viuit in domo, vt eſt tex. in l. ſi conuenerit, ff. e. Nā
b ex cauſis poteſt ſocius repelli a ſocietate. In contractibus [b] vero innominatis, poteſt dari hæc regula, q̄ admittitur pœnitentia re integra, & ēt re nō integra, ſed ſuccedit obligatio ad intereſſe, de quo plene legitur, & no. in l. ſi pecuniam, ff. de condi. cauſa data. Et dicam aliquid de iſtis ℨctibus innominatis in c. cum inter, ℨ. e. Et ratio eorum ſumitur ex dictis gl. Quia in contractibus nominatis ius acquiritur parti, ideo non eſt licitum contrauenire, ſe-
c cus aūt in innominatis. [c] Sed contra tex. oppo. vr̄ enim q̄ iſte electus non poſſit reuocare, quod fecit, quia nemo iudex eſt in facto proprio, vt in l. vnica, C. ne quis in ſua cā. Doc. dāt. tres ſol. Primā q̄ iſte reuocauit, tanq̄ actor, & nō tanq̄ iudex. Sedā, q̄ in notoriis ceſſat ſuſpicio, vt no. in c. ex parte, de verb. ſign. Tertiā ſolu.
d q̄ in facto eccleſiæ [d] ſuæ poteſt prælatus eſſe iudex. 2. q. 7. c. ſi quis erga, & no. in c. 1. de pœn. lib. 6. Hæc ſol. eſt bona in ſe, ſed non cōgruit literæ, quia cum iſte non eſſet adhuc confirmatus, non poterat procedere, vt prælatus, in notoriis, & ſic eſt falſa ēt tertia ſol. Dic ergo, q̄ iſte renunciauit, quod geſſit, non tanquam iudex, ſed tanquam actor, vel de facto, ſicut de facto adminiſtrauit, uel hic fecit hoc auctoritate ſedis Apoſtolicæ. Abbas.

ADDITIONES.

a SEB. SAP. Re integra. Vide remiſſiue per Fel. in c. 2. in 3. col. verſic. not. de exceptio. Iaſ. in l. ſi donatione, col. pen. C. de colla.

b SEB. SAP. In contractibus. Vide Corneum in conſi. 29. in hac conſultatione. volum. 1.

c SEB. SAP. Innominatis. Adde alium caſum, in quo quis poteſt contraueni re facto ſuo, per Pau. de Caſt. in l. & hęredi. §. filia. ff. de pact. alium per Car. in conſ. 137. col. 3. vbi dicit, q̄ Rex qui alienauit in prædiudicium regni, poteſt contrauenire, etiam ſi iurāſſet. Et idem vult d. Abb. in c. intellecto. inf. de iure iu. Et generaliter, quando contractus eſt factus per principem in prędiudicium ſubditorum poteſt ipſis volentibus reuocari, vt no. in c. dilecti. infrà de maio. & obe. in c. 1. inf. de proba. Rom. in conſi. 26. pro deciſione, Iaſ. in §. Item Seruiana, col. 2. 2. Inſti. de actio.

d In facto eccleſiæ. Vide gl. & Doc. de hoc in c. cum veniſſent, de iudi. vbi plene per Mod. & iſtum, And. Fran. Areti.

CORSET. Adde late Old. conſi. 156.

SVMMARIVM.

1 *Geſta poſt appellationem aliquando ſunt nulla, aliquando ſunt annullanda. Excommunicatio lata poſt appellationem extraiudicialem, eſt nulla.*
2 *Geſta contra ius, ſunt ipſo iure nulla ſecus contra priuilegia.*
3 *Electi in vna eccleſia, & propter aliquid remoti, an poſſint iterum eligi. Electus illegitime gerens ſe pro Prælato, non poteſt ad aliam dignitatem pro moueri ſine diſpenſatione Papę.*
4 *Appellatio extraiudicialis, an releuat appellantem.*
Scandalum, vt euitetur multa conceduntur.

CAP. X.

Conſiderauimus. Electio facta poſt appellationem, & prima non caſſata, vel contra priuilegia eccleſiæ, caſſanda eſt. Diuiditur. Nam primo præmittit cauſas caſſationum. Secundo vtramque electionē caſſat, ibi. [Qua propter.] Tertio mādat eccleſiæ prouideri ibi. [vobis.] Caſus literalis. Vacante quadam eccleſia, quidam canonici appellauerunt, q̄ alii non procederent ad electionem ſine illis, & ℨ priuilegia eccleſiæ ſuæ. Illi, non obſtante illa appellatione, elegerunt Ioannē Frontinum, appellantes ſtatim, ne alii ℨ electionē aliquid attentaret. Illi videntes, q̄ non detulerant ſuæ appellationi, & ℨ tenorē priuilegiorum eccleſiæ ſuæ, ad electionē proceſſerant, quēdā alium B. noīe elegerunt. Delata eſt cauſa ſuper iſtis electionibus ad dñm papam. auditis allegationibus partiū. papa conſiderans, q̄ electio Ioānis Frontini facta fuit poſt appellationem, & ℨ priuilegia eccleſiæ, videns ēt, q̄ electio B. poſt illam qualemqualem non caſſatam, & poſt appellationē, per quam oīa ad ſuum ſtatum debent reduci, facta fuit, vtranq; caſſauit, dans canonicis poteſtatē, vt aliā perſonam idoneā ſibi eligant in rectorē ita tñ, q̄ vtriuſque prædictorum non minus fama ipſorum integra conſeruetur, & quòd in aliis eccleſiis poſſint promoueri, & liceat eis in eorum alterum conſentire, præterquam in iſta or
1 dinatione. Bernar. Not. 1. & † tene menti, quòd electio facta poſt appellationem extraiudicialem, non eſt ipſo iure nulla, ſed venit irritanda, ſi appellatio fuit legitima. Ex quo infertur, quòd geſta poſt appellationem extraiudicialem, non ſunt ipſo iure nulla, licet veniant retractanda, ſi fuerunt geſta poſt appellationem legitimam. Et in hoc iſte tex. eſt valde not. Intellige, quòd appellatio fuerit interpoſita a parte, ſecus ſi fuit interpoſita a iudice, licet extra iudicium, quia tunc geſta contra appellatio-
a nem ſunt nulla, [a] vt probatur in capitulo dilecti, & capitulo delectis, infra de appellation. vbi excommunicatio lata poſt appellationem extraiudicialem, fuit nulla, & ad limitationem prædictorum, vide quod dixi in capitulo primo. de appellationibus, & in capitulo conſuluit, eodem titulo, vbi plenius retigi. Nota
2 ſecundo, & † tene menti, quòd geſta contra priuilegia eccleſiæ, non ſunt ipſo iure nulla, licet veniant retractanda. Nam electio prima fuit hic facta contra tenorem priuilegiorum, & nihilo minus tenuit, licet fuerit in cauſa ceſſationis. Ex quo habes notabilem differentiam inter priuilegia, & iura communia. Nam attentatum contra ius commune, regulariter eſt ipſo iure nullum, vt in capitulo vides, decima diſtinctione, & in regula, quæ contra ius fiunt, de regulis iuris, libro ſexto, & in l. non dubium. C. de legib. Secus in attentato contra priuilegia, vt hic notabiliter probatur. Nam licet priuilegia ſint priuatæ leges, tertia diſtinctione, capitulo priuilegia. tamen non ſunt leges communes. Item priuilegia conſiſtunt in facto, & poſſunt probabiliter ignorari, iura vero communia concernunt commodum publicum, nec poſſunt probabiliter ignorari, immo eſt lætæ cauſæ ignorare iura communia, vt notatur per Bartolum, in lege quod Nerua, ff. depo. Tertio not. q̄ eligentes contra priuilegia eccleſiæ, & contra appellationem legitimam; ſeu poſt primam electionem non caſſatam, non ſunt priuati poteſtate eligendi; ſed poſſunt de nouo eligere; quod bene notabis. Ex quo infertur, quòd non propter quamliber iniuſtitiam electionis, debent priuari eligentes poteſtate eligendi. Quarto not. quòd electio facta poſt primam non caſſatam; licet ſit in cauſa caſſationis, non tenet. Et eſt ratio, quia per primam electionem eſt contractum matrimonium inter eccleſiam, & electum, vt in capitulo inter canonicos, infra eod. Ergo non poteſt in aliam tanquam in ſponſum conſentire, durante priori vinculo, cum eccleſia adhuc non ſit libera. Vnde verbum, caſſamus, poſitum in tex. ponitur proprie quoad primam electionem; impropriè quo ad ſecundam. Nam prima non fuit nulla, vt patet ex eo; quia ſecunda inualidatur; quia fuit facta prima non caſſata: ergo prima tenuit; quia ſi fuiſſet nulla, non poterat caſſari, vt in cap. ad diſſoluendum, de deſpon. impu. Sed ſecunda fuit nulla ratione prædicta; quia non poſſunt eſſe validæ duæ electiones ad eandem eccleſiam, vt in cap. auditis, infra eo. facit cap. vt quis dicas eod. titu. lib. ſexto. Nota. 5. quod licet retractetur electio alicuius, non propter hoc læditur fama, & opinio electi, ſi electio non fuit caſſata vitio perſonæ; ſecus ſi perſonæ defectu, vt infra eod.
3 cap. ſupra eod. † Sexto, & vlti. not. & tene menti, quòd vbi duo fuerunt electi in eadem eccleſia in diſcordia, & vtraque electio ex aliquo defectu caſſatur, non debet in eadem vacatione aliquis iſtorum aſſumi in eadem eccleſia; & hoc propter diſcordiam euitandam; ſed ſi omnes vnanimiter concordarent in vnam, valeret electio; quia tunc ceſſaret cauſa prohibitionis vt not. Hoſt. infra eod. cap. ſupra eod. Sed contra hoc op. de cap. licet, ſupra eod. vbi gerens ſe pro Papa eſt excommunicatus. Ibi electio ſua non tenuit; ergo videtur, quòd non poſſit amplius eligi in eadem, vel alia eccleſia. Sol. dicunt Doc. & bene, quod illud eſt ſpeciale in Papa. Item loquitur, quando electus minus legitime, geſſit ſe pro Papa, faciendo ſchiſma: ſed electi de quibus hic, non geſſerunt ſe pro Epiſcopis; nec fecerunt ſchiſma, ſed ſolum defendebant iudicialiter electionem ſuam. Si autem electus gereret ſe pro prælato, vel intromitteret ſe in eccleſia per potentiam laicalem, non poſſet iſte amplius promoueri ad aliquam dignitatem, ſine diſpenſatione Papę, vt in cap. quis, & ibi not. infra eod. titul. facit. cap. auctoritate, eod. titu. lib.
4 ſexto, † In gloſſ. prima, in fi. & not. bene ſecundam partem huius gloſſ. Ex qua habes, quod appellatio etiam extra iudicium
a non valet; niſi in ea exprimatur cauſa probabilis appellandi, ſicut per quo fuerunt oppiniones, vt nota. glo. in capitu. cordi, hic. leg. In glo. penul. ibi §. [Ignominiæ] vbi dixit tex. not. quòd miles depoſitus de militia, propter culpam ſuam, efficitur infamis. Et idem dicit ibi glo. not. in clerico depoſito, vt efficiatur infamis. Glo. iſta in ſolutione ſentit, quòd contrarium procedit. Si electio hic fuiſſet caſſata vitio perſonæ, & ſic ſentit, quòd iſto caſu electus efficitur infamis. Quod Docto. non admittunt, quando per viam exceptionis fuit probatum crimen, quia crimen probatum per modum exceptionis, non infamat, in capitulo, cum dilect. de ord. cogn. An autem indiſtincte ſit hoc verum, dic vt dicam infra eo dem capitulo ſupra eo. In glo. fina. ibi, † [Propter ſcandalum.]

ADDITIONES.

a ZACHAR. Geſta contra appellationem ſunt nulla. Adde, q̄ licet excōmunicatio poſt appellationem legitimam, ſit nulla, vt hic per iſtum, & in c. per tuas, de ſen. excom. Secus tamen eſt in abſolutione poſt appellationem, quia valet, non per appellationem ſuſpenditur, vt per Imo. in c. ab excommunicato, ſup. de reſcr. Doc. in c. qua fronte, & ibi Phili. q. 4. inf. de appel. Rota deci. 339. in antiq. item ſi pronunciatur, in nou. & Spec. in tit. de poſi. §. 7.

b SEB, SAP. Appellandi. Vide no. per Bar. in l. 1. in prin. col. 3. ff. de ope. nou. nun. vbi tradit, an in nunciat. noui ope. debeat cauſa exprimi.

a ſcandalum. [a] No. gl. & hoc cōiter tenetur a Doc. & dic, vt ſ. dixi in vl. no. Ex hac gl. iuncto tex. no. q̄ pp ſcandalum euitandum, poteſt fieri licite prohibitio, vt quis nō eligatur in certa eccle. licet ipſe in nullo deliquerit. Nā ēt multa licita ſunt dimittenda pp ſcandala vitanda; ex quo poſſunt omitti ſine peccato, vt in ca. ni
b [b] hil prodeſt. de præſcri. & c. cum teneamur. de præb. Abb.

ADDITIONES.

a Scandalū. Adde quæ ꝑmittantur cauſa ſcādalum euitandi, An. Sicu. cōſi. 11. Zac. Adde iſtum in c. conſtitutus, colum. 2. de ap. ubi dicit, q̄ ſi imminet ſcandalū, poteſt inferior ſe intromittere de his, quæ ad papā ſunt deuoluta. eūdem in c. in magnæ. ad fi. infra de uo. & in c. ſuper quodam, de ſta. re. & Mo. in c. literis. il 1. de ho & gl. in c. peruenit, 15. dif. & Car. conſ. 98. in prin. Ant. Fran. Addas, q̄ ſemper ſcandalis eſt obuiandum, cle. 1. de offi. or. & ibi per d. Car. in 7. no. & per eundem in cle. 1. de im. eccl. in 1. q. & in clem 1. in prin. de ſen. excom. & in cle. pen. eo. ti. & ibi etiam per Car. & dicebat Arc. 21. q. 1. in c. hac ratione, q̄ cauſa euitandi ſcandali malum toleratur. Item ēt a iure receditur, ut habetur in c. non poteſt, 23. q. 4. & per Car. etiam in cle men. 1. in prin. de pœ. Et an bona ſpiritualia ſint propter ſcandalum omittenda, & ſic omittenda eſſet punitio peccatorum, & an ſit ceſſandum a ſacra doctrina propter ſcandalum, & an propter ſcandalum euitandum ſit committendum peccatum ueniale, vide B. Th. 2. 2. q. 43. articu. 1. & in 4. diſt. 27. art. 6. & ibi declarat quid ſit ſcandalum, & quotuplex ſit, & an tempora lia ſint dimittenda propter ſcandalum, vide eundem Tho. in præalle. q. 43. ubi etiam ponit, an eibus ſit dimittendus propter ſcandalum, & an debeamus uitare iudicium propter ſcandalum. Et generaliter, quando propter euitandum ſcandalum ſit aliquid omittendum, vel faciendum, no. in c. niſi. in §. pro uitando, de renun. & uide bo. gl. in c. cum ex iniuncto, de noui op. nun. et aliam gl. in c. cum quiſque, 23. q. 4. & uide, quæ no. in c. nihil, de præſcri. & in c. ad aures, de temp. ordi. & quæ no. Legiſtæ in l. ſi quis filio, in §. hi quoque. & ſeq. ff. de iniuſt. rup. et in. t. eſt. & hī per Be. Th. in d. q 43. ar 7. et ar. 9. et in 4. diſt. 38. ar. 9 & uide Io. And. in c. 1. de offi. dele. li. 6. in uer. ſcandali, et in ea. cum teneamur, in gl. vl de præb. ubi ponit, an et quando ueritas ſit propter ſcandalum omittenda, et uide bo. tex. in c. generalis, in fin. 34. di. ubi habetur, q̄ nihil cum ſcandalo eſt faciendum, et uide bonam gl. ad hoc in c. ad aures, præall. de tempo. ord. in gl. 3. ubi alle. multas concor. et uide etiam legiſtas in l. ſi oleum, ff. de dolo, et in l. æquiſſimum, ff. de uſuf. ubi ponūt, quę licent pp uitādū ſcādalū, et quæ non, et uide Arc. in c. 1. 44. diſt. et in c. 51. diſt. et in c. inter, 11. q. 3. Et adde, q̄ ſcandalum facit quem irregularem, ut habetur in c. ex literis, in gl. 2. quæ alle. concor. de homi. Et adde ēr, q̄ pp ſcandalum dimittitur licitum matrimonium, in c. ſuper eo, de cog. ſpi. et ad materiam vide Spe. in ti. de inquiſi. in §. quando autem, ver ſi. utrum autem. Et tene menti, quod ratione ſcandali uitandi nomina teſtium ſunt reticenda, et non propalanda, tex. eſt reprtatus ſingularis in c. ſi. de hær. li. 6. et uide do. Abb. in c. cum I, et A. de re iud. et an propter ſcandalum ſint toleranda mala, uide etiam Ale. conſi. 1. in 2. par. conſi.

b Seb. Sap. ca. nihil. Ibi multa tradūtur p Fel. quæ fiunt ratione ſcandali, et ad de unū, qđ ponit Fel. in c. 1. in ul. col. de reſc. aliud, quod ponit Io. An. i. c. de hoc, de ſimo. & aliud, quod ponit Im. in c. omnis, de pœ. ii. et remiſ. et Ab. in c. dilectus, de excel. præl. Aliud Decius l. ſi. col. 2. C. de edi. diui Adr. tol.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus habet iuriſdictionem ordinariam in Suffraganeos, id eſt ep ſcopos prouinciæ.*
2 *Qui non poteſt per ſe, non poteſt per alium, niſi ille alius de per ſe poſſet.*
3 *Epiſcopus nondum conſecratus, poteſt concedere indulgentias.*

CAP. XI.

1 **Suffraganeis.** †Metropolitanus cōfirmatus; licet nō dum receperit pallium, pōt ſuum ſuffraganeū conſecrari facere. vel ſic, Metropolitanus confirmatus, & conſecratus, nō pōt pallio non recepto, iuſū ſuffraganeum cōſecrare; ſed pōt mandare aliis ſuffraganeis, vt illum conſecrent, & facit ad ſcdam partem rubricæ. Caſus li. Quidā electus eſt in Archiepm, & cōfirmatus, quærebatur vtrū ſuffraganei ſui poſſint ad mandatū ipſius aliquē ſuffraganeū ſuum electum in epm cōſecrare, cū adhuc palliū nō receperit in quo cōfertur plenitudo pontificalis officii? Rūdet papa, q̄ ſuffraganei ſui bene poſſunt; & dēt per mandatum ipſius Metropolitani electū illū in epm ꝑ ſecrare; licet pallium non receperit. B. No. j. ibi, [Ad mandatum ipſius] iuncto tex. ibi,] Ad eius iuriſdictionem] q̄ epiſcopi, puinciæ tenētur obedire Archiepiſcopo illius prouinciæ. Pertinēr. n. ad eius iuriſdictionem: Nā Archiepiſcopus habet iuriſdictionē ordinariā in oēs epos prouinciæ, vt in c. paſt. de offi. or. & in c. ſi cut olim, de accuſa. & 6. q. 3. c. ſcitote, quod intellige, niſi ſint exē pti ſpāli beneficio papę. No. 2. q̄ Archiepiſcopus appellāt Metropolitanus, dr̄n. Archiepiſcopus ab archos, q̄ eſt princeps Epōrum. Dr̄ aūt Metropolitanus, vel menſura ciuitatum, quia olim fuit Archiepiſcopus depuratus, & præpoſitus multis ciuitatibus prouinciæ, vt dr̄ in c. clericos. 21. di. Vel dr̄ Metropolitanus a metros, quod eſt mater, quia archiepiſcopalis eccleſia eſt mater totius prouinciæ, vt no. glo. in d. c. clerico. Epiſcopi aūt prouincię dicuntur ſuffraganei archiepi, a ſuffragando; quia ſuffragantur ſi bi in officio cpali; puta conſecrando alios epos; item celebrādo concilia, & ſimilia. Tertio no. q̄ electus, & conſecratus poteſt ap pellari Metropolitanus; licet non poſſit appellari Archiepus, ſi nō dū recepit pallium, vt in c. niſi, ℨ. de auth. & uſu pal. No. 4. q̄ ſicut electus, & ꝑcratus pōt exercere ea, q̄ ſunt ordinis, vt ī c. trā ſmiſ ſam. ℨ. eo. ita electus, & ꝑfirmatus nōdū cōſecratus, pōt exercere ea, q̄ ſunt iuriſdōnis. Quæ aūt dicantur iuriſdictionis, & q̄ ordinis, dicetur plene in d. c. tranſmiſſam. Vltimo no. q̄ de iure cōi electus in Epm, dēt conſecrari ab aliis Epis prouinciæ, & Archiepiſcopo ſuo, vel ipſius mādato. Quot aūt requruntur neceſſario ad cōſecrationē alterius Epi, dic, vt i c. nec epi. & in c. ſi Archiepi ſcopus. ℨ. de tempo. or On. ꝑ tex. vr̄, q̄ iſte electus ꝑfirmatus, nō poterat mandare ſuū ſuffraganeū ab aliis conſecratis, quia conſecratio eſt ordinis, vt in c. q̄ ſicut, ℨ. eo. ergo cū iſte nō pōt per ſe ꝑcrare, cū nōdum ſit ipſe ꝑcratus, non dēt poſſe hoc alii de-
2 mandare; quia nemo plus in alium facit, p̄ ſe facere vr̄, vt in ca. mulieres, de ſen. exc. in regula, qui per alium, li. 6. & alibi dicit iuris regula. Quod ſuo nō licet noīe, nec alieno licebit, vt in regula, quod alicui, de reg. iu. li. 6. Item fortiter facit ℨ iſtū tex. in c. j. 100. diſt. vbi dr̄, q̄ electus in Archiepiſcopum, nō dēt differre ꝑcrationē ſuā; ne differatur ꝑcratio ſuffraganeorū. Ergo, vr̄, q̄ ſi nōdū ipſe eſt conſecratus nō pōt per ſe, nec per aliū ſuffraganeū ꝑcrare. So lu. ℨria videntur vera; & propterea dixerunt quidā, q̄ iſta non fuerit Decretalis, ſed potius fuerit q̄dā prouiſio fundata ſup qua dam ęquitate, quaſi dicāt, q̄ de iure nō pōt iſte hoc dēmādare an te ſuā cōſecrationē. Sed iſta opi. fuit olim poſita, q̄ iſta decretalis erat in ſecūda cōpilatione, q̄ non erat papalis, ſed cuiuſdā Io. Gale. Non aūt poterat hoc dici poſtq̄ fuit poſita in tertia, & quarta, & quinta cōpilatione, q̄a iſtæ compilationes fuerunt papæ, & papa mādat, vt iſtis decretalibus vtamur in iudicio, & extra, vt ſ. in proœ. Ideo cōiter tenetur q̄ de mero iure pōt electus, & ꝑfirmatus demādare hāc ꝑcrationē aliis ſuffraganeis, hoc tenet gl. pe. c. j. de trāſla. Epiſco. & gl. in c. j. 100. diſt. & Doc. cōiter hic. Ad ℨria dic, qđ procedunt, q̄n quis mandaret conſecrationē aliis nō habentib. poteſtatē ꝑcrādi; ſed ſuffraganei, ex quo ſiunt epi, habent poteſtatē ꝑcrādi. Et ſolū eis deerat iuriſdictio, & poteſtas ꝑcrandi non ſubiectū. Vnde electus, & ꝑfirmatus cōmittendo hāc ꝑcrationem, ſolū exercet iuriſdictionē, q̄a tribuit facultatē ꝑcrandi ſubdit ū propriū, cp̄i aūt hoc faciunt poſtmodum iure ſuo. Vide optimū ſimile in ordinatione clericorū, vacante ſede. Nam capitulū pōt cōmittere alteri Ep̄o, vt ordinet clericos alterius dioceſis, vt in c. cum nullus, de tēpo. ord. li. 6. tñ certū eſt, q̄ capitulū p ſe ordinare nō pōt, cū non ſuccedat, niſi ſolū in his, quæ ſunt iuriſdictionis, vt in c. cū olim, de maio. & obe. Idē in aliis pōtificalib. Nā pōt capitulum, ſede vacante, alienū Ep̄m inuitare, vt exerceat ibi pōtificalia, vt in c. pōtifices. 7. q. 1. Hinc dicit Cōpo. q̄ ſede vacante Metropolitana, pōt capitulū illius eccleſiæ dēmā dare ꝑcrationē ſuffraganei, ꝑ ut hic dr̄, quia ex quo commiſſio fit ab habēte poteſtatē, ſolū verſatur ibi iuriſdictio, & nō ordo. Et per hoc habes bonam limitationē ad iura dicentia, quod is vr̄ facere, cuius nomine ſit. Illa. n. procedunt, q̄n ille cui fit commiſ ſio, non poterat facere nomine ſuo; ſed ex toto facit tanq̄ alius. Sec° vbi faceret nomine ſuo, licet habuerit authoritatē ab alio, vt hic. Et hoc voluit in effectu Inn. hic. Ad ſecundum ℨrium d. c. j. 100. diſt. datur multiplex ſolutio, ut ibi, & hoc no. Primo, q̄ ꝑcedit, q̄n electº, & ꝑfirmatº ēt mora petēdi ꝑcrationē. Nā tūc ñ pōt hoc aliis demādare, vt ibi, Sed o logī ibi. q̄n ipſe Archiepus vult per ſe cōſecrare. Nā tūc oportet, quod differat cōſecratio ſuffraganei; donec ipſe fuerit ꝑcratus. Vel tertio loquitur, q̄n in prouincia non ſunt, niſi duo epi. Nā ſi Archiepus nōdū eſſet cōſecratus, nō pōt alios ꝑcrare; quia ad minus requirunt duo epi cum Archiepo, ſeu tres epi, vt in d. c. nec Epi. Ad c. quod ſicut, ℨ. eod. quod vr̄ ēt facere in oppoſitū, dic ſ'm Inn. q̄ loquitur in arduis. Nam archiepus q̄ nōdū recepit palliū, non pōt ardua explicare, vt cōſecrare, vngere virgines, concilium prouinciale celebrare, & ſimilia, vt hic. Sed leuia pōt, ar. ℨ. eo. c. tranſmiſſam, & conſecrare Epiſcopū cenſetur leue, cū ēt Epiſcopi ſuffraganei hoc poſſint per ſe, vacante ſede Metropolitana, vt in c. quia per ambitiones, 64. diſt. & no. gl. in d. c. j. 100. diſt. ubi de hoc, & per Doct. hic. Ex
4 his infertur † ad qōnē quotidianā, nunquid electus, & cōfirmatus, qui nōdū eſt conſecratus poſſet cōcedere indulgentias, ma-
a xime ſi nōdū eſt presbyter? [a] de qua qōne, vide per Cal. poſt bea. Tho. in c. accedentibus. de excel. præla. vbi concludit poſt B. Th. quod ſic; quia remiſſio, quæ ſit per indulgentias, non concernit adminiſtrationem ſacramētorū; ſed potius iuriſdictionem. Nā communicat iſte theſaurum eccleſiæ, qui dr̄ eſſe congregatus ex meritis ſanctorum, ut plene dixi in c. ad liberandam. de Iudæ. Et idem dicendum de legato Papæ. licet non ſit ſacerdos, & uide per B. Th. 3. ſententiarum, diſt. 120. q. 3. ar. 3. & q. 4. ar. 2. & idē dic de ſimilibus queſtionibus. Abb.

ADDITIO.

a Seb. Sap. Presbyter. Vide Hoſ. in Sūma, de pœn. et re. 5. ſi qs poſſit, uer. ſed nun qd, et Spe. e. ti. uer. ſed nūquid. ubi dicit, q̄ melius facit Epūs, ſi abſtineat a con ceſſione indulgētiarū, antequā cōſecretur, uide et gl. in c. accedentibus, in fra de excel. pl. Vide Firma. i rub. de Epi. i 4. par. ſecūdæ pricipalis, li. 2. q. 19.

SVMMARIVM.

1 *Electus, et caſſatus, nō ꝓp uitiū perſonæ, pōt ad aliam prælaturā eligi. 4. 6.*
2 *Infamia, utrum naſcatur per crimen probatum per exceptionem.*
Infamis infamia facti, ſuſpenditur a beneficiis, donec ſe purgauerit.
3 *Teſtis poteſt repelli a teſtimonio, ſi probatum fuerit alias fuiſſe repulſum.*
5 *Collatio facta notorie infami, etiam infamia facti, non tenet.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XII.

Super eo. † Is cuius electio fuit cassata, n vitio personæ, sed electionis modo, iterum eligi pōt; secus si vitio personæ. h.d. Et quotidie solet allegari. Primo ponitur quæsto. Scdo solutio, ibi, [Hic tuā,] In quo duo facit, nam primo respondendo distinguit. Secundo excipit, ibi, [Nisi.] Casus lit. Aliqs electus fuit ad aliq̄ prælaturam; cassata est eius electio, idem electus fuit postmodum ad regimen alterius ecclesiæ, quæritur an eius electio debeat confirmari? Rndet papa, quod si prior electio nō fuit cassata vitio personæ, sed pp modum electionis, promotionē eius in eadē ēt ecclesia, & in alia non poterit impedire, nisi forte simoniacæ prauitatis aliquid intercesserit. B. No. j. q. electio cassatur q̄nque ex duplici defectu. s. personæ, & formæ ip sius electionis. Exemplū primi, opponitur ɔ electum crimen, vel aliquis defectus puta natalitū, vel quod est corpore vitiatus, vel quid simile. Exemplū secūdi, q̄n in electione non fuit seruata forma canonica, de qua hī in c. quia pp. j. eo. Vel electores erant excōicati, vel suspensi. Et generaliter pōt dici, quod qualitercunq; electio retractetur sine vitio, vel defectu electi, nunq̄ talis cassatio hēt impedire promotionē electi. Rō diuersitatis est, quia vitium concernens personam, sigillat & notat ipsam personā, & eā sequitur, sicut lepra leprosum, vt j. q. j. c. cito turpem: Secus est in alia extrinseca, quia cum non concernat personā electi, non debet promotionē ipsius impedire. Secūdo no. ex hoc, & ex tex.
2 q̄ † crimen per exceptionem probatum, non solū repellit pro illa vice; sed ēt notat personā, vt amplius promoueri non possit. Sed ɔ hoc & ɔ tex. opponitur fortiter, de c. 2. de or. cog. vbi hī. q̄ crimen probatum per viā exceptionis, nō infamat. Ad idē l. Lucius, ff. de his, qui no. infa. Est & alius tex. multum distinguens in c. super his, j. de accusa. vbi dicit tex. q̄ licet crimen sit probatū ɔ electū per viā exceptionis; nō tñ per hoc dēt iste pdere beneficia prius habita; licet repellatur a prosequendo illud beneficium, ad quod fuit electus. Sol. pp hoc, & similia ɔria, istud c. legitur pluribus modis, duob. in gl. & tribus extra eam. Primus intellectus est, q̄ istud crimen probatum ɔ electū, non infamat infamia iuris,
a vt in ɔriis, sed infamat electum infamia facti. Nā grauatur[a] opinio ex eo, quia repulsus fuit vitio personæ; & infamia facti impe-
b dit promotionē[b] quia opinio promouendi, de nullo dēt vacillare, vt in c. tantis Daniel, 81. distin. & in c. omnipotens. j. de accusa. Iste intellectus est satis in se bonus, quē clarius firmat gl. in ca. cū inter canonicos, j. eo. Et probatur alia rōne: Nam si infamatus infamia facti, suspendi debet a beneficiis habitis, donec se purgauerit, iuxta ea quæ leg. & not. 2. q. 5. in c. ɔ sbyter, & in c. 2. & in ca. inter, de purga. cano. multo fortius debet impediri promotio infamati; quia turpius eiicitur q̄ non admittitur, &c. vt in c. quēad modum, de iureiu. Et sequendo hunc intellectum, dic ad ca. super his, q̄ loquitur in beneficiis habitis. Illis. n. non priuatur pp crimen probatū per viā exceptionis; sed nos loquimur in beneficiis obtinendis. Et facit ad p̄dicta, quod no. dr in regula, infamibus de reg. iu. li. 6. & quod no. in l. 2. C. de digni. lib. 10. Vbi patet, q̄ non solum infamia iuris; sed ēt facti impedit, ne quis promo-
c ueatur ad dignitates,[c] & beneficia: & iste intellectus sic declaratus, satis sustentabilis est. Secundus intellectus gl. est, vt intelligatur tex. q̄n crimen, pp quod electio fuit cassata, nō contingebat ipsam electionem. Nā rōne contingentie videtur crimen principaliter deductum, vt patet in his quæ leguntur, & no. in c. i. de ex ce. & c. 2. de confess. & in l. 2. §. si publico, ff. de adul. & oportet in telligere, q̄ ɔ electionem instabatur principaliter, vt cassaretur, & incidenter constitit de vitio electi, vt puta, quia commisit simoniā circa electionem. Vnde vī illud crimen principaliter deductum, quēadmodū deducebatur cassatio electionis. Iste intellectus est bonus in se; sed aliquantulum restringit literā. Tertio legitur extra gl. per Do. q̄ crimen electi fuit deductum per viam accusationis, & nō exceptionis. Iste intellectus non habet scrupulū; sed restringit nimis literā. Ideo datur intellectus quartus, q̄ ptextu primæ exceptionis, non dēt iste repelli a promotione secunda; sed oportet, q̄ de nouo excipiatur de illo crimine. Iste intellectus non probatur in litera, quę innuit istum non debere repelli ex eo, q̄ alias fuit repulsus. Quintum intellectum ponit Inn. dicens, q̄ exceptio, q̄ opponitur ɔ electum, hēt in multis vim accusationis. Vnde appellat q̄nq; accusatio, vt in Auth. de sanc. Epi sc. in §. fi quis aūt electum. Vñ quēadmodū accusatio sugillat accusati & conuicti personam; ita & hæc exceptio. & solet multū allegari hæc lec. Inno. & eā declara sic. Duplex est exceptio, quæ dā propriedicta; & q̄dā improprie dicta. Propria exceptio est, q̄ opponitur a stimulato, & vocato ad iudiciū cōtra vocantem, & ipsius accusationē. Nam exceptio est actionis exclusio, vt in l. prima, & secunda, ff. de exceptio. & ista exceptio regulariter, vltra repulsionem ibi faciendam, nil operatur. Satis enim induit, ex quo pro tunc repellit, f̄m nām suam, vt in d. cap. 2. de or. cog. & hæc exceptio propriehabet locum. Exceptio vero impropria est, q̄n proponitur ɔria ab aliquo sponte nemine i psum stid mulante.[d] Exēplū q̄n quis opponit ɔ electionem, seu personā electi. Nam ab isto opponente nihil petitur, sed ipse vltroneē, seu voluntarie se offerti impugnādo electionem. Ideo ista talis exceptio hēt, vt dixi, vim actionis, seu accusationis. Nā sicut actor, seu accusator uenit sponte ad stimulandum aliū, ita iste qui excipit ɔ electionē opponendo crimē ɔ electum, venit sponte. Et dicit hæc exceptio intentionis, quia opponitur intētioni electi potius q̄ actioni, ex quo electus nihil petit, sed est in intentione petēti confirmationem, vel consecrationem. Et de hac exceptione improprie dicta, vide latius per Inno. in c. dudum, & in c. cum dilectus, j. eo. & in c. super his, de accu. & sic vī, q̄ talis exceptio habeat quoad casum istius c. effectum accusationis; & sigillat & no. personam electi, sicut faceret accusatio. Sed intellige, q̄ nō per hoc notat persona electi, infamia iuris; licet sit tale crimen, de quo alias cōdēnatus per viam accusationis efficeretur infamis. Quod probo apertissime per c. super his, præalle. ubi concluditur, q̄ crimen probatum ɔ electum, per viam exce. non dēt electus perdere priora beneficia; quæ profecto perderet, si notaretur infamia iuris, quia infamia adimit honorem iā quęsitū, vt probatur in l. infamia C. de decurio. lib. 10. dixi in capitulo, inter dilectos, de excessio. prælato. Vnde placet mihi magis prima. lectu. glo. declarata, vt supra ad quam etiam corroborandam adduco
3 capit. testimonium. de testi. † vbi patet, quod repulsus semel a testificando per viam exceptionis, pōt de nouo repelli, probando id solū, pp quod alias fuit repulsus, ergo idem & fortius vī dicēdum in promouendo, ar. in c. fi. de testi. Sed pro declaratione p̄dictorum, & tex. quæro, nunquid iste tex. habeat locum indistincte, qualitercunque electio fuerit cassata vitio personæ? Sol. dico q̄ non. Vnde premittēdū est, q̄ q̄nq; cassatur electio pp crimen electi vere ꝓbatum; q̄nq; pp crimen præsumptum; q̄nq; pp infirmitatem ipsius electi talem, q̄ hēt impedire promotionē. Pone exemplum in c. cum inter canonicos, j. eo. Primo casu habet locum indistincte tex. noster. Secundo casu non impeditur secunda promotio; si pōt se purgare de illo crimine præsumpto; quia ɔ crimen præsumptum admittitur purgatio, vt est tex. in c. cii prope fi. j. eo. Tertio casu, q̄n pp infirmitatem, dic, q̄ si potest probare, q̄ ab illa infirmitate conualuerit, non impeditur nouo promotio, quinimo multi tenuerunt, q̄ de nouo dēt probare q̄ stum laborare il a infirmitate, quia semel infirmus, non semper præsumitur infirmus. Secus in vitioso, quia semel malus, sp præsumitur malus, vt in regula. semel, de reg. iu. li. 6. Quæ aūt o pino sit ma-
4 rior. dicam in c. cum inter canonicos. j. eo. † Sed est aliud dubium. & quotidianum, nunquid dispositio huius ca. habeat locum in presentatione, & collatione, vt dicamus, q̄ semel repulsus ratio personæ, sicut non pōt amplius eligi, ita non possit amplius presentari per patronum, nec sibi beneficium conferri. Sol. dicit Io. Cald. quod in præsentatione, habet locum quia præsentatio, est quasi quædam electio, vt in c. querelam, infra eo. Sed in collatione, putat hoc cap. non habere locum. Mouetur; quia in electione tractatur de iure quærendo; in collatione uero de iure quæsito. Nam per collationem acquiritur ius in re, vt in cap. pen. de præb. li. 6. Facilius autem tollitur ius ad rem, quam ius in re. Item contra prouisum non potest opponi, nisi crimen cum infamia, ut in d. c. accedens, de accusatio. Sed contra electum potest opponi infamia. Item crimen, vt in d. capitu. super his. ergo contra prouisum non potest opponi simpliciter, quia fuit repulsus, quia esset opponere solum de infamia, secus si de nouo opponeretur illud crimen cum infamia. Ego dubito, an hoc dictum sit uerum, cum tex. iste in responsione loquatur generaliter de promotione. Et innuit, quod talis repulsio impedit collationem, cum potius fiat promotio per collationem, quam per electionem. Præterea, ratio decidendi hæc est, quod opinio promouendi in nullo debet uacillare, vt sup. dixi. Sed ista ratio fortius militat in collatione, quam in electione, quia citius pro-
5 mouetur per uiam collationis, quam electionis. † Item & tertio posset dici, quod collatio facta notorie infami, infamia ēt facti,
e non tenet[e] per illam regulam: Infamibus portæ dignitatum patere non debēt. Quæ habet locum etiam in infamia facti, vt dixi. fa-
cit cap. cum in cunctis. §. inferiora, §. c. ibi hī, q̄ beneficia nō sunt conferenda; nisi ei qui scientia, & moribus commendabilis demonstratur. Sed infamis infamia facti, non est moribus commē
6 dabilis; quia infamia non oritur ex bonis moribus. † Sed quæro quid si electio fuit cassata simpliciter, & non apparet, an vitio personæ, an vitio formæ. Dic concludendo dicta doct. q̄ aut opponebatur solum contra personam; & præsumitur cassata vitio personæ, quia sententia simpliciter debet intelligi f̄m acta, vt in l. si p̄ fec. ff. de pœn. Aut opponebatur solum contra formam; & præsumitur cassata vitio formæ ratiōe prædicta. Aut opponebatur cōtra formam & contra personam, & tunc in dubio præsumitur cassata vitio formæ, quia facienda est in odiosis benignior interpretatio, vt in d. l. si præses, & l. interpretatio. eo. ti. & in l. hæc enim ff. de suspec. tut. in simili facit bona glo. in §. suspectus. Insti. de suspe. tut. & hæc sufficiant. Abbas.

SVMMARIVM.

1 *Monachus vnius monasterij potest eligi in Abbatem alterius monasterij. 3.*
2 *Eremita non dicitur religiosus, licet gaudeat priuilegio ecclesiastico; & non habet superiorem Eremitam.*

CAP. XIII.

Cum monasterium. Istud cap. legitur duob. modis, Primo, q̄ iste Eremita non erat professus; & hæc lectura est communior. & secundum istam. h.d. in summa. Monachus vnius monasterii potest eligi in Abbatem alterius monasterii. Sed quia f̄m istum intellectum, parum vtilitatis affert hæc decretalis, cum præsertim hodie sit clarius prouisum in cle. j. de ele. ideo sequendo primum intellectum, qui est clarus & singularis, potest sic summari. Non professus potest stipulari in Abbatem, si ex aliqua bona causa fiat talis postulatio. Diuiditur. Nam primo ponitur petitio, secundo confirmatio, ibi, [Nos autem.] Casus literalis. Monasterium de Pellicea, ad tantam dissolutionem deuenerat, q̄ fratres illius loci obseruantiam religionis, & ordinem abiecerunt; tandem vt eorum monasterium posset in statum pristinum reformari, conuenerunt vnanimiter in quendam fratrem de Eremo, qui laudabiliter conuersatus fuerat cum suis fratribus, ipsum in Abbatē postulātes a suo Episcopo. Episcopus eorum petitioni præbuit assensum, petens eandem postulationem a sede Apostolica confirmari, & Papa electionem siue postulationem illam canonice factam confirmauit. Bernar. No. primo q̄ monasterium dissolutum non perdit priuilegium electionis, interim ergo collegium
1 habet potestatem eligendi prælatum. † Secundo not. f̄m vnum
a intellectum, q̄ monachus[a] vnius monasterii, potest eligi in Abba-
b tem alterius monasterii. [b] Hoc limita, prout habetur in cle. 1. eo. uit. Nam procedit, si monasterium, ad quod vocatur, est eiusdem religionis, & habitus. Si autem est diuersæ religionis, vel diuersi habitus, non potest eligi, sed debet postulari, vt no. in glo. Tertio no. arg. q̄ confirmatio electionis factæ de abbate, spectat de iure cōi ad Episcopum loci, ad quod vide tex. iunct. gl. 18. q. 2. in c. 1. In contrarium tamen facit ista litera, quia fuit petita confirmatio a Papa. Sed primum procedit de iure communi, ad istud vero dic, vt infra. Vltimo nota casum secūdum vnum intellectum, in quo postulatio confirmatur, communiter autem postulatio admittitur, non autem confirmatur, vt in c. bonæ, & in c. gratum, §. tit. proxi. de hoc aliquid j. Contra tex. oppo. in eo, q̄ iste Eremita fuit electus in Abbatem: Nā Eremita potest habere propriū, vt in c. perlatum, §. econtra. 19. q. 3, nec profitetur aliquam regulam: ergo non potest promoueri in Abbatem, cum soli professi promoueri possint, vt in c. officii, & in cap. cum in magistrum, & in c. cum causam, j. eo. & hodie habetur clarius in c. nullus. eo. tit. lib. 6. Sed comprehendendo gl. & dicta Do. dic, q̄ istud c. potest intelligi tribus modis, sed duob[b] modis principaliter. Primo, q̄ iste Eremita non erat professus, sed stabat in nemore, sicut faciūt alii boni Eremitæ, quorum vita commendabilis est, vt est bonus text. in c. qui vere. 16 q̄. j. Ad contraria respondetur, q̄ loquuntur de promotione, quæ fit per viam electionis, & sic per viam iuris. Istud loquitur de postulatione. Licet enim non professus, nō valeat eligi, potest tamē postulari, quia postulatio dependet a gratia. Et q̄ possit postulari, tenet Inn. hic. Requiritur tamen, q̄ po
c stulatio fiat bona intentione, & non per ambitionem. Hanc etiā opin. tenet gio. 16. q. 1. in c. presbyteros, & dicit Inno. q̄ Eremita[c] est religiosa persona, & tenetur seruare, & promittere continen-
d tiam, d alle. c. scripsit. §. ecce quod. 27. q. 2. & tene menti hoc dictū
2 Inno. Tamen gl. in d. §. ecce, ponit opi. contrariam. s. q̄ Eremita non sit religiosa persona, & etiam ego puto, q̄ non sit, licet gaudeat priuileg. ecclesiastico respectu fori, vel personæ. Et q̄q̄ dicat Inn. q̄ debeat seruare, & promittere continentiam, hoc iure non probatur. Vnde, non probatur iure, quam vitam debeat ducere Eremita, de quo vide gl. not. in d. cap. vere, quæ dicit inter cætera, quod sunt sicut locusta sine rege, & vide quod plene dixi in c. 2. de foro compe. Et tenendo istum intellectum, qui mihi multum placet ad literam, dum dicit, quod Papa confirmauit, dic quod non confirmauit simpliciter postulationem, sed ordinationem factam per episcopum in eo, quod admisit postulationem. Et f̄m istum intellect. facit hæc litera no. in arg. quod Episcopus nō pōt admittere istam postulationem, quia cum sit ɔ ius, vt non professus promoueatur in Abb. non potest episcopus dispensare, cū non reperiatur in iure ista dispensatio sibi permissa. Debet ergo recurri ad Papam, & hoc tenuit do. Ant. hic, licet dubitando. Sed credo dictum verissimum, & vide per Io. And. qui hoc tenuit in c. officii, præalle. & in c. nullus, c. tit. lib. 6. licet aliud senserit ibi Archi. & per Inn. in d. c. dilectus, de temp. ord. † Ad idem adduco gl.
3 no. in d. cle. j. de elec. quæ vult, quod monachus vnius monasterii nō potest promoueri in abbatem monasterii alterius religionis, sine dispensatione Papæ, ita, quod concludit, si postuletur, non potest episcopus talem postulationem admittere. ergo fortius idem dicendum, cum postulatur non professus. Et expdictis collige, & tene menti duas conclusiones. Prima quod non professus potest postulari in Abbatem. Secūda quod postulatio talis non potest admitti, nisi per Romanum pontificem. Et iste intellectus multum mihi placet ad hoc, quod ista decretalis affectat aliquid noui, sed quia non congruit rubricæ, ponitur secundus intellectus, vt intelligatur tex. in electione, f̄intelligendo, q̄d iste Eremita erat alias monachus, & pro isto intellectu facit tex. dū dicit, quod cum fratribus suis laudabiliter vixerat, Non obst. in eo, q̄ faciat mentionem de Eremo, quia qandoque monachi habitant in Eremo. Vel f̄m gl. Eremus est nomen cuiusdam monasterii, & iste intellectus diuiditur in duos. Nam primo potest intelligi, quod iste fuit vere electus, & capitur hic postulatio pro electione, quia iura antiqua promiscue vtebantur istis vocabulis, & pro isto intellectu facit iste tex. in fin. eo quod papa confirmauit illam ordinationem. Nam vera postulatio non confirmatur, sed admittitur, vt ꝺ. dixi. Fuit autem petita confirmatio a papa, q̄a forte istud monasterium non erat subiectum episcopo, sed ipsi papæ, vt dicit glo. Secundo potest intelligi, quod iste erat monachus, & fuit postulatus, quia erat monachus alterius religionis, seu alterius habitus, vel patiebatur defectum in ordine. Quis autem possit admittere hanc postulationem, dic vt ꝺ. dixi, & respectu defectus ordinis, dic vt no. in c. vnico, de ætate & quali. lib. 6. & melius in c. præterea, j. de æta. & quali. Abbas.

ADDITIONES.

a SEB. SAP. Quod monachus. Clericus autem sæcularis, nō potest in Abbatem eligi, etiam q̄ esset instructus in regula, vt est gl. in c. officii. infra eo. Sed dicit ibi d. Abb. quod hoc non procederet, quando esset euidens vtilitas, & faciunt no. in c. cum causam. & in c. ad nostram, hoc ti.
b Alterius monasterii. Adde vt per Calder. consi. 13. de stat. mona. & Francisc. Aret. consilio. 7.
c SEB. SAP. Quod Eremita. Vide do. Marianum Soc. in e. j. col. 3. verfi. octaua declaratio infra de fo. compe. vbi vī concludere, q̄ Eremitæ sint laici, & largo modo dicuntur religiosi. vide etiam Mod. in c. ecclesia S. Mariæ supra de consti. vbi declarat, qui dicantur religiosi.
d Continentiam. Adde Calde. consi. 6. de stat. reg. & consi. 31. de sta. mo.
ZACHAR. Adde tu. q̄ Eremita non ligatur voto castitatis, sed matrimonium contrahere potest, vt no. glo. valde singu. in c. ex parte, de cleri. coniuga. secundum Lud. in suis singu. in versi. Eremita. Nec etiam voto paupertatis ligatur, vt no. Bertha. de Fir. in tract. de Episc. vol. 2. dicitur tamen ecclesiastica persona, vt per istam gl. & Doc. in l. 2. ff. de in ius voc. gl. 6. q. 1. c. qui vere Inn. hic, & Card. in cle. pen. col. 2. de sen. excom. licet sibi contrarius tenuerit oppositum in cle. 2. q. 11. de præb. Nec potest vt clericus impune offendi, quinimo offendens pœnam excommunicationis incurrit, Doct. in c. 2. de fo. cōpe.
ANT. FRAN. Circa hæc, quæ hic dicuntur de Eremitis, an gaudeant priuilegio clericali, vide quæ no. in c. super eo, de sent. excom. & vide gl. in c. 1. in §. fi. de excess. præla. lib. 6. & do. Ant. in c. 2. de foro compe. & habetur per Cyn. in l. placet. C. de sacrosan. eccle. & tene menti gl. in c. qui vere. 16. q. 1. & aliam gl. in c. nulla ratione. 94. distin. quæ dixerunt q̄ Eremitæ subsunt Episcopo loci, & an vita Eremitica, siue solitaria sit perfectior, quam congregatio religionis, vide beatum Thomam secunda 2. q. 138. artic. 8. Et an possit Eremita reliq̄to Eremo transire ad vitam monachalem, vide gl. in c. at si clericatus, 17. q. 1. & in c. qui vere præalleg. Et an Eremita possit habere proprium, habetur per gl. in c. 1. de excess. præla. lib. 6. & per gl. in c. ex parte. il secundo. de cleri. coniuga. & per gl. in c. scripsit. 27. q. 2. & vide bonum tex. in c. perlatum. 19. q. 3. & in c. cum Ioannes. de fide instru. & per Bar. in auth. si qua mulier. C. de sacrosan. eccle. & per Bal. & Alberi. de Rosa. in auth. ingressi, eo. tit. Et an etiam dicatur persona ecclesiastica, vide gl. & Doct. in l. 2. ff. de in ius vo. Et vide do. Card. in cle. 2. in 11. & 12. q. de præb. vbi videtur tenere, late disputādo, quod non sint personæ ecclesiasticæ, tamen in cle. pen. in 2. q. de sent. excom. tenet contrarium. Et de huiusmodi Eremitis vide per do. Anto. de But. in quodam suo consi. incip in nomine patris, & filii & spiritussancti, amen. quia hic agitur in versi. ad octauum bene considerandum, & vide Ang. in consi. suo 17. quod incipit, arguo. & in alio consi. 128. quod incipit, in themate.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo per quam tolluntur substantialia actus non valet.*
Appellari non debet a vicario Episcopi ad Episcopum, quia est eademmet iurisdictio, & consuetudo aliter disponens non valeret.
2 *Consensus aliquorum laicorum, quando requiritur in electione ecclesiastica.*
Consuetudo, multa non potest inducere, de quibus hic.
3 *Electio, quæ per vim est restricta ad certum hominem non valet, secus si ad vnum ex certis.*
4 *Matrimonium contractum metu, an valeat,*
Electio non facta in loco consueto, valet, dummodo aliud non deficiat.

CAP. XIIII.

Cum terra. Non valet cōsuetudo, per quam collegiū, ad alterius volūtatem, tenetur sibi eligere prælatum. Vel breuius sic, electio debet esse in libertate eligentium,

Universidad de Deusto
Biblioteca

tium, nec valet contraria consuetudo. Primo ponitur decisum exordium. Secundo narratio, ibi, [Sicut.] Tertio prouisio, ibi, [Quia igitur.] Quæ tria facit. Primo causam reddens, damnat consuetudinem Secundo statuit, & statutū declarat. Tertio permittit, & permissionem determinat. Secunda ibi, [Statuentes,] Tertia ibi, [Quo facto. Casus literalis. In terra Hierosolymitana talis, in electionibus, consuetudo seruabatur, cum electio alicuius prælati deberet celebrari quentus illius ecclesiæ, duas psonas nominabat latēter auribus patriarchæ, vel principis, vt sic esset in prāte patriarchæ alterum pficere, vel vtrūq; repellere. Quia ergo talis consuetudo redundabat in perniciē ecclesiasticæ libertatis, præcepit papa illam consuetudinem abolendā penitus, statuens vt in omnibus quentualibus ecclesijs, forma electionis canonicæ obseruet, vt electores quenīat in vnum, cum debet electio celebrari, & inuocata Spiritus sancti gra, personam idoneā sibi eligant in prælatum, & si in persona, q̄ intendūt eligere, esset peccatum vel si modum canonicum nō seruarent, tādiu deliberent in persona, & in mō, q. ipsonā idoneā inueniāt, & modus canonicus obseruet, & vacāti ecclesiæ psulat, quo facto psona electa psentet patriarchę, vel principi, vt suū pstet assensū, sed pp hoc nō dēt electio ipedri. B. No. 1. ibi, [quetus.] q̄ q̄libet ecclesia collegiata pōt dici quentualis, licet non sit regularis, sed secularis. Potest etiam appellari capitulū, seu Vniuersitas Nā hæc sunt synonima, id est idem importantia, licet vulgariter congregatio religiosorum appelletur conuentus. secularium aūt capitulū, iure tñ hæc differentia non probat. immo potius probat oppositū, vt hic, & in c. capitulū Sācte Crucis, de rescrip. vbi de hoc, & 15. dist. c. j. No. 2. q. 1 quetudo libertatem ecclesiasticam non valet, vnde pondera literam in rōne sui, quæ gnalis est. Non. restringit se ad casum electionis, sed gnaliter damnat consuetudinem, quæ tendit in pernicem ecclesiasticæ libertatis, concord. auth. cassa & irrita, C. de sacrosan.
1 ecclē. & facit c. 1. de consue. † No. 3. q. consuetudo non pōt tollere
a subst intialia electionis.[a] Nam eligere, est vnum ex pluribus capere, hic aūt tenebant eligere prælatū ad volūtatem Principis, seu Patriarchę, quod erat substantiam actus, nec est hoc spāle in
b electione, sed est gnale in quolibet actu, vt non valeat, [b] consue-
c tudo, per q̄ detrahitur substantiæ actus, [c] ipso actu remanente, vt probatur in c. 2. de consue. li. 6. iuncta gl. vbi patet, q. non valet quetudo, vt appellet de vicario Epi ad ipsum Epm, quia est substantialia appellationis, cum appellatio sit de minori iudice ad maiorem prouocatio, sed vicarius Epi facit idem consistorium cum Epo quia iurisdictio sua, non est alia a iurisdictione Epi, sic et non valet pactum. vel modus appositus substantialia actus, vt in c. fi. de preca. & in l. cū precario. ff. eo. & in l. per seruum. §. 1. ff. de vsu, & habi. vbi dr, q. non valet, si quis legat vsumfructum rei si ne vsu. No. 4. q. consuetudo non pōt tollere libertatē in actu eligendi. An autem possit illam restringere, j. dicetur. † Item no. q.
2 potest induci ex consuetudine, vt post factam electionem in ec-
d clesia, requiratur consensus Principis, [d] vel Patriarchæ, & dicit hic Inno. q. requiritur iste consensus post confirmationem, nisi aliud habebeat consuetudo. Sed die tu latius, q. aut consuetudo super hoc nihil disponit, nec Princeps, vel alius patronus, & tunc de iure non tenetur capitulū requirere ante, vel post, consensum Principis, vel alterius, ad quem spectat confirmatio electionis, & maxime hoc procedit in secularibus, ad hoc c. bene quidem. 96. dist. & in c. ecclesia Sanctæ Mariæ, de constitu. & in c. fi. de reb. ecc
cle. non alie. pōt tñ de honestare Princeps requiri, vt consentiat, non q. sensus habeat præstare robur, sed vt non possit in futurū opponere electum, vel electionem, nam permaxime Princeps pōt opponere contra electum, vel electionem exceptiones alias legitimas, maxime si dubitat de proditione patriæ, vel reuelatione consiliorum, & secretorū suorum, vt no. Inn. in c. super his, de accusa. Aut ecclesia habet patronum, & tunc debet requiri psensus patroni post electionem factam, & non ante, vt in c. nobis, j. de iure patr. Si aūt non vult psentire sine causa rōnabili, non pp hoc cassabitur electio, sed requiritur consensus, vt audiant suę exceptiones legitimę, si quas habet, vt in posterum non possit oppo nere, & hoc mō posset intelligi iste tex. forte enim Princeps, vel Patriarcha erat patronus ecclesiæ. Aut consuetudo disponit sup assensu requirēdo, & tunc, aut cōsuetudo habet, vt requirat assensus post electionem, & valet, non tñ debet induci retractatio electionis, si ille dissentit sine cā legitima, vt hic in fine. Aut hēt consuetudo, vt electio dependeat a facultate, seu volūtate Principis, vel alterius & tunc talis consuetudo non valet, vt hic, ga tollit libertatē eligēdi. Secus aūt si restringeret ipsam libertatem, vt probatur in c. abbate, de verb. sig. & in c. cum dilectus, de consuet. & in c. 2. de in integ. restitut. In quibus iuribus probatur, q. valet cō suetudo, vt collegiū teneatur sibi eligere prælatum de alieno collegio. Itē pōt induci quetudo, vt collegium teneat admittere forēses ad colligendum secum, vt in c. scriptum, j. eo. & in c. cū ecclesia Sutrina, de causa posset. & ppric. Pōt ēt p consuetudinem in totū tolli ptās eligēdi, vt in c. 2. de in integ. rest. vbi Eps prætendebat habere potestatē eligēdi Abbatē. In summa ergo, vt dicit Io. And. & bñ, consuetudo non pōt tollere libertatē eligendi, ipsa electione remanente qa tolleret substantialia ipsius electionis quod est electio, vbi admittur libertas eligendi, vt in c. vbi pa culum, in §. cæterum, j. eo. tit li. 6. Sed consuetudo bñ pōt restringere libertatem modis prædictis, vel in totum auferre potest quia tollendo potestatē, in totū remanet, seu denoluitur libertas eligendi ad electores, ad quos postea per consuetudinem deuenitur. Simile no. in cle. 2. de reb. eccle. non alie. vbi patet, q. vacante ecclesia, pōt vniri & subiici tota ipsa ecclesia, non aūt portio alienari bona particularia ipsius ecclesię vacantis, & rōnem vi-
3 ibi per gl. † Et ex prædictis infertur, q. qñ restringitur libertas eligendi, quod facit ad id, quod dixi in clicet, s. eod. vt valeat electio facta per metum, seu oppressionē, qñ electores non compellun-
4 eligere certū, sed aliquē de certo genere personarum. † Et p hoc
c puto posse attentari, q. mīmoniū [c] carnale pctum per metū tollendo prędicto teneat, qñ non fuit compulsus contrahere cum certa persona, sed cum aliqua de certo genere, q̄ ipse elegerit. No. olim in veteri testamento matrimoniū erat in præcepto in vetere, iuxta illud quod habetur in Genesi, Crescite, & multiplicamini, & legit, & nota in c. nuptiarum 27. q. 1. nihilominus non pōt hoc deerat liber cōsensus in ōhendo, & facit ad mām c. cum cum, j. de spon. de hoc tñ posset satis dubitari. Et adde ad prædicta no. dictum Inn. in c. quod sicut, j. eo. vbi dicit, q. pōt induci consuetudine, vt mortuo prælato capitulum non prius procedat
f ad electionem, q̄ nuntiet Principi mors prælati, f & petatur ab eo potestas eligendi, seu consensus, vt cum consensu suo procedat ad electionem. Nam per hæc non tollitur libertas eligendi. Sed potuit hæc consuetudo induci propter interesse Principis, vt admoneat ad eligendum aliquem bonum, & sibi fidelem, & vt defendat ecclesiam ab oppressionibus aliorū, & ne quid praui fiat in electione intercedat, quod bene notabis. In gl. in ver. [In quo,] in fi. No. ex ista gl. locum in quo debet fieri electio plati. Et die hic Host. q. consuetudo pōt inducere, vt fiat in certo loco, & vbi non subest consuetudo, non est vis in quo loco fiat, dummodo fit

ADDITIONES.

a Subst antialia. Adde quod voluit Oldr. consi. 59. ubi dicit non valere statuta canonicorum, q. vocentur absentes, alias electio non valeat.

b Seb. Sap. Non valeat. Vide Doct. in rub. infra de appel. And. Siculan repetebri. de fide instru. col. 3 4. Abb. in consi. 72 in 2. volu.

c Substantiæ actus. Adde, quod voluerunt do. de Rota, deci. 440. in antiquis consuet. ubi tenuerunt, non valere consuetudinem, quod valeat instrumentum, absque loco, & die, licet contrarium voluerit Bald. consilio 63. de consuetudine. super statuto Cortonæ, dicitante, quod instrumentum, non tenetur, licet in eo non sit locus, nec dies, & quod soli notario credatur, de loco, & testibus.

Ant. Fian. Quæ sint substantialia instrumenti, dicas, quod sunt dies, loca, series facti, indictio, nomen Imperatoris vel Papæ, anni domini, & impe domini, de quibus habetur per gl. in l. generali, C. de tab. li. 10. & in Auth. præpona. nomen Impera. in prin. & per Spec. in tit. & instru. edit. in §. 2. totum, & in tit. de procur. in §. 2. in versiculo, sed quid si in mandato per Barto. & Alexand. in procemio ffor um. Debet etiam continere signotarij, vt in locis prælleg. & habetur per Ange. Are. & scrib. in 1. addit. Adde tamen, quod quando fieret instrumentum de re, quæ non reg scripturam, si non apponeretur dies, valeret instrumentum, prout latuit Barto. in consi. suo, quod incipit, reperitur, & quod dictum est de loc tellige non solum de loco generali, sed etiam speciali, secundum Ang Auth. vt præponatur no. Imperato. & habetur per gl. in c. Abbate fane, re iudi. & vide Barto. in l. contractus, in 3. colum. de fide instrumen. & in parationes, eod. titu. 3. colum. Quod autem dictum est de indictione, quod si omitteatur non valet instrumentum, si vero apponatur, sed falsa, ne valet secundum Barto. in l. nominatim, ff. de condi. & demonst. & librarius, de reg. iur. & in l. admonendi. in 7. col. ff. de iureiur. & per Bald. prima constitur. C. in §. & si quæ & Ioan. And. in data 6. lib. est tamen vera quod instrumentum sine indictione probat semiplene, mortuo notario, per Barto in d. l. admonendi, in 7. colum. & per d. Ant. in c. fi. de iureiur & per do. Alexan. in l. de pupillo. §. qui nunciat, ff. de oper. noui nuncia. & endo modo dicendum est de die, vt illius omissio vitiet, sed falsa, ideft Bal tur vna pro alia, non vitiat secundum Bald. in 1. a. C. de falsa causa adiecta & de loco, & de indictione, & eius materia, & an omissa possit supplere testes, vide per Bald. in 3. col. de fideicom. & per Angel. in d. Auth. ut præna. nomen Impera. & per Lanfean. plene in c. quoniam contra. in ver. instrumenta, in 7. colum. de probatio. per glo. in prima constitu. C. & per Spec titu. de instru. editio. in §. 1. in versiculo, post annos. & in ver. breuiter. Quæ autem dictum est de inuocatione nominis domini, dicas illud non esse substantia instrumenti necessaria, secundum Bal. in l. 1. C. de nouo. Cod. fir. habetur per Alex. post Bal. & Pau. de Cast. in 1. iurisgentium. in §. 6 pactocar. ff. de pact. Adde tamen quod instrumentum super quolibet contractu, & actu debet fieri secundum consuetudinem loci, vbi, fit, vt pulchre declarat Bar. in l. ex ea parte, ff. de verb. oblig.

d Zachar. Principis. Adde Card. Alex. in c. 1. & Feli. plene in c. dilecto, in prin. de testi. Barbo. in c. Raynaldus. de testa. Bertha. de Firma. in tracta. de eccl. par. 1. q. 33. & Feli. in c. ad Apostolicam de regu. & transeun. & Apostolicæ col. 4 versi. cæterum limit abis, de except.

e Seb. Sap. Quod matrimonium. Ad hoc facit optimus tex. in l. hoc modo, ff. de conditio. & demonstratio. ubi licet matrimonia debeant esse libera, tamen facultas nubendi potest restringi ad certum locum, quando commode contrahi potest matrimonium, quem tex. multum not. Barto. ibi & alij.

f Adde Roma. sing. suis fol. 5.

Zachar. Adde, quod est sing. in ordine, nu. 290. inc. c. cum terra, ubi tenet do saltem consuetudinem valere, alleg. dictum Inn. in c. quod sicut, isto tit.

sit honestus, arg. in l. pe. ff. de iust. & iu. & i. l. si cū dies i §. si arbiter, ff. de arbit. De iure tñ vr̄mihi, q. debeat fieri in ecclesia seu c. illius loci, cui dēt pesse platus, vt dicit gl. in c. cū nobis, j. e. vbi electio fuit facta in choro, sed in casu Capitulo. cū inter canonicos, j. e. facta fuit in c. vide ēt bo. tex. cū gl. i. c. qđ sicut, j. eod. vbi dr, q. dēt
5 fieri in ecclesia. † An autem valeat electio, si non fiat in loco consueto? puto q. sic, dummodo aliud canonicum non obsistat, argumentum in c. consideratiuimus, s. eo. male tñ faciunt electores peruertendo consuetudinem In gl. in verbo, [Diligentiam, j. in fine. Ex ista gl. elicitur tuo intellectus, Primus, vt canonici possint procedere ad secundam electionem, si fuit peccatum in prima, reprobata tñ prius prima electione, qa non debent procedere ad secundam, prima non reprobata per superiorem. Secundus intellectus, vt intelligatur qñ electores peccarunt in persona nominata, vel in forma, antequam transirent ad electionem, vt sit sensus literæ, q. si canonici ante electionem factam deprehendunt peccatum in forma, vel materia, debent adhibere diligen-
a tiam, vt prouideatur ecclesiæ, legitimo modo. Sed tñ [a] conclu-
b de, sumendo conclusionem Doctorum, [b] q. aut prima electio est notorie nulla, & electores non sunt priuati prāte eligendi, puta, quia elegerūt ignoranter indignū, & possunt propria authoritate ad secundam electionē trāsire, quia ex quo electio est notorie nulla, non oportet expectare, vt reprobetur a superiore, vt in c. substitutus, de app. & no. in c. auditis, j. eo. & c. iter dilectos, de excess. Sed si electio nō esset null i, sed iniusta, vel saltē hēret colore validitatis, vel electores essent priuati, tunc non est licitum transire ad secundum electionem, vt in iurib. alleg. in gl. Et vide quod leg. & no. in c. perpetuæ. infra eod. lib. 6. vbi habetur an canonici possint resilire a scrutinio ante electionem factam, si deprehenditur nominasse indignum. Abb.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Sed tamen. Vide Bart. & alios in l. qui per salutem ff. de iureiuran. Dy. & Bar. in l. serui electione, vbi etiam alij. ff. de legat. 1. Bar. in l. 2. §. data, ff. de opti. leg. Cy. in l. fin. C. de contrahen. emptio. Bal. in l. post aditam. C. de impub. & alijs substitr.

b Conclusionem Doct. Adde videndum Roma consi. 483.

SUMMARIVM.

1 *Episcopus adhuc non consecratus, habet ea, quæ sunt iurisdictionis, non autē ea, quæ sunt ordinis episcopalis.*
2 *Excommunicatus potest absolui, etiam a non sacerdote, dummodo habeat iurisdictionem.*
Excommunicatus inuitus potest absolui, sed non quoad peccatum.
3 *Episcopus vtrum possit exercere suam plenariam iurisdictionem, si adhuc non acceperit possessionem episcopatus.*
4 *Episcopus ante consecrationem non potest clericum deponere, sed bene potest ipsum priuare beneficijs.*
Excommunicare est meri imperij.

CAP. XV.

1 **Transmissam** Electus † confirmatus, non consecratus, pōt ea, q̄ sunt iurisdictionis, non aūt ea, q̄ sunt ordinis Epalis. Vel aliter, & sic. Per confirmationē electionis transfert ptās exercendi ea, quæ sunt iurisdictionis Epa lis, non aūt ea, quæ sunt ordinis. Illa. n. transfertur per consecrationē, & pertinet iste tex. ad secundam partē rub. ff. de electi ptāte. In prima ponitur consultatio. In secūda resp̄o. ibi. [R ñdemus.] Casus li. Clerici cuiuldā electi, & confirmati, q. excessibus suis ex cōicabant, vel interdicebant, aut ēt suspendebant a pdicto electo. Ipsi sniam eius contemnentes, transferebant se ad cōmercia laicorū, dicentes, q. electus ipse non potest eos excōicare, suspendere, vel interdicere, cum nondum esset in Epm consecratus, nisi specialiter esset ei a sede Apostolica indultum. Consultus papa respondet, q. ex quo confirmationem electionis accepit, de talibus, & similibus, liberā hēt potestam excōicandi, interdicēdi, vel suspendendi, pter illa, q̄ consecrationis ministerium desiderant, vnde iurisdictionem suam in ipsos libere poterit exercere. Bern.
2 † Nota primo, q. excōicatio est iurisdictionis, nō aūt ordinis epalis. Nam, vt hic, electus confirmatus pōt excōicare subditos. Itē videmus, q. prælati non Epi hanc sniam censuræ exercent in subditos, vt in c. cum ab ecclesiarum, de offi. ord. & in c. sicut, j. de simo. & in c. cū in ecclesijs, de ma. & obe. cum si. Ex quo infertur, q. electus confirmatus, licet non sit sacerdos, possit excōicare, cū non requiritur sacerdotium ad exercitiū iurisdictionis, arg. hic ex eo, quod dr de Arch. q. nō tenetur esse sacerdos, sed diaconus dō taxat. t, vt in c. cum in cūctis. §. inferiora, s. eo. & tñ Archi. habēs iurisdictionē, excōicat, vt dixi post gl. in d. c. cū in cūctis. Et ex hoc ēt infero, q. nō sacerdos, habens iurisdictionem, pōt ab cōicatione absoluere, quia eadem rō est in absoluendo, quæ est in ligando, de pe. dist. 1. c. verum. Licet Host. senserit ōnium in c. qñ, de vi. & hon. cle. vbi dixit, q. non sacerdos, non absoluit ab excōicatione. Sed intellige illud dictum, quoad absolutionem faciēdā in foro pœnitentiali, respectu peccati, quia soli sacerdotes habent illā potestatem, vt in c. cōis, de pœ. & re. facit c. 1. prope fi. de Sum. tri. Sed quo ad tollendum vinculū excōicationis, quoad ecclesiam militantem, sufficit, q. quis habeat iurisdictionem ecclesiasticam & hoc satis sentit Io. And. post Host. in c. dudum, il 2. j. eo. Hinc di-

Quidam

cimus, q. illud vinculum excōicationis, quoad ecclesiam militā-
a tem, potest tolli ab inuito, [a] licet inuitus non possit absoluia peccato, vt no. in c. ab excōicato, s. de rescr. & per Ioā. And. in c. 1. de sent. excō. li. 6. No. 2. q. isti æ tres sententiæ, excommunicationis, suspensionis & interdicti, sunt applicabiles ad personam. Potest ergo quis excommunicari, suspendi, & interdici. Quid aūt opere tur si sīa interdicti in personam, dic, vt in c. is cui, de sent. excō. li. 6. facit c. sacro, e. ti. No. 3. q. mercimonia sunt licita laicis. & prohibi
b ta clericis, [b] & clerici illa exercentes possunt excōicari, vel aliter compesci ab illis desistere. Ad hoc c. negotiatorem clericum, & in c. fornicari. 88. dist. & j. ne cle. vel mona. c. 1. & ibi dixi. facit c. fi. de vi. & ho. cle. No. ibi, [Habitu clericali.] iuncto tex. ibi, [Vestes laicales] q. vestes clericales, debēt differe a vestibus laicalibus. Ex
c quo infertur, [c] q. clerici debent habere proprium habitum. Illud tñ scias, q. respectu formæ cōis non reperitur iure cautum. q. cle
d rici sęculares habeant certum habitum, [d] sed quædam vestes, & certi colores sunt eis prohibiti, de quibus in c. clerici, el grāde de vi. & honest. cler. Et vide ad prædicta gl. in cle. 1. prope fi. de elec. & in cle. 2. de vi. & ho. cle. Et de vestibus sericis, an sint eis interdictę, vide gl. 21. q. 4. in Sum. dixi in d. c. cleri. facit ad principale d. c. vnicum. de cler. coniu. lib. 6. & c. fi. iud. laicus, de sent. excō. e. li. vbi fit mentio de habitu clericali. No. ibi [Laicorum manus associant.] Quod manus quandoque ponitur pro potentia, seu adiutorio, iuxta illud Psal. In manus tuas commendo, & c. Et no. ō clericos inuocantes patrocinium, ad effugiendam debitam vindictam p̄ latorum. Item no. ibi, [Ex quo electionis, & c.] q. per solam cōfirmationē sequitur prælatus ptārem exercendi iurisdictionem, Et facit hæc litera in argu. q. ad prātem exercendi iurisdictionē, non requiritur inductio in possessionem, sed eo ipso, q. quis est confirmatus, pōt iurisdictionem exercere, & omnia alia pertinentia ad illam prælaturam, q̄ sunt iurisdictionis, de quo j. dicam latius,
3 † Vlt. no. [c] q. eorum, quæ spectant ad Epm quædam sunt iurisdictionis, quædam ordinis. Nam Epatum dicimus esse ordinem, vt no. gl. in pœ. Sexti, et ex institutione ecclesiæ, multa licent ordini Epali, quæ aliis ordinibus sunt interdicta, vt chrismare, s. de cōsue. c. quanto, ordines conferre, & similia, de quibus in gl. Ista nō transeunt in electum confirmatum, nisi post consecrationem, i. postq̄ habuit ordinem Epalem, qui confertur in ipsa consecratio ne. Sed p̄ tex. oppo. & vr, q. ex sola confirmatione non adipiscat electus potestatem exercendi iurisdictionalia, sed requiritur, q. p̄
f cedat installatio, seu in possessionem inductio. f Ad hoc c. vt nostrum, de offi. Archi. vbi fit mentio de ista inductione in possessionem, quæ si non esset necessariam ad ptātem administrandi, non fuisset a iure inuentai Ad idem c. in nomine domini. 23. dist. vbi dr, q. si papa non potest installari, seu intronizari in vrbe, pōt tamen administrare. Ergo a contrario, installatio vr necessaria ad actum administrandi. Facit etiam 92. di. in c. si quis ordinatus, cū seq. Sol. propter hæc contraria, & similia, quę formari possent, reperiuntur in hac mā duæ opi. ptoriæ. Inn. n. hic, Host. & Comp. Io. And. cōiter fere alij sequentes tenent opi. q. inductio in possessionem non est necessaria, sed eo ipso, q. quis est confirmatus, vel habuit aliquid succedens loco confirmationis, puta, quia fuit in stitutus seu prouisus per superiorem de illa dignitate potest in continenti administrare, quantumcunque non apprænderit adhuc corporalem possessionem prælaturæ. Pro qua opi. facit iste tex. in eo, quod dixi ex quo iste acceperat confirmationē suæ electionis. poterat administrare, & iurisdictionem exercere. Ad idem c. nostri, s. eo. & j. e. c. qualiter, & c. nihil est. quæ iura solum videntur exigere p̄ confirmationem ad ptātē administrandi. Et ad cō traria, quæ faciunt mentionem de installatione, respondent tenētes hanc opi. q. procedunt f̄m consuetn. locorum. Nam vbi est q. suetudo, vt prius non administret, q̄ fuerit missus in possessionē, facienda est installatio. Vel f̄m eos installatio est de solennitate, non autem de substantia, sicut videmus in iudicio. Nam multa sunt de ordine substantia, sicut multa vero de solennitate non substantiali, vt no. 2. q. 1. in Summa, & dixi in c. cum I. & A. de re iud

ADDITIONES.

a Zachar. Ab inuito. Adde tu de hoc per Cardi. in in alleg. capitu ab excommunicato, supra de rescript. & in clemen. 1. q. 3 7. de priuileg. per c. quod qui dam. infra de peniten. & remiss.

b Clericis. Adde Abb. consi. 6. 2. lib.

c Seb. Sapia. Ex quo infertur. Vide glo. in l. si ignorans. ff. loca. quæ dicit quod percutiens clericum in habitu laicali, non est excommunicatus, de quo per Barto. in l. item apud Labeonem. §. si quis virginem, ff. de iniu. per Bald. in l. si qua per calumniam, colum. 1. C. de episc. & cler. et in c. quæ in ecclesiarum, col. 1. supra de constit.

d Certum habitum. Adde Alex. consi. 8. 1. lib.
Adde Do. Ant. Corset. in addit. ad iftum, in c. cum consuetudinis. in 1. apostil. post prin. supra de consuetud. Aen. Falco.

e Seb. Sap. Vltimo no. Nunqd istud procedat in abbate electo, ponit Fel. late in c. eam te, supra de rescript.

f Inductio. Installari exponitur, imponi in stallo prælati, ita exponit D. Abb. in c. qualiter. col. 1. infra hoc tit. & ad hoc, quod dicit hic Dom. Abb. vide glo. in c. ne Dei, in gl. a. de simo. in c. cum super. de causa possess. et propriet. Im. Cardi. in cle. 3. in fi. de præben.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quidam vero tenuerunt ꝓriam opi. dicētes, ꝙ anteq̄ ꝓlatus induc at in possessionē ꝓlaturæ, nō pōt administrare, quāncūque fue rit ꝓfirmatus, seu institutus, seu puisus. Et hāc opi. firmauit Archi. in c. eū q̄, de ꝓb. li. 6. Plus ēt ibi voluit, ꝙ si ꝓpria autho. q̄s appræhenderet possessionem prælaturæ, perderet ius, quod hēret in
a ea, per illum tex. in §. 1. Hāc opi. ꝙ requirat̄ installatio,[a] sentit etiā Dy. in re. 1. de reg. iur. li. 6. & nouissime late prosequēdo firmauit Petr. de Anch. in regula, sine possessione, de reg. iur. li. 6. & hic. Motus inter cætera, quia ꝓfirmatio habet̄ vim diffinitiuæ sētiæ, vt no. in c. fi. ī. eo. lib. 6. Sed post sententiam diffinitiuā, non est licitum parti, propria authoritate cāpere rē sibi per iudicē adiudicatam, sed oportet, ꝙ per istum iudicem decernatur sibi possessio, iuxta illud, quod legitur, & no. in c. in literis. & c. q̄ rēti, de offi. delega. & c. cum nostris, de ꝓcess. præb. vbi per Inno. in l. qui restituere, ff. de rei vend. & in l. non est singulis, ff. de reg. iur. Itē, & secundo facit clem. quamuis, de foro compe. vbi speciale est in Ep̄o expulso a sede sua, vt possit administrare, iuxta formā ibi traditam, ergo regulariter non existens in possessione prælaturæ, non potest administrare. Exercitiū. n. iurisdictionis dep̄det a possessione, sicut perceptio fructuum, vt in l. bonæ fidei. ff. de acquir. rer. domi. facit, quod no. Inn. in c. cū dilectus, de relig. domi. Item adducit similē in tutore, & vsufructuario, quibus prælati æquiparantur, vt in c. 2. de do. & no. in c. fi. de pig. Isti autem non administrant, nec vsufructuarius capit fructus, nisi decernat̄ eis possessio, vt l. 3. ff. de vsufru. facit q̄d no. in l. ex q̄ tutores, C. de admin. tut. Ego ꝙ concordantia hārum opinionum, dicerem sic, ꝙ aut alius est in possessione prælaturæ, licet iniuste, & tunc non est licitum cōfirmato, seu prouiso administrare, nisi prius inducatur legitime in possessionē. Quia secus faciēdo, esset spoliare possessorem propria authoritate, q̄d nō licet, vt in d. c. eū q̄, q̄d loqtur in violēto possessore, vt 16. q. 6. c. placuit, & in l. si quis in tantā, C. vnde vi, & in §. quitū, ver. sed nedū talia. Instit. vi bo. rapt. Facit, q̄d no. Doct. in c. per venerabilem, qui filij sint legit. Aut prælatura ita vacat, ꝙ nemo est in possessione illius, tā ꝙ ꝓlatus, & tūc teneo opi. cōem, vt post
b ꝓfirmationē, seu īstitutionē, licitū sit administrare, [b] ꝙ hoc faciūt iura superius alleg. quæ solī faciūt mentionem de ꝓfirmatione, ad idē c. auaritiæ. eo. ti. lib. 6. Præterea parū, vel nihil operaret confirmatio, si de necessitate requireret inuestitura ad ptātem administrandi, & ꝙ hoc gl. no. in c. quāto. 63. dist. q̄ notab. dicit, ꝙ ꝙ electionē dat̄ potestas administrādi in habitu, ꝙ cōfirmationē vero datur in actu. Vnde confirmatio deducit ptātem quæsitam ꝙ electionē ad actū. Idē sentit gl. iuris ciuilis in l. priuatorū, C. de iurisdict. om. iud. Et hæc distinctio. q̄ s. feci vī de mente dīorū de Ro. dec. 4. Cōclude ergo tota mām ꝙ hæc mēbra, ꝙ aut subest in loco consuetudo, vt cōfirmatus, seu institutus. vel ꝓuisus no administret ante installationē, aut est cōsuetudo simpliciter de installādo, aut subest cōsuetudo de ministrādo ante installationem, & ēt cōfirmationē, aut nulla subest cōsuetudo. Primo casu seruāda est cōsuetudo, vt cōiter volūt Docto. facit c. in his. 11. dist. Et vide de efficacia installationis, q̄d no. Inn. in c. in literis, de resti. spoliat. Vbi dicit, ꝙ nisi fiat in loco solito, ꝙ nō acq̄rit aliqua possessio, q̄d no. & in hoc casu possunt intelligi iura loquētia de hac installatione. Scdo casu dēt fieri installatio, ex quo cōsuetudo hoc hēt, sed nō est de substātia potestatis administrandi, ex quo consuetudo solū hēt, vt fiat installatio. Nā vī potius de solēnitate, q̄ de substātia, sicut missa Spiritus sancti in actu electionis. Est. n. de solēnitate, sed nō de substātia, vt no. ī. eo. c. qa pp. Tertio casu tenuerūt q̄dā, vt refert hic Inn. valere cōsuetudinē, vt q̄s possit administrare ante cōfirmationē. Sed ipse Inn. & Host. sentiūt oppositū, q̄d mihi placet, qa hæc cōsuetudo posset tēdere in maximā pniciem
c ecclesiæ, quia nonnūq̄ indignus dilapidaret [c] bona ecclesiæ administrādo ante approbationē factā ꝓ superiorē. Ad hoc c. ī. s. de cōc. Itē frangit̄ bonū obediētiæ, & neruus ecclesiasticæ disciplinę ꝫ c. cū inter, de cōsue. Et, ꝓ hac opi. ꝙ nō valeat cōsuetudo optime facit, quod leg. & no. in c. cum venerabilis, de consue. & ꝓbat. c. auaritiæ. Sed in istis collegiis secularibus tenuit Bal. in auth. habita. ne filius pro pat. consuetudinē valere, & ita de facto practicat in electo in Rectorē scholariū. Quarto, & vltimo casu, q̄n cōsuetudo nihil disponit, seruā q̄ dixi in distinctio. q̄ s. feci distinguēdo, an aliqs sit in possessione ꝓlaturæ, vel ne. Ad c. in nomine domini. 23. distinctio. rndet Inno. ꝙ a ꝙrio ibi colligitur, ꝙ potest papa administrare ante, q̄ intronizetur. Et quatenus facit mentionem de illa intronizatione, habuit respectū ad cōsuetudinē. Nā de iure secus est, vt patet in c. licet. s. eo. Vbi colligit, ꝙ eo ipso, ꝙ qs electus est in papā cōsequtur plenā potestatē administrandi. Ad c. si qs. 92. dist. rndetur, ꝙ loq tur non de potestate administrandi in ecclesia, ad q̄ fuit deputatus, sed in ecclesia, ad q̄ se transtulit. Itē ibi loquitur, q̄n non potuit habere possessionē de facto. Et eodē mō pōt rnderi ad cle. q̄uis, de for. comp. ꝓ locū a speciali. Procedit enim in expulso, & sic q̄n alius est in possessione. Non ob. q̄d dr̄, ꝙ cōfirmatio habet vim sētiæ, qa illud verū in fauorem electi, aliās autem, non per omnia æquiparatur sententiæ, quia sententia fertur inter litigantes, & q̄n actor petit rem ab alio possessā. Sed nos loquimur, quando vacat prælatura, ita ꝙ confirmatus nō intendit vim alicui inferre. Nam sicut liceret dño propria authoritate intrare rem ita vacatē, & capere inde fructus, iuxta ea per inn. in c. querela, de ele. ita licere dēt confirmato, qui hēt ius. propria authoritate intrare possessionē, & administrare bona ꝓlaturæ. Nō ob. ꝙ dr̄ de vsufructuario, quia cum dns habeat possessionem, nō dēt ipse ꝓpria authoritate possessionem apprehe-
d dere. Itē ad id quod dr̄ de tutore, dic ꝙ maior est potestas prælati, q̄ tutoris. De quo vide bo. gl. 5. q. 3. c. fi. & idē quod dixi de ꝓlatis, dic de alijs beneficijs inferioribus, vt est de mēte Inn. hic, qui eadē est rō in vtrisque. Et per hoc pōt decidi alia qō. quid operetur inuestitura, q̄ fit de bn̄ficio p traditionē birreti, vel annuli, [d] de quo hic p Cōpost. & Io. And. dixi in c. 3. de consu. dic, vt ibi. In q̄
4 fin. fi. no. bn̄ hanc gl. & quatenus † dicit, ꝙ depositio clerici con-
e est ordinis ep̄alis, [e] sunt opi. inter Doc. Nā quidā renuerūt consulere quia matū posse cognoscere de causis criminalibus clericorū, & hic opin. tenuit Inn. Nā f̄m eū, electus cōfirmatus pōt exercere ea q̄ sunt meri impii, vt excōicare, cōciliū cōgregare, vt hic, & ī. eo. q̄d sicut. Itē iudices ꝫculares cognoscūt de causis criminalibus ergo & electi cōfirmati. Specifice tn̄ nō tāgit Inn. nūq̄d possint ponere clericū vel cognoscere de crimine expostēte depositionē. Et no. ex d. Inn. ꝙ excōicare est meri imperij. ꝫ nū sentit glo. q. 6. c. q̄ ꝫquis. Scda opi. est, ꝙ electus ꝓfirmat̄, nō possit cognoscere de crimine req̄rēte depositionē, ar. 15. q. 7. c. ꝫlicitatis. Tertia opi. ꝙ possit cognoscere, ſ̄ nō ſ̄uare, differt tn̄ hinc in tps ꝓsecrationis. Quarta opi. ꝙ possit cognoscere, & inducere eū deponēdū & degradandū, sed nō degradabit ipse, sed alius ad postulationē suā, & hanc opi. tenuit Host. Quinta fuit opi. Jo. de
f Lig. qui ꝓsideravit tres actus. Primus est in cognoscēdo. Secūdus in iudicādo. Tertius, in exequēdo per degradationē actualē, & iste tertius actus nō ꝑmittit nō ꝓclerato. Mihi placet opi. glo. distinguēdo, & ꝓpliciter intellecta, vt nō ꝓsecratus nō possit deponere clericum ab ordine clericali, f quia sicut nō pōt illū ordinē ꝓferre ante consecrationē, ita nec illū ordinē auferre, qa maior ptās requiritur in auferendo ordinē, q̄ in ꝓferēdo, vt colligitur ex c. fi. 15. q. 3. Vbi dr̄, ꝙ Ep̄s solus pōt conferre ordinē, solus aūt auferre nō pōt, quia est tex. in c. 2. de transl. epi. Nec placet mihi, ꝙ possit cognoscere de crimine req̄rēte depositionē, saltē q̄n in rendi procedere ad degradationē actualē, qa certus numerus Ep̄orū req̄ritur in determinatione causæ, vt no. Io. And. in c. degradatio, de pœnis. 6. xi plene in c. at si clerici. de iudi. Electus autem, & confirmatus non est Ep̄s ante consecrationem, sed appellatur electus, vt tua. de his, quæ fi. a prælat. no. gl. in cle. 1. de bap. Sed priuare quē libet officio potest, quia non est ordinis Ep̄alis, & solus Ep̄s pōt cognoscere, & priuare, vt no. 15. q. 7. in Sum. Et tenēt communiter. Do hic Item potest cognoscere de alijs criminibus dummodo non intendant ad degradationem, sed ad aliam pœnam, vt hic. Abbas.

ADDITIONES.

a Installatio. Adde, quod voluit Oldra. consi. 145. versus finem.
Zacha. Adde tu pro concordia horum Doctorum discordantium, ꝙ installatio est de solennitate, non autem de substantia electionis prælati, vt per Inn. in c. cum super, de causa possess. & propriet. & ibi etiam Card. & eundem in clem. 3. in fi. de præben.
b Administrare. Et no. ꝙ qñ prælatura vacat, non est necesse Episcopum vocatum corporaliter apprehendere possessionem bonorum, vt vult Bar. Ias. de Cast. & alii in l. cum hæredes, ſ̄ in fi. ff. de acqui. possess. vide Bal. in l. 2. C. de edic. diui Adria. tollen. cum allegatis per Firma. in tract. de Episcopo, in 1. parte tertij lib. q. 56.
c Dilapidaret Adde Oldra. consi. 191.
d Vel annuli. Adde, quæ posui in c. 2. & vide Oldra. consi. 143. ubi declarat Cost. post. hic.
e Zacharias. Depositio clericorum est ordinis Episcopalis. Tu vide late q. hac q. Docto. in c. non potest, & ibi Dyn. de reg. iur. Geminia. in cap. 2. post Io. And. de pœn. lib. 6. Spec. in tit. de accus. §. 1. uer. degradatur, & medio 4. uersic. scelerum. vide omnino per Bertha. de Fir. in tract. de Episcopo, vlt. par. lib. 8.
f Seb. Sap. Clericali. Vide Firm. in prælleg. tract. de Episcopo, in 3. parte secundæ principalis, tertij lib. in pe. cō. ubi dicit, ꝙ sicut Episcopus, non consecratus, non potest ordinare clericos, ita nec eos punire, per glo. hic, quod est sane intelligendum, ut per Abb. hic.

SVMMARIVM.

1 *Papa potest partes litigantes in beneficialibus cōpellere ad compositionem.*
2 *Prioratus alicuius monasterij, potest concedi a Papa, ut possideatur toto tempore vitæ illius, cui conceditur, & alius citra Papam non potest.*
3 *Appellatio interposita ab illo cuius non interest, non valet.*
4 *Literæ testimoniales faciunt magnā præsumptionem, licet non plenam.*
5 *Præsumptiones plures, quando ad inuicem concurrunt, ad inuicem se elidūt, nisi vna sit potentior altera, & hoc stat in iudicis arbitrio.*
6 *Suspensi, an & quando possint eligere eligi tamen indistincte non possunt. Papa an indifferenter de iure possit compellere partes ad compositionem.*
8 *Preces Principis, non inducunt iustum metum, regulariter.*
9 *Sententia Principis, lata sine causæ cognitione, non habet præsumptionem validitatis.*
Iudex an & quando possit cogere partes ad concordiam.
11 *Contractus innominati, habent duplicem modum, agendi ex parte observantis, vt possit vel agere, ut pars observet, vel petere, quod dedit.*
12 *Clausula, Rato manente pacto, non operatur respectu contrauentis, sed observantis.*

Contractus

13 *Contractus innominati, non habent locum in spiritualibus.*
14 *Collatio siue renunciatio beneficij, simoniace facta, non tenet.*
15 *Suspensi, præsumendo eligere, non priuātur ptāe eligendi; licet male faciant. Eligentes suspensum, non sunt priuati potestate eligendi; licet electio sit nulla.*

CAP. XVI.

Cum inter R. Qui electioni de se factæ renunciat, appellare nequit ad impediendā electionem alterius, & electio quæ est a suspensis celebrata, non tenet. h. d. Primo narrat, factum secundo diffinit articulum, de quo constabat, ibi, [Nos attendentes] Tertio ibi [Sane] illud de quo non constabat, diffiniendum committit. Et pro intellectu literæ præmitte, ꝙ vacante monasterio Schaphusien. Constatien. diecesis, quidam R. senior fuit electus in Abbatem, in discordia, cuius electioni, quidam R. iunior, & quidam alii ex monachis se opposuerunt. Tandem quæstio fuit delata ad sedem Aposto. Papa autem videns istam q. protrahi in longum, compulit partes ad compositionem. Vnde vigore compositionis, ille R. senior renunciauit electioni de se factæ, & de manibus Papæ suscepit prioratum ad custodiam illius monasterii ab eo, dum viueret, possidendum. Sed reuersus ad monasterium non fuit ab aduersarijs receptus; Immo male tractarunt eum, & demum euadens manus eorum, appellauit, ne aliqua fieret electio in monasterio, dicens, ꝙ intendebat redire ad suum ius pristinum, ex quo aduersarij noluerunt seruare compositionem. Item propter illum excessum commissum in personam istius R. & quosdam alios. Cardinalis Legatus qui erat in partib. tulit sententiam interdicti in monasterium, & in monachos ipsius. Sed hoc non obstante, monachi celebrarunt diuina, & processerunt ad electionem Abbatis, illum R. iuniorē eligendo. Et denuo propter prædicta q. fuit delata ad summ. Pontific. & pro parte R. senioris opponebantur principaliter duo contra electionem factam de R. iuniore. Primo, quia fuerat attentata post appellationem interpositā ab ipso R. seniore. Secūdo, quia fuerat facta ab ipsis monachis interdictis, & suspensis, & ad faciendam fidem de interdicto, portauit ille R. senior quasdam literas præpositi, & Capituli Constantien. Ex parte vero R. iunioris, negabatur interdictum, & allegabatur ꝙ diœcesanus loci ipsum electum confirmauerat, & benedixerat, vnde non erat verisimile, ꝙ munus benedictionis impendisset, si fuisset facta electio de suspenso, & a suspensis. contra appellationem dicebatur, ꝙ illa appellatio nō valuit, quia ex quo monasterium vacabat per renunciationem illius R. senioris, non poterat per appellationem suam impedire, ne fieret electio. papa autem ditis partium allegationibus, quia consistit sine aliqua probatione, ꝙ illa appellatio fuit minus legitima, quia non poterat appellare, ne fieret electio, ex quo renunciauit iuri suo, pronunciauit illam appellationem fuisse minus legitimam, sed quia de ista interdicti non poterat in curia fieri plena fides, licet adessent præsumptiones contrariæ se inuicem collidentes. papa commisit illum articulum expediendum in partibus f̄m formam hic contē-
1 tam. No. 1. † argumentum optimum, & quasi expressum in tex. ꝙ papa potest, in beneficialibus, compellere partes litigantes ad componendum. An autem hoc liceat indistincte vnicuique iudi ei, dicetur cum glo. 1. tene tamen menti illum tex. quia non repe ritur in hoc alius ita expressus. No. 2. ꝙ monachus electus in præ
† latum potest electionem suam prosequi, & super ea litigare. con-
cor. c. cum dilectus, de consuet. & c. 2. de in integ. restitu. cum si. est ergo religiosus huius iuris † capax. No. 3. ꝫ ibi, [Dū viueret pos-
2 sidendū] ꝙ papa potest prioratum manualem, seu clausstralem, concedere religioso, ab eo toto vitæ suæ tempore possidendum. Et sic habes vnum casum, in quo potest religiosus esse perpetuus in prioratu clausstrali, seu manuali. Alius tamen citra papam, ēt
2 Abbas proprius, non posset [a] hoc modo perpetuare religiosum in istis prioratibus manualibus, quia est cōtra iuris dispositionē, vt in c. cum ad monasterium, in §. necalicui, de statu reg. Sentit Inno. in c. fi. qui cler. vel vo. vide latius per Fed. de Sen. consi. 259.
b dixi in d. c. cum ad monasterium. Vnde potest Abb. remouere ta lem priorem, non obst. ꝙ illum possuerit ad vitam suam. [b] Et no. istum tex. diligenter pro limitatione c. porrecta, & c. ad nostram, de confirma. vti vel inuti. vbi hr̄, ꝙ non potest religioso cōfirmari prioratus ad vitam. Procedunt enim illa iura, nisi papa illud fa
3 ciat ex certa ſcientia, vt hic, quod tenet ēt Inn. hic, & no. in c. nisi,
c cuius nō interest appellare, [c] & ad hoc quotidie solet allegari ista
4 litera, concor. 2. q. 7. c. non solent, † No. in ver. [Sane] iuncta glo. ꝙ
d dicā, [d] licet non faciat plenā probationē, & facit c. innotuit, ī. eo. No. ibi, [munus benedictionis ſ̄ Abbas electus, & ꝓfirmatus bñ-
e dicitur, [e] Ep̄s aūt ꝓsecrat, vt s. c. ꝓxi. An aūt ista benedictio Abbatis, & c. veritatis, de do. & ꝓtu. dixi plene in c. post cessionē, de ꝓbat.
† de sta. reg. Itē no. ꝙ † vbi cōcurrunt duæ ꝓsumptiones, quarū al-
5 tera non ꝓponderat, inuicē se elidunt, secus vbi altera esset vehementior, vt in c. literas, de ꝓsumptio. bonus aūt iudex arbitrabit, an & qñ sint pares, vel altera potētior, qa nō pōt sup hoc dari cer
ta rō, sicut dicimus in aliis, pbōnibus, vt in l. 3. de test. & † c. in nra.
6 c. ti. † Vltimo no. ꝙ suspēsi ab officio, nō pūt eligere. Ptās ergo eli-
f gēdi inhæret officio, de quo plene no. in c. cū dilectus, [f] de ꝓsuet. Et intellige tex. in suspēsis ab hoīe, vel a canone inferēte pœnā, ſ̄ cus a iure, suspensione simplici, puta ꝑp̄ particip̄ cū excōicato. Nā isti pūt eligere, sed nō eligi, de quo dicēdū, vt plene no. in c. si
7 celebrat, de cler. excō. mini. In gl. ī. ꝫ ibi, [magis vacillabat.] Aduerte, qa gl. non aperit, vtrū papa possit indifferēter de iure ꝓpellere partes ad ꝓpositionē. Vnde ꝫ tex. vī facere ī. quod met. cau. ꝓ totū. Nā ꝓpulsus ad aliq̄d faciēdū, pōt agere ad rescindendū actū, actione, q̄d met. cau. & ꝓcor. ff. q̄d me. cau. ꝓ totū. Sol. forte metu ꝫrii dixerūt Tācr. & Goffr. hic, ꝙ ista fuit ꝓpulsio ꝓdōnalis, & nō ꝓcitā. Sed hoc nō soluit ꝫriū, qa actio, q̄d met. cā. dat̄, ꝓ vi ꝓdōnali. Itē ꝓpō nō pt fieri ꝓ vim ꝓcitam, qa animus hoīs nō cadit ī ptātē alterius. Vñ tex. hic dicit, [ordinationi ꝓsensit, licet inuitus. Ion. exponit literā, [inuitū, ī. instātia ꝑcū deuictū, q. d. ꝙ papa nō ꝓpu
8 lit ad ꝓponēdū, sed quodāmō deuictit cū istātia ꝑcū. † Ex quo not.
g ꝙ ꝓces [g] instātissimæ principis nō inducūt iustū metū. Vñ ad re-
h scindēdū actū, nō pt qs allegare maximas ꝓces principis, [h] q̄d be ne no. Quod ego intelligo, nisi esset talis princeps, q̄ solebat male tractare suis ꝑcib. nō acq̄escētes. Nā tunc puto, ꝙ istæ ꝓces excusant, & hēnt vim iusti metus. Sic intellige tex. iuncta gl. in l. ī. §. q̄
oneradæ, ff. quarū rē. ac. nō dat. Tertio ſoluit idē Inn. ꝙ papa coe
9 git istū ad ꝓponēdū ꝓp mala, q̄ sciebat de eo. q̄. ꝓbari nō poterāt,
i dr̄ tn̄ ꝙ alteri q̄ papæ hoc nō licuisset. † No. singlr hoc dictū, ꝙ papa pt disponere ex scīa, q̄ hēt, vt priuata ꝓsona. Qđ ego ītelligerē ī his, q̄ plene pēdēt a ptāte sua secus ät ī aliis, vt in cle. pastoralis. de re iu. Hinc dr̄ singlr Bal. post gl. ī. l. fi. C. de leg. ꝙ nō est ꝑsumēdū ꝙ ſnīa principis, ſi ꝙ cedit parte nō vocata, & eius defensione nō admissa. An aūt possit papa ꝓpellere partes ad ꝓponēdū, vide j. gl. in
i l. j. ff. de no. ope. nū. ī. §. & post. Quæ gñalr loquēs d iudice, dt, ꝙ nō
* pt ꝓpellere partes ad ꝓponēdū, [i] & illa gl. cōiter * teneāt, licet aliud

sentirit

ADDITIONES.

a Non posse Adde Feder. consi. 134.
b Ad vitam ſuam. Adde, an tunc solus possit, vel conuentus, Fed. consi. 101.
c Appellare. Vide tex. etiam expressum, in l. 1. ff. de appel. recipi. vbi Bar. & Ang. Aret. nor.
d Non modicam. Adde Oldra consi. 173.
e Benedicitur. Adde Oldra. consi. 14. Adde, an valeat consuetudo, ꝙ Abbas non benedicatur, concludit post Card. in clemen. attendentes §. statuimus, ie statumona. & post Feli. in c. meminimus, colum. fin. in fi. de accus. ꝙ sic. Et adde, ꝙ benedictio Abbatis non imprimit characterem, sed est quædam solēnitas orationum, quæ debet præcedere, & fieri ante executionem, vt per Atchid. in c. quoniam. 69. distinctio. & Host. in cap. venerabilem, isto titu. & Old. consi hic alleg. quod incip. cum quæritur, circa fi. Et vtrum possit talis benedictio qualibet die fieri, vide per Feli. in cap. inter monasterium, col. 1. versi. de ista benedictione, de re iud.
Circa hoc, ꝙ ex consuetudine possit induci, ꝙ Abb. non benedicatur, & qualis sit illa benedictio, quæ datur Abbati, vltra ea quæ habentur in §. statuimus, hic alleg. & in c. meminimus, etiam hic alleg. vide gl. & Doc. in c. 1. de sup. neglig. præla. & Io. And. in c. noua quædam, de pœniten. & remiſ. & in c. tuam, & in c. cum contingat, de ætate & quali. & habetur per d. Abba. post Host. in c. inter monasterium, in vlti. col. de re iud. Addas tamen, ꝙ Abb. non benedictus, non potest, conferre ordinem Psalmistatus, vt no. in c. 1. de sup. neglig. præla. habetur in c. fi. de temp. ordina. lib. 6. Ant. Eran.
Et adde, ꝙ Abb. regulariter debet esse in ordine sacerdotali, vt in d. c. 1. de ætate & qualita. quamuis dispensatiue possit eligi, etiam si non sit presbyter, vt per glo. in c. accedens. 50. distin. & habetur in d. c. tuam, de ætate & quali. No. tamē, ꝙ potest quis ſęcularis eligi in Abbatem, c. cum causum, de electio. & c. cum in magistratum. 16. q. 1. An autem Abbas possit benedicere cruces, calices, & alia paramenta, vide Io. And. in c. Abbates, de priuil. lib. 6. & Arch. in c. presbyter. 16. q. 6. & adde, ꝙ Abbatissa benedicitur, sicut Abbas, sed eius benedictio non habet eundem effectum, sicut habet benedictio Abbatis, de quo per Io. And. in d. c. meminimus, & in cle. attendentes §. statuimus, prælleg. & ibi per glo. de sta. reg. & in c. indemnitatibus, in ver. impendantur, & ibi etiam per Io. And. in nouel. de electio. lib. 6.
† Ad quod vide eundem, in c. cum dilecta, in fi. de rescrip.
† Vide Feli. in c. meminimus, infra de accusat.
f Dilectus. Adde Oldra. consi 278.
Tu dic de hac q. vt plene dixi in addi. ad istum in c. cum dilectus, ver. a suspensis, supra de consuet. hic per istum alleg. vbi plene distinguebat, concludens suspensum ab officio, & beneficio, vel simpliciter, esse actiue & passiue inteligibilem, secus in suspenso a beneficio tantum. Et aduerte, quia iste in præcedenti apostilla, allegat corrupte Oldra. consi. 288. Est enim con. 286. ꝙ incipit, visis, in 2. colum. & præd. adde Bertha. de Fir. in tract. de episcopo, in 1. par. lib. 2. q. 5. & Feli. in cap. Apostolica, colum. 8. versi. dum autem dicit, infra de exceptio. Zachar.
g Preces. Adde Alex. consi. 16. 3. lib. & de Io. de Pla. in §. quadru. Instit. de ac. vbi notabiliter dixit, ꝙ si subditus, alias non contentus, contrahat rogatu principis, præsumitur metu fecisse. Nam rogamina superiorū, mandata sunt f̄m glo. in cle. 1. in ver. exhortamur, de test. & in l. 1. in ver. quemadmodum, ff. ꝙ iussu & ita dicit tenere Inn. in c. petitio, infra de iureiur. & multa in materia, vide per istos, Instit. in d. §. quadru. Aen. Falcon.
h Preces principis. Adde gl. in c. infinuante, qui cler. vel vouen. quę vult, quod imperium Regum non inducat iustum metum, faciunt no. per Bar. in l. ad inuidiam. C. ꝙ met. cau. Et vide d. Ial. in l. principalibus. ff. fi cert. petat. vbi dicit, ꝙ officialis perpetuus, potest cum subditis contrahere, nec irritātur contractus, ratione metus. Seb. Sap.
i Ad componendum. Vide late per Ale. in l. quidam ætimauerunt, in 2. col. ff. fi cert. pet. & plenissime per Feli. in rubri. de treu. & pace. aliquid per Are. in l. 2 §. ex his. col. 3. ff. de ver. oblig. & per Feli. in c. capitulum, col. pe. supra de rescri. & in cap. fi. colum. 2. de re iud. Decium in l. fi. col. 2. in fi. C. de edic. diui Adria. tollen. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

senserit glo. in Authen. de diſſiu. in §. ſi vero contigerit. Tamen in principe puto quòd poſſit compellere, in his, quæ pendent a poteſtate ſua, vt in iſtis beneficialibus, & alijs iuribus eccleſiaſticis, q̃a papa hẽt in iſtis plenitudinẽ poteſtatis, vt in c. ad honorẽ, de auth. & vſu. pal. Maxime, q̃a ius eſt dubiũ p̃p pendentiam litis. Et facit gl. in c. per principalem. 9. q. 3. quæ dicit papam poſſe priuare Epm̃ ſuo epatu. Quã gl. limita, & reſtringe prout dixi in c. ſi. de confirm. vti. vnde fortius poterat cogere ad cõponendum, cum dubius ſit euentus litis, vt l. quod debetur, ff. de pecu. & in c. fraternitatis, de maleſi. In his vero q̃ ne non dependent a plena poteſtate principis, puto, q̃ cauſa non ſubſiſtente non poſſit compellere ad componendum, quia debet vnicuique ius ſuum reddere per ſententiam legitimam, vt ſ. in proc. Cauſa tñ legitima compellendi partes ad componendum in quolibet iudice eſt,
a q̃ñ partes diu litigauerunt, [a] & quæſtio eſt multum dubia. Nam tunc ẽt iudex ſecularis poteſt compellere partes ad componendum, vel compromittendum, & negligentiam ipſius poterit iudex eccleſiaſticus ſupplere excõicando partes, niſi veniant ad cõcordiam. Pro hoc vide tex. no. in c. placuit. 90. di. Dixit autẽ hic d. Pe. de Anch. ſe putare, q̃ in caſib. huius gl. poſſet ẽt Epm̃ compellere clericos ad componendum. ſ. q̃ñ litigãt ſuper beneficio, nec de facili poteſt iis decidi. Nam epm̃ poteſt ex cauſa tales transferre inuitos, vt in c. quæſitum, de rer. permut. quod mihi ſatis placet. Alias autem cauſa legitima non ſubſiſtente, poteſt & dẽt iudex hortari ad componendum, non autem compellere. Sic intellige
10 c. ſtudendum. 90. diſt. In gl. 2. ibi, † [Si tñ electi canonice fuerint.] Aduerte, quia gl. per hæc non reſpondet ad contrarium. Nã iſte R. ſenior non fuerat electus per collegiũ, ſed habuit a Papa prioratum, & cuſtodiam, & ideo dic, vt dixi in notabilib. q̃ papa hoc fecit ex certa ſcientia, Et dicit hic Vin. q̃ ſi Ab. vellet iſtum remouere ſine cauſa, non poſſet, quia quoad iſtum prioratũ eſt obediẽ
b tiarius papæ, [b] & non Abbatis. Remanet tñ in alijs ſubiectus Abbati. de hac mã vide q̃ plene dixi in c. ad noſtram, & c. ſeq. de confirm. vti. vel inn. & no. dictum Vin. In gl. in ver. q̃ ex conſenſu. in
11 ſi. † Pro intellectu huius gl. & tex. opp. õ literam. Vr. n. q̃ iſte R. ſe-
c nior potuerit appellare pro ſuo intereſſe, [c] vt nulla fieret electio, quia ex quo renuntiauit electioni de ſe factæ, vigore compoſitionis, vt ipſe poſſideret prioratum, & cuſtodiam eiuſdem monaſterij, poterat redire ad ius ſuũ priſtinum, aduerſarijs nolentibus obſeruare compoſitionẽ, vt in l. ſi diuerſa. C. de tranſa. & in l. cum precib. C. de præſc. ver. In iſtis enim contractibus innominatis, [Facio, vt facias, & c.] poſtq̃ quis impleuit contractum pro parte ſua, habet duplicem modum agendi õ aduerſarium recuſantem adimplere õctum pro parte ſua. Poteſt enim agere, vt adimpleat actione in factum, itẽ põt repetere, quod dedit, quia dedit ob cauſam, vnde cauſa nõ ſecuta, poteſt repetere, vt ff. de condi. ob cauſ. quaſi per totum, & in l. 1. ff. de re permut. & plene de his contractib. innominatis in l. nãlis. ff. de præſcri. ver. & per Cyn. in
12 l. ex placito, C. de re. permut. † Sol. circa hoc, & ſimilia contraria multum inſtat, & in effectu ponit quatuor ſolutiones. Prima, qa hic fuit appoſita clauſula, vt pœna ſoluta per õuenientem, ſtaret compoſitioni, ideo licet aduerſarij õuenerint, nihilominus vigore pacti ſtandum erat compoſitioni. Et no. ex hac ſolu. q̃ clauſu-
d la, [rato [d] manent pacto] operatur etiam in fauorem õuenientis, õrium tñ no. gl. in c. potuit, de loca. & in l. 2. C. de iure emphy. vbi
* communiter * notatur, q̃ iſta clauſula ſolum operatur reſpectu obſeruantis pactum. Et forte ob hoc dixit gl. q̃ hæc ſolutio non
13 eſt bona, nec colligitur hic. † Secunda ſolutio, q̃ contraria proce dunt, vbi quis conditionaliter, ſeu reſpectiue adimpleret contractum pro parte ſua, ſcilicet habito reſpectu ad implementum faciendum per aliam partem. Sed in caſu noſtro iſte R. ſenior pure renuntiauit iuri ſuo, non autem ob cauſam. Nam iſta ſpiritualia pure ſunt renuntianda, ita q̃ in eis non habent locum illi contra ctus innominati, do, vt des, facio, vt facias, & c. argu. in c. ſuper eo, de tranſa. & no. hanc ſolu. Sed hæc ſol. eſſet vera, niſi intertenieſſet author itas papæ, vel alterius ſuperioris, qui habet caſſare ſuſpi cionem fraudis. Nam hic dicitur, q̃ papa coegit eum ad componendum. Item q̃ iſte inuitus conſenſit ordinntioni. Item ſubijcitur, q̃ ex cõſenſu compoſitionis receptæ, iſte R. ſenior amiſit ius quod habebat, ergo non renunciauit pure, ſed fuit ductus vigore illius compoſitionis. Vnde licet in renuntiationis actu non apponeret conditionem, vel modum, tamen ex præcedentib. ſatis apparebat, q̃ non pure renunciauerat. Et pro hoc videtur tex. in c. cum pridem, de pac. Vbi ille ceſſit liti pure in manib. papæ, ſed quia papa prius prouiderat, vt per aduerſarios prouideretur illi in competenti beneficio, vſ ex illa coniectura, q̃ ille ceſſerit liti ob cauſam. Vnde aduerſarijs nolentibus illi prouidere de beneficijs, ſicut papa ordinauerat, reducit illum papa ad ius ſuum priſtinum. Idẽ videmus in reſignatione, quæ fit ex cauſa permutationis, nam illa reſignatio fit tacite ob cauſam. Vnde ſi aduerſarius non vult reſignare beneficium ſuum, poteſt redire ad ius ſuum priſtinum, vt in c. cum vniuerſorũ, de rer. permut. Tertia ſol. colligitur ex verbo, [Dum viueret poſidendũ.] quæ bene, & ſane intellecta, ponũt iudicio meo, veritatem, vt dicatur, q̃ hęc cõpoſitio fuit adimpleta per vtranque partem, quia papa ordinauit compoſitionẽ, vt R. ſenior renuntiaret Abbatiæ, reciperet Prioratum, & cuſtodiam eiuſdem monaſterij, & poſt renunciationẽ per eum factam, recepit a manib. papæ prioratum, & cuſtodiam partib. conſentientibus. Vnde licet poſtea reuerſus ad monaſterium, non reciperetur, non tñ poterat dicere compoſitionẽ non fuiſſe adimpletam. Nam plenum ius fuerat per collationem iſti factam ꝓſecutus, ideo poterat, & debebat agere, vt illi aduerſarij obedirent ſibi tanquam priori, & cuſtodi; non autem poterat retractare ꝓpoſitionem perfectam. Et per hoc ſoluuntur cõtraria. Nec ob. cap. cum pridem, quia ibi ille qui ceſſerat liti, non habebat aliquo modo conſecutus aliquid ab aduerſarijs, ſed ſolum papa mandauerat, vt illi prouiderent de competenti beneficio. Nec de illis nolentibus, licitum fuit illi redire ad ius ſuum priſtinum. Et hæc ſolu. videtur de mente Inno. c. & Hoſt. hic, & multum mihi placet. Quarta ſolu. quòd in contrarijs fuit imploratum officium iudicis, hic ſecus. Hæc ſolutio non videtur bona, quia ſi iſte R. ſenior habuiſſet facultatem implorandi officium, vt reduceretur ad ius ſuum priſtinum, non poſſet dici, quòd ſua non interfuiſſet appellare, ne fieret electio; cuius contrarium dicitur in text. Et ideo tene ſol. præcedentem, vnde non ſine myſterio litera ponitur, quòd iſte R. renunciauit Abbatiæ, & de manib. Papæ recepit cuſtodiam, & prioratum, quaſi ad inferendum, quòd hinc inde fuit compoſitio recepta, & adimpleta. † An autem teneat renunciatio beneficij, vel collatio ſimoniace facta? vide per Innocen. cap. cum vniuerſorum, præalle. de rer. permu. vbi tenet, q̃ non. ſingulariter illud dictum; & vide, quod ibi dixi. Sed õ prædicta & õ text. opponitur, videtur enim q̃ ſi iſtius R. non interfuit appellare, non debuit etiam audiri, quatenus impugnat electionem factam de R. iuniore, ratione interdicti; quia is, cuius non intereſt non debet audiri, iuxta notata in cap. ex parte A. de teſti. vbi notatur de illa exceptione, [tua non intereſt.] & per Inno. in c. ſuper his, de acc. Sol. dicũt Doc. & bene, q̃ reſpectu appellationis interponẽdæ. nõ intererat iſtius R. ſenioris, quia ſolum appellabat ne fieret electio propter ius ſuum cui tñ renunciauerat. Sed quia
1 nus impugnabat electionem reſpectu interdicti, ſua intereſt, quia cum eſſet monachus monaſterij, intererat ſua, ne illegitime promotus præficeretur monaſterio, & ſibi, in prælatum, ar. 18. q. 1. c. audacter, & eorum quæ no. Inn. in d. c. ſuper his, & per præ-
a cta clare patet intellectus huius c. In glo. in verbo, [Præiudicial ibi, [Hic ſecus] Gloſ. non exprimit; quare ſecus hic. i. quare ille ſe iunior, cum eſſet reus, non fuit abſolutus, ex quo præſumptione
b ſuper interdicto erãt dubiæ; & actor plene non probauerat ſu exceptionẽ. Nam debebat reus abſolui, vigore illius regulæ, Cum iura partium ſunt obſcura, reo fauendum eſt, &c. vt in regula, iura, de reg. iur. lib. 6. vel vigore alterius regulæ, Actore non probante, reus debet abſolui, vt in c. ſi. de iureiu. Sol. dicendum, q̃
iura procedunt, q̃ñ fuerunt datæ dilationes debitæ ad probandũ, hic autem ſolum pars exceperat; nec defecerat in probando, q̃ quia in curia non poterat iſte articulus de facili liquere, propter probationum diſtantiam, Papa commiſit iſtũ articulum in poc-
c tib. decidendum. Decidit autem articulum appellationis Papa, de illo ſibi ꝓſtitit ſine aliqua probatione. In gl. ſi. † in ſi. & ea
d glo. iuncto tex. collige, quòd ſuſpenſi præſumendo eligere, nõ ſi-
e uantur poteſtate eligendi; licet male faciant. Item aliud iudicio meo notabiliter probat hæc litera iuncta gl. q̃ eligentes ſuſpen-
c ſum, non ſunt priuati poteſtate eligendi, [e] licet electio ſit nulla. Ratio, quia priuantur electione, quando in electo cõcurrit vno de quatuor defectib. expreſsis in c. cum in cunctis, ſupra eo. & ſic dixi, & per Ioan. And. in regula, odia, in Merc. de quorum nu. 8. eſt iſte. Nam poteſt eſſe quis ſuſpenſus ſine crimine, vt puta iſte. Item crimen poteſt eſſe occultum, &c. Abb.

ADDITIONES.

a Diu litigauerunt. Adde Roma. conſi. 126.
b Obedientiarius papæ. Adde, quid ſi iſte redeat ad monaſterium, abſque licentia papæ, an poſſit? Fed. conſi. 263.
c Pro ſuo intereſſe. Adde quando quis poſſit appellare pro ſuo intereſſe. Roma. conſi. 143.
d Clauſula ratio. Adde Ale. conſi. 126.
Zach. Adde pro illa communi opi. q̃ clauſula, rato &c. 'operatur tantum in fauorem ſeruantis pactum, ut ſubdit iſta gl. & Bart. poſt Gul. de Cu. in l. 2. & q̃ ibi ponitur in apoſt. ad domi. Guil. C. de iure emphi. Barto. in l. qui fidem, & in l. 2. ver. quæro quid ſi hoc caſu, & ibi Ale. ff. de tranſactio. eundem Bart. & Fo. in l. cum pater. §. libertis, uer. ultimo glo. ſignat. ff. de leg. ſecundo. Et an ſit ita in poenam pluries committi, vide omnino per Bal. in addi. ad Spe. in tit. de fer. co. 5. ver. pœna, & quod ſic.
e Seb. Sap. Poteſtate eligendi. Hoc verum eſt, ſiue electus ſit ſuſpenſus a beneficio, iuxta c. per inquiſitionem cum glo. infra eod. ſiue ab officio, iuxta tex. & c. cum dilect. ſupra de conſuetu. not. in c. cum bonæ. de ætate, & qualit. Et ad hæc quæ dicit Abb. hic, vide Firmi. in prælleg. tract. de Epiſcopo. in 1. par. de eligendi lib. in 5. q. vbi decla. quod dicitur hic, quòd ſuſpenſus poteſt eligere, non poteſt cedere, quando eſt ſuſpenſus per ſententiam legis, non ſi per ſententiam hominis, per gl. 1. in c. tanta, de excef. præla.

SUMMARIVM.

1 *Pronũciatus a Papa in prælatum, eſt verus prælatus: tamen nihil poteſt administrare ante quam habeat literas apoſtolicas.*
Scriptura non eſt de ſubſtantia gratiæ, ſed de ſubſtantia probationis.

2 *Electus ante confirmationem non poteſt administrare, etiam quod conſuetudo ſit in contrarium, quia non valet.*
3 *Electio nulla propter defectum ſcientiæ electi, non confirmatur ex ſcientia ſuperuenienti.*
4 *Electus administrans ante confirmationem, an perdat ipſo facto ius, quod habet per electionem.*
5 *Ex, iſta dictio, denotat cauſam immediatam.*
6 *Debitores ſoluentes non habenti administrationem, an liberentur.*
7 *Electus administrans ante confirmationem, ſi cõtulit alteri beneficia ſua, an caſſata electione irritetur collatio beneficiorum?*
8 *Electus, & caſſatus, quia ante confirmationem administrauit, an poſſit denuo eligi, vel in illam, vel aliam eccleſiam.*

CAP. XVII.

Qualiter. Si electus nõ hẽt ſufficientem ſcientiam, vel an te confirmationem adminiſtrat, eius electio caſſari debet. Primo ponitur deciſum exordium. Secundo factũ. ibi, [Verum. [Tertio electionis caſſatio, ibi, [Sufficienti.] Caſus literalis. Eccleſia Parmẽ. vacante, canonici quẽdam in Epm̃ elegerunt. Ille electus confirmatione nondum habita, ſtatim cepit adminiſtrare. electio iſta pñtata fuit dño papæ, vt eam confirmaret. papa examinato electionis proceſſu, inuenit q̃ dictus electus administrauerat, non habita confirmatione, recipiẽdo a clericis, & alicis iuſa fidelitatis, non attendens, q̃ nemo dẽt ſibi honorem aſſumere, ſed qui vocat ad dño tanq̃ Aarõ. vnde papa electionẽ de ipſo factam caſſauit, & q̃d ex ea, vel ob eã noſcitur eſſe ſecutum. B. No. 1. ibi. [Añ cofirmationẽ,] q̃ per ſolam ꝓfirmationem poteſt quis ſe ingerere adminiſtrationi platuræ. Vñ pondera, q̃ litera iſta, nihil dicit de inſtallatione prius facienda. Facit ad ea q̃ dixi in c. traſmiſſam, ℣. co. Hodie tñ p extrauag. Bonifac. quæ incipit, iniuncto, eſt prouiſum, q̃ antequam hẽat literas apoſtolicas ſuper ſua promotione, non dẽt adminiſtrare, nec dẽt recipi ab eccleſia tanquam prælatus, aliàs recipientes, & receptus, incurrunt
1 pœnam, de qua ibi. Ex † quo infertur, q̃ pronunciatus per papam, licet habeat nouum certiſſimum de pronunciatione, non ꝓ hoc poteſt aliquid adminiſtrare de bonis prælaturæ, niſi prius habeat literas apoſtolicas, & ita ſemel feci obſeruari. Nam quidam pronuntiatus vicarius curiæ, volebat poſt pronunciationem, conſtituere vicarium in eccleſia, quod facere non poterat. Dic tñ, q̃ ꝓ
a pronunciationem, eſt verus prælatus, quia litera eſt de ſubſtantia probationis, non autem de ſubſtantia gratiæ, [a] ſeu prouiſio-
b nis, [b] vt no. per Io. And. & Archidia. in prooe. Sexti, & per Bal. in l. humanitum. C. de legi. vbi ſpecifice, attingit hoc vltimum dictum.
c No. ſecundo. ibi, [Irreuerentur] vnam cauſam [c] quare exigitur cõ firmatio ad facultatem adminiſtrandi. Nã primo ob reuerentiã ſuperioris. Secundo poſſunt addi aliæ cauſæ, quas vide per gloſ. in c. auaritiæ, ℣. eo. tit. li. 6. Tertio no. q̃ recipere iuſa fidelitatis, & obedientiæ a ſubiectis, ꝓinet ad adminiſtrationem eccleſiæ. Vnde hic duntaxat electus attentando, vſ adminiſtraſſe, & per conſequens incidit in pœnam, de qua hic. Quid autem ſi electus permittit ſe inſtallari. i. poni in ſtallo prælati, ꝓout eſt moris quarũdam eccleſiarũ? tenent hic Doc. q̃ per iſtum actum tñ, dummodo aliter non adminiſtraret, non incidit in pœnam, tum quia ꝓ
d hunc actum non adminiſtrat [d] bona prælaturæ, tũ quia conſue-
2 tudo excuſat, arg. in l. minime, ff. de leg. † Non tñ intelligas, q̃ con
e ſuetudo valeat, vt electus poſſit adminiſtrare ante confirmatio-
e nẽ. Nam õrium tenui [e] ſ. c. tranſmiſſam, & vide quod no. Oldr. conc. 148. vbi diſputat hunc articulũ. No. & tene menti literam, ibi, [Nemo dẽt ſibi honorem aſſumere, ſed qui vocatur a Deo.] Ex quo primo habes, q̃ prælatura eſt honor, dic tñ, q̃ principaliter non datur ꝓp honorẽ, ſed ꝓp onus, ſed in conſequentiam ꝓp adminiſtrationem, debetur prælato honor, de quo vide tex. & ibi plene per Archid. 8. q. 1. qui epatum, vide pulchrum tex. Hiero in c. eſto ſubiectus. 95. diſt. Item ſcõ collige, q̃ legitime promotus præſumitur vocatus a Deo, ſicut Aaron. de quo vide 21. diſt. §. 1. & ieuiti. c. 18. No. ibi, [Donũ ſcientiæ.] Et tene menti tex. q̃ ſcientia dr donũ Dei. Et no. ibi, [Pontifici conueniens,] qualem ſcientia dẽt hẽre Eps. Nã ſufficit, q̃ hẽat ꝓuenientẽ põtifici. Et dr conueniẽs illa, q̃ ſufficit ad explendũ ea, quæ ſibi ex officio incũbũt, vt dixi poſt Inn. ſ. eo. c. cũ in cũctis. licet enim in Epo deſideret emi
3 nens ſcientia, ꝓueniens tñ tolerat, vt hic, & ℣. eod. c. cum nobis. Quid autem ſi promotus per papam non habet ꝓuenientem ſciẽtiam? dic, vt dixi in d. c. cũ in cunctis. † No. ibi, [Poſtquam nobis ſcientiam conuenientem, tpe, quo electio præſentatur ſuperiori. Quo ego non credo, quia ſi electus patit defectum in ſciẽtia, electio eſt nulla, vt in d. c. cũ in cunctis, non autem poteſt cõualeſcere ex idoneitate ſuperuenienti, vt in c. ſi eo tpe, de reſcri. lib. 6. Vnde illa verba, poſtq̃ &c.] refero ad ſequentia, & non ad præcedentia. † No. ibi, [Irritandam.] q̃ adminiſtrans ante confirmatio-
4 nem, non perdit ipſo facto ius ſibi quæſitum per electionem, ſed dẽt electio per ſniam irritari, & hoc erat indubitatum tpe huius. ſed hodie dubitatur ꝓp c. auaritiæ, præalleg. Nam tex. ibi vſ velle q̃ electio talis ſit irrita, ipſo facto. Alij vero intelligunt iſtũ tex. procedere q̃ñ electus adminiſtrauit aliquo quæſito colore, puta tanq̃ œconomus, ſecus ſi adminiſtrauerit, vt electus. Prima tñ opinio cõtor f & verior eſt, vt ibi no. in gl. & iſtud verbum, [Irritanda.] quatenus refertur ad patiẽtem defectum in ſcientia, ſtat improprie, quia electio talis eſt nulla, vt in dicto c. cum in cũctis, ſed
5 quatenus refertur ad adminiſtrantem, ſtat proprie. † Vltimo no.
g ibi [Ex ea, vel ob eam] differentiam eſſe inter ex, § & ob. Nam iſta dictio, [ex.] denotat cauſam proprinquam. illa vero dictio, [ob,] denotat cauſam remotam, vt no. Barto. in l. liberorum, col. 4. de ver ſig. Et hunc puto intellectum horum verborum. Doctñ hic aliter exponunt, vt illud verbum, [ex ea,] comprahendat coniuncta, illud verbum ob eam comprahendat remota, quod idem vẽ in effectu cum p̃cedenti. Vel verbũ, [ex ea.] comprahendit ea, q̃ electus fecit aliis. i. geſſit erga alios. verbũ, [ob eam,] comprahen-
6 dit geſta per alios erga electũ, † Ex hoc inferũt Doct. q̃ debitores prælaturæ, ſoluentes iſti electo non confirmato, nõ ſunt liberati a debito, quo tenebant eccleſiæ, q̃a irritantur oĩa geſta virtute illius electionis. Sed tu intellige, niſi illi debitores fuiſſent obligati,
h ex õctu inito cũ electo, licet ſup bonis eccleſiæ quia iſti tunc ſunt obligati rõne õctus, vnde liberantur ſoluendo ꝓhenti ſecũ. [h] Iſta notanter dicit Inn. in c. in literis, de reſt. ſpo. al. tex. opt. in l. ſi vrbana. ff. de cõd. inde. & ibi per Bar. quod no. † Quid aũt, ſi electus in-
7 gerens ſe adminiſtrationi prælaturæ ante confirmationem, contulit alicui beneficia, quæ prius ipſe habebat alicubi, nũquid caſſata ſua electione, & ſic repulſus a ꝓlatura, poſſit repetere illa prio ra beneficia? Compo. hic dicit, q̃ ſic, quia non tenuit illa collatio ex defectu poteſtatis. Item quia hic irritãtur oĩa geſta per electũ. Secus dicit, ſi ꝓtuliſſet illa beneficia poſt confirmationem, quia tunc licet confirmatio caſſetur ob aliq̃ cauſam, nõ tñ debet caſſari collatio, vel alia geſta per iſtũ electum & confirmatũ, quia rõne publici officij, ex quo tolerabatur in eo dẽnt oĩa geſta valere licet pp aliquem actum intrinſecum, nunc annulletur titulus, vel appareat nullus, per l. Barbarius. ff. de off. præto. & per id, quod no. Inn. in c. nihil, ℣. co. facit c. ad probandũ, de re iud. Et cum iſto dicto tranſeũt cõiter ſcribentes hic, præter Gaſ. de Cald. q̃ tenuit õrium quoad vtrumque dictum, reſpectu collationis beneficiorum. Dicit enim quoad primum, q̃ ex quo iniuſte, & temere cõtulit beneficia ſua antequam eſſet confirmatus, non debet poſſe illa repetere, quia fuit in culpa conferendo, & nunc in reuocãdo allegaret turpitudinem ſuã. Non obiſte tex. Nam debet intelligi de reuocatione illorum, q̃ non tendunt ad vtilitatem ipſius reuocantis, & certe prima fronte vſ bona conſideratio, tñ ego dicerem ſic, q̃ ſuperior poteſt illam collationem habere ratã in odiũ iſtius, ex quo iniuſte, & temere illam reſignauit, arg. in c. quod in dubijs, de renũ. Sed anteq̃ ſuperior in pœnam ipſius, habeat hoc ratũ. poterit repetere illa beneficia, quia non potuit illa reſignare. Vnde põt allegare nullitatem prouenientem ex perſona agentis, iuxta ea, quæ dixi in c. noſti, §. eo. niſi poſt q̃ incepit adminiſtrare, eſſet lapſum tps trium mẽſium præfixũ cõſecrationi, qa tunc puto, q̃ beneficia ſua vacent ipſo facto, ſicut vacarent in electo, & ꝓfirmato, ne ſit melioris conditionis ſtultus, q̃ ſapiens, ar. opt. in c. eum, qui. de præb. li. 6. In ſecundo caſu q̃ñ contulit poſt confirmationem, tenet Gaſpar, q̃ illa collatio dẽt reuocari, quia iuſte putabat conferre. Quod mihi placet, dummodo ſit in probabili-
error, argu. optimum in capitulo, ſi beneficia, de præben. lib.
8 6. † An autem iſte, cuius electio fuit caſſata, quia adminiſtrauit ante tempus, poſſit denuo eligi in eadem, vel alia eccleſia? tenet Archid. in d. capitulo, auaritiæ, quòd non, quia electio fuit caſſata a vitio perſonæ, ideo obſtat ſibi capitulũ, ſuper eo, ſupra eodem, quod bene notabis. Et no. iſtud contra iſtos, qui ex potentia Principis ſecularis ingerunt ſe in adminiſtrationẽ, ſola electione præcedente. Iſti enim efficiunt ineligibiles, vt in capitulo, quiſquis infra eo. & in d. capitulo, ſuper eo. Et puto firmiter, quòd ſi Papa ignorans illum ſe intruſiſſe, promoueat eum ad prælaturam,

quod

ADDITIONES.

a Zac. Non autem de ſubſtantia gratiæ. Adde Iaco. Rebuf. in l. prohibitum. nu. 1. & in apoſt. ad eum. C. de decu. li. 10. ubi plene examinat hunc articulum, & vtrum poſſit per teſtes probari, ubi ſcriptura requiritur, per eundem in l. quinque. nu. 1. & ibi etiam in apoſt. nu. 1.
b Seb. Sap. Seu prouiſionis. Vide late per Feli. & Decium in rubrica ſupra, de conſtitu.
c Vnam cauſam. Adde aliàs per Oldra. conſi. 191.
d Non adminiſtrat. Adde, q̃ nec bene dicendo populum, & permittendo ſe portari ad altare, vt uoluit Oldra. conſi. 246.
e Tenui. Aduerte, quia d. Abb. pro expreſſo tenet illud idem, quod tenet hic in d. c. tranmiſmiſſam, in ver. tertio caſu, vbi alleg. rationem, quare non valeat talis conſuetudo, uide ibi. Aen. Falcon.
f Communior. Adde Oldra alleg. conſi. 191.
Zachar. Adde quæ dicam infra eod. in apoſt. ad c. nihil, in verſic. adminiſtrare, nu. 10. ubi plene Deo duce examinabo, an & quando poſſit electus ante confirmationem adminiſtrare.
g Ex Adde Oldra. conſi. 49.
Adde Barto. in l. non dubium, in vlti. col. C. de leg. & ibi Ias. pulchre in 9. not Aen. Falcon.
h Seb. Sap. Contrahenti ſecum. Vide Bal. in l. 2. col. 16. uer. 53. qui. de ſexto pũcto. C. de fer. & aqua. Ioan. de Imo. in c. nihil, circa medium, in gl. in uerbo, adminiſtrent, infra eod.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quòd talis promotio est surrèptitia, nec habet titulum verum prælaturæ, quia requiritur dispensatio, vt promoueatur, quam papa non fecit, nec expresse nec tacite cum ille ipse ignoraret vitium intrusionis, quod bene not. & per hoc sunt declaratæ glos. Abbas.

SVMMARIVM.

1 *Si vocantur ad electionẽ nõ vocãdi, valet electio facta, eis nõ expectatis.* 11.
2 *Decanus non dicitur de capitulo, nisi sit canonicus, vel nisi sit consuetudo.*
3 *Capitulum potest canonicos absentes requirere ad eligendum. Sed an valeat consuetudo, quod debeant expectari absentes vide nu.* 4. 8.
5 *Consuetudo onerosa non extenditur de loco ad locum, neque de persona in personam.*
6 *Persona, in quam concurrunt duæ diuersæ potestates, non adstringitur illas vnico actu expedire, vide infra eod. in c. cum inter canonicos.* 9.
7 *Papa, vacante regno, in quo habet proprietatem, ipse succedit, & succedit in iure vasalli rebellis, uel schismatici.*
Absentes, in quibus actibus sint vocandi.
Casus exceptus a regula, extenditur ex paritate rationis.
Ratio, si non potest reddi nisi vna, illa habetur pro expressa.
9 *Consuetudo inferens præiudicium ecclesiæ, non valet etiam iurata.*
10 *Vocatus ad aliquem actum, & propter contemptum non veniens, non est vlterius vocandus.*
12 *Gratia semel concessa, non potest amplius reuocari, si est alteri ius quæsitũ.*
13 *Vocatus, & non expectatus, vtrum agat ad interesse.*

CAP. XVIII.

1 **Cum inter vniuersas.** Legitur † duobus modis. Primum intellectum, hoc intendit. Qui vocant ad electionem canonicum non vocandum, illum expectare tenentur, nisi per papã absoluantur, vel periculum sit in mora. h. d. f'm intellectum gl. f'm aliam lec. cõmunem hoc intendit. Si vocantur ad electionem non vocandi, valet electio facta eis non expectatis. & duæ sunt partes principales. In prima decisse ponit supplicationem capituli, quã iustificat. In secũda causam reddens illam admittit, & capitulum instruit, ibi, [Quia vero.] Casus lite. Archiep'us Capuanus apud Panormũ, diem clausit extremum. Decanus, & quidam alij cum Archiepo apud Panormũ manentes, intimauerunt cap. Capuano de morte sui pastoris, mandantes capitulo, vt fine ipsius ad electionem nõ procederent pastoris. Capitulum hoc intellecto, miserunt nũtiũ suum decano & alijs, qui erant Panor. 12. dierum terminum assignantes eisdem, intra quem post receptionem literarum, iter arriperent redeundi. papa rescribit, quamuis ecclesiastica consuetudo nõ exigat, vt canonici tam remoti ad electionem pastoris vocentur, & illi præcipue, qui mortem pastoris, antequam cap. præsciuerunt. hoc totum significauit cap. Capuanum d'no papæ, & ipse super hoc rescribit capitulo, dicens, quia vero mora periculosa est in electionibus, & sæpe dãnosa, mandat papa cap. Capuano, vt inuocata spiritus sancti gratia, personam idoneam per electionem canonicam sibi prouideant in pastorem, transmittentes ad sedem Apost. nuntios, per quos vice regia petãt assensum,
2 & gratiam confirmationis Apostolicæ requirant. B. † Not. 1. ibi,
a [Ad decanum.[a] iunc. gl. 1. ar. q' ibi decanus est de capitulo, q' ego puto verum, si aliàs canonicus est, vel hoc aliàs habet cõsuetudo. Aliàs enim soli canonici faciunt capitulum, vt in c. nouit, & in c. quanto, de his quæ fiunt a prælato. in c. 1. §. eo. & in c. 2. j. de insti.
3 & in c. cũ olim, de re. iu. † No. 2. q' capitulum potest absentes canonicos admonere, & requirere, vt in termino debeant comparere ad eligendum. Potest ergo capitulum abbreuiare terminũ iuris, præfigendo terminũ prout sibi vr, & si canonici sunt discordes, statur maiori, parti, vt no. j. c. prox. & facit c. 1. de his, quæ fi. a
4 ma. par. c. † No. 3. ibi, [Quamuis ecclesiastica consuetudo non exigat. Jargu. q' super vocatione canonicorum absentium, standum est consuetudini. & vr hæc litera probare q' valeat consuetudo, q' canonici vocentur de loco remoto. In contrarium tamen facit tex. in ver. quia vero. vbi dr. q' mora in electione est valde suspecta, & sæpe dãnosa, ergo non debet valere consuetudo, cũ sit ecclesiæ grauosa, vel possit esse dãnosa, argu. c. 1. de cons. Illud certum est, q' valeat consuetudo, vt absentes canonici vocentur. De quo vide tex. iuncta gl. quam tenebis menti, in c. cum in ecclesijs, de præben. li. 6. Sed an valeat consuetudo, vt valde remoti vo
b centur? possèt dubitari propter prædicta, putarem q' [b] vbi absentes possent vocari, & electio fieri intra terminum iuris, de quo in c. ne pro defectu. j. eo. q' tunc valet consuetudo, quia non potest dici dãnosa ecclesiæ, ex quo non excedit terminum iuris, aliàs autem secus. No. ibi. [Vice regia.] q' serenissimus Rex præstat assensum electioni factæ de Pontifice, & sic non expectatur prius confirmatio, quam petatur assensus, licet aliud senserit Inn. §. eo. c. cũ terra. Quare aũr peritur iste assensus regius, dãt Doct. tres sol. prima est, q' forte ista ec habebat feudũ a Rege, & vr mirãda hæc solu. q' ratione feudi debeat requiri assensus dñi, post electionem p̃lati, iure tamen non probatur, quod meminerim. Secunda solu. q' forte Rex erat patronus illius ec. Capuanæ, & hæc sol. est vera in se, & probatur in c. a nobis, j. de iu. pa. Tertia solu. q' forte hoc habebat consuetudo, simile in præall. c. cum terra, in fi. & j. e. c. q'
c sicut. Ex quo no. q' potest induci exꝑsuetudine, [c] vt consensus regius petatur post electionem factam per capitulum, ante confirmationem. Vide etiam Inno. in d. c. quod sicut, vbi dixit valere cõ
d suetudinem, vt nuntietur [d] prius principi mors prælati, & petatur licentia eligendi futurum successorem. Quo casu posset probabiliter dubitari, nunquid papa, qui hodie prouidet ecclesijs cathedralibus & regularibus teneatur prius requirere cõsensum principis in illis locis, in quibus erat dicta consuetudo? Nam eum pro iustis papæ habeat vim electionis, & confirmationis, vr q' teneat requirere, sicut tenebatur ipsum capitulum. In contrarium facit quia papa prouidet iure suo & non vice cap. ar. in c. 1. de ꝑb.
5 lib. 6. † Ergo consuetudo grauosa inducta p̃ capitulum, nõ debet extendi ad papam, quia consue. onerosa non debet extendi de loco ad locum, vel de persona ad personam. vt no. dixit Inn. in c. 1.
6 de of. Arc. & hanc partem puto veriorẽ. † Vlt. no. in fi. q' vbi diuersa iura concurrunt in eadem persona, non adstringitur illa persona. illa iura simul vnire, & vnico actu illa expedire, sed potest procedere separate, iure diuersarum personarum. Hoc colligit hic in eo, q' dicit papa, q' Capitulum debet prius petere, a papa assensum, vice Regia, & postmodo confirmationem electionis. Vnde noluit confirmando, vtrũque actum expedire, sed voluit procedere seorsum, ac si in duabus personis ista iura concurrent. Facit quod dixi in c. cum in cunctis §. fi. §. eo. & quod no. q'
7 in c. vt circa, eo. tit. li. 6. † Sed quæritur, quare papa succedit loco Regis? datur multiplex responsio. Primo q' forte vacabat regnũ Apuliæ, & sic papa succedit in iuribus regni, sicut succedit vacante imperio, vt in c. licet ex suscepto, de fo. compe. Non tñ hoc intelligas in quolibet regno, vt eo vacante succedat papa, sed dic. vt nota. in d. c. licet. Sed dictum illud procedit in regno, cuius proprietas pertinet ad ecclesiam, vt est regnum Apuliæ. Secundo potest intelligi, q' Rex erat rebellis, vel schismaticus. Ex quo non q' papa succedit. & potest exercere iura regia, q̃n Rex vasallus ecclesiæ, est rebellis, vel scismaticus. Vel f'm, Vin. forte Rex erat parvulus. Ex quo infert q' vasallo existente paruulo, d'ñs ha bet administrationem. [c] Quod tñ non putat verum, nam tunc debet tutor
administrare, argu. c. ex rõne, de eta. & qual. & hoc puto verum. Et facit quod legitur, & no. in c. grandi, de sup. neg. prela. li. 6. & in c & nobis. de iure patr. In gl. 2. in fi. dic. q' etiam præsupposito, q' isti fuissent in loco, vnde essent vocandi, nihilominus in eorum absententia poterat capitulum aliquos nominare, capiendo vim nominationem proprie, quia per nominationem, non acquiritur ius nominato, in c. quod sicut. j. eod. Et ad istum tex. respondet Doc. q' nominare accipitur hic pro eligere, vel pro nominatione solenni, q̃n scilicet capitulum nominat duos, vel plures papæ & petit, vt papa de eorum altero prouideat, vt dixi in c. bonæ. Li-
8 tit. proxi. † In gl. in ver. [Remoti.] in fi. facit hæc glo. in effectu non conclusiones. Prima, q' absentes regulariter non sunt vocandi. Fallit in actu electionis. Secunda, q' an a remoto loco sint vocandi absentes in actu electionis. stãdum est consuetudini. Tertia, in alijs actibus ab electione, præsentes in ecclesia, constituunt totam vniuersitatem, dummodo duæ partes sint præsentes. Quarta primam conclusionem. vide gl. pleniorem, quæ cõter solet allegari in c. 2. de testi. li. 6. Quæ dicit, q' in tribus casibus vocantur absentes.

ADDITIONES.

a Decanũ. Adde Fed. consilio. 100. ubi dicit simpliciter, quod Decanus est de capitulo.
Zac. Adde Card. in c. ad hæc, de offi. Archi. Et dic, q' decanus in ciuitate habet non tantum vocem in capitulo, sed primum locum, & in choro similiter per Rotam dec. 448. inc. fuit dubitatum &c. in nouis. Et quis dicatur decanus, vide Archid. in c. in capite. 50. dist.
Ant. Fran. Circa hoc de decano, dicas q' decanus dicitur esse nedum de capitulo, sed honorabilior de capitulo, vt c. post electionem, de concess. præb. & habetur gl. in c. cum inter vniuersas, de electio. Et adde q' decanus dicitur præest decem clericis, vt per Archid. in c. in capite. 50. dis. Decanus etiam Archipresbyter, vt in d. c. i capite, & habetur per gl. in c. perlectis. 45. & in c. 1. 60. dist. Et decanatus si sit in ciuitate, est dignitas, & habet iurisdictionem, & primum locum in choro, & c. vt in decre. hic alleg. quid autem officium decani, & an teneatur ad residentiam, vide glo. quæ tenet, quod sic, in c. ex parte. il 1. de cler. non resi. & habetur per Io. And. in commento, c. cum in iure, de offi. deleg. Quod autem sit officium decani rurales, & an dicatur vicarius foraneus Episcopi. vide glo. in cle. 2. de rescri. & habetur per Archid. & Do. & per do. Cardi. late in c. ad hæc. de offi. Arch.
b Putarem. Adde Oldra. consi. 259.
c Seb. Sap. Ex consuetudine. Vide Inn. & Abb. col. 2. in c. quod sicut, in fi. & dom. meum do. Rochum Curt. in repet. c. fi. col. 8. o. uersi. limita modo, de pra de consuet.
d Nuntietur. Adde Lud. Roma. in fing. suis fol. 14.
Zach. Tu dic esse singulare, in ordine num. 290. quod incipit, c. cum terra, de elect. Pro quo adde, quod no. in apost. ad istum in c. constituimus. in apost. ubi alleg. fing. Rom. & quod ibi post alios addidi, supra de rescrip.
e Seb. Sap. Administrationem. Vide tamen tex. in cap. alias 45. q. 7. ubi dicitur quod Rex inutilis debet deponi. glo. tamen intelligit inutilis, scilicet electus, nominatus, vide Bal. in l. rescripta. C. de precibus Imper. offer. dicit Bal. in l. fi. ff. veteris, & Alberi. de Ros. in l. bene a Zenone. C. de quadri. præscrip. quod licet subditi propter iniustitias, quas facit rex, non possint ipsum expellere, potest tamen Imperator.

a sentes, a. f. in actu electionis, vt hic, & infra c. propter. In cessatio
b ne [b] a diuinis, vt in c. si canonici, de offi. ordi. libro sexto. & in collatione præbendarum in capitulo, cum in ecclesijs, de præbẽ. eod. lib. In alijs autem, dic absentes non esse vocandos. Et dicuntur absentes, qui non faciunt residentiam in loco, vbi est ecclesia, vt in capitulo, * ea * enim. §. hoc ius porrectum. 10. q. 1. Dum dicit, [ibidem seruientium, &c.] Existentes ergo in castris non sunt vocandi. & dic, dictum illius glos. procedere regulariter. Sed vbi occurreret casus ponderosus similis alicui illorum trium, deberent absentes vocari, quia non apparet ratio, quare in illis tribus sint vocandi, nisi propter grauitatem præiudicij, & pondero
c sitatem facti. Ergo in consimilibus deberent absentes vocari, qa casus exceptus a regula extenditur propter identitatem rationis, vt est tex. bo. & menti tenendus, in d. capitulo, cum dilecta, de cõstit. vti. vel inuti. & glos. in l. 1. C. de condi. indeb. Et quamquam ista iura non exprimant rationem, quare in prædictis tribus casibus vocantur absentes, tamen quando non potest coniecturari, nisi vnica ratio & naturalis, debet fieri extensio secundum ratio
c nem coniecturatam, [c] vt voluit Cy. in l. non dubium. C. de le. & Bald. in l. maximum vitium. C. de liber. præter. sed alia ratio præter prædictam coniecturari non potest. Et hoc dictum sentit Innocen. in c. 2. de no. ope. nunc. vbi sentit, quòd in factis arduis debent vocari absentes, & maxime considerandum est præiudicium absentium. Item puto, quod vbi aliqui sunt absentes sine eorum culpa (vt quia sunt exules, vel timent potentiam tyranni) quòd tunc isti sunt vocandi, vt saltem constituant procuratorem. Hoc sentit Innocen. in d. c. 2. & Bartol. in l. omnes populi. de
iusti. & iu. optime facit tex. in capitulo, quanto. 63. dist. qui sic po-
9 test intelligi, vt ibi no. & in capitulo, bonæ, infra eod. † Ad id ecundam conclusionem glos. vide glo. in capitulo, coram, infra eod. limita prout supra dixi in not. Valet enim consuetudo, vt absen-
d tes non vocentur, vt prædixi, valet etiam vt vocentur, dummodo possint vocari sine magno præiudicio ecclesiæ. [d] Nam imminente magno præiudicio ecclesiæ. non est seruanda consuetudo, etiam iurata, vt est glos. no. 11. dist. c. in his. Optime facit tex. in capitulo, 1. de his, quæ fi. a ma. par. ca. facit quod no. Innoce. in capitulo, accedentibus. de priuil. Quoad tertiam & vlti. conclu. glo, dic, quòd reguraliter sufficiunt seruientes in eccle. ad expediendum ea, quæ incumbunt in capitulo, Et sufficit quòd consentiat maior pars cap. vt est text. not. quem tenebis menti, in §. præalleg. hoc ius porrectum. Requiritur tamen ad hoc, vt actus nõ possit aliquo modo impugnari, vt omnes deseruientes vocentur ad capitulum. Nam si aliquis non vocaretur, posset agere de contemptu, vt in capitulo, bonæ, il 2. infra eod. Et licet loquatur in electione, idem tamen puto in alijs actibus capitularibus, facit quod no. Innocen. in d. c. 2. de ope. no. nuncia. & in capitulo. 1. de his, quæ fi. a ma. par. ca. Tamen ad hoc, vt actus valeat, requiritur neces-
e sitio, quòd duæ partes [e] residentium sint præsentes, quia potentiæ capitulares residentium in duabus partibus, licet valeat, quod facit maior pars illarum duarum partium, quia maior pars capituli cẽ fetur hoc facere. Et sic reduntur ad concordiam iura, quæ viden tur contraria. Nam quædam requirunt duas partes, vt in l. nulli, & in l. plane, ff. quod cuiusque vni. no. Quædam requirunt maiorem partem, vt in l. quod maior, ff. ad mun. & in capitulo primo, de his quæ fi. a maio. par. capitu. & de hoc per glos. in d. l. nulli. Hoc limita, vt dicam in causis, infra eodem. Absentes enim qui non sunt vocandi, non computantur in numero duarum partium, vt not. glos. in clemen. quod circa. de elec-
tio. Idem puto de vocatis per habentem potestatem, & contemnentibus venire, quia faciunt se alienos, vt infra eodem. capitulo, proxi. & not. in d. clemen. quod circa. In his tamen aliam regu. ponunt legistæ communiter, vt dixi in capitulo, cum omnes, de constitutio. & aliquid dicam in
20 d. capitulo, in causis, sed hæc videntur iuri cano. contestanea. † In glos. in verbo, [Cognouerunt,] in fi. & hanc conclusionem glos. quòd sint vocandi, tenent hic communiter Docto. Non obst. iura prius alleg. quia quandoque requiritur intimatio, ad finem simplicis scientiæ, & tunc procedunt illa iura, quia certus non debet certiorari, vt in regula, eum, qui certus, de re. iur. libro sexto. Quandoque requiritur intimatio ad alium effectum, quam propter simplicem scientiam habendam, & tunc procedit conclu. gl. vt not. in capitulo. fi. de emptio. & venditio. per Bartol. in Lemptor, C. de cuic. & in l. denunciasse, fl. de adul. In casu autem nostro, debent absentes vocari, non solum vt sciant mortem prælati, sed vt sciant diem electionis faciendæ. Vnde dicunt Docto. quòd si aliquis interfuissent assignationi diei, vel fuissent vocati ad assignandum diem, & contempsissent venire, non essent amplius vocandi, alias autem deberent vocari, etiam si to de hoc vltimo, quia ex quo sciunt vacationem ecclesiæ, & diem assignatam ad electionem faciendam, non video ad quem effectum debeat fieri vocatio? Nisi dicas, quòd possint agere de contemptu, ex quo fecerunt deliberationem sine requisitione, & vocatione absentium. In glos. in ver. [Reuersi] in fi. Solue hoc contrarium, quia ex quo aliqui venerunt, præsumptio est, quòd alij existentes in eodem loco, potuissent venire, argum. in c. cum dilecti, de dolo & contuma. Posset tamen probari contrarium propter diuersas qualitates concurrentes in diuersis personis. Nam potest esse quòd venientes erant inueries & sani, alij vero senes, & multum debiles. In glos. penulti. † in fi. no. istam quæst.
11 glos. quia facit ad multa. Docto. hic communiter tenent opin. Ioann. Andr. vt non sit necesse expectare vocatos, non vocandos, f quia nullo iure cauetur, quòd talis electio facta illis non expectatis, sit cassanda, non enim possunt dicere se contemptos ex quo de iure non erant vocandi. Fatendum est tamen, quòd poterant agere ad interesse, si ex hoc passi sunt aliquod damnum puta, quia ratione vocationis conduxerunt equos, & alias expensas fecerunt. Sic in simili potest reuocari mandatum, manente actione mandati ad interesse, vt in l. si præcedente, ff. mand. Item absentes remoti, non sunt vocandi in fauorem ecclesiæ, vt hic, ergo non poterunt præsentes huic fauori ecclesiæ renuntiare, argumen. in capitulo, si diligenti, de foro competen. & eorum
12 quæ not Innocen. in capitulo, accedentibus, de priuil. † Nec obsi dicatur, quòd gratia semel concessa, non potest reuocari, vt in c. vnico de commo. quia illud procedit, quando iam ius est quæsitum alteri, sed in casu nostro duplex ius competebat præsentibus. Primum, quia non tenebantur vocare. Secundum, quòd non tenebantur expectare, quamuis ergo renunciauerint primo iuri, non per hoc alteri fuit renuntiatum, vt in capitulo, ex tuarum. de vsu pal. Præterea, hic non fuit concessio gratiæ facta, licet simpliciter vocauerint absentes, vt venirent, vnde nullo
13 iure tenebantur expectare. Et faciunt † hæc ad quæstionem, nunquid inuitans aliquem ad prandium, teneatur ex necessitate prandiũ exhibere, ex quo inuitatus acceptauit? Aliqui sentiunt, quod sic in capitulo, fina. de renunciatio. Aliud sentit Ioann. Andr. supra in proœ. in capitulo, Rex pacificus, super verbo, Fratrem Raymundum, ibi enim sentit, quod potest agi contra inuitantem de dolo ad interesse, argum. in l. sed actio, ff. si quis cau. Quasi sentiat, q' si non potest prætendere aliquod interesse, puta, quia propter hoc non fecit maiorem moram in loco, vel quid simile, & hoc satis

ADDITIONES.

a Seb. Sapia. Absentes. Vide per Albe. in 1. parte statutorum char. 164. late per Felin. in capitulo, cum omnes. colum. 14. in uersiculo, eadem glo. supra de constitutio.
b In cessatione. Adde Oldra. consi. 259.
c Seb. Sap. Coniecturatam. Vide glos. in l. eam quam, ubi Docto. multum extollunt, C. de fideicom. sed quod in dubio præsumantur populares rationes tenet Sali. in l. si seruu vestri. C. de noxal. & Bar. in l. liberorum, colum 7. ff. de uerb significa.
d Zach. Sine magno præiudicio eccle. Adde, in quantum dicit, absentes esse vocandos ad electionem, adde a quam remoto loco sunt citandi, ifium in c. cũ inter vniuersas, colu. 1. versiculo, no. 3. secnndum quem valet consuetudo, quod a valde remoto loco citentur canonici, vel religiosi ad electionem, si modo possit electio fieri intra terminum iuris, quia tunc non præsumitur talis consuetudo esse damnosa ecclesiæ, ex quo non exceditur terminus iuris, alias secus. Pro quo est glo. in pra. san. in §. cum humanæ. in versiculo, die præfixo. eod. titu. gl. Bart. & Angel. in Authen. de alie. & emph. §. quicunque colla. 9. Archidiac. & Do. Cardin. Alexan. in capitulo, quanto. 63. distinctio. Feli. in capitulo, cum omnes. colum. 2. in fi. cum duabus seq. supra de constitu. Bar. lo. de Pla. Lucas de Pen. & Iac. Rebuf. in l. quoties, & ibi in apost. ad d. Reb. C. de legatio. lib. 10.
Ant. Fran. Adde, q' quando citatur absens ad eligendum, non est expectandus per totam dilationem legalem, sed modicum tempus, & tanto tempore, q' verisimiliter possit venire, ne ecclesia patiatur detrimentum, vt no. Inn. post Host. in c. cum nobis, in 2. col. in ver. reuocare. de elect. & habetur per Bal. in marg. super Inn. ver. absens in uer. 2.
Et adde, quod absentes non computantur in numero eligentium, etiam si rationabiliter ficarent, vt per Innocen. in capitulo, in Genesi, in vlti. colum. & in capitulo, quod sicut, de electio. & habetur per glo. in c. cum in ecclesijs, in ver. facie da, de præben. 6.
Et quis dicatur esse absens, dicas, quod ille, qui tantum distat, vt verba loquentis audire non possit vt in l. absentem, & ibi glo. & Doct. ff. de verb. significa. & in l. præsens, ff. de procur. & habetur in Authen. de fideiu. in princ. & per glos. & Docto. in l. fi. C. de præscr. lon. temp. & per glos. & Doct. in l. 2. in §. fina. in versiculo, absens ff. soluto. matrimonio. & in l. hæres absens, in princip. ff. de iud. & per Bartol. in l. 2. in fin. colum. ff. de duo. re & in l. penulti. in §. ad crimen in 7. colum. ff. de pub. iud. & per Bald. in l. fina. in §. ubi autem. C. de bon. quæ libe. & per Alexand. in dict. l. præsens. de procurat. tamen glo. in l. si ideo, in §. fin. in versiculo, abfit, ff. de euictio. dicit, quod ille qui est extra continentiam urbis, dicitur esse remotus, & absens per l. si absentem, ff. de verborum obligationibus, & uide Specu. in titu. de præscrip. uer. quando aliquis, & eundem in titu de iu. deleg. in §. 5. in princip. & in titu. de cita. in §. 1. in princip. ubi plene examinat, quando quis dicatur esse in loco re to, de quo etiam uide per domi. Cardina. in clemen. causam. in §. 1. in 1. q stio. de electio.
e Duæ partes. Adde Lapum alleg. 131. Rom. consi. 352.
f Vocatos non vocandos. Adde pro hoc facere glo. in l. vinum, ff. si cert. petat. per quam Roma. consi. 154. voluit, q' si citatio, quæ fieri non debuerat, si facta sit minus legitime, quod non habet vitiare actum, vide Oldrad. alleg. consi. 359.

Universidad de Deusto
Biblioteca

satis posset procedere de iure ciuili iudicio meo, ex quo non interuenit ibi stipulatio, quia ex simplici pollicitatione, nō agitur de iure ciuili. ff. de pollici. in l. 1. & 2. nec etiam ex pacto nudo, vt in l. iuris gentiū, ff. de pac. Sed de iure canonico posset satis dubitari, & vbi interuenisset pactū, recurrendū esset ad c. 1. de pac. Sed in simplici pollicitatione esset magis dubitādum, & pollicitatio differt a pacto. q a pollicitatio est vnius, cū sine pacto, p mitto tibi aliq d. Pactū vero est duorū, vt in l. pactū. de pol. no. gl. in cle. Romani, de iureiuran. Vnde ex simplici pollicitatione nō credo, qđ possit alius agere, p interesse suo; qa c. 1. loquit de pacto; sed peccat retrocedens, a iuxta illud Phal. Quæ procedunt de labiis meis, non faciam irrita. An aūt debeat mitti hora prādii, pro inuitatis? dic prout no. Io. And, & Calder. in c. fi. de renunciatio. & Calder. consuluit vxorem suam super isto, quæ respondit satis æque, q p mulieribus, & forensibus, debet mitti; quæ non libenter se ingerunt, sed pro aliis non, nisi essent graues personæ. Abbas.

ADDITIO.

a Retrocedens. Intellige q peccat, sed non mortaliter, alias d. Abb. ad hæc fib cōtrariaretur, prout ponderat d. Lancellotus Galiaula in rubr. ff. de verbo oblig. cha. 12. col. 4. vbi etiam tenet, q nō peccat, quia ius canonicum etiā prouidet ad tollendum peccatum veniale, secundum Abb. in c. fi. in 4. de præscriptio. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Electio facta post appel. extraiudicialem, an sit ipso iure nulla. 2. 7. 8.*
3 *Vocati nolentes comparere, faciunt se alienos ab illo actu, nec computantur in numero interuenientium in capitulo.*
4 *Concorditer dicitur fieri; licet illi qui contempserunt venire, contradicant*
5 *Excipiens debet probare exceptiones suas.*
6 *Appellatione iuris, veniunt consuetudo & statuta.*
7 *Appellans in vno articulo, suspendit totam causam.*
9 *Congregare capitulum, vel collegium, ad quem spectet.*
Terminus præfixus capitulo ad eligendum, an possit restringi?
10 *Collegium si est congregatum, & postea aliqui discesserunt, vtrum remanentes possint explere ea, quæ occurrunt.*
Paria sunt non venire; & venire, & non stare vsque ad finem.
Citatio vna sufficit pro istis extraiudicialibus.
Citatus ad aliquem actum, an debeat venire de mane, an de sero, vel qua hora.

CAP. XIX.

a **Cum nobis.** Nō a dēt inspici, an post appellationem; sed an cōtra, fuerit electio celebrata. hoc primo. Et penes vocātes. g bus ꝓpetit vocadi ptās, remanet ius eligēdi, si vocati venire cōtēnunt. hoc scdo. Et ad officiū ꝫ firmato ris spectat examinare electum; etiam nemine opponente. Et nisi electus doceatur legitimæ ætatis & literaturæ, hr. p nō legitime electo. hoc tertio. Diuidit, nā primo ponit allegatio ꝫ electū, secūdo ibi, [Sed ꝫ] allegatio. p electo. Tertio, ibi [His igitur] ipsius examinatio. Quarto ibi, [nos. p curatiōis ꝓmissio.] Casus literalis, recepto a capitulo Capuano mandato ꝓdicto, canonici cōuenerūt. t in capitulo ad tractādū de electione pastor. Archi. cum qui busdā sociis appellauit, ne fieret electio, nisi canonica; f m tenorē mādati apostolici, & statim recessit. Alii. q remāserunt in capitulo, Archid. & alios ad capitulū reuocauerūt, vt f m mādati Apostolici teuorē, procederēt ad electionē; & cū ipsi nollent redire, credentes potestatē eligēdi ad se deuolutā fuisse, quidā subdiaconū dñi papæ in archiepiscopum elegerunt. Causa ista ad dñm papā est delata. papa auditis allegationibus vtriusq; partis, super hoc rescribit capitolo Capuano, dicens, Cū aūt constet appellationem interpositā fuisse, ne fieret electio, nisi canonica, videri poterat, q mediop tempore nihil debuit innouari; & ideo talis electio iudicanda erit irrita. & innanis, post appellationē legitime factam. Sed contra hoc sic respondeti poterat, cum appellatum fuisset, non vt nulla fieret electio, sed fieret canonica, si canonica electio fuit post modum subsecuta, nihil ꝫ formā appellationis, sed potius f m ipsam vī fuisse processum. Et ideo electio nō erat aliquatenus irritanda. Præterea, cum post appellationem Arch;
b recessisset, & alii eum reuocassent; & ipse noluit venire, alienū [b] ab electione se fecisse vī; pp quod contra electionē nihil posse opponere videbatur. His ergo & aliis allegatis, licet ꝫ personam electi nihil obiectum fuerit, tñ vt dicit Apostolus, Manum nemini cito imponas, diligenter debet inquiri. quæ circa personam electi sunt inquirēda. De literatura eius cœpit inquirere, & licet nō eminentis sciæ, tñ sufficiens est inuenrus, sicut didicit ab eis, qui ipsum cognouerāt, de ætate tñ veritatē scire non potuit, q trigesimum attigisset annū. Vnde papa volens personæ pariter & ecclesiæ prouidere, & rationes & canones obseruare, præfatū subdiaconum concessit in pastorem ecclesiæ Capuanæ, committens eidē liberā administratorē, tā in tpalibus, q̄ in spūalibus. Ber.
1 No. 1. ibi, † [Indicanda erit irrita] bonum arg. q electio attentata ꝫ appellationem extraiudicialem, est ipso iure irrita. Sed aduerte quia in ꝫrium facit ver. sed ꝫ. ibi, [Irritanda.] per quod verbum, vī colligendū ꝫrium, & profecto hæc litera nō probat vnum, vel reliquum, tum, quia facit pro, & contra, tum, quia non sunt ver

ba papæ, sed allegationes partium, & prima allegatio non est vera. Vnde dum litera dicit, [videri poterat,] supple & male, vt legitur in ver. sed ꝫ. An autem electio sit dicenda irrita, vel irritanda de iure; quia post appellationem attentata, dicam. ꝫ. cum glo.
2 No. 2. † q non omnia gesta post appellationem extraiudicialem sunt irrita, vel irritanda, sed oportet, q sint post & ꝫ appellationem. q ad hoc quotidie alleg. iste text. de quo infra latius dicam.
3 † No. 3. ibi, [Alienos se fecisse videntur,] & tene semper memo istum tex. in hoc, q vocati ad c. per habentem potestatem faciūt se alienos, si comparere nolunt. Ex quo infertur, q isti non sunt computandi in numero ab sentium, seu in numero eorum, qui sunt in cap. Sed quo ad actum tunc explicandum, habentur, ac si non essent de capitulo, faciunt enim se alienos, vt in litera. Quod clarius voluit Inn. in c. ecclesia, il 2. ꝫ. e. & gl. in cle. quod circa, ibi. Et idē dic de his, qui de iure non sunt vocandi. Non enim ele-
4 bent computari in numero, vt not. in locis prælle. † No. 4. ibi, [Nota ibi cōcorditer celebratæ,] iuncta ꝫ suprascriptione, quod electio dr concorditer celebrata per c. si ois existentes in c. consentiunt; licet vocati, qui contempserunt venire ꝫdicant. Ratio colligitur ex his, quæ proxime dixi, quia illi qui contemperunt, non habentur, seu reputantur de c. quo ad illum actum; & tene hoc menti. No. 5. ibi, Nemini cito manum imponas, quod promotus sine debita examinatione, dr cito promotus, quod non est facēndum, sed debet superior prius examinare personam, & post ea promouere. Sexto not. quod in causa electionis, superior supplet ex officio nobili ad inquisitionem faciendam, licet ab aduersariis non opponatur. Et nota. in hoc, casu, in quo superior procedit ex inquisitione, sine infamia, de quo vide quod dixi in capitu. j. de postulat. prælato. No. septimo, quod electus non est confirmandus, nisi doceat se idoneum quo ad idoneitatem extrinsecam. Vnde papa hic noluit cōfirmare istum electū,
5 quia non potuit sibi constare de ætate idonea, non tamen constitit de contrario, sed hoc vltimum non sufficit, ut hic habetur tex. no. † Et optime facit iste tex. pro opinio. Ioan. And. in regu.
c famibus libro 6. in Mercu. vbi concludit, quod si electus [c] habet aduersarium, ipsi aduersario incumbit onus probandi exceptionem suam, quia asserenti incumbit onus probandi, & excipiens
d censetur actor [d] quoad onus probādi exceptionem suam, vt in l. in exceptionibus, ff. de proba. & in c. in præsentia. de probat. Sed si non habet aduersarium, incumbit ipsi electo onus probandi se idoneum. Item si habuit aduersarium, sed defecit in probando vel non obiecit opponendo. Nam tunc non respectu aduersarii, sed vt obtineat confirmationem a superiore, debet probare se idoneum, ut est tex. no. hic. No. 8. ibi, [Curauimus indagare,] hoc tex. pro his, quæ dixi in ca. j. ti. prox. post Inno. quod superior in examinando super idoneitate promouendi, non tenetur recipere iuramenta testium, sed potest sine iuramēto inquirere ad ea conscientiam informandam. Hodie tamen in curia recipiuntur testes super idoneitate promouēdorum. Nam potest superior hoc facere, vt sibi vī, non tamen ad hoc de iure adstringitur, vt
e aperte colligitur hic. Not. 9. ibi, [Ecclesiæ pariter, & personæ,] quod etiam cum prouidetur prælaturæ, potest haberi ratio non solum ad prouisionem ecclesiæ, sed etiam ad meritum personæ, & est bene notandum. Vnde facit ista litera pro his, quæ no. Dd. And. post Mo. in reg. quod ob gratiam, in Mercu. ubi concludit notabile verbum, quod si papa transtulit prælatum ab ecclesia ad maiorem ecclesiam propter meritum personæ, non vī primo ecclesia vacare a tempore promotionis factæ per papam, sed a tempore quo consensit translationi. Secus vbi papa principaliter translationem illam fecisset ad utilitatem, seu necessitatem ecclesiæ, quia tunc incipit prima vacare statim a tempore pro
e motionis, quod verbum no. [e] Not. 10. ibi, [Tam rationes quam canones obseruare.] quod superior dispensans contra canones, & ex causa, uidetur obseruare rationem & canones. & dic, quod seruat canones, quibus cauetur, quod ex causa est dispensandum. Nam ubi est causa dispensandi, dispensatio est debita, vt no. gl. in c. vt constitueretur, & c. domino sancto, dist. c.
* facit 1. q. 7. in * c. requiritur. * §. nisi rigor. cum c. exigunt. non ait seruat

ADDITIONES.

a Cum nobis. Ad hunc textum vide Abb. in cap. edoceri. colum. 2. supra de rescript. vbi allegat ad hoc, q quilibet prælatus habet liberam administrationem a iure.
b Alienum. Adde Roma. consi. 352. Lapum alleg. 131.
c Quod si electus. Contrarium senrit Bal. in l. cum te, col. pen. C. de proba. vbi dicit, q quando quis petit officia, & habet aduersarium, debet probare de eo tem, quæ requiritur ad illud officium, si vero non habet aduersarium, tunc præsumtur idoneus, vide no. in cap. in præsentia, in glo. 1. in ver. fi. ca. infra de proba. Seb. Sap.
d Censetur actor. Adde Oldra. consi. 291. vbi dicit, q obiicientes crimina electo, habentur loco accusatorum.
e Verbum no. Adde pro hoc quod voluit Fed. consi. 262. vbi dicit, q si papa constituit monachum ad aliud monasterium intuitu personæ, q ad illud potest redire sine licentia papæ; secus si, intuitu monasterii, ibi vide in fi. Adde ista late in c. fi. in nu. 13. supra de postul. præla. Aca. Falc.

seruat canones, contra quos dispensat, immo illos violat, quia p dispensationem vulneratur illa iura. 23. q. 4. c. displicet. no. Arch.
6 in c. licet canon, de elect. li. 6 Et optime facit hæc litera sic intelecta ad quæstionem, mandat papa decidi aliquam causam secundum ius, dubitatur nunquid delegatus possit causam decidere, secundum consuetudinem & statutum loci? tenuit q sic. qa ius vult, vt causa decidatur secundum consuetudinem, & statutum loci, vt in c. fi. de consuet. & 11. dist. c. in his. Ergo sic faciendo decidit causam secundum ius, licet Io. And. senserit contrarium in addit. Spec. Sed quod supra dixi, multi tenuerunt, de quo aliquid tetigit super rub. de consuet. & in c. Quintauallis, de iureiur. vbi p D. Ant. Vltimo no. q ecclesiæ vacanti, datur quandoque procurator, cum libera potestate administrandi in spiritualibus & tem
a poralibus. Et in ecclesia cathedrali hæc datio competit soli pa- [a] pæ, vt habes bo. tex. in c. is, infra eod. lib. 6. Et alio vocabulo appellatur iste procurator visitator, vt in d. c. is cui. Vbi habetur de potentia istius procuratoris, seu visitatoris, & solet papa hūc titulum concedere Cardinalibus, cum commendat eis ecclesias cathedrales, seu regulares. Et habes hic in tex. vnam causam legitimam, propter quam potest fieri ista concessio, f. cum exigit vtilitas, seu necessitas ecclesiæ habere certam personam in prælatū, quæ tunc non est legitimæ ætatis, vnde potest interim constitui procurator, seu visitator illius ecclesiæ, cum libera potestate administrandi in temporalibus & spiritualibus, quod no. Et hunc procuratorem posset facere capitulum, sede vacante, in beneficijs spectantibus ad collationem Episcopi, quia licet non possit illa conferre, vt in c. vnico, ne sede vacante, lib. 6. Potest tamē modo prædicto illa commendare, seu administratorem constituere donec fuerit illis beneficijs prouisum per superiorem, vt no. Ioā. And. in d. c. vnico. Et idem puto dicendum in Episcopo, quo ad beneficia spectantia ad collationem papæ, iure reseruationis, vel deuolutionis, vt si non est aliquis, qui interim illis beneficijs possit prouidere, vt valeat Episcopus ibidem deputare administratorem idoneum, donec per papam fuerit prouisum, arg. 10. q. 1. c. regenda. Item, puto Episcopum posse facere in ecclesijs spectantibus ad collationem suam, donec ipse prouiderit intra tempus
6 legitimum, facit c. nemo, infra eo. lib. 6. & quod leg. & no. in c. cū vos, de offi. ord. In gl. 1. ꝫ ibi [Nisi ad ea quæ illegitime fiunt.] No. pro his, quæ dixi super tex. Sed contra hoc facit, quod le. & no. in c. si a iudice, de ap. li. 6. vbi dicitur, q per appellationem in vno art. suspenditur iurisdictio iudicis quoad totā causam, ita q nisi prius reuocet grauamē, non tenetur appellans comparere ad citationem ipsius iudicis. Ad idem facit c. significante, cum c. Rodul. sup̄ra de rescr. ubi papa mandat irritari, quicquid fuerit attentatum post appellationem. Sol. dicit Inn. q in hoc est differentia inter appellationem iudicialem, & extra iudicialem, quia in appellatione extraiudiciali, solū venium irritanda ea, quę fiunt post, & ꝫ
b cūq post appel. Et ideo si appellatur in capitulo, ne fiat electio [b] p compromissum, & appellatione non ob. maior pars capi cōpromittit, sed electus noluit acceptare, si capi m postea, p credit ad electionē p scrutiniū, vocatis appellātib. & nolētib. cōparere, valebit ista electio, qa fi ē ꝫ appella. licet fiat post, & idēi similib. Diuersi tatis rōnē posuit Inn. nō hic, sed in c. qa pp. j. co., ppe fi. dicēs q p
c appłonē [c] iudicialē, suspēdit iurisdictio iudicis quoad illā cām, vt in iuribus pāl. Iō nō pōt amplius, p cedere. & no. hoc dictū, qa facit, p his, q dixi in c. sup eo. j. de ap. vbi plenius dixi. Sed appłō excit, p his, q dixi in c. sup eo. j. de ap. vbi plenius dixi. Sed appłō extra iudicium, nō hēt suspendere ptātē cōpetentē pti, sed satis est, q defendat appellātem, ne opprimatur circa id sup quo appellatur. Si enim aliq d attētatur post appłonem extraiudicialem, sed nō ꝫ, ps appellās nō opprimit iure suo, imo opprimeret ps appel
* lata, si * non * posset vti iure suo. Sed diceres tu, hæc rō Inn. non est sufficiens, quia idē esset dicendum in iudice. Non. n. opprimit
d appellantem, si procedit post appellationem, & non ꝫ. [d] Sol. ꝫriū vī vrgere, sed defendendo Inno. rndeo sic, q aliud est in iudice, qa cōiudiciū reddatur in inuitiū, vt in c. intelleximus, de iudi. & in l. inter stipulantē. §. si Stichū, ff. de ver. obl. si iste cōpelleret litigare corā alio iudice sup alio art. cāe, grauaret dupl̄r. Primo, qa hēret proseq articulū appellationis corā superiore & residuū cāe corā isto iudice a quo appellatur, qđ est iniustum. Itē ex quo iudex gra uauit eū in vno articulo, nō dēt compelli ad litigādū corā iniquo iudice, super alio articulo eiusdē cāe, maxime qa appellatio pp hoc fuit int̄positā, vt cā illa deuoluatur ad superiorē, pp iniquitatē primi iudicis. Sed in appellatione extraiudiciali, ista non cōtingunt, qa si appello in vno arti. non habeo necesse litigare corā aduersario super alio art. eiusdem cāe. Nec possum p tēdere gratiamē in futurum respectu alterius articuli, si pars vult illum expedire vtens iure suo, & hæc est optima rō diuersitatis. Et in fi. gl. fa ciūt hæc ꝫria qa in nūtiatione noui operis, dēt destrui qcq d ędifi catur post nuntiationē factā, siue iuste, siue iniuste, vt in iurib. all. in gl. Et tñ nūtiatio noui operis fit extra iudicij. Ergo idē dicendū

esset in appellatione extraiudiciali. Sol. ꝫriū vī difficile, in quo solūēdo dixit Io. And. q illud fuit forte statutū pp breue tps, qđ d. nūciāti nouū opus. Solū. n. expectaī p tres mēses, ad docēdū de iure suo, iō is, cui facta est denūtiatio, dēt supersedere, & nihil attentare iuste, vel iniuste, qa in mora modici tpis nō est magnū ꝓiudiciū, vt l. si debitori, ff. de iudi. Sed in appellatione daī annus, & ex eā biēniū, vt i cle. ficut, de app. lō durū esset, q pars appellata tenerēt differre ius suū p tm tps. Vñ satis est q nihil legitime attentet. Hæc tñ rō posset aliquātulū moderari, qa iudex tenet sū pśedere. Posset tamen respondeti, quia si iudex confidit, q appellatio sit minus legitima, potest procedere ad ulteriora, vt in c. non solum, de appel. lib. 6. & melius in c. cum qui, de do. & contu. li. 6. & Do. Anto. reddit aliam rationem, dicens, q non videtur differentia inter appellationem extraiudicialem, & nuntiationem noui operis, quoad istum articulum, quia nunciatio noui operis non venit ad conseruandum possessionem nunciantis, sed ad conseruādum eum in statu suo, merito nihil debet postea attentari. Sed appellatio venit ad tuendum ius proprietatis, ideo oportet, q iusticetur appellatio. Si aūt appellaretur pp possessionē, idē esset dicēdū, q in nunciatione. Non bñ capio hāc rōnē, quia licet appellē, ne qs me molestet in possessione mea, fi ego non erā in possessione, non dr aduersarius meus aliq d innouare, intrādo possessionē illā, quia nō facit ꝫ appellationem. Tñ secus vī in nunciatione noui operis, qa ex quo qs denūciat, dēt denūciatus sū pśedere, do nec ille doceat de iure suo, alias si nō supśederit, dēt aī oīa retractari ędificiū, licet nō ꝓbet, q sit in possessione. Quare puto, q iura introduxerūt illud spāle i nūciatione noui operis p p ꝓiudiciū
c graue, [c] qđ posset gñari nūciāti. Nā si tu ædificares sup solo meo, & denūciatio nō hēret īpedire, dērē litigare quasi spoliatus. Vñ iura ꝓsiderādo grauitatē ꝓiudicij ex pte nūciātis, & modicitatē ex parte denūciati, introduxerūt viā, vt denūciatus hēat supersedere, & nuncians hēat docere de iure suo intra modicū tps, & fa
8 ciūt p̄dicta ad ea, q̄ s. dixi. † An aūt innouata post appellationē ex
f iudiciālē sint nulla, an annullāda. [f] Inn. sētit, q annullāda. Dicit. q ista appellatio, ne fieret electio, nisi canonica, nihil operaī, qa si sequitur electio canonica, non debet irritari, cum non sit contra appłonē, vt in tex. Si aūt seq electio minus canonica, dēt irritari, & sine appłone, vt in d. c. bonæ, il 1. in fi. s. ti. ꝓxi. & ꝫ. eo. ti. c. qa pp. Hos. dicit, q appło opaī, qa īducit nullitatē actus, vñ electio post app. erit nulla, vbi alias, si fuisset minus canonica, fuisset irritanda. Et p primo adducit c. auditis, s. eo. & sic aperte sentit Hos. q electio attētata post, & ꝫ appłonē legitimā, est ipso iure nulla. Et sic trālit Io. And. simpliciter recitādo, & no. bñ hoc dictū. Sed ꝫriū tenent hic d. Io. de Lig. & d. Car. & facit ista lra in verbo irritāda, vt s. induxi. Pro hoc facit, qa appellō extraiudicialis, est q̄dā, puocatio ad cām, vt in c. cū fit Romana, j. de app. Sed citatio, vel pēdētia litis, nō hēt inducere nullitatē actus, si possesio est penes actū agitātē. Nec ob. c. auditis, qa f m d. Ant. tūc appellatio inducit nullitatē actus, qñ cā. pp q̄ appellat, est sufficiēs ad inducēdū nullitatē, puta qa appellat, ne tuspēctus, vel excōicatus eligat, vel electio fiat a maiori pte ca. Sed dices tu, qd ergo operabit appellō extraiudicialis, si nō inducit nullitatē ipso iure, nec dat cām retractādi, nisi actus fuerit minus legitime attētatus, vt hic? Sol. dic, q opera
g tur multa. Primo, q deuoluit cām ad sūpiorē, [g] ita q superior ex officio suo reuocabit oīa attētata, vt in c. bonæ, & qñ ibi plene dixi, j. de appel. Itē est alius effectus valde no. qa si appello ex causa, quam verisimiliter timeo, & sequatur actus contra appellationem, dēt irritari actus, licet nō probem illam cām verā fuisse, satis enim est, q erat verisimilis, nec habuisset effectum retractatiōis si ne appłone. Pone exēplū in dicto Inn. hic, qui quærit, pone q canonicus

ADDITIONES.

a Soli. papę. Adde videndum Oldr. consi. 208.
b Zach. Ne fiat electio. Tu adde, q appellatio ab electione faciēda, nō ꝓdit, quin fiat, c. cum inter vniuersas, & c. quia propter, & vtrobiq; per gl. & Doc. isto tit. Bene tamen potest appellari, si non fiat canonice, ut subdit iste hic. Idem no. Bertha. de Fir. in tra. de episcopo. 1. parte. li. 3. q. 38. & Car. Mandago. in tracta. de electi. c. 60. parte 3. in ver. appellauit, in fi.
c Se. Sa. Per appłonē. Vide no. p Dec. in rub. inf. de appell. col. 4. ubi tāgit, an appellatio extraiudicialis sit ꝓprie appellatio, & nūqd sus pēdat iurisdictionē iudicis, & de ista dria. quā ponit dns Abbas inter appellationē iudicialē, & extraiudicialē, circa renocationē attētatorū, uide pulchre per d. Soc. in consi. 45. uisa appellatione, col. 2. ad finē, cum seq. in 1. par. Dec in c. 1. post no. infra de appel. latius in c. bonæ. col. 5. uer. duodecima differentia. eod. tit.
d Et non contra. Iftam q. examinat melius, quam aliquis homo de mundo, modernorum princeps d. Iaf. in l. 2. in 4. no. C. fi contra ius, vel uti. pub. uide & d. Fel. in c. 1. in 2. no. infra de sponsa. vide pulch. dictum per Bal. in l. maximus, in uer. vlterius quæritur, C. de lib. præte. Adde tamen in materia unius dicti & forte non reperies per alium, uidelicet, q si derogatur iurisdictioni aliquorum iudicum, uidetur sublata iurisdictio, quam habebant de iure communi, non autem ex conuetudine, quod est magni effectus, ita sing. posuit Bar. in loco solitario, in l. uiros, C. de diuer. offi. lib. 12. Aca. de Falc.
e Seb. Sap. Præiudicium graue. Vide d. Iaf. in l. 1. col. 1. fi. de no. ope. nun. ubi tenet, q operis noui nun possit dici appellatio extraiudicialis.
f Zac. An annullanda. Adde Spec. in tit. de offi. om. iud. §. 5. ver. fed quæritur, & uer. istud autem in fi. & de. rela. §. 5. in prin.
g Se. Sa. Ad supiorē. Vide decē dñas, quas ponit Dec. in c. bonæ. inf. de appel.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nonicus' appellat, ne fiat electio in tali loco, quia timetur de oppſsione. Canonici nō ob. appellatione eligunt, nulla oppreſsione intercedēte, q̄ritur nunq̄ talis electio debeat retractari? & licet q̄dam dixerint, q̄ non, ipſe tñ Inn. ꝓcludit ꝓrium, dummodo probetur, q̄ verisimiliter timebatur de oppreſsione. Et vide alios effectus, quos dixi in d.c. bonæ. Adde ad prædicta gl. fing. in c. non ſolū, de appel. li. 6. in gl. magna, prope medium. quæ vī ſentire tertiam opinionem in hac mā. Dicit. n. q̄ innouata poſt appellationem extraiudicialem, pendent ex futuro euentu,[a] non aūt ſunt nulla ipſo facto, & allegat c. conſideranimus, §. eo. & forte ſentit illa gl. q̄ interim geſta tolerantur. Sed ſi fuerit declaratum, appellationem eſſe legitimam, declarabitur actus nullus. aliàs ſecus. Et hæc eſſet noua reſponſio, ſeu nouus intellectus ad hoc c. cōſideranimus, q̄ ideo ibi non valuit ſecunda electio, quia non conſtabat, an prima eſſet nulla. Vnde erāt opus caſſare primam. ꝓpter colorem ſubſiſtentiæ, quem habebat, iuxta no. in d.c. auditis. Tu adde aliam, limitationem notabilem, quam dixi in c. 1. de appel. vbi tex. videtur probare, q̄ collatio poſt appellationem ſit nulla, & dic, vt ibi. † In gl in ver. [Reuocare. ſin fi. No. bene iſtam glo. ad quam quotidie fit remiſsio, cum quæritur, an maior pars capitu
9 b li[b] poſsit reſtringere terminum a iure præfixum capitulo ad eligendum, & monere minorem partem, vt in termino aſsignato, & reſtricto debeat intereſſe ad electionem faciendam. Et hæc q. eſt valde vtilis, etiam ad alios actus capitulares expediendos, nun quid ſ poſsit maior pars admonere minorem partem, vt veniat ad vniuerſitatem, ita q̄ ſi non venerit poſsit maior pars procedere ad expediendum ea, quæ incumbunt. Et primo debes ſcire, q̄ quandoque ex conſuetudine, poteſtas congregandi capitulum, ſiue collegium, ſpectat ad aliquem de ipſo collegio, vel forte ad Epiſcopum, ſeu prælatum collegij. Quandoque de conſuetudine, non ſpectat ad aliquem hæc conuocatio. Primo caſu, aut iſte, ad quem ſpectat conuocatio, vult reſtringere terminum iuris, & videtur, q̄ poſsit, quod ſentit hic Inn. ſed aliud ſentit ipſe in c. eccleſia. 2. infra eod. & illud dictum videtur verius, & ſentit hic D. Ant. Nam licet ad eum ſpectet conuocatio capituli, non tamē habeat poteſtatem reſtringendi terminum iuris, cum ille terminus ſit præfixus in fauorem collegij, ergo non poteſt iſte illū ter
c minum abbreuiare, c vt in d. c. ſi diligenti, de foro competen. & in c. ad Apoſtolicam, de re. facit regula, Indultum, de reg. iur. lib. 6. Nec conſuetudo dans ſibi poteſtatem congregandi collegiū, debet extendi ad caſum diuerſum, i. ad poteſtatem reſtringendi terminum iuris, iuxta no. in c. ſi. de offi. Arch. per Inn. facit c. cum contingat, de deci. Sed vbi non tractatur de reſtringendo termi no iuris, tunc poteſt iſte monere omnes de collegio, vt certo ter mino veniant ad collegium, & ſi non venerint, facit eos contumaces, non vt poſsint puniri per iſtum vocātem. ſed quoad hoc, vt poteſtas capituli remaneat penes venientes. Et hoc no. voluit Inn. in c. 1. de ma. & ob. & c. 2. de no. op. nūcia. Io. And. in c. in cauſis, infra eod. & ibi dicam, quid iuris, ſi ad vocationem iſtius non venit, niſi minor pars. nunquid tota poteſtas reſidet penes iſtam partem minorem? Si vero de conſuetudine non eſt aliquis, ad quem ſpectet conuocatio collegii, an de iure poſsit antiquior ꝓuocare collegium? dic, vt no. Inn. in d. c. 1. vbi tetigi. Eo tamen ca ſu, quo non ſeruatur, q̄ per aliquem conuocetur collegiū, tunc ſunt opi. qualiter illud collegium ſit conuocandum, præſertim reſtringendo terminum iuris pro electione facienda. Et in hac q. ſunt tres opi. G. tenet hic, q̄ maior, & ſanior pars poteſt cōuocare minorem partem, præfigendo etiam terminum reſtricti iuū, iuris. Secunda fuit opin. Hoſt. dicentis, oportere, vt duæ partes collegij conueniant, & quod ex cauſa arctent terminum iuris. Si autem non conueniunt duæ partes, nec ſubeſt cauſa reſtringendi terminum iuris, non poteſt reſtrictio fieri. facit l. nulli, & l. plane, quod cuiuſque vni. Tertia fuit opi. Inn. dicentis, q̄ præſentes ꝑſt monere abſentes, & ſi vnus ſolus eſſet ꝑſs, alleg. iura, q̄ opin. ſuam aperte nō approbāt. Cōcluderē ſic, q̄ neceſſario requrunt duæ partes ad monēdū alios, q̄a potēſtiæ capitulares conſiſtūt in duab[9] ptib[9], dū collegiū eſt ꝓgregādo, vt i. d. l. nulli, & l. plane & l. noſtionū, C. de decu. li. 10. Tenet Inn. in d. c. 2. vbi ēt dicit, q̄ nō eſt vis, qualiter ꝓgregent, & per quē, iſtæ duæ partes, dūmodo cō ueniant ſimul in vocanda minori parte. Et valet iſta vocatio per duas partes facta, ad ſtitūēdū minorē partē in ꝓtumacia, ita q̄ nō potuerūt allegare ſe ignōptos. Maior aūt pars nō ſufficit, quia iura, q̄ dicūt ſtādū eſſe maiori parti collegij, ꝓcedūt, q̄n collegiū eſt ꝓgregatū, in quo ſūtē interſint duæ partes vocandorū, vt dixi §. c., pxi. Si aūt iſtæ duæ partes volūt reſtringere terminū iuris, placet mihi opi. Hoſt, vt ex cauſa poſſint, ſine cā minime. Sed ſubeſt cā eo ipſo, q̄ volūt ꝓiudere eccleſiæ vacāti. Nā terminus trium mēſiū fuit ꝑfixus a iure fauore collegij, ergo pōt collegiū, q̄d reꝑſentā in duabus, huic fauori renūciare in fauorē eccleſiæ. Simile no. in c. cū inter, ℨ. eo. Hæc ꝓcedūt q̄n non inſtat finis termini iuris, ſed inſtāte fine eſt dubiū, nunq̄ poſſit pars ꝑſens ꝓcedere
d ad electionē. Inn. tenet, q̄ ſic, ēt ſi eſſet vnus ſolus,[d] arg. in c. ſi. 63. diſt. Et hæc opi. mihi placet, q̄a nō tenet ēr vnus dimittere ius ſuū ꝓp absentiā aliorū. Nā ex quo terminus eſt ꝑfixus a iure, oēs videtur eſſe moniti in termino, vt in c. potuit, de loca. Et intellige, q̄ſi abſentes ſciuerūt vocationē eccleſiæ, aliàs aūt debuiſſet pars ꝑſēs hoc notificare abſentibus, vt in c. ga pp, ℨ. e. Per. tñ tenuit, q̄ nūq̄ ptās maioris partis deuoluit ad minorē, niſi in caſu delicti, arg. an c. gratū. §. tit. pxi. ſed primā partē tenuit hic D. Ant. & cōiter alii. Dēt tñ ꝑsēs vocare absētes, ſi cōmode ꝑt. Dic ēt, q̄ ſi abſentes ꝓueniūtin vno loco, ꝑñt vocare minorē partē, ꝑſertim, cū ea, q̄ in
10 cūbūt, melius ꝑñt expediri exēccliā, q̄ in ecc. Fortè q̄a timet im ꝑſsio in ecc. vel q̄d ſimile, q̄d voluit hic Hoſ. & Inn. † Sed
e dubiū eſt, pone, q̄ Capitulū ſit ꝓgregatū, demū aliq exeūt[e] de cā nūq̄d ꝑñt remanētes explere ea q̄ incūbūt, aliorū abſentia nō obſtāte? Inn. vī primo velle, q̄ nō, q̄a nō ꝑñt iſti ꝑsētes alios ꝓstituere in ꝓtumacia. Intellige ex quo nō inſtat terminus iuris, Cōpoſt. dicit, q̄ ſi maior pars receſsit, recedēdo vī reuocare terminū ꝑfixū. Credo, q̄ ſi duæ partes remaneāt in vniuerſitate, nō eſt curandū de receſſu tertiæ partis, q̄a pinde eſt, ac ſi vocata nolluiſſet venire. Nā paria ſunt, nō venire, vel nō expectare vſq; ad ſi. vt in c. 1. de iud. & 11. q. 3. in c. certū. Nec credo neceſſariū, vt minor pars reuocet ꝑ duas ꝑſentes, ex quo a prin. oēs fuerūt citati ad illū actū. Nā ꝓtumaces ſunt, ex quo nō ſteterūt. Si vero receſſerūt duę pars res, vel vltra, tūc tertia pars nihil poterit facere, q̄a capitulū non reꝑſentāt in minori pte, vt in c. eccle. ℨ. eo. & illi recedēdo, videntur reuocare vocationē factā. Hæc vera, niſi inſtaret terminus iuris, q̄a tūc puto, q̄ minor pars poterit ꝓcedere ad electionē, quia iur interpellat pro hoīe, vt in d. c. potuit. Q̄ñq;, & tertio remanſit ſolū maior pars, & iſte caſus eſt magis dubitabilis. Nā q̄ poſsit ꝓcedere, facit q̄a ex quo collegiū fuit ꝓgregatū, dēt ſtari iudicio partis maioris, vt in c. 1. de his q̄ fi. a maio. par. cap. In ꝓriū facit, q̄a in vniuerſitate nō fuit ꝓpoſitū negotiū expediēdū. Sed pōt dici q̄ vniuerſitas eſt in ꝓgregādo, ergo regrūt duæ partes. Mihi placet ꝓced. dictū, q̄a ex quo oēs erāt in collegio, ſtādum eſt iudicio
f maio. partis, f quatenus intendit terminū nō reuocare, ſed ad ꝓcedere. An aūt duę partes poſsint proprie citare mino. partem. Inn. dicit no. hic, q̄ nō, ſed potius monere, ſeu regrere, q̄a citatio ſpectat ad iudicem, ſed duæ partes collegij non habēt iuriſdict. in mino. partem. Intellige in vniuerſitate nō habēte iuriſdict. vt eſt capitulū, ergo nō dēt fieri citatio, ſed monitio, ſeu regſtio, q̄d eſt no. Dicit ēt Inn. q̄ hoc caſu nō regruntur tres citationes, vel vnica peremptoria, ſed ſufficit vnica regſtio, ſeu monitio, q̄d dictū no. Et ꝓ hoc facit, q̄a in iſtis regſtionibus extraiudicialibus ſufficit vnica vocatio, vt no. gl. in c. ſi Eps. 18. diſt. & in gl. in
11 cle. 1. de hær. præſertim, q̄ñ par requirit parem, ad hoc, quod no. Doc. in c. cum cauſa, de offi. delega. † Vltimo [g] in hac materia q̄
g ro de vtili q. nunquid citatus ſeu monitus, vt tali die veniat ad capitulū, teneatur venire de mane, vel de ſero, & an poſsit differre vſq; ad ſuprema horā dieiꝰ Cōcludeꝰm mētē Do. hic, q̄ citatus
h ſeu monitus dēt cōparere ea hora, qua ꝏgrue[h] ꝑt expediri actus, ad quē citat, vnde ſi ille actus ſolet fieri de mane, debet tunc comparere, citatus ergo ſic, vt compareat tali die ad electionem faciendam, det comparere de mane ante prandium, quia tunc ſolet fieri electio, propter miſſam Spiritus ſancti, quæ ſolet præmitti. Si autem actus poteſt expediri cōgrue de mane, & de ſero, poteſt iſte

ADDITIONES.

a Ex futuro euentu. Adde pro hoc quod uoluit Paul. de Caſt. conſ. 21. ubi dicit, q̄ ſi iudex tardauit, ꝓp exceptiones partis oppoſitas libello appellationis, non ꝓſeq appellationē, q̄ iud cabitur ante tps ꝓſequēdæ app. licet fuerit lapſum in cognitione exceptionum, & an eſſent friuolæ, uel admittendæ.
b Seb. Sap. Maior pars capituli. Vide Io. And. in addit. Spe. in tit. de elect. §. 1. in 3. col. ubi dicit, q̄ in citatione abſentium, debet inſeri certa hora qua fieri debet electio. Vide Fir. in tract. de epiſc. in 3. par. li. 1. q. 17.
c Terminum abbreuiare Adde, quod uoluit Rom. conſ. 222.
Zac. Tu dic, quando terminus alicui actui præfigitur a iure, uel ſtatuto, præueniri non pōt regulariter, prorogari vero ſic, de partiū cōſenſu, ita no. & buf. in l. ſi tempora, nu. 1. & in addit. ad ipſum, C. de hæ inſtrum. lib. 10.
Ant. Fran. Circa hoc, an terminus iuris poſsit prorogari, vel præueniri, adde Bal. in l. ſi. in 1. col. in uer. quid ſit dictum C. qui admi. ad bo. poſſ. ubi dicit, q̄ terminus iuris non poteſt præueniri. Vtrum aūt iudex poſsit illū abbreuiare, no. in reg. indultum, de reg. iur. li. 6. & no. Doct. in c. cū ſit Romana, de appel. & in cle. q̄uis, in §. uerū, de appel. Et eſt concluſio, q̄ terminum datum a iure ſine hominis miniſterio, iudex non poteſt abbreuiare, ſecus ſi cum hominis miniſterio. Ex cauſa autem poteſt terminus iuris prorogari, vt per Inn. in c. pia, de excep. li. 6. & hi per Cy. & Doct. legiſtas in l. ſi. C. de adult. & in §. ad hoc, in auth. vt lic. matri & auiæ, & in l. petendæ, C. de temp. in integr. reſtit. pe. & in l. ſcire oporter, § conſequens, ff. de excuſ. tut.
d Vnus ſolus. Adde, quod idem tenet Roma. conſ. 352.
e Aliqui exeunt. Adde Lap. alleg. 131. & uide quod uoluit Oldra. conſ. 122.
f Zac. Maioris partis. Adde pro opi. iſtius gl. eundem in c. cum inter vniuerſas. col. 1. uer. no 2. ſupra eod. tit. §. 1. in prin. & Oldra. de Laude, conſ. 122. nu. citato c. Bertha. de Fir. in tract. de epiſc. in 3. par. lib. 1. q. 22. & Car. Mandag. in ſæpe alleg. tract. de elect. c. 29. & c. 49. in 1. parte.
g Seb. Sap. Vltimo. Vide Io. de Imo. in l. miles. §. decē, ff. de re iu. Philip. Peruſinū, in c. cū parati, in 3. q. 2. principa. de appellatio. Bal. in l. ſi ut ꝓponis, 2. C. quomo. & quan. iud. ubi dicunt, q̄ ſi citatio fiat ſine horæ expreſſione, intelligit pro hora de mane conſueta celebrandę electionis, dicunt tamen, q̄ ſi fiat citatio pro certa die ad aliquem actum iuridicum, agitur pro ſecunda hora iuris, ſcilicet de ſero ſecundum Bar. in d. l. miles. §. decem.
h Congrue. Adde noui. maxime Alex. in l. ſi finita. §. Iulianus. ff. de damn. infec.

iſte monitus differre vſque ad ſero, vt in c. cōſuluit, de offi. deleg. Et ideo dicit Io. And. & bene, q̄ citatus, vt compareat ad aſſignādum diem pro electione facienda, poteſt differre vſque ad ſero. Et idem dic in ſimilibus actibus. In gl. pe. in fi. Primam opp. tenuerunt Tancre. & Goffr. moti, quia prælatus poteſt dici procurator, vt in c. 2. de do. ſm Hoſt. Compoſt. & cōiter Doct. ſequētes, tenent ſecundam opi. quæ fuit additio a tpe Inno. & illa ſecunda opi. eſt verior. Hoc probatur ex diuerſitate vocabulorum, nam licet prælatus in quibuſdam ęquiparetur procuratori, non eſt tñ proprie procurator, immo multū differt a procuratore, de quo vide gl. no. 5. q. 3. in c. ſi. Præterea tex. hic dicit, [Propoſitum veſtrū volumus perdurare, &c. [Si enim papa cōfirmaſſet hic iſtam electionem, non erat opus dicere hæc verba, quia non potuiſſent amplius ab electione reſilire, vt infra eod. publicato, & in c. 2. de transla. prælato. Abbas.

SVMMARIVM.

1 *Illegitimus non poteſt eligi in prælatum, ſed poſtulari ſic.*
2 *Papa an poſſit confirmare electionem abſentis, & ignorantis.*
2 *Prælatus cuiuſcunque prælaturæ, excepto Epiſcopo, poteſt eligi, Epiſcopus uero debet poſtulari.*
4 *Legitimatus ad ꝏnam dignitatem, non eſt capax maioris dignitatis.*
5 *Imo, iſta dictio eſt correctiua.*
6 *Promouēdus in aliq̄ dignitate, utrū teneatur dicere defectus ſuos, & nō reuelare ſuos defectus, an poſſit cum bona conſcientia beneficium poſſidere.*
7 *Inhabilis promotus a papa ad dignitatem, eſt effectus habilis, ſecus ſi ab alio, quam a papa.*
8 *Diſpenſatio non poteſt fieri ſine cauſæ cognitione, niſi a Principe.*
9 *Ignorantia in facto alieno non præſumitur, ſi aliquis ex officio ſibi iniuncto tenetur inquirere. 22.*
10 *Mandatum ſpeciale requiritur in impetranda diſpenſatione, ſecus in impetrando beneficio.*
11 *Iudex ex officio ſuo poteſt repellere non habentem mandatum.*
12 *Diſpenſatio ſuperueniens, an habeat confirmare actum nullum.*
Diſpenſatio nulli eſt conceſſa citra papā, niſi ſpecialiter a iure concedatur.
12 *Electores poſſunt impugnare propriam electionem ex cauſa ſuperueniente,*
13 *Electus non poteſt iniuius confirmari.*
Epiſcopatum non poteſt quis cogi ad accipiendum, vel acceptandum,
14 *Decretum an faciat plenam fidem de contentis in eo.*
15 *Laicus, utrum poſſit eſſe notarius in cauſis ſpiritualibus.*
Sigillum ſi eſt appoſitum alicui inſtrumento publico, ſi poſtea ſigillum corruat, non per hoc fides inſtrumenti deficit.
16 *Decretum ſiue ſcriptura, utrum ſint de ſubſtantia electionis, ſiue poſtulationis?*
17 *Legitimatus per ſubſequens matrimonium, dicitur etiam ille, qui non eſt natus ex concubina, ſed ex alia.*
Legitimatus per ſubſequens matrimonium, dicitur uere legitimus etiam in materia ſtricta, & ſuccedit feudo paterno.
Naturales filij nati ex alia, quam ex concubina, nullo caſu poſſunt patri ſuccedere.
18 *Naturales filii proprie dicuntur illi, qui ſunt nati ex concubina, retenta loco uxoris.*
19 *Filii presbyterorū ſunt inſucceſſibiles, q̄a non dicuntur naturales, ſed ſpurii.*
20 *Electio criminoſi occulti, non eſt ipſo iure nulla, ſed annullanda.*
21 *Ignorantia poteſt probari per proprium iuramentum.*
23 *Papa non debet generaliter uti plenitudine poteſtatis.*

CAP. XX.

Innotuit. † Illegitimus eligi non pōt, & ſi eligitur, electio rimus pōt poſtulari, nō aūt eligi, & electores, niſi, pbauerint illū ignorāter elegiſſe, incidūt in pœnas Lateran. ꝏcilj. Diuidit, nā primo ponit factū, & electio de inhabili. Scdo, allegatio q̄ diſpenſatio ne, ibi, [Quamuis.] Tertio electionis caſſatio, ibi, [Habito.] Caſus li. Eccleſia Vigorien. deſtituta paſtore, canonici eiuſdē cōcorditer magiſtrū M. Arch. Eboracē. in epm ſuū elegerūt. vnde peti uerūt ꝓfirmationē electionis ab Archiepo Cātuariē. Metropolitano ipſorū. ſed qa ſecrete electus ille abſens erat, eā diſtulit ꝓfirmare, q̄ tādē veniēs fuit ſpōte ꝓfeſſus, q̄ de legitimo matrim. nō fuerat ꝓcreatus. poſtmodū capitulū a ſede Apo. petijt eandē electionē ꝓfirmari. Quidā aūt ſuffraganei Cātuariē. ſignificauerunt dño papę, q̄ fuerat filius cuiuſdā militis, ex quadā nō ꝓiugata & ingenua ſuſceptus, & idē magiſter idipſum eſt ꝓfeſſus. ſuper hoc ſcribit papa Archiepo Cantuariē. q̄ licet canon Later. ꝏcilj ab Alexādro editus, nō legitime genitos adeo ꝑſequāt, q̄ electionē talē innuit nullā eſſe, tñ non potuit legē ꝏponere ſucceſſori, vt cū talib. diſpēſare nō poſſit, cū par in parē nō hēat ptātē. Multa. n. in hoc caſu, diſpēſationē inducere videbant, morū honeſtas, frarū, ſcientia, & fama perſonæ approbatæ a quibuſdam fratrib. dñi papę, q̄ eū in ſcholis cognouerāt, & electio cōcorditer facta, & humilis confeſſio confitentis. Habito ergo ſuper hoc diligenti tractatu, papa intelligens q̄ capitulum Vigorien. eundem magiſtrū non poſtulauerat, ſed improuide ipſum elegit, electionem prædictam canonis prædicti authorita caſſata, denunciauit irritam, & inanem, parcendo cap. Vigorien. quòd ei non imponit pœnam expreſſam in caſu ſupradicto, nec compellit eos probare ignorantiam, quam allegant. Poſt caſſationem electionis prædictæ ſupplicatum fuit domino papæ, vt diſpenſaret cum eo. ſed quia talis ſupplicatio nomine cap. non fiebat, eam non admiſit, cum nuntij capituli ad hoc non fuerunt deſtinati, decernens irritum & inane, quicquid ante receptionem præſentium ſuper ordinatione Vigorienſis eccleſiæ fuerit attentatum. Quod ſi vigorien. cap. dictum magiſtrum duxerit poſtulandum, poſtulationē ſuam apud ſedem apoſt. præſentare procuret. B. No. 1. ibi, [prior & conuentus,] iuncto tex. ibi, [capituli Vigorien.] & ibi, [Vigorien Capitulum] ſq̄ conuentus & capitulum ſunt ſynonima. Nā id quod primo vocatur conuentus, poſtmodum appellatur capitulum, de quo in c. capitulum Sanctæ Crucis, de reſcri. Dicunt tamē quidam, q̄ iſta eccleſia Vigorien. eſt cathedralis regularis, ideo congregatio appellatur conuentus. Nam ex conſue. cōgregatio religioſorum, ſolet appellari conuentus. Poteſt & nihilominus appellari capitulum, vt hic, & congregatio poteſt appellari conuentus a ꝓueniendo in vnū, vt in c. 1. prope fi. 15. diſt. † No.

a ſecundo, q̄ abſens,[a] & inſcius poteſt eligi in prælatum, non tamen debet confirmari, niſi prius conſentiat,[b] & de hoc vide in c. quamuis, infra eod. lib. 6. An autem papa poſſit electionem abſentis & ignorantis confirmare, vide quod dixi ſupra tit. proxi. cap. fi. Et dicit Hoſt. hic quod quandoque papa cōfirmat electionem abſentis, & nomine illius conſentit, alle. 63. diſt. cap. quia igitur. & capitu. quanto. Quod an debeat habere effectum, electo
3 inuito, & reluctante, dic, vt dixi in d. cap. fi. † Tertio no. q̄ Arch. poteſt eligi in epiſcopum, non autem eſt neceſſe, vt poſtuletur. Ex quo infertur, q̄ prælatus citra Epiſcopum, non impeditur eligi ratione ſuæ prælaturæ. Et idem in Abbate, vt in c. ſi Abbatem. infra eo. lib. 6. prælatus ergo citra Epiſcopum, ſiue ſit regularis. ſiue
4 ſęcularis, non prohibetur eligi ratione ſuæ prælaturæ. † Quarto no. q̄ illegitimus diſpenſatus circa dignitatem inferiorem, non
c intelligitur diſpenſatus circa maiorem,[c] præſertim circa dignitatem Epiſcopalem. Nam iſte electus non poterat eſſe Archid. ſine diſpenſatione, vt in c. 1. de fil. presb. li. 6. & tamen non potuit eligi in epiſcopum. quia ad permiſsionem minoris dignitatis, non venit permiſsio maioris. ſed econtra ſic, vt in l. relegatorum. in fi. ff. de interdi. & rele. No. 5. q̄ licet aliquid prohibeatur in iure, non p hoc prohibetur diſpenſatio circa illud. ius. Item no. q̄ papa non poteſt ex poteſtate apoſt. imponere legem ſuo ſucceſſori, quam de neceſſitate habeat obſeruare. Idem no. 12. q. 2. c. non liceat papæ. Ratio redditur in litera, quia par in parem non habet imperium, Et no. hanc rationem, quia quotidie ad hoc ſolet iſte tex. al legari, cōcordat l. ille a quo. in §. tempeſtiuum. ff. ad Tre. Ex quo
d infertur, q̄ ſi aliqui,[d] puta germani ſint dñi alicuius ciuitatis, nō poteſt vnus reliquum iudicare, de quo vide, q̄ dixi in d. c. prudē.
5 tiam, de offi. delega. † No. ibi, [Pari poſt eum, imò eadem, &c.]
e quòd par non eſt idem.[e] Et quotidie allegatur, quod nullum ſi.
f mile eſt idem. l. quod Nerua. ff. depoſi. & no. quòd dictio, [imo,] [f eſt

ADDITIONES.

a Seb. Sapia. Quod abſens. Vide Bald. hoc etiam tenentem in l. fina. in 3. quæſtio. C. de contrahen. emptio. in l. ut perfectus. C. de anna. excep. no. Bar. in l. vnum ex familia. ff. de leg. 2. & facit quod not. Bald. in l. ſcimus. §. ſed & ſi quis. C. de lati. lib. tollen. ubi dicit, quod præbenda poteſt conferri abſenti.
b Conſentiat. Adde, quod abſens præſentari non poteſt, licet abſens patronus præſentet, ut tenet Lap. alleg. 85.
c Maiorem. Adde Calder. conſ. 1. de fil. presbyt.
Ant. Fran. Ad hoc, an patronus abſens poſſit præſentare, & abſens præſentari, uide Io. And. in c. ſi. de conceſ. præb. & quæ no. in c. illud. de iure patr. ubi eſt cōclusio, q̄ patronus eccleſiæ poteſt cōmittere alicui præſentationem, etiam beneficij nō vacantis. Et q̄ patronus poſſit facere etiam præſentationē per litetas, uide gl. in cle. frequens. in uer. literas. de exceſ. præla. & no. per Do. in c. ea noſcitur. de his, quæ fiunt a præla. ſine conſen. cap. Eſt ēt uerum, q̄ licet præſentatio poſſit fieri per literas, & per procuratorem abſentis, ut dictum eſt, tamen oportet q̄ præſentatus ſit coram Epiſcopo præſens, uel coram eo, cui præſentatur. gl. eſt reputata ſingularis in clemen. dudum. in §. ſtatuimus. in uerſic. præſentari, de ſepul. & uide dom. Card. hoc idem tenentem, in d. clemen. frequens, de exceſ. prælat.
d Seb. Sap. Quod ſi aliqui. Hoc tamen non uidetur uerum indiſtincte, maxime quando unus deliquit in territorio alterius, quia ille, in cuius territorio deliquit, poteſt illum punire, ut tradit Goffre. in Sum. ti. de iudi. col. 1. uide no. in rub. de appellatio. & in l. 3. ff. de arbit.
e Non eſt idem. Adde Rom. conſ. 348.
f Dictio, immo. Adde Roma. conſ. 14. ubi ſi iudex dicit, condemno, immo abſoluo, ſententia eſt abſolutoria.
Ant. Fran. Adde, q̄ dictio, immo, quandocunque ſtat correctiue eius quod dictū eſt in præcedentibus, ut in exemplo hic poſito, quando iudex dicit condemno. immo abſoluo, quoniam tunc ſententia eſt abſolutoria, quia corrigit uerbum, condemno, prius prolatum, ut uoluit Bal. in 1. cōſti. C. in uerb. immo, & idem Bal. in l. 1. C. de fur. in 6. col. Et q̄ ſtet correctiue, uide no. tex. & ibi Doct. no. in c. filij. de hær. li. 6. & hī p legiſtas in 1. iuriſgentium. in §. quinimmo. ff. de pact. & in l. Pomponius. ff. de neg. geſt. & in l. ſi ita. ff. de hære. inſtitu. & habetur in c. nemo. de ſim. & in c. quanto, in prin. de iureiuran. Et adde, q̄ quandoque ſtat, & ponitur copulatiue, ſeu coniunctiue, ut in l. immo, ff. de lib. cau. & in l. iubemus. §. œconomus. C. de ſacroſan. eccle. Et de ſignificato huius dictionis, immo, uide plene per Bar. in l. ſi ita ſcriptum ff. de hære. inſtit. & in l. Stichus. ff. de manumiſ. & per eundem Bart. in l. 1. in §. quibus. C. de nouo Codi. compo. & per glo. in l. 1. in uer. quinimmo. C. de ſepul. uiol. & per Bal. & Alber. de Roſa. in proę. C. in fi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a est correctiua, a de quo vide bo. gl in c. ꝓdicator. 17. q. 1. b No. in verb. [Multa] q merita ꝓsonæ, multũ iuuãt ad dispensationẽ obtinẽdã, & idẽ ꝓbat in si. ſræ vbi tex. dicit, q pp ꝓrogatiuã meritorũ, ꝑt capitulũ postulare illũ magistrũ, Sola ergo meritorũ ꝓrogatiua, est sufficiens ad inducẽdũ principẽ ad dispensandũ, licet nõ ꝛcurrat ecclẽ necessitas, vel euidẽs vtilitas, qđ no. Itẽ collige, q multũ ꝓdest ad ꝓfirmationẽ, seu ꝓuisionẽ ꝓlaturæ obtinẽdæ, hẽre electionẽ ꝛcordẽ, petitionẽ populi, principis assensum, & b aliorũ suffragia. † Itẽ no. ibi, [Quã lęsa cõscia &c.] ar. op. ad illã q. an ꝓmouẽdus, vel ordinãdus, teneat ꝑdere delictũ, seu defectũ priũ. Et facit ista lra, q sic, alias nõ vr, q possit ſaluare ꝓsciam suã. Vincẽ. dixit, hoc ꝓcedere in irregularitate, secus ãt in alio peccato, qđ nõ inducit irregularitatẽ, seu incapacitatẽ, & cũ eo trãseunt cõiter Do. hic, & no. hoc verbũ. Ego remitto te ad tex. iũ. gl. notabili, in c. ex pœnitẽtib. 50. dist. vbi recitant opi. ſriæ. Sed Arch. ibi sequit Inn. in c. ing sitionis. de accu. vbi dt, q ordinãdus tenet ꝑdere delictũ, qđ impedit ordinis executionẽ. c Idẽ dixit in ꝓmo uẽdo, qñ delictũ, seu defectus impediret bñficii retẽtionẽ sine di ſpẽsatione. Et in hoc casu intelligo istũ tex. & facit ꝑalle. c. ing sitionis secus aũt in alio peccato occulto, ga ibi nõ req rit dispẽsatio, sed sufficit, q apud Deũ agat pnĩam, vt in c. fi. de tẽp. ord. vbi bo. tex. Ex his infert ad aliã qõnẽ, an existens in peccato tpe, ꝓmotionis, vel collationis, seu electionis de se factæ, possit cũ bona cõ d scientia illud bñficiũ in posterũ possidere. d Hãc qõnẽ decidere fm ꝑdicta. Nã si erat tale crimẽ, qđ inducebat irregularitatẽ, vel ſcapacitatẽ, ita q sine dispẽsatione bñficiũ nõ poterat obtinere, tũc nõ poterit cũ bona ꝓscia illud bñficiũ obtinere, q tuncunq; defectus, seu crimẽ sit occultũ, vt hic. An aũt sufficiat dispẽsatio ſupueniẽs, dica ỹ. Si ãt crimẽ nõ erat tale, & tũc aut erat publicũ, & graue, q nõ valuit ꝓmotio sine dispẽsatione, vt in c. fi. de tẽp. 7 ord. & ĩ c. cũ in cũctis, §. e. nã electio fuit nulla, vt ibi. † Sed ſi papa e talẽ sciẽter ꝓmouisset, tacite cũ eo dispẽsasse vr, arg. in l, qdã ꝓsulebãt. ff. de re iu. & in l. idẽ Vlpianus, ff. de excu. tut. tenet Bar. in re pe l. Barbarius, ff. de off. ꝑtor. Secus in inferiore citra papã, q non vr dispẽsare, nec ꝑt, nisi ꝑmittat causæ cognitionẽ, vt no. Io. And. ĩ c. 2. de schisma. Et fm hoc ꝑt reduci ad ꝛcordiã dicta Inn. q̃ vident ſria in c. diuersis fallaciis, de cle. cõiug. & in c. veniẽs, de fil. ꝑsbyt. Nã vno loco dixit, q ꝓmouẽs scienter indignũ, vr dispẽsare, 8 in alio loco ſtiũ dicit. † Sed reducas ad ꝛcordiã, p distinctionẽ in ter principẽ, & inferiorẽ. Diuersitatis rõ est, ga inferior citra prin f cipẽ, nõ ꝑt dispẽsare, nisi ꝑmittat causæ cognitionẽ. f Nã hoc im portat verbũ, [dispẽsatio, ỹt no. gl. no. 1. q. 7. c. req ris. §. nisi rigor, secus in principe, & de vtroq; vide no. dictũ Inn. in c. cũ ad miniſteriũ, de sta. reg. Si aũt crimẽ erat occultũ. tunc peracta pn̄a, licet tẽpor bñficii obtinere, ga crimẽ occultũ, nõ inducẽs irregulari tatẽ, nõ inducit nullitatẽ electionis, vel pronisionis ipso iure, sed requirit sua cassationis, tex. est no. fm intellectum glo. in c. inter dilectos, de excel. præla. Sequitur Cal. in c. super eo. §. c. ante ergo, q̃ priuetur, licite tenet beneficiũ, & cũ bona cõscientia. Ad hoc, quod no. Inn. in c. cũ nostris, de concess. ꝓben. & hoc bñ notabis. Et fm hoc limitarẽ dictũ Bart. in l. 2. C. si ser. vel li. ad decu. a spira. lib. 10. Vbi q̃ritur, an debeat puniri, qui dũ ꝓmouẽt ad officiũ, vel dignitatẽ, nõ detexit defectum suum, & tandẽ concludit, q si defectus non erat aliis notus, nõ tenebatur pandere quia nemo tenetur detegere turpitudinem suam, secus si erat aliis notus. Nã tunc punitur, si ipse non manifestauit tpe promotionis, per tex. illius. l. 1. q̃ vera bona. Sed primum mẽbrum puto limitandũ per supra dicta. s. q vbi sine peccato nõ põt tenere beneficiũ, vel ordines exequi, tenetur manifestare defectũ, quãtũcunq; occultũ tpe promotionis, vel ordinationis suæ. Itẽ no. principaliter, q ille gitimus põt dispensatiue ꝓmouere ad ẽpatum, ex sola meritorũ prærogatiua; licet hoc non exigat necessitas, vel euidens vtilitas ecclesiæ; quod est bene notandum, & idem põt dici circa alios 9 defectus. † No. ibi, [Nec probare cogimus ignorantiã.] bo. tex. iũcta gl. q in facto alieno, q gs indagare tenet g ex officio, ꝑsumit h scia, h & alleganti ignorantiã incũbit onus ꝓbandi, & non tradas hoc obliuioni. Nã solet subtiliter ad hoc iste tex. allegari, & facit ra iuris, ĩ c. q̃uis, ỹ. de reg. iur. vbi dr, q nõ est pastoralis excusatio, si lupus oues comedit; & pastor nescit. i. allegaret se nescire. Et loquit de ꝑlato, qui dicit se ignorare de vita subditorũ, Nam cũ teneatur ex officio inquirere de vita subditorum, vt in ca. 1. de off. ord. & in l. congruit, ff. de offi. ꝑsi. non prẽsumitur illorum delicta 10 ignorasse. † No. ibi, cũ nõ ad postulandã dispensationẽ. Jar. opt. q̃ ad petendũ dispensationẽ, requirit mandatũ spãle; & q̃ non põt quis sine mandato, impetrare pro alio dispensationem, tene mẽti. Secus est in volente impetrare beneficium pro alio, vt est glo. no. in c. ad aures, & c. nõ nulli, §. de resc. in gl. pe. in fi. Itẽ no. ex esdẽ verbis, q iudex ex officio suo dẽt repellere non habentẽ sufficiens mandatum, ad quod vide glo. op. in c. 1. de ele. lib. 6. Vlt. no. casum, in quo vna via prohibitũ, admittit alia via. Nã illegitimus non põt hic ꝓmoneri p viã electionis, & tñ suadetur via postulationis. Contra quod facit regula, cũ quid vna via &c. de reg. iur. i lib. 6. & c. tuæ, de proc. Sed ſolue, vt ibi no. nam ſria procedunt, qñ aliquid prohibetur, attento effectu, secus si prohibetur attento modo. Nã illegitimus prohibeẽ promoueri p viã iustitiæ, nõ 11 aũt p viã gre, vt est postulatio. † Quarto. pone q electio, vel collatio, seu ꝓuisio de aliquo facta sit nulla ex aliquo defectu, vel crimine, nunquid dispensatio superioris superueniens sine consensu eorum, qui elegerunt, vel cõtulerunt, seu prouiderũt. habeat cõfirmare, seu validare illã electionẽ, seu prouisionẽ? Et pone ex ꝓpositis in terminis, qui de facili ꝑt occurrere. Confirmatio electionis alicuius ꝓsonatus spectat ad inferiorem ep̃o, electores elegentes patienter defectũ in ætate, ille ad quem spectabat confirmatio, confirmauit, qui cum nõ esset ep̃us, non potuit dispensare circa defectum ætatis, iuxta cap. vnicum, de ætate, & qualita. lib. 6. quia nullus citra papam dispensat, nisi specifice sibi a iure permittat. Et no. dicit Inn. in c. 2. de eo, qui fur. or. recep. dixi plene in c. ſi clerici.

ADDITIONES.

a Correctiua. In contrarium tamen facit text. in cap. 2. infra de transla. epis. Pro resolutione dicendum est, q considerata forma & effectu, absolute nullum simile est idem, quia per omnia non est idem, sed considerato effectu, & mile potest dici idem, quantum in casu in quo est simile, vt colligitur ex text. in l. qui liberis. in prin. ff. de vulg. & pupil. vt latius dixi in d. l. quod Nerua &. de hac re vide late Feli. in c. 2. supra de rescript. Seb. Sap.

b Glo. in c. prædicator. 16. q. 1. Adde istam glo. fuisse alleg. pro sing. per Ludo. Pont. in l. 1. ff. de re iu. per Bar. in 1. constit. C. §. quibus, ad hoc, q infra &c. dic q eius effectus est, q vltima dispositio valeat. Not. Bart. in l. Stichus, de manumi. teſt. vbi loquitur de mense Aprilis, immo Maii. Adde q eriam est electiua, vt plene per Bald. in quidam eulogio, col. 2. C. de iure deliber. & in tract. schismatis, col. pe. vbi dicit quod per hanc dictionem, finis corrigit principium. Zachar.

c Executionem. Adde quod voluit Roma. consi. 216. vbi dicit, q patiens se eligi ad officium, ad quod est inhabilis, debet capite puniri.

Circa hoc q inhabilis patiens se eligi ad officium, aut beneficium, puniatur aliqua pœna, dicas primo, q. qui eligit indignum, præsumitur scienter facere, quia præsumitur habere notitiam eius, quem eligit. l. si patronus. & ibi Bar. ff. de confirma. tuto. Et ideo dicebat Host. in c. cum terra, de elec. q electores præsumũtur scire qualitates electi, & ideo taliter indignum eligentes, priuantur potestate eligendi, iuxta ea quæ habẽtur in c. cum in cunctis, de elect & per Bar. in l. cum quidam, la. ff. de leg. 2. & pro hoc facit quod voluit Inn. in c. si celebrat, de cleri. excom. vbi dixit, quod electa facta de cumuoso, vel inhabili est nulla. De quo etiam per Doct. in c. audiuis, de elect. & habetur per Archid. in c. nullus. 62. dist. quod etiam comprobat, quia egentes scienter indignum, & ad dignitatem inferiorem episcopali, priuantur iure eligendi, vt in c. gudum. il. j. de elect. fateor tñ q electionem de ista etiam, meli set recusare, q̃ acceptare qñ scit quis se esse indignum, vt voluit B Tho. in q. de quol. bet. 5. q. 3. artic. 21. Non autem credo, quod sit veritas tum Rom. in consi. hic alleg. quod talis inhabilis sic electus, debeat puniri pœna capitis, quinimmo electio de inhabili vt quandoq; valere, licet aliqui remoueatur. & aliquando etiam dispensative toleretur, vt habetur in c. de ætate & qualita. & in c. 2. de corpo. vitia. Ant. Franc.

d Possidere. Vide Fum. in trac. de epis. in 1. par. 2. lib. q 32. vbi dicit, quod aliqua peccata impediunt electionem, aliqua non, & quod cautela est, quod electi confiteantur peccata ante electionem.

e Dispensasse. Adde Oldra. consi. 335. cum quatuor seq. Rom. consi. 216.

f Causæ cognitionem. Et in casibus ei permissis, matureque causa discussa, not. Doct. in cap. at si clerici, de iud. Inn. in c. veniens, in prin. de fil. presby. Bar. Alex. & Mod. in l. Barbarius, col. 10. de offi. præto. papa aũt, & principes vt vult isse, sine cã dispensare põt. Quod tñ limitabis in voto in quo dispensatio papæ sine causa, non valet, nec est dispensatus, quoad Deum tunc, facta est dispensatio ad instantiã vouentis, Doc. in c. non est, de voto. Can. in cle. 2. §. 1, q. 2. de pœ. & remiſ. Vtrũ dispensatio sine cã facta valeat quo ad Deũ, dicas, q nõ, ẽt in dispone papali, fm gl. in c. nõ est, hic alle. & vide se ex mẽte gl. in c. dudũ, il. 1. de elec. quod tñ intellige verũ in dispensationibus, q essent cõtra ius diuinũ, & naturale, secus si similiter essent cõtra positiuũ, qa in talibus voluntas papæ, uel principis hr pro cã. Ad quod bene notabile dictũ Spe. in tit. de leg. §. nũc br in uer. & no. & idẽ no. Inn. in c. ad monasteriũ. de sta. mo. inferior aũt a principe põt dispẽsare, ẽt sine cã citra ꝓpriũ statutũ, licet nõ cõtra ius cõe, ut uolunt Inn. in d. c. cũ ad monasteriũ, licet ipse tenuerit cõtrariũ in c. ex tenore, de tẽp. ordi. Et q in dispensatione requiratur cã fm tamen ea, quæ dicta sunt supra, hr in c. cum nobis olim, de elect. & per Inn. in c. ueniens, de filiis presbyt. Zachar.

Quid autem, si causa exprimatur, quæ non sit uera, an uitietur dispensatio uide quæ habentur in c. quia, de consan. & affi. & in c. ex parte, de cõuersatione iug. & per Arch. in c. 1. 55. dist. & in c. quod pro remedio. 1. q. 7. Nunquid ista dispensatio facta ab inferiore a principe, possit per eũ sine causa reuocari uide gl. reputatam singularem, quæ dicit, quod nõ, in c. cum ex eo, de elect. lib. 6. quæ alleg. c. ex tua, de fil. presby. & c. 1. de renun. lib. 6. Et adde q dispensationes tanquam odiosæ, & stricti iuris non sunt ampliandæ, sed potius restringẽdæ c. dilectio. de cõsan. & affi. c. 1. & 2. de fil. presby. in 6. Quod intellige, qñ dispensatio fit ad instãtiã alterius, & ad priuatã vtilitatẽ, quæ essent ampliandæ, vt no. volunt D. Ant. & Moder. post eum, in c. cum vero, de elect. & vide D. Car. in c. quia circa, de consang. & affi. vbi uidetur tenere contrarium Et quæ sint illa, quæ inducant dispensationem, uide per Gui. in Sum. 1. q. 7. & in c. de multa, & in c. expositi, de præb. & multa pulchra in materia dispensationis, uide per Arch. in c. licet canon, de elect. lib. 6.

g Indagare. Adde Roma. consi. 380.

h Præsumitur scientia. Hoc probari potest per regulam, quod qui non facit quod facere tenetur, præsumitur in dolo. l. si procuratorem, §. episcopus. Ludus, ff. manda. l. carceri, ff. de custo. reo. Et rationem dicit do. Abb. in c. si de eo, qui mit. in poss. quod si prælatus abest ab ecclesia, in qua tenetur residere, & maritus ab vxore, præsumitur malitiosa absentia. Et dicit Bal. in 1. quicunque, col. 1. C. de ser. fug. quod non præsumitur ignorantia de eo, quod est notorium, sed potius præsumitur dolus, quia scire tenentur. Seb. Sap.

i Nam contraria. Vide tex. cum ibi not. in l. qui ætium, ff. de in ius uocan. in Lauersus. §. 1. ff. de inoffic. testa. & quæ notantur in l. scire, §. si mater, ff. de tutor. & curat. ab his. Seb. Sap.

clerici. §. de a iul. de iud. Iste taliter electus, & confirmatus, vidẽs te non hab. ĩ le ingressum per ostium, petijt dispẽsationem ab episcopo, qui episcopus dispensauit in terminis illius capituli vni ci, nulla de nouo facta electione, vel confirmatione, nec interue nientibus electoribus, & confirmatoribus. quæritur nunquid licite possit iste dispensatus retinere illum personatum, ex quo a principio factum fuit nullum? Quidam, vt refert hic Inn. sentiũt, q non, nam in præmissa q. distinguunt, q aut potestas conferen di illam dignitatem, seu personatum, spectat ad dispensantem, & tunc valet dispensatio superueniens, quasi dispensando videatur de nouo conferre. Sed vbi collatio, vel electio non pertinebat 15 ad istum dispensantem, sed ad alium, tunc non valet dispensatio ad hoc, vt iste possit retinere illum personatum, nisi consentiant illi, quorũ est electio, vel collatio, quasi sentiant isti, quod ex quo electio, vel collatio fuit a principio nulla, non sufficit sola dispensatio superioris superueniens, nisi sequatur noua electio, vel collatio, vel saltem illorum consensus, ad quos spectat. sed Inn. & Host. tenent in distincte valere dispensationem superuenientem, quia a dispensatio confirmat id, quod erat a in ualidum. Tollit enim impedimentum, propter quod electio, vel collatio erat nulla, ergo poterit nunc iste licite obtinere personatum cum bona conscientia. Et cum hac opi. transit hic Io. And. Io. Cal. approbat istam decisionem, quando electio, vel collatio erat nulla ex causa præcedenti, vt in exemplo supra posito, secus dicit ex causa superueniẽ ti, puta electus, & confirmatus, seu prouisus per aliquẽ citra Episcopum, commisit tale quid, propter quod ipso facto fuit priuatus bñficio. Eps dispensat nunc cum isto. Non enim fm eum fuit ficit ista dispensatio facta sine consensu eorum, qui habent eligere, seu confirmare, seu prouidere, quia iam ius eligendi seu prouidendi erat acquisitum illis, ideo propter dispensationem superuenientem, non debent illi priuari iure suo. Sicut in simili no. in c. dudum, ỹ. eo vbi concluditur, quod non potest dispensari circa personam vnius ex duobus electis in præiudiciũ alterius, cui ius iam erat acquisitum ex inhabilitate alterius. Ad idẽ facit, qđ 17 no. gl. in c. quamuis, de resc. lib. 6. vbi gl. no. examinat quæstionẽ, an Eps possit restituere depositũ, inuito patrono? & hæc vltima limitatio mihi placet. Sed circa dictum Inn. & Host. distinguerẽ aliter, licet enim causa nullitatis præcesserit, non tñ puto, quod in distincte dispensatio superueniens sufficiat. Sed dicerem sic, q erat tale delictum, seu defectus, qui non inducebat nullitatẽ ipso iure, sed dabat facultatem cassandi, & tunc indulsitantet suf ficit dispensatio sequens, etiam illis non vocatis, per ea, quæ no. Inn. in c. cum nostris, præal. & in c. nisi, de renun. Aut inducebat nullitatem ipso iure, & si delictum erat illis electoribus notum, potest tolerari ex facto eis iam noto. ar. in c. nulli, de elect. lib. 6. & in c. diuersis fallacijs, præal. Debent enim in primo consensu per 12 seuerare. Aut ignorabant tempore electionis, seu prouisionis, & non credo dispensationem superuenientem sufficere, sine illorum consensu, argu. opt. in d. c. nulli. † Vbi patet, q electores pos- 13 sunt impugnare electionem propriam ex facto nouiter eis dere cto, & hoc no. † In gl. 1. no. gl. q superior non potest inuito electo, ipsius electionem confirmare. Pro hoc facit, quia ad contrahendum istud coniugium spirituale requiritur consensus eligẽtium, qui representant ipsam ecclesiam, & etiam electi, qui est turus sponsus, vt in c. seq. Sicut enim matrimonium carnale, nõ potest contrahi sine consensu mulieris, & viri, vt in c. cum locum & c. tua, ỹ. de spon. ita nec istud coniugium spirituale, quod contrahitur inter ecclesiam & electum. Ex quo infertur, q superior non põt aliquem compellere ad acceptandũ prælaturam. Quod an sit verũ in papa, vide quod dixi in c. fi. de postu. prælat. An aũt peccet electus, non consentiendo electioni de se factæ, vide per Io. And. in c. si electio. ỹ. eo. li. 6. & ibi concludit, q sic, si non reperitur alius eque idoneus, per quem possit Dei ecclesiæ consuli, aliàs secus, & dic, vt latius ibi no. In glo. 2. in fi. No. hanc glo. pro decreto electionis, & in effectu facit duo. Primo quærit quid debeat continere decretum. Secundo, an istud sit de substantia electionis? Ad primam quæstionem breuiter dicendum, q decretũ est quædam scriptura, continens seriem electionis a principio vsque ad finem. Et sit ista scriptura siue decretum, vt appareat formam fuisse seruatam in electione, & vt eligentes nõ possint amplius negare, quin consenserint electioni. Et dicitur b decretũ a decerno decernis, quod idem est in proposito, quod ordino, seu dispono. Est ergo decretum dispositio totius electionis, seu continens ordinem electionis, & vide de materia 14 bo. gl. in c. episcopus. 61. dist. † An autem istud decretũ faciat pleno. nã fidẽ c sup potẽtis in eo, tres reperiunt opi. Prima Inno. & Cõp. dictũ, q̃ nõ, sed est potius q̃dã litera testimonialis fm eos. Mo uent principaliter duplici motiuo. Primo, ga hæc scriptura fit su p facto capituli, ergo scriptura ista inita p capitulũ, seu ipsius auctoritate, nõ dẽt facere plenã fidẽ, ga nõ est credẽdũ scripturæ alicuius in facto ꝓprio, vt no. in c. 2. ỹ. de fide instru. & in l. exemplo, C. de prob. Secũda rõ, ga iura disponunt, vt mittantur ad superiorẽ instructores, q hẽnt superiorẽ instruere sup ordine electionis, vt in c. nihil, ỹ. e. & melius in c. cupientes, eo. tit. li. 6. Si, n. decretũ faceret plenã fidẽ, nõ esset opus mittere instructores, qa sup fluis remedijs nõ est vtẽdũ. Scãa fuit opi. Host. dicentis, qđ prima facie decretũ facit fidẽ, nisi deneget p aduersarios. Nec ob. qđ iura dãt instructores destinari, ga ꝑt intelligi eo casu, quo decretũ nõ intercessit, vel ad maiorẽ cautelã. Tertia fuit opi. d Ant. distinguẽtis, vtrũ decretũ fuerit factũ p publicã ꝓsonã testãtem oĩa fuisse gesta in ꝑsentia sua, & tũc nõ apparet rõ, quare huic decreto nõ det̃ fides plena. Aut decretũ fuit p fectũ manu priuata, & tũc procedit prima opĩn. Et hæc tertia opĩn. mihi satis placet, dũmodo in tali scriptura iterueniãt oĩa req sita ad subsũtiã scripturæ publicæ, vt testiũ ꝑsentia, & similia. † An aũt d iste notarius 15 d possit esse laicus e in actu electionis, dicã in c. qa pp ỹ. eo. & plene e examinaui mãm in c. sicut, ỹ. ne cle. vel mo. ubi examinaui gñaliter, vtrũ sup spũalibus possit laicus ꝓficere instrm., & an & qñ clerici notarij possint publicare scripturam, & arbitror, q eo casu, quo decretũ sit p plonã publicã, q nõ sit de necessitate, q appona sigillũ capituli, qa scriptura publica facit ẽt fidẽ absq; alio ad miniculo, sed sigillũ est necessarium, qñ scriptura est priuata. Ad hoc vide singulare dictũ Inn. mẽti sp. tenẽdũ in c. inter dilectos, de fid. ĩstr. vbi dicit, q si instrm, siue priuilegiũ ꝓfectũ manu publica, habeat sigillũ appẽsum, licet pdat sigillũ, vel destruat, non p hoc corruit fides instri, qa sufficit authoritas notarij. Intellige qñ scriptura hẽt oĩa signa publicitatis. iõ cautũ est, vt collationes bñficiorũ, & similia fiãt p manũ publicã, ne destructo sigillo ꝑlati, 16 corruat fides istri. † Ad scdam qõnẽ gl. an istud decretũ sit de substãtia electionis, gl. 1. recitat quosdã tenere, q nõ, sed postmodũ sentit ꝓriũ, qa hodie publicatio volũtatũ est de substãtia, &c. Sed vt dicit Io. And. & bñ, gl. ĩ hoc ineptelogt. qa q̃uis ea, q dñr in gl. sint de substãtia electionis, tãq̃ ꝑcrnẽtia formã, nõ tñ seq t, q ista scriptura sit de substãtia electionis, ĩmo tenet Host. q decretũ nõ sit de substãtia electionis, sed satis est, q de ea possit fides aliter fieri, & de hoc vr gl. in d. c. eps, 61. dist. Quidã tñ voluerũt dicere, q decretũ est de substãtia postulationis, & nõ electionis. Cuius õ 17 riũ, ꝓbat in c. Ofius. §. sed aliud, ea. dist. † In gl. in ver. [Cõiugata] in f fi. No. singulariter istã gl. iũcto tex. nam quotidie ſolet allegari, nec habem⁹ sup hoc aliquẽ tex. expressum. Ex qua glo. collige, q natus ex soluto, & soluta, legitimat p sequens matrimoniũ, licet mulier nõ esset ꝓcubina, sed ex furtiuo accessu, genuerit filiũ, & idẽ sentit gl. in c. qualis. 30. q. 5. Et hãc opi. secutus est Io. And. hic. Trãsit ẽt d. Ant. & Gof. i Sum. hui⁹ ti. & de fi. presby. in §. fi q s. Sed Bar. tenet ꝓriũ in l. cõcubinã, ff. de ꝓcub. & idẽ Pet. de Anc. & dicit se vidisse ꝓsiliũ Old. sup hoc. Mouent ibi, ga iura de hac legitimatiõe loquẽtia, req rũt, q fil⁹ sit nat⁹ ex ꝓcubina, retẽta ĩ domo loco vxoris ex ĩdubitato affectu, vt Inst. de nup. §. aliq̃n, & de hæreditatibus. q̃ ab intest. desc. §. qb. Posset addi. iudicio meo hic rõ fortior. Nã nat⁹ ex nõ ꝓcubina, sed ex furtiuo accessu, nõ ꝑt de iure ostendere pfem. Est. n. vulgo quasi cõceptus, ga nõ subest aliqua p̃sumptio, quare magis dicat fili⁹ isti, q̃ alteri, arg. l. vulgo ꝓcepti. ff. de stat. ho. ergo nõ dẽt iste legitimari p sequẽs matrimoniũ, cũ nõ sit ĩdubitatus filius. Nã forte ob hãc cãm, iura ciuilia req siuerũt ꝓcubinã ad hoc, vt ꝑles legitimẽt ex sequẽti matrimonio. Et q̃q̃ ꝑdicta multũ vrgeãt, tñ sequor opi. glo. fauore legitimationis, & matrimonij, & p c. tãta, ỹ. q fil. sint legi. vbi tex. circa istã legitimationẽ ñ req rit ꝓcubinatũ, sed solũ fundat se sup fauore matrimonij, & req rit dũtaxat, q tpe ꝓceptionis poterat̃ esse matrimoniũ inter virũ, & mulierẽ. Facit, qđ in simili no. ibi, & ĩ regula, sine cul pa. de reg. iur. li. 6. ĩ Mer. Nã iura ciuilia req rũt ad hoc, vt legitimẽt ꝑles ꝓcedẽs, q iterueniãt ĩ isto mrimonio istã dotalia, vt Instit. de nup. ĩ §. ꝑalle, & tñ ius canonicũ, nullã facit mẽtionẽ de hmõi instrĩs dotalibus, sed solũ fundat se sup fauore matrimonij. Vnde sicut non curatur de instrĩs dotalibus, ita nec curãdũ est de ꝓcubinatu, sed illud solũ sufficit ad legitimationẽ, q tpe ꝓceptionis g poterat esse mrimoniũ inter virũ, & mulierẽ. g Et ex ꝑdictis iũct. glo. habes bñ notare, q etiam in materia restringibili, appellatio ne

ADDITIONES.

a Quod erat. Adde quod Spe. in tit. de lapsis, & dispensatis, §. nunc de episcoporum, in fi. tenet opi. Inn. & eandem tenet Gasp. Cald. cons. 1. de elect. alleg. Spe. Sed Io. Calder. eo. loco dicit initium semper spectandum, tamen communior opi. est superior.

b Seb. Sap. Et dicitur. Vide Moder. in l. ne quicquam. §. ubi decretum, ff. de offi. procon & lega. in l. fi finita. §. Iulianus ff. de dam. infec.

c Plenam fidem. Adde Spe. in tit. de electio. §. 1. verũcu. celebrata, ubi late de materia.

d Seb. Sap. An autem. Vide no. per Dec. in c. decernimus, col. 1. infra de iu. ubi disputat, an religiosi & clerici possint esse at notarij.

e Laicus. Adde Spe. in tit. de inst. edi. §. 8. versic. quid ergo. Zach. Adde Card. Mandag. in tract. suo de elect. parte 1. c. 19. eundem in eadem parte c. 22. in gl. in ver. decreto.

f Seb. Sap. Nam quotidie. Vide Ang. Are in §. fi. institu. de nup. per pract. Pap. in for. libel. quo per tur hæred. ab intest. in gl. in uer. nullis. Mod. in l. generali. §. 1. C. de inst. & sub. vide late per Dec. in cons. 155. & diligenter, vbi tandem concludit id, quod Abb. hic.

g Et mulierem. Adde quod Ang. cons. 29. ibi late examinans hanc materiam, dicit quod determinatio canonis procedit in foro ecclesiastico, non in Cesareo, & ibi uide an succedat in feudo, & Rom. etiam cons. 365. concludit, q non succedat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne legitime [a] nati, venit legitimatus per sequens matrimonium. Fingitur enim legitime natus. Et ex hoc puto, ꝙ talis sic legitimatus succedat in feudo paterno, arg. hic iuncto c. cum in cunctis, §.
18 eo, de quo vide quod plenius dixi in c. tāta, qui fil. sint leg. † Si aūt matrimonium non fuisset secutum, tunc credo, quòd iste natus ex furtiuo accessu ad mulierem, non succedat patri in aliquo decedenti ab intestato, quia iura dicentia, quod filij naturales succedant patri ab intestato in duabus vnciis, non extantibus filijs legitimis, nec coniuge, vt in auth. licet C. de na. lib. loquuntur in natis ex concubina retenta in domo, indubitato affectu, vt est tex. satis bonus, & clarus, in Auth. quibus mod. na. effi. sui. §. si quis autem defunctus, & hanc opin. firmat. Ioan. And. in addi. Specu. in titu. qui fil. sint leg. circa princi. vbi dicit, quòd licet omnes nati ex soluto & soluta, appellentur ex communi vsu naturales, tamen proprie naturales dicuntur nati ex concubina, retenta in domo loco vxoris. Et facit hoc dictum ad statuta facientia mentionem de naturalibus tantum. Et idem videtur voluisse Specu. in titu. de suc. ab intest. in versiculo, nunc de naturalium, vbi requirit tria. Primo, quòd isti sint nati ex soluta. Secundo, quòd ex concubina. Tertio, quòd sit vnica concubina. Et hanc opin. firmat glos. in capitulo, nisi cum pridem, in versiculo, manseres, de renun. & in capitulo, per venerabilem, qui fil. sint leg. in verbo, non naturalibus, & videtur de hoc bo. tex. in capitulo, liberi. 32. quæst. 4. Quare autem aliud in hac quæstione, quam in præcedenti? dic, quod ibi superuenit matrimonium, vnde fauore matrimonij, suasequitur legitimatio. Sed in casu nostro non superuenit matrimonium, sed solum loquitur de facultate succedendi. Vnde non debemus discedere a dispositione iuris ciuilis, præsertim cum subsit causa legitima excludendi eos a successione, per rationem, quam sup.
19 allegaui. † Filij autem presbyterorum [b] non succedunt patri in ali
b quo, quia non dicuntur proprie naturales, sed spurij, quia presbyteri dicuntur quasi matrimonium contraxisse cum ecclesia. Vnde dicuntur committere nō simplicem fornicationem, sed adulterium. De quo vide glos. no. quam tenebis menti in d. c. per venerabilem, in ver. adulterinis, & gl. in l. 2. C. de Epis. & cler. per Bar. in l. si gener. ff. de his, qui. vt in. per Arc. in c. eos. 32. dist. Itē, quia ꝯcubinatus in eis est omnino dānatus, vt inf. de coha. cle. & muli. per totum. In glo. in ver. [innuit nullam esse,] in fi. No. glos. iunc. tex. pro intellectu istius c. cum in cūctis, quod melius declaratur hic, quam ibi, & tene conclusionem huius gl. ꝙ quoad vtrūque, ille est canō latæ sententiæ, sed clarius hoc probatur in c. si com-
20 promissarius, &c. quamquam, inf. eo. lib. 6. † Vnum tñ scias, ꝙ si eligitur criminosus occultus, electio non est ipso iure nulla, sed an-
c nullanda, [c] vt est tex. no. in c. inter dilectos, de excess. præla. & vide quod dixi in capitulo, super eo, sup. eo. In glos. in ver. [In scholis,] in fi. Not. glos. quæ quotidie solet allegari. Quandoque tamen scholares existentes in partibus, effecti aliqualiter elati, ex prospe
ritate fortunæ, dicunt aliis scholaribus, nō nouimus vos, contra quos
21 glos. arguit in capitulo, prophetauit. 1. quæstio. 1. † In glos. in ver. [Ignorantiam.] in fi. No. duo ex ista glos. Primo, quòd quis præsumitur scire factum alterius, quando est tale factum, quod tenebatur indagare ex officio suo, secus si non tenebatur inquirere. Nam tunc præsumitur ignorantia, de facto alieno, quo casu debet intelligi regula præsumitur ignorantia, de regu. iur. libro sexto. Et ad hoc solet allegari quotidie iste tex. iunct. glos. Ex hoc infero, quòd si prælatus contulit subdito indigno dignitatem, vel beneficium, præsumitur sciuisse eius indignitatem, nisi probet ignorantiam, quia tenebatur prius inquirere de vita & moribus illius, vt in capitulo, postquam, supra eod. & in capitulo, nihil, in-
22 fra eod. cum si. † Secundo no. quod ignorantia [d] potest probari
d per proprium iuramentum. [e] Idem no. glos. in capitulo, nulli. in-
e fra eod. libro sexto, & in capitulo, intellectum, 34. quæstio. prima Facit text. in capitulo, si vero. 2. infra de sententi. excommuni. Quod tamen limitat Paul. in clemen. constitutionem, de electio. nisi communiter fuisset ille habitus pro illegitimo, seu fama fuisset orta contra eum. Nam tunc non debet stari iuramento proprio, cum sit vrgens præsumptio contra eum, quod satis mihi, placet, & no. illud verbum. Item secundum Compost. poterit probari ignorantia, probando quòd electus communiter habebatur pro legitimo, & tanquam legitimus fungebatur publicis honoribus. In glo. pen. in fi. Do. communiter concludunt, quod aut canonici elegerunt ante restitutionem factam per Papam, & tunc tenet electio, quia fuit facta ad ecclesiam vacantem, nec poterant diuinare, quod papa vellet illum restituere, vel præsumere, quod papa vellet ipsum eligere ex plenitudine potestatis.
23 † quia secundum Innocen. non debet papa generaliter vti plenitudine potestatis, sed ex causa tantum, quod verbum generaliter not. Nam cum iura sint fundata super ratione. 1. distin. capitulo, consuetudo, non debet papa recedere a iure ordinato sine causa. Et vide ad hoc quod dixi in capitulo, de multa, de præben. Et predicta intellige, nisi papa apposuisset decretum afficiens etiam ignorantes, vt in clemen. prima de concess. præben. Aut papa cōstituit, vel elegit antequam canonici elegissent, & tunc non valet electio canonicorum, quantumcunque ignorantium, quia reperitur facta ad ecclesiam non vacantem, contra capitulo 2. de concess. præben. Et hæc quæstio procedit, presuppositio, quod dignitas depositi non vacet in curia, de quo dicendum, vt legitur, & no. in c. 2. de præb. lib. 6. Et an beneficia promoti in curia, vacent, vide gl. in cle. 1. vt lit. pend. Abb.

ADDITIONES.

a Seb. Sapia. Appellatione legitime. Vide per do. Iaf. in l. si quis pro empto
re, ff. de usuca. vbi late, an legitimatus veniat appellatio e legitimus. vide Dec. in consilio 155. colum. 3. vbi ponit ad ques effectus legitimatus per subsequens matrimonium censeatur legitimus, & ibi nunquid excludat substitutum.

b Presbyterorum. Adde Bar. consi. 49. quid de alijs naturalibus ponam in c. per uenerabilem.

c Zach. Sed annullanda. Adde Cardi. Mandago. in sæpe alle. trac. de elec. par. 2. colum. 59. in glo. in uer. periurus, & in uer. tale. & Feli. in cap. querelam, ne 3. col. in prin. de iureiu.

d Anto. Francis. Quod ignorantia Vide Angel. in l plagii criminis accusatio. C. ad legem Fla. de plagi. facit regula, quam ponit glos. in §. sed itæ. Instit. de actio. quod in his, quæ dependent ex uoluntate alicuius, statur suo iuramento.

e Proprium iuramentum. Adde Rom. consi. 382.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus citra Episcopum, potest ad aliam prælaturam eligi. Episcopus vero debet postulari.*
2 *Infirmitas impediens, administrationem est causa, ne aliquis promoueatur in prælatum.*
3 *Eligentes non possunt in præiudicium electi, validitatem illius electionis committere. 5.*
4 *Electus potest dissentire ante confirmationem sine consensu superioris, postea uero non 11.*
6 *Consensus contrahentium sufficit, quod interueniat licet diuerso tempore, vnus ab alio.*
7 *Repulsus ratione alicuius incapacitatis, an præsumatur semper in illa incapacitate permanere, an onus probandi transferatur in excipientem.*
8 *Res inter alios acta, licet non faciat plenam fidem in alio casu, tamen facit præsumptionem, quæ transfert onus probandi in aduersarium.*
9 *Maior pars potest renunciare honori introducto in fauorem totius collegij.*
10 *Matrimonium in statutis, intelligitur de carnali, non spirituali.*

CAP. XXI.

Cum inter canonicos. Electus a maiori parte capituli, si est idoneus, & consenserit, vel consentire velit, etiam si non sit de gremio ecclesiæ, refutari non potest. Vel aliter sic. Non possunt electores in præiudicium electi compromittere, sed si consentiat electioni suæ, vel consentire velit, non obstante laudo, in ꝯtrium lato est confirmandus (si aliud canonicū, sibi nō obsistat) licet ad sit de gremio illius ecclesiæ, quantūcūque ob hanc cām a minori parte fuerit appellatū. Et in hoc vlt. est iste tex. multū no. Diuiditur. Nā primo ponit factū, & partium allegationes. Scdo ibi, [Discretioni.] diffiniendum committitur. Casus li. Vacante ecclesia Sauonen. canonici cōuenerunt simul ad electionem celebrādā, & singuli requisiti, cōi consensu, præpositum Astensem elegerunt, excepto S. subdiacono. qui prius appellauit, ne dictum propositum eligeret, morbo Epileptico laborantem, pro quo alia vice tanḡ inhabilis fuerat recusatus, nec ad aliam ecclesiam dēt fieri transitus, donec reperitur idoneus in ecclesia Sauonē. Postmodū Archipresbyter pro parte sua. & dictus S. pro se, super quo ne ista in Mediolanen. Archiepm cōpromiserunt. Archiepus magistrum G. Modicen. canonicū eis dedit in epm, & etiam cōfirmauit. Demum causa super his ad sedem Apostolicam est delata. hæc, & alia in præsentia papæ allegata fuerunt, mandat papa quibusdam, quia, constat electionem de præposito prædicto a maiori, & sāniori parte capituli celebratam. fuisse publicatam, & etiam subscriptam, ꝙ electionem ipsam debeant confirmare, dūmodo dictus ꝑpositus electioni de se factæ ꝟsenserit, cū p mutuū ꝟsensum electorum, & electi, quasi ꝟiugale vinculū sit ꝯctum, nisi sufficienter sit ostensum, eūdē ꝑpositū morbo epileptico laborare, super quo extitit appellatū ꝯ ipsum, nō obstāte appellatione, si qua ex aliis causis superius memoratis fuerit interposita, ꝙ friuolæ sunt, nec obstante eo, qđ post talē electione p Archiepm dē esse factum, quamuis a partibus cōpromissum fuerit in eūdē, cum electioni factæ consensit, dum tamen velit consentire electionē illius dēnt ꝙfirmare, dūmodo morbo nō laboret obiecto.
1 a Bernar. † No. 1. quod prælatus citra episcopum, [a] potest eligi in
episcopū ni,

ADDITIONES.

a Zach. Prælatus citra Episcopum Adde, ne te fallat hoc dictum, quia est magnus crudum, ꝙ abbas exemptus eligi non potest, sed postulari a Rem. Pontifice, ut per Host. in c. cum venerabilis, supra de consue. uel etiam. ut communior est opi. a legato a latere, & hanc communem tenet Bar. & Comm. in c. ultri infra de postul. sed tu dic, ꝙ etiam eligi potest per ipsum tex. Pro quo est alius tex. in term. in c. si abbatem, eo. tit. li. 6. & ibi per Archi. p. Ioan. And. Do. Phi. Fran. & dixi supra in addi. ad illum iu. c. bonæ, lo. 2. in uer. postulatur, in prin. de postul. præla.

episcopum, nec est necesse, quod postulet tanḡ dignitati suæ alligatus, qa non est in vinculo matrimoniali obligatus; ideo pōt eligi, ad idē c. innotuit, §. eo. & cap. si abbatem, §. eo. lib. 6. No. 2. ibi, [In capitulo,] quod electio prælati fit in cap. Quandoque tamen fit in choro, vt in c. cum nobis, §. eo. & in hoc standum est consuetudini, vt ibi no. No. 3. ꝙ cōtra nominatum, potest singularis de
ecclesia opponere, ne eligatur, & ex iusta causa ad superiorē ap-
1 pellare. † No. ꝙ patiens morbum impedientem morbosum administrare dignitatem, est ineligibilis. Infirmitas enim impedit promouendum, si dubitatur de conualescentia. Non tamen re-
2 pellit iam promotum, sed debet sibi dari coadiutor, [a] ḡ. de cler.
3 egro. cap. tua, & in c. de rectorib. † No. ꝙ canonici nō possunt in præiudicium electi, facere compromissum super electione, vel validitatis electionis iam factæ; etiam si electionis validitas reuocet
4 in dubium. † No. ꝙ per consensum electi, & eligentium contrahitur spirituale cōiugium inter ecclesiam, & electum. No. ergo ad istud vinculum ꝯhendum, necessario requiritur confirmatio, vel cōsecratio, sed ex solo cōsensu eligentium, & electi ꝯhitur, per ꝙ firmationem aūt subsequentem illud vinculum efficitur ratum, quia non potest amplius electus renunciare sine superioris consensu, vt in c. 2. de transl. epi. per consecrationē vero dr tale cōiugium confirmari, vt in c. fi. e. ti. vbi bo. tex. vnde quēadmodum in
5 ter virum, & vxorē ex solo consensu ꝯhitur matrimonium carnale, vt in c. sufficiat. 27. q. 2. & in c. fi. de sponsi. duo. Ita dicendum in isto coniugio spirituali, nam canonici eligendo, representant ecclesiam, vt in c. requisisti, & c. relatum, de testa. † No. ꝙ de ne-
6 cessitate non requiritur, ꝙ tempore consensus præstiti per electum, eligētes perdurent in priori consensu. Ex quo enim semel elegerunt, pōt electus postea consentire, licet electores nunc dissentiant, qa cum non possint de iure dissentire, vt in c. publicato, ḡ. pinde est, ac si perdurarent in priori ꝟsensu. Et p hūc tex. re-
pbat opi. cuiusdā Doct. antiqui, qui tenuit in hoc ꝯrio, dicēs de ne-
cessitate requiri, vt ꝟsensus eligētiū, & electi cōcurrāt eodē tpe. Nec sufficit, ꝙ electus consentiat eo tpe, quo electores dissentiunt. arg. c. fi. de proc. li. 6. Fatebatur tñ, ꝙ electores debebant cō-
pelli ad consentiendum. Sed hæc opi. euidenter reprobatur hic. Nec ob. c. fi. præalle. quia loquitur in eo casu, quo is, qui primo ꝟsensit, potest dissentire ante consensum per aliam partem præstitum. Sed in casu nostro non possunt canonici resilire, ex quo semel elegerunt. Sunt enim functi officio suo, vt plene dixi, in ca-
6 pit. pen. de post. præl. † Et faciunt predicta ad quæstionem, nun-
b quid [b] in aliis actibus, seu gerendis, valeat ꝯctus, si partes consentiūt diuerso tpe? Et primo pono exemplum in matrimonio, mulier consensit hodie, demum elapsis aliquibus diebus consensit masculus nunquid matrimonium dicatur ꝯctum; Sic etiam pōt poni exemplum in aliis. Pone, ꝙ hodie cōsensi venditioni de alia re factæ, tu nō ꝟsensisti statim, sed post interuallū tpis, nūqd valet talis venditio, seu emptio? vide ad hoc gl. no. in l. consensu, ff. de acti. & obl. & in l. 1. de ꝯhen. emp. Spe, in tit. de spon. in 1. col. Et vī ibi concludi, ꝙ contrahentes debent eodem tpe consentire, sed contrarium videtur notari per Host. & Io. And. in c. dilectus & c. ex literis, il 2. de spon. Sentiunt enim, ꝙ si is, qui primo consensit, perduret in suo consensu, non habet officere, ꝙ alterius ꝟ
c sensus diuerso tempore interueniat. ¶ Nam dicuntur consentire. i. simul sentire, quia perseuerando in primo consensu, dicuntur consentire tempore consensus ab alia parte præstiti. Et pro hoc optime facit iste tex. hic. Nam cōtrahitur hic matrimonium spirituale licet consensus eligendum & electi, non interueniat eo. tpe, quia canonici videntur consentire, ex quo nequeunt a prio-
ri consensu resilire, & ad idem c. fi. de procu. lib. 6. in gl. 1. ibi, [Dici
tur esse capitulum, vbi maior pars.] No. singulariter istam glo. ꝙ vbicunque est dissensio inter illos de capitulo, super iurib. capitularibus, capitulum dr esse, vbi est maior pars, & tanquam capitulum potest constituere procuratorē, & alia agere, quæ pertinēt ad dispositionem capituli. Nā in dubio præsumitur pro maiori parte, donec minor pars ostenderit causam legitimam ꝯ maiorē partem, vt in c. 1. de his quæ fiunt a ma. par. Ca. & in l. quod maior, ff. ad muni. & in c. apostolica. 56. distin. Nec obstat, si dicatur collegium cōsistere penes partes, vt in l. nulli, & l. plane, fi. quod cuiusq; vniuer. quia illud procedit, dum collegium est in congregando, sed postquam est congregatū, ꝙ discepatio est inter eos, dr consistere collegium penes maiorem partem capituli, vt plene dixi in cap. cum nobis, §. eo. Et not. bene glo. in fi. in eo, quod dicit, ꝙ si procurator est constitutus a maiori parte habebit expensas a capitulo, licet sit litigium cum singulis de capitulo. Gof. tñ nititur impugnare hoc dictum glo. motus, quia non debet isti prouideri de bonis aduersariorum. Host. dicit, quod regularis debet expensas habere ab ecclesia, etiam lite pendente, cum nō habeat vnde illas faciat, iuxta illud, quod legi. & no in c. olim, & in c. ex parte. ḡ. de accu. Secularis autē litigabit de suo, & si obtinebit, recuperabit expensas ab ecclesia, ex quo vtiliter gessit negotium ecclesiæ, vt in c. cum pro causa, de procu. Si vero succumbit, sentiet ipse, & socii dānum. Aduerte, quia hæc dicta Host. puto procedere non in maiori parte capituli, sed in minori parte litigan-
te pro ecclesia. Vnde posset in hac materia sic distingui, ꝙ aut litigat pars, & habebit expensas ab ecclesia, ex quo litigat pro iuribus ecclesiæ. Vnde præsumitur moueri bono zelo, arg. hic. Nam hic appellatur capitulum, vbi est maior pars, licet sit dissensio inter singulares de ca. ergo debet consequi omnia iura de ca. ar. in regula, accessorium, de regu. iur. lib. 6. Credo tamen, ꝙ si maior pars capituli fouet iniustā causam improbabiliter, ꝙ satisfaciet dando ecclesiæ de proprio, arg. in c. de multa, de præb. in l. nō est ignotum. C. de administ. tut. sed respectu minoris partis satis pōt
7 teneri opi. Host. ꝯ in glo. in versi. [Recusatus.] in fi. No. ex hac glo.
d duo. Primo, [d] ꝙ sicut semel criminosus præsumitur perdurare in
e eodem crimine, nisi probetur emēdatus, [e] vt in regula, Semel mala. us de reg. iur. lib. 6. Ita vī dicendum in morbo, vt semel morbosus, præsumatur laborare eodem morbo, nisi probet se liberatū. & in hoc tene menti istā glo. nā aliqui tenent ꝯrium, vt statim dicam. Scdo no. ex glo. & semel repulsus prætextu morbi, non pōt amplius eligi, nisi probet se liberatum, vnde repulsio facta respectu vnius ecclesiæ, facit fidem quo ad aliam ecclesiam, sicut in
8 sīa lata ḡ electū super crīe, vt in c. super eo. §. e. Inn. & Host. aliter distingunt quoad vtrunq; dictū. Dicunt enim, aut qs fuit repulsus ex vitio durabili, vt puta, propter crimen, vel infamiam, & procedit primum dictum. Aut fuit repulsus ex vitio, seu defectu non durabili, & tunc nō sufficit probare quem fuisse alias repulsum, vel morbosum, sed oportet ꝙ probetur eū de præsenti illo morbo laborare, arg. hic, vbi papa non mandat inquiri, an alias fuisset repulsus, licet hoc fuisset obiectum. sed solum mandat inquiri de existentia morbi. Do. Ant. dicit, ꝙ quoad excipientem, nō est fundata intentio ex eo, ꝙ semel fuerat repulsus, quia variata electione, variatur effectus sīnē, vnde excipiens habet de nouo probare, & sic intellige tex. in medio. sed si alias morbosus perit se vt sanū
f admitti, debet probare se liberatum, vt in fi. c. Io. And. tenuit in
g distincte, ꝙ onus probandi incumbit ei, qui semel morbosus, [f] fuit repulsus, arg. huius tex. in fi. Item, quia præsumptio transfert onus probandi in aduersarium, vt in c. vnico, vt eccle. benefi. & sic in effectu approbat opi. gl. quæ mihi satis placet. ¶ Nam ea, quæ non mutantur solo cursu tpis, nō præsumūtur mutata, vnde sufficit in illis probare, ꝙ aliquo tpe extiterunt, sicut dicimus in eo, qui semel fuit dns, vel semel possessor. Nam semper præsumitur dns, vel possessor, nisi probetur contrarium, vt l. & not. in l. siue possidetis, C. de prob. & dixi in c. in præsentia, eo. tit. Morbus aūt non tollitur solo tractu tpis, ideo præsumitur quis in eodem per
durare, sicut dicimus in furioso, licet enim ille sit morbus cura
h bilis, tamen semel furiosus [h] semper præsumitur talis, [i] nisi probe
i tur ꝙrium, vt est tex. iuncta gl. in c. fi. de suc. ab intesta. & in c. indi-
8 cas. 3 q. 9. † Nec obst. si dicatur ꝙ res inter alios iudicata, nō dēt facere fidem in alio casu, vt in c. inter dilectos, de fi. instr. quia dico, ꝙ licet non faciat plenā fidem, facit tamen præsumptionem, vt dixi in c. veniēs. 2. de testi. sed sola præsumptio sufficit ad removendū promouendū, ar. in c. super eo, §. eo. 81. dist. c. tantis. Et ꝙꝙ morb. nō sit delictū, tñ est defectus, dēt enim clare ꝓstare de idoneitate promouēdi, vt in c. cū nobis, §. e. In gl. in ver. [Nec ad aliā ecclesiā] ibi, [Tancr. dixit & melius.] Et hæc opi. Tan. cōiter hic al legat per Docto. & eam approbat consuetudo, fm Host. & teneas illam, quicquid postea dixerit Host. Nam vī clare probari p
9 istum tex. vbi papa reputat friuolam exceptionē. † Et ex hoc no. ꝙ maior pars pōt renunciare fauori introducto ad honorē totius collegii. In glo. in ver. [Et ēt ꝙfirmauit,] ibi, [Qm̄ tanḡ arbiter elegit,] quasi velit gl. dicere, ꝙ cum quis habet ius eligendi, & cō
firmandi,

ADDITIONES.

a Coadiutor. Adde late Old. consi. 44.

b Nunquid. Vide no. in l. cōtinuus, in prin. ff. de verbo. oblig. in l. 1. in prin. ff. de pact. & dicit Bal. in l. 1. colum. antepe. C. qui admi. ꝙ vbi requiritur consensus, debet intelligi in ipso actu, quia dicitur consensus, quasi simul sensus, de quo etiam per Moder. in l. si quis mihi bona, §. iussum. ff. de acquiren. hæredita. Seb. Sap.

c Interueniat. Adde Franci. de Aret. consi. 13. Lapum allegat. 57. Cald. consi. 5. de sponsa.

d Primo. Vide Fel. in c. 1. col. 9. uersi. fallit octauo. inf. de prob. late per And. Sic. in c. testimonium, in glo. in ver. emendatus, vbi etiam remissiue per Fel. infra de test. vide circa hanc regulam Abb. & Fel. in c. scribam, infra de præsum. Et quod si quis per triennium laudabiliter vixit, præsumatur emendatus, posuit Io. de Imo. in c. cum deputat, infra de iu. Seb Sap.

e Emendatus. Adde Rom. consi. 236.
Et quis modus sit seruandus in uolente probare, vide tex. in c. testimonium, de test. & Pet. de Ancha consi. 30. Sed aduerte, ꝙ vbi quis per triennium steterit absque perpetrando flagitium, de quo fuit aliquis conuictus, ꝙ absque alia probatione præsumitur esse emendatus, notat Bal. & Ang. in auth. de monachis. §. 2. Zacha.

f Semel morbosus. Adde Rom. consi. 387. ubi consuluit, ꝙ quis semel excommunicatus, semper debet euitari, donec legitime probetur absolutio.

g Satis placet. Vide Bart. in l. de ataire, col. pen. ff. de minor. in l. spadonē. §. qui absolutus, ff. de excu. tut. Seb. Sap.

h Semel furiosus. Adde Alex. consi. 141. 1. lib.

i Præsumitur talis. ¶ Vide Moder. in l. furiosum, C. qui test. facere poss. & no. in l. diuus, ff. de offi. præfi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

firmandi;eodē iure eligendo vī confirmare, secus si habet iure deuoluto,& iure proprio,vel tanq̄ arbiter,& tanq̄ Archiepūs,qa cum repræsentet duas personas,pōt separatim illos actus exercere.De hoc uide quod dixi plenius in c. causam, §.eo.& quod no. do.de Ro.dec 255.& gl.in c.ut circa, j.e.li.6.In gl.in ver. [Et sub scripta.]In fi.tene gl.& ad istum tex.dic,quod papa ponderauit, q̄ electio erat facta & subscripta,ad magis notandam inconstantiam canonicorum,sed quoad impotentiam variandi,sufficit sola publicatio scrutinii,vt in c.publicato,j.eo.& dicit Inno. hoc procedere ēt in electionib.canonicorum, vt post publicationē factam,non liceat variare,arg.2.q.6.c.ci.qui §.nominationes, &
10 in l.hi,qui ad ciuilia,C.de app.& no.hoc ultimum.† In gl. in ver.
a [Quasi coniugale,in fi.No.duo ex hac gl.Primo,[a] q̄ per solum ꝺ sensum eligentium & electi, est vere ꝺctum matrimonium spūale,sed quia adhuc non est ratum ideſt firmum,tex. utitur hac dictione [quasi.]Vel dic fm Docto.q̄ ideo dicit,[quasi,] quia coniugium spūale dr̄ ꝺhi ad instar carnalis:vnde dr̄ istud quasi coniugium;quia verum,& proprium coniugium dr̄ carnale; istud spirituale est quasi coniugium.Et hoc no. pro statutis facientibus mentionem de coniugio,vt intelligantur de carnali,& non spiri
b tuali,[b] quia in statutis verba capiuntur proprie, & non impropriе,vt in c.in nostra,j.de iniur. Ad prædicta quod dicatur esse contractum coniugium per consensum,vide gl.in c.quanto,60. dist.quæ dicit,quod per solam electionem acquiritur ius prælaturæ,& ius administrandi in habitu;sed per confirmationem ac quiritur exercitium.& idem sentit glo.in l.priuatorum, C. de iu-
11 risd.om.iud.†Secundo no.ex glo.quod electus pōt ante confirmationem renunciare electioni de se factæ; quantumcunque ꝺ senserit, de quo uide gl.pleniorem in c.si electio,j.e.li.6. In gl. si. in ver.[Resilire,]in fi.dic melius,vt dixi in c.bonę,alle. in gl. quia differentia est inter electionem,& postulationem. In gl. in ver. [Non compromiserint,]ibi,[maxime supple. Tene gl.quia sicut non possunt electores directe recedere ab electione,vt in c. publicato,j.eod.ita nec indirecte compromittendo in præiudiciū electi. Nam eo q̄ elegerunt functi sunt suo officio, vt plene dixi in c.pe. de postu. præl.ergo non possunt compromittere in præiudicium electi.Extra gl.quæritur,quid si iste,[canonicus ob tulisset in Cap. ꝓbationes sup morbo obiecto,& appellasset, nū quid illa oblatio probationis habuisset iustificare appellationē? vī.quod sic per ca.interposita,j.de appel.Contrarium not.tenet hic Inn.dicens contrarium procedere in iudicio, secus autē q̄n oblatio probarionis fuit extra iudicium; quia cum capitulum utatur iure suo,nō tenetur recipere probationes super exceptionibus oblatis;cum non sit iudex,sed pars.Idem dicit Inn. si Epo parato alicui cōferre beneficium;comparet tertius,& opponit, quod ille est criminosus,offerendo probationem super criminibus obiectis,non tenetur Eps ante collationem admittere probationem;si non vult.nec probationis oblatio habet iustificare appellationem propter reiectam probationē, quia non procedit Eps in collatione vt iudex;sed ut pars vtens iure suo;vnde nō tenetur ius suum dimittere pp exceptionem,& oblatam probationem. Caueat tamen ne conferat indigno beneficium; quia ex hoc posset puniri.Et notauit Inn.in c.addisoluendum,de despō.impub.& vide quod plene dixi in c.si. de præsum.Secus si coram confirmatore aliquis obiiceret, & offerret probationes. Nam tunc appellatio iustificaret ex probatione oblata & reiecta;quia confirmator procedit vt iudex,vt in c.si.j.eo.ti li 6.Vnde si post talem appellationem confirmaret, nō valeret electio, & uide ad prædicta,quod dixi in c.cum nobis,§.eo.& in d. ca.interposita.ubi plene tractaui de effectu istius probationis oblatæ,& an & quando habeat iustificare appellationem. Abb.

ADDITIONES.

a Seb.Sap.Primo.Vide tex.in c.nisi cum pridem,uer. uerum, inf. de renun.per quem dicit Car.in consi.151.punctus quæstionis, q̄ qui acceptauit beneficium sibi collatum.uidetur per quasi contractum se obligare ad administrationem.Et uide Fel.in c.quoniam,§.porro.in princ. infra ut lite non cōtesta.vbi dicit,quod multæ sunt differentiæ inter matrimonium spirituale, & carnale,adeo,q̄ qui nult de uno ad alterum arguere, debet probare similitudinem,& istud uoluit Imo.in c.tuæ, de sponsal.

b De spirituali.Adde quæ Rom.sing. suis fol. 23. dicit,quod ita pater tenetur dare eandem dotem filiæ uolentii intrare monasterium,quam daret,si uellet secundo nubere.

SUMMARIVM.

1 *Delegatus remittens causam ad delegantem,potest præfigere terminum partibus,in quo debeant comparere coram delegante.*
2 *Nobilitas attenditur in clericis secularibus, secus in religiosis,& uox nobilium est maioris authoritatis aliis.*
3 *Allegationes intelliguntur tam facti quam iuris.*
4 *Iudex non debet ferre sententiam contra contumacem,nisi sibi constet de meritis causæ,saltem unius partis, si alia est contumax.*
5 *Sententia lata a iudice minus instructo,est ipso iure nulla.*
6 *Iudex potest iudicare super notorio,licet non fuerit in actis deductum.*
7 *Notorium potest appellari,postquam est conclusum.*
Notorij appellatione uenit notorium facti, & non iuris.
8 *Idoneus requiritur quod quis sit,tempore, quo eligitur sed si postea efficitur idoneus,non releuat.*
9 *Dictiones,pene,fere,quasi & c.diminuunt parum de significato uel re,cui adiuntur.*
10 *Electio facta a minori parte de digno,prefertur electioni facte a maiori parte de indigno.*
11 *Eligentes indignum, sunt priuati ipso facto potestate eligendi, pro prima vice.*
Conferens beneficium scienter indigno,est priuatus collatione.
12 *Electus ad aliquam dignitatem ecclesiasticam, an tempore electionis requiratur,quod sit in sacris.*

CAP. XXII.

Dudum. Electus a maiori,& saniori parte capituli;si est & erat idoneus tempore electionis, confirmatur;secus autem si erat indignus in ordinibus,scientia,uel ætate, & fuit scienter electus,electus autē a minori parte,si est dignus, confirmabitur.hoc dicit. Prima pars ponit commissionē prius factam. Secunda,ibi,[ipsi uero,]ponit iudicium processum Tertia ibi,Cumque,]ponit unius partis comparitionem,& alterius contumaciam.Quarta ibi [Gestis,]examinat processum non plene remissum ob quam causam sub certa forma diffiniendum committit.Casus lite.Vacante præpositura ecclesiæ Colonien.14. canonici,elegerunt præpositum sanctorum Apost.24.elegerunt p positum S. Georgii. Super istis electionibus causa fuit commissa iudicibus sub hac forma,ut si de partium procederent voluntate,causam terminarent eandem;alioquin eā sufficiēter instructam remittant ad sedem Aposto. Iudices uero citauerunt partes ad præsentiam suam,lit.contest. receperunt testes;& examinauerunt eligentium consciențias,& audiuerunt allegationes vtriusque,tandem præpositus S. Georgii dixit, q̄ nolebat stare sententiæ eorum,vnde iudices processum causæ ad sedem apostolicam destinauerunt,partibus terminum statuendo, quo deberent in presentia domini papæ comparere.in termino constituto præpositus sanctorum Aposto.accessit ad præsentiam domini papæ.Præpositus S.Georgii non venit,nec misit aliquē procuratorem,nec allegationes suas præsentari fecit; quo casu est magis dubium nunquid possit ꝺ eum procedere suis allegatio.non inspectis,ex quo per eum deficit? Inn.tenet ēt in hoc casu, nō esse ꝺ illum procedendum ad sententiam, ex quo non pōt liquere de meritis causę sine illis allegationib.argum.hic quod est bñ notandum. Et optime facit ad idem tex.in d.c.cum Bertol. nam contumacia debet aliis modis arceri;non aūt propter eam debet præcipitari sniā;ex quo iudex nō pōt esse instructus. Et in hoc tenementi istum tex.fm istum intellectum; puto tamē,q̄ si iudex ferret sententiam, non uisis actis partis contumacis,ex defectu ipsius, eā non producentis,q̄ ualet sententia,[b] si prætendit se fore instructum sufficienter ex allegationibus, & actis partis. Ad quod adduco tex.in d.c.cum Bertol.vbi iudex tu lit sniam,non uisis actis alterius partis,pp eius contumaciam,& tñ sententia tenuit;cum fuerit opus restitutionem petere.† Sed si apparet, q̄ iudex non potuit instrui ex actis vnius partis tantum; sententia est ipso iure nulla,tanq̄ lata a iudice minus instructo,vt in c.cum ex literis,de rest.in inte.& in d.c.cum Bertol. fm vnum intellectum;& vtrobique dixi,& per Bar.in l.prolatam.C.de sen.& hoc
6 no.†No.ibi,[Vel si notorių,&c.]tex.valde no.q̄ iudex pōt iudicare de eo,qd est sibi notū, vt notoriū licet notoriū non fuerit in actis probatū.& allegatum. Facit l.j.iuncta glos. C. qui & aduer. quos.& facit ēt iste tex.fm vnum intellectum,q̄ ēt post conclusionem in cā,pōt notorium allegari: nam hic erat conclusum in eā,cum non restaret,nisi ferre sniam,& terminus fuisset præfixus ad sententiam audiendam,& in hoc est iste tex. satis notandus.
c Intellige tñ in notorio facti permanentis,[c] quia tale notoriū,nō indiget probatione,sed sufficit,q̄ allegetur.Solum,n.istud est il lud,quod releuat ab onere probandi;secus in notorio actus trāseuntis:nam ista notoria requirūt probationes,vt plene no. 2.q. 1.c.manifesti.,& in c.sicut,de re iud.& in c.uestra,de cohab. cler. & mulie.Ideo non possunt allegari post conclusionem in cā, cū non debeant tunc nouæ probationes admitti,vt in c. cum dilectus,de fide instrum.† No.ibi,[Et per ea quæ iam dicta erāt,&c.]
7 q̄ appellatione notorii non uenit stricte id, quod colligitur ex actis; sed notorium facti duntaxat: nam notorium,& id,quod colligebatur ex actis, etiam post conclusionē in cā ponunt hic ut diuersa.Et facit optime ad statuta,vt si in mā restringibili fiat mētio itelligāt de notorio facti,& non iuris; quia in tali materia, debemus verba strictissime cāpere, vt in c. in nostra. de iniuriis, & de hac notatur in d.ca. vestra; & hoc tene menti.†No.q̄ electus debet esse idoneus in scientia,ætate,& ordine, tempore electionis;alias electio est nulla;nec sufficit,q̄ superueniāt istæ qualitates post electionem;quia quod nullū est a princi. tractu temporis non conualescit,vt in regula,non firmatur,de reg.iu.lib.6. Idem dic in impetratione:nam ad validitatem ipsius, debet concurrere idoneitas tempore impetrationis, nec sufficit,q̄ superueniat,nisi de defectu fuisset facta mentio in impetratione,ut in li. Sed rnde,vt ibi plene: nam ibi impetratio fuit facta generaliter,& non restricta ad certum beneficium;ideo satis est, q̄ idoneitas adfit tempore acceptationis,quia nulla fuit commissa fur
9 reptio pp generalitatem gratiæ.Sed in ca.si eo tpe gratia fuit re- d stricta ad certum beneficium;& de hoc plenius in d. capi. ei cui.

a Zac.In religiosis uero.Videtur iste tacite innuere, quod nobilitas per religionis ingressum perdatur,sicut comitatus,& ducatus ius,ut est gl.or.in c.fin. 26.q.7.& 20.q.3.c.piis.quas gl.alle.Spe.in ti.de stat.mo.§.1.uer. 11.& Bald. in l.Deo nobis,C.de episco.& cle. Dic tamen . quod nobilitas non perditur ita no.fin.Rom.fin.37.inci.utrum nobilis,per istam rationem,quia nobilitas est quoddam ius sanguinis immutabile,Lius agnationis,ff.de pac.Item fatetur etiam ius sanguinis,ideo non perditur.supra alle. l. Deo nobis.
Ant.Fran.Dicas,quod non dicit do.Abb.quod per ingressum religionis perdatur ius sanguinis, & nobilitatis,sed dicit,quod inter religiosos non attenditur nobilitas sanguinis.

tis,vt le.& no,in c.fi.de sta.re.No.ex prędictis,& ex tex.q̄ antiqo
a res[a] in ecclesia dicuntur præcellere aliosisiue sit antiquitas respectu ætatis,siue respectu receptionis in ecclesiā.Nam præsumitur prosenibus.Ad hoc tex.in l.semper,ff.de iure imm.itē prius recepprius in ecclesia,debet magis honorari,q̄ postea receptus,in cap. statuimus,de maio.& obe.In agendis ergo capitulariter,vox isto
3 rum,qui præcellunt dignitate,ætate,& tempore, est maioris authoritatis & ponderosior,quam aliorum vox.de quo in d.c. ecele.†Item no.ibi,[allegationes pro eo. Præposito,]q̄ appellatione allegationum,veniunt q̄sque allegationes facti duntaxat, & non iuris.Nam iste tex.in ver.cum autem,loquitur de allegationibus consistentibus in facto,ut sunt exceptiones,replicationes & similia. Non aūt pōt intelligi de allegationibus iuris; quia coram papa nō sunt necessariæ allegationes iuris,ut in capi.sæpe, in prin.de appe.Nam censetur omnia iura habere in scrinio pecto
4 ris,vt in c.i.de const.li.6.†No.& tene menti, q̄ vbi cā non est plene remissa ad superiorem,non debet procedi ad sententiam, ēt ꝺ contumacem;quia non est serenda snia ꝺ contumacem,nisi liqueat de meritis causę;sed procedēdum,vt leg.& no.in c.prout, de do.& contu.& in l.consentaneum,C.quom. & qñ iudex. Nō aūt liquet de meritis causæ,ex quo omnia gesta causæ, non sunt remissa ad superiorem. Et pōt in hoc iste tex.intelligi dupliciter. Primo,q̄ allegationes,sc.præpositi S.Georgii non fuerunt remissę ad papam,ex defectu iudicum, vel alterius nūcii quo casu res
11 est clara.Non.n.debet delictum vnius, parti obesse; quæ in hoc non reperitur in culpa.Secundo potest intelligi,q̄ iudices assignauerunt terminum cuilibet partium ad allegationes suas ad papam deferendas;assignato termino peremptorie;prout factū fuit in c.cum Bertol.ꝺ.de re iud.Et iste præpositus S.Georgii nec cōparuit,nec allegationes suas præsentari fecit; quo casu est magis dubium nunquid possit ꝺ eum procedere suis allegatio.non inspectis,ex quo per eum deficit? Inn.tenet ēt in hoc casu, nō esse ꝺ illum procedendum ad sententiam, ex quo non pōt liquere de meritis causę sine illis allegationib.argum.hic quod est bñ notandum. Et optime facit ad idem tex.in d.c.cum Bertol. nam contumacia debet aliis modis arceri;non aūt propter eam debet præcipitari sniā;ex quo iudex nō pōt esse instructus. Et in hoc tenementi istum tex.fm istum intellectum; puto tamē,q̄ si iudex ferret sententiam, non uisis actis partis contumacis,ex defectu
b ipsius, eā non producentis,q̄ ualet sententia,[b] si prætendit se fore instructum sufficienter ex allegationibus, & actis partis. Ad quod adduco tex.in d.c.cum Bertol.vbi iudex tu lit sniam,non uisis actis alterius partis,pp eius contumaciam,& tñ sententia tenuit;cum fuerit opus restitutionem petere.† Sed si apparet, q̄ iudex non potuit instrui ex actis vnius partis tantum; sententia est ipso iure nulla,tanq̄ lata a iudice minus instructo,vt in c.cum ex literis,de rest.in inte.& in d.c.cum Bertol. fm vnum intellec-
6 tum;& vtrobique dixi,& per Bar.in l.prolatam.C.de sen.& hoc no.†No.ibi,[Vel si notorių,&c.]tex.valde no.q̄ iudex pōt iudicare de eo,qd est sibi notū, vt notoriū licet notoriū non fuerit in actis probatū.& allegatum. Facit l.j.iuncta glos. C. qui & aduer. quos.& facit ēt iste tex.fm vnum intellectum,q̄ ēt post conclusionem in cā,pōt notorium allegari: nam hic erat conclusum in eā,cum non restaret,nisi ferre sniam,& terminus fuisset præfixus ad sententiam audiendam,& in hoc est iste tex. satis notandus.
c Intellige tñ in notorio facti permanentis,[c] quia tale notoriū,nō indiget probatione,sed sufficit,q̄ allegetur.Solum,n.istud est illud,quod releuat ab onere probandi;secus in notorio actus transeuntis:nam ista notoria requirūt probationes,vt plene no. 2.q. 1.c.manifesti.,& in c.sicut,de re iud.& in c.uestra,de cohab. cler. & mulie.Ideo non possunt allegari post conclusionem in cā, cū non debeant tunc nouæ probationes admitti,vt in c. cum dilectus,de fide instrum.† No.ibi,[Et per ea quæ iam dicta erāt,&c.]
7 q̄ appellatione notorii non uenit stricte id, quod colligitur ex actis; sed notorium facti duntaxat: nam notorium,& id,quod colligebatur ex actis, etiam post conclusionē in cā ponunt hic ut diuersa.Et facit optime ad statuta,vt si in mā restringibili fiat mētio itelligāt de notorio facti,& non iuris; quia in tali materia, debemus verba strictissime cāpere, vt in c. in nostra. de iniuriis, & de hac notatur in d.ca. vestra; & hoc tene menti.†No.q̄ electus debet esse idoneus in scientia,ætate,& ordine, tempore electionis;alias electio est nulla;nec sufficit,q̄ superueniāt istæ qualitates post electionem;quia quod nullū est a princi. tractu temporis non conualescit,vt in regula,non firmatur,de reg.iu.lib.6. Idem dic in impetratione:nam ad validitatem ipsius, debet concurrere idoneitas tempore impetrationis, nec sufficit,q̄ superueniat,nisi de defectu fuisset facta mentio in impetratione,ut in li. Sed rnde,vt ibi plene: nam ibi impetratio fuit facta generaliter,& non restricta ad certum beneficium;ideo satis est, q̄ idoneitas adfit tempore acceptationis,quia nulla fuit commissa fur
9 reptio pp generalitatem gratiæ.Sed in ca.si eo tpe gratia fuit re- d stricta ad certum beneficium;& de hoc plenius in d. capi. ei cui.

d †No.ibi,[duæ pene partes,] q̄ ista dictio,pene,[d] diminuit parum de significato, eius, cui adiicitur: nam hic dicebantur concurrere, pene duę partes, quia deficiebant quatuor, ut essent duæ integræ; & idem de dictione fere, vel quasi. quod
10 no.pro statutis.†Vlt.no.quod concurrentibus duabus electionibus super ea dignitate,quarum vna est facta a maiori parte de in digno sciēter,alia a minori parte de digno;uenit cōfirmanda electio facta a minori de digno;ēt si ambæ electiones fuerunt factę eo.contextu,nam hic non apparet,q̄ electio facta a maiori parte de indigno præcesserit,sed potius colligitur ꝺrium in prin.c.Vbi dr̄,q̄ electores diuiserunt vota sua in duos. Ex quo habes,q̄ potestas maioris partis aduenies minori parti in ipso limine,& origine electionis,conualidat ipsam electionem; vt uideatur facta ab habentibus totam potestatem, nam si potestas maioris partis non censeretur ilico transfusa in minorem partem, non posset confirmari electio facta a minori parte, quia non est facta a maiori parte capituli;sc.ab habente potestatem capituli, seu capitularem.Ex quo infertur,q̄ si electio minoris partis præcesisset,non deberet confirmari ex eo, q̄ pars maior elegisset postea indignum;quia tempore electionis non concurrebat tota potestas ī minori parte;nec poterat conualidari ex potestate postea deuoluta,ar.in c.auditis,j.e.Debet ergo necessario iste tex.intelligi,q̄ aut electio maioris partis de indigno præcesserit: Aut q̄ vtraque elect.fuerit facta eo.contextu ; ad quod uide, quod legi.
11 & no.in c.congregato,j.eo.†Et ex his,& ex tex.no.diligenter, q̄ electores eligendo indignum,sunt priuati ipso facto ptāte eligēdi;& potestas deuoluitur ad alios non delinquentes;non solum qñ elect.fit ad epātum, & maiores dignitates, sed ēt ad inferiores.Et optime iudicio meo facit tex.pro opi.quam tenui in c. cū in cunctis,sup.eo.q̄ conferens beneficium scienter indigno, ipso facto pro prima vice priuatur potestate conferendi; nec tenet colla.illa;& potestas deuoluitur ad alium: nam si hoc est in ele,vt hic uides,fortius in colla.cum magis delinquat collator,q̄ electorquia collatio,habet vim electionis,& confirmationis,vt no.in c.cum olim,de causa pos.& propri.nec expectat aliam examinationem post se.Gl.in uer.[Electionis tempore.] ibi,[sol.uerum est.] No. istam gl. pp multa iura in ea alle.quorum quædā
c poderant initium,[c]quædam vero finem.uide aliam gl.in c.scientes,j.de censi.quæ allegat multa iura dicentia medium fore spectādū.Et gl.ista inuoluere soluit, nec potuisset clare soluere, cum sit via brocardica. Sensus tamen gl.vī, q̄ in actib.spectantib.iuris effectum,ex quib.producitur actio,debet considerari q̄sque initium,q̄nque medium.q̄nque finis. Sed in actib.consistentib. in facto,spectātur finis.Hoc.in d.c.scientes,dicit q̄ in hac materia non pōt dari certa regula,cum discurrat per uarios casus. sed fm diuersitatem casuum,q̄q, spectatur principium,q̄nque medium,q̄nque finis.dixit tamen Cald. hic,q̄ licet sufficienter non possit dari regula.potest tamen generaliter sic tradi, q̄ ubicunque actus recipit essentiam, vel validitatem in initio, debet spectari principium:si in medio,spectat medium,& ita finis, si assimit subsistantiam in fi.& quasi in effectu idē uoluit d. Ant.sed nō est curandum de his verbis,sed casus decidendus est fm materiā subiectam.Extra gl.op.ꝺ text.in eo, q̄ præpositus S.Georgii noluit stare diffinitioni iudicū, & ob hoc causa fuit ad papam remissa.Nam iudicium redditur in inuitum, vt in capitu. primo, & capitulo, intelleximus,de iudic. ergo non potuit declinare iudicium istorum. Solu. contrarium procedit regulariter; sed hic potuit declinare iud icium ex forma commissionis. Nā

vt

ADDITIONES.

a Seb.Sap.Quod antiquiores.Vide tex.in l.fi.C.de tyro.li.12.& in l.1.C.de consu.eod.lib.vbi Ioan.de Pla,cum multis allegatis per do. las.in 1. cum quid, circa fin.ff.fi cert.um.peta. Et quis dicatur antiquior, declarat glo.in c.fi.de consuc.li.6.& Docto.in c.cum omnes,supra de consti.uide etiam gl. in ca. lex, ea.1.dist.

b Seb.Sap.Quod ualebit sententia.Vide late per Feli.in c.ecel.Sanctæ Mariæ, col.6.sup.de consti.Mod.in l.2.C.de eden.

c Seb.Sap.Facti permanentis.Hoc late declara,ut per Fel.in c.cum ordinem, col.3.supra de reſcri.ubi attingit,an & quando notorium debeat allegari. Aliquid etiā ponit Fel.in c.afferte,col.2.infra de præsum.Are. in c. uenies, col.4.infra.de accus.

d Zachar. Ista dictio, pene. Tu dic, quod ista dictio,pene, non inducit contrarietatem, sed potius consequentiam,ut not. ff. de origi iur.l.1.§.ijdem temporibus. Alber. de Rosa. late in prælega.§. ijdem,in l.secunda, §. 1. de uete. iu. enu.& Oldra. consi. 44.in fin. quod ualet ad testes concordandum.

e Seb.Sap. Initium.Ex hoc,quod initium sit spectandum, dixit singu. Cardi. in consi.122.septimo archipresbyter, quod si statutum priuat ipso iure absentantem se fine licentia ultra 15. dies, si aliquis se absentauit cum licentia pro certo tempore, & post illud tempus ītetit absens per quindecim dies,non cadit in pœnam statuti, quia statutum punit initium temerariæ absentiæ,& hoc dicit singularissimum Felin.in capitu. quoniam, §. porro, colum.pen.in fi.infra ut li. non contesta. Et de hac regu. quod initium spectandum sit,uide glo.& Barto.in l.3. § si quis.ff.de mino.Alex.in l. si filius, in princip ff.de uerbo.obli.vbi dicit initium spectandum, nisi contractus requirat implementum ex parte creditoris, tunc enim inspicitur tempus implementi,uide etiam Bal.in l.si seruus Mæui.§.fin.ubi etiam Ioan.de Im. ff.de stipu.seruo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ut patuit in antiqua, papa commisit istis iudicibus causam audiē
dam, & decidendam, si partibus placeret: si uero displiceret alte
12 ri partium, tunc cām remitterent instructam. † Secundo op. in
eo, q̄ opponebatur defectus ordinis contra præpositum S. Geo
rgii. Nam cum fuisset electus ad dignitatem inferiorem, non
erat necesse, q̄ esset in sacris, sed satis est, q̄ postea ad ordinem re
quisitum promoueatur, vt vī probari in c. cum in cunctis, in §. in
feriora, ī. eo. Item idem iudicium est habendum in dignitatibus
inferioribus & ecclesiis parochialibus, vt in §. inferiora, præal. &
in capi. de multa, de præb. Sed ad ecclesiam parochialem pōt pro
moueri ille, qui non est in sacris, vt in c. 2. de insti. in 6. & in c. si, p
clericis, de præb. eo. li. ergo & ad istas dignitates inferiores. Præte
rea speciale uidetur in promouendo ad episcopatum, vt saltem
2 debeat esse subdiaconus tempore electionis, ² vt in c. a multis, de
æta. & qua. ergo in dignitatib. inferioribus debent sufficere mi
nores ordines, cum maior idoneitas requiratur in promouendo
ad episcopatum, quam quoad alias inferiores dignitates. Sol. pp
hoc, & similia, quę allegari possent, sunt opiniones in materia.
Quidam, vt Vin. & Io. dixerunt, q̄ hodie non est opus, vt promo
uendus ad istas dignitates inferiores, sit in sacris; sed satis est, vt
postquam promotus fuerit, ordinetur ad istum ordinem, quem
dignitas illa requirit, vt in §. inferiora, præalle. & in ca. prēterea, ī.
de æta. & qua. Et dicunt q̄ iura, quæ habentur 60. dist. quę viden
tur innuere contrarium, sunt hodie correcta. Tan. & Gof. tenue
runt ꝓriam opi. dicentes, q̄ hodie etiam promouendus ad istas
dignitates inferiores, & ecclesias parochiales, debent esse in sa
cris, per istum tex. & per c. præterea, p̄al. Nam ibi permittitur di
spensatiue, ut existens in minorib. ordinibus possit adipisci eccle
siam parochialem secus ergo mero iure inspecto. Tertiam opi.
posuerūt Inn. & Comp. distinguentes inter dignitatem curatā,
& non curatam, ut primo casu debeat esse in sacris, secundo nō.
& vī Io. An. magis adhærere huic opi. nam impugnat responsio
nem Io. & Vicen. in eo, q̄ ad istū tex. rñdebant, q̄ iste patiebatur
defectum in ordinib. quia iste præpositus erat laicus. Nam hoc
non est verisimile ſm Io. An. cum esset iste prepositus S. Geor
gii, nam dicit patere in antiqua, q̄ hic opponebatur, q̄ iste præ
positus erat in minoribus, remittit tamen ad no. in ca. unico, de
æta. & qua. li. 6. & ad dictum c. præterea. Dom. Anto. concluden
do, ut asseruit ibi, & in c. ex ore. de his, quæ fiunt a mio. par. cap.
distinguit, q̄ aut dignitas est curata, & eligendus debet esse in sa
cris, ut hic. Idem si nō est curata, sed hēt sacrum ordinem anne
xum ex institutione dignitatis. Si uero neutrum istorum cōcur
rit, tunc procedit alia opinio, vt sufficiat, q̄ sit in minorib. sed de
ecclesiis parochialibus nihil dicit, neque alia iura adducit. Sed iō
aduerte latius: Nam ista qō potest discurrere. vt sup. dixi, non so
lum in dignitatibus inferioribus, sed etiam in curatis beneficiis.
Nam quo ad idoneitatem promouēdorum, ista æquiparantur,
vt in d. §. inferiora. Vñ videas de hoc primo. gl. no. 60. dist. c. 1. quę
tandem concludit, q̄ in istis ecclesiis parochialibus, & in istis di
gnitatibus habentibus a iure sacrum ordinē annexum, sufficit,
q̄ tempore electionis, quis sit in minoribus, & ętate habili ad re
cipiendum postea ordinem requisitum. Sed in istis dignitatib. b
& personatibus, quæ non reperiuntur in iure certum habere or
dinem annexum, nec sunt curatæ, vt est primiceriatus sacristia,
& similes, dic standum consuetudini loci, ad quem ordinem de
beat iste promoueri, & no. sing. in hoc vltimo istam gl. quia ne
scio alibi. Io. Cal. satis plene hunc articulum examinauit, & Ioan.
An. posuit gl. in c. si pro clericis, de præb. lib. 6. & in c. licet canon,
de ele. eo. lib. Et ibi loquens de promouendis ad ecclesias pa
chiales, dixit q̄ in casibus in iure non expressis, promouendus
debet esse in sacris per c. prætera, præall. Quod dicit se non aude
re corrigere, nisi in casibus expressis, quorum vnus est in c. 2. de
insti. li. 6. qñ proceditur per viam præsentationis, & institutionis.
Alius est in d. c. si pro clericis, quando proceditur per uiam im
petrationis in curia, sed Io. Cal. indistincte hic tenet, q̄ in quoli
bet modo promouendi, satis est, q̄ promouendus sit in minori
bus ordinibus, tam respectu dignitatum inferiorum, quam in ec
clesiarum curatarum. Et hæc opi. mihi placet primo, arguendo
per locum a speciali de episcopis, secundo per illum §. inferiora.
ubi text. in promouendis solum requirit ætatem, mores, &
scientiam. In ordinibus uero solum disponit, vt recipian
tur post promotionem. Tertio moueor, quia ille §. æquipara
rat dignitates inferiores, & ecclesias parochiales, quoad idoneitatem promouendorum ad illa, sed habemus hodie clarum, q̄ exīstens in minorib. potest consequi ecclesiam parochialem, ut
in iuri. præal. ergo ad istas dignitates inferiores possunt promo
ueri. Non ob. motinum Io. An. nam si cum proceditur per viā
extraordinariam, pura per presentationem, & institurionem, po
test promoueri exīstens in minorib. vt in d. c. 2. ergo fortius cum
proceditur per uiam ordinariam, vel iuridicam, vt est electio, vel
collatio. Præterea, sicut in impetratione, quæ est odiosa, & re
stringibilis, vt in ca. quis, de pb. li. 6. non ob. defectus sacri ordi
nis, ergo fortius non debet nocere, cum proceditur per viā elec
tionis vel collationis. Ergo dicamus, quod ista iura noluerunt
ponere specialitatem in istis casibus, quia non apparet de suffi
cienti ratione specialitatis, sed quod de mente illorum iuris
fuerit, quod defectus sacri ordinis non haberet impedire. Non
ob. iura, q̄ habentur 60. di. nā possunt primo exponi, et ibi no. gl.
in c. i. vt dicatur, si presbyter. i. fiat. Simile in c. 2. de so. compe. Vel
quod hodie sint correcta. Nam illa requirebant presbyteratum
tempore promotionis, & tamen hodie clarum est, quod non re
quiritur, vt in d. §. inferiora. Non ob. c. præterea, quia potest inter
ligi de dispensatione generaliter hodie facta a canone, non aut
de faciēda per superiorem. Vel quod hodie sit correcta per iura
li. 6. præal. Ad istum c. responderi pōt quod patiebatur iste defe
ctum in ordine respectu ætatis, quia non erat in tali ętate in qua
potuisset promoueri ad sacerdotium, quod requirebat ista di
gnitas, vt in c. de ęta. & qual. & per hoc habes istum passum exa
minatum. Abbas.

ADDITIONES

2 Zacha. Subdiaconus tempore electionis. Adde Cardin. Mandag. in tracta. de
electio. part. 2. c. 59. in glo. in uerficu. canonicum in sacris ordinibus dece
sio. 26. par. 1. Quid autem si tempore electionis non erat in sacris, sed tem
te postulationem confirmationis erat, dic, quod non valet electio, ut
no. Dyn. in l. 2. §. 1. in prin. & quod ibi ponitur in additio. ad ipsum, fl. de el
ec. tuto. quinimo debebat talis postulari, ut plene no. in cap. a multis, de
æta. & qua.

b Seb. Sap. Dignitatibus. Vide Fede. de Sen. in cons. 127. casus talis est, quidā ad
canonicatus ubi tenet, q̄ etiam prioratus possunt conferri infantibus ut
Bal. d. in l. administrantes, §. eorum, ff. de excusatio. tu. ubi dicit, q̄ minores
possunt habere præbendam, & multa, quæ consequi possunt minores, &
non enumerat Firm. in tract. de Episcopo. in prima parte secundi libri. 93.
ubi etiam ponit quas dignitates, sæculares possint acquirere.

SVMMARIVM.

1 *Exules, si non possunt esse in ciuitate propter partialitatem, non potest con
tra eos in eorum præiudicium aliquid ordinari, & possunt interpellari ci
tes in ciuitate, vt constituant eis locum tutum, in expediendis negotiis cha
tatis. 10.*
2 *Postulantes, amittunt ius postulandi, si patiuntur postulatum, ante cōfirma
tionem administrare, sed non eligentes.*
*Postulatus, & electus, administrantes ante confirmationem, ipso facto sunt
priuati.*
Priuati potestate eligendi transferunt illam in alios suos de collegio.
3 *Pax facta sub certa pœna, si unus rumpit, & postea alius, intelligitur rup
ta a primo tantum.*
4 *Notorium, de necessitate non recipit probationes.*
5 *Notoria, an, & quando indigeant citatione.*
7 *Testes singulares regulariter non probant.*
Testes singulares dicuntur illi, qui discordant in facto.
8 *Citatum se non fuisse, non potest probari. 16. 17.*
9 *Libellus ineptus non utiuat processum, si in causa illa non solebat dari
libellus.*
11 *Electio facta per metum, est ipso iure nulla.*
12 *Notorium licet aliquid sit, tamen si non constat iudici, debet ipse super hoc
accipere probationes.*
13 *Negatiua, an & quando possit probari. 16.*
*Creditur plus duobus affirmantibus, quam centum negantibus, nisi in ne
gatiua coarctata.*
14 *Negatiua an & quando transferat onus probandi in aduersarium, nisi in ne
gantem.*
Præsumptio transfert onus probandi in aduersarium.
15 *Fundans se super paupertate, uel diuitiis, debet illas probare.*
17 *Citatum aliquem fuisse, debet probari per asserentem citationem.*
18 *Collegium, vel representans collegium, debet citari, & non singuli de col
legio.*
16 *Vniuersitas, uel collegium, quomodo citetur.*
20 *Vniuersitas, uel simile, non potest excommunicari, sed suspendi.*
*Excommunicatus, ut contumax, si non reperitur contumax, an sit excom
municatus.*
21 *Absentes an debeant mittere nuncium, vel procuratorem in aliqua causa.*
22 *Postulantes, uel eligentes aliquem per impressionem laicorum, sunt priua
ti ipso facto potestate eligendi limita ut per istum in c. cum Vintonien. post
eo. in ult. col. uer. sed contra, &c.*
23 *Collatio beneficiorum, vel electio, ad quem spectat si fuerit per alium
admissa?*

C A P. XXIII.

Bonæ memoriæ. Legitur hoc ca. principaliter tri
bus modis, & secundum princi
palem intellectū, q̄ magis cōgruit literę, h. d. Recipientes po
tū ad ecclesiam tanq̄ institutum, vel administratorem, ante
missionem postulationis a superiore factam, priuati sunt pote
state eligendi, & ad alios, licet pauciores, deuoluit potestas eligē
di, & si omnes priuati sunt, deuoluitur ad papam in eccle
thedralib. Vel ſm aliū intellectū, q̄ placet multū Inno. h. d. Qui
impressionem laicorum aliquem postulauerunt, ipso iure
priuati potestate eligēdi. Hæc tñ lect. non multum conuenit
terę huic, sed allegationi cōtrę in antiqua. Tertio legit ſm eu
dem Inn. alio modo, ſm quem h. d. Qui post & ꝫ appellationem
legitimam, aliquem postulauerunt, sunt ipso facto priuati pote
state

state eligēdi; & ad alios; licet pauciores, potestas deoluit. Hæc
etiā lect. non multum congruit literæ, sed magis elicitur ex anti
qua. Diuiditur hæc decret. principaliter in quatuor partes. In pri
ma ponit factum, & sub certa forma commissio. In secunda ibi,
[Licet autem.] processus factus iuxta dictam formam. In tertia
ibi. [Contra vtro.] oppositio ꝫ processum legati, & rñsio. In quar
ta ibi, [Nos igitur,] motus principis, & cōfirmatio processus. Et
pro euidentia casus, præmitte, q̄ vacante imperio, duo fuerunt
electi in discordia. Otho. ſ. & Philippus, ciuitas Magūtina adhæ
rebat tunc Philippo; Præpositus aūt sancti Petri, qui alias erat ca
nonicus Maguntinus, & quidā alicui canonici Maguntini adhæ
rebant Ottoni, vnde pp potentiam Philippi, nō audebāt stare in
ciuitate Magnuntina, interim vacabat ecclesia Maguntina. insta
bat Philippus, vt postularetur epūs. Vorma. Canonici aūt exules,
nō audētes venire ad ciuitatē pp potentiam Philippi, timentes
ibidem impressionem; ne ſ. compellerentur eligere ad petitionē
Philippi miterunt nuncium ad capitulū petētes q̄ cum instaret
tps electionis faciēdę, deberent assignare locum tutū, in quo nul
la timeretur impressio alias appellabant ad Romanum pontifi
cē. Capitulū vero hac petitione nō obstante, postulauit Vorma
cien. epm, & appellauit ne aliquid attentaretur per alios in præiu
dicium ipsius postulationis; & receperunt istū Epm postulatum
ad administrandum iura ipsius ecclesiæ, anteq̄ papa postulatio
nem, admitteret. Canonici vero absentes licet paucissimi nume
ro, elegerunt dictū ꝑpositū in archiepiscopum. Orta itaq; cōten
tione, super iuribus electionis, & postulationis, ꝫ ipsam postula
tionē factā a maiori parte, opponebantur principaliter tria ſm
vnum intellectum. primo, q̄ postulauerant post, & ꝫ appellatio
nem legitimam. Secundo, quod receperant postulatū in admi
nistratorē iuriū ecclesiæ; seu q̄ ipse postulatus administrauerat
ante admissam postulationē. Tertio, q̄ per impressionem laico
rum, videlicet Philippi, & aliorū procerū, dictum epm postulaue
runt. Cōtra electionē vero factā ab alia parte, opponebant prin
cipaliter duo. primo, q̄ fuerat facta a paucissimis canonicis. secū
do, quod post appellationē interpositā a maiori parte. pōt addi
tertia oppositio, q̄ fuerat facta postulatione nō cassata. Occasio
ne huius discordiæ, causa fuit delata ad summum Pontificē, qui
cām delegauit cuidā delegato, qui erat in partibus, sub hac for
ma. Quod si constaret illos canonicos recepisse dictū postulatū
in administratorē, vel quod ipse postulatus administrasset in spi
ritualibus, vel tpalibus, dēret delegatus illā postulationē de nūcia
re irritā, & inanē. mādauit forte de aliis causis inquiri, q̄ fuerunt
ex hac ītra decisæ. In facto vero electionis, mādauit inquiri de me
tu, quē ꝑpositus, & alii canonici timebāt; & si de eo ptaret, mā
dauit confirmari electionē eorū, nō obstante appellatione a capitu
lo interposita, cū ipsi non duxerunt deferēdū appellationi inter
positæ ab alia parte. Legatus vero licet notoria forent, q̄ obiicie
bātur ꝫ postulatum, tñ ad maiorē cautelā, testes recepit & cū de
obiectis fuisset sibi facta certa fides, illā postulationē denuncia
uit irritā & electionē aliorū canonicorū confirmauit; & electū
ordinauit in presbyterū, & in epm cōsecrauit. Cōtra processum
legati opposuit capitulū inter cætera, q̄d eis, & Vormā. eꝑo nō ci
tatis processerunt; & sic ex defectu citationis dicebant processū
nullū. papa vero istā obiectionē multipliciter cōfutauit, q̄ a primo
cū iste excessus esset notorius, non indigebat aliqua examinatio
ne, nec citatione. Secundo, q̄ ꝑsumendū est pro his, q̄ a iudice
sunt acta, nec poterāt ipsi docere se nō fuisse citatos; q̄ licet gli
bet diceret de se, eorū tñ testimonia erant singularia; & sic nō ꝓ
babāt. Tertio q̄ a ipsi misserunt nunciū ad se excusandū, vñ erat
præsumptio, q̄ fuerunt citati; & quemadmodū miserāt nunciū;
ita poterant destinasse procuratorē. Et tandē papa inspectis præ
dictis, & maxime quia ex trib. causis superius expressis ipsi cano
nici reddiderunt se indignos. Itē, q̄ a ꝑ oppositio, q̄ oēs pariter de
liquissent, potestas fuisset deuoluta ad ipium papā; quia illam po
stulationē cassauit, seu cassam & irritā pronunciauit, & electio
nē factā de proposito, qui nunc erat archiepiscopus, confirma
uit. † No. 1. q̄ canonici existētes extra ecclesiam, sine eorū culpa,
maxime timentes tyranndidē alicuius, non sunt priuati potesta
te eligendi, sed retinent illā potestatē. Et facit hæc litera iuncta
a gl. pro his, quæ no. Bar. in l. oēs populi, ff. de iust. & iu. vbi dicit, q̄
a si vna pars ² ciuitatis est expulsa, seu non audet ibi esse pp partiali
tatē, non possunt ciues remanentes aliquid statuere in præiudi
cium absentium, & concordat huic literæ quod legitur, & no. in
c. quanto. 63. dist. Sed ō no. q̄ non valentes accedere ad ecclesiā,
timentes ibi oppressionē in actu electionis, pñt petere a capitu
lo, vt statu. ꝫ locus idoneus & tutus, in quo oppressio timeri nō
possit. Et si secus fieret, posset appellari, & ex his habes casum, in
quo licite fit electio extra ecclesiam, seu ciuitatem, qñ in eo loco
verisimiliter timetur impressio. Item habes casum, in quo maior
2 pars tenetur ire ad minorē partē, vel saltem in loco tuto, diē &
locum pfigere. No. 3. vnū casum expressum, † in quo postulatio
ipso iure cassatur, & postulatores sunt priuati ea vice potestate
eligēdi, & postulandi, qñ, ſ. postulātes receperunt postulatū quo
ad spōralia, vel spiritualia, & fuerunt passi administrare postula
tum in spiritualibus, vel tpalibus. Et ex his habes ſm hæc tempo
ra, duas differentias inter postulationem, & electionem. Nā elec
tus administrans ante confirmationem, non perdebat ipso fa
cto ius sibi acquisitum, sed electio veniebat irritanda. Nec eligē
tes erant etiam ex hoc facto priuati potestate eligendi, vt in cap.
qualiter, ī. eo. Secus autem in postulatione, nam si postulatus ad
ministrat, ipso facto postulatio est nulla, & postulātes sunt priua
ti potestate eligendi, & postulandi, & ad alios canonicos, qui nō
deliquerunt, deuoluitur potestas. Et si pariter deliquerūt, deuol
uitur ad papam potestas. Ratio diuersitatis, quare magis delin
quunt in postulatione, q̄ in electione, est quia postulatio innī
titur gratiæ, & nullum ius est acquisitum postulato, vt in c. bo
næ, ī. de postula. ꝑl. Electio vero initit iuri & ex electione acqrit
ius in ꝑlatura ipsi electo, licet nō accqrat exercitiū, vt notat gl.
in ca. q̄to 63. dist. Hodie vero ipsa electio, ipso iure cassat, si elec
tus administrat ante confirmationem, vt in c. auaritiæ, ꝫ. eo. lib.
6. eligentes tamen ex hoc non sunt priuati potestate eligendi, qa
iure non cauetur. Et ex his, & ex tex. no. ꝙ potestas deuoluitur in
canonicos, non solum qñ alii canonici elegerunt scienter indi
gnum; sed ēt qñ aliter deliquerunt probabiliter, propter quod
incurrunt priuationē ipso facto, vt patet ex supradictis & inf. di
cendis. Item no. q̄ non deferens appellationi sui aduersarii prius
interpositæ; ille non potest allegare suam appellationem post ea
interpositam; sed aduersarius bene potest fundare se super appel
latione prius ab eo interposita; licet ipse nō detulerit appellatio
ni postea interpositæ ab aduersario; quia aduersarius non detu
3 lit suæ appe. Et facit ad quæstionem, duo fecerunt pacem, & ꝙ
b miserunt sub certa pena se non offendere. ᵇ demum vnus offen
dit aliū; & ille offensus sic, offendit postea offendentem; quæritur
nunquid possit secundus agere ad pœnam ꝫ primum offenden
c tē, ex quo ipse postea offendit? Et dic, q̄ sic, ᶜ quia primus offen
dendo rupit pacem, & sic incidit in pœnam; nec potest allega
re pacem ruptam ꝫ ſm, cum non possit se fundare super pace, q̄
ipse prius violauerat, nā vt dī in litera, frustra legis auxilium inuo
cat, qui committit in legem. Et hoc vī firmasse Bar. in l. cum pa
ter, §. liberis, de lega. 2. facit quod notatur in l. quæro, §. inter so
4 catorem. ff. loca. † Nota in ver. licet, & tene menti, q̄ licet in noto
tio non sit de necessitate recipienda probatio, vt in c. manifesta,
2. q. 1. & in c. euidentia, de accusa. & in c. ad nostrā, il 3. de iureiu.
potest tamen iudex ad cautelam probationem recipere, & reli
quum iudiciarium ordinem seruare. Puto tamē, quod pars, pro
qua facit notorium, possit resistere, ne probationem cogatur ad
ducere; quia non debet onerari superflua probatione, arg. in c.
sicut, de proba. & in c. ad nostram, si tamen pars non resistit, nō
vitiatur processus ex eo, q̄ non sit seruatus ordo iudiciarius, qđ
5 tene menti. † Item nota in versi. [Porro,] plura dicta notanda cir
d ca mariam notorii. primo q̄ in notorio ᵈ non requiritur exami
e natio, nec citatio. ᵉ Et no. sing. hoc vltimum, nam cōiter dicunt
glo, q̄ saltem requiritur citatio, vt notatur in d. c. ad nostram, &
in ca. porro, cum simi. Hic autem aperte colligitur contrarium,
nam hic allegabatur defectus citationis. Et ad hanc allegationē
confutandam replicabatur, q̄ excessus erat notorius; & sic ille
non indigebat examinatione; & p consequens nec citatione, alias

reprobatio

ADDITIONES.

a Vna pars. Vide Bal. in l. cunctos populos, col. 6. C. de ſsum. trin. & fid. catho.
& in l. 1. C. de monopo. Are. in l. si quis filio. §. fi. col. 2. de leg. 1. Abb. in cons.
94. col. 3. in 2. dubio. vol. 2. Anto. de Bur. in c. si. 36. col. supra de consuetu. vide
ēt Bal. in l. 2. §. deinde cum essent, ff. de ori. iu. vbi dicit per illum tex. q̄
Guelfi, qui sunt in vna ciuitate, possunt facere propria statuta de per se, &
Gebellini etiā possunt facere de per se, vide ēt Albe. de Rosa. in j. parte sta
tutorum. in 6. q. sed an pars expulsa. Seb. Sap.

b Offendere. Vide Bar. in l aut factæ. §. causæ. ff. de pœn. in l. si prædium. col. vlt.
C. de ædi. act. vbi dicit, q̄ offensa facta secundo loco, non præsumitur ad rū
pēdum pacem, sed ex offensione facta. Vide Car. in trac. maleficiorum, sub
rub. de transact. Seb. Sap.

c Dic, q̄ sic. Istam opi. sentit etiam Bar. in l. 1. §. cum arietes, ff. si quadru. paup.
fe. dica. & in d. §. libertis, in vltimis verbis, latius tñ circa istam qōnem vide
Bal. distinguentem in l. semel mora, & ibi Mod. ff. sol. mat. & d. Ale. in addi.
ad Bar. in d. §. cum arietes. Quādo autem simul se offenderent, neuter agit,
vt Bar. in sup. dictis locis & in l. seruū. §. sequitur, in fi. ff. de ver. obl. vide om
nino in ista materia Tal. in l. cum proponat. C. de pac. Aeneas Falco.
Et ad istam qōnem de offendente illum, qui primo offendendo rupit pacem,
dicas q̄ paria delicta mutata cōpensatione tolluntur, qñ cōmittuntur eodē
tpe, secus si ex interuallo, vt hic, & vide quæ habentur in l. in arenam, C. de
inoff. test. & in l. viro atque uxori, ff. solu. matri. Ant. Fran.

d In notorio. Vide per Abbatem, & alios in c. cū olim inf. de re iud. per d. Ant.
in c. tuam, de ord. cog. vbi dicit, q̄ in actibus per iudicē expediendis, in qui
bus certum est nihil posse opponi, poterit omitti partis citatio, vide Ro. in
cons. 483. Saluatoris. ad fi. vbi concludit, q̄ possessor beneficij intrusus no
torie, poterit priuari, etiam non vocato possessore. Seb. Sap.

e Citatio. Adde late Fran. Are. cons. 164. in cons. edito in fauorem Florentino
rum, cum vltimo supplicio tradiderunt Archiepiscopum, Cardinalem. &
in eodem consuluit dominus & præceptor meus dominus Hier. Torqua.
cuius consilium impressum est, & multa etiam ponit de notorio.
Vide ad materiam notorii, vltra hic alleg. gio. in Lemptorem, ff. de ac. emp.
Anto. Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

reprobatio non conclusiſſet. Et idem vī probari in c. venerabilē. J. eo. ſed tu intellige, vt dixi in c. cum olim, de re iud. & d. c. ad noſtram, & in c. veſtra, de cohab. cleri. & mulie. Quod vbi factū eſt adeo notoriū, qđ nulla defenſio pōt parti abſenti competere; tunc non requirit etiam citatio; & hoc caſu intelligе iſtum tex. & in capi. venerabilem. pro hoc tex. eſt in l. 2. §. quod de frumentaria, de admin. re. ad ciui. perti. & ibi per Bar. Et hoc caſu intelligitur Inn. in c. quanto, J. de transl. Epiſco. vbi hoc profequit. Sed vbi factū non eſt, ita notorium, tūc requirit citatio; alias ſnīa, ſiue proceſſus habitus eſt nullus. In hoc caſu intellige Inn. in c. tua, de cohab. cler. & mulie. vbi hoc tenuit; & alia iura & authoritates, q̄ requirūt citationem. Vnū tamen dictum notabile, & quotidianū poſuit hic Inn. dicens, ꝙ vbi delictum eſt notoriū, ſed ignorat̄ perſona delinquens, puta, ga reperitur homo mortuus in ſtrata, & furtū commiſſum in apotheca, poteſt iudex ſine alicuius citatione. ex officio ſuo inquirere, nō tamen ↄ certam perſonam, ſed generaliter. Et ſi aliqui nominantur in illa inquiſitione generali, debeat poſtea procedere ſpāliter contra illos, quia proceſſus factus in generali inquiſitione. non facit fidem in ſpeciali; qa pars non fuit citata; nec vidit iurare teſtes, & ſimilia. Et hanc practicā dicit ſeruare totū mundū; & hoc idem ſentit Bart. in l. fi. ff. de q̄ō.

6 †Item no. ex tex. tres regulas. prima, ꝙ pp authoritatē iudiciariā,
a omnia præſumuntur rite, & recte geſta. [a] vnde oritur p̄ſumptiō reſpectu rectitudinis proceſſus, q̄ reſpectu iuſtitiæ; quod intelligе f̄m Inn. & bene, poſtq̄ ſententia tranſiuit in rem iudicatam. Nam difficillimum eſſet omnia acta iudicii ſemper recenſere. Vnde ſufficit, ꝙ appareat de ſententia poſt tranſitum in rem iudicatam, & omnia præſumuntur iuſte acta, [b] & idem dic in examinatione, quod poſt lapſum decem dierum, omnia preſumuntur iuſte acta, & nota hoc vltimum. Tamen hunc vltimum articulum præſumptionis ſententiæ. longe plenius examinaui in ca.
7 quoniam ↄ J. de prob. & dic, vt ibi ſecunda regula, ſꝙ teſtes ſin-
c gulares regulariter non probant. [c] Et dicūtur ſingulares, quia deponunt ſuper diuerſis factis, ita quod quilibet eſt ſingularis ex dicto ſuo; quod intellige reſpectu obiecti. Nā reſpū percipiendi ſp teſtes ſunt ſingulares; quia ſenſus meus, per quem ego percipio non eſt tuus, ſed meus, nec eↄ. Sed dicuntur conteſtes, & non ſingulares, quando obiectum ſuper quo deponunt, fuit repræſentatum ſenſibus teſtium, eodem tempore; Nā tunc videntur deponere de eodem facto; quia diuerſitas temporum poteſt in ducere diuerſitatem rerum, & teſtes debent concludere neceſ-
d ſario, [d] vt in c. in præſentia. de prob. & concordat hunc tex. c. cum dilecti. J. eo. & in c. tam literis, de teſtib. cum ſimi. Tertia reg. eſt, ꝙ negatiua per rerum naturam probari non poteſt; & quotidie ſolet allegari iſte tex. ꝙ negatiua eſt improbabilis, quod an
8 ſit verum indiſtincte dicā J. cum gl. †Item no. ꝙ quis non pōt, ꝙ bare ſe non fuiſſe citatum, & ſic vī, ꝙ non eſt ſtandū aſſertioni negantis citationem. ex quo de citatione conſtat vere, & præſū ptiue, ſed hoc intelligo, ut dixi in c. cum parati, J. de app. per Cyn. in l. ſi quis decurio. C. de fal. Vlti. no. & tene menti, ꝙ ſi in notorio ex ſuperabundanti iudex ſeruauerit ordinem iuris, licet in ali quo deliquerit, ſeu defecerit ↄ ordinem; tamen ex hoc defectu ñ
e debet vitiari totus proceſſus. [e] Ex quo. n. ad cautelam, & non de neceſſitate ſeruat iuris ordinē, tranſgreſſio ordinis in aliquo nō vitiat ex quo ordo non erat de ſubſtantia proceſſus. Ita arguit hic papa ↄ allegationē ſuper defectu citationis. Nam primo dicit præſumendum pro citatione. Sed ↄ dicit. ꝙ p̄ſuppoſito, ꝙ citatio fuerit omiſſa; tamen ex quo factū fuit notoriū, nō dēt pro
9 ceſſus irritari. † Facit ad gōnē, ſi in cā fuit oblatus libellus inept[us], ꝙ talis ineptitudo nō hēt irritare ſeu vitiare; ſi talis erat cā, in qua de neceſſitate non exigebatur libellus, de quo vide, quod legi. &
f no. in l. vinum, [f] ff. ſi cer. pe. In gl. 2. in fi. quare aūt Papa non mandauit in caſu iſto, iſtum eм priuari etiam proprio epiſcopatu; ex quo tranſtulit ſe propria authoritate? dic ↄ ad hoc non agebatur, ſed ſolum contrēdebatur de præualiditate electionis, & poſtulationis. In gl. 2. in fi. hęc iura q̄ gl. alle. pro ↄcor. pñt adduci in ↄriū; ga electio, non irritatur ipſo facto, ſi electus adminiſtrat ante p̄firmationem, ſed dēt per ſnīam irritari, ut ī iurib. præal. in gl. ſed in tex. noſtro poſtulatio annullatur ipſo facto, q̄ poſtulatus adminiſtrat ante admiſſam poſtulationem per ſuperiorem. Vnde dicas, ꝙ iſta iura alle. in gl. concordant in genere; quia punit vterque, ſ. poſtulatus, & electus. & poſtulantes; quia magis delinquit poſtulatus, adminiſtrando, cum nullum ius ſibi acquiratur ex poſtulatione, vt ſ. dixi in notabilibus. In gl. in ver. [Metuebāt] ibi, [Sed in caſu huius decr.] Aduertæ, quia hæc gl. ſentit duas ſolu. ad c. quia propter. J. eo. vbi dr, ꝙ impeditus debet p̄ſtituere, p-
g curatorem q̄ ad electionis actum; non autem petere, vt mutetur locus electionis; cuius ↄtium innuitur hic. Sol. prima ſolu. eſt, ꝙ
10 iſtud c. in hoc recipiat hodie limitationem. † Secunda ſol. eſt melior, diſtinguens inter metum realē, & perſonalē, & ſi metus eſt realis. puta, quia timetur oppreſſio circa electionis actum, tunc habet locum, quod hic dr. Non enim debet abſens mittere procuratorem, vel venire; quia in perſona vtriuſque timetur oppreſſio, vnde tunc licite petitur, ut aſſignetur locus idoneus, & ſecurus, alias poteſt recurri ad ſuperiorem, & appellari, vt hic. Et ſi dicas in quocunque alio contractu eccl. imminente, vt ſi metus poteſt expediri extra eccleſiā, q̄ in eccleſia, pp metum realē debet capitulum exire eccleſiam, & ire ad locum ſecurum, de quo vide pulchre per Inn. in c. 2. de no. ope. nun. Si vero metus eſt perſonalis, quia ſolum timetur de perſona abſentis pp inimicitias vel odium; & tunc habet locum c. quia pp. præall. Sed dubitat pōt quid ſi maior pars ſit abſens, propter metum perſonalem, nunquid minor pars teneatur exire, & accedere ad maiorem? Gl. iſta in princ. non bene aperit intentionem ſuam. Ego puto, ꝙ non, quia electio regulariter eſt facienda in ea. ut in c. quod cur. J. eod. & in c. cum terra, ſ. eo. cum ſim. Vnde ex quo metus vel impedimentum, concernit ſolum perſonas, quia c. quia pp. loquitur indiſtincte, ꝙ præſentes regulariter conſtituunt capitu-
* 20. q. 2. * c. ea. n. An aūt vbi metus eſt realis, poſſit maior pars ſtituere locum ſecurum, & terminum electionis futuræ gl. tit hic, ꝙ ſic. Sed ego puto, ꝙ requirātur duæ partes, de quo dic vt plene dixi in c. cum nobis, ſ. eo. In ea. gl. ibi, [Solus talis numꝰ ſufficit, &c.] No. hanc partic. gl. ꝙ ad iuſtificandū appellationē propter timorem impreſſionis, interpoſitam, non eſt neceſſe quod impreſſio fuerit ſecuta, ſed ſatis eſt probare, ꝙ veriſimiliter de ea timebatur; quia appellatio extraiudicialis non requirit quod grauamen neceſſario præcedat, ſed ſatis eſt, quod verſimiliter timebatur, vt in clem. ſicut, de app. & facit, quod no. in eā nobis, ſ. eo. vbi idem ſentit Inn. In ea. gl. ibi, [Alias nullus eſſet conſenſus.] No. gl. aperte. n. ſentit, † quod electio facta per metū ipſo iure nulla, unde non habet locum hic illa regula, coacta noluntas, volūtas eſt, de qua in c. merito. 15. q. i. Rō eſt, ga in electione regnit, ſi ſolū ↄſenſus, ſed ēt liber ↄſenſus, metus. n. & ſi nō tollit ſēsū tollit tñ libertatē conſenſus, quia vbi intercedit metus, ibi ſenſus non eſt liber, ut in c. cum locum, de ſpon. & vide gl. 3. q. 5. c. notificaſti, & bo. tex. in c. ubi periculum. §. cæterum co. tit. 6. & quod non teneat talis electio, ſentit Inn. hic. cuius ↄrium tit in c. quod ſicut, J. eod. Sed tu diſtingue, vt dixi plene in c. dilecti. ſ. eo. In gl. in ver. [conſtaret,] [vel poſſet ſuppleri, maxime ſi voti non fuiſſent [Senſus glo. eſt quod præſuppoſito, quod iſti canonici abſentes deficerent in probando metum, nihilominus debuiſſent obtinere, ſi non fuiſſent uocati ad electionem. Ergo eſt. quia ex quo præſentes deliquerunt in admittendo poſtulationem circa adminiſtrationem eccleſiæ, poteſtas eligendi fuit deuoluta
h ad alios canonicos, qui non deliquerunt. [h] Nam propter iſtud delictum canonici ſunt ipſo facto priuati poteſtate eligendi, ut innuitur hic in litera. Ideo ceſſante omni metu, poteſtas deuoluitur ad alios, licet pauciores. Sed dubium eſt, quid ſi abſentes voluerunt comparere ſine iuſta cā, præſentes aūt pp eorum odium priuantur poteſtate eligendi, ad quem deuoluetur hæc poteſtas an ad ſuperiorem, an ad iſtos canonicos, qui uocati veniunt? Credo, quod ad ſuperiorem, quia iſti contemnendo venire fecerunt ſe alienos, vt in c. cum nobis, ſ. eod. Vnde ſi tota poteſtas capitularis remanſit penes præſentes, merito ſuccedit iura, quibus cauetur, quod ſi capitulum delinquit, poteſtas de-

uol-

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Recte geſta. Vide tex. & quod ibi not Sal. & Ange. in l. 1. C. de præd. decu. li. 10. cum alle. per Cur. ſenio. in conſi. 44. ſuper contingentia ſecu. col. 5. per Iaſ. in l. pacta nouiſſima, col. 2. C. de pac.

b Iuſte acta. Adde quod præſumatur pro rectitudine ſententiæ, Alex. conſ. 122. li. Et an omnia præſumantur ſolenniter acta, per Are. conſi. 79. Adde Bald. in c. ſicut, in 2. col. infra de re iud. ubi dicit, quod propter authoritatem iudiciariam omnia præſumuntur ſolenniter præceſſiſſe, etiam ſi iudex ſit unus ribaldus, quod eſt no. uide etiam per Bart. ſing. in l. frater a fratre, ff. 15. colum. uerſicu. tertio quæro, ff. de cond. indeb. quod reputat non innouari alibi, Iaſ. in l. ſingularia, in 7. colum. ff. ſi cer. peta. Et ad principalem materiam uide Iaſ. in l. pacta nouiſſima, in 3. no. C. de pac. Aen. Fal.
Anto. Fran. Et adde ad materiam, an & qnando præſumantur ſolennitates requiſitæ. interuenиſſe, quæ latiſſime uoluit Ioan. de Imo. in l. ſciendum, ff. de uer. ob.

c Non probant. Adde Ale. late conſi. 175. 2. lib. Are. conſi. 13.

d Seb. Sap. Neceſſario. Vide do. Lanf. de Oria. in repe. cap. quoniam contra falſam, in uerſicu. teſtium, colum. 5. & do. Iaſo. in repet. Ladmodum, char. 24. ff. de iureiuran. ubi declarat quomodo teſtes dicantur ſingulares.

e Seb. Sap. Totus proceſſus. Vide late Fely. in c. cum ordinem, colum. 1. ſupra de reſc.

f Vinum. Adde Rom. conſi. 454. Adde in ſimili canoniſtas in cap. examinata, infra de iud. ubi concludunt, quod cum actio non ſit exprimenda in libello, ſi tamen inepte exprimitur non uitiatur libellus ſequuntur Legiſtæ, quod Bar. in l. 1. in princi. ff. de eden. licet d. Iaſ. in ult. col. attentauerit contrarium per multa, & etiam in l. edita, in 2. col. C. eo. ti. & uide in materia omnium Rom. qui non ſolet in hoc allegari, in conſi. 154. Aen. Fal

g Zach. Procuratorem. Dic, quod ad hoc, ut talis procurator, per impedimentum conſtitutus, admittatur, quod oportet, quod tabellio teſtificetur in mandato procuratorio conſtituentem præſtitiſſe iuſiurandum ad ſancta Dei Euangel. corporaliter tacta. quod legitimo detinetur impedimento, & ne credatur detinebitur in termino ad electionem præfixo, ut per Mandago. par. 1. cap. 11. §. fi. & c. 59. par. 2. & ibi per gl. in uer. iurauit.

h Seb. Sap. Non deliquerunt. Vide Firma. in tract. de epiſcopo, in 3. parte. li. 9. 27. ubi dicit, quod etiam ſi unus tantum fuerit, qui non deliquerit, ad eū deuoluitur poteſtas eligendi, per gl. hic.

uoluitur ad ſuperiorem, vt in c. quanquam, eo. ti. li. 6. Et hoc forteſentit gl. hic, dum dicit, ſi uocati non fuiſſent, ſecus ergo ſi fuiſſent, & ſine iuſta cauſa uenire noluiſſent. In glo. in uer. [Recepit]
12 ibi, [Quia ſibi non erat notorium.] Vult ergo gl. †quod qñaliqd eſt notoriū aliis, ſed non iudici, quod tunc iudex recipiat probationem, ac ſi factum non fuiſſet notorium. Sed tu dic, quod iudex hoc caſu habet duplicem viā procedēdi. Primo ſeruando iuris ordinem; ſecundo recipiendo probationem ſuper notorio; & procedere debet ſicut proceditur ſuper notorio, de quo vide bonam gl. & quod ibi dixi in c. ad noſtram, il 3. de iureiu. Sed eſt dubium, quid ſi iudex proceſſit, ac ſi factum eſſet notorium, ſibi tamen conſtabat, ꝙ factum non erat notorium? de quo vide per Inn. in c. tua, de cohabi. cler. & mul. & dicam in c. veſtra, eo. ri. In gl. in ver. [præſumitur] in fi. Vī ergo velle, ꝙ iſtud ca. in hoc hodie ſit immutatum, quod non procedit; ſed intelligendus eſt tex. poſtquam tranſiuit in rem iudi. de quo tamen dicendum, vt plenē dixi in cap. quoniam, de prob. In gl. in ver. [Per rerum naturam,] No. iſtam glo. in materia negatiue, ad quam quotidie fit remiſſio, & vide aliam gl. in materia ſatis plenam 6. q. vlt. in ca. ac cuſator. & hæc gl. in effectu poſſet diuidi quoad tex. in tres partes: Nam primo quærit de intellectu illorum verborum, ꝙ negatiua per rerum naturam probari non poteſt. Secundo querit, an ſit indiſtincte verum, quod negatiua probari non poſſit. Tertio incidenter annectit, cui incumbat onus probandi negatiuam. Quoad primam qōnem, gl. dat duas expoſitiones. Primo, vt dicatur per rerum naturam, i. ſecundum curſus cauſarum, & expone, ideſt, f̄m conſuetudinem. Nam conſuetudo eſt altera natura, i. alterata natura, vt no. in l. actor. C. de prob. Secundo exponit f̄m naturam. i. per naturalem probationem, i. per cām rei, & ſenſus gl. eſt, ꝙ negatiua non poteſt probari per aliquam causā realem, ga non entis, non ſunt cauſæ. Non ens. n. non multiplicat ſpeciē, & per conſequens nō pōt directe per ſenſum percipi; ideo nec probari. † Et pro clariori intellectu, & expoſitione, glo.
a hic intrat ſecundam qōnem, nunqd ſit verū indiſtincte, ꝙ negatiua non poſſit probari, [b] & in hoc glo. in effectu, diſtinguit, ꝙ
b tiua non poſſit probari, qđā eſt negatiua vaga, i. ñ reſtricta ad certū tps, locū, vel pſonā, & tūc iſta negatiua non pōt probari directe, vel indirectē, ſ. per teſtes. Nam ſi gñaliter nego, ꝙ nō ↄxi matrimoniū cū Bertha, non eſt poſſibile, ꝙ per teſtes iſtā negatiuā probem. Sed ſi negatiua hēret reſtrictionē temporis, loci, vel perſonæ; tunc pōt probari indirectē, i. per obliquū, ſeu per aliā cām mediam. Exēplū. Accuſatur quis, ꝙ interfecit Titium in ſcda hora noctis in platea; accuſatus pōt probare, ꝙ nō interfecit, probādo p obliquum: Nā poterit probare, ꝙ in ſecunda hora noctis erat cū quibuſdā amicis in alio loco, ita, ꝙ non erat poſſibile, ꝙ ibi exiſtens potuiſſet interficere in platea. Vnde teſtes directē non ponunt, ꝙ non interfecit, ſed ex dictis eorū reſultat iſta probatio, ꝙ nō interfecit. Et ita valida eſt probatio iſta, ꝙ præfertur probationi factæ de affirmatiua, de quo vide gl. no. in c. clerici. 81. diſt. quæ dicit, quod ſi duo teſtes clerici dicunt, ꝙ clericus commiſit maleficium tali nocte, & accuſatus probat per alios duos teſtes ēt laicos, ꝙ illa nocte fuit cum eis; ita, ꝙ non potuiſſet committere iſtud maleficium, quin ipſi vidiſſent, hæc probatio præfertur primæ, ga eſt pro reo, & reus eſt fauorabilior. Nam iura ſunt promptiora ad abſoluendum, q̄ ad condemnandum, vt in c. ex literis. de proba.
c & in l. abſentem, ff. de pœn. Quod ergo dicitur, ꝙ plus creditur duob. teſtib. affirmātib. q̄ centum negantib. vt in c. ſuper hoc. de renun. nō hēt locū in negatiua ſic coarctata; ſed in negatiua creduli tatis, vel purgationis, ar. c. ad noſtram, J. de prob. Io. An. hic dicit, ꝙ ubicunq; negatiua cadit directe in ſenſum teſtis; ſicut affirmatiua; pōt directē probari, ſicut affirmatiua. Exemplum, ſi video te non hēre pileum in capite; poſſum directē deponere, ſideo te non hēre pileum in capite, quia ſi vellem probare affirmatiam: Nam ita directē percipio te non hēre, ſicut percipio te hēre, in caſu quo hēres. Sed vbi negatiua directē nō cadit in ſenſum teſtis; ſed per quandā cām mediā, ſeu per obliquum; tunc nō pōt directē probari; ſed indirectē ponere exēplum in terminis p̄miſſis. Si accuſatur Titius, ꝙ commiſit maleficium ſecunda hora noctis, & Titius probat, ꝙ ea hora erat alibi cum quibuſdam amicis. Nam hoc caſu teſtes directē ſi
13 pōt probare, ꝙ nō commiſit maleficium; ſed indirectē, & in hoc multum inſtat Io. An. hic. Multi tamen tenuerunt ↄ primū mēbrum; & præſertim Io. de Lig. dicens, quod nunq̄ negatiua directē pōt probari; nec directē cadere in ſenſum teſtis: Nā affirmatiua probatur per obiectum repræſentatum ſenſui, per quē percipitur; ſed non ens non multiplicat ſpecies; & ſic non poteſt directē percipi per ſenſum; ſed indirectē, ſ. per remotionem a ſenſu; quia ex quo aliquid non repræſentatur ſenſui viſus. p hoc medium iudico, ꝙ nihil eſt in loco. Sed iſtud, nihil, directē non percipitur; merito tex. cōiter dixerūt generaliter, ꝙ negatiua non poteſt probari per rerum naturā. Et hæc opin. verior, vī ēt placere do. Anto. Nam dicit indirectē negatiuam poſſe probari, directē nunquam ſibi placuit. Eſt tñ verum, ꝙ qñ iſta negatiua eſt bene eo arctata, tātæ potentiæ, & virtutis eſt, ſicut probatio affirmatiua. Tamen in effectu non refert, quæ opi. ſit verior. Nam p̄batio concludit, ex quo ſit ſuper negatiua modis p̄dictis, ad hoc
d c. tertio loco, de proba. Tene ergo, [d] quod p̄dictum eſt, quod negatiua, non habens determinationem, non eſt probabilis, ſecus ſi eſt determinata. & reſtricta modis p̄dictis, vt in c. ex teno re, de teſti. cū ſimili. Hæc vera in probatione faciēda per teſtes:
e Nam per iurm proprium, [e] qñque probatur negatiua, vt in iuramento purgatorio; cum quis iurat, quod non commiſit maleficium, vel quod non ↄxit, vel quid ſimile, vt in c. quoties, de pur. cano. & in c. præſentium, de teſti. cum ſimi. probatur ēt per iuramentum aduerſarii, cum reſponder ad poſitionem, ut in c. i. de ↄfeſ. li. 6. Illa tamen non eſt propriē probatio, quia confeſſio eſt potius probationis releuatio, q̄ probatio, ut dixi ſuper rub. de p̄ba. Itē pōt probari negatiua, qñ hēt implicitam affirmatiuam qa tunc reſoluitur in affirmatiuam, ut in c. ſuper hoc. præal. & hæc
14 ſufficiant quoad ſecundam quæſtionem. † Quo ad tertiā, hic gl. & communiter aliæ gl. iſtum articulum examinantes cōcludūt, quod ſi negatiua eſt improbabilis, transfunditur onus probandi in aduerſarium, ſed ſi eſt probabilis incumbit onus probandi
f neganti. [f] Sed tu uide plenius per Io. An. in reg. ſine poſſeſſione, in Merc. de re. iur. li. 6, & per Bar. in l. in illa. la j. ff. de uerbo. oblig. & per Io. Cald. hic. Ex quorum dictis breuiter conclude, quod aut aduerſarius habet intentionē fundatā ſup affirmatiua, & tunc negāti incūbit onus p̄bādi, ſiue negatiua ſit, p̄babilis ſiue impro
g babilis. [g] Imputatur. n. ſibi, ſi intentionem ſuam probare non poteſt, arg. 6. q. 2. in c. ſi tantum, & in c. plerunque. 2. q. 7. vī probari iudicio meo in d. c. 1. de confeſ. li. 6. vbi dr quod ſuper negatiua improbabili, poteſt admitti ſi iudici æquum viſum fuerit; ergo onus probandi hanc negatiuā non transfunditur in aduerſarium; alias non eſſet neceſſe ſuper ea facere poſitionem; quia ad uerſarius haberet probare affirmatiuam. Item indiſtincte admitteretur poſitio ſuper tali negatiua improbabili, cuius contrarii innuitur hic, pro hac parte facit cōis regula iuris, & ratio naturalis, nam quiſque dēt probare id, quod eſt cauſa ſuę intentionis, & non exquirere probationem ab aduerſario ſuo, 6. q. vlt. c. accuſator. l. 1. C. de prob. & Lei incumbit, ff. eo. ti. Si. n. probare non poteſt, dici ſibi pōt, deficit tibi probatio, non ius, vt in d. l. duo ſunt Titii, ff. de teſta. tutel. Fallunt prædicta, q̄ſi ſuper affirmatiua eius, quod negatur, iura mandant ſcripturam confici: nam ſi tunc nego factum, tibi incumbit onus probandi per ſcripturam, tum, quia iura mandant confici ſuper illo ſcripturam, tum, quia eſt p̄ſumptio, quod non fuerat factum ex quo non apparet ſcriptura, & præſumptio, transfert onus probandi in aduerſarium, vt in capitu. vnico, vt eccl. benef. Hinc dixit no. Innocen. in capit. ſuper his, de accu. quod ſi contra electum excipio, quod non eſt
15 clericus: ſibi incumbit onus probandi, quod ſit clericus; quia iura mandant ſuper ordinis collatione, literas fieri ſecunda qō. prima. capi. legant; & idem nota. glo. ſecunda quæſtio. ſexta, in Sum. Et no. diligenter hoc dictum, & plures caſus, in quibus iura requirunt ſcripturam, vide per gloſſ. in capi. primo, de cenſibus libro, ſexto. † Et in fin. gloſſ. alleg. l. ex perſona, facit in contrarium, quia ibi dicitur, quod aſſerenti aliquem non eſſe ſoluendo, incumbit onus probandi, ergo eſt verum, quod præſumatur quilibet idoneus, & potens. gloſſ. non ſol. multi ſtant in contrario; ſed tu tene opin. gloſſ. de qua Barto. facit magnum feſtum in l. ſi vero, ff. qui ſatisda. cogan. qui per multa iura concludit, & be-

ne

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Nunquid uide Aretin. in l. in illa, col. 3. ff. de uer. obl. vbi ponit. triplicem ſpeciem negatiuæ.

b Zacharias. Negatiua non poſſit probari. Adde de hac materia negatiuæ quotuplex ſit, & quæ probari poſſit, & qualiter, & quæ non, & an neganti incumbat onus probandi, uel aduerſario, plenius quam per aliquem ſcribentem per Lanfran. de Oria. in capitu. quoniam contra, in nu 3. cum plu ribus uer. ſequen. in princip. & ibi in additio. ad ipſum, potiſſimum in addi. Celſi, de prob.
Ant. Fran. Adde ad materiam probationis negatiuæ ea, quæ habentur per eundem Lanfran. & alios in l. 2. & in l. ab ea parte, ff. de prob. & uide Bal. & Sal. in l. actor, C. de prob.

c Seb. Sapia. Plus creditur. Vide do. Franciſcum Curtium ſeniorem in tracta. de teſt. in 26. conclu. ubi ponit quinque limitationes ad illud, Creditur magis duobus teſtibus affirmantibus, quam mille negantibus. uide eundem in vigeſimaquinta conclu. & 24. ubi plura circa dictum teſtis afferentis negatiuam.

d Tene. ergo. Adde Alexan. conſilio, 196. ſecundo libro Angel. conſilio, 161. & 238. Raphael. Cuma. conſilio 164. & Fulgo. conſilio, 140. Franciſ. Are. conſi. 83.

e Sebaſtia. Iuramentum proprium. Vide text. & quæ ibi notat in l. tertia, §. ſed & ſi de conditione, de iureiuran. Vide plures modos probandi negatiuam per Curtium Seniorem, in prælleg. titu. de teſtib. in 22. concluſio.

f Seb. Sap. Neganti. Adde uidendum Franc. Are. conſi. 31. Ale. conſi. 39. 1. lib. & conſi. 29. 2. li.

g Improbabilis. Vide Inn. in c. ſuper his. infra de accu. Bar. & alios in l. in illa, ff. de uerb. obl. Bar. in l. de ætate, 3. q. principali, ff. de mino. & l. is poteſt, col. pe. ff. de acq hær.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne, quod fundãtis se super paupertate, vel diuitiis, incumbit onus
a probandi; a vt si nego aliquẽ esse diuitem, vel pauperem, habeo
16 ego probare hoc. † In gl. in ver. [Singulares,] ibi, [Non fuit citatus, quod ego sciam,] Aduerte, quia hæc particula gl. potest hẽ-
re duos intellectus. primus, ꝙ sic deponendo. Talis non fuit citatus, quod sciam; ego sic iurans non incurro periurium, & sic intelligendo, glo. est vera. Secundus intellectus est, ꝙ per ista verba probabat, illum non fuisse citatum, & iste intellectus non est verus; quia poterat citari me ignorante. Et ideo Doct. cõiter dicũt, ꝙ talis depositio non facit fidem; sed tu dic verum; nisi iste in dicto suo additisset, quod non potuisset citari, quin ipse sciuisset, puta; quia fuit secum tota die, qua fuit citatus: & isto modo põt probari negatiua in aliis terminis. Nam posset aliquis dicere, Talis non commisit tale homicidium, ꝙ ego sciã; nec potuisset cõmittere, quin ego scirem; quia ego fui secum illo tempore, quo homicidium fuit commissum. Ad hoc vide bonam gl. in l. 1. §. 1. de iti. actuque pri. & per Bald. in c. 15. si quis per triginta, si de feu.
17 fue. contro. col. 10. & no. hoc dictum. † In ea. gl. ibi, [Ad legatum nuntium destinarunt,] No. bene hanc particulam gl. Ex qua hẽs iuncto tex. ꝙ si is, qui dr citatus, misit nuncium ad iudicem, præsumitur, ꝙ fuerit citatus. licet neget se fuisse citatum. Hinc not. dicit Arch. in c. proposuisti, 82. dist. ꝙ si comparens coram iudice, neget se citatum fuisse, & petit ꝙ ante omnia aduersarius ꝓbet citationem, non debet audiri. Nam præsumitur, ꝙ fuerit citatus, ex quo comparuit in iudicio. Et no. gl. in alio, quatenus po
b nit reg. ꝙ asserenti b citationem, incumbit onus probandi, & ꝓ-
c batur hæc reg. in c. qm̃ ꝺ. de prob. & uide, quod dixi in c. cũ para-
18 ti, de ap. † In ea. gl. ibi, [Non tam en singuli probant de se,] vr hæc particula gl. velle, ꝙ singuli de cap. fuerint citati, & non capitulũ. ꝺ hoc facit, quia in eã collegii dẽt citari collegiũ, & non singuli de collegio, qa aliud est collegium; aliud singuli de collegio, ut in c. liberti. 12. q. 2. facit c. si c. de concess. præb. li. 6. Sol. dicit hic no. Inn. ꝙ ubi est certum, qui faciant capitulum, tunc illi sunt citandi capitulariter; sed qñ ignoratur penes quos consistit capitulũ; puta quia quilibet pars dicit se facere capitulum, tunc cautela
19 est, ut singuli de cap. citentur; & ita fuit hic actum, quod no. † In ea. gl. ibi, [Sed qualiter probabitur capitulum citatum.] de hac
d materia qualiter debeat citari collegium, siue vniuersitas, d vide glo. pleniorem in d. c. si cap. & tene illam menti; præsertim in in eo, ꝙ inter cætera dicit, ꝙ in explicandis in c. passiue, sufficiũt maiores de cap. quia per eos deducitur ad notitiam totius capituli, tamen vtile est, ꝙ congregetur vniuersitas, si fieri potest, & tunc fiat citatio collegialiter. In ea. gl. ibi, [Quod capitulum sit ex
20 cõicatum,] dic, ꝙ quod capitulum, vel vniuersitas excõicari non
e potest e sed suspendi, vel interdici põt f vt in c. Romana. §. in uni-
f uersitatem, de sent. excom. li. 6. & de hac materia glo. vide quod leg. & no. in c. 2. de testi. cog. & per Inn. in c. P. & G. de of. dele. vbi quæritur si iudex excõicauit aliquẽ contumacem, nunquid iste sit excõicatus, si non erat contumax? In glossi. in ver. [Secure] ibi, [Non credo.] Intellige istã gl. qñ quis citatur ad cãm, sed si citat vt veniat ad electionẽ faciẽdã; impeditus dẽt mittere procuratorem, si vult, alias procedetur ad electionẽ eo absente, vt in ca qa
pp. ꝺ. eo. quia non debet impediri prouisio eccle. pp impedimẽ-
21 tum istius, & hoc ẽt voluit gl. 5. in ver. metuebant. † In gl. in versi. [Nuntium,] in fi. sol. f m Host. ꝙ ad excipiendam causam, nõ sufficit nuntius, sed debet mitti procurator; & hoc casu loquit iste tex. & tex. in c. j. de procur. sed ad allegandum aliquid pro absente, puta infirmitatem, vel aliud impedimẽtũ, sufficit nuntius. Debet tñ literatorie esse destinatus, vt in c. prudentiã. hic all. In gl. in ver. ex trib. causis, ĩ fi. difficultas intelligedi cãs priuationis maioris partis, oritur ex tex. ex eo, quia papa hic in prin. mandat solũ inquiri de vnica causa, scilicet quod postulantes admiserunt postulatum ad administrandum; sed in ver. [Deinde.] ponuntur duæ causæ. Nam ibi vltra prædicta, ponitur causa, quia post appellationem legitimè interpositã, præsumpserunt postulare. In tex. in ver. [Nos igitur.] vr implicite, ꝙ ex trib. causis isti reddiderunt se indignos, quas non exprimit implicite. Sed concludo capiendo substantiam eorum, quæ hic scribuntur, vt. n. di xi, iste tex. habet tres lect. Prima, ꝙ isti fuerũt priuati, qa receperunt illum postulatũ ad administrandum, vel passi fuerunt eum administrare in spiritualibus, vel tẽporalib. Et in isto intellectu omnes cõueniunt; quia clarissime probatur in prin. c. & f m eũ, primo summaui tex. Secunda lect. quæ multum vr placere Inno. est, ꝙ isti fuerunt priuati, quia postulauerunt alium. s. Epm Vormatien. per impressionem laicorum. Iste tñ intellectus vr verus
22 in se, ar. in c. quisquis, ĩ. eo. non tamen multum congruit literæ huic. † Ex hoc intellectu habes, ꝙ postulantes aliquem per impressionem laicorum, priuantur ipso facto pro ea vice potestate eligendi, & postulandi, & potestas deuoluitur ad alios, qui non deliquerunt, licet pauciores numero. Quid autem sit in eligentib. per abusum secularis potestatis? dic, vt hr in c. quisquis, præal. Tertia lect. est, ꝙ isti inciderunt in pœnam priuationis, quia præsumpserunt postulare post, & ꝺ appellationem legitime interpositam. Et ex hoc colligit Inno. hic, & in c. gratum, §. ti. proxi. vnum
g casum, in quo postulantes potestate eligendi, & postulandi priuantur. Host. tamen in c. gratum, dicit hoc procedere, vbi postulatio fieret ex causa, & a duabus partib. collegii. Mouetur, quia postulatio præualet electioni, vt in c. scriptum est, ĩ. eo. Sed electores eligentes post appellationem, non priuantur pte eligẽdi, licet electio ueniat cassanda, vt in c. considerantibus, §. eo. ergo nec postulantes, quando faciunt duas partes collegii, & ex eis fuerũt moti. Et ex hoc no. vnã drią ãnter postulãtes, & eligentes & possunt isti tres intellectus coniungi, & de eis iste tex. voluit facere mentionem in ver. [Nos igitur] dum dixit, ꝙ ex trib. causis isti reddiderunt se indignos. Et ex his habes tres casus, in quibus priuantur aliqui potestate eligendi, & postulandi, & intellectus c. remanet clarus. In gl. fi. hæc gl. in effectu tractat duo. Primo, a quem deuoluitur potestas eligendi, qñ electores sunt priuati pro
delictum ipsorum, vel negligentiam. Secundo, quid si omnes
prin. non deliquerunt, sed vna pars tantũ primo deliquit? Circa
g primam q. concludes breuiter, ꝙ in ecclesiis cathedralib. quoad
23 Episcoporum electionem, h & aliorum, deuoluitur potestas in
h casu delicti ad solum papam. Sed in casu negligentiæ, fit deuolutio ad proximum superiorem, & est hodie declaratum in c. ĝ. ĵ. e. ti. li. 6. & dic, ut ibi leg. & no. ita ꝙ opi. huius gl. approbatur in electionib. vero inferiorum prælatorum, seu Rectorum mitti deuolutio ad papam, sed ad proximum superiorem. vel ad c. f m dispositionem, quam habes in c. cum in cunctis §. fi. s. eod. & in c. 2. de concess. præb. In secundo concludes sequendo opi. Tancõiter hic tenetur, ꝙ si aliqui delinquunt potestas recedit
i in pauciores, i qui non deliquerunt, vt hic, & in c. dudum, s. eod. Nam priuati censentur mortui. Sicut. n. in casu mortis succedunt superstites in totum ius Capituiare, vt in c. gratum, §. ti. proxi. & in casu priuationis propter delictum, & si isti pauciores possent deliquunt, vel eligere negligunt, deuoluitur potestas ad eum, a quem fuisset facta deuolutio; si omnes pariter deliquissent, nam autem redit ad eos, qui fuerant priuati. Ratio est, quia isti pauciores repræsentabãt totum collegium, eis ergo delinquẽtibus succedunt. Nam quidam dicunt, quod deuolutio fit ad superiorem, & ad c. cum Vinto. ĵ. eo. quod videtur obuiare prædicto, quod ibi illi ad quos fuerat deuoluta potestas, non fuerant priuati potestate eligendi, sed electio non habuit effectum, sicut ibi latius dicetur. Abb.

ADDITIONES.

a Propandi Adde uidendum Ro. consi. 143. & consi. 265.
Ant. Fran. Et de modo probandi aliquem esse diuitem, uel pauperem, & quem non esse soluendo, uel non habere bona sufficientia ad satisfaciendum creditoribus, uel liti, vide Bar. in l. in illã, & in l. hoc iure, ff. de uerb. obli. & in l. si constante, in prin. ff. sol. ma. & ibi plene per Rom. & uide Bald. Sal. in l. ubi adhuc, C. de iure do.
b Seb. Sap. Asserenti uide Are. in c. 1. col. 2. & 3. infra de iudi. Mod. in l. fi. dum, ff. de uer. ob.
c Onus probandi. Adde Pau. de Ca. consi. 265. in antiq.
d Vniuersitas. Adde qualiter uniuersitas sit citanda, Ang. consi. 196.
e Non potest. Adde Fran. Are. consi. 164.
Zac. Adde Dom. in c. Romana, §. in uniuersitatem, & ibi Ioã. And. in noua de sen. excommu. li. 6. & Spec. in ti. de sen. excom. §. 1. uer. item not. hic, net, non posse excommunicari uniuersitatem, quia est corpus sine anima. Sed dum iste subdit, quod suspendi, vel interdici potest, an si suspendantur sint singuli ipsius suspensi, an qui postea nati sunt, uel qui loco mortuorum positi sunt, vide per Bart. in l. quod in rerum, §. fi. in vl. quæstio. ff. de lega. 1. & in l. inter stipulantem, §. sacram ff. de uerb. obli. Ang. post Dyn. in l. ũ grege, de leg. 1. & per Inno. in c. grauem, in glo. in uersi. consiliarios, de sent. excom.
f Seb. Sap. Interdici potest. Vide aliquid per Fel. in c. eam te, supra de rescrip. col. 11. ubi alleg. Dom. in c. sicut uir, col. 7. q. 1. dicentem, quod excommunicatio non ligat, nisi ueram personam, non autem uniuersitatem, quæ dicitur ficta persona,
g Conclude. Adde pro ista conclu. uidenda in apost. meis ad istum, in ca. cum in cunctis, §. clerici, in uersi. electione facienda, nume. 1. ibi in §. ultimo in apostil. mea in uersi. ad metropolitanum. supra eo. ubi plene dixi quando postestas eligendi, ad papam, & quando ad superiorem proximum deuoluatur.
h Seb. Sap. Episcoporum electionem. Vide Firm. in prælle. tract. de episcopo in 3. parte, lib. 1. q. 47.
i In pauciores. Adde Rom. consi. 352. I ap. alle. 68.

SVMMARIVM.

1 *Commendatarius. i. qui habet in commendam aliquam ecclesiam, debet de fructibus prouidere illi ecclesiæ circa cultum diuinum, & superabundantes tenere pro suo sustentaculo.*
2 *Possessorium datur etiam pro iuribus incorporalibus, quibus aliquis est spoliatus, & nu. 12.*
3 *Parochiani non habent ius præsentandi, nisi sint patroni, vel nisi sint in quasi possessione.*
4 *Pleno iure intelligitur, quando alius non habet facere, nisi ipse.*
5 *Eligentes sufficit, quod sint in quasi possessione eligendi; licet nullum aliud ius habeant.*
6 *Laicus, etiam ex consuetudine non habet ius eligendi, ubi est quid spirituale. Patronus eligens aliquem, potest resilire ante præsentationem.*

7 *Papa non potest recusari ut suspectus.*
8 *Condemnatus nomine alicuius collegii, transmittit condemnationem in successorem in illo collegio.*
9 *Ius præsentandi clericum in aliqua ecclesia, an sit præscriptibile.*
Laicus, an præscribat ius patronatus.
Ius patronatus dicitur quid spirituale, & quare acquiratur.
10 *Sententia utrum debet concipi in persenam procuratoris, uel domini.*
11 *Coniuncta persona non potest solui.*
Coniuncta persona agit sine mandato, præstita tamen cautione.
13 *Excommunicatus iniuste potest petere, ut ante omnia restituatur ad pristinam communionem.*
14 *Soluens omni anno certum quid, utrum per hoc inciderit in obligationem alicuius.*
15 *Interdictum, unde ui, licet non detur nisi ad immobilia, tamen datur ad mobilia uenientia accessorie.*
Interdictum, Vnde ui, aliud est directum, & aliud utile.

CAP. XXIIII.

Querelam. Sufficit electio, ad obtinendum, docere eligentem fuisse in quasi possessione tẽpore electionis licet non probet, ꝙ proprietas iuris eligendi ad illũ pertinet. h. d. Primo ponitur facti narratio. Secundo causæ diffinitio, ibi, [Nos igitur. Prima pars tria facit. primo narrat causæ ꝓmissionem. Secundo duplicẽ actoris petitionem. Tertio rei rñsionem. Secunda duo facit. Nam primo diffinit primum articulum cum expressione causæ, & quadam determinatione. Secundo diffinit f m articulum, cum eadem determinatione. Casus lit. Populus S. Saluatoris, eũ esset in quasi possessione præsentandi rectorẽ in ipsa ecclesia, P. ꝑsbyterum elegit in rectorem S. Saluatoris, & per Cardinalem S. Susannæ, fuit installatus in ipsa. G. tituli S. Vitalis præsbyter Cardinalis per œconomum ecclesiæ S. Agathæ, cuius Cardinalis ipse est gubernator, mouit qõnẽ ꝺ. d. P. presbyterum super eccl. S. Saluatoris. cã illa fuit commissa domino Inn. per Cœlestinum, dum erat Cardinalis, coram quo petebat æconomus S. Agathæ, dictum presbyterum ab eccl. S. Saluatoris remoueri, quam occupauerat in præiudicium ecclesiæ S. Aga. & iniuriam Cardinalis, cum ipsa eccle. S. Aga. pleno iure, petebat insuper pensionem 16. denariorum Papiẽ. debitam ecclesiæ S. Aga. pro ecc. S. Saluatoris, sibi restitui, de nouo subreptam. Ex aduerso respondit presbyter prædictus, ꝙ ipse nullam iniuriã fecit Cardinali, nec in præiudicium eccl. S. Aga. receperat ecclesiam S. Saluatoris, cum eccl. S. Saluatoris nullo iure pertineat ad ecc. S. Agathæ, nec sibi de leat reddere aliq̃ pensionem, sed p electionem populi, ad quem pertinebat de antiqua consuetudine, & per Cardinalem S. Susannæ, ad quem ipsa eccl. pertinet fuerat institutus. Lit. cont. ꝙ recceptis probationibus hinc inde, mortuo Cœlestino, succesit ei Inn. Ipse, rõnib. vtriusque partis inspectis, absoluit dictũ præsbyterum ab imperitione œconomi S. Agathæ, super ele. & institutione facta de ipso in ecc. S. Saluatoris, imponendo silentium super his œconomo S. Aga. quia constitit, ꝙ populus S. Saluatoris erat in quasi possessione præsentandi clericum, qñ ipsum presbyterum elegit ad illam, & eccl. ipsa spectat ad titulum S. Susannæ in spiritualib. pleno iure salua qõne iu. patinter eccl. S. Aga. & populum eccl. S. Saluatoris. Itẽ quia cõstitit, ꝙ pensio 16. denariorum Papiẽ. monetæ fuit soluta eccl. S. Agaannuatim pro eccle. S. Saluatoris, & per multa tempora, sed de nouo subtracta, restituit ecc. S. Aga. in eundem statum percipiẽdi prædictam pensionem ab ecc. S. Saluatoris in terminis, & condemnauit prædictum presbyterum ad solutionem pẽsionis subtractæ, salua qõne proprietatis inter ipsas ecclesias. B. No. j. quod Cardinalis vltra proprium titulũ, hẽt qfiq; ecclesiam in gubernationẽ, cuius dr gubernator legitim⁹, & pro ea põt agere, & defensionẽ subire, tanq̃ legitimus ecclesiæ gubernator. Alibi tñ iste gubernator appellatur procurator cum libera, vt in c. cum nobis in fi. s. e. quandoque appellatur visitator, vt in c. is cui, ĵ. eo. li. 6. qñ que commendatarius, vt in c. nemo, eo. ti. & li. Vnde quo ad potestatem agendi, & procurandi bona ecclesiæ, non puto, ꝙ inter prædictos modos sit dria. † Cardinalib. tamen solet eccle. concedi in commendam, seu gubernationem, vt ex fructib. qui supsunt, deductis necessariis expensis, possint congrue sustentari, liquos, de quo per glo. & Doc. in d. c. nemo. In hoc tamen, a iudicio meo, multum errant habentes istas ecclesias in commendã, seu gubernationem, quia debent tenere ecclesias illas in priori statu nec diminuere cultum diuinum solitum, & ex fructib. superextantib. deductis expensis pro statu solito, debent sustentari. Ad hoc vide Inno. in c. pastoralis, ĵ. de priui. vbi dicit, quod si religiosis conceditur aliqua eccl. vt conuertant fructus illius in ꝓprios vsus, intelligitur concessio facta modo prædicto, vt s. ecclesiam teneant in priori statu, quia non est verisimile, ꝙ papa fecerit cõcessionem in præiudiciũ diuini cultus. Fortius ergo prædicta interpretatio debet habere locum, quando ecc. conceditur Cardinali, vel alteri in cõmẽdã, vel gubernationẽ, vt prædixi. Itẽ no. 2. ꝙ ꝺ clericũ possidentem ecclesiã põt rogi ciuiliter, vt remoueat de illa eccl. tanquam non ltime institutus. Is ergo ad cuius collationem, vel prouisionem ista eccl. pertinet, potest agere, vt clericus inde remoueatur, & per eum legitime ordinetur, facit ca. 3.
2 de insti. † Tertio no. & tene menti ad hoc istum tex. ꝙ pro pẽsione nouiter subtracta, solita annuatim præstari, potest agi possessorio iudicio, b ad ipsius restitutionem, & probata pensione, seu solita prestõne, dẽt actor reduci in eum statũ, ĩ quo primo erat, licet nil doceat de proprietate iuris, pensionẽ illam percipiendo. Et in hoc iste tex. solet multũ allegari. Et ex hoc, & ex tex. collige,
c ꝙ pro istis iurib. incorporalib. põt agi iudicio possessorio. c Et no. ꝙ eo ipso, ꝙ pensio solita non soluitur, vr quis spoliari facultate, seu possessione percipiendi, aliter autem non contingit in huiusmodi spoliatione, quod intellige f m Inn. quando pensio fuit petita, & debitor recusauit soluere, non pp impotentiam, sed pp iniquitatem, ad quod facit, ꝙ no. Inn. in c. suborta, de re iu. vbi dicit, ꝙ subditi videtur spoliare dñm quasi possessione iuris, eo ipso, ꝙ recusant sibi obedire. Not. ibi, [Per electionẽ populi ad quẽ de consuetudine, &c.] iunct. tex. ibi, [in quasi possessione præsentandi &c.] hic apertum pro opi. Inn. in c. cum inter, in fi. ĵ. de except. ꝙ populus, seu parochianus alicuius ecclesiæ, non habet ius præsentandi clericũ, ex eo, quia sunt parochiani, nisi alias essent patroni. Quod etiam sequitur Io. And. in c. vnico. ĵ. de cape. mo.
d li. 6. vnde si ecclesiæ non appareat patronus, præsumitur libera, d & ius instituẽdi pertinet ad episcopũ, non aũt possunt parochiani sibi ius vendicare præsentandi, nisi alias essent in quasi possessione præsentandi, seu de antiqua possessione ad eos pertineret præsentatio, vt hic in tex. Et in hoc solet adduci iste tex. pro singulari ad probandum, ꝙ potestas præsentandi rectorem, est præscriptibilis, etiam per populum ipsius ecclesiæ, in quo tamen sunt
3 opi. contrariæ, vt ĵ. iubricã. † No. ibi. [Tanquam capella tuo titulo, iunct. text. ibi.] In spiritualibus pleno iure. Iar. opt. ꝙ Cardinalis habet ius epale, e respectu iurisdictionis in titulo suo, & in capellis subiectis tit. Ad quod facit, c. is, qui, & quod ibi dixi, de ma. ob. e. quod etiam tenuit Io. An. in c. vnico, eo. ti. lib. 6. Et opti. facit hæc litera in eo, ꝙ papa dicit istam capellam S. Saluatoris, tanq̃ subiectam titulo S. Susannæ, ipectare ad Cardinalem pleno iure
4 in spiritualibus. Tunc enim ecclesia dicitur ad aliquem pertinere pleno iure, quando ipse, & non alius exercet ibi iura episcopa
5 lia, vt in c. quoniam, & quod ibi no. ĵ. de priui. Item not. quod ad validitatẽ electionis, seu præsentationis, non requiritur necessario, quod eligentes, seu præsentantes habeant ius eligendi, vel ꝓ-
f sentandi, sed satis est, quod sint in quasi possessione f eligendi, vel præsentandi, concor. c. consultationibus, ĵ. de iure pa. Itẽ quod validitatem collationis, vt in c. cum olim, de cau. pos. & propri. Et ratio est, quia præsentatio, collatio, & electio, sunt quasi fructus iuris eligendi, præsentandi, & cõferendi. Vnde quemadmodum fructus rei temporalis pertinent ad possessorẽ bonæ fidei, & non ad dominum rei, vt l. bonæfidei, ff. de acquire. do. no. in c. grauis, de restit. spo. ita isti quasi fructus debent pertinere ad eos, qui sunt in quasi possessione, de quo plene no. in d. ca. consultationib. & in ca. 2. de in int. rest. vide, quod ibi dixi, & ad hoc solet
6 quotidie alle. iste tex. † Item no. quod præsentatio patroni largo modo potest dici electio. Nam prius eligit clericum, & eum electum presentat episcopo, vel alteri superiori. Non est tamen stricto modo electio, quemadmodum fit per clericos ecclesiæ collegiatæ, quia talis electio non potest cadere in laicum, etiam de antiqua consuetudine, vt in c. Massana, & in c. sacrosan. infra eo. & capi. nobis, infra de iure pat. Est enim electio merum ius spirituale contribuens ius prelaturæ, & administrandi, saltem in habitu, vt no. glo. in capitu. quanto. 62. distin. & per eam initiatur matrimonium spirituale, vt in c. cum inter canonicos, supra eod. & c. fi. de transla. epi. Sed per præsentationem non contrahit aliqd
g uinculum spirituale. nec est merum ius spirituale s sed annexum spiritualibus, vt in c. quanto, de iudi. & ibi plenius hoc declarati. vide quod no. Innoc. in ca. quod sicut. infra. eo. Et per illam electionem, quę præcedit præsentationem, nullum ius acquiritur electio; vnde ante pẽsentationẽ posset patronus resilire, ar. in

ADDIOIONES.

a Seb Sap. In hoc tamen. Vide I m. & Im. in c. in Lateranensi, infra de præb. do. Abb. in c. de monach. infra de præb. ubi dicit, quod qui habent ecclesiã cõmendatã, dẽt facere ei deseruire, secũdũ debitũ numerũ clericorũ, quod facit secũdũ eũ cõtra dominos C. ar. & alios habẽtes ecclesias cõmẽdatas.
b Seb. Sap. Possessorio iudicio An, & quando possessorium habeat locum in iuribus incorporalibus late traditur, maxime per Abb. in ca. olim 3. col. 8. infra de restit. spo. per Pau. de Ca. in consi. 52. in causa, quæ uertitur, secundum antiquã impressionem.
c Possessorio. Adde Io. de Lig. in consiliis Bal. uol. 5. consi. 96. & Bal. in seq. consi. & do. Tho. Fastolum in dubiis Rotæ, dubio 206.
d Præsumitur libera. Adde quæ infra ponam.
e Ius episcopale. Adde Ro. consi. ult.
f In quasi possessione. Adde Cal. consi. 20. Old. consi. 311.
g Ius spirituale. Adde Cal. consi. 9. de iu. pa. vbi dicit quod præsentatio rectoris ad ecclesiam, obtinet vim sponsaliorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

c. cum ante, ℣. de iure patr. & quod ibi not. Vlt. no. ꝙ vna ecclesia pōt esse in possessione percipiendi pensionē annuā ab alia eccle
si a. & pro pensionis subtractione, potest agi iudicio possessorio vt supra dixi. In glo. in fi. tene hoc vltimum dictum glo. Et quatenus nolit causam alteri delegare, poterit recusari vt suspectus, vel ab hoc grauamine poterit appellari, & idem quod glo. hic tenet glo. 3. q. 7. c. infames, ver. si contra patrem, & in l. eos, C. de vsu. & Spec. in titu. de app. §. nunc tractemus, circa fi. ad istum tex. po
test responderi dupliciter. primo, ꝙ hic non fuit appellatum ab isto Cardinali, anteqū fuisset electus in papam. seu pendente quæstione coram eo tanquam delegato, fuit promotus in papam, & illam quæstio. decidit iure proprio, de qua cognouerat vt delega
tus papæ præmortui, vel præsupposito, ꝙ ab eo prius fuit appellatum, loquitur tex. in principe, qui non subiicitur legi, ſm Host. &
7 Ioan. And. † Et not. sing. hanc vlt. sol. Infertur. n. ex ea, ꝙ papa nō
a potest vt suspectus[a] recusari. non enim præsumitur, ꝙ velit contra iustitiam procedere, arg. 40. dist. c. j. & 9. q. 3. in cap. cuncta per mundum, & c. per principalem, & vide ad hoc ꝙ dixi. in c. cum venissent, de iud. & in cap. cum dilecta, de confir. vti. vel inuti. fa-
8 cit l. proxime, ff. de his, quæ in test. delen. † In glo. 2. ibi, [Ad solutionem pensionis nomine ecclesiæ.] No. glo. & hæc vltima verba, soluunt formaliter cōtrarium. Nam dum toleratur in ecclesia, tenetur, pro ea respondere, & per consequens potest condemnari nomine ecclesiæ, & effectus condemnationis sequitur successorem, quia ecclesia in effectu videtur condemnata, & non præla
9 tus, seu administrator, & ad hoc l. post mortem, ff. quando ex fa-
tu, & c. si gratiosē, de reser, lib. 6. † In glo. in versi. [Consuetudine] ibi, quæ dat ius eligendi. Pondera bene hæc verba glo. videtur. n
per hoc sentire, ꝙ ius præsentandi poterat acquiri per populum, seu laicum ex sola consuetudine, seu præscriptione. Et hanc opi. tenuit do. Marsilius Io. An. qui inducebat istum tex. in eo, quod dicitur de antiqua consuetudine, præsentatio hæc pertinebat ad populum. Sed Ioan. de Montemerlo, disputando tenuit contrarium, quem sequitur Arch. in c. hortamur. 71. dist. in. vbi multum plene prosequitur istum articulum. Et ad istum tex. respondet, ꝙ quatenus facit mentionem de consuetudine, fuit allegato partis, & non papæ. Nam solum papa fundauit se, quia populus erat in quasi possessione præsentandi; quam possessionem poterat habere vigore iuris patr. Et idem etiā posset dici ad id, quod allegabatur consuetudo antiqua, nō poterat vigore patronatus habere præsentationem ab antiqua consuetudine: Nam consuetudo potest concurrere cum iure communi, vt in cap. sopitæ de censi. Ioan. And. hic tenet primam partem, & assumpsit posmodum materiā disputandi, & posuit disputationem in regu. quod alicui, de reg. iur. lib. 6. in Mer. Et ibi tandem concludit, ꝙ contra ecclesiam liberam, non potest laicus præscribere ius patronatus;
b quia esset acquirere istud ius annexum spirituali cōtra ecclesiā, quod esse non non potest, arg. in c. Massana, infra eo. Sed si eccle
sia habebat patronum, tunc potest laicus contra patronum præscribere istud ius patronatus, quia ex quo istud ius competit laieo. videtur, præscriptibile per alium laicum. Ego plene istum articulum examinaui in quadam dispu. quæ incip. Augerius, ꝙ ibi cōclusi, ꝙ licet ista opi. Io. And. tanquam communior seruatur in practica, quam Mod. communiter sequuntur. tamen de mero iure plus mihi placet opi. contraria. Mouebar per rationem incommunicibilem, certum est, ꝙ laicus[b] non potest possidere ius spirituale, & per consequens nec præscribere, vt in c. causam, de præscr. & in c. Massana, in c. fac. san. infra eo. Ita nec ius annexum spiritualitati; sicut est ius præsentandi, quia de connexis idem est
c iudicium,[c] vt in c. quanto. de iud. & in c. præterea, de transl. & in c. de iure, de iu. pat. & in ca. translato. de consti. cum simi. vbi ius pat. per omnia censetur tanquam ius spirituale ratione annexionis. Si ergo laicus non potest mero iure illud ius possidere, ergo non præscribere, quia præscriptio non est sine possessione, vt in regu. sine possessorio. lib. 6. & in d. c. causam. Non ob. si dicatur, quod istud ius est possedibile per laicum, vt ℣. de iure pa. per totū, quia respondeo, ꝙ istud ius fuit gratiose laicis concessum, & non omnibus, sed patronus duntaxat; fauore ecclesiarum, vt laici induce
rentur per acquisitionem istius iuris, ad construendum, fundandum, & dotandum ecclesias, vt in c. quoniam, ℣. de iu. pa. Habilitatio ergo certarum personarum ex causa subiecta, non debet extendi ad alias personas, in quibus non concurit causa, super qua fundatur illa habilitatio, ar. 16. q. 1. c. generaliter, & in c. cum cessante, de app. Nam priuilegium non debet extendi ad personas non priuilegiatas, vt in c. sane, de priui. & 7. q. 1. peristi. Ius ergo patronatus est possedibile per patronum, ex gratia concessa a canone propter causam prædictam, ergo non sequitur, ꝙ sit pariter per alium laicum possedibile, in quo non cōcurrit dispositio canonica, nec causa prædicta. Et ad istum tex. satis potest responderi modo prædicto. Nam papa in decisione, solum fundauit se super possessione populi. Nam ex quo apparebat aliius patronus, & populus proprius præsentauerat rectorem, præsumptio iuris est, ꝙ præsentauerat ratione iuris patro. quia ecclesia
2. non nascitur, sed opportet ꝙ habuerit constructionem, & ideo in dubio præsumendū est pro possessore, ar. eius, quod leg. & no. in d. c. 1. de reli. do. sed sibi populus fundaret se ex sola præscriptio-
d ne; [d] non video, quo iure debeat in causa obtinere. Vtile ergo est vendicare sibi ius patronatus, vt fundet se non super mera præscriptione, sed ſu p iure patro. ꝙ ad illud ꝑsumendū allegat ꝑscriptiones plurimas, & temporis cursum, ad hoc facit. qđ leg. & no. in
cum dein rem verso. ff. de vsu. & quod notat. Ioan. And. in capitu-
10 vnico. de iu. pa. lib. 6. † In glo. in ver. œconomi, in fi. No. bene hanc glo. quæ quotidie iunc. tex. solet alle. cum quæritur, an verba sententiæ sint ꝯcipienda in personā, ꝓcuratoris ꝓsentis, an in ꝑsonā dñi absentis: Nā iste tex. facit, ꝙ ēt de iure cano. verba sint concipienda in ꝑsonā, ꝓcuratoris, seu œconomi. De iure[e] vero ciuili, ex
e tex. in l. 1. C. de sen. & interlo. om. iud. q. adeo stricte hāc obseruantiā exigit. vt disponat ſniam esse nullā, q̄ fuit lata in ꝑsonā dñi, q̄ nō fuit in iudicio, & nō in ꝑsonā, ꝓcuratoris ꝓsentis. In ꝯtū tñ q̄ adducit. c. licet. ℣. de ꝓb. & facit c. suscitata, ℣. de in integ. rest. vbi
glo. j. no. dicit, ꝙ ecclesia nō multū curat de ista solēnitate, vñ tenet ſnia ſm illā glo. de iure can. tue sit lata in ꝑsonā procuratoris ꝓntis, siue dñi absentis; & tenebis mēti illā gl. Hic tñ in effectu gi
vult ꝙ vbi verba ſniæ nō ꝓnt recte cōcipi in ꝑsonā procuratoris, tūc ꝓnt sine vitio formari in ꝑsonā dñi absentis. Et iō dixit ꝙ in causis matrimonialib. & aliis ſpiritualib. nec nō in causis criminalib. verba sunt ꝯcipiēda i. ꝑsonā dñi: Nā si agit de matrimonio, nō pōt ꝓcurator cōdēnari ad reddēdū debitū vxori. Itē si agit[f] clericus priuet beneficio, nō pōt ꝓcurator priuari, cū titulus nō
11 inhæreat ꝑsonæ suæ, sed ꝑsonæ dñi. Itē in cā crīali, si imineret pena relegationis, nō dēret religari ꝓcurator, & idē in ſmilib' terminis. Sed in aliis, in q̄b. ſnia pōt recte ꝯcipi in ꝑsonā ꝓcuratoris gl. posuit hic duas opi. antiquorū legistarū. Nā qđā dixerūt, vt Bol. & Bul. ꝙ siue dñs fuit in iudicio a prin. siue nō, ex quo ꝓcurator postea iteruenit, ferēda est ſnia in ꝑsonā ꝓcuratoris. Et auuerte, ga gl. hic reperit cōiter corrupta, nā alle. Iac. Baldui. & alii dicere Io. Basianū, vt no. in d. l. 1. Secda opi. fuit Marti. dicētis, & tenētis, ꝙ ꝓcurator est ꝑdēnādus, q̄n dñs nunq̄ fuit in iudicio. Iecus aūt si dñs fuit a prin. in iudicio. & litē ꝓtestatus est, & hæc difficultas principaliter orit ꝑ tex. d. l. j. Ibi. n. ꝑderat, ꝙ dñs nō fuerit
in iudicio, & iudex ꝑdēnauit ꝓcuratorē, vñ sumpserūt multi ar.
cōtrario sensū, ꝙ si dominus fuit a prin. in iudicio, nō debet procurator, sed dñs ꝑdēnari. ga ipse dñs ꝓtesta. lit. est effectus istāriæ. Sed gl. ista nō valēs dilcernere veritatē ꝑ arduitatē quæ
nis, ꝯcludit, vt oīum opi. saluet, vtile esse ferre ſniam in ꝑsonā
vtriusq;. d. dñi. & ꝓcuratoris. Et hæc fuerunt verba gl. iuris ciuilis in d. l. 1. vbi in effectu hī ista glo. Sed ℣ vltimū cōsiliū insurexerunt
qđā Do. vt no. in d. l. 1. dicētes, ꝙ ſm istā practicā, frustratorie tenet ꝓsili. legis, vt in l. furti in §. si qs alieno no. ff. de his qui no. ind. vbi lex ꝑsuluit. ꝙ si ꝙctus actione famosa in l. vltare infamiā ꝓstituat, ꝓcuratorē, qa ꝓcurator cōdēnabit; nec ipse efficietur inimis, cū sit ꝑdenatus alieno no. nec dñs, cū ſnia nō fuerit lata in
ꝑsonā suā. de intellectu illius gl. dixi in c. cū te, de re, iud. Vnde dicebant illi Doc. ꝙ si iudex cōdēnaret, ꝓcuratorē ꝓsentē, & dñi absētē, nō teneret ſnia respectu dñi, ar. l. si mihi & Titio. ff. de verb. ob. sed solū teneret i eo. ꝙ fuit ꝑdēnatus, ꝓcurator, & sic dñs ean
taret in ꝓcedēti casu infamiā lo. hic mirat de illa subtilitate legi
li, vt ſnia corruat ex eo. qa fuit lata in ꝑsonā dñi, & nō procuratoris: Nā ex quo consensu meo, ꝓcurator interuenit in iudicio, nō apparet rō sufficiēs, quare nō valeat ſnia lata in ꝑsonam mei. tu vide rōnē huius subtilitatis legalis satis bonā, & optimam per Bar. in d. l. j. & l. stipulatio ista. §. si quis insulā, alias in §. si stipule. de verb. obl. Fuit hæc n. legalis, puisio fundata super l. quæ cunq;. ff. de act. & obli. vbi dī, ꝙ ea quæ nos gerimus, debēt sumere intium ex ꝑsona nra, alias non valet. ꝙ agit. Quē admodū. n. in ꝑcu
oportet, ꝙ procurator cōcipiat verba in ꝑsonā suam, non autē in ꝑsonam dñi, vt in d. l. quæcunq;, & no. in l. multū interest. C. si quis alteri, vel sibi; ita & in isto quasi ꝯctu: Nam in iudicio quā si contrahitur, vt in l. 1. §. idem scribit, ff. de pecu. ergo oportet, ꝙ verba concipiantur in ꝑsonam illius, cum quo fuit iste ꝯctus initus. Et per hoc concludit Bar. & bñ, ꝙ nō est spāle in ſnia; sed idem est in quolibet actu iudiciali, in quo interuenit ꝓcurator, vt in cōtestatione, & simi. Et idē quando procurator interuenit

ADDITIONES.

a Suspectur. Adde, an papa possit vt suspectus recusari, & an ab ipso ad concilium appellari possit, & an tunc concilium debeat remittere causam papæ. Rom. pu. chre consi. 221.
Adde per Fel. latissime in c. 1. in causis, col. 3. ver. & dicit Abb. post Host. infra de re iudi. Zachar.
b Quod laicus. Vide latissime excellentissimum iureconsulrum do. Ioan. de Sylua, in tract. benef. q. 23. 2. partis, vbi etiam ponit, an laicus possit conferre ex priuilegio. Seb. Sap.
c Est iudicium. Adde, ꝙ pro hoc dicit Rom. ꝙ ita committitur in his simonia, & cut in mere spiritualit us, eius consi. 369.
d Ex sola præscriptione. Adde istum consi. 76. 2. lib. vbi refert suam disputationem, & Alex. ap tum sequentem consi. 106. 2 lib.
e De iure. Vide de hac materia, quæ no. in l. furioso, ff. de re iudi. Barto. in l. liberto. ff. de nego. gest. in l. furti. §. si quis alieno ff. de his, qui not. infa. in l. si quæ tum procuratorio, ff. de procu & in l. mutari, in fi. eo. tit. Seb. Sap.

rēt ex postfacto. Nam id quod secum geritur debet concipi in p
sonā suā, rōne ꝑdicta. His ꝑmissis tanq̄ fundamēto, vt plene hēa
tur materia huius gl. concludendo in effectu dicta Doc. vtriusq;
a iuris, distingue, ꝙ [a] aut in iudicio interuenit defensor, aut coniūcta persona, aut procurator simpliciter, aut administrator generalis, & legitimus, puta œconomus vniuersitatis, tutor, & curator, & similes. Primo casu, aut dominus sciebat, ꝙ alius eū defendebat sine mādato, & tūc idē in eo, quod in procuratore. Nā ꝑsumitur, ꝙ habeat mādatū, vel dominus patiēdo, tacite sibi vī dare mandatū, ar. in l. qui patitur, ff. man. tenuit Bar. in d. l. j. & Inno. in c. ex parte Decani, de resc. Aut defensor agebat ignorante domino. Nā quilibet pōt aliū defendere, præstita cautione de iudicato soluēdo; vt no. in c. j. de proc. in gl. Et tunc verba sententiæ sunt cōcipienda in persona ipsius defensoris nomine absentis, quē defendit. Puta condemnamus talem defensorē nomine talis, & c. vt in l. liberto. §. fi. de neg. gest. tenet Bar. in d. l. j. Secundo casu dic idē: Nā coniuncta persona non admittitur, vt procu. l. 3. §. j. ff. iud. sol. vnde factū coniunctæ personæ non nocet absenti; si non vult illa gesta ratificare, vt in l. j. C. qui res iud. non no. vnde iudex verba dispositiua sententiæ concipiet in persona cōsanguinei agentis, sed verba executiua in persona ꝙsanguinei absentis, vnde dicet iudex, cōdemnamus talem reū Titio actori, nomine talis coniuncti sui, ad soluēdū mille suo coniuncto. Nā
11 debes scire, & tenere menti, ſ ꝙ licet coniunctus possit agere, ꝙ coniuncto, sine mandato, præstita cautione de ratihabitione, vt in l. sed. & hę. ff. de proc. & in c. nōnulli. in fi. & in c. ex parte Decani de resc. tñ cōiunctæ ꝑsonæ nō recte soluit, sed sol. dēt fieri domino, & si nō est ꝓsens, dēt pecunia deponi in loco tuto, vt no. ꝙ gl. & Doc. in l. vero procuratori, ff. de sol. Et ex hoc habes practicam cōficiēdi libellū, qñ ꝓinctus agit pro cōiuncto, vt cōcipiat verba dispositiua, & executiua, ſmꝙ s. dixi de sen. Tertio casu qñ interuenit procurator simplex, tunc verba, q̄ recte nō ꝓnt cōcipi i ꝑsonā procuratoris, dēnt cōcipi in ꝑsonā domini vt notat hic, & in d. l. 1. Tñ dēt iudex conari quantū pōt, vt verba dirigibi
lia in ꝑsonā procuratoris, nō dirigat in ꝑsonā domini. Sed si verba possunt recte cōcipi in persona vtriusq;; aut dominus nūquā
b fuit in iudicio, & tunc ſm oēs dēnt verba ꝯcipi in persona procuratoris, [b] per d. l. j. Aut dominus fuit a prin. iudicio; sed postea dedit procuratorem, & in hoc casu sunt opi. ſm Bar. & mihi satis placet, vt ea, q̄ sequuntur dēant geri in persona procuratoris, p rōnē prædictā. Si aūt aliter fieret, non teneret ſnia de iure ciuili, vt in d. l. j. sed de iure canonico, placet mihi opi. gl. in d. c. suscitata, qa ex quo habemus ꝑsensum domini, nō est curādū de ordine verborū, arg. ex his q̄ leg. & no. in c. 2. de pac. & 1. q. 7. quoties, & 23. dist. ca. psalmista. Tñ ad maiorē cautelā, pōt in ꝓdicto casu ser
uari cōsiliū huius gl. [c] & in d. l. i. vt fieratur sentētia in persona ā procuratoris, & domini, nō vt dñs cōdēnet directe, sed in ꝑsonā ꝓcuratoris. vt puta, cōdēnamus talē procuratorē Sēproni, & ipsū Sēproniū in persona sui procuratoris, & hoc fiat de mente Bar. in d. l. 1. Et est vtile seruare hāc practicā, qñ dominus aliquan
do fuit in iudicio, vt euitentur opi. præmissæ. Sed si dominus nū
quā fuit in iudicio, nō est opus seruari illā practicā, quia tunc ſm oēs recte cōcipitur ſnia in persona procuratoris, vt in d. l. j. Quid aūt, si hoc casu seratur sententia in persona domini ꝓsentis: & concludit Bar. in d. l. j. valere sententiā, quia dominus est vtiliter
dominus iustātiæ, quia ex his, quæ aguntur in iudicio per procuratorē, vtilis actio, acquiritur domino, & directa procuratori, ut
inſl. si procurator l. in causæ. in fi. ff. de proc. vide bo. gl. in mate. in
c. 1. de vsu. li. 6. quæ no. ponit an, & qñ, & quid quæratur domino
ex facto procuratoris, vnde ex quo dñs est præsens, & cōsensit sē
tentiā in se ferri, valebit sententia, secus si esset absens rōne prædicta. Et ex his infertur ad quotidianā. qōnē, pone, ꝙ procurator
semper fuit in iudicio, sed dominus fuit citatus ad sentētiā, qui ſ
cōparauit, nunquid teneat sententia lata ℣ dominum, tanq̄ ℣ cō
tumacem? do. Lamber. de Ramp. vt refert, & sequitur Bar. in d. l.
1. cōsuluit, ꝙ nō, qa ex quo dominus cōstituit semel procuratorē declarauit animū suū, ꝙ volebat ꝑ aliū litigare, ergo non debuit iudex citare dominū ad ſniam audiendā, nec dominus tenebatur cōparere, qa cuilibet est ꝓcessum cōparere ꝑ procuratorē, vt in l. 1. ff. de proc. Quarto, & vl. casu, cū habēs generalē administrationē fuit in iudicio, dicꝙ ñ refert, an verba sentētiæ proferantur in ꝑsonā suā, an in ꝑsonā domini, ſm Bart. in locis ꝑal. Et
c tur facere dīā in hac mā. Nā loquuntur in œconomo ecclesię, huius dicti est, qa generalis administrator, pōt verba cōcipere in actu in ꝑsonā domini, quia pōt illi directe acquirere, cū hēat legitimā administrationē, vt in l. eū qui. §. fi. actori. ff. de consti. pec. er
12 go idē dicēdū in iudicio, vbi quasi ℣ hitur, vt ℣. dixi, & ex ꝑdictis ha
d ista gl. ex qua iuncto tex. hēs, ꝙ qñ agitur possessorio ad præstationē cēsus, vel pensionis subtractæ, nō est necesse allegare cām, quare debeatur pensio, vel cēsus; sed satis est dicere, ꝙ erat in possessione ꝓcipiēdi, & nouiter fuit sibi subtracta, ut satis probatur hic in lra, & idē no. Inn. in d. c. puenit, de cēsi. Si aūt agitur petitorio, vt sū p proprietate iuris percipiēdi cēsum, seu pēsionē, dēt allegari cā. Ita dēt intelligi c. peruenit, de cesi. fal. Et rō primi dicti est, qa ſpoliatus ante oīa dēt restitui, nec dēt ante restitutionem admitti aliquis super iure proprietatis, vt in c. 1. de or. cog. Sed ℣ hāc gl. & tex. opp. vī. n. ꝙ nō possit agi possessorio su p solutione pēsionis, vel cēsus, qa in istis obligationibus personalibus, nō est reperire possessionem, nec proprietatē. Licet. n. tu sis mihi obligatus ad ꝑstādā oī anno certam pensionem, non tamen ꝓp hoc possideo personam tuam, uel aliquid quod inhæreat personæ tuæ, sed non solū personaliter obligatus es ad præstationem, ergo non posses agere possessorio, cū non possit contingere spoliatio, vbi nō est possessio. 32. q. 2. c. quod vero non formatum, & in c. ad dissoluēdum, de despon. impu. Et ꝙ nō possit pro debito, agi possessorio, vī tex. in l. fi. ff. quo. bo. Sol. ꝓp hoc ℣ in lac. de Are. Pet. & Cy in l. si certis annis. C. de pac. insurexerunt ℣ dispōnē huius. c. dicētes, ꝙ ℣ c. querelā, opus est q̄rela, quasi innuāt ꝙ istud c. in hoc nō procedat de iure, sed locuti sunt ſm eorum morem. Nam qā non intelligebāt canones, non valentes aliter respondere, dicebāt, ꝙ per errorē processerant. Cy. tamē postmodū. & Io. An. in c. peruenit. præal. aliter senserūt hic, & Bar. in d. l. fi. qui dant aliū intellectū, ꝙ iste tex. procedit in obligatione reali. Nam pensio debebatur ab ecclesia S. Saluatoris, forte pro aliquibus adificiis antiquis, vnde erat in eis dare quasi possessionē, & proprietatē, secus quando obligatio esset mere personalis. In primo intellectu cōueniunt oēs, & tunc lra est clara, & debet intelligi, ꝙ ecclesia fuit restituta ad possessionem pristinam recipiendi annuam pensionem. Sed potest intelligi secundo modo, etiam in obligatione personali, vel quando non apparet de qualitate obligationis, licet enim non sit dare possessionem, vel quasi, ex annua præstatione personali, tamen imponitur quidam status, ad quem potest peti, vt fiat restitutio. Et hoc
c mō pōt intelligi iste tex. & vt paret ex verbis sententiæ, ubi papa nō restituit istam ecclesiam ad possessionem. sed in eum statum, in quo erat prius, & c. vt patet in fi. literæ, & hunc intellectū tenue-
13 runt do. Anto. & do. Car. † Pro quo alle. gl. no. 2. q. 2. cap. nullus, q̄ dicit, ꝙ excōicatus. iniuste, pōt agere, vt ante oīa restituatur ad ꝙ munionem pristinam, & tamen ibi nō est dare possessionem, uel quasi, sed potius est quidam status. Ex hoc infertur, ꝙ non solum cum quis ſpoliatur possessione uel quasi pōt agere ad restitutionem, sed etiam cum immutatur status suus violenter, & iniuste,
f pōt agere, ut restituatur ad pristinum statum, & facit optime in arg. c. fi. de rest. spol. vbi agitur possessorio, pro libertate possidendi, & iste intellectus uī tenendus ſm bonā æquitatē iuris ca-
14 nonici. † Sed de iure ciuili, & ſm subtilitatē ēt iuris canonici, non bene video, ꝙ iste intellectus possit sustentari: Nam si solui omni aono tibi decem, non tamen sequitur, ꝙ sim obligatus in futu-
g rum, &ut per hoc tu constituaris in possessione, vel in statu perci
h piendi omni anno in futurum. [h] Nam quælibet præstatio habet suum effectum, scilicet donationis, unde non causatur alius esse ctus, ut oriatur ex hoc obligatio in futurum. Ad hoc, quod not. Bar. in l. cum de in rem verso, ff. de vsu. ideo si cesso a solutione, non uī quo cōpetat ibi possessorium. Ad istū text. potest responderi, tenēdo primū intellectū, ꝙ hoc fiebat solū nomine ecclesiæ,

ADDITIONES.

a Distingue. Adde tu Ang. consi. 98. vbi ponit, quid tenendum sit, tam de iure canonico, quam de iure ciuili, vide Ale. consi. 119. li. 2.
b Seb. Sap. Personam procuratoris. Istud tamen fallit, quando causa esset commissa summarie, & de plano, & sine figura iudicii. Tunc enim potest ferri sententia uerbis directis, contra dominum, licet nunquam fuerit in iudicio, sed procurator ita Bar. in extraua. ad repri in uer. figura, circa fi. sequitur Cuma. in l. furioso, ff. de re iud. Et hæc decisio obseruatur, sicut euangelium, secundum do. Iaso. in l. stipulatio ista, § si stipuler. ff. de verb. ob. licet ipse conetur reprobare.
c Oeconomo. Adde an ualeat sententia lata contra syndicum, qui non fuit litē conte. Pa. de Cast. consi. 318. in antiq.
d No. istam glo. Allegaui istud dictum contra tenentes gl. in l. 1. ff. de ed. vbi dicitur, ꝙ si dico me fuisse in possessione census debiti, uideor intentare solum possessorium, & non petitorium, consului contra eos per istum text. & per istud dictum Abb. Cremonæ, vide in meis consi. And. Barb.
e Iste tex. Adde Ro. consi. 311. & vide consi. supra alleg. in notabilib.
f Ad pristinum statum. Adde Cal. consi. 11. de sta. mona.
g Zac. In futurum. Adde istum passum esse multum intricatū. cōclude tamē, ꝙ ꝑ sumitur quis ex curialitate, talē annuā præstationē dedisse, nisi de alio titulo appareat, ut per gl. in l. solent, de off. procon. & leg. Flo. in l. sicuti, in prin. ff. si ser. ven. Bal. in c. 1. §. fi. ver. vasallus, in ti. quid sit inuest. & in Spe. §. nunc dicamus, ver. sed pone. Bar. in l. cū de in rē verso, in vl. col. uer. quæro, ff. de vsu. Nisi tamē talis præstatio esset decennalis, secūdū Pau. de Ca. consi. 303. inc. in cā nobilū. Tunc. n. sufficeret allegare ti. licet non probatum. vt per Inn. in ca. cū ecclesia, col. 2. de causa pos. & propr. & Ale. cōsi. 104. vol. 4. & cōsi. 92. vol. 1.
h Seb. Sap. In futurum. Hoc etiam videtur procedere, si fuerit facta præstatio p decennium in hac materia quia in beneficiis ecclesiasticis præstatio decennalis non videtur titulum causare, ita, vt quis possit cogi præstare, vt tenet Bal. in c. cōtingit, col. 13. infra, de do. & cont. sequitur do. Iaſ. in l. certis annis, col. pe. ver. 7. limita; C. de pac. licet aliter dicant apostillantes hic.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fie, & sic erat obligatio realis, & ad mate. vide quod no. in d.c. per uenit. Et ex p̄dictis infertur ad q̄nē quotidianā, q̄ si tu pro certa re soluebas mihi omni anno pensionem; & nunc denegas soluere, possum agere possessorio, vt hic. In glo. fi. in fi. no. præcedentē tol. facit ad id, qđ s. dixi, q̄ p̄ eū, q̄ soluit occasione certę rei, possum agere possessorio, si nunc deneget soluere. Sed p̄ tex. op. nā respectu pensionis vnica fuit petitio, quia petebat œconomus pensionem subtractam sibi restitui, & papa in sententia cōdēnauit in duobus: Nam primo condemnauit in futurū, secundo ad pensionem subtractā in p̄teritum. Solu. Host. tenet, q̄ duplex est petitio, licet hoc non dicat. † Alii, vt Inn. dicunt, q̄ ad illam peti, tionem veniebat accessorie pēsio subtracta de p̄terito. Nam in interdicto, vñ vi, venit omnis cōmoditas adēpta rōne spoliationis, vt no. in ca. grauis, de rest. spo. & in l. hoc interdictum, ff. de vi, & vi ar. & hęc est sol. bona. licet. n. interdictum, vnde vi, nō det, p re mobili, vt in d.c. hoc interdictum, & no. in c. pastoralis, de cau. pos. & propri. tamen bona mobilia veniunt accessorie ad rē immobilē subtractam. Vnde si expulisti me violēter de domo; & pe to me restitui per interdictū ad illā domū, veniūt accessorie oīa
a vtensilia, quæ erant in illa domo, quia restituere[a] est in pristinum statum reponere. Sed p̄ hoc, & p̄ tex. opp. Nā interdictum, vnde vi, non datur nisi pro rebus soli, i. pro reb. immobilib. adhærentibus solo, vt in dicto §. hoc interdictum, sed hic non agebatur, p̄ iuribus incorporalibus, qnæ non adhærent solo. Sed dicit Inn. q̄ directum interdictum, vnde vi, cōpetit, p̄ reb. soli, modo prædicto, sed vtile interdictum cōpetit ēt pro iurib. subtractis, vt hic. Et dr̄ vtile, q̄ñ verba legis non conueniunt casui imminenti, sed mens duntaxat, vt plene no. per Cy. in l. ex placito, C. de re. perm. Vel secundo potest dici ꝑm Inn. hic, q̄ agebatur officio iudicis, arg. in c. 2. de offi. iud. vel posset hodie agi condictione huius ca. querelam, quod no. Tractat ēt hic Inn. qualiter perdatur possessio iurium incorporalium, & præsertim iuris eligendi, vide hic p eundem. Et de hoc vltimo, s. respectu iuris eligendi, vide per Fed. de Sen. consi. 102. vbi recitat ordinate dicta Innocen. & ilta suffi ciant. Abbas.

ADDITIO.

a Seb. Sap. Quia restituere. Vide Io. de Imo. in c. examinata, infra de iud. Inn. in c. cum bonæ, infra de relig. do. Ale. l. in vendicatio. ff. de rei vend. Car. in cle. 1. in 11. opp. ut li. non conte.

SVMMARIVM.

1 *Eligentes scienter indignum, sunt priuati potestate eligendi. & nu. 6. & 11.*
2 *Potestas eligendi remanet penes non delinquentes, licet numero pauciores, si uero omnes delinquunt, deuoluitur ad superiorem, & nu. 12.*
3 *Priuati potestate eligendi, an & quando possint per alios uocari ad eligendum, & nu. 9. & 11.*
Extranei possunt admitti ad eligendum, si alii uolunt.
4 *Eligentes non possunt compromittere in aliquem ius eligendi, si unus dissentiret.*
5 *Legitimatus per rescriptum Papę, potest in episcopum promoueri, et nu. 7.*
Legitimatus per Papam, an succedat in spiritualibus.
8 *Episcopalis dignitas non uenit appellatione dignitatis in materia stricta.*
Dispensatus in minori dignitate, non uidetur dispensatus ad maiorem.
Legitimari an possit per Papam, natus ex fratre & sorore.
Legitimatus, an succedat in feudo.
10 *Suspensio a beneficijs, quos effectus pariat.*
13 *Electio facta a priuandis, an ualeat.*
14 *Extranei nō uocati, uenientes ad aliquod collegium, possunt per uim repelli.*
Dominis, quibus denegatur accessus rei suæ licitum est frangere ostia.

CAP. XXV.

1 **Cum Vintonien.** Eligētes sciēter indignū, priuati sunt ptāte eligēdi in electione, q̄ primo occurrit, faciēda. h. d. Diuiditur principaliter in tres partes. In prima ponit vota eligētiū diuisa, & allegationes vnius partis. In secūda ibi, [Illi vero.] ponit allegationes alterius partis. [In tertia ibi, nos igitur] ponit sententiam. Casus lit. ponitur p gl. i.
2 † No. 1. q̄ aliq̄b. de capitulo eligētib. sciēter indignū, ptās non recedit a capitulo pp indignitatē, & delictū quorundā, sed residet penes alios, q̄ nō deliquerunt, licet pauciores numero, & ifti rep̄sentant totum capitulū, secus aūt ubi oēs electores deliquissent; tunc. n proprie fit ptātis deuolutio, & vtrūq; dictū probat s. co. c. bonæ. Dic vt latius ibi dixi. vñ, vt dicit hic Pet. dr̄ia est inter ius residētiæ, & ius deuolutionis potestatis. Deuolutio ptātis fit, cū oēs delinquunt, q̄a tunc capitulum perdit ptātē eligēdi. Residentia vero fit, q̄ñ aliqui de capitulo delinquūt, pp qđ priuātur ptāte eligēdi. Nā tūc potestas proprie non deuoluitur, sed residet penes nō delinquētes, constituentes totum capitulum. Nā quēadmodum in casu mortis naturalis, aliquo tñ de vniuersitate remanēte, ptās nō deuoluitur, sed dr̄ residere penes superstites; ēt si sit
a unus duntaxat,[a] vt in l. sicut. ff. quod cuiusq; vni. no. in c. gratum, s. ti prox. ita & in casu priuationis p p delictum, hr̄. n. isti pro mor
3 tuis, arg. 16. q. 1. in c. generaliter, §. eccę. † Secundo no. q̄ hi, penes quos residet potestas capitularis, pñt priuatis a iure pp eorum delictum, cōicare potestatē eligēdi, non ergo inhabilitantur illi prorsus, sed solum priuantur, q̄ quidem priuatio, cum cedat in fauorē nō delinquētium, penes quos residet ptās, pōtab eis remitti, & ad hoc quotidie alle. iste tex. Secus autē vbi isti essent inhabilitati, seu ab officio suspēsi, quia tunc nō pñt p alios habilitari, vt in c. cum dilectus, de p̄sue. & in c. illa, & quod ibi no. j. eo. fa
c cit cle. vt hi, qui, de ęta. & qua. Sicut. n. pñt illi de capitulo extraneos admittere ad eligendum vna cum eis, vt in c. cum ecclesia Sutrina, de cau. pos. & propr. ita pñt admittere istos de collegio, licet ea vice sint priuati iure eligendi p p ipsorum indignitatem. An aut ē maior pars possit admittere extraneum, uel pro ea uice priuatum, inuita minori parte, uide Io. An. post Compo. in cle. *ptum, j. eo. vbi notāter *concludit, q̄ nō. Quinimo vnius solius[b]
b p̄dicto obuiat dispositioni omnium, arg. c. in re cōi, de reb. eccl.
c & in l. Sabinus, ff. cōi diui. Et ex hoc no. casum, in quo dispositio[c] maioris partis de uniuersitate, non prævalet dispositioni, seu p̄dictioni minoris partis, qđ vī p̄ c. j. de his, quæ fi. a ma. par. capit. & l. quod maior, ff. ad mu. Sed dic, p̄ria ista procedere in negotiis ipectantib. ad vniuersitatē, & vbi cā subest dispōnēdi ita, q̄ neccitas, vel vtilitas suggerit dispositioni maioris partis, sed vbi ista cessant, oportet q̄ oēs sint in q̄cordia, ita no. voluerunt gl. & Inn. in c. cum oēs, de cōsti. Idē dic, vbi id de quo agitur, ſpectat ad singulos. Ius. n. & potestas eligēdi, ſpectat ad quēlibet de vniuersitate p
4 parte, vñ interest cuiuslibet, ne forinseci admittātur ad eligēdū, cum pluribus admissis, minus valeat vox cuiuslibet, ar. in c. cū M. de consti. † Hinc ēt dixerunt Doct. in c. scriptum, & in c. quia p̄ j. eo. q̄ non possunt omnes de collegio, vno p̄dicente, cōpromettere in aliquē ptātem eligendi, quia nō pñt isti ius singulorū de
5 teriorare, eis inuitis, facit quod in simili no. in l. 1. C. q̄ sit lon. cons̄ue. Secus dicit Cōp. in d. ca. scriptū. si maior pars vult aliquos introducere pro cōsilio habendo. Tunc. n. p̄dictio minoris partis
d nō ob. ar. c. obeuntib. 63. dist. Nam hoc casu nō deteriorat[ur] ius singulorū, sed promouetur vtilitas collegii, & iuris cōsilio ob
c serat, puta, quia in d. c. obeuntib. † Itē no. ar. ex tex. quod legitimaperatur, de quo in d. c. obeuntib. † Itē no. ar. ex tex. quod legitima
6 tus[d] per rescriptum, pōt promoueri ad dignitatē ēpālē, si legitimatio fuit facta per sedem apostolicam, quod tenet hic quædam glossella, quæ est sing. quod an sit verum indistinctē, super ea subiiciam. Et ex hoc, & text. collige, papam posse legitimare laicum, quod est iddubitatum quo ad dignitates ecclesiasticas, vt in c. per venerabilē, & quod ibi no. qui fi. sint legi. ad

ADDITIONES.

a Vnus duntaxat. Adde Rom. consi. 357. & 365.
b Vnius solius. Adde Rom. consi. 512.
c Seb. Sap. Dispositio materia hæc traditur ordinarie in c. cum omnes, supra de const.
d Seb. Sap. Legitimatus. Vide Corneum Pern. in consi. 100. ad audientiam, per totum, in 4. uol.
e Temporalia. Quod papa non possit legitimare quo ad temporalia, nisi in oris sibi subiectis, tenuit consulendo, solennis Doctor Papien. de. Fran. de Curte consi. 73. 25. col. ver. 4 & c. Quid autem imperator, an quo ad spiritualia possit legitimare, Bar. tenuit quod non, in l. qui in prouincia. q. diuus. ff. de ri. nup. de vtraque mate. vide amplas remissiones per Do. Ale. in addi. ad Bar. in d. §. diuus, & in mate. vide omnino eundem Fran. Cur. in consi. 73. 1. col. Ae. de Fal.
Zac. Tu adde in quantum iste quærit, utrum Imperator possit legitimare filium, qui est de terris ecclesiæ, & dicit Bart. tenere. quod non. ea ratione quia hoc dictum, nisi talis quem Imperator legitimat esse scholaris, quia sic licet esset in terris ecclesiæ, tamen quia scholares in studiis publicis sunt sub speciali protectione Imperatoris, valebit talis legitimatio. Ita Bar. in authen. habita. col. 2. ne fi. pro pa. quod dictum refert, & sequitur Paul. in c. fi duob. §. denique, col. 1. de appel. & Car. Ale. in c. per venerabilem, col. 119. infra qui fil. sint le.
Ant. Fran. Ad istam materiam, nunquid papa possit legitimare subditum imperatoris, in terris imperii, non solum quoad spiritualia, fed etiam quo ad succedendum in temporalib. Et est magis communis conclusio, quod sic. tum, quia scholaris est voluntariæ iurisdictionis, tum, quia papa habet in risdictionem etiam in laicos habitu & pater alliciatur de facto, maxime lente eo, qui legitimatur, uide ple. per Iac. de Zochis, & Ala. in c. per venerabilem, qui fil. sint leg. hic all. licet Inn. ibi, & Bal. in Marg. super Inn. in fi. legitimari, uer. 2. nideantur dubitare, & uide Io. de Lig. in tracta. de statu exeom. in pen. char. De Imperatore autem vtrum possit legitimare ut ris ecclesiæ, & subditos papæ quoad temporalia, & possit legitimare laicos, clerici, uide ibi, & consului alias, quod sic, quia ista qualitas potestatem timandi, inhæret dignitati pontificali, & imperiali, & plura alia. Et adhuc legitimatio fingitur retro, non solum a natiuitate, sed a conceptione. Ita Bal. in addi. Spe. in ti. de proc. ver. secundum ftylum, & uide Bar. in l. 2. uul. & pup. & Bar. in l. Gallus, §. & quid si tantum, de li. & posth. & uide Imo. in l. ex facto, in 10. col. de uulg. & pup.

taxat, siue illa habuerit effectū, siue non. Satis est. n. q̄ illi fuerunt priuati ptāte eligendi in prima electione. Ex hoc n. purgatū fuit corū vitiū, licet Vinc. tenuerit oppositū. vt j. dicā. Sed p̄ eōdēs di ctū est cōe, & cōsonat huic lr̄æ, & sequitur ēt gl. in c. si electio. de ele. lib. 6. super ver. integrū. q̄ idē no. dicit in casu priuationis p p negligētiā, vt solū negligentes sint priuati ptāte eligēdi, vel p̄ferē di in prima electione, vel colla. q̄ occurit faciēda, & siue illa hēat effectū, siue nō ptās incipit residere penes oēs. Nā si ī priuatione p p delictū hoc p̄tingit, vt hic, fortius idē dd̄m in priuatione p p negligentiā. Nā dolus p̄pōderat culpæ, seu negligētiæ, vt in c. sup
a Iris, de resc. cū simi. In gl. in ver. [Promouerit.] in fi. No. hanc gl. sin. sentit. n. aperte, qđ p̄dixi. f. l. tīmatū p rescriptū apticū posse eligi ad dignitatē ēpālē. Cōtra dictū gl. vī facere tex. ī c. cū in cūctis, in prin. s. eo. vbi dr̄, q̄ eligēdus in eꝑm dēt esse de l. tīmo mīmo
a nio natus, sed l. tīmatus p rescriptū fuit natus nō de legitimo matrimonio, cū illa qualitas legitimatus referatur ad tps[a] natiuitā tis, ergo dēt eodē tpe interuenisse. iuxta theoricā Bar. i. l. ex facto, ff. de vul. & pup. & in l. p. cipimus C. de ap. senti[e] gl. in c. statutū, in prin. super ver. canonicis, de resc. li. 6. Et forte ob hoc Gosf. arguit p̄ istam gl. 1. adducendo l. fi. C. de his, q̄ veniā æta. imp. vbi pater, q̄ vbi fit mentio de legitima ætate, dēt intelligi de legitima ætate naturali, nō de ea, q̄ ſuppletur bñcio imperiali. Itē appellatione mortis, intelligit de naturali, nō aūt de ciuili, vt in l. ex ea pte. §. in insulam, ff. de ver. ob. & per gl. 16. q. 1. c. placuit, dixi in c. cum sis, de conuer. coniu. & ita allegando in p̄rarium transiit hic Gof.
7 † Host. sequitur gl. in hoc casu, in quo in rescripto fit mentio ex pressa de dignitate episcopali, secus vbi legitimatio fuisset simpliciter facta. D. Pe. de Anc. simpliciter secutus est gl. quantumcunque in rescriptis nō fiat mentio de dignitate episcopali, mouet, q̄a sic cōstitutio papæ potest quē facere tūmum, ita q̄ promouea turin Eꝑm, vt in c. tanta, qui fil. sint le. innocto eo q̄ le. & no. in c. innotuit, s. eod. vbi legitimatus per subsequens matrimonium, pōt eligi in Eꝑm, idem dicēdum in legitimato per rescriptum ip sius papæ, cum lex viua non sit minus potens. q̄ lex mortua. Item ꝑm eum, tīmatio quæ fit per rescriptum non pōt dici ciuilis, sed naturalis. Nam restituitur ad primæuū ius. ꝑm quod oēs legitimi nascebantur, in Auth. quib. mo. na. effi. fui, prope fi. D. Ant. distin guit, q̄ aut papa processit per viam dispensationis, & tunc proce dit opi. Host. Aut per viam legitimationis, & tunc procedit ista glos. Et ex his passus iste redditur difficilis, in quo sic dicerem. Quod vbi processit princeps per viam dispensationis, puta, quia dispensauit cum illegitimo, vt possit promoueri ad ordines, & di
g gnitates ecclesiasticas, hæc dispēsatio nō extēdit ad dignitatē ēpa lem. † quia in materia restringibili, vt est dispensatio, vt in ca. 1. & 2. de fil. presby. li. 6. & in c. quod dilectio, de cons. & affi. nunq̄ appellatione dignitatum, venit dignitas Ēpalis, tex. est no. quē ad
b hoc tene menti, in c. dilectus, in nc. c. 2. de concess. preb. Et hoc dictum tenent Docto. in d. cap. dilectus, in mate. dispensationis. Ad idem vide gl. no. in c. 1. de præb. li. 6. Quæ tenet, q̄ in reseruatione dignitatum simpliciter facta, non comprehenditur dignitas epi scopalis, quia est dignitatum culmen. vt in c. pe. de præb. Et idē dicendum. vt si fiat mentio de dignitate Ēpali, non extendatur
c dispensatio ad dignitatem archiepiscopalem. Vnde dispensatus in minori, non vī dispensatus in maiori, c vt no. gl. in d. c. dilectus.
d Aut papa[d] processit per viam legitimationis, & tunc distinguerē sic, q̄ aut papa legitimauit istum. vt posset promoueri ad dignitates ecclesiasticas; & tunc dicerem idem, q̄ in dispensatione, quia hæc legitimatio idem importat, quod dispensatio. Aut legitima tuit eum, restituendo illum primæuo iuri, & antiquioribb. natalib. ita q̄ decreuit illum legitimum, ac si fuisset legitime natus, & tūc non est dubium, q̄ talis legitimatus pōt promoueri, ar. in d. auth. quib. mo. nat. effi. sui. Et hoc casu potest intelligi ista gl. q̄ in dubio procedit in eo qui est naturalis, obstante dispensatione iuris positiui. Quid autem si obstabat dispositio iuris diuini; puta, qa natus ex matrimonio contracto inter fratrem, & sororem, nun
e quid papa possit talem legitimare, c vt sic talis legitimatio trahat retro ad tempus natiuitatis? Vide, quod dixi post Io. An. in d. c. p venerabilem, & aliquid tetigi in c. literas, de ref. spolia. & uide ad & Io. An. in c. 1. & 2. de fil. præsb. li. 6. & pōt addi ad p̄missa vnus tex. sin. iuris ciuilis in c. j. §. naturales, si de feu. fuc. p̄tr. col. 10. vbi
f dicit, q̄ feudum. † Quod an procedat[e] in legitimato per sequēs ma
g trimonium, no. ibi, & in c. lator, & in c. tanta, qui fi. sint le. In glo. in ver. [Admiserant.] ibi, [Illos admittendo sibi præiudicarunt.] Pondera bñ gl. Sentit. n. q̄ ex sola admisione ad actum electionis, isti priuatis in tantum fuit communicata potestas eligendi, quod nō poterant amplius repelli: licet nō fuerit deuentū ad ele
9 ctionem. † Et hæc glo. facit ad q. tactam hic per Docto. Quærunt enim, pone, quod isti priuati fuerunt admissi per non priuatos; & elegerunt idoneum, non priuati vero elegerunt indignum, quæ electio prævaluit? & concludunt, quod electio eorum, qui fuerunt priuati, quia per admissionem fuit eis communicata potestas eligendi. Idem dicunt, si post admissionem, & ante electionem moriantur non priuati, vel recedūt, & nolūt eligere. Nam potuerunt isti, qui prius erant priuati eligere; quia per admissionem fuerunt incorporati capitulo, ac si non deligent. † In ea. gl. [& isti licet sint suspensi a beneficio.] No. sin. hanc particulam gl. vsque ad fi. quæ melius, quam alia gl. ponit effectū suspensionis a beneficiis. Nam 1. ault. q̄ talis suspensio non extē
h datur ad facultatem eligendi. h vnde si occurrit electio, durante hac suspensione beneficiorum, potest suspensus eligere. Quod clarissime probatur hic, in eo, q̄ papa ponderat, q̄ concurrebat tertia electio, in qua isti non erant priuati, & tamen durabat triēnium, per quod illi erant suspensi a beneficio. Inerat ergo potestas eligendi potius officio, quam beneficio, vnde suspensus ab officio, non potest eligere, vt in c. cū dilectus. s. de consue. & ibi plene dixi. Secundo no. ex gl. q̄ suspensio a beneficiis non extenditur ad suspensionem ab officio immo suspensus a beneficio, tenetur interim officiare in illo beneficio. Ad quod vide gl. in c. cupientes, in §. cæterum, in uer. omnib. beneficiis, j. eo. li. 6. Tertio no. ex gl. q̄ suspēsio a beneficio, solū refertur ad fructus beneficiorū, non autem ad facultatem administrandi in spiritualib. & temporibus. Circa quod dubito. Nam si est suspensus a beneficio, videtur quod non possit contrahere nomine beneficii. ar. op. in c. veritatis, j. de do. & contu. & gl. potest intelligi, quod potest administrare temporalia, quatenus administratio consistit in facto, non autē in contrahendo. De hoc credo tetigisse in d. c. cum dilectus. Vltimo no. ex glo. quod suspensus a beneficio, debet inde habere modicam sustentationem, ne egeat, & perhāc vltimam rationem gl. dicit Io. And. quod si iste haberet patrimonium, vel exalio posset viuere, nihil perciperet durāte suspensione. Tu vide ad materiam, quod no. gl. in c. studeat. 50. dist. in c. 1. 21. q. 1. & per Arch. in c. si compromissarius, j. eo. li. 6. & quod di
11 xi post gl. in c. pastoralis, de ap. & in c. peruenit de fideiuss. † In glo. in ver. [Sed tertia concurrebat.] super intellectu huius ca. multi varia sentire, nam Vincen. hic tenuit, q̄ scienter eligentes indignum, sunt priuati ea vice potestate eligendi, idest per totam illam vacationem, donec fuerit ecclesiæ prouisum cum effectu. Et ad istum text. respondet, quod isti priuati debebant tunc admitti; quia fuerunt tam admissi per alios, qui non fuerunt priuati. & vt dicit Io. And. iste intellectus esset utilis, quia per eum vitarentur multæ intricationes, de quibus in gl. & extra eam; sed nō consonat huic literæ, cum in secunda ratione expresse innuat cōtrarium, dicens, quod canon Latera. concilii vna vice duntaxat priuat huiusmodi præsumptores. Et ista electio, quæ nunc occurrebat faciēda, erat tertia & non secunda, & sic aperte innuit, quod delictum istorum potest purgari, ant equam ecclesiæ cum effectu sit prouisum de pastore. Alii, & cōiter Doc. dicūt q̄ solū in prima vice. i. ī prima electione sunt isti priuati potestate eligēdi, non autē in secunda, vel tertia, licet ista electio, quæ primo occurrit faciēda, non habuerit effectum. Sed iste intellectus diuersi modę variatur. quidam. n. appellāt secundam electionē illā, q̄ fit ex interuallo, post illam factam de indigno. secus si eodē contextu fieret electio a non priuatis, cū illis, qui scienter elegerūt indignum. Nā tūc, si ista nō habuit effectū ex aliquo accidenti, nō de bēt priuati admitti ad aliam electionē. Et isti duo intelligūntur in

ADDITIONES.

a Sebastia. Sap. Tempus natiuitatis. Facit, quod no. Alexan. in l. generaliter, §. cum autem, C. de insti. & substit. ubi dicit, quod licet legitimatus excludat substitutum, tamen non excludet, si in testamento dicetur de filiis legitime natis, quia consideratur, quod sit legitimus tempore natiuitatis, sed uide D. Deci. in consi. 155. & diligenter, col fi. ubi tenet contrarium Et in spē adducit hoc fundamentum, quod licet non possit promoueri in Episcopatum nisi sit natus de legitimo matrimonio, tamen legitimatus potest pro moueri, ut ibi per eum.
b Episcopalis. Adde Oldra. consi. 14.
c In maiori. Adde uidendum Old. consi. 115. cuius uerba refert Io. An. supresso authore, in addi. ad Spe. in ti. de fil. presby.
d Seb. Sap. Aut papa. Vide late per Fel. in c. postulasti supra de rese. ubi late, quomodo in dispensationibus fit extensio.
e Legitimare. Adde quod no. consuluit Pet. de Anc. consi. 410.
f In feudum. Quod legitimatus non succedat in feudum, neque in emphyteusim, tenuit Bal. & ibi Pau. de Cast. post eum, in l. fi. C. de his, qui veni. æta. impe. D. Fran. Cur. Papi. in consi. 13. in 1. col. ubi ponit multa de materia legitimationis. Aen. de Falc.
Zacharias. Adde inquantum dicit, quod legitimati non possunt in feudum succedere, quod hoc est verum, nisi expresse fit dictum, ut nota. Alexan. consilio secundo, colum. 3 in princip. & colum. 9 uersicu. prædicta etiam, & col. 2. uer. non obstat, uolum. 2. & consi. 94. 2. col. in princ. 3. eod. uolu.
g Seb. Sap. Quod an procedat. Vide Ale. in l. ex facto, §. si quis rogatus, col. 12. ff. ad Treb. Bal. in l. generaliter, §. cum autem, C. de institu. & substitu. Dec. in consi. 155. col. 3.
h Zach. Non extendatur ad facultatem eligendi. Adde ad hoc gl. in c. si quando. in gl. fi. & ibi Arc. Pet. de Anch. Domin. & Phi. Fran. et li. 6. Car. Ale. in c presbyterum, col. 1. in fi. & ibi Dom. 28. dist. & quæ posui in apost. ad istum in c. cum inter, in uer. dilectus, posti alios nu. 6. supra eo. ti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in gl. Sed vt plenius, & clarius habeatur materia, distingue post Compost. quatuor casus. Quandoque. n. omnes electores sunt priuati, qñq; nõ sunt priuati sed priuãdi, qñq; nõ sũt priuati, neq; priuandi, sed electio eorum non habuit effectum, forte, quia electus noluit consentire, vel renũciauit post consensum; seu mortuus est; vel quid simile, qñq; & quarto, aliqui sunt priuati, aliqui
12 nõ. † Primo casu, qñ oẽs sunt priuati, ptãs eligendi deuoluit ad superiorẽ. Et quis dicatur hoc casu superior, dic, vt dixi §. eo. c. bonæ, & vt hr̃ in ca. ĝĝ, ĵ. eo. lib. 6. & si iste superior processit ad electionem, purgatum est vitium istorum, quĩ deliquerunt. Vnde si ex aliquo accidenti ista electio facta per superiorem, non põt habere effectum, ptãs deuoluit ad primos electores. Quod procedit siue ad superiorẽ facta fuerit deuolutio rõne delicti; siue negligentiæ, qđ vr̃ ꝓbari hic, & sequitur gl. in d. c. si electio, ĵ. eo.
13 li. 6. Secundo casu, qñ nõ sunt priuati electores, sed priuãdi, vtrũ valeat electio facta ab eisdẽ electoribus, anteq̃ priuẽtur, dic, vt le. & no. in c. quia pp, ĵ. eod. vbi iste casus examinatur. Nã qñ canonici elegerũt ɔ formam, non sunt priuati potestate eligendi, sed priuandi, & electio ɔ formam attentata est nulla, vt in d. ca. quia
a pp. Tertio, a qñ non sunt priuati nec priuandi; sed electio eorũ ñ habuit effectum, puta, quia electus noluit consentire, vel quia renunciauit post consensum, vel forte fuit electio cassãta; quia ignoranter elegerant indignum, & tunc potestas residet penes eosdem electores; ita ꝙ hẽnt aliud tps integrum ad iterũ eligendũ, vt est hodie tex. in d. c. fi electio. Quarto casu, qñ aliqui sunt priuati, aliqui non, ista est materia nõstra. In qua dicendum est, ꝙ aut illi, qui non sunt priuati, elegerunt ex interuallo, post electionẽ illorum, qui sunt priuati; & tunc ꝑm oẽs per istam electionẽ, siue habeat effectum, siue non: est purgatum vitium eorum delinquentiũ, quia ista fuit secunda electio. Vnde si itarum habent eligere, debent oẽs vocari; cum ista sit tertia electio; & hoc clare probatur in litera. Sed tu limita istud dictum; nisi isti qui nõ erãt priuati, elegissent scienter indignum. Nam tunc potestas non redit ad priores, sed deuoluitur ad superiorem; quia cum isti repræsentent totum capitulum, vt §. dixi, succedunt iura, quæ dicunt, ꝙ potestas deuoluitur ad superiorem, si oẽs de capitulo eligunt scienter indignum. Et hanc opi. firmat gl. fi. & secuti sunt ibi cõmuniter Doct. in c. bone. supra eo. Aut isti, qui non erant priuati, elegerunt eod. contextu, cum his qui elegerunt scienter indignum; & hoc casu insurgunt varietates, in qua electione debeat habere locum in pœna delinquentium. Compost. hic sentit, & tenet, ꝙ si ista electio non potest habere locum, non debet habere effectum; quia poterunt isti non priuati, eligere de nouo, priuatis non admissis; & sic sensit cum opi. Tancre. Quasi nõ cẽ seat scda electio illa, ꝙ ccurrit e. ꝓtextu cũ ele. delinquentiũ. Nec gl. in effectu variat ab isto intellectu, sed solum negat, ꝙ istæ duæ electiones factæ de Decano, & Præcentore fuerint factæ eo contextu. Refert tamen Compost. alios tenuisse oppositum, vt ista electio facta a non priuatis, censeatur secunda. Et sic siue sit facta eo. contextu, siue nõ; & sic in alia electio. quę occurrit facienda, deberent priuati admitti; quia fuit illorum vitium purgatum ꝑ electionem factam a non priuatis; quam impugnare non poterant, licet ex aliquo intrinseco non accidenti non habuerit effectum. Et iste intellectus plus placet Host. & Io. And. & vr̃ cũ eo trãsire D. Ant. & facit ꝑm Io. An. iste tex. in eo, quod dicit, quod isti Præcentores solum priuantur in secunda electione. Io. Cald. impugnat hunc intẽllectum. Nam sequeretur, ꝙ delictum priuatorum non esset punitum. Nam si alia electio facta eodem contextu non haberet effectum, in nullo punirentur illi, qui elegerunt scienter indignum, ex quo sunt admittendi in alia electione. Nã idẽ cõtingeret, si ignorãter elegissent indignum. Et est bona ꝓsideratio; & mihi placebat anteq̃ eam vidissem; non tñ ꝓstii aliquem intellectum. Sed ego pro concordia dicerem sic, ꝙ aut electio facta eodem contextu a non priuatis, recipiebat validitatem ex delicto priuatorum, puta, quia isti non priuati constituebant minorem partem capituli; ita ꝙ ex delicto illorum duntaxat fuit valida, & tunc, licet non habuerit effectum; puta, quia electus consentire noluit, vel renuntiauit, vel quid simile, non potest negari quin vitium illorum delinquentium sit purgatum ꝑ istã electionẽ. Nã pœna habuit locum suum, quia tunc potestas residet penes alios non priuatos; & recipit ista electio validitatẽ suam ex delicto illorum; ergo non debent excludi ab alia electione; si ꝓ aliquod accidens illa electio non potuit habere effectũ, argum. opti. hic. Aut electio istorum non priuatorum erat valida absque delicto illorum, qui elegerunt scienter indignum, puta, quia fuerat facta a maiori parte ca. & tunc procedit opi. Cõpost. & sequacium; vt isti qui elegerunt scienter indignum, pri-
b uentur potestate eligendi in prima electione, b quæ occurret in ea. eccle. facienda; siue ista electio facta a nõ priuatis habuerit effectum siue non, quia si diceremus contrarium, illi delinquentes non priuarentur potestate eligendi, & sic effugerent pœnã juris. Nõ. n. põt dici, ꝙ ꝓp jstam electionem factam eodem contextu, sit purgatum eorum vitium, cum ista electio valuisset, etiã si elegissent indignum ignoranter. Nec fuerunt aliqñ ecclesiæ capitulo, cum istæ duæ electiones fuerint factæ eodem tempore. Et hæc vr̃ ipsa veritas. Vnum tamen tene, ꝙ vbicunque fuerunt duæ electio facta a non priuatis, non habuit integritatem suam quia solum electores peruenerunt ad tractatum electionis, & defecto negotio recesserunt a capitulo, non per hoc dicetur purgatum delictum priuatorum, vt admittantur in seq. tracta quia iura priuant istos præcentores prima vice, potestate eligendi, vt hic, & in c. cum in cunctis, §. eo. Verba aũt debent intelligi cum effectu, vt in c. relatum, de cler. non residen. & in l. 1. §. fi. ff. quod quisque iur. Purgatur ergo vitium, cum per alios ad quos est devoluta potestas, fuit peruentum ad ipsam electionem, cum integritate sua, licet ex aliquo accidenti non habuerit effectum, dicit Tancre. hic aliud senserit, sed primum est uerius, & tenet D. Ant. & facit ꝑm Io. An. iste tex. in eo, quod dicit, quod isti Præcentores solum priuantur in secunda electione. Io. Cald. impugnat hunc intẽllectum. Nam sequeretur, ꝙ delictum priuatorum non esset punitum. Nam si alia electio facta eodem contextu non haberet effectum, in nullo punirentur illi, qui elegerunt scienter indignum, ex quo sunt admittendi in alia electione. Nã idẽ cõtingeret, si ignorãter elegissent indignum. Et est bona ꝓsideratio; & mihi placebat anteq̃ eam vidissem; non tñ ꝓstii aliquem intellectum. Sed ego pro concordia dicerem sic, ꝙ aut electio facta eodem contextu a non priuatis, recipiebat validitatem ex delicto priuatorum, puta, quia isti non priuati constituebant minorem partem capituli; ita ꝙ ex delicto illorum duntaxat fuit valida, & tunc, licet non habuerit effectum; puta, quia electus consentire noluit, vel renuntiauit, vel quid simile, non potest negari quin vitium illorum delinquentium sit purgatum ꝑ istã electionẽ. Nã pœna habuit locum suum, quia tunc potestas residet penes alios non priuatos; & recipit ista electio validitatẽ suam ex delicto illorum; ergo non debent excludi ab alia electione; si ꝓ aliquod accidens illa electio non potuit habere effectũ, argum. opti. hic. Aut electio istorum non priuatorum erat valida absque delicto illorum, qui elegerunt scienter indignum, puta, quia fuerat facta a maiori parte ca. & tunc procedit opi. Cõpost. & sequacium; vt isti qui elegerunt scienter indignum, pri-
b uentur potestate eligendi in prima electione, b quæ occurret in ea. eccle. facienda; siue ista electio facta a nõ priuatis habuerit effectum siue non, quia si diceremus contrarium, illi delinquentes non priuarentur potestate eligendi, & sic effugerent pœnã juris. Nõ. n. põt dici, ꝙ ꝓp jstam electionem factam eodem contextu, sit purgatum eorum vitium, cum ista electio valuisset, etiã

si elegissent indignum ignoranter. Nec fuerunt aliqñ ecclesiæ capitulo, cum istæ duæ electiones fuerint factæ eodem tempore. Et hæc vr̃ ipsa veritas. Vnum tamen tene, ꝙ vbicunque fuerunt duæ electio facta a non priuatis, non habuit integritatem suam quia solum electores peruenerunt ad tractatum electionis, & defecto negotio recesserunt a capitulo, non per hoc dicetur purgatum delictum priuatorum, vt admittantur in seq. tracta quia iura priuant istos præcentores prima vice, potestate eligendi, vt hic, & in c. cum in cunctis, §. eo. Verba aũt debent intelligi cum effectu, vt in c. relatum, de cler. non residen. & in l. 1. §. fi. ff. quod quisque iur. Purgatur ergo vitium, cum per alios ad quos est devoluta potestas, fuit peruentum ad ipsam electionem, cum integritate sua, licet ex aliquo accidenti non habuerit effectum, dicit Tancre. hic aliud senserit, sed primum est uerius, & tenet D. Ant. & facit ꝑm Io. An. iste tex. in eo, quod dicit, quod isti Præcentores solum priuantur in secunda electione. Io. Cald. impugnat hunc intẽllectum. Nam sequeretur, ꝙ delictum priuatorum non esset punitum. Nam si alia electio facta eodem contextu non haberet effectum, in nullo punirentur illi, qui elegerunt scienter indignum, ex quo sunt admittendi in alia electione. Nã idẽ cõtingeret, si ignorãter elegissent indignum. Et est bona ꝓsideratio; & mihi placebat anteq̃ eam vidissem; non tñ ꝓstii aliquem intellectum. Sed ego pro concordia dicerem sic, ꝙ aut electio facta eodem contextu a non priuatis, recipiebat validitatem ex delicto priuatorum, puta, quia isti non priuati constituebant minorem partem capituli; ita ꝙ ex delicto illorum duntaxat fuit valida, & tunc, licet non habuerit effectum; puta, quia electus consentire noluit, vel renuntiauit, vel quid simile, non potest negari quin vitium illorum delinquentium sit purgatum ꝑ istã electionẽ. Nã pœna habuit locum suum, quia tunc potestas residet penes alios non priuatos; & recipit ista electio validitatẽ suam ex delicto illorum; ergo non debent excludi ab alia electione; si ꝓ aliquod accidens illa electio non potuit habere effectũ, argum. opti. hic. Aut electio istorum non priuatorum erat valida absque delicto illorum, qui elegerunt scienter indignum, puta, quia fuerat facta a maiori parte ca. & tunc procedit opi. Cõpost. & sequacium; vt isti qui elegerunt scienter indignum, pri-
b uentur potestate eligendi in prima electione, b quæ occurret in ea. eccle. facienda; siue ista electio facta a nõ priuatis habuerit effectum siue non, quia si diceremus contrarium, illi delinquentes non priuarentur potestate eligendi, & sic effugerent pœnã juris. Nõ. n. põt dici, ꝙ ꝓp jstam electionem factam eodem contextu, sit purgatum eorum vitium, cum ista electio valuisset, etiã

c los admittere cum protestatione, c & protestatio præsentabitur illorum. Non ob. si dicatur, quod antequam declarentur privati, debent eorum gesta valere, ex quo tolerantur. 8. quæstio. 4. c. nonne, & in l. Barbarius, ff. de offic. præto. quia illa procedunt secundum Inno. in his, quæ competunt ratione publici officii. sed electio spectat ad canonicos, non ratione publici officii, sed ratione privati, quod no. quasi uelit, quod canonici in eligendo non decent officium publicum; & ideo quantumcunque canonici delinquerentur, si tamen in veritate potest probari, quod ipsi erant quoque uati potestate eligendi, puta, quia erant excommunicati, suspensi, vel aliter privati, eorum electio declarabitur nulla ex defectu potestatis. Nec proderit dicere, quod tolerabantur in illo statu, quia tolerãtia solum operatur rõne pub. officii. Et dicit
d no. in c. cum dile. de cõsue. & ĵ. eo. c. nihil est, & c. illa. Sed quia ad præcedens dictum, nunquid possunt violenter excludi per priuatos? puto aliter, & melius distinguendum, ꝙ aut notorium est, ꝙ illi sint priuati, & tunc poterunt violenter illos excludere, quia molestant istos, qui repræsentant totum Cap. in ista possessione eligendi. Vnde non dicuntur isti violentiam inferre, sed potius se defendere in quasi possessione sua. Nam vim repellere licet, in c. olim, el 1. de rest. spo. c. si vero, de sen. excom. Verificasti, de hom. cum si. Et hanc opi. aperte in similib. terminis tenuit Bart. in l. 1. §. hoc interdictum, ff. de iti. actuque privatus. Dicit, ꝙ si forinsecus, non de vniuersitate, vult interesse vniuersiti potest violẽter expelli de vniuersitate, qa turbat ipsam vniuersitatẽ in quasi possessione sua. Pro hoc optime facit text. in d. c. hoc interdictũ, & uide ad materiam, ꝙ dixi in c. 1. de immunit. Vbi post Doct. plene examinaui, an liceat Epõ, qui non recipitur ab ecclesia iubiecta, ad procurationem debitã, frãgere domus ecclesię, & violenter intrare, & quid de canonicis qui admittunt ad ecclesiã, ad vel cap. iniuste & idẽ in similibus terminis, & dic, vt ib diixi. Si aũt nõ esset notoriũ, ꝙ isti essent privati, tunc seruabo dictum Inn. pro quo adduco bo. tex. in c. cum ẽm ges, de hęr. lib. 6. ubi habetur, quod si aliqui sint privati ipso facto bonis suis, puta quia hæretici, vel innoluti crimine lesæ maiestatis, nõ debent eorũ bona occupari anteq̃ ꝑcedat ista declaratoria, ꝙ ipsi inciderũt in pœnã iuris, ita in ꝓposito. Sed habebũt hoc casu nõ privati duplicẽ viã. Primo practicã Inn. vt procedat protestatio, ĵ. e. c. cumana. Secundo, ꝙ per superiorẽ faciant declarari illos esse priuatos, vt in d. c. cũ ẽm leges, de hær. lib. 6. Abb.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Tertio. Vide Bal. in l. post aditam, C. de impub. & aliis substit. ubi dicit, quod si electio de indigno nõ est perfecta, potest iterum fieri, ita ꝙ sint privati electores iure eligendi. Quod declarari debet, ut per Host. rũ. in c. constitutus in præsentia, infra de appel. ut non possit iterum eligere, quando interuenit contemptus.

b Zacharias. In prima electione. &c. Adde Cardina. Mandag. in suo tract. de ele. parte prima c. 1. in glo. fin. & Bertha. de Firma. in tracta. de Epũc. part. 1. lib. 1. q. 14.

c Cum protestatione. Adde quid si propter potentiam non audeat protestari & an talis protestatio sufficiat, cum dubitatur, an aliqui sint suspecti, vel sint inelig biles, Ol. consi. 276.

Ant. Fran. Et de ista protestatione iuris cõseruatoria, quid operetur, & quos effectus producat, uide per Barto. in l. non solum, in §. morte, ff. de ope. nun. Et uide D. Anto. & D. Abba. Imo. And. Sic. & Fel. in c. cum M. supra de const.

d Sed quo. Vide Bar. in l. j §. necessario. ff. si. mu. ven. no. faciunt no. per Bart. & Alex. in l. j. §. nunciatio. ff. de ope. no. nun. vbi tangunt, qñ liceat destruere ædificatum in solo suo, propria auhoritate.

ratoria, ꝙ ipsi inciderũt in pœnã iuris, ita in ꝓposito. Sed habebũt hoc casu nõ privati duplicẽ viã. Primo practicã Inn. vt procedat protestatio, ĵ. e. c. cumana. Secundo, ꝙ per superiorẽ faciant declarari illos esse priuatos, vt in d. c. cũ ẽm leges, de hær. lib. 6. Abb.

SVMMARIVM.

1 Eligens scienter indignum, suspenditur a beneficijs per triennium.
2 Mala vita prælati, inducit malam præsumptionem contra totam ecclesiam quæ ipsum tolerauit.
Abbate remoto propter eius malam administrationem, non succedit conuentus ecclesia vacante, quia præsumitur contra ipsum.
3 Monachus hodie non potest esse delegatus, nisi papa ex certa scientia sibi deleget.
4 Acta facientia mentionem, quod testis iurauerit, faciunt plenam fidem.
5 Solicitans electores pro sua electione, facit se indignum ad illam dignitatem. Simoniacus dicitur etiam ille, qui emit preces pro sua promotione.
Clericus pauper impetrans beneficium, non dicitur ambitiosus.
6 Testis in actu, qui potest videri, & audiri, debet deponere, vidi, & audiui.
7 Princeps scienter promouens indignum, motu proprio, videtur ipsum habili tare, secus si ignoranter, quia motus proprius Principis nõ confirmat gratiam contra intentionem principis concedentis.
8 Suspensus a beneficijs propter malam electionem, intelligitur ab illis, quæ habet in ecclesia, contra quam deliquit.
Suspensus ad beneficia habenda propter malam electionẽ, intelligitur quod non possit habere in illa ecclesia, contra quam deliquit.
9 Conspirantes contra prælatum, an prohibeantur esse testes contra statum ecclesiæ.
10 Testis dicens aliquid contra se, qua pœna veniat puniendus, vide infra per discursum.
11 Infamia facti, non solum priuat quem a beneficijs obtinendis, sed obtentis.
Infamia debet purgari contra infamatum.
12 Confessio facta in vno iudicio an faciat fidem in alio iudicio, & qualiter.
Acta facta in vno iudicio, an faciant fidem in alio.
Confessio in vno iudicio, non præiudicat domino in alio.
Confessio defuncti, non nocet suo hæredi, si non habuit effectum contra defunctum. & confessio filij non præiudicat patri.
13 Clericus potest subijci torturæ, vigore confessionis factæ coram iudice seculari, vt perstitat in ea.
Confessus in vno iudicio, vtrum possit interpretari confessionem suam in alio iudicio?
14 Inquisitio afficit mitiori pœna inquisitum, quam accusatio accusatum.
Confessio sponte facta mitius punitur, quam conuicta.

CAP XXVI.

1 Per inquisitionem. Eligens† scienter indignum in Epiſcopum, eſt ob hoc ſuspensus a beneficiis eccleſiæ per triennium. Nec poteſt interim ad dignitatem illius eligi, vel aſſumi h.d. Primo ponit confeſsionem Præpoſiti, ex qua infert. Secundo ipſius indignã promotionem, ibi. [Quocirca.] Et pone caſum huius c. ſic. Vacãte epiſcopatu Tholoſano, quidam fuit electus multis canonicis ɔdicẽti bus; tandem eius electio fuit caſſata ſine vitio perſonæ. Interim iſte electus dedit operam ſolicitando precibus aliquos ex canonicis, vt ipſum eligerent, & ẽt illis, qui in prima electione ſibi ɔdixerunt, præſtitit iurm forte de præmiando eos in caſu electionis, qui tenuit poſt electionẽ caſſatam domum epiſcopalẽ per quẽdam canonicum vocatum Maſcaron, qui erat etiam cãcellarius & demum iſtis præcedentibus, fuit iſte denuo electus in epiſcopum ab omnibus canonicis, inter quos erat iſte Maſcaron conſcius ſimoniæ, & dilapidationis iſtius electi. Procedente tpe, ante quam eſſet lapſum triennium a tempore electionis, Præpoſitus illius eccleſiæ Toloſanæ fuit promotus in epiſcopum Conuenarum, & iſte Maſcaron fuit in præpoſitum illius eccleſiæ ſubſtitutus. Demum, orta graui infamia ɔ illum Epm Toloſanum, q fuerat electus iniuſte modo ꝑdicto, papa commiſit inquiſitionem ɔ illũ epm, & ſuper ſtatu eꝑatus, Abbati Ciſtercie. & duob. monachis montis Frigidi, qui formata tela inquiſitionis, tam cõ tra epm, q ſuper ſtatu totius eꝑatus, receperũt inter cæteros iſtũ Maſcaron in teſtem, qui iuratus diſpoſuit, ꝙ ille epũs tholoſanus fuerat electus, præcedentibus ſuis precibus, & pſtito iurõ, modis ꝑdictis, & ꝙ ipſemet Maſcaron tenuerat nomine ipſius, poſt primam electionem caſſatam, domum eꝑalem, expendendo reditus, & prouentus de conſenſu illius. Hac depoſitione facta, iſti ꝓmiſſarii retulerunt negotium pape, qui aduertens, ꝙ iſte Maſcaron ſcienter elegit indignũ, vt patebat ex ſua depoſitione; & per conſequens erat ſuſpenſus a beneficiis illius eccleſiæ per triennium per c. cũ in cunctis, §. c. indignum erat ꝙ dẽret interim ꝓmoueri ad aliquam dignitatẽ illius eccleſiæ, & iõ mãdauit, vt iſte Maſcaron dẽret remoueri ab officio præpoſituræ, & ꝙ alius idoneus deberet aſſumi. Quid fuerit actũ ɔ illum iniuſte electum, nõ hr̃ hic, ſed ſolum fuit poſita hic deciſio illius articuli, qui faciebat
2 ad capitulum. † No. 1. ibi, ſuper ſtatu eꝑatus, & cẽi, arg. ꝙ raro, vel nunquam fit inquiſitio ɔ prælatum, quin ẽt fiat ſuper ſtatu toa tius eccleſiæ. a Nam ex mala vita ꝓlati, inſurgit præſumptio ɔ totã eccleſiam, q̃ tolerauit eum. Pro hoc c. qualiter, & qñ il, 2. de acc. iuncto prin. c. fi. & c. cũ I. & A. de re iu. Debẽt. n. canonici reſiſtere ꝓlato maleadminiſtrãti, ad hoc tex. iuncta gl. no. in l. qñ. C. de ap. Hinc alibi innuit tex. ꝙ Abbati remoto ꝓp malã administrationẽ, non ſuccedit cõuẽtus, eccleſia vacãte in adminiſtratione, ſed ꝓ ſuperio rẽ dẽt deputari idoneus adminiſtrator, vt in c. fi. in ver. ſi aũt dilapidator, ĵ. de ſta. reg. Et ẽt illud attẽtari, ẽt ɔ eccl'iis cathedralibus, remoto ꝓlato, aut ꝓp malã administrationẽ, tacẽ
3 te ca. & dic, vt no. ĩ c. fi. † No. 2. iũcta ſuprаſcriptione, ĩ qua ſcribit
b abbati, & duob' monachis, ꝙ monachus põt eſſe delegatus b papæ, licet nulla hẽat ꝓlaturã, qđ ꝓcedebat olĩ, hodie ãt ſecus, vt i c. ſtatutũ. ĵ. de reſc. li. 6. & ĩ cle. ſi principalis, c. ti. niſi papa ꝓmitteret
4 ex certa ſcia. Lĩta tñ, vt dixi. ĩ c. cãm, d iu. † No. 3. ibi, [Iuratus aſſercuit,] ar. ꝙ ꝑ verba deſcripta ĩ actis, talis teſtis iurat', c ſic dixit, & c.
d ꝓbat iurm teſtis, d licet ſcriptura videat enũciatiua. Sed dic, ꝙ nihilominus facit fidẽ de iurõ, ex quo actus potuit interuenire tpe ſcripturæ, ad hoc, qđ no. Inn. in cqñ. ĵ. de ꝓb. & Bar. in l. Theopũ
5 pus. ff. de do. ꝑl. † No. ꝙ ſolicitãs electores pro ſua electione reddit ſe indignũ ad illã dignitatẽ. Nã probat ambitioſus, & põt dici
e ſimoniacus, qui preces emittit pro ſua promotione. e De quo 1. q. 1. in c. ſunt nonnulli, & ea. cã, q. 6. in c. ſicut is. Et gñaliter circa
f iſtas ꝑces, & an, & qñ ſint licite, f vide gl. no. & Doc. ĩ c. tuã, de ẽta. quali. Et adde ad ꝑdicta gl. no. in c. fi. de ꝓceſ. ꝓbẽ. lib. 6. q̃ dicit, non eſſe ambitioſum, nec dãoſum, ꝙ pauper clericus ſibi impetret bñficiũ, arg. in c. cum ſ'm, de præb. ſed dic, ꝙ non dẽt ita inſtare, ꝙ eligatur ad dignitatẽ, quia illam vr̃ procurare ꝓp ambitionẽ, &
g non ꝓp paupertatẽ, ſi tñ deſideraret, ẽt ꝓſit prodeſſe proximis, forte hoc nõ eſſet dãnandũ, & ita põt intelligi c. qui ẽpatum deſiderat. 8. q. 1. & vide, quod ibi no. Archid. No. ibi, [Se vidiſſe pariter, & audiuiſſe,] ꝙ vbi res ſuper qua teſtis deponit, eſt perceptibilis duplici ſenſu, viſus, vel auditus, vel aliis ſenſib. dẽt teſtis deponere per vtrumq; ſenſum. Senſus tñ viſus eſt generalius ad oẽm ſenſum, præter viſionẽ mẽtalem, de quo vide bo. gl. & no. 3. q. 9. c. teſtes, & cõcordat huic, c. 2. de conſue. No. ꝙ iurm præſtitũ ele
h ctorib. ante electionẽ, ꝑſumitur illicitum, vt ſiurans ex pacto eligat. No. ꝙ intruſus in aliquã dignitatẽ, non põt ad illã eligi, & eligentes puniunt tanq̃ eligentes ſcienter indignũ. Hic enim ad cõcludendã indignitatẽ electi, ponderat. ꝙ ipſe ante electionẽ valida, tenuit domũ eꝑalẽ p ipſum Maſcaron, qui expendebat de vo
h luntate ipſius electi. Talis enim intruſus cõmittit furtũ, h ſ'm Inn. quia ɔctat rem alienã inuito dño, de quo vide bo. tex. iuncta glo. in c. dudum, ĵ. eo. An aũt valeat prouiſio facta de intruſo, nulla mentione habita de intruſione? profecto, ſi eſſet facta ad inſtãtiã intruſi, nõ valet tanq̃ ſubreptitia, quia ſi papa ſciuiſſet, veriſimiliter ſibi de illo bñficio non prouidiſſet. vñ fuit tacitum id quo ex preſſo, papa ſaltẽ nõ ita de facili gratiã cõceſsiſſet, & illud hẽt ſur
7 reptionẽ inducere, vt in c. poſtulati. de reſc. † Sed ſi princeps motu ꝓprio prouidiſſet, tunc puto valere, qã videtur princeps promouendo

ADDITIONES.

a Totius eccleſiæ. Adde, vt per Old. conſi. 278. & an ex mala uita prælati præſumatur contra totam eccleſiam, vide Anc. conſi. 157. Anto. Fran. Et dicitur, quod mala uita prælati inducit præſumptionem cõtra totam eccleſiam, iuxta illud dictum Pſal. Cum ſancto ſanctus eris, &c. in Pſal. 17. & uide, quæ habentur in capitu. cum ad monaſterium, de ſtatu mona.

h Eſſe delegatus. Adde uidend. dom. de Ro. deciſ. 209. in antiq. de reſ. Cal. conſi. 2. & 6. de offi. dele.

c Teſtis iuratus. Adde uidendum Old. conſi. 313. Adde, quod notario actuario creditur ſine teſtibus, c. quoniam contra falſam, & ibi Docto. poſt Innocẽ. infra de probatio. & per Bald. in tracta. de tabel. in 5. quæſtio. quinimmo dixit Specula. dictum ſolenne in titu. de teſta. §. 1. verſicu. ſed pone, & ibi Bal. in additio. in uerſi. ſi iudex, quod poſt publicatas atteſtationes magis creditur notario, quam teſti dicenti, non ita depoſui. Quod dictum eſt notandum, & paucis notum, quia ita in propoſito reperio fuiſſe allegatum per elegantem Doct. & domi. meum Domi. Pau. Saxum de Magnis de Peru. Aeneas Falcon.

Ant. Fran. Et de hoc, quando teſtis contradicit notario, & inſtrumento cui magis credatur, & quando ex hoc uacillet fides inſtrumenti, & ſcripturæ notarii, uide Barto. in l. prima, & in l. fin. ff. quemadmodum teſtamen. aperiantur. & Bald. & Salice. in l. in exercendis, C. de fide inſtrumentorum. Et data paritate numeri, magis creditur notariis, quam aliis teſtibus, ita Bald. in authen. ſed cum teſtator, C. ad legem Falcid. & Ange. in Authen. de teſti. in ulti. colum. Et adde, quod multum creditur inſtrumento notarii, ſi aliàs eſſet fidelis in ſuo officio, uide Inno. in c. illud, de præſump. & Bald. in l. cum res, in fi. C. de proba.

d Seb. Sap. Iuramentum teſtis. Vide no. per Bart. & alios in authen. ſi quis in aliquo, circa fi. C. de eden. Feli. in c. ſicut, col. 15. infra de re iudi. per Mod in l. ſciendum, ff. de uerb. ob.

e Promotione. Adde Rom conſi. 317.

f Zacha. An, & quando ſunt licitæ. Adde Inno. in c. tuam, in prin. infra de ætate & qual. Arch. in c. ſunt nonnulli, 1. q. 1. & in c. Moyses, 8. q. 1. Bar. & Doct. in l. 1. ff. ad leg. Iul. de ambitu.

g Sebaſtia. Sap. Si deſideraret. Vide Bald. in d. l. ſi quenquam, C. de epiſ. & cleri. & uide Firma. in tracta. de Epiſcopo, in prima par. lib. 3. q. 69. uide Bart. in l. vniuerſi, C. de le. lib. 10. ubi no. illum tex. contra prælatos noſtri temporis, qui nimia opera & ambitione procurant Cardinalatum, ſed Deus bene prouidet.

h Committit furtum. Adde Old. conſi. 65.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mouendo scienter indignum, illum habilitasse. Ad hoc, quod le. & nota.in l.quidam consulebat, ff. de re iudi.in l.idem Vlpianus, §.1.ff.de excusat.tuto.per Bal.in repet.l.Barbarius, ff.de off.præte. facit.quod no.Inno.in cap.diuersis fallaciis,de cle.coniu.& in c. veniens,de fi.presbyt. Si autem ignoranter,tunc posset attentari, prouisionem esse nullam ex defectu intentionis principis; quia non est verisimile, ꝙ princeps scienter mtruso prouidisset. Motus autem proprius non confirmat gratiam contra intentionē principis concedentis,de de quo vide quod no.Ioan. And.in c. si motu proprio,de præben.li. 6. & Ioan.Cald.in c. cum dilectus, de iur.pat. Tenent do.de Ro.in eorum quadam deci. Quid autē cum executor apostolicus confert beneficium indigno,præsertim notorio,an teneat collatio? vide pulchre per Inno.in cap.in-
8 ter dilectos,de excess.præl.† No.vlt.ꝙ suspensus a beneficiis,ex eo, quia indignum prælatum elegit,non potest durante suspensione promoueri,etiam ad aliquam dignitatem. Aduerte tamen, quia c.cum in cunctis,in §. cleri. supra eod. vbi ponitur hæc pœna suspensionis, recipit aliquas limitationes, & restrictiones. Primo enim non habet locum illa pœna, nisi in electionibus episcoporum & superiorum: in inferioribus vero dignitatibus puniūtur electores pœna arbitraria; de quo vide tex.cum glo. in c.si compromissarius.infra eod.lib.6. Secunda restrictio, ꝙ illa pœna suspensionis restringitur ad beneficia duntaxat, quæ isti eligentes indignum habebant in ea eccle. ad quam fuit facta electio, non autem extenditur ad beneficia aliarum ecclesiarum;vt sic solum puniantur in beneficiis habitis in illa eccl. contra quam deliquerunt,vt est tex.in d.c.si compromissarius. Ex quo infertur ad not. limitationem istius c.quemadmodum suspensio quo ad beneficia habita restringitur ad beneficia illius ecclesiæ; ita & inhabilitas ad habenda,durante suspēsione,causetur solum respectu illius ecclesiæ: in alia ergo eccl.poterunt illi, etiam durante illo triennio suspensionis,promoueri,arg.in d.cap.si compromissarius, & potest etiam adduci tex. Nam ista inhabilitas respectu obtinendorum,venit accessorie ad suspensionē factam de habitis,vt colligitur hic ex litera,in versi.cum igitur.ergo debet regulari secundum naturam illius suspensionis,vt in reg.accesſ.de reg. iur.lib.6. ad hoc alleg.glo.no.quæ hoc tenuit in c.cupientes,in §. cæterum,
9 in ver.beneficiis,in fi.eod.titu.lib.6.In glo.1. † ibi,[sed super statu ecclesiæ admittuntur.[Vult ergo glo.ꝙ conspirantes contra præ latum, admittuntur in testes super statu ecclesiæ,& sic contra a-
a lios de eccl.licet non contra prælatum. Quod an sit verum a indistincte dic vt plene dixi post Innoc. in c.cum I.& A.de re iudi. In gl fi.ibi,[sed ille plus peccauit,quam iste.] Adde, quia vt dicit Io. And.& bene,ille fuit mediator simoniæ; merito fuit punitus pœna simoniacorum. Iste vero Mascaron solum fuit conscius, ꝙ iste quem elegit,fuit simoniacus; & ideo non fuit punitus de ti-
10 monia.† In ea. glo.ibi,[inquisitio fuit facta tam in capite,quam in membris.] No.bene,& tene menti sol. huius glo. vult enim ꝙ
b si in inquisitione generaliter formata,testis [b] in inquisitione cōprehensus.aliquid, fuit confessus contra se,potest & debet puni ri, ac si fuisset directe confessus contra se,& non in forma testimonii. Et ex hoc sentit glo.ꝙ si testis inter litigantes,vel in inquisitione formata contra alium, confitetur crimen proprium, ꝙ debet ex illa confessione puniri. Aduerte tamen, quia iura,quę ad hoc gl.adducit,hoc non probant. Non enim loquuntur in ꝓfessione,sed in probatione criminis facta per alios testes. Sed respectu confessionis,sunt opin.vtrum testis debeat ex hoc puniri pœna ordinaria,vel extraordinaria. De quo vide quod plene dixi in c.1.de excep & plene no.in c.2.de ord.cogn.& dic,vt ibi.Ex
11 prædictis habes viam lec.ad istum tex.† Secunda lect. potest colligi ex his,quæ præcedunt in gl.ꝙ iste Mascaron fuit repulsus ab ista dignitate præpositurę,non tantum vigore suæ confessionis, quantum pp infamiam facti,quæ ex illa surrexit ꝯ eum. Nam, vt dixit hic Innoc. effectus infamiæ facti est, vt non solum repellat a beneficiis obtinendis,vt in ca.inter dilectos, de excess.præl.& in
c l.2.C. de digni.lib.12,sed ēt vt priuet beneficiis iam habitis. [c] Et
d pondera diligenter hoc vltimum, ad quod solet allegari ut plurimum,sed profecto non est verum, [d] quia propter solam infamiam facti, non debet quis priuari beneficiis habitis; sed debet fieri inquisitio contra eum. Vnde infamia præstat solam facultatem inquirendi,vt in c.qualiter & quando,il 2.de accus.Potest ta
e men,si infamia esset multum uehemens,[e] interim suspendi, durāte inquisitione,de quo vide tex.no.in c. inter solicitudines, de purg.ca.& vide per Ioan.And.in c.1.de accus. lib. 6.& si non pōt per inquisitionem haberi veritas, remanente nihilominus infamia;debet indici purgatio,vt in c.accedens, de accusa. Et de modo procedendi contra infamatum,vide glo.no.2.qō.4.in c.presbyter si.& in c.si mala fama,& in c.2.de purg.ca.per Inno.in c.cū P.eo.ti. Tertius intellectus est, ꝙ istud crimen confessatum per Mascaron in forma testimonii contingebat causam,de qua agebatur;merito debet puniri ex sua confessione.vt in ca. i. in fi. de accu.in 6.& in l.2.§.si publico,ff.de adulte. Et quare dicatur causam contingere;& an sit verū quod propter hoc debeat puniri pœna ordinaria,vide quod plene dixi in capitu.2.de ordi.cogni-

12 tio. † Quartum intellectum posuit hic Compost. & sentit tacite Inno.quod iste Mascaron non fuit priuatus propter confessionem factam in forma testimonii, sed de nouo fuit formata inquisitio contra eum;& sua confessio,quam fecerat, vt testis fuit adducta,ut probaretur crimen contra eum. Ex quo no. sing. quod licet confessio facta indirectè in vno iudicio non valeat,vt contens puniatur directè de illo crimine,quod tenet Bart.in l.si confessus,ff.de cōst.reo.per l.si filium,C.de li.cau.tamen potest illa cōfessio adduci, vt probet crimen contra eum in alio iudicio specialiter instituendo contra ipsum. Contra quod op. de ca. interdilectos,de fide instr.vbi dr, ꝙ acta facta in vno iudicio non liciunt fidem in alio. Solutio. dicit hic notabi. Innocen. quod contrarium procedit in probatione, quæ fit per testes & instrumenta,secus aūt in confessione. Diuersitatis ratio f m eū, eō quia multa potuisset iste reus obiecisse fortè ꝯ attestationes, & instrumenta, quæ non obiecerit propter paruitatem præiudicii de quo agebatur. Obiecisset autem si sciuisset actum criminaliter debere agi ꝯ eum, uel si tunc fuisset actū criminaliter. Sed confessionē propriā non cadit aliqua excusatio,ga quod quilibet dilucida voce semel confessus est, non potest amplius denegare ut in c.per tuas de prob. & in l.generaliter, C. de non nu. pecu.
f quod no. [f] singu. Sed idem Inn.in c. qualiter & quando, il 2. de accu.prope fi. ꝓrium vr̄ sensisse.Ibi.n.dicit,ꝙ si clericus fuerit coniunctus de crimine,dum ageretur ꝯ eum ciuiliter,potest Epūs huius nouam inquisitionem contra eum formare,& pro probatione, addu cere acta illius iudicii, in quo agebatur ciuiliter. & sic voluit quod non solum confessio,sed etiam alia acta faciant fidem in alia causa;licet nunc agatur contra eundem criminaliter,& tu
g priori iudicio fuerat actum ciuiliter. Sed tu [g] tene dictum Inno. hic,quia verius & cōius,quod tenet gl.iuris ciuilis, in l.si quis ad se fundum, C.ad l.Iul.de ui pu.& Barto.in l.2. ff.de vi bo. rapt. Et quod dixi,ꝙ confessio facta in vno iudicio faciat fidem in alio ꝯ
h confitentem; intellge in confessione propria; [h] secus in confessione procuratoris. Nam illa non facit fidem in alio iudicio contra dominum,quod tenuit sing.Comp. & sequuntur cōiter Docto.hic. Et est rō;quia procurator non potest præiudicare dño nisi in illa lite,in qua est procurator,vt in c. cum olim,de offic.
i leg. Item in confessione procuratoris, [i] cessat ratio, super quam fundat c.per tuas, & l.generaliter,præal. Item confessio procuratoris non est vera confessio dominiſed ficta & interpretata. ficta autem cōfessio,non debet præiudicare in alio iudicio. Pro hoc facit quod in simili no.Bar.in l.cum filius,ff.de verb.ob.& l.eius,qui delatorem.ff.de iu.fis.ubi vult,ꝙ ficta cōfessio alicuius non nocet suo hæredi, si non habuerit effectum contra defunctum;nec confessio filii i facta nocet patri,vt not. in dl.cum filius. Item limita prædicta,cum agitur criminaliter; sed si agitur criminaliter,confessio facta inter certas personas, non præiudicat quo ad
13 aliam personam,vt in l.penul.ff.de inter. actio.† Vlti. contra prædicta oppo.de capit.at si clerici,de iudiciis,ubi confessio clericus

non

ADDITIONES.

a An sit uerum.Adde Old.consi.278.
b Seb.Sap.Testis.Vide tex.in c.ad petitionem.infra de accu.vbi dom.Abb.aq hunc tex.secundum istum intellectum.
c Zacharias.Iam habitis.Adde Barto.& post eum Iaco.Rebuf. in l. infamia,ff. princip.& ibi in additio. ad D.Rebuf. C.de decu.lib.10.Pau.de Castr.consi. 196.Lud.Pont.in suis singu.in uersicu.infamia.Innocen.in capitu. qualiter & quando de accusa.Bald.in l.mandatum,C.manda.& Specu. in titu. de ꝓpositi,§.7. uer. 19.
d Non est uerum.Adde tu quod Rom. consi. 297.idem tenet,quod Inno.licet ibi non alleg.
e Vehemen:.Adde Bar.consi.incip.an fama cum dicto fyndici.
f Quod not.Adde Io.de Ana.consi.1.Ang.consi.27.uel 157. uel 297.
g Seb.Sap.Sed tu.Doct.tamen in d.c.qualiter, uidentur uelle, quod dictum Inno.ibi sit communius.
h Zacharias.In confessione propria.Adde,quod oportet adhuc, quod illa confessio propria sit uera,ad hoc,ut faciat fidem in alio iudicio, ut per Ludo. Romanum singu.330.quod incipit,si confessus snm, secus autem si esset ficta,ut per eum ibi,qui alleg.Barto.singu.in l.secunda, §. dinus, ff. de iure fis.
Adde an semel confessus possit amplius denegare. Et dicas, quod non,nisi specifice probet errorem confessionis,secundum Bal.in l.error, in pen.C. lum.C.de iuris & fac.igno. Et in specie ita consuluit d. Fran Cur.in consil. 55.in 6.col.uer.& dudum in motiuis, &c.& in consi.69.in ul.col.in prin.& in multis consi.faciat alleg.ut poteris reperire in tabula suorum consiliorum, in uer.confessio,in prin.Et quod confessio facta in una instantia, faciat fidem in alia instantia,maxime inter easdem personas, uide pulchre per Ale.in consi.96.in prin.in 1.uol.& plenius in consi.19.in prin.in 4.uolumen. ad primam partem apostillæ, uide pulchre per istum in c.scriptum, §. nihil. 9.infra eod.Aen.de Fal.
i Sebastia.Sap. Confessione procuratoris.Vide Felin. restringentem in capi. 1.colum.penul.infra ut lit.non contesta.& Aretin.in consi.13.uisо diligenter,in ultimo dub.Et de confessione facta,uide Bald.in l. tertia, colum. 2. C.de eden.Felin.in rubri.de probatio.colum.1.faciunt not. per d.Iasion. in secunda, C. qui testam.face. poss.ubi loquitur de confessione, quæ fit per positiones,& ad mate.uide Fel.in c.1.colum 3.uersi. 2. conclusio. infra de excep. ubi ponit duas limitationes, ad istum, quod confessio in uno iudicio facit fidem in alio.

non facit fidem in alio iudicio,etiam criminaliter instituto. Sol. Inn.dupliciter. Primo,ꝙ illa confessio non facit fidem, vt clericus per suum episcopum ex illa possit directe damnari,cum fuerit facta coram iudice secular,sed bene poterit compelli ad persi-
a stendum [a] in illa confessione. Et no. sin. hoc vltimum dictū Inno. Per hoc enim inferūt quidā,ꝙ clericus pōt subiici torturæ,vigore cōfessionis factæ coram iudice seculari, ad dādū intellectū probabilem illi cōfessioni,per ꝙ excusatura a crimine,arg.c.cum dilecti,de acc. Quod an sit verū,dic,vt plene dixi in d.c.at si clerici. Secundo rndet Inn.ad ꝓrium,ꝙ illud procedit in confessione nō sponte fcā coram iudice seculari. vnde,ne in aliquo cōprobetur iurisdictio laicorum super clericos,fuit ibi institutū,vt ex illa confessione,clericus in nullo possit damnari. Et hæc secta solu. mihi plus placet,de quo plenius dixi in d.c.at si cler. An aūt possit indi
b stincte confessus in vno iudicio,interpretari [b] in alio iudicio con fessionem suā, vt sibi nō noceat, distinguit hic Inn. ꝙ aut prima confessio emanauit in scriptis, & oportet,ꝙ interpretatio,seu excusatio ēt,pbetur p scripturā p l.generaliter,ꝑall. Aut emanauit non in scriptis, & tunc poterit fieri excusatio p alias ꝓbationes, vel p aliū idoneū intellm,iuxta ea ꝙ leg. & no.in d.c.cū dilecti,de accu. Intellige tn primū membrū huius distinctionis,qn scriptura fuit de suba cōfessionis,vt ga fuit actū,vt cōfessio fieret in scripris,quo casu scriptura est de suba actus,vt in l.ꝯctus,C.de fide instru. Secus si scriptura fuit inde facta ad ꝓbationē cōfessionis;& sic intellr d.l.gnātr.vbi dr.ꝙ nō pōt qs aliqd ꝓbare ꝯ cōfessionē suā,ꝙ fecit in scriptis,nisi ꝙ alia scripturā,vt ibi no.Bart.& ex ꝑdictis hēs plene examinatum quartū intellm, qd est valde no. Pōt & quinto legi iudicio meo, ꝙ iste Mascaron nō fuit cōfessus, vt testes. Nā in litera hoc nō dr;sed simplr,ꝙ iuratus asseruit,vnde pōt intelligi ꝙ iste Mascarō fuit interrogatus sup inqsitione gnāliter formata ꝯ oēs de eccl.tanꝙ vnus de eccl. Nā illi ꝯ quos formāt inqsitio,tenētur,medio iuro,rndere sup deductis in ꝓfessione,vt in d.c.qualr,il 2.in §.formā. Et ga fuit ꝓfessus ꝯ se;merito ex ꝓfessione ꝓpria directè facta sup inqsitione,iste fuit punitus. Sed ꝯ hoc oppo.vr̄. n.ꝙ debuit puniri pœna depositionis, vel priuari oibus bnficiis,arg.in c.insinuatū, & c.de ho c, de simo. Solu.dic, ꝙ crimē ꝓfessātū nō merebat tātā pēnā,nō.n.ꝓfitebat se simonia cū esse,vel fuisse,quo casu ꝓcederet ꝓriū. Sed ex ꝓfessione sua solū inducebat.ꝙ elegerat sciēter indignū, vñ satis est,ꝙ fuerit punitus pœna sup hoc a canone inflicta, & sic pōt dici,ꝙ fuit puni
4 tus † hoc pena ordinaria. † Nec ob. si dicat,ꝙ qñ ꝓcessit p inquisi
c tionē,nō dēt inquisitus puniri pena ordinaria;sed minori, [c] saltē de iur.cano.vt ꝓbat in c.qualiter & qn,il 2.§.alleg.ga illud nō procedit qñ de crimine constat per confessionē propriā, quia tunc punitur,ac si fuisset cōuictus per viam accusationis,quia hic tex. est no.& in c.fi.de celebr.mis.& in c.2.de cōfes.& quod ibi plene dixi. Et intellige qñ cōfessio fuit facta metu ꝓbationis,secus si ptin.fuisset spōtanea, quo casu ꝓcedūt iura ꝙ dicūt, ꝙ mitius est agēdū cū spōte ꝓfesso,ꝙ cū uicto,de quo vide gl.no.& qđ ibi di xi in d.c.de hoc,ꝯ.de simo. Et circa materiā confessionis extraiu dicialis sup crimine,an & qn plene probet,vel alias semiplene,& plenissime,dixi in d.c.at si clerici. Abbas.

ADDITIONES.

a Perfitendum.Adde videndum Calder. consi.12.de iudi.C ep.consi. 11. Abb. consi.24. vbi dicit secus esse si confessio esset facta coram alio iudice ecclesiastico incompetenti tamen. Ale.consi.13.2.lib.Aret.consi.150. Et quando confessus coram vno iudice,possit,adhibita tortura,compelli per sistere in priori confessione,vide d.Abb. & alios post eum in c.at si clerici, in prin.de iudi. Ant.Fran.
b Interpretari.Adde Alex.consi 1.3.lib.Aret.consi.147.
c Sed minori. Adde quod iste sentit, quod accusatio sit fauorabiliore,quā inquisitio quo ad punitionem criminis,cuius opi.confirmatur per ea, quæ voluit Cald.consi.1.de accus.& consi.2.de pœn. Fulg.consi.136. Cœp.65. Per. de Anchar.consi. 199.Abb.consi.25.in quibus locis concluditur,ꝙ inquisitio,est vna extraordinaria, accusatio vero ordinaria.

SVMMARIVM.

1 Professus qui non est, non potest eligi ad regimen ecclesiæ regularis,nec valet consuetudo in contrarium.6.
2 Continue,ista dictio importat factum continuum,licet habuerit modicum interuallum.
3 Consuetudo diuturna, licet minus iusta, præstat probabilem causam dubitandi. Sententia lata contra ius, de quo aliqua ratione potest probabiliter dubitari, valet.
4 Consuetudo mala,est radicitus extirpanda,& non tollit ius.
5 Lex diuina potest allegari in decisionibus causarum.
Consuetudo non potest habilitare prorsus inhabilem.
7 Professus alicuius religionis,debet suam professionem facere in scriptis.
8 Professus tacite potest compellese monasterium, vt eum recipiat expresse.
Professus nisi expresse profiteatur,non potest promoueri ad aliquam prælaturam.
Pauper potest officio iudicis compellere diuitem ad faciendum sibi eleemosynam.
Conuersus non potest petere vt recipiatur in monachum.
Monachus potest esse cum licentia Abbatis vicarius Episcopi.
Laicus non potest esse vicarius Episcopi.

CAP. XXVII.

Cum causam. Si non professus eligitur ad regimē ecclesiæ regularis,cassatur electio,ꝙ suetudinē in contrariū nō ob. Communis diuisio. Secunda ibi, [Quia.] Casus literalis. Quidā prioratus in ecclesia S. Petri Lucan. vacauit, maior pars canonicorū elegit in Priorem, presbyterum Bonū,quidā alii contradicentes dicebant,ꝙ talis electio non valebat,eo ꝙ pictus presbyter Bonus, non erat professus ordinem regularem. Commissa fuit causa quibusdam, coram quibus allegabatur,ꝙ cum dictus presbyter Bonus non fuisset professus ordinem regularem;eligi non potuit in priorem. In ꝓrium proponebatur,ꝙ multi priores continue, vnus post alium fuerāt in eccl. ipsa per multa & longa tpa, qui non fuerant professi. Dubitauerunt iudices, an talis consuetudo excusaret, quominus talis electio valeret. Consultus papa rndet,ꝙ non debemus attendere solummodo,quid sit factum,sed quid potius faciendum. Et f m legem diuinā,non est arandū cū boue & asino; nec aliquis dēt inducere vestem de lana & lino contextā: Mādat, vt ipsam electionē debeant irritare, & prædictū presbyterum Bonum; & alios non professos cōpellant,vt B.Benedicti regulam in ea.eccl.cōstitutā profiteantur,& seruent, aut ecclesiā ipsam oīno dimittant.
1 Ber. No.1.ꝙ † ꝯ electionē a maiori parte factā, ēt in eccl. regulari, possunt se opponere aliqui, licet sint regulares. Et in hoc possunt religiosi esse in iudicio sine consensu maioris partis capituli, licet eccle. vacet, ga interest cuiuslibet de eccl.hēre bonum ꝑlatū, vt ecclesiæ legitime de pastore cōsulatur. Ad hoc facit quod le. & no.in c.super his,ꝯ.de accu.& 8.q.1.c.audacter. Et hac ratione ēt vnus solus pōt se opponere,& debet hr̄e expensas ab ecclesia ex quo regularis est,iuxta ea,ꝙ dixi post Host. in c.cū inter canonicos,ꝯ.eo.facit quod legitur & no.in c.ex parte.ꝯ. de accusatio.
2 † Secundo no.ibi,[Continue,[a] vnus post alium.] ꝙ aliquid dici-
a tur continue factum,licet habuerit aliquod modicum temporis interuallum. Nam vnus prior immediate non continuatur alteri, intermittitur enim tps sepulturæ prædecessoris. Item electionis alterius confirmatio,&c. Sed propter tpis breuitatem, & ga non intercessit factum ꝓrium, dr̄ continue factum. Quod facit pro testib.qui dicunt se vidisse aliquos [continue] possedisse,per decennium, vt dictum eorum non reprobetur, licet per aliqua modica interualla non viderint eos possiuentes, ex quo tñ ꝓrū
3 non viderunt,non possunt repelli a testimonio. † No.3.ibi, (dubi-
b tatis,& merito) ꝙ consuetudo diuturna,[b] licet in se minus iusta præstabat probabilem causam dubitandi de validitate iuris. Contrarium facit quod le.& no.in c.cum dilectus,de consue. Ex quo hic infert Do. Anto. valere sententiam latam contra ius,de quo potest probabiliter dubitari,aut ratione consuetudinis,aut alia ratione. Pro hoc facit, quod no. Innoc.in c.cum spirituali.ꝯ.
4 de appel.& c.P. & G.de offic.deleg. † No.in versi. [quia] & tene menti tex. quia quotidie allegatur contra fundantes se super aliqua obseruatione. Non enim debet simpliciter attēdi id, quod fuit actum in præterito, sed potius id, quod de iure fieri debuit, quia non omnis consuetudo tollit ius, vt in c.fi.de consuet.& in l.2.C.quę sit lon,consuetu. Mam mala consuetudo est radicitus
5 extirpanda.8.dist.c.consuetudo. † No.ibi, [Secundum legem diuinam,] ꝙ in decisionibus causarum,pōt allegari lex diuina, & vi
6 de qđ le.& no.in c.2.20.dist.& hr̄ hæc lex Deuter.22.c. † Itēno.ꝙ cōsuetudo nō pōt habilitare prorsus inhabilē, præsertim ꝯ legē diuinā,& rationem naturalem. Itē no.ꝙ electio facta in ecclesia regulari de non professo,venit irritanda consuetudine cōtraria non ob. Hodie vero est ipso iure nulla,vt in c.nullus, infra eo.li.6.

Et

ADDITIONES.

a Continue.Adde Roma.consi.163.
Adde ꝙ hoc verbum,continue,intelligitur cum temperamento,id est quādo opus est,tex. est in l.apostata.C.de apost.& vide no.supra in proœ.Greg.& quando actus dicatur fieri continuō,& continuate,vide glo.no. fm Bar.ibi in l.duos.§.fi.ff.de duo.re. Et adde quòd illud dicitur continue & continuate actum,quod est factum aliquo modico interuallo interposito, c.fi.de fri. habetur in l.ex facto,§.rerum.ff.de hære.instituē.& in l.foramen. ff. de ser. vrba.prædio.& in l.1.§.quotidiana,ff.de aqua quotidia. & æsti.& vide in c. si qui voluntarie.5.o.distin.& habetur in l.continuus,ff.de verb.oblig.& vi de Bar.in l.si quis ita legauerit.ff.de condi. & demonstra.& vide quæ habentur in l.hac consultissima.C.de testa. & quando dicatur possessio continuata,& quomodo probetur aliquem continue possedisse, vide per Specu. in tit.de probat.§.1.in fi.& adde,ꝙ actus dicitur continue factus etiam si interueniat aliquod interuallum,dummodo partes non diuertant ad actus extraneos.l.iuris gentium,§.ꝙ ferre.ff.de pact. cap. 1. de offic.archipresb.& ibi Ioan.And.& vide 76.distinct.cap.scientia.& in cap. nunquam.de consecr dist.5. Anto.Fran.
b Consuetudo diuturna. Vide pulchrum dictum Bart.in l. quis sit fugitiuus. §. apud Labeonem.ff.de ædil. edic.vbi dicit, ꝙ contractus qui sapit vsurariam prauitatem,ex consuetudine, reputatur licitus, uide etiam Barthol. Veronen. in tracta.de simul.contra. col. 4. Consuetudo habet enim constituere probabile dubium iuris,c.licet,infra de sponsi.duorum, vide etiam Card.& Io.de Imo.in c.ex tuę.col.6.infra de cler.non residen.vbi dicitur,quod licet Episcopus non possit statuere contra ius, tamen potest statuere circa dubium iuris in alteram partem;refert & sequitur Feli.in c.quod super his,pe. col.infra de maiorit.& obed. Seb.Sapia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et requiritur hodie, vt non solum eligendus in prælatum sit tacite professus, sed debet expresse esse professus, vnde non sufficit tacita professio, vt in d.c.nullus, nisi fieret electio ad eccle. cathedralem regularem. Nam in tali ecclesia potest eligi in Episcopū, etiam non professus, puta nouitius, vel clericus secularis, vt in d. c.nullus. Facit cle.1.de elec. vide glo.in c.quod Dei timorem, de sta.reg. & hoc contingit propter excellentiam dignitatis episcopalis, ratione cuius Eps potest dici religiosus, vt in d.c.ex multa. de vo. ideo potest religiosus immediate præesse. No. ibi, [Clericos non professos] iuncto fi.c.q clerici seculares non possunt esse p̄bendati in eccle, regulari. Vnde hic mandatur, vt aut isti presbyte
a ri profiteantur, aut ecclesiam omnino [a] dimittant. Et pondera illud verbum, [omnino,] & optime facit iste tex. contra opi. Host. in c.fi.in §.præcipimus, de sta.reg. Nam tenuit ibi Host.q̄ seculares clerici possunt esse præbendati in eccl.regulari, dūmodo non
b faciant collegium cum rłaribus. [b] Tex. tamen ibi vł innuere contrarium, & contra op.suam tenet ibi Ant.& satis iudicio meo facit iste tex.in fi.in ver.omnino. Et no.q̄ non potest ex consuetudine introduci, vt in eccl.rłari stent collegialiter seculares, & rłares
c clerici. [c] Sed contra tex.opp. Ex quo.n. isti clerici steterunt longo tempore in monasterio, videntur tacite professi, vt in c.ex parte, infra de reg. & in c.1.eo.tit.lib.6. Sol. potest litera dupliciter intelligi, ſm Io.And. Primo, q̄ isti presbyteri steterunt in habitu seculari, quo casu cessat contrarium, vt in cle.2.de re. Et tūc litera stat proprie, vt isti compellantur profiteri, aut inde exire, quia ecclesia rłaris, debet, si fieri potest, de rłaribus reformari, vt in c.rłarii, ne cler.vel mon.& in c.inter.de reli.do. Sed in defectum rłarium, possunt institui seculares clerici, de quo plenius dicēdum, vt leg. & no.in iuribus proxime alleg. Secūdo potest intelligi, q̄ isti presbyteri fuerant ibi in habitu regulari, & sic erant tacite professi. Et ad tex. respondet, q̄ mandabatur, vt expresse profiterentur, vt sic non possent assumere excusationem respectu obseruantiæ regu
7 laris. † Et ex hoc intellectu no. q̄ tacite professus, potest compelli per superiorem, vt faciat professionem expressam. Nam ex tacita professione obligatur monasterio, vt in d.cle.2. merito potest cōpelli, vt faciat id quod de iure, & regula disponitur, quibus cauet
d tur, religiosum debere facere professionem [d] expſſam, & in scriptis, vt scriptura propria obuiet sibi in futurum asserenti contra-
8 rium, 20.q.1.c.vidua. & 27.q.1.omnes fœminæ Et ex prædictis † infero ad aliam q. quid econuerso, nunquid tacite professus, possit instare, vt monasterium compellatur, cum recipere ad professionem expressam? & dicendum, q̄ sic. Nam vtriusq; ex professione tacita, est orta obligatio. Nam ipse est obligatus monasterio, & monasterium sibi. Acquisiuit enim in ecclesia per professionem tacitam, ius monachatus & collegij, vnde non potest sine causa amplius inde expelli, facit c.fi. de reg. Item interest sua, vt expresse profiteatur, cum alias non possit promoueri ad aliquam prelatu ram regularem, vt in d.c.nullus, & c.indemnitatibus, eod.titu. & lib. Facit c.cum singula, de præben.li.6. Hanc opin. q̄ possit insta re, vt recipiat ad professionem expressam, firmauit Io. And. in addit. Spe. in tit. de senten. & re iudic. §.6. V bi etiam quæritur, quid de nouitio, qui stetit per annum in monasterio in habitu nouitiorum, nunquid possit agere vt monasterium recipiat eum ad professionem? Et ibi refert Hostien. tenuisse q̄ sic, nisi monasterium habeat aliquam iustam causam contradicendi. Et hæc opi. mihi placet. Nam ex quo monasterium recepit illum in nouitiū, tacite videtur sibi obligasse, vt in futurum recipiat illum in monachum, (cuius causa non contradicit, arg.in d.c. ad apostolicā, de reg. Dicit tamen Host. vt ibi refert Io. And. idem esse in eo, qui stetit in monasterio per annum, tanquam frater, habitu non mutato. Nam videtur intrasse, vt saluaret animam suam. Et monasteria ad hoc sunt principaliter fundata, vt recipiant volentes eorū animas saluare, licet Ioan. And. videatur hic certo modo dictum Host. interpretari, tamen ego puto, q̄ in hac materia possumus considerare aliquos casus. Primus, quando laicus, vel clericus, qui nunquam fuit in monasterio, instat vt recipiatur in monasteriū, tanquam monachus, vel conuersus, sed monasterium sibi contradicit. Secundus casus, quando intrauit vt nouitius, & stetit ibi per annum, & tunc instat, vt recipiatur ad professionem. Tertius casus, quando est tacite professus, & petit vt recipiatur eius professio expressa. Quartus casus, quando fuit receptus vt cōuersus, & tunc instat, vt recipiatur tanquam monachus In primo casu putarem, q̄ possit iste quærens monachari, implorare officium superioris, vt compellat monasterium ad recipiendum eundem. Et debet superior hoc facere, nisi monasterium habeat iustam causam contradicendi, quam allegare tenetur, quia monasteria ad hoc fuerunt principaliter fundata, vt recipiāt omnes clericos vel laicos volentes transire ad frugem melioris vitæ. Superior autem potest compellere inferiores, vt debeant vti read vsum destinatum, sicut compellit rectorem hospitalis ad hospitalitatē obseruandam. Et vt recipiat tot pauperes, quot possunt ibi sustētari, vt in clemen. quia cōtingit, de rel. do. facit c.de Xenodochiis, & c.ad hæc, eod.titu. infra de institut. c.1. & quod leg. & no. in c.ex parte Astensis, in fi. de concel. præben Adde ad prædicta in simili, gl. no. in c. sicut 47. dist. quæ dicit, pauperem posse implorare
c officium Epi, vt compellat [c] ad faciendum sibi elecma-
f synam, [f] quam gl. tenet menti. Secundo casu, & tertio, dic, vt supra dixi In 4.ſ.de conuersō, credo q̄ ex quo semel fuit receptus in conuersum, non possit amplius instare, vt collegium teneatur ipsum recipere in monachum, quia eo ipso, q̄ fuit effectus conuersus, fuit effectus quasi seruus monasterij, ut dicit glo. sing. in c. vt lex continentiæ. 27.q.1. Adeo, vt ſm illam glo. non habeat facultatem intrandi religionem arctiorē, & no. sing. hoc viti. Nec
9 sub est causa saluandi animam, cum eam possit saluare tanquam conuersus, & alia sunt iura conuersorum, alia monachorum, facit c.ex eo, in fi. infra eo. lib.6. † In glo.2. ibi, [diuersæ professionis in vno officio &c.] Contra hoc c.facit c. Deus qui, infra de vita & honest. cler. vbi homines disparis professionis fuerunt associati in eod. officio prædicandi. Item religiosus potest esse de licentia Abbatis sui, vicarius Epi, cum illud officium sit curatū, vt in. Io. And. in clem. & si principalis, de rescrip. & Archid. in c.in no ua actione. 16.q.7. Sol. dic, q̄ professio potest sumi stricte. Nam stricto modo duæ sunt professiones in mundo, vna laicorum, altera clericorum, vt in c.duo sunt genera. 12.q.1. Et hoc modo homines disparis professionis non debent sociari in eodem officio. Et de hac disparitate loquitur tex. in d.c. in noua, vbi dicitur,
g q̄ laicus non potest esse vicarius Episcopi. [g] quia est alterius professionis, quod tñ intellige, vt no. in c. Ioannes, de testa. ubi habetur, q̄ clericus, & laicus possunt esse simul executores alicuius testamenti. Sed professio clericorum postea distinguitur inter clericos, & monachos, &c. Et isti clerici & monachi non possunt associari, vt sint in eodem monasterio collegialiter, vt in clem. eod. tit. An autem possint coniungi collegialiter in ecclesia seculari, vt religiosus sit ibi prælatus, vide bo. gl. in d.cle.1. & dixi in clemen.1. capitulo, quod Dei timore. Ad alia vero officia bene possunt per superiorem associari causa suggerente, ex quo non faciunt vnum collegium reale, vnde in scholis religiosi, clerici, & laici possunt facere eandem vniuersitatem, ex quo omnes vacent studium eis competens, nec est collegium reale, sed potius personale quod sentit Barto. in l.fi.ff. de colle.illi. facit tex. in prōsexti, & clemen. vide de hoc quod dixi in quadam disputa. quæ incipit, Gandulphus &c.

ADDITIONES.

a Omnino. Vide Ale. consi. 88.3.li.
Ant. Fran. Adde, q̄ ista dictio, omnino, habet significationem præcisam. l. ſpiriter. §.fi. ff. de aqua pluuia arcen. Et vide gl. fing. secundum Bal. in l.1.&.fi. ff. de cuniam. ff. depo. quę dixit, quod importat ipso iure, & ibi vide gl. in verbo omnino, & vide gl. in clem.1. de uita & honest. cler. & glo. in c.& si Christus in ver. omnino, de iureiur. & vide gl.1. in c.dudum, de conuer. coniug. & in l. fin. ce.§. illud ff. de fideiuff. & vide gl. in cle. ut hi, qui. de ęta. & quali. quę dicta quod hęc dictio, omnino, excludit omnem dispensationem, & vide Archid. in c.2. de pac. in 6. ubi dicit, q̄ si lex, vel statutum dicit iuramentum omnino obseruari debere, quod excluditur facultas petendi relaxationem a tali iuramento, pro quo vide Imo. in c.cum contingat. in 2. char. de iureiuran. vide tex. in h. fi non fortem. §. indebitum. ff. de condi. indeb. ubi probatur quod si adiungatur dictioni negatiuę, puta, quia dicatur, omnino: non exponitur, id est modo, quę omnia tene menti.
b Cum regularibus. Adde Alb. consi.11. de statu. regul.
c Regulares clerici. Istud videtur contra tex. in cle.1. de electio. sed solue, vt per Illustrem dominum meum Rochum Curtium in c.fi. col.38. post medium. Quæ pra de consuetu. vbi dicit, quod disparis professionis non possunt etiam de consuetudine sociari in eodem monasterio, nisi habeant collegia diuisa & separata, ut [ecclesia diui Ambrosij Mediolani, & in ecclesia diui Augustini Papię, & hoc etiam sentit dom. Abb. hic in fi.
d Professionem. Adde, ut hic per Calder. consi. 5. & 15. de regu.
e Seb. Sap. Compellat diuitem. Vide Card. Ale. in c. non satis. 86. diff. Bal. in l. furioſi C. de nup. Fel. in c.1. de offi. iu. ubi etiā dicit, quod adduocati publici cogi ad patrocinium gratuitum pro pauperibus, & Doctores ad consultandum, & medici ad medendum.
f Zac. Ad faciendum sibi eleemosinam. Adde hoc expresse tenuisse Spe. in tit. de loc. §. nunc vero aliqua. ver. 68. vbi ple. & Card. in cle.1. §. ideo. de relig. & venner. sancto. & Host. in sua Sum. de pœ. §. si quis.
g Zac. Non potest vicarius Episcopi. Adde quod licet non possit laicus esse vicarius Episcopi, ut hic, & per Doct. infra alleg. Potest tamen esse illius assessor, & consultor, ita no. Imo. & But. post Inn. in c. decernimus. de iu. & Lanfran. de Oria in tract. de arb. in 2. parte. ad fi.

CAP. XXVIII.

Quod sicut. Nominatio, vel appellatio eius, cuius nō interest, electionem non impedit, sed illi vocandus contemnitur, eo prosequente contemptum, cassatur electio, etiam confirmata, & potest prosequi, nisi consenserit electioni, quod potest etiam ex postfacto. h.d. vsque ad §. super eo. & hæc prima pars ponit tria, quæ obijciebantur contra formam electionis, & pertinet ad primam partem rubricæ. Abbas.

SVMMARIVM.

1 *Nominatio non acquirit aliquod ius nominato, & quotuplex sit.*
2 *Electio Episcopi in quo loco fieri debeat, & alio loco facta non tenet.*
3 *Contempti possunt cassare electionem, etiam post confirmationem, & consecrationem. 15.*
4 *Episcopus in die consecrationis, non potest ordines conferre, sed Papa sic, & vide de hoc in summario. 3.*
5 *Prælatus sine iusta cā non potest bona ecclesiæ vendere, etiam cum consensu cleri & populi, alias tenetur de suo.*

Patronus

6 *Patronus non potest uendicare ex consuetudine ius interessendi in electione Episcopi, quia consuetudo non facit laicum capacem iuris spiritualis regulariter.*
7 *Princeps laicus potest ex iusta causa resistere electioni factæ per Papam.*
8 *Vocatus ad aliquam rem quis non præsumitur, nisi probetur.*
9 *Electio nulla, non potest per superuenientem consensum confirmari. 16.*
10 *Ratihabitio habet locum in spiritualibus.*
11 *Successor non potest agere de contemptu prędecessoris.*
12 *Missa, an sit de substantia collationis ordinum.*
13 *Ordines sacri non debent conferri extra quatuor tempora, de quo vide hic.*
14 *Prælatus iniuste alienans res ecclesię, non euitabit pœnam, etiam quod velit ecclesiam indemnem seruare.*

§. Super eo. Hoc dicit. Episcopus, dum celebratur missa consecrationis suæ, vel Archiepiscopus ante receptum pallium, ordines conferre non debēt. h.d. vsque ad ver. [Quod autem.] qui non summatur, tum propter diuersitatem lecturarum, tum quia non facit ad titulum. Et ista secunda pars ponit alia tria, quæ obijciebantur contra personam promoti, & sic quælibet pars diuiditur in tres partes principales quæ satis patent in litera. Casus literalis, Vacante ecclesia Armachana, quidam Abbas electus fuit in Archiepm ecclesiæ Armachanæ, & postmodum confirmatus & consecratus, Eps & Abbas quidam opponebant se huic electioni. Legatus Apostolicæ sedis, coram quo prædicti se opponebant, inquisiuit de modo ipsius electionis, & de persona electi, quia multi proponebāt tam contra personam q̄ formam electionis & inquisitione facta, in uenit plura tam contra electionem, quām contra personam electi, dubitauit Cardinales, quid sibi esset faciendum. consuluit papam, & ipse respondit ad illa, quæ contra electionem proponebātur. Primo, quædam electio dicebatur facta de tribus, sed illa videtur potius nominatio, quam electio, vnde nihil iuris acquisitum fuit nominatis, & ideo licite potuit procedi ad electionem celebrandam in ecclesia, & papa dicit, q̄ appellatio, illam electionem non potuit impedire, quia nihil attentatum fuit in præiudicium Regis, quia non nominatio, sed electio solennis debet principi p̄sentari, vt suum præstet assensum, tanquam patronus, licet quandoque per vsurpationem in contrarium fiat. Tertium fuit, quia dicti Eps & Abbas contempti fuerunt, vt dicebant. Dicit papa, si electioni interesse debuerunt, & ipsi non contempti, sed vocati fuerunt, dummodo sine periculo potuerint vocari, siue nequierint, siue noluerint ad electionem celebrandam venire, ipsorum absentia electionem non potuit impedire. Si vero non fuerint vocati, sed contempti, cassari debet electio, nisi postea pro bono pacis, voluerint consentire. Super eo vero, q̄ in die suæ cōsecrationis antequam missa finiretur, a colytum ordinauit, pro tanto excessu castigetur, quia solus Romanus pontifex, qui ante hymum Angelicum consecratur, & postmodum missam incipit & perficit, consecratus, potest ordines celebrare. Alij vero, qui in rer Epistolam & Euangelium consecrantur, quia epi consecrati conce ebrant principaliter celebranti, non debent tunc ordines celebrare, ne diuidatur mysterium vnitatis. Præterea non licet Archiepo, sine pallio, conuocare concilium, conficere chrisma, dedicare basilicas, ordinare clericos, & Epos consecrare, & ideo multum præsumit qui antequam impetret pallium, prædicta præsumit, cum non tanquam Eps, sed tanquam archiepūs facere videatur. Super eo vero, q̄ tabulam argenteam alienauit dummodo ecclesiam reddat indēnē, æquanimiter poterit præteriri, cum hoc processerit de cleri, & populi voluntate. B. Et ex prædictis potes colligere modum ponendi casum literalem. Nā facta electione de quodam promouendo in epm in ecclesia Armachana, secuta illius confirmatione, & consecratione, instabāt aliqui, vt iste archiepūs deberet dcijci, ad cuius deiectionem allegabant tria cōtra personam papa, auditis alle. vtriusque partis, decreuit, & mandauit, vt in litera continetur. No. 1. q̄ nominatio largo modo, potest appellari electio. Nam is qui nominat aliquem eligendum, quodammodo prius illum mente eligit, sicut dicimus in præsentatione, quæ hoc respectu quandoque appellabatur electio, vt in querelam, supra eo. † Et no. q̄ per nominationem, nullum ius acquiritur nominato. Item, q̄ nominatio potest fieri de pluribus nec talis nominatio impedit electionem de alio faciēdam. Scias tamen pro clariori intellectu huius c. triplicem esse nominationem. Nam quædam nominatio est minus solennis, quæ fit de alio eligendo, vt quando aliqui proponuntur in collegio tāquā boni viri, vt de eis fiat scrutinium, & de hac nominatione loquitur iste tex. Per hāc. n. ius nō acqrit nō. atis. Vñ pōt collegiū post nōminationem istorum electorum, transire ad electionem alterius, vt hic. Quædam est nominatio, quæ fit in scrutinio electionis, & per talem nominationem nudo verbo, non acquiritur ius nominato, ar. c. fi tibi absenti, de præb. li. 6. Sed is qui nominauit, nō pōt amplius variare, si dignū nominauit, & hoc publicato scrutinio, prius autem videtur, q̄ possit, vt in c. publicato, infra eod. Quædam est nominatio solennis. l. cum duo vel plures nominantur principi, & petitur, vt ex his eligat vnum, & ex hac nominatione etiam non acquiritur ius nominatis, sed nominantes non possunt variare, ex quo illam nominationem præsentauerunt superiori, sicut dicimus in postulatione, & hoc vltimum voluit Host.
a
2 in c. bonæ. il 1. de postu. præl. † No. 2. ibi, [In cathedrali ecclesia
b] & tene menti in hoc istum tex. q̄ electio episcopi, debet fieri ſm ius, in ecclesia cathedrali, si fieri potest. Et in tantum gl. in c. in nomine, dñi. 23. dist. huic dicto vł inniti, vt teneat electio nemalibi factam, cessante legitima causa, non valere, & tene menti illā glo. quia non probatur aperto iure. Et potest adduci iste tex. in contrarium, dum dicit, præsertim in ecclesia, &c. ergo & extra ecclesiam valeret electio facta. Host. tamen in c. cum terra, §. eo. no. allegans istum tex. dicit, q̄ si consuetudo disponit de certo loco, stā dum est consuetudini. Alias non est vis, vbi fiat electio, dummodo in loco clericis honesto, ar. in l. pen. ff. de iust. & iu. Hoc dictum Host. vł contra istum tex. vbi cessante consuetudine dicitur, q̄ secundum constitutiones canonicas, debet electio fieri in ecclesia cathedrali. Potest tamen saluari dictum suum, q̄ non est vis, vbi fiat. ſ. dummodo fiat in ecclesia cathedrali. Nam potest fieri in choro, vt in c. cum nobis, supra eo. Item potest fieri in capitulo, vt in d.c. cum terra. Et in similibus locis honestis intra ambitū ecclesiæ, ar. c. qua fronte, de ap. Si autem cessante causa legitima fieret extra ambitum ecclesiæ cathedralis, non valeret propter authoritatem præl. gl. quia factum ꝓtra legem non debet habere firmitatem, vt in reg. quæ contra iuis, de reg. iu. lib. 6. & in l. non dubium, C. de leg. & in c. 2. infra de test. Et ad dictionem, [præsertim.] hic positam, dic, q̄ debeat intelligi ſm verba sequentia, vt distinguatur, an fieri possit in ecclesia, vel nc. No. 3. q̄ in electionibus prælatorum, non debet de iure prius requiri regius cōsensus, etiam rege ipso hoc postulāte, ne electio aliter fiat, quod procedit etiam si Rex sit patronus ecclesiæ, vt no. in glo. 3. No. 4. in
c ver. [Si autem,] q̄ de iure speciali, [c] potest epō, & Abbati competere potestas interessendi electioni faciendæ de Archiepō, facit c. scriptum, infra eo. & c. cum ecclesia Sutrina, de cau. pos. & pp. & sic possunt in actu electionis, conuenire iure speciali homines disparis professionis, facit ad ea, quæ dixi supra eod. c. proxi. No. 5. q̄ quemadmodum debentes interesse electioni de iure communi, non sunt vocandi absentes, si commode vocari non possunt, vt infra eo. c. quia propter, ita nec absentes, debentes interesse, iure singulari. No. 6. q̄ vocatio absentium, non est de forma substātiali ipsius electionis. Nā, vt hic apparet, valet electio facta aliquibus non vocatis, licet veniat retractanda, contemptis prosequentibus cotemptum. No. 7. q̄ electio facta aliquibus de capitulo cō temptis, non est indifferenter cassanda. Nam possunt contempti
d renunciare contemptui, & consentire illi electioni, [d] dummodo
3 a principio tenuerit. † Et no. sing. istum tex. q̄ ratione contēptus aliquorum, cassari potest electio, etiam post confirmationem, & consecrationem electi, quod tenent hic Doct. & satis probatur per istum tex. Quod samen intelligas, quando contempti nō fuerunt præsentes, tempore quo fuit emissum edictum pro confirmatione facienda. Aliās autem tacentes, non possunt amplius cō tradicere, vt in c. fi. infra eod. lib. 6. tenet Ioan. And. in c. 2. de his, quæ fi. a præla. Si autem non est facta adhuc confirmatio, dic q̄ debent isti præsequi contemptum intra tempus datum eis ad eligendum. Idem dic in contemptu in actu collationis, vt intra sex menses, qui dantur ad conferendum, possit prosequi contemptum, arg. in c. 2. de concess præben. & hoc tenuit Host. in d. c. 2. & ita limita istum tex. generaliter loquentem, qui non solet hic in
4 hoc declarari. † No. in ver. [Super ea,] q̄ solus papa potest ordines conferre, in die consecrationis suæ. Item no. ex ver. præterea, q̄ ante receptionem pallij, non potest Archiepus, quantumcunque cō secratus, exercere ea quæ sunt ordinis epalis, nec alia q̄ sunt magni ponderis, vt conuocare concilium prouinciale, & similia, & vide quod no. Inn. in c. suffraganeis, supra eod. No. ibi, [non tanq̄ simplex Eps] q̄ quilibet Archiepus est Eps, tamen exercendo actū,
e vł in dubio exercere vt Archiepus, [e] & non tanq̄ simplex Eps. Facit in arg. hæc litera, q̄ valens actum exercere ex duplici potestate, [f] vł actum exercuisse prætextu maioris potestatis, facit l. 3. ff. de
mil.

ADDITIONES.

a Superiori. Adde Calder. consi. 5. de elect.
b Zac. In cathedrali ecclesia. Tu adde videndum, ubi electio fieri debeat, per Card. Manda. in suo tract. de ele. part. 1. c. 29. & ibi glo. in ver. 2. cum ibidem in c. 5. 1. in gl. in ver. in eo loco. per istum in c. in cuius. col. 2. ver. no. ibi, qui remanserant, & infra eod. Card. Ale. in c. 1. col. 6. in prin. ver. glo. super ver. in urbe. 13. diff. & Philip. Franc. in c. ubi periculum, in prin. in 7. no. & in §. 1. in fi. eod. tit. lib 6.
c Iure speciali. Adde quod uoluit Rom. consi. 333. in pe. col.
d Illi electioni. Adde, ut per Oldra. consi. 64.
e Vt Archiepiscopus. Adde quod pulchre uoluit Roma. consi. 343.
f Seb. Sapia. Duplici potestate. Facit quod no. Roma. in l. quamquam. C. de testa. mil. ubi dicit, q̄ qui habet potestatem ordinariam, & delegatam, in dubio iudetur uti ordinaria potestate, & illud etiam sequitur ibidem Cor. Peru. Sed multa possent adduci in contrarium ad probandum, q̄ etiam actus uidetur in dubio celebratus secūdum minorem potestatem potest colligi ex his, quæ cumulat domi. Lancellotius Galliaula in l. Centurio, in 2. no. ff. de impub. & aljs subst.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mil. testa. † Vlti. no. in ver. [qꝫ aũt] qꝫ consensus cleri, & populi, nõ sufficit, vt bona ecclesiæ sine iusta & canonica causa alienentur. Pro hoc c. sine exceptione. 12. quæst. 2. & melius infra de immunita. eccle. in c. aduersus, in ver. propter imprudentiam. Et no. bene istum tex. contra prælatos, qꝫ collegia, quæ quandoque ad petitionem dominorum temporalium, tempore guerræ alienant
a rimonio ecclesiam conseruare indemnem, [a] facit c. de multa, in
6 fra de præben. † In gl. in ver. [Impedire,] ibi, [non obstante aliqua consuetudine.] No. bene gl. qꝫ laicus etiam patronus, non potest ex consuetudine sibi vendicare ius interessendi electioni prælati. Nam consuetudo non facit laicum capacem iuris spiritualis, vt in cap. causam, de præscript. Dices tu, quare patronus potest præsentare rectorem ecclesiæ non collegiatæ, & non sic eligere prælatum vna cum clericis ipsius ecclesiæ collegiatæ? Sol. dicit Com post. post Inno. qꝫ electio est actus mere spiritualis. Nam per illã transfertur ius prælaturæ, sitem in habitu, in electum, & contra-
b hitur matrimonium spirituale, vt not. gl. in c. quanto. dist. 63. [b] facit tex. in d. c. cum inter canonicos, supra eod. Laicus autem nõ est capax exercendi hæc iura spiritualia, nec ecclesia voluit patronum facere capacem, licet bene hoc potuisset, si voluisset. Nam Imperatori, & multis Principibus ecclesia concessit, alias, ius eligendi, & pferendi, vt in c. Adrianus. 63. dist. q. tñ priuilegia, tractu tpis ecclesia reuocauit, vt in c. q. 3. §. verũ. ead. dist. Sed p̃ presentationẽ nõ trãsfert ius p̃laturæ, nec p̃hitur matrimonium spirituale, sed est quoddam præambulũ ad institutionẽ obtinendam, ex quo prouenit ius tituli, & prælaturæ. Vnde licet laicus nõ esset ex se capax, ẽt huius iuris p̃sentandi, vt in c. quanto, de iudic. tñ ec clesia, voluit cũ patrono, i hoc iure nõ magnæ importãtiæ dispẽsare, vt laici inducerentur ad fundationem, & donationem ecclesiarũ. Et intellige, qꝫ iste Rex ex patronatu, vel consuetudine, volebat, vt in electione requireretur ipsius p̃sensus, de iure aũt pete re non poterat, per c. nobis, de iure pat. qa p̃sensus patroni debet requiri post electionem factã, vt ibi, nec ẽt de consuetudine pote rat hoc sibi cõperere, quia p̃suetudo nõ potest eum facere capa-
7 cem, vt s. dixi. † Dicit tñ hic Iung. Inn. posse ex p̃suetudine introdu-
c ci. vt mors [c] prælati nũcietur principi, & ab eo petatur lñia eligendi prælatum, ita qꝫ aliter electio facta non teneat. Interest. n. principis, ne eligatur aliquis sibi suspectus, qui possit reuelare secreta regni sui, arg. in l. omne delictũ, in §. exploratores. ff. de re mil. Vnde alibi dixit Inn. qꝫ ɔ electionem factam potest Rex obiicere, qꝫ habet Ep̃m electũ suspectũ, rõne prædicta. Et si potuerit hoc probare, debet electio retractari, vt ipse no. in c. super his, ɔ. de accusa. Ex quo dicto no. Sing. qꝫ ex prædicta causa suspicionis, põt princeps secularis non admittere prælatum institutum per papã. Aduerte tñ, qꝫ ɔ præcedens dictum Inn. vr̃ facere multum iste tex. in ver. [Et si secus aliqñ per vsurpationem.] Vbi innuitur, qꝫ contrarius vsus est potius abusus, & sic videtur, qꝫ non possit induci cõsuetudo, vt electio retractetur ex eo, qꝫ non fuit petita a principe licentia eligẽdi. Pro hoc facit, quia aliquo modo impeditur libertas eligendi, facit c. cũ terra, ɔ. eo. Dictum tñ Inn. solet cõiter tene
8 ri. † In gl. in ver. [quod si eos vocatos &c.] no. ex fi. gl. qꝫ etiam in actibus extraiudicialibus, non præsumitur quis vocatus, nisi probetur. Pro quo optime facit c. Albericus, de testi. & c. sacro, de senten. ex com. Item ista vocatio est quædam solennitas extrinseca. quæ nõ præsumitur nisi probetur, vt plene no. in l. sciendum, ff. de verb. oblig. & per Inno. in c. innotuit. de eo, qui fur. or. fusce.
9 † In gl. in ver. [consentire.] ibi, [sed ɔ̃ j. eo. c. auditis.] Gl. non soluit contrarium, sed solutio vera est, qꝫ aut electio tenuit, quia fuit facta præsentibus duabus partibus collegii, & a maiori parte & tũc potest rata haberi per contemptos, quia per consensum istorum non conualidatur electio, sed solum defenditur a iure retractationis, & in hoc casu intelligitur iste tex. Aut electio a principio fuit nulla, puta, qa facta a minori parte capituli, & tunc non potest ɔ-
d ualidari [d] per consensus particulares superuenientes, & ita loqui-
10 tur c. auditis, ɔ. eo. & ibi plene dicam. † In ea gl. ibi, [Circa spiritualia possum habere ratum] In pluribus locis gl. tenuit istam opi. qꝫ in spiritualibus, possim habere ratum, quod meo nomine est gestum, de quo vide quod no. per gl. in regula ratum de regu. iur. libro sexto. Et dic quod dictum nõ colligit hic, qa iste tex. nõ logt de vera ratihabitione, quæ trahitur retro, & mandato cõparatur. Vnde ad hoc vt oriatur mihi actio, non possum habere ratũ, qđ meo nomine non est gestum, vt in dicta regula, ratũ. Sed quoad incõmodũ meũ, vt nõ possum impugnare factũ a alios, possum habere ratũ, qđ meo nomine non est gestum, & hoc casu intelligitur iste tex. In ea. gl. ibi, [Itẽ pone.] No. Sing. istã particulã gl. vsq; ad finẽ, qa quotidie solet allegari. Ex qua primo collige differentiam inter successorem in prælatura, & successorem in canonicatu. Nã successor in ɔ̃latura, succedit in oĩbus iuribus cõperẽtibus ɔ̃decessoii, rõne ɔ̃laturæ. Rõ, qa ɔ̃latura nõ moritur. 12. q. 2. c. liberti, & in c. si gratiose, de resc. lib. 6. Nec debent alterari iura prælaturæ, propter mutationem ministrorum. Nam successor fingitur idem cum prædecessore. Sed in canonico, aliud est, quia proprie, canonicus non habet successorem, nisi in præbenda. Iura enim sibi competentia transeunt in capitulum, a quo venit præbenda, vt in c. relatũ. ɔ. de testa. Capitulum autem non potest hic impugnare electionem, ratione contemptus, cum impugna
11 ret factum proprium. † Et ex hac ratione, quam sentit Inno. potest iudicio meo inferri, qꝫ si canonicus, tãquam canonicus, fuit contemptus in electione alterius ecclesiæ, in qua iure singulari debebat interesse, ratione Canoniæ, qꝫ eo mortuo intra tempus agendi de contemptu, poterit capitulum agere de contemptu, sicut prælatus agit de contemptu prædecessoris. No. 2. singulariter ex hac gl. qꝫ pro iniuria illata prælato, vt prælato, potest agere successor in prælatura, sicut prædecessor, licet prælatus mortuus, litem non fuerit contestatus. Ratio colligitur ex prædictis, qua
12 iniuria censetur illata prælaturæ, quæ non moritur. † In gl. in ver. [Diuidatur.] No. istam gl. vsque ad finem, quia quotidie solet in materia sua allegari, & præsertim tene eam menti in eo, qꝫ cõcludit, missam non esse de substantia consecrationis, seu collationis ordinum, vel Chrismatis, sed propter ordinationem ecclesiæ, & ob reuerentiam sacramentorum non debent conferri, & expleri sine missa. In ca. gl. ibi, [De hoc quod dixit Hug.] Aduerte qꝫ hic incipit additio Ber. glossatoris, & durat vsque ad ver. sed finita. & dicit Io. And. habuisse a magistro suo, qꝫ ista fuit vltima additio, quam fecit Ber. ad glo. suas. Vnde verisimile est, qꝫ libri habentes istam additionem in contextu glossarum, habeant alias additiones. & ideo quando vis informari, vtrum liber habeat additiones Ber. recurras ad istam glo. Et si reperitur ista additio, est verisimile, qꝫ habeat alias. Et habes etiã ex hac additione originẽ istius
e Ber. glo. Fuit enim [e] de ciuitate Parmensi, quæ est in Lombar-
13 dia. † In ea gl. ibi, [Posset ordines celebrare si necessitas esset.] Aduerte, quia glo. hic videtur limitare multum istum tex. vult enim, qꝫ finita missa consecrationis, possit Episcopus nouiter consecratus, necessitate imminente, celebrare principaliter, & ordines conferre. Et pro hoc facit tex. ibi, [Non debent tunc &c.] qui tali finita consecratione posit. Hoc dictum non placuit hic Host. Primo, quia non potest occurrere talis necessitas, cum alij Episcopi prius cõsecrati sint ibi præsentes, per quos posset necessitati subueniri. Secundo, quia ordines non debent conferri, extra quatuor tempora, vt in c. 1. & c. lane, de temp. ordi. Et Episcopus consecratur die dominico, vt in c. quod die dominico. 75. dist. & ad illam dictionem, [tunc,] respondet, qꝫ debet exponi, idest eodem die. Pro hoc est text. in princ. huius §. in quo nota, qꝫ iste Archiepiscopus in die consecrationis suæ acolytum ordinauit, sed iudicio meo, satis potest saluari glosista in collatione minorum ordinum. Nam minores ordines possunt conferri diebus dominicis, & alijs diebus festiuis, vt in c. de eo. eod. tit. scilicet de tempo. ordi. Hinc est, qꝫ ille Archiepiscopus, qui ordinauit acolytum in die dominico, non redarguitur ex alio, nisi quia hoc fecit in die consecrationis suæ, antequam missarum solennia finirentur, secus ego si essent finita, ad idem alia ratio litere ibi, [Ne diuidatur ministerium vnitatis] quę ratio cessat, si ordines illos minores, conferret, post expeditam cõsecrationem, & missę celebrationem, sed sacri ordines non debent cõferri illa ratione, quia extra quatuor tempora, non sunt conferendi, vt in iuribus præal. Sed iuxta materiam gl. quęrunt hic Doct. Pone, qꝫ isti qui concelebrant consecratori, pueniant ipsum in consecratione, scilicet in dicendo verba apta ad confectionem, seu ad transubstantiandum, nunquid per eorum verba, sit ibi corpus Christi? & quid si ɔsecrator principalis post illorum verba, iterum illa verba dicat? In hac questione sunt diuersitates inter Inno. & Host. Inn. tenet, qꝫ per illa verba illorum celebrantium prius prolata, facta fuit vera transubstantiatio in corpus Christi. Nec per verba replicata a consecratore, fit alia transubstantiatio, quia ex quo semel est ibi corpus Christi, non potest magis adesse. Host. tenet contrarium, confirmans, qꝫ ad verba illorum qui principaliter non celebrant, non contingit transubstantiatio, quia hoc non intendunt, licet illa verba protulerint, & per consequens nõ sit, qꝫ sacramentum cõficitur ex verbis ɔsecratoris, postea prolatis. Credo, qꝫ sit animaduertenda intentio illorum celebrantium, vt si per illa verba interent conficere verum corpus Christi, qꝫ sit facta transubstantiatio, ex quo ipsi etiam celebrant, licet non principaliter, secus si eorum intentio deficiebat facit ad hanc q. quod no. Io. Cald. in c. si sacerdos, de of. or. vbi tetigi. Querunt hic Doc. secundo, quid si aliquis

ADDITIONES.

a Conseruare indemnem. Adde Are. consi. 143.
b Distin. 63. Adde Oldra. consi. 1.
c Seb. Sapia. Vt mors. Vide ad saturitatem, an Rex possit eligere, do. Ioannes Sella, in elegantissimo tracta. de beneficio in 2. parte. quæstio. 23. & ibi, etiam colum. 5 meminit de hac dec. Innocen. quod valet consuetudo, quod mors prælati nuntietur principi.
d Zac. Non potest conualidari. Ita no. Ber. Compost. in c. quia propter. Ratio est in promptu. Non enim superueniens consensus validat, quod ab initio nullum est ita no. iste in c. auditis, infra eod. tit. 16. q. 3. c. dilectio. 8. potest. Albe. de Rosa. in l. quod ab initio, vbi tangit de præsenti q. ff. de reg. iur. & in reg. ratum, & ibi in addit. d. Boerii. plenif. & remiss. eod. tit.
e Seb. Sapia. Fuit enim. Illustrissi. d. meus d. Rochus Curtius in epist. 2. quæ præcedit tractatum de conf. dicit, quod Bernardus glossator erat Parmensis.

aliquis presbyter, stat prope alterũ presbyterum celebrãtem, & præueniat modo prædicto ipsum celebratorem, in prolatione verborum, pro quib. conficitur corpus Christi, nũquid sit facta transubstantiatio? Et concludunt, qꝫ non, cum ipse non sit vestitus vestib. sacris, nec alias seruauit, quæ eccle. instituit in cõsecratione tanti sacramenti, alias sequeretur absurdum, qꝫ presbyter existens in platea, posset transubstantiare totum panem ibi existentem. Facit ad prædicta. 1. d. 1. c. extra catholicam, & maxime procedit hæc solu. tenendo, qꝫ in illo presbytero defecisset intentio
14 conficiendi. † In gl. fi. no. diligenter istam glo. ad quam quotidie sit remissio, cum quæritur, nunquid prælatus, seu rector ecclesiæ debeat, seu possit cuadere de iure pœnam depositionis ex delicto iniustæ alienationis rei ecclesiasticæ, si vult reddere ecclesiam in demnem de proprio patrimonio, vel aliunde? Et in effectu post multa argumenta, pro & contra gl. ista ponit duas opi. Nam qui dam tenent, qꝫ sic arg. huius c. & aliorum, quæ præmittuntur in glo. & hanc opi. tenet Ioan. And. 12. q. 2. Apostolicos, & in c. 17. q. 4. secuti sunt Tanc. Vin. & Phili. & Gof. hic secundam opi. Contrarium tenuit hic Ber. glo. quem secuti sunt. Host. Io. And. & cõmuniter Mod. sequentes, & hæc opin. mihi placet. Et ad istũ tex. respondet, vt in fi. glo. & bene facit. 12. q. 2. c. monemus. & l. non ꝑ
15 dest. ff. vi bo. rap. † Extra glo. opp. contra tex. de c. post electionem, de consec. præben. & de c. constitutis. il 2. de appel. In quib. iurib. patet, & post confirmationem, non admittitur exceptio contra confirmatum ad impediendum confirmationis effectum. Hic autem iste electus, non solum fuit confirmatus, sed etiam consecratus, & sic nihil iuris restabat consequi, & tamen fuerunt hic admissæ exceptiones contra formam electionis, & contra persõnam ipsius consecrati. Sol. propter hoc contrarium, instat hic In
a no. & Com. plenius post eum, an, & quando [a] post confirmationem electionis, possit admitti exceptio contra formam electionis, vel contra personam electi, & multa ex eorum dictis sunt ho die expedita, per c. fi. de ele. lib. 6. Concludendo tamẽ, ex dictis eorum sic distingue, aut confirmatio fuit facta causa cognita, & partib. præsentib. aut sine causæ cognitione. Primo casu, si nõ fuit appellatum a sententia confirmationis, & non possunt partes, quæ fuerunt præsentes aliud obiicere, nec per viam exceptionis, neq; accusationis, quia de facto vnius hominis sæpius non est quæren dum, per c. cũ dilec. in fi. ɔ. e. & præal. c. fi. in 6. & ɔ. de acc. c. super his, sed respũ eorum, qui non erant prætentes, distinguẽdum est qꝫ aut sciuerunt causam confirmationis agi, & tacuerunt, & fit eis præiudicium, vt in c. fi. qui ma. ac. pos. facit c. pe. de re iudi. aut probabiliter ignorabant, & tunc aut restat aliquid iuris conferẽ di ipsi confirmatio, puta, quia est confirmatus, sed nondum consecratus, & tũc admittitur exceptio, vt in c. super his, & quod ibi no. ɔ. de ac. Aut nihil iuris restabat, quia erat cõsecratus, vel erat talis prælatus, qui non indigebat consecratione, seu benedictione, & tunc, aut ꝑfirmatus est in possessione ꝑlaturæ, & nõ dẽt ad mitti aliqua exceptio, quia nõ põt iudex operari naturã suã, nec respectu actionis, nec respectu intẽtionis, cũ iste ꝑfirmatus nil pe tat, nec sit in intẽtione petẽdi. Et exceptio est intẽtionis, vel actionis, exclusiꝫ, vt in l. 2. & quod ibi no. ff. de exce. Sed poterit ipse venire per viam accusationis, vel denunciationis, ad hoc c. fi. de his qui ma. acc. pos. & vide per Fed. cons. 23. & per hoc limita tex. in d. c. fi. Secundo casu principali, quando sine causæ cognitione facta fuit confirmatio, dic hodie, vt habetur in d. c. fi. eod. tit. lib. 6. Nam talis confirmatio non tenet, vt ibi, & vide plene de hoc, quod ibi dixi, post Inn. in c. olim, de causa pos. & in c. cũ olim, de dol. & cõtum. Ad istum tex. põt dici, qꝫ hic actum fuit per viam accusationis, seu implorationis officii iudicis. Potest tñ aliud membrum addi ad prædicta, qñ confirmatus non est in possessione, & agit possessorio adipiscendæ, nunquid debeat admitti exceptio? dicendum vt le. & no. in c. accedens, de acc. & istud de-
6 buit præcedere ꝭm membrum principale. † Vlterius hic quæritur, quid si electio non tenuit, nunquid valuit confirmatio subsequẽs, & nunquid iste sic confirmatus, sit prælatus, an vero tenea tur cedere? Quoad primum, Inn, & Io. And. & cõmuniter Doc. seq. concludunt, qꝫ confirmatio tenet, quoad validitatem gesto rum. Nam gesta per istum confirmatum, tenent ratione publici officii, ex quod putabat confirmationem esse validam, vt in d. l. Barbarius. ff. de offi. præt. & idẽ dixit Inno. in c. nihil, ɔ. eo. Sed an iste sit ꝑlatus, dicit Inn. ɔ. eo. c. cum dilec. qꝫ iurisconsultus noluit ad q. respondere, in d. l. Barbarius. Nec ibi recte rndetur, an ille Barbarius, qui ꝑ errorẽ fuerat designatus prætor, cũ esset seruus fuerit verus prætor, sed solum deciditur, qꝫ tenent gesta ratione publici officii. Sed dicit Io. An. hic, qꝫ quodcunq; istorum defe-
b cerit, non est verus prælatus, siue electio sit nulla, siue confirmatio, [b] & sic vr̃, qꝫ teneatur cedere in foro animæ. Sed postea refert alios dicere, vt ẽt recitat Inn. qꝫ sit distinguendum, vtrum electio tenuerit iur. nat. puta ratione cõsensus eligentium, & electi, licet fuerit nulla de iure positiuo. Et tunc ex quo fuit subsecuta confirmatio, est verus prælatus, nec tenetur cedere, secus si fuit nulla de iur. nat. Vt enim, dicit hic Inn. electio potest dici canonica, large, stricte, & strictius. Dicitur canonica large, qñ electio tenuit de iur. nat. quia interuenit consensus eligentium, & electi, sed nõ de iure positiuo. Stricte dr̃ canonica, qñ tenuit de iure nat. & interuenerunt oĩa, quæ requiruntur de iure positiuo, siue sint substantialia, siue de solennitate non substantiali, puta qꝫ vocentur absentes, vel quid simile, ita quod nihil deficit de requisitis. Per ꝺrium dr̃ electio nõ canonica large, qñ non tenet etiam de iu. nat. quia non interuenit consensus, saltẽ liber, eligentium & electi, vnde qñ est canonica large, licet nõ stricte, vel strictius, debet tenere confirmatio subsequens, & confirmatus est verus prælatus, nec tenetur reuocare, quia ius positiuũ adinuenit formam ad scandãla euitanda. Sed ex quo in casu nostro nullum scandalum afluit, & electio tenuit de iu. natu. non debet iste esse obligatus ad renunciandum. Et vr̃ Inn. & cõiter Doct. sequentes hic se qui istam opin. quæ mihi nunquã. placuit. Nam ex quo ius positiuum reprobat consensum, nisi sit legitimus, non video, qꝫ etiã de iu. nat. teneat talis electio. Nam princeps potuit per legẽ suã, talem consensum non solenniter præstitum inhabilitare, vt in simili hr̃ & no. in l. cum lex, ff. de fideiu. facit c. 2. de maio. & obe. Et pro hac opi. contraria, allego primo glo. in c. vnico. de postu. præ la. lib. 6. quæ dicit, confirmationem non prodesse, si electio erat
c nulla. [c] Ad idem glo. fi. in cap. quam sit, ɔ. eo. lib. 6. & glo. in cap. sicut, eod. tit. lib. 6. & tenet Arch. in c. sicut causam, eo. tit. & lib. vbi plenius prosequitur. Facit regula, accessorium de reg. iur. in 6. & quia vbi fundamentum deest, nihil super ædificari potest. 1. q. 1. cap. cum Paulus. Et sic tene opi. quam primo sentit. And. qꝫ iste non sit verus prælatus, huc electio sit nulla qualitercunq; siue cõfirmatio, nisi confirmatio sit facta ex certa scientia per habentẽ potestatem confirmãdi omnem defectum electionis. Et ad materiam, vide quod leg. & no. in c. fi. confirmationem, ɔ. eo. lib. 6. vbi tractatur an electio remaneat valida, si cassatur confirmatio & quid econtra. Abb.

ADDITIONES.

a An & quando. vide plene de hoc artic. Firma. in prælegia. tract. de Episcopo. in 3. parte, secundæ principalis, q. 21. lib 3. & in 22. q. vbi dicit, qꝫ si quis comparet in termino ad opponendum contra confirmationem, electo cessam, si interponatur appellatio extraiudicialis, non obstante appellatione, debent electi consequi possessionem. Seb. Sap.
b Siue electio sit nulla, siue confirmatio. Tu adhære opinio. Innoc. quam iste subdit, pro qua faciunt no. per Bar. in l. fi. de test. tut. & per Alex. consi. 103. vol. 4. Old. consi. 162. & consi. 236. & Bertac. de Firma. in tract. de episcopo, in 2. parte. 3. lib. & Fel. in cap. inter dilecto, col. 6. ver. in tex. ibi, cum igitur. de iudi. Zachar.
c Si electio erat nulla. Hæc opinio comprobatur, quia ante quam valeat confirmatio, requiritur quod prius inquiratur de validitate electionis, per glo. in capit. Catinensis. 61. distin. No. Specu. titu. de alleg. & disput. §. fina. verficu. & breuiter, & in titu. de inquisitio. §. 3. in Sum. ergo requiritur quod valeat electio. Seb. Sapia.

SVMMARIVM.

3 *Electio facta a minori parte capituli non potest confirmari, vel ratificari. 5. 6.*
2 *Testis dicens se audiuisse legere aliquod instrumentum, non per hoc dicitur intellexisse.*
3 *Nominatio, non acquirit aliquod ius nominato,*
4 *Episcopus qui est in aliquo collegio, non tanquam Episcopus, sed tanquam vnus de collegio, non debet alios præcedere.*
7 *Maxime, ista dictio, quomodo ponatur.*
8 *Electio non potest dici facta communiter, si omnes de capitulo singulariter præstant consensum.*
9 *Quando emanarunt duæ electiones, quæ dicatur potior, & validior.*

CAP XXIX.

Auditis. Electio † per minorem partem capituli facta, nõ tenet, nec per subsequentem cõsensum ratificari potest. h. d. fm cõmunem intellectum. Prima pars ponit diffinitionis causam. Secunda diffinit. ibi, [Nos igitur.] Casus literal. Vacante ecclesia Baiocen. ad electionem conuenientes canonici, pars vna elegit Gu. Arch. alia vero elegit R. subdiaconum. Electiones istæ delatæ sunt ad dominum papam, ipse vero examinatis meritis vtriusque electionis, inuenit utranq; contra formam iuris attentatã, hoc modo. Cum enim canonici in cap. conuenissent, & voluntates singulorum inquisitæ fuissent, Decanus cum paucioribus conuenit in dictum R. Subdiaconum ipsum eligendo, & cantor cum pluribus, nominauit dictum Gu. Archid. tandem solus cantor nominauit magistrum. R. & Alde. appellans ne Decanus, qui primam vocem in electione habebat, ad electionem procederet sine consensu totius capituli, vel maioris partis. Decanus non ob. app. illa, non habito consensu maioris, sed longe minoris, dictũ Gu. Arch. elegit, statim appellans, ne quis ɔ ipsam electionem aliquid attentaret. Decanus tñ allegabat, qꝫ electioni suæ plures alii consenserunt. Sed hæc allegatio nõ valebat cum ex postfacto conualescere non poterat, quod ab initio nõ, valebat, quia electio, quæ fuerat irrita ipso iure, per subsequentẽ consensum nõ poterat esse rata. Post illam ellectionem Decani Cantor, & alii, qui remanserunt in capitulo, post illam electionẽ Decani nõdũ cassatã, & post appellationẽ ad sedẽ Apo. interpositam, recedentes a nominatione dicti Gu. Archid. dictum sub

diaconum

Universidad de Deusto
Biblioteca

diaconum elegerunt. Dominus papa, quia vtraque electionem inuenit contra formam canonicam attentatam, vt dictum est, vtramque cassauit. B. Et pro intellectu literæ, præmitto, q in hac ecclesia Baiocen. erant duo principaliores, scilicet Decanus, & Cantor, qui fouebant partes in cap. & dum essent in tractatu electionis, Decanus animaduertens, q Cantor cum suis contradicet voto suo, noluit nominare Archid. quem habebat in animo eligendi, sed malitiose nominauit quendam magistrum suum Ricar. subdia. Cantor vero etiam malitiose nominauit Archid. quem sciebat gratum alteri parti. Tandem fuit interposita appellatio, ne Decanus procederet ad electionem, siue consensu capituli, vel maioris partis Sed hac appellatione non ob. Decanus cũ suis complicibus, qui non faciebant maiorem partem capituli, recessit a nominatione ipsius R. subdiaconi, & elegit dictum Archi. in Episcopum, & etiam appellauit ne quicquam cõtra illam electionem attentaretur Postmodum vero quidam canonici ad uersæ partis, consenserũt electioni factæ archidiacono, ita q ipsis computatis archi. habuit maiorem patrem capituli. Istis autẽ electoribus recedentib. Cantor cum suis processit ad illam electionem, non obstante electione, quam fecerat de Archidiacono, & elegit illum R. subdia. papa vero vtranque electionem duxit irritandam, nec exprimitur in tex. ratio decidendi, ideoque gl. vario modo intellexerunt istum tex. & intantum intricatur per glo. in-
* tellectus huius c. q dixit Host. istud *c. potuisse *audiri, sed non intelligi vsque ad tempora sua. Ioan. And. dixit, q nec etiam per gl. ius habetur clare intellectus huius c. sed tu dic, vt dicetur infra. No. 1. ex principio, ibi, [Auditis, & intellectis,] licet quis audiat processum alicuius causæ, non propter hoc concluditur eũ intellexisse merita causæ. Potest ergo concurrere auditus alicu-
2 ius rei absque illius intellectu, seu intelligentia. † Et facit pro testi-
a bus [a] qui dicunt se audiuisse aliquod instrumentum legi, vt non per hoc concludatur necessario ipsos intellexisse. Nam audire, &
b intelligere sunt diuersa, [b] vt colligitur hic ex copula, &, quæ de sui natura habet copulare diuersa, vt no. gl. super rub. ff. de iur. & fac. ign. & per glo. in c. querelam, infra de simo. Potest. n. quis audire nudum verborum sonum, & tamen non intelligere verborum
3 efficaciam † No. 2. q nominantes aliquem in tractatu electionis, non tenentur illum nominatum eligere, sed possunt ab eo recedere, alium eligendo. Ratio, quia per nominationem simplicem, nõ est acquisitum aliquod ius nominato, vt supra c. prox. in prin. Solent. n. ante scrutinium faciendum de electione, nominari aliqui de cap. qui videantur apti, & idonei ad regimen ecclesiæ vacantis, non tamen per hoc eliguntur, sed proponuntur, vt fiat de eis scrutinium si placet cap. & hoc modo fuerunt primo nominati Archidiaconus, & subdiaconus ideo licuit ab eorũ nominatione recedere. No. 3. q decanus habet primam vocem in cap. hoc tamen intelligunt Doc. & bene procedere ex consuetudine loci particularis. Nam in hoc standum est consuetudini, qua cessante, is qui est maioris authoritatis, habet primam vocem, alle. Do. ad hoc 16. di. c. Isidorus. Sed tu dic clarius, q cessante statuto, vel consuetudine, canonicus prius institutus in ecclesia, & sic antiquior respectu institutionis, debet pesse aliis, vnde ad eum spectat conuocatio capituli, & esse primum in voce, & subscriptione, & in sedendo, & aliis consimilibus. Facit ad hoc c. statuimus, de maio. & obed. & quod no. Inn. in c. 2. eod. tit. & vide quod ibi dixi. Nam habentes dignitatem in ecclesia, de iure non sunt de ca
c pitulo, nisi alias sint canonici. Soli enim canonici [c] faciunt capitulum, & vnum corpus cum Episcopo, vt in c. nouit, & c. quãto, de his, quæ fi. a præl. vide per Innoc. in c. 2. de inst. & quod ibi dixi, &
4 in c. cum olim, de re iudi. † Adde etiam ad prædicta glo. sin. in c. a collatione. de app. lib. 6. quæ dicit, q si Eps habet vocem in cap. tã quam canonicus, non debet habere primum locum in cap. quia non est ibi Episcopus, sed prior capituli debet habere primum locum, & no. gl. illam sin. quia sæpe contingit, q habentes dignitatẽ sunt in quibusdam collegiis particularib. non tanquam habẽtes dignitates, sed tanquam particulares de collegio, ideo non debẽt isti habere primum locum in collegio, sed rector collegii. Et per hanc gl. potes defendere consuetudinem, quæ viget fere in omnibus studiis, vt Eps quantumcunque maximus, ex quo scholaris est, non præcedat rectorem studij, quia non est in hoc collegio
5 scholarium, vt Eps, sed tãquam scholaris. † Itẽ no. q electio a principio nulla, puta, quia facta a minori parte capituli, non potest cõualidari per subsequentes consensus aliorum particulariter prestitos, & ad hoc quotidie allegatur hęc litera. Et ex hoc habẽs casum literaliter, in quo consensus non potest interuenire ex post-facto, etiam ad conualidandum actum, vt ex nunc, cuius contrarium no. in c. cum consetudinis, de consue. sed dic vt ꝛ. dicam.
6 † In gl. in ver. [Cum tamen ex post facto, ibi, [Electio ista nõ erat nulla ipso iure.] Hinc colligitur vnus intellectus ad tex. quare nõ tenuit secunda electio, ex quo fuit facta post primam irritam, & nullam. Nam electio, quę non tenet ipso iure, non debet prestare impedimentum secundę, vt c. bonę. & c. dudum, ſ. eo. Gl. soluẽdo respondet, q prima electio non erat hic ipso iure nulla, sed irritãda & pro hoc tex. in fi. vbi papa vtramque electionem irritauit, ergo prima tenuit. Contrarium tamen sentit glo. sequens. & glo. in ver. cassatam, & vt prædixi, istæ gl. multum variauerunt intellectũ huius capit. Et possunt colligi ex hac gl. quatuor lectu. Prima lect. quod prima electio tenuit hic propter ratihabitionem subsequentem, licet potuisset irritari propter pendentiam appellationis. Secunda autem electio non valuit, quia fuit facta post primam nõ cassatam, & contra appellationem. Sed hæc lect. non est bona cũ papa expresse hic dicat, q prima electio fuit nulla, neque potuit cualidari ex consensu quorundam subsequentium. Et sunt ista verba papæ, nõ partis, quia papa hic loquitur, vt patet in prin. c. Ideo glo. sequens cum alia sequenti, receisit ad hoc intellectu, tenendo q prima electio fuit nulla ipso iure, nec potuit conualidari
7 ex subsequenti consensu, etiam si appellatio non fuisset interpo
d sita. † Et hoc probatur ex illa dictione, [maxime] [d] quæ debet intelligi proprie, & in hoc no. bene glo. sequentem pro intellectu huius dictionis, [maxime] quæ quando stat proprie, ponit idem in casibus contrarijs, quando vero ponitur pro [tantum] stat improprie, & idem no. in c. quoniam frequenter, infra vt lit. non contin. in ver. maxime. Secunda lect. colligitur hic ex gl. fi. in ver. [Sed dubium est] cum ver. se. & in effectu hoc intendit, q aut prima electio est euidenter nulla, & tunc nõ requiritur aliqua cassatio, sed potest procedi ad secundam, & hoc casu procedunt contrarij. Aut prima electio est nulla, sed non euidenter, immo est probabilis dubitatio super nullitate, & tunc non debet procedi ad secundam, nisi prius cassetur prima, quæ habebat colorem validitatis, & in hoc casu potest intelligi tex. Nam antequam emanet decisio huius decre. poterat probabiliter dubitari, vtrum electio facta a minori parte, posset conualidari per subsequentes consensus aliorum. Debuit ergo prius expectari cassatio, seu declaratio superioris, antequam procederetur ad secundam. Et no. bene hic intellectum, qui mihi plurimum placet, pro quo alle. glos. fi. in c. constitutus, infra de ap. quæ hoc tenet aperte. Vide etiam gl. in c. constitutus, infra de ap. quæ hoc tenet aperte. Vide etiam gl. in c. inter dilectos, in ver. postmodum, in fi. infra de excet. prel. tenet Inno. in c. cum terra, supra eo. Et quamquam ipse Inn. & quidam alij in c. consideraumus, supra eo. vt recitat hic Ioã. And. tenuerint sufficere ad validitatem secundæ electionis, q notorium illa primam esse nullam, tempore sententiæ, tamen mihi plus placet præcedens dictum, quando prima non erat euidenter nulla, sed poterat de eadem dubitari. Tertia lect. colligitur ex hac gl. in ver. [Quidam tamen distinguunt,] q aut prima electio est nulla ipso actionis, sed non exceptionis, & ista impedit secundã, vt hic. Sed hæc lec. vt dicit Ioan. And. & bene, est inutilis, quia non apparet, quando est nulla iure actionis, & non exceptionis, licet Do. dixerit posse dici, q tunc est nulla iure actionis & exceptionis, non tenet etiam de iure naturali, quia non interuenit consensus eligentium, liber saltem. Nam tũc debet expectari cassatio prima. In hoc tamen, non multum persisto, nec credo hoc dictum verum, quia tex. est in contrarium in regula, non præstat impedimentum, de re. iu. li. 6. Quarta & vlt. lect. colligitur ex hac glo. fi. in ver. [Sed quæ est ratio,] dicens, q secunda electio hic non tenuit, non propter pendentiam primæ, quæ erat nulla, sed ex defectu potestatis eligentium, quia licet prima electio esset nulla, non tamen potestas eligendi erat deuoluta ad Cantorem, & suos, quia alia pars non elegerat indignum, sed contra formam, vnde non debebat Cantor & sui, procedere ad electionem, non vocatis Decano, & suis complicibus, & hic intellectus potest sustentari quoad nullitatem secundæ electionis, non tamen bene explicatur p glo. Ioã. And. hic dicit posse concludi, quicquid scribatur p aliquibus in materia, quod secunda electio, facta, post primam, ab homine, vel a iure non cassatam, est nulla, vt supra eo. cõsideratiumus. Sed si prima electio est cassata ab homine, vel a iure, tunc potest procedi ad secundam electionem, etiam nõ vocatis aliis electoribus, si sunt priuati potestate eligendi, vt supra eod. c. bonæ. Sed si non sunt priuati, debent vocari etiam si essent priuandi, alias non valet

ADDITIONES.

a Seb. Sapia. Pro testibus. Hoc dictum videtur dubitabile, quia dicit Bald. in l. testium, colu. 3. C. de test. quod si testis dicat, scio quia præsens fui, probat, quia illud verbum, præsens, includit sensum, & intellectum, & idem tenet Bar. in l. hæredes palam, ff. de testa. cum alleg. per Fel. in rub. procemij huius lib. col. pe. & ibi refert Inno. & D. Ant. hic tenentes, quod in teste sufficit dicere scio, quia audiui.

b Sunt diuersa. Adde quæ supra posui in proœ. & Ang. consi. 278.

c Soli canonici. Adde Rom. consil. 33 2.

d Maxime. Adde Franc. Are. consi. 50.

Ant. Fran. Et de dictione, maxime, quid importet, & quomodo intelligatur, ad de in c. fi. de postul & in c. 1. de dila. & in c. quoniam. §. porro. infra ut lit. nõ cõtest. & in c. ad hæc, de appel. Et adde, quod aliquando implicat, l. qui alius. de test. tu. Aliquando ponitur pro tantum. 11. q. 3. c. fi quis Episcopus, & ibi no. & vide gl. in l. 1. C. de nouo Codi. compo. in verb. maxime. Aliquando, significat identitatem in casu contrario, ut est gl. in l. quod si minor. & restitutio. ff. de min. Aliquando accipitur pro, valde, ut est gl. in l. in gl. pe. ff. solu. matrimo. Aliquando superabundat, ut in c. gratum, de offi. deleg. & ibi dixi, concordando c. gratum, cum c. præsenti, pro refutanda correctione iurium. Et de hac dictione etiam, vide in l. eum qui, ff. de dona-

ti. char. omnino per Ale. in l. & suum, §. hodie, ff. de pac. & consi. 42. volu. 5. Seb. Sap. Dic, quod. De hoc ar. vide Firmanum in prælleg. tracta. de Episcop. 1. par. libri 3. q 19. & ibi etiam tenet, quod dicit glo. hic, quod si incontinenti factæ sunt duæ electiones, habet locum collatio numeri, zeli, & meriti.

SVMMARIVM.

1 *Arbitri electi, re non integra, id est postquam cœperunt super causa cognoscere, non possunt a partibus revocari.*
2 *Arbitri non solum possunt eligi a partibus, sed ab alio, cui partes mandare runt, vt eligerent.*
3 *Compromissum, quod fit ab aliqua vniuersitate in aliquem, debet fieri nemine discrepante, quinimmo debent omnes expresse consentire, quia tacitumitas non habetur pro consensu in arduis.*
4 *Arripere iter ad principem, habet vim, quod talis arripiens iter, videtur ac cepisse protectionem principis.*
5 *Sonus campanæ, an sufficiat ad vocandos homines de vniuersitate.*
6 *Commissarius quicquid facit, videtur factum a committentibus.*
Executores testamenti quod faciunt videtur mandatum ab ipso testatore.
7 *Res integra non dicitur vlterius, quando substantialia negotij incipiunt tractari.*
8 *Concorditer dicitur fieri, quod fit nomine discrepante.*
9 *Vocati ad concilium, & non venientes transferunt potestatem omnem in illos, qui venerunt, licet numero pauciores.*
10 *Mandatum non solum continet expressa, sed etiam præparatoria & vicina expressis.*
Postulatio venit sub nomine electionis, etiam in materia pœnali.
Quod prohibetur vendi, prohibetur pignorari.
12 *Gratia non præsumitur.*
13 *Postulantes possunt a postulatione recedere, antequam Papæ præsentetur, secus in electoribus.*
14 *Reuocatio potestatis alicui tributæ, dicatur expresse, licet aliquando & tacite, fieri.*
15 *Matrimonium carnale requirit mandatum, de certa persona faciens mentionem.*
16 *Compromissum factum de aliquo eligendo ab vniuersitate, non potest vnus de vniuersitate reuocare.*
17 *Excommunicatio vnus ex compromissarijs, an vitiet gestum ab omnibus.*

CAP. XXX.

1 In causis. Potestas † data compromissarijs ad eligẽdũ pre latũ, re nõ integra, reuocari non põt, & desinit res esse integra, postq cõpromissarij incœperũt habere tractatũ. h. d. Diuidit principaliter in tres partes. In prima ponit postulati petitionẽ. In secunda, ibi, [Nuntij vero,] ponit electi allegationẽ. In tertia ibi. [Quia vero partim,] negotiũ diffinit, & partim diffiniendũ cõmittit. Casus lit. Ecclesia Tholosana vacãte, capitulum ad tractandũ de electione insimul cõuenerũt, & duos de cap. elegerũt, vt quinq, de eodẽ cap. eligerẽt electores, q postito iura tractarẽt de electione pastoris. Statutũ fuit a Cap. vt illi, quẽ illi qn quẽ ꝓcorditer eligerẽt, vel tres ex illis, dũmodo persona esset idonea, q Epo haberẽt. Postmodum cum illi duo, quinque electores elegissent, & illi quinque ad tractandum de electione secessissent in partem & non possent oẽs in vnã cõcordare personã, tres ex illis postulauerunt Epm Conuenarum, reliqui duo tertia die, cũ paucis de cap. reliquis absentibus Archidiaconũ Argenẽ. elegerũt. Demũ cã super istis electionibus ad sedẽ apostolicã est delata. In psentia dñi papæ, oĩa ista ex parte illorũ, q postulauerunt Epm Cõuenarũ, pposita fuerũt, eõrio, nuntij pdicti Archidiaconi rñderũt, q cũ pdicti quinq; electores tractarẽt, & inter se discordarẽt, ita, q ptẽtiosæ voces eorũ auditæ fuerũt a Ca. Capitulũ per duos de canonicis eisdẽ prohibuit, ne vlterius in negotio ipso procederent, reuocando sibi traditam potestatem, manantes eisdẽ, vt ad capitulũ redirẽt ad tractandũ de electio. cum aliis, quorũ duo ad capitulũ sunt reuersi. Subsequenti die, capitulũ prout moris est, fuit pulsari cãpanã ad capitulũ ꝓgregandũ, & cũ pdicti tres cũ qbusdã aliis ad capitulũ nõ venissent, Prior, cũ maiori parte capituli. pdictũ Archidiaconũ Argenen. elegit. Auditis his, & aliis, papa super hoc scribit quibusdam abbatibus in hũc modũ Quia postulatio facta de Epo Cõuenarũ, facta fuit p illos, in quos totũ capitulũ trãstulerat ptãtem, pp qđ de psensu totius capituli intelligit esse facta, & cũ res non esset integra, ex eo, q electores in tractatu pcesserãt, potestatẽ illã capitulũ non potuit reuocare, ideoq; electionẽ ipsius Archi. cassauit. Vñ mandat papa, quatenus si personã illius Epi inuenerint vtilẽ, & necessariã ad regimẽ ecclesiæ Tholosanæ, & idoneã ad pfidiã hæreticorũ extirpãdã, ci tribuãt licẽtiã trãseũdi ad ecclesiã Tholosanam.
2 B. † No. 1. q capitulũ nõ solũ põt cõmittere psonis certis potestẽ eligẽdi, sed ẽt põt aliquos eligere, p quos eligũtur cõpromissarii, q habeãt postmodũ eligere vice capituli. Ex hoc infert, q compromissarij ad eligẽdũ possint a principio esse incerti, fi cadi tũ p ipsos, quibus est data potestas eos eligendi. Et ex isto tex. singulari infero, q ũ partes litigantes, vel differentes, volunt qõnem eorũ in aliquẽ amicũ eorũ cõem cõpromittere, & nõ possunt habere ꝓcordiã de certa psona eligẽda, possunt dare alicui, vel aliquibus potestatẽ, vt ipsi eligant eis arbitrum, vel arbitros, Et valebit electio per illos facta, ac si ab ipsis partibus illi arbitri fuissent electi,

ket electio ab alia parte facta, vt hic, & infra e. c. quia propter, vbi de hoc. Sed per hoc non habetur clare intellectus huius c. quare vtraque electio fuerit nulla, vel cassata. Vnde potest cõclusiue, & clare dici, q prima electio fuit hic principaliter nulla, ex defectu potestatis, quia fuit facta a Decano, & suis complicibus, qui non faciebant maiorem partem capituli, vt dicitur in litera. Nam potentia capitularis, non consistit penes minorem partem, ideo nõ potest dici electio facta a capitulo, vt in c. 1. de his, q fi. a ma. par. Ca. Et licet ex post facto, tot ex canonicis alterius partis accessissent ad primam electionem Decani, tamen nõ potuit illa electio validari. Ratio, quia electio debet fieri in communi, & sic collegialiter, non autem singulariter, consensus autem particularis iu
8 perueniens, non potest validare electionem nullam. † Quinimo
a si omnes de capitulo præstarent singulariter consensum, [a] non p hoc resultaret communis electio, vt in c. in Genesi. ſ. eo. & vide bogi. in c. 1. de re. ec. non alie. lib. 6. Secus autem, quando actus pertineret ad aliquos, vt singulares, quia tunc ex consensu superueniẽti, prima dispositio validatur, cum non habeant collegialiter consentire, vt est tex. in l. per fundum, ff. de serui. rust. præd. Itẽ ad hanc nullitatem primæ electionis, adiuuabat appellationis pẽdentia, licet etiam sine ea fuisset nulla, ideo litera dixit, [Maxime appellatione pendente] & c. Secũda vero electio fuit nulla ex eodem fere c. 1. ex defectu potestatis. Nam propter accessum quorundam ad primam electionem Cantor, & alij remanentes, non faciebant maiorem partem capituli, & processerunt ad electionem alijs non vocatis, & post appellationem, & antequam cassaretur prima electio. Quę & si, erat nulla, non tamen euidenter erat nulla. ratione prædicta. Quinimo plus puto, q etiam si Cantor, & alij fecissent maiorem partem, non potuissent valide eligere, quia oportet, q duæ partes collegij conueniant, ad hoc, vt teneat illud, quod fit per maiorẽ partem, vt plene dixi supra eod. c. cum nobis. Vnde hæc secunda electio fuit facta a non habentibus solidam potestatem eligendi, & alijs non vocatis, & post appellationem, & de subdiacono, qui nõ poterat eligi in Epm tpe huius capituli. Nõdũ. n. emanauerat c. a multis. ſ. de ætat. & qual. oportebat. n. q eligẽdus esset presbyter, iõ in fi. lꝛæ dicit, & [præsumpserũt eligere R. cũ esset subdiaconus.] Et ex pdictis hr clarif
9 sime intellectus huius capituli. † Et adhuc plenius expediendo ma teriam, distinguo post alios, dum quæritur, an & quando valeat
b secunda electio, collatio, vel postulatio. Die q [b] aut concurrunt duæ postulationes, aut duæ collationes. Primo casu, si postulatio est facta a duplo maiori parte, & ex causa, illa est admittẽda, vt in c bonæ, supra eod. & melius ſ. eo. c. scriptum. Sed si postulatio p currit cum electione, dicendum est vt in d. c. scriptum. Si concurrunt duæ collationes, non valet secunda post primam, nisi prima sit euidenter nulla, de quo dic, vt plene legitur & no. in d. c. inter dilectos, de excess. præl. Si vero concurrunt duæ electiones, est materia nostra in qua est distinguendum, quod aut secunda electio est facta ab eisdem electoribus, aut a diuersis. Primo casu, aut prima electio erat euidenter nulla, & eligentes nõ erant priuati potestate eligendi, & valet secunda, vt in c. cum terra, ſ. eo. Si autem erant priuati potestate eligendi, non valet secunda, vt in d. c. bonæ. in fi. Si autem prima non erat nulla, saltem euidenter, non tenet secunda, non cassata prima, vt hic, & ſ. eo. considerauimus. Secundo casu, qñ secunda fuit facta a diuersis electoribus, aut ambæ electiones fuerunt factę eodem contextu, aut diuerso. Primo casu, videlicet, si prima electio est facta a maiori & saniori parte capituli, & alia a minori, tenet electio facta a maiori, & saniori, vt in c. quia propter, ſ. eo. Si autem vna est facta a maiori, & alia a minori, sed saniori parte, vt puta, quia maior pars eligit ignoranter indignum, & tunc nulla electio valet, quia electio debet esse facta a maiori, & saniori, vt in d. c. quia propter. Sed si maior pars est priuata, quia elegisset scienter indignum, valeret electio facta a minori parte, quia censetur facta a toto Cap. cum tota potestas esset deuoluta ad minorem partem, vt probatur supra c. dudum. Si vero fuerunt factæ diuersis contextu, & tũc aut prima electio non tenuit, & electores erant priuati propter delictum, & tenet secunda electio, etiam facta a paucioribus, vt est casus, supra eod. c. bonæ. Aut prima electio non tenuit, tamen electores non erãt priuati, & non tenet secunda, quia non habebant istam solidam potestatem eligendi, sine aliis. Quod intellige, vt supra dixi. Idem, & fortius, si prima electio tenebat, vel non erat euidenter nulla, vt hic, & supra eod. consideratimus. Et dicuntur electiones factę eod. contextu, secundum Inno. & Comp. quando fuerunt factę omnibus existentibus in cap. & pariter eligentibus Dicuntur vero factæ diuerso contextu, quando vna pars eligit, postquam recessit alia pars, quod procedit secundum Innocen. nisi inconsentiens ex eo. scrutinio, vel compromissio, fuisset subsecuta secũda electio. Abbas.

ADDITIONES.

a Zae. Singulariter consensum. Dic ut per istum, quod per singularem consensum non dicitur esse facta cõis electio. Ita no. gl. & Doct. in c. cum omnes, & ib posui aliquid in apost. ad istum, supra de cõstitu. & in c. 1. infra de reb. eccle. non alien. Bal. in auth. hoc ius porrectũ, C. de sacrosanct. eccle. Idẽ in l. cũ ambig. ſ. & ibi Ang. de leg. idẽ in addit ad Spe. in tit. de institu. edi. in vl-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sti, & in hoc tene mẽti istum tex. & per hoc limita c. innotuit, de arbit. & credo hoc ibi tetigisse. No. ꝙ in numero compromissariorum, non est vis, potest enim vniuersitas eos eligere in numero sibi grato, arg. hic iuncto c. cum in iure, & c. cum dilectus, ℑ. e. Et quod hic dr de vniuersitate ecclesiastica, idem dicer ẽ in qualibet vniuersitate, vt possit potestatem eligendi superiorẽ, in alios committere, arg. hic, & ℑ. eo. c. quia propter, & in regula, Qui per alium facit, de reg. iur. lib. 6. No. ibi, [Qui præstito iuro,] ꝙ isti compromissarij deputati ad eligẽdum possunt adstringi iuro, vt electionis negotium fideliter, & canonice explicent. Facit ad id, quod dixi de iuro arbitrorum, in c. 2. de arbi. non tñ puto, ꝙ istud iurm sit substantia, sed istud fuit ex forma commissionis sibi facta. Ad hoc quod no. in c. cum dilectus, de consuet. † No. ibi. [A singulis de capitulo statutum est, & c.] argu. quod cõpromissum super potestate eligendi, non potest fieri, nisi omnibus & singulis canonicis * consentientibus, [a] & facit tex. ℑ. eo. c. quia pp, tenent cõiter Docto. hic, & in c. quia pp, & in c. scriptum, ℑ. eod. Vnde non sufficit hoc casu, maior pars [b] capituli. Ratio, quia cuiuslibet interest singulariter, vt eligat per se, non per alium, ideo quilibet potest contradicere, ne fiat compromissum. Et in re communi potior est conditio prohibentis, vt in rec. in re communi, de regul. iur. lib. 6. & in l. Sabinus, ff. cõi divid. Et tene menti hoc dictũ. Imo. plus dicunt * cõiter hic Doct. & originaliter fuit dictũ Cõpost. ꝙ non valet compromissum factum ab vno, nomine oĩum, aliis præsentibus, & non contradicentibus, quia cum ista res non sit leuis, immo magnæ importantiæ, debent sigillatim omnes inquiri, & expresse consentire. Et no. hoc dictum sin. nec tradas obsitioni, ex quo potest sumi hæc regula, ꝙ in arduis explicandis in vniuersitate, debent omnes expresse consentire. Nec sufficit, ꝙ actus explicetur per alios nomine illorum, licet illi taceant, [c] & non contradicant, quia in re onerosa, & graui, debet interuenire consensus expressus, nec taciturnitas hr pro consensu. [d] Facit ad hoc quod no. Inn. in c. in Genesi. ℑ. eo. & gl. in reg. is qui tacet, lib. 6. secus potest dici in re leui, & maxime cõcupiscibili, vt tunc taciturnitas habeatur pro consensu, vt no. in locis præal. Ex quibus potest sumi singularis limitatio ad no. per Inno. in c. 1. de his, quę fi. a ma. par. cap. Vbi no. dicit, ꝙ si in capitulo tractatur aliquid illicitum, & damnabile, tenentur illi de vniuersitate contradicere, alias si non contradicunt, habentur pro consentientibus, & inuoluuntur peccato. & pena peccati cũ aliis consentientibus expresse, vt istud dictum procedat quoad euitãdum peccatum, ne sub velamine taciturnitatis, peccatum nutriatur, sed quoad validitatem actus, tene quod ſ. dixi, & hoc no. No. ibi, [Capitulo publicarũt. ꝙ postulatio, siue electio est in capitulo publicanda. & aliqui dicunt ꝙ ẽt populo est publicanda. ꝙ non est damnabile, ſm Inno. No. ibi, [Qui remanserant in capitulo,] ꝙ licet capitulum eligat prælatum in loco capitulari, compromissarij tamen a capitulo deputati, non tenentur de necessitate in capitulo eligere prelatum. Nam, vt hic vides, isti compromissarij secesserunt in partem ad tractandum de electione, canonicis remanentibus in capitulo. Et facit ad ea, quæ dixi ſ. eod. c. quod sicut, vt non sit vis, in quo loco fiat electio, dummodo fiat intra ambitũ ecclesiæ cathedralis. No. ibi. [Inhibuerunt eis ex parte nostra.] & tene menti istum tex. pro consuetudine istorum inferiorum, qui cum timent molestari, præcipiunt ex parte Regis, seu potestatis, ne eis fiat iniuria, licet a Rege, seu Potestate non habuerint hanc facultatẽ præcipiendi. Nam capitulum præcipit hoc istis cõpromissariis ex parte papæ ne ad vlteriora procederent, & tamen a papa nulla super hoc receperunt potestatem, vt colligitur ℑ. ex versi. [Quia vero.] Et dicit Ioan. And. hic, ꝙ hic ponitur mos istorum vulgariũ, quasi sentiat, ꝙ de iure tale mandatũ nihil inducat. † Sed tu adde vnũ tex. iuris ciuilis, in l. de pupillo, in §. si quis ipsi ꝓtori, ff. de no. ope. nun. vbi ſm lect. secundam, quam ibi sentit gl. & notanter defendit Bar. probatur, ꝙ si quis protestatur alicui, ne edificet nouum opus, & arripiat iter eundi ad superiorem, talis protestatio cum arreptione itineris, habet vim denunciationis, ita. ꝙ quicquid postea ædificatur, venit destruendum, ac si denunciatio fuisset facta. Nam secundum Bart. ibi, videtur talis exarreptione itineris [e] ad superiorem, positus sub protectione superioris, far. in c. dilecti, in fra de ap. & quod no. per Inn. & Io. An. in c. vt debitus, eod. titu. Per hoc potest inferri, si timens iniuriam sibi inferri, præcipiat illi, ne iniuriam sibi inferat, & arripiat iter eundi ad principem, ꝙ per hoc videtur positus sub protectione principis, vt sic istud ꝓceptum cum arreptione itineris habeat vim cuiusdam appellationis extraiudicialis, ex quo puto ꝙ grauius venit ille puniendus, ꝙ intulit iniuriam post præceptum cum arreptione itineris, quam si ista nõ ꝓcessissent. Nam vẽ. q. inferẽs iuiuriã cõtemserit, nedũ ius, sed ẽt eum, in cuius, ꝓtectionẽ iste se ponit, ꝙ diligenter no. Et pondera, ꝙ papa non redarguit capitulũ de præcepto tal'r facto, qa nõ fuit factũ ato cõmittẽdi falsum, sed reppellẽdi iniuriã, quam credebant sibi inferri, si nõ consentirent cõuocationi capituli. † No. ibi [campanam g pulsari fecerit.] ꝙ vniuersitas põt ꝙ gregari per sonũ campanæ, [h] vbi est hoc de more. Et no. diligẽter hũc tex. pro cõi obseruantia. Et dicit no. Inno. sufficere hoc signũ in minoribus negotiis, sed in electionibus, in quibus debent absentes vocari, nõ sufficit sonus capanæ, sed debẽt absentes vocari ꝓ nuncium vel lras, vt in c. cũ inter vniuer. ſ. eo. & ℑ. e. c. quia ꝓpter. l. fi. C. de præd. decu. li. 10. Et põt circa hoc dari hæc regula, ꝙ in negotiis, ꝙ possunt expediri ꝓ psentes, ꝙ est regulare, iuxta ea, ꝓ gl. in c. 2. de testi. li. 6 sufficit vocatio per sonũ cãpanæ, dummodo talis sit cãpana, ꝙ ipsius sonus puenire possit ad intelligentia existentiũ in loco. Sed in negotiis, in qbus absentes sunt vocandi, non sufficit vocatio ꝓ sonũ cãpanæ, sed debent absentes vocari mõ ꝓdicto, vt in iuribus ꝑal. † No. ibi, [De cõsensu totius capituli est esset facta.] tex. no. qd illud qd fit per cõmissariũ, fingitur esse factũ per ipsum cõmittentẽ. [i] Vnde ficit iste tex. ad qõnẽ nos & quotidianam, de qua alias in facto fui consultus. Quidam testator [k] mãdauit certa bona sua distribui in pias causas, ſm qd videbitur suis executoribus, testamenti istius executores elegerũt negotiũ priuilegiatũ, vt puta, fabricã eccle siæ. Eps loci petebat quartã bonorũ legatorũ. Replicat, ꝙ de relicto facto pro fabrica, nõ debẽt quarta, vt in c. fi. de testa. Replicabat, ꝙ testator nõ elegerat fabricã, sed executores, ꝙ rebatur, quid iuris? respondi, [l] quod non debebatur quarta, quia illud quod fit ꝑ executores testamenti, vr factũ ꝓ ipsum testatorẽ. Vnde perinde est, ac si ipse testator elegisset fabricam, arg. opt. hic, & in l. vnũ ex familia, ff. de lega. 2. & ibi hoc firmat Bar. per illum tex. Et ex his habes ꝓ nam practicam impediendi quartam Epi, ꝙ vbi testator reliquit in genere ad pias causas, facias ꝙ executor testamenti eligat aliqã priuilegiatam, ex qua non debeatur quarta. Et quæ sint ex priuilegiatæ, dic, vt legit, & no. in d. c. fi. & in c. 1. de sepul. † No. ibi, [Quia iam in tractatu processerant.] tex. valde no. facientem ad multa, ex quo potest instrui, quando negotium extraiudiciale desinit esse integrum. Nam ex quo negotium incœpit agitari, & tractari, non dicitur amplius integrum. Et latius prosequitur Inn. dicens ꝙ cum attinguntur substantialia ipsius negotii, desinit esse integrum, puta, cum incœperunt tractare de persona eligenda. Secus si solummodo sint expleta aliqua pertinentia ad lennitatem actus, vt quia dixerunt missam de Spiritu sancto degerunt, vel quid simile, facit quod legitur. & no. in clem. fi. de prob. cũ No. vlt. ibi, [Vtilem, & necessariam inueneritis, & c.] ꝙ Episcopus electus, vel postulatus ad aliam ecclesiam, non debet tractare sine noua examinatione. Et sic videtur, ꝙ Episcopus vtilis vnius ecclesiæ, nõ præsumatur vtilis alteri, vel forte hoc fit, quia ex postfacto potuit effici inutilis, arg. in c. veritatis, de dolo & contum. [8] c. licet Hely. de simo. † Potest etiam notari ex principio literæ [m] aliud bonum dictum, ꝙ illud dicitur fieri concorditer, [m] quod fit per omnes, nemine discrepante. Secus si fiat per maiorem partem, vnde illud quod fit per maiorem partem, non dicitur concorditer fieri, quod probat textus, ibi, [concorditer, vel tres ex talis, & c.] Vbi tex. ponit ista, vt diuersa. Idem videtur probari quorundam, infra eod. lib. 6. tenet gl. in cle. ne Romani. de elect.

ADDITIONES.

a Zach. Omnibus, & singulis canon. consentientibus. Vno enim contradente. non procederet vt not. per Manda. plene in 1. parte, c. 39. & in gl. in verbo non valeret, & per eundem fol. 8. in 2. parte, in glo. in uer. ſpecialiter, in tract. de elect. Doct. in c. quia propter, isto tit.

b Maior pars. Intellige, & limita, ut pulchre per Abb. in c. cum omnes, in ma. supra de constitu. Aeneas Fale.

c Ta ceant. Adde videndum Roma. consi. 352.

d Seb. Sap. Pro consensu. Vide Alex. in l. quæ dotis, ff. ſolu. matri. late per Soc. in c. cum M. Ferrariensis, col. 16. ſupra de consti. Abb. in cons. 89 col. 2. versi. seq. in 1. vol. & in c. ex parte Decani, col. 3. cum seq. supra de rescrip.

e Arreptione itineris. Adde nouiſſ. maxime Ale. in d. l. de pupillo.

f Seb. Sap. Superioris. Vide Fulgos. in l. 1. C. ut lit. pend. ubi ad hoc no. illum textum.

g Seb. Sap. Campanam. Vide Bar. in l. 2. C. de decu. lib. 10. Bal. & Paul. de Cast. in l. 1. ff. de procur.

h Per sonum campanæ. Adde Ang. consi. 216. & uide qualiter vniuersitas repretur, licet sono campæ non fuerit conuocata, Per. de Ancha. consi. 257.

Zac. Adde ac. Rebuf. in rub. de mun. patri. li. 2. nu. 1. & ibi in additio, ubi limitat materiam, de qua in ista apostil. & quam idem ponit l. quinque, nu. 1. & qua si per totam l. & ibi in additio. C. de decur. eod. libro. 10.

Ang. Fran. Quæ & quot significentur per sonum campanæ, vide no. glo. in c. fi capitulo, de concef. præb. lib 6. Et de officio campanæ, & vnde trahatur, vide Io. And. & Do. post eum in c. i. de offic. custo. & si monasterium ædificatur de nouo in parochia alicuius, an ibi possit poni campana, inuito rectore parochiali, vide Ioan. And. in c. patientibus, de priuil. Et quid si debeat, quando in loco non esset campana, vel esset fracta, vt non audiri pulsari, vel non posset pulsari ratione temporis, vt in parasceue, & actum requireret sonum campanæ, vide Bar. in l. i. §. hoc senatus, ff. ad Syll. & in l. fracta, §. tempus, ff. de pœn. & Bal. in l. fed & si fuscepertit, ff. de iud. Et de campana, etiam vide Io. And in c. Ioan. de homi.

i Committentem. Adde Romanum consi. 116. vbi dicit quod electio Archiepiscopi facta de mandato Florentinorum non potest reuocari ab Archiepiscopo ne consensu Floren.

K Seb. Sap. Quidam testator. Vide Bal. in authen. ſimiliter, C. ad legem Falcid. & in l. ſi quis ad declinandam, colum. 18. C. de epiſc. & cleri. vide quod in ſimili consuluit Pet. de Anch. in consi. 43 o. vbi ponit de executoribus, qui egerunt fratres minores ad celebrandas missas.

l Respondi. Adde eius consi. 110. 2. lib.

m Concorditer. Adde Rom. consi. 512.

9 dixi plene in c. non põt, de re iud. Et no. de † notabili & quotidiana q. ad q̃ inducitur iste tex. Emanauit ꝑconiũ ꝓ ꝑsidẽ vniuersitatis cuiusdã castri. vt audita cãpana, veniẽt oẽs ad electionẽ certã faciẽdã. Demũ pulsata cãpana ex cẽtũ, q erãt i vniuersitate castri- a dere ad electionẽ faciẽdam? [a] Hanc qõnẽ disputauit quidam Iac. Dyni. Bon. canonicus, vt hic refert Io. And. & in effectu concluſit. ꝙ ex quo citatio emanauit per habẽtẽ ptãtẽ, isti venientes pñt eligere. Allegat not. in c. 1. de maiorita. & obed. Sed ſi citatio fuit facta, nõ per præſidentem vniuersitati, sed aliquibus de vniuersitate procurãtibus, ſubdiſtinguitur, aut labebatur tempus præfixum ad eligendum, & põt minor pars præsens, alios vocare ad eligendum, ne currat ſibi tempus. Aut non labebatur tẽpus, & tũc non ſufficit minor pars. quia hoc ſpectat ad maiorem partem, & oportet tunc, ꝙ veniant duæ partes, & valebit, quod faciet maior pars, vt in l. quod maior, ff. ad muni. Io. And. remittit ad no. in c. cum nobis, ſ. eo. & ibi pleniſſime dixi. Sed aduerte, quia ibi ſolũ tractatur ad quem ſpectet præfixio termini ad eligendum, & de hoc dicendum, vt ibi. Sed prima pars huius queſtionis non tractatur ibi. vnde no. ex principio huius q. ꝙ qñ conuocatio vniuerſitatis fit per eum, ad quem de iure, vel cõſuetudine ſpectat conuocatio vniuerſitatis, tunc talis citatio ꝓſtituit non venientes in contumacia, adeo ꝙ veniẽtes dũtaxat pñt explicare ea, q̃ incũbebant agẽda, licet veniẽtes ſi faciãt maiorẽ ptẽ, ſed lõge minorẽ. Hoc dicũ ſentit Inn. in d. c. 1. de ma. & obe. ſed non fuit ita ſpecifice locutus, & idem ſenſit in c. 3. de no. ope. nun. vbi vide. & cõiter canoniſtæ in vtroq; loco ſolent trãſire eũ ꝓdictis. Et hoc ẽt admiror, qd nõ allegauerũt dicta Legiſtarũ in ꝓriũ, nec Bart. allegauit dicta canoniſtarũ. Nã Bar. expreſſe tenuit ꝓriũ in l. oẽs populi. in 3. q. prin. in prin. ff. de iuſt. & iu. vbi dicit, quod quantũcũq; vniuerſitas vocetur per magiſtratũ oportet tñ ad hoc, vt valeat quod fit in vniuerſitate, quod veniãt ſaltẽ duę partes, vt in l. nominationũ, C. de decu. li. 10. & in l. nulli, ff. qd cuiuſ. vnj. & ſpecialiter pro deciſione allegat l. fi. C. de præd. decu. lib. 10. vbi dicitur, ꝙ decretum non debet ex tabella recitari. q. d. ſm eum non ſufficere, ꝙ tabella, i per aliquod inſtrũm pulſatile, puocẽt vniuerſitas, ſed eſt neceſſe, vt ipſi veniant de vniuerſitate, ſaltẽ duę partes, & ita hodie practicatur in tota Tuſcia in vniuerſitatibus ciuitatum. Nunquam enim aliquid tractarent in conſilio, niſi venirent ſaltẽ duæ partes ꝓfiliatorũ. Cõciliũ. n. ciuitatis repræſentat totũ populũ, vt no. gl. C. q̃ ſit lon. conſ. ſuper rub. Mihi aũt placet dictum canoniſtarũ, ar. optimũ in c. cum nobis, ſ. eo. vbi dr, ꝙ vocati nolẽtes venire, faciunt ſe alienos. Et adde gl. in cle. quod circa, de elec. quæ dicit, ab fordum eſſe in numero computare illos, qui vocati venire nolue rũt. Pro hoc, quia ſicut ius vniuerſitatis poteſt reſidere in vno ſolo, alijs remotis, vel longe agentibus, vt no. in c. gratum, de poſtu. præla. & in l. ſicut, ff. quod cuiuſ. vni. Ita dicemus in alijs ꝓtumaciã ter nolentibus venire. Abſurdũ nãq; eſt ꝙ per ꝓtumaciã particularũ debeãt impediri negotia vniuerſitatis. Et ad dictam l. ſi. quã ꝓ ſe adducit Bar. põt reſpõderi, ꝙ illa litera, hoc nõ probat. Nam hẽt principaliter duos intellectus, Primus, ꝙ decretum non dẽt ex tabella recitari. i. per tabellionẽ, q a iſtud non eſt delegabile, & ſm iſtum intellectũ illa lex non facit ad ꝓpoſitũ. Ad l. nominatio nũ, & l. nulli, põt dici, ꝙ non loquuntur qñ conuocatio fuit facta ꝓ præſidentem vniuerſitati, & non vocati ſunt in contumacia, ſed qñ vniuerſitas per ſe congregatur. Nam oportet, ꝙ tunc ſint duæ partes ꝓſentes, ita ſentit Inn. in d. c. 2. de not. op. nun. & hæc no. In gl. in ꝓver. [Quia vero poſtulatio] in fi. nõ. bene iſtam gl. Ex qua colligẽ, ꝙ in mandato non ſolũ veniũt exꝑſſa in eo. ſed ẽt ea, q̃ ſunt preparatoria, & vicina [b] ipſis expreſſis, preſertim, qñ ex nõ expreſſo puenitur ad id qđ eſt expreſſum, ſicut hic, data ptãte eligendi, venit ptãs poſtulãdi. & idẽ tenuit gl. in c. nullus. 61. di. in fi. gl. ma. & in c. licet. 8. q. 1. Dixit tñ Hoſtiẽſis, ꝙ de rigore nõ veniret poſtulatio, ſed hoc cõꝓhendit ex quadã ęqtate. Sed ego allego tibi gl. in c. 1. de poſtula. prælat. in fi. q̃ vult, ꝙ ẽt in mã penali, ſub nomine electionis, veniat poſtulatio, cum per poſtulationẽ puenia tur ad ipſam electionem. Et vide quod ibi dixi, & optime facit l. oratio, ff. de ſpon. vbi dr, ꝙ prohibito [c] matrimonio, cenſentur ẽt prohibita ſponſalia de futuro, quia per ea peruenitur de facili ad matrimoniũ. Ad idẽ l. in quorũ. ff. de pig. vbi patet, ꝙ res ꝓhibita vẽdi, nõ põt pignorari, q a per pignorationẽ de facili peruenit ad deſtructionẽ, vt in l. 2. C. de iu. do. imp. Ita dicamus in ſimili, ꝙ cũ dãtes ptãt eligendi, intẽdant, vt eccleſiæ ꝓuideatur de paſtore, venit oĩs ptãs, ꝓ q̃ põt eccleſiæ ꝓuideri. Et ꝑtim hoc eſt admittendũ, qñ gratioſe daret alicui ptãs eligẽdi, dẽt. n. tũc fieri largiſſima interꝑtatio in ꝓiudiciũ ꝓcedentium, vt in c. cũ dilectus, de ꝓ fue. & in c. cũ olim, de ver. ſig. Et ad ꝓria allegata in gl. dic, ꝙ ꝓceđt in his, q̃ non ſunt ita ꝓiuncta mãdato principali. Iſta. n. nõ veniũt, & ita intellige c. cũ olim, ꝑl 2. de offi. del. & vide quod ibi dixi. † In gl. in ver. [cũ res nõ eſſet integra.] in fi. gl. iſta multũ variat in hoc ar. reſidet tãdẽ in opi. ꝙ ptãs data cõ ꝓmiſſariis, nõ põt revocari ẽt re integra exiſtẽte, qa nõ erat purũ mãdatũ, ſed potius q̃dã donatio, ſeu gratioſa ꝓceſſio iſtis cõpromiſſariis facta. Refert ẽt gl. tenuiſſe, ꝙ re integra, poſſit revocari, & hãc ſecundã opi. te- 11

nuerunt. Vin. & Goſ. hic, & ſ. eo. c. cauſam, & Hoſt. dicens hic, ꝙ cum res eſt integra, non intereſt iſtorum compromiſſariorum poteſtatem revocari, quia potuerũt ipſi in capitulo hẽre vocem ſicut alij. ſed ſi res non eſt integra, poſſunt prætendere intereſſe in revocatione poteſtatis, quia ſinguli ſciunt quibus ipſi fauebant, quod re integra ipſi neſciebant. Vnde cum incurrerint odium plurimorum, intereſt eorum, vt non revocetur mandatum. Hæc ratio Hoſ. non militaret, ſi compromiſſarij non eſſent de capitulo, quia revocata poteſtate, non haberent vocem in capitulo. Alij tenentes mediam viam diſtinguunt, & bene, concordando opi. contrarias, ꝙ aut vniuerſitas dedit hanc ptãtem ipſis compromiſſarijs, gra ipſorum compromiſſariorum, vt ſic eos honorarẽt in actu eligẽdi, & tũc ꝓcedat opi. gl. vt ẽt re integra, nõ poſſit ptãs revocari ꝓ rõnẽ gl. Aut hæc ptãs fuit data, nõ fauore ꝓſonarũ. ſed vt ꝓuideret eccleſiæ, forte facilius ꝓ viã cõpromiſſi, ita ꝙ iſti fuerũt deputati nudi miniſtri, & executores, & tũc ꝓcedit opi. ꝓria, vt reintegra poſſit revocari, ſecus re nõ integra, & in hoc caſu ꝓcedat iſte tex. & hãc diſtinctionẽ vr ap, pbare Io. And. hic, & cõiter Doc. ſequẽtes, & vr de mẽte Inn. in c. ꝓtitutus, de ꝓcef. & vide qđ ibi dixi. Nec ob. ſi dicat, ꝙ in hoc vltimo caſu revocatio dẽret admitti, ẽt re nõ integra, ſoluto intereſſe, cũ hoc ſit de nã mãdati, vt in l. ſi pecuniã, ff. de cõd. cau. da. Hoc. n. procedit ſm Inn. in ꝓphanis, nõ aũt in ſpiritualibus, q̃ non recipiũt rectã æſtimationẽ, iuxta no. in c. coră, de of. del. Et no. ſin. hoc dictũ, & taris placet mihi ꝑmiſſa diſtinctio. Nã prima opi. ꝓbari vr in d. c. ꝓtitutus, intelligẽdo vt ibi dixi. Scđa opi. vr ꝓbari hic in tex. nam fortiſſimũ eſt ar. a ꝓrio ſenſu, ex quo in iure nõ reperit ꝓriũ, vt in c. cũ Apoſtolica, de his q̃ fi. a ꝑl. & no. in c. publicato, ℑ. eo. Quid aũt dicẽdũ in dubio, ſi nõ apparet, an fauore eccleſiæ, anvero ꝑſonæ ſit data ptãs? Dicit hic D. Ant. ꝙ dẽmus cõſiderare, q d actum fuit ꝓ prius, quaſi velit dicere, poſſibile eſſet ꝙ compromiſſarij hoc petierũt ex gratia. Vnde licet verba commiſſionis non ſꝑiant gratiã, tamen in dubio intelliguntur ſecundum ea, quæ acta ſunt. Pro hoc allego l. ſi præſes, ff. de pę. & l. ſi ſeruus plurium. §. fi. ff. de le. 1. Si autem non poteſt apparere per ea, quæ præmiſſa ſunt, dicit ꝑ- 2
ſumendum, quod potius voluerit capitulum prouidere eccleſiæ, quam facere gratiam compromiſſarijs, † quia gratia non eſt preſumenda ſecundum eum, alleg. c. fi. infra de transla. Epi. ſed poſſet [d] allegari melius l. cum de indebito. ff. de probatio. in fi. Et no. d
gloſ. in l. cum quid. fi. ſi cer. pe. quę no. dicit, quod ſi dico vni, [Tolle hanc pecuniam.] non præſumitur donatio, ſed potius mutuũ, vel depoſitum, quia nemo præſumitur iactare ſuum, vt in c. ſuꝑ eo, de regu. & d. l. cum de indebito. Et no. ex prædictis naturam iſtorum compromiſſorum. † In gloſ. fi. in fi. Not. bene iſtam glo. 13
in fin. nam ſentit hic veram, & communem op. quæ tenetur in capitulo, bone. 2. de poſtul. prælato. quod poſtulantes poſſunt recedere a poſtulatione, antequam poſtulatio ſit ſuperiori præſentata, [e] licet aliud ſit in electione, vt in capitulo, publicato, c
infra eodem. Et ad iſtum tex. qui videtur obſtare, cum capitulum non potuerit recedere ab illa poſtulatione, reſpondet gl. quod obſtabat huic capitulo fides preſtita, quia promiſerat illis compromiſſarijs recipere illum, quem ipſi eligerent. Et ſic habes caſum not. in quo a poſtulatione non poteſt recedi, etiam antequam ſit ſupriori præſentata. Puto tamen quòd ſi compromiſſarij conſentirent revocationi, quod poſſet capitulum ab illa recedere, antequam eſſet ſuperiori præſentata, quia poſtulatus non poteſt prætendere intereſſe, cum ſibi ius non ſit quæſitum, iux. no. in capitulo, poſtulationem, de poſtul. præl. Et ex hoc poteſt ſolui aliud contrarium, quod formari poteſt de c. ſcriptum, infra eod. vbi patet ꝙ poſtulatio non præſertur electioni, niſi ſit facta a duplo maiori parte. Sol. illud ꝓcedit qñ poſtulatio, & electio de diuerſis

ADDITIONES

a Seb. Sapia. Electionem faciendam. Vide Bal. in l. 1. colu. vlti. C. quan. non peten. par. vbi dicit, quod qui nolunt congregari propter contumaciam, priuantur eorum voce, & habet locum ius accreſcendi, quia ius eligendi. accreſcit præſentibus, & ſic ſecundum eum poteſt facere Rector ſtudij, ſi duæ partes ſcholarium nolunt congregari, poteſt priuare contumaces vocibus, & præſentibus accreſcent, vide etiam Bald. in l. 2. §. 1. colu. 3. C. commu. de leg. vide etiam Bald. in margarita ſua in ver. vocati. ubi dicit, quod quando aliqui ſunt contumaces, præſentes poſſunt eligere, ſi volunt, & hoc eſt uti ius eccleſiæ propter moram.

b Et vicina. Adde Roma consi. 114. & 94. dicit tamen idem Rom. consi. 330. quod habens mandatũ ad admiſſionem poſtulationis, & ad abſoluendum a vinculo prioris eccleſiæ, non poteſt profiliere ad actum translationis. Et per hoc, ꝙ hic dicit Abb. idem consi. 65. dicit, ꝙ executoribus, quibus data eſt poteſtas contrahendi matrimonium, videtur data poteſtas contrahendi ſponſalia.

c Seb. Sap. Prohibito. Vide D. Ia. ſi in l. 2. col. fi. ff. de iuriſdictio. omnium iudicum Abb. in capitulo, in pri. verbis. ſupra de conſtitu. & in c. ſi celebrat, de cler. excom. mini.

d Seb. Sapia. Sed poſſet. Facit text. in l. ſi quando, in princ. C. de inoffic. teſta. cum alleg. per gloſ. & alleg. per Moder. in l. ex facto, in princ. ff. de uulga. & pupil.

e Præſentata. Adde Pet. de Anchar. conſi. 211.

Universidad de Deusto
Biblioteca

diuersis factæ concurrerent, hic autem deficiebat potestas in electoribus, quia eam transtulerant in illos compromissarios, nec poterant illam potestatem reuocare, cum res non esset integra.
14 †Sed circa prædicta, & circa tex. dubitatur, vtrum in casu, in quo potest potestas reuocari, qualis debeat esse reuocatio? Innoc. tenet, ꝙ debet esse expressa, nec sufficit tacita, puta, si capitulum, re integra, procederet ad alium eligendum. Nisi enim reuocatio intimetur ipsis compromissarijs, teneret electio secundum eum, arg. in l. proponebatur. ff. de iud. Puto hoc dictum Innoc. procedere, nisi præcederet electio capituli. Nam tunc non video, quomodo possit tenere electio compromissariorum, licet ignorauerint eam, quoniam ex quo res est integra, potestas permansit apud capitulum, vt in d.c. dudum, de præb. li. 6. Secunda vero electio reperitur facta post primam, ergo non debet tenere, ar. eius, quod legitur, & no. in matrimonio carnali, in c. fi. de procur. lib.
15 6 †Et ex isto tex. potest colligi vna notabilis differentia inter matrimonium carnale, & spirituale. Nam ad contrahendum matrimonium spirituale, sufficit dare mandatum aliquibus, in genere, vt hic, sed in carnali matrimonio oportet, ꝙ detur speciale mandatum ad contrahendum cum certa persona, [a] alias mandatum
a non est sufficiens, vt est tex. no. in l. generali. ff. de ri. nup. & est glo.
16 no. in præd. c. fi. quam tenebis semper menti. †Vlterius quæritur, nunquid vnus solus de capitulo, possit re integra reuocare compromissum. Inno. & Compost. dicunt, ꝙ sic, quia sicut a prin. potest vnus solus resistere, ne fiat compromissum, vt supra dixi, ita vnus solus re integra, debet posse compromissum reuocare, vt in l. Vranius, ff. de fideiuss. Contrarium tamen tenuit hic Gasp. de Calder. quia ex quo compromissum est factum per totum capitulum, cum isti compromissarij sint quasi procuratores istius capituli, & non istius singularis tantum, non potest ipse solus reuo
b care. Et hoc dictum plus placet mihi, [b] quia ex quo compromis
c sum [c] semel tenuit, oportet quod maior pars concurrat in reuocatione, argu. in c. 1. de his, quæ fi. a maio. par. ca. & l. quod maior,
17 ff. ad mun. †Item quæritur, quid si vnus ex compromissarijs est ex
d communicatus, [d] nūquid vitiaretur tota electio? concludunt cō muniter Doc. ꝙ aut est excommunicatus publicè, & non tenet electio etiam aliorum, arg. in c. fi. de procur. & c. ad probandum, de re iud. Si autem esset occultè excommunicatus, & tunc, si nō remanet maior pars in non excommunicatis, puta, quia erant duo compromissarij, & tunc etiam non tenet electio, arg in l. Pedius. ff. de arb. secus si maior pars remansit in aliis, ad quod facit quod no. in c. illa. infra e. & in d.c. fi. de procu. Et hęc no. quia possunt adduci ad alios actus explicandos per vniuersitatem, vtrum. s. excōicatio vnius inficiat totū, quod fit ab vniuersitate, & dicendum est, vt s. & plenius dixi in d.c. illa, & in d.c. fi. Abbas.

ADDITIONES.

a Certa persona. Adde, ut per Ant. de But. conf 65.
b Zac. Plus placet mihi. Adde pro ista opi. Roma. consi. 352. col. 3. ver. quoad tertium. Oldra. cons. 120. Feli. in c. 1. col. 1. ver. quæ sit uerior, de maioritat. & obedien. & Card. Mandag. expresse tenentem in suo tracta. de elect. par. 1. c. 49. ubi aliqua d, & in gl. ubi tenet ꝙ solus, non tantum compromissum re integra reuocare non potest, sed nec minor pars,
d Seb. Sapia. Compromissum. Hæc opin. videtur verior per regulam, ꝙ solennitas, quæ requiritur in actus celebratione, requiritur etiam in eius resolutione, auth. econtra, si filij fam. & ibi Bar. ad hoc no. C. de rep. gl. in l. tria prędia. vbi Pau. de Cast. ff. de fer. rust. præd. no. Bar. in l actor, in pe. col. ff. rem ra. ha. no. Do Ias. in l quod iussit, col. 3. de re iudi. & alibi sæpe.
d Excommunicatus. Adde, vt per Roma. consi. 406. ubi ponit de rescripto impetrato a duobus, quorum vnus erat excommunicatus.
Zac. Adde quod voluit Ale. consi. 406. ad fi. & adde eundem Roma. sing. 528. incip. nunquid rescriptum. ubi concludit, quod si est impetratum super re communi, quod tunc valet pro parte illius, ꝙui non est excommunicatus, secus si super re communi indiuisibili, quia tunc non valet, allegIoā. And. in c. vtile, in fua nouel. de re. iu. Tu adde eundem in c. 1. de rescript. lib. 6. & Fel. in c. venerabilem, col. 2. ver. fallit, 2. de exceptio.
Ant. Fran. Et adde ꝙ in materia separabili, & diuisibili, nunquam vtile vitiatur per per inutile, aliàs secus, uide Bar. & Do. in l. Græce. §. illud, ff. de fideiuss. & vide quæ habentur in c. sacrosan. de elect. quando inhabiles admittuntur cum habilibus ad electionem, an vitietur tota electio, vel actus qui fit.

SVMMARIVM.

1 *Electio canonicorum de consuetudine potest pertinere ad solum capitulum.*
2 *Lis potest esse inter Episcopum & capitulum, absque eo quod capitulum habeat curatorem ad litem.*
4 *Libellus potest continere plures petitiones contra eundem reum.*
5 *Possessio antiquior, habet præsumptionem pro se.*
6 *Consuetudo generalis, an debeat extendi ad loca particularia.*
Præscriptio requirit titulum.
7 *Potestas conferendi præbendas, non deuoluitur ad superiorem, propter negligentiam, si ibi non est diuisus certus numerus præbendarum.*
8 *Collatio beneficiorum, vel dignitatum, ad quem spectet de iure communi.*
9 *Parochiani, vtrum præsumantur patroni, si sunt in possessione præsentandi, & non reperitur alter patronus.*
10 *Consuetudo præfertur iuri communi, etiam in prouisione beneficiorum.*
11 *Iniuria non committitur ab illo, qui vtitur iure suo.*
12 *Habentes potestatem eligendi, si intra tempus præfixum non eligunt, transmittunt potestatem eligendi in superiorem, etiam si sint discordantes in eligendo.*

CAP. XXXI.

1 **Cum ecclesia.** †De consuetudine, potest canonico
rum electio ad solum capitulum pertinere. h. d. & solet quotidie allegari. Primo ponitur consultatio. Secundo responsio, ibi [mandamus.] Casus literalis. Ecclesia Vulterana, canonicorum obsequio, longo tempore fuerat destituta, vnde Vulteranus Episcopus, quoddā canonicos elegit, & instituit in eadem, sed canonici eos recipere nolebant, dicentes, ꝙ talis electio in eorum fuerat præiudicium attentata, propter quod Episcopus contra canonicos illos, literas Apostolicas ad Florentinū Arch. impetrauit, corā quo petebat Eps, vt canonicos prohiberet ab iniuria, q̄ faciebant eidem super electione dictorum canonicorum. Secundo petebat, vt canonici, ipsum Epm iure electionis, liberè vti de cætero paterētur. Florentinus Arch. lite sup prædictis articulis cont. & receptis probationibus vtriusque partis, dubitauit, qualiter super prædictis deberet procedere, constituit Dominum papam, causam instructam remittēdo ad ipsum. Ipse respondet eidem, vt super primo artic. in quo petebat Eps, vt canonicos prohiberet ab iniuria, quam faciebant eidem super electione prædictorum canonicorum, absoluat canonicos Vulteranos ab impetitione Episcopi, quia non vī iniuriam facere, qui vtitur iure suo, cum per testes longe melius sit probatum, ꝙ canonici illo iure fuerūt vsi, antequam Episcopus Vulteranus. In secundo artic. quo idem Eps petebat, vt paterentur Epm vti libere de cætero, iure electionis, absoluit similiter canonicos prædictos, cum sit notorium, ꝙ in Tuscia generalis consuetudo seruetur, vt canonici in cathedralibus ecclesiis irrequisito Episcopo, eligā canonicos habeant potestatem. Bernia. No. ibi, [Debito obsequio, &c. iunct. gl. 1.] ꝙ licet in ecclesia non sit statutus numerus canonicorum, nihilominus non potest illa ecclesia defraudari debito obsequio canonicorum. Et dic, ꝙ dī defraudari, habito respectu ad consuetudinem ecclesiæ, vt si consueuerunt esse plures canonici, nunc autem sint paucissimi. Et idem sentit gl. in c. ex parte. Astensis, de concess. præb. in fi. vide quod ibi dixi, & in hoc tene menti istum textum, etiam pro ecclesijs regularibus, in quibus regulariter nō solet esse certus numerus canonicorum. Nam ex consuetudine antiqua, potest depræhendi, vtrum eccle-
a sia fraudetur in debito obsequio [a] monachorum, & adde quod
2 dixi in d.c. ex parte. †Secūdo no. ibi, [Eligit, & instituit.] q̄d electio
b canonicorum potest pertinere ad vnum [b] tm̄, puta ad Epm. Nā hoc obtinuisset Eps, nisi canonici habuissent meliores probationes. probatur ergo per istum textum sic inductum, ꝙ sicut ex consuetudine potest electio canonicorum pertinere ad solum capitulum, ita potest pertinere ad solum Episcopum, vt hic, & dicit c. ea noscitur, j. de his quæ fiunt a præla. Potest etiam pertinere de iure speciali ad alium prælatum, vt in c. fi. de institut. vbi dominatio præbendarum in ecclesia Patracen. pertinebat ad quendā Abbatem. Dixit tm̄ hic Host. ꝙ non proprie dī electio, cum pertineat ad vnū, sed potius canonicorū (A) creatio. Hoc dictū parum procedere, q̄n non expectaret alterius cōfirmatio. Nam pōt receptio, seu creatio pertinere ad capitulū, sine alia confirmatione superioris, & ex sola receptione, creatur ius canoniæ, facit c. ē in ecclesijs, de pb. li. 6. & ꝙ no. Inn. in c. trāsmissam, s. eo. ti. vbi vide. Sed si expectaī alterius confirmatio, puta, ga sic hēt cōsuetudo, vel priuilegiū, tūc pōt dici electio, licet ad vnū pertineat. Nā, & patronus dī quodāmō eligere, vt in c. nobis, de iur. pat. ga 1. eligi-
postea præsentat, vnde ex quo expectatur confirmatio superioris, debet dici electio, & non creatio. Sed dictū Host. p̄cedit quoad istū tex. in quo Eps p̄tēdebat p̄tātē creandi canonicos, & vide la
3 no. vbi s. †No. 3. ꝙ cā pōt esse in iudicio inter Epm, & suū capitulū absq; eo, ꝙ cap. det curator ad litē, licet gl. aliud senserit in c. fi-
4 gnificauit, j. de ap. & vide q̄d ibi dixi. † No. 4. ꝙ libellus pōt cōtinere plures petitiones p̄ eūdē reū, p̄c. dat c. veniēs, de p̄c. c. quærela, s. eo. cū fi. No. 5. ꝙ vtens iure suo, nō dī alicui facere iniuriā,
c licet resistat volūtati ēt superioris, [c] qa iniuria est, q̄n aliq̄ d nō iure fit in dedecus alterius, vt in l. 1. ff. de iniu. sed ex quo gs p̄tendit hēre ius, nō dī facere iniuriā. Ad idē bo. tex. in l. si actū. §. nō vī. ff. de re. iu. vbi dī, ꝙ nō vī vim facere, q cōtendit in iudicio actione
5 ordinaria, & in hoc no. istū tex. iuncta gl. 3. † No. ibi, [Antiquiorem memoratus.] ꝙ p̄sumendū est p. eo, qui. pbauit (B) antiquiorem possessionē, ad q̄d vide q̄d no. Inn. in c. sępe, de res. ispo. & q̄d legi-
6 tur, & no. in c. licet, de pb. & p Bar. in l. cū q̄rebat, C. vū vi. † No. vlt. ibi, [Gnalis p̄suetudo.] ꝙ p̄suetudo gnalis, puinciæ, dēt extendi ad loca particularia ipsius prouincię. Dixit tm̄ hic A. egid. ꝙ nō sufficeret generalis consuetudo, sine spāli consuetudine particularem.

ADDITIONES.

a Dubito obsequio. Adde Calder. conf. 24. de sta. reg.
b Vnum. Adde eundem consi. 38. 2. lib.
(A) Est gl. sing. in cle. quia contingit, in verb. elect. de relig. dom.
a Etiam superioris. Facit tex. in l. delator. ff. de iure fisc. & in l. at qui natura. §. cum me absente. ff. de neg. gest. vbi gl. D cit Bal. in l. fi. in C. si quis aliquē test. prohib. ꝙ si quis procurat vtilitatem suam ex honesta causa, non dicit alicui facere iniuriam.
(B) Idem Fel. in c. cum accessissent. in fi. supra de constit.

larium locorum. Host. tñ in contrarium adducit c. super eo, j. de cens. & c. fi. de offi. Arc. & ita transeunt Doc. Sed tu dic clarius, & melius, ꝙ gñalis consuetudo nō dēt extendi ꝫ ius cōe, ad loca par
a ticularia, [a] in quib. nō est talis consuetudo. [b] Et idē puto vbi con
b suetudo gñalis esset alias multum onerosa, quia non debet extendi cum præiudicio illorum qui fuerunt diligentes, non admitto talem cōsuetudinem, vt no. voluit Inn. in c. fi. de offi. Arc. Pro hoc fa. regula, odia, de re. iu. li. 6. & c. cū cōtingat, de deci. & l. quod vero contra rationem, ff. de le. Et in his casib. pōt procedere opi. Aegi. Nam ista consuetudo, ꝙ canonici eligant canonicos irrequisito episcopo, est contra ius, vt statim dicetur super glo. ergo consuetudo generalis prouinciæ non sufficit, nisi adsit etiam cō
c suetudo specialis loci. Et ad istum tex. dic, quod capitulum hic non fundabat se solum super hac consuetudine generali, sed sup alijs probationibus quas induxit. per quas probauit intentionem suam, vt patet in 1. parte c. in fi. Vnde consuetudo generalis, solū hic adminiculabatur intentioni capituli, ideo tex. dicit, [Maxime si sit notorium, &c.] Idem enim fuisset si non concurrisset cōsuetudo generalis, & hoc propter probationes capituli. Sed vbi con
7 suetudo non est contra ius, nec aliter onerosa, tunc in dubijs par ticularium locorum, recurrendum est ad consuetudinem generalem prouinciæ, & hoc casu loquitur d. c. super eo. Aduerte qa propriè ista non erat consuetudo, quatenus capitulum vult acquirere iura contra epm, sed potius est præscriptio. De cuius natura est detrahere vni, & acquirere præscribenti. Vnde in tali consuetudine improprie dicta, requireret titulus, sicut in præsc. De quo habes glo. fin. in c. 3. de consue. lib. 6 quæ sic debet intelligi, & limi
7 tari, & vide ibi latius p Io. And. in (C) nouella. † In gl. 1. ibi, [Quia non erant distinctæ præbendæ, seu certus numerus præbendarū, & canonicorum, ibi non fit deuolutio ptātis ad superiorem, ex negligentia habentis prouidere, seu conferre. Et hoc probatur in c. 2. iūc. c. ex parte, de concess. præb. Nam deuolutio ptātis fit vbi beneficium vacat, vt in d.c. 2. Sed vbi non est certus numerus, nō est dare vacationem, vt in c. dilecto, de præb. Et id quod tenet hic gl. sequitur apertius hic Inn. dicens, ꝙ vbi præbendæ non sunt distinctæ, non potest eps supplere negligentiam, licet possit cōpelle re habentes prouidere per censuram ecclesiasticam. Sed Host. di
c cit & melius, ꝙ licet deuolutio hoc casu, nō fiat ipso iure, potest tamen eps assignare terminum canonicis, intra quem dēant ecclesiæ prouidere de ministris, quod si nō fecerint, poterit episcopus lapso termino prouidere, ar. op. in c. irrefrag. §. excessus de of. ord. & c. quanto. & c. ad reprimendam, eo. tit. & c. significasti, de of. del. facit tex. 9. q. 3. c. cum scimus, & hoc dictū cōiter tenet, & idem dixi in d.c. ex parte Astensis, & iste est optimus modus supplendi negligentiam inferioris, etiam in alijs iurib. præscriptis cōtra Epm. V r. n. data ptās inferioribus, inquantum sunt soliciti in ea explicanda, ideo data negligentia modo prædicto, potest eps supplere, vt in iuribus præall. & hoc no. In gl. 2. ibi, [Dico, ꝙ de iure cōi, simul ad epm & capitulum pertinet collatio beneficiorū, &c.] Pondera verba gl. nam cum in prin. formauerit quæstionē de collatione præbendarum duntaxat, nunc aūt vī gñaliter con-
c cludere, vt omnium beneficiorū collatio pertineat de iure cōi ad Epm, & capitulū simul. [c] Sed quatenus loquitur gñaliter, madicit, nec c. nobis, quod allegat hic. probat, imo ꝓrium dicit, cū dicat patronum dēre præsentare instituendum epō, & nullā mē tionem facit de capitulo. Itē ꝫ glo. est tex. in c. cū ex iniuncto, in fi. de har. vbi dī ꝙ institutio, & destitutio personarum, pertinet ad epm. Ad idē c. nouit, & c. quanto, de his, quæ fi. a pla. vbi in institutionibus & collationibus, solum mandatur inquiri capituli cōsilium. Sed forte gl. voluit intelligere de collatione præbendarum
8 ecclesię cathedralis, sed vsa fuit vocabulo nimis gñali. † Et q̄n pro hac mā, sp fit remissio ad istud c. prosequar latius eam vltra alios. Vnde gñaliter cū q̄rit, ad quē de iure cōi pertineat prouisio dignitatum beneficiorum, dic aut quæritur de prælaturis ecclesiarum collegiatarum, aut de beneficijs inferioribus. Primo casu in ecclesijs cathedralibus olim pertinebat prouisio ad solum Ro. Ponti. in inferioribus autem pertinebat prouisio ad Epm loci, sed postea tractu temporis fuit per papam data ptās cuilibet collegio eligendi sibi prælatū, siue sit eccl. cathedralis, siue inferior, vt in c. 1. s. eo. in c. ne pro defectu, & c. quia propter. j. eo. & 16. q. 7. c. congregatio. Et de prædictis vide bo. gl. in c. quamquam, de elec. Mer. præsertim in solutione quæstionis. Et ptās confirmandi ele-
firmabat Eps loci. 19. q. 2. in c. 1. Electionem vero Epi confirmabat Metropolitanus, vt in c. fe. & electionem Metropolitani con-
firmabat Patriarcha proprius, vt in c. antiqua, de pri. Electionem vero Patriarchæ confirmabat solus papa, quia non est dare alium
d superiorem, [d] vt ibi. Secundo casu principali, cum quæritur de p uisione aliorum beneficiorum, subdistingue, ꝙ aut quiritur de beneficijs sitis in ecclesia cathedrali, aut de beneficijs sitis in ecclesijs collegiatis inferioribus aut de beneficijs sonantibus in no men rectoriæ. Primo casu, aut quæritur de præbendis ipsius eccle siæ cathedralis, aut de dignitatibus ibidem sitis. Primo membro. circa præbendas ecclesiæ cathedralis, tres reperiuntur principales opi. Vna habet vt pertineat collatio ad Epm cum consensu capituli, & hanc tenuit Compo. hic, pro qua infra de his, quę fi. a præl. c. ea noscitur. Secundam opin. tenuit Host. dicens, ꝙ Eps habet hoc facere, cum consilio tamen capituli. Pro hoc c. nouit, & c. quanto, de his quæ fi. a præl. Nisi omnia bona possiderentur simul per prælatum, & capitulum, quia tunc simul haberent explicare. Vel nisi interesset alicuius specialiter, quia tunc haberet eps hoc facere cum consensu illius per c. ad hæc, in fi. de of. Arc. Tertia opi. ponitur hic in gl. vt simul pertineat ad Epm, & capitulū, & hæc opin. differt a præcedentibus. Aliud. n. est ꝙ simul habeant ꝫ ferre, aliud, ꝙ Eps cum cōsensu capituli. vt legitur, & no. in c. vnico, ne sede vac. li. 6. Et hanc opi. ꝙ simul pertineat ad vtrumque, tenet gl. in c. irrefragabili, de of. or. & in c. fi. de sup. neg. præl. & in c. 1. §. 1. 21. di. & 100. di. c. 1. ver. post secūdam. Secuti sunt hic Phili. Vin. & Gof. Et pro istis facit, ſm Io. And. in c. quod quibusdam. de fideiuss. in c. quia nonnullis. §. verum. infra de magist. & quodāmodo Doc. & Mod. transeunt cōiter cum hac opin. Domini de Ro. tetigerunt deci. 160. potius recitando opi. istam q̄ disponendo. Ego dicerem sic, ꝙ aut constat præbendas fuisse institutas de bonis cōibus ecclesiæ, aut de bonis alicuius priuatę personę, quę illas instituit retinendo sibi patronatum. Aut dubitatur de quib. bonis fuerunt institutæ. Primo casu quando ex bonis cōibus ecclesiæ, placet mihi opi. istius gl. vt simul ad vtrumq; pertineat creatio, seu præbendarum collatio, tum quia ex bonis cōibus institutæ sunt. tū etiam quia interest oīum de ecclesia, hēre canonicos gratos. Vnde cum in hoc casu concurrant duo vincula, dicamus ꝙ simul hēant prouidere per illam regulam generalem, q̄d oēs tangit, ab oībus dēt approbari, vt in d.c. ad hæc. Sed in eo casu, q̄n præbendæ hēnt patronum, puto ꝙ patronus hēat Epo præsentare, iuxta no. in c. nobis, de iu. pa. Sed eps instituet cum cōsilio, vel saltem cum consensu canonicorum, sed principaliter institutio pertinet ad epm, ar. op. in c. nullus. 16. q. 7. & potius requirerem consilium, q̄ consensum, ar. c. nouit, & c. quāto, de his quæ fi. a pl. & hoc casu procedat opin. Host. In tertio vero casu, cum sumus in dubio, tenerem adhuc istam gl. quia in dubio præbendæ presumuntur institutæ ex bonis cōibus ecclesiæ, vt in c. fi. 12. q. 1. Et p hoc membro & r. adde, quod no. Inno. in c. dilecti, de ma. & ob. vbi no. dicit, ꝙ dignitas, & iura ecclesiæ possident pariter p epis. & capitulum, ar. in c. cum clerici, infra de ver. si Idem quod supra puto in prouisione dignitatum ipsius ecclesiæ cathedralis esse
e dem rationibus [e] licet Doctrine nihil dicant circa prouisionem ipsarum dignitatum. In tertio membro, s. circa prouisionem inferioris beneficij ipsius ecclesiæ cathedralis, puto ꝙ solus Eps possit conferre, etiam sine consensu, vel cōsilio capituli, quia ista minora explicat eps ex suo officio generali. Quod videtur voluisse Inn. in d. c. nouit. & in c. quanto, eo. tit. de his, quæ fi. a præl. & fa. qđ ipse Inno. no. in c. fi. de ma. & obe. vbi dicit generaliter, ꝙ ista minora explicat rector cuiuscunque vniuersitatis ex suo officio, sine ipsa vniuersitate. Quoad secundum casum, s. cum quæritur de prouisione beneficiorum, seu prębendarum ecclesiæ collegiate inferioris. Io. Cal. tenuit hic ꝙ prælatus & capitulum illius ecclesię irrequisito Episcopo prouidebunt, sicut peragunt alia ipsius ecclesię negotia. Nec est tanta communio, inter Epm & ecclesiā inferiorē sibi subiectā, quāta inter Epm, & ecclesiā suā cathedralē, vt in c. regulis, j. de test. Merito aliud dicēdū in p̄bendis ecclesię cathedralis, q̄ in p̄bēdis ecclesię inferioris. Prouideat ergo prælatus & capitulum illius ecclesię, sicut aliorum bonorum habent administrationem, & hæc fuit opi. principaliter Hostien.
in

ADDITIONES.

a Particularia. Adde Fran. Aret. consi. 115.
b Seb. Sap. Consuetudo. Vide Bar. in rep. l. 2. q. 36. C. quæ sit lon. consue. Ias. in l. omnes populi, in 2. lect. col. 9. ff. de iusti. & iu. Laurentium Calc. in cons. 2. col. 24. vbi tradunt, quod consuetudo vnius ciuitatis, vel loci, extenditur ad oppida, & loca particularia illi subiecta, dummodo non habeant propriam consuetudinem, vide etiam Are. in consi. 44. in proposita consultatione, & latius in consi. 114. clarissime, & excellentissime Doct. Cor. Perti in consi. 319. circa primum. col 12. col. 3. vide etiam D. And. Sicu. in c. fi. col. 11. post D. Anto. Roch. Curtium, char. 27. col. 1. ver. secundo amplia.
(C) Vide istum melius in c. fi. col pe. supra de consue.
c Zach. Ad Episcopum, & capitulum simul. Vide per Cardi. in cle. 2. q. 14. vt lit. pend. Et inquantum dicit, ad capitulum simul, dic tu hoc esse de iure speciali, vt per eundem Cardi. in cle. fi de beneficio, de præb. in fi.
d Seb. Sap. Alium superiorem. Ad quem spectet prouisio prębendarum sitarum in ecclesia collegiata, & cathedrali, vide Gof. & Host. recitatos per Io. An. in c. postulastis. infra de concess. præben. vbi etiam bo. tex. in ista materia. Ponderā etiam quod tea. in c. pe. ne sede vac. videtur probare, quod collatio prębendarum ecclesiæ cathedralis, pertinet ad solum Episcopum, intelligendo illum tex. prout intelligunt ibi omnes Docto. & latissime de hac materia vide Do. Ioan. de Sylua, in tract. de benefic. in 2. par. quæstio. 22. vbi pulchre reassumit omnes casus.
e Eisdem rationibus. Vide Dominicum in capitulo, deliberatione, in 4. notab. vide Philip. Fran. in 1. colum. de offic. lega. libro sexto. Oldra. in consi. 146. fatum tale est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a in c.2. de inst.[a] Dñi de Ro. in d. deci. 160. fuerunt varii, nã quidam tenuerunt, q̃ p̃sentatio pertinet ad p̃latum & capitulũ illius ecclesiæ inferioris, institutio vero ad ipsum eṗm loci. Sed collector decisionum tenet p̃cedentẽ opi. vt pertineat prouisio ad p̃latũ, & capitulũ illius ecclesiæ. Io. de Ligna. hic tenuit opi. p̃cedẽtẽ, vt p̃sentatio pertineat ad ecclesiã inferiorẽ, & institutio ad eṗm, & hãc secutus fuit Fed. de Senis, ꝑsi. 232. vbi plenius videas. & mihi placet hæc vlt. opi. ga iura generaliter dicunt, q̃ institutio beneficiorũ p̃tinet ad eṗm, & q̃ hẽt prouidere de p̃bẽdis, & aliis bñficiis. Ad hoc bo. tex. in c. nullus. 11. q. 7. & in d. c. cũ ex miũcto. Optime facit 16. q. 5. in c. j. vbi no. probat, q̃ ẽt si alienus eṗs, capellã p̃stituat in aliena dioc̃esi, reseruat sibi dũtaxat p̃sentatio, sicut cui cunq; patrono priuato. Institutio vero, & alia iura eṗalia, reseruãtur eṗo loci. Ergo p̃supposito, q̃ ex bonis ecclesiæ inferioris fuissent institutæ p̃bendæ, ex quo tñ sunt bona redacta ad ꝑpãlia beneficia, debet institutio pertinere ad eṗm. Sed vbi p̃bendæ nõ essent annexę canonicatibus, sed consisterent in mera tpalitate, tunc tenerem opi. p̃riam, vt institutio canonicorum pertineret ad eṗm, & p̃sentatio ad ecclesiam inferiorẽ. Tertio & vltimo casu, cum quæritur de beneficiis sonãtibus in nomen Rectoriæ, dico, q̃ de iure cõi collatio, seu institutio p̃tinet ad solum eṗm, qui in maioribus beneficiis prouidebit cũ consilio capituli sui, in minoribus sine consilio, vt legitur, & no. in d. c. nouit. & d. c. q̃to. Et si beneficia ista hẽnt patronũ, fiet p̃sentatio p eũ ipsi eṗo, vt in d. c. nobis. Aduerte tñ, ga q̃q; beneficiũ, seu capella est fundata in ipsa eccl̃a inferiori, & tunc puto, q̃ rõne fundi, rector ipsius eccl̃iæ hẽbit p̃sentare vna cũ patrono. Nã rõne fundi, acq̃rit ius patronatus, vt in d. c. nobis, & plene per gl. 16. q. 7. in c. piæ mẽtis. & vide quod no. gl. 83. dist. c. 1. tetigi in c. ad audientiã. il. j. de eccl. ædifi. vbi vide. Si aũt capella est ædificata extra ecclesiã, in parochia tñ alicuius ecclesiæ, & tũc distingue, q̃ aut ecclesia parochialis ꝓtribuit ĩ dote, & hẽt p̃sentationẽ vna cũ ꝓrono, vt est tex. in d. c. ad audiẽtiã, aut nihil tribuit, & tũc nõ põt p̃rẽdere ẽt p̃sentationẽ, vt ꝓbat a ꝙrio ĩ d. c. ad audiẽtiã, sed hoc casu p̃sentatio ptinet ad patronũ, si supereſt. Si aũt nõ ꝙstat de patrono, dixerunt quidã q̃ p̃sentatio ptinet ad parochianos. Sed tu tene, q̃ libera collatio ptinebit ad eṗm, & idẽ dicendũ de ipsa ecclesia parochiali, si nõ cõstat hẽre patronũ, vt no. voluit Inn. in c. cum venerabilis, in fi. de excc. Io. An. in c. vnico, de capel. mona. li. 6. † An aũt parochiani p̃sumant patroni, si sunt in possessione prælentandi, & non constat de alio patrono, vide quod not. Ioã. And. in d. reg. q̃ alicui gratiose, & facit ad materiã c. 1. de reli. do. Adde tamen ad prædicta gl. fin. in cap. eam te, de æta. & qual. quæ dicit, q̃ si ecclesia parochialis ædificat in fundo suo aliam ecclesiam, poterit ibi ponere vicarium. & prælatus maioris ecclesiæ erit prælatus vtriusq;. Sed illam gl. intelligerem, q̃n ecclesia parochialis ꝺficaut sibi capellam vicinam, quasi in adiutorium sui, non autẽ vt esset beneficium per se stans. Nam tunc de necessitate habebit ibi præsentare rectorem ꝑpetuum, quod sentit ibi Inno. sicut seruatur in quolibet rectore. Prædicta procedunt in institutione beneficiorum ꝛecularium, quid autẽ in reformatione ecclesiarum regularium, ad quem pertinet creatio? vide glo. fin. in c. fi. de reg. lib. 6. quæ dicit, q̃ ad abbatem, & conuentum simul, nisi aliud habeat consuetudo. Fundatur per c. ea noscitur, de his, quæ sunt a præla. qui quidem textus profecto non probat illam opinionem, necaliquo iure probatur. Vnde potius credo, q̃ pertineat ad abbatem; per c. nullam. 18. q. 2. & vide quod dixi latius in d. c. ea noscitur. Quid autem, si essent mortui omnes de ecclesia collegiata? dic, q̃ superior immediatus prouidebit de prælato, vt no. Cõpo. in c. ne pro defectu, ĩ. eo. & sequitur Fed. de Sen.

10 consi. 34. facit, quod no. 18. q. 2. c. 1. † Hæc omnia procedunt, nisi ɔ rium habeat consuetudo, quæ in prouisione beneficiorum præfertur iuri cõi, vt hic, & in c. fi. de instit. & in d. c. ea noscitur, & in

11 c. abbate sane, de verb. sig. † In glo. in versi. [Iniuriarum,] ibi, [& si noceat alii.] No. bene hanc gl. iuncto tex. q̃ non dr̃ quis facere in

b iuriam vtendo iure suo, [b] licet ex tali vsu, alteri, puta vicino, noceat, vel consueta commoda auferat, ex quo non facit animo in

c iuriandi. Nam tunc posset conueniri actione iniuriarum, [c] vt in l. pen. ff. de iniu. Pone exemplum, si habens partem domus inferiorẽ, facit ignem pro vsu. Nam licet fumus ascendendo intret p feneſtrã partis superioris ita, vt noceat dño illius partis superioris, non potest ꝑ hoc ɔ eum agi, ex quo non facit animo iniuriandi. Secus, q̃si disponeret circa rem vicini de quo dicẽdum, vt no. præsertim per Bar. in l. fluminum ff. de dam. infec. & in l. j. §. denique, ff. de aqua plu. arcẽ. vbi bo. tex. Et fac. quod in simili no. Inn. in c. fi. de resti. spol. vbi dicit, q̃ cũ æmulatione, & iniuria alterius, non licet, noua castra facere. nec vetera in castellare, quæ non ꝓbantur prius fuisse habitata, quod no. In gl. antep. Doc. cõiter referunt no. gl. q̃ q̃si duo probant se exercuisse eundẽ actum insolidũ, & probationes sunt equales, si actus ille ꝓtinebat ad vtrũq;, dẽt pro vtroq; sniari, vt illum actum exerceant cõiter, quia in dubio dẽt probatio interpretari; vt ꝙueniat naturæ negotii, de quo agitur, 4. q. 3. c. testes. no. Inno. in c. auditis, de præsc. & vide q̃ dixi post gl. in c. licet, de prob. Sed circa hoc quæritur ꝓsuppositq̃ creatio canonicorum spectet ad eṗm, & capitulum simul, si ipse cõsentiat in vnũ, & capitulum in alium, quis illorum ɔferendus? Io. And. remittit ad no. in c. postulastis, de concess.

d Tu vero dic, q̃ neuter [d] est admittendus. cum nemo consentire hẽat eṗi, & capituli. ad hoc enim vt teneat creatio, seu receptio oportet, q̃ concurrat consensus eṗi & capituli, seu maioris partis ipsius, de quo vide tex. iuncta gl. in c. vnico, ne sede vacante.

12 & quod dixi in d. c. postulastis. † Et si non conueniunt intra tempus præfixũ ad prouidendũ, de quo in c. 2. de concess. præb. hæc uolutio ad superiorẽ, per istorũ negligẽtiã, cũ verũ sit dicere eos non prouidisse tpe debito, vt in d. c. 2. & d. c. postulastis. In glo. ibi, [Agebat petitorio.] sentit gl. & bene, q̃ in i. art. libelli agebat possessorio. s. retinẽdæ, ne capitulũ impediret eṗm in possessione sua, & ꝑ hoc tacite petebat, vt canonici ꝑ eũ instituti deberẽt admitti in ecclesia, tanq̃ canonici. Nã ad validitatẽ institutionis sufficit, q̃ instituẽs erat in possessione tpe institutionis, vt in c. querelã. §. eo. & in c. cũ olim, de cau. poss. & prop. In 2. ar. agebat petitorio, puta cõfessoria actione qa dicebat eṗs, q̃ de iure ptinebat ad eũ potestas recipiendi canonicos, & sic peteb eo pronuntiari, sed ex defectu probationis, & quia capitulũ illius probauit de iure suo, succubuit eṗs in vtroq; art. Abbas.

ADDITIONES.

a De institu. Pro hac opi. videtur Lo. tex. in c. significatum est, & ibi no. Ioã. Imo. de ꝓbꝫ. vide Feli. in c. cum venerabilis, in 11. & 12. col. inf. de exces. & Cardin. in clemen. 1. versic. Abbate. de statu mona. vbi idem tenet, quod Hostien. vide Lap. allega. vlti. & Rot. in nouis, sub titu. de consess. prælat. decisio. 7. incipien. quæritur, & vt robique concluditur, quòd ad solum eṗm legium pertinet.

b Iure suo. Adde Rom. consi. 1. vbi ponit, an socius inuito socio, possit in communi solo, fortilitium ædificare.

c Actione iniuriarum. Vide Saly. c. in l. altius. C. de ser. & aqua, qui dicit, q̃ vnicuique sit permissum facere feneſtram in suo pariete, non tamen ꝓterit facere, vt videat vxorem, vel filiam vicini, & ita de facto se reſerendo dicit Pau. de Cast. in l. cum eo. ff. de serui. vrba. prædi. Et aliqua pulchra ꝓpositum ponit Dom. Isa. in repet. l. quominus, in 5. colum. ff. de flumi. in l. ex hoc iure, colum. 2. ff. de iusti. & iure. Et aliqua posui in repetita lectores, in 2. not. C. de pigno. vbi ad limitationem regulæ quòd non videtur facere iniuriam alicui qui vtitur iure suo, vt non procedat quando vtitur in odium alicuius, allegaui tex. probantem in l. bouem. §. si quis cum capitium. ff. de ædil. edic. & in l. quia redhibito, vbi glo. no. ff. de alie. iudicatum cau. fac. Seb. Sap.

d Neuter. Adde, q̃ si potestas esset impar, q̃ dignor, & sic Episcopus, esset preferendus, vt vol. Cal. consi. 7. de præbe.

SVMMARIVM.

1 *Compromittentes tenentur electionem factam a compromissarijs acceptare, nisi ex iusta causa excusentur.*
2 *Compromissarii, si non oẽs, sed maior pars consentiat, quicquid agunt, ratum est.*
3 *Archiepiscopus habet potestatem confirmandi electionem suffraganei.*
4 *Testes singulares non probant.*
5 *Sententia lata in causa beneficiali non transit in rem iudicatam, nisi post decennium, quod non est indistincte verum 6.*
Sententia lata in causa matrimoniali, nunquam transit in rem iudicatam.
Sententia nutritiua peccati, nunquam transit in rem iudicatam.
7 *Calumnia non potest opponi accusanti, si probat per vnum testem.*
8 *Testis vnus non facit semiplenam probationem, nisi super facto principali.*
9 *Dispensatio super ætate in dignitatibus ecclesiasticis, est reseruata Papæ, & cet aliquo casu possit etiam episcopus dispensare. 11.*
10 *Dispensare contra constitutionem concilii, solus papa potest.*
12 *Testes minus idonei admittuntur, quando ex natura negotii non potuit haberi alia probatio.*
Testis non iudicatur idoneus, quando ex suo dicto potest adscribi fidei vel vituperium.
13 *Opponens aliquas solemnitates defuisse in aliquo actu, habet probare.*
Non potest quis se obligare ad pœnam beneficii perdendi.
14 *Popularis actio extinguitur vno agente, & non recipitur procurator in tali actione.*
Accusatus ab vno, si fuit absolutus, non potest vlterius accusari.

CAP XXXII.

1 **Cum dilecti.** Cõpromittentes † tenentur recipere electum a cõpromissariis, si sit dignus, nisi ɔ formã cõpromissi eũ apparear electũ. Et tres sunt partes. In prima ponitur allegatio pro electo. In secũda ibi, [Verũ allegarent electũ. In tertia ibi, [Nos vero vero.] Diffinitionis commissio. Quisus Iralis. Ecclesia Morinen. destituta pastore, Arch. eiusdẽ ecclesiæ, electus extitit in pastorẽ. Super ista electione iã confirmata orta fuit postmodũ controuersia inter eṗm electũ, & eius legentes, & quosdã alios canonicos eiusdẽ ecclesiæ. Delata est q̃stio sed. apost. ex parte electi fuit propositũ corã papa. q̃ cũ ecclesia vacaret. canonici eiusdẽ in tres canonicos Morinẽ. ꝓrẽ gendi eṗm ꝓtulerunt, promittentes, vt illũ reciperẽt in rectorem quẽ de gremio ecclesiæ duc erẽt eligẽdũ. Qui examinatis voltatibus singulorũ Arch. ipsius ecclesiæ elegerũt. Metrop. electum examinans, & personã electi, & de ætate ipsius veritatẽ inquirens, ꝓnunciauit ipsum in ætate nõ sustinere defectũ, & electionẽ ipsius cõfirmauit, vnde petebatur imponi silẽtiũ parti aduersæ. quæ malitiose opponebat, verum quidam Bern. nomine ꝓposuit ex aduerso, sub pœna beneficij sui de obligans, q̃ prædictis tribus, sub hac forma, fuit data eligendi potestas, vt examinatis voluntatibus singulorum, illum in quem omnes, vel maior, & sanior pars capituli, de gremio ecclesiæ consentiret, eligere teneretur, sed ipsi electores potestatem sibi traditam non seruãtes, dictum Archi. quem pauci de capitulo nominarunt, eligere præsumpserunt. Vnde canonici Morinẽ. postmodum mirabantur, qualiter archidiaconus fuerat electus, cum plures essẽt in eccl. digniores. Ceperũt etiam publice profiteri, q̃ ipsum nullatenus nominarunt, & sic talem surreptionem domino papæ retulerũt petente dicto B. dictum Archid. remoueri ab eccl. Morinẽ. Dominus papa videns, q̃ res ista erat pernicioso exemplo, ita duxit prouidendum, vt contradictores præstarent iuramentum, q̃ malitiose non proponant huiusmodi quæstionem, & prædicti tres electores iuramento adstringantur dicere veritatem, quot ex canonicis examinationis tempore in dictum Arch. conuenerunt, & si tres, vel duo illorum dixerint, q̃ maior pars consensit in dictum Archi contradictoribus silentium imponatur, cum illorũ probatio sufficiens nõ esset, eo q̃ essent in suis testimonijs singulares. Si vero dixerint, q̃ a paucioribus fuerit nominatus, tunc si fuerit sufficienter probatum, q̃ illum de gremio ecclesię, ꝑm formam sibi datam, eligere teneretur, in quem omnes, vel maior pars capituli consensiterit, electio ipsius cassetur, alioquin quod de ipso Archid. factum est. ratum habeatur, & contradictores cõpescentur ab ipsius molestatione, & iudices prædictum B. priuẽt præb. Morinẽ. ecclesiæ, qui se ad pœnam, si in probatione deficeret, obliguarit, non obstante, q̃ super ętatis defectu obiectum fuerat contra episcopum, cum idem B. non multum institerit, & super hoc a Metropolitano fuerit iudicatum, cuius sententia in rẽ transiit iudicatam, a qua intra decennium non fuerat appellatũ.

2 B. No. 1. q̃ † potestas eligẽdi simpliciter in tres per capitulum posita compromitti. Sed est dubium, nunquid hoc casu valeat electo, facta a maiori parte? quidam dixerunt q̃ non, sed oportet q̃ omnes conueniant ex quo compromissum fuit simpliciter factum, ad instar plurium procuratorum datorum simpliciter, nõ

a insolidũ. [a] Habent. n. isti omnes simul potestatem, ita q̃ non valet quicquid agunt, nisi omnes consentiant, ad hoc l. pluribus. ff. de procu. & c. fi duo, eo. ti. lib. 6. Sed Comp. cuius dictum videtur placere Doc. tenet contrarium, q̃ valet electio facta a maiori parte

b compromissariorum, [b] ad instar arbitrorũ, vt in l. si tres, ff. de ar. & in c. fi. infra de re iu. Et hoc dictum mihi placet, Nam sicut in iudicib. valet. q̃ fit a maiori parte, alijs pũtibus & contradicentibus vt in d. c. fi. ita debet valere, q̃ fit a maiori parte istorum compromissariorum. Et ex hoc dicto no. q̃ cum aliqui eliguntur simpliciter ad aliquod officium exercendum, tenet quicquid facit maior pars, minori parte pñte, & contradicente, quod tene men di, & confirmandi electionem suffraganei sui, ad idem c. nihil, in fra eo. No. 3. q̃ potestas eligendi, potest conferri in compromissarios, cum restrictione, vt illum teneantur eligere, in quem con

3 senserint omnes de capitulo, vel maior pars. Contra quod videt obstare, c. cum terra, supra eo. Nam sublata est libertas eligendi, q̃ esse non debet, vt ibi. Sed rẽpondẽ, q̃ illud procedit in ipsis electoribus, qui habent electionem iure proprio, quorum libertas non debet ita restringi, quia non dicitur electio, vbi amittitur libertas eligendi, vt in c. vbi periculum. §. cæterum. inf. eo. li. 6. Istud vero c. procedit in ipsis compromissariis, quorũ potestas potest

c restringi. c Sunt. n. isti hoc casu quasi ministri, ipsorum canonico rum eligentium, & no. hoc dictum pro limitatione illius c. cum

4 terra. † Item no. q̃ testes singulares non probant, concor. c. cum causam, infra de test. & quotidie ſoler ad hoc allegari iste tex. Qđ tamen limita, prout no. gl. sing. in l. ob carmen. ff. de test. & ꝑ Ange. de Peru. in dipu. quæ incipit Astensis miles, & facit quod no. glo. 3. q. 9. c. nihil ominus, & c. testes, & per Inn. & Io. And. in c. qua

5 liter & quando, il 2. de acc. † Item no. & tene menti semper tex. qa

d alibi non ita bene probatur, q̃ sententia [d] lata in causa beneficia li, transit in rem iud. per lapsum decennij, respectu. l. cõtradictoris. sed non in fauorem beneficiati, quo minus saltem iudex ex officio suo possit inquirere de ti. legitimo. Ad quod vide glo. no. de c. tenor, & c. lator, & c. consanguinei, infra de re iudi. vbi patet

e ꝙ in causa matrimoniali, sententia non transit in rem iudicatã, [e] ergo nec in matrimonio spirituali, cum ista iudicentur a pari, vt in c. 2. de transl. Epi. Sol. contrarium videtur difficile, soluit Host. q̃ contra legem diuinam non transit sententia in rem iudicatã, vt in contrariis, sed contra legem canonicam, aliquando papa sta tuit, vt non transeat, sicut cum fertur sententia super matrimonio in gradibus humana l. prohibitis, vt in contrarijs. Aliquando statuit, vt transeat vt hic, Nam potest papa supra ius disponere, vt hic cõiter Doc. Quæ quidem sol. mihi non vr̃ perfecta, quia papa in c. proposuit. de consess. præb. & cum hac solutione transeunt non deberet disponere diuersa sine causa, Nam dispositio capit. pro contrariis allega. est fundata super peccato, vt not. glos. in d. c. lator. Vnde, vbicunque imminet peccatum in obseruatione

nẽ sniæ iniustæ, non transit snia in rẽ iudicatam, vt ibi no. Sed in casu nr̃o imminet pcm̃. q̃ p surreptionis astutiã, qs de tineret dignitatẽ epalẽ. 1. q. 1. c. ordinationes, & hic. Quare põt dici & melius, q̃ snia transiuit hic in rẽ iudicatã, in præiudiciũ volẽtium ɔdicere, qa p̃t ipsi ɔdictionẽ omittere sine pcto, cũ ſpe veniãt ad ɔdicendũ. Vnde cũ semel acquieuerint sniæ, non appellando, nõ p̃t amplius ɔdicere, vt in c. q̃d ad consultationem, de re iu. Sed hæc snia nõ transit in rẽ iudicatã in fauorem beneficiati, qa in eius persona imminet pcm̃, vnde superior põt semper ex officio suo inquirere, ad hoc quod no. Inno. in c. ad aures, de reſcr. & optime facit tex. in c. constitutus, infra de app. & per gl. in c. fi. for te, de ele. lib. 6. & in c. 1. de concess. præb. & probatur hoc ſm vnũ intellectum, in versi. nos vero. Sed in matrimonio carnali, peccat conjux, obseruando sniam contra legem diuinam, vel canonicã. Vnde non potuit acquiescere iniustæ sniæ, merito auditur etiam post decennium, vt non remaneat in peccato, quod intellige vt dixi in c. iurauit, de prob. Et reprobat istę tex. aperte opin. Inno. in c. cũ olim, de do. & contu. & in c. cum Bertol. de re iu. vbi dicit, snam latã in cã bñficiali, nõ trãsire in rẽ iudicatã. posset tñ saluari ſm dist. p̃missam. Sed ɔ prædicta, & ɔ tex. ſcdo opp. ex quo. n. electio fuerat ſolenniter confirmata p Metropolitanũ, non debuit amplius admitti ɔdictor, qa illa ꝓfirmatio trãsiuit in rẽ iudicatã, ex quo non fuit appellatũ, pro hoc c. fi. de ele. lib. 6. Præterea vr̃ in tex. quædã ɔdictio. Nã sicut papa noluit admittere oppositionẽ super defectu ætatis, prætendens cãm, ga snia trãsiuerat in rẽ iudicatã, pari rõne nõ debuit admittere oppositionẽ, q̃ electio fuerit celebrata ɔ formã cõpromissi, ex quo præcesserat ſolẽnis p̃firmatio, q̃ trãsiuerat in rẽ iudicatã, cũ ab ea nõ fuisset appellatum. Sol. ɔriũ vr̃ difficile, iõ q̃d ſoluẽdo dixerunt, q̃ hic fuit appellatũ ab illa ꝓfirmatione. q̃ sol. non vr̃ vera, tum qa diuinat, tum qa si fuisset appellatum. pars fuisset audita, ẽt sup defectu ætatis. Et q̃q; Doc. intelligant, q̃ snia lata sup defectu ętatis, fuerit interlocutoria, attñ ex quo illa snia parit p̃iudiciũ in principali qõne appellãdo a diffinitiua, debuisset audiri sup illa interlocutoria, licet ab ea prius nõ appellasset, vt in c. fi. de appel. li. 6. Vnde alij sentiũt, vt Inno. q̃ hic papa ex officio suo istos ɔdictores audiuit, vel fuerũt auditi p viã denũciationis. Sed tñ dic melius, q̃ olim, anteq̃ emanaret c. fi. de ele. li. 6. ꝓfirmatio electionis, nõ hẽbat vim diffinitiuæ, cũ fieret extraiudicialiter, nec ẽt hodie hẽt ſp vim diffinitiuæ, vt puta, si ꝑcederet ꝓfirmor extraiudicialiter. ꝓmiſſo edicto, & nemine ɔdicẽte, iuxt. no. in c. fi. & c. auaritiæ, co. ti. li. 6. Merito, ꝑ confirmatione debuerũt audiri ɔdictores, nõ tñ ĩ modũ exceptionis ad impediẽdũ ꝓfirmationis effectũ, sed p viã denũciationis, vel accusationis, vt est tex. in c. ꝙstitutis, ĵ. de app. & in c. post electionẽ. de ꝑcess. ꝑb. Sed sup defectu ętatis, noluit papa admittere ɔdictorẽ in iudicio, qa Metropolitanus pronũciauerat in iudicio, electum nõ pati defectum ętatis. Et sic snia trãsiuit in rẽ iudicatã, ex quo nõ fuit appellatũ. Vel dic, vt sentit Inn. q̃ hic restabat ꝓsecratio, respectu cuius impediẽde, poterãt fieri oppositiones ɔ electũ, vt in c. super his, de accu. Et de hac mã, uideq̃ plene ibi no. in c. q̃d ſicut, §. e. & q̃ dixi post Inn. in c. cũ olim. de causa pos. & prop. Hodie vero ɔ electũ confirmatum, præmisso edicto, dubitatur, an debeant contradictores admitti, ſaltem p viam denunciationis, vel accusationis, de quo p Fed. in ꝑsi. 23. & 27. Et cõclusio sua est, q̃ sic, si nihil põt isti nouiter venieti imputari, puta, qa illa crimina, q̃ nũc opponit, erant occulta tpe edicti, vel opponens erat tunc extra dioc̃esim, ad hoc facit c. nulli, ĵ. eo. lib. 6. & c. fi. qui ma. acc.

6 pos. † Et ad materiam, vide Inn. in c. ad aures, de reſcr. vbi vult, q̃ gtumcunq; snia transeat in rem iud. in causa beneficiali; põt tñ superior adiri, contra iniuste detinentem beneficium per viam denunciationis,

ADDITIONES.

a Insolidum. Adde Cald. consi. 6. de elec.
Adde ad principalẽ q. Bar. in l. inter pares, & in d. l. duo ex tribus. ff. de re iu. & inde in materia, q̃ si sunt plures arbitri, nõ põt fieri actus corã vno tñ, do. Alex. cõs. 13. in 4. col. uer. & tãto fortius in 1. vol. vbi ponit ẽt, an vnus arbiter possit cõmittere vices suas, de quo vide p Bal. in cõs. 266. in 3. lib. & p eũdẽ Ale. in cõs. 19. in 4. col. iri prin. in 4. vol. Et cõsidera vnã differentiam inter arbitros, & procuratores, Nam maior pars arbitrorum potest aliis inuitis iudicare, d. l. duo ex trib. ff. de re iu. non est ita in procuratorib. quia duo, nolente tertio nihil agunt, vt colligitur ex d. c. si duo, & ex dictis Abb. hic. Quę autem sit ratio differentiæ inter istos casus, cogita. Aen. de Falc.

Ant. Fr. Ad istã materiã videda sunt q̃ habẽtur in Lite si vnus, §. ité si in tres. ff. de arbi. nã q̃si sunt plures arbitri, debẽt oẽs req̃ri, alias nõ valeret snia, q̃a vnus qui erat absens, si fuisset præsens potu sset alios attrahere in suam sniam, & ni si omnes fuit requisiti, nõ vr̃ seruata forma mandati, seu compromissi. Et vide quæ habẽtur in c. prudẽtiã, de off. dele. & in c. cum plures. de off. dele. lib. 6.

þ Zac. Compromissariorum. Dic tu, istam esse veritatem, nisi tamen in compromisso aliter fuisset dictum. ita no. Car. Manda. in sæpe alleg. tract. suo de ele. 1. parte c. 46. & ibi gl. in uersi. contradicat. Idem in 2. parte c. 59. fol. 9. & ibi gl. in uer. omnes. & in uer. concorditer. & eo. c. fol. 15. in gl. ver. unanimiter.

c Restringi. Adde, q̃ non potest eis dari restrictio, ut eligant illum, quem ipsi nominabant, vt voluit Cald. consi. 3.

d Seb Sap. Quod sententia. Vide Gemi. in c. ordinarii. §. fi. in fin. de offi. ord. in 6. & latissime per Fel. in c. lator, col. 6. ver. decima autem declaratio. infra de re iu. vbi resoluit difficultatem, super quã multum laborat Abb. hic, & ibi late, quando sententia in matrimonio carnali transeat in rem iu.

e Rem iudicatam. Adde videndum Pau. de Cast. consi. 266. in antiquis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nūtiationis,& pro illo dictio vī hic tex. ſ'm vnum intell'm,in ver. [Nos vero.]† Tertio op.ª ɔ tex. vī enim ꝙ iſte canonicus non debuit priuari præbenda, ex eo,quia non probauit. Nā a pœna calumniæ excuſatur, accuſator, probando per vnum teſtem,vt no. Doc.in c.2.de cal. Sed iſte canonicus habuit plures teſtes, ſaltem ſingulares, ergo debuit releuari ab iſta pœna præſumptæ calumniæ. Sol.dñt cõiter Doc.ꝙ contrarium procedit, vt quis excuſetur a pœna iuris,ſecus quoad penam ſpecialem, ad quam quis ſe obligauit,niſi hoc probaret. Et no.ſin.hoc dictum. Nam vī non probaſſe,probando minus perfecte,ar.in c.2.de transl.epi.& verba obligationis debent proprie ſumi,ar.in Lamplius. ff.rē rat.ha. & quod ibi no.Bar. Sed ɔ hoc facit,quia hic non hēbat iſte canonicus aliquē teſtem ſuper hoc facto principali, quia quilibet canonicus deponebat de ſe.ꝙ non cõſenſerant in archidiaconū. Nemo aūt dicebat,ꝙ maior pars nō cõſenſiſſet, cū ſcrutiniū fuerit factū in ſecreto.† Sed vnus teſtis [b] nō facit ſemiplenā ꝓbonē, niſi qñ deponit ſuper facto principali, vt no.dicit Bart.poſt gl.in l.fi.C.fa.ercif.ergo iſte tex. non probat limitationē, Doc.Sol.Suſtinendo corū dictū pōt dici,ꝙ non ſolū dictū vnius teſtis excuſat a pœna præſumptæ calumniæ,ſed ēt coniecturæ,[c] vt eſt tex.no. in c.i.in fi.ɔ.e.lib.6. Vnde ſaltem iſti canonici ſingl'r deponentes, faciebant coniecturā probabilem, ꝙ iſte canonicus nō calūnioſe ſe opponebat, & ideo a pœna legali debuiſſet iſte excuſari, ſed non fuit excuſatus,quia agebatur de pœna conuentionali,& nota ſp hoc dictum in practica.† In gl.in ver. [Subſiſtere in ætate,] ibi, [Niſi ſolus papa.[d]] concludit gl.in hac prima parte,ꝙ ſolus papa pōt diſpenſare circa defectū ætatis, eum promouendo ad ēpatum. Et q̄q̄ gl.nihil allegat,mihi placet dictum glo.& adduco bo. tex.ɔ.e. nihil item faciūt rationes, quas gl.ſubiicit in ſeq. q.in qua gl.examinat,nunquid epi poſſint diſpēſare, vt patiens defectū in ætate poſſit promoueri ad dignitates inferiores, & ad eccleſias parochiales? in qua q. ponit duas opi.nam quidam tenuerunt, ꝙ ſic.& hanc opi.ſecuti ſunt Inn. Phil.& multi alii. Alia opi.quam ſequitur glo. habet contrarium, & hanc contrariam opi. tenet Io.And. hic. Et hodie poteſt hæc opin.defenſari,& limitari per c. vnicum,de æta.& quali.lib.6. vbi datur facultas epō diſpenſandi cum conſtituto in 20.anno, circa dignitates, & perſonatus non curatos. Ergo ante 20.annum nō poteſt cum aliquo diſpenſare, nec etiam poſt 26.circa dignitates curatas,ſeu beneficia curata, quia ex quo illa conſtitutio permittit certo caſu,vī in aliis ponere regulam in contrarium,arg.in c.nonne,de præſump.& in c.duminus.3 2.q.7.& in c.2.de coniug.lepro. Et hanc opi.tenet glo.in c.licet canon,ɔ.eo.lib.6.Item facit tex.in c.dilectus,ɔ. de temp.or. vbi patet,ꝙ epūs non diſpenſat contra canonem, niſi diſpenſatio reperatur permiſſa, de quo ibi per Inno.& dixi plenius in c. at ſi clerici.in §.de adulteriis.ɔ. de iud. & per Arch. in d.c.licet canon. Sed iſta diſpenſatio circa ætatem, non reperitur permiſſa, niſi in caſu prædicto,ergo vt omnibus, citra papam,prohibita.† No. tamen gl.in ratione ſui. Nam ponit gl.hic regulam,ꝙ epūs non pōt diſpenſare [e] contra cōſtitutionem concilii, & quotidie ſolet hæc gl.allegari,& vide glo.in c.dilectus il 2.ɔ.de præb.quæ tenet idem in legato papæ. Vide etiam glo.in clem.i.ɔ.eo.tit.quæ ſentit & bene,ꝙ regulariter nullus, citra papam poteſt diſpenſare contra cōſtitutionem concilii,& facit c.ſignificaſti,ɔ.eod. vbi papa ſolum excipit authoritatem Rom.Pontificis. Adde ad idem c.poſt tranſlationem,ɔ.de renun.vbi papa reddit ſe difficilem ad diſpenſandum contra concilium,& vide quod no. Paul.in d.cle.i. Spec.in tit.de leg.ſub rub.de diſpen.§.conſequenter. verſi.& generaliter dico.per Archi.66. diſt.in ſum. Vide tamen omnino do.de Rot. dec.254.vbi dicunt,ꝙ ex magna cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis poteſt epūs diſpenſare,& alle.Io.de Lig.in d.c.at ſi clerici.Hoc dictum puto procedere, quando oriretur aliqua cauſa vrgens de nouo, & incognita veriſimiliter per concilium tempore editæ conſtitutionis,[f] ar.opt.in l.ſi hominem. ff.mand. vbi ex tali cauſa nouiter orta, poteſt procurator generalis inh bere ſpeciali, ne exequatur mandatum ſibi per dām iniunctum. Et per illam l.dicit no. Bal.in l.omnes populi. ff.de iuſt.& iur.ꝙ ex cauſa magna, pōt epūs etiam ſtatuere ɔ canonem.Quod intelligo de cauſa veriſimiliter,tunc non cogitata modo prędicto,ita ꝙ non ſit veriſimile,ꝙ princeps non admiſiſſet diſpenſationem,ſeu ɔriam conſtitutionē, ſi illam cauſam cogitaſſet. Facit quod no. Arch.in loco præl.& vide ad hanc materiam, quod pleniſſime dixi in d.§. de adul. Et per hoc pōt ſolui alia q̄ō, nunquid epūs poſſit diſpenſare circa defectū ætatis,cū promouendo ad ordines? Nam idem dicerem,quod in qōne præcedenti, per cle.gnalē.de æta.& qual.& quod ibi no. Nec ob.c.præterea.præalle,in gl.pro ɔria opi.quia illud loquitur in patiente defectū in ordine ſacro. Nam talis defectus de facili pōt ſuppleri,& hodie ſ'm opinionem cōem,non eſt neceſſaria in illo caſu diſpenſatio,de quo plene dixi in c.dudum. ɔ.eo.In gl.in ver.[Iuro,]ibi. [Vel dic,ꝙ licet cauſa ſit ſuper re ſpirituali,&c.]no.bene hanc ſecundam ſolu.glo. vult enim ſing.ꝙ cum agitur poſſeſſorio.puta ad reſtitutionem rei,non poteſt dici cauſa ſpiritualis, quia non agitur ſpiritualiter, licet agatur de re ſpirituali.Et facit hoc dictum, vt poſſit talis cauſa agitari corā iudice ſeculari. Quod an ſit verum,vide quod dixi in c.ſi.de iud. & plenius in c.literis.de iur.cal. Sed quoad principalem materiā huius glo.ceſſat difficultas ipſius dupliciter. Primo,quia iſte teſtis non loquitur de iuſto calumniæ,ſed de iuſto malitiæ. Secundo,ꝙ poteſt exigi,quoties iudici videbitur, vt in c.2.§.fin.eo. titu.lib.6.

12 †In glo.in ver.[Si tres]ibi, [Vnde melius vī.] Signa iſtam partem glo.vſque ad finem. Ex qua not.& tene menti,ꝙ vbi examinanda negotii nō poteſt haberi alia probatio, admittuntur teſtes minus idonei.[g] Nam iſti ꝛcompromiſſarii,non ſunt iudicandi idonei,& ex iſto facto poſſent reportare laudem & vituperium, cederet enim ad eorum vituperium, ſi eorum electio retractaretur, & ecōtra ad laudem,ſi approbaretur. Sed vbi ex dicto teſtis poteſt ſibi adſcribi laus,vel vituperium,non debet iudicari idoneus,ſic nota not.in§ cap.inter dilectos,de exceſſ.prælat.& in cap.cum a nobis,ɔ.de teſtib.vbi plene expediui hunc articulum.Sed admittuntur [h] iſti,quia cum in ſecreto fuerit factum ſcrutinium, non poterant alii præter eos in hac re perhibere teſtimoniū. Facit quod in ſimili habetur in l.conſenſu.C.de repu.& in c peruenit.il 2.in fin.de teſt.co. Idem quod iſta glo.tenet Io.And.in c.fi.de teſt.lib. 6.ſuper glo.2. Et vide ad materiam huius glo.quod no.Inn.in c.2. de arb.& ibi ēt tetigi. Et adde ad prædicta dictum Bart.in l.quidā relegatus.in fi.ff.de re.dub.vbi per iſtum tex.dicit,ꝙ ſi plures officiales elegerunt Titium in poteſtatē, & tunc non cōſtat de quo Titio ſenſerint,quia plures reperiuntur eiuſdē nominis,& cognominis,ꝙ ſi ſaltē duo ex illis officialibus deponāt,de quo ſenſerint,ſtandū eſt illorū teſtimonio,& idem dic in ſimilibus quæſtionibus.† In gl.in ver.oſtenſum,in fi.Idem dic,ꝙ hic conſtabat de compromiſſo,iō debebat p̄ſumi,ꝙ erat liberū. Si.n.canonicus dñt ꝙ fuit reſtrictū, dēnt hoc ipſi probare, qa opponēri incipit onus,pbādi.6.q.vlt.c.accuſator,qđ aſſeuerat.in l.et incūbit.ff.de pb.& regl'r qs hēat,pbare,qñ aliqđ opponit ɔ electū, vel electionis formā,[i] vide p Io.And.in rſa.inf.mibus,de reg.iu,li.6.in Mer. vbi ɔcludit,ꝙ rſr onus,pbādi,in cūbit opponēti, & vī.pbari a contrario.ſ.eo.li.6.& hic. Vide tñ quod dixi in c.cum nobis,ſ.eo.† In glo.in ver.[Obligauit]ibi,[Spem eorū p̄mioꝝ]dic,ꝙ ibi obligauit ſpem q̄ habebat in p̄mio,ſeu in ſalario, ſed hic obligauit ipſum p̄mium, i.ipſum beneficiū iam adeptum. Præterea iſta obligatio fuit facta conſentiente ſuperiore.alias,n.vt dñt. Doc.& bene,nō pōt ſe obligare ad pœnā beneficii perdendi,ar.in c. quod in dubiis,& in c.admonet.de ren.& in fi.gl.adde c.ſi in §.adiicientes,ɔ.eo. li.6.† In gl.pe.ibi,[Ad hoc dicas]no. gl. vſq; ad fi.quia quotidie let allegari.Ex qua habes,ꝙ ſic in criminib. & popularib.actionib.conſumitur actio vno agēte,[k] niſi in caſibus hic exceptis cum opponitur ɔ electum,ſeu confirmatū,ꝙ idē vī,cum agente ɔ clericum ciuiliter.vt priuetur bñficio,vt ſi vno agente ſolutus,nō admittañ deinceps alius volēs idē factū refricare. Dicatñ,ꝙ ꝓprie nō eſt iſta actio popularis, ſed quaſi. Nā in actione popularib.nō admittīt ꝓcurator,vt in l.licet in ꝓpularibus.ff.de ꝓc.Sed in iſta actione,de qua in tex.vel ſimili admittitur, vt ſup his,de accu.in fi.Et de hoc ꝙ Io.And.in c.dudū.il 2.ɔ.e.[l] ēt dici,ꝙ ſnīa lata ſup ætate facit ius quo ad oēs,[l] ſicut lata ſup ingenuitate,vt ff.de ſta.ho.l.ingenuū.ſ'm Goff.& vide ad materiam Inn.in c.cauſam.il 2.ɔ.qui fil.ſint legi.& quod ibi dixi.Abbas.

ADDITIONES.

a Tertio.op.Ad iſtud quod dī in hac tertia.opp.de teſtib.ſingularib.Adde gl. ſtes ſingulares,non probant, vide quæ habentur in l.ſolam. C. de teſtib. dixit Bar.in l.admonendi,ff.de iud.ꝙ melius eſt habere vnum bonum teſtem ſolum,quia tunc poteſt deferri iuramentum in ſupplemētum probationis vt ibi. quam decem ſingulares, quia tunc non defertur, de quo etiam per Doc.Canoniſt.in c.ſi.de iureiu. Ant.Fran.

b Vnus teſtis.Vide latiſſime per do.Iaſ.in repe.l.admonendi.col.66.ff.de iureiu verſi.venio ad quartum caſum.

c Coniecturæ.Adde eundem,conſi.8.

d Solus papa.Adde Old.conſi.335.
Adde Spe.in tit.de diſpen.§.nunc de epiſcoporum. in prin.no.in c.cum cauſa.ſup.eo.tit.& in c.cum in cunctis.§.interiora,ſup.eo.ar.ad hoc.l.C. his qui ven.æta.impe. Zach.

e Poteſt diſpenſare.Adde late Rom.conſi.225.

f Editæ conſtitutionis.Vide Fel.in c.i.col.26.ver.fallit 12.ſup.de conſti.Adde me per Marſil.Bononien.in 1.1.col.9.§.fin.ff. de quæſt.Iaſ.in l. non ſolum.de morte.col.2.ff.de ope.no.nunc.

g Non idonei.Adde Alex.qualiter debeat hoc intelligi,conſi.176.lib.6.
Vtrum teſtes,quibus ex ſua diſpenſatione poteſt reſultare honor,ſaun vel vituperium,aut ignominia, dicentur eſſe teſtes idonei, vide quæ habentur in c.ſuper eo.il 2.de teſtib. Ant.Fran.

h Sed admittūtur.Vide Bar.in l.ſi quis ex argentariis.§.& an hæredi.ff.de ope. vbi dicit,ꝙ in probando furto,admittitur probatio per coniecturas,quæ difficilis probationis.Vide Alex.in conſi.54.in cauſa verēre, col.3.in 1.vol. Rom.in conſ.7.viſis,facit tex.in l.non oēs.§.a barbaris.ff.de re.milit.cum legatis per Dec.in conſi.137.uiſo proceſſu,col.5.in fi. Seb.Sap.

i Formam.Adde Old.conſi.51.

k Vno agente.Adde ut per Rom.conſi.152.

l Quo ad omnes. Adde Pet.de Anch.conſi.31.

SVMMARIVM.

1 *Electus, connumeratur inter eligentes.nu.5.& 6.*

2 *Habentes poteſtatem eligendi iure alieno,non poſſunt in alium compromittere, ſecus ſi iure proprio.*

1 *Electus requiritur,quod ſit confirmatus,licet aliquando non.*
4 *Habentes poteſtatem eligendi,poſſunt vnum ex ſeipſis eligere.*
5 *Tutor non poteſt emere rem pupilli a ſeipſo , licet illa res ſit omnino venalis, fallit tamen aliquo caſu.*
6 *Electi ad diſtribuendum inter pauperes Chriſti , poſſunt ſeipſos eligere.*
7 *Electio debet fieri a maiori,& a ſaniori parte capituli,alias non valet.*
8 *Eligentes ſcienter indignum ſunt priuati poteſtate eligendi.*
9 *Poteſtas eligendi deuoluitur in ſocios,licet numero pauciores.*

CAP. XXXIII.

1 **Cum in iure.** Hoc† c.legitur variis modis, ſed inhęrē do verbis literæ, h.d.in ſum. Si ex ſeptē compromiſſariis,tres eligunt quartum, & ille cōſentit, & eſt idoneus,confirmabitur electio. Vel aliter ſecundum intellectum in trinſecum. Si electio fit ex forma compromiſſi, electus conſentiendo electioni de ſe factæ a media parte eligentium , auget numerum,& electionem perficit,& eſt caſus ſingu.ſ'm iſtū intellectū. In prima ponit deciſum exordiū , notās q̄rētē. In ſecūda ꝓſultatio ex cōpromiſſio ſup duplici electione facta. In tertia,ꝓſultatio nis rñſio,cū duplici determinatione. Secūa.ibi,primus tiæ ꝓſultationis articulus. Tertia,ibi, ſup quo. Caſus lit. Defuncto Decano cuiuſdam eccleſiæ,Capitulum eiuſdem compromiſit in 7.canonicos eiuſdem eccleſiæ, ſub hac forma , vt illum quem ex ſe,vel aliis de gremio ipſius eccleſiæ, omnes ipſi 7.vel maior pars eligerent, capitulū ipſum reciperet in Decanum. tandem vnus ex illis 7.electus fuit a tribus ipſorum, & alius, qui non fuit de numero illorū 7.a tribus alijs electus fuit in Decanū, ꝓſultus papa qs illorū potior eſſet,rñdet, ꝙ ille, q de nu.7.a tribus illorū eſt electus ſ'm formā cōpromiſſi,debet,in Decanum aſſumi, dūmodo electioni velit conſentire. B. No.1.ꝙ redarguēdus eſt iuriſperitus q dubitat a de eo,qđ nil,vel parū dubitationis habet, Nam hic in antiqua litera ſequebatur, [Et cum habeas copiam peritorum , non poſſumus non mirari,ꝙ ſuper quibuſdam articulis,qui aut nihil, aut modicum dubitationis habent , nos conſuluere voluiſti.] Et facit contra eum qui ponit ɔcluſiones nō multū dubitabiles. Et ex hoc no.ꝙ lex dēt eſſe in dubio, & iō dēt ſemper in dubio interpretari,vt decidat caſum dubium. Ex quo infertur, ꝙ ſi vna lex, vel canon,pōt habere duos intellectus,vnū dubitabilē,[b] & alium indubitabilem, debemus illum capere, qui decidit caſum dubitabilē, vt in l.1.in fi.ff.ad muni. & in l.quod Labeo. ff.de carb. edi. Tñ quoad iſtū tex.dic,ꝙ iſta cō eſt multū dubitabilis adeo, ꝙ ſ'm Ioan. And. indiget declaratione principis , vt patebit ex infra dicendis. Sed admiratio papæ poteſt referri ad alios articulos , qui deciduntur . Not.2.ꝙ articulus qñque ponitur pro parte conſultationis, aliqñ habet aliam ſignificationem , & vide gl.in c.2.de teſti.li.6.No.3.ꝙ poteſt per cōpromiſſum prouideri nō ſolū dignitati Epali,ſed ēt inferioribus dignitatibus ſeu perſonatibus,& ꝛcordat c.cām,ſ.eo.† Et puto eadē rōne, ꝙ habētes electionē quantūcunque iure proprio,poſſunt in alios compromittere, ſecus ſi iure alieno, cū videat tūc electa induſtria perſonæ,ar.in c.ſi.de offi.deleg.& in c.is cui,eo.ti.li.6.† No.4.ex fin.ar. ꝙ ex ſola electione quis poteſt conſequi ius Decanatus,abſq; aliqua confirmatione,valet ergo cōſuetudo,vt ſaltem in iſtis minoribus,electus conſequaī plenum ius ex ſola electione,quod vī tenere Bal.in auth.habita,C.ne ſi.pro pa.regulariter tñ exigitur confirmatio,ēt in officiis ſecularibus, de quo vide gl.in l.priuatorum.C.de iuriſd.om.iud. & vide quod dixi ſ.eo. in c. cum eccle-

4 ſia,& plenius in diſputatione , quæ incipit Gandulphus. &c.† In gl.1.ibi, [Dicunt quidam]hæc gl.format q.nunquid compromiſſarii poſſint vnum ex ſe eligere,ſi in cōpromiſſo non fuit eis hæc poteſtas expreſſe collata , & ponit circa hoc duas opi. Nam quidam tenuerūt,ꝙ non, & hanc opi ſequitur gl.hic, q̄ dicit probari per l.non licet,& licet,& l.ſi in emptione,ff.de cōtrahen.empt. in quibus iuribus patet,ꝙ tutor nō pōt rem pupilli a ſeipſo emere,licet ſit deputatus ad diſtrahēdū. Et idē tenuerūt Tanc.& Io. de Deo,& Boa.ſ.eo.in cauſis. Sed ɔtriam opi. [c] q̄ recitat hic glo. in prin.tenuit Io.in c.qui ēpatū.§ q.1. Itē Hoſt. Inno.& multi alii hic,& eſt quaſi cōis opi. Tenet ēt Accur.gl.iuris ciui.in l.planæ.ff. quod cuiuſ. vni.no. & Arch.iin d.c. qui epiſcopatum.& videtur hæc opin.ſatis probari per iſtum tex.& melius facit c. cum in veteri.ſ.eo. Item ex contraria opi. poſſet ſequi fraus,& abſurditas, ſecundum Hoſ. Nam inter compromiſſarios,poſſent fraudulenter poni illi,de quibus vtilius poſſet eccleſiæ prouideri. Nec obſt. iurā allegper glo. Loquuntur.n.quando poteſtas datur vni, quia etiam certo caſu poteſt emere tutor rem pupilli, ſi hoc facit pa-

d lam,& fraude ceſſante,[d] vt l.pupillus.ff.de autho.tu. Hic autem loquimur cū poteſtas cōpetit pluribus,vnde nō pōt dici,ꝙ electus oriatur a ſe,ſed potius vocatur a Deo & ſocijs, & facit quod legi.& no.in ſimili in l. cū ipſe. C. de ɔhen.empt. Et hæc faciunt op

e inione arg.ꝙ plures deputati ad diſtribuenda certa bona ad pias cauſas,poſſunt illa diſtribuere in aliquem ex ſeipſis , [e] dummodo

f alias egeat. Et circa hoc [f] vide,quod plenius dixi in c.1.& 2.de co ha.cle.& nu.Item facit,ꝙ ſi certi officiales deputantur ad eligē dum aliquos officiales,poſſunt aliquem ex ſeipſis eligere,niſi forte poteſtatis eis tradita reſiſtat. Secus dic, cum poteſtas eſſet eis tradita , vt ſequitur in glo. Nam iſte eligendo ſe ipſum, eſſet tanq̄ ambitioſus repellendus.8.q.1.in ſcripturis,etiam ſi iuraſſet eligere idoneiorem., quia vt dicit hic Inno.& bene , quiſque debet in ſeipſo cognoſcere culpam. 6. diſtin. ad eius, & de alio debet præſumere bonum, vt in cap.fina.de præſumptio. In glo.fi.pro intellectu glo.opp.contra tex. videtur enim quod iſta electio facta a tribus ex ſeptem compromiſſariis , nullo modo valere debuerit,tum quia forma compromiſſi expreſſe habebat, vt deberet qs eligi ab omnibus, vel a maiori par. vt patet hic in tex. Tum quia hoc videtur de iure communi,vt in c.quia prōpter,& c.eccleſia, infra eo.facit c.fi.de re iu. Sol.glo.metu contrarij dicit,ꝙ perſona iſtius electi,conſentiendo electioni de ſe factæ,auget numerum eligentium , & ſic ex ſeptem habuit quatuor , & per conſequens maiorem partē. Dixit tamen in fi.ꝙ hodie non valet talis electio, quia perſona electi non debet computari in numero eligentiū; per c.Cumana,infra eo.& ſic ſentit glo.quod hodie iſtud cāt ſublatum,quod eſt contra id,quod habetur ſupra in in prœ. Nam fruſtra fuiſſet hic poſitum , ſi eſſet correctum per illud c. Cumana. Item contra primum dictum glo.facit,vt non debeat computari in numero,quia aut iſte conſenſit electioni faciendæ, & tanquam ambitioſus eſt repellendus. Aut electioni iam factæ, & cū non eſſet facta a maiori parte non poterat adhuc præſtare conſenſum, cum non dicatur vocatus a Deo , ex quo electio nondū eſt facta a maiori par. vt in d.c.eccleſia, & in c.qualiter.ſupra eo. Sol. metu huius contrarij dixit hic Innocen. quòd iſte conſenſit electioni iam factæ,quia & ſi non habuit maiorem partem , habuit tamen æqualem,& ſaniorem. Fuit enim pars ſua ſanior ex ordine compromiſſi. Nam fuit dictū vt poſſent eligere ex ſe, vel ex aliis.

g Ex ordine enim literæ g colligitur , quòd iſta pars fuit ſanior,arg.
5 in c.mandato.de præb.lib.6.& in l.quoties.ff.de vſufr.† Hæc opi.
6 Innocen.eſt fundata ſuper ea opin.quæ habet,quòd electio facta a ſaniori parte, dicitur eſſe facta a maiori , vt no. infra eod.c.ſcriptum,& c.eccleſia.quæ quidem opin. communiter * damnatur.
h Duo.n. [h] requiruntur copulatiue ad validitatem eorum , q̄ fiunt ab vniuerſitate , vt fiant.l.a maiori, & ſaniori parte, vt in d.c.quia propter,& in c.1.de his quæ fi.a mnio.par.cap.vbi etiam tetigi. Et ex his patet quod lec. Innocen. non eſt vera,& expreſſius ſibi reſiſtit c.eccleſia,infra eod. Aliam lect.poſuit hic Comp.dicens,ꝙ perſona electi.computatur hic in numero eligentium ex forma cōpromiſſi,quia fuit dictum,vt ex ſe poſſent eligere. Vnde licet alias ceſſante hac forma,potuiſſent eligere vnum ex ſe, electus tamen non haberet augere numerum. Hæc lect. Comp.non placet Ioā. And.& bene,quia non habet in ſe rationem ſufficientem, Nam licet fuiſſet dictum,vt poſſent vnum eligere ex ſe, non tamen ſequitur,quod tacite voluerint,vt perſona electi cōputaretur ſ' numerū eligentium. Cum iſta ſtent ſimul, quod vnus eligatur ex ſe, & quòd electio fiat a maiori parte ipſorum. Et non probat hoc eſſe,quod ab hoc contingit ab eſſe, vt in c.2.de transla.epiſ.& in l.neque natales.C.de prob. Procederet enim conſideratio Cōp. ſi fuiſſet compromiſſum in duos,hoc adiecto, vt poſſint vnum eligere ex ſe,Nam tunc tacite voluiſſent compromittentes, ꝙ vox electi computaretur , cum aliter nō potuiſſet fieri electio a mapar. Tertiā lec.ſeu quartā poſuit hic Hoſ.dicēs,ꝙ vbi ꝓcedit p viā cōpromiſſi,vox electi auget numerū,& ꝓſentiēdo electioni ſuę,ꝓficit ipſam elc.quo caſu ꝓcedit iſte tex. Aut ꝓcedit per viā ſcrutinij,& nō cōputat in numerū,vt in c.Cumana.quod gl.adduxit in ꝑriū. Rō diuerſitatis ſ'm eum eſt , qa cū proceditur per formam cōpromiſſi,non dēt eſſe cōpromiſſarijs oſſīm damnoſum. Itē qa electus non oritur a ſe,ſicut orīt in forma ſcrutinij. Et cū hac lec.
* Hoſt.tranſeunt hic * cōiter Doc. ſequentes.Sed conſidera,quia ratio

ADDITIONES.

a Qui dubitat.Vide elegantem tex.no.in l.Domitius Labeo.ff.de teſt.vide Bar. in l.vt reſponſum , C. de tranſa.in l.precibus. C.de impu.& alijs ſub.refert Ful.dicentem per illum tex.ꝙ prouecti inepte arguentes,debent increpari, non ſic tyrones.Nunquid autem lex debeat eſſe de indubitabili, & quo procedat,vide Soci.in rub.ff.de re.dub.Deci.in c.1.col.9. de iudi.in 1.lec.Bart. in l.vbicunque.uer.ult.oppono.nu.10 ff.de inte.ac. & ibi legendo dixi.

b Dubitabilem.Adde,quod voluit Rom.conſi.309.

c Zac. Sed contrariam opi.Tu adde,iſti opi.adhæriſſe Arch.in c.qui epiſcopatum,hic per iſtum all.& iſte in c.conſuluit.de iur.patr.Ang.in l.iam tamen, § iu hac.ff.iu.ſol. Bar. in l.qui ab omnibus.§.ſi Titio.& ibi Alex.in apoſt.ad ipſum ff.de leg.1.& Pau.de Caſt.conſ.133. alias ſecundum nouam impreſſionem,conſ.131.in prin.

d Ceſſante.Adde Ang.conſ.95.

e Ex ſeipſis Adde Pet.de Anch.late conſi.280 Adde , ꝙ poſſunt etiam inter filios ſuos diſtribuere,ut refert Iaſ.poſt Paul.de Caſt. ibi in l.ſi is,qui.in 2.colum.uer.item per iſtū.ff. de vulg.& pup.in materia vide omnino Bar.& ibi do.Alex.& alios in apoſt.in l.cum quidam, in prin.ff.de leg.2.ubi multa ponuntur in materia.Aen.Falc.

f Et circa hoc.Vide Soc.in conſi.111.circa præſentem , in 1. par.per totum.

g Enim literæ. Facit quod primo nominatus , præſumitur magis dilectus.l.Publius.§.Titia.& ibi Bar.& do.Alex.in apoſt. ff.de condi. & dem.per Bart.in l.qui duos.ff.de leg.1.per d. Franc. Cur. in conſ.75.uerſi. ſed præmiſſis non obſt.2.col.vide per iſtum in c.dilecta in 4.no.& in c.ſedes.in 3.col.ſupra de reſcrip.Aen.Falco.

h Duo enim.Vide late per Dec.poſt alios in c.cum omnes, ſupra de conſti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rō Host est nimis breuis; sed p alia verba clariora loquit Io. And. post eum in c.p vras, ǰ. de iu.pa.& hic. Et dic, q̄ vera rō diuersitatis est; ga cōpromissum non arctat ad seruandā formā c. ga pp, ǰ. e. vt ibi patet. Vnde p̄nt & solent cōpromissarii eligere palā, vt vnusquisq; audiat vota aliorū, vñ cū quis nō possit eligere, quin sciat se ab aliis electū, p̄sertim ēdo electioni de se factę a parte æqua, li; nō vī ambitiosus, nec oriri a se, cum sit prius vocatus a Deo, & a sociis; merito cōsuetudo auget numerū, cū sit vnus de hūtibus ptātē, nec disposuit principaliter in seipsum, sed potius dispositio ni ab aliis de se factę p̄sensit. Nec est hoc ambitiosum, sed merito rium, & officium charitatis, si bono corde fit ar. 8. q. 1. c. qui episcopatum. Sed q̄n proceditur per formam scrutinii, cum in secreto quisq; cōsentiat; & sic ignoret, an fuerit ab aliis electus, nō pōt consentire in seipsum; quia fic videretur ambitiosus a seipso oriri; & ex hac ratione dico, q̄ non debemus præcise distinguere inter formam compromissi, & formam scrutinii. Nam, & compromissarii possent procedere per scrutinium priuatum, quo casu non posset electus consentire in seipsum, quia oriretur a se, ni si ex post facto, post publicationem velit recedere a consensu alii præstito, & consentire electioni de se factæ, vt hic subiicit in hac gl. Sed idem esset in forma scrutinii, vbi necessārio non esset seruanda forma c. quia pp. Ideo possumus, & melius distinguere sic; q̄ aut sumus in casu, in quo est seruanda necessario forma c. quia pp, vt in electione epi, vel prælati regularis, per cuius mortē remanet ecclesia viduata, & tunc nunq̄ vox electi computatur in numero eligentium, quia a prin. nō pōt quis consentire in seipsum, cū quis debeat consentire in secreto, nec ex post facto. s. post publicationē, pōt accedere ad aliā electionē, cū consensus de substantia debeat p̄stari in ipso scrutinio, Ita q̄ consensus postea superueniens, nihil operat, vt in d.c.ga pp, iuncto c. auditis, eo. tit. Aut sumus in casu, in quo nō est necessārio seruāda illa forma, iuxta no. per gl. in c. sicut cū, & in c. is cui, ǰ. e. lib. 6. & tunc, aut fit electio cunctis audiētibus, aut per scrutinium priuatū. Primo casu, potest procedere dispositio huius c. cū semper subsit eadē ratio, cū nō oriatur a se, nec sit ambitiosus, ex quo videt se electū ab aliis. Puto tñ, q̄ ad hoc, vt iste possit consentire electioni de se factæ, oportet q̄ vox sua, vna cum aliis, qui elegerunt, constituat maiorem partem, secus si ad paritatem duntaxat perduxit vota aliorum, vt sentit hic dñs Philip. Videretur. n. ambitiosus, si cōsentiret electioni de se factæ, ex quo electio non reducitur ad maiorem partē, vna cum cōsensu suo. sed si fuisset processum per formā scrutinii priuati, non posset iste consentire a principio in seipsum, cū ignoret, an alii in eū cōsenserint. Credo tñ, vt s. dixi, quod si iste electus ab æquali parte, consensisset in scrutinio priuato in aliū, q̄ non est electus a maiori parte, q̄ posset recedere, facta publicatione, ab alia nominatione, & consentire electioni de se factæ, & cōsentiendo augere numerū, quia ex quo necessario nō est seruanda forma c. quia pp, pōt augeri numerus per accessum sicut seruatur in electione papæ, iuxta no. in c. licet, s. eo. & in electione Imperatoris, vt no. in c. ǰ. prox. Et hoc est quod voluit glo. hic, & in sequenti q̄st. & hæc videntur fuisse de mēte Io. And. in regula, in toto, de reg. iur. in mercu. lib. 6. vbi dicit, q̄ si oēs canonici ecclesię cathedralis sunt mortui præter duos, pōt vnus aliū
a eligere[a] in episcopum. & electus consentiendo auget numerū, vt hic, ita q̄ electio nō dr̄ facta ab vno, sed a toto capitulo. Nam & dicunt, q̄ electio potest esse concors, vt in c. quam sit. 18. q. 2. Sed non pōtest dici concos, si electus consentiret in alium, ergo de mente iuris est, q̄ electus consentiendo electioni suæ, computetur in numerum eligentium, q̄ intellige modo prædicto. Et fortius prædicta procedūt, q̄n compromissum fieret in duos. Nam vnus posset eligere aliū, & electus consentire, vt voluit hic Host.
6 & bene.† Et s̄m prædicta, limitarem, & distinguerem vnum dictum Host. hic in eo, q̄ dicit, q̄ in electione papæ, pōt habere locum id, quod hic dr̄, q̄ vox electi auget numerum eligentium. Intelligo enim, quando fit electio per scrutinium priuatum; vel q̄n facta publicatione, recederet electus a nominatione de alio facta, ih quam non conueniat maior pars, & consentiret electioni suæ. Qualiter autē debeat iste electus consentire electioni suę, ad hoc vt augeat numerū eligentium, dicit hic Phil. & bene, q̄ non deberet dicere, [Eligo vel, coeligo mcipsum, ne principaliter disponeret in seipsum, ǰ c.fi. de insti. Sed debet sic dicere, [consentio electioni de me factæ.] Et si diceretur, quomodo cōsentit electioni, ex quo adhuc non est perfecta, cum nōdū sit facta a maiori parte, sed ab æquali? Dic, q̄ licet nondum sit facta a maiori parte, est tñ in fieri. Non est enim omnino faciēda; sed cōsentiēdo, ilico augetur numerus, sicut in simili not. in c. præterea, ǰ. de app. per Inn. An aūt possit iste electus semper consentire electioni de se factæ? Dic, q̄ non s̄m Doc. Debet enim consentire intra tps a iure statutum ad electionem faciēdā; vel in compromisso appositum. Nam cum electio perficitur, suo consensu demum intercedente, oportet, q̄ consensus suus intercedat intra tempus electioni faciēdæ præfixum, ar. in l. bonorū, ff. rem rat. habe. & facit
b quod not. gl. in c. quam sit, de elec. lib. 6. Vltimo [b] pro declaratio-
7 ne dictorum, & tex. quæritur quid † si aliqui ex compromissariis elegerunt scienter indignum; nūquid valeat electio facta ab aliis de idoneo, si non constituunt maiorē partē omnium? Hæc quæstio dependet ab alia, nunquid potestas istorum compromissariorum, qui elegerunt scienter indignū, devoluatur ad alios compromissarios, qui non deliquerunt, an redeat ad capitulum. Nā si redit ad capitulū, non valet electio, quia non est facta a maiori parte. Sol. dicit hic Host. q̄ talis electio non valeret in terminis huius c. pp formam appositam in compromisso. Nam fuit dictum, q̄ electio fieret ab omnibus, vel a maiori par. Ista aūt nō reperiretur facta a maiori par. & sic sentit, q̄ cessante tali forma, valeret electio facta a maiori parte. ex quo alii sunt priuati. Sed mihi non placet hæc consideratio Host. nā & si nihil fuit dictum in compromisso, tñ tacite intelligitur, vt fiat ab omnibus, vel faltem a maiori parte, vt dixi in c. præcedenti. Vnde quemadmodū valeret electio facta a maiori parte, ex quo alii cōpromissarii sunt priuati, quia elegerunt sciēter indignum, ita dēt valere, cum fuerit dictum in cōpromisso, vt fieret ab omnibus, vel a maiori parte. Nā aliis priuatis, electio potest dici facta ab omnibus, quia fuit facta ab illis, in quos tota potestas erat deoluta, vt hī in simili in c. congregatio. ǰ. e. Nam certum est, q̄ etiam compromissarii existentes scienter indignū, sunt priuati, potestate eligendi, vt in c. ii compromissarius, ǰ. eo. tit. lib. 6. Nec delictum maioris partis, dēt nocere minori parti, vt potestas redeat ad capitulum. Nam illud cap. si compromissarius, loquitur q̄n omnes compromissarii elegerunt scienter indignum. Tunc. n. potestas redit ad capitulum, secus si omnes coeligūt, & electio facta a maiori, reperitur facta de idoneo, & p̄dicta no. faciunt. n. nedū ad electiones, quæ fiunt ad ecclesiastica officia, sed etiam sęcularia. Abbas.

ADDITIONES.

a Eligere. Vide omnino, quæ posui supra eod. in c. 1. in nume. 6. uersi. ex seipsis. Aeneas Fasc.

b Vltimo vide Spec. in tit. de ele. ver. sed quid si omnes. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Imperator non eligitur a papa, sed confirmatur, siue approbatur. Nam eius electio spectat ad certos principes Alemaniæ.*
2 *Iurans obseruare fidelitatem alicui, tāquam Imperatori, si declaratur, quod non est Imperator, non tenetur iuramentum obseruare. 17. 25.*
3 *Priuilegium concessum alicui a papa, non potest turbare legatus de latere.*
4 *Necessitas facit aliqua, quæ citra necessitatem non essent facienda.*
5 *Iudex, etiam delegatus papæ, per peram procedit sine citatione. Sententia, etiam principis, sine citatione nulla est.*
6 *Papa sine magna causa, non debet se impedire circa temporalia. Papa non potest tollere eius quæstum tertio.*
7 *Imperator, siue rex, ex quibus causis possint de poni.*
8 *Argumentum a sufficienti partium enumeratione tollitur, quando partes non sunt sufficienter enumeratæ.*
9 *Principes, si sine causa denegant auxilium ecclesiæ oppressæ, possunt deponi.*
10 *Citatio non requiritur in causa notoria.*
11 *Excommunicatio impedit promotionem, etiam ad sęcularem dignitatem.*
12 *Spiritus non potest promoueri ad sacros ordines, quia filius in multis sequitur patris.*
13 *Iuramentum, an sit licitum, vel non, spectat cognitio ad papam, vel episcopū, non autem ad iudices seculares 24.*
14 *Peccat nolens acceptare dignitatem, si non reperitur alius idoneus.*
15 *Dignitas, quæ solet conferri per electionem, non debet semper dari illis, quorum antecessores habuerunt illam dignitatem.*
16 *Regnum, cui est deferendum, si non reperitur aliquis de domo regia?*
18 *Papa potest omnia, quæ potest Christus, claue non errante.*
Imperator recognoscit Imperium a papa.
19 *Priuilegia super spiritualibus concessa lacis, potest papa ad libitum reuocare.*
20 *Electores imperij, si eligunt indignum scienter; electio deuoluitur ad papam.*
21 *Excommunicatus occultus, an quæ facit, recte faciat?*
22 *Petens absolutionem ab excommunicatione, non per hoc fatetur se fuisse excommunicatum.*
23 *Absolutio vtrum possit peti per nuncium, vel per literas.*
24 *Pactum de futura successione iuramenti, quo casu valeat.*
Contra iuramentum notorie illicitum, propria authoritate licet venire, aliis debet adiri superior.
Contra iuramentum licitum, potest quis venire propria authoritate, ex magna necessitate.
26 *Vtilitas magna, æquiparatur necessitati.*
Imperator electus, potest tunc ante coronationem administrare.
Gesta à non habente authoritatem non valent.
27 *Exceptiones contra aliquam rem oppositæ; debent prius examinari diuq̄ illa res mandetur executioni.*

CAP XXXIIII.

1 Venerabilem Electus† in Imperatorem à ma. parte illorum, ad quos spectat electio, di fuerit idoneus, per papam confirmabitur. Sed vt dicit Cald. & bene, melius, & proprius dicitur; Approbabitur; quia nec in illo, nec in alio iure probatur, quod electio Imperatoris confirmetur per papā, sed approbatur. Et ad hoc vide bon. tex. in clem. Romani, de iureiu. vbi ponuntur formaliter verba, quib. vtit papa in examinatione electionis Imperatoris. Nā denunciat, & declarat electum esse idoneū, vt clarius, & latius ibi hr̄. Vel summa aliter istū tex. & pinguius sic. Electio Imperatoris spectat ad principes Germanos, tres prælatos, & quatuor laicos, & electio facta p eorū maiorē partē, cæteris non contēptis, tenet, & ad papam pertinet electū examinare, approbare, & inungere, consecrare, & coronare, si est dignus, vel reiicere, si est indignus. Vt ga sacrilegus, excōicatus, tyrannus, fatuus, hæreticus, paganus, periurus, vel ecclesiæ persecutor, & electorib. nolentib. eligere, papa supplet, & data paritate vocū eligentium, nec accedente maiori concordia pōt papa gratificare cui vult. h. d. no. iste tex. Diuiditur in quinq; partes. Nam in prima ponit repræhensionē legati. In secūda ibi, [Verum captando beneuolentiā Principum, ipsorum ius. & potestatē declarat. In tertia ibi, [obiectioni.] respondet ad id, quod obiiciebatur ꝺ legatum. In 4. ibi, [Eos,] monet principes, vt adhereāt Ottoni, & recedat a Philippo, & q̄ hoc facere debeant, patet quatuor rōnib. In 5. ibi, [Nobilitatē,] hic spāliter mandat Duci in suprascriptione nominato. Et ut habeas perfecte intellectū literæ, præmitte, q̄ dum olim ecclesia Romana esset oppressa ab Astulpho Rege Longobardorū, papa requisuit auxilium ab Imperatore, qui olim habitabat in Græcia. Nā possq̄ ciuitas Romana, vbi erat imperium, fuit tradita ecclesiæ per Constantinū Imperatorem Imperator iuit ad habitandum in Græciam, & se cit edificari, seu ampliari ciuitatem Constantinopolitanā, tunc nobilissimā. Et q̄n ille imperator, qui tunc regnabat in Græcia, noluit ecclesiæ præstare auxilium, papa illum priuauit, & imperium transtulit in Germanos, dādo potestatem septem principibus Alemaniæ, quorum tres sunt prælati, cæteri vero laici, quos nominat gl. in c. ad Apostolicę. de re iu. li. 6. vt haberent eligere futurū Imperatorem. Et hac potestate, & ordinatione stante, vacante imperio, electores diuiserunt se in duas partes. Nam qdā conuenerunt in Philippum Ducem, alii vero in Otthonem. Legatus papæ, qui erat tunc in illis partibus ex mandato ipsius papę, in prædicationib. & aliis collationibus suis. & etiam in suis literis denunciauit personam Otthonis idoneam ad imperiū obtinendum, & personam Philippi declarauit indignā. Et suadebat omnib. quatenus recederent ab obedientia Philippi, & adhærēt Otthoni. Principes, & alii qui adhærebant Philippo, querelarunt apud Romanū Pōtificē, dicētes ipsum perperā processisse, quia aut in illa electione, vel approbatione gessit personā electoris; & tūc posuit falcē in messem alienā, ut pote, quia electio nō pertinebat ad legatū, sed ad ipsos principes. Aut gesserat psonam cognitoris, i. iudicis, & cū processisset altera partium absente. s. Philip. minime citata, iniustitiā illi fecerat. Papa vero hoc scripsit Duci cuidā, qui iurauerat Philippo fidelitatē tanq̄ Imperatori, primo captādo beneuolētiā principū, dicens, q̄ ad principes illos Alemaniæ de iure, & antiqua cōsuetudine pertinet electio Imperatorū, sed ipsi dēnt recognoscere, sicut recognouerāt, q̄ authoritas examinandi personā electā spectat ad papā, qui eum vngit, cōsecrat, & coronat. Sed ro respōdet papa obiectioni, q̄ legatū, dicēs, q̄ non processerat vt iudex neque vt elector, sed vt denūciator. Nā denūciauit pp crimina publica ipsius Phili. eius psonā esse indignā ad imperiū obtinēdū, & cū illius crimina essent notoria, non erat opus iudicialiter procedere. præsertī cū electores illius Phili. processissent aliis electorib. contemptis, & nō vocatis. Deniq; in 3. parte, papa confirmando processum legati, declarauit illum Philip. ducē indignum, & Otthonem electum declarauit idoneum, & q̄ hoc facere posset, probat iure, & exēplo, vt patet in ſra. Quarto principaliter inserit papa aliam cām, q̄ reddebat illū Phi. indignum, vel eius electionē nō esse ad mittēdā, q̄a pr̄, & frater immediate præfuerāt imperio. Vnde si
2 ne, sed ex successione deferretur imperiū. † Vltimo papa monet istū principē, cui scribit, vt, omnino dēat recedere ab illo Phil. nō obstante iuro sibi p̄stito, quia cum fuit p̄stitū sibi tāq̄ Imperato
3 obseruādū. † No. i. ibi, [In messem alienā.] q̄ nō licet legato, etiā de latere p̄ turbare priuilegiū alteri p Romanū pontificē cōcessum, ad hoc bo. gl. in c. pro illorum. ǰ. de præb. q̄ vult hoc proce-
4 dere, ēt si priuilegium sit clericis p̄cessum. † Iuxta literā vero col
a latis licet, a de quo dic, vt in c. discipulos, de conse. di. 5. nec licet b
b trāsire per agrū alienū domino inuito, nisi in quibusdā casib. a iure expressis, de quo vide gl. i. di. oēs leges, & in l. Diuus, ſl. de ser. rupd. vbi dicit tex. q̄ nō licet venatorib. seu aucupib. trāsire per agrum alienū, cā venādi, seu aucupādi. No. 2. ibi, [Derogauerat di
gnitati,] q̄ eligere Imperatorē est dignitas. Nā si notarius ipsius principis dr̄ hēre dignitatē, vt in l. unica, C. de mād. prin. no. Bar. in l. 3. ff. ad leg. Iul. repe. Fortius ipsi electores cēlendi sunt habere c quādā dignitatē, est tamē dignitas sine iurisdōne, nā multis aliis nō dis pōt capi dignitas; de quib. bo. gl. in c. quia nōnulli. de cle. nō resi. & per Bar in l. 1. C. de dig. li. 12. & uide quod ibi dixi in ca. 5 de multa, de præb. † No. 3. ibi, [Absente altera partium, &c.] q̄ per peram procedit iudex, ēt si sit legatus papæ, parte non citata, un de regulariter non valet processus. 3. q. 9. c. caueant, & c. omnia, & ibi in c. 2. de testib. Quinimo etiam sententia ipsius principis ē
d nulla ex defectu citationis, d vt est gl. no. & ibi Bar. in l. fi. C. de le. facit clem. pastoralis, de re iud. & gl. in ca. fi. de hær. li. 6. vide tex. &
6 quod ibi dixi in c. j. de causa pos & prop. † No. 4. in ver. [Verum,] ibi, [Recognoscimus vt debemus arg. op q̄ papa nō potest, sine causa, priuare electores imperii, vel ipsorum potestatem aliquatenus impedire, p̄sertim, quia, vt subiicitur in tex. non solum de iure, sed etiam de antiqua consuetudine hæc potestas eis competit, pro hoc vide bo. glo. in c. ad apostolicæ, de re. iu. li. 6. Item quia Papa non debet super istis tpalibus, sine maxima causa, se impedire, in c. cām, qui fil. sint legi. Nec priuare pōt laicos eorum iure, sibi cōpetenti, vt no. Inn. in c. inquisitioni, ǰ. de sent. exc. Et priuilegium concessum, de sui natura perpetuum, non debet reuocari, vt no. Inn. in c. nouit, de iudi. Itē no. ibi, [De iure, & antiqua cō suetudine,] q̄ consuetudo potest concurrere cum iure communi, & sic adiicere maius robur, & uinculum ad ipsum ius cōmune, concordat c. sopitæ, de cens. i. Item no. ibi, [a Græcis transtulit, &c.] magnā p̄rogatiuam potestatis apostolicæ, ad imperiū. Nā papa pōt ex causa maxima, transferre imperium de gente ad gentem. Item potest examinare electum in Imperatorem, approbare personam, ungere, consecrare, & coronare, ac etiam reprobare, si opus est, ut hic. Potest etiam ex causa superuenienti, deponere iam coronatum, vt in c. ad apostolicæ. præl. Ex quibus omnibus, & similibus, quæ plene tetigi. in c. nouit, de iud. pōt colligi maioritas summi pontificatus, ad imperiū sęculare, & prosequē hāc mām, vt plene dixi ī d. c. nouit. Itē no. ibi, [germanos,] q̄ theutonici dūtur Germani, q̄d exponēs gl. 34. dil. c. 1. dicit, q̄ sunt ueri germani, i. ueri nobiles. Vel s̄m Io. An. hic, dūtur a gigno gignis pp fœcunditatem in generando. est. n. patria multum gnatiua. No. ibi, [Electum in Regem,] q̄ primo quis eligitur in Regem, postea in coronatione, promouetur ad imperium. Ante ergo
e coronationem, e proprie non solet appellari Imperator, & sentit hic Io. An q̄ eligitur in Regem. i. Alemaniæ, Io. Cald. dicit, q̄ melius diceretur Romanorum, & ita loquitur tex. in cle. Romani. de iureiu. Per electionē ergo dr̄ Rex Romanorum, in coronatione appellat Imperator. Simile in Epō. & Archiepiscopo, q̄ ex sola cle. & ēt confirmatione, non assumunt, seu non consequūtur nomen Epi, seu Archiepiscopi; sed ex consecratione, & pallii traditione, vt in ca. nisi, de autho. & usu pal. & uide gl. in cle. 2. de cele. mis. No. ibi, [Vngimus, & consecramus, q̄ Imperator consecratur. Et ex hoc sumpserunt quidam arg. q̄ Imperator recipit ordinem, s. subdiaconatus, quod reprobat gl. in c. Valentinianus.
* 63. dist. & communiter * Doc. hic. Vnde improprie dr̄ Imperator cōsecrari, p̄prie vero p̄secrat Epōs, & Imperator inūgit. Et de unctione Imperatoris, & eius effectu, & aliorū Regū, vide q̄d leg. & no. in c. vnico, ǰ. de sac. vnc. Imperator setiam coronatur triplici corona. ferrea, argentea, & aurea, & a quib. coronetur, & significatum istorum metallorum, vide p gl. in cle. Romani, præl. Et quatenus text. hic dicit, q̄ ad papam spectat eum vngere, conse-
f crare, f & coronare, dicit hic Io. An. post Host. q̄ Cardinalis Imperatorem vngit ex antiqua consuetudine ex mandato papæ, sed papa suis manib. eum coronat, corona aurea. No. in ver. [Est. n. regulariter, ac generaliter,] differentiam inter hæc. Nam regula patitur instantiam, seu exceptionem, vt no. super rub. de regu. iur.

ADDITIONES

a Licet. Adde quod uoluit Ro. sing. fui. fo. 13. ubi dicit, quod ille qui equitat p longa itinera, potest licite de mense Maii capere herbam pro equo.

b Seb. Sap. Nec licet. Vide Bal. & Pau. de Ca. in l. per agrum, C. de ser. cum allegatis per Fel. in c. omnes. 1. di. & adde quod dicit Ang. in. 2. 5. cum eadem, per illum tex. ff. ad leg. Rhod. de iact. quod armigeris dantibus operam bello licito, permittitur deprædari victualia, tempore necessitatis. refert, & multa alia adducit do. Fran. Cur. senio. in rep. l. admonendi, col. 79. de iure iu. uide do. Tas. in l. principalibus, ff. fi cer. pe. Firm. in tract. de gabellis, in 2. parte, octauæ partis, q. 1. & 7.

c Dignitatem. Adde, quod alii notarii non dicuntur habere dignitatem, ut uoluit Old. consi. 50.

d Citationis. Adde Franc. Are. consi. 164.
Zac. Amplia, quod processus papæ, uel Imperatoris factus contra subditū non citatum, est nullum, etiam de plenitudine potestatis, & in notoriis, no. iste in c. cum olim, col. 8. uer. d. Ant. dicit, infra de re iud. & ibi etiam Fel. col. 8. uersi. fi non est citandus necessario absens. Pau. de Cast. post Bald. hic all. & Gu. de Cu. in l. fi. alle. per illum, C. de le. & Old. consi. 14 & hoc tripliciter restrictum procedit, de quibus per Fel. ubi supra, uer. Item de plenitudine potestatis, ut uoluit Hippoly. de Mar. singu. suo 65. inci. citatio est maximi effectus.

e Sebastia. Sapia. Coronationem. Vide Ang. in l. bene a Zenone, C. de quadriē. præscri. ubi dicit, quod Imperator ante coronationem, non dicitur Imperator, sed Romanorum Rex. uide Felin. in capit. eam te. colum. prima, cum pluribus sequentibus. supra de rescrip. ubi ponit an appellatione Episcopi, ueniat electus.

f Considerare. Adde domi. Cardinal. consil. penul. vbi de creatione Imperatoris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 iur. sed genus[a] comprehendit sub se omnes species suas, nec ē dare sibi exceptionē. Mens ergo literæ est, q̄ cōiter, & vniuersaliter obseruatum est, & c. no. sp prædicta. Ergo ad eū spectat examinatio. † No. ibi, [Sacrilegū, vel excōicatū; & c.] & plura crimina ī
7 b pedientia, seu inhabilitantia ad Imperium obtinendū, [b] q̄ vero crimina deiiciant Imperatorē iā creatū, vide gl. no. 40. dist. si papa, in fi. q̄ dicit q̄ oē crimē sufficit; si de eo Imperator est incorrigibilis. Sed tu vide Inn. in d. c. ad Apostolicæ, vbi no. dicit, q̄ Imperator, & alii reges nō dēnt priuari, nisi ex maximis causis, seu
c delictis, quia cum non possint deponi sine magnis periculis, detrahendū est rigori, arg. in ca. latores, ī. de cle. ex. c. mi. Vñ concludit ibi Inn, q̄ ex[c] faciliorib. causis deponuntur clerici, q̄ isti principes. vide tñ tex. cū gl. in c. alius. li. 15. q. 6. vbi colligit, q̄ Rex Franciæ fuit depositus per papā, ex eo, quia erat effeminatus. i. nimis
8 sequebatur mulieres, secundum gl. ibi. † No. in ver. [Obiectioni.] ibi, denū ciatoris officiū, q̄ licet valeat arg. a sufficiēti diuisione seu partium enumeratione, vt hic in prin. & in c. fi diligenti, de p̄scr. tñ tollit hoc arg. vbi oēs partes sufficiēter numeratę nō sunt. Nā isti principes hic arguebāt, q̄ aut iste legatus gessit personā electoris, aut cognitoris, q̄ vtroq; casu male processit. Sed papa
9 stutādo hoc arg. adiecit, q̄ nec electoris, nec cognitoris gessit p̄sonā, sed denunciatoris officiū exercuit, & hoc vltimū membrū fuerat omissum ab ipsis arguentib. & de hoc vltimo mō arguendi, & multis aliis, vide per Bal. in l. quenticula, C. de epi. & cle. No. ibi, [Quāuis plures ex illis, & c.] q̄ in ele. Imperatoris, p̄ualet quic q̄d fit a maiori parte electorū. Nō ergo requiritur oium consensus; nec duæ partes eorū, sicut in ele. papæ; sed sufficit maior pars, sicut cōiter contingit in electionib. aliorū p̄latorū, vt in ca. licet, in fi. eod. Et hæc faciūt in arg. ad q. nūq d isti electores imperii exerceat hāc potestatē, vt singuli, an vt collegiū? Hoc tenuit hic, q̄ vt singuli, multi tenuerunt oppositū. Idē sequit̄ Io. An. in add. Spe. in ti. de rescri. præsenta. §. vlt. ver. pen. Et ista ꝺria opi. plus mihi placet, quia cū isti electores successerint in locū populi Romani, q̄ vt vniuersitas, eligebāt sibi Imperatorē, dēnt isti cēseri eo. iure cū illis, vt surrogatū sapiat nām eius, in cuius locū subrogatur, vt in c. eccl. ī. vt lit. pen. Præterea sufficit hic maior pars; sicut contingit in actib. collegii, vt in l. quod maior, ff. ad mun. in c. i. de his, q̄ fi. a maio. par. cap. Itē dēnt oēs hic ꝙocari, & simul actū expedire. Ideo dixit hic no. tex. q̄ plus obest electioni cōtēptus vnius, q̄ ꝺdictio multorū, qa ꝺdictio minoris partis p̄sentis, nō impedit
10 electionē maioris partis, sed vnius ꝺtēptus, p̄t facere totam electionē retractari, vt in c. quod sicut, §. eo. & in c. bonæ, ī. eo Omnia. n. hæc signa sunt collegii. Nā in spectantib. ad singulos, p̄t q libet p se p̄stare p̄sensum, vt in l. p fundū, ff. de ser. rust. p̄d. Sed tenēdo opi. Host. q̄ isti eligūt tanq̄ singuli, ꝓbaret hic vna notabilis *theorica Bar. mēti tenēda, in l. oēs populi, ff. de iu. & iur. Vbi dicit, q̄ vbicūq; maior pas p̄ualet minori parti, ēt in actib. ad singulos spectātib. dēnt oēs ad quos ptinet simul ꝙocari, ar. in l. maiorē, ff. de pac. & l. & suū, eo. ti. Et vide in hoc qđ plenius dixi in c. 3. de iu. pa. vbi tetigi an patroni dēant simul ꝙuenire ad p̄sentationis actū. No. in ver. [Nos vtiq; nō ducē, sed reliquū reputamus, & noīamus Regē.] q̄ papa nō cōfirmat p̄sonā istius electi in Imperatorē, sed solū declarat, & noīat cū idoneū, & Regē, & sic, q̄ electio Imperatoris non indigeat confirmatione expressa. & fa. tex. in d. cle. Romani, put s. induxi. Itē no. ibi, [Post admonitionē, & expectationem,] tex. quasi apertū, q̄ in electione Imp. p̄nt electores variare, recedēdo ab eo, in quē nō p̄sensit maior pars, & accedere ad noīationē alterius, sicut obseruatur in electione papæ, vt no. in c. licet, §. e. & vide qđ plene dixi §. c. prox. No. ibi, [Si principes admoniti, & c.] arg. op. q̄ ad eligēdū Impe. nō est tps a iure p̄fixū, vñ si negligūt eligere, nō deuoluit ilico potas ad papā, sed dēnt prius admoneri, p̄fixo eis alio termino, itra quē dēant eligere. Quod si non fecerint, tunc deuoluit ptās ad papā, vt hic no., ꝓbat. Et vide bo. gl. ī. d. c. ad Apostolicæ. & idē seruari dēt, vbicūq; tps ñ ē p̄fixū, sicut dixi, respū istitutionis, §. c. px. & ī c. 2. de ꝓcē. p̄b. Et no. tex. ibi, [Vel nō potuerūt, vel non voluerūt] q̄ licet electores imperii velint eligere, nō tñ p̄nt, & nihilominus post admonitionē, & expectationem, potestas prouidendi deuoluitur ad papam,[d] ne sedes apo. careat defensore sine sui culpa. Et tene mēti in hoc istū tex. qa nō recordor de alio ꝑsimili, & facit optime in ar. q̄ si patroni ecclesiæ non p̄nt, ex aliquo impedimēto eligere, q̄ careat ecclesia rectore, sine sui culpa, de quo vide quod dixi in c.
9 qñ. & c. cū pp, de iure pa. † Itē no. ibi, [Aduocato, & defensore.] qđ Impe. est aduocatus, & defensor ecclesiæ. Tenetur. n. pro posse ecclesiā defendere, & exaltare, vt in d. cle. Romani, & 63. dist. c. tibi domino. & ca. ego Ludouicus, & idem in aliis principib. vi
e de bo. tex. 23. q. 5. principes, & c. regnū. Merito principes[e] possunt deponi, si sine causa legitima denegarent impendere auxiliū ecclesiæ oppressæ. p̄sertim hoc procedit, si tenemus opi. Canonistarum cōem, q̄ imperium Immediate procedit a papa, licet mediate a Deo, vt plene dixi in d. c. nouit, & vide bo. gl. in cle. ad nostrum, de hære. & tex. 22. dist. in c. 1. & 2. & in extrauag. Boni. vnā tantum. † Item no. ibi, [Sunt. n. notoria impedimēta, & c. iuncto tex. in prin. ibi, [Cum citata non fuerit.] tex. no. q̄ in notoriis, nō est necesse citare partem, ex quo factum est ita notoriū, vt certū sit absenti nullam defensionē cōpetere posse, & cō cor. tex. in c. cum olim, de reg. iu. & vide quod ibi dixi, & plenissime tetigi in
11 materia notorii in c. uestra, de coh. cle. & mul. † No. ibi, [Scilicet excōicato,] q̄ excōicatio impedit promotionē, ēt ad sæcularem dignitatē. nō ualet ergo electio facta de excōicato, ēt ad sæcularē dignitatē, quod tene menti. Facit q̄ legi. & no. in c. ad probādū, de re iu. & in cap. fi. de proc. † No. ibi, [Quam progenitores eius
12 &c.] q̄ ad repellendum quē ad dignitate adipiscēda, ēt sæculari, p̄sideratur, nedū delictum ꝓpriū, sed ꝓgenitorū. Vñ p̄secutio ecclesiæ a progenitoribus istius Phili. facta hic aggrauat, ne iste ꝓmoueat. Nā timentur in filio, & hæredis crimina paterna, & ꝓgenito
f rum. [f] Nā sæpe solet filius, similis esse patri. Hinc est q̄ filius punitur pp crimen læsæ maiestatis a patre cōmissum. Nā efficitur infamis, excluditur ab oī successione parentis, & uitra ex sola misericordia ei seruatur, de quo dicēdū ēt, ut plenius hī in. l. quisquis, § 1. C. ad l. iul. maiest. canonizata 6. q. 1. iub c. ꝙro, incipien. si quis
13 cū militib. & hæc ē una ex causis, quare filij spurius, nō p̄t ad ordines promoueri, vt no. gl. in c. 2. de fil. presb. li. 6. No. & tene mēti tex. ibi, [Ad nostrū iudicium pertinere,] q̄ vbicunq; dubitatur, an iurm sit licitum, uel illicitum, non p̄t princeps sæcularis cognoscere, sed solū ad papā ptinet cognitio. Et vī tex. innuere, q̄ alī ꝑlati citra papā, nō p̄nt de hoc iudicare, sed ego allego no. & sin. dictum Spe. ti. de leg. §. nūc ostēdēdum, uer. 23. vbi dicit, q̄ ēt Eps
pōt interpretari iurm, alle. ī. de pi. significāte, & ad hunc text. indet tripliciter. Primo q̄ p̄edit in negotio arduo, & inter magnas p̄sonas. Vel qñ vult dare licētiā ꝙueniendi, sine ꝓmutatione, uel alia ꝓmutatione in melius. Qđ est mēti sp tenēdum, p limitatione istius c. Nā hic Doc. cōiter trāsiuerūt, inhærentes verbis literæ. Et pro isto d. Sp. allego no. p Inn. in c. debitores, de iurem. & qđ ibi dixi. No. ibi, [Cæteris fiducia tolleretur,] q̄ nō repbat fiducia, seu spes ad dignitatē obtendam. In ꝓrium fa. tex. no. in c. fi. & q̄cunq; primatum 49. dist. in. vbi dr, q̄ qui primatum desideratis terra, reperiet cōfusionē in cælis, quinimo subiicit, q̄ ēt tractare de primatu est peccatum, & vide ibi bo. gl. Sed dic, q̄ spes prima

ADDIOIONES.

a Seb. Sap. Sed genus. No. quod illud dicitur generale, quod nullam patitur exceptionem, quod facit ad impugnandum diffinitiones, quæ non cōprahendūt oēs casus. Nā diffinitio dēt esse generalis, l. 1. §. dolum, ff. de dolo. no. gl. in l. 1. ff. de le. ergo falsa, q̄ aliquē casum nō cōprahendit, & ad hoc facit tex. in l. 1. ff. de reg. Cato. tamē contra hanc differentiam inter regularem, & generaliter, sentit gl. in c. pastoralis. in prin. supra de rescrip.

b Zac. Ad Imperium obtinendum. Adde, an si talia crimina cōtra electū Imperatorē opponantur, eius coronatio differatur, donec discutiatur, & constet de cum Inn. hic, q̄ sic, quemadmodum in electo in Episcopum, eius confecratio differtur per c. super his, infra de accusa.

c Ant. Fran. Quod ex. Ex quibus autem clerici deponuntur, & propter quæ crimina, habetur in c. at si clerici, in §. de adulteriis, inf. de iu. & in c. cum non ab homine, eo. ti. & in c. perpendimus, de sen. excom. Et ex quib. causis p̄lati remoueantur a beneficiis, & an ex facilioribus causis remoueantur p̄lati inferiores, quam Episcopi, & an remoueantur, si efficiantur inutiles, & an debeant uitæ necessaria percipere habetur per gl. summæ. & ibi Arch. 7. q. 1. & habetur in c. tua. de cle. ægro.

d Zac. Ad papam. Vide pro hoc Inn. in c. cum M. supra de const. Car. in cle. 1. in fi. prin. de iureiu. Bal. in fi. col. 2. C. de quadrien. præsc. & in c. 1. ti. de pac. Constan. §. in ciuitate.

e Seb. Sap. Merito principes. Vide Bald. in l. fi. C de legi. Inn. in cle. ad apostolicæ, de re iud. ubi dicunt, q̄ Imperator poterit deponi a papa ex iusta causa, immo populus poterit eum priuare imperio, secundum Bar. in l. non ambigitur, ff. de leg. uide d. Io. Ignetum in disputatione, an Rex Franciæ recognoscat Imperatorem, in 7. col. & modum procedendi contra Imperatorem vide Laudensem in trac. de prin. q. 197. de uoluntate.

f Ant. Fran. Primogenitorum. Aduertendum est, quia peccata parentum nunquam debent imputari filiis, ut in c. undecunque, & in ca. nasci, de adol. q̄. dist. Quod est intelligendum, esse verum spiritualiter, & quoad animam, vt in c. 1. §. his ita 24. q. 3. & in' c. fi habeo, & in c. sicut satius, 32. q. 4. Corporaliter autem quādoque puniuntur ex culpa parentum, ut hic, & in l. quisquis, hic all. Est tamen uerum, q̄ originale peccatum parentum filiis imputatur, quia illud fuit cōmissum diuinam in maiestatem, de quo habetur in c. quod est, quod dicitur. & in ca. cum ita, de pœniten. dist. in. 4. & habetur in c. maiores, de baptis. & in c. fi baptizata, de conse. dist. 4. Et ad materiam istam, vide quod ple. no. per Doc. in l. 1. C. ne fi. pro pat. & per Arch. 24. q. 3. in fi. Et illa authoritas de qua hic, q̄ sæpe solet filius similis esse patri, procedit, q̄ parentes debent bonis moribus filios instruere, vt c. sicut hi, 5. necesse. 1. tit. in. 46. Educatio enim filiorum est de iure naturali, vt in c. ius naturale, 1. dist. & in l. 1. & in l. manumissio, ff. de iust. & iu. Et ideo dicit tex. in c. at ego uero, 5. dist. q̄ ex prauæ cōsuetudine processit q̄ aliquæ matres trad. unt filios aliis nutriēdos, filios. n. suos parentes, rōne diuini cultus, deserere nō dēnt, ut in c. presbyteros, 67. dist. tamen filii etiam facerdotum nou reno uēt a sacerdotio, si morū honestas eos cōmēdabiles facit, vt in c. 1. 86. dist.

g Nam sæpe. Vide gl. quæ meminit huius carminis, in l. quod si nolit. S. qui mancipia, ff. de ædi. ed. de quo per Aud. Sic. in consi. 34 preclare, col. 1. & 2. no. Idem. si tamen filii virtute sint præditi licet parentes fuerint improbi, malori sunt laude digni quam qui nascuntur ex parentibus probis. c. nunquam, & ibi Car. Ale. no. 56. dist. quem ad hoc dicit sing. An. Sic. in consi. 57. preclare, col. 8. in 2. uol. uide gl. in c. undecunque 56. dist. quæ refert illud Imolo pater tibi sit Thersites. dummodo tu sis Aeacidæ similis, & ad hoc facit. tex. in l. legem Anastasij, C. de naturali. lib.

maria est damnata vt ibi non aūt secundaria, vt hic, de quo vide
14 bo. gl. in c. quod, p derit. 61. dist. Itē licet indignū sit ad dignitatē aspirare, tñ p̄t licite quis laborare, vt tollatur impedimentum, pp quod posset impediri, ꝓmotio, & hoc casu loquitur iste text. Nam peccat nolens acceptare dignitatem, si per aliū non potest ita bene ecclesiæ prouideri, de quo vide no. dictum in c. si electio ī. eo. tit. lib. 6. † No. prope fi. ibi, [Non nisi de domo Ducis.] q̄ dignitas, quæ defertur per electionē, nō dēt successiue deferri pluribus de eadem domo, ne potius videatur dignitas delata ex successione, q̄ ex ele. Ad hoc. n. non aduertunt nonnulli improbi laici, qui sæpenumero instāt, vt beneficio aliquod nō exeat familiā eorum allegātes antiquitatē pro eā. Dicunt. n. q̄ ita diu illud bñficium semper fuit collatū alicui de domo eorū. Nā hæc sola allegatio dēt esse sufficiens ad impediendū collationē alicui de domo faciē. dā. Nā si istud dēt teruari de dignit. ibi, secularibus, fortius in ecclesiasticis, vt ī. de fil. præsbyt. c. ad extirpādas. Item no. q̄ Imperium non defertur ēt successione, sed electē. & olim idem obseruabatur in regnis p̄ticularibus, vt no. in c. Moyses. 8. q. 1. sed hodie ex consuetudine deferuntur per successionē. vt leg. &
16 no. in c. licet, ī. de vot † Quid aūt si deficit successio, q̄ a non reperit aliquis de illa domo regali? vide quod dixi in c. licet ex succe-
17 pto, de fo. comp † Vlt. no. ex fine literæ, q̄ duces & principes præstāt Imperatori iurm de fidelitate, & obediētia. Et q̄ istud iurm p̄stātur Imperatori recognoscit imperium a papa [a] iux. ea quæ dixi plenius in c. nouit, de iu. Et q̄ hoc sit verum apertissime patet ex eo, q̄ Romani per vim & oppressionem acquisiuerunt imperium. Vnde q̄ dicitur 22. q. 1. c. 1. q̄ virtutib. acquisiuerunt imperiū, dēt intelligi de virtutib. non theologicis, sed politicis, vt ibi no. præterea isti electores hunc p̄tātē habuerunt, non a populo Romano, vel ab aliquo Imperatore, sed a papa, vt hic. Vnde hodie pōt Imperator suam potestatem legitimare ex authoritate ecclesiæ, nam de aliis imperatorib. ante approbationē ecclesiæ poterat dubitari, an cum bona cōscia tenerēt imperium, de quo vide q̄ no. Inn. in c. q̄ super his, in fi. de vot. vbi excusat eos valde debiliter. Sed tu vide melius Bal. in l. cunctos populos. C. de sum. trī. vbi probat, q̄ imperium est a Deo[b] permissiue, approbatiue, formaliter, & effectiue, & dic vt ibi. In gl. in versū. Germanos, ibi, q̄ habent regimen Romanæ ecclesiæ, &c. intellige glo. de illo regumine, de quo hī 63. dist. c. Adrianus, & c. seq. nā Imperatori olim præbenti auxilium ecclesiæ satis oppressæ, tribuit papa cū consensu concilii, potestatē eligendi papam, & alios pontifices. Sed illud priuilegium postea fuit reuocatum, cum eo abuteret,
19 vt patet in c. quia sancta §. verum, ea. dist. † Exquo no. q̄ priuilegia concessa laicis super spiritualibus, possunt reuocari per papam, quia in istis q̄q; tenetur obedire summo pontifici, vt no. Inn. in c. inquisitioni, de sen. excō. Si aūt priuilegiū esset tributū sup tpa lib. an & qñ possit reuocari, dic vt plene dixi in c. nouit, de iu & an ex inuestitura laicorū facta vigore priuilegii, cōsequat inuestitus ius spūale[c] dic, vt no. Inn. in c. quod sicut, §. eo. In ea. gl. ibi. [Sicut, & Rex schacorū.] No. gl. q̄ apud Grecos est nudū nomē imperii, sicut & quilibet in domo sua pōt dici imperator, seu Rex, vt in c. duo ista noīa. 23. q. 4. Vnde Io. And. refert hic fabulam, de quodā rurali, qui receptauit Richardū Regē Angliæ in cognitū, qui aucupatione sua seu venatione instante discrimine tps, p diderat exercitū suū, & cū nollet obedire rustico in lotione manuū, vel p̄ aliquos, cū rex vellet se p̄terre illi in mensa, dedit illi alapā, dicens, q̄ quilibet est Rex in domo sua, quasi dño domus sit obediendum in domo sua p̄cipienti. Ferē ēt, q̄ Rex ad palatiū suū reductus, fecit rusticū inuitari, vt sic ipsum nolentem obedire, faceret verberari. Sed rusticus sapiēs, in oīb. Regi obediuit, lauādo manus, & consimilia faciendo, & sic rex remansit frustratus intentione sua, & dr q̄ multa bona illi contulit. In ea. glo. ibi, [Est aūt imperator super oēs Reges.] no. gl. vsq; ad fi. ex qua colligē magnā imperatoris ptātē, oēs enim potētiæ Regū fluxerunt ab imperio, tanq̄ riuuli a flumine. & de hoc vide plenius p Bal. in c. quis dicatur dux, col. 10. Vide etiā gl. no. in c. Adrianus. 63. dist. q̄ dicit, q̄ Reges Hispaniæ, nō recognoscunt imperatorē, qa de faucibus infidelium eruerunt illa regna. De Rege Franciæ, & istis cōsimilib. vide quod dixi post glo. & Inno. in c. p̄ venerabilē, q̄ fil. sint leg. Et in q̄tū hæc gl, subiicit, q̄ oīa sunt in ptāre imperatoris, intellige quoad iurisdōnē, nō aūt quo ad dñium, quia dñium de iu. gen. est apud priuatas p̄sonas. j. dist. ius gētiū, & ī l. ex hoc iure, ff. de iust. & iu. Nec p̄t imperator sine cā priuare aliquē dñio suo vt no. Inn. in c. q̄ in ecclesiarū, de cōst. & Bar. in l. fi. C. si ꝺ ius vel uti. pub. & Cy. in l. p̄scriptione. C. de p̄c. imp. offe. & vide ad materiā, q̄ no. Bar. in proc. ffor. & in l. i. in fi. de rei vē. In gl. in ver. [Sacrilegiū,] ibi, [Nā & sacrilegi familia repelli ā sacrīs,] Intellige p ut loquitur, qñ. s. ipsa familia est sacrilega, secus dicendū est, si q̄s sit in familia alicuius sacrilegi. Nā dūmō absti neat a sacrilegio, non reperitur iure cautum, q̄ debeat repelli a sacris ecclesiæ. Nam c. miror, allegatum in gl. non loquit̄ de sacrīs, sed de oblationib. vt in odium dñi, & detestationē criminis, non admittat familia sacrilegi ad oblationes. In gl. in ver. [Fauere,] ibi, [tunc demum.] No. ex hac gl. vbi electores imperii discordant in pari numero, nec fit accessus, ita q̄ possit maior pars haberi, pōt papa eligere vnum ex illis, prout sibi libuerit. Sicut contingit in patronis discordantib. dispari numero, in c. q̄ aūt ī. de iu. pa. † Secundo sentit
20 gl. q̄ si electores imperii oēs eligunt scienter indignū, ptās proui dendi deuoluitur ad papā, q̄ tñ hic aperte nō, ꝓbat. Puto tñ dictū in se verū, qa ex quo ista ptātē habuerūt a papa, dēt ad ipsum redire ptās, si ea abutunt, ar. in c. gratū, §. de postu. Præl. & facit tex. hic in ar. ī ver. nos. vtiq;. [in gl. ī ver. [Aduocato carebit.] ibi, [nō pōt esse patronus.] Gl. logt nimis obscure, & rectē dixisset p̄ m Inn. & Phi. q̄ aduocatus ecclesiæ non est patronus, sed est qui si parēs, seu procetor. q. d. licet imperator sit aduocatus ecclesiæ, non tñ patronus, & dr aduocatus. i. defensor. ideo tex. dicit. aduocato & defensore carebit, &c. In gl. [Lotharius] in fi. solue hoc ꝺrium vt no. in c. de quibus. 20. dist. vbi gl. dat tres solutiones, & vide q̄
21 leg. & no. in c. in causis, ī. de re iud. † In gl. in ver. [Publica] ibi, [debet esse publica.] Non referas glo. ad texquia esset falsa, nam electio facta de excommunicato, est nulla, quantumcūq; ille sit occulte excommunicatus, vt in c. cum dilectus de cōsue. & in cap. cum inter, §. eo. not. Inn. in c. cum dilectus, & Ioan. Andr. in c. 1. de resc. lib. 6. Et vide q̄ dixi plene in c. veritatis, de do. & cōtu. vbi
22 tetigi, nunquid valeant gesta ab ipso excōmunicato tolerato. † In
c glo. in ver. [Postulauit, ī. fi. no. glo. quæ solet quotidie allegari, q̄
d petens absolutionem, tacite fatetur [c] se excommunicatum, [d] &

ADDITIONES.

a Papa. Adde eundem consi. 84.

b Est a Deo. Adde late Ol. p̄. 69 & meli⁹ ī ꝓposito, p̄. 80. ī 3. col. circa medium

c Frater. Adde Rom. consi. 165.

Adde Bar. in l. 1. in fi. prin. ff. de ope. no. nun. & ibi per Mod. quos uide etiā post Bar. in d. l. decem & per istam opi. quam tenet hic iste, redditur dubiū illud, quod no. uoluit Bal. in l. 2. C. de iu annul. an. ubi dixit, q̄ per instrumētum legitimationis, probatur quem illegitime natum, quia dispensatio præsuppo nit ueritatem in contrarium, q̄ reputat no. d gnum, istud dictum sequitur Pau de Cast. in d. l. decem, ubi uide Aeneas de Falc.

Tu dic melius, q̄ quis per petitionem absolutionis, non uī fateri se esse excōicatū, sed bene conscientiam suā lasam Ita no. Bal. in sua mar. in uer. absolutio. uer 7. & Spec. in tit. de prob. §. 3. uer. sed nunquid. Zachar.

d Se excommunicatum. Vide Fel. in c. apostolicæ, in ulti. no. de exc. uide Car. in c. perpendimus. ad fi. de sen. ex. com. ubi dicit q̄ probata absolutione, non infertur excommunicatio, quia potuit fieri ad cautelam, uide Rot. in antiquis, de sent. excom. decis. 9. Sab. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& idem vī tenere Hoſt. hic, & in c. 2. ĵ. de or. co. Sed Inn. hic, & in p̄al. c. 1. tenet p̄riū, dicēs q̄ licet fateatur ſe habere leſam conſcientiā, non tñ fatetur per hoc ſe excōicatū. Idē vī tenere Archi. in c. pia, de exce. li. 6. & Colle. hic, & facit q̄ no. Io. An. in c. exhibita, de homi. & tenet Spe. in ti. de prob. §. videdum, ver. ſed nū quid, vbi ad iſtum tex. nñdet q̄ hic denotatur tp̄s, in quo recognouit ſe excōicatum, nō aūt denotatur cā, q. d. quod iſte per nuncium, recognouit ſe excōicatum, eo tp̄e quo petit abſolutionē per nuncium. Bar. tñ in l. decem, ff. de ver. ob. tenet op. huius glo. ſed p̄riam partē puto veriorem; quia ſolet peti ad cautelam; & bonarū mentium eſt timere culpā, vt in c. 2. de obſer. ieiu. & vi-
23 de q̄ dixi in c. 2. p̄al. †Et no. ex p̄dictis iuncto tex. q̄ p nuncium p̄t quis abſolui. q̄ dā p̄, per id, q̄ le. & no. in c. cum deſideres, & ca no bis, de ſen. exc. Abbas dicit, q̄ licet quis nō dēat abſolui per nun
a cium, ſi tamen abſoluitur, tenet abſolutio,[a] & not. hoc dictum, quia ſatis placet. & dic, quod iſte tex. non probat, quod iſte fue-
24 rit abſolutus p̄ nuncium. An aūt p̄ literas gs poſſit abſolui, vi. de bo. tex. iunc. gl. 2. q. 5. c. q̄to †In gl. in ver. ſ illicitum,]ibi, [Sed il la lex loquitur in hæreditaria, &c.] Ex his, q̄ hic allegantur in gl.
b iſtud iurm reddebat[b] dubium. Nā quatenus erat de futura ſucceſſione, qa iurauerat obedire nepoti ſuo, vt Regi & imperatori futuro, uiuente adhuc imperatore, videbatur iurm illicitum, vt in l. ſi. C. de pac. & no. iſtam gl. quia illa lex nō facit mentionē de iuramento, ſed ſolum dicit pactum non ualere p̄ bonos mores, ſed Bar. in l. ſtipulatio hoc mō cōcepta, ff. de ver. ob. & aliqui Doc. in d. l. ſi. tenent & bñ, & iurm nō valere, vt in reg. non eſt ob ligatorium, de re. iur. li. 6. Sed in p̄rium faciebant, q̄ voluntas im peratoris viuentis interceſſerat in hoc, ſeu in obligatione, & pactum ualet de futura ſucceſſione, p̄ſentiente eo, de cuius ſucceſ
c ſione agitur, ℓ eo tñ pdurante in conſenſu vſq; ad mortem, ut dicit tex. in d. l. ſi. fed ille p̄ſenſus imperatoris nō uidebatur hic ualere; quia non agebatur hic de re ſua, cum imperium deferat ex electione, & nō ex ſucceſſione, ut hic, merito dicit hic papa, quod ĩ tali dubio, ſi debuit iſte Dux uenire, p̄pria authoritate p̄ illud iuramentum, ſed debuit p̄ſulere Romanum pontificē, & ſic intel lige, & limita glo. ſe. in prin. q̄ no. in eo, qđ facit tria membra, q̄ aut iurm eſt oīno licitum, & tunc eſt obſeruandum, vt ĵ. de iure iu. per totum. Aut eſt illicitum, & hoc p̄ſtat; & tunc propria au thoritate poteſt quis venire contra, vt 22. quæſtio. 3. & quaſi per totum. Aut dubitatur; an ſit licitum; vel ne, et recurren dum eſt ad ſuperiorem, ut hic. & idem uoluit hic Inno. qui tamen vltra dixit, quod ſi iurm poteſt ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ; licet ſit temerarium, et pernicioſum exemplo; debet tñ ſuperior prius adiri, ar. c. cum quidā, de iureiu. & hic. Si aūt eſt te merarium, nō autem exemplo pernicioſum; et tunc debet ſerua ri. arg. c. debitores, de iureiu. et ſubiicit no. verbum, et menti te nendum, quod nedum in temerariis iuramentis; ſed etiā ĩ licitis, & honeſtis, poteſt quis venire p̄ propriā authoritatem; inſtante neceſſitate; ſi ſuperior nō p̄t adiri. 11. q. 3. ca. anteceſſor. Ita putat ipſe; imminente neceſſitate, vel magna vtilitate ſpirituali. Sed
d hoc vltimum non placet Hoſ. quia propter vtilitatem,[d] non eſt periurium cōmittendum. Nō. n. debet admitti malum propter bonum, quod inde ſequit, ut in ca. non magno, ĵ. ne cle. vel mo. Sed do. Card. placet dictum Inn. quia magna vtilitas cōparat̄ neceſſitati, ut no. Inn. in c. cum omnes; de p̄bi. Et mihi placet hoc di ctum, q̄n imminet talis vtilitas, pro qua ſuperior ipſum veriſimi liter, ſi potuiſſet adiri, abſoluiſſet a iuro, facit l. tutor qui reperto
25 riū, ff. de admini. tu. 17. q. 3. c. nullus. † In gl. ſi. no. gl. iuncto tex. q̄ iu rans obedire Regi, vel alteri principi, intelligitur eo remanēte in
26 principatu, vñ iurm non ligat, eo priuato. † Extra gl. q̄riē, nūquid electus in Imperatorē, poſſit illico adminiſtrare, anteq̄ coronet,
e vel approbetur? Sol. olim erant variæ opi. ℓ ſed hodie receptū eſt p̄ſuetudine, vt ſtatim adminiſtret. Et ſi plures ſunt electi ĩ diſcor
f dia, quilibet adminiſtrat, ſed validitas geſtorū dependet[a] a futuro euentu, de quo vide gl. in cle. Romani, p̄all. q̄ circa iſtā mām po
27 nit plura notanda. † Vltimo hic q̄ritur, nunq̄ poſſit p̄ coronan
g dum excipi ad effectū differendi coronationē, & donec exceptio nes fuerint examinatæ Inn. ſentit, q̄ ſic: nā ſicut p̄t papa examinare electū ante coronationē, vt hic, ita dēt admitti exceptio cū coronatio ſit q̄dā p̄firmatio; q̄ ēt p̄cedit manus impoſitio; quia dēt vngi, & p̄ſecrari, vt in lit era; ergo dēnt prius admitti exceptiones probabiles, ſicut p̄ eā m p̄ſecrandum, vt in c. ſuper his, de ac cuſa. Et hæc opi. placet mihi, licet quidā dicāt hoc iure non probari. Idē dic p̄ Abbatē bñdicendum, ut no. Doc. hic, & probat̄ ĵ. de accu. in c. meminimus. Abbas.

ADDITIONES

a Zac. Tenet abſolutio. Adde Bal. & Ale. & in l. poſt mortem, §. fi. ff. de ado. & Ro. dec. 440. in c. ſi dicamus, in no.

b Ant. Fran. Reddebatur. Ad iſtam materiam, an quis poſſit uenire contra iura mentum per eum præſtitum abſque periurio, non expectata relaxatione ſuperioris, ℓ in materia l. ſi. C. de pac. etiam ſi iuramentum videatur eſſe cō tra bonos mores, uide quæ habentur in c. debitores, & in c. cum contingat, & in c. quanto, de iureiu. & in c. quamuis, de pac. li. 6. & per Bal. & Do. Leg ſtas in l. pactum quod dotali, C. de colla. & per Ioa. de Imo. in ſuo, ſ. conſi

vbi examinat materiam pacti de futura ſucceſſione, de quo in d. l. fin. C. de pac. Et mihi ſemper placuit ea opi. q̄ ob reuerentiam iuramenti præſtiti, ex quo etiam uidetur eſſe obligatio quæſita Deo, non debeat quis propria authoritate, non expectata declaratione ſuperioris, contrauenire, alioq; ti more periurii, quia cum ſimus in materia peccati, & dubium ſit, an iuramē tum obliget, uel non obliget, & an ſit ſeruandum, uel ne, & an illi ſine pe riurio poſſit contraueniri ſemper eſt expectanda ſuperioris authoritas, qa in dubijs, ſemper tutior pars eſt eligenda, ne in c. iuuenis, de ſpon. & in c. ad audientiam, de homi. & in l. quoties, ff. de reb. dub. & in l. ea. an §. 1. ff. de re gu. iu. & in regula, inſpicimus, de reg. iu. in 6. Et alibi dicitur q̄ ratione du bij melius eſt aliquid ſuperfluum facere, quā nihil facere, aut aliquid omit tere, vt in c. quieſcamus, 42. diſt. & in c. corripiatur, 24. q. 3.

c Agitur. Adde Pet. de Anc. conſi. 404.

d Seb. Sap.]Propter utilitatem. An, & quando magna utilitas æquiparetur ne ceſſitati, uide per Fel. in c. cum ſuper. in prin. de teſt. cog. & eundem in c. cū acceſſiſſent, col. 10. de conſtitu.

e Variæ opi. Adde videndum Iare Ol. conſ. 180. ubi multa alle pro, & contra.

f Depender. Adde Old. conſi. 22.

g Zac. Coronationem. Adde quæ dixi ſupra iſto c. in apo. in uer. ad imperium, nume. 7.

Ant. Fran. Ad iſtum paſſum, an imperator ante coronationem, habeat plē tudinem poteſtatis imperialis, cum non dicatur imperator, ſed Rex Roma norum, uide Bar. in extraua. ad repri. in uer. reges, & gl. in c. legimus, 93. diſt. & per Alb. de Roſ. in l. bene a Zenone, C. de quadri. præſc. & uide gl. in ca. indemnitatibus, de ele. li. 6. & habetur per Io. An. in addi. Spe. in tit. de reſcſ. ſenta. §. fi. in uer. item, quod obtentum, & an imperator ante coronationē ſuam, recipiat aliquem ſacrum ordinem, & quem, uide etiam Bal. in rub. l. C. & uide Io. And. in c. 2. de præb li. 6. ubi dicit, quod ex nominatione, nul lum recipit ordinem. De quo etiam per Spec. in ti. de leg. §. nunc oſtendē dum, uer. 39. & a quo proceſſerit imperium, vide Bal. in l. 1. C. de Sum. Trin. & Bar. in l. 1. ff. de req. reis allegat d. l. bene a Zenone, & uide Bar. in extra nag. ad reprimen. in prin. ubi videtur uelle, quod proceſſerit à Deo, & ha betur per Iaco. Alua. conciuem meum, in ti. quis dicatur Dux, Marchio, uel Comes, in prin. & in ti. de pace iuramen. firman. in uſib. feud. & hodie hoc uidetur eſſe expeditum in extraua. Bonifacii, quæ incipit unam ſanctam, & habetur in c. cauſam, il 2. qui fil. ſint legi. & in c. quoniam, 10. diſt. & prīa omnes reges de iure ſubſint imperio, uide gl. o. 7. q. 1. in c. in apibus, quę di xit, quod ſic, & gl. in c. Adrianus, 63. diſt. quæ dicit, Regem Franciæ, & Hiſ paniæ ſubeſſe Imperatori, & habetur per do. Car. in cle. Romani, de iure, in 10. o. p. Et pro Imperatore eſt notabilis gl. in cle. paſtora. in uerbo & ī lud, de re iud. quæ dicit, quod imperator fundat intentionem ſuam in toto orbe de iure communi, cum dicatur eſſe dominus totius orbis vt in d. l. be ne a Zenone, & in l. deprecatio, ff. ad l. Rhodiam de iac. & habetur per glo. in c. conuenior, 23. q. 8. & per Bal. in d. l. 1. C. de Sum. Tri. Tamen, quod ſit Franciæ non ſubſit imperatori, uidetur tex. in ca. per uenerabilem, qui filij ſint legi. & plura circa coronationem Imperatoris, ponit idem Alua. in præl. c. 1. quis dicatur Dux Mar. vel Comes, & adde gl. in c. ius Quiritium, i. diſt. quæ dixit, quod qui non vult ſubeſſe imperio Romano, perdit ius ſuf cedendi, & alibi dixit tex. in l. 2. C. de cri. ſacrile. quod diſputare de eo, quod facit imperator, eſt ſacrilegium, & uide tex. in Auth. ut omnes obe. in præ uinciarum, §. & hoc conſiderantes colla. 5. ubi dicitur, quod imperator ha bet uniuerſalem iuriſdictionem, ab aſcendente uſque ad deſcendentem ip lem, & ab utroque latere. ſ. meridiei, & ſeptentrionis, & in omnibus inſu lis, quæ uſque ad Oceani receſſus extenduntur, ut in Auth. ut eccleſia Ro mana, in §. quod igitur. Et an ſit dare aliquam ciuitatem liberam ab impe rio, uide quæ habentur per Iac. de Are. & Doc. in l. omnes populi, ff. de iuſt. & iu. Inon dubito, & l. hoſtes, ff. de capt. & dixit Cy. in l. donationes, quæ, C. de dona. inter ui. & uxo. & Bar. in l. quidam conſulebant, ff. de re iu. quod omnes, qui non recognoſcunt ſuperiorem, dicuntur habere poteſtatem im perialem. Et alibi dicitur, quod regnum Italicum, & Germanicum, dicitur eſſe imperatoris proprie, ut in c. ſi. de prohib. feu. alien. per Fed. in §. firmi ter, & in ti. de pace tenen. in prin. & in tit. hic finitur lex, deinde incipiunt conſuetudines regni. Et addē, quod Imperatori nihil imponi poteſt dum modo ſit catholicus, ut no. Bar. in l. Barbarius, in uer. & iuxta, ff. de offi. pre to. & Imperator poteſt nobilitare quē uult, & cōferre honorem cui uult, & ei ſic facienti, eſt obtemperandum, vt in l. ſacrilegii, & ibi Bal. no. C. de diuer. reſcri. & utrum Imperator poſſit, reuocare donationem factam ec cleſiæ, no. gl. in auth. quomodo opor. Epi. in prin. & no. in l. non ambigitur, ff. de leg. & no. Hoſtien. in Summa de immunitate eccleſi. in §. quantum, & not. in capi. ego Ludouicus, 63. diſtin. & no. Ioan. And. in d. cle. Romani. Et utrum Imperator poſſit mihi auferre meum, habetur in l. 2. in §. ſi quis a principe, ff. ne quid in loco publi. et in l. ſi. ff. de pignora. actio. et per Cy. in l. reſcripta, in 4. q. de preci. Impera. offeren. et per Bar. in l. fin. C. ſi contra ius, uel uti. publi.

SVMMARIVM.

1 *Abſentes ſunt uocandi in electionibus faciēdis, & ſunt uocandi per nuncium, uel literas, & non ſufficit ſonus campanæ, quando ſunt in prouincia.* 3.
2 *Maior pars intelligitur numero, & authoritate, & iſta copulatiue requiruntur.*
4 *Extenſio de caſu ad caſum, non debet fieri, niſi militet eadem omnimoda rō.*
5 *Conſuetudo, an & quando ualeat, ut omni caſu abſentes uocentur, uel non uocentur.*

CAP. XXXV.

Coram. Abſentes ad electionem de prouincia ſunt uocā di, & confirmatur electio maioris. & ſanioris par tis. In j. ponitur deciſa narratio. In 2. prouiſio, ibi, [Si uero,] Et po nit caſum, q̄ celebratis duabus electionib, in diſcordia, papa cō miſit illas decidendas, prout de iure fuerit, & ſic ptingeret de iu. ſe vtrāq; caſſari, papa mādauit electionē celebrari de nouo, ſub hī in lra. No. j. ibi, [Tituli S. Prudentianæ,] q̄ presbyter Cardina lis nuncupatur p̄ titulū ſuū. Quid de eō, & Diacono? dixi plene
1 in c. ex geſtis, de cle. nō reſi. † No. ibi, [Cōuocatis] q̄ vbi aliqui ex electoribus ſunt abſentes, non ſufficit ꝓgregare capitulū p̄ ſonā cāpanæ, ſed dēt abſentes ꝓuocari p̄ nūciū, aut lras, aliās electio vi

cis

eis ꝓtemptis facta, & ipſis proſequentib. cōtemptū, venit irritā da, vt ĵ. c. proxi. & ſ. eo. c. quod ſicut, & in c. cum inter vniuerſas. Si aūt omnes eſſent præſentes ſufficit ꝓgregatio p̄ ſonū cāpanæ; ſi hoc eſt de more in illo loco; ſic intellige c. in cauſis. ſ. eo. ubi re
2 tigi. † No. ibi, [Fratrib.]q̄ oēs clerici eiuſdē collegii, p̄t dici fra tres, pp dilectionē, & charitatē, q̄ magis dēt affluere inter eos, q̄
3 inter alios, de quo uide, quod no. ĩ c. ad mensam 11. q. 3. † No. ibi,
a [Minori, & ſaniori[a] parti,]q̄ſi ſufficit aliquid eſſe geſtū a ſaniori parte vniuerſitatis, niſi ēt illa pars, ſit maior in numero. Requirū tur ergo duo copulatiue, ad validitatē geſtorū. Idē vī in uere tex. in c. qa pp. ĵ. c. & in c. j. de his, quæ fi. a ma. par. c. In gl. j. Ex hac gl. habes tres intellectus ad literam. Primus eſt, ut hic ponatur regu la circa uocationem abſentium, ut exiſtentes in prouincia, ſint oēs uocadi, ſecus ſi extra prouinciā, & ſm hunc intellectum hæc Decre. determinat, & declarat c. quia pp. ĵ. eo. Vbi dī, q̄ oēs ſunt uocandi ad electionem, q̄ cōmode uocari p̄t, & illi dicunt cō mode poſſe vocari, qui degunt in eadē prouincia. Secundus in tellectus eſt, ut potius illud. c. quia propter, determinet, & reſtrī gat illud c. q̄ eō, ut ſic ſit ſenſus, q̄ exiſtētes in prouincia, ſunt uo candi. ſi cōmode uocari p̄t, vt in d. c. quia propter. Vñ nō ēt eu randum, an aliqui electores ſint in prouincia, vel extra, ſed illud ſolum dēt inſpici, an cōmode uocari poſſint. Nā poſſibile eſt, q̄ q̄nq; quis ſit in alia prouincia, & tñ uicinior erit eccleſiæ, de cui
b electione agitur, q̄ alius qui erit abſens in eadem prouincia, forte multum longa, & lata. Et potius dēt attendi mens legis, q̄ eius verba, ut in c. intelligentia, & in c. præterea, de uerb. ſign. & regu. ſi. de reg. in. li. 6. Tertius intellectus, quaſi p̄cedenti cōformis, eſt q̄ de iure non debet haberi p̄ſideō ad p̄uinciā, ſed ſolū utrum cōmode poſſint abſentes uocari. Et ad iſtum tex. nñd. gl. q̄ loquit ſm ſpāles p̄ſuetudinem illius loci; & ſic valet p̄ſuetudo, ut om nes de prouincia uocentur licet de facili nō poſſint omnes com modo uocari. Et pro hoc ultimo intellectu optime facit tex. in ca. in Geneſi. ĵ. eo. in ſi. vbi ualebat p̄ſuetudo, q̄ hoc cōde cauſis de oſ. dele. & l. ſi. de iu. delib. Et ita ad quem ſpectat p̄firmatio electionis, erit ido neus iudex ſuper hoc dubio, arg. in c. ſi. eo. ti. li. 6. Et ad iſtum tex. dic, q̄ papæ fuit hoc uiſum, quod omnes de prouincia p̄nt cōmo de uocari, ideo mādauit omnes illos ꝓuocandos, non. n. poſſunt hic p̄p rīa gñalem, nec dēt extēdi iſte tex. indifferenter ad alias ec cleſias cum in aliis nō concurrat eadem ratio, cum aliæ prouin
4 ciæ poſſint eſſe latiores, & breuiores. Et ius nō debet extendi de caſu ad caſum; niſi militet eadem omnimoda rō, ut in c. transla to, de p̄ſt. cum ibi no. & in l. non poſſunt. ff. de legi. & iſtum pu tauerum intellectum huius c. per hoc ceſſat q̄ō, q̄ faciunt hic D. grentes de qua prouincia intelligatur iſte tex. & dicunt, quod de
5 uſuali, ſi ſm quod uſu, et cōiter appellātur prouinciæ, ut Tuſcia, Lombardia. et ſi miles, non aūt deber intelligi, ſi ſm q̄d hī 6. q. 3. c.
d ſcitote, vbi dī, quod illa eſt p̄uincia. q̄ hēt unū Regem et vnum Metropolitanum, nā multæ hodie appellantur p̄uinciæ, vtū, q̄ ñ habent eōs. Sed ut dixi, iſta difficultas ceſſat, tenēdo intellectū p̄miſſum, nā hic papa retulit ſe ad iſtā prouiciam certam, nec de
5 dit regulam quoad alias prouincias. † Quo ad ſecūdā qōnē dixe runt quidā, q̄ p̄ſuetudo ualeat, ſi ſm q̄ remoto loco abſentes ſūt uocādi, reſpū diſtātiæ uocationis. Sed nō valet, ut abſentes nullo modo uocētur. Sed hoc dictū non placet hic Io. An. arg. in c. cū in eccleſiis, de p̄b. li. 6. ubi tex. approbat p̄ſuetudinē, ut abſentes nullo mō uocētur. Et q̄q̄ ille tex. ſi loquat in electionib. p̄latorū, ſed in collationib. p̄benda rum, et canonicatuum, tamen eadem ratio ualet in electionib. p̄latorū, nā de iure abſentes dēnt uocari in re ceptionibus canonicorū, ſicut in electioib. p̄latorū, ut ibi. Sicut ergo ualet p̄ſuetudo in illo caſu, ita dēt ualere in caſu noſtro. Præ terea uidemus, q̄ p̄ſuetudo p̄t in totum deferre alicui ius eligē di, & priuare ueros electores, ut in cap. cum dilectus, de p̄ſue. & in c. cū eccleſia Sutrina, de eā poſt. & pp. Ita & fortius dēt eſſe po tens ad reſtringēdū ius eligendi, cōpetens reſpū uocationis futu ræ. Et hāc partē tenet gl. in d. c. cum in eccleſiis, & no. et fuit de mēte huius gl. Facit in ſimili, qđ le. & no. in c. 3. de conſue. li. 6. na hæc p̄ſuetudo p̄t eſſe c. cle. vtilis, pp faciliorem expeditionem; ſicut valet p̄ſuetudo ĵ ius cōe, vt eps nō teneatur requirere cano nicorū p̄ſilū, vt in d. c. 3. Aut hēt p̄ſuetudo, vt abſentes oīno vo centur ad electionē, & puto illā valere dummō nimiū nō rēdat ad dānū eccleſiæ: nā ſi hēret, vt ēt cū incōmoditate deberent ab

SVMMARIVM.

1 *Contemptus unius facit, quod caſſetur electio ab omnibus facta, non tamen eſt ipſo iure nulla.* 4. 8.
2 *Aegrotus licet non poſſit conualeſcere, tamen non debet de eius dignitate, uel bonis, aliquid fieri, antequā actualiter moriatur, & ſepeliatur.* 11. 12.
3 *Abſens cauſa ſtudiorum, debet uocari ad actus celebrandos a capitulo.*
4 *Electio alicuius caſſata propter contemptum, poteſt iterum fieri de illomet, & ab eiſdem.* 9.
6 *Contemptus unius plus operatur, quam contradictio, plurium.*
7 *Collatio minus legitima, non arctat citatum.* 14.
10 *Abſentes in quibus caſibus ſint uocandi.*
Conſilium debet adnari cum ſolennitate, alias nihil ageret.
11 *Actus, an ruat ſi de honeſtate non erat faciendus.*
13 *Electio quæſita per ambitionem, an retractetur.*

CAP. XXXVI.

Bonæ memoriæ. † Caſſatur electio partis maioris; cōtēpta minori parte; etiam ſi ē vnus ſolus. Nō tñ ius eligēdi deuoluit ad minorē. h. d. ſm vnū in tellectū cōem. In j. ponit deciſa facti narratio. In ij. diffinitio, ibi, [Cōſtitutio,] in qua duo facit. Primo caſſat electionem ſecūdā, exprimens quare, & ponit antipophorā. Sed o caſſat primā, ibi, [Electionē aūt.] Caſus lit. Epo Cremonen. in extremis agente, cū diſperaretur de uita ipſius, capitulū ipſius eccleſiæ citauit quēdā canonicū iuū in ciuitate Regia in ſtudio cōmorātē, vt ad certū terminū ueniret pro electione futuri paſtoris. dicto canonico ñ veniēte ad terminū ſibi datū; & epo, elapſo termino viā vniuer ſæ carnis ingreſſo; atq̄ corpus ipſius traderetur ſepulturæ, ab ſente p̄dicto canonico; capitulū cōtulit poteſtatē eligendi, q̄buſ dā canonicis eccleſiæ ſuæ; & poſt mortē epi; & ante ſepulturam ipſius, coeperūt tractare de electione paſtoris. Et q̄dā ex illis, & maior pars, cōuenerūt in Archipresbyterū ipſius eccleſiæ, alii in Archidiaconū ſuū. Eo vero ſepulto, minor pars cōſenſit maiori; & ſic dictus Archipresbyter poſt ſepulturā, ab omnib. eſt electꝰ, cui electioni dicti Archipresbyteri, Archidiaconus, & capitulū cōſenſerūt. poſt modū vero ſuperuenit dictus canonicus, aſſerēs ſe fuiſſe cōptū, pp quod electio nō valebat, credens ad ſe po teſtatē deuolutam eligendi, prædictū Archidiaconum elegit. pp ter quas electiones, dictus canonicus pro ſe, & q̄buſdā aliis, ad ſedē apoſtolicā acceſſit. papa vero, de meritis iſtorum cognito, electionem Archidiaconi celebratā poſt electionem archipres byteri, nō caſſatā, caſſauit; quia nō debuit ad ſecūdā procedere, ante caſſationē prioris, in pœnā interdicens dicto canonico vo cē p̄dictionis, in primo cōſenſu, capitulo p̄durāte; & electionem Archipresbyteri iuſtitia exigēte caſſauit, tū, q̄a corpore dicti ep̄i nōdū traditio ſepulturę habuerunt de ipſa electione tractatū, p̄ canonicas ſanctiones, tum, q̄a canonicus cōtemptus fuit; licet vnus ſolus fuerit; q̄a in talib. plus nocet vnius cōptus, q̄ multo rum p̄dictio in p̄ſentia. Nec valet p̄dicta citatio, q̄a cū mortem
2 ep̄i p̄uenerit, nō potuit arctare citatū. B. † No. 1. q̄ licet deſperet de qualeſcētia p̄lati ægrotantis, non tñ p̄ hoc p̄t hēri tractatus, ſeu ordinatio ſuper futuri pontificis electione. Dēt. n. expectari mors oīno, q̄a ante mortem p̄lati, nec eccleſia vacat, nec ius eli gendi, ſeu ordinandi competit canonicis, vt hic, & in c. obeun

tib.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tib. 63. dist. † No. 2. ꝙ canonicus etiam absens causa studiorum
dẽt citari, seu moneri, ut ueniat ad electionẽ futuri pōtificis, dūmodo sit in loco, vñ possit cōgrue vocari, iuxta ea, q̄ dixi supra
c. proxi. alias electio facta illo cōtẽpto, venit irritanda, eo prosequẽte contẽptū. Not. 3. ꝙ capitulū pōt citare absentes canonicos ad electionẽ futurā. An in c. debeant esse duę partes; an sufficiat maior pars ad ualiditatẽ citationis, & termini p̄fixionis, uide quid dixi in c. cū nobis, sup. eo. No. 4. ibi, [pro sua,] ꝙ nō solum
electus pōt, p̄sequi in iudicio electionẽ suā; sed ẽt electores, cō
cordat c. cū dile. §. de consue. & c. i. de in inte. rest. vide, quod no.
4 Inno. in c. dilectus. 2. de præb. † Not. 5. ibi, [Nec cassatam] ꝙ electio facta per capitulū, aliquib. ex canonicis contẽptis, seu nōle
a gitime uocatis; nō est ipso iure nulla;[a] sed uenit potius irritāda. Qđ intelligę, qñ in cap. saltẽ adfuerūt duæ partes canonicorū uocandorū. Nā si non adfuerunt duæ partes; non ualet quicquid fit uel in cap. uel uniuersitate; ex quo minor pars est contempta seu non legitime uocata. Ad hoc l. nulli, & l. plane, & quod in eis not. ff. qđ cu. uni. no. in l. nominationẽ. C. de decu. lib. 10. & ui de quod dixi in cap. cū nobis, & c. qđ sicut, supra eod. Nā potentiæ capitulares, seu uniuersitatis, sunt a princip. apud duas partes, dum uniuersitas est in congregando; licet in diffiniendo, ualeat quicquid facit maior pars illarū duarū partiū, & ita intellige
5 l. qđ maior pars, ad mun. & in c. i. de his, q̄ fi. a ma. par. capi. No. 6. ibi, [in primo consensu ea. permanente,] ꝙ eligentes, aliquo canonico cōtẽpto, nō per hoc dẽnt priuari potestate eligendi; imò cassata ele. p̄ cōtemptū; pōt capitulū procedere ad aliā elec. & eūdẽ quem prius elegerant, de nouo assūmere; qa cū electio nō sit cassata p̄ delictū electi, pōt iterum eligi, vt in c. super eo. §. eo. No. ibi, [Nōdū traditum sepulturæ] ꝙ saltẽ de honestate; non debet fieri electio futuri prælati, anteq̄ corpus sit traditum sepulturæ. An aūt sit nulla, ante sepulturam attentata, dicam statim cum
6 gl. † Itẽ no. & tene menti tex. in ver. cum plus. ꝙ magis ob. cōtemptus vnius, q̄ multorū ꝺdictio in p̄sentia. Et est rō, quia contemptus vnius dūtaxat p̄bet facultatẽ retractandi electionẽ, vt hic, & in c. venerabilẽ. §. eo. secus in ꝺdictione aliquorum p̄tiū; quia talis ꝺdictio nō ꝙbesset ꝺ electione maioris, & sanioris partis, vt in
7 c. qa pp. ꝺ. eo. † No. vl. ex fi. ꝙ citatio temeraria, seu nō legitime facta, nō arctat citatū ad cōparendū, vnde paria sunt quem nō fuisse citatum, aut minus lẽme[b] fuisse citatū. Sed ꝺ hoc & ꝺ tex. opponitur, nam paria sunt, ꝙ aliquid fiat tpe habili, vel tpe inhabili; dūmō effectus p̄feratur ad tps habile, vt in c. de vxore, & quod ibi no. ꝺ. de sepul. Sed effectus istius citationis factæ, isto canonico absente, fuit collatus in tps habile; ergo nō debebat corruere ex eo, qa fuerat facta plato nōdū mortuo. Sol. dupl̃r, primo, mō posset dici, ꝙ hæc citatio, & eī effect[e] fuerūt ī tpe inhabili. nā citatio fuit emissa, nōdū ẽpo mortuo, & p̄fix[a] termin[o] ad vigiliā Pẽtecostes; & sic ad tps, quo possibile erat istū plātū adhuc viuere, ñ
.n. citarunt, vt cōpareret post mortem plati. Vel secūdo dico, & melius, ꝙ p̄suppositio, ꝙ ẽt citatlent, vt compareret post mortẽ plati, ex quo tamen fuit facta in vita prælati, non habuit arctare citatum, vt cōpareret post mortẽ. Rō est, quia omnis tractatus est inhibitus, vt hic, & 89. dist. c. nullus. Vndẽ prohibetur iste tractatus, nō solū habito respectu ad effectum ipsius, sed ẽt ad ipsū
c initiū, cū nullū ius[c] competat ca. in electione ante mortem prælati. Et pro hoc bo. tex. in simili in c. fi. de sepul. li. 6. vbi religiosus non pōt sibi eligere sepulturā; licet effectus istius electionis, p̄feratur post mortẽ; & sic ad tps, in quo est exẽptus ab obedientia abbatis. Et hoc ideo, quia ẽt principium prohibetur; quia cū nō habeat voluntatem, 12. q. 1. c. non dicatis; non potuit illā exprimere, cum viueret. Ad idẽ bo. tex. in l. si minor, ff. de ser. expor. Quinimo plus dicit hic Boa. ꝙ ẽt si citatio fuisset facta post mortem p̄lati, ex quo tū fuit emissa ante mortẽ, non valet; quod mihi fatis placet, qa in citatione plurimū cōsideratur initiū,[d] illa. n. est p
prie citatio, q̄ emanat a iudice, seu decretū de citādo, factum vero nuncii est executio, iuxta no. per Io. Mon. & Io. An. in ca. Ro-
8 mana, §. ꝺ hentes, de fo. cōp. li. 6. & tetigi in c. fi. de fer. † In gl. j. hæc gl. intricate procedit, & in effectu prosequitur duas q. nunquid electio facta per capitulum, contemptis aliquibus, sit nulla, vel
e annullanda.[e] Et in hac qõne, licet primo alleget, ꝙ sit nulla; tamẽ postea cōcludit veritatem, ꝙ non est nulla; licet sit irritanda, cōtempt is prosequentib. iniuriā suam, vt hic, & in c. quod sicut. §. e.
9 vbi melius probatur. † Secunda quæstio est, nunquid cassata electione propter contemptum aliquorum, debeant priuari isti cō
ptemptores, ptāte eligendi pro prima vice; vt sic ista potestas applicetur aliis contemptis dumtaxat? Et in hac quæstione gl. prius sentit, ꝙ sic. Et pro hac parte facit iste tex. in eo, ꝙ papa reprahẽdit istum canonicum, ꝙ prius debuit expectare iudicium papæ, quam procedere ad secundam electionem. Et sic innuitur quod post sententiam papæ, potuisset solus eligere. sed glos. in ver. [Et quod dixi] caute corrigit, ꝙ prius dixerat; & fuit illa additio usq; ad fi. quia concludit, quod ratione contemptus, solum debet, in pœnam, retractari ipsa electio, non autem debent electores priuari potestate eligendi, quia cum ista pœna priuationis, non sit hoc casu iure statuta, non est imponenda per aliū, quā per
eum, qui hẽt plenitudinem ptātis. sper Principem, & ita pōt intelligi iste tex. Et hæc opi. communiter tenetur per D. & optime facit iste tex. in ver. in primo consensu, &c. Nec ob. si dicatur, ꝙ si eligentes contra formam, debent priuari potestate eligendi, vt in c. quia propter, ꝺ. e. ergo fortius eligentes aliquo contempto, cum tunc deliquant ꝺ proximum. præterea c. quia propter, ꝺ. e. dans formam electioni disponit, vt absentes uocentur; ergo electio facta absentib. non vocatis, est attentata contra formam; & per consequens deberent electores priuari pro prima vice potestate eligendi, vt in d. c. quia propter. Sol. licet eligentes cōtra formam sint priuandi; tū non sequitur, quod eligentes aliquo contempto, sint ẽt priuandi, quia vt dicit Io. An. & bene, & ītis fuit de mente gl. huius in addi. cum illa pœna priuationis nō sit statu-
f ta[f] in casu nostro non debet pœna c. quia propter. ad istum casū extẽdi, quia pœnæ non sunt extendendæ, de pœ. di. j. c. pœnę. Et vt de bo. gl. in c. fi. de ju. pa. satis ergo est, ꝙ rōne contemptus in pœnā retractetur electio, & ista pœna est in iure statuta, & alia nō, sufficit ergo quod ista pœna imponatur. Nam odia debent restringi, & non ampliari, vt in regula, odia. de re. iu. li. 6. Ad f̃m cōtrarium dicendum, ꝙ vocatio absentium, non est de forma substantiali; sed est de iustitia. Nam esset de forma substantiali, si electio facta aliquo contempto, esset nulla, vt in d. ca. quia propter. & tamen in casu nostro non est nulla, vt in c. ꝙ sicut, §. eo. & in
c. ecclesia, il 2. ꝺ. eo. Et ad istum tex. vltrā præcedentem respōnem potest responderi, vt si sensit hic abbas, ꝙ potuisset iste procedere ad secundam, prima cassata; non tamen solus, sed vnā cū
aliis. Concludo ergo, vt habeas totam materiam gl. magnę claræ, tres casus. Quandoque electio sit per maiorem partem de indigno scienter, & tunc electio est nulla; & potestas eligendi, ipso facto, deuoluitur ad minorem partem, quæ non deliquit, vt in ca. bonæ, §. eo. & in c. congregato, ꝺ. eo. cum fi. Quandoque secūda electio facta per capitulum est contra formam subst antialem, de qua in c. quia propter, & tunc electio, est ipso iure nulla; & electores non sunt priuati potestate eligendi, sed debent priuari per sententiam, & potestas applicatur alijs, qui non deliquerunt contra formam, debet tamen expectari sententia priuationis, de quo vide quod no. Inn. & Cald. in d. c. quia propter, vbi dicit. Tertius casus, quando electio fit per capitulum de idoneo, Secundum formam, sed aliquis de capitulo fuit contemptus, seu illegitime vocatus, & hoc casu electi tenet; vnde potest ratificari per contemptum, nam potest renunciare facultati prosequendi iniuriam sibi illatam, vt in d. c. quod sicut. Sed si vult prosequi contemptum, retractabitur electio per sententiam, vt hic, & ī. di. c. ecclesia. Qua cassata, debent omnes simul conuenire ad electionẽ nouiter faciẽdā, quia, vt p̄dixi, non habet hoc casu, locum pœna priuationis, nisi papa, ex plenitudi. potestatis, vellet hanc pœnā infligere, vt §. dictum est, & per hoc hr̃ clare intellectus istius tex. & gl. Sed quæro, nunquid in aliis actib. citra electionem, habeat locum ista prosecutio contemptus, vt retractetur actus gestus per vniuersitatem ad petitionem cōtempti? Sol. credo, quod in omnib. actib. in quibus absentes debent vocari, si aliqui contemnatur, seu legitime non uocentur, debet actus retractari ad petitionem contempti, ex quo non legitime gestus est, arg. hic, & in regula, quæ contra ius, de re. iu. li. 6. facit quod no. Bart. in l. omnes populi, ff. de iust. & iu. & quod sentit glo. in c. cum omnes, de cō-
10 sti. & in c. j. de his, quæ fi. a maio. par. capitu. † Et qui sint actus, in quibus absentes sunt vocandi, vide glo. in c. 2. de testi. lib. 6. dixi plenius in d. ca. 1. de his, quæ fiunt a maiori parte capituli, & dixi, ut ibi. In actib. vero, in quibus absentes necessario non sunt vocandi

ADDITIONES

a Non est ipso iure nulla. Adde Car. Manda. in tract. suo de ele. in 1. parte. ca. 22. & in gl. in ver. vitiosam. Fed. de Sen. consi. 22. & consi. 114. & Ol. consi. 70. & nouissime per Fel. in c. cum Bertoldus, col. 4. uer. limita, infra de re iud.

b Legitime. Adde quod Ro. consi. 410. dicit, quod illegitima citatio, quæ pertinet in notitiam citati, tra arctat, sicut legitima, per cle. causam, de elect.

c Seb. Sap. Nullum ius. Et hic colligitur quomodo procedat prædicta regula, quod paria sunt aliquid facere tempore habili, vel inhabili, & conferre in tempore habile, de quo uide etiam Bar. in l. alia, §. eleganter, ff. sol. ma. ubi limitat non procedere quando tempore quo fit actus, requiritur illa qualitas. Aliam limitationẽ tradit d. Ias. in l. fi. col. 3. C. de pac. vide ad hanc regulam Ale. in l. Gallus. §. instituens, ff. de li. & posth. & in l. inter stipulantem, §. sacram. col. 4. de verb. obl.

d Initium. Adde q. hæc ratio non videtur bona generaliter, quia valet citatio nis commissio facta per iudicem die feriata pro die nō feriata, vt late conclusit Fed. consi. 244. licet aliter voluerit Pa. de Ca. consi. 25. tamen quod dicta, bona, est, quia considerauit initium respectu potestatis ca. ante mortem prælati, & pro prædictis facit quod uoluit Cal. consi. 2. de ele.

e Annullanda. Adde, vt per Ol. consi. 65.
Zac. Adde quæ dixi in apost. in uer. non est ipso iure nulla num. 4. supra proxime hoc c.

f Statuta. Considera, quod pro isto dicto facit illud, quod singulariter voluit Io. An. in c. dispendia, de resc. in 6. ubi dicit, dispositionem pœnalem extendendam propter si militudinem rationis, non tamen pœnam in eo inferta, in quo tamen cogita, per eā, quæ ponit iste supra in prōœ. in nu. 15. uer. sed cur cumscripsi, &c. Aeneas Fal.

a candi, si uniuersitas non fuit lẽme cōgregata,[a] puta, quia non ad sonum cāpanæ, vt moris est, sed conuenerunt forte duæ partes, & processerūt aliquibus de uniuersitate nō interessentibus, nec
b vocatis, tunt ẽt puto, ꝙ actus dẽret retractari[b] ad petitionẽ cōtorū. ar. in c. causis, §. e. in l. fi. C. de p̄di. dec. sine decre. non alie. lib.
11 10. facit d. reg. quæ ꝺ ius. † In gl. 2. in fi. No. sin. istā glo. & non tradas eā obliuioni, ꝙ ad ualiditatẽ electionis, necessario non requi
c ritur ꝙ præceda t sepultura prælati,[c] vnde cadauere adhuc super terram manente, pōt procedi ad electionem futuri pontificis, in hoctū fuerunt diuersitates inter Doc. Nam Host. Vinc. & quidā ali tenuerunt ꝺ istam gl. dicētes, ꝙ illud quod dicit papa hic, fuit statutum in fauorem mortui, & pp honestatem. vnde non possunt canonici huic iuri renuntiare, sed Inn. Cōp. Io. And. & cōter Doc. sequentes, tenent op. glo. licet sit honestū, vt expectetur prius sepultura p̄lati, vt in c. obeuntibus 63. dist. & in c. post q̄. 50. dis. vbi gl. dicit, ꝙ a die mortis, currit tps eligendi. Et dicit Ioan. Andr. ꝙ melius dixisset ab hora mortis, quasi sentiat, ꝙ illa dies mortis non excluditur, immo dẽt computari tps trium mensiū ab illa hora mortis, quod bene no. Vnde absurdum esset dicere, ꝙ tps incipiat currere statim ab hora mortis, & ꝙ Capitulū non possit eligere, nisi post exequias prælati. Nam tps non currit non valenti eligere, vt in c. quia diu ersitatem, de concess. præb. Et hæc opi. mihi placet. Pro qua adduco bo. tex. in c. 3. 8. q. 1. in fi. vbi dicitur, ꝙ post obitum quiescentis, clerici habent potestatem eligēdi. Et ad c. nullus. 79. dist. dic, ꝙ loquitur de nouitate, & eodem modo pōt rideri ad istum tex. Hic enim fuerunt duæ causæ cassationis, vna, f. p̄ contemptum canonici, & ista fuit potissima, & finalis causa. Alia, ꝙ corpus nōdum fuit sepulturæ traditum, q̄ fuit impulsiua. Nam honestum fuisset aliter facere, sed hoc solū
d non sufficeret ad cassationem electionis. Vide simile in vxore, [d] mortuo viro carnali. nam honestum est, vt non nubat intra annum luctus, nō tñ hoc est necessarium, vt in c. pe. & vl. de sec. nu. & q̄nq; est vtile statim post mortem, puta si canonici timent impressionem principis. Et per hoc pōt cōcludi, ꝙ protinus valet collatio beneficii facta rectore defuncto, nondum tradito sepulture, cū ifti rectores nō dicātur proprie ẽre matrimoniū ipsa
le, vt no. in c. qa pp, ꝺ. eo. & dixi in c. clerici, ꝺ. de vi. & ho. cle. vnde non est tñ vinculum inter eos, & ecclesias suas, sicut inter eos, & ecclesiā suā cathedralē, facit c. requisiti, de testa. Hæc procedunt cū ꝙrit de tractatu ēlectionis post mortẽ p̄lati, ante sepultu
12 rā faciẽdā. † Sed dubiū est, nūquid posit fieri tractat[e] electionis ante mortẽ p̄lati, eo forte in extremis agente? & in hoc cōtingit dubitari de plurib. primo, nūquid licite posit hr̃i tractatus. Sed o
ppposito, ꝙ non, nunquid electio cōtingens postea, ex tali tra
ctatu, sit nulla, vel annullanda? Tertio, nunquid canonici tractātes, & p̄sertim se obligantes, ad electionẽ certę p̄sonæ faciendā, sint ipso facto priuati ptāte eligendi? Hæc tria in effectu p multa verba tractat hic Inn. Sed tu ꝓclude br̃ post eum, ꝙ tractatus deliberatorius, seu diffinitorius, est oīno illicitus ante mortẽ prælati, non solū qñ cōcluderẽt electores inter se de certa persona eligēda, sed ẽt qñ ordinarentur aliqua spectantia ad electionem futuram, vt puta, si eligerent locū electionis faciẽdæ, vel citar ẽt etiā absentes, hęc enim ordinatio, & similis, est prohibita a iure, vt hic in fi. & 79. dist. in c. 2. & idem die f̃m Inno. & Host. de oī tractatu ambitioso, & conuentionali, pactionali, vel conditionali, vel alias, p̄taderet, vt ipsam eligerēt, nō tñ dēnt oīno deliberare. Et f̃m hoc pōt intelligi. c. si trāsitus. 79. dist. vbi probat, ꝙ viuente ẽt papa, pōt hr̃i tractatus cōsultorius de substitutione summi pōtifi
cis, & vide s̄pāliter in papa, bo. tex. in c. ī noīe dñi. 23. dist. & oīno quod dixi in c. licet. §. eo. Ad f̃m, an electio facta post mortẽ p̄lati nulla sit? concludit Inn. ꝙ nō, qa hoc nō reperit iure cautū, sed dēt annullari, si fuit facta de illo, pro quo p̄cessit tractatus diffinitorius, vel si p̄cessit ordinatio in vita p̄lati, qa reperit facta ꝺ iuris dispositionẽ, vt hic & ī d. c. 1. Et p hoc rñdet ad tertiū, nō. n. sunt electores priuati pp illū tractatū illicitū, cū hoc nō caueāt iure, sed
13 sunt puniēdi, qa egerūt rẽ illicitā. quinimo si recessissent a priori tractatu, seu a prioribus obligationib. & elegissent debite aliā p
sonā, nō esset talis electio retractanda, licet ipsi possent puniri, ex eo, qđ elegerūt ꝺ ius, vt ī c. 2. de ma. & obe. † Quid aūt de electio
ne facta de eo, qui q̄siuit eā per ambitionẽ, seu seditionẽ? vide in
14 papa, quod hr̃ in d. c. in noīe dñi. & quod dixi in d. c. licet. In alio vero casu electio saltẽ est retractāda, pp vitiū ambitionis p̄ceden
tis, vt in c. ī scripturis. 8. q. 1. † In gl. fi. ibi, [Etiā vt alleget priuilegiū.] no. gl. & vide, aliā gl. latiorẽ in c. veniēs, de acc. & 3. q. 2. c. si eps, & intellige glo. q̄n notorie constat citationẽ esse temerariā, aut qa nē alias esse iniustā, licet in se nō cōtineat iniustitiā, & vide gl. iun
cta tex. in cle. pasto. in §. nos circa, ver. Pisana, de re iu. q̄ dicit, ꝙ si
15 ęs citat ad locū notorie nō sibi tutū, [e] nō tenet ꝓparere, nec ex cu
latorẽ mittere. Et gñaliter circa istā materiā, vide Inn. in c. 2. de dila. vbi dixi. & p Io. And. in reg. scienti. in Mercu. Extra gl. quæro, qd intẽdat lra dū dicit, [In pœnā interdicētes eidē ꝺdictionis vocē.] Sol. dicunt aliqui, vt Vin. ꝙ non poterit iste canonicus opponere ꝺ formam, si capitulum in primo consensu voluerit perdurare. i. de nouo eligere illum archipresbyterum, sed ꝺ p̄sonā poterit obiicere. Nā, & cōpromittentes possunt opponere ꝺ persona electam a compromissariis, vt in c. causam, §. eo. Sed Inn. dicit, ꝙ nō poterit iste obiicere ꝺ personam, nec etiam ꝺ formam, quia præsumitur malo zelo contradicere. Alii aliter. Sed opi. Inno. satis videtur conuenire literæ, non tamen puto in hoc standum, quia licet papa istud prouiderit in negotio istius electionis non tñ vī hoc extendendum ad alias electiones. Secundo contra hæc, & ꝺ tex. oppo. videtur enim, quod ex quo electio Archipresbyteri fuit reprobata, quod non prosit ꝙ capitulum duret in i. consensu. Oportet enim vt electio fiat seruata forma, vt in c. quia propter, §. eo. ad cuius obseruātiam requiritur factum. Sol. standum est contrario, vt non sufficiat primus consensus, cum ille fuerit illicitus, f̃m Doct. Et tex. debet intelligi de primo consensu, sin effectu. Dicuntur enim canonici perdurare in primo cōsensu, si de nouo iterum eligunt illū archipresbyterū. Abbas.

ADDITIONES.

a Legitime congregata. Adde tu istam q. esse formatā per Iac. Rebuf in l. cum te, nu. 2. & in addi. ad ipsum, de decu. lib. 10. Et qualiter congregetur, vide ibidem nu. 4. & in addi. Ang. consi. 66. & Ro. sing. 759. inci. citatio facta collegio. &c. Zachar.
An, & quando absentes sint inquirendi, & quando dicātur legitime vocati, & requisiti ad actum collegii, vel vniuersitatis faciendæ, vide no. glo. in c. præsentium, de test. & in c. cum non in ecclesiis, de præben. lib. 6. & per gl. in c. cum omnes, de const. & in c. 2. de no. ope. nun. & est bona gl. in c. quāsis, de offi. ord. lib 6. & no. in c. 1. de his, quæ fi. a maio. par. c. & vtrum absentes sint vocandi, quando capitulum, vel collegium vult facere fiat. vide no. glo. in c. 2. de his, quæ fiunt a maio. par. c. & per Bar. in l. omnes populi, ff. de iu. & iu. & no. Do. in d. c. cū omnes. Et adde, quod absentes citati ad electionem, vt compareant in certo termino, non debent expectari per totam electionem, sed per nouicum spatium temporis, vt habetur intra Inno. & Host. in cap. cum nobis, eod. titu. de elect. Et adde, quod absens dicitur esse ille, qui non est infra continentia ædificia vrbis, vt in l. absentem, ff. de verb. sig. & in l. præsens, ff. de procu. & qui non est in eadem prouincia, ut l. fi. C. de præscr. lon. temp. & habetur in §. præscriptionum, & in c. placuit. 16. q. 3. & in c. ubi periculum, in §. 1. & in §. cum causam, de elec. lib. 6. Ant. Fran.

b Retractari. Adde Alex. consi. 1. 4. lib.

c Sepultura prælati. Vide Bar. in l. post fusceptam, ff. de excu. tut. ubi uī declarare, non procedere, qñ episcopus est tali morbo correptus, ut factus fit prorsus inutilis. Nam tunc, eo etiam viuente, posset fieri electio de altero, quod no. Inn. in c. licet Heli, de fil. uide Fur. in trac. de epo, li. 1. in 1. par. quæstionis. 3. ubi refert, ꝙ Veneti uidente Fran. Foscari. Ducem tali senio confectum, ut esset inutilis, alium sibi Ducem creauerunt, qua propter præ dolore mortuus est Francis[c]us, ut ipse refert ibi. Etiam ponit quid si facta est electio de uno, cum esset fama, quod episcopus erat mortuus. Seb. Sap.

d Vxore. Ad istud, an vxor de necessitate intra annum luctus p̄ morte mariti, debeat abstinere ab alio matrimonio, dicas, ꝙ absq; dub ō, si nubat, ualet matrimonium, p̄ authoritatem Apostę. de qua in c. pen. & fi. de se. nup. hic alle. tū non euitat pœnas legales, maxime in petendo lucrū, quod ipsa consequeretur, si non nuberet intra annum luctus. Et quæ confiūtur in damno alterius de quibus hr̃ in l. hac edictali, & in l. fœminæ, C. de sec. nu. & ibi per Bal. & Sali. plene no. Canonistæ in d. c. fi. de secun. nup. Ant. Fran.

e Sibi tutum. Adde Old. consi. 43. Adde ꝙ etiam citatus ad locum pestiferum, non tenetur comparere, ut consuluit do. Pet. Phi. Corneus de Pera. in consi. 131. in 2. col. ubi etiam in 4. uol. Aen. de Falc.
Vtrum quis citatus ad locum non tutum, arctetur ad ueniendum ex tali citatione, ultra ea quæ habentur in cle. pasto. in gl. in uer. notorium, de reg. iu. ubi concluditur, ꝙ talis citatio non arctat, uide no. in c. ex parte, de appe. Et per Spe. in tit. de cita. in §. 1. in uer. item ꝙ citatio, ẽt hr̃ per Bar in l. recusare in §. filius, ff. ad Trebel. & in l. semper, ff. si quis in ius voca. non ie. Et vide Arch. 5. q. 2. in c. fi primates, tex. & gl. 3. q. 8. c. indicat. & Inn. in c. præterea, de dila. ubi dr̃, ꝙ citatio aliter facta, quam fieri debeat, non arctat citatum. Et an citatus excusetur, si in loco, ad quem citatur est pestilentia, hr̃ per gl. & Do. in c. cum dilecti de do. & contu. Et dicit Bar. ꝙ sic, in præal. §. filius, & præal. l. semper. Et vide gl. in c. communis. 23. distin. & in c. quorundam. 77. dist. & not. etiam per glo. in c. ad supplicationem, de renun. & habetur in præal. c. ex parte, de appella. Anto. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Abbas alicuius monasterij, non debet quis creari, nisi primo fuerit monachus, & professus. 2.*
3 *Monachus non debet quis fieri, vt postea creetur Abbas.*
4 *Clericus secularis non debet fieri, sub spe habendi beneficia, quia committit simoniam, saltem mentaliter, licet per hoc non perderet beneficia, nisi ab initio præcesserit pactum, de adipiscendo officium abbatis, vel beneficia. Simoniaca collatio non tenet.*
5 *Monachi possunt habere dignitates seculares curatas, sed non curatas, non.*
6 *Nulla, ista vniuersalis negatiua, excludit omnes actus quibus adheret.*

CAP. XXXVI.

1 Cum ad nostrā. †Nō monachus, in p̄latū rārē eligi nō p̄t. Primo ponit factū. Sed o cassat, ibi, [nos.] Casus literalis. Quidā simul factus fuit monach', & abbas, q̄ m̄ debuerat an esse monach', q̄ abbas, puenit hoc ad notitiā dñi papę, papa videns, ꝙ p̄rares tradones hoc fuerat attēta tū, electionẽ de ipso factā cassauit. qa nemo dēt monachari spẽ hēns, vel p̄missionẽ, vt abbas fiat. Ber. No. ī. ibi, [gerebat.] modū, & practicā faciēdi ꝓmemorationẽ de aliquo intruso. Nō. n. dēt nūcupari p̄latus alicuius loci, ne videat iste ꝓnūcias ī eū p̄sentire ar. c. ex ore, de his q̄ fi. a ma. par. cap. sed dēt dicere, ꝙ gerit se pro
tali

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 tali prælato. †No.2.q clericus sęcularis non pōt eligi in Abbatē. Oportet.n.vt tpe electionis sit monachus, quinimo non sufficit quod sit monachus; nisi sit instructus competenter in regu-
a la monachi, ideo nouiter professus non potest [a] eligi in Abbatē,J.c.proxi.& in hoc vltimo plurimum,in diuersis partib.ex-
3 ceditur.†No.3.& tene mēti, quod nemo dēt effici monachus, cum ea fiducia,& spe,vt promoueatur in abbatem , nā vī tunc monachari,non propter Deū, sed propter honorē,& cā q̄stus. Hæc verba hūr 16.q.8.per laicos.Et idem dic de clerico sęculari, nā recipiens ordinē propter beneficia consequenda,cōmittit simoniam,saltem mentalem, quia intendit seruire Deo propter vtilitatem beneficiorum,ad quod uide bo.gl.74.dist.c.cōsuluit. An autem adepti beneficia,& dignitates,hac ambitione præcedente,teneantur in foro aīæ resignare illa beneficia , quasi iuste adepta?dic q̄ non sed tenentur satisfacere Deo per pniam, vt p-
b batur in c.fi.J.de sim.cum simonia mentalis,non obliget quem ad resignationem beneficiorum,sed aliter Deo satisfaciendū p pniam,secus dic,ubi pcessisset pactū,puta quia dixit, [Nolo monachari, [b] nisi ,pmittas me eligere in Abbatem,]uel[facere prio rem,]uel[nolo ordinari,]nisi promittas mihi conferre tale bene
4 ficium.]Nam tunc intercedit simonia expressa. Vnde obligatur ad renunciandum,ut‡in d.c.fi.& quod ibi no. quin immo posset attentari,q̄ talis collatio,seu electio sit nulla, quia collatio simoniacē facta nō tenet,ar.1.q.1.c.ordinationes. No.Inn.in ca. cum uniuersorum,de re.perm. Adde ad prædicta gl.in c.quod interrogasti.27.dist.quæ dicit,q̄ si aliquis sit monachus ad hoc, ut pos
c sit fieri Ab.nihilominus remanet[c] monachus,licet ficta, & non sincera fuerit eius intentio.fuit.n.simulatio ob inhonestam causam, ideo non excusat.In gl.ibi,[Clericus seu sęculatis pōt eligi in Abbatē.] an aūt possit postulari.Io. An.dicit q̄ sic.Sed in ꝯriū facit gl.J.c.prox.Sed tu vide quod plene dixi in c.cum monasterium,§.eo.& dic vt ibi,& aliquid dicā in c.seq.In ea.gl.ibi,[Et ibi solut ꝯrium,]dic vt ibi.no.In ead.gl.ibi,[Eos eligunt ad sua officia.]Intellige de officiis curatis.Nā religiosi non pūt hēre beneficia non curata,vt in c.super,& quod ibi no.de reg.Sed benefi-
d cia,& dignitates curatas possunt hēre,[d] vt in c.q̄ Dei timorē.de sta.reg.& vide quod ibi plene dixi,& hoc contingit propter exercitium curæ,& officium p̄dicandi,quod est valde priuilegiatū, vt in d.c.quod Dei timorē.Et licet aliqui dicant hic quod deferē in hoc religioni,vt religiosi possint assumi ad officia sæcularia, & non ep̄;dic tū melius,vt prædixi, q̄ istud non sit fauore religionis,sed quia clerici sæculares non sunt experti regulam monachalem,nec de facili pōt inexpertus experiri,& instrui. Iō nō potest eligi in prælatum regularem,sed religiosus de facili pōt istrui in vita,& moribus clericorum sæcularium; ga instructus in strictiori,de facili instruitur in laxiori,& non e ,vt dixit Host. J. ca.
5 prox.In gl.ij.no.bene istam gl.q̄ secundaria spes in beneficiis ꝑsequendis,non reprobatur in ordinādo, seu monachando ; quasi principaliter debeat quis duci,vt seruiat Deo. Et ꝑsimilem gl.habes in c.quid proderit.61.dist.& in c.per laicos, 16.q.7.sed aliqui
6 tenēt cont.opi.vt sentit Arc.in d.c.per laicos,& optime facit iste tex.pro ꝯria opi.ibi,nullam spem,]&c.†Vñ pōderat illam dictio-
e nem vniuersalē negatiuā,‡vī.n.excludere omnem spē, tā principalem,q̄ secūdariam,vt in c.solitæ,de ma.& obe.19.dist.c.si Romanorum.Host.hic primo super tex.intellexit de spe prouenien te ex pacto,vel ex pollicitatione,cui cōsensit iste monachandus, seu ordinandus.Et pollicitatio est promissio ab vno facta,pactū vero est duorum consensus,vt in l.pactum.ff.de polli.Sed post distinxit,q̄ aut vacat abbatia; & tunc non est licitum habere aliq̄ spem,vt fiat Ab.secus si non vacat.Nā rūc pōt habere spem,non vt honoretur,sed vt oneretur.i.vt possit prælaturę prodesse,& aliis,nō aūt desiderare &hēre spē,vt præsit aliis,vt in c.qui ep̄atū. 8.q.i.& ꝑ distinctionem gl.adducit Host.ca.fi.de simo. Satis pōt dici,q̄ nulla spē dēt ordinandus,seu monachandus habere, vt aliis præsit,&sic propter honores sęculi,vel pp diuitias. Ad hoc c. fi.40.dist.vbi bonus rex. & hic. Et dum dicit , [nullam spem,] vt possit sibi prodesse,ita q̄ sperat potius propter bonum publicū, tunc talis spes non vī dānata,vt in d.ca.qui episcopatum. Abb.

ADDITIONES.

a In Abbatem.Adde quod potest eligi ad prioratum manualem , ut consuluit Fed. consi.258.& dicit etiam esse arbitrarium, quod eligatur in Abbatem, alle.Io.And.hic.

b Seb.Sap.Nolo monachari.Vide Abb.in c.pe.in gl.fi.infra de uoto. cum allegatis per d.Ias.in auth.ingressi,col.7.C.de sacrof.ecc. uide Bal.in l. Anastasio,C.man.vbi dicit,prælatum committere simoniam, etiam si post promotionem , donat promotori.

d Seb.Sap.Remanet monachus.Facit quod dicit Abb.in c.in nostra,col.2. inf. de sepul.ubi dicit , q̄ si quis blandis verbis allicit aliquem ad seruiendum Deo,est bonus dolus.

d Possunt habere. Adde Fel consi.129.

e Negatiuam.Vide Corneum in consi.70.in 1 volum.in pe.colum.uersi.& ibi. Aeneas Falc.

SVMMARIVM.

1 *Abbas debet creari de suo ordine,uel de alieno,si expedient erit.4.*

2 *Impubes non potest fieri monachus.*
Patria potestas soluitur per ingressum religionis.
3 *Electus & cassatus propter defectum temporalem,potest defectu cessante iterum eligi,secus si fuisset cassatus propter crimen.*
5 *Legatus non potest committere causam simpliciter , & de plano,quia non potest tollere substantialia iuris.*
6 *Excommunicatus obligatur monasterio ex professione sua.*
6 *Monachus quis non potest creari in illo monasterio, in quo pro tunc non est Abbas.*
Abbate mortuo,an potestas transeat in capitulum.

CAP. XXXVIII.

Officij. In abb.eligi non possunt , nisi instructus in regula monachali.Communis diuisio. Secunda ibi.[Nolo autem.]Casus lit.Vacante monasterio posito in medio nauicula perueręmonachi cum non possent , sui ordinis personam ibi neā inuenire,per quam posset monasterium gubernari,in quandam nobilem,discretū oculos extenderunt, per quem potentia melius defensari,& accesserunt ad patrem ipsius , humiliter postulātes ab ipso,vt filiū suū induceret,quatenus habitum susciperet monachalē,nullā ſpem dantes patri de ipsius promotione.Et pater ad hoc filium suum induxit , qui monachus factus, fuit m abbatem electus,cuius electio confirmata fuit per Legatum ap̄ost.sedis,dubitauit legatus successor illius,qui illā electionem confirmauit,an talis electio valuerit,cum dictus abb. postus fit purgare se,q̄ ad hoc,nulla fuit ambitione inductus, postea papa vtrum dictus legatus, electionem potuerit confirmare, vel dispensare cum ipso,& si electio ipsa sit cassanda,vtrum iterum possit eligi in abbatem.Rndet papa q̄ ex his, q̄ incontinenti facta,ostendit q̄ talis eligi non potuit in abbatem, & iō papa confirmationem illam decreuit irritam & inanem,quia prius voluit magister.q̄ discipulus,sed postq̄ fuerit in regula compertus structus,si necessitas,& vtilitas postulauerint, poterit in abbatem assumi,ne monasterium opprimatur incursibus malignorum. prius tñ ab ipso purgatione recepta.B. No. ibi, [Cū non posset
a sui ordinis,]q̄ primo eligendus est Abb.ex ppria ꝓgregatione. ī defectū aūt p̄t eligi de alieno monasterio, ad qđ vide tex. sum,in c.q̄ sit.18.q.2.pñt tñ monachi illi fauori renunciare,& bi eligere de alieno monasterio,quēadmodum cleri. sæculares,
2 de quib.vide tex.iun.gl.in c.cum inter canonicos,‡c.†No.ibi, lius pōt a patre postulari,vt efficiat monachus, Dic tamen,q̄
b nō pōt filiū puberē inuitū[b] tradere monasterio, vt in ca. cum mus,& quod ibi no. J. de reg. Itē filius pōt inuit o patre intrare monasteriū,ex quo pubes est. Nā per ingressum monasterii,dituitur patria potestas,vt no.gl.in c.1.20.q.2.& inl.si ex causa,C. mino.Et ad materiā vide quod no.Inn.in c.2. J. de regularib.No.
c 3.q̄ p̄sumptio[c] est ꝯ eā q̄ incontinenti fuit, unde si tarim post nachationem,electus in prælatum,præsumitur ambitione
d turæ inductus,& ad hoc solet allegari iste tex.[d]No.ꝯ momen neos magistros:nam debet quis esse prius discipulus, ad hoc quæstio. prima. capitu. si clericatus , & capitu. sic viue,vbi no.No.ibi , [purgatione recepta,]& tene menti,quod induc ambitione prælaturæ ad monachatum,vel clericatum, non p test de iure eligi ad aliquam prælaturam.Nam papa non pot hic istum assumi in Abbatem, nisi prius se purgauerit, quod ambitione prælaturæ non fuit inductus ad monachatum. Et cio alibi ita bo.tex.fac.8.quæstio.prima,capi. in scripturis,vbi citur , quod fugientibus , & non desiderantibus concredi
3 sunt dignitates.†Vlti.no.& tene menti, quod reprobata electione alicuius propter impedimentum , seu defectum temporalem , potest illo defectu cessante, iterum eligi ad eandem prælaturam,facit quod legitur, & notatur in capitu. cum inter canonicos.supra eodem. Secus dic,vbi reprobaretur electio propter crimen,vt in capitu.super eo,supra eodem, & dic vt ibi.In gl. prima,ibi,[Propter officium prædicandi .]hoc ideo dicit gl. quia de iure communi habentes curam animarum, habent officium prædicandi,vt sunt Episcopi,&alii rectores ecclesiarum, curatarum,ad hoc capi.cum ex iniuncto,infra de hære.& quod nota.in clemen.prima,de reg.Vnde fratres mendicantes prædi

ADDITIONES.

a Seb.Sap.Congregatione.Vide Abb.in c.ne nimia,de relig.do.&in c.cum generalis,supra de consuetu. & notatur in capitu. fi Abbatem de electio. lib.6.

b Inuitum.Adde And.Sic.consi.60.& vide quod uoluit Cald.consi.1.qui Cynel uouen.

d Sebast.Sap. Præsumptio.Vide Bar.in l post contractum, ff.de dona. & adde quod ex facti per præcipitationem,dolus præsumitur,§.sed aliud.5.quæ de 5.de quo per And.Sicu.in consi. 1. colum. 40.uersi. præterea est aduertendum,in 1.uolum.

d Iste tex.Adde Fed.consi.258.

die p̄dicare,[a]non de iure communi , sed ex priuilegio eis tributo,vt in cle.dudum,de sepul.Vñ alii religiosi,q̄ non sunt priuilegiati,non p̄sit p̄dicare,nisi haberent ecclesias curatas.16.q.1.ca. monachus,& in c.sunt nonnulli,& c. doctos. Host. tñ addit aliā rōnem,qa facilius monachi pōt instrui in vita clericorum,q̄ clerici in vita monachorum , vt dixi in c.p̄cedenti. p̄terea dic,q̄ clericus sęcularis vī monachari.non pp Deum,sed pp̄latura,ad q̄ est electus,qđ non contingit in monacho , q ia clericus est, nec oportet,vt aliquis agat,vt p̄latus fiat.† In ea.glo.ibi, [Postulari in Abbatē,] Aduerte,qa gl.hic vī velle,q̄ clericus sæcularis in Ab.
b nō possit postulari;sed istud nō ,phibet hic,cū tex. reprobet electionē,aut posstonē,vñ sentit Io. An.hic & clarius in c.p̄cedēti, q̄clericus sæcularis possit postulari in Abbatē,nisi a solo papa.Idem ergo dicendum de clerico sæculari,qđ est sentit Io. An.in Spe.in ti.de leg.in ſ.p̄sequēter,in prin.licet Cōp.hic sentiat ꝯriū, dicens, q̄ legatus Cardinalis in hoc pōt dispēsare,cū nō videat istud de re seruatis papæ,de quib.in c.q̄ trāslationē.de offleg. Et ad istū rext. rndet,q̄ nō prohibet dispēsationem,quia iste Legatus nō dispē fuit;sed electionem confirmauit. Sed primū dubium plus mihi placet. Nā p̄sultatio hæc fuit facta,nō solū respū confirmationis, sed est fuit quæsitum,nunquid potuerit legatus dispensare.Et ꝙ papa ad istā qōnē non rndet explicite.sāris tñ rndet tacite.cū no fuerit istū admitti,nisi primo fuerit instructus in rā.p̄terea dispē
5 satio nō vī concessa,nisi in actib.expressis,cum per eam vulnerē tur iura,vt in c.dilectus.de temp.or.ergo.nec legatus pōt dispensare hoc casu,cū nō reperiatur concessum. Et regulariter nō p̄t inferior in aliquo immutare,vel vulnerare cōstitutionē superio-
5 risin cle.ne Romani,de ele.†Facit ēt gl.in c.fi.de hær.li.6.quæ di
c cit,legatū nō posse cōmittere cām simpliciter,& de plano,c& c. d quia nō pōt tollere substātialia iuris;fortius ergo non dēt posse tollere ista iura,q̄ prohibent non expertum,nec professum, pro mouerī ad p̄laturā rlarē.in gl.fi.ibi.[Per tres mēles.]Alii aliter dicūt,sed Io.And.dicit,& melius,hoc esse arbitrariū, pro hoc vide tex.iuncta gl.in c.cū ex l'is,J.de resc.in int.super ver.instruct. nam facilius instruitur vnus,q̄ reliquus,cū ignium suppleat tps. Sed gl.op.ꝺ tex.in eo, quod in fi. dicit istum posse iterum eligi postq̄ fuerit instructus,& vrgens necessitas , & euidens vtilitas monasterii,licet fit instructus & nō bn adhuc expertus,poterit eligi vrgente necessitate,seu vtilitate monast.Nā cessantib.istis non dēt eligi , ex quo instructus est in regula. Vel potest dici secundū Host. quod sit instructus & nō bn adhuc expertus,poterit eligi vrgente necessitate.Sufficit.n.q̄ monast.vacet.Sed Inn suppler ad tex.maxime .q. d. & iste poterit eligi , sicut quilibet alius de monast. ex quo instructus est in regula. Vel potest dici secundū Host. quod sufficit instruitur vnus,q̄ reliquus,cū ignium suppleat tps. Sed gl.op.ꝺ tex.in eo, quod in fi. dicit istum posse iterum eligi postq̄ fuerit instructus,& vrgens necessitas , & euidens vtilitas monasterii,licet fit instructus & nō bn adhuc expertus,poterit eligi vrgente necessitate,seu vtilitate monast.Nā cessantib.istis non dēt eligi , ex quo instructus est in regula. Vel potest dici secundū Host. quod s

Universidad de Deusto
Biblioteca

minori excõmunicatione ligati. h. d. In prima ponitur facti narratio. In secunda ipsius ꝓfirmatio, ibi, quia. Casus lit. Quidã electus fuit in Epm, siue in aliũ ꝑlatũ in hac ele interfuerũt qdã, q ꝓ solã participationẽ inciderãt in excõicationẽ minorẽ. Dubitabat, an pp hoc, electio vitiaret, ꝙ ultus papa rñdet, ꝙ ꝓ certo i uenit electionẽ illam canonicã extitisse, & iõ eã ꝓfirmauit. Verũtamẽ, si qs defectus fuerit pp hoc, ꝙ illi excõicati minori excõicatione interfuerunt, papa supplet de plenitudine potestatis. B. No. i ꝙ electio nõ dr̃ minʳ canonica, ex eo, ꝙ excõicati minori excõicatione, fuerũt admissi ad eligẽdũ. Rõ est, qa minor excõicatio, nõ priuat ptãte eligẽdi actiue, sed passiue tm̃, vt in c. si celebrat, de cler. exc. min. vbi satis ꝓbatur, qd̃ prius dixi. Secundo no. ibi, [De plenitudine potestatis, [ꝙ papa hẽt plenitudin ẽ potestatis, sed vocant alii ꝑlati in parte solicitudinis, vt in c. ad honorã, ℑ. de vsupal. Nã ptãs ecclesiæ fundatur in papa, tanq̃ in capite, & alii ꝑlati, tanq̃ mẽbra capitis mouẽtur, ad nutũ ipsius, de quo dicẽdum, vt plene dico in c. ex gestis, de cler. non resident. in fect.

2 †An aũt papa [a] dẽat indifferenter vti plenitudine ptãtis, vide qd̃
a no. dicit Inno. in c. innotuit, ℑ. eo. quod raro, & ex causa, debet papa vti plenitudine potestaris, & intelligo de hac plenitudine quæ est supra legem (A) scriptam vtendo potentia absoluta, quæ ꝓsistit in plenitudine suæ ptãtis, & q̃ cẽsẽt exempta a laqueo l. scriptæ, vt in c. significasti, ℑ. eo. & in c. ꝓposuit, de ꝓcel. ꝑb. & vi
3 de gl. in c. vbi periculũ, e. ti. li. 6. No. vtreri[b], ꝙ suppletio, q̃ facit prĩ
b ceps[b] de plenitudine ptãtis, refertur q̃nque ad defectum extrinsecum, sicut hic, quoad excommunicationem eligentium, præsupposito, quod illa excommunicatio habuisset vitiare. Et per hoc limita quod no. Specu. in titu. de leg. §. nunc ostendendum, ver. 18. vbi dicit, ꝙ ista cẽa, [Supplẽtes de plenitudine ptãtis, &c.] refert solũ ad defectũ circa solẽnia intrinsecũ, & idẽ Arch. in c. Cenomanẽsem. 56. di. de quo dixi in c. j. de trãs. Nã illud dictum Spe. & Arch. procedit, vbi simplr apponit illa clausula, secus vbi hẽt determinationẽ ad defectũ, ẽt extrinsecũ, qa tũc supplet etiã reſpũ illius defectus, vt ꝓbat hic, dẽnt ergo põderari verba cẽæ.
4 †No. ibi, [simplicis excõicationis,] ꝙ excõicatio, q̃ ihĩt ex participatione cũ excõicato, dr̃ simplex, & alio vocabulo appellat̃ minor, & forte dr̃ simplex, reſpũ effectus, quia excõicatio maior, duplicẽ hẽt effectũ, qa priuat cõione holum, & participatione sacramẽtorũ. Sed excõicatio minor, solũ priuat participatione sacramẽtorũ, vñ hẽt simplicẽ effectũ, vt ꝓbat̃ in c. si celebrat, ꝑalle.
5 iuncto c. a nobis, ℑ. de exce. Sed ℑ istũ †tex. op. Participãs cũ excõcato, peccat mortaliter, ſaltẽ qñq̃, iuxta ea q̃ plene dixi in c. sacris, ℑ. qd̃ me. cã. Sed pctũ mortale repellit a testimonio, vt in c. testimoniũ, de testi. Itẽ ab accusʒ. vt in c. j. de acc. dẽt ergo repellere ẽt ab elec. ꝓtertũ cũ electio sit actus ſpualis, vt in c. Massana, ℑ. e. & ꝑdicta sunt tpalia. Sol. dicit Io. An. ꝙ qdã sunt actus, quorũ exercitiũ ꝓcernit alterius ꝓiudiciũ, & tũc pctũ mortale, repellit ab illis actib. & in his procedũt ꝓria. Quidã sunt actus, quorũ nõ est exercitiũ in alterius ꝓiudiciũ, sed potius, versãt circa expletionẽ iure proprio, & tunc pctũ mortale, nõ repellit ab illis actib. vt ĩ
c casu nro. Vtrũ aũt oẽ pctũ mortale repellat̃ a testimonio, [c] vel
6 ab accusatione, dic vt dixi in d. c. i. † Dic ẽt formalius, ꝙ effectus excõicationis minoris nõ opponit̃ iuri eligend actiuẽ, sed iuri eligendi passiuẽ qa vt ꝑdixi excõicatio minor. nõ repellit a cõione hominũ, nec a ꝓsecutione iuris proprii, sed solũ a participatione sacramẽtorũ, vt in d. c. si celebrat. Sed is q̃ eligit, nõ vtit̃ sacramẽtis sibi prohibitis, cũ no verseẽ sacrum in ele. merito non dẽt repelli ab ele. Sed eligi nõ põt, qa eligit̃ vt administret sacra diuina, a qb. ipse remotus est pp excõicationẽ, merito de eo nõ põt fieri electio. Et ex prædictis ꝓcluditur, ꝙ ista suppletio, q̃ fecit papa, ñ fuit ex necessitate, sed ex abũdãti. tũ vt satisfieret opponẽtibus, tũ ẽt forte pp timorosas aliquorũ cõscientias, q credebant electionẽ illã esse minus canonicã ex interuẽtu illorũ excõicato
7 rũ. Prædicta procedũt, qñ admittũtur ad eligẽdũ excõicati, mino
d ri excõicatione ligati. † Sed dubiũ magnũ[d] est, qd si admittãt aliq
e maio excõicatione ligati, nũqd ificiẽt tota electio pp admissionẽ istorũ, an vero dẽat iusti[e]ri electio pp eos, q fuerũt habiles? Et hãc q. multũ prosequit Inn. hic, & alii post eum, in aliquib. tũ ipse Inn. sentit ꝓriũ eorũ, q̃ dixi hic, & in c. fi. j. de proc. q̃ materiã expedias, prout ibi dicit. Nã de hoc ibi est tex. no. & melius cadit ibi mã. q̃ hic; vbi ẽt tetigi, quid si admittunt aliqui inhabiles, alia
f inhabilitate, q̃ excõicationis? & vide ẽt, qd̃ no. Io. An. in regula, quod alicui. in Mer. li. 6. Ad idẽ, certum est, ꝙ notorie excõicati, nõ debẽt admitti sciẽter per alios, aliãs tota electio corruit, vt in d. c. fi. & facit tex. hic in arg. a ꝓrio lr̃æ. Sed dubium est, quid si ex cõicati nõ pñt de cap. repelli de iure, vel de facto? dixerunt hic Inno. & Cõp. ꝙ pñt admitti, præmissa ptestatione, ꝙ nõ intendunt eis cõicare ius eligẽdi, & poterit fieri protestatio publice, vel occulte, si verisimiliter timetur, ar. in c. j. quod me. cã. & in c. fi. de elec. li. 6. si aũt pñt de ca. repelli, tũ omnino sũt repellendi, aliãs ele ctio habiliũ est nulla, in odiũ eorũ, q sciẽter admiserunt excõicatos, vt in d. c. fi. Sed Host. insurgit ꝓ primũ mẽbrũ. Dicit. n. ꝙ iste fũ est casus, in quo licita sit cõio cũ excõicato; cum nõ cõputetur in casib. ꝓtẽtus 11. q. 3. c. qm̃ multos. Ideo dat ipse aliud remediũ, non excõicatis, ut si non possunt expellere excõicatos. recedant tunc a ca. & congregẽtur alia vice, excõicatis nõ vocatis, nec admissis, nec poterunt agere de cõptu, qa nõ erãt vocãdi, ex quo erãt excõicati. Et vide quod no. in c. cũ dilectus, de ꝓsue. & in c. cũ inter A. s. eo. ti. & hęc practica Host. mihi placet, qñ nõ currerẽt tps electorib. sed vbi immineret finis termini præfixi ad eligẽdũ, tunc ꝓp necessitatẽ instãtẽ, poterit seruari practica Inno. & Cõpost. quia nõ dẽt quis ius suũ negligere, vt euitet participatio nẽ excõicatorũ, ex quo sine dãno iuris suũ non põt eos euitare, ar. op. in c. si vero, & quod ibi no. ℑ. de sen. exc. & 11. q. 3. c. anteced
8 sor, & in d. c. qm̃. In gl. ibi, †[De ꝓria suspẽsione iudicis] dic, ꝙ ĩ
est dr̃ia inter suspẽsionẽ iuris, & iudicis. Nam si iudex excõicaret aliquẽ minori excõicatione, seu suspẽderet a sacris tm̃, quod dẽt est, posset iste suspẽsus, seu excõicatus eligere, per ea, q̃ S. dixi. Et idẽ dicẽdũ est in suspensione iurtis, seu canonis. Nã si canõ suspenderet aliquẽ simpliciter, celebrãdo, efficeretur irregularis, vt in c. 1. in fi. de re iud. li. 6. & in c. cum medicinalis, de sent. exc. li. 6. & vide p Io. An. in d. c. j. Dr̃ia ergo ꝓsistit in hoc, vtrum sit qs ligat excõicatione maiori, vel suspẽsione maiori, & minori. Nã primo casu, siue sit ligatus a iure, siue a iudice, non põt eligi nec eligere, vt in c. cũ dilectus, de ꝓsue. & quod ibi plene no. In 2. casu põt
9 eligere, sed non eligi, vt in d. c. si celebrat. † Qualiter ãt cognoscat excõicatio maior, vel minor, seu suspẽsio? dic primo, ꝙ dẽnt anꝑ
g spici, verba excõicatoris, seu suspendẽtis, & si importãt effectum excõicatonis, seu suspensionis, dr̃ excõicatio maior, aliãs minor. Cã. n. cognoscitur p effectum in dubio. n. appellatione excõicationis, vel suspẽsionis, intelligitur de maiori, de quo dic, vt no. in c. pe. & qd̃ ibi no. de sen. exc. In glo. fi. in fi. dicit Io. An. & bene, q
h vi tiatur vtile p inutile. [b] De hoc [i] tñ dic, vt plene no. in reg. iur. lib.
i 6. vide quod dixi in his q̃ explicãtur ab vniuersitate, vel a singulis, ribus an vitietur totũ ex eo, qa aliqui erant inhabiles, in c. cum ilicet. ℑ. de offi. dele. & in d. c. fi. de procur. Et per hæc vtrobique no. determinatur materia hic tractata per Inno. Abb.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. An autem papa. Adde Ang. in l. bene a Zenone, col. 1. C. de quadriprær. cr. Pau. de Cast. in l. Centurio, col. 1. & ibi Ale. col. 7. fl. de vulga. & pup. vbi dicunt, quod in dubio princeps vtitur iure communi, nou abſolute potestate, uide etiam Fel. in c. cum inter. col. 5. de excep. ubi aliqua ponit quę operetur clausula, de plenitudine potestatis, uide etiam Bal. in ti. de pace Constan. col. 20. uer. non obstat, ubi dicit, ꝙ populus Romanus nunquam habuſus plenitudine potestatis, nec in iure cuiſi reperitur hæc forma, & ideo dicit idem Bal. in l. antepe. in 2. no. C. qui admi. quod factum superiorum debet interpretari, ut non ſit vſus plenitudine potestatis, quia ea non debent vti niſi ex cauſa, & hoc etiam dicit in papa, Gemin. in conſi. 56. col. 6. Cæſari, ſecundum Bal. in ti. de pace Conſtan. in 1. col. circa fi. Et adde etiam in conſi. 8. ante fi. de reſcri. D. Fran. Cur. Senior, in cõſi. 20. col. 2. cum ſequentibus, vbi plura de plenitudine potestatis, & Are. conſi. 165. col. 10. circa fi. cundum dubium.

(A) Quia ipſe non habet plenam poteſtatem ſupra ius diuinum, in c. ſunt quę 25. q. 1. & c. ſuperior, infra de vſur.

b De plenitudine. Adde de hac clauſula, per eundem conſi. 62. ibi dum fabricatur, ſupplentes &c. per Fran. Are. conſi. 15. & Ale. conſi. 2. 1. li.

Ant. Fran. Adde ꝙ iſta clauſula, de plenitudine poteſtatis, includit defectum ſolennitatis, non autem defectus inhabilitatis, uel alios defectus natura les, ut per Spe. in ti. de leg. §. nunc oſtendendum eſt, uer. & no. quod dicit clauſula, & ibi per Bal. in addi. & habetur per Ale. in conſi. 63. in 1. parte conſiliorum. Et adde ꝙ talis clauſula non fuit in vſu ante conceſſum Imperio Cæſari, ſecundum Bal. in ti. de pace Conſtan. in 1. col. circa fi. Et adde etiam ꝙ iſta clauſula, ſupplentes omnes defectus, de plenitudine poteſtatis, non operatur tantum circa defectus iuris poſitiui, nec inducit abſolutionem ab excõmunicatione, ut per Do. Car. in cle. 1. in §. cæterum, in 3. no. de re iudi. & habetur per Ale. in conſi. 79. in 1. parte conſi.

c Teſtimonio. Adde Fed. conſi. 120.

d Seb. Sapi. Sed dubium magnum. Vide Bal. in l. 1. C. ſi rector prouinciæ, vbi dicit, ꝙ canonici excõmunicati ab Epiſcopo, ſi eligunt, non perdunt vocem in ſcrutinio, u. de etiam Bal. in margarita ſua, ver. excommunicatus, vbi dicit, ꝙ excommunicatus non habet ius eligendi, allegat Inno. in c. cum dilectus, ſupra de conſue. & vide Firma. in tract. de Epiſcopo, in 3. par. q. 13. 3. vbi etiam tangit, an ſi fuerit facta electio, uitietur per unum excommunicatum, Nunquid autem excõmunicatus, poſſit conferre beneficia, vide examinat D. Io. de Syl. in tract. de beneficio q. 4. in 3. parte principali, vbi enumerat, quæ poſſit facere excommunicatus, & quæ non.

e Habiles. Adde Old. conſi. 159. & ibi vide, an ſit differentia inter ſuſpenſum iuris, vel hominis.

f Ant. Fran. Circa hoc, quando admittuntur inhabiles cum habilib. puta non profeſſi, uel conuerſi cum profeſſis, an uitietur tota electio, vide quæ ponit ne habentur in c. Maſſana, & in c. ſi- ſhoc eodem ti. de elect.

g Zac. Maior, vel minor. Adde no. in lebrat, iſto ti. & c. conſtituentium. &c. ſtatuimus, de ſen. exc. li. 6. pri- bo. gl. 11. q. 3. c. multos, & cæd. cauſa & q. c. excellentiſſimis.

h Inutile. Iſtud Brocardum examinat latiſſime Bar. & Doc. in l. 1. §. ſed ſi mulier. ff. de verb. ob. Aen. Pal. Ant. Fran. Adde Bar. ad iſtum Brocardum in l. Græce, in §. illud, ff. de ſtatu.

i Seba. Sap. De hoc. Vide Bart. in l. ſi quando ſponſus, ff. de do. inter vir. & uxo. cum allegatis remiſſiue per Ale. in l. certi condictio. §. quoniam, ff. ſi certum petat. vbi Rom. inducit ad aliquas quæſtiones, uide etiam Abb. in c. cum tempore, infra de arb. it.

SVMMARIVM.

1 *Merita cauſæ ſi non poſſunt probari in curia, debent committi in partibus.*
2 *Mores alicuius ſunt inquirendi in loco, ubi diu ille fuit uerſatus.*

3 *Electores non poſſunt ius eligendi in alium compromittere, uel aliquem externum admittere, niſi omnes, nemine diſcrepante, conſentiant.*
Conſenſus mutuus, importat neminem diſcrepare.
4 *Canonici tantum faciunt capitulum, & non alii exiſtentes in eccle. licet poſiti in aliqua dignitate.*
5 *Abſentes poſſunt committere uoces eorum in unum ſolum.*
6 *Collegia plura, ſi conueniunt ad aliquid faciendum, an computentur uoces per capita, uel per collegia.*
7 *Electio, & poſtulatio, ſi ſimul concurrunt, quæ præferatur. 14.*
Maior pars duplo, importat duas partes totius. 13.
8 *Epiſcopus non transfertur ad alium Epiſcopatum, niſi primum Epiſcopatum renuntiet.*
9 *Confeſſio procur. non poteſt per dominum reuocari, etiam incontinenti, niſi probetur de errore, & idem in confeſſione propria.*
10 *Inſtrumentum tranſactum ſine ſolennitate, non facit fidem.*
11 *Habens poteſtatem eligendi una cum aliis, poteſt etiam non impeditus contradicere procuratorem de conſenſu aliorum, qui poſſunt obſtare, ut unum ex ipſis faciat pro curatorem.*
12 *Capitulum non ſuccedat prælato in his, quæ habet prælatus ratione conſuetudinis ſpecialis.*
15 *Patriarcha eſt maior. Archiepiſcopo.*
16 *Approbatus ad unam dignitatem, an uideatur approbatus ad aliam, vbi requiritur eadem idoneitas.*

CAP. XL.

Scriptum. Hẽt materiã subtilem, & difficilem, in tantũ, potius quãdã prouisionẽ papalẽ, q̃ ius cõe. Iste tñ intellectus cõiter nõ tenetur, quia ſm eum hæc decretalis esset hic ſuperflua, ℑ id quod hr̃ in procẽ. s. intelligendo qđ cõtineat ius cõe, põt sic sumari, inhærẽdo verbis lr̃æ. Si postulatio cũ elec. concurrit, & numerus postulãtiũ est duplo maior, & postulatus est idoneus, postulatio admittitur, reiecta elect. Si vero indignus, & hoc maior pars postulantium ignorauerit, postulatio, & electio reprobãt. Si vero sciebãt, & electus est idoneus, cõfirmatur electio, & idẽ si numerus postulantiũ nõ est duplo maior. h. d. vt dixi, inhærendo ſimpliciter verbis lr̃æ, ſed dẽt terminari, & distingui, vt ℑ. subii ciam. Diuiditur principaliter in quatuor partes. In prima ponit arengã seu exordiũ decisium. In secũda ibi, [Sane,] narrat factum electionis, & postulationis. In tertia ibi, [Verũ quia,] ponit cõmissionis cãm. In quarta ibi, [Per apostolica scripta,] ꝓmissionis formam. Et hæc vltima pars subdiuiditur, quia prima ponit processum, quẽ faciet delegatus, partib. iuuitis. Secũda ibi, Et si partes ꝙ sentiẽt, quatuor casus declarãdo, & secũdus est ibi, [Quod si.] tertius ibi. [Si vero,] quartus ibi, [Nisi.] Et pro intellectu lr̃æ incipe a primo casu. In eccl. Cõstantinopolitana, tunc vacante erãt 25. canonici oẽs habentes vocẽ in ele. qui tractantes de subſtitutio futuri Patriarchæ, mutuo consensu cõuenerũt, vt ad electionẽ faciendam admitterentur 7. ꝓpositi, per sc, aut p eorum procuratores. Itẽ, ꝙ admitterẽtur duo ꝓcuratores pro singulis ꝑlatis ecclesiarũ cõuentualiũ, ita, ꝙ quilibet prælatus hẽret vocẽ in elect. & tunc tẽporis, ecclesiæ ꝓuẽtuales, habebãt 16. ꝑlatos. Itẽ, ꝙ omnib. cõputatis oẽs erãt 48. voces, quorũ 16. elegerunt plebanum S. Pauli de Venetiis, 7. vero ꝓpositi, & 9. canoni, & 16. ꝑlati. & sic
1 nu. 32. postulauerunt Archiepm Eradinen. sin Patriarchã. Vigorehuius discordiæ partes cõstituerunt se apud Roma. Pont. & quoniã curia nõ potuit fieri fides de meritis electi, & postulati, nec de studiis, seu zelo eligẽtiũ, & an ꝓpositi, & ꝑlati fuissent admissi de cõsensu omniũ; nec ẽt plene de num. eligẽtiũ, & postulantiũ, papa cõmisit hãc cãm decidẽdã notario sio, i. ꝓtonotario, cui primo mãdauit absolute, vt de meritis, & de idoneitate ipsius electi, & postulati diligẽter inquireret Venetiis, vbi nati fuerunt, & diutius conuersati. De studiis aũt, seu zelo ipsorũ eligentium, & postulãtium, & generaliter de oĩb. q̃ possent illã cãm instruere, dẽret fieri inquisitio apud Cõstãtinop. vbi celebratæ fuerunt electio, & postulatio. Et ista fuit prima pars cõmissionis, in qua ñ cõtinebatur decisio causæ, ita ꝙ ẽt partib. inuitis, ꝓmissarius iste habebat facere istam inquisitionem, vt refert papa. Diffinitionẽ vero causæ cõmisit papa isti protonotario, sub ꝺitione, si partes ꝓferrent, supplebat ſm vnũ intellectũ, ꝙ iste ꝓmissarʒ diffineret, ita, quod si numerus postulantiũ nõ est duplo maior. h. d. vt dixi, inhærendo ſimpliciter verbis lr̃æ, sed dẽt terminari, & distingui, vt ℑ. subii c

Universidad de Deusto
Biblioteca

rum, vigore alicuius statuti, ad aliquid explicandum. Nā si conueniunt in illo actu, vt vnum corpus, satis est hīe maiorem partē singulorū, licet non conueniat maior pars ipsorum corporum. Secus dic, qñ diuersa corpora conuenirēt ad aliquem actū explicandū, tanq̄ corpora diuersa, nō aūt vt faciāt tūc vnum corpus. nam ad validitatē actus, nō sufficit tūc maior pars singulorum, sed oportet, ꝙ conueniat maior pars ipsorū corporū, vt si tunt tria corpora, conueniat saltem maior pars duorum corporū, & pro hoc vide bo. tex. iuncta glo. in c. pastoralis, j. rñ. de reiçri. & quod ibi dixi. Iō no. dicit hic Io. An. ꝙ si electio spectaret ad certum prælatum pro tertia parte, & ad capitulum pro alia tertia parte, & ad clerum ciuitatis pro alia tertia parte, non sufficit ad ualiditatem electionis, ꝙ electus habeat totū clerum, & minorem partē capituli, licet ipsi sint plures numero, & qa in hoc
a exēplo nō ꝛcurrit nisi una uox, qa clerus totus [a] nō hēt nisi unā vocē, c. uero aliā. Sed nō pōt dici capitulū, ubi nō est maior pars, ut in c. j. de his, q̄ fi. a ma. par. cap. Itē si ꝓlatus, & maior pars capli eligerēt unū, & clerus cū reliqua pte c. eligeret aliū, ua leret electio facta a ꝓlato, & a maiori parte cap. licet in numero personarū isti essent pauciores aliis, qa, vt ꝓdixi, hic hī reſpectus ad corpora, & nō ad capita personarū. Idē dicendū hodie in ꝯcilio gñali, nā proceditur per nationes, & sic per corpora, non aūt per capita. Oportet enim ad validitatē actus, ꝙ concurrat maior pars nationū, licet forte ī maiori parte nationū essent pauciores numero, vt quia forte aliæ nationes dissentientes, sunt plures in numero psonarum, & hoc bene no. Ex variis autem circunstantiis poterit cōprẽhendi, an isti conueniant vt diuersa corpora, an vt faci-
entes vnum corpus. Si enim dantur voces in vnum, nō pōt di-
7 ci, nisi vt conueniant tanq̄ in vnū corpus. † No. & tene mēti sem per istum tex. quo ad principalem sui materiā, ꝙ vbi concurrunt electio, & postulatio in eadem eccleſia, data idoneitate electi, & postulati, ꝓfertur postulatio, si est facta a duplo maiori parte capituli, alias præfertur electio, licet non sit facta a maiori parte capituli. Et dī facta a duplo maiori parte, qñ est facta a duabus partibus capituli, vt puta si ex 30. canonicis 20. postulant, & 10. eligunt vnde requiritur excessus vltra duas partes. & sic ista verba, [Maior pars duplo,] alibi declarantur, vt importent duas partes totius, vt habetur in simili, in cap. licet, §. eo. & in c. indemnitatibus, j. eo. lib. 6. tenet Io. And. in c. ſi qñ, j. eo. lib. 6. in no. & sentit Inn. hic. Quare aūt præferatur hæc electio facta a maiori parte cap. ꝯ c. quia propter, j. eo. dicam ſtatim cum gl. No. ibi. [Postulationē admittas] iuncto tex. ibi. [Electionē confirmes] vnam differen-
b tiā [b] inter electionem, & postulationē. Nam postulatio non cōfirmatur, sed admittitur, ꝙ hæc admissio habet quasi vim electionis, & confirmationis, sed electio confirmatur. Diuersitatis ratio est, quia postulatio inititur gratiæ, nec per eā initiatur matrimonium spirituale, sed est quædam precum porrectio apud principem, vt de postulato prouideat, vt dixi in c. j. & super rub. de post. præla. sed per electionem initiatur matrimonium spirituale, vt in c. cum inter canonicos. §. eo. & in c. fin. de transla. epi. & acquiritur ius electo, vt no. gl. in c. quanto. 63. dist. Nam electores consentiūt in electū, tanquā in ſponsum. Non sic faciunt postulantes, qa postulatio fit de eo, qui de iure cōi ꝓ aliquod impedimē tum, non pōt eccleſiæ ꝓfici, de quo vide quod plene dixi in c. ſi. de postu. præla. vbi plene dixi, q̄ dēant eligi, & q̄ dēant postulari.
8 † No. ibi. [ipsum Archiepm absoluas &c.] practicā q̄ hodie seruatur in curia Romana, ī trāslatione epōrū. Nam primo absoluit a vinculo eccłæ suæ, cui mrimonialiter est alligatus. 7. q. j. c. sicut, & postea ꝓficit eccleſiæ, ad q̄ transfertur. Sic hī in c. bonæ, il 2. de postul. pla. & in c. post translationē, de renun. Et hæc practica est de iure, vt no. Io. An. in rūa, qd alicui gratioſe, in Merc. nō. n. pōt de iure alteri eccleſiæ ꝓfici, remanente priori vinculo, qa sicut ꝙ iugatus nō pōt cōſentire in ſcām ꝓiugē ſpūalē, nisi absoluat a prima, ita nec epūs ꝓsentire in ſcām ꝓiugē ſpūalē, nisi absoluat a prima. Pro h. d. c. sicut. 7. q. j. & c. nisi cū pridē, de renun. Dicerē tñ, ꝙ alio nō expresſo, papa transferendo vnū epm ad aliū epatū, tacite vī ipsum absoluere a priori vinculo, nisi aliud exprimat, arg. opt. in l. illud, ſl. de acq. hær. & in c. cū renūciat. 32. q. j. Tenet gl. q̄ no. in c. relatio. 21. q. 2. Alia q̄ possent colligi ex aliqua parte huius c. exami-
9 nabo plenius super gl. ideo plura hic nō colligo. In † gl. j. ibi, [Sine aliquo interuallo. No. ſin. istā gl. iūct. tex. ꝙ ꝓfeſſio ꝓcuratoris ꝑt
c incōtinēti reuocari p dām, c. afr. de errore ꝓfessionis [d] nō edocto
d Idē dic de ꝓfeſsione ꝓpria, vt hēs gl. no. & mēti tenēdā, in fi. de iureiu. li. 6. in ver. iuſta, & c. apud. 32. q. j. Ex interuallo aūt nō pōt reuocari ꝓfeſsio ꝓpria, aut procuratoris, nisi doceat de errore, de quo dicendū, vt in c. fi. de confeſ. Et sic alio modo posset intelligi ista litera, ꝙ fuit reuocata ex iteruallo, docto tū de errore. Sed
10 ſop. extra gl. vī. n. ꝙ sufficiebat instrm ad fundandā intentionē postulantium, hēt enim parē vim cum testibus, vt in c. cū Io. de fi. inſt. & in l. exercendis, C. eod. titu. Sol. Multiplex datuf hic per Doc. Nā j. pōt intelligi, ꝙ istud instrm non erat originale, sed trāſumptū sine debita solemnitate & si non faciebat fidem, vt in c. j. de fi. instr. q̄ ſolutio mihi non placet, p tex. ibi, [publicū instrm.] Vel ſecundo, forte ex aliqua parte eligentiū, aliquod canonicū obiiciebatur ꝫ illud. Vel tertio, licet per instrm tum constaret de numero postulantium, non tñ constabat, an ꝓpoſiti, & ꝓlati fuſ-
sent admiſsi ad eligēdū, mutuo consensu electi, nec per id de pe
ritia electi, & postulati, nec de studiis eligentiū, merito papa, non obstante illo instrō, commisit eām, prout hī in tex. In gl. in verb. [Consenserint] in fi. intellige istā gl. ſm ea, quæ dicentur in gl. in ver. [confirmes] Nā gl. hic dixit ista verba ſequendo opi. ſuam, ꝙ
14 ista decre. continet quādā ſpālem prouiſionem, & non ius cōe, ſed tu dic, vt dicetur in ꝑalle. gl. † Gl. in ver. [per alios. Jin fi. hæc gl.
11 sentit, ꝙ isti tres erant impediti, & ideo potuerunt ꝓcuratores constituere. Gof. dicit hic no. ꝙ duplicē gratiam capitulum fecit istis extraneis. Primo, qa admiſserunt eos ad eligendū. Secundo, vt posſint per alios interesse. Et idem sentit hic Inno. dicens, ꝙ ſicut impeditus pōt de iure procu. cōſtituere, vt in c. quia propter, j. eo. ita non impeditus, consentientibus electoribus, vt hic. Et tene in hoc semper menti istū tex. iuncto dicto. Inn. & Gof. electores posſunt facere gratiam, vt non impeditus coſtituat procuratorē. Facit in simili quod no. Io. And. in regula, quod alicui. in Mercu. vbi tenet, ꝙ licet inuito collegio non posſit qs ꝓstituere procuratorē, nisi aliquē de ipso collegio, tñ pōt capitulū cōſenti re, vt cōſtituat extraneū. Quid aūt ubi non est seruata forma c. qa pp. uide quod dixi post Io. And. in c. ꝓstitutus, j. de app. In gl. in ver. [Duo, Jibi. [singularis pro quolibet.] vult dicere, ꝙ habebant isti procuratores tot uoces quot erant. prælati, qui erāt 16. ſm gl. & ideo dixit, quod erāt sexdecim, qa ex quo electus hēbat 16. canonicos electores, & postulātes hēbāt 9. canonicos, 7. ꝑpositos & oēs Prælatos. nō potcrāt hīe duas ptes, nisi ꝑlati ad mus fuiſsent, 16 qa 7. ꝑpoſiti, & 9. canonici ꝓstituunt 16. vñ ad faciendum 32. voces, requiruntur aliæ 16. & hæc computatio facit pro 12 j. dicendis. † In gl. in ver. [Totque tunc tpis, Jin fi. No. bene istam
* gl. quam ſequuntur * cōiter Doc. maxime Hoſt. qui dixit, ꝙ in his, quæ competunt prælatis ratione consuetudinis, maxime ꝫ inductæ, non succedit capitulum, sede vacante. Secus in his, quæ competunt de iure cōi, quo casu loquuntur contraria alleg. in gl. Et idem dic de his, quæ competunt prælato alio iure speciali. Nam nec in illis succedit capitulum, vt in c. verum, de fo. compe. Et vide, quod ibi dixi, & tene menti in hoc istum tex. iunct. glo. vt si aliquid gratioſe conceditur prælato, illud non transiet
13 in capitulum, sede vacante. † In glo. in versi. [Duplo maiorem] ibi, [Nisi duæ partes.] No. gl. nam tacite exponit tex. in eo, quod fecit mentionem de numero duplo maiori. Nam dicitur duplo maior, quando concurrunt pro illa parte duæ partes vniuerſitatis, vt supra dixi, & de materia huius, dic, vt ſtatim dicam in glo. ſeq. & in fi. glo. & de hoc vide bo. tex. in cap. ſi quando, j. eo. lib. 6. In glo. in ver. [Confirmes, Hæc glo. concludit in effectu, ꝙ hæc decr. in duobus non contineat ius, ſed quandam prouiſionem papæ ſpecialem, quæ debeat fortiri effectum ex consensu partis duntaxat. Primo in eo, ꝙ electio hic facta non a minori parte capituli, confirmatur, quando postulatio non fuit facta a duabus partibus. Secundo in eo, ꝙ hæc postulatio vī admitti de iure cōi. Nam postulatio ſemper innititur gratiæ, etiam ſi ſit facta ab omnibus, vel a duabus partibus, vt leg. & no. in c. pe. de postula. præla. & hanc tenuit Gul. Na. Sed contra hunc intellectum, facit text. ſupra in prœomio, vbi dicitur, ꝙ hæc compilatio fuit facta, relatis omnibus ſuperfluis, licet non contineat ius commune, vt ꝙ cōſensus partium ſolum adhibetur hic, quoad decisionē, non quoad modum decidendi. Et ad contraria quibus cauetur, non valere electionem, nisi fieret a maiori parte capituli, rñdet Inno. ꝙ illa regula non procedit, qñ electio cōcurrit cū postulatione. Tunc n. ſeruari dēt, quod hic dī, ꝙ si postulatio non ſit celebrata a duabus partibus, dēt confirmari electio facta a maiori parte, q̄ tertia parte. Vel pōt dici, & ſecundo, ſm eū, ꝙ regula ista non fallit hic, quia iura ꝫria, dum dicunt de maiori, & ſaniori parte, dictio, [&] debet exponi pro. i. Quaſi ſentiat ſufficere ad validitatē electionis, ꝙ fiat a ſaniori parte, licet non a maiori numero. Hoc tñ vltimum cōiter nō recipitur, qa cū iura requirāt cōiter illa duo copulatiue, eſſet impropriare, & extorquere, literam exponere, &, pro i. Pro hoc adduco tex. ſing. in c. eccleſia, il 1. j. eo. vbi in tantum requiritur maior pars reſpectu numeri, ꝙ nō va-

let

ADDITIONES.

a Clerus totus. Vide Ang. & Imo. in l. liber homo. §. Titius, ff. de hær. inſtit. vbi dicunt per illum tex. ꝙ ſi rectori, & vniuerſitati ſcholarium, datur potestas eligendi notarium, tantam vocem habet rector ſolus, quantam tota vniuerſitas. Vide D. Abb. in c. paſtoralis, ſupra de reſcrip. vbi aliqua dicit ad declarationem eorum, quæ dicit hic, & vide D. Jaſon in l. ſi. col. 5. C. de impub. & aliis ſubſt. t. vbi allegat etiam quæ hic dicuntur, & eundem in l. ſi teſtamento. ff. de vulg. & pupil. Seb. Sap.

b Nunquid autem ſub verb. electio, comprehendatur postulatio, vide Felin. c. in noſtra, col. 29. in 32. corollario, circa fi. ſupra de reſcrip. Zachar.

c Incontinenti reuocari per dominum. Tu adde iſtum articulum, & totam ſeme materiam reuocationis confeſſionis, eſſe per me examinatam, in apoſtillis meis ad iſtum, in c. per inquiſitionem, in ver. quod no. in no. addit. no. 11. ibi pra eod. titu. Zachar.

d Error confeſſionis. Vide no. per Bar. in l. non ſolū, in prin. ff. de proc. Seb. Sap.

ler electio facta a maiori parte, partiū cōparatione minorū, sed dēt fieri a maiori parte totius ca. Ad idē c. j. de his q̄ fi. a ma. par. ea. & l. qd maior, ff. ad mu. Doc. tñ ſequitur primū dictū Inn. vt hæc Decre. ꝓtineat ius hodie obſeruandum in ſimilib. caſib. Et vt clare hēatur mā huius c. videamus primo illos quatuor caſus q̄ expreſſe dicūtur in tex. & ꝙſequenter videbimus magis dubitabiles, ꝑ quorū decisionē declarabitur intrinſece mā huius c.
14 † Primus caſus, ex decisis hic eſt, ꝙ si postulatio est facta a duab. partib. data idoneitate ꝑſonæ postulati, & seruata forma debita, dēt admitti postulatio, & reiici electio facta a tertia vel minori parte. Et rō huius caſus est, qa potētia capitularis, seu vniuersitatis, ꝙſtitit in duab. partib. vñ in tertia parte nō est aliqua virt[a] capitularis, vt in Laulli, & l. plane, ff. qd cuiuſq; vniuer. no. adeo
a ꝑa principio vniuerſitas pōt ex duab. partib. ꝙſtitui, vt in iurib. ꝑal. & dixi plene in c. cū nobis, §. eo. Vñ licet postulatio ſit via extraordinaria, & electio ordinaria, tñ ex quo virtus capitularis in ſequit illā viā extraordinariā, illa eſt ꝓferenda, & hoc ſentit gl. ꝑ ceděs post prin. Nec ob. ꝙ postulatio innitatur gratiæ, qa pīſtū tex. nō tollitur in aliquo ius ſuperioris. Hinc. n. nō dī, ꝙ ſuperior nō teneatur admittere postulationē, vñ poterit ſuperior reiicere, ſi nō vult gratiā facere, & ñ tollitur ꝫriū, qd' gl. hic formabat, circa fi. vide tñ ad materiā bo. gl. in c, cupiētes, §. pe. j. e. li. 6. q̄ dicit, ꝙ si postulatio ſit ab omnib. partib. vel a duab. & ex cā, puta neceſsitate vel utilitate eccleſiæ, tūc postulatio a gratia generali depēdet, de qua in c. ſedes, §. de reſc. vñ dī iniuriā facere ſuperior eū nō admittēdo. Si vero nō eſt facta a duab. partib. vel nō ex cā tūc depēdet a gra ſpāli, & dic vt ibi plenius no. Secūdus caſus, q̄ decidit, eſt, ꝙ si postulātes nō faciūt duplo maiorē numerū, ꝑfer ture electio, si eſt facta de idoneo. Et sic innuit, ꝙ electio facta a minori parte ca. ex quo eſt facta a maiori tertia parte, venit ꝓfirmāda. Et iſte eſt caſus difficilis pp regulas iuris reſiſtētes, de q̄ b. §. Sed dic, ꝙ rō decidēdi de iure potuit eſſe, ꝙ nō datis duab. partib. postulātiū, nō eſt ibi reperire potētiā capitularē, ſed aliquid de virtute capitulari reperitur nunc in parte eligētiū, cū hēat ali quos de duab. partib. & habito reſpū, qa puidēt ipſi eccleſiæ per viā ordinariā, & meliori mō, quo fieri pōt. ſ. ꝓlentiēdo in electū, tanq̄ in ſpōſum, aliis pſistentib. in via extraordinaria, ꝑferēda est merito ipſa electio, vt citius, puideat eccleſiæ, viduatæ, quasi impatiendū ſit maiori parti cap. q̄ eligit viā extraordinariā, & pīſtit in ea. Tñ negari nō pōt, qn decisio istius caſus ꝙueniat cōib. reg. iu. ſed potuit emanaſſe rōnib. ꝑ dictis; ꝑsertim in fauorē eccleſiæ, ne diu remaneat ſine paſtore; & hoc facit ad alia ꝫ dicenda. Tertius caſus, qñ postulātes faciūt duas partes, ſed postulatus, ignorātib. postulātib. erat indignus, & tūc dēt reprobari postulatio, qa fctā de indigno; & ēt electio a tertia parte, vel minori, non dēt hoc caſu ꝓfirmari; qa cū duæ partes postulātes nō ſint priua tæ, tota ptās capitularis nō remāſit in eis, vt in d. l. nulli, & l. plane. Quartus caſus eſt, qñ oēs postulātes, aut maior pars postulauit ſciēter indignū; & electus a tertia pte. eſt idoneus, & tūc dēt electio confirmari. vt hic, & in fi. līæ. Et iſto caſu eſt difficile videre eām, quare ꝓfirmet electio facta a tertia parte, vel minori, cū vt ſ. dixi in tertia parte nō eſt aliqua potentia capitularis. Gl. fi. quā multi ſi hēnt. q̄ eſt ſup ver. [Cōfirmes,] ſentit, & bñ iudicio meo, quod ꝓfirmat hoc caſu electio, qa reperitur facta a maiori parte illorū, q̄ habebāt ius eligēdi, vide Inno. hic. licet expreſse non colligat ex litera; cū tex. in hoc nō reddat rōnē, colligit tñ tacite ex cōputatione, q̄ §. feci. Nā electores erant 16. & postulātes ad plus erāt 32. maiori parte postulātiū posſulāte ſciēter indignū, nō potuerunt ignorātes eſſe vltra 15. quia ad minus 17. postulauerūt ſciēter indignū, alias ipſi feciſſent maiorē partē ex 32. Re periē ergo hoc caſu electio facta a maio. par. omniū q̄ habebant ius eligēdi, qa postulātes ſcienter indignū ſunt priuati, vt in c. j. §. de postu. pl. remāſit ergo tota ptās penes alios, ex q̄b. electores erāt plures numero, cū eſſent 16. vñ deciſio huius caſus ꝙuenit cōib. re. iur. Sed dubiū eſt, [& ſit iſte quin[a] caſus vltra tex.] Maior pars duarū postulātiū postulauit ſcienter indignū, ſed illi qui po ſtulauerūt ignorāter, ſunt plures numero, q̄ eligētes. Pone exem plū extra terminos līæ, ꝙ ex 12. q erāt in capitulo, duo elegerūt, 10. postulauerūt indignū. ex quib. maior pars ſciēter postulauit, q̄ duo, qui elegerunt, nūquid iſto caſu debeat cōfirmari electio, ex quo postulatio fuit facta a duab. partib. quorū maios pars po ſtulauit ſcienter indignū? Inno. dicit, ꝙ iſto caſu ſunt reproban dæ electio, & postulatio, cum electio non ſit facta a maiori parte iusꝫ habentium, vel ſm eum poteſt dici, ꝙ abiecta ſubtilitate, ſtā dū ſit ſimpliciter verbis huius literæ. q. d. ꝙ ſit electio confirman da, cum tex. hic ſimpliciter dicat, electionem confirmandam, cū maior pars postulantium postulauerit ſcienter indignum, quod tamen vī absurdum, ſm Compoſt. quia ſequeretur ſm istum vl timum intellectum, ꝙ ſi ex 40. postulātib. vnus ſolus elegiſſet, & 30. postulaſſent ſcienter, indignum, ꝙ electio vnius confirmare tur in prædicium 19. qui postulauerunt ignoranter indignū. Pōt tamen dici ſm eum, ꝙ tunc ignorantes faciunt electionem reiici, cum conſtituunt numerum duplo maiorem reſpectu eli

gentium, & ita recitando transiuit ſimpliciter, Io. An. vī velle nō curandū, ꝙ electores hoc caſu ſint pauciores numero, quia ex quo maior pars postulantiū peccauit poteſtas eorum accreſcit omnib. tā ignoranter postulātib. q̄ post eligentibus; & sic electores ſunt vltra tertiā partem habito reſpectu ad poteſtatem, q̄ eis accreuit. Aduerte, quia hoc eſſet extendere ſm caſum prædictū, vt electio ſemper præferatur, qñ postulantes non ꝓſtituūt duas partes, quod etiā ſentit Compoſt. ſed profecto nullo iure proba batur hoc. Nā iſte tex. fundauit ſe ſuper maiori parte, ſcienter po ſtulantiū indignum, habendo reſpū ad computationem ſ. facta; quia electores remanebāt plures numero reſpū omnium, apud quos reſidet poteſtas, iō electio dēt confirmari per cōes regulas iuris, q̄ nolūt neq; electionem neq; alia vniuerſitatis negotia habere vim, & effectum, nisi explicentur a maiori parte. Nec ob. id, quod dictum fuit in ſecundo caſu, quia cum ille ſit exorbitās a iure, non debet ad alios caſus trahi; vbi ſaltē non eſt omnimoda, & eadē rō, quia non dēt ius correctoriū extendi, vt in l. quod vero ꝫ. ff. de legi. & per gl. in c. j. de tēp. or. li. 6. Procedit. n. caſus ſe cundus, qñ a principio postulatio non fuit facta a duab. partib. ſed qñ postulatio ſit a principio a duab. partib. licet iuris fictione illi qui postulauerūt ſcienter indignū, nō dēant cōputari in numero tñ negari nō pōt, quin in facto, in parte postulantium, cōcurrant duæ partes. ideo non debet admitti electio facta a tertia parte, cum habeat in oppoſitum ꝺdictionem duarum partiū, ſaltē in facto. Nā in multis caſib. iuris, cōſideratur numerus in ſolo fa cto cōſiſtens. licet non ſic quo ad iuris effectum, vt probatur in cle. quod c irca, de ele. & ī c. indēnitatib. §. 2. e. ti. li. 6. Merito aliud dēt eſſe in electione. qñ reperitur facta a maiori tertia parte, habito reſpectu ad omnes de vniuerſitate, qui postulauerunt, quā qñ eſt facta a maiori tertia parte fictione iuris, & non quoad verum numerum. Et hāc partem ſentit Io. Cal. hic, dicens & bene, iu dicio meo, quod nunq̄ electio facta a maiori parte ca. debet confirmari, niſi qñ concurrit cum postulatione, quę a principio non fuit facta a duab. partib. numero. Et ex hoc ēt infertur ad ſe xtū caſum ſatis ēt dubitabilē. Pone, ꝙ postulatio fuit facta a duabus partib. minor pars postulauit ſciēter indignum, maior vero ignoranter, nunquid electio ſit ꝓfirmanda? Iste tex. vī tacite a ꝫrio innuere, ꝙ non, quia dicit electionē confirmandā, qñ maior pars postulauit ſcienter indignum; ſecus ſi minor, & istud arg. a ꝫrio ſēſu optime ꝑt ꝓcedere, qñ maior pars ignorās, facit duas partes eligētiū; puta, ſi ex 12. hēntib. ius eligēdi, duo ſeu tres postu larū ſciēter, alii vero nu. 7. postularūt ignorāter. Hoc caſu ñ ē æ quū, ꝙ ꝓfirmet electio duorū, cū remaneāt circa ignorātes duæ partes, reſpectu eligentiū. Sed dubiū eſt, quid ſi ignorātes, nō fa ciant duas partes. reſpectu eligētium, nunq̄d. dēat electio confir
b mari? [b] dicit Io. An. poſſe dici ꝙ ſic, p id q̄d dī in caſu ſcdo. Nā vbi postulatio fuit facta. ēt de idoneo a duab. partib. præfert electio, vt ibi. Ergo potius ꝑferēda eſt hoc caſu electio, cum postulatio ſit facta de indigno, nec reperiatur facta a duab. partib. cum nō dēant cōputari in numero illi, q̄ ſciēter postularunt. Vel pōt dici ſm eum, ſtādum eſſe ſimplr verbis huius līæ, cum non diſtinguat, ſed ſimplr innuat, ꝙ ex quo minor pars tñ deliquit, nō eſt electio cōfirmanda. Et pro hoc facit, ꝙ no. Inn. & Cōpo. q̄ dixerunt, priuatos computandos in illa electione, ex quo priuationē incurrunt. q. d. ſatis eſſe, ꝙ iſta postulatio fuerit facta a duab. partib. Sed certe, iſta ꝓſideratio non eſt bona, qa ſi iſti priuati cōputarētur in numero, ad effectum repellendi electionē factā a tertia parte, eodē mō, & pari rōne deberēt cōputari in numero, qñ maior pars postulauit ſciēter indignum, & tamen hoc eſt falſū, quia ꝑualet electio facta a tertia parte; ex quo maior pars postu lauit ſcienter indignum, vt eſt in tex. D. Anto. pro diuersitatis rō ne, habuit vnā cōſiderationem ſatis debilem, iudicio meo: dixit .n. ꝙ quando minor pars duarum partium postulauit ſciēter indignum, potestas iſtorum accreſcit aliis, qui postulauerūt ignoranter; quia ibi reperitur potentia capitularis. merito reiicitur ēt electio, quia reperitur ſolum facta a tertia parte. Sed quando de liquit maior pars postulantium, tunc poteſtas illorum accreſcit pariter omnib. tā ignorantēr postulantib. q̄ eligentib. cum non reperiatur potētia capitularis in alia parte tātum, ex quo maior pars deliquit. vñ electio virtute poteſtatis ſu pueniētis ex delicto aliorum, reperīt facta a maiori tertia parte. Et hæc ē ſua intētio, licet p verba magis obſcure ꝓlata. Sed, vt dixi, ñ placet mihi hæc conſideratio, quia cum omnes ſunt in capitulo, & eodem ꝓtextu eligūt ſeu postulāt non apparet rō, quare poteſtas delinquen

tium

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Licet postulatio. Et ad hoc facit, quod remedium extraordinarium præfertur quando eſt potentius, no. Bart. in l. Aemelius, in prin. per illum tex. ff. de minori. facit tex. cum gl. in c. 1. infra de in inte. reſtit. in 6. cum alle. per Mod. in l. prouinciali, §. 1. ff. de ope. nouī nun.

b Seb. Sap. Confirmari. Vide Bal. in marg. ſua, in ver. conſuetudo, uer. pe. ubi tenet, quod electus non debet confirmari, ſi electioni non inter fuerunt duę partes capi. Refert ſimpliciter, & ſequitur Firm. in tracta. de Epiſc. in 2. par. ſecundæ prin. q. 13. li. 3.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tium nō accrescat omnib. simul in omni casu, pīsertim qū prius fuīrē per mo mētū, fuit pronunciata postulatio. Nā ilico poterit accrecuit aliis, non delinquētib. iuxta no. in c. ggregatio, j. e. Et iō dicas, vt ēt sensit hic Cal. q electio nūq est pfirmanda, nisi sit facta a ma. par. omniū, q nō deliquerūt. vñ si ignorātes, q postulauerunt, remanēt plures numero, q̄ sint eligentes, dēt reprobari electio, & valet postulatio, licet ignorātes nō pstituāt duas partes. Nec ob. qđ hīr in secūdo casu, q. vt dixi, cū exorbitet a iure, non dēt extēdi, sed solū, peedit, qñ a prin. cōputatis oīb. vocib. postulatio nō fuit facta a duab. par. vt tūc electio facta a ma. parte, q̄ ē vere maior tertia, nō solū quoad iuris effectum, sed ēt quoad factum, sit pferēda. In oīb. aliis casib. in quib. est pfirmāda electio facta, a maiori parte ca. seu habentiū ius capitulādi. Dēr. n. restringi ius nouū, quātū fieri pōt, vt minus corrigat cōes iuris regulas, q̄ fieri possit, vt in regula, odia. de re. iur. li. 6. & in l. pcipimus, in fi. C. de ap. Et ex p̄dictis hr clare intellectus huius ca. & materiæ. In
15 tgl. in ver. [Præsumptione,]in fi. tene mēti hāc gl. q approbatus ad dignitatē Epālē, nō p hoc cēsetur approbatus ad Archiepolē,
a vel maiorē, [a] Et sic habes ex gl. q maior idoneitas requirit in Archiepo. vel Patriarcha, quā in epo. Pro hoc, ga isti hēnt ampliorē iurisdictionem, cum Archiepiscopus habeat sub se plures, Episcopos. Patriarcha habet sub se plures prouincias, & sic plures epos & Archiepos. Eps aūt solū pest diocoesi, & vbi maior imminet cura, ibi maior idoneitas requirit, ar. in c. cū in cūctis, in
16 pri. s. e. & i c. cū sit ars artiū, de æt. & qua. Et pro hac opi. gl. vide qđ no. Inn. i c. cū venerabilis, de exce. vbi dicit, q ap, pbat' ad aliq d intelligit ap, pbat' ad illa, vbi eadē requisit idoneitas psonarū, sec' vbi maior. Ad idē vide, qđ hīr i simili in l. relegatorū, in fi. ff. de interd. & releg. Vel solue secūdo extra gl. f'm Doct. quia potuit iste eps effici indignus, post promotionē ad epatum. Ex quo no. q pro mouendus ad aliā dignitatē cōsimilē priori, dēt examinari pp ī dignitatē, q̄ potuit superuenire ex postfacto. Nā vt dicit Psal. Ex adipe, pcedit iniquitas & vide pulchrū tex. Hieronymi ꝺ platos, q affluunt diuitiis in c. ecclesiæ principes. 35. dist. Vel tertio vbicū queadiicitur, seu vnitur gradus, cū possit opponi exceptio, debet fieri examinatio, secundum Docto. & no. has solutiones, quia faciunt ad multa. Abbas.

ADDITIO.

a Seb. Sap. Vel maiorem. Vide no. per D. Ias. in l. 2. col. 1. ff. de le. 1. ubi bene uadet argumentum affirmatiue, si cōceditur q est maius, ergo quod est minus, non econuerso, facit tex. in l. 1. C. de consuli, li. 12. ubi prior in patriciatu, & posterior in consulatu, præfertur priori in consulatu, tantum, quem inducunt Mod. in c. clerici. infra de iud. ad quæstio. q licentiatus posterius, & Doctoratus prius, præfertur licentiato prius, & Doctorato posterius.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia non debet vacare suo pastore ultra tres menses, & non eligentes in tra illud tempus pastorem, puniuntur.* 3.
2 *Viduæ in statutis & aliis dispositionibus, sumatur proprie pro illa, quæ caret marito.*
3 *Communis vsus loquendi, habet locum in omnibus dispositionibus.*
4 *Prouisio superioris de aliquo pastore in ecclesia, habet vim electionis, & confirmationis.*
5 *Monachus tenetur magis obedire abbati suo, quam Episcopo loci.*
6 *Prælatus non tenetur requirere consensum capituli, in eo, quod ipse habet iure deuolutionis.*
7 *Electores an debeant eligere prælatum de gremio ecclesiæ.*

CAP. XLI.

1 **Ne pro defectu.** Si illi ad quos spectat electio, negligunt eligere prælatum cathedralis, vel regularis ecclesiæ, intra tres menses, proximus superior ecclesiā ordinabit, q si intra alios tres menses non fecerit, canonice puniet. h. d. Et primo ponit pstitutionis cā. Sc'do pstitutio, ibi, [Statuimus.] Et hæc lra quatuor facit. Nā primo, statuit ps electioni. Sc'do, priuat negligētes, ibi, [Intra quos.] Tertio, ad superiorē deuoluit, ibi, [Ac ipta.] Quarto, punit superiorē, si negligit, ibi, [Is vero. Casus]li. Propter defectū pastoris, ecclesia vidua ta, tā in tpalib. q̄ in spūalib. frequēter sustinet lęsionem, & iō pcium volens, & periculis aīarū, & ecclesiarū indēnitatib. puidere, statuit vt ecclesia cathedralis, vel regularis vltra tres mēses nō vacet, & si intra tres mēses, iusto impedimēto cessante, electio celebrata nō fuerit, electores eligendi potestate careāt ea vice, et potestas eligēdi ad pximum superiorē trāsferat. et ille ad quē fuerit deuoluta prās, itra alios tres mēses cum psilio capituli sui, & aliorum religiosorum, de pona idonea ipsius ecclesiæ viduatę, vel si ibi ñ reperit idoneus, de alia, nō d. fferat ecclesiā ordinare, si & ipse voluerit canonicam essligere vltionē B. No. i. q̄ platus ecclesiæ paraī pastori, Dæmon aī lupo rapaci. Iste. n. conaī devorare, et inuadere gregē dñi, platus aī tenet pascere. (a) Ispūaliter, iuxta il Iud Euāgelicum. Pasce oues meas. s. eo. c. significasti, et de multis nominib. Dœmonis no. s. de Sū. Tri. c. 1. No. 2. duo mala q̄ ptingunt ex defectu pastoris imminet periculū animab. & ecclesiæ
2 circa facultates suas. No. 3. ibi, [Ecclesia viduata] q ecci. carens
b pastore, dr vidua, [b] phoc c. 2. de transl. Epi. Nam mulier, dr vidua cuius maritus mortuus est, vt in c. vidua 34. distin. si aūt nō hēt virum, dr vacans, f'm Io. An. alle. gl. in c. pe. 32. dist. Sed tu dic & melius, q vacans capitur pro vidua, ita exponit gl. in l. qui ccru. ff. ad le. Iul. de vi pu. vnde mulier, quæ nūq habuit maritum, ex etymologia uocabuli, potest appellari uidua. Dr. n. uidua, quasi sine vi dtitate, sicut uecors, sine corde, ut dicit tex. in l. malū, in §. uidua, ff. de uer. sig. Sed ex cōi usu loquendi, solum appellat uidua, cuius maritus mortuus est, sic intellige d. ca. uidua. Vnde si hodie in ali
c quo statuto fieret mētio de uiduis, [c] intelligerem de relictis mortuis maritis, q i cōis usus loquēdi, in omni dispositione, pferrur p
priæ significationi uocabuli, ut in l. librorum, §. quod in Cassius. ff. de le. 3. et in l. cum de lanionis. in §. asinā, ff. de fun. instr. no. Bar. in l. oēs populi, ff. de iu. et iur. uide bo. gl. in c. nonnulli, de ret. & quod ibi dixi, & facit cap. ex literis, de ꝺō. No. in uer. [Statuim',]
d & tene semper mēti, q trimestre tps [d] ad eligendum, seu prouidendum, solū hēt locū quoad platum ecclesiæ cathedralis, uel regularis, in aliis uero platis quarumcunq; ecclesiarū, uel dignitatum, datur semestre, & in eis hēt locum c. 2. j. de pcel. p̄b. Nā quia maius est periculum in ecclesiis cathedralib. & regularib. cum ipsarum ecclesiarum pelati sint ueri pastores, fuit necesse, citius occurrere vacationi. et deputare tps ad prouisionem faciendā. No. ibi, [Iusto impedimēto cessante] q̄ tps præfixum electionis non currit impeditis. vnde concludūt Doc. hic, et bene per illū tex. & non est opus petere restitutionē in integrum, si ꝺpedimentum durauit vltra sex mēses. vnde reiecta distinctione quorundam, cōiter *tenetur, q siue impedimentum prouenia ta princ. siue post inchoatum trimestre, ip impedit cursum temporis. Et pro hoc facit c. quia diuersitatem, j. de cōcel. preb. vbi idem probatur in tpe fixo ad conferendum. Quid autem in tempore ha-
tuto patrono ad psentandum, nunquid currit ipsi patrono impedito, vel ignoranti? dic vt dixi in c. 1. et in c. cum propter, de in
3 re patro. † Not. ibi [Deuoluatur.] q̄ negligentes eligere intra trimestre, priuantur ipso facto potestate eligendi pro ea vice, vnde hic non requiritur aliqua sententia, sed ex iuris dispositione ipso facto hæc deuolutio, pro hoc c. q̄q̄. e. tit. li. 6. Et per hoc dixerunt hic Doct. et bene, q si elapso trimestri electores eligunt, et superior ad quem facta est deuolutio ipta electione non cassata, alium eligit, non valet electio per electores, et est nulla; post deuolutionem potestatis ad superiorē. Pro quo vr tex. i c. fi. de lup-
negli. præla. et facit c. licet, eo. tit. secus esset si non essent priuati, sed

ADDITIONS.

a Seb. Sap. Pascere. Facit tex. quem semper cordi habere debent prælati, pe. infra de re iud q non potest esse pastoris excusatio, si lupus oues comedat, & pastor nescit.

b Ant. Fran. Ad istud, quæ dicatur uidua, Dicas, quod uidua etiam dicitur, quæ nunquam habuit uirum, ut no. Bar. in l. 1. ad fi. C. quando Imperator interpu. & uidu. & etiam, quæ habuit uirum, sed est factum diuortium inter eos, ut in l. muliere, ff. de donat. inter vir. & uxorem, & no. in auth. quomodo oportet. Epis. in §. 1. Illud autem quod dicitur, quod secundum communē vsum loquendi, illa proprie dicitur uidua, cuius uir est mortuus, per ea quæ habentur in c. uidua. 33. dist. est ita demum uerum, si uir illam carnaliter cognouerit, alias secus, secundum D. Abb. no. in c. ex tenore, in fi. de foro compet. Proprie autem, & stricte vidua dicitur, quæ uirum habuit, & ideo futurum loquens de uidua, intelligitur proprie de ista, quæ virum habuit, & iam non habet quia statuta dēnt, intelligi in casu proprio & uero, ut ind. in §. hæc uerba, ff. de neg. gest. & in l. 1. §. si is qui nauem, ff. de exer. rem. ea quæ habet utrum, sed inutilem, uel absentem, largo modo, & impropric dicitur uidua, ut est notabilis gl. in l. fi. in verbo, orbitates, C. ad l. Fal. de dota gia. ubi per Bar. & habetur per Ale. in 1. eleganter, in §. qui reprobos, ff. de pig. act. ubi in simili dicit, q pater dicitur orbatus filiis, quando habet filios inutilem. Et adde, quod stante statuto, q uxores bannitorum expellantur de ciuitate, mulier quæ mortuo marito, uidua remansit, potest reuerti ad ciuitatem, non obstante tali statuto, ita no. Bar. in l. Titia, in §. usufructus, de Leg. 2. & Bal. in l. uoluntas, in 2. col. C. de fideicom. & idem Bal. in l. 1. in fin. 2. no. C. quibus ad liberta. procla. non licet, idem Bal. in l. cum acutissimi, in 2. col. in uer. no. illud statutum. C. de fideicomm. Et illud quod dictum est, quæ habet uirum inutilem potest largo modo dici uidua, tenuit etiam sic Imily. in d. l. fi. C. de plagi. Et idem tenet D. Ant. de But. hic all. c. 2. de transl. Epi. eo. arguendo a simili. per illum tex. quod sicut ecclesia habens prælatum inutilem, dicitur esse vidua, arguendo de matrimonio spirituali, ad matrimonium carnale, iuxta plene no. per eundem Do. Ant. in c. tuæ, de spon. & ita hic fit mentio de communi usu loquendi, qui debet attendi in statutis, dicas illud esse verum, quando statutum est dubium, secūdum Bart. in § quod tamen Cassius, hic all. & in l. omnes populi, in 3. q. 7. q. principali. ff. de testa. & iu. Ad quod etiam vide Bar. in l. 1. in prin. circa medium, ff. de suis & legit. in l. si quid earum, de leg 3. & in rub. ff. de no. ope. nun. cia. in uers. sed circa unum, & in lege. prima. §. potestatis, in uer. siculo. in statuto uero licet debeamus, ff. de pecu. Et alibi dicitur, quod communis vsus loquendi prævalet cuilibet constitutioni, ita Barto. in l. talis scripturæ, in 2. col. ff. de leg. 1. Adde tamen, quod communis usus loquendi, non dicitur proprie significatio, secundum Bar. in l. cum de lanionis, in §. a finam, de fundo instru.

c Sebastia. Sapia. De uiduis. Hoc etiam dicit D. Abba. in capitu. sane, in fi. de foro competenti. Refer, & sequitur Felin. in rubri. huius libri, column. tertia.

d Zacharias. Trimestre tempus. Adde de hoc, scilicet quod tempus pro electionis de Episcopo uel Abbate faciendo dicitur set quod pro aliis beneficiis per Card. Mandag. in ti. de cle. c. 3. et ibi in additio. in uer. trium mensium 1. par.

sed priuādi p sniam. Valeret. n. electio attentata ante sniam priuatā, vt dicet j. c. prox. No. ibi, [Ad' eū qui proximo &c.] quod in ecclesia etiam] cathedrali, fit deuolutio, in casu negligentię, potestatis prouidendi. nō ad papam, sed ad proximum superiorem. Olim aūt fiebat deuolutio ad papam in ecclesia cathedrali, vt in c. cum dilectus, de cōcel. præb. Hodie secus, vt hic. Quod tū restringitur ad casum negligentiæ, in aliis autem casib. fit deuolutio ad papam, vt in d. c. q̄q̄, vbi bon. tex. No. ibi, [Vltra tres menses,] quod tūn tps habet superior, ad quem fit potestatis denolutionem, quantum habent primi electores, & idem obseruatur in semestri præfixo in prouisionib, aliarum ecclesiarū, vt in d. c. licet, de sup. neg. præl. Nam subrogatus debet censeri eodem iure cū alio, in cuius locū subrogatur. Hinc est, q tenetur eligere de illa ecclesia, & homines illius qualitatis, sicut tenebantur eligere primi electores, vt est tex. no. in clemen. de sup. neg. præl. & facit tex. hic in ver. [De persona idonea ipsius quidem ecclesiæ &c.] vnde sicut primi electores debent eligere prælatum de gremio ipsius ecclesiæ, si ibidem reperiatur idoneus, vt in c. nullus. 61. dist. & in
4 cū sit, 18. q. 2. leg. & no. s. eo. c. cum inter canonicos, ita superior ad quem fit deuolutio, vt hic. † No. vbi, [Canonice ordinare,] q̄ superior ad quē sit deuolutio, non tenetur pcise eligere, sicut primi electores, sed pōt prouidere ecclesiæ de pastore, & sic procedere per viam prouisionis, Prouidendo. n. eligit & confirmat, habet. ibi te superior electionē iure deuoluto, & cōfirmationē in re proprio, vnde ex quo in cū sunt collatæ istæ potestates, potest eis explere vnico actu, nam prouisio habet vim electionis, & confirmationis, vt no. Inn. in c. cum olim, de causa possess. & proprie. probatur ista prædicta iste tex. in verb. ordinare, quod sonat, i. prouidere, vt in c. j. de iurepa. Doct. tamen hic reuocant in dubiū, nūquid ita superior teneatur prius eligere, iure deuoluto, sicut tenebantur electores, & post modum cōfirmare iure proprio? & qđ tenuerunt, q sic, præsertim eo casu, quo electores tenebantur electionem factā præsentare patrono, vt in c. cū terra, s. eo. ve
aliqua honorificentia reseruetur patrono in ipta electione, non a. hæc possent obseruari, si superior procederet per viam prouisionis, & hanc opi. tenuit hic Aegid. & Pet. supra. eod. c. cū inter, sed Compost. tenuit contrarium in capitulo cum inter præalle. & idem Inn. & Host. Sed Io. An. dixit hic primum dictum esse verius, sed f'm obseruari. Vel f'm eum potest dici, & melius, q opnio datur superiori, per quē modum velit procedere; cū iura faciant mentionem de vtraq; via, & optime facit c. si postq̄, in fi. j. eo. li. 6. & in c. si compromissarius, eo. ti. & lib. & vr tex. hic in ver. ordinare', & ita tranſeunt hic cōiter * Doct. Tu vide quod dixi in c. cum quæ, & in c. cū inter canonicos s. eo. & gl. in c. le. si de bene
5 ficio, de pb., & per Do. de Ro. deci. 255. Et posset in hoc congrue distingui, q aut potestas eligendi, & confirmandi, spectat ad superiorem, non proprio iure, vt puta, quia potestatem eligendi habet tanquā compromissarius, & tunc primo eliget, & tanq̄ superior postea confirmabit. vt in c. cū inter canonicos. s. eo. & ibi p Ioan. & in c. vt circa, eo ti. li. 6. vbi gl. ēt tangit. Tex. tamen in d. c. cum vr innuere, q̄ ēt poterit procedere per viam prouisionis, de quo vide quod ibi dixi. Aut ista potestates pertinent ad eum iuro proprio, licet altera competat iure deuoluto, & tunc aut aliquid debebat obseruari per electores ante confirmationem electionis; & deber prius eligere, quia debet obseruare id, ad quod primi electores tenebantur, vt in clementi. prima, non. n. dēt fieri hęc deuolutio cum piudicio tertii; alias aūt vbi simpliciter habeant eligere, seruari pōt opi. Io. An. vt sit in optio ne sua. Quæro pro declaratione tex. & ꝺdictorum, in quib. eccle
6 siæ hēt locum dispositio huius tex. Sol. colligendo ex dicta Inno. & Doct. hic, dic, q hēt locum in ecclesiis cathedralib. i. respū principalib. c. Epi, non aūt habet locum in aliis dignitatib. seu in canonicatib. & aliis bñficiis in ipsis ecclesiis cathedralib. In illis. n. datur semestre ad eligendū, seu prouidendum, vt in d. c. 2. de con
7 cess. præb. & quod ibi dixi. Pro hoc facit iste tex. in eo quod dicit, quinta tres menses, cathedralis ecclesia ꝑlato nō vacet, & ibi, ec
clesia viduata. Nō. n. dr ecclesia vacare, nec vidua, nisi per mortē vir. plen. est sponsus, nō aūt alii habētes ibidē dignitates inferio
7. q. i. c. sicut, & c. 2. de transl. Epi. & hoc tene, licēt Host. dixe-
rit de mente, hēt locū, ēr in dignitate inferiori, q̄ est in ecclesia cathedrali post pōtificalē, si bona ecclesię & Epi sunt diuisa, qa uolet esse iuor & inuidia inter Epm & Capitulū, vide timen
a. illa dignitate vacāte, pastor cōuertatur in lupū. 2. q. 6. c. de
cero, ad fi. hoc tñ dictū non seruaī de facto, vt dixit Io. And. & bñe dic, q non ꝺgruit huic lręe, vt s. dixi. Dubiū vero maius est, quod ecclesia regularē. Nā hic dicit Inn. & sequūtur Doc. q illa
8 de regularis, quo ad istū tex. in qua sunt clerici, vel cōuersi, sine pro vinentes, dummō sit collegiata, qđ dictū ex toto mihi non placet. Nā cū istud c. dicat a iure antiquo, s. ad c. 2. de cōcel. pb. dr facile intelligi. vt min⁹ corrigat in antiquū, q̄ fieri possit, vt in c. cum quæ, & in c. cū inter canonicos s. eo. & gl. in c. le. si de bene ficio, de pb., & per Do. de Ro. deci. 255. Et posset in hoc congrue distingui, q aut potestas eligendi, & confirmandi, spectat ad superiorem, non proprio iure, vt puta, quia potestatem eligendi habet tanquā compromissarius, & tunc primo eliget, & tanq̄ superior postea confirmabit. vt in c. cū inter canonicos. s. eo. & ibi p Ioan. & in c. vt circa, eo ti. li. 6. vbi gl. ēt tangit. Tex. tamen in d. c. cum vr innuere, q̄ ēt poterit procedere per viam prouisionis, de quo vide quod ibi dixi. Aut ista potestates pertinent ad eum iuro proprio, licet altera competat iure deuoluto, & tunc aut aliquid debebat obseruari per electores ante confirmationem electionis; & deber prius eligere, quia debet obseruare id, ad quod primi electores tenebantur, vt in clementi. prima, non. n. dēt fieri hęc deuolutio cum piudicio tertii; alias aūt vbi simpliciter habeant eligere, seruari pōt opi. Io. An. vt sit in optio ne sua. Quæro pro declaratione tex. & ꝺdictorum, in quib. eccle
9 siæ hēt locum dispositio huius tex. Sol. colligendo ex dicta Inno. & Doct. hic, dic, q hēt locum in ecclesiis cathedralib. i. respū principalib. c. Epi, non aūt habet locum in aliis dignitatib. seu in canonicatib. & aliis bñficiis in ipsis ecclesiis cathedralib. In illis. n. datur semestre ad eligendū, seu prouidendum, vt in d. c. 2. de con
10 cess. præb. & quod ibi dixi. Pro hoc facit iste tex. in eo quod dicit, quinta tres menses, cathedralis ecclesia ꝑlato nō vacet, & ibi, ec
clesia viduata. Nō. n. dr ecclesia vacare, nec vidua, nisi per mortē vir. plen. est sponsus, nō aūt alii habētes ibidē dignitates inferio
11 7. q. i. c. sicut, & c. 2. de transl. Epi. & hoc tene, licēt Host. dixe-
rit de mente, hēt locū, ēr in dignitate inferiori, q̄ est in ecclesia cathedrali post pōtificalē, si bona ecclesię & Epi sunt diuisa, qa uolet esse iuor & inuidia inter Epm & Capitulū, vide timen
12 a. illa dignitate vacāte, pastor cōuertatur in lupū. 2. q. 6. c. de
cero, ad fi. hoc tñ dictū non seruaī de facto, vt dixit Io. And. & bñe dic, q non ꝺgruit huic lręe, vt s. dixi. Dubiū vero maius est, quod ecclesia regularē. Nā hic dicit Inn. & sequūtur Doc. q illa
13 de regularis, quo ad istū tex. in qua sunt clerici, vel cōuersi, sine pro vinentes, dummō sit collegiata, qđ dictū ex toto mihi non placet. Nā cū istud c. dicat a iure antiquo, s. ad c. 2. de cōcel. pb. dr facile intelligi. vt min⁹ corrigat in antiquū, q̄ fieri possit, vt in
14 c. cum quæ, & in c. cū inter canonicos s. eo. & gl. in c. le. si de bene ficio, de pb., & per Do. de Ro. deci. 255. Et posset in hoc congrue distingui, q aut potestas eligendi, & confirmandi, spectat ad superiorem, non proprio iure, vt puta, quia potestatem eligendi habet tanquā compromissarius, & tunc primo eliget, & tanq̄ superior postea confirmabit. vt in c. cū inter canonicos. s. eo. & ibi p Ioan. & in c. vt circa, eo ti. li. 6. vbi gl. ēt tangit. Tex. tamen in d. c. cum vr innuere, q̄ ēt poterit procedere per viam prouisionis, de quo vide quod ibi dixi. Aut ista potestates pertinent ad eum iuro proprio, licet altera competat iure deuoluto, & tunc aut aliquid debebat obseruari per electores ante confirmationem electionis; & deber prius eligere, quia debet obseruare id, ad quod primi electores tenebantur, vt in clementi. prima, non. n. dēt fieri hęc deuolutio cum piudicio tertii; alias aūt vbi simpliciter habeant eligere, seruari pōt opi. Io. An. vt sit in optio ne sua. Quæro pro declaratione tex. & ꝺdictorum, in quib. eccle
15 siæ hēt locum dispositio huius tex. Sol. colligendo ex dicta Inno. & Doct. hic, dic, q hēt locum in ecclesiis cathedralib. i. respū principalib. c. Epi, non aūt habet locum in aliis dignitatib. seu in canonicatib. & aliis bñficiis in ipsis ecclesiis cathedralib. In illis. n. datur semestre ad eligendū, seu prouidendum, vt in d. c. 2. de con
16 cess. præb. & quod ibi dixi. Pro hoc facit iste tex. in eo quod dicit, quinta tres menses, cathedralis ecclesia ꝑlato nō vacet, & ibi, ec
clesia viduata. Nō. n. dr ecclesia vacare, nec vidua, nisi per mortē vir. plen. est sponsus, nō aūt alii habētes ibidē dignitates inferio
17 7. q. i. c. sicut, & c. 2. de transl. Epi. & hoc tene, licēt Host. dixe-
rit de mente, hēt locū, ēr in dignitate inferiori, q̄ est in ecclesia cathedrali post pōtificalē, si bona ecclesię & Epi sunt diuisa, qa uolet esse iuor & inuidia inter Epm & Capitulū, vide timen
18 a. illa dignitate vacāte, pastor cōuertatur in lupū. 2. q. 6. c. de
cero, ad fi. hoc tñ dictū non seruaī de facto, vt dixit Io. And. & bñe dic, q non ꝺgruit huic lręe, vt s. dixi. Dubiū vero maius est, quod ecclesia regularē. Nā hic dicit Inn. & sequūtur Doc. q illa
19 de regularis, quo ad istū tex. in qua sunt clerici, vel cōuersi, sine pro vinentes, dummō sit collegiata, qđ dictū ex toto mihi non placet. Nā cū istud c. dicat a iure antiquo, s. ad c. 2. de cōcel. pb. dr facile intelligi. vt min⁹ corrigat in antiquū, q̄ fieri possit, vt in
20 c. cum quæ, & in c. cū inter canonicos s. eo. & gl. in c. le. si de bene ficio, de pb., & per Do. de Ro. deci. 255. Et posset in hoc congrue distingui, q aut potestas eligendi, & confirmandi, spectat ad superiorem, non proprio iure, vt puta, quia potestatem eligendi habet tanquā compromissarius, & tunc primo eliget, & tanq̄ superior postea confirmabit. vt in c. cū inter canonicos. s. eo. & ibi p Ioan. & in c. vt circa, eo ti. li. 6. vbi gl. ēt tangit. Tex. tamen in d. c. cum vr innuere, q̄ ēt poterit procedere per viam prouisionis, de quo vide quod ibi dixi. Aut ista potestates pertinent ad eum iuro proprio, licet altera competat iure deuoluto, & tunc aut aliquid debebat obseruari per electores ante confirmationem electionis; & deber prius eligere, quia debet obseruare id, ad quod primi electores tenebantur, vt in clementi. prima, non. n. dēt fieri hęc deuolutio cum piudicio tertii; alias aūt vbi simpliciter habeant eligere, seruari pōt opi. Io. An. vt sit in optio ne sua. Quæro pro declaratione tex. & ꝺdictorum, in quib. eccle
21 siæ hēt locum dispositio huius tex. Sol. colligendo ex dicta Inno. & Doct. hic, dic, q hēt locum in ecclesiis cathedralib. i. respū principalib. c. Epi, non aūt habet locum in aliis dignitatib. seu in canonicatib. & aliis bñficiis in ipsis ecclesiis cathedralib. In illis. n. datur semestre ad eligendū, seu prouidendum, vt in d. c. 2. de con
22 cess. præb. & quod ibi dixi. Pro hoc facit iste tex. in eo quod dicit, quinta tres menses, cathedralis ecclesia ꝑlato nō vacet, & ibi, ec
clesia viduata. Nō. n. dr ecclesia vacare, nec vidua, nisi per mortē vir. plen. est sponsus, nō aūt alii habētes ibidē dignitates inferio
23 7. q. i. c. sicut, & c. 2. de transl. Epi. & hoc tene, licēt Host. dixe-
rit de mente, hēt locū, ēr in dignitate inferiori, q̄ est in ecclesia cathedrali post pōtificalē, si bona ecclesię & Epi sunt diuisa, qa uolet esse iuor & inuidia inter Epm & Capitulū, vide timen
24 a. illa dignitate vacāte, pastor cōuertatur in lupū. 2. q. 6. c. de
cero, ad fi. hoc tñ dictū non seruaī de facto, vt dixit Io. And. & bñe dic, q non ꝺgruit huic lręe, vt s. dixi. Dubiū vero maius est, quod ecclesia regularē. Nā hic dicit Inn. & sequūtur Doc. q illa
25 de regularis, quo ad istū tex. in qua sunt clerici, vel cōuersi, sine pro vinentes, dummō sit collegiata, qđ dictū ex toto mihi non placet. Nā cū istud c. dicat a iure antiquo, s. ad c. 2. de cōcel. pb. dr facile intelligi. vt min⁹ corrigat in antiquū, q̄ fieri possit, vt in
26 c. cum quæ, & in c. cū inter canonicos s. eo. & gl. in c. le. si de bene ficio, de pb., & per Do. de Ro. deci. 255. Et posset in hoc congrue distingui, q aut potestas eligendi, & confirmandi, spectat ad superiorem, non proprio iure, vt puta, quia potestatem eligendi habet tanquā compromissarius, & tunc primo eliget, & tanq̄ superior postea confirmabit. vt in c. cū inter canonicos. s. eo. & ibi p Ioan. & in c. vt circa, eo ti. li. 6. vbi gl. ēt tangit. Tex. tamen in d. c. cum vr innuere, q̄ ēt poterit procedere per viam prouisionis, de quo vide quod ibi dixi. Aut ista potestates pertinent ad eum iuro proprio, licet altera competat iure deuoluto, & tunc aut aliquid debebat obseruari per electores ante confirmationem electionis; & deber prius eligere, quia debet obseruare id, ad quod primi electores tenebantur, vt in clementi. prima, non. n. dēt fieri hęc deuolutio cum piudicio tertii; alias aūt vbi simpliciter habeant eligere, seruari pōt opi. Io. An. vt sit in optio ne sua. Quæro pro declaratione tex. & ꝺdictorum, in quib. eccle
27 siæ hēt locum dispositio huius tex. Sol. colligendo ex dicta Inno. & Doct. hic, dic, q hēt locum in ecclesiis cathedralib. i. respū principalib. c. Epi, non aūt habet locum in aliis dignitatib. seu in canonicatib. & aliis bñficiis in ipsis ecclesiis cathedralib. In illis. n. datur semestre ad eligendū, seu prouidendum, vt in d. c. 2. de con
28 cess. præb. & quod ibi dixi. Pro hoc facit iste tex. in eo quod dicit, quinta tres menses, cathedralis ecclesia ꝑlato nō vacet, & ibi, ec
clesia viduata. Nō. n. dr ecclesia vacare, nec vidua, nisi per mortē vir. plen. est sponsus, nō aūt alii habētes ibidē dignitates inferio
29 7. q. i. c. sicut, & c. 2. de transl. Epi. & hoc tene, licēt Host. dixe-
rit de mente, hēt locū, ēr in dignitate inferiori, q̄ est in ecclesia cathedrali post pōtificalē, si bona ecclesię & Epi sunt diuisa, qa uolet esse iuor & inuidia inter Epm & Capitulū, vide timen
30 a. illa dignitate vacāte, pastor cōuertatur in lupū. 2. q. 6. c. de
cero, ad fi. hoc tñ dictū non seruaī de facto, vt dixit Io. And. & bñe dic, q non ꝺgruit huic lręe, vt s. dixi. Dubiū vero maius est, quod ecclesia regularē. Nā hic dicit Inn. & sequūtur Doc. q illa
31 de regularis, quo ad istū tex. in qua sunt clerici, vel cōuersi, sine pro vinentes, dummō sit collegiata, qđ dictū ex toto mihi non placet. Nā cū istud c. dicat a iure antiquo, s. ad c. 2. de cōcel. pb. dr facile intelligi. vt min⁹ corrigat in antiquū, q̄ fieri possit, vt in
32 c. cum quæ, & in c. cū inter canonicos s. eo. & gl. in c. le. si de bene ficio, de pb., & per Do. de Ro. deci. 255. Et posset in hoc congrue distingui, q aut potestas eligendi, & confirmandi, spectat ad superiorem, non proprio iure, vt puta, quia potestatem eligendi habet tanquā compromissarius, & tunc primo eliget, & tanq̄ superior postea confirmabit. vt in c. cū inter canonicos. s. eo. & ibi p Ioan. & in c. vt circa, eo ti. li. 6. vbi gl. ēt tangit. Tex. tamen in d. c. cum vr innuere, q̄ ēt poterit procedere per viam prouisionis, de quo vide quod ibi dixi. Aut ista potestates pertinent ad eum iuro proprio, licet altera competat iure deuoluto, & tunc aut aliquid debebat obseruari per electores ante confirmationem electionis; & deber prius eligere, quia debet obseruare id, ad quod primi electores tenebantur, vt in clementi. prima, non. n. dēt fieri hęc deuolutio cum piudicio tertii; alias aūt vbi simpliciter habeant eligere, seruari pōt opi. Io. An. vt sit in optio ne sua. Quæro pro declaratione tex. & ꝺdictorum, in quib. eccle
33 siæ hēt locum dispositio huius tex. Sol. colligendo ex dicta Inno. & Doct. hic, dic, q hēt locum in ecclesiis cathedralib. i. respū principalib. c. Epi, non aūt habet locum in aliis dignitatib. seu in canonicatib. & aliis bñficiis in ipsis ecclesiis cathedralib. In illis. n. datur semestre ad eligendū, seu prouidendum, vt in d. c. 2. de con
34 cess. præb. & quod ibi dixi. Pro hoc facit iste tex. in eo quod dicit, quinta tres menses, cathedralis ecclesia ꝑlato nō vacet, & ibi, ec
clesia viduata. Nō. n. dr ecclesia vacare, nec vidua, nisi per mortē vir. plen. est sponsus, nō aūt alii habētes ibidē dignitates inferio
35 7. q. i. c. sicut, & c. 2. de transl. Epi. & hoc tene, licēt Host. dixe-
rit de mente, hēt locū, ēr in dignitate inferiori, q̄ est in ecclesia cathedrali post pōtificalē, si bona ecclesię & Epi sunt diuisa, qa uolet esse iuor & inuidia inter Epm & Capitulū, vide timen
36 a. illa dignitate vacāte, pastor cōuertatur in lupū. 2. q. 6. c. de
cero, ad fi. hoc tñ dictū non seruaī de facto, vt dixit Io. And. & bñe dic, q non ꝺgruit huic lręe, vt s. dixi. Dubiū vero maius est, quod ecclesia regularē. Nā hic dicit Inn. & sequūtur Doc. q illa
37 de regularis, quo ad istū tex. in qua sunt clerici, vel cōuersi, sine pro vinentes, dummō sit collegiata, qđ dictū ex toto mihi non placet. Nā cū istud c. dicat a iure antiquo, s. ad c. 2. de cōcel. pb. dr facile intelligi. vt min⁹ corrigat in antiquū, q̄ fieri possit, vt in
38 c. cum quæ, & in c. cū inter canonicos s. eo. & gl. in c. le. si de bene ficio, de pb., & per Do. de Ro. deci. 255. Et posset in hoc congrue distingui, q aut potestas eligendi, & confirmandi, spectat ad superiorem, non proprio iure, vt puta, quia potestatem eligendi habet tanquā compromissarius, & tunc primo eliget, & tanq̄ superior postea confirmabit. vt in c. cū inter canonicos. s. eo. & ibi p Ioan. & in c. vt circa, eo ti. li. 6. vbi gl. ēt tangit. Tex. tamen in d. c. cum vr innuere, q̄ ēt poterit procedere per viam prouisionis, de quo vide quod ibi dixi. Aut ista potestates pertinent ad eum iuro proprio, licet altera competat iure deuoluto, & tunc aut aliquid debebat obseruari per electores ante confirmationem electionis; & deber prius eligere, quia debet obseruare id, ad quod primi electores tenebantur, vt in clementi. prima, non. n. dēt fieri hęc deuolutio cum piudicio tertii; alias aūt vbi simpliciter habeant eligere, seruari pōt opi. Io. An. vt sit in optio ne sua. Quæro pro declaratione tex. & ꝺdictorum, in quib. eccle
39 siæ hēt locum dispositio huius tex. Sol. colligendo ex dicta Inno. & Doct. hic, dic, q hēt locum in ecclesiis cathedralib. i. respū principalib. c. Epi, non aūt habet locum in aliis dignitatib. seu in canonicatib. & aliis bñficiis in ipsis ecclesiis cathedralib. In illis. n. datur semestre ad eligendū, seu prouidendum, vt in d. c. 2. de con
40 cess. præb. & quod ibi dixi. Pro hoc facit iste tex. in eo quod dicit, quinta tres menses, cathedralis ecclesia ꝑlato nō vacet, & ibi, ec
clesia viduata. Nō. n. dr ecclesia vacare, nec vidua, nisi per mortē vir. plen. est sponsus, nō aūt alii habētes ibidē dignitates inferio
41 7. q. i. c. sicut, & c. 2. de transl. Epi. & hoc tene, licēt Host. dixe-
rit de mente, hēt locū, ēr in dignitate inferiori, q̄ est in ecclesia cathedrali post pōtificalē, si bona ecclesię & Epi sunt diuisa, qa uolet esse iuor & inuidia inter Epm & Capitulū, vide timen
42 a. illa dignitate vacāte, pastor cōuertatur in lupū. 2. q. 6. c. de
cero, ad fi. hoc tñ dictū non seruaī de facto, vt dixit Io. And. & bñe dic, q non ꝺgruit huic lręe, vt s. dixi. Dubiū vero maius est, quod ecclesia regularē. Nā hic dicit Inn. & sequūtur Doc. q illa
43 de regularis, quo ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

fit eis iniuria, ex quo inter eos reperitur idoneus. nec obst. si dicatur, q̃ capitulum hoc idem debet facere, vt §. dixi, & tamen valet electio, si eligunt extra gremium, vt in c. cum inter. §. e. Ergo idē dicēdum in superiore, ad quem facta est deuolutio. Dico enim aliud in cap. q̃ in superiore, quia capitulū pōt renunciare fauori canonicorū, vt proprio, quod non potest superior, arg. c. si diligenti, de foro compe. Sed ↄ hoc, & cōtra tex. opp. vī enim, quod de eadem ecclesia non possit eligi aliquis in prælatū, cum omnes deliquerint in non eligendo intra tempus præfixum. Solu. dicit Inn. q̃ forte aliqui erant absentes. Item potuit esse, q̃ aliqui ex p̃sentibus noluerunt eligere propter metū, vel aliam iustam causam. Et sic sentit, q̃ illi qui fuerunt in mera negligentia, tanq̃ delinquentes, non possunt eligi. Sed ↄrium sentit hic Host. dicens, q̃ etiam cessantes eligere sine causa, non dicuntur delinquere, cuī solum contemnunt ius proprium. Vel dic q̃ præsupposito, q̃ isti aliquatenus deliquerint. tñ sufficit pœna hic statuta, vt hic subiicitur in gl. Nec omne delictū priuat potestate eligendi pas-
siue, vt legitur & no. in c. sicut, ℸ. de iureiu. & in cap. Florentinū, alias Archidiaconum. 85. distinct. Abb.

SVMMARIVM.

1 *Electio prælatorum debet fieri secundum formam hic datam, quę an sit de substantia, vide 12.*
2 *Absens potest per procuratorem eligere, præsens vero non, nisi iuste sit impeditus.*
3 *Eligere q̃ possunt.*
4 *Inuitus non potest compelli, vt interfit in aliqua electione faciēda, nisi multum interfit ecclesiæ.*
5 *Absentes nō debēt computari in numero illorū, qui debent intereſſe in cap.*
6 *Scriptura est de substantia in electionibus, id est, vt redigatur electio in scriptis.*
7 *Maior, & sanior pars copulatiue requiritur in electionibus.*
8 *Abbatissa dicitur habere dignitatem.*
9 *Abbates possunt cognoscere de causis ciuilibus, & criminalibus.*
10 *Notarius, in actibus spiritualibus, non requiritur, quod sit clericus, nisi in aliquibus.*
11 *Mandatum non requiritur, quando quis agit nomine capituli, quando capitulum tacet, & tractatur res sibi fauorabilis. 13.*
12 *Consensus requisitus in actibus explicandis per vniuersitatem, non debet singulariter præstari, sed collegialiter.*
Absentes non vocati, non reddunt actum nullum, sed possunt annullare si volunt.
Intellige in casu in quo absentes essent vocandi. Limita infra nu. 16.
Statutum episcopi, vel capituli, annullans electionem, in qua non fuerunt vocati absentes, est nullum.
Statutum inferioris, non potest in aliquo immutare statutum superioris.
13 *Tacens habetur pro consentiente in re meritoria, & concupiscibili.*
14 *Testis regulariter debet examinari in secreto, fallit in aliquo casu. 15.*
17 *Mox statim, illico, istæ dictiones, quantum tempus demonstrent.*
Summarie dicitur commissa causa, quando committitur per istas dictiones, supra.

CAP. XLII.

Quia propter. Per aliquam de tribus formis hic cō-
tentis. l. scrutinii, cōpromissi, & inspi-
rationis, procedi debet ad electionem in ecclesiis cathedralibus aliter electio celebrata non valet, & ↄfacientes priuandi sunt ea vice potestate eligendi. h. d. vsq; ad §. illud. In quo intercedit procuratorem in electionis negotio constitui, nisi concurrant ibi contenta, & hoc vsq; ad §. electionis. Ibi vero vsq; ad fi. præcipit electiones solenniter publicari, & clandestinas reprobari, hoc vult in effectu vsq; ad fi. & est decr. multum famosa, & principalis in ti. & diuiditur tota principaliter in duas partes. In prima ponitur constitutionis causa. In secunda constitutio, ibi, [Statuimus.] Et illa secunda pars subdiuiditur in tres partes, vel quinq;. Nam primo ponit principaliter statuta. Secunda pars, ibi, [Illud.] Tertia ibi, [Electiones.] Et iterū illa secunda. [Statuimus.] subdiuiditur in quinq; partes. Nā primo ponit formam scrutinii in electionibus celebrādis. Secundo compromissi. Tertio cassat electiones alias factas. Quarto excipit. In qua exceptione includit formam diuinę inspirationis. Quinto eligētes ↄ formas suprascriptas mādat priuari. Sexta, ibi, [Vel saltē.] Tertia, ibi, [Aliter.] Quarta, ibi, [Nisi.] Quinta ibi, [Quia vero.] Et q̃m iste tex. i effectu ponit q̃nq;. Nam primo prosequitur formam scrutinii vsq; ad ver. vel saltē. Secundo ponit, ab inde, vsq; ad ver. nisi, formam cōpromissi. Tertio ponit vsq; ad ver. illud, exceptionē, & diuinā inspirationem. Quarto vsq; ad ver. electiones, ꝓcuratorē constituit. Quinto vsq; ad fi. reprobat electiones clādestinas. Procedā pro clariori intellectu expediendo quamlibet partē de per se. Casus ℸ literalis. Quidam malitiose, & fraudulēter, uitebatur diuersas formas electionum inuenire ꝓp quod multa pericula, & impedimenta prouenient in ecclesiis viduatis. Et iō ad hęc pericula euitāda, statuit concilium tres formas electionis cathedralium, & regularium ecclesiarum. Prima est hæc, vt vocatis omnibus qui debent, & vo-
a lunt, & possunt commode interesse, eligantur tres de Ca. ª fide digni, qui sigillatim & secrete vota omnium diligenter inquirant, & in scriptis redigant. quo facto, incōtinenti anteq̃ ad alia diuertant, vota illa publicent in p̃sentia capituli. Et si plures sint electi, fiat hinc & inde collatio numeri ad numerū, meriti ad meritū, & zeli ad zelum, & sic collatione habita, non obstāte appellatione alicuius, is eligitur, in quē oēs, vel maior, & sanior pars capituli consentit. Secūa forma, vt eligendi potestas aliquibus viris idoneis ꝓmittatur, qui vice omnium prouideant ecclesiæ viduatæ, aliter vero, q̃ dictum est, duobus modis prædictis, electio facta nō va-
2 let. † Tertia forma est, si quasi per inspirationem diuinā cōiter ab oīb[b] absq; vitio electio fuerit celebrata, q̃ vero ↄ p̃dictas formas eligere attēdauerint, eligēdi ea vice ptāte priuēt. Postmodū dicit, q̃ nullus in electionis negotio procuratorē cōstituat, nisi sit absens de eo loco, vnde dēat aduocari, & si iusto sit impedimēto detētus, vt venire nō possit, ſup hoc, si opus fuerit fidē facit iuro, & tunc si voluerit, ꝓmittat alicui de capitulo vices suas. In fi. reprobat Papa clandestinas electiones. statuens q̃ q̃ cito electio facta fuerit, solēniter publicetur. Ber. Et primo ex prima parte no. illo [Quas quidē] q̃ ante istud c. non erat a iure producta aliqua forma substātialis eligēdi, sed q̃q; conabat intenire nouā formā, vt colligitur ex prin. literæ. Et hæc ꝓsideratio facit, vt in electionibus qb. necessario nō sit seruāda forma huius c. posit ꝓcedi absq; aliqua forma. In qbus aūt electionibus sit necessario seruāda forma huius c. dicā, ℸ. post gl. i. † No. 2. ibi, [Præsentibus oībus,] i quorū p̃sentia, seu a qbus dēt electio celebrari. Nā fit illis p̃sentib[s] q̃ dēnt, & volūt, & pñt ꝓgrue interesse. Et vnit tex. verbo. [dēnt,] vt excludat illos, q̃ de iure non dēnt interesse electioni, licet sint de collegio, seu canonici ecclesiæ, vt sunt excōicati, & suspensi, vt in c. cū dilectus, de ꝓcur. & in c. cū inter. & dixi, §. c. illa. Itē excluditur, q̃ nō sunt in sacris ꝓstituti, vt in cle. hi, q̃, de æta. & qual. Excludunt impuberes, & irregulares, vt in c. ex eo. ℸ. e. li. 6. & in c. q̃, de sen. exc. eo. lib. & ꝓsimiles p̃sonæ inhabiles ad eligēdū. Inclu-
3 dunt aūt tacite p hoc verbū, debent,] q̃ de iure debent interesse, vt sunt habētes vocē de iure cōi, vel spāli, vt in c. i. §. c. & in c. ecclesia Sutrina. ℸ. de cā pos. & ꝓpriet. Sed o requirit, q̃ velint interesse. † Ex quo verbo no. q̃ illi q̃ nolūt interesse nō dēnt ꝓcedi, si interfuit ecclesiæ. Nā ꝓ interesse ecclesiæ poterūt cōpelli, quod satis mihi placet, facit. quod leg. & no. in c. i. de his, q̃ fi. a ma. pa-
5 ca. † Ex hoc ēt ver. no. hic Doc. q̃ nōlētes interesse, nō dēnt ꝓcedi in numerū duarū partiū, nō ergo est necesse, q̃ ↄgregent duas partes, ex quo aliqui faciētes duas partes, nolunt interesse. Et ꝓ hoc vide bo. gl. in cle. quod circa, de elec. q̃ dicit, q̃ illi q̃ vocati fuerunt interesse, nō dēnt in numero cōputari. Quod ergo dī, q̃ in initio debēt duæ partes vniuersitatis ↄuenire,] vt in l. nulli, & ibi plane, ff. quod cuiusq; uni no. dēt intelligi saltē ℸ electionis negotio de duabus partibus illorū q̃ volūt, & dēnt, & pñt ꝓmode interesse, vt hic, & facit, q̃d plene dixi in c. cū nobis, & in c. in causis, & c. Tertio requirit, q̃ possint ꝓmode interesse, & hæc ꝓmodi tria ser-
fert ad vtilitatē ecclesiæ, & nō p̃sonæ, ſm Doc. & bñ. quasi si pñt ꝓmode vocari pp nimiā distātiā, pōt electio sine illorū p̃sentia fieri. Et q̃n nō possint ꝓmode vocari, vide q̃ dixi in c. cōtingit. & No. 3. principaliter, ibi, [Secrete, & sigillatim.] casum in quo vnus singulorū de vniuersitate dēnt exquiri in secreto, & sigillatim, ego regulariter nō est necesse, q̃ in agēdis, & explicādis p vniuersitatē vota exquirātur in secreto, sed pōt q̃libet votū suū dicere cōi aliis audiētibus, licet fit vtile, vt in secreto exq̃rant, vt liberum vnusquisq; possit volūtatē, & iudiciū suū exprimere, tñ si hoc non
sit, tenet actus, cum ſpāle inducat hic in electionis negotio, ergo
6 regulariter nō est necessario obseruandum. arg. in c. p̃sentes, & c.
b prēben. lib. 6. & hoc tene menti. † No. 4. ibi, [In scriptis redacta] casum

ADDITIONES.

a Tres de capitulo. Adde an possit esse plures, vel pauciores, & an possint a-
de quam de collegio assumi, vide Bertha. de Firma in tractā. de epis. q. 3.
par. lib 6. q. 1. Idem in c. 1. col. 5. versi. tertium, &c. & Bal. col. 6. & per glo.
sing. & Lud. Rom. 6ng. 312. col. 2. ver. quo ad tertium.
b In scriptis redacta. Adde, q̃ in electionibus scriptura est necessaria, vt ille fa-
sit, omissaque, electionem annullat, ita per Cardi. Mandag. in tract. de
elect. ſæpius alleg. in 3. parte c. 61. & ibi glo. in ver. secreto. idem in prima
par. cap. 22. Zachar.
Adde, q̃ in multis casibus scriptura est necessaria ad probationē, de quibus
vltra gl. in c. 1. de censi. li. 6. hī per Spec. in tit. de instru. edi. in §. restat, & no.
Bald. & alios in l. pactum q̃ bona fide, C. de pac. & in l. 3 hitur, ff. de pig.
no. gl. & Doc. in c. rursus, qui cler. vel vo. & hī per gl. in c. fi. 20. q. 3. & ibi
oēs, 27. qu. & an scriptura sit de substantia gratiæ concessæ per papā, vide
per Inn. in c. pasto. de resc. qui dicit, q̃ non, & vide Arch. & Io. And. ibi
Sexti, & vide gl. in cle. dudū, quæ incipit, hoc vī expressum, de sepul. Et an sit de
de substantia priuilegii, hī per gl. in c. institutionis. 25. q. 2. Et an sit de sub-
stantia legis, vide per Bal. & legistas in l. humanum, C. de leg. & Felin. in
de consti. Et adde, q̃ ex quo imeritur scriptura, præsumitur sic facta, sic
scriptum est vt in l. Titia, in §. pe. ff. de ver. ob. & in l. ex hac, ff. de do. in
ne in arbitris. C. de arbit. & illi statur, donec probetur cōtrarium, vt notat
in §. item verborum, Instit. de inut. stipu. & in l. 1. C. de side instr. & ture hab.
fis. lib. 10. & hī per gl. in Auth. de intir. caut. & fi. in §. fi vero moriantur, &
per gl. in c. cum a nobis, de testi. Et adde, q̃ mādatum principis requirit scri-
pturam, vt no. voluit Ang. in cons. 188. quod incipit, mandatum, & an in l. C. de
tractu emphyteutico, scriptura sit de substantia, glo. dixit, q̃ sic in l. C. de
iure emphy. & vide tex. in Auth. de non alie. in §. sed neque. Ant. Fran.

casum, in quo scriptura est de substātia actus; vide plures alios casus per gl. no. in c. 1. de censi. lib. 6. Et collige ex hoc, per locum a
7 ꝓciali, q̃ regulariter in aliis, quæ fiunt per vniuersitatem nō est opus, vt vota singulorum redigātur in scriptis. † No. 5. ibi, [Maior, & sanior pars,] q̃ non valet electio, nisi fiat per maiorem, & sanio-
rē par. cap. non ergo sufficit sanioritas, nisi etiam concurrat maioritas. Nam de natura istius copulatiuæ, [&] est copulare vtrumq; extremorū principaliter. vt no. glo. in c. querelam, de sim. & super rub. de iu. & fac. ign. ff. Licet Innoc. & minus bene, hic sequendo opi. suam, vt in c. scriptum, supra eo. exposuerit hic illam dict. [&] pro. i. quasi ſm eum sufficiat sanior pars, vt sic iuris fictione, illa cē-
seatur maior, sed hoc est impropriare istam literam. Et vide, q̃d plenius dicam in c. ecclesia il 2. infra eod. Sentit Io. And. hic quod primo dixi. vt illa dictio, [&] ſter propriè, s. copulatiuè. c. 1. de his, q̃
fi. a maio. pār. ca. & quod ibi dixi. Circa istam partem primam, q̃ri-
tur primo. in quibus electionibus habeat locum dispositio huius cap. Solu. Gl. 1. instat, & tandem concludit in effectu, q̃ in electionibus Eꝑorū, & aliorum prælatorū ecclesiarū collegiatarum, q̃
habent gñ ilem iurisdictionem in ecclesiis collegiatis. Nā Episco-
2 pi, [a] sunt propriè ſponsi ecclesiarum. 7. q. 1. c. sicut; & isti alii prælati ratione generalis iurisdictionis, quam habent in collegiatis ecclesiis, possunt quodammodo appellari ſponsi: ideo per mortem istorum prælatorum, remanent ecclesiæ viduatæ, & sine pastore. Iste autem tex. intendit prouidere solum in ecclesiis viduatis, vt ibi, [Ecclesiæ viduatæ.] Ergo infertur, q̃ in electionibus canonicorum, & in aliis dignitatibus, seu personatibus ecclesię cathedra-
lis non hēat locū dispositio huius ca. quia per illorum mortem, non remanent ecclesiæ viduatæ; cum non sint ſponsi, seu prælati
* principales. Et in hanc partem videntur communiter * inclinare Doct. licēt aliqui contra, de quorum numero fuit Host. qui dixit istum tex. habere locum in omnibus electionibus beneficiorum ſpectantibus ad collegium. Et ad tex. dum facit mentionem de ecclesiis viduatis, ſupplet, seu ministris destitutis. Sed hoc destruit istam literam; & cōiter nō tenetur: nec est conueniens, q̃ vbi agitur de modico præiudicio, seruetur tanta solēnitas; præsertim cū non deficiat superior, qui poterit difficultatibus occurrentib. ꝓ-
uidere, arg. in c. vbi periculū, in prin. co. tit. lib. 6. & in c. licet, in fi. iu-
pra eod. Eodem modo reprobatur cōiter opi. Gosſ. quidā quodā
b suo opere dixit, q̃ hoc c. non habet locum in electionibus Abba-
tum, quia non sunt proprie pastores; [b] & nomen sonat potius in
ſolicitudinem, quam in honorem. Nā hoc est falsum, vt dixit Ioā.
3 And. & patet in c. officij, supra eod. vbi Abbates dicuntur pasto-
res. † Item ēt Abbatissa dicitur habere dignitatem, [c] vt probatur
c in c. indemnitatibus §. verum. infra eo. li. 6. & facit in alio ille tex.
in eo, quod voluit ponere ſpecialitatem in Abbatissa dispōne no-
ua. In electione ergo Abbatum seruāda est forma huius cap. Prę-
terea electiones Abbatum æquiparantur in multis electionibus Eꝑorū, vt in c. cupientes, post prin. ℸ. eo. li. 6. Et placet mihi hęc opi.
vt dicamus concludendo, q̃ solum in electionibus illorum prælatorum, per quorum mortem ecclesia remaneat viduata, & sine pastore, habeat locū dispositio huius cap. Nec arbitror, q̃ in quali-
9 bet ecclesia collegiata, habeat locum iste tex. sed oportet, q̃ prælatus habeat iurisdictionem gñalē, vt sentit gl. † prout habent Abbates, qui possunt cognoscere de causis criminalibus & ciuilib.
Et pro hoc optime fa. tex. in c. p̃ce. vbi papa æquarat ecclesias cathedrales, & regulares, & illarū p̃latos appellat pastores, & p̃llo-
thedrales mortē dicit ecclesias viduaras. vī ibi aperte colligit, q̃ in hac materia, nō dēt istud verbū, [viduata,] capi stricte. q̃q̃. n. ꝓprie so-
lus eps dicat ſpōsus, & maritus, & p ꝓsequēs p ipsius solius mortē dicēt ꝓprie viduata eccl'a, tñ hoc verbū nō capit ita stricte hic, vt patet in c. p̃cedēti, & cū hæc Decre. sit fauorabilis, vt colligitur ex prin. c. cū emanauerit, vt impedimēta & pericula ecclesiarū tollentur, nō d ēt multū stricte intelligi. Ad hoc, q̃ in simili dicit glo. no. in c. fi. & in c. sciant cuncti, ℸ. e. li. 6. In electionibus ergo aliorū beneficiatorum, seu p̃latorum, a s. dictis, sufficiūt singulares consensus illorū de cap. dummodo p̃sentur in cōi. i. collegialiter in ipso cap. nec est de necessitate, seruāda aliqua istarū formarum, sed electus simpliciter a maiori, & ſaniori parte, habebit ius. Ad hoc vide bo. gl. q̃ tene menti, in c. sicut, ℸ. eo. ri. & li. & tene menti illas duas gl. Quæro secundo principaliter, nunq̃ formæ huius c. necessario sint seruādæ in postulatione, cū tex. solum faciat hic mētionē de ele. Sol. hic, q̃ duplex est postulatio, q̃dā minus solēnis, per cuius admissionē nō ꝓsequitur postulatus ius prælaturæ, sed habilitatur, vt possit eligi, & tūc nō est seruāda dispositio huius c. cū debeat seruari postmodū in electione faciēda. Exēplum, cum postulatur laicus, vt faciat se ꝓmoueri ad ordinem sacrū, vt possit eligi, vel postulatur monachus ab Abbate, vt possit eligi. Quædam est postulatio solennis, per cuius admissionem consequitur postulatus plenum ius, ita q̃ admisso facta per superiorē, hēt vim electionis, & confirmationis, & tunc debet seruari forma, & q̃a satis talis dī electus, habito respectu ad futurum. Et pone exemplum in c. scriptum, §. eo. & in c. bone, il 2. supra eo. Et vide quod dixi in c. 1. de post. prę. & hanc opi. firmauit Inn. in c. in causis, §. eo. Tertio quæritur, nunquid habeat locum hoc, in collatione? Dic q̃ non, vt no. gl. in c. sicut cum, ℸ. eo. lib. 6. vnde si ad plures ſpectet collatio, possunt simul omnes conferre, nec est necesse, q̃ fiat per vnum nomine omnium, vel q̃ fiat scrutinium secretum, vt hic dī, sed sufficiunt singulares consensus, vt ibi no. & facit l. per fundum. ff. de serui. rusti. præd. Quarto quæritur, cōd hoc sit prouisum de scrutatoribus respectu collegij, q̃s habebit scrutari vota istorum scrutatorū? Sol. in hoc dantur diuersę practicę, sed melior, & cōis est, vt duo ex eis scrutentur tertiū, & est vtile ſm Io. And. vt primo ipsi scrutentur seipsos, nec reseruent in fi. qa eū aliorum vota sint eis nota, posset electio dependere ab eorū ptāte. & est vtile, vt capitulum hoc exprimat a principio, vt duo ex eis scrutentur tertium ante scrutinium aliorum. Alij dicunt, q̃ poterit dari quartus, q̃ cū tabellione scrutabitur illos tres, & hæc practica posset seruari, sed prima melior & cōior. Quinto q̃-
ritur, per quem debeāt vota singulorum redigi in scriptis, cum tex. loquatur hic impersonaliter, vt paret ibi. [In scriptis redacta?] So. dicit gl. in verbo, [redacta,] q̃ per ipsos scrutatores, vel per aliquem tabellionem. & tene menti in hoc gl. quatenus dicit de tabellione, quia tex. de eo nullam mentionem facit, nec qualis debeat esse ista scriptura, vnde dicit Io. And. q̃ non refert, an sit publica, vel priuata, cum tex. loquatur hic indistincte. & credo, q̃ de mente tex. fuerit, q̃ istimet scrutatores per aliquem eorum debeāt vota redigere in scriptis priuatis. Nam in hoc officio eis delato creditur eis, licet, multa mala possint facere, sed non p̃sumit. ad hoc alleg. bon. tex. in c. cum dilect. & quod ibi dixi, §. eod. facit quod no. Bar. in l. quidam relegatus, ff. de reb. dub. vide bo. gl. in d.
* c. sicut cum. tñ * cōiter tenetur, q̃ notarius pōt adhiberi. † Sed du-
10 bium est, nunquid possit esse laicus, an vero debeat esse notarius
d clericus? [d] Compo. tenet hic, q̃ potest esse laicus. Contrarium tenet Ho. Abb. Pe. & d. Aegi. ar. c. Massana, ℸ. eo. vbi reprobatur electio per interuentum laicorū. Sed pro prima parte facit constitutio, ſm Io. And. in c. 1. de procu. li. 6. & tenet Spe. in tit. de instru. edi. in §. restat, ver. quid ergo tabellio, & quidā alij sequentes. Et hanc opi. puto veriorem, qa notarius scribendo, nullam authoritatem exercet, nec aliq d ſpirituale ministrat, sed solum p̃bet nudum ministerium seu officium, quēadmodum procurator in re ſpirituali, q̃ nō repellitur a ꝓcuratione ex eo, quia est laicus, vt in d. c. 1. Præterea, ſpeciale vī in causa hæresis. vt clericus seu persona religiosa, sit notarius, de quo dicēdum, vt in c. vt officium, de hæ. li. 6. Ergo regulariter clerici nō dēnt adhiberi, vt exerceant notariatus officiū. & vide quod dixi in c. sicut te, ℸ. ne cle. vel mo. vbi tetigi, an & q̃n clericus possit exercere tabellionatus officiū, & an creatus notarius a laico, possit conficere in istra in spiritualibus, & dic vt ibi. Sexto hic quæritur, per quem dēat fieri collatio, & electio, cum tex. hic impersonaliter dicat, vt [collatione habita eligatur.] &c. Sed dic, q̃ per illum cui capitulum hoc cōmiserit. & est vtile secundū Doc. q̃ capitulum a principio det potestatem istā istis scrutatoribus, & vbi concurrūt plures, debeat fieri collatio, numeri ad numerum, meriti ad meritum, & zeli ad zelum, vt sic appareat quis electorum habeat maiorem numerum, & quis sit maioris meriti. & quo zelo, seu animo electores fuerint moti ad eligendum. Nā ex istis tribus apparebit clare qs habeat maiorem, & saniorem partē. Nā maioritas consistit respectu numeri, sanioritas vero respectu meriti, & zeli, & de his vide, quod plenius no. in ca. ecclesia, il 2. ℸ. eo. & adde bon. tex. in cap. si quando, ℸ. eod lib. 6. vbi dī, q̃ q̃n vna electio fit a duabus partibus, cessat collatio meriti, & zeli, dic vt ibi plenius le. & no. Si vero vnus solus fuerit electus, etiam debet fieri collatio, non numeri ad numerum cum cessat alia electio, sed fiet de numero, meri-
to, & zelo. Nam primo contideribitur, vtrum habuerit numerū sufficientem, quia forte p̃sentes non faciūt duas partes prout dē-
rent,

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Nam Episcopi. Vide D. Abb. in c. dudum 2. infrae od.
b Seb Sap. Pastores. Vide tamen Bar. in l. si quis ita. §. 1. circa fi. ff. de le. 2. ubi dicit, q̃ solus Abbas dicitur ſponsus. Item q̃ Abbas habeat dignitatem, vide Fel. & Dec. in c. 2. in 2. no. infra de iu. vbi dicunt, q̃ proprie Abbas habet dignitatem, & ibi Dec. declarat in quo gradu dignitatis sit, vide per eundem in c. quia nos. in 3. no. supra de appella.
c Zac. Abbatissa dicitur habere dignitatem. Legitæ habent tex. in l. generali, C. de sacrosanct. eccle. vide Gemi. in c. indemnitatibus, per ibi alleg. in 3. no. & Fel. in c. meminimus, col. 2. uer. vlterius quæro, de accusa.
Ant. Fran. Et quam iurisdictionem habeat Abbatissa, & qualiter possit ea vti, & vtrum possit excommunicare, vel beneficia conferre, vide per glos. & Doct. in c. dilecta, de maiorita. & obed. & in c. de monialibus, de sent. excom. & in c. dilecta, de excess. prælat. & in c. noua quædam, de pœnit. & remiſ. vbi habetur, q̃ non potest prædicare, nec pœnitentiam iniungere pro peccatis. Et an habeat prælationem ordinariam, habetur per Sanctum Tho. in 4. senten. q. 25. art. 3.
d Seb Sap. Notarius clericus. Videtur verior opi. quod notarius laicus nō possit rogari de electione prælati, quia notarius laicus non potest conficere instrumentum de re ſpirituali, & si conficiet non valet instrumentum, vt tenet Host. in c. contingit, infra de arbit. Lanfran. de Otia. in tract. de arbit. in 1. par. col. 1. & ita per multa concludit Firma. in tract. de Epis. q. 30. in 1. par. libri tertij, vide Dec. in c. decernimus, infra de iud. vbi an notarius laicus possit rogari de re ſpirituali,

Universidad de Deusto
Biblioteca

rent, vel forte non oēs hēnt vocē. Itē fiet collatio de merito electi, an sit idoneus ad illam dignitatem. Item de zelo, an bono animo, an vero per preces illicitas in illum consenserint. Electio autem fiet per vnum, nomine totius ca. per verba singularis numeri, vt probatur in d. c. sicut cum. † Et vide de hoc ibi bo. gl. quæ dicit sufficere, vt sine mandato aliquis eligat nomine cap. qa capitulum tacendo, vī hoc habere ratum, cum tractetur de actu cōcupiscibili, vt ecclesiæ prouideatur de pastore. Et tene menti illā gl. qa facit ad multa, cum sæpe aliquis de vniuersitate, sine mandato, loquatur pro tota vniuersitate præsente & non contradicente. Limita tñ, fm ea, quæ scripsi in c. scriptum, s. eod. vbi omnino vide, & quod no. Inn. in c. 1. de his, quæ fi. a maio. parte cap. Et per hoc potest decidi 7. q. quid debeant scribere isti scrutatores, & in qua forma? Sol. dic q debent scribere vota singulorum, vt probatur in textu ibi, [vota cunctorum. &c.] Vnde pōdera verbum, [vota,] quod idem sonat, quod desideria cunctorum, seu dispositiones animorum. vnde scrutatores debent diligēter exquirere, vt in tex. interrogando, scilicet in quem volunt cōsentire, & quare consentiunt in illum nominatum per eos, & quo zelo in illum consentiunt, & interrogare etiam de meritis illius, & qualitate p sonæ. Hæc sentiunt Docto. hic, & iudicio meo probat iste tex. dū dicit, [vota cunctorum diligenter exquirant.] Vnde pondera illud verbum [vota,] aliās non posset fieri plena collatio meriti, & zeli, prout debet fieri, vt in litera subijcitur, & s. tetigi. & dicit Ioā. And. quod poterunt scrutatores singulos adstringere per iuramentum. Alij vero dicunt, q hoc non est (A) necesse, cum nō sit iure cautum, sed poterunt eos adiurare sub animæ periculo, & p Deum, vt consentiant in illum, quem putant meliorem, & p quē melius ecclesiæ prouideatur. ad hoc adduco bonum tex. inc. constitutis, in prin. il 2. de app. quem tex. no. Fiet autē scriptura in effectu hac forma, fm Io. And. [Talis adiuratus, & interrogatus, &c. q sensit in talem. [vel sic,] talis interrogatus. & c. ræspondet, ego nomino talem, seu cōsentio in talem, vel eligo talem.] Et quod possit hoc vltimum fieri, adducitur c. in Genesi, j. eod. in ver. [ne vel idem repeti.] &c. quasi innuat ille tex. quod singuli possunt dicere in scrutinio, talem eligo, sed postea facto scrutinio, debet sequi communis electio, quia vnus debet eligere nomine omnium, p verba singularis numeri, puta dicendo, [ego talis ex commissione capituli, eligo talem, nomine totius capituli.] Mihi tñ placet prima, vel secunda forma, vt in scrutinio quilibet dicat, [consentio, vel nomino talem,] non autem, [eligo,] pro hoc tex. hic, dum dicit, [vota cunctorum.] &c. & ibi dum dicit, [is eligatur, in quē oēs, vel maior pars consensit.] Non tñ puto, q vitiaretur electio ex tertia practica, ex quo postea sequitur cōis, & vnica electio,

12 † Vlterius quæritur, nunquid omnia hic contenta vsque ad versiculum, [vel saltem,] sint de substātia: Sol. gl. in versiculo, [Maior, & sanior] circa hunc articulum instat, & Doct. plenius, & prosequere post Ioā. And. concludendo ea, quæ sunt necessaria, & de substantia. Primum enim substantiale est, vt electio fiat per congregatos in vnum. Non enim sufficeret cōsensus eligentium singulariter præstari, puta si quilibet consentiret in camera sua, sed oportet, q collegialiter consentiant, ad hoc c. in Genesi. j. eod. & vide glo. in cap. 1. de reb. ec. non ali. lib. 6. Nec istud est speciale in electione, vt ibi sentit gl. sed regulare, & generale in oibus explicandis per vniuersitatem, vt dixi in c. cum oēs, supra de consti. fa

* cit quod no. gl. in l. sicut. ff. quod cu vni. no. * Non tñ * per hoc intelligas, q præsentia sit de substantia. Nam cōtemptus aliquorū, non inducit nullitatem electionis, vt in c. quod sicut, & c. bonæ, s. eo. & in c. ecclesia, il 2. j. eo. ergo præsentia, seu vocatio absentium, non est de forma substantiali, sed de iustitia, quia retractabitur electio, non vocatis prosequentibus contemptum, & hoc etiam voluit præal. gl. Intellige tamen, q ad validitatē electionis, requirantur duæ partes vocandorum, aliās non consistit ibi vniuersitas, & valebit quicquid disponit maior pars, vt nota. in l. nulli, & l. plane. ff. quod cu. vni. no. facit quod dixi in c. cum nobis, &

a in c. in causis, s. eod. Nec valeret a statutum Epi & capituli, inducēs nullitatem, propter defectum aliquorum nō vocatorum, vt no. Io. And. in add. eo. ti. in 1. col. quia non potest statutum immutare formam istius c. ar. cle. ne Romani, j. eo. tit. vnde non potest statutum instringere electionem validam, nec validare nullam, ꝺ dispositionem huius text. quod bene no. Et facit satis bene d. cle. ne Romani. vbi patet, q constō inferioris non pōt in aliquo immutare, nec detrahere constitutioni superioris, & facit quod in fi. no. Io. And. in c. fi. de ap. li. 6. Sed m subst antiale est, vt scrutatores assūmātur per collegiū. Non. n. dēnt se ingerere, redderentur n. suspecti, vt in l. quę omnia. ff. de proc. & pro hoc tex. hic, in ver.

13 assūmantur. † Sed ego dubio, vtrū istud sit substantiale. Nā si tres de cap. congregato, aliis videntibus & tacentibus, incipiunt scrutari vota aliorū, & demū cap. nō ꝺicēte, seruatis oibus seruādis, sequat cōis electio, crederē talē electē valere, qa cū agat de re meritoria, & occupiscibili, tacētes hēnt p sentientibus, sicut in fi. no. gl. in d. c. sicut cū, eo. ti. li. 6. & facit qđ no. Inn. in d. c. in Genesi. Tutū tñ est seruare, vt expresse assūmāt p collegiū, & p hoc facit qđ dixi post Doc. in c. scriptū, s. eo. Tertiū substātiale est, vt assūmatur tres scrutatores, nō plures, vel pauciores. gl. tñ ꝑ al. dixit hūc terminū numerum, non esse de substantia, dummodo sint tot inquisitores, q fraus fieri nō possit, & idē tenuerūt Vin. & Tan. sed communiter tenetur oppositū, & magis hoc vltimum conuenit literæ, in eo, q specifice facit mētionē de tribus, pro hoc l. si vnus. C. de testam. Quartum substātiale est, q isti tres sint de collegio, sed gl. præal. tenuit hic, q hoc non esset de substantia, quod etiam tenuerunt Vin. & Tan. Sed Gof. Inno. & Host. tenent primum, qd magis conuenit literæ, & intellexit Inno. de collegio eligentium, non de collegio ecclesiæ vacantis tñ. Nam fidelius prosequuntur negotium electionis illi, ad quos spectat electio. Et hoc forte di-

17 cit, q nonnunquam electio spectat ad aliud collegium, q eccle- siæ vacantis, ratione consuetudinis, vel priuilegii, vt in c. Abbates, j. de ver. si. & in c. cū dilectus, de const. cū simil. Quintum substantiale est, vt vota singulorum exquirantur in secreto, vt quilibet liberius possit dicere votum suum, pro hoc tex. ibi in verbo, secreto. Nam solū excludit alios de collegio, non aūt aliās personas necessarias. Hinc dicit Inno. se credere, q pñt aliqui testes adhiberi, qd Host. dicit nō esse tutū, qa verba hui⁹ tex. nō patiūtur. Qā ēt vt placeret Io. And. dicēti, q sic uidit pluries obseruari, vt quēdam testis deponit in secreto, ita & alij testificādi. † Sed aduerte, qa et- 14 testes pñt deponere, & examinari in plentia aliquorū testium, vt possint quinci de falso, si pbarē postea veritas in ꝑiū, & ipsi negarēt se deposuisse, vt reperit scriptū vbi est cautum, vt in grauij, & pōderosa cā, assūmātur duo testes in examinatione cuiuslibet testis. Et q hoc fieri possit, all. tex. no. in c. vt officiū, de hær. li. 6. dicūt Inn. & Host. in c. Albericus, de test. & vide qd. dixiān c. sicut, & in c. cū cām, c. ti. Et ad iura. q dūt, testes examinādos sigillatim in secreto, vt in c. venerabili, eo. ti. cū si. R. nde, q nō debēt plures testes cōmisceri, qa vnus posset alterū instruere, sed nō phibētur aliquos testes adhiberi in examinatione cuiuslibet testis de q se, immo mādāt adhiberi in cā pōderosa, sicut in cā hæresis, vt in d. c. vt officiū. Ita pōt dici ad tex. nostrū, & in hoc no. illā gl. præal. nō tñ debēt esse isti testes terribiles, sicut scrutatores. Vñ dicunt hic Doc. & bñ, q si aliqs ex scrutatoribus esset nimis potēs, & terribilis in singulis scrutādis, q pñt aliq opponere, vt ille non admāt, & erit iusta cā appellādi, quia aliās non posset quilibet votū

15 suum libere exprimere. † Sextum substantiale est, vt sigillatim fiat ista inquisitio, nō. n. dēnt vocari bini, vel trini, sed quilibet singulariter p se, vt patet in verbo, [sigillatim,] sicut obseruatur in testibus, qui non debēt plures cōmisceri in examinatione, aliās nō valeret depositio, vt no. in d. capitu. venerabili, & in c. cum cautum.

16 † Septimum substātiale est, vt vota oīm exq rant, vt patet ibi, vota cūctorū.] &c. vñ si vnus ex p̄sentibus nō scrutaret, vel aliqs ex ipsis scrutatoribus omitteret, nō valeret electio. Et intellige, vt dixi, qñ ptēnit, seu ptermittit aliqs ex vocatis. Nā si aliqs nō vocatur ad electionem, contemptus illius non reddit electionem nullam, quia vocatio oīm nō est de forma substantiali, vt supra dixi. Octauum substantiale est, vt vota exquisita, redigantur in scriptis publicis aut priuatis ut supra dixi ut patet ibi in scriptis redacta. Nonum substātiale, est, vt postquam vota fuerint in scriptis redacta, publicētur in cōi. dic. f. in cap. Decimum substātiale est, vt ista publicatio votorū, fiat mox, postq fuerint in scriptis redacta, vt colligitur ibi, [mox publicentur,] Aliqui tñ in hoc variant, sed primū tutius & cōius. Vndecimū substātiale est, vt facta publicatiōe votorū, fiat collatio numeri, meriti, & zeli, vt s. dixi. Duodecimū substātiale, est vt fiat ista collatio mox post publicationē, nullo actu extraneo intermisso, qd voluit hic gl. licet aliq in hoc variēt. sed tene, qđ dixi, ar. in l. cū antigtas. C. de test. Tertiumdecimū substātiale est, vt facta collatione, sequat cōis electio. Et intelige, q fiat per vnū nomine capituli, & p verba singularis numeri vt in d. c. sicut cū, & in c. cū ab vno, de re iud. li. 6. Quartumdecimum substantiale est, vt ipsa electio fiat statim post collationem, nullo actu extraneo intermedio, vt in c. cum post petitā, j. eod. Quintumdecimū substantiale est, vt electio fiat de illo, in quem maior, & sanior pars cap. consensit, vt hic. Sextūdecimū substātiale est, q ista electio sit verbalis, vt j. e. ecclesia, & in d. c. sicut cū & in d. c. cū ab vno. Decimūseptimuū substātiale ē, vt ipsa electio solenniter publicet. Nō. n. dēt esse clādestina, vt hic in fi. & dēt publicari in cap. Et ēt est tutū, vt publicet populo, q hoc qđ le. & no. in c. cū dilect s. e. Decimumoctauū substātiale est, vt seruet ordo oīum p dictorū, & succēssiue oīa seruētur p ordinem, sicut supra numeraui. Nō. n. dēt fieri publicatio nomine capituli, & postea votorū inquisitio, vel qđ simile. Aliqui volūt addere, q p fixio scheda electē. celebrādā sit de substātia, qđ tñ nō vē. verū, sed potius est de iustitia, qa ut dixi, vocatio absentiū nō est de forma substantiali. Addunt etiam aliq, vt scrutatores sint fide digni, vt in litera ibi,

ADDITIONES

(A) Immo est hodie substantiale, c. 1. uer. ad locum, de electio in prag. sanct.

a Seb. Sap. Nec ualeret. Quid, & quando Episcopi possint statuere contra canones, late tangit Fel. in c. quod super his, in fin. de maiorit. & obed. & laudo me illustris d. meus regius senator Roch. Curtius, in repet. c. fi. colu. 4. nu. primus igitur, supra de consuet.

ibi, [fide digni.] Sed cōius tenet hoc esse nō de substāti, sed de iustitia. Fuit. n. dictum per ius admonē do, q qđ substantiale inducendo, & ista idoneitas p̄sumitur, vt in c. fi. de præsump. & quod ibi no. Itē addunt aliqui, q electio fiat in ecclesia, de cuius plato fit electio, vt in c. quod sicut, s. eo. sed licet hoc sit honestū & iustū, non tñ locus est de substātia, nisi aliud hēret ꝓsuetudo, arg. in c. qua fronte, de ap. & tenet Ho. hic, additur ēt per aliquos, q fiat electio postq corpus plati defuncti fuerit traditū sepulturæ. Sed tu dic, vt plenius dixi s. eo. c. bonę. il secūdo. Ex prædictis vide difficultatem huius formæ scrutinii, in qua multi ēt viri perfecti deficiunt ignorantes practicam, vt dicit gl. in c. cū expediat, j. e. li. 6.

17 ¶ In gl. in ver. [mox] in fi. No. bene istā gl. qa quotidie solet allega

a ri, p significato istarū dictionū, [mox, a statim, illico, & similiū,] capiuntur. n. in iure diuersimode. Nam qnq; verificantur in modico tpe, qnq; in minori. Sed est dubiū, qualiter dēant capi rari ter, dic, q vbi ius determinat. seruanda est ipsa iuris dispō, in casibus hic alleg. in gl. sed vbi ius nō determinat, tunc istæ dictiones, & similes, verificantur in modico tpe, fm quod arbitrabitur bonus index, habito respū ad ipsius rei circunstantias, arg. in l. i. ff. de

* verb. obl. & vide tex. iunct. gl. in c. * an sit. * j. de app. Et ad materiā, vide gl. in c. si in qualibet. 20. q. 2. in Spec. in tit. de disput. & alleg. § . post hæc. versi. item mox. adde d. Bar. in l. i. ff. iudic. sol. vbi dicit, q si quid debet statim fieri, intelligit q summarie, & sine ordinario processu fiat, arg. C. vnde vi, l. momentaneæ, iunct. l. 1. C. de vsu. rei iud. Abbas.

ADDITO.

a Harum dictionum. mox. Adde quot modis capiatur hæc dictio, mox, in iure, no. in l. i. ff. si cer. pe. gl. in l. si pupilli. §. idem ait. ff. de nego. gest. Dyn. & Bar. ibi in addi. ad Dyn. in l. fructus. ff. solu. ma. & gl. & Bal. in l. Gallus. §. ille casus, ff. de lib. & posth. & in l. si quis hæres institutus, ff. de acq. hær. & in l. 1. §. qui præsens, de verb. oblig. Zachar.

Et quanto tempore verificetur hæc dictio, & similes, vide per Bar. post glo. in l. fructus. in ver. mox. ff. solu. mat. & vide opti. gl. 2. o. q. 2. in c. 1. Et adde, q aliquando accipitur pro interuallo decem dierum, ut in l. ad peremptorium. ff. de iu. cum l. seq. Aliquando pro spatio duorum mēsium, vt in l. a diuo Pio. in §. 1. ff. de re iud. Aliquando intelligitur quam primum poterit, ut in l. tutores. C. de admin. tut. Aliquando intelligitur usque ad annum, ut in c. si in qualibet. 20. q. 2. & in c. longinquitatem 12. q. 2. Et de materia istarū dictionum, uide Arch. in c. uenerabilibus, in §. si uero. de sent. exc. in 6. & in c. 1. & 2. de concess. præb. & in c. abbatem, in princ. de re iu. eo. lib. & hē etiam per glo. in l. si pupilli in §. idem ait. ff. de neg. gest. & per glo. 2. an momenta nea. C. unde ui. Aliquando etiam intelligitur intra triduum, ut in l. & post. in §. 1. ff. de transac. Et adde, q quando lex in actu dispositiuo loquitur per uerbum, mox, intelligitur, id est ipso iure, ut no. Bald. in l. si quis maior. C. de transact. Anto. Fran.

SVMMARIVM.

1 Procurator, effectus dominus instantiæ, an possit reuocari per dominum proprium?
2 Electores, qui compromittunt ius eligendi in alterum, debent omnes, nemine discrepante, consentire, & nu. 6.
3 Pactum positum in compromisso, vt eligatur vnus, non valet.
4 Compromissarij, debent determinare in illo loco, vbi fuit factum compromissum.
5 Electorum, si maior pars elegit scienter indignum, an potestas eligendi remaneat penes minorem partem, etiam quod sit in vno.

§. Vel saltem.

In hoc ver. no. primo, q hūtes ius eligē di, possunt eligere, nedū per se, vt s. in j. par. huius c. sed ēt per alios, q bus pñt ꝓmittere vices suas, & hoc dupliciter, aut ꝓstituēdo eos nudos ministros & ꝓmissarios capituli, aut cōferendo, seu donando eis illud ius pro illa vice, vt in c. constitutus, de concess. præb. dixi in c. in causis, s. eo. Et in modo translationis est magna dria, saltem quoad effectū reuocandi ipso iure ptātem. De quorū reuocatione, an & q fi possit fieri, distingue, vt dixi in d. c. in causis, quod quidē c. dixerunt quidā, non habere locum in reuocatione scrutatorum, seu eorum, qui debent alios scrutari, & inquirere, dicentes, q illorum potestas sem

2 per potest reuocari, ēt re non integra. † Alii vero contra, si res nō est integra, arg. in cap. 2. de proc. lib. 6. sed do. Anto. de But. placet plus primum dictum, & etiam mihi, quia possunt isti scrutatores prætendere interesse, & reddunt se suspectos, volentes prosequi contra intentionem capituli, arg. in l. quæ omnia, ff. de proc. Nec ob. c. 1. præalle. quia loquitur in procuratore ad iudicia, qui effici

2 tur dominus instantiæ, post li. cont. & nihilo minus non potest resistere, quando reuocatur, domino instante, vt ibi no. † No. 2. ibi, a qui vice omniū. q ad validitatem compromissi, requiritur consensus oīm, vnde vnus solus potest impedire, ne fiat compromissum super electione, quia interest singulorum, ne quis priuet vocē ius, quod tenēt hic cōiter Do. & idem no. in c. scriptum, s. e. vbi dixi, & confirmat hoc gl. in ver. uice oīm, & ibi aliquid dicetur. Circa istā formam compromissi, primo quæro, vtrū teneat cōpromissarii seruare aliquam formam in electione per eos faciēdā: dic q nō, vt hic colligitur in ver. saltem. Nam hæc dictio importat istā formā cōpromissi esse subsidiariā. Sensus. n. literæ est, q aut canonici eligāt p viā scrutinii, seruādo formā supra dictam. Aut si nolint se subiicere illi formæ, saltem conferant potestatem eligendi aliquibus viris idoneis. Vnde fuit adinuēta ista

via pro faciliori, vt euitet forma scrutinii, q tā difficilis est. Dēr tñ electio fieri p verba singularis numeri, & p vnū vice oīum. De quo tñ dicendū vt hī in c. cū ab vno, de reg. iur, lib. 6. & in c. sicut cū. Et no. pro significato illius dictionis saltē, & dēt scribi p q, vnde ponit Io. And. versus, Saltim saltādo, sed saltē diminuendo. cōiter tñ ista dictio solet proferri corrupte, qa proferē per, i. qñ stat diminutiue, & male. Sed o qrit, nunqd ista pars eligendi, dēat ist is ꝓmissariis tribui absolute? dic, q est in optione ipsorū cōpromittentiū. Nā pūt ꝓmittere, ꝓmittendo simpliciter illū recipere in plātū. quē ibi elegerint, vt in c. cām, s. e. Possunt ēt restringere eis hāc ptātē, vt teneātur scrutari secrete vota oīum, & illū eligere, in quē plenserit maior pars, & sanior capituli, vt est tex. in c. cū dilec. s. e. De cuius reuocatione, fuit dubitatū, p istū tex. ideo emanauit nouissime c. cū expediat, j. e. li. 6. & ibi declarat formā. illā nō esse correctā, p dispōnē huius c. & sic posset p istā formā procedi pariter p viā scrutinii, de qua in i par. c. & hanc formā dixit gl. esse vtiliorē in d. c. cū expediat. Nō tñ intelligas, q ꝓmittentes possint in aliquo tollere substātialia huius c. vnde nō valeret ꝓmissarii eligere ēt illū i quē plentiret maior pars capituli, partiū ꝓparatione minorū, qa requirit de substātia maior & sanior pars totius capituli, vt est tex. no. in c. si cui,

3 j. eo. lib. 6. † Tertio principaliter quæro, vtrū valeat cōpromissum de eligēdo certā plonā? Doc. cōiter volūt, q non, arg. l. qualē, & l.

a item si vnus, ff. de arb. Quarto quæro, a in quo loco debeant eligere compromissarii? quidā dicunt, q vbicunq; eis fuerit licitum, facit c. cum dilec. s. eo. & in c. in causis. Alii vero dicunt, q tenentur eligere in ipsa ecclesia vacante, sicut tenentur canonici, vt in cap. quod sicut, s. eod. & c. cum terra. Non enim potuit capitulum transferre maiorem potestatem, q̄ habeat, & hoc est tutius fm

4 Inn. † Host. vero dicit, q si compromissum est factum in ecclesia, vī necessarium, vt electio fiat in ecclesia, quia de illo loco, vbi fit compromissum, videntur compromittentes sensisse, vt in l. si cū dies. §. si arbiter. ff. de arbi. Fatetur tamen Host. nō esse de substantia electionis, nisi aliud hēat cōsuetudo. Et dic tu, vt dixi in c. cum terra, & c. quod sicut ꝑalleg. & no. dictū Host. cū quo cōiter trāseunt hic Doc. Et facit iste tex. quia inter substantialia electionis, nullā mētionē facit de loco, quasi locus nō sit de substātia. Iustū

5 est tñ, vt fiat in ecclesia, vt i d. c. quod sicut. † Quinto q rit, quid si ex tribus ꝓmissariis, duo scienter eligunt indignū, tertius eligit idoneū, nūquid valet electio unius? Doc. sunt varii. Quidā tenent, q sic, qa ptās duorū eligentiū scienter indigum deuoluitur ad illū vnum, qui non deliquit, ar. j. eo. c. congregato. Alii tenent ꝑium, quia compromittendo in tres, videntur voluisse, vt non valeat electio vnius. Tu de hoc vide, quod dixi in cap. cum iure, s. eo. & per ibi no. potes ampliare materiam istius formæ cōpro-

b missi. Sexto & vlt. hic q ritur, an electio b facta nō seruatis formis præscriptis, seu aliqua eorū, sit ipso iure nulla? Nā tex. hoc nō aperit, sed solū dicit q electio aliter facta nō valet. Sol. dicunt Inn. & Cōp. q ipso iure nō valet. Host. tenet ꝑiū, s. q nō requiratur sna, sed primum dictū Inn. est verius, & cōiter tenetur per Do. sequētes & vī probari in d. c. sicut cū, & in c. si cui. j. eo. lib. 6. & fac. c. ec clesia. il 2. j. eo. in verbo, decernit inualidam. Ex his no. q per hæc

c verba, [non valeat, c inducitur nullitas ipso facto. In glo. in ver. [ali quibus viris,] ibi. [dūmodo viri religiosi,] i. bone cōditionis. Nō. n. est necesse, vt sint religiosi, i. professi alīq regulā approbatā. Satis. n. est q sint viri idonei, vt in tex. ibi, [viris idoneis.] Dēnt tñ esse clerici, & nō laici vt i c. ptingit, j. de arb. In fi. gl. ibi, [l. Itē si un⁹]

6 & facit c. si compromissarius, j. eo. tit. lib. 6. † In glo. in versi. [vice oīum,] ibi, [quod mihi non vī.] No. glo. q ad compromissum faciendum super electionis negotio, requiritur omnium consensus, & idem tenēt cōiter Doc. hic, & supra c. scriptum. & idem pu

to

ADDITIONES.

a Quarto quæro. Vide tñ, q in dubio intelligamus de loco consueto, vt no. gl. in l. si locus, de iudi. probat tex. & Pau. de Cast. no. in l. pe. ff. de iustitia, & iure. Et probat per locum a consuetis, de quo late per Feli. in c. cum M. Ferrariensis. col. 2. & 3. sup. de consti. per Ias. in l. vt liberis. C. de col. Seb. Sap.

b An electio. Vide Do. Abb. in cap. fin. infra de fortil. vbi etiam tenuet Innoc. opin. Seb. Sapia.

c Non valet. An per illa verba, non valet, inducatur actus nullitas ipso iure, vide bro. tex. in cle. pastoralis, in ver. negotio, de re iu. vbi fit mentio de snia lata sine causæ cognitione, q illa non valet, & fit ipso iure nulla tū d. Ant. in c. cum ex literis, de in integrum restit. tenet, q non fit ipso iure nulla, sed veniat cassanda, & per consequens, q per illa verba, non inducatur nullitas ipso iure, sed requiratur illius cassatio, & annullatio, de quo hī per Bar. plene in l. prolatum, C. de sent. & interloc. om. iu. & vide ea, quæ habentur & no. in l. j. & 2. C. qñ prouoc. non est nec. Et adde, q illud dr esse nullū, quod fundituus non valet, licet sit verum. Falsum autem est, quod non elt, sed si effet, aliquod esset, vt no. in l si quis legatum. ff. de fal. per d. Alex. post Bar. Et adde quod illud est ipso iure nullum, q funditus non pōt validari, fm Bal. in l. fi. in §. necessitate, in 2 col. C. de bon. quæ lib. & hī per Inn. in c. prudentiā, de offi. lega. & vide per Spec. in tit. de app. in § 1. in ver. quid si vnus. Et adde q dictio, nullatenus, inficit actū ipso iure, vt est singularis gl. in auth. si mulier, C. ad Velleia. & hī per d. Car. in cle. super literis de resc. & eodem modo dicendum est de dictionē, nullo modo, quæ dr esse vniuersalis negatiua, per quam excluditur etiam dispensatio superioris, vt est no. glo. in clem. hi qui. de æta. & quali. Ant. Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

to in aliis negotijs ecclesiæ expediendis, vt compromi lum non possit fieri a capitu. nisi oēs consentiant, qa cum sit res voluntaria, l. si dem. ff. de euicti. oportet ꝙ oēs cōsentiant', vt no. in c. cum omnes, de const. & per Ioā. And. in regula, ꝙ oēs, de re. iu. lib. 6. in Mercu. & facit quod dicam post Host. j. in §. illud. Et hoc intellige, qñ aliquis de collegio ꝺdicit a prin. si autem facto compromis so per totum collegium, superueniret qui non erat vocandus, nō debet ad petitionem istius retractari compromissum vt in regu. Factum legitime. de re. iur. in 6. ꝙ sentiunt cōiter Doc. hic, & in c. ecclesia. Host. tū hic ponit sin. limitationem ad prædicta, dicens, ꝙ si tres sunt in collegio, & duo volunt compromittere, tertio ꝺdicente, standum est iudicio duorū. Tum quia duo faciūt duas partes collegij, argum. c. scriptum, supra eo. & c. quanto, supra de consue. cum non posset seruari scrutinium pp paucitatem istorum collegiatorum. Hoc dictum satis æquum est, & transeūt cōiter Doc. cum eo. Sed dubito, an hoc sit verum, cum tex. hic dicat, [vice oīum &c.] nec duæ partes possint præiudicare minori parti in iure suo, & cuiuslibet interest habere prælatum p̄m iudiciū animi sui, ob quam causam, potestas eligendi, fuit data collegio, vt in c. 1. supra eo. facit 8. q. 1. c. audacter. Et si diceres, q̄ formā seruabunt isti, ex quo sunt ita pauci? Sol. possunt primo eligere p viā inspirationis, vt infra in ver. nisi. si aūt omnes in vnum non cōueniunt, poterunt eligere, aut seruando formam scrutinij eo modo, quo possunt, puta capiēdo vnum scrutatorem cum notario, præsertim si tenetur opin. ꝙ non sit de forma substantiali, vt sint tres scrutatores, quod tenet gl. supra in 1. parte. Vel poterunt eligere more antiquo, sine forma aliqua, vt voluit Gof. in c. 1. supra eo. vbi dicit, ꝙ cum pauci sunt in collegio, non tenentur seruare aliquam formam, vnde possunt procedere sine forma scrutinij, & compromissi. Hosti. tamen dicit ibi se consentire Gof. in forma scrutinij, sed dixit ꝙ tenētur procedere per viam compromissi aut inspirationis. Sed mihi plus placet dictū Gof. qa per paucitatem, non debent isti compelli ad transferendum ius suum in alios, quia fidelius ipsi prosequerentur negotium proprium, & ecclesię suę. Item, quia lex nō ligat, cum de facto seruari non potest, vt 4. dist. c. erit autem lex. non ergo ligat eos forma scrutinij, nec forma compromissi, quia illa est voluntaria, vt supra dixi, & præsertim hoc procedit, quando essent duo tm̄ in collegio, vel vnus, in quibus casibus dixerunt Inno. & Comp. si duo tm̄ sunt, sufficit mutuus consensus eorum, sine alia forma. Quod etiam voluit Io. An. in reg. in toto, in Mercu. Si vero est vnus, poterit coram testibus exprimere suum consensum, &, postea eligere, & electionem publicare, puto etiam sufficere, vt ab electione incipiat. Nam eligendo exprimit consensum suū, quia in vno non est seruanda illa forma, vt prius prætetur consensus, & postea sequatur electio, vt no. in d. reg. in toto. Abbas.

SVMMARIVM.

1 *Inspirati a Deo dicuntur illi, qui omnes, nemine discrepante, aliquid faciunt in bonum. 2, 3.*
4 *Alienatio rei ecclesiasticæ non seruata forma, an sit nulla, vel annullanda.*
5 *Electio facta ab illis, qui veniebant priuandi, etiam contradicente illa parte, ad quam potestas eligendi erat peruentura, valet.*
6 *Alienatio bonorū facta a delinquente, in fraudē futuræ sententiæ, nō valet.*
7 *Pœnitentia non prodest delinquentibus in foro contentioso.*

1 §. Nisi. Veniendo † ad istum ver. nisi, in quo tangitur tertia forma, si inspirationis. No. 1. ꝙ ad hoc, vt valeat
a electio [a] facta per inspirationem, requiruntur de substantia duo, primo ꝙ sit facta ab omnibus, vno enim contradicente, non valeret ista electio, quia non vī tunc facta inspirante Deo, arg. g. q. 1. c. nec nouum, ꝙ tenent hic cōiter Doc. & bene. Secundo, ꝙ sit facta absq; vitio simoniæ, vel alicuius tractatus. Sed contra hoc, & contra tex. opp. vī enim ꝙ potius aggrauentur isti qñ eligunt per forma inspirationis, q̄ qñ per formam scrutinij. Nam in forma scrutinij, sufficit maior, & sanior pars, vt s. in 1. par. cap. hic requiritur consensus omnium. Sol. in hac forma inspiratio-
b nis releuantur ab onere istius formæ [b] scrutinij. Non enim subijciuntur isti alicui formæ, sed solum datur pro forma, vt fiat ab omnibus absque vitio. Et pro hoc, ꝙ non requritur alia forma, fa-
2 cit tex. hic in ver. [nisi.] dum venit excep tiue ad præcedentia. † Itē quia vbi spiritus Dei & ibi libertas, quia qui spiritu Dei aguntur non sunt sub lege, & in c. licet, de re. & 19. q. 2. c. duæ sunt. Qñ aūt oēs de collegio, nemine discrepante, & sine aliquo vitio
3 conueniunt in vnū, videntur inspirati a Deo. † Sed quæro quare tex. hic dicit, [quasi per inspirationem.] quare posuit illam dict.
c [quasi] Sol. dicit Host. [c] ꝙ tacite ibi includuntur duæ formæ inspirationis. Illa enim electio sit per veram inspirationem, quæ fit authore Deo, nec indiget alia cōfirmatione, vt fuit electio B. Nicolai, Ambrosij, & Seuerini, de qb. 61. di. * c. statuimus. §. cē. * fit aūt electio p quasi inspirationē, qñ non constat ꝙ authore Deo sit facta, sed præsumitur, quando oēs de collegio, vno ore ꝛsentiunt in aliquem sine aliquo tractatu præcedenti, vnde dī tunc quasi per inspirationem, i. similitudinē veræ inspirationis. Et qđ dixi, ꝙ non dēt præcedere tractatus, intellige s̄m Io. And. de tractatu spāli, generalis autem posset fieri, puta si unus ꝺdiceret, ro-
gemus Deū pro bono p̄lato, uel hortando alios ad elec. prælati, non autem debet fieri persuasio respectu certæ personæ, qa tūc electio fieret ad suggestionem alterius. In glo. in ver. [priuentur]
d ibi, [per snīam, non ipso iure,] & hoc teneas, quia pœna [d] hic ponitur per verba futuri temporis, quo casu semper requiritur sen-
e tentia, [e] de quo vide bo. gl. in reg. in pœnis, de reg. iur. lib. 6. & in c. seq. & plene dixi in c. si diligenti. de foro comp. No. ob. c. cum in eunctis. s. eo de quo gl. opponit, quia ibi loquitur, cum peccatur eligendo, ideo pœna imponitur ipso iure, hic vero cum peccatur ꝺ formam hic tradītā, electio tñ fuit facta de idoneo, vnde magis
4 est peccatū materiæ, q̄ formæ. † quod facit contra no. per glo. 12. q. 2. in sum. & in c. sine exceptione, qñe dicit, ꝙ alienatio rei ecclesiasticæ facta in casu non licito, non seruata forma, tenet: secus si in casu licito, non est seruata forma. Sed tu tene ꝙ dixi post gl. in c. 1. de in integ. resti. Extra gl. hic quæritur, ad quem deuoluitur hæc ptās. secuta snīa priuationis, cū tex. hic solū dicat, ꝙ ptāte pruentur. Sol. Inn. & Host. multū instant, & inuolutè, sed tu dic breuiter, ꝙ aut peccauerunt oēs in for. & tunc secuta snīa, deuoluet ptās ad proximum superiorem, nisi sit ecclesia cathedr. quia tunc deuoluitur ptās ad solum papā, vt in c. q̄q̄. j. eo. lib. 6. Aut aliqui tm̄ elegerunt contra fōrmam, & tunc potest as deuoluitur ad eos, q̄
5 non peccauerunt, ar. s. eo. c. congregato, & c. cum Vinton. s. eod. & hoc tenuit gl. & bene in d. c. q̄q̄. † Sed circa istam vltimam partem cadit qō difficilis. Pone, ꝙ maior pars elegerit contra formā sed electo, mortuo, vel acceptare nolēte, vult illa maior pars procedere ad nouum electionem, minori parte, q̄ non deliquit pēdente & appellante, ne fiat electio per eos, cum ipsi sint priuandi per snīam, & ptās est deuoluenda ad ipsam minorem partē. Quæritur nūquid valebit electio maioris partis, attentata ꝺdicēte minori parte, appellante ob causam prædictam? Inn. & Host. latē. p sequunt hanc qōnē. Nā qđā tenuerūt, ꝙ electio ista non tenet, vel saltē est retractāda, qa vī facta in fraudē, & præiudiciū mino-
6 ris partis, cui illud ius eligendi erat applicandum, † sicut non valet alienatio bonorum facta per eum, qui deliquit, in fraudem futuræ sententię, vt in l. post cōtractum, ff. de do. vbi plene de hac Inn. vero & Comp. tenent, ꝙ electio valeat, nec sit retractāda ex quo fuit facta ante snīam priuatiuam, dūmodo sit facta sine fraude. Sed non est in dubio, hoc casu, præsumenda fraus, s̄m eos, qui videntur voluisse prouidere ecclesiæ vacanti. Host. aūt tenet primam partem, ex quo præcessit appellatio minoris partis, cuius interat, ne fieret electio. Io. Cal. disputauit hanc qōnem, & tandem secutus fuit opi. Inn. & Comp. motus principaliter, qa ante snīam priuationis, pt ās eligēdi erat penes istos, vnde potuerūt eligēdo peruenire hāc snīam, ar. in c. si tibi absenti, de p̄b. lib. 6. potuerūt ergo isti, qui peccauerūt puniri alia pœna. Et sic cessat ꝺrium eorum, q̄ dicebant, in delictis non esse locum pœnitentiæ in foro pētiali. ff. vi bo. raptin l. nihil prodest, & in l. qui ea mēte, ff. de fur. D. Ant. vī inhærere opi. Host. quia eū ius sit quæsitum minori parti, ex delicto maioris partis [f], & fuit appellatio interposita ex iusta cā per minorem partem, ergo aut est irrita, aut venit irritāda, vt in c. bonæ, de ap. Mihi aūt placet opi. Inn. Comp. & Cal. Moueor primo
f snīam, iuste possidet, anteq̄ priuetur, [f] præsertim cum possit ante snīam cum eo dispensari, vt no. dicit Inn. in c. cum nostris, de cleric. præb. Ergo ante priuationem iuste possidebant isti ius eligendi, & per consequens iuste elegerunt, nec tenebantur ius suum omittere, propter appellationem & contradictionem minoris partis, quia non tenetur quis omittere ius suū pp snīam priuationis, quæ posset fieri in futurum. Ius. n. non sine ministerio nobis istos esse incontinenti priuatos, sed priuandos, ergo authoritate iuris possunt interim vti potestate sua, quia noluit ius eos, ipso facto, priuari. Præterea nego, ꝙ aliqđ ius ante snīam sit q̄situm minori parti. Nā post snīam, deuoluitur ad minorē partē, ex quadā pręquentia, qa ex quo minor pars non deliquit, nō dēt puniri, & sic qui sunt priuati, habentur pro mortuis, 16. q. 1. c. adijcimus, & ece. Vnde totum ius vniuersitatis, residet in minori parte, sicut in illi essent mortui. l. sicut. ff. quod cuiusque vni. no. quæ quidem nō cessāt ante sententiam priuatiuam tum quia non sunt ibi habendi pro mortuis, seu priuatis, tum etiam quia pœna priuationis, nō imponitur in fauorem minoris partis, sed principaliter odio delinquentium, licet in consequentiam hoc ius istorum accrescat non

ADDITIONES

a Seb. Sap. Vt valeat electio. Vide Spe. in tit. de elect. §. fi. & in addit. vbi etiam dicit, ꝙ non dicitur electio inspirata, quæ fit vno contradicente, non etiam dicitur concordia canonicorum, quando vnus discordat, vt per Abb. in c. non possunt, de re iud. no. Io. de Imo. in cle. ne Romani, per illum tex. de elec.
b Istius formæ. Adde Rom. consi. 265.
c Dicit Host. Adde Old. consi. 155. vbi sequitur d. Hos. & de hoc ibi latius vide.
d Seb. Sap. Quia pœna. Vide Ange. in Authen. de litig. ad fi. & Fran. Cur. in fing. 7. & Tas. in l. 2. in 5. no. C. de iure emphyt. & in l. cum posteaquam. in 3. not. C. de pact.
e Sententia. Adde Ange. consi. 36. Calder. consi. 10. de verb. obliga. Adde quæ posui post istum in c. licet de viranda in 7. no. supra eo. Acen. Falc.
f Antequam priuetur. Adde ꝙ voluit Lap. alleg. 78. & 126. circa fi.

non delinquentibus. Ergo ante sententiam non possunt isti impedire electionem aliorum, quia adhuc ante sententiam eorum non interest, ergo non debent audiri appellantes. 2. q. 6. cap. non solent, & in c. cum inter R. supra eodem. Abb.

SVMMARIVM.

1 *Procurator non potest interuenire in casu electionis faciendæ, nisi in casu necessitatis, vel nisi alij de cap. hoc velint, in alijs vero casibus potest.*
2 *Procurator in casu, in quo potest cōstitui, vt sup. proxi. est consuetudus vnus de capitulo, vel vniuersitate, nisi illi de collegio hoc non curent.*
3 *Procurator iurans dominum esse impeditum, si postea appareat non esse verum, gesta per eum non retractantur, nisi ex officio iudicis, & idem est si non iurauit.*
Iuramentum delatum a parte parti, non admittit postea probationem in contrarium.
4 *Electores non possunt admittere procuratorem absentis, non iurantem legitimam absentiam, nisi omnes consentiant.*
Appellatio iudicialis, suspendit iurisdictionem iudicis, sed appellatio extraiudicialis, non parit istam effectum.

1 §. Illud. † In isto §. no. ꝙ in electionis negotio, non potest
a sit impeditus [a] in eo loco, vnde sit merito vocandus. Et in hoc tene menti semper istum tex. a contrario sensu literæ, colige, & tene menti, ꝙ in alio negotio potest quis procuratorem constituere, vt vice sua interesse vniuersitati, licet ipse constituens possit esse per se. Nam speciale statuit hic in electionis negotio. Ergo in aliis explicandis per capitulum, seu vniuersitatem aliam, potest etiam non impeditus, procuratorem constituere per istū tex. Quinimo dixerunt quidam in c. ꝓstitutus, j. de app. ꝙ vbi non est seruāda forma huius c. qa pp, ꝙ in negotio electionis, pōt ēt non impeditus, procuratorē ꝓstituere, p istū tex. qui bene fac. in arg. hic a ꝺrio sensu. Sed tu vide, quod ibi dixi, vbi concluſi, ꝙ in
b electione sit spāle, [b] vt non possit quis constituere procuratorē, nisi sit impeditus, per hunc tex. hic, dum simpliter interdixit, nec retulit se ad casum, in quo sit seruanda forma huius c. Vī. n. electa, in electionis negotio industria personæ, ar. bo. in c. is cui, de of. dele. li. 6. sed in alijs negotijs, habet locum quod s. dixi, quod ēt tetigi in d. c. ꝓstitutus. & hoc non tradas oblioni. Vnū tñ sciās, ꝙ fialij de capitulo, volunt admittere procuratorem, etiam non impediti ad electionem faciēdā, possunt, non obstante dispositio huius c. qa licet text. hic dicat, [interdicimus,] istud tñ interdictū emanauit in fauorē aliorū. Quod patet ex eo, quia illi de collegio pñt cōicare ius eligendi penitus extraneo, vt in c. scriptum, s. eo. ergo fortius possunt admittere procuratores eorum, qui de
2 collegio sunt, & hoc casu, aliis consentientibus potest intelligi d. cōstitutus, & hoc fuit satis de mēte Doc. hic. Scā o † no. ibi, [Vni
c deputare, sed dēt vices suas cōmittere alicui de collegio, [c] vt hic, & in c. pe. j. eo. li. 6. vbi tex. optime de isto procuratore. Et hoc intelligo nisi alij electores velint isti gratiam facere. Nā eis volentibus, pōt constitui extraneus, ad hoc d. c. scriptum. & facit, qa possent isti de nouo aliquos extraneos admittere ad eligendum, d. c. scriptum, ergo fortius procuratorem istius de collegio, licet sit extraneus, & non admittere procuratorē extraneum, fuit. n. hoc sanctum in fauorem collegii, ne cōpellerentur secreta suacōica re extraneo. Et per hoc dico, ꝙ istud nō est speciale in electione, sed gñaliter non pōt aliqs constituere procuratorem extraneū in explicandis negotijs in vniuersitate. Quod sentit Io. And. in regu. quod alicui, de reg. iur. li. 6. in Mercu. licet quidā tenuerint oppositum in d. c. constitutus, sed ibi firmaui pedem. & tenebis hoc
3 menti. † Sed quæro, quid si procurator cum speciali mandato iurauit in animam dñi, ꝙ tenebatur impedimento, & sic tanquam procurator fuit admissus. Demum electione facta, aliquis cuius interest, qui forte perdit electionem pp volūtatem illius, vult probare, ꝙ ille constituens non detinebatur iusto impedimento, & sic per consequens non poterat procuratorem constituere, nūquid debeat admitti ad probādum? Quidā, vt refert Inn. volūt ꝙ non, quia ex quo semel iurauit, delato sibi iuꝛo, non est amplius quærendum de isto impedimento, vt in l. 5. §. dato. ff. de iureiur. Nam oīs controuersiæ finis est iusum, vt dixit tex. in c. & si Christus, de iureiur. Et hoc placet Inn. nisi aliud dicatur, s̄m eū, in istis spiritualibus, ne quis per subreptionis astutiam adipiscatur dignitatem. Sed tunc s̄m Host. admitteretur probatio ex iudicis officio, & non ad instāriā partis, & tene mēti singulariter hæc dicta, ꝙ ēt in spiritualibus non admittitur probō in ꝺrium post iuramentū, nisi ex iudicis officio. Do. Ant. vī tenere, ꝙ ex quo ꝺfertur probatio post iuramentum, potest admitti etiam ad instantiam partis, per l. admonendi, ff. de iureiu. sed profecto errauit in hoc, quia solum lex loquitur in iuramento necessario. s. cum defertur a iudice. Tunc enim deb et retractari superueniente probatione, qa reperitur lata sententia per probationem non integram sine fa-
ćto partis. sed quando negotium est expeditum, parte deferente
d rium, [d] quia illa delatio iuramenti voluntaria, habet vim transactionis, & plenæ probationis, vt in d. c. & si Christus, & in l. 2. ff. de iureiu. & in d. §. dato. & habes glo. or. in c. fi. de iureiu. Tene ergo primum dictum cum limitatione Host. per id, quod in simili no. gl. in c. 1. de conces. præb. & Inn. in c. ad aures, supra de reſcri. Qđ si procurator sit admissus ad eligendum sine iuramento, nunqd postea possit is, cuius interest probare ꝙ dominus non erat impeditus? Doc. communiter * concludunt hic, ꝙ non, videntur. n. illi de collegio in hoc renunc iasse iuri suo, admittendo illum sponte sine delatione iurī. Nam possunt etiam admittere, licet do-
4 minus sit impeditus, vt supra dixi. † Sed quæstio magis difficilis est, quid si maior pars capituli est contenta iuramento super probatione impedimenti, minor autem pars cōtradicit, & vult probare ꝙ dominus non sit impeditus, nunquid præualeat dispositio maioris partis, vt non admittatur probatio in contrarium, ob lata per minorem partem? quidam dicunt, vt refert Inn. ꝙ standū est maiori parti, quia ad tollendam incredulitatē capituli, fuit ꝓuisum hic de iuramento. Ergo satis est, ꝙ maior pars capituli cōtentatur ista probatione. dicit tīa Inno. ꝙ si postea coram superiore probaretur contrarium, ꝙ reuocaretur suffragium illius tm̄, non autem tota electio post ea secuta, etiam si fuisset appellatum per minorem nisi tota electio penderet a suffragio illius. Ratio secundum eum, quia solum illud debet reuocari, quod fit post, & contra appellationem. c. cum nobis olim, s. eō. Sed electio nō est facta contra appellationem, sed solum fuit suffragium illius admissum, ideo satis est, ꝙ illud suffragium cassetur. Nec ob. si dicatur, ꝙ quicquid fit post appellationem legitimā. debet retractari, vt in c. vt debitus, infra de ap. cum multis similib. Ad hoc. n. rīdet singulariter Inn. & tene mēti dictum suum. Dicit enim illud procedere in appellatione iudiciali, secus in extraiudiciali. Et idē firmauit in c. cum inter canonicos, sup. eo. etiam si fuisset oblata
5 probatio per appellantē † Ratio diuersitatis est, quia appellatio iudicialis suspendit iurisdictionem iudicis, ex quo est legitima, vt in c. si a iudice, & c. non solum, de app. li. 6. & in c. pastoralis. §. præterea, & in c. super quæstionum, in fi. de offi. dele. merito, quicqd facit postea iudex, non tenet, cum sua iurisdictio sit suspensa. Sed appellatio extraiudicialis non suspendit potestatem competentem parti, quo minus possit vti iure suo, sed solum defendit appellantem, ne aliquid fiat contra appellationē. Nec releuat oblatio probationis, quia cum pars non sit iudex, non tenetur probationem admittere, solum ergo debet cassari, quod fit contra appellationem, & no post appellationem. Host. dicit hic se non videre, quin hæc electio tota dicatur facta contra appellationem, cū fuerit appellatum, ne fieret electio admisso procuratore non impediti. Nec ob. s̄m eum iudicium maioris partis, quia cum iste actus recipiendi procuratorem non impediti, sit voluntarius, nō habet locum l. quod maior. ff. ad mun. immo vnus solus potest resistere oībus, vt no. in c. cū omnes, de consti. & tene singulariter menti hoc dictum, & supra dixi latius. Io. And. concordādo has opi. distinguit, ꝙ aut tm̄ superat de tpe eligendi, ꝙ poterat recipi probatio minoris partis, & fieri electio, & procedit opin. Inn. Mihi placet primum dictum distinctionis. Nā licet iste tex. contentetur probatione iurali, non vī tñ excludere probationē per factum in ꝺrium faciendam, vt est gl. in c. 2. de temp. ord. li. 6. Et ſoleo allegare duos tex. qui hoc probant, ipsos iungendo, videlicet c. continebatur, de despō. impu. & c. proposuisti, de probat. & ibi tetigi. Sicut autem non possunt omnes de vniuersitate, vno solo resistente, cōicare vocem extraneo, vt in c. scriptū, sup. eo. & ibi dixi post Comp. ita non possunt hic admittere istū procuratorem non impediti, cum non hēat vocem, nisi intersit personaliter, ex illa interpositione, ergo potest vnus solus ꝺdicere, & probare contrarium, & per consequens appellare, si in ꝺrium fieret, vbi aūt vrget terminus electionis faciendæ, non tenētur contradicentes eligere cum maiori parte, illo admisso, nisi pars consentiret protestationi, quia aliās faceret sibi ꝓiudicium, ad hoc glo. no. in c. cumana, inf. eo. & quod ibi dicam. Abbas.

ADDITIONES.

a Zachar. Nisi sit impeditus. Adde, ꝙ non sufficit esse impeditum, immo requiritur iustum impedimentum, & quod duret tempore electionis faciendæ, & ꝙ de hoc præstet ipse constituens tabellioni mandatum procuratorium, facienti corporale super sacrosanctis euangelijs iusurādū, vt dixi in apost. ad istum in c. bonæ, in ver. impeditus, nu. 9. supra eo.
b Sit speciale. Adde Feder. consi. 104. cuius dicta sequitur Lap. alleg. 78.
c Seb. Sap. De collegio. Ad hoc facit, ꝙ qui subrogat aliquem in locum suum, debet subrogare talem, qui sit eiusdem qualitatis, vt in Doctore dicit Bar. in l. 1. C. de prin. agen. in reb. lib. 12. No. Bal. per illum tex. in l. paraboläi, C. de Episc. & cler. & ad hæc quæ dicit Abb. hic, vide Phil. Peru. in c. constituris, in fra de appel. Firma. in tract. de Epis. in 3. par. lib. 1. q. 13.
d In contrarium. Adde videndum quod pulchre voluit Rom. consi. 102.

SVMMARIVM.

1 *Publicatio electionis, qualiter fieri debeat.*
2 *Electio clandestina, an sit ipso iure nulla.*
3 *Electio clandestina, an vitietur.*

1 §. Elections. † Not. ꝙ electio debet solenniter publicari. Qualiter autem fiat ista publi-
catio,

Universidad de Deusto
Biblioteca

a catio,[a] dicunt Inn.& multi alij,ꝙ publicabit̃ clero, & populo p aliquẽ,nec est vis qualiter fiat,& cũ publicatio nõ sit de substantia satis est ꝙ electio nõ sit clãdestina. Host.vero dicit, ꝙ si publicatio nõ fit,sed omittit̃ cã nocẽdi electo,talis,omissõ nõ vitiat,argu. j.e.c.publicatio aliàs secus, vt hic Io. And. plus placet opi. Inn. satis mihi vr̃ ꝓbabilis opin. Host. ar. in c. nobis,& c. sicut. j. de sim. vbi patet,ꝙ dans pecuniam in acquisitione spiritualis iuris, in dãnum & fraudẽ alterius,nõ põt illi nocere,ita dicamus in omissio

2 ne huius publicationis,si fiat in fraudẽ electi. †Sed q̃ro,nũqd electio clandestina,sit ipso iure nulla. Sol. dic ꝙ sic, quod tenet gl. p istum tex. in c. vnico, j. vt eccl. bene. in verb. occulta. Et facit iste tex. in eo,ꝙ tales electiones reprobat,ergo inducitur nullitas ipso iure, vt in reg. quæ contra ius, de re. iu. li 6.& 10. dis. c. vides fili charissime,& in l. non dubium, C. de legi. Secus dic de collatione clandestina. Illa. n. tenet mero iure, licet sit suspecta, vt singulariter probatur in d. c. vnico.& dic vt ibi dixi. Nã vt ibi tetigi, credo posset attẽtari idem esse in electionibus in quibus necessario non est seruanda forma huius c. quod quando sit, dixi sup. in prima parte c. Num si clandestinitas, non hẽt vitiare collationem, q̃ hẽt vim electionis, & confirmationis, fortius vitiare non debet

b sam electionem [b] duntaxat. hic autem vitiatur ex pispositione huius c. quod solum prouidet, cum agitur de electione ecclesiæ.

c Q̃n autem electio dicat̃ clandestina? [c] gl. si. prosequtur, sed clarius Cõp. dicẽs illã esse clandestinam, de qua capitulum ordinauit. ꝙ clãdestina maneat, ꝙ nihil de ipsa dicatur a canonicis. Abbas.

ADDITIONES

a Zac. Ista publicatio. Adde per Car. Manda. in trac. suo de ele parte. 1. c. 25.& ibi gl. in uer. interiectos.

b Ipsam electionem. Adde,ꝙ hoc videtur dicendum, verum, nisi esset consuetudo,ꝙ etiam in electionibus non requirentibus formam huius c. forma tamen seruaretur, quia tunc propter consuetudinem, electio in talibus clandestina, est nulla, per ea quæ voluit Old. consi. 156.

c Seb. Sap. Clandestina. Vide Barto. in l. 2. C. de his, qui ex pub. rat. lib. 10. vbi dicitur clam fieri, quod non fit seruata consuetudine, uel consueta solennitate, licet fiat coram testibus vide etiam Barto. in l. 1. C. de præd. decur. lib. 10. in l. prohibere, ff. quod ui aut clam. in l. clam possidere &, in l. in fraudem. ff. de his, quibus ut indig.

SVMMARIVM.

1 *Consentiens electioni de se factæ, per abusum secularis potestatis, efficitur ineligibilis in alia dignitate,& electio est nulla 3.4.*
2 *Electus ad dignitatem ecclesiasticam a laico,& eandem obtinens a superiore ecclesiastico, adhuc iniuste illam tenet,& est excommunicatus, excommunicatione minori. 7.8.*
Princeps scienter dispensans cum inhabili, videtur illum habilitare.
4 *Laicus expriuilegio potest habere ius eligendi, secus ex consuetudine.*
5 *Electio facta per metum est ipso iure nulla. 5.*
6 *Excommunicatus minori excõcatione, celebrando efficitur irregularis.*

CAP. XLIII.

1 Quisquis. †Cõsentiens electioni de se factæ per abusum ptãtis secularis, efficitur ineligibilis ad dignitatem, & electio est nulla. Eligentes aũt a beneficijs per trienniũ suspenduntur,& tũc sunt priuati potestate eligẽdi. h.d.& duæ sunt partes. In prima punit electum consentientem. In secunda punit eligentes,& electionem vitiat, ibi, [Qui vero.] Casus lit. Frequenter eligebant̃ multi p impressionem, siue p abusum ptãtis secularis,& electi cõsentiebãt, ꝙ erat ꝺ ecclesiæ libertatẽ. Ne de cætero talia fiant, statuit concilium, ꝙ si aliquis electioni de se factæ ꝑsenserit ꝺ canonicã libertatẽ, ille careat cõmõ electionis.& fiat ineligibilis, & sine dispensatione ad aliquam non possit eligi dignitatem. Hæc est pœna illius, qui consentit. Sc̃do imponit pœnam electoribus q̃q; electionẽ taliter celebrare ꝓsumperint, q̃ dicit papa irritã, ipso iure ab officijs, & bñficijs, p triẽniũ suspendant̃, & sunt tũc eligendi potestate priuati. Ber. No. 1.& tene mẽti, ꝙ electio, ẽt facta per clericos, per abusum tñ potestatis secularis, est ipso iure nulla. Quod aperte colligitur ex eo, ꝙ tex. in verbo, ꝙ vero, dixit illam electionẽ esse irritã. Q̃n vero dicat electio facta p abusum ptãtis secularis, satis dicã cũ gl. 1. No. 2. ꝙ recipiẽs dignitatẽ

a p abusum [a] ptãtis secularis, ꝺhit irregularitatẽ quoad dignitates obtinẽdas, vñ nõ põt amplius sine dispẽsationẽ ꝓmoueri ad aliã dignitatẽ. Fortius ergo hic dicẽdũ, q̃n qs recipit dignitatẽ immediate a manib. laicorũ,& sic iste tex. vr̃ addere pœnã, seu inhabilitatẽ ad ea q̃ hñr 16.q.7. in c. si qs deinceps. †Et ex hoc,& ex tex. aptissimè põt inferri, ꝙ si recipiẽs dignitatẽ a manib. laicorũ, ẽa postea obtinet a superiore ecclesiastico, sine dispẽsatione tacita, vel exꝑssa, ꝙ iniuste eã obtinet, cũ, ex illa receptiõe iniuste facta, fuerit effectus inhabilis ad dignitatẽ obtinẽdam. Puto tñ, ꝙ si princeps. l. papa sciẽter prouideat de illa dignitate, in qua se intrusit, ꝙ videat̃ tacitè secũ dispẽsare, ar. eorũ, q̃ dixi in c. diuersis fallacijs, j. de cle. ꝙiu. Et facit, qd no. Bal. in l. Barb. ff. de offi. ꝓto. vbi ꝓcludit, ꝙ si princeps sciẽter, ꝓmouet inhabilẽ, cũ eo tacitè vr̃ dispẽsare, & facit l. qdã ꝙsiliebat. ff. de re iu. Secus aũt esset dicẽdũ in alio superiore citra papã. qa ille nõ cẽset dispẽsare, nisi saltẽ ꝓmiserit cãe cognitionẽ sup cã dispẽsãdi, de quo vide, qd no. per Io. And.& alios in c. fraternitati. j. de schi. Quæro primo, nũqd iste tex. hẽat locũ in elec. cuiuslibet dignitatis? Host. dicit ꝙ nõ, sed solũ proce-

dit ꝺm eũ, cũ qs ꝙ talem abusum eligit ad dignitatẽ, & hæc opi-
*. communiter * tenetur,& mihi satis placet, cum tex. hic loquatur
3 indistincte. †Secundo quæritur nunquid possit electus qui consensit huic electioni,& ꝺ formam huius c. promoueri in canonicũ, vel ad alia minora beneficia? Do. dicunt ꝙ sic, ga tex. iste solũ electum inhabilitat quoad dignitates. Dicit tñ hic Ab. ꝙ ad ecclesiam curatam non poterit promoueri, quia illa æquipararetur dignitati, j. eo. c. dudum. Hoc dictum mihi non placet, quia cum tex. iste sit pœnalis, debet proprie, & stricte intelligi, non autem large, & impropriè, vt in c. statutum, j. eod. lib. 6.& in reg. odia. de reg. iu. li. 6. Certum autem est ecclesiam simpliciter curatam, non esse proprie dignitatem, cum non hẽat iurisdictionem fori con-
b tẽtiosi, [b] iuxta ea, q̃ dixi in d. c. de multa, de præb. Tertio, & vltr. q. ritur, nunquid indistinctè hẽat locum iste tex. Doc. ponunt duas limitationes. Nã primo excipiunt. qñ laici hẽrent ex priuilegio ius eligendi. Secundo, qñ hoc habererẽt ex consuetudine, allegãt c. Adrianus. 63. dis. Placet mihi hæc limitatio, quia nõ dr̃ abusus, ex quo laici elegerunt ex priuilegio, vt in c. Adrianus. sed ista li-
c mitatio de consuetudine [c] mihi non placet, quia non potest̃ lis-
d cus [d] de consuetudine, ẽt maximi tpis, de cuius initio nõ est memoria, acquirere ius eligendi, ẽt vt coeligat cũ canonicis, vt j. de c. Massana,& per Io. And. in c. 2. de ꝓben. li 6. in nouel. vnde ꝓpriè talis vsus, potest dici abusus, & hæc consuetudo est põtius corruptela, vt in c. Massana, in fi. In gl. 1. ibi, vt laicus princeps, vel ptãs. Idem dic in laicis priuatis, si ipsi admittuntur ad eligendum vna cum clericis, electio sit ipso iure nulla,& irrita, vt in d. c. Massana, facit, quod nõt. gl. seq. Inno. aũt hic ponit tria exempla huius abusionis. Primo, cum clerici requirũt laicos, vt intersint electioni. Secundo, cum requirunt consensum principis secularis super
4 certa persona eligenda, ar. ff. eo. cum terra. † Tertio cum eligentibus aliquius secularis potẽtatus,& no. singulariter hoc vltimo. Vr̃. n. ex hoc Inn. sentire, ꝙ ele. facta per impressionẽ secularium sit ipso iure nulla. & ꝙ consentiẽs tali electioni incidat in pœnã hic posit̃am. contrarium tamen ipse sentit in c. quod sicut. & eo. vbi tenuit, ꝙ electio facta per metum, nõ est ipso iure nulla, sed
5 in hoc vlti. distingue, vt plene dixi in c. licet, ff. eo. † In gl. 1. ibi, liberum dẽt esse arbitrium.] No. hoc dictum, iuncto eo, qd sequitur in gl. Ex quo collige, ꝙ electio facta per metum est ipso iure nulla, ga licet fit ibi consensus, non est tñ liber, & idẽ no. gl. 1. sexto. bonæ, il 1.& facit tex. in c. dilectissimi. 8. q. 2.& in c. in nomine domini. 23. dis.& melius in c. vbi periculum, in §. cæterum. j. eod. lib. 6. vbi dicit tex. ꝙ cessat electio, vbi amittitur libertas eligendi. Limita, vt dixi in d. c. licet. Glo. in ver. [Ineligibilis fiat. ibi, [per futuri temporis.] no. bene hanc theoricam glo. ꝙ vbi canon quitur per verba futuri temporis, non inducit pœnam ipso facto,
e sed requiritur sententia [e] & idem no. gl. in reg. In pœnis, de reg. iu. lib. 6.& illa est plenior ista.& vide quod dixi plenius in c. genti, de fo. comp. Et no. glo. in quantum dicit, ꝙ per verba
f alienus,] &c. non inducitur canõ latæ sententiæ, [f] secus dicit hoc verbo, sit, vt no. glo. in c. quicunque de hær. lib. 6. dixi plenius in capitulo, 2. de fo. comp. Tamen, quo ad tex. nostrum dicitur bene, quòd pœna hic imponitur ipso iure, non ex proprio fundato huius verbi, [fiat,] sed ex his, quæ sequuntur in tex. multis in ob. c. ꝑterea, de iu. pat. vbi dr̃, ꝙ recipiẽs beneficiũ a laico, debet cõione priuari, ergo non est priuatus ipso iure. glo. non re-

ponde-

ADDITIONES.

a Per abusum. Adde, ut per Old. consi. 208.& consi. 1.

b Contentiosi. Adde quod uoluit Old. consi. 250.

c Zac. De consuetudine. Adde quicquid dicat iste, quod veritas est, quod tam ex consuetudine priui. competit laicis ius eligendi, no. Arch. Do. & Cardinalis Alex. in c. 1.& in c. Adri. lo 2. 63. dist. in c. dilecto, per illum tex. de testa. & ibi Ioan. de Imo. in c. nouit. de iudi. & per Abb. in c. 1. de his, quæ fiunt a prælato, sine consensu capituli. Et ad id, quod dixi supra in apost. ad istum cap. Ofius. in apost. in uer. populus, sup. eo. vide Ioan. de Imo. in c. 1. de his, quæ fiunt a prælato, sine consensu capituli.

d Non potest laicus. Vide d. Decium in c. decernimus. col. antepe. uer. 5. inferior infra de iud. nbi etiam tenent, ꝙ de consuetudine laicus non potest habere ius eligendi. etiam si habeat ius patronatus.

e Sententia. Adde Lud. Ro. consi. 307. si tamen diceretur, omnino, uel omnibus modis fiat alienus, non requireretur sua, sm eundem, primo singulariter.

Ant. Fran. Adde, ꝙ quando ista uerba, omnino, uel omnibus modis, apponuntur in aliquo actu habente significationem præcisam, ut in l. supra ff. de aqua. pl. ar. & exponitur ipso iure. gl. est singularis, secundum Bal. in l. si pecuniam, in uer. omnino. ff. depos. & adde aliam gl. in cle. 1. de ui. & ho. cle. in uer. omnino. & aliam in c. & si Christus. in uer. omnino, de iureiur. & adde, ꝙ hę dictiones, excludunt omnem dispensationem, ut est notabilis gl. in cle. ut hi, qui, de æta. & quali. in uer. omnib. mod. & adde etiam, ꝙ si dicatur, iuramentum esse omnino obseruandum, excluditur facultas dispensandi absolutionem. ita no. uoluit Arch. in c. 2. de pa. in 6. & habetur per Io. de Imo. in c. cum contingat, de iureiu. 1. char. Et de significatu istarum dictionum uide gl. 1. in c. dudum, de conuer. coniu. & quæ habentur in Clem. in §. illud, de fideiuss. & uide gl. in cle. 1. de ui. & ho. cle. & in c. quia saepe, de ele. l. 6. & in c. ne captandæ, de concess. præb. eo. li. & per Io. And. in regula, utile per inutile, de reg. iur. lib. 6. & uide quæ habentur in l. si cum exceptione, in §. quatenus, ff. quod met. causa.

f Seb. Sep. Latæ sententię. Vide d. Fel. in c. Rodulphus, col. 17. uersic. fiat, sup. de rescri. ubi refert, & sequitur Cal. hic tenentem, ꝙ uerbum fiat, quod apponit papa in supplicationibus, capitur pro nunc. i. de præsenti.

det, sed Inn. dicit illum tex. procedere, cum quis recipit beneficiũ in proprietate, secus si recipit in titulũ. Nã tunc grauius puniꝛtur, vt hic, & sentit glo. in c. si quis deinceps, 16. q. 7. Sed hæc rñsio non mihi placet. hẽmus circa istã materiã tria iura diuersa. Primo, d. c. si quis deinceps, 16. q. 7. vbi interdicitur ingressus ecclesiæ recipientib. dignitatẽ a manib. laicorũ, donec resipuerint. Secundo habemus d. c. præterea, vbi disponitur, ꝙ taliter recipientes, dẽnt cõione priuari. Tertio habemus istũ tex. q vr̃ inhabilitare istos ad dignitatẽ consequendã, vnde, si bene hæc iura ponderentur, nullã contrarietatẽ continent, sed vnũ suppletur p aliud.

7 †Et primo circa intellectũ c. si quis deinceps, est sciẽdum, ꝙ Inn. hic sentit, ꝙ recipiens dignitatẽ a laico, est excõicatus minori excõicatione per illud c. Et si ꝺ eũ ageretur in iudicio, deberet excõicari, & deponi per c. constitutiones, ea causa & q. Ille tñ tex. non loquitur de excõicatione minori expressè, sed solum dicit, [interdicimus ex parte Dei omnipotentis introitum eccl. donec resipuerit,] vnde possit dubitari, nunquid celebrando, antequam amittat dignitatem taliter acquisitã, efficiatur irregularis? & vr̃ primo, ꝙ sic per c. is, cui, de sen. excom. li. 6. vbi dr̃, ꝙ celebrans in ecc. incurrit irregularitatem, si sibi erat ingressus ecclesiæ inter-
a dictus, [a] & dicit ibi gl. illũ tex. procedere tam in interdicto hominis, q̃ iuris, sed ꝺm intellectum Inn. præmissum, esset dicẽdũ ꝺriũ, ga excõicatus excõicatione minori. celebrãdo, nõ efficit irregularis, vt in c. si celebrat, j. de cle. exc. mi. Sed ego cõsidero, ꝙ illud c. proprie non loquitur de suspensione, neq; de interdicto lato a iure. sed potius est quædam suspensio facta a Deo, approbata ibi per illum canonem, vt vr̃ sentire Inno. in d. c. si celebrat. in fi. col. vbi ponit notabilẽ theoricã, dicens, ꝙ cum quis suspenditur a canone, donec resipuerit, vr̃ potiũs suspẽsio Dei, q̃ canonis. sed potest dici, ꝙ sit canonis, per approbationẽ. Et ꝙ hoc intellectu facit præl. c. præterea, vbi non inducitur pœna suspensionis. Et ex hoc infertur, ꝙ si talis celebret, non efficeretur irregularis, quia non est suspensus a canone inferente pœnã, nec proprie interdr̃ sibi ingressus ecclesiæ a canone, licet de hoc posset dubitari. Et potius cõsulerem tali, ꝙ abstineret a celebratione, donec dimitteret dignitatem taliter acquisitam. c. vero, præterea, disponit, ꝙ talis debeat cõione priuari. i. excõicari, vt in c. ꝓstões, quia nec per istum tex. nec per iura antiqua, talis est excõicatus. Iste vero
8 tex. addit inhabilitatem nouam, vt sine dispensatione non possit promoueri ad aliquam dignitatem. †vnde coniungendo omnia iura prædicta, posſumus dicere, ꝙ consentiens electioni factæ p abusum secularis potestatis, seu recipiens dignitatẽ a manib. laici, est ipso facto suspensus, saltem quo ad se, cum sit in peccato. Item dẽt excõicari, nisi dimittat dignitatẽ sic acquisitam, nec de inceps põt, siue dispẽsatione, promoueri ad aliquã dignitatẽ, vt hic, & sic nulla est ꝓtietas inter iura prædicta. In ea. gl. ibi, [Cõsentisse vr̃.] hæc ratio gl. non est bo. Nam c. nuper, super quo se fundat, loquitur quo ad potestatẽ absoluendi ab excõicatione, vnde non dẽt trahi ad facultatẽ dispensandi. Pro hoc vide glo. in c. cupientes, in §. cæterum j. eo. lib. 6. Immo in facultate dispensandi, datur regula in oppositum. ſ. ꝙ vbi canon non indulget dispensã tionem, vr̃ illam inferiori prohibere, vt in c. dilectus, j. de tempo. ord. Dictum tñ gl. ꝙ epi possint hoc casu dispensare, cõiter tenetur per Doc præter Phil. hic, & Bar. Brix. in d. c. si quis deinceps, in addi. ad gl. hic d. Ant. variauit. Primo distinxit inter dignitatẽ episcopalem, & inferiores, vt primo casu non possit episcopus dispensare, vt in prin. c. sed in secundo sic, & in cap. qui vero, post. Et tenuit indistincte episcopum non posse dispensare, quia cũ
b ista sit constitutio concilii, [b] censetur dispẽsatio prohibita, vt nc. gl. in c. cum dilect. ſ. eo. Hoc dictum d. Ant. esset verum, si tex. iste non faceret mentionem de dispensatione, sed ex quo dixit posse dispensari, vr̃ indulsisse potestatem dispensandi episcopis, quia alias frustra faceret mentionem de dispensatione, cum nulli dubium sit papam in hoc posse dispensare, & hanc theoricã expresse ponit Inn. in d. c. dilec. & credo illam sequi d. Ant. in c. at si clerici. in §. de adult. de iud. vbi plenissime dixi de hac facultate dispensandi. In gl. in ver. [Suspendatur.] in fi. Sol. clarus ꝺrium sup. formatum de c. cum in cunctis. Ibi. n. loquitur in alio casu. ſ. vbi clerici eligunt scienter indignum, tunc enim ipso facto sunt sus-
c pensi a beneficiis per triennium, [c] hic vero loquitur, cum elegerunt idoneum, sed per abusum secularis potestatis, & sic ꝺ ecclesiasticã libertatẽ, vnde canon hic voluit imponere pœnam ipso facto, aut ga isti non tñ deliquerunt, aut ga hic imponit̃ duplex pœna. Nã suspendunt isti nõ solũ a bñficiis, sed ab officiis. Abb.

ADDITIONES.

a Interdictus. Adde Cal. consi. 4. de sen. excom.

b Constitutio concilii. Adde quod Fe. cõs. 70. tenet, ꝙ epus dispensat cum homicida occulto. Et an epus dispenset contra cõcilia. & qñ, vide Lu. Ro. consi. 32. Circa hoc, an episcopus possit dispensare contra canones concilii generalis, vide Arch. in c. licet can. de elec. lib. 6. vbi tenet, ꝙ non, vide bo. glo. in c. didi, quia tunc posset dispensare, secundũ Io. de Li. in c. at si clerici. de in. ita tenent Do. d. Ro. in suis dec. 684. Et generaliter, qui sint casus in quib. epi scopus possit dispensare, & in quib. non, vide per Inn. & d. Ant. in c. dile. de temp. ord. & per Spe. in tit. de le. in §. nunc de episcopo. & de potestate epi

li circa dispensationem vide ẽt no. gl in c. si episcopi. de pę. & re. lib. 6. Et vide etiam per Inn. & d. Ant. in præal. c. dilectus. Ant. Fran.

c A beneficiis per triennium. Adde limitãdo istud dictum esse verum in eligentib. scienter indignum in episcopum, quia vltra id, quod præmissum est, suspenduntur ab eorum beneficiis per triennium, vt hic. Secus autem in eligẽtib. inferiorem a principe indignum, & scienter. Tunc enim licet sint ipso iure ab eligendi potestate priuati, non tamen ab eorum beneficiis suspensi sunt secundum Host. in c. causam, quæ in fi. & in c. cum in cunctis. §. fi. & in §. quam pœnam. istio tit. & hæc pœna restringitur ab beneficia, quæ eligentes habent in eccl. quam taliter eligendo offenderunt. c. si cõpromissarius. §. restringitur. eod tit. lib. 6. Zachar.

Adde, ꝙ eligentes licet eligant indignum, ut homicidam, illegitimũ, uel alias irregularem, non propterea deuoluitur potestas ad superiorem, quia non est negligens. qui eligit, licet malum, secus si elegerit omnino incapacem, uel si scienter indignum eligit, quia tunc non propter negligentiam, sed propter malitiam deuoluitur potestas eligendi ad superiorem, ut no. nouit Ioã. And. in c. cum nostris, de concess. præb in prin. & hẽ per do. de Ro. dec. 253. Et adde, ꝙ quando quis eligit indignum, in dubio præsumitur scienter facere, quia præsumitur habere notitiam eius, quem eligit, ut per Host. in c. cum terra, hoc eo. tit. & per Bar. in l. si patronus, ff. de cor. fir. tut. Et adde, ꝙ electio facta a suspenso a beneficio, non ualet, ut no. in c. per inquisitionem, hoc eo. tit. & in c. si compromissarius, de elec. lib. 6. & per Inno. in c. apostolicæ, de excep. & per do. Card. in cle. ut hi, qui, de æta. & qual. pen. & ulti. quæst. Ant. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio electi facta sine causæ cognitione, est ipso iure nulla.*
2 *Electus & confirmatus, si reperitur indignus, adhuc potest cassari.*
3 *Dolus plus punitur, quam negligentia.*
Negligentia prælati est peccatum mortale.
4 *Electi, quo casu possint de administrationem administrare in temporalibus, & spiritualibus, & quid de postulatis. 7.*
5 *Electus commissus examini unius, ab illo qui habebat examinare, si commissarius minus bene examinauit, an teneatur qui commisit examen.*
Dolus non præsumitur, nisi probetur.
Dolus præsumitur ex coniecturis.
6 *Tacens in aliquo negotio, virum postea possit contra illud negotium aliquẽ defectum obijcere?*
8 *Remoti, qui dicantur, si in aliqua dispositione fit mentio de remotis.*
9 *Lex etiam correctoria extenditur, vbi ratio legis correctoriæ militat.*
Ratio si non potest nisi una assignari, in lege, illa habetur pro expressa.
Lex correctoria, & pœnalis, extenditur fauore ecclesiarum.
10 *Papa electus, non potest cõfirmari, quia nõ hẽt superiorẽ a quo confirmetur.*
Imperator, etiam ante confirmationem, de consuetudine administrat.
Rector scholarium de consuetudine, non requirit confirmationem.
Consuetudo potest tribuere plenum ius electo circa confirmationem, quod recipit limitationem.
11 *Gesta ab illo, qui se gerebat pro prælato, an teneant si ille deijcitur a prælatura. 17.*
Prælato agente pro iuribus ecclesiæ, an possit contra eum aliquid obijci puta defectus tituli, vel aliud crimen?
Prælatus verus, antequam accipiat possessionem, non potest administrare.
Communis error facit ius, quãdo interuenit etiam auctoritas superioris, per quam causatur communis error.
12 *Sententia lata ab illo, qui reputabatur iudex, valet etiam si appareat, ꝙ non erat legitimus iudex.*
13 *Excommunicatus si aliqua gerit, an teneant?*
14 *Titulus non præsumitur ex recenti possessione, sed ex longa sic.*
Præsumptio transfert onus probandi in aduersarium.
Exceptio excommunicationis est admittenda, quando obijcitur, tamen onus probandi eam, incumbit opponenti.
15 *Teste ẽt si fuit toleratus, tamen contra eum põt obijci exceptio criminis.*
16 *Compensatio lucri & damni an consideretur in eodem contractu, vel diuersis, & quomodo.*

CAP. XLIIII.

Nihil. Si prælatus per negligentiã confirmauit indignum electum ad regimẽ animarũ, perdit potestatẽ confirmãdi primũ successorẽ, a perceptione ꝓprio beneficii suspẽditur,& promotus deiicitur, si vero ꝙ malitiã hoc fecit, grauius punitur. hoc primo. Electi, immediate subiecti papæ, per se, aut ꝙ personas instructas, debent adire papam, & ab eo petere confirmationem, & si sunt electi in concordia, & valde remoti, videlicet, vltra Italiã cõstituti, interim administrant, ita tñ, ꝙ nihil alienent. Benedicuntur aũt, & consecrantur, prout consueuerunt. Diuiditur tota decretalis in duas partes, primo ponitur constitutionis cã. In secunda constõ. ibi, [Irrefragabili.] Constõ vero hẽt tres partes. Primo prouidet circa cõfirmationes eorum, qui eliguntur ad curã animarũ. Secunda, ibi, [Ẽpi,] prouidet circa confirmationẽ, & priuilegiũ exemptorũ. Casus lit. Quidã minus idonei tã scia, q̃ ætate, eligebant̃ ad regimẽ animarũ, pp quod eccle siis multa pericula immineb̃t. volẽs ꝑciliũ huic morbo, ꝙruã adhibere medelã, statuit, ꝙ cũ aliquis fuerit ad regimẽ aiarũ ele ctus, ille ad quẽ ptinet ꝓfirmatio, diligenter examinet electionis ꝓcessum, & psonã electã, & si electio fuerit canonica, & psona idonea, electionẽ ꝓfirmet, & si ꝺriũ fecerit, repellat̃ electus, & ꝓfirmator puniat̃ hoc mõ, vt si ꝓfiterit, ꝙ p negligẽtiã ꝓmouerit hoĩem insufficiẽtis sciæ, vel inhonestæ vitæ, vel illegitimæ ætatis ptãtẽ ꝓfirmãdi successorẽ ipsius, amittat, & a ꝓceptione proprij beneficii

Universidad de Deusto
Biblioteca

beneficii suspēdatur, quousque fuerit restitutus. Si vero hoc per malitiam fecerit, grauius punitur. Secundo dicit, q̄ Epi tales ad sacros ordines promoueant, qui commissum sibi officiū dignē valeant exercere, si & ipsi canonicam voluerint effugere vltionē. Tertio dicit, quod qui nullo mediante, pertinent ad Romanum pontificē, ad ipsum personaliter præsententur, aut nuncios suos transmittant idoneos; per quos diligenter inquiratur de electionibus & electis, vt sic postmodum confirmentur, si nullum obstiterit impedimentum, ita tamen, q̄ si aliqui sunt valde remoti, vltra Italiam, & electi sunt in concordia, dispensatiuè interim ministrent, ne ecclesiæ ex mora damnum incurrant, sed de rebus ecclesiæ non alienent. Munus vero benedictionis, seu consecrationis recipiant, sicut consueuerunt. Ber. No. primo, & tenementi principium, quod solet quotidie allegari, q̄ nihil sic nocet ecclesiæ, quam promotio eorum, qui indigni sunt, & minus habiles ad
a regimē animarum.[a] Nam quod fit a platis, facile trahitur a subditis in exemplum, vt in c. magnæ, ℸ. de voto. Sunt. n. prælati oculi subditorum, vnde eis existentibus indignis, habet locū illud euangelicum. Si cęcus cęcum ducit, ambo in foueam cadunt, & Psal. in hac materia inquit. Obscurentur oculi eorum, ne videāt, & c. No. 2. ibi. Ad regimē animarum,] q̄ prælati dicuntur regere animas, vnde alibi appellātur Reges. 12. q. 1. c. duo sunt. Et largo modo, omnes habentes curam animarum possunt appellari prælati, vt hic in ver. prælati, & clarius hoc probat tex. ℸ. de cle. egro. in causa. Strictē tn. prælati dicuntur habentes forum, vel iurisdictionē fori contentiosi, de quo per Pau. de Leaza. in cle. dudum, de se-
2 pul. dixi plen ℸ in c. tua, de cle. egro. & in c. cum ab ecclesiarum, ℸ. de offi. ord. & in c. 2. de iud. † No. 3. q̄ electionis confirmatio, nō debet impendi sine inquisitione, seu cognitione. Debet enim cō firmator inquirere de electionis forma, & meritis electi, & hodie confirmatio facta sine causæ cognitione, est ipso iure nulla. De quo dic, vt legitur, & no. in c. fi. ℸ. eo. li. 6. Et hēs per glo. nunqd idem sit seruandum in admissione postulationis, vel in collatio-
2 ne beneficii. † Quarto no. ibi, [Deijciendus est indigne promotus.] q̄ etiam post confirmationem factam cum causæ cognitione, potest deponi, & deici confirmatus, si constiterit ipsum esse in
b dignum.[b] Confirmatio ergo non præcludit viam deijciendi indignē promotum, etiam respectu dignitatis ante cōfirmationē. An autem hoc hodie habeat locū, propter dispositionem. c. fi. p̄ al. vide, quod no. Fed. consi. 22. & consi. 97. & quod dixi in c. cum olim, de causa pos. & propri. & in c. cum olim, de do. & contu. aliquid in c. cum dilectus, ℸ. eo. Quinto no. penam confirmantis electionem factam de indigno. Nam si per negligentiam ipsius hoc contingit, perdit prātem confirmandi primum successorem, & debet suspendi a perceptione proprii beneficii, donec fuerit visum superiori. Si vero hoc cōtingit per ipsius malitiam, debet grauius puniri, ad arbitrium ſ superioris, cum hoc casu pena non
3 determinetur hic. † Et ex hoc, & ex tex. no. q̄ cęteris paribus, grauius punitur dolus, quam negligentia. facit c. super literis. de reſcri. Item collige, q̄ non omne delictum in prælato, est depositione dignum. nec omnis negligentia, vide tn glo. in c. ea quæ de offi. Arch. in ver. reatu, quæ dicit, q̄ negligentia Prælati est morta-
c le peccatum, [c] & idem dicit in dissimulatione. Nota in §. [Cætera.] q̄ exempti immediate p̄ papæ subiecti, tenentur petere confirmationem electionis a solo papa. Dic tn, q̄ etiam legatus de latere, potest istorum exemptorum electiones confirmare, vt habes tex. quem tenebis mēti, in c. si Abbatem, ℸ. eo. li. Procedit ergo iste tex. si legatus de latere non esset in partibus. Et ex hoc, & ex tex. collige, quod de iure cōi Abbates. & Epi, non tenentur petere confirmationem a papa, sed potestas electionis confirman-
d dæ pertinet de iure ad eorum superiores[d] immediatos. Nam papa hic solum reseruat sibi potestatem confirmandi electionem exemptorum, qui immediate subijciuntur papæ, & de hoc vide, quod no. gl. in c. quamquam, ℸ. eo. li. 6. Hodie vero papa reseruat sibi potestatem prouidendi de oīb. dignitatib. ita q̄ potestas prouidendi hodie reseruatur papæ, solet tamen ex gratia electos cō-
4 firmare. † No. in ver. ita q̄, & tene menti, q̄ electi possunt immediatè administrare in spiritualibus, & temporalibus, ante confirmationem habitam, duobus tn cōcurrentibus. Primo, q̄ electio eorū sit celebrata in concordia, & dic in concordia. ſ nemine discrepante, vt no. in cle. nc Romani, ℸ. eo. & in c. cupientes, in §. ad hæc, in gl. super verbo, p̄cordē, eo. tit. li. 6. Sēdo requiritur, q̄ electi sint valde remoti, vt puta, vltra Italiam constituti, & loquit iste tex. in exemptis immediate papæ subiectis. Quid autem in aliis habentibus superiorē aliū immediatū, vt puta Archiep̄m, vel patriarchā dicā cū gl. fi. Hodie vero nō puto, q̄ de rigore habeat locū iste tex. qa ex quo papa reseruauit sibi prātē, puidēdi de dignitatibus, p̄ plequēs abstulit electoribus prātē eligendi, vt in c. si eo tpe, ℸ. eli. 6. & p̄ plequēs electio p̄fertur isto electo, ergo cessat dispō c. q̄ est fundata sup̄ p̄cordi electiōe. Nā de iure, p electionē est iniciatū matrimoniū spūale, vt in c. cū inter. ſ. eo. & in c. fi. de transla. Epō. vnde p eā ius acquiritur electo, & potestas administrandi in habitu, vt dicit gl. fing. in c. quāto, 63. dist. & dixi in c. transmissam. ſ. eo. Et p̄ confirmationē, solū dat potestas administrādi in actu, vn-

de nō mirū, si iste tex. p̄ longā distātiā p̄bet electo prātē administrandi, cum per prius hæc potestas competeret in habitu, sed vbi electio non tribueret hoc ius, non esset dicendum, q̄ huius c. privilegium competat electo. Nam, vt dixi, ex gratia hodie papa confirmat electos. No. vlti. ibi, [Munus benedictionis, seu cō-
e secrationis.] q̄ istud c. habet locum, etiam in electionibus Abbatum, & Episcoporum. Nam benedicto pertinet ad Abbates, [e] de quo vide bo. gl. in cle. 2. de sta. reg. Consecratio vero ad epm, vt in c. quod sicut, ſ. eo. & in c. vnico, de sac. vnc. vnde Abbas benedici tur, Eps vero consecratur. Et mens literæ est, q̄ licet exempti recipiant confirmationem a solo papa, benedictionem, seu consecrationem recipient, vel a papa, vel ab alijs, ſm quod cōsueuerit, 24. q. 1. c. pudenda. De iure autem, cessante consuetudine, debent recipere hanc benedictionem, seu consecrationē a solo papa, seu eius authoritate, quia ipse est prælatus, & diœcesanus exemptorū, vt no. in c. authoritate, de priui. li. 6. & ita hodie obseruatur in o-
5 bus. qui recipiunt dignitatē ab ipso papa. † Primo pro declaratione literę, quæro, quid si superior examinauit, & confirmauit indignū p alium, vt quia alteri commisit examinationem, & confirmationē alicuius electi, & iste cōmissarius ex negligentia, aut ex
f ignorātia, vel per malitiā cōfirmauit indignū? Sol. dicit hic Inno. q̄ si iste superior maliciosè hanc ptātē nō delegauit, sed vera fide q̄ nō est ipse puniendus, facit c. si quis. 24. dist. & c. cū ſm. ℸ. de pœ, secus si maliciosè hoc fecit, quia dicebatur electus indignus, quæ ipse fauore personæ intendebat p̄firmare. sed nolens hoc facere per se, commisit minus idoneo, vel corruptibili ptātē examinādi, & p̄firmādi. Dicit tn Host. q̄ in dubio nō p̄sumitur dolus, sed qui illū allegat, hēt probare, vt l. quoties. §. q dolo. ff. de prob. Probat tn ex cōiecturis, vt in c. 2. de renun. li. 6. & in l. dolū, C. de dolo. Dubito, an hoc dictum sit verū, & crederē dicēdū, q̄ nisi prælatus ex
g aliqua ei alteri delegauerit, teneat ipse ex culpa, seu malitia commissarij sui, qa ex facto illorū, quorū operis, vtitur, tenetur, vt in l. 1. ff. de pub. p Bar. in l. ne quid, ff. de incen. rui. nau. & vide gl. no. q̄ hoc sentit in c. 2. de tempo. ord. li. 6. secus aūt vbi ex probabili cā
h hoc delegasset. Sc̄o quæritur,[h] a quo poterit iste suspēdus, an dispensiam promererit? Doc. dicunt & bene, q̄ a superiori suo. Nam sicut superior eius, eum suspendit, ita potest suspensionem tollere, arg. c. cum inferior, ℸ. de maio. & obe. & 21. dist. inferior. & vide circa hoc, quod dixi in c. tam literis, ℸ. de testi. & gl. no. in cle. t.
6 de hære. † Tertio quæritur, quid si aliquis canonicus fuit præsens in omnibus actibus confirmationis, & tacuit, nunquid post confirmationem, possit obijcere contra electum crimina, vel defe-
i ctus?[i] Host. dicit, q̄ non, per c. fi. ℸ. qui ma. accu. pos. Dicit tn, q̄ per viam denunciationis poterit audiri, ne indignus remaneat in prælatura. Et pro hoc vlti. vide Inn. in c. ad aures, de reſcrip. Et ex hoc sentit Host. q̄ is, qui non fuit præsens tpe confirmationis, potest obijcere ɔ electum, & confirmatum. Intellige, si restat adhuc p̄secratio. vt in c. super his, ℸ. de accu. aliās regulariter non audiur p viā exceptionis. cum sit electus p̄cutus plenū ius, vt in c. post electionem, ℸ. de concess. præbē. & in c. constitutis. ℸ. de ap. il. 2. sed poterit venire per viam denunciationis, vel accusationis, & in his casibus potest intelligi iste tex. & hoc procedit etiam hodie, imo no. per Fed. de Sen. cons ſpal. & vide quod latius dixi in utribus quæ ſ. remisi. Quarto quæritur, nunquid eo casu, quo confirmatio electionis peritur in curia, debeāt citari illi quorū interest, vel debeat poni edictū, ſm qd hē ℸ. c. fi. li. 6. Io. An. ɔcludit, & bene, q̄ aut est talis dignitas, q̄ cōprēdenditur in casu cupientes, ℸ. eo. li. 6. & nō est necessaria alia citatio, vt ibi hē. Idē si summus in casu c. 1. ℸ. eo. li. 6. Aliās aūt, salua plenitudine ptātis sedis Apostolicę, debet seruari etiam in curia dispositio huius c. fi. Sed intellige pro-
prie. ſq̄ papa procedit per viam confirmationis prædictæ. Ho-
die

ADDITIONES

a Seb. Sap. Regimē animarum. Vide tex. in c. præcipue. 11. q. 3. ubi dicitur, quod tot mortibus digni sunt prælati, quot perditionis exempla in subditos transmittunt, vide Abb. in c. licet Heli, in prin. infra de simo.

b Indignum. Adde Old. consi. 18. vbi ponit, an talis sententia sit interlocutoria, & an requiratur ordo iudiciarius.

c Seb. Sap. Peccatum. Intellige, quando est talis negligentia, quæ sit lata culpa, alias negligentia, quæ est solum leuis, uel leuissima, non videtur inducere peccatum mortale. probo per dictum Inn. in c. sicut dignum, infra de homi. ubi dicit, q̄ ille, qui est in leui, vel leuissima culpa, non tenetur in foro conscientiæ, comprobat do. Decius in cap. 1. in 2. lectu. colum. 5. uersic. 5. adde, de constitu.

d Superiores. Adde quod voluit Ind Rom. consi. 332.

e Ad Abbates. Adde quod voluit Old. consi. 14.
Zac. Adde Io. And. Anto. de But. & do. Card in c. cum inter monasterium, & ibi Fel. in princ. & illum, & in c. cum inter, & quod posui in apo. ad cum post alios, in ver. bene dicitur, nu. 4. supra eo. tit.

f Seb. Sap. Indignum. Adde q̄ si aliquis promouit scienter indignum ad sacros ordines, tenetur ecclesiæ quam læsit, ad interesse, ita Pet. de Anc. in cle. 1. in vlt. no. de ætā. & quali. Refert, & sequitur Fel. in c. si quando, col. 4. uer. de superioribus. supra de reſcrip.

g Operis vtitur. Adde Alex. consi. 1. 3. lib. Rom consi. 152.

h Seb. Sap. Secundo quæritur. Vide no. per Alex. & alios in l. 2. ff. quod quisque iuris. vbi ponunt, an, & quādo, qui accepit imperium assessorem, teneatur.

i Vel defectus. Adde quod uoluit Old. consi. 101.

die vero per viā reseruationis p̄cedit, & per viā prouisionis, ideo nō seruat dispositio, illius c. fi. & facit, qd ibi no. in gl. fi. † Quinto q̄rit, an istud privilegiū, de quo in fi. c. hēat locū in postulatis, vt postulati in cōcordia, si sunt valde remoti, possint administrare ante admissionē postulationis? Doc. bn ɔcludunt, q̄ nō, qa p postulationē nullū ius acquiritur postulato, innititur. n. ispāli gratiæ, vt in c. bonæ, & in c. pen. de po. præl. & hæc faciūt ad id, qd ſ. dixi, vt hodie nō habeat locū istud privilegiū, ēr in electione, cū p electionē nō acqratur ius rōne p̄dicta. Itē nō hēt locū istud privilegiū, si legatus de latere esset in illis partib. cū possent ad illū p cōfirmatione recurrere, vt l. d. c. si Abbatē. ergo cessat rō huius privilegii, & p̄ plequēs ipsum privilegiū. 16. q. 1. c. gnaliter. In gl. i ver. [Aetatis,] in fi. no. gl. in fi. & simile habuit ſ. eo. c. cū dilect. & de hac mā dic, vt ibi plenius dixi. In gl. in ver. [Potestatis] ibi [ipso iure.] No. gl. & idē finaliter tenet Inn. dicit tn, q̄ hāc potestatē per dit, cū superior declaraūit ipsum p̄firmasse indignū ex negligentia, aut malitia. Et ex hoc iūcto tex. no. q̄ p hoc verbū, [careat.] in ducit canō latæ sūtæ. Idē vī, p̄bari in c. ſ., px. qa nō vī ex p̄prio significato regrere factū hoīs. Idē no. glo. de verbo subiaceat, in c. vnico, de iniur. lib. 6. in fi. & vide, qd dixi in c. clericis, ℸ. ne cle. vel mo. In gl. in verbo, [Suspēdat,] ibi, [Variæ pœnæ statuūtur a canonib.] principiū huius gl. melius caderet in §. epi, vbi dī, q̄ epi non dēnt ad sacros ordines p̄mouere idignos, si volūt effugere canonicā vltionē. Nā si q̄rat, q̄ sit ista canonica vltio. potes recurrere ad iura q̄ hic ponūt in prin. gl. Instat latius hic Host. circa platos ordinātes aut p̄mouentes indignos, sed quia iura in hac mā loquētia, ſatis clara sunt, nō puto hic instādū. Esset. n. potius laboriosum, q̄ ſubtile, & vide gl. in c. is q̄ ecclesiasticis, hic all. in glo. & in fi. gl. Vel dic melius vt no. in d. c. graue. Nā vbi fit suspēsio a tali collatione bñficiorum, merito ibi requiritur monitio præce-
dens. Hic autem in pœnam delicti priuatur potestate confirmādi primum successorem, & ſuspēditur a primo beneficio, donec viuum fuerit superiori. In gl. in ver. [Vltra Italiam.] ibi, [Tamen cō suetudini sterur.] Vult ergo gl. standum esse consuetudini, cum quæritur, qui dicantur valde remoti. Gof. dicit, q̄ immo standū
a est literæ q. d. cum ſramet declarat seipsam, dum subijcit, videlicet vltra Italiam [a] constituti, non est a verbis literæ recedendum, vnde cōiter vltramontani habent hoc privilegium. Et hoc vide tur placere Host. qui intn inhæret literæ, q̄ dixit q̄ si curia Romana esset apud Taurinum. sin finibus Italiæ, q̄ electi ecclesiarum vicinarum, qui essent extra Italiam, gauderēt hoc privilegio. Sed certē multum resistit Host. literæ, dum dicit, q̄ valde remoti gaudent hoc privilegio, vnde illa verba, videlicet, vltra, &c. fuerunt posita cā exempli, quæ non habent restringere dictum, seu rationem dicti. Nam ratio huius privilegij fuit, ne ecclesiæ paterentur damnum in expectanda confirmatione electi, propter nimiam distantiam locorum: vbi ergo cessat ista ratio, quia ecclesia, ad quā quis est electus, est vicina curiæ, debet cessare hoc privilegium. Ad hoc tex. optimus in l. cum pater. §. dulcissimis, ff. de leg. 2. vbi
b paret, q̄ verba dispositionis, sunt restringenda ad rōnem ipsius dispositionis, & non econtra. papa. n. dum loquebatur hic, erat Romæ,[b] & sic habuit respectum ad magnam distantiā, quæ cōiter contingit a Roma vsque ad partes vltramontanas. Duditaē etiam hic, quid si curia existeret vltra montes, nunquid Italici
c gaudeant hoc privilegio?[c] & tenet Host. q̄ sic, quia curia existente vltra montes, Italici respectu curiæ possent dici vltramontani, & idem tenuerunt Gul. & Barb. in c. quaritiæ, ℸ. eo. lib. 6. Dicit Io. And. q̄ hoc dictum sibi placeret. si iste tex. privilegiaret vltramōtanos, sed litera loquitur de constitutis vltra Italiam, quæ verba non possunt adaptari ɔgruè ad Italos, cū ipſi non sint vltra Italiam, immo in Italia. Et per hoc deciditur illa qō, nunquid curia existente vltra montes, electi vltramontani gaudeant hoc privilegio, si sint valde remoti a curia Romana? Compo. vī primo tenere, q̄ non. qua cessant verba, & cā cōstōnis. 61. dist. in c. statuimus §. is oībus. In ɔriū alleg. l. 1. §. sexū, ff. de postu. quasi sentiat, q̄ ista causa fuit hic impulsiua, & nō finalis, iō ea cessante, nō dēt cessare p̄stō. Sed ex mēte Host. Gaſ. & Gul. fuit, q̄ isti nō gaudeāt. Nā cū ipsi dicāt Italos hoc casu gaudere hoc privilegio, tacite sentit, q̄ cā priuilegii finiatur in vltramontanis. Io. And. dicit se cō fūlusse cuidā electo vltramontano, cui p̄tigit iste casus, qđ ante factum non immiscuerat se administrationi, quia cū istud ius sit dispēsatiuum, & exorbitans, nō dēt extēdi extra terminos literæ, arg. in reg. quæa iure cōi exorbitāt, de re iu. li. 6. Sed post factū dicit, qa pœna dēt strictè intelligi, vt in c. statutū. ℸ. eo. li. 6. Sed licet cessante causa vltra montes, non cessant pp hoc verba huius tex. nec ēt rō, quia posset esse maior distantia inter curiam Ro. ibidē existentem, & electum vltramontanū, q̄ contingeret curia existē te in Italia, quoad oēs, vltramontanos. Sæpe. n. ſm eū, vnū cōsuetus ante factum cuius contrarium consulimus post factum. Fe-
cit qđ no. in c. verū, de iureiu. Et tene menti hunc modum ſsulē di. cum dispositio pœnalis est dubia. simile no. in c. 1. ℸ. de deci. li. 6. Do. And. dicit, q̄ hæc rō Io. And. sibi nō placet. Dictum tn est verum in se. Nam ad intellectum dispōnis, dēt p̄siderari p̄sona lo-
quens, ad hoc c. magnæ, ℸ. de voto. Sed papa, tpe quo edidit istā constitutionem, erat Roma, vt innuunt verba tex. in fi. Ideo facit mē tionē de constitutis vltra Italiam, quia isti cōiter distant a curia Romana, & ideo concludit hoc privilegium habere locum in
8 omnibus valde remotis a curia Romana. † Et qui dicantur valde remoti, recurrendum est ad arbitrium iudicis, quia informabit motum animi sui, ſm distātiā, quę est a Roma vsq; ad partes vltra montanas, cum iste tex. hic appellet istos valde remotos, & rōne huius magnæ distātiæ privilegiauit electos. Et vī hęc rō optima, & eam originaliter tenuit Io. de Fantuciis, dicens, q̄ causa finalis huius privilegij, fuit longa distantia a curia Rom. & q̄ illa verba tex. videlicet, [vltra Italiam constituti,] fuerunt posita cā exēpli, & quæ dicunt cā exēpli, non habent restringere dispositionē, vt in c. 1. ne cle. vel mo. Et mo. Et hāc opi. fuit olim sequutus dñs meus sd. Car. sed postea ab hac opi. recessit, qa difficile esset determinare, q̄ dicāt valde remoti, vñ dicit, q̄ cū iste tex. sit correctorius. non debet extendi vltra terminos literæ, etiam per identitatē rōnis, vt no. gl ℸ c. indēnitatibus in §. cęterū, ℸ. eo. li. 6. Qđ ēt voluit Bar. in auth. quas actiones, C. de sacrosan. eccl. vñ ɔcludit ipse, q̄ oēs vltramōtani gaudēt hoc privilegio, siue sint vicini, siue lōginqui. Et q̄ illa verba tex. vltra Italiā ɔstituti, fuerūt appositā nō cā exēpli, sed tanq̄ dātia formam privilegio. Sed hoc dictū mihi non placet. Est. n. potius imponere legē verbis, q̄ reb. ɔ cōmissa, ℸ. eo. li. 6. Itē ſm hoc dictū nunq̄ haberet locū iste tex. in Italicis, curia existente vltra montes. deficerent. n. verba, qđ est ɔ mentē huius c. qđ nō hēt privilegiare ecclesias vltramōtanas, sed Dei ec clesias in gñe, vt patet, pp necessitates ecclesiarū. Vnde dicerem ɔcludendo, q̄ vbicunque concurrit distantia locorum, saltē tanta, q̄ta est a Ro. ciuitate vsque ad terminos Italiæ, & exēptio electorū, q̄ semp habeat locū iste tex. vnde si curia est vltra mōtes, dicerē, q̄ Italici, & vltramōtani valde remoti gaudeāt hoc privilegio. Si vero curia est in Italia, tūc Italici nō gaudent hoc privilegio, qa nō est Italia tā magna, puincia, vt existētes in Italia dicantur valde remoti, quoad istud privilegiū obtinēdū, vt tex. hic cla-
9 re innuit. † Nec ob. si dicaē, q̄ istud ius tanq̄ correctiuū, non dēat extēdi vltra terminos literæ. Ad hoc. n. rndeo duobus modis. Primo, q̄ illud dictum nō habet locū, vbi ratio legis exprimitur in lege, quia tunc ad limites rōnis dēt extendi ius, quantūcunque correctiuum, vt no. Bal. in auth. quas actiones, C. de sacrosan. ecc. Quinimo, vbi ɔcurrit omnimoda eadē rō, nō ɔpriè fit ibi extensio, sed ex mente legis cōprahēditur omnis casus, in quo concurrit illa rō. vt dicit glo. fin. in c. 1. de tēp. ord. lib. 6. Probatur rōne, Nā lex nō consistit in verbis, sed in sui rōne. Nā verba deseruiūt intē-
d tioni, [d] & nō eī, vt in c. 2 requiris, de app. & in c. intelligentia, de ver. sig. & in l. nō dubiū, C. de legi. & in reg. fi. & ibi per Dyn. de reg. iur. li. 6. & notanter dixit Bal. in l. maximū vitiū, C. de lib. p̄t. & in l. scire oportet, ff. de exc. tut. Sic. n. se hēt ratio legis ad verba legis, sicut anima ad corpus, vnde sicut anima dominatur corpori, ita rō verbis. Quinimo voluit idē Bal. in d. l. maximū vitium, & post Cy. in d. l. non dubiū, q̄ ēt si rō non sit expressa in lege, ex quo nō pōt ɔiectn rari, nisi vnica, & naturalis rō, ipsius legis, dēt fieri extē sio ad limites rōnis p̄sumptæ. Hic aūt in tex. nostro satis apparet de rōne huius privilegii. Emanauit. n. pp magnā distantiā ne ecclesiæ, patiant interim detrimentū in spiritualib. Sc̄o principaliter pōt rnderi, q̄ cū istud ius privilegiatiuū emanauerit in fauorē ecclesiarū, nō dēt restringi, licet sit correctiuū, vel pœnale, sed extēdi fauore ecclesiarū, vt dicit gl. no. in c. sciant cuncti, ℸ. eo. lib. 6. & Io. And. in c. fi. ℸ. e. ti. & lib. Et p̄dicta dicerē, q̄ si electus nō multū distaret a curia Rom. tū pp viarum discrimina, nō posset ire, nec mittere de proximo, pro p̄firmatione obtinenda, quod haberet locum istud privilegium, quia licet verba deficiant, nō deficit mens, & ratio legis. Nam eadem ratio est in non multum remoto, qui propter impedimentum, non potest ire, nec mittere ad curiam, quæ est in loco valde remoto. Et pro hoc facit in argumen. bon. text. in l. tutor, qui reperto. ff. de admitti stratio-
tu. ibi

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Vltra Italiam Vide Fel. in c. postulati, char. vlti. col. 1. uer. limita quinto. ubi refert Oldra tenentem, q̄ dispositio huius c. habet locum, siue curia Romana sit citra, vel vltramontes dummodo electus multum distet a curia, & propterea no hunc tex. ad hoc, q̄ dispensatio extenditur, quando est clausa in corpore iuris.

b Zac. Erat Romæ. Adde per modum incidentis, q̄ papa non debet sine causa transferre sedem suam de Romana ciuitate, ita no. Inn. in c. exposuit infrā de dila. Io. And. in c. fundamenta, de elect. li. 6. in c. ego. col. 3. ver. ex hoc, de iureiu. & ibidem Fel. col. fi. uer. in tex. ibi, Apostolorum.
Ant. Fran. Vide ad hoc, an papa possit mutare sedem de vrbe, ad alium locum. Alb. de Rosa. in l. 3. C. de sum. Tri. & fi. cath. & generaliter de potestate vide glo. in cap. ficut vnire, de exce. prælato, & in cap. quod translationē de off. lega. & in clemen. 2. in princip. de relig. & do. & vide Bal. in l. si testamentum, & in titu. de pace Constan. in §. liberatio, in vsibus feud. & in procemiū feu. in 1. diui. in ver. aliqua sed pauca.

c Hoc privilegio. Adde, q̄ late voluit Old. explicans intellectum huius c. cōſ. 9.

d Seb. Sap. Intētioni. Hæc omnia, & plura alia refert d. Fran. Cur. senior in consi. 9. Ticiensi fizuto, col. 7. & 9.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tu. ibi, tutor administrat necessitate instante ante confectum inuentarium, ad idem 17. q. 4. in cap. nullus, & quod no. in cle. 1. de reb. eccl. non alien. & faciunt ad quæstionẽ, q̃ tangam in glo. seq.
10 †In gl. fi. ibi, [Et in Romano Pontifice.] defertur enim sibi plenũ ius ex sola electione, quia non habet superiorẽ, a quo petatur electionis confirmatio, vt in c. liect, in fi. ff. eo. Adde tertium casum in electione abbatisse. Quod intellige prout hĩ in c. indemnitatibus, §. [a] si vero, ℣. eo. li. 6. Et & quartus casus in electione Imperatoris, [b] nam saltem ex consuetudine hodie est introductũ, vt electus possit immediate administrare, [b] dequo vide glo. plenam, & no. in cle. Romani, de iureiu. põt addi & quintus casus, cum consuetudo tribuit ius plenũ ex sola electione, ita, q̃ non requiratur alia confirmatio, vt hodie est videre in electione Rectoris scholariũ. Non. n. recipit confirmationem ab aliquo. Et q̃ valet talis ꝓsuetudo, tenet Bal. in auth. habita, C. ne fi. pro pa. Rꝛ. n. electus ab vniuersitate ẽt sæculari, dẽt ꝓfirmari a superiore, vt est gl. not. in l. priuatorũ, C. de iurisd. om. iud. & tenet Bal. in d. auth. habita. Dubito tñ, an valeat ꝓsuetudo in dignitatib. curã habentib. aiarũ, per id quod legitur, & no. in c. cũ venerabilis de cõsue. Posset tñ sic distiugui, q̃ aut ꝓsuetudo tribuit plenũ ius electo, ex sola electione, ita, q̃ ipsa electio hẽat vim prouisionis seu electiõis, & cõ
e firmationis, & tunc valet [c] ꝓsuetudo. Nã poterunt electores ꝑscire istud ius, puidendi, arg. in c. cũ dilectus, §. de ꝓsue. Aut hẽt ꝓsuetudo, vt electus administret ante confirmationem, g̃ tñ tenetur a superiore petere, & tunc non valet talis consuetudo, quia põt esse dãnosa ecclesiis, quia nonnunq̃ contingeret, q̃ indignus administret. ad hoc c. i. §. de consue. & facit c. auaritiæ. ℣. eo. lib. 6. & §. in c. qualiter. In glo. ibi, [Sed ℣ vr.] Concludit ergo glo. istud ius non habere locum in electis, qui recognoscunt alium superiorem præter Romanum pontificiem, & cum hac gl. transeũt hic cõiter Doc. Sed credo per ea, quæ dixi, §. in præced. glo. posse sustentari ℣rium, quia licet hoc c. contineat priuilegium, est tñ redactum in corpus iuris, nec fuit mens papæ priuilegiare exemptos ratione exẽptionis, sed pp necessitatem, & vtilitatem ecclesiarum considerans, q̃ exempti nonnuq̃ sunt valde remotia Rom curia, quod de facili non contingit in non exemptis respectu superiorum suorũ, sed vbi casus contingeret, non video, quare istud c. in eis non debeat hꝛe locum, cũ fit fauorabile ipsis ecclesiis, vt §. plenius dixi. In eadẽ gl. ibi, [Sed ℣rium verũ est in hoc casu.] No. bene hanc particulam gl. cum qua transeũt cõiter hic Doc. Et ad ℣ria respon. q̃ procedunt, vbi electus non habuit vim & ptãtem administrandi a superiore, nec authoritatẽ confirmationis, vel q̃n præcessisset sñia condemnationis, vel inhibitio superioris, vel notoria suspensio. Tunc. n. non tenerent gesta, vt in
11 c. veritatis, in fi. de do. & cõtu. 33. dist. in cap. verum † Et vt habeas latius hanc materiam expediendo gl. Inn. & Compo. diuido eam in duos articulos. Primus est, nũquid gesta ab eo, qui se gerebat pro prælato, teneant, vel sint reuocanda, si postmodum deiicitur
d ab illa prælatura? [d] Secundus articulus, nunquid ℣ eum, qui gerit se pro prælato alicuius ecclesiæ, agente pro iuribus ipsius ecclesiæ, possit obiici defectus tituli, vel aliquod crimen, ad effectum repellendi eum ab agendo? Primo procedam enumerando aliquos casus, & primus casus sit, q̃n gerebat se pro prælato, tñ nõ erat in possessione, & tunc indubitanter non valent gesta, arg. in c. consultationibus, & quod ibi no. de iure pat. nec hoc casu cõis error sustineret gesta, ex quo deficit possessio. Ad hoc, quod legitur, & no. in l. Barbarius, ff. de offi. prætor. & in c. cum dilectus, ℣. de religio. domi. & facit, quod no. Inn. in c. 2. de in integ. resti. & in c. in literis, de resti. ſpol. Et facit gl. hic, in eo, q̃ ponderat istum non fuisse in quasi possessione, ẽt si credatur verus prælatus. non tenent gesta in damnum ecclesiæ, vnde isti soluentes non liberã tur, nisi cum eo ℣issent, vt in l. vrbana, ff. de condi. indebi. & ibi per Bar. & Inn. in d. c. in literis. Vnde si intrusus aliquid alienauit, debet id reuocari, vt in cap. alienationes. 12. qõ. 2. vbi bon. tex. &
e ibi per glo. & Arch. Sed si [e] aliquem cõtractum fecisset de rebus ecclesiæ, puta locando, tunc pensionem sibi soluentes essent liberati, quia solum erãt obligati ratione ℘ctus initi cum intruso, vt in d. l. si vrbana. & no. Inn. in d. c. in literis. Secus si fuissent pensionarii ecclesiæ, ex contractu priùs inito cum prædecessore qa tunc non liberarentur soluendo intruso, vt per Bar. & Inn. in locis præall. Nec cõis error iuuat, ex quo deest authoritas superioris. Nam l. Barbarius, præalle. fundat se super cõi errore, & super authoritate superioris. Nam ille seruus qui putabatur liber, habuit officium a superiore, & sic concurrebant ibi duo. s. authoritas superioris, & cõis error. Secus aũt vbi adesset vnũ, tñ, vt tenuit hic Inn. & bñ. & Bal. in rep. d. l. Barbarius. Pro hoc facit gl. q̃ ponderat istum fuisse in quasi possessione ꝓlationis, de licentia papæ, & pro ꝓlato habitus est. Nec obstat c. q̃relã, §. eo. & c. consultationibus, præall. In quibus patet, q̃ sufficit sola possessio ad validitatẽ actus. Nã illa iura loquunt, q̃n ius resistit possessioni, secus in casu nostro. Non. n. põt quis administrare ex sola possef
f sione, [f] nisi habeat authoritatẽ superioris, vt in reg. beneficiũ. de
12 reg. iur. lib. 6. & c. ex frequẽtibus, de insti. † Tertius casus, §. cũ q
g se gerit pro ꝓlato, & habuit ꝓfirmationẽ a superiore, sed ex aliquo defectu non tenuit ꝓfirmatio, vel electio, & tunc gesta p istũ nõ dẽnt retractari, ex quo alias legitime gesta sunt cũ hic cõcurrat authoritas superioris, & cõis error, vnde sumus in casu l. Barbarius, ꝓall. facit tex. 3. q. 7. c. 2. §. tria. ver. verũ, & in l. si arbiter. C. de sen. & interlo. om. iu. vbi tenet sñia lata a delegato, qui putabatur ber, licet postea appareat eũ fuisse seruũ. Si ergo tenẽt gesta a legato p̃p cõem errorẽ, & authoritatẽ superioris, multo fortius dẽnt tenere in ordinario, in cuius officio versatur maior vtilitas publica. Et idem dicendũ in q. huius gl. Nã ex quo iste electus habebat ptãtem administran di authoritate superioris, vel huius ris, dẽnt tenere oĩa gesta alias legitime facta, licet postea cassetur sua electio, vel pronuncietur nulla. Et intelligo, q̃n cõis error concurrebat, ut quia putabatur cõiter eũ esse legitime electũ, quod ẽt sentit ista gl. Quartus casus principalis, cũ is qui gerebat se pro ꝓlato, fuit electus, & ꝓfirmatus, seu eidẽ, puisũ p superiorẽ, tñ postea aliquid gerit, p̃p quod fuit priuatus ipso facto ꝓlatura, puta quia incidit in hæresim. 8. distin. quo iure. & tunc si ista priuatio fuit occulta, tenent oĩa gesta. Et idem vꝛ, q̃n dubitatur de prætione. Nam ex quo tolerabatur in officio, debent tenere omnia acta interim gesta, vt in c. nõne. 8. q. 3. & ibi per Arch. Sed si suspensio, vel priuatio esset notoria, vel inhibitio superioris ꝓcessisset, tunc non tenerent gesta, vt in c. veritatis, de dolo, & contu. & in
* *c. præter. *§. verum. 32. disti. † Quid autẽ in gestis ab excõicato,
13 præsertim in spiritualibus? videquod plene dixi in d. c. veritatis. & hæc sufficiant circa primum membrum. Quoad ſm nunquid
h ℣ istum agentẽ possit obiici de defectu tituli, [h] vel de aliquo crimine? dic, q̃ aut non est in possessione prælaturæ, & tunc põt opponi, q̃ non hẽt titulum, saltem legitimũ, q̃ sibi asserenti ꝓrium incumbit onus probandi, vt no. do. de Ro. deci. 4. Et hoc procedit tenendo opi. illã, q̃ electus confirmatus possit administrare, licet nõ sit in possessione, de qu a plene dixi in c. transmissam. §. c.
14 †Aut est in possessione ꝓlaturæ, & tunc si possessio est recens, netur probare titulũ, vt notat per Io. And. post Inn. & Hoc inc. ℣. de ꝓcet. ꝓb. li. 6. & per do. de Ro. deci. ꝓal. Sic limitat dicti Cõp. & Doc. hic, dũ sentit, q̃ si ℣ ꝓlatum remotũ, excipitur in curia de defectu tituli, q̃ sufficiat probare possessionem. Nã dẽt intelligi, q̃n possessio non est recens. Si vero possessio est antiqua, nõ obstat exceptio defectus tituli, quia ex quo superior suus eũ longo tpe in possessione sustinuit, ꝓsumitur, q̃ habuerit titulum verũ, vnde hæc præsumptio transfundit onus probandi in aduersarium, vt in c. vnico, vt eccl. benefi. & per Io. And. & d. de Ro. in locis ꝓall. Hoc verũ, nisi talis possessio patiat litẽ super titulo. Nã tunc est ꝓsumptio ℣ cũ, ideo põt sibi obiici in iudicio, q̃ non hẽt titulũ. satis est tñ probare aliqualiter de titulo ad effectũ agendi. ꝛ. in c. veniens, il 2. ℣. de testi & tenent do. de Ro. in ꝓal. decit. inf. aũt opponeret, q̃ nõ hẽt titulũ legitimum, non tñ negat oĩa titulus, & talis exceptio nõ dẽt admitti, ſm Cõpo. hic, quia oĩa gesta tenẽt, ex quo interc esit authoritas superioris, & est in possessione ꝓlaturæ. vt §. dixi. Nec dẽt admitti exceptio criminis, q̃ ex quo toleratur in prælatura, valẽt oĩa gesta, vt in d. c. nonne. & ibi per Arch. facit, quod no. Inn. in c. inter dilectos, de excel. ꝓla. Exceptio vero excõicationis, [i] ẽt si nõ sit notoria, dẽt admitti ꝓp
i riculũ cõionis, [i] ſm Inn. & Cõp. quod satis placet. onus tñ probandi, incũbit opponenti, vt in c. pia, de exce. li. 6. † Nec ob. si dicã ℣
15 ℣ testẽ toleratũ, admittit exceptio cris, vt in c. super eo, & c. testimoniũ. ℣. de test. Ad hoc. n. no, ñndet Inn. q̃ aliud sit ĩ teste. licet. n. testificari ĩ se, sit publicũ officiũ, testis tñ si reddit testimoniũ rõne publici officii, q̃ hẽt, iõ ĩ teste nõ operat tollerãtia, sed secus in

ADDITIONES.

a Imperatoris. Vide Sali. in l. bene a Zenone, col. 1. cum quatuor seq. C. de quadri. præscr. vbi late an Imperator ante coronationem possit administrare, & de Fel. in c. eam te. col. 2. supra de resci.

b Administrare. Adde late Old. consi. 180.

Adde, q̃ ad hoc, vt hoc dictum procedat necesse tria concurrant, q̃ scilicet concordia electus, immediate ecclesiæ capitulo subiectæ, & q̃ sit extra Italiam const tutus, nisi forte, curia vltra montes resideret, vt plene per Card. Mãdag. in tract. suo de elec. 1. par. c. 56. de hoc latius p Bertha. de Fir. in suo trac. de episcopo parte 4. in prin. lib. 3. q. 3. cum pluribus seq. Old. consi. 48. & consi. 191 Rom. consi. 330. col. 5. versi. quod vltimum. Spec. in tit. de rescri. præsenta. §. 6. ver. item quod obtentum. vbi etiam quid sit papa, imperatore, & aliis nullus, & ibi Io. And. ad ipsum. Zacha.

c Valer. Adde Oldra. consi. 146.

d Prælatura. Adde, quod voluit Lap. alle. & 78. 89. Seb. Sap.

e Sed si. Vide Ale. in consi. 120. ponderatis narratis, col. 2. in 5. vol. & Are. in quoties, ff. de acq. hær. Seb. Sap.

f Ex sola possessione. Adde Fed. de Sen. consi. 61.

g Tertius casus. Vide Iaco. de Belui. in dispu. sua, quæ incipit, cauetur aliquo fore, quam ponit post l. 2. C. quomodo & quando iud. ubi quærit, si aliqui intrẽ cauetur, q̃ electio, uel collatio dignitatis, vel honoris, vel officii, debeat fieri cum certa solennitate, & aliquis talem dignitatem, uel officium obtinuerit, non seruata ista solennitate, an existens in illa dignitate multo tempore, si gessit multa, teneant, tandem concludit, q̃ non, quia deficit illa solennitas. Seb. Sap.

h Tituli. Adde ut per Fed. consi. 103.

i Communionis. Adde ut per Iud. Rom. consi. 382.

in prælato, qui habet publicum officium, & ad prædicta adde, q̃d
16 no. Spe. in ti. de ac. §. 1. † Et in fi. gl. No. bene hanc vltimam quæstionem gl. Ex qua collige, q̃ ex contractu gesto cum intruso nomine ecclesiæ, potest eo remoto, verus prælatus agere, ar. in l. si vt proponis, C. de rei ven. & hoc firmauit Bart. in d. l. si vrbana, in fi. & habes gl. similem in c. 1. ℣. de schismati. Host. tamen voluit limitare glo, vt procedat in diuersis personis, vt tunc teneant contractus initi in fauorẽ ecclesiæ, secus in illis, qui afferunt damnum. Nec debet fieri compensatio damni, & commodi, ex quo diuersæ sunt personæ, secus dic in diuersis contractibus initis cum eodem. quia tunc debet fieri compensatio. Sed Io. And. tenet etiam in hoc casu gl. vt in diuersis contractibus nunquam fiat compensatio, licet cum eidem persona sint gesti, secus in vno contractu cum eodem gesto. Nam tunc non potest eccl. recipere partem in fauorem suũ, & reiicere pro parte alia, quia vnus & idem contractus, non debet claudicare. Aut. n. totus cassabitur, aut sustinebitur, ar. bo. in l. quod minor. & in l. etiam ff. de mino. 25 ann. & facit c. 1. in fi. ℣. de in int. resti. & hoc satis placet. Abb.

SVMMARIVM.

1 *Expensæ quæ fiunt in negotio electionis, debent restitui postea ab elect. 3. 5. 7.*
2 *Capitulum non debet occupare bona prælaturæ, prælato mortuo, & quia habet ea custodire, vide in nu. 8.*
4 *Visitatio q̃ faciunt prælati, debet fieri expensis subditorum, qui visitantur.*
5 *Expensæ, quæ fiunt in funeralibus prælatorum, an fiant de bonis prælaturæ, vel de patrimonio defuncti.*

CAP. XLV.

Vt præteritæ. Expensæ necessariæ, quas facit capitulũ pro elec. prælati, de bonis prælaturæ debent fieri vel reddi. Primo ponit dictum, quod secũdo determinat, ibi, [Dummodo.] Casus lit. Statuit papa in c. isto, vt expensæ necessariæ q̃ fiunt vacante ecclesia per capitulum pro negotio electionis de bonis Episcopatus, siue patriarchatus, integraliter restituantur, dummodo canonici non occupent bona Episcopa
1 tus post decessum prælati. B. † No. primo, q̃ capitulum non tenetur ex proprijs reditibus facere expensas pro electionis negotio, cum procurent Vtilitatem prælaturæ. Et ad hoc quotidiè solet allegari iste tex. & vide alium text. bonum in c. cupientes. in §. peinf. eo. li. 6. Secundo no. ibi, [Fiant vel reddantur] duas practicas, in huiusmodi expensis, habendas. Potest. n. capitulum, sede vacante, capere de redditibus ipsius prælaturæ tantum, quod sufficiat pro expensis Hoc innuit textus ibi, dum dicit, [fiant.] Potest secundo expendere capitulum de proprijs redditibus & postea repetere ex bonis prælaturæ, puta a prælato nouiter creato, & hoc innuit tex. in verbo, [reddantur,] & vtrũque modum sen
2 tũt hic Doc. & clarius Archi. in c. fi. 64. dist. † Tertio no. q̃ sede vacante, non potest capitulum occupare bona prælaturę, & cõtra occupantes sunt hodie proditæ pœnæ, de quibus in c. ga sæpe, ℣. eo. li. 6. in c. præsenti, de offi. or. li. 6. & facit q̃ habetur in cle. statutum. ℣. eo. Vltimo no. hic Doc. q̃ licet collegium eligentium possit constituì ex diuersis ecclesijs ad actum electionis, tamen solũ capitulum ecclesiæ vacantis, prosequetur negotium electionis iam factæ. Hoc vꝛ probari hic, iuncto c. scriptum, §. c. Nam in electione patriarchæ Constã, concurrunt ad eligendum clerici alia rum ecclesiarum, vt in d. c. scriptum, & tñ solum capitulum Constantinopolitanæ ecclesiæ, prosequitur hoc negotium electionis. Aduerte, quia hoc dictum simpliciter non probatur ex istis iuribus. Nam in c. scriptum, illi clerici aliarum ecclesiarum fuerunt admissi ex gratia, ad actum electionis, vnde electione facta non possunt aliquod ius prætendere, cum sint functi gratia eis facta, arg. in c. literis, de restitutio. ſpol. Sed vbi ex consuetudine, vel privilegio, forsinseci haberent ius eligendi vna cum cap. ecclesiæ vacantis, crederem, q̃ ẽt forinseci clerici possent prosequi negotiũ electionis, quia ex quo habent ius eligendi, interest eorum, vt ele
3 ctio habeat effectum ad hoc quod le. & no. in c. 2. de in int. resti.
a In gl. 1. ibi, † [Vel aliàs] Gl. non aperit, an qualitercũq; fiant expen
a ſæ in negotio electionis, possint peti de bonis prælaturæ. [a] Nam debet scire, q̃ q̃nque fiunt expensæ pro ele. facienda, puta in vocandis canonicis absentibus vel pro tabellione, qui solet vocari, vt ꝛ officiat instrm super ipsa electi. facienda, vel in ꝓsulendo iurispe
ritos. Q̃nq; fiunt pro electi. facta, promouenda, puta vt obtineat confirmatio, vel vt electus consentiat electioni iam factæ, qui est ab
ſens a loco, vbi facta est electio. Vincẽ. fuit hic in singulari opinio. dicens quod expensę pro electi. facienda debẽt fieri ex bonis capituli, q̃a capitulum in eligendo, exercet officium suum, & punitur si nõ eligit, vt in c. ne pro defectu, §. eo. Sed expensę faciẽ dæ pro ele. iam facta promouenda, debent deduci de bonis prælaturæ, & in istis expensis intellexit istum textum. Sed Cõpo. tenuit ℣ iũ hic dicẽs, q̃ indistincte expẽsæ debẽt fieri de bonis ꝓlaturæ, cũ tex. hic g̃naliter dicat, [pro electionis negotio, &c.] nec re
4 stringit se circa electionẽ iã factã promouendam. † Nec ob. motiuũ Vin. qa sæpe qs facit expensis alterius id, ad q̃d tenet, vt patet in visitatione ꝓlati. Nã visitat expẽsis subditorũ, vt in c. cũ ex offi cio, de ꝓcri. Idẽ patet in ꝓsecratione ecclesię, licet. n. ꝓlatus teneat ꝓsecrare ecclesias sibi subiectas, nihilominus potest exigere, ꝓcurationẽ, vt in c. cũ sit Romana. ℣. de simo. Vin. tñ dicebat illos casus esse spales, Archiin d. c. fi. 64. di. vꝛ seq. Cõp. hic, & cũ eo trãseũt hic Do. scribẽtes. Et mihi placet hoc dictũ, qa officiũ capituli in eligẽdo, nõ dẽt sibi esse dãnosum, vt in c. cũ expediat, ℣. eo. li. 6. Itẽ eligẽdo, capitulũ gerit negotiũ ꝓlaturę, ergo dẽt repetere ex
5 pẽsas ab ipsa ꝓlatura, vt in c. cũ ꝓ cã, ℣. de ꝓcu. † Et p hoc soluitur qõ, nũq d istę expẽsę ꝓ negotio electiõis faciẽdę, seu factę, debeãt deduci de bonis ꝓlaturę tm̃, an de bonis oĩum subditorũ, vt sic q̃libet ecclesia subdita teneat ꝛtribuere? Host. hic multũ instat, & finaliter ꝛcludit, ꝙ in hoc seruãda est ꝓsuetudo, q̃ est optima legũ interpres, vt in c. cũ dilectus, de ꝓsu. & in l. de qb. ff. de leg. Et posset adduci iste tex. ſm eum, q̃ dẽt fieri electio de bonis oĩum subditorũ, ꝓ illa verba, [de bonis patriarchus fiant totaliter] exponẽdo verbũ, [totaliter i.] cõiter. Sed si nõ põt apparere de consuetudine, dixit illas faciẽdas de bonis ꝓlaturę vacantis, q̃a ipsius
b principaliter interest, nisi expẽsę [b] essent graues multũ, qa tũc debẽt subditi ꝛtribuere, cũ teneant ad charitatiuũ subsidiũ, vt in c. cũ Apostolus. ℣. de cẽsi. Sed mihi hæc qõ vꝛ indubia ꝓ istũ tex. in fi. cũ dicit, q̃ expẽsæ debẽt reddi de bonis patriarchatus, dũmodo canonici nõ occupauerint decedẽtis patriarchæ bona, & sic log tur tex. de bonis patriarchæ tm̃. Idẽ vꝛ aperte velle tex. in c. cupiẽs, in §. pen. ℣. eo. li. 6. vbi tex. dicit, q̃ debet fieri de bonis prælaturæ. Et per illum tex. potest ꝓsolui alia quęstio, quæ fit hic, & subijcitur in gl. nunquid iste tex. habeat locum in electionibus aliorum prælatorum, cum loquatur solum de electione patriarchæ? & dicendum q̃ sic. Probatur per illum textum ibi, in §. ad hæc, in d. c. cupientes. satis bene facit pro prædicta opi. Vinc. vt ex bonis prælaturæ deducantur expensæ pro electione iam facta promouenda, non aũt pro faciẽda. Et profecto hoc posset satis de iure sustineri, licet præcedẽs opi. ꝓria sit cõior, quia ius eligẽdi ꝓlatũ fuit ꝓcessum capitulo in priuilegiũ, cũ olim ius prouidendi spectaret ad superiorem, iuxta no. gl. in c. quamquam, ℣. eo. li. 6. capitulum ergo volens vti priuilegio sibi ꝓcesso, nõ dẽt ab alio requirere expensas, quia vꝛ potius eligere, vtẽs iure suo, quam gerendo negotium alterius. † Et ex prædictis potest dubitari de alia quæstione,
6 c nunquid expensæ [c] faciendæ in exequijs prælati mortui debeant fieri de bonis prælaturæ, præsertim si defunctus habebat patrimonium, in quo habuit extraneum hæredem? Et in hac quæstione nunquam reperi authoritatem alicuius antiqui. Sed dñs Car-
d dina. [d] in hoc breuissime dixit, se credere, q̃ sint faciendæ ex bonis prælaturæ, qa procedunt a negotio electionis, vt in c. bonæ, §. eo. il 2. merito videntur pertinere ad ipsum negotium electionis. Sed ego hũc articulũ disputaui plene, & incipit disputatio, Sempronius. in qua tandem concludi, q̃ expensæ ꝓcernentes solatium, seu remedium animæ defuncti, debent fieri ex bonis ꝓlaturæ, q̃tũcunque ꝓlatus habuerit, ꝓpriũ, arg. opt. in c. Apostolicę. ℣. de don. & 12. q. 2. bonæ rei. In quibus patet, potest Eps dare censimam redituum ecclesiæ suæ, alteri inferiori, pro suis sepulturis magnificandis, ad idem c. vbi periculũ. ℣. eo. li. 6. vbi disponit, q̃ mortuo papa, tenentur ecclesiæ inferiores celebrare exequias q̃q ecclesia vniuersãlis sit absoluta ab eius lege, post eius mortẽ, arg. in c. pen. & vl. de secũ. nup. Ita dicẽdũ ĩ ꝓlato particulari, quoad ecclesiam suam, vt sic sit eadem rõ, de parte quoad partem, sicut de toto quoad totum, vt in l quæ de tota, ff. de reivendi, & in c. pastoralis, in §. item, ℣. de offi. deleg. Quædã expensæ fiunt ad cõsolationẽ, & põpam viuorũ, vt magnus apparatus funerũ in vestibus, & aliis similibus, & ista nõ ꝓito deducẽda ex bonis ꝓlaturæ, ar. eorũ q̃ habent 12. q. 2. animæ defunctorũ, & ꝓsequere, vt
7 plene dixi in dicta disputatione. † In ea. glo. ibi, [Dũmodo maior pars certet pro electo, & obtineat, &c.] Pondera bene glo. vꝛ. n. duo regrere ad hoc, vt istæ expensæ possint repeti ex bonis ꝓlaturæ, pluribus electis in discordia. Primo, q̃ maior pars c. certet p electo, & q̃ obtineat. Sed tu vide hic, quod no. p Inn. & plenius p gl. in d. c. cupientes. in fi. Et breuiter ꝛclude, qđ si electio est facta in ꝓcordia, saltẽ q̃ vnus tm̃ sit electus a maiori parte capituli, nec opponit aliquid a minori parte, tũc indubitanter hẽt locũ iste tex. & qđ §. dictũ est, & ad hoc fa. tex. in d. c. cupiẽtes, in §. ad hæc. Si vero plures sunt in discordia, tũc nõ debẽt ex bonis ꝓlaturæ capi expẽsæ, sed si maior pars c. ꝓsequẽs vnã partẽ, & obtinet, repetit postmodũ illas expẽsas. idẽ si nõ obtinet, dũmodo vtiliter negotium illud fuerit prosecuta. ſmaior pars, vt in l. sed an vltro,

ADDITIONES.

a Prælaturæ. Adde Feder. consi. 119. vbi ponit qualiter probentur, & ad materiam. vide Old. consi. 27.

b Seb. Sap. Nisi expensæ. Faciunt no. per Abb. in c. cum pro causa. inf. de procu. ubi tenet, q̃ expensas factas pro vrilitate capituli, non solum extraneus, sed quilibet de ecclesia potest repetere a capitulo. vide etiam Abb. in c. de multa, de præb. in 6. vbi ponit, an prælatus possit retinere expen. quas fecit de proprio patrimonio.

c Seb. Sap. Nunquid expensæ. Hanc quæstionem late examinat Pet. de Vbal. de Perusio, in tractatu canonicæ episcopalis. & parochialis, in vlti. char. vbi incipit a papa, & quærit de singulis, cuius expensis debeant funerari.

d Do. Card. Adde videndum eius consi. 127.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tro, ff. de neg gest. minor autem pars, non repetit expens'.s, nisi obtineat, quia habeat præsumptionem contra se, cum prosequatur, in iore parte resistente. Et dic vt plenius not. in d.c. cupientes, in fi. vide etiam per Old. in consi. 32. vbi prosequitur de postulato, religioso ordinis mendicantium, nunquid debeat habere expensas de bonis prælaturæ, cum non habeat proprium? & sentit, q sic. Idem vr de mente gl. prælle. in fi. In gl. fi. in fi. Aduerte, ga finis huius glo. videtur contrariari principio, nam in fi. sentit, q bona occupata, debeat sufficere pro expensis, & sic q non teneã tur canonici illa restituere. In principio vero sentit, q propter occupationem, debent cadere a iure suo. Ioan. And. dicit, q occupata computantur in expensas, de accusa. ca. penul. Et sic sentit, q si expensæ excedũt, q potuerunt canonici illas repetere, quatenus excedunt, sed per hoc non respondetur ad motiuum gl. in prin. formatum. Concluderem sic, q aut capitulum, vacante sede, capi. aliqua bona pro expensis faciendis in negotio electionis, & p cedit tunc opi. Ioan. And. aut capit aliqua bona iniustè, illa occupando, & habent locum pœnæ contentæ in c. quia sæpe, infra eo. li. 6. Aut capitulum prælato creato, & inuito, occupat bona particularia, alias pertinentia ad prælatum, prætextu expensarum iam factarum, & habet tunc locum prin. glo. vt debeant isti occupantes per vim, cadere a credito, quia si creditor capit rem debitoris, debet cadere à credito, & iure suo, & secundum hanc dist. puto
8 hunc tex. in fin. intelligendum. † Vlti. hic quæritur, quis debeat
a custodire bona prælaturæ vacantis? Sol. dicit hic Hosti. q custodia pertineat ad œconomum,[a] si quem habet, vel ad capitulũ, & in defectum ipsius ad Metropolitanum, probatur in c. non licet alicui. 12. q. 2. & vide de hac materia quod dixi in c. bonæ de appel. & aliquid per Inn. in c. vnico, vt ecc. benefi. Dicit autem inter cætera hic Host. q custodia bonorum ecclesiæ vacantis, potest ex consuetudine competere aliquibus clericis, non autem laicis. 12. q. 2. c. de laicis. quod c. hoc profecto nõ probat de consuetudine, & contra dictum Host. facit iudicio meo tex. in c. generali, j. eo. li. 6. vbi tex. generaliter loquitur, præsertim in fi. & approbat q suetudinem in facultate custodiendi bona ecclesiæ vacantis, nec distinguit inter clericos & laicos. Et facit quod no. gl. in c. iudicatum. 89. dist. quæ dicit, quod cura rusticorum, & bonorum ecclesiæ temporalium, potest committi laico. Ad idem vide quod dixi in c. edoceri, de resci. sed dictum Host. posset procedere, quando laicus prætextu consuetudinis, vendicaret sibi locum in administratione tpalium, & spiritualium. Tunc. n. puto consuetudinẽ non valere, ar. in d. c. iudicatum. & 12. q. 2. c. hæc huius placiti, & fa
ẽit c. causam, de præsci. Et debet is, qui succedit in hac custodia, facere inuentarium de omnibus bonis ecclesiæ, vt in c. charitatẽ 12. q. 2. & bona ecclesiæ vsurpans, committit sacrilegium, & furb tum,[b] & nedum furtum simplex, sed etiam peculatum, & dicit, peculatus, furtum factum de re publica, quod grauiori pœnæ subijcitur, & de hoc vide bonum text. 22. q. 4. c. quid ergo. & facit 12. q. 2. in c. qui abstulerit.

ADDITIONES.

a Ad œconomum. Adde q voluit Lap. alleg. 81.
b Et futurum Adde Anch. late consi. 157.

SVMMARIVM.

1 *Forma, quotiescunque non est seruata, actus est ipso iure nullus.*
3 *Consentiens electioni de se faciendæ, incidit in ambitionem.* 3.
4 *Peccatum non est, male intelligere legem, vel canonem.*

CAP. XLVI.

Cum post. Electio, post collationem ex interuallo, celebrata, nõ valeret. h. d. f̃m opi. magis cõem Primo narrat factũ electionis, q̃ tcõ cassat, ibi, [Quia] Cũsus li. Archiepũs Lugdunẽ. postulauit lniam cedẽdi, & obtinuit. post renũciationem ipsius, canonici Lugdun. præmisso scrutinio, publicatione & collatione secuta, præpositum suum, cõcorditer elegerunt in Archiepisc. Electio psentata fuit dño papæ, examinato electionis processu, inuenit papa, q post publicationẽ, cõsensuũ, & collationis tractatũ, electio nõ fuit statim facta, sed aliquãdiu protracta, & psensus electi prius fuit req̃situs, q̃ electus, & iõ papa electionẽ cassauit, exigẽte iustitia, solummõ pp inordinatũ p cessum, quia non fuit forma seruata. B. No. primo ibi, [Cõcorditer] iũcto tex. ibi, [Collationis tractatũ] q licèt electio sit facta in concordia, nihilominus faciẽda est collatio, non numeri ad numerũ, ex quo vnicus est electus. Comp. tñ dicit, q posset defendi electio, licèt nõ sit collatio zeli, & meriti, ex quo pcors est, primũ tñ dictũ vr placere Io. And. & vide qd dixi in c. ga pp, §. eo. Nã pri
1 ma op. vr de mẽte istorũ iuriũ. † No. 2. ibi, [Cassauimus] q electio attẽrata ɔ formã substantialẽ, non est ipso iure nulla sed venit cassanda, quod tenuit Host. in d. c. ga pp, §. eo. & p se adducebat istũ
* tex. Sed ɔriũ cõiter * tenet. f. q sit nulla ipso iure vt plenius dixi in d. c. quia propter & istum tex. exponit Ioan. And. idest, cassam & irritam nunciamus. Tertio & vltimo not. q non sufficit ad validitatẽ electionis, seruare oĩa ptẽta in d. c. ga pp, nisi seruentur f̃m ordinẽ ibi traditũ. nõ. n. sufficit facere electionẽ, nec regrere
b psensum eligẽdi, nisi hæc fiãt [b] tpe debito, qd dixi in d. c. quia pp. Opp. ɔ tex. vr. n. q electio nõ debeat vitiari, licet sit aliquãtulũ pro tracta, post publicationẽ psensuũ, & collationis tractatũ. q a q
pp, dẽ requirere, vt publicatio votorũ debeat mox fieri, postq̃ q
2 bet vitiare electionẽ, arg. in l. præcipimus, in fi. C. de appel. † Sol. pro hoc contrarium & per c. publicato, infra eo. in fi. variatur plurimũ intellectus huius cap. Nã Gosi. Inn. Abb. & Comp. tenent, q electio non fuit hic retractata ex ista protractione, seu ex dilata electione post collationis tractatum, sed quia iste electus consensit electioni de eo faciẽdæ. Dicunt ẽt, q sola requisitio cõsensus vitiat electionem, quia bene potest requiri consensus eligendi, vt pareat de ipsius voluntate, ne din ecclesia vacet, si iste postmodum electus non velit cõsentire. Vnde concludunt, q causa finalis huius cassationis fuit, quia iste præpositus cõsensit, antequam fuisset electus. Sed Phi. Hostien. & Ioã. And. renent contrarium, dicentes, q nisi electio fiat statim post publicationem consensuum, & collationis tractatum, non valet. Primo per istum text. videtur hoc aperte velle. Item quia f̃m Phil. illa dictio [mox] ponitur in c. quia propter, circa publicationem faciẽdam, videtur postmodum repetita, dum subijcitur, de electione facienda, ar. in l. Titia. §. idem respon. ff. de ver. obli. Nam ea quæ dicuntur in præfationibus, vidẽtur postmodum repetita, vt ibi, & facit c. Apostol. 32. q. 7. Item f̃m Hosti. si publicatio debet fieri mox, potius electo, debet statim fieri post collationis tractatum, nam ex multitudine scrutatorum, posset subesse causa differendi publicationem, & tamen ius requirit, q statim fiat publicatio, vt in d. c. quia propter. sed nulla potest subesse legitima causa differendi electionem post publicationem consensuum, & collationem habitam, ergo de mente iuris fuit, vt etiam ista electio deberet statim fieri. Fatentur tamen Phil. & Host. q mora naturalis, & competens, nõ habebit vitiare electionẽ, arg. in l. cũ antiquitas, C. de testa. Idem si post publicationem habitam diceretur Missa de Spiritu sancto, & tractaretur concordia, dummodo non diuertatur ante

ADDITIONES.

a Ipso iure. Adde illud quod voluit Bal. in pulchra q. in l. 1. ff. de li. & postha. vbi dixit, q si in aliquando actu non seruatur forma, actus est nullus, & ibi sequitur late do. A'lex. de quo ẽt p do. Frãn. Cur in consi. 46. in 4. col. & in eius in consi. 49. in 13. col. ver. vbicunque. n. & c. uide p Fel. in c. ad aures, in ver. noua conclusio, de resci. vide aliquid per Bar. in l. qui bona fide, § cum alieno, in pen. col. uer. sed quid si. ff. de dam. infe. Et vide istum in c. Cum nã, in 10. no. infra eo. pro forma vero tunc intelligitur aliquid esse introductum, quando lex vltra procedit, actum annullando, non seruata tali forma: tate. Ita elegauter dixit do. Ang. de Perusio, in repet. l. nemo potest, ff. col. ff. de leg. 1. Aen. Fal.

Ant. Fr. Circa hoc, quod hic dicitur de forma, addas, q forma non seruata, facit actum haberi pro infecto, vt per d. Car. in clem. 1. in §. 1. in 10. q. de eccl. non alie. per c. vides, 10. dist. Et propterea dicit, quod forma non seruata, infringit alienationem rei ecclesiæ, & eo. mõ infringit alienationẽ rei vsitatis, vt plene p Alexan. cõs. 1. in 4. parte cons. Et adde, qd forma data a statuto cẽset prohibitiua, licet statutũ vltra non procedat annullãdo actũ, vt dixit Bal. in l. nõ dubiũ, in 2. & antep. col. C. de legi. Sal. in l. statuto, C. de sen. ex breui. recit. & idem Bal. in l. certa, C. quando prouo. non est necessa. men Bal. in l. si quis decurio. C. de fal. per gl. ibi, tenet contrarium, dicens, gesta a Gebel'ini electi ad officium, valent, licèt statutum prohibeat cum dicta se in officio, & vltra non procedat annullando. tamen Alex. in cons. 24. 4. par. consi. dicit, q actus non valet, qũ fit contra prohibitionẽ statuti, sed si statutum nõ annullat. de quo ẽt p Alex. cõs. 25. in 4. par. & in l. 1. ff. de libe. & posthu. Et ideo dicebat Bal. in l. cõparationes, in 2. colu. C. de libe. & in forma a tradita a lege in dubio est de substantia, ita vt omissa, vitiet actũ, de quo ẽt p Bal. in l. 1. C. vt in posl. leg & in l. si tutor, C. in qui. cau in integ. non est necess. Et adde q forma dr tradita a lege, vel a statuto, quando reputatur fieri ante actum, vel in ipso actu, quia eo non facto iuxta dispositionem legis, actus est nullus ipso iure, vt in auth. hoc ius porrectum, C. de liberos eccle. & in l. cum hi. §. si prætor, ff. de tranf. & in l. hac consultissima, C. de prin. C. de test. & vide bo. glo. in c. dudum, hoc eo. tit & vide Pau. de Cast. in consilio 71. Id autem quod potest ex interuallo interuenire ad actum, nõ dicitur requiri pro forma, ita Bar. post gl. in l. vniuersa, C. de precl. Imperi. off. & habetur Alex. in d. l. ff. de lib. & posth. Et tene menti, q forma data a lege, vel statuto, debet seruari et a rustico, muliere, & minore, ẽm Bal. in a lege, vel statuto, debet seruari et a rustico, muliere, & minore, ẽm Bal. in Iuris, in fi. C. qui admi. ad bo. posl & dixit Spe. in tit. de adol. in §. 5. in ver. autem. q si deficit forma in priuilegio, res caret priuilegio. Et eodem modo defectus formæ, arguit falsitatem l'arum Apostolicarum, vt dixit idem Spe. in tit. de resci. præsenta. in §. 4. in prin. & tene mẽti quod dixit do. Car. in cle. 1. in 3 o. q. de dec. vbi distinguit inter formã traditã a iure, & formam tradirã ab hoie, vel a principe de quo ẽt per eundem Car. in c. cũ dilecta, de resci. & per do. Ale. in l. cum lex, ff. de fideiuss. & tene menti, q formalitas debet seruari ad vnguẽ, & specifice, & non per æquipollens, Et ideo quando statutum, vel lex requirit trinam citationem, non sufficit vna citatio per procuratoria, secũdum Bal. in l. cessante, in vlt. col. C. qũo & quando iud. & Bar. in l. nemini. C. de aduo. diuer. iud. Et denique tene menti q si forma seruetur, actus non valet, tamen actus valet etiam non seruata forma, quando forma est tradita, aliàs habenti potestatem faciẽdi, gl. est reputata æquam ibi no. do. Card. in princi. de iurepa. in 7. q.

b Seb. Sap. Hæc fiant. Dr aũt tps incompetens, quando id, quod fieri debet, non potest cum deliberatione fieri, vt declarat Inno. in c. cum in uetere, ad finem in uer. non competenti, hoc tit. facit l. pen. C. de temp. in integ. restit. pertinen. l. 1. C. de tempo. appel. not. Bald. in marg. sua, in uerbo, in tempus, in uerficulo 6.

ane electionẽ ad extraneos actus, sicut hic contingit. Et pro hoc intellectu, q ex dilata electione fuerit facta mæc cassatio, & nõ ex cõsensu præstito per electum, adducit Io. And. istum tex. in fi. in eo, q cassat illam electionem ex inordinato processu duntaxat, & tic nullo modo tangit vitium electi. Nam si iste consensisset in electionem incidisset in vitium electionis, & sic electio fuisset cassata propter vtium ipsius electi. Sed aduerte, quia glo. videtur sentire tertium intellectum. Dicit. n. q propter duas causas fuit cassata hæc electio. Primo quia electio fuit protracta. Secundo, quia consensus istius præpositi fuit requisitus ante electionem, & præstitus, vnde concludit, q vtrũque istorum reddit formã inutilem. Et profecto iste intel. glo. magis conuenit literæ, quam præcedens intellectus Doc. Sed gl. non defendit lect. suam contra motiua superius facta, maxime per Io. And. in eo, q subtiliter ponderauit tex. qui in causa cassationis, fundat se super inordinato processu duntaxat, & non tangit ambitionem, & vitium electi. Sed ego defendendo hunc intell. gl. quia mihi vr verissimus, dico, q quælibet illarum causarum est sufficiens ad nullitatem electionis inducendum, & q vtraque concurrit hic, Nam respectu moræ contractæ inter electionem, & collationem, videtur tex. apertus hic. Secundo potest alle. tex. in d. c. quia propter. nam ibi requiritur, vt mox fiat publicatio consensuum propter fi. electionis consensuũ, vt patet ibi [is collatione habita eligatur.] & P. ergo prodesset ilico publicare scrutinium, vel collationem facere, nisi statim postea sequeretur communis electio, cum omnia illa sint ordinata ad fin. electionis. Et hunc articulũ tenet etiam glo. ibi, licèt non induxerit tex. modo prædicto. Respectu vero consensus requisiti & præstiti, vel requisiti tantum, videtur tex. hic, Nam papa in prin. ante cassationem, expressit istas duas causas, ergo à verbis literæ non est recedendum, ex quo nõ
3 constat de mente contraria, ff. de leg 3. l. non aliter, & in cap. fin. de verb. signi. † Nec obst. motiuum Ioã. And. quia consensus hic electi, non fuit requisitus, antequam vota egligentium redigerẽ tur in scriptis, vel publicarentur, quo casu potuisset iste notari de vitio ambitionis, quia consensisset, antequam electores in ipsum consensissent. Sed hic solum dicitur, q consensus istius fuit requisitus antequam esset electus. i. antequam sequeretur communis electio in singularibus consensibus præstitis in scrutinijs, prout debet fieri, sicut dixi in c. quia propter. Vnde non potest notari vitium ambitionis, ex quo omnes electores in ipsum consenserãt in scrutinio, & iste erat vocatus à Deo, & à fratribus, vt in c. cum in iure, & quod ibi dicitur ſ. eo. solum ergo consentiendo ante electionem cõiter factam, fuit peccatũ in forma c. quia propter, ſ. eo. non autem in forma naturali ipsius electionis. Nam f̃m ius naturale, & morem antiquum, non esset necesse, vt sequatur cõis electio, sed ex solis consensibus singulariter præstitis, resultat electio, sicut hodie resultat in omnibus electionibus, in quibus non est seruanda forma c. quia propter, vt no. Inn. in d. c. cum in iure, & gl. in c. sicut cum, j. eo. lib. 6. & facit singulariter quod no. Inn. in c. quod sicut, de elec. vbi dicit, q solus consensus eligentiũ, est forma naturalis electionis. Quare concludo, q si consensus est præstitus in scrutinio, peccatur in forma duntaxat c. quia pp. non aũt notatur consentiens aliqua ambitione, sed potius vr erra
4 re in iure positiuo, qa f̃m ius nãle, & primæuum, nõ reprobatur alia electio. † Et vt singulariter dicit Inno. in c. p tuas, il 2. de simo. non est peccatũ male intelligere canonẽ, cũ sit de iure positiuo, vnde iste electus errauit in illa forma c. quia pp. q̃ est de iure positiuo, merito dicit hic papa in fi. q cassabat istam electionẽ ex inordinato processu duntaxat, non pp peccatũ istius electi. qa habito respectu ad vtrãque cãm superius allegatam, processus duntaxat fuit inordinatus, quia nõ f̃m ordinẽ c. qa pp. factus, qa ille ordo requirit, vt statim fiat electio post collationẽ, nõ aũt prius debet requiri consensus eligendi. hic vero fuit dilata electio. Et ex istis iustificatur tota ista litera, quam oportet damnare in aliquo. f̃m lec. Doc. Nec ob. c. publicato, j. eo. super quo fundatur primus intellectus Goff. & sequacium, Nam ibi electores in fraudem electi, protrahebant electionem, merito superior potest compellere electores, vt perueniant ad electionem, non obstante mora contracta post collationem habitam, & electionem secutam, & hoc ne supplantetur electus ab electoribus. Hic autem tex. p
cedit, qũ electores sine fraude electi, ex ignorantia, vel negligentia, seu aliqua malitia, differunt electionem post collationem habitã, hæc aũt mora debet vitiare electionem, vt hic, & hoc idem no. in d. c. publicato. Ideo Pet. & Abb. dant hic consilium, q si tu faues electioni, procures, vt electio non fiat, ex quo non fuit subsequta incontinenti, seu procures, vt superior compellat electores ad eligendum, vt in d. c. publicato. Si vero stas contra electionem, procures, vt electio sublequatur post moram, quia erit nyl-
5 la, vt hic patet. Qualiter † autem debeat se habere electus, qñ requiritur, vt consentiat electioni de se factæ, a vide bonam gl. 8. q. 1. c. a consensus requirante electionẽ nõ debet iste psentire, ga postea cassaret electio pp ambitionem, vt hic, f̃m vnum intellectũ, sed dẽt rũdere, [Nolo, qã me cligatis, & ita rogo.] Põt ẽt f̃m vnũ intellectũ dicere. [Nõ intẽdo Dei vocationi resistere.] & sic põt indirecte declarare voluntatẽ suam, Nam vt dixit no. Inn. hic, & ẽt sensit gl. qñq; est vtile requirere voluntatem eligendi ante electionẽ ne si contingeret electum postea renuere, vilipendatur dignitas, aut differatur prouisio ecclesiæ. Si aũt requiritur consensus post electionem factam, potest electus respondere, [Nolens, volo,] & [Nolo volens.] Põt aũt f̃m eum, (& est honestum) non statim consentire, sed aliquãtulũ resistere, ne notetur ambitione, non tamen ipse damnatur, si incontinenti consentiat, si forte dubitat, ne aliquis pernicious se ingerat, vnde tunc potest dicere, [Charitas cogit me ad consentiendum.] ar. 8. q. 1. c. faciendũ, & c. qui episcopum. Qualiter autem debeat respõdere postulatus, vide gl. in c. cupientes, in §. pe. ſ. eo. li. 6. & per hoc debet limitari finis huius gl. fi. dum dicit, q si eligendus dissentiat, non debet eligi. Debet. n. intelligi, qñ constaret precisè, q non vellet episcopatum, seu acceptare electionem ad aliam dignitatem, secus autem vbi pro honestate diceret, se non velle consentire, quia vt dicit Host. fugientes, & inuiti debent eligi, non autem ambientes, & se offerentes, vt in c. in scripturis, 8. q. 1. Nunquid autem peccet electus, non consentiendo electioni de se factæ? distingue, vt no. Io. An. in c. si elect. infra eo. li. 6. in no.

ADDITIO.

2 Zac. De se factæ. Adde, q debet prius vires suas discutere, [qui scit se insufficientem, & si tanto oneri se imparem viderit, dignitatem illam, ad quam eligitur, penitus non accepter, si vero sufficientem, cum metu, iuxta consilium Gre. 1. q. 1. c. non est putanda, in fi. accedat, de quo plene per Card. par. 1. q. 137. & in gl. in ver. discutiat.

SVMMARIVM.

1 *Monachus vnius monasterij, electus Abbas in alio monasterio, non habet amplius vocem in primo monasterio, etiam si ex consensu capituli hoc sibi reseruauerit.* 3.
2 *Actor tenetur exprimere causam suæ petitionis, quãdo petitio est cõtra ius.*
3 *Monachus non potest habere locum in duplici monasterio.*
4 *Titulum suæ possessionis nemo cogitur allegare, nisi hẽat præsump. contra se.*

CAP. XLVII.

1 Constitutis. Monachus † vnius monasterij, alterius factus Abbas, in electione Abbatis prioris monasterij, vocem non habet, etiam si tale ius ab Abbate, & monachis prioris monasterij sibi fuit reseruatum. Primo ponit petitionem actoris. Secundo expressionem causæ. Tertio sententiam contra actores propter causam ineptam. Secũda ibi, [Cum autem.] Tertia ibi, [Nos autem.] Casus lit. Vacante monasterio Fitcan. electus fuit quidam in Abbatem. Huic electioni o ponebant se quidam Abbates, pp qd procuratores ipsorum, & ipsius electi ad dñm Papã habuere recursum. Procuratores Abbatum petebant electionem illam cassari, dicentes Abbates prædictos debere interesse electioni Fitcan. Abbatis, & fuisse contẽptos. Ex parte aduersa petitum fuit, vt illi procuratores exprimerent quo iure deberent electioni. Fitcan. monasterij interesse, & iussi fuerunt exprimere ius, & responderunt, q cum olim assumpti fuerunt in Abbates monasteriorum suorũ, concessum fuit eis ab Abbate & conuentu monasterij Fitcan. vt haberent vocẽ in capitulo eorũdẽ. papa rationem illam friuolam reputãs, super hoc imposuit perpetuum silentium Abbatibus s. dictis. B. No. 1.
a q[a] cũ petitio actoris, est ɔ iuris dispositionẽ, tenetur exprimere
2 cãm petendi, Nam prima fronte libellus vr ineptus, & per cõsequẽs reijciendus, vt in c. 1. & quod ibi no. Vinc. de off. vic. merito ad iustificationem libelli, debet causa exprimi, & concor. c. ad decimas, de resti. spol. lib. 6. & facit, quod no. Inn. in c. 2. de dila. Secũdo, no. q monachus electus in Abbatem alterius monasterij, nullã cõionem hẽt deinceps cũ priori monasterio, nec põt ẽt expresse sibi reseruare ius, seu locũ in primo monasterio, & hoc, qa eẽt ɔ iuris dispõnẽ, f̃m q̃ nemo põt hre locũ in duplici monasterio, nisi forte vnum dependeret ab alio, de quo dic, vt hr in c. fi. de reli. do. & in c. 1. de pri. lib. 6. Idẽ dic, si monachus promoueret ad ecclesiã parochialẽ, nõ tanẽ clausttralis, sed tanẽ clericus, & rector secularis, nullã. n. cõionem retineret cũ priori monasterio, imo soluitur a iure prioris monasterij. 16. q. 1. c. nec p cuiuslibet. nec tenetur talis habere socium sui ordinis, quia ex quo alienatur à monasterio, nõ tenetur Abb. dare sibi socium, vt no. glo. in cle. ne in agro. in §. ad hæc, de sta. mon. Quæro pro rõne hr, quare istud ius habẽdi vocẽ in c. nõ potuit pcedi istis Abbatibus, cum in multis iuribus videatur probari contrarium, vt in c. scriptum, ɔ. eo. vbi præpositis omnibus prælatis ecclesiarum conuẽtualium fuit cõcessum ius eligẽdi in aliena ecclesia? Ad idẽ c. cum ecclesia. Sutrina, de cau. pos. & proprie. vbi fuit retractata electio, quia prælati ecclesiarum conuentualium non fuerunt vocati ad illam electionem, cum essent in possessione iuris eligendi. Nam absque
ctionem,

ADDITIO.

a No. primo. Contra hoc tamen facit, q semper debet libellus sustentari, si aliquo modo sustentari potest, no. Bal. in l. 2. C. de formul, & impe. Et ideo do. Fel. in c. examinata, col. 6. ver. adde Lud. infra de iud. limitat regulam, quod libellus ineptus est reijciendus, vt non procedit, quando aliquo modo seruari potest.

Universidad de Deusto
Biblioteca

eo, q̃ isti haberent locū monachorum in priori monasterio, poterant hēre ius eligendi ex concessione illorum, ad quos spectabat electio, vt in dictis iuribus. Nam penitus extraneo pōt istud ius eligendi concedi ab habentibus ptātem eligēdi, vt in d.c. scriptum, & ꝯ ibi dixi, & præsertim religiosis, vbi vī, quod hoc ius ꝯcedi possit, arg. opt. in c. obeūtibus. 63. dist. Sed istud c. variis modis intelligitur per Doc. in ratione decidendi. Goff. n. dicit, q̃ cū istud monasterium esset exēptum, & immediate papę subiectū, non potuerunt isti, monasterium huic seruituti subiicere, sine licentia papæ. Præterea istis fuit concessum, vt haberent vocē in c. nihilq. fuit dictum, vt hērēt ius eligendi, vnde cum illa concessio esset odiosa, dēbat restringi, & non extendi ad facultatem eligendi, arg. in reg. odia, de re iu. lib. 6. Iste intellectus non placet Host. quia per hanc seruitutē nullum præiudicium gñabatur papæ, iō non erat necesse, vt hēretur ipsius consensiis. Posset adduci pro hoc dicto, quod no. Inn. in c. conquerēte, de off. ord. Nec ſm eū hæc concessio erat odiosa; imo fauorabilis, cum consilia pluri morū sint requirenda in elec. vt in d.c. obeuntibus. & vbi multa consilia, ibi salus. Prou. 24. c. hinc canon, quod a plurib. quærīt, facilius inuenitur, vt in c. prudētiā, de off. dele. Sed prima cōsidera tio Gof. pōt saluari, ut ſtatim subiiciam. Comp. sentit aliū intellectum, dicens, q̃ sine consensu diœcesani, non valuisset ista concessio, arg. 12. q. 2. c. abbatib. & 16. q. 4. & in venditionib. quasi velit dicere, q̃ quēadmodū alia bona immobilia, vel mobilia ꝑcipsa, nō pūt alienari per monasterium, sine consensu superioris, vt in dictis iuribus proxi. all. ita nec istud ius interessendi electioni, seu cap. Et ex hac consideratione pōt saluari, vt dixi, dictum Gof. Nā imponere seruitutē ecclesiæ, est quodammodo alienare iura ipsius ecclesiæ, merito debuissēt intercedere consensus superioris, & sic papæ, si monasteriū erat exēptum, vel epi, si non erat exēptum, vt legitur, & not. in c. authoritate. de priui. lib. 6. & in c. nulla. 93. dist. Tertiā lec. ponit hic Host. dicens, q̃ clerico, & monacho, vt monacho. pōt cōcedi ēt vt hēat vocē eligēdi, ita, vt vox sua valeat, sicut vox alterius de capitulo, vt in iurib. in prin. alleg. hic. n. non valuit cōcessio, quia agebatur, vt isti abbates remanerent fratres, & monachi prioris monasterii. Vnde cum hoc fieri non possit, vt s. dixi, non poterat per consequens hīe vocem in
a capitulo prioris monasterii.[a] Fatetur tñ ipse Host. quosdam dixisse, q̃ licet clericis ſecularibus possit istud ius dandi vocem concedi, vt in iurib. pal. non tñ monachis, vel clericis alterius professionis. facit cle. 1. j. eo. tit. & ex his posset colligi 4. lect. Quintā lec. sentit hic Io. And. dicens dictū Host. posse procedere, q̃n ecclesia vacante, ius eligendi pro vno actu, seu pro electione imminēti, conceditur extraneis, quo casu loquuntur ꝓria. Sed istud ius in posterum concedi non potest, quasi velit dicere, q̃ licet possit transferri potestas eligendi in prima electione, dū ecclesia vacat, non tñ pōt concedi istud ius ecclesia non vacante, præsertim, q̃n fieret concessio indeterminata, vt ſp, q̃nq; contingeret ecclesiā vacare, hērent isti ius eligendi. Et ad hoc adducit dictum Cōp. dicētis, q̃ ecclesia nō vacāte, non pōt alicui nomine proprio cō cedi ius eligēdi, quia aperiretur via promissioni vacaturi bñficii, ꝯ c. ex tenore. j. de concess. præb. & c. constitutus, eo. titu. sed nōe collegii sentit, q̃ valeret concessio, arg. in c. consultationibus, j. de don. Hæc est lect. Ioā. And. q̃ puto, q̃ dēt intelligi ſm Comp. & Goff. vt possit concedi, tamen cum licentia superioris. ne contingat iura ecclesiæ alienari. Et ex prædictis possumus colligere multas rationes decidendi ad istum tex. vt dicamus primo, q̃ cōcessio hic facta non valuit, quia non interuenit consensus superioris. Secundo, quia fuit facta personis, & non ecclesiæ respectu vacaturi beneficii. Vel tertio, quia agebatur, vt isti † remanerent confratres, & monachi prioris monasterii, quod esse non potest. Secus autem si monasterio vacante, pro illa vice daretur abbatib. alterius monasterii potestas eligendi. Nam tunc valeret concessio, quia non contingit hoc casu alienatio, nec aperitur via ad vacaturum beneficiū, nec datur ius monachatus, sed solum conceditur pro vtilitate ecclesiæ, vt habeantur plura iudicia in electionis actu, vt in d. c. scriptum. Et aduerte, quia prædicta clare procedunt quoad excludendos istos abbates electores in iure proprietatis, respectu cuius duntaxat concludunt hæ rationes Doc. Sed respectu possessionis, non videtur hic, q̃ Doct. aliquid boni senserint. Nam potest acquiri possessio alicuius rei, vel iuris, cuius proprietas de iure haberi non potest, vt proba tur in l. 1. §. si vir. ff. de acquiren. possess. & in l. 1. §. deiicitur, ff. de vi, & vi arma. vbi patet, q̃ licet maritus non possit rem donare vxori, ita q̃ dominum ex tali donatione nullo modo transit tamen si res donata traditur, transit possessio in mulierem, quia possessio habet plurimum facti, vt in c. cum nostris, de concess. præb. adeo, q̃ si mulier spolietur ab alio re sibi donata a marito, pōt agere interdicto. vnde vi, ad possessionē recuperandā, vt pro bāt no. in d. §. deiicit. Facit opt. qd no. gl. 14. q. 1. i. in Summa, seu in c. 1. in gl. mag. ergo ꝑsuppositio, q̃ cessio istis abbatib. facta non valuisset, quoad trāsferēdū ius eligēdi. respectu ꝓprietatis, fuit tñ trāslata possessio, ex quo post cōcessionē fuerunt isti admissi ad actus capitulares, vt dī in gl. j. ergo rōne possessionis quam habe
b bant, debuerunt vocari ad electionem, & si fuerunt contēptis debant posse agere, vt electio, ratione cōtēptus, retractaret.[b] Ad hoc c. cū ecclesia Sutrina, præal. vbi solum pp possessionē ius eligendi, fuit retractata electio facta, contēptis illis, qui erant in possessione. Et q̃q gl. 1. hic nitatur rīndere ad illum tex. q̃ ibi allegabatur consuetudo, noīe ecclesiarum, hic allegabatur concessio facta nomine proprio, tñ ex hoc non colligitur aperta ratio diuersitatis. Nam saltē noīe proprio poterāt hēre possessionem cum possessio sit quid facti, vt s. dixi, in muliere. Ideo ad istū tex. rīnde aliter. Et primo pōt dici, q̃ hic non agebatur possessorio, sed agebatur confessoria actione. s. respectu ꝓprietatis, quia forte dicebant isti abbates se hēre ius interessendi capitulo, & ita pretebant pronunciari. Et pro fundamento intentionis eorum, adduxerunt causam ineptam, merito succubuerunt, & hunc forte intellectum sentit gl. in fi. Et adduco pro hoc iusſtum tex. dum dicit, in eo, q̃ isti fuerūt iussi exprimere, quo iure deberent isti electioni interesse, & sic pondera verbum, dēre, quod sāpit ius proprietatis. Pōt ergo intelligi, q̃ isti fundabāt se ſuper possessione, Petētes electionē cassari, vtpote factā eis exclusis, qui erāt in possessione. Et tunc ad ꝓrium rīndeo dupliciter. Primo, q̃ cum ibi essent in hac possessione, mala fide, quia iure resistere, p rōnes si-
3 alleg. non tenebatur capitulum ipsos vocare ad electionē, quia possessor malæ fidei, nullum commodū pōt [illegible] ne iustificium suū dēt computari in numero horum, vt no. dixi[illegible] eo. c. Cumana, quod tene menti. Secundo, quia potest intelligi, q̃ cū ista possessio esset ꝯ ius proprietatis, non debebat hēre effectum restitutorium, saltem ꝯ habentes ius proprietatis, nisi coloraretur per aliquam causam probabilē, vt no. probatur in c. ad decimas, præal. hic aūt non solū colorabatur possessio, imo fuit expressa causa ꝯ ius, vnde, quēadmodum non debent obtinere, vt fiat eis restitutio possessionis, vt in d. c. ad decimas, ita non debent obtinere, vt retractetur electio per alios facta, vt no. probatur hic iūcta gl. in prin. quod est valde not. Et ad §. deiicitur, ſupra alle. dic, q̃ ibi mulier agebat interdicto ꝯ tertium, pro quo non faciebat ius cōe, hic autem agebatur cōtra capitulum istius monasterii Fiscan. pro quo facit ius cōe, cum ad ipsum capitulum duntaxat spectet electio abbatis de iure cōi, vt in c. 1. s. eo. & in c. cum dilectus, de cōsue. & pro hac diuersitate, vide bonam gl. in d. c. ad decimas, & in c. 1. de resc. lib. 6. & quod plene dixi in c. in literis, de resti. spol. Nob obst. c. cum ecclesia Sutrina, de causa poss. & propr. Nā vt ibi dixi, possessio, ibi erat colorata ex diuturnitate temporis. Nam longo tempore fuerāt in possessione, & præsumebantur possessores bonæ fidei, vt no. Inn. in c. 2. dem. teg. resti. & vide ad intellectum illius c. cū ecclesia, quod ibi pleniūs dixi, & per hoc habes hunc tex. plene declaratum, tam respectu iuris proprietatis. q̃ possessionis. In gl. 1. ibi, [Quia isti tempore petitionis fuerant & c.] Hæc responsio nō euacuat formaliter contrarium, quia licet non essent in possessione, potuerunt esse tempore electionis, nam respectu illius statuti, isti tunc agebant. Inn. vero respondet formalius, dicens, q̃ illa regula, q̃ quis non cogitur dicere titulum suæ possessionis, fallit propter præsumptionem contrariam, C. de prob. l. siue, & in c. vnico, vt eccl. bñfi. Item dic, q̃ ista possessio erat ꝯ ius, vt s. dixi, merito tenebantur exprimere causam, vt in c. ad decimas, & 100. dist. in c. contra morem, & in c. 1. de præscri. lib. 6. Abb

ADDITIONES.

a Prioris monasterii. Adde tu pro hoc Lud. Rom. sing. suo. 72. inci. ān scholaris priuatus. vbi tenendo istam opi. in fi. alle. glo. casum esse in isto c. ſm Ioan. And. a quo licet iste hic, & Fel. in c. cum M. Fer. col. 9. in fi. deuiare videatur sequere tamen Ro. opi. quam Ias. & Mod. in l. cunctos populos, col. 12. C. de sum. Trin. & fide cath. vbi allg. meliorem tex. quam facit Rom. vt dicit ibi, in l. qui commeatus. §. tyroni, ff. de re milita. Zach.

b Retractaretur. Ad hoc facit, quod no. Bal. in l. 2. in fi. ff. de iurisd. omiud. vbi dicit, q̃ si ex forma ſtatuti, res ſmmobilis non possit alienari in forensem, si fundus forensi tradatur, quamuis contractus sit inutilis vigore ſtatuti, tamen transfertur possessio. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Maior pars in electionibus consideratur respectu capituli, non autem respectu aliarum partium, & num. 2. & 4.*
3 *Casus, in quibus verba necessario requiruntur.*
Verba vbi de necessitate requiruntur, non sufficit simplex factum.
5 *Patroni possunt præsentare aliquem, & valet præsentatio, licet non fuerit maior pars patronorum.*
6 *Collegium siue vniuersitas, consilit in duabus partibus vocandorum, & quod sit a maiori parte illarum duarum partium, valet &c.*

CAP. XLVIII.

1 **Ecclesia vestra.** Electio † dēt fieri verbo, & de ipso, p̃, & nō respectu aliarum partiū, & est casus no. & quotidie allegatur. Primo ponitur propositio negotii, Scdo ipsius examinatio ibi. [Verum.] Tertio ſnia ibi, [Vnde.] Casus liter. Ecclesia Rotomagen. vacante, canonici ad ecclesiam cōgregati, ꝑmisso seu tinio, ſm formā concilii, quidā consenserunt in Thomā, quidā in Cancellarium, & quidā alii singulares, in singulares personas eiusdem ecclesiæ consenserunt. Electiones istæ delatæ sunt ad dominum

dūm papā, auditis sup his & alijs, q̃ in p̃sentia papæ & fratrū suorū sunt ꝓposita, inuenit, q̃ illi q̃ senserāt in Thomā, maiorē partē facibāt respectu aliorū, q̃ in alios ꝓsenserant, sed ad maiorē partē totius capituli, nō pueniebāt. Præterea, ꝓsiderauit papa, q̃ post publicationē, & collationē, nulla subsecuta fuit electio, sed deportatio ad sedē facta post appellationē legitimā. Sed talis depor
2 tatio ꝓ electione haberi nō dēt, vnde q̃cqd factū fuit de Thoma, cassauit, idest cassum & irritū ꝓnūciauit, petitione Cācellarij nō admissa. B. No. 1. ar. optimū, & quasi expressum, † q̃ ad validitatē electionis, nō sufficit quē habere sanioꝛē partem capituli, nisi habeat ēt, & maiorē, respectu numeri, Nā, vt hic, ga nō expediebat, Nā si sufficeret sanioritas, papa hoc examinasset, & electionem sanioris partis approbasset. Nec est verisimile, q̃ aliqua pars non esset sanior, aut respectu zeli ipsorū eligentiū, aut respectu meriti electorum, & per hanc cōsideationem puto hic esse text. ꝯ opi. Inn. in c. scriptū, s. e. & in c. q. 1. pp, in quibus voluit sufficere sanio
3 rē partē, & vide qđ dixi in c. q. 1. pp. † Scdo no. q̃ in electione regitur pro forma substātiali, verbalis electio, vnde nō sufficit factū eligētiū, electionē tacitē importans. Simile in baptismo, in quo requiritur verba ab substantiā ipsius, vt in c. 1. de bapt. & in petitione apostolorū, vt in c. ab eo, de app. lib. 6. factū ergo nō æq pollet verbis, vbi verba sunt de substantia, vt hic, & in dictis iuribus,
a alias non minus valet factū, q̃ verba, a vt in c. dilecti, j. de app. 11. qō. 3. in c. existimāt. Quare puto, q̃ in electionibus, in quibus nō est seruāda forma c. ga pp, s. eo. non sint necessaria verba, dūmodo ꝓstet de ꝓsensibus eligentiū p ipsum factū, sicut in matrimonio carnali, iuxta no. in c. tuæ, & in c. cum apud, j. de spon. Sed q̃-
4 ro, † nunquid dispositio huius cap. habeat locū in oībus electionibus, vel in alijs negotijs expliceandis p vniuersitatē, vt ad illorum validitatem, non sufficiat maior pars, comparatione aliarū partium, sed requiratur maior pars totius vniuersitatis, seu Capituli. Inn. sic sentire, q̃ nō. Dicit. n. opponendo de l. maiorem, ff. de verb. sig. q̃ hic iō non valuit gestum ab ista parte, quia c. quia pp, disponit, vt electio fiat à maiori parte capituli, quasi sentiat. q̃ vbi non est seruāda forma illius capituli, sufficit maior pars, ēt respectu aliarum partium. Sed profectō hoc dictū Inn. nō est verum, p c. 1. j. de his, q̃ fi. a maio. parte cap. vbi in oībus explicandis p vniuersitatem, dat pro regula, vt non valeant gesta, nisi fiant à maio. parte cap. & sanioꝛi. Sed non potest dici maior pars capituli, vbi non est maior omnium, q̃ intersunt capitulo. Nā maior pars respectu partium minorum, non pōt dici maior pars capituli, quia capitulum ꝓstituitur ex oībus ibi p̃sentibus. Et sacit quod no. in c. scriptum, s. eod. & sentit gl. in l. nulli, & in l. plane. ff. quod cuiusq; vni. no. Facit l. quod maior, ff. ad muni. & apertius hoc sentit gl. fi. in c. si cui, j. eo. li. 6. vbi gl. sentit notabilē theoricam in casibus, in quibus non est seruāda forma c. q̃ pp. & q̃n pp discordiā non pōt haberi maior pars totius capituli, vt primo illi de capitulo, seu vniuersitate faciant, puisionē, seu statutum, vt valeat id qđ fuerit factum à maiori parte, comparatione minorum partium. Valet. n. puisio talis, quia oēs videntur postea consentire. & ita est statutum in electione Rectores huius studij Senensis, qđ quidē statutum valet, per p̃dicta. Cessante aūt statuto, non valeret electio Rectoris, nisi hēret maiorem partem totius vniuersitatis per
b tum tex. & per prædicta. Et sic aliās vidi Paduæ, propter hūc defectum electionem Rectoris retractari. Nam cum vniuersitas sit quoddam corpus fictum, repræsentatum per singulos de vniuersitate, vt in l. mortuo. ff. de fideiuss. non potest dici istud corpus vniuersitatis aliquid feciſſe, nisi saltem maior pars totius corporis ꝯ cludat, quia fictione iuris, quod fit à maiori parte istius corporis attribuitur toti corpori, vt in c. 1. de his quæ fi. a maio. parte cap. & in d. l. quod maior, & l. aliud. §. refertur. ff. de re. iu. Et facit qđ no. gl. in c. 1. ne sede vac. li. 6. quæ dicit, q̃ in spectantibus ad Fēm & capitulū, oportet ad validitatem actus, q̃ Eps, hēat secū maiorē partē capituli, quia aliās non diceretur capitulum secum con-
5 currere, & facit quod dixi in c. postulastis, de concess. præb. & per Fede. consi. 1. † Sed ꝯ tex. & prædicta opp. de c. qm̃, de iu. pat. vbi valet præsentatio facta à maiori parte patronorum, licet non cōcurrat maior pars omnium Sol. dicūt Doc. cōiter illud procedere in patronis, qui præsentant vt singuli, & non vt collegiū, secus autem in spectantibus ad aliquos iure collegii, & si ad collegium
6 spectat præsentatio. nō valeret p̃sentatio, nisi fieret à maiori parte totius capituli. † Et no. sing. hoc dictum. Habes. n. ex his colligere duas ꝯclusiones, seu regulas. Prima, q̃ vbi actus b ptinet ad plures, vt ad collegium, regrit ad validitatē ipsius, dispositio maioris partiūs totius collegii. Qđ intelligo de maiori parte existentium tunc in collegio, nata vt constituatur vniuersitas, sufficit p̃sentia duarum partium vocādarum, & valet qđ fit à maiori parte istorum, vt no. in d. l. nulli, & l. placet, dixi plenius in c. cum nobis, s. e. & in c. cū oēs, de ꝓsti. Scda regula, q̃ in spectantibus ad plures vt singulos, in casibus, in q̃bus valet dispositio maioris partis, sufficit maior, cōparatione minoris partis, vt in d. c. qm̃, & vide qđ ibi dixi. Et fallit prima regula, in electione Prouincialis de ordine minorum, Nā valet electio facta à maiori parte partium, compa ratione minorum, vt in cle. exiui. §. demum, de verb. sig. & ibi tex.
singu. Et per illum text. per locum à speciali probatur, quod s. tenui, quod ēt vbi non est seruanda forma c. ga pp, hēt locum dispō huius c. quod no. & ad l. maiore, ff. de verb. sing. per q̃ mouebatur Inn. dicit Gof. & Vincē. q̃ ibi dī maior pars respū aduersarij, qui minori tpe possēderat, non autem dī maior pars totius anni. Ita hic potest quis dici electus à maiori parte, non respectu totius capituli, sed respectu minorum partium, sed hoc non sufficit in gerendis per vniuersitatem. In gl. in ver. [post appellationē, in fi.] hæc gl. vt dicunt Doc. & bene, destruit literam, q̃ quæ hanc appellationem vocat legitimam. Vnde ad c. quia propter, per quod gl. mouetur, rīndetur q̃ post publicationem scrutinij, non potest interponi appellatio ad impediendam. s. electionem futuram, ga non subest tunc causa iusta retractandi electionem consensus maioris & sanioris partis, Nam istud est de requisitis in c. quia propter. Ad idem c. auditis, supra c. tit. vel ex aliqua alia iusta causa potuit hic interponi appellatio. Abbas.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Quam verba. Facit tex. in l. restituta. in prin. & quod ibi Doc. no. ff. ad Trebel facit l. 1. & 2. ff. de lib. & posthu. vbi Aret. & Alex.

b Quod ubi actus. Vide Bar. in l. omnes populi, in 3. colu. ver. 2. principaliter, ff. de iusti. & iure, & in l. nulli, in fi. ff. quod cuiusq; vniuer. ubi vult, q̃ duæ partes omnino debent esse præsentes. Cuius contrarium sentit Abb. hic, dum dicit, sufficit maior pars existentium in collegio, quæ opin. est verior, quia illi, qui non veniunt, faciunt q̃ totum ius vniuersitatis remaneat in præsentibus, vt per Abb. in c. cum nobis, supra eo. & consuluit Ang. cons. 163. non est dubium, de quo tamen per Doc. & Fel. in c. cum omnes, supra de const.

SVMMARIVM.

1 *Abbas non potest quis eligi, nisi fecerit professionem ex presſam, & nu. 2.*
3 *Monachus non professus, nō potest eligi ad aliquod officiū administrationis.*
4 *Abbas non potest quis eligi, qui sit alterius professionis, vel habitus.*

CAP. XLIX.

1 **Cum in magistrum.** Non professus † in Abbatem recitar factum. Scdō prouidet, ibi, [Mandamus] Casus l'alis. In quibusdam ecclesijs regularibus eligebantur quidam in Abbates, qui nondum erant professi ordinem regularem. Hoc intelligens papa, scribit diœcesano ep̃o, dicēs, q̃ in magistrum assumi non debet, qui nondum fuit discipulus, neque debet præfici, qui non nouit subesse, vnde mandat, vt quoscunque tales inuenerit qui professi non fuerint ab huiusmodi remoueat Abbatijs. B. No. 1. principium, ad quod solet allegari quotidie iste tex. & facit ꝯ magistros momentaneos. Hinc alibi dicit tex. Hiero. Lōgo tpe disce, q̃ postmodum doceas. 16. q. 1. c. lic viue, & in c. si clericatus. & alibi. Miserum est eum fieri magistrum qui formam discipuli non assumpsit. 61. q. 1. c. miserum. Secundo no. ibi, [Nec sit præficiendus,] ar. op. & quasi expressum, q̃ nō solum per viam electionis, sed etiam per viam prouisionis, non debent nisi professi, in Abbates assumi. Si ergo conuentu negligente eligere, potestas deuolueretur ad superiorem immediatum, iux. tex. i c. ne pro defectu, supra eod. non poterit iste superior, salua authoritate Ro. Pont. præficere non professum. Ad idem facit cle. quia regulares, de sup. negl. præla. vbi no. colligitur, q̃ is, ad quem fit deuolutio ex negligētia, tenetur eligere, seu promouere homines illius qualitatis, cuius erant astricti primi electores. No. vlterius, q̃ diœcesano loci subsunt monasteria, vt in c. monasteria, & c. Abb. 18. q. 2. sunt tamen exempta a l. diœcesana, vt in c. dilectus de offi. ord. vbi plene de hoc no vide verbum. [diœcesana] capitur hic largo modo, comprehendit enim iurisdictionem Episcopalem generaliter, vt no. in c. auditis, de præscr. † Quæro, nunquid sufficiat tacita
2 professio ad hoc, q̃ quis possit promoueri in Abbatem? dic, q̃ olim sufficiebat, ar. hic. Nam iste tex. solum requirebat, q̃ per professionem quis efficeretur primo monachus, vel regularis canonicus, & ad hoc sufficiebat indubitanter tacite professio, vt in c. j. infra de reg. lib. 6. & in cle. 2. eo. tit. Hodie vero requiritur expres-
a sa [a] professio, alias non valet electio, vt in c. nullus. infra eo. tit. lib. 6. An autem possit præfici tacite professus per viam prouisionis
3 dic, vt ibi no. per Ioā. And. † Secundo quæritur, quid in prioratibus, & alijs administrationibus regularibus. Sol. dicebat Aegid. q̃ illis poterat præfici non professus, sed hodie falsum est istud. Vnde etiam in illis cōsequendis, requiritur expressa professio, in cle. ne in agro. §. pen. de sta. reg. & tene menti illum tex. Tertio quæ-
4 ritur, † nunquid canonicus regularis possit eligi in Abbatē? hæc litera videtur innuere, q̃ sic, sed tu intellige in monasterio canonicorum. Si autem esset monasterium monac. non valeret electio, quia hodie prouisum est, vt homo alterius professionis, vel habitus, non possit eligi in Abbatem, vt in clem. 1. eod. titu. & tene menti illum tex. sin. An autem possit postulari, & a quo, vide ibi glo. no.

ADDITIO.

a Expressa. Adde quod voluit Fede. consi. 257.

SVMMARIVM.

2 *Absentens, an sint vocandi in electionibus faciendis.*
2 *Abbas ex speciali iure habet ius eligendi Episcopum vna cum alijs canonicis.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 *Electionis ius non dicitur præscriptũ, nisi probetur, quod interuenerit plures electioni factæ de aliquo prælato, & vocem dederit.*
4 *Consuetudo in dubio, & quo casu intelligatur de præscripta.*
Libelli verba intelliguntur late, in fauorem libellantis.
5 *Protestatio veniens ad detrahendum iuri aduersarij, an noceat aduersario tacenti.*
6 *Tacens non præsumitur consentire in re onerosa, & præiudiciali.*
7 *Petitorium, & possessorium, si simul concurrunt, debet pronunciari pro petitorio.*
8 *Protestatio contraria facto, an valeat.*
Protestatio non releuat protestantem, in his, quæ protestans tenetur de iure facere.
9 *Citatus, potestans coram iudice, nolle consentire in eum, tanquam in iudicẽ, dicens non esse iudicem, nec per ea quæ dicet vel faciet, intendit recedere à sua protestatione, an talis protestatio teneat.*
10 *Venditio si fuerit facta, & aliquis sit deceptus vltra dimidiam iusti pretij, non valet, etiam quod deceptio consistat in vno denario.*
11 *Iuris appellatione, regulariter venit ius commune, licet aliquando veniat ius speciale & venit etiam consuetudo.*
12 *Possessor malæfidei, antequam declaretur esse malæfidei, omnes fructus debet recolligere.*
13 *Excommunicatus, etiam occultus, facit quod electio sit nulla.*

C A P. L.

Cumana. Electio facta à non maiori parte capituli, & omissa collatione, non valet. Prima pars narrat factum. Scda ibi. [Cũ 18.] electionem irritat, exprimens cãm, quare electores punit. Casus li. Ecclesia Cumana vacante, die statuta ad celebrãdam electionẽ, canonici & tres Abbates, qui vocem in electione dicuntur habere, cęperunt de electione tractare, capellani & clerici ciuitatis eiusdem, dicebãt se interesse debere electioni, & ꝙ sine eis electio fieri non deberet. Tandem, ne p hmõi ꝺictionẽ differret electio, capellani, & clerici admissi fuerũt sub hmõi ptestatione, ꝙ vox eorum, qui non deberent interesse de iure, vel de consuetudine, non valeret, & sic ꝓmisso scrutinio 7. canonici, & vnus Abbas 11. capellani, & 9. clerici in Archipresbyterum eiusdem ecclesię ꝙuenerunt. 9. canonicis, vno de Abbatibus, vno capellano, & 11. clericis in ipsius ecclesiæ Archidiaconum dirigentibus vota sua, & publicato scrutinio a parte sua, vterque extitit electus. Vtreque electiones istæ sunt ad sedem Apostolicam delatæ. D. papa auditis meritis vtriusque electionis, & alijs quæ partes proponere curauerunt, inuenit, ꝙ 18. sunt canonici, & 19. capellani. 20. clerici, & tres Abb. sed neutra electio peruenit ad maiorem partem totius capituli, quia non fuerat ꝓbatum, ꝙ clerici admitti debuerunt, nec fuit probatum, ꝙ capellani admissi fuissent, vel per consuetudinem, vel de iure, qa & si capellani interfuissent duabus electionibus Eꝓorum, & scrutatores dedissent volũtatẽ, nõ tñ vota illorũ inquisita fuerunt, vel aliquos elegerunt, sed dato, ꝙ vota illorum inquisita fuissent, vel aliquos elegissent, per hoc tñ nõ fuit ꝓbatũ, ꝙ illud eis competeret de iure, vel de consuetudine ꝓscripta, & iõ D. papa electiones ꝓdicta factas, ẽt ꝺ formam ꝺcilij gñalis, qa collatio in cõi fuit omissa, quæ statim post publicationẽ scrutinij, fieri debuisset, cassauit, & electores hac vice eligendi ptãte priuauit. B. Not. 1. ibi, [Ad celebrãdam electionẽ ꝓfixa,] ꝙ capitulũ non tenetur expectare vltimam diẽ termini a iure ꝓfixi ad eligẽdum, de quo dic, vt in c. ne pro defectu, 5. eo. sed põt ꝓfigere certam diẽ ad electionem celebrandam, ꝓueniendo finẽ. Non. n. debent electores tñ se angustare. Et an sufficiat maior pars ad ꝓfixionẽ huius termini, dic vt
1 dixi in c. cũ nobis. 5. eo. † No. 2. ibi, [Qui præsentes] lunc. gl. ꝙ licet
de iure vocandi sint absentes ad electionem, si commode vocari
a possunt, vt in c. quia pp. 5. eo. valet tñ a consuetudo, vt absentes b
b non vocentur, sed residentes ius eligendi integrũ, penes ꝓsentes, & sic valet consuetudo, vt omnino absentes non vocentur, de quo vide quod dixi in c. corã, 5. eo. Posset tñ dici, ꝙ iste tex. non probat hãc opi. gl. qñ erãt nunc ꝓsentes, sed forte absentes tpe ꝓfixionis termini reuocati, Nã istud verbũ [pũtes,] nõ refert ad verbũ [ꝓgregati,] ꝺictũ tñ in se est verũ, vt dixi in d. c. coram, tene menti istam
2 gl. † No. 3. ꝙ Abb. pñt de iure spãli acqrere ius eligendi Eꝓm loci, vna cũ canonicis ecclesiæ cathed. & facit c. scriptũ, 5. eo. & c. fi. ꝺ. de instit. No. 4. ꝙ licet ad electionẽ Pont. celebrãdam, ꝙueniant homines diuersarũ ecclesiarũ, & diuersorũ collegiorũ, tñ quoad electionis actũ, vident oẽs ꝓsentire, vt vnũ collegiũ, vnde sufficit, qđ electio fiat a maio. parte oĩum, ad idẽ tex. in c. scriptũ. 5. eod. &
c ꝺic, vt ibi dixi. Quinto no. ꝙ capellani c ecclesiæ cath. non habent vocẽ in electione Epi. Non. n. sunt de cap. nec per se faciũt capitulũ, sed sunt in ecclesia tanq̃ singulares, adhoc c. pen. de cle. nõ resi. vbi gl. dicit, ꝙ etiam ad alios tractatus non debent conuocari cũ canonicis, ad idem tex. c. cum dilect. 1. ꝺ. de exc. præl. vbi sin. probat ꝙ etiam per se non faciunt collegium. Sexto no. cautelam, & practicam optimam, cum dubitatur, an aliqui debeant interesse electioni, & tps instat, ita quod commode non põt recipi. pbõ, an de iure hoc eis competat, debent. n. admitti cum protestatione, vt eorũ voces valeant si, & inquantum appareat postmodũ eos debuisse interesse, concor. ꝺ. eo. c. in genesi. non ergo nocet electioni aliàs legitimæ, ꝙ non hãbẽtes vocẽ fuerint admissi vna c
3 alijs. No. 7. ibi, [Scrutatores dederint.] ꝙ ad probandã quasi possessionem iuris eligendi non sufficit probare possessionem circa aliqua primordia, & præambula ad electionem celebrãdam, sed oportet, ꝙ probetur, ꝙ vna cum aliis elegerint prælatum, quia ex ista competant de iure speciali, non debet extendi possessio de actu ad actum. ad hoc tex. in l. 1. §. si quis, ff. de itin. actuque priua. & qđ ibi no. Bar. vnde ad probandam hic quasi possessionem eligendi, nõ sufficit probare, ꝙ isti capellani interfuerint duabus electionibus, & vna cum alijs elegerint scrutatores voluntatum, nisi cum alijs elegerint prælatum, cũ aliud sit interesse electioni, & scrutatores eligere, & aliud eligere prælatum, vnde ex diuersis non
d dẽt fieri illatio, d vt in c. 2. de transl. Epi, & in l. neque natales, C. de prob. Et põdera, ꝙ nõ sufficit probare, ꝙ qs interfuerit electioni. Nã potuit interesse, & tñ nõ dare vocem, Nã qñque ex gratia cõceditur sola, & nuda interessentia, qa est modici præiudicij. Vnde per hoc non debet iæferri, ꝙ fuerit data potestas eligendi, seu ꝺi vocẽ, pro hoc facit, quod no. Inn. in c. cũ ecclesia Sutrina. 5. de cau. pos. & proprie. & in d. c. dilectus, de c. mona. fa. c. cũ ꝺting. de deci. Et in hoc tene menti istum tex. cum prædictis. Nota ibi [Vel ipsi aliquos elegissent] arg. opti. ꝙ sub potestate scrutãdi vota aliorũ, nõ venit potestas eligendi, vnde electi, vt scrutẽtur vota, sunt functi officio suo, post votorũ exquisitionem, electio ergo cõis dẽt sequi post ea ex dispẽsatione capituli, de quo vide qđ
4 dixi in c. qa pp. 5. e. † No. 9. ibi, [Vel ex ꝙsuetudine iam ꝑscripta,] ꝺ
e appellatione e consuetudinis, intelligitur in dubio de præscripta, ꝺ
f vnde non sufficit probare consuetudinem alicuius temporis, qđ non sufficit ad consuetudinem legitime præscribendam, & dicit Io. And. hoc alibi non ita bene probari, & quotidie solet ad hoc allegari iste tex. Probatur autem hoc ex eo ꝙ in protestatione non fuit facta aliqua mentio de præscriptione, sed solũ fuit dictũ ꝙ vox illorum, qui nõ deberent interesse de iure, vel de consuetudine, non valeret. Et papa in decisione causæ dicit, ꝙ licet istius pellani, ꝓbauerint, ꝙ interfuissent in duabus electionibus, hoc tñ nõ sufficit, quia per hoc non apparet de consuetudine ꝑscripta, & sic illud verbum simpliciter prolatum, [de consuetudine] intelligitur de præscripta. Et hoc verũ putat ꝺ. Ant. nisi hoc verbũ esset prolatum in mã larga, puta in libello, quia tunc intelligitur de ꝙsuetudine ẽt nõ præscripta. Adducit ho. text. in c. querela. 5. eo. & dicit illud procedere, qñ ꝙsuetudo ẽt non præscripta sufficiat intentionem libellantis, quia in dubio debemus verba libellantis, in eius fauorem late intelligere. Vnde si dico in libello, ꝙ consueui eligere, sufficit probare, ꝙ aliqñ elegi, licet non probẽ ꝓ tñ tps, ꝙ sufficiat ad consuetudinem præscribendam, pro hoc est tex. in l. ũ quis intentione ambigua, ff. de iud. & c. constitutus iun. gl. de relig. do. Hnic. est, ꝙ in maleficijs dicimus, ꝙ per duos actus inducitur consuetudo, pro hoc l. 3. C. de epis. audien. Secus autem foret, vbi ad fundandam intentionem libellantis requireretur cõsuetudo præscripta, quia tunc de illa intelligeretur, vide tñ ad mãm bo. tex. dum ibi no. in c. cum ecclesia Sutrina. præal. & tene mẽu ꝓmissum dictũ. No. 10. ꝙ collatio zeli, numeri, & meriti, est de forma substantiali electionis. Vnde ea omissa non valet electio, vt hic, & dixi in c. quia pp. 5. eo. vide tñ, qđ hĩ in c. ĩ q. 6, 5. eo. ti. li. 6. No. xi. & tene menti, ꝙ eligentes non seruata forma c. quia pp. 5. eo. sunt priuandi ptãte eligendi, licet nulla electio fiat facta à maiori parte totius capituli, vt optime hic probat, vndelicet electio nõ hẽat effectum, nihilominus est pœna imponẽda. Et
g ꝙ hoc facit, qa defect g formæ, ĩducit nullitatẽ h electionis ipso facto, vt dixi i d. c. qa pp. & nihilomin i eligẽtes dẽnt puniri ex trãgressione formæ, vt ibi. Vlt. no. ibi, [priuãtes] ꝙ eligentes contra formam

---

ADDITIONES.

a Sep. Sap. Valet tamen. Vide Car. in c. fina. q. 19. supra de consue. vbi ad hoc alleg. tex. in c. cum inter vniuersas, hoc titu. & ibi etiam do. And. Sicu. col. pen. vide Abb. in consi. 38. in q col. fi. in 2. vol.
b Absentes. Adde Old. consi. 259.
c Capellani. Adde Ro. fin. suis, fol. 23. & consi. 357.
Zac. Dic, ꝙ est ꝺ. ing. in nu. 659. quod incip. an simplex capellanus. vbi alle. Imo in c. 2. de institu. inducentem tex. sing. in c. fin. de statu mona. qui loquitur de secularibus capella. in ecclesia regulari, & seculares clericos habentes capellas in ecclesia cathedrali, nisi tamen ex consuetudine admitterentur canonici ad eligendum cum dictis canonicis, vt not. in cap. cum ecclesia, infra de causa pos. & proprie & supra no. in apost. ad c. 1. ĩfto ti. & est gl. in c. cum in ecclesiis, de præb. li. 6.
d Firi illatio. Adde late Rom. consi. 371.
e Seb. Sap. Quod appellatione. Vide Bal. in c. 1. de feu. cogn. in vsi. feud. sibi dicit, ꝙ consuetudo, autequam sit præscripta, non dicitur consuetudo, sed vbi luntas inducendi consuetudinem, vide etiam Ang. in l. diuturna. ff. de legib. vbi reputat hunc tex. sing. ad hoc vide etiam Bal. in l. bino. C. de aduocat. uer. iudi. & nunquid etiam de iure ciuili, cõsuetudo debeat tolle præscripta, tradit do. Ias. post Bar. in l. de quibus, col. 1. o. deleg. & cõsu. sed latius per ꝓceptorem meum do. Rochum Curtium, in repe. c. fi. col. 33. versi. secundum requisitum, supra de consuetu.
f Præscripta. Ad le Fel. consi. 94.
g Nullitatem. Vide quæ posui in c. cum post. in 2. no. supra. eo. Aen. Fale.

formã nõ sũt ipso facto priuati ptãte eligẽdi, sed priuãdi p sniã, ad idem c. q̃ ꝺ. eo. tit. lib. 6. & dixi in d. c. quia pp. Pro clarori intel lectu tex. & gl. op. ꝺ tex. sic, vr. n. ꝙ isti capellani debebãt oĩno in nu. eligentiũ cõputari, ex quo n. ꝙ qs est in possessione eligendi, debet ad electionẽ pure admitti, vt in c. querelam, 5. eo. & in c. consultationib. de o ff. dele. & in c. cũ eccl. de cau. pos. & proprie Ex qbus apperte colligit valere collationẽ, vel electionẽ eorũ, q̃ sunt in quasi possessione, licet non habeãt proprietatem illius iuris, eligendi, vel conferẽdi. Et ratio prædictorum est, quia electio siue collatio, est quasi quidam fructus iuris eligendi, seu conferẽdi. Fructus aũt pertinet ad possessorem, vt infra. de re. diui. 5. si qs a nõ dño, & no. in c. grauis, de resti. spo. & per Inn. in c. cum eccl. Sutrina, ꝑalle. & in d. c. consultationib. Tex. aũt innuit hic ꝺrium dicens, ꝙ præsupposito, ꝙ isti capellani elegissent, per hoc tñ nõ constitit, ꝙ deberent computari in numerũ eligentiũ. Sol. gl. 4. q̃ est super ver. [Protestatione] tenit istud ꝺriũ prope mediũ sui, & soluendo dicit ꝙ istorum vox, valuisset ratione possessionis, nisi præcessisset protestatio, cui quidem protestationi consense runt clerici, & capellani, alias non fecisset eis ꝓiudiciũ in cõmo
5 do possessionis. † No. 1. in. ex ista sol. gl. ꝙ vbicũq; protestatio venit ad detrahendum iuri aduersarii, nõ nocet aduersario, nisi ex presse protestationi consentiat. Contrariũ tñ huius gl. tenuit gl. in c. 1. 27. di. dicens, protestationẽ obesse aduersario tacenti. Et p illã gl. cõsuluit hic Abbas, vt cũ fit protestatio ad detrahendũ iuri alicuius, ille de cuius præiudicio agitur, debet protestari ꝺriũ, si non vult sibi ꝓiudiciũ gñari, Inn. tñ Host. & Cõp. sequunt dictũ huius gl. vt nõ sufficiat taciturnitas, sed requirat expressus cõsensus. & tenit Io. And. in c. in genesi, ꝺ. e. tit. & placet do. Ant. hic.
a Sed pro ꝺria opi. a vide tu gl. b no. q̃ non solet allegari in l. si fide
b iussor. ff. qui satisd. cog. q̃ dicit, ꝙ si ego recipio fideiussorem hac protestatione ꝓmissa, ꝙ ipse nõ alleget in futurũ priuilegiũ, ꝙ si deiussor intercedendo, vr tacite acquiescere protestationi. Et p hac opi. ficit, qa ex quo aduersarius recipit factũ, vr recipere cũ limitatione protestationis, ar. in c. cũ olim, ꝺ. de censi. D. Card. di stinxit hic, ꝙ aut protestatio stat in meris finibus protestationis, & tunc protestatio non præiudicat aduersario, nisi cõsentiat, & hoc casu procedat opi. ꝺria. Aut non stat in meris finibus protestationis, sed vltra procedit, dando, vel promittendo aliquid, & & tunc aduersarius recipiendo actũ, & nõ resistẽdo protestatio ni, vr tacite acquiescere protestationi, qa nõ põt recipere partẽ facti pro se, & partẽ reiicere, vt in d. c. cũ olim, & in hoc casu intelligit istũ tex. Isti. n. canonici non fuerunt simpliciter protestati sed admiserunt illos capellanos cum protestatione, ideo, ex quo capellani acceptauerunt, vt interessent, vr acceptasse cũ sua qua litate iuxta tenorem protestationis, quantũcunq; expresse non consenserint protestationi, & videtur hoc dictũ satis coloratũ. Ego tñ aliter dicerẽ, videlicet, ꝙ aut protestantes concedunt id, quod alias de iure cõpetit aduersario. restringendo tñ illud p protestationẽ, & tunc requirerẽ consensum expressum aduersarii, quia in dubio, ex quo alias ille actus copetebat de iure, vr ꝙ in dubio voluerit potius vtiiure suo, q̃ permissione aduersarii, cum sibi competat libere iure suo proprio, & ex ꝓmissione aduersarii restringitur ius suũ. Vnde in dubio nõ dẽt quis ꝑsumi, velle contemnere ius propriũ, vt in l. cũ de indebi. ff. de prob. & in c. super hoc, de renun. fa. ꝙ no. gl. in l. cum qd. ff. si cer. pet. Ita dicendum in proposito, cum existens in possessione iuris eligẽdi, habeat iure proprio facultatẽ dãdi vocẽ, sed admittitur cum protestatione restringendi, & ipse tacet, nõ est verisimile, ꝙ acquiescat pro testationi ꝑiudicanti iuri suo, sed potius, ꝙ intret capitulũ, volẽdo continuare possessionẽ suã, vbi aũt permittitur ꝓ protestatio nẽ, vel cõceditur, seu donatur id ꝙ nõ ꝓtestabat alias aduersario de iure, tunc fateor ꝙ acceptãdo factum, vr in dubio acceptare cũ qualitate protestationis, quia vnicũ est factũ, licet qualibet ad hoc c. Pisanis, de resti. spol. & in d. c. cum olim. & ideo si prorsus ius nõ habens, admitteretur ad electionẽ cum protestatione de qua in tex. valereret protestatio, q̃tucũq; expresse nõ consentiat illi protestationi, qa vr acceptasse factum cũ sua qualitate. Si cut dicimus in cõfessione qualificata, ꝙ non põt pro parte acceꝑtari, & pro parte reiici, vt plene dixi in c. bonæ. il 2. de postu. ꝑla. nec tñ credas p ꝺicta, ꝙ ꝓsensus aduersarii tacitus, vel expressus semper requirat in protestatione. Nã in his q̃ dependent a mera voluntate protestantis, sufficit protestatio ipsius duntaxat, vt in
LN Sennius, ff. de neg. gest. Exẽplũ, si expensas facit qs consanguineo. Põt. n. protestari, et in absentia consanguinei, ꝙ facit animo repetendi, vt in ꝺ. l. Nesennius, ita in ꝓmisso dicto contingit. Nã si canonici admittũt prorsus extraneũ, eum, facere istã grãm de pendeat a mera voluntate eorũ, standũ est ipsorũ protestationi, aliorũ declaratiuę, nec requiritur cõsensus alterius. Cõsensus aũt aduersarii requirit, qñ ꝙ ptestatio tẽdit ad detrahendũ iuri suo, seu qñ factũ dependet a voluntate vtriusq; partis, qa non põt vnus alteri afferre iniquã ꝺitionẽ, nisi cõsentiat, qa id quod nr̃m est, si ne facto nr̃o a nobis tolli nõ põt, vt in l. id quod nr̃m, ff. de reg. iu. fa. c. ab eo, ꝺ. eo. li. 6. & c. ad apostolicã, de regu. Ita dicendũ in terminis istius c. Cum. n. ratione possessionis, isti capellani, deberẽt interesse, non faceret eis præiudiciũ protestatio canonicorũ, ni
6 si ipsi capellani consentirent. † Consensus autem non debet præsumi ex taciturnitate, c ex quo tractatur de re onerosa, & præiu
d diciali, d vt no. Inn. ꝺ. eo. in genesi. & dixi plene in c. nõne, de præsum. Et vr ꝺ prædictis bonus tex. m cõem intellectũ, in c. in genesi, ꝺ. eo. vbi aliquid dicẽt, & vide ad materiã protestationis, qđ not. Io. And. post Ioan. Mona. in reg. in gñali, in Merc. li. 6. & per Bar. in l. non solũ, §. morte, ff. de no. oper. nun. & quod dixi in c. cum M. de consti. & prædicta not. Sed ꝺ hoc, & ꝺ tex. op. aliter. Vr. n. ꝙ ẽt si capellani expresse consenserint protestationi, nõ tñ per hoc debuit eis gñari aliquod præiudicium, quia in protestatione fuit dictũ, ꝙ vox eorũ, qui non deberent interesse de iure, vel de cõsuetudine, non valeret, sed ex quo erant in possessione debebãt interesse, quia ius disponit, ꝙ rõne possessionis cõpetat facultas dandi vocẽ, vt 5. plene dixi, ergo protestatio non resistebat. Sol. ꝺriũ est satis difficile, neq; tactum per Doc. antiq. sed do. Ant. varie soluit, & inter cætera, vr inniti duabus sol. quarũ prima est hæc, ꝙ isti capellani non probauerunt se esse in possessione eligẽdi, sed ꝙ solum coelegerunt scrutatores. Hæc sol. non est bona, quia subiicit, ꝙ ẽt si aliquos coelegissent, per hoc tñ non consistit ꝙ eis de iure hoc cõpeteret, vel ex consuetudine. Secũda solu. sua & melior est, ꝙ illud verbum [de iure] positum in ptestatione, declaratur per id quod subiicitur de consuetudine. Nam fuerunt admissi, si de iure, vel consuetudine hoc eis competat.] Vnde sicut verbum [consuetudo] refertur ad ius proprietatis, ita illud verbũ [de iure] debet referri ad ius proprietatis, & non ad possessionem tñs. Et hæc sol. satis põt tolerari. Tñ puto, ꝙ ideo fuit facta hic ista stricta interpretatio, quia pro canonicis ꝓ testantibus faciebat ius cõe, cum ad eos solos spectet potestas eligendi, vt in c. 5. eo. & in c. cum dilectus, de consue. Ad capellanos aũt, & clericos non poterat spectare, nisi de iure spãli, vnde isti canonici tanquam huius iuris proprietarii, volebant cõflicta
7 re, & certare cum istis capellanis, & clericis de iure eorum. † Nã quẽadmodum si in iudicio, pro vno constat de proprietate, & pro alio de possessione, pronuntiari debet in effectu in fauorẽ proprietarii, quia ius proprietatis, tanq̃ fortius, absorbet cãm possessionis, vt in c. cum dilectus, de cau. pos. & propriet. & in c. cum ecclesia, eo. tit. ita nunc extra iudicium intendebant isti canonici vigore protestationis, ꝙ causa ꝓprietatis absorberet causam possessionis, vt illi. ꝑualeant, qui de iure, vel de consuetudine deberent interesse. Et sic ex quo pro canonicis constabat de iure proprietatis, & pro capellanis de iure possessionis duntaxat, debuerunt prævalere canonici, & vide ad hanc sol. quod tacite sentit Ioã. And. super regula, in generali in 9. (A) col. Tertio con
8 traꝺicta, & tex. opp. vr. n. ꝙ saltem ex alio capite, isti capellani, & clerici debebant obtinere, qa admittendo eos in c. ad eligen dũ vna cũ eis, videntur per contrarium factum recessisse a protestatione, vt in cap. cum M. de consti. Sol. glo. tangit hoc ꝺrium, sed non sol. Simpliciter enim dicit, quod hic valuit protestatio vt patet in fine literæ. Innocen. hic dicit quòd protestatio hic fuit vestita iusta causa, forte ne differretur electio, recipiẽdo probationes, vtrũ deberẽt interesse. Host. vero dicit, quod hic, & ibi fuit iusta cã, sed ibi recesserunt a protestatione per ꝺrium factũ, hic vero non. Sed non declarat, quare potius recesserunt ibi a ꝓtestatione per ꝺrium factum, q̃ hic. ꝺ. Card. dicit, ꝙ hic non fuerunt protestati, quod volebant illos simpliciter admittere, quo casu admittendo, fecissent ꝺrium factum, sed protestati sunt, ꝙ eorum vox non valeret, qui nõ deberẽt interesse de iure, vel cõsuetudine. Vnde admittẽdo eos, nõ fecerunt ꝺ protestationem. Sed aduerte, qa in c. cũ M. Ferra. fecerunt ꝺ protestationẽ. (vt ibi dixi) ꝓtestãtes. Nã ibi canonici, q̃ receperũt illos in canonicos, nõ venerũt directe ꝺ ꝓtestationẽ, sed ꝺ id, ꝙ ꝓsecutiue veniebat ad factũ. Nã de iure est, qđ si canonici alig recipiũt vltra nume rũ, dẽat eis, ꝙ uideri ex super excrescẽtib. redditib. vñ illa protestatio, ꝙ expectarent vacationem præbẽdarum, non erat cõtraria facto

---

ADDITIONES.

a Contraria opin. Hanc opin. tenuerunt plures relati per do. Ale. in l. non solũ. §. morte, col. 13. ff. de oper. no. nun. & Rom. in consi. 311. in casu proposito vide Decium diligẽtem in c. cum M. Ferrarien. col. 7. circa fi. supra de consti. vide Doct. in l. pacta nouissima. C. de pact. Seb. Sap.
b Vide tu glo. Adde videndum, quod per eandem gl. in proposito, voluit Rom. consi. 311.
c Taciturnitate. Tu dic, quod protestatio in onerosis, præsenti & tacẽti facta, non tollit ius cõs, nec inducit obligationem, gl. not. in l. fi. §. item si prædixerit, & ibi Bar. ff. nau. cau. stab. Idem in l. nõ solum, §. morte. ff. de nou. ope. nun. Cano. & Fel. in c. cum M. Fer. col. 20. ver. fed hanc doctri. supra de consti. & Ale. consi. 75. inci. viso & diligenter ponderato in fi. vol. 5. & Ro. sing. suis, in nu. 29. inci. si quis promisit. Zach.
d Præiudiciali. vide late quæ tradunt Doct. in l. quæ dotis. ff. solu. mat. late Feli. in c. nonne, infra de præsump. Fel. in cap. causam matrimonii, versi. tamen ista declaratio. infra de off. deleg. Seb. Sap.
(A) Dic tertio contrarium procedere, quando aliquis est in quieta possessione. capitu. ex literis. infra de iure patro. Sed hic capellani non erant in quieta possessione, quia canonici dicebant eos non esse admittendos. Igitur non obst.

Universidad de Deusto
Biblioteca

facto subsequenti, sed volebat tollere id, quod veniebat cõsecutiue ad ipsum factũ receptionis, & tñ per hoc nõ fuit recessum a protestatione, quia licet factũ nõ sit ℞rium protestationi, tñ est ℞rium id, quod venit consecutiue ad factũ, & hoc sufficit ad tollẽdum protestationẽ, vt sing. probatur in d.c. cum M. ita vr, ꝙ debuerit cõtingere hic, quia de iure est ꝙ ex quo quis dat vocẽ electionis, eius vox debeat computari in numero, vt in c. scriptũ, ſ. eo. protestatio ergo facta, non erat ℞ria facto hic subsecuto, ſ. admissionis. Ideo sol. aliter, & sic ꝙ in casu c. cum M. dato illo facto receptionis, protestatio non dependebat a facto protestantium, sed a dispositione iuris cõis, cui non poterant protestantes renunciare, quia velint nolint, ex quo recipiunt aliquos in canonicos tenentur eis prouidere de reditib. ſuperexcrescentib. vt ibi colligitur. Quare recipiendo illos in canonicos, obligarunt se ꝓ ꝓsequẽtiã ad prouidendum, ſm dispositionem iuris, & sic recesserunt a protestatione, qa protestatio non iuuat, qñ factum nõ dependat a potestate protestãtis. Vide exemplum materiale, si pater, in casu quo tenetur alere filium, protestatur, quod alit animo repetendi, non ualet protestatio, quia ex iuris necessitate renetur illum alere, ut no. in l. alimenta. C. de nego. gest. sed in casu c. nostri, istud factũ deductum in protestatione, vt uox præstaret suffragium, vel ne, dependebat a mera voluntate canonicorum, & capellanorem, merito ex quo partes acquieuerunt protestationi, ualuit protestatio ℞ id quod veniebat cõsecutiue ad factũ. Sed tu dices, quare isti capellani consenserunt protestationi, cũ per eã præiudicaretur iuri possessionis? Sol. gl. ista in fi. dicit, ꝙ in uiti hoc fecerunt, compulsi ab aduersariis, qui negabant illos ius hẽre. Host. dicit se nõ uidere qũo ad hoc poterãt cõpelli. Nam si ꝓfidebãt de sua quasi possessione, debebant rũdere, le nõ cõsentire protestationi, & nolle renunciare suæ quasi possessioni, & ꝓminari, vt si procederent sine ipsis, ꝓsequerẽtur spoliationẽ, & ꝓtemptũ. Et hoc placet Io. An. magis q̃ dictum Boatii, qui dixit, ꝙ si isti noluissent admitti cum ista protestatione, ꝓiudicasset eis, cũ se recissent alienos, vt in c. cum nobis ſ. eo. sed tu tene primũ dictum, quia c. cũ nobis, loquitur qñ simpliciter vocati nolunt venire ad electionẽ, sed isti nõ admittebantur simpliciter, sed cũ protestatione, iuri eorum, detrahenti. Puto tñ, & credo hoc fuisse de mẽte Boa. ꝙ vbi per protestationẽ non detraheretur iuri istorum, sed solũ fieret ad conseruationẽ iuris admittentium, ꝙ tũc dẽnt interesse eum protestatione illa, aliàs facerẽt se alienos. Exemplũ, Tu dicis, quod ex cõsuetudine ꝓscripta debes electioni interesse. Canonici rñdent, nobis nõ ꝓstat de hac consuetudine, nec sufficit tps ad recipiendum probationẽ, sed admittimus te, si & inquãtũ de ꝓsuetudine hoc tibi cõpetat. Per hoc. n. nõ ꝓ-
9 iudicatur iuri istius. Prædicta ſfaciũt ad qõnem notabilẽ, quã posuit hic Inn. in quadam additione quam qui, habent aliàs addi. In nocen. Cõiter ideo dixi, quia sunt quædã additiones, quas pauci hẽnt. inter quas vide in c. dilectos, ℣. ut li. pen. Et qõ est, Pone, cõparuit quidã citatus coram iudice, & protestatus fuit, ꝙ nõ intendit ꝓsentire in eum, tãq̃ in iudicẽ ordinariũ, vel delegatũ; sed negat ipsum esse iudicẽ, nec per ea, quæ dicat, vel faciat, intendit recedere a sua protestatione, & ea præsuppositа, petit copiã iurisdictionis suæ, & libelli nunquid talis protestatio sit licita? dicit Inn. ꝙ fatuus est aduocatus, qui sic protestatur, seu consuluit cliẽtulo, vt sic protestetur. Nã ex hoc facit se ꝓtumacẽ, unde poterit iudex dicere, [& ego reputo te contumacẽ, & ita pronuncio,] & sic poterit illũ condemnare de ꝓtumacia, ar. 11. q. 3. in ca. certum. & in c. j. de iudi. sed fi vult iustificare protestationẽ suã, dẽt addere ſm eũ, ꝙ nõ intẽdit ꝓsentire, nisi in quãtũ de iure te
a neatur. Et hoc dictum Inn. cõtra *sequitur Legistæ, & Cano
b nistæ, & reputatur notabile, præter Do. Ant. hic, qui dicit se non videre, vnde surgat ista contumacia, vel fatuitas aduocati. Nã ex quo pars litigat, licet fuerit protestata, nõ põt dici ꝓtumax, nec curãdũ de protestatione verbali, quia iudicium reddit in inutium, vt in l. inter ſtipulantem, §. si Stichum, ff. de verb. ob. & in c. intelleximus, de iud. q. d. non obstante hac protestatione, põt cõdẽnari in simili iudicio, ex quo litigat. Et sic ista protestatio non obstat iudici, vel aduersario, quia ex quo iudex habet iurisdictionem, nõ requiritur consensus partium, ſatis. n. est, ꝙ de facto cõpareant in iudicio, vt litigent. Tene menti hoc dictum do. Ant. sic declaratũ, & vr prima frõte confundere dictum Inn. Sed certe puto utrumq; dictũ esse uerũ, vt dicamus, ꝙ iudex, si vult, põt illum condẽnare, vt cõtumacem, quia licet rẽspondeat de facto, tñ protestatur, ꝙ nõ intendit sibi obedire, vt iudici, ergo contẽnit suã iurisdõnem, ideo rõne contemptus iudicialis, põt cõdemnari de ista contumacia, arg. in l. vnica, ff. si quis ius dicen. no. ob tempe. sed ratione interesse partis, non potest condemnari de contumacia, quia nullum interesse potest pars prætendere, ex quo; nihilominus litigat nec ratione nullitatis processus, quia validitas ipsius dependet ab officio publico, & non a consensu partium. arg. in l. priuatorum. C. de iur. om. iu. & in c. significasti, de fo. comp. & quoad istos effectus posset procedere opi. do. Ant. si tamen iudex nollet condemnare istum, potest nihilominus in causa procedere, & valebit processus ratione prædicta. Nec Inn. sentit ℞rium, sed dicit iudicem posse. Non n. tenetur hoc facere, præsertim ad instantiam partis, cum solum veretur hic iudicis cõtemptus, & mulcta dependet ex mero officio iudicis, vt no. Bar. in l. 2. ff. si quis in ius voc. non ierit. In gl. in ver. [Ad maiorem partem.] Pro declaratione huius gl. opp. ℞ tex. vr ꝙ electio facta de Archipresbytero, peruenerit ad maiorẽ partem. Nam oẽs qui vocem dederunt, constituebant 55. voces, vt colligitur in ver. [cũ 18.] Ex quib. omnib. archipresbyter habuit 28. vt colligitur ex principio c. & sic maiorem par. Nam 28. excedunt reliq̃ partem in vna voce. Sol. metu ℞rii, dicit gl. quod clerici, & capellani non debebant hic in numero computari, qui nõ probarunt iuxta protestationem, ꝙ de iure, vel consuetudine, ꝙ si deberẽt admitti, sed respectu canonicorum, & Abbatum, de quib. constabat, ꝙ voces habebant; vel respectu canonicorũ tantum neutra electio peruenit ad maiorem par. cap. vt patet ex cõputatione gl. Io. And. dicit, ꝙ etiam respectu omnium nulla electio fuit facta a maiori parte, quia licet 28. ex 55. excedant reliquas voces in una, tamen non excedunt medietatem omnium, nisi in dimidia voce. Et pondera diligenter hoc dictum. Per hoc. n. vult, ꝙ si ex 9. qui constituunt vniuersitatem, quinque cõsentiunt, non dr illud factum a maiori par. cap. quia medietas omnium consistit in quatuor cum dimidia, habens autem quinq; excedit medietatem solum in dimidia voce. Sed do. Anto. tenet hic ℞rium, vt saltem sufficiat iste excessus ad constituendum maiorem partem capituli. Mouetur, quia si istud non sufficeret, quare tex. hic ponderaret. ꝙ isti clerici, & capellani non probarũt se debere de iure interesse? hæc. n. ratio fuisset hic superflua, si etiam eis computatis, nulla electio peruenisset ad maiorẽ partem. Et ꝙ talis excessus sufficiat, aperte sentit glo. in prin. & multi placet, tamen quia iura loquuntur indistincte, non requirentia excessũ maioris partis vocem integram, sed solum requirunt maiorẽ partem vniuersitatis, vt in c. 1. de his quæ fi. a ma. par. ca. & in l. quod maior, ff. ad mu. sufficit ergo qualiscunque excessus, quia ex quo iura non distinguunt, nec nos debemus distinguere. 19. dist. c. si Romanorum. & in l. de pretio, ff. de Publi. † & opinio facit quod in simili no. gl. in c. pe. de emp. & ven. ubi no. ꝙ ad
c hoc, vt quis dicatur deceptus c vltra dimidiam iusti pretii, sufficit deceptio in vno bolognino, seu denario, quãtumcunq; paruo. Præterea vnica vox non potest diuidi, facit quod no. in c. 1. li. 6. ergo est verum dicere, ꝙ vbi ex nouem sunt quinque, ꝙ ibi sit maior pas capituli, ita vbi concurrunt 28. ex 55. Quid ergo fece-

ADDITIONES

a Inquantum de iure teneatur. Dic, ꝙ nisi subderetur illa clausula, ſ. inquantum de iure teneor, &c. quod posset declarari contumax. no. Fel. in c. cum M. Ferrarien. & ibi iste, & post eum posui in apostil. ad ipsum, num. 2. in apostil. in ver. adde dictum, de consti. Sed aduerte, quia ad hoc, ut operetur talis protestatio, non obstantibus contrariis actibus debet replicare contra dictam protestationem, si habet liberam facultatem, aliàs actus cõtrarius protestationem tolleret, ut plene per Bar. in l. non solum, §. morte, ff. de iniu. ope. nunc. Zachar.

Ad hoc, de protestatione facta per hæc verba nisi & inquantum de iure teneatur, uide Inn. in c. Cumana, hoc eo. ti. de elect. vbi dixit, quod protestatio facta contra iudicem, qui dicitur incompetens, semper debet fieri cum illa clausula, quod non intendit in illum consentire, nisi quatenus sit competens, alias posset. condemnari, tanquam contumax, quod etiam uide ibidem Io. An. & no. Ang. & Doc. in l. non videtur, ff. de iudi. & uoluit. Bald. in marga. super Inn. in ver. contumax, in uersi. 5. Et eodem modo dicas, q̃ fieri debet protestatio in productione instrumentorum, vt producens protestetur, quatenus faciunt instra pro producent, quia tunc si quid est in ſtro quod faceret contra eum, non haberet sibi nocere, nisi ille cõtra quẽ produceret instrumentum illud, etiam acceptauerit, quatenus pro se faceret, ita Bald. in l. 1. in 2. col. C. vt quæ desunt aduo. par. & in l. 1. in ſ. edenda sunt omnia. ff. de eden. & in l. rationes, C. de prob. & in c. 2. de fi. instrum. & per Inn. in c. cum olim. de cens. & in c. fi. ubi etiam per Hostien. & Do. de instr. & uide Bar. in l. Publia, ff. de pos. & in l. Aurelius. in §. pen. ff. de lib. & in l. 1. in fi. post gl. ff. de eden. & uide Bal. in suo consi. inci. in Christi nomine amen, quæstio talis est, si instrumentum, & Pau. de Cast. consi. 339. de uideas do. de Ro. in dec. 286. inci. licet quis, in nouis. ubi dicunt, quod producens instrumentum in quantum pro eo facit, non uidetur consiteri contenta in eo contra se esse uera. Et de huiusmodi exceptione, quod quis non intendit in iudicem consentire, vel non contestari litem, nisi inquantum de iure teneatur, & de eius effectu, uide per Spec. in ti. de aduo. in §. 10. in uer. item si iudicium, & per Spe. in ti. de li. conte. in §. 1. in uer. paret ex præmissis. Et de protestationibus generalibus, quæ solent poni in libellis, quid sit quamtum operentur, uide per Spe. in ti. de lib. concep. in §. fi. in ul. colum. in uer. item consueuerunt, & uide Ale. in §. morte, hic alle. circa fi. in l. non solum. ff. de ope. no. nun.

b Seb. Sap. Hoc dictum. Vide Ale. in l. fi ita scriptum, ff. de le. 1. Angel. in §. Illud quoque, col. 2 in Authen. de ꝛ hi. reis. Tamen dictum Inn. uidetur dubitare. ex not. per Pau. de Cast. in l. non uidetur. ff. de iudiciis. uide Decium in c. 1. in antep. colum. de iud. ubi dicit, quod dictum Inn. potius tuetur propter authoritatem eius, quam quod illud necessarium sit. Videatis rationem, de qua ibi per eum.

c Seb. Sap. Deceptus Illam gl. tenet Bal. in l. 2. q. 12. C. de rescind. uendi. & ibi assignat rationem, & idem Bal. in c. cum causam, 2. de testib. & Inn. in c. cum dilect. col 4. infra de emp. & uen. & faciunt no. per Do. Ias. in auth. qui rem, C. de sacrosc. ecc. vbi multa adducit ad hoc, quod de minimis non curatur, & quod emphyteuta cadit a iure suo, etiam si cessat soluere nummum, de quo etiam per eundem in L. 2. q. 15. C. de iure emphyt.

fecerunt vr alii electores, cum Arc. non habuerit nisi 22. voces, & sic deficiebant quinque ad constituendum 55. non dicitur hic. forte enim vt dicũt Doc. consenserunt in alium, de quo pp pauciratẽ non sit hic mentio. Alii vero dicũt, ꝙ electio aliorum 5. postea habuit locum in istis electoribus, priusquã elegerunt ℞ formam. sed de hoc non est vis. Sed ℞ prædicta op. & vr, ꝙ imo Archi. habuerit maiorem partem, clericis & capellanis non cõputatis. Nã habuit nouẽ canonicos, & vnũ ex Abbatib. & sic 10. Ipse vero ꝓsentiendo electioni dẽt augere numerum, vt in c. cum in iure, ℞. eo. & sic habuit 11. qui faciunt maiorem partem illius numeri. 21. Idẽ si computamus capitulũ sine abbatib. nã canonici erant 18. & ipse habuit 6. eo computatio, sunt 10. Sol. dicit gl. in 1. parte, ꝙ electus non computatur in nu. eligentiũ, vt aperte colligitur hic, ſm istã cõputationem, & ad hoc quotidie allegatur iste tex. iuncta gl. Non ob. ca. cum in iure. Nã illud c. procedit ex forma compromissi, & hodie dicit gl. se credere, ꝙ illa electio ñ valeret. Tu de hoc dic, vt plenius dixi in c. cum in iure, nam istud c. procedit, vbi scrutinium electionis fit in priuato, tũc. n. electus non potest oriri a seipso, vt in c. fi. de insti. & notaretur ambitione. 7. q. 1. c. in scripturis. secus autem vbi scrutinium fieret palam, & eſemus in casu in quo non esset seruanda forma c. quia propter. Nam puto addendum ad ea, quę dixi in c. cum in iure, ꝙ in ecclesiis cathedralib. & regularib. non habeat hodie computari electus in numerũ eligentium, ẽt si procedat p viã scrutinii manifesti, per compromissarios electos, quia electio debet fieri per unum, ẽt cum proceditur per viam cõpromissi, vt in c. sicut, ſ. eo. & c. ℞ultationib. de iure pat. Et optime facit, quod no. do. de
[illegible] omnium, antequam possit consentire electio
ni suæ, cum non debeat [illegible] consentire antequã electio sit facta, vt in c. cum post (A) petitam, ſ. e[illegible] dẽt per vnũ nomine omniũ, nec fieri põt nisi de eo, in quem cõsenserit maior pars, vt in d. c. quia pp. sed vbi ex singularib. consensib. in aliquem directis, resultat electio, ita ꝙ non est necesse, ꝙ fiat per vnũ nomine omnium, tunc electus a media parte capituli consentiendo electioni de se factæ, auget numerum, & perficit electionem, quo casu debet intelligi dictum ca. cum in iure. Et sic limita, quæ ibi dixi. Vel dic, ꝙ in d. c. cum M. illi aduersarii non ꝓsenserunt protestationi
11 expresse, ideo non fuit eis generatum præiudicium, hic autẽ consenserunt, vt dr in gl. † In gl. in uer. [De iure] a ibi, [Id est ex priuile
a gio.] No. bene istam gl. iuncto tex. ꝙ vbi istud verbũ, [de iure,] refertur ad personam, q̃ nõ fundat intentionem suã de iure cõi, in telligitur de iure spãli, & ꝙ hoc vide gl. in c. 1. in fi. vt li. pe. facit c. li
b cet, de prob. in prin. Ex quo habes, ꝙ nõ semper appellatione iuris intelligatur de iure cõi, b regulariter tñ ℞ tex. est insti. de iure na. gẽ. & ciuili, in §. fed quoties. Et facit iste tex. iuncta gl. ꝙ si com mittitur alicui eã de iure decidenda, non posset decidi ſm consuetudinem, cũ ponãtur hic ista duo, vt diuersa, vt patet ibi, [de iure vel de consuetudine,] quod tenuit Io. An. in addi. Spe. in tit. de arbi. §. excipitur, ver. item quia corruptus. Sed ℞rium tenuit Do. Ant. in c Quintauallis, de iureiu. dixi ſ. de cõsuetu. super rub. pòt tamen cã indubitanter decidi, ſm priuilegia, vt patet ex p̃dictis. Et credo, ꝙ sufficiat illud verbũ, de iure, quia ius vult, vt seruetur consuetudo, sed ad maiorem cautelam fuit in protestatione additum, vel de ꝓsuetudine. In gl. fi. in fi. Tene hanc vlt. sol. Sed extra gl. quæro, pone ad electionẽ celebrandã, vel ad alium actũ capitularẽ, veniunt duo, quorũ vnus dicit se esse in possessione canonicatus & præbendæ, & per consequens dicit se debere in teresse ℞ca. reliquus vero, qui licet non sit in possessione canonicatus, tamen præbenda ad eum de iure pertinet, ideo petit tanq̃ canonicus se admitti, quis istorum debeat præferri, & in c. admit
ti. So. Inn. format istam q. & in effectu concludit, ꝙ si constaret alterum esse in possessione bo. fide, ille deberet admitti, & nõ reliquus, qui dicit se habere proprietatem iuris, quia facultas dandi vocem, sequitur possessionẽ, nõ proprietatẽ, vt in c. querela, ſ. eo. & c. ℞ultationib. de iure pat. Et optime facit, quod no. do. de Rota, deci. 4. Nã si admitteret proprietarius, expelleretur possessor sine iudiciaria authoritate, quod esse nõ dẽt, vt in c. in literis, de rest. spol. sed si a prin. non constat de possessione, capitulũ ad mittet vtrũq; cũ protestatione, vt uox illius ualeat, qui dẽt interesse, & si constiterit postmodũ alterum fuisse in possessione bo
12 na fide, valebit illius ſolius vox. Si aũt nemo est in possessione vel reliquus erat, sed nõ bo. fid. valebit suffragium proprietarii. † qa ſm Inn. vbicunq; nemo est in possessione, vel aliquis est, sed mala fide, omnis fructus rei ptinet ad proprietarium, quia possessor malæ fidei nullum fructum debet consequi, vt in l. mala fide, C. de condi, eã lege. Et no. bene hoc dictum Inn. Non tamen vr ex toto placere d. Ant. qa non põt qs expelli de possessione, sine iudicio. Et profecto ego nõ video, quomodo potest valere vox proprietarii, alio existente in possessione, cũ, antequam declaretur ꝓ ista in iudicis, eum esse possessorẽ malæ fidei, ad ipsum spectet perceptio omnium fructuum. Nec dẽt interim expelli, cum & ꝓdo sit restituẽdus, ut in d. c. in literis. Nec ob. d. l. mala fide, quã all. Inn. loquitur enim quando proprietarius conuincit possessorem malæ fidei in iudicio. Tunc enim priuatur possessor omni commoditate perceptionis; sed ante sententiam, non debet priuari ex officio priuato, vt in d. ca. in literis, Et ipsemet Inn. in d. c. in literis, hoc dictum contrarium sentit, vr bi dicit, nunquam valere electionẽ proprietarii, alio existente in possessione mala fide, sed oportet, ꝙ possessor prius deiiciatur per sententia m iudicis. Dixit ẽt Inn. hic, ꝙ si cõstaret aliquem esse malæ fidei possessorem, non tenetur capitulum illum vocare ad electionem, sed si sua sponte venit, non dẽt abiici. Et no. bene hoc dictum Inno. Nam dubito utrum prima pars sit vera, nam cum non debeat spoliari propria authoritate, vt ſ. dixi, ſatis spoliaretur, si eo non vocato, procederetur ad electionem. Vnde tutius est illum uocare, & si constiterit illum esse in possessione mala fide, vox sua nõ ꝓstabit suffragium, vt no. hic Inn. & in d. c. in literis, & in c. 2. de in integrest. quia nullam commoditatem debet habere possessor malæ fidei, vt ſ. dixi. Vterius qrit hic Inn. quid si laici uiolenter ingerunt se in cap. & volunt eligere vna cum clericis? Solu. dicit Inn. ꝙ si uiolentia non est tanta, quæ debeat cadere in constantem virum, non excusaret protestatio clericorum. q. d. & bene, ꝙ clerici non debent illos admittere, etiam cum protestatione, alias non ualeret electio, etiam clericorum, tanquam facta p abusum sæcularis potestatis, ut in c. quisquis, ſ. eo. & j. in ca. Massana, vbi autem metus, seu uiolentia caderet in constantem uirum, tunc possunt illos admittere cum protestatione, c & ualebit
c tunc clericorũ electio, non obstante, ꝙ laici fuerunt admissi. Iuuat. n. eos protestatio, ut hic, quod no. Quid autem si aliàs habẽtes uoces se ingerant, sunt tamen excommunicati, uel suspensi. Solu. dicit Inn. ꝙ si sunt occulti, non est necessaria protestatio,
23 cum non possint repelli. 7. q. 4. c. nonne. † Aduerte, d quia in aliis locis aliud sentit. Nam quantumcunque quis sit occultus, & toleretur, semper potest excipi contra eum, qui est excommunicatus, uel suspensus, quia tolerantia non prodest in his, quæ non exercentur ratione officii publici. Canonici autem non habẽt uocẽ, tanquam habentes publicum officium, sed ex suo iure priua
to

ADDITIONES.

(A) Ille textus ex eo loquitur, quia electio debet fieri mox post collationem. ut iste ibi tenuit, & hic loquitur quando forma ſtrictim est seruanda. Sed quando proceditur per uiam compromissi, nõ est seruanda forma ſtrictim, ut per illum in c. quia propter, supra eod. §. uel saltem. Ergo electus potest consentire suę electioni in omnibus, quando proceditur per uiam compromissi manifesti.

a Ant. Fran. De iure. Circa hoc quod hic dicitur, quod quando fit mentio de iure, de quo iure intelligatur an de communi, uel municipali, aut consuetudinario, vel priuilegiatiuo, dicas, quod in dubio regulariter uenit ius commune, non autem municipale seu consuetudinarium, ut per Specul. in ti. de appel. in §. 4. & per Bal. in l. quicunque, in 5. colum. C. de ser. fug. quod tamen intellige verum, nisi in rescripto fieret mentio de iure, quia tunc veniret ẽt ius municipale, & consuetudinarium, vt est tex. reputatus fing. iuncta gl. in c. 1. ut lit. pend. Et ideo dicebat Inn. in cap. cum uenissent, de eo qui mit. in possessio. causa rei seruan. quod illud dicitur fieri secundum ius, quod fit secundum consuetudinem. Et eodem modo dicas, quando in compromisso diceretur, quod arbiter deberet de iure procedere, etiam secũdum ius municipale, & consuetudinarium, ut uoluit Bal. not. in l. illa institutio, ff. de hæred. instituen. Et propterea, si quis in iud. cium deducit omnino ius suum, intelligitur deducere, non solum ius commune, sed etiam consuetudinarii, & municipale, & priuilegiatum, ut in l. si mater, in §. denique, & ibi per D. Ale. de exceptio. rei iud & uide Inn. in c. certificari, de sepul. & in c. fi. de of fi. Archidiac. et uide gl. in c. conquerente, de of. ord. et habetur per Bal. in l. fi. C. de annã. exceptio.

b Seb. Sap Iure communi. Vide Alb. in 1. parte ſtatu. q. 124. si compromissum. Bal. in consi. 34. inter illustrem, in 1. parte, et in consi. 106. uerba pastorum, col. 2. in ead. parte vide Fel. in c. 1. in 1. no. de ſponsa. & in c. licet causam, in 2. no. ubi etiã late Deci. de probat. Do. Ias. in l. præscriptione, C. si contra ius uel uti. publ.

c Cum protestatione. Adde Old. consi. 286.

d Ant. Fran. Aduerte. Ad hoc, an excommunicatus possit eligi, vel eligere, primo adde, quod excommunicatus habetur pro mortuo, vt in c. graue, de sẽten. excom. ubi per Io. qui dicit absque dubio haberi pro mortuo, quo ad spiritualia, quod etiam voluit Bar. in l. Barbarius, ff. de offi. præt. o. in 10. col. & dicebat Bal. in Marg. super Inn. in uer. excommunicatus, in uersi. 3. quod excõcatus non est mẽbrũ uniuersitatis. Adde tamen, quod excõicatus excõmunicatione minori, est incapax beneficiorum, dignitatis, & clericatus, ut per Do. Abb. et Doct. post Inno. infra c. fi. celebrat. de cler. excom. mini. et habetur per Arch. 33. q. 4. in cuir cum propr. et per Gem. in ca. is cui, de sent. excom. Nec potest excommunicatus eligi ad prælaturam, si est publicus, ut per Host. et nIno. in c. cum dilectus, de consue. et in c. finem litib. de dolo et contuma. et per Bal. in præalle. marga. in uer. 10. Et hoc, quia nõ habet uocem in cap. de quo uide per D. Card. in cle. 1 in 7. opp. de regula. et per Inn. in c. nulli, hoc eo. ti. et in c. consuluisti, de proc. tamen D. Abb. in c. tuæ, de cler. non resid. uidetur tenere contrarium, de quo tamen uide per Spe. in ti. de elect. in §. 1. in uer. porro. Et quod excommunicatus sit ineligibilis, uide gl. & Doc in c. lia, et in c. perpetuo, de ele. li. 6. ubi dicitur, quod est ineligibilis, tam actiue, quam passiue, et uide per Phil. Fran. in c. consti tutis, de app. ubi etiam per gl. quæ allegat multas concord. Adde tamen, quod excommunicatus occultus, bene potest esse iudex et proferre sententias in prophanis, ut in c. ad probandum, de re iud. non tamen in spiritualibus, et ideo non posset ferre sententiam excommunicationis, ut per Dom. Car. in cle. 2. §. uerum, in fi. de sen. excom Et adde quod excommunicatus etiam occultus non posset eligi imperator, vt in c. uenerabilem, et ibi per Doct. de elect. et uide D. Abb. in c. dilectus, post Inn. de con sue. et in c ueritatis, de dolo et contu. et Io. An. in c. 1. de resc. li. 6.

Universidad de Deusto
Biblioteca

to, ut nō. idem Inno. in c. cum dilectus, de consuetu. ubi dicit, q̄ electio facta ab excommunicatis, uel suspensis, quantumcunq; toleratis & occultis, est nulla dummodo possit probari eos tempore eleectionis fuisse suspensos, vel excōicatos. Et idē Io. An. in c. j. de resc. li. 6. sed dictū Ian. posset hic procedere in omnino occultis, qui non possūt probari excōicati, sed suspensi, unde dicit Inn. q̄ capitulum procedere pōt ad electionem, uel ad alios actus non uocatis suspensis, uel excōicatis, & sufficit si postea probet q̄ illi erant excōicati, uel suspēsi, ut ipse no. in c. gratum, de post. præl. & in c. cum Vinton. & in c. consideratuimus, §. eo. Vnde consulo, q̄ semper fiat protestatio contra istos, ne uideantur scienter admissi, & sic corrueret tota electio, per c. fi. infra de procu. Si autem redeundo ad uerba Inn. dubitaretur, an ipsi essent publice excōicati, uel suspensi, uel si esset certum, non possent tū repelli sine scandalo, & iō admittēdum est cū prestatione. De hoc uide, quod dixi in c. illa, §. cod. ubi latius tractatur hæc materia per Doct. cum excommunicati, uel suspensi ingerunt se una cum aliis ad electionem faciendam. Abbas.

SVMMARIVM.

1 *Stylus curiæ, si non est seruatus in literis, literæ sunt subreptitiæ.*
Eccl. non cathedralis, debet in literis nominari sub nomine illius sancti, sub cuius uocabulo est, aliàs literæ sunt subreptitiæ.
2 *Patronus laicus non habet ius eligendi prælatum in ecclesia, neque de iure, neque ex pacto, neque ex consuetudine.*
Laicus non potest habilitari ad ius spirituale tenendum, nisi a Papa.
Consuetudo, ut cuius temporis non extat memoria, non potest reddere laicum capacem iuris spiritualis. 5. 9.
3 *Quod non potest fieri per pactum, potest fieri per statutum, & sic argumentum de pacto ad statutum, non ualet negatiue.*
4 *Ius patronatus non dicitur quid spirituale, sed annexum spiritualitati.*
6 *Electus debet præsentari patrono, ut consentiat, uel ut possit opponere, si habet iustam causam opponendi.*
7 *Electio alicuius prælati, quare non debeat fieri ad preces laicorum, qui sint potentes.*
8 *Parochiani nullum habent ius in præsentando, uel eligendo, nisi sint patroni.*

CAP. LI.

Sacrosancta. Per cōpositionē factā cū plato, & c. nō pōt ius eligendi cōpetere laico, ēt patrono, in eccl. collegiata h d. Pria pars narrat iniustam cōpositionē. Quam secundo reuocat, ibi, [Attendentes.] Casus lit. Quidā Comes de Verlentia, patronus monasterii S. Pancratii, pertinentis ad monasterium Cluniacē. cōtendebat cū Abb. Clunia. qui de consensu capituli sui quādam fecit compositionē, vt videlicet esset in arbitrio ipsius Comitis recipere ad prioratū dicti monasterii, vnū de duobus melioribus totius ordinis clunia. quos Abbas duxerit nominandos, exceptis prioribus Clunia. & de Charitate. Abbas Cluniacē. sū eccessor illius, qui fecit compositionem monasterio suo dānosam, accessit ad d. papam, ostendendo ipsi cōpositionē in præiudicium sui monasterii factam. papa considerans, q̄ ius eligendi non cadat in laicum in collegiata eccl. ga illud erat pernitiosum exemplum, & redūdabat in dispendiū ecclesiasticæ libertatis, statuit, vt Abb. Clunia. dictum prioratū possit libere ordinare, non obstante compositione iuri 3tria, denunciando postmodum ordinationem patrono, vt suum præ- 3 stet assensum. No. j. ibi, †[Ad Clunia. ecclesiam.] iūcta suprascriptione, in qua scribitur Abbati Cluniacēsi. q̄ quandoque eccl. nō cathedralis denoīatur a loco, sine exp̄ssione certi noīs. seu illius sācti, sub cuius vocabulo eccl. est 3structa. Nā ista eccla Cluniacē sis[a] si erat cathedralis, cū eidē p̄sideret Abbas, vt patet i suprascri a ptione, & hoc vī 5 gl. no. i c. quis, j. de p̄b. li 6. vbi gl. no. dicit, q̄ de stylo Rom. curiæ est, quando facit mentionem de ecclesia cathedrali, q̄ non exprimatur in literis nomē ecclesiæ, secus, quando b fit mentio de ecclesiis inferiorib. [b]alias literæ essent subreptitiæ, quia contra stylū curiæ, vnde concludit, q̄ si mandatur prouide re alicui in in ecclesia S. Petri Bononiensis, & non reperitur ibi a liqua ecclesia sub isto vocabulo nisi S. Petri, nō valet gratia propter expressionem illius nominis S. Petri, contra stylum curiæ, argu. in c. quam grauj, j. de cri. fal. hic at in tex. ponderando, vt prædixi probatur 3rium, quia in literis Apostolicis denominatur ecclesia non cathedralis ab oppido, vbi consistit, vnde puto ista gl. limitandam per istum tex. vbi principalis in loco illo, potest denominaria loco. Nam & aliàs talis ecclesia appellatur matrix, vt in cle i. & quod ibi no. de sent. excom. Et si p̄latus illius ecclesiæ hēt Ep̄alem iurisdictionem in illo loco, potest denominari prælatus illius loci, absque commemoratione illius sancti, sub cuius vocabulo ecclesia est ædificata. Et ita intelligo istum text. in eo, quod scribitur abbati Cluniacensi, nec fit mētio de nomine monasterii, uide ad idem bo. tex. iuncta suprascriptione in c. j. de consang. & affi. vbi scribitur Abbati Cassin. quia abbas habet iurisdictionem Ep̄alem in castro, secus āt vbi nō hēret iurisdōnē Ep̄alem, quia tunc dēt denominari a monasterio. Et sic p̄nt reduci ad 3cordiā iura, q̄ in hoc varie loquūtur, & idē intelligo, de aliis p̄latis inferiorib. ut Præposito, & archidiacono, & si. vt si in aliquo oppido habēt ecclesiā principalē & maiorē, cū iurisdictione Ep̄i scopali in loco, vt denominent a loco, sicut hic fit de Abbate, & tenemēti prædicta, quia solet illa gl. sine aliqua limitatione allegari, & in multis iuribus reperies consimilē denominationē. Secūdo no. ibi, [De tpestate capituli sui.] q̄ cōgregatio religiosorū pōt appellari capitulū, licet vulgariter appelletur conuentus, & idē no. per Doct. in c. capitulū S. Crucis, de rescrip. Nā cōuētus & capitulum sunt sinonyma, & de ethymologia conuētus & cætus, & sim. uide bo. tex. 15. dist. i. c. 2 † No. 3. q̄ nō solum de iure cōi, patronus laicus non habet ius eligendi p̄latū in ecclesia collegiata, ut in c. nobis, j. de iurepa. imo nec hēre pōt vigore cōpositionis initæ cū p̄lato de consensu capituli vt hic probatur, & puto, q̄ ēt Eps non posset hāc cōpositionem, sua authoritate validare, q.a c nullus p̄latus citra papā pōt laicū habilitare ad ius spirituale tenendum, vt leg. & no. in capitu. 2. de iud. & in capitu. bene quidem, 96. dist. & 32. dist. c. præter. §. verum, & vī de mente gl. in d. c. nobis, & de hoc ibi per Do. & vide q̄d ibi dixi, & quēadmodū non ualet compositio, ita nec consuetudo, sm Doc. & bn. p c. Malad na, j. e. ti. Et ex hoc no. q̄dā, q̄ cōpositio, & consuetudo d pari pas su ambulant, dic tu, hoc p̄cedere quoad terminos huius c. quia p̄suetudo nō pōt reddere laicū capacē iuris spiritualis, vt in d. ca. Massāna, vbi aperte probatur. Et facit q̄d no. Io. An. in c. 2. de p̄b. li. 6. vbi dicit, non sufficere tps, de cuius initio etiam non est me- 3 moria, quod no. † Tū dubium potest esse regulariter, vtrū id q̄d c non pōt fieri per pactum, non possit fieri p p̄suetudinē, vel statu f tū, [f] de quo vide glo. q̄ solet reputari singularis per legistas, C. de decr. decu. super rub. li. 10. q̄ vī confirmare illā regulā. Et q̄ non pōt fieri p pactū, non possint fieri per consuetudinē, &c. melius. Sed certe illa gl. nō est indistincte vera. Et [illegible] ut no. Bar. in l. oēs populi, in 2 [illegible] ff. de iust. & iu. in repetit. Nā multa pōt fieri per statutū, seu per p̄suetudinē, q̄ nō pōt fieri per pactum. Nā per pactum nō pōt derogari iuri publico, sed per statutū, & p̄suetudinem sic, in præiudicium illius iuris publici, vbi viget statutū, vel consuetudo contraria, vt est gl. no. iuncta. tex. in l. neque dignus, in §. priuatorum, ff. de re. iu. quod no. Idem est, q̄n aliq̄d statuit ex iuris subtilitate, puta vt nō possit alteri illi pulari. Nā pactū q̄ iū nō valeret, ar. in l. nemo. ff. de leg. j. & in c. d testi. sed statutū vel p̄suetudo hoc posset, vt no. Bar. i d. l. oēs p̄ Et

ADDITIONES.

a Cluniacensis. Adde quod uoluit Lapus alleg. 11.
b Zacha. Ecclesis inferioribus. Adde si impetratæ sunt literæ super ecclesia tra presbyterum, & erratum est in nomine presbyteri, constat tamen de ecclesiæ, vel econuerso, quod est erratum in nomine ecclesiæ, an rescriptum sit nullum, & uide Fel. remissiue, in c. significante, col. 2. uers. declara quæque modis, supra de resc.
Ant. Fran. Adde circa hoc quod hic dicitur de errore circa nomen beneficii impetrati. uel eius qui impetrat, quod talis error non uitiat impetrationem, dummodo constet per coniecturas, aut alio modo de ipsa ecclesia, & de corpore ipsius impetrantis. ut habetur in l. si in nomine. C. de testa. & in l. si quis in fundi vocabulo, ff. de leg. 1. & in l. in uenditionibus, de contrahē. & per Bal. in l. si Fortidianum, C. de leg. & in l. non ideo, C. de hæredi tuen. & in §. si quis in nomine. Institu. de leg. & uide per Spec. in ti. de libel concep. sing. §. 14. uer. quid si error. & in §. 15. uers. quod si nominum. & habetur per Oldra. consi. 256. & per Dom. de Rota decisio. 129. ubi dicunt, quod error nominis in rescripto non uitiat, & per Inn. & Io. And. & Cal. & Ant. de But. in cap. significante. de rescrip. & per Host. in Sum. de rescrip. & quæ possunt. in 1. & 2. col. vbi plenissime loquitur, & per Spe. in ti. de rescri. præsenta. in §. ratione autem. in uer. quid de dubitante, & ibi per Io. And. in additio. Specu.
c Zachar. Potest laicum habilitare. Adde istum, & post eum Felin in c. cauſana. col. 3. uer. dum dicit Abbas primlegium, supra de resc. & posui in apoſt. ad istum in c. ecclesia Sanctæ Mariæ, in ver. potestatem excommunicandi, in 5. supra de consti.
d Seb. Sap. Consuetudo. Hoc dictum refert, & sequitur Do. Decius in c. decernimus, col. antepe. ver. 5. infertur. infra de iud.
e Per consuetudinem. Adde Ol. consi. 146. in fi. qui tenet, quod id, quod potest fieri per priuilegium, possit fieri per consuetudinem.
Anto. Fran. Circa hoc, an ea quæ possunt fieri per legem, vel per statutum, aut consuetudinem, possint fieri per pactum, uide ultra hic alle. quæ habetur per Bar. & Doct. in l. non impossibile, ff. de pac. & in l. ius publicum, eo. ti. & in l. iuris gentium, §. si ob maleficium, ff. de pac. & in l. pen. de cond. ob turp. cau. Et adde, quod priuilegium operatur fortius, quam operetur pactum, ut in l. fi. C. de bo. lib. & ibi per Bal. in 2. no. tamen priuilegium impetratum contra pactum, non tollit illud, nisi de ipso pacto fiat expressa mentio, ca. ex multiplici. de deci. & uide gl. in c. 1. de pac. li. 6. in uer. derogetur. ipsum autem priuilegium est potentius, quam sit ipsum ius commune, ut per Bar. in Luerum, in §. fi. ff. de mino. & habetur in l. iurisperitos, in §. priuilegio, & ibi per Bald. ff. de excus. tut. Et adde, quod priuilegium derogans statuto, intelligitur etiam de statuto futuro, ut per Bar. in l. si milis & tibi, §. in legatis, ff. de leg 1. & habetur in l. fi seruitus, in prin. & ibi per. ff. de fer. urb. præd. Et quid operetur priuilegium continens illud idē, quod ius commune, seu statutum, habetur per Bar. in l. 1. in prin. ff. ad leg. Fal. & in l. in testamento, in §. si mulieri, ff. de leg. 3. & per Bal. in l. sancimus, C. de iud. & per Dom. Abb. in c. cum esset, in 3. uer. de test.
f Seb. Sap. Vel statutum. Vide Bar. in l. 1. §. familiæ, ff. de publica. Et uide D. Præpositum in c. quæ contra. 8. diff. & in c. consuetudinis, 10. dist. Felin. c. ecclesia Sanctæ Mariæ. col. 32. de consti. & in c. 2. col. pe. de probat. & in rub. de præsc. col. 7. uer. fallit. Late Iaso. in l. non impossibile, ff. de pac. Ale. in consuo. uol. 5. Franc. Cur. in trac. sequestrorum, q. 22. in fi. Abb. & Marta. in c. in c. si diligenti, infra de foro compet.

Et est diuersitatis ratio, quia in statuto vel consuetudine cōcurrit consensus p̄populis tacitus, vel expressus, vt in l. de quibus, ff. de leg. sed in pacto 3currit consensus populi priuatus, vt no. p. Bar. latius in d. l. oēs pp̄i. No. q̄ non solum directum ius eligendi, nō cadit in laicum ēt patronū, sed nec ēt in directū, vt hic. Numquid a autē in ecclesia non collegiata possit hēre laicus ius eligendi? [a] Do. & bene, dicunt, q̄ nō, sed ratione patronatus cōpetit sibi so la p̄sentatio rectoris, vt in c. nobis, & in c. fi. j. de inr. pa. Quæ autē sit diuersitatis ratio, dic. q̄ a per p̄sentationē non initiatur aliquid matrimoniū spūale, inter præsentatum, & ecclesiā, ad q̄ p̄sentat, sed totum ius spūale transfertur in præsentatum ex institutione 4 epi. q̄ dēt sequi. † ideo dicimus, q̄ ius p̄onatus nō est spūale, sed b annexū spūali, [b] q̄a per p̄sentationē proni, peruenit ad institutio c nem, q̄ est quid spūale, vt plenius dixi in c. q̄to, de iud. sed per electionē initiatur mātimoniū spūale. vt in c. fi. de trāsla. Epi, & in c. cum inter canonicos, §. eo. Et per eā acquiritur ius spirituale electo, vt dicit gl. no. in c. quanto, 63. dist. quæ singulariter dicit, q̄ ēt acquiritur ius admittendi in habitu. sed per confirmationem 5 competit in actu, vt dixi in c. transmissam, §. eod. † Laicus autē cū non sit capax iuris spūalis, vt in c. cauſam, de p̄scri. cum si. nō pōt transferre ius, quod ipse possidere non pōt, sed iura fecerūt mē tionē de ecclesia collegiata, quia in collegiatis tēr proceditur p electionem, vt no. in gl. in c. q̄q̄. j. eod. tit. lib. 6. Ex prædictis potes colligere rationem diuersitatis, quare ecclesia cōcessit laico potestatem præsentandi, & non ptātem eligendi. Noluit. n. in hoc mero iure spūali, cum eis dispensare, & hāc rationem sensit Inn. 6 §. eod. c. quod sicut & hæc no. † Vltimo no. q̄ in eccle. collegiata electio iam facta debet præsentari patrono, vt pro honestate prębeat suum assensum, & vt possit contradicere si habeat aliquam iustam causam contradicendi, si autem sine causa rationabili cō tradiceret, talis contradictio non deberet obesse, vt hic no. & vī tex. §. e. c. cum terra, in fi. facit c. quod sicut. eo. ti. t. In gl. 1. ibi, [Et ideo non tenuit.] No. gl. quę aperte tenet istam compositionem fuisse ipso iure nullam, quod tenet Host. qui adducit in eo, quod papa non retractat istam compositionem, sed dicit, q̄ ea non obstante, poterit abbas iste prouidere huic Prioratui. Et hanc opi. licet Goffr. hic dixerit, q̄ p in integ. resti. fuerit monasterio huic subuentum, hæc enim opi. vī in alio contra tex. in eo, q̄ dicit istā compositionem fuisse iuri contrariam, ergo erat nulla ipso iure, vt in c. in nomine dñi, j. de testi. & in c. quæ contra ius fiunt, de re. iur. lib. 5. & 10. dist. c. vide, & in l. non dubium, C. de leg. & erat 7 iuri contraria propter rationes, quæ subiiciuntur in glo. † In quo autem erat damnosa ecclesiæ dicūt Doc. q̄ electus per comitē cogebatur ex quadam reuerentia suis voluntatibus, & desideriis deseruire, tam in alienando bona ecclesiæ, quam in disponendo, ideo prohibetur, ne ad preces aliquorū quis, p̄moueatur ad dignitatē, vt in c. illud. 8. q. 2. facit 16. q. 2. in c. vifis. In gl. in ver. [Nō ca dit in laicū.] ibi, [Qui ēt non sunt p̄roni, sed parochiani.] No. ex hac glo. quod parochiani, alias non p̄roni, non hēnt ius eligendi, seu p̄sentandi rectorē in eorū eccl. Sed si ecclesia nō hēt p̄ronū li bera collatio priuet ad cēm, q̄d tenet Inn. in c. cū venerabilis, in d fi. de excep. & Io. And. in c. 1. de capel. mo. lib. 6. An aūt hoc pos fit eis 3petere ex p̄suetudine, [d] vel ex p̄scriptione, dic vt plene dixi e in c. querelā, §. c. q̄ in quadam disputat. q̄ incipit, Augerio, & per Io. And. in regula. Quod alicui gratiosē in Mercur. & Arch. in c. fraternitatem. 71. dist. In cad. gl. ibi, [Corrigitur illa Decre.] Et p hac solutione facit sm Io. And. quia ista fuit posterior illa, cum fuerit Greg. sed non placet hæc solu. cum iste tex. dicat, q̄ hæc p positio erat iuri contraria, & quod ius eligendi non cadit in laicum. Nam hæc Decre. non inducit ius nouū, sed potius declarat 9 antiquū, vt patet ex verbis literæ. † Extra alias sol. gl. dantur hic duæ sol. per Doct. q̄ tū pōt colligi ex dictis gl. in d. c. nobis. Dicebat. n. Gosi. q̄ vi priuilegii in fundatione concessi, pē illud ius eligendi competere laico patrono, & in hoc casu inte...gebat il lā decre. nobis, sed post fundationem, nō potest hoc sibi cōpetere, ēt vigore cōpositionis, vt hic, primū. n. permittitur, vt laici inuitentur ad fundandas, & dotandas ecclesias, sed postquam f ecclesiæ sunt cōstructæ, & dotatæ, cessat hæc ratio. [a] Simile in im positione cēsus, nā tolerati si ab initio imponitur, sed ex post facto, noui cēsus impositio reprobat, vt in c. prohibemus. j. de cēs. g iuncto c. preterea, il 2. de iurepatro. Hanc sol. gl. reprobat, & bene, in d. c. nobis. dicens q̄ ep̄s in hoc nō potest[e] authorizare, etiam tempore fundationis, vt ius eligendi competat laico, etiam patrono, quod puto verius, per id, quod s. dixi. Phili. posuit hic aliā solu. dicens, quod ibi non dī. q̄ laicus possit eligere, sed q̄ potest tractare de persona eligenda. Vel dic tu melius, quod ille tex. potest intelligi ex priuilegio Papæ, vt ibi no. in glo. & dic plenius, vt ibi dixi. Extra gl. opp. in eo, q̄ Papa hic mandat isti abbati, vt illū prioratū ordinet, sicut alios sibi subiectos. Nā ex quo iste prioratus erat cōuentualis, cicerio pertinebat ad conuentum, vt in c. 1. §. eo. Solu. dicunt Doc. 3rium procedere de iure cōi, sed iste tex. potest intelligi de iure speciali, quia ex consuetudine, vel priuilegio, potestas prouidendi pertinebat ad abbatem, quæ quidem consuetudo potest valere, arg. in cap. 2. j. de in integ. restitu. Vel dic q̄ posset intelligi litera, vt iste ordinet per viam, scilicet electionis, collegii, & confirmationem suam, ad hoc tex. iuncta glo. 18. q. 2. c. 1. Vlti. hic queritur, quare tex. hic dicat, q̄ patronus debet impartiri post factum, honestum assensum. Solu. dicit Ioan. Andr. quod ideo dicit honestum, quia sine aliquo grauamine, vel extorsione alicuius temporalitatis, debet consentire &c. Abbas.

ADDITIONES.

a Ius eligendi. Adde, vt per Alex. consi. 106. 2. lib.
b Annexum spirituali. Adde, quod ideo dixit Rom. consi. 369. quod in eo cōmitatur simonia, sicut in mere spiritualibus.
An in annexis spiritualibus committatur simonia, videtur quod sic, vt in c. altare. 1. q. 3. vbi habetur, q̄ vendere altare est simonia cum quamuis nō sit sacrum, sed potius annexum spiritualibus, quæ in eo exercentur, & tamen dixit Arch. in c. sanctorum, 10. q. 1. non seruari de consuetudine, de quo vide per Rom. in sing. suis quæ habentur per Alphabetum, in verb. obligatio, in ver. fructus. Adde tamen quod ius patronatus, quod quidem non est spirituale, sed spirituali annexum, iuxta ea, quæ habentur in c. decernimus, de iud. tamen ipsum ius præscribitur per annos 40. vt per Alex. consi. 58 in 4. parte consiliorum. De quo, an præscribatur per laicum, vide per do. Card. in ele j. in prin. in 5. q. de iure pa. Et an transeat iure particulari, vel vniuersali. etiam in laicum, plene habetur in c. ex literis, de iure patro. Et vtrum vemiat in fideicommisso, habetur per Dyn. & Bal. in l. cum virum, C. de fideicom. & in l. fi. in pe. col. C. de edi. diu. Adria. tollē. vbi dicit quod non, ex eo, quia licet non sit spirituale, tamen est spirituali annexum, & sic de eo iudicandum est, tanquam de re spirituali, quamuis enim cadat in laicum, illud est ex gratia concessum ipsi laico, vt plene per D. Abbatem, & alios in rubri. de iure pa. & in prælleg. c. decernimus, de iud. Ant. Fran.
c Per præsentationem. Vide quæ late tradunt Moder. in rub. infra de iud. & in c. quanto, eod. tit. & no. quod licet D. Abb. hic dicat, q̄ per præsentationē non initiatur aliquod matrimonium, tamen ēm Calde. consi. 9 in tit. de iure pat. per præsentationem videntur contrahi sponsalia de futuro, & ideo præsentatus dicitur acquirere ius ad rem, vt per Abb. in c. cum Bertoldus, col. 1. infra de re iudi. & ita tenet Lap. alle. 8. præsentatus, ad fi. Card. in cle. 1. in prima oppositi. de sup. neglig. prælа. Sebi. Sap.
d Competere ex consuetudine. Circa hoc, an laicus possit de consuetudine, vel ex præscriptione habere ius eligendi in ecclesia collegiata, dicas, quod laicus etiam de consuetudine, non potest esse patronus, neque habere ius eligendi in ecclesia collegiata, vt in c. Massana, de elect. & per Ale. in consi. 57 incip. viso puncto, in 4. parte consiliorum. Laicus enim non le tenet admittit de spiritualibus, vel illis annexis, nisi de licentia papæ, vt in c. contingat de arbit. & in c. cauſam, de præscrip. & cap. princeps. 26. q. 3. & habetur in c. Adrianus. 64. dist. & per Geminia. in c. 2. de præb. lib. 6. nisi in casibus a iure expressis, vt est. sing. glo. in c. fi. 23. q. 1. Immo dixit Inn. in c. constitutis. de elect. quod laicus possidens spiritualia, semper præsumitur esse in mala fide, quod etiam voluit Bal. in l. super longi, in 4. col. C. de præscr. lon. temp. Et ideo dixit ipse Bal. in l. male agitur, C. de præscrip. 30. ann. q̄ laicus possidens bona spiritualia, cogitur offerre titulum, & vide Do. Abb. in c. quod autem, in fi. & in c. præterea. de iure pat. & in cap. ex frequentibus, de insti. quod laicus non habet ius conferendi ecclesiam, etiam de consuetudine, nisi forsan ratione scandali euitandi, de consensu episcopi, puta, quia quando laicus esset potens & tyrannus, a cuius manu eripi non posset ecclesia, quia tunc de licentia episcopi posset illam conferre religioso, alias non, de quo etiam per Abb. in c. cura, & in c. illud, de iure patr. & Gemin. in c. 1. de præb. lib. 6. Posset tamen laicus conferre beneficia ex priuilegio papæ, vt in c. Adrianus, & seq. 63. dist. Anto. Fran.
e Augerio. Adde quæ posui in d. c. querelam.
f Cessat hæc ratio. Adde eundem Feder. consi. 247.
g Non potest. Adde videndum Ale. consi. 106. 2. lib.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium concessum a papa, non potest per legatum de latere tolli.*
2 *Commissarius papæ, an possit esse simplex religiosus?*
3 *Iudex, cui fuit commissa causa, vt eam cognoscat cum consilio aliquorum, potest dictam causam alteri delegare, & delegatus debet cognoscere cum dicto consilio, & sic,*
Delegatus debet cognoscere causam sibi delegatam eo modo, quo debebat cognoscere delegans.
4 *Clausulæ, conscientiam tuam grauamus, an importet, quod causa sit indelegabilis?*
5 *Tempus datum aliquibus ad aliquid consulendum, potest unus petere ad deliberandum, licet alij velint incontinenti respondere,*
Tempus competens relinquitur arbitrio iudicis.
6 *Consensus consanguineorum si requiritur in aliquo actu, ille actus potest sine tali consensu celebrari in fauorem illorum, qui habebant consensum præstare.*
7 *Consilium aliquorum si requiritur in aliquo actu, oportet, quod interueniat ante actum.*
8 *Consilium si requiritur in aliquo actu, & consulentes nolunt, vel differunt dare consilium, potest actus sine consilio expediri.*
9 *Citatus, qui tarde arripuit iter, non excusatur, ex impedimento postea interueniente.*
10 *Habens potestatem aliquid faciendi, si illud sibi committatur sub certa forma, potest illum actum expedire & valebit, licet forma non sit seruata, nisi in commissione fuerit processum ad ulteriora.*
11 *Consensus propinquorum si requiritur in contractu, non requiritur, si contrahitur cum ipsis propinquis.*
12 *Consilium aliquorum si requiritur in aliquo casu, an in decisione casus sit omnino sequendum consilium? & quid de consensu? & quid si fuit iudicatum secundum malum consilium?*

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 *Consilium debet requiri ante scriptum, & est utile iterato requirere, scrutinio publicato, antequam sequatur communis electio.*

CAP. LII.

Cum in veteri. Si per papam mandatur absentibus eligere, cp eligant cum consilio aliquorũ, alioquin consiliarii prouideãt, eligentes dẽt consilium requirere in tractatu electionis, & cõgruo tempore expectare responsum, alias electio non tenet. h.d. Primo ponit electionis formam. Secundo, causæ commissionem, & decisam iudicũ relationẽ, ibi, [Relato ergo.] Tertio causæ diffinitionem, ibi, [Cũ ãt.] Casus lit. Ecclesia Bisunt ina vacante, mãdauit papa capitulo Bisuntino, vt intra 40. dies post receptionẽ literarum personã idoneã sibi eligerent in pastorem, cum consilio Sancti Benigni, & Morismundi Abbatum, & fratris G. de ordine prædicatorum. Alioquin dicti consiliarii prouiderent ecclesiæ Bisuntinæ. Recepto mandato die ad eligendum præfixo, canonici ptãtem eligendi Archiepiscopum, sex ex canonicis suis cõtulerũt, vsque ad consumptionem cuiusdam candelæ duraturam, quæ extitit coram eis accensa, tãdem electores cæperunt tractare de electione pastoris, & conuenerunt in dictum Abbatẽ Sancti Benigni. Et cũ super hoc, consilium sociorum ipsius requisissent, vnus eorum respondit, cp habito inter se consilio, responderent. Et cũ illi different dare responsum, & candela deficeret, electores ipsi nõ expectato responso ipsorum, dictum Abbatem in Bisuntinum Archiepm elegerunt. Processus huius electionis ad sedẽ Apost. est delatus, sed quia de huiusmodi processu dño papæ nõ constitit, Archiepo Viennensi, & Abbati de Firmitate iniunxit, vt si cõstaret, cp electores prædicti, super electione tractatum habuissent, & in tractatu electionis requisissent consiliũ prædictorum, electionẽ ipsius Abbatis, si personã esset idonea, confirmarent. Et si in tractatu electionis non fuisset illorum consilium requisitum, quis postea requisitum fuerit tpe non cõpetenti, nec etiã fuerit expectatum rnsum ipsorum, vel si idẽ Abbas non esset idoneus, quod de ipso factum erat, cassaret. Inquisitores ipsi fm mãdatum domini papæ procedentes, suam inquisitionem domino papæ remiserunt. papa super hoc scribit quibusdã, dicens, cum aũ fuerit compertum, tempore cõpetenti non requisitum consilium de persona prædicti Abbatis, & qũ fuit requisitũ, nõ iuis expectatum, nisi modico tpe, & non debebat alii obesse, cp electores in tantum se arctauerant, electionem ipsius Abbatis non pp vitium personæ, sed pp vitium electionis cassauit. Ber. No. 1. cp potestas eligendi, põt restringi ad terminũ breuiorẽ termino iuris, ad petendũ consilium forinsecũ, de necessitate. Et hoc puto posse fieri a solo papa, quia in istis spiritualib. hẽt plenitudinẽ potestatis. §. eo. c. significasti, & ibi de auth. & usu pal. in c. ad honorẽ. Alius aũt citra papam, ẽt si esset legatus de latere, non posset ita potestatẽ istã restringere, ga cum ius eligẽdi competat collegio ex priuilegio papæ, vt no. in c. gg, eo. ti. li. 6. nõ põt legatus ledere priuilegium per papã concessum, vt dicit gl. no. in c. per illorũ, ibi. de præb. ad idẽ facit regula Indultum, de reg. iu. li. 6. †No. 2. ibi, [Fratris G. de ordine, &c.] Quod simplex religiosus põt esse cõmissarius papæ, quod vr c. statutũ, de relc. li. 6. & cle. 2. eo. ti. Sed dic, illa iura procedere in cõmissione iudiciaria facienda & exercenda, secus in negotiũ extraiudiciale committitur. Nã cũ illa iura sint correctiua iuris antiqui, non dẽt extendi, sed stricte intelligi, vt in l. præcipimus. in fi. C. de app. & in reg. odia, de reg. iur. li. 6. & sic nõ vr quod hodie iste tex. in hoc corrigatur per illa iura, qd sentit hic D. Car. Et mihi satis placet, per rõnẽ pdictam, & hoc tenebis sp menti. Vel si vis fugere aliqualiter ad tium, dic cp nõdum emanuerant illa iura, vel cp istud processit ex certa scientia papæ. Facit quod no. in c. nonnulli, de relc. † No. 3. & tene menti, cp si mandatur alicui, vt certum quid faciat cum cõsilio aliquorũ, non vr per hoc sibi adempta potestas illũ actũ delegãdi. Cõmissarius tamen tenetur requirere consilium, sicut tenebatur prius mandatarius, vtrumque probatur hic notabiliter. Ex hoc infertur, cp si iudex ex forma statuti, vel hominis, tenet ferre sententiã cũ cõsilio sapientis, põt nihilominus vices suas delegare alteri in sententiando, & delegatus ab eo, tenetur ferre sententiã cum cõsilio sapientis. Nõ. n. per illã commissionẽ generaliter factã, vr mandans voluisse adimere ptãtẽ delegãdi, aliãs de iure cõ petentẽ. † Et facit in hoc iste tex. ad qõnẽ, in qua aliãs consului, cp licet papa in cõmissione causæ, apponat in fi. clausulã, [super quo tuam cõscientiã oneramus,] nõ per hoc vr adimere ptãtem subdelegãdi, ga nõ relingt decisionẽ causæ cõscietiæ istius, quo casu nõ posset subdelegare, arg. in eis cui, de of. dele. li. 6. sed cõmittitur decisio iuridica, & oneratur cõscientia ipsius, vnde nõ minus est oneratus in cõmittẽdo, ga hẽt eligere virũ prouidũ &c. Et facit pro hoc quod legi. & no. in c. fi. de of. deleg. Quarto no. ibi, [Vsque ad cõsumptionẽ cuiusdã candelæ,] cp prãs data cp promissariis ad eligẽdũ, põt arctari ad tps breuissimũ. † Quinto no. ibi, [vno ex illis,] & si in actu requiratur cõsilium pluriũ, põt vnus solus petere tps ad deliberandũ, licet alii velint incontinẽti rndere. Nõ. n. pnt alii renũciare ipi introducto in fauorẽ cõsilii. Nam, vt dicit canon, [ne egemus, vt mature aliquid diffiniamus, 50. dist. in c. ponderet, & hoc sentiũt ẽt hic Doc. Et hoc dicũ reputo notabile, vt licet vnius ãdictio non obsit, vt J. dicã, pẽ tamẽ impedire actum, differendo responsum, dummodo non multum differat. Nam vt dixit text. in fin. debent isti consiliarii competenti tpe dare responsum. Et quod dicatur tps contens, dicunt Doc. & bñ, relinquẽdũ arbitrio boni iudicis, q hoc arbitrabit fm arduitatẽ negotii. Nõ. n. dẽt præcipitãter, aut morose respondere, arg. in l. qd dicimus, & in l. ratũ, ff. de solu. facit c. de causis, de of. deleg. l. ait ptor, ff. de iure deli. †No. 6. cp habentes actum exercere, cũ consilio aliquorũ, pnt illũ actum dispone in psonam vnius ex cõsiliariis. & facit iste tex. cp si mulier nõ pot testari sine cõsilio cõsanguineorũ, quod põt in illorũ fauorem disponere testamentũ, & ita dicendũ in similib. † No. 7. cp vbi in actu requirit cõsilium aliquorum, non sufficit petere consiliũ, post actum deliberatum, sed in ipso tractatu actus, dẽt cõsilium postulari, nec sufficit petere debito tpe nisi congruo tpe expectetur responsum. Et facit ad materiam eporum, qui tenentur negotia ecclesiæ regulariter promouere cum consilio capitulidẽt. n. cõsiliũ requiri in actu, & non post actum, nec tenentur canonici pcipitare rnsum, sed pnt petere tps congruũ ad deliberandum. Idẽ dr in iudice, q ex forma statuti tenetur requirere consilium sapientis. Nõ. n. satisfit statuto, si prius scribit sententiam, & postea petit consiliũ, vel si nõ vult expectare consultorẽ debito tpe,

ADDITIONES.

a Commissarius. Adde Fran. Are. consi. 18. ubi tenet, quod papa scribens scienter religioso, & sibi committens causam criminalem, videtur dispensare, quod sententiam sanguinis dicat.
Ant. Fran. Dicas circa hoc, an papa committendo causam criminalem, videatur dispensare, cum religioso, cui committit, vt possit ferre sententiam sanguinis, cp sic, quia committendo causam criminalem, uidetur omnia accessoria committere, iuxta ea, quæ habentur in c. præterea, de of. lega. & in l. 2. ff. de iurisd. omn. iu. Habet enim papa plenitudinẽ potestatis, vt per Alo. plene in cõs. 87. in 2 par. cõsil. & in cõs. 2. in 1. par. & quæ facere papa non possit, uide gl. in c. literas, de rest. spo. & per Car. in cle. si Romanus, in 3. q. de præb. & uide quæ habentur in c. sententiam sanguinis, ne prælatus. & in c. archiepiscopatu, de rap.
b Seb. Sap. Ad quæstionem. Vide Bal. in l. nulli, col. 2. uerficu. deinde no. C. de Epis. & Cler. Car. in clem. 1. q. 6. de concess præb. Ale. in l. more, col. 5. ff. de iurisd. omnium iudicum. Ang. in authen. ad hæc. C. de iud. Inn. & Fel. in c. fi. de offi dele.
c Subdelegare. Adde, quod idem esset, si diceret, cõmittimus discretioni tuæ, de qua plurimum confidimus, vt voluit Ro. consi. 420.
d Seb. Sap. Competens. Facit l. continuus, §. eum ita, cum ibi no. ff. de verbo. obliga.
e Potest testari. Considera, quod D. Abb. uidetur præsupponere validitatem statuti, qd mulier nõ possit testari sine cõsensu propinquorũ, nã Pa. de Ca. Dom. Ale. & alii tenent quod tale statutum non ualet ipso facto. in principio. ff. de vulga. & pupilla. sed no. Iaso. ibi in 2. colum. tenet, quod valet. Aeneas de Fal.
Ant. Frã. Circa hoc, an valeat statutum, quod mulier, uel minor nõ possit testari sine cõsensu propinquorum, vel eorum præsentia, alias testamentũ sit nullũ, & cp tale statutũ valeat in minore, videtur tenere Bal. in l. fi. in vi. cod. in uer. extra quæro, C. de fideiuss. & sentit Bar. in l. non idcirco, C. de collat. secus tamen est in minore, qui potest testari, sine consensu requisito a statuto, secundum Bar. ibi supra, & vide per Ale. in cõs. 55. in 1. par. Hoc tamen apud me satis dubiũ est, inquãtum statutũ requirit cõsensum, quonia hoc nihil aliud est dicere nisi, quod tale testamẽtũ pẽdeat ex arbitrio illorum propinquorũ, quorũ cõsensus requiruntur, quod de iure fieri nõ debet, cp vltimæ volitates nõ possunt dependere ex alieno arbitrio. l. illa institutio, & l. captatoriæ, ff. de hær. instit. & l. captatorias, C. de test. mil. id autem quod dicitur de minore, non credo procedere in eo masculo, qui esset maior 14. annis, & in ea fœmina quæ esset maior 12. quia isti quãtũ ad facultatem standi, dicunt esse maiores. l. qua ætate. ff. de test. & iõ sicut dr, quod filius tum disponẽs de maiore nõ valet, ita ẽt credo esse dicendũ in eo, qui est habilis ad testãdũ, quia quãtũ ad testãdũ dr esse maior. Et adde, quod statũ disponẽs, quod testamẽta dẽant fieri cũ certa solẽnitate, dẽt intelligi de testamẽtis faciẽdis, nõ de factis, quãuis illa possit mutari uno testatore, & possent de nouo fieri cũ solẽnitate statuti, ita no. Pa. de Cast. in l. iubemus, & C. de test. Sed Ang. vr tenere cõtrariũ, in Auth. vt nouæ constitutiones, & Auth. vt cũ de appel. cog. in prin. in uer. aduerte, pro declaratione, tamẽ vide de Bar. in l. oẽs populi. in 2. q. & in 5. q. prin. in 17. col. ff. de iust. & in. & l. fi. cimus, ad fi. C. de sacrof. eccle. & in l. illicitas. in prin. ff. de of. præfi. & in l. cũ lex. in ver. sed nunquid. ff. de leg. & per Bal. in l. cõparationes, in ult. C. de fide instrumento. Et uide eundem Paul. de Cast. in consi. 96. incip. in causa Fortii.
f Zac. Sed in ipso tractatu actus. Adde pro hoc Bal. in rub. C. de inst. col. 4. uer. sed hic quæro. eundem in sua mar. in uer. consilium, uer. 2. & Bart. in l. 1. col. ante p. uer. sed si statutum, C. qui admit.
g Cõsiliũ postulari. Vide Mod. in l. fi quis mihi bona. §. insum, ff. de acq. hæred. Pa. de Ca Ale & in l. fi cũ dotẽ, §. eo aũt tẽpore, ff. sol. ma. Ale. in l. 1. §. fin quæritũ, ff. ad Tre. Car. in c. fi. de maio. & obe. ubi tradũt hanc doc. & quando in actu aliquo aliquid requiritur, si nõ interueniat, uitiat actus, de quo ẽt per Do. Ia. in l. uniuersa, col. fi. de preci. Imper. offer. sed latissime per Felin. in c. ex parte, col. 1. cum seq. supra de const. Seb. Sap.

8 tpe. †No. 8. cp vbi requiritur in actu aliquorũ consilium, satis est illud requirere debito tpe, & expectare responsum tempore debito, & cõpetenti. Si ergo consiliarii differunt plus debito rnde re, vel nolunt impendere consilium, potest procedi ad actum, ẽt ipsorum consilio non expectato, vt hic no. probatur, & tenent
9 etiã hic Do. & Bar. in l. i. §. si plus, ff. de exer. † Vl. no. ibi, [Nec dẽat alis imputari,] cp si is, qui tenebatur requirere cõsilium, arctauit se ad extremitatẽ actus, nõ valet actus sine cõsilio gestus, licet pro pter extremitatẽ temporis nõ potuerit hẽre consilium. Nã sibi est imputandũ, quare in tantũ se arctauit in petitione consilii, vt hic no. probatur, facit l. 2. ff. si quis eau. & quod no. Inn. in c. P. & G. de of. deleg. Et hoc est cõ iudicẽ, qui distulit petere cõsilium visq;
2 ad fi. tẽporis, quo labitur instantia. a Nã si pronunciat sine consilio quod consultor denegauit propter brevitatem temporis, nõ tenet sententia, & facit ẽt tex. fm Doc. in in d. l. 2. in eo quod si ci tatus tarde arripuit iter, nõ excusatur ab impedimẽto postea cõ tingente. facit d. l. 2. Op. cõ tex. in fi. in eo, cp papa hãc electionẽ dicit irritãdã. Nã vr, cp sit irrita ipso fcõ, cum sit attentata cõ formã mandati, vt in c. cũ dilecta de rescr. & in c. venerabili, de offi. delec. cũ fi. Sol. metu contrarii Io. An. exponit irritandam idest irritam nunciãdã. Sed cõ hoc, & cõ tex. op. vr. n. cp nõ sit irrita, nec irritanda per c. dilectus, il 2. J. de præb. vbi valuit collatio facta per canonicos cõ mandatũ papæ, nec fuit irrita collatio, qũ canonici aliter fuerint puniti ex transgressione mãdati. hoc prium fuit visum difficile d. Car. & tãdẽ solueñdo dixit, cp illa electio fuit hic nulla, ga papa ad ulteriora processit in commissione. Nam dixit, cp alioqn
10 isti cõsiliarii prouiderẽt de archiepo. † Et sic nõ ob. cp glo. no. in cle. 1. de iure rep. 2, cõ singulariter dicit, cp si mandatur aliis hẽnti ptãtẽ, vt aliquid faciat, sub certa forma, tenet actus, licet forma non seruetur per illud c. dilectus. Et dicit hic, cp istud dictũ s. relatũ, alibi nõ ita bene probatur. Sed ego adduco tex. apertum in c. si capitulo, de concess. præb. li. 6. vbi dr, cp si mandatur canonicis, aliãs ptãtem habentib. vt cõferant certũ beneficiũ, dato executore, vtilis negligẽtib. exequatur, per solã literarũ presentationẽ afficiuntur manus canonicorũ, vt prouisio alteri facta non valeat. Nã ex quo superior trãsfundit ptãtẽ in executorem in defectũ illorũ, quib. mandat, adimit illis potestatẽ in casu ptumaciæ, & in obedientiæ. Et ita cõtingit punctualiter hic, vt colligitur hic ex illo ver. alioquin. Sed qro cuius expẽlis dẽãt isti cõsiliarii exercere cõmissionẽ eis factã? dicunt Doc. & bene cp expensis dignitatis, cum instent circa illam ordinãdã, ar. in c. vt præteritæ, §. eo. Secũ do quæritur, nunquid in electione cõpromissariorum, dẽat requiri cõsilium consiliariorum? Inn. & Cõp. dnt cp nõ, satis. nec requirere in ipsa electione prælati faciẽda. Alii cõ, quia principale trahit ad se accessoriũ, vt in reg. accessoriũ de re. iu. li. 6. Primũ dicũ cõiter* tenet, & istud puto verius, qa cũ istud mãdatũ sit cõ i, dẽt restringi, & sic seruari in ppriis terminis, vt in re. odia, de re. iu. li. 6. & de hoc vr tex. hic. Nã ex tex. apparet, cp in electione cõpromissariorũ, si fuit requisitũ cõsiliũ, nec papa mãdat de hoc ingri. In gl. ibi, [Quia ipsum eligendo, illo cõsentiente &c.] No. bene hãc gl. vult. n. cp de necessitate nõ fuit requirendũ cõsiliũ istius, quẽ intendebant eligere, tũ, quia cõsentiẽdo postea electioni, satis vr
b consilium præstare, btum, ut dicitur in gl. sequenti, quia si iste cõ sentiret ante electionẽ, deberet electio cassari, propter vitium ambitionis, vt in c. cum post petitã, §. eo. Io. An. dicit, cp quanquã hæc opi. sit probabilis, tutius tamen est, vt istius etiam requiratur cõ silii, vt sic satisfaciat formæ mandati. Nam posset consulendo talem, contingere, cp propter eius consilium diuerteret a propo sito, & alium eligerent, per quem melius ecclesiæ consuleretur, nec tenentur requirere consilium in specie, & satis est dicere in genere, de quo vos consulitis &c. Si autem consulerent in spẽ de persona sua, debet respondere secundum Gof. [iudicio aliorum hæc relinquo.] Sed hoc vltimum non placet Host. quia not. ref. ambitione. Nam cum bona conscientia secundum eum poterit dicere. [Non eligatis me. quia non sum dignus,] & si ipsum elegerint, poterit cum bona conscientia postmodum consentire, & hæc opi. st. vt consilium istius debeat requiri, saltem in genere, communiter tenetur per Do. seq. quod mihi satis placet, quia cõ silium debet procedere electionem, vt hic patet in tex. ergo non debet differri in tempus electionis, quia tempore non congruo petereturr, vt in fi. literæ. & per hoc tollitur motiuum primæ glo. Nec ob. motiuum secundæ gl. quia ex forma mandati, non hẽat aũt si papa mandasset, vt isti eligerent cum consilio, & consensu illorum, nunquid possent eligere vnum ex illis? Host. dicit quod sic, quo in iam regula est, vt ex tribus electis valeat consensus duo tertius non contemnatur, vt patet in arbitris, & iudicibus simpli citer electis, in quibus valet sententia maioris partis, vt in l. item si unus, in fin. ff. de arbi. & in l. duo ex tribus, ff. de re iud. & in capitu. fin. infra. eod. No. singulariter hoc dictum. cp vbicumque eliguntur simpliciter plures ad consulendum, vel cõ sentiendum, seu aliquod officium etiam extra iudicium exercẽ dum, valet quicquid facit maior pars, dummodo minor pars nõ contemnatur, quod est menti tenendum. Quid autem si fuisset dictum, quod eligerent cum consilio, & concordi consensu illorum trium, nunquid potuissent eligere aliquem ex his? Host. c tenet cp nõ, quia non pt aliquis consentire in ipsum ante eq eligatur, notaretur enim de ambitione, vt patet ex prædictis, quod
11 satis placet. † No. tamen primum dictum huius primæ gl. Facit enim ad quæstionem. Ex forma statuti mulier non potest contrahere, sine consensu duorum propinquorum, contingit cp d mulier vendit aliqua bona vni ex propinquis dcum consensu alterius propinqui, nunquid sit satisfactum statuto? vr cp sic, quia propinquus emendo, a muliere, videtur consentire illi contractui. Nam satis est, quod consensus intercedat in ipso contractu, & facit optime l. pupillus, ff. de autho. tut. Nec ob. clemen. 1. de re. eccle. non alie. quia consensus propinquorum non exigitur hic, vt authoritas sed vt quædam solennitas, vt dixi in capit. cum consuetudine, in fi. aliàs c. cum dilectus, de consuetu. facit etiam quod si statutum diceret, filium non posse litigare sine cp e sensu patris quod si pater & filius simul litigant, videatur pater consentire. Et ad prædicta facit, quod no. Barto. in l. cum pater. §. libertis, ff. de lega. 2. & per Bal. in l. fi. C. ad Macedo. & in l. si filius, de peti. hære. & per Ioan. And. in reg. qui tacet, in Mercur. vbi concludit, quod si statuto Episcopi cauetur, vt nulla locatio valeat facta de re. eccle. sine consensu suo, cp si locatio fit Episco f po, tenet, quia conducendo videtur consentire. Et no. prædicta, quia faciunt ad multa, sed in casu nostro non valeret hoc tacitũ consilium, rationibus prædictis. In glo. in uer. [In tractatu] ibi, [Tractatus haberi debet ante electionem.] Dic, quod iste tractatus non est de substantia electionis, sed solum illa sunt de forma substantiali, de quibus dixi in c. quia propter, supra eo. & in casu huius c. fuit necesse prius tractare de persona eligenda, saltem in genere, quia ratione formæ mandati, tenebantur requirere consilium istorum ante electionem, & antequam consentirent in
12 electum aliquem, vt dicitur in glo. pe. in fi. & antepe. † In ea. glo. g ibi, [Non imponitur necessitas, vt consilium, &c.] No. bene, & tene menti gl. Ex qua collige, quod vbicunque quis tenetur aliquid facere cum cons. aliquorum, non tenetur sequi illorum consilium, sed satis est petere consilium debito tempore, & expectare responsum, quod videtur probari in ca. cum olim. de arbi. Nam consilium ex proprio significato, non obligat, ad hoc 4. dist. in c. fi. §. hæc & fi legibus. Secus est secundum glos. pe. si tenetur quis habere consilium, & consensum, seu consensum tantum, quia tunc oportet sequi illorum consensum, & in hoc no. illam glos. Et ex istis duabus glo. habes differentiam inter consilium, & consensum, sed capiendo dicta Barto. in l. j. §. si plures, ff. de exer. distingue latius, quod aut tenetur, quis aliquid facere cum consi. aliquorum, aut cum consensu, seu voluntate. Primo casu, aut consilium postulatur ab eo, qui non habet sanum intellectum, & capitur consilium pro consensu, vt in l. impuberibus, ff. de suspec. tuto. Vnde si caueretur statuto, vt pupillus, actum faciat cum consilio duorum agnatorum,

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Instantia. Nota tamen quod si immineret periculum, consilium requisitum potest omitti, ut est casus singu. in capitulo fi. & ibi Domi. Abb. no. ne fede uacan. lib. 6. dicit singu. Cardi. in clemen. 1. in 6. quæstio. de sup. neglige. prælato. uide Felin. in d. cap. ex parte, colum. 3. uers. recipit prædicta. & pro eo quod dicit Abb. hic, adde tex. in c. consuluit, §. fi quis tamen, infra de offi. dele.
b Præstare. Adde quod uoluerunt Dom. de Ro. decis. 344. incipien. canonici, hoc ti. in antiq.
c Zacharias. Aliquem ex his. Adde quod posui in apostil. ad istum in capitulo dum in iure, in additio. quæ incipit, sed contrarium nume. quarto supra de electio.
d Vni ex propinquis. Adde Ang. consi. 144.
e Videatur pater. Adde Fede. conc. 259. Adde late D. Ale. in addi. ad Bartol. in l. is, qui, in fin. ff. de acquiren. hæredita. & istum in capitu. cum dilectus, in 1. no. supra de consuetu. & ibi Dom. Anto. Corset-late, in additio. ad istum, quod capitu. credo, quod uelit allegare iste, dum allegat dicta in capitu. cum consuetudinis, vbi nihil dicit Aen. Fal. immo uerum dixit, ut in fi. Hirony. Sap.
f Tenet. Adde eundem consi. 11.
g Sebastia. Sapia. No. bene. Ad declarationem huius materiæ, uide Rapha. Commen. in consi. 55. duo habentes simul litigare, per totum. ubi uult, quod quando ex coniecturis constat de uoluntate partium, semper est sequendum illud consilium, & maxime, quando ponuntur istæ dictiones, de, & cum cons. & uide etiam Paul. de Cast. in 15. in secunda colum. secundum antiquam impressionem, vbi declarat statutum disponens, quod iudex teneatur sequi consilium, uide etiam per Dec. in capitu. si pro debilitate, in septima colum. cum sequen. de offic. o delgato, vbi ponit, si aliquid fiat inspecto consil. cum quo aliquid fieri debebat, an ualeat, uide etiam Raphael. Commen in consilio. 143. Titius & Seius, & Ange. in consilio. 272. primus punctus. Et nunquid ille, qui dat consilium, dicatur iudex, uel collega, posuit Felinus. in capitulo non potest, ad fi. de re iudi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a rum, [a] capitur ibi consilium pro consensu, quia pupillus non hẽt discretum iudicium, facit c. venerabili, iũcta gl. ꝯ. de of. dele. Q̃idoq; necessitas petẽdi cõsiliũ iniungitur alias habenti sanũ iudiciũ, & tũc aut ille, cuius cõsiliũ dẽt requiri, est particeps illius officii, & tũc cõsiliũ ẽt capitur pro consensu, & de hoc est tex. iuncta gl. in verbo, cũ consilio, in d. c. venerabili. Dẽt. n. ꝑlatus tractare rem cũ consilio coadiutoris sui, intelligitur. n. de consensu, ga coadiutor est particeps officii. Aut ñ est particeps officii, & tũc
b satis est requirere (A) cõsiliũ, nec tenentur [b] sequi, & hoc casu intellige istum tex. cũ gl. & tex. in d. c. cũ olim, & voluit Bar. in d. §. si plures. Nec est dr̃a vtrũ dicatur, [cũ consilio,] an [de consilio,] licet Cy. senserit cõtrariũ in l. id' quod pauperib. C. de epi. & cleri. vbi dicit, ꝙ si de consilio alicuius tenetur quis facere actũ, tenet sequi consiliũ, secus si fuit dictũ, cũ consilio. Sed primũ, ꝙ inter hæc non sit differentia, tenet Io. An. in regula, nullus ex cons. in Merc. & vult Bar. in d. §. si plures, & ꝓm prædicta limita illã gl. Secũdo casu principali, q̃ñ requiritur aliquorũ consensus, seu volũtas, distingue ꝙ aut ille, cuius consensus requritur, nõ põt esse particeps officii, & non est necesse sequi illius assensum, ne per aliã viã eidẽ permittatur, ꝙ vna via denegatur, vt in regula, Cum quid vna via, de re. iu. li. 6. & in l. oratio, ff. de spõ. Pro hoc l. quidã decedẽs. §. Pap fl. de admi. tut. Exemplũ, olim mater non poterat esse tutrix, si pater disponebat in testõ, ꝙ tutor nihil faceret sine
c consensu matris, non arctatur tutor sequi cõsiliũ matris, quia in directe fuisset tutrix. Et per hoc no. dicit Bar. in d. §. si plures, ꝙ si testator disposuit in testõ, vt executor suus nihil faceret sine cõsensu alicuius fratris minoris, ꝙ non tenetur executor sequi con
d sensum illius, quia directe nõ põt frater minor esse executor [d] testamẽti, vt in cle. exiui, de ver. sign. Secus dicit, si dixisset cum consilio, quia cõsiliũ non arctat, vt ꝯ. dixi in præcedenti mẽbro. Aut iste, cuius consensus requiritur, põt esse particeps officii, & tunc aut necessitas petẽdi consensum, iniungitur ab homine ei, qui hẽt potestatẽ a lege, & tũc consensus non necessitat, quia nõ potuit hõ auferre ꝑtẽ liberam datã a lege, vt in l. Titiũ & Mæuium, in prin. ff. de admi. tu. facit c. tua, ꝯ. de test. Aut hæc necessitas petẽdi cõsensum iniungitur a lege, vel ab homine, & tũc dẽt iste sequi assensum & voluntatẽ illorũ, ar. 10. q. 2. c. ea. n. §. hoc [e] porrectũ, & per gl. in c. vnico, ne sed. vac. li. 6. & in hoc casu intel
13 lige glo. antepenul. † Sed dubium est, quid si habens prestare consilium vel consensum, non vult præstare istud consilium vel consensum? dicit hic Abb. in terminis literæ, quod si hic Ab. nominaret personam idoneam, et isti nõ vellent cõsentire,
c iusta cã si allegata, poterũt canonici appellare & [c] eligere, et tenemẽti hoc dictũ, nã in multis locis est statutum, ꝙ mulier nõ possit cõtrahere, ẽt mr̃imoniũ, sine cõsensu duorum agnatorũ, agnati requisiti p mulierẽ nolũt ꝓsentire, ꝛm istã opi. Ab. poterit illa mulier appellare ad superiorẽ. qd vr̃ sentire Bar. in l. fi. de ap. rec. Sed an possit statim ꝺhere post appellationẽ, an teneat expectare iudiciũ superioris ad quẽ appellauit? puto distinguẽdũ, ꝙ aut in dilatione imminet periculũ, et procedit opi. Ab. aut nõ immi
net periculũ, puta, quia superior est ꝓsens, vel qd simile, et tũc debet expectare superioris iudiciũ, vt est de mẽte Bar. in l. si cũ dotẽ, §. eo ãt tpe, ff. so. ma. et in l. fi. §. i. ver. necessitate, C. de bo. q̃ li. & in d. §. si plures. Tamen quoad quæstionẽ ſ. formatam, distingue sic latius post Bar. in §. si plures. ꝑal. quod aut est præstandum cõsilium, aut consensus. Primo casu, aut est præsens ille, qui dẽt præstare consilium, ita, quod potest cogi, et tunc compellitur consulere, ex quo assumitur a iure, ut quidam consultor. Et idem hoc casu si tenetur prestare consensum, Nam ex quo consensus non requiritur tang in re propria; sed vocatur vt quidam ꝓsultor ex dispositione legis, seu statuti; põt cogi ad consentiẽdum, vt in d. uer. necessitate, & si nõ vellet ꝓsentire, poterit iste dare lr̃am, vt no. in d. §. eo. nũc tempore, & in locis ꝑal. ibẽ põt dici, ꝙ vbi cõsiliũ non necesitat, satis est consilium, reqrere, & si nõ vult ꝓsilere, põt ꝓcedere sine cõsilio, vt supra dixi. Sed vbi cõsiliũ capitur pro consensu, seruа ꝙ proxime dixi. Si autem is, cuius assensus requiritur, non est præsens; ita ꝙ cogi non potest, & tunc aut iste assumitur inter viuos ex dispositione hominis? aut in vlti. voluntate. Primo casu, cum assumitur inter viuos ex dispositione hominis, non potest ꝓcedi sine eius cõsensu, vt in l. si quis arbitratu, ff. de ver. obl. Exemplum, do tibi librum ꝙ eo precio, quo
f talis fuerit arbitratus, si ille non arbitratur, non potest procedi; [f] ad perfectionem actus, si vero assumitur in vlt. voluntate, & iste non vult, aut potest consentire: tunc potest procedi sine illius consensu, de quo dicendum, vt in l. fin. C. cõm. de leg. Quid aũt
g si iste, cuius consilium requiritur, dedit malum consilium, [g] nunqd excuseturꝫ faciẽs actũ cũ malo cõsilio. Cõp. hic putat ꝙ non, quia consilium non obligat, vt supra dixi. Et ideo ꝛm eum si canonici elegissent scienter indignum cum consilio istorum, incidissent in pœnam c. cum in cunctis, supra. eo. quot no. Et idem sentit Barto. in d. §. si plures vbi ẽt dicit, quot si iudex tenetur pronunciare cum consilio ꝭapientis; non excusabitur, si fuerit secutus malum consilium. Et si assumpsit consultorem de assensu partium nunqd possit conueniri in syndicatu, si fuerit secutus malum consilium? vel nunqd possit appellari a tali sententia? vide ꝑ Bar. in l. si cõuenerit, ff. de re iu. Et cuius [h] expensis (A) dẽt peti cõsiliũ, quando iudex vult ꝓnũciare cũ cõsilio ꝭapientis vide ꝙ no. Bar. in l. si postulauerit. ff. de adulteriis. & ĩ fi. gl. Et fiat
catur, ad quid requiritur istud consilium, si non tenetur illud dequid dicẽdũ, quod posset illos trahere in suã sententiam. Nã falsus, vbi multa cõsilia, Prou. 24. et in litẽ si vnus. §. fi. ff. de arbi. Et ad id, qd ꝯ. dixi, ꝙ vbi quis eligitur ex dispositione legali ad consentiẽdũ in facto alieno, ꝙ cõpelli põt ꝑ superiorẽ, si non vult ꝓsenture, optime fa. rex. et quod ibi no. in c. nullus, ꝯ. de is. pa. Et ꝓ hoc habes bonã practicã, si canonici nolunt consentire Epõ in casib. in quib. requiritur eorũ ꝓsensus. Nã ꝑñt compelli per superiorem, vt ꝯ. dictũ est, nisi allegẽt cãm rõnabilẽ in ꝓrium. In gl. in ver. [Requisitũ, ibi. [Insulã.] vbi tex. innuit, ꝙ nõ põt agi, nisi ꝛm seat totũ ips ꝑfixum, et illi legi concordat c. cõmissã. ꝯ. eo. li. 6. et per legistas in l. hoc autem iure. ff. de ver. ob. In gl. in ver. Expectatum] ibi, [Sed assensus non exigitur.] Dic, quod nec exigitur ꝓ sensus, sed sufficit expectare responsum. gl. hic in fi. et clarius in gl. in uer. in tract. In ea. gl. ibi, [Et tunc non restringuntur ad aliquam formam.] Intellige hanc particulam, quando fuit manifestum, vt eligant cum consensu alicuius, quo casu nõ adstringũtur canonici seruare aliquam de formis c quia propter, supra eo. Nam si eligerent per formam scrutinii, debent consentire in eum, quem putant meliorem. 8. q. 1. c. licet. Sed hic ꝓpter formam mandati, tenentur eligere illum, in quem isti consentiunt.

ADDITIONES.

a Duorum agnatorum. Adde, an tunc si non sunt agnati, sed agnatæ, vel bastardi, an illarum, vel illorum consilium sit requirendum, Ang. cons. 411. Aut. Fran. Quo ad ista materiã, de cõsensu, & cõsilio, adde, qd differãt cõsensus, & cõsilium, quæ habẽtur in cle. exiui, in §. rursus, & ibi per D. Card. de verb. sig. & in c. cũ in ueter, de ele. & in c. cum olim, de arbit. Et qñ quis obligetur ex consilio, dicas, quod regulariter non obligetur, vt in reg. nullus ex consilio, de reg. iu. li. 6 & in fi. ff. man. & in l. cum pater, in §. mandato, eleg. 2. 2. & in l. cont. cum gl. de reg. iu. & plene traditur per canonistas in c. de offi. dele. & adde, quod consensus expressus præiudicat in tota causa sed consensus tacitus præiudicat solum in actu, ex quo resultat, vt est nota gl. in cle. ſæpe, de ver. ſi. & uide Pa. de Ca. in cons. suo 25. Et adde ẽt, quod consensus inducitur per solam præsentiam propinquorum. l. si ſeruus communis, ff. de dona. inter v. i. & uxo. & habetur per Bal. in l. si cõtinue, in §. ff. fol. m. it. Et tene menti, quod consensus dicitur quatuor modis, ut ẽt no. glo. in uer. pari pœna, in c. 1. & ibi per Inn. in 1. col. de off. dele. Et adde ẽt, quod consensus, & authoritas differunt inter ſe, de quo per Bar. in l. si quis mihi bona, in §. iuſſum, in 2. col. ff. de acq. hære. & per Bal. in l. ſi in §. 1. ver. necessitate. in 6. col. C. de bo. quæ lib. et uide per Inn. in ca. 1. in uer. tractus, de reb. ecc. non alie. & uide per To. de Imo. in l. ſi cum dotem, in §. fi. ver. & est differentia. ff. fol. matri. Et adde, quod consensus patris requisitus per ſtatutum in contractu filii, obligat patrem consentientem, per inde ac ſi promiſiſſet, vt per Bar. in l. Lucius, ff. de admi. tu. & in l. ſi cum dotem, §. transgrediamur, in 2. col. ff. ſolu. mat & per eundem Bar. in l. i. in §. ſi is, qui nauem, ff. de exerc. & adde etiam, quod quando consensus propinquorum requiritur per ſtatutum in contractu mulieris, eo deficiente, reditur contractus nullus, ut per Bal. in l. fi. in §. 1. uer. necessitate, in 1 colum. præalle. Secus tamen esſet ſi de ficeret ſolennitas requiſita a ſtatuto pro contractum, quia tunc contractus tenet, ſed impeditur executio, vt no. luit Bal. in rub. C. de reſcind. vend. in verſ. quandoque requiruntur, & ſecundum Bal. in l. ſi quis mihi bona, in §. ſi coram, & ibi per Rom. & Ale. in 1. col. ff. de acquiren. hær. & tene menti, quod consensus propinquorum requiſitus per ſtatutum in contractu mulieris, uel minoris, præſumitur interuenisse poſt decem ann. quia ſolennitas intrinſeca præſumitur extinctitate temporis, ita Ang. ſingu. uoluit in l. qui in aliena, §. ſed ſi adierit, ff. de acq. hær. & ibi Bal. in 1. col. idem Bal. in l. 2. C. de leg. hær. & in l. ſi filius, ff. C. de pet. hær. Et adde, quod consensus propinquorum requiſitus per ſtatutum in contractu, poteſt cum cauſa iuſta denegari, alias deber præſtari, ita Bar. in l. ſi cum dotem, §. eo autem tempore & ibi per Imo. in fi. ff. ſolumatrimo & uide Bal. in l. uiduæ, & in l. in coniunctione, C. de nup. & uide per Ange. Areti. ple. in §. conſequentes, Inſt. de ſuſpec. tuto: ubi allegares concord. & adde quod talis propinqui poſſunt cogi ad consentiendum per ſuperiorem. Et ſi non uellent consentire, poſſet ſuperior pro eis dare licentiam, de quo per D. Abb. in c. nullus, de iurepatro. in c. quod Deus, de ſtatu monac. Et adde, quod talis conſenſus requiſitis per ſtatutum in actu, vel contractu, poteſt præſtari etiam poſt contractum inconſtituenti, ſecundum Bar. & Doc. in d. l. ſi quis mihi bona, in §. iuſſum, in 2. col. ff. de tut.

(A) Fallit quando consilium ab eo requiritur, a cuius potestate dependet ab fieri, vel non gl. in c. 1. de foro comp. Dom. in c. 1. ne ſe. uac. li. 6.

b Nec tenentur. Adde Ang. consi. 92.

c Non arctatur tutor. Adde Bal. consi. 262. 4. li.

d Executor. Adde in terminis, de quibus hic, Ang. consi. 271.

e Appellare. Adde eundem consi. 65.

f Non potest procedi. Adde limitandum, ut per Roma. consi. 502.

g Malum consilium. Adde Ang. consi. 186.

h Seb. Sap. Et cuius. Vide ibi Ale. col. pe. vbi ſentit, quod iudex excuſetur de Ang. conſi. 186. viſis, col. pe. ubi ſentit idem. Refert, & ſequitur D. Dec. in c. ſi pro debilitate, colum. pen. ſupra de eſſi. dele. uide Car. in clemen. 2. de ætate & quali. & in clemen. 1. in 11. opp. de offic. dele. Ale. in l. maiorem, de pact.

(A) Si est iudex delegatus, expensis partium, c. ſtatutum, §. aſſeſſorem, de re. lib. 6. ſi ordinarius expensis propriis, ut per ipſum in c. cum ab omnibus, de ſtata & honeſt. cle.

tiſit, nec forma ꝓmiſſi ſeruari ꝑt, qa nõ valet ꝓmiſſum, vt eligant quem illi volunt, vt in l. qualem, ff. de arb. Nec possunt p inſpirationem, quia non inducuntur ſpiritu Dei, ſed ſunt coacti ex forma mandati. Conſulunt tamen do. vt capiant vnam ex illis formis, & ſeruent illam meliori modo, quo possunt. Secus dic, vbi arctantur eligere cum consilio aliquorum, quia tunc, cum consilium neceſſitet eos ad certum eligendum. vt ꝯ. dixi, debẽt ſeruare aliq̃ ex illis formis, vt voluit hæc gl. in ſeq. particula, & benẽ & ſequi ntur hic cõiter Doct. licet qdã ɔ. Et no. ex gl. ꝙ consiliũ debet reqri añ ſcrutiniũ. Nã ꝛm Inn. & bñ, deriſoriũ eſſet req re, re poſt ſcrutiniũ, & eſt vtile requirere iterũ poſt ſcrutiniũ publicatũ, anteq̃ ſequaẽ cõis electio, & bene, vt dixit illa gl. Abb.

SVMMARIVM.

1 *Procurator abſentis, habet uocem in electionibus.*
2 *Epiſcopus non poteſt eligi, ſi eſt perſona illiterata.*
3 *Maior pars ſi eligit indignum, ſtatim minor pars habet eligendi poteſtatem.*
4 *Gratia in dubio non eſt præſumenda.*
5 *Verba reſcripti in dubio ſunt reducenda ad terminos iuris communis.*
6 *Minor pars, ſi prætendat ius deuolutionis, ex ele. maioris partis facẽ ſcienter de indigno, an poſſit procedere ad electionem ex primo ſcrutinio.*

CAP. LIII.

Congregato. Electus a maiori parte capi. ſi eſt idoneus, confirmatur, alias confirmatur electio facta a minori parte de digno. h. d. Hæc ſummatio eſt nimis generalis, ideo ſecundum intellectum intrinſecum, & verio rẽ, ſummo ſic. Si maior pars cap. ſcienter elegit indignum, valet electio de digno a minori parte, etiam ex eodem ſcrutinio facta. h. d. notabiliter. Primo ponitur duplex electio, & ſuper vtraque partium allegationes. Secunda ibi, [Nos] diffinitionis commiſſio. Caſus lit. Eccl. Niuern. vacãte, Capitulum eiuſdẽ, die ꝑfixa ad celebrandam electionem, conuenerit, præmiſſo ſcrutinio, ſecundũ formam concilii gñalis, 18. cõputato quodã procuratore cuiuſdã abſentis conuenerunt in cãtorem eiuſdẽ eccleſiæ. 13. vero in decanum ipſius eccleſię conſenſerunt. Illi, qui Cantorẽ in ſcrutinio nominauerunt, videntes, ꝙ eſſent num. plures, quã illi, q in decanum cõuenerant, ipſum cãtorẽ in paſtorẽ elegerũt. Poſtmodũ pars decani, videns ꝙ alii plurimũ deliquiſſent eligẽdo perſonã ſcienter, & literarum expertẽ, ꝓ quod illi erant ipſo iure eligendi ptãte priuati, ſecundum ſtatuta Later. concilii, & ad eos eligendi poteſtas deuoluta, decanum ꝑdictum in Epiſcopum elegit, ad ſed. apo. appellans, & ſic negocium iſtud ad ſedem apo. eſt delatum. Coram papa petebat pars decani, electionẽ ipſius confirmari, reliquam infirmãdam, cum facta eſſet de perſona indigna. pars altera electionẽ cantoris a maiori parte ca
pi. canonice factam, reliqua infirmata, confirmari. Mandat Pa. vt ſi dictus cantor in literatura defectum non patitur, & alias eſt idoneus, ipſius electio confirmaretur, reliqua infirmata. Aliogn,
2 cantoris ele. irrita nuntiata, decanum ipſum, ſi alias idoneus eſt, ꝑficiat in paſtorem eccleſiæ. Niuer. B. No. 1. ibi, †[Computato ꝓ curatore &c.] ſ ꝙ vox procuratoris abſentis, dẽt cõputari in nu. electorum, quemadmodum ſi ipſe cõſtituens per ſe dediſſet vo. ce. Nam qui per alium facit, ꝓ ſeipſum facere vr̃, vt in reg. q per alium. de reg. iu. li. 6. Et an, & qñ ſit licitum procuratorem conſtituere, dixi in c. quia pp. ſ. e. No. 2. ibi, [Deideria ſua,] iunc. tex. ibi, [Sua vota.] ꝙ in ſcrutinio priuato electores proprie nõ eligunt, ſed potius nominant eligendum, vel conſentiunt in eum. An ãt poſit quiſque dicere, [Eligo.] vbi eſt ſeruanda forma c. quia pro
3 ſentinio põt ſequi plures electiones, & illa dẽt confirmari, quæ a aliis de iure prævalet. † No. 4. ꝙ defectus ſcientię literalis reddit quẽ ineligibilem ad dignitatẽ epiſ. & ad hoc c. cum in cunctis, 5 ſ. eo. † No. quinto, quod ſi maior pars eligit ſcienter indignum, poteſt illico fieri ele. a minori parte, non expectata caſſatione, vel ſententia declaratoria nullitatis primæ electionis. ſatis. n. eſt, ad validitatem ſecundæ electionis, probare poſt factam primam electionem, ipſo iure nullam poteſtatem fuiſſe ad minorem deuolutam, & facit pro hoc c. bonę, il 2. ſ. eo. & reg. non præ
4 ſtat impedimentum, de reg. iu. Vl. no. hic caſum, in quo valet ele ctio facta a maiori parte cap. Sed ɔ hoc, & ɔ tex. opp. de ca. eccle ſia. & c. quia propter, ſ. eo. vbi requiritur maior pars totius capi. ad validitatem electionis. Sol. propter hoc contrarium legitur iſtuid c. variis modiis. Io. de Deo Doc. antiquus dicit hoc e. procedere de gratia, quia de iure talis electio non debeat confirmari, licet electus a maiori parte eſſet indignus. Et forte ipſe motus fuit, quia in deciſione huius tex. papa non mandat inquiri, vtrum maior pars elegerit ſcienter indignum, ſed ſolum mandat, vt ele ctus a minori parte præficiatur eccleſiæ, ſi ille cantor electus a ma. parte eſſet indignus. Præterea tex. in fi. mãdat iſtum electum a mi. parte præfici eccleſiæ, non autem mandat electionem eius confirmari, ſicut diſponit circa electum a ma. par. & ſic cum papa hic non proceſſit via ordinaria, vr̃ ꝙ gratioſe mandat iſtum electum præfici eccleſiæ. Hæc lec. cõiter non recipitur a Do. nec mihi placet, tum quia in tex. nullum verbum ſapiens gratiam ap
4 ponitur, ſ tum etiam, quia in dubio intellectus iurium non ſunt trahendi ad gratiam, vt no. Inn. in c. ex parte, A. de teſt. & maxime hodie hoc eſt dicendum, quia de vento ſeruiret iſte tex. hic, ſi contineret illam gratiam, cum fuerit gratia momentanea, & nõ ſuc ceſsiua, & ſic ñ debuiſſet in hoc volumine inſeri, vt hr̃ ꝯ. in proœ. Secundum intelle. ſentit gl. fi. tacite intelligendo, ꝙ maior pars fuerat priuata, quia elegerat ſcienter indignum. Vnde ptãs inte gra eligendi remanſit penes alios, quamuis nu. pauciores, & ſic nõ põt dici, ꝙ electio hic fuerit facta a min. parte cap. immo a toto cap cum fictione iuris in iſtis repræſentetur totum capitulũ. Et iſte intellectus vr̃ adiuuari per d. ca. bonæ, & quod ibi no. & perhoc ceſſat cõtrarium. Inn. ponit tertium intellectum, dicẽs, ꝙ vbi duæ electiones eodem contextu factæ cõcurrunt, quarũ vna eſt facta a maio. parte de indigno, & reliqua a min. parte de idoneo, debet confirmari electio facta de digno, etiam ſi maior pars elegerit indignum ignoranter. Mouetur, quia ex quo eo. cõ textu i. e. ſcrutinio, illico ſubſecutæ ſunt, minor pars eligendo di gnum eſt ſanior, ergo illa ꝓferenda. Secus dicit, ſi electio fuiſſet facta de indigno ignorãter a duplo ma. par. ga tũc nõ ꝑfirmarẽt electio facta ã ſdigno a minori, q̃ tertia parte. Diuerſitatis rõ, ſm eſi eſt, qa capitulũ ẽ, vbi ſunt duæ partes iõ ex quo iſtæ duæ partes non ſunt priuatæ, qa non eleger ũt ſciẽter indignũ, ñ ꝑt valere electio facta ab alia parte, in qua non reperitur aliqua vis capitularis. Sed quando non concurrunt duæ partes, ſed maior tñ, tũc ptãs capitularis eſt penes omnes, iõ ſi minor pars eſt ſanior, debet proferri. Hoſ. vr̃ ſequi iſtum intel. Inn. ꝙ vbi electiones ſunt factæ eodem cõtextu, debet confirmari electio facta a min. parte, ſi maior pars elegit indignum ignoranter. Dicit tamen, recedendo a dicto Inn. ꝙ in hoc caſu, quãdo eodem cõtextu cõcurrunt duæ electiones, debet prævalere electio facta etiã ab vno de idoneo, ſi reliqui elegerunt indignum, licet ignoranter. Sed ɔ rium ipſe ſentit in ſcriptum ſ. eo. Nec iſte intellectus Inno. & Goff. aliquo iure probatur. Non ob, iſte tex. immo potius facit contra eos, quia iſti canonici pauciores innitebantur iuri deuo lutionis. Dicebant enim quod poteſtas eligendi erat deuoluta ad eos, quia illi plures elegerant indignum, & allegabant concilium generale. ſ. c. cum in cunctis, ſ. eo. & ſic tacite dicebant, ꝙ ſcienter elegerunt indignum, quia illud c. ſic loquitur in deuolu tione poteſtatis, vnde commiſsio papæ, licet generalis, debet in
5 telligi ſecundum allegationem præcedentem, † quia ĩ dubio ver
b ba reſcripti debent reduci ad terminos iuris communis, [b] vt in c. cauſam, quæ, de reſc. Præterea poteſt dici, quod ideo papa nõ fecit mentionem, an ſcienter eligiſſent indignum, quia data indignitate ſcientiæ, præſumitur de facili ſcientia, quia iſte defectus literaturæ eſt quaſi patens. Ad hoc, quod leg. & no. in ca. ſi forte, infra eod. ti. li. 6. & ſic intellectus gl. ff. ſupra recitatus videtur præſtantior, quem ſequuntur Phil. Boat. Ægi. & Ioan. And. hic. Et dant iſti pro regula, quod nunquam electio facta a min. parte, debeat confirmari, niſi in caſu capit. ſcriptum, ſupra eodem ſcilicet quando concurrit cum poſtulatione, vt ibi dictum fuit, vel quando maior pars eſſet priuata, quia tunc, ex quo poteſtas reſidet in minori parte, quæ cenſetur fictione iuris totum capitulum, vt hic, & in d. capi. bonæ, & in cap. gratum, ſupra de poſtulatione prælatorum. Et ex his infert Ioan. And. quod ſi vna electio eſſet facta a maiori parte de indigno ignoranter; reliqua vero a minori parte de indigno ignoranter, reliqua vero a minori parte de digno, vtraque debet retractari electio, ſeu irrita nuntiari. Prima enim non valet, quia facta de indigno, vt in cap. innotuit, ſupra eodem, ſecunda non valet, quia facta a minori parte capituli, nec poteſtas maioris partis hoc caſu eſt translata in minorem partem, ex quo maior pars elegit ignoranter indignum, vt in d. capit. innotuit, & hunc intellectum tene, quem communiter ſequuntur Moderniores. Sed circa hunc intellectum dubitatur, nunquid indiſtincte valeat electio minoris partis, maiore ſcienter eligente indignum. Ioan. And. ſentit hic quod non, ſed oportet, ſecundum eum quod præcedat electio facta de indigno, quia ante electionem maioris partis, poteſtas non eſt deuoluta ad minorem partem, ideo cautè fecerunt iſti canoniri pauciores, permiſerunt enim, primo eligere maiorem partem, & poſtmodum inuitentes iuri deuoluto, proceſſerunt ad electionem. Secus autem foret, ſi minor pars per prius proceſſit ad electionem, quia eſi ſit nulla, vt in capitulo, eccleſia, ſupra

ADDITIONES.

a Zachar. Cum in cunctis. Adde quod no. in apoſt. ad iſtum, in alleg. ca. cum in cunctis, & ibi, an papa ſuper illiterato poſſit diſpenſare, ut promoueatur in Epiſcopum.

b Seb. Sap. Iuris communis. Vide Mod. in l. ex facto, in prin. ff. de uulg. & pup. ia l. ſi quando, C. de inoffi. teſt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pra eod. non potest conualescere, electione maioris partis subsequente, de indigno scienter facta, argum. in reg. Non firmatur. de reg. iur. lib. 6. & melius in c. auditis, supra eod. Sed Compostel. & Inno. in d. c. dudum, §. eod. senserunt contrarium dicentes, q̃ ex quo prius omnes consenserant in scrutinio, non est vis, quæ per prius eligit. Sed Compost. & Innoc. non viderant c. perpetuo, J. eod. lib. 6. vbi habetur, quòd licet in scrutinio quis consentiat in indignum scienter, non tamen per hoc priuatur potestate eligendi, nisi perseuerauerit in ea voluntate, donec fuerit subsecuta communis electio. Quamquam ergo maior pars consenserit in scrutinio in indignum non tñ potuit minor pars valide eligere, cum adhuc non esset ad eam deuoluta potestas aliorum, quæ non deuoluitur, nisi per actum electionis, vt est tex. sing. in d. c. p petuo. Et hęc opin. videtur placere Moderniorib⁹, & mihi satis placet, licèt Ioan. de Lig. nitatur defendere illam opin. Inno. & Compo. dicens, quod electio sęquens trahitur ad scrutiniũ, quasi retro fingãtur isti priuati a tempore scrutinii, quemadmodum hæc vota minoris partis conualescunt ex electione maioris partis subsequenti facta de indigno. Sed vt dixi hæc opin. non placet, quia electio non habet partes successiuas, vnde incontinenti, aut tenet, aut est nulla, vt in d. cap. auditis, sed si electio minoris partis præcedit, illico fit nulla, vnde non potuit conualescere ex priuatione maioris partis subsequentis. Nisi diceres, quòd ea, quę in continenti fiunt, videntur inesse, vt in cap. officij, ṽ eod. & in l. lecta, ff. si cer. pet. sed hæc allegatio non videtur habere locũ, quando primus actus iam fuit perfectus, argum. opti. in l. si tibi, la 1. ffloca. & quod ibi not. Non ob. quod dixi, quod vota conualescunt ex actu subsequenti, quia scrutinium habet partes successiuas, quia electores consentiunt successiuè, & non simul. Vnde in istis, primus actus cõualidatur ex subsequentibus, arg. opti. in l. per fundum. ff. de ser. rust. præd. vbi si multi habent fundum, & quilibet per se concedit seruitutem in fundo, prima concessio
6 validatur per posteriores. †Sed iuxta prædicta quæritur, nunquid minor pars, prætendens ius deuolutionis ex electione maioris partis, facta scienter de indigno, possit procedere ad electionem ex primo scrutinio, in quo sunt redacta vota omnium de ea pitulo, an vero teneantur facere nouum scrutinium, & omnia de nouo inchoare? Quibusdam placuit, quod debeant de nouo omnia peragere, quia in primo scrutinio consenserunt, tanq̃ singulares de c. nunc aũt volũt eligere, tanq̃ totũ capitulũ, rõne prãtis ad eos deuolutæ. Sed Cõpost. quẽ seqũtur hic cõiter Doct. circa hoc distinguit, q̃ aut electio minoris partis segtur incõtinẽti, aut ex interuallo, si ex interuallo, dẽt facere scrutiniũ de nouo per c. cum post petitã, ṽ. eo. sed si illico post primã electionẽ, tunc nõ est opus nouo scrutinio. Et hoc dictũ mihi placet, & iudicio meo vr̃ tex. hic in ver. [Decanũ ipsum.] vbi aperte innuit, q̃ ex primis votis in decanũ directis, p̃cesserunt isti ad electionẽ iure deuoluto. Nõ ob. motiuũ tenentiũ p̃rium, quia sãtis est, q̃ ex eodẽ scrutinio sequatur vnica valida electio, vt in d. c. quia pp. Vlti. hic q̃ritur de intellectu illius ver. alioquin. Sol. dicunt Vincen. & Aegi. q̃ refertur solũ ad defectũ scientiæ, de quo præmiserat, non in alias ad dignitates, aliàs sequeretur, q̃ qualitercũq; esset indignus electus a maiori parte, deberet confirmari electio facta a minori parte, quod est falsum, quia non sufficit oĩs indignitas electi, ad priuationem eligentium. Et facit hoc dictũ pro opi. tenentium, q̃ priuatio solum habet locum in dignitatibus expressis, in d. c. cum in cunctis, ṽ. eo. de quo vide, quod ibi dixi. Nam istud c. generaliter loquens, debet reduci ad terminum aliorum iurium. In gl. in ver. [Literatura.] ibi, [sed etiam sęcularium negotiorum.] No. bene gl. & facit c. in canonibus. 16. quæstio. 1. Et quæ sciẽtia dicatur sufficiens, quæ eminens, & quæ competens, vide quod dixi post Inn. in c. cum in cunctis, supra eod. Abbas.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia plura curata, non est licitum habere. 5. 7. 9. 12. 14. 23. 26. 34. 35. & 36.*
2 *Exceptio intentionis dicitur illa, quæ non excludit ipsam actionem, quia ante excipitur, quam agatur. nu. 29.*
3 *Popularis actio non recipit procuratorem & consumitur vno agente.*
4 *Electores habent etiam officium post electionem factam, in ea defendenda.*
5 *Infamia quotuplex sit.*
6 *Procurator non præiudicat domino in confessione, quam facit.*
7 *Positionibus criminosis, an quis teneatur respondere.*
8 *Beneficium quo respectu dicatur curatum.*
10 *Litis contestatio sit per responsionem rei, petitioni actoris, nisi reus protestetur, quod non intendit litem contestari.*
11 *Confessio facta in processu, qui non est validus, in eo, quod lis non est contest, valet, idem si ex alio defectu vitiat processus.*
Contestatio litis, an requiratur in spiritualibus? remissiue.
13 *Subreptio vitiat literas ad beneficia, ipso iure, sed literas ad lites, non, sed per sententiam.*
15 *Dispensatio est stricti iuris.*
16 *Papa dispensans, vt quis possit plura beneficia retinere, intelligitur, si canoni-*
cè vixerit.
Præter, ista dictio, an stet inclusiuè, vel exclusiuè.
17 *Renunciando liti & causæ, vel liti & iuri, non venit ius futurum, & quid si simpliciter renunciat liti.*
Directè qui non potest aliquid facere, non potest etiam indirectè.
Prælatus qui non potest alienare bona ecclesiæ, non potest cedere liti, quæ vertatur super illis bonis.
18 *Fur quo casu excusetur, dicendo credebam dominum permissurum.*
Fur non excusatur, etiam si dominus diceret postea, fuit factum de consensu meo, nisi concurrant aliquæ verisimiles coniecturæ.
Inuentor rei alienæ, quo casu potest euitare suspicionem furti.
19 *Possidens beneficium minus canonice, non dicitur proprie committere furtum, sed in fructibus vere committit furtum.*
Quod. ammodo, est dictio improprietatis.
20 *Gesta prælato non vero, an teneant, tam respectu fori temporalis, quam pœnitentialis.*
21 *Absolutio facta a non habente authoritatem valet, quia talis absoluens tolerabatur.*
22 *Casus vel causæ præteritæ, non deciduntur secundum ius nouum.*
24 *Criminosus virum possit eligi in prælatum.*
Excommunicatio minor, non semper est peccatum mortale.
25 *Litis contestatio non fit si reus confitetur ante oblationem libelli.*
Sententia diffinitiua non potest ferri, vbi non præcessit litis contestatio.
Confessus, vtrum habeat quadrimestre tempus ad soluendum.
27 *Papa non potest alienare bona ecclesiæ sine magna causa.*
28 *Omnis causa regulariter requirit plenum ordinem iudiciarium.*
30 *Iuramentum calumniæ exigitur in spiritualibus.*
31 *Procurator, si est vilis persona, & dominus non, potest dominus compelli ad respondendum.*
32 *Confessio prælati, quo casu noceat ecclesiæ.*
33 *Matrimonium spirituale contrahitur inter ecclesias, & prælatos.*
35 *Cõsuetudo, vt beneficiatus a pluribus beneficijs, possit disponere de fructibus ad libitum sine voluntatis, non valet.*
37 *Probationes dubiæ, interpretantur contra illum, qui produci t.*
Spiritualia non conceduntur sub annuo censu.
Violenter, illud aduerbium potest sumi actiuè, & passiuè, & inducitur ad quæstionem.
Accusatus de percussione cum sanguine, absoluitur, si testes probãt percussionem sine sanguine.
38 *Verba rescripti, in dubio sunt reducenda ad terminos iuris communis.*
Dispensatio facta ad Episcopo sine causa rationabili, non valet.
39 *Rescriptum si producitur, an requiratur alius libel lus.*

CAP. LIIII.

1 **Dudum.** Habens † plures dignitates, vel plura beneficia curata, sine dispensatione Papę, ineligibilis est. h. d. quoad titulum. Nam habet alia multa dicta incidenter, quæ non faciunt ad propositum. Diuiditur principaliter in tres partes. In 1. ponuntur narrationes partium corã papa. In 2. ibi. [Nos igitur] commissio, & processus iudicum. In 3. ibi, [Licet autem] processus papæ. Casus literalis. Vacante Rothomagen. ecclesia, canonici conuenerunt ad celebrandam electionem. Fuit electus Decanus ipsius ecclesiæ in pastorem. Contra istam electionem se opponebant Archidiaconus ipsius ecclesiæ, & quidam alii canonici. Dicto Archidiacono pro se & parte sua, & G. Archidiacono procuratore eorum, qui electionem celebrauerunt, in presentia papæ constitutis, inter alia, quæ contra electum obiecta fuerunt, proposuit Arc. prædictus, q̃ idem electus, post consecrationem generale, adeptus fuerat Archidiaconatum Ambien. & ipsum cum pluribus. parochialibus ecclesijs, quas habuerat ante ipsum concilium, retinere præsumpsit, & dimisso illo archidiaconatu, ecclesias ipsas retinuit. Sed in concilio ipso dicitur, vt quicunque receperit beneficium habens curam animarum annexi, si prius tale beneficium obtinebat, ipso iure sit illo priuatus, & si illud retinere contenderit, etiam alio spolietur.] Sed idem electus contra prædictum concilium veniens, notam cupiditatis incurrit, quam in alijs reprobare debuerat, & retinendo beneficia, quæ non spectabant ad ipsum, rem contractuit alienam, & sic peccatum commisit quodammodo, vel rapinam. Præterea in isto casu periculum, & multarum animarum dispendium, illas ecclesias retinebat, quæ ad eum nullatenus pertinebant, cum illis ecclesijs ipso iure priuatus, & sic per ipsum, parochiani illorum dãnabiliter sunt decepti. Ex aduerso rndit procurator alterius partis, q̃ electus electus plura beneficia obtinebat per concessionem Rothoma. Archiepiscopi, & sic excusauit eundem domino papæ. Do. papa excusationem illam friuolam reputauit, mandans quibusdam, vt si constaret, q̃ idem electus post receptum Archidiaconatum, prædictam curam animarum habentem, præfatis ecclesias, electionis tempore, tenuisset, nec ostenderet se cum per sed Apost. dispensatum, electionem cassarent ipsius, & ecclesiæ de persona idonea prouiderent. Partibus ergo in iudicium presentia constitutis, & præstito iuramento de veritate dicenda, & factis positionibus hinc inde, tandem idem Decanus electus, & quibusdam grauaminibus ad sed. Apost. appellauit. Iudices, non obstante appellatione, cassauerunt electionem, & eidẽ ecclesiæ de Cenom. Episcopo prouiderũt. Postmodũ vero, cũsa ad sed.

Apost. est delata, papa examinato processu iudicium prædictorũ, licet positiones, & responsiones factæ fuissent super quibusdam articulis, corã prædictis iudicibus, quia tamen papa non inuenit lit. contest. fuisse, quia per positiones, & responsiones, nõ fit contestatio, sed per petitionem in iure ꝓpositã, & rñsionem secutam, contestatio litis fiat, processum eorundẽ, iudicium de nunciauit irritũ, & inanem. Post omnia ista, dictus Archi. ex cã præmissa eãdem electionẽ petiit irritari. Electus p̃dictus rndet, q̃ eius electio non erat irritanda, sed potius confirmanda. Lite corã papa legitime contestata, & præstito a partib. iurõ de veritate dicẽda, electus ipse cõfessus fuit electionis tpe beneficia tenuisse p̃dicta, sed excusabat dicendo, q̃ nõ credebat dictum Archidiaconatum curã aĩarũ hẽre, sed ipse p̃fessus fuit in iure, q̃ Archidiaconatum curã aĩarũ hẽre, & idipse p̃fessus fuit in iure, q̃ Archid. Ambiẽ. de consuetudine suspẽdit, excõicat, & absoluit p̃sbyteros, & priores, & parochiales ecclesias interdicit, visitat, & inquirit, & procurationes recipit, & ex hoc probatur, q̃ curam hẽat animarũ annexam, & si ẽt non hẽret personatus tñ extitit, & idẽ est iudiciũ de personatib. & beneficiis curã animarũ hẽntib. Itẽ indulgentiam, q̃ insuper se habere dicebat, papa friuolam reputauit, quia impetrata fuit veritate tacita, & falsitate expssa, qua tacita, vel expressa, eã nullatenus habuisset, & expressit, q̃ p̃dictas ecclesias canonicè fuit assecutus, anteq̃ Archidiaconatũ habuisset, cũ nullus possit duas parochiales ecclesias hẽre, nisi vna pendeat ab altera, vel vnã intitulatã, & aliã cõmẽdatã hẽret. Sed cũ ipse vtrãque intitulatã habuerit, illas canonice hẽre non potuit. Itẽ dixit, q̃ reditus sui p̃sonatus, erant tenues & exiles, & suppressit quod plures parochiales ecclesias, cum pluribus aliis beneficiis in diuersis ecclesiis obtineret. Nõ fuit intẽtio papæ se cũ in tot beneficiis dispensare, nec de nouo sibi aliquid concedere. Ad vlti. cũ nõ restaret, nisi sniã proferẽda, renunciauit iuri, si q̃ ei cõperabat, & liti, spõtanea voluntate, & papa eius renunciationẽ admisit. B. No. i. ibi, Archidiaconus, & quidã alii eiusdẽ ecclesiæ, &c.]q̃ ꝫ electionẽ factã a maiori parte, põt minor pars fe opponere, allegando vitiũ electi, vel defectum circa formã electionis, & regulariter, qui admittantur ad opponendũ ꝫ electionẽ, vel electum, dic, vt plene no. in c. super his, j. de accusa. †Secũdo no. ex eisdem verbis, q̃ ẽt ipso electo nihil petente, põt obiici ꝫ ipsius persona, vel electionis formã, vt hic, & in c. j. ṽ. eo. li. 6. Nec obs. si dicatur, q̃ exceptio est actionis exclusio, vt in l. 2. ff. de excep. ergo si non agitur, nõ põt excipi. Dicendũ est. n. q̃licet electus non petat, est tñ in intentione petendi, quia intendit petere confirmationem, & ꝓcreationem. Vnde erit ista exceptio intentionis [a] potius, q̃ actionis in iudicium deductæ, ex quo nulla deducta est actio, vt sentit hic Inn. & bene. Et circa hunc artic. an, & qñ possit exceptio deduci in iudiciũ, ante q̃ deducatur actio, vide quod dixi in c. si quis ꝫ, de fo. cõp. in prin. vbi hunc articulũ plene declarauit, & aliquid tetigi super rub. de exce. No. 3. q̃ Archidiaconus põt esse procurator aliorum clericorum, saltem in cã ecclesiastica, facit quod dixi in c. in nostra, de ꝓcu. vbi vide. Et hoc & tex. no. q̃ in cã, quæ mouetur ꝫ electum, seu electionis formã, põt cõstitui procurator, quod clarius probatur in clem. 3 nõ põt, de proc. †Ex hoc infertur f'm Inn. q̃ hęc nõ est proprie actio popularis, cũ in ea nõ possit ꝙstitui procurator, vt in l. licet in populari. ff. de proc. sed est quasi popularis f'm eũ, tuetur. n. ius populi, & ecclesiæ. 8. q. 1. c. audacter. & consumitur vno agẽte, si cui ipsa actio populatis, vt voluit gl. no. in c. cum dilecs. eo. vñ pt 4 dici, q̃ hæc actio sit anomala. †Quarto no. q̃ electores non sunt functi officio, eorum per solum electionis actum, immo possunt ipsi electionem prosequi coram confirmatore, & pro ea assumere defensionẽ, concor. c. 2. de in integ. rest. & c. cum dilectus, de consti. Et tã de electorib. q̃ de collatoribus. vide per Inn. in c. dile- 5 ctus, il 2. infra de præb. & facit c. cupientes, ṽ. c. li. 6. No. 5. q̃ detinẽs plura beneficia minus canonicè, incidit in multa vitia. Primo in trangressionis notã, & tu dic notã, i. infamiam. Vñ vr̃ infamis, pro hoc 6. q. 1. c. infames, saltẽ infamia canonica, & in quo differt a ciuili, vide quod dixi in c. testimonium, de test. Secundo, incidit in cupiditatis vitium, q̃ maximum est. Vnde impedit quẽ promoueri ad dignitates. Nã cupidus de facili deuiat a vero, vt in c. virũ, 47. dist. & in ca. 1. in prin. illius dist. vbi dr̃, q̃ authoritate Apostoli, cupidi prohibẽtur promoueri, vnde Tullius, Pessima res est cupiditas, quia egenos facit, quos capit, cum finẽ quærẽdinem inueniant. Tertio cõmittit furtũ, nec simplex furtum, immo cum sacrilegio, & põt dici furtũ, peculatus, i. furtum de re publica, q̃ est grauius, & talis cõparatur Iudæ, vt dicit tex. in cap. quid ergo. 23. q. 4. facit 12. q. 2. c. 1. No. 6. q̃ intrusus in bñficiũ, ñ pt absolui, etiam si in foro pœnitentiali, quanquam. n. quilibet presbyter in ordinatione sua, recipiat potestatem ligandi, & absoluendi, illam tamen potestatem recipit in habitu, non autem in actu, ex quo non habet subditos, ad hoc cap. omnis vtriusque. 6 de pœniten. & remiss. & vide per Io. An. in c. cum satis, de offi. Archi. †No. 7. in ver. [verum,] q̃ confessio facta per procuratorem in præiudicium electi confessioni ipsius procuratoris eligentiũ. Vnde licet confiteretur pluralitatẽ beneficiorum electi, nihilo

7 minus papa mandauit de hoc inquiri. † Not. 8. q̃ ẽt in causa spirituali admittitur vsus positionum, & quod potest fieri positio super pluralitate beneficiorum, & hoc quia pluralitas non sem per est crimen. cum quandoque excusetur ex dispensatione beneficiorum. Et circa hanc materiam positionum, præsertim cũ b quæritur an teneatur quis respondere positioni criminosæ, [b] in stat hic Inn. Sed tu vide ad materiam tex. cum bo. gl. in c. j. & 2. de confess. li. 6. & in c. 2. de rest. eo. lib. aliquid in clem. sæpe, de ver. sig. dixi satis in c. pe. de iura. calum. & de positione criminosa, an sit respondendum, dixi plene in c. 2. de confes. & ideo non hic repli cabo. No. 9. quod cura animarum põt capi dupliciter. est. n. q̃dã cura fori pœnitentialis, & hæc proprie dr̃ cura. Ad hoc q̃ no. gl. in cle. dudũ, de sepul. q̃ no. dicit quẽ hẽre curã aĩarũ, qñ adstringitur ad dandum sacra sub cura sua positis, & illi cogũtur ab eo re c cipere. Quædã vero ẽ cura fori ꝓtiosi, q̃ [c] versat circa exercitiũ iurisdõnis spũalis, vt in excõicãdo, interdicendo, absoluendo, & similia exercendo, & hæc non dr̃ ita, ꝓprie cura aĩarũ, tũ tãtis põt dici cura, cum ista sint medicinalia ipsis aĩab. vt in ca. cũ medicinalis,

ADDITIONES.

2 Zac. Exceptio ittentionis. Adde q̃ exceptio intentionis non est proprie exceptio, vnde stante statuto, quod nulla exceptio admittatur, potest tamen ista exceptio obiici, ita no. Bal. in l. sancimus, col. 2. C. de do. licet ipse secũ dum Ale. in l. peremptorias, ꝙol. 5. de cond. ob causam, videatur sentire contrarium.

Aar. Fran. Circa istam exceptionem intentionis, & facti, an sit proprie exceptio, dicas q̃ potius dicitur defensio, quam exceptio, ut per Spe. in ti. de exc. in §. 1. in ver. defensionis, & in vers. fi. & vide Bal. in addi. Spe. in ti. de lit. cõte. in ver. per exceptionem, vbi dicit, quod exceptio intentionis & facti, opponitur ante lit. contest. Adde tamen quod non potest opponi post trã factionem, & litem finitam, vt in l. nec intentio, & ibi per Bal. C. de transf. & ibi dicit Bal. q̃ talis exceptio opponitur ei, qui agit de facto, & de iure, & vide gl. in l. 2. ff. de ex. e. quæ etiam dicit, quod exceptio iuris dicitur illa, quæ opponitur actori habenti actionem. Et an stante statuto, de quo supra, ista possit opponi, vide per Ale. in l. qui se debere, de cond. ob caus. & vide Paul. de Ca. in consi. 142. vbi ponit, an exceptio de matrimonio sit iuris, vel facti, de quo per Bar. in l. quoties, C. de iud.

b Positioni criminosæ. Scias, q̃ vbi quis respondet positionib. criminosis, tenet respondere per verbum, est, vel, non est, ita fing. Bar. in l. inter omnes, §. recte, in fi. de fur quod tamen dictum Bart. videtur dubium, per ea quę ponit ipse in l. de ætate, §. nihil, in fi. ff. de inter. ac. & ibi hoc reperio ponderatum per D. Ale. in addi. vbi multa bona ponit super hoc quæ responsio admittatur in positionib. non criminalib. quem vide omnino Aen. de Fal.

Zach. Adde ipsum in c. causam, in 5. col. vbi ponit diuersas Doc. opi. & tandem concludit, vt hic, infra de testi. & ibi etiam Fel. ver. in ea. gl. ibi, personas. Adde insuper Iac. Reb. in l. præses, nu. 3. & ibi in addi. C. si fer. aut libe. li. 10. Barth. Soci. regula 411. & Lanfr. de Oria. in c. quoniam contra, ver. responsiones, nu. 10. ver. decima regula, & ibi in addi. ad eum. infra de ꝓb.

Ant. Fran. Quantum ad hoc de positione criminosa, quæ dicatur positio criminosa, vide Bal. in l. transactione, la 1. C. de transac. vbi dicit quod ubicunque continet crimen, siue ciuiliter, semper dicitur criminosa. Et an tali positioni sit respondendum, Bar. in d. l. transactione, & Bal. ibi dicunt non esse respondendum, sed Bar. in l. quoties, in §. prætor, ff. de noxa. per illum text. videtur tenere contrarium. Remittit tamen se ad no. in l. qui iurasse, in §. si pater, ff. de iureiu. & in l. fi. in 3. col. ff. de his, quibus vt indig. & in l. non intelligitur, in §. tacite, ff. de iure fis. & vide eundem Bar. in l. Marcellus, in §. 1. in ver. sic. 2. est videndum, ff. rer. amo. vbi dicit, non esse respondendum per verbum, credo, quia talis responsio non facit delictum, sed per verbũ veritatis, est respondendum, & facit delictum, si positio sit de facto proprio delinquentis, & ibi dicit hoc esse verum, quando ex crimine quis lucraretur cum aliena iactura. Sed ipse Bar. in l. 2. §. quod obseruari, in 6. col. C. de iura. calum. dicit, q̃ si per positionem detegitur aliquem detentorem rei alie næ, etiam ad alium pertinentis, uel esse debitorem alterius, tunc debet positioni criminosæ responderi, nisi per hoc tractaretur, quod alias est decisum, si uero per delictum declaratum in positione, hoc non detegeretur, sed solum persona repelleretur tunc non debet responderi, ut no. Do. in ca. dudum, de elect. & per Ang. in l. Marcellus, in §. 1. ff. rerum amot. & vide Inno. in c. cum super. in prin. de confes. ubi dicit, q̃ quando crimen, q̃ deducitur in positione, est notorium, & inducens infamiam, est illi respondendũ. De quo etiam per Bal. in d. §. q̃ obseruari, in ul. col. & in l. 1. C. de pœnud. qui male iud. in 1. col. & per Ang. in l. qui petitorio, ff. de rei uend. & per Archi. in c. ex pœnitentib. 50. dist. & per gl. & Doct. in c. 2. de confes. li. 6. & vide Spe. in ti. de posi. in §. 7. uer. 19. & ibi per Bal. in additio. & habetur per D. Car. in c. 2. de confes. et in cle. sæpe, in §. quia, in prin. de uerb. sig. ubi dicit, quod positioni continenti crimen, non tenetur quis respondere, quando est super occultis, secus si super manifestis. Item dicit, quod non est per iurus, qui respondet positioni continenti periurium, si negat se periurum, & uide Bal. in l. accusationem, C. de accu. & Io. de Imo. in d. c. dudum, ubi dicit, quod sicut quis non tenetur respondere positioni criminosæ, ita nec illi, per quam pernenitur ad illam. Et an positioni continenti publicam famam criminis, debeat responderi, & an illa debeat admitti uide Bar. in d. §. quod obseruari, in ult. col. ubi refert Inn. in d. c. dudum tenere, q̃ in spiritualib. est respondendum positioni de infamia, sed in temporalib. non, & uide Bal. in addi. Spe. in ti. de posi. in uer. si libellã, ubi dicit, quod dispositio concepta per uerba cõtumeliosa, non est admittenda. Et qualiter alis positionibus sit respondendum, uide plene per Bal. & Doct. in d. §. quod obseruari, per Spe. in ti. de posi. in §. 4. 5. et 6. & in ti. de instr. edit. in §. 5. in uersi. quid si quis. Et an respectu partis falsæ, possit positio tota negari, & quali ter sit respondendum, uide per gl. & Doc. in c. 1. & 2. de confes. li. 6. & in ca. cum super. de confes. in antiquis.

c Seb. Sap. Fori contentiosi. Vide Inn. et Io. An. in d. c. de multa, infra de præbẽ. ubi etiam hic tenent, quod cura fori contentiosi non dicitur proprie cura.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nalis,de sent.excom.lib.6.†Et ex hoc, & ex tex.no.q̃ beneficium dē curatū,siue hēat curā fori pnālis,siue fori cōtentiosi,vt proba
tur hic, & in hoc tene menti istum text. qui ad hoc solet allegari.
9 †Itē no.ibi,q̃ sedem apo.dispensatū, jq̃ non valet dispensatio super pluralitate beneficiorū curatorum, vel dignitatū, nisi fuerit facta per sedem apost.& iudicio meo iste est melior tex.qui possit allegari in hac materia. Nam c.de multa, quod solet ad hoc allegari, licet faciat in ar.non tñ ita bene probat, sicut iste tex. Intelligit tñ Host.hic de dispensatione, q̃ fit pp prærogatiuam personæ,sed si fieret pp necessitatem,vel vtilitatem ecclesiæ, teneret, q̃ non sit adempta epis.Iste tñ tex.multum stringit ꝯ opi. suam, & ita hodie tenet curia Ro.nam tex. iste loquitur indistincte cū excludat dispensationem indistincte, nisi ostendatur facta per sed. apo.opin tñ Host. æquior,vt minus corrigatur ius antiquum,qđ permittebat epis dispensationem,vt hī in c.sanctorum.71.distin. Vide tñ de hoc q̃d plenius dixi ī d.c. de multa, & in hoc tene mē
ti istum tex. No.vlterius ar. q̃ iudex delegatus datus in causa electionis, per consequentiam vī deputatus ad prouidendum ipsi ecclesiæ de prælato.in casu cassationis. Nam isti delegati,cassata electione prouiderūt ecclesiæ de Archiepiscopo, vt patet in ver
si. paribus, in verbo.prouidistis,& ita alias quidam assessor consuluit. Sed Abb.& Doc.citer sequentes,hoc dictum reprehendunt,dicentes,q̃ isti habebant pētem prouidendi ex speciali cōmissione eis facta,vt patet in antiqua,& illa pars fuit decisa,& cō
10 tinebat sub illa dictione,&ī. quod satis mihi placet. † No.qualia ter sit lit.cōte. nā ꝑ petitionē in iure propositam videlicet,& responsionem ad eam factam. Et idem hī in c.vnico,ī. de lit. cōte. & solitus sum allegare vtramque lꝛeram ad probandum, q̃ illa verba non sunt necessaria.[Rndeo ad libellum animo lit. cōte.] Nam in dubio dēt talis aīus ꝓtumi, ex quo respondetur ad libellum,nisi protestatio fiat in ꝓrium. vt no.Inn.in c.cum M.de con
stit.& notabiliter sentit Io. And.hic super gl.in verbo. [in iure ꝓ positum,& ī rīsionem,]vbi gl.vī requirere, q̃ confiteatur animo ꝓtestandi litē.sed vt ꝺ dixi,animus ꝓsumitur ex rīsione, vt voluit Io. And.& vide quod plenius dixi in d. c. vnico, & pro hoc facit
11 ethymologia vocabuli,quæ ponitur in fi.glo.præal.† No.ēt, q̃ in spiritualib.totus processus corruit omissa lit.conte.quantū cunque detur in iudicio partium præsentia.hodie aūt in istis spūalib. dic,vt leg.& no.in cle.dispendiosam,de iud.Confessio tñ non perīret,quia illa ad sui validitatem,non exigit telam iudicii, sed satis est,q̃ habeat calorem ipsius iudicii,i.q̃ fiat in iudicio,vt no.dicit Imo.in c.qualiter & q̃n.il 2.de ac.& fac.c.1.de accu.li.6.Hinc est, q̃ vbi ex aliquo defectu,processus est nullus, remanet tñ confessio partium,vt singulariter voluit Inn.in c. Pisanis,de resti.spol.& facit i bi tex.Ad idem tex.in cle.constitutionem,in fi.eo.tit.de ele.
Ita dicendum q̃n processus corruit ex defectu non contestatę li
12 tis, vt confessio nihilominus remaneat.†No.ibi,[Negare nō potest,quin personatus exist at.]quod Archidiaconatus ſaltem est ꝑsonatus, seu dignitas,quantumcunque non hēat curam aīarum in foro contentioso,vel pœnitentiali.& hoc probat iste tex. melius,q̃ alius. Et facit ēt opti.iste tex.q̃ Archidiaconatus nō pōt teneri canonice cū alio beneficio curato; licet non hēat curā aīarum ,ꝑprie,vel improprie,qđ puto indubitanter verū,vbicūq; requireret residentiā.per tex.c.ad hæc,ī.de præb. & vide qđ ibi dixi,& in d.c.de multa,vbi tetigi,q̃ si non requireret residentiam, non hēret aliqđ offm;sed nudū nomē, vt Arc. Senen. secus , dic
13 vt ibi,[Inualidam reputauimus,] q̃ dispensatio surreptitia est ipso iure nulla,fa.c.1.& 2.de fi.ꝑsby.lib.6.& in l.1. ff.de nata.rest. Et idem dicendum in oīb.literis gratiosis,in literis impetratis ad lites,illæ. n.non sunt nullæ , sed per exceptionē annullandæ, & de his vide q̃ dixi pro ratione diuersitatis in c.ad audientiam, il 2.de
14 resc. † No.duos casus, in quib.licite quis posset tenere duas ecclesias curatas. Primus, si vna dependet ab alia , puta si est alteri vnita,concordat ca. 1.ī.ne sc.vac.Idem quando esset vnita beneficio simplici vt est tex.in c.super eo,de præb.lib.6. Secundus casus,quando vnam haberet quis commendatam,aliam in titulo. Potest ergo ecclesia curata commendari , etiam habenti aliam curatam in titulum.Per quem autem possit fieri hæc commenda,& ad quantum temus, vide hodie tex. no. quem tene menti in c.nemo ī.eo.lib.6.& ibi tractatur plene materia commendæ.
15 †No.ibi,[Cum intentionis nostræ non fuerit,] ar.op. & quasi expressum,q̃ si papa dispensat cum aliquo,vt possit plura beneficia curata simul retinere,vel beneficia obtenti licite detinere, talis dispensatio nō refertur ad plura beneficia obtēta,qa nō est de in tentione papę, vt hic hī in ira. Vñ cū dispēsatio sit stricti iuris,vt ī c. qđ dilectio, de ꝓban. & af. ꝑsertim in pluralitate beneficiorū, vt in c.quia intantum, de præb.& in c.quamuis,eo.tit.lib.6.puto, q̃ ista pluralitas verificetur in duob.beneficiis duntaxat,vt in regu.pluralis locutio.de reg.iur.lib.6. & in l.vbi numerus,ff.de test.
16 †No.ꝺ ppe fi.ibi. Nec intentionis nostræ fuerit aliquid de nouo
b concedere.]arg.opt.& quasi expressum,q̃ si papa dispensat cum aliquo, vt possit plura beneficia incompassibilia retinere,debet intelligi de beneficiis alias canonice adeptis. Solum.n. operabitur hæc dispensatio,vt eis pluralitas non noceat,non autem con
ceditur titulus de nouo. Vnde non refertur talis dispensatio ad beneficia minus canonice adepta, nisi aliter fieret expressio magis spālis,ad hoc vide bo,tex.quē tene menti,in c.si gratiosę,in fi de resc.lib.6.Fit.n.in dispensatione ista strictissima interpretatio vt ꝺ.dixi. Et per hoc refert hic Inn.fuisse pronunciatum ꝑ Archiepiscopum Præpositum,cum quo fuerat dispensatum vt [præter oblata,possit recipere beneficium curatum,& licite retinere,] q̃ per hæc verba non intelligatur dispensatio facta circa obtenta,vt non possint simul retineri,& obtineri cum Præpositura,dēt.n. illa de
c cio[præter,]intelligi,vt stet exclusiue, quod dictū bene notabis
c Et ex his incidenter tractat hic Inn.an ista dictio,[præter,] regu
d lariter excludat,& tandē vī cōcludere, q̃ rīr stet exclusiue,quod dictum no. sed tu vide per Io.de Lig. in cle.2. de pœ. & per Imo. in cle.j.de sum.tri.& fid.ca.& ꝑ Arc.in c. Ebron. 13.q.2. & ꝑ Bar. in l.ff.de pig.act. Et cōclusio quasi cōis,quę mihi placet, est hęc, q̃ vbi illa dictio sequitur genus,vel annectitur ei, q̃ cōprahendebatur sub præmissis,tūc stat exclusiue. Exēplum,[dot ibi oīa bona mea,præter talem librū,]vel,[lego tibi libros meos,præter Decretum.]Nam si excluderetur a præmissis frustra poneretur, cū id cui annectitur comprehenderetur sub præmissis.Et verba debent intelligi,vt aliquid operentur,vt in c. si papa,de priuil.lib.6. in c.si qñ,C.de inof.testa.Et pro hac conclusione,facit tex.in l.ī q̃ liquide,ff.de penu.leg.Si aūt adiciatur ei quod non comprehebatur super præmissis,tunc stat inclusiue.Nam si staret exclusiue,nihil operaretur,ex quo id cui annectitur,non comprehebatur sub præmissis,vt in l.j.iuncta gl.ff.de pig.act. Exemplum [lego tibi oīa animalia mea,præter Decretum.]nam si hęc dictio nunc non includeret, frustra fuisset apposita, cum appellatione animalium,non veniat Decretum. Sed quid dicēdum in dubio, vbi non potest clare apparere,an illud includatur sub præmissis, vel non? Puto, q̃ in materia restringibili, vel odiosa, debeat casum quod magis conueniat materię, vt sic odia restringantur, & fauores amplientur,vt in reg.odia,de reg.iur.lib.6.In materia vero indifferenti,teneo cum Inn.vt stet exceptiue, quia hoc vī importare propria significatio vocabuli , & in hoc casu restringo Inn.& hoc no. No. pen. ibi, [cum non restaret,nisi sententia,] cessio litis potest fieri etiā in fi. causæ, cum omnibus examinis
17 non restat,nisi ferre sententiam.† Vlti.no.in fi.vnam practicam dendi liti,q̃ cedens intendit,etiam renunciare causę,seu mittere petenti,vt dicit[cedo liti,& causę,] vel [cedo liti, & iuri mihi competenti,tpe cessionis,]vt in l.postq̃ liti,C.de pac.& secus puto ꝺ specū iuris postea superuenientis de nouo, vt in c. cum inter ꝑ. & q̃ ibi no. ī.de rentin.facit q̃ no. Bar.in l.qui Romę.§. duo fratres,ff.de verb.ob.& in præmissa practica verbum, [litis.]refertur ad instantiam iudicialem , quia proprie instantia iudicialis dicitur lis.Hinc dicitur, q̃ per contestationem,procurator efficitur dominus litis,vt in c.j.& 2.de procu.verbum.[iuris,]seu [actus,] refertur ad ipsam causam,seu ad ius competens in causa , vt hic. Quid autem si simpliciter quis cederet liti? dic, q̃ in dubio verbum,[litis,]stat largo modo , & refertur ad instantiam iudicialē & ad cām,vt probatur in d.l.postq̃ liti,& in ca. cum pridem de pac.

ADDITIONES.

a Per petitionem.Vide Rot.dec.122.si pars,in no.ibi dicit,q̃ litis contestatio ducitur per verba,nego narrata,prout narrātur, & petita prout petuntur fieri debere, ēt si non ponantur illa verba, animo litis conte. & dicit Imo. c.1.de litis conteſt.quod lit.conteſt.præsumatur contestata aio contestandi,qñ verba sunt apta. Immo plus voluit Bal.& Ale. post Bar.in l.si debitor ff.de peti.hæ.quod litis contestatio ēt inducitur per dubitationē. Seb.Sap.
b No.Facit ad hoc tex.in c.is cui,in fi.de præb. lib.6. cum ibi traditis per ferben. Seb.Sap.
c An ista.Vide Moder.in l.actione.C.de transac.& aliqua per Feli. in c.cauſam, col.2.de re iud. Seb.Sap.
d Præter.De ista dictione,Vide Bar.idem dicentem, in sua ꝺoēn, reperit.Cafar,in 2.col.ver.circa,ff.de publica.& vide eundem,& ibi Moderniores,in l. eum.§.qui iniuriarum,in 2.col.ver.his præmissis,ff.si quis cau. vbi de multis aliis dictionibus.Aene.Falc.

Adde pro faciliori intellectu,quod quando propositionem affirmativam sequitur,tunc est dictio inclusiua,si vero negativa,tunc stat positive,& exclusiue,& sic effectus eius est ponere,quod præcedens positio negabat,ita no. Dyn.in regula,peccatum,de reg.iur.lib.6. Exemplum primi, vt si dicas, eos fundum,præter vſumfructum lego.Ecce, quod ibi concluditr fundum, eos legari,&c.Secundi,vt lego tibi libros meos,præter Barto. ibi negat Barto. poni cum libris legatis,de hoc per Bar.in l.si eum.§.fi.col.2.ver.his præmissis,ff.si quis cau.Bal.in c.1.§.sed res.per quos fiat inuest.& Oldr.cons.ultimo prio.Aduerte tamen, quod in dispensationibus nō includit,sed remouet obreptionis,vt nō.Bar.in l.Seia.§ vxori.ff.de annu.leg.& Bal.ibi.& ibi legatum,in prin.& ibi Doct.de leg.1.& in l.qui ita.de ꝺo. præleg. vbi dicitur dotem videri legatam,si legantur centum præter dotem, de quo plenius per Card.in clem.1.de sum.Trinit.& in clem.1.§.pen.de hære.& in clem.2. de pœn. Zacha.

Quomodo ponatur dictio,præter,vide Bar.& Doc.in l.1.ff.de pign. ac.& per l.nam quod liquide,in §.fi.de pe.leg.& in l.si tutor, in §.fi tutori, & ibi cui. per Nic.de Neap.in addit. ad Bart. de tut.& ratio.distra.& vide Oldr.in consi.49.& Bal.in c.1.in §.sed & res.per quos fiat inuesti. in vlt. feu.& per Inn.in c.dudum.il 2.de elect.& vide etiam Bal.Bar.& Sali.in l.actione.C.de transac.vbi sit conclusio,de qua hic per apostil. Anto.Franc.

a pac.Volens ergo renunciare instantiæ iudiciali duntaxat,sit cautus,vt non vtatur verbo,[litis,]per supradicta,& per l.litis nomē ff.de ver.sig.Sed dicat[renuncio instantiæ,]vel [renuncio isti liti, reseruando mihi ius pristinum in causa.] Et an possit litigās sup suo beneficio,cedere liti in manibus illius,qui non posset recipere renunciationem beneficii,vide per do.de Rot.dec.296.vbi ꝺ cludunt,q̃ nō,& tene menti,ne per vnam viā concedatur, q̃ ꝑ aliā viam prohibetur,vt in regula,cum quid vna via,de re.iur.li.6. & in l.oratio,ff.de ꝺon. Et per hoc dixi in c.cum pridem,de pac. q̃ prælatus non potest cedere liti motæ super iuribus ecclesiæ,si est super tali re,quam ipse solus alienare non posset,ne indirecte alienet,q̃ directe facere non potest,q̃ no. In glo.2.in fi.hodie aūt datur ordo qualiter debeat procedi. Nam primo quis eligitur, postea electio præsentatur electo , vt assensum præbeat, & electus ep̄s post consensum tenetur petere confirmationem intra certum tempus,alias priuatur ipso facto omni iure sibi quæsito per electionem,de quo dic,vt hodie latius habetur in ca.quam, sit,ī.eo.li.6.& facit quod no.per Innin c.dilectus,il 2. ī. de ꝑbe.
18 †In gl.in ver.[futurū.]No.istam gl. primo diffiniendo latius post gl.q̃ furtum est contrectatio rei alienæ fraudulosa inuito domino,animo lucrandi,vt Inst.de ob.quæ ex deli.na.§.furtum.iun.§. hoc dictum procedere respectu corporis beneficii,& iuriſi ad il lud pertinentium,sed respectu fructuum,quos percipit malæfidei possessor,committitur vere furtum,vt no. Bar.in l. sequitur. §.fructus.ff.de vſu.& Cy. in Lancillæ. C. de fur. Et ꝙ aliqui dixerunt hic,q̃ ex quo beneficium vacat,nō pōt dici furtum cōmitti,ad instar iacentis hæreditatis,cuius bona si surripiantur , non cātur actio furti,cū eo tempore non sit dominus,quod tñ mihi non placet,quia longa est dria inter vnum & reliquū casum, qa bona beneficiorum nunquam vacant,cum Christus dicatur esse dominus,vnde bona ecclesiæ dīntur patrimonium Iesu Christi,vt in c.cum ex eo,ī.eo.li. 6. prꝫterea ipsum beneficium dī posse,& videad ꝑmissa,quodno.in ca. cā Carpensis,ī.de verb.si.& facit tex.iun.gl.23.q.4.ic.quid ergo.†In gl.in ver. [Deceptæ,] ibi, [Credo q̃ peccet,&c.] &c.Signa istam particulam vsq; ad fi.& nūquam tradas obliuioni . Nā sæpenumero practicatur dictum gl. cum multi teneant beneficia mpsius canonicè. Et pōt dubitari, nunquid valeant gesta per istum prælatum, & respectu fori contentiosi,seu temporalium dixi plene in c.nihil.5.e.quoad spiritualia respectu fori pœnitentialis,habes glo.sin.hic,quā sequuntur cōiter Doc.Vnde dicit Inn.q̃ istæ animæ,non erāt deceptæ, qa ex quo habebatur pro prælato, & tolerabatur a superiore vere absoluebantur ab illo.8.q.4.ca.nonne.Et ad tex.pōt dici q̃ animæ decipiebantur,erat in isto prælato. Itē posset dici , q̃ ex quo notorium erat illū non habere titulum canonicū in beneficio, q̃ vere decipiebātur animæ,quia non datur tunc tolerantia, vt in c.apostolicæ,ī.de cler.excōi.mi.Posset tamen circa dictum gl. dubitari, quid si aliquis esset intrusus,ita,q̃ nunquam habuisset superior is authoritatē,nunquid gesta per istum in foro contentioso valeant? dic q̃ nō,vt plene dixi in d.c.nihil.Sed in foro animę posset dici , q̃ sic, propter fidem sacramenti, ex quo subditi credebant illum esse prælatum , præsertim cum non sit peccatū male intelligere ius positiuum,vt no.in ca. per tuas , ī. de simo.
21 Et in hoc multū errāt mulieres,& rustici,adeūtes sæpe presbyteros,nō hēntes prātem absoluendi. Pōt. n.dici q̃ saluantur pp fidē sacrī.Dixit Io.And.hic quo ad terminos gl.rutū esse,q̃ si ante mortē hoc scirēt,iterum confiteantur,ar.eorum, quę leguntur, & no.in d.c.omnis.& in d.c.q̃ aūt.de pœ.& re.hoc dictum puto verū in his,qui nunquam habuerunt institutionem a superiore,sed in his q̃ habuerūt, & ex cā superuenienti fuerūt ipso iure priuati,& nō obstāte priuatione iuris,tolerabantur, non credo ꝓfessionem de necessitate iterandā,quia vt dicunt Inn. & Host. rōne tolerātiæ,vere absoluūt,per d.c.nonne.In gl.in ver. [Per ꝓfessionem,]ibi,[Ideo nō profuit huic confessio.]Dic clarius,& melius,q̃ beneficia curata receperat iste ante conciliū generale,unde quoad illa valebat dispensatio Epi,qa nōdū erat adepta Epis potestas dispensandi, vt ꝺ. c. sanctorum. Sed post concilii generale,de quo in d.c.de multa, recepit iste archidiaconatum, & sic vacarūt priora beneficia,per illud c.de multa,iō nihil operatur dispensatio facta ante concilium. Alii ēt dicunt , q̃ ista dispēsatio Epi nō valuit,quia Archidiaconatus Ambiē.nō erat istis subiectus.& vtraque solutio vera est m se.In gl.in ver.[Electionis tempore.]Quęro,pro intellectu huius gl.quare papa mādat casari electionem in euentū probationis duntaxat, q̃ iste electionis tpe detinebat alia plura curata? Nā vī ex hoc tex. innuere, q̃ si prius ante electionē dimisisset,q̃ valuisset electio.Sol.dicit hic gl.q̃ iō tex.restringit se ad tps electionis, quia si prius dimisset, foret purgatū illud vitium,& sic nō deberet sibi imputari pristinū peccatum,quasi defierit esse quod fuit,& per pniam incipit esse nouus hō,vt dicit tex.no.in c.ferrū.5.o.dist.Secus dicit glo.si medio tpe dimisset illa bñficia , & vī gl. intelligere de tpe, quod est inter electionem,& confirmationem. Et in hac materia gl. multum intricate procedunt Doc.& variæ sunt opi.Nā versatur hic dubium non facile,an.ſ.per peccatum præcedens impediatur qs promoueri ad dignitatem. Puto , q̃ in hoc versatur fundamētū decisionis huius tex.qa aīi istū tex.nō hēbamus iure cautū, q̃ de tinēs minus canonice bñficia curata,si posset eligi.Nec iste tex.ī-
22 ducit i† de nouo,qa casus p̄terit⁹,ñ dēt decidi sm q̃ nouū,vt le.& no.in c.ſi.de const.& per gl.in c.licet canon,ī.eo.li.6. Vnde tene, q̃ illa detentio pluriū beneficiorum pōderabatur hic,ad inferrē dū,electū fuisse tēpore electionis in grauī crimine constituti,& sic non est spāle in casu huius c.Idē.n.esset in alio grauī crimine,
23 vt probatur in c.j.8 1.dis.& in c.fi.21.dist.†Hodie vero magis spēcifice prouisum est in terminis huius literæ,per extraua.Io.22.q̃ incipit,Execrabilis,in §.qui vero,vbi est dispositum,q̃ si quis habens beneficiū curatū,vel dignitatem,personatū,vel officiū,recipit sm consimile,& illico nō dimiserit primū, verbo, & facto, in manib.ordinarii,q̃ est priuatus vtroq;& efficitur inhabilis ad sacros ordines,& ad q̃cunq; ecclesiastica beneficia. verba illius §. refert glo.in clemen.si plures,de præb. Vnde per illum tex.reputo istā concertationem gl.hodie superfluam, quoad terminos literæ,qa non prodest prima, ex quo iā effectus est inhabilis. nec credo alium citra papam cum isto posse dispensare, cum tex.ille simpliciter reddat illum inhabilem, & nullam mentionē faciat de

ADDITIONES.

a Seb.Sap.Volens ergo.Vide no.in l.causas, C.de transac. & Gem.Nattam,in rep.cle.sæpe. in pe. col.infra de ver.si.vbi ponitur,q̃ tripliciter capitur verbū,lis,& ibi per eum.
b Zac.Sit credendum.Adde Ale.de Imo.consi. 24.vel secundum maiorem nu. consi.156.inc.viso processu,col.5.ver.probatur,vol.2.& Hippoly. de Mar. sin.22.vbi istum alle.& præs. Ale. consi. mendose tamen,quia alle. nu.224. cum sit nu.24.ut præmisi.
c Seb.Sap.Quā celandū. Hoc procedit si tenemus quod nō indicare furem nō sit peccatum,prout tenet Bar.in d.l.4.ff.de cond.ob.tur. cau.ubi refert, q̃ B.Franciscus interrogatus,an uidisset homicidam transeuntē , respōdit pones manū in manica,hac non transiuisse,tamen contrarium videtur verus de iure canonico,tradit ur in c.qui cum fure,infra de fur.& gl.in c. quod quidā,§.ex his,in uer.furti,1.q.1.Itē in foro cōsciētiæ,ut tenet gl.in c. nemo, in gl.2.de simo.Nā si est peccatū,ergo turpiter accipit.Ille.n.turpiter accipit,qui tenetur facere gratis,ut per gl. in d.l.4. quā ad hoc reputat sing. Bal.in c.super eo,infra de transl.sed hoc etiam uult gl.in c.1. de benefi. fratris,in usi.feu.cogita tu.diligentius.
Ant.Frā. De dictione,quodammodo,quæ est nota improprietatis,uide Bal. in l.si abducta,in 2.col.C.de fur.& Bar.in l.si ut certo,in §.fi duob.uehicu lum,ff.commo.in 5.col.& in l.quod si uir.in fi.ff.sol.ma & in l.fuis.ff.de lib. & posth.& uide Pa.de Ca.in consi.49.inc.uiso puncto.& per Bart. & Ale.in l.si is,qui pro empto.ff.de usuc.Et adde, quod si duæ notæ improprietatis simul iungantur,intelligantur impropriissime , secundum Bald. in d.l.si abducta,in uer.2.quæritur,per l.in tempus,in §. 1. de usu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de dispensatione, ad hoc c. dile. de temp. or. & quod dixi in c. quis, §. e. Et per illum tex. dicti §. dico esse sopitam q̃nẽ Compo. hic in eo quod quærebatur, an ille qui detinuit iniuste plura beneficia, possit eligi saltẽ ad inferiorem dignitatem? & quidã dicebant, q̃ sic, quia hoc solũ cauetur de eo, ꝫ quo requiritur maior perfectio. Sed ipse Comp. tenuit ꝛriũ, sed (vt dixi) hodie in termini literæ, iste redditur inhabilis ad quæcunque ecclesiastica beneficia. † Sed q̃. gl. põt procedere, & esse vtilis quoad alia crimina, nunquid s. criminosus tempore electionis, vel antea, possit eligi in prælatum, maxime epm? Circa q̃ quæstionẽ variæ sunt opi. ita vt non appareat, quæ sit cõior, & plurimum intricate procedunt hic Doct. Sed tu vide bo. gl. in c. fi. 25. dist. & tex. no. ibi, qui dicit q̃ promouendus dẽt esse sine crimine, non solum tempore electio nis, sed ẽt postq̃ fuerit effectus Christianus, quia nõ ꝑt de medio ecclesiæ malũ auferre, qui in simile delictum corruit, vt ibi, & vide ibidem. per Arc. qui vĩ innuere post antiquos Do. q̃ rigor ist ius tex. sit hodie correctus per c. fraternitatis. 34. dist. Ego tamen breuiter sic dicerẽ, q̃ aut tpe electionis quis est in pctõ veniali, & non repellitur ab ele. vel ꝓmotione, quia sic nemo posset ꝓmoueri, cũ nullus viuat sine pctõ, vt dicit tex. in c. 1. 81. dist. facit tex. 25. dist. ca. vnũ horariũ, §. criminis. Aut est in pctõ mortali, & perseuerat in eo, tpe electionis, [a] & tunc puto electio nẽ non valere. Moueor, qa in tali peccato existẽs nõ dẽt celebrare, est. n. suspensus quo ad ſe, vt in c. quotidie, de conse. di. 2. & le. & no. in c. fi. de coha. cle. & mu. ergo nõ põt eligi in prælatum, si cut dicimus de excõicato minori excõicatione, qui pp rõnẽ pdictã nõ põt eligi, vt est tex. in c. si celebrat, de cle. exc. mini, & tamẽ excõicatio minor, q̃ vt plurimũ ꝫhitur per participium cum excõicato, non semper est mortale, iuxta ea quæ dixi in c. sacris, q̃ me cau. Et pro prædicta conclusione facit dictum c. 181. dist. vbi hĩ secundum Apost. q̃ debet esse sine crimine promouendus, & crimen appellatur ibi pctũm mortale, cum priuet vita æterna, vt in §. alias demũ, d. c. vnum. 25. di. & facit ẽt gl. in c. Florentinũ. 85. dist. quæ dicit, q̃ iurm temerariũ repellit quem a promotione, si ille non egit pniam, q̃ gl. tene menti. Aut ille nõ perseuerat tpe electionis in pctõ mortali, & tunc aut commisit delictũ manifeste & notorie, & nõ valet electio, nisi prius fuerit secum dispensatũ, quia non potest taliter delinquens exercere ordinem sine dispensatio proprii epi. Ad hoc, quod no. Arch. in d. c. fi. & Io. glosator in c. si quis de inceps, 16. q. 7. & gl. in c. quisquis. 5. eo. Aut peccatum non fuit notorium, & tunc aut est tale, q̃ impediat ordinis executionem, etiam post peractam pœnitentiam, vt homicidium, simonia, in ordine, & simile, & tale delictum impedit electionem, vel saltem dat cãm cassandi, vt in d. c. fi. de tempo. ordi. & quod leg. & no. in c. ex tenore, eo. tit. & vide ad materiam quod no. Inn. in d. c. si celebrat. Aut non est tale delictum, & tũc puto, q̃ nõ impediat electionem post pœnitentiam, ar. in d. cap. Florentinum. & in d. c. fi. de temp. or. fac. c. fidelior. 50. dist. vbi patet, q̃ Petrus fuit promotus in Sum. Ponti. posq̃ negauit Christum, & hoc, quia egit pœnitentiam, vnde glos. ibi notabilis formatqõnem, quis sit præferendus in promotione, an is, qui nunq̃ peccauit, an ille qui peccauit, & correctus est, cum Christus nõ elegerit S. Ioannem, qui nunquam deliquit, sed Petrum, qui eũ negauerat, & correctus fuit? dic, vt ibi. Et si diceres, ex quo Petrus notorie, & grauiter deliquit, quomodo potuit promoueri ad summũ apostolatum, ꝫ ea, quæ s. dicta sunt? Sol. dic q̃ de eius correctione, & pnia apertissime constitit, & idem fieret hodie de aliis, si apertissime constaret de eorum contritione, quia oĩs ꝓstitutio humana cessat, cessante eius cã. 61. dist. in ca. statuimus, §. his omnib. sed nobis nõ est licitum iudicare de occultis, vt in c. vnico, vt ec. benefi. vnde q̃ nõ ꝓsumitur ita vera pnia in aliis, sicut ĩ B. Petro. Item in eo cessabat oẽ scãdalũ, pp claritatẽ vitæ, & miraculorum ꝯcurrentiã. † In glo. in ver. [In iure propositam, & rñ sionem.] ibi, [Dicas, q̃ ti libellus. &c.] signa istã partic. vsque ad fi. & quatenus gl. dicit, q̃ per ꝓfessionem fit ꝓtestatio, cũ fit prius libelli oblatio, [b] vide quod plenius dixi in c. vnico, de li. conte. Et quatenus gl. dicit, q̃ si reus ꝓsiteatur ante oblationem libelli, nõ fit contestatio, nec fertur tunc sententia diffinitiua, iõ hoc dixit, quia vbi non præcessit petitio, nõ põt dici contestatio, vt hic in tex. Et vide bo. tex. & eius practicam in l. si reus, [c] ff. de proc. Nam si vis euitare sniam diffinitiuã, vade illico post citationem, & offeras debitum, et dic, vt plenius no. in d. l. si reus. nõ aũt põt sententia ferri, quia snia diffinitiua non valet lit. non conte. ĩ. vt li. non cont. in rubro, etnigro. ꝑm sedgl. ꝓfesso fit ꝑceptum, vt soluat ad certũ tps. Sẽtit. n. quod hoc casu non datur quadrimestre, qđ regulariter dat cõdẽnatis in actione personali, vt in c. quod ad cõsultationẽ, de re iu. et tenuit expresse ibi d. Car. et est gl. ord. in l. si debitori, ff. de iu. & Inst. de verb. ob. in §. omnis, et vtrobique dicit dandum, hoc casu tps decem dierum duntaxat. Sed tu dic illas gl. procedere ex consuetudine. Nam de iure debet dari quadrimestre, vt in l. Iul. ff. de confes. not. Bar. in d. l. si debitori. Et circa hunc art. vide quod plenius dixi in d. ca. quod ad consultationem. Et ad materiam huius glo. uide gl. in l. unica, C. de li. cont. q̃ uidetur huic concordare, & ii q. i. ca. nos in quesquam, et quod no. Doc. in c. peruenit, il ij. de ap. et Inn. in c. ij. de in integ. rest. vbi tractatur de virib. istius ꝑcepti, an habeat vim diffinitiuæ circa appellationẽ, & alia. In gl. in ver. [Per sedem apost.] In fi. No. gl. & idẽ no. ĩ. in gl. magna, sed in ver. [Per sedem a pot.] In fi. No. gl. & idẽ no. ĩ. in gl. magna, sed dic, vt plenius dixi in c. de multa, ĩ. de præb. † & inter cætera dicit. Hoc hic no. verbũ, q̃ dispẽsat, [d] ẽt ꝑ papã, circa pluralitatẽ ĩstoriũ beficiorũ sine cã, licet sit tutus quoad ecclã militãtẽ ẽ tñ quod triumphantẽ, & sic non valet dispensatio, quoad Deum. ar. i. q. 7. c. & si illa. & fac. quod no. gl. in c. non est, infra de voto. quanquã Inn. videatur aliud sentire in c. cum ad monasterium, de sta. reg. Sed primam opi. sentit Io. An. post B. Th. in d. c. de multa, vbi dixi. Et habeo hanc opi. pro indubitata, qũ fieret dispensatio, ut clericus propter vtilitatem priuatam obtineret plura beneficia, quorum alterum sibi sufficeret ad honestam viuendi. Nã hoc casu nõ solum alteratur humani iuris dispositio, sed etiam Christi patrimonium iniuste dispergitur. † Cum ergo ipse papa non possit sine causa alienare bona ecclesiæ, sine graui peccato, vt notat Arch. in c. non liceat. 12. q. ij. multo fortius non potest dare potestatem ipsum patrimonium male dispergendi, & ex hoc conuincitur motiuum Inn. cum non solum hic versetur ius humanum, sed potius diuinum. Vbi autem per dispensationem violaretur ius humanum, tunc posset procedere contra opi. ar. in ca. proposuit, de conc. præb. Nam de iure positiuo tantum est, q̃ quis nõ possit obtinere, nisi vnum curatum, & quod non possit per alium deseruire. Tutius tamen est, vt cessãte tẽ, quis obtineat a tali dispensatione obtinẽda, ne animæ condemnentur, cum non possit quis plurib. officiis intendere, vt in c. 2. nonnulli, & c. ieq. de cler. non resi. † In gl. in ver. [Irritum] ibi, [Nihil valet sententia.] Hoc dictum intellige in causis plenariis. Nã in summariis non est necessaria lit. cont. vt in cle. sæpe, de verb. Et cape istam reg. & tene eam menti, quia omnis causa regitur ter est plenaria, & sic requirit plenum ordinem iudiciarium, & hãc reg. firmat gl. [c] in l. iudices. C. de iud. sequitur Bar. in extrau. ad reprimendum, in ver. de plano. & Io. de Lig. in d. cle. sæpe. Sed ego all. tex. qui hoc satis probat, in c. quoniam frequenter, in pri. ĩ. vt li. non cont. & facit etiam in rubrum. Fallit hæc reg. principaliter duob. casib. Primus, vbicunque sententia modicum præiudicium affert, vt in auth. nisi breuiores. C. de sen. ex breui. rec. & 11. q. 1. in c. si quis cum clerico, qui text. sic debet intelligi, & in l. 3. ff. ad exhib. & l. thesaurus, eo. ti. Idem si affert magnum præiudicium, dummodo sit reparabile per aliud remedium citra appellationem. Facit c. veniens, ĩ. de testib. & plenius prosequere hãc materiam, vt no. Bar. & Io. de Lig. in locis prælle. † In gl. in ver. [Irritari] in fi. No. bene hanc gl. quo ad duo, primo in eo, q̃ dicit posse ꝓcedi ꝺ electum ad cassationem electionis per viam actionis, et exceptionis. Nã ꝑt quis per viã actionis, petere electionem irritari ex defectu formæ, vel personæ, vt hic in verbo, tandẽ. Pot etiam

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Tempore electionis. Et hanc opi. tene Host. Io. Fanc. & D. Abbas c. cum iam dudum, infra de præb. de hoc articulo, uide cumulatæ per D. Feli. in c. dilectæ, in 2. col. infra de ex cep.

b Seb. Sap. Libelli oblatio. Vide per Bar. in l. si debitor, ff. de peti. hære. in l. si domus, §. id pecunia, ff. de leg. 1. in l. 1. C. de lit. contest. uide Ang. in §. illud quoque, in Auth. de trien. & semi. & per Bar. in l. iusur. quod ex conuentione, §. 1. ff. de iureiu.

c L. si reus. Vide gl. contrariam, in c. cum olim, de rer. permu. vide ibi Ioan. de Imo. & ibi dixi. And. Barb.
Zac. Adde Lanfran. de Oria. in repet. d. cap. quoniam contra, in uersi. respondebit. Et vide Ioan. de Imo. in c. ij. de rescript. lib. 6. & ibi Abbas. & Felin. in c. fi. de rescript. & Ioan. de Imo. in c. ij. de rescript. lib. 6. & ibi Abbas. & Felin. in c. fi. de rescript. & Ioan. de Imo. in c. ij. de rescript. lib. 6. & ibi Abbas. & Felin. in c. fi. de rescript.

d Anto. Francisc. Quod dispensatus. Ad hoc, an dispensatio sine causa facta super pluralitate beneficiorum, uel circa alia, etiam si sit facta per papam, reddat dispensatum tutum quoad Deum, dicas, quod sine dubio non, quando dispensatio est contra ius diuinum, uel contra vniuersalem statum ecclesiæ, per hic allega. secus autem si contra ius positiuum tantum, quia in istis voluntas papæ sufficit pro causa, ut per Specu. in ti. de leg. in §. nũc hre uiter, in uer. & no, & per Innoc. in c. cum ad monasterium, de statu monac. in c. licet canon, de electio. li. 6. vbi multa ponit pulchre circa materiam dispensationis. Et adde, quod si papa dispensat cum aliquo super pluribus dignitatibus obtinendis, non uidetur dispensare, quod in neutra teneatur residere, immo uidetur velle, quod in vna illarum debeat personaliter deseruire. Vide Spe. in d. ti. de leg. in §. videndum, in uersi. quid si indulgentiæ, uide Dom. Card. in clemen. 1. de præben. in 9. q. & quæ sunt illa, quæ indulgentiam dispensationem circa pluralitatem, vel incompatibilitatem beneficiorum, vide quæ habentur 1. q. 7. in fum. & in c. si ille, & in §. 4. q. multa. & in ca. quo fuisti, de præb. Et adde, quod in dispensatione ad incompatibilia, uel super ordine, uel super residentia, semper debet apponi illa clausula, prouiso, quod animarum cura, &c. nisi apponatur, subintelligitur, ut no. gl. in clement. 1. de præb.

e Zacharias. Hanc regulam firmat glos. Adde tu uidenda de hac regula, scilicet, litis contestatio, in quibus causis de necessitate non requiratur, & quando lit. non contesta. ad diffinitiuam sententiam procedi possit, & testes recipi, per Lanfran. in repetitio. clemen. sæpe, colum. octaua uersicu. capio glo. cum duobus sequen. & in fi. 9. colum. & char. 31. de uerborum significatione.

ẽt procedi per viã exceptionis, cũ s. electus petit cõfirmationẽ, vt in c. sup his, ĩ. de accusa. Dicit ẽt, q̃põt excipi, licet non petatur confirmatio, quia electus saltem habet, vel hẽre dẽt intentionẽ petendi cõfirmationem, & tunc exceptio est intentionis exclusio, vt no. dicit Inn. in c. cum dilecti, ꝫ eo. & s. tetigi. facit c. primũ, ĩ. eo. li. 6. No. 2. ex fi. gl. q̃ idẽ est effectus quocunq; modo procedatur, & sic, q̃ in isto casu exceptio ꝺ electum hẽt vim actionis; & concordat huic, gl. in c. super eo. s. e. & vide, quod ibi dixi. Nã probata exceptione ꝺ electũ, cassatur electio, vt in d. c. super eo, & sic habet effectũ consecutiuum, & forte hoc procedit pp periculũ animarũ. Regulariter aũt exceptio habet vim expulsiuã, nõ consecutiuam, vt in c. 2. in fi. de or. cog. Hinc dĩ, q̃ exceptio ẽ [a] actionis exclusio, vt in l. 2. ff. de excep. † In gl. in ver. [De veritate dicẽda,] ibi, [ius nouum.] Dicit Host. ẽt q̃ iura antiqua hoc volũt, s. c. c. cum dilecti, & de despon. impub. c. attestationes, in fi. Sed hodie dic, vt habetur in c. j. §. fi. de iurã. cal. li. 6. vbi patet, q̃ ẽt in [31] spiritualib. potest exigi hodie iuramentũ calumniæ. † In eadẽ gl. ibi, [Sed quo iure hoc faciant, non vidi.] Host. dicit, q̃ videre potuit. c. in pertractãdis, de iuramen. calum. & l. fi. C. de procur. & l. seruos, de testi. vbi patet, q̃ cũ procurator est vilis, & dominus iustior põt dominus cõpelli, vt ipse respondeat, & facit hodie tex. in ca. presentium, ĩ. de testi. li. 6. vbi prælatus præstat in animã suã, & illorũ de c. hoc iurm de veritate dicenda. Syndicus aũt ibi [32] interrogatur sine iuramento, & vide ad materiam, quod dixi in c. in pertractãdis. prçalleg. † In ea gl. ibi, [Nisi id fecissent de mandato capituli, &c.] No. gl. q̃ confessio solius ꝑlati, non nocet ecclesiæ, nisi haberet a ca. mandatum litigandi. Et pro hoc optime facit tex. quẽ gl. alleg. in d. c. præsentium, & vide ibi bo. gl. & tene illã mẽti, & gl. in c. de puce Cõstã. 22. dist. & quod ad idem no. gl. in c. fi. de præscr. vbi formaui punctualiter istam questionẽ, & vide, q̃ ibi dixi; & intellige p̃dicta, q̃ ꝑlatus habet capitulum. Si .n. est solus, puta, quia ecclesia non est collegiata, vel de facto nõ habet canonicos, vel monachos, tunc confessio solius prælati, p viam contentiosæ iurisdictionis emissa, præiudicat eccl. vt probatur in c. dilectus, de capel. mo. facit, quod no. gl. in c. potuit, de loca. & in cle. vt hi, qui, de æta. & qua. In quibus iurib. concludũt no. gl. q̃ tantã potestatẽ habet solus prælatus qñ est solus, quãtã habet prælatus cum suo cap. ad idem facit, quod no. gl. in clem. j. de reb. eccl. non alie. quæ no. Secus dic in confessione emissa per viã voluntariæ iurisdictionis, vt quia sponte vadit ad iudiciũ, & ꝺ fitetur in præiudiciũ ecclesiæ, de quo per Bart. in l. certum, ff. de confes. vbi vide. In glo. in versi. [De consuetudine suspendit,] ibi, [De iure cõi.] vr, q̃ hæc pertineant ad Arch. ergo gl. male loquit. Et in ꝛrium est tex. in c. Archid. ĩ. de offi. Arc. vbi fm cõem intellectum probatur, q̃ Arch. non põt de iure excõicare. Quę autẽ de iure cõi pertineant ad Archidiaconũ, vide per Io. An. in c. ad hæc. in §. in quadã, de offi. Arc. vbi dicit q̃ solũ fundat intentionẽ suã super illis duob. ꝓtentis in d. §. In aliis vero succumbet, nisi ꝑ bet ius speciale, & tene menti hoc dictum. Nam licet multa enumerentur in ti. de offi. Arch. Illa tamẽ attribuuntur fm varias locorũ consuetudines. Nam multa numerantur ibi cõpetentia aliis dignitatib. de iure cõi. In gl. in ver. [Intitulatam.] No. istã glo. sing. est. n. menti cõmendanda. Et primo in eo, q̃ ponit multas significationes huius verbi, [Titulus.] vide ẽt quod no. ĩ. de offi. archipresb. in c. fi. Et no. ex hac prima parte, q̃ habito respũ ad morem antiquũ, clerici pũt denominari per titulos ecclesiarũ, sicut Car. Nã illæ ecclesiæ eis affignatæ, dantur in titulũ aliis clericis in seriorib. Vę tamẽ propter prerogatiuã dignitatis, vel officii eorum, fuit ab olim concessum, vt ipsi Car. haberẽt iurisdictionẽ [33] ẽpalem in titulis eorum, vt in c. is, qui, ĩ. de ma. & obe. & ibi dixi. & vide qualiter debeant denominari Car. in c. 2. de cler. non re. fi. vbi plene retigi in lec. † Secundo no. ex hac gl. q̃ quilibet cleri [a] cus potest dici maritus ecclesiæ suæ, [a] & sic ꝫhitur matrimoniũ spirituale inter clericum, & ecclesiam inferiorem, & pro hoc all. bo. tex. in c. sicut in vna. 21. q. 2. Dic tamen, q̃ stricte solus Eps dẽ ꝫhere hoc matrimonium cum eccl. vt in c. 2. de transl. Epi. Dixi post Io. An. in c. clerici, de vi. & ho. cler. Large vero dicuntur ꝫhere hoc matrimonium abbates, & alii prælati habentes generalem iurisdõnem in loco, vt in c. ne pro defectu, & in c. quia pro pter, s. e. & ibi per gl. Largissime vero quilibet clericus inferior, dicitur hoc matrimoniũ ꝫhere cum ecclesia sua, vt in d. ca. sicut [34] in vna, quod sic deberet intelligi. Tertio no. ex hac glo. q̃ de iure cõi, ẽt beneficia simplicia nõ pñt accumulari in eadem persona, sed valet consuetudo in ꝛrium. Et hodie inoleuit hæc consuetudo quasi per totum orbẽ, & pro ea vide tex. iuncta glo. in c. gratia, de rẽc. in. 6. & in cle. gratia, eo. ti. per Inn. in c. cum iamdudũ, [35] ĩ. de præb. † Vlterius no. ex hac glo. q̃ Epi possunt ẽt dispensare circa pluralitatẽ beneficiorum simplicium. Sed tu limita hoc di [36] ctum, prout dixi in d. c. cũ iamdudũ, & in c. literas, de concess. pb. & pleniſſime in rep. §. qui vero, in c. extirpandæ, ĩ. de præb. † In gl. pe. ibi, [Sine peccato mortali.] No. fin. istam gl. q̃ peccat mortali ter tenens plura beneficia, ẽt simplicia, quorũ alterum per se sibi sufficit. Hanc gl. limitarem, vt procedat, qñ quis sibi lucrifacere fructus, ita, q̃ ad vtilitatẽ priuatam, & ad augendum patrimo

tium, vult illos. Nã ad istum effectum non puto hodie valere cõ suetudinẽ in ꝛrium, quia consuetudo ꝺ ius non valet, nisi sit rõnabilis, vt in c. fi. de consue. sed hæc consuetudo est ꝺ oẽm rõnẽ, vt in c. rõ nulla, & quod ibi no. ĩ. de præb. & ꝺ officium pietatis, 16. q. j. in c. fi. & 10. q. 2. in c. eps. facit c. quid ergo 23. q. 4. & 1. q. 2: c. pastor. & c. clericos, vnde iura, quæ videntur innuere in hoc valere consuetudinem, seu, vt verius dicã, gl. & Doc. authoritates, intelligo, quando consuetudo disponit solum circa potentiã retinendi plura beneficia simplicia, secus si disponeret, vt pro libito voluntatis possit iste beneficiatus de fructibus illorum disponere, & tene menti hoc dictum, vt supra dixi. Et puto, quod nec dispensatio papæ valeret quoad Deum sine causa legitima facta, quia sicut ipse papa non potest sine peccato alienare bona ecclesiæ sine legitima causa, vt no. Archidiaco. in d. capitu. non liceat, 12. q. 2. ita nec aliis dare potestatem maledispensandi, arg. capitu. nuper, ĩ. de don. inter ui. & uxo. & ĩ. de dote post diuor. rest. Extra gl. quæro † nunquid si probationes receptæ ꝺ electũ, clare ꝺ eum non concludunt, an dẽat fieri pro eo, an ꝺ eũ in terpretatio? Sol. dicit Inn. q̃ pro eo, vnde si testes deponunt, electum sub annuo censu cõcessisse beneficiũ, debet intelligi, q̃ receperit pecuniam pro temporalib. non ãt pro spiritualib. Nã tẽporalia possunt concedi sub annuo censu, sed spiritualia non, ĩ. ne prælvi. suas, quasi per totum. Dicta vero testium possunt veri [37] ficari. tã in spiritualib. q̃ in tpalib. ergo vt fiat benigna interpretatio, dẽt intelligi in casu licito. Itẽ si testes dicerent, electum irasci bilem, debet intelligi zelo iustitiæ, & idem dicendum in similib. Et hoc dicit Inn. verum, quando proceditur per viã exceptionis, secus fm eum, si per viam accusationis, cum in ea immineat vtri que parti supplicium. Nam, & accusator non probãs, puniretur pœna talionis, & ideo non dẽt ita benigne fieri interpretatio ꝑ eo in præiudicium accusatoris. Itẽ in accusatione prosequitur quis quandoq; iniuriam suã, vel suorum. Et no. hanc mirabilem drĩã, q̃ alibi non legi. Sed d. Ant. dicit hoc dictũ sibi non placere, quia & in via accusationis debent probationes concludere necessario, vt in ca. in ꝑsentia, & ibi no. de prob. Ego all. no. dictum [b] Bar. in l. 2. ff. de duo. reis, vbi no. dicit q̃ si accusatur [b] quis q̃ cognouerit Bertam per violentiam, & deinde fit articulus, q̃ cogno [c] uerit [c] Bertam violenter, & ita testes probant, q̃ ex hac probatione non potest accusatus puniri, quia istud aduerbium, violẽter, habet duplicem significationem, quemadmodum omnia nomina verbalia, quæ possunt intelligi actiue, & passiue. vnde præmissa probatio põt intelligi, q̃ iste cognouit Bertã violenter, i. q̃ ipse intulit violentiam Bertæ. Potest secundo intelligi, passiue, i. q̃ sibi fuit illata violentia, vt cognosceret Bertam, et hoc casu ñ concludit ad effectum pœnæ inferendæ, secundum titulum accusationis. Cum ergo probatio non concludat intentum ꝺ accusatoris, nõ dẽt inde puniri accusatus. Ad idem all. Cy. in l. 2. C. de prob. ibi dicit, q̃ si accusaui Titiũ de percussione, cũ sanguinis effusione, demũ probo percussionẽ, sed testes nihil dicunt de sanguinis effusione, dẽt fm eũ absolui accusatus, qa nõ est probata illa percussio qualificata, quæ fuit deducta in accusatione. Nam forte fuit ista alia percussio, sine effusione sanguinis. Hãc tamẽ [d] qõnẽ vide plenius examinatam per Bar. in l. denunciasse. [d] §. quid tamen, fl. de adult. Tertio fa. quod no. idẽ Bar. in l. non solum, §. sed ut probari, ff. de no. ope. nun. vbi no. dicit q̃ facilius dẽt excludi accusatio, q̃ ciuilis actio, vnde concludit q̃ si accusatore probante intentionem suam, probationem illam obnubilat, seu dubium reddit, debet ipse accusatus absolui, vt crimina non præsumantur. Et pone exemplũ, statuto cauetur, quod nobilis nõ possit intrare palatium dominorũ sub certa pœna, nisi tempore ꝯcilii generalis. Accusatur Titius nobilis, et probatur quod de mense Maii intrauit palatium dominorum. accusatus vero probat, q̃ illo mense fuit congregatum concilium gñale, et sic potuit esse, q̃ intrauit palatium, die ꝯcilii, et sic probatio accusatoris redditur dubia, et ꝑ ꝑns dẽt absolui accusatus. Secus autem dicit ipse in ciuilibus, quia ex qùo quis probat intentionem suã, debet obtinere, licet probatio rei habeat aliquantulum ostus-

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Ecclesię suæ. Arg. quod quilibet clericus possit dici maritus ecclesiæ suæ, vide Dom. Abb. in capitu. ne pro defectu, & in capi. quia propter, supra eod.

b Quod si accusatur. Illud dictum sequitur, & extollit Matthesi in nota. 103. no. quod si capitulum refert Fel. in cap. auditis, colum. penul. de præscrip. sed reprobat d. Ias. in l. non hoc, colum. 2. C. vnde leg. vide ibi per eum, & multa similia ad propositum Do. Abb. hic, de quibus etiam tradunt Mod. in capi. in præsentia, infra de prob.

c Cognouit. Circa istud dictum, vide omnino, quæ oportune dixit Dom. Ias. in l. non hoc, C. vnde legi. vbi per extensum, si bene recordor, ponit istam materiam, uide vnum verbum in fi. per Do. Alc. in consi. 11. in fi. in 2. volum. Aeneas de Falc.

d Denunciasse. Aduerte, quod istam legem, legit Barto. cum l. si vxori. §. quid tamen, ff. de adulte. vbi multa bona ponit, & ibi vide vnam apostillam nouam quæ similiter multa bona dicit, & alleg. multas autor. Aeneas de Falconibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

offuscare. Satis. n. est, q̃ eã nõ cõfundit, & hoc vltimũ vẽ, ꝓbari in ea̅n præsentia, ꝓalleg. vbi dixi. Ergo vẽ cõcludẽdum ⁊ opi. Inno. q̃ in accusatione dẽt fieri benigna interpretatio, ex quo probatio actoris est nimis generalis, & in vno intellectu põt vitari delictũ. Et facit q̃ ipse Bar. no. in l. si quis intentione. ff. de iud. & quod di
a xi in c. cum ad sedẽ, de resti. ispo. tene tñ semper menti dictũ Inn. a ꝓp ipsius authoritatẽ. c † Secundo q̃ritur, pone q̃ papa concessit
38 epõ, vt possit dispẽsare cũ aliquibus clericis super pluralitate beneficiorũ curatorũ, nunquid possit epõs indifferenter cũ illis cleri cis dispensare? Comp. dicit, q̃ non, sed oportet ꝑm eũ, q̃ illi cleri ci sint nobiles, vel literatæ personæ, quia relcriptum generaliter ꝓcessum, dẽt reduci ad terminos iuris cõis, vt in c. cãm, q̃ de rescri. De iure aut cõi indifferenter nõ dẽt cũ oĩbus dispensari, nisi cũ ꝑdictis, vt in d. c. de multa, in fi. de pbẽ. Refert ipse quosdã ꝓriũ tenere, q̃ a bñficiũ principis est latissime interpretandũ, vt in c. cũ olim, de ver. sig. & in l. beneficiũ, ff. de ꝓstitutio. prin. Ego puto, q̃
b virtute dictæ grãe non possit epõs dispẽsare, nisi cũ cã rationabili. b hoc enim importat verbum, [dispensare,]vt no. gl. 1. q. 7. in c. requiritis. §. nisi rigor. Hinc dicit Inn. in c. cũ ad monasteriũ, de stat. reg. q̃ in casibus, in quibus epis permittitur dispẽsatio, facta sine rationabili causa est nulla, vel sltẽ venit irritãda, & ipse epõs puniẽ dus. Nã vbi nõ subest rõnabilis cã, nõ dr illa dispẽlatio, sed dissipatio, vt no. in d. c. de multa. Et sic cõclude, q̃ qualiscunq; subsit cã dispensandi, dummodo sit sufficiens, poterit epõs virtute dictæ
39 indulgentiæ dispensare. † Vltimo hic q̃rirur, nunquid petens sibi prouideri de beneficio, iuxta formã mãdati Apostolici, teneatur libellũ offerre, si in iudicio litigat ⁊ aduersariũ? Inn. notabiliter dicit, quod non, sed sufficit rescriptum offerre pro libello, quasi in rescripto contineatur tota intentio ipsius actoris. Facit in arg. c. 2. de dilat. dicit tñ vtile esse, vt detur aliqualis petitio. & not. primum dictum Inn. & ad materiam, vide quod hr in cle. dispendiosam, de iudi. iuncta gl. cle. sepe, de verb. sig. per quæ iura põt dici sufficere, q̃ in actis faciat describi, [Ego talis peto mihi ꝓuideri, prout in tali rescripto apostolico continetur, quod vobis produco.] Abbas.

ADDITIONES.

a Authoritatem. Ad hoc facit, quia in criminalibus non debet quis condemnari ex qualibet probatione, sed requiruntur probationes clarissimæ, & luce meridiana clariores, ut in l. sciant cuncti, & ibi plene per Bal. & Sal. & Doc. C. de probatio.

b Nisi cum causa rationabili. Ita no. Io. de Lig. in c. at si clerici, de iud. Et adde quæ posui supra in apostil. ad illum in c. innotuit, in ver. causæ cognitionẽ. nu. 8. supra eod. Zacha.

SVMMARIVM.

1 *Indefinita an, & quando æquipolleat vniuersali.*
2 *Capitulum non potest cognoscere inter maiorem partem ipsius, quando litigat cum singulari persona ipsius, licet habeat iurisdictionem in singulos.*
3 *Ratio naturalis potest allegari, vbi deficit lex.*
4 *Gesta a capitulo, ad hoc vt valeant, oportet, quod fiant collegialiter, & in ipso collegio.*
Ciuitas, ad hoc ut dicatur commisisse delictum, oportet quod fecerit congregato concilio. 7.
5 *Canonici habent vocem in capitulo ex sola possessione canonicatus, licet aliter non appareat de proprietate.*
6 *Possessio canonicatus quomodo probabitur.*
7 *Consuetudo generalis attenditur, & allegatur ad decisionem causæ vertentis in loco particulari.*
8 *Patroni plures, an debeant omnes consentire in præsentando aliquem, uel sufficit maior pars?*
9 *Tacens quo casu habetur pro consentiente.*
10 *Contemptus non potest allegari per alium, quam per ipsum contemptum.*
11 *Contemptus, si postea consentit, an & quomodo augeat numerum.*

CAP. LV.

In Genesi. Irrita est electio, q̃ collatio nõ præcessit, vel non fuit cõis h. d. Et sunt duæ partes. Prima ponit tres cassationis causas. secunda cassat, ibi, [nos.] Prima cã vsq; ibi, [nec plene] secunda vsq; ibi, [nec ẽt] & abinde tertia. Casus literalis. Vacante quadam ecclesia cathedrali, canonici statuta die ad celebrandũ electionem conuenerunt. Quidam canonicus G. noĩe, fuit admissus cum protestatione, q̃d alius H. noĩe, cum esset in regno Franciæ, nõ fuit ad electionẽ vocatus, cũ de consuetudine vocari debuerit, ꝑmisso scrutinio, ⁊m formã generalis concilii, quidam consenserunt in Guli. Quidam vero in alios singulares, ita, quòd in ipso scrutinio plures nominati, & electi fuerunt. Publicato scrutinio, illi, qui in eundẽ Guli. in scrutinio singr consenserunt, eundem Gul. singulariter elegerunt. Demum causa super istis electionibus ad sedem Apostolicam est delata. Examinatis istis electionibus, papa super his ita processit. Dicit papa. In concilio generali cauetur, vt is collatione habita eligatur, in quem omnes, vel maior pars totius capitu. consenserit. Sed in Gu. maior pars totius capituli non consensit, quamuis habuerit maiorem partem, cõparatione minorũ. Nec fuit plene facta collatio numeri ad numerũ, qa in collatione tractatum nõ extitit, nec discussum fuit, vtrum prædicti G. & H. vocem haberunt in electione, nec fuit facta collatio zeli ad zelum, nec meriti ad meritũ. Præterea electio nõ fuit cõiter celebrata, qa licet in dicta Gul. singuli singulariter in scrutinio consensissent, non tamen publicato scrutinio debuit subsequi singularis electio, sed communis, ne idem repeti videretur, vel tot essent electiones, quot essent numero electores, quod esset absurdum, nec ex singularibus ꝑsonis electio apparet vniuersalis, vel cõis, q̃uis q̃liber sin
a gularis veritatẽ exprimat suæ partis. Et hoc ꝓbat ꝑ quoddã simile, ex singularibus ꝓpositionibus, licet veris, nõ tñ appareat vniuersalis ꝓposito, nisi ꝑ signũ exprimat vniuersale. Præterea ꝑdicti duo nõ debeb ãt sic excludi, qa Gul. erat in possessione canonicatus, vel quasi, legẽdo, & cãtãdo, & in tractatu electionũ, q̃us fuerit cũ protestatione admissus. Alius vero erat in tali loco, de quo debuit vocari, cũ toto regno Franciæ vocent ab ites de cõsuetudine ecclesiæ Gallicanæ, hus igitur plenius examinatis, dñs Papa electionẽ ꝑmissam ⁊ formam concilii in pluribus attentatam, decreuit irritã, & inanem. B. No. ibi, [maior] quod ad vali-
a ditatem electionis, requiruntur ista duo copulatiue, non ergo a sufficit sanior pars, nisi sit maior, vnde papa eo ipso, quod perpẽ dit electionem istam non fuisse factam a maiori parte, respectu numeri, noluit discutere de sanioritate, quia illa per se non sufficeret. Et concordat tex. in c. ecclesia, §. eo. quod est ⁊ Inn. in c. ferentum, & in c. quia pp §, eo. Nec sufficit maior pars, sine sanioritate, vt probatur in c. ecclesia, ⁊. eo. & ibi de hoc aliquid dicetur. Cõsistit autem maior pars in numero, sanior vero consistit in zelo, & zelus in tribus scilicet, idoneitate electi, & eligentium, & in authoritate, quæ consideratur respectu ordinis, & in tempore in
1 stitutionis, & in spirituali intentione. & hæc probantur in cap. dudum. il 1. §. eod. & ⁊. eodem. cap. ecclesia, vbi de hoc. † No. 2. ex isto text. iuncto cap. quia propter, supra eod. quod indefinita oratio,
b æquipollet vniuersali. b Nam cap. quia propter, indefinite dicit, quòd is eligatur, in quem consenserint omnes, vel maior, & sanior pars capituli. Iste vero text. referendo mentem illius cõstitutionis, dicit, quòd requiritur maior pars totius capituli. Et sic tantum est dicere indefinite, maior pars, quantum vniuersaliter, maior pars totius capitu. Et de hoc, an & quando indefinita æquipollet vniuersali in iure, vide bo. glo. & tene menti, in cap. vt circa, eod. titu. lib. 6. No. tertio ibi, [Nec plene] q̃ collatio nomeri, & zeli, & meriti, debet esse plena. Non enim secundum Inno. sufficit personctoria collatio, vel semiplena, studiose facta. Quaeliter autem sit faciẽda hæc collatio, Inn. hic multum instat. Sed conclude breuiter post eum, q̃ aut nullum dubium oritur, publicato scrutinio, & sufficit collatio generalis. Puta, vt dicat tot numero cõsenserunt in Sempronium, tot in Caium. Item eligẽtes Sempronium, sunt digniores respectu dignitatis, & meriti, & institutione, quia sunt antiquiores canonici. Itẽ Sempronius est magis idoneus respectu scientiæ. & ætatis, & sic de singulis. Vnde satis est facere istam collationem generalem, ex qua appareat maiorẽ, & sanioꝛẽ partẽ ꝑsonisse in eligẽdũ. Et vide de hac collatione, quod no. Spe. eo. tit. §. 1. si autem aliquod dubium oritur, puta

ADDITIONES.

a Non ergo. Vide Bal. in l. 3. in princip. ff. de testa. in l. in albo, C. de decur. lib. 10. cum al is alleg. per Feli. in c. cum omnes, col. 13. ver. 13. & vltimo, supra de constitu. Seb. Sap.

b Indefinita æquipollet vniuersali. Dic hoc non esse verum in dicto testis, ita sing. no. Hyppol. de Marsi. sing. suo 171. inci. audiuiti alias regulari. Cui adde istum in c. auditis, col. 4. ver. si vero, & ibi in apostil. meis, infra de præsc. vbi etiam Feli. col. 14. vers. gusta etiam quotidianum verbum. Zach.
An & quando indefinita æquipolleat vniuersali, habetur in l. 1. & ibi per Bar. & Doct. ff. de re iudic. per Bart. in l. si plures, ff. de lega. 3. & in l. si quis ita, de te. tute. & in l. si seruitus, in princ. ff. de ser. vrba. prædio. Quod intellige verum. si non est eadem ratio in quolibet particulari contento sub indefinita, vt est ord. n. glo. in l. si ita, in prin. de leg. 2. et per Bar. plen. in l. si pluribus eo. tit. et hẽ per gl. in c. vt circa, de electio. lib. 6. & vide glo. & ibi Card. in clem. 1. in 2. quæstio. vt lite pend. & vide Alex. in consi. 25. in 4. parte consiliorum & vide Barto. in l. omnes populi, in 3. quæstio. 69. princip. ff. de iustit. & iure. & ibi per Alexan. in 11. colum. vbi ponit, an etiam in statutis hæc regula habeat locum, & quod in statutis non æquipolleat, tenet Bald. in l. filius. §. in computatione. C. de iure deliberan. & habetur per Oldra. in consi. 172. & per Paul. de Cast. in consi. 148. & per Bal. in l. 2. de libe. & posthu. & in c. 1. de pace iura. fir. & per eundem Bald. in l. fi. C. quæ res pigno. obl. poss. vbi ponit, an hæc regula habeat locum in contractu pignoris, vel hypothe. Et adde, quod indefinita æquipollet vniuersali, ex interpretatione, non ex propria significatione, & quando æquitas id dictat, non alias, vt per Bar. in l. qui ædificium, ff. de ser. vrba. prædi. & per Ang. in l. pen. C. de impube. & aliis, subtilit. nec habet locum hæc regula, in materia odiosa, secundum Barto. in l. 1. §. fed et si incertum, ff. de ven. in pos. mit. Vtrum autem indefinita comprædendat futura, vide Bar. in l. si ita, ff. de auro & arg. lega. et in l. fi. C. quæres pig. obli. poss. et habetur per Doct. in c. fi. supra de resc. et in cle. fi. eo. tit. Et adde, quod si indefinita non potest referri, nisi ad unũ, æquiparatur oratioui singulari. ut in l. 2. et ibi per Ale. ff. de liber. et posthumis. Et intelligo, quod indefinita æquipollet vniuersali collectiue, non distributiue, ut no. in l. si pluribus, ff. de leg. 2. Et adde etiam, quod indefinita non comprehendit eum de quo specialiter est prouisum, l. cum in testamento. §. qui tres, et ibi per Bar. ff. de hæred. instit. Ant. Fran.

pitta, quia dicitur aliquos esse suspensos, vel excõicatos, & sic nõ dẽre in numero computari, vel ꝑ aliquis erat absens; vñ erat vocandus, vel qd simile, tunc debet fieri collatio magis stricta. Nã dẽt haberi tractatus, & discussio super dubio exorto, nõ ãt necessario recipiuntur probationes per capitulum, nec est ferẽda sen
2 tentia, quia capitulum nõ debet esse iudex in cã propria. † Et no. hoc verbũ, ex quo habes ꝙ si aliquod dubium oritur inter maiorem partẽ capituli, & aliquos singulares de capitulo, nõ ꝑt ea pitulũ esse iudex. C. ne quis in sua cã ius sibi dicat, l. vnica. Nec pu to valere cõstitutionem capituli in contrarium, per l. pe. ff. de arbit. vbi dr, q̃ ẽt ex consensu aduersarii, non põt quis esse arbiter, vel iudex in facto proprio. Et hoc procedit ẽt si capitulum habe ret alias iurisdictionem in singulos, sicut hẽt q̃q;, ex consuetudine, vt in c. irrefragabili. §. excessus. de offi. ord. Procedit ẽt illa con
5 suetudo quatenus capitulum iudicat singulos, non tamen in facto proprio, & ita intellige Innocen. hic, qui dubie loquitur. vide etiam Innocen. in capitu. cum nobis, §. eod. vbi dixit, ca pitulũ non habere iurisdictionem in singulos, vt possit in eos animaduertere, si vocati nolunt ad capitulum venire. Idẽ dixit in c. ide maiori. & obe. respectu antiquioris canonici, quia ex cõsuetudine habet potestatẽ congregandi capitulũ. Et hæc no. quia fa ciunt ad multa. Fiet ergo ista discussio per capitulum, quoad in formandum animum capituli, & vt subsequatur canonica electio, non aũt vt sua feratur per capitulum. vide in simili quod no. Inn. in c. venerabili, ⁊. de censib. & facit c. cum personæ, de priui. li. 6. No. 4. ex tex tria quę sunt de substantiali forma electionis. Primum est q̃ electio fiat a maiori, & saniori parte capituli. Secũdum, vt præcedat plena collatio. Et dicit hic Compost. q̃ collatio solum exigitur in forma scrutinii, non ãt in forma cõpromissi, licet sit vtile, vt ẽt tũc fiat collatio per cõpromissarios. Qã
b mihi placet, quia ca. quia propter, in forma scrutinii exigit collationem, & vide quod ibi dixi. Tertiũ est, vt subsequatur post publicationẽ scrutinii, & collationẽ, cõis electio. Non. n. sufficit singularis, idest, q̃ quilibet dicat, ⁊eligo talẽ ⁊ &c. sed oportet quod sequatur communis, & vnica. Et hodie hr forma in ca. sicut, ⁊. e. li. 6. & in c. cum ab vno, de re iud. eo. li. vt puta quod vnus nomine capituli eligat, per verba singularis numeri, vt in iurib. præl.
a No. ibi, [Ne vel idem repeti.] quod iura detestantur superfluitatem, a facit c. sicut, de prob. Non. n. est ꝛtendum superfluis remediis, vt dicit tex. in l. hæc stipulatio. §. diuus, ff. vt leg. no. cau. No. 6 ibi, [tot essent electiones &c.] q̃ ad multiplicationẽ causæ, sequitur multiplicatio effectus causati. Et sensus literæ est quod publicato scrutinio, in quo singuli consenserunt, nõ dẽt de nouo qui libet per se eligere, quia aut idem repeteretur, aut sequeretur, q̃ tot essent electiones, quot numero eligentes. Et ex hoc dicit Io. And. quod posset sustineri, si in scrutinio quilibet ex electorib. dicat, [eligo,] per tex. ibi, [ne vel idem repeti.] Loquitur. n. de electione singulariũ, ergo vt dicatur repetitio, oportet dicere, vt in scrutinio dixerunt. Sed Host. aliter intelligit, dixit. n. q̃ si electio singularis, diceretur nominatio, & nõ electio, sequeretur q̃ idẽ repeteretur. Si uero dicatur q̃ sit electio, sequeretur absurdum, q̃ tot essent electiones, & c. quia quemadmodũ primus faceret electionẽ, & ita secũdus &c. Et iste intellectus plus mihi placet, vt dixi in c. qa pp, §. e. Vñ laudo illã practicã, vt in scrutinio quis dicat, eligo, [sed dẽt postea subsequi cõis electio. vt hic, & in d. c. qa pp. Tñ si electores parum ignari, id est iuris inscii, dicerent, [eligo,] non per hoc puto scrutiniũ vitiari, per dictum Io. An. quod
3 est mẽti tenẽdũ. Et quia verba late dẽnt intelligi, vt res potius valeat, q̃ pereat, vt in c. Abbate. de verb. si. † No. vlterius, q̃ ex terminis naturalib. vel Dialecticis, põt inferri ad decisionẽ cãrũ, sicut
b hic fecit Papa. Pro hoc facit gl. no. j. dist. c. consuetudo, q̃ dicit, q̃ deficiente lege, potest allegari rõ naturalis, b & pro hoc facit l. sciens §. sufficit. ff. de excu. tu. ad idẽ, c. 2. requiris, in fi. de appel. Et mens literæ est, q̃ sicut ex singularib. propositionib. licet veris, ñ apparet propositio vniuersalis, nisi exprimatur per signũ vniuersale. Exẽplũ, si dico, Titius curtit, & enumerãdo omnes homines mundi, ex his nõ apparet, q̃ oĩs homo currat, nisi hoc exprimat per aliquod signum vniuersale. Et põdera quia tex. dicit, nõ apparet. Nõ. n. dicit, nõ sequitur, qa bene sequeretur numerãdo oẽs homines mundi. Ita in ele. licet quilibet singulariter dicat, eligo talẽ, nisi subsequatur electio cõis noĩe capituli, non apparet electio capitularis, & cõis. Et ideo vt appareat cõis, fuit statutũ, vt ꝑ istis singularib. ꝑsonis ib. in scrutinio, subsequat cõis electio mõ ꝓdicto. Hoc tñ ꝓsistit magis in subtilitate, q̃ in veritate. Vñ Inno. addit, aliã rõẽ dicens hoc fuisse statutũ qa si sufficerent singulares ꝑsonis, quilibet publicato scrutinio. prorũperet ad eligẽdũ, vt redderet segratum electo, & sic sæpe præmitteretur collatio, & eligeretur malus. Host. tamen reddit aliã rationem, dicens, q̃ cum Spiritus sanctus descedit sup congregatos in vnũ, & cõitas pariat veritatẽ, singularitas vero diuisionẽ, debet esse electio potius cõis, q̃ singularis. cũ debeat fieri inuocata Spũssancti gra, vt in c. sacrosancta, §. e. Hæ rõnes sunt oẽs persuasiuæ, vñ prima rõ tex. plus mihi placet. Et scias ⁊m Inn. & bñ, q̃ hæc electio cõis ñ requiritur, nisi vbi est seruanda forma c. quia propter. Nam in aliis sufficiunt singulares consensus per capitulum, in c. præstiti,
4 quod no. Et idẽ volunt gl. in d. c. sicut ⁊. e. li 6. † Et no. ex dicto Inno. q̃ ad hoc, vt valeat actus gerendus nomine capituli, oportet q̃ explicetur collegialiter, & in ipso collegio. Ad idem gl. no. in l. sicut, ff. quod cuiusl. vniuer. nom. q̃ sing. dicit, quod licet oẽs homines huius ciuitatis, ẽt eleuato vexillo aliquẽ insultum fecerit, seu rumorem, non ꝓp hoc dici potest, q̃ ciuitas hoc fecit, sed singuli de ciuitate. Ad hoc. n. vt attribuatur ciuitati oportet, q̃ priꝰ in concilio legitimæ congregato hoc fuerit obtentum, qd no. & facit, quod no. Calde. in c. cum omnes, de const. & Io. An. in c. j. de reb. eccl. non alie. in nouella, licet aliud, & male ibi senserit
5 in gl. sua. † No. ibi, [In canonicatus possessione,] q̃ sola possessio canonicatus, tribuit facultatem dãdi vocem in c. licet aliter hoc appareat de proprietate iuris canonicalis, vnde existens in possessione canonicatus, dẽt admitti ad tractatus capitulares tanquã canonicꝰ, nec debet excludi, licet ab aliquib. negetur ius proprietatis, quia nõ dẽt ex facto priuatorum sua possessione ꝓspoliari, facit c. querelam, §. eo. ti. & c. cõsultationibus, de iurepa. Item no. qualiter probetur possessio canonicatus. Probatur autem, probando exercitium particularium actuum competentium solis canonicis, ut no. hic probatur, & concor. tex. in c. dilecto, ⁊. de pben. † Item no. in ver. [Secundus.] q̃ consuetudo generalis, ꝑt al
6 legari ad decisionẽ causæ vertentis in loco particulari, c & hoc intelligo, quando locus particularis, non habet specialem consuetudinem, nec ius commune expresse dispondit in illo casu. Nã de iure cõi, nõ est expressum, de quo loco dẽant vocari absentes, vnde in hoc põt recurri ad consuetudinem generalẽ prouinciæ, vt est bo. tex. hic, ad idem c. super eo, §. de censi. Vlti. no. ibi, [De ꝑsilio fratrũ,] q̃ papa causas electionum prælatorum, decidit ex consilio Cardinalium. Vñ hodie ex cõi consuetudine dẽt prouid dere de prælaturis, habito prius consilio Cardinalium, d & sicit quod no. Io. Mo. in ca. super eo. ⁊. de hære. li. 6. In gl. in uer. [Zeli.] ibi. [Maior pars censetur quæ est iustior.] Hæc gl. vẽ ⁊ tex. vbi pa pa nõ solum ad zelum, sed etiam ad numerum habuit respectũ, concurrere. n. dẽnt illa duo copulatiue, s. maioritatis respũ numeri, & sanioritas respectu zeli, quod tenuit Io. And. §. eo. c. congregato, & sequitur in c. ecclesia, ⁊. e. & dixi in c. quia propter, §.
7 eo. & vide, quod dicam latius in d. ca. ecclesia. In gl. in uer. † [Nec ex singularibus.] ibi, [Vel plures, vel simul omnes,] dic, q̃ immo debet pronunciari per vnum tantum, & per verba singularis numeri, si fuerit processum per viam scrutinii, siue per viam compromissi, ut hodie probatur in d. c. sicut, ⁊. eo. li. 6. & in c. cum ab uno, de re iudi. eo. li. Nec ob. l. per fundum, de qua gl. in fi. opp. & non soluit. Loquitur enim in re spectãte ad plures, super qua possunt singuli disponere singulariter, & diuisim, nec est necesse, vt conueniant in unum, vt probatur in d. l. per fundum. Tex. autem iste procedit in competentibus pluribus, ut vniuersis, seu collegio. Tunc enim non valet dispositio nisi, fiat collegialiter. Ratio diuersitatis est, quia si res spectat ad collegium, nõ põt dici, q̃ collegiũ disposuerit, nisi fuerit congregatum,

ADDITIONES.

a Seb. Sap Superfluitatem. Vide Fel. in c. solitæ, de maio. & obe. & in proœ. Greg. circa fi.

b Ratio naturalis. Vide gl. in c ex eo, in vers. rationis, de electio. li. 6. Et dicit Andr. de Iser. in proœ. feudorũ in vl. col. quod rationabile dictum ita debet moueri iudicem, sicut ipsa lex, vide ad declarationem doctori, Ias. in l. illam, col. 3. de colla.

c In loco particulari. Vide Bar. q. 26. C. quæ sit longa consue. late per dom. meũ dom. Rochum Curtium, in repe. c. fi. col. 88. uer. 2. amplia, supra de consuet.

d Zac. Habito prius consilio Cardinaliũ. Aduerte, quod in arduis voluntarium a Cardinalib. consiliũ capit, non autem necessarium. cũ in negotiis, quantũcũque grauib. a Cardinalib. consilium expetere non cogatur, vt plene per Feli. in rub. de constit. in prin. & ver. ad id, quod no. Io. And. in c. fane, col. 2.
Anto. Fran. Circa hoc, an papa teneatur requirere in arduis, & magnis negotiis, consiliũ, vel consensum Cardinalium, vide glo. in cap. ad Apostolicæ, de reg. iu. li. 6. & vide Archidiaco. in cap. sunt quidam. 25. q. 1. vbi dicit, quod lege generalem, de vniuersali statu ecclesiæ, non potest papa facere, sine d. Cardinalib. & de potestate quam habet papa, est pulchra glo. in clementi. ad nostram, in ver. ecclesiæ, de hære. & in cap. lector, in ver. Subdiaconus, 34. distin. & habetur per Hostien. in ca. magnę, de vo. vbi dicunt, quod papa solus potest omnia facere, præterquam peccatum. Quod intellige, quando peccatum insurgit ex contrauentione legis diuinæ, secus si ex contrauentione legis positiuæ, secundum Io. And. in d. cap. magnæ, & habetur per Innocen. & Doct. in c. super his, de vo. in c. licet, de foro competen. vide tamen Archid. in c. redemptor, & in ca. ab omnib. 12. q. 2. vbi dicit, quod papa castra, & res ecclesiæ. potest solus infeudare, sed non magnas ciuitates, sine consensu Cardinalium, cum do. Cardina. sint capitulum vniuersalis ecclesiæ, & refert hoc dictum Bal. in l. cum mul a, C. de bon. quæ lib. vbi dicit, quod omnes ecclesiæ & omnes clerici mundi, non possent auferre papatum papæ, quod tamen intelligerem, excepti is illis casibus in quib. Papa posset deponi, puta, propter hæ resim, quo casu potest deponi per concilium, vt dictum est supra in apostil. mag. vbi tractatum est de concilio. Et adde, quod sicut per cardines regitur ostium, ita ecclesia Romana regitur consiliis Cardinalium, vt est glo. in c. sacrosancta. 22. dist. in fi. & vide glo. in c. ij. de offi. Archipresb. & late per Are. insc. ubi periculum, de ele. li. 6.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gatū, & collegialiter decreuerit, cū collegiū sit quoddā corpus fictū, repræsentatū per singulos in vnū cōgregatos, ad hoc l. mor tuo, ff. de fideiuss. & per gl. in d. c. sicut, ff. quod cuiusq; vni. & plenius per Bar. in l. aut facta, §. fi. ff. de pœ. tenet Inn. hic, & §. dixi. Ad vnū tū notabile, & singulare dictum aduerte, q̄ ēt in respectante ad plures, vt ad singulares, debent singuli in vnū cōuenire, qū dispositio maioris partis præiudicat minori parti. Hīc theoricā notabilē posuit Bart. in rep. Iomnes populi, ff. de iusti. & iu. Pro qua fa. tex. in l. maiorem, ff. de pact. Et est hoc satis rationabile, qa forte minor pars præsens, posset adducere maiorē partē in suam
8 sñam. Et per hoc dictū, alias ꝯ theoricam Doc. in c. 3. de iu-
a repa. quod plures patroni[a] alicuius eccles[iæ] dēnt in actu electionis faciēdæ de præsentando ꝙuenire in vnum, cum maior pars p̄
9 iudicet minori parti, vt in d. c. 3. & vide, quod ibi dixi. † Sed quia §. concluſi, q̄ per vnū nomine capituli, seu maioris partis, debet fieri electio, quæritur per quem deputabitur iste? Solutio, dicit hic Inn. q̄ ex consensu capituli expresso, vel tacito. Nā si quis eligeret nomine capituli: capitulo p̄sente, & non contradicente, vī capitulum consentire; quia agitur hoc casu de re meritoria, & concupiscibili, vt. l. ecclesiæ prouideatur de pastore, secus si ageretur de re onerosa, vt est seruitus, vel procuratoris officiū. Nam tunc tacens habetur pro contradicente, vt in l. filiusfamil. §. inuitum, ff. de procur. & in l. qui vas. §. vetare. ff. de fur. cum si. Et no. primo hanc theoricā Inn. quia quotidie allegatur, cū quæritur, an tacēs debeat hēri pro ꝑsentiēte, vel ꝺicēte. Sed ego plenius expediā hunc articulum in c. nōne, de p̄sump. & dic, vt ibi. Nūquid aūt capitulū possit aliquē deputare aliquib. reluctātib.? Io. And. dicit q̄ sic, qa cū agit de re necessaria, stādū est iu dicio maioris partis, nisi minor pars opponeret aliquod rationabile, vt in c. j. de his, q̄ fi. a ma. par. ca. gl. no. in c. cū omnes, de cōstitu. & facit, quod dixi in c. scriptū, §. eo. † In gl. in ver. [Nec præmissi, ibi, [Sed ipse hoc supplet ex officio suo.] Pōdera bñ gl. vī. n. 5ē
10 tire vnū dictū, quod alibi non memini legisse, q̄ si aliquis fuit cō temptus in electione, licet ipse non prosequatur contemptum, pōt tū iudex, qui hēt electionē confirmare, ex officio suo allegare contemptum istius, & sic electionē tanḡ iniustam retractare. Sed aduerte, quia tex. vī velle, q̄ aduersarii referebant de hoc q̄stionē, vt pateat in ver. de quibus, & sic nō vī. q̄ ex officio suo papa hic suppleret. Præterea, dico, q̄ nec aduersarii, nec iudex ex officio suo posset allegare contemptum, ex quo ille qui fuit contēptus, tacet, quia cū hoc casu agatur de fauore priuato, nō aūt publico, nō pōt iudex supplere ex officio suo, ut no. in ca. bonæ, de postu. præl. & probatur in l. 4. §. hoc āt iudicium, ff. de dam. infe. no. Inn. in c. ad nostram, il 2. de iureiu. Quod aūt hoc concernat cōmodum priuatū, & nō publicū, probo ex eo, quia ipse contēptus pōt ratificare electionem, vt in c. quod sicut, §. eo. quod nō posset, si versaret ibi vtilitas publica, quia non pōt quis renūcia re iuri introducto in fauorē publicum, vt in ca. si diligenti, de foro cōp. Ad hoc facit gl. no. in c. quod sicut. p̄al. quæ dicit, q̄ mor tuo canonico cōtempto, nō pōt amplius allegari contemptus,
b ēt per successorē in canonicatu. [b] Itē quēadmodū canonicus p̄t a principio nō interesse electioni, vt in c. quia propter, & in c. cū dilectus, §. eo. ita pōt ex postfacto contemptum non prosequi, & si ipse non curat, nec iudex curare dēt. Quare ego puto, q̄ solus cōtemptus pōt allegare cōtemptū, ad effectū, vt retractetur electio. vnde nec iudex, nec alii de capitulo, illo tacente, poterunt ꝙ temptū allegare, & vī hoc satis de mēte Doc. hic, licet expresse ñ
11 tangant. † Ad istū tex. sentiunt Doc. duos intellectus. Primus, q̄ hic aduersarii, & papa poterant habere respectum ad contēptū istorum, quia eis computatis, non habebat electus maiorē partē ca. Ex hoc. n. resultabat nullitas electionis, vt in c. ecclesia, j. eo. & hic in principio, & ex quo electio est nulla, nō posset ꝓteptus illā validare, consentiendo, arg. c. auditis, j. eo. Et hæc lec. vī placere Inn. Aegi. & Io. An. licet Host. nolit admittere, cōtēptos de bere cōputari in numero; sed habuerunt omnes bonum sensū. Nā dictū Host. dēt intelligi q̄ cōtempti nō dēnt cōputari in numero. s. ad augendum numerū eligentiū, si postea ꝓsentiāt, quia cōsensus dēt p̄stari in scrutinio, & ex illis debet resultare electio, vt in c. quia pp. & dicam post gl. j. e. c. ecclesia. Sed dictū Inn. & se quaciū procedit, q̄ quo ad hoc, vt cōsideretur, an habuerit electus maiorē partem totius capituli, dēnt cōtēpti cōputari in numero eorum, qui faciunt capitulum, non autem in numero illorū, qui consenserunt in electū. Et tene perpetuo hoc dictū mēti, qa seruiet tibi nō solum in actu electionis, sed in omnib. actib. collegialiter explicandis, vt non valeat quicquid, faciet maior pars præsentium, si illa pars non fuit maior pars, habito respū ad alios, qui debebāt vocari. Pone exēplū, in vniuersitate sunt duodecim, vndecim se congregant contempto duodecimo, non valebit quicquid fiet per sex, quia cōputato absente, non reperitur dispositio facta a maiori parte totius capituli, & pro hoc facit, quod no. gl. in clem. quod circa, eod. ti. Secundus intellectus, q̄ ideo papa habuit respectum hic ad contemptum illorum, quia non interuenit plena collatio numeri ad numerum. Non. n. fuit plene discussum, utrum ille canonicus, qui fuit admissus cū protestatione, deberet præstare suffragium, nec ne. Et ideo papa non propter ius priuatum contemptorum, sed propter transgressionem iuris publici, fecit mentionē de istis duobus canonicis contemptis. Et hunc intellectum sensit hic Host. & vtrique mihi placet. In gl. in verbo [possessione] ibi [ēt si ius in re non habeat.] No. hanc glo. & eam intellige, vt no. Inn. in c. literis, de rest. spo. & dixi in c. Cumana. §. eo. Et in fi. gl. Inn. dat aliā sol. ad c. Cumana. dicens, q̄ ibi fuit facta protestatio, q̄ vox illorum clericorum non deberet vālere, nisi de iure deberēt interesse. Ideo possessorib. non profuit, ex quo non probarunt se habere ius proprietatis eligēdi. Hic āt fuit facta protestatio, q̄ vox istius nō deberet valere, si de iure valere nō deberet, sed ex quo erat in possessione, debebat de iure valere, per id, quod §. dixi in gl. Hæc Iolu. non placet Io. And. quia etiam existens in possessione canonicatus, debet de iure interesse, & tamen illa protestatio nocet ei, qui non habet, nisi possessionē tantum, vt in d. c. Cumana. Ideo Io. And. dat aliam sol. dicens, q̄ ibi clerici consentiēt protestationi, ideo sibi præiudicauerunt respectu possessionis, hic autem iste canonicus non consensit, & no. istam sol. & vide, quod latius dixi in d. c. Cumana. Abb.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Plures patroni. Vide Fel. & Dec. in c. cum omnes, supra de const. vbi dicunt, quod regulariter in his, quæ sunt communia, vt singulis, non possunt disponere, ui si omnes consenserint. Sed fallit in casu d. l. 3. vt per Inn. & Car. in d. c. cum omnes.

b Zac. Etiam per successorem in canonicatu. De hoc vide per gl. & Doct. in c. quod tecut, supra eod. Imo. & Domi. in c. cupientes, §. si ve. o col. fin. & Abb. Phil. Fran. eo ti l. 6. Immo plus, vt hic in alle. c. quod sicut, uolunt, quod tēpore, quo fuit emissum edictum de confirmatione facienda et præsentes taceant, non possunt amplius contradicere.

SVMMARIVM.

1 *Papa non potest eligi a laicis, etiam quod consuetudo ita se habeat, sed laici bene possunt cum clericis interuenire. 2.*
2 *Laicus non potest cognoscere causas spirituales, nisi ex commissione Papæ,*
3 *Laici eligendo prælatum, reddunt electionem ipso iure nullam. 5.*
Excommunicati, uel alias inhabiles, eligendo, an reddant electionem ipso iure nullam.
4 *Consuetudo cuius temporis non extet memoria, non posset reddere laicos capaces spiritualium. 5.*
5 *Clericinon soluunt collectam, etiam de bonis patrimonialibus, nec ualet consuetudo aliter disponens.*

CAP. LVI.

1 Massana Non valet electio Pontificis per laicos, & canonicos facta, ēt si hoc habeat consuetudo, & quotidie solet allegari, & tria facit. Primo, p̄hibet. Sed o decretū ponit. Tertio damnat contrariam cōsuetudinem. Secunda ibi, [Quæ si.]tertia ibi, [Non obstante] No. ibi, [Edicto perpetuo] q̄ edictum q̄nq; ponitur pro statuto quandoque vero pro ordinatione, vt in cap. de illicita. 24. quæstio. 3. & in l. edictum, & in l. peremptorium, ff. de iudi. reperitur etiam indictum, & dicitur indictum collecta, quę solet imponi per principem, vel communitatem, vt C. de indi. in rub. & nig. li. 10. Superindictum vero, est collecta extraordinaria, de quo dicendum, vt in l. unica. C. de
2 superindi. † Not. secundo quod canonici non possunt communicare ius eligendi laicis, pro hoc cap. 2. infra de iudi. & quod ibi no. Immo nec episcopus, vt no. glo. in ea. nobis, infra de iure patrona. Nec aliquis alius, citra papam, potest laico committere causas spirituales, & dare etiam potestatem excommunicandi, vt no. glo. in cap. præter. §. verum. 32. distin. & in c. bene quidem. 96. distin. Et per hoc soluitur contrarium, quod formari posset de c. Adrianus, & c. synodo. 63. distin. vbi papa cum concilio, dedit potestatem Imperatori eligendi Pontifices. Quod tamen privilegium postea fuit reuocatum, vt in d. §. verum. An autem de hac concessione, Imperator, seu alius laicus, transferat ius spirituale ex sua electione, vide per Innocen. in c. quod sicut, in fine
3 1. colum. supra eo. † Nota tertio, quod admissio laicorum in electione prælati, reddit electionem ipso facto nullam, vt hic est casus notabilis, & menti tenendus. Quod intellige, quando admittuntur ad coeligendum, secus si admitterentur propter aliquam vtilitatem ecclesiæ, secundum Compo. vt puta, admittitur tabellio ad scribendum electionis p̄ōcessum. Et not hoc dictum, de quo vide, vt plenius dixi in c. quia propter, supra eod. Vel vocantur laici, ut defendant clericos electores contra schismaticos, vel alios iniuste impedientes ipsos canonicos. 63. distinct. capitu. vota, §. principalibus. Si autem admittantur ad coeligendum excommunicati, nunquid electio sit nulla? dic vt in c. 2. de immu. eccl. ubi dī, q̄ imponens tales collectas, est sacrilegus, & vide pitu. fin. de proc. & no. supra eod. capitu. illa. Quid autem in aliis inhabilibus, nunquid ipsorum admissio vitiet electionem? dixi plene in d. capitu. fi. & vide, quod notat Ioan. And. in reg. quod
4 alicui, in mercurialib. † Nota ex fine literæ, q̄ etiam consuetudo non

a non pōt reddere laicos capaces iuris spiritualis,[a] & dic hoc procedere, etiam si esset tanti temporis, de cuius initio non extaret memoria, vt no. Io. And. in c. 2. de præb. lib. 6. dixi plene in c. causam, de præscri. Vltimo nota, q̄ prauа consuetudo, amittit no-
b men cōsuetudinis, & appellatur corrupтela. Corrumpit [b] enim mores, sub velamine consuetudinis. Nam assumitur ab impiis, vt priuilegium. 8. dist. c. mala, & 4. distin. c. denique. Et pro hoc facit, quia consuetudo vera, est quoddam ius moribus introductum, 1. distin. c. consuetudo. sed ex prauis actibus, non introducitur ius, cum ius debeat esse honestum, & c. vt in c. erit autē lex, 4. dist. Quandoque tñ improprie, ēt in malis inducitur consuetudo, non autem q̄ debeat trahi ad consequentiam, sed ex repetitis actibus, videtur homo assuefactus ad malum, & deduxisse malum in consuetudinē, in c. ita nos. 2. §. q. 2. & l. 3. C. de episc. au-
5 dien. † An autem electio indistincte sit nulla, si laici intersint electioni, vide quod dixi post Inn. in c. cumana, §. eo. Nam si laici per violentiam se ingerint, quæ caderet in constantem virum, electio non redditur nulla. Valet enim quatenus fit a clericis, & est vtile tunc, vt per clericos fiat protestatio, vt ibi dixi. Nam electio redditur nulla ex admistione laicorum, in odium admittētium. Nam alias de iure electio debet valere, qa fit in nomine vniuersitatis, vniuersitas autem residet penes habiles, in c. congregato, §. eo. & c. fi. de procura. vbi valet electio habilium, si excommunicati fuerunt admissi ignoranter, sed odium cessat, quando per violentiam se ingerunt, q̄ hæc no. in glo. 1. in fin. de hoc, an & quando vtile vitietur per inutile, dic vt notat gl. in reg. vtile, li. 6. Et ad materiam nostram, vide quod dixi in d. c. fi. de procu. & c.
6 cum super Abbatia, de off. deleg. † In glo. fi. ibi, [Nulla temporis longinquitate defenditur.] Nota bene hoc dictum glossæ, q̄ cōsuetudo, contra ecclesiasticam libertatem, est impræscriptibilis, & facit ista gl. q̄ consuetudo non possit introduci, vt clerici soluant collectam, etiam de bonis patrimonialibus, quia hoc est cō
c tra ecclesiasticam libertatem, [c] vt in c. non minus, & c. aduersus, de immuni. eccle. Et an laici imponentes collectas, sint excom-
d municati, [d] dic, vt legitur, & no. in d. c. non minus, & vide quod ibi plene dico, & quod tetigi in cap. fi. de vita, & hone. cle. vbi est tex. apertus, q̄ etiam de patrimonialib. nō tenentur clerici solue re gabelias, fortius nec collectam. Dic etiam, q̄ ista consuetudo non valebat, quia non poterat reddere laicos capaces iuris spiritualis, vt in d. c. causam, de præscrip.

ADDITIONES.

a Laicos capaces iuris spiritualis. Adde per Spe. in tit. de instr. edi. §. 7. ver. quid ergo, & Doc. in c. quia propter, supra eo. Zach. Circa hoc, an laicus possit esse capax, aliquo casu, iuris spiritualis, dicas, q̄ laicus bene potest esse capax possessionis præbendæ canonicalis, licet nō iuris canonicalis, vt est gl. in c. cum M. de constitu. & not. Doc. in c. pen. de magi. & in c. 2. de inst. & hī in c. clericus, de vita, & hone. cle. & in c. tua nos, de cleri. coniu. Et quæ sint illa spiritualia, a quibus laici debeant abstinere, vide per gl. Host. & Io. And. in c. ecclesia sanctæ Mariæ, de constit. & vide gl. & Arch. in c. fi. 24. q. 1. & no. in c. quanto, de consue. & vide gl. in c. 1. de cu-
Io. Eucha. & in c. peruenit. de consecra. dist. 1. Et an generaliter sit laicus habilis ad beneficia, vide tex. cum gl. in cum adeo, de rescri. & in c. ex literis, de translac. & vide per Inno. in c. cum nostris, de concess. præb. & in c. in ter dilectos, de fide inst. Et an laicus possit esse vicarius epi, vide per Host. in c. contingit de arb. & in c. 2. de iud. & in c. Ioannes. de c. e. coniu. & in c. fi cur, de hære. vbi concluditur, q̄ non, & no. in c. 1. de synds. & vide bo. tex. in c. iudicatum. 89. dist. & in c. nouo. 16. q. 7. Ant. Fran.

b Corrumpit. Sed in contrarium facit tex. in cap. mala consuetudo. 7. distin. vide pro solu. do. meum. Rochum Curt. in cap. fin. in vlt. not. supra de consue. Seb. Sap.

c Ecclesiasticam libertatem. Hæc opinio non vī vera, ex his, quæ no. do. Abb. in c. 1. supra de consue. vbi nuit, q̄ ualet consuetudo in præiudicium cleri corum, respectu bonorum patrimonialium. Facit, quod not. Rom. in consi. 325. quod primum. Item facit, q̄ vbi agitur de exactione bonorum temporalium, in dubio est iudicandum contra clericos, vt eorum auaritia reprimatur, ſm Abb. in c. 1. per illum tex. infra de deci. faciunt no. per Abb. in c. cum in officiis, infra de test. Seb. Sap.

d Sine excommunicati. Adde tu, de pœnis imponētium collectas clericis, Doc. in c. aduersus, & in c. non minus, per illum alle. de immu. eccl. & in cle. 1. & ibi Card. eo. titu. & 16. q. 7. c. si quis principium, ubi appellat talem sacrilegum, & in c. in legib. 12. q. 2. & c. prædia. Imo consulens tenetur ad interesse, & restitutionem, preal. c. aduersus, & per Card. ubi supra. Aduerte tamē, q̄ clericus potest sponte sua prætare, de licentia tamen papæ, ex causa, ut per Card. d. c. aduersus. Seb. Sap.

Vtrum per laicos, & sęculares principes possint collectari bona clericorum, & ecclesiarum ultra ea quæ habentur in c. non minus, & in c. aduersus, hoc alle. uide Paul. de Lea. in cle. 1. de censi. & Guil. de monte Laud. in cle. 1. de ui ta, & ho. cle. Et conclusio est, q̄ nō, & vide pulchrum consi. Ang. 209. quod inci. pro decisione. Et an possessiones laicorum uenientes ad ecclesiam, de beant soluere collectas pro laicis, & ab ipsis laicis impositas, antequam perueniant ad ecclesiam, vide Io. And. in c. 1. de immu. eccl. in 6. & vide Bart. in l. fi diuinum. C. de exact. trib. lib. 12. & in l. ordine, ff. ad mun. & in l. rescripto, in §. fi. ff. de mune. & hono. & eundem Bar. in consi. suo. 46. inci. si aliqua possessio, & in alio consi. inci. cōe Senarum, & in alio inci. punctus qō ins, & vide per Bal. in l. fi. C. sine cen. uel reliq. & vide, quæ habentur in cle. bo. tex. in c. fi quis principum. 16. q. 7. & in c. prædia. & in c. in legibus. 12. q. 2. Et consulens, vt imponatur, tenetur ad interesse. & ad restitutionem. Potest tamen clericus, si vult sponte soluere, de licentia tamen Papæ, alias nō De quo ēt hīr per legist. in l. placet, & in Loës. C. de sacrosan. eccl. & per Bal. in auth. item nulla cōitas. C. de episc. & cle. et in tit. de pa. Cōstan. in §. nos. Romano. in 4 col. & per Spe. in tit. de cle. cōiuga. & ibi per Bal. in addi. post prin. in uer. 2. & hī Genes. 48. c. & in libro Esdræ, c. 7. in uer. uobis quoq; no tum fit. & vide oino Bar. in l. 1. in §. 1. & ibi per Ale. ubi per multas concor. alleg. in additio. ff. de pub. ubi ponunt, nunquid possint compelli ad soluendū datia, uectigalia, & pedagia. Et concluditur, quod non. Dicebat tū Bart. C. de cursu pub. lib. 13. quod tpe guerræ, posset clericis imponi collecta, contra quem elt tex. in l. placet, quem ibi noui ſimi ponderant ibi, dum dicit tex. extraordinarium super indictum, C. de sacrosan. eccl. De qua materia uide per Spe. in loco prælleg. de cleri. coniuga. & ibi ēt per Io. And. in addi. & uide Roma. in l. si uero, in §. de uiro, in 24. char. ff. solu. ma. In quibus locis ēt traditur, an possint clerici compelli ad collectas soluendas pro bonis patrimonialibus. & in oī casu putarem tutius esse, q̄ absque licentia papæ, aut saltem episcopi, non imponerentur, nec exigerentur, & putarem, q̄ illud, quod dī q̄ tpe guerræ posset imponi collecta, si uellemus illud tenere, oportebit p̄ supponere bellum esse licitum, & si considerare uoluerimus, pauca inuenimus bella iusta, & licita, & dico dixi, et dico tutius esse abstinere, ne incurramus istas difficultates, et facile possumus incurrere pœnas, et censuras ec clesiasticas, ut ex supradictis colligi potest. Ant. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Electio debet fieri a maiori, & saniori parte capituli, & habet locum in omnibus dispositionibus capitularibus, vel vniuersitate sęculari. 7. 11. 13.*
2 *Capitulum potest tempus sibi datum ad eligendum restringere, & an possit innito aliquo de capitulo?*
3 *Cardinalis, quæ beneficia perdat, propterea q̄ effectus est cardinalis, & quę potest acquirere.*
Episcopus per adeptionem episcopalis dignitatis, perdit omnia be neficia, quæ ante habebat.
4 *Numerus maior habet præsumptionem pro se.*
5 *Clausula in fine posita non respicit precedentia, quando ex tali relatione sequeretur absurdum.*
6 *Correctio legum, vt euitetur, debet fieri stricta interpretatio.*
8 *Contumax in vno articulo causæ, debet tamen in aliis articulis eiusdem causæ citari.*
Citandus. qui se absentauit ex malitia, habetur pro citato.
9 *Certus an & quando debeat certiorari?*
10 *Contemptus, si postea consentit, non auget numerum.*
12 *Animus non potest probari, nisi per coniecturas.*
14 *Ad validitatem electionis, an requirantur omnes de capitulo præsentes?*
15 *Cardinalis, an debeat eligi, vel postulari in episcopum.*
26 *Abbas potest eligi in episcopum sine licentia superioris, licet non possit deserere monasterium.*
Monachus non potest acceptare episcopatum sine licentia Abbatis.

CAP. LVII.

1 Ecclesia vestra. Non † sufficit ad confirmationem electionis, q̄ sit facta a maiori parte capituli, nisi ēt illa pars sit sanior. Vel ad idem sic. Non sufficit ad validitatē electionis, quod fit a maiori parte capituli, sed requritur, q̄ illa sit sanior. Et est casus notabilis, & semper menti tenendus. Diuiditur, nam primo ponitur duplex electio. Scdo alle gatio pro vno electorum ibi, [Tādem] Tertio pro alio ibi, [Pars vero.] Quarto, diffinitio ibi, [Nos.] Casus literalis. Vacāte ecclesia. Cathalan. canonici ꝙuenientes in vnum, terminū statuerunt ad celebrandā electionē, absente Gul. canonico suo, qui noluit interesse cū eis, adueniente termino, Gul. p̄dicto absente, & eo nō vocato, p̄missō scrutinio s̄m formā concilii, 14. ex canonicis elegerunt magistrū R. cardinalē canonicū suū, 17. elegerūt R. canonicū Rhemēsem. Postmodū superuenit dictus Gul. q electioni dicti R. ꝓsensit. Pro istis duabus electionibus, ꝓcuratores utriusq; partis ad sedē apostolicā accesserunt. Ex parte dicti R. q̄ electione ipsius allegabat, q̄ cū in quatuor excederet aliā. Gul. p̄fato ꝙputato, maior & tanior pars reputari debebat, & vbi maior est numerus, zelus melior reputat. Ex aduerso tndebat, q̄ p̄dict⁹ R. in ætate patiebat defectū, nec erat sufficiētis scię ad ecclesiam supradictā. Secus aūt electus erat eminentis scię, & ætatis maturæ, & electores ipsius p̄cedebant alios meritis. & authoritate, & iō meliorē zelū eos cōstabat hīre. Præterea dicebat, q̄ consensus Gul. nihil addicere poterat, qa nō fuerat in scrutinio p̄stitus, sed post electionē acceſſit. Pars vero ipsius R. dicebat Gul. p̄dictū in electione fuisse cōtēptū. Ex, pars Cardinalis dicebat, q̄ ipse Gul. potius ꝓtēpsit capitulū, qa cū ipso noluit interesse. Sed ꝙ hoc dicebat pars ipsius R. q̄ peciliū, qđ electionē ēt nō valere, q̄n ꝙ formā peccatur, non dēt referri ad ꝓtēptū, nec ad alia, q̄ nō sunt de forma. vnde, quod dī de cōcilio, q̄ aliter electio facta nō valet, tñ respicit quæ ꝙ formā concilii attentantur, & non alia, quæ ibi cōtinentur, quale est illud, q̄ p̄sentib. oibus, qui volunt, & possunt cōmode interesse, electio fit faciēda, ne alia iura per papā q̄ue tu per hoc statuta sunt, vnico verbo tollantur. Nec est credendū, q̄ Dñs papa auditis hinc, & inde propositis, q̄ ex cōcilio Lateran. in ordinationibus ecclesiarū maior, & sanior pars capituli exigatur, & in gnāli concilio caueatur, vt his in quē maior, & sanior pars capituli ꝓsenserit, eligatur, electionem dicti R. non pp vitiū ꝓsonæ, sed potius vitio electionis, cū maior, & sanior pars capituli non consenserit in eundē, cassauit Ber. No. 1. q̄ † capitulum
2 potest etiam vno absente, præfigere diem electioni celebrandæ restrin-

Universidad de Deusto
Biblioteca

restringendo terminum iuris, Nam de iure, collegiũ habet tres, menses ad eligendum, vt in c. ne pro defectu, supra eo. capitulum autem potest restringere hunc terminum, & alium breuiorem statuere, vt hic. An autem hoc possit facere inuita minori parte,
3 vide quod dixi post Docin c. cum nobis, §. eo. † Secundo no. ibi, [Presbyterum Cardinalem canonicũ vestrum.] ꝙ prebyter Cardinalis potest esse canonicus ecclesiæ cathedralis, & in hoc tenementi istum rex. quia nescio alibi. Et dixit Io. And. ꝙ loquit rex. ꝟm consuetudinem presbyterorum, & Diaconorum Cardinalium, qui retinẽt priora beneficia. facit, quod in simili no. in c. miratus. 93. distin. quasi sentiat, ꝙ de nouo non possit acquirere canonicatum, aperte tñ hoc non dicit. In hoc tñ dicerem sic, ꝙ aut promotus in Cardinalem habebat prius beneficium curatum, vel aliam dignitatem inferiorem, seu officium, & vacat ipso facto, ꝙ assumitur in Cardinalẽ, per c. de multa, ℣. de præb. Nã Cardinalatus est dignitas, seu officiũ maximum, ergo p adeptionem ipsius debẽt vacare beneficia curata, prius adepta, vel dignitates, seu personatus inferiores. Ad idem, quod hr̃ in extrauagan ti Io. 22. execrabilis. in §. qui vero. de præb. Aut habebat beneficia minora, vt puta canonicatum, & illa non vacant per adeptionẽ Cardinalatus, etiam si exigerent residentiam iuxta ea, quæ dixi, in c. fi. de cle. nõ resid. & in d. c. de multa. Et hoc intelligo de presbytero, vel Diacono Cardinali, Nam Epi Cardinalis, rõne ẽpatus, pdit ipso facto oĩa priora bñficia, sicut statuitur ĩ simplici Epo, vt in c. cum in cunctis, in §. cum vero, §. eo. Aut quæritur, nunquid promotus in Cardinalem possit de nouo acquirere beneficia in titulum? & puto, ꝙ nõ, si sint curata, arg. in d. c. de multa, & in c. quia nonnulli, & in c. relatum, & c. cũ ad hæc. de cle. non resi. Idẽ si essent minora beneficia, exigerent tñ residentiam, quia non debent conferri beneficia ei, qui residere non potest, vt in iuribus proxime allega. sed beneficia minora residentiam non requirentia, poterit presbyter, vel Diaconus Cardinalis acquirere mero iure, inspecta generali consuetudine, de qua in d. c. dudum, §. eod. quia nil repugnat sicut habens dignitatem inferiorem, poterit acquirere alia beneficia minora, vt no. in c. 1. de consue. li. 6. & in c. gratia, de rescr. eo. lib. & cofficij, ℣. de testa. vbi gl. Sed Epi Cardinalis acquirere non potest, sicut nec alius simplex Eps, nam si perdit priora beneficia, vt in d. c. cum in cunctis, fortius non potest de nouo acquirere, quia turpius ejicitur, quam non admitti tur hospes, vt in c. quemadmodum, de iureiu. Hoc intellige, nisi acquisitio admittatur ex causa rationabili, ĩxta ea, quæ dixi post Doc. in c. cum nostris, ℣. de concess. præb. & ibi bo. tex. facit qđ legitur, & nota. in c. cum in ecclesijs, de præb. li. 6. & hoc notabis.
4 †Not. 3. ꝙ maior pars numero, præsumitur sanior. Præsumitur. n. in dubio pro numero, arg. c. prudentiam, ℣. de offi. deleg. & in c. de quibus. 20. dist. concor. c. dudũ, il 1. §. eo. Hæc tñ præsumptio admittit probationem in contrarium, vt hic probatur. No. quarto ibi, [Ad ecclesiam supradictam.] ꝙ scientia requiritur in præla to, ꝟm qualitatem ecclesiæ, non ergo in omnibus ecclesijs requiritur vniformis scia. Nã si populus vni subiectus, est maximus, requiritur maior scientia, vel si ibi sunt hæretici. facit c. in causis, §. eo. & qđ ibi no. & tene mẽti ista duo iura ad hoc. No. 5. ibi, [Habito respectu ad idoneitatem electi, eligentes enim præsumunt meliori zelo ducti. No. 6. ꝙ non oĩa ptenta in c. qa pp, sunt de forma substantiali electionis, Nã qđ sunt ibi de iusticia, qđ de forma substãtiali, vnde, ꝙ fiat electio, vocatis oĩbus vocandis, est de iustitia, nõ aũt de forma substãtiali, & quæ sunt de forma substã
5 tiali, ibi dixi. † Ex hoc, & ex tex. singulariter not. ꝙ clausula in fine posita, non semper ꝓcernit oĩa præcedentia. Nam in c. quia pp, in fi. ponitur illa clausula, Videlicet. [Electio aliter facta non teneat.] & tñ non concernit oĩa præcedentia, vt est hic tex. no. qa si concerneret oĩa, sequeretur multorum iurium correctio. Et ex hoc no. singulariter, ꝙ clausula in fine posita, non debet referi ad omnia præcedentia, quando ex tali relatione sequeretur ab
a surdum, a vel aliud incõueniens, b seu iurium correctio. Debet. n.
b esse vniformis rõ oĩbus p̃cedentibus, ad hoc, vt clausula sequẽs referat ad oĩa, secus si põt reddi diuersitatis rõ inter præcedẽtia. Ad hoc vide qđ no. Bar. in l. p̃tor, la 2. §. critq;. ff. vi bo. rap. & in l. talis scriptura. ff. de leg. 1. & ꝙ plene dixi in c. secũdo requiris, de
6 ap. Et tene in hoc semper menti tex. istum, qđ nescio sibi similẽ in toto corpore iuris Canonici. † Itẽ ex hoc, & ex tex. no. ꝙ pro euitanda iurisdictionis correctione, dẽt fieri stricta interpretatio, ꝓ hoc, qđ no. in c. cũ expediat, ℣. eo. li. 6. & vide Bar. in extrauag. ad repri. in verbo. nõ obstãtibus priuilegijs, vbi ponit qđã verba pulchra in mã pro euitand a iurium correctione. No. ibi, [excogitatum est multis vigiliis,] ꝙ scientia exigit vigilias, repellit aũt sẽper somnolentos. Hinc Tullius in prologo Rethoricæ. Staui quidẽ semper, neminem sapientiæ, & eloquentiæ laudem sine maximo
7 sudore, ac labore consequi posse. † No. in ver. [Nos ergo.] ꝙ non solum in electione, sed etiam in alijs dispositionibus faciendis ꝓ capitulum, non sufficit minor pars, nisi illa sit sanior. Requirunt ergo ista duo copulatiue. non ergo sufficit maioritas numeri sine sanioritate, vt est hic tex. no. quẽad hoc semp tene mẽti. Nunquid autem sufficiat sanioritas sine maioritate respectu numeri, sunt opi. & dic, vt latius dicam cum gl. fi. An autem prædicta habeant locum in vniuersitate seculari, vt maior pars nõ constituat in solo numero, sed in dignitate, & authoritate, & merito personarum, dic, ꝙ sic no. Bar. post gl. in l. Pomponius, aliàs incipit, iuvni. ff. de re iu. quod tene menti. Et addit ibi notabile verbum, dicens prædicta procedere in his, quæ fiunt per plures, vt collegiũ. Si autem per plures, tanquam singulares, tunc consideratur numerus, ar. in l. duo ex tribus, & in l. inter pares. ff. de re iudi. facit quod no. Host. in c. cum in veteri, §. eod. & quod ibi dixi, & in c. cum dilectus eo. tit. Et ex prædictis infertur ad vnũ, ad quod cõ
c ter non aduertitur, ꝙ in disponendis c per vniuersitatem, seu capitulum, non debent dari voces per lupinos, quia tunc non posset
d apparere, quæ pars sit sanior, d sed solum, quæ maior respectu numeri, & tñ maioritas sine sanioritate nihil valet hic, & in iuribus ℣. all. Et vt in inquit Plinius in quadam epistola, non debent solũ numerari personæ, sed ponderari sententiæ, nil enim est ita inæquale, quam vbi impar est prudentia, sit par ius. q. d. ꝙ sicut homines differunt in prudentia, quia vt dicit Cicer. Multi homines, & pauci homines, multi nomine, & pauci re. facit 40. di. multi. ita debet esse differentia in authoritate vocum, vt magis ponderetur vox prudentis, quam insipientis, seu parum sapientis, & hæc diligenter no. In gl. i. ibi, [Vel dic.] Hæc particula vsq; fin, fuit addita a tempore Inn. & confimilem additionem fecit in glo. seq. Et ex his duabus gl. no. ꝙ licet canonicus vocatus noluerit interesse pfixioni termini, non propter hoc videtur renunciare iuri eligẽdi, cum ista sint diuersa, vnde terminus præfixus in capitulo, debet sibi denunciari, & requiri, vt compareat in termino ad eligendũ. Contrariam tñ opin. vt non sit amplius requirendus, tenuerunt Vincen. & Philip. per ea, quæ dicuntur in istis duabus glo. in prin. sed Inno. Ioan. And. & communiter alij sequentes tenent priorẽ
8 partem † Pro qua optime facit, ꝙ no. gl. in c. cum qui, de dolo, & contu. li. 6. quæ ꝓcludit, ꝙ licet quis fuerit contumax in vno articulo causæ, nihilominus debet citari ad ea, quæ postea occurrũt ex quo citatio fuit ſpecialis ad certum actum, & facit, quod not. Inn. in c. contuluit, de offi deleg. Et vide, quod dixi in c. fi. de diffinitio. Hanc tñ conclusionem gl. limitant hic Inno. Io. And. & cõ
9 ter alij. † Ex quorum dictis sic distingue, cum quæritur, an nõ cõparẽs in termino electiõis celebrãde, p̃fixo, debeat vocari, ꝙ aut absens interfuit p̃fixioni termini, & nõ dẽt amplius vocari. Imputet. n. sibi si nõ cõpareat, Nã vĩ nolle interesse, ad hoc c. cũ dilecti. & c. cũ inter vniuersas. & c. in causis §. eo. Aut nõ interfuit pfixioni termini, & tũc, aut fuit vocatus ad terminũ præfigendum, aut non. Primo casu, aut sciuit pfixionem termini, & non dẽt amplius vocari, quia ex quo est certus, non debet amplius cerciorari, vt in reg. eum, qui certus, de regu. iur. lib. 6. & in l. 1. in fi. de act. empt. Aut ignorauit præfictionem termini, & sic incidit in ignorantiam ex sua malitia, puta, quia absentauit se, vt nõ perueniret ad notitiam suam, & non debet amplius requiri, quia habet dẽ potius citato, vt in c. qm̃. §. porro, ℣. vt lit. non contesta. & facit, quod no. Inn. in c. ad petitionem, de accu. secus si ex alia mali
tia

ADDITIONES.

a Sequeretur absurdum. Doc. in c. cum dilecti, infra de don. & Card. in cle. 1. §. qui autem, de ſta. mo. Et an, & quãdo referatur ad omnia præcedentia, clausula in fine posita, vide quæ posui in apost. ad istũ in c. causam, quæ. in vers. clausula, in fi. post alios, nu. 5. de rescri.

Ant. Fran. Circa hoc, de clausula in fine posita, an referatur ad omnia præcedentia, vel ad quæ, dicas ꝙ clausula generalis posita post casus specificatos, restringitur ad illos solos casus, & ad similes expressis, de quo vide Bar. in l. si seruus communis, la 1. ff. de stip. ser. & in l. legatorum, in §. fi. ff. de le. 2. & in l. Titia. la 1. in §. Lucius, il 2. & in l. maritus, in §. eum, qui. in 2. col. in prin. eo. ti. de le. 2. & in l. libertis quos, in prin. ff. de ali. leg. & per Bal. in l. p. clum. 14. q. C. de coll. & per do. Ale. plene in consi. 117. in 1. parte consiliorum, & vide, quæ habentur in l. doli clausula. ff. de verb. obli. & glo. in c. cauet. 2. ꝙ 1. Et adde, ꝙ talis clausula refertur ad omnia, quando non est ratio restrictiua, quia tunc restringitur ad limites rationis secũdum Bal. in l. 1. in prin. C. de lib. præt. & vide per Spec. in tit. de arb. in §. fi. in vers. in forma, ubi dicit, ꝙ nunquam refertur ad id, quod de iure fieri non potest.

b Seb. Sap. Inconuenient. Vide Abb. in c. pen. infra de iure patr. & quod no. Old. in consi. 52. factum est, dominus Clemens.

c Seb. Sap. In disponendis. Hęc opi. videtur procedere in actibus ecclesiasticis, in quibus attenditur sanior pars, secus est in actibus ecclesiasticis in quibus attenditur solum maior pars, vt per Fel. in c. cum omnes, column. 13. de const. vers. modo ad intellectum, ꝙ ita procedit, quod vsurpatur hodie in collegijs Doctorum.

d Sit sanior. Aduerte, quia per totum mundum practicatur, ꝙ voces dantur sicut per fubas, siue per lupinos, & ita pluries vidi factam per amplissimum collegium almæ sapientiæ nouæ Perusinæ, cuius fui, & sum alumnus. Et illud, quod dicit iste, ꝙ non videtur quę sit sanior ꝓ [illegible] vbi est maior numerus, ibi præsumitur sanior pars, vt dicitur supra proxime. in 2. co. Cogita tamen Aen. de Falc.

Ant. Fran. Quomodo sit danda vox. Dicas in hoc seruandam esse consuetudinem, nisi aliter per legẽ, vel statutũ sit dispositũ, tñ per literas dari nõ pos, vt in c. si quis iuito, de elec. li. 6. Et adde, ꝙ in electionibus vox debet esse indiuidua, adeo, ꝙ si vnus habet vocem suam, & alterius, non potest dare vni vnam vocem, & alteram, vt per Bal. in l. si plures, in ver. item electio. C. de conci. nser. & plene per Alex. in l. si conuenerit in §. fi nudam. ff. de pig. ac. Tam̃ n quanto cautius datur, vt non comprehendatur, tanto sanior dicitur esse electio, & liberior, vt per Bal. in tract. schis. in 12. col.

tia occultauit se, Nam ex quo non fecit causa electionis, debet requiri, arg. in l. Fulcinius, in §. quid sit latitare. ff. ex quibus cau. in posse. eatur. Secundo casu principali, qñ non fuit vocatus ad terminum præfigendum, dicunt cõiter ꝙ vocari debet ad electionem quãtũcunque sciuerit præfixionem termini. Pro hoc facit
a ꝟm do. Ant. ꝙ ista intimatio a fit non solum ad habendam notitiam, sed requiritur a iure pro iustitia, alle. c. quia pp, §. eo. quod c. nihil ad hoc facit, & credo, ꝙ hanc rõnem posuit do. Ant. vt tolle ret motiuam ꝓriã, quod formari potuisset de cõi theorica Bart. in l emptor. C. de eui. & in l. denũciasse, ff. de adult. & aliorũ Doc. in c. fi. ℣. de emp. & ven. Nam cõiter dr̃, ꝙ vbi nunciatio requirit solum ad scientiam facti habendam, non est opus, ꝙ scienti fiat nunciatio, sed habet locum illa reg. Eum qui certus est. Sed vbi intimatio requiritur ad alium effectum, q̃ simplicis scientiæ, tũc
b debet fieri etiam scienti. Exemplum a in ea intimatione, quæ de bet fieri venditori, vt veniat ad defendendum emptorẽ in lite sibi mota super re empta. Nam in illa requiritur, vt non solum vẽditor sciat litem motam, sed vt veniat ad defendendũ ipsum emptorem, & iõ ẽt venditori scienti, debet fieri intimatio ad hoc, vt competat regressus de euictione contra emptorem. Sed ego nõ video, quih̃ per opinionem do. Anto. violet hæc theorica, Nã intimatio termini fit canonicis absentibus, solũ, vt habeant notitiã termini, & c. qa pp, quod ipse allegat, potius probat ꝓrium, cum dicatur, ꝙ electio debet fieri præsentibus oĩbus, qui volũt interesse. Sed ex quo iste sciuit terminũ, & non comparuit in eo, vĩ nolle interesse electioni, & vĩ in hoc iuri suo renunciare, quod potest, vt ibi no. Fateor tñ, ꝙ ante electionem potuisset iste instare apud superiorem, vt præfixio termini facta, eo non vocato, retractaret, arg. in c. quod sicut, §. eo. & in l. item si vnus, in ff. de ar bi. & in c. 2. eo. li. 6. & sic istud vltimum dictum Doc. mihi non placet. In gl. in verbo, [Sufficiens.] in fi. Et rñde ad hanc solũ. pro
11 rñdetur in præcedenti gl. videlicet, ꝙ isti defectus scientiæ, & ætatis obiecti contra illum canonicum, non fuerunt probati, vt clare colligitur ex fine capituli, vbi papa dicit se cassasse illam ele
10 ctionem, nõ vitio personæ. † In gl. in verbo [Adijcere.] ibi, [Non credo ꝙ vox sua sit computanda.] No. gl. vult enim, ꝙ contemptus in ele. consentiendo postmodum non auget propter hoc numerum eligentium, & clarius hoc tenet gl. sequens, quam signabis, & tenebis menti, quia quotidie allegatur. Goff. tñ tenuit contrarium per reg. ratihabitio, de reg. iur. lib. 6. q. d. ꝙ iste cõsen
9 sus nunc præstitus, trahitur retro, & perinde haberi debet, ac si p̃ stitus fuisset in scrutinio. Inn. Io. & cõiter * alij sequentes sequũtur opi. gl. Nam ꝟm opi. ꝓriam posset electio dependere ex consensibus post scrutinium præstitis. Cuius ꝓrium innuit tex. in c. quia pp, §. eo. vbi dr̃ ꝙ publicato scrutinio, is debet eligi, in quem concenterunt oẽs, vel maior, & sanior pars. Oportet ergo ad validitatem electionis, ꝙ electus habuerit in scrutinio, maiorẽ & sanioꝛem partẽ, vnde si non habuerit maiorẽ partẽ, electio fuit ipso iure nulla, vt in c. ecclesia, §. eo. Et ex quo est nulla, nõ põt valida ri ex consensibus postea p̃stitis, vt in c. auditis, & qđ ibi dixi, §. eod. Nec obstat motiuũ Goff. quia capitulũ non eligit nomine istius contempti, ergo non habet locũ ratihabitio, vt in reg. ratum qs, de reg. iur. in 6. Præterea, esto, ꝙ elegissent etiam nomine contẽpti, non tñ vĩ ꝙ hoc casu habeat locum ratihabitio, quia obstan te publicatione scrutinii, nõ põt fieri retractus, ad hoc, quod no. Bar. in l. si is, qui pro emptore, ff. de vsucap. Ad qd ergo valet consensus istius pẽtpti si superueniẽs. Dic, ꝙ quoad hoc, vt electio aliàs valida, nõ casset, nã deberet cassari eo prosequẽte pẽptum, vt in c. qđ sicut, §. e. Sed circa hoc cadit hic alia notabilis qõ. Pone, ꝙ ex eo scrutinio factæ sunt duæ electiones in discordia, vt ꝓtingit. Dubitatur, nunquid contemptus posset vnam electionẽ approbare, & alteram impugnare rõne cõtemptur̃ gl. hic in ver. & qa consensit, tacite sensit istam qõnem, & tenet, ꝙ nõ, quia ex quo consensit vni electioni, non potest aliam reprobare. Et hãc opi. tenuit Boat. Sed Io. And. hic refert ꝓrium fuisse Bononiæ disputando determinatũ, ꝙ quẽdã dñm Stephanũ, & adducebat multas authoritates diuinæ scripturæ ex idẽtitate rõnis, & præsertim allegabat exemplum de Iacob. & Esau, qui cum essent duo fratres gemini, vnus scilicet Iacob fuit gratus, alter non, & hãc opi. sequitur hic do. Ant. dicens, ꝙ cum iste fuerit contemptus a to e. & a singularibus de c. potest remittere iniuriam respectu alicuius quorum, qui fecerunt vnã electionẽ, & respectu aliorũ prosequi ꝓtempt. Sed dom. meus, do. Card. dicit posse sustineri ꝓriam opin. quia ex quo istæ electiones processerunt ex eo. scrutinio, in quo iste fuit contemptus, non põt idem scrutiniũ pro parte approbare, & pro parte impugnare, ar. in c. cũ olim, ℣. de censi. & ꝓ fecto hæc fuit bona cõsideratio, q̃q̃ defendẽdo aliam opi. posset dici, ꝙ iste fuit ꝓtemptus, nõ solũ in scrutinio, sed in elec. & scrutiniũ, & electio sunt partes separatæ, vt dicã in c. seq. vnde neutra pars debebat procedere ad electionẽ, eo nõ vocato, ergo habet ius prosequendi contra vtranque electionem, quæ cum sint diuerſæ, potest vna approbari, & alia impugnari. Ad hoc adduco bon. ter. in argu. in c. vt quis duas, ℣. eodem li. 6. vbi electus ex dua bus electionibus, tenetur vnam approbare. Et pro hac opi. facit etiam ista litera, Nam si pars, quæ elegit illum canonicum Rhemensem perpendisset, ꝙ ille contemptus non potuisset alteram impugare, non allegasset contemptum contra illam electionẽ. Item facit allegatio in versicu. denique, ꝟm vnum intellectũ. In gl. in ver. [Denique.] Aduerte, gl. ista vult, ꝙ in ver. denique, pona tur allegatio pro magistro B. Card. & facit hæc allegatio hoc modo, quia canonicus electus dicebat electionem Cardinalis esse nullam, propter contemptum istius canonici, & allegabat cap. quia pp, §. eo. Nec obst. ꝟm eum, ꝙ etiam in sua electione fuit ꝓptus, quia illud vitium erat purgatum, ratione consensus postea præstiti, sed electionem Cardinalis non approbauit. Sed pro isto magistro B. Cardinali respondetur, vt habetur in versi. denique, & præcedenti, videlicet, quod iste non fuerat cõtemptus, sed potius ipse contempserat capitulum, cum primo vocatus noluisset accedere. Item præsupposito, ꝙ fuisset contemptus, tñ sola rõ cõ temptus non reddit electionem nullam, per ea, quæ habentur in versi. denique, & iste intellectus est satis bonus in se. Alij. vero dicunt, ꝙ ibi ponitur allegatio pro illo canonico Rhemensi, dicẽtes, ꝙ Cardinalis non curabat, ꝙ sua electio confirmaretur, sed ꝙ vtraque pronunciaretur nulla, dicendo, ꝙ ex quo altera pars fatebatur canonicum illum fuisse contemptum, erat vtraque electio nulla, quia cap. quia pp, dicit electionem nõ valere ꝺ formã illius capit. attentatam, sed pro illo canonico allegabatur, ꝙ causa ꝓtemptus non reddit electionem nullã, sed dat cãm cassandi, contempto prosequente contemptum, sed cum ille canonicus consensisset electioni illius Rhemensis. nõ debebat sua electo ꝓpter hoc retractari, & iste intellectus etiam in se est bonus. Alij etiam dicunt, ꝙ illa sunt verba papæ, & sic ꝙ ponunt ius, quod sa tis potest sustineri. Tũ Host. dicit, ꝙ ex ver. nos igitur, qui post ea sequitur, apparet, ꝙ ista non sunt verba papæ. sed alterius partiũ, quilibet tñ intellectus est in se verus. † In gl. fi. No. bene istam glo. & dic talius quoad primam partẽ, ꝙ ad validitatem electionis, & aliorũ gerendorum per collegium, debet considerari, non solũ
c maior pars respectu numeri, sed etiã sanioritas, c quia debet electio fieri, & alia disponenda per collegium, a maiori, & sanioꝛi parte, vt hic in fi. dr̃, & in c. 1. de his quæ fi. a maio. par. c. Sanioritas autem consistit in authoritate, zelo, & merito. Authoritas enim consideratur in dignitatibus eligentium, & in prouectiori ętate,
& in

ADDITIONES.

a Intimatio. Cogita vtrũ ista dicta faciant ad qõnem, de qua alio die fui interrogatus a quodam procuratore. Est statutum in ista ciuitate Perusij, quod quã do est latum laudum, debet notificari parti in publica forma. modo quæritur, quid si pars est p̃sens quando datur laudum, an requiratur amplius notificatio in publica forma? Dubitaui. Nam in simplici citatione, clarum est, ꝙ non requiritur, quando pars est præsens ꝟm cõem opi. de qua ꝓ Mod. in rub. C. de in ius vocã. tñ quia statutum requirebat notificationem in publica forma, ego dicebam, ꝙ dẽt fieri alia notificatio, licet pars fuerit pñs, qa erat quædam solẽnitas, quæ videbatur non posse præteriri, ar. eorũ quæ ponũt Bal. & Doc. in l. 1. ff. de lib. & posth. Et pro ista opi. dictum fuit mihi consuluisse do. Io. Petrucij de mõte Sperello de Peru. & do. Pet. Phil. Corẽ de Peru. licet ꝓ cõtraria parte consultum fuerit per do. Bened. Capram, & d. Petr. de Vbaldis de Peru. Cogita tamen, quia est pulcher pũctus. Aen. Fal.

Ant. Fran. An intimatio debeat fieri ei, qui fuit pñs actui intimando, Dicas, ꝙ si requiritur per legem, vel statutum, ꝙ intimatio fiat sub certa forma, ꝙ debet in intimatione seruari illa forma, de quo per d. Card. in cle. 1. in prin. & in q. 3 1. de ap. vbi dicit, ꝙ intimatio appellationis debet fieri ꝟm formã ibi traditam, de quo etiam per eum in d. cle. 1. in §. idem quoque. & ideo ibi dicit, sufficit intimari præfixionem termini, nisi etiam intimetur delatio. de quo etiam per eundem do. Card. in cl. causam, in §. verum. de ele. scienti autem & ei, qui fuit præsens, non credo necessario intimationem faciendam, per glo. & ibi etiã per d. Card. in 22. q. de ap. & ꝓ hoc facit illa regu. q. qui certus est, non debet amplius certiorari, vt in reg. eum qui. & ibi plene ꝑ Bar. & in l. 3. in fi. fol. ma. Et ideo dici solet, ꝙ ille qui certus est, dolo non caret, l. 3. ff. de libero ho. exhi. & habetur in c. fi beneficia, de præben. lib. 6.

b Seb. Sap. Exemplum. Vide Bar. in l. non solũ. §. morte, in fin. ff. de ope. no. nũ. Et hoc induxi aliàs consulendo ad qõnem pulchrã. Conductor, exercitu veniente, domum conductam dereliquit, exercitus fregit feneſtras, & alia in tulit damna, quærebatur, an ad illud damnum, dominus tenebatur, de hoc est tex. in l. item quæritur. §. exerci. ff. locati. vbi dr̃, ꝙ si conductor potuit denunciare dño, & non denunciauit, tenetur, sed conductor dicebat non esse opus denunciatione, quia tunc oẽs aufugerunt & ipse quoque locator scie bat. fuit maxima controuersia, tandem res fuit decisa per transactionem. Nunquid autem in præterito, conductor, teneatur ad pensionem pro eo tẽpore, vide quod in simili no. do. Io. Bapt. de Sancto Seuerino in repe. l. diem functo. q. 40. de off. ass.

c Ant. Fran. Sanioritas. Circa hoc, de maiori. vel sanioꝛi parte, dicas, ꝙ maior pars non potest aliquid facere, si minor pars est discretior, & firmior, & sanior, vt in c. quia propter, de ele. et per Io. a. de Imo. in l. Pomponius, aliàs si vni. ff. de re. iu. et do. Ale. in l. quod maior. ff. ad mu. et per do. Abb. in c. 1. de his, quæ fi. a maio. par. cap. Et aduerte, quia quando collegium, vel vniuersitas, vellet facere contra statutum prius conditum ab ipso collegio, vel vniuersitate, tunc maior pars nõ sufficeret, et minor pars diceretur esse sanior, vt no. voluit Ian. in c. humilis, de maior. et ob. hr̃ per Bal. in l. fi. C. de auth. ꝓstan. Et eodem modo, quando minor hẽret causam contradicendi maiori, quia tunc illa diceretur esse sanior, vt per gl. in c. cupientes, in §. 2. de elec. li. 6. Et eodem modo in contractu vniuersitatis, vel collegij obligatorio, quia tunc minor pars contradicens maiori, diceretur esse sanior, et maior, ut p gl. in l. 2. C. quæ sit lon. consue. et ad materiam, uide Ang. in l. 2. in fine. ff. de uer. obli. et plene per Alex. in d. l. quod maior. ad muni.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& in antiquiori institutione, & in maioribus ordinibus, vt probatur hic iuncto c. dudum. il 1. & in c. in Gen. supra eo. Præcellẽtes autem in prædictis, habent. voces ponderosas. zelus vero consistit in animo, qua. sit intentione elegerunt, an propter cõsanguinitatem, & amicitiam, an ex corruptela, seu precibus, vel ex merito vitæ ipsius electi, vt probatur hic in tex. in verb. habito præsertim. Et cum zelus consistat in animo, oportet probari per coniecturas, ‡ quia animus aliter vere probari non potest, vt in c. 2. de renun. li. 6. & l. dudum. C. de dol. cum si. Dixit tñ Inn. in c. dudum præalle. q non est multum curandum, an meliori zelo aliqui elegerint, dummodo nõ fuerint ducti malo zelo. Dicit etiam, q sanioritas ista non solum consistit in zelo, sed etiã in facto, & operatione. Ipsa vero operatio meritum proprie cõcernit. Nã pars, quæ eligit meliorem, videtur sanior, & ipsum electum peernit in moribus, & vita, & alijs, quæ habentur in c. cum in cunctis, supra eo. Potest etiam concernere ipsos eligentes, vt honestiores dicãtur maioris meriti, & sic eorum voces ex hoc reddãtur pinguiores. Et de istis vide plenius per Inn. in d. c. dudum, vbi inter cætera dicit, q non potest de istis dari certa doctrina, an & quando prævaleant, vel alterum eorum, sed hoc est relinquendum iudicantis arbitrio. Possunt enim aliqua tractari ad iudicis animum
13 informandum, quæ verba no. † Sed nunc subsequenter quæriñ, quid si numerus est pro vna parte, authoritas vero & meritum pro alia parte, vterq; tamen electus est idoneus? dicit ista glo. in 2. parte, q authoritas, & meritum præferuntur numero, & sic concludit. q pars sanior, licet minor numero, debeat ꝓualere. Et ad hoc adducit istum text. quasi sentiat, q electio Cardinalis, quæ fuit hic facta a saniori parte, & minori, respectu numeri, fuerit hic confirmata, cũ solum fiat hic mentio de cessatione alterius electionis, quæ fuit facta a maiori parte. Sufficit ergo sola sanioritas ad validitatem actuum, secundum gl. Et hanc partem firmat hic Compo. dicens, q papa sibi respondit, q electio Cardinalis fuisset confirmata, si voluisset propter episcopatum dimittere Cardinalatum. Et credo, q allegat papam. l. Inn. commentatorẽ, qui tenuit istam opi. in c. scriptum, supra eo. & sensit in c. quia ꝓpter exponendo illam copulatiuam [Et] pro. i. dum tex. dicit ibi, quod electo debet fieri de eo in quem consenserit maior, & sanior pars, & sic consensus. i. sanior pars. & posset ad hoc allegari gl. in l. vbi absunt. ff. de tut. & cura. dat. ab his, & in d. l. Pompo. ff. de re iu. aliàs incipit l. si vni, & quod ibi no. Bar. vbi no. q maioritas, consistit in numero, vel dignitate. Sed Petrus, & Abb. Ioan. And. Aegi. & Host. tenent hic ꝓriã opi. dicentes, q cum ista duo requirantur copulatiuè, non sufficit alterum. Nam tota copulatiua redditur falsa ex falsitate vnius partis, vt no. in c. 1. & in c. inter cætera, de rescrip. Et ideo concludit Host. q si ex eodẽ scrutinio fierẽt duæ electiones, vna a maiori parte, respectu numeri, alia a saniori, q neutra electio confirmabitur. Prima nõ, quia nõ est facta a saniori parte, vt hic. Nec secũda, qa nõ est facta a maio. par. ad hoc c. ecclesia, & in c. in Gen. s. eo. & cum hac opi. trãseũt hic cõiter Mod. Et hanc opi. fui secutus, quia cum nullibi caueatur contrarium, & iura in hac materia requirant illa duo copulatiuè, non debet fieri impropriatio, præsertim quia tex. iuris ciui. communiter fundat se super nu. vt patet in l. quod maior. ff. ad mu. & l. nominationum. C. de dec. li. 10. & in l. nulli. & l. plane. ff. quod cuiusque vni. Et facit, quod ipse Bar. no. in l. omnes populi. ff. de iust. & iu. & multum facit d. c. ecclesia. vbi papa illam electionem retractauit, quia non fuit facta a maio. par. totius capituli, nec curauit discutere de sanioritate, quasi illa non sufficeret per se sine maioritate, respectu numeri. Et idem dic, vbi vna electio fieret a maio. parte de indigno ignoranter, alia a minori parte de idoneo. Nam vtraque debet cassari, vt dixi post Io. And. supra eo. c. congregato. Licet Inno. & Host. ibi contra. Solum ergo valet electio facta a maiori parte in casu c. scriptum, s. eo. & quando ius maioris partis est deuolutum ratione delicti ad minorẽ partem, vt in d. c. congregato. Et quoniam quandoque sanioritas non multum excedit, & numerus nonnunquam multum excedit. Distingue in hac materia post Ioan. And. sic. Cum quæritur, quæ electio præualeat, an facta a maio. par. respectu numeri, an a minori, & saniori? Quandoque autem numerus multum excedit, & tunc numerus præfertur authoritati, & merito, ac etiam zelo, tex. est hodie notabilis in c. si quando, infra eo. li. 6. vbi dicit quod si vna electio, est facta a maio. parte duplo, quod nõ debet admitti oppositio ab alia parte, quæ habebat extenuare vota duarum partium respectu zeli, meriti, vel authoritatis. Aut numerus non multum excedit, & tunc si authoritas, & meritum alterius partis non multum excedit, debet præferri numerus, quia de illo modico excessu non est curandum, vt ex hoc numerus confundat. arg. in c. & si quæstiones. de simo. & tene mentihoc dictum Ioan. And. quia non probatur aperto iure, & tamen quia æquũ, cõmuniter approbatur. Aut meritum, & authoritas multum excedunt, numerus autem excedit in modico, vt prædixi, & tunc electio maioris partis non debet confirmari, quia illa pars non est sanior, vt probatur no. hic in fi. Sed dubium est nunquid debeat confirmari electio sanioris partis? nam Doct. diuiserunt se, vt patet ex proxime dictis, sed opi. communior, & mihi verior videtur, quod nulla debeat confirmari, rationibus prædictis, q
a nõ est facta a maiori, & saniori parte.[a] Si autem omnia sint hinde paria, dic quod nulla electio confirmabitur, quia nulla est facta a ma. & sanio. parte, vt dicitur hic in gl. & bene. Sed in hoc vltimo casu cadit notabilis dubitatio, nunquid isti electores sint priuati iure eligendi, vel saltem priuandi, cum processerint ad electiones, quarum neutra a maio. parte, &c. Glo. singulariter hic concludit, quod non, quasi sentiat, q id, quod dicit in c. quia propter, vt is eligatur in quem consensit maior, & sanior pars, non est de forma iustitialis, sed est de iustitia, vnde electio facta a nõ maiori parte est nulla, non ex transgressione formæ, sed ex defectu protestatis, quia in nulla parte reperitur virtus capitularis, arg. in d. quod maior. & in d. c. 1. Dicit tamen gl. q iterum possint isti electores eligere, & si isti erunt iterum pares in vocib. poterit superior facere gratiam cui vult. Dicit Io. And. & bene, q istud procedit in papa, non autem in alio superiore, quia alius citra papam non posset venire contra formam illius concilij generalis, vbi requiritur ad validitatem electionis, maior, & sanior pars. Et ꝓ hoc facit c. si cui, infra eo. li. 6. iuncta cle. ne Romani. eo. tit. sed si potestas eligendi esset deuoluta ad superiorem, tunc posset gl. procedere. Et intelligo, q fiat deuolutio per lapsum trimestre. Nã si trimestre detur electoribus, vt in c. ne pro defectu. supra eo. sentra illud non appareat aliquis electus a maio. & saniori parte, potestas deuoluitur ad superiorem, qui poterit prouidere, cui vult, vt
14 d. c. ne pro defectu. † Sed quæritur extra gl. nunquid ad validitatem electionis sit necesse, vt omnes de capitulo sint præsentes. Sol. In no. dixit, q non, requiritur, tunc necessario secundum eũ, q sint duæ partes præsentes, & scrutinantes, aliàs non valeret electio, ſm eum. Pro hoc l. nulli, & l. plane. ff. quod cuiusque vni. & in d. l. nominationum & quicquid fiet per maiorem partem istarum partium duarũ, dicetur factum a maio. parte vniuersitatis. Et no. hoc dictum, & originaliter fuit gl. in d. l. nulli. & l. plane. & de hoc vide quod dixi in c. cum nobis, supra eo. & in c. cum omnes, de const. Dicit et Inn. q in nu. istarum partium, non debent computari non vocandi, vel vocati, qui venire contempserunt, quod no. & facit gl. in clem. quod circa. tit. eo. Quot autẽ debeãt esse præsentes necessario, si multi vocati nolint interesse videbo dixi in c. in causis, supra eo. Tractauit etiam hic Inno. & Host. de abbreuiatione termini iuris, & quid si in termino abbreuiato capitulum, maior pars non comparet in termino, nunquid possit minor procedere, & quid si maior pars absens vult renouare terminum præfixum inuita minori parte? Sed de hac materia vide quod dixi post Do. in d. c. cum nobis, vbi plenius tractatur hac
15 materia. † Vlti. hic quæritur an Cardinalis possit eligi in episcopũ, an vero debeat postulari? Host. hic tenet, q eligi non potest, sed debeat postulari. Mouetur, quia Cardinalis immediatè subest papæ, & habet alias ligatus magis, quam epũs, cum nõ consueuerint Cardinales exire curiam sine licentia papæ. sed epũs non potest eligi, sed postulari, vt in c. fi. de postu. præl. ergo nec Cardinalis. Præterea ſm eũ, Cardinalis est maior epo in officio. facit quod dixi in c. 2. de cleri. non resident. Sed quis debet eligi ad maius officium, non autem ad minus, vt in c. legimus, in fi. 93. dist. ergo nõ potest eligi ad epatum. & dicit hoc probari 1. q. 1. c. filium. Ad istũ textum vt probare contrarium, respondet q potest intelligi, q iste erat simplex tempore electionis, vel, q speciale est hic ꝓp ius fraternitatis, quia erat canonicus istius ecclesiæ. Vel tertio, ſm eum, licet electus in postulando. & profecto omnes istæ solutiones abnant. Abb. hic distinguit inter epũm Cardinalem, & presbyterum seu diaconum, vt episcopus Cardinalis, non possit eligi, ratione episcopatus, secus autem in presbytero, seu diacono, vt hic. Et de hac opi. videtur hic transire Ioã. And. Sed d. Car. vẽ velle, q hæc opi. poterat ꝓcedere ſm antiqua tpa, ſm q̃ epũs erat maior presbytero Cardinali, vt no. gl. 2. q. 8. in c. q̃q̃. hodie vero secus, cũ gliber
b Cardinalis sit maior epo.[b] Hæc dria inter antiqua tpa, & modernia, nihi nõ placet, qa iure nõ ꝓbat, q de nouo fuit Cardinalatus s. epatũ eleuatus, vñ & olim & hodie epũs est maior respũ ordinis epalis, nõ. n. reperit ordo maior epatu. Hinc est, q ꝓp dehonestando se ab ordine, appellat se episcopum, vt no. in prooe. Sexti.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Saniori parte. Vidè Host. Car. & Io. de Ana. in c. fi. infra de sortile, & Arch. post aliquos antiquos, in sum. 26. q. 2.

b Zach. Sit maior episcopo. Tu dic, q quilibet Cardinalis habet maius officium quam aliquis episcopus, dignitatem autem non no. Bar. in l. fi quis de appell. la. gl. in c. q̃q̃. & ibi Arch. 2. q. 7. Car. Zab. in cle. 2. § iuritum. 2. eo. tit. Idem in c. 2. de cle. non residen. Et epo præfertur, vt in d. c. quãqua & per Zab. vbi s. & per Alex. in rub. ff. de iu. om. iud. quibus adde quæ dixi in addit. ad Hos. in c. bonæ lo 2. in apost. in versi. ita etiam Card. nu. supra de postu. prælato. Ant. Fran. Ad hoc, q Cardinalis dicatur maior epo, officio & nõ dignitate, vide do. Abb. vltra hic alle. in c. ecclesia vestra, lo vlt. in pen. & vlti. colu. de electi. Et adde, q Cardinales in suis parochijs tenent locũ epi ordi. & parochia Cardinalis dr esse eius diœcesis. de quo p Car. in cle 2. in § iuritum. de ele. in 3. q. vbi etiam dicit, q tituli Cardinalium æquiparantur ecclesijs cathedrum, & propter hoc dicit, q Cardinales sunt præferendi episcopis, de quo etiam per Alex. plene in rub. ff. de iu. om. iud.

ti. Et hoc respectu intellige gl. fi. in d. c. q̃quam, quæ dixit, q episcopatus est maior Cardinalatu. Sed Cardinalis est maior in officio. Nam faciunt Cardinales vnum corpus cum papa, & iu-
a dicant totum orbem.[a] vt in cap. per venerabilem. qui fil. sint leg. Et de officio, & potestate ordine, vel origine Cardinalium, vide quod plene dixi in c. 2. de cle. non residen. in lect. & præsupposito sine veritatis præiudicio, q esset simpliciter maior episcopus, nihilominus tamen sequor dictum Abb. q presbyter Cardinalis, vel Diaconus possit eligi. Et alia ratio est in episcopo, quam in presbytero Cardinali. Nam episcopus eligi non potest ad alium episcopatum, non ea ratione, quia debet eligi ad maiorem dignitatem, sed quia cum sit matrimonialiter alligatus ecclesiæ suæ. 7. q. 1. sicut, & in c. 2. ſ. de transl. Epi, non possunt canonici in illum consentire, tanquam in sponsum, ni si prius soluatur a priori vinculo. Nam per electionem initiatur matrimonium spirituale, vt in c. licet, de transla. episco. & electo acquiritur ius in episcopatu, vt not. glo. in c. quanto. 43. dist. sed durante priori vinculo matrimoniali, non potest initiari secundum matrimonium, cũ non possit consentire, sicut apparet in matrimonio carnali, & ista iudicantur a pari, vt in c. corporalis, de transla. episco. Sed hæc ratio cessat in presbytero, vel diacono Cardinali. quia cum isti non habeant episcopatum, non sunt proprie, & stricte sponsi ecclesiarum, meriro potest in eis consentiri matrimonialiter. Nec ob. q
16 habeãt alas ligatas. Nam hæc ratio nõ concludit. † Nam & Abb. non potest deserere monasterium sine licentia superioris, vt in c. cum venerabilis, de consue. & nihilo minus potest eligi in episcopum, vt in c. si Abbate, ſ. eo. lib. 6. vnde quilibet prælatus non habens episcopatum, potest eligi, ex quo non patitur aliquem de sectum, vt dixi in c. fi. de postu. præla. vbi tetigi, qui sint eligendi, & qui postulandi. Ad ca. filium, quod pro se alle. Hostien. dic, q nõ probat, solum. n. dicit, q ordinatus per papam in ecclesia Romana, non potest inde recedere sine licentia papæ, non enim ꝓhibet electionem. Nam fateor, q papa poterit denegare licentiã sicut potest Ab. si monachus eligitur in episcopum, cũ non possit consentire sine licentia Abb. vt in c. si religiosus, ſ. e. lib. 6. Sed pro Host. facit c. bonæ, il 1. sup. de postu. præl. vbi Car. fuit postulatus, sed ibi nõ negatur quin potuit eligi. Et pro hoc iste tex. qui probat de electione. Item potest intelligi. iste tex. q fuit postulatus per electionem, & quicquid ibi dicat, iste tex. optime probat istam partem.

ADDITIO.

a Totum orbem. Vide Ioan. de Lig. in c. 2. de cleri. non resi. vbi dicit, q Cardinales dicuntur esse pars corporis papæ. & dixit Host. in c. antiqua. infra de priuil. q sunt inuiscerati papæ, & ideo, licet episcopi teneantur iurare papæ fidelitatem, non ita Cardinales, & nunquid Cardinalatus sit maior dignitas, quam episcopatus, vide latissime per do. And. Sic. in tract. de præstantia Cardinalium. q. 1. col. 7. cum pluribus sequentib & Cald. consi. 1. in fin. de transla. episc. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Electores non possunt variare, publicato scrutinio. 4. 5. 7. 8.*
2 *Matrimonium non contrahitur nutu, & non compellitur quis contrahere matrimonium, nisi prius præcesserint sponsalia.*
3 *Beneficium collatum absenti, nullum ius quærit ipsi absenti, licet collator nõ possit amplius variare.*
6 *Electio facta de officiali absente, an possit retractari.*
Argumentum a contrario sensu, an & quando procedat.
9 *Postulatio, & electio non procedunt a pari, nec arguitur de uno ad aliud.*
Forma non seruata in una parte actus, uitiat totum actum.

CAP. LVIII

1 **Publico.** † Breue est, & per alia verba potest sic summari. Publicato scrutinio, non possunt electores variare, sed compelli debent ad collationem, & electionem. h. d. Primo ponit dictum. Secundo rationem, vel potius aliud dictum ibi, [Cum sit.] Tertio aliud dictum, ibi, [Ad quod.] Casus literalis. Canonici procedunt ad electionem secundum formam scrutinii, in ipso scrutinio uolunt variare, & eligere alium, quæ rebatur, an possint. Respondetur, q non, cum fieri debeat collatio, & electio sit celebranda, & si hoc facere noluerint, per superiorẽ compellantur. Ber. No. 1. istum tex. & tenebis menti, quia est singularis in materia sua, q post publicationem scrutinii, seu votorum redactorũ in scrutinio, non est locus variationi. Olim enim antequam emanaret hoc c. variæ erant opi. Nam quidam dicebant, q poterant electores variare vsque ad subscriptionem electionis. Quidam donec electus consentiret. i. vsque ad confirmationem. Alii, q vsque ad electionem, vt no. in c. quanto. 63. dist. & per Host. in Summa. co. tit. §. vtrum mutari. Nemo enim tenebatur per quod hic dicitur. Secundo no. q varietas reprobatur, præsertim post electionem. Tertio, & vlt. not. q electores possunt compelli ad eligendum. Et sic habes casum hic, in quo valet electio facta per compulsionem, quod videtur contra ca. vbi periculum, in §. cæterum, ſ. eod. lib. 6. vbi dicitur, q cæssat electio vbi adimitur libertas eligendi. Sed dic, q propter principium voluntarium in
2 consentiendo in scrutinio, non videtur adimi libertas per compulsionem † Simile in matrimonio carnali, q contrahi non potest intercedente metu, vt in c. cum locum, de spon. & tamen si præcesserunt spõsalia de futuro, compellitur quis cõtrahere matrimonium, & sic perficere illa spontalia, vt in c. requisiuit, & in c. literis. ſ. de sponsa. ita dicendum in hoc matrimonio spirituali. Sed oppo. contra tex. videtur enim q ex sola publicatione scrutinii, non debeat esse præclusa via variãdi, cum necessaria sit subsequens electio verbalis, vt in c. quia propter. & c. ecclesia. s. eo. ꝓterea matrimonium illud spirituale initiatur per electionem, vt in c. licet, de transla. episc. ergo ante electionem debet esse locus variationi. Sol. difficile est indagare veram rationem decidendi. ad istum texideo, vt dixi, nemo antiquorum tenebat, quod hic dicitur. Glo. 2. hic reddit aliquas rationes soluendo contrarium. Et primo, q ideo non possunt variare publicato scrutinio, quia res desinit esse intera, vt in c. in causis. s. eo. Et hæc ratio est sufficiens secundum Io, And. & bene, quia eo ipso, q proceditur ad tractatum electionis, res desinit esse integra, vt d. c. in causis, & quod ibi no. Vnde si ratio glo. esset vera, sequeretur, q etiam ante publicationem scrutinii, non possent electores variare, cũ verum sit dicere, rem desiisse esse integram, ex quo vota electorũ fuerunt redacta in scriptis, cuius contrarium innuit tex. requirẽs publicationem scrutinii, vt præclusa sit via variandi. Secundo gl. redditaliam rationem, quia non potest quis mutare consilium in alterius præiudicium, vt in l. nemo. alleg. in gl. & in reg. mutare de reg. iur. lib. 6. Hæc ratio est nimis generalis, nam militat etiam ante publicationem scrutinii. Præterea, cum ius non sit quæsitũ nominato, quia absenti nihil quæritur, vt in l. absenti, ff. de don. non potest dici, q tractetur de suo præiudicio. Tertio dicit gl. q ideo prohibetur hæc mutatio, & variatio, quia posset esse damnosa ecclesiæ, quia protraheretur electio, & mora est ecclesiæ periculosa, vt in c. ne pro defectu, s. eo. Hæc ratio necessario nõ cõcludit. Nam militat pariter ante publicationem scrutinii. Item canonici habent trimestre ad eligendum, vt in d. c. ne pro defectu, ergo illud tẽpus debet cedere eis ad lucrum, vt possint qualitercunque tractare, & differre per totum illud tẽpus, ideo nõ peccat quis differendo vsque ad illud tempus, ex quo vtitur legis authoritate, 23. q. 4. qui peccat. facit reg. indultum, de reg. iur li. 6. Quarto dicit gl. q per huiusmodi publicationẽ scrutinii electio
a videtur quodammodo initiata,[a] sicut per citationem negotium dicitur quasi cœptum, vt in c. gratum, de offi. dele. Sed ꝓ hoc facit d. c. licet, vbi dicitur, q per electionem initiatur istud matrimonium, ergo non antea. Sed glo. in fi. respondet, q non solum initiatur per electionem, sed per publicationem scrutinii dicitur initiari, quia nequeunt electores variare. Hæc responsio nihil valet, quia repetit primum. Quare de hoc quærimus, quare nõ possint variare electores post publicationem scrutinii, ex quo matrimonium spirituale non est vere initiatum. Ioan. And. nititur hic multum in reddendo rationem decidendi, & coniungendo dicta sua, quæ in duobus locis hic posuit, concludit, q hoc nouũ inducit hic hæc constitutio. & q potuisset princeps de alio tempore statuere, puta, q post scrutinium non possint variare, constitit enim hoc in principis voluntate. q. d. hoc esse de arbitrariis, quæ explicantur solum ex sola principis voluntate. Potest tamen reddi ratio secundum eum. Nam matrimonium spirituale habet tres partes. Prima est electio, secunda confirmatio, tertia cõsecratio, vt in d. c. Prima autẽ pars. ſ. electio, habet multas partes quoad substantialia formæ, sed quoad cõsensum habet tres partes, vt est scrutinium, & ipsius publicatio, & electio subsequens. Vnde ex quo deuẽtum est ad medium, seu ad duas partes ipsius primæ partis, videlicet, scrutinium, & ad ipsius publicationem, non debet esse locus variationi, cum sit vere initiatum matrimonium, vt in c. cum inter canonicos, s. eod. Ita postquam deuentũ est ad istas partes electionis, quasi ex quo ẽ explicata maior pars istius actus, debet esse præclusus locus variãdi. Nec obst. q multa præcedant scrutinium, seu publicationem. quia ea quæ præcedunt electionem, non sunt substantialia consensus, licet sint substantialia formæ, alias sequeretur absurum, q consensus nondũ præstitus, haberet substantialia formæ. Ea vero, quæ sequuntur scrutinium, sunt substantialia consensus, & sic respectu consensus, solum habemus illos tres actus, ſ. scrutinium, publicationem & ipsius electionem, post scrutinium nõ est præclusa via variãdi, quia adhuc non est deuentum ad medium. Sed post publicationem secus, quia habemus duas partes electionis. Præterea, fuit æquum hoc statuere post publicationem, ad cõseruandam famam nominati. Nam infamaretur nominatus, si postquam vota sunt publicata, liceret recedere a scrutinio, sed ante publicationem cessat ratio infamiæ, ex quo vota nondum sunt notificata. Hæc sunt in effectu dicta Io. And. satis profecto persuasiua. Sed necessario non concludunt, præsertim in eo, quod dicit, q hoc nouum inducit decr. Ex hoc enim vult, q hic statuat ius nouũ, quod

ADDITIO.

a Quodammodo initiata. Et a qua non resilitur, nisi de nullitate primæ electionis sit cognitum, vt per Innoc. in cap. si consideremus, supra eod. & in cap. constitutis, & ibi Doct. infra de appel. & Bald. in sua marg. in uersi. electio. uersi. 2. Zach.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quod mihi placet, quia nullum verbum ponitur in tex. ſapiẽs ius nouũ. Fateor. n. ꝙ hæc conſtitutio eſt noua, ſed rõ fuit antiqua. Vnde dico, ꝙ hæc eſt iuris antiqui declaratoria. Pro hoc, tex. qui dicit, [nequeunt variare.] Nõ. n. ſtatuit de nouo, ſed potius declarat illud, quod erat de mero iure, nondum redacto in ſcriptis. qa ius eſt, quicquid rõne conſiſtit. 1. diſt. c. ꝙtuetudo Et reprobat hic Io. And. rõnem ꝙ reddit tex. dum dicit, ꝙ nequeunt electores variare, cum ſit facienda collatio, & celebranda electio. Nam hæc rõ ſm eum, non concludit neceſſario, quia & ante publicationem militat hæc rõ, cum poſt ſcrutiniũ debeat ſequi publicatio, item collatio, & electio, vt in d. c. quia pp Do. Ant. nititur ſuſtinere deciſionẽ tex. per rõnem literæ, dicens, ꝙ quemadmodũ aliæ obligationes oriuntur ex conſenſu, vt in l. conſenſu, ff. de act. & obli. ita & in electione obligatio oritur ex conſenſu eligentium. Vnde hæc electio eſt valida, & perfecta iure nãli, licet ꝓ forma acciderãliter inducta, fuerit inſtitutum, vt debeat ſubſeq collatio, & cõis electio. Cũ ergo inſpecto iure nãli, videat iã pfecta ex votis in ſcriptis redactis & publicatis, nõ dẽt eſſe locus variationi, qua ſi principiũ finis neceſſitatiuũ ſit expletũ, iõ litera dicit, ꝙ faciẽda ſit collatio, &c. quaſi iſte finis neceſſario trahat ad principiũ. & ſi dicat, regrit publicatio, cũ iã pſenſus ſint preſtiti in ſcrutinio. Reſpondet, ꝙ ante publicationem non cenſetur conſenſus capitularis, nam prius ſigillatim quilibet per ſe conſenſit. Hec ratio do. Anto. videtur prima fronte vera, ſed certe ſi diligenter conſidere tur, de iure non concludit. Vnde inſpecto mero iure naturali, & ſingularibus conſenſibus præſtitis in ſcrutinio, inducitur electio, quia publicatio ſcrutinij, & collatio communis, & electio ſubſequẽs, ſunt de iure poſitiuo inductæ, per c. quia propter, vnde nõ eſt ſeruanda illa forma, ex quo ex conſenſibus ſingularib. inducitur electio, vt ibi dixi, & no. gl. in c. ſicut cum, eo. tit. lib. 6. ergo ex ratione ſua non liceret variare, etiam ante publicationẽ ſcruti nij. Præterea dico, ꝙ nulla obligatio eſt orta nominato, vel electo, etiam poſt publicationem ſcrutinij, antequam electus conſentiat electioni, quia abſenti nihil acquiritur, vt in d. l. abſenti, &
3 quod ibi no. Bar. † Et probatur in d. c. ſi tibi abſenti, de præb. li. 6.
a vbi dicitur, ꝙ ſi beneficium confertur abſenti, [a] nihil acquiritur
b abſenti, antequam conſentiat, [b] licet conferens non poſſit varia re, vt ibi dicitur. Et hoc ideo, quia per collationem eſt functus officio ſuo, & iſta eſt vera ratio, quare conferens non poteſt variare, ex quo ius non eſt quæſitum prouiſo, & hanc rationẽ ponit Bar. in d. Labſenti, & dixi in c. 1. de poſtu. prælat. Et per h. d. no. Bar. ꝙ ſi ciuitas habens electionem poteſtatis iure proprio, eligit aliquem abſentem, & nihilominus etiam poſt electionem factã, poteſt variare, & alium eligere, ex quo nondum eſt præſentata electio. Et fuit hæc quæſtio olim diſputata Bononiæ, vt etiam hic refert Io. And. ſecus dicit ibi Bar. quando aliqui ciues haberent facultatem eligendi poteſtatem à communitate. Tunc enim poſt quam elegerunt, etiam abſentem, non poſſunt variare, quia licet abſenti non ſit ius quæſitum, tamen electores ſunt functi, p electionem officio ſuo, arg. in c. in literis, de offi. deleg. & optime probatur in d. c. ſi tibi abſenti, quod ſic debet intelligi. Et ex iſtis ego infero ad veram rationem decidendi huius text. Dico enim ꝙ ideo publicato ſcrutinio, nequeunt variare electores, qa ſunt functi ſuo officio. Nam electio communis, quæ debet ſubſequi, non eſt ſingulorum, ſed capituli, & requiritur ſolum pro forma, vt appareat cõmunis electio, vt in d. c. in Gen. Publicatio autem requiritur de vnanimi conſenſu eligẽtium. Per hoc dico, ꝙ iſte text. non habet locum in his, qui habent eligere iure proprio, vt ſunt communitates eligentes ſibi Poteſtatem, vt ſupra dixi. Et idem poteſt attentari in quolibet collegio ſeculari, vt ſint iſta collegia alicuius profeſſionis. Non enim ipſi eligunt ex officio eis commiſſo a iure, ſed canonici eligunt ex officio eis dela-
4 to a iure, vt in c. quamquam, infra eod. lib. 6. † Et per hoc poteſt decidi quæſtio, quam hic format Ioan. And. r. nunquid eligentes aliquem in canonicum poſſint variare, publicato ſcrutinio. & videtur concludere, ꝙ ſic, quia iſte tex. procedit, vbi eſt ſeruanda forma c. quia propter, vt colligitur ex litera, dum facit mentionem de collatione & elec. ſubſequenti, ſed iudicio meo contrarium poſſet attentari per ſupradicta. Nam per hunc actum ſcrutinij & publicationis, functi ſunt electores officio ſuo, cum neceſſario non debeat ſubſequi electio communis. Sed dubita-
5 tur de patronis eccleſiarum, † nunquid poſſint variare publicato ſcrutinio, ſi proceſſerunt per viam ſcrutinij? & concludit Ioan. And. hic, ꝙ ſic, quia patronorum non eſt proprie eligere, ſed preſentare. ergo ante præſentationem, poſſunt variare tam clerici patroni, quam laici. & tene hoc dictum ſemper menti. Sed poſt præſentationem laici poſſunt variare, clerici non, vt in c. cum autem. infra de iure pat. Et placet mihi hæc concluſio, quia nõ poſſunt dici functi officio ſuo, ante præſentationem, cum eorũ officium conſiſtat in præſentando, vt in c. fin. de iure patr. & per hoc habes apertum intellectum huius c. In gl. ſi. ibi, [Idem credo in poſtulatione.] Vult iſta gl. ꝙ ſicut electores nequeũt variare, publicato ſcrutinio, ita nec poſtulantes. & hanc opi. ſequitur gl. in cap. pen. & [illegible] ſupra de poſtu. præla. & facit pro hoc c. in cauſis, ſupra eo. ti. vbi patet, ꝙ canonici compromittentes, tenẽtur recipere poſtulatum a compromiſſariis, nec poſſunt ab illa poſtulatione recedere, licet nondum ſit ſuperiori præſentata. Ergo eodem modo nequeunt recedere a poſtulatione propria. Nam id, ꝙ fit per compromiſſarios, cenſetur factum a compromittentibus, arg. in l. vnum ex familia, ff. de le. 2. Contrariam opin. tenet gl. in c. de Siracuſanæ. 28. diſt. firmans, ꝙ donec poſtulatio ſit præſentata ſuperiori, poſſunt poſtulantes variare, per c. bonæ, in ver. nec ob. ſupra tit. proxi. & hanc opi. ſecutus eſt ibi Gof. & Inno.
6 c. ſi. co. tit. † Eſt poſt multa ſequitur Ioan. And. Mouetur principaliter, quia argu. a contrario ſenſu, non ſemper proceditur iuxta no. per gl. 1. q. 1. c. ſi qui a ſimoniacis. & in c. 2. de fo. com
c pet. Tamen ſm eum hic, arg. a contrario ſenſu [c] ſemper eſt in iure validum, & forte, niſi reperiatur in iure expreſſum contrarium, quo caſu procedunt contraria in iuribus præalle. ad hoc c. cum apoſtolica, de his, quæ fiunt a prela. Vel ſm eum, vbicunque verbum canonis, vel legis ponitur cauſatiuè, ſemper valet arg. a contrario ſenſu, intellige, niſi cõtrarium in iure ſit expreſſum, ſecus vbi ponitur narratiuè, vel modaliter, quia tunc non capitur a cõtrario ſenſu. Vnde in d. c. bonæ, in ver. nec obſtabat, probatur a contrario ſenſu, ꝙ antequam ſit poſtulatio præſentanda, poſſunt poſtulantes recedere, nec reperitur in iure ſm eum contrarium expreſſum, ideo debemus ſtare illi text. cum loquatur cauſatiuè, non autem narratiuè, ſeu modaliter. Nec ob iſte tex. quia non loquitur in poſtulatione, vt patet ex tex. & ex ti. ſub quo iſtud capitulum collocatũ, nec debemus arguere ab identitate rationis, quia non eſt eadem ratio inter poſtulationem, & electionẽ. Nam per electionem initiatur matrimonium ſpirituale, & ius acquiritur electo, vt no. in c. quanto. 63. diſt. ſed per poſtulationem, nullum ius acquiritur poſtulato, vt in c. pen. ſ. fin. tit. proxi. Item in poſtulatione, non eſt proprie conſenſus, quia non conſentiũt in poſtulatum, ſed deliberant poſtulare illum a ſuperiore, ergo non cadit ineo diſſenſus, quia ibi non eſt conſenſus, vbi non eſt diſſenſus, arg. in c. ad diſſoluendum, de deſponſ. impu. Nec ob. c. in cauſis, quia alle. quia vt ibi no. in gl. ſi illud contingit ratione promiſſionis illis compromiſſariis, quia promiſerant recipere eligendum ab eis. Et cum hac opin. tranſeunt communiter Doct. Mod hic, & in d. ver. nec obſtabat. Et hæc concluſio videtur mihi veriſſima, per ſupra dicta, & no. theoricam Io. And. ſ. incidenter tacta, an. ſ. & quando valeat argu a contrario ſenſu. Io. Cald. excipit hic alium caſum, dicens, ꝙ vbi ſurgit abſonus intellectus, non valet arg. a ꝛrio ſenſu, pro hoc qđ legi. & no. in c. quãto, ĵ. de vſur. & l. cũ patrẽ, C. de cõdit. inſer. Et adde gl. ꝙ ipſemet dicit ſingulariter in cle. vna, de vſu. var. ſane. Sed ad mãm huius arg. vide latius p Bal. in l. quẽticula. C. de epiſc. & cler. & p Bar. in l. oẽs populi. ff. de iuſt. iur. dico plenißime in c. cum apoſtolic. ſal. vbi melius in mã edit, iõ dic, vt ibi. In fi. gl no. gl, ſentit. n. bonam limitationem ad c. quia pp, & c. cum poſt petitum, ſ. e. vbi hr̃. ꝙ poſt publicatũ ſcrutininm, dẽt ſequi incontinenti collatio, & poſtmodum electio aliàs electio protracta, nõ valet, vt ibi hr̃. Illud. n. procedit, vbicunque protrahitur electio ex negligentiã eligentium, vel exigentia quadam, ſecus ſi eligentes differant in fraudem electi. Tunc enim mora non habet electionem vitiare, arg. hic, nam nõ põt adire ſu-

perior, vt compellat iſtos publicato ſcrutino ad eligendũ, quin interponãt mora. Et hãc opi. ſeu limitationẽ ponit hic & Inn. ſequuntur & Doc. in d. c. cũ poſt petitiã. Vel põt dici ſm Inn. ꝙ iſta compulſio debet fieri incontinenti. Vel tertio ſm Car. Aut compulſio fit incontinenti, & poterit ſubſequi electio ex eodem ſcrutinio, vel ex interuallo, & tunc fiet nouum ſcrutinium, cum hic non dicat ꝛrium, & iura debent iuribus ꝓcordari. Mihi non placet hæc diſtinctio, quia raro ꝓtingere põt, vt electoribus reſiſtẽtibus fiat intercapedo. i. interuallũ in adeundo ſuperiorem, qui habebat citare electores, & eorum excuſationẽ audire. Et tũ rex. hic indiſtinctè dicit, ꝙ eſt faciẽda collatio, & electio celebranda, ad quod per ſuperiores compellantur, & ſic vult ex eodem ſcrutinio. Præterea ad quid fiet nouum ſcrutinium, ſi nequeunt electores variare. Et tandus eſt n. circuitus, vt in cle. auditor, de reſcri. & fugiẽdus eſt intellectus, qui nulla vtilitate affert, argum.
7 in l. 1. ff. ad mu. † Extra gl. quæro, pone ꝙ publicato ſcrutinio, vota eligentium reperiuntur æqualia. nunquid poterunt illi electo res variare: Doc. dñt hic, ꝙ ſic. Nam non poteſt ex illo ſcrutinio quantumcunque publicato, ſequi electio, cum non conſenſerit in aliquem maior pars. arg. in c. quia pp, & in c. eccleſia, ſ. e. & ibi gl. ſi. Ergo ceſſat rõ huius c. Præterea nulla infamia irrogatur nominato ex variatione, cum nemo habuerit maiorem partem capituli, & ex hoc infertur ſm Do. ꝙ publicato ſcrutinio, poteſt minor pars accedere ad maiorem partẽ, quia ex votis minoris par-
a tis, nõ ꝓ ſequi electio, [a] & nullũ ius eſt acquiſitum nominato,
4 pro hoc facit no. gl. in c. cum in iure ſ. eo. quod no. † Vlterius quæro pone, ꝙ publicato ſcrutinio, appareat nominatum eſſe ineligibilem, nunquid poſſint electores variare, ſcrutinium de nouo faciẽdo, & alium eligẽdo? Doc. volũt ꝙ ſic, qa cũ electio de ineligibili facta nõ teneat, vt in c. cũ in cunctis, ſ. eo. non debent electores vexare ſe, & eccleſiam ſuperfluis expenſis, & interponere moram inutilem. pro hac opi. facit c. perpetuo, ĵ. eo. li. 6. Idem dicunt, qualitercunque appareat electionem futuram eſſe nullam ſecus ſi veniret caſſanda, puta, ſi ſcrutinium fuit publicatum, aliquo contempto. Nam tunc debet ſequi electio. Nec eſt locus va-
9 riationi, quia fortè ſuperior diſpenſabit, vel contẽptus acquieſcet electioni. † Sed dubium eſt pone, ꝙ publicato ſcrutinio legitimè facto, ſupervenit defectus in forma, puta, quia fuit omiſſa collatio, vel cõis electio, nunquid poterunt electores variare? Inn. hic refert ꝛrias, & diuerſas opi. Nam quidam dixerunt, ꝙ poterant variare, quia ſcrutinij publicatio, & electio, faciunt vnum actum, ergo forma non ſeruata in vno debet in totum caſſari, & per cõ ſequẽs cum ſcrutinium vitiet, dñt poſſe variare. Alij tenent ꝛriũ, dicentes, ꝙ ex quo ſcrutinium ſemel validũ fuit publicatũ, licet ex defectu ſuperuenienti debeat caſſari, tñ electores tenentur de nouo eligere nominatũ, non obſtante, ſi dicatur, ꝙ electores venient priuandi ex tranſgreſſione formæ, vt in c. quia pp, ſ. eo. ga anteq priuentur, poterunt eligere, vt ibi no. Et dicit Comp. ꝙ pa
pa. ſ. Inn. in publico ꝓciſtorio, hãc opi. de fendebat, & tenuit Archi. in quadam ſua diſp. & ſequitur Io. de Lig. hic & cõiter alij ſequentes. Mouentur, qa ex illis votis publicatis fuit orta obligatio, ſaltẽ nãlis nominato, quæ non debet tolli ex tranſgreſſione formæ accidentaliter inductæ. Aduerte ꝙ hæc opi. eſſet vera, ſi fundamentum eſſet verum, ſed ego nego, ꝙ ex illis votis aliquid ius ſit quæſitum nominato, vt ſ. dixi. Nec dñr iſti functi officio eorum, ex quo actus annullatur a iure, ex tranſgreſſione formæ, vt in l. diem. ff. de arb. dixi in c. noſti, ſ. eod. Vlt. hic ꝗritur, quis erit
b iſte ſuperior, qui habebit compellere [b] electores. Io. And. cõclu dit, ꝙ ille ad quem ſpectat confirmatio, licet aliàs non ſit ordinarius iſtorum eligentium, quia ex quo ꝓceditur ꝓfirmatio, videntur ꝓceſſa oĩa præambula, per quæ peruenitur ad ipſam confirmationem, arg. in c. præterea, de offi. deleg. & in l. ad rem mobilẽ, & l. ad legatum. ff. de procu. & notabis diligẽter hoc, quia facit ad multa, vt is ad quem ſpectat ꝓfirmatio, poſſit oĩa præambula exercere, & iuriſdictionem exercendo in alios non ſubiectos. Vide ñ, quod dixi in c. ſolicitè, ĵ. de reſtit. ſpol. Nã põt de hoc dicto dubitari, & facit optimè in ꝗrium, quod no. gl. in cle. j. de iu. pat. Tenemenți dictum Io. And. pp eius authoritatem, qui & voluit ꝙ in caſu, quo publicato ſcrutinio fieret deuolutio ad ſuperiorem pp reſiſtentiam, ſeu negligentiam eligentium, ꝙ ſuperior teneatur prouidere, ſeu eligere nominatũ iſtum in ſcrutinio, ſicut tenebãtur primi electores, arg. in clem. vnica, de ſuppl. neg. præl. Sed ego dubito, an hoc ſit verum, quia electores habent trimeſtre ad eligendum, vt in c. ne pro defectu ſ. eo. ergo his negligentibus eligere, deuoluitur poteſtas integra ad ſuperiorẽ. Nec poteſt dicere electus, eſſe ius ſibi quæſitum, per ſ. dicta, vt dicit text. in l. pen. C. ad Sil. nihil actum eſſe creditur, quando aliquid de ſub ſtantialibus ſupererit ad agendum, vnde ex quo electio nõ erat facta integrè, poteſtas fuit deuoluta ad ſuperiorem. Abb.

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Abſenti. Vide Ale. poſt Bar. in l. diem functo, col. 10. ver. iuxta prædicta, ff. de offi. aſſeſſ. ubi vult qđ niſi in ſupremis dignitatibus ſpiritualibus, cõferãt dignitas ꝑ electionẽ. & hoc ẽt voluit Imo. in c. pp ſterilitatem, col. 3. de loca. ſed ꝛriũ ſentit Bar. in le. 1. 5. diuus, col. 5. ff. de va. & extraor. cog. ubi dicit, ꝙ Poteſtas & Capitaneus conſequuntur dignitatẽ a die electionis. Vide pro ſolutione, Fel. in c. eam te. colu. 5. uer. 5. reſtringitur ſupra de reſcri.
b Zac. Antequã cõſentiat. Adde late de q. c. huius notabilis. ſ. quid ſola electio conferat, & an abſenti, ius aliquod per illam acquiratur, maxime ante ſcientiã & acceptationẽ, & an poſſint eligẽtes variare ante cõfirmationẽ, & qa per Iac. Rebuf in l. ſi quos, nu. 1, & ibi remiſſ. in apoſt. ad ipſum C. de decur. li. 10. euadẽ in l. præcepit, nu. 7. & in apoſt. ibidẽ, C. de cano. lar. titu. eo. lib.
Ant. Fran. Circa hoc, quod ius tribuatur electo per electionem, dicas quod electio nõ tribuit dignitatem, niſi ſubſequatur inueſtitura leg. ex eo tempore, & ibi Bar. ff. de teſt. mi. tñ Bar. in l. priuatorum. C. de iur. om. iud. dicit electũ habere iuriſdictionem, & ſi non ingrediatur officium. Sed poteſt dici, ꝙ habet iuriſdictionem in habitu & non in actu, & ita poteſt ſaluari Barto.
a contrarietate. Et adde, ꝙ electio decani facta per capitulum cum conſenſu epiſcopi ad quem pertinet confirmatio, tribuitur ad rem, & non in re, vt volunt dom. de Ro. dec. 394. quæ inc. cum ad capitulum, in no. Et adde ꝙ electio ita demum acquirit ius electo, ſi ſit canonica ſed non exercitij adminiſtrationis, niſi ſequatur confirmatio, vt in cle. 1. in §. nos. itaque, & ibi do. Card. in 20. nota. de iureiur. Et adde, ꝙ electio non quærit aliquod ius electo, niſi poſt literarum præſentationẽ. De quo per gl. in c. cũ Bertold. de re iud. & per Io. And. in c. 2. de poſt. præla. & habetur per Bar. in l. ſancimus, C. de conſu. li. 12. ubi dicit, ꝙ ante talem præſentationem, poteſt renocare l. abſenti, ibi per Bar. ff. de do. & habetur per Bald. in l. 2. in §. ff. C. communi. de le. & vide per dom. Abb. in c. nobis, de iur. pat. & in c. accedens de præb. vide Bartol. in l. ſed reprobari, in princi. ff. de excuſa. tuto. Et tenẽ mente dictum Inn. in c. ex parte, de arbi. ubi no. dicit, ꝙ electio non tribuit electo, dominium in prælatura, niſi confirmetur, ſed tantum ius ad petendum confirmationem, & ad proſequendum ſuam electionem.
c Seb. Sap. Contrario ſenſu. Vide d. Iaſin. l. 1. col. 8. ver. 4. fallit ff. de oſt. eius cui man. eſt iuri. & etiam in ſeq. fallen.

per eũ, quid ſi intra terminum eis per eum præfixum, non eligerent, quod, poſt lapſum trimeſtre, poſſit ſuperior eligere, & quem teneatur eligere vide Car. manda. in ſuo tracta. de ele. 1 par. cap. 3 1. in gl. in uer. facienda.

SVMMARIVM.

1 *Electio ſimoniaca eſt nulla, & non poteſt electus per ſimoniam, etiam ignoranter, amplius eligi pro illa uice. 2. 3.*
4 *Epiſcopus, an poſſit diſpenſare ſuper ſimonia. 5. 6.*
Epiſcopus non poteſt diſpenſare, niſi ſuper his caſib. qui a iure exprimũtur.

CAP. LIX.

1 Si alicuius. †, Caſſata electione pp ſimoniam, etiã ſine culpa electi, non diſpenſat eps ea vice cum caſſato, ſecus, ſi electus libere reſignauit. h. d. ſm intellectum gl. 2. in fi. ſed inhærendo verbis literæ, ſumma ſic. Caſſata electione prælati pp ſimoniam ſine vitio electi commiſſam, non diſpenſat eps ea vice cũ caſſato ſup illa prælatione, ſecus in ſimplici beneficio, ſuper quo diſpenſat, ſi libere reſignauit. h. d. Et habet duo dicta, ſm, ibi, [Quamuis.] Caſus li. Aliquis eſt electus in prælatum alicuius eccleſiæ per ſimoniam, eo tñ ignorante, nec ratum habente talis electio propterea reprobata eſt, quæritur, vtrum eps poſſit diſpenſare cum illo, ſi iterum ad eandem prælaturam eligatur? & rñdetur, ꝙ eps cum illo illa vice diſpenſare non poteſt, ſed cum illo, qui ignoranter ſimplex beneficiũ eſt adeptus per ſimo-
2 niam, poſt liberam reſignationem poteſt eps diſpenſare. B. † No. 1. ꝙ electio ſimoniacè facta, & ignorante electo, eſt nulla, quia vicioſè facta extitit, ſed hoc c. nobis, ĵ. de ſimo. Et idem dic in colla-
3 tione. 1. q. 1. c. quicunque. † No. 2. ꝙ promotus, ſeu electus ſimoniacè, licèt ignoranter, non põt ea vice obtinere illam prælatu-
a ram, [a] etiam ſi legitimè ſibi de nouo conferatur. Nam pp vitium præcedens, inhabilitatur ad illam prælaturam, in tota vacatione, vnde exponunt Doc. tex. ibi. [Illa vice] i. in ea vacatione, qđ placet. Oportet. n. ꝙ vitium ſimoniæ purgetur per intermediam perſonam. Nam ſi poſſet in ea vacatione ad illam prælaturam eligi, vel promoueri, videretur promotio vitioſa ex proximitate vitij, quia ea, quæ incontinenti fiunt, videntur ineſſe, vt in c. officij,
4 ſ. eo. & in l. lecta. ff. ſi cert. pet. † Et no. ꝙ ẽt eps nõ poteſt in hoc caſu diſpenſare, licet Hoſt. hic dicat, ꝙ ex euidenti vtilitate eccleſiæ, poterit eps diſpenſare, argu. in c. prætentiũ. 1. q. 5. Et ꝗꝗ Doct. cõiter tranſeant cum iſto dicto, tñ vr hoc dictum ꝛ tex. cum indiſtincte tollat eꝑ facultatem diſpenſandi. Nec obſt. c. prætentiũ, quia loquitur in alio caſu, vt dr hic in gl. 2. Et vide aliàs rõnes vehementiores, quas facio in c. de ſimoniacè, ĵ. de ſimo. vbi plene examinaui mãm huius c. Nam ſimonia qñque cõmittitur in ordine, qñque in prælature, qñque in ſimplici beneficio, & qñque ignorante ordinato, vel electo, qñque eo ſciente, vel pecuniam dante, & hæc tria membra proſequitur Cal. in c. poſt translationẽ, ĵ. de renun. & ego plenius dixi in d. c. de ſimoniace, vbi ẽt examino intellectũ huius c. Vnde dic, vt ibi dixi. In gl. 2. ibi, [Vel dic, ꝙ diuerſi ſunt caſus] hæc tertia ſol. mihi placet, quia ita pũctualiter loquitur tex. in d. c. præſentium. Et ꝗꝗ Hoſt. hic aliter dixerit,
5 vt ſ. dixi, mihi indiſtincte placet hæc tertia ſol. gl. † Et in fi. gl. põdera gl. vult. n. ꝙ ẽt in prælatura poteſt eps ea vice diſpenſare, ſi electus libere reſignauit prælaturam. Hoſt. dicit, ꝙ hoc procedit, ſuadente vtilitate eccleſiæ, arg. d. c. præſentium. aliàs autem requirit in prælatura intermedia perſona, ſed in ſimplici beneficio, poteſt fieri diſpenſatio, poſt liberam reſignationem, vt in ver. ꝗuis. Sed Boatinus dixit, ꝙ tria requiruntur ad hoc, vt poſſit diſpẽſare. Primo, ꝙ ſimonia fuerit commiſſa ignorante electo, nec ratum habente. Secundo, ꝙ beneficium ſit ſimplex. Tertio, ꝙ præceſſiſſet libera reſignatio, & hæc opin. mihi videtur verior, quia iſte tex. in ver. [Quamuis] venit aduerſatiuè ad præcedentia, quia ſ. fuerat dictum de prælatura, hic autem loquitur de ſimplici beneficio, & concedit diſpenſationem, concurrente libera reſignatione. vnde non debet hoc extendi ad prælaturam, quia materia diſpenſationis eſt ſtricti iuris, & nunquam Eps diſpenſat, niſi in caſibus
b a iure expreſſis, [b] vt in prædicto c. dilectus, & quod ibi no. de tem
6 po. ord. Sed iſte caſus quem ponit gl. nullibi eſt expreſſus. † Nec ob. c. quicunque. 1. q. 5. vbi Eps diſpenſat cum ſimoniaco in beneficio,

ADDITIONES.

a Seb. Sap. Illam prælaturam. Vide Bald. in l. ſi quem. C. de epi. & cle. vbi no. ꝙ electio facta de eꝑ per ſimoniam, non valet. Nunquid autem per preces inducatur ſimonia, adeo, ꝙ tunc electio non valeat, vide tex. in c. Moyſes. 8. q. 1. cum alle per Firma. in trac. de Epiſcop li. 2. in 1. parte. q. 13.
b Zac. A iure expreſſis. Adde, ꝙ non poteſt adhuc in caſib. ſibi a iure permiſſis diſpenſare epiſcopus, niſi cauſa cognita, vbi poſui plene in apoſt. ad iſtum in c. innotuit. in ver. cauſæ cognitionem, nu. 8. ſup. eo. & Rot. dec. 135. inci. uoluerunt domini in no. & aliquid per Arch. in c. licet canon. eo. tit. li. 6. & Io. de Lig. in c. at ſi clerici. infra de iud.
Anto. Fran. An valeat diſpenſatio Epiſcopi, etiam in caſib. a iure permiſſis, ſine cauſæ cognitione, dicas, ꝙ non, & vltra hic alleg. vide Inn. in c. veniens de ſil. presby. & habetur per Bar. & Doc. in l. Barbarius in 10. col. ff. de offi. præto. Et adde, ꝙ diſpenſatio permiſſa Epiſcopo in caſibus in iure expreſſis ab ipſo ſolo fieri poteſt, ſine capitulo, vt per gl. in c. cum ex eo. de elec. li. 6. & quib. caſib. Epiſcopus valeat diſpenſare, vide per gl. in c. miror. 50. diſt. & per Spec. plene in titu. de diſpenſa. in §. nunc de Epiſcoporum, & per d. C. ar. in cle. 1. in §. 1. de reſi. do.

neficio,etiam scienter, quia non loquitur ille tex. de illo beneficio,in quo fuit commissa simonia sed de beneficio in ecclesia,qđ voluit habere per simoniam. Vnde magna est differentia inter vnum casum,& reliquum.Et tene mẽti hoc dictum, quia cõiter Doc.& male,transeunt cum dicto Host. ponderando illum tex. & vide mã,quod latius dixi in d.c.de simoniacè. Abbas.

SVMMARIVM.

1 *Tempus currit impeditis,si possunt impedimentum tollere.*
2 *Posse dicitur ille, qui potest facere,vt possit.*

CAP. LX.

1 His quibus. †Breue est, & per alia verba sic potest sũmari.Electoribus impeditis, currit tẽpus, si possunt impedimentum tollere.h.d.Casus li.Dum vacat ecclesia,papa, vel eius legatus, interdicit canonicis, vt absque licentia eligere non præsumant, quærebatur, vtrum tempus statutum a canone. s.trium, vel sex mensium, currat illis. Rñdetur, q̃ bene currit,ex quo in mora sunt postulandi licentiam eligendi.B.No. arg.a contrario, q̃ electoribus simpliciter impeditis, non currit tempus ad eligendum.Et facit tex.ibi, [Ex quo in mora fuerint] & idem dic in collatore,vt in c.quia diuersitatem, de concess.pb. Quid autem in patronis,est pulchra quæstio, sed vide, quod dixi in c.quoniam,& in c.cum propter.de iure pat.Oppo.contra tex. Nam isti non poterant eligere sine licentia, ergo erant impediti eligere,& per consequens non debet eis currere tempus, vt in d.
2 c.quia diuersitatem, & in l.1.§.fi.C.de an.excep.†Gl.3.prosequit hoc contrarium,& in effectu soluit,& bene, q̃ isti non erant simpliciter impediti,immo remotio impedimenti debebat a po
a testate eorum,[a] quia poterant petere licentiam a superiore,vnde contra eos succedit regula iuris, qui potest facere, vt possit, iam dicitur posse,vt in l.qui potest,ff.de reg.iur.Secus dic, si isti simpliciter fuerint impediti,puta,quia papa inhibuisset etiam ne eligerent. Sed quæro, quia tex.iste loquitur de termino iuris. Quæro
b quid [b] in termino hominis, pone exemplum papa mandauit canonicis,vt eligerent prælatum intra mensem,cum consilio cuiusdam Episcopi,aliàs ipse Episcopus prouideret,& demum Episcopus cuius consilium debebat requiri,occultauit se,vel latens impedimentum præbuit , ita q̃ isti non potuerunt habere consilium intra mensem,nunquid tempus eis curret? Host.dicit q̃ sic,quia istud tempus fuit statutum ab homine, ergo semper curret a die præsentationis literarum,vt in c.super eo,de appel.Aduerte,quia hoc dictum Host.est verum,si iste terminus esset hominis,qa omne tempus regulariter est continuum, vt dicit glo.no.ff.de di.& temp.præscript.super rub.& facit, quo no.Io. And.in d.c.super eo.Sed iste terminus, de quo ſ.dixi, succedit loco termini iuris. Ad hoc, qđ no.Inn.in c.ex insinuatione.de app.ergo debet eligi eodem iure cum termino iuris,vt ibi no.Inn.& per consequẽs non debet currere impeditis, sicut nec terminus iuris. Et hanc opi.tenuit hic d.Car.quæ mihi satis placet. Sed aduerte, quia puto, q̃ ex quo isti non poterant habere consilium,poterant sine Io eligere,arg.in c.cum olim.de arbi.c.cum in veteri,sup.e.& qđ ibi dixi.Facit,quod no.Bar.in l.1.§.si plures.ff.de exer.& tex.no.in c.vnico.in fi.ne sede vacan.li.6.vbi vt expresse probari.vide tñ ominno,qđ dixi in c.ex parte,ſ.de constitu.Et hæc sufficiant.

ADDITIONES.

a Zac.A potestate eorum. Adde breuiter,q̃ tempus currit impedito, si potuit obuiare impedimẽto,vel illud tollere,aliàs secus,l.quibus dieb.& ibi Doc. de condit.& demon.& Bal.in l.fi.C.de adult.

Ant.Fran.Circa hoc de impedimento,dic.1ſ,q̃ impeditus ex iusta causa, est tutus exceptione aduersus petitionem pœnæ.l.fi cum dies.§.fi quis ex litigatoribus,& ibi per Bar.ff.de arb.l.2.§.1.& ibi etiam per Bar.& Ale.ff.si quis cau.nec taliter impeditus patitur condemnationem expẽsarum,si index sciuit impedimentum,vt per Pau.de Cast.in d.l.2.si quis cau.& vide Imo.in c. pen.de dila.quem etiam refert, & sequitur Bar.in d.l.1.vbi dixit, q̃ cautela est,q̃ quis notificet iudici impedimentũ,vt processus postea factus sit nullus.Et adde,q̃ impeditus etiam facto iudicis,semper debet protestari iudici de impedimento,aliàs non excusatur,vt per gl.in c.cupientes.§ q̃ si per viginti,de ele.li.6.& per Bar.in l.1.§.dies.ff.quando ap.fit.Et de impedimento in materia appellationis, & eius prosecutione, plene habetur per Doct.& nouissime per Phili.Fran.in c.ex ratione , in 7.col.de appella.& per Ro.& Alex.in l.de pupillo.in §.si quis ipsi prætori.ff.de no.ope.nun.

Et adde,q̃ impedimentum debet esse tale,q̃ non potuerit per impeditum remoueri,vt ibidem dĩ,& de hoc debet in scriptis protestari.Et ideo dicebat Bar.in l.præses.C.de appel.& in l.2.§ q̃ diximus,præal.& ibi p Ale.& Pau. de Cast.q̃ impeditus ui fluminis,excusatur, si probet se iuisse ad flumen causa transeundi,& non potuisse transire causa inundationis.Et ideo oportet, q̃ impeditus, nedum alleget impedimentũ, sed etiam probet, q̃ tentauerit remouere impedimentum, nec potuit remouere,& insuper debet probare, q̃ intendebat facere, nisi fuisset impeditus , tex.est no.secundum Bar.in l. qui commeatus.ff.de remi.& vide Bar.in d.§.quod diximus, & in d.l.præses & Bal.in l.in pecuniarijs. ff.de fer. & vide Ale. in cons.49.in 2.par.cons.& generaliter quid debeat probare,dicens se fuisse impeditum, vide per Spec. in titu.de act.& per.in §.4.in ver.sed oportet.& in vers.seq.

b Seb.Sap.Quæro quid.Vide ad hæc gl. sin.in cle.1.in ver.sic inhibẽtes.de interpar.de quo per Rom in cons.203.quoad primum.Abb.cons.81.quoad primum. col.6.cum multis traditis per Fel.in d.c. ex parte.col.3.ver.3.limitatio.vide quæ addidi in c. cum in veteri.ſ.eo.

COMMENTARIORVM ABBATIS PANORMITANI

in Primam Libri Primi Decretalium partem, Finis.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X.

Omnes sunt Quaterniones,præter X, qui est Quinternio.

VENETIIS, APVD IVNTAS,
M. D. LXXXVIII.

Universidad de Deusto
Biblioteca